

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΣΠ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ, ΠΑΓΩ,
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ "ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ,,

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

(ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
ΑΡΧ. ΠΤ	73781
ΣΟΜΠ.	
ΤΑΞΙΝ.	
ΒΙ	ΥΙΟΘΗΚΗ

00173781

ΕΚΔΟΣΙΣ

“ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ,,

ΑΘΗΝΑΙ 1972

RESEARCH IN APPLIED SCIENCE

Volume 10, No. 1, 1977

GEORGIA NOMOSIS

THE JOURNAL OF THE GEORGIAN SOCIETY

ISSN 0016-7460

PUBLISHED BY THE	
1977	10
10	1977
10	

1977

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ τρίτη ἔκδοσις (1967) τῆς «ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ» ἔπαινε γὰ ἐξυπηρετῆ μετὰ ἱκανοποιητικῆς πληρότητος τοὺς περὶ τὸ Ἑργατικὸν Δίκαιον ἀσχολουμένους, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξεδόθησαν πλείστοι ὄσοι νόμοι, μεταβαλόντες σημαντικὰς διατάξεις τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων ἐπὶ πλείστον θεμάτων ἠλλαξε κατεύθυνσιν καὶ ἐχάραξε γραμμὰς ἀποκλινοῦσας τῶν μέχρι πρότινος παραδεδεγμένων. Ὡς ἐκ τούτου κατέστη ἀναγκαία ἡ ἀνὰ χεῖρας τετάρτη ἔκδοσις, ἣτις, περιλαβοῦσα καὶ ἕλην τῆς διαδικασίας τῶν ἐργατικῶν διαφορῶν, ἔτι δὲ καὶ δύο παραρτήματα, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον περιλαμβάνει ὑποδείγματα διαφόρων ἐγγράφων καὶ ἀγωγῶν, τὸ δὲ δευτέρον ἀλφαβητικὸν πίνακα τῶν ἀπὸ τοῦ 1966 καὶ ἐφεξῆς ἰσχυσασῶν καὶ ἰσχυνοσῶν σ.σ.ἐ., διαιτ. ἀποφάσεων καὶ Ὑπ. Ἀπ. περὶ ἀποδοχῶν τῶν μισθοῦν, θὰ ἱκανοποιήσῃ, ὡς ἐλπίζομεν, τοὺς περὶ τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν ἐνδιατρίβοντας. Οἱ προτασσόμενοι τοῦ βιβλίου λεπτομερέστατοι Πίνακες περιεχομένων κατὰ Κεφάλαια καὶ παραγράφους ὡς καὶ τὸ ἐν τέλει Ἀλφαβητικὸν καὶ Ἀριθμητικὸν Ἐνδρετήριον πιστεύομεν ὅτι θὰ καταστήσωσι λίαν εὔχρηστον τὸ βιβλίον.

Ἀθῆναι, Μάϊος 1972

ΕΥΑΓ. Σ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

Άγορ. Διάτ.	— Άγορανομική Διάταξις
A.K.	— Άστικός Κώδιξ
A.N.	— Άναγκαστικός Νόμος
A.Π.	— Άρειος Πάγος
Άστ. Δ.	— Άστυνομική διάταξις
B.Δ. ή β.δ.	— Βασιλικόν Διάταγμα
Γν. ή Γνμδ.	— Γνωμοδότησις
Δ.Α. ή δ.ά.	— Διαιτητική απόφασις
ΔΕΝ	— «Δελτίον Έργατικής Νομοθεσίας»
Έγγρ.	— Έγγραφον
Έγκ.	— Έγκύκλιος
ΕΕΔ	— «Έπιθεώρησις Έργ. Δικαίου»
EEN	— «Έφημερίς Έλλήνων Νομικών»
Έφ.	— Έφετείου
Θ. ή Θεμ.	— «Θέμις»
Κωδ. Ν.	— Κωδικοποιημένος Νόμος
Κ. Ποιν. Δ.	— Κώδιξ Ποινικής Δικονομίας
Κ. Πολ. Δικ.	— Κώδιξ Πολιτικής Δικονομίας
Κ.Π.Ν.	— Κώδιξ Ποινικού Νόμου
Μον. Πρωτ.	— Μονομελές Πρωτοδικεϊον
Ν. ή ν.	— Νόμος
ΝΟΒ ή ΝοΒ	— «Νομικόν Βήμα»
Ν.Σ. ή Νομ. Συμβ.	— Νομικόν Συμβούλιον
Ν.Π.Δ.Δ.	— Νομικόν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου
Π.Δ.	— Προεδρικόν Διάταγμα
Πολ. Πρωτ.	— Πολυμελές Πρωτοδικεϊον
Πρ. Υ.Σ.	— Πράξις Υπουργικού Συμβουλίου
Πρωτ.	— Πρωτοδικεϊον
Πρ/κου	— Πρωτοδίκης ν. Γ.ϋ.ΟΔ'
Ραπ.	— Ραπτάρχη Διαρκής Κώδιξ Νομοθεσίας
Σ.Ε.	— Συμβούλιον Έπικρατείας
Σ.Σ.Ε. ή σ.σ.έ.	— Συλλογική Σύμβασις Έργασίας
Υ.Α.	— Υπουργική Άπόφασις
Υπ. Έργ.	— Υπουργεϊον Έργασίας
ΦΕΚ	— Φύλλον Έφημ. Κυβερνήσεως

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Μ Ε Ρ Ο Σ Α'

ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΥΤΗΣ

Κεφ.	1ον.—Σκοποί και ὄροι ἐφαρμογῆς τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας	σελ. 1- 16
»	2ον.—Διάφορα εἶδη ἐργασιακῶν συμβάσεων	» 17- 37
»	3ον.—Διαδικασία προσλήψεως μισθωτῶν	» 38- 40
»	4ον.—Χαρακτήρ σχέσεως ἐργασίας ὡς προσωπικῆς .	» 41- 43
»	5ον.—Προστασία Μισθωτῶν	» 44- 58
»	6ον.—Ὑγιεινὴ καὶ ἀσφάλεια τῶν ἐργαζομένων ...	» 59- 62
»	7ον.—Ἑργατικά Ἀτυχήματα	» 63- 74
»	8ον.—Περιορισμοὶ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ προστασία ἀνηλίκων	» 75- 87
»	9ον.—Προστασία γυναικῶν	» 88- 96
»	10ον.—Χρονικὰ ὄρια ἐργασίας	» 97-166
»	11ον.—Κυριακὴ καὶ ἐβδομαδιαία ἀνάπαυσις μισθωτῶν	» 167-182
»	12ον.—Περιορισμοὶ ἐργασίας	» 183-195
»	13ον.—Ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν — Κανονισμοὶ καὶ Πειθαρχικαὶ ποιναί	» 196-212
»	14ον.—Διαθεσιμότης, ἐκ περιτροπῆς ἐργασία καὶ ἀναστολὴ ἐργασίας	» 213-222
»	15ον.—Ὑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν ἔναντι Ἑπιθεωρήσεων Ἑργασίας κ.λ.π.—Ποινικαὶ εὐθύναι ...	» 223-231

Μ Ε Ρ Ο Σ Β'

ΑΠΟΔΟΧΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Κεφ.	16ον.—Κανόνες ἰσχύοντες γενικῶς ἐπὶ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων	σελ. 233-248
»	17ον.—Ἰσχύον σύστημα καθορισμοῦ ἀποδοχῶν	» 249-297
»	18ον.—Εἰδικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ σ.σ.ε., δ.ἀ., Ὑ.Α. ...	» 298-301

VI

Κεφ. 19ον.—Τὰ δῶρα τῶν μισθωτῶν (Πάσχα καὶ Χριστουγέννων)	σελ.	302-307
» 20όν.—Πρόσθετοι ἀμοιβαὶ ἐργαζομένων	»	308-328
» 21ον.—ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις ὑφίεται ὁ μισθός, Ἐκπαιτικὸν κώλυμα	»	329-335
» 22ον.—Εἰδικαὶ διατάξεις περὶ ἀποδοχῶν	»	336-338
» 23ον.—Ποινικαὶ εὐθύναι ἐργοδοτῶν καθυστερούντων ἀποδοχὰς ἐργαζομένων	»	339-340
» 24ον.—Χαρτῶσημον ἀποδείξεων — Φόρος	»	341

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΑΔΕΙΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Κεφ. 25ον.—Ἰσχύουσαι περὶ ἀδειῶν διατάξεις	σελ.	343-344
» 26ον.—Ἐκπαιτικὴ κατ' Α.Ν. 539/45—Κείμενον, Ἐρμηνεῖα νόμου	»	345-370
» 27ον.—Ἐκπαιτικὴ κατὰ τὸν Ἀστ. Κώδικα	»	371
» 28ον.—Εἰδικαὶ διατάξεις περὶ ἀδειῶν	»	372-382
» 29ον.—Ἐκπαιτικὴ «ἄνευ ἀποδοχῶν»	»	383

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Κεφ. 30όν.—Διατάξεις περὶ λύσεως τῆς συμβάσεως ἐργασίας.	σελ.	385-398
» 31ον.—Καταγγελία κατὰ Ν. 3198/55 ἐργ. συμβάσεων μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας	»	399-439
» 32ον.—Καταγγελία κατὰ Ν. 2112/20 ἐργ. συμβάσεων ἰδ. ὑπαλλήλων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας	»	440-443
» 33ον.—Καταγγελία κατὰ Β.Δ. 16/18.7.1920 ἐργ. συμβάσεων ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας	»	444-448
» 34ον.—Καταγγελία τῆς συμβάσεως ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου ἢ ἐργάτου	»	449
» 35ον.—Καταγγελία τῆς συμβάσεως κατ' Ἀστικὸν Κώδικα	»	450-453
» 36ον.—Εἰδικαὶ περιπτώσεις ἀπολύσεων	»	454-469
» 37ον.—Καταχρηστικαὶ (ἄκυραι) ἀπολύσεις	»	470-476
» 38ον.—Ἡ ἄδεια ἀπουσίας τοῦ μισθωτοῦ πρὸς ἐξεύρεσιν ἀλλαγοῦ ἐργασίας μετὰ προμήνυσιν περὶ ἀπολύσεως	»	477-481

Κεφ. 39ον.—'Αποχή τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ συνέπειαι αὐτῆς	σελ. 482-486
» 40όν.—Πιστοποιητικὸν ἐργασίας	» 487-488

Μ Ε Ρ Ο Σ Ε'

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ

Κεφ. 41ον.—Προστασία στρατευομένων κατὰ Ν. 3514/ 28 καὶ 519/48	σελ. 489-495
» 42ον.—Προστασία παλ. πολέμιστῶν	» 496-499
» 43ον.—Προστασία ἀναπήρων καὶ θυμάτων	» 500-501
» 44ον.—Προστασία νεοπολεμιστῶν, ἀναπήρων καὶ ἀγωνιστῶν Ἑθν. ἀντιστάσεως	» 502-505
» 45ον.—Προστασία ἀποστρατευομένων πολέμιστῶν κατ' Α.Ν. 1836/51	» 506-527

Μ Ε Ρ Ο Σ ΣΤ'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Κεφ. 46ον.—Νομοθεσία—'Ερμηνεία—Νομολογία	σελ. 529-539
--	--------------

Μ Ε Ρ Ο Σ Ζ'

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Κεφ. 47ον.—Εἰσαγωγή—Βασικαὶ ἀρχαὶ	σελ. 541-545
» 48ον.—'Ασφάλισις	» 546-556
» 49ον.—'Εσοδα τῆς Ἀσφαλίσεως	» 557-582
» 50όν.—Παροχαὶ ἀσφαλίσεως	» 583-611
» 51ον.—Εἰδικὰ Ταμεία	» 612-625
» 52ον.—'Επιδότησις ἀνέργων	» 626-631
» 53ον.—Οἰκογενειακὰ Ἐπιδόματα μισθωτῶν	» 632-640
» 54ον.—'Εργατικὴ Κατοικία—'Εργ. Ἐστία	» 641-643

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1ον.—Ὑποδείγματα ἐγγράφων	» 644-651
» ἀγωγῶν	» 652-667

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2ον.—Εὐρετήριο κατὰ ἐπαγγέλματα νομί- μων ἀποδοχῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1966 καὶ ἐφεξῆς	» 668-729
--	-----------

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ	» 731-754
------------------------------	-----------

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ	» 755
------------------------------	-------

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΥΤΗΣ Σελ. 1-231

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1ον

Σκοποί καὶ ὅροι ἐφαρμογῆς τῆς ἐργατικῆς Νομοθεσίας » 1- 16

§	1.— Κανόνες ορθομίζοντες τὰς ἐν τῇ ἐργασίᾳ σχέσεις ..	»	1
§	2.— Ἐργοδότηι — Μισθωτοὶ	»	2
§	3.— Ἐφαρμογὴ Ἐργ. Νομοθεσίας ἐπὶ σχέσεων ἐξηρη- μένης ἐργασίας	»	2- 5
§	4.— Προστασία ἀπλῶν ἐργασιαζῶν σχέσεων	»	6- 7
§	5.— Ἐννοια « Ἐργασίας »	»	7- 8
§	6.— Συμβάσεις ἐξηρητημένης ἐργασίας ἰδ. δικαίου καὶ μετὰ Ν.Π.Δ.Δ.	»	8- 9
§	7.— Διάκρισις τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἀπὸ τῆς συμβά- σεως (μισθώσεως) ἔργου	»	9- 11
§	8.— Διάκρισις συμβάσεως ἐργασίας ἀπὸ ἐταιρίας	»	11
§	9.— Χαρακτήρ σχέσεως ἔμπορ. ἀντιπροσώπων καὶ παρα- γωγῶν (πλασιᾶ)	»	11- 12
§	10.— Σχέσις βοηθῶν ὑποδημηματεργατῶν καὶ σεοβιτόρων .	»	12
§	11.— Συμβάσεις ἐργασίας μετὰ πλειόνων ἐργοδοτῶν — Σχέσις ἐργασίας μετὰ Δημοσίων ὑπαλλήλων	»	13
§	12.— Σύμβασις μαθητείας — Διατάξεις περὶ μαθητῶν Τεχνιτῶν	»	13- 15
§	13.— Ἐξαιρέσεις ἐκ τῆς Ἐργ. Νομοθεσίας	»	15- 16

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2ον

Διάφορα εἶδη ἐργασιακῶν συμβάσεων » 17- 37

§	14.— Συμβάσεις ἐργασίας ἀορίστου καὶ ὠρισμένου χρόνου	»	17- 20
§	15.— Συμβάσεις ἐργασίας ἰδ. ὑπαλλήλων, ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν. Κριτήρια διαχωρισμοῦ των	»	21- 37

A'. Γενικά	Σελ. 21- 22
B'. Εἰδικὰ καὶ διατάξεις χαρακτηρίζουσαι μισθωτοὺς ὡς ἰδιωτ. ὑπαλλήλους	» 22- 29
Κατώτεροι Ὑγειονομικοὶ	» 22
Φοροτεχνικοὶ	» 23
Θυρωροὶ Πολυκατοικιῶν καὶ Μεγάρων	» 23
Ξενοδοχοῦπάλληλοι	» 23- 25
Πτυχιῶχοι Σχολῆς Τουριστ. ἐπαγγελμάτων	» 25
Βοηθοὶ φορηγῶν αὐτοκινήτων	» 25- 26
Ἡλεκτροτεχνίται, Θερμασταὶ ξηρᾶς, Ἡλεκτροσυγκολληταὶ	» 26- 27
Πρόσθετοι Ἀστυφύλακες — Χωροφύλακες	» 27- 28
Ἐργατοτεχνίται Φωταερίου Ἀθηνῶν	» 28
Τυπογράφοι ἐφημερίδων	» 28
Τεχνιτὸν προσωπικὸν Ὀλυμπιακῆς	» 29
Γ'. Πορίσματα Νομολογίας ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν μισθωτῶν ὡς ὑπαλλήλων	» 29- 34
Δ'. Πορίσματα Νομολογίας ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν μισθωτῶν ὡς ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν	» 34- 37

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3ον

Διαδικασία προσλήψεως μισθωτῶν

§ 16.— Ἰσχύονσαι διατάξεις περὶ ἐλέγχου τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας	» 38
§ 17.— Ὅροι προσλήψεως μισθωτῶν	» 38- 40
§ 18.— Δικαιώματα ὀργάνων Γ.Ε.Ε.	» 40

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4ον

Χαρακτήρ σχέσεως ἐργασίας ὡς προσωπικῆς

§ 19.— Ἡ σχέσις ἐργασίας εἶναι καθαρῶς προσωπικῆ καὶ δὲν μεταβιβάζεται	» 41
§ 20.— Ἀποτελέσματα μεταβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη	» 41- 43

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5ον

Προστασία μισθωτῶν

§ 21.— Προστασία προσωπικότητος μισθωτοῦ	» 44- 45
--	----------

§ 22.—	Ἀκυρότης παραιτήσεως τῶν μισθωτῶν ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων των	Σελ. 45- 48
§ 23.—	Προϋποθέσεις κύρους συμβιβασμοῦ	» 48
§ 24.—	Τὸ δικαίωμα ἐπισχέσεως ἐργασίας ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ	» 48- 50
§ 25.—	Ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσης μεταχειρίσεως	» 50- 52
§ 26.—	Προστασία τῆς συνδικαλιστικῆς δράσεως τῶν μισθωτῶν	» 52- 54
§ 27.—	Ἡ ἀπεργία εἶναι δικαίωμα τῶν μισθωτῶν	» 54- 57
§ 28.—	Διεθνεῖς Συμβάσεις περὶ καταργήσεως τῆς ἀναγκαστικῆς ἐργασίας	» 58

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6ον

Ὑγιεινὴ καὶ Ἀσφάλεια τῶν Ἐργαζομένων » 59- 62

§ 29.—	Ἰσχύονσαι διατάξεις καὶ περιεχόμενον αὐτῶν	» 59- 60
§ 30.—	Ποινικαὶ κυρώσεις	» 60- 61
§ 31.—	Ἄλλαι σχετικαὶ διατάξεις	» 61- 62

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7ον

Ἐργατικὰ ἀτυχήματα » 63- 74

§ 32.—	Γενικά	» 63- 65
§ 33.—	Ἐκτασις ἰσχύος Ν. 551	» 65
§ 34.—	Ὑπαρξόμεναι εἰς τὸν Ν. 551 ἐπιχειρήσεις	» 65- 66
§ 35.—	Ἀποζημίωσις ἐξ ἐργ. ἀτυχημάτων, διαδισασία κλπ.	» 66- 69
§ 36.—	Ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ ΙΚΑ καὶ τὰς Ἐπιθεωρήσεις Ἐργασίας	» 70
§ 37.—	Εἰθόνη ἐργοδοτῶν δι' ἀτυχήματα μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ ΙΚΑ	» 70- 72
§ 38.—	Ἀτυχήματα καὶ ἐπαγγελματικαὶ νόσοι ἐν Μεταλλείοις	» 72- 73
§ 39.—	Ἄλλαι σχετικαὶ διατάξεις	» 73- 74

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8ον

Περιορισμοὶ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ Προστασία ἀνηλίκων » 75- 87

§ 40.—	Γενικά	» 75
§ 41.—	Ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἐπιτρέπεται ἡ ἐργασία	» 75- 77
§ 42.—	Εἰδικώτεροι ἀπαγορεύσεις ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους	» 77- 81
§ 43.—	Ἀπαγόρευσις νυκτερινῆς ἐργασίας	» 81

§	44.— Ὁροι καὶ ἡμέραι ἀπασχολήσεως	Σελ.	82
§	45.— Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω περιορισμῶν	»	82— 83
§	46.— Βιβλιόραμα ἐργασίας ἀηλίκων καὶ ἄλλαι διατετώσεις	»	83
§	47.— Ἄλλα προστατευτικά τῶν ἀηλίκων μέτρα	»	83— 84
§	48.— Ποινικαὶ νουθήσεις	»	84
§	49.— Αἱ διατάξεις τῆς Λ.Σ. 90 (Ν.Δ. 4215/61)	»	84— 87

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9ον

Προστασία Γυναικῶν

§	50.— Γενικά	»	88
§	51.— Ἐργασία ἀηλίκων γυναικῶν	»	88
§	52.— Ὁροι ἐργασίας καὶ διακοπαὶ αὐτῆς	»	88— 89
§	53.— Εἰδικῶς ἀπαγορευόμενα εἰς τὰς γυναῖκας ἐργασίαι	»	89— 92
§	54.— Ἄδεια ἀπουσίας πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ μετ' αὐτὸν	»	92— 95
§	55.— Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν ἄνω περιορισμῶν	»	95— 96
§	56.— Ποινικαὶ νουθήσεις	»	96
§	57.— Προικοδόμησις	»	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10ον

Χρονικὰ ὅρια Ἐργασίας

Α'. Εἰς ἐπιχειρήσεις, γραφεῖα κλπ.

§	58.— Ἡ περὶ ὀκταώρου νομοθεσία	»	97— 98
§	59.— Τίνες νοοῦνται ὡς ὄροι ἐργασίας	»	98— 100
§	60.— Ἐπὶ ποίον ἐργασιῶν ἐφαρμόζεται τὸ ὀκταώρου	»	100— 106
§	61.— Ὑπάλληλοι γραφείων ἐν γένει	»	107— 110
§	62.— Νεκτοφύλακες, φύλακες, θυρωροὶ	»	110— 111
§	63.— Ἐξωτερικοὶ ὑπάλληλοι, εἰσπράκτορες φόρου, ζυγισταὶ	»	111— 112
§	64.— Προσωπικὸν ὀργανισμῶν Ἱδρυμάτων κλπ.	»	112— 113
§	65.— Καθαρίστριαι	»	113
§	66.— Ἐπιχειρήσεις Μεταφορῶν — Συγκοινωνιῶν	»	114— 120
§	67.— Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν χρονικῶν ὀρίων ἐργασίας	»	120— 122
§	68.— Ἐργασίαι δι' ἐναλλασσομένων ὀμάδων	»	122— 123
§	69.— Ἐργασίαι συνεχῶς λειτουργίας	»	123— 125
§	70.— Περιπτώσεις νομίμου ὑπερβάσεως τοῦ ὀκταώρου	»	125— 127
§	71.— Διαδικασία ἀδείας ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως	»	127— 129
§	72.— Ὑποχρέωσις θεωρήσεως πινάκων ἐργασίας προσωπικοῦ καὶ ἐπίβλεψις ἐφαρμογῆς των	»	129— 130
§	73.— Ποινικαὶ εὐθῆναι παραβατῶν	»	130— 131
§	74.— Ἄλλαι διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 515/70	»	131— 132

	Β'. Χρονικά ὄρια ἐργασίας καταστημάτων	Σελ. 132-152
§ 75.—	Ἰσχύουσα Νομοθεσία	» 132
§ 76.—	Ν.Δ. 1037/71 περὶ χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας Κατ'/των καὶ ἐργασίας τοῦ προσωπιχοῦ των	» 132-142
§ 77.—	Ἐγκύκλιος Ἑπ. Ἐργασίας περὶ τοῦ Ν.Δ. 1037/71	» 142-152
	Γ'. Ἀμοιβαὶ καὶ ἀποζημιώσεις δι' ὑπερωριακὴν ἐργασίαν	» 152-162
§ 78-79	Ἀμοιβὴ διὰ νομίμους ὑπερωρίας	» 152-155
§ 80.—	Ἀποζημιώσεις διὰ παρανόμους ὑπερωρίας	» 155-157
§ 81.—	Συναφῆ πρὸς τὰς ὑπερωρίας θέματα	» 157-161
§ 82.—	Ἀμοιβὴ ὑπερωριῶν κατ' ἄρθρα 648, 653 καὶ 659 Α.Κ.	» 161-162
	Δ'. Γενικά τινὰ περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας	» 162-165
§ 83.—	Ἀπαγόρευσις πλήρους ἀπασχολήσεως εἰς πλείονας τοῦ ἑνὸς ἐργοδοτᾶς	» 162-164
§ 84.—	Συναφεῖς ὑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν	» 164
§ 85.—	Ποινικαὶ κυρώσεις	» 164-165
	Ε'. Μεταμεσημβρινὴ ἀνάπαυσις	165-166
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11ον	
	Κυριακὴ καὶ ἐβδομαδιαία ἀνάπαυσις τῶν μισθωτῶν	» 167-182
§ 87.—	Προϊσχύουσα Νομοθεσία	» 167
§ 88.—	Νομολογία ἐπὶ προϊσχυσάσης νομοθεσίας	» 167-169
§ 89.—	Εἰδικαὶ ρυθμίσεις	» 169-170
§ 90.—	Ἰσχύουσα Νομοθεσία — Β.Δ. 748/1966	» 170-182
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12ον	
	Περιορισμοὶ ἐργασίας	» 183-195
§ 91.—	Γενικά	» 183
§ 92.—	Χημικοὶ	» 183-184
§ 93.—	Ἡλεκτρολόγοι, Μηχανολόγοι, Πρ. Μηχανικοὶ, Θερ- μασταὶ κλπ.	» 184-185

§ 94.— Χειριστὰ ἄλωνατικῶν μηχανῶν καὶ γεωργ. ἐλ- κυστήρων	Σελ. 185-186
§ 95.— Διπλωματοῦχοι Νοσοκόμοι — Ἐπισκέπτοισι	» 186
§ 96.— Εἰς Μεταλλεῖα	» 186-187
§ 97-98. Βιβλιόρια ὑγείας	» 187-189
§ 99.— Βιβλιόρια ἐπαγγελματικά, πτυχία — ἄδειαι	» 189-192
§ 100.— Ἴσχυς ἐργ. συμβάσεων ἄνευ βιβλιαρίων κλπ.	» 193-195

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13ον

Ἐποχρώσεις καὶ δικαιώματα ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν—Κανονισμοὶ καὶ Πειθ. ποιναὶ	» 196-212
§ 101.— Ἐποχρώσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων	» 196-197
§ 102.— Δικαίωμα τοῦ μισθωτοῦ ν' ἀξιῶσθαι ὅπως ἐργάζεται πραγματι	» 197
§ 103.— Διευθυντικὸν δικαίωμα ἐργοδότου	» 197-200
§ 104.— Οἱ κανονισμοὶ τῶν ἐπιχειρήσεων	» 200-204
§ 105.— Προρίσματα Νομολογίας σχετικὰ μὲ τοὺς Κανονι- σμοὺς	» 204-207
§ 106.— Παρατηρήσεις ἐπὶ μιᾷ ἐκάστης πειθ. ποινῆς	» 207-208
§ 107.— Προϋποθέσεις ἐπιβολῆς πειθ. ποινῶν	» 208-209
§ 108.— Εἰδικαὶ διατάξεις (Ξενοδοχεῖα, Αὐτοκίνητα, Φοιτ/ ταί, Ὑγειονομικοί, Γεωργ. Σύν/σμοί)	» 209-212

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14ον

Διαθεσιμότης, ἐκ περιτροπῆς ἐργασία, ἀναστολὴ ἐργασίας	» 213-222
§ 109.— Γενικά	» 213
§ 110.— Προϊσχύσασαι διατάξεις	» 213-214
§ 111.— Ἴσχύονσαι διατάξεις	» 214-215
§ 112.— Προϋποθέσεις ὑπαγωγῆς εἰς διαθεσιμότητα	» 215
§ 113.— Ἀνάγκη ἐγγράφου δηλώσεως	» 215-216
§ 114.— Μὴ προσέλευσις εἰς τὸν τόπον ἐργασίας	» 217
§ 115.— Διάρκεια διαθεσιμότητος	» 217-218
§ 116.— Ἀποδοχαὶ χρόνον διαθεσιμότητος	» 218-219
§ 117.— Ἐφαρμογὴ καὶ ἐπὶ Πολεμιστῶν	» 219
§ 118.— Λογίζεται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας	» 219
§ 119.— Διαθεσιμότης καὶ καταγγελία συμβάσεως	» 219
§ 120.— Σχετικὴ διάταξις σ.σ.ἑ. Ὑποδηματοεργατῶν	» 220
§ 121.— Ἐκ περιτροπῆς καὶ βραχεῖα ἐργασία	» 220-221
§ 122.— Ἀναστολὴ ἐργασίας—Ἄδειαι ἄνευ ἀποδοχῶν	» 221-222

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15ον

Ἑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν ἔναντι Ἐπιθ.

Ἐργασίας κλπ.—Ποινικαὶ εὐθύναι Σελ. 223-231

- § 123.— Ἑποχρεώσεις ἔναντι Ἐπιθεωρήσεων Ἐργασίας . . . » 223-229
 § 124.— Ποινικαὶ εὐθύναι ἐργοδοτῶν καὶ ἐκπροσώπων των » 229-231

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΑΠΟΔΟΧΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ » 233-341

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16ον

Κανόνες ἰσχύοντες γενικῶς
ἐπὶ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων » 233-248

- § 125.— Γενικά . . . . . » 233-237
 § 126.— Ἀποδοχαὶ μισθωτῶν ἐν ὑπερημερία ἐργοδότου . . . » 237-238
 § 127.— Ἀνώτατον ὄριον ἀποδοχῶν . . . . . » 238-239
 § 128.— Τρόπος, τόπος καὶ χρόνος πληρωμῆς τῶν ἀποδοχῶν » 239-240
 § 129.— Ἀπαγόρευσις κρατήσεων . . . . . » 240-241
 § 130.— Ἀπαγόρευσις κατασχέσεως καὶ ἐκχωρήσεως τῶν
ἀποδοχῶν . . . . . » 241-242
 § 131.— Συμφηρισμὸς ἀπαιτήσεων ἐργοδότου πρὸς τὰς
ἀποδοχὰς τῶν μισθωτῶν . . . . . » 242-244
 § 132.— Συμφηρισμὸς ἀπαιτήσεων ἐργοδότου διὰ ζημίας
προξενηθείσας παρὰ τῶν μισθωτῶν του . . . . . » 244-245
 § 133.— Παραγραφή καὶ ἀποδενάμωσις τῶν ἀξιώσεων τοῦ
μισθωτοῦ . . . . . » 245-246
 § 134.— Προνομιακὴ ἱκανοποίησις ἀξιώσεων ἐργατοῦπαλ-
λήλων . . . . . » 246-248

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17ον

Ἰσχύον σύστημα καθορισμοῦ ἀποδοχῶν » 249-297

- § 135.— Γενικά . . . . . » 249
 § 136.— Νόμος 3239/55 . . . . . » 250-269
 A.N. 435/68, N.A. 186/69 . . . . . » 269-276
 § 137.— Προσωπικὸν Γραφείων Νοσηλ. Ἰδρυμάτων . . . . . » 276
 § 138.— Ποιν. κινήσεις διὰ παραβάσεις συνλ. συμβάσεων . . » 276-277
 § 139.— Ἐξουσία Ἑποχρεωτῶν πρὸς καθορισμὸν ἀποδοχῶν . . » 277
 § 140.— Πορίσματα Νομολογίας ἐν σχέσει μὲ τὸν Ν. 3239/
55 . . . . . » 277-297

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18ον

Εἰδικαί τινες παρατηρήσεις ἐπὶ Σ.Σ.Ε. καὶ Δ.Α. Σελ. 298-301

§ 141.— Ἀναπροσαρμογὴ προπολεμικῶν μισθῶν	»	298
§ 142.— Κατοικία, τροφή καὶ ἀποτίμησις αὐτῶν	»	298-299
§ 143.— Προϋπηρεσία, Οἶκογ. βάρη, ἡλικία	»	299-301
§ 144.— Σ.Σ.Ε. περὶ ἀποδοχῶν Ἄν. Ἐτ. κλπ.	»	301
§ 145.— Ὑπάλληλοι ἐργοδοτῶν μὴ ἀσκούντων ἐπιχείρησιν ..	»	301

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 19ον

Δῶρα μισθωτῶν Πάσχα καὶ Χριστουγέννων » 302-307

§ 146.— Γενικά τινα περὶ δώρων ἑορτῶν	»	302-307
§ 147.— Πίναξ Ὑπ. Ἀποφ. περὶ δώρων	»	307

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20όν

Πρόσθετοι ἀμοιβαὶ ἐργαζομένων » 308-328

§ 148.— Δι' ὑπερφοριακὴν ἀπασχόλησιν	»	308
§ 149.— Δι' ἀπασχόλησιν κατὰ Κυριακὰς, ἑορτὰς καὶ νύκτας	»	308-314
§ 150.— Δι' ἀπασχόλησιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως (ρεπὸ)	»	315-316
§ 151.— Διὰ διανυκτέρευσιν ἐκτὸς ἔδρας	»	316-318
§ 152.— Ἐπίδομα ἀθνηγενειῆς ἐργασίας	»	319-326
§ 153.— Μισθωτοὶ δικαιούμενοι γάλακτος	»	327-328
§ 154.— Ὀδοιπορικὰ ὑπάλληλων ἄν. ἔτ.	»	328

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21ον

Ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις ὀφείλεται ὁ μισθός.

Ἄνυπαίτιον κώλυμα » 329-335

§ 155.— Ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις ὀφείλεται ὁ μισθός	»	329-330
§ 156.— Ὅφειλονται αἱ ἀποδοχαὶ εἰς τὸν ἀνυπαίτιως κωλύμενον γὰρ ἐργασθῆ μισθωτῶν	»	330-335
§ 157.— Περιθάλψις οἰκοσίων μισθωτῶν	»	335

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22ον

Εἰδικαί διατάξεις περὶ ἀποδοχῶν » 336-338

§ 158.— Μαθηταὶ τεχνῖται, κατ' οἶκον ἐργαζόμενοι, τυφλοί, φιλοδωρήματα	»	336-338
--	---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23ον

- § 159.— Ποινικαὶ ἐνθῆναι ἐργοδοτῶν καθυστερούντων ἀποδοχὰς ἐργαζομένων ..... Σελ. 339-340

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24ον

- § 160.— Χαρτόσημον ἀποδείξεων — φόρος ..... » 341

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΑΔΕΙΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

» 343-383

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25ον

- § 161.— Ἰσχύουσαι περὶ ἀδειῶν διατάξεις ..... » 343-344

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26ον

Ἄδειαι κατ' Α.Ν. 539/1945

» 345-370

- § 162.— Κείμενον Α.Ν. 539/1945 ..... » 345-352

- § 163.— Ἐρμηνεία τοῦ Α.Ν. 539/45 — Ὑπόχρεοὶ ἐπιχειρήσεις ..... » 352-353

- § 164.— Δικαιοῦχοι μισθωτοὶ ..... » 353-354

- § 165.— Ἐπὶ συμβάσεων ἀορ. καὶ ὠρ. χρόνον καὶ ἀπόρων ... » 354

- § 166.— Προϋποθέσεις τῆς ἀδείας ..... » 354-357

- § 167.— Ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀδείας ..... » 357-359

- § 168.— Μισθωτοὶ ἀνήλικοι καὶ εἰς ἀνθυγ. ἐργασίας ..... » 359-361

- § 169.— Καταβλητέαι ἀποδοχαὶ ..... » 361-363

- § 170.— Ἐπίδομα ἀδείας ..... » 363-364

- § 171.— Χρόνος χορηγήσεως τῆς ἀδείας ..... » 364-365

- § 172.— Δέον νὰ χορηγῆται πραγματικῶς ἡ ἄδεια ..... » 365-366

- § 173.— Διπλασιασμὸς ἀποζημιώσεως κατὰ Ν.Δ. 3755/57 » 366

- § 174.— Δικαστικὴ ἐπιδίωξις τῆς ἀδείας ..... » 366-367

- § 175.— Ἀποζημιώσεις ἐν ἀπολύσει τοῦ μισθωτοῦ ..... » 367-368

- § 176.— Ἀπαγόρευσις ἀπολύσεως μισθωτοῦ ..... » 368

- § 177.— Εἰσφορὰ ἐπὶ ἀποδοχῶν, ἀποζημιώσεων καὶ ἐπιδομάτων ἀδείας ..... » 369

- § 178.— Τήρησις βιβλίου ἀδειῶν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ..... » 369-370

- § 179.— Ποινικαὶ ἐνθῆναι ..... » 370

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 27ον

- § 180.— Ἄδειαι κατὰ τὸν Ἀστ. Κώδικα ..... » 371

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28ον

- § 181.— Ειδικαὶ διατάξεις περὶ ἀδειῶν ..... Σελ. 372-382
 § 182.— Ἐξαιρέσεις γάμων ..... » 382

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29ον

- § 183.— Ἐξαιρέσεις «ἀνευ ἀποδοχῶν» ..... » 383

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ » 385-488

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30όν

- Διατάξεις περὶ λύσεως τῆς συμβάσεως ἐργασίας » 385-398
 § 184.— Γενικά ..... » 385
 § 185.— Περὶ καταγγελίας τῶν συμβάσεων ἐργασίας. Κείμενον τοῦ Ν. 3198/55 ..... » 385-389
 § 186.— Κείμενον τοῦ Ν. 2112/1920 καὶ Α.Ν. 173/67 ..... » 390-395
 § 187.— Β. Διάταγμα τῆς 16/18.7.1920 ..... » 395-398

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 31ον

- Καταγγελία κατὰ ν. 3198/55 ἐργ. συμβάσεων μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας » 399-439
 § 188.— Ἰσχύουσα Νομοθεσία ..... » 399
 § 189.— Ἐκτασις ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. 3198/55 ..... » 400-404
 § 190.— Προϋποθέσεις καταγγελίας Ἐργ. Συμβάσεων κατὰ Ν. 3198/55 ..... » 404
 § 191.— Ἐγγραφος καταγγελία ..... » 404-406
 § 192.— Καταβολὴ ἀποζημιώσεως ..... » 406-411
 § 193.— Διευκρινίσεις σχετικαὶ μὲ τὴν ἀποζημίωσιν ..... » 411-420
 § 194.— Συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως τῶν διατυπώσεων ..... » 420-423
 § 195.— Παραγραφὴ ἀξιώσεων περὶ ἀκυρότητος τῆς ἀπολύσεως καὶ καταβολῆς ἢ συμπληρώσεως τῆς ἀποζημιώσεως ..... » 423-426
 § 196.— Ἀναγγελία τῆς ἀπολύσεως ..... » 426
 § 197.— Ἐν ὑποβολῇ μισθώσεως ..... » 426-428
 § 198.— Μορμερῆς βλαπτικὴ μεταβολὴ τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως ..... » 428-433
 § 199.— Συνέπειαι μεταβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη ..... » 433-435
 § 200.— Διακοπὴ ἐπιχειρήσεως, πτώχευσις ἐργοδότη κλπ. » 435-436

§ 201.— Προνομιακή καταβολή τῆς ἀποζημιώσεως	Σελ.	436
§ 202.— Ἀποχώρησις ἐκ τῆς ἐργασίας τῆ συγκαταθέσει τοῦ ἐργοδότη	»	436—437
§ 203.— Ἀπόλυσις ἢ ἀποχώρησις συμπληρούντων προϋπο- θέσεις πλήρους συνταξιοδοτήσεως λόγω γήρατος . .	»	437—438
§ 204.— Δὲν χωρεῖ μονομερῆς ἀνάκλησις τῆς γενομένης ἀπο- λύσεως	»	438—439
§ 205.— Εἰδικῶς προστατευόμενα πρόσωπα	»	439

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32ον

**Καταγγελία κατὰ ν. 2112/20 ἐργ. συμβάσεων
ιδ. ὑπαλλήλων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ
τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν** » 440—443

§ 206.— Ἐκτάσις σημερινῆς ἰσχύος Ν. 2112/20	»	440—441
§ 207.— Καὶ ἐπὶ ἀκόρων συμβάσεων	»	441
§ 208.— Ἀνάγκη ἐγγράφου καταγγελίας	»	441—442
§ 209.— Καταβολὴ ἀποζημιώσεως	»	442
§ 210.— Ἀπόλυσις μετὰ καταμῆρυσιν δι' ἀξιόποιον πράξιν .	»	442—443
§ 211.— Ἀκροῦτης συμβάσεων ἀντιτιθεμένων εἰς τὸν Ν. 2112/20	»	443

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 33ον

**Καταγγελία κατὰ τὸ Β.Δ. 16/18.7.1920 ἐργ.
συμβάσεων ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν μὴ
ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν** » 444—448

§ 212.— Ἐκτάσις ἰσχύος τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920	»	444—446
§ 213.— Διαδικασία ἀπολύσεως ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπη- ρετῶν	»	446—447
§ 214.— Καταβολὴ ἀποζημιώσεως	»	447
§ 215.— Ἄλλα τινὰ θέματα σχετικὰ μὲ ἀπολύσεις ἐργατο- τεχνιτῶν	»	448
§ 216.— Ἐτεροι διατάξεις ἰσχύουσαι ἐπὶ ἀπολύσεως ὑπαλ- λήλων καὶ ἐργατοτεχνιτῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν	»	448

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34ον

§ 217.— Καταγγελία τῆς συμβάσεως ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου ἢ ἐργάτου	»	449
---	---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 35ον

Καταγγελία τῆς συμβάσεως κατ' Ἀστικὸν Κώδικα Σελ. 450-453

- § 218.— Ἀορίστον χρόνον ..... » 450
 § 219.— Ὁρισμένον χρόνον (διὰ σπουδαίων λόγων) ..... » 450-453

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 36ον

Εἰδικαὶ περιπτώσεις ἀπολύσεων ..... » 454-469

- § 220.— Ἀποζημίωσις ἐμμίθων δικηγόρων καὶ ἰατρῶν ... » 454-456
 § 221.— Ἀπολύσεις μισθωτῶν Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Α. .... » 456-459
 § 222.— Ἀπολύσεις συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ..... » 459-463
 § 223.— Ἀπολύσεις ἐκπροσώπων ἠσφαλισμένων μετεχόντων
 εἰς τὰς Διοικήσεις Ἀσφαλ. Ὄργανισμῶν ..... » 463-464
 § 224.— Ἀπόλυσις μαθητῶν τεχνιτῶν ..... » 464
 § 225.— Ἀπόλυσις προσθέτων Ἀστυφυλάκων καὶ Χωρο-
 φυλάκων ..... » 465
 § 226.— Ἀπόλυσις τυπογράφων, λινοτυπῶν κλπ. .... » 465
 § 227.— Μισθωτοὶ Δήμων ..... » 465-466
 § 228.— Ὀμαδικαὶ ἀπολύσεις ..... » 466-469
 § 229.— Εἰδικαὶ τινες περιπτώσεις ..... » 469

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 37ον

- § 230.— Καταχρηστικαὶ (ἄκνυροι) ἀπολύσεις ..... » 470-476

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 38ον

- § 231.— Ἡ ἄδεια ἀπουσίας τοῦ μισθωτοῦ πρὸς ἐξεύρεσιν
 ἀλλαγῆς ἐργασίας μετὰ προμήνυσιν περὶ λύσεως
 τῆς συμβάσεως ..... » 477-481

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 39ον

Ἀποχὴ τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας
 καὶ συνέπειαι αὐτῆς ..... » 482-486

- § 232.— Γενικὰ ..... » 482-484
 § 233.— Περιπτώσεις ἀζημίον κατὰ νόμον ἀπουσίας τοῦ
 μισθωτοῦ ..... » 484-486

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 40ὸν

- § 234.— Πιστοποιητικὸν ἐργασίας ..... » 487-488

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ

Σελ. 489-527

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 41ον

Προστασία στρατευομένων
κατὰ Ν. 3514/28 καὶ 519/48

» 489-495

- § 235.— Ἰσχύουσα νομοθεσία ..... » 489
 § 236.— Ἐναρξεις προστασίας ..... » 489-490
 § 237.— Προϋποθέσεις καὶ περιεχόμενον προστασίας ..... » 490-492
 § 238.— Ἐκτασις ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω νόμων ..... » 492-493
 § 239.— Ἐν διαλύσει καὶ μεταβιβάσει τῆς ἐπιχειρήσεως ... » 493
 § 240.— Σύμβασις ἀντικαταστάτου τοῦ στρατευθέντος ..... » 493
 § 241.— Μισθοτοὶ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. .... » 493-494
 § 242.— Χρόνος στρατ. ὑπηρεσίας ..... » 494-495

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 42ον

Προστασία παλαιῶν πολεμιστῶν

» 496-499

- § 243.— Γενικά ..... » 496
 § 244.— Ἀπαγόρευσις ἀπολύσεως ἄνευ ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 244/36 ..... » 496-498
 § 245.— Διαθεσιμότης Παλ. Πολεμιστῶν ..... » 498
 § 246.— Συνυπολογισμὸς στρατ. ὑπηρεσίας εἰς συντάξιμον χρόνον ..... » 498-499
 § 247.— Ἀκρότης ἐπιβλαβῶν συμβιβασμῶν ..... » 499
 § 248.— Ἀπαλλαγὴ ἐπιχειρήσεων ἀπὸ ὑποχρεώσεων πρὸς Π. Πολεμιστὰς ..... » 499

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 43ον

- § 249.— Προστασία ἀναπήρων καὶ θυμάτων ..... » 500-501

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 44ον

- § 250.— Προστασία Νεοπολεμιστῶν, Ἀναπήρων καὶ ἀγωγιστῶν Ἐθν. Ἀντιστάσεως ..... » 502-505

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 45ον

Προστασία ἀποστρατευομένων πολεμιστῶν
κατ' Α.Ν. 1836/51

» 506-527

- § 251.— Ἰσχύοντες Νόμοι ..... » 506

§ 252.— Προστατενόμενα πρόσωπα	Σελ. 506-509
§ 253.— Ἀρμόδια ὄργανα Προστασίας	» 509-512
§ 254.— Ὑπόχρεοι ἐπιχειρήσεις καὶ χρησιμοποιήσεις πολεμιστῶν	» 512-518
§ 255.— Πρόσληψις δικηγόρων καὶ ἐπιστημόνων ἐν γένει ..	» 518-520
§ 256.— Ἀπαλλαγὴ ἐπιχειρήσεων	» 520-521
§ 257.— Ὑποχρεώσεις Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, Ν.Π.Δ.Δ. κλπ.	» 521-522
§ 258.— Διαδικασία τοποθετήσεως πολεμιστῶν	» 522-523
§ 259.— Διόριξις σχέσεως ἐργασίας, λόγοι ἀπολύσεως καὶ διαδικασία	» 523-525
§ 260.— Ἀντικατάστασις τοποθετουμένων πολεμιστῶν	» 525-527
§ 261.— Προθεσμίαι ἀσκήσεως δικαιωμάτων πολεμιστῶν ...	» 527

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ » 529-539

§ 262.— Νομοθεσία	» 529-533
§ 263.— Ἑρμηνεία — Νομολογία — Ὑπαγόμεναι διαφοραὶ ...	» 533-535
Ἀρμόδια δικαστήρια	» 535-536
Διάδικοι	» 536
Διαδικασία	» 536-537
Ἀποδεικτικὰ μέσα	» 537
Ἀπόφασις	» 537-538
Ἐνδίκαια μέσα	» 538-539
Ἐπαναφορὰ τῶν πραγμάτων εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν	» 539

ΜΕΡΟΣ Ζ'.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ » 541-643
I. ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 47ον

§ 264.— Εἰσαγωγή	» 541-543
§ 265.— Βασικαὶ Ἀρχαὶ — Ἰσχύουσα Νομοθεσία	» 543-544
§ 266.— Διοικητικὴ ὀργάνωσις τοῦ ΙΚΑ	» 544-545

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 48ον

Ἀσφάλις	» 546-556
§ 267.— Ἀσφαλιζόμενοι κίνδυνοι — Ὑποχρεωτικότης Ἀσφαλίσεως	» 546-547

§ 268.— Ἀσφαλιζόμενα πρόσωπα	Σελ. 547—550
§ 269.— Τοπικὴ ἔκτασις τῆς ἀσφαλίσεως	» 550—552
§ 270.— Ἐξαιρούμενοι τῆς ἀσφαλίσεως	» 552—554
§ 271.— Ποῖοι νοοῦνται ἐργοδότηαι	» 554—555
§ 272.— Προαιρετικὴ ἀσφάλισις	» 555—556

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 49ον

Ἔσοδα τῆς ἀσφαλίσεως

§ 273.— Γενικά	» 557—561
§ 274.— Μέγεθος καὶ βάρος τῶν εἰσφορῶν	» 561—563
§ 275.— Κατανομὴ τῶν εἰσφορῶν	» 563—568
§ 276.— Ὑπολογισμὸς τῶν εἰσφορῶν	» 568—570
§ 277.— Ὑποχρεώσεις τῶν ἐργοδοτῶν	» 570—572
§ 278.— Ἐκπτώθεσμος καταβολῆ τῶν εἰσφορῶν — Παραγραφὴ — Ἐλεγχος	» 572—576
§ 279.— Εἰσπραξις εἰσφορῶν ἐπὶ οἰκοδομικῶν καὶ τεχνικῶν ἐργασιῶν	» 576—578
§ 280.— Εἰσπραξις εἰσφορῶν εἰδικῶν κατηγοριῶν μισθωτῶν	» 578—581
§ 281.— Ἀναστολὴ καταβολῆς εἰσφορῶν	» 582

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 50όν

Παροχαὶ Ἀσφαλίσεως

§ 282.— Γενικά	» 583—611
§ 283.— Σύνταξις γήρατος	» 583
§ 284.— Σύνταξις λόγῳ ἀναπηρίας	» 583—589
§ 285.— Ἐπίδομα ἀναπροσαρμογῆς. Σύνταξις μερικῆς ἀναπηρίας	» 589—292
§ 286.— Σύνταξις λόγῳ θανάτου	» 592—593
§ 287.— Ἠσφαλισμένοι νέων Ὑποκατ/των	» 593—595
§ 288.— Ἐργατικὸν ἀτύχημα	» 595—597
§ 289.— Συντάξιμος Χρόνος ἀσφαλίσεως	» 597—599
§ 290.— Ὑπολογισμὸς τῆς συντάξεως	» 599—603
§ 291.— Ἀναστολὴ τῆς συντάξεως	» 603—604
§ 292.— Διαδοχικὴ Ἀσφάλισις	» 604—606
§ 293.— Παροχαὶ κλάδου ἀσθενείας	» 606—611

II. ΕΙΔΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 51ον

§ 294.— Πίναξ λειτουργούντων εἰδικῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν	» 612—625
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 52ον

- § 295.— Ἐπιδόσεις ἀνέργων (Ο.Α.Ε.Δ.) ..... » 626-631

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 53ον

- § 296.— Οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα μισθωτῶν (Δ.Α.Ο.Ε.Μ.) ..... » 632-640

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 54ον

- § 297.— Ὁργανισμὸς Ἑργατικῆς Κατοικίας ..... » 641-642
 § 298.— Εἰσφορὰ ὑπὲρ τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας ..... » 643

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1ον

- I. Ὑποδείγματα διαφόρων ἐγγράφων ..... » 644-651
 II. Ὑποδείγματα διαφόρων ἀγωγῶν ..... » 652-667

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2ον

- Εὔρετήριον κατὰ ἐπαγγέλματα νομίμων ἀποδοχῶν
 ἀπὸ τοῦ ἔτους 1966 καὶ ἐφεξῆς ..... » 668-729

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

- Ἀλφαβητικὸν εὔρετήριον καθ' ὕλην ..... » 731-754
 Ἀριθμητικὸν εὔρετήριον Νόμων κλπ. .... » 755
 Προσθῆκαι - Παραοράματα ..... » 756

ΜΕΡΟΣ Α'

ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΥΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1ον

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

§ 1.— Κανόνες ρυθμίζοντες τὰς ἐν τῇ ἐργασίᾳ σχέσεις.

Ἡ ἀνθρωπίνη ἐργασία ἀποτελεῖ τὸν σημαντικώτερον παράγοντα συντηρήσεως καὶ ἀνελιξεως τῶν ἀνθρωπίνων Κοινωνιῶν. Πρόδηλος, ὅθεν, ἀποβαίνει ἡ ἀνάγκη τῆς ρυθμίσεως τῶν κατ' αὐτήν, κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τὴν ὁμαλὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκάστοτε δεδομένων κοινωνικῶν σκοπῶν, συνισταμένη τῶν ὁποίων εἶναι ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ εἰδικὴ αὕτη ρύθμισις τῶν ἐν τῇ λειτουργίᾳ καὶ τῇ σχέσει τῆς ἐργασίας ἀνακυπτόντων θεμάτων κατέστη περισσότερον ἀναγκαῖα, ἀφ' ἧς τὰ μὲν παραγωγικὰ μέσα ἤρχισαν συγκεντρούμενα εἰς χεῖρας μεγάλων ἐπιχειρήσεων, αἵτινες διαθέτουσι τεραστίαν οικονομικὴν δύναμιν καὶ ἐπιβολήν, πληθύνεται δὲ ἡ στρατιὰ τῶν ἀποχειροβιῶτων, τῶν ὁποίων τὸ μόνον ἐφόδιον ἐν τῇ ζωῇ (καὶ περιουσιακὸν στοιχεῖον) εἶναι ἡ πρὸς ἐργασίαν ἱκανότης των. Πρὸς ἐξισορρόπησιν τῆς ἐντεῦθεν διαταρασσομένης ὁμαλότητος ἐν τῇ παραγωγικῇ διαδικασίᾳ ἀναγκάζεται ἡ Πολιτεία νὰ παρεμβαίνῃ ἐνεργῶς, θεσπίζουσα διατάξεις ρυθμιστικὰς τῶν ἐργασιακῶν σχέσεων, αἱ πλεῖστα τῶν ὁποίων, ὡς ἀποσκοποῦσαι εἰς προστασίαν τῆς ἀσθενεστέρας ἐργατικῆς τάξεως, προσλαμβάνουσι χαρακτῆρα κανόνων δημοσίας τάξεως, ὧν ἡ παράβασις, κατὰ οἶον δῆποτε τρόπον, εἶναι ἀνεπίτρεπτος. Τὸ σύνολον τῶν κανόνων τούτων ἀποτελεῖ τὴν Ἐργατικὴν Νομοθεσίαν, ἡ ὁποία, ὡς εἶναι πρόδηλον, ρυθμίζει τὰ δικαιώματα καὶ τὰς υποχρεώσεις τῶν ἐργαζομένων (ὑπαλλήλων, ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν), ὅπως καὶ τὰς ἀντιστοίχους υποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἐργοδοτῶν. Ἐφ' ὅσον ὅμως καὶ καθ' ὃ μέτρον δὲν ὑφίστανται εἰδικοὶ ὅρισμοὶ εἰς τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν, ἐφαρμόζονται αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (ἄρθρα 648-680), αἵτινες οὕτως ἀποτελοῦσι συμπληρωματικὸν (ἐπικουρικὸν) δίκαιον. (Πρωτ. Μυτιλ. 230/1953 ΔΕΝ 9. 333, Πρωτ. Ἀθ. 1708 καὶ 3727 τοῦ 1950 ΔΕΝ 6. 486 καὶ ΕΕΔ 9. 832 καὶ 833).

§ 2.—'Εργοδοται — Μισθωτοί.

Τὴν ἔννοιαν τῶν ὄρων «ἐργοδότης» καὶ «μισθωτός» ἀποδίδει τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 3239/1955 περὶ συλλογικῶν διαφορῶν (ΦΕΚ. Α' 125/20.5.1955, ΔΕΝ 11. 285), ἔχον ὡς ἀκολουθοῦσας:

«Κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος νόμου ἐρ γ ο δ ό τ η ς μὲν θεωρεῖται πᾶν φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημοσίου ὡς καὶ τῶν Νομικῶν προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ἕπερ χρησιμοποιοεῖ τὴν ἐργασίαν ἄλλων φυσικῶν προσώπων δυνάμει σχέσεως ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου, μ ι σ θ ω τ ό ς δὲ ὁ παρέχων εἰς ἐργοδότην ἐξηρητημένην ἐργασίαν ἔναντι ἀμοιβῆς, ὑπολογιζομένης εἴτε κατὰ χρονικὴν διάρκειαν, εἴτε κατὰ μ ο ν ά δ α ἢ κατ' ἀποκοπὴν ἢ ποσοστά».

Ἴδετε σχετικῶς καὶ ἄρθρον 1 Β.Δ. 24.7.1920 περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίων, τὰ ἄρθρα 2 καὶ 8 τοῦ Α.Ν. 1846/51 περὶ Ι.Κ.Α. καὶ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Ν. 765/1943.

§ 3.—'Εφαρμογὴ Ἑργατικῆς Νομοθεσίας ἐπὶ σχέσεων ἐξηρητημένης ἐργασίας.

Σ ύ μ β α σ ι ς ἐ ρ γ α σ ί α ς εἶναι ἡ συμφωνία (εἴτε ἐγγραφὸς εἴτε προφορικὴ), δυνάμει τῆς ὑποίας ἐν ὀρισμένον ἄτομον ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρέχῃ ἐπὶ ὀρισμένον ἢ ἀόριστον χρόνον τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς ἓνα ὀρισμένον ἐργοδότην (φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον), ὅστις ὑποχρεοῦται ἀντιστοίχως νὰ καταβάλλῃ τὸν συμφωνηθέντα ἢ τὸν εἰθισμένον μισθὸν (ἢ ἡμερομισθίον) (1).

Κατὰ μίαν γνώμην (Κ. Κανιᾶς, Ἑνωχ. τ. Α' ὑπ' ἄρθρ. 648-649 ΕΕΔ 9. 49 καὶ Θ. ΕΒ 639, Α.Π. 515/59 ΔΕΝ 16.38, Πρωτ. ἸΑΘ. 4562/51 Θ. ΕΒ 629), ἡ σύμβασις ἐργασίας εἶναι μία καὶ ἐνιαία, ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον τὴν παροχὴν ἐξηρητημένης πάντοτε ἐργασίας. Κατ' ἄλλην ὅμως γνώμην (Γ. Σιμωνέτος «Δώδεκα Μελ. Ἰστο. Δ.» σελ. 331 κ. ἐπ., Ι. Καποδίστριας Θ. ΕΒ 677, καὶ «Μίσθωσις ἐργασίας» εἰσαγ. ἄρθρ. 648-680 ἀριθ. 29 ἐπ.) ἡ σύμβασις ἐργασίας (μίσθωσις ὑπηρεσιῶν) κατὰ τ' ἄρθρα 648 κ. ἐπ. Α.Κ. ἀποτελεῖ γενικωτέραν ἔννοιαν, περιλαμβάνουσαν τὸσον τὴν σύμβασιν ἐξηρητημένης ἐργασίας, ὅσον καὶ τὴν τῆς μισθώσεως ἀνεξαρτήτων ὑπηρεσιῶν.

Αἱ διατάξεις τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας δὲν ἰσχύουν ἐπὶ ὅλων τῶν συμβάσεων ἐργασίας, ἀλλὰ, κατὰ μὲν τὴν δευτέραν τῶν ὡς ἄνω γνωμῶν, μόνον ἐκεῖ ὅπου ὑφίσταται σύμβασις ἐξηρητημένης ἐργασίας, κατὰ δὲ τὴν πρώτην γνώμην, ἕνα τύχη ἐφαρμογῆς ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία, δὲν ἀρκεῖ πάντοτε ἢ ἐκ τοῦ ἄρθρου 652 Α.Κ. ἀπαιτουμένη εἰς τὴν σύμβασιν ἐργασίας ἐξάρτησις τοῦ

1. Καὶ δι' ἀντιπροσώπου εἶναι δυνατόν νὰ καταρτισθῇ τοιαύτη σύμβασις (Πρωτοδικου Θεσ. 816/62 ΔΕΝ. 19. 127).

μισθωτοῦ παρὰ τοῦ ἐργοδότη του, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ὅπως ὁ βαθμὸς τῆς ἐξαρτήσεως μεταξύ τῶν ὡς ἄνω προσώπων εἶναι λίαν στενός (Α.Π. 495/1968 ΔΕΝ 24. 980, Α.Π. 515/1959 ΔΕΝ 16. 38).

Σύμβασις ἐξ η ρ τ η μ ἔ ν η ς ἐ ρ γ α σ ί α ς ὑπάρχει ὅταν ὁ μισθωτὸς ὀφείλῃ νὰ ἐκτελῇ, ἐπὶ μισθῷ, τὴν ἐργασίαν του ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ καθοδήγησιν τοῦ ἐργοδότη, ὅστις κατευθύνει συμφώνως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας του τὰ κατ' αὐτήν, ἤτοι ὡς πρὸς τὸν τρόπον, τὸν τόπον, τὸν χρόνον, τὴν διάρθρωσιν, τὰς ἐφαρμοστέας μεθόδους κλπ. (Α.Π. 660/70 ΔΕΝ 27. 34, Α.Π. 360/1969 ΔΕΝ 25. 787, Α.Π. 95/71 ΔΕΝ 27. 484, Α.Π. 565/1949 ΔΕΝ 6.67). Δὲν ἀπαιτεῖται βεβαίως ἀποξένωσις τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ πάσης προσωπικῆς πρωτοβουλίας ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπηρεσίας του. (Βλέπετε σχετικῶς Ε. Δημητρακόπουλον ἐν ΕΕΔ 9. 610, ὅπου καὶ παραπομπαὶ εἰς νομολογίαν, Α.Π. 117/1942 Θ. ΝΓ 225, Α.Π. 395/1946 ΕΕΝ ΙΔ 71, Α.Π. 306/1953 Θ. ΕΔ 693). Ἡ ἐξάρτησις αὕτη δέον νὰ εἶναι οὐ μόνον οἰκονομικὴ ἀλλὰ καὶ (κυρίως) προσωπικὴ τοιαύτη (Α.Π. 515/1959 ΔΕΝ 16. 38, Πρωτ. 'Αθ. 6338/1950 Θ. ΞΑ 963 καὶ ΔΕΝ 6. 545. Πρ/κου Πατρῶν 72/1951 ΔΕΝ 8. 260).

Ἡ ἐντάξις τοῦ μισθωτοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἢ τὸν οἶκον τοῦ ἐργοδότη, ἢ χρονικὴ διάρκεια τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ, ἢ αὐτοπρόσωπος διεξαγωγή τῆς ἐργασίας, ὁ τόπος τῆς ἐργασίας, ἢ ὑπαγωγή εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν καὶ ἄλλα τοιαῦτα στοιχεῖα προσδιορίζουν βεβαίως τὴν ὑπαρξιν ἢ μὴ ἐξαρτήσεως, πλὴν δὲν εἶναι πάντοτε ἀποφασιστικά. Οὕτως ὁ ἐργαζόμενος ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ἐργοδότη μισθωτὸς τελεῖ κατὰ τεκμήριον ἐξαρτήσιν, δὲν ἀποκλείεται ὅμως καὶ τὸ ἐναντίον, ὅπως δὲν ἀποκλείεται ἡ ὑπαρξις ἐξαρτήσεως ἐπὶ μισθωτῶν ἀπασχολουμένων εἰς ἐξωτερικὰς ἐργασίας. Ἐπίσης ἐκ τοῦ ὅτι ὁ μισθωτὸς ἐργάζεται τυχόν κατ' οἶκον δὲν ἀναιρεῖται ἡ ἐννοια τῆς ἐξαρτήσεώς του, ἐφ' ὅσον ἀπασχολεῖται ἀποκλειστικῶς εἰς ἓνα ἐργοδότην, διεξάγει δὲ τὴν ἐργασίαν σύμφωνα μὲ τὰς ὁδηγίας καὶ ἐντολάς αὐτοῦ (Α.Π. 705/1954 ΔΕΝ 11. 51, Πρ/κου Χαλκιδικῆς 6/62 ΔΕΝ 18. 330). Οὕτω καὶ ὅταν ἱατρὸς Ἄσφ. Ταμείου προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του ἐν τῷ ἱατρεῖῳ του ἢ κατ' οἶκον τῶν ἀσθενῶν, εὐρίσκεται εἰς σχέσιν ἐξηρητημένης ἐργασίας ὅταν τελῇ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Ταμείου (Α.Π. 469/68 ΔΕΝ 25. 1). Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἂν ὁ μισθωτὸς διατηρῇ ἴδιον ἐργαστήριον, ἔστω καὶ ὑποτυπῶδες, εἰς ὃ, ἂνευ ἐξαρτήσεως, διεξάγει ἐργασίας ἀνατιθεμένας εἰς αὐτὸν καὶ ὑπὸ ἄλλων ἐργοδοτῶν ἢ δέχεται παραγγελίας ἀτομικῶν πελατῶν του (Ε. Δημητρακόπουλος ΕΕΔ 9. 610, Πρ/κου Ἄθ. 3921/1949 ΕΕΔ 9. 609), ὡς ἐπὶ ραφῆς ἐνδυμάτων δι' ἰδίων μέσων καὶ ἰδίου προσωπικοῦ (Πρωτ. Ἄθ. 21.982/61 ΔΕΝ 18. 588). Ἄν ὅμως πρόκειται περὶ ἐργατρίας παρεχούσης, ὑπὸ ἐποπτείαν, ὑπηρεσίας εἰς ἀτελιὲ μοδίστας, χρησιμοποιοῦσης καὶ βοηθοῦς, ἀμειβομένης δὲ κατὰ τεμάχιον (φόρεμα), ὑφίσταται σύμβασις ἐξηρητημένης ἐργασίας (Πρωτ. Ἄθ. 7891/1953 ΔΕΝ 10. 739 καὶ ΕΕΔ 12. 957). Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ συνάψεως συμβάσεως ἐργασίας μετὰ ὁδηγοῦ ἰδιοκτῆτου βενζι-

νακάτου εἴτε ἰδιοκλήτου φορτηγοῦ ἀμάξης (Α.Π. 148/1956 ΔΕΝ 12. 202, Πρωτ. Καρδ. 975/1950 ΕΕΔ 10. 124).

Δὲν συνιστᾷ σύμβασιν ἐξερτημένης ἐργασίας ἡ σχέσηις ἀντιπροσώπου, ὅστις, διατηρῶν ἴδιον γραφεῖον ἀντιπροσωπειῶν, ἐξυπηρετεῖ ἐν Ἀθήναις τὰ συμ-
φέροντα ἐπαρχιακῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ τὰς διδομένας αὐτῷ ἐντολὰς (Α.Π. 426/71 ΔΕΝ 27. 641. Πρβλ. Α.Π. 153/71 ΔΕΝ 17. 647).

Κατὰ τὴν νομολογίαν ἐπίσης ἐκρίθη, ὅτι ἰατρός συνεργαζόμενος μετὰ Κλινικῆς καὶ ὑποκείμενος εἰς τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν ἐλεγχον τοῦ Κλινικάρχου συνδέεται διὰ συμβάσεως ἐξερτημένης ἐργασίας (Α.Π. 640/1963 ΔΕΝ 20. 6), ἔστω καὶ ἂν διαθέτῃ ἴδια μηχανήματα (Α.Π. 69/1965 ΔΕΝ 21. 291). Δὲν συνάπτει ὅμως τοιαύτην σύμβασιν διαπρεπῆς χειρουργὸς ἰατρός, συνεργαζόμενος μετὰ Κλινικῆς καὶ χειρουργῶν ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν κρίσιν του, ἐν ᾧ δια-
τηρεῖ καὶ ἴδιαν Κλινικὴν, ἔστω καὶ ἂν φέρεται ὡς ὑπεύθυνος χειρουργός. (Α.Π. 127/67 ΔΕΝ 23. 403). Οἱ ῥέπορτερ τῶν ἐφημερίδων συνάπτουν τοιαύτην σύμβασιν (Σ.Ε. 1048/1965 ΔΕΝ 21. 324). Καὶ οἱ ὁδηγοὶ ταξί, ὅταν διὰ τῆς συμβάσεως ὑφίσταται ἢ ὡς ἄνω ἐξάρτησις (Α.Π. 542/67 ΔΕΝ 24.5. Βλέπετε ὅμως καὶ Πρωτ. Ἀθ. 7795/1962 ΔΕΝ 18. 682, Πρωτ. Ἀθ. 5313/1962 ΔΕΝ 18. 588, κ.ἄ.). Εἰσπράκτωρ δόσεων πελατῶν κατα-
στήματος, ὑποκείμενος εἰς ἐποπτεῖαν καὶ παραδίδων τὰς εἰσπράξεις βάσει καταστάσεων, συνδέεται διὰ συμβάσεως ἐξερτημένης ἐργασίας (Α.Π. 264/66 ΔΕΝ 22. 505). Ἐπίσης ὑφίσταται σύμβασις ἐξερτημένης ἐργασίας ὅταν μίᾳ καλλιτέχνις ἀπασχολῆται καθ' ἑκάστην εἰς Κέντρον ἑναντί ἀμοιβῆς καὶ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ ἐποπτεῖαν τοῦ ἐργοδότη (Πρωτ. Ἀθ. 22644/67 ΔΕΝ 24. 799), ὡς καὶ ἐπὶ συμβάσεως ἡθοποιοῦ Κινηματογράφου (Πρωτ. Θεσ. 862/67 ΔΕΝ 24. 800).

Ἐκρίθη ὅμως, ὅτι δὲν ὑφίσταται σύμβασις ἐξερτημένης ἐργασίας ἐπὶ λογιστοῦ ἀπασχολουμένου πλήρως εἰς ἄλλην ἐπιχείρησιν καὶ ἐνεργοῦν-
τος σποραδικὰς ἐγγραφὰς εἰς λογιστικὰ βιβλία ἑτέρας τοιαύτης (Α.Π. 555/63 ΔΕΝ 19. 810). Οὔτε ἐπὶ Λογιστοῦ, ὅστις ἀναλαμβάνει τὴν τήρησιν λογι-
στικῶν βιβλίων, προσερχόμενος καθ' ἄς ἡμέρας καὶ ὥρας αὐτὸς ἐλευθέ-
ρως προκρίνει, παρέχει δὲ τὰς ὑπηρεσίας του χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς εἰδικω-
τέρας ἐντολὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ ἐργοδότη (Α. Π. 237/70 ΔΕΝ 26. 561). Οὔτε ἐπὶ καλλιτέχνιδος ἄσματος συμβληθείσης μετὰ ἐπιχειρήσεως πρὸς ἐγγραφὴν δίσκων ἄνευ ἐξαρτήσεως (Πρ/κου Ἀθ. 825/62 ΔΕΝ 18. 588). Οὔτε ἐπὶ φορτοεκφορτωτοῦ, ὅστις ἀσχεῖ τὸ ἔργον ἐν Πρακτορείῳ Ἀυτοκινήτων, μετ' ἄδειαν τοῦ κυρίου (πράκτορος), παρέχων παρόργως καὶ μικροῦπηρεσίας εἰς τοῦτον (Α.Π. 381/63 ΔΕΝ 20. 326). Οὔτε ἐπὶ φορτο-
εκφορτωτοῦ μεταβαίνοντος εἰς διάφορα ἐργοστάσια καθ' ὑπόδειξιν τοῦ ἐπι-
χειρηματίου καὶ ἐνεργοῦντος φορτοεκφορτώσεως ἄνευ ἐλέγχου καὶ κατὰ προ-
τοβουλίαν (Α.Π. 360/69 ΔΕΝ 25. 787). Οὔτε ἐπὶ σχέσεως ἀνταποκριτοῦ ἐφημερίδος (Α.Π. 691/69 ΔΕΝ 26. 104). Ἡ εἰσπραξις τῶν οφειλῶν τρίτων πρὸς τὴν ΗΕΜ ἐκ ζημιῶν προξενηθεισῶν ὑπὸ τρίτων εἰς τὰ ὀχλήματά της,

άνευ καθορισμού τόπου και χρόνου έναρξίας και χωρίς υποχρέωσιν κανονικών εμφανίσεων, δέν δημιουργεί σχέσιν στενῆς ἐξαρτήσεως (Α.Π. 495/68 ΔΕΝ 24. 980).

Ἡ συμβίωσις συγγενῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην δέν ἀποκλείει τὴν ὕπαρξιν προϋποθέσεων συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας (Α.Π. 250/64 ΔΕΝ 20. 397). Βλ. καὶ Ι. Καποδίστριαν «Ἡ μίσθωσις ἐργασίας» εἰσαγ. ἄρθρα 648-680 ἄρ. 69, Σταυροπούλου - Τούση 'Εργατικὸν Δίκαιον σελ. 89 σημ. 7, Μον. Πρωτ. Σύρου 220/70 (ΔΕΝ 27. 512). Πότε αὕτη εἶναι δυνατὴ καὶ μεταξὺ συζύγων διαλαμβάνει ἡ Πρ/κου Πειραιῶς 196/1962 (ΔΕΝ 18. 594. "Ἴδετε καὶ Πρ. 'Α0. 470/69 ΔΕΝ 25. 604). 'Επὶ σχέσεως μνηστείας, συνουκίσεως καὶ παροχῆς βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς ἐπιχείρησιν μνηστῆρος δέν θεμελιούται ἐργ. σύμβασις (Πρ. 'Α0. 2161/68 ΔΕΝ 24. 796). Οὔτε ἐπὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει υἱοθεσίας καὶ προικίσεως (Α.Π. 407/67 ΔΕΝ 24. 730).

Τὸ κατὰ τὸν ν. 4442/29 ἐπιτασσόμενον προσωπικὸν δέν συνδέεται διὰ συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας καὶ αἱ ἀξιώσεις του δέν ὑπάγονται εἰς τὴν ἐργατικὴν διαδικασίαν (Πρ. 'Α0. 6858/66 ΔΕΝ 23. 749).

Ὁ τρόπος καταβολῆς τοῦ διὰ τὴν ἐργασίαν ὀφειλομένου μισθοῦ δέν ἀσκει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς σχέσεως ὡς ἐξηρητημένης ἐργασίας. Οὕτω καὶ ἐν καθορισμῷ τοῦ μισθοῦ κατὰ κρίσιν ἀγαθοῦ ἀνδρὸς δύναται νὰ ὑφίσταται σύμβασις ἐξηρητημένης ἐργασίας (Α.Π. 559/1951 Θ. ΞΓ 157). Ὁμοίως ἐπὶ ἀμοιβῆς συνισταμένης εἰς ποσοστὰ ('Εφ. Αἰγαίου 18/1955 ΝοΒ 3. 254 Πρ/κου Μυτῆς. 58/1952 ΔΕΝ 9. 291) εἴτε ἐκ φιλοδωρημάτων (Πρωτ. 'Α0. 7558/1950 Θ. ΞΒ 385). 'Επίσης ἐπὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν ἔναντι οἰκίσεως (Α.Π. 322/1956 ΔΕΝ 12. 441) ἢ ἔναντι ὑποσχέσεως μεταβιβάσεως καταστήματος (Πρ/κου Πειρ. 1855/1955 ΝοΒ 4. 374).

Ἡ σύμβασις ἐργασίας καταρτίζεται εἴτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς, ρητῶς ἢ σιωπηρῶς. Ἡ μετὰ τοῦ Δημοσίου ὅμως σύμβασις εἶναι ἐγκυρος μόνον ὅταν καταρτίζεται ἐγγράφως ('Αρθ. 84 Ν.Δ. 391/69 «περὶ κώδικος Δημοσίου Λογιστικοῦ», Α.Π. 27/1958 ΔΕΝ 14. 198, 'Εφ. 'Α0. 172/70 ΔΕΝ-26. 795, Πρωτ. 'Α0. 3430/58 ΔΕΝ 14. 667, Χ. 'Αγαλλόπουλον 'Εργ. Δίκαιον σελ. 97, Ι. Καποδίστριαν Μίσθωσις ἐργασίας ὑπ' ἄρθρον 648 ἄρ. 64-65). 'Επὶ νομικοῦ προσώπου ἢ σιωπηρὰ δῆλωσις τῆς βουλῆσεως δέον νὰ συνάγεται ἐξ ἐνεργειῶν τοῦ ἀρμοδίου ὄργανου (Α.Π. 785/64 ΔΕΝ 21. 641), δι' ὃ καὶ δέον ἐν τῇ ἀποφάσει νὰ προσδιορίζεται τὸ ἐκπροσωπησαν αὐτὸ φυσικὸν πρόσωπον (Α.Π. 505/68 ΔΕΝ 24. 3), ἄλλως αὕτη καθίσταται ἀναιρετέα (Α.Π. 743/70 ΔΕΝ 27. 215).

'Επὶ παραλλήλου ὑπάρξεως δύο ἐργασιακῶν συμβάσεων (καλλιτέχνου μετὰ Κινηματογραφικῆς ἐταιρίας), ἢ ἀντισυμβατικῆ συμπεριφορὰ τῆς ἐργοδότηδος ὡς πρὸς τὴν μίαν τῶν συμβάσεων, δέν δύναται νὰ ἔχη ἐπίπτωσιν ἐπὶ τῆς ἄλλης (Α.Π. 437/69 ΔΕΝ 25. 826).

'Ὡς πρὸς τὴν παροχὴν ὑπηρεσιῶν πρὸς πλείονας ἐργοδότης ἴδετε 'Εφ. 'Α0. 1726/70 (ΔΕΝ 27. 830).

§ 4.—Προστασία ἀπλῶν ἐργασιακῶν σχέσεων.

Ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία δὲν εὐρίσκει πάντοτε ἕδαφος ἐφαρμογῆς ἐπὶ ἀπλῶν σχέσεων ἐργασίας, ἤτοι εἰς ἃς περιπτώσεις αἱ συμβάσεις ἐργασίας εἶναι δι' ὅλον δῆποτε λόγον ἄκυροι. Ὡς «σχέσις ἐργασίας», συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 3 § 1 Α.Ν. 99/67 (ΔΕΝ 23. 733), νοεῖται ἡ σχέση, ἡ δημιουργουμένη ἐκ τῆς πραγματικῆς παρὰ τῆ ἐκμεταλλεύσει ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ, ἀνεξαρτήτως τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

Μετὰ διακρίμασιν τῆς νομολογίας ὁ Ἄρειος Πάγος ἐδέχθη, ὅτι ὁ Ν. 3198/1955 ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον ἐπὶ ἐγκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων (Α. Π. 312/1961 ΔΕΝ 17. 485, Α. Π. 574/1960 ΔΕΝ 17. 43, Α. Π. 37/1958 ΔΕΝ 14. 133, Α. Π. 42/1959 ΔΕΝ 15. 197). Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο δεκτὸν καὶ διὰ τὸν Ν. 2112/1920, καὶ διὰ τὸ Β. Δ. τῆς 16/18.7.1920 (Α. Π. 42/1959 ΔΕΝ 15. 197). Ὁμοίως διὰ τὸν Ν. 3514/1928 (Α. Π. 42/1959 ΔΕΝ 15. 197).

Διὰ νεωτέρων ὅμως ἀποφάσεων τοῦ Ἄρειου Πάγου (Ὁλομ. 192/1962 ΔΕΝ 18. 326, 443/1963 ΔΕΝ 19. 585, 462/1965 ΔΕΝ 22. 54 κ. ἄ.) ἐκρίθη, ὅτι:

«Καὶ ἐκ τῆς ἐξ ἀκύρου συμβάσεως ἐργασίας δημιουργουμένης, ὡς ἐκ τῆς πραγματικῆς ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ, ἐργασιακῆς σχέσεως (ἄρθρον 2 § 6 Ν. 2511/1953 καὶ ἄρθρον 1 § 2, ἄρθρ. 5 § 3, ἄρθρον 6 § 1, ἄρθρ. 8 καὶ ἄρθρ. 9 § 1 καὶ 3 τοῦ Ν. 3198/1955), ἀπολαύει οὗτος τῆς προστασίας τῶν ἐργατικῶν νόμων, ἰδίᾳ ὡσάκις οὗτοι ἐπιβάλλουσιν ὑποχρεώσεις προνοίας, φέροντες οὕτω τὸν χαρακτῆρα κανόνων ἀναγκαστικοῦ δικαίου, ὡς εἶναι ὄχι μόνον αἱ περὶ παροχῆς ἀδείας ἀναφυγῆς διατάξεις (ἄρθρον 666 Α. Κ. καὶ ἄρθρ. 2-5 τοῦ Α. Ν. 539/1945, ὡς ἐτροποποιήθη οὗτος διὰ τοῦ νόμου 2081/1952), ἀλλὰ καὶ αἱ περὶ ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀτάκτου ἀπολύσεως».

Οὕτω παγίως ἔκτοτε γίνεται δεκτὸν, ὅτι μισθωτοὶ συνδεόμενοι δι' ἀκύρου ἐργασιακῆς συμβάσεως (ἀπλῆς ἐργασιακῆς σχέσεως) δικαιοῦνται, ἀπολυόμενοι, τῆς ἀποζημιώσεως, ἣν ὀρίζουσιν ὁ Ν. 2112/1920, τὸ Β. Δ. 16.18. 7.1920 καὶ αἱ λοιπαὶ συναφεῖς διατάξεις.

Κατὰ τὰς ἰδίᾳ νομολογιακὰς ἀπόψεις, ἡ ὑπαρξίς ἐγκύρου ἐργασιακῆς συμβάσεως ἀποτελεῖ ἐπίσης προϋπόθεσιν διὰ νὰ δύναται ν' ἀξιῶσθαι ὁ μισθωτὸς ἀποδοχάς, προσαυξήσεις αὐτῶν δι' ἀπασχόλησιν κατὰ Κυριακὰς, ἑορτὰς καὶ νύκτας, ὡς καὶ διὰ νόμιμον ὑπερωριακὴν τοιαύτην, ἀδείας καὶ δῶρα. Οἱ μισθωτοὶ, ὧν ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις εἶναι ἄκυρος, δικαιοῦνται ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω περιπτώσεων, ν' ἀξιῶσασιν ἀποζημιῶσιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ καὶ ὑπὸ τὰς ἐν τῷ νόμῳ (ἄρθρα 904 καὶ ἐπ. Α. Κ.) προϋποθέσεις (Α. Π. 345/65 ὀλομ. ΔΕΝ 21. 561, Α. Π. 591/1958 ΔΕΝ 15. 634). Τοῦναντίον ἀρκεῖ ἀπλῆ ἐργασιακὴ σχέση διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων περὶ χρονικῶν ὀρίων ἐργασίας, περὶ Κυριακῆς ἢ ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως,

περί βρων υγιεινής και ασφαλείας, περί εργατικών ατυχημάτων, περί κοινωνικών ασφαλίσεων.

Ειρήσθω ότι ή κατά τας άρχάς του άδ. πλουτισμού άποζημίωσις περιλαμβάνει, κατά την τελευταίαν νομολογίαν του 'Αρείου Πάγου (Α.Π. 30/1971 ΔΕΝ 27. 164, Α.Π. 666/70 ΔΕΝ 27. 126, Α.Π. 6/1970 ΔΕΝ 26. 257, Α.Π. 131/1969 ΔΕΝ 25. 308, Α.Π. 271/1968 ΔΕΝ 24. 539) πών ό,τι ώφελήθη ό έργοδότης εκ τής παροχής τής εργασίας του μισθωτού καθ' ύπολογισμόν επί του καταβαλλομένου μισθού, έφ' όσον, ώς εικός, ούτος είναι άνώτερος του νομίμου.

Κατά την παλαιότεραν νομολογίαν του 'Αρείου Πάγου (Α.Π. 36/68 ΔΕΝ 24. 236, Α.Π. 508/1967 ΔΕΝ 23. 933 κ.ά.) ή αξίωσις έξ άδ. πλουτισμού περιλαμβάνει πών ό,τι οά κατέβαλλεν ό εργοδότης εις έτερον μισθωτόν δυνάμει έγκύρου συμβάσεως εργασίας υπό τας αυτές κατά τά λοιπά περιστάσεις (ποσοτική και ποιοτική άπόδοσις, άπασχόλησις ύπερωριακή, νυκτερινή, κατά Κυριακάς κλπ.), άνευ συνυπολογισμού οικογενειακών επιδομάτων του μισθωτού (Α.Π. 392/68 ΔΕΝ 24. 883, Α.Π. 201/68 ΔΕΝ 24. 481, Α.Π. 508/67 ΔΕΝ 23. 933) και άνευ των επιδομάτων πολυετίας (Α.Π. 201/68 ΔΕΝ 24. 481) και άνεξαρτήτως του μισθού όν κατέβαλλεν εις τόν εργασθέντα (Α.Π. 386/67 ΔΕΝ 23. 589). Πρβλ. και Α.Π. 21/71 ΔΕΝ 27. 479.

'Η ένστασις ότι δέν σώζεται ό πλουτισμός δέν έχει εφαρμογήν επί αξιώσεων διά παράνομον αίτίαν, ώς επί άκυρότητος τής εργ. συμβάσεως δι' έλκειψιν νομίμου πτυχίου. (Α.Π. 36/68 ΔΕΝ 24. 236).

§ 5.—'Εννοια «εργασίας».

'Ως εργασία θεωρείται πάσα άνθρωπίνη δραστηριότης ή ένέργεια, είτε αυτή είναι έμφανής έξωτερικώς, είτε όχι, ώς όταν ό μισθωτός τελή άπλώς έν έργηγόρσει εις την διάθεσιν του εργοδότου, αλλά και άνευ έργηγόρσεως, όταν δεσμεύηται ή έλευθερία του, όπως συμβαίνει με τους νυκτοφύλακας, άγρυπνούντας ή μή. 'Εν τή τελευταία όμως περιπτώσει δέν εύρίσκουν εφαρμογήν όλοι οι κανόνες τής εργατικής νομοθεσίας, ούτε αί σ.σ.ε. και δ.ά. (Α. Π. 437/66 ΔΕΝ 23. 187, Α.Π. 509/64 ΔΕΝ 20. 647, Α.Π. 442/64 ΔΕΝ 20. 568, Α.Π. 649/63 ΔΕΝ 20. 10, Α.Π. 653/63 ΔΕΝ 20. 45, Α.Π. 122/61 ΔΕΝ 17. 291, Α.Π. 430/1960 ΔΕΝ 16. 807, Πρωτ. Θεσ. 465/63 ΔΕΝ 20. 688). Τοϋτο εφαρμόζεται και επί των έφημερευόντων ίατρών Νοσηλευτικών 'Ιδρυμάτων και Κλινικών (Α.Π. 459/65 ΔΕΝ 22. 51, Πρ/κου 'Αθ. 5722/61 ΔΕΝ 18. 17), ώς και επί των μαιών 'Ιδιωτικών Κλινικών (Πρ/κου Πειρ. 192/62 ΔΕΝ 18. 239). Κατά την Πρωτ. 'Αθ. 7141/68 (ΔΕΝ 24. 407) δέον να γίνεται διάκρισις μεταξύ άπλής δεσμεύσεως τής ελευθερίας και έτοιμότητος πρός εργασίαν εις πάσαν περίπτωσιν ανάγκης, τής τελευταίας ύπαγομένης εις τας διατάξεις τής 'Εργ. Νομοθεσίας. 'Ομοίως κατά την Α.Π. 131/

67 (ΔΕΝ 24. 141) ἀποτελεῖ ἐργασίαν ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀρθροῦ 648 Α.Κ. ἢ ἐν ὀρισμένῳ τόπῳ παρουσία πρὸς φύλαξιν ἐγκαταστάσεων, ἄνευ δυνατότητος ἀπομακρύνσεως ἢ ταυτοχρόνου ἀπασχολήσεως εἰς ἄλλην ἐργασίαν. Ἡ διανικτέρευσις μισθωτοῦ τινος εἰς ὀρισμένον τόπον πρὸς εὐκολίαν του δὲν ἀποτελεῖ παροχὴν ὑπηρεσιῶν (Α.Π. 66/61 ΔΕΝ 17. 185). Ἐπίσης ἡ σύμβασις, δι' ἧς ὑποχρεοῦται ὁδηγὸς αὐτοκινήτου νὰ παραμένῃ ἐντὸς αὐτοῦ ἀναπαυόμενος, ἀποτελεῖ μὲν μίσθωσιν ἐργασίας, ἀλλὰ δὲν ὑπέκειται εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἐργ. νομοθεσίας (Ν. Συμβ. 304/69 ΔΕΝ 25. 959).

Ὅταν δὲν ἔχῃ ὀρισθῆ ρητῶς ὁ τύπος τῆς παροχῆς τῆς ἐργασίας, ὡς τοιοῦτος λαμβάνεται ὁ σιωπηρῶς ἐκ τῆς συμβάσεως συναγόμενος. Ὅθεν Πολ. Μηχανικός, προσληθὴς εἰς ἔργα κατασκευῆς Μουσείων καὶ Μνημείων, ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ ὑπηρεσίας παντοῦ ὅπου ἐκτελοῦνται ἔργα σχέσιν ἔχοντα μὲ Μουσεία καὶ Μνημεῖα (Α.Π. 78/68 ΔΕΝ 24. 309).

Πρὸς «ἐργασίαν» ἐξομοιοῦται καὶ ἡ ἀπλῆ προσφορὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ, ὅταν δὲν γίνονται δεκταὶ αὐταὶ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη (ὑπερήμερία αὐτοῦ). Ἡ προσφορὰ ὅμως αὕτη ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι ἡ προσήκουσα κατὰ τόπον καὶ χρόνον. Ὅθεν, δὲν εἶναι προσήκουσα προσφορὰ ἑπταώρου ἡμερησίας ἐργασίας ἀντὶ τῆς νομίμου ὀκταώρου τοιαύτης καὶ ἡ μὴ ἀποδοχὴ τῆς οὐδεμίαν δυσμενῆ συνέπειαν δημιουργεῖ.

Δὲν θεωρεῖται ὡς «ἐργασία» ὁ χρόνος μεταβάσεως εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ ἐπιστροφῆς ἐξ αὐτῆς, διότι ἀποτελοῦν ὑποχρέωσιν τοῦ μισθωτοῦ, ἀπαραίτητον πρὸς ἀνάληψιν ἐργασίας, πλὴν ἂν συμφωνηθῇ ἄλλως (Α.Π. 50/74, ΔΕΝ 27. 481).

Διὰ τὴν «ἐργασίαν» Διευθυντῶν ἐπιχειρήσεων ἴδετε κατωτέρω § 70.

§ 6. — Συμβάσεις ἐξερτημένης ἐργασίας ἰδιωτ. δικαίου καὶ μετὰ Ν.Π.Δ.Δ.

Συμβάσεις ἐξερτημένης ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου καταρτίζουσι οὐ μόνον τὰ φυσικὰ πρόσωπα καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ἀκόμη καὶ τ' ἀσκοῦντα διοίκησιν (Δημόσιον, Δήμοι, Κοινότητες κλπ.)⁽¹⁾. Πότε ὑπάρχει σχέσις δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου κρίνεται εἰς τὴν συγκεκριμένην ἐκάστοτε περίπτω-

1. Ἴδετε σχετικῶς καὶ τὴν § 5 τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ Ν.Δ.3789/1957 (Φ.Ε.Κ. Α'. 210/12.10.1957 καὶ ΔΕΝ 13. 872) καθ' ἣν: «Ἡ σχέσις ἢ συνδέουσα τοὺς δ α σ ε ρ γ ά τ α ς μετὰ τῆς ΚΕΔ θεωρεῖται ὡς σχέσις ἐξερτημένης ἐργασίας καὶ ἐφαρμόζεται ἐπ' αὐτῆς ἅπασα ἢ ἐργατικὴ Νομοθεσία. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς σχέσεως ἀπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν μὴ δεσμευόμενον ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς ὡς ἐργολαβίας ὑπὸ τυχόν ὑπάρχοντος συμφωνητικοῦ». Ὑπ' ὅψιν καὶ τὸ ἀρθρον 17 τοῦ Ν.Δ. 3097/54 (Φ.Ε.Κ. Α'. 253/12.10.1954) καθ' ὃ «ἅπαν τὸ προσωπικὸν τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων τοῦ Ν.Δ. 2592/53 συνδέεται μετ' αὐτῶν διὰ σχέσεως ἐργασίας δημοσίου δικαίου, πλὴν ἐκείνου διὰ τὸ ὅποιον εἰδικοί ὄργανισμοὶ ὀρίζουσιν ἄλλως».

σιν. Σταθερά κριτήρια διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν σχέσεώς τινος ὡς δημοσίου δικαίου ὑπάρχουν: 1) "Ἄν ὁ διοριζόμενος καταλαμβάνῃ θέσιν νενομοθετημένην, ἐντασσόμενος εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς διοικήσεως. 2) "Ἄν ὁ διορισμὸς δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. 3) "Ἄν ὁ διοριζόμενος, πρὸ τῆς ἀναλήψεως ὑπηρεσίας, δίδῃ ἔρκον ὑπηρεσίας. Τὰ κριτήρια ταῦτα ἀκολουθεῖ ἡ θεωρία καὶ τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας (Μ. Στασινόπουλος εἰς «Ἐργατικὸν Δίκαιον» ἔτος 1ον τεύχος Γ'-Δ' σελ. 345, Σ.Ε. 447/1932, 807/1937, 1514/1951 ΕΕΔ 11. 252), δὲν δέχονται ὅμως τὰ τακτικά δικαστήρια, κατὰ τὰ ὅποια ὡς σχέσις δημοσίου δικαίου νοεῖται ἐκείνη, ἡ ὅποια ἐπιχειρεῖται κυριαρχικῶς ὑπὸ τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸ νομικὸν πρόσωπον ὡς Ἀρχῆς καὶ ἐνεργεῖται δυνάμει μονομεροῦς δημοσίου δικαίου πράξεως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου καὶ κατὰ τοὺς ἔρκους αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ὑποίᾳ ἡ συγκατάθεσις τοῦ διοριζομένου ὑπαλλήλου δὲν ἀποτελεῖ ἄλλο τι ἢ ἀπλῆν νομικὴν προϋπόθεσιν τοῦ ἐγκύρου τῆς πράξεως (Α.Π. 34/1933 Θ. ΜΔ 227, Α.Π. 158/1955 ΔΕΝ 11. 222, Α.Π. 565/1958 ΔΕΝ 14. 793, Α.Π. 660/1958 ΔΕΝ 15. 74 Πρβλ. Α.Π. 740/1958 ΔΕΝ 15. 107). Ὡς ἐκ τούτου ταῦτα δὲν ἀκολουθοῦν ἐνιαίαν πορείαν καὶ σταθερὰν γραμμὴν, συχνάκις μεταβάλλοντα γνώμας ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους περιπτώσεων. Πάντως κατὰ κανόνα ἡ σχέσις τῶν μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. ἐν γένει εἶναι τοιαύτη δημοσίου δικαίου. "Ἄν ὅμως πρόκειται περὶ προσλήψεως μισθωτῶν διὰ προσωαίρους ὑπηρεσίας καὶ εἰς θέσεις μὴ ὀργανικάς, ἡ σχέσις εἶναι χαρακτηριστέα ὡς ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Διὰ τοὺς ἐργατοτεχνίτας καὶ ὑπαλλήλους Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν ὑπηρεσιῶν εἶχον ἀνακύψει διαφωνία, ἡ παράγρ. 4 ὅμως τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274) ὥρισε τ' ἀκόλουθα:

«4.—Ἡ σχέσις ἐργασίας τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 6321/34 «περὶ συνεργειῶν τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ» προσλαμβανομένων ἢ ὑπηρετούντων ἤδη ἐργατοτεχνιτῶν μετὰ τοῦ δημοσίου, θεωρεῖται σχέσις ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔχουν ἐφαρμογὴν, ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, πᾶσαι αἱ κείμεναι διατάξεις τῆς ἐργατικῆς ἐν γένει νομοθεσίας». Ἴδετε σχετικῶς καὶ τὸ Ν.Δ. 169/1969 «περὶ τακτοποιήσεως ἐκτάκτων ὑπαλλήλων τῶν Δημ. ὑπηρεσιῶν καὶ Ν.Π.Δ.Δ.» (ΔΕΝ 25. 384), κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ὁποίου οἱ μὴ διοριζόμενοι παραμένουν ἐπὶ σχέσει ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ ἀορίστου χρόνου.

Οἱ πωληταὶ ἐνσήμων τοῦ ΤΕΒΕ συνδέονται διὰ συμβάσεως ἐξηρημένης ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου (Πρ/κου Καβ. 25/62 ΔΕΝ 19. 51).

Διὰ τοὺς εἰς τὰ συνεργεῖα τῶν Δ ή μ ω ν ὑπηρετούντας ἴδετε Ν. 1726/1951.

Ὡς πρὸς τοὺς Ἰ ε ρ ο ψ ἄ λ τ α ς ἴδετε Α.Π. 347/67 (ΔΕΝ 23. 983).

§ 7.— Διάκρισις τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἀπὸ τῆς συμβάσεως (μισθώσεως) ἔργου.

Ἀπὸ τὴν σύμβασιν (ἐξηρημένης) ἐργασίας διακρίνομεν τὴν σύμβασιν (μισθωσιν) ἔργου. Εἰς μὲν τὴν σύμβασιν ἐργασίας ἀναλαμβάνει τις νὰ προσ-

φέρει τὴν ἐργασίαν του ἐπὶ ὠρισμένον ἢ ἀόριστον χρόνον, ἀσχέτως τοῦ ἔργου, ὅπερ θὰ πραγματοποιήσῃ δι' αὐτῆς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὑποχρεούμενος νὰ συμμορφῶται πρὸς τὰς ἐντολάς καὶ ὁδηγίας τοῦ ἐργοδότη του, ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας καὶ τελεῖ οὕτως εἰς νομικὴν παρ' αὐτοῦ ἐξάρτησιν. Εἰς δὲ τὴν μίσθωσιν ἔργου ἀναλαμβάνει τις νὰ ἐκτελέσῃ ὠρισμένον ἔργον, ἀσχέτως τοῦ χρόνου, ὅστις θ' ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ ὑποχρέωσιν συμμορφώσεως πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ ἐργοδότη, ὧν πάντως ὑπεύθυνος διὰ τὰ τυχόν ἐλαττώματα τοῦ ἔργου καὶ φέρων τὸν κίνδυνον μέχρι τῆς παραδόσεως. (Ἰδετε Κ. Καυχᾶ Ἔνοχ. τ. Α' ὑπὸ ἄρθρα 648-649, Α.Π. 15/71 ΔΕΝ 27.244, Α.Π. 579/1958 ΔΕΝ 14.605, Α.Π. 325/1959 ΔΕΝ 15.634).

Οὕτως ἔχει κριθῆ, ὅτι ἀποτελοῦν συμβάσεις ἔργου: Ἡ κατόπιν συμφωνίας μίσθωσις ἐκκαπτικοῦ μηχανήματος μετὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου χειριστοῦ του, χωρὶς ὅμως ὑποχρέωσιν αὐτοπροσώπου ὁδηγήσεως καὶ χωρὶς νὰ συντρέχουν αἱ προϋποθέσεις συμβάσεως ἐξηρημένης ἐργασίας (Α.Π. 15/71 ΔΕΝ 27.244), ἢ ἀνάληψις ὑπὸ Λογιστοῦ ἀντὶ μηνιαίας ἀμοιβῆς τῆς ἐποπτείας τῆς ἐνημερώσεως τῶν βιβλίων ἐπιχειρήσεως, χωρὶς νὰ ὑπάκειται εἰς τὰς ὁδηγίας τῶν ἐκπροσώπων αὐτῆς (Ἐφ. Ἀθ. 2836/69 ΔΕΝ 26.187), ἢ κατασκευὴ ὠρισμένου ἀριθμοῦ μακετῶν (Α.Π. 791/64 ΔΕΝ 21.100, Α.Π. 202/65 ΔΕΝ 21.433), ἢ ἀνάθεσις εἰς γυναικίαις κατασκευῆς ταπήτων δι' ἐργασίας παρεχομένου ὑπ' αὐτῶν καθ' ἑσ ὥρας καὶ ἡμέρας αὐταὶ ἐπιθυμοῦν, ἄνευ ἐποπτείας τοῦ ἐργοδότη, ἀποβλέποντος εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ ἔργου, δηλονότι τοῦ τάπητος (Α.Π. 58/1963 ΔΕΝ 19.251, Πρωτ. Χαλκίδος 139/62 ΔΕΝ 19.91), ἢ διὰ συμβάσεως ἀνάληψις διορθώσεως τυπογραφικῶν δοκιμῶν (Πρωτ. Ἀθ. 13910/64 ΔΕΝ 20.813), ἢ παρὰ Λογιστοῦ ἄνευ ἐξαρτήσεως τήρησις λογιστικῶν βιβλίων (Πρ/κου Ἀθ. 6751/61 ΔΕΝ 18.394), ἢ παρ' ἀνεξαρτήτου μεταφορέως ἀνάληψις τῆς μεταφορᾶς κιβωτίων ἀναψυκτικῶν ποτῶν Πρατηρίου (Πρ/κου Ἀθ. 1846/66 ΔΕΝ 22.557), ἢ σύμβασις περὶ κατασκευῆς φοντιῶν δι' ἰδίου προσωπικοῦ καὶ δι' ἰδίων μηχανημάτων ἐγκατεστημένων εἰς ἐργοστάσιον τοῦ ἐργοδότη καὶ μὲ δικαίωμα κατασκευῆς φοντιῶν καὶ τρίτων προσώπων (Α.Π. 579/1958 ΔΕΝ 14.605), ἢ παραχώρησις τῆς χρήσεως ἐπηνδρωμένου αὐτοκινήτου (Α.Π. 325/1959 ΔΕΝ 15.634), ραφῆς πανταλονίων ἢ κατασκευῆς ὑποδημάτων, κατ' οἶκον εἴτε εἰς ἴδιον ἐργαστήριον (Πρ/κου Ἀθ. 3921/1949 ΕΕΔ 9.609 καὶ αὐτόθι σημειώσεις, Πρωτ. Καλαμῶν 44/1955 ΔΕΝ 11.357, Πρ/κου Πατρῶν 80/1952 ΕΕΔ 10.810, Πρωτ. Ἀθ. 17019/1955 ΕΕΔ 15.99), ἢ σύμβασις περὶ κοπῆς χόρτου ὠρισμένου λειβαδίου ἀντὶ ὠρισμένης ἀμοιβῆς (Πρ/κου Μεσολογγίου 22/1950 ΔΕΝ 6.493), ἢ σύμβασις περὶ ἐπεξεργασίας σταφίδος ἐναντι ἀμοιβῆς κατ' ὄκῳν (Πρ/κου Ἡρ. 80/1953 ΔΕΝ 9.790), ἢ σύμβασις περὶ ἐνεργείας ἐπισκευῶν κτιρίου κατ' ἀποκοπὴν (Πρ/κου Ἀθ. 6620/1951 Θεμ. ΞΓ 290), ἢ σύμβασις περὶ ἐκτελέσεως οἰκοδομικοῦ ἔργου ἐπὶ ἀμοιβῇ κατὰ πῆχυν (Εἰρην. Καλαμπάκας 138/1951 Θ. ΞΒ 629), ἢ σύμβασις περὶ περιποιήσεως ἀγέλαδος (Πρ/κου Ἀθ.

3563/1951 ΔΕΝ 7. 494), ἡ συλλογὴ ρητίνης καθ' ἡμέρας καὶ ὥρας τῆς ἐκλογῆς τοῦ προσλαμβανομένου ἐπὶ ἀμοιβῇ κατ' ὅκον συλλεγομένης ρητίνης (Α. Π. 145/1956 ΔΕΝ 12. 232, Α. Π. 409/1956 ΔΕΝ 12. 676), ἡ σύμβασις περὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν ὑπὸ ἰατροῦ εἰς ἀσθενῆ (Εἰρ. Μαστιχοχωρίων 13/1954 Ἄρχ. Ν. μ. γ. Ζ. 190).

Καθαρίστρια ὑπ/τος Ι.Κ.Α. ἀπασχολουμένη ἐπὶ τρίωρον ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ κατευθύνσεις τῶν προϊσταμένων, συνδέεται διὰ συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας καὶ οὐχὶ διὰ τοιαύτης ἔργου (Α. Π. 29/1969 ΔΕΝ 25. 215).

§ 8.— Διάκρισις συμβάσεως ἐργασίας ἀπὸ ἐταιρίας.

Σύμβασις ἐργασίας ὑπάρχει καὶ ὅταν ἔχη συμφωνηθῆ ὅπως ὁ ἐργαζόμενος, ἀντὶ μισθοῦ, λαμβάνη ποσοστὰ ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων εἴτε ἐπὶ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, πλὴν ἂν ἐκ τῶν γενικωτέρων ὄρων τῆς συνεργασίας συνάγεται ὅτι ὑπῆρχε πρόθεσις ὅπως ὁ ἐργαζόμενος καταστῆ συνεταῖρος τῆς ἐπιχειρήσεως. Α. χ. εἰς ἣν περίπτωσιν ἐκ τῶν γενικῶν ὄρων τῆς συνεργασίας προκύπτει ἰσότης τῶν συμβαλλομένων μαρτυροῦσα τὴν ὑπαρξίν *affectio Societatis* (Κ. Κωνσῆς Ἑνοχ. τ. Α' ὑπ' ἄρθρα 648-649 σελ. 276, Πρωτ. Ἄθ. 2247/1950 Θ. ΞΑ 848, Πρ/κου Πειρ. 247/1959 ΔΕΝ 15. 417). Ἡ συμμετοχὴ εἰς τοὺς ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς ἐταιρίας κινδύνους ἀποτελεῖ κρίσιμον σημεῖον διὰ τὴν ὑπαρξίν ἐταιρίας (Βλέπετε ὅμως καὶ ἄρθρον 764 § 2 Α.Κ.). Οὕτως ἐκρίθη (Α. Π. 138/61 ΕΕΔ 20. 587), ὅτι συνεδέετο διὰ συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας καὶ οὐχὶ δι' ἐταιρικῆς τοιαύτης ἰατρὸς ἀκτινολόγος, ὅστις εἶχεν ἀναλάβει ἐπὶ ποσοστοῖς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀκτινολογικῶν ἐργασιῶν Κλινικῆς τινος καθ' ὠρισμένης ὥρας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κλινικῇ. Ἐξ ἄλλου καὶ ὁ ἐταῖρος ἐπιχειρήσεως δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχη συνάψει μετ' αὐτῆς σύμβασιν ἐργασίας, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον θέλει κριθῆ εἰς μίαν ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν (Α. Π. 38/1960 ΔΕΝ 16. 300, Πρωτ. Λασηθίου 233/1958 ΔΕΝ 15. 241 Πρ/κου Δράμας 80/1963 ΔΕΝ 19. 634 Πρβλ. Νομ. Δ/σις Ι.Κ.Α. 39303/1952 καὶ ἐγκ. Ι.Κ.Α. 288/1952 ΔΕΝ 9. 56).

§ 9.— Χαρακτῆρ σχέσεως ἐμπορικῶν ἀντιπροσώπων καὶ παραγωγῶν (πλασιέ).

Οἱ ἐμπορικοὶ ἀντιπρόσωποι καὶ οἱ παραγωγοὶ (πλασιέ) δύνανται νὰ συνάπτωσι μετὰ τῶν ἐπιχειρήσεων εἴτε σύμβασιν ἐξηρητημένης ἐργασίας, ὅτε καθίστανται ὑπάλληλοι, εἴτε σύμβασιν ἐμπορικῆς ἀντιπροσωπείας ἢ σύμβασιν ἀνεξαρτήτων ὑπηρεσιῶν ἢ σύμβασιν ἔργου. Ἴνα ὑφίσταται σύμβασις ἐξηρητημένης ἐργασίας, ἐπιβάλλεται ὅπως ὁ συμβαλλόμενος παραγωγὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ παρέχῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ αὐτοπροσώπως (ἄρθρον 651 Α.Κ.), συμφώνως πρὸς τὰς δίδομένας πρὸς αὐτὸν ὁδηγίας καὶ ἐντολάς, ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ καθοδήγησιν τοῦ ἐργοδότη, ὑποκείμενος εἰς τὸν πειθαρχικὸν ἔλεγχον τούτου καὶ ἐν γένει ὑποβαλλόμενος εἰς ὅλους τοὺς κανόνας καὶ

ἔρους, τοὺς διέποντας τὰς ἐργασιακὰς συμβάσεις τῶν λοιπῶν μισθωτῶν, ἐφ' ὅσον οὗτοι συμβιβάζονται μὲ τὸν ἰδιαιτερόν χαρακτήρα τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ παραγωγοῦ (πλασιέ) (Ἐφ. Ἀθ. 2518/67 ΔΕΝ 24.240, Πρωτ. Θεσ. 2653/67 ΔΕΝ 23.842). "Ἐν ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τῆς συμβάσεως ταύτης εἶναι ἡ κατ' ἀποκλειστικότητα ἐξυπηρέτησις μιᾶς μόνον ἐπιχειρήσεως, ἥτοι ἐνὸς ἐργοδότη (Βλέπετε Α.Π. 145/1947 Θ.ΝΗ 263, Α.Π. 55/1945 Θ. ΝΣΤ 250). "Ὅταν ὅμως ὁ παραγωγὸς δὲν δεσμευῆ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἐπαγγελματικὴν του δραστηριότητα, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον ἀναλαμβάνῃ τὴν ἐπὶ προμηθεῖα διὰθεσιν τῶν προϊόντων μιᾶς ἐπιχειρήσεως, διατηρῶν τὸ δικαίωμα τόσον τῆς παραλλήλου ἀπασχολήσεώς του καὶ εἰς ἄλλας ἐργασίας, ὅσον καὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τρίτων προσώπων πρὸς διεκπεραίωσιν τοῦ ἀνατιθεμένου αὐτῷ ἔργου, τότε ἀποκλείεται ἡ ὑπαρξίς συμβάσεως ἐξηρημένης ἐργασίας (Α.Π. 546/69 ΔΕΝ 26.139, Μον. Πρωτ. Ἀθ. 2759/70 ΔΕΝ 26.834). Οὕτως ἐκρίθη ὅτι δὲν συνδέεται διὰ συμβάσεως ἐξηρημένης ἐργασίας παραγωγὸς (πλασιέ) διαθέτων ἐμπορεύματα ἐπὶ προμηθεῖα, ὡς μὴ τελῶν ἐν ἐξαρτήσει καὶ μὴ λαμβάνων μισθὸν ἢ ὀδοιπορικὰ (Πρ/κου Ἀθ. 6023/61 ΔΕΝ 18.460, Πρ/κου Ἀθ. 8237/63 ΔΕΝ 20.252, Πρωτ. Ἀθ. 2095/1948 καὶ Πρ/κου Ἀθ. 3971/1947 ΕΕΝ ΙΕ 779, Πρωτ. Ἀθ. 6503/1951 ΔΕΝ 8.52, Πρωτ. Ἀθ. 10442/1951 Θ. ΞΓ 289 καὶ ΔΕΝ 8.324, Πρωτ. Κάλκαμῶν 27/1953 ΕΕΝ Κ. 617).

"Ὅταν ὁ παραγωγὸς χρησιμοποῖ αὐτοκίνητον τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς εὐχερεστέραν διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας του, δὲν δημιουργεῖται σύμβασις ἐργασίας ὁδηγοῦ αὐτοκινήτου (Πρωτ. Ἀθ. 2517/69 ΔΕΝ 26.68).

"Ἡ ἐκ τῆς μειώσεως τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐργοδότη λόγῳ κακῆς πορείας τῶν ἐργασιῶν του καὶ δεσμεύσεως τῶν ἀποθεμάτων του ὑπὸ δανειστῶν, ἀδυναμία ἐκτελέσεως ἄλλων τῶν διαβιβαζομένων ὑπὸ τῶν παραγωγῶν (πλασιέ) παραγγελιῶν δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότην ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν τῆς συμπεφωνημένης ἀμοιβῆς (Α.Π. 292/68 καὶ 509/68 ΔΕΝ 24.583 καὶ 1033. Contra: Ἐφ. Ἀθ. 2518/67 ΔΕΝ 24.240).

"Ὡς πρὸς τὴν διάκρισιν εἰσπρακτόρων καὶ πλασιέ ἴδετε τὴν Πρ/κου Ἀθ. 7040/61 (ΔΕΝ 18.653). Σχετικῶς μὲ τὴν σύμβασιν μεσιτείας ἴδετε τὴν Πρωτ. Κυπαρισσίας 21/63 (ΔΕΝ 19.359).

§ 10.— Σχέσις βοηθῶν ὑποδηματεργατῶν καὶ σερβιτόρων.

"Ἰδιότυπος εἶναι ἡ σχέσις τῶν βοηθῶν (μαθητευομένων) τεχνιτῶν ὠρισμένων κλάδων (κυρίως ὑποδηματεργατῶν καὶ σερβιτόρων), οἱ ὅποιοι προσλαμβάνονται καὶ ἀμείβονται παρὰ τῶν τεχνιτῶν (καλφάδων), χωρὶς ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ φαίνονται ἔχοντες σχέσιν τινὰ πρὸς τοὺς ἐργοδότης. Ἡμφισβητεῖτο κατὰ τὸ παρελθόν ἐν τῇ νομολογίᾳ ἂν οὗτοι συνδέονται διὰ συμβάσεως ἐργασίας μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν ἢ τῶν τεχνιτῶν, ἥδη ὅμως ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι οὗτοι συνδέονται διὰ σχέσεως ἐργασίας μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν (Α.Π. 452/1956 ΔΕΝ 12.582, Πρ. Πρ. Ἀθ. 2073/1951 ΕΕΔ 10.869 κ.ξ.).

§ 11.— Συμβάσεις εργασίας μετά πλειόνων εργοδοτών.—Σχέσις εργασίας μετά Δημοσίων υπαλλήλων.

Συμβάσεις εξηρημένης εργασίας δύναται νά συνάψη ὁ μισθωτὸς καὶ μὲ περισσοτέρους τοῦ ἑνὸς εργοδότης, καθ' ὅσον ἡ πολλαπλῆ ἀπασχόλησις του δὲν ἀναιρεῖ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐξαρτήσεώς του (Α.Π. 401/1954 Ἀρχ. Νυλγ. Ε. 430, Α.Π. 204/1955 ΔΕΝ 11. 248, Πρωτ. Θεσ. 465/63 ΔΕΝ 20. 688). "Ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν συμβάσεων τούτων, ὅταν ὁ μισθωτὸς ἀπασχολῆται εἰς τοὺς πλείονας εργοδότης καθ' ὑπέρβασιν τοῦ νομίμου καθωρισμένου ὥραριου, ὅτε, λόγῳ τῆς ἀκυρότητος τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ὑπάρχει πλέον ἀπλῆ σχέσις ἐργασίας διὰ τὸν χρόνον πέραν τοῦ νομίμου ὥραριου (Βλέπετε σχετικῶς Πρωτ. Ἀθ. 3694/1951 Θεμ. ΕΒ 741 καὶ ἀντίθετον Πρ/κου Ἀθ. 5126/1951 ΕΕΔ 10. 1173).

Σχετικὸν εἶναι καὶ τὸ θέμα τοῦ χαρακτηρισμοῦ μισθωτοῦ τινος ὡς ἰδιωτικοῦ υπαλλήλου, διότι κατὰ νόμον (Ν. 1234/1918, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῶν Ν. 4558/1930 καὶ Ν.Δ. 2655/1953 ΔΕΝ 9. 749) ὡς υπάλληλος χαρακτηρίζεται ὁ κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἀπασχολούμενος ἐπ' ἀντιμισθίᾳ. . . Συνεπῶς ὁ ἀσκῶν ἄλλο κύριον ἐπάγγελμα (ἰ.χ. ὢν Δημοσίος υπάλληλος ἢ ἐλεύθερος ἐπαγγελματίας) καὶ παρέργως παρέχων τὰς ὑπηρεσίας του εἰς εργοδότην τινά, συνάπτει μὲν, ἐνδεχομένως, σύμβασιν ἐργασίας (διότι πιθανὸν νά πρόκειται καὶ περὶ συμβάσεως ἔργου, τοῦτο δὲ κρίνεται ἐκ τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν μιᾶς ἐκάστης περιπτώσεως), δὲν καθίσταται ὁμῶς ἐκ τοῦ λόγου τούτου καὶ ἰδιωτικὸς υπάλληλος (Πρωτ. Πειρ. 1246/62 ΔΕΝ 18. 683, Πρ/κου Ἀθ. 5321/61 ΔΕΝ 18. 459, Πρωτ. Ἀθ. 5650/1950 ΕΕΔ 9. 1131, Πρ/κου Ἀθ. 4310/1949 ΔΕΝ 7.35, Πρ/κου Ἀθ. 2221/1955 ΔΕΝ 11. 423).

§ 12.— Σύμβασις μαθητείας.— Διατάξεις περὶ μαθητῶν τεχνιτῶν.

Ἀπὸ τῆς κανονικῆς συμβάσεως ἐργασίας δέον νά διακρίνωμεν τὴν λεγομένην σύμβασιν μαθητείας. Εἰς τὴν σύμβασιν μαθητείας προέχει ἡ ὑποχρέωσις τοῦ τεχνίτου πρὸς τεχνικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ μαθητευομένου καὶ οὐχὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ τελευταίου παροχὴ ἐργασίας ἔναντι ἀμοιβῆς⁽¹⁾. "Ὅταν ὁμῶς τὸ κύριον ἀντικείμενον συμβάσεως, συνομολογουμένης μεταξὺ μαθητευομένου καὶ τεχνίτου, εἶναι ἡ παροχὴ ἐκ μέρους τοῦ πρώτου ἐργασίας ἔναντι ἀμοιβῆς, παρεπόμενος δὲ σκοπὸς ταύτης ἢ παρὰ τοῦ μαθητευομένου, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ εργοδότη, ἐκμάθησις τέχνης ἢ ἐπαγγέλματος, πρόκειται περὶ συμβάσεως ἐξηρημένης ἐργασίας μαθητευομένου, ἐφ'

1. Ἡ σύναψις τιαύτης συμβάσεως εἶναι νόμιμος καὶ μετὰ τὴν Υ.Α. 33700/50 (Πρ/κου Θεσ. 560/61 ΔΕΝ 18. 302). Ἴδετε καὶ ἄρθρον 1 Β.Δ. 16.7.1920 περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ Ν. 2112/20 εἰς τοὺς ἐργάτας.

ἧς ἐφαρμόζονται τόσον αἱ εἰδικαί, ὅσον καὶ αἱ γενικαί δι' αὐτὴν διατάξεις. Παρ' ἡμῖν ἐπικρατῶν τύπος συμβάσεως μαθητείας εἶναι ἐκείνος, καθ' ὃν ἡ παρά τοῦ μαθητευομένου ἐκμάθησις τῆς τέχνης, δὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρως ὑποχρεώσεως τοῦ ἐργοδότη, ἀλλὰ ἐπέρχεται ὡς αὐτόματος συνέπεια τῆς ἐφαρμογῆς τῆς καταρτισθείσης συμβάσεως καὶ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς συνήθους λειτουργίας αὐτῆς. Ὑπόκειται οὕτω σύμβασις ἐξηρητημένης ἐργασίας, ἐφ' ἧς ἐφαρμόζονται πάντες οἱ ἐργατικοὶ νόμοι (Πρ/κου Ἰ.Θ. 4149/1950 ΔΕΝ 7.132 καὶ ΕΕΔ 10.33, Πρωτ. Μυτλ. 6/1953 ΔΕΝ 9.611 καὶ ΕΕΔ 12.958. Πρβλ. Πρ/κου Πατρῶν 11/1952 ΕΕΔ 11.809).

Εἰδικὰς διατάξεις περὶ μαθητῶν τεχνιτῶν ἐθέσπισεν ὁ Α.Ν. 1542/1950 «περὶ συστάσεως παρὰ τοῦ Ὑπουργ. Ἐργασίας Τεχνικοῦ Τμήματος Ἐκπαιδεύσεως Μαθητευομένων καὶ Συμβουλίου Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως Μαθητευομένων» (ΔΕΝ 6.561), ὡς ἐκυρώθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ Ν. 1654/1954 (ΔΕΝ 7.87), ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἄρθρα 8-9 τοῦ Ν.Δ. 2961/54. Ἐπίσης τὸ Β.Δ. τῆς 3/6.6.1952 «περὶ ἐκπαιδεύσεως μαθητῶν - τεχνιτῶν» (ΔΕΝ 8.374). Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ διατάγματος τούτου ὡς μαθηταὶ - τεχνῖται, ὑπαγόμενοι εἰς αὐτὰς χαρακτηρίζονται οἱ ἀπασχολούμενοι παρ' ἐργοστασίῳ ἢ ἐπιχειρήσει, βάσει καθωρισμένου προγράμματος, πρὸς ἐκμάθησιν τέχνης καὶ λαμβάνοντες ταύτοχρόνως συναρτῆ θεωρητικὴν μόρφωσιν (ἄρθρα 1-2). Οὗτοι δέον νὰ εἶναι ἡλικίας 14 ἐτῶν συμπληρωμένων ἕως 20 ἐτῶν καὶ νὰ ἔχουν ἀπολυτήριον τοῦλάχιστον δευτέρας τάξεως ἐξαταξίου Γυμνασίου (ἄρθρον 3). Ἡ ἐπιλογή γίνεται μετὰ προηγουμένην δοκιμασίαν ὑπὸ τοπικῶν ἐπιτροπῶν (ἄρθρα 4-5), ὑπὸ τῶν ὁποίων προσδιορίζονται τὰ ἐργοστασία καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις, εἰς ἃς θὰ γίνῃ ἡ ἐκπαίδευσις, ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν - τεχνιτῶν τοῦ ὅτου ἀπασχοληθῇ εἰς αὐτὰς (ἄρθρον 6). Ὁ καθορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ γίνεται ἐν ὄψει σχετικῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας (ἄρθρον 14), ὑπὸ τοῦ ὁποίου καθορίζεται καὶ ὁ χρόνος διαρκείας (κατὰ εἰδικότητος) τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅστις (χρόνος) δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ βραχύτερος τῶν 2 ἐτῶν, οὐδὲ μακρότερος τῶν 5 ἐτῶν (ἄρθρον 7). Οἱ μαθηταὶ - τεχνῖται ἀπὸ τῆς προσλήψεώς των ὑποχρεοῦνται νὰ παρακολουθοῦν ἀνελλιπῶς ἀντίστοιχα μαθήματα εἰς Σχολὰς ἐπὶ δίωρον καθ' ἑκάστην, τῆς ἐπιχειρήσεως ὑποχρεουμένης ν' ἀκυρώσῃ τὴν σύμβασιν ἐν ἀρνήσει τοῦ μαθητοῦ - τεχνίτου νὰ παρακολουθῆσθαι τὰ μαθήματα ταῦτα (ἄρθρον 10). Διὰ τὴν πρόσληψιν μαθητοῦ - τεχνίτου καταρτίζεται συμφωνητικὸν εἰς τετραπλοῦν, ὑπὸ τύπον καὶ περιεχόμενον καθοριζόμενα ὑπὸ τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας, ὑπογράφεται δὲ τοῦτα ὑπὸ τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων τοῦ ἀνηλίκου μαθητοῦ καὶ τοῦ ἐργοδότη ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου του. Τὰ δύο ἐκ τῶν συμφωνητικῶν ἀποστέλλονται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Μαθητείας καὶ τὸν Ἐπόπτην Μαθητείας (ἄρθρον 15).

Διατάξεις περὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως, περὶ μειωμένου ἡμερομισθίου διὰ τοὺς μαθητὰς τεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν καὶ περὶ μειωμένων εἰσφορῶν ὑπὲρ τοῦ Ι.Κ.Α. περιέχουν τὰ ἄρθρα 22-23 τοῦ Ν.Δ. 3971/

1959 (ΔΕΝ 15. 795). Ἴδετε ὁμοίως τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 (ΔΕΝ 13. 872). Ἐπίσης τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Ν.Δ. 3875/1958 περὶ Ἑθν. Ὁργ. Ἑλλην. Χειροτεχνίας (ΦΕΚ. Α' 182/31.10.1958). Ὡσαύτως τὸ Ν.Δ. 212/69 (ΦΕΚ Α' 112 14.6.69, ΔΕΝ 25. 586) «περὶ ὀργανώσεως καὶ Διαικῆσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ». Τέλος τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274). Σχετικαὶ διατάξεις: Ν. 4032/60 (ἄρθρον 3), Ν. 4632/60 (ἄρθρον 5 παραγρ. 1 ἐδ. 4), Ν. 2994/22 (ἄρθρον πρῶτον), Ν.Δ. 4215/61 (ἄρθρον 3), Υ.Α. 2250/51, 50365/62, 66456/65. Ὡς πρὸς τοὺς δοκίμους καὶ μαθητευομένους τεχνίτας Ο.Α.Π βλ. 140/1957 Πρᾶξιν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Α.Π καὶ Α.Π. 481/69 ΔΕΝ 26. 101. Διὰ τοὺς ὑπὸ τῶν ΣΕΚ ἀπασχολουμένους μαθητὰς - τεχνίτας βλ. Α.Π. 660/66 ΔΕΝ 23. 137 καὶ Α.Π. 224/69 ΔΕΝ 25. 798.

Ἄλλας εἰδικὰς διατάξεις περὶ μαθητῶν - τεχνιτῶν θὰ παραθέσωμεν εἰς τὰ οἰκεία κεφάλαια (ἀποδοχῆ, ἄδειαι, καταγγελία συμβάσεως, ὥραι ἐργασίας κλπ.).

§ 13.—Ἐξαιρέσεις ἐκ τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 2655/1953 (ΦΕΚ. Α' 299/31.10.1953, ΔΕΝ 13. 749) ἐχρηγήθη εἰς τὸν Ἵπουργόν Ἑργασίας ἐξουσιοδότησις, ὅπως ἐξαιρέσῃ ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσεως πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας μικρὰ Φιλανθρωπικὰ Ἴδρυματα ἀπασχολοῦντα ἀριθμὸν μισθωτῶν μὴ ὑπερβαίνοντα τοὺς 25. Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ἐξεδόθησαν τ' ἀκόλουθα Βασ. Δ/γματα:

α) Β.Δ. 26.3/18.4.1957 διὰ τὸ ἐν Καλλιθέῃ Ἑθνικὸν Ὁρφανοτροφεῖον Πολέμου (ΔΕΝ 13. 398).

β) Β.Δ. 3.8/11.9.1957 διὰ τὸ ἐν Ἰωαννίνοις Σωματεῖον «ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ» (ΔΕΝ 14. 27).

γ) Β.Δ. 30.3/18.4.1958 διὰ τὸ ἐν Πλωμαρίῳ Μυτιλήνης Γηροκομεῖον (ΔΕΝ 14. 429).

δ) Β.Δ. 15/25.4.1958 διὰ τὸ Ἄσυλον Νεομάρτυρος Γεωργίου τῶν Ἰωαννίνων (ΔΕΝ 14. 430).

ε) Β.Δ. 15/25.4.1958 καὶ Β.Δ. 1005/65 διὰ τὸ Γηροκομεῖον Δράμας (ΔΕΝ 14. 519 καὶ ΔΕΝ 22. 110).

στ) Β.Δ. 10/23.9.1954 διὰ τὸν Σύνδεσμον Προστασίας Παιδιῶν καὶ τὸ ἐν Χολαργῷ Τμήμα αὐτοῦ «Παιδικὴ Φωλιὰ» (ΔΕΝ 10. 862).

ζ) Β.Δ. 450/67 (ΔΕΝ 23. 876) διὰ τὸ Ἑκκλ. Γηροκομεῖον Λαμίας.

Ἐξ ἄλλου, δυνάμει εἰδικῶν διατάξεων ἐξαιροῦνται ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας: Ὁ ἔρανος «Πρόνοια Βορείων Ἐπαρχιῶν» (Α.Ν. 1427/1950, Ν.Σ. 308/1958 ΔΕΝ 14.732)¹, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ Ἄμερικανικὸν Συμβούλιον Ἑθελοντικῶν Ὁργανώσεων ὀργανώσεις, ἡτοι ἡ Ἄμερι-

1. Ἴδετε καὶ Ν.Δ. 572/70 περὶ Βασιλικῶν Ἰδρυμάτων.

κανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, ἡ Ἀμερικανική Κοινὴ ἢ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ Διανομῶν, τὸ Ἀμερικανικὸν Ἴδρυμα Ἑγγύς Ἀνατολῆς, ἡ Ἀμερικανική Σχολὴ Κλασσικῶν Σπουδῶν καὶ Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, τὸ Κολλέγιον Ἀνατολῆς Θεσ/νίκης, τὸ Κολλέγιον Ἀθηνῶν (Ψυχικῶν), ἡ Ἐπιτροπὴ Χρ. Διακονίας, ὁ Συνεταιρ. Ἀμερικανικῶν Ἀποστολῶν εἰς Εὐρώπην (CARE), τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον Ἰουδαίων Γυναικῶν, ἡ Ἑλληνικὴ Πολεμικὴ Περιθάλψις, τὸ Κολλέγιον ΠΥΡΣ — Θηλέων (Ἑλληνικῶν), τὸ Ἴδρυμα Ροκφέλλερ, ἡ Ὁμοσπονδία «Σώσατε τὰ παιδιὰ», ἡ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης Νέων (X.A.N.), ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις Νεανίδων (XEN), τὸ Παγκόσμιον Ἴδρυμα Ἐξυπηρητήσεως Φοιτητῶν καὶ FOSTER PARENTS PLAN (N.Δ. 1286/49 ΦΕΚ. Α' 296/31.10.1949 ΔΕΝ 6.59) (1), οἱ ἐργαζόμενοι εἰς Ἀγροτικὰ Βασιλικά Κτήματα δυνάμει συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας (ἄρθρον 49 § 2 Ν.Δ. 2698/1953, ΔΕΝ 9. 749), οἱ κατ' οἶκον ἐργαζόμενοι κωμοπόλεων κάτω τῶν 6.000 κατοίκων (ἄρθρον 49 § 4 Ν.Δ. 2698/1953, ΔΕΝ 9. 749), ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀποστολὴ Βοηθείας (N.Δ. 694/1948, ΦΕΚ. Α' 134/8.5.1948, ΔΕΝ 4. 281).

Περὶ ἐξαιρέσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐξ ὅλων τῶν διατάξεων τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας προέβλεπε τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α.Ν. 552/1945, ὅπερ ὅμως ἀντικατεστάθη διὰ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274) ὡς ἀκολούθως :

«1.—Ἐκ τῶν διατάξεων τῆς ἰσχύουσῆς ἐκάστοτε ἐργατικῆς νομοθεσίας ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἀπασχολουμένων μισθωτῶν αἱ τοιαῦται περὶ καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας, χορηγήσεως κατ' ἔτος ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν, παροχῆς δώρων, περὶ χρονικῶν ὀρίων ἐργασίας, ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, ἀμοιβῆς ὑπερωριῶν, ἀμοιβῆς νυκτερινῆς ἐργασίας καὶ τοιαύτης κατὰ Κυριακὰς καὶ ἑορτάς, ἀποζημιώσεως δι' ὑπηρεσίαν ἐκτὸς ἔδρας, ὡς καὶ αἱ τοιαῦται περὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας». Βλέπετε σχετικῶς καὶ τὰς Α.Π. 688/1969 (ΔΕΝ 26. 269) καὶ 704/69 (ΔΕΝ 26. 269).

Εἰδικὰς διατάξεις περιέχουν οἱ Νόμοι 5121/1931, 5124/1931, 2882/1954 καὶ οἱ Α.Ν. 1062/1938 καὶ 1846/1939 διὰ τὸ προσωπικὸν τῆς Βασιλ. Ἀεροπορίας καὶ ΚΕΑ, οἱ Α.Ν. 786/1937, 1922/1939 καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 30. 12.1940 διὰ τὸ προσωπικὸν τοῦ Στρατοῦ Ἑλλάδος, ὁ Ν. 6321/1934 διὰ τὰ συνεργεῖα τοῦ κατὰ Θάλασσαν Στρατοῦ, ὁ Ν. 2799/1954 διὰ τὸ προσωπικὸν τοῦ Στρατοῦ Ἑλλάδος, Θαλάσσης καὶ Ἀέρος τοῦ ΝΑΤΟ, ὁ Ν. 1726/1951 (ἄρθρα 143 καὶ 148), τὸ Β.Δ. 406/1963 καὶ ὁ Ν. 4541/1966 διὰ τοὺς Δήμους καὶ Κοινοτήτας, τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Α.Ν. 19.11.1935, ὁ Α.Ν. 2581/1940 διὰ συμβάσεως ἐργασίας ἐκτελεστέας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, τὸ Ν.Δ. 169/1969 κ.θ.

Αἱ γεωργοκτηνοτροφικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐξαιροῦνται ἐνίων διατάξεων τῆς Ἑργατικῆς νομοθεσίας. Τίνας εἶναι αὗται ἴδετε εἰς τὴν Πρωτ. Βερροίας 38/67 (ΔΕΝ 24. 276).

1. Ἡ ἐξαιρέσις δὲν ἰσχύει διὰ τὴν ἐκ τοῦ Ν. 2112/20 ὑποχρέωσιν καταβλήσεως ἀποζημιώσεως. Βλέπετε σχετικῶς Ν.Σ. 740 καὶ 999 τοῦ 1957 (ΔΕΝ 13. 671 καὶ 895).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2ον

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

§ 14.— Συμβάσεις εργασίας άορίστου και ώρισμένου χρόνου.

Ἡ σύμβασις εργασίας δυνατόν νά εἶναι ώρισμένου εἴτε άορίστου χρόνου.

Σύμβασις ώρισμένου χρόνου ύφίσταται οὐ μόνον ὅταν ὁ χρόνος λήξεως ταύτης ὀρίζεται ρητῶς, ἀλλά και ὅταν ἡ χρονική διάρκεια τῆς συνάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ εἴδους, τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, τοῦ ἐκτελεστοῦ ώρισμένου ἔργου κλπ. (Κ. Καυκάς Ἐνοχ. τ. Α' ὑπ' ἄρθρα 648-649, Ι. Καποδίστρια Μίσθωσις Ἐργασίας ὑπ' ἄρθρον 669 ἀριθ. 20, Α.Π. 652/69 ΔΕΝ 26. 266, Α.Π. 203/64 ΔΕΝ 20. 397, Α.Π. 153/1953 ΔΕΝ 9. 237, Α.Π. 183/1951 Θ. ΞΓ' 500, Πρ/κου Μυτιλ. 15/1952 ΔΕΝ 8. 305), εἶναι δέ ἀδιάφορον ἂν ἡ διάρκεια τοῦ ἔργου ἠδύνατο νά συναχθῆ ἐκ τῶν προτέρων (Α.Π. 402/63 ΔΕΝ 19. 587). Οὕτως ὑπάρχει σύμβ. εργασίας ώρισμένου χρόνου ἐπὶ ἐργασιῶν ἐποχικῶν (Π/κου Πειρ. 644/1953 ΔΕΝ 10. 137 και ΕΕΔ 12. 717), ὡς τὰ ἐποχικὰ ἐλαιοτριβεῖα (Πρωτ. Θεβῶν 310/62 ΔΕΝ 18. 906), τὸ πάτημα ἐλαιοπυρήνων (Πρωτ. Μυτιλ. 576/1951 Ἀρμενόπουλος ΣΤ' 594), και ἡ ἐπεξεργασία τῶν καπνῶν (Πρ/κου Καβάλας 31/1950 ΕΕΔ 10. 65 και ΔΕΝ 7. 132, Πρ/κου Βερροίας 82/1955 ΔΕΝ 12. 626), ἐπὶ ἐργασιῶν διεξαγομένων μόνον κατὰ ώρισμένην περίοδον χειμερινῆν ἢ θερινῆν (ιαματικά λουτρά κ.λ.π.), ἐπὶ ἐργασιῶν σχετικῶν μετ' ώρισμένα ἔργα (οἰκοδομικά κ.λ.π. Πρωτ. Ἀθ. 8199 και 11598 τοῦ 1953 ΔΕΝ 10. 105/106, Πρωτ. Ἀθ. 3759/1953 Θεμ. ΞΔ' 1043), ἢ μετ' τὴν παραγωγήν ώρισμένης ποσότητος ἢ ώρισμένου ἀριθμοῦ προϊόντων (Πρ/κου Ἀθ. 5881/1952 ΕΕΔ 11.1273 και ΔΕΝ 9. 504), ἐπὶ συμβάσεων μισθωτῶν προσλαμβανομένων εἰς ἀντικατάστασιν προσκαίρως ἀπουσιάζόντων (Πρωτ. Ἀθην. 502/1950 ΔΕΝ 6. 487 και ΕΕΔ 9. 903), ἢ στρατευομένων μισθωτῶν (Πρωτ. Ἀθ. 3936/53 ΔΕΝ 10. 627 και ΕΕΔ 12. 609, Πρωτ. Θεσ. 1213/1952 ΔΕΝ 9. 296 και ΕΕΔ 11.1090). Ἐάν ὅμως ἡ σύμβασις τοῦ ἀντικαταστάτου παραταθῆ, μεταβάλλεται εἰς άορίστου χρόνου (Πρωτ. Θεβῶν 238/1952 ΔΕΝ 10. 451). Ἐπὶ προσλήψεως παρ' ὑπηρεσίας μελλούσης νά διαλυθῆ βλ. Α.Π. 230/1960 (ΔΕΝ 16. 391).

Σύμβασις εργασίας ώρισμένου χρόνου ὑπάρχει και ὅταν δι' ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ἢ ὀργανισμοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως προβλέπεται ὄριον ἡλικίας τῶν μισθωτῶν, ἐφ' ὅσον ὀρίζεται ὅτι ἡ ἀποχώρησις τῶν μισθωτῶν, ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ καθωρισμένου ὀρίου ἡλικίας ἐπέρχεται αὐτοδικαίως (Α.

Π. 317/70 ΔΕΝ 26. 566, Α.Π. 678/70 ΔΕΝ 27. 128, Α.Π. 530/69 ΔΕΝ 25. 883, Α.Π. 103/67 ΔΕΝ 23. 371, Α.Π. 492/64 ΔΕΝ 20. 673, Α.Π. 36/1966 ΔΕΝ 22. 196, Α.Π. 145/1957 ΔΕΝ 13. 266, Πρωτ. Θεσ. 685/69 ΔΕΝ 25. 856). Οὕτως οἱ μόνιμοι ὑπάλληλοι τῶν γεωργικῶν συν/κῶν ὀργανώσεων θεωροῦνται ὡς συνδεδεμένοι διὰ συμβάσεως ἔργασίας ὀρισμένου χρόνου, μὴ ἐφαρμοζομένου ἐπὶ τούτων τοῦ Ν. 2112/20 (Α.Π. 492/64 ΔΕΝ 20. 673, Α.Π. 329/66 ΔΕΝ 22. 591). Ὡς μόνιμοι δὲ θεωροῦνται οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς ὀργανισμὸν θέσεως προβλεπομένης ὑπὸ Κανονισμῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν ὑφίσταται μονιμότης (Α.Π. 671/66 ΔΕΝ 23. 143).

Ὅταν ὅμως ἐν τῷ Κανονισμῷ ὑφίσταται διαλυτικὴ ἐξουσιαστικὴ αἵρεσις ὑπὲρ τοῦ ἐργοδότη, καθιστᾷ τὴν σύμβασιν ἀορίστου χρόνου (Α.Π. 317/70 ΔΕΝ 26. 566, Α.Π. 530/69 ΔΕΝ 25. 883, Α.Π. 103/67 ΔΕΝ 23. 371, Α.Π. 36/1966 ΔΕΝ 22. 196, Α.Π. 306/66 ΔΕΝ 22. 582, Α.Π. 461/66 ΔΕΝ 22. 884). Τοῦτο ἰσχύει καὶ ἔταν ἡ ἀπόλυσις ἐπέρχεται κατόπιν ἀποφάσεως πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, τῆς τυχόν ἀντιθέτου ρήτηρας τοῦ Κανονισμοῦ οὔσης ἀκέρου (Α.Π. 317/70 ΔΕΝ 26. 566). Δὲν ἀλλοιοῦται ὅμως ὁ χαρακτήρ τῆς ὀρ. χρόνου συμβάσεως, ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως εἰς τὸν ἐργοδότην δικαιώματος καταγγελίας τῆς συμβάσεως διὰ σπουδαῖον λόγον (Α.Π. 155/70 ΔΕΝ 26. 573). Ἐπὶ τῶν μισθωτῶν τῶν ΕΗΣ ἐπέρχεται αὐτοδικαίαια λύσις τῆς συμβάσεως ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὀρίου ἡλικίας, οὔσης ἀκέρου τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως διὰ τὸν περαιτέρω χρόνον (Α.Π. 552/61 ΔΕΝ 17. 997).

Σύμβασις ἔργασίας ἀορίστου χρόνου ὑπάρχει ἔταν εἶναι ἀκαθόριστος ὁ χρόνος τῆς λήξεώς της (ἄρθρ. 669 Α.Κ., Α.Π. 231/1959 ΔΕΝ 15. 405) ἢ ἐξαρτᾶται αὐτὴ ἐξ αἰρέσεως (διαλυτικῆς) (Α.Π. 448/1951 Ν. Δικ. 8.28, Α.Π. 59/1951 Θ. ΞΒ 264) ἢ ἐξ ἀβεβαίου γεγονότος (Πρωτ. Ἀθ. 4502/1952 ΔΕΝ 9. 291 καὶ ΕΕΔ 11.1082) ἢ ἐξ ἐκδόσεως ἀποφάσεων τῆς Διοικήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 2123/50 ΔΕΝ 6. 487 καὶ ΕΕΔ 9/835). Ἐπίσης ἔταν ὁ μισθωτὸς παρέχη τὰς ὑπηρεσίας του εἰς ἓνα μόνον ἐργοδότην, ἀπασχολούμενος παρ' αὐτοῦ καθ' ἅς ἡμέρας ὑφίσταται ἐργασία (Α.Π. 322-323/1953 Θ.ΞΔ 693). Ὅταν ἔχη συνολογηθῆ ὀρισμένη λῆξις, πλὴν ὁ ἐργοδότης ἔχει ἐπιφυλάξει εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα νὰ λύη τὴν σύμβασιν καὶ πρὸ τοῦ ὀρισμένου χρόνου, ὑφίσταται σύμβασις ἀορίστου χρόνου (Α.Π. 231/1959 ΔΕΝ 15. 405, Πρωτ. Θεσ. 1190/66 ΔΕΝ 22. 555, Πρωτ. Θεσ. 1814/1958 ΔΕΝ 14. 727, Πρ. Ἀθ. 2486/68 ΔΕΝ 24. 636, Κ. Δημάκης ΕΕΔ 10. 777). Τοῦτο ἰσχύει καὶ ἔταν ὁ ἐργοδότης εἶναι τὸ Δημόσιον (Πρ/κου Ἀθ. 4667/65 ΔΕΝ 22. 558). Τοῦτ' αὐτὸ δέον νὰ δεχθῶμεν καὶ ἐπὶ πολλῶν ἀλληλοδιαδόχων συμβάσεων ὀρισμένου χρόνου (ἦτοι ἐπὶ συνεχῶς ἀνανεουμένων τοιοῦτων), ὅτε θεωρεῖται ὑπάρχουσα μία σύμβασις ἀορίστου χρόνου (Α.Π. 48/71 ΔΕΝ 27. 480, Α.Π. 344/69 ΔΕΝ 25. 762, Α.Π. 204/1955 ΔΕΝ 11. 248, Πρωτ. Ναυπλίου 220/68 ΔΕΝ 24. 794, Πρ/κου Πειρ. 1163/1953 Θ.ΞΕ 264, Πρωτ. Ἀθ. 2383/1951 ΕΕΔ 10. 446 καὶ ΔΕΝ 7. 389). Οὕτω διὰ τοὺς ἐκφωνητάς τοῦ

ΕΙΡ αί Α.Π. 562/61 (ΔΕΝ 17. 933), 602/61 (ΔΕΝ 18. 111), Πρωτ. Σερρών 92/64 (ΔΕΝ 20. 952) καὶ διὰ τοὺς εἰσπράκτορας εἰσφορῶν ἀσφαλιστικῶν ταμείων ἢ Α.Π. 646/66 (ΔΕΝ 23. 130). Ἡ ἐκδοχὴ ὅμως αὕτη ἀποκλείεται ἂν αἰ ὠρισμένου χρόνου ἐργασιακῆ συμβάσεις συνάπτονται ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας εἴτε κατ' ἐπιταγὴν διατάξεων τοῦ νόμου ἢ νομίμως ἰσχύοντος ὀργανισμοῦ τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 784/64 ΔΕΝ 21. 640, Α.Π. 227/1960 ΔΕΝ 16. 390, Πρωτ. Θεσ. 81/66 ΔΕΝ 23. 10, Πρωτ. Ἄθ. 2171/1960 ΔΕΝ 16. 263, Πρ/κου Ἄθ. 6731/1959 ΔΕΝ 16.3 κ.ῆ., ἀναφερόμεναι εἰς ἱατρὸς Νοσηλ. Ἰδρυμάτων, Πρωτ. Ἄθ. 9565/1952 καὶ 10517/1952 Θ.ΞΓ 839. Σχετικὴ καὶ ἢ Πρ/κου Χαλκιδικῆς 6/62 ΔΕΝ 18. 330). Τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν καὶ διὰ τοὺς πωλητὰς ἐνσήμων τοῦ ΤΕΒΕ (Α.Π. 568/61 ΔΕΝ 17. 934. Contra: Πρωτ. Θεσ. 4842/66 ΔΕΝ 23. 194), ὡς καὶ διὰ τοὺς εἰσπράκτορας τοῦ ΕΙΡ (Α.Π. 404/63 ΔΕΝ 20. 329).

Διὰ τοὺς εἰς τὰ Συνεργεῖα τῶν Δήμων προσλαμβανομένους βάσει τοῦ Ν. 1726/51 ἐγένετο δεκτὸν, ὅτι συνδέονται διὰ συμβάσεως ὠρισμένου χρόνου (ἐνὸς ἔτους) (Α.Π. 628/67 ΔΕΝ 24.39), ἐφ' ὅσον ὅμως πρὸ τοῦ νόμου τούτου ἐπετρέπετο ἢ πρόσληψις μισθωτῶν δι' ἀόριστον χρόνον, οἱ αὐτῶ προσληφθέντες διετήρησαν τὴν σχέσιν των ταύτην (ὡς ἀορίστου χρόνου) καὶ μετὰ τὸν Ν. 1726/51 (Α.Π. 416-417/70 ΔΕΝ 26. 946-947, Α.Π. 269/69 ΔΕΝ 25. 724, Α.Π. 295/68 ΔΕΝ 25. 801, Α.Π. 172/65 ΔΕΝ 21. 493), πλὴν ἂν μετετρέπησαν αὐταὶ εἰς ὠρισμένου χρόνου (Α.Π. 6/71 ΔΕΝ 27. 161). Βλέπετο σχετικῶς καὶ τὰς Α.Π. 551 καὶ 576 τοῦ 1970 εἰς ΔΕΝ 26. 871 καὶ 897.

Ἐπίσης ἐὰν ὁ καθορισμὸς ὠρισμένου χρόνου ἰσχύος τῆς συμβάσεως δὲν δικαιολογῆται ἐκ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐγένετο πρὸς καταστρατήγησιν τῶν σχετικῶν εὐεργετικῶν διὰ τοὺς μισθωτοὺς διατάξεων τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ὑπάρχει σύμβασις ἐργασίας ἀορίστου χρόνου (Α.Π. 586/69 ΔΕΝ 26.1, Πρ. Μυτιλ. 17/1952 ΔΕΝ 8. 428). Εἰς πᾶσαν ὅμως περίπτωσιν δεόν νὰ ἐκτίθενται μετὰ σαφηνείας καὶ πληρότητος τὰ δικαιολογοῦντα τὴν οἰανδήποτε κρίσιν πραγματικὰ περιστατικὰ (Α.Π. 12/1962 ΔΕΝ 18. 298, Α.Π. 13-14/62 ΔΕΝ 18. 299).

Οὕτω ἀγωγὴ στηριζομένη εἰς σύμβασιν εἰκονικῶς χαρακτηρισθεῖσαν ὡς ὠρισμένου χρόνου, ἐν ᾧ ἦτο ἀορίστου χρόνου, δεόν νὰ περιέχῃ περιστατικὰ στηρίζοντα τὸν περὶ καταστρατήγησεως τοῦ ν. 2112/20 ἰσχυρισμὸν (Α.Π. 429/67 ΔΕΝ 23. 668).

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ μία σύμβασις ἀορίστου χρόνου ὅταν αἰ πλείονες ἀλληλοδιάδοχοι συμβάσεις δὲν εἶναι συνεχεῖς, ἀμέσως ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ὑπάρχει κενὸν μεταξύ τῆς λήξεως τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπομένης (Πρ/κου Ἄθ. 5008/62 ΔΕΝ 19.50), πλὴν ἂν ἡ τοιαύτη μεθόδευσις ἐγένετο δολίως καὶ πρὸς καταστρατήγησιν τοῦ νόμου (Α.Π. 344/69 ΔΕΝ 25. 762, Πρωτ. Ναυπλίου 220/68 ΔΕΝ 24. 794). Ἐξ ἄλλου ἢ συναψις διαδοχικῶν συμβάσεων ὠρισμένου χρόνου ἀδόλως καὶ συννόμως οὐδαμῶς συνιστᾷ κατάχρησιν δικαιώματος (Α.Π. 617/64 ΔΕΝ 21. 515).

Κατὰ τὴν ΔΑ 9/1964 οἱ μισθωτοὶ Κινηματογραφικῶν ἐπιχειρήσεων θεωροῦνται ὡς συνδεδεμένοι διὰ συμβάσεως ἀορίστου χρόνου ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσίν των (Πρ/κου Ἰ.Αθ. 6241/64 ΔΕΝ 20.947). Ἡ διάταξις ὅμως αὕτη ἠκυρώθη ὑπὸ τῆς Σ.Ε. 2086/67 (ΔΕΝ 23.881).

Ἡ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὀρισμένου χρόνου ἐργασιακῆς συμβάσεως συνέχισις αὐτῆς ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον (καὶ οὐχὶ δι' ὀλίγας ἡμέρας) ἄνευ ἐναντιώσεως τοῦ ἐργοδότη, ἐπιφέρει ἀνανέωσιν τῆς συμβάσεως καθισταμένης ἐφεξῆς ἀορίστου χρόνου τοιαύτης (Ἄρθρον 671 Α.Κ., Π. Ζέπος ΕΕΔ 10.890, Γ. Καποδίστριας Μίσθωσις ἐργασίας ὑπ' ἄρθρον 671 ἀριθ. 13, Χρ. Ἀγαλλόπουλος Ἐργ. Δίκαιον σελ. 284, Πρ/κου Ἰ.Αθην. 3476/1950 ΔΕΝ 7.19, Πρωτ. Ἰ.Αθην. 7557/1950 ΕΕΝ 12.770). Τοιαύτη ἀνανέωσις ἀποκλείεται ἐπὶ νομικῶν προσώπων ἐκδηλούντων τὴν βούλησίν των κατὰ διαγεγραμμένους ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τῶν οἰκείων καταστατικῶν τύπους (Κ. Καυκᾶς Ἐνοχ. τ. Α' ὑπ' ἄρθρον 671, Πρωτ. Ἰ.Αθ. 15424/68 ΔΕΝ 26.84, Π/κου Ἰ.Αθ. 3117/1950 ΔΕΝ 7.35). Βλ. καὶ ἀνωτέρω § 3, ἐν τέλει. Πρβλ. ὅμως καὶ τὴν Πρωτ. Θεσ/νίκης 4842/66 (ΔΕΝ 23.194), ἣτις ἐδέχθη ὅτι ἡ κατ' ἐπανάληψιν ἀνανέωσις τῆς ὀρισμένου χρόνου συμβάσεως εἰσπράκτορος τοῦ ΤΕΒΕ θεωρεῖται γενομένη πρὸς καταστρατήγησιν τοῦ Ν. 2112 καὶ ὅτι συνεπῶς πρόκειται περὶ συμβάσεως ἀορίστου χρόνου.

Δὲν συνιστᾷ ἀνανέωσιν ἢ ἄνευ προθέσεως καταργήσεως τῆς ἀρχικῆς ἐνοχῆς τροπακοίησις τοῦ χρόνου διαρκείας τῆς ἐργασίας μετ' ἀξίησεως τοῦ μισθοῦ (Α.Π. 78/70 ΔΕΝ 26.354).

Ἐξ οὐδεμιᾶς διατάξεως νόμου ἀπαγορεύεται ἡ συμβατικὴ μετατροπὴ συμβάσεως ἀορίστου χρόνου εἰς ὀρισμένου χρόνου τοιαύτην (καὶ ἀντιστρόφως), ἂν ἡ νέα αὕτη σύμβασις δὲν ἐγένετο πρὸς καταστρατήγησιν τοῦ Ν.2112/1920 καὶ δικαιολογῆται ἐκ τῶν περιστάσεων (Α.Π. 70/71 ΔΕΝ 27.321, Α.Π. 87/70 ΔΕΝ 26.443, Α.Π. 665/61 ΔΕΝ 18.227, Α.Π. 418/1955 ΔΕΝ 11.628, Α.Π. 230/1960 ΔΕΝ 16.391). Ἐπίσης ἂν ἐξασφαλίζῃ εἰς τὸν μισθωτὸν μείζονα σχετικῶς πλεονεκτήματα (Α.Π. 311/1961 ΔΕΝ 17.483).

Ὅταν διὰ Κανονισμῶν ἢ δι' ἀτομικῶν συμβάσεων ἔχη ὀρισθῆ ὅτι ἡ ἀπόλυσις τῶν μισθωτῶν ἐπιτρέπεται μόνον δι' ὀρισμένους λόγους, ὄρισταται κατὰστασις μ ο ν ι μ ό τ η τ ο ς (Α.Π. 669/61 ΔΕΝ 18.229, Α.Π. 676/61 ΔΕΝ 18.103).

Ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἡ σύμβασις μετετρέπη ἀπὸ ὀρισμένου χρόνου εἰς ἀορίστου χρόνου τοιαύτην κατ' ἄρθρον 15 § 2 ν.δ. 4541/66 δικαιοῦνται νὰ συνυπολογίσωσι ὡς χρόνον ὑπηρεσίας των καὶ τὸν διακυθέντα ὑπὸ σύμβασις ὄρ. χρόνου (Α.Π. 576/70 ΔΕΝ 26.897).

Σχετικῶς μετὰ τὸ προσωπικὸν Ἀ λ υ κ ῶ ν ἴδετε τὴν Ἐρ. Ἰ.Αθ. 2745/70 (ΔΕΝ 27.57).

§ 15.—Συμβάσεις εργασίας Ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν. Κριτήρια διαχωρισμοῦ των.

Α) Γενικά.

Κατ' ἄρθρον 1 ἐδ. 1 τοῦ Ν.Δ. 2655/1953 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ν. 2112/1920 περὶ καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας» (ΦΕΚ. Α' 299/31.10.1953, ΔΕΝ 9. 749), «Ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος νόμου θεωρεῖται πᾶν πρόσωπον κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἀσχολούμενον ἐπ' ἀντιμισθίᾳ, ἀνεξαρτήτως τρόπου πληρωμῆς, εἰς ὑπηρεσίαν ἰδιωτικοῦ καταστήματος, γραφείου ἢ ἐν γένει ἐπιχειρήσεως ἢ οἷας δῆποτε ἐργασίας καὶ παρέχον ἐργασίαν ἀποκλειστικῶς ἢ κατὰ κύριον χαρακτῆρα μὴ σωματικῆν».

Ἐρμηνεύων ὁ Ἄρ. Πάγος τὰς σχετικὰς διατάξεις, ἔταμα γραμμὴν πλεύσεως, ἀποφηνάμενος ὅτι «ναὶ μὲν καὶ ἡ ἀπλουστάτη σωματικὴ ἐργασία δὲν εἶναι νοητὴ ἄνευ καταβολῆς ἔστω καὶ ἀσημάντου πνευματικῆς τσιαύτης, ὅπως καὶ ἡ καθαρὰ πνευματικὴ ἐργασία, μὴ ἔχουσα οἰκονομικὴν ἐκδήλωσιν, συνδυαζομένη μετὰ τινος σωματικῆς ἐργασίας, δὲν ἐνδιαφέρει τὸν νόμον. Πλὴν εἰς μὲν τὸν ὑπάλληλον προσέχει τὸ πνευματικὸν στοιχεῖον, προσδίδον εἰς αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα τρόπου τινὰ καθοδηγητοῦ, εἰς δὲ τὸν ἐργάτην τὸ σωματικόν, προσδίδον εἰς αὐτὸν τὴν ιδιότητα τοῦ ἐκτελεστοῦ» (Α.Π. 389/1950 ΔΕΝ 6. 293).

Ἐπίσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ πλήθους ἀποφάσεων τοῦ ὁ Α.Π. (Ἵολομ. 295/69 ΔΕΝ 25. 508, 370/69 ΔΕΝ 25. 791, 3/1970 ΔΕΝ 26. 228, Α.Π. 455/70 ΔΕΝ 26. 609) ἔκριεν ὅτι διὰ τὸν χαρακτῆρισμὸν μισθωτοῦ τινος ὡς ἰδιωτικοῦ ὑπαλλήλου δὲν ἀρκεῖ ἡ ἄσκησις εἰς τὸν χειρισμὸν καὶ τὴν ρύθμισιν μηχανικῶν μέσων, οὐδὲ ἡ πάρεργος ἀπασχόλησις εἰς γραφικὴν ἐργασίαν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἐξειδικασμένη ἐμπειρία, θεωρητικὴ μόρφωσις καὶ ἰδίᾳ ἀνάπτυξις πρωτοβουλίας καὶ εὐθύνης ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας, ὅτε προσέχει τὸ πνευματικὸν στοιχεῖον.

Ὅτω δὲν εἶναι ὑπάλληλοι οὔτε οἱ παρέχοντες ὑπηρεσίας κατὰ κύριον χαρακτῆρα σωματικὰς, οὔτε οἱ παρέχοντες ὑπηρεσίας οὐχὶ κατὰ κύριον ἐπάγγελμα καὶ ἐπὶ προθέσει βιοπορισμοῦ, ἀλλὰ παρέργως (Α.Π. 321/65 ΔΕΝ 21. 581, Πρωτ. Ἡλείας 328/62 ΔΕΝ 19. 302), ὡς ἐπὶ τακτικοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Μ.Τ.Β.Ν. ἀπασχολουμένου παρέργως εἰς τὸ ΕΙΡ (Α.Π. 126/63 ΔΕΝ 19. 702), ἐπὶ κτηματίου ἀπασχολουμένου ἐπὶ δίωρον ἡμερησίως εἰς γεωργικὸν Συν/σμὸν (Α.Π. 321/65 ΔΕΝ 21. 581) κλπ. Ἐξ ἄλλου ἐκ τοῦ ὅτι μισθωτὸς τις προσελήφθη εἰκονικῶς ὡς «μαθητευόμενος τεχνίτης», ἐφ' ὅσον ἐν τῇ πράξει ἐχρησιμοποιήθη ὡς ὑπάλληλος γραφείου, οὐδαμῶς κωλύεται ν' ἀσκήσῃ τὰς ἐκ τῆς ιδιότητος ταύτης (ὑπαλληλικῆς) ἀξιώσεις του (Πρ. Θεσ. 558/67 ΔΕΝ 23. 702).

Οἱ ἡμερομίσθιοι μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 2655/1953 (10.

11.1953), καὶ ἂν προσέφερον ὑπηρεσίας προεχόντως πνευματικὰς, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῶσι ὡς ὑπάλληλοι, θεωρούμενοι πάντοτε ὡς ἐργάται. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος ἡμῶς τοῦ διακληθέντος Ν.Δ., ὅπερ δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν (Α.Π. 244/1955 ΔΕΝ 11.327), καὶ οἱ ἡμερομίσθιοι χαρακτηρίζονται ὡς ὑπάλληλοι ἢ ἐργάται βάσει τοῦ ὡς ἄνω ἐκτεθέντος γενικοῦ κριτηρίου, τοῦ τρόπου ἀμοιβῆς μὴ ἀσκοῦντος πλέον οὐδεμίαν ἐπιρροήν. Κατὰ συνέπειαν καὶ οἱ διὰ μηνιαίου μισθοῦ ἀμειβόμενοι οὐδαμῶς εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῶν ἐκ τούτου καὶ μόνον ὡς ὑπάλληλοι, διότι ἐνίοτε εἶναι δυνατόν ν' ἀμειβῶνται διὰ μηνιαίου μισθοῦ καὶ ν' ἀνήκουν εἰς τὸ ἐργατοτεχνικὸν ἢ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν (κλητῆρες, καθαρίστριαι κλπ.).

Κατὰ τὸ ἐδάφιον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Δ. 2655/1953: Δὲν θεωροῦνται ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι οἱ ὑπρέται πάσης κατηγορίας, καθὼς καὶ πᾶν ἐν γένει πρόσωπον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ παραγωγῇ ἀμέσως ὡς Βιομηχανικός, Βιοτεχνικός, Μεταλλευτικός ἢ Γεωργικός ἐργάτης ἢ ὡς βοηθὸς ἢ μαθητευόμενος τῶν ἐν λόγῳ κατηγοριῶν ἢ παρέχει ὑπηρετικὰς ἐν γένει ὑπηρεσίας (Βλέπετε σχετικῶς τὴν Α.Π. 543/1956 ΔΕΝ 12.923).

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 1 § 2 τοῦ ἀπὸ 16.7.1920 Β.Δ. ἀπερὶ ἐπεκτάσεως τοῦ Ν. 2112 καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν» (ΦΕΚ. Α' 158/18.7.1920): «Ἐργάτης θεωρεῖται ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος, πᾶς ἐργάτης ἢ τεχνίτης ἐκατέρου φύλου καὶ πάσης ἡλικίας, ἐργαζόμενος ἐπὶ μισθῷ, ἀμοιβῇ ἢ ἀντιμισθίᾳ παρ' ἀρχηγῶ ἢ διευθυντῆ ἢ ἰδιοκτῆτη ἐπιχειρήσεως, καὶ πᾶς χειροτέχνης ἐπὶ μισθῷ παρέχων τὴν προσωπικὴν του ἐργασίαν».

Διὰ τούς σιδηροδρομικοὺς ἴδετε καὶ τὸ Ν.Δ. 28.6.1933 «περὶ χαρακτηρισμοῦ τῆς θέσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν ΣΕΚ» καὶ τὸ Ν.Δ. 472/1947 περὶ χαρακτηρισμοῦ ἀρχιεργατῶν καὶ ὑπαρχιεργατῶν κλπ.

Β) Εἰδικαὶ διατάξεις χαρακτηρίζουσαι μισθωτοὺς ὡς ἰδιωτικοὺς ὑπάλληλους.

Κατώτεροι Ὑγειονομικοί:

α1. Οἱ εἰς ὑγειονομικὰ ἰδρύματα καὶ καταστήματα ἐν γένει, ἧτοι νοσοκομεῖα, ἀναρρωτήρια, κλινικὰς, σταθμοὺς βοθητιῶν καὶ ὑγειονομικὰ καταστήματα, μὴ ἔχοντα βιομηχανικὸν χαρακτήρα, ἐξαίρουμένων τῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου συντηρουμένων τοιούτων, ὑπηρετοῦντες κατώτεροι ὑγειονομικοὶ χαρακτηρίζονται ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ἐργασίας εἰς τὰ ἰδρύματα ταῦτα ὡς ὑπάλληλοι καὶ ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2112/1920, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως. Τὸ παρὸν ἄρθρον ἀφορᾷ κατωτέρους ὑγειονομικοὺς, κεκτημένους ἀνεγνωρισμένον κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις δίπλωμα ἢ πτυχίον νοσοκόμου ἢ ἔχοντας τοὐλάχιστον τριετὴ ὑπηρεσίαν νοσοκόμου εἰς τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἰδρύματα καὶ καταστήματα καὶ τὰ δημόσια τοιαῦτα» (Ἄρθρ. 1 Α.Ν. 199/20.9/6.10.1936). Βλ. σχετικῶς καὶ τὴν Α.Π. 422/67 (ΔΕΝ 23.667).

Φοροτεχνικοί:

«1. Ἐφεξῆς οὐδείς δύναται νά ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ φοροτεχνικοῦ ὑπαλλήλου διὰ λογαριασμὸν ἑταιρίας ἢ νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, Δήμου ἢ Κοινότητος, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ἐφοδιασθῆ δι' ἐπαγγελματικοῦ βιβλιαρίου, χορηγούμενου παρ' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς.

»2. Οἱ φοροτεχνικοὶ ὑπάλληλοι θεωροῦνται ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ἐργασίας ὡς ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2112 «περὶ καταγγελίας συμβάσεως ἐργασίας», ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως» (Ἄρθρ. 1 Α.Ν. 759/27.6/6.7.1937).

«Φοροτεχνικοὶ ὑπάλληλοι, προσλαμβανόμενοι ὑπὸ Δήμων ἢ Κοινοτήτων, δυνάμει εἰδικῶν ὀργανισμῶν, διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξίν ἐσόδων αὐτῶν, εἶναι ἔκτακτοι δημοτικοὶ καὶ κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι, ὑπαγόμενοι εἰς τὰς περὶ τούτων ἰσχύουσας ἐκάστοτε διατάξεις τοῦ Κώδικος τῆς δημοτικῆς καὶ κοινοτικῆς νομοθεσίας» (Ἄρθρον 23 Ν.Δ. 1465/26.5/27.6.1942).

Θυρωροὶ Πολυκατοικιῶν καὶ Μεγάρων:

«Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελε χωρήσει ἀπόλυσις τοῦ θυρωροῦ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐκ λόγων μὴ δυναμένων νά θεμελιώσῃσι παράβασιν ἢ μὴ συμμόρφωσιν πρὸς τὴν παροῦσαν, τότε ὁ θυρωρὸς θά δικαιούται ἀποζημιώσεως ἢ κατὰ τὰς περιστάσεις προειδοποιήσεως, ἴσης πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς προβλεπομένης διὰ τοὺς ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους ὑπὸ τοῦ Ν. 2112, ὡς οὗτος μεταγενεστέρως ἐτροποποιήθη, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας του» (Ἄρθρ. 19 συλ. συμβ. ἐργασίας τῆς 31.12.1938, Παπαδημητροπούλου Πανδ. Συλ. Συμβ. σελ. 310). Ἡ διάταξις αὕτη ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύῃ δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 18 τῆς ὑπ' ἀριθ. 6/1958 ἀποφ. Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν κυρωθείσης διὰ τῆς Υ.Α. 27.625/1958 (ΔΕΝ 14. 413) καὶ τῶν ἑκτοτε ἰσχυσασῶν οἰκείων σ.σ.ἐ. καὶ δ.ἀ.

Ξενοδοχοῦπάλληλοι:

α') «Οἱ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1952 καὶ ἐφεξῆς τὸ πρῶτον ἐργαζόμενοι εἰς ξενοδοχεῖα θεωροῦνται ὑπάλληλοι ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ἐργασίας μόνον ἐφ' ὅσον κέκτῃνται πτυχίον Τουριστικῆς ἢ Ξενοδοχειακῆς Σχολῆς τῆς ἡμεδαπῆς ἢ ἀλλοδαπῆς καὶ ἔχουν διετῆ τοῦλάχιστον ὑπηρεσίαν ἐν ξενοδοχείῳ» (Ἄρθρον 29 Ν.Δ. 3430/1955 ΔΕΝ 11. 765).

β') «1. Τὸ εἰς ξενοδοχεῖα ὑπνοῦ ἐργαζόμενον προσωπικὸν διακρίνεται:

α) Εἰς προσωπικὸν διευθύνσεως γραφείων καὶ διαχειρίσεως.

β) Εἰς κυρίως ξενοδοχειακὸν προσωπικὸν καὶ

γ) Εἰς τεχνικὸν καὶ βοηθητικὸν τοιοῦτον. Τὸ προσωπικὸν τῆς διευθύνσεως, γραφείων καὶ διαχειρίσεως περιλαμβάνει τοὺς διευθυντάς, ὑποδιευθυντάς,

γραμματεῖς, λογιστὰς, ἀλληλογράφους, ταμίαις, διερμηνεῖς, τηλεφωνητὰς, οἰκονόμους καὶ διαχειριστὰς.

»Εἰς τὸ κυρίως ξενοδοχειακὸν προσωπικὸν ὑπάγονται οἱ ἀρχιθυρωροί, ἀρχιθαλαμηπόλοι, θυρωροί, νυκτοθυρωροί, ἐπόπτριαι, θαλαμηπόλοι καὶ βοηθοὶ αὐτῶν, οἱ σαλονιέρηδες (ἐπὶ τῆς δεξιώσεως), οἱ ἱματισφύλακες, οἱ γκρουμ, οἱ ἐξωτερικοὶ ὑπάλληλοι (κουριέρηδες), οἱ ἐπόπται ταχυδρομείου, φροντισταί, ἀποθηκάρια, ἀρχιτραπεζιέρηδες, τραπεζιέρηδες, μπάρμαν, μπουφετζήδες, μάγειροι καὶ ζαχαροπλάσται.

»Εἰς τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν ὑπάγονται ἅπαντες οἱ ἐργαζόμενοι εἰς καθαρῶς τεχνικὰς ἐργασίας ἐν τοῖς ξενοδοχείοις (ταπετσιέρηδες, θερμασταί, ἤλεκτρολόγοι, ὑδραυλικοί, ξυλουργοί, χρωματισταί κλπ.), εἰς δὲ τὸ βοηθητικὸν οἱ ἐργάται ἀποσκευῶν, οἱ φύλακες, αἱ πλύντριαι, αἱ σιδηρώτριαι καὶ τὸ βοηθητικὸν προσωπικὸν διαμερισμάτων καὶ τῶν μαγειρείων καὶ ζαχαροπλαστείων (καθαρισταί, πιατοκαθαρισταί κλπ.).

»Τὸ προσωπικὸν τῆς α' κατηγορίας χαρακτηρίζεται ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ἐργασίας ὡς ὑπάλληλικὸν καὶ ὑπάγεται διὰ τὴν καταγγελίαν συμβάσεως ἐργασίας εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2112, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως, καὶ εἰς πάσας τὰς συναφεῖς περὶ ὑπάλληλων διατάξεις. — Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς β' κατηγορίας χαρακτηρίζονται ὁμοίως ὡς ὑπάλληλοι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι εἰς ξενοδοχεῖα πολυτελείας καὶ τουριστικὰ τοιαῦτα, ἐξαιρουμένων τῶν βοηθῶν θυρωρῶν, βοηθῶν νυκτοθυρωρῶν, βοηθῶν θαλαμηπόλων, βοηθῶν μπουφετζήδων καὶ τραπεζιέρηδων, τῶν γκρουμ καὶ βοηθῶν ἐν γένει τῶν μὴ συμπληρωσάντων τριετὴ ἐν ξενοδοχείῳ ὑπηρεσίαν.

»Ἐκ τῶν ἐργαζομένων εἰς καθαρῶς λαϊκὰ ξενοδοχεῖα, ὡς ὑπάλληλοι χαρακτηρίζονται μόνον οἱ διευθυνταί, οἱ θυρωροὶ καὶ οἱ νυκτοθυρωροί.

»Ὅμοίως χαρακτηρίζονται ὡς ὑπάλληλοι πάντες οἱ πτυχιούχοι τῆς Σχολῆς Τουριστικῶν Ἐπαγγελματῶν, οἱ ἐργαζόμενοι εἰς ξενοδοχεῖα ὕπνου καὶ ἀλλαχοῦ» (Ἄρθρον 1 Ν.Δ. 1828/17.8/7.10.1942 καὶ ἄρθρ. 1 Ν. 1224/10.1/26.2.1944). Σχετικῆ ἡ Α.Π. 258/62 (ΔΕΝ 18. 676). Κατὰ τὴν Πολ. Πρωτ. ἸΑθ. 174/69 (ΔΕΝ 26. 581) ὁ βοηθὸς θυρωροῦ εἶναι ὑπάλληλος ἐφ' ὅσον ὑπηρετεῖ εἰς Τουριστικὸν Ξενοδοχεῖον, παύει ὁμως θεωρούμενος ὑπάλληλος ὅταν τὸ ξενοδοχεῖον ὑποβιβασθῇ εἰς λαϊκόν.

ἸΥ' ὄψιν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 474/62 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου (ΔΕΝ 18. 902), διαλαμβάνουσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος τ' ἀκόλουθα:

α' Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ Ν.Δ. 3430/1955 σαφῶς προκύπτει ὅτι οἱ ἀπὸ 1.1.1952 καὶ ἐφεξῆς τὸ πρῶτον ἐργαζόμενοι εἰς Ξενοδοχεῖα ὕπνου, θεωροῦνται ὡς ὑπάλληλοι μόνον ἐφ' ὅσον ἔχουσι τοὐλάχιστον διετὴ ὑπηρεσίαν ἐν Ξενοδοχείῳ ὡς καὶ πτυχίον Τουριστικῆς ἢ Ξενοδοχειακῆς Σχολῆς. Ἐκ τούτων σαφῶς παρέπεται, ὅτι, προκειμένου περὶ βοηθοῦ θυρωροῦ Ξενοδοχείου ὕπνου ἐργαζομένου ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς 1.1.1952, οὗτος κατὰ τὰς ἰσχύουσας δι' αὐτὸν ὡς μὴ ἀντικειμένως τῷ νόμῳ τούτῳ (3430) διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1828/1942 θεωρεῖται ὑπάλληλος ἐφ' ὅσον ἔχει τριετὴ

ύπηρεσίαν ἐν Τουριστικῷ Ξενοδοχείῳ καὶ κατὰ μείζονα λόγον ἂν μεταγενεστέρως ἐκτίσαστο καὶ πτυχίον Σχολῆς Τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων καὶ ἐγνώρισε τοῦτο εἰς τὸν ἐργοδότην του».

Πτυχιῶχοι Σχολῆς Τουριστικῶν Ἐπαγγελμάτων (1):

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Α.Ν. 567/1937 οἱ εὐδοκίμως φοιτήσαντες εἰς τὴν Σχολὴν Τουριστικῶν Ἐπαγγελμάτων καὶ λαβόντες πτυχίον ἐκ τινος τμήματος αὐτῆς θεωροῦνται ὑπάλληλοι εἰς τὰς μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν σχέσεις των, ἐφ' ὅσον ἔχουν συμπληρωμένην διετῆ ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἐιδικότητός των.

Ἐπίσης κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν. 4032/1960 (ΦΕΚ. Α' 4/14.1.1960, ΔΕΝ 16. 184) περὶ Τουριστικῆς Σχολῆς αἰοὶ πτυχιῶχοι τῆς Ἀνωτέρας καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδύσεως τῆς Σχολῆς, θεωροῦνται εἰς τὰς μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν ἐργασιακὰς τῆς ἐιδικότητός των σχέσεις, ὑπάλληλοι. Ὡσαύτως θεωροῦνται ὑπάλληλοι πάντες οἱ μέχρι τοῦδε πτυχιῶχοι τῶν Τμημάτων Μετεκπαιδύσεως τοῦ Ν. 567/1937 τῆς αὐτῆς Σχολῆς ὡς καὶ ὅσοι ἐφεξῆς φοιτήσωσιν εὐδοκίμως εἰς Τμήματα Μετεκπαιδύσεως, διαρκείας ἡκτὼ τοῦλάχιστον μηνῶν, καὶ λάβωσι πτυχίον τοῦ τμήματος τούτου. Κατὰ τὴν Α.Π. 424/67 (ΔΕΝ 23. 740) πρὸς τοὺς πτυχιῶχους Σχολῆς Τουρ. Ἐπαγγ. ἐξομοιοῦνται καὶ οἱ μὴ φοιτήσαντες εἰς τὴν ἄνω Σχολήν, ἐφ' ὅσον παρηκολούθησαν ἀριθμὸν μορφωτικῶν διαλέξεων καὶ ὑπέστησαν πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Ν. 4032/60 ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις, ἔστω καὶ ἂν ἔλαβον τὸ πτυχίον των μετὰ τὸν Ν. 4032/60. Βλ. καὶ Α.Π. 73/68 (ΔΕΝ 24. 462).

Ἀπαιτεῖται πάντως γνωστοποίησις τῆς ιδιότητός των (ὡς πτυχιῶχων Τουριστικῆς Σχολῆς) εἰς τὸν ἐργοδότην (Α.Π. 474/62 ΔΕΝ 18. 902, Πρωτ. ἈΘ. 12016/61 ΔΕΝ 17. 848).

Βοηθοὶ φορτηγῶν αὐτοκινήτων :

Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τῆς ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1945 συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας (ΔΕΝ 1. 143) οἱ βοηθοὶ φορτηγῶν αὐτοκινήτων, ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς μετὰ τοῦ ἐργοδότης σχέσεως ἐργασίας, ἀπολαμβάνουν τῶν ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας θεσπιζομένων ὑπὲρ τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων εὐεργετημάτων.

Ἡ συλλογικὴ αὕτη σύμβασις ἐργασίας διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 10022/79/1952 καὶ 22765/1952 ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας (ΔΕΝ 8. 181

1. Διὰ τῆς κατ' ἐξουσιοδότησαν ἐκ τοῦ Α.Ν. 567 τῆς 23/3-1/4/1937 (Κῶδ. Θέμ. 1937 σ. 294) ἐκδοθείσης Υ.Α. 10039/Η' τῆς 26/5/1937 (Κῶδ. Θέμ. 1937 σ. 463) ὡς τουριστικὰ ἐπαγγέλματα καθωρίσθησαν: 1) Τὰ ξενοδοχεῖα ὑπνου ἐν γένει. 2) Τὰ ἐστιατόρια ἐν γένει (ἐστιατόρια, ζυθοεστιατόρια, οἰνομαγειρεῖα κλπ.). 3) Τὰ ζαχαροπλαστεῖα καὶ γαλακτοπωλεῖα ἐν γένει. 4) Τὰ καφενεῖα. 5) Τὰ κέντρα διασκέδασης. 6) Τὰ τουριστικὰ γραφεῖα καὶ γραφεῖα ταξιδίων.

καί 469) ἔχει κηρυχθῆ ὑποχρεωτικῆ διὰ πάντας τοὺς ἰδιοκτῆτας καὶ βοηθοὺς φορτηγῶν αὐτοκινήτων ἰδιωτικῆς χρήσεως πάσης τῆς χώρας.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι αὕτη κατὰ τὴν 1.9.1954 κατηγγέθη, ἀλλὰ μόνον παρὰ τοῦ Συνδέσμου Ἑπαγγελματιῶν Ἰδιοκτητῶν Φορτηγῶν Ἀνατρεπομένων Αὐτοκινήτων (Σ.Ε.Ι.Φ.Α.Α.). Ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ Πρ/κου Ἀθηνῶν 5338/61 (ΔΕΝ 17.940) καὶ Πρωτ. Ἀθ. 974/1959 (ΕΕΔ 18.1259), καθ' ἃς «ὡς βοηθὸς φορτηγοῦ αὐτοκινήτου, κατὰ τὴν ἄνω διάταξιν, νοεῖται ὁ μισθωτὸς, ὅστις κατέχων καὶ τὰς ἀπαραιτήτους τεχνικὰς γνώσεις, προσλαμβάνεται ἵνα ὑποβοηθῆ τὸν ὀδηγὸν τοῦ φορτηγοῦ αὐτοκινήτου εἰς τὸ ἐν γένει ἔργον τοῦ τῆς ὀδηγήσεως τοῦ ὀχήματος καὶ οὐχὶ ὁ προσλαμβανόμενος, ἵνα ἐκτελεῖ ἀχθοφορικὰ καθήκοντα διὰ τῆς φορτεκφορτώσεως».

Ἡλεκτροτεχνῖται, θερμασταὶ ξηρᾶς, ἠλεκτροσυγκολληταί:

(Ν.Δ. 3763/57, ΦΕΚ Α' 197/30.9.57 καὶ ΔΕΝ 13.844).

«**Α ρ θ ρ α ν** 1. Τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 381/1947 Διατάγματος ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς:

»1. Οἱ Ἡλεκτροτεχνῖται οἱ κεκτημένοι ἄδειαν ἠλεκτροτεχνίτου Α', Γ', Δ' καὶ ΣΤ' Εἰδικότητος, οἱ χαρακτηριζόμενοι ὡς βοηθητικὸν προσωπικὸν ὑπὸ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Ν. 6422/1934 ἐκδοθέντων Δ/των (ἄρθρα 8 καὶ 9 τῶν ἀπὸ 13/19.2.1936, 19/26.3.1938 Β. Δ/των, καὶ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ἀπὸ 25 Μαΐου, 14 Ἰουνίου 1938 Β. Δ/τος) καὶ οἱ τυχὸν ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀδειούχου ἐγκαταστάτου, οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς οἰασδήποτε ἠλεκτρολογικὰς ἐργασίας τῶν πάσης φύσεως ἐργαστηρίων, ἐργοστασίων καὶ καταστημάτων, οἱ ραδιοτεχνῖται καὶ περιελιγταί, ἐν γένει, οἱ ἠλεκτροσυγκολληταί, ἐφ' ὅσον ἀσχολοῦνται εἰς ἐργασίας ἠλεκτροσυγκολλήσεως καὶ εἶναι κάτοχοι σχετικῆς ἀδείας κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 6422/1934 καὶ τὰ εἰς ἐκτέλεσιν τούτου Διατάγματα, χαρακτηρίζονται καὶ εἶναι ὑπάλληλοι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν φύσιν τῆς ὑπ' αὐτῶν παρεχομένης ἐργασίας καὶ τὴν σχέσιν ἐργασίας πρὸς τὸν ἐργοδότην των, εἴτε οὗτος εἶναι φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον, εἴτε εἶναι Δῆμος ἢ Κοινότης, Ν.Π.Δ.Δ. ἢ Ἴδρυμα κλπ. (1)

»2. Δὲν θεωροῦνται ὑπάλληλοι κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν οἱ βοηθοὶ τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν (Α', Γ', Δ' καὶ ΣΤ' Εἰδικότητος) ὡς καὶ οἱ βοηθοὶ τῶν ραδιοτεχνιτῶν, περιελιγτῶν καὶ ἠλεκτροσυγκολλητῶν.

»3. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος Ν. Δ/τος δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ διαφορῶν μισθωτῶν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν, ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν δικαστικαὶ ἀποφάσεις.

»4. Οἱ περὶ ὧν ἡ παρ. 1 ἠλεκτροτεχνῖται, ραδιοτεχνῖται, περιελιγταί καὶ ἠλεκτροσυγκολληταί θεωροῦνται καὶ εἶναι ὑπάλληλοι ἐφ' ἧς ἀσχολοῦνται μὲ ἐργασίαν ἠλεκτροτεχνίτου, ραδιοτεχνίτου, περιελιγτοῦ καὶ ἠλεκτροσυγ-

1. Βλ. καὶ Α.Π. 83/70 (ΔΕΝ 26.442).

καλλητοῦ, μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ χρόνου καθ' ὃν οὗτοι εἰργάσθησαν ὡς βοηθοὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος, τῶν περὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων ἐφαρμοζομένων ὡς πρὸς τὰ ἐπ' αὐτῶν ἀποτελέσματα ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

»**Ἄρθρον 2.** Ὅμοιως θεωροῦνται ὑπάλληλοι καὶ ὑπάγονται εἰς τὰς περὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων διατάξεις οἱ κεκτημένοι ἄδειαν (πτυχίον) καὶ ἀπὸ τῆς ἀποκτήσεως τούτου, **Θερμασταὶ καὶ ἀρχιθερμασταὶ ξηρᾶς**, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 6422/34 καὶ τῶν βάσει τούτων ἐκδοθέντων διαταγμάτων εἰς ἀπάσας τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐργοδότη των, εἴτε οὗτος εἶναι φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου εἴτε εἶναι Ἴδρυμα ἢ ὄργανισμὸς πάσης φύσεως ἢ Δήμος ἢ Κοινότης.

»Δὲν θεωροῦνται ὑπάλληλοι κατὰ τὰς ὡς ἄνω διακρίσεις οἱ μὴ κεκτημένοι πτυχίον βοηθοὶ τούτων, οἵτινες ἐξακολουθοῦσι χαρακτηριζόμενοι ἐργάται.

»Ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος Νομ. Δ/τος οὐδεμίᾳ ἀξίωσις δύναται νὰ γεννηθῇ δι' ἀναδρομικὴν καταβολὴν ἀποδοχῶν, ἀδείας ὑπαλλήλων, ἢ ἄλλης προσαυξήσεως ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τῶν περὶ ὧν τὸ παρὸν Ν.Δ. μισθωτῶν»⁽¹⁾.

Πρόσθετοι Ἀστυφύλακες—Χωροφύλακες :

Ἴδετε ἄρθρον 7 Ν.Δ. 755/70 (ΦΕΚ Α' 278/18.12.70, ΔΕΝ 27.107), ἔχον οὕτω:

«1. Τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου 3198/1955, «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας διατάξεων» ἢ τῶν ἀναλόγων διατάξεων καὶ ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τούτων ἀποζημιώσεως, ἢ σύμβασις ἐργασίας προσθέτων Χωροφυλάκων — Ἀστυφυλάκων καταγγέλλεται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη των ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των. Κατ' ἐξαιρέσιν, ὅσοι ἐκ τούτων δὲν δικαιοῦνται συντάξεως ὑπὸ τοῦ Ι.Κ.Α. ἢ ὑπὸ ἄλλου ὄργανισμοῦ ἢ Δημοσίας ἐπιχειρήσεως δύναται νὰ παραμείνουν τῇ αἰτήσει των καὶ ἐφ' ὅσον οἱ ἐργοδῶται των συναينوῦν εἰς τοῦτο, μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν συνταξιοδότησίν των χρόνου, ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει οὐχὶ πέραν τοῦ 65ου ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὁποίου καταγγέλλεται ἐκ νέου, ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῆς προβλεπομένης ἀποζημιώσεως, ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη των ἢ σύμβασις ἐργασίας.

»2. Οἱ πρόσθετοι Χωροφύλακες — Ἀστυφύλακες ἀπολύονται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ἀρχηγῶν, ἐφ' ὅσον ζήτησῃ τοῦτο ὁ ἐνδιαφερόμενος ἢ ὁ ἐργοδότης, καταβαλλομένης εἰς τὸν ἀπολυόμενον, ἐν περιπτώσει

1. Κατὰ τὰς Πρωτ. Ἀ0. 5936/1960 (ΔΕΝ 16. 360), Πρωτ. Πειρ. 3651/1958 (ΔΕΝ 14. 1051), Πρ/κωσ Ἀ0. 5756/1959 (ΔΕΝ 15. 813) καὶ Πρ/κου Πειρ. 802/1958 (ΔΕΝ 14. 921) ἡ ὑπαλληλικὴ ἰδιότης τῶν θερμαστῶν διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς κατὰ Ν. 2112/20 ἀποζημιώσεως ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς ἀποκτήσεως τοῦ πτυχίου, ἔστω καὶ ἂν τὸ πτυχίον ἀπεκτήθη πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 3763/1957 ἢ τοῦ Ν.Δ. 2655/1953.

καθ' ἣν τὴν ἀπόλυσιν ἤθελε ζητήσῃ ὁ ἐργοδότης, τῆς ὑπὸ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ὀριζομένης διὰ τοὺς ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους ἀποζημιώσεως.

»3. Τὴν ἀπόλυσιν δικαιούται νὰ ζητήσῃ καὶ ἡ ἐπιτόπιος Ὑπηρεσία Χωροφυλακῆς ἢ Ἀστυνομίας Πόλεων δι' ἡτυλοποιημένης προτάσεως αὐτῆς μόνον ἐὰν ἤθελε διαπιστωθῇ κατάχρησις ἢ ὑπέρβασις τις ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ προσθέτου διαχειρίζῃ τῆς κατ' ἄρθρον 5 παρ. 2 διαπιστευθείσης αὐτῷ ἐξουσίας. Ἐν τῇ περιπτώσει αὕτη οὐδεμία ἀποζημιώσις καταβάλλεται εἰς τὸν ἀπολύμενον.

Ἑργατοτεχνίται Φωταερίου Ἀθηνῶν:

Κατὰ τὸ ἄρθρον 10 παράγρ. 1 τοῦ Ν. 2234/1952 (ΦΕΚ Α' 280/7.10.1952, Κωδ. Θεμ. σελ. 721) οἱ κατὰ τὴν ἰσχύον αὐτοῦ ὑπηρετοῦντες ἐργατοτεχνίται καὶ ὑπέρηται ἐξομοιοῦνται πρὸς τὸ ὑπαλλήλικόν προσωπικόν.

Τυπογράφοι Ἑφημερίδων:

Ἐπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 4046/1960 (ΦΕΚ Α' 47/19.4.60, ΔΕΝ 16. 314)⁽¹⁾, ἔχον ὡς ἀκολουθῶς:

«Ἄρθρον 1.—1. Ἡ ἀπόλυσις τῶν εἰς ἐπιχειρήσεις ἐκδόσεως ἐφημερίδων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὧν ἡ στοιχειοθέτησις ἐνεργεῖται διὰ λινοτυπικῶν μηχανῶν καὶ ἡ ἐκτύπωσις διὰ κυλινδρικών πιεστηρίων, ἀπασχολουμένων ἐργατῶν τύπου, ἦτοι ἀρχιεργατῶν, λινοτυπῶν, τυπογράφων, στοιχειοθετῶν, σελιδοποιῶν, διαλυτῶν, ἀρχιπιεστῶν, πιεστῶν, μηχανικῶν λινοτυπικῶν μηχανῶν καὶ πιεστηρίων καὶ βοηθῶν οἰουδήποτε ἐξ αὐτῶν, προσληφθέντων ἐπὶ χρόνῳ μὴ ὀρισμένῳ, διαρκέσαντι ὑπὲρ τοὺς δύο μῆνας, δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν, ἄνευ προηγουμένης ἐγγράφου καταγγελίας τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἐνεργουμένης κατὰ τοὺς κάτωθι ὅρους: α) δι' ἐργάτας τύπου ὑπηρετήσαντας μέχρι ἐνός ἐτους, δέκα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως, β) δι' ἐργάτας ὑπηρετήσαντας πλέον τοῦ ἐτους καὶ μέχρι δύο ἐτῶν, δέκα ἐξ ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως, γ) δι' ἐργάτας τύπου ὑπηρετήσαντας πλέον τῆς διετίας καὶ μέχρι πέντε ἐτῶν, τριάκοντα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως, δ) δι' ἐργάτας τύπου ὑπηρετήσαντας πλέον τῆς πενταετίας καὶ μέχρι δέκα ἐτῶν, ἐξήκοντα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως καὶ ε) δι' ἐργάτας τύπου ὑπηρετήσαντας πλέον τῆς δεκαετίας ἑκατὸν εἴκοσι ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

»2. Ἐργοδότης, παραμελῶν τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑποχρέωσιν καταγγελίας τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ὑφείλει νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν ἀπολυόμενον ἐργάτην τύπου ἀποζημιώσιν ἴσην πρὸς τὸ σύνολον τῶν τακτικῶν ἀποδογῶν αὐτοῦ, ἃς θὰ ἐλάμβανε κατὰ τὸν χρόνον πρὸ τοῦ ὁποίου εἶδει νὰ γίνῃ ἡ καταγγελία».

1. Κατηργήθη ἤδη διὰ τοῦ Ν.Δ. 808/1971 ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τούτου (ΦΕΚ Α' 6/16.4.71, ΔΕΝ 27. 157). Συνεπῶς ἔκτοτε ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 2112/20.

Τεχνικόν Προσωπικόν Ὀλυμπιακῆς :

Κατὰ τὸ Β.Δ. 701/5.10.1964 (ΦΕΚ Δ' 232/19.11.1964) περὶ Κανονισμοῦ τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας, τὸ ὑπαγόμενον εἰς τὸν Κανονισμὸν αὐτὸν τεχνικὸν προσωπικὸν «θεωρεῖται ὡς ὑπαλλήλικὸν τοιοῦτον, ἐφαρμοζομένων ἐπ' αὐτοῦ πασῶν τῶν διατάξεων τῆς κειμένης νομοθεσίας τῶν ἀφορωσῶν εἰς τοὺς ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους».

Γ) Πορίσματα νομολογίας ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν μισθωτῶν ὡς ὑπαλλήλων.

Δι' ἀποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ὑπάλληλοι:

Ὁ συνάψας σύμβασιν ἐξερητημένης ἐργασίας μηχανικὸς ἀρχιτέκτων (Α.Π. 578/58), ὁ διευθύνων φαρμακεῖον ἐπιστήμων φαρμακοποιὸς (Πρ. Πρ. ἸΑΘ. 7567/43), οἱ ἔμμισθοι ἰατροὶ ἐφ' ὅσον παρέχουν ἐξερητημένην ἐργασίαν (Α.Π. 138/61 ΔΕΝ 17. 711, Α.Π. 227/1960, 241/1964, Πρ/κου ἸΑΘ. 6731/59, 6300/48, 1024/1945, Α.Π. 145/21, Ἐφ. ἸΑΘ. 3661/51), ὁ χημικὸς (Πρ/κου ἸΑΘ. 3974/1956), ὁ ὑπὸ ἐξάρτησιν τελῶν τεχνικὸς ἢ διοικητικὸς διευθυντῆς Ἄν. ἐταιρίας, ἧς τυγχάνει καὶ διοικητικὸς σύμβουλος (Πρ. ἸΑΘ. 12346/58), οἱ παρέχοντες παρ' Ἄνωνύμῳ Ἐταιρίᾳ ὑπηρεσίας τεχνικοῦ διευθυντοῦ καὶ ἂν συμπίπτῃ νὰ εἶναι μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτῆς (Πρ. Πρ. ἸΑΘ. 1409/41, Πρωτ. Πειρ. 3015/50), οἱ ἠθοποιοὶ (Α.Π. 199/30), οἱ ἐκφωνηταὶ τοῦ ΕἰΡ (Πρωτ. Σερρῶν 92/64 ΔΕΝ 20. 952), ὁ ἀρχιμουσικὸς Φιλαρμονικῆς (Πρ/κου Θεβῶν 35/1956), ὁ ἐκτελῶν ἐργασίαν συγυρίσματος μακετῶν ζωγράφος (Α.Π. 543/1956), ὁ εἰσπράκτωρ αὐτοκινήτου (Πρ. Πρ. ἸΑθηνῶν 2550/1937, Πρ. Θεβῶν 18/1950, Γνωδ. Ν.Υ. Ο.Α.Α.Α. 298/1958), οἱ περιελιγταὶ ἠλεκτροκινήτων (Α.Π. 30/1957), οἱ ὑπάλληλοι τῶν δικηγορικῶν γραφείων (Α.Π. 116/1932), οἱ ἔχοντες θεωρητικὰς γνώσεις, καθὼς καὶ τεχνικὴν μόρφωσιν, διευθύνοντες ὁμάδα, ἀποτελουμένην ἐξ ἐργατοτεχνιτῶν (εἰς τὴν περίπτωσιν 50), παραλαμβάνοντες τὰ ἐκπονούμενα ἀπὸ τὰ γραφεῖα σχέδια, καταθέτοντες βάσει τούτων τὴν ἐργασίαν εἰς τὸ προσωπικόν, ἐλέγχοντες τὴν ἐργασίαν, συντάσσοντες δελτία (Πρωτ. ἸΑΘ. 2706/1950), οἱ τηροῦντες εἰς τεχνικὸν τμήμα ἐπιχειρήσεως τὰ βιβλία παρουσίας ἐργατῶν, παρέχοντες εἰς αὐτοὺς ἀδείας ἐξόδου, παρακολουθοῦντες καὶ ἐν γένει ἐλέγχοντες τὴν ἐκτέλεσιν παραγγελιῶν ἐμπορικοῦ τμήματος, παρέχοντες στοιχεῖα διὰ τὴν κοστολόγησιν προϊόντων, ἐκδίδοντες δελτία παραγωγῆς, ἐνεργοῦντες εἰσπράξεις διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ πέραν τούτων ἀναπληροῦντες τὸν ἐργοδηγὸν τοῦ ἐργοστασίου (Α.Π. 9/1953), ὁ βσηθὸς ὀδοντιάτρου (Πρ/κου ἸΑΘ. 4578/1951), οἱ ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν τήρησιν βιβλίων καὶ τὴν διεξαγωγὴν ἀλληλογραφίας κλητῆρες (Ἐφ. ἸΑΘ. 302/31), οἱ ἀποθη-

κάριοι (Α.Π. 528/62 ΔΕΝ 18. 933, Πρ/κου Πειρ. 1539/64 ΔΕΝ 21. 236, Ἐφ. ἸΑΘ. 165/41, Πρωτ. ἸΑΘ. 5126/43), οἱ παρέχοντες γραφικὴν ὑπηρεσίαν ἔστω καὶ ἐν θυρωρείῳ (Α.Π. 245/68 ΔΕΝ 24. 537, Α.Π. 613/61 ΔΕΝ 18.8), οἱ συντάκται ἡμερησίων (Πρωτ. ἸΑΘ. 1627/35, Εἰρ. ἸΑΘ. 393/37), οἱ κεκτημένοι θεωρητικὰς γνώσεις τεχνικαὶ ὑπάλληλοι (Ἐφ. Κρ. 50/1936, Α.Π. 76/1952), ὁ εἰσπράκτωρ τῆς Α.Τ.Ε. (Πρωτ. Πατρῶν 383/1952), ὁ εἰσπράκτωρ φόρων (Πρ. Πρ. ἸΑΘ. 17023/37), ὁ ὑπάλληλος φοροληπτικῆς ἐπιχειρήσεως (Πρ. Πρ. ἸΑθηνῶν 9164/37), ὁ ὑπάλληλος κρεοπωλείου ὁ συνοδῶν τὰς ἀπαστολάς, εἰσπράττων χρήματα, δίδων παραγγελίας κλπ. οὐχὶ ἄλλως καὶ ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἐκδορὰν, ζύγισιν κλπ. κρεάτων, χωρὶς νὰ εἰσπράττη (Πρωτ. ἸΑθηνῶν 1159/36, Πρ. Πρ. ἸΑΘ. 3428/37), οἱ ὑπάλληλοι γραφείων (Πρ. Πρ. ἸΑθην. 1631/38), ἡ παραλήπτρια καθαριστηρίου (Πρ. Μυτιλήνης 346/64), ὁ ταξινομοσ βιβλίων πελατῶν ἐτ. ὑδάτων (Α.Π. 282/54, 593/54), οἱ παρασκευασταὶ μικροβιολογικῶν ἐργαστηρίων (Ν.Σ. 1052/1954) ὁ συντάκτης σταυρολέξου εἰς ἡμερησίαν (Πρ. ἸΑΘ. 3811/53), οἱ τηλεφωνηταὶ (Α.Π. 291/1955, Πρωτ. ἸΑΘ. 13237/53), ὁ ἐκτυπωτῆς φωτογραφικῶν πλακῶν (Εἰρ. ἸΑΘ. 567/42), οἱ ὀδοντοτεχνῖται (Πρ/κου ἸΑθην. 5888/1957, 3602/1946), οἱ διεργηνεῖς (Πρωτ. Κορίνθου 40/1954), ὁ οἰκονόμος τοῦ Οἴκου Φοιτητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου (Πρωτ. ἸΑΘ. 14048/1957), ὁ ὑπάλληλος ἐμπορικῶν καταστάματός (Πρωτ. ἸΑΘ. 9587/51), οἱ ὑπάλληλοι πωληταὶ (Πρωτ. ἸΑΘ. 4779/1945), οἱ μαθητεύοντες πωληταὶ ὑφασμάτων καὶ εἰσπράκτορες (Πρωτ. ἸΑΘ. 1888/1952), οἱ παραλαμβάνοντες (εἰς ΚΤΕΛ) καὶ παραδίδοντες μικροδέματα, ἐκδίδοντες ἀποδείξεις, εἰσπράττοντες κόμιστρα, συντάσσοντες καταστάσεις καὶ διαχειριζόμενοι εἰσπράξεις (Α.Π. 220/71 ΔΕΝ 27. 652), οἱ διανομεῖς ἐμπορευμάτων καὶ εἰσπράκτορες χρημάτων (Ἐφ. ἸΑΘ. 565/1941), οἱ παραγωγοὶ (πλασιέ) οἱ συνδεδεμένοι διὰ συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας (Πρ/κου ἸΑθηνῶν 6510/1948), οἱ ὑπάλληλοι παντοπωλείων (Πρ/κου Θεσ. 2812/61 ΔΕΝ 18. 556, Πρ. Πρ. ἸΑΘ. 15750/1937), οἱ σφαιρισταὶ καζίνου, ἔργον ἔχοντες νὰ ρίπτουν τὴν σφαῖραν τοῦ παιγνίου, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιβλέπουν τὸ παίγνιον καὶ νὰ λαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ τὸν λογαριασμόν, ὑπεύθυνοι ὄντες ἔναντι τοῦ ταμίου καὶ διευθύνσεως (Πρ. Πρ. 8639/1937), οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ζύγισιν, ταξινόμησιν ἐμπορευμάτων εἰς κατάστημα, τὴν εἰσπραξίν ὑφειλῶν, μετάβασιν εἰς Τραπεζὰς (Νομ. Συμβ. 195/1945), ὁ ὑπάλληλος παραλαβῶν καὶ παραδόσεων (Πρ/κου Ἰωαννίνων 82/1950), ὁ συνοδὸς ἐφοδίων (Πρωτ. ἸΑΘ. 4020/1950), οἱ προστάμενοι τμημάτων, τεχνῖται καραμελᾶδες, λουκουμοποιοί, γαλβαδοποιοὶ καὶ κουφετοποιοὶ (Πειραιῶς) (Ν.Σ. Ἰπ. Ἐργ. 14/1951), ὁ πωλῶν εἶδη καὶ καταχωρῶν πιστοχρεώσεις (Πρωτ. ἸΑΘ. 4779/45), ὁ πωλητῆς ἐτοίμων φαγητῶν (Πρωτ. ἸΑΘ. 3128/57), ὁ γκραυπιέ λέσχης (Πρ. Πρ. ἸΑΘ. 18332/37), ὁ ὀδηγὸς αὐτοκινήτου (Α.Π. 135/1955,

76/1952 και Πρωτ. 'Αθ. 11211/50), ὁ β ο η θ δ ε φορτηγοῦ αὐτοκινήτου κατὰ τὴν συλ. σύμβ. τῆς 28.7.1945 (Πρωτ. 'Αθ. 2319/1952 καὶ 11331/1955), οἱ ἔχοντες τὴν εὐθύνην λειτουργίας γερανοῦ, δι' ὃν ἀσχολεῖται συνεργεῖον (Πρωτ. 'Αθ. 4781/1945), οἱ σιγαρομηχανικοὶ οἱ ἐπιβλέποντες τὴν κανονικὴν λειτουργίαν συγκροτήματος μηχανῶν, ὧν ἡ χρησιμοποίησις προϋποθέτει εἰδικὰς γνώσεις (Πρωτ. 'Αθ. 6554/1946, Πρ. Πρ. 'Αθ. 15503/1952), ὁ χρησιμοποιοῦμενος εἰς τὴν διαπίστωσιν δυσχερῶν τεχνικῶν βλαβῶν καὶ εἰς τὴν σύνταξιν συνοπτικῶν καταστάσεων καταμετρητῆς ὕδατος (Πρωτ. 'Αθ. 12806/1951), ὁ ἐλεγκτῆς μετρητῶν τῆς 'Ετ. 'Υδάτων (Πρωτ. 'Αθην. 3596/1953. Contra: ἡ Πρωτ. 'Αθ. 12806/51), ὁ «συν-οδὸς ἐδάφους» ἀεροπλάνων (Α.Π. 278-280/1950. Contra: Πρ/κου 'Αθ. 2739/1949), ὁ παρακαλουθῶν καὶ ρυθμίζων μηχανὰς δυνάμειος ἀρκετῶν ἵππων καὶ ἔχων τὴν εὐθύνην τῆς λειτουργίας καὶ συντηρήσεως των ἄνευ καθοδηγήσεως παρ' ἄλλου (Α.Π. 21/1955), ὁ ἐπιβλέπων μηχανὰς ἐργοστασίου καλτσποΐας, ἀντιγράφων ξένα πρότυπα καλτσῶν, δίδων σχέδια κατασκευῆς αὐτῶν καὶ συναρμολογῶν τὰς μηχανὰς (Α.Π. 729/1954), οἱ διευθύνοντες, ἐποπτεύοντες, καὶ παρακαλουθοῦντες τὴν λειτουργίαν μηχανῶν, (Πρωτ. 'Ηλείας 286/1947, Πρωτ. 'Αθ. 4781/1945, Πρ/κου 'Αθ. 6554/1946), ὁ ἐπιβλέπων καὶ ἐλέγχων τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν μηχανολογικῶν καὶ ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων (Πρωτ. 'Αθ. 4780/45, 2891/44, Εἰρ. Πατρῶν 1020/41), ὁ ὑπεύθυνος συντηρητῆς μηχανημάτων ἐργοστασίου ὁ ἔχων πτυχίον (Α.Π. 621/68 ΔΕΝ 25. 139), οἱ χειρισταὶ ἠλεκτροκινήτων ἀνυψωτικῶν μηχανημάτων ἰσχύος ἄνω τῶν 20 HP, δι' ἃ ἀπαιτεῖται πτυχίον, ὡς ἔχοντες τεχνικὰς γνώσεις, ἐξειδικευμένην ἐμπειρίαν καὶ ἀναπτύσσοντες πρωτοβουλίαν (Α.Π. 262/69 ΔΕΝ 25. 691), ὁ χειριστὴς σιγαροποιητικῆς μηχανῆς (Α.Π. 64/67 Β' Τμ. ΔΕΝ 23. 321. Contra: 'Ολ. Α.Π. 295/69 ΔΕΝ 25. 508), ὁ χειριστῆς ἐκσκαφέως (Πρωτ. 'Αθ. 9153/52), ὁ χειριστὴς ἀνυψωτικῶν μηχανημάτων (γερανοῦ) παγοποιείου (Πρωτ. 'Αθ. 20760/1958), ὁ χειριστὴς προωθητῆρος μεταλλείων (Πρ/κου Θεβῶν 21/959), ὁ χειριστὴς ἠλεκτροκινήτων ἀνυψωτικῶν μηχανημάτων ('Εγ. 12063/56, Βλ. ὅμως καὶ Α.Π. 132/69 ΔΕΝ 25. 497), ὁ γεωτροπανιστῆς ὁ χειριζόμενος πολὺπλοκα μηχανήματα, κεκτημένος θεωρητικὰς γνώσεις καὶ εἰδικὴν ἄδειαν, ἐνεργῶν δὲ μετὰ πρωτοβουλίας καὶ εὐθύνης (Α.Π. 775/64 ΔΕΝ 21. 130), ὁ μηχανικὸς αὐτοκινήτων 'Ετ. 'Υδάτων (Α.Π. 288/1954). 'Ο χειριστὴς κοπτικῆς μηχανῆς χάρτου (Α.Π. 395/66 ΔΕΝ 22. 660), ὁ ὀδηγὸς ἐλκυστήρος (Πρ/κου Θεσ. 285/1954), ὁ μηχανοδηγὸς ὁ διδασκὴς θεωρητικὰς γνώσεις μετὰ πρακτικῶν ἐφαρμογῶν καὶ ἀσχολούμενος εἰς ὑπεύθυνον ἐπιβλεψῆν ἄνευ σωματικῆς ἐργασίας χαρτοκοπτικῆς μηχανῆς (Α.Π. 310/1955), ὁ συνοδῶν τὸ αὐτοκίνητον τοῦ ἐργοδότη, δι' οὗ ἐγίνετο μεταφορὰ καὶ διανομὴ ἐμπορευμάτων εἰς πελάτας, παραδίδων αὐτὰ κλπ. (Πρωτ. 'Αθην. 14063/1957), οἱ ἐλέγχοντες ἐτικέττας εἰδῶν ἐργοστασίου ('Εφετείου 'Αθηνῶν 890/1941), οἱ προϊστάμενοι π ι ε σ τ η ρ ῖ ο ν τυπογραφείων (Προέδρου Πρωτοδικῶν 'Αθηνῶν 30252/1941), οἱ προϊστά-

μενοι πολυμελοῦς συνεργείου ἐπιδιορθώσεως βλαβῶν δικτύου ὑδρεύσεως καὶ νέων παροχετεύσεων, ἔχοντες ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν αὐτῶν καὶ ἐποπτείαν τοὺς τεχνίτας τοῦ συνεργείου, συντάσσοντες συνοπτικὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς τελεσθείσης ἐργασίας (Ἀρείου Πάγου 67/1954), οἱ ἐλέγχοντες τὰ αἴτια αὐξομειώσεως τῆς καταναλώσεως ὕδατος (Ἐταιρίας Ὑδάτων) ὑπὸ τῶν πελατῶν, συντάσσοντες ἔκθεσις, ὡς ἐπίσης οἱ λαμβάνοντες ἐκ τῶν ὕδρομετρητῶν ἐνδείξεις καταναλώσεως ὕδατος (Α.Π. 69/1954, Α.Π. 70/1954), οἱ ἐπιβλέποντες ἐν ἀγροκτῆματι ἐργασίας ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκμετάλλευσιν ἀγροκτῆματος (Πρωτ. Λαμίας 590/1953), οἱ ἐργατοτεχνῖται ἐργοστασίου, εἰς ᾧ ἀπασχολεῖται μονίμως τεχνικὸν προσωπικόν, ἔχοντες ἐπιβλεψὴν προσωπικοῦ διὰ τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη διδομένων ἐκάστοτε μεγάλῃς ἐκτάσεως παραγγελιῶν παρασκευῆς γλυκισμάτων (Πρωτ. Ἀθῆν. 8462/1954), οἱ μαρκαδῶροι (Ἐφ. Ἀθῆν. 22/1933), οἱ σχεδιασταὶ σχεδίων πρὸς ἐκτύπωσιν ὕφασμάτων (Πρωτ. Ἀθ. 8027/54, Πρωτ. Ἀθ. 17.979/56), οἱ παρακολουθοῦντες καὶ ἐπιβλέποντες ἐργατρίας ἐργοστασίου, παραλαμβάνοντες καὶ καταμετροῦντες εἰς μέτρα καὶ πήχεις τὴν παραγωγὴν ἐκάστης ἐργατρίας κλπ. (Ἐφ. Ἀθ. 1197/41), ὁ Προϊστάμενος τμήματος συσκευασίας καπνοβιομηχανίας καὶ ὁ Προϊστάμενος τμήματος διακινήσεως σιγαρέττων (Α.Π. 739/64 ΔΕΝ 21. 231), οἱ προϊστάμενοι τμήματος, ὑπεύθυνοι διὰ καλὴν λειτουργίαν, ἐποπτεύοντες, λαμβάνοντες διαταγὰς, συντάσσοντες δελτία ἐργασίας (Πρωτ. Ρεθύμνου 241/1952, Πρωτ. Ἀθ. 4437/1955), ὁ ἔχων θεωρητικὰς γνώσεις καὶ τεχνικὴν μόρφωσιν ἐπιστάτης (Πρωτ. Ἀθ. 2706/50), ὁ ἀρχιτεχνίτης ἐργοστασίου ζαχαροπλαστικῆς ἀπασχολοῦντος 8-18 ἐργατοτεχνίτας (Πρωτ. Ἀθ. 8462/1954), ὁ ἀρχιμάγειρος ἐστιατορίου πολυτελείας καὶ τουριστικοῦ, ὁ ἔχων θεωρητικὴν μόρφωσιν καὶ ἐπιβλέπων τὴν ἐργασίαν τῶν μαγείρων (Ἐφ. Ἀθ. 712/1941, Πρωτ. Ἀθ. 10058/1954, Πρωτ. Ἀθ. 5509/58.— Πρβλ. Πρ/κου Ἀθ. 4968/1948), ὁ συναλλασσόμενος μετὰ τοῦ κοινοῦ τεχνίτης ὥρολογοποιεῖου (Πρ/κου Ἀθ. 7250/46), ὁ προϊστάμενος συνεργείου τεχνιτῶν (Πρωτ. Ἀθ. 5892/1946), ὁ προϊστάμενος τμήματος ἐργοστασίου χημικῶν προϊόντων, ὁ παρακολουθῶν καὶ ρυθμίζων τὰς θερμοκρασίας τῶν λεβήτων βάσει ὀργάνων, καταμετρῶν ἀνὰ ὥραν τὴν συμπύκνωσιν τοῦ ἄλατος, ἐνεργῶν δειγματοληψίας καὶ χημικὰς ἀναλύσεις, σημειῶν δὲ καὶ τ' ἀποτελέσματα τῶν ἀναλύσεων (Α.Π. 378/71 ΔΕΝ 27. 546), ἡ ἐπιστάτρια τμήματος Κλωστοῦφαντουργείου (Πρωτ. Ἀθ. 977/59), ἡ ἐπόπτρια 100 καὶ πλέον ἐργατριῶν (Πρ/κου Ἀθ. 1728/55), ὁ ἐπιστάτης κλωστηρίου δυνάμει 150-200 ἐργατῶν (Πρωτ. Ἀθ. 15272-15277/1956), οἱ μηχανικοὶ διπλωματοῦχοι καὶ πρακτικοί, ἐφ' ὅσον ἐπιβλέπουσι καὶ συντηροῦν μηχανολογικὰς ἐγκαταστάσεις (Α.Π. 586/53, Πρωτ. Ἀθ. 1277/57, Πρωτ. Καλαμῶν 757/52, Πρ. Πρ. Ἀθ. 256/42), ὁ ἐπιστάτης οἰκοδομῶν, ὁ συντάσων καταστάσεις κλπ. (Πρ. Πρ. Ἀθ. 11651/37), ὁ μηχανικὸς, συναρμοστής καὶ συντηρητῆς μηχανημάτων ὁ ἔχων

τεχνικάς γνώσεις (Πρ. Πρ. 'Αθ. 16323/37), ὁ ἀρχηγὸς κοπιτικῆς μηχανῆς (Πρωτ. Πατρῶν 493/37), ὁ ἐπιστάτης ὑλοτομίας δάσους (Πρωτ. Χαλκιδικῆς 2/54), ὁ ἐπιστάτης μεγάλης ομάδος ἐργατῶν (Α.Π. 266/52, Πρωτ. Πειρ. 674/1953), ὁ προϊστάμενος ομάδος φυλάκων, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπασχολεῖται προσωπικῶς εἰς φύλαξιν (Ν.Σ. 74/54), ὁ ταξινομὸς βάμβακος (Πρωτ. 'Αθην. 10389-10390/1957), ὁ προϊστάμενος συνεργείου (Α.Π. 67/54, Πρωτ. 'Αθ. 4523/53), ὁ προϊστάμενος τοῦ προσωπικοῦ τεχνίτης κόπτης ὑποδηματοποιείου (Πρ/κου 'Αθ. 7120/59), οἱ διπλωματοῦχοι θερμοστασί (Πρωτ. 'Αθ. 14192/54), 4073-4077/1955, Πρ/κου 'Αθ. 2983/54, Πρ/κου Πατρῶν 307/54, Πρωτ. Πατρῶν 1305/54 κ.ά. Contra: Α.Π. 786/58), ὁ ἐπιμελητῆς τροφοδοσίας πελατῶν ξενοδοχείου (Πρ. Πρ. 'Αθ. 2549/37), ὁ κόπτης ραφείου (Πρωτοδικεῖο 'Αθηνῶν 9916/1954, Πρωτοδικεῖο 'Αθηνῶν 634/1953, ἀντίθετος ὅμως ἢ Πρωτοδ. 'Αθηνῶν 13086/1953), ὁ σιγαρομηχανικὸς (Πρ. Πρ. 'Αθ. 15503/53), ἡ σχεδιάστρια ἐργοστασίου ὑφασμάτων (Πρωτ. 'Αθ. 8027/54), ἡ κατ' οἶκον προσληφθεῖσα διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διδασκαλίαν τῶν τέκνων (Πρ/κου 'Αθην. 5269/1954), οἱ τυπογράφοι (Α.Π. 745/58, 239/58, 673/58), οἱ λινοτύπαι (Α.Π. 221 καὶ 431 τοῦ 1957) οἱ στοιχειοθετησελιδοποιοὶ ἐφημερίδων καὶ τυπογραφείων (Πρ/κου 'Αθ. 5623/61 καὶ 3178/62 ΔΕΝ 18.460 καὶ 652), ὁ σχεδιαστῆς ἐπιχειρήσεως γραφικῶν τεχνῶν (Α.Π. 543/1956), ὁ λιθογράφος — φωτομεταφορεὺς (Πρωτ. Πειρ. 503/61 ΔΕΝ 17.840), ὁ προϊστάμενος λιθογραφείου (Πρ/κου 'Αθ. 3731/62 ΔΕΝ 18.786), οἱ προϊστάμενοι δεξαμενῶν καὶ μηχανοδηγοὶ χαρτοποιίας Αἰγίου (πλειοψ. Ν.Σ. 235/1955), ὁ Ὀδηγὸς Καλάνδρας, ἦτοι χαρτοποιητικῆς μηχανῆς στιλπνώσεως τοῦ χάρτου, παρακολουθῶν καὶ ρυθμίζων τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν αὐτῆς, ἦτοι παρέχων ἐργασίαν δι' ἣν δὲν ἀπητοῦντο μὲν θεωρητικὰς γνώσεις, ἦτο ὅμως ἀναγκαῖα ἰδιόζουσα ἐμπειρία ἀποκτωμένη μετὰ μακρὸν χρόνον, καθοδηγῶν ἅμα δύο ἐτέρους ἐργάτας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ τελουῦντος καὶ ἅμα συμπληρῶν εἰδικὰς πινακίδας περιεχοῦσας τὰς ἐνδείξεις τοῦ ἐπεξεργασθέντος χάρτου καὶ τηρῶν βιβλίον ἐργασίας ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεγράφοντο καὶ αἱ τυχόν παρατηρήσεις τοῦ (Α.Π. 444/65 ΔΕΝ 21.771), ὁ προϊστάμενος ἐργατοτεχνιτῶν ὁ κατευθύνων τὴν ἐργασίαν αὐτῶν καὶ ὢν ὑπεύθυνος διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν μηχανημάτων, διαθέτων δὲ καὶ τὰς ἀπαιτουμένας θεωρητικὰς γνώσεις (Πρωτ. 'Αθ. 4437/1955), ὁ προϊστάμενος κινητοῦ συνεργείου τῶν 2-5 ἀτόμων, ὀδηγῶν αὐτοκίνητον, προβαίνων εἰς ἐπισκευὰς μηχανημάτων τεχνικῶν ἔργων καὶ ἐνεργῶν ἠλεκτροσυγκολήσεις (Πρωτ. 'Αθ. 27672/66 ΔΕΝ 23.458), ὁ μισθωτὸς ὁ ἀπασχολούμενος μὲ ὄργανα πλεύσεως καὶ ἠλεκτρικὰ τοιαῦτα ἀεροπλάνων, ἐκτελῶν δὲ τὴν ἐργασίαν ταύτην βάσει ἐντύπων ὀδηγητῶν, τῆς πρακτικῆς τοῦ ἐμπειρίας καὶ τῆς θεωρητικῆς του καταρτίσεως, ἐνεργῶν δὲ μετ' εὐθύνης (Α.Π. 632/66 ΔΕΝ 23.97), ὁ διπλωματοῦχος μηχανικὸς ἐσωτερικῆς καύσεως καὶ ἀτμομηχανῶν, ὁ ἀπασχοληθεὶς εἰς ἐπίβλεψιν λειτουργίας καὶ

συντήρησιν κλιβάνου ἀποστειρώσεως φιαλῶν, διόρθωσιν βλαβῶν κλπ. (Πρωτ. Ἀθ. 3636/1955), ὁ ἐπιστάτης ὁμάδος ἐκ 30 περίπου λατόμων, ὧν παρηκολούθει τὴν ἐργασίαν καὶ ποιοτικὴν ἀπόδοσιν, κατέγραφε τὰ ἡμερομίσθια καὶ ἐνέργει πληρωμᾶς (Πρωτ. Ἀθ. 17880/1956), ὁ ἐπίπτης 24-40 ἐργατῶν, ὧν παρηκολούθει τὴν ἐργασίαν, ἐπόπτευσ, κατέγραφε τὰς φθορὰς αὐτῶν, τὴν αἰτίαν καὶ τοὺς ὑπαιτίους εἰς καταστάσεις (Πρωτ. Ἀθ. 3145/1957), ὁ παρέχων ἐργασίαν ἐπιβλέψεως προσωπικοῦ ἐργοστασίου καὶ ἐλέγχου τῆς ἀποδόσεως αὐτοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 15625/1957), ὁ ἐργοδηγὸς (Πρωτ. Ἀθ. 1250/58), οἱ διευθύνται διαχειρισταὶ μεγάλων ἐπιχειρήσεων (Α.Π. 112/1954), οἱ πτυχιῦχοι τῆς Σχολῆς Τουριστικῶν Ἑπαγγελματῶν (σερβιτόροι) κατ' ἄρθρον 4 Α.Ν. 567/1937 (Πρωτ. Ἀθ. 9415/1955, Πρ/κου Ἀθ. 1523/1955), οἱ νοσοκόμοι, καὶ ἐν γένει κατώτεροι ὑγειονομικοὶ, ἐφ' ὅσον ἔχουν πτυχίον ἢ ζετῆ προύπηρεσίαν (Πρωτ. Ἀθην. 1768/52, Πρ/κου Ἀθ. 5944/1952). Οἱ διὰ διαταγῆς τοῦ Γεν. Δ/ντοῦ τοῦ ΚΕΑ προσλαμβάνεμενοι, ἐφ' ὅσον ἐκτελοῦν ἐργασίαν κατὰ κύριον χαρακτήρα μὴ σωματικὴν, κέκτηνται ὑπαλληλικὴν ἰδιότητα καὶ ἀποζημιῶνται κατὰ τὸν ν. 2112/20 (Α.Π. 587/69 ΔΕΝ 26, 143).

Ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία φύλακος τοῦ ΟΛΠ περιλαμβάνει φύλαξιν, ἐπιβλέψιν καὶ καταχώρησιν παρατηρήσεων ἐν σχέσει μὲ τὰ ἐμπορεύματα, διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν του ὡς ὑπαλλήλου ἢ μὴ δέον νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος ἀπασχολήσεως εἰς μίαν ἐκάστην περίπτωσιν (Α.Π. 207/70 ΔΕΝ 26, 435).

Δ) Πορίσματα νομολογίας ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν μισθωτῶν ὡς ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν.

Ἐξ ἄλλου ἔχουν κριθῆ ὡς μὴ ὄντες ὑπάλληλοι: Μισθωτὸς στερούμενος θεωρητικῶν γνώσεων, ἀσχολούμενος μὲ τὴν παρακολούθησιν ὁμάδος ἐργατοτεχνιτῶν καὶ μὲ τὴν ρύθμισιν μηχανημάτων, παρέργως δ' ἐκτελῶν καὶ γραφικὴν ἐργασίαν (Α.Π. 180/63 ΔΕΝ 20,44), ὁ ἐπὶ μικρὸν μόνον μέρος τοῦ ὥραριου του παρέχων πνευματικὴν ἐργασίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον δ' ἀπασχολούμενος εἰς ἐργασίας ἀπαιτούσας συνήθως τεχνικὰς γνώσεις (Α.Π. 692/70 ΔΕΝ 27, 214), ὁ παρέχων ἐργασίας κυρίως χειρωνακτικὰς καὶ ἐν τινι μέτρῳ πνευματικὰς, χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀναπτύξῃ τεχνικὴν πρωτοβουλίαν δοκιμαστής ὑδρομέτρων (Α.Π. 509/67 ΔΕΝ 23, 934), μισθωτὸς κεκτημένος ἐμπειρικὰς γνώσεις, ἀσχολούμενος μὲ ἀποσύνθεσιν ἐξαρτημάτων ἀεροσκαφῶν, διόρθωσιν τῶν ὑποδεικνυμένων βλαβῶν καὶ ἀνασυναρμολόγησιν βάσει ἐντύπων ὁδηγιῶν (Α.Π. 215/64 ΔΕΝ 20, 296), ὁ μεταφορεὺς φαρμάκων, ὅστις εἶναι χαρακτηριστέος ὡς κλητῆρ (Πρ/κου Πειρ. 1127/1958), ὁ μισθωτὸς ποτοποιεῖο ὁ ἀσχολούμενος εἰς παραλαβὰς καὶ τικτοποιήσεις ἐμπορευμάτων ὡς καὶ εἰς τὴν παρασκευὴν ποτῶν δι' ἄμβυκος (Α.Π. 389/1950), ὁ ἀσχολούμενος εἰς παραλαβὰς, παραδόσεις καὶ μεταφορὰς ἐμπορευμάτων (Πρ.

Ἰωαν. 143/1951), ἐπιστάτης μὴ ἀσκῶν ἐποπτεῖαν καὶ καθοδήγησιν ἐπὶ ἐργατῶν (Α.Π. 239/64 ΔΕΝ 21. 231), μισθωτὸς στερούμενος θεωρητικῶν γνώσεων καὶ ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἐπίβλεψιν ὁμάδος γεωργικῶν ἐργατῶν, πρὸς οὗς διεβίβαζεν ὁδηγίας ἀνωτέρων του (Α.Π. 174/65 ΔΕΝ 21. 494), ὁ συμπληρῶν εἰδικὰ ἔντυπα ἐργατοτεχνίτης (Ν. Συμβ. 557/65 ΔΕΝ 21. 666), ὁ ζυγίζων ποσότητας καπνῶν καὶ σημειῶν τ' ἀποτελέσματα τῆς ζυγίσεως (Α.Π. 294/65 ΔΕΝ 21. 552), μισθωτὸς παραλαμβάνων καὶ ζυγίζων τὰς ἀποσκευὰς ἐπιβατῶν ἀεροπορικῆς ἐταιρίας (Α.Π. 240/65 ΔΕΝ 22. 118), ὁ ἄνευ ἐπαρκῶν γραμματικῶν γνώσεων πωλητὴς καταστήματος σιδηρικῶν (Πρ. Ἰωαν. 143/1951), ὁ φύλαξ καταστημάτων ἢ γραφείων (Ἐφ. Θεσ. 197/32), οἱ κλητῆρες γραφείων (ὕπηρεται) (Πρ/κου Ἰωαν. 7195/1953, Πρ/κου Μυτιλ. 68/1952), ὁ ὑπάλληλος πρατηρίου βενζίνης (Πρ/κου Καβ. 148/1952), οἱ φύλακες, κλητῆρες καὶ νυκτοφύλακες (Α.Π. 182/1956, Ἐφ. Θεσ. 197/1932, Πρωτ. Ἰωαν. 2944/1949, Πρωτ. Πατρῶν 191/1951), οἱ μάγειροι (Πρωτ. Ἰωαν. 2781/1951, 10058/51, 13458/51, Contra: Πρ/κου Ἰωαν. 2938/50, καὶ 3249/1950), ὁ κλιβανεὺς ἀρτοποιείου (Πρ. Πρ. Ἰωαν. 233/1937), οἱ σερβιτόροι (Ἐφ. Ἰωαν. 950/27), ὁ διανομὸς ἄρτου ἀρτοποιείου (Πρ. Πρ. Ἰωαν. 13070/37), οἱ κατ' οἶκον διανομεῖς (Πρ. Πρ. Ἰωαν. 13070/1937), ὁ βοηθὸς ζαχαροπλάστου (Πρωτοδίκου Πατρῶν 1/1952), οἱ τεχνῖται ζαχαροπλάσται (Πρωτοδ. Ἀθηνῶν 8462/1954, Πρωτοδίκου Καλαμῶν 112/1959), ὁ ἐκζαχαρωτῆς ἐργοστασίου οἴνοπνευματοποιίας (Α.Π. 254/1957), ὁ τεχνίτης μυλωνᾶς ὁ μὴ παρέχων ὑπηρεσίας ἀρχιτεχνίτου (Α.Π. 143/1956), ὁ διωλιστῆς ἐργοστασίου οἴνοποιίας (Α.Π. 772/1958), ὁ ἀρχιεργάτης λευκαντηρίου ὁ ἀπασχολούμενος ἐμπειρικῶς καὶ μὲ τὴν διάλυσιν χλωρίου (Πρ/κου Ἰωαν. 2425/1958), ὁ ὑδρογονωτῆς ἐργοστασίου, ἔστω καὶ ἂν παρεπομένως κατέγραφε τοὺς βαθμοὺς τήξεως κλπ. (Πρωτ. Ἰωαν. 5059/1957), οἱ ἄνευ θεωρητικῶν γνώσεων τεχνικοὶ ἐν γένει (Πρωτ. Ἰωαν. 14025/1954, 12806/51, 10566/51, Πρ. Καβάλας 140 καὶ 147/52, Πρ. Πρ. Ἰωαν. 3924/1936, Πρωτ. Ἰωαν. 6823 καὶ 7064/1950), ὁ ἄνευ θεωρητικῶν γνώσεων ἀρχιτεχνίτης (Πρωτ. Ἰωαν. 10566/51), ὁ παρεπομένως ἐπιβλέπων ἐργάτας ἀρχιτεχνίτης (Α.Π. 53/1948), ὁ ἀρχιτεχνίτης ὁ ἐργαζόμενος χειρωνακτικῶς (Α.Π. 292/62 ΔΕΝ 18. 776, Α.Π. 317/65 ΔΕΝ 21. 578, Πρωτ. Ἰωαν. 13109/58), ἡ ἀρχιεργάτρια ἀνειδικεῦτων ἐργατριῶν (Α.Π. 160/66 ΔΕΝ 22. 405), ὁ συντηρητῆς μομπινῶν ἐργοστασίου κλωστοῦφαντουργίας (Πρωτ. Ἰωαν. 6303/1958), ὁ χειριστῆς ἠλεκτροκινήτου γερανογεφύρας (Α.Π. 133/69 ΔΕΝ 25. 401), ὁ χειριστῆς ἠλεκτροκινήτου γερανοῦ (Α.Π. 132/69 ΔΕΝ 25. 497), ὁ ἐπὶ πτησὶν οἰσὶν εἰς ἐργοστάσιον τιμμένων, ἔργον ἔχων νὰ παρακολουθῇ τὴν μεταφορὰν τοῦ τιμμένου ἐκ τῶν καμίνων παραγωγῆς εἰς τὰ σιλῶ, νὰ ἐπιμελῆται τῆς πληρώσεως τῶν σιλῶ καὶ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ τμήματος, νὰ λαμβάνη δείγματα διὰ τὸ Χημεῖον καὶ νὰ ἐνεργῇ τὴν κατανομήν τοῦ προϊόντος κατὰ τὰς ὁδηγίας τῆς Διευθύνσεως καὶ τοῦ Χημείου (Α.Π. 453/70 ΔΕΝ 26. 609), ὁ ἄνευ θεωρητικῶν γνώσεων καταμετρητῆς ὕδατος (Πρωτ. Ἰωαν. 12806/51), ὁ κάλαφας ὑποδη-

ματοποιός (Πρ/κου Ἀθ. 261/47), ὁ ὁδηγὸς τρακτέρ λύων καὶ συναρμολογῶν μηχανῶν (Πρ/κου Χαλκιδικῆς 6/52), οἱ κομποδέται μηχανικοὶ ἐργοστασίων ὑφαντουργίας (Πρωτ. Ἀθ. 6013/57, Πρωτ. Πειρ. 1455/54 καὶ Πρ/κου Πειρ. 174/54), οἱ κομποδέται προϊστάμενοι βάρδιας, καίτοι ἐργαζόμενοι ἐπὶ 1/2 ὥραν πνευματικῶς (Πρωτ. Ἀθ. 11291/62 ΔΕΝ 18. 524, Πρ. Ἀθ. 1376/70 ΔΕΝ 26. 745, Πρ. Ἀθ. 3033/68 ΔΕΝ 24. 690), ὁ χειριστὴς ἀντλιῶν ἐργοστασίου (Πρωτ. Ἀθ. 9145/1955), οἱ πιεσταὶ τυπογραφείων καὶ ἐφημερίδων (Πρωτ. Ἀθην. 4615/47, Πρ/κου Ἀθ. 2706/58), ὁ διαλυτὴς τυπογραφείου (Πρ/κου Ἀθ. 7075/61 ΔΕΝ 18. 395), ὁ ταμπῆς (Πρ/κου Ἀθην. 14257/1938), ὁ σαγκογράφος (Πρ. Πρ. Ἀθ. 3924/36), ὁ περιτυλίσσων ὑφάσματα καὶ συντάσσων ἡμερησίαν κατάστασιν παραγωγῆς (Πρωτ. Ἀθ. 7486/1952), οἱ ἄνευ πτυχίου μηχανοδηγοὶ (Πρωτ. Θεσ. 1160/53), ὁ ὁδηγὸς χαρτοποιητικῆς μηχανῆς (Πρ/κου Ἀθ. 6813/63 ΔΕΝ 20.89), οἱ βοηθοὶ ἀποθηκῶν (Ν.Σ. 135/45), οἱ ἐφοδιάζοντες τὰ λεωφορεῖα διὰ καυσίμων, παραδίδοντες δὲ καὶ μετακινοῦντες ἐμπορεύματα ἐν ταῖς ἀποθήκαις (Α.Π. 234/58), ὁ φορτοεμφωρτωτῆς (Πρ/κου Καβ. 132/52), ὁ ὁδηγὸς καὶ ἰδιοκτῆτης βενζινακάτου ὁ ἐκτελῶν μεταφορὰς ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐργοδότη (Α.Π. 148/1956), ὁ βουκόλος (Πρ/κου Ἰωαν. 82/1950), ὁ φύλαξ ἀγροκτῆματος (Πρωτ. Πατρῶν 191/1951), ὁ ἰδιωτικὸς ἀγροφύλαξ (Πρ/κου Ἀθην. 1710/1951), ὁ ὁδηγὸς ἀσσανσέρ (Πρ/κου Ἀθ. 4473/1952), οἱ θυρωροὶ ἐργοστασίων (Πρωτ. Ἀθην. 4767/1957), ὁ γκροὺμ ξενοδοχείου (ὑπηρετῆς, Πρ/κου Ἀθ. 7759/1952), ὁ ἐκτελῶν ἔργα πυροσβέστου (Πρ/κου Πειρ. 805/1949), οἱ ἐργαζόμενοι γενικῶς εἰς κουρεῖα, καφενεῖα, ζυθοεστιατόρια, πλὴν τῶν ἐκτελούντων γραφικὴν ὑπηρεσίαν (Πρωτ. Ἀθ. 15761/1937), ἡ ἀρχιμεγίστρια ἀνειδικεῦτων ἐργατριῶν (Α.Π. 160/66 ΔΕΝ 22. 405), ὁ κουρεὺς (Πρ/κου Ἀθ. 2975/1950), ὁ ὑπηρετῆς ὀδοντιατρείου (Πρ/κου Ἀθ. 5186/1950), ἡ καθαρίστρια ἰατρείου (Πρ/κου Καβ. 140/1952), οἱ πρακτικοὶ νοσοκόμοι τῶν ἰδιωτ. κλινικῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν οὔτε πτυχίον, οὔτε τριετὴ ὑπηρεσίαν εἰς ὑγειονομικὰ ἰδρύματα (Πρωτ. Ἀθ. 3111/1958, Πρωτ. Ἀθ. 3700/1954), οἱ ἄπλοὶ ἐπιστάται (Πρ. Καβ. 50/1952), οἱ ἐπιστάται 25-30 ἐργατριῶν Κλωστοῦφαντουργείου οἱ καθοδηγοῦντες τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ βοηθοῦντες σωματικῶς (Πρωτ. Χαλκιδικῆς 20/1963 ΔΕΝ 19. 744. Πρωτ. Ἀθ. 14025/1954), οἱ συνοδοὶ αὐτοκινήτων (Ν.Σ. 135/1945), ἡ ράπτρια νοσοκομείου (Α.Π. 534/1960), ὁ πιεστὴς λιθογραφείου (Πρ/κου Πειρ. 1165/1960), ὁ χρησιμοποιοῦμενος δι' ἀτομικῆς ἐργασίας καὶ θελήματα (Πρ. Πρ. Ἀθ. 3222/1937), ὁ φύλαξ καὶ ἀρχιφύλαξ ἀποθηκῶν Δήμου (Πρ/κου Πειρ. 2063/1952), οἱ μαθητευόμενοι ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου καταβολῆς τῶν ἀποδοχῶν τῶν (Πρ/κου Πειρ. 316/50), ὁ τεχνίτης τμήματος ἀποστάξεως ὀρυκτελαίου, ὅστις παρακολουθεῖ ὀρισμένα μηχανήματα καὶ καταγράφει τὰς ἐνδείξεις τούτων, ἄνευ θεωρητικῶν γνώσεων καὶ ἐξ ἐμπειρίας ἐκμαθὼν τὴν ἐργασίαν, ἐφ' ὅσον ἡ γραφικὴ ἀπασχόλησίς του εἶναι ἐλαχίστη (Πρωτ. Ἀθ. 3126/65 ΔΕΝ 21. 491, Πρωτ. Ἀθ. 11.191/66 ΔΕΝ 22. 555), οἱ φύλακες τοῦ ΟΑΠ (Α.Π. 688/70

ΔΕΝ 27. 295), οί εργάται αποθήκης, διακρινόμενοι από τοῦ ἀποθηκαρίου (Πρωτ. ἸΑΘ. 10.736/67 ΔΕΝ 23. 968), μισθωτὸς ἐπιβλέπων τὴν κανονικὴν ροὴν διαφόρων ὑλικῶν καὶ ὑποβοηθῶν αὐτὴν διὰ χρήσεως ἐργαλείων ἤτοι πτύου κλπ. (Πρ. ἸΑΘ. 2105/67 ΔΕΝ 23. 701), Ἄρχιστοιβαδῶρος καὶ τομεάρχης κ α π ν ῶ ν, ἀλλ' ἐκτελῶν τὴν ἐργασίαν τοῦ βάσει ἀπλῆς ἐμπειρίας (Πρωτ. Θεσ. 6296/67 ΔΕΝ 24. 365), ἐργάτης ξηραντηρίου πορσελάνης εἰς ἐργοστάσιον τσιμέντων, ἀσχολούμενος μὲ τὴν τροφοδότησιν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ξηραντηρίου ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ μιλωνᾶ (Πρωτ. ἸΑΘ. 15328/68, ΔΕΝ 24. 721), Ἐπιστάτης ἀνειδικεύτων ἐργατῶν Κεραμοποιείου, καίτοι τηρῶν στοιχειώδεις σημειώσεις περὶ τῆς ἐργασίας (Α.Π. 656/68 ΔΕΝ 25. 182), «Ψῆστης» Κεραμοποιείου (Α.Π. 370/69 ΔΕΝ 25. 791), μισθωτὸς ἀπασχολούμενος κυρίως μὲν μὲ τὴν διεκπεραίωσιν καὶ μεταφορὰν ἐφημερίδων, παρέργως δὲ καὶ μὲ εἰσπράξεις (Α.Π. 626/67 ΔΕΝ 24.12). Ἐπίσης ὁ λιθογράφος ἐκτυπωτῆς Ὁφφσετ (Πολ. Πρωτ. Πειρ. 136/71 ΔΕΝ 27. 798).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3ον

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

§ 16.—Ίσχύουσαι διατάξεις περί ελέγχου τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ὡς ἐκ τῆς ἐνδημούσης εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν (καὶ τὴν Ἑλλάδα) ἀνεργίας, παρέστη ἀνάγκη λήψεως μέτρων νομοθετικῶν διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας. Ταυτῶν διατάξεις περιέχουν διάφορα νομοθετήματα ἐκδοθέντα κατὰ καιρὰς, ὡς τὸ Ν.Δ. 2656/1953 «περὶ ὀργανώσεως καὶ ἐλέγχου ἀγορᾶς ἐργασίας» (ΦΕΚ Α' 299/31.10.1953, ΔΕΝ 9. 701), ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 § 1 Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274) καὶ τὸ ἄρθρον 43 τοῦ Ν.Δ. 2698/1953 (ΔΕΝ 9. 719). Ἡδὴ ἰσχύει τὸ Ν.Δ. 763/1970 (ΦΕΚ Α' 283/21.12.1970, ΔΕΝ 27. 21), ὅπερ ἐτροποποίησε σημαντικῶς τὰς προϋσχοῦσας διατάξεις. Βλέπετε σχετικῶς καὶ τὸ Ν. Δ. 385/1965 «περὶ προσλήψεως προσωπικοῦ ἐπὶ σχέσει ἰδιωτικοῦ δικαίου εἰς Δημοσίας Ὑπηρεσίας καὶ Ν.Π.Δ.Δ. (ΦΕΚ Α' 279/22.12.1969 ΔΕΝ 26. 58).

§ 17.—Ὅροι προσλήψεως μισθωτῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 § 1 τοῦ Ν.Δ. 2656/53 αἰεὶ πρὸς ἐργασίαν ἱκανοὶ ἀνεργοὶ καὶ αἱ ἐργασίαν ἀναζητοῦντες ὑποχρεοῦνται νὰ ἐγγράφωνται εἰς τὰ Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας τῆς περιφερείας τῆς κατοικίας αὐτῶν.

Περαιτέρω τὸ Ν.Δ. 763/1970 (ΔΕΝ 27. 21) διέλαβε τ' ἀκόλουθα:

«**Ἄ ρ θ ρ ο ν 1.** — 1. Ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν.Δ. 2656/1953 «περὶ ὀργανώσεως καὶ ἐλέγχου ἀγορᾶς ἐργασίας», ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 4504/66 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας καὶ περὶ ἐτέρων τινῶν διατάξεων» ἀντικαθίσταται ὡς ἀκόλουθος:

«2. α) Ἐργοδότην ἐν γένει, ὑποχρεοῦνται νὰ προσλαμβάνωσι τὸ πάσης φύσεως προσωπικὸν διὰ τοῦ ἀρμοδίου Γραφείου Εὐρέσεως Ἐργασίας ὡς ἀρμόδιον νοεῖται τὸ Γραφεῖον, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς τοπικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ὁ χώρος ἀπασχολήσεως τοῦ προσλαμβανομένου προσωπικοῦ.

Ἐπίσης τὸ Κράτος καὶ τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, συμπεριλαμβανομένων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ὑπόκεινται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ προσωπικοῦ συνδεομένου διὰ σχέσεως ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου.

β) Τὸ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας ὑποχρεοῦται νὰ τοποθετῇ παρὰ τῶ ἐργοδότη, κατ' ἀρχήν, τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ὑποδεικνυμένους ἀνέργους, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν, ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ ἢ παρ' ἄλλοις Γ.Ε.Ε. ἐγγεγραμμένων ἀνέργων, τηρουμένης ὅμως τῆς, κατὰ τὴν παράγραφον 5 τοῦ παρόντος ἄρθρου, καθοριζομένης προτεραιότητος.

γ) Ἐργοδότης προβαίνειν εἰς τὴν πρόσληψιν μισθωτοῦ, κατὰ παράβασιν τῶν ἐν ἐδαφίῳ α' ὀριζομένων, ὑποχρεοῦται ὅπως ἀναγγεῖλῃ ταύτην, ἀμελλητί εἰς τὸ ἀρμόδιον Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας, μὴ ὑποκείμενος εἰς οὐδεμίαν κύρωσιν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀναγγελία γίνῃ ἐντὸς ὀκτώ (8) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσλήψεως ἢ προθεσμίας αὕτη ὀρίζεται τριακονθήμερος, προκειμένου περὶ προσλήψεων μισθωτῶν παρ' ἰδρυομένης, τὸ πρῶτον, ἐπιχειρήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἢ ἐργασίας ἐν γένει, ἐνεργουμένων κατὰ τοὺς τρεῖς (3) πρώτους μῆνας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς.

δ) Παρερχομένης ἀπράκτου τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἐδαφίον προθεσμίας ὁ ἐργοδότης ὑπόκειται εἰς πρόστιμον ἴσον πρὸς δέκα (10) ἡμερομίσθια, ἀνειδικεύτου ἐργάτου.

ε) Τὸ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις πρόστιμον βεβαιοῦται καὶ ἐπιβάλλεται διὰ Πράξεως τοῦ Προϊσταμένου τοῦ οἰκείου Γραφείου Εὐρέσεως Ἐργασίας.

στ) Κατὰ τῆς πράξεως ἐπιβολῆς προστίμου, ἐπιτρέπεται ἡ ἄσκησις προσφυγῆς ἐντὸς ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας τριάκοντα (30) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς πράξεως, ἐνώπιον τοῦ οἰκείου Νομάρχου, ἀποφαινομένου μετὰ γνώμην τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἀρμοδίου Γραφείου Εὐρέσεως Ἐργασίας καὶ δυναμένου εἴτε νὰ μειώσῃ τὸ πρόστιμον μέχρις 25 % τοῦ συνολικῶς βεβαιωθέντος ποσοῦ, εἴτε νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν πρᾶξιν τοῦ Προϊσταμένου, ἐφ' ὅσον διαπιστοῦται ἐσφαλμένη ἐκτίμησις τῶν συντρεχουσῶν ἐν ἐκάστη περιπτώσει ἐιδικῶν συνθηκῶν.

ζ) Τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα περιέρχονται εἰς τὸν Ο.Α.Ε.Δ. καὶ εἰσπράττονται κατὰ τὰς διατάξεις περὶ εἰσπράξεως τῶν πόρων τούτου.

» Ἄ ρ θ ρ ο ν 3. — Δημόσιαι Ὑπηρεσίαι, Ν.Π.Δ.Δ., Τράπεζαι, Δημόσιαι Ἐπιχειρήσεις ἢ Ἐπιχειρήσεις Κοινῆς Ὁφελείας, ὑποχρεοῦνται νὰ γνωστοποιοῦν εἰς τὸν Ὅργανισμὸν Ἀπασχολήσεως Ἐργατικῶν Δυναμικῶν πᾶσαν προκλήρουσιν διαγωνισμοῦ περὶ προσλήψεως προσωπικοῦ ἐπὶ οἰαδήποτε σχέσει ἐργασίας.

» Ἄ ρ θ ρ ο ν 4. — 1. Ἐπὶ προσλήψεων μισθωτῶν ὑποτεδῆποτε γενομένων, μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, κατὰ παράβασιν τῶν κειμένων διατάξεων, παρέχεται ἡ εὐχέρεια εἰς τοὺς οἰκείους ἐργοδότες, ὅπως, ἐντὸς ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, ἀναγγεῖλωσι ταύτας εἰς τὰ ἀρμόδια Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας τῆς περιφερείας τῶν καὶ ἀπαλλαγῶσι πάσης κυρώσεως.

2. Πρόστιμα διὰ παραβάσεις, περὶ ὧν ἡ προηγούμενη παράγραφος 1,

βεβαιωθέντα καὶ μὴ εἰσπραχθέντα, δὲν ἀναζητοῦνται, καταργουμένης πάσης ἐν ἐκχρεωότητι σχετικῆς διαδικασίας.

» Ἄ ρ θ ρ ο ν 5. — Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Ν.Δ. ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἑφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως».

§ 18.—Δικαιώματα ὀργάνων Γ.Ε.Ε.

Κατὰ τὴν § 6 τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ν. 3252/1955 «τὰ ἀρμόδια ὄργανα τοῦ Γ.Ε.Ε., ἐπιδεικνύοντα τὴν ταυτότητα αὐτῶν, δικαιοῦνται νὰ εἰσέρχωνται εἰς τοὺς τόπους ἑργασίας πρὸς διενέργειαν ἐλέγχου ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν ἐργαζομένων καὶ διαπίστωσιν τυχόν παραβάσεων τῶν σχετικῶν διατάξεων ἐκ μέρους τῶν ὑποχρέων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4ον

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΣΧΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ

§ 19.—'Η σχέσις ἐργασίας εἶναι καθαρῶς προσωπικὴ καὶ δὲν μεταβιάζεται.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 651 τοῦ Ἀστ. Κώδικος δὲν ἔχει δικαίωμα ὁ ἐργαδότης νὰ μεταβιάσῃ τὸν διὰ συμβάσεως (ἢ ἀπλῆς σχέσεως) ἐργασίας συνδεδεμένον μισθωτὸν εἰς ἕτερον ἐργοδότην, πλὴν ἂν καὶ ὁ ἴδιος συμφωνήσῃ ρητῶς εἴτε σιωπηρῶς, ὅπως καὶ ὁ μισθωτὸς δὲν δικαιούται (ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ ἐργοδότη) νὰ τοποθετήσῃ, ἔστω καὶ προσκαίρως εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἕτερου μισθωτὸν (ἴδετε Κ. Καυκᾶ Ἐνοχ. τ. Α' ὑπ' ἄρθρον 651, Γ. Καποδίστρια «Μίσθωσις Ἐργασίας», ὑπ' ἄρθρον 651 ἀρ. 22 ἐπ., Χρ. Ἀγαλλοπούλου Ἐργ. Δικ. σελ. 272 ἐπ., Α.Π. 129/1952 ΔΕΝ 8. 302, Πρωτ. Ἀθ. 3118/57 ΕΕΔ 16. 475, Πρ/κου Ἀθ. 6437/61 ΔΕΝ 18. 40).

Ὁ θάνατος τοῦ ἐργοδότη δὲν ἐπιφέρει λύσιν τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως, πλὴν ἂν τὰ μέρη ἀπέβλεψαν κυρίως εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 16172/1956 ΕΕΔ 16. 139).

§ 20.—'Αποτελέσματα μεταβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη.

Ὅταν ἡ ἐπιχείρησις ὁλόκληρος ἢ διακεκριμένον τμήμα αὐτῆς μεταβιάζεται εἰς ἕτερον ἐργοδότην, ἐφ' ὅσον αἱ συμβάσεις (ἢ σχέσεις) τῶν ἀπασχολουμένων ἐργατοῦπαλλήλων δὲν καταγγελοῦνται νομίμως, αὗται θεωροῦνται ἰσχύουσαι καὶ συνεχίζονται μετὰ τοῦ νέου ἐργοδότη χωρὶς ἐκ τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς νὰ παραβλάπτωνται τὰ δικαιώματα τῶν μισθωτῶν (Α.Π. 612/66 ΔΕΝ 23.86, Α.Π. 391/1953 ΔΕΝ 9. 646. Πρβλ. Ἐφ. Ἀθ. 4367/70 ΔΕΝ 27. 509). Τοιαῦτα δικαιώματα εἶναι: α) τὸ δικαίωμα τοῦ μισθωτοῦ ὅπως εἰς τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας του παρὰ τῷ νέῳ ἐργοδότη συνυπολογισθῇ καὶ ὁ χρόνος τῆς προϋπηρεσίας του εἰς τὸν προηγούμενον ἐργοδότην διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεώς του κατὰ τὴν ἀπόλυσίν του (Α.Π. 45/58 ΔΕΝ 14. 170, Α.Π. 105/57 ΔΕΝ 13. 238), τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς ἀδείας του συμφώνως πρὸς τὸν Ν. 539/45 (Πρ/κου Ἀθ. 811/1957 ΔΕΝ 13. 411), τῶν δώρων (Α.Π. 610/1957 ΔΕΝ 14.37), τοῦ ποσοῦ τῶν καταβαλλομένων κατὰ τ' ἄρθρα 657-658 Α.Κ. ἀποδοχῶν ἐν ἀποχῇ τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργα-

σίας ἔνεκεν ἀνυπαίτιου καλύμματος (ἀσθενείας κλπ.), τοῦ χρόνου καθ' ὃν δικαιούται ἡ ἀπουσία ἔνεκεν ἀσθενείας, χωρὶς ἢ τοιαύτη ἀπουσία του νὰ θεωρῆται ὡς ἐκ μέρους του καταγγελίᾳ τῆς συμβάσεως ἐργασίας (ἄρθρον 5 § 3 Ν. 2412/20) καὶ εἰς πᾶσαν ἀνάλογον περίπτωσιν. β) Τὸ δικαίωμα του ὅπως διατηρήσῃ τὰ πλεονεκτήματα ἐπὶ τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν ἀποδοχῶν ἐν γένει, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εὐνοσιῶν δι' αὐτὸν ἔργων ἐργασίας, ἅτινα τοῦ ἐξῆς σφάλλιζεν ἢ μετὰ τοῦ παλαιοῦ ἐργοδότη συμβάσις (σχέσις) ἐργασίας (Α.Π. 391/1953 ΔΕΝ 9. 646), διότι ὁ νέος ἐργοδότης ὑπεισέρχεται εἰς πάσας τὰς ἐκ τῆς ὀρισταμένης σχέσεως ἐργασίας ἀπορροῦσας ὑποχρεώσεις¹⁾. Δὲν ὀρίσταιται ὅμως ὑποχρεώσεις τοῦ νέου ἐργοδότη νὰ ἐξοφλήσῃ τυχόν καθυστερομένης εἰς τὸν μισθωτὸν ἀπ.δοχὰς του, πλὴν ἂν συντρέχῃ περίπτωσις ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθροῦ 479 Α.Κ., ὅτε εὐθύνεται εἰς ὀλιγόχρονον μετὰ τοῦ παλαιοῦ (Α.Π. 158/65 ΔΕΝ 21. 774, Α.Π. 774/64 ΔΕΝ 21.99, Πρωτ. ΑΘ. 5872/1959 ΔΕΝ 15. 807, Πρ/κου ΑΘην. 4329/1955 καὶ 4345/1955 ΝΟΒ 4.42-43). Περί τῶν προϋποθέσεων ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθροῦ 479 Α.Κ. ἴδετε Α.Π. 201/68 (ΔΕΝ 24. 481). Ἐκρίθη ὅτι ὁ ἀπαικτὸν ἐπιχείρησιν εὐθύνεται διὰ τὰ ἐξ ἀδ. πλουτισμοῦ χρέη τοῦ μεταβιβάσαντος καὶ ἂν δὲν περιῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ πλουτισμὸς (Α.Π. 527/69 ΔΕΝ 26. 103).

Προϋποθέσεις τῆς τοιαύτης μεταβιβάσεως εἶναι ἡ ταυτότης τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἡ σχέσις τῆς διαδοχῆς. Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ ὑπάρχῃ νομικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῆς καὶ νέου κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀρκούντος τοῦ πραγματικοῦ γεγονότος τῆς συνεχίσεως τῆς αὐτῆς ἐπιχειρήσεως, (Α.Π. 617/62 ΔΕΝ 19.41, Α.Π. 493/65 ΔΕΝ 21. 802, Α.Π. 331/1958 ΔΕΝ 14. 477, Πρωτ. ΑΘ. 5872/59 ΔΕΝ 15. 807. Ὁ καθ' οἷονδήποτε τοῦτέστι τρόπον καὶ ὑπὸ οἷον δῆποτε νομικὴν μορφήν διαδεχόμενος ἢ ὑποκαθιστῶν ὀρισμένον ἐργοδότην ὑπεισέρχεται αὐτοδικαίως εἰς τὰς ἐναντι τῶν μισθωτῶν ὑποχρεώσεις, χωρὶς νὰ ἐρευνηθῆται ὁ τρόπος τῆς ὑποκαταστάσεως, ὁ τίτλος καὶ ἡ μορφή τῆς νέας ἐπιχειρήσεως, ἢ τυχόν μεσολαβούσα διακοπὴ κλπ. (Α.Π. 493/65 ΔΕΝ 21. 802. Πρ. Βεροίας 52/67 ΔΕΝ 24.44). Ὡς ὅταν ὅλα τὰ ἀρτοποιεῖα συνέπηξαν ὁμόρρυθμον ἐταιρίαν, εἰς ἣν μετεβιβάσθη τὸ προσωπικὸν (Πρ. Βεροίας 52/67 ΔΕΝ 24.44). Καὶ ἐν μεταβιβάσει ἐπιχειρήσεως διὰ πλειστηριασμοῦ ἰσχύουσι τ' ἀνωτέρω (Α.Π. 218/68 ΔΕΝ 24. 484, Α.Π. 493/65 ΔΕΝ 21. 802). Ἀνάγκη ὅμως ἐμφανίσεως εἰς νέον ἐργοδότην (Πρωτ. ΑΘ. 18197/56 ΔΕΝ 13. 419).

Ἐκρίθη πάντως ὅτι δὲν ὀρίσταιται διαδοχὴ ἐπὶ ἀπλῆς ὑπεκμισθώσεως καταστήματος παρὰ τοῦ παλαιοῦ πρὸς τὸν νέον ἐργοδότην (Πρ/κου ΑΘ. 4460/1955 ΝΟΒ 4. 42). Οὕτε ὅταν μίᾳ Τράπεζᾳ ἀπέκτησε κατόπιν πλειστηριασμοῦ ἐργαστάσιον, τὸ ὁποῖον οὐδαμῶς ἔθηκεν αὐτῇ εἰς λειτουργίαν (Α.Π. 612/66 ΔΕΝ 23.86).

1. Ἐν ἀκύρω ἀπολύσει εἶναι ἀναγκαστικὴ ἢ προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἀκύρω ἀπολυθέντος μισθωτοῦ εἰς τὸν νέον ἐργοδότην (Πρωτ. ΑΘ. 1970/1959 ΔΕΝ 15. 742).

Ἡ παρὰ τοῦ μισθωτοῦ ἀναγνώρισις τοῦ νέου ἐργοδότη συντελεῖται καὶ σιωπηρῶς. Οὕτως ἐκρίθη, ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ μισθωτὸς παρέσχε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸ διάδοχον τοῦ καταργηθέντος ΚΤΕΛ, καὶ ἂν ἡ σύστασις αὐτοῦ ἦτο ἄκυρος, θεωρεῖται ἀναγνωρίσας τὴν διαδοχὴν, συνεπῶς δὲ καὶ τὴν ἐγκυρότητα τῆς ἀπολύσεώς του (Α.Π. 678/61 ΔΕΝ 17. 259). Ἐπὶ συγχωνεύσεως τοῦ ΚΤΕΛ τὸ διατηρούμενον ἀναλαμβάνει τὰς ἐναντι τῶν μισθωτῶν ὑποχρεώσεις τοῦ διαλυθέντος (Α.Π. 580/68 ΔΕΝ 25. 86).

Βλέπετε σχετικῶς καὶ κατωτέρω Μέρος Α' καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν παράγραφον «Μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5ον

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

§ 21.—Προστασία προσωπικότητας μισθωτού.

Οί μισθωτοί δὲν ἔχουσι μόνον δικαίωμα ὅπως ἀπαιτήσωσι παρὰ τοῦ ἐργοδότη τὸν τὸν συμπεφωνημένον, νόμιμον εἴτε εἰθισμένον μισθὸν τὸν, ἀλλὰ δικαιοῦνται ἐπίσης ν' ἀξιόσωσιν ὅπως ἀπασχολῶνται πράγματι ἐν τῇ συμπεφωνημένῃ ἢ καταλήλῳ δι' αὐτοὺς ἐργασίᾳ, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξασφαλίσωσι τὰς προϋποθέσεις ἐπαγγελματικῆς ἐξελίξεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποφύγῃσι τὸν ἠθικῶς ἀπαράδεκτον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἀργομίσθου. Δικαιοῦνται ἐπίσης ν' ἀξιόσωσι σεβασμὸν τῆς προσωπικότητός των, ἀποκρούοντες μεταχείρισιν ἀπάδουσαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς κοινωνικῆς εὐπρεπείας. Ἐν παραβιάσει τῶν ἀνωτέρω δικαιωμάτων τοῦ ὁ μισθωτὸς εὐρίσκει προστασίαν ἐκ τῶν ἄρθρων 57-60 Ἀστ. Κώδικος, συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἄρσιν τῆς παρανόμου καὶ βλαπτικῆς δι' αὐτὸν καταστάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποζημιώσιν διὰ πᾶσαν ζημίαν, ἀλλὰ καὶ χρηματικὴν ἱκανοποίησιν διὰ τὴν προξενηθεῖσαν αὐτῷ ἠθικὴν βλάβην. Βεβαίως ἢ ἐκ τοῦ ἄρθρου 57 κ. ἐπ. Α.Κ. προστασία τῆς προσβαλλομένης προσωπικότητος δὲν χωρεῖ ὡςάντις ὑφίσταται εἰδικὴ ρύθμισις καλύπτουσα ἐξ ὀλοκλήρου τὸ θέμα. Ἡ ἐξ ἐνεργειῶν ὁμοῦ τοῦ ἐργοδότη προσβολὴ τῆς υγείας καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς τιμῆς τοῦ μισθωτοῦ δὲν καλύπτεται πλήρως ἐκ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ν. 2112/1920 καὶ παρέχει πεδῖον ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τοῦ Α.Κ. (Ὁλομ. Α.Π. 83/1964 ΔΕΝ 20. 162, Α.Π. (Γ' τμ.) 356/64 ΔΕΝ 20. 487. Πρβλ. Α.Π. 183/63 (Β' τμ.) ΔΕΝ 19. 355). Οὕτως ἐκρίθη ὅτι προσβάλλει τὴν προσωπικότητα τοῦ μισθωτοῦ καὶ εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποκατάστασιν τῆς ἐντεῦθεν ζημίας, ἣν καθορίζει τὸ δικαστήριον, ἐργοδότης μὴ ἐνεργῶν κατὰ κρίσιν ἀγαθοῦ ἀνδρός καὶ μὴ ἀπασχολῶν ἀνευ σοβαροῦ λόγου μισθωτὸν τινα, ἔστω καὶ ἂν καταβάλλῃ τὸν μισθὸν τοῦ (Πρ/κου Ἀθ. 2311/65 ΔΕΝ 22. 124, Πρ/κου Ἀθ. 4115/64 ΔΕΝ 20. 909, Πρ/κου Ἀθ. 4797/64 ΔΕΝ 20. 908, Πρ/κου Ἀθ. 143/62 ΔΕΝ 18. 235). Ὁμοίως ἐργοδότης μὴ χρησιμοποιοῦν συνδικαλιστὴν, οὗτινος ἠκυρώθη ἡ ἀπόλυσις ἢ τοποθετῶν αὐτὸν εἰς ἀκατάλληλον χῶρον (Πρ/κου Ἀθ. 2311/65 ΔΕΝ 21. 357). Ἐπίσης ἐργοδότης (Δῆμος) ἀρνούμενος νὰ προσλάβῃ πολεμιστὴν, οὗτινος ἡ τοποθέτησις ἐκρίθη νόμιμος (Πρ/κου Ἀθ. 715/65 ΔΕΝ 21. 745). Ὡσαύτως ἐργοδότης διαδίδων περὶ φυγοπονίας καὶ ἀνικανότητος τοῦ μισθωτοῦ, ἐν γένει δὲ προβαίνων εἰς παρανόμους πράξεις, ἐπὶ σκοπῷ ἐξαναγκασμοῦ τοῦ μισθωτοῦ

εἰς ἀποχώρησιν (Πρ/κου ἸΑΘ. 2943/65 ΔΕΝ 22. 124). Ὡσαύτως ἐργοδότης χρησιμοποιοῦν τροχοπεδητήν ὡς φορτοσεφορτωτήν (Πρωτ. ἸΑΘ. 22812/65 ΔΕΝ 22. 377).

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἐνέργειαν ἣν ἐννομος σχέσις εἶχεν ὑπὸ τὸν παλαιὸν νόμον ἢ νὰ ὀρίσῃ ἀπόσβεσιν ὑφίσταμένων δικαιμάτων, πλὴν ἂν τοῦτο ἀντίκειται εἰς ἐπιταγὴν τοῦ Συν/τος. Ὅθεν, νομίμως ἀπεσβέσθησαν διὰ τοῦ Ν.Δ. 169/69 ἀξιώσεις τοῦ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ τῶν στρατ. ὑπηρεσιῶν (Α.Π. 444/69 ΔΕΝ 25. 827).

Ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ λαμβάνῃ π ρ ό ν ο ι α ν ὑπὲρ τοῦ μισθωτοῦ καὶ νὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰς διατάξεις περὶ Κοιν. Ἀσφαλίσεως, εὐθυνόμενος ἐν ὑπαίτιῳ παραβάσει εἰς ἀποζημίωσιν, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται αἰτιώδης συνάφεια μεταξὺ τῆς ζημιόγону συμπεριφορᾶς τοῦ ἐργοδότη καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν παροχῶν. Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο εἶναι δυνατόν ν' ἀποδυναμωθῇ. (Ἐφ. ἸΑΘ. 341/69 ΔΕΝ 25. 950).

Περαιτέρω λεκτέον ὅτι καὶ αἱ συμβάσεις περὶ παροχῆς ἐξερτημένης ἐργασίας ὑπάγονται εἰς τὰς γενικὰς περὶ δικαιοπραξιῶν διατάξεις τοῦ Ἀστ. Κώδικος, οὗτω δ' ἐκρίθη ὡς ἄκυρος σύμβασις ναυτικοῦ συναφθεῖσα ὑπὸ σοβαρὰν ἀπειλὴν ὅλου τοῦ πληρώματος (Α.Π. 635/68 ΔΕΝ 25. 145).

Ἰδετε σχετικῶς καὶ κατωτέρω εἰς Κεφάλαιον περὶ Διευθυντικοῦ δικαιώματος τοῦ ἐργοδότη καὶ περὶ μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς.

§ 22.—Ἀκυρότης παραιτήσεως τῶν μισθωτῶν ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων των.

Παραίτησις τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων του, τὰ ὅποια ἀπορρέουν ἐκ Νόμων, Διαταγμάτων, Ἰ.Π. Ἀποφάσεων, Διαιτητικῶν ἀποφάσεων, Συλλογικῶν συμβάσεων κλπ., καὶ τὰ ὅποια εἶναι σχετικὰ μὲ τὴν ἐργασιακὴν του σύμβασιν ἢ σχέσιν εἶναι ἄκυρος, καθ' ὅσον οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸ ἐργατικὸν δίκαιον κανόνες εἶναι δημοσίας τάξεως καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραβιάζωνται, ἔστω καὶ συναινούτων τῶν μερῶν (Γ. Ράμμος Νομ. Δελτίον Τρ. Ἑλλάδος 1951 σελ. 5, Β. Βασιλείου Ε.Ε.Δ. 10. 193 ἐπ., Α.Π. 187/70 ΔΕΝ 26. 575, Α.Π. 441/1965 ΔΕΝ 21. 769, Α.Π. 698/1958 ΔΕΝ 15. 75, Α.Π. 247/1959 ΔΕΝ 15. 441, Α.Π. 423/59 ΔΕΝ 16. 7, Πρ/κου Ἡρακλείου 49/65 ΔΕΝ 22. 11). Ἐπίσης εἶναι ἄκυρος παραιτήσις ἀπὸ δικαιωμάτων πηγάζοντων ἐκ Κανονισμῶν, ἐξασφαλιζόντων μισθολογικὴν καὶ βαθμολογικὴν ἐξέλιξιν, ὡς καὶ ἡ δῆλωσις περὶ καταβολῆς ἀποδοχῶν κατωτέρου βαθμοῦ (Α.Π. 304/64 ΔΕΝ 20. 436). Ἡ ἀκυρότης αὕτη χωρεῖ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, τοὔτέστιν ἀδιαφόρως ἂν ἡ παραιτήσις εἶναι εὐθεῖα (ἄμεσος) ἢ ἔμμεσος (Πρωτ. ἸΑΘ. 12806/1951 Θ. ΞΓ 290, Πρωτ. Ἀθην. 14064/1954 ΔΕΝ 11.18. Πρβλ. Α.Π. 202/1956 Ε.Ε.Ν. 23. 500), ἂν συντελῆται πρὸ τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως, κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἢ μετὰ τὴν λύσιν τῆς (Πρωτ. ἸΑΘ. 1206/1957 ΔΕΝ 13. 198, Πρωτ. ἸΑΘ. 2944-2945/1957 ΔΕΝ 13. 415, Πρωτ.

Ἄθ. 6478/57 ΔΕΝ 13. 595, Πρωτ. Κερκ. 9/57 ΔΕΝ 13. 475, Πρ/κου Θηβῶν 152/58 ΔΕΝ 15. 47). Κατὰ τὰς Α.Π. 488/1959 (ΔΕΝ 15. 969) καὶ 176/1960 (ΔΕΝ 16. 326) ἡ παραίτησις ἐκ δικαιωμάτων πηγάζοντων ἐκ τοῦ Ν. 2112/20 εἶναι ἄκυρος εἴτε πρὸ τῆς λύσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως γενομένη, εἴτε μετ' αὐτήν, ἀλλὰ πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς σχετικῆς ἀποζημιώσεως. Καὶ γενικῶς ἡ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐργ. συμβάσεως γενομένη παραίτησις εἶναι ἄκυρος εἶπεν ἡ Ὀλομ. τοῦ Α.Π. (348/68 ΔΕΝ 24. 586). Δὲν ἀποκλείεται ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον σιωπὴ νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ἀποδοχὴ τῶν νέων ὄρων ἐργασίας, πού τυχὸν ἐπέβαλε μονομερῶς ὁ ἐργοδότης εἰς τὸν μισθωτὸν, διότι εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ σύναψις νέας συμβάσεως θεωρεῖται ἐπιτρεπτή, ἀρκεῖ οἱ ὅροι αὐτῆς νὰ μὴ ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν μὲ τὰ ἐκ τῶν ἰσχυροσῶν διατάξεων δικαιώματα τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 232/1959 ΔΕΝ 15. 449). Δὲν δύναται λ.χ. νὰ συμφωνηθῆ μισθὸς κατώτερος τοῦ νομίμου ἢ παραίτησις ἐκ τῆς ἀδείας, ἐκ τῶν προσθέτων ἀμοιβῶν τῶν ἀρειωμένων δι' ἐργασίαν Κυριακῶν, νυκτῶν, ἐκτὸς ἔδρας κλπ. Εἶναι ὅμως ἐπιτρεπτή ἡ παραίτησις ἐξ ἀπαίτησεων ἀπορρουσῶν ἐκ τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (παράνομος ἀπασχόλησις κατὰ Κυριακὰς, ἀξιώσεις ἐν ἀκυρότητι τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως κλπ.) (Πρωτ. Ἄθ. 10676/1958 ΔΕΝ 15. 345, Πρωτ. Ἄθ. 4880/1957 ΔΕΝ 13. 510, Πρωτ. Ἄθ. 6478/1957 ΔΕΝ 13. 565, Πρ/κου Καλαμῶν 112/1959 ΔΕΝ 16. 268¹). Ἐκρίθη ἐπίσης ὅτι εἶναι ἰσχυρὰ ἡ παραίτησις ἀπὸ παρεχομένου ἐπιδόματος παραγωγῆς (Πρ/κου Ἄθ. 5665/1958 ΔΕΝ 15. 287), ὡς καὶ ἡ τοιαύτη ἀπὸ τοῦ δικαιώματος πρὸς συνυπολογισμὸν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐπιδόματος εἰς τὴν ἀποζημιώσιν τοῦ Ν. 2112/20, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπόλυσις ἐγένετο κατόπιν αἰτήσεως τοῦ μισθωτοῦ, οὗτω δὲ δὲν πρόκειται περὶ διατάξεως ἀναγκ. δικαίου (Α.Π. 247/1959 ΔΕΝ 15. 441).

Ἡ κατὰ νόμον ἐπιτρεπτή παραίτησις δέον νὰ εἶναι εἰδική, ρητὴ καὶ σαφής (Πρωτ. Ἄθ. 4040/1956 ΔΕΝ 12. 584). Κατὰ τὴν Σ.Ε. 132/1952 (ΔΕΝ 8. 166) ἡ ἀνεπιφύλακτος εἰσπραξις τῆς ἀποζημιώσεως καὶ ἡ ἐν τῇ ἀποδείξει δῆλωσις (Παλ. Πολ.), ὅτι ἐξοφλεῖ ὀλοσχερῶς πᾶσαν ἀπαίτησίν του ἀποτελεῖ ἔμμεσον ἀποδοχὴν τῆς ἀπολύσεώς του. Γενικὴ βεβαίωσις τοῦ μισθωτοῦ ὅτι ἔλαβε πάσας τὰς ἀποδοχάς του, ἄνευ μνείας ποσοῦ, δὲν ἀποτελεῖ οὔτε ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν, οὔτε παραίτησιν ἢ ἄρσιν χρέους (Πρ/κου Ἄθ. 2221/1959 ΔΕΝ 15. 539). Ἡ ἐν τῇ ἀποδείξει πληρωμῆς δῆλωσις τοῦ μισθωτοῦ ὅτι οὐδεμίαν ἀπαίτησιν ἔχει, δὲν ἀποτελεῖ ἀρνητικὴν ἀναγνωριστικὴν σύμβασιν (Πρ. Ἄθ. 1737/67 ΔΕΝ 24. 144).

Ἐξ ἄλλου, ἐν τῇ ἐξοφλητικῇ ἀποδείξει δέον ν' ἀναφέρεται τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ μέγεθος τῆς καταβαλλομένης παροχῆς (Ι. Καποδίστριας ἐν ΕΡΜΑΚ ὑπὸ ἄρθρον 424 ἀριθμ. 119, Α.Π. 672/62 Ε.Ε.Δ. 22. 156, Πρωτ. Ἄθ.

1. Ἐκρίθη ἀναρτετὰ ἀπόφασις δεχομένη ἀκυρότητα τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως σταυλίτου ἀσχολουμένου μὲ τὴν περιποίησιν ἄνω τῶν 12 ζῶων, λόγῳ ἀντιθέσεως πρὸς τὴν Δ.Α. 12/1958, καὶ ἀπορρίπτουσα ἀξίωσιν ἐξ ἀδ. πλουτισμοῦ λόγῳ παραίτησεως, ἔνευ καθορισμοῦ χρόνου καὶ τρόπου παροχῆς (Α.Π. 187/70 ΔΕΝ 26. 575).

21.242/65 ΔΕΝ 22. 173, Πρωτ. 'Αθ. 5946/61 ΔΕΝ 17. 557, Πρ/κου Θηβών 152/58 ΔΕΝ 15. 47). 'Η δ'ήλωσις ὅτι ἔχει λάβει ὁ μισθωτὸς ὅλας τὰς ἀξιώσεις του (ἡμερομίσθα, ὑπερωρίας, Κυριακάς, ἐπιδόματα κλπ.), ἐφ' ὅσον εἶναι ἀόριστος καὶ δὲν ἀναφέρονται τὰ καταβληθέντα δι' ἐκάστην περίπτωσιν ποσὰ ἢ τὸ συνολικὸν τοιοῦτον, δὲν ἀποδεικνύει ἐξόφλησιν (Πρωτ. 'Αθ. 4623/68 ΔΕΝ 24. 790).

'Η ἐργασιακὴ σύμβασις εἶναι ἄκυρος ἐφ' ὅσον ἐμεσολάβησεν αἰσχροκερδῆς ἐκμετάλλευσις τῆς ἀνάγκης τοῦ μισθωτοῦ, συνομολογηθέντος μισθοῦ κατὰ πολὺ κατωτέρου (εἰς τὸ 1/3) τοῦ εἰθισμένου. 'Ο ὑπὸ τιοαύτην ἄκυρον σύμβασιν ἀπασχοληθεὶς μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀξιώσῃ ἀποζημίωσιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (Α.Π. 517/62 ΔΕΝ 19. 4, Πρωτ. Θεσ. 5105/61 ΔΕΝ 18. 200). Εἶναι ἄκυρος ἡ μεταξὺ ἐργοδότη καὶ θυρωροῦ πολυκατοικίας σύμβασις περὶ καταβολῆς ὑπὸ τοῦ τελευταίου ὠρισμένου ποσοῦ, ἄτε οὕτω μειουμένων τῶν κατὰ νόμον ὀφειλομένων ἀποδοχῶν (Βλ. Α.Π. 6/1972, 'Εφ. 'Αθ. 3638/71 ΔΕΝ 28. 4, Πολ. Πρωτ. Πειρ. 1128/69 ΔΕΝ 25. 896).

'Η ἀποδοχὴ δικαστικῆς ἀποφάσεως εἶναι ἐγκυρος καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον ἐδράζεται ἐπὶ κανόνων δημ. τάξεως (Ν. 2112/20) (Α.Π. 325/62 ΔΕΝ 18. 780).

Μόνῃ ἢ ἀδράνεια τοῦ μισθωτοῦ διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματός του, ἐφ' ὅσον δὲν συνεχίζεται ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀπαιτούμενος κατὰ νόμον πρὸς παραγραφὴν χρόνος, καὶ μόνῃ ἢ καλόπιστος πεποίθησις τοῦ ὀφειλέτου ὅτι δὲν ὑπάρχει κατ' αὐτοῦ δικαίωμα ἢ ὅτι δὲν θέλει ἀσκηθῆ, ἔστω καὶ ἐκ τῆς ἀδρανείας τοῦ μισθωτοῦ δημιουργηθεῖσα, δὲν καθιστᾷ καταχρηστικὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ. τὴν ἔγερσιν ἀγωγῆς (Α.Π. 245/68 ΔΕΝ 24. 537, Α.Π. 608/1965 ΔΕΝ 22. 161, Α.Π. 441/65, ΔΕΝ 21. 769 Α.Π. 791/64 ΔΕΝ 21. 100, Α.Π. 304/64 ΔΕΝ 20. 436, Πρωτ. Θεσ. 773/63 ΔΕΝ 20. 688). Δὲν καθιστᾷ ἐπίσης καταχρηστικὴν τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος ἢ ἐπὶ μακρὸν μὴ ἄσκησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνεπιφύλακτος ὑπογραφή ἐξοφλητικῶν ἀποδείξεων, ἐν αἷς ἐδηλοῦτο παραίτησις ἀπὸ ἄλλων ἀξιώσεων (Α. Π. 322/68 ΔΕΝ 24. 584).

Τοῦναντίον ἐκρίθη (Α.Π. 127/70 ΔΕΝ 26. 445, Α.Π. 582/69 ΔΕΝ 26. 141) ὅτι δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς καταχρηστικὴ ἄσκησις ἀγωγῆς διὰ διαφορὰς ἀποδοχῶν λόγω παραλείψεως προαγωγῆς, ὅταν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ μισθωτοῦ ἐδημιούργησε τὴν πεποίθησιν ὅτι οὐδέποτε θὰ προεβάλλετο σχετικὴ ἀξίωσις.

'Εφ' ὅσον δὲν ἐχώρησε διὰ νέας συμβάσεως τροποποιήσις τῆς ἀρχικῆς τιοιαύτης ὡς πρὸς τὴν παρασχετέαν ἐργασίαν, ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν διὰ τὴν ἀρχικῶς συμφωνηθεῖσαν ὑπηρεσίαν ἀνάλογον ἀμοιβήν, καὶ ἂν ὑποχρεωθῇ εἰς παροχὴν ἐργασίας διαφόρου (Α.Π. 299/1966 ΔΕΝ 22. 581).

"Ὅταν ὅμως αὐτὸς οὗτος ὁ μισθωτὸς προκαλῆ τὴν καθιέρωσιν ἀπασχολήσεως ὀλιγώτερον ἐπιτόνου, ἂν καὶ ὀλιγώτερον ἀμειβομένης καὶ δὲν προσφέρεται εἰς ἐκτέλεσιν τῶν βαρυτέρων καὶ καλύτερον ἀμειβομένων ὑπηρεσιῶν ἐπὶ

15ετιάν, ἢ μετὰ ταῦτα διατύπωσης ἀξιώσεων εἶναι καταχρηστική (Α. Π. 323/65 ΔΕΝ 22. 777. Πρβλ. καὶ Ν.Σ. 526/66 ΔΕΝ 22. 782).

Ἐξ ἄλλου εἶναι καταχρηστικὴ ἔνστασις τοῦ ἐργοδότη περὶ μὴ τήρησεως τῶν διατάξεων τῆς νομιμοφροσύνης, ὅταν ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις διήρκεσεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη, ὁ μισθωτὸς ἔκκετε τὸ καθ' ἑαυτὸν διὰ τὴν τήρησιν τῆς διαδικασίας ταύτης καὶ ἡ ἐθνικοφροσύνη του δὲν ἠμφισβητήθη (Α.Π. 267-268 τοῦ 1971 ΔΕΝ 27. 471-472, Α.Π. 552/66 ΔΕΝ 23. 5, Α.Π. 288/66 ΔΕΝ 22. 577. Βλέπετε σχετικῶς καὶ τὰς Α.Π. 570/65 ΔΕΝ 22. 63, Α.Π. 626/64 ΔΕΝ 20. 950, Α.Π. 664/61 ΔΕΝ 18. 68. Πρβλ. Α.Π. 112/64 ΔΕΝ 20. 645).

§ 23.—Προϋποθέσεις κύρους συμβιβασμοῦ.

Ὁ συμβιβασμὸς μεταξὺ ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ, ἐφ' ὅσον ὑποκρῖνται παραίτησιν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἀπὸ δικαιωμάτων τοῦ μισθωτοῦ ρυθμιζομένων ὑπὸ κανόνων δημοσίας τάξεως καὶ ἐξηρημένων τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ἀνευ ἀντιστοίχου ἀνταλλάγματος, εἶναι ἄκυρος (Γ. Ράμμος Νομ. Δελτίον Τρ. Ἑλ. 1951 σελ. 5, Α.Π. 275/62 ΔΕΝ 18. 420, Α.Π. 492/1959 ΔΕΝ 15. 971, Α.Π. 108/1960 ΔΕΝ 16. 201, Πρωτ. Ἀθ. 5680/1960 ΔΕΝ 16. 330, Πρ/κου Ἀθ. 3052/63 ΔΕΝ 19. 592). Εἶναι ἄκυρος ὁ συμβιβασμὸς, ὅταν περὶ τὰς πραγματικὰς ἢ νομικὰς προϋποθέσεις τῶν δικαιωμάτων (ἐφ' ὧν ὁ συμβιβασμὸς) ἐπικρατῆ ἠμφισβήτησις καὶ σοβαρὰ ἀμφιβολία, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ διὰ συμβιβασμοῦ περιορισμὸς τῶν ἐργατικῶν ἀξιώσεων παρίσταται ὡς ἀποτέλεσμα τῆς κρατοῦσης ἀβεβαιότητος (Α.Π. 661/70 ΔΕΝ 27. 36, Α.Π. 83/67 ΔΕΝ 23. 327, Α.Π. 275/62 ΔΕΝ 18. 420, Πρωτ. Ἀθην. 6574/1958 ΔΕΝ 14. 888, Πρωτ. Μυτιλ. 839/1953 ΔΕΝ 9. 536, Πρωτ. Ἀθ. 1046/1952 ΔΕΝ 8. 661, Μον. Πρ. Ἀθ. 2533/71 ΔΕΝ 27. 788, Πρ/κου Ἀθ. 3052/63 ΔΕΝ 19. 592).

Εἶναι ἐπίσης ἄκυρος ὁ συμβιβασμὸς ἐφ' ὅσον κατασφαλίζει καὶ δὲν ἀπέμπολεῖ τὰ δικαιώματα τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 399/1959 ΔΕΝ 16. 6).

Ἡ κατάργησις τῆς δίκης, ἐφ' ὅσον εἶναι συνέπεια ἀνεπιτρέπτως γενομένου συμβιβασμοῦ εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 108/1960 ΔΕΝ 16. 201).

§ 24.—Τὸ δικαίωμα ἐπισχέσεως ἐργασίας ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 325 τοῦ Α.Κ. ἐὰν ὁ ὑφειλέτης ἔχη κατὰ τοῦ δανειστοῦ ληξιπρόθεσμον ἀξίωσιν συναφῆ πρὸς τὴν ὑφειλήν του, δικαιούται ν' ἀρνηθῆ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παροχῆς μέχρις ὅτου ὁ δανειστὴς ἐκπληρώσῃ τὴν βαρύνουσαν αὐτὸν ὑποχρέωσιν. Ἐφαρμόζοντες τὴν διάταξιν ταύτην ἐπὶ τῆς συμβάσεως ἐργασίας δυνάμεθα νὰ εἰπομεν ὅτι, ἐὰν ὁ ἐργοδότης δὲν ἐκπληρώσῃ ἀπέναντι τοῦ μισθωτοῦ (ἐργάτου ἢ ὑπαλλήλου) τὰς ὑποχρεώσεις του, ὁ μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀρνηθῆ νὰ ἐργασθῆ (ν' ἀσκήσῃ ἐπίσχεσιν ἐργα-

σ ί α ς), μέχρις οὗ ὁ ἐργοδότης ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του. Ἡ ὡς ἄνω διάταξις εἶναι ἀνεφάρμοστος ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Κ. καταρτισθεισῶν ἐργ. συμβάσεων (Πρωτ. ἸΑΘ. 10041/1956 ΔΕΝ 12. 733). Οὕτως, ἐφ' ὅσον ὁ ἐργοδότης καθυστερεῖ τὴν καταβολὴν δεδουλευμένων ἀποδοχῶν τοῦ μισθωτοῦ, δικαιούται οὗτος ν' ἀσκῆσῃ ἐπίσχεσιν παροχῆς τῆς ἐργασίας του μέχρις ἰκανοποιήσεως τῆς ἀξιώσεως του (καταβολῆς τῶν ὀφειλομένων ἀποδοχῶν) (Α.Π. 504/67 ΔΕΝ 23. 930, Α.Π. 201/1954 ΔΕΝ 10. 217, ἸΕφ. ἸΑΘ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299, Πρωτ. Θεσ. 734/1960 ΔΕΝ 16. 361, Πρωτ. ἸΑΘ. 17307/1958 ΔΕΝ 15. 237). Τοῦτ' αὐτὸ δέον νὰ δεχθῶμεν καὶ ὅταν ὁ ἐργοδότης προσκαλῆ τὸν ἀκύρωσ παρ' αὐτοῦ ἀπολυθέντα μισθωτὸν ὅπως ἀναλάβῃ ἐκ νέου ἐργασίαν, χωρὶς ὅμως νὰ προσφέρεται ταυτοχρόνως ὅπως ἐξοφλήσῃ τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς ὑπερμερίας (ἀποδοχὰς τοῦ ἐνδιαμέσου χρόνου) (Α.Π. 176/62 ΔΕΝ 18. 324, Α.Π. 130/1952 ΔΕΝ 8. 363, Πρ/κου ἸΑΘ. 6646/1954 ΔΕΝ 10. 521, Πρωτ. ἸΑΘ. 1046/1952 ΔΕΝ 8. 661, Πρωτ. ἸΑΘ. 5023/1953 Θ. ΞΔ 513, Β.Π. Βασιλείου Ε.Ε.Δ. 11. 618 καὶ 833). Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο τοῦ μισθωτοῦ ὅπως ἄλλως τε καὶ πᾶν δικαίωμα ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 281 τοῦ ἸΑστ. Κώδικος, δέον δηλαδὴ ν' ἀσκήτῃται, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ σκοποῦ τοῦ δικαίουματος τούτου. Δὲν δύναται λ.χ. διὰ καθυστέρησιν ἐλαχίστου τμήματος ἀποδοχῶν, ὅταν μάλιστα αὕτη ὀφείλεται εἰς κρατούσας δυσμενεῖς συνθήκας καὶ δὲν εἶναι ὑπαίτιος, νὰ ἐνεργήσῃ ὁ μισθωτὸς ἐπίσχεσιν τῆς ἐργασίας του, διότι τοῦτο θ' ἀντέκειτο εἰς τὴν καλὴν πίστιν (Α.Π. 247/67 ΔΕΝ 23. 580, ἸΕφ. ἸΑΘ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299, Α.Π. 201/1954 ΔΕΝ 10. 217, Πρωτ. Ἀθηνῶν 17307/1958 ΔΕΝ 15. 237). Ἐξ ἄλλου, ἡ περὶ τῆς ἐπισχέσεως δῆλωσις δέον νὰ εἶναι σαφῆς (Πρωτ. Θεσ. 734/1960 ΔΕΝ 16. 361). Ἡ φερεγγυότης τοῦ ἐργοδότηου δὲν κωλύει τὸ δικαίωμα ἐπισχέσεως (Α.Π. 247/67 ΔΕΝ 23. 580, ἸΕφ. ἸΑΘ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299).

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπισχέσεως τῆς ἐργασίας του ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ λάβῃ τὰς ἀποδοχὰς του, διότι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον θεωρεῖται ὅτι τελεῖ ἐν ὑπερμερίᾳ ὁ ἐργοδότης (Α.Π. 201/1954 ΔΕΝ 10. 217, Πρωτ. Θεσ. 734/1960 ΔΕΝ 16. 361). Ἐξ ἄλλου εἶναι ἄκυρος παραίτησις τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω δικαιωμάτων του (Πρ/κου Θεσ. 908/62 ΔΕΝ 19. 363).

Ἡ ἐπίσχεσις ματαιοῦται διὰ παροχῆς πραγματικῆς ἀσφαλείας, οἷαν ἀποτελεῖ καὶ ἡ κατάθεσις εἰς Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ὑπὸ τὸν ὄρον ν' ἀποδοθῇ ἂν ἀπορροφῆ ἢ ἀσκηθεῖσα αἴτησις ἀναίρεσεως (Α.Π. 504/67 ΔΕΝ 23. 930. Βλ. καὶ ἸΕφ. ἸΑΘ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299).

Ἐπίσχεσις (παρακράτησις) παρὰ τοῦ ἐργοδότηου τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ἐργαζομένου ἐπὶ σκοπῶ ἐξαναγκασμοῦ του εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν συμβατικῶν εἴτε νομίμων ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 664 Α.Κ. τὸ ὅποιον ἀπαγορεύει τὸν συμψηφισμὸν καὶ τὴν κατάσχεσιν μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν διατροφήν τοῦ μισθωτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του. Κατὰ ταῦτα, εἰς σπανιωτάτας περιπτώσεις θὰ εἶναι δυνατὴ

'Αθ. 6478/57 ΔΕΝ 13. 595, Πρωτ. Κερκ. 9/57 ΔΕΝ 13. 475, Πρ/κου Θηβῶν 152/58 ΔΕΝ 15. 47). Κατὰ τὰς Α.Π. 488/1959 (ΔΕΝ 15. 969) καὶ 176/1960 (ΔΕΝ 16. 326) ἡ παραίτησις ἐκ δικαιωμάτων πηγαζόντων ἐκ τοῦ Ν. 2112/20 εἶναι ἄκυρος εἴτε πρὸ τῆς λύσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως γενομένη, εἴτε μετ' αὐτήν, ἀλλὰ πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς σχετικῆς ἀποζημιώσεως. Καὶ γενικῶς ἡ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐργ. συμβάσεως γενομένη παραίτησις εἶναι ἄκυρος εἶπεν ἡ Ὀλομ. τοῦ Α.Π. (348/68 ΔΕΝ 24. 586). Δὲν ἀποκλείεται ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον σιωπὴ νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ἀποδοχὴ τῶν νέων ὄρων ἐργασίας, πού τυχόν ἐπέβαλε μονομερῶς ὁ ἐργοδότης εἰς τὸν μισθωτὸν, διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ συναφὴς νέας συμβάσεως θεωρεῖται ἐπιτρεπτή, ἀρκεῖ οἱ ὅροι αὐτῆς νὰ μὴ ἐρχονται εἰς σύγκρουσιν μὲ τὰ ἐκ τῶν ἰσχυροῦσῶν διατάξεων δικαιώματα τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 232/1959 ΔΕΝ 15. 449). Δὲν δύναται λ.χ. νὰ συμφωνηθῆ μισθὸς κατώτερος τοῦ νομίμου ἢ παραίτησις ἐκ τῆς ἀδείας, ἐκ τῶν προσθέτων ἀμοιβῶν τῶν ὀφειλομένων δι' ἐργασίαν Κυριακῶν, νυκτιῶν, ἐκτός ἐδρας κλπ. Εἶναι ὅμως ἐπιτρεπτή ἡ παραίτησις ἐξ ἀπαιτήσεων ἀπορροουσῶν ἐκ τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (παράνομος ἀπασχόλησις κατὰ Κυριακάς, ἀξιώσεις ἐν ἀκυρότητι τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως κλπ.) (Πρωτ. 'Αθ. 10676/1958 ΔΕΝ 15. 345, Πρωτ. 'Αθ. 4880/1957 ΔΕΝ 13. 510, Πρωτ. 'Αθ. 6478/1957 ΔΕΝ 13. 565, Πρ/κου Καλαμῶν 112/1959 ΔΕΝ 16. 268⁽¹⁾). Ἐκρίθη ἐπίσης ὅτι εἶναι ἰσχυρὰ ἡ παραίτησις ἀπὸ παρεχομένου ἐπιδόματος παραγωγῆς (Πρ/κου 'Αθ. 5665/1958 ΔΕΝ 15. 287), ὡς καὶ ἡ τοιαύτη ἀπὸ τοῦ δικαιώματος πρὸς συνυπολογισμὸν τοῦ οικογενειακοῦ ἐπιδόματος εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Ν. 2112/20, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπόλυσις ἐγένετο κατόπιν αἰτήσεως τοῦ μισθωτοῦ, οὕτω δὲ δὲν πρόκειται περὶ διατάξεως ἀναγκ. δικαίου (Α.Π. 247/1959 ΔΕΝ 15. 441).

'Η κατὰ νόμον ἐπιτρεπτή παραίτησις δέον νὰ εἶναι εἰδική, ρητὴ καὶ σαφῆς (Πρωτ. 'Αθ. 4040/1956 ΔΕΝ 12. 584). Κατὰ τὴν Σ.Ε. 132/1952 (ΔΕΝ 8. 166) ἡ ἀνεπιφύλακτος εἰσπραξις τῆς ἀποζημιώσεως καὶ ἡ ἐν τῇ ἀποδείξει δῆλωσις (Παλ. Πολ.), ὅτι ἐξοφλεῖ ὀλοσχερῶς πᾶσαν ἀπαιτήσιν τοῦ ἀποτελεῖ ἔμμεσον ἀποδοχὴν τῆς ἀπολύσεώς του. Γενικὴ βεβαίωσις τοῦ μισθωτοῦ ὅτι ἔλαβε πάσας τὰς ἀποδοχὰς του, ἄνευ μνείας ποσοῦ, δὲν ἀποτελεῖ οὔτε ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν, οὔτε παραίτησιν ἢ ἄφρασιν χρέους (Πρ/κου 'Αθ. 2221/1959 ΔΕΝ 15. 539). 'Η ἐν τῇ ἀποδείξει πληρωμῆς δῆλωσις τοῦ μισθωτοῦ ὅτι οὐδεμίαν ἀπαιτήσιν ἔχει, δὲν ἀποτελεῖ ἀρνητικὴν ἀναγνωριστικὴν σύμβασιν (Πρ. 'Αθ. 1737/67 ΔΕΝ 24. 144).

'Εξ ἄλλου, ἐν τῇ ἐξοφλητικῇ ἀποδείξει δέον ν' ἀναφέρηται τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ μέγεθος τῆς καταβαλλομένης παροχῆς (Ι. Καποδίστριας ἐν ΕΡΜΑΚ ὑπὸ ἄρθρον 424 ἀριθμ. 119, Α.Π. 672/62 Ε.Ε.Δ. 22. 156, Πρωτ. 'Αθ.

1. Ἐκρίθη ἀναιρετέα ἀπόφασις δεχομένη ἀκυρότητα τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως σταυλίτου ἀσχολουμένου μὲ τὴν περιποίησιν ἄνω τῶν 12 ἡσίων, λόγῳ ἀντιθέσεως πρὸς τὴν Δ.Α. 12/1958, καὶ ἀπορρίπτουσα ἀξίωσιν ἐξ ἀδ. πλουτισμοῦ λόγῳ παραιτήσεως, ἄνευ καθορισμοῦ χρόνου καὶ τρόπου παροχῆς (Α.Π. 187/70 ΔΕΝ 26. 575).

21.242/65 ΔΕΝ 22. 173, Πρωτ. 'Αθ. 5946/61 ΔΕΝ 17. 557, Πρ/κου Θηβών 152/58 ΔΕΝ 15. 47). 'Η δήλωσις ὅτι ἔχει λάβει ὁ μισθωτὸς ὅλας τὰς ἀξιώσεις του (ἡμερομίσθα, ὑπερωρίας, Κυριακάς, ἐπιδόματα κλπ.), ἐφ' ὅσον εἶναι ἀόριστος καὶ δὲν ἀναφέρονται τὰ καταβληθέντα δι' ἐκάστην περίπτωσιν πασὰ ἢ τὸ συνολικὸν τοιοῦτον, δὲν ἀποδεικνύει ἐξόφλησιν (Πρωτ. 'Αθ. 4623/68 ΔΕΝ 24. 790).

'Η ἐργασιακὴ σύμβασις εἶναι ἄκυρος ἐφ' ὅσον ἐμεσολάβησεν αἰσχροκερδῆς ἐκμετάλλευσις τῆς ἀνάγκης τοῦ μισθωτοῦ, συνομολογηθέντος μισθοῦ κατὰ πολὺ κατωτέρου (εἰς τὸ 1/3) τοῦ εἰθισμένου. 'Ο ὑπὸ τοιαύτην ἄκυρον σύμβασιν ἀπασχοληθεὶς μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀξιῶσιν ἀποζημίωσιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (Α.Π. 517/62 ΔΕΝ 19. 4, Πρωτ. Θεσ. 5105/61 ΔΕΝ 18. 200). Εἶναι ἄκυρος ἡ μεταξὺ ἐργοδότη καὶ θυρωροῦ πολυκατοικίας σύμβασις περὶ καταβολῆς ὑπὸ τοῦ τελευταίου ὠρισμένου ποσοῦ, ἄτε οὕτω μειουμένων τῶν κατὰ νόμον ὀφειλομένων ἀποδοχῶν (Βλ. Α.Π. 6/1972, 'Εφ. 'Αθ. 3638/71 ΔΕΝ 28. 4, Πολ. Πρωτ. Πειρ. 1128/69 ΔΕΝ 25. 896).

'Η ἀποδοχὴ δικαστικῆς ἀποφάσεως εἶναι ἐγκυρος καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον ἐδράζεται ἐπὶ κανόνων δημ. τάξεως (Ν. 2112/20) (Α.Π. 325/62 ΔΕΝ 18. 780).

Μόνη ἡ ἀδράνεια τοῦ μισθωτοῦ διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματός του, ἐφ' ὅσον δὲν συνεχίζεται ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀπαιτούμενος κατὰ νόμον πρὸς παραγραφὴν χρόνος, καὶ μόνη ἡ καλόπιστος πεποίθησις τοῦ ὀφειλέτου ὅτι δὲν ὑπάρχει κατ' αὐτοῦ δικαίωμα ἢ ὅτι δὲν θέλει ἀσκηθῆ, ἔστω καὶ ἐκ τῆς ἀδρανείας τοῦ μισθωτοῦ δημιουργηθεῖσα, δὲν καθιστᾷ καταχρηστικὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ. τὴν ἔγερσιν ἀγωγῆς (Α.Π. 245/68 ΔΕΝ 24. 537, Α.Π. 608/1965 ΔΕΝ 22. 161, Α.Π. 441/65, ΔΕΝ 21. 769 Α.Π. 791/64 ΔΕΝ 21. 100, Α.Π. 304/64 ΔΕΝ 20. 436, Πρωτ. Θεσ. 773/63 ΔΕΝ 20. 688). Δὲν καθιστᾷ ἐπίσης καταχρηστικὴν τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος ἢ ἐπὶ μακρὸν μὴ ἄσκησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνεπιφύλακτος ὑπογραφή ἐξοφλητικῶν ἀποδείξεων, ἐν αἷς ἐδηλοῦτο παραίτησις ἀπὸ ἄλλων ἀξιώσεων (Α. Π. 322/68 ΔΕΝ 24. 584).

Τὸναντίον ἐκρίθη (Α.Π. 127/70 ΔΕΝ 26. 445, Α.Π. 582/69 ΔΕΝ 26. 141) ὅτι δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς καταχρηστικὴ ἄσκησις ἀγωγῆς διὰ διαφορὰς ἀποδοχῶν λόγω παραλείψεως προαγωγῆς, ὅταν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ μισθωτοῦ ἐδημιούργησε τὴν πεποίθησιν ὅτι οὐδέποτε θὰ προεβάλλετο σχετικὴ ἀξίωσις.

'Εφ' ὅσον δὲν ἐχώρησε διὰ νέας συμβάσεως τροποποιήσις τῆς ἀρχικῆς τοιαύτης ὡς πρὸς τὴν παρασχετέαν ἐργασίαν, ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν διὰ τὴν ἀρχικῶς συμφωνηθεῖσαν ὑπηρεσίαν ἀνάλογον ἀμειβήν, καὶ ἂν ὑποχρεωθῇ εἰς παροχὴν ἐργασίας διαφόρου (Α.Π. 299/1966 ΔΕΝ 22. 581).

'Όταν ὅμως αὐτὸς οὗτος ὁ μισθωτὸς προκαλῆ τὴν καθιέρωσιν ἀπασχολήσεως ὀλιγώτερον ἐπιπόνου, ἂν καὶ ὀλιγώτερον ἀμειβομένης καὶ δὲν προσφέρεται εἰς ἐκτέλεσιν τῶν βαρύτερων καὶ καλύτερων ἀμειβομένων ὑπηρεσιῶν ἐπὶ

15ετίαν, ἢ μετὰ ταῦτα διατύπωσης ἀξιώσεων εἶναι καταχρηστικὴ (Α. Π. 323/65 ΔΕΝ 22. 777. Πρβλ. καὶ Ν.Σ. 526/66 ΔΕΝ 22. 782).

Ἐξ ἄλλου εἶναι καταχρηστικὴ ἐνστάσις τοῦ ἐργοδότητος περὶ μὴ τήρησεως τῶν διατάξεων τῆς νομιμοφροσύνης, ὅταν ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις διήρκεσεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη, ὁ μισθωτὸς ἔκαμε τὸ καθ' ἑαυτὸν διὰ τὴν τήρησιν τῆς διαδικασίας ταύτης καὶ ἡ ἐθνικοφροσύνη του δὲν ἠμφισβητήθη (Α.Π. 267-268 τοῦ 1971 ΔΕΝ 27. 471-472, Α.Π. 552/66 ΔΕΝ 23. 5, Α.Π. 288/66 ΔΕΝ 22. 577. Βλέπετε σχετικῶς καὶ τὰς Α.Π. 570/65 ΔΕΝ 22. 63, Α.Π. 626/64 ΔΕΝ 20. 950, Α.Π. 664/61 ΔΕΝ 18. 68. Πρβλ. Α.Π. 112/64 ΔΕΝ 20. 645).

§ 23.—Προϋποθέσεις κύρους συμβιβασμοῦ.

Ὁ συμβιβασμὸς μεταξύ ἐργοδότητος καὶ μισθωτοῦ, ἐφ' ὅσον ὑποκρύπτει παράιτησιν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἀπὸ δικαιωμάτων τοῦ μισθωτοῦ ρυθμιζομένων ὑπὸ κανόνων δημοσίας τάξεως καὶ ἐξηρημένων τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ἄνευ ἀντιστοίχου ἀνταλλάγματος, εἶναι ἄκυρος (Γ. Ράμμος Νομ. Δελτίον Τρ. Ἑλ. 1951 σελ. 5, Α.Π. 275/62 ΔΕΝ 18. 420, Α.Π. 492/1959 ΔΕΝ 15. 971, Α.Π. 108/1960 ΔΕΝ 16. 201, Πρωτ. Ἀθ. 5680/1960 ΔΕΝ 16. 330, Πρ/κου Ἀθ. 3052/63 ΔΕΝ 19. 592). Εἶναι ὁμως ἔγκυρος ὁ συμβιβασμὸς, ὅταν περὶ τὰς πραγματικὰς ἢ νομικὰς προϋποθέσεις τῶν δικαιωμάτων (ἐφ' ὧν ὁ συμβιβασμὸς) ἐπικρατῆ ἀμφισβήτησις καὶ σοβαρὰ ἀμφιβολία, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ διὰ συμβιβασμοῦ περιορισμὸς τῶν ἐργατικῶν ἀξιώσεων παρίσταται ὡς ἀποτέλεσμα τῆς κρατούσης ἀβεβαιότητος (Α.Π. 661/70 ΔΕΝ 27. 36, Α.Π. 83/67 ΔΕΝ 23. 327, Α.Π. 275/62 ΔΕΝ 18. 420, Πρωτ. Ἀθην. 6574/1958 ΔΕΝ 14. 888, Πρωτ. Μυτιλ. 839/1953 ΔΕΝ 9. 536, Πρωτ. Ἀθ. 1046/1952 ΔΕΝ 8. 661, Μον. Πρ. Ἀθ. 2533/71 ΔΕΝ 27. 788, Πρ/κου Ἀθ. 3052/63 ΔΕΝ 19. 592).

Εἶναι ἐπίσης ἔγκυρος ὁ συμβιβασμὸς ἐφ' ὅσον κατασφαλίζει καὶ δὲν ἀπεμπολεῖ τὰ δικαιώματα τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 399/1959 ΔΕΝ 16. 6).

Ἡ κατάργησις τῆς δίκης, ἐφ' ὅσον εἶναι συνέπεια ἀνεπιτρέπτως γενομένου συμβιβασμοῦ εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 108/1960 ΔΕΝ 16. 201).

§ 24.—Τὸ δικαίωμα ἐπισχέσεως ἐργασίας ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 325 τοῦ Α.Κ. ἐὰν ὁ ὑφειλέτης ἔχη κατὰ τοῦ δανειστοῦ ληξιπρόθεσμον ἀξίωσιν συναφῆ, πρὸς τὴν ὑφειλήν του, δικαιούται ν' ἀρνηθῆ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παραχῆς μέχρις ὅτου ὁ δανειστής ἐκπληρώσῃ τὴν βαρύνουσαν αὐτὸν ὑποχρέωσιν. Ἐφαρμόζοντες τὴν διάταξιν ταύτην ἐπὶ τῆς συμβάσεως ἐργασίας δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι, ἐὰν ὁ ἐργοδότης δὲν ἐκπληρώσῃ ἀπέναντι τοῦ μισθωτοῦ (ἐργάτου ἢ ὑπαλλήλου) τὰς ὑποχρεώσεις του, ὁ μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀρνηθῆ νὰ ἐργασθῆ (ν' ἀσκήσῃ ἐπίσχεσιν ἐργα-

σί α ς), μέχρις οὗ ὁ ἐργοδότης ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του. Ἡ ὡς ἄνω διάταξις εἶναι ἀνεφάρμοστος ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Κ. καταρτισθεισῶν ἐργ. συμβάσεων (Πρωτ. Ἐφ. 10041/1956 ΔΕΝ 12. 733). Οὕτως, ἐφ' ὅσον ὁ ἐργοδότης καθυστερεῖ τὴν καταβολὴν δεδουλευμένων ἀποδοχῶν τοῦ μισθωτοῦ, δικαιούται οὗτος ν' ἀσκήσῃ ἐπίσχεσιν παροχῆς τῆς ἐργασίας του μέχρις ἱκανοποιήσεως τῆς ἀξιώσεως του (καταβολῆς τῶν ὀφειλομένων ἀποδοχῶν) (Α.Π. 504/67 ΔΕΝ 23. 930, Α.Π. 201/1954 ΔΕΝ 10. 217, Ἐφ. Ἐφ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299, Πρωτ. Θεσ. 734/1960 ΔΕΝ 16. 361, Πρωτ. Ἐφ. 17307/1958 ΔΕΝ 15. 237). Τοῦτ' αὐτὸ δέον νὰ δεχθῶμεν καὶ ὅταν ὁ ἐργοδότης προσκαλῇ τὸν ἀκύρωσ παρ' αὐτοῦ ἀπολυθέντα μισθωτὸν ὅπως ἀναλάβῃ ἐκ νέου ἐργασίαν, χωρὶς ὅμως νὰ προσφέρεται ταύτοχρόνως ὅπως ἐξοφλήσῃ τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς ὑπερημερίας (ἀποδοχὰς τοῦ ἐνδιαμέσου χρόνου) (Α.Π. 176/62 ΔΕΝ 18. 324, Α.Π. 130/1952 ΔΕΝ 8. 363, Πρ/κου Ἐφ. 6646/1954 ΔΕΝ 10. 521, Πρωτ. Ἐφ. 1046/1952 ΔΕΝ 8. 661, Πρωτ. Ἐφ. 5023/1953 Θ. ΞΔ 513, Β.Π. Βασιλείου Ε.Ε.Δ. 11. 618 καὶ 833). Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο τοῦ μισθωτοῦ ὅπως ἄλλως τε καὶ πᾶν δικαίωμα ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 281 τοῦ Ἐφ. Κώδικος, δέον δηλαδὴ ν' ἀσκήτῃται, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ ν' ἀσκήτῃται, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ σκοποῦ τοῦ δικαιώματος τούτου. Δὲν δύναται λ.χ. διὰ καθυστέρησιν ἐλαχίστου τμήματος ἀποδοχῶν, ὅταν μάλιστα αὕτη ὀφείλεται καθυστέρησιν ἐλαχίστου τμήματος ἀποδοχῶν, ὅταν μάλιστα αὕτη ὀφείλεται εἰς κρατούσας δυσμενεῖς συνθήκας καὶ δὲν εἶναι ὑπαίτιος, νὰ ἐνεργήσῃ ὁ μισθωτὸς ἐπίσχεσιν τῆς ἐργασίας του, διότι τοῦτο θ' ἀντέκειτο εἰς τὴν καλὴν πίστιν (Α.Π. 247/67 ΔΕΝ 23. 580, Ἐφ. Ἐφ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299, Α.Π. 201/1954 ΔΕΝ 10. 217, Πρωτ. Ἐφ. 17307/1958 ΔΕΝ 15. 237). Ἐξ ἄλλου, ἢ περὶ τῆς ἐπίσχεσεως δηλώσῃς δέον νὰ εἶναι σαφῆς (Πρωτ. Θεσ. 734/1960 ΔΕΝ 16. 361). Ἡ φερεγγυότης τοῦ ἐργοδότης δὲν καλύπτει τὸ δικαίωμα ἐπίσχεσεως (Α.Π. 247/67 ΔΕΝ 23. 580, Ἐφ. Ἐφ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299).

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπίσχεσεως τῆς ἐργασίας του ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ λάβῃ τὰς ἀποδοχὰς του, διότι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον θεωρεῖται ὅτι τελεῖ ἐν ὑπερημερίᾳ ὁ ἐργοδότης (Α.Π. 201/1954 ΔΕΝ 10. 217, Πρωτ. Θεσ. 734/1960 ΔΕΝ 16. 361). Ἐξ ἄλλου εἶναι ἄκυρος παραίτησις τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω δικαιωμάτων του (Πρ/κου Θεσ. 908/62 ΔΕΝ 19. 363).

Ἡ ἐπίσχεσις ματαιοῦται διὰ παροχῆς πραγματικῆς ἀσφαλείας, ὡς ἀποτελεῖ καὶ ἡ κατάθεσις εἰς Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ὑπὸ τὸν ἄρθρον ν' ἀποδοθῆ ἢ ἀπορριφθῆ ἢ ἀσκηθεῖσα αἰτήσις ἀναίρεσεως (Α.Π. 504/67 ΔΕΝ 23. 930. Βλ. καὶ Ἐφ. Ἐφ. 306/70 ΔΕΝ 27. 299).

Ἐπίσχεσις (παρὰ κρήνησις) παρὰ τοῦ ἐργοδότη τοῦ ἀποδοχῶν τοῦ ἐργαζομένου ἐπὶ σκοπῷ ἐξαναγκασμοῦ του εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν συμβατικῶν εἴτε νομίμων ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 664 Α.Κ. τὸ ὅποσον ἀπαγορεύει τὸν συμψηφισμόν καὶ τὴν κατάσχεσιν μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν διατροφήν τοῦ μισθωτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του. Κατὰ ταῦτα, εἰς σπανιωτάτας περιπτώσεις θὰ εἶναι δυνατὴ

ἡ παρά τοῦ ἐργοδότη ἐπίσχεσις τῶν ἀποδοχῶν τοῦ μισθωτοῦ καὶ συγκεκριμένως τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ μόνον ἐπὶ μισθωτῶν ἀμειβομένων διὰ μισθοῦ ἐξοφθάλμως ὑπερκαλύπτοντος τὰς πρὸς διατροφήν ἀνάγκας αὐτῶν καὶ τῆς οἰκογενείας των (διὰ τὸ ὑπερβάλλον ποσόν) (B. Βασιλείου Ε.Ε.Δ. 11. 833).

Ἐπίσχεσις ἐ ρ γ α λ ε ί ω ν εἴτε ἀπὸ μέρους τοῦ ἐργοδότη εἴτε ἀπὸ μέρους τοῦ μισθωτοῦ δὲν ἐπιτρέπεται. (B. Βασιλείου ἐνθ' ἀνωτέρω).

Κατὰ τινὰς (B. Βασιλείου ἐνθ' ἀνωτέρω) ἐπιτρέπεται εἰς τὸν μισθωτῶν ἡ ἐπίσχεσις τῆς ἐργασίας του ἐπὶ σκοπῶ νὰ ἐξαναγκασθῇ ὁ ἐργοδότης νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς ὅρους ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας (662 Α.Κ.)⁽¹⁾ ἢ νὰ χορηγήσῃ τὴν ἄδειαν τοῦ Ν. 539/1945 ἢ νὰ ἐκδώσῃ πιστοποιητικὸν ἐργασίας ἢ ν' ἀποδώσῃ δαπάνας γενομένας ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας.

Ὡς πρὸς τὴν διαφορὰν μεταξὺ ἐπισχέσεως καὶ ἀ π ε ρ γ ί α ς ἴδετε τὴν Πρ/κου Θεσ. 1068/62 (ΔΕΝ 19. 363).

§ 25.—Ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσης μεταχειρίσεως.

Ὁ ἐργοδότης ὑποχρεῖται νὰ κάμνῃ καλόπιστον καὶ ἠθικὴν χρῆσιν τῶν ἐκ τῆς συμβάσεως (σχέσεως) ἐργασίας ἀπορρεόντων δικαιωμάτων του, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὑφείλει καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ τὴν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 288 Α.Κ. ἐδραζομένην ἀρχὴν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως μεταξὺ τῶν ἐργαζομένων (Α.Π. 442/70 ΔΕΝ 26. 820, Α.Π. 7/65 ΔΕΝ 21. 714, Α.Π. 284/65 ΔΕΝ 21. 445, Α.Π. 648/64 ΔΕΝ 21. 516, Α.Π. 25/62 ΔΕΝ 18. 132, Α.Π. 446/1958 ΔΕΝ 14. 567, Α.Π. 352/1959 ΔΕΝ 15. 565, Α.Π. 421/1959 ΔΕΝ 15. 872 — Ἴδετε καὶ τὴν Α.Π. 249/62 ΔΕΝ 18. 359 ὁμιλοῦσαν περὶ ἰσότητος δικαίου κατ' ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος. Πρβλ. Πρωτ. Ἀθ. 18826/66 ΔΕΝ 23. 182, Πρ. Ἀθ. 6310/66 ΔΕΝ 23. 238). Ἐν παραβάσει τῶν ἀρχῶν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως δημιουργεῖται ἀξίωσις τοῦ μισθωτοῦ τόσον ἐπὶ τὴν διαφορὰν τῶν μισθῶν, ὅσον καὶ πρὸς προστασίαν τῆς προσωπικότητός του (Πρ. Ἀθ. 25874/66 ΔΕΝ 23. 500).

Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ὁ ἐργοδότης στερεῖται τοῦ δικαιώματός νὰ ἐπιβραβεύῃ δι' ἰδιαιτέρας εὐνοίας καὶ προσθέτων παροχῶν ἐκείνους ἐκ τῶν ἐργαζομένων, οἱ ὅποιοι ἐπιδεικνύουν ἐξαιρετικὴν ἐπιμέλειαν καὶ παρουσιάζουν μεγαλύτεραν ἀπόδοσιν. Ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπὶ ἴσοις ὅροις δὲν δικαιούται νὰ δεικνύῃ δυσμένειαν πρὸς ὀρισμένους ἐκ τῶν μισθωτῶν καὶ δὴ ἐκ προσωπικῶν λόγων (λ.χ. ἐνεκα προηγηθέντος δικαστικοῦ ἀγῶνος, λόγῳ καταγγελίας ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ παραβάσεων τοῦ ἐργοδότη εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας κλπ.).

Ἡ παρά τὸν νόμον χορηγήσεις ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη παροχῶν εἰς τινὰς μισθωτοὺς δὲν στηρίζει ἀξίωσιν τῶν παραλειφθέντων βάσει τῆς ἀρχῆς

1. Ἴδετε καὶ Πρ/κου Χαλκιδικῆς 37/66 (ΔΕΝ 22. 861).

της ΐσης μεταχειρίσεως (Α.Π. 747/70 ΔΕΝ 27. 298, Α.Π. 201/70 ΔΕΝ 26. 407).

Οί υπό σύγκρισιν μισθωτοί δέον ν' άνήκωσιν εις την αυτην ειδικότητα (Α.Π. 664/70 ΔΕΝ 27. 125), εινα δε άνεπίτρεπτος ή εφαρμογή της ΐσης μεταχειρίσεως μεταξύ μισθωτών διαφόρων κατηγοριών (Α.Π. 225/70 ΔΕΝ 26. 438, Α.Π. 610/66 ΔΕΝ 23.85, Α.Π. 648/64 ΔΕΝ 21. 516, Α.Π. 73/66 ΔΕΝ 22. 82, Α.Π. 327/66 ΔΕΝ 22. 590, Α.Π. 615/65 ΔΕΝ 22. 169, Α.Π. 491/64 ΔΕΝ 21. 292, Έφ. Αθ. 3079/69 ΔΕΝ 26. 754, Πρωτ. Αθ. 816/61 ΔΕΝ 18. 458), ώς μεταξύ διοικητικών και τεχνικών υπαλλήλων (Πρ/κου Αθ. 143/62 ΔΕΝ 18. 235), μεταξύ εξωτερικών υπαλλήλων άφ' ενός και Λογιστών ή Γραμματέων άφ' έτέρου (Έφ. Αθ. 3079/69 ΔΕΝ 26. 754, Πρβλ. Α.Π. 541/70 ΔΕΝ 27. 48), μεταξύ των εν Λιγνιτωρυχείοις Αλιβερίου άπασχολουμένων και των εις άλλας πόλεις έργαζομένων υπαλλήλων της ΔΕΗ (Α.Π. 610/66 ΔΕΝ 23. 85), μεταξύ μισθωτών άμειβαμένων δια σταθεροϋ χρημ. μισθοϋ και μισθωτών άμειβαμένων επί ποσοστοίς (Α.Π. 615/65 ΔΕΝ 22. 169), όταν ή έργασία είναι μάλλον επίπονος (Α.Π. 337/64 ΔΕΝ 20. 522), μεταξύ έγκύρωσ και άκύρωσ προσληθόντων μισθωτών (Πρωτ. Αθ. 16504/65 ΔΕΝ 21. 744), όταν ύφίσταται διαφορά προσόντων, πειθαρχίας και επιδόσεως (Α.Π. 440/63 ΔΕΝ 19. 625, Α.Π. 533/63 ΔΕΝ 20. 405, Α.Π. 7/65 ΔΕΝ 21. 714), όταν ή έργασία παρέχεται υπό ειδικάς συνθήκας (Α.Π. 121/64 ΔΕΝ 20. 645), όταν ή εκπλήρωσις της παροχής προσκρούη εις άπαγορευτικήν διάταξιν νόμου (Α.Π. 421/59 ΔΕΝ 15. 872, Α.Π. 337/64 ΔΕΝ 20. 522), όταν εξ έλευθεριότητας και μετά την άπόλυσιν κατεβλήθησαν ώρισμένα ποσά εις τινας μισθωτοϋς (Πρωτ. Αθ. 5634/64 ΔΕΝ 20. 526). Επίσης όταν ήλεκτροτεχνίτης της ΔΕΗ μετετάγη εις την 12ην μισθολογικήν κλίμακα, εν ω άλλοι ένετάχθησαν εις την 11ην κλίμακα, έφ' όσον ο μεταταχθείς εξηκολούθησεν εκτελών την αυτην έργασίαν και άπεδέχθη την μετάταξίν του, ήτις έπέφερε βελτίωσιν της θέσεώς του. Δέν δικαιούται της προσθέτου άμοιβής των φορτωσφορτωτών «στροφαδόρος» εκτελών ελαφροτέρα έργασίαν (Α.Π. 144/67 ΔΕΝ 23. 453).

Έγένετο όμως δεκτόν, ότι άντίκειται εις τας άρχάς της ΐσης μεταχειρίσεως ή εξαίρεσις ενός υπαλλήλου από δοθεισών γενικών αυξήσεων, έστω και αν αυτος άπουσίασεν, άδεία του έργοδότου, επί πεντάμηνον (Α.Π. 352/1959 ΔΕΝ 15. 565, Α.Π. 10/1960 ΔΕΝ 16. 105, Πρωτ. Αθ. 929/1960 ΔΕΝ 16. 302), ή μετάταξις μισθωτοϋ έχοντος ολιγώτερα προσόντα έναντι άλλου μη μεταταγέντος (Α.Π. 614/69 ΔΕΝ 26. 183), ή καθιέρωσις δώρου έργασίας δια νεοπροσληθέντα υπάλληλον όταν τó προϋπάρχον προσωπικόν άπασχολήται μόνον επί 7ωρον (Α.Π. 25/62 ΔΕΝ 18. 132), ή καταβολή μικροτέρου ήμερομισθίου εις ένα των ήλεκτροσυγκολλητών (Πρ/κου Καρδ. 213/61 ΔΕΝ 18. 261), ή παράλειψις χορηγήσεως εις ένα των Προϊσταμένων επιδόματος δαθέντος εις τούς λοιπούς, υπό τούς αυτούς όρους άπασχολουμένους (Πρωτ. Αθ. 7719/62 ΔΕΝ 18. 391), ο καθορισμός μισθοϋ δια τινας μόνον των δια

ποσοσῶν ἀμειβομένων μισθωτῶν ἐπὶ παραλείψει τῶν λοιπῶν, οἱ ὅποιοι οὕτω βλάπτονται (Α.Π. 521/62 ΔΕΝ 18. 931), ἡ ἀποστέρησις τῆς βαθμολογικῆς καὶ τῆς ἀντιστοίχου μισθολογικῆς ἐξελέξεως ὑπαλλήλων τελούντων ἐν ἰσότητι προσόντων πρὸς τοὺς κρινόμενους ὡς πρακτέους ἀνευ σοβαροῦ καὶ ἀποχρῶντος λόγου (Α.Π. 242/65 ΔΕΝ 22. 120), ἡ μισθολογικὴ διάκρισις μεταξὺ ἐνταχθέντων καὶ μὴ ὑπαλλήλων τῆς πρώην ΚΕΤΗΘ καὶ ἤδη ΔΕΗ (Α.Π. 301/69 ΔΕΝ 26. 101, Α.Π. 237/1966 ΔΕΝ 22. 498, Α.Π. 284/65 ΔΕΝ 21. 445), ἡ μὴ χορηγήσις εἰς ἓνα τῶν πολεμιστῶν τοῦ εἰς τοὺς ἄλλους οἰκιοθελῶς δοθέντος ἐπιδόματος 15 % (Α.Π. 572/65 ΔΕΝ 22. 64, Πρωτ. ἸΑΘ. 1260/63 ΔΕΝ 19. 326).

Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνεταί ἐπακριβῆς καθορισμὸς τῶν στοιχείων τῆς κρίσεως, διὰ νὰ καθίσταται ἐρριτὸς ὁ ἔλεγχος περὶ τῆς παραβάσεως ἢ μὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσης μεταχειρίσεως (Α.Π. 442/70 ΔΕΝ 26. 820).

Μισθωτοὶ μὴ ἀποτελοῦντες μέλη συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων δέν ν' ἀμείβωνται ὅπως καὶ τὰ μέλη αὐτῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἴσης μεταχειρίσεως (Νομ. Συμβ. 910/66 ΔΕΝ 23. 104).

Ἐν περιπτώσει μεταβιβάσεως ἢ συγχωνεύσεως ἐπιχειρήσεων, ἕνα κριτῆρ ἂν ἡ μεταχειρίσις τῶν μισθωτῶν εἶναι ἴση, συγκρίνονταί ὁ βαθμὸς, ἡ θέσις καὶ ὁ μισθὸς τοῦ χρόνου τῆς νέας παραχῆς καὶ μόνον, μὴ ἐπιτρεπομένης ἀναδρομῆς τῆς συγκρίσεως ταύτης εἰς τὸ παρελθὸν καὶ δὴ εἰς χρόνον ὑπηρεσίας παρ' ἄλλῳ ἐργαδότη (Α.Π. 637/65 ΔΕΝ 22. 170).

Ἡ παραίτησις ἀπὸ τοῦ δικαιώματος πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσης μεταχειρίσεως εἶναι ἐπιτρεπτὴ (Πρωτ. ἸΑΘ. 48826/66 ΔΕΝ 23. 182, Πρωτ. Θεσ. 3359/62 ΔΕΝ 18. 805, Πρ/κου Χαλκίδος 24/1963 ΔΕΝ 19. 332), ὡς ἐπὶ ὑπαλλήλου τῆς ΔΕΗ ἐνταχθέντος εἰς κατωτέραν θέσιν, ἀποδεχθέντος καὶ προσενεγκόντος τὰς ὑπηρεσίας του ἐπὶ μακρὸν (Πρ/κου Χαλκίδος 24/63 ΔΕΝ 19. 332) καὶ ἐπὶ τεχνικοῦ ὑπαλλήλου ἀποδεχθέντος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀπασχόλησίν του καθ' ἡμέρας ἀργίας τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ (Πρωτ. Θεσ. 3359/62 ΔΕΝ 18. 805).

Σχετικὸν τὸ Ν.Δ. 399/1947 (ΦΕΚ Α' 183/23.8.1947) περὶ κυρώσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Διεθνοῦς Ὄργανώσεως Ἑργασίας, καθ' ὃν αἰδ' ἴσην ἐργασίαν, δέν νὰ παρέχεται ἴση ἀμοιβή.

§ 26.—Προστασία τῆς συνδικαλιστικῆς δράσεως τῶν μισθωτῶν.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 (ἄρθρον 19 Συν/τος τοῦ 1968) διασφαλίζεται καὶ προστατεύεται θετικῶς μὲν τόσον ἡ ἐλευθερία τοῦ ἰδρύνειν σωματεῖα, ὅσον καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ διοικεῖν αὐτά, ἀρνητικῶς δὲ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀπέχειν οἰουδήποτε σωματείου (Α. Σβώλου - Γ. Βλάχου Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος τόμ. Β' σελ. 291 ἐπ., Κ. Ι. Δημάκη Ἡ Ἐποπτεία τῶν Ἑργατικῶν Σωματείων, 1959, σελ. 8 ἐπ., Συμβ. Ἐπιτρ. 68/1959 Ε.Ε.Δ. 18. 212 κ. ἄ.π. Βλέπετε καὶ Πρωτ. ἸΑΘ. 742/63 ΔΕΝ 18. 136, Πρωτ.

Σπάρτης 44/1957 ΔΕΝ 13. 375, Πρωτ. Α0. 17844/1956 ΔΕΝ 13. 288, Πρωτ. Α0. 10032/52 Ε.Ε.Δ. 11. 1272, Πρωτ. Θεσ. 2120/1950 Θεμ. ΕΑ 971). Ός εκ τούτου ή συνδικαλιστική δράσις τών μισθωτών δέν πρέπει νά παρακωλύεται δι' αίας δήποτε ένεργείας. Η δράσις όμως αύτη δέν ν' αναπτύσσεται εις τά πλαίσια τής εκτέλεσεως τής έργασιακής συμβάσεως, εις τρόπον ώστε νά μή παραμεληται ή εκτέλεσις τής έργασίας πρòς χάριν τής συνδικαλιστικής δράσεως (Πρ/κου Α0. 3442/1950 Ε.Ε.Ν. ΙΗ. 132-133 καί σημειώσεις Ε.Ε.Ν. αυτόθι). Η συνδικαλιστική δράσις τότε μόνον συγχωρείται όταν αναπτύσσεται πρòς νόμιμον προστασίαν τών επαγγελματικών συμφερόντων, άνευ διαταράξεως του ρυθμού τής έργασίας (Α.Π. 380/68 ΔΕΝ 24. 765). Ός πρòς τήν προστασίαν τής προσωπικότητος του συνδικαλιστού ίδετε τήν Πρωτ. Α0. 14519/67 (ΔΕΝ 24. 845).

Υπ' όψιν καί τά Ν.Δ. 795/1971 «περί σωματείων καί ενώσεων» (ΦΕΚ Α' 1/1.1.1971, ΔΕΝ 27. 441) καί 890/1971 «περί επαγγελματικών σωματείων καί ενώσεων» (ΦΕΚ Α' 106/28.5.1971, ΔΕΝ 27. 451). Ιδιαιτέρως ενδιαφέρει ένταύθα τó άρθρον 34 του τελευταίου Ν. Δ/τος (890/71), περί προστασίας συνδικαλιστικών στελεχών, όπερ έχει ως ακολουθώς:

«Άρθρον 34. — 1. Έπιφυλαττομένης τής ισχύος τών περι καταγγελίας τής σχέσεως έργασίας διατάξεων τής έργατικής νομοθεσίας καί του Άστικού Κώδικος, ή σχέσις έργασίας μισθωτών, οτινες τυγχάνουν πρόεδροι ή γενικοί γραμματεΐς οιονδήποτε έργασιακού σωματείου ή ενώσεως, αριθμούντων πλέον τών 100 μελών φυσικών προσώπων, ή α' καί β' αντιπρόεδροι ή ταμίαι τών διοικήσεων τών ενώσεων έργασιακών σωματείων δέν δύναται νά καταγγελθῆ κατά τήν διάρκεια τής θητείας των, ειμή μόνον διά σπουδαΐον λόγον καί κατά τήν διαδικασίαν του έπομένου άρθρου.

Προκειμένου περι τών άρχικώς εκλεγομένων κατά τήν πρώτην μετ' άρχαιρεσίας συγκρότησιν τής διοικήσεως εις σώμα ή προστασία συνεχίζεται καί επί έν έτος μετá τήν καθ' οιονδήποτε τρόπον λήξιν τής θητείας.

2. Σπουδαΐος λόγος κατά τήν έννοιαν τής προηγούμενης παραγράφου είναι:

α) Έάν κατά τήν σύναψιν τής άτομικής συμβάσεως έργασίας ó μισθωτός έξπατά τόν έργοδότην προσκομίζων ψευδή πιστοποιητικά ή βιβλιάρια πρòς λήψιν μεγαλύτερας άμοιβής.

β) Έάν ó μισθωτός προδίδη επαγγελματικά άπόρρητα ή ζητή ή δέχεται άθέμιτα πλεονεκτήματα, κυρίως προμηθειάς παρά τρίτων, επί ζημία του έργοδότη του.

γ) Έάν ó μισθωτός καθίσταται ένοχος βαρείας προσβολής ή έξυβρίσεως ή άπειλή σοβαρώς τόν έργοδότην ή τούς οικείους του.

δ) Έάν ó μισθωτός άρνῆται επιμόνως ύπηρεσίαν, ή άπειθῆ εις δεδικαιολογημένας ύπηρεσιακάς έντολάς του έργοδότη ή διά τής κουφότητος του θέτει εις κίνδυνον τήν ασφάλειαν προσώπων ή πραγμάτων ή μεθύσκειται εκ συστή-

ματος κατὰ τὴν παροχὴν τῆς ἐργασίας ἢ προσέρχεται εἰς αὐτὴν ἐν καταστάσει μέθης.

ε) Ἐάν διαπιστοῦται ὅτι ὁ μισθωτὸς εἶναι ἀνίκανος διὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἐργασίαν ἢ παραβιάζῃ οὐσιασθεῖς ὑποχρεώσεις του ἢ καὶ ἐπουσιώδεις τοιαύτας διὰ τὰς ὁποίας ὁμως ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ἐργοδότηου πρὸς αὐτὸν ἐπανειλημμένοι ὑποδείξεις.

στ) Ἐάν ὁ μισθωτὸς ἀπέχῃ τῆς ἐργασίας ἄνευ ἀδείας ἐπὶ μακρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα. Μακρὸν χρονικὸν διάστημα θεωρεῖται κατὰ τὰς περιστάσεις, ἰδίᾳ ὅταν τοῦτο ὑπερβάλῃ τὸ δεκαπενθήμερον ἐπὶ ὑπαλλήλων καὶ τὸ δεκαήμερον ἐπὶ ἐργατῶν.

Ὡς σπουδαῖος λόγος δὲν δύναται ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ θεωρηθῇ ἡ συνδικαλιστικὴ δράσις τοῦ μισθωτοῦ, ἰδίᾳ ὅταν αὕτη ἀσκῆται ἐκτὸς τοῦ τόπου ἐργασίας καὶ ἐν γένει ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ νόμου.

3. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον συνδικαλιστικὴ δράσις ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀπλάσσει τὸν μισθωτὸν τῆς ὑποχρεώσεως προσφορᾶς τῆς ἐργασίας του ἐντὸς τῶν κεκκονισμένων ὥρῶν ἐργασίας.

4. Εἰς τὰ μέλη τῆς διοικήσεως ἐργασιακοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως παρέχεται κατὰ τὰς ἐργασίμους ὥρας ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐργοδοτῶν ἄδεια ἄνευ ἀποδοχῶν ὀκτὼ ἕως ἐξήκοντα ὥρῶν μηνιαίως, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ὑπ' αὐτῶν πραγματοποιήσεως τῆς ἐκ τῶν καταστατικῶν διατάξεων ἀπορροῦσης συνδικαλιστικῆς δραστηριότητος. Διαφωνίαι ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρούσης παραγράφου, ἀποτελοῦσι συλλογικὰς διαφορὰς, ἐπιλύονται κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Ν. 3239/55 «περὶ τρόπου ρυθμίσεως τῶν συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας κλπ.», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως». Ὡς πρὸς τὴν καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ἴδετε κατωτέρω εἰς Μέρους Δ'.

§ 27.—Ἡ ἀπεργία εἶναι δικαίωμα τῶν μισθωτῶν.

Συναφὲς πρὸς τὸ θέμα τῆς συνδικαλιστικῆς δράσεως τῶν ἐργαζομένων εἶναι καὶ ἡ κήρυξις παρ' αὐτῶν ἀπεργίας (περὶ τῆς ἐννοίας αὐτῆς ἴδετε Α.Π. 829/1954 ΔΕΝ 11. 7). Κατὰ τὴν γενικῶς σήμερον κρατοῦσαν, τόσον εἰς τὴν θεωρίαν ὅσον εἰς τὴν νομολογίαν, ἄποψιν, ἡ ἀπεργία, ἐφ' ὅσον ἡ ἀσκησίς της δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ., εἶναι νόμιμον δικαίωμα τῶν μισθωτῶν ἀγνωρίζομενον ἐμμέσως ὑπὸ πλείστων ὅσων νομοθετικῶν διατάξεων (Α.Π. 670/1953 ΔΕΝ 10. 101, Πρωτ. Ἄθ. 4146/1953 Ε.Ε.Ν. Κ.731, Πρ/κου Ἄθην. 1598/1951 ΔΕΝ 7. 165, Πρ/κου Χαλκίδος 485/65 ΔΕΝ 22.68, Πρ/κου Ἄθ. 3315/1950 ΔΕΝ 6. 522). Ὡς ἐκ τούτου οὔτε ὡς ἀποχὴ ἐκ τῆς ἐργασίας λύουσα τὴν ἐργασιακὴν σύμβασιν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, οὔτε ὡς σπουδαῖος λόγος ἀζημίου καὶ ἀπρὸθέμου καταγγελίας τῆς συμβάσεως (672 Ἀστ. Κ.) δύναται νὰ θεωρηθῇ (Πρωτ. Ρόδου 163/1953 Ε.Ε.Δ. 12. 779).

Τούναντίον απόλυσις μισθωτοῦ γενομένη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον λόγῳ συμμετοχῆς του εἰς ἀπεργίαν εἶναι δυνατόν νὰ κριθῆ ὡς καταχρηστικῶς γενομένη (ἄκυρος) (Πρωτ. ἸΑΘ. 4569/51 Θ. ΞΒ 753).

Σ ἡ μ ε ρ ο ν τὰ τῆς ἀπεργίας καὶ ἀνταπεργίας ρυθμίζουσι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 36 καὶ 37 τοῦ Ν.Δ. 890/1971 (ΦΕΚ Α' 106/28.5.1971, ΔΕΝ 27. 451), τὰ ὁποῖα ἔχουσιν οὕτω:

«Ἄ ρ θ ρ ο ν 36. — 1. Ἀ π ε ρ γ ί α δύναται νὰ κηρυχθῆ ἐφ' ὅσον:

α) ἀποβλέπει εἰς ἐπίλυσιν διαφορᾶς πρὸς βελτίωσιν ὑφιστάμενων ὄρων ἐργασίας τῶν μισθωτῶν, καὶ ἀφορᾷ εἰς συγκεκριμένης ἐπιδιώξεις, γνωστοποιηθείσας ἐγγράφως εἰς τὸ ἕτερον μέρος καὶ

β) παρέλθῃ ἄπρακτος εὐλογος χρόνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν καλὴν πίστιν λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, ἔδει ν' ἀναμένεται ἢ διὰ διαπραγματεύσεων ἐπίλυσις τῆς διαφορᾶς.

Ἀπεργία ἐπιδιώκουσα καὶ ἄλλους σκοποὺς πέραν τῶν ὑπὸ στοιχείου α' τῆς παρούσης διαλαμβανομένων εἶναι παράνομος.

2. Ἡ, κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον, ἀπεργία κηρύσσεται καὶ πραγματοποιεῖται μόνον ἐφ' ὅσον ἀποφασίσῃ περὶ ταύτης ἢ συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ ἐργασιακοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως, ἢ προκειμένου περὶ δευτεροβαθμίου ἐνώσεως τὸ διοικητικὸν συμβούλιον αὐτῆς, εἰς πᾶσαν δὲ περιπτώσιν διὰ πλειοψηφίας τοῦ ἡμίσεος πλέον ἑνὸς τῶν δικαιουμένων ψήφου μελῶν.

3. Κηρυσσομένης ἀπεργίας ἢ διοικήσις τοῦ ἐργασιακοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως ὀφείλει:

α) νὰ γνωστοποιῆ τὴν κήρυξιν τῆς ἀπεργίας τεσσαράκοντα ὡκτὼ (48) τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τοῦ ἀποφασισθέντος χρόνου ἐνάρξεως αὐτῆς εἰς τὸν ἐργοδότην καὶ τὴν πλησιεστέραν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰπουργείου Ἐργασίας καὶ

β) νὰ μεριμνᾷ ὅπως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἐξακολουθήσῃ παρέχον τὰς ὑπηρεσίας τοῦ τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ ἐργοδότητος προσωπικόν.

4. Ἀπεργία δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μετὰ πάροδον ἐξήκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς περὶ κηρύξεώς της ἀποφάσεως.

5. Διαρκούσης τῆς ἰσχύος Συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ Διαιτητικῆς ἀποφάσεως, δὲν ἐπιτρέπεται ἢ διὰ συλλογικῶν μέτρων ἐπιδιώξεις μεταβολῆς τῶν ὄρων αὐτῆς.

6. Αἱ διατάξεις τῶν παρ. 2 ἕως 4 τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ ν. 3239/55 «περὶ τρόπου ρυθμίσεως τῶν συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας κλπ.» δὲν θίγονται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ἄρθρου.

7. Ἐπὶ μερικῆς ἀπεργίας, ἐὰν καθίσταται ἀνωφελὴς διὰ τὸν ἐργοδότην ἢ ὑπὸ τῶν μισθωτῶν προσφερομένη ἐργασία, οὗτος δικαιούται ν' ἀποποιηθῆ τὴν προσφορὰν χωρὶς νὰ καθίσταται ὑπερήμερος περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐργασίας.

»Ἄ ρ θ ρ ο ν 37. — 1. Ἀ ν τ α π ε ρ γ ί α δύναται νὰ κηρυχθῆ ὑπὸ ἐργαδοτικοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως ἐφ' ὅσον αὕτη ἀπεφασίσθῃ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς παραγράφου 2 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἀναλόγως ἐφαρμοζομέ-

νης. Κατ' ἐξαιρέσειν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἀνταπεργία καὶ ὑπὸ μεμονωμένων ἐργαδοτῶν ἐφ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς ἀπόκρουσιν κηρυχθείσης κατ' αὐτῶν μόνον ἀπεργίας».

Βάσει τῶν πρὸ τοῦ Ν.Δ. 890/71 ἰσχυρότων κανόνων ἡ νομολογία εἶχε καταλήξει εἰς τ' ἀκόλουθα πορίσματα:

Ἡ ἀπεργία δέον ν' ἀποβλέπη εἰς προστασίαν ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐννοίᾳ, εἶναι δὲ παράνομος ἡ ἐπιδιώκουσα πολιτικὸς σκοπούς, πλὴν δὲν εἶναι καταχρηστικὴ ἢ στραφεύσα κατὰ τοῦ ἀσθενεστέρου τῶν ἐργαδοτῶν (Α.Π. 68/67 ΔΕΝ 23. 274, Πρ. Ἄθ. 6800/65 ΔΕΝ 22. 250).

Οὐχὶ οἶα δῆποτε ἀπεργία, ἀλλὰ μόνον ἡ παρ' ἀνεγνωρισμένου ἐπαγγελματικοῦ σωματείου καὶ ὑπὸ τὰς νομίμους προϋποθέσεις κηρυσσομένη ἀπεργία εἶναι νόμιμος (Α.Π. 526/67 Ὁλ. ΔΕΝ 23. 937, Α.Π. 380/68 ΔΕΝ 24. 765, Α.Π. 272/68 ΔΕΝ 24. 581, Α.Π. 526/66 ΔΕΝ 22. 994, Α.Π. 495/66 ΔΕΝ 22. 897, Πρωτ. Ἄθ. 16953/65 ΔΕΝ 22. 3, Πρ/κου Χαλκίδος 485/65 ΔΕΝ 22. 68). Ὅθεν μεμονωμένα ἄτομα ἢ ἀνοργάνωται ὁμάδες δὲν δύνανται νὰ κηρύξουν ἀπεργίαν (Α.Π. 272/68 ΔΕΝ 24. 581). Εἶναι ἕως δυνατῆ ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων νομιμοποιήσις τῆς παρὰ τὸν νόμον κηρυχθείσης ἀρχικῶς ἀπεργίας (Α.Π. 272/68 ΔΕΝ 24. 581). Σημειωτέον, ὅτι ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ σωματείου δέον νὰ λαμβάνηται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας (Πρ/κου Χαλκίδος 485/65 ΔΕΝ 22. 68). Ἄνευ ὑπάρξεως τῶν προϋποθέσεων τούτων ἡ ἀποχὴ ἐκ τῆς ἐργασίας ἀποβαίνει ἀθαιρέτος (Πρωτ. Ἄθ. 16.953/65 ΔΕΝ 22.3) καὶ δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐργαδότην νὰ θεωρήσῃ τὴν ἀποχὴν ὡς καταγγελίαν τῆς ἐργ. συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 495/66 ΔΕΝ 22. 897), κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως βεβαίως (Α.Π. ὅλομ. 526/67 ΔΕΝ 23. 937). Ὅθεν ἀπεργία κηρυχθεῖσα ἀκαιρῶς καὶ ἀδικαιολογήτως κατὰ τὴν διάρκειαν διαπραγματεύσεων πρὸς σύναψιν σ.σ.ε., συνεχισθεῖσα καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν ταύτης, μετὰ παρανόμων ἐκδηλώσεων καὶ ἀλογίστου πείσματος, διαρκέσασα δ' ἐν ὅλῳ ἐπὶ 52 ἡμέρας, εἶναι καταχρηστικὴ, τῆς συμμετοχῆς εἰς ταύτην δυναμένης νὰ κριθῇ καὶ ὡς οἰκειοθελοῦς ἀποχωρήσεως (Α.Π. 296/66 ΔΕΝ 22. 545). Ἐκρίθη ὅτι εἶναι παράνομοι ἀπεργίαι ὅταν τὰ αἰτήματα εἶναι ἀνεδαφικά καὶ νόμῳ ἀβάσιμα (Πρ/κου Χαλκίδος 485/65 ΔΕΝ 22.68), ὅταν ἐπιζητῆται ἡ ἐπαναπρόσληψις νομίμως ἀπολυθέντων συναδέλφων τῶν ἀπεργῶν (Πρωτ. Ἄθ. 16.953/65 ΔΕΝ 22.3, Πρ/κου Ἄθ. 5853/65 ΔΕΝ 21. 329). Ὅμως κατὰ τὴν Α.Π. 526/66 (ΔΕΝ 22. 994) εἶναι νόμιμος ἀπεργία μισθωτῶν κηρυχθεῖσα ἐπὶ σκοπῷ ἐπαναπροσλήψεως ἀπολυθέντων συναδέλφων τῶν ἀπεργῶν.

Ἡ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀπεργίας μὴ ἀποδοχὴ τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν τῶν ἀπεργησάντων περιάγει τὸν ἐργαδότην εἰς ὑπερημερίαν (Α.Π. 68/67 ΔΕΝ 23. 274).

Μορφᾶς ἀπεργίας ἀποτελοῦν τόσον ἡ λεγομένη «*εὐκὴ ἀπεργία*» ὅσον καὶ ἡ «*ἐπιβραδυνομένη ἐργασία*» (Νομ. Συμβ. 913/66 ΔΕΝ 23. 855, Πρ/κου Ἄθ. 7927/63 ΔΕΝ 20. 368, Πρ/κου Θεσ/νίκης 1222/

1952 Ε.Ε.Δ. 12.82, σχόλιον Ε.Ε.Ν. Κ. 733), μὴ δυνάμεναι καὶ αὐταὶ νὰ κριθοῦν ὡς ἐκδηλώσεις συνεπαγόμεναι τὴν λύσιν τῆς συμβάσεως, λόγω ἀποχῆς ἐκ τῆς ἐργασίας ἢ ὡς σπουδαῖος λόγος λύσεως αὐτῆς. Ὑποστηρίζεται ἐν τούτοις ὅτι ἐπὶ τιαυτῆς μορφῆς ἀπεργιῶν ὁ ἐργοδότης ἔχει δικαίωμα νὰ μειώσῃ τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἀπεργούντων ἀναλόγως τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐργασίας των, κατ' ἄλλους δὲ πάλιν αἱ τιαυταὶ ἐκδηλώσεις ἀποτελοῦν εὐθείαν παράβασιν τῶν συμβατικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μισθωτοῦ, συνιστῶσαι τὸν κατὰ τ' ἀνωτέρω σπουδαῖον λόγον λύσεως τῆς συμβάσεως (Ἴδετε περὶ τούτου πλείονα κατωτέρω εἰς τὸ Μέρος Δ').

Ἡ ἀνταπεργία τῶν ἐργοδοτῶν ἀποτελεῖ ἐπίσης νόμιμον δικαίωμα των, ἐφ' ὅσον ἡ ἐνάσκησις του δὲν προσκρούει εἰς τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ. Δὲν εἶναι καταχρηστικὴ ἀνταπεργία Μεταλλευτικῆς Ἐπιχειρήσεως γενομένη πρὸς ἀπόκρουσιν αἰτημάτων ἀπεργούντων ἐργατοτεχνιτῶν τῆς (Πρ. ἸΑΘ. 10280/67 ΔΕΝ 24. 190). Διὰ τὴν κήρυξιν ἀνταπεργίας δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ λήψις ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ ἐργοδοτικοῦ σωματείου (Α.Π. ὅλομ. 55/69 ΔΕΝ 25. 257).

Ἄνταπεργίαν δ' ἀποτελεῖ ὁ ἀποκλεισμός τῶν μισθωτῶν ἐκ τῶν τόπων τῆς ἐργασίας καὶ ἡ μὴ παράδοσις εἰς τούτους τῶν μέσων τῆς ἐργασίας (Α.Π. 387/64 ΔΕΝ 20. 493, Πρ/κου ἸΑΘ. 6942/64 ΔΕΝ 22. 248) καθ' ὅσον δῆποτε τρόπον καὶ ἂν πραγματοποιῆται (Πρωτ. ἸΑΘ. 10.280/67 ΔΕΝ 24. 190). καὶ δὲν ἀποτελεῖ τιαυτὴν ἡ μὴ χρησιμοποίησις μόνον τῶν μὴ ἀποκηρυσσόντων τὴν ἀπεργίαν μισθωτῶν, ἄνευ διακοπῆς τῆς δραστηριότητος τῆς ἐπιχειρήσεως (Α.Π. 387/64). Πάντως ὅμως ἡ ἀξίωσις τοῦ ἐργοδοτοῦ νὰ δηλώσῃ ὁ μισθωτὸς ἂν θὰ ἐργασθῇ καθ' ὅλον τὸ ὥραριον τῆς ἐργασίας, ὅτι δὲν θ' ἀπεργήσῃ δηλαδὴ, εἶναι νόμιμος, ἀποφεύγων δὲ τὴν δῆλωσιν ταύτην ὁ μισθωτὸς δὲν κάμνει προσήκουσαν προσφορὰν τῶν ὑπηρεσιῶν του (Α.Π. 199/65 ΔΕΝ 21. 392, Α.Π. 387/64 ΔΕΝ 20. 493). Δὲν ἀποτελεῖ πάντως ἀνταπεργίαν ἡ παρὰ τοῦ ἐργοδοτοῦ διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν του διὰ ζητήματα τῆς ἐπαγγελματικῆς του τάξεως, ἄσχετα πρὸς τὰς διεκδικήσεις τῶν ἐργαζομένων καὶ μὴ ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ὅρους ἐργασίας αὐτῶν (Πρ/κου Θεσ. 234/66 ΔΕΝ 22. 558).

Μισθοὶ δὲν ὀφείλονται εἰς τοὺς μισθωτοὺς οὔτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπεργίας (Α.Π. 431/1959 ΔΕΝ 15. 906, Πρ/κου ἸΑΘ. 2470/1959 ΔΕΝ 15. 471, Σχόλιον Ε.Ε.Ν. Κ.733), οὔτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνταπεργίας (Α.Π. 387/64 ΔΕΝ 20. 493, Α.Π. 431/1959 ΔΕΝ 15. 906, Πρ/κου ἸΑΘ. 7927/63 ΔΕΝ 20. 368).

Ὡς πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἡμερῶν ἀπεργίας ὑπαλλήλων τοῦ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. ἴδετε τὴν Νομ. Συμβ. 132/1966 (ΔΕΝ 22. 700).

Βλέπετε σχετικῶς καὶ Ἄντ. Φλώρον ΕΕΔ 27. 393 ἐπ., Ι. Καποδίστριαν Μίσθωσις Ἐργασίας ὑπ' ἄρθρ. 652 ἀρ. 17, Τούση-Σταυροπούλου Ἔργ. Δίκαιον σελ. 249

§ 28.—Δ.Σ. περί καταργήσεως τῆς ἀναγκαστικῆς ἐργασίας.

Διὰ τοῦ Νομ. Δ/γματος 4221 /19.9.1961 (Φ.Ε.Κ. Α' 173/19.9.1961), ἐκυρώθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 105 Διεθνῆς Σύμβασις «περὶ καταργήσεως τῆς ἀναγκαστικῆς ἐργασίας», τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τῆς ὁποίας ἔχουν ὡς κάτωθι:

«Ἄρθρον 1. — Πᾶν Μέλος τῆς Διεθνoῦς Ὀργανώσεως Ἑργασίας ἐπικυροῦν τὴν παροῦσαν Σύμβασιν, ὑποχρεοῦται νὰ καταργήσῃ τὴν ἀναγκαστικὴν ἢ ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν καὶ ὅπως μὴ προσφεύγῃ εἰς ταύτην ὑπὸ οὐδεμίαν μορφήν.

α) εἴτε ὡς μέτρου ἐξαναγκασμοῦ ἢ πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως ἢ ὑπὸ μορφήν κυρώσεως πρὸς ἄτομα ἔχοντα ἢ ἐκφράζοντα πολιτικὰς γνώμας ἢ ἐκδηλοῦντα τὴν ἰδεολογικὴν αὐτῶν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν καθεστηκυῖαν πολιτικὴν, κοινωνικὴν καὶ οικονομικὴν τάξιν,

β) εἴτε ὡς μεθόδου ἐπιστρατεύσεως καὶ χρησιμοποίησεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ διὰ σκοποὺς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως,

γ) εἴτε ὡς μέτρου πειθαρχήσεως ἐν τῇ ἐργασίᾳ,

δ) εἴτε ὡς κολασμοῦ διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς ἀπεργίαν,

ε) εἴτε ὡς μέτρου φυλετικῆς, κοινωνικῆς, ἐθνικῆς ἢ θρησκευτικῆς διακρίσεως.

»Ἄρθρον 2. — Πᾶν Μέλος τῆς Διεθνoῦς Ὀργανώσεως Ἑργασίας ἐπικυροῦν τὴν παροῦσαν Σύμβασιν ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ ἀποτελεσματικὰ μέτρα διὰ τὴν ἄμεσον καὶ πλήρη κατάργησιν τῆς ἀναγκαστικῆς καὶ ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, ὡς ἀναγράφεται αὕτη ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τῆς παρούσης Συμβάσεως».

Ἡ ἰσχὺς τῆς ἀνωτέρω Δ.Σ. θέλει ἀρχίσει, κατὰ τὰ διὰ Β.Δ. καθορισθησόμενα, δώδεκα μῆνας μετὰ τὴν καταχώρησιν τῆς ἐπικυρώσεώς της παρὰ τῆ Δ.Ο.Ε.

Ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις κηρύξεως πολιτικῆς ἐπιστρατεῦσεως κατ' Α.Ν. 1984/1939 καὶ 450/1945 βλέπετε τὴν Α.Π. 690/1964 (ΔΕΝ 21. 518). Κατὰ Σ.Ε. 578/66 (ΔΕΝ 22. 402) εἶναι νόμιμοι αἱ διατάξεις περὶ πολιτικῆς ἐπιστρατεύσεως. Βλέπετε ἤδη καὶ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 398/68 (ΦΕΚ Α' 102/10.5.1968) «περὶ Πολιτικῆς Σχεδιάσεως Ἐκτάκτου Ἀνάγκης».

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

§ 29.—Ίσχύουσαι διατάξεις και περιεχόμενον αὐτῶν.

Διατάξεις, σχετικὰς μὲ τὴν ὑγιεινὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐργαζομένων περιέχει τὸ ἄρθρον 662 τοῦ Ἄστ. Κώδικος, κατὰ τὸ ὅποιον ἀφ' ἰσθωτῆς (ἐργοδότης) ὀφείλει νὰ διαρρυθμίξῃ τὰ τῆς ἐργασίας ὡς καὶ τὰ τοῦ χώρου αὐτῆς καὶ τῆς διανομῆς, τὰ τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ μηχανημάτων ἢ ἐργαλείων, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ προστατεύεται ἡ ζωὴ καὶ ἡ ὑγεία τοῦ ἐκμισθωτοῦ (ἐργαζομένου)». Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 663 Α.Κ., ἐὰν ὁ μισθωτὴς προσελήφθῃ καὶ διαιτᾶται ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ ἐργοδότη, ὑποχρεοῦται οὗτος τὰ τοῦ χώρου διαμονῆς καὶ ὕπνου, τὰ τῆς περιθάλψεως, χρόνου ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως νὰ διαρρυθμίξῃ κατὰ τρόπον διασφαλίζοντα τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ἠθικὴν ὡς καὶ τὴν ἐνάσκησιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν καθηκόντων τοῦ μισθωτοῦ.

Πρὸ τοῦ Α.Κ. περὶ τοῦ θέματος τούτου εἶχον προβλέψει, ὁ Ν. Γ'ΑΔΔ' καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 §§ 3, 4 καὶ 5 Ν. 2193/1920 περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐργατικῶν τινῶν νόμων, οἵτινες ἐκωδικοποιήθησαν διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 25.8/5.9.1920 «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν διατάξεων», τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ὁποίου ὀρίζει ὅτι:

«**Ἄ ρ θ ρ ο ν 1.** — Οἱ βιομήχανοι, βιοτέχναι, ἔμποροι καὶ παντὸς εἶδους ἐπιχειρηματῆαι καὶ ἐργοδότηαι ἢ διευθύνται ἢ διαχειρισταὶ ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων, ναυπηγείων, χημικῶν ἐργαστηρίων, ἀποθηκῶν, ἐργασιῶν φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως, ὑπαιθρίων ἐργασιῶν κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς οἰωνδῆποτε ἔργων, θεάτρων καὶ ἐγκαταστάσεων παντὸς εἶδους δημοσίων θεαμάτων, γραφείων, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, ὑποχρεοῦνται νὰ διευθετῶσι καὶ διατηρῶσι τὰ ἐργοστάσια, ἐργαστήρια καὶ καταστήματα αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς μηχανήματα, ἐργαλεῖα καὶ ἐξαρτήματα αὐτῶν εἰς τρόπον ἐξασφαλίζοντα τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐργαζομένους καὶ τοὺς περιοίκοις κατὰ κινδύνον ζωῆς, τῆς ὑγείας καὶ τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἐφ' ὅσον ἡ φύσις τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπιτρέπει. Ἰδίως δὲ δέον ὅπως λαμβάνηται παρ' αὐτῶν μέριμνα: α) Νὰ τηρῆται ἐν τοῖς τόποις τῆς ἐργασίας ἡ ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς ἀπαιτουμένη καθαριότης. β) Νὰ διατηρῆται κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν φυσικὸς φωτισμὸς ἐπαρκῆς, πλην τῶν ἐργασιῶν ἐκείνων, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, ἀπαιτοῦσι τεχνητὸν φωτισμόν, κατὰ δὲ τὴν νύκτα ὁ τεχνητὸς φωτισμὸς νὰ εἶναι ἐπαρκῆς, λαμβανομένων τῶν ἀναγκαίων προφυλάξεων διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ προσωπικοῦ κατὰ τῶν ἐκ τοῦ φωτισμοῦ κινδύνων. γ) Ὁ χώρος ἐκάστου διαμερίσματος ἐργατῶν νὰ εἶναι

ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, καθ' ἣν ἀναλογίαν ἀερισμῶ ὀρίζουσιν οἱ κανόνες τῆς ὑγιεινῆς, ἀνανευμένου κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνες τοῦ ἀέρος τοῦ διαμερισματος. δ) Νὰ μὴ ὑπάρχη ὑγρασία ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ τῶν τοίχων τοῦ διαμερισματος. ε) Τὰ μηχανήματα παντὸς εἶδους, οἱ τροχοί, αἱ τροχαλῖαι καὶ οἱ ἰμάντες οἱ μεταδίδοντες τὴν κινητήριον δύναμιν, νὰ εἶναι ἐγκατεστημένα καὶ νὰ λειτουργῶσιν ὑπὸ τοὺς καλλιτέρους δυνατοὺς ὅρους, οἵτινες ἀσφαλίζουσι τοὺς ἐργάτας κατὰ κινδύνων ζωῆς ἢ σωματικῆς ἀκεραιότητος. στ) Τὰ ἰκρίωματα εἰς τὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας καὶ ἐπιχειρήσεις νὰ κατασκευάζωνται κατὰ τρόπον ἀσφαλίζοντα τοὺς ἐργάτας κατὰ παντὸς κινδύνου. ζ) Εἰς τὰς ὑπαίθριους ἐν γένει ἐργασίας νὰ λαμβάνηται πᾶσα δυνατὴ πρόνοια, ὅπως ἀσφαλίζωνται οἱ ἐργάται κατὰ παντὸς κινδύνου, προφυλάσσονται δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων κατὰ τὸ θέρος.

§ 30.—Ποινικαὶ κυρώσεις.

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ ἐν λόγῳ Β.Δ. ὀρίζεται ὅτι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὡς ἄνω διατάξεων ἐποπτεύουσιν οἱ ἐπιθεωρηταὶ ἐργασίας, οἱ ὑγειονομικοὶ ἰατροὶ καὶ αἱ εἰδικαὶ ἀρχαὶ (τεχνικοὶ ἐπιθεωρηταὶ ἴπ. Ἐργασίας κλπ.), ἐνῶ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 3 ἀπαγγέλλονται ποινὰ κατὰ τῶν παραβάτων. Τὸ ἀρθρον 3 ἔχει οὕτω:

«**Ἄ ρ θ ρ ο ν 3.**—Πᾶς ἐργοδότης καὶ πᾶς διευθυντής, διαχειριστής, ἰδιοκτήτης, τεχνίτης, ἐργάτης ἢ ἐργάτρια ἐπιχειρήσεως ἢ ἐπαγγέλματος, παραβαίνων τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Γ'ἈΔ' καὶ τῶν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ Β.Δ. καὶ εἰδικῶν κανονισμῶν τιμωρεῖται, ἂν δὲν ὑπάρχη περίπτωσις ἐφαρμογῆς αὐστηροτέρων διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, διὰ χρηματικῆς ποινῆς δραχ. 300 μέχρι 3.000⁽¹⁾ καὶ μὲ φυλάκισιν μέχρις ἑξ μηνῶν. Ἡ χρηματικὴ αὕτη ποινὴ πολλαπλασιάζεται ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διακεκριμένων παραβάσεων ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν, ἐπὶ κινδύνῳ ἢ εἰς βῆρος τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ παράβασις, μὴ δυναμένη ὅμως νὰ ὑπερβῇ ἐν συνόλῳ τὰς 10.000 δραχμῶν. Τὸ δικαστήριον ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει δύναται νὰ ἐπιδικάζῃ ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ χρηματικὴν ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος ἀπὸ δραχμῶν 100 μέχρι 1.000, ἀσχέτως τῆς ζημίας ἣν οὗτος ὑπέστη, ὡς ἐπίσης νὰ διατάξῃ τὸ κλείσιμον τοῦ ἐργοστασίου, ἐργαστηρίου, ἀποθήκης ἢ καταστήματος, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν πληροῖ τοὺς ὅρους τῶν νομικῶν διατάξεων καὶ κανονισμῶν περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπάρχει περὶ τούτου ἐκθεσις τοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου. Ἀπαγγελλομένου τοῦ τοιοῦτου κλεισίματος, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, δημιουργεῖται, τούτῳ καὶ μόνῳ τῷ λόγῳ, ὑπὲρ τοῦ ἐκμισθωτοῦ

1. Τὰ ὄρια τῶν χρηματικῶν ποινῶν ὀρίσθησαν διὰ τοῦ Ν.Δ. 790/1970 (ΦΕΚ Α' 294/31.12.1970) ἀπὸ 3.000—1.000.000 δραχμῶν, τὰ δὲ ὄρια τῶν προστίμων ἀπὸ 300—10.000 δραχ. Τὰ πρότερον προβλεπόμενα εἰς μεταλλικὰς δραχμὰς χρηματικὰ ποινὰ καὶ πρόστιμα καταργοῦνται καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐφαρμόζονται τ' ἀνωτέρω ὄρια ποινῶν.

λήξις τῆς ὑφισταμένης μισθώσεως, συνεπαγομένη τὸ δικαίωμα πρὸς ἔξω-
σιν, καὶ ἰσχύοντος ἔτι ἐνοικιοστασίου. Οἱ τεχνικοί διευθύνται⁽¹⁾ ὑποχρεοῦν-
ται ὅπως ἀνυπερθέτως, ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ
παρόντος νόμου, ἐξακολουθητικῶς δὲ κατόπιν ἐντὸς ἐκάστης ἐξα-
μηνίας ἀναφέρωσιν ἐγγράφως εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας τὴν κατὰ
τούς κειμένους νόμους καὶ κανονισμοὺς κατάστασιν ἐν γένει τῆς λειτουργίας
τῶν ἄνω ἐπιχειρήσεων καὶ τὰ πρὸς Θεραπείαν τῶν ἐλλείψεων ληπτέα μέ-
τρα. — Οἱ τεχνικοί διευθύνται, ἐφ' ὅσον κατὰ τὰ εἰρημμένα, ὑπέβαλον εἰ-
λικρινεῖς ἐκθέσεις ἀπαλλάσσονται τῆς ποινικῆς διώξεως. — Οἱ γενικοί διευ-
θύνται ἢ ἰδιοκτῆται ἀπαλλάσσονται τῆς ποινικῆς διώξεως, ἐφ' ὅσον ἔχουσι
τεχνικὸν διευθυντὴν τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν ἢ διατα-
γὴν τοῦ ὁποίου διατελεῖ τὸ ἐργαζόμενον προσωπικόν, καὶ ἐφ' ὅσον ἐξε-
τέλεσαν ἐγκαίρως, τὰ παρ' αὐτοῦ, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας
ὑποδειχθέντα μέτρα. — Ἐν ὑποτροπῇ λαβύσῃ χώραν ἐντὸς διετίας ἀπὸ τῆς
καταδικῆς πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ποιναὶ διπλασιάζονται. — Αἱ ἄνω παραβάσεις
διώκονται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, δικαζόμεναι ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου τοῦ
τόπου τῆς ἐργασίας. Ἀναστολὴ ἢ μετατροπὴ ποινῆς, ὡς καὶ ἀνακοπὴ καὶ
ἔφεσις, δὲν ἐπιτρέπονται ἐν προκειμένῳ⁽²⁾. Ὅσακις ἐπὶ τῶν τοιούτων παραβά-
σεων ὑπάρχει μὴνυσις τοῦ ἀρμοδίου Ἐπιθεωρητοῦ ἢ Ἐπόπτου ἐργασίας, ὁ
εἰσαγγελεὺς ὑποχρεοῦται εἰς εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ πλημμελειο-
δικεῖον ἀνυπερθέτως κατὰ τὴν πρώτην δικάσιμον αὐτοῦ, μεθ' ἡμέρας δέκα
ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς μηνύσεως, ἐν ἀναβολῇ δὲ τυχόν ὑπὸ τοῦ πλημμελειο-
δικείου τὴν πρώτην δικάσιμον μεθ' ἡμέρας 20 ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀνα-
βλητικῆς ἀποφάσεως.

¹ Ἐν σχέσει μὲ τὰς συμπαραμαρτούσας ἀστικὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἐργοδοτῶν
ἴδετε Α.Π. 696/64 (ΔΕΝ 21. 633), Πρωτ. ἈΘ. 23.006/64 (ΔΕΝ 21. 141)
Πρ. ἈΘ. 4194/62 (ΔΕΝ 18. 844).

§ 31.—"Ἄλλαι σχετικαὶ διατάξεις.

Διατάξεις σχετικὰς μὲ τὴν ὑγιεινὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐργατῶν περι-
έχουν ἐπίσης: 1) Τὸ Π.Δ. τῆς 14/22.3.1934 «περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν
ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων τῶν πάσης φύσεως βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν
ἐργαστηρίων κλπ.» (Φ.Ε.Κ., Α' 112/22.3.1934). Τὸ κεφαλαϊώδους σημασίας
νομοθέτημα τοῦτο, ὅπερ ἐπιβάλλεται νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν των ὅλοι οἱ ἐργο-
δόται, ἔχει καταχωρισθῆ εἰς ΔΕΝ 1949 (τεύχη 100, 101-102 καὶ 104) σελ.
485-492, 519-525 καὶ 586-591.

1. Κατὰ τὰς Νομ. Συμβ. 274/1961 (ΔΕΝ 17. 331) καὶ Πρβλ. Α.Π. 40/62 ΔΕΝ 18.
811, 4126/57 (ΔΕΝ 13. 1033), ὡς τεχνικός Διευθυντῆς ἐπιχειρήσεως, ὑπέχων
καὶ τὰς ἐκ τῶν παραβάσεων ποινικὰς εὐθύναι, δύναται νὰ ὀρίζεται πρόσωπον κεκτημένον
εἰδικὰς γνώσεις καὶ οὐχὶ διοικητικὸς ὑπάλληλος.

2. Αἱ διατάξεις περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς μετατροπῆς, τῆς ἀναστολῆς καὶ τῆς ἐφέσεως
δὲν ἐφαρμόζονται ἤδη μετὰ τὸν νέον Ποινικὸν Κώδικα καὶ τὴν νέαν Ποινικὴν Δικονομίαν.
Τ' ἀνωτέρω ἀδικήματα δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσι καὶ ὡς αὐτόφωρα.

2. Τὸ Π.Δ. τῆς 12.1.1934 περὶ ὑπαθρίων ἐργασιῶν.
3. Τὸ Β.Δ. τῆς 17.2.1956 περὶ οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν.
4. Ὁ Μεταλλευτικὸς Κώδικς (ἄρθρα 28 καὶ 48, ἄρθρον 1 Ἄν. Ν. 2514/40 καὶ ἄρθρον 27 Α.Ν. 18.10.1935), τὸ Ν.Δ. 4029/59 περὶ Μεταλλείων (ἄρθρον 26) καὶ ἡ Ἄπ. Ἑπ. Βιομηχανίας 14.065/23.2.1955 περὶ Μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν⁽¹⁾.
5. Τὸ Β.Δ. 464/68 περὶ Κανονισμοῦ εἰς Τυπογραφεῖα κλπ. (ΦΕΚ Α' 153/12.7.68, ΔΕΝ 24. 823).
6. Τὸ Β.Δ. 362/68 «περὶ κανονισμοῦ καὶ ἀσφαλείας ἐργαζομένων ἐν τοῖς βυρσοδεψείοις» (ΦΕΚ Α' 117/27.5.68, ΔΕΝ 24. 614).
7. Τὸ Π.Δ. τῆς 17.9.1934 περὶ βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐργασιῶν εἰς ὑπόγεια.
8. Τὸ Π.Δ. 24.9.1934 καὶ τὸ Β.Δ. 380/1963 περὶ αὐτοκίνητοστασιῶν.
9. Τὸ Β.Δ. 10.9.1937 περὶ ξυλουργικῶν ἐργοστασιῶν.
10. Τὸ Π.Δ. τῆς 22.12.1933 περὶ φορητῶν κλιμάκων.
11. Ὁ Ν. 6313/34 (ἄρθρον 1) καὶ τὸ Β.Δ. 16.3.1923 περὶ σταφιδικῶν ἐργοστασιῶν καὶ σταφιδαποθηκῶν.
12. Τὸ Β.Δ. τῆς 13.10.1923 καὶ τὸ Π.Δ. τῆς 30.10.1924 περὶ ἀποθηκῶν συσκευασίας σύκων.
13. Τὸ Β.Δ. 796/68 «περὶ Κανονισμοῦ ἀσφαλείας τῶν εἰς τὰς ἀποθήκας ἀκατεργάστων δερμάτων ἐργαζομένων» (ΦΕΚ Α' 277/27.11.68, ΔΕΝ 25. 340).
14. Τὸ Β.Δ. τῆς 15.4.1938 περὶ Σφαγείων.
15. Τὸ Β.Δ. τῆς 3.12.1938 περὶ ἐργαστηρίων ἀλλαντοποιίας.
16. Ἡ ἀπόφασις Ἑπ. Ἐθν. Οἰκον. 67288/9.8.34 περὶ ὑφαλοχρωματιστῶν, σφυροκόπων καὶ λεβητοκαθαριστῶν.
17. Τὸ Β.Δ. τῆς 14.8.1913 περὶ γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων (ἄρθρον 35).
18. Ὁ Ν. 4053/60 περὶ ἀντιφυματικῆς ἀγῶνος (ἄρθρον 7).
19. Τὸ Ν.Δ. 4095/60 περὶ ἀφροδισίων νόσων (ἄρθρον 4).
20. Ὁ Ν. 2272/1920 περὶ χρήσεως λευκοῦ φωσφόρου εἰς πυρεῖα.
21. Ὁ Ν. 2994/22 (ἄρθρα 1, 2, 5), τὸ Β.Δ. 17.12.1921, ἡ Ἀπόφασις Ἑπ. Ἐθν. Οἰκον. 7059/28.1.1922 περὶ ἀπαγορεύσεως στουπετσίου εἰς χρωματισμοῦς.
22. Ὁ Α.Ν. 30.10.1935 καὶ τὸ Β.Δ. 20.5.1938 περὶ μεταφορᾶς μεγάλων δερμάτων διὰ πλοίων.
23. Ὁ Ν. 6011/1934, ὁ Α.Ν. 97/1936 καὶ ὁ Α.Ν. 1204/1938 περὶ ἀπαγορεύσεως μολυβδόχων χρωμάτων.

1. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν μισθωτῶν ἐν περιπτώσει παραβάσεων τοῦ ἐργοδότη (ἴδετε Πρ/κου Χαλκιδικῆς 37/66 (ΔΕΝ 22. 861)).

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ⁽¹⁾

§ 32.—Γενικά.

Περὶ τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1914 ὁ νόμος 551, ὅστις μετὰ τῶν ἀκολουθησασῶν σχετικῶν διατάξεων (ἄρθρ. 3 § 6 τοῦ Κώδικος Ν. 2114 καὶ ἄρθρ. 1, 2, 3, 4, 5, 12 § 1 τοῦ Ν. 2193) ἐκωδικοποιήθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 24.7/25.8.1920 «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν νόμων περὶ εὐθύνης πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐξ ἀτυχήματος ἐν τῇ ἐργασίᾳ παθόντων ἐργατῶν ἢ ὑπαλλήλων».

Κατὰ τὰς διατάξεις τούτου (τροποποιηθέντος καὶ συμπληρωθέντος διὰ τῶν Ν.Δ. 20/24.1.1923, 25.7/15.8.1923, 408/1941 καὶ τῶν νόμων 4705/1930, 5241/1931, 6234/1934 καὶ 1224/1944) ἐργατικὸν ἀτύχημα εἶναι τὸ ἐκ βιαίου συμβάντος ἐπερχόμενον εἰς ἐργάτην ἢ ὑπάλληλον ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας ἢ ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ἢ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης διήρκεσε πέραν τῶν 4 ἡμερῶν. (Βλέπετε σχετικῶς Α.Π. 97/62 ΔΕΝ 18. 714, Α.Π. 520/1959 ΔΕΝ 16. 143, Α.Π. 72/1960 ΔΕΝ 16. 197, Α.Π. 227/1958 ΔΕΝ 14. 641, Α.Π. 383/1955 ΔΕΝ 11. 391, Α.Π. 641/1952 Θ. ΞΔ 39, Α.Π. 24/1951 Ν. Δίχ. 7.257).

Ἡ νόσος τοῦ μισθωτοῦ δὲν ἀποτελεῖ ἐργατικὸν ἀτύχημα ὅταν αὕτη εἶναι τὸ σύνθηες ἀποτέλεσμα τῆς λαθνοῦσης καὶ προοδευτικῆς ἐπενεργείας, ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ του, διαφόρων ἐπαγγελματικῶν αἰτίων καὶ ὄρων, ὡς ἡ ἐπιδεινώσις καταστάσεως ναυτικοῦ ὀφειλομένη εἰς ἀμέλειαν τοῦ πλοιάρχου (Α.Π. 523/68 ΔΕΝ 25. 8), εἶναι ὅμως ἐργατικὸν ἀτύχημα ὅταν προῆλθεν ἐκ τῆς ἐν δεδομένη περιπτώσει ἐκτελέσεως τῆς ἐργασίας ὑπὸ συνθήκας ὅλων ἐξαιρετικῶς καὶ ἀνωμάλους (Σ.Ε. 1388/1958 ΔΕΝ 14. 663, Α.Π. 801/1958 ΔΕΝ 15. 138, Α.Π. 260/1941 Θ. ΝΓ 232, Α.Π. 53/1939 Θ.Ν. 413, Α.Π. 438/1939 Θ. ΝΑ 28, Πρωτ. Ἡλείας 178/1950 Θ. ΞΑ 851).

Πνευματικὴ νόσος ὀδηγήσασα εἰς αὐτοκτονίαν δὲν ἀποτελεῖ ἐργατικὸν ἀτύχημα (Πρωτ. Ἄθ. 3335/61 ΔΕΝ 18. 590). Ἡ ἀνάθεσις ὅμως βαρείας ἐργασίας εἰς μισθωτὸν μῆπω πλήρως ἀποθεραπευθέντα ἐκ νόσου συνιστᾷ ἐργ. ἀτύχημα (Α.Π. 696/64 ΔΕΝ 21. 633).

Καὶ ἐν β ρ α δ ε ἰ α ἐ κ δ η λ ὡ σ ε ι τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ βιαίου συμ-

1. Ἰδετε σχετικῶς Χρ. Οἰκονόμου «Δίκαιον ἐργατικῶν ἀτυχημάτων καὶ ἐπαγγελματικῶν νόσων» καὶ Π. Παυλάκη «Ἀτυχήματα ἐργασίας».

βάντος ὑφίσταται ἐργατικὸν ἀτύχημα (Σ.Ε. 1673/1958 ΔΕΝ 14. 947).

Ἵπαιτιότητι τοῦ ἐργατοῦ δὲν ἀπαιτεῖται (Εἰρ. Μάσσητος 27/64 ΔΕΝ 21. 236).

Ἐὰν ὁ παθὼν ἐκ π ρ ο θ ε σ ε ω ς προεκάλυσε τὴν βλάβην, δὲν θεωρεῖται ὅτι ὑπάρχει ἐργατικὸν ἀτύχημα. Ἡ τυχὸν ὁμοῦ ἀμέλεια τοῦ παθόντος δὲν αἶρει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐργατικοῦ ἀτυχήματος (Α.Π. 727/64 ΔΕΝ 21. 634).

Κατὰ τὴν νομολογίαν ἀποτελοῦσιν ἐργατικὰ ἀτυχήματα: Φυματίωσις προκληθεῖσα ἐξ ἐργασίας ἐκφορτώσεως εἰς ψυγεία κατεψυγμένων ἰχθύων (Α.Π. 205/64 ΔΕΝ 20. 758), ἡ ἐπιδεινώσις ὑφισταμένης παθήσεως, ἡ προσελθοῦσα ἔνεκεν ἀσυνήθων καὶ ἐκτάκτων συνθηκῶν ἀπασχολήσεως τοῦ παθόντος (Α.Π. 153/68 ΔΕΝ 24. 401, Α.Π. 346/66 ΔΕΝ 22. 727, Α.Π. 678/64 ΔΕΝ 21. 518, Α.Π. 499/62 ΔΕΝ 19. 472, Ἐφ. Ἀθ. 761/70 ΔΕΝ 27. 378, Ἐφ. Ἀθ. 2704/70 ΔΕΝ 27. 382, Πρωτ. Ἀθ. 23. 274/64 ΔΕΝ 21. 589, Εἰρ. Ἀθ. 5306/63 ΔΕΝ 19. 778, Α.Π. 270/71 ΔΕΝ 27. 693), οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ἡ ἐπιδεινώσις ἡ ὑφειλομένη εἰς τὸ εἶδος τῆς συμπεφωνημένης ἐργασίας (Α.Π. 678/64 ΔΕΝ 21. 518), ὁ πνιγμὸς Ναυτικοῦ πάσχοντος ἐκ νευρασθενείας, δι' ἣν δὲν εἶχον ληφθῆ μέτρα θεραπείας καὶ ἐπιτηρήσεως (Α.Π. 153/68 ΔΕΝ 24. 401), ὁ φόνος μηχανικοῦ πλοίου παρὰ τοῦ ἀρχιθερμαστοῦ αὐτοῦ (Α.Π. 303/68 ΔΕΝ 24. 743). Ἐθεωρήθησαν ἐπίσης ὡς ἐργατικὰ ἀτυχήματα: Ὁ θάνατος ἐκ φόβου ἐν τῇ ἐργασίᾳ (Α.Π. 72/1960 ΔΕΝ 16. 197), ἡ γαστρορραγία (Πρωτ. Ἀθ. 20104/1959 ΔΕΝ 16. 71), ἡ καταπλάκωσις ἐργάτου κατὰ τὴν δι' αὐτοκινήτου μεταφορὰν συλλεγομένων καρυοκορμῶν (Α.Π. 520/1959 ΔΕΝ 16. 143), ἡ ἐν καταβολῇ ἐξαιρετικῶν προσπαθειῶν περισφιγῆς ἐκ κήλης (Σ.Ε. 1388/1958 ΔΕΝ 14. 663) ὁ τραυματισμὸς ἐξ ὄλμου ριφθέντος εἰς τὸν τύπον ἐργασίας ἐκ παρακειμένου στρατ. τμήματος (Α.Π. 641/1952 Θ. ΞΔ 39), ἐξ ἐκρήξεως νάρκης (Πρωτ. Τρικ. 10/1952 Ε.Ε.Δ. 11. 924), ἡ ἐκ πτώσεως τεμαχίου ξύλου κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ψεκασμοῦ πάθησις τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἐργάτου (Εἰρ. Διμ. Βαθίας - Σάμου 26/1951 Θ. ΞΒ 753), ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ δυσμενεῖς συνθήκας προσβολὴ ἐκ παρωτίτιδος (Πρωτ. Ἀθ. 11184/1950 Θ. ΞΒ 154, Α.Π. 493/1938 Θ. Ν. 297), ἡ λόγῳ ἐντατικῆς, συνεχοῦς, ταχείας καὶ λίαν κοπιώδους ἐργασίας πρόκλησις θανάτου ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας (Α.Π. 488/1950 ΔΕΝ 7. 18). Τοῦναντίον ὁ θάνατος ἐκ συγκοπῆς ὑπὸ συνήθεις συνθήκας δὲν ἀποτελεῖ ἐργατικὸν ἀτύχημα (Α.Π. 383/1955 ΔΕΝ 11. 39, Σ.Ε. 1370/1957 ΔΕΝ 13. 598). Οὗτε ὁ θάνατος ἐξ ἀ ρ τ η ρ ι ο σ κ λ η ρ ῶ σ ε ω ς (Α.Π. 243/1954 Θ. ΞΕ 606). Ἀποτελεῖ ἐπίσης ἐργατικὸν ἀτύχημα, ἡ πνευμονικὴ πάθησις, ἡ προσελθοῦσα ἐκ τῆς ἐν ὑπαίθρῳ καὶ μὲ ὑγρὸν δάπεδον ἀπασχολήσεως (Α.Π. 520/1953 ΔΕΝ 10. 25), ἡ ἐκτσιμεντοκόνεως πάθησις τῶν ὀφθαλμῶν (Πρωτ. Λεβ. 384/1951 ΕΕΔ 11. 322), ἡ φυματίωσις ἡ προσελθοῦσα λόγῳ ἀπασχολήσεως ὑπὸ βροχῆν (Α.Π. 106/1938 Θ. ΜΘ 500, 368/1938 ΕΕΝ ΣΤ. 8), εἴτε εἰς ὑπερωριακὴν ἢ ἐντατικὴν ἐργασίαν (Α.Π. 126/1938 Θ. ΜΘ 509, Α.Π. 457/1938 ΕΕΝ ΙΣΤ. 116), ἡ ἐλονοσία μισθωτοῦ ὑπηρετοῦντος εἰς ἐλειογενές

μέρος (Α.Π. 318/1938 ΕΕΝ Ε. 719), ή φρενοβλάβεια του μισθωτού ή οφειλομένη εις ψύξιν τῆς κεφαλῆς ἕνεκα τῆς ὑπὸ βροχῆν καὶ ἄνεμον ἀπασχολήσεώς του (Α.Π. 480/1938 ΕΕΝ ΙΣΤ. 149) κ.ἄ.

Πρὸς ὑπαρξίν ἐργατικοῦ ἀτυχήματος ἀπαιτεῖται ὅπως ἔνεκα τῆς ἐργασίας δημιουργηθῶν αἱ ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ ἀτυχήματος συνθήκαι (Α.Π. 727/64 ΔΕΝ 21. 634), μὴ ὑφισταμένου τοιούτου ὅταν ὁ μισθωτὸς ἔπαθεν εἰς ἐργασίαν ἄσχετον, ὡς ὅταν δι' ἀτομικὴν του ἱκανοποίησιν ἐχρησιμοποίησε τὸν ἐλκυστήρα τῆς ἐργοδότηδος ἐπιχειρήσεως (Α.Π. 97/62 ΔΕΝ 18. 714). Πάντως ἐργατικὸν ἀτύχημα ὑφίσταται οὐ μόνον ὅταν ἡ πάθησις ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἔλαβε χώραν ἐκ γεγονότος συναφοῦς πρὸς τὴν ἐργασίαν, λ.χ. κατὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐργατῶν εἰς τὸν τόπον ἢ ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐργασίας (Α.Π. 351/1958 ΔΕΝ 14. 792, Α.Π. 24/1951 Ν. Δικ. Ι. 257), ἰδίᾳ ὅταν ἡ μεταφορὰ γίνεται διὰ μεταφορικοῦ μέσου τοῦ ἐργοδότη (Εἰρ. 'Αθ. 3547/62 ΔΕΝ 18. 788). Ἐκρίθη ὅτι ἀποτελεῖ ἐργ. ἀτύχημα καὶ τὸ συμβῆν κατὰ τὴν μετάβασιν εἰς τὴν ἐργασίαν, ὡς καὶ τὸ ὀφειλόμενον εἰς ἐνέργειαν γενομένην πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐργοδότη, ἔστω καὶ ἄνευ ρητῆς ἐντολῆς του (Σ.Ε. 847/69 ΔΕΝ 26. 100).

§ 33.—Ἐκτασις ἰσχύος Ν. 551.

Ὁ Νόμος 551/1914 ἐφαρμόζεται οὐ μόνον ἐπὶ ἐγκύρων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων, ἤτοι ἐπὶ ἀπλῶν σχέσεων ἐργασίας (Χρ. Οἰκονόμου Δίκ. Ἔργ. Ἀτυχημάτων § 62, Α.Π. 361/65 ΔΕΝ 21. 660, Α.Π. 499/62 ΔΕΝ 19. 472, Α.Π. 257/57 ΔΕΝ 13. 570, Πρ/κου Χανίων 11/63 ΔΕΝ 19. 777). Ἡ ὑπαρξίς δὲ συμβάσεως ἐργασίας, ἔστω καὶ ἀκύρου, ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς (Α.Π. 361/65 ΔΕΝ 21. 660).

§ 34.—Ὑπαγόμεναι εἰς τὸν Ν. 551 Ἐπιχειρήσεις.

Οὐχὶ πάντες οἱ ἐργοδῶται, ἀλλὰ μόνον οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸν ἄρθρον 2 τοῦ προδιαληφθέντος Β.Δ. τῆς 24.7./25.8.1920 ὑπάγονται εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου ὀριζομένας ὑποχρεώσεις, ἤτοι: Οἱ ἐργοδῶται οἰκοδομικῶν καὶ ἄλλων τεχνικῶν ἔργων, οἱ κύριοι ἐπιχειρήσεων διεξαγομένων εἰς παντὸς εἴδους βιομηχανικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ἐργοστάσια, ἐργαστήρια, ἄλλους τόπους ἐργασίας, ἢ συνεργεῖα, ἐν αἷς γίνεται χρῆσις μηχανικῶν ἐργαλείων, οἱ κύριοι ἐπιχειρήσεων μεταφορᾶς διὰ γῆς ἢ ὕδατος, φορτώσεως, ἐκφορτώσεως καὶ ἀποθηκεύσεως παντὸς εἴδους, οἱ κύριοι τῶν μὴ περιλαμβανομένων ἐν ἄρθρ. 1 τοῦ ΒΩΜΑ' Νόμου τῆς 21 Φεβρουαρίου 1901 ἐπιχειρήσεων ὀρυχείων καὶ λατομείων¹⁾, ὡς καὶ πάσης ἐν γένει ἐπιχειρήσεως ἢ ἐκμεταλλεύσεως, ἐν αἷς κατασκευάζονται ἢ χρησιμοποιοῦνται ἐκρηκτικαὶ ἢ τοξικαὶ ὕλαι ἢ γίνεται

1. Ἴδε ὁμοίως καὶ Α.Ν. 1687/1939.

χρήσις μηχανῆς κινουμένης διὰ δυνάμειος ἄλλης πλὴν τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ζώου. Ἐπίσης τὸ Δημόσιον καὶ πᾶν ἐν γένει νομικὸν πρόσωπον ἀπασχολοῦν ἀπ' εὐθείας ἐργάτας ἢ ὑπαλλήλους εἰς ἐργασίας ἢ ἐπιχειρήσεις, ὡς αἱ ἀνωτέρω ἀναφερόμεναι. (Βλ. Πρωτ. Θεσ/κῆς 2035/1963 ΔΕΝ 19. 776). Καὶ τὰ Νομαρχιακὰ Ταμεία εὐθύνονται κατὰ τὴν Α.Π. 537/64 (ΔΕΝ 21. 513). Ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην τῶν ΣΕΚ ἴδετε τὴν Ἐφ. Ἀθ. 1388/63 (ΔΕΝ 19. 776). Ὑπόχρεοι πρὸς ἀποζημιώσεις εἶναι καὶ νομικὰ πρόσωπα μὴ ἐπιδιώκοντα κερδοσκοπίαν, ὡς εἶναι οἱ Συνεταιρισμοὶ (Π. Πρωτ. Κεφαλληνίας 90/69 ΔΕΝ 25. 860).

§ 35.— Ἀποζημιώσεις ἐξ ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, Διαδικασία κλπ.

Περὶ τῶν καταβλητέων, ἐν περιπτώσει ἐργατικοῦ ἀτυχήματος, ἀποζημιώσεων προβλέπουσι τ' ἄρθρα 3, 4 καὶ 5 τοῦ Ν. 551, ἔχοντα ὡς ἀκολουθῶς:

«**Άρθρον 3.** Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 ἀποζημιώσις: 1.—Ἐν περιπτώσει πλήρους διαρκoῦς ἀνικανότητος περιλαμβάνει ἐξ (6) ἐτῶν μισθοὺς καὶ δὲν εἶναι κατωτέρα τῶν πενήτηκοντα πέντε χιλιάδων δραχμῶν, ἐὰν δὲ τὸ σύνολον τῶν μισθῶν τῶν ἐξ (6) ἐτῶν ὑπερβαίῃ τὰς ἑκατὸν δέκα χιλιάδας δραχμῶν, προστίθεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἑκατὸν δέκα χιλιάδων τὸ ἐν τέταρτον τῆς τῆς αὐτῆς ὑπερβάσεως. 2.—Ἐν περιπτώσει μερικῆς διαρκoῦς ἀνικανότητος περιλαμβάνει τὸ ἑξαπλάσιον τοῦ ποσοῦ καθ' ὃ ἠλαττώθη ἢ δύναται νὰ ἐλαττωθῇ τὸ ἐτήσιον ἐκ μισθοῦ εἰσόδημα τοῦ παθόντος, οὐδέποτε δὲ εἶναι ἀλιγώτερον τῶν δραχμῶν δέκα ἐξ χιλιάδων πεντακοσίων. Ἐπὶ ἐλαττώσεως δὲ ὑπερβαίνουσῆς τὰς πενήτηκοντα πέντε χιλιάδας δραχμὰς προστίθεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν πενήτηκοντα πέντε χιλιάδων τὸ ἐν τέταρτον τῆς τῆς αὐτῆς ὑπερβάσεως. 3.—Ἐν περιπτώσει πλήρους προσωαίου ἀνικανότητος, μὴ παρατεινομένης πέρα τῶν δύο ἐτῶν, εἶναι ἡμερησία καὶ ἴση πρὸς τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ τὸν ὅποιον ἐλάμβανεν ὁ παθὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἀτυχήματος. Καταβάλλεται δὲ ἀπὸ τῆς πέμπτῃς μετὰ τὸ ἀτύχημα ἡμέρας ἢ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀτυχήματος προκειμένου περὶ ἀνικανότητος διαρκεσάσης πλέον τῶν δέκα ἡμερῶν. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν δύο ἐτῶν ἡ ἀνικανότης θεωρεῖται διαρκῆς καὶ τὸ καταβληθὲν λόγῳ προσωαίου ἀνικανότητος ποσὸν ἐκπίπτει ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς διὰ διαρκῆ ὀλικὴν ἀνικανότητα, κατὰ τὸν παρόντα νόμον, προσηκούσης ἀποζημιώσεως. 4.—Ἐν περιπτώσει μερικῆς προσωαίου ἀνικανότητος, μὴ παρατεινομένης πέρα τῶν δύο ἐτῶν, εἶναι ἡμερησία καὶ ἴση πρὸς τὸ ἡμισυ τῆς ἐλαττώσεως τὴν ὅποιαν ἐξ αὐτῆς ὑφίσταται ἢ δύναται νὰ ὑποστῇ ὁ μισθός, ὃν ἐλάμβανεν ὁ παθὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἀτυχήματος, καταβάλλεται δὲ ἀπὸ τῆς πέμπτῃς μετὰ τὸ ἀτύχημα ἡμέρας ἢ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀτυχήματος, προκειμένου περὶ ἀνικανότητος διαρκεσάσης πέρα τῶν δέκα ἡμερῶν. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν δύο ἐτῶν ἡ ἀνικανότης θεωρεῖται ὡς διαρκῆς καὶ τὸ καταβληθὲν λόγῳ προσωαίου ἀνικανότητος ποσὸν ἐκπίπτει ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς διὰ διαρκῆ μερικὴν ἀνικανότητα, κατὰ τὸν παρόντα νόμον, προσηκούσης ἀποζημιώσεως.

5.—Έν περιπτώσει θανάτου περιλαμβάνει πέντε έτων μισθός, ούδέποτε δέ ολιγώτερον τών εξήκοντα εξ χιλιάδων δραχμών. Έάν τὸ σύνολον τών μισθῶν τών πέντε έτων υπερβαίνῃ τὰς έκατόν δέκα χιλιάδας δραχμάς, προστίθεται εἰς τὸ ποσόν τών έκατόν δέκα χιλιάδων δραχμών τὸ ἐν τέταρτον τῆς τριαύτης υπερβάσεως».

«Άρθρον 4. — Πρὸς καθορισμὸν τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα ἀποζημιώσεως, τὸ μὲν έτος λογίζεται πλήρες, ὁ δὲ μισθός α') προκειμένου μὲν περὶ μαθητευομένων ἢ περὶ έργατῶν μὴ συμπληρωσάντων τὸ 21ον έτος, λογίζεται ἴσος πρὸς τὴν ἀντιμισθίαν έτέρων έργατῶν ἢ ὑπαλλήλων τοῦ αὐτοῦ φύλου καὶ τῆς αὐτῆς κατηγορίας, ἐκ τῶν ολιγώτερον ἀμειβομένων, ούδέποτε ὁμως κατώτερος τῶν πεντακοσίων δραχμῶν κατ' έτος, β') προκειμένου δὲ περὶ οἰουδήποτε ἄλλου έργατοῦ λογίζεται ἴσος πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ ατυχήματος δώδεκα μῆνας πραγματικῶς ληφθεῖσαν ἀντιμισθίαν, εἴτε εἰς χρέηματα εἴτε εἰς εἶδος.

»Έάν κατὰ τὴν περίπτωσιν β' τῆς προηγουμένης παραγράφου ὁ παθὼν ἀπασχολήθῃ ἐπὶ χρονικὸν διάστημα ολιγώτερον τῶν δώδεκα μηνῶν πρὸ τοῦ ατυχήματος, ὡς βάσις τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως λαμβάνεται ἡ πραγματικὴ ἀντιμισθία ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς προσλήψεώς του, ἠδύνημένη κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ἀντιμισθίας τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ πρὸ τοῦ ατυχήματος δωδεκαμήνου, ἠδύνατο οὔτως νὰ λάβῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέσης ἀντιμισθίας έργατῶν ἢ ὑπαλλήλων τῆς αὐτῆς κατηγορίας κατὰ τὸ εἰρημένον χρονικὸν διάστημα.

»Έάν ἡ έργασία δὲν εἶναι διαρκής, ὁ έτήσιος μισθός ὑπολογίζεται τόσον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιμισθίας, τῆς ὑπὸ τοῦ παθόντος ληφθείσης κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπασχολήσεώς του, ὅσον καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπολαυῶν τοῦ παθόντος κατὰ τὸ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ πρὸ τοῦ ατυχήματος δωδεκαμήνου χρονικὸν διάστημα. Έάν κατὰ τὰς χρονικὰς περιόδους περὶ ὧν τὰ προηγουμένα ἐδάφια ὁ παθὼν ἔμεινεν ἄνευ έργασίας ἐκτάκτως ἢ δι' αἰτίας ἀνεξαρτήτους τῆς θέλησεώς του, συνυπολογίζεται διὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὁ κατὰ μέσον ὅρον μισθός τῶν έργατῶν ἢ ὑπαλλήλων τῶν ἀπασχοληθέντων κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς τριαύτης ἀνεργίας».

«Άρθρον 5. — Ἡ κατὰ τὰς περιπτώσεις 3 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 3 καταβλητέα ἀποζημιώσις ὀφείλεται δι' ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς ἡμέρας καὶ πληρώνεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ΔΛ' τῆς 24 Ἰανουαρίου 1912 καὶ τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ Β. Διατάγματος τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1912, προκειμένου περὶ έργασιῶν καὶ ἐπιχειρήσεων ὑπαγομένων εἰς τὸν ΔΛ' Νόμον. Κατὰ τοῦ έργοδότη τῶν τιοιούτων έργασιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων ἐπιβάλλονται αἱ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ΔΛ' Νόμου ποιναὶ ἐν περιπτώσει ἀδικαιολογήτου καθυστερήσεως τῆς πληρωμῆς τριαύτης ἀποζημιώσεως, τελεσιδικῶς ἐπιδεδικασμένης ἢ συμβατικῶς ἀναγνωρισθείσης».

Τὰ ὡς ἄνω καθοριζόμενα εἰς προπολεμικὰς δραχμάς ποσὰ ἀναπροσημέσθησαν δυνάμει τῶν Υ.Α. 50123/1947 (ΔΕΝ 4.31), 40135/4764/1949 (ΔΕΝ

5. 586) καὶ 38904/1957 (ΔΕΝ 13. 590). Σήμερον ἰσχύει ἡ ὑπ' ἀριθ. 20. 248/1968 ἀπόφασις τῶν Ἑπιτροπῶν Οἰκονομικῶν, Δημ. Ἑργῶν, Συγκοινωνίας, Ἑμπορ. Ναυτιλίας καὶ Ἑργασίας (ΦΕΚ Β' 134/18.3.1968, ΔΕΝ 24. 302), ἔχουσα οὕτω:

«1. Τροποποιῶντες τὴν ὑπ' ἀριθ. 38904/7594/20.6.1957 ἀπόφασιν ἡμῶν, ὀρίζομεν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ Νόμου 4705/1930 προβλεπόμενα κατώτατα καὶ ἀνώτατα ὄρια ἐφ' ἧπαξ ἀποζημιώσεως ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, περὶ ὧν τὸ Β.Δ. τῆς 24.7.1920 «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν Νόμων, περὶ εὐθύνης πρὸς ἀποζημιώσεις τῶν ἐξ ἀτυχήματος παθόντων ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων» εἰς δραχμὰς δέκα πέντε χιλιάδας (15.000) καὶ ἐξήκοντα χιλιάδας (60.000) ἀντιστοίχως.

2. Ἡ παρούσα ἀπόφασις δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν διὰ: α) Τὰ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς λαβόντα χώραν ἐργατικά ἀτυχήματα τὰ ἀφορῶντα εἰς ναυτικούς ἀνήκοντας κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ἀτυχήματος εἰς συγκεκριμένα πληρώματα ὡς καὶ β) τοὺς ἐκ τοῦ Κεφαλαίου Δυτῶν δικαιομένους νὰ τύχουσιν ἀποζημιώσεως λόγω ἀτυχήματος, δι' οὗς ἡ ἰσχύς τῆς ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θερινῆς σπαγγαλιευτικῆς περιόδου 1968».

Εἰρήσθω ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ἀτυχήματος ἐπερχομένη ἀνικανότης κρίνεται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ παθόντος (Α.Π. 403/1959 ΔΕΝ 16.6), ἀλλὰ καὶ ἐν σχέσει μὲ οἷαν δήποτε ἄλλην ἐργασίαν (Α.Π. 251/69 ΔΕΝ 25. 660, Α.Π. 546/67 ΔΕΝ 24. 6). Ἡ δὲ διαρκὴς ἀδυναμία τοῦ παθόντος πρὸς ἄσκησιν μόνον τοῦ ἐπαγγέλματος του, οὐχὶ δὲ καὶ παντὸς ἐτέρου, συνιστᾷ μερικὴν μόνον ἀνικανότητα (Ἐφ. Ἀθ. 3780/70 ΔΕΝ 27. 385). Ἐξ ἄλλου διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ διάρκεια τῆς ἀνικανότητος, ἡ πιθανὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ὑποστάντος διαρκῆ ἀνικανότητα ἢ θανάτος, τὸ σύνολον τῶν ἀποδοχῶν κλπ. (Βλέπετε σχετικῶς: Α.Π. 761/1958 ΔΕΝ 15. 14, Α. Π. 290/1956 ΕΕΝ 23. 663, Α.Π. 844/1954 ΔΕΝ 11. 11, Α.Π. 555/1952 Ἀρχ. Νμλγ. Α' 28, Α.Π. 171/1952 Θ. ΞΔ 519, Α.Π. 236/1952 ΕΕΔ 11. 582, Α.Π. 618/1952 Θ. ΞΔ 39, Ἐφ. Ἀθ. 18/1971 ΔΕΝ 27. 375, Ἐφ. Ἀθ. 2704/70 ΔΕΝ 27. 382, Ἐφ. Θεσ. 31/1955 Ἀρχ. Νμλγ. ΣΤ. 166, Ἐφ. Ἀθ. 1015/1953 Θ. ΞΔ 887, Πρωτ. Ἀθ. 11430/1954 ΕΕΔ 14. 25, Πρωτ. Τρικ. 102/1953 Θ. ΞΔ 887, Πρωτ. Ἀθ. 7621/1951 ΔΕΝ 7. 459, Πρωτ. Ἀθ. 4603/1950 Θ. ΞΑ 971, Πρωτ. Ἀθ. 2699/1950 Θ. ΞΑ 851, Πρωτ. Πατρῶν 1218/50 Θ. ΞΒ 391 κ.ξ.). Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ παθόντος μεταξύ τῶν δικαιούχων περιλαμβάνεται καὶ ἡ σύζυγος, ἔστω καὶ ἂν ἐτέλει ἐν διαστάσει, ἐφ' ὅσον ὁ γάμος δὲν εἶχε λυθῆ ἀμετακλήτως (Α.Π. 663/70 ΔΕΝ 27. 125, Ἐφ. Ἀθ. 1003/70 ΔΕΝ 27. 381).

Ἡ ὡς ἄνω ἀποζημιώσις ὀφείλεται καὶ ἂν ὁ παθὼν ἐσυνταξιοδοτήθῃ (Ἐφ. Ἀθ. 761/70 ΔΕΝ 27. 378, Πρωτ. Ἀθ. 4948/62 ΔΕΝ 18. 681). Σχετικῶς μὲ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀξιώσεως περὶ ἀποζημιώσεως ἐν περιπτώσει θανάτου ἴδετε τὴν Α.Π. 363/61 (ΔΕΝ 17. 842). Ὡς πρὸς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ συντρέχοντος πταίσματος ἴδετε τὴν Α.Π. 536/64 (ΔΕΝ 21. 363), Α.Π.

515/62 (ΔΕΝ 19. 589) και την Πρωτ. Α0. 23006/64 (ΔΕΝ 21. 141). Επί εργατικών ατυχημάτων εν τῷ ναυτικῷ ἴδετε τὴν Α.Π. 234/63 (ΔΕΝ 20.93).

Πλὴν τῆς ἀποζημιώσεως οἱ υπεύθυνοι ἐργοδότες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ καταβάλλουν καὶ τὰ ἐξοδα τῆς ἰατροφαρμακευτικῆς περιθαλάξεως τοῦ παθόντος (ἄρθρον 7) (Πρωτ. Βερ. 327/1953 Θεμ. ΞΔ 4057, Γνωμοδ. Ν.Σ. Ὑπ. Δημ. Ἔργων 543/1952 ΕΕΔ 12. 158).

Αἱ ὡς ἄνω ἀξιώσεις τῶν παθόντων μισθωτῶν ἱκανοποιοῦνται προνομιακῶς ἐν σχέσει μὲ τυχόν ἄλλας ὑφειλᾶς τῶν ὑποχρέων ἐργοδοτῶν, διὰ τὸ ὅτι ἀπὸ τὸν Εἰρηνοδίκην ἀστέως ποσοῦ καὶ παραγράφου φωνταί μετὰ τριετίας, πλὴν ἂν δὲν ἐτηρήθησαν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν. 551/14, ὅτε ἰσχύει ἡ κοινὴ παραγραφή (20ετής), (Α.Π. 108/1953 Θ. ΞΔ 343). Ἐξ ἄλλου ἐμπίπτουσιν αὐταὶ εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ Ν. 18/1944 (Α.Π. 498/64, ΔΕΝ 20. 612). Ἐπὶ ἐργ. ατύχηματος συμβάντος εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἔπου ἡ ἀναγγελία εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην δὲν εἶναι δυνατὴ, ἡ παραγραφή εἶναι 20ετής (Α.Π. 166/66 ΔΕΝ 22. 407, Α.Π. 346/66 ΔΕΝ 22. 727).

Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴν ἐν λόγῳ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 10, ὁ ἐργοδότης ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον ἢ ἐκ τοῦ ατύχηματος ἀνικανότης διήρκεσε πλεόν τῆς ἐβδομάδος, ὑποχρεοῦται ὅπως, ἐν τῷ 15 ἡμερῶν, βεβαιώσῃ περὶ τοῦ ατύχηματος ἐν ὄρκῳ ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, μετὰ δύο αὐτοπτῶν μαρτύρων (ἂν ὑπάρχωσι τιοιοῦτοι), ἀναφέρων ὄνομα καὶ καταγωγὴν παθόντος, τὸν χρόνον καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ ατύχηματος. Τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν ὑπέχει καὶ ὁ θεράπων ἰατρός ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ παθόντος καὶ τὴν πιθανὴν ἔκβασιν τοῦ ατύχηματος. Κατὰ τῶν παραβατῶν (ἐργοδότη ἢ ἰατροῦ) ἀπειλοῦνται ποινικαὶ κυρώσεις.

Ὁ παθὼν, οἱ συγγενεῖς του, πᾶς συνάδελφός του ἢ καὶ πᾶς ἄλλος ἰδιώτης δικαιοῦνται νὰ ζητήσωσιν ὅπως καταθέσωσιν ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου ὅ,τι γνωρίζουν σχετικῶς μὲ τὸ ατύχημα. Ὁ παθὼν καὶ οἱ συγγενεῖς του δέον ν' ἀναφέρουν τὸ ατύχημα εἰς τὸν ἐργοδότην (ἂν οὗτος δὲν ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ) καὶ εἰς τὸν ἀστυάτρον ἐντὸς 3 ἡμερῶν.

Συμβιβασμὸς ἐπιτρέπεται ὑπὸ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 14 προϋποθέσεις.

Ἐξ ἄλλου κατ' ἄρθρον 16 τοῦ αὐτοῦ νόμου οἱ παθόντες συνεπιεῖα δόλου τοῦ ἐργοδότη ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ προστηθέντος, ὡς καὶ ἔνεκα μὴ τηρήσεως διατάξεων περὶ τῶν ὅρων ἀσφαλείας, ἔχουσι τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα νὰ ἐγείρωσιν εἴτε τὴν ἐκ τοῦ Ν. 551, εἴτε τὴν ἐκ τοῦ κοινοῦ ἀστικοῦ δικαίου προσήκουσαν ἀγωγὴν (Α.Π. 331/64 ΔΕΝ 20. 809, Α.Π. 225/62 ΔΕΝ 18. 714, Α.Π. 515/62 ΔΕΝ 19. 589, Ἔφ. Α0. 1388/63 ΔΕΝ 19. 776). Κατὰ τὴν Α. Π. 248/69 (ΔΕΝ 25. 659) ἢ ἐκ τοῦ κοινοῦ δικαίου ἀγωγὴ (ἄρθρου 914 Α.Κ.) χωρεῖ καὶ ὅταν ἡ βλάβη τοῦ παθόντος δὲν θεωρεῖται ἐργατικὸν ατύχημα. Οὕτω καὶ Α.Π. 523/68 (ΔΕΝ 25. 8).

Ὡς πρὸς τὴν παράλληλον ἰσχύϊν τοῦ Ν. ΓλΝ περὶ εὐθύνης ἐξ αὐτοκινήτων ἴδετε τὴν Ἔφ. Α0. 1192/ 67 (ΔΕΝ 23. 691).

§ 36.—Ἑποχρώσεις πρὸς τὸ ΙΚΑ καὶ τὰς Ἑπιθεωρήσεις Ἑργασίας.

Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀνωτέρω ὑποχρεώσεώς των, οἱ ἐργοδοταὶ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποί των, συμφώνως πρὸς τὴν νομοθεσίαν περὶ Ι.Κ.Α. καὶ τοὺς σχετικούς κανονισμοὺς του, ὑποχρεοῦνται ὅπως, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀναγγεῖλουν εἰς τὸ ἀρμόδιον ὑποκατάστημα τοῦ Ι.Κ.Α. (ἐν ἐλλείψει δὲ τοιοῦτου εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν), πᾶν ἀτύχημα συμβάν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ἢ ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς εἰς πρόσωπον ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ Ι.Κ.Α. ὡς καὶ πᾶσαν ἐπαγγελματικὴν ἀσθένειαν, ἧς ἔλαβον γνώσιν. Ἡ δῆλωσις δύναται νὰ γίνῃ ἐγγράφως καὶ προφορικῶς καὶ πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ὀνοματεπώνυμον, τὴν ιδιότητα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐργοδοτοῦ, τὸ ὀνοματεπώνυμον, τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ παθόντος, τὰ ἀκριβεῖς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἔλαβε χώραν τὸ ἀτύχημα, τὸν τόπον ὅπου μεταφέρθη ὁ παθὼν, τὴν διεύθυνσιν τοῦ κληθέντος ἰατροῦ, τὸ νοσοκομεῖον, τὰ ὀνόματα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων.

Ἐπίσης οἱ ἐργοδοταὶ, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Ν.Δ. 2954/1954, ὑποχρεοῦνται ὅπως ἀναγγεῖλουν εἰς τὰς ἐπιθεωρήσεις ἢ τοὺς ἐπόπτας ἐργασίας τὰ συμβαίνοντα ἐργατικὰ ἀτυχήματα. Ἐπιπροσθέτως, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ σοβαροῦ τραυματισμοῦ ἢ θανάτου, ὑποχρεοῦνται νὰ διατηροῦν ἀμετάβλητα πάντα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, ἅτινα δύναται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν αἰτίων τοῦ ἀτυχήματος. Ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἐπιθεωρητὰ ἢ ἐπόπται ἐργασίας ἢ ἀνωτέρω ἀναγγεῖλια γίνεται εἰς τὰς Ἀστυνομικὰς Ἀρχάς.

Ἑποχρώσιν πρὸς ἀναγγεῖλιαν τοῦ ἀτυχήματος ἀνεῦ ἀναβολῆς καὶ διὰ τοῦ ταχυτέρου μέσου» εἰς τὴν πλησιεστέραν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν καθιερώσει διὰ τοὺς ἐργοδοτάς καὶ τὸ ἄρθρον 141 τοῦ Π.Δ. τῆς 14/22.3.1934 «περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων τῶν πάσης φύσεως βιοτεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐργοστασίων, ἐργαστηρίων κλπ.» (ΔΕΝ τ. 5ος σελ. 485-492, 519-525 καὶ 586-591).

§ 37.—Εὐθύνη ἐργοδοτῶν δι' ἀτυχήματα μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ Ι.Κ.Α.

Τόσον διὰ τοῦ παλαιότερου Ν. 6298/1934 περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ὅσον καὶ διὰ τοῦ σήμερον ἰσχύοντος Α.Ν. 1846/1951 (ἴδετε ἄρθρον 60 παρ. 3 αὐτοῦ), ἐφ' ὅσον ὁ τύπος παροχῆς τῆς συνήθους ἐργασίας τοῦ παθόντος μισθωτοῦ εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς τοῦ Ι.Κ.Α., ὅποτε ὁ παθὼν μισθωτὸς θεωρεῖται αὐτοδικαίως ἠσφαλισμένος παρ' αὐτῶ, ὁ ἐργοδοτὴς ἀπαλλάσσεται ἀπὸ πάσης ὑποχρεώσεως πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος, εἴτε εἶχεν οὗτος ἐγγραφῆ εἰς τὰ μητρώα τοῦ Ι.Κ.Α., εἴτε δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐγγραφῆ εἰς αὐτὰ (Α.Π. 438/1959 ΔΕΝ 15. 910, Α.Π. 227/1958 ΔΕΝ 14. 641, Α.Π. 201/1956 ΔΕΝ 12. 300, Α.Π. 441/1954 Ἀρχ. Ν.μ.λ.γ. Ε. 441, Α.Π. 456/1951 Θ. ΞΓ 163, Ἑφ. Ἀθ. 1030/1953 Θ. ΞΔ 709, Πρ. Πρ. Ἀθ. 22.803/63 ΔΕΝ

20. 209 κ.ζ.). Καί ἂν τὸ ἀτύχημα ἐπῆλθε διότι δὲν ἐτηρήθησαν οἱ προβλεπόμενοι ὅροι καὶ αἱ ἰσχύουσαι διατάξεις περὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργαζομένων, καὶ πάλιν ὁ ἐργοδότης ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τῆς σχετικῆς εὐθύνης (Πρ. Πρ. Ἐφ. Ἄθ. 20053/1952 Θ. ΞΔ 184). Μόνον ἂν ἐκ δόλου τοῦ ἐργοδότη ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ προστεθέντος προσώπου ἐπῆλθε τὸ ἀτύχημα, ὁ ἐργοδότης εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀποζημιώσῃ τὸν παθόντα κατὰ τὸ κοινὸν ἀστικὸν δίκαιον (Α.Π. 609/70 ΔΕΝ 27. 87, Α.Π. 516/64 ΔΕΝ 20. 649, Α.Π. 227/1958 ΔΕΝ 14. 641, Ἐφ. Ἄθ. 2531/62 ΔΕΝ 20. 686, Ἐφ. Ἄθ. 1080/53 Θεμ. ΞΔ 709, Πρωτ. Ἄθ. 4766/63 ΔΕΝ 19. 554, Πρ. Πρ. Ἄθ. 20053/1952Θ. ΞΔ 184). Τοῦτο δὲ ἰσχύει καὶ ἐπὶ ἀναπηρίας ἢ παραμορφώσεως κατ' ἄρθρον 931 Α.Κ. (Α.Π. 516/64 ΔΕΝ 20. 649). Πρὸς δόλον, ἐν τῇ συγκεκριμένῃ αὐτῇ περιπτώσει, δὲν ἐξομοιοῦται ἡ βαρεία ἀμελεία, συνεπῶς ἂν ἐπέλθῃ ἀτύχημα εἰς μισθωτὸν ἐκ βαρείας ἀμελείας τοῦ ἐργοδότη ἢ τῶν ὑπαλλήλων του, οὗτος ἀπαλλάσσεται τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος ὑποχρέωσως (Ἐφ. Ἄθ. 1080/1953 Θ. ΞΔ 709, Ἐφ. Θεσ. 688/1955 Ἀρχ. Νυμγ. Ζ. 108, Πρ. Πρ. Ἄθ. 22.187/62 ΔΕΝ 19. 48, Πρ. Πρ. Ἄθ. 22.803/63 ΔΕΝ 20. 909). Πότε ὑφίσταται δόλος ἴδετε τὴν Ἐφ. Ἄθ. 1436/70 (ΔΕΝ 26. 907). Ἐν περιπτώσει ἀπαλλαγῆς τοῦ ἐργοδότη, ὁ παθὼν μισθωτὸς θὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Ι.Κ.Α. τὰς ὑπὸ τῶν διαποιουσῶν αὐτὸ διατάξεις νόμων καὶ κανονισμῶν προβλεπομένης παροχῆς.

Δὲν ἀπαλλάσσεται ὅμως ὁ ἐργοδότης, κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσως του πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος διὰ τὴν ψυχικὴν ὀδύνην ἢ τὴν ἠθικὴν βλάβην ἣν ὑπέστη (ἰδίᾳ ἐπὶ γυναικὸς ὑποστάσης ἐκ τοῦ ατύχηματος δυσμορφίαν κλπ.) (Α.Π. 355/65 ΔΕΝ 21. 657, Α.Π. 444/64 ΔΕΝ 20. 517, Α.Π. 233/1959 ΔΕΝ 15. 407, Α.Π. 337/1959 ΔΕΝ 15. 564, Α.Π. 443/1959 ΔΕΝ 15. 911, Ἐφ. Ἄθ. 1436/70 ΔΕΝ 26. 907, Πρωτ. Ἄθ. 24.018/66 ΔΕΝ 23. 334, Πρωτ. Ἄθ. 3732/1956 ΔΕΝ 12. 538).

Οἱ μὴ ἠσφαλισμένοι εἰς τὸ Ι.Κ.Α., ἀλλὰ εἰς ἕτερον εἰδικὸν Ταμεῖον (λ.χ. Τ.Σ.Α., Ταμεῖα Τραπεζῶν κλπ.) μισθωτοὶ δικαιοῦνται νὰ λάβωσι τὴν κατὰ τὸν Ν. 551 ἀποζημίωσιν παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν των, δι' οὓς δὲν ἰσχύει ἡ ὡς ἄνω ἀπαλλαγὴ (Α.Π. 315/65 ΔΕΝ 22. 775, Α.Π. 220/61 ΔΕΝ 17. 774, Α.Π. 203/1956 ΔΕΝ 12. 301, Ἐφ. Ἄθ. 18/71 ΔΕΝ 27. 375, Πρωτ. Ἄθην. 14835/1954 ΕΕΔ 14. 245), ἔστω καὶ ἂν τὰ ταμεῖα ταῦτα χορηγῶσιν ἰσοπίσους πρὸς τὸ Ι.Κ.Α. παροχῆς (Α.Π. 315/65 ΔΕΝ 22. 775).

Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ χειρισμὸς τοῦ μηχανήματος, ὑφ' οὗ ἐτραυματίσθη ὁ μισθωτὸς, ἀνετέθη αὐτῷ τῇ παρακλήσει του, δὲν καθίσταται καταχρηστικὴ ἡ ἀξιωσίς του (Α.Π. 315/65 ΔΕΝ 22. 775).

Σημειωτέον, ὅτι καὶ ἐπὶ ἀπλῆς σχέσεως ἐργασίας ὀφείλεται χρηματικὴ ἀποζημίωσις (Πρωτ. Ἄθ. 9.866/62 ΔΕΝ 19. 555), ἀπαιτεῖται πάντως ὑπαιτιότης τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 9/1963 ΔΕΝ 19. 165, Πρωτ. Πειρ. 336/1963 ΔΕΝ 19. 555, Πρ/κου Ἄθ. 4259/62 ΔΕΝ 18. 708), μὴ ἀπαιτουμένου ὅμως δόλου (Πρωτ. Ἄθ. 4766/1963 ΔΕΝ 19. 554, Πρ/κου Θεβῶν 162/62 ΔΕΝ 19. 554), ἀλλ' ἀρκούσης καὶ ἀπλῆς ἀμελείας περὶ τὴν λήψιν

μέτρων ασφαλείας (Πρωτ. ἘΑ. 23006/64 ΔΕΝ 21. 141, Πρ/κου ἘΑ. 4194/62 [ΔΕΝ 18. 844]). Ἡ πρὸς χρηματικὴν ἱκανοποίησιν ἀξίωσις ἀσκειῖται σωρευτικῶς μετὰ τῆς ἀξιώσεως πρὸς ἀποζημίωσιν ἐκ τοῦ Ν. 551 (Πρ/κου Ἐρακλείου 47/61 ΔΕΝ 17. 849), διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς δὲ δὲν διατάσσονται ἀποδείξεις (Πρωτ. Πειρ. 5177/64 ΔΕΝ 21. 142), τοῦ δικαστοῦ καθορίζοντος κατ' ἐλευθέραν κρίσιν τὸ ποσὸν αὐτῆς, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἄρ. Πάγου (Α.Π. 355/65 ΔΕΝ 21. 657, Α.Π. 187/65 ΔΕΝ 21. 389, Ἐφ. Θεσ. 31/70 ΔΕΝ 27. 385. Βλέπετε καὶ Πρωτ. ἘΑ. 23274/64 ΔΕΝ 21. 589, Πρωτ. ἘΑ. 9866/62 ΔΕΝ 19. 555, Πρ/κου Χαλκίδας 9/63 ΔΕΝ 19. 555).

Δικαιοῦται χρηματικῆς ἱκανοποιήσεως χήρα θανόντος ἐκ πνευμονοκονιάσεως ἐργάτου μεταλλείου παρ' ἐργοδότη μὴ λαβόντος στοιχειώδη προφυλακτικὰ μέτρα, ἔστω καὶ μὴ προβλεπόμενα ὑπὸ παλαιοῦ Κανονισμοῦ (Ἐφ. ἘΑ. 1204/68 ΔΕΝ 24. 679). Δικαιοῦνται χρημ. ἱκανοποιήσεως καὶ αἱ ἀνήλικοι ὅταν ἔχουν ἐσχηματισμένην ἠθικὴν προσωπικότητα ἣτοι ἂν ἔχουν συμπληρώσει τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, κατὰ τὴν Ἐφ. ἘΑ. 742/1970 (ΔΕΝ 27. 377), ἣν ὅμως θεωροῦμεν μὴ ὀρθήν, ὡς πρὸς τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἡλικίας.

Τέλος, ὡς σημειωθῆ, ὅτι καὶ ἐπὶ ἐργατικῶν ἀτυχήματος ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρα 657-658 Α.Κ. Συνεπῶς ὁ ἔνεκεν ἐργατικῶν ἀτυχήματος κωλυόμενος νὰ ἐργασθῆ μισθωτὸς δὲν χάνει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὸν μισθὸν του, μέχρι 15 μὲν ἡμερῶν ὅταν ἔχη συμπληρώσει 10 ἡμέρας ἐργασίας δὲν ἔχη ὅμως ὑπερβῆ τὸ ἔτος, ἐνὸς δὲ μηνὸς εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν. Καὶ ἐν πρακειμένῳ δικαιοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ ἐκπέσῃ ἐκ τῶν ἀποδοχῶν ὅτι ἔλαβεν ὁ παθὼν ἐκ τοῦ Ι.Κ.Α. ἢ ἐξ ἄλλου ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ (Πρωτ. ἘΑ. 17664/1956 ΔΕΝ 13. 200, Πρωτ. ἘΑ. 1000/62 ΔΕΝ 18. 590).

§ 38.—Ἀτυχήματα καὶ ἐπαγγελματικὰ νόσοι εἰς Μεταλλεῖα.

Διὰ τοὺς ἐν ταῖς μεταλλείois καὶ ταῖς μεταλλουργείois παθόντας ἐξεδόθη ἀρχικῶς ὁ Ν. ΒΩΜΑ' /1901, «περὶ περιθάλψεως τῶν ἐν ταῖς μεταλλείois καὶ μεταλλουργείois παθόντων καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν». Ἐπηρεολούθησε τὸ Π.Δ. τῆς 23.3/30.4.1925 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον τοῦ Ν. ΒΩΜΑ', τῶν τροποποιησάντων αὐτὸν μεταγενεστέρων νόμων καὶ τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος», ὅπερ ἐτροποποιήθη ἐν μέρει διὰ τοῦ Ν. 4705/1930 καὶ τοῦ Ν. 5598/1932. Ἐξεδόθη ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἄν. Ν. 1607 τῆς 6/10.2.1939 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν νόμων καὶ Διαταγμάτων «περὶ Ταμείου Μεταλλευτῶν», ἐν τέλει δὲ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 13987 τῆς 6/29.3.1940 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας «περὶ ἐγκρίσεως καταστατικοῦ τοῦ Ταμείου Μεταλλευτῶν» ὠρίσθη ὅτι ἡ περὶ λειτουργίας τοῦ Ταμείου Μεταλλευτῶν νομοθεσία θὰ ἰσχύσῃ, ὅπως αὕτη ἐτροπο-

ποιήθη και εκωδικοποιήθη δια του υπό τῆς ἄνω ἀποφάσεως ἐγκριθέντος καταστατικοῦ τοῦ Ταμεῖου.

Κατὰ τὰς ἄνω διατάξεις, οἱ εἰς τὰ μεταλλεῖα καὶ τὰ μεταλλουργεῖα ἐργάται καὶ ὑπάλληλοι, οἱ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ἢ ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς ὑποστάντες ἀτύχημα ἐκ βιαίου συμβάντος, ἂν ἡ ἀνικανότης αὐτῶν διήρκεσε πλέον τῶν 4 ἡμερῶν, δικαιοῦνται ἀποζημιώσεως ἢ συντάξεως. Πρὸς ἀτύχημα ἐκ βιαίου συμβάντος ἐξομοιοῦνται καὶ αἱ παθήσεις, αἱ ὀφειλόμεναι εἰς τὴν ἐν τοῖς μεταλλεῖοις ἐργασίαν καὶ προερχόμεναι ἐξ ἐλλείψεως ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἢ εἰς ἀναθυμιάσεις ἀσφυκτικὰς ἢ εἰς εἰσπνοὴν δηλητηριωδῶν ἀερίων καὶ κόνεων ἐπιβλαβῶν, ὡς ἀρσενικοῦ, μολύβδου (ἀρσενικίασις, μολύβδησιας, πνευμονοκονίασις), αἵτινες παθήσεις χαρακτηρίζονται ὡς ἐπαγγελματικαὶ νόσοι. Εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ ὑπάλληλους τῶν μεταλλείων συγκαταλέγεται καὶ τὸ προσωπικὸν ἐν γένει τῶν ὀρυχείων καὶ ἐπιχειρήσεων λατομεείων.

Ἄν ἡ ἀνικανότης τοῦ παθόντος διαρκέσῃ ἕλαττον τῶν 3 μηνῶν, ὑποχρεοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ καταβάλῃ ὡς ἀποζημίωσιν τὰ 3/5 τῶν ἀποδοχῶν του. Ἄν ἡ ἀνικανότης διαρκέσῃ περισσότερον, ὁ παθὼν λαμβάνει σύνταξιν ἴσην πρὸς τὰ 60% τῶν ἀποδοχῶν του, ἂν πρόκειται περὶ ὀλικῆς ἀνικανότητος, πρὸς τὰ 30% δὲ ἂν πρόκειται περὶ μερικῆς ἀνικανότητος. Αἱ συντάξεις καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ταμεῖου Μεταλλευτῶν.

Ὁ παθὼν δικαιούται καὶ ἰατροφαρμακευτικῆς περιθάλψεως, ἣν κατὰ τοὺς πρώτους 3 μῆνας παρέχει ὁ κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως, μετὰ ταῦτα δὲ τὸ Ταμεῖον Μεταλλευτῶν.

Ὁ κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐν ᾗ συνέβη ἀτύχημα προκαλέσαν ἀνικανότητα πλέον τῆς ἐβδομάδος (ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ) ὀφείλει νὰ βεβαιώσῃ ἐντὸς 10 ἡμερῶν ἐγγράφως καὶ ἐνόρκως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου τῆς περιφέρειας, μετὰ δύο παρευρεθέντων μαρτύρων (ἂν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι), τὰς λεπτομερείας τοῦ ατυχήματος, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνέβη, τὸ ὄνομα καὶ τὴν πτωμερείαν τοῦ ατυχήματος, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνέβη, τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα τοῦ παθόντος. Ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας ὁ θεράπων ἰατρός ὀφείλει ἐνόρκως καὶ ἐγγράφως νὰ βεβαιώσῃ ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου τὴν κατάστασιν τοῦ παθόντος καὶ τὴν πιθανὴν ἔκβασιν τῆς παθήσεως, περιγράφων τὸ ἀτύχημα ὅσον οἶόν τε λεπτομερέστερον. Ἡ παράλειψις συνεπάγεται ποινικὰς εὐθύνας καὶ πρόστιμον ὑπὲρ τοῦ Ταμεῖου Μεταλλευτῶν.

Πᾶσα ἀξίωσις περὶ ἀποζημιώσεως ἢ συντάξεως κατὰ τοὺς ἄνω νόμους παρὰ γράφεται ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ ατυχήματος ἢ ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως ἢ ἀποχωρήσεως τῶν παθόντων ἐξ ἐπαγγελματικῆς νόσου.

Σημειωτέον ὅτι τὸ Ταμεῖον Μεταλλευτῶν συνεχωνεύθη διὰ τοῦ Β.Δ. 17.4.56 (ΔΕΝ 12. 378) εἰς τὸ ΙΚΑ.

§ 39.—Ἄλλαι σχετικαὶ διατάξεις.

Σχετικῶς μετὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐξ ἐργατικῶν ατυχημάτων παθόντων

ἐργατοὑπαλλήλων, ἐξεδόθη ὁ νόμος 2078/1952 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 17 διεθνοῦς συμβάσεως περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἀτυχημάτων ἐργασίας» (ΔΕΝ 9. 284). Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τούτου παρ' ἡμῶν προϋποθέτει τὴν ψήφισιν νόμου ἐναρμονίζοντος αὐτὰς πρὸς τὸ ἤδη ἰσχύον παρ' ἡμῶν δίκαιον, τοιοῦτος ὅμως νόμος μέχρι σήμερον δὲν ἐψηφίσθη.

Διατάξεις σχετικὰς μετὰ τὰ ἐργατικὰ ἀτυχήματα περιέχουν καὶ τὰ κατωτέρω νομοθετήματα:

1) Ν. 6424 τῆς 26 Νοεμβρίου/1 Δεκεμβρίου 1934 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τῶν Ν. 5511 καὶ 5598 περὶ καταγγελίας συμβάσεως ἐργασίας ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν κλπ.».

2) Ν. 6313 τῆς 7/15 Ὀκτωβρίου 1934 «περὶ καθορισμοῦ ἰδιαιτέρων διατάξεων διὰ τὸ εἰς τὰ σταθιδικὰ ἐργοστάσια Αἰγιαλείας καὶ Κορινθίας ἐργαζόμενον γυναικῶν προσωπικὸν χειροδιαλέγματος».

3) Ν.Δ. τῆς 30/31 Ὀκτωβρίου 1935 «περὶ κυρώσεως τῆς ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1925 διεθνοῦς συμβάσεως περὶ ἐξομωίσεως τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ ἰθαγενῶν ἐργατῶν ἐν τῇ ἀποζημιώσει τῶν ἀτυχημάτων τῆς ἐργασίας».

4) Α.Ν. 649 τῆς 23/27 Ἀπριλίου 1937 «Περὶ τῶν ὑποχρέων πρὸς ἀποζημιώσιν δι' ἐργατικὰ ἀτυχήματα εἰς ἔργα ἐκτελούμενα ἀπολογιστικῶς διὰ λογαριασμόν τοῦ δημοσίου».

5) Α.Ν. 1150/1938 (ΦΕΚ Α' 122/30.3.1938) «περὶ Πλοηγητικῆς ὑπηρεσίας».

6) Α.Ν. 2047 τῆς 26/28 Ὀκτωβρίου 1939 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς περὶ Εἰδικοῦ Ταμείου Ὑδραυλικῶν Ἔργων Μακεδονίας νομοθεσίας».

7) Ν.Δ. 2137 τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1942/18 Φεβρουαρίου 1943 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Ν. 6424/1934 περὶ ἐργατικῶν ἀτυχημάτων κλπ.».

8) Ἄρθρα 34 καὶ 60 Α.Ν. 1846/1951 «περὶ Ι.Κ.Α.».

9) Ν.Δ. 4104/1960 (ΦΕΚ Α' 147, ΔΕΝ 16. 651) «περὶ τροποποιήσεως τῆς περὶ Ι.Κ.Α. νομοθεσίας».

10) Β.Δ. 473/61 (ΦΕΚ Α' 119/26.7.61 ΔΕΝ 17. 647) «περὶ εἰσφορᾶς ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου».

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

§ 40.—Γενικά.

Βασικοί νόμοι περί προστασίας τῶν ἀνηλίκων εἶναι: 1) ὁ νόμος ΔΚΘ' τῆς 24.1/7.2.1912 «περὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων», 2) τὸ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 «περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων ΔΚΘ' νόμου ὡς πρὸς τὰ ἐργαστάσια, ἐργαστήρια, ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντὸς εἶδους», 3) ὁ Ν. 2271 τῆς 25.6/1.7.1920 «περὶ κυρώσεως τῆς διεθνοῦς συνδιασκέψεως ἐργασίας τῆς Οὐασινγκτῶνος περὶ καθορισμοῦ κατωτάτου ὁρίου ἡλικίας τῶν ἀνηλίκων εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐργασίας», 4) ὁ Ν. 2272/1920 «περὶ κυρώσεως τῆς περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας ἀνηλίκων ἐν τῇ βιομηχανίᾳ διεθνοῦς συμβάσεως τῆς διεθνοῦς συνδιασκέψεως τῆς ἐργασίας τῆς Οὐασινγκτῶνος», 5) τὸ Νομοθ. Δ/γμα 4215/19.9.1961 (ΦΕΚ. Α' 170/19.9.1961), «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 90 Διεθνοῦς Συμβάσεως περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας παιδιῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ».

Τὰ 4 πρῶτα ὡς ἄνω νομοθετήματα ἰσχύουν παραλλήλως, ὅπου δὲ ὑπάρχουν διάφοροι διατάξεις ρυθμίζουσαι τὸ αὐτὸ θέμα, θεωροῦνται ἰσχύουσαι ἐκεῖναι αἵτινες ἐξασφαλίζουν εἰς τὰ προστατευόμενα πρόσωπα (ἐν προκειμένῳ τοὺς ἀνηλίκους) μεγαλύτεραν προστασίαν.

ΙΣΧΥΟΝΤΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ Δ.Σ. 90 (Ν.Δ. 4215/61)

§ 41.—'Απὸ ποίας ἡλικίας ἐπιτρέπεται ἡ ἐργασία.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Νόμου ΔΚΘ' ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις ὡς ἐργατῶν ἢ μαθητευομένων παιδιῶν, μὴ συμπληρωσάντων τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας⁽¹⁾ ὡς καὶ παιδιῶν συμπληρωσάντων μὲν τὸ 12ον ἔτος οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ 14ον, ἐφ' ὅσον τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν ἐπεράτωσαν τὰς σπουδὰς τῆς στοιχειώδους (δημοτικῆς) ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἀπαγόρευσις ἀφορᾷ εἰς ὁ ρ ι σ μ ἔ

1. Διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῆς ἡλικίας λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀκριβὴς ἡμέρα τῆς γεννήσεως, ὡς αὕτη προκύπτει ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων. Ἐν ἐκ τῶν σχετικῶν μητρώων δὲν ἐξάγεται ἡ ἀκριβὴς ἡμέρα ἀλλὰ μόνον τὸ ἔτος γεννήσεως, ὡς ἡμέρα γεννήσεως λαμβάνεται ἡ 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως (Ἡλ. Κυριακοπούλου Διοικ. Δίκαιον ἐκδ. Γ' τόμ. Β' σελ. 174 § 50 ἀριθ. 2ε).

νας μόνον ἐργασίας καὶ δὴ τὰς κατωτέρωι α) Εἰς τὰ λατομεῖα, μεταλλεῖα καὶ ὄρυχεα παντὸς εἴδους. β) Εἰς οἰκοδομικὰς ἢ ἄλλας παρεμφερεῖς ὑπαιθρίους ἐργασίας. γ) Εἰς ἐπιχειρήσεις χειρσῆας ἢ θαλασσίας μεταφορᾶς προσώπων ἢ πραγμάτων. δ) Εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντὸς εἴδους. ε) Εἰς ἐστιατόρια, καφενεῖα, οἶνοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεῖα καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια καταστήματα. στ) Εἰς ξενοδοχεῖα. ζ) Εἰς βιομηχανικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια. Ὡς τοιαῦτα ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἐκτελεστικοῦ τοῦ Ν. ΔΚΘ' Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 νοοῦνται: "Ὅσοι οἱ κεκλεισμένοι χώροι, ἐν οἷς ἐκτελοῦνται ἐργασίαι διὰ μηχανῶν ἢ δι' ἀπλῆς δυνάμεως τῶν χειρῶν, σκοποῦσαι τὴν κατασκευὴν εἴτε πρώτων ὑλῶν εἰς βιομηχανήματα τέλεια ἢ ἀτελῆ, εἴτε ἡμικατεργασμένων βιομηχανημάτων εἰς πλήρη τοιαῦτα ἢ τὴν ἀπλὴν μεταβολὴν τοῦ ποιῶ ἢ τῆς μορφῆς παντὸς ἀντικειμένου ἀδιαφόρως τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ φύλου τῶν ἀσχολουμένων ἐργατῶν. Δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄνω νόμου ἐργασίαι γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς ἢ δασικῆς φύσεως καὶ αἱ παρεπόμεναι πρὸς αὐτὰς ἐργασίαι, ἐφ' ὅσον αὐταὶ φέρουσι τὴν χαρακτῆρα ἐπεξεργασίας τῶν ἰδίων τῶν παραγωγῶν προϊόντων. Περιλαμβάνονται ὅμως τὰ ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια, ἅτινα εἶναι παρεπόμενα εἰς ἄλλας κυρίας ἐπιχειρήσεις, τὰς ὁποίας δὲν ἀφορᾷ ὁ ὡς ἄνω νόμος (οἶον πλυντήρια, μηχανουργεῖα μεταλλείων, σιδηροδρόμων καὶ τροχιοδρόμων), ἐφ' ὅσον αἱ κύριαι αὐταὶ ἐπιχειρήσεις δὲν εἶναι καθαρῶς γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς ἢ δασικῆς φύσεως. Ὅπου ἐν τῷ νόμῳ γίνεται λόγος περὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ πρατηρίων θεωροῦνται τοιαῦτα οἱ κεκλεισμένοι χώροι, ἐν οἷς ἐνεργοῦνται εἴτε χονδρικὸν ἢ λιανικὸν ἐμπόριον, παντὸς ἀντικειμένου, εἴτε βοηθητικαὶ πρὸς τὸ ἐμπόριον ἐργασίαι παντὸς εἴδους.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ αὐτοῦ νόμου (ΔΚΘ') «παιδιά μὴ συμπληρώσαντα τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶσιν οἰαδήποτε ἀντικείμενα εἰς τὰς ὁδοὺς, πλατείας ἢ δημοσίας τόπους ἐν γένει ἢ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἄνευ προηγουμένης παραγγελίας». Τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἐξαίρουνται οἱ ἄρρενες πωληταὶ ἐφημερίδων, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἰδίου νόμου ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις εἰς θεατρικὰς καὶ παρεμφερεῖς δημοσίας παραστάσεις παιδίων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, πλὴν ἂν πρόκειται περὶ παραστάσεων σκοποῦσῶν τὴν ἀνωτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς τέχνης, ὅτε τὴν ἐξαίρεσιν ἐπιτρέπει ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχή.

Γενικῶς ἀπαγορεύεται (ἄρθρον 12) ἡ χρησιμοποίησις ἀνηλικίων μὴ ὑπερβάντων τὸ 15ον ἔτος τῆς ἡλικίας των (καὶ τῶν γυναικῶν ἐν γένει) εἰς ὑπογεῖους ἐργασίας λατομείων, μεταλλείων καὶ ὄρυχείων ἐν γένει.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ὡς ἄνω Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπασχόλησις παιδίων κάτω τῶν 12 ἐτῶν, ἀδιαφόρως ἂν ἡ ἐργασία προσφέρεται ἀντὶ μισθοῦ ἢ πρὸς ἐκμάθησιν τέχνης εἴτε πρὸς ἀπόκτησιν δεξιότητος.

Δύνανται νὰ χρησιμοποιῶνται παιδιὰ 10-12 ἐτῶν ἐπὶ τρεῖς τὸ πολὺ ὥρας ἡμερησίως ὑπὸ τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων τῶν εἰς καθαρῶς οἰκογενειακὰς ἐπιχειρήσεις, ἂν δὲν χρησιμοποιῶνται μηχανικὴ κινητήριος δύναμις καὶ δὲν παρεμποδίζεται ἡ φοίτησις τῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ ἐπακλουθῆσας νόμος 2271/1920 διὰ τοῦ ἄρθρου 2 ἀπηγόρευσε τὴν ἐργασίαν ὅλων τῶν κάτω τῶν 14 ἐτῶν ἀνηλίκων εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, δημοσίας ἢ ἰδιωτικὰς ἢ εἰς τὰ παραρτήματα αὐτῶν, ἢ διάταξις δὲ αὕτη, ὡς εὐνοικωτέρα διὰ τοὺς ἀνηλίκους, ὑπερῆρξεν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν. Συνεπῶς ἀπασχόλησις ἀνηλίκων κάτω τῶν 14 ἐτῶν ἐπιτρέπεται, μόνον εἰς τὰς μὴ μνημονευόμενας εἰς τὸν Ν. 2271/1920 ἐπιχειρήσεις καὶ ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουν τοῦτο ὁ ἀνωτέρω Ν. ΔΚΘ' καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν τοῦ Δ/γμα τῆς 14/26.8.1913. Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης καθιεροῦνται διὰ τὰς ἐργασίας εἰς τὰς ὁποίας ἀπασχολοῦνται μόνον μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ὡς καὶ εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς σχολὰς, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῶν εἶναι ἐγκριμένη ὑπὸ τῆς δημοσίας ἀρχῆς καὶ ἐποπτεύεται παρ' αὐτῆς. Ὡς « βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις » — διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀνωτέρω ἀπαγορεύσεως — θεωροῦνται ἰδίως: α) τὰ μεταλλεῖα, τὰ λατομεῖα καὶ αἱ πάσης φύσεως ἐξορυκτικαὶ βιομηχανίαι, β) αἱ βιομηχανίαι ἐν αἷς κατασκευάζονται προϊόντα, μεταβάλλονται, καθαρίζονται, ἐπισκευάζονται, διακοσμοῦνται, ἀποτελειοῦνται, προετοιμάζονται διὰ τὴν πώλησιν ἢ ἐν αἷς μεταβάλλονται αἱ ὕλαι, περιλαμβανομένων τῆς κατασκευῆς πλοίων, τῶν βιομηχανιῶν ἀπασυνθέσεως ὕλικου καὶ τῆς παραγωγῆς, μετατροπῆς καὶ διαβιβάσεως κινητηρίου ἐν γένει δυνάμεως καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, γ) ἡ κατασκευὴ, ἀνοικοδόμησις, συντήρησις, ἐπισκευὴ, τροποποιήσις ἢ κατεδάφισις παντὸς οἰκοδομήματος καὶ κτίσματος, σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων, λιμένων, δεξαμενῶν, προβλήτων, διωρύγων, ἐγκαταστάσεων ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας, δι' ὕδατος, ὕδων, σιφάγγων, γεφυρῶν, ὕδρογεφυρῶν, ὑπονόμων, συλλεκτῆρων καὶ κοινῶν φρεάτων, τηλεγραφικῶν καὶ τηλεφωνικῶν ἐγκαταστάσεων, ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων, ἐργοστασίων φωταερίου, διανομῆς ὕδατος ἢ ἄλλων οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν, ὡς καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν ἐργασίαι, δ) ἡ μεταφορὰ προσώπων ἢ ἐμπορευμάτων δι' ὀδῶν, σιδηροδρόμων ἢ ὕδατος, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀποθηκεύσεως ἐμπορευμάτων εἰς τὰς λιμεναποθήκας, τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀποθήκας διαμετακομίσεως, ἐξαιρουμένης τῆς διὰ χειρὸς μεταφορᾶς.

§ 42.—Εἰδικωτέραι ἀπαγορεύσεις ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους.

Εἰδικωτέρας ἀπαγορεύσεις ὡς πρὸς τὴν ἀπασχόλησιν τῶν ἀνηλίκων (καὶ τῶν γυναικῶν) περιέχουν τὰ ἄρθρα 33, 36 καὶ 37 τοῦ ὡς ἔνω Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 (περὶ ἐκτελέσεως τοῦ Ν. ΔΚΘ').

Οὕτω τὸ ἄρθρον 33 τοῦ Δ/τος τούτου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησις γυναικῶν καὶ προσώπων κάτω τοῦ

18ου ἔτους διὰ τὸν καθαρισμόν καὶ λίπανσιν ἀξόνων, τῶν κινητήρων, τῶν μηχανισμῶν μεταδόσεως τῆς κινητηρίου δυνάμεως καὶ μηχανημάτων, καθ' ὃν χρόνον ταῦτα εὐρίσκονται ἐν κινήσει, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἀτμοκρουνοὺς τῶν ἐργοστασίων. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἡ χρησιμοποίησις παιδίων (12-14 ἐτῶν) καὶ νεαρῶν προσώπων (14-18 ἐτῶν) εἰς ἐργασίας ἐκτελουμένας διὰ κοπτερῶν ἐργαλείων κινουμένων διὰ μηχανικῆς δυνάμεως καὶ εἰς τὴν κίνησιν ὀριζοντίων ἢ καθέτων τροχῶν καὶ φουσερῶν τῶν σιδηρουργείων. Κοπτερὰ ἐργαλεῖα εἶναι οἱ πρίονες, τὰ ξυράφια ὑφαντουργείων καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια⁽¹⁾. Ἀπαγορεύεται νὰ φέρουν ἐπὶ τῶν ὤμων βάραις μεγαλύτερον τὰ μὲν παιδία (12-14 ἐτῶν) τῶν 5 χιλιογράμμων, τὰ δὲ νεαρὰ πρόσωπα (14-18 ἐτῶν) τῶν 10, ὡς ἐπίσης νὰ μετακινῶν βάρη πλέον τῶν 300 χιλιογρ. δι' ὠθήσεως ἢ ἔλξεως ἐπὶ σιδηρῶν γραμμῶν, 50 δὲ χιλιογρ. δι' ὠθήσεως διὰ κοινῶν ἀμαξίων ἢ χειραμαξίων. Ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει καὶ διὰ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντός εἴδους.

Ὁμοίως κατὰ τὸ ἄρθρον 36 τοῦ ἀνωτέρω Β.Δ., ὅπερ ἔθεσπισθη συμφῶνως πρὸς τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Ν. ΔΚΘ', ὠρισμένα ἐργασία βιομηχανικῶν κλάδων ἔθεωρήθησαν ἐπικίνδυναι διὰ τὴν σωματικὴν ἀκραιότητα ἀρρένων μὲν κάτω τῶν 16 ἐτῶν, γυναικῶν δὲ κάτω τῶν 18 ἐτῶν (καὶ συνεπῶς ἀπηγορεύθη ἡ ἀπασχόλησις εἰς αὐτάς τῶν ὡς ἄνω προσώπων). Αἱ ἐργασίαι αὗται εἶναι αἱ κάτωθι:

1) Ἑργοστάσια παραγωγῆς φωτιστικῶν ἀερίων. 2) Ἑργοστάσια πυροτεχνημάτων. 3) Ἑργοστάσια παρασκευῆς πεπιεσμένων ἀερίων (ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὀξυγόνου καὶ ἀμμωνίας). 4) Ἑργοστάσια παρασκευῆς θειικοῦ ὀξέος, θειώδους ὀξέος καὶ θειωδῶν ἐνώσεων, νιτρικοῦ ὀξέος καὶ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος. 5) Ἑργοστάσια θειοῦχου ἄνθρακος. 6) Ἑργοστάσια παραγωγῆς χλωρίου, χλωριούχου ἀσβεστίου, ὑποχλωριωδῶν ἀλκαλίων καὶ χλωριούχου θείου. 7) Ἑργοστάσια παρασκευῆς χλωρικῶν ἀλάτων. 8) Ἑργοστάσια φωσφόρου. 9) Ἑργοστάσια ἐπεξεργασίας μολύβδου, κραμάτων καὶ χρωμάτων ἐξ αὐτοῦ. 10) Ἑργοστάσια ἐπεξεργασίας ἀντιμονίου, κραμάτων καὶ ἐνώσεων αὐτοῦ. 11) Ἑργοστάσια ἐπεξεργασίας ἀρσενικοῦ καὶ παρασκευῆς ἀρσενικοῦχων ἐνώσεων. 12) Ἑργοστάσια παρασκευῆς ἀνιλίνης καὶ χρωμάτων ἐξ αὐτῆς. 13) Ἑργοστάσια παρασκευῆς κυανιοῦχων ἐνώσεων. 14) Ἑργοστάσια ὀξάλικοῦ ὀξέος. 15) Ἑργοστάσια παρασκευῆς αἰθυλικοῦ, ὀξικοῦ καὶ προπυλικοῦ αἰθέρος. 16) Ἑργοστάσια παραγωγῆς κολλοδίου καὶ κυτταροειδοῦς (Celuloid). 17) Ἑργοστάσια ἐπιχρυσώσεως καὶ ἐπαργυρώσεως. 18) Ἑργοστάσια ἐν οἷς χρησιμοποιοῦνται ὑδράργυρος ἢ ὑδραργυρικά ἀμαλλάματα. 19) Ἑργοστάσια χρησιμοποιοῦντα ὀργανικὰς οὐσίας ὑποκειμένας εἰς σήψιν καὶ ἐργοστάσια κατασκευῆς ζωικῆς κόλλας, ὀστεοκόλλας καὶ βυρσοδεψεία. 20) Γενικῶς πᾶν ἐργοστάσιον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκλύονται δηλητηριώδεις ἀτμοί, δυνάμενοι νὰ

1. Ἡ πρέσσα δὲν εἶναι κοπτερόν μηχανήμα, ὡς ἐκ τούτου δὲ οὐδαμῶς εἶναι ἀπηγορευμένη ἡ χρησιμοποίησις αὐτῆς ὑπὸ ἀνηλίκων (Πρωτ. Πειρ. 336/63 ΔΕΝ 19. 555).

ἐπιφέρωσι δηλητηρίασιν ἢ βλάβην τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. 21) Ἑργοστάσια ἀποστάξεως αἰωνόηποτε ἀναφλεξιμῶν προϊόντων (οἶνοπνευματοποιεῖα, ἐργοστάσια παρασκευῆς τερεβινθελαίου (νέφτι) κλπ.). 22) Χῶροι ἔνθα ὑπάρχουν ἠλεκτρικοὶ συμπυκνωτῆρες (accumulateurs).

Ἐν συνεχείᾳ τὸ ἄρθρον 37 τοῦ αὐτοῦ Β.Δ. (14/26.8.1913) ἐχαρακτήρισεν ὡς ἐπικινδύνους διὰ τὴν υἰγιάν καὶ τὴν σωματικὴν ἀκεραιότητα ἀρρένων μὲν κάτω τῶν 16 ἐτῶν, γυναικῶν δὲ κάτω τῶν 18 ἐτῶν, ὀρισμένας εἰδικὰς ἐργασίας βιομηχανιῶν τινῶν, ἀπαγορευῶσαν τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν παρὰ τῶν ὡς ἄνω προσώπων. Αἱ εἰδικαὶ αὗται ἐργασίαι εἶναι αἱ κατωτέρω ἀναφερόμεναι: 1) Εἰς ἀλευρομύλους, ὑφαντουργεῖα, κλωστήρια, πριονιστήρια. Εἰς τὰ διαμερίσματα ἔνθα ἀναπτύσσονται κόνεις παντὸς εἴδους ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα καὶ ἐν γένει τὴν υἰγιάν, πλὴν ἂν, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐργασίας, τὰ ἀπορροφητικὰ μηχανήματα αἴρῃσι παντελῶς τοὺς τοιοῦτους κινδύνους. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἰσχύει καὶ διὰ πᾶν διαμέρισμα ἐργασίας ἔνθα γίνεται οἰαδήποτε κατεργασία, ὡς κτύπημα, ξάνσις καὶ καθαρισμὸς τοῦ ἐρίου. 2) Εἰς ἐργοστάσια πυρείων. Νὰ ἐργάζωνται ἢ παρευρίσκωνται εἰς διαμερίσματα ἔνθα παρασκευάζεται ἡ φωσφορικὴ οὐσία, ἐν ἣ βυθίζονται τὰ πυρεῖα ἢ ξηραίνονται, καὶ ἐν γένει μέρη εὐρισκόμενα εἰς σχεσίαν μετὰ τῶν ἄνω ἐγκαταστάσεων ἢ εἰς μέρη ἔνθα διαχέονται φωσφορικά ἀναθυμιάσεις. 3) Ἑργοστάσια ὑάλων, κρυστάλλων κλπ. Ἡ ἐργασία ἢ παραμονὴ εἰς μέρη ἔνθα κατεργάζονται τὴν πρώτην ὕλην, ἐμφυσῶνται αἱ ὑαλοὶ, καθαρίζονται οἱ κλίβανοι, κόπτονται, λειαινόνται, τραχιζόνται καὶ ὑφίστανται κατεργασίαν δι' ὑδροφθορικοῦ ὀξέος. 4) Ἑργοστάσια ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, πυριτιδοποιεῖα, δυναμιτιδοποιεῖα καὶ εἰς συνεργεῖα παραγωγῆς βροντώδους ὑδραργύρου, εἰς διαμερίσματα κατασκευῆς πυροτεχνημάτων, εἰς διαμερίσματα ὅπου κατασκευάζονται αἱ ἐκρηκτικαὶ ὑλαὶ, κατασκευάζονται καὶ πληροῦνται τὰ καψύλια. 5) Ἑργοστάσια χημικῶν λιπασμάτων. Ἡ ἐργασία καὶ παραμονὴ εἰς μέρη ἔνθα ἀναπτύσσονται κόνεις κατὰ τὴν ἄλυσιν, ἀτμοὶ ἢ ἀέρια ἐπιβλαβῆ λόγῳ τῆς χημικῆς ἀλληλοεπιδράσεως, πλὴν ἐφ' ὅσον, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐργασίας, τὰ ληφθέντα ἀπορροφητικὰ μέτρα αἴρῃσι παντελῶς πάντα κίνδυνον. 6) Ἑργοστάσια πύλων. Ἡ δι' ὑδραργυρικῶν παρασκευασμάτων διάβρεξις τῶν πύλων, καθὼς καὶ ἡ ἐργασία ἢ παραμονὴ εἰς μέρη ἔνθα στυλπινοῦνται, ψηκτριζόνται καὶ ξέονται ταῦτα, πλὴν ἐφ' ὅσον, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐργασίας, τὰ ληφθέντα ἀποτρεπτικὰ μέτρα αἴρῃσι τὸν κίνδυνον. 7) Τυπογραφεῖα καὶ συγγενῆ καταστήματα. Ἡ ἐν τοῖς στοιχειοθετηρίοις, στερεοτυπείοις, λιντυπικαῖς μηχαναῖς ἐργασία⁽¹⁾. 8) Εἰς χαρτοποιεῖα. Αἱ ἐργασίαι λευκάνσεως χάρτου, ρακιῶν καὶ διαλύσεως τούτων. 9) Ἐπὶ μεταλλουργειῶν ὁ καθαρισμὸς καπναγωγῶν μολύβδου. 10) Εἰς ἐργαστήρια καθρεπτῶν. Ἡ ἐπίστρωσις τῶν κρυστάλλων διὰ φυράματος ὑδραργύρου.

1. Σχετικὸν καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 11.12.1914.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν. 1976 τῆς 28.1/12.2.1920 ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις ἀνηλίκων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των εἰς τὰ περὶ τερρα.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ Β.Δ. τῆς 15.4.1938 ἀπηγορεύθη ἡ πρόσληψις ἀνηλίκων κάτω τῶν 17 ἐτῶν εἰς τὰ Σφαγεῖα.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Β.Δ. τῆς 7.12.1937 ἀπηγορεύθη ἡ χρησιμοποίησις ἀνηλίκων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 16ον ἔτος τῆς ἡλικίας των εἰς ἀποθήκας ἀκατεργάστων δερμάτων, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ Β.Δ. τῆς 3.12.1938 καὶ εἰς ἐργαστήρια ἀλλαντοποιίας.

Διὰ τὰς Μεταλλευτικὰς ἐργασίας ἴδτε ἄρθρα 27 καὶ 29 τοῦ Κανονισμοῦ ΜΕ (Απ. 14061/55 — Ὑπ. Βιομηχανίας).

Εἰς ξυλουργικὰς ἐργασίας μηχανημάτων ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις ἀνηλίκων κάτω τῶν 18 ἐτῶν κατὰ τὸ Β.Δ. τῆς 10.9.1937.

Κατὰ τὸ Ν.Δ. τῆς 23.9/7.10.1925 «περὶ κυρώσεως σχεδίου διεθνoῦς συμβάσεως περὶ ἐλαχίστου ὁρίου ἡλικίας παραδοχῆς παιδῶν ἐν τῇ ναυτικῇ ἐργασίᾳ», ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις παιδῶν κάτω τῶν 14 ἐτῶν ἐπὶ πλοίων πάσης κατηγορίας, δημοσίων ἢ ἰδιοκτητῶν, ἐνεργούντων θαλασσίαν ναυσιπλοΐαν, πλὴν ἐκείνων εἰς ἃ ἐργάζονται μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Ἐξ ἄλλου συμφώνως πρὸς τὸν Ν. 4674 τῆς 8/12.5.1930 ἡ ναυτολόγησις ἐπὶ πλοίων παντὸς εἶδους νέων κάτω τῶν 18 ἐτῶν ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν ἰατρικῶν πιστοποιητικῶν ὑπογεγραμμένων ὑπὸ ἀρμοδίως ἐντεταλμένων ἰατρῶν.

Ἡ αὐτὴ ἀπαγόρευσις ἰσχύει, δυνάμει τοῦ Ν. 4505 τῆς 5/7.4.1930, διὰ τὴν πρόσληψιν νέων κάτω τῶν 18 ἐτῶν ὡς θερμοστατῶν καὶ ἀνορθοκένων ἐπὶ πλοίων πάσης κατηγορίας.

Διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 18/23.12.1926 ἀπηγορεύθη ἡ χρησιμοποίησις ἀνηλίκων, ἀρρένων μὲν μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος, θηλέων δὲ μὴ συμπληρωσάντων τὸ 16ον ἔτος εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ καπνοῦ καὶ δὴ εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀνοήματος τῶν δερμάτων καὶ διαλογῆς τῶν φύλλων, τῆς ζυμώσεως καὶ καθαρίσεως τῶν ζυμοθέντων σωρῶν, τῆς ἀποξηράνσεως εἰς κλειστὰ μέρη, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς κοπῆς, συσκευῆς καὶ κατασκευῆς σιγαρέττων εἰς τὴν βιομηχανίαν καπνοῦ.

Εἰς τὰ ὀρειχαλουργεῖα ἀπηγορεύθη ἡ χρησιμοποίησις τῶν μὴ συμπληρωσάντων τὸ 16ον ἔτος ἀρρένων καὶ τὸ 18ον ἔτος θηλέων διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 11/17.10.1932.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 Α.Ν. 759/1937 ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις ὡς κατ' οἶκον ὑπηρέτων προσώπων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, τῆς κατὰ παράβασιν τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης συναπτομένης συμβάσεως οὔσης ἀκύρου (Α.Π. 72/1955 ΔΕΝ 11. 179, 224/1959 ΔΕΝ 15. 448). Καὶ γενικώτερον αἱ ἐργασιακαὶ συμβάσεις τῶν ἀνηλίκων κάτω τῶν 12 ἐτῶν ἢ, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπεράτωσαν τὰς σπουδὰς τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύ-

σεως, κάτω τῶν 14 ἐτῶν, εἶναι ἄκυροι (Πρωτ. Ἀθην. 12611/1957 ΔΕΝ 14. 795).

Διὰ τοῦ ἄρθρου 3 ἐδ. 1 Ν. 2994/22 ἀπηγορεύθη ἡ χρησιμοποίησις ἀηγλίκων κάτω τῶν 18 ἐτῶν καὶ γυναικῶν εἰς ἔργα βιομηχανικῆς βαφῆς διὰ στουπετσίου. Ἡ αὐτὴ ἀπαγόρευσις ἰσχύει διὰ τὰς ἐργασίας διὰ μολυβδούχων χρωμάτων δυνάμει τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Α.Ν. 1204/38.— Σχετικὸν καὶ τὸ Β.Δ. 7.1.1937. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἡ χρησιμοποίησις νέων κάτω τῶν 18 ἐτῶν εἰς ἔργα συνθέσεως ἢ ἀποσυνθέσεως ἀρθρωτῆς κλίμακος κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Π.Δ. τῆς 22.12.1933.

§ 43.— Ἀπαγόρευσις νυκτερινῆς ἐργασίας.

Κατὰ τὰς συνδεδυασμένας διατάξεις τῶν ἄρθρων 6 τοῦ Ν. ΔΚΘ'/1912 καὶ 2 τοῦ Ν. 2272/1920 ἀπαγορεύεται ἡ κατὰ τὴν νύκτα (ἦτοι ἀπὸ τῆς 10ης ἑσπερινῆς μέχρι τῆς 5ης πρωινῆς) χρησιμοποίησις ἀηγλίκων κάτω τῶν 18 ἐτῶν:

Α') Εἰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις δημοσίας ἢ ἰδιωτικὰς ἢ εἰς παραρτήματα αὐτῶν, ὡς τοιούτων νοουμένων τῶν ἀνωτέρω (ἐν τέλει τῆς 41ης παρ.) μνημονευομένων.

Β') Εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντός εἶδους.

Ἡ ἀπαγόρευσις δὲν ἰσχύει ἐπὶ ἐργασιῶν εἰς ἃς ἀπασχολοῦνται μόνον τὰ μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Δὲν ἐφαρμόζεται ἐπίσης ἡ ἀπαγόρευσις τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας ἐπὶ ἀηγλίκων ἄνω τῶν 16 ἐτῶν, ἀπασχολουμένων εἰς τὰς κάτωθι βιομηχανίας καὶ εἰς ἐργασίας αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των κατ' ἀνάγκην συνεχίζονται διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας: α) Ἐργοστάσια σιδήρου καὶ χάλυβος: Ἐργασίαι εἰς ἃς γίνεται χρῆσις προσφυλογοβόλων καμίνων καὶ καμίνων ἀναγεννήσεως καὶ ψευδαργυρώσεως φύλλων καὶ συρμάτων σιδήρου (πλὴν τῶν ἐργοστασιῶν προπαρασκευῆς τῆς ψευδαργυρώσεως), β) Ὑαλουργεῖα, γ) Χαρτοποιεῖα, δ) Καθαριστήρια σακχάρου, ε) Ἀναγωγὴ μεταλλευμάτων χρυσοῦ.

Ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις ἀηγλίκων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των μετὰ τὴν 10ην νυκτερινὴν εἰς ἐστιατόρια, καφενεῖα, οἶνοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεῖα, καὶ τὰ παρόμοια καταστήματα, ὡς καὶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα.

Πάντως εἰς τοὺς ἀηγλίκους δέον νὰ ἐξασφαλίζηται τοὐλάχιστον ἐνδεκάωρος νυκτερινὴ διακοπὴ τῆς ἐργασίας των (ἄρθρον 9 Β.Δ. 14/26.8.1913 καὶ ἄρθρον 3 Ν. 2272/1920).

Εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα καὶ λιγνιτωρυχεῖα ἐπιτρέπεται παρέκκλισις ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀμέσως ἀνωτέρω προβλεπόμενον χρόνον ἀναπαύσεως, ὡσάκις τὸ μεταξὺ δύο περιόδων ἐργασίας διάστημα περιλαμβάνει συνήθως 15 ὥρας, οὐδέποτε δὲ ὅταν τὸ διάστημα τοῦτο περιλαμβάνῃ ὀλιγωτέρας τῶν 13 ὥρῶν.

§ 44.—Ὁραι καὶ ἡμέραι ἀπασχολήσεως.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 ἡ ἐργασία τῶν ἀνηλίκων δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει ἐπὶ μὲν τῶν παιδῶν 12-14 ἐτῶν τὰς 6 ὥρας ἡμερησίως, ἐπὶ δὲ τῶν νέων ἡλικίας 14-18 ἐτῶν (καὶ τῶν γυναικῶν ἐν γένει) τὰς 10 ὥρας ἡμερησίως, πλὴν τοῦ Σαββάτου καὶ τῶν παραμονῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ Εὐαγγελισμοῦ, καθ' ἃς ἡ ἐργασία τῶν περιορίζεται εἰς 8 ὥρας. Ἐννοεῖται ὅτι ὅπου ἰσχύει σήμερον γενικῶς τὸ ὑπὲρῶρον (ἢ μικρότερον ὠράριον), ἐφαρμόζεται τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀνηλίκων.

Ἐξ ἄλλου συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν. ΔΚΘ' καὶ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 ἐπιβάλλεται ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἐργαζομένας γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς μέχρις ἡλικίας 18 ἐτῶν ἀνηλίκους χορηγῆται διωρος διακοπὴ, εἴτε ἐφ' ἅπαξ ὀλόκληρος, εἴτε εἰς δύο ἢ τρία τμήματα. Πάντως ἡ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν ὥραν τοῦ γεύματος διακοπὴ δέον νὰ διαρκῆ τοῦλάχιστον ἐπὶ μίαν ὥραν.

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 25/28.9.1913 Β.Δ. (ἀναφερομένου εἰς τὰ κλωστήρια, ὑφαντήρια, μηχανουργεῖα, σιδηρουργεῖα, ναυπηγεῖα, σχοινοπλοκεῖα καὶ ὑαλουργεῖα), καὶ τοῦ ὁμοίου ἀπὸ 10/15.2.1956 (ἀναφερομένου εἰς τὰς ἐργασίας ἐκμεταλλεύσεως ὀρυχείων λευκαλίθου), ἐπιτρέπη ὅπως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου ἕως 30ης Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἡ ὡς ἄνω διακοπὴ περιορίζεται εἰς μίαν μόνον ὥραν καὶ χορηγῆται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσημβρινοῦ γεύματος.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ ἐδ. β' τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Α.Ν. 547/1937 ἀνήλικα καὶ νεαρὰ πρόσωπα φοιτῶντα εἰς νυκτερινὰς σχολὰς ἀπαγορεύεται νὰ χρησιμοποιῶνται παρὰ τοῦ κυρίου τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς ὑπερωρίας».

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Β.Δ. 14/26.8.1913, ἀνήλικοι κάτω τῶν 16 ἐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀπασχολῶνται κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα.

§ 45.—Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω περιορισμῶν.

Ἐπὶ ἀπροβλέπτων καὶ μὴ περιοδικῶς ἐπαναλαμβανομένων διακοπῶν τῆς ἐργασίας ἕνεκα δυστυχημάτων ἢ ἐπὶ σωρεύσεως ἐργασίας ἕνεκεν ἐποχιακῶν λόγων, δύναται νὰ ἐπιτραπῆ παρέκλισις ἀπὸ τῶν περιορισμῶν τοῦ ὠραρίου ἐργασίας καὶ τῆς νυκτερινῆς διακοπῆς τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνηλίκου ὑπὸ μὲν τῆς οἰκείας ἀστυνομικῆς ἀρχῆς (ἤδη Ἐπιθ. Ἐργασίας) ἐπὶ 8 ἡμέρας, ὑπὸ δὲ τοῦ νομάρχου ἐπὶ 4 ἐβδομάδας (Ἄρθρα 7-8 Ν. ΔΚΘ').

Ἐπίσης κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν. 2272/1920, οἱ ὡς ἄνω περιορισμοὶ δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ ἀνηλίκων ἡλικίας 16 ἕως 18 ἐτῶν εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν, ἕνεκεν ἀνωτέρας βίας, μὴ δυναμένης νὰ προβλεφθῆ καὶ νὰ προληφθῆ καὶ μὴ ἐχούσης περιοδικὸν χαρακτῆρα, παρακωλύεται ἡ τακτικὴ λειτουργία βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως.

Διὰ τὰ ἐπιτραποῦν αἱ ὡς ἄνω παρεκκλίσεις, πρέπει νὰ ὑποβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη αἰτήσεις εἰς τὴν οἰκείαν ἀστυνομικὴν διεύθυνσιν ἢ ὑποδιεύθυνσιν εἴτε μέσῳ ταύτης πρὸς τὴν Νομαρχίαν (ἢ δὴ Ἐπιθ. Ἑργασίας), εἰς τὴν (αἰτήσιν) ν' ἀναφέρονται καὶ οἱ λόγοι τῆς ζητουμένης παρεκκλίσεως.

§ 46.—Βιβλιάρια ἐργασίας ἀνηλίκων καὶ ἄλλαι διατυπώσεις.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 τοῦ Ν. ΔΚΘ'/1912 καὶ 11 τοῦ Β.Δ. 14/26.8.1913 εἰς βιομηχανικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια, εἰς λατομεῖα, μεταλλεῖα καὶ ὄρυγεῖα παντὸς εἴδους, εἰς οἰκοδομικὰς ἢ ἄλλας παρεμφερεῖς ὑπαίθριους ἐργασίας, ὡς καὶ εἰς ἐπιχειρήσεις μεταφορᾶς προσώπων ἢ πραγμάτων διὰ γῆς ἢ ὕδατος, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπασχόλησις ἀνηλίκων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 16ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐὰν δὲν εἶναι ἐφωδιασμένα διὰ βιβλιαρίου ἐργασίας (ὑγείας), ὅπερ, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Α.Ν. 199/1936, χορηγεῖται παρὰ τῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ Ἐποπτῶν ἐργασίας, βάσει πιστοποιητικοῦ παρεχομένου ὑπὸ ἱατροῦ δημοσίου, δημοτικοῦ ἢ κοινοτικοῦ ὑπαλλήλου. Ἡ ἱατρικὴ ἐξέτασις, τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ καὶ τὰ βιβλιάρια χορηγοῦνται δωρεάν.

Τὰ βιβλιάρια ταῦτα ἰσχύουν ἐπὶ ἕν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των, ἀνανεούμενα μετὰ νέαν ἱατρικὴν ἐξέτασιν τῶν ἀνηλίκων (ἄρθρον 6 ἔδαφ. 1 Α.Ν. 547/1937). Τὰ ὡς ἄνω βιβλιάρια φυλάττει ὁ ἐργοδότης, σημειώνει δ' ἐπ' αὐτῶν τὸν χρόνον προσλήψεως καὶ τὸν χρόνον ἀπολύσεως ἢ ἀποχωρήσεως.

Διὰ τὸν ἐφωδιασμόν τῶν ὡς κατ' οἷον ὑπηρέτων ἐργαζομένων (ἄρρένων καὶ θηλέων) διὰ τοῦ βιβλιαρίου ὑγείας προβλέπει τὸ ἄρθρον 2 Α.Ν. 759/1937. Ἡ ἐργασιακὴ ὁμως σύμβασις τούτων καὶ ἄνευ βιβλιαρίου ὑγείας εἶναι ἔγκυρος (Α.Π. 72/1955 ΔΕΝ 11. 179).

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Ν. ΔΚΘ'/1912 ἐργοδοταὶ βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐργοστασίων καὶ ἐργαστηρίων, λατομείων, μεταλλείων καὶ ὄρυγιῶν παντὸς εἴδους, οἰκοδομῶν ἢ ἄλλων παρεμφερῶν ὑπαίθριων ἐργασιῶν ὑποχρεοῦνται, προκειμένου νὰ χρησιμοποιήσουν ἀνηλίκους μὴ συμπληρώσαντας τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των νὰ γνωστοποιοῦν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν (ἢ δὴ Ἐπιθ. Ἑργασίας) τὰ ὀνοματεπώνυμα αὐτῶν, τὰς ἡμέρας καὶ ὥρας τῆς ἀπασχολήσεως, τὰς διακοπὰς τῆς ἐργασίας καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς, ὡς καὶ τὰς μεταβολὰς τῶν στοιχείων τούτων.

§ 47.—Ἄλλα προστατευτικὰ τῶν ἀνηλίκων μέτρα.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 34 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐποπτείαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου δύνανται ν' ἀπαγορεύωσι τὴν διαμονὴν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προστατευομένων (ἀνηλίκων καὶ γυναικῶν) εἰς τὸν τόπον καὶ τὰς αἰθούσας τῆς ἐργασίας κατὰ τὰς διακοπὰς πρὸς ἀνάπαυσιν, ἐὰν, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας, λόγοι ὑγείας ἐπιβάλλουν τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην.

Ὅμοίως κατὰ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ αὐτοῦ Β.Δ. τὰ διαμερίσματα τῆς ἐργασίας καὶ τὰ παραρτήματα αὐτῶν, ὅπου παραμένουσι παιδία ἢ γυναῖκες ἐργάζονται, δεόν νὰ πληρῶσι τοὺς ἀναγκαίους ἔρους πρὸς τήρησιν ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἄνω προσώπων. Ἐπίσης δεόν ὅπως τὰ διαμερίσματα ἔχωσιν ἐπαρκῆ ἀερισμόν, ὅπως ὁ ἀὴρ μὴ ἀποβαίνει ἐπιβλαβὴς εἰς τοὺς ἐργαζομένους, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1913 Β.Δ. περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας ἐν τοῖς ἐργοστασίοις, ἐργαστηρίοις, καταστάμασι κλπ. Εἰς ὅσα καταστήματα ἢ πρατήρια ἐνεργεῖται εἴτε λιανικὴ πώλησις εἴτε κυρία ἢ βοηθητικὴ λαγιστικὴ ὑπηρεσία, πρέπει νὰ εἶναι τοποθετημένα ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων καθίσματα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα νὰ κάθηνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

Κατὰ τὴν § 5 τοῦ ἄρθρου 2 Α.Ν. 539/1945 «περὶ ἀδειῶν τῶν μισθωτῶν» μισθωτοὶ ἡλικίας κατωτέρας τῶν 18 ἐτῶν δικαιοῦνται ἀδείας οὐχὶ ὀλιγωτέρας τῶν 12 ἐργασιμῶν ἡμερῶν κατ' ἔτος. (Ἴδετε σχετικῶς κατωτέρω, Μέρος Γ').

Ἴδετε καὶ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Ν.Δ. 3094/54, (ΦΕΚ 252 τεύχος Α' τῆς 12/10/54) καθ' ὃ μετὰ πάροδον ὀκταετίας ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Νόμου, ἦται ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου 1962 οὐδεὶς δύναται νὰ ἐργάζηται ὡς μαθητευόμενος ἢ εἰδικευμένος ἐργάτης ἐφ' ὅσον δὲν κέκτηται ἀπολυτήριον δημοτικῶν σχολείων.

§ 48.—Ποινικαὶ κυρώσεις.

Κατὰ τῶν παραβαινόντων τὰς ὡς ἄνω διατάξεις ἐργοδοτῶν ἀπειλοῦνται ποινικαὶ κυρώσεις, συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 18 καὶ 19 τοῦ Ν. ΔΚΘ'/1912, τὸ ἄρθρον 38 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913, τὸν Α.Ν. 759/1937, τὸν Ν. 4211/1929 κ.ἄ.

ΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ Δ.Σ. 90 (Ν.Δ. 4215/61)

§ 49.— Διὰ τοῦ ἄρθρου πρώτου τοῦ Νομ. Δ/τος 4215/19.9.1961, (ΦΕΚ Α' 170/19.9.1961, ΔΕΝ 17. 857) ἐπεκυρώθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 90 Διεθνῆς Σύμβασις «περὶ νοκτερινῆς ἐργασίας τῶν παιδίων», αἱ γενικαὶ διατάξεις τῆς ὁποίας ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

« Ἀ ρ θ ρ ο ν 1.— 1. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς παρούσης Συμβάσεως ὡς «βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις» θεωροῦνται ἰδίως:

α) τὰ μεταλλεῖα, λατομεῖα καὶ αἱ πάσης φύσεως ἐξορυκτικαὶ βιομηχαναίαι,

β) αἱ ἐπιχειρήσεις ἐν αἷς κατασκευάζονται προϊόντα, μεταβάλλονται, καθαρίζονται, ἐπισκευάζονται, διακοσμοῦνται, ἀποτελειοῦνται, προετοιμάζονται διὰ τὴν πώλησιν, καταστρέφονται ἢ κατεδαφίζονται ἢ ἐν αἷς αἱ ὕλαι ὑφίστανται μεταβολὴν, περιλαμβανομένων τῶν ναυπηγικῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς, μεταμορφώσεως καὶ μεταδόσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ καὶ τῆς κινητηρίου δυνάμεως ἐν γένει,

γ) αἱ ἐπιχειρήσεις δομῆσεως καὶ αἱ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν, περιλαμβανομένων τῶν ἐργασιῶν οἰκοδομῆσεως, ἐπισκευῆς, συντηρήσεως, μετατροπῆς καὶ κατεδαφίσεως,

δ) αἱ ἐπιχειρήσεις μεταφορᾶς προσώπων ἢ ἐμπορευμάτων δι' ὁδῶν ἢ σιδηροδρόμων περιλαμβανομένης τῆς μετατοπίσεως τῶν ἐμπορευμάτων εἰς τὰς ἀποθήκας, προκυμαίας, ἀποβάθρας, ἀποθήκας διαμετακομίσεως, ἢ ἀερολιμένας.

»2. Ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ καθορίζει τὴν διαχωριστικὴν γραμμὴν μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τῆς βιομηχανίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ λοιπῶν μὴ βιομηχανικῶν ἐργασιῶν.

»3. Ἡ ἐθνικὴ νομοθεσία δύναται νὰ ἐξαιρῇ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρούσης συμβάσεως, τὴν ἀπασχόλησιν εἰς ἐργασίαν θεωρουμένην ὡς μὴ ἐπιβλαβὴ ἢ ἐπιζήμιον εἰς τὰ παῖδια, οὐδὲ ἐπικίνδυνον δι' αὐτά, εἰς τὰς οἰκογενειακὰς ἐπιχειρήσεις ὅπου ἀπασχολοῦνται μόνον οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα των ἢ οἱ ὑπ' αὐτῶν κηδεμονευόμενοι.

»Ἀρθρον 2.—1. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς παρούσης συμβάσεως ὁ ὅρος «νύξ» σημαίνει χρονικὴν περίοδον δώδεκα τοῦλάχιστον συνεχῶν ὥρῶν.

»2. Διὰ τὰ μικρότερα τῶν δέκα ἐξ ἑτῶν παῖδια ἡ περίοδος αὕτη θέλει περιλαμβάνει τὸ μεταξὺ τῆς δεκάτης ἑσπερινῆς ὥρας καὶ ἕκτης πρωινῆς διάστημα.

»3. Διὰ τὰ συμπληρώσαντα τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος οὐχὶ δὲ καὶ τὸ δέκατον ὕψιστον νεαρὰ πρόσωπα, ἡ περίοδος αὕτη θέλει περιλαμβάνει χρονικὸν διάστημα καθοριζόμενον ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, τοῦλάχιστον ἑπτὰ συνεχῶν ὥρῶν, παρεμβλλόμενον μεταξὺ τῆς δεκάτης ἑσπερινῆς ὥρας καὶ τῆς ἑβδόμης πρωινῆς. Ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ δύναται νὰ καθορίξῃ διάφορα χρονικὰ διαστήματα διὰ διαφόρους περιοχάς, βιομηχανίας, ἐπιχειρήσεις ἢ κλάδους βιομηχανικῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, ὅα συμβουλευέται ὅμως τὰς ἐνδιαφερομένας ὀργανώσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων πρὸ τοῦ καθορισμοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἀρχομένου μετὰ τὴν ἐνδεκάτην ἑσπερινήν.

»Ἀρθρον 3.—1. Νεαρὰ πρόσωπα μικρότερα τῶν 18 ἐτῶν δεόν ὅπως μὴ ἀπασχολῶνται ἢ ἐργάζονται τὴν νύκτα εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, δημοσίας ἢ ιδιωτικὰς ἢ εἰς τὰ παραρτήματα αὐτῶν, ἐξαιρέσει τῶν κατωτέρω προβλεπομένων περιπτώσεων:

»2. Ὅσακις αἱ ἀνάγκαι τῆς μαθητείας των ἢ τῆς ἐπαγγελματικῆς αὐτῶν καταρτίσεως τὸ ἀπαιτοῦν, εἰς τὰς ὀρισμένας βιομηχανίας ἢ ἀπασχολήσεις τὰς ἀπαιτούσας συνεχῆ ἐργασίαν, ἢ ἀρμοδία ἀρχὴ, μετὰ γνώμην τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, δύναται νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἀπασχόλησιν, κατὰ τὴν νύκτα, νεαρῶν προσώπων συμπληρωσάντων τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ ἡλικίας μικροτέρας τῶν 18 ἐτῶν.

»3. Νεαρὰ πρόσωπα ἀπασχολούμενα τὴν νύκτα συμφώνως πρὸς τὴν προηγουμένην παράγραφον, δεόν ὅπως μεταξὺ δύο περιόδων ἐργασίας ἀπολαβῶν ἀναπαύσεως τοῦλάχιστον δέκα τριῶν συνεχῶν ὥρῶν.

« 4. Ὅσακις ἡ νομοθεσία τῆς χώρας ἀπαγορεύει τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν εἰς ὅλον τὸ προσωπικὸν τῶν ἀρτοποιείων, ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ δύναται διὰ τὰ συμπληρώσαντα τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των νεαρὰ πρόσωπα, ὁσάκις ἡ μαθητεία ἢ ἡ ἐπαγγελματικὴ των κατάρτισις τὸ ἀπαιτοῦν, νὰ ἀντικαθιστᾷ, διὰ τοῦ μεταξὺ τῆς ἐνάτης ἑσπερινῆς καὶ τῆς τετάρτης πρωινῆς χρονικοῦ διαστήματος, τὴν περίοδον τῶν ἐπτὰ συνεχῶν ὡρῶν τοῦλάχιστον παρεμβαλλομένων μεταξὺ τῆς δεκάτης ἑσπερινῆς καὶ τῆς ἐβδόμης πρωινῆς, τὴν καθοριζομένην ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς δυνάμει τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου 2.

« Ἄρθρον 4.—1. Εἰς αἱ χώρας τὸ κλίμα καθιστᾷ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας ἐξαιρετικῶς ἐπίπονον, ἢ περίοδος τῆς νυκτός καὶ τὸ ἀπογευματινὸν διάστημα, δύναται νὰ εἶναι συντομώτερα τῆς περιόδου καὶ τοῦ διαστήματος τῶν καθοριζομένων εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα, ὑπὸ τὴν ὄρον νὰ χορηγῆται εἰς ἀντιστάθμισμα ἀνάπαυσις κατὰ τὴν ἡμέραν.

« 2. Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν τῶν παιδίων ἡλικίας μεταξὺ δέκα ἕξ καὶ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν, ὁσάκις περίπτωσις ἀνωτέρας βίας μὴ δυναμένη νὰ προβλεφθῇ ἢ νὰ παρεμποδισθῇ καὶ μὴ ἐμφανίζουσα περιοδικὸν χαρακτήρα, παρακινῶναι τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν μιᾶς βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως.

« Ἄρθρον 5.—Ὅσακις τὸ δημόσιον συμφέρον τὸ ἀπαιτεῖ λόγῳ περιστάσεων ἐξαιρετικῶς σοβαρῶν ἢ ἀπαγόρευσις τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας δύναται νὰ ἀναστέλλεται δι' ἀποφάσεως τῆς δημοσίας ἀρχῆς εἰς ἕ,τι ἀφορᾷ τὰ παιδιά ἡλικίας μεταξὺ δέκα ἕξ καὶ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν.

« Ἄρθρον 6.—1. Ἡ νομοθεσία διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς παρούσης συμβάσεως, δέον:

α) νὰ ὀρίξῃ τὰς ἀναγκαίας διατάξεις ὅπως ἡ νομοθεσία ἔλθῃ εἰς γνῶσιν ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων,

β) νὰ καθορίξῃ ἐπακριβῶς τὰ πρόσωπα τὰ ἐπιφορτισμένα μὲ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως ταύτης,

γ) νὰ ὀρίξῃ καταλλήλους κυρώσεις ἐν περιπτώσει παραβάσεων,

δ) νὰ προβλέπῃ τὴν σύστασιν καὶ διατήρησιν συστήματος ἐπιθεωρήσεως ἱκανοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀποτελεσματικὴν τήρησιν τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων διατάξεων,

ε) νὰ ὑποχρεώῃ ἕκαστον ἐργοδότην βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως, δημοσίας ἢ ἰδιωτικῆς, ὅπως τηρῇ βιβλίον ἢ διαθέτῃ ἐπίσημα ἐγγράφα, ἐμφαίνοντα τὰ ὀνόματα καὶ ἡμερομηνίας γεννήσεως ὅλων τῶν κάτω τῶν δέκα ὀκτὼ ἐτῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀπασχολουμένων προσώπων, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς.

« 2. Αἱ ἐτήσιαι ἐκθέσεις αἱ ὑποβαλλόμεναι ὑπὸ τῶν Μελῶν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 22 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Διεθνούς Ὀργανώσεως τῆς Ἐργασίας θέλουσιν περιλαμβάνει πληροφορίας ἐπὶ τῆς ἐν τῇ προηγούμενῃ πα-

ραγράφων ἀναφερομένης νομοθεσίας καὶ γενικὴν ἔχθεσιν ἐπὶ τῶν πορισμάτων τῶν, συμφώνως πρὸς τὸ παρὸν ἄρθρον, διενεργουμένων ἐπιθεωρήσεων».

Ἐξ ἄλλου διὰ τοῦ ἄρθρου δευτέρου τοῦ αὐτοῦ Ν.Δ. θεσπίζεται, ὅτι: «Πᾶσα διάταξις τῆς κειμένης νομοθεσίας παρέχουσα τυχὸν μείζονα πλεονεκτήματα εἰς τὰ διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ παρόντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος κυρουμένης Συμβάσεως προστατευόμενα πρόσωπα, τηρεῖται ἐν ἰσχύϊ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 19 παρ. 8 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Διεθνoῦς Ὁργανώσεως Ἐργασίας, κυρωθέντος διὰ τοῦ Ν.Δ. 399/1947», διὰ τοῦ τρίτου ἄρθρου ἐπιτρέπεται ἢ διὰ Β.Δ. κωδικοποίησις ὅλων τῶν διεπουσῶν τὸ θέμα τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν ἀνηλίκων διατάξεων, καὶ διὰ τοῦ τετάρτου καθορίζεται ὅτι ἡ ὡς ἄνω Δ.Σ. θέλει τεθῆ ἐν ἰσχύϊ δώδεκα μῆνας ἀφ' ἧς καταχωρισθῆ ἢ ἐπικύρωσις αὐτῆς παρὰ τῆ Διεθνεῖ Ὁργανώσει Ἐργασίας, συμφώνως πρὸς ἐκδοθησόμενον Β.Δ., ἀπὸ τῆς ἰσχύος δὲ ταύτης θὰ θεωρηθῆ κατηργημένος ὁ Ν. 2272/1920 «περὶ κυρώσεως τῆς Δ.Σ. περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν παιδίων ἐν τῇ Βιομηχανίᾳ».

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

§ 50.—Γενικά.

Διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν ἰσχύουν τὰ κάτωθι νομοθετήματα: 1) Ὁ νόμος ΔΚΘ' τῆς 24.1/7.2.1912 «περὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων». 2) Τὸ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 «περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων ΔΚΘ' νόμου ὡς πρὸς τὰ ἐργοστάσια, ἐργαστήρια, ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντὸς εἴδους». 3) Ὁ Ν. 2274 τῆς 24.6/1.7.1920 «περὶ κυρώσεως τῆς διεθνοῦς συμβάσεως τῆς διεθνοῦς συνδιασκέψεως τῆς ἐργασίας τῆς Οὐασιγκτῶνος περὶ ἐργασίας τῶν γυναικῶν πρὸ καὶ μετὰ τὸν τοκετόν». 4) Ὁ Ν. 2275/1920 «περὶ κυρώσεως τῆς περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν διεθνοῦς συμβάσεως τῆς διεθνοῦς συνδιασκέψεως ἐργασίας τῆς Οὐασιγκτῶνος». 5) Ὁ Α.Ν. τῆς 30/31.10.1935 «περὶ χρησιμοποίησεως γυναικῶν εἰς ὑπογίους ἐργασίας μεταλλείων πάσης κατηγορίας». 6) Ὁ Ν. 3924/1959 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 89 Διεθνοῦς Συμβάσεως» «περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν ἀπασχολουμένων ἐν τῇ Βιομηχανίᾳ γυναικῶν», ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ Β.Δ. 161/1960, ὅπερ ὥρισεν ὡς χρόνον ἰσχύος τοῦ ἄνω νόμου τὴν 27.4.1960 καὶ κατήργησε τὸ Ν.Δ. 30/31.10.1935 περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 41 Δ.Σ. περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας γυναικῶν (ΔΕΝ 15. 121 καὶ ΔΕΝ 16. 315). Ὅπου περισσώτεραι τῆς μιᾶς διατάξεις ρυθμίζουν τὸ αὐτὸ θέμα, δεόν νὰ θεωρηθῇ ἰσχύουσα ἡ παρέχουσα μεγαλύτεραν προστασίαν εἰς τὰς γυναῖκας.

Ὡς πρὸς τὰς ὥρας ἐργασίας τῶν Μητέρων Δημ. ὑπαλλήλων καὶ ὑπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. ἴδετε ἐγγρ. Ὑπ. Ἔργ. 87569/4.12.1970 εἰς ΔΕΝ 26. 942 καὶ ἐγγρ. Πρωθυπουργοῦ 6640/71 εἰς ΔΕΝ 27. 730.

§ 51.—Ἔργασία ἀνηλίκων γυναικῶν.

Ὡς πρὸς τοὺς περιορισμοὺς τοὺς ἰσχύοντας διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἀνηλίκων γυναικῶν εἰς διαφόρους ἐργασίας, δεόν νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἕσα ἄνωτέρω (εἰς Κεφάλαιον 8ον) ἐσημειώσαμεν.

§ 52.—Ὁραι ἐργασίας καὶ διακοπαὶ αὐτῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 ἡ ἐργασία τῶν γυναικῶν ἐν γένει δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 10 ὥρας ἡμερησίως, πλὴν τοῦ Σαβ-

βάτου καὶ τῶν παραμονῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ Εὐαγγελισμοῦ, καθ' ἃς ἡ ἐργασία περιορίζεται εἰς 8 ὥρας. Ἐννοεῖται, ὅτι ὅπου ἰσχύει σήμερον τὸ ὑπάρχον (ἢ μικρότερον ὠράριον) ἐφαρμόζεται τοῦτο καὶ διὰ τὰς γυναῖκας.

Ἐξ ἄλλου συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν. ΔΚΘ' καὶ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 ἐπιβάλλεται ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἐργαζομένας γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς μέχρις ἡλικίας 18 ἐτῶν ἀνηλίκους χορηγῆται δίωρος διακοπή, εἴτε ἐφ' ἅπαξ ὀλόκληρος, εἴτε εἰς δύο ἢ τρία τμήματα. Πάντως ἡ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν ὥραν τοῦ γεύματος διακοπή δεόν νὰ διαρκῆ τοῦλάχιστον ἐπὶ μίαν ὥραν.

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 25/28.9.1913 Β.Δ. (ἀναφερομένου εἰς τὰ κ λ ω σ τ ῆ ρ ι α, ὑ φ α ν τ ῆ ρ ι α, μ η χ α ν ο υ ρ γ ε ῖ α, σ ι δ η ρ ο υ ρ γ ε ῖ α, ν α υ π η γ ε ῖ α, σ χ ο ι ν ο π λ ο κ ε ῖ α καὶ ὑ α λ ο υ ρ γ ε ῖ α) καὶ τοῦ ὁμοίου ἀπὸ 10/15.2.1916 (ἀναφερομένου εἰς τὰς ἐργασίας ἐκμεταλλεύσεως ὀρυχείων λευκολίθου), ἐπετράπη ὅπως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου ἕως 30ῆς Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἡ ὡς ἄνω διακοπή περιορίζεται εἰς μίαν μόνον ὥραν καὶ χορηγῆται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσημβρινοῦ γεύματος.

§ 53.—Εἰδικῶς ἀπαγορευόμενα εἰς τὰς γυναῖκας ἐργασίαι.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 33 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 δὲν ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησις τῶν γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων κάτω τῶν 18 ἐτῶν διὰ τὸν καθαρισμὸν καὶ τὴν λίπανσιν ἀξόνων, τῶν κινητῶν, τῶν μηχανισμῶν μεταδόσεως τῆς κινητηρίου δυνάμεως καὶ μηχανημάτων, καθ' ὃν χρόνον ταῦτα εὐρίσκονται ἐν κινήσει, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἀτμοκρουνοὺς τῶν ἐργοστασίων.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν. ΔΚΘ' ἀπαγορεύεται γενικῶς ἡ χρησιμοποίησις γυναικῶν εἰς ὑπογείους ἐργασίας μεταλλείων, λατομείων καὶ ὀρυχείων. Ὡς «μεταλλεῖον» θεωρεῖται πᾶσα ἐπιχείρησις, δημοσία ἢ ἰδιωτική, διενεργοῦσα ἐξόρυξιν ὑλῶν κειμένων ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Ἴδετε ἐπίσης τὰ Π.Δ. τῆς 18/23.12.1926 καὶ τῆς 11/17.10.1932 περὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ κ α π ν ο ὕ καὶ εἰς ὀ ρ ε ἰ χ α λ κ ο υ ρ γ ε ῖ α.

Ἐξ ἄλλου, κατ' ἄρθρον 9 τοῦ Β.Δ. 14/26.8.1913, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τ' ἄρθρα 1 καὶ 5 τοῦ Ν. ΔΚΘ', ἀνήλικοι κάτω τῶν 16 ἐτῶν καὶ γυναῖκες δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀπασχολῶνται κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐξαίρετες εἰς βιομηχανικά καὶ βιοτεχνικά ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια, εἰς λατομεῖα, μεταλλεῖα καὶ ὀρυχεῖα παντὸς εἴδους, εἰς οἰκοδομικὰς καὶ ἄλλας παρεμφερεῖς ὑπαίθριους ἐργασίας, εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντὸς εἴδους, εἰς ἐστιατόρια, καφενεῖα, οἶνοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεῖα καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια, ὡς καὶ εἰς ξενοδοχεῖα. Ἡ τελευταία αὕτη ἀπαγόρευσις ἦρθη ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας διὰ τῆς § 14 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἐδ. 1 Ν. 2994/22 ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις γυ-

ναϊκῶν εἰς βιομηχανικὴν βαφὴν διὰ στουπετσίου ὡς καὶ εἰς μολυβδοῦχα χρώματα (ἄρθρον 11 Α.Ν. 1204/38 καὶ ἄρθρον 3 Β.Δ. 7.1.1937).

Ἐπίσης ἡ χρῆσις μηχανημάτων εἰς σταφιδαποθήκας (ἄρθρον 21 Β.Δ. 16.3.23), εἰς ὑπογίους ἐργασίας μεταλλείων (ἄρθρον 28 Γ.Α. 14.065/55) καὶ εἰς ξυλουργικὰς ἐργασίας διεξαγομένας διὰ μηχανημάτων (ἄρθρον 4 Β.Δ. 10.9.37).

Κατὰ τὰς συνδεδυασμένας διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 Ν. ΔΚΘ' /1912 καὶ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἐργάζωνται πρὸ τῆς 9ης πρωινῆς ὥρας καὶ μετὰ τὴν 9ην νυκτερινήν. Εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ὑπάγεται πᾶσα ἀπασχόλησις σχετικὴ μὲ τὰς ἐργασίας τοῦ καταστήματος. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὰς αὐτὰς διατάξεις, εἰς τὰς γυναῖκας δέν νὰ παρέχεται συνεχῆς νυκτερινὴ διακοπὴ τοῦλάχιστον 11 ὥρων, εἰς τὴν διακοπὴν δὲ ταύτην ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ περιλαμβάνηται τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 9ης ἑσπερινῆς μέχρι τῆς 3ης πρωινῆς ὥρας. Αἱ ὡς ἄνω διατάξεις ἰσχύουσιν ἐπὶ τῶν ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ Ν. ΔΚΘ' /1912 ὑπὸ στοιχεῖα α' - γ' καὶ ε' ἀναφερομένων ἐπιχειρήσεων (βιομηχανικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια, λατομεῖα, μεταλλεῖα καὶ ὄρυχεια παντὸς εἶδους, οἰκοδομικὰ ἢ ἄλλαι παρεμφερεῖς ὑπαίθριαι ἐργασίαι, ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρατήρια παντὸς εἶδους). Συνεπῶς μόνον ὡς πρὸς τὰς ἄνω ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας εἶναι ἀπαγορευτικὴ ἡ νυκτερινὴ ἐργασία γυναικῶν, μὴ ἐπεκτεινομένης τῆς ἀπαγορεύσεως εἰς τὰς ὑπὸ στοιχείων δ' μνημονευόμενας ἐπιχειρήσεις μεταφορᾶς προσώπων ἢ πραγμάτων διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος, οὐδὲ εἰς τὰ ὑπὸ στοιχεῖα στ' καὶ ζ' ἀναφερόμενα ἐστιατόρια, καφενεῖα, οἰνοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεῖα καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια καταστήματα, ὡς καὶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα. Καὶ νὰ μὲν τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ Ν. ΔΚΘ' φαίνεται ἐκφραζόμενον γενικώτερον, ἦτοι περὶ γενικῆς ἀπαγορεύσεως τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας εἰς τὰς γυναῖκας, πλὴν ἂν αὕτη εἶναι ἡ ἔννοιά του, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρὸς τοῦτο ἐγκυρὸν καὶ ἰσχυρὸν, καθ' ὅσον ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀπαγορεύσεων τοῦ Ν. ΔΚΘ' εἰς κύκλον προσώπων ἐξω τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου κατονομαζομένων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς «ἐκτέλεσις» τοῦ νόμου. Ἀποτελεῖ νέαν νομοθέτησιν, ἣτις ὅμως εἶναι ἀνίσχυρος ἐλλείψει ἐξουσιοδοτήσεως ἐκ τοῦ νόμου.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Β.Δ. τῆς 25/28.9.1913 «περὶ καθορισμοῦ ὠριαίας μεσημβρινῆς διακοπῆς τῆς ἐργασίας εἰς τὰ «κλωστοῦφαντουργεῖα, μηχανουργεῖα, σιδηρουργεῖα, ναυπηγεῖα, σχοινοπλακεῖα καὶ ὑαλουργεῖα κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας» ὀρίζει, ὅτι οἱ ἀνήλικοι καὶ αἱ γυναῖκες δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμοποιῶνται μετὰ τὴν 9ην μ.μ. καὶ πρὸ τῆς 5 π.μ. Τοῦτ' αὐτὸ ὀρίζει καὶ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Β.Δ. τῆς 10/15.2.1916 διὰ τὰ ὄρυχεῖα λευκοσίθου. Τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας εἰς μεταλλεῖα καὶ μεταλλουργεῖα ὀρίζει τὸ ἄρθρον 50 § 2 τοῦ Μεταλλευτικοῦ Κώδικος (Ν. ΓΦΚΔ').

Ἐξ ἄλλου, κατ' ἄρθρον 2 § 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 28/29.4.1937 «Ἐπιτρέπε-

ται, εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις, ἢ διὰ δύο ἐναλλασσομένων ομάδων γυναικῶν ἐργασία ἐν ταῖς ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος ἀναφερομέναις ἐπιχειρήσεσι καὶ ἐργασίαις (ὕφαντουργεῖα, κλωστοῦφαντουργεῖα (ἐρίου, βάμβακος, μετάξης κλπ.), νηματουργεῖα, σχινοποιεῖα, καλτσποιεῖα, πλεκτοφανελλοποιεῖα καὶ πλεκτήρια) ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς παροχῆς, μεταξύ τῶν ὥρων ἐργασίας ἐκάστης ομάδος, κανονικῆς διακοπῆς διαρκείας ἡμισείας τοῦλάχιστον ὥρας, παρεχομένης μεταξύ τῆς τετάρτης καὶ πέμπτης ὥρας ἐργασίας. Δύναται ὅμως νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ ἄνευ τῆς ἀνωτέρω διακοπῆς ἐργασία, τῇ αἰτήσεσι ὅμως τῶν 4/5 τοῦ συνόλου τῶν ἐργατῶν ἐκάστης ἐπιχειρήσεως καὶ μετὰ βεβαίωσιν τοῦ οἰκείου Ἐπιθεωρητοῦ ἢ Ἐπόπτου Ἐργασίας περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως τῆς ἐργασίας. Ἐν οὐδεμιᾷ ὅμως περιπτώσει ἢ διὰ δύο ομάδων γυναικῶν ἐργασία δύναται νὰ ἀρχίσῃ πρὸ τῆς 6ης πρωινῆς καὶ νὰ ὑπερβῇ τὴν 11ην νυκτερινήν».

Ἐπηρεολοῦθησεν ὁ Ν. 3924/1959 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 89 Διεθνoῦς Συμβάσεως «περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν ἀπασχολουμένων ἐν τῇ Βιομηχανίᾳ Γυναικῶν» (ΦΕΚ. Α' 1/2.1.1959 ΔΕΝ 15. 121), ὅστις ἤρξατο ἰσχύων ἀπὸ τῆς 27 Ἀπριλίου 1960, συμφώνως πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 161/6.3.1960 Β. Δ/γμα (ΦΕΚ. Α' 36/31.3.1960, ΔΕΝ 16. 315), δυνάμει τοῦ ὁποῖου (καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς χρονολογίας) καθηργήθη τὸ Ν.Δ. τῆς 30/31.10.1935 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 41 Διεθνoῦς Συμβάσεως «περὶ νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν», ὅπερ ἴσχυσε μέχρι τότε (Ἴδετε 1ην ἔκδοσιν «Ἐργ. Νομοθεσίας», σελ. 58 κ. ἐπ.).

Αἱ κύριαι διατάξεις τῆς σήμερον ἰσχυοῦσης ὡς ἄνω Διεθνoῦς Συμβάσεως (89) ἔχουσιν ὡς ἀκολουθοῦσι:

«**Ἄ ρ θ ρ ο ν 1.**—1. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς παρούσης Συμβάσεως, ὡς «Βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις» θεωροῦνται ἰδίᾳ:

α) Τὰ μεταλλεῖα, λατομεῖα καὶ αἱ πάσης φύσεως ἐξορυκτικαὶ Βιομηχανίαι,

β) αἱ ἐπιχειρήσεις ἐν αἷς κατασκευάζονται προϊόντα, μεταβάλλονται, καθαρίζονται, ἐπισκευάζονται, διακοσμοῦνται, ἀποτελειοῦνται, προετοιμάζονται πρὸς πώλησιν, καταστρέφονται ἢ κατεδαφίζονται ἢ ἐν αἷς αἱ ὕλαι ὑφίστανται μεταβολήν, περιλαμβανομένων τῶν ἐπιχειρήσεων κατασκευῆς πλοίων, παραγωγῆς, μετατροπῆς καὶ μεταδόσεως τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῆς κινητηρίου δυνάμεως ἐν γένει,

γ) αἱ ἐπιχειρήσεις δομήσεως καὶ αἱ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν, περιλαμβανομένων τῶν ἐργασιῶν δομήσεως, ἐπισκευῆς, συντηρήσεως, μετατροπῆς καὶ κατεδαφίσεως.

2. Ἡ ἀρμοδιὰ ἀρχὴ θέλει καθορίσει τὴν διαχωριστικὴν γραμμὴν μεταξύ ἀφ' ἐνός τῆς βιομηχανίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων μὴ βιομηχανικῶν ἐργασιῶν.

«**Ἄ ρ θ ρ ο ν 2.**—Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς παρούσης συμβάσεως ὁ ὅρος «νύξ» σημαίνει περίοδον ἕνδεκα τοῦλάχιστον συνεχῶν ὥρων περιλαμβανοουσῶν διά-

στημα καθοριζόμενον ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς, ἐπτά συνεχῶν ὥρων τοῦλάχιστον παρεντιθεμένων μεταξύ τῆς δεκάτης ἐσπερινῆς καὶ τῆς ἐβδόμης πρωινῆς. Ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ δύναται νὰ καθορίσῃ διαστήματα διὰ διαφόρους περιοχάς, βιομηχανίας, ἐπιχειρήσεις ἢ κλάδους βιομηχανιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, δέον ὅμως ὅπως συμβουλευῆται τὰς ἐνδιαφερομένας ὀργανώσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων πρὸ τοῦ καθορισμοῦ διαστήματος ἀρχομένου μετὰ τὴν ἐνδεκάτην ἐσπερινήν.

»Ἄρθρον 3.— Αἱ γυναῖκες ἀδιακρίτως ἡλικίας δὲν δύναται νὰ ἀπασχολῶνται τὴν νύκτα εἰς καμίαν βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν, οὔτε εἰς παράρτημά τι τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων, ἐξαιρέσει τῶν ἐπιχειρήσεων ὅπου ἀπασχολοῦνται μόνον μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

»Ἄρθρον 4.— Τὸ ἄρθρον 3 δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν:

α) εἰς περίπτωσιν ἀνωτέρας βίας, ὡσάκις ἐν τινι ἐπιχειρήσει ἐπέργεται διακοπὴ ἐκμεταλλεύσεως ἀπρόβλεπτος καὶ μὴ περιοδικῶς χαρακτηρῆς,

β) εἰς τὴν περίπτωσιν ἢ ἐργασία γίνεται ἐπὶ πρώτων ὕλων ἢ ὕλων ἐν ἐπεξεργασίᾳ, αἵτινες θὰ ἦσαν ἐπιδεικτικαὶ λίαν ταχείας ἀλλοιώσεως, ὡσάκις τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς διάσωσιν τῶν ἐν λόγῳ ὕλων ἐξ ἀναποφύκτου ἀπωλείας.

»Ἄρθρον 5.— Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν δύναται νὰ ἀναστέλλεται δι' ἀποφάσεως τῆς Κυβερνήσεως μετὰ γνώμην τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, ὡσάκις λόγῳ περιστάσεων ἰδιαζόντως σοβαρῶν, τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ τοῦτο.

2. Ἡ ἀναστολὴ αὕτη δέον νὰ γνωστοποιῆται εἰς τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας ὑπὸ τῆς ἐνδιαφερομένης Κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐτησίαν ἐκθεσιν αὐτῆς περὶ ἐφαρμογῆς τῆς συμβάσεως.

»Ἄρθρον 6.— Εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις τὰς ὑποκειμένας εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐποχῶν καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις ἀπαιτοῦν τοῦτο, ἢ ἐν ἄρθρῳ 2 ὀριζομένη διάρκειᾳ τῆς νυκτερινῆς περιόδου δύναται νὰ περιορίζηται εἰς δέκα ὥρας ἐπὶ ἐξήκοντα ἡμέρας κατ' ἔτος.

»Ἄρθρον 7.— Εἰς ἅς χώρας τὸ κλίμα καθιστᾷ τὴν ἡμερησίαν ἐργασίαν, ἰδιαίτερος ἐπίπονον, ἢ νυκτερινὴ περίοδος δύναται νὰ εἶναι βραχυτέρα τῆς ὀριζομένης ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως χρηρηγῆται ὡς ἀντιστάθμισμα ἀνάπαυσις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας.

»Ἄρθρον 8.— Ἡ παρούσα σύμβασις δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν:

α) εἰς τὰς γυναικίας αἵτινες κατέχουν θέσεις διευθύνσεως ἢ θέσεις τεχνικοῦ χαρακτηρῶς συνεπαγομένας εὐθνήν,

β) εἰς τὰς γυναικίας τὰς ἀσχολουμένας εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς εὐημερίας καὶ αἵτινες κανονικῶς δὲν ἐκτελοῦν ἐργασίαν χειρῶν».

§ 54.— Ἄδεια ἀπουσίας πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ μετ' αὐτόν.

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 13 Ν. ΔΚΘ' /1912 καὶ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 αἱ γυναῖκες δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀπασχολῶνται ἐπὶ 8

ἐν συνίλφ εβδομάδας πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ μετ' αὐτόν. Ἐκ τούτων αἱ 4 ἐβδομάδες πρέπει νὰ συμπίπτουν κατὰ τὸ διάστημα τῆς λοχείας (μετὰ τὸν τοκετόν). Αἱ ὡς ἄνω διατάξεις ἐφαρμόζονται ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐργασιῶν καὶ καταστημάτων, περὶ ὧν ἀνωτέρω (περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν) ἀναφέρομεν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Ν. ΔΚΘ' ὁμιλεῖ περὶ «ἐργατιδῶν», ὡς ἐκ τούτου δὲ κρίνεται ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ὑπάλληλων. Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Β.Δ. τῆς 14/26.8.1913 ὁμιλεῖ περὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ἐκτελεστικόν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπεκτείνη τὸν κύκλον τῆς προστασίας. Αἱ μὴ προστατευόμεναι κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις ὑπάλληλοι, ἐφ' ὅσον δὲν προστατεύονται καὶ ὑπὸ τῆς διεθνοῦς συμβάσεως περὶ τῆς ἀμέσεως κατωτέρω, ἔχουσιν ὡς βοήθημα ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν. 2112 περὶ ἀπουσίας λόγῳ βραχείας διαρκείας ἀσθενείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ἄρθρα 657-658 Α.Κ., καθ' ἃ δύνανται ν' ἀπόσχουν ἀζημίως τῆς ἐργασίας ἐπὶ 15 μὲν ἡμέρας αἱ ἐργασθεῖσαι ἐπὶ διάστημα ἀπὸ 10 ἡμερῶν μέχρις ἐνὸς ἔτους, ἐπὶ 30 δὲ ἡμέρας αἱ ἀπασχοληθεῖσαι ἄνω τοῦ ἔτους.

Παράλληλως ὅμως πρὸς τὰς ὡς ἄνω διατάξεις ἰσχύει ὁ Ν. 2274/1920 «περὶ κυρώσεως τῆς διεθνοῦς συμβάσεως τῆς διεθνοῦς συνδιασκέψεως ἐργασίας τῆς Οὐασινγκτόνος περὶ ἐργασίας τῶν γυναικῶν πρὸ καὶ μετὰ τὸν τοκετόν» (1), εἰς τὴν ὅποιαν ὑπάγονται αἱ κάτωθι ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίαι:

α) Τὰ μεταλλεῖα, λατομεῖα καὶ πάσης φύσεως ἐξορυκτικαὶ βιομηχανίαι.
β) Αἱ βιομηχανίαι ἐν αἷς κατασκευάζονται προϊόντα, μεταβάλλονται, καθαρίζονται, ἐπισκευάζονται, διακοσμοῦνται, ἀποτελειοῦνται, προετοιμάζονται διὰ τὴν πώλησιν, ἢ ἐν αἷς αἱ ὕλαι ὑφίστανται μεταβολὴν, περιλαμβανομένης τῆς κατασκευῆς πλοίων, τῶν βιομηχανιῶν ἀποσυνθέσεως ὑλικῶν καὶ τῆς παραγωγῆς, μετατροπῆς καὶ διαβιβάσεως κινητηρίου ἐν γένει δυνάμεως καὶ τοῦ ἤλεκτρισμοῦ. γ) Ἡ κατασκευὴ, ἀνοικοδόμησις, συντήρησις, ἐπισκευή, τροποποιήσις ἢ κατεδάφισις παντὸς οἰκοδομήματος καὶ κτίσματος, σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων, λιμένων, δεξαμενῶν, προβλήτων, διωρύγων, ἐγκαταστάσεων ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας δι' ὕδατος, ὁδῶν, σιηράγγων, γεφυρῶν, ὁδογεφυρῶν, ὑπονόμων, συλλεκτῆρων καὶ κοινῶν φρεάτων, τηλεγραφικῶν καὶ τηλεφωνικῶν ἐγκαταστάσεων, ἐργοστασίων φωταερίου, διανομῆς ὕδατος ἢ ἄλλων οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν, ὡς καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν ἐργασίαι. δ) Ἡ μεταφορὰ προσώπων ἢ ἐμπορευμάτων δι' ὁδῶν, σιδηροδρόμων, θαλασσίων συγκοινωνιῶν ἢ δι' ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας δι' ὕδατος, συμπεριλαμβανομένης τῆς συντηρήσεως ἐμπορευμάτων εἰς τὰς λιμεναποθήκας, τὰς ἀποβάθρας, τὰς προβλήτας καὶ τὰς ἀποθήκας διαμετακομίσεως, ἀποκλειομένης τῆς διὰ χειρῶν μεταφορᾶς. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συμβάσεως ταύτης θεωρεῖται ὡς ἐμπορικὸν κατὰσταμα πᾶς τόπος προσωρισμένος διὰ τὴν πώλησιν ἐμπορευμάτων ἢ δι' οἰανδήποτε ἐμπορικὴν πρᾶξιν.

1. Ἡ νεωτέρη ὑπ' ἄρθ. 103/1952 Διεθνῆς Σύμβασις «περὶ προστασίας τῆς μητρότητος» δὲν ἐπεκυρώθη εἰσέτι παρ' ἡμῖν διὰ Νόμου.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως, εἰς τὰς βιομηχανικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις παντὸς εἴδους: α') Ἡ γυνή δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐργάζεται ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας μετὰ τὸν τοκετὸν. β') Δικαιοῦται νὰ διακόψῃ τὴν ἐργασίαν τῆς κατόπιν προσαγωγῆς ἰατρικοῦ πιστοποιητικοῦ, ἐμφαίνοντος ὅτι ὁ τοκετὸς πιθανῶς θὰ λάβῃ χώραν ἐντὸς ἐξ ἑβδομάδων. γ') Ἡ γυνή ἐὰν ἄλλοτε τὸ τέκνον τῆς, δικαιοῦται νὰ ζητῇ ὅπως παρέχωνται εἰς αὐτὴν δύο διακοπαί, ἡμισεῖας ὥρας ἐκάστη, διὰ τὸν ἄλλοτε γέννησιν τοῦ τέκνου τῆς. Διὰ τὸν χρόνον τῶν διακοπῶν τούτων δὲν περικόπτονται αἱ ἀποδοχαὶ τῶν θηλαζουσῶν γυναικῶν (Νομ. Συμβ. 941/68 ΔΕΝ 24, 894, Ν.Σ. 1356/1957 ΔΕΝ 14, 174 καὶ 1130/1957 ΔΕΝ 13, 988, Πρ/κου Ἀθ. 4350/62 ΔΕΝ 18, 709) (1).

Παρατηροῦμεν σχετικῶς, ὅτι αἱ διατάξεις τῆς διεθνοῦς συμβάσεως (ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς ἕλας τὰς γυναῖκας καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰς ἐργάτιδας) εἶναι εὐνοϊκώτεροι διὰ τὰς ἐργαζομένας γυναῖκας, ὡς καθιερούσασιν δικαίωμα ἀποχῆς ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ ἐπὶ ἄλλας ἐξ μετὰ τὸν τοκετὸν. Ἐὰν ὅμως ἡ γυνή δὲν ἔκαμε χρῆσιν τοῦ δικαιώματός τῆς πρὸς ἀποχὴν πρὸ τοῦ τοκετοῦ, τότε δικαιοῦται ν' ἀπόσχη ἐπὶ 8 ἑβδομάδας, μετὰ τὸν τοκετὸν, συμφώνως πρὸς τὰς ἐκτεθείσας διατάξεις τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ν. ΔΚΘ' /1912 καὶ ἄρθρου 4 Β.Δ. 14/26.8.1913, καθ' ἃς ἡ γυνή δικαιοῦται ν' ἀπόσχη ἐπὶ 8 ἐν συνόλῳ ἑβδομάδας πρὸ καὶ μετὰ τὸν τοκετὸν, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ τελευταῖαι διατάξεις εἶναι εὐνοϊκώτεροι ἀπὸ ἐκείνας τῆς διεθνοῦς συμβάσεως.

Ἡ ὡς ἄνω διεθνὴς σύμβασις εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον 3 προβλέπει καὶ περὶ καταβολῆς ἀποζημιώσεως, καθοριστέας ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, πλὴν ταύτη δὲν ἔθεσπίσθη μέχρι σήμερον, εἶναι ὅμως σχετικὸν τὸ παρὰ τοῦ Ι.Κ.Α. κατὰ τὰς διεπούσας αὐτὸ διατάξεις καταβαλλόμενον ἐπίδομα κυοφορίας καὶ λοχείας.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 4ον τῆς ὡς ἄνω Διεθνοῦς Συμβάσεως, «Κατὰ τὴν συμφώνως πρὸς τὰς παραγράφους α' καὶ β' τοῦ ἄρθρου 3 τῆς παρούσης Συμβάσεως διακοπὴν τῆς ἐργασίας, ὡς καὶ ἂν ἡ γυνή ἀπομακρυνθῇ ταύτης ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἔνεκεν ἀσθενείας, ἧτις δι' ἰατρικοῦ πιστοποιητικοῦ βεβαιούται ὅτι προῆλθεν ἐκ τῆς κνήσεως ἢ τοῦ τοκετοῦ, καθιστᾶ δὲ αὐτὴν ἀνίκανον νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐργασίαν, δὲν δικαιοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ εἰδοποιήσῃ αὐτὴν πρὸς ἀπόλυσιν, ἐφ' ὅσον ἡ ἐν λόγῳ διακοπὴ ἢ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς ἐργασίας δὲν ὑπερβῇ τὸ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἀρχῆς ἐκάστης χώρας καθορισθὲν ἄνωτατον χρονικὸν διάστημα ἢ ἐφ' ὅσον ἡ προθεσμία τῆς εἰδοποιήσεως ἐκπνέῃ διαρκούσης τῆς ὡς ἄνω διακοπῆς ἢ ἀπομακρύνσεως».

Τῆς ὡς ἄνω προστασίας ἀπολαμβάνει πᾶσα γυνή, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας ἢ ἐθνικότητος. Εἶναι ἐπίσης ἀδιάφορον ἂν τὸ κυοφορούμενον ἢ γεννηθὲν τέ-

1. Δὲν δεσμεύεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τούτων ἡ Ἐργατικὴ Ἑστία, ὡς μὴ ἀποτελοῦσα ἐμποροβιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν (Πρ/κου Πατρῶν 148/62 ΔΕΝ 19, 123).

κνον εἶναι νόμιμον ἢ ἐξώγαμον, ὡς καὶ ἂν ὑπάρχη σύμβασις ἐργασίας ὁρισμένου ἢ ἀορίστου χρόνου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας τῶν γυναικῶν λόγῳ τοκετοῦ, αὗται διακαίονται νὰ λάβωσι τὰς ἀποδοχὰς τῶν ὑπὸ τοὺς ὅρους καὶ τὰς διακρίσεις τῶν ἄρθρων 657-658 Ἀστ. Κώδικος (ἴδετε σχετικῶς κατωτέρω εἰς οἰκείον Κεφάλαιον). Ἐκ τῶν ἀποδοχῶν τούτων ἐκπίπτονται ὅσα λαμβάνει ἡ γυνὴ δυνάμει ὑποχρεωτικῆς ἐκ τοῦ νόμου ἀσφαλίσεως (Ι.Κ.Α. ἢ ἄλλου ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ). Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐκπίπτεται μὲν τὸ ἐπίδομα κυήσεως ἢ λοχείας, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἐπίδομα τοκετοῦ, ὅπερ ἀποτελεῖ ἀποτίμησιν εἰς εἶδος παροχῆς (Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 59930/65 ΔΕΝ 21. 702, Νομ. Συμβ. 706/66 ΔΕΝ 22. 966, Βλ. καὶ Ι. Καποδίστριαν Μίσθωσις Ἐργασίας ὑπὸ ἄρθρον 657 ἀρ. 70, Χρ. Ἀγαλλόπουλον Ἐργ. Δίκαιον σελ. 215).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 2274/1920 κυρωθείσης Δ.Σ. τῆς Οὐασινγκτῶνος «ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ γυνή, ἐὰν θηλάξῃ τὸ τέκνον τῆς, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τῇ παρέχονται δύο διακοπαὶ πρὸς ἀνάπαυσιν, ἡμισεῖας ὥρας ἐκάστη, διὰ τὸν θηλασμόν». Κατὰ τὸ Νομ. Συμβούλιον τοῦ Κράτους εἰς τὴν ὡς ἄνω θηλάζουσαν γυναῖκα δὲν περικόπτεται ὁ ἀντιστοιχῶν εἰς τὴν ὥραν τῆς διακοπῆς μισθὸς (Ν.Σ. 1130/57 ΔΕΝ 13. 988, 1356/58 ΔΕΝ 14. 174).

§ 55.—Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν ἄνω περιορισμῶν.

Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω περιορισμῶν τοῦ ὥραριου καὶ τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας ἐπιτρέπονται ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰς διατυπώσεις τὰς ἐκτιθεμένας ἀνωτέρω εἰς τὸ περὶ προστασίας τῶν ἀηλίκων (Κεφάλαιον 8ον) καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν § 45. Σημειωτέον ὅτι καθ' ἕκαστον Ἰανουάριον αἱ ἀστυνομικαὶ διευθύνσεις ἢ ὑποδιευθύνσεις καὶ οἱ Νομάρχαι (νῦν καὶ οἱ Ἐπιθεωρηταὶ Ἐργασίας) ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλλουν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας (Ἐργασίας) πίνακα τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος χορηγηθεισῶν ἀδειῶν περὶ ἐξαιρέσεων ἐκ τῶν ὡς ἄνω περιορισμῶν (Ἄρθρον 10 Β.Δ. 14/26.8.1913).

Ἐξ ἄλλου διὰ τῆς § 4 τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ Ν. 3239/1955 «περὶ τρόπου ρυθμίσεως συλλογικῶν διαφορῶν κλπ.» (ΔΕΝ 11. 285) ἀντικατεστάθη ἡ § 3 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 2511/1953, ἡ σχετικὴ μὲ τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, διὰ τῆς κάτωθι διατάξεως:

«Δύναται διὰ πράξεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ἐκδιδομένων μετὰ γνώμην τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, νὰ ἀναστέλλεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τῶν ἀπαγορευουσῶν τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν, ὡσάκις λόγῳ περιστάσεων ἰδιαζόντως σοβαρῶν, τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ τοῦτο.

» Δὲν ἐφαρμόζονται αἱ ἀπαγορεύσεις ὡς πρὸς τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν ὅσον ἀφορᾷ⁽¹⁾:

1. Διὰ τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν γενικῶς εἰς Φ α ρ μ α κ ε ῖ α ἴδετε τὴν 23.260/71 Ἐγκ. Ὑπ. Ἐργ. εἰς ΔΕΝ 27. 722.

» α) Τὰς γυναῖκας αἰτίνες κατέχουν θέσεις διευθύνσεως ἢ θέσεις τεχνικῶν χαρακτήρος, συνεπαγομένης εὐθύνης, καὶ β) τὰς γυναῖκας τὰς ἀπασχολούμενας εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς εὐημερίας καὶ αἰτίνες κανονικῶς δὲν ἐκτελοῦν ἐργασίας χειρῶν.

Ἐξαιρέσεις ἐπίσης ἀπὸ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπασχολήσεως τῶν γυναικῶν κατὰ τὴν νύκτα καθιέρωσαν τὰ κάτωθι διατάγματα:

α) Τὸ Β.Δ. τῆς 25/28.9.1913, ὅπερ ἐπιτρέπει ὅπως ἀπὸ 15 Αὐγούστου μέχρι 31 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους εἰς ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια διατηρημένων ἰχθύων (κονσέρβες) ἀπασχολοῦνται ἐργάτιδες ἄνω τῶν 18 ἐτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός.

β) Τὸ Π.Δ. τῆς 4/10.7.1925, ὅπερ ἐπιτρέπει νυκτερινὴν ἀπασχόλησιν εἰς ἐργοστάσια γαλακτοκομίας ἐργατῶν ἄνω τῶν 18 ἐτῶν.

γ) Τὸ Π.Δ. τῆς 30.8/5.9.1927, δι' οὗ ἀπὸ 1 Αὐγούστου ἕως 31 Ὀκτωβρίου ἐπετράπη ὅπως ἐργάζωνται κατὰ τὴν νύκτα ἐργάτιδες ἄνω τῶν 18 ἐτῶν εἰς ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια συσκευῆς σῦκων ξηρῶν καὶ γλωρῶν (κονσέρβες).

δ) Τὸ Π.Δ. τῆς 20/25.2.1932, δι' οὗ ἐπιτρέπεται ἡ ἀπασχόλησις κατὰ τὴν νύκτα γυναικῶν ἄνω τῶν 18 ἐτῶν εἰς ἐπεξεργασίαν καὶ συσκευὴν σταφυλῶν ἀπὸ 15 Ἰουλίου ἕως 30 Σεπτεμβρίου καὶ σταφίδας ἀπὸ 15 Αὐγούστου μέχρι 31 Ὀκτωβρίου.

Κατὰ τὰ ὡς ἄνω διατάγματα, ἡ ἐργασία καθ' ἐκάστην νύκτα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὰς 10 ὥρας εἰς τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις καὶ τὰς 8 εἰς τὰς δύο τελευταίας. Αἱ διακοπαὶ περὶ ὧν ἀνωτέρω δέον νὰ παρέχωνται συγχρόνως εἴτε τμηματικῶς. Ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται πρὸς τῆς ἐνάρξεως τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω ἀπασχολήσεως νὰ εἰδοποιῇ τὴν ἐπιθεώρησιν ἐργασίας ἢ τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν καὶ νὰ τοιχοκολλᾷ πίνακα τῶν ἀπασχολουμένων γυναικῶν, μὲ τὰς ὥρας ἀπασχολήσεως, τὴν ἡλικίαν τῶν ἐργατῶν κλπ. Ἀντίγραφον τοῦ πίνακος ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν ἐργασίας καὶ τὴν ἀστυν. ἀρχήν.

§ 56.—Ποινικαὶ κυρώσεις.

Οἱ παραβαίνοντες τὰς ἀνωτέρω ἐπιθεώσεως διατάξεις ἐργοδοτοὶ τιμωροῦνται ποινικῶς συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 18-19 τοῦ Ν. ΔΚΘ' 1912, τὸ ἄρθρον 38 τοῦ Β.Δ. τῆς 13/26.8.1913 καὶ ἄλλας συναφεῖς διατάξεις.

§ 57.—Προικοδοτήσεις.

Διὰ τὸν θεσμόν τῆς προικοδοτήσεως ἐργαζομένων γυναικῶν ἴδετε τὸν Α. Ν. 252/68 (ΦΕΚ Α' 7/17.1.68, ΔΕΝ 24. 117).

ΧΡΟΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α'. ΕΠΙ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΓΡΑΦΕΙΩΝ,
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ Κ.Α.Π.

§ 58.—Ἡ περὶ ὀκταώρου Νομοθεσία⁽¹⁾.

Περιορισμὸν τῶν ὥρῶν ἐργασίας τῶν μισθωτῶν προέβλεψεν, ἀρχικῶς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν. Γ'ΧΛΔ' «περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν καὶ περὶ ὥρῶν ἐργασίας», καθ' ὃ «ἀδι' εἰδικῶν Β. Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων μετὰ πρότασιν τοῦ Ἄνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας, ὀρισθῆσονται ἐκάστοτε δι' ἐκάστην βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν, αἱ ὥραι τῆς ἐργασίας καὶ τῆς πρὸς ἀνάπαυσιν διακοπῆς αὐτῆς, ἀναλόγως τῆς φύσεως αὐτῆς». Ἐπηκολούθησεν ὁ Ν. 2269 τῆς 27. 6/1.7.1920 «περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως τῆς διεθνοῦς συνδιασκέψεως ἐργασίας τῆς Οὐασινγκτῶνος περὶ περιορισμοῦ τῶν ὥρῶν ἐργασίας ἐν ταῖς βιομηχανικαῖς ἐπιχειρήσεσιν εἰς 8 καθ' ἡμέραν καὶ 48 καθ' ἑβδομάδα». Βάσει ἀμφοτέρων τῶν ὡς ἄνω νόμων ἐξεδόθη τὸ Π.Δ. τῆς 27.6/4.7.1932 «περὶ κωδικοποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ὀκταώρου ἐργασίας διατάξεων», κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ ὁποίου αἱ ὥραι ἐργασίας τῶν ἐργαζομένων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαίνωσι τὰς 8 ὥρας καθ' ἐκάστην καὶ τὰς 48 κατὰ ἑβδομάδα⁽²⁾. Ὡς εἰκόσ, ὅπου αἱ διατάξεις τῆς διεθνοῦς συμβάσεως εἶναι εὐρύτεραι, εἴτε εὐνοϊκότεραι διὰ τοὺς μισθωτοὺς, ὑπερισχύουν. Οὔτε ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω νομοθετημάτων, οὔτε ὑπὸ τῶν ἐπακολουθησάντων νεωτέρων ἐθεσπίσθη γενικὴ διάταξις περὶ ὀκταώρου ἐργασίας. Καὶ ναὶ μὲν τὰ ἐν λόγῳ νομοθετήματα περιλαμβάνουν σχεδὸν τὸ σύνολον τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐργασιῶν,

1. Αἱ περὶ χρονικῶν ὀρίων διατάξεις ἐφαρμόζονται εἴτε πρόκειται περὶ ἐγκύρων ἐργασικῶν συμβάσεων εἴτε περὶ ἀκύρων τοιούτων (Πρ/κου Βόλου 76/1957 ΕΕΔ 16. 645).

2. Ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ Ν.Δ. 3588/1956 (ΦΕΚ Α'. 234/13.10.1956) «περὶ κυρώσεως τῆς Γενικῆς Συμφωνίας τῆς Γενεύης τῆς 17.3.1954 ἐπὶ Οἰκονομικοῦ Κανονισμοῦ διὰ διεθνεῖς ὀδικὰς μεταφοράς», διαλαμβάνον (ἐν ἄρθρῳ 18 Προσάρτ. 4): «Ὡραι ἐργασίας, ὑπερωραὶ καὶ ἀμοιβαὶ δὲν θὰ εἶναι ὀλιγώτερον εὐνοϊκαὶ ἀπὸ ἐκείνας, αἵτινες καθορίζονται βάσει τῶν διατάξεων τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας ἢ κανονισμῶν, διατ. ἀποφάσεων ἢ συλ. συμβάσεων, διὰ τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς ἐργασίας ἐντὸς τῆς χώρας τοῦ ὑπαλλήλου, ἐφόσον αἱ κανονικαὶ ὥραι ἐργασίας δὲν θέλωσιν ὑπερβαίνει τὰς 48 ὥρας ἑβδομαδιαίας κατὰ μέσον ὄρον».

εἰς πολλὰς ὁμοῦ περιπτώσεις ὑφίσταται μέχρι σήμερον τὸ κενόν, δι' ὃ καὶ ἐπιβάλλεται εἰδική ὡς πρὸς μίαν ἐλάχιστην περίπτωσιν ἔρευνα(1).

Διὰ τῶν νομίμως (Ν.Δ. 3789/57) ἐκδιδομένων Κανονισμῶν δύνανται νὰ καθορίζωνται ὥραι ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ (Σ.Ε. 414/65 ΔΕΝ 21. 225).

§ 59.—Τίνες νοοῦνται ὡς ὥραι ἐργασίας.

Ὡς ὥραι ἐργασίας θεωροῦνται αἱ πραγματικαὶ τοιαῦται, μὴ περιλαμβανομένων οὔτε τοῦ χρόνου μεταβάσεως εἰς τὴν ἐργασίαν (Α.Π. 560/62 ΔΕΝ 19. 9, Α.Π. 26/1960 ΔΕΝ 16. 138, Πρ/κου Ἐ.Α. 3592/1957 ΔΕΝ 14. 509), ἔστω καὶ ἂν ὁ ἐργοδότης διαθέτῃ τὰ μεταφορικὰ μέσα μεταβάσεως τῶν ἐργατῶν (Πρωτ. Σύρου 38/1966 ΔΕΝ 23. 102, Πρωτ. Ἐ.Α. 2721/1960 ΔΕΝ 16. 297), οὔτε τοῦ χρόνου προπαρασκευῆς διὰ τὴν ἐργασίαν (μετάβασις εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας, ἀλλαγὴ ἐνδυμασίας κλπ.), οὔτε τοῦ χρόνου τῆς προετοιμασίας διὰ τὴν ἀναχώρησιν (ἀλλαγὴ ἐνδυμασίας, πλύσιμον κλπ.) (Α.Π. 50/71 ΔΕΝ 27. 481, Α.Π. 317/65 ΔΕΝ 21. 578), οὔτε τῶν διακοπῶν ἢ διαλειμμάτων ἐργασίας. Δὲν θεωροῦνται ὡς διακοπαὶ ἢ διαλείμματα: α') ἡ διὰ σωματικὴν ἀνάγκην ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς ἐργασίας, β') ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς ἐργασίας λόγῳ καταρρανοῦς κινδύνου. Δι' ἐλαφρὸν πρόγευμα ἐπιτρέπεται μόνον μία διακοπὴ μέχρι 1/2 ὥρας. (Βλέπετε σχετικῶς καὶ Πρωτ. Ἐ.Α. 10.015/67 ΔΕΝ 24. 799).

Ἐξ ἄλλου ὑπὸ τῆς § 1 τοῦ ἄρθρ. 6 τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 (ΔΕΝ 13. 872), ἧτις ἀντικατέστησε τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Π.Δ. τῆς 3/18.6.1935, δι' οὗ εἶχε τροποποιηθῆ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Π.Δ. τῆς 27.6/4.7.1932, ὠρίσθησαν τ' ἀκόλουθα:

«Αἱ διὰ μεσημβρινὸν γεῦμα διακοπαὶ οὐδέποτε ὑπερβαίνουναι τὰς δύο ὥρας κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὰς τρεῖς κατὰ τὸ θέρος, ἐν οὐδεμιᾷ δὲ περιπτώσει εἶναι μικρότεραι τῆς μιᾶς ὥρας. Ἐν ἡ περιπτώσει, λόγῳ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας, εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατος ἡ διακοπὴ ἐπὶ ὀλοκλήρῳ ὥραν, δύναται ὁ ἀρμόδιος Ἐπιθεωρητὴς Ἑργασίας νὰ καθορίσῃ μειωμένον χρόνον διακοπῆς.

»Ἐξαιρετικῶς, ἡ μεσημβρινὴ διακοπὴ, καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ ἔτους, ἐν τοῖς μηχανουργείοις, λεβητοποιείοις, χυτηρίοις καὶ μεταλλουργικαῖς ἐργασίαις, ὀρίζεται εἰς μίαν (1) ὥραν. Ἐν ὁμοῦ αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται κεῖνται ἐντὸς κατοικημένης ζώνης, ἢ κατὰ τ' ἀνωτέρω μεσημβρινὴ διακοπὴ δύναται νὰ ὀρίζηται μέχρι δύο (2) ὥρῶν, αἵτινες δεόν νὰ ἐμπίπτουν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς διακοπῆς τῆς ὀριζομένης δι' ἀστυνομικῆς διατάξεως «περὶ μέτρων κοινῆς ἡσυχίας». Ἐν ἡ περιπτώσει, λόγῳ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας, εἶναι ἐντελῶς

1. Διὰ τὸ ὥραριον ὑπαλλήλων Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. ἴσπερ Ν.Δ. 941/71 (ΦΕΚ Α'. 146/21.7.71 καὶ ΔΕΝ 27. 639).

αδύνατος ή διακοπή επί όλόκληρον 2ωρον, δύναται ό άρμόδιος Έπιθεωρητής Έργασίας νά καθορίζη μειωμένον χρόνον διακοπής⁽¹⁾.

»Όσαύτως, κατ' εξαίρεσιν, εις τά ασχολούμενα με έργασίας ήμερησίων έφημερίδων τσιγκογραφεΐα, ή μεσημβρινή διακοπή δύναται νά όρίζεται άνωτέρα τών κατá τ' άνωτέρω δύο ώρων κατá τόν χειμώνα και τριών κατá τό 0έρος).

Κατá μίαν γνώμην, επιτρέπονται ένδιάμεσοι διακοπαι εις τás ώρας εργασίας (διακεκομμένον ώράριον) (Πρ/κου 'Αθην. 8062/1959 ΔΕΝ 16. 205, Ν.Σ. 'Όλομ. 823/1955 ΔΕΝ 11. 601, 1164/1955 ΔΕΝ 12. 23. 'Αντίθετος ή Ν.Σ. 642/1955 ΔΕΝ 11. 523).

Ός πρós τούς ύπαλλήλους 'Αν. Έταιριών και Τραπεζών, ή τυχόν έφαρμοζόμενη μεσημβρινή διακοπή δέον νά ειναί ουχι μικροτέρα τών δύο, ούδέ άνωτέρα τών τριών ώρων ('Αρθρον 7 § 3 Α.Ν. 547/1937).

Τό Β. Δ/γμα 387/1962 (ΦΕΚ Α' 93/23.6.62, ΔΕΝ 18. 510) ώρισεν, ότι εις τό προσωπικόν τών έν Έλλάδι άτμηλάτων σ ι δ η ρ ο δ ρ ό μ ω ν, ή διακοπή 0ά ειναί τουλάχιστον δεκάωρος έν τή έδρα του ύπαλλήλου και δωρος εκτός αύτης, 0ά χορηγούνται δέ τέσσαρες άναπαύσεις έντός 30 ήμερών άπό τής έναρξέως οίας δήποτε περιόδου εργασίας. 'Ιδετε και Β.Δ. 652/65 (ΦΕΚ Α' 154/2.8.65, ΔΕΝ 21. 696).

'Απαγορεύεται εις τούς έργοδóτας όπως ύποχρεώνωσι τούς εργαζόμενους νά παραμένωσιν εις τούς τόπους τής εργασίας ή του καταστήματος κατá τás ώρας διακοπής ή άναπαύσεως πρós λήψιν τροφής. Παρέκκλισις επιτρέπεται κατόπιν άδείας του Έπιθεωρητού Έργασίας ('Αρθρον 15 του άνω Π.Δ.).

'Εξ άλλου δέν δύναται ό έργοδóτης νά ρυθμίση τήν εργασίαν κατá τοιοϋτον τρόπον, ώστε καθ' έβδομάδα μέν νά παρέχηται κανονική εργασία (τεσσαράκοντα όκτώ ώρων), άλλá κατ' άλλας μέν ήμέρας νά παρέχηται εργασία πέραν του όκταώρου, κατ' άλλας δ' επί χρόνον έλάσσονα του όκταώρου. Εις τούς ούτω πέραν του όκταώρου άπασχολούμενους μισθωτούς όφείλεται άποζημίωσις κατá τás αρχάς του άδικαιολογήτου πλουτισμού (Πρ/κου 'Αθ. 1242/1956 ΔΕΝ 12. 406, Πρωτ. Θηβών 177/1957 ΔΕΝ 13. 638, Ν.Σ. 1062/1958 ΔΕΝ 14. 957).

'Ημφισβητήθη, άν ό χρόνος κατá τόν όποιον δέν άπασχολείται ό μισθωτός, άλλá εκ τής συμβάσεώς του ειναί ύπόχρεως νά παραμείνη έν τώ τόπω τής παροχής τής εργασίας, είτε διά νά παράσχη τás ύπηρεσίας του, άν ήθελε προκύψη τοιαύτη ανάγκη, είτε άπλώς διά λόγους ασφαλείας, πρέπει νά θεωρηται ως χρόνος εργασίας. 'Ο 'Αρειος Πάγος διά τής ύπ' αριθ. 459/1965 άποφάσεώς του (ΔΕΝ 22. 51, βλέπετε και Πρ/κου 'Αθ. 5722/61 ΔΕΝ 18. 17) έκρινεν, ότι ή επικουρική άπασχόλησις τών έφημερευόντων Ιατρών, ύποχρεομένων νά

1. 'Ο άνω τής μιás ή τών δύο ώρων χρόνος μεσημβρινής διακοπής δέν δύναται νά θεωρηθί ως χρόνος εργασίας ούδ' έτοιμότητος πρós εργασία, άπλώς δέ και μόνον συνεπάγεται ποινικάς εϋθύνas διά τόν έργοδóτην (Πρωτ. Πειρ. 1328/67 ΔΕΝ 23. 695).

παρευρίσκονται εἰς τοὺς τόπους τῆς νοσηλείας, ἄνευ ὑποχρέωσης διατηρήσεως ἐν συνεχείᾳ ἐργηγόρσει τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν τῶν δυνάμεων, ἕνα καθίσταται εὐχερῆς ἔνδεχομένη εἰς ἐξαιρετικὴν περίπτωσιν ἀπασχόλησίς των, καλύπτεται μὲν ὑπὸ τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως, δὲν παρέχει ὅμως δικαίωμα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν περὶ μισθῶν καὶ προσαυξήσεων κανονιστικῶν διατάξεων (Ἴδετε καὶ Πρ/κου ἸΑΘ. 5722/61 ΔΕΝ 18. 17). Τοῦτ' αὐτὸ ἐκρίθη καὶ διὰ τὰς μάλιστα τῶν ἰδιωτικῶν Κλινικῶν (Πρ/κου Πειρ. 192/62 ΔΕΝ 18. 239).

Περαιτέρω ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ σειράς ἀποφάσεών του (372/70 ΔΕΝ 26. 689, 662/70 ΔΕΝ 27. 37, 67/1966 ΔΕΝ 22. 322, 653/63 ΔΕΝ 20. 45, 649/63 ΔΕΝ 20. 10, 122/61 ΔΕΝ 17. 291, 430/1960 ΔΕΝ 16. 807) εἶπεν ὅτι: Σχέσις ἐργασίας ὑφίσταται καὶ ὅταν ὁ μισθωτὸς τελῆ ἀπλῶς ἐν ἐργηγόρσει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐργαδοῦτου, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐργηγόρσεως, ὅταν δεσμευθῆται ἢ ἐλευθερία του, ὡς ὅταν ὑποχρεοῦται νὰ κοιμᾶται ἐν ὀρισμένῳ τόπῳ ἢ νὰ μὴ ἀπομακρύνεται αὐτοῦ. Ἐπὶ ταιαύτης ὅμως σχέσεως δὲν ἐφαρμόζονται ὅλοι οἱ κανόνες τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, οὐδ' αἱ συλ. συμβ. ἐργασίας, ἀλλὰ ὑφίσταται ἀμοιβὴ κατὰ τ' ἄρθρα 649 καὶ 653 Α.Κ. Ὅθεν νυκτοφύλαξ ἐργοταξίου ὑποχρεοῦμενος νὰ διανυκτερεύῃ ἐν αὐτῷ καὶ νὰ βοηθῇ εἰς τὴν παραλαβὴν καὶ παράδοσιν τῶν ἐργαλείων δὲν δικαιούται ν' ἀξιώσῃ ἀποζημιώσιν δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν (Α.Π. 372/70 ΔΕΝ 26. 689. Πρβλ. Α.Π. 662/70 ΔΕΝ 27. 37). Ἄν ὅμως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διανυκτερεύσεως παρέχωνται καὶ ὑπηρεσίαι δὲν πρόκειται περὶ ἐτοιμότητος πρὸς ἐργασίαν, ἀλλὰ περὶ ἐργασίας (Α.Π. 589/61 ΔΕΝ 18. 109). Ἐξ ἄλλου ἡ διανυκτερεύσις μισθωτοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐργασίας πρὸς εὐκολίαν του δὲν ἀποτελεῖ σχέσιν ἐργασίας (Α.Π. 66/61 ΔΕΝ 17. 185). Βλέπετε σχετικῶς καὶ τὴν Α.Π. 347/1960 (ΔΕΝ 16. 515), ὡς καὶ τὴν Πρ/κου Κοζάνης 39/1959 (ΔΕΝ 15. 815).

Διὰ κανονισμῶν ἢ Β. Δ/των δύναται νὰ θεσπίζεται ἀπαλλαγὴ τῶν μισθωτῶν ἀπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ Σαββάτου καὶ μεταθέσις τῶν ὥρῶν αὐτοῦ εἰς τὰς ἄλλας πέντε ἐργασίμους ἡμέρας, ἀντιστοίχως ρυθμιζομένων καὶ τῶν μισθολογικῶν προβλημάτων, ὅταν συντρέχωσιν λόγοι διὰ τινος βιομηχανίας (Νομ. Συμβ. 171/68 ΔΕΝ 24. 316).

§ 60.—Ἐπὶ ποίων ἐργασιῶν ἐφαρμόζεται τὸ ὀκτάωρον.

Τὸ Π.Δ. τῆς 27.6/4.7.1932 προβλέπει τὴν ἐφαρμογὴν του ἐπὶ τῶν κατωτέρω ἐργασιῶν:

Α) Εἰς τὰς πάσης φύσεως ὑπογείους ἐξορυκτικὰς ἐργασίας⁽¹⁾, εἰς τὰς ὑπαιθρίους μεταλλευτικὰς καὶ μεταλλουργικὰς ἐργασίας Λαυρίου⁽²⁾, εἰς τὴν θρύψιν ὀρυκτῶν ἐν γένει, ὡς καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἐργασίας λατομείων⁽³⁾.

1. Καὶ εἰς ἐργασίας ἢ ἐπιχειρήσεις ἐκκαρπῆς (Πρωτ. ἸΑΘ. 2845/65 ΔΕΝ 21. 394).

2. Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 24.8.1936 ἐπεξετάθη τὸ ὀκτάωρον εἰς πάσας τὰς ὑπαιθρίους μεταλλευτικὰς καὶ μεταλλουργικὰς ἐργασίας.

3. Διὰ τὰ λατομεῖα ἴδετε τὴν Πρωτ. Χανίων 32/1958 (ΔΕΝ 14. 895).

Β) Είς τὰς μηχανουργικάς, σιδηρουργικάς, λεβητοποιητικάς, χαλκουργικάς καὶ ορειχαλκουργικάς ἐν γένει ἐργασίας ἢ ἐπιχειρήσεις, εἰς τὰς ἐργασίας ἢ ἐπιχειρήσεις χυτηρίων καὶ ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων, κατασκευῆς ἢ ἐπισκευῆς χρηματοκιβωτίων, πλαστίγγων, κλινῶν, ἠλεκτρικῶν συσσωρευτῶν καὶ ἐν γένει μεταλλικῶν ἀντικειμένων ἢ κατασκευῆς συρμάτων, καρφοβελονῶν, μολυβδοσωλήνων καὶ σκαγιῶν, εἰς τὰ κασσιτερωτήρια, εἰς τὰ φανοποιεῖα, εἰς τὰ ἐργαστήρια ἐπισκευῆς καὶ καθαρισμοῦ γνωμῶνων φωταερίου, καθὼς καὶ εἰς τὰ γαλβανιστήρια πασσῶν τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν καὶ ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς ἐργασίας χρωματισμοῦ διὰ πιστολίου μεταλλικῶν ἀντικειμένων. Δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ὄρων εἰς τμήματα ἐργοστασίων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀνωτέρω Π.Δ., τὰ ὅποια τμήματα λειτουργοῦν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν συντήρησιν ἢ ἐπισκευὴν τῶν μηχανημάτων τῶν ἐν λόγῳ ἐργοστασίων⁽¹⁾.

Γ) Εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ καμίνους ἀσβέστου, γυψοποιεῖα, στοκοποιεῖα, πλινθοποιεῖα, κεραμοποιεῖα, ἀγγειοπλαστεῖα, μαρμαρογλυφεῖα, πριονιστήρια μαρμάρων, πλακοποιεῖα, εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἐργασίας κατασκευῆς, ἀνοικοδομήσεως, συντηρήσεως, ἐπισκευῆς, τροποποιήσεως καὶ κατεδαφίσεως παντὸς οἰκοδομήματος καὶ κτίσματος⁽²⁾, ἐκσκαφῆς κατασκευῆς σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, κατασκευῆς ἢ τροποποιήσεως λιμένων, δεξαμενῶν, προβλήτων, διωρύγων, ἐγκαταστάσεων, ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς σχετικὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων ἢ ἐργασιῶν.

Δ) Εἰς τὰ βαφεῖα καὶ λευκαντήρια τῶν ὑφαντηρίων καὶ κλωστηρίων.

Ε) Εἰς τοὺς κυλινδρομύλους ἡμερησίας παραγωγικότητος ἄνω τῶν δέκα τόννων⁽³⁾, εἰς τὰ ἀρτοποιεῖα μεγάλης παραγωγικότητος συμφώνως τῷ Ν.3770/1929⁽⁴⁾, εἰς τὰ κουλουροποιεῖα, εἰς τὰ ἐργοστάσια μπισκότων καὶ σοκολάτας

1. Διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 28.11.1933 ἐπεξετάθησαν αἱ περὶ ὀκταώρου διατάξεις εἰς τὰ μηχανουργεῖα ἐν γένει, καὶ ἂν ἔτι ταῦτα δὲν εἶναι αὐτοτελῆ, ἀλλὰ ἐξυπηρετοῦν ὠρισμένα αὐτοτελῆ ἐργοστάσια, ἐφ' ὅσον τὸ ἐν τοῖς μηχανουργεῖοις τοῦτοις ἀπασχολούμενοι ἐργατικὸν προσωπικὸν ὑπερβαίνει κατ' ἀριθμὸν τοὺς τρεῖς ἐργάτας.

2. Διὰ τοὺς ο ἰ κ ο δ ὄ μ ο υ ς ἴδετε καὶ τὰς ἰσχυροῦσας περὶ αὐτῶν σ.σ.ε. περιεχοῦσας διατάξεις περὶ χρονικῶν ὀρίων ἐργασίας. Διὰ τοὺς οἰκοδόμους τοὺς ἀπασχολούμενους εἰς τὸ Δημόσιον καὶ τὰ ΝΠΔΔ ἴδετε ἔγγρα. Ἰ.π. Ἐργ. 51612/64 (ΔΕΝ 21. 701). Κατὰ τὴν Α.Π. 353/69 (ΔΕΝ 25. 598) καὶ μετὰ τὴν Δ.Α. 5/64 ἰσχύει τὸ ἐξάωρον τοῦ Σαββάτου τὸ καθιερωθὲν διὰ τῆς ἀπὸ 14.3.1962 σ.σ.ε. οἰκοδόμων διὰ τὰς προϋφισταμένας καὶ ὑφισταμένους κατὰ τὴν νέαν ρυθμίσιν ἀτομικὰς συμβάσεις ἐργασίας.

3. Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 14/24.8.1936 αἱ περὶ ὀκταώρου διατάξεις ἐπεξετάθησαν εἰς τοὺς ἀλειρομύλους καὶ κυλινδρομύλους, ἀνεξαρτήτως ἡμερησίας παραγωγικότητος, ἐφ' ὅσον χρησιμοποιοῦν μηχανικὴν κινήτηριον δύναμιν, ἐξαιρουμένων τῶν κινουμένων διὰ φυσικῆς ἢ ζωικῆς δυνάμεως. Οὕτω καὶ ἐπὶ (ἀγροτικῶν) κυλινδρομύλων (ἔγγρα. Ἰ.πουργ. Ἐργασ. 81.164/62 ΔΕΝ 19.28).

4. Σχετικῶς μὲ τὰ ἀρτοποιεῖα ἴδετε Α.Ν. 80/1967 (ΔΕΝ 23. 678) καὶ Ὑ. Α. 133. 240/67 (ΦΕΚ Β' 695/24.11.67, ΔΕΝ 23. 969) καὶ Ὑ. Α. 143400/67 (ΦΕΚ Β' 51/31.1. 1968, ΔΕΝ 24. 172). Διὰ τὰς εἰς τὰ Ἀρτοποιεῖα ὑπερωρίας δέον νὰ τηρηταῖ ἐιδικὸν βιβλίον κατὰ τὴν Ὑ.Α. 71.619/68 (ΦΕΚ Β' 334/13.7.68, ΔΕΝ 24. 663). Ὀκτώωρος ἐργασία

καὶ τὰ ἐργαστήρια ζαχαροπλαστικῆς, εἰς τὰ ὅποια περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἐργοστάσια παρασκευῆς φύλλου καὶ καταψύξου, εἰς τὰ ἀλλαντοποιεῖα, εἰς τὰ ἐργαστήρια κατεργασίας ἐντέρων καὶ ἀχροκαθαριστήρια⁽¹⁾, εἰς τὰς ἐργασίας σφαγῆς καὶ ἐκδορᾶς ζώων⁽²⁾, εἰς τὰ ψυγεῖα διατηρήσεως τροφίμων καὶ τὰς αἰθούσας ζυμώσεως καὶ σιτεύσεως ζύθου, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀλυκὰς.

ΣΤ) Εἰς τὰ ἐργοστάσια διθειούχου ἄνθρακος, εἰς τὰ χαρτοποιεῖα, ἀποθήκας παλαιοῦ γάρτου καὶ ρακῶν, εἰς τὰ ἐργοστάσια φωταερίου, εἰς τὰ τμήματα: α) ἐκχυλίσεως λίπους, β) λειαντηρίου καὶ πλυντηρίου, γ) ἐκχυλίσεως ὀστεοκόλλας (Diffusion) καὶ δ) λεβητοστασίου τῶν ἐργοστασίων κατεργασίας ὀστών καὶ κεράτων, εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἐργασίας ζυμώσεως ἐλαστικοῦ καὶ χρωματισμοῦ ἐλαστικοῦ διὰ πιστολίου, εἰς τὰ ὑαλοουργεῖα (φυσηταὶ καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν πιεστηρίων καὶ κλιβάνων)⁽³⁾ καὶ εἰς τὰ ἐργοστάσια ἢ ἐργαστήρια κατασκευῆς ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων.

Ζ) Εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰς ἐργασίας οἰασθῆποτε προετοιμασίας ἢ κατεργασίας δέρματος πλὴν τῶν ὑποδηματοποιεῶν⁽⁴⁾.

Η) Εἰς τὰ ἐργοστάσια ἢ ἐργαστήρια κατασκευῆς φακέλων, καταστήγων, εἰς τὰ βιβλιοδετεῖα, κυτιοποιεῖα, τυπογραφεῖα⁽⁵⁾, σακκουλοποιεῖα, λιθογραφεῖα καὶ τσιγκογραφεῖα.

Θ) Εἰς τὰ ἐραπλωματοποιεῖα, στρωματοποιεῖα, πλυντήρια, τυποβαφεῖα, βαφεῖα, καθαριστήρια καὶ σιδηρωτήρια.

Ι) Εἰς τὰ ἐργοστάσια ἢ ἐργαστήρια ψηκτρῶν καὶ σαρώθρων καὶ εἰς πάσας τὰς βιομηχανίας ἐπεξεργασίας ξύλου, πλὴν τῶν ἐπιπλαποιεῶν⁽⁶⁾, ὡς καὶ εἰς τὰς ἐργασίας χρωματισμοῦ διὰ πιστολίου.

ΙΑ) Εἰς τὰ ἐργοστάσια παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος,

εἶχε θεσπισθῆ καὶ διὰ τῆς Υ.Α. 20023/1954, ὅπου ἴσχυον αἱ διατάξεις τοῦ Ταμείου Ἀσφ. Ἀρτεργατῶν, ἐν ᾧ ὅπου δὲν ἴσχυον κρύται ἡ ἐργασία ἦτο δεκάωρος (Πρ. Ἡρ. 11/67 ΔΕΝ 23. 783).

1. Ἴδε καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 3/15.9.1937 (Κωδ. Θεμ. 1937 σελ. 759).

2. Σχετικὸν καὶ τὸ Π.Δ. τῆς 22/28.6.1927 «περὶ κανονισμοῦ ὠρῶν ἐργασίας κρεοπωλείων, σφαγείων καὶ ἐκδορέων».

3. Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7/23.7.1936 ἐπεξετάθησαν αἱ περὶ ὀκταώρου διατάξεις εἰς ὅλα τὰ τμήματα ἐργοστασίων ὑαλοουργίας.

4. Διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 29.12.1933/3.1.1934 καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 14/24.8.1936 ἐπεξετάθησαν αἱ περὶ ὀκταώρου διατάξεις εἰς τὰ ὑποδηματοποιεῖα, σανδαλοποιεῖα καὶ ἀρβυλοποιεῖα.

5. Ὡς πρὸς τὴν σύμβασιν περὶ ἐξαώρου ἐργασίας τῶν τυπογραφείων ἐν Ἀθήναις ἴδετε τὴν Α.Π. 309/1950 (ΔΕΝ 6. 227). Βλέπετε ὅμως καὶ ἀντίθετον Πρωτ. Ἀθ. 20752/1958 (ΔΕΝ 15. 314). Διὰ τοὺς βιβλιοδέτας καὶ τυπογράφους τοῦ Δημοσίου βλ. Γνωμ. Νομ. Συμβ. 639/61 (ΔΕΝ 17. 875).

6. Διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 15/26.9.1935 «περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ ὀκταώρου εἰς τὰς βιομηχανίας ἐπιπλαποιεῶν» τὸ ὀκταώρον ἐφημερώθη εἰς τὰ ἐπιπλαποιεῖα ἐν οἷς γίνεται χρῆσις μηχανοκινήτων ἐργαλείων ἢ ἀπασχολοῦνται πλέον τῶν 10 ἐργατῶν. Τέλος διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 14/24.8.1936 αἱ διατάξεις περὶ ὀκταώρου ἐτέθησαν ἐν ἰσχύϊ εἰς τὰ ἐπιπλαποιεῖα ἐν γένει, ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ ἐργατῶν.

φωτισμοῦ καὶ κινήσεως καὶ ἐργοστάσια ἢ ἐργαστήρια ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων⁽¹⁾.

Β) Εἰς τὰς καπναποθήκας καὶ καπνεργοστάσια⁽²⁾.

Γ) Πᾶσα ἐργασία προπαρασκευῆς, ἀποπερατώσεως, μεταφορᾶς ἢ ἀποθηκεύσεως οἰουδήποτε εἴδους ὑλικοῦ ἢ προϊόντος τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω βιομηχανικῶν ἐργασιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, ἐφ' ὅσον διεξάγεται ἐν τῷ παρὰ τῶν ἐν λόγῳ ἐργασιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων χρησιμοποιουμένῳ χώρῳ⁽³⁾ ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἐν λόγῳ Διατάγματος περὶ ὀκταώρου ("Ἄρθρον 2). Ἐπίσης αἱ διατάξεις αὗται ἐφαρμόζονται εἰς πᾶν ἐργοστάσιον ἢ τμήμα ἐργοστασίου συνεχοῦς λειτουργίας. Ὡς συνεχοῦς λειτουργίας ἐργοστάσια ἢ τμήματα ἐργοστασίων ἢ ἔργα θεωροῦνται ἐκεῖνα ἐν οἷς ἡ διάρκεια τῆς ἡμερησίας πραγματικῆς ἐργασίας τῶν εἰς αὐτὰ ἐργαζομένων ὑπερβαίνει τὰς 10 ὥρας.

Διὰ νεωτέρων διαταγμάτων ἐπεξετάθη ἡ ἰσχύς τῶν περὶ ὀκταώρου διατάξεων καὶ εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας, καὶ δὴ:

α) Εἰς τὰ ἐλαιουργεῖα καὶ σπορelaiουργεῖα, διυλιστήρια ἐλαίου κλπ., ἐξαιρουμένων τῶν ἐλαιουργειῶν τῶν καθ' ὠρισμένην ἐποχὴν τοῦ ἔτους ἐργαζομένων πρὸς ἐκθλιψιν ἐλαιοκάρπου⁽⁴⁾ ἀνεξαρτήτως ἀν ταῦτα κεῖνται εἰς πόλεις ἢ γεωργικὰς περιφερείας, εἰς τὰ τσιμεντοποιεῖα, εἰς τὰ ἐργοστάσια ὄξυγόνου, ἐργοστάσια ἀνθρακασβεστίου, ἐργοστάσια σάπωνος (Π.Δ. 9/20.7.1935).

β) Εἰς πᾶσαν ἐν γένει ἐργασίαν σιδηρώματος, ἀδιαφόρως ἀν αὕτη ἐκτελεῖται εἰς αὐτοτελεῖ ἢ μὴ σιδηρωτήρια (Β.Δ. 18.2/2.3.1936).

γ) Εἰς ἐργασίας ὄξυγονοκολλητῶν, χειριστῶν γερανῶν καὶ βαρούλκων, ὕδρογονοκολλητῶν, συγκολλητῶν ἐν γένει ἀντικειμένων ἐκ μολύβδου, ἐφ' ὅσον οἱ ἐργάται ἀσχολοῦνται εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας κατὰ κύριον ἐπάγγελμα (Β.Δ. 13/30.6.1936).

δ) Εἰς τὰ ἐργοστάσια οἴνων καὶ οἴνοπνευμάτων, παρασκευῆς σταφυλοζακχάρου, ποτοποιίας καὶ τὰ βυνοποιεῖα, εἰς τὰ ἐργοστάσια πεταλουργίας, κατασκευῆς πετάλων (Β.Δ. 30.6/10.7.1936).

1. Ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν τῆς τέως Κ.Ε.Τ.Η.Θ. καὶ ἤδη Δ.Ε.Η ἴδετε § στ' Δ.Α. 11/1957 (ΦΕΚ Β' 25/28.1.1958, ΔΕΝ 14. 149). Διὰ Η.Ε.ΑΠ-Δ.Ε.Η ἴδετε Α.Π. 213/71 (ΔΕΝ 27. 417).

2. Ἴδετε σχετικῶς καὶ Β.Δ. 29.4./15.5.1953 «περὶ κανονισμοῦ ὄρων ἐργασίας προσωπικοῦ Καπναποθηκῶν» (ΔΕΝ 9. 350), ὅπερ ὅμως κατηργήθη διὰ τοῦ Β.Δ. 181/65 (ΦΕΚ Α' 43/13.3.65, ΔΕΝ 21. 255).

3. Δὲν ἐξαιροῦνται τοῦ ὀκταώρου ἔργα ὑποκείμενα εἰς ἀτμοσφαιρικὰς ἐπιδράσεις (Πρωτ. Θεσ/νίκης 648-649/1962 ΔΕΝ 19. 479).

4. Δὲν ὑπερχειροῦντο πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ὀκταώρου τὰ ἐποχικῶς ἐργαζόμενα ἐλαιωτριβεῖα, ἐφ' ὅσον αἱ ὥραι τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν δὲν ὑπερβαίνουσι τὰς 10 ('Εγγρ. Ἰπ. Ἔργ. 20242/53 ΔΕΝ 9. 800, Ν.Σ. 1222/1957 ΔΕΝ 14. 14, Πρωτ. Ἦρ. 5/1960 ΔΕΝ 16. 267, Πρ. Ἦρ. 103/1957 ΔΕΝ 13. 727). Ἡδὴ ὅμως τὸ Β.Δ. τῆς 28.2/10.3.1959 ἐπεξέτεινεν ἀπὸ τῆς ἰσχύος του (20.3.1959) τὰς διατάξεις τοῦ ὀκταώρου καὶ ἐπὶ τῶν ἐποχικῶν ἐλαιωτριβεῶν (Πρωτ. Ἦρ. ΔΕΝ 16. 267, Πρωτ. Θηβῶν 310/62 ΔΕΝ 18. 906).

ε) Εἰς τὰ ἐργοστάσια βιομηχανίας γάλακτος καὶ προϊόντων αὐτοῦ, εἰς τὰ ἐργοστάσια παραγωγῆς διατηρημένων καρπῶν καὶ τροφῶν ἐν γένει (κον-σέρβαι, ἀλίπαστα κλπ.), εἰς τὰ σταφιδοκαθαριστήρια καὶ ἐργασίας συσκευῆς σταφίδος, σύκων καὶ ξηρῶν καρπῶν ἐν γένει καὶ τὰς ἀποθήκας διαλογῆς ἐλαιο-κάρπου, εἰς ἅπαντα τὰ τμήματα καὶ τὰς ἐργασίας ἐργοστασίων ζυθοποιίας, εἰς τὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς ἀεριούχων ἐν γένει ποτῶν, εἰς πάσας ἐν γένει τὰς χημικὰς βιομηχανίας, χρωματοurgerεία, ἐργοστάσια λιπασμάτων, κολοφωνίου, τερεβινθελαίου, τρυγικῶν ἀλάτων, παραφίνης, φαρμακευτικῶν προ-ϊόντων, ὄξυγόνου βερνικοποιίας, ἀρωματοποιίας, αἰθερίων ἐλαίων, λιπιδίων, ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, γλυκερίνης, νιτρογλυκερίνης, πυριτιδοποιίας, πλαστικῶν ὑλῶν, ἐλαστικοῦ, δεψικῶν ἐκχυλισμάτων καὶ ὀξέων ἐν γένει, εἰς τὰ παγοποιεῖα ἐν γένει, εἰς τὰ καθρεπτοποιεῖα καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν ὑάλου καὶ κρυστάλλου⁽¹⁾, εἰς τὰ ἐργοστάσια φωτογραφικῶν καὶ φωνογραφικῶν πλακῶν καὶ γραμμοφῶνων, εἰς πάσας τὰς ἐργασίας ὀπλοurgerείων, κάλυκοποιείων καὶ τὰ πυρο-τεχνουργεία, εἰς τὰς ἐργασίας (κατασκευὴ καὶ ἐπισκευὴ) χρυσοχοσιῶν, ἀργυροχοσιῶν, ὥρολογοποιείων, καὶ τὰς ἐργασίας χαράξεως καὶ σφραγιδοποιίας, εἰς τὰ καλαθοποιεῖα καὶ τὰς ἐργασίας ἀντικειμένων πλεκτῶν ἐκ ξύλου, χάρτου, χόρτου ἢ σύρματος, εἰς τὰ ὀμβρελοποιεῖα, πιλοποιεῖα, καθαριστήρια πέλων, ἐργοστάσια κατασκευῆς τεχνητῶν ἀνθέων, πτερῶν καὶ κομβίων, εἰς τὰ ἐργοστάσια κορσέδων καὶ ὀρθοπεδικῶν εἰδῶν, δαντελλῶν καὶ εἰδῶν στολισμοῦ ἐν γένει καὶ χειροτεχνημάτων, εἰς τὰ ἐργαστήρια γυναικείων φορεμάτων, ἀμφιέσεων καὶ ἀσπροροῦχων (κοπή καὶ ραφή)⁽²⁾, εἰς τὰ ἐργαστήρια ἀνδρικῶν ὑποκαμίσων, λαιμοδετῶν, μανδηλίων, καὶ εἰδῶν ἐνδύσεως καὶ ἐπενδύσεως ἐν γένει, εἰς τὰ ἐργαστήρια κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς γυναικείων καὶ ἀνδρικῶν πέλων, κούκων, πηληκίων, εἰς τὰ ραφεῖα καὶ ἐμποροραφεῖα ἀνδρικῶν ἐνδυμάτων, εἰς πάσας τὰς ἐργασίας φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως ἐμπορευμάτων (Β.Δ. 14/24.8.1936).

στ) Εἰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας ἀμύλου καὶ ἀμυλοζακ-χάρου καὶ πάσας ἐν γένει τὰς χημικὰς βιομηχανίας, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν βιομη-χανίαν δυναμένην νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰς ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ Ν. 2269 ἀναφερομένης κατηγορίας βιομηχανιῶν (Β.Δ. 10/29.9.1937).

ζ) Εἰς τὰ ἐργοστάσια εἰσαγωγῆς, ἐξαγωγῆς, διαμετακομίσεως καὶ μετα-φορᾶς ἐμπορευμάτων δι' ἀεροσκαφῶν, ἐπιτρεπομένης ἐν ὄρα ἡμέρας καὶ νυκτὸς (Β.Δ. 14/21.10.1937).

η) Ὅμοίως ἐπεξετάθησαν μέ τινὰς τροποποιήσεις αἱ διατάξεις τοῦ ὡς ἄνω Β.Δ. ἐπὶ τῶν ὑφαντουργείων, κλωστοῦφαντουργείων (ἐρίου, βάμβακος, μετάξης κλπ.), νηματουργείων, σχοινοποιείων ἐν γένει, κάλτσοποιείων, πλε-κτοφανελλοποιείων καὶ πλεκτηρίων ἐν γένει (Β.Δ. 28/29.4.1937).

1. Σχετικὸν καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 7.7.1936 (ΦΕΚ Α' 300/23.7.1936) «περὶ ἐπεκτά-σεως τῶν περὶ δικταῶρου διατάξεων εἰς ἅπαντα τὰ τμήματα τῶν ὑαλοurgerείων».

2. Βλ. καὶ Πρωτ. Ἀθ. 5039/1957 ΔΕΝ 13. 510.

0) Διά τούς π λ ύ ν τ α ς καί γρασσαριστάς τών γ κ α ρ ά ζ ώρισθη δωρος εργασία ήμερησίως καί 48 ώρων έβδομαδιαίως (Υ.Α. 9391/1951, ΔΕΝ 7. 416).

ι) Είς τά σ ι μ ι τ ο π ο ι ε ῖ α ή εργασία είναι έξάωρος μέν εις όσα άπασχολούν μέχρι 5 εργάτας, άποτελοῦντας μίαν ομάδα καί εργαζομένους άποκλειστικώς κατά τήν νύκτα, όκτάωρος δέ εις όσα άπασχολούν περισσοτέρους τών 5 εργατῶν διαμοιραζομένους εις δύο έναλλασσομένας κατά έβδομάδα ομάδας. Είς τά σιμιτοποιεῖα τ' άπασχολοῦντα μέχρι 5 εργάτας, άπασχολοῦμένους όμως κατά τήν ήμέραν, ή εργασία είναι δωρος (Συλ. Σύμβ. τῆς 22.10. 1951 ΔΕΝ 7. 590).

ια) Διά τῆς άπό 15.7.1938 (Κατάθεσις εις Είρηνοδικεῖον Ἀθηνῶν 18033/19.8.1938) συλ. συμβάσεως εργασίας ώρισθη δωρος εργασία διά τούς εργάτας καί εργατρίας τ α π η τ ο υ ρ γ ε ῖ ω ν.

ιβ) Ὀκτάωρον εργασίαν διά τὸ προσωπικὸν τῶν κ ι ν η μ α τ ο γ ρ α φ ι κ ῶ ν ἐπιχειρήσεων προβλέπει ή Υ.Α. 6958/1960 (ΦΕΚ Β' 96/1.3.1960, ΔΕΝ 16. 188). Ὀμοίως διά τὰς ταξίθετριάς κινηματογράφων, Α.Π.Π. ή σ.σ.ε. τῆς 14.11.1959 (ΦΕΚ Β' 437/14.12.1959, ΔΕΝ 16. 12), κηρυχθεῖσα ὑποχρεωτικὴ διά τῆς Υ.Α. 65314/1960 (ΔΕΝ 16. 819). Διά τὸ προσωπικὸν βιομηχανιῶν παραγωγῆς καί ἐπεξεργασίας κινηματογραφικῶν ταινιῶν ὥρισεν όκτάωρον εργασίαν τὸ Β.Π. 444/67 (ΦΕΚ Α' 129/31.7.67, ΔΕΝ 23. 735).

ιγ) Είς όκτάωρον εργασίαν ὑποχρεοῦνται καί οἱ εργάται λ α χ α ν ο κ ή π ω ν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καί Περιχώρων κατά τήν Υ.Α. 12632/53 κηρύξασαν ἐκτελεστήν τήν άπό 17.7.52 συλ. σύμβασιν (ΔΕΝ 9. 152).

ιδ) Διά τῆς § 4 τοῦ άρθρου 4 Α.Ν. 547/37 διηκρινίσθη ὅτι οἱ π ρ α κ τ ι κ ο ἰ μ η χ α ν ι κ ο ἰ, οἱ μηχανοδηγοὶ καί οἱ θερμασταὶ τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων δέν ἐξαιροῦνται τῆς όκτάωρου εργασίας, ἐφ' ὅσον δέν εἶναι πρόσωπα ἐμπιστοσύνης.

ιε) Είς 7 ήμερησίως ὥρίζοντο αἱ ὥραι εργασίας τῶν μαθητευομένων τῆς σ ι δ ῆ ρ ο β ι ο μ η χ α ν ῖ α ς, ἐφ' ὅσον φοιτοῦν εις νυκτερινὰς σχολὰς διά τοῦ άρθρου 3ου τῆς 2250/1951 Υ.Α. (ΔΕΝ 7. 23). Ἡ διάταξις ὅμως αὕτη ἐκρίθη ἄκυρος διά τῆς 706/1951 άποφ. Σ.Ε. (ΔΕΝ 7. 265), ὡς ἀναρμοδίως θεσπισθεῖσα.

ιστ) Ἡ ήμερησία κανονικὴ εργασία τῶν μ α θ η τ ῶ ν τ ε χ ν ι τ ῶ ν, ἐφ' ὅσον οὔτοι ἄγουσιν ήλικίαν μέχρι 17 ἐτῶν συμπεριλαμβανομένων, ὀρίζεται κατά μίαν ὥραν μικροτέρα τοῦ χρόνου εργασίας τῶν τεχνιτῶν, παρ' οἷς εργαζόνται. Ἀπαγορεύεται ή χρησιμοποίησις τῶν μαθητῶν τεχνιτῶν δι' ὑπερωρίας καί εις εργασίας ξένας πρὸς τήν ειδικότητα αὐτῶν. (Ἄρθρον 11 Β.Δ. 3/6.6.1952 «περὶ ἐκπαιδύσεως μαθητῶν τεχνιτῶν» (ΔΕΝ 8. 374).

ιζ) Τὸ Β.Δ. 18.7/1.8.1957 (ΔΕΝ 13. 672) καθιεροῦ διά τούς ὀδηγοὺς αὐτοκινήτων, τούς μαγείρους καί τούς βοηθοὺς μαγείρων τοῦ Ι.Κ.Α. έπτάωρον εργασίαν.

ιη) Κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 43857/65 ἔγγραφο τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 21.700) ἰσχύει ὁκτάωρος ἐργασία εἰς τὰ ὀδοντεχνικὰ ἐργαστήρια.

ιθ) Διὰ τοὺς ἠθοποιούς ἴδετε τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Β.Δ. 1058/65 (ΦΕΚ Α' 243/30.12.65, ΔΕΝ 22.158), καθ' ὃ ἕκαστος ἠθοποιὸς δὲν δύναται νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς πλείονας τῶν 9 παραστάσεων καθ' ἑβδομάδα. Διὰ τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν θεάτρων ἴδετε τὴν Ἐφ. Ἀθ. 3952/70 (ΔΕΝ 27.508).

κ) Διὰ τὰ πετραλοτήρια ἰσχύει ὁκτάωρος ἐργασία δυνάμει τοῦ Β.Δ. τῆς 30.6.1936 (ΦΕΚ Α' 284/10.7.1936).

κα) Εἰς τὰς βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας συγκολλήσεως ἐλαστικῶν αὐτοκινήτων (βουλκανιζατέρ) ἐπεξετάθη ἡ ὁκτάωρος ἐργασία διὰ τῆς Υ.Α. 98.168/62 (ΦΕΚ Β' 16/17.1.63, ΔΕΝ 19.203).

κβ) Κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς σ.σ.ε. τῆς 19.10.1955, τῆς 17.11.1950, τῆς 5.8.1955 κ.ἄ.τ., αἱ ὄροι τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων τῶν ἐπιχειρήσεων πετρελαιοειδῶν εἶναι ἐπτά, ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκειται περὶ γραφείων τῶν ἐγκαταστάσεων (Α.Π. 269/68 ΔΕΝ 24.580) ἢ περὶ γραφείων πρατηρίων πωλήσεως καυσίμων (Α.Π. 447/69 ΔΕΝ 25.662, Α.Π. 164/69 ΔΕΝ 25.405) ἢ τῶν σταθμῶν Ἀνεφοδιασμοῦ εἰς Ἀερολιμένας (Πρωτ. Ἀθ. 24.996/68 ΔΕΝ 25.553). Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ τῶν γραφείων ἀπασχολούμενοι ὑπάλληλοι τῶν ἐταιριῶν πετρελαιοειδῶν ὑπέχουν ὑποχρέωσιν ἐργασίας 42 ὥρων ἑβδομαδιαίως (Α.Π. 196/69 ΔΕΝ 25.502). Αἱ ὄροι ὅμως τοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἐγκαταστάσεων εἶναι ὁκτὼ ἡμερησίως (Α.Π. Ὀλομ. 390/67 ΔΕΝ 23.591 Α.Π. 54/69 ΔΕΝ 25.357).

κγ) Ὁκτάωρον ἡμερησίαν ἐργασίαν, μὲ δικαίωμα διακοπῆς μέχρι 4 ὥρων, καθιέρωσε διὰ τοὺς ἐργατοτεχνίτας ἐκκενώσεως βόθρων ἡ Υ.Α. 70.625/64 (ΦΕΚ Β' 368/9.9.64, ΔΕΝ 20.798).

κδ) Ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Β.Δ. 153/66 (ΔΕΝ 22.367) ὥρισεν τ' ἀκόλουθα διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν Ὑπηρεσιῶν Ἐγγείων Βελτιώσεων:

α1) Ἡ διάρκεια τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ ὀρίζεται εἰς πλῆρες ὁκτάωρον, μὴ συνυπολογιζομένης τῆς διακοπῆς ταύτης διὰ πρόγευμα ἢ γεῦμα, πλὴν τοῦ προσωπικοῦ γραφείων, ὅπερ ἀκολουθεῖ τὸ ὠράριον ἐργασίας τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων.

κε) Διὰ τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα ἴδετε ἄρθρον 36 Α.Ν. 2545/40, ἄρθρον 2 Ν.Α. 2391/53 καὶ ἄρθρον 2 Ν.Δ. 3855/58.

κατ) Διὰ τὸ προσωπικὸν Λουτρῶν Καθαριότητος καὶ Θαλασσιῶν ἴδετε τὴν Υ.Α. 64.471/62 (ΔΕΝ 18.762).

κζ) Διὰ τοὺς ὑφαλοχρωματιστάς, σφυροκόπους καὶ λεβητοκαθαριστάς ὥρισεν ὁκτάωρον ἐργασίαν ἡ Υ.Α. 67.288/9.8.34.

κη) Διὰ τὰ Λατομεῖα Ν. Μαγνησίας ὥρισεν ἐργασίαν Σαββάτου 6^{1/2} ὥρων ἡ Δ.Α. 2/69 (Υ.Α. 64.279/69 ΦΕΚ Β' 442/8.7.69, ΔΕΝ 25.608).

§ 61.—'Υπάλληλοι Γραφείων εν γένει.

Κατά τὸ ἄρθρον 18 τοῦ Π.Δ. τῆς 8/13.4.1932 (ἄρθρον 7 Ν. 4486) «περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας εἰς τὰ καταστήματα» ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας τοῦ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, τῶν Τραπεζῶν καὶ τῶν γραφείων ἐν γένει δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰς ὀκτὼ (8) ὥρας ἡμερησίως. Ἐπεκηλοῦθησεν ὁ Α.Ν. 547/1937 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν ἐργατικῶν τινῶν νόμων», διὰ τοῦ ἄρθρου 7 (§ 3) τοῦ ὁποῦ ὠρίσθη ὅτι «ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ ἀπὸ 8.4.32 διατάγματος περὶ κωδικοποιήσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας εἰς τὰ καταστήματα κλπ., ὀριζομένη ὀκτάωρος διάρκεια τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τοῦ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν καὶ τῶν Τραπεζῶν ὀρίζεται τοῦ λοιποῦ εἰς 7 ὥρας».

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω οἱ ὑπάλληλοι τῶν μὲν Ἀνωνύμων ἐταιριῶν καὶ τῶν Τραπεζῶν ὑπέχουσιν ὑποχρέωσιν 7ώρου ἐργασίας, οἱ ὑπάλληλοι δὲ ὄλων τῶν ἄλλων γραφείων ὑποχρεοῦνται εἰς 8ωρον ταιαύτην. Τὰς ὥρας τῶν ὑπαλλήλων γραφείων ἀκολουθοῦσι καὶ οἱ ἀποθηκάριοι (Α.Π. 528/62 ΔΕΝ 18. 933).

Σημειωτέον ὅτι διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρετάς τῶν Τραπεζῶν Ἑλλάδος, Ἀγροτικῆς καὶ Ἐθνικῆς αἰ ἀπὸ 31.5.1950, 21.7.50 καὶ 24.7.50 σ.σ. (ΔΕΝ 6. 409-412), ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν 969/13.10.1950 Πρ. Ὑ.Σ. (ΔΕΝ 6. 495) προβλέπουν ἐβδομαδιαίαν ἐργασίαν 39 ὥρῶν. Εἰδικώτερον διὰ τὴν ΑΤΕ ἴδετε Α.Ν. 430/68 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 3803/70 (ΔΕΝ 27. 374). Ἐπίσης Ἐγκ. 81786/68 (ΔΕΝ 24. 666).

Ὡς πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν, βάσει τοῦ Ν.Δ. 2510/1953 (ΔΕΝ 9. 486), ὑπερ ὠρίσεν ὅτι οἱ ὅροι ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ τῆς καθορίζονται διὰ ὀργανισμοῦ κυρουμένου διὰ Β.Δ., ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 17/26.9.1953 (ΔΕΝ 9. 621), διὰ τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ ὁποῦ ὠρίσθη ὅτι «αἱ ὥραι ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ καθορίζονται ἐκαστοτε διὰ πράξεως τοῦ Διοικητοῦ, ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου καθοριζομένων ὁρίων».

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν Ἀνω. ἐταιριῶν τῶν ἀσκουσῶν βιομηχανίας ἐπιχειρήσεις ἐκρίθη, ὅτι ὑποχρεοῦνται εἰς 8ωρον ἐργασίαν, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 ἐδ. η' τοῦ Β.Δ. τῆς 14/21.8.1936 περὶ ἐπεκτάσεως τῶν περὶ 8ώρου διατάξεων καὶ εἰς ἄλλας κατηγορίας βιομηχανιῶν καὶ βιοτεχνιῶν, «συνάγεται ὅτι αἱ ὥραι ἐργασίας τῶν εἰς πάσας ἐν γένει τὰς χημικὰς βιομηχανίας, ἐργοστάσια λιπασμάτων κλπ. ἐργαζομένων, δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνωσι τὰς 8 ἡμερησίως», ἡ δὲ § 3 τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 547/1937 (περὶ 7ώρου ἐργασίας) ἀφορᾷ εἰς ἄλλας ἀνω. ἐταιρίας καὶ οὐχὶ τὰς ἀσκούσας βιομηχανίαν (Α.Π. 478/66 ΔΕΝ 22. 890, Α.Π. 92/67 ΔΕΝ 23. 278, Α.Π. 685/64 ΔΕΝ 21. 3, Α.Π. 408/64 ΔΕΝ 20. 561, Α.Π. 429/1948 ΔΕΝ 5. 4, Α.Π. 142/1956 ΔΕΝ 12. 230, Α.Π. 156 /1957 ΔΕΝ 13. 380, Πρωτ. Πατρῶν 682/66 ΔΕΝ 22. 663 κ.κ.π.). Ἡ ὀκτάωρος ἐργασία ἰσχύει εἴτε τὸ ὑπαλληλικὸν προ-

σωπικόν ἀπασχολεῖται ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν ἐργοστασίων εἴτε ἀπασχολεῖται μακρὰν αὐτῶν. (Α.Π. 478/66 ΔΕΝ 22. 890, ἐμμέσως Contra: Πρωτ. Ἄθ. 9362/66 ΔΕΝ 22. 819). Ἡ ὑπ' ἀριθ. 10/1967 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐδέχθη ὅτι: Οἱ ὑπάλληλοι τῶν Γ ρ α φ εῖ ω ν τῶν Ἄν. Ἑταιριῶν καὶ ὅταν ἀσχοῦν αὐταὶ Βιομηχανίαν ἢ Βιοτεχνίαν, ὑπάγονται εἰς ἐ π τ ᾶ ρ ο ν ἡμερησίαν ἐργασίαν. Μόνον οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τοὺς τόπους παραγωγικῆς ἐργασίας ὑπάγονται εἰς ὀκτάωρον ἐργασίαν. Ἡ διαφωνία ἤχθη ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας τοῦ Α.Π., ἥτις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 393/67 ἀποφάσεώς της (ΔΕΝ 23. 536) ἔκρινεν ὅτι ἐφαρμόζεται γενικῶς τὸ ὀκτάωρον. Οὕτω καὶ Α.Π. 12/70 (ΔΕΝ 26. 132), Α.Π. 505/68 (ΔΕΝ 25.4), Α.Π. 172/68 (ΔΕΝ 24. 453), Α.Π. 128/68 (ΔΕΝ 24. 356), Α.Π. 92/67 (ΔΕΝ 23. 278), Α.Π. 627/67 (ΔΕΝ 24. 39). Τὸ προσωπικόν τὸ ἀπασχολούμενον εἰς τὰ γραφεῖα τῶν καταστημάτων τῶν βιομηχανικῶν Ἄν. Ἑταιριῶν ἀκολουθεῖ τὰς ὥρας τῶν καταστημάτων, ὑπαγόμενον εἰς ἐργασίαν 8 ὥρων καθ' ἡμέραν καὶ 48 κατὰ ἐβδομάδα. Οὕτως ἔκρινεν ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Ἀρείου Πάγου διὰ τῆς 685/1964 ἀποφάσεώς της (ΔΕΝ 21. 3), ἐνῶ προηγουμένως αἱ ἀρειοπαγίτικαὶ ἀποφάσεις (408/64 ΔΕΝ 20. 561, 24/1957 ΔΕΝ 13. 140, 105/1956 ΔΕΝ 12. 195, 429/48 ΔΕΝ 5. 4 κ.ἄ.) ἐδέχοντο ὅτι τὸ προσωπικόν τῶν καταστημάτων ὑπήγετο εἰς ἐπτάωρον ἡμερησίαν ἐργασίαν. (Βλέπετε καὶ τὰ ὑπ' ἀριθ. 85410/65 καὶ 87.753/65 ἔγγραφα Ὑπ. Ἑργ. εἰς ΔΕΝ 21. 766-767).

Ἐπί τῶν ὑπ' ἀριθ. 10/1967 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐδέχθη ὅτι: Ὁ ὑπάλληλος τῶν Ἄν. Ἑταιριῶν μὴ βιομηχανικῶν ὑπάγονται εἰς ἐπτάωρον ἐργασίαν, ἐφ' ὅσον ἀπασχολοῦνται εἰς ἐργασίαν γ ρ α φ εῖ ο υ, ἀσχετον πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ καταστήματος, ἔστω καὶ ἂν παρέχουν τὴν ἐργασίαν τῶν εἰς ἐνιαῖον μετὰ τοῦ καταστήματος χώρον (Μον. Πρ. Θεσ. 2088/70 ΔΕΝ 27. 388).

Ἐπὶ ἐ μ π ο ρ ο βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἐφαρμόζεται τὸ ὀκτάωρον, ἐφ' ὅσον ὁ προέχων χαρακτήρ αὐτῶν εἶναι βιομηχανικός (Α.Π. 715/70 ΔΕΝ 27. 116). Ὑπάλληλος ἐπεξεργαζόμενος ἐν τῷ Λογιστηρίῳ λογιστικὰ στοιχεῖα τόσον τῆς ἐμπορικῆς ὅσον καὶ τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος τῆς ἐργοδοτικῆς ὑπάγεται εἰς ὀκτάωρον ἐργασίαν (Α.Π. 548/67 ΔΕΝ 24. 7).

Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς «Βιομηχανία» ἴδετε Α.Π. 384/70 (ΔΕΝ 26. 882) καὶ Α.Π. 192/69 (ΔΕΝ 25. 455).

Ὡς βιομηχανία ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐννοιαν, θεωρεῖται καὶ ἡ ἐπιχείρησις κατασκευῆς δημοσίας ὁδοῦ ὑπὸ Ἄν. Ἑπ. (Πρωτ. Τρικ. 784/65 ΔΕΝ 22. 175), αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκσκαφῆς (Α.Π. 40/66 ΔΕΝ 22. 197), αἱ Καπνοβιομηχανίαι (Α.Π. 685/64 ΔΕΝ 21.3), αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς, ἀνοικοδομήσεως παντός οἰκοδομήματος καὶ κτίσματος, ἐκσκαφῆς, κατασκευῆς δεξαμενῶν, σηράγγων, διωρύγων, ἐγκαταστάσεων, ὡς καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι (Α.Π. 629/70 ΔΕΝ 27. 33), αἱ ἐπιχειρήσεις μεταφορῶν προσωπῶν καὶ πραγμάτων (Α.Π. 93/69 ΔΕΝ 25. 305, Πρωτ. Ἄθ. 7533/68 ΔΕΝ 24. 458).

Δέν αποτελεί βιομηχανίαν Συνεταιρισμός άναμιγνύων πτηνοτροφάς άνευ μεταβολής τούτων (Α.Π. 670/66 ΔΕΝ 23. 141), ούτε ή επιχείρησις πετρελαιοειδών (Πρωτ. 'Α0. 24.996/68 ΔΕΝ 25. 553).

'Ως κ α τ ά σ τ η μ α, έξ άλλου, νοείται πᾶς τόπος, άνοιχτός ή κλειστός, όπου συνήθως ένεργούνται άγοραπωλησίαι ειδών, έστω και άν δέν παραδίδονται ταύτα έπιτοπίως. Τοιούτον και τὸ γραφεῖον πωλήσεως προϊόντων, άτινα παραδίδονται εις άποθήκην (Α.Π. 408/64 ΔΕΝ 20. 561), ως και τὸ υποκατάστημα και ή άντιπροσωπεία 'Ανων. Βιομ. έταιριών (Α.Π. 12/70 ΔΕΝ 26. 132, Α.Π. 685/64 ΔΕΝ 21.3), τοῦ λογιστοῦ τοιούτου 'Υπ/τος μη ύπαγομένου εις 'Γωρον εργασίαν.

'Υπάλληλοι δι κ η γ ο ρ ι κ ῶ ν γραφείων υπέχουν υποχρέωσιν δώρων καθ' ήμέραν εργασίας (Πρ. 'Α0. 1419/68 ΔΕΝ 24. 635).

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Λογιστηρίου Ξ ε ν ο δ ο χ ρ ε ι α κ ῆ ς επιχειρήσεως άσκουμένης υπό άνων. έταιρίας, υπάγεται εις ὀ κ τ ά ω ρ ο ν εργασίαν (Νομ. Σ. 253/64 ΔΕΝ 20. 70), ως και τὸ προσωπικὸν τῶν γραφείων τῶν ΚΤΕΛ ('Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. 81763/62 ΔΕΝ 19. 78). 'Επίσης τὸ προσωπικὸν τῶν 'Ανων. 'Αεροπορικῶν έταιριῶν (Ν.Σ. 96/1959 ΔΕΝ 15. 202⁽¹⁾), τῶν Γεωργικῶν Συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων (ΔΕΝ 9. 256, 496 και 831), τοῦ Α.Σ.Ο. (Α.Π. 465/1952 ΔΕΝ 9. 202, τῆς Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (Γνμδ. Ν.Σ. 'Υπ. 'Εργ. 7/1951 ΔΕΝ 7. 163), τῶν Γραφείων τῶν Νοσηλευτικῶν 'Ιδρυμάτων (Πρωτ. 'Α0. 7847/1951 ΔΕΝ 8. 53), τοῦ Ο.Τ.Ε. (Πρ/κου 'Α0. 1242/1956 ΔΕΝ 12. 406), τῆς Δ.Ε.Π. (κατὰ τὸ άρθρον 15 τῆς ἀπὸ 15.7.1957 ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς, ΦΕΚ Β' 220/8.8.1957).

'Επὶ τῆς ΕΔΜΕ ισχύει έπτάωρος εργασία (Γνμδ. Ν.Σ. 'Υπ. 'Εργ. 4/1951 ΔΕΝ 7. 163).

Κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 11/13.10.1957 (ΔΕΝ 13. 1034) τὸ πάσης φύσεως προσωπικὸν τοῦ Ι.Κ.Α. υποχρεοῦται εις εβδομαδιαίαν εργασίαν 42 ὥρων ἀπὸ 15 'Ιουνίου εἰς 15 Σεπτεμβρίου και 48 ὥρων κατὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον. Διὰ τοῦ Β.Δ. 751/63 (ΦΕΚ Α' 221/14.12.63, ΔΕΝ 20.68), αἱ διατάξεις τοῦ άνω Β.Δ. επεξετάθησαν και ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν λοιπῶν ὀργανισμῶν Κοιν. Πολιτικῆς άρμοδιότητος τοῦ 'Υπ. 'Εργασίας.

Διὰ τὸ ιδιωτικὸν προσωπικὸν τοῦ 'Υπουργείου 'Εθνικῆς 'Αμύνης ὠρίσθη εβδομαδιαία εργασία 42 ὥρων ἀπὸ 1 'Ιουνίου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου ('Απ. Πρ. Κυβερνήσεως 16731/3432/1952, ΦΕΚ Β' 150/30.6.1952). Γενικώτερον ἐκρίθη, ὅτι τὸ ὠράριον τοῦ Ν. 1811/51 (Γωρον) εφαρμόζεται μόνον ἐπὶ τῶν ἐχόντων τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου υπαλλήλου (Πρωτ. 'Α0. 18.524/65 ΔΕΝ 22. 167), ἐνῶ οἱ συνδεόμενοι μετὰ τοῦ Δημοσίου διὰ σχέσεως ιδιωτικοῦ δικαίου υπάγονται εις τὸ ὀκτάωρον κατὰ τὰς διατάξεις τῆς έργατ. νομοθεσίας (Νομ. Σ. 19/62 ΔΕΝ 18. 207, Πρωτ.

1. "Όμως κατὰ Ν. 5017/1931 αἱ επιχειρήσεις έναερίων μεταφορῶν θεωροῦνται βιομηχανικαί.

'Αθ. 18.524/65 ΔΕΝ 22. 167, Ἑγγρ. Ὑπ. Ἑργ. 84. 900/65 ΔΕΝ 21. 766).

§ 62.—Νυκτοφύλακες, φύλακες, θυρωροί.

Κατὰ τὴν Υ.Α. 65.982/66 (ΦΕΚ Β' 600/30.9.1966, ΔΕΝ 22. 844) νυκτοφύλακες, φύλακες καὶ θυρωροὶ συνδεόμενοι διὰ σχέσεως ἑργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου μετὰ οἱ οὐ δ ἦ π ο τ ε ἔ ρ γ ο δ ὅ τ ο υ ὑπάγονται εἰς ὄρων ἑργασίαν ἀπὸ 1.10.1966.

Κατὰ τὴν § 1 τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Α.Ν. 547/37 καὶ ὄροι ἑργασίας τῶν νυκτοφυλάκων Τραπεζῶν καὶ Ἄνων. Ἑταιριῶν ἐν γένει δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσι τὰς 10 καθ' ἑκάστην, πλὴν ἂν κατὰ τὸ 24ωρον ἀπασχολῶνται τρεῖς ἐναλλασσόμεναι ὁμάδες, ὅποτε δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσι τὰς 8 ἡμερησίως»⁽¹⁾ (Α.Π. 322/67 ΔΕΝ 23. 630). "Ὅταν ἀπασχολῶνται δύο φυλακαὶ ἢ ἑργασία εἶναι δεκάωρος (Ἑφ. Ἄθ. 3828/70 ΔΕΝ 27. 508).

Κατὰ τὴν Α.Π. 40/1966 (ΔΕΝ 22. 197) εἰς τὴν ἀνωτέρω ρύθμισιν δὲν ὑπάγονται οἱ νυκτοφύλακες τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, οἵα καὶ αἱ τῆς ἐκσκαφῆς, ἰσχύοντος ἐπὶ τούτων τοῦ ὀκταώρου (Contra: ἢ Πρωτ. Θεσ/νικῆς 484/1961 ΔΕΝ 17. 869). Καὶ ἐπὶ ἐκκομιστηρίων βάμβακος ἰσχύει διὰ τοὺς φύλακας τὸ ὀκτάωρον (Α.Π. 662/67 ΔΕΝ 24. 85).

Κατὰ τὴν Πρωτ. Θεσ. 5426/66 (ΔΕΝ 22. 699) ἐπὶ ἐπιχειρήσεων κατασκευῆς τεχνικῶν ἔργων ἰσχυε τὸ ὀκτάωρον πρὸ τοῦ Α.Ν. 547/37, δι' ὃ καὶ τοῦτο θὰ ἰσχύσῃ ἐν συνεχείᾳ.

Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τὰς μὴ λειτουργούσας ὑπὸ μορφήν Ἄνωνύμων Ἑταιριῶν, ἐφ' ὅσον αὗται ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Π.Δ. τῆς 27.6/4.7.1932 οἱ φύλακες ὑπέχουσιν ὑποχρέωσιν ὀκταώρου ἑργασίας. Οὕτως ἔκριεν ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων διὰ τὰ λατομεῖα καὶ τὰ ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας φελλοῦ (Α.Π. 319/62 καὶ 389/62 ΔΕΝ 18. 518. Πρβλ. Πρωτ. Ἄθ. 16293/57 ΔΕΝ 14. 235), διὰ τοὺς νυκτοφύλακας τοῦ ΕΟΚ (Α.Π. 151/63 ΔΕΝ 19. 771), τοὺς νυκτοφύλακας βυθοκόρων ΚΟΜΔΕ (Α.Π. 387/66 ΔΕΝ 22. 732, Α.Π. 278/66 ΔΕΝ 22. 552), τοὺς φύλακας φορτηγίδων τοῦ ΟΛΠ (Α.Π. 648/64 ΔΕΝ 21. 516). Βλέπετε καὶ Νομ. Συμβ. 587/1954 (ΔΕΝ 10. 644), Πρωτ. Ἄθ. 2351/1957 (ΔΕΝ 13. 633), Πρωτ. Ἄθ. 14962/61 (ΔΕΝ 17. 836).

Ἐὰν ὁμως πρόκειται περὶ ἑργασιῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὸ ὡς ἄνω Π.Δ. οὐδεὶς περιορισμὸς ὑφίσταται διὰ τοὺς φύλακας, πλὴν τοῦ ὅτι δέον ν' ἀπολαμβάνουν 9ῶρου συνεχοῦς νυκτερινῆς ἀναπαύσεως καὶ 1½—2 ὥρων μεσημβρινῆς διακοπῆς ("Ἄρθρ. 2 Π.Δ. 8/13.4.1932).

Διὰ τοὺς νυκτοφύλακας τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιχειρήσεων πετρελαίου εἰδῶν, ἢ ἀπὸ 17.11.1950 σ.σ. (ΔΕΝ 6. 592) ὄρισεν ἐξήκοντα (60) ὥρων ἑργασίαν κατὰ ἐβδομάδα.

1. Νοοῦνται τρεῖς ὁμάδες νυκτοφυλάκων-φυλάκων καὶ οὐχὶ τοῦ ἄλλου προσωπικοῦ (Πρ/κου Ἄθ. 2408/61 ΔΕΝ 17. 395).

Διὰ τῆς ἀπὸ 5.6.1939 συλ. συμβάσεως (ΔΕΝ 3. 524) ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας τῶν νυκτοφυλάκων Γκαράζ δεχομένων αὐτοκίνητα τρίτων ὠρίσθη εἰς δέκα ὥρας κατ' ἀνώτατον ὄριον (ἴδετε Α.Π. 442/64 ΔΕΝ 20. 568 καὶ Πρωτ. 'Αθ. 2351/1957 ΔΕΝ 13. 633). Διὰ τοὺς ἀπασχολομένους ὅμως εἰς αὐτοκίνητοστάσια μεταφορικῶν ἐπιχειρήσεων χρησιμοποιούμενα πρὸς φύλαξιν τῶν ἰδίων των αὐτοκινήτων ἰσχύει ἡ δεκάωρος ἐργασία (Πρωτ. 'Αθ. 3173/66 ΔΕΝ 22. 455). Ὁκτάωρον ἐργασίαν διὰ νυκτοφύλακα γκαράζ καὶ πρατηρίου βενζίνης δέχεται ἡ Πρ. 'Αθ. 5149/67 (ΔΕΝ 23. 897).

Διὰ τοὺς θυρωροὺς πολυκατοικιῶν Α.Π.Π. ἢ Υ.Α. 70880/60 (ΦΕΚ Β' 487/2.11.1960 ΔΕΝ 16. 893) ὥρισεν ἐργασίαν 7 π.μ.—2 μ.μ. καὶ 5 μ.μ.—9.30 μ.μ. διὰ τὸν χρόνον ἀπὸ 1 Ἰουνίου ἕως 15 Ὀκτωβρίου καὶ 7 π.μ.—2 μ.μ. καὶ 4 μ.μ.—9 μ.μ. διὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον. Διὰ τὰς Κυριακὰς 7 π.μ.—1 μ.μ. Τὰ αὐτὰ ὀρίζει διὰ τοὺς θυρωροὺς πολυκατοικιῶν καὶ μεγάρων Θεσ/νίκης ἡ Υ.Α. 90801/61 (ΔΕΝ 18. 282).

Ἐὰν δὲν παρασχεθῇ κατοικία εἰς τὸν θυρωρὸν (πολυκατοικίας ἢ μεγάρου) ὑποχρεοῦται οὗτος εἰς δεκάωρον ἐργασίαν. Εἶναι δικαίωμα τοῦ ἐργοδότη ὅπως προσφέρῃ τοιαύτην κατοικίαν, πρέπει ὅμως νὰ πράξῃ τοῦτο ἐντὸς εὐλόγου χρόνου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως, οὔσης ἀνεπιτρέπτου μεταγενεστεράς (ἐκπροθέσμου) προσφορᾶς, μὴ ἐπιφερούσης δὲ συνεπείας (Α.Π. 10/70 ΔΕΝ 26. 231, Α.Π. 355/69 ΔΕΝ 25. 599). Διὰ τὰς πέραν τῶν σχετικῶν δ. ἀ. καὶ σ.σ.ε. ὥρας (ὑπερωριακῆς) ἀπασχολήσεως ὑφείλεται ἀπλῆ ἀποζημίωσις, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κατὰ 75% προσαύξισις τοῦ Ν.Δ. 4020/59 (Α.Π. 10/70 ΔΕΝ 26. 231, Πολ. Πρωτ. 'Αθ. 4809/70 ΔΕΝ 27. 386).

Διὰ τοὺς προσθέτους ἀστυφύλακας βλ. ἔργρ. Ὑπ. Ἐργ. 182284/67 (ΔΕΝ 24. 77).

Διὰ τοὺς νυκτοφύλακας τοῦ ΙΚΑ ἴδετε τὸ Β.Δ. 1051/65 (ΦΕΚ Α' 242/29.12.65, ΔΕΝ 22. 191).

§ 63.—Ἐξωτερικοὶ ὑπάλληλοι, εἰσπράκτορες φόρου, ζυγισταί.

Ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Α.Ν. 547/1937 διαλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα: «Αἱ διατάξεις τῆς προηγουμένης παραγράφου ἐφαρμόζονται καὶ διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς ὑπάλληλους καὶ ἐργάτας εἰσπράξεως φόρων (διοδίων κλπ.) καὶ τοὺς ζυγιστάς, ἀνεξαρτήτως ἀν οὔτοι ὑπηρετῶσιν εἰς ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ἢ Νομικὰ πρόσωπα δημ. δικαίου».

Κατ' ἀκολουθίαν ἰσχύει καὶ διὰ τούτους δεκάωρος ἡμερησία ἐργασία, πλὴν ἀν ἀπασχολῶνται τρεῖς ἐναλλασσόμεναι ὁμάδες, ὅποτε ἰσχύει τὸ δεκάωρον (Πρωτ. Πειρ. 1011/67 ΔΕΝ 23. 743).

Κατὰ μίαν γνώμην, ὡς ἐξωτερικοὶ ὑπάλληλοι νοοῦνται μόνον οἱ ἐξωτερικοὶ ὑπάλληλοι εἰσπράξεως φόρων, οὐχὶ δὲ ὅλοι οἱ ἐξωτερικοὶ ὑπάλληλοι (Μψ Πρωτ. Θηβῶν 361/63 ΔΕΝ 20. 528. Πρβλ. Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574). Κατ' ἄλλην ὅμως γνώμην (Πψ Πρωτ. Θηβῶν 361/63) ἢ ὡς ἄνω διάταξις

ισχύει επί όλων των εξωτερικῶν υπαλλήλων. Μεταξύ των εξωτερικῶν υπαλλήλων δὲν περιλαμβάνονται οἱ χειρισταὶ ὁδοστρωτήρων καὶ προωθητήρων γαιῶν (Πρωτ. 'Αθ. 19107/66 ΔΕΝ 23. 193. Πρβλ. Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574).

Οἱ παραγωγοὶ (πλασιέ) καὶ περιουθεύοντες πωληταὶ ἐπιχειρήσεων δὲν ὑπόκεινται εἰς ὠράριον ἐργασίας, ὡς μὴ ὄντες υπάλληλοι οὔτε καταστημάτων οὔτε γραφείων (Ἐφ. 'Αθ. 2566/70 ΔΕΝ 26. 829, Πρωτ. 'Αθ. 2544/69 ΔΕΝ 25. 551, Πρωτ. 'Αθ. 2517/69 ΔΕΝ 26. 68). Contra: 'Υπάγονται εἰς ὑπάνωρον ἡμερησίαν ἐργασίαν (Ἐφ. 'Αθ. 3842/70 ΔΕΝ 27. 175, 'Ἐφ. 'Αθ. 2267/69 ΔΕΝ 27. 173, 'Ἐφ. 'Αθ. 2209/69 ΔΕΝ 25. 952).

§ 64.—Προσωπικὸν 'Υγειονομικῶν 'Ιδρυμάτων κλπ.

Οἱ ἰατροὶ τῶν Νοσηλευτικῶν 'Ιδρυμάτων δὲν ὑπάγονται εἰς ὠράριον ἐργασίας (Πρωτ. 'Αθ. 3322/1963 ΔΕΝ 19. 357, Πρωτ. 'Αθ. 2171/1960 ΔΕΝ 16. 263, Πρωτ. 'Αθην. 8387/1960 ἀδημοσίευτος, Πρ/κου 'Αθ. 5722/61 ΔΕΝ 18. 17), πλὴν οἱ μισθοὶ των καθορίζονται ἀναλόγως τῶν ὥρων ἀπασχολησεώς των, κατὰ τοὺς Ν. 3623/56 καὶ 4111/60.

Διὰ τὸ κατώτερον ὑγειονομικὸν προσωπικὸν καὶ τὸ ὑπηρετικὸν τοιοῦτον ἢ ὑπ' ἀριθ. 39431/61 ἀπόφ. 'Υπ. 'Εργασίας (ΦΕΚ Β' 234/12.7.1961, ΔΕΝ 17. 622) ὄρισε τ' ἀκόλουθα:

«Αἱ ὥραι ἐργασίας τοῦ παρ' αἰωδήποτε ἐργοδότη ἐπὶ σχέσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀπασχολουμένου κατωτέρου ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ καὶ ἐργατοτεχνικοῦ τοιοῦτου, πλὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐδαφίου α' τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α.Ν. 199/1936 διεπομένου κατωτέρου ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ τῶν νοσοκομείων λοιμωδῶν καὶ μολυσματικῶν νόσων καὶ τμημάτων τῶν νοσοκομείων τούτων, ὀρίζονται, ὡς ἀκολούθως:

α) Διὰ τὸ κατώτερον ὑγειονομικὸν προσωπικὸν εἰς 8 ὥρας κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ εἰς 7 κατὰ τὴν νύκτα.

β) Διὰ τὸ ὑπηρετικὸν καὶ ἐργατοτεχνικὸν προσωπικὸν εἰς 8 ὥρας καθ' ἐκάστην.

'Υπέρβασις τῶν ὡς ἄνω ὥρων ἐργασίας ἐπιτρέπεται κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἐργοδότη:

α) Προκειμένου περὶ ὑπηρετικοῦ καὶ ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ 60 δῖωρα ἐτησίως μετὰ προηγουμένην ἄδειαν τῆς οἰκείας ἐπιθεωρήσεως ἐργασίας.

β) Προκειμένου περὶ κατωτέρου 'Υγειονομικοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ 60 δῖωρα ἐτησίως μετ' ἄδειαν τῆς οἰκείας ἐπιθεωρήσεως ἐργασίας διὰ τὰ νοσοκομεῖα καὶ κλινικὰς ἔνω τῶν 50 κλινῶν.

γ) 'Επὶ 30' ἡμερησίως, ἐφ' ὅσον ἐφαρμόζεται σύστημα ἐργασίας διὰ τριῶν (3) ἐναλλασσομένων ομάδων, ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ κλινῶν καὶ

δ) 'Επὶ 2 ὥρας ἡμερησίως, ἐφ' ὅσον δὲν ἐφαρμόζεται τοιοῦτον σύστημα

και πρόκειται περι νοσοκομείων ή κλινικών, έχουσών κάτω των 50 κλινών.

Διά την ως άνω υπερωριακήν άπασχόλησιν καταβάλλεται ή αναλογούσα άντιμισθία προσωξημένη κατά 25 %.

Έπί μη εφαρμογής συστήματος έναλλασσομένων ομάδων κατωτέρου ύγειονομικού προσωπικού παρέχεται δυνατότης μιās διακοπής, μη δυναμένης να υπερβή τās 5 ώρας καθ' έκάστην».

Είς τās ως άνω διατάξεις υπάγονται και αί διπλωματούχοι μαΐαι, αΐτινες δέν υπόκεινται είς τούς διά τούς δημ. υπαλλήλους τεθειμένους περιορισμούς, αλλά δικαιούνται να λάβωσιν άποζημίωσιν διά τās υπερωρίας των (Α.Π. 120/65 ΔΕΝ 21. 289, Πρωτ. 'Αθ. 14323/64 ΔΕΝ 20. 687). 'Επίσης και οί παρασκευαστάι (Πρωτ. 'Αθ. 7141/68 ΔΕΝ 24. 407). "Ιδετε όμως ως πρός τούτους και την Υ.Α. 17240/71 (ΦΕΚ Β' 238/31.3.71, ΔΕΝ 27. 255) καθιερούσαν έξάωρον εργασίαν.

Διά τó προσωπικόν τών μαγειρείων τών άνω ίδρυμάτων αί ώραι εργασίας ήσαν 9 (Α.Π. 397/1952 ΔΕΝ 8. 516, ΔΕΝ 9. 271-282). Μετά την Υ.Α. 63323/1961 (ΔΕΝ 17. 893) οί μάγειροι και βοηθοί μαγειρών υπόκεινται είς οκτάωρον μόνον εργασίαν.

'Εξ άλλου αί μαγείρισσαι-ύπηρετριάι τών 'Εθνικών 'Αργοτικών Νηπιοτροφείων, αΐτινες διέπονται υπό σχέσεως δημ. δικαίου, ακολουθοῦν τās ώρας εργασίας του 'Υπ. Κοιν. Προνοίας (Ν.Σ. 1169/1958 ΔΕΝ 15. 204).

'Υπ' όψιν και τó άρθρον 16 του Ν. 3941/59 (ΔΕΝ 15. 300), καθ' ό αί ώραι εργασίας του προσωπικού τών Νοσηλευτικών 'Ιδρυμάτων του Ν.Δ. 2592/53 καθορίζονται έκάστοτε υπό του 'Υπ. Κοιν. Προνοίας, μη δυνάμεναι να υπερβώσι τās 48 έβδομαδιαίως.

Παρ' ούδενός νόμου καθορίζεται ώράριον εργασίας τών εργαζομένων είς τά δυνάμει του Ν. 478/1947 ιδρύμενα Πρεβαντόρια (Πρωτ. 'Αθην. 16294/57 ΔΕΝ 14. 235).

§ 65.—Καθαρίστριάι.

Πλήρες ώράριον διά τās καθαριστριάς ιδιωτικών επιχειρήσεων νοείται τó ισχύον διά μίαν έκάστην κατηγορίαν εργοδοτών, είτε εκ του νόμου, είτε εξ 'Υπ. άποφάσεως, είτε εκ συλλογικής συμβάσεως εργασίας, διά τó υπηρετικόν προσωπικόν (Α.Π. 454/1951 ΕΕΔ 10.1266, Α.Π. 68/1952 ΕΕΔ 11. 351, Πρωτ. 'Αθην. 9308/1958 ΔΕΝ 14. 820, Πρωτ. 'Αθην. 8141/1958 ΔΕΝ 14. 726).

Διά τās είς 'Ιδρύματα εργαζομένας καθαριστριάς δέν ύφίστανται τεθεσπισμένα υπό διατάξεός τινος χρονικά όρια εργασίας (Πρ/κου 'Αθην. 1540-1541/1958 ΔΕΝ 14. 367).

Διά τās καθαριστριάς τών Δημοσίων 'Υπηρεσιών τās συνδεομένας διά σχέσεως ιδιωτ. δικαίου τó υπ' αριθ. 95465/1965 έγγραφον του 'Υπ. 'Εργασίας (ΔΕΝ 21. 799) δέχεται ισχύον τó ώράριον τών Δημ. 'Υπηρεσιών, εκτός άν κατ' έθιμον ή σιωπηράν συμφωνίαν εφαρμόζεται βραχύτερον ώράριον.

§ 66.—Ἐπιχειρήσεις Μεταφορῶν—Συγκοινωνιῶν.

α') Προσωπικὸν σιδηροδρόμων. Ἰδετε σχετικῶς τὴν διὰ τῆς ἀπὸ 15.2.1926 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Συγκοινωνιῶν ἐγκριθέντα Κανονισμόν τῶν ὥρῶν ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀτμηλάτων Σιδηροδρόμων καὶ τὰ Β.Δ. 5.4.1956 (ΦΕΚ Α' 107/20.4.1956), 387/1962 (ΦΕΚ Α' 93/23.6.62, ΔΕΝ 18. 510), 315/63 (ΦΕΚ Α' 77/10.5.63, ΔΕΝ 19. 507), 612/1963 (ΦΕΚ Α' 178/17.10.63, ΔΕΝ 19. 829), 286/1964 (ΦΕΚ Α' 85/28.5.64, ΔΕΝ 20. 477) καὶ 652/65 (ΦΕΚ Α' 154/2.8.65, ΔΕΝ 21. 696). Ἰδετε ἐπίσης καὶ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 25412/64 (ΔΕΝ 21. 590). Κατὰ τὴν Α.Π. 383/71 (ΔΕΝ 27. 582) ἰσχύει μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἡλεκτρικῶν Σιδηρῶν τὸ ὀκτάωρον, πλην ἢ πέραν τῶν ὀκτῶ καὶ μέχρι δώδεκα ὥρῶν ἀπασχόλησις τῶν ὀδηγῶν ὀχημάτων ἢ ἀμαξοστασιῶν δὲν εἶναι παράνομος καὶ δὲν συνεπάγεται τὴν καταβολὴν προσηυξημένης κατὰ 75% ἀποζημιώσεως.

β') Προσωπικὸν πλοίων. Ὡς πρὸς τὰ πληρώματα φορτηγῶν πλοίων ἔνω τῶν 4.500 τόννων, βλέπετε ὥρας ἐργασίας εἰς συλ. σύμβ. τῆς 7.12.1956 (Υ.Α. 77327/56, ΦΕΚ Β' 280/29.12.1956) καὶ τῆς 24.12.1956 (Υ.Α. 79856/1956, ΦΕΚ Β' 280 τῆς 29.12.1956), ἐνῶ ὡς πρὸς τὰ πληρώματα φορτηγῶν πλοίων 501-4.500 τόννων σχετικῆ εἶναι ἢ ἀπὸ 30.1.1957 συλ. σύμβασις (Υ.Α. 10030/57, ΦΕΚ Β' 64/26.2.1957).

Αἱ ὥραι ἐργασίας τῶν πληρωμάτων ἐπιβατηγῶν πλοίων μεσογεικῶν γραμμῶν καθορίζονται ὑπὸ τῆς ἀπὸ 20.6.1957 συλ. σύμβ. (Υ.Α. 41335/57, ΦΕΚ Β' 232/23.8.1957).

Διὰ τὸ προσωπικὸν ΟΛΠ βλ. τὰς Υ.Α. 35140/68 (ΦΕΚ Β' 415/28.8.68, ΔΕΝ 24. 780) καὶ Υ.Α. 2074/68 (ΔΕΝ 24. 269).

γ') Διὰ τῆς ἀπὸ 14.12.1955 συλ. συμβ. (Υ.Α. 945/56, ΦΕΚ Β' τῆς 27.1.1956), ἀφορώσης τοὺς τεχνίτας ἐναερίων μεταφορῶν πολιτικῆς ἀεροπορίας, αἱ ὥραι ἐργασίας ὀρίσθησαν κατ' ἐλάχιστον ὄριον 6 καὶ κατὰ μέγιστον ὄριον 10, ἐπιτρεπομένης διακοπῆς 1-3 ὥρῶν. Σχετικὰς περὶ ὥρῶν ἐργασίας διατάξεις περιέχει καὶ ἢ ἀπὸ 21.1.1956 συλ. σύμβ. (Υ.Α. 10318/1956, ΦΕΚ Β' 36/17.2.1956, ΔΕΝ 12. 693) διὰ τοὺς ἰπταμένους τῆς πολιτικῆς ἀεροπορίας. Διὰ τὴν «Ὀλυμπιακὴν» ἴδετε τὸ Β.Δ. 701/1964 (Κανονισμός) καὶ τὴν Α.Π. 479/71 (ΔΕΝ 27. 644).

δ') Προσωπικὸν φορτηγῶν αὐτοκινήτων.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 28.1.1938 (ΦΕΚ Α' 35/4.2.1938) ὀρίσθη ὀκτάωρος ἡμερησία ἐργασία καὶ 48ωρος κατὰ ἐβδομάδα διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν φορτηγῶν αὐτοκινήτων¹⁾. Διὰ τὰ βυτιοφόρα πετρελαίων βλέπετε τὸ Β.Δ. 815/1961 (ΦΕΚ Α' 206/31.10.61, ΔΕΝ 17. 990) καὶ διὰ τ' ἀνήκοντα εἰς

1. Αἱ αὐταὶ ὥραι ἐργασίας ἰσχύουσι καὶ διὰ τοὺς ἰδιοκτῆτας ἢ συνεταιροὺς τῶν φορτηγῶν (Α.Ν. 199/1936, ἀρθρον 2).

τὴν Α' καὶ Β' κατηγορίαν (ἀγοραῖα καὶ Ἑτ. Κοινῆς ὠφελείας) τὸ Β.Δ. 882/61 (ΦΕΚ Α' 224/1.12.61, ΔΕΝ 17. 1038). Κατὰ τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Β.Δ. 786/71 (ΔΕΝ 28. 60) ἐπὶ φορτ. αὐτ/των Γ' Κατηγορίας (ἐπιχειρήσεων) ἐφαρμόζεται ἡ § 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 4020/59, καθ' ἣν: «Υπέρβασις τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου ἡμερησίας ἐργασίας μέχρι μιᾶς ὥρας καθ' ἑκάστην, μὴ θεωρουμένη ὡς ὑπερωρία, ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοὺς ὅρους: 1) ὅτι αἱ ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεις δὲν λειτουργοῦν τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου ἢ καὶ μιᾶς εἰσέτι ἐργασίμου ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, 2) ὅτι θὰ καταβάλληται πλήρες τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἡμερῶν τούτων καὶ 3) ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐργασίμων ὡρῶν δὲν θὰ ὑπερβαίῃ τὰς τεσσαράκοντα ὀκτώ (48) καθ' ἐβδομάδα».

Ἡ πέραν τῶν 48 ὡρῶν ἐβδομαδιαίως ἀπασχόλησις εἶναι ὑπερωριακὴ καὶ συνεπιφέρει καταβολὴν ἀποζημιώσεως ἐξ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ μετὰ προσανύξεως 25% (Α.Π. 666/66 ΔΕΝ 23. 141, Α.Π. 409/64 ΔΕΝ 20. 562, Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574). Καὶ αἱ πέραν τῶν 48 ὡρῶν (ἐβδομαδιαίως) ὥραι ἀπασχόλησεως κατὰ Κυριακὴν εἶναι ὑπερωρία, δι' αἷς ὀφείλεται ἢ κατὰ 75% προσανύξεσις (Α.Π. 307/71 ΔΕΝ 27. 498, Α.Π. 319/67 ΔΕΝ 23. 535). Ὅταν ὑφίστανται δύο ὁμάδες, ἐπιτρέπεται ὑπέρβασις τοῦ ὁρίου τῶν 8 ὡρῶν καθ' ἡμέραν καὶ τῶν 48 ἐβδομαδιαίως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἐπὶ συνόλου τριῶν ἐβδομάδων αἱ ὥραι δὲν θὰ ὑπερβαίνωσι τὰς 144 ὥρας. (Α.Π. 461/71 ΔΕΝ 27. 613). Αἱ ὥραι ἀναμονῆς εἰς «πιάτσαν», οἷαν ἀποτελεῖ καὶ ὁ περίβολος Κυλινδρομύλου, δὲν θεωροῦνται ὡς ὥραι πραγματικῆς ἐργασίας (Α.Π. 232/63 ΔΕΝ 19. 437). Καὶ οἱ ὀδηγοὶ φορτ. αὐτοκινήτων ἀν. ἐταιριῶν ὑποχρεοῦνται εἰς 8ωρον ἡμερησίως ἐργασίαν (Α.Π. 531/69 ΔΕΝ 25. 884, Α.Π. 623/69 ΔΕΝ 25. 705, Α.Π. 307/71 ΔΕΝ 27. 498, Α.Π. 461/71 ΔΕΝ 27. 613).

ε') Ὁ δ ἡ γ ο ἰ α ὐ τ ο κ ι ν ῆ τ ω ν ἰ δ ι ω τ ι κ ῆ ς χ ρ ῆ σ ε ω ς.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 14.8/8.9.1950 (ΔΕΝ 6. 473) ὀρίζει 48ωρον ἐργασίαν κατὰ ἐβδομάδα. (Ἐξ ἄλλου κατ' ἄρθρον 3 ὑπέρβασις ἐπιτρέπεται ἐν ἐπείγουσῃ ἐργασίᾳ, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 5 προβλέπεται βιβλίον δρομολογιῶν). Ἡ μὲν ἐν λειτουργίᾳ (κινήσει) τοῦ αὐτοκινήτου ἡμερησία ἐργασία δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰς 8 ὥρας, ἡ δὲ μετὰ τῶν ἐκ τοῦ σταθμοῦ διανυκτερεύσεως διαδρομῶν, στάσεων, ἀναμονῶν, διακοπῶν καὶ πάσης ἐργασίας σχετικῆς μετὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ αὐτοκινήτου συνολικὴ ἀπασχόλησις δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰς 12 ὥρας.

Ἐν ὑπερβάσει τοῦ ὀκταώρου, ὑφίσταται ἀξίωσις ἀποζημιώσεως ἐξ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ καὶ προσανύξεως ταύτης κατὰ τὸ Ν.Δ. 4020/1959 (Α.Π. 40/1965 ΔΕΝ 21. 233, Νομ. Συμβ. 80/1961 ΔΕΝ 17. 152, Πρωτ. Ἡρακλείου 1190/65 ΔΕΝ 22. 174).

Τὸ ὡράριον τοῦτο δὲν ἰσχύει διὰ τοὺς ὀδηγοὺς ἰδιωτικῶν αὐτοκινήτων πολυτελείας χρησιμοποιουμένων δι' ἀτομικὰς ἢ οἰκογενειακὰς ἀνάγκας. Διὰ τούτους ἐφαρμόζεται τὸ συμπεφωνημένον ὡράριον (Α.Π. 412/64 ΔΕΝ 20. 563, Πρωτ. Ἀθ. 7506/65 ΔΕΝ 22. 172, Πρωτ. Παρνασσ. 29/61 ΔΕΝ 17.

873, Πρωτ. Ἀθ. 13051/1958 ΔΕΝ 14. 953). Ὡς πρὸς τοὺς προσλαμβανομένους παρ' ἐπιχειρήσεων καὶ ἀπασχολουμένους εἰς ἀτομικὰς καὶ οἰκογενειακὰς ἀνάγκας τῶν Διευθυντῶν των, ἴδετε τὴν Α.Π. 412/64 (ΔΕΝ 20. 563).

στ') Ὁ δὴ γοὶ αὐτοκινήτων ἀγοραίων (ταξί).

Διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Β.Δ. τῆς 14.8/8.9.1950 (ΔΕΝ 6. 473) ἡ ἡμερησία ἐργασία τῶν ὁδηγῶν ἀγοραίων αὐτοκινήτων (ταξί) διαίρεται εἰς δύο ἴσα χρονικὰ διαστήματα, ἀπασχολουμένου ἰδίου ὁδηγοῦ δι' ἑκάτερον τῶν χρονικῶν τούτων διαστημάτων. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ ἄρθρον 5 § 1 τοῦ Ν. 2855/1954 (ΔΕΝ 10. 379) αἱ ἰσχύουσαι ἐπὶ τῶν ὁδηγῶν τῶν ἀγοραίων αὐτοκινήτων (ταξί) διατάξεις περὶ ὥρων ἐργασίας ἐφαρμόζονται καὶ διὰ τοὺς ἰδιοκτῆτας αὐτῶν. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 4412/1955 ἐγγράφον τοῦ Ἑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 11. 72) ὡς τοιαῦτα αὐτοκίνητα νοοῦνται τὰ ἐπιβατηγὰ τοιαῦτα καὶ οὐχὶ τὰ φορτηγὰ. Ἴδετε σχετικῶς καὶ ὅμοιον ἐγγράφον ὑπ' ἀριθ. 13976/1955 (ΔΕΝ 11. 240). Κατὰ τὰς Α.Π. 319/69 (ΔΕΝ 25. 760), Πρωτ. Ἀθ. 16163/66 (ΔΕΝ 23. 895) καὶ Πρωτ. Ἀθ. 6429/1960 (ΔΕΝ 16. 709) διὰ τὴν πέραν τοῦ ὀκταώρου ἀπασχόλησίν των (μέχρι 12 ὥρων), οὐσαν νόμιμον, οἱ ὁδηγοὶ ταξί δικαιῶνται ἀμοιβῆς προσμηζήμενης κατὰ 25% καὶ οὐχὶ κατὰ 75%. (Ὅστω καὶ Ν.Σ. 80/51, ΔΕΝ 17. 152).

ζ') Διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν τουριστικῶν λεωφορείων (Ποῦλμαν) ὥρισεν ὀκτάωρον ἐργασίαν ἡ Γ.Α. 111318/67 (ΦΕΚ Β' 654/31.10.1967, ΔΕΝ 23. 968). Πρὸ ταύτης ἡ νομολογία (Πρωτ. Ἀθ. 26943/67 ΔΕΝ 24. 1034 καὶ Πρ. Ἀθ. 4943/64 ΔΕΝ 20. 767) ἐδέχεται, ὅτι οἱ ὁδηγοὶ Ποῦλμαν δὲν εἶχον νόμιμον ὥρῳριον.

η') Προσωπικὸν Λεωφορείων.

Ι. Προσωπικὸν διοικησεως, διαχειρισεως καὶ ἐργατοτεχνικῶν. Διὰ τοῦ Β.Δ. 174/1968 (ΦΕΚ Α' 48/11.3.68, ΔΕΝ 24. 268) ἐθεσπίσθη διὰ τὸ ὑπαλληλικὸν καὶ ἐργατοτεχνικὸν προσωπικὸν ἀστικῶν ἢ ὑπεραστικῶν ΚΤΕΛ, ἀπλῆς ἢ διπλῆς φυλακῆς, ἐπτάωρος ἐργασία διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὀκτάωρος διὰ τοὺς ἐργατοτεχνίτας. Διὰ τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν τοῦ ΚΤΕΛ ὑφίσταται ὑποχρέωσις δώρου ἐργασίας κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 57371/68 ἐγγράφον Ἑπ. Ἐργ. (ΔΕΝ 24. 669).

ΙΙ. — Ἀστικὰ λεωφορεῖα ἀπλῆς φυλακῆς καὶ ὑπεραστικά. Τὸ Β.Δ. τῆς 2/17.7.1956 (ΔΕΝ 12. 559), ἐκδοθὲν κατὰ τὸν Ν. 3221/55 καὶ ἰσχύον ἀπὸ τῆς 2. 8. 1956 διέλαβεν:

α) Ἄρθρον 1 — 3. Διὰ τὸ προσωπικὸν κινήσεως ὑπεραστικῶν λεωφορείων αὐτοκινήτων καὶ ἀστικῶν δι' ἃ ὑφίσταται ἀπλή φυλακὴ ὀρίζονται:

α) Ἡ κανονικὴ ἐργασία δι' ἐβδομαδιαίαν περίοδον ἐργασίας 48 ὥρας.

β) Ἡ διορία δι' ἐβδομαδιαίαν περίοδον ἐργασίας 66 ὥραι μὲ δύο τὸ πολὺ διαλείμματα ἡμερησίως οὐχὶ μείζονα τῶν 5 ὥρων ἐν συνόλῳ.

γ) Ἡ διακοπὴ ἐν τῇ ἑδρᾷ τοῦ Ὑπαλλήλου κατ' ἐλάχιστον δεκάωρος καὶ

κατ' εξαίρεσιν άπαξ κατὰ περίοδον έργασίας μέχρις έξ (6) ώρων και έκτός τής έδρας έκτάως έπιτρεπομένου, έν περιπτώσει καθυστερήσεως, ούουδήποτε περιορισμού τής έκτός έδρας διακοπής.

δ) Η περίοδος έργασίας κατὰ μέγιστον 150ήμερος και

ε) Αί άναπαύσεις δέκα τρεις (13), έξ ών αι δύο τουλάχιστον κατὰ Κυριακάς έντός ένενήκοντα (90) ήμερών, άπό τής ένάρξεως ούασδήποτε περιόδου έργασίας.

» 4. Είς τόν χρόνον ήμερησίας έργασίας περιλαμβάνεται:

α) Ο χρόνος παραδόσεως και παραλαβής του λεωφορείου αυτοκινήτου άπό ή εις τόν σταθμόν αυτοκινήτων, όστις όρίζεται εις δέκα (10) πρώτα λεπτά τής ώρας, δι' έκάστην παραλαβήν και παράδοσιν.

β) Πάν διάλειμμα μικρότερον τής ώρας.

γ) Το ήμισυ του χρόνου τής έφεδρείας.

δ) Ο χρόνος παραδόσεως των εισπράξεων ύπό του εισπράκτορος εις τὸ Κ.Τ.Ε.Λ., όστις δέν δύναται νά υπερβαίη τά είκοσι πρώτα λεπτά τής ώρας».

Κατὰ τὸ Νομ. Συμβούλιον του Κράτους (147/71, ΔΕΝ 27. 698) δέν έπιτρέπεται ή παροχή τριών (έντι μιᾶς) έβδομαδιαίων άναπαύσεων και ή άνάλογος αύξησης των ώρων έργασίας κατὰ τὰς λοιπάς ήμέρας, ούδὲ ή κατανομή των ώρων έργασίας και εις τὰς έξ ήμέρας τής έβδομάδος.

Κατὰ τήν Α.Π. 783/64 (ΔΕΝ 21. 179) τὸ άνωτέρω Διάταγμα είναι τὸ μόνον (τότε) ισχύον. Κατ'αυτό αι ώραι έργασίας διακρίνονται εις συνεχεις 48 ώρας έβδομαδιαίως και εις 66 διακεκομμένας. Είναι, ως εκ τούτου, άνάγκη νά έρευνάται έκάστοτε ή τήρησις του ένός ή του άλλου συστήματος. Ίδετε και τήν Α.Π. 337/62 (ΔΕΝ 18. 520). Περί του άνωτάτου έπιτρεπτοῦ ήμερησίας έργασίας (κανονικής και ύπερωριακής) του προσωπικού κινήσεως των ύπεραστικών λεωφορείων πραγματεύεται ή Γνωμοδότησις ύπ' αριθμ. 34/63 του Νομ. Συμβουλίου του Κράτους (ΔΕΝ 19. 220). Σχετική και ή Γνωμοδότησις τής Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πατρών ύπ' αριθμ. 4/1962 (ΔΕΝ 19. 440). Ός προς τὰς προϋποθέσεις νομίμου ύπερβάσεως του ώραρίου άπασχολήσεως του προσωπικού των λεωφορείων και τήν εύθύνην των ΚΤΕΛ δι' άμοιβάς εισπρακτόρων άπό του Ν.Δ. 3990/59 ίδετε τήν Α.Π. 409/1955 (ΔΕΝ 21. 708) και Πρ/κου Χαλκίδος 427/65 (ΔΕΝ 21. 715).

Η διάταξις περί καθιερώσεως μιᾶς έβδομαδιαίας άναπαύσεως ανά 150ήμερον έκρίθη νόμιμος διὰ τής 897/57 άποφ. Σ.Ε. (ΔΕΝ 13. 440).

Η διάταξις περί ύπολογισμού μόνον του ήμισους του χρόνου τής έφεδρείας ως έργασίμου τοιούτου έκρίθη άκυρος διὰ τής Σ.Ε. 896/57 (ΔΕΝ 13. 438). Διὰ τής αύτῆς άποφάσεως έκρίθησαν νόμιμοι αι λοιπαί διατάξεις του Κανονισμού.

Η ύποχρέωσις τής έναλλαγής ώρων έργασίας ισχύει και διὰ τους ιδιοκτήτας λεωφορείων τους έκτελοῦντας καθήκοντα οδηγού (Νομ. Συμβ. 190/1960, ΔΕΝ 16. 267).

Ὡς πρὸς τὸν χρόνον παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τῶν εἰσπράξεων ὑπερ-
αστικῶν λεωφορείων καὶ τῆς ὑπερωριακῆς ἀπασχόλησεως τοῦ προσωπι-
κοῦ ἴδετε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 146499/68 Ἑγκύκλιον τοῦ Ὑπ. Ἑργασίας (ΔΕΝ
24. 120).

III. Ἀστικὰ Λεωφορεῖα διπλῆς φυλακῆς⁽¹⁾.

Ἴσχύει τὸ Β.Δ. 381/65 (ΦΕΚ Α' 90/25.5.65, ΔΕΝ 21. 468), ὡς ἐτρο-
ποποιήθη ὑπὸ τοῦ Β.Δ. 664/66 (ΦΕΚ Α' 195/3.10.66, ΔΕΝ 22. 938) καὶ
τοῦ Β.Δ. 134/68 (ΦΕΚ Α' 37/20.2.68, ΔΕΝ 24. 268), ὑπερ, μετὰ τὰς ἀνω-
τέρω τροποποιήσεις, ὁρίζει τὰ ἑξῆς:

α) Ἄρθρον 3.—1. Διὰ τὸ προσωπικὸν κινήσεως ὁρίζονται:

α) Ἡ κανονικὴ ἐργασία δι' ἑβδομαδιαίαν περίοδον ἐργασίας 48ωρος.

β) Ἡ διορία δι' ἑβδομαδιαίαν περίοδον ἐργασίας 45 ὥραι μὲ ἐν διαλείμμα-
ῆμερσίως, οὐχὶ μεῖζον τῶν 4 ὥρῶν καὶ ἑλαττον τῶν 2 ὥρῶν. Τὰ διαλείμματα
εἰς ἐκάστην περίοδον ἐργασίας ὁρίζονται εἰς δύο. «Κατ' ἐξαιρέσειν τῆς παρουσίας
διατάξεως καὶ τῆς τοιαύτης τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ παρόντος, εἰς περι-
πτώσεις καθ' ἃς εἰς λεωφ/κὴν γραμμὴν ἢ πράγματι προσφερομένη, ἐπὶ τῶν
λεωφορείων ἐργασία παρὰ τοῦ προσωπικοῦ των (ὀδηγῶν καὶ εἰσπρακτόρων),
δὲν ὑπερβαίνει ἡμερησίως τὸ πεντάωρον καὶ ἡ ἀπασχόλησις τὰς δέκα τρεῖς
(13) ὥρας, ἐπιτρέπονται δύο (2) διαλείμματα ἡμερησίως μὴ ὑπερβαίνοντα
τὰς πέντε (5) ὥρας ἐν συνόλῳ δυνάμενα νὰ λάβουν χώραν καὶ πρὸ τῆς ἐκτε-
λέσεως τριώρου ὑπηρεσίας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας».

γ) Ἡ διακοπὴ τοῦλάχιστον δωδεκάωρος. Ἐπιτρέπεται ὅπως, ἀπαῖ-
τῆς ἑβδομάδος, κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς φυλακῆς ἢ διακοπὴ περιορίζεται εἰς
ὀκτάωρον. Κατὰ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς φυλακῆς ἀπὸ βραδυνῆς εἰς πρωινήν, ἢ
ἐργασία τοῦ τελευταίου εἰκοσιτετραώρου τῆς περιόδου ἐργασίας βραδυνῆς
φυλακῆς δὲν δύναται νὰ παρατείνεται πέραν τῆς 22.30' ὥρας».

δ) Ἡ περίοδος ἐργασίας κατὰ μέγιστον 10 ἡμέρας.

ε) Αἱ ἀναπαύσεις διὰ τὸ προσωπικὸν κινήσεως καὶ τὸ ὑπαλληλικὸν προ-
σωπικὸν (διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως) δέκα τρεῖς (13) ἐντὸς ἐνενήκοντα
(90) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως οἰασδήποτε περιόδου ἐργασίας. Προκειμένου
περὶ τοῦ προσωπικοῦ κινήσεως, τὰ 3/4 τοῦλάχιστον τῶν ἀναπαύσεων δέον
νὰ πραγματοποιοῦνται κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, προκειμένου δὲ περὶ τοῦ
ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ (διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως) δύο τοῦλάχιστον
ἀναπαύσεις θὰ πραγματοποιοῦνται κατὰ τὰς Κυριακὰς.

στ) Ἡ ἐργασία τῆς πρωινῆς φυλακῆς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐξαιρε-
σίμους δὲν δύναται νὰ παραταθῆ πέραν τῆς 16ης ὥρας.

ζ) Ἡ βραδυνὴ φυλακὴ ὀδηγῶν καὶ εἰσπρακτόρων ἀναλαμβάνει ἐργασίαν
δέκα λεπτά (10) τῆς ὥρας πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐργασίας τῆς πρωινῆς φυλακῆς.
«Οἱ ὀδηγοὶ καὶ εἰσπρακτορες ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτελέσουν τὸ τελευταῖον

1. Ἴδετε καὶ Α.Π. 256/67 ΔΕΝ 23. 583.

δρομολόγιον τὸ πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἡμερησίας ἐργασίας των, ὡς ἡμερησίας ἐργασίας νοουμένης τῆς τιοαύτης τῆς ὀρίζομένης ὑπὸ τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρῶν 3 καὶ 4 τοῦ ΒΔ 381/65, ἔστω καὶ ἂν ἀπαιτῆται πρὸς τοῦτο, μετὰ τὴν λήξιν τῆς κατὰ τὰ ἄνω ἐργασίας των, τριακοντάλεπτος πρόσθετος ἐργασία. Διὰ τὴν πρόσθετον ταύτην, μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐργασίας, ἀπασχόλησιν καταβάλλεται τὸ ὠρομίσιον, προσηυξημένον, ἐν πάσῃ περιπτώσει, κατὰ 75 %».

η) Ὡς τόπος ἀναλήψεως τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν σταθμαρχῶν καὶ ἐλεγκτῶν λεωφορείων ὀρίζεται ἡ ἀφετηρία τῶν λεωφορειακῶν γραμμῶν.

» 2. Εἰς τὸν χρόνον ἡμερησίας ἐργασίας περιλαμβάνεται ἐκτὸς τῆς πραγματικῆς ἐργασίας καὶ

α) Ὁ χρόνος παραλαβῆς, ἐπιθεωρήσεως καὶ παραδόσεως τοῦ λεωφορείου αὐτοκινήτου ἀπὸ ἢ εἰς τὸν σταθμὸν αὐτοκινήτων, ὡς καὶ ἡ ἄγονος διαδρομὴ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ αὐτοκινήτων εἰς τὴν ἀφετηρίαν καὶ ἀντιστρόφως, ὅστις ὀρίζεται διὰ μὲν τοὺς ὀδηγούς καὶ εἰσπράκτορας τῶν ΚΤΕΛ τῆς ἀστικῆς Περιοχῆς Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ τοὺς ὀδηγούς τῶν λοιπῶν περιφερειῶν εἰς δέκα πέντε (15') τῆς ὥρας δι' ἐκάστην παραλαβὴν καὶ δέκα πέντε πρῶτα λεπτὰ (15') τῆς ὥρας δι' ἐκάστην παράδοσιν, διὰ δὲ τοὺς εἰσπράκτορας τῶν Ἀστικῶν ΚΤΕΛ πλὴν τῆς ἀστικῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ὀρίζεται εἰς 15' τῆς ὥρας δι' ἐκάστην παραλαβὴν.

β) Πᾶν διάλειμμα ἔλασσον τῶν δύο (2) ὥρῶν.

γ) Ὁ χρόνος τῆς ἐφεδρείας.

δ) Ὁ χρόνος τῆς παραδόσεως τῶν εἰσπράξεων ὑπὸ τοῦ εἰσπράκτορος, ὅστις ὀρίζεται διὰ τὰ Ἀστικὰ ΚΤΕΛ περιοχῆς Ἀθηνῶν-Πειραιῶς-Περιχώρων εἰς εἴκοσι πρῶτα λεπτὰ (20') τῆς ὥρας, διὰ τὰ Ἀστικὰ ΚΤΕΛ τῶν λοιπῶν περιοχῶν εἰς δέκα πέντε πρῶτα λεπτὰ (15') τῆς ὥρας δι' ἐκάστην παράδοσιν.

ε) Πᾶσα ἐν γένει ἀπασχόλησις σχετιζομένη πρὸς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν λεωφορείων ἐνεργουμένη κατ' ἐγγραφον ἐντολὴν τοῦ ΚΤΕΛ ὡς καὶ τυχόν ἀπασχόλησις ὀφειλομένη εἰς ἀπρόοπτον βλάβην τοῦ λεωφορείου.

» 3. Ἡ ἀνάπαυσις δέον νὰ εἶναι διαρκείας τοῦλάχιστον εἴκοσι τεσσάρων (24) ὥρῶν, τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς ὑπολογιζομένης ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς διακοπῆς τοῦ τελευταίου 24ώρου ἐργασίας».

IV. Ἀλλαι τινές διατάξεις σχετικαὶ μετὰ λεωφορεῖα.

Ἦ ὑπ' ἀριθ. 2382/2.2.63 ἀπόφασις τῶν Ὑπουργῶν Ἐργασίας καὶ Συγκοινωνιῶν ἐνέκρινε Κανονισμὸν ὥρῶν ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ο.Α.Σ.Θ.

Ὁμοίως ἡ Ὑ.Α. 31170/1957 (ΔΕΝ 13. 427) διὰ τοὺς σταθμαρχο-ελεγκτὰς καὶ ὑπαλλήλους γραφείων ΚΤΕΛ Θεσ/νίκης παραπέμπει εἰς τὸ ἰσχύον ὠράριον μετὰ μίαν διακοπὴν διαρκείας τὸ πολὺ τριῶν ὥρῶν.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17/1959 ἀποφ. Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν (ΔΕΝ 16. 57),

ισχυοῦσης ἀπὸ τῆς καταθέσεώς της παρὰ τῷ Εἰρηνοδικεῖῳ Ἀθηνῶν (9.1.1960), διηκρινίσθη ἡ ἔννοια τῆς Υ.Α. 19023/1953, δι' ἧς ἐκηρύχθη ἐκτελεσθῆ ἡ Δ.Α. 7/1952 (ΦΕΚ Β' 99/23.4.1953, ΔΕΝ 9. 206), καθορισθέντος ὅτι τὸ διὰ τῆς τελευταίας ταύτης ἀποφάσεως προβλεπόμενον ἡμερομίσθιον τῶν φορτοεκφορτωτῶν ὑπεραστικῶν λεωφορείων χορηγεῖται δι' ὀκτάωρον συνεχῆ ἀπασχόλησιν, ἄνευ μεσημβρινῆς διακοπῆς.

§ 67.—Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν χρονικῶν ὁρίων ἔργασίας.

α) Ἀλλοδαπαὶ Τεχνικαὶ Ἐπιχειρήσεις. Ὁ Ν. 4171/1961 (ΦΕΚ Α' 93/3.6.1961, Κώδ. Νομ. Β. 459) διὰ τοῦ ἄρθρου 9 (παράγρ. 1 καὶ 3) ὥρισεν ὅτι:

«Ἀλλοδαπαὶ τεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἐγκαθιστάμεναι ἐν Ἑλλάδι κατόπιν ἐγκρίσεως παρεχομένης δι' ἀποφάσεως τῶν Ἰπουργῶν Συντονισμοῦ καὶ Οἰκονομικῶν ἀπολαύουσι τῶν κάτωθι δασμολογικῶν καὶ φορολογικῶν διευκολύνσεων, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τὸ προσωπικὸν τῶν ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεων ἀποτελεῖται κατὰ τὰ 4/5 τοῦλάχιστον τοῦ συνόλου τοῦ προσωπικοῦ καὶ κατὰ τὰ 3/5 τοῦλάχιστον κατὰ κατηγορίαν προσωπικοῦ ἐξ Ἑλλήνων ὑπῆκόων...»

Ἡ Ἐπιτρέπεται ἡ ὑπερωριακὴ ἀπασχόλησις τοῦ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀνωτέρω ἐπιχειρήσεων ἀπεριορίστως, ἐφ' ὅσον ἤθελον ἀπαιτῆσαι τοῦτο αἱ ἀνάγκαι αὐτῶν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καταβολῆς εἰς τὸ οὕτως ἀπασχοληθησόμενον προσωπικὸν τῆς νομίμου ἀποζημιώσεως»⁽¹⁾.

β) Πρόσωπα Διευθύνσεως καὶ Ἐμπιστοσύνης. Ἀπὸ τοῦ περιορισμοῦ τῆς δώρου ἔργασίας ἐξαιροῦνται κατὰ τὸ ἄρθρον 2 Ν. 2269/1920 πρόσωπα κατέχοντα θέσιν ἐποπτείας ἢ διευθύνσεως ἢ ἐμπιστευτικῆν. Σχετικῶς μὲ τὰ πρόσωπα ταῦτα τὸ ἐδ. β' τῆς § 4 τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 547/1937 ὥρισεν ὅτι: «Δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἰπουργοῦ Ἑργασίας, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου Ἑργασίας, θέλουσι ρυθμισθῆ οἱ διέποντες τὰ πρόσωπα ἐμπιστοσύνης ὅροι ἔργασίας». Τοιαύτη ἀπόφασις, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι.

Κατὰ τὴν Α.Π. 478/1966 (ΔΕΝ 22. 890), κρίνασαν ἐπὶ περιπτώσεως μηχανοστασιάρχου τῆς ΑΣΠΑ, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνω διατάξεως ἀκατέχουσι θέσιν ἐμπιστοσύνης, διευθύνσεως ἢ ἐποπτείας οὐχὶ οἱ προϊστάμενοι ἢ οἱ διευθυνταὶ ὠρισμένων ὑπηρεσιῶν ἢ καὶ τομῶν μιᾶς οἰασθῆποτε ἐπιχειρήσεως, οἱ ἔχοντες πρωτοβουλίαν ἢ καὶ ἐξουσιοδότησιν ἐκπροσωπήσεως αὐτῆς, κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων των, ἀλλὰ οἱ ὡς ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν προσόντων των ἢ τῆς ἰδιαζούσης ἐμπιστοσύνης τοῦ ἐργοδότη πρὸς αὐτοὺς ἀσκούντες γενικωτέραν διέθυνσιν καὶ ἐποπτείαν εἰς μίαν μεγάλην ἐπιχείρησιν καὶ διὰ τοῦτο ἀποφασιστικῶς ἐπηρεάζοντες τὰς κατευθύνσεις καὶ τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς, οἵτινες καὶ διὰ τοῦτο ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς ἐργοδότης ὡς ἐπὶ τὸ

1. Ἴδετε σχετικῶς Νομ. Συμβ. 86/70 (ΔΕΝ 26. 263) καὶ Πρωτ. Ἀθ. 26.145/65 (ΔΕΝ 22. 331).

πλεϊστον και άμείβονται διά σημαντικώς άνωτέρων τών εις τούς λοιπούς ύπαλλήλους καταβαλλομένων μισθών, άντισταθμιζόντων και την ηύξημένην άποδοτικότητα και ευθύνην αλλά και την εξαίρεσιν αυτών εκ τών μνησθεισών προστατευτικών τών εργαζομένων διατάξεων». Ούτω και Α.Π. 75/70 (ΔΕΝ 26. 179), Α.Π. 233/68 (ΔΕΝ 24. 535), Α.Π. 113/67 (ΔΕΝ 23. 401). 'Απαιτείται διά τόν τοιοϋτον χαρακτηρισμόν άφ' ένός μόν ιδιάζουσα σχέσις πρὸς τόν κύριον τῆς επιχειρήσεως, άφ' έτέρου δέ άνάθεσις έν τοις πράγμασι τῆς διευθύνσεως τών ύποθέσεων αυτῆς, άνεξαρτήτως τίτλου (Α.Π. 144/69 ΔΕΝ 25. 309).

'Ο κατέχων θέσιν έποπτείας ή διευθύνσεως παρά μεγάλη επιχειρήσει ή τμήματι αυτῆς, είναι μόν ιδιωτικός υπάλληλος, αλλά δέν υπάγεται εις τὰς διατάξεις τῆς Έργ. Νομοθεσίας περι χρονικῶν όριών εργασίας, περι εργασίας κατά Κυριακάς, περι ελαχίστων όριών άμοιβών κλπ. (Α.Π. 129/1963 ΔΕΝ 19. 298, Α.Π. 709/1963 ΔΕΝ 20. 581, Α.Π. 34/1961 ΔΕΝ 17. 183, Πρ. 'Αθ. 4332/68 ΔΕΝ 26. 107), είναι δέ άνεγράμμοστοι επί τούτου αι διατάξεις τοϋ άρθρου 659 Α.Κ., ως και αι περι άδικαιολογήτου πλουτισμοϋ τοιαυται (Πρωτ. Καβ. 139/63 ΔΕΝ 20. 144). Είναι τοιοϋτον πρόσωπον ό ασκῶν επιστασίαν και παρακολούθησιν τοϋ προσωπικοϋ τοϋ εργοστασίου, ενεργῶν παραγγελίας, υπογράφων τιμολόγια, τηρῶν βιβλία ύπερωριῶν, επιλέγων και υποδεικνύων την πρόσληψιν προσωπικοϋ και έν γενεί έποπτεῶν πᾶσαν εργασίαν (Πρωτ. Πειρ. 4108/63 ΔΕΝ 20. 95 και Πρ/κου Πειρ. 515/63 ΔΕΝ 19. 414. Πρβλ. Πρωτ. Καβ. 139/63 ΔΕΝ 20. 144). 'Ωσαύτως Πολιτικός Μηχανικός επιβλέψας κατασκευήν εργοστασίου και ειτα άναλαβῶν την διεύθυνσιν ένός τῶν τομέων τῆς επιχειρήσεως (Α.Π. 144/69 ΔΕΝ 25. 309). 'Ός επίσης Γεωλόγος Διευθυντῆς εργοταξίου, εκπροσωπῶν τόν εργοδότην ένώπιον τῶν άρχῶν, προσλαμβάνων δέ και άπολύων τὸ προσωπικόν (Μον. Πρ. 'Αθ. 1644/70 ΔΕΝ 27. 387). 'Ομοίως μισθωτὸς διευθύνων άρχικῶς τὸ πρατήριο και ειτα τὸ εργοστάσιον, κρατῶν τὰς κλειδας, ασκῶν γενικὴν έποπτείαν επί 48 εργατοϋπαλλήλων και λαμβάνων σημαντικῶς άνωτερον τῶν λοιπῶν εργατοϋπαλλήλων μισθόν. Δέν είναι όμως ό έμπειροτέχνης τοπογράφος, ό επιβλέψας την κατασκευήν λεκάνης φράγματος άτμοηλεκτρικοϋ εργοστασίου, έξουσιοδοτημένος νά υπογράφη τὰς μισθοδοτικὰς καταστάσεις τοϋ προσωπικοϋ και εκπροσωπήσας την επιχείρησιν κατά την παράδοσιν τοϋ έργου εις την ΔΕΗ (Α.Π. 129/63 ΔΕΝ 19. 298, Α.Π. 709/63 ΔΕΝ 20. 581), ως και ό άρχιμηχανικός, ὅστις επιβλέπει τούς υφισταμένους του μηχανικούς, αλλά και εργάζεται αυτοπροσώπως εις την συντήρησιν (Πρωτ. Θεσ. 5240/64 ΔΕΝ 21. 521).

Πάντως τὰ πρόσωπα ταϋτα δύνανται νά συνάπτουν συμβάσεις εργασίας με χρονικά όρια υπέρτερα ή ελάσσονα τοϋ δώρου ή 7ώρου (Πρωτ. 'Αθην. 5081/1954 ΔΕΝ 10. 556, Ν.Σ. 1292/1958 ΔΕΝ 15. 205). "Ιδετε όμοίως την έγκ. 82137/1954 (ΔΕΝ 10. 895) ως πρὸς τούς Διευθυντὰς Τραπεζικῶν 'Υποκαταστημάτων.

γ) Εἰς κωμοπόλεις κάτω τῶν 6.000 κατοίκων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 49 § 4 τοῦ Ν. 2698/1953 περὶ Ι.Κ.Α. (ΔΕΝ 9. 736), «αἱ διατάξεις περὶ κατωτάτου ὀρίου μισθοῦ ἢ ἡμερομισθίου, ὥρων ἐργασίας, Κυριακῆς ἀναπαύσεως, καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας, ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως κατὰ κυρίαν, ἐπικουρικὴν ἢ προνοίας (σύνταξις—ἀνεργία—ἀσθένεια) ἀσφάλισιν, δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κατ' οἶκον ἐργαζομένων εἰς κωμοπόλεις (Δήμους ἢ Κοινότητας) πληθυσμοῦ κατωτέρου τῶν ἐξ χιλιάδων (6.000) κατοίκων, τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐργοδοτῶν αὐτῶν ἀπαλλασσομένων, δυνάμει τοῦ παρόντος, πάσης ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης δεσμεύσεως ἢ ὑποχρέωσεως».

δ) Ἐπὶ γεωργικῶν ἐργατῶν.

Διὰ τοὺς γεωργικοὺς ἐργάτας (ἀγροκτημάτων, πτηνοτροφείων κλπ.) δὲν ὑπάρχει διάταξις καθορίζουσα τὰ χρονικὰ ὅρια ἐργασίας των, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ χρόνος τῆς ἡμερησίας ἀπασχολήσεώς των ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μεταξύ τῶν ἐνδιαφερομένων συμφωνίας (Α.Π. 202/1959 ΔΕΝ 15. 378, Πρ. Βεροίας 38/67 ΔΕΝ 24. 276, Πρωτ. Θεσ. 1300/1956 ΔΕΝ 12. 983, Πρωτ. Ἀθην. 14840/1956 ΔΕΝ 13. 275, Πρωτ. Ἀθ. 7888/1952 ΔΕΝ 10. 453, Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 27444/1953 ΔΕΝ 9. 656).

Διὰ τοὺς ἐργάτας Λαχανοκήπων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς-Περιχώρων ἢ κυρώσασα τὴν ἀπὸ 17.7.1952 σ.σ.έ. Ὑ.Α. 12632/53 (ΔΕΝ 9. 152) ὥρισε τὸ ἀκόλουθον ὥραριον: α) Ἀπὸ 15 Ἀπριλίου ἕως 15 Ὀκτωβρίου π.μ. 7-12 μ. καὶ μ.μ. 2-5. Ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου ἕως 15 Ἀπριλίου: π.μ. 8-12 μ. καὶ μ.μ. 1-5. Βλέπετε ὁμοίως τὴν Δ.Α. 31/1956 (Εἰρην. Ἀθ. 13/19.5.1956, ΔΕΝ 12. 509) διὰ τοὺς δενδροανθοκηπουροὺς Νομοῦ Ἀττικῆς.

ε) Ὑπὸ τῆς νομολογίας ἔχει γίνει δεκτὸν ὅτι δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ περὶ ὀκταώρου διατάξεις: Ἐπὶ τοῦ ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ τῶν Δήμων⁽¹⁾, ἔστω καὶ ἂν ὑφίσταται σχέσις ἰδιωτ. δικαίου (Νομ. Σ. 743/69 ΔΕΝ 25. 732, Πρωτ. Ἀθ. 3829/1957 ΔΕΝ 13. 445. Contra: Πρωτ. Ἀθ. 9887/56 καὶ ΔΕΝ 13. 445), ἐπὶ τῶν καθαριστρίων Ἰδρυμάτων, ὡς τὸ Ἀμαλίσιον Ὀρφανοτροφεῖον (Πρ/κου Ἀθ. 1540-1541/58, ΔΕΝ 14. 367), ἐπὶ τοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ τῶν Πρεβαντορίων (Πρωτ. Ἀθ. 16294/1957 ΔΕΝ 14. 235), ἐπὶ τῶν ἐποχιακῶν ἐλαιοτριβείων μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Β.Δ. τῆς 28.2/10.3.1959, (20.3.1959) (Πρωτ. Ἡρακλείου 5/1960 ΔΕΝ 16. 267, Πρ/κου Ἡρ. 103/1957 ΔΕΝ 13. 727, Νομ. Σ. 1222/1957 ΔΕΝ 14. 14), ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν ἐκκενώσεως βόθρων μέχρι τῆς Ὑ.Α. 70.625/64 (Νομ. Συμβ. 80/1962 ΔΕΝ 18. 848), ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν κατασκευῶσεων (Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 14363/63 ΔΕΝ 19. 373).

§ 68.—Ἐργασίαι δι' ἐναλλασσομένων ομάδων.

Ὅταν τὸ προσωπικὸν ἐπιχειρήσεώς τινος ἐργάζεται εἰς δύο ἐναλλασσομένας ομάδας (βάρδιες) ἐπιτρέπεται νὰ παραταθῇ ἡ ἡμερησία ἐργασία πέραν

των 8 ώρων καθ' ημέραν και των 48 ώρων κατά εβδομάδα, υπό τον όρον ότι ο μέσος όρος των ώρων εργασίας τριών τουλάχιστον εβδομάδων δεν θα υπερβαίνει τās 48 ώρας κατά εβδομάδα (άρθρον 7 Π.Δ. 27.6/4.7.32) (1,2).

Σχετικώς τὸ άρθρον 2 § 2 τοῦ Β.Δ τῆς 28/29.4.1937, περὶ εργασίας εἰς τὰ κλωστοῦφαντουργεῖα, ὑφαντουργεῖα, νηματουργεῖα, σχινοποιεῖα, καλτσοποιεῖα, πλεκτοφανελλοποιεῖα καὶ πλεκτήρια, διέλαβεν:

«Ἐπίσης ἐπιτρέπεται εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις, ἡ διὰ δύο ἐναλλασσομένων ομάδων γυναικῶν ἐργασία ἐν ταῖς ἐν τῷ 1ῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος ἀναφερομέναις ἐπιχειρήσεσι καὶ ἐργασίαις, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς παροχῆς μεταξὺ τῶν ὡρῶν ἐργασίας ἐκάστης ομάδος κανονικῆς διακοπῆς διαρκείας ἡμισείας τουλάχιστον ὡρας παρεχομένης μεταξὺ τῆς τετάρτης καὶ πέμπτης ὡρας ἐργασίας. Δύναται ὅμως νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ ἄνευ τῆς ἀνωτέρω διακοπῆς ἐργασία τῇ αἰτήσει ὅμως τῶν 4/5 τοῦ συνόλου τῶν ἐργατῶν ἐκάστης ἐπιχειρήσεως καὶ μετὰ βεβαίωσιν τοῦ οἰκείου ἐπιθεωρητοῦ ἢ ἐπόπτου ἐργασίας περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως τῆς ἐργασίας. Ἐν οὐδεμιᾷ ὅπως περιπτώσει ἢ διὰ δύο ομάδων γυναικῶν ἐργασία δύναται νὰ ἀρχίσῃ πρὸς τῆς 6ης πρωινῆς καὶ νὰ υπερβῇ τὴν 11ην νυκτερινήν» (3).

§ 69.—Ἐργασίαι συνεχοῦς λειτουργίας.

Εἰς τὰς ἐργασίας τῶν ὁποίων ἡ συνεχῆς λειτουργία, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, πρέπει νὰ ἐξασφαλίζεται διὰ διαδοχικῶν ἐναλλαγῶν προσωπικοῦ (τρεῖς ομάδες διαδεχόμεναι ἀλλήλας κατὰ 24ωρον καὶ ἐναλλασσόμεναι κατὰ ἐβδομάδα), ἐπιτρέπεται ὑπέρβασις τοῦ 48ώρου μέχρι 56 ὡρῶν ἐβδομαδιαίως, ἔστω καὶ ἂν κατὰ τινὰ ἡμέραν ὑπάρχει ὑπέρβασις τοῦ ὀκταώρου (Πρ. Ἄθ. 4042/67 ΔΕΝ 23. 850). Ἡ σειρὰ ἐργασίας δέον νὰ μεταβάλληται κατὰ ἐβδομάδα, ὥστε νὰ ἐναλλάσσωνται αἱ ομάδες εἰς τὴν ἡμερησίαν καὶ τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν, ὡσάκις δὲ μία ὡμὰς ἀπασχοληθῇ κατὰ Κυριακὴν δέον νὰ χορηγηθῇ

1. Ὡς πρὸς τοὺς Ὑπαλλήλους Δήμων καὶ Κοινοτήτων βλέπετε τὴν Α.Π. 167/70 (ΔΕΝ 26. 406).

2. Τοῦτο ἴσχυει μόνον ὅταν ἡ ἀλλαγὴ τῆς βάρδιας γίνεται ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ οὐχὶ ὅταν γίνεται ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅτε ὑφίσταται ὑπερωριακὴ ἀπασχόλησις καὶ σχετικὴ ἀξιώσις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδ. πλουτισμοῦ (Πρωτ. Πειρ. 5080/61 ΔΕΝ 18. 491).

3. Ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τούτων εἶναι ἐπιτρεπτὴ ἡ αὐξήσις τῶν ὡρῶν ἐργασίας τῆς μιᾶς ἐβδομάδος ἐπὶ ἀναλόγῳ μειώσει αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα (Πρ/κου Ἄθ. 5665/1958 ΔΕΝ 15. 287). Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ μέση κατὰ τρεῖς ἐβδομάδας ἀπασχόλησις δὲν ὑπερβαίνει τὰς 48 ὡρας ἐβδομαδιαίως, οὔτε ὑπερωριακὴ ἐργασία ὑφίσταται, οὔτε ἀξιώσις δι' ὑπερωρίας εὐσταθοῦσιν (Πρωτ. Θεσ. 1363/63 ΔΕΝ 20. 681, Πρ/κου Πατρῶν 41/61 ΔΕΝ 18. 594, Ν.Σ. 1317/58 ΔΕΝ 15. 49). Πάντως διὰ τὴν ὑπαρξίν ἢ μὴ τὴν ὑπαρξίν, δέον νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἀπασχόλησιν τῶν μισθωτῶν ἐντὸς τῶν 6 ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν τυχόν ἀπασχόλησιν των κατὰ τὴν 7ην ἡμέραν αὐτῆς, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πρόκειται περὶ αὐτοτελοῦς 8ώρου (Πρωτ. Ἄθ. 14310/1957 ΔΕΝ 14. 508, Πρωτ. Θεσ. 1963/63 ΔΕΝ 19. 739).

εἰς ταύτην 24ωρος ἀνάπαυσις κατ' ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ("Ἄρθρον 8 τοῦ ἄνω Π.Δ. 27.6/4.7.1932")⁽¹⁾.

Ἐν ἐκ τῶν 56 ὥρων αἱ 8 ἐπιπίπτουν εἰς τὴν ἐβδόμην ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, δὲν πρόκειται περὶ παρανόμων ὑπερωριῶν καὶ δὲν ὑφείλεται δι' αὐτάς ἡ κατὰ 75% προσαύξησης τοῦ Ν.Δ. 4020/59, εἶπεν ἡ Πρωτ. Ἰ.Αθ. 15328/68 (ΔΕΝ 24. 721). Ἐπίσης ἡ Α.Π. 595/69 (ΔΕΝ 25. 893) ἔκρινεν ὅτι ἡ κατὰ 75% προσαύξησης ἐθεσπίσθη ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ἡμερησίαν διάρκειαν τῆς ἐργασίας καὶ οὐχὶ τῆς κατὰ ἐβδομάδα ταιαύτης, δὲν ὑφείλεται δ' αὕτη διὰ τὴν ἀπασχόλησιν κατὰ Κυριακὴν ἢ ἄλλην ἡμέραν ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως⁽²⁾. Ἐπὶ συνεχοῦς λειτουργίας ἐπιχειρήσεων, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀραιοπαγτικὴν ἀπόφασιν, διὰ νὰ εἶναι νόμιμος ἡ ὑπέρβασις τοῦ βασικοῦ ὄριου τῶν 48 ὥρων ἐβδομαδιαίως, δεόν νὰ τηρῆται ἡ ἐβδομαδιαία ἀνάπαυσις κατὰ ἑτέραν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος λόγῳ ἐργασίας κατὰ Κυριακὴν⁽³⁾. Ἄνευ τούτου ὑφίσταται ὑπερωριακὴ ἀπασχόλησις, δὲν λαμβάνεται ὅμως ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ Κυριακὰς ἀπασχόλησις. (Βλ. καὶ τὴν Πρ. Ἰ.Αθ. 2105/67 ΔΕΝ 23. 701).

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1440/70 ἀπόφασις τοῦ Μον. Πρωτ. Ἰ.Αθηνῶν (ΔΕΝ 26. 538) εἶπεν ὅτι ἐπὶ προσωπικοῦ ἀπασχολομένου εἰς τρεῖς ἐναλλασσομένας ὁμάδας, ἐρ' ὅσον ἡ κατὰ μέσον ὄρον ἀνά ἐβδομάδα, ἐπὶ συνόλου τριῶν ἐβδομάδων, ἀπασχόλησις δὲν ὑπερβαίνει τὰς 56 ὥρας, δὲν πρόκειται περὶ ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως. Ἡ ἀπόφασις ὅμως αὕτη, καίτοι ὀρθή, ἠφανίσθη ὑπὸ τῆς Ἰ.Ερ. Ἰ.Αθ. 194/1971 (ΔΕΝ 27. 422), ἧτις ἀπεφήνατο, ὅτι ἐπὶ συνεχοῦς λειτουργ-

1. Εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 2, 7 καὶ 8 τοῦ Π.Δ. τῆς 4.7.1932 ὑπάγονται καὶ οἱ ὁδηγοὶ φορτηγῶν αὐτοκινήτων, τοῦ εἰδικοῦ Β.Δ. τῆς 28.1.38 μὴ προνοουμένου περὶ συνεχῶς λειτουργοῦσιν ἐπιχειρήσεων.

2. Οὕτω καὶ Α.Π. Ἰ.Ολομ. 387/69 ΔΕΝ 25. 603, Πρωτ. Σύρου 38/66 ΔΕΝ 23. 102.

3. Ἡ Ἰ.Αραιοπαγτικὴ ἀπόφασις συγγέει τὰς π ρ ο υ π ὀ θ ε σ ε ι ς τῆς νομιμότητος τῆς ὑπερβάσεως τῶν 48 ὥρων ἐβδομαδιαίως, πρὸς τὰς σ υ ν ε π ε ἰ ς αὐτῆς. Διότι τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Π.Δ. τῆς 27/6-4/7/1932 ἐν ἀρχῇ μὲν διαλαμβάνει: «Τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ὄριου τῶν ἐργασίμων ὥρων ἐπιτρέπεται ὑπέρβασις εἰς τὰς ἐργασίας ὧν ἡ συνεχὴς λειτουργία, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, πρέπει νὰ ἐξασφαλίζηται διὰ διαδοχικῶν ἐναλλαγῶν προσωπικοῦ, ὑπὸ τὴν π ρ ο υ π ὀ θ ε σ ε ι ν ὅτι αἱ ὥραι ἐργασίας δὲν θὰ ὑπερβαίνωσι κατὰ μέσον ὄρον τὰς 56 καθ' ἐβδομάδα». Καὶ προχωρεῖ περαιτέρω: «Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δεόν ὅπως: α) ἡ σειρά ἐργασίας τῶν ὁμάδων μεταβάλλεται καθ' ἐβδομάδα, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κατὰ τὴν νύκτα τῆς μιᾶς ἐβδομάδος ἐργαζομένη ὁμάς νὰ ἐργάζηται τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα εἰς ὥρας ἡμερησίας, β) ὡσάνκις μιὰ ὁμάς ἀπασχοληθῇ τὴν Κυριακὴν, ἀπαιρητήτως νὰ χορηγηθῇ εἰς ταύτην εικοσιτετράωρος ἀνάπαυσις κατ' ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος». Κατ' ἀκολουθίαν, εἶναι σαφές, ὅτι μίαν καὶ μόνην π ρ ο υ π ὀ θ ε σ ε ι ν τῆς νομιμότητος τῆς ὑπερβάσεως τῶν 48 ὥρων (ἐβδομαδιαίως) ἵστέι ὁ νόμος: Τὴν μὴ ὑπέρβασιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 56 ὥρων κατὰ μέσον ὄρον καθ' ἐβδομάδα. Οὐδεμίαν ἄλλην προϋπόθεσιν ἔταξε διὰ τὴν νομιμότητα τῆς ὑπερβάσεως, ὅσα δὲ περαιτέρω ἐπιτάσσει ὅτι πρέπει νὰ γίνωνται «ἐ ν τ ῇ π ε ρ ι π τ ὴ σ ε ι τ α ὕ τ η ν» (τῆς ὑπερβάσεως) δὲν ἀποτελοῦν προϋποθέσεις ἀλλὰ σ υ ν ε π ε ἰ ς αὐ τῆς ὑπερβάσεως, ἐν μὴ τηρήσει τῶν ὁποίων δὲν θίγεται τὸ κύρος τῆς ὑπερβάσεως, ἀλλὰ πηγάζουν τὸσον ποινικὰ ὅσον καὶ ἄλλα εὐθῆνα διὰ τοὺς παραβάτας, τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἑργασίας δυναμένης πάντως καὶ ν' ἀρνηθῇ τὴν θεώρησιν πῖνακος προσωπικοῦ ἀρνοῦντος ἢ παραβιάζοντος τὰς ὡς ἄνω ἐπιτάγας.

γίας ἐπιχειρήσεων ἐπιτρέπεται ὑπέρβασις μέχρι 56 ὥρων κατὰ μέσον ὄρον ἐβδομαδιαίως, οὐχ' ἤττον ὁ μέσος ὄρος τῶν ὥρων ἐργασίας ἐπὶ περιόδου 3 ἐβδομάδων δέον νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τὰς 8 καθ' ἡμέραν καὶ τὰς 48 ἐβδομαδιαίως. Εἶναι πρόδηλος ἡ σύγκυσις ἦν ὑπέστη ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου ταυτίσασα δύο διαφόρους περιπτώσεις ἤτοι ἐκείνην τοῦ ἄρθρου 7 (ἐργασία δι' ἐναλλαγῆς ομάδων) πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου 8 (ἐργασίαν συνεχοῦς λειτουργίας), δι' ἐκάστην τῶν ὑποίων διάφορος προβλέπεται ρύθμισις. Ἡ σύγκυσις ἐπετάθη καὶ περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν χρονικῶν ὀρίων διαρκείας τῆς «ἡμέρας» οὗτω δὲ ἡ ἀπόφασις κατέληξεν εἰς μὴ ὀρθὰ πορίσματα.

Ἡ ὡς ἄνω ὑπέρβασις τῶν νομίμων ὥρων ἐργασίας ἐναπόκειται εἰς τὴν ἐλευθέραν κρίσιν τοῦ ἐργοδότη. Ὡς ἐκ τούτου καὶ ἂν μέχρι χρονικοῦ τινος σημείου ἐπραγματοτοιοῦτο τυπικῶς τοιαύτη ὑπέρβασις (μέχρι 56 ὥρων), οὐδαμῶς ἐμποδίζεται ὁ ἐργοδότης νὰ διακόψῃ διὰ τὸν ἐφεξῆς χρόνον τὴν ὑπέρβασιν καὶ νὰ μειώσῃ τὰς ὥρας ἐργασίας εἰς 48 (κατὰ ἐβδομάδα). Ἡ τοιαύτη ἐνέργειά του δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μονομερῆς βλαπτικὴ μεταβολή (Α.Π. 143/1953 ΔΕΝ 9. 238, Πρωτ. Ἀθ. 4535/65 ΔΕΝ 21. 591).

§ 70.—Περιπτώσεις νομίμου ὑπερβάσεως τοῦ ὀκταώρου.

Κατὰ τὸ προβλεπόμενον τὴν ὀκτάωρον ἐργασίαν διὰ τοὺς ὑ π α λ λ ἡ λ ο υ ς τ ὠ ν γ ρ α φ ε ῖ ω ν, ἄρθρον 18 τοῦ Π.Δ. τῆς 8/13.4.1932, ἐπιτρέπεται παρέκκλισις μέχρι 2 ὥρων ἡμερησίως καὶ διὰ χρονικὸν διάστημα οὐχὶ μεῖζον τῶν 60 ἐργασίμων ἡμερῶν κατ' ἔτος.

Κατὰ τὴν πρώτην παρ. τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ αὐτοῦ Π.Δ., ὡς αὕτη ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθρου 3 § 1 τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 (ΔΕΝ 15. 889):

«Ἐπὶ ὑπέρβασις τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου ἡμερησίως ἐργασίας μέχρι μιᾶς ὥρας καθ' ἐκάστην, μὴ θεωρουμένη ὡς ὑπερωρία, ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοὺς ὅρους: 1) ὅτι αἱ ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεις δὲν λειτουργοῦν τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου ἢ καὶ μιᾶς εἰσέτι ἐργασίμου ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, 2) ὅτι θὰ καταβάλληται πλῆρες τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἡμερῶν τούτων καὶ 3) ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐργασίμων ὥρων δὲν θὰ ὑπερβαίῃ τὰς τεσσαράκοντα ὀκτώ (48) καθ' ἐβδομάδα.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν § 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἡ διάταξις τῆς προηγουμένης παραγράφου ἐφαρμόζεται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ ὑπαλλήλων, δι' οὓς προβλέπονται ὄρια ἐργασίας 7 ἡμερησίως ἢ 42 ἐβδομαδιαίως».

Ὁμοίως ὑπέρβασις τοῦ κατὰ τ' ἄνω καθωρισμένου ὀρίου ἐπιτρέπεται ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὸν μὴχανικῶν ἐκάστου ἐργοστασίου, ὀριζόμενον παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ (Ἄρθρον 3 § β Π.Δ. 27.6/4.7.1932).

Περὶ ὑπερωριακῆς ἐργασίας εἰς βιομηχανίας καὶ ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας προέβλεπεν ὁ Α.Ν. 436/68 (ΦΕΚ Α' 124/4.6.68, ΔΕΝ 24. 515), ὅστις ὅμως κατηργήθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου Ν.Δ. 515/70 (ΦΕΚ Α' 95/ 22.4.70, ΔΕΝ 26. 346). Διὰ τοῦ νομοθετήματος τούτου κατηργήθη

σαν ἐπίσης τὰ ἄρθρα 5, 6, 10, 11, 12 καὶ 17 τοῦ Π.Δ. τῆς 27/6-4/7/1932, ἐν ᾧ πλεῖστα ἄλλα ἄρθρα ἀντικατεστάθησαν ἢ ἐτραποποιήθησαν.

Οὕτω τὸ ἄρθρον 1 αὐτοῦ, δι' οὗ ἀντικατεστάθη τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ὡς ἔνω Π. Δ/τος, ὥρισεν τ' ἀκόλουθα ἐν σχέσει μὲ τὰς προϋποθέσεις καὶ τοὺς ὅρους ὑπερβάσεως τῶν νομίμων ὥραριων⁽¹⁾:

«Ἄρθρον 1.—1. Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Π. Δ/τος τῆς 27.6-4.7.32 ἀπερὶ κωδικοποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ δώρου ἐργασίας διατάξεων» ἀντικαθίσταται ὡς ἀκόλουθως:

«1. Ὑπέρβασις τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ παρόντος ἀνωτάτου ὄριου ἡμερησίας ἐργασίας ἐπιτρέπεται εἰς περιπτώσεις:

α) Ἐπειγούσης ἐργασίας, ἢ ἐκτέλεσις τῆς ὁποίας εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν πρόληψιν ἐπικειμένων ἀτυχημάτων, τὴν ὀργάνωσιν μέτρων σωτηρίας ἢ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐπελθουσῶν αἰφνιδίων ζημιῶν εἴτε εἰς τὸ ὑλικόν εἴτε εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις εἴτε εἰς τὸ κτίριον τῆς ἐκμεταλλεύσεως.

β) ἐπειγούσης φύσεως ἐργασιῶν παροδικοῦ χαρακτήρος ἢ ἐξαιρετικῶς ἐπειγούσης ἀνάγκης ἐξυπηρετήσεως τοῦ κοινοῦ,

γ) ἐπειγούσης ἐπισκευῆς πλωτῶν, χειραίων καὶ ἑναερίων μεταφορικῶν μέσων ἢ καθυστερήσεως ἐκτελέσεως δρομολογίων τῶν πάσης φύσεως μεταφορικῶν μέσων,

δ) ἐξαιρετικῆς σωρεύσεως ἐργασίας,

ε) παραμονῶν τῶν ἐξαιρεσίμων ἑορτῶν,

στ) προπαρασκευαστικῶν ἢ συμπληρωματικῶν ἐργασιῶν, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας, ἐκτελοῦνται ἐκτὸς τοῦ διὰ τὴν γενικὴν ἐργασίαν ἐκμεταλλεύσεως ἢ ἐπιχειρήσεως χρονικοῦ ὄριου ἡμερησίας ἐργασίας.

ζ) ἀναπλήρωσεως ἀπολεσθεισῶν ὥρων ἐν περιπτώσει ὁμαδικῆς διακοπῆς ἐργασίας προελθούσης α) ἐξ αἰφνιδίων αἰτίων ἢ ἀνωτέρας βίας (αἰφνιδίαι ζημίαι ἐπελθούσαι εἰς τὸ ὑλικόν, διακοπὴ κινητηρίου δυνάμεως, γενικὴ ἔλλειψις πρώτων ὑλῶν, θεομηνίαι), ββ) λόγῳ ἐπισήμων ἢ τοπικῶν ἑορτῶν, πλὴν τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν ἐξομοιουμένων καὶ γγ) λόγῳ καιρικῶν μεταβολῶν, εἰς βιομηχανίας ἢ ἐργασίας αἰτίνες, λόγῳ τῆς φύσεώς των, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν καιρικῶν μεταβολῶν.

2. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ὑπέρβασις δὲν δύναται νὰ εἶναι μακροτέρα τῶν 3 ὥρων καθ' ἑκάστην. Κατ' ἐξαιρέσιν, εἰς τὰς ὑπὸ στοιχεῖον α', β', καὶ γ' περιπτώσεις τῆς προηγουμένης παραγράφου, ἡ ὑπέρβασις διὰ μὲν τὴν πρώτην ἡμέραν εἶναι ἀπεριόριστος, δι' ἑκάστην δὲ τῶν ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ τεσσάρων (4) ἡμερῶν ἐπιτρέπεται μέχρι τεσσάρων (4) ὥρων κατ' ἀνώτατον ὄριον. Ἐπὶ τῆς ὑπὸ στοιχ. ζ' περιπτώσεως ἢ ἀναπλήρωσις τῆς διακοπῆς τῆς ἐργασίας συντελεῖται ἐντὸς χρόνου ἀπὸ τῆς ἐπαναλήψεώς της, μὴ δυναμένου νὰ ὑπερβῇ τὸ 3πλάσιον τοῦ ἀπολεσθέντος τοιοῦτου. Ἐν οὐδεμίᾳ

1. Βλ. σχετικῶς Ν.Σ. 1002/70 (ΔΕΝ 27. 809) καὶ ἔγγρ. 45702/71 (ΔΕΝ 27. 812).

περιπτώσει δύναται νά υπερβῆ τὰς 48 ώρας καθ' ἑβδομάδα ὁ μέσος ὅρος ἐργασίας, ὑπολογιζόμενος ἀπὸ τῆς δηλωθείσης διακοπῆς μέχρι τῆς λήξεως τῶν ὡς εἴρηται ἀνωτάτων ὁρίων ἀναπληρώσεως.

3. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἐκδιδόμενων κατὰ τοὺς μῆνας Δεκεμβρίου καὶ Ἰουνίου ἐκάστου ἔτους, μετὰ γνώμην τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας καὶ δημοσιευομένων εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, καθορίζονται τὰ ἀνώτατα ὅρια ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, δι' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν ἢ δι' ὀρισμένας περιφερείας καὶ διὰ τὸ ἐπόμενονον τῆς ἐκδόσεώς των ἡμερολογιακὸν ἐξάμηνον, ἢ γενικῶς, ἢ κατὰ κλάδους, ἢ κατὰ εἰδικότητα, ἀναλόγως τῶν δεδομένων τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, τῶν προοπτικῶν αὐτῆς, τῶν προοπτικῶν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ, εἰδικώτερον, τῆς πορείας τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποαπασχολήσεως (1).

Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ἐκδιδόμενων ἐκάστοτε μετὰ γνώμην τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας καὶ δημοσιευομένων εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νά καθορίζηται, δι' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν ἢ δι' ὀρισμένας περιφερείας, τὸ ἀνώτατον ὅριον ἐπιτρεπομένης κατ' ἔτος ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως ἢ γενικῶς ἢ κατὰ παραγωγικοὺς κλάδους ἢ κατὰ εἰδικότητας.

4. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ἐκδιδόμενων μετὰ γνώμην τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας καὶ δημοσιευομένων εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νά καθορίζωνται ὀρισμένοι ἐργασίαι, εἰς τὰς ὑποίας, λόγῳ ἰδιαζόντως ἀνθυγιεινῶν συνθηκῶν, δὲν ἐπιτρέπεται νά υπερβῆ ἢ ὑπερωριακῆ ἀπασχόλησις τὰς 120 ώρας ἑτησίως.

II. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. Δ/τος 4020/59, τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ Π. Δ/τος τῆς 8/13.4.32, ὡς καὶ τῆς παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Π. Δ/τος τῆς 27/6-4/7/32, αἱ ὀρίζουσαι τὰ τῆς προσθέτου ἀμοιβῆς δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν καὶ τὰ τῆς ἀποζημιώσεως δι' ἀπασχόλησιν, πέραν τῶν ἐπιτρεπομένων ἀνωτάτων ὁρίων ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, ἐξακολουθοῦν ἰσχύουσαι».

§ 71.—Διαδικασία ἀδείας ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως.

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ προνησθέντος Ν. Διατάγματος (515/70) ἀντικαταστήσαν τὸ ἄρθρον 9 §§ 1-3 τοῦ Π.Δ. τοῦ 1932, ὥρισε τ' ἀκόλουθα:

«1. Ὑπερωριακῆ ἀπασχόλησις τοῦ προσωπικοῦ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἐπιτρέπεται:

α) Μετὰ προηγουμένην ἐπίδοσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας, ἢ, ὅπου δὲν ὑφίσταται τοιαύτη, εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν, ἐγγράφου ἀναγγελίας περὶ τῆς ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, ἀντίγραφον τῆς ὁποίας, θεωρημένον παρὰ τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, δεόν νά ἀναρτᾶται εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ τόπου τῆς ἐργασίας. Κατ' ἐξαιρέσιν, εἰς τὰς ὑπὸ

1. Ἰδετε Γ.Α. 58190/71 (ΔΕΝ 28. 60),

στοιχείον α, β, καὶ γ περιπτώσεις τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος, δύναται νὰ ἐπιδίδεται ἡ ἀναγγελία, τὸ βραδύτερον, ἐντὸς τῆς ἐπομένης ἐργασίμου ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως.

β) Ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι τηρεῖται ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἐργοδότη ἐιδικὸν βιβλίον ὑπερωριῶν ὑπὸ τύπον ἡμερολογίου, θεωρούμενον ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, πρὸ πάσης χρησιμοποίησεως του.

Εἰς τὴν ἐπιδιδασμένην ἀναγγελίαν περὶ τῆς ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, ὡς καὶ εἰς τὸ τηρούμενον ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, κατὰ τὰ ἄνω, ἐιδικὸν βιβλίον ὑπερωριῶν, ἀναγράφονται εἰς ἐιδικὰς ταῦτοσήμους στήλας, αα) ἡ αἰτία, δι' ἣν ἡ ὑπερωριακὴ ἀπασχόλησις, ββ) αἱ τροποποιήσεις τὰς ὁποίας ἐπέφερον ὁ ἐργοδότης, προσωρινῶς, εἰς τὰς συνήθεις ὥρας ἐργασίας, γγ) τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ ἐιδιότης τῶν μισθωτῶν ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχοληθησομένων μισθωτῶν κατ' ἐιδιότητα καὶ τμήμα, δδ) ἡ ἡμερομηνία πραγματοποιήσεως τῆς ὑπερβάσεως, εε) ἡ ὥρα ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ὑπερβάσεως καὶ στ) ἐν περιπτώσει ἀναπληρώσεως ἀπολεσθεισῶν ὥρῶν, ὑπεύθυνος δήλωσις περὶ τῶν ἀπολεσθεισῶν ὥρῶν καὶ περὶ τοῦ τρόπου ἀναπληρώσεώς των. Εἰς τὸ ἐιδικὸν βιβλίον ὑπερωριῶν ἀπαιτεῖται καὶ ὑπογραφή τοῦ μισθωτοῦ εἰς ἐιδικὴν στήλην, ἐφ' ὅσον οὗτος δὲν ὑπογράφει εἰς ἐξοφλητικὴν μισθολογικὴν κατάστασιν.

Τὸ ἐιδικὸν βιβλίον ὑπερωριῶν τίθεται, ὡς αἰτίας ζητεῖται, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ὀργάνων τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας καὶ τῶν ὀργάνων τῶν φορέων Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως, ἀντίγραφον δὲ τούτου ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας κατὰ τοὺς μῆνας Μάιον καὶ Ὀκτώβριον ἐκάστου ἔτους. Ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ ὑποχρεοῦται νὰ χρηρητῆ ἀντίγραφον τῆς ἐπιδοθείσης ἀναγγελίας περὶ ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, εἰς τὸν ἔχοντα ἔνομον συμφέρον μισθωτῶν.

2. Προκειμένου περὶ ἐργοδότη χρησιμοποιοῦντος μηχανογραφικὸν σύστημα, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφή τοῦ μισθωτοῦ εἰς τὸ ἐιδικὸν βιβλίον ὑπερωριῶν, ἐφ' ὅσον ὑπογράφει οὗτος εἰς ἐξοφλητικὴν μισθολογικὴν κατάστασιν, εἰς ἐιδικὴν στήλην τῆς ὁποίας ἀναγράφονται αἱ πραγματοποιηθεῖσαι ὥραι ὑπερωριακῆς ἐργασίας ὡς καὶ ἡ ἀντιστοιχοῦσα εἰς ταύτας πρόσθετος ἀμοιβή.

3. Ἐξαιρετικῶς προκειμένου περὶ ἀνειδικευτῶν ἐργατῶν ἡ ὑπερωριακὴ ἀπασχόλησις πέραν τῶν 120 ὥρῶν ἐτησίως ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀρμοδίας Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, παρεχομένης ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ἀντίστοιχον περίοδον, δὲν ὑπάρχουν διαθέσιμοι ἄνεργοι εἰς τὸ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας.

II. Ἐν περιπτώσει μὴ πραγματοποιήσεως ἡ διακοπῆς ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, περὶ τῆς ὁποίας ἐπεδόθη, κατὰ τὴν παρ. 1 τοῦ παρόντος, ἔγγραφο ἀναγγελία εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἀρχήν, ὑποχρεοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ ἀναγγεῖλῃ τοῦτο ἀνυπερθέτως ἐντὸς 24 ὥρου εἰς τὴν αὐτὴν Ἀρχήν, ἄλλως θεωρεῖται πραγματοποιηθεῖσα ἡ ὑπερωριακὴ ἀπασχόλησις.

Σχετικὸν καὶ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Ν.Δ. 515/70 ἔχον οὕτω:

α) Αρθρον 6.—1. Δύνανται διὰ κανονισμῶν, ἐκδιδόμενων κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ/τος 3789/57 διαγραφομένην διαδικασίαν, νὰ ὀρισθοῦν κατὰ ἐπιχείρησιν ἢ κατ' ἐπάγγελμα:

α) Διαριεῖς παρεκκλίσεις αἵτινες θέλουσιν ἐπιτραπῆ διὰ τὰς προπαρασκευαστικὰς ἢ συμπληρωματικὰς ἐργασίας, τὰς ἀναγκαιῶς ἐκτελουμένας ἔξω τοῦ διὰ τὴν γενικὴν ἐργασίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ὀρισμένου ὁρίου ἢ δι' ὀρισμένας κατηγορίας προσώπων, ὧν ἡ ἐργασία εἶναι ἰδιαζόντως διαλείπουσα.

β) Προσωριναὶ παρεκκλίσεις, αἵτινες θέλουσιν ἐπιτραπῆ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐξαιρετικῆς συσσωρεύσεως ἐργασίας.

2. Οἱ ὡς ἄνω κανονισμοὶ ἐκδίδονται μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ἐνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας, ἀφοῦ τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη ἐκθέσουν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς ἀπόψεις των. Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι θέλουσι καθορίσει τὸ μέγιστον ὄριον τῶν προσθέτων ὥρῶν, αἵτινες, εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, δύνανται νὰ ἐπιτραποῦν, πάντως ὅμως ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Π.Δ. τῆς 27.6 — 4.7.32, ὡς τοῦτο ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος Ν. Δ/τος, ὡς καὶ τὰ ποσοστὰ προσαυξήσεως διὰ τὰς προσθέτους ταύτας ὥρας, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ εἶναι μικρότερα τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. Δ/τος 4020/59 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐνίων διατάξεων ἐργατικῶν τινῶν νόμων» ὀριζομένων».

§ 72.—Ἐποχρέωσις θεωρήσεως πινάκων ἐργασίας προσωπικοῦ καὶ ἐπίβλεψις ἐφαρμογῆς των.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν.Δ. 515/70, ὅπερ ἀντικατέστησε τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Π.Δ. τοῦ 1932, ὥρισε τ' ἀκόλουθα:

α) Πᾶς ἐργοδότης ὑποχρεοῦται, ὅπως δις τοῦ ἔτους, κατὰ τοὺς μῆνας Μάιον καὶ Ὀκτώβριον, ὑποβάλλη εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας, πρὸς θεώρησιν, εἰς διπλοῦν, πίνακας ἐμφαίνοντας:

α) τὸ ὀνοματεπώνυμον τῶν ἀπασχολουμένων μισθωτῶν καὶ τὴν εἰδικότητα ἀπασχολήσεως ἐκάστου τούτων,

β) τὸν χρόνον προσλήψεως ἐν τῇ ἐργασίᾳ, τὴν ὁμοειδῆ προὔπηρεσίαν εἰς ἄλλους ἐργοδότης, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν κατάστασιν τούτων,

γ) τὰς καταβαλλομένας πάσης φύσεως ἀποδοχάς,

δ) τὰς ὥρας ἐνάρξεως, διαλείμματος, διακοπῆς καὶ λήξεως τῆς ἡμερησίας ἐργασίας.

2. Τὸ ἐν ἀντίτυπον τῶν ἀνωτέρω πινάκων, μερίμνη τοῦ ἐργοδότη, ἀναρτᾶται εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ τόπου ἐργασίας καὶ κατὰ τμήματα τούτου, προφυλασσόμενον καταλλήλως ἐκ τῶν ἐπιδράσεων τῶν κατεργαζομένων ὑλῶν ἢ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν, τὸ δὲ ἕτερον παραμένει εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἐπιθεώρησεως Ἐργασίας.

3. Εἰς περίπτωσιν ἀλλαγῆς τῶν ὥρῶν ἐργασίας ἢ μεταβολῆς τοῦ ἐπι

σχέσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου προσωπικοῦ, λόγω προσλήψεων ἢ ἀπολύσεων, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται εἰς θεώρησιν συμπληρωματικοῦ πίνακος, ἀναλόγου κατὰ περίπτωσιν, ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀπὸ τῆς ἐπελεύσεως τῆς μεταβολῆς.

4. Ὅσακις ἢ πέραν τῶν ἠκτὼ ὥρων ἡμερησία λειτουργία ἐκμεταλλεύσεως, ἐπιχειρήσεως ἢ ἐργασίας ἐξασφαλίζεται διὰ διαδοχικῆς ἐναλλαγῆς πλείονων τῆς μιᾶς ὁμάδων ἐργασίας (βάρδια) δέον, μετὰ τῶν ἀνωτέρω πινάκων προσωπικοῦ, νὰ συνυποβάλλεται πρὸς θεώρησιν καὶ πίναξ περὶ τῆς ἐβδομαδιαίας ἐναλλαγῆς τῶν ὁμάδων τούτων.

Ἐξ ἄλλου τὸ ἄρθρον 5 τοῦ αὐτοῦ Ν. Δ/τος ὥρισεν τὰ ἐξῆς ἐν σχέσει μὲ τὰ δικαιώματα εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ὀργάνων τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας:

«Ἄρθρον 5.—1. Ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ χρονικῶν ὀρίων ἐργασίας διατάξεων Νόμων, Β. Διαταγμάτων καὶ Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, ἀνατίθεται εἰς τὰ ὄργανα τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῆς Χωροφυλακῆς.

2. Τὰ ἀνωτέρω ὄργανα ἐφωδιασμένα δι' ἐγγράφων ἀποδεικτικῶν τῆς ἰδιότητός των δύνανται, πρὸς διασφάλισιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κειμένων διατάξεων περὶ ὥρων ἐργασίας καὶ προστασίας τῶν ἐργαζομένων, ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός των:

α) νὰ εἰσέρχονται ἐλευθέρως, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ἄνευ προηγουμένης εἰδοποιήσεως, εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν, ἐκμεταλλεύσιν ἢ ἐργασίαν καὶ εἰς πάντα τόπον ἢ χῶρον ἐργασίας (πλὴν κατοικιῶν), ὑπαγόμενον εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας,

β) νὰ προβαίνουν εἰς πάσας τὰς ἐξετάσεις, ἐλέγχους ἢ ἐρεῦνας κρινομένας ἀναγκαίας ἕνα βεβαιωθῶν ὅτι αἱ κείμεναι διατάξεις ἐφαρμόζονται ἀποτελεσματικῶς καὶ ἰδίχ: αα) νὰ ἐρωτοῦν εἴτε μόνους, εἴτε παρουσίᾳ μαρτύρων, τὸν ἐργοδότην, τὸ προσωπικὸν ἢ τοὺς ἀντιπροσώπους των ἐπὶ παντός θέματος σχετικοῦ πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων διατάξεων, ββ) νὰ ἐξετάζουσι ἐπιτοπίως τὰ βιβλία, μητρώα καὶ λοιπὰ ἔντυπα ὧν ἡ τήρησις ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, γγ) νὰ διατάσσουσι τὴν τοιχοκόλλησιν τοῦ παρόντος καὶ τῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τούτου, ἐκδιδομένων ὑπουργικῶν ἀποφάσεων.

3. Τὰ ὄργανα τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀνωτέρω ἀποστολῆς των, δύνανται νὰ ζητοῦν τὴν συμπαράστασιν τῶν ὀργάνων τῆς Ἀστυνομίας ἢ τῆς Χωροφυλακῆς.

§ 73.—Ποινικαὶ εὐθύναι παραβατῶν.

Τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Ν.Δ. 515, ὅπερ ἀντικατέστησε τὸ ἄρθρον 18 τοῦ Π. Δ/τος τῆς 27/6-4/7/32 ὥρισεν τὰ ἐξῆς:

«Πᾶς ἐργοδότης ἢ διευθυντής ἢ διαχειριστής ἢ ἐπιτετραμμένος παραβαίνων ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ὡς καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει

τούτου εκδιδομένων αποφάσεων, τιμωρείται, διά τών κάτωθι ποινών:

- α) διά χρηματικής ποινής από 500-8.000 μεταλλικών δραχμών, ή
- β) διά φυλακίσεως 10 ημερών μέχρις 6 μηνών,
- γ) δι' άμφοτέρων τών ποινών επί ιδιαιτέρως επιβαρυντικών περιστάσεων, ή έν ειδική ύποτροπή έντός διετίας».

§ 74.—"Άλλαι διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 515/70.

α) Π α ρ α γ ρ α φ ή ύ π ε ρ ω ρ ι α κ ῶ ν ἀ ξ ι ὡ σ ε ω ν. Διά τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 515/70 ὀρίσθησαν τ' ἀκόλουθα: «Άρθρον 2.—1. Πᾶσα ἀξίωσις τῶν μισθωτῶν δι' ἀμοιβήν ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, καί ἂν ἔτι φέρῃ αὕτη τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ, ὑπόκειται εἰς δετῆ παραγραφῆν, ἀρχομένην ἀπό τῆς λήξεως τοῦ ἔτους, έντός τοῦ ὁποίου ἐγενήθη αὕτη. Πάντως, ἡ δετῆ παραγραφή δέν ἐπέρχεται πρό τῆς παρελεύσεως ἔτους ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος».

β) Β υ ρ σ ο δ ε ψ ε ἰ α—Ο ἰ κ ο δ ο μ α ἰ. Διά τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 2 ὀρίσθη ἐπίσης ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου μόνου τοῦ ἀπό 3 - 15/9/1937 Β. Δ/τος «περὶ περιορισμοῦ εἰς 30 ὄρια τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου ὥρων ὑπερβάσεως ἐργασίας εἰς τὰ βυρσοδεψεῖα καί ἐργασίας κατεργασίας έντέρων κλπ.», ὡς καί τοῦ ἀπό 18/2 - 2/3/1936 Β. Δ/τος «περὶ περιορισμοῦ τῶν ἐτησίων ὑπερβάσεων τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν εἰς ἐξήκοντα ὥρας», καταργοῦνται.

γ) Ἐ ξ ο υ σ ι ο δ ο τ ῆ σ ε ι ς. Τὰ ἄρθρα 8 καί 9 τοῦ Ν.Δ. 515/70 ἔχουν ὡς ἐξῆς:

«Άρθρον 8. 1. Διά Β. Δ/των εκδιδομένων προτάσει τοῦ Ἵπουργοῦ Ἐργασίας, μετὰ γνώμην τοῦ Ἐνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας δύναται:

α) Νά ὀρίζονται ἐκάστοτε τὰ τῆς λειτουργίας τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν παντός εἶδους καταστημάτων, ὡς καί τὰ τῆς ἐργασίας μισθωτῶν, κατὰ τὴν τελευταίαν, ἢ καί τὴν προτελευταίαν Κυριακὴν ἐκάστου ἔτους, ἐπὶ πλέον δὲ τὰ τῆς ὑποχρέσεως ἢ μὴ χορηγήσεως ἀναλόγου ἀναπληρωματικῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως (ἄρθρ. 6 Β.Δ. 748/66),

β) νά ὀρίζονται καί ἕτεραι ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις, ὑπηρεσίαι, ὡς ὑπαγομῆναι εἰς τὰς διατάξεις τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 748/66 Β. Δ/τος,

γ) νά ὀρίζεται ὡς ὑποχρεωτική, ἢ ἀναπληρωματικὴ ἐβδομαδιαία ἀνάπαυσις, περὶ ἧς ἢ παρ. 5 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 748/66 Β.Δ.

2. Ἐπὶ ἐργασιῶν, ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων, ἐργοστασιῶν, ἐργαστηρίων κλπ. ἐφ' ὧν ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ Π. Δ/τος τῆς 27/6-4/7/32, μὴ λειτουργουσῶν δι' ἐναλλασσομένων ὁμάδων ἐργασίας, δύναται νά ὀρίζεται, κατὰ τὴν Μ. Παρασκευήν, συνεχῆς ἢ ἐργασία τῶν μισθωτῶν, ὡς καί ἡ ἔναρξις ταύτης ἀπό τῆς 11ης μεσημβρινῆς τὸ ἔνωρίτερον, δι' ἀποφάσεως μὲν τοῦ Ἵπουργοῦ Ἐργασίας, διά τὴν περιοχὴν τῆς τέως Διοικήσεως Πρω-

τευούσης, δι' ἀποφάσεως δὲ τοῦ οἰκείου Νομάρχου, διὰ τὰς λοιπὰς περιοχὰς τῆς Χώρας.

3. Κυροῦνται αἱ, μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν.Δ/τος, ἐκδοθεῖσαι κατὰ παρέκκλισιν τῶν κειμένων διατάξεων, ἀποφάσεις περὶ χρηρηγήσεως ἀδείας δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν, λόγῳ ἐπείγουσης ἐργασίας κλπ., ἢ διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον ἐκτέλεσιν συμβατικῶν ὑποχρεώσεων ἐκ παραγγελιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ τοῦ Στρατοῦ.

Τὰ τῆς προσθέτου ἀμοιβῆς διὰ τὴν, βάσει τῶν κυρουμένων ἀποφάσεων, ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν, διέπονται ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 1 κεφάλαιον II τοῦ παρόντος.

»Α ρ θ ρ ο ν 9. Διὰ Β. Δ/τος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑργασίας Ἑπουργοῦ ἐπιτρέπεται ἡ κωδικοποιήσις εἰς ἐνιαῖον κείμενον τῆς νομοθεσίας περὶ Χρονικῶν Ὁρίων Ἑργασίας Μισθωτῶν εἰς τὰς ἐργασίας, ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις, ἐργοστάσια, ἐργαστήρια, ἐφ' ὧν ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ Π.Δ. τῆς 27/6-4/7/32 «περὶ κωδικοποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ δώρου ἐργασίας διατάξεων».

Β'. ΧΡΟΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

§ 75.—Ἰσχύουσα Νομοθεσία.

Ἀπὸ τῆς 17 Νοεμβρίου 1971 ἰσχύει τὸ Ν.Δ. 1037/11.11.1971, δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 235 (τ. Α') Φ.Ε.Κ. τῆς 17.11.1971 (ΔΕΝ 27. 937), ὅπερ δημοσιεύεται κατωτέρω ὁλόκληρον.

Προηγουμένως ἴσχυε βασικῶς τὸ Π.Δ. τῆς 8/13.4.1932 «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας εἰς τὰ καταστήματα κλπ.». Σχετικὰς διατάξεις περιελάμβανον καὶ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Α.Ν. 19.11.1935, ὁ Α.Ν. 547/1937, τὸ ἄρθρον 5 Ν. 2855/54, αἱ § § 1-2 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 5 καὶ τὰ ἄρθρα 6-7 τοῦ Ν.Δ. 3789/57 (ΔΕΝ 13. 872), ὡς καὶ τὰ ἄρθρα 1-2 καὶ 6 τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 (ΔΕΝ 15. 889), βάσει τῶν ὁποίων εἶχον ἐκδοθῆ διάφοροι Ὑπ. Ἀποφάσεις.

§ 76.—Κείμενον τοῦ Ν.Δ. 1037/71 «περὶ χρονικῶν ὁρίων, λειτουργίας καταστημάτων καὶ ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν».

Ἄρθρον 1.

Ἑνωσιολογικοὶ προσδιορισμοί.

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος νομοθετικοῦ διατάγματος:

α) Κατάστημα, θεωρεῖται πᾶς ἐν ἀκινήτῳ ἀνοικτὸς ἢ κλειστὸς χώρος ἐνθα ἐνεργοῦνται συνήθως ἀγοραπωλησῆαι ἐμπορευμάτων.

Πρός καταστήματα εξομοιούνται τὰ κουρεϊά, κομμωτήρια, ινστιτούτα αισθητικής, βαφεϊά, καθαριστήρια, πλυντήρια, σιδηρωτήρια και στίλβωτήρια.

Δι' αποφάσεων του Υπουργού Έθνικης Οικονομίας δύναται νά χαρακτηρίζονται ως καταστήματα και έτεροι χώροι εις τους όποιους παρέχονται υπηρεσίαι προς τὸ κοινόν.

β) Μικτόν κατάστημα είναι τὸ εις ὃ πωλοῦνται εἶδη, ἅτινα καθ' ομάδας λαμβανόμενα πωλοῦνται συνήθως εις πλείονα καταστήματα.

γ) Διάρκεια εργασίας είναι ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως μέχρι πέρατος τῆς εργασίας, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν διακοπῶν ἢ διαλειμμάτων ἀναπαύσεως, ὡς και τοῦ χρόνου μεταβάσεως τοῦ μισθωτοῦ εις τὸν τόπον τῆς εργασίας του, ἀσχέτως ἂν παρέχωνται προς τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη μεταφορικὰ μέσα, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας.

Δὲν θεωρεῖται διάλειμμα ἡ λόγῳ καταφανοῦς ἀνάγκης ἢ κινδύνου ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς εργασίας.

δ) Διάρκεια ἡμερησίας εργασίας είναι ὁ χρόνος εργασίας ἐντὸς ἐνὸς συνεχοῦς χρονικοῦ διαστήματος 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς εργασίας.

ε) Διάρκεια ἐβδομαδιαίας εργασίας είναι ὁ χρόνος εργασίας ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου τῆς Κυριακῆς προς Δευτέραν μέχρι τοῦ μεσονυκτίου τῆς ἐπομένης Κυριακῆς.

Ἄρθρον 2.

Πεδίον ἐφαρμογῆς.

1. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος ἐφαρμόζονται ὑπὸ τὰς ἐν αὐτῷ διακρίσεις καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν, ἐπὶ παντός καταστήματος και παντός μισθωτοῦ ἀπασχολομένου, παρὰ καταστήματι.

2. Δι' αποφάσεων τοῦ ἀρμοδίου νομάρχου ἐκδιδομένων μετὰ πρότασιν τοῦ ἀρμοδίου δημοτικοῦ ἢ κοινοτικοῦ συμβουλίου και γνώμην τῶν οἰκειῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἐργοδοτῶν και μισθωτῶν, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται τοιαῦτα, δύναται νά ἐξαιροῦνται τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, καταστήματα Δήμων ἢ Κοινοτήτων μέχρι 5.000 κατοίκων, πλὴν τῶν τοιούτων τῶν πολεοδομικῶν συγκροτημάτων Ἀθηνῶν και Θεσσαλονίκης.

Εἰς τους μισθωτους τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἐδάφιον ἐξαιρουμένων καταστημάτων παρέχεται συνεχῆς διακοπή, προς νυκτερινὴν ἀνάπαυσιν, διάρκειας τοῦλάχιστον δώδεκα (12) ὥρῶν.

3. Ἐπιφυλασσομένης τῆς διατάξεως τῆς ἐπομένης παραγράφου αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος, αἱ ἀναφερόμεναι εις τὰς ὥρας λειτουργίας καταστημάτων δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ πρατηρίων διανομῆς πετρελαιοειδῶν και ἐλαίων δι' αὐτοκίνητα, πρακτορείων λαχείων και πρακτορείων ἡμερησίου και περιοδικοῦ τύπου, παντός εἶδους καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων και λεσχῶν, ἀνθοπωλείων, ἐστιατορίων, μαγειρείων, ζαχαροπλαστείων, μπάρ, καφετειῶν, γαλακτοπωλείων,

κυλικείων καὶ συναφῶν καταστημάτων, περιπτέρων καὶ τῶν τούτοις ἐξομοιουμένων καταστημάτων, γραφείων τελετῶν, καταστημάτων ἐν γένει κειμένων ἐντὸς σιδηροδρομικῶν ἢ λεωφορειακῶν σταθμῶν, ἀποβαθρῶν λιμένων καὶ ἀερολιμένων, ὡς καὶ ἐπὶ αὐτομάτων μηχανημάτων πωλήσεως εἰδῶν ἢ πλύσεως ἱματισμοῦ, τῶν ἐγκατεστημένων εἰς ἀνεξαρτήτως λειτουργοῦντα καὶ ἀπολύτως διακεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων τμήματα καταστημάτων ἢ εἰς εἰσόδους κτιρίων ἢ ἐν ὑπαίθρῳ.

4. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἐκδιδομένων μετὰ γνώμην τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας (Α.Σ.Ε.), δύναται νὰ ἐπεκτείνωνται αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος εἰς περιπτώσεις τῆς προηγουμένης παραγράφου.

Ἄρθρον 3.

Διαδικασία καθορισμοῦ ὥρῶν λειτουργίας καταστημάτων.

1. Ἡ διάρκεια τῆς ἡμερησίας καὶ ἐβδομαδιαίας λειτουργίας, ὡς καὶ αἱ ὥραι ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἡμερησίας λειτουργίας τῶν καταστημάτων καθορίζονται ἐκάστοτε, ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος ὀριζομένων πλαισίων, δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐπὶ ρυθμίσεων ἀφορωσῶν εἰς ἅπασαν τὴν Ἐπιβίβασιν, ἢ τοῦ προϊσταμένου τῆς Ὑπηρεσίας Ἐργασίας Πρωτευούσης ἐπὶ ρυθμίσεων ἀφορωσῶν εἰς τὴν περιοχὴν ἢ τμήμα τῆς περιοχῆς τῆς τέως διοικήσεως πρωτευούσης, ἢ τοῦ ἀρμοδίου νομάρχου ἐπὶ ρυθμίσεων ἀφορωσῶν εἰς νομὸν ἢ περιοχὴν νομοῦ, εἴτε γενικῶς, εἴτε κατὰ κατηγορίας, εἴτε κατὰ εὐρύτερας ὁμάδας καταστημάτων.

2. Αἱ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀποφάσεις ἐκδίδονται μετὰ γνώμην τῶν οἰκειῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἢ ἐνώσεων ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται τοιαῦτα, ἐὰν δὲ ἀφοροῦν εἰς συγκεκριμένους Δήμους ἢ Κοινότητας μετὰ γνώμην καὶ τῆς ἀρμοδίας Δημοτικῆς ἢ Κοινοτικῆς Ἀρχῆς.

Ἐὰν ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τῆς σχετικῆς προσκλήσεως δὲν γνωμοδοτήσουν τὰ οἰκεία ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα καὶ ἐνώσεις αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις ἐκδίδονται καὶ ἄνευ τῆς γνώμης αὐτῶν.

3. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, προκειμένου περὶ τοῦ πολεοδομικοῦ συγκροτήματος Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Ὑφυπουργοῦ περιφερειακῆς διοικήσεως Μακεδονίας διὰ τὸ πολεοδομικὸν συγκρότημα Θεσσαλονίκης δύναται νὰ καθορίζωνται ἐνιαῖα ὥράρια λειτουργίας τῶν καταστημάτων, εἴτε κατὰ μεγάλας κατηγορίας, εἴτε κατὰ εὐρύτερας ὁμάδας ἀγορῶν.

Ἄρθρον 4.

Χρονικὰ ὅρια λειτουργίας καταστημάτων.

1. Ὁ χρόνος τῆς καθ' ἐβδομάδα λειτουργίας τῶν καταστημάτων δὲν δύναται νὰ εἶναι ἐλάσσων τῶν 48 ὥρῶν.

2. Ὁ χρόνος τῆς καθ' ἡμέραν λειτουργίας τῶν καταστημάτων ὀρίζεται

διακεκομμένος, διὰ μιᾶς διακοπῆς, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια δὲν δύναται νὰ εἶναι βραχυτέρα τῶν τριῶν (3) ὥρῶν.

3. Κατὰ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ προβλεπομένην διαδικασίαν δύναται νὰ καθορίζηται συνεχῆς ὥραριον λειτουργίας διὰ καταστήματα χονδρικῆς πωλήσεως ἢ διὰ καταστήματα μὴ ἔχοντα συχνότητα συναλλαγῶν μετὰ τοῦ εὐρέως καταναλωτικοῦ κοινοῦ ἢ πωλοῦντα διαρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθά.

Συνεχῆς ὥραριον λειτουργίας δύναται ἐπίσης νὰ θεσπίζηται κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν καὶ δι' ἑτέρας κατηγορίας καταστημάτων ἐπὶ τῇ συμφώνῳ αἰτήσῃ τῶν οικειῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἢ ἐνώσεων (ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν).

Ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν δύναται νὰ θεσπίζηται συνεχῆς ὥραριον λειτουργίας ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ε.Ο.Τ. δι' ὀρισμένες κατηγορίας καταστημάτων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως.

4. Διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Ἰουνίου μέχρι καὶ τῆς 15ης τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, αἱ ὄροι ἡμερησίας λειτουργίας τῶν καταστημάτων ὀρίζονται συνεχεῖς κατὰ δύο ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ὀριζόμενες κατὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ παρόντος διαδικασίαν.

5. Ἐξαιρέσει τοῦ Σαββάτου, εἰς περίπτωσιν συμπτώσεως ἡμέρας συνεχῆς λειτουργίας καταστημάτων πρὸς παραμονὴν ἡμέρας ἀργίας, ἡ συνεχῆς λειτουργία τοῦ καταστήματος μετατίθεται εἰς τὴν πρώτην μετὰ τὴν ἀργίαν ἐργάσιμον ἡμέραν.

Ἄρθρον 5.

Ἐπαύξῃσι χρονικῶν ὀρίων λειτουργίας καταστημάτων.

1. Ἡ διάρκεια τῆς ἡμερησίας λειτουργίας τῶν καταστημάτων παρατείνεται κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρου 3, μέχρι δύο ὥρῶν καθ' ἐκάστην, α) κατὰ τὸ ἀπὸ 20ῆς μέχρι καὶ τῆς 31ης Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους χρονικὸν διάστημα, β) κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα ἐκάστου ἔτους, πλὴν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, γ) κατὰ τὴν διάρκειαν ἐμποροπανηγύρεων ἐξαιρουμένων τῶν ἐκθέσεων, καὶ δ) κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔχει καθιερωθῆ ἡ τέλεισις ἐβδομαδικῆς ἀγορᾶς.

2. Ἡ διάρκεια ἡμερησίας λειτουργίας τῶν καταστημάτων δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ Προϊσταμένου τῆς Ὑπηρεσίας Ἐργασίας Πρωτευούσης προκειμένου περὶ τῆς περιοχῆς τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ἢ δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, νὰ παρατείνεται ἐπὶ δύο τὸ πολὺ ὥρας καθ' ἐκάστην καὶ μέχρι διαστήματος δύο μηνῶν κατ' ἔτος συνεχῶς ἢ διακεκομμένως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ δημοσίου συμφέροντος ἢ ἐπιχειρουσῶν ἀναγκῶν τοῦ καταναλωτικοῦ Κοινοῦ.

Ἄρθρον 6.

Μικτὰ Καταστήματα.

1. Τὰ μικτὰ καταστήματα ἀκολουθοῦν τὸ καθοριζόμενον δι' αὐτὰ καθ' ὁμάδας ὥραριον λειτουργίας.

2. Μὴ ὀριζομένου εἰδικοῦ τοιοῦτου, ἀκολουθοῦν τὸ ὠράριον λειτουργίας τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν βασικωτέραν κατὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ ἐπιχειρηματίου ὁμάδα εἰδῶν.

3. Καταστήματα παλοῦντα εἶδη διαφόρων ὁμάδων εἰς τελείως διακεκριμένους χώρους ἀκολουθοῦν δι' ἐκάστην ὁμάδα εἰδῶν τὸ ὠράριον λειτουργίας τῶν ἀντιστοιχῶν ἀμιγῶν καταστημάτων.

4. Κατ' ἐξαιρέσιν τῶν διατάξεων τῆς προηγουμένης παραγράφου δύναται, κατόπιν ἀποφάσεων Ἐπιτροπῶν λειτουργουσῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστου Νομοῦ, νὰ ὑπάγωνται εἰς καθωρισμένον ὠράριον λειτουργίας κατηγορίας τινὸς καταστημάτων, μικτὰ καταστήματα.

Ἔργον τῶν ἐπιτροπῶν τούτων εἶναι εἰσέτι ἢ ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ παντὸς ἐνδιαφερομένου ἐπίλυσις πάσης ἀναφυομένης διαφορᾶς ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω διατάξεων, ὁ καθορισμὸς τῆς μορφῆς τοῦ καταστήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν αὐτῷ πωλουμένων εἰδῶν, ὡς καὶ ἡ διαπίστωσις τῆς αὐτοτελοῦς ἢ μὴ λειτουργίας τμημάτων τοῦ καταστήματος εἰς διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων χώρους.

Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται, συνιστῶμεναι δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου, ἀπαρτίζονται ἐκ δύο ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς ἀρμοδίας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς. Ἐκάστης ἐπιτροπῆς προεδρεύει ὁ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερος καὶ ἐπὶ ἰσοβάθμων ὁ ἀρχαιότερος τῶν μελῶν αὐτῆς.

Διὰ τῶν αὐτῶν ἀποφάσεων διορίζονται οἱ ἀναπληρωταὶ τῶν μελῶν ἐκ τῶν ἐχόντων τὴν ιδιότητα τῶν ἀναπληρουμένων ὡς καὶ οἱ Γραμματεῖς τῶν Ἐπιτροπῶν, λαμβανόμενοι ἐκ τῶν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Νομοῦ ὑπηρετούντων κατωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων.

Αἱ ἀνωτέρω ἐπιτροπαὶ εὐρίσκονται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων ἀπάντων τῶν μελῶν αὐτῶν, λαμβάνουν δὲ ἀποφάσεις διὰ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας.

Ἡ θητεία ἐκάστης ἐπιτροπῆς ὀρίζεται τριετής, παρατεινομένη αὐτοδικαίως μέχρι τῆς νέας συγκροτήσεώς της.

Εἰς τὸν Πρόεδρον, τὰ μέλη, τὸν Εἰσηγητὴν καὶ τὸν Γραμματέα τῶν ἀνωτέρω Ἐπιτροπῶν οὐδεμίᾳ καταβάλλεται ἀποζημίωσις.

5. Τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐξαιροῦνται τὰ περίπτερα, ὡς καὶ τὰ καπνοπωλεῖα, λανικῆς πωλήσεως καπνοβιομηχανικῶν προϊόντων.

Ἄρθρον 7.

Ἀπαγόρευσις ἀπασχολήσεως καὶ συναλλαγῶν εἰς καταστήματα.

1. Κατὰ τὰς ὥρας μὴ λειτουργίας τῶν καταστημάτων ἀπαγορεύεται πᾶσα ἀπασχόλησις μισθωτοῦ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τούτων, ὡς καὶ πᾶσα ἐντὸς αὐτῶν συναλλαγή.

2. Ἡ ἐπὶ 10λεπτον καθυστέρησις τῆς λήξεως τῆς λειτουργίας τοῦ καταστήματος πρὸς ἐξυπηρέτησιν πελατῶν, εὐρισκομένων ἐντὸς αὐτοῦ, δὲν ἀποτελεῖ παράβασιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος.

3. Κατά τās ώρας καθ' ός παραμένουν κλειστά τὰ καταστήματα, απαγορεύεται ή πώλησις τών παρ' αυτών διατιθεμένων ειδών παρὰ πλανοδίων πωλητών.

Άρθρον 8.

Ειδικαί ρυθμίσεις.

1. Κατά τήν διαδικασίαν του άρθρου 3 του παρόντος δύναται να θεσπίζεται ύποχρεωτική συνεχής, εν όλω ή εν μέρει, κατά τήν διάρκειαν του 24ώρου, εκ περιτροπής ή μη λειτουργία, μετά ή άνευ άπασχολήσεως προσωπικού, καταστημάτων έξυπηρετούντων τήν τουριστικήν κίνησιν, ως και τοιούτων πωλήσεως ανταλλακτικών, και πάσης φύσεως έξαρτημάτων αυτοκινήτων ως και συνεργείων έπισκευής αυτοκινήτων.

2. Διά του παρόντος δέν θίγονται αι κείμεναι διατάξεις αι αναφερόμεναι εις τās ώρας λειτουργίας τών φαρμακείων και άρτοποιείων, εφαρμοζομένων όμως και επί τούτων τών διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 4 και τών άρθρων 5 και 6 του παρόντος.

Άρθρον 9.

Διάρκεια εργασίας μισθωτών καταστημάτων.

1. Η διάρκεια τής εργασίας τών μισθωτών τών καταστημάτων όρίζεται εις 8 ώρας ήμερησίως και εις 48 καθ' έβδομάδα, εκτός αν άλλως όρίζεται υπό τών έπομένων διατάξεων.

Κατ' έξαιρεσιν, προκειμένου περι μισθωτών καταστημάτων άμειβομένων κατά κύριον λόγον επί ποσοστοίς δύναται διά συμφωνίας τών μερών να αυξάνεται ή διάρκεια τής εργασίας εις 9 ώρας ήμερησίως και 54 καθ' έβδομάδα.

2. Η κατά τήν προηγουμένην παράγραφον καθ' έβδομάδα διάρκεια τής εργασίας δύναται να κατανέμεται κατά τήν εν άρθρω 3 παρ. 1 διαδικασίαν κατά τρόπον ώστε ή ήμερησία διάρκεια τής εργασίας να μη υπερβαίνει τās 10 ώρας.

Άν αι ώραι λειτουργίας του καταστήματος άνέρχονται εις 54 τουλάχιστον καθ' έβδομάδα ο εργοδότης δύναται να κλιμακώνη τās ώρας του νομίμου χρόνου ήμερησίας εργασίας τών μισθωτών.

3. Δι' άποφάσεων του Υπουργού Έθνικής Οικονομίας, εκδιδομένων μετά γνωμοδότησιν του Α.Σ.Ε., δύναται να μειούται ή υπό τής παραγράφου 1 όριζομένη διάρκεια εργασίας, προκειμένου μόνον περι μαθητών και σπουδαστών τεχνικών, επαγγελματικών και νυκτερινών σχολείων εν γένει, εις έπτά (7) ώρας ήμερησίως και εις 42 καθ' έβδομάδα.

4. Βραχύτερα ώραρια ήμερησίας ή καθ' έβδομάδα εργασίας μισθωτών καταστημάτων, καθ' οιονδήποτε τρόπον καθορισθέντα, δέν θίγονται.

Κατά τὰ λοιπά έχουν εφαρμογήν αι διατάξεις του άρθρου 659 του Άστικού Κώδικος, μη απαιτούμενης άδειας διά τήν συμπλήρωσιν του υπό τής παρ. 1 του παρόντος όριζομένου χρόνου.

τάς διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου, καταβάλλεται τὸ ἀναλογοῦν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καταβαλλομένων ἀποδοχῶν, ὡρομίσθιον προσηρηζήμενον κατὰ 30% διὰ τὰς πρώτας ἐν ἐκάστῳ ἡμερολογιακῷ ἔτει 60 ὥρας, καὶ κατὰ 50% διὰ τὰς ἐν συνεχείᾳ 60 ὥρας.

Μισθωτοὶ ἀπασχολούμενοι πέραν τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος προβλεπομένων περιπτώσεων ἢ ἄνευ ἀναγγελίας εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἀρχήν, ἢ ἀδείας, ἔπου ἀπαιτοῦνται τοιαῦται, δικαιοῦνται ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς τὸ βάσει τῶν καταβαλλομένων ἀποδοχῶν ὡρομίσθιον, προσηρηζήμενον κατὰ 75% δι' ἐκάστην ὥραν ἀπασχολήσεως.

6. Πᾶσα συμφωνία καθ' ἣν ἢ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀποζημιώσεις καλύπτεται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ὑπὸ τῶν καταβαλλομένων εἰς τοὺς μισθωτοὺς ἀποδοχῶν, πέραν τῶν δι' ἐκάστην κατηγορίαν ἰσχυρότων ἐκάστοτε ἐλαχίστων ὁρίων, εἶναι ἄκυρος.

Ἄρθρον 13.

Ἵποχρεώσεις ἐργοδοτῶν.

Πᾶς ἐργοδότης ὑπαγόμενος εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ὑποχρεοῦται ὅπως:

α) Κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον καὶ Ὀκτώβριον ἐκάστου ἔτους, ὑποβάλλῃ εἰς τὴν ἀρμοδίαν περιφερειακὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐργασίας τοῦ Ἵπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, πρὸς θεώρησιν, κατάστασιν τῶν ἀπασχολούμενων μισθωτῶν, ἐμφαίνουσιν δι' ἕκαστον τούτων: αα) τὸ ὀνοματεπώνυμον, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν εἰδικότητα, ββ) τὴν ἡμερομηνίαν προσλήψεως, τὴν τυχόν προϋπηρεσίαν εἰς τὴν εἰδικότητα καὶ τὴν οἰκογενειακὴν κατάστασιν, γγ) τὰς καταβαλλομένας ἀποδοχὰς καὶ δδ) τὴν διάρκειαν ὡς καὶ τὰς ὥρας ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἡμερησίας ἐργασίας, τοῦ διαλείμματος καὶ τῶν ἐνάκοπῶν.

Περίληψις ταύτης περιέχουσα τὰ ὑπὸ στοιχεῖα α' καὶ δδ' δεόντως τεθεωρημένη ἀναρτᾶται μερίμνη τοῦ ἐργοδοτοῦ εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ καταστήματος.

β) Ἀναρτᾶ εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ καταστήματος πίνακα ἐργασίας ἐμφαίνοντα τὰς ὥρας ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς καθ' ἡμέρας λειτουργίας τοῦ καταστήματος δεόντως τεθεωρημένον παρὰ τῆς ἀρμοδίας περιφερειακῆς ὑπηρεσίας τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐργασίας τοῦ Ἵπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

γ) Διατηρῇ εἰς τὸ κατάστημα ἐπαρκῆ ἀριθμὸν καθισμάτων, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν μισθωτῶν ἐκ τῆς ὀρθοστασίας κατὰ διαστήματα.

Ἄρθρον 14.

Ἐποπτεία καὶ ἐλεγχος.

1. Ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος καὶ τῶν βάσει τούτου διοικητικῶν πράξεων ἀνατίθεται εἰς τὰ ὄργανα τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐργασίας τοῦ Ἵπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὡς καὶ τὰ κατὰ τόπους ἀρμόδια ἀστυνομικὰ ὄργανα.

2. Τα άνωτέρω όργανα έφωδιασμένα δι' έγγραφων, άποδεικτικών τής ιδιότητός των, δύνανται διά τήν εκτέλεσιν τής άποστολής των προς διασφάλισιν τής έφαρμογής των διατάξεων του παρόντος, πλὴν των άλλων εκ τής κειμένης νομοθεσίας έξουσιών:

α) Νά εισέρχονται έλευθέρως, ανά πάσαν ώραν, άνευ προηγουμένης ειδοποίησεως, εις πᾶν κατάστημα, υποκείμενον εις τὰς διατάξεις του παρόντος και των επί τῇ βάσει τούτων εκδιδομένων ύπουργικῶν αποφάσεων,

β) νά προβαίνουν εις πάντα έλεγχον διά τήν προσήκουσαν έφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος,

γ) νά επιβάλλουν τήν τοιχοκόλλησιν του παρόντος και των επί τῇ βάσει τούτου εκδιδομένων διοικητικῶν πράξεων.

3. Τα όργανα τής Γενικῆς Διευθύνσεως Έργασίας του Έπουργείου Έθνικῆς Οικονομίας, κατά τήν άσκησιν των άνωτέρω καθηκόντων των, δύνανται νά επικαλούνται τήν συμπάραστασιν των κατά τόπους άρμοδίων άστυνομικῶν οργάνων.

4. Τα όργανα τής παραγράφου 1 διακόπτουν τήν έργασίαν του κατά παράβασιν των διατάξεων του παρόντος άπασχολουμένου μισθωτοῦ.

Άρθρον 15.

Ποινικαί κυρώσεις.

Πᾶς έργοδότης ἢ διευθυντής ἢ διαχειριστής ἢ επιτετραμμένος παραβαίνων εκ δόλου ἢ εξ άμελείας τὰς διατάξεις του παρόντος και των εις εκτέλεσιν αὐτοῦ διοικητικῶν πράξεων, τιμωρεῖται διά των κάτωθι ποινῶν:

α) Διά χρηματικῆς ποινῆς μέχρι 10.000 δραχμῶν ἢ

β) Διά φυλακίσεως μέχρις 6 μηνῶν επί ιδιαιτέρως επιβαρυντικῶν περιστάσεων, ἢ έν ύποτροπή.

Άρθρον 16.

Μεταβατικά και τελικά διατάξεις.

1. Μέχρις εκδόσεως των υπό του παρόντος προβλεπομένων διοικητικῶν πράξεων, εις ἅς περιπτώσεις άπαιτοῦνται τοιαῦται, έφαρμόζονται ως προς τὰς ώρας λειτουργίας των καταστημάτων και τὰς ώρας έργασίας του προσωπικοῦ αὐτῶν αἱ πρό τῆς ενάρξεως ισχύος του παρόντος κείμεναι σχετικαί διατάξεις και αἱ εις εκτέλεσιν τούτων εκδοθεῖσαι και ισχύουσαι διοικητικά πράξεις.

2. Έπιφυλασσομένης τῆς έφαρμογῆς τῆς προηγουμένης παραγράφου από τῆς ενάρξεως τῆς ισχύος του παρόντος καταργοῦνται:

α) Το Π.Δ. τῆς 8-13/4/32 «περί κωδικοποίησεως των διατάξεων των νόμων περί χρονικῶν ορίων λειτουργίας εις τὰ καταστήματα κλπ.», ως τουτο έτροποποιήθη και συμπληρώθη διά του Ν.Δ. 25/5/35-4/6/35 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εργατικῶν τινων νόμων» και του άρθρου 2 του Α.Ν. 19.11.35 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εργατικῶν τινων νόμων» εξαίρέσει του άρθρου 18.

β) Τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Α.Ν. 447/1937 «περὶ τρόπου ἀπονομῆς σεβασμοῦ εἰς τὴν ἐθνικὴν σημαίαν κλπ.».

γ) Ὁ Α.Ν. 547/1937 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν ἐργατικῶν τινῶν νόμων» ἐξαιρέσει τῶν ἄρθρων 5, 6, 7, 10, 11, 12 καὶ 16.

δ) Τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν. 2855/54 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐργατικῶν τινῶν νόμων».

ε) Τὰ ἄρθρα 5 παρ. 1, 2 καὶ 4, 6 παρ. 2, καὶ 7 τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐνίων διατάξεων τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας».

στ) Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐνίων διατάξεων ἐργατικῶν τινῶν νόμων».

Ἄρθρον 17.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 11 Νοεμβρίου 1971

§ 77.—Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπ. Ἑργασίας περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ Ν.Δ. 7037/71 περὶ χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας κατ'ἑαυτῶν καὶ προσωπικοῦ αὐτῶν.

Σχετικῶς μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ν.Δ. 1037/71 ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 65774/71 (Νο 1154/71) Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπ. Ἑθν. Οἰκονομίας, τὴν ὁποίαν μεταφέρομεν ἐνταῦθα, διότι πρόκειται περὶ ἐφαρμογῆς νόμου ἄρτι ἐκδοθέντος καὶ μὴ τυχόντος νομολογιακῆς εἴτε θεωρητικῆς ἐπεξεργασίας. Αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 235 Φ.Ε.Κ. (τ. Α.) τῆς 17.11.71 ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 1037/71 ν. δ/μα «περὶ χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας καταστημάτων καὶ ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν», ἡ ἰσχὺς τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του ὡς ὀρίζεται ἐν ἄρθρῳ 17 αὐτοῦ.

Σκοπὸς τοῦ ἐν λόγῳ ν. δ/τος εἶναι κυρίως ὁ καθορισμὸς τῶν ὥρων λειτουργίας τῶν καταστημάτων καὶ ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν μὲ γνώμονα τὴν ἐξυπηρέτησιν πρωτίστως τοῦ καταναλωτικοῦ κοινού, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ τε εἰς αὐτὰ ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ καὶ τῶν ἐργαζομένων καταστηματάρχων.

Τὸ γεγονός καὶ μόνον ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσαι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου διατάξεις ἀνάγονται εἰς χρόνον πρὸ τοῦ Ἀπριλίου 1932 ἐπέβαλε, φρονοῦμεν, τὴν ἀνάγκην ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν σχετικῶν διατάξεων καὶ τὸν ἐναρμονισμόν των πρὸς τὰς σημερινὰς συνθήκας.

Τὰς ἀνάγκας ταύτας καὶ τὰς ἀτελείας τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων ἐπιθυμοῦσα νὰ θεραπεύσῃ ἡ Κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν ἐγκρισίν τοῦ ὑπ' ὄψιν νομοθετήματος, κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου εἶναι: ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐφαρμογῆ

του καθ' άπασαν τήν Έπικράτειαν, ύπό τάς έν αύτω όριζομένας διακρίσεις και άφ' έτέρου ό διαχωρισμός τών ώρων λειτουργίας τών καταστημάτων από τάς ώρας εργασίας τών έν αύτοίς άπασχολουμένων μισθωτών.

Κατωτέρω παρέχομεν τάς άπαραιτήτους οδηγίας και διευκρινίσεις προς τόν σκοπόν πληρεστέρας κατανοήσεως και εύχερεστέρας εφαρμογής τών σχετικών διατάξεων:

1) Έν άρθρω 1 προσδιορίζεται σαφώς ή έννοια του καταστήματος, άναγνωρίζονται δέ ως τοιαύτα, κατά πλάσμα του νόμου, τά κουρεία, κομμωτήρια, ίνστιτούτα αισθητικής, βαφεΐα, καθαριστήρια, πλυντήρια, σιδηρωτήρια και στίλβωτήρια, εφαρμοζομένων και έπ' αύτων τών διατάξεων του έν λόγω νομοθετήματος, έπίσης δέ ή έννοια του μικτού καταστήματος. Ός τοιούτον χαρακτηρίζεται τό εις ό πωλούνται είδη, άτινα καθ' ομάδας λαμβανόμενα πωλούνται συνήθως εις πλείονα καταστήματα (π.χ. τό κατάστημα εις ό πωλούνται είδη παντοπωλείου, κρεσπολείου, ίχθυοπωλείου, όπωροπωλείου ή ύφασματοπωλείου, ειδών ένδύσεως, ειδών οικιακής χρήσεως κλπ. θεωρείται μικτόν).

Έπίσης διά του αύτου άρθρου προσδιορίζεται έννοιολογικώς ή διάρκεια τής ήμερησίας εργασίας του προσωπικού τών καταστημάτων και τής έβδομαδιαίας τοιαύτης.

2) Έν άρθρω 2 όρίζεται ή έκτασις εφαρμογής του ν. δ/τος τόσον έξ απόψεως ώρων εργασίας του προσωπικού τών καταστημάτων, όσον και έξ απόψεως ώρων λειτουργίας τούτων. Καθ' όσον άφορξ εις τάς ώρας εργασίας του προσωπικού του άπασχολουμένου εις τά παντός είδους καταστήματα αί διατάξεις του ν. δ/τος 1037/71 ισχύουν καθ' άπασαν τήν Έπικράτειαν. Έπομένως αί διατάξεις τούτου έχουσιν εφαρμογήν έπί του προσωπικού τών παντός είδους καταστημάτων πάσης πόλεως, κωμοπόλεως ή χωρίου. Η σπουδαιότης του πληθυσμού έπιτρέπουσα και κατά τήν ύπ' αριθμ. 30 οικείαν διεθνή σύμβασιν εργασίας παρεκκλίσεις έκ του γενικώς καθωρισμένου ώραρίου εργασίας του προσωπικού τών καταστημάτων παρέχει κατά τό άρθρον 2 του ν. δ/τος τήν δυνατότητα έξαιρέσεως κατηγοριών καταστημάτων, έν ύλφ ή έν μέρει τής εφαρμογής τών διατάξεων τούτων, δι' άποφάσεων του οικείου Νομάρχου, εις Δήμους ή Κοινότητας μέχρι 5.000 κατοίκων κατόπιν προτάσεως του άρμοδίου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και μετά γνώμη των οικείων έπαγγελματικών σωματείων έργοδοτών και μισθωτών, έφ' όσον ύφίστανται τοιαύτα. Εις τάς περιπτώσεις ταύτας παρέχεται ύποχρεωτικώς εις τούς μισθωτούς τών ούτως έξαιρουμένων καταστημάτων συνεχής διακοπή προς νυκτερινήν άνάπαυσιν διαρκείας τουλάχιστον 12 ώρων, ήτοι έμμέσως προκύπτει ότι ή άπασχόλησις τών περι άν ό λόγος μισθωτών δύναται νά φθάση τάς 12 ώρας ήμερησίως.

Κατόπιν τών άνωτέρω κρίνομεν σκόπιμον όπως τά Νομαρχιακά Τμήματα και Γραφεΐα Έργασίας εισηγηθούν άρμοδίως τήν παρεχομένην ύπό του νόμου δυνατότητα έξαιρέσεως τών καταστημάτων τών Δήμων ή Κοινοτήτων μέχρι 5.000 κατοίκων και προβοούν εις τάς ένδεδειγμένες ενεργείας διά τήν

ὑπὸ τῶν Δημοτικῶν ἢ Κοινοτικῶν Συμβουλίων ὑποβολὴν σχετικῆς προτάσεως, κατὰ τὴν κρίσιν των. Ἐφ' ὅσον ἡ πρότασις κριθῆ ἠτιολογημένη καὶ ἱκανοποιούσα τὰς ἀνάγκας τοῦ καταναλωτικῆς κοινῆς καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν δέον νὰ ἀκολουθηθῆ ἡ διαδικασία ἢ διαγραφομένη ὑπὸ τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς σχετικῆς ὑπὸ τοῦ κ. Νομάρχου ἀποφάσεως περὶ ἐξαίρεσεως.

Ἐπιστῶμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ν. δ/τος ὀριζομένη ἐξαίρεσις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦτου εἰς Δήμους ἢ Κοινότητας μέχρι 5.000 κατοίκων, δὲν περιλαμβάνει τοὺς Δήμους ἢ Κοινότητας τῶν παλεοδομικῶν συγκροτημάτων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἐξ ἄλλου τὰς ὥρας λειτουργίας τῶν καταστημάτων ἔχουν ὁμοίως κατ' ἀρχὴν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ ν. δ/τος 1037/71 καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικρατείαν, μὲ δυνατότητα ὁμοίως ὡς ἀνωτέρω ἐξαίρεσεως ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει καταστημάτων λειτουργούντων εἰς Δήμους ἢ Κοινότητας μέχρι 5.000 κατοίκων πληθυσμοῦ. Εἰς τὰς κάτωθι ὁμοῦς κατηγορίας καταστημάτων ὁποῦδήποτε τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἂν λειτουργοῦν ταῦτα δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ περὶ ὥρων λειτουργίας τῶν καταστημάτων διατάξεις τοῦ ν. δ/τος 1037/71, (ἐνῶ ἔχουν καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμογὴν αἱ περὶ ὥρων ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ τῶν καταστημάτων διατάξεις, πλὴν ἂν ταῦτα λειτουργοῦν εἰς Δήμους ἢ Κοινότητας πληθυσμοῦ μέχρι 5.000 κατοίκων καὶ ἐξηρέθησαν κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν διαδικασίαν δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου).

Πρατήρια διανομῆς πετρελαιοειδῶν καὶ ἐλαίων δι' αὐτοκίνητα, πρακτορεῖα λαχειῶν, πρακτορεῖα ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ τύπου, παντὸς εἶδους καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις, λέσχαι, ἀνθρακωλεῖα, ἐστιατόρια, μαγειρεῖα, ζαχαροπλαστεῖα, μπάρ, καφενεῖα, γαλακτοπωλεῖα, κυλικεῖα καὶ συναρτῆ καταστήματα, περίπτερα καὶ τὰ πρὸς ταῦτα ἐξομοιούμενα καταστήματα, γραφεῖα τελετῶν, καταστήματα ἐν γένει κείμενα ἐντὸς σιδηροδρομικῶν ἢ λεωφορειακῶν σταθμῶν, ἀποβαθρῶν λιμένων καὶ ἀκρολιμένων, ὡς καὶ τὰ αὐτόματα μηχανήματα πωλήσεως εἰδῶν ἢ πλύσεως ἱματισμοῦ, τὰ ἐγκατεστημένα εἰς ἀνεξαρτήτως λειτουργοῦντα καὶ ἀπολύτως κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων τμήματα καταστημάτων ἢ εἰς εἰσόδους κτιρίων ἢ ἐν ὑπαίθρῳ.

Ἔστω εἰς γινῶσιν σας ὅτι κατὰ τὴν παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ αὐτοῦ Νομ. Δ/τος δύναται δι' ἀποφάσεως ἡμῶν ἅπαντα ἢ τινὰ τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν καταστημάτων νὰ ὑπαχθῶν εἰς τὰς διατάξεις περὶ ὥρων λειτουργίας καταστημάτων. Τελοῦμεν, ὅθεν, διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀνωτέρω ἐξουσιοδοτήσεως, ἐν ἀναμονῇ ὑποβολῆς ἡμῖν συγκεκριμένων, ἐπαρκῶς δι' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἠτιολογημένων, σχετικῶν προτάσεων σας, ἐὰν φυσικὰ ὑπάρχουν τοιαῦτα.

3) Ἐν ἄρθρῳ 3 καθορίζεται ἡ ἀρμοδιότης καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἐκδόσεως τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων τόσον περὶ τῶν ὥρων λειτουργίας τῶν καταστημάτων καθ' ἡμέραν καὶ καθ' ἑβδομάδα, ὅσον καὶ περὶ τῆς ὥρας ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἡμερησίας λειτουργίας τῶν καταστημάτων κατὰ κατηγορίας ἢ κατὰ εὐρύτερας ομάδας κατηγοριῶν καταστημάτων, δύναται δ' ἐν προκει-

μένω να εκδίδονται είτε μία με δύο σκέλη, είτε δύο διακεκριμένοι δι' ένα εκα-
στον τών ως άνω αντικειμένων αποφάσεις.

Άρμόδιαι άρχαι προς έκδοσιν τών εν λόγω αποφάσεων καθίστανται:
α) 'Επί έθνικου πλαισίου ο 'Υπουργός 'Εθνικής Οικονομίας. β) 'Επί Νομού
ή περιοχής Νομού ο άρμόδιος Νομάρχης και γ) 'Επί τής περιοχής τής τέως
Διοικήσεως Πρωτευούσης ή τμήματος αυτής ο προϊστάμενος τής 'Υπηρεσίας
'Εργασίας Πρωτευούσης.

Καίτοι, επί του παρόντος τουλάχιστον, δεν υπάρχει περίπτωση έκδόσεως
αποφάσεως παρ' ημών, καθορίζουσης εις έθνικόν πλαίσιον τας καθ' ημέραν
και καθ' εβδομάδα ώρας λειτουργίας τών καταστημάτων ή τήν ώραν τής καθ'
ημέραν ενάρξεως και λήξεως τής λειτουργίας τούτων ή και άμφοτερα, κρί-
νομεν σκόπιμον να τονίσωμεν ότι εάν υπάρξη τοιαύτη απόφασις ή εν προκειμένω
άρμοδιότης τών ύφισταμένων άρχων δέον να θεωρηθῆ εκλείπουσα.

'Η επί του προκειμένου θέματος άρμοδιότης δύναται ν' άφορά: α) γενι-
κώς, ήτοι να καλύπτη τό σύνολον τών καταστημάτων, β) κατά κατηγορίας,
ήτοι να καλύπτη μίαν ή περισσώτερας κατηγορίας καταστημάτων (έμπορικά
καταστήματα, κουρεϊα, κομμωτήρια, καπνοπωλεία, κλπ.) και γ) κατά εύρυ-
τέρας ομάδας καταστημάτων (π.χ. παντοπωλεία, κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία).

Διά τήν άσκησιν τής άνωτέρω άρμοδιότητος άπαιτείται να ζητηθῆ προ-
ηγουμένως ή γνώμη τών οικείων επαγγελματικῶν σωματείων ή ενώσεων σω-
ματείων έργοδοτῶν και μισθωτῶν, έφ' όσον δε άφορῶν εις συγκεκριμένους
Δήμους ή Κοινότητες και ή γνώμη τής άρμοδίας Δημοτικῆς ή Κοινοτικῆς
'Αρχῆς.

'Η εν προκειμένω άπαιτούμενη γνώμη τών επαγγελματικῶν σωματείων
δέον να ύποβληθῆ εντός 15θημέρου από τής άποστολῆς τής σχετικῆς προσκλή-
σεως, άλλως ή σχετική απόφασις δύναται να εκδίδεται και άνευ τής γνώμης
αυτῶν.

Κρίνομεν σκόπιμον να συστήσωμεν όπως γίνεται λελογισμένη χρῆσις
του δικαιώματος τής έκδόσεως αποφάσεων, ιδίως περι τής ώρας ενάρξεως και
λήξεως τής ήμερησίας λειτουργίας τών καταστημάτων και ει δυνατόν αυτά
να μήν υπερβαίνουν τας δύο καθ' έτος προς άποφυγήν δημιουργίας συγχύσεως
εις τό καταναλωτικόν κοινόν αλλά και άσκόπου ταλαιπωρίας τών έργοδοτῶν
εκ τής ύποχρεώσεώς των ύποβολῆς προς θεώρησιν εκάστοτε τών υπό του
νόμου όριζομένων καταστάσεων (άρθρον 13).

4) Διά του άρθρου 4 όρίζεται ότι ο χρόνος τής καθ' εβδομάδα λειτουρ-
γίας τών καταστημάτων δεν δύναται να είναι μικρότερος τών 48 ώρων, ο δε
χρόνος τής ήμερησίας λειτουργίας αυτῶν όρίζεται διακεκομμένος διά μιᾶς
διακοπῆς ούχι βραχυτέρας τών τριῶν ώρων.

Ἐπισημαίνομεν ότι αἱ διατάξεις του άρθρου τούτου αναφέρονται εις τήν
χρονικήν διάρκειαν λειτουργίας τών καταστημάτων, και ούχι τής έργασίας
του προσωπικοῦ, περι ἧς αἱ διατάξεις του άρθρου 9.

Κατά συνέπειαν αἱ ώραι λειτουργίας τών καταστημάτων δεν δύναται

τοῦ λοιποῦ νὰ καθορίζωνται εἰς ὀλιγωτέρας τῶν 48 καθ' ἑβδομάδα ὥρας, δὲν ὑφίσταται δὲ περιορισμὸς διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ὥρῶν εἰς περισσοτέρας τῶν 48 ἑβδομαδιαίας, ἐνῶ ἀντιθέτως αἱ ὥραι ἑργασίας ἀπάντων τῶν μισθωτῶν εἰς οἰονδήποτε κατάστημα ἀπασχολουμένων ὀρίζονται εὐθέως ἐκ τοῦ νόμου (ἄρθρ. 9) εἰς ὅκτω ἡμερησίως καὶ 48 ἑβδομαδιαίως.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου (παρ. 3) παρέχεται ἡ δυνατότης καθορισμοῦ συνεχοῦς ὥραριου λειτουργίας καταστημάτων κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρου 3 (δηλ. δι' ἀποφάσεως τοῦ προϊσταμένου τῆς Ἑπιτελείας Ἑργασίας Πρωτεύουσας διὰ τὴν περιοχὴν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας ἢ τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου διὰ τὴν περιφέρειαν τούτου, καὶ μετὰ γνώμην τῶν οἰκείων ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἢ ἐνώσεων σωματείων ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν) δι' ὀρισμένας κατηγορίας ἦτοι:

α) καταστημάτων χονδρικῆς πωλήσεως,

β) καταστημάτων μὴ ἐχόντων συχνότητα συναλλαγῶν μετὰ τοῦ εὐρέως καταναλωτικοῦ κοινοῦ (π.χ. καταστήματα πωλήσεως γεωργικῶν φαρμάκων, ξυλεμπορικῶν, οἰκοδομησίμων ὑλῶν, ὑαλοπινάκων, χημικῶν προϊόντων, σιδηρικῶν, δερματοπωλείων κλπ.).

γ) καταστημάτων πωλοῦντων διαρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ (π.χ. καταστήματα πωλήσεως αὐτοκινήτων, τρακτέρ, γεωργικῶν ἐργαλείων, ἠλεκτρικῶν εἰδῶν, εἰδῶν ὑγιεινῆς κλπ.).

Πέραν ὅμως τῶν ὡς ἄνω κατηγοριῶν καταστημάτων παρέχεται ἡ δυνατότης θεσπίσεως συνεχοῦς ὥραριου καὶ δι' ἑτέρας κατηγορίας, κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην σύμφωνον γνώμην τῶν οἰκείων ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἢ ἐνώσεων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἦτοι ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν.

Σημειοῦμεν ἐν προκειμένῳ ὅτι διὰ τὴν καθιέρωσιν συνεχοῦς ὥραριου διὰ μὲν τὰς ὡς ἄνω ρητῶς ἀναφερομένας κατηγορίας καταστημάτων ἀπαιτεῖται ἀπλῶς γνώμη τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν (ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων), ἐνῶ διὰ τὰς λοιπὰς κατηγορίας ἀπαιτεῖται σύμφωνος γνώμη τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων.

Ἐπίσης δύναται νὰ θεσπίζηται συνεχὲς ὥραριον λειτουργίας καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ δι' ὀρισμένας κατηγορίας καταστημάτων, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν.

Τέλος κατὰ τὴν παρ. 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὑποχρεοῦσθε νὰ ὀρίζητε συνεχὲς ὥραριον λειτουργίας τῶν καταστημάτων διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 1ης Ἰουνίου μέχρι 15ης Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους κατὰ δύο ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος κατὰ τὴν περιγραφείσαν ἤδη διαδικασίαν. Κατὰ τὸ ὑπόλοιπον διάστημα τοῦ ἔτους διὰ τῶν, περὶ ὥρῶν ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς καθ' ἡμέραν λειτουργίας τῶν καταστημάτων, ἀποφάσεών σας δύνασθε νὰ ὀρίζητε συνεχὲς ὥραριον λειτουργίας τῶν καταστημάτων γενικῶς ἢ κατὰ κατηγορίας κλπ. διὰ μίαν μόνον ἡμέραν καθ' ἑβδομάδα.

Διά τής παρ. 5 του αυτού άρθρου όρίζεται ότι εις ήν περίπτωσιν ήθελε συμπέσει ή ήμέρα συνεχούς λειτουργίας καταστημάτων, εξαιρέσει του Σαββάτου προς παραμονήν ήμέρας άργίας, ή συνεχής λειτουργία του καταστήματος μετατίθεται εις την πρώτην μετά την άργίαν εργάσιμον ήμέραν.

Διευκρινίζεται ότι εάν ή πρώτη μετά την άργίαν εργάσιμος ήμέρα συμπίπτη προς ήμέραν συνεχούς λειτουργίας του καταστήματος, τότε ή συνεχής λειτουργία του καταστήματος μετατίθεται εις την μεθεπομένην τής άργίας εργάσιμον ήμέραν.

δ) Διά του άρθρου 5 όρίζεται ή επαύξησις των ώρων λειτουργίας των καταστημάτων επί δύο, τó πολύ, ώρας καθ' έκάστην, κατά την διαδικασίαν του άρθρου 3, εις τας εξής περιπτώσεις: α) κατά τó από 20 μέχρι 31 Δεκεμβρίου έκάστου έτους χρονικόν διάστημα, β) κατά την Μεγάλην έβδομάδα έκάστου έτους, πλόν τής Μεγάλης Παρασκευής, γ) κατά την διάρκειαν έμποροπανηγύρεων, εξαιρουμένων των Έκθέσεων και δ) κατά την ήμέραν καθ' ήν έχει καθιερωθή ή τέλεισις εβδομαδιαίας άγοράς. Συνεπώς διά τας άνωτέρω περιπτώσεις ύποχρεούσθε νά εκδώσητε σχετικώς αποφάσεις ακολουθούντες την προεκτεθεισαν διαδικασίαν και όρίζοντες κατά την ύμετέραν κρίσιν τόν χρόνον τής παρατάσεως.

Συνιστώμεν όπως ειδικώς διά την περίοδον των Χριστουγέννων και του Πάσχα και προς πληρεστέραν εξυπηρέτησιν του καταναλωτικού κοινού παρατείνητε την λειτουργίαν των καταστημάτων επί δίωρον καθ' έκάστην, προσθέτοντες ταύτας εις τó απογευματικόν ώράριον, έκτός εάν τοπικαί συνθήκαι επιβάλλουν άλλως την κατανομήν των προσθέτων ώρων.

Εις τας, περί των άνωτέρω, αποφάσεις θα όρίζεται ή διάρκεια τής ήμερησίας λειτουργίας των καταστημάτων χωρίς νά θίγωνται ούτε ή 10ωρος νυκτερινή διακοπή των μισθωτών ούτε ή τριώρος μεσημβρινή τοιαύτη, έκτός εάν ήθελεν εφαρμοσθή συνεχές ώράριον, ούτε τέλος ή αντιμισθία των μισθωτών διά την επηυξημένην παροχήν έργασίας, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 12.

Έπίσης διά του αυτού άρθρου (παρ. 2) παρέχεται ή δυνατότης όπως δι' αποφάσεως του προϊσταμένου τής Έπιτηρείας Έργασίας Πρωτευούσης, διά την περιοχήν τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, ή δι' αποφάσεως του άρμοδίου Νομάρχου εις πᾶσαν άλλην περίπτωσην παρατείνηται επί δύο, τó πολύ, ώρας καθ' έκάστην και μέχρι διαστήματος δύο μηνών κατ' έτος, συνεχώς ή διακεκομμένως ή ήμερησία λειτουργία των καταστημάτων προς εξυπηρέτησιν του δημοσίου συμφέροντος ή έπειγουσών ανάγκων του καταναλωτικού κοινού. Ένδεικτικώς σημειούμεν ως λόγον μόν δημοσίου συμφέροντος συνηγορούντα εις την έκδοσιν τοιούτων αποφάσεων την, τυχόν, σώρευσιν ειδών ύποκειμένων εις ταχείαν φθοράν ή άλλολώσιν, ως ιχθύων, κρεάτων, φρούτων κλπ., ως λόγον δέ έπειγουσών ανάγκων του καταναλωτικού κοινού, την κατά τόν μήνα Σεπτέμβριον ανάγκην προμηθείας εκ των βιβλιοπωλείων βιβλίων και λοιπών σχολικών ειδών διά την σπουδάζουσιν νεολαίαν.

Εις ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις δὲν ἀπαιτεῖται γνώμη τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων, ἀλλὰ οἱ λόγοι τοῦ δημοσίου συμφέροντος καὶ αἱ ἀνάγκαι τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ θὰ σταθμίζονται ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ ἐκδίδοντος τὴν ἀπόφασιν. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι τιαυτὰι ἀποφάσεις θὰ ἐκδίδωνται μόνον εἰς ὅπως ἐξαιρετικὰς περιστάσεις.

Τὰ ἀνωτέρω λεγθέντα περὶ τῆς ἀντιμισθίας τοῦ προσωπικοῦ ἐν περιπτώσει ἐπαυξήσεως τῶν ὥρων ὡς καὶ τὰ τῆς μεσημβρινῆς διακοπῆς καὶ νυκτερινῆς τιαυτῆς ἰσχύουν καὶ ἐν προκειμένῳ.

6) Διὰ τοῦ ἄρθρου 6 ὀρίζονται τὰ τοῦ χρόνου λειτουργίας τῶν μικτῶν καταστημάτων, ἡ ἐννοια τῶν ὁποίων δίδεται ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης. Δύνασθε πάντως διὰ τὰ ἐν λόγῳ καταστήματα νὰ καθορίζητε ἴδιον ὥράριον λειτουργίας, ὁπότε ταῦτα ὑποχρεοῦνται νὰ ἀκολουθοῦν ταῦτο, ἀνεξαρτήτως τῶν εἰδῶν ἅτινα πωλοῦνται εἰς αὐτά, εἰς ἣν ὅμως περιπτώσει δὲν ἔχει καθορισθῆ τιαυτῶν εἰδικῶν ὥράριον, τὰ μικτὰ καταστήματα ἀκολουθοῦν τὸ ὥράριον τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν βασικωτέραν κατὰ τὴν δήλωσιν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ ὁμάδα εἰδῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτωσιν εἰς ἕσα μικτὰ καταστήματα πωλοῦνται εἶδη διαφόρων ὁμάδων, ἀλλ' εἰς τελείως διακεκριμένους χώρους, ταῦτα ἀκολουθοῦν δι' ἐκάστην ὁμάδα εἰδῶν τὸ ὥράριον λειτουργίας τῶν ἀντιστοίχων ἀμιγῶν καταστημάτων.

Τέλος διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου (παρ. 4) εἰσάγεται ὁ θεσμὸς τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν συνιστωμένων εἰς τὴν πρωτεύουσιν ἐκάστου Νομοῦ, δι' ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Νομάρχου, ἔργων τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἐπίλυσις πάσης ἀναφυομένης διαφορᾶς ὡς πρὸς τὴν χαρακτηρισμὸν ἐνὸς καταστήματος ὡς μικτοῦ, ἢ διαπίστωσις τῆς αὐτατελοῦς ἢ μὴ λειτουργίας τῶν τμημάτων τοῦ καταστήματος εἰς διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων χώρους κλπ.

7) Ἐν ἄρθρῳ 7 ὀρίζεται ἀπαγόρευσις ἀπασχολήσεως μισθωτῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν καταστημάτων ὡς καὶ πᾶσα ἐντὸς αὐτῶν συναλλαγὴ κατὰ τὰς ὥρας μὴ λειτουργίας αὐτῶν. Ἐπιτρέπεται ἡ ἐπὶ δεκάλεπτον καθυστέρησις τῆς λήξεως τῆς ἡμερησίας λειτουργίας τοῦ καταστήματος πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐντὸς αὐτοῦ εὑρισκομένων πελατῶν. Ἐπίσης ὀρίζεται ὅτι κατὰ τὰς ὥρας καθ' ἃς παραμένουν κλειστὰ τὰ καταστήματα ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις τῶν παρ' αὐτῶν πωλουμένων εἰδῶν ὑπὸ πλανοδίων πωλητῶν.

Διὰ τὴν πληρεστέραν ἐφαρμογὴν τῆς τελευταίας ταύτης παραγράφου κρίνομεν σκόπιμον ὅπως παρακληθῶν αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἐκδώσιν τὰς σχετικὰς ἐντολάς πρὸς τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των ἀστυνομικὰ ὄργανα οὕτως ὥστε ἐν τῇ ἐνασχίσει τῶν καθηκόντων των ἐπιμελῶνται τῆς τηρήσεως τῆς διατάξεως ταύτης, πρὸς πρόληψιν δικαίων διαμαρτυριῶν τῶν ἐνδιαφερομένων καταστηματαρχῶν, ὑφισταμένων ἀθέμιτον ἀνταγωνισμὸν ὑπὸ τῶν οἰων-δήποτε παραβατῶν τοῦ νόμου.

8) Διὰ τοῦ ἄρθρου 8 παρέχεται ἡ δυνατότης θεσπίσεως ὑποχρεωτικῆς συνεχοῦς, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 24ώρου ἐκ περιτροπῆς ἢ μὴ λειτουργίας μετὰ ἢ ἄνευ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ καταστημάτων ἐξυπη-

ρετούντων την τουριστικήν κίνησην ως καί τοιούτων πωλήσεως ανταλλακτικών καί πάσης φύσεως εξαρτημάτων αυτοκινήτων ως καί συνεργείων επισκευής αυτοκινήτων ως τοιούτων νοουμένων καί των βουλκανιζατέρ.

Τήν ανάγκην θεσπίσεως τῆς διατάξεως ταύτης επέβαλεν ἡ κατά τὰ τελευταῖα ἔτη ἔντονος αὐξήσεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως καί ἡ ἐκ ταύτης προσδοκωμένη ὠφέλεια τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

Συνιστῶμεν ὅπως ἐπιδιώξητε τήν ἐφαρμογήν τῆς ἐν λόγῳ διατάξεως διά τήν λειτουργίαν ἐπὶ εὐρυτέρας, κατά τὸ δυνατόν, ἡμερησίας βάσεως τῶν ἀμέσως σχετιζομένων μετ' τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν τουριστικῶν καταστημάτων τῆς περιφερείας σας, ἰδίᾳ ἐφ' ὅσον ταῦτα λειτουργοῦν δι' ἐναλλασσομένων ομάδων προσωπικοῦ ἢ ἄνευ ἀπασχολήσεως τοιούτου, λαμβάνοντες τὰ κατάλληλα μέτρα ὥστε νὰ ἀποκλείεται ἐκ τοῦ λόγου τούτου καί ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐξυπηρέτησεως τῶν τουριστῶν ὁ συναγωνισμὸς τῶν κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας, παραμεινόντων κλειστῶν ὁμοειδῶν καταστημάτων. Συνιστῶμεν ἐπίσης ὅπως λάβητε εἰς τὴν περιφέρειάν σας τὰς ἐνδεδειγμένας ἀποφάσεις εἰς τρόπον ὥστε νὰ λειτουργοῦν ἐν αὐτῇ καθ' ἅλλας τὰς ὥρας τοῦ 24ώρου, τοῦλάχιστον ἐκ περιτροπῆς συνεργεῖα επισκευῆς αυτοκινήτων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ καί ἐξωτερικοῦ τουρισμοῦ διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκ τῶν ἐπιτηζημένων τουριστικῶν ἀναγκῶν ὑποχρεώσεων τῆς Χώρας, ἰδίᾳ εἰς περιόδους τουριστικῆς αἰχμῆς.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ γίνεται μεία περὶ τῆς ἰσχύος τῶν κειμένων διατάξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς ὥρας λειτουργίας τῶν φαρμακείων καί ἀρτοποιείων, διευκρινίζεται ὅμως ὅτι ἐφαρμόζονται καί ἐπὶ τῶν καταστημάτων τούτων αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 4 παρ. 4 (περὶ συνεχοῦς λειτουργίας ἐπὶ δύο ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος κατὰ τὸ θέρος), τοῦ ἄρθρου 5 (περὶ ἐπαυξήσεως τῶν χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας καταστημάτων καθ' ὠρισμένας περιόδους) καί τοῦ ἄρθρου 6 (περὶ μικτῶν καταστημάτων).

9) Τὸ ἄρθρον 9 ἀναφέρεται εἰς τὴν διάρκειαν ἐργασίας τῶν μισθωτῶν τῶν καταστημάτων, ὀριζομένων εἰς ἕκτῳ ὥρας ἡμερησίως καί 48 καθ' ἐβδομάδα.

Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις ὅτι ἡ διάρκεια ἐργασίας τῶν μισθωτῶν, σαφῶς διαχωριζομένη, δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὴν διάρκειαν λειτουργίας τῶν καταστημάτων. Κατ' ἐξαιρέσιν ὅμως προκειμένου περὶ μισθωτῶν ἀμειβομένων κατὰ κύριον λόγον ἐπὶ ποσοστοῦς καί ὧν ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπηρεάζεται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας των, δύναται διὰ συμφωνίας τῶν μερῶν (ἐργοδότη καὶ μισθωτῶν) νὰ αὐξάνηται ἡ διάρκεια τῆς ἡμερησίας ἐργασίας εἰς 9 ὥρας ἡμερησίως καί 54 καθ' ἐβδομάδα. Τοιοῦτοι μισθωτοὶ ὡς γνωστὸν εἶναι μετὰξὺ ἄλλων οἱ σερβιτόροι καὶ βοηθοὶ αὐτῶν, οἱ τεχνῖται τῶν κουρείων, κομμωτηρίων, στιλβωτηρίων κλπ.

Ἡ ἐβδομαδιαία διάρκεια τῆς ἐργασίας τῶν 48 ὥρῶν δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ Προϋσταμένου τῆς Ἑπιθεωρήσεως Ἑργασίας Πρωτευούσης διὰ τὴν περιοχὴν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ἢ τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου διὰ

πᾶσαν ἄλλην περίπτωσηιν καὶ μετὰ γνώμην τῶν οἰκείων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων νὰ κατανέμηται κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ἡμερησία διάρκεια τῆς ἐργασίας νὰ μὴ ὑπερβαίνει τὰς 10 ὥρας.

Ἐπίσης διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου παρέχεται ἡ δυνατότης, εἰς τὸν ἐργοδότην καταστήματος τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια λειτουργίας ὑπερβαίνει τὰς 54 ὥρας καθ' ἑβδομάδα κατ' ἐπέκτασιν δὲ καὶ καταστήματος δι' ὃ δὲν ὑφίσταται περιορισμὸς ὡς πρὸς τὰς ὥρας λειτουργίας, νὰ κλιμακώσῃ τὰς ὥρας τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν εἰς αὐτὸ ἀπασχολούμενων μισθωτῶν.

Σημειοῦμεν ἰδιαίτερος ὅτι διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὀρίζεται ὅτι βραχύτερα ὥραρια ἡμερησίας ἢ καθ' ἑβδομάδα ἐργασίας μισθωτῶν καταστημάτων καθ' οἰονδήποτε τρόπον καθορισθέντα δὲν θίγονται, παρέχεται ὅμως ἡ δυνατότης εἰς τὸν ἐργοδότην ὅπως ἀπασχολήσῃ τοὺς μισθωτοὺς, δι' οὓς ἰσχύουν τὰ βραχύτερα ταῦτα ὥραρια μέχρι τοῦ νομίμου ὥραριου τῶν ὁκτώ ὥρῶν ἡμερησίας καὶ τῶν 48 ἑβδομαδιαίως, ἐπὶ τῇ καταβολῇ συμπληρωματικῆς ἀμοιβῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 659 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, μὴ ἀπαιτουμένης πρὸς τοῦτο ἀδείας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπασχόλησις δὲν χαρακτηρίζεται ὡς ὑπερωριακή.

Συμφωνία μεταξὺ ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ περὶ ἀναλόγως ἡλαττωμένης ἀμοιβῆς ἔναντι ἐργασίας βραχυτέρας τοῦ νομίμου ὥραριου δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἐν λόγῳ ν. δ/τος. Οὕτω παρέχεται ἡ δυνατότης μερικῆς ἀπασχολήσεως ἔναντι ἀναλόγως μειωμένης ἀμοιβῆς προσωπικοῦ ἐκ τοῦ περιθωριακοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ (φοιτητῶν, γυναικῶν κλπ.), ὡς καὶ ἐξυπηρετήσεως ἐργοδοτῶν μὴ ἐχόντων ἀνάγκην τῆς ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ των, ἐξ ἀντικειμενικῶν συνήθως λόγων, κατὰ πλήρες ὥραριον.

Τέλος δι' ἄλλης διατάξεως τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου μνημονεύονται ρητῶς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐργοδότη δι' ἅτινα δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις περὶ ὥρῶν ἐργασίας.

10) Ἐν ἄρθρῳ 10, καθορίζονται αἱ διακοπαὶ ἐργασίας τῶν μισθωτῶν τῶν καταστημάτων, ἐξαιρέσει τῶν συνεχοῦς λειτουργίας τοιούτων καὶ ὀρίζεται α) μία διακοπὴ πρὸς ἀνάπαυσιν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἡμερησίας ἐργασίας μὴ δυναμένη νὰ εἶναι μικροτέρα τῶν τριῶν ὥρῶν καὶ συμπίπτουσα μὲ τὴν διακοπὴν λειτουργίας τοῦ καταστήματος, καταχωρουμένης οὕτω νομοθετικῶς τῆς τριώρου τοῦλάχιστον μεσημβρινῆς διακοπῆς τῆς ἐργασίας τῶν μισθωτῶν τῶν καταστημάτων καὶ β) μία συνεχῆς τοιαύτη μετὰ τὸ πέρας τῆς ἡμερησίας ἐργασίας διαρκείας δέκα τοῦλάχιστον ὥρῶν, δυναμένης ὅμως διὰ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ ἀποφάσεως ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας νὰ μειοῦται εἰς ἑνέα ὥρας γενικῶς ἢ κατὰ κλάδους καταστημάτων. Κατὰ τὰς ὡς ἔνω διακοπὰς ἀπαγορεύεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἀπασχόλησις τῶν μισθωτῶν, καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ καταστήματος.

11) Ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας τῶν μισθωτῶν ὀρίζεται εἰς ὁκτώ ὥρας ἡμερησίως καὶ 48 ἑβδομαδιαίως. Διὰ τοῦ ἄρθρου 11 προβλέπεται ὅτι ἡ ὁκτάωρος ἡμερησία ἐργασία τῶν μισθωτῶν προσαυξάνεται

ανάλογως έντός πάντοτε τών 48 ώρων έβδομαδιαίως, χωρίς ή τοιαύτη προσ-
αύξησης νά λογίζεται ώς ύπερωρία, τόσον κατά την έφαρμογήν συνεχούς ώρα-
ρίου όσον και κατά την καθιέρωσιν μικτού τοιούτου, ήτοι μις ή δύο ήμερών
καθ' έβδομάδα συνεχούς ώραρίου λειτουργίας τών καταστημάτων.

Επίσης έπιτρέπεται διά συμφωνίας τών μερών (έργοδότη και μισθω-
τού) νά αύξάνεται ή ήμερησία εργασία εις έννέα ώρας ή 54 καθ' έβδομάδα,
χωρίς ή επαύξησης αύτη νά θεωρηται ώς ύπερωρία υπό τούς κάτωθι όρους:
α) αί ώραι λειτουργίας του καταστήματος θά άνέρχωνται εις 9 τουλάχιστον
ήμερησίως, β) ό μισθωτός θά τυγχάνη προσθέτου αναπαύσεως καθ' έβδομάδα
ίσως πρός εργάσιαν δύο ώρων και προσθέτου τοιαύτης έξ 24 συνεχών ώρων
κατά δεκαπενθήμερον. Συνεπώς ή διάταξις αύτη έχει έφαρμογήν μόνον διά
τούς μισθωτούς τών καταστημάτων τών όποιων αί ώραι λειτουργίας έχουν
καθορισθῆ εις 9 ήμερησίως τουλάχιστον και κατ' επέκτασιν επ' εκείνων εις
τά όποια δέν ύπάρχει περιορισμός ώς πρός τάς ώρας λειτουργίας· και ναι μὲν
ό μισθωτός θά άπασχολῆται επί 9 ώρας ήμερησίως, αποκτῶ όμως τό δικαίωμα
τῆς επί δίωρον αναπαύσεως καθ' έβδομάδα, ήτοι θά άπασχολῆται μίαν ήμέραν
τῆς έβδομάδος επί έπτά ώρας και θά τυγχάνη προσθέτου αναπαύσεως 24 συ-
νεχών ώρων κατά 15θήμερον, πέραν τῆς τακτικῆς καθ' έβδομάδα 24ώρου
τοιαύτης.

Διά την πρόληψιν καταστρατηγήσεων, κατά την έφαρμογήν του μέτρου
τούτου θεσπίζονται βαρεΐαι κατά του έργοδότη αστικά κυρώσεις, εις περι-
πτώσιν μη χορηγήσεως τών προσθέτων τούτων αναπαύσεων, εναντι τῆς επί
9ωρον ήμερησίας άπασχολήσεώς του.

12) Εις τό άρθρον 11 αναφέρονται αί περιπτώσεις, καθ' ός έπιτρέπεται
ή πέραν του νομίμου ώραρίου ήμερησίας εργασίας τών μισθωτῶν τών κατα-
στημάτων ύπερωριακή άπασχόλησις, τό άνώτατον έπιτρεπόμενον όριον τῆς
τοιαύτης άπασχολήσεως, ήμερησίως και έτησίως δι' έκαστον μισθωτόν, ό
τρόπος άναγγελίας εις τά κατά τόπους άρμόδια Τμήματα ή Γραφεΐα Έργα-
σίας πρό τῆς ενάρξεως τῆς ύπερβάσεως, διά την θεώρησιν πίνακος, εις ός
περιπτώσεις απαιτεΐται τούτο ή τῆς χορηγήσεως ύπ' αύτῶν σχετικῆς άδειας
ώς και ή καταβαλλομένη άμοιβή δι' έκάστην ώραν άπασχολήσεως.

Επισημαΐνομεν ιδιαιτέρως ότι τό σύνολον τών κατά τάς διατάξεις του
ν. δ/τος έπιτρεπομένων ώρων ύπερβάσεως τών χρονικῶν όρίων εργασίας τών
μισθωτῶν τών καταστημάτων, ήμερησίως και έτησίως δέν δύναται νά ύπερ-
βαΐνη τάς δύο και 120 ώρας, άντιστοίχως, διά τό σύνολον τών περιπτώσεων.

Συνεπώς εις έκάστην περίπτωση ύποβολῆς αιτήσεως χορηγήσεως άδειας
και όσάκις απαιτεΐται τοιαύτη, ή σχετική άδεια δέν νά χορηγῆται μετά φει-
δοῦς και κατόπιν προηγουμένης διαπιστώσεως τῆς συνδρομῆς τών έπικαλου-
μένων λόγων, λαμβάνοντες ύπ' όψιν ότι εις τό σύνολον τών 120 ώρων περιλαμ-
βάνονται και αί ώραι εργασίας εκ τῆς παρατάσεως τῆς λειτουργίας τών κατα-
στημάτων εις τάς περιπτώσεις τών παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 5 του
ν. δ/τος.

13) Διὰ τοῦ ἄρθρου 13 καθορίζονται αἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἐργοδοτῶν — καταστηματαρχῶν αἰτινες συνίστανται εἰς τὴν ὑποβολὴν εἰς τὰ ἀρμόδια Τμήματα ἢ Γραφεῖα Ἐργασίας πρὸς θεώρησιν δις τοῦ ἔτους: α) καταστάσεως, περιλαμβανοῦσης τὰ ἐν παραγράφῳ 1 ὀριζόμενα στοιχεῖα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀπασχολουμένων μισθωτῶν καὶ β) περιληπτικῆς τοιαύτης περιλαμβανοῦσης μόνον τὸ ὀνοματεπώνυμον, καὶ τὰς ὥρας ἐργασίας (ἐνάρξεως, λήξεως καὶ μεσημβρινῆς διακοπῆς) ἐκάστου τῶν μισθωτῶν.

Ἡ περιληπτικὴ κατάστασις θεωρουμένη παρ' ὑμῶν δέον μερίμνη τοῦ ἐργοδοτοῦ νὰ ἀναρτᾶται εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ καταστήματος.

Ὅσαύτως καθορίζεται ὑποχρέωσις τῶν ἐργοδοτῶν ὅπως διατηροῦν ἐντὸς τοῦ καταστήματος ἐπαρκῆ ἀριθμὸν καθισμάτων διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀπασχολουμένων μισθωτῶν.

Συνιστῶμεν ὅπως ἐπιστήσητε τὴν προσοχὴν τῶν ἐργοδοτῶν ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ὑποχρεώσεων των, ἢ μὴ τήρησις τῶν ὁποίων συνεπάγεται τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ αὐτοῦ ν. δ/τος προβλεπόμενας κυρώσεις.

14) Διὰ τῶν ἄρθρων 14 καὶ 15 καθορίζονται τὰ ἀρμόδια ὄργανα διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ἐν λόγῳ δ/τος καὶ αἱ ποινικαὶ κατὰ τῶν παραβατῶν κυρώσεις.

Ἐπίσης τὸ πρῶτον θεσπίζεται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ καταστηματαρχοῦ ὅπως ἀναρτᾷ εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ καταστήματος κατάστασιν, θεωρουμένην παρ' ὑμῶν καὶ ἐμφαίνουσαν τὰς ὥρας τῆς καθ' ἡμέραν λειτουργίας τοῦ καταστήματος. Μεθ' ἐκάστην ἀλλαγὴν τῶν ὥρῶν λειτουργίας τοῦ καταστήματος δέον ὅπως συντάσσεται καὶ θεωρῆται παρ' ὑμῶν νέα τοιαύτη κατάστασις.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου διασφαλίζεται ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ὁ ἐλεγχὸς τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν περὶ ὥρῶν λειτουργίας τῶν καταστημάτων ἀποφάσεων.

Περαιόντες κρίνομεν σκόπιμον νὰ τονίσωμεν ὅτι αἱ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1037/71 ν. δ/τος ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ὑμῶν δέον νὰ δημοσιεύωνται διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ διοικητικῶν πράξεων κανονιστικοῦ περιεχομένου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Δεκεμβρίου 1971».

Γ'. ΑΜΟΙΒΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΔΡ' ΥΠΕΡΩΡΙΑΚΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

§§ 78 - 79.— Ἀμοιβὴ διὰ νομίμους ὑπερωρίας.

Διὰ τὴν ἐπὶ πλέον τοῦ νομίμου ὥραριου ἢ τοῦ συμπεφωνημένου εἴτε εἰθισμένου μικροτέρου τοιούτου ἐργασίαν των οἱ μισθωτοὶ δικαιούνται νὰ λάβουν πρόσθετον ἀμοιβήν. Ἄν αἱ ὑπερωρίαὶ αὗται εἶναι νόμιμοι, ἂν τούτέστιν ἡ ὑπερ-ἀπασχόλησις τῶν μισθωτῶν συγχωρῆται κατὰ τὰς ἄνω διαληθθείσας διατάξεις ἢ ἐγένετο κατόπιν ἀδείας τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν (Ἐπιθεωρήσεων Ἐργα-

σίας ἢ Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν), εἴτε μετ' ἀναγγελίαν εἰς αὐτάς, οἱ μισθωτοὶ δικαιоῦνται νὰ ζητήσουν τὸν εἰς τὰς ἐπὶ πλέον ὥρας ἀντιστοιχοῦντα μισθὸν τῶν (ἢ ἡμερομίσθιον) ὑπολογιζόμενον βάσει τοῦ συνόλου τῶν καταβαλλομένων ἀποδοχῶν, προσηζήμενον κατὰ τὰ κατωτέρω (Ἴδετε καὶ Πρ/κου Ἀθ. 535/63 ΔΕΝ 19. 631).

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ § 1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 ὥρισε τ' ἀκόλουθα:

«1. Μισθωτοὶ ἀπασχολούμενοι πέραν τῶν δι' ἐκάστην κατηγορίαν ἐπιτρεπομένων ἀνωτάτων χρονικῶν ὀρίων διαρκείας τῆς ἡμερησίας ἐργασίας κατόπιν ἀδείας τῆς Ἀρχῆς καὶ καθ' ἄς περιπτώσεις ἐπιτρέπεται τοῦτο, δικαιоῦνται, διὰ τὴν πέραν τῶν 60 ὥρῶν ἐτησίως ταιαύτην ἀπασχόλησίν των, ἀμοιβῆς, δι' ἐκάστην ὥραν, ἴσης πρὸς τὸ καταβαλλόμενον ὡρομίσθιον, ἠδὲ ζήμενον κατὰ 50 % ἐὰν ὑπὸ ἄλλων διατάξεων δὲν προβλέπηται ὑψηλότερα ἀμοιβή.

» Διὰ τὰς μέχρι τῶν 60 ὥρῶν ἐτησίως πραγματοποιουμένης ὑπερωρίας, ἐξακολουθοῦν ἰσχύουσαι αἱ κείμεναι διατάξεις».

Κατ' ἀκολουθίαν, οἱ νομίμως καθ' ὑπερωρίαν ἀπασχοληθέντες μισθωτοί, διὰ μὲν τὰς μέχρι τῶν 60 ὥρῶν ἐτησίως πραγματοποιουμένης ὑπερωρίας θὰ λάβωσι προσαύξησιν βάσει τῶν κειμένων διατάξεων, διὰ δὲ τὰς πέραν τῶν 60 ὥρῶν ἐτησίως ὑπερωρίας των θὰ λάβωσι προσαύξησιν 50 %, πλὴν ἂν ἐξ ἰσχυουσῶν ἤδη διατάξεων δικαιоῦνται μείζονος προσαυξήσεως, ὅτε θὰ λάβωσι τὴν μείζονα ταύτην προσαύξησιν.

Οὕτως οἱ νομίμως ὑπερωριακῶς ἀπασχοληθέντες μέχρις 60 ὥρῶν, ἐτησίως, μισθωτοὶ δικαιоῦνται νὰ λάβωσι τὴν ἀντίστοιχον εἰς τὰς ὑπερωρίας ἀντιμισθίαν των, προσηζήμενην τοὐλάχιστον κατὰ 25 %, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Π.Δ. τῆς 27.6/4.7.1932. Διὰ τὴν ἐξέυρεσιν τῆς ἀντιστοίχου ἡμερησίας ἀμοιβῆς τοῦ μηνιαίως ἀμειβομένου ὁ μηνιαίος μισθὸς θὰ διαιρεθῇ διὰ 25, περαιτέρω δὲ θὰ ὑπολογισθῇ ἢ εἰς ἐκάστην ὥραν ἀναλογοῦσα ἀμοιβή.

Διάφοροι διατάξεις ἔχουν προβλέψει περὶ χορηγήσεως προσαυξήσεως, εἰς τὴν ἀμοιβὴν τῶν ὑπερωριακῶς ἀπασχολομένων, μεγαλυτέρας τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης (25 %). Οὕτω:

Α' Προσαύξεις κατὰ 100 %:

Προεβλέπετο ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 3/15.9.37 (Κωδ. Θεμίδος 1937 σελ. 759) διὰ τὰς ὑπερωρίας τῶν ἐργαζομένων εἰς βυρσοδεψεῖα καὶ εἰς ἐργασίας κατεργασίας ἐντέρων καὶ ἀκροκαθαρισμοῦ, κατηργήθη ὁμως αὕτη δι' ἄρθρου 2 § 2 Ν.Δ. 515/70.

Β' Προσαύξησιν κατὰ 50 % δικαιоῦνται νὰ λάβουν:

α) Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς Κλωστοῦφαντουργεῖα (ἐρίου, βάμβακος, μετάξης κλπ.), νηματουργεῖα, σχοινοποιεῖα ἐν γέ-

νει, καλτσοποιεία, πλεκτορνανελλοποιεία καὶ πλεκτήρια ἐν γένει (Ἄρθρ. 4 Β.Δ. τῆς 28/29.4.1937).

β) Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς φορτηγὰ ἀυτοκίνητα (Ἄρθρον 3 Β.Δ. 28.1/4.2.1938).

γ) Οἱ τεχνῖται τῶν ἐναερίων μεταφορῶν τῆς πολιτικῆς Ἀεροπορίας (Ἄρθρον VI Σουλ. Συμβ. τῆς 7.11.1950, Ραπτάρχη Διαρκῆς Κώδιξ, τ. 15 α, σ. 41).

δ) Οἱ λιθογράφοι (ἄρτος 5ος τῆς ἀπὸ 25.11.1937 σουλ. συμβ., Ραπτάρχη Δ.Κ., τ. 15 α, σελ. 147).

ε) Οἱ πυρηνελαίουργοὶ τῶν ἀπασχολούντων τρεῖς συνεχεῖς βάρδιες ἐργοστασίων (ἄρτος 3ος τῆς ἀπὸ 4.8.37 σ.σ., Ἀποστολάκου «Μισθοὶ καὶ ἡμερομίσθια», σελ. 85).

στ) Οἱ σπορελαιίουργοὶ (ἄρτος 7ος τῆς ἀπὸ 28.5.1937 σ.σ., Ἀποστολάκου ὡς ἄνω, σελ. 94).

ζ) Οἱ ταπητουργοὶ (ἄρτος 2ος σ.σ. τῆς 15.7.1938, Ραπτάρχη Δ.Κ., τ. 15 α', σελ. 607).

η) Οἱ στραγαλοποιοὶ (ἄρτος 3ος τῆς ἀπὸ 4.10.1940 σ.σ., Ραπτάρχη Δ.Κ., τ. 15 α', σελ. 595).

θ) Τὸ προσωπικὸν τῶν βιβλιοχαρτοπωλειῶν Ἀθηνῶν — Πειραιῶς — Περιχώρων διὰ μίαν ὥραν ἡμερησίως ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου ἕως 20 Ὀκτωβρίου (Υ.Α. 61081/1959).

Γ' Προσαύξησιν κατὰ 35% δικαιοῦνται νὰ λάβουν :

α) Οἱ ὑπάλληλοι Ναυτικῶν Πρακτορειῶν Πειραιῶς (ἄρθρον 5 σ.σ. 7.4.1937, Ραπτάρχη Δ.Κ., τ. 15 α2, σελ. 548).

β) Οἱ ὑπάλληλοι τῶν πρακτορειῶν παντοπωλείας Πειραιῶς (ἄρθρον 7 σ.σ. 17.8.1937, Ραπτάρχη Δ.Κ., τ. 15 α2, σελ. 549).

Δ' Τέλος προσαύξεσις κατὰ 30% προβλέπεται διὰ τοὺς κάτωθι :

α) Ἐργάται βιομηχανικῶν ἐργοστασίων ρητινικῶν προϊόντων Μεγαρίδος (ἄρτος 3ος τῆς ἀπὸ 7.2.1940 σ.σ., Ἀποστολάκου Μισθοὶ καὶ ἡμερομίσθια, σελ. 120).

β) Ὑπάλληλοι καὶ ὑπρέταί γραφείων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιχειρήσεων πετρελαιοειδῶν (ἄρτος 5ος τῆς σ.σ. 17.11.1950, ΔΕΝ 6. 592).

γ) Διὰ τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 547/1937 ὠρίσθη ὅτι εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, ἐργάτας καὶ ὑπρέτας τοὺς λαμβάνοντας μηνιαίας ἀποδοχὰς οὐχὶ ἀνωτέρας τῶν 5.000 δραχμῶν, καταβάλλεται διὰ τὰς ὑπερωρίας ἀντίστοιχος μισθὸς προσηυξημένος κατὰ 30%. Ἀμφισβητεῖται μεταξὺ τῶν ἐρμηνευτῶν καὶ τῶν δικαστηρίων ἀν' ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται σήμερον, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ ποσὸν τῶν 5.000 δραχμῶν δὲν ἔχει ἀναπροσαρμοσθῆ. Νομίζομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι αὕτη εἶναι σήμερον ἀνεφάρμοστος. Οὕτω καὶ Νομ. Συμ. (κατὰ πλειοψηφίαν) 189/1960 (ΔΕΝ 16. 266), Πρωτ. Ἀθ. 13163/1958 (ΔΕΝ 14. 955).

Έπί τών υπερωριακώς κατά Κυριακάς ή έορτάς άπασχολουμένων τά ώς άνω ποσοστά προσαυξήσεων θά υπολογισθώσιν επί ήμερησίου μισθοῦ προσηυξημένου κατά 75 %, επί δέ τών κατά τας νύκτας υπερωριακώς εργαζομένων τά αύτά ποσοστά θά υπολογισθώσιν επί ήμερομισθίου προσηυξημένου κατά 25 %.

Κατά τήν Πρ/κου Θεσ. 24/62 (ΔΕΝ 18.845) οί κατά τήν περίοδον τών έορτάν νομίμως άπασχολούμενοι εις υπερωριακήν έργασίαν Λογισται δικαιούνται άμοιβής ηύξημένης κατά τήν εύλογον κρίσιν τοῦ δικαστοῦ.

§ 80.—'Αποζημίωσις διά παρανόμους υπερωρίας⁽¹⁾.

Σχετικώς με τας παρανόμους υπερωρίας έχουσι γίνει δεκτά τ' ακόλουθα:

Έπειδή ή σύμβασις ώς πρός τήν παράνομον υπερεργασίαν είναι άκυρος, οί μισθωτοί δέν έχου δικαίωμα νά ζητήσου άνάλογον μισθόν, αλλά μόνον άποζημίωσιν κατά τας άρχάς τοῦ άδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (904 Α.Κ.), ήτοι έφ' όσον ό εργοδότης εκ τής υπερεργασίας ταύτης κατέστη και είναι (κατά τόν χρόνον τής έγέρσεως τής άγωγής) πλουσιώτερος άδικαιολογήτως και εις βάρος τών εργαζομένων. Δικαιούνται, δηλαδή, οί εργασθέντες υπερωριακώς νά ζητήσου ό,τι θά έδαπάνα ό εργοδότης, άν άπησχόλει άλλους μισθωτούς, διά νά διεκπεραιώση τας εργασίας, πού εξετέλεσαν, κατά τό διάστημα τών υπερωριών των, οί μισθωτοί του. Και επειδή, οί άλλοι αύτοί μισθωτοί, άν προσελαμβάνοντο, θά εξετέλου τας εργασίας εργαζόμενοι εντός τών νομίμων χρονικών όριών εργασίας και ουχι υπερωριακώς, ειχε γίνει δεκτόν (πρό τής ισχύος τοῦ Ν.Δ. 4020/59) ότι ή άποζημίωσις τήν όποιάν έπρεπε νά λάβου οί υπερωριακώς κατά παράβασιν τοῦ νόμου εργασθέντες, είναι ή άπλή υπό τών σχετικών διατάξεων προβλεπομένη τοιαύτη, χωρίς καμμίαν προσάυξησιν (Α.Π. 29/1955 ΔΕΝ 14.90, Α.Π. 759/1958 ΔΕΝ 14.1047, Α.Π. 113/1958 ΔΕΝ 14.232, Πρωτ. Πειρ. 3638/66 ΔΕΝ 23.194).

Ό "Αρειος Πάγος ειπεν εν προκειμένω (25/1962 ΔΕΝ 18.132, 280/1965 ΔΕΝ 21.485), ότι ή άποζημίωσις αύτη ισούται πρός τό νομίμως τεθεσπισμένον κατώτατον ώρομισθιον, όπερ θά κατέβαλλεν ό εργοδότης εις έτερον μισθωτόν διά τήν εκτέλεσιν τής υπερωριακώς παρασχεθείσης εργασίας χωρίς νά συνυπολογίζωνται τά επιδόματα γάμου και τέκνων (Α.Π. 392/68 ΔΕΝ 24.883). Ακολουθούντα τήν διάταξιν ταύτην και τά δικαστήρια τής ουσίας περιώριζον τας εξ υπερωριών άποζημιώσεις εις τά νομίμως τεθεσπισμένα κατώτατα όρια ώρομισθίων, πλην άργότερον ήρχισε παραλλάσσουσα ή νομολογία αύτη. Έν πρώτοις ό "Αρειος Πάγος (262/1966 ΔΕΝ 22.504)

1. Κατά τήν Α.Π. 89/58 (ΔΕΝ 14.197) κατά τήν έννοιαν τών άρθρων 8 και 10 § 2 Ν. 1538/50, (ΔΕΝ 6.531) αποκλείεται ή εκ τοῦ άρθρ. 904 Α.Κ. άξίωσις κατά ΝΠΔΔ, περί άποζημιώσεως διά παρανόμους υπερωρίας ή δι' άπασχόλησιν κατά ήμέρας άργίας τών παρ' αύτοις επί σχέσει εργασίας δημοσίου δικαίου ύπηρετούντων.

ἔκρινεν, ὅτι ἡ ἀποζημίωσις αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ποσόν, ἕπερ θὰ κατέβαλλεν ὁ ἐργοδότης προσλαμβάνων δι' ἐγκύριον συμβάσεως ὑπὸ τὰς ἰδίαις μισθωτικὰς συνθήκας ἕτερον μισθωτὸν τῆς αὐτῆς ἱκανότητος καὶ πείρας διὰ τὴν παροχὴν τῆς ἰδίας ἐργασίας. Ἐξ ἄλλου τόσον ἡ Α.Π. 72/66 (Γ' Τμ.) (ΔΕΝ 22. 325), ὅσον καὶ ἡ Πρωτ. ἸΑθ. 26155/1965 (ΔΕΝ 22. 331), τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν καὶ πολλαὶ ἄλλαι μεταγενέστεραι (9230/1966 ΔΕΝ 22. 698, 11.166/1966 κ.ἄ.), ἐφαρμόζουσαι τὴν ὡς ἄνω ἀρχήν, εἶπον, ὅτι εἰς τὰς συγκεκριμένας περιπτώσεις ὁ πλουτισμὸς συνίσταται εἰς τὸ ποσὸν ἕπερ κατέβαλλεν ὁ ἐργοδότης εἰς τὸν ὑπερωριακῶς ἀπασχοληθέντα μισθωτὸν (Πρβλ. Α.Π. 251/66 ΔΕΝ 22. 499, Α.Π. 394/1966 ΔΕΝ 22. 659). Τέλος εὐθέως ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ Ἄρ. Πάγου (Α.Π. 113/67 ΔΕΝ 23. 401, Α.Π. 542/68 ΔΕΝ 25. 14, Α.Π. 355/69 ΔΕΝ 25. 599, Α.Π. 131/69 ΔΕΝ 25. 308, Α.Π. 6/1970 ΔΕΝ 26. 257, Α.Π. 10/1970 ΔΕΝ 26. 23, Α.Π. 300/1970 ΔΕΝ 26. 405, Α.Π. 666/70 ΔΕΝ 27. 126, Α.Π. 30/1971 ΔΕΝ 27. 164) ὅτι αἱ ἀποζημιώσεις δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν ὑπολογίζονται ἐπὶ τῶν συμπερωναγμένων καὶ καταβαλλομένων ἀποδοχῶν, εἰς ἃς περιλαμβάνεται καὶ ἡ πρόσθετος παροχὴ ἢ ἐπὶ σκοπῶ μείζονος παραγωγικῆς ἀποδόσεως ἐπὶ μακρὸν χορηγημένη (Α.Π. 131/69 καὶ 6/70 ἐνθ. ἄνωτ.)⁽¹⁾. Κατὰ τὴν Α.Π. 463/71 (ΔΕΝ 27. 614) ἡ ἀποζημίωσις διὰ τὴν παράνομον ὑπερωριακὴν ἐργασίαν ἰσοῦται κατ' ἐλάχιστον ὅριον πρὸς τὸν νόμιμον μισθόν, περαιτέρω ὅμως ἡ ἀποζημίωσις ἤρτηται ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων ἐκάστοτε περιστάσεων ἐν ἐκάστη συγκεκριμένῃ περιπτώσει καὶ δὴ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς πράγματι παρασχεθείσης ἐργασίας καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀπασχοληθέντος. Ἐν συνεχείᾳ ἡ ἀπόφασις αὕτη ὑπελόγησε τὰς ὑπερωρίας ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων ἀποδοχῶν. Ἐν γένει ὡς καταβαλλόμενος μισθὸς λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν οὐχὶ ὁ βασικὸς ταυτοῦτος, ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν καταβαλλομένων τακτικῶν ἀποδοχῶν (Α.Π. 544/66 ΔΕΝ 23. 490, Α.Π. 262/66 ΔΕΝ 22. 504, Ἐφ. ἸΑθ. 2872/70 ΔΕΝ 26. 831), ὡς τὸ ἐπίδομα ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας, ἐπίδομα τακτικῆς ἐργασίας κατὰ Κυριακὰς, ἐπίδομα οἰκογενειακῶν (Α.Π. 463/71, ΔΕΝ 27. 614). Ἰδετε ὅμως καὶ τὴν Α.Π. 272/71 (ΔΕΝ 26. 694).

Κατὰ τὴν Α.Π. 346/70 (ΔΕΝ 26. 458) ἡ ὑπερωρία κρίνεται ἐκ τῆς διάρκειας τῆς ἡμερησίας ἐργασίας καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἐβδομαδιαίας ταιαύτης, μὴ ἐπιτρεπομένου συμφητισμοῦ τῶν καθ' ἡμέραν ὑπερωριῶν πρὸς μὴ πραγματοποιηθέντα χρόνον ἐργασίας κατ' ἄλλας ἐργασίμους ἡμέρας τῆς αὐτῆς ἐβδομαδιαίας περιόδου. Δὲν ἀποτελεῖ ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν ἡ κατὰ Κυριακὴν ἢ κατ' ἄλλην ἡμέραν ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως ἀπασχόλησις μισθωτοῦ⁽²⁾. Ἐπίσης κατὰ τὴν Α.Π. 666/70 (ΔΕΝ 27. 126), ἐφ' ὅσον εἶχε συμφωνηθῆ

1. Ἰδετε καὶ ἀνωτέρω § 4.

2. Προδήλιος ἡ Α.Π. ἀπόφασις εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς περιπτῶσις ἀσχετον πρὸς τὰς περιπτώσεις ἐργασίας δι' ἐναλλαγῆς ομάδων ἢ συνεχοῦς λειτουργίας, περὶ ὧν βλ. ἀνωτέρω § 68.

ό καταβαλλόμενος μισθός ν' αντιστοιχῆ εἰς ἐξάωρον ἐργασίαν, τὸ ὄρομίσθιον σύγκριται ἐκ τοῦ 1/6 τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ.

Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 4020/59 (12.11.1959) ἡ ἀνωτέρω ἀποζημίωσις προσαυξάνεται κατὰ 75%, κατὰ τὴν παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 (ΔΕΝ 15. 889), ἔχουσιν οὕτω:

α1. Μισθωτοὶ ἀπασχολούμενοι ἐπὶ πλεόν τῶν δι' ἐκάστην κατηγορίαν ἐπιτρεπομένων ἀνωτάτων ὁρίων ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως ἢ ἄνευ ἀδείας τῆς Ἀρχῆς, πέραν τῶν ἐκ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ ἀπαιτήσεων των, δικαιούνται καὶ ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς 75 % τοῦ καταβαλλομένου ὄρομίσθιου των»⁽¹⁾.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καὶ νόμου:

α4. Πᾶσα συμφωνία καθ' ἣν αἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀμοιβαὶ καὶ ἀποζημιώσεις καλύπτονται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ὑπὸ τῶν καταβαλλομένων εἰς τοὺς μισθωτοὺς ἀποδοχῶν πέραν τῶν δι' ἐκάστην κατηγορίαν ἰσχυόντων ἐκαστοτε ἐλαχίστων ὁρίων, εἶναι ἄκυρος. Ἡ ἀκυρότης αὕτη ὀρθῶ καὶ τὰς ὕφιστα μέρους ἢ δὲ τοιαύτας συμφωνίας διὰ τὸν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ ἐφεξῆς χρόνον».

Ἡ προσαύξησις αὕτη (75 %) δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν περίπτωσιν ἢ καθ' ὑπερωρίαν ἀπασχολήσεως πραγματοποιεῖται οὐχὶ εἰς τὸν αὐτόν, ἀλλὰ εἰς ἕτερον ἐργοδότην (Πρωτ. Ἀθ. 4008/68 ΔΕΝ 24. 405, Πρωτ. Ἀθ. 21105/66 ΔΕΝ 22. 998).

Καὶ ἐν ὑπερβάσει ἐθιμικῶς καθωρισμένου ὄραριου, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς, ὀφείλεται ἡ ἄνω προσαύξησις (Ν.Σ. 308/57 ΔΕΝ 13. 361). Ἐν ὑπερβάσει ὅμως συμπεφωνημένου ὄραριου, δὲν ὀφείλεται αὕτη (Πρωτ. Ἀθ. 13051/58 ΔΕΝ 14. 953).

Δὲν ὀφείλεται ἐπίσης ἡ προσαύξησις αὕτη ἐν ὑπερβάσει ὄραριου τεθεσπισμένου διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.α. (Α.Π. 447/69 Ὁλ., ΔΕΝ 25. 662).

Εἰρήσθω, ὅτι τὴν μὲν ἀξίωσιν των διὰ τὴν ἀπλήν ἐκ τῆς παρανόμου ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως ἀποζημιώσιν των οἱ μισθωτοὶ δέον νὰ στηρίζωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (ἄρθρα 904 κ. ἐπ. Α.Κ.), τὴν δὲ ἀξίωσιν των διὰ τὴν προσαύξησιν (75%) δέον νὰ στηρίζωσιν εἰς τὸ Ν.Δ. 4020/59 (Α. Π. 251/66 ΔΕΝ 22. 499, Πρ/κου Ἀθ. 7860/1960 ΔΕΝ 17. 254).

§ 81.—Συναφῆ πρὸς τὰς ὑπερωρίας θέματα.

Ὑπεστηρίχθη παλαιότερον (Α.Π. 18/57 ΕΕΔ 16. 38, ΔΕΝ 13. 102, Σ. Μαυρομιγάλης Ν.Δ. 13. 569, Ἀλ. Σακελλαρόπουλος Ν. Δίκ. 14. 74) ὅτι εἶναι νόμιμος ἡ συμφωνία περὶ καταβολῆς ἀνωτέρου μισθοῦ πρὸς κάλυψιν καὶ

1. Ἡ προσαύξησις αὕτη ἀποτελεῖ ἰδιωτικὴν ἢ οἰνοεὶ ποινὴν (Πρ. Ἀθ. 7860/60 ΔΕΝ 17. 254), εἴτε εἰδικὴν ἀποζημίωσιν (Πρ. Ἀθ. 1618/66 ΔΕΝ 22. 456).

τῶν ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων. Κατὰ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐτάχθησαν Ἰ. Καποδίστριας «Μίσθωσις ἐργασίας» ὑπὸ ἄρθρον 659 ἀριθ. 44, Β. Βασιλείου ΕΕΔ 16. 353, Κ. Δημάκης ΕΕΔ 17. 337. Ἐξ ἄλλου τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν (4922/64 ΔΕΝ 17, 393) εἶχεν ὑποστηρίξει ὅτι εἶναι νόμιμος συμφωνία περὶ καταβολῆς ἐνὸς προσθέτου ποσοῦ πρὸς κάλυψιν ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων, ἐπίσης δ' ἐκρίθη νόμιμος συμφωνία περὶ καταβολῆς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη τῶν βαρυνουσῶν τὸν ἠσφαλισμένον εἰσφορῶν ἔναντι ἀμοιβῆς δι' ὑπερεργασίαν (Πρωτ. Ἀθ. 2926/62 ΔΕΝ 18, 522). Ἡδὴ ὅμως ὁ Ἄρειος Πάγος σταθερῶς δέχεται, ὅτι εἶναι ἄκυρος ἡ συμφωνία περὶ κάλυψος τῶν ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων διὰ τοῦ καταβαλλομένου ὑπερτέρου τοῦ νομίμου μισθοῦ (Α.Π. 147/71 ΔΕΝ 27, 291, Α.Π. 30/71 ΔΕΝ 27, 164, Α.Π. 375/70 ΔΕΝ 26, 690, Α.Π. 436/70 ΔΕΝ 26, 533, Α.Π. 6/70 ΔΕΝ 26, 257, Α.Π. 192/69 ΔΕΝ 25, 455, κ.ά.). Οὐ μόνον δὲ ἡ ὡς ἄνω συμφωνία εἶναι ἄκυρος, ἀλλὰ καὶ ἡ συνομολόγησις καταβολῆς ἐνὸς ποσοῦ, πέραν τοῦ μισθοῦ, πρὸς κάλυψιν τῶν ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων (Α.Π. 192/1969 ΔΕΝ 25, 455, Α.Π. 375/70 ΔΕΝ 26, 690). Κατὰ τὴν Α.Π. 30/1971 (ΔΕΝ 27, 164) εἶναι μὲν ἄκυρος ἡ τοιαύτη συμφωνία, πλὴν τὰ δυνάμει τῆς συμφωνίας ταύτης καταβληθέντα σταθερὰ χρηματικὰ ποσὰ συμψηφίζονται, ὡς ἀχρεωστήτως καταβληθέντα, πρὸς τὰς ἐκ τῶν ὑπερωριῶν ἀξιώσεις. Πραγματομένως ὅμως εἶχε κριθῆ διὰ τῆς Α.Π. 375/70 (ΔΕΝ 26, 690), ὅτι ὕφισταμένης συμφωνίας περὶ καταβολῆς ἐνὸς σταθεροῦ χρηματικοῦ ποσοῦ κατὰ μῆνα πέραν τοῦ μισθοῦ, πρὸς ἐξόφλησιν τυχόν ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων, εἴτε ἤθελεν ἐκτελεσθῆ ὑπερωριακὴ ἐργασία εἴτε ὄχι, ἡ μὲν συμφωνία περὶ καταβολῆς τοῦ προσθέτου ποσοῦ εἶναι ἐγκυρος, ἄκυρος δὲ εἶναι μόνον ἡ ρήτρα περὶ κάλυψος δι' αὐτοῦ τῆς ὑπερωριακῆς ἀποζημιώσεως. Ὁφείλεται, ὅθεν, ἰδιαίτερα ἀποζημιώσεις διὰ τὴν ὑπερωριακὴν ἐργασίαν, κατὰ τῆς τοιαύτης ὅμως ἀξιώσεως δύναται ν' ἀντιταχθῆ ἔνστασις καταλυτικὴ ταύτης, ὡς ἐξ ἀνταπειτήσεων κλπ. τοῦ ἐργοδότη. Τέλος κατὰ τὴν τελευταίαν Α.Π. 147/71 (ΔΕΝ 27, 291) εἶναι μὲν ἄκυρος συμφωνία δι' ἧς συμφωνεῖται ὅτι ἀμοιβαὶ καὶ ἀποζημιώσεις ἐξ ὑπερωριῶν καλύπτονται ὑπὸ τοῦ καταβαλλομένου ὑπερτέρου (τοῦ νομίμου) μισθοῦ, εἶναι ὅμως ἐγκυρος συμφωνία περὶ καταβολῆς ὀρισμένου ποσοῦ ἔναντι πραγματοποιηθησομένων ὑπερωριῶν, δι' ὃ καὶ ἀφαιρεῖται τὸ ποσὸν τοῦτο ἐκ τῶν ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων.

Αἱ διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 4020/59 περὶ προσαυξήσεως τῆς ὑπερωριακῆς ἀποζημιώσεως ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ ἀκύρων συμβάσεων (Α.Π. 216/71 ΔΕΝ 27, 420).

Καὶ ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ κατασκευῆς ἐργοστασίου ἀζωτοῦχος ὑπερματῶν (Πρωτ. Ἀθ. 21.772/67 ΔΕΝ 24, 43).

Ἐπερωριακὴ ἀπασχόλησις ὑφίσταται ὅταν ἡ παράτασις τῆς ἐργασίας ἔλαβε χώραν κατόπιν ἐντολῆς τοῦ ἐργοδότη εἴτε τῶν ἐκπροσώπων του ἢ προῆλθεν ἐξ ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης. Ἄνευ τῶν προϋποθέσεων

τούτων δέν δύναται νά γίνη λόγος περί ύπερωριών (Πρ/κου 'Αθην. 6025/1959 ΔΕΝ 15. 814, Πρωτ. Θεσ. 1311/1960 ΔΕΝ 16. 646).

Νόμιμοι ύπερωρίαί μετά τó Ν.Δ. 515/70 είναι αί πραγματοποιουόμεναι κατόπιν άναγγελίας, κατό τó προϊσχύσαν όμως δίκαιον είχε κριθή ότι νόμιμοι ύπερωρίαί είναι εκείναι, δι' ός έκ τών προτέρων παρέχεται νόμιμος άδεια τής άρμοδιás άρχής, τής έκ τών ύστέρων έγκρίσεως μη αίρούσης τήν παρανομίαν (Πρωτ. Θεσ. 381/62 ΔΕΝ 19.92). Τοιαύτην δέ άρμοδιότητα δέν κέντηται ή Γεν. Έπιθεώρησης Έργασίας δι' έργον έκτελούμενον εις έπαρχίαν (Πρωτ. 'Αθ. 2845/65 ΔΕΝ 21. 394). Ίσχυρισμός περί ύπάρξεως τοιαύτης άδειás άποκρούεται ως άπαράδεκτος, έφ' όσον δέν προσάγεται ή άδεια, ίνα έλεγχθή ή νομιμότης αύτης (Πρωτ. Θεσ. 1535/65 ΔΕΝ 21. 488). Πάντως ή παρά τής Έπιθ. Έργασίας θεώρησης πίνακος ώρών έργασίας δέν άποτελεϊ τοιαύτην άδειαν (Πρωτ. Πατρών 682/66 ΔΕΝ 22. 663). "Όλοι αί άνευ άδειás τής άρχής πραγματοποιηθεΐσαι ύπερωρίαί θεωρουύνται παράνομοι (Πρωτ. Θεσ. 2113/63 ΔΕΝ 19. 474). Διά τήν χορήγησιν άδειás δέον νά συντρέχουν αί έν τώ νόμω προϋποθέσεις και νά αναφέρονται αύται έν τή άδεία, άλλως είναι αύτη άκυρος (Α.Π. 92/1967 ΔΕΝ 23. 278).

Είς τás άδειás έδει νά μνημονεύηται ή έναρξίς και ή λήξις τής έργασίας κατό τás ήμέρας τής ύπερωριακής άπασχολήσεως, συγκεκριμένως δέ και ó λόγος δι' όν έπετράπη ή ύπερωριακή έργασία, μη άποτελούσης τοιαύτην μνείαν τής διατυπώσεως «επίγουσα έργασία», «συρροή έργασίας» ή «έκτακται άνάγκαι», άλλως αύται ήσαν παράνομοι και άκυροι (Μον. Πρ. 'Αθ. 3435/69 ΔΕΝ 26. 313, Πρ. 'Αθ. 1332/68 ΔΕΝ 24. 411)⁽¹⁾. "Αν έν τή άδεία βεβαιούται ή ύπαρξίς τών νομίμων προϋποθέσεων, αί ύπερωρίαί είναι νόμιμοι (Α.Π. 256/67 ΔΕΝ 23. 583). Πάντως εις τás άδειás έδει ν' αναφέρονται όνομαστικώς οι άπασχοληθησόμενοι μισθωτοί (Έγκ. Έπ. Έργ. 7100/67 ΔΕΝ 23. 222).

Ός παράνομος θεωρείται ή ύπερωριακή έργασία ή πραγματοποιουόμενη άνευ άναγγελίας είτε άνευ άδειás τής άρχής. 'Αλλά και ή πραγματοποιουόμενη κατόπιν άδειás μέν τής άρχής, άνευ όμως συνδρομής τών νομίμων προϋποθέσεων, είναι παράνομος (Α.Π. 256/67 ΔΕΝ 23. 583).

Αί διατάξεις περί ύπερωριών του Ν.Δ. 4020/1959 ισχύουν και επί τών άμειβομένων κατ' άποκοπήν ή κατό μονάδα έργασίας (Πρωτ. 'Αθ. 5195/62 ΔΕΝ 18. 681, Πρωτ. 'Αθ. 22.717/65 ΔΕΝ 20. 166, Γνωμοδ. Νομ. Συμβ. 439/62 ΔΕΝ 18. 684. Πρβλ. Πρωτ. Θεσ. 3305/1958 ΔΕΝ 15. 236). Ίσχύουν επίσης επί τών άμειβομένων τόσοσν διά σταθερού μισθοΰ όσον και κατό μονάδα έργασίας (παραγωγής), ύπολογιζομένης τής άποζημιώσεως και τής προσαυξήσεως ταύτης τόσοσν επί του χρονικοΰ μισθοΰ όσον και επί τής κατό μονάδα άμοιβής (Α.Π. 712/67 ΔΕΝ 24. 138,

1. Πάσαι αί κατό τó παρελθόν έκδοθεΐσαι άδειαι εκυρώθησαν διά του άρθρου 8 § 3 του Ν.Δ. 515/70 (ΔΕΝ 26. 346).

Πρωτ. Ἀθ. 4623/68 ΔΕΝ 24. 790). Κατὰ τὴν Ἐφ. Ἀθ. 3842/70 (ΔΕΝ 27. 175) ἐπὶ μικτοῦ συστήματος ἀμοιβῆς ἢ μὲν ἀποζημίωσις ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ παγίου μισθοῦ, ἢ δὲ προσαυξήσις ταύτης καὶ ἐπὶ τῶν ποσοστῶν. Ὑπὸ τὸ προϊσχύσαν καθεστῶς ἢ νομολογία εἶχε κρίνει, ὅτι οἱ ἀμειβόμενοι κατὰ μὲν ἀδὰ ἐργασίας δὲν δικαιῶνται νὰ ἀξιῶσιν ἀποζημιῶσιν δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας τῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀμοιβῆς τῶν (Πρωτ. Ἀθ. 11365/1957 ΕΕΔ 16. 973, Πρωτ. Ἀθ. 36166/1956 ΕΕΔ 16.22).

Οἱ ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμειβόμενοι δὲν δικαιῶνται ὑπερωριακῆς ἀποζημιώσεως (Πρωτ. Ἀθ. 16133/1958 ΔΕΝ 15. 235, Πρωτ. Ἀθ. 14059/1957 ΕΕΔ 16. 1221).

Αἱ Νοσοκόμοι Νοσ. Ἰδρ. Ἰδ. Δικαίου δικαιῶνται τῆς ὑπερωριακῆς ἀποζημιώσεως καὶ προσαυξήσεως (Α.Π. 43/66 ΔΕΝ 22. 241, Α.Π. 500/65 ΔΕΝ 21. 805).

Κατὰ παγίαν γνώμην παραίτησις ἐκ δικαιωμάτων πηγαζόντων ἐκ νομίμων ὑπερωριῶν εἶναι ἀνεπίτρεπτος (Πρβλ. Α.Π. 247/1959 ΔΕΝ 15. 441).

Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 ἐθεωρεῖτο ἔγκυρος καὶ ἰσχυρὰ ἢ παραίτησις ἀπὸ ἀξιῶσεων ἐκ παρανόμων ὑπερωριῶν (Πρωτ. Ἀθ. 10676/1958 ΔΕΝ 15. 345, Πρ/κου Καλαμών 112/1959 ΔΕΝ 16. 268, Πρωτ. Ἀθ. 4880/1957 ΔΕΝ 13. 510, Πρωτ. Ἀθ. 4040/1956 ΔΕΝ 12. 584 κ.ἄ.π.). Μετὰ τὸν ὡς ἀνω νόμον ἕμως, ἢ ἀπὸ τῶν ἀξιῶσεων ἐκ παρανόμων ὑπερωριῶν παραίτησις εἶναι ἀνίσχυρος (Α.Π. 300/70 ΔΕΝ 26. 405, Α.Π. 67/69 ΔΕΝ 25. 259 Α.Π. 271/68 ΔΕΝ 24. 539, Α.Π. 386/67 ΔΕΝ 23. 589, Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574, Πρωτ. Ἀθ. 2845/65 ΔΕΝ 21. 394, Πρωτ. Ἀθ. 15640/64 ΔΕΝ 20. 907, Πρωτ. Ἀθ. 3152 καὶ 3450 τοῦ 1962 ΔΕΝ 18. 523-524). Περιλαμβάνει δὲ ἢ ἀκυρότης (τῆς παραίτησεως) τόσον τὴν ἀξιῶσιν ἐκ τοῦ ἀδ. πλουτισμοῦ, ὅσον καὶ τὴν προσαυξήσιν ταύτης (Α.Π. 386/67 ΔΕΝ 23. 589), ἀλλὰ καὶ τὴν κατ' ἄρθρον 454 Α.Κ. παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἀντιστοίχου ἀξιῶσεως (Α.Π. 322/68 ΔΕΝ 24. 584, Α.Π. 24/68 ΔΕΝ 24. 235). Δὴ λῶσις μισθοῦ ὅτι δὲν ἐπραγματοποίησεν ὑπερωριακὴν ἐργασίαν εἶναι ἄκυρος, εἴτε ἤθελε θεωρηθῆ ὡς παραίτησις, εἴτε ὡς ἀναγνώρισις ἢ ἐξώδικος ὁμολογία (Ἐφ. Ἀθ. 2475/70 ΔΕΝ 27.57).

Ἐπιτρέπεται συμψηφισμὸς ἀνταπαιτήσεων τοῦ ἐργαδοῦτος πρὸς τὰς ἐξ ὑπερωριῶν ἀποζημιώσεις (Α.Π. 192/69 ΔΕΝ 25. 405, Πρωτ. Ἀθ. 23. 682/67 ΔΕΝ 24. 273. Contra: Πρωτ. Ἀθ. 4563/63 ΔΕΝ 19. 592 κ.ἄ.)

Ἐφ' ὅσον ὁ ἐργαδοῦτος παρεῖχεν ἀξήσεις τῶν ὑπερωριακῶν ἀμοιβῶν πρὸ τοῦ Ν.Δ. 4020/59 δὲν ὀφείλει ἰδιαιτέρως τὴν προσαυξήσιν τούτου (Α.Π. 202/67 ΔΕΝ 23. 498).

Ἐπὶ ἐθιμικῆς καθιερώσεως ἐλάσσονος ὥραρίου δέον νὰ προτείνωνται τὰ ἐπιστηρίζοντα τὸ ἔθιμον περιστατικὰ (Α.Π. 296/68 ΔΕΝ 24. 675).

Ἐκ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ὑπερωριῶν κατὰ μῆνα καὶ οὐχὶ καθ'

ἡμέραν δὲν γεννᾶται ἀσάφεια ἢ ἀντίφασις (Α.Π. 356/60 ΔΕΝ 26. 659). Καὶ γενικῶς δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀγωγὴν αἱ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὑπερωρίαι (Α.Π. 508/67 ΔΕΝ 23. 933).

Κατὰ τὰς Δ.Α. προσωπικοῦ ΔΕΗ — ΠΑΠ τὸ ὠρομίσιον ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ 1/240 τοῦ μην, μισθοῦ, οὕτω δὲ ὑπολογίζεται καὶ ὁ ἐκ τῆς παρανόμου ὑπερωρίας ἀδ. πλουτισμὸς (Α.Π. 527/69 ΔΕΝ 26. 102).

Ἡ παραγραφὴ τῶν ἐξ ὑπερωριῶν ἀξιώσεων ἧτις ἦτο εἰκοσαετῆς (Α.Π. 67/69 ΔΕΝ 25. 259) εἶναι μετὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν.Δ. 515/70 (ΔΕΝ 26. 346) πενταετῆς μὴ δυναμένη ὅμως νὰ ἐπέλθῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Ν.Δ. 515/70 ἧτοι πρὸ τῆς 24.4.1971).

Ὡς πρὸς τὰς ὑπερωρίας τῶν Ναυτικῶν ἴδετε τὴν Α.Π. 443/70 (ΔΕΝ 26. 948).

§ 82.—'Αμοιβὴ ὑπερωριῶν κατ' ἄρθρα 648, 653 καὶ 659 'Αστ. Κώδικος.

Σχετικὸν πρὸς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις εἶναι καὶ τὸ ἄρθρον 659 τοῦ Α.Κ., ὕπερ ἔχει οὕτω:

«Ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη ἐργασίας ἐπὶ πλεόν τῆς συμφωνηθείσης ἢ τῆς συνήθους, ὁ ἐκμισθωτὴς (μισθωτὸς) ὑποχρεοῦται εἰς ταύτην ἐὰν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν καὶ ἡ ἄρνησίς του θὰ προσέκρουεν εἰς τὴν καλὴν πίστιν. Ὁ ἐκμισθωτὴς (μισθωτὸς) διὰ τὴν ἐπὶ πλεόν ταύτην ἐργασίαν δικαιοῦται εἰς συμπληρωματικὴν ἀμοιβὴν κανονιζομένην ἀναλόγως τοῦ συμφωνηθέντος μισθοῦ καὶ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων». Τὸ ἄρθρον 659 ἀναφέρεται εἰς ἐκτάκτους ἀνάγκας, ἐνῶ ἐπὶ μονίμου προσθέτου ἐργασίας ὀφείλεται ὁ συμπεφωνημένος ἢ εἰθισμένος ἰδιαιτέρος μισθός (Α.Π. 505/68 ΔΕΝ 25. 4, Α.Π. 296/68 ΔΕΝ 24. 675).

Διὰ τὴν πέραν τῶν συμπεφωνημένων ὥρων ἐργασίαν χωρεῖ ἀξίωσις ἐκ τοῦ ἄρθρου 659 Α.Κ. κατὰ τὴν Α.Π. 5/1962 (ΔΕΝ 18. 166), ἐνῶ κατὰ τὰς Α.Π. 662/67 (ΔΕΝ 24. 85) καὶ 182/62 (ΔΕΝ 18. 743) εἰς ἄς περιπτώσεις παρέχεται ἐργασία διάφορος τῆς συμφωνηθείσης ὀφείλεται ὁ εἰθισμένος μισθός, ὡς ἐπὶ παροχῆς ἐργασίας βοηθοῦ μαγειροῦ ὑπὸ λαντζέρη (Α.Π. 46/67 ΔΕΝ 23. 227), καὶ ἐν γένει ἐπὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν διαφόρων τῶν συμφωνηθεισῶν τοιοῦτων, ἄς ὁ μισθωτὸς εἶναι ὑπόχρεως νὰ παράσχῃ, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπάδουσιν εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν του θέσιν καὶ εἰς τὴν ἀξιοπρέπειάν του (Α.Π. 662/67 ΔΕΝ 24. 85). Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο δεκτὸν καὶ διὰ τοὺς ἰατρούς, δι' οὓς δὲν ἰσχύει ὠράριον ἐργασίας, καὶ διὰ τὴν πρόσθετον ἐργασίαν τῶν ὁποίων ὑφίσταται ἀξίωσις κατὰ τ' ἄρθρα 648 καὶ 653 Α.Κ., δυναμένη νὰ καλυφθῇ διὰ καταβολῆς προσθέτου μισθοῦ ἢ ἐπιδόματος (Πρ/κου Χαλκιδικῆς 6/62 ΔΕΝ 18. 330). Ἡ πρόσθετος ἐργασία δεόν νὰ εἶναι πάντως ἐκ τῶν ἐπ' ἀμοιβῇ παρεχομένων (Α.Π. 791/64 ΔΕΝ 21. 100, Α.Π. 202/65 ΔΕΝ 21. 433), ὡς ἡ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν Καθαριότητος Δήμων καὶ Κοινοτήτων (Ν.Σ. 743/69 ΔΕΝ 25. 732).

Κατ' ἄρθρα 653 καὶ 659 Α.Κ., ἐν ἡ περιπτώσει μισθωτός τις ἀπησχολήθη καὶ εἰς ἐργασίαν δι' ἄφορον τῆς συμφωνηθείσης καὶ ἐκτελεσθείσης, δικαιούται συμπληρωματικῆς ἀμοιβῆς βάσει τοῦ εἰθισμένου μισθοῦ (Ἐφ. Ἀθ. 2255/70 ΔΕΝ 27. 4). Ἐπίσης δι' ἐργασίαν πέραν τῆς συμφωνηθείσης (Πρωτ. Τριπ. 667/66 ΔΕΝ 24. 366).

Κατὰ τὴν Α.Π. 196/69 (ΔΕΝ 25. 502) διὰ τὰς πέραν τῶν 42 ὥρῶν (τῶν προβλεπομένων ὑπὸ συλ. συμβάσεως) καὶ μέχρι 48 ὥρῶν ὀφείλεται συμπληρωματικὴ ἀμοιβὴ κατ' ἄρθρον 659 Α.Κ., διὰ τὰς πέραν δὲ τοῦ 48ώρου ὥρας ἀπασχολήσεως ὀφείλεται ἀποζημίωσις ἐξ ἀδ. πλουτισμοῦ καὶ προσαύξεσις ταύτης κατὰ 75 %.

Κατὰ τ' ἄρθρα 649 καὶ 653 Α.Κ., ἐὰν συνεφωνήθη ἡ παροχὴ καὶ ἄλλης ἐργασίας ἀπὸ ἐκείνην ἣτις ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐργασιακῆς του συμβάσεως, ἀσχέτως τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 659 περιπτώσεως, ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ ἐν ἐλλείψει συμφωνίας, τὸν εἰθισμένον μισθόν, λογιζόμενον ὡς σιωπηρῶς συμφωνηθέντα ἐὰν ἡ ἐργασία κατὰ τὰς συνθήκας περιστάσεις παρέχεται μόνον ἐπὶ ἀμοιβῇ, πρὸς καθορισμὸν δὲ τούτου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ ὑπὸ ἄλλων ἐργοδοτῶν δι' ὁμοίας ἐργασίας καταβαλλόμενος μισθὸς πρὸς ὁμοίους μισθωτοὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς προσωπικὰς σχέσεις καὶ συνθήκας καὶ ἐν τῇ αὐτῇ περιοχῇ (Ἐφ. Ἀθ. 2924/69 ΔΕΝ 26. 579).

Θυρωρὸς ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἀποκομιδὴν χωμάτων καὶ τὴν ἐπίδειξιν διαμερισμάτων δὲν δικαιούται προσθέτου ἀμοιβῆς κατ' ἄρθρον 659 Α.Κ., ὕπερ προϋποθέτει κατὰ χρόνον καὶ οὐχὶ κατὰ ποσὸν αὐξήσιν συμφωνηθείσης ἐργασίας (Πολ. Πρωτ. Ἀθ. 5675/69 ΔΕΝ 26. 578).

Ἡ πρόσθετος αὕτη ἀμοιβὴ δὲν προσαυξάνεται κατὰ 75 % (Πρωτ. Ἀθ. 13051/58 ΔΕΝ 14. 953).

Εἶχε κριθῆ, ὅτι κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 659 Α.Κ. δύνανται ν' ἀξιῶσιν ἀμοιβὰς ὑπερωριῶν καὶ οἱ Διευθυνταὶ ἐπιχειρήσεων ἢ πρόσωπα ἐμπιστοσύνης, ἅτινα ἐξαιροῦνται τοῦ ὀκταώρου (Πρωτ. Ἀθ. 13163/1958 ΔΕΝ 14. 955, Πρωτ. Ἀθ. 5041/1954 ΔΕΝ 10. 556. Βλέπετε καὶ Πρ/κου Ἀθ. 4457/1960 ΔΕΝ 16. 587). Μετέπειτα ὁ Ἄρειος Πάγος (34/1961, ΔΕΝ 17. 183, ἔπου καὶ σχόλια) ἔκρινεν ὅτι τὰ ὡς ἄνω πρόσωπα δὲν δικαιούνται προσθέτου ἀμοιβῆς ἢ ἀποζημιώσεως οὔτε κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 659 καὶ 904 Α.Κ. Οὕτω καὶ Πρ/κου Ἀθ. 5521/61 (ΔΕΝ 18. 459).

Δ'. ΓΕΝΙΚΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

§ 83.—Ἀπαγόρευσις πλήρους ἀπασχολήσεως εἰς πλείονα τοῦ ἐνὸς ἐργοδότας.

Κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην (Α.Π. 442/64 ΔΕΝ 20. 568, 563/1958 ΔΕΝ 14. 600, Σύνταξις ΔΕΝ 14. 751, Πρωτ. Ἀθ. 4008/68 ΔΕΝ 24. 405, Πρωτ. Ἀθ. 839/67 ΔΕΝ 23. 592, Πρωτ. Θεσ. 2383/1963 ΔΕΝ 20. 94,

Πρωτοδικού 'Αθηνών 4458/1956 ΔΕΝ 13. 210, Πρωτοδικού 'Αθηνών 4767/62 ΔΕΝ 18. 908, Πρ/κου 'Αθ. 3694/1951 Θεμ. ΞΒ 741. Contra: Πρ/κου 'Αθην. 5126/1951 ΔΕΝ 8. 53), είναι άκυρος ή σύμβασις έργασίας μισθωτοῦ περι άπασχολήσεώς του και εις έτερον έργοδότην, όταν άπτησχολήθη ήδη κατά πλήρησ όκτάωρον εις τόν ένα, διότι ή άπασχόλησις αύτη προσκροβει εις τó άρθρον 16 τοῦ Π.Δ. τής 27.6/4.7.1932. Σημειωτέον, ότι άκυρότης ύφίσταται μόνον δια τήν πέραν τοῦ νομίμου ώραρίου πρόσθετον άπασχόλησιν, ουχι δέ και δια τήν κυρίαν τοιαύτην (Α.Π. 442/64 ΔΕΝ 20. 568).

Εις τήν περίπτωσιν ταύτην ό μισθωτός δέν δικαιούται νά ζητήσῃ μισθός (ή ήμερομίσθια), αλλά μόνον άποζημίωσιν κατά τās άρχάς τοῦ άδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (904 Α.Κ.)⁽¹⁾. "Όταν όμως ή άπασχόλησις τοῦ μισθωτοῦ εις ένα έργοδότην είναι έλάσσων τοῦ νομίμου ώραρίου, επιτρέπεται νά έργασθῇ και εις άλλον έργοδότην επί τόσας μόνον ώρας, όσαι ύπολείπονται δια νά συμπληρωθῇ τó νόμιμον ώράριον.

'Η άπαγόρευσις αύτη δέν ισχύει επί δημοσίων ύπαλλήλων, οι όποιοι δύναται ν' άπασχολώνται προσθέτως μετά τήν συμπλήρωσιν τοῦ ώραρίου των μετ' άδειαν τοῦ άρμοδίου 'Υπουργοῦ (Ν.Σ. 376/70 ΔΕΝ 27. 11).

'Εκ τών σχετικῶν διατάξεων τής έργατικῆς νομοθεσίας (άρθρον 9 Ν.Δ. 1037/71, άρθ. 2 Π.Δ. 27.6./4.7.1932, άρθ. 18 Π.Δ. τής 8/13.4.1932, άρθ. 8 § 3 Α.Ν. 547/15-19.3.1937, άρθρον 1 § 2 Α.Ν. 199/1936, άρθρον 1 Β.Δ. 10/29.9.1937, άρθ. 3 Β.Δ. 25/28.9.1913 κλπ.) σαφώς και κατά τρόπον άνεπίδεκτον σοβαρῆς άντιρρήσεως προκύπτει ότι ή έργατικῆ νομοθεσία καθορίζει μόνον «τó μέγιστον τοῦ χρόνου, κατά τó όποιον ό μισθωτός δύναται νά έργασθῇ» και διαγράφει έν άνώτατον όριον ήμερησίας διαρκείας τής έργασίας τών έργατοῦπαλλήλων, πέραν τοῦ όποίου δέν είναι επιτρεπτόν (ειμήν ύπό ώρισμένησ προϋποθέσεις και διατυπώσεις) ν' άπασχοληθῇ ό μισθωτός, πάσης έναντίας συμφωνίας οὔσης άκυρου, ως άντιφερομένησ εις τās ως άνω δημοσίας τάξεως διατάξεις.

Οὐδαμῶσ όμως άπαγορεύεται μεταξύ έργοδότη και μισθωτοῦ ή κατάρτισις συμβάσεως ρητῆς ή σιωπηρῆσ, περιοριζούσης τās ώρας τής ήμερησίας ή έβδομαδιαίας άπασχολήσεως τών έργαζομένων κάτω τοῦ ύπό τών σχετικῶν διατάξεων προβλεπομένου άνωτάτου όριου (Α.Π. 522/1967 ΔΕΝ 13. 982, Α.Π. 129/1954 ΔΕΝ 10. 155, Πρωτ. 'Αθ. 2686/1953 ΔΕΝ 9. 303 κ.ά.), είτε με τόν αὐτόν μισθόν είτε με άναλόγως μειωμένον τοιοῦτον (Πρωτ. Χαλκίδος 995/63 ΔΕΝ 20. 133. Πρβλ. Α.Π. 53/1953 ΔΕΝ 9. 135, 'Εργ. 'Υπ. 'Εργ. 20446/1953 ΔΕΝ 9. 208).

Οὔτε πάλιν παρεμποδίζεται έν τών μνημονουθεισῶν διατάξεων ή δια-

1. Κατά τήν Πρ/κου 'Αθ. 4767/62 (ΔΕΝ 18. 908) δέν όφείλεται έν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οὔτε άποζημίωσις έν τοῦ Ν. 2112/20 και τοῦ Α.Ν. 539/45. Contra: ΔΕΝ αὐτόθι. 'Εξ άλλου κατά τήν Πρωτ. 'Αθ. 21105/66 (ΔΕΝ 22. 998) έν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δέν όφείλεται ή κατά τó Ν.Δ. 4020/59 προσαύξησις ἐξ 75%.

μόρφωσις ἐθίμου, καθιερούντος ὥρας ἐργασίας (καθ' ἡμέραν ἢ ἐβδομάδα) τῶν μισθωτῶν ἐλάσσονας ἐκείνων, τὰς ὑποίας ὀρίζουν (ὡς ἀνώτατον ὄριον) αἱ διαληφθεῖσαι διατάξεις. Εἰρήσθω δ' ὅτι σύμβασις περὶ παροχῆς ἐργασίας πέραν τοῦ ἐθιμικῶς καθωρισμένου ὥραριου εἶναι ἄκυρος (Πρωτ. Θεσ. 847/63 ΔΕΝ 19. 592).

Κατὰ τὴν Ἀρείου Πάγου 522/1957 (ΔΕΝ 13. 982) οἱ κανόνες τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου, οἱ καθορίζοντες τὰ χρονικὰ ὄρια ἐργασίας εἶναι ἐνδοτικοῦ δικαίου, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι συγχωρεῖται μείωσις τοῦ νομίμου ὥραριου ἐργασίας (οὐχὶ δὲ καὶ αὐξήσις αὐτοῦ). Ἡ τοιαύτη μείωσις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ καὶ συνεπιεῖ ἀναπτύξεως ἐθίμου, ὅπερ δύναται νὰ δημιουργηθῇ καὶ ἐν μίᾳ μόνον ἐπιχειρήσει (Πρβλ. Νομ. Συμβουλίου 308/1957 ΔΕΝ 13. 361). Ἀντίθετοι, πλὴν ἡμαρτημέναι ἢ 10/772/1954 γυνδ. Ν.Σ. Ὑπ. Ἐργ. ΔΕΝ 10. 110 καὶ Πρ/κου Ἀθην. 7582/53, μεταρρυθμισθεῖσα ὑπὸ τῆς Πρωτ. Ἀθην. 5041/1954.

Ὅταν, εἴτε διὰ ρητῆς εἴτε διὰ σιωπηρᾶς συμβάσεως, ἔχουν καθιερωθῆ ὄρια ἐργασίας ὀλιγώτερα τῶν νομίμων, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐργοδότην νὰ ἐπιβάλῃ μονομερῶς εἰς τοὺς ἐργαζομένους τὸ ἀνώτερον νόμιμον ὥραριον, διότι τοῦτο θ' ἀπετέλει μονομερῆ βλαπτικὴν μεταβολὴν ἰσομένην πρὸς ἀτακτον καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐργασίας (Πρωτ. Ἀθ. 2686/1953 ΔΕΝ 9. 303).

§ 84.—Συναφεῖς ὑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν.

Ὡς πρὸς τὴν τήρησιν βιβλίων ὑπερωριῶν καὶ ὑποβολὴν καταστάσεων προσωπικοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὰς Ἐπιθεωρήσεις Ἐργασίας ἴδετε ἀνωτέρω σελ. 127—129.

§ 85.—Ποινικαὶ κυρώσεις.

Κατὰ τὴν ἀντικαταστήσαν τὸ ἀρθ. 18 τοῦ ΠΔ τῆς 27/6-4/7/32, διατάξιν τοῦ ἀρθ. 7 τοῦ ΝΔ 515/70: «Πᾶς ἐργοδότης ἢ διευθυντὴς ἢ διαχειριστὴς ἢ ἐπιτετραμμένος παραβαίνων ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ὡς καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, τιμωρεῖται διὰ τῶν κάτωθι ποινῶν: α) διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἀπὸ 500-8000 μεταλλικῶν δραχμῶν ἢ β) διὰ φυλακίσεως 10 ἡμερῶν μέχρις 6 μηνῶν, γ) δι' ἀμφοτέρων τῶν ποινῶν ἐπὶ ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ἢ ἐν εἰδικῇ ὑποτροπῇ ἐντὸς διετίας».

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν ἀντικαταστήσαν τὴν παρ. 4 τοῦ ἀρθρ. 5 τοῦ ΝΔ 3789/57 διατάξιν τοῦ ἀρθρ. 15 τοῦ ΝΔ 1037/71 (ΔΕΝ 27. 947): «Πᾶς ἐργοδότης ἢ διευθυντὴς ἢ διαχειριστὴς ἢ ἐπιτετραμμένος παραβαίνων ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ διοικητικῶν πράξεων τιμωρεῖται διὰ τῶν κάτωθι ποινῶν: α) διὰ χρηματικῆς ποινῆς

μέχρι 10.000 δραχμῶν ἢ β) διὰ φυλακίσεως μέχρις 6 μηνῶν ἐπὶ ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ἢ ἐν ὑποτροπῇ».

Τέλος ποινικαὶ κυρώσεις προβλέπονται ὑπὸ τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν.Δ. 2954/1954 «περὶ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας» (ΔΕΝ 10. 697).

Ε'. ΜΕΤΑΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ

§ 86.—Διὰ τοῦ ἄρθ. 4 τοῦ ΝΔ 1037/71 ὁρίσθησαν τὰ κάτωθι:

α1. Ὁ χρόνος τῆς καθ' ἑβδομάδα λειτουργίας τῶν καταστημάτων δὲν δύναται νὰ εἶναι ἐλάσσων τῶν 48 ὥρῶν.

2. Ὁ χρόνος τῆς καθ' ἡμέραν λειτουργίας τῶν καταστημάτων ὁρίζεται διακεκομμένος, διὰ μιᾶς διακοπῆς, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια δὲν δύναται νὰ εἶναι βραχυτέρα τῶν τριῶν (3) ὥρῶν.

3. Κατὰ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ προβλεπομένην διαδικασίαν δύναται νὰ καθορίζηται συνεχῆς ὥραριον λειτουργίας διὰ καταστήματα χονδρικής πωλήσεως ἢ διὰ καταστήματα μὴ ἔχοντα συχνότητα συναλλαγῶν μετὰ τοῦ εὐρέως καταναλωτικοῦ κοινοῦ ἢ παλοῦντα διαρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ.

Συνεχῆς ὥραριον λειτουργίας δύναται ἐπίσης νὰ θεσπίζηται κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν καὶ δι' ἑτέρας κατηγορίας καταστημάτων ἐπὶ τῇ συμφώνῳ αἰτήσῃ τῶν οικείων ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἢ ἐνώσεων (ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν).

Ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν δύναται νὰ θεσπίζηται συνεχῆς ὥραριον λειτουργίας ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ε.Ο.Τ. δι' ὀρισμένης κατηγορίας καταστημάτων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως.

4. Διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Ἰουνίου μέχρι καὶ τῆς 15ης τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, αἱ ὥραι ἡμερησίας λειτουργίας τῶν καταστημάτων ὁρίζονται συνεχεῖς κατὰ δύο ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ὀριζομένης κατὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ παρόντος διαδικασίαν.

5. Ἐξαιρέσει τοῦ Σαββάτου, εἰς περίπτωσιν συμπτώσεως ἡμέρας συνεχοῦς λειτουργίας καταστημάτων πρὸς παραμονὴν ἡμέρας ἀργίας, ἡ συνεχῆς λειτουργία τοῦ καταστήματος μετατίθεται εἰς τὴν πρώτην μετὰ τὴν ἀργίαν ἐργάσιμον ἡμέραν».

Ἐξ ἄλλου διὰ τῆς παραγράφου 7 τῆς ὑπ' ἀρ. 2/1959 Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν (Υ.Α. 16929/1959 ΔΕΝ 15. 208), διατηρηθείσης ἐν ἰσχύϊ καὶ κατόπιν τῆς Δ.Α. 43/65 (ΔΕΝ 22. 131), ἐθεσπίσθη μεταμεσημβρινὴ ἀνάπαυσις τοῦ προσωπικοῦ Γραφείων τῶν Ἀνω ν. Ἐταριῶν κλπ. ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, κατὰ μίαν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, ἐπὶ ἀναλόγῳ ἀξίησει τοῦ ὥραριου τῶν ἄλλων ἡμερῶν. Ὡς τοιαύτη ἡμέρα ὁρίζεται τὸ Σάββατον διὰ τὴν περίοδον ἀπὸ 15 Μαΐου μέχρι 15 Ὀκτωβρίου καὶ ἡ Τετάρτη διὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον.

Ἐπίσης διὰ τῆς 17/1958 ἀποφ. Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν (Υ.Α. 73618/1958,

ΔΕΝ 14. 1057) εἶχεν ὀρισθῆ ἡ αὐτὴ ὡς ἄνω μεταμεσημβρινὴ ἀνάπαυσις διὰ τοὺς ὑπαλλήλους Ἑμπορικῶν Καταστημάτων.

Ἐξ ἄλλου ἡ 4/1959 ἀπόφ. Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν (Υ.Α. 25262/1959, ΔΕΝ 15. 321) ὥρισε μεταμεσημβρινὴν ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν Τετάρτην δι' ὅλον τὸ ἔτος ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἐδωδιμοπωλείων, Παντοπωλείων, Οἰνοπαντοπωλείων, Καφεκοπτείων καὶ Τυροπωλείων ἀπάσης τῆς χώρας.

Ἐπίσης διὰ τῆς Δ.Α. 3/1959 (ΔΕΝ 15. 291) ἐθεσπίσθη μεταμεσημβρινὴ ἀνάπαυσις ἀνάλογος πρὸς τὴν τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν Φαρμακείων.

Αἱ διατάξεις τῶν ὡς ἄνω Δ.Α. διετηρήθησαν ἐν ἰσχύϊ βάσει τῶν ἐν τῷ μεταξύ ἐκδοθεισῶν Δ.Α. καὶ σ.σ.ε.

Διὰ τὰ ἀνθοπωλεῖα Α.Π.Π. ἴδετε τὴν Υ.Α. 62431/65 (ΔΕΝ 21. 697) καὶ Υ.Α. 21568/67 (ΦΕΚ Β' 218/30.3.67, ΔΕΝ 23. 493), διὰ δὲ τὰ Ἀνθοπωλεῖα τῶν Νεκροταφείων Α.Π. τὴν Υ.Α. 113731/65 (ΔΕΝ 22. 192).

ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

§ 87.—Προϊσχύουσα Νομοθεσία.

Περὶ τῆς Κυριακῆς ἀναπαύσεως προέβλεψεν ἀρχικῶς ὁ νόμος ΓΥΝΞ/1909, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῶν νόμων ΓΦΜΔ/1910, ΓΧΙΣΤ/1910 καὶ 180/1914 καὶ ἐκωδικοποιήθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 5/12.4.1914. Ἐπηκολούθησεν ὁ Ν. 2990 τῆς 3.8/3.9.1922 «περὶ κυρώσεως τῆς διεθνοῦς συμβάσεως τῆς Γ' διεθνοῦς συνδιασκέψεως τῆς ἐργασίας τῆς Γενεύης, τῆς κανονιζούσης τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως ἐν τοῖς βιομηχανικοῖς καταστάμασιν» (ΦΕΚ Α' τῆς 3.9.1922). Ἐν συνεχείᾳ ἐξεδόθησαν διάφορα διατάγματα καὶ ἐν τέλει τὸ Π.Δ. τῆς 8/14.3.1930 «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως», αἱ διατάξεις τοῦ ὁποῦ ἐρρῦθμιζον μέχρι τοῦ 1966 τὸ προκείμενον θέμα. Κωδικοποιήσιν τῶν περὶ Κυριακῆς ἀργίας διατάξεων προβλέπεται διὰ τοῦ ἄρθρου 14 Α.Ν. 199/1936 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν. 2855/1954 καὶ τοῦ ἄρθρου 4 § 3 Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274).

Ἐπιπέσει καὶ ἡ § 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274) καθ' ἣν:

2. «Ὅπου κατὰ τὰς διατάξεις τῆς κειμένης νομοθεσίας, ἡ καθιέρωσις ὀλοκληρωτικῆς ἢ μερικῆς Κυριακῆς ἀργίας ἢ ἑορτασίμων ἡμερῶν ἢ ἡμέρας ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως δι' ἐργοδότης ἢ μισθωτοῦς, ἐπιβάλλεται διὰ Διατάγματος, ἐφεξῆς ἀρκεῖ ἀπόφασις τοῦ Ἐργατοῦ Ἐργασίας δημοσιευομένη διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

» Διὰ τὴν ἐκδοσὴν τῶν κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀποφάσεων τοῦ Ἐργατοῦ Ἐργασίας τηρεῖται ἡ κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις καθιερωμένη διαδικασία καὶ ἡ ὑποβολὴ τῶν δι' ἐκάστην περίπτωσιν προβλεπομένων στοιχείων ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως δὲ τῶν ἀποφάσεων τούτων καταργοῦνται τὰ ἀντιστοίχου περιεχομένου, τυχόν, ἰσχύοντα Β.Δ./τα».

Ὡς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ἴδετε τὸ ἄρθρον 26 τοῦ Ν. 2456/1920.

§ 88.—Νομολογία ἐπὶ προϊσχύσεως νομοθεσίας.

Ἡ Κυριακὴ ἀργία ἄρχεται ἀπὸ τῆς 12ης μεσονυκτίου ὥρας τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν καὶ λήγει τὴν 12ην μεσονύκτιον ὥραν τῆς Κυριακῆς πρὸς τὴν Δευτέραν (Πρωτ. Ἀθ. 7697/58, ΔΕΝ 14. 894. Βλ. καὶ ἄρθρ. 4 παρ. 7 Β.Δ. 748/66 κατωτέρω σελ. 170).

Αἱ περὶ ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως διατάξεις εὐρίσκουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἀκύρων συμβάσεων ἐργασίας, ἥτοι τῶν ἀπλῶν ἐργασιακῶν σχέσεων (Πρ/κου Βόλου 76/57 ΕΕΔ 16. 645) ὡς ἐπίσης καὶ ἐπὶ ὄλων τῶν βιομηχανικῶν, βιοτεχνικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐργασιῶν (Α.Π. 245/56 Πον. Τμ. ΔΕΝ 14. 35). Κατὰ τὴν Α.Π. 296/67 ὄλομ. (ΔΕΝ 23. 533) μόνον οἱ νομίμως ἀπασχολούμενοι δικαιούνται ἀναπαύσεως κατ' ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, ἐν ᾧ οἱ παρανόμως ἀπασχολούμενοι, ὡς εἰς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας πόλεων κάτω τῶν 4.000 κατοίκων, δεόν νὰ ἐπιστηρίζωσι τὰς ἀξιώσεις των εἰς εἰς τὸν ἀδ. πλουτισμὸν (Α. Π. 392/68 ΔΕΝ 24. 883).

Εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ διὰ διαταγμάτων μεταβολὴ τῶν ἐξαιρησίμων ἐορτῶν, ἃς ἔχει ρυθμίσει ὁ νόμος (Ν.Σ. 475/65 ΔΕΝ 21. 665).

Εἶναι νόμιμος ἡ παραίτησις τῶν καθαριστριῶν τῆς Ταχυδρομικῆς Ὑπηρεσίας ἀπὸ τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως αὐτῶν, δοθέντος ὅτι ἐπὶ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν δὲν ἰσχύουσιν αἱ σχετικαὶ διατάξεις, ὡς καὶ ἡ κατὰ τὰς Κυριακὰς ἀπασχόλησις των ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἡδὲ ἡμέρῳ κατὰ 75 % (Νομ. Συμβ. 1303/57 ΔΕΝ 14. 174. Βλ. καὶ Ν.Σ. 351/62 ΔΕΝ 18. 463). Πάντως κατὰ τὴν Σ.Ε. 746/57 (ΔΕΝ 13. 325) ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐργασίας, κατ' ἀκολουθίαν τῆς καθιερωμένης ἀργίας, εἶναι κατ' ἐξοχὴν θέμα δημοσίας τάξεως καὶ μόνον διὰ νόμου δύναται νὰ ρυθμισθῇ.

Ἡ Κυριακὴ (ἐβδομαδιαία) ἀνάπαυσις ἐφαρμόζεται εἰς τὰς βιομηχανίας, βιοτεχνίας καὶ ἐμπορικὰς ἐργασίας, μὴ εὐρίσκουσα ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἐπιχειρήσεων μεταφορᾶς προσώπων ἢ ἐμπορευμάτων, διὰ γῆς ἢ ὕδατος, διότι τόσον αἱ περὶ ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως διατάξεις τῆς διὰ τοῦ Ν. 2990/1922 κυρωθείσης διεθνοῦς συμβάσεως τῆς Γενεύης, ὅσον καὶ αἱ περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως διατάξεις τοῦ ἀπὸ 5/12.4.1914 Β.Δ. εἰς τὸν αὐτὸν ἀποβλέπουσι σκοπὸν, ἀπαρτίζουσαι ἐνιαχίον ὄλον. Κατ' ἀκολουθίαν αἱ ἄνω ἐπιχειρήσεις ὑπάγονται εἰς τὴν κατ' ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 8/14.3.30 Δ/τος (κωδικοποιήσαντος τὸ ἀνωτέρω Β.Δ.) ἐξαιρέσιν (Α.Π. Ὁλομ. 416/1958 ΔΕΝ 14. 506, Α.Π. 138/1956 Α' Τμ. ΔΕΝ 12. 229, Α.Π. 326/71 ΔΕΝ 27. 501. Ἀντίθετος ἡ 188/1957 ἀπόφ. τοῦ Β' Τμήματος, ΔΕΝ 13. 356). Ἐφ' ὅσον ἡ φύλαξις (ἀν. ἐτ.) δὲν ἀφορᾷ ἐργοστάσιον ἢ ἐργαστήριον, οὔτε δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἢ κρατικὴν βιομηχανίαν, εἶναι ἀπηγορευμένη ἡ ἐργασία κατὰ Κυριακὰς (Α.Π. 322/67 ΔΕΝ 23. 630).

Οὕτω δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν λεωφορείων (Πρωτ. Ἀθ. 8636/1956), ἐπὶ τῶν ὁδηγῶν τῶν ἀγοραίων αὐτοκινήτων ἢ τῶν ταξί (Πρωτ. Ἀθ. 12.982/1956 ΕΕΔ 15. 1191), ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν ὁδηγῶν αὐτοκινήτων (Πρωτ. Παρνασσίδος 29/61 ΔΕΝ 17. 873)⁽¹⁾, ἐπὶ ἐπιχειρήσεων μεταφορῶν διὰ φορτηγῶν αὐτοκινήτων (Α.Π. 115/62 ΔΕΝ 18.

1. Κατὰ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 7506/65 (ΔΕΝ 22. 172) οἱ οἰκιακοὶ ὁδηγοὶ ἐπιβατηγῶν αὐτοκινήτων δικαιούνται ἀναπαύσεως ἀνὰ 150ἡμέρας.

712). Οὗτε ἐπὶ Σταθμῶν Ἀνεφοδιασμοῦ Ἀερολιμένων (Πρωτ. ἸΑΘ. 24996/68 ΔΕΝ 25. 553).

Καὶ εἰς τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινότητας (καὶ ἐν γένει τὰ ΝΠΔΔ) ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως διατάξεις ὅταν πρόκειται περὶ μισθωτῶν συνδεομένων διὰ σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου (Α.Π. 70/1967 ΔΕΝ 23. 324, Α.Π. 600/66 ΔΕΝ 23. 58, Α.Π. 663/1962 ΔΕΝ 19. 89, Πρωτ. ἸΑΘ. 9.318/1966 ΔΕΝ 22. 695, Γνμδ. Νομ. Σ. 613/1962 ΔΕΝ 18. 813 καὶ 303/1958 ΔΕΝ 14. 328. Ἴδετε ἤδη Ὁλ. Α.Π. 296/67 (ΔΕΝ 23. 533). Οὕτω καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 96903/1965 ἔγγρ. Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 21. 799). Παλαιότερον ἢ Α.Π. 182/1956 (ΔΕΝ 12. 298) εἶχε κρίνει ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται ἡ κατὰ Κυριακὰς ἐργασία εἰς τοὺς Δήμους, διότι οὗτοι δὲν ἀσκοῦν βιομηχανικὴν, βιοτεχνικὴν ἢ ἐμπορικὴν ἐργασίαν. Ὁμοίως πρὸς ταύτην ἔκρινε διὰ τὸ ΙΚΑ ἢ Πρωτ. ἸΑΘ. 5887/1956 (ΕΕΔ. 15. 791).

Εἰς ἐπιχειρήσεις φ ω τ ι σ μ ο ῦ, κλπ. ἀναφερομένας εἰς τὰ ἄρθρα 8 καὶ 12 παράγρ. 1-2 τοῦ Π.Δ. τῆς 8.3.1930, οἱ μὴ ἀναπαυόμενοι κατὰ τὴν Κυριακὴν δικαιούνται ἀναπαύσεως τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, ἂν δὲ δὲν ἀναπαυθῶσι καὶ κατ' αὐτὴν δικαιούνται ἀναπαύσεως κατ' ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, ἦτοι ἀνὰ δύο ἐβδομάδας (Πρωτ. ἸΑΘ. 15989/64 ΔΕΝ 20. 836).

Ἡ ἀνάπαυσις πρέπει νὰ συμπίπτῃ εἰς ὥρας καθ' ἃς ὁ μισθωτὸς θὰ ἐξτελέει πράγματι ὑπηρεσίαν, ἐὰν δὲν ἐμεσολάβει ὡς πρὸς αὐτὸν ἡ ἐβδομαδιαία ἀνάπαυσις (Πρ/κου Πειρ. 192/62 ΔΕΝ 18. 239) μὴ ὑπολογιζομένων τῶν 16 ὥρῶν τῶν μεσολαβουσῶν μεταξύ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου (ἐπομένου) ὀκταώρου ἐργασίας (Πρωτ. ἸΑΘ. 15989/64 ΔΕΝ 20. 836).

§ 89.—Εἰδικαὶ ρυθμίσεις.

Διὰ τοὺς ἀτμηλάτους Σιδ/μους ἴδετε τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Β.Δ. 387/1962 (ΦΕΚ Α' 93/23.6.62, ΔΕΝ 18. 510). Διὰ τὴν ΔΕΗ τὴν Γνμδ. Νομ. Συμβ. Ὑπ. Ἐργ. 619/65 (ΔΕΝ 22. 337). Διὰ τὸ Β.Ν. τὴν Γνμδ. Νομ. Σ. 24/1966 (ΔΕΝ 22. 336). Διὰ τὸ ἰδιωτ. προσωπικὸν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν τὴν Γνμδ. Ν.Σ. 461/65 (ΔΕΝ 21. 661). Διὰ τὸ προσωπικὸν Κυλιξιῶν — Καφενείων τὴν Γνμδ. Ν.Σ. 476/65 (ΔΕΝ 21. 665). Διὰ τὰς καθεριστρίας τοῦ Δημοσίου τὴν Ὑ.Α. 414545/1953 (ΦΕΚ Β' 5/8.1.54 ΔΕΝ 10.61). Διὰ τὰς θαλαμηπόλους λουτρῶν καὶ ἄλλας κατηγορίας ἐργαζομένων προβλέπουσιν ἐβδομαδιαίαν ἀνάπαυσιν αἱ οἰκεῖται σ.σ.ε.

Ὡς πρὸς τὰ εἰδικὰ ἐφορτολόγια τῶν Μυλεργατῶν καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας των κατ' αὐτὰς ἴδετε Ν.Σ. 214/68 (ΔΕΝ 24. 636).

Αἱ διατάξεις τῶν Β.Δ. 2.7.1956 καὶ 582/1960 (περὶ λεωφορείων αὐτοκινήτων) αἱ σχετικαὶ μὲ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ προσωπικοῦ κεῖνται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Π.Δ. τῆς 8/14.3.1930. Κατ' αὐτὰς ὑφείλονται 13 ἐβδομαδιαῖαι ἀναπαύσεις διὰ πραγματικὴν περίοδον ἐργασίας 91

ἡμερῶν, διότι ἡ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς 90ῆς προθεσμίας δὲν ὑπολογίζεται, ἀλλ' ἀρχεται ἡ προθεσμία αὕτη ἀπὸ τῆς ἐπομένης (241 Α.Κ.). Αἱ ἡμέραι ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ δὲν ὑπολογίζονται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς περιόδου ἐργασίας τῶν 90 ἡμερῶν (Πρωτ. Ἀγρινίου 183/1965 ΔΕΝ 21. 709). Ἴδετε καὶ ἔγγρ. Ὑπ. Ἑργ. 84957/65 (ΔΕΝ 24. 766).

§ 90.—Ἰσχύουσα Νομοθεσία (Ἀπὸ 1.11.1966).

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘ. 748/5.9.1966

«Περὶ κωδικοποιήσεως, καταργήσεως, τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τῆς κειμένης νομοθεσίας περὶ ἐβδομαδικῆς καὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως καὶ ἡμερῶν ἀργίας».

(ΦΕΚ Α' 179/13.9.1966, ΔΕΝ 22. 758).

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1) Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 4 παρ. 3 τοῦ Ν. 4504/1966 (περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τῆς Ἑργατικῆς Νομοθεσίας καὶ περὶ ἐτέρων τινῶν διατάξεων).

2) Τὴν ὑπ' ἀριθ. 722/1966 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἑργασίας Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσασμεν καὶ διατάσσομεν:

Π ε δ ί ο ν ἐ φ α ρ μ ο γ ῆ ς

Ἄ ρ θ ρ ο ν 1. 1. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος ἐφαρμόζονται ὑπὸ τὰς ἐν αὐτῷ διακρίσεις καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν.

2. Κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 4 τοῦ παρόντος ὀριζομένης ἀργίας καὶ ὑπὸ τὰς ἐν τῷ παρόντι διακρίσεις ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἐν τῷ Κράτει ὀπαδοὺς παντὸς θρησκευματος πᾶσα βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ ἐργασία καὶ πᾶσα ἐπαγγελματικὴ ἐν γένει δραστηριότης⁽¹⁾.

3. Εἰς τοὺς μισθωτοὺς, ἀνεξαρτήτως φύλου, τοὺς παρέχοντας τὰς ὑπηρεσίας των πρὸς οἰονδήποτε ἐργοδότην, ἐπὶ σχέσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου, παρέχεται καθ' ἐβδομάδα συνεχῆς ἐλεύθερος χρόνος 24 ὥρων, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς 00.00' ὥρας τῆς Κυριακῆς μέχρι τῆς 24.00' τῆς ἰδίας ἡμέρας (ἐβδομαδικαία ἀνάπαυσις). Ἐπὶ μισθωτῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων ἢ ὑπηρεσιῶν

1. Τὸ Β.Δ. 748/66 ἰσχύει καὶ ἐπὶ θηρωρῶν πολυκατοικιῶν καὶ μεγάρων, οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ὁποίων ἔχουν δικαίωμα νὰ μὴ ἐπιτρέψουν τὴν ἀπασχόλησιν τῶν θηρωρῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς. Συμφωνία ὅπως μὴ ἐργάζεται μὲν ὁ θηρωρὸς, λαμβάνη ὅμως τὴν προσάξησην, ἐφαρμοσθεῖσα ἐπὶ ἔτος, δημιουργεῖ δικαιώματα (Ἐφ. Ἀθ. 3195/70 ΔΕΝ 27. 82).

λειτουργουσῶν καθ' ὅλον τὸ 24ωρον διὰ συστήματος τριῶν ομάδων ἐργασίας ὁ χρόνος αὐτός δύναται ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τῆς 06.00' ὥρας τῆς Κυριακῆς, λήγων τὴν 06.00' ὥραν τῆς Δευτέρας.

Ἐξαιρέσεις.

Ἄρθρον 2. 1. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος ὑπὸ τὰς ἐν αὐτῷ διακρίσεις δὲν ἐφαρμόζονται:

α) Ἐπὶ γεωργικῶν, κτηνοτροφικῶν, θηρευτικῶν καὶ ἀλειυτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἐργασιῶν ἐν γένει, πλήν τῶν μισθωτῶν τῶν κατὰ κυρίαν ἀπασχόλησιν παρεχόντων τὴν ἐργασίαν των εἰς ἐργοστάσια, ἐργαστήρια, γραφεῖα ἢ καταστήματα τούτων.

β) Ἐπὶ ἐπιχειρήσεων ἢ ἐκμεταλλεύσεων, ἐν αἷς ἀπασχολοῦνται μόνον μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐργοδότη καὶ ἐφ' ὅσον ἢ ἐν αὐταῖς ἐργασία δὲν γίνεται δημοσίᾳ, ἀπαγορευομένης πάσης συναλλαγῆς πρὸς ἀγοραστὰς ἢ καταναλωτὰς εἰδῶν παραγωγῆς ἢ ἐμπορίας των.

γ) Ἐπὶ ἐργατῶν θαλάσσης.

δ) Ἐπὶ οἰκιακῶν μισθωτῶν ἐν γένει.

ε) Ἐπὶ ἐργασιῶν ἐκτελουμένων αὐτοπροσώπως παρ' ἐνοίκων οἰκιῶν καὶ τῶν κυρίων τῶν πάσης φύσεως ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύσεων, ἐφ' ὅσον αὐταὶ δὲν γίνονται δημοσίᾳ.

στ) Ἐπὶ σπουδαστῶν Τεχνικῶν Σχολῶν ἐν γένει διὰ τὴν πρακτικὴν αὐτῶν ἐξάσκησιν εἰς χώρους καθοριζομένους ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Σχολῆς.

2. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος δὲν θεωροῦνται ὡς γεωργικαὶ ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις τὰ λατομεῖα καὶ ὄρυχεῖα.

3. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος ὡς μέλη οἰκογενείας θεωροῦνται οἱ σύζυγοι, οἱ γονεῖς, τὰ τέκνα καὶ οἱ ἀνήλικοι ἀδελφοί, ἐφ' ὅσον συνοικοῦν μετὰ τοῦ ἐργοδότη.

4. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐργασίας, ἐκδιδομένων μετὰ γνώμην τοῦ Τμήματος Διακανονισμοῦ Ὁρῶν Ἐργασίας τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ δημοσιευομένων εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νὰ ἐπεκτείνηται ἢ κατὰ Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας ἀνάπαυσις καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς παρ. 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου, πλήν τῆς ὑπὸ στοιχ. γ' τοιαύτης, μετὰ ἢ ἄνευ ὄρων ἢ μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων κατὰ περίπτωσιν προσαρμογῶν.

Ἀπαγόρευσις ἀπασχολήσεως.

Ἄρθρον 3. 1. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀργίας ἀπαγορεύεται ἢ καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἀπασχόλησις τοῦ μισθωτοῦ.

2. Ἐφ' ὅσον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος δὲν ἐπιτρέπεται ἢ ἀπασχόλησις τῶν μισθωτῶν κατὰ Κυριακὰς καὶ ἡμέρας ἀργίας αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ ἐκμεταλλεύσεις δὲν δύναται νὰ λειτουργήσουν, παραμένουσαι κλεισταί.

3. Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται τὸ ἄνοιγμα τῶν κρεοπωλείων, πτηναυγοπωλείων, ἰχθυοπωλείων καὶ λαχανοπωροπωλείων, ἄνευ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ, κατὰ πᾶσαν ὥραν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἡμερῶν ἀργίας διὰ τὸν ἀνεφοδιασμόν των εἰς ἀντίστοιχα εἶδη.

4. Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς καταστήματα ἢ πρατήρια μένοντα ὅποσδήποτε ἀνοικτά, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Δ/τος, ὡς ἐπίσης καὶ ὑπὸ πλανοδίων πωλητῶν, μετὰ ἢ ἄνευ μεταφορικῶν μέσων, πώλησις εἰδῶν, πωλουμένων κυρίως εἰς καταστήματα ἢ πρατήρια ἕτινα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μένουσι κλειστά.

Ἡ μέραι ἀργίας.

Ἄρθρον 4. 1. Καθορίζονται ὡς ἡμέραι ὑποχρεωτικῆς ἀργίας αἱ κάτωθι:

- α) Ἡ 25ῃ Μαρτίου.
- β) Ἡ Δευτέρα τοῦ Πάσχα.
- γ) Ἡ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, καὶ
- δ) Ἡ ἑορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

2. Καθορίζονται ὡς ἡμέραι προαιρετικῆς ἀργίας, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἐργοδότη, αἱ κάτωθι:

- α) Ἡ 1ῃ Μαΐου καὶ
- β) Ἡ 28ῃ Ὀκτωβρίου.

Ἡ ἀπασχολήσις τῶν μισθωτῶν τῶν καταστημάτων ὡς καὶ ἡ λειτουργία τούτων ἀπαγορεύεται μέχρι τῆς 13.00' ὥρας τῆς Μ. Παρασκευῆς.

3. Προκειμένου περὶ μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ὡς ἡμέραι ἀργίας ὀρίζονται καὶ αἱ ἐκάστοτε ἰσχύουσαι τοιαῦται διὰ τοὺς τακτικούς ὑπαλλήλους τούτων.

4. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἐκδιδόμενων μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ δημοσιευομένων εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νὰ ὀρίζονται καὶ ἕτεραι ἑορταί, μέχρι πέντε κατ' ἔτος, ὡς ἡμέραι ὑποχρεωτικῆς ἢ προαιρετικῆς ἀργίας, γενικῶς ἢ τοπικῶς ἢ κατὰ κατηγορίας μισθωτῶν καὶ ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἐργασιῶν ἐν γένει καὶ μερικῶς ἢ ὀλοκληρωτικῶς.

Πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοιαύτης ἀποφάσεως ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας, προκειμένου περὶ ἀργιῶν τοπικῆς ἐκτάσεως μέχρι περιφέρειας Νομοῦ, ὑποχρεοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου καὶ τῶν ἀρμοδίων ἐργοδοτικῶν καὶ ἐργατικῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται τοιαῦται.

Ἐὰν ἐντὸς 20ῆμερου ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τῆς σχετικῆς προσκλήσεως δὲν γνωμοδοτήσουν αἱ ὀργανώσεις τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἐκδίδονται καὶ ἄνευ αὐτῶν.

5. Κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν δύναται νὰ καταργῶνται ἢ ἀλλάσσουν αἱ πέραν τῶν ἐν παρ. 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος ἀρθροῦ ἡμέραι ἀργίας.

6. Καθορισμένοι μέχρι τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ παρόντος πλείονες ἡμέραι ἀργίας, διὰ Β. Δ/των, ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, συλλογικῶν συμβάσεων

ἐργασίας, ὀργανισμῶν προσωπικοῦ ἢ ἐσωτερικῶν κανονισμῶν ἐργασίας δὲν θίγονται ὑπὸ τοῦ παρόντος.

Δύνανται ὅμως κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ παρόντος θεσπιζομένην διαδικασίαν νὰ περιορίζωνται εἰς πέντε.

7. Ἡ ἀργία ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς 00.00' ὥρας μέχρι τῆς 24.00' ὥρας τῆς ἰδίας ἡμέρας.

Ἐπὶ μισθωτῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων ἢ ὑπηρεσιῶν λειτουργουσῶν καθ' ὄλον τὸ 24ωρον διὰ συστήματος τριῶν ὁμάδων ἐργασίας ὁ χρόνος οὗτος δύναται ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τῆς 06.00' ὥρας τῆς ἡμέρας τῆς ἀργίας λήγων τὴν 06.00' ὥραν τῆς ἐπομένης ἡμέρας.

Ἐξαιρέσεις τινὲς δι' ὠρισμένους ἀργίας.

Ἄρθρον 5. 1. Δὲν ἰσχύει ἡ ἀργία κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν παρ. 4, 5 καὶ 6 τοῦ προηγουμένου ἀρθρου προβλεπομένας ἑορτάς, ὡσάκις αὗται συμπίπτουν μετ' ἡμέραν Σάββατον ἢ Δευτέραν προκειμένου εἰδικῶς περὶ παντοπωλείων, κρεοπωλείων, ἰχθυοπωλείων, λαχανοπωροπωλείων, πτηναυγοπωλείων, κουρείων καὶ κομμωτηρίων.

2. Τῆς διατάξεως τῆς προηγουμένης παραγράφου ἐξαιροῦνται, ὀρίζομεναι, τυχόν, ὡς ἡμέραι ἀργίας, ἡ πρώτη τοῦ ἔτους, ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πολιοῦχου ἐκάστης πόλεως.

3. Δὲν ἰσχύει ἡ ἀργία τῆς Δευτέρας τοῦ Πάσχα ἀπὸ τῆς 10.00' μέχρι τῆς 14.00' ὥρας διὰ τὰ Κουρεῖα καὶ Κομμωτήρια, τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀπὸ 06.00' μέχρι τῆς 12.00' ὥρας διὰ τὰ ἰχθυοπωλεῖα καὶ ἡ ἡμιαργία τῆς Μ. Παρασκευῆς διὰ τὰ κηροπλαστεῖα καὶ ἀροτοποιεῖα.

Ἐξαιρέσεις τινὲς δι' ὠρισμένους Κυριακὰς.

Ἄρθρον 6. 1. Κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ ἔτους ἐπιτρέπεται ἡ παροχὴ ἐργασίας παρὰ τῶν μισθωτῶν καὶ ἡ λειτουργία τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων, ὑπηρεσιῶν καὶ ἐργασιῶν ἐν γένει, ἐφ' ὅσον αὕτη συμπίπτῃ πρὸς τὴν 31ην Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους.

2. Κατ' ἐξαιρέσιν ἐπίσης ἐπιτρέπεται ἡ λειτουργία τῶν παντὸς εἶδους καταστημάτων καὶ κατὰ τὸ κεκανονισμένον ὠράριον λειτουργίας τούτων, κατὰ τὴν Κυριακὴν τὴν συμπίπτουσαν εἰς τὸ μεταξὺ τῆς 21ης μέχρι καὶ τῆς 24ης Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους διάστημα. Εἰδικώτερον δὲ προκειμένου περὶ τῶν ἰχθυοπωλείων καὶ κατὰ τὴν συμπίπτουσαν πρὸς Κυριακὴν παραμονὴν τῆς 25 Μαρτίου.

Ἐξαιρέσεις ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν Κυριακῆν καὶ ἡμέρας ἀργίας ἀναπαύσεως.

Ἄρθρον 7. 1. Αἱ διατάξεις περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀναπαύσεως καθ' ἡμέ-

ραν Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας, δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ μισθωτῶν ἀπασχολουμένων εἰς ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις, ὑπηρεσίας καὶ ἐργασίας ἐν γένει:

α) Μεταφορᾶς προσώπων ἢ πραγμάτων παντὸς εἴδους, ὡς καὶ τῶν μετ' αὐτῶν συνδεομένων ἐργασιῶν ἀποστολῆς, πρακτορεύσεως, φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως.

β) Ἐπισκευῆς καὶ συντηρήσεως μεταφορικῶν μέσων ὡς καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν τμημάτων βιομηχανιῶν κατασκευῆς μεταφορικῶν μέσων ξηρᾶς, θαλάσσης ἢ ἀέρος, συνεργειῶν συγκολλήσεως ἐλαστικῶν (βουλκανιζατέρ), πρατηρίων διανομῆς πετρελαιοειδῶν καὶ ἐλαίων δι' αὐτοκίνητα καὶ χώρων σταθμεύσεως αὐτοκινήτων (γκαράζ) ἐξαίρεσει τῶν ἐργασιῶν πλυσίματος καὶ γρασσαρίσματος.

γ) Παραγωγῆς, μετασχηματισμοῦ καὶ διανομῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ὕδατος, φωταερίου, ἀτμοῦ ἢ ἀτομικῆς ἐνεργείας.

δ) Τηλεπικοινωνιῶν, ραδιοφωνίας, τηλεοράσεως καὶ λήψεως κινηματογραφικῶν ταινιῶν.

ε) Δημοσίων καὶ Ψυχαγωγικῶν θεαμάτων καὶ κέντρων διασκεδάσεως, δημοσίων παιγνίων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν συνδεομένων ἐργασιῶν, πρακτορείων λαχείων, πρακτορείων ἐφημερίδων, παντὸς εἴδους ἐκθέσεων, μουσείων ὡς καὶ ἐπὶ συναυλιῶν, ἀθλητικῶν ἀγώνων, ἵπποδρομιῶν, ἀθλητικῶν σωματείων, γραφείων ταξιδίων καὶ Λεσχῶν παντὸς εἴδους.

στ) Ἐστιατορίων, ζαχαροπλαστείων, μπάρ, καφενειῶν, γαλακτοπωλείων, κυλικείων καὶ συναρῶν καταστημάτων.

ζ) Ἀνοπωλείων.

η) Λουτρῶν.

θ) Ξενοδοχείων.

ι) Ἰατρείων, κλινικῶν, νοσοκομείων καὶ ὑγειονομικῶν ἰδρυμάτων ἐν γένει, ὡς καὶ ἰατρῶν καὶ ὑγειονομικῶν ἐν γένει ὑπαλλήλων.

ια) Γραφείων Κηδειῶν, νεκροταφείων καὶ νεκροτομείων.

ιβ) Περιπτέρων καὶ τῶν τούτοις ἐξομοιουμένων καταστημάτων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 1424/49 καὶ Ν. 2805/1954, πεταλωτηρίων, φωτογραφείων καὶ στίλβωτηρίων.

ιγ) Ἀμιγῶν καταστημάτων λιανικῆς πωλήσεως ξηρῶν καρπῶν.

ιδ) Μὴ ἡμερησίων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.

2. Αἱ διατάξεις περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀναπαύσεως καθ' ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ μισθωτῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὰς ἀκολούθους ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις, ἢ ὑπηρεσίας καὶ ἐργασίας ἐν γένει ἐφ' ὅσον αὐταὶ λειτουργοῦν κατὰ τὰ κύρια αὐτῶν τμήματα καθ' ὅλον τὸ 24ωρον διὰ τριῶν ομάδων ἐργασίας.

α) οἰνοπνευματοποιίας, πυρηνελαιουργίας, ὑδρογόνωσης ἐλαίου, ἐφ' ὅσον ἡ ὑδρογόνωσις ἐνεργεῖται διὰ πυροχημικῶν μεθόδων,

β) διθειούχου ἄνθρακος, διυλιστηρίων πετρελαίου καὶ παρασκευῆς ὀρυκτελαίου ἐκ βαρέων πετρελαίων,

- γ) παραγωγῆς τσιμέντων,
- δ) παρασκευῆς γλυκερίνης καὶ λιπαρῶν ὀξέων,
- ε) ζυμαρικῶν, ἐφ' ὅσον λειτουργοῦν δι' αὐτοτελῶν μηχανολογικῶν συγκροτημάτων συγχρόνου παραγωγῆς καὶ προξηράνσεως,
- στ) ζυθοποιίας, βυνοποιίας, παγοποιίας, ψυγείων καὶ ζύμης,
- ζ) παραγωγῆς ναφθαλίνης,
- η) παστερίωσης γάλακτος καὶ παρασκευῆς ἐκ τούτου προϊόντων,
- θ) ἀσβεστοκαμίνων,
- ι) παραγωγῆς χλωρίου δι' ἠλεκτρολύσεως καὶ ὑποχλωριώδους ἀσβεστοῦ,
- ια) παραγωγῆς ὀξυγόνου,
- ιβ) παραγωγῆς ὕαλου,
- ιγ) ξηραντηρίων τεχνητῆς ξηράνσεως ξύλου,
- ιδ) παρασκευῆς ὀστεοκόλλας καὶ δερματοκόλλας ἐξ ὀστῶν καὶ ὑπολειμμάτων δερμάτων,
- ιε) παρασκευῆς φυτικῆς ἀνθρακός,
- ιστ) παραγωγῆς ὀξέων καὶ χημικῶν λιπασμάτων,
- ιζ) χαρτοποιίας, ἐφ' ὅσον ἡ ξήρανσις τοῦ χάρτου γίνεται εἰς τύμπανα θερμαινόμενα δι' ἀτμοῦ.

3. Αἱ διατάξεις περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀναπαύσεως καθ' ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ μισθωτῶν ἀπασχολουμένων εἰς τμήματα ἢ ἐργασίας τῶν ἀκολουθῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων, ὑπηρεσιῶν καὶ ἐργασιῶν ἐν γένει ἐφ' ὅσον λειτουργοῦν καθ' ὅλον τὸ 24ωρον κατὰ τὰ κύρια αὐτῶν τμήματα διὰ τριῶν ομάδων ἐργασίας:

α) κλιβάνων συνεχοῦς λειτουργίας καὶ πυρᾶς χαλυβουργικῶν ἐργοστασίων καὶ μεταλλουργείων ὡς καὶ τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν λειτουργίαν τούτων συναφῶν ἐργασιῶν,

β) τμημάτων παραγωγῆς βισκόζης καὶ κλωστοποιήσεως ταύτης μετὰ τῶν συναφῶν συγκροτημάτων τῶν ἐργοστασίων τεχνητῆς μετάξης,

γ) ἐργασίας ἐψήσεως, ξηράνσεως καὶ ἐκκαμινεύσεως κεραμουρικῶν προϊόντων,

δ) ἐργασίας ξηράνσεως ὑποπροϊόντων ἐπεξεργασμένων ὀστῶν καὶ δερμάτων.

ε) τμημάτων παρασκευῆς κόλλας καὶ φίλτρων, ἀλέσεως πρώτης ὕλης, κυρίως χαρτοποιητικῶν μηχανῶν, ρολοκοπτικῶν μηχανῶν καὶ μηχανῶν λειάνσεως (καλανδρῶν) ἐργοστασίων χαρτοποιίας ὡς καὶ τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν λειτουργίαν τούτων συναφῶν ἐργασιῶν,

στ) τμημάτων θερμοπλαστικῶν μηχανῶν παραγωγῆς συνθετικῶν ἰνῶν καὶ φύλλων ἐκ πολυστερίνης εἰς ἐργοστάσια συνθετικῶν ἰνῶν καὶ πλαστικῶν,

ζ) συνεργείων, ἐργοστασίων ἐκρηκτικῶν ὕλων, ξηραντηρίων πυρίτιδος καὶ ἐγκιβωτισμοῦ καὶ συσκευασίας μαύρης πυρίτιδος,

η) κλιβάνων συνεχοῦς λειτουργίας ἢ ἐργασίας ἐπισκευῶν καὶ συντηρή-

σεως μηχανολογικῶν συγκροτημάτων παραγωγῆς πολεμικοῦ ὄλικου ἐργοστασίων καλυκοποιίας καὶ κατασκευῆς πολεμικοῦ ὄλικου,

θ) ἐργασίας μηχανικῆς παρασκευῆς καὶ ἐμπλουτισμοῦ μεταλλευμάτων,

ι) ἐργασίας ἐπιθεωρήσεως, ἐλέγχου, συντηρήσεως, ἐπισκευῆς καὶ κατασκευῆς τῶν ἐγκαταστάσεων (ὕπογειων, ἐπιφανειακῶν καὶ ἐναερίων) τῶν μεταλλείων.

4. Αἱ διατάξεις περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀναπαύσεως καθ' ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ μισθωτῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὰς κάτωθι ἐργασίας, ἀνεξαρτήτως τοῦ εἴδους καὶ τῆς μορφῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐκμεταλλεύσεως, ὑπηρεσίας ἐν γένει, ἧς τυγχάνουν μισθωτοί:

α) φυλάξεως,

β) ἐργασίας παρεχομένης ἐν ὑπαίθρῳ,

γ) παραγωγῆς ἐνεργείας, κινητηρίου δυνάμεως καὶ θερμάνσεως,

δ) ἐργασίας πωλήσεως ἄρτου καὶ ἐψήσεως φαγητῶν μέχρι τῆς 14.00' ὥρας ὡς καὶ προπαρασκευῆς τῆς παραγωγῆς τῆς ἐπομένης ἡμέρας ἐπὶ 3ωρον ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου ἐντὸς τοῦ ἀπὸ 19.00' μέχρι καὶ 23.00' ὥρας διαστήματος τῆς Κυριακῆς, ἀναλόγως τῶν κατὰ τόπους κλιματολογικῶν συνθηκῶν.

5. Ὡς πρὸς τὰ Φαρμακεία ἰσχύουν καὶ κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀργίας αἱ ἐκάστοτε διατάξεις περὶ διημερεύσεως καὶ διανυκτερεύσεως τούτων.

6. Δι' ἀποφάσεων τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐργασίας ἐκδιδόμενον μετὰ γνώμοδότησιν τοῦ Τμήματος Διακανονισμοῦ Ὁρῶν Ἐργασίας τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, λαμβανομένην μετὰ γνώμην τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, δύναται νὰ ἐπεκτείνηται ἢ καθ' ἡμέραν Κυριακὴν ἢ καθ' ἡμέρας ἀργίας ἀνάπαυσις ἢ νὰ περιορίζωνται αἱ ὥραι λειτουργίας εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν προηγουμένων παραγράφων ἢ νὰ ὀρίζηται ἐκ περιτροπῆς ἀργία κατὰ τὰς Κυριακὰς, κατὰ Δήμους, Κοινότητες ἢ Περιφερείας, γενικῶς ἢ κατὰ κατηγορίας ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων, ὑπηρεσιῶν ἢ ἐργασιῶν, εἰς ἃς κατὰ τὰς προηγουμένας παραγράφους ἐπιτρέπεται ἢ ἐργασία κατὰ τὰς Κυριακὰς, τῆς σχετικῆς σειρᾶς τούτων ὀριζομένης ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας ἢ τέλος νὰ ἐξαιρῶνται τῆς καθ' ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας ἀναπαύσεως ἕτεροι ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις, ὑπηρεσίαι ἢ ἐργασίαι ἐν γένει ἢ ἕτεροι κατηγορίαι μισθωτῶν.

Αἱ ἐν λόγῳ ἀποφάσεις δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Προκειμένου περὶ ἐστιατορίων, ζαχαροπλαστείων, καφετειῶν, γαλακτοπωλείων, ἀναψυκτηρίων καὶ λοιπῶν συναφῶν κέντρων δύναται δι' ἀποφάσεων τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου νὰ ἐξαιρῶνται τῆς ἐκ περιτροπῆς Κυριακῆς ἀργίας τὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταστημάτων, ὀνομαστί ἐν αὐταῖς ἐκάστοτε ἀναφερόμενα, λειτουργοῦντα ὡς ἐξοχικά.

7. Αἱ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀποφάσεις ἐκδίδονται καὶ ἄνευ γνωμοδοτήσεως τῶν ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, ἐὰν παρέλθῃ 20 ἡμέρον ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς σχετικῆς προσκλήσεως.

8. Αἱ κείμεναι περὶ ἐκ περιτροπῆς Κυριακῆς ἀργίας ἐνίων καταστημάτων διατάξεις δὲν θίγονται ὑπὸ τοῦ παρόντος, δύνανται ὅμως νὰ τροποποιηθοῦν ἢ καταργηθοῦν κατὰ τὰ ἀνωτέρω.

Μερικὸν ἀνοίγμα ἐνίων καταστημάτων.

Ἄρθρον 8. 1. Εἰς Δήμους καὶ Κοινότητας μέχρι 3.000 κατοίκων, ἐξαιρέσει τῶν τοιούτων τῶν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1961 πολεοδομικῶν συγκροτημάτων τῶν πόλεων Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν, Ἡρακλείου, Βόλου, Χανίων, Καλαμάτας, Κατερίνης, Χίου, Ἀγρινίου, Αἰγίου καὶ Ἐρμούπολεως, ὡς καὶ τῶν εἰς αὐτὰς ἔχουν ἐπεκταθῆ μέχρι σήμερον αἱ διατάξεις περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως, ἐπιτρέπεται ἡ λειτουργία τῶν καταστημάτων κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἡμέρας ἀργίας ἄνευ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ ἀπὸ τῆς 09.30' μέχρι 13.00' ὥρας.

Εἰδικῶς τῶν κρεοπωλείων, ἰχθυοπωλείων καὶ λαχανοπωροπωλείων, ἡ λειτουργία ἐπιτρέπεται ἀπὸ τῆς 07.00' μέχρι τῆς 13.00' ὥρας τῶν Κυριακῶν καὶ ἡμερῶν ἀργίας εἰς Δήμους καὶ Κοινότητας μέχρι 10.000 κατοίκων.

Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 ἔχουν καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐφαρμογὴν, τοῦ ἀνοίγματος τῶν ἐν τούτοις καφενείων, ἐπιτρεπομένου ἀπὸ τῆς 09.00' ὥρας τῆς Κυριακῆς ἢ ἡμέρας ἀργίας.

2. Δι' ἀποφάσεων τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου, ἐκδιδομένων τῇ αἰτήσει τῶν ἀρμοδίων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργοδοτῶν δύνανται νὰ ἀπαγορευθῆ ἡ λειτουργία τοῦ συνόλου ἢ κατηγοριῶν τινῶν καταστημάτων κατὰ τὰς ὡς ἄνω ὥρας.

3. Ἐπιτρέπεται ἐπίσης ἡ λειτουργία κατὰ τὰς Κυριακὰς (πλὴν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα) καὶ κατὰ τὰς ὥρας 08.00' ἕως 13.00' ἄνευ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ, καταστημάτων πωλήσεως παντὸς εἴδους παλαιῶν ἀντικειμένων ἢ ἐλαττωματικῶν τοιούτων προσφάτου κατασκευῆς, ἐφ' ὅσον τὰ καταστήματα ταῦτα εὐρίσκονται εἰς τόπους ἐν οἷς κατ' ἔθιμον τελοῦνται ἀγοραπωλησίαι τοιούτων εἰδῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς.

Ἐτεραι ἐξαιρέσεις ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν Κυριακῆν καὶ ἡμέρας ἀργίας ἀναπαύσεως.

Ἄρθρον 9. 1. Αἱ διατάξεις περὶ ἀναπαύσεως καθ' ἡμέραν Κυριακῆν καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀργίας δύνανται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας νὰ μὴ ἐφαρμόζωνται εἰς ὀριζόμενας δι' αὐτῶν ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις, ὑπηρεσίας ἢ ἐργασίας ἐν γένει ἢ εἰς κατηγορίας τούτων, ὡσάκις, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, παρουσιάζουν ἐξαιρετικὴν σώρευσιν ἐργασίας.

Δι' ὁμοίων ἀποφάσεων δύνανται νὰ ἐξαιρῶνται τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀνα-

παύσεως καθ' ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἡμέρας ἀργίας μισθωτοὶ τοῦ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 ἢ τὴν παρ. 3 τοῦ παρόντος ἀρθροῦ¹⁾.

2. Εἰς ὅλας ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, ὡς ἀφίξεως περιηγητῶν ἢ ἐκδρομῶν, τελέσεως τοπικῶν ἐορτῶν, ὀργανωμένων καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων (φρεστιβὰλ) ἢ συνδρομῆς ἐτέρων λόγων κοινωνικῆς ἀνάγκης, δύναται ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας διὰ τὴν περιφέρειαν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης καὶ οἱ ἀρμόδιοι Νομάρχαι διὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν περιφέρειάς, νὰ ἐπιτρέπουν δι' ἀποφάσεων των, τὸ ἀνοιγμα, μετὰ ἢ ἄνευ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ, δι' ὀρισμένης ὥρας κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἡμέρας ἀργίας, κατηγοριῶν τινῶν καταστημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν κρίσιν των, τυγχάνουν ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὡς ἄνω ἀναγκῶν.

Δι' ὁμοίων ἀποφάσεων δύναται νὰ ἐπιτρέπηται πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν περιηγητῶν ἢ λειτουργία ἀμιγῶν καταστημάτων πωλήσεως εἰδῶν ἐλληνικῆς τέχνης ἢ ἐτέρων καταστημάτων, ἐκ τῶν κατὰ τὰς κειμένας ἐκάστοτε διατάξεις χαρακτηριζομένων ὡς «τουριστικῶν», κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἡμέρας ἀργίας μετὰ ἢ ἄνευ ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ.

3. Κατόπιν ἀδείας τῆς ἀρμοδίας Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, δύναται ἡ ἐπιτραπῆ ἢ λειτουργία τῶν ἀκολουθῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων, ὑπηρεσιῶν καὶ ἐργασιῶν ἐν γένει ὡς καὶ ἡ ἀπασχόλησις τοῦ προσωπικοῦ τούτων κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἡμέρας ἀργίας:

α) παραλαβῆς καὶ διανομῆς ξένου τύπου,

β) τμημάτων ἀλλαγῆς ξένων νομισμάτων τῶν Τραπεζῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν περιηγητῶν,

γ) τῶν λειτουργουσῶν ἐποχικῶς κατ' ἔτος ἢ χρησιμοποιοουσῶν ὕλας, ὑποκειμένας εἰς ταχεῖαν φθοράν,

δ) εἰς ἐργασίας καθαρισμοῦ, συντηρήσεως καὶ ἐπισκευῶν ἐγκαταστάσεων, ἐφ' ὅσον ἐκ τούτων ἐξαρτᾶται ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐκμεταλλεύσεως ἢ ὑπηρεσίας καὶ δὲν δύναται αὐταὶ νὰ γίνονται κατ' ἐργασίμον ἡμέραν, ἄνευ προκλήσεως οὐσιώδους ἀνωμαλίας εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, ἐκμετάλλευσιν ἢ ὑπηρεσίαν ἢ ἄνευ κινδύνου τῆς ζωῆς ἢ ὑγείας τῶν μισθωτῶν,

ε) εἰς περιπτώσεις ἐπείγουσης ἐργασίας, μὴ δυναμένης νὰ ἀναβληθῆ, ἄνευ κινδύνου καταστροφῆς τῶν προϊόντων ἢ βλάβης τῶν ἐγκαταστάσεων

1. Ὡς πρὸς τοὺς μισθωτοὺς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου εἰδήσεων ἴδετε τὴν Γ.Α. 19882/67 (ΦΕΚ Β' 182/18.3.1967, ΔΕΝ 23. 492). Διὰ τὴν Ε.Ε.Γ. βλ. Γ.Α. 19883/67 (ΦΕΚ Β' 182/18.3.67, ΔΕΝ 23. 493). Διὰ τὸ «Καζινὸν» βλ. Γ.Α. 36717/67 (ΦΕΚ Β' 339/25.5.67, ΔΕΝ 23. 623). Διὰ τὰ εἶδη Λατικῆς Τέχνης βλ. Γ.Α. 146701/67 (ΦΕΚ Β' 31/68, ΔΕΝ 24. 120). Διὰ τὴν ΕΒΑ ἴδετε Γ.Α. 118651/66 (ΦΕΚ Β' 38/19.1.67, ΔΕΝ 23. 222), Γ.Α. 2751/68 (ΦΕΚ Β' 51/31.1.68, ΔΕΝ 24. 171), Γ.Α. 38561/68 (ΦΕΚ Β' 203/24.4.68, ΔΕΝ 24. 444) καὶ Γ.Α. 30187/68 (ΦΕΚ Β' 153/23.3.68, ΔΕΝ 24. 348).

ἢ τῶν ὑλικῶν ἐξ ἧς παρακωλύεται ἡ κανονικὴ λειτουργία ἐπιχειρήσεως, ἐκμεταλλεύσεως ἢ ὑπηρεσίας.

Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἐὰν εἶναι ἀδύνατον νὰ ζητηθῇ ἡ ἄδεια πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, ἐπιβάλλεται ἡ ἀναγγελία τῆς ἐργασίας εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν, εὐθὺς μετὰ τὴν ἑνάρξιν τῆς ἐργασίας,

στ) εἰς περιπτώσεις ἀπογραφῆς ἐμπορευμάτων ἢ διακοσμήσεως προθηκῶν,

ζ) εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ παρόντος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀπαραίτητον προσωπικὸν τῶν Γραφείων ἐν γένει τῶν ἐν αὐταῖς ἀναφερομένων ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων, ὑπηρεσιῶν ἢ ἐργασιῶν.

Εἰς τὰς ὑπὸ στοιχεῖα α' καὶ γ' περιπτώσεις ἡ ἄδεια δύνανται νὰ ἀφορᾷ εἰς ὁλόκληρον τὸ προσωπικόν.

Εἰς τὰς ὑπὸ στοιχεῖον ε' περιπτώσεις δύνανται νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐργασία καὶ κατὰ τὰς ἀναπληρωματικὰς ἡμέρας ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, ταύτης ἐξασφαλιζομένης κατ' ἄλλην ἐργάσιμον ἡμέραν.

4. Εἰς ἅς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀπασχόλησιν μισθωτῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς ἢ ἡμέρας ἀργίας ἄδεια τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ ὑποβάλλῃ δι' ἐκάστην Κυριακὴν ἢ ἡμέραν ἀργίας μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως πῖνακα, εἰς διπλοῦν, ἐμφαίνοντα τὰ ὀνοματεπώνυμα τῶν ἀπασχοληθησομένων μισθωτῶν, τὰς ὥρας ἀπασχολήσεως ἐκάστου τούτων ὡς καὶ τὴν ἡμέραν χορηγήσεως τῆς ἀναπληρωματικῆς ἀναπαύσεως, προκειμένου περὶ ἀπασχολήσεως κατὰ Κυριακὴν. Ὁ εἰς τῶν πινάκων ἐπιστρέφεται τεθεωρημένος μετὰ τῆς ἀδείας εἰς τὸν αἰτήσαντα ἐργοδότην.

5. Ἡ αὐτὴ ὑποχρέωσις ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τοὺς ἐργοδότες τοὺς δυνάμενους κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 παρ. 2 καὶ τῶν παρ. 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου ν' ἀπασχολήσουν κατὰ Κυριακὴν ἢ ἡμέρας ἀργίας μισθωτοὺς.

Ἄρθρον 10. 1. Μισθωτοὶ ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἀπασχολούμενοι κατὰ Κυριακὴν, ἐξαίρεσις τῆς περιπτώσεως τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ παρόντος ἄνω τῶν πέντε ὥρων, δικαιούνται, ἀνεξαρτήτως τοῦ κύρους τῆς συμφωνίας περὶ τῆς ἀπασχολήσεως ταύτης καὶ τῶν ἄλλων ἐνδεχομένων συνεπειῶν, ἀναπληρωματικῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως διαρκείας 24 συνεχῶν ὥρων κατ' ἄλλην ἐργάσιμον ἡμέραν τῆς ἀρξαμένης τὴν Κυριακὴν ἐβδομάδος, ἀρχομένων ἀπὸ τῆς ὥρας λήξεως τῆς ἐργασίας⁽¹⁾.

Εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς παραγρ. 3 στοιχ. δ' τοῦ ἄρθρου 9 ἡ ἀναπληρωματικὴ ἀνάπαυσις περιορίζεται εἰς τόσας ἐργασίμους ὥρας ὅσαι αἱ ὥραι ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ καθ' ἡμέραν Κυριακὴν.

Ἐπολογίζεται ὡς πλήρης ἐργάσιμος πᾶσα ἀρξαμένη ὥρα ἐργασίας μετὰ πάροδον 15λέπτου.

2. Ἡ ἡμέρα τῆς ἀναπληρωματικῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως καθορι-

1. Οὐχὶ ὅμως καὶ ἀμοιβῆς (Ἐφ. Ἀθ. 710/70 ΔΕΝ 27. 129).

ζεται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, ἀναγραφομένη εἰς τοὺς πίνακας ὥρων ἔργασίας καὶ ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως. Τὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν πινάκων ὥρων ἔργασίας διὰ στήλης ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, τῆς διαρκείας ἰσχύος, θεωρήσεως καὶ ἀναρτήσεως τούτων ὡς καὶ πᾶσα ἀναγκαῖα λεπτομέρεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παρούσης παραγράφου ὁρίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑργασίας.

3. Εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ἢ κατὰ Κυριακὴν ἔργασία, ἢ κατανομή τῆς 24ώρου συνεχῶς ἀναπληρωματικῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως δεόν νὰ γίνεται κατὰ τρόπον ὥστε ἀνὰ περίοδον ἑπτὰ ἐβδομάδων, ἢ μία τούτων, κατὰ τμήμα τοῦλάχιστον θύρου, νὰ ἐμπίπτῃ εἰς ἡμέραν Κυριακὴν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ἐφαρμοζόμενα προγράμματα ἔργασίας ἐξασφαλίζουν ἑπτὰ ἀναπαύσεις καθ' ἡμέραν Κυριακὴν ἐντὸς τοῦ ἔτους, ἐπιφυλαττομένων τῶν κειμένων διατάξεων, περὶ ἀναπαύσεως τῶν μισθωτῶν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύσεων μεταφορᾶς προσώπων καὶ πραγμάτων.

4. Ἐπὶ μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. ὡς καὶ ἐπιχειρήσεων ἢ ἐκμεταλλεύσεων τοῦ Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Δ. ἢ τοιούτων κοινῆς ὠφελείας, ὡς καὶ ἐπιχειρήσεων ἀπασχολουσῶν ἕνα μόνον μισθωτῶν ὠρισμένης εἰδικότητος, δύναται ἀντὶ τῆς ἀναπληρωματικῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, μετ' ἄδειαν τῆς ἀρμοδίας Ἐπιθεωρήσεως Ἑργασίας, χορηγούμενην μετὰ προηγουμένην διαπίστωσιν τῆς ἀδυναμίας χορηγήσεως ἀναπληρωματικῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, νὰ χορηγῶνται, ἀνὰ περίοδον τεσσάρων μηνῶν, συνεχεῖς ἡμέραι ἀδείας ἀπουσίας (συμψηφιστικά ἄδεια) ἴσαι πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Κυριακῶν καθ' ἃς ὁ μισθωτὸς ἀπασχολήθη.

5. Μισθωτὸς ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἀπασχολούμενος κατὰ Κυριακὴν μέχρι πέντε ὥρας δύναται ν' ἀξιώσῃ ἰσόχρονον ἀναπληρωματικὴν ἐβδομαδιαίαν ἀνάπαυσιν ἐκ τοῦ ἐργασίμου χρόνου ἄλλης ἡμέρας τῆς ἀρξαμένης τὴν Κυριακὴν ἐβδομάδος.

Εἰδικαὶ ρυθμίσεις: Θέατρα.

Ἄρθρον 11. 1. Εἰς τοὺς ἐν γένει μισθωτοὺς τῶν ἐπιχειρήσεων θεάτρου, παρέχεται καθ' ἐβδομάδα συνεχῆς ἐλεύθερος χρόνος 24 ὥρων, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς 08.00' ὥρας ἐκάστης Δευτέρας, μέχρι τῆς 08.00' ὥρας ἐκάστης Τρίτης (ἐβδομαδιαία ἀνάπαυσις), καθιερωμένης ὡς ἡμέρας ἀργίας τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων ἐκάστης Δευτέρας.

2. Ἐν περιπτώσει συμπτώσεως ἐορτῆς τινος περιλαμβανομένης ἐν τῷ ἐορτολογίῳ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν πρὸς ἡμέραν Δευτέραν ἢ συνδρομῆς ἐτέρων ἐξαιρετικῶν λόγων, ἢ κατὰ Δευτέραν 24ώρου ἀνάπαυσις τοῦ ὡς ἄνω προσωπικοῦ τῶν θεατρικῶν ἐπιχειρήσεων ὡς καὶ ἡ ἀργία τούτων, δύναται νὰ μετατεθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑργασίας ἢ τῶν ἀρμοδίων Νομαρχῶν διὰ τὰς ἐκτὸς τοῦ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1961 πολεοδομικοῦ συγχρο-
τῆματος Ἀθηνῶν περιφέρειας, εἰς ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος.

3. Δι' αποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἐκδιδομένων μετὰ γνώμην τῶν ἀρμοδίων ὀργανώσεων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν δύναται νὰ ὀρίζηται, διὰ τὰς ἐν Ἀθήναις λειτουργούσας θεατρικὰς ἐπιχειρήσεις, σύστημα ἐκ περιτροπῆς ἀργίας αὐτῶν, καθ' ἑβδομάδα, τῆς καθ' ἡμέραν σειρᾶς τούτων ὀριζομένης διὰ τῶν αὐτῶν αποφάσεων.

4. Εἰς Δῆμους ἢ Κοινότητας εἰς ἃς δὲν λειτουργοῦν κατὰ τρόπον συνεχῆ θεατρικὰ ἐπιχειρήσεις ἢ ἀργία τούτων καὶ ἡ ἑβδομαδιαία ἀνάπαυσις τοῦ προσωπικοῦ των ἄρχεται ἀπὸ τῆς Δευτέρας, καθ' ἣν συμπληροῦνται εἴκοσι συνεχεῖς παραστάσεις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ θιάσου εἰς τὸν αὐτὸν Δῆμον ἢ Κοινότητα.

5. Τὰ ἀνωτέρω ἰσχύουν καὶ ἐπὶ θεατρικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν παραστάσεων τούτων καθ' ἑβδομάδα ὑπερβαίνει τὰς ἑξ.

Ἐπιχειρήσεις ἡμερησίων ἐφημερίδων.

Ἄρθρον 12. 1. Καθιεροῦται διὰ τοὺς μισθωτοὺς τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκδόσεως ἡμερησίων ἐφημερίδων ὡς ὑποχρεωτικὴ ἡμέρα ἀναπαύσεως ἐκάστη Κυριακὴ καὶ ἐκάστη τῶν ἑορτῶν α) τῆς 1ης τοῦ ἔτους, β) τῆς Δευτέρας τοῦ Πάσχα, γ) τῆς 1ης Μαΐου, δ) τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ε) τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἐφημεριδοπῶλαι.

Ἄρθρον 13. Καθιεροῦται ὡς χρόνος ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως διὰ τοὺς ἐφημεριδοπῶλας τὸ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς Κυριακῆς μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς Δευτέρας χρονικὸν διάστημα.

Ὁδηγοὶ ταξί.

Ἄρθρον 14. Εἰς τοὺς ὀδηγοὺς αὐτοκινήτων ταξί χορηγεῖται ὑποχρεωτικῶς μία ἡμέρα ἀναπαύσεως καθ' ἑβδομάδα, περιλαμβάνουσα συνεχῆ ἐλεύθερον χρόνον 24 ὥρων.

Σταυλίται.

Ἄρθρον 15. Εἰς τοὺς σταυλίτας Βουστασίων τῶν πολεοδομικῶν συγκροτημάτων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ τῶν πόλεων Ἐλευσίνος καὶ Κορωπίου, παρέχεται συνεχῆς ἐλεύθερος χρόνος ἀναπαύσεως ἐξ 24 ὥρων κατὰ 15θήμερον, ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τούτων κατὰ βουστάσιον ὑπερβαίνει τοὺς δύο, ἐκ 12 δὲ ὥρων καθ' ἑβδομάδα διὰ τοὺς ἀπασχολουμένους εἰς βουστάσια διατηροῦντα μέχρι δύο σταυλίτας.

Ἀναστολὴ διατάξεων ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως.

Ἄρθρον 16. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος Β. Διατάγματος δὲν ἐφαρμόζονται κατὰ τὴν διάρκειαν τοπικῶν ἐμπορικῶν πανηγύρεων.

Ποινικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 17. 1. Πᾶς ἐργοδότης, διευθυντής, διαχειριστής, ἐπιτετραμμένος ἢ ἰδιοκτῆτης ἐργασίας παραβαίνων ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ὡς καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, τιμωρεῖται, ἐὰν δὲν προβλέπεται εἰς ἕτερον νόμον αὐστηροτέρα ποινή, διὰ τῶν κάτωθι ποινῶν:

α) Διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἀπὸ 500-8.000 μεταλλικῶν δραχμῶν ἢ

β) Διὰ φυλάκισεως 10 ἡμερῶν μέχρις 6 μηνῶν.

γ) Ἐπὶ ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ἢ ἐν ὑποτροπῇ ἢ χρηματικῇ ποινῇ καὶ ἡ φυλάκισις δύναται νὰ ἐπιβάλλωνται σωρευτικῶς.

2. Ὁ ἰδιοκτῆτης καὶ ἐπὶ νομικῶν προσώπων ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου εἶναι ὑπόλογοι διὰ τὰς ἐπιβαλλομένας εἰς τοὺς ἐπιτετραμμένους ἢ διαχειριστὰς ἢ τοὺς διευθυντὰς χρηματικὰς ποινάς.

3. Εἰς τὰς αὐτὰς ποινὰς ὑπόκεινται καὶ οἱ ἐκ δόλου παραβάται τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἐκδιδομένων ἀποφάσεων μισθωτοί.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μεθεπομένου τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως μηνός.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1966

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12ον

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α'. ΓΕΝΙΚΑ

§ 91. — Εἰς τὸ παρὸν Κεφάλαιον καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Περιορισμοὶ Ἑργασίας» περιλαμβάνεται συνοπτικὴ ἐκθεσις περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν περιορισμῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐπιβληθῆ εἰς τὴν ἀσκήσιν ὠρισμένων ἐργασιῶν καὶ ἐπαγγελματῶν τόσον εἰς τοὺς ἐργαζομένους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐργοδότες, ἀλλὰ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τῶν τελευταίων τούτων μὲ τοὺς μισθωτοὺς. Μεταξὺ τῶν περιορισμῶν αὐτῶν εἶναι ἡ ἀναγκαστικὴ πρόσληψις ὠρισμένων εἰδικότητων μισθωτῶν εἰς συγκεκριμένας κατηγορίας ἐπιχειρήσεων, ὁ ἐφοδιασμός ὠρισμένων κλάδων διὰ πτυχίων ἢ ἀδειῶν, διὰ ἐπαγγελματικῶν βιβλιαρίων, διὰ βιβλιαρίων ὑγείας κλπ.

Πρὶν ἢ προχωρήσωμεν ὅμως εἰς τὴν ἐκθεσιν ταύτην θεωροῦμεν χρήσιμον νὰ παραθέσωμεν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Ν.Δ. 3094/1954 (ΦΕΚ. Α' 252/12.10.1954) «περὶ μέτρων πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ», ἰσχύοντος ἀπὸ τῆς 22.10.1954, ἥτις ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Μετὰ ὀκταετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος⁽¹⁾ οὐδεὶς ἔχων ἡλικίαν μικροτέραν τῶν 30 ἐτῶν θὰ δύναται νὰ διευθύνῃ βιομηχανικὸν ἢ βιοτεχνικὸν ἐργαστήριον ἢ οἰασδῆποτε φύσεως κατάστημα ἢ νὰ ἀσκῇ οἰανδῆποτε ἐπιχείρησιν, οὐδεὶς θὰ δύναται νὰ προσλαμβάνηται ὡς μαθητευόμενος ἐργάτης ὑφ' οἰασδῆποτε ἐπιχειρήσεως καὶ οὐδεὶς θὰ δύναται νὰ ἐργάζεται ὡς εἰδικευμένος ἐργάτης, ἐφ' ὅσον δὲν κέκτηται ἀπολυτήριον δημοτικῶν σχολείων». Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 29: «Εἰς τοὺς παραβάτας τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἐπιβάλλονται αἱ προβλεπόμεναι ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας κυρώσεις διὰ τοὺς ἀσκοῦντας ἐπαγγέλματα ἢ ἐργασίας ἄνευ προσόντων καὶ ἄνευ ἀδείας».

Β'. ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ ΧΗΜΙΚΟΙ—ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ—ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ—ΘΕΡΜΑΣΤΑΙ ΚΛΠ.

§ 92.—Χημικοί.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν.Δ. 20/26.11.1925 (κυρωθέντος διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 6/13.11.1927 καὶ τοῦ Ν. 3518/1928) «περὶ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλμα-

1. Ἦτοι ἀπὸ τῆς 22.10.1962.

τος τοῦ Χημικοῦ καὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως χημικοῦ ἐν ταῖς χημικαῖς βιομηχανίαις» (Ραπτάρχη τ. 13ος σελ. 227) πᾶσα χημικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἐπιχειρήσις, εἰς τὴν φύσιν τῆς ὁποίας ἐνυπάρχουν κίνδυνοι ἐκρήξεως ἢ ἀναφλέξεως, δηλητηριάσεως ἢ μολύνσεως, ὑποχρεοῦται νὰ προσλάβῃ χημικὸν ἐκ τῶν πτυχιούχων τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τοῦ Πολυτεχνείου ἢ ἰσότητων ξένων Σχολῶν¹⁾.

Τὰ ἐν συνεχείᾳ ἐκδοθέντα νομοθετήματα ἤτοι τὸ Π.Δ. τῆς 24.4/17.5.1928 (Ραπτάρχη σελ. 229), Π.Δ. 28/31.5.1930 (Ραπτάρχη σ. 229), Π.Δ. 7/16.2.34 (Ραπτάρχη σ. 231), Β.Δ. 13/10-2/11/1956 (ΔΕΝ 12.1046) ὥρισαν τὰς ὑποχρεώσεις εἰς πρόσληψιν χημικῶν ἐπιχειρήσεις.

Οἱ παραβάται διώκονται ποινικῶς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 2943/1922 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως ἐργατικῶν τινων νόμων» (ἄρθρον 3 Β.Δ. 25.8/5.9.1920), ὅπερ βλέπετε ἀνωτέρω εἰς Κεφ. βον, § 33.

§ 93.— Ἠλεκτρολόγοι — Μηχανολόγοι — Πρακτ. Μηχανικοὶ — Θερμασταὶ κλπ.

Τὴν τοποθέτησιν ἠλεκτρολογικῶν ἐγκαταστάσεων, τὴν ἐπίβλεψιν τῆς λειτουργίας αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν συντήρησιν ἐν γένει ἠλεκτρολογικῶν καὶ συναφῶν μηχανολογικῶν ἐγκαταστάσεων δύνανται ν' ἀναλάβωσι μόνον οἱ πτυχιούχοι ἠλεκτρολόγοι καὶ μηχανολόγοι, ἀδειούχοι ἠλεκτροτεχνῖται καὶ ἀδειούχοι Πρακτικοὶ Μηχανικοὶ κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν σχετικῶν διατάξεων λεπτομερῶς προβλεπόμενα. Τοιαῦται διατάξεις εἶναι:

α) Ὁ Ν. 6422 τῆς 26/28.11.1934 περὶ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ μηχανολόγου, τοῦ ἠλεκτρολόγου καὶ τοῦ μηχανολόγου-ἠλεκτρολόγου μηχανικοῦ ὡς καὶ τοῦ ναυπηγοῦ».

β) Οἱ τροποποιήσαντες καὶ συμπληρώσαντες αὐτὸν νόμοι Α.Ν. 501 τῆς 19.2/12.3.1937, Ν. 886/28-30.10.43, Α.Ν. 878/28-29.1.1946, Ν.Δ. 1150/5-11.10.1949, Ν. 1889/28-30.7.1951, Ν.Δ. 2624/17-29.10.1953.

γ) Τὰ ἐκδοθέντα σχετικῶς Βασ. Δ/τα τῆς 30.1./5.2.1937, 12/12.8.1948, 16/17.3.1950, 4/5.10.1951, 7/7.4.1954, 15.4/1.5.1958, 792/14.11-6.12.1960, 501/2-13.9.1963 καὶ 12/9-18.1.1964.

Τ' ἀνωτέρω νομοθετήματα ἔχουσι περιληφθῆ εἰς Ραπτάρχη 13ον τόμον σελ. 47-68.

Κατὰ τὴν Α.Π. 201/68 (ΔΕΝ 24.481) διὰ τῶν Β. Δ/των τῆς 16.3.1950 (Κωδ. Θ. 87) καὶ 24.11.1953 (Κωδ. Θ. 1456) περὶ διαιρέσεως μηχανολογικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἐπιβλέψεως τῆς λειτουργίας αὐτῶν κατηργήθησαν αἱ παλαιότεραι διατάξεις τῶν Δ/των τῆς 8.3.1935 καὶ 30.1.1937. Ἐπίσης

1. Εἶναι ὅμως ἐπιτρεπτὴ ἡ μειωμένη ἀπασχόλησις τούτων, ἐναντι τῆς ὁποίας καταβάλλεται ἀναλόγως μειωμένος μισθός (Α.Π. 88/63 ΔΕΝ 19.255).

κατά τὰς Α.Π. 137/70 (ΔΕΝ 26. 491) καὶ 261/69 (ΔΕΝ 25. 689) κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Β. Δ/τος περὶ ἐπιβλέψεως τῆς λειτουργίας, χειρισμοῦ καὶ συντηρήσεως μηχανημάτων τεχνικῶν ἔργων (β.δ. 4/5.10.1951), μόνον διὰ τοὺς κινητοὺς καὶ μεταφεροτοὺς ἀεροσυμπιεστὰς ἀπαιτεῖται πτυχίον Πρ. Μηχανικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς μονίμως ἐγκατεστημένους εἰς τόπον τινά. Ποῖος θεωρεῖται χειριστῆς ἀεροσυμπιεστοῦ εἶπεν ἡ Μον. Πρωτ. Ἀγρινίου 692/69 (ΔΕΝ 26. 315). Ἐξαιρητικῶς ἀπαιτεῖται πτυχίον ἀνυψωτικῶν μηχανημάτων ὅταν ταῦτα εἶναι ἰσχύος μεζονος τῶν 20 HP. (Α.Π. 262/69 ΔΕΝ 25. 691, Α.Π. 215/71 ΔΕΝ 27. 651).

Σχετικὸν καὶ τὸ Ν.Δ. 381 τῆς 10/12.8.1947 «περὶ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν ὡς ὑπαλλήλων» (ΔΕΝ 3. 399), ὡς καὶ τὸ Ν.Δ. 3763/1957 (ΔΕΝ 13. 844) «περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἄρθρου μόνου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 381/1947 Ν.Δ. «περὶ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἠλεκτροτεχνιτῶν ὡς ὑπαλλήλων καὶ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἀρχιθερμαστῶν καὶ θερμαστῶν». Ἴδε ἐπίσης καὶ τὸ Ν. Δ. 2596 τῆς 19/24.9.1953 «περὶ συμπληρώσεως τοῦ Ν. 4341/1929 «περὶ συστάσεως γραφείου παρακολουθήσεως κατασκευῆς ἐσωτερικῶν ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἀθηνῶν», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 6/13.6.1935 Ν.Δ.», κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ὁποίου τιμωροῦνται οἱ παρὰ τὰς κειμένας διατάξεις ἀναλαμβάνοντες οἵας δῆποτε ἐργασίας, χρησιμοποιοῦντες προσωπικὸν κλπ.

Ἐν ὄψει τοῦ Ν. 6422/34, Ν.Δ. 1150/49 καὶ Ἀν. Ν. 1671/51 ἐξεδῶθη τὸ Β.Δ. τῆς 11.3.1955 (ΦΕΚ Α' 82/4.4.1955 (Ραπτάρη τ. 13ος σελὶς 76) «περὶ ἐπιβλέψεως τῆς λειτουργίας καὶ χειρισμοῦ ἀτμοβλήτων», καθ' ὃ οὐδεὶς δύναται ν' ἀσκήσῃ ὑπεύθυνον ἐπιβλέψαν λειτουργίας ἢ νὰ χειρίζεται ἀτιμολέβητα ἐὰν δὲν εἶναι ἐφοδιασμένος διὰ τοῦ ἀναλόγου πτυχίου, ὅπερ χορηγεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Διατάγματος τούτου. Ἀπαιτεῖται δὲ Πτυχίον Ὑπ. Βιομηχανίας καὶ οὐχὶ τοῦ Ὑπ. Ἐμπ. Ναυτιλίας (Εἰσηγ. Πολ. Πρωτ. Ἀθ. ΔΕΝ 26. 362).

Τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 16/17.3.1950 Β.Δ. (τροποποιηθέντος διὰ τῶν Β.Δ. τῆς 24.11/17.12.1953, τῆς 2/8.8.58 καὶ 792/60) προβλέπει εἰδικὰς ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος: α) ὑπομηχανικοῦ Μηχανολόγου, β) σχεδιαστοῦ Μηχανουργοῦ, γ) ἐγκαταστάτου δξυγονοκολλητοῦ, ἠλεκτροσυγκολλητοῦ Α' καὶ Β' τάξεως, μηχανοτεχνίτου ἀνελκυστήρων, βοηθοῦ μηχανοτεχνίτου ἀνελκυστήρων καὶ μαθητευομένου μηχανοτεχνίτου ἀνελκυστήρων, δ) Πρακτικοῦ Μηχανικοῦ - Συντηρητοῦ, α', β' καὶ γ' τάξεως. Σχετικὴ καὶ ἡ 69255/58 ἀπόφ. Ὑπ. Οἰκ. καὶ Βιομηχανίας.

§ 94.—Χειριστὰι ἀλωνιστικῶν μηχανῶν καὶ γεωργικῶν ἐλκυστήρων.

Σχετικῶς μὲ τὴν λειτουργίαν τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων ἐξεδῶθησαν τὰ κατωτέρω Νομοθετήματα:

1) Ὁ Α.Ν. 815 τῆς 8/13.8.1937 «περὶ ρυθμίσεως ζήτημάτων ἀφορώντων τὰ γεωργικὰ μηχανήματα καὶ ἐργαλεῖα».

2) Ὁ Α.Ν. 1246 τῆς 20/28.5.1938 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Α.Ν. 813 «περὶ προωθήσεως τῆς ἐντατικῆς καλλιέργειας» καὶ 815 «περὶ ρυθμίσεως ζήτημάτων ἀφορώντων τὰ γεωργικὰ μηχανήματα καὶ ἐργαλεῖα».

3) Τὸ Β.Δ. τῆς 22.4/2.5.1939 «περὶ παροχῆς πτυχίων χειριστῶν γεωργικῶν μηχανῶν», κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ὁποίου οἱ μηχανοδηγοὶ ἀλωνιστικῶν καὶ γεωργικῶν ἔλκυστήριων ὡς καὶ οἱ βοηθοὶ αὐτῶν, διὰ τὸ νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ χειρίζονται καὶ νὰ ὀδηγοῦν τὰ μηχανήματα ταῦτα, δεόν νὰ εἶναι ἐφωδιασμένοι δι' ἀναλόγων πτυχίων (πτυχίου μηχανοδηγοῦ ἀλωνιστικῆς, πτυχίου ὀδηγοῦ γεωργικοῦ ἔλκυστήρος).

4) Τὸ Κ.Δ. τῆς 6/27.10.1942 «περὶ συμπληρώσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 22.4.1939 Β.Δ. «περὶ παροχῆς πτυχίων χειριστῶν γεωργικῶν μηχανῶν», καθ' ὃ εἰς ἀλωνιστικὰ συγκροτήματα ἐργαζόμενα πέραν τοῦ 16ώρου ἡμερησίως, εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ ἀπασχόλησις καὶ δευτέρου πτυχιούχου μηχανοδηγοῦ ἢ βοηθοῦ μηχανοδηγοῦ ἀλωνιστικῆς.

5) Τὸ Β.Δ. 4/5.10.1951 «περὶ ἐπιβλέψεως τῆς λειτουργίας, χειρισμοῦ καὶ συντηρήσεως μηχανημάτων ἐκτελέσεως τεχνικῶν ἔργων».

6) Τὸ ἀπὸ 4.10/17.11.1955 Διάταγμα «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 22.4.1939 Β.Δ. «περὶ παροχῆς πτυχίων χειριστῶν γεωργικῶν μηχανῶν κλπ.» (Κωδ. ΝοΒ 1955, σελ. 1332).

§ 95.—Διπλωματοῦχοι ἀδελφαὶ Νοσοκόμοι καὶ Ἐπισκέπτριαι.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν.Δ. 683 τῆς 1/7.5.1948 «διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ τίτλου τῆς διπλωματοῦχου ἀδελφῆς νοσοκόμου ἢ διπλωματοῦχου ἐπισκεπτρίας ἀδελφῆς καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν διὰ τοῦ παρόντος νόμου παρεχομένων δικαιωμάτων ἀπαιτεῖται πtyχίον μιᾶς τῶν ἐν τῷ Κράτει λειτουργουσῶν καὶ ἀνεγνωρισμένων σχολῶν ἢ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰσοτίμων τοιούτων, κυρούμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ὑγιεινῆς ὡς καὶ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, χορηγούμεναι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου». Βλ. καὶ Ν.Δ. 3097/1954 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2592/1953 Ν. Διατάγματος περὶ ὀργανώσεως τῆς Ἱατρικῆς ἀντιλήψεως» (ΦΕΚ. 253 τεύχος Α' τῆς 12.10.1954).

§ 96.—Εἰς Μεταλλεῖα.

Τὸ ἄρθρον 26 τοῦ Ν.Δ. 4029/1959 «περὶ Μεταλλείων» (ΦΕΚ. Α' 250/13.11.1959, ΔΕΝ 16. 157) ὄρισεν τ' ἀκόλουθα:

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 26.—1. Ἀπαγορεύεται ἡ γάμωσις καὶ πυροδότησις διατρημάτων (φουρνέλλων) ὡς καὶ ἡ ἀποκόλλησις ἐπισφαλῶν ὀγκῶν ἐκ τῶν με-

τώπων ἐξορύξεως εἰς μεταλλεῖα καὶ λατομεῖα ἐν γένει ὑπὸ προσώπων μὴ ἐφωδιασμένων δι' εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας.

» 2. Ἡ ἀδεια αὕτη χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας κατόπιν ἐξετάσεως τῶν πρὸς τοῦτο ὑποχρέων, διὰ μὲν τὴν περιφέρειαν τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς συγκροτουμένης δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Βιομηχανίας καὶ ἀποτελουμένης ἐξ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῶν ἀρμοδίων Διευθύνσεων καὶ ἐξ ἐνὸς ἐκπροσώπου τοῦ Συνδέσμου Μεταλλευτικῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος, ὀριζομένων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν τῶν ὑπὸ τῶν δικηέσεων αὐτῶν, διὰ δὲ τοὺς λοιπούς, πλὴν τῆς Ἀττικῆς, νομούς ἐνώπιον τριμελῶν Ἐπιτροπῶν συγκροτουμένων δι' ἀποφάσεων τῶν οἰκείων Νομαρχῶν».

Γ'. ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΥΓΕΙΑΣ

§§ 97-98.—Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1101/1955 Ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῆς Προνοίας (περὶ ἱατρικῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ ἐφοδιασμοῦ δι' ἀτομικοῦ βιβλιαρίου ὑγείας τῶν ἀσκούντων ὀρισμένα τινὰ ἐπαγγέλματα ἀτόμων) (ΦΕΚ Β' 146/3.8.1955, ΔΕΝ 11. 591), ὀρίζει τὰ κάτωθι:

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 1.— α) Πάντες οἱ ἀσκούντες ἢ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀσκήσωσι τὸ πρῶτον, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρτοποιοῦ, ἀρτοποιῶλου, κουλουροποιοῦ, στραγαλοπώλου, παγοπώλου, παγοποιοῦ, πωλητοῦ διαφόρων τραγημάτων, ζαχαροπλάστου, κουρέως, ὑπαλλήλου ξενοδοχείων ὕπνου ἢ φαγητοῦ, οἰνοπωλείου, ζυθοπωλείου, μαγειρείου, παντοπωλείου, γαλακτοπωλείου, τυροκομείου, ἐργαστηρίου ὀξυγάλακτος, ὄπωροπωλείου, ὑπαλλήλου λουτρῶν, εἴτε ὡς ἐργάται ἢ ὑπάλληλοι ἢ βοηθοὶ αὐτῶν, εἴτε ὡς εἰδικοί ἐπαγγελματίαι τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων καταβάλλοντες προσωπικὴν ἐργασίαν ὅμοιαν πρὸς τὴν τοῦ ὑπαλλήλου ἢ ἐργάτου τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὑποχρεοῦνται νὰ ἐφοδιασθῶσι διὰ βιβλιαρίου ὑγείας, βεβαιούντος ὅτι δὲν πάσχουσιν ἀπὸ μεταδοτικῆν τινὰ νόσον (φυματίωσιν, σύφιλιν, λέπραν, τραχώματα καὶ ἐκδήλους δερματοπαθείας). Εἰς τοὺς πάσχοντάς τινὰ τῶν ἀνωτέρω νόσων δὲν χορηγεῖται βιβλιάριον ὑγείας, ἀπαγορεύεται δ' ἐπὶ πλέον ἡ ἄσκησις τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος προβλεπομένων ἐπαγγελμάτων.

» β) Τὰ ὡς ἄνω βιβλιάρια ὑγείας οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἐκδιδόμενα τοιαῦτα καὶ ἀποσκοποῦντα τὴν ἐπαγγελματικὴν τοῦ κατόχου κατοχύρωσιν».

Ἐξ ἄλλου τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τῆς ἐν λόγω ἀποφάσεως ἔχουσιν ὡς ἔπεται:

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 2.— Ἡ ἱατρικὴ ἐξέτασις τῶν ἀσκούντων τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος προβλεπόμενα ἐπαγγέλματα, ὡς καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ ἐξεταζομένου ἐπὶ τοῦ ἀτομικοῦ βιβλιαρίου ὑγείας, διενεργεῖται ὑπὸ τῶν ἱατρῶν τῶν κατὰ τύπους ὑγειονομικῶν κέντρων, ὡς καὶ τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν ἱατρῶν καὶ τῶν ἱατρῶν τῶν ὑγειονομικῶν ἰδρυμάτων, ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ οἰκείου Νομάρχου καὶ ἐν ἐλλείψει τοιούτων

ὕπὸ στρατιωτικῶν ἰατρῶν, ἐν συνεννοήσει ὡσαύτως μετὰ τοῦ Νομιάρχου τῆς οἰκείας περιφέρειας»⁽¹⁾.

«**Α ρ θ ρ ο ν 3.**— α) Ἄπαντες οἱ ἀσκαῖνες ἐν ἐκ τῶν ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος κατονομαζομένων ἐπαγγελματίων ὑπάλληλοι ἢ καταστηματαρχαί, ὑποχρεοῦνται εἰς ἐπανεξέτασιν καὶ ἐπιθεώρησιν τοῦ βιβλιαρίου υἰείας τῶν, μετὰ πάροδον ἔτους ἀπὸ τῆς τελευταίας αὐτῶν ἐξετάσεως ἢ καὶ ἐνωρίτερον, ὡσάκις κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας ἐπιβάλλεται αὐτῇ.

β) Οἱ οὕτω ἐφοδιαζόμενοι διὰ βιβλιαρίου υἰείας ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποστώσιν τὰς ἐργαστηριακὰς ἐρεῦνας καὶ προφυλακτικὰς ἐμβολιασμούς, τοὺς ὁποίους ἤθελεν ἐπιβάλλει ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία.

γ) Ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία δύναται ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐργασίαν εἰς οἰκονομῶν ἢ ἄλλων ἐπιβλαβῶν διὰ τὴν δημοσίαν υἰείαν».

Διὰ τοῦ ἄρθρου 4 καθορίζεται τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλιαρίου υἰείας, καὶ περαιτέρω διὰ τελευταίας διατάξεως τῆς ἐν λόγῳ Ὑ.π. Ἀποφάσεως, ὀρίζεται ὅτι ἰσχύει αὕτη καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν 15 ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς της εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (3.8.1955), προβλέπονται δὲ καὶ ποινικαὶ κυρώσεις κατὰ τῶν παραβατῶν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ἀπὸ τῆς 18.8.1955 ἐπὶ τῶν ἐπαγγελματίων τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται ἐν τῇ ρηθείσῃ Ὑ.Α. (1101/1955) ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις αὐτῆς, ἀδιαφόρως ἂν δυνάμει τῶν μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἰσχυουσῶν διατάξεων ἦτο δι' αὐτὰ ἀναγκαῖον ἢ ἄλλο τὸ βιβλιαρίον υἰείας.

Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ἐπ' ὅσον ἄλλαι διατάξεις καθιεροῦσι τὸ βιβλιαρίον υἰείας διὰ κατηγορίας ἐργαζομένων μὴ συμπεριλαμβανομένας εἰς τὴν ἀνωτέρω Ὑ.Α. (1101/1955), αὗται ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν. Τοῦτο ἰσχύει:

α) Ἐπὶ τῶν κατ' οἶκον ὑπηρεσιῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 2 Α.Ν. 759/1937, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς κάτω τῶν 14 ἐτῶν (Πρωτ. Ἀθ. 21.292/67 ΔΕΝ 24. 364).

β) Ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων εἰς βυρσοδεψεῖα (Β.Δ. 8/15.3.1919, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 17.9/3.10.1935).

γ) Ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ ἐργοστάσια ἐμφιαλώσεως χυμῶν ὀπωρῶν ὑπάλληλων (Ὑγειον. Διάτ. 1.4.1954 Ὑπουργ. Κοιν. Προνοίας ΔΕΝ 10. 383).

δ) Ἐπὶ τῶν τεχνιτῶν μακαρονοποιῶν (Β.Δ. 18/27.3.1949). Ἀπὸ τῆς 22.6.1961 καὶ ἐφεξῆς ἰσχύει τὸ Β.Δ. 370/1961 (ΦΕΚ. Α' 96/12.6.1961, ΔΕΝ 17. 555), κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ὁποίου:

«Πάντες οἱ εἰς ἐπιχειρήσεις μακαρονοποιίας ἀπασχολούμενοι μακαρονοτεχνῖται, ἦτοι ἀρχιτεχνῖται, ζυμωταί, εἰδικοὶ χειρισταί, πιεσταί, συσκευά-

1. Τὰ ἀγροτικά ἰατρεῖα δὲν εἶναι ἀρμόδια (Α.Π. 192/62 ΔΕΝ 18. 326).

στριαί ως και οι βοηθοί αυτών, υποχρεούνται να ὄσιν ἐφωδιασμένοι διὰ βιβλιαρίων ὑγείας κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἐπομένοις ὀριζόμενα».

Ἐπι' ὄψιν και τὸ ἄρθρον 6, κατὰ τὸ ὅποιον:

«Οἱ ἐφωδιαζόμενοι διὰ βιβλιαρίου ὑγείας ὑποβάλλονται ὑποχρεωτικῶς κατ' ἔτος παρὰ τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἐπανεξέτασιν, καταχωρουμένης τῆς σχετικῆς βεβαιώσεως τοῦ ἱατροῦ ἐν τῷ βιβλιαρίῳ ὑγείας».

ε) Βιβλιαρίον ὑγείας προβλέπει διὰ τοὺς πρρατηριούχους και ὑπαλλήλους πρρατηρίων κα τ ε ψ υ γ μ ἔ ν ω ν πρροιόντων ἡ Υ.Α./6800/27.7.1960 ἀπόφ. Ἐπι. Κοιν. Πρριον. (ΦΕΚ Β' 401/12.9.1960).

στ) Ἐπίσης διὰ τοὺς ἐργατοτεχνίτας ἐκ δ ο ρ ο σ φ α γ ε ῖ ς, ἀκροκαθαριστάς, ἐντεροκαθαριστάς, ἐργατοτεχνίτας ἀλλαντοποιείων και κρεοπωλείων, ὡς και διὰ τοὺς βοηθοὺς πάντων αὐτῶν, προβλέπει τὸ Β.Δ. 575/4.8.1960 (ΦΕΚ. Α' 126/18.8.1960, ΔΕΝ 16. 634), εἰς ὃ ὑπῆχθησαν και οἱ ἐργάται συντηρηταί και ταξινομοὶ σφαγείων, οἱ ἐργάται ἀκατεργάστων δερμάτων, ὡς και οἱ φορτοεκφορτωταί κρεάτων διὰ τοῦ Β.Δ. 183/1961 (ΦΕΚ. Β' 52/18.3.1961, ΔΕΝ 17. 408).

ζ) Ἐξ ἄλλου διὰ τοὺς ἀρτεργάτας, μυλεργάτας και μακαρανοτεχνίτας βλέπετε τὰς § § 3-4 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Α.Ν. 80/1967 (ΦΕΚ Α' 131/1.8.67, ΔΕΝ 23. 678), καθ' ἅς:

«3. Ἡ ἀσκήσις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀρτεργάτου, σμιτεργάτου και μυλεργάτου, κηρύσσεται ἐλευθέρη, μὴ ἀπαιτουμένης τῆς ἐκδόσεως ἐπαγγελματικοῦ πρριὸς τοῦτο βιβλιαρίου, ἀλλὰ μόνον ἱατρικῆς βεβαιώσεως ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις, πρριὸς τῆς ἱκανότητος και καταλληλότητος τῶν ἐν λόγῳ ἐργατῶν, διὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου».

Δ'. ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ—ΠΤΥΧΙΑ — ΑΔΕΙΑΙ ΚΑΠ.

§ 99.— α) Εἰς τὸ πρρισωπικόν τῶν αὐτοκινήτων.

Τὰ τῶν ἀδειῶν (πτυχίων) ὀδηγῶν αὐτοκινήτων ρυθμίζουσι αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 4841 τῆς 27/31.3.1930, τοῦ Ν.Δ. 86/1946, τοῦ Ν.Δ. 641/1948, ὡς αὐταὶ μεταγενεστερῶς ἐτροποποιήθησαν.

Εἰσπράκτορες λεωφορείων. Κατὰ τὰς διατάξεις τῶν νόμων 4841/1930, 5611/1932, 6034/1934, Ν.Δ. 22.7.1933, Π.Δ. 7.12.1932 και 1/6.2.1932 οἱ εἰσπράκτορες τῶν λεωφορείων δεόν να ὄσιν ἐφωδιασμένοι διὰ βιβλιαρίων ἐπαγγελματικῶν (ἀδειῶν), χορηγουμένων συμφώνως πρριὸς Ἄστυν. διατάξεις, ἐκδιδομένας εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὡς ἄνω νόμων. Βλέπετε σχετικῶς και Β.Δ. 25.6.1956 πρριὸς Κανονισμοῦ ΚΤΕΛ (ΔΕΝ 12. 853).

Βοηθοὶ φορτηγῶν αὐτοκινήτων. Πρριὸς τούτων πρραγματεῦνται αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις τῆς 8.7.1940, 31.1.1945 και 28.8.1941, ὡς και ἡ Υ.Α. 9107/1946 (ΔΕΝ 7. 473, ΔΕΝ 1-2, σελ. 143 και 411), αἱτινες ἐπιβάλλουσι τὴν χορήγησιν ἐπαγγελματικοῦ βιβλιαρίου, εἰς τοὺς ἐκ τούτων συμπληρώσαντας τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

β) Είς τούς έκδοροσφραγείς 'Αθηνών προβλέπεται ή χορήγησις επαγγελματικού βιβλιαρίου υπό τής συλλογικής συμβάσεως τής 1.4.1940 και τού από 14.5.1945 Κανονισμού Συνεργείων (ΔΕΝ 7.119). Σχετικώς έκρίθη υπό τής Σ.Ε. 305/1952 (ΔΕΝ 8.64) ότι αί ως άνω διατάξεις δεσμεύουν μόνον τά μέλη τών συμβεβλημένων σωματείων (έργαδοτών και έργατών), ούχι δέ και τρίτους.

γ) Είς τούς έργατοτεχνίτας Ιχθυοτροφείων δέον νά χορηγείται άδεια άλιείας (άρθρον 32 Α.Ν. 2078/1939).

δ) Οί έργάται θάλάσσης δέον νά έχωσι νομίμως άπογραφή και νά κέκτηνται φυλλάδιον άπογραφής. Τοút' αυτό και οί μαθητευόμενοι ναυτικοί ("Άρθρον 6 Π.Δ. 28.4/6.7.1923, άρθρον 19 και 22 Κωδικ. Ν. περί Ν.Α.Τ., άρθρα 1-3 και 16 Α.Ν. 2626/1940 περί Ν.Α.Τ., Α.Ν. 116/36 και Β.Δ. 30.1/3.2.1937, Ν.Δ. 10/11.5.1946, κυρ. υπό Ν. 43/1946 και Ν. 721/1948). Υπό τών δικαστηρίων έκρίθη ότι δέν κωλύεται ή ναυτολόγησις τών μη άνηρόντων εις τήν Παν. Ναυτ. Όμοσπονδίαν.

ε) Διά τούς θυρωρούς πολυκατοικιών προβλέπει περιορισμούς (χορήγησιν άδειας) ή υπό άριθ. 21/1951 'Αστ. Διάταξις, ήτις όμως έκρίθη άνίσχυρος υπό τής 71/1955 άποφάσεως του 'Αρείου Πάγου (ΔΕΝ 11.118), ή όποία έκρινεν ότι δέν έχουσιν έν τού νόμου τοιαύτην εξουσίαν οί 'Αστυνομικοί Διευθυνταί. Ούτω και ή Α.Π. 225/62 (ΔΕΝ 19.707) διά τήν 65/1958 Διάταξιν 'Αστ. Δ/σεως Θεσ/νίκης.

στ) Διά τούς ύπαλλήλους ξενοδοχείων ύπνου προβλέπεται επαγγελματικόν βιβλιαρίον μετά βεβαιώσεως έν αύτῳ περί τής καλής υγείας του ύπαλλήλου (άρθρον 2 Α.Ν. 394/1936, άρθρα 1 και 2 § 2 και 12 Β.Δ. 3/10.4.1937, ως έτροπ. υπό Β.Δ. τής 27.6/6.7.1937, Κωδ. Θεμ. 1936, σελ. 1033, και 1937, σελ. 342 και 556. Βλ. ήδη και άρθρον 22 Ν.Δ. 3430/1955, ΔΕΝ 11.765). Άνευ τής ύπάρξεως του επαγγελματικού βιβλιαρίου ή σύμβασις θεωρείται άκυρος, έστω και αν ύπάρχη βιβλιαρίον υγείας. Τήν άντικατάστασιν τών παλαιών βιβλιαρίων επέβαλε τὸ έδ. β' του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3430/1955 (ΔΕΝ 11.765). "Ιδετε και 'Αστυν. Διάταξιν 28/1951 (ΦΕΚ. Β' 166/5.9.1951). Όμοίως τήν Υ.Α. 40432/66 (ΔΕΝ 22.815).

'Επίσης κατά τήν 22229/1958 άπόφ. Υπ. Προεδρίας Κυβερνήσεως και 'Εργασίας (ΔΕΝ 15.492) οί εργαζόμενοι εις τουριστικά επαγγέλματα, ήτοι έστιατόρια, ζυθοστιατόρια, οίνομαγειρεία, ζαχαροπλαστεία, καφενεία και κέντρα διασκέδασεως, ύποχρεοῦνται όπως έροδιασθῶσι δι' επαγγελματικῶν βιβλιαρίων εργασίας έντός όρισμένης προθεσμίας. "Ιδετε σχετικῶς τήν Υ.Α. 596/Τ. 60 (ΔΕΝ 16.318), Έγκ. 33625/1960 (ΔΕΝ 16.412), τήν Υ.Α. 58154/1960 (ΔΕΝ 17.61), τήν Υ.Α. 13002/61 (ΔΕΝ 17.408), τήν Έγκ. 34038/61 (ΔΕΝ 17.408) και Υ.Α. 49677/1959 (ΦΕΚ. Β' 336/30.9.59). Σχετικόν και τὸ Ν.Δ. 3594/1956 (ΦΕΚ. Α' 238/13.10.1956), ως και τὸ Β.Δ. 217/61 (ΦΕΚ. Β' 65/20.4.1961, ΔΕΝ 17.442) περί μετακταυδεύσεως εις Σχολήν Τουριστικῶν Επαγγελμάτων.

ζ) Διά την άσκηση του επαγγέλματος παλαιολόλου και ένενχυριαστοῦ προβλέπουν περιορισμούς (καί χορήγηση προηγουμένως άστυν. άδειας) διάφοροι αποφάσεις τῆς Ἀστυν. Διευθύνσεως Ἀθηνῶν. Οἱ περιορισμοί οὔτοι ἐκρίθησαν άνίσχυροι ὑπό τῆς Σ.Ε. 1142/1954 (ΔΕΝ 10. 515).

η) Διά τοὺς φορτοεχνικοὺς ὑπαλλήλους προβλέπει ἐπαγγελματικὸν βιβλιάριον ὁ Ἀν. Ν. 759/1937 καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 15.12.1937.

θ) Διά τοὺς φορτοεκφορτωτὰς λιμένων προβλέπει ἐπαγγελματικὰ βιβλιάρια καὶ περιορισμένον ἀριθμὸν αὐτῶν ὁ Κωδ. Ν. 5167/1932 (Ἴδε σχετικῶς Περ. Ρίζου «Νομοθεσία περὶ τῶν φορτοεφορτωτικῶν ἐργασιῶν», 1947 καὶ Ν. Μανουσοπούλου - Α. Σγούρου «Ἡ Φορτοεκφορτωτικὴ Νομοθεσία», 1956).

Αἱ διατάξεις τοῦ ἄνω νόμου ἐκρίθησαν συνταγματικαί, πλην ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς δὲν ἀφορᾷ τοὺς πράκτορας, φύλακας καὶ σημειωτάς. Τὴν ὑποχρεωτικὴν πρόσληψιν τῶν τελευταίων, ἐφ' ὅσον συγκεντρῶνουν τὰς προϋποθέσεις τῶν σχετικῶν κανονισμῶν, προβλέπει ὁ Α.Ν. 381/1936. Ἴδετε σχετικῶς καὶ τὰς § 1-2 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 (ΔΕΝ 13. 872). Ἴδετε ἐπίσης τὴν Υ.Α. 67883/64 (ΦΕΚ Β' 393/22.9.64, ΔΕΝ 20. 798) διὰ τοὺς σημειωτάς, ἐργολάβους - ἰδιοκτῆτας φορτηγίδων καὶ φύλακας ἐμπορευμάτων.

ι) Διά τοὺς φορτοεκφορτωτὰς ξηρᾶς ἰσχύει τὸ Ν.Δ. 1254/1949, ἕπερ προβλέπει ἐπαγγελματικὰ βιβλιάρια καὶ ὄρισμένον ἀριθμὸν. Ἴδετε καὶ τὴν παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 9, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 (ΔΕΝ 13.872). Ἐπίσης Ἐγκ. Ὑπ. Ἐργ. 71618/61 (ΔΕΝ 17. 925). Ὡς πρὸς τὸν ὄρισμένον ἀριθμὸν καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπασχολήσεως ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων τοῦ νομίμου προσωπικοῦ των εἰς φορτοεκφορτώσεις ἐνεργουμένας ἐντὸς τῶν χώρων τῆς ἐργασίας των, τὸ ἀνωτέρω Ν. Δ. ἐκρίθη ἀντισυνταγματικόν. Ἴδετε Σ.Ε. 2656/69 ΔΕΝ 2. 61, Σ.Ε. 866/1960 ΔΕΝ 16. 324, Σ.Ε. 604/1958 ΔΕΝ 14. 355, Πρ/κου Ζακ. 20/1958 ΔΕΝ 15. 244, Α.Π. 576/51 ΔΕΝ 8.85. Ἀντίθετοι αἱ Α.Π. 645/55 ΔΕΝ 12. 10, Α.Π. 576/1958 ΔΕΝ 14. 602. Πρβλ. Α.Π. 273/1959 ΔΕΝ 15. 503). Ἡ διάταξις ὅμως περὶ ἐφοδιασμῶ ὅλων τῶν φορτοεκφορτωτῶν δι' ἐπαγγελματικοῦ βιβλιαρίου ἐκρίθη ὡς ἰσχυρά. Βλ. καὶ Α.Π. 676/70 ΔΕΝ 27. 127, Α.Π. 555/70 ΔΕΝ 26. 874.

ια) Διά τοὺς φρεατωρύχους προβλέπει εἰδικὴν ἄδειαν ἡ Ἀστυν. Διάταξις 48 ἀπὸ 5.10.1948, ἐκδοθεῖσα συμφώνως πρὸς τὸν Ἀν. Ν.7/8.6.1935 «περὶ Ὁργανισμοῦ Χωροφυλακῆς».

ιβ) Διά τοὺς φύλακας καὶ νυκτοφύλακας ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 84/1955 Ἀστυνομικὴ Διάταξις (ΔΕΝ 11. 169), διὰ τῆς ὑποίας ἀπαγορεύεται ἡ πρόσληψις ὡς φύλακας περιουσίας ἢ ἐπιχειρήσεως (καταστημάτων, κατοικιῶν, ἐργοστασίων κλπ.) προσώπου στερουμένου τῆς ὑπὸ ταύτης προβλεπομένης άδειας τῆς ὑποδιευθύνσεως Γενικῆς Ἀσφαλείας. Ἐπίσης ἀπα-

γορεύεται εἰς πάντας ἢ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τοῦ ἔργου τούτου, ἄνευ τῆς κατὰ τ' ἄνω ἀδείας. Διὰ τοὺς παραβάτας προβλέπονται ποινικαὶ κυρώσεις⁽¹⁾.

ιγ) Διὰ τοὺς ἠθοποιούσας προβλέπει χορήγησιν ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 5736 τῆς 14/16.2.1933 «περὶ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἠθοποιοῦ».

ιδ) Διὰ τοὺς δημοσιογράφους σχετικὰς διατάξεις περιέχουν οἱ Ἄναγκ. Νόμοι 1092 καὶ 1093 τοῦ 1938, ὡς καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 20.8.1939 «περὶ δελτίου ταυτότητος τῶν μελῶν τῶν δημοσιογραφικῶν ἐνώσεων», ἐνῶ διὰ τοὺς ἐφημεριδοπώλας ἴδετε τὸ Ν.Δ. τῆς 10.8.1954 (ΦΕΚ Α' 181/14.8.1954).

ιε) Διὰ τοὺς τυπογράφους διατάξεις περὶ κατοχυρώσεως τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ περὶ ἐπαγγελματικοῦ βιβλιαρίου περιέχουν ὁ Α.Ν. 1931 τῆς 30.8./2.9.1939 καὶ αἱ Ἄποφ. Ὑπ. Ἐργ. 56271 τῆς 19.10.1939, 42940/8650/2.8.1940, 20720 τῆς 28.5/14.6.1948.

ιστ) Οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶν ἐν Ἑλλάδι ἄνευ προηγούμενης εἰδικῆς ἀδείας τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας (ἄρθρον 13 Ν. 4310/1929, ὡς αὐτὸς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν. 5405/1932 καὶ ἐδ. στ' § 3 τοῦ ἄρθρου 2 Ἄν. Ν. 46/1936). Ἴδετε ἐπίσης τὸν Α.Ν. 448/68 (ΔΕΝ 24. 613) καὶ Ἐγκ. Ὑπ. Ἐργ. 87201/68 (ΔΕΝ 24. 666). Κατὰ τὴν Α.Π. 394/1951 (Θ. ΕΒ. 740) καὶ Μον. Πρ. Ἀθ. 765/69 (ΔΕΝ 25. 565) ἄνευ ταιαύτης ἀδείας ἢ σύμβασις τοῦ ἀλλοδαποῦ εἶναι ἄκυρος, τῶν ὑπηρεσιῶν του νομίμως ἀποκρουομένων καίτοι ἢ ὥρ. χρόνου ἐργασιακῆ σύμβασις δὲν εἶχε λήξει.

ιζ) Τὰ τῶν ἀδειῶν τῶν ὀδηγῶν ἢ ηλεκτρικῶν Τροχιοδρόμων καὶ Σιδηροδρόμων ρυθμίζει τὸ Β.Δ. τῆς 17/22.3.1927, ἐνῶ διὰ τοὺς ὀδηγούς τῶν ἢ ηλεκτρικῶν μετὰ κεραίας λεωφορείων (τρόλλεϋ - μπᾶς) προβλέπει τὸ Β.Δ. τῆς 27.12.1939/8.1.1940.

Εἰρήσθω ὅτι αἱ περὶ χορηγήσεως ἐπαγγελματικῶν βιβλιαρίων ρῆτρα τῶν σ.σ.ε., καταργηθεῖσαι διὰ τοῦ ἄρθρου 6 παρ. 2 τοῦ Ν.Δ. 3086/54 (ΔΕΝ 10. 766), δὲν ἀνεβίωσαν μετὰ τὴν διὰ τοῦ Ν. 3239/55 κατάργησιν τοῦ ὡς ἄνω Νομοθ. Διατάγματος (Πρωτ. Ἀθ. 7727/56, ΔΕΝ 13. 272 καὶ Νομ. Συμβ. 194/1957 ΔΕΝ 13. 213. Ἴδετε καὶ τὴν Σ.Ε. 1628/56, ΔΕΝ 12.917.

1. Ἡ ἀπονομικὴ αὕτη διάταξις δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς ἰσχύος ταύτης προσληθέντων φυλάκων (Πρ/κου Ἀθ. 7419/57, ΔΕΝ 13. 142). Κατὰ τὴν Α.Π. 442/64 (ΔΕΝ 20. 568) ἢ ὑπ' ἀριθ. 66/1958 Διάταξις τῆς Ἀστ. Δ/σεως Θεσ/νίκης, περὶ ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος νυκτοφύλακος, εἶναι ἀνίσχυρος.

Ε'. ΙΣΧΥΣ ΕΡΓ. ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΝΕΓ' ΒΙΒΛΙΑΡΙΩΝ, ΛΔΕΙΩΝ ΚΛΠ.

§ 100.— α) Ὡς πρὸς τὰ βιβλιάρια υγείας.

Κατὰ τὴν παγιωθεῖσαν ἐν τῇ νομολογίᾳ γνώμη, ἡ ἄνευ βιβλιαρίου υγείας, ὅπου τοῦτο ἀπαιτεῖται, καταρτιζομένη σύμβασις ἐργασίας εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 474/62 ΔΕΝ 16. 902, Α.Π. 259/62 ΔΕΝ 18. 747, Α.Π. 312/1961 ΔΕΝ 17. 485, Α.Π. 493/59 ΔΕΝ 16.51 κ.ἄ.π.). Ἀκυρότης τῆς συμβάσεως ὑφίσταται καὶ ὅταν τὸ βιβλιάριον υγείας δὲν θεωρῆται κανονικῶς κατὰ τὰ προβλεπόμενα χρονικὰ διαστήματα (Α.Π. 259/62 ΔΕΝ 18. 747). Οὐ μόνον δὲ οἱ πράγματι ἀπασχολούμενοι ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ἐτοιμότητι πρὸς παροχὴν ἐργασίας τελούντες ὀφείλουν νὰ θεωροῦν κατ' ἔτος τὰ βιβλιάρια υγείας (Α.Π. 408/70 ΔΕΝ 26. 785). Ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερωρίας τοῦ ἐργοδότη περιελεύσεις τοῦ μισθοῦ εἰς ὑπαίτιον ἀδυναμίαν παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν του, ὡς ἢ μὴ ἐτησίᾳ θεώρησις τοῦ βιβλιαρίου υγείας, ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότην ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσός του πρὸς καταβολὴν μισθοῦ (Α.Π. 408/70 ΔΕΝ 26. 785). Σημειωτέον ὅτι καὶ τῶν ἀναγκαστικῶς τοποθετουμένων πολεμιστῶν ἢ ἐργ. σύμβασις εἶναι ἄκυρος ἄνευ βιβλιαρίου υγείας (Πρ/κου Θεσσαλονίκης 764/59 ΔΕΝ 15. 686). Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ἡμῶς (ἀλλὰ διαρκούσης τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ἴδετε Πολ. Πρ. Ἀθ. 4126/69 ΔΕΝ 26. 361 καὶ Πρωτ. Ἀθ. 2940/1957, ΔΕΝ 13. 295) ἀπόκτησις τοιοῦτου βιβλιαρίου ἐγκυροποιεῖ ἐξ ὑπαρχῆς τὴν ἄκυρον ἐργ. σύμβασιν (Α.Π. 412 καὶ 596 τοῦ 1958, ΔΕΝ 14. 532 καὶ 665). Οὕτως ἐκρίθησαν ἄκυροι ἔνεκεν ἐλλείψεως βιβλιαρίου υγείας αἱ ἐργασιακαὶ συμβάσεις: τῶν ὑπαλλήλων καφερείου (Πρωτ. Ἀθ. 10057/58 ΔΕΝ 14. 853), τῶν σερβιτόρων ζυθεστιατορίων κλπ. (Α.Π. 493/59 ΔΕΝ 16.51, Πρωτ. Θεσ. 3967/58 ΔΕΝ 15. 568, Πρ/κου Ἀθην. 2920/56 ΔΕΝ 12. 682, Πρωτ. Ἀθην. 6555/57 ΔΕΝ 13. 662, Πρωτ. Θεσ. 3967/58 ΔΕΝ 15. 568). τῶν Διευθυντῶν ζαχαροπλαστείων (Πρωτ. Ἀθ. 476/59 ΔΕΝ 15. 345), τῶν ὑπαλλήλων καταστημάτων πωλήσεως παγωτῶν (Πρ/κου Ἀθην. 5639/1958 ΔΕΝ 14. 952), τῶν ξενοδοχοὑπαλλήλων (Α.Π. 474/62 ΔΕΝ 18. 902, Α.Π. 259/62 ΔΕΝ 18. 747, Α.Π. 192/62 ΔΕΝ 18. 326, Α.Π. 201/62 ΔΕΝ 18. 328). Διὰ τοὺς Ξενοδοχοὑπαλλήλους ἢ σύμβασις εἶναι ἄκυρος μετὰ τὴν 18. 8.1955 ἔστω καὶ ἂν κέκτηνται ἐπαγγελματικὸν βιβλιάριον ἐνῶ πρὸ τῆς χρονολογίας ταύτης τὸ ἐπαγγελματικὸν βιβλιάριον ἀνεπλήρου τὸ τῆς υγείας τοιοῦτον (Α.Π. 312/1961 ΔΕΝ 17. 485, Α.Π. 596/58 ΔΕΝ 14. 664-665, Α.Π. 214/59 ΔΕΝ 15. 380, Πολ. Πρ. Ἀθ. 5200/69 ΔΕΝ 26. 500, Πολ. Πρ. Ἀθ. 4126/69 ΔΕΝ 26. 361, Πρωτ. Ἀθ. 6984/58 ΔΕΝ 15. 285). Ὁμοίως τῶν μισθωτῶν ἀναψυκτήριων (Ἐφ. Ἀθ. 2532/69 ΔΕΝ 26. 356), τοῦ ταμπῆ καφερείου (Πρωτ. Ἀθ. 1216/57, ΔΕΝ 13. 788), τῶν ὑπαλλήλων καφερείων φενείου (Πρωτ. Ἀθ. 12667/57, ΔΕΝ 13. 925), τοῦ μαρκαδόρου καὶ ζυθοπωλείων (Πρωτ. Ἀθ. 17979/56, ΔΕΝ 13. 169), τῶν πωλητῶν ἀρτοσκευασμάτων (Α.Π. 412/58 ΔΕΝ 14. 532), τῶν ἀρτεργατῶν (Πρ/κου Θεσ. 764/1959, ΔΕΝ 15. 686 Πρωτ. Θεσ. 3307/67 ΔΕΝ 23. 897), τῶν ἀρτοὑπαλλή-

λων (Πρ/κου Ἀθην. 1409/55, ΔΕΝ 11. 636), τῶν ἐργατῶν δέρματος (Πρ/κου Θεβῶν 4/1953 ΔΕΝ 9. 268), τῶν ἐν οἴκῳ ἀνοχῆς ἀπασχολουμένων γυναικῶν (Πρ/κου Ἀθην. 3107/52 ΕΕΔ 11. 961 καὶ Πρ/κου Βερ. 65/51 ΕΕΔ 11. 305), τῶν μαζιέρων (Πρωτ. Ἀθην. 4052/52 ΔΕΝ 8. 579), τῶν ταμιῶν ἐστιατορίων (Πρ/κου Ἀθην. 2186/1951 ΕΕΔ 10. 685), τῶν ὑπαλλήλων γαλακτοπωλείων (Πρ/κου Ἀθην. 6039/53 ΔΕΝ 9. 685 καὶ 4917/1960 ἀδημοσίευτος), τῶν ἐκδοροσφαγιῶν, ἀκροκαθαριστῶν, ἐργατοτεχνιτῶν κρεσποωλείων καὶ ἀλλαντοπωλείων (Πρ/κου Ἀθ. 2969/62 ΔΕΝ 18. 784).

Δὲν ἀπαιτεῖται βιβλιάριον ὑγείας ἐπὶ λαντζέρη Νοσοκομείου (Πρωτ. Ἀθην. 10478/58 ΔΕΝ 14. 855), οὔτε ἐπὶ ταμιῶν ζαχαροπλασטיῶν (Πρωτ. Ἀθην. 5752/59 ΕΕΔ 18. 1141, Πρ/κου Ἀθ. 3600/62 ΔΕΝ 18. 721), οὔτε τοῦ Διευθυντοῦ μεγάλου κέντρου διασκεδάσεως (Πρωτ. Ἀθ. 9054/54, ΕΕΔ 13. 812), οὔτε ἐπὶ τῶν ἐλαιομετρητῶν καὶ γεμιστῶν ἐλαιοαποθηκῶν (Πρωτ. Κερκ. 335/52, ΔΕΝ 9.77).

Ἡ ἔλλειψις βιβλιarioῦ ὑγείας ἐπὶ τῶν ἐργατῶν βυρσοδεψείων δὲν ἐπάγεται ἀκυρότητα τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως (Πρ/κου Θεσ. 679/51 Θέμ. ΞΒ 740).

Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, ἡ ὑπαρξίς τοῦ βιβλιarioῦ ὑγείας δὲν ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς (Α.Π. 346/1963 ΔΕΝ 20. 218).

β) Ὡς πρὸς τὰ Ἐπαγγελματικὰ Βιβλιάρια καὶ Ἀδείας.

Ἡ σύμβασις ἐργασίας μηχανολόγου ἄνευ τοῦ κατὰ Ν. 6422/34 πτυχίου εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 462/65 ΔΕΝ 22.54). Ὁμοίως τῶν ἀπασχολουμένων εἰς ἐπισκευήν, συντήρησιν καὶ χειρισμὸν μηχανῶν ἐσωτερικῆς καύσεως (ἀεροσυμπιεστῶν, πασσαλοπηκτῶν, βενζιναντλιῶν, γερανῶν, ἐκσκαφέων), δι' ἃς ἀπαιτεῖται πτυχίον Πρ. Μηχανικοῦ (Α.Π. 38/68 ΔΕΝ 24. 238). Οἱ ἀεροσυμπιεσταὶ δὲν ἀποτελοῦν ἐκσκαπτικὰ μηχανήματα, ἀλλὰ τοιαῦτα ἐπεξεργασίας ὑλικῶν, ἅτινα, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνάμεις ἄνω τῶν 20 ἵππων, δεῖν νὰ χειρίζονται ἀδειοῦχοι πρακτικοὶ μηχανικοὶ, ἄλλως ἢ σύμβασις εἶναι ἄκυρος, τῶν μισθῶν διατηρούντων ἀξίωσιν ἐπὶ τὰς ἀποδοχὰς τῶν Πρακτ. Μηχανικῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδ. πλουτισμοῦ (Α.Π. 295/65 ΔΕΝ 21. 554, Α.Π. 532-533/1965 ΔΕΝ 22.62, Πρωτ. Ἀθ. 18374/64 ΔΕΝ 20. 839, Πρ/κου Ἀθ. 5108-5109/1963 ΔΕΝ 19. 691, Πρωτ. Θεβῶν 381/62 ΔΕΝ 19.22).

Ἐπίσης ἡ σύμβασις ἐργασίας χειριστοῦ ἐκσκαπτικῶν μηχανημάτων ἄνευ πτυχίου (Α.Π. 640/65 ΔΕΝ 22. 471, Α.Π. 510/64 ΔΕΝ 20. 675, Πρωτ. Θεσ. 1535/65 ΔΕΝ 21. 488). Ὁμοίως τῶν Πρακτικῶν Μηχανικῶν (Α.Π. 328/65 ΔΕΝ 21. 583), τῶν Συντηρητῶν Πρ. Μηχανικῶν (Α.Π. 201/68 ΔΕΝ 24.481), τῶν ὁδηγῶν θεραλωνιστικῶν μηχανῶν (Πρ/κου Θεβῶν 20/62 ΔΕΝ 18. 396), τῶν χειριστῶν προωθητήρων γαιῶν καὶ ἐρπυστριοφόρων φορτωτῶν ἄνω τῶν 20 ἵππων (Πρωτ. Θεβῶν 381/62 ΔΕΝ 19.62), τῶν χειριστῶν

άνυψωτικῶν ἡλ. Μηχανημάτων κάτω τῶν 10 ἕππων (Μον. Πρ. Κορ. 221/69 ΔΕΝ 25. 567. Contra: Α.Π. 262/69 ΔΕΝ 25. 691).

Σημειωτέον ὅτι ἀπὸ τῆς ἀποκτήσεως τοῦ πτυχίου κυροῦται ἀναδρομικῶς ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις (Πρωτ. Θεσ. 1535/65 ΔΕΝ 21. 488). Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴν Α.Π. 640/65 (ΔΕΝ 22. 171), ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία τοῦ ἀκύρωτος ἀπασχοληθέντος μὴ ἀδειούχου μισθωτοῦ ὑστέρει ἔναντι τῶν ἀδειούχων χειριστῶν, ὀφείλεται ἀναλόγως μειωμένη ἀποζημίωσις.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΜΙΣΘΩ-
ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ

§ 101.—Υποχρεώσεις εργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων.

Ἐν τῇ συμβάσει τῆς ἐργασίας ὁ μὲν ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ τὸν μισθὸν (ἢ τὸ ἡμερομίσθιον), ἐκπληρῶν ἅμα πάσας τὰς ἐκ τῶν κειμένων διατάξεις ἀπορροῦσας ὑποχρεώσεις του, ἐν αἷς καὶ ἡ εὐπρεπῆς συμπεριφορὰ ἐναντι τοῦ μισθωτοῦ (Πρ/κου Πειρ. 940/62 ΔΕΝ 18. 807), ὁ δὲ μισθωτὸς ὀφείλει νὰ παρέχῃ τὰς συμπεφωνημένας ὑπηρεσίας ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐργασίας (Α.Π. 78/68 ΔΕΝ 24. 309) μετ' ἐπιμελείας, νὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰς διατάξεις τῶν τυχόν ἰσχυρῶν Κανονισμῶν καὶ πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἢ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων του διδομένας γενικὰς καὶ εἰδικὰς ὁδηγίας καὶ ἐντολάς, νὰ πειθαρχῇ εἰς τοὺς προισταμένους του, νὰ μὴ ἀνακοινῇ εἰς τρίτους τὰ μυστικά τῆς ἐπιχειρήσεως¹), νὰ μὴ συναλλάσσῃται μετὰ τρίτων, πελατῶν τοῦ ἐργοδότη, διὰ τὰ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του καθήκοντα, νὰ μὴ ἀνταγωνίζῃται τὸν ἐργοδότην του ἐν τῷ ἐμπορικῷ πεδίῳ κλπ. (Κ. Κανὼν Ἐνοχ. τ. Α', ὑπ' ἄρθρον 652 Α.Κ., σελ. 306-307, Γ. Συμμόντος ΕΕΔ 10. 835, Πρ/κου Θεσ. 230/1951 ΔΕΝ 7. 453).

Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἀποκοπὴν ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας ἀμειβομένων μισθωτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγκαστικῶς τοποθετουμένων πολεμιστῶν. Ἐχει ἐπίσης πλήρη ἰσχὴν καὶ ἐπὶ τῶν εἰδικῶς προστατευομένων προσώπων (παλ. πολεμιστῶν, ἀναπήρων, νεοπολεμιστῶν, συνδικαλιστικῶν στελεχῶν, ἐκπροσώπων ἐργατῶν εἰς ἀσφαλιστικούς ὀργανισμούς κ.λ.π.). Οἱ τυχόν ὑπάρχοντες Κανονισμοὶ ἐργασίας ἰσχύουσιν ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ εἰδικῶν κατηγοριῶν μισθωτῶν (Πρ/κου Ἀθην. 918-919/1957, ΔΕΝ 13. 409, Πρωτ. Ἀθην. 1227/57, ΔΕΝ 13. 270).

1. Κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Ν. 146/1914 «περὶ ἀθεμίτου ἀνταγωνισμοῦ» (Γεν. Κωδ. Νομοθεσίας, τόμ. Θ', σελ. 8), με φυλάκισιν μέχρις ἑξ μηνῶν καὶ με χρηματικὴν ποινὴν μέχρι τριῶν χιλιάδων δραχμῶν ἢ με μίαν τῶν ποινῶν τούτων τιμωρεῖται ὅστις, ὡς ὑπάλληλος ἐργάτης ἢ μαθητευόμενος παρά τινι ἐμπορικῷ ἢ βιομηχανικῷ καταστήματι ἢ ἐπιχειρήσει, ἀνακοινῶσι ἄνευ δικαιώματος εἰς τρίτους, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ὑπηρεσίας του, ἀπόρρητα τοῦ καταστήματος ἢ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐμπεπιστευμένα αὐτῷ ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του, ἢ ἄλλως περιελθόντα εἰς τὴν ἀντίληψίν του, πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνταγωνισμοῦ ἢ ἐπὶ τῇ προθέσει βλάβης τοῦ κυρίου τοῦ καταστήματος ἢ τῆς ἐπιχειρήσεως. Πλὴν τῆς ποινικῆς εὐθύνης δημιουργεῖται διὰ τοὺς παραβάτας καὶ ὑποχρέωσις πρὸς ἀποζημίωσιν (ἄρθρον 18).

Παράβασις τῆς υποχρεώσεως ταύτης ἀποτελεῖ παράνομον καὶ ἀντισυμβατικὴν ἐνέργειαν, ἢ ὅποια, πλὴν ἄλλων ἐπιζημιῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ ἐπιφέρῃ (ἀποζημιώσεις κ.λ.π.), δύναται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ ὡς καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ ὑπαίτιου. Κατὰ τὴν Ὁλομ. Α.Π. 368/1961 (ΔΕΝ 17. 533), ὅταν ἡ ἀπόλυσις τοῦ μισθωτοῦ γίνεται ἔνεκα ὑπαίτιου ἀκαταλληλότητός του, ἐκδηλουμένης ἐπίτηδες, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐξαναγκασθῇ ὁ εργοδότης εἰς τὴν ἀπόλυσιν ἐπὶ καταβολῇ ἀποζημιώσεως, εἶναι καταχρηστικὴ ἢ ἀσκησις ἀξιώσεως περὶ καταβολῆς τοιαύτης ἀποζημιώσεως (Ἴδετε καὶ Πρ/κου Χαλκίδος 266/62 ΔΕΝ 18. 809).

§ 102.—Δικαίωμα τοῦ μισθωτοῦ ν' ἀξιώσῃ ὅπως ἐργάζηται πράγματι.

Ὁ ἐργαζόμενος (ὑπάλληλος, ἐργατοτεχνίτης κ.λ.π.) δὲν ἔχει μόνον δικαίωμα ν' ἀξιώσῃ τὸν μισθὸν ἀλλὰ καὶ ν' ἀπασχοληθῇ πράγματι ἐν τῇ ἐπιχειρήσει τοῦ εργοδότη, νὰ παράσχῃ τοῦτέστι πραγματικὰς ὑπηρεσίας. Ἀδικαιολόγητος ἄρνησις τοῦ εργοδότη νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ εἶναι κατ' ἀρχὴν παράνομος, οὐ μόνον διότι προσβάλλει τὸν μισθωτὸν, ὃν ὑποβιβάζει εἰς ἀργόμενον, ἀλλὰ καὶ διότι ἀντίκειται εἰς τὸ καθολικὸν (δημόσιον) συμφέρον.

§ 103.—Διευθυντικὸν δικαίωμα τοῦ εργοδότη καὶ ἔκτασις αὐτοῦ.

Ἐξ ἄλλου ὁ εργοδότης ἔχει διευθυντικὸν δικαίωμα ἐν τῇ ἐπιχειρήσει του, τοῦτέστιν ἔχει δικαίωμα νὰ καθορίζῃ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρους τῆς ἐργασίας, ὅπως τὸν τρόπον, τὸν τόπον, τὸν χρόνον, τὴν διάρθρωσιν κλπ. τῆς ἐργασίας, καὶ ἐν γένει πᾶσαν λεπτομέρειαν ἀναγκαίαν διὰ τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐπιχειρήσεως (Α.Π. 455/64 ΔΕΝ 20. 573). Ταῦτα δ' ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν πρόκειται περὶ προωθήσεως μισθωτῶν τινων ἐπιχειρήσεως στερουμένης Κανονισμοῦ (Α.Π. 455/64 ΔΕΝ 20. 573, Α. Π. 749/64 ΔΕΝ 21. 636).

Τὸ διευθυντικὸν δικαίωμα τοῦ εργοδότη ἀπαρρέει οὐχὶ ἐξ εἰδικῆς τινος διατάξεως τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ἢ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἀλλὰ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως (Π. Κ. Βερροῦπούλου ΕΕΔ 15. 817 ἐπ., Β. Βασιλείου ἐν ΝΙΚΙΣΧ Ἔργ. Δικ. τ. Α' σελ. 225), οὐδαμῶς δ' ὡς ἐκ τούτου εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ δικαίωμα ἐκ κανόνος δημοσίας τάξεως ἢ ἀναγκαστικοῦ τοιοῦτου κατοχυρούμενον, δι' ὃ καὶ δὲν εἶναι οὔτε ἀπεριόριστον, οὔτε ἀνέλεγκτον. Τοῦναντίον περιορίζεται τόσον ἀπὸ τοὺς ὅρους τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, καλοπίστως ἐρμηνευόμενους, ὅσον καὶ ἐκ νομοθετικῶν διατάξεων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἄρθρου 281 Α.Κ., ὑπάγεται δὲ εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν δικαστηρίων, τοῦ μισθωτοῦ δυναμένου νὰ θεωρήσῃ ὡς βλαπτικὴν μεταβολὴν πᾶσαν ἐνέργειαν παρεξερχομένην τῆς καλοπίστου ἀσκήσεως τοῦ συγκεκριμένου ἐκάστοτε δικαιώματός του (Ι. Καπο-

δίστροια Μίσθωσις ἔργασίας ὑπ' ἄρθρον 652 ἀριθ. 12, Νρ. Ἀγαλλοπούλου Ἐργατ. Δίκαιον § 5 σελ. 82 ἐπ., Α.Π. 109/1956 ΔΕΝ 12. 228, Α.Π. 365/1956 ΔΕΝ 12. 490, Ἐφ. Ἀθ. 1921/70 ΔΕΝ 26. 788).

Οὕτω, πᾶν μέτρον λαμβανόμενον παρὰ τοῦ ἐργοδότη, ἀκούοντος τὴν κατὰ τ' ἄνω ἐξουσίαν του, καὶ ἂν ἀκόμη βλάβη τὸν μισθωτὸν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μονομερὴς βλαπτικὴ μεταβολὴ (ισοδύναμος πρὸς καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἔργασίας), πλὴν ἂν, κατὰ τὰ προλεχθέντα, ἀντίκειται εἰς εἰδικὸν ρητὸν ἢ σιωπηρὸν ὄρον τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, εἴτε εἰς διάταξιν νόμου. Ἡ ἄρνησις ὅμως τοῦ μισθωτοῦ νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ ἐργοδότη, μόνη αὕτη ἄνευ ἄλλου τινὸς περιστατικοῦ, δὲν ὑποδηλοῖ σιωπηρὰν βούλησιν αὐτοῦ περὶ λύσεως τῆς ἐργ. συμβάσεως ἐκ μέρους του, δι' ἧ καὶ ἀπαιτεῖται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καταγγελία τῆς συμβάσεως καὶ καταβολὴ ἀποζημιώσεως, πλὴν ἂν ἀποδειχθῆ ὅτι ἐπιτήδες ὁ μισθωτὸς ἐνήργει ἀντισυμβατικῶς, ὅτε ἰσχύει τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ. (Πρ. Ἀθ. 4562/66 ΔΕΝ 23. 196).

Οὕτως, ἐκρίθη, ὅτι ὁ περιορισμὸς τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ μισθωτοῦ δὲν ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸν ἀντισυμβατικὴν ἢ καταχρηστικὴν ἐνέργειαν (Α.Π. 633/62 ΔΕΝ 19.42). Ἐφ' ὅσον δὲν συνεφωνήθη τὸ ἐναντίον, ὁ ἐργοδότης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τοποθετήσῃ τὸν μισθωτὸν εἰς ἄλλην θέσιν, ἔστω καὶ ἂν οὕτω στερεῖται προσανζήσεων ἐξ ὑπερωριῶν, Κυριακῶν καὶ νυκτῶν, ἀρκεῖ ἡ ταύτη τοποθέτησις νὰ μὴ εἶναι κακόπιστος (Α.Π. 386/64 ΔΕΝ 20. 491, Πρ. Ἀθ. 7430/67 ΔΕΝ 24. 278). Εἶναι νόμιμος ἡ μετάταξις ἀποθηκάρχου ΚΤΕΛ εἰς θέσιν Ἐλεγκτοῦ (Πρωτ. Κυπαρ. 212/63 ΔΕΝ 20. 367), ὡς ἐπίσης ἡ μετατροπὴ τοῦ συστήματος συγκεντρώσεως καὶ ταξινομήσεως τῶν εἰσπράξεων ἐπιχειρήσεώς τινος (ΗΕΜ) (Α.Π. 577/61 ΔΕΝ 17. 937). Δικαιοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ μεταφέρῃ τὰ γραφεῖα του, ἔστω καὶ ἂν ἀπαιτῆται μείζων χρόνος διὰ τὴν εἰς αὐτὰ μετάβασιν τῶν μισθωτῶν, ὅταν μάλιστα ὁ ἐργοδότης προσφέρεται νὰ καλύψῃ τὰς σχετικὰς δαπάνας (Α.Π. 560/62 ΔΕΝ 19.9). Ἐφ' ὅσον κατέστη ἀδύνατος ἡ χρησιμοποίησις μυλεργάτου εἰς τὸ τμήμα ὅπου οὗτος εἰργάζετο πρότερον, εἶχε δικαίωμα ὁ ἐργοδότης ν' ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν ἐργασίαν φορτοεφορτωτοῦ ἀλεύρων κλπ., ἄνευ μειώσεως τοῦ ἡμερομισθίου του (Α.Π. 286/65 ΔΕΝ 21. 486). Ἡ παράλειψις προαγωγῆς κατὰ Κανονισμὸν δὲν ἀποτελεῖ μονομερὴ βλαπτικὴν μεταβολὴν (Πρωτ. Ἀθ. 25874/66 ΔΕΝ 23. 500). Οὕτε ἡ κατόπιν δημιουργίας «διευθύνσεων» καὶ ὑπαγωγῆς τῶν ὑφισταμένων «τιμημάτων» εἰς αὐτάς ὑπαγωγή Προϊσταμένου Λογιστηρίου ὑπὸ Διευθυντὴν Οἰκ. Ὑπηρεσιῶν, ἔχοντα μείζονα προσόντα (Α.Π. 249/67 ΔΕΝ 23. 582). Δύναται ὁ ἐργοδότης, κατ' ἐνάσκησιν τοῦ διευθυντικοῦ εἰς δικαίωματος, νὰ περιορίσῃ τὸ πρόγραμμα ἐμφανίσεως καλλιτέχνιδος εἰς κέντρον διασκεδάσεως (Ἐφ. Ἀθ. 2837/69 ΔΕΝ 26. 409). Δύναται ἐπίσης νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν προαγωγὴν τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐπιχειρήσεώς του κατὰ τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις (Ἐφ. Ναυπλίου 44/71 ΔΕΝ 27. 737).

Δικαιοῦται μὲν ὁ ἐργοδότης νὰ διαμορφώσῃ τὰς μισθοδοτικὰς του κα-

ταστάσεις κατά τὸν καλύτερον, κατ' αὐτόν, τρόπον, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐφαρμόσῃ διαμόρφωσιν δημιουργοῦσαν τὴν ἐντύπωσιν ἐξοφλήσεως μὴ πράγματι γενομένων καταβολῶν εἰς τὸν μισθωτόν, ὡς ὅταν χωρίζεται ὁ ἐνιαῖος μισθὸς εἰς βασικὸν τοιοῦτον καὶ εἰς ὑπερωριακὰς ἀξιώσεις (Α.Π. 489/64 ΔΕΝ 20. 642). "Ὅταν ὑπαρχόντων τριῶν ὁμοτίμων πολιτικῶν συντακτῶν ἀνατίθεται εἰς ἓνα ὁ ἔλεγχος τῶν κειμένων τοῦ πολιτικοῦ ρεπορτάζ, δέον νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τόσον ἡ ἀρχαιότης, ὅσον καὶ ἡ γενικότης τοῦ μέτρου, προκειμένου νὰ κριθῇ τὸ βλαπτικὸν ἢ μὴ τῆς τοιαύτης διακρίσεως (Α.Π. 455/64 ΔΕΝ 20. 573). Εἶχεν ἐπίσης παλαιότερον κριθῆ, ὅτι ἡ ἀπὸ ἐνὸς τμήματος ἐργοστασίου εἰς ἄλλο μετάθεσις τοῦ ἐργαζομένου ἀποτελεῖ δικαίωμα τοῦ ἐργοδότη. "Ἄν ὅμως ἄνευ ἀνάγκης ἐνεργῆται ἡ τοιαύτη μετάθεσις διὰ λόγους ἐκδικήσεως εἴτε πρὸς ἐξαναγκασμὸν τοῦ ἐργαζομένου εἰς ἀποχώρησιν, πρὸκειται περὶ μονομεροῦς ἐνεργείας παρανόμου καὶ ἰσομένης πρὸς καταγγελίαν τῆς συμβάσεως. "Ὅταν ἐπίσης ὁ μισθωτός, λόγω προπαιδείσεως καὶ ἐξειδικεύσεως ἀπασχολήθῃ ἐπὶ μακρὸν εἰς ὠρισμένην θέσιν, εἰς ἣν καὶ ἀπέδιδεν, εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ μετάθεσις του εἰς ἄλλην θέσιν, εἰς ἣν τοῦτο μὲν ἀποδίδει ὀλιγώτερον ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεώς του, τοῦτο δὲ βλάπτεται καὶ ὁ ἴδιος ἠθικῶς εἴτε ὑλικῶς. Εἶναι καταχρηστικὴ ἡ ἀσκήσις τοῦ διευθυντικοῦ του δικαιώματος παρὰ Νοσ. Ἰδρύματος ἀξιώσαντος τῆς εἰς ὠρισμένον τμήμα παροχῆν ὑπηρεσιῶν, παρὰ τὸν προφανῆ κίνδυνον βλάβης τῆς ὑγείας τοῦ μισθωτοῦ (Πρ. 'ΑΘ. 822/69 ΔΕΝ 25. 559, Πρ. 'ΑΘ. 72/68 ΔΕΝ 24. 312). Ἐπίσης εἶναι καταχρηστικὴ ἀξίωσις Δήμου νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁδηγὸν αὐτοκινήτου εἰς συνεργεῖον ἀπορριμάτων, ἥτοι εἰς ἐργασίαν ἀποδεδειγμένως ἐπιβλαβῆ διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ μισθωτοῦ, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν εὐχέρεια ἀλλαγῆς χρησιμοποιήσεώς του (Πρ. 'ΑΘ. 1447/67 ΔΕΝ 23. 700).

Ἡ παρὰ ἐργοδότη, διαθέτοντος ὑποκαταστήματα εἰς πλείονας πόλεις πρόσληψις ὑπαλλήλου τινὸς ἐν ὠρισμένη πόλει δὲν στερεῖ τοῦτον τοῦ δικαιώματος νὰ μεταθέσῃ τὸν ὑπάλληλον εἰς ἄλλην πόλιν. "Ἄν ὅμως μισθωτός τις προσελήφθῃ καὶ ἀπασχολήθῃ ἐπὶ μακρὸν εἰς ἐργοδότην μὴ διαθέτοντα ὑποκατάστημα κατὰ τὴν πρόσληψιν καὶ ἀποκτήσαντα τοιοῦτον μεταγενεστέρως, δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὴν μετάθεσιν, προβάλλων σιωπηρὰν συμφωνίαν περὶ ἀπασχολήσεώς του, ἐν τῇ πόλει, ἐν ἣ προσελήφθῃ.

Βλέπετε σχετικῶς καὶ εἰς τὴν παράγραφον περὶ μονομεροῦς μεταβολῆς.

"Ὅταν τὸ ἐνεργοῦν τὰς προαγὰς τῶν ὑπαλλήλων Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον εἶναι ἀνεξάρτητον τοῦ ἐργοδότη, ἡ οὐσιαστικὴ κρίσις του εἶναι ἀνέλεγκτος ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἐὰν ὅμως δὲν ἐξηχέθῃ τοιαύτη κρίσις ἔνεκα παρανόμου ἢ ἀντισυμβατικῆς πράξεως ἢ παραλείψεως τοῦ ἐργοδότη, ἀναπληροῦται ἡ κρίσις αὕτη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, κρίνοντος περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ ὑπαλλήλου (Α.Π. 220/65 ΔΕΝ 22. 168, Α.Π. 300/1966 ΔΕΝ 22. 551, Α.Π. 456/66 ΔΕΝ 22. 883). Ἐφ' ὅσον ὁ ἐνάγων εἶχε μειωμένην ἀπόδοσιν καὶ δὲν προσεφέρετο εἰς ἀποδοτικωτέραν ἀπασχόλησιν, ἡ ἀγωγή

του διὰ καθυστέρησιν προαγωγῆς ἢ τοῦ ἀπορριπτεῖα (Α.Π. 200/69 ΔΕΝ 25. 506. Πρβ. Α.Π. 371 καὶ 380 τοῦ 1970 ΔΕΝ 26. 882). Ἡ ἀγωγή διὰ παράνομον παράλειψιν προαγωγῆς δέν νά περιέχη, πλὴν ἄλλων στοιχείων, καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν παρὰ τὸν νόμον παρεκωλύθη ἡ πλήρωσις τῆς αἰρέσεως (δέν ἐπραγματοποιήθη ἡ προαγωγή). (Α.Π. 64/68 ΔΕΝ 24. 307).

Ὅταν συνεφωνήθη διὰ Κανονισμοῦ ἡ παροχὴ προαγωγῆς ἢ προσωπώσεως ἢ ἐπιδόματος ἐξ ἰσοκρίμου παραμονῆς ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ μετὰ κρίσιν, θεωρεῖται αὕτη πραγματοποιηθεῖσα ὅταν ἡ πραγματοποίησις τῆς παρεκωλύθη ἐναντίον τῆς καλῆς πίστεως ὡς καὶ ὅταν ἡ κρίσις τοῦ ὑποχρέου ὄργανου εἶναι καταρῶρως ἄδικος (Α.Π. 550/65 ΔΕΝ 22. 115. Ἴδετε καὶ Α.Π. 278/65 ΔΕΝ 22. 247, Α.Π. 543/66 ΔΕΝ 23.52).

Ἡ ἀδυναμία συγκροτήσεως τοῦ ἀρμοδίου διὰ τοὺς προαγωγὰς Συμβουλίου δέν στερεῖ τὸ προσωπικὸν τοῦ δικαιώματος νά ζητήσῃ προαγωγὴν καὶ ἀποζημίωσιν, τοῦ ἐργοδότη (ΔΕΗ) ὄντος ὑποχρέου νά φροντίσῃ διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Κανονισμοῦ του (Α.Π. 610/70 ΔΕΝ 27. 248).

§ 104.—Οἱ Κανονισμοὶ τῶν Ἐπιχειρήσεων.

Μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 3789/57 (ΔΕΝ 13. 872) δέν ὑφίσταντο γενικῆς ἰσχύος διατάξεις περὶ Κανονισμῶν Ἐργασίας. Ὁρισμέναι ὅμως ἐπιχειρήσεις διέθετον Κανονισμοὺς, ὑπὸ τῶν ὁποίων διείποντο αἱ παρ' αὐτῶν συναπτόμεναι ἐργασιακαὶ συμβάσεις. Οἱ Κανονισμοὶ οὗτοι εἴτε συνετάσσοντο βάσει νόμου (ὡς τῶν Ν. ΔΚΗ'/1912 καὶ 3752/1929⁽¹⁾) ἢ ἐκυροῦντο ὑπὸ τοιοῦτου, ὡς ὁ ὄργανισμὸς τῆς ΑΤΕ, κυρωθεὶς διὰ τοῦ Α.Ν. 2584/40, ὁπότε εἶχον καὶ ἔχουν ἰσχύον νόμου, εἴτε συνετάσσοντο ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν νόμων πάντοτε, ἐταιχοκολλῶντο εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐργασίας καὶ ἰσχυον συμβατικῶς δεσμεύοντες τὸσον τοὺς συντάξαντας αὐτοὺς ἐργοδότης, ὅσον καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτοὺς (προσχωροῦντας εἰς τοὺς ὅρους αὐτῶν) μισθωτοῦς⁽²⁾. Ἐφ' ὅσον διὰ τῶν τελευταίων τούτων κανονισμῶν ἐπῆρχοντο τροποποιήσεις ἐπὶ τὸ δυσμενέστερον προϋπαρχόντων ὄρων ἐργασιακῆς τινος συμβάσεως, ἐὰν δέν ἐγίνοντο ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τῶν μισθωτῶν, ἐπέφερον τ' ἀποτελέσματα μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς τῶν συμβατικῶν ὄρων. Οὐδεμία διάταξις ἐπέβαλλεν ὅπως αἱ ἐσωτερικοὶ οὗτοι Κανονισμοὶ ἐγ-

1. Καὶ μετὰ τὸν Ν. 3752/29 ἰσχύει ὁ Κανονισμὸς τῶν Σιδηροδρόμων (Α.Π. 589/58, ΔΕΝ 14. 694).

2. Ὁ ὑπάρχων εἰς τινα ἐπιχειρήσιν ἐσωτερικὸς κανονισμὸς ἀποτελεῖ δημοσίαν πρότασιν πρὸς πάντα ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν συναψὴν συμβάσεως, ὁ ἀναλαμβάνων δ' ἐργασίαν ἐν γνώσει τοῦ τοιοῦτου Κανονισμοῦ μισθωτός, θεωρεῖται ἀποδεχόμενος τοὺς ὅρους αὐτοῦ καὶ συνάπτων σύμβασιν δυνάμει τῆς ὁποίας ὑπέχει τὴν ὑποχρέωσιν νά τοὺς τηρήσῃ ἔχων καὶ τὰ ἐκ τούτων ἀντίστοιχα δικαιώματα (Πρωτ. Χαλκίδος 108/62 ΔΕΝ 18. 294). Αὕτη εἶναι ἡ λεγομένη σύμβασις προσχωρήσεως. Ἄνευ ἀποδοχῆς τοῦ Κανονισμοῦ δέν ἰσχύει οὗτος (Πρωτ. Ἀθ. 16260/55 ΔΕΝ 12. 633, Πρ/κου Ἀθ. 1291/55 ΕΕΝ 23. 501).

κρίνονται υπό του Υπουργείου Ἐργασίας, ὡς ἐσφαλμένως ἐπιστεύετο. Ἐδει πάντως νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ διατάξις τοῦ ἄρθρου 10 (§ 1 ἐδ. δ') τοῦ Ν. Δ. 2954/1954 (ΔΕΝ 10. 697), καθ' ἣν οἱ εργοδῶται ὑποχρεοῦνται ὅπως ἀναρτῶσιν εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ ἐργοστασίου ἐγκριμένον παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ἐπιθεωρητοῦ Ἐργασίας εἰδικὸν Κανονισμὸν ἐρ' ὅσον τὸ ἀπασχολούμενον προσωπικὸν ὑπερβαίνει τοὺς πέντε μισθωτοὺς.

Λί σχετικαὶ διατάξεις τοῦ ἀπὸ τῆς 12.10.1957 ἰσχύοντος Ν.Δ. 3789/1957 ἔχουν ὡς κάτωθι:

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 1.— 1. Ἐπιχειρήσεις, Ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασίαι ἐν γένει, ἀνεξαρτήτως τῆς νομικῆς μορφῆς αὐτῶν ἢ τοῦ εἰς ὃ αὐταὶ ἀνήκουσι, φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου (Δημόσιον, Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, Δῆμοι, Κοινότητες, Ὅργανισμοί, Ἰδρύματα κλπ.), ἀπασχολοῦσαι προσωπικὸν μεγαλύτερον τῶν ἐβδομήκοντα προσώπων, ὀφείλουσι νὰ καταρτίσωσι κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ παρόντος, κανονισμὸν ἐργασίας, ρυθμιζόντα κατὰ τοὺς κειμένους νόμους τὰς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας διαμορφουμένας σχέσεις μεταξύ αὐτῶν καὶ τοῦ πάσης φύσεως προσωπικοῦ των, τοῦ συνδεομένου μετὰ τούτων διὰ σχέσεως ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου. Διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ ὑποβολὴν εἰς τὰ ἀρμόδια ὅργανα, πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ κύρωσιν τῶν κανονισμῶν ἐργασίας, παρέχεται ἐξάμηνος προθεσμία ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, δυναμένη νὰ παραταθῇ ἐπὶ 12 τὸ πολὺ μῆνας ἀπὸ τῆς λήξεώς της, δι' ἀποφάσεως τοῦ Υπουργοῦ Ἐργασίας δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ αὐτὴ προθεσμία παρέχεται διὰ τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἀναμόρφωσιν τῶν ἤδη ἰσχυόντων κανονισμῶν ἐργασίας εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασίας.

» Δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ Υπουργοῦ Ἐργασίας, ἐκδιδομένης ἐκάστοτε μετὰ γνώμην τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Νόμου 3239 Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐπεκτείνεται ἡ ὑποχρέωσις καταρτίσεως κανονισμοῦ καὶ εἰς ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἐργασίας ἐν γένει, ἀπασχολούσας προσωπικὸν κάτω μὲν τῶν 70, οὐχὶ δὲ καὶ ὀλιγώτερον τῶν 40 προσώπων.

» 2. Οἱ κανονισμοὶ ἐργασίας δὲν ἀποτελοῦν συμπλήρωσιν τῆς ἀτομικῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἐὰν δὲν ἔχουν ἐγκριθῇ κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ παρόντος καὶ δὲν εἶναι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀνηρτημένοι εἰς ἐμφανῆ καὶ προσιτὰ διὰ τοὺς ἐργαζομένους σημεῖα τοῦ τόπου ἐργασίας.

» 3. Διὰ πειθαρχικὰ παραπτώματα, καθοριζόμενα εἰς ἕκαστον τῶν κανονισμῶν ἐργασίας, δύναται νὰ προβλέπηται ἡ ἐπιβολὴ, εἰς τὸν παραβάτην μισθωτόν, τῶν κάτωθι ποινῶν:

- α) Προφορικὴ ἢ ἔγγραφος παρατήρησις.
- β) Ἐπίπληξις.
- γ) Πρόστιμον μέχρι ποσοστοῦ 25 % ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς μίαν ἡμέραν ἢ τοῦ ἡμερομισθοῦ τοῦ μισθωτοῦ.

δ) Ὑποχρεωτικὴ ἀποχὴ ἐκ τῆς ἐργασίας (προσωρινὴ ἀπόλυσις) ἐπὶ 10 τὸ πολὺ ἡμέρας καθ' ἑκάστον ἡμερολογιακὸν ἔτος καὶ ἐφ' ὅσον ὁ μισθωτὸς καθ' ὑποτροπὴν ὑποπέσῃ εἰς σοβαρὰν ἀντιπειθαρχικὴν παράβασιν.

» Εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ στοιχ. δ' τῆς παρ. 4 (1) τοῦ ἄρθρου 1 δὲν ὑπόκεινται αἱ ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασίαι εἰς ἃς ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ἢ ὑφίσταται Δευτεροβάθμιον τοιοῦτον.

» Ἐπιτρέπεται ἡ ἄσκησις ἐφέσεως ἐντὸς πενθημέρου ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς περὶ ἐπιβολῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀποχῆς ἐκ τῆς ἐργασίας ποινῆς ἐνώπιον τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 Τμήματος Κανονισμῶν Ἑργασίας, ἀναστελλομένης τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς.

» 3. Κατὰ τὴν διὰ τοῦ παρόντος καθιερουμένην διαδικασίαν θεσπίζονται καὶ κανονισμοὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκμεταλλεύσεων ἢ ἐργασιῶν, τῶν μὴ ὑποχρέων εἰς κατάρτισιν κανονισμοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, ἐφ' ὅσον αὗται ἤθελον ζητήσῃ τοῦτο.

» 4. Τὰ πρόστιμα περιέρονται εἰς τὴν Ἑργατικὴν Ἑστίαν, τηρουμένων ἀπασῶν τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 27.6.37 Β. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ Ἑργατικῆς Ἑστίας διατάξεων».

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 2.—1. Ἡ κύρωσις τῶν Κανονισμῶν Ἑργασίας γίνεται διὰ μὲν τὰς ἰδιωτικὰς ἐν γένει ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασίας, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑργασίας, διὰ δὲ τὰς ἀσκουμένας ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἢ διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ, τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ἐν γένει, ὡς καὶ τοὺς Κανονισμοὺς Ἑργασίας τῶν Τραπεζῶν, διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑργασίας καὶ τοῦ ἐποπτεύοντος εἰς ἐκάστην περίπτωσιν Ὑπουργοῦ.

» 2. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον κυρωτικὴ ἀπόφασις ἐκδίδεται μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ διὰ τοῦ παρόντος συνιστωμένου Τμήματος Κανονισμῶν Ἑργασίας τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, ἀποτελουμένου ἐκ μελῶν αὐτοῦ, ἧτοι τοῦ Προέδρου ἢ Ἀντιπροέδρου αὐτοῦ, δύο δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐνὸς ἐκπροσώπου τῶν ἐργοδοτῶν καὶ ἐνὸς ἐκπροσώπου τῶν μισθωτῶν, ὀριζομένων ἀπάντων κατ' ἔτος καὶ εἰς τὴν πρώτην κατ' Ἰανουάριον συνεδρίασιν τοῦ Συμβουλίου. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Τμήματος τούτου μετέχει καὶ εἰδικὸς ἐκπρόσωπος τοῦ Δημοσίου, καλοῦμενος κατὰ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις τοῦ ἐδαφίου β' τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Νόμου 3239/1955 ἐφαρμοζομένων ἀναλόγως. Ἐπίσης, δι' ἀναλόγου ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Ν. 3239/1955 καὶ τοῦ ἀπὸ 30.8/12.9.1955 Β. Διατάγματος ἀπερὶ τρόπου διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν, συνεδριάσεων κλπ. τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς», ρυθμίζονται πάντα τὰ ἀφροῶντα εἰς τὴν ὀργάνωσιν,

1. Τῆς παρ. 3 προφανῶς, δηλαδὴ τοῦ ἀμέσως προηγουμένου ἐδ. δ'.

λειτουργίαν, δαπάνας κλπ. του Τμήματος Κανονισμών Έργασίας.

» Η γνώμη του ειδικού Τμήματος Κανονισμών Έργασίας είναι υποχρεωτική δια τους Έργουρους, μόνον ἐφ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν τήρησιν διατάξεων νόμου καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τούτων διαταγμάτων καὶ ὑπουργικῶν ἀποφάσεων.

» Τὸ Τμήμα δύναται ν' ἀποφαίνεται ἐπίσης, ὅτι δὲν συντρέχει λόγος καταρτίσεως Κανονισμοῦ Έργασίας, ἔπου ἡ ἐπιχειρήσις ἠτήσατο τὴν ἐγκρισιν τοιούτου, ἀλλὰ ἀπασχολεῖ κάτω τῶν ἐβδομήκοντα μισθωτῶν.

» Οἱ κατ' ἐξουσιοδότησιν ἡμῶς τῶν Νόμων 3752/1929, 3221/55, 3430/1955, ὡς οὗτοι ἐτροποποιήθησαν μεταγενεστέρως καὶ παντὸς ἐτέρου εἰδικοῦ νόμου, ἐκδοθέντες διὰ Β. Διαταγμάτων ἢ Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων Κανονισμοί, ἐξακολουθοῦσιν ἰσχύοντες, πλην, διὰ πᾶσαν σύνταξιν, ἀνασύνταξιν, ἢ τροποποίησιν Κανονισμῶν περὶ ὧν προβλέπουσιν οἱ ἀνωτέρω Νόμοι, ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τῶν Νόμων τούτων εἰς ὅ,τι δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος Νόμου. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας μετέχει τοῦ Τμήματος ὡς μέλος ἐκπρόσωπος τῶν μισθωτῶν ὁ ὑπὸ τῆς οἰκείας ὀργανώσεως ὀριζόμενος⁽¹⁾.

» 3. Ἐνώπιον τοῦ εἰδικοῦ Τμήματος Κανονισμῶν Έργασίας δύναται νὰ προσφύγῃ ἡ οἰκεία ὀργάνωσις τῶν ἐργαζομένων μόνον ἐφ' ὅσον διτάξις κανονισμοῦ ἀντίκειται εἰς τοὺς κειμένους νόμους καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τούτων ἐκδιδομένων διαταγμάτων καὶ ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, τὸ δὲ Τμήμα ἐφ' ὅσον κρίνει ὅτι αἱ προσβαλλόμενα διατάξεις εἶναι παράνομοι γνωμοδοτεῖ ὑπὲρ τῆς ἐξαλείψεως ἢ τροποποιήσεως αὐτῶν εἰς τὸν Ὑπουργὸν Έργασίας, ὅστις ἀποφασίζει κατὰ τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγράφου 1 τοῦ παρόντος, ἄλλως ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν.

» 4. Ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς κατὰ τὴν παράγραφον 1 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος προθεσμίας, ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις, ἀπασχολοῦσαι ἄνω τῶν 70 μισθωτῶν ὀφείλουσι νὰ ἔχουσιν ἐγκεκριμένον καὶ ἀνηρτημένον Κανονισμόν, ἄλλως ὑπόκεινται εἰς τὰς ποινὰς τὰς ὀριζόμενας ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 24.7.1920 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἓν ἐνιαῖον κείμενον τῶν νόμων περὶ πληρωμῆς τῶν ἡμερομισθίων τῶν ἐργατῶν καὶ περὶ τῶν μισθῶν τῶν ὑπηρετῶν καὶ ὑπαλλήλων». Πᾶσα νεοϊδρυμένη ἐπιχείρησις, ἐκμεταλλεύσις ἢ ἐργασία ἀπασχολοῦσα τὸ ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος προσωπικόν, ὀφείλει ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῆς νὰ ὑποβάλῃ κατὰ τ' ἀνωτέρω Κανονισμόν Έργασίας, ἄλλως ὑπόκειται εἰς τὰς κυρώσεις τοῦ παρόντος Ν. Δ/τος.

1. Σ.Ε. 2227/62 ΔΕΝ 19.37. Ἴδετε ὁμῶς τὴν παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Ν. 4464/65 (ΦΕΚ Α' 72/29.4.65, ΔΕΝ 21. 343), καθ' ἣν: «Ἐφεξῆς ἡ ἐκδοσις καὶ ἡ τροποποίησις ἢ συμπλήρωσις ἰσχύοντων κανονισμῶν προσωπικοῦ ΒΗΣ καὶ ΗΕΜ, ἀνεξαρτήτως τῆς διαδικασίας ὑφ' ἣν ἐξεδόθησαν, γενήσεται διὰ Β.α. Δ/τος, ἐκδιδομένου κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Ν. 3752/1929».

η δ. Διά Β.Δ. ἐκδιδόμενων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, ὀρίζονται τὰ τῆς καταρτίσεως, διαδικασίας, ὑποβολῆς, ἐπεξεργασίας, κυρώσεως, ἀνακοινώσεως, δημοσιότητος, πρότυπα Κανονισμῶν κατὰ ἐπαγγελματικὰς κατηγορίας, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη λεπτομέρεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος Ν. Διατάγματος⁽¹⁾.

Ἐπ' ὧν καὶ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν.Δ. 4262/62 (ΔΕΝ 18. 973) προβλέπον περὶ ἐκδόσεως Κανονισμοῦ διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν Ἀεροπορικῶν Ἐπιχειρήσεων.

§ 105.—Πορίσματα νομολογίας σχετικὰ μὲ τοὺς Κανονισμοὺς.

Διὰ τῶν κατὰ Ν.Δ. 3789/1957 καταρτιζομένων Κανονισμῶν ἐργασίας ρυθμίζονται μόνον αἱ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας διαμυρροῦμεναι σχέσεις (ἐσωτερικὴ τάξις, πειθαρχία, κυρώσεις) (Σ.Ε. 415/68 ΔΕΝ 25.52, Σ.Ε. 2227/62 ΔΕΝ 19.37, Α.Π. 438/62 ΔΕΝ 48. 581), οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ τῆς προσλήψεως καὶ ἀπολύσεως τῶν μισθωτῶν (Α.Π. 438/62 ΔΕΝ 18. 581). Νομίμως ὅμως καθορίζονται διὰ Κανονισμῶν ὥραι ἐργασίας (Σ.Ε. 414/65 ΔΕΝ 21. 225), ὡς καὶ ἐπιδόματα (Σ.Ε. 1740/62 ΔΕΝ 18. 584).

Οἱ ὅροι τῶν Κανονισμῶν ἐφαρμόζονται κατὰ καλὴν πίστιν, ὑποχωροῦντες ἐνώπιον κανόνων ἀναγκαστικοῦ δικαίου, ὡς αἱ συλ. συμβάσεις ἐργασίας (Πρωτ. Χαλκίδος 108/62 ΔΕΝ 18. 294).

Οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως Ὑπουργοὶ δὲν δικαιῶνται νὰ τροποποιῶσι τοὺς ὑποβαλλομένους Κανονισμοὺς, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐγκρίνωσιν ἢ νὰ μὴ ἐγκρίνωσι τούτους (Σ.Ε. 2227/62 ΔΕΝ 19.37, Σ.Ε. 414/65 ΔΕΝ 21. 225).

Οἱ κατὰ τοὺς προϊσχύσαντας νόμους κατηγορησμένοι Κανονισμοὶ ἐξακολουθοῦν ἰσχύοντες. Οὕτω διὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς ΔΕΗ ἢ Α.Π. 321/62 ΔΕΝ 18. 585 (Contra ἢ Πρωτ. Αθ. 7719/62 ΔΕΝ 18. 391). Κατὰ τὰς Α.Π. 353/1965 καὶ 495/62 (ΔΕΝ 22. 778 καὶ ΔΕΝ 19. 470) ὁ ἐν λόγῳ Κανονισμὸς ἰσχύει ὡς σύμβασις καὶ δὲν συνιστᾷ οὐσιαστικὸν νόμον (Α.Π. 234/69 ΔΕΝ 25. 628). Διὰ τὸν Κανονισμὸν Ο.Α.Σ.Θ. ἴδετε τὴν Α.Π. 438/62 ΔΕΝ 18. 581 (Πρβλ. Σ.Ε. 1740/62 ΔΕΝ 18. 584). Βλέπετε καὶ τὴν Σ.Ε. 2056/67 (ΔΕΝ 23. 772). Διὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Κ.Ε.Τ.Η.Θ. ἴδετε τὰς Σ.Ε. 388-389/1963 (ΔΕΝ 19. 409-410). Διὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Α.Ε.Ε.Υ. τὴν Σ.Ε. 1740/62 (ΔΕΝ 18. 584). Γενικώτερον ἴδετε τὴν Πρωτ. Θεσ. 3827/62 (ΔΕΝ

1. Σχετικῶς ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 24.6.1958 Β.Δ. (ΦΕΚ Α' 103/8.7.1958, ΔΕΝ 14. 619). Σημειώτεον ὅτι μετὰ τὸ Ν.Δ. 3789/57 κατηγορήθη πᾶσα ἄλλη διαδικασία καὶ ἀρμοδότης περὶ ἐγκρίσεως Κανονισμῶν, διατηρηθεισῶν ἐν ἰσχύϊ μόνον τῶν μὴ ἀντιτιθεμένων εἰς αὐτὸ διατάξεων (Σ.Ε. 1599/59, ΔΕΝ 15. 867). Τὸ συνοδεῦον τὴν ὑποβολὴν τοῦ πρὸς ἔγκρισιν Κανονισμοῦ παρὰ β ε λ ο ν ὄρισθη εἰς ἀρχ. 300 διὰ τῆς Υ.Α. 4778/899/1958 (ΦΕΚ Β' 32/7.2.1958).

19. 636). Διά τόν Κανονισμόν τῆς Κ.Ε.Τ.Η.Θ. καί τήν σχέσιν του πρὸς τὴν σ.σ.έ. τῆς 15.12.1954 ἴδετε τὴν Α.Π. 339/64 (ΔΕΝ 20. 524). Διὰ τοὺς κανονισμοὺς τῶν Γεωργ. Συν/σμῶν ἴδετε τὰς Α.Π. 58/62 (ΔΕΝ 18. 389), 382/62 (ΔΕΝ 18, 550) καί 732/63 (ΔΕΝ 20. 83). Διὰ τόν Κανονισμόν τῆς ΑΣΠΑ ἴδετε τὴν Σ.Ε. 2282/67 (ΔΕΝ 23. 834). Διὰ τόν Κανονισμόν τοῦ ΟΤΕ ἴδετε Σ.Ε. 415/68 (ΔΕΝ 25.52), Α.Π. 149/70 (ΔΕΝ 26. 492), Μον. Πρ. 'Αθ. 3464/70 (ΔΕΝ 27.40), Α.Π. 477/71 (ΔΕΝ 27. 619), 'Εφ. 'Αθ. 823/71 (ΔΕΝ 27. 689).

Αἱ πειθαρχικαὶ διατάξεις τοῦ Ν. 3789/57 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμει τοῦ Ν. 3752/29 ἐκδοθέντων Κανονισμῶν (Α.Π. 162/1963 ΔΕΝ 19. 481), ὡς αἱ περὶ ἀσκήσεως ἐφέσεως κατὰ πειθαρχικῶν ἀποφάσεων (Σ.Ε. 1607/59 ΔΕΝ 16. 230, Α.Π. 272/62 ΔΕΝ 18. 419, Α.Π. 572/62 ΔΕΝ 19. 39, Α.Π. 395/63 ΔΕΝ 19. 587). Πάντως διὰ τοῦ κατὰ τὸ Ν.Δ. 3789/57 ἐγκριθέντος Κανονισμοῦ, περιέχοντος πειθαρχικὰς διατάξεις, καταργοῦνται αἱ ὅμοιαι διατάξεις προἰσχύσαντος Κανονισμοῦ. 'Εξ ἄλλου δεόν νὰ γίνεταί διάκρισις τῶν πειθαρχικῶν λόγων ἀπὸ τῶν λόγων ἀπολύσεως, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ τήρησις τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας (Α.Π. 415/64 ΔΕΝ 20. 564).

Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ 'Εθν. Γνωμοδ. Συμβ. Κοινων. Πολιτικῆς τῶν ἐκδιδομένων ἐπὶ ἐφέσεων κατὰ πειθαρχικῶν ἀποφάσεων περὶ προσωρινῆς ἀπολύσεως δὲν ἐπιτρέπεται προσφυγὴ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς 'Επικρατείας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια (Σ.Ε. 1713/65 ΔΕΝ 21. 631, Σ.Ε. 1128/65 ΔΕΝ 21. 857). 'Ερεσις δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων περὶ ὀριστικῆς ἀπολύσεως, τῆς προβλεπομένης ὑπὸ εἰδικῶν Κανονισμῶν (Ν.Σ. 103/64 ΔΕΝ 20. 765, Σ.Ε. 217/62 ΔΕΝ 18. 324).

Αἱ πειθαρχικαὶ ἀποφάσεις δεόν νὰ εἶναι ἠτιολογημέναι, περιέχουσαι τὰ συνιστῶντα τὸ πειθαρχικὸν παράπτωμα πραγματικὰ περιστατικὰ ὡς καὶ τὸν χρόνον τελέσεως αὐτοῦ, εἶναι δὲ ἀκυρωτέα ἀπόφασις μὴ διαλαμβάνουσα ποῖαν ὑπηρεσίαν ἠρνήθη νὰ ἐκτελέσῃ ὁ μισθωτός, ἵνα δύναται νὰ κριθῇ ἂν ὑπεῖχεν ὑποχρέωσιν ἐκτελέσεως ταύτης (Α.Π. 457/63 ΔΕΝ 22.50, Α.Π. 489/59 ΔΕΝ 16.50, Σ.Ε. 797/59 ΔΕΝ 15. 472). Εἶναι ἄκυρος πειθαρχικὴ ποινὴ ἐπιβληθεῖσα ἄνευ τήρησεως τῆς προβλεπομένης (Καν. Ο.Α.Σ.Θ.) πειθαρχικῆς διαδικασίας (Πρωτ. Θεσ. 4584/63 ΔΕΝ 20. 298). Δὲν χωρεῖ δίωξις διὰ περιεχόμενον ἀναφορᾶς πρὸ τῆς ἐπὶ ταύτης ἀποφάνσεως (Σ.Ε. 1864/65 ΔΕΝ 21. 858). Γενικώτερον διὰ τὸν δικαστικὸν ἔλεγχον ἀποφάσεων Πειθ. Συμβουλίων, τὴν καταχρηστικὴν ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως καὶ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ πειθαρχικοῦ δικαίου ἴδετε τὴν Πρωτ. Θεσ. 3827/62 (ΔΕΝ 19. 636). 'Επίσης τὴν Σ.Ε. 389/63 (ΔΕΝ 19. 410).

"Όταν ὑφίστανται Κανονισμοὶ κεκρωμένοι κατὰ τὸν ν. 3789/57, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 371 Α.Κ. περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ δικαίας κρίσεως, ἀλλὰ μόνον τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ. ἐν συνδρομῇ τῶν προϋποθέσεων τῆς ἐφαρμογῆς του ('Όλομ. Α.Π. 525/67 ΔΕΝ 23. 935). Κατὰ τὴν Α.Π. 126/67 (ΔΕΝ

23. 404) αἱ ἀποφάσεις τῶν Πειθ. Συμβουλίων ἐλέγχονται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων κατ' ἄρθρον 371 Α.Κ. καὶ γενικώτερον εἶχε κριθῆ, ὅτι τὰ τακτικά δικαστήρια δικαιούνται νὰ ἐλέγξωσιν ἐν καὶ κατὰ πόσον ἡ κρίσις τοῦ ἐργοδότη ἢ τῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων ὑπῆρξε δικαία, τόσον ὡς πρὸς τὰς μικρότερας πειθαρχικὰς ποινάς, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν περὶ ὀριστικῆς ἀπολύσεως τοιαύτην (Α.Π. 197/1966 ΔΕΝ 22. 453, Α.Π. 533/64 ΔΕΝ 20. 723, Α.Π. 777/58 ΕΕΝ ΚΣΤ' 412, Α.Π. 189/58 ΕΕΝ ΚΕ' 906, Α.Π. 400/57 ΝοΒ. 6.15 Πρωτ. 'Αθ. 1083/1966 ΔΕΝ 22. 554).

Ὅταν τὰ πειθαρχικά Συμβούλια (ΑΤΕ) δὲν εἶναι ὄργανα τοῦ ἐργοδότη, ἡ κρίσις τῶν ἐλέγχεται μόνον διὰ παρανομίαν, ὡς ἀπορροῦσιν καὶ ἡ κακὴ χρῆσις τῆς διακρίσεως ἐξουσίας, εἴτε ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος κατὰ προφανῆ ὑπέρβασις τῆς καλῆς πίστεως (Α.Π. 629/66 ΔΕΝ 23. 92). Εἶναι δὲ ἀνέλεγκτος παρὰ τοῦ Α.Π. ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας ἐκτίμησις τοῦ περιεχομένου πειθαρχικῆς ἀποφάσεως (Α.Π. 706/69 ΔΕΝ 26. 270). Δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ Σύνταγμα αἱ πειθαρχικαὶ διατάξεις τῶν Κανονισμῶν (Α.Π. 'Ολομ. 525/67 ΔΕΝ 23. 935), οὔτε κωλύεται ἐξ αὐτοῦ ἡ διὰ νόμου ἀνάθεσις τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας εἰς ὄργανον τοῦ ἐργοδότη, ἀποτελοῦν ἐν τῇ ἐνασκήσει ταύτης ὄργανον τῆς Διοικήσεως (Α.Π. 706/69 ΔΕΝ 26. 270). Διὰ Κανονισμοῦ ἐκδοθέντος κατ' ἐξουσιοδότησιν εἰ δ ε κ ο ὡ ν ὁ μ ο υ ἐγκύρωσις θεσπίζεται πειθαρχικὴ ποινὴ ἀνωτέρα τῆς προσωρινῆς πάσης τῶν 10 ἡμερῶν (Α.Π. 706/69 ΔΕΝ 26. 270).

Δὲν ἀποκλείεται ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ Πειθ. Συμβούλια τῶν ἐνεργησάντων ἀνακρίσεις ἐπὶ τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν μὴ φίλα διακειμένων πρὸς τὸν διωκόμενον. Δέον ὅμως νὰ παρέχωνται ἐχέγγυα ἀμερολήπτου κρίσεως, δι' ἃ καὶ ἀποκλείονται οἱ ἐξετασθέντες κατὰ τὴν διοικητικὴν ἀνάκρισιν, δυσμενῶς δὲ περὶ τοῦ διωκόμενου ἐκφρασθέντες (Σ.Ε. 2972/67 ΔΕΝ 24.34). Κατὰ γενικὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου τὰ ὄργανα τῆς Διοικήσεως πρέπει νὰ παρέχουν ἐχέγγυα ἀμερολήπτου κρίσεως, τοῦθ' ὅπερ ἀποκλείεται ὅταν ὑφίστανται ἰδιαίτεροι δεσμοὶ ἢ ἰδιόζουσα σχέσις ἢ ἐξ ἑλλογῆς ὀξεία ἀντίθεσις πρὸς τὰ πρόσωπα εἰς ἃ ἀφορᾷ ἡ ὑπηρεσιακὴ ἐνέργεια. Ἐφ' ὅσον εἰς τὰς ἀνακρίσεις κατὰ διωχθέντος ὑπαλλήλου μετέσχον πρόσωπα καθ' ὃν αὐτός εἶχεν ὑποβάλλει ἀναφοράς, ἡ ἀνωτέρω ἀρχὴ παραβιάσθη καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἑπουρ. Συμβουλίου εἶναι ἀκυρωτέα (Σ.Ε. 1929 καὶ 1408 τοῦ 1970 ΔΕΝ 26. 483). Ἐφ' ὅσον προβλέπεται ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ Συμβούλιον συναδέλφου τοῦ κρινομένου ἀνωτέρου βαθμοῦ, ἡ συμμετοχὴ τοιοῦτου κατωτέρου βαθμοῦ, ἔστω καὶ τῇ ὑποδείξει τοῦ κρινομένου, καθιστᾷ τὴν κρίσιν ἄκυρον (Α.Π. 506/67 Β' Τμ. ΔΕΝ 23. 932, Α.Π. 130/68 Γ' Τμ. ΔΕΝ 24. 357). Καὶ δὲν εἶναι καταχρηστικὴ ἡ ἄσκησις τῶν δικαιωμάτων του ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 130/68 ΔΕΝ 24. 357).

Ἐκρίθη ὅτι διαχειριστικαὶ ἀνωμαλίαι εἰσπράκτορος (ὑπεξαίρεσις μικροποσῶν, διπλῆ χρῆσις διπλοτύπων κλπ.) δικαίως ἐπιφέρουσιν ἀπόλυσίν του (Α.Π. 533/64 ΔΕΝ 20. 723), ὡς καὶ ἡ ἐπιβληθεῖσα δι' ἄρνησιν μισθω-

τοῦ νὰ φέρῃ πηλίκιον καὶ μετάλλινον σῆμα, παρὰ τὰς συστάσεις καὶ τὰς ἐπιβληθείσας μικροτέρας πειθαρχικὰς ποινὰς (Α.Π. 280/64 ΔΕΝ 20. 433).

§ 106.—Παρατηρήσεις ἐπὶ μιᾶς ἐκάστης πειθαρχικῆς ποινῆς.

1. Προφορικὴ ἢ ἔγγραφος παρατήρησις.

Ἡ παρατήρησις εἶναι ἡ ἐλαφρότερα τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν (καθαρῶς ἠθικὴ) καὶ ἐπιβάλλεται ἐπὶ μικρὰς σημασίας παραπτώματων τοῦ μισθωτοῦ. Εἶναι κάτι διάφορον τῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας γινομένων τυχόν συστάσεων, ὑποδείξεων καὶ παρατηρήσεων τοῦ εργοδότη καὶ σκοπεῖ κυρίως τὴν ἔγκαιρον προειδοποίησιν τοῦ μισθωτοῦ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς πλημμελοῦς ἐκτελέσεως τῆς ἐργασίας του ἢ τῆς ἀναρμόστου συμπεριφορᾶς του. Δὲν πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τρόπον βάνανυσον καὶ προσβάλλοντα τὸν μισθωτόν.

2. Ἐπίπληξις.

Ἡ ἐπίπληξις ἀποτελεῖ τὴν ἀμέσως μετὰ τὴν παρατήρησιν σοβαρωτέραν πειθαρχικὴν ποινὴν καὶ ἐπιβάλλεται διὰ κάπως σοβαρώτερα παραπτώματα.

3. Πρόστιμον.

Πρόστιμον ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ εργοδότη ἢ τοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου του διὰ βαρύτερα παραπτώματα τοῦ μισθωτοῦ, κατὰ τὰ ἐν τῷ σχετικῷ κανονισμῷ ὀριζόμενα. Πάντως, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπιβολὴ διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν παράβασιν προστίμου μεγαλυτέρου τοῦ ἐνὸς τετάρτου τοῦ ἐνὸς ἡμερομισθίου ἢ τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι διὰ τὴν αὐτὴν παράβασιν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβληθῇ πρόστιμον καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμέρας (μέχρι τοῦ 1/4 φυσικά), διότι τοῦτο θ' ἀποτελεῖ καταστρατήγησιν τῶν ὡς ἄνω ἀπαγορευτικῶν διατάξεων.

Ἄν, παρὰ τὸν νόμον, ἐπιβληθῇ πρόστιμον μεγαλύτερον τοῦ 1/4 τοῦ ἐνὸς ἡμερομισθίου, ὁ μισθωτὸς ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν καταβολὴν τοῦ ἐπὶ πλέον ποσοῦ (ὡς μισθοῦ του). Εἶναι ὅμως νόμιμος ἡ ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπιβολὴ πλειόνων τοῦ ἐνὸς προστίμων διὰ διάφορα πειθαρχικὰ παραπτώματα (Ν.Σ. 650/62 ΔΕΝ 18. 814).

4. Ἀργία.

Ἡ ἀργία (ἢ προσωρινὴ ἀπόλυσις, ὅπως λέγεται κοινῶς) ἐπὶ 10 τὸ πολὺ ἡμέρας ἐπιβάλλεται ὡς πειθαρχικὴ ποινὴ, ἐφ' ὅσον προβλέπεται ὑπὸ σχετικοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, εἰς περιπτώσεις διαπράξεως σοβαρῶν παραπτώματων. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τῆς ἀργίας, ὁ τιμωρηθεὶς δι' αὐτῆς μισθωτὸς ἀπέχει τῆς ἐργασίας μὴ δικαιούμενος νὰ λάβῃ τὸν ἀντίστοιχον μισθὸν

(ἢ τὰ ἡμερομίσθια). Ἡ ἐργασιακὴ ὁμῶς σύμβασις τοῦ τιμωροῦ-μένου δὲν λύεται (Νομ. Συμβ. 849/58, ΔΕΝ 14. 765).

Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιβαλλούσης ποινῆν προσωρινῆς ἀπολύσεως ἐπιτρέπεται ἐρσεις ἐνώπιον τοῦ κατ' ἄρθρον 2 τοῦ Ν.Δ. 3789/57 Τμήματος Κανονισμῶν Ἐργασίας. Ἡ ἄσκησις τῆς ἐφέσεως ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πειθ. ποινῆς τῆς προσωρινῆς ἀπολύσεως, ὃ δ' ἐργοδότης μὴ ἀποδεχόμενος τὰς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ του καθίσταται ὑπερήμερος (Πρ/κου Ἄθ. 4024/62 ΔΕΝ 18. 750). Ἐπιτρέπεται ὅπως προβλέπηται ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἢ ἄσκησις ἐφέσεως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἐνώπιον Δευτεροβαθμίων ὀργάνων κρίσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἐκμεταλλεύσεως, δὲν ἐπιτρέπεται ὁμῶς ἢ ἀπαγόρευσις τῆς ἐφέσεως εἰς τὴν ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένην περίπτωσιν τῆς προσωρινῆς ἀπολύσεως.

§ 107.—Προϋποθέσεις ἐπιβολῆς τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν.

Διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν ἀπαιτεῖται:

1) Νὰ ὑπάρχῃ ἐσωτερικὸς κανονισμὸς, προβλέπων τὴν ἐπιβολὴν πειθαρχικῶν ποινῶν καὶ τὰ παραπτώματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλεται μίᾳ ἐκάστῃ τούτων. Ὁ Κανονισμὸς πρέπει νὰ εἶναι ἔγγραφος, νὰ ἔχῃ ἐγκριθῆ ἀπὸ τὸ Ἵπουρ-γεῖον Ἐργασίας καὶ νὰ ἔχῃ γνωστοποιηθῆ εἰς τοὺς μισθωτοὺς διὰ τοιχοκολ-λήσεως εἰς τὸ ἐργαστήριον, τὸ ἐργαστάσιον, τὸ κατάστημα ἢ τὸ γραφεῖον. Ἄνευ τηρήσεως τῆς προϋποθέσεως ταύτης ἢ ἐπιβολὴ πειθαρχικῶν ποινῶν εἶναι παράνομος.

2) Νὰ προβλέπηται ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ἢ ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν κολαστέαν πράξιν ποινὴ καὶ νὰ μὴ ἐπιβάλληται ἄλλη (βαρύτερα) ἢ μὴ ἀναφερομένη ἐν τῷ κανονισμῷ, ἀντι ἄλλης (ἐλαφροτέρας). Δὲν δύναται λ.χ. νὰ ἐπιβληθῆ ἡ ποινὴ τῆς ἀργίας, ἂν δὲν τὴν προβλέπη ὁ κανονισμὸς ἢ ἂν δὲν τὴν ἀπειλῆ κατὰ τῆς συγκεκριμένης ὑπὸ κολασμὸν παραβάσεως.

3) Κατὰ γενικὴν ἀρχὴν τοῦ πειθαρχικοῦ δικαίου, τῆς τιμωρίας δέον νὰ προηγῆται ἢ πρόσκλησις τοῦ πταίσαντος μισθωτοῦ εἰς ἀπολογίαν προφο-ρικὴν ἢ ἔγγραφον, κατὰ τὰ ἐν τῷ κανονισμῷ προβλεπόμενα. Ἄνευ κλήσεως εἰς ἀπολογίαν ἢ τιμωρία εἶναι ἄκυρος (Σ.Ε. 1864/65 ΔΕΝ 21. 858, Α.Π. 487/59 ΔΕΝ 16.48).

4) Δὲν πρέπει ἡ ἐπιβαλλομένη ποινὴ νὰ εἶναι δυσανάλογος πρὸς τὴν κο-λαζομένην παράβασιν. Ἡ ἐπιβολὴ τῆς ποινῆς δέον νὰ γίνεται κατὰ δικαίαν κρίσιν καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως, τὰς συναλλακτικὰς συνηθείας καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη. Δὲν ἐπιτρέπεται λ.χ. ἡ δι' ἀσήμαντα παραπτώ-ματα ἐπιβολὴ σειρᾶς πειθαρχικῶν ποινῶν ἐπὶ σκοπῷ ἐξαναγκασμοῦ τοῦ μι-σθωτοῦ εἰς ἀποχώρησιν. Τὴν καλὴν ἢ κακὴν χρῆσιν τῆς πειθαρχικῆς αὐτῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐργοδότη ἢ τῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων του δικαιούσιντα νὰ ἐλέγξουν τὰ δικαστήρια (καὶ κατ' ἀντένστασιν), ὑπὸ τινος προϋποθέσεως

(Άρ. Πάγου 358/65 ΔΕΝ 21. 659, Α.Π. 609/56 ΔΕΝ 12. 1009, Α.Π. 777/58 ΔΕΝ 15. 72).

5) Δέν υπάρχει υποχρέωσις διὰ τὸν εργοδότην νὰ ἐξαντλήσῃ προηγουμένως ἄλλας τὰς μικροτέρας βαθμίδας τοῦ ποινολογίου διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν βαρυτέραν ποινὴν. Δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὴν καὶ ἅμα ὡς συνετελέσθη ἢ πρώτη παράβασις τοῦ μισθωτοῦ, ἀρκεῖ ὁ κανονισμὸς τοῦ νὰ προβλέπῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν διὰ τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα.

6) Οὐδαμῶς ἐμποδίζεται ὅπως θεσπισθῶσιν ἐν τῷ κανονισμῷ καὶ ὅπως ἐπιβάλλωνται αἱ ἀνωτέρω πειθαρχικαὶ ποιναὶ καὶ διὰ πλημμελεῖ ἑκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ἢ παραγωγῆν ἐλαττωματικῶν προϊόντων.

§ 108.—Εἰδικαὶ διατάξεις.

α) Διὰ τὰ Ξενοδοχεῖα.

Ἐπὶ ὅσων αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 22 τοῦ Ν.Δ. 3430/1955 (ΦΕΚ. Α' 307/12.11.1955, ΔΕΝ 11. 765), ἔχουσαι ὡς ἀκολούθως:

α) Ἄρθρον 22.—1. α) Διὰ κοινῶν ἀποφάσεων τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας Κυβερνήσεως καὶ Ἐργασίας ἐγκρίνονται Κανονισμοὶ ἐσωτερικῆς λειτουργίας ξενοδοχείων δι' ὧν καθορίζονται λεπτομερῶς αἱ μεταξὺ τῶν ξενοδόχων καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ξενοδοχείων ἐργασιακαὶ σχέσεις, αἱ ἐκατέρωθεν υποχρεώσεις καὶ δικαιώματα, αἱ ἐπιβλητέαι δι' ἐκάστην παράβασιν ποιναὶ, τὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ ἀνανεώσεως τῶν ἐπαγγελματικῶν βιβλιαρίων, τὰ προσόντα τῶν ξενοδοχοῦπαλλήλων καὶ ἐν γένει πᾶν σχετικὸν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐργαζομένων ἐν ταῖς ξενοδοχείοις ζήτημα⁽¹⁾.

» β) .....

» 2. Τὰς ἐν τῶν παραβάσεων τῶν κανονισμῶν ποινὰς ἐπιβάλλουσι τριμελεῖς ἐπιτροπᾶι συνιστώμεναι διὰ κοινῶν ἀποφάσεων τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, Δικαιοσύνης καὶ Ἐργασίας εἰς τὰ μεγάλα ξενοδοχειακὰ κέντρα. Ἐκάστη τῶν ἐπιτροπῶν τούτων ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς Πρωτοδικικοῦ ὡς Προέδρου ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Προέδρου Πρωτοδικῶν, ἐξ ἐνὸς ξενοδόχου ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Ξενοδοχειακοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς ξενοδοχοῦπαλλήλου ὀριζομένου μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς τοπικῆς Ὁργανώσεως. Εἰς ἣν περίπτωσιν ὑφίστανται πλείονες τῆς μιᾶς τοιούτων τοπικῶν ὀργανώσεων ἢ ἡ υπάρχουσα ὀργάνωσις δὲν ὑποδείξῃ τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας οὕτως ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας.

» 3. Αἱ Ἐπιτροπᾶι αὗται συνεδριάζουσι νομίμως παρόντων δύο τοῦλάχιστον μελῶν ἐν οἷς ὁ Πρόεδρος καὶ δικάζουσι κατόπιν προσφυγῆς παντὸς ἐνδιαφερομένου κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Α.Ν. 844/37, δύναται δὲ νὰ ἐπι-

1. Τοιοῦτος Κανονισμὸς ἐξεδόθη διὰ τῆς Ὑ.Α. 41052/56 (ΔΕΝ 12. 712).

βάλλωσι πᾶσαν ποινήν προβλεπομένην ὑπὸ τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐγκληρι-
μένων Κανονισμῶν.

» 4. Προκειμένου περὶ ἐλαφρῶν παραβάσεων δύνανται ὁ ξενοδόχος ἄνευ προσφυγῆς εἰς τὰς ἀνωτέρω Ἐπιτροπὰς νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ποινήν τῆς ἐπιπλή-
ξεως καὶ προστίμου μέχρι δραχμῶν 25.

» 5. Τὰ ὑπὸ τῶν ξενοδόχων καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπιβαλλόμενα πρόσ-
τιμα περιέρχονται εἰς τὸν Ὀργανισμὸν Ἑργατικῆς Κατοικίας».

Διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 3789/57 ἐθεσπίσθη δευτεροβάθμιος Ἐπι-
τροπὴ ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐκδικάζονται ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ὡς
ἄνω Ἐπιτροπῶν. Ἰδετε σχετικῶς εἰς τὴν 74597/55 Ἑγκ. Ὑπ. Ἑργ. (ΔΕΝ
12.79).

β) Διὰ τὸ προσωπικὸν Αὐτοκινήτων.

Περὶ πειθαρχικῶν ποινῶν τοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ τῆς ΑΣΠΑ προβλέ-
πει τὸ Β.Δ. 612/1965 (ΦΕΚ Β' 137/24.7.1965).

Διὰ τῶν Νόμων 3216/55 καὶ 3224/55 (ΔΕΝ 11.375 καὶ 377) καθω-
ρίσθη διαδικασία ἐπιβολῆς πειθαρχικῶν ποινῶν καὶ προστίμων εἰς τὸ προ-
σωπικὸν τῶν Λ ε ω φ ο ρ ε ί ω ν. Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων τούτων ἐξεδόθη
τὸ Β.Δ. τῆς 25.6.1956 (ΔΕΝ 12.853), οὗτινος αἱ σχετικαὶ διατάξεις (ἄρ-
θρα 9-15) παρατίθενται αὐτούσαι ἀμέσως κατωτέρω:

Ἐπιβολὴ Ποινῶν—Γενικὰ

» Ἄ ρ θ ρ ο ν 9. Ἀποτελεῖ παράβασιν τοῦ διὰ τοῦ παρόντος διατάγμα-
τος ἐκδιδομένου Κανονισμοῦ κολαζομένη πειθαρχικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν
προβλεπομένων ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας διοικητικῶν ἢ ποινικῶν κυρώ-
σεων, πᾶσα πράξις ὑπαλλήλου διοικήσεως ἢ κινήσεως ἀντικειμένη εἰς τὸν
Κανονισμὸν τοῦτον, ἢ πλημμελῆς ἐκτέλεσις τῶν ὑπὸ τούτου διαγραφόμενων
καθηκόντων τοῦ ὑπαλλήλου, ὡς καὶ πᾶσα ἐξ ὀλιγωρίας, ἀμελείας ἢ ἀπειθαρ-
χίας παράλειψις πράξεως ἢ ἐνεργείας ὀφειλομένης ἐκ τῶν ὡς εἴρηται καθη-
κόντων των.

Εἶδος ἐπιβαλλομένων ποινῶν

» Ἄ ρ θ ρ ο ν 10.—1. Αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς ἅπαν τὸ προσωπικὸν τοῦ
τε ΚΤΕΛ καὶ τοῦ εἰς αὐτὸ ἐντεταγμένου Προσωπικοῦ τῶν λεωφορείων ποιναὶ
εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

α) Ἐπίπληξις.

β) Πρόστιμον μέχρι τοῦ 1/4 τοῦ ἡμερομισθίου ἐκάστου μισθωτοῦ δι'
ἐκάστην ἡμέραν καὶ μέχρι 2 ἡμερῶν.

γ) Ἀργία μέχρι 3 ἡμερῶν.

δ) Ἀργία μέχρι 15 ἡμερῶν.

ε) Άργία μέχρις ενός μηνός.

στ) Οριστική απόλυσις.

2) Οί δι' άργίας τιμωρούμενοι στερούνται τών αντίστοιχουσών εις τās ημέρας τούτας άποδοχών των⁽¹⁾.

3) Τά επιβαλλόμενα πρόστιμα κατατίθενται εις τήν Τράπεζαν τής Έλλάδος έπ' όνόματι τής Έργατικής Έστίας.

4) Οί τιμωρούμενοι δι' άργίας όφείλουν κατά τήν διάρκειαν τής ποινής τής άργίας νά έχωσι καταθέσει τήν άδειαν αυτών εις τόν άρμόδιον Πρόεδρον του ΚΤΕΛ.

Άρμοδιότης διά τήν έπιβολήν ποινών⁽²⁾

Άρθρον 11.—1. Τās ποινάς του άρθρου 10 περιπτώσεις α,β, και γ επιβάλλει ό Πρόεδρος του οικείου ΚΤΕΛ.

Τās ποινάς του αυτού άρθρου, περιπτώσεις δ, επιβάλλει τό Διοικητικόν Συμβούλιον του οικείου ΚΤΕΛ εις ό συμμετέχει, κατά τήν έπιβολήν τών ποινών και εκπρόσωπος τών μισθωτών όριζόμενος μετά αναπληρωτου υπό τής οικείας Όμοσπονδίας ή Όργανώσεως.

Τās ποινάς τής περιπτώσεως ε και στ επιβάλλει τό κατά τό άρθρον 15ον Πειθαρχικόν Συμβούλιον. Τό αυτό Πειθαρχικόν Συμβούλιον έπιλαμβάνεται και εκδικάζει τās εφέσεις, ώς αυται προβλέπονται εν άρθρω 14.

2) Τής εκτελέσεως άπασών τών πειθαρχικών αποφάσεων επιμελειται ό Πρόεδρος του οικείου ΚΤΕΛ προς όν κοινοποιούνται αυται άμελλητί.

3) Τής πειθαρχικής εκδικάσεως πάσης παραβάσεως επιλαμβάνεται ό τε Πρόεδρος και τό Διοικητικόν Συμβούλιον του ΚΤΕΛ είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν έγγραφου καταγγελίας.

4) Προκειμένου περι Σταθμαρχών και Έλεγκτών, τής πειθαρχικής εκδικάσεως επιλαμβάνονται κατά τās άνωτέρω διακρίσεις τό Πειθαρχικόν Συμβούλιον, ό Πρόεδρος και τό Δ.Σ. του ΚΤΕΛ πλην τών παραβάσεων εκτελέσεως συγκοινωνίας (δρομολόγια κλπ.) δι' ός είναι αποκλειστικώς άρμόδιοι διά μόν τήν άστικήν περιοχήν τό Έπουργείον Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων και ό Ο.Ε.Α.Σ. ενεργοϋντες κατά τās διατάξεις του Ν. 3216/1955 διά δέ τήν ύπεραστικήν τοιαύτην οι έκασταχοϋ οικείοι Νομάρχαι εκτελοϋντες κατά τās διατάξεις του Νόμου 3200/55».

Ίδετε και τό Β.Π. 235/1968 περι τροποποιήσεως του από 25/6-6/8/1956 Β. Δ/τος, όπερ περιέχει διατάξεις σχετικās με τās διακρίσεις, τήν δύ-

1. Περι τών προϋποθέσεων έπιβολής ποινής άργίας υπό ΚΤΕΛ βλ. Είρ. Δράμας 132/50 ΔΕΝ 26. 799.

2. Τά υπό του Κανονισμού κατεστημένα διά τήν έπιβολήν πειθαρχικών ποινών όργανα δέν είναι όργανα του εργοδότη, δι' ό και αι αποφάσεις των ύπόκεινται εις έλεγχον μόνον υπό τήν έποψήν νομιμότητος (Α.Π. 169/70 ΔΕΝ 26. 574).

ναμιν, καὶ πρόσληψιν, τὰς προαγωγὰς, τὰς στολάς, τὰς ἠθικὰς ἀμοιβὰς κλπ. τοῦ προσωπικοῦ.

γ) Διὰ τοὺς φορτοεκφορτωτάς.

Διὰ τοὺς φορτοεκφορτωτάς λιμένων καὶ ξηρᾶς τῆν ἐπιβολὴν προστίμων μέχρι τοῦ 1/4 τῶν ἀποδοχῶν ὡς καὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐπαγγελματικῶν βιβλιαρίων, διαγράφουν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α.Ν. 2212/1940 καὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 1254/1949.

δ) Διὰ τοὺς ὑγειονομικούς.

Τὸ ἐδ. 2ον τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 1 Α.Ν. 199/1936 ἀπερὶ τροποποιήσεως ἐργατικῶν τινῶν νόμων» (Κώδιξ Ἑργασίας, σελ. 32), διαλαμβάνει, ὅτι τὰ πρόστιμα τὰ ἐπιβαλλόμενα εἰς τὸ κατώτερον ὑγειονομικὸν προσωπικὸν καὶ τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνουν μηνιαίως τὸ 1/4 τοῦ μισθοῦ, δεόν νὰ προβλέπονται ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς κανονισμοὺς ἐργασίας τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 ὑγειονομικῶν ἰδρυμάτων καὶ καταστημάτων (νοσοκομείων, ἀναρρωτηρίων, κλινικῶν, σταθμῶν βοήθειᾶν καὶ ὑγειονομικῶν καταστημάτων, μὴ ἐχόντων βιομηχανικὸν χαρακτήρα), οἱ ὅποιοι (κανονισμοὶ) ἐγκρίνονται ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν Ἑργασίας καὶ Ὑγιεινῆς καὶ ἀναρτῶνται εἰς ἐμφανῆ μέρη τοῦ καταστήματος.

ε) Γεωργικῶν Συνεταιριστικῶν Ὁργανώσεων.

Ἴδετε ἄρθρα 3 καὶ 4 τοῦ Ν. 1859/1944, τὸ Β.Δ. 23.7.1946 (ΦΕΚ Α' 226), ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 18.8.1953 καὶ τὸ Β.Δ. 282/1961. Βλέπετε σχετικῶς καὶ Σ.Ε. 711/1947.

**ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΣ, ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

§ 109.—Γενικά.

Ὁ θεσμός τῆς διαθεσιμότητος τῶν μισθωτῶν εἶναι μέσον πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια δημιουργεῖ ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν ἐργασιῶν εἰς τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις καὶ ἡ ἐκ ταύτης προκαλουμένη ἀνεργία τῶν ἐργατοῦπαλλήλων. Σκοπεῖ καὶ τοὺς μισθωτοὺς νὰ προστατεύσῃ διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως εἰς αὐτοὺς ἐνὸς τμήματος τῶν ἀποδοχῶν των κατὰ τὸν κρίσιμον χρόνον τῆς ἐλλείψεως ἐργασιῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις ν' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσεως πρὸς καταβολὴν μεγάλων ἀποζημιώσεων εἰς τὸ προσωπικόν των, τὸ ὅποιον θὰ ἦσαν ὑποχρεωμένοι αὐταὶ ν' ἀπολύσουν, ἐὰν δὲν εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ τὸ θέσουν εἰς διαθεσιμότητα. Ἐπὶ πλεόν διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ (τῆς διαθεσιμότητος) δὲν ἀποστεροῦνται αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ εἰδικευμένου τεχνικοῦ προσωπικοῦ των, ὑπερ, ὑπὸ ἄλλας συνθήκας, θὰ ἦσαν ὑποχρεωμένοι ν' ἀπολύσουν διὰ νὰ μὴ ὑφίστανται τὸ βᾶρος τῆς καταβολῆς ὀλοκλήρων τῶν ἀποδοχῶν των, χωρὶς ν' ἀπασχολῶσιν αὐτό.

§ 110.—Προϊσχύουσαι διατάξεις.

Τὸ θέμα τῶν ἐκ τῆς ἀνεργίας κινδύνων ἀντιμετώπισε τὸ πρῶτον ὁ Α.Ν. 2000/22.10.1939 «περὶ λήψεως μέτρων καταπολεμήσεως τῆς ἀνεργίας», (Κῶδιξ Θεμίδος 1939, σελ. 725), τὸν ὅποιον ἐτροποποίησε καὶ συνεπλήρωσε τὸ Ν.Δ. 424/25/28.8.1941 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ἄν. Ν. 2000/1939 «περὶ λήψεως μέτρων καταπολεμήσεως τῆς ἀνεργίας» (Κῶδιξ Θεμίδος 1941, σελ. 385).

Τὰ ὡς ἄνω νομοθετήματα κατηργήθησαν διὰ τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν.Δ. τῆς 8/11.5.1946 «περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ Ν. 118/45 εἰς τὰς βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις, ἐπαγγελματικὰς καὶ λοιπὰς καὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων αὐτοῦ» (ΔΕΝ 1-2. 428).

Ὁ Ν. 118/13.2.1945 «περὶ ἀσφαλίσεως κατὰ τῆς ἀνεργίας τῶν μισθωτῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων» (ΔΕΝ 1-2. 22) περιέλαβεν εἰς τὸ ἄρθρον 9 παράγραφον ὑπ' ἀριθ. 2 καθ' ἣν « α ἰ ἀ ν ω τ έ ρ ω ἐπιχειρήσεις, ἐφ' ὅσον ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀπασχόλησιν ὅλου ἢ μέρους τοῦ προσωπικοῦ των, δύνανται, ἀντὶ τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως

ἐργασίας, νά θέτουν εἰς διαθεσιμότητα τοὺς μισθωτοὺς τούτων, μὴ δυναμένην νά ὑπερβῇ ἐν συνόλῳ τοὺς τρεῖς μῆνας ἐτησίως.

Παράλληλως πρὸς τὴν ἄνω διάταξιν ἡ § 4 τῆς ὑπ' ἀριθ. 3600/1946 ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐργασίας ἀπερὶ καθορισμοῦ ἡμερομισθίων ἐργατοτεχνιτῶν ἀπὸ 1.2.1946» (ΔΕΝ 1 - 2. 301), εἶχεν ὀρίσει ὅτι αὐτοὶ ἐκ τῶν μισθωτῶν, περὶ ὧν ἡ § 1 τῆς παρούσης (δηλαδὴ τῶν ἐργατῶν, τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν μαθητευομένων, τῶν συνδεομένων διὰ σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου), δὲν ἀπασχολοῦνται, δι' αἰτίαν ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεως τοῦ ἐργαδότη ἢ δι' ἔλλειψιν ἢ λόγῳ περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τούτου, δικαιοῦνται τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀποδοχῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἐλάμβανον, δυνάμει τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω παραγράφου, εἰς περιπτώσιν πλήρους ἀπασχολήσεως τῶν». Διάταξιν δ' ἀκριβῶς ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀνωτέρω εἶχε περιλάβει καὶ ἡ § 9 τῆς ὑπ' ἀριθ. 3601/1946 ἀποφάσεως τῶν αὐτῶν Ὑπουργῶν «περὶ καθορισμοῦ ἀποδοχῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἀπὸ 1.2.1946» (ΔΕΝ 1 - 2. 302).

Ὅπως εἶναι φανερόν, αἱ προϋποθέσεις καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἰσχύος τῶν Ὑπουργικῶν τούτων ἀποφάσεων εἶναι διάφοροι τῶν τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 118/45, δι' ὃ καὶ ἐγεννήθη, τόσον ἐν τῇ πράξει ὅσον καὶ ἐν τῇ νομολογίᾳ, τὸ ζήτημα ἂν αἱ Ὑπουργικαὶ αὗται ἀποφάσεις ἰσχύουν παράλληλως πρὸς τὸ ἄρθρον 9 παρ. 2 Ἀν. Ν. 118/45 ἢ ἀπέβησαν αὗται ἀνεφάρμοστοι. Ὑπὲρ τῆς παράλληλου ἰσχύος τῶν ἀπεφάνθησαν εἶναι ἀποφάσεις, ἐν αἷς καὶ ἡ 68/1948 Ἀρείου Πάγου (ΔΕΝ 4. 195), ἐν ᾧ πλείστα ἄλλα ἐδέχθησαν τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τῶν Ὑ.Α. ἐκεῖ ὅπου ἐφηρμόζετο ὁ Ν. 118/45.

§ 111.— Ἰσχύουσαι διατάξεις.

Ὁ Α.Ν. 118/1945, ὡς γνωστόν, καταργήθη ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 2961/1954 (ΔΕΝ 10. 579), ὅπερ διὰ τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 13 αὐτοῦ ὥρισεν ὅτι: «Ὁ ἐργαδότης ἐν περιπτώσει περιορισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς ἐκμεταλλεύσεώς του δύναται ἀντὶ καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας νά θέτῃ εἰς διαθεσιμότητα, ἐγγράφως ἀποδεικνυομένην, τὸ προσωπικόν του μέχρι τεσσάρων (4) μηνῶν καθ' ἡμερολογιακὸν ἔτος. Ὁ ἐν διαθεσιμότητι τελοῦν μισθωτὸς λαμβάνει τὸ ἡμισυ τῶν μέχρι ταύτης βασικῶν ἀποδοχῶν του».

Ἐπικυλοῦθησεν ὁ Ν. 3198/1955 (ΔΕΝ 11. 232), περὶ καταγγελίας τῶν ἐργασιακῶν σχέσεων, ὅστις ἐν ἄρθρῳ 10, ἀρ' ἐνός μὲν διὰ τῆς § 2 καθήρτησεν τὴν ὡς ἄνω διάταξιν τοῦ Ν.Δ. 2961/54, ἀρ' ἐτέρου δὲ διὰ τῆς § 1 ὥρισεν ὅτι: «Αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ ἐκμεταλλεύσεις ἐν περιπτώσει περιορισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς τῶν δραστηριότητος, δύναται, ἀντὶ τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας, νά θέτουν ἐγγράφως εἰς διαθεσιμότητα τοὺς μισθωτοὺς τῶν, μὴ δυναμένην νά ὑπερβῇ ἐν συνόλῳ τοὺς τρεῖς μῆνας ἐτησίως. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ μισθωτὸς λαμβάνει τὸ ἡμισυ τοῦ μέσου ὄρου τῶν τακτι-

κῶν ἀποδοχῶν τῶν δύο τελευταίων μηνῶν, ὑπὸ καθεστῶς πλήρους ἀπασχολήσεως».

Αὕτη εἶναι σήμερον ἡ μόνη ἰσχύουσα διάταξις περὶ διαθεσιμότητος (ἐν ὄψει βεβαίως καὶ τῶν ἀνωτέρω, § 2, ἐν τέλει, λεχθέντων περὶ ἐπικουρικῆς ἐφαρμογῆς τῶν Γ.Α. 3600 καὶ 3601 τοῦ 1946), βάσει δὲ ταύτης προβαίνομεν κατωτέρω εἰς σχετικὴν ἀνάλυσιν τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ (διαθεσιμότητος).

§ 112.—Προϋποθέσεις ὑπαγωγῆς εἰς διαθεσιμότητα.

Εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 Ν. 3198/55 (περὶ διαθεσιμότητος) ὑπάρχοντα ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μισθωτοὶ ἠσφαλισμένοι κατὰ τῆς ἀνεργίας εἰς τὸν Ο.Α.Α.Α., ἐφ' ὧν ἰσχύει ὁ ἀνωτέρω νόμος. Ὑποστηρίζεται ὅμως καὶ ἡ γνώμη ὅτι αἱ διατάξεις περὶ διαθεσιμότητος ἐφαρμόζονται ἐπὶ παντός μισθωτοῦ, ἀνεξαρτήτως ἂν εἶναι ἠσφαλισμένος κατὰ τῆς ἀνεργίας.

Ἐξ ἄλλου, ὡς γίνεται φανερόν ἐκ τῆς ἀνωτέρω παραθεσίσης διατάξεως, ὁ ἐργοδότης δύναται νὰ θέσῃ τοὺς μισθωτοὺς του εἰς διαθεσιμότητα, ἐφ' ὅσον ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν του δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀπασχόλησιν τοῦ ὅλου ἢ μέρους τοῦ προσωπικοῦ του. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν ἐργοδοτῶν εἶναι ἀνέλεγκτον ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα δικαιοῦνται μόνον νὰ ἐξετάσουν μήπως ὁ ἐργοδότης ἔκαμε καταχρηστικὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματός του, ἥτοι μήπως ἤσκησε τοῦτο καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ - κοινωνικοῦ σκοποῦ τοῦ δικαιώματος τούτου (281 Α.Κ.) (Πρ/κου ἸΑθ. 6594/55 ΔΕΝ 12. 825, Πρωτ. ἸΑθ. 9772/57 ΔΕΝ 14. 539). Οἶκοθεν νοεῖται ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτρεπτή ἡ θέσις εἰς διαθεσιμότητα δι' ἄλλους λόγους, λ.χ. πειθαρχικούς.

Ἀμφισβητεῖται ἂν ἡ διαθεσιμότης ἰσχύῃ μόνον ἐπὶ τῶν ἀορίστου χρόνου ἐργασιακῶν συμβάσεων ἢ καὶ ἐπὶ τῶν ὀρισμένου χρόνου τοιούτων. Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διαθεσιμότητος καὶ ἐπὶ τῶν ὀρισμένου χρόνου συμβάσεων συνηγορεῖ ὁ δικαιολογητικὸς λόγος τοῦ θεσμοῦ (ταυτότης νομοθετικοῦ λόγου).

§ 113.—Ἀνάγκη ἐγγράφου δηλώσεως.

Διὰ νὰ θεωρηθῇ ὅτι μισθωτός τις ἐπέθη εἰς διαθεσιμότητα, ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ ἔγγραφο καὶ σαφῆς (Πρωτ. ἸΑθ. 2685/53 Θ. ΕΔ 702, Πρ/κου ἸΑθ. 4969/51 ΕΕΔ 10. 1174) περὶ τούτου δήλωσις τοῦ ἐργοδοτοῦ πρὸς τὸν μισθωτόν. Δι' αὐτῆς πρέπει νὰ καθορίζεται καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν θὰ διαρκέσῃ ἡ διαθεσιμότης τοῦ μισθωτοῦ. Τὸ ἔγγραφο τὸ σχετικὸν μὲ τὴν διαθεσιμότητα δεόν νὰ ἐπιδίδεται εἰς τὸν μισθωτόν, εἴτε ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ ἐργοδοτοῦ ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς, εἴτε διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος. Ἡ τοιχοκόλλησις σχετικῆς ἀνακινώσεως εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ τόπου παροχῆς τῆς ἐργασίας, εἴτε ἡ ἐπίδειξις ταύτης εἰς τοὺς μισθωτοὺς ἔστω καὶ ἂν βεβαι-

οὔται διὰ τῆς ὑπογραφῆς των ὅτι ἔλαβον γινῶσιν αὐτῆς, δὲν πληροῖ τὸν ἀπαιτούμενον ὑπὸ τοῦ νόμου τύπον, ὅστις ἀποτελεῖ συστατικὸν στοιχεῖον τῆς περὶ διαθεσιμότητος δικαιοπραξίας (Α.Π. 493/56 ΕΕΝ ΚΓ' 1016, Πρωτ. 'Αθ. 16203/56 ΔΕΝ 13.12, Πρωτ. 'Αθ. 1025/60 ΔΕΝ 16. 425, Πρωτ. 'Αθ. 4511/60 ΔΕΝ 16. 303.).

Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἂν τὸ περὶ ἐπιβαλῆς διαθεσιμότητος ἔγγραφον εἶναι ἀνυπόγραφον (Πρ/κου 'Αθ. 6180/59 ΔΕΝ 16. 426). Ἡ διαθεσιμότης εἶναι μονομερὴς δικαιοπραξία, συντελουμένη ἐγγράφως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ μισθωτοῦ. Συντελουμένη ὑπὸ πληρεξουσίου παράγει ἔννομον ἀποτέλεσμα, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται πληρεξουσιότης ἢ δὲν ἀπεκρούσθῃ ἀμελλητί (Πρ/κου Χαλκίδος 97/62 ΔΕΝ 18. 493).

Περὶ τῆς διαθεσιμότητος δεόν νὰ εἰδοποιῆται ὁ μισθωτὸς πρὸ εὐλόγου χρόνου, ὥστε νὰ καθίσταται εἰς αὐτὸν δυνατὴ ἢ ἀλλαγῶν ἐξεύρεσις ἐργασίας, ἄλλως ἢ διαθεσιμότης εἶναι ἄκυρος (Πρ/κου 'Αθ. 4212/60 ΔΕΝ 16. 554, Πρωτ. 'Αθ. 16041/58 ΔΕΝ 15. 42, Πρωτ. 'Αθ. 4511/1960 ΔΕΝ 16. 303, Πρ/κου 'Αθ. 6180/59 ΔΕΝ 16. 426. Πρβλ. Α.Π. 321/1959 ΔΕΝ 15. 537).

Κατὰ τὴν νεωτέραν ὁμοῦ νομολογίαν τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν (23361/1960 ΔΕΝ 17.47, Πρωτ. 'Αθ. 98/1961, μετὰ μειωφηρίας ΔΕΝ 17. 327) δὲν ἀπαιτεῖται ἢ προειδοποιήσις αὐτῆ.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς παραδόσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς διαθεσιμότητος ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη πρὸς τὸν μισθωτὸν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ἔγγραφος, δυνατὴ νὰ γίνῃ διὰ παντὸς ἀποδεικτικῶν μέσων καὶ μαρτύρων (Χρ. Ἀγαλλόπουλος Ἐργ. Δίκαιον σελ. 299, Α.Π. 132/1934 ΕΕΝ Α' 295, Πρ/κου Θεσσαλονίκης 415/51 Θεμ. ΕΒ 750, Πρ/κου Πειραιῶς 513/1959 ΔΕΝ 15. 542).

Δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἢ μὴ ἀπασχόλησις τοῦ μισθωτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη διὰ νὰ θεωρηθῇ ὅτι οὗτος τελεῖ ἐν διαθεσιμότητι. Ἀπαιτεῖται ἀπαραιτήτως νὰ τηρηθοῦν αἱ ἀνωτέρω διατυπώσεις. Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ μισθωτὸς δὲν ἀπασχολεῖται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, ὁ τελευταῖος καθίσταται ὑπερήμερος (656 Α.Κ.) καὶ ὀφείλει ὀλόκληρον τὸν μισθὸν εἰς τὸν μὴ ἀπασχοληθέντα μισθωτὸν του, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶναι ὑπαίτιος διὰ τὴν μὴ παροχὴν ἐργασίας εἰς τοῦτον. Ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσος αὐτῆς ἀπαλλάσσεται μόνον ἐν περιπτώσει ἀνωτέρως βίαιας, τοιαύτην δ' ἀποτελεῖ βίαιον καὶ ἀπρόβλεπτον γεγονός, μὴ δυνάμενον ν' ἀποτραπῆ καὶ μετὰ τὴν μεγαλύτεραν δυνατὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐργοδότη.

Διάφορον τοῦ ὧς ἄνω ζητήματος εἶναι τὸ θέμα τῆς ἐπὶ τινων ἐπαγγελμάτων ἀναστολῆς τῆς συμβάσεως ἐργασίας καθ' ὠρισμένας χρονικὰς περιόδους, καθ' ἃς δὲν ὑφίσταται δυνατότης ἀπασχολήσεως τῶν μισθωτῶν ἕνεκα ἐλλείψεως ἐργασιῶν (μὀρτ - σαιζὼν) ἢ ἕνεκα δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν, ὅτε δὲν ὀφείλεται καὶ ὁ ἀντίστοιχος μισθός, κατὰ ρητὴν ἢ σιωπηρὰν συμφωνίαν τῶν συμβαλλομένων ("Ἴδε σχετικῶς κατωτέρω, § 122 τοῦ παρόντος Κεφαλαίου).

§ 114.—Μὴ προσέλευσις εἰς τόπον ἐργασίας.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαθεσιμότητος δὲν ὑποχρεοῦται ὁ μισθωτὸς νὰ προσέρχεται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας, ἔστω καὶ δι' ἀπλῆν παρουσίαν. Ἐν θέσῃ τοιοῦτον ἔρον ὁ ἐργοδότης, εἶναι ἄνευ σημασίας ἡ δῆλωσίς του περὶ διαθεσιμότητος τοῦ μισθωτοῦ καὶ ὀφείλει εἰς αὐτὸν ἐλόκληρον τὸν μισθὸν του (καὶ ἔχι τὸ 1/2 μόνον) (Πρωτ. ἈΟ. 4039/52 ΕΕΔ 11. 1020).

Καὶ ἂν κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαθεσιμότητος ὁ μισθωτὸς προσφέρῃ ἀλλαγῶν ἐπ' ἀμοιβῇ τὰς ὑπηρεσίας του, ὁ ἐργοδότης (ὁ θέσας αὐτὸν εἰς διαθεσιμότητα) δὲν δικαιούται νὰ ἐκπέσῃ ἐκ τοῦ ὀφειλομένου 1/2 τῶν ἀποδοχῶν του τὰ ἀλλαγῶν κερδηθέντα.

§ 115.—Διάρκεια διαθεσιμότητος.

Ὁ χρόνος τῆς εἰς διαθεσιμότητα θέσεως ἐκάστου μισθωτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τοὺς 3 μῆνας κατ' ἔτος (90 ἡμέρας). Ἐχει πάντως τὴν εὐχέρειαν ὁ ἐργοδότης νὰ θέτῃ εἰς διαθεσιμότητα τοὺς μισθωτοὺς του εἴτε συνεχῶς ἐπὶ τρεῖς μῆνας, εἴτε διακεκομμένως, ἀρκεῖ, ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει, τὸ σύνολον τῶν χρονικῶν διαστημάτων, καθ' ἃ τίθεται ὁ μισθωτὸς εἰς διαθεσιμότητα νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τοὺς τρεῖς μῆνας κατ' ἔτος.

Κατὰ τὴν Α.Π. 321/1959 (ΔΕΝ 15. 537): «Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 3198/1955, τροποποιησάσης τὴν ἀντίστοιχον διάταξιν τοῦ ἄρθρου 13 παράγραφος 6 νομοθετικοῦ διατάγματος 2961/1954... ὡς ρητῶς ἀναφέρεται ἐν τῇ εἰσηγητικῇ ἐκθέσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ σιοποῦ τῆς διατάξεως, ὅστις εἶναι ἡ ἀσφάλισις κατὰ τῆς ἀνεργίας τῶν ἐργαζομένων, σαφῶς προκύπτει, ὅτι παρέχεται ταῖς ἐπιχειρήσεσι δικαίωμα ἀντὶ καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας νὰ θέωσιν ἐγγράφως εἰς διαθεσιμότητα τοὺς μισθωτοὺς των ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅτι καθορίζουσι διὰ τῆς ἐγγράφου δηλώσεώς των ἐν συνεχῆς χρονικὸν διάστημα διαθεσιμότητος, μὴ δυνάμενον νὰ ὑπερβῇ τοὺς τρεῖς μῆνας ἐτησίως ὥστε καὶ ἡ ἐπιχείρησις ν' ἀνακουφίζεται ἐν περιπτώσει περιορισμοῦ τῆς δραστηριότητός της διὰ τῆς πληρωμῆς τοῦ 1/2 τοῦ ἡμερομισθίου τῶν εἰς διαθεσιμότητα τιθεμένων, ἀλλὰ καὶ οἱ μισθωτοὶ νὰ δύνανται κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦτο ν' ἀνεύρωσιν ἀλλαγῶν ἐργασίαν. Τοιαύτη ὅμως εὐχέρεια δὲν δύναται νὰ νοηθῇ, ἐὰν ὁ ἐργοδότης θέτῃ τὸν μισθωτὸν εἰς διαθεσιμότητα ἐπὶ 1 ἢ 2 ἡμέρας καθ' ἑβδομάδα, ἀναπροσλαμβάνων τοῦτον ἐν τῷ μεταξὺ καὶ πάλιν θέτων εἰς διαθεσιμότητα διὰ 1 ἢ 2 ἡμέρας μέχρι συμπληρώσεως 3 μηνῶν, ὥστε ὁ μισθωτὸς νὰ μὴ δύναται νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐξέυρεσιν ἐργασίας καὶ ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν του κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαθεσιμότητος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐργοδοτοῦ νὰ μὴ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἄνω διατάξεως, ἀφοῦ δὲν εἶναι νοητὴ ἡ ἀνὰ 1 ἢ 2 ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος κάμψις καὶ ἐπάνοδος

τῆς οἰκονομικῆς του δραστηριότητος, κειμένη οὕτως ἐκτός τῆς ἄνω διατάξεως καὶ καθιστώσα ταῦτον ὑπερήμερον κατὰ τὰ ἄρθρα 648, 656, 349, 350 Α.Κ. δοθέντος ὅτι ἡ κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἐνέργεια αὐτοῦ συνιστᾷ ἄρνησιν τῆς ἀποδοχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ διαρκούσης τῆς σχέσεως ἐργασίας».

Μολοντί δὲν εἶναι ἀρκετὰ σαφῆς ἡ ὡς ἄνω ἀπόφασις τοῦ Α.Π., δέον νὰ δεχθῶμεν, ὅτι δι' αὐτῆς δὲν γίνεται δεκτὸν ὅτι ἅπαξ μόνον καὶ οὐχὶ διακεκομμένως δύναται ὁ ἐργοδότης νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς παρ' αὐτῶ μισθωτοὺς διαθεσιμότητα, ἀλλὰ γίνεται δεκτὸν, ὅτι τὰ χρονικὰ διαστήματα καθ' ἃ ἐκάστοτε ἐφαρμόζεται ἡ διαθεσιμότης δέον νὰ εἶναι σημαντικὰ («συνεχῆ»), εἰς τῶν ὥστε καὶ ἡ προϋπόθεσις τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν νὰ φαίνεται εὐλόγως ὑπάρχουσα καὶ νὰ μὴ δυσχεραίνωνται οἱ μισθωτοὶ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν ἀλλαγῆς ἐργασίας (Βλέπετε σχετικῶς καὶ Πρωτ. ἸΑΘ. 16041/58 ΔΕΝ 15. 42, Πρωτ. Θεσ/νίκης 1611/59 ΔΕΝ 16.428).

Ὁ ἐργοδότης δικαιούται νὰ θέτῃ εἰς διαθεσιμότητα, εἴτε τὸ σύνολον τοῦ προσωπικοῦ του (ὁμαδικῶς), εἴτε μεμονωμένως τινὰς μόνον ἐκ τοῦ προσωπικοῦ του, περιοριζόμενος ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει ἐκ τοῦ ἄρθρου 281 τοῦ Α.Κ., καθ' ὃ τὸ δικαίωμα δέον ν' ἀσκήτῃται καλοπίστως (Πρ/κου ἸΑΘ. 6594/55 ΝοΒ 4. 373, Πρωτ. ἸΑΘ. 9772/57 ΔΕΝ 14. 539).

Δικαιούται ἐπίσης ὁ ἐργοδότης ν' ἀνακαλέσῃ κατὰ τὴν κρίσιν του, ὁλικῶς ἢ μερικῶς, τὴν ἀπόφασίν του περὶ διαθεσιμότητος, ὅτε οἱ μισθωτοὶ του ὀφείλουσιν νὰ προσέλθουν καὶ ν' ἀναλάβουν ἐργασίαν.

§ 116.—Ἀποδοχαὶ χρόνου διαθεσιμότητος.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τῆς διαθεσιμότητος, εἰς τοὺς ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τελούστας μισθωτοὺς καταβάλλεται τὸ 1/2 τῶν πάσης φύσεως (τῶν καταβαλλομένων τούτέστι καὶ ὅχι μόνον τῶν νομίμων) τακτικῶν ἀποδοχῶν των, ἤτοι τῶν ἀποδοχῶν τὰς ὁποίας θὰ ἐλάμβανον οὗτοι ἐὰν ἤθελον ἀπασχοληθῆ πλήρως ὑπὸ τοῦ ἐργοδότητος των. Συνεπῶς περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἀποδοχὰς αὐτὰς πάσης φύσεως παροχαὶ χορηγούμεναι ἕνεκα τῆς ἐργασίας καὶ προσαυξήσεις αὐτῶν, ὅσον ἐπιδόματα ἀνθυγεινῆς ἐργασίας, προσαυξήσεις Κυριακῶν καὶ νυκτῶν, τροφή κλπ. (Πρωτ. ἸΑΘ. 1361/64 ΕΕΔ 23.1169). Ὁ ὑπολογισμὸς γίνεται βάσει τοῦ μέσου ἔρου τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν τῶν 2 τελευταίων μηνῶν ὑπὸ καθεστῶς πλήρους ἀπασχολήσεως. Αἱ ἀποδοχαὶ αὗται ἀπολαύουσιν ὅλων τῶν σχετικῶν προνομίων καὶ ὑποβάλλονται εἰς τὰς συνήθεις εἰσφορὰς καὶ κρατήσεις (ΔΕΝ 14. 320). Διότις ὅμως βάσει τοῦ Α.Ν. 690/45 διὰ καθυστέρησιν αὐτῶν δὲν χωρεῖ.

Ὁ εἰσπράττων τὰς ἀποδοχὰς τῆς διαθεσιμότητος μισθωτὸς οὐδαμῶς ἐμποδίζεται νὰ προσβάλλῃ τὴν διαθεσιμότητά του ὡς ἄκυρον, αἰτούμενος τὴν

καταβολὴν τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος τῶν ἀποδοχῶν του (Πρ/κου Θεσ. 92/55 ΔΕΝ 11. 662).

§ 117.—Ἐφαρμογὴ καὶ ἐπὶ Πολεμιστῶν.

Παρά τὴν ὑπαρξίν καὶ ἀντιθέτου, παλαιότερας, γνώμης, ἡ ἐπικρατοῦσα ἤδη εἰς τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων γνώμη ὑποστηρίζει ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς διαθεσιμότητος εἶναι ἐφαρμοστέος καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τοὺς νόμους 751/1948 καὶ 1836/1951 τοποθετηθέντων πολεμιστῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν στρατευομένων καὶ ἀπολυομένων ἐκ τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐτησίας ἀναγκαστικῆς διατηρήσεως των μετὰ τὴν ἀποστράτευσίν των (Πρ/κου Ἰ. 4212/60 ΔΕΝ 16. 554, Πρωτ. Ἰ. 16203/56 ΔΕΝ 13. 12, Πρωτ. Ἰ. 1025/60 ΔΕΝ 16. 425, Πρωτ. Ἰ. 18624/56 ΔΕΝ 13. 232, Πρ. Πρ. Ἰ. 100, 1516 καὶ 2278/51 ΕΕΔ 10. 173 καὶ 511-512), χωρὶς ν' ἀπαιτῆται ὅπως τηρηθῇ σειρὰ προτεραιότητος (Πρωτ. Ἰ. 1025/60 ΔΕΝ 16. 425. Ἀντίθετοι αἱ Πρωτ. Πειρ. 2058/57 ΔΕΝ 13. 734 καὶ Πρ/κου Ἰ. 6368/56 ΔΕΝ 12. 925).

Κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἡ θέσις τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν εἰς διαθεσιμότητα εἶναι ἄκυρος, ἐφ' ὅσον δὲν προηγήθῃ περὶ ταύτης ἀπόφασις τῆς Πρωτοδικειακῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 244/36. (Ἀντίθετος ἡ Πρ/κου Ἰ. 2820/57 ΔΕΝ 13. 477).

§ 118.—Λογίζεται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας.

Ὁ χρόνος καθ' ὃν διαρκεῖ ἡ διαθεσιμότης τοῦ μισθωτοῦ, λογίζεται ὡς χρόνος πραγματικῆς ὑπηρεσίας διὰ τὰ πάσης φύσεως ἐκ τῆς συμβάσεως ἐργασίας δικαιώματά του. Λογίζεται ἐπίσης ὡς χρόνος «συνεχοῦς ὑπηρεσίας» διὰ τὴν λήψιν ἀδείας, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον 539/1945 καὶ δὲν συμψηφίζεται πρὸς αὐτήν.

§ 119.—Διαθεσιμότης καὶ καταγγελία συμβάσεως.

Κατὰ τὴν ἐμφανιζομένην ὡς ἐπικρατεστέραν γνώμην ἡ ὑπαρξὶς καταστάσεως διαθεσιμότητος ἐμποδίζει τὴν καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐργασίας. Πάντως ὅμως ἡ ἀποζημίωσις τοῦ οὕτω (ἤτοι ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς διαθεσιμότητος) τυχόν ἀπολυομένου μισθωτοῦ θὰ ὑπολογισθῇ βάσει τῶν ἀποδοχῶν ἃς θὰ ἐλάμβανεν ὑπὸ καθοριστῶς πλῆρους ἀπασχολήσεώς του. Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν ὀρθότεραν καὶ καθ' ἡμᾶς γνώμην, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως (προειδοποιήσεως περὶ ἀπολύσεως) ἐπιτρέπεται νὰ τεθῇ ὁ μισθωτὸς εἰς διαθεσιμότητα.

§ 120.—Σχετική διάταξις τῆς σ.σ.ε. Ὑποδηματεργατῶν.

Σχετική πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἐξετασθὲν θέμα εἶναι καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 5 τῆς 12/1957 Δ.Α. (Γ.Α. 28825/58, ΔΕΝ 14, 448), καθ' ἣν ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου μέχρι 30 Μαρτίου καὶ ἀπὸ 15 Ἀυγούστου μέχρι 1 Ὀκτωβρίου δεόν νὰ ἐξασφαλισθῆται εἰς τοὺς ὑποδηματεργάτας ἐν ἐλάχιστον ὅριον ζευγῶν ὑποδημάτων κατὰ ἐβδομάδα.

Ὁμοία ἡ διάταξις τῆς ἀπὸ 8.6.1952 σ.σ.ε., κηρυχθεῖσης ἐκτελεστῆς διὰ τῆς Γ.Α. 50463/62 (ΔΕΝ 18, 508), ἀρροώσως δὲ τοὺς μισθοῦτοὺς τῆς Βιομηχανικῆς ὑποδηματοποιίας.

§ 121.—Ἐκ περιτροπῆς καὶ βραχεῖα ἐργασία.

Κατὰ τὴν § 7 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ν.Δ. 2061/1954, ἣτις ἰσχύει ἐπὶ ὅλων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν τοῦ Ι.Κ.Α. μισθοῦτων, περιλαμβανομένων καὶ τῶν παλαιῶν καὶ νέων πολέμιστων (Πρωτ. Ἄθ. 3633/1957 ΔΕΝ 13, 574, Ν.Σ. 785/57 ΔΕΝ 13, 792), ὁ ἐργοδότης καὶ ὁ μισθωτὸς δύνανται, εἴτε κατὰ τὴν σύστασιν τῆς σχέσεως ἐργασίας, εἴτε διαρκούσης ταύτης, νὰ συμφωνήσωσιν ἐγγράφως πάσης μορφῆς ἐκ περιτροπῆς ἐργασίαν, καθορίζοντες καὶ τὴν ἀνάλογον μισθοδοσίαν βάσει τῶν ἐκάστοτε ἰσχυόντων ἡμερομισθίων ἢ μισθῶν (Α.Π. 114/64 ΔΕΝ 20, 289, Πρωτ. Ἄθ. 3152/62 ΔΕΝ 18, 523, Πρ/κου Πατρῶν 970/58 ΔΕΝ 15, 241, Πρωτ. Μυτιλ. 641/57 ΔΕΝ 13, 641, Πρωτ. Ἄθ. 13095/57 ΔΕΝ 13, 892, Πρωτ. Πειρ. 2664/56 ΔΕΝ 12, 1014). Ἄνευ ἐγγράφου ἡ τιαυτὴ ἐνέργεια εἶναι ἄκυρος. Ἡ συμφωνία περὶ ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας προϋποθέτει συνεχῶς λειτουργοῦσαν ἐπιχείρησιν κλπ., ἀπὸ ταύτης δὲ εἶναι διάφορος ἡ περίπτωσις τῆς συνάψεως διὰ δοχικῶν αὐτοτελῶν συμβάσεων πρὸς ἐκτέλεσιν μὴ συνεχοῦς ἐργασίας (Πολ. Πρ. Ἄθ. 3301/69 ΔΕΝ 26, 447).

Παλαιότερον ὁ ἐργοδότης ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλλῃ ἐν περιπτώσει περιορισμοῦ τῆς δραστηριότητός του, μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ν.Δ. 2511/1953, σύστημα ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας. Τὸ ὡς ἀνωτέρω Ν. Δ. (2511/53) κατηργήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 15 § 1 τοῦ Ν. 3464/1955 (ΔΕΝ 12, 37), ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ σχετικὴ διάταξις οὐδεμίαν πλέον ἔχει ἰσχύν.

Ἐξ ἄλλου κατ' ἄρθρον 3 § 4 Ν.Δ. 3089/1954 ἀὸ Ὑπουργός Ἑργασίας δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ δι' ἀποφάσεώς του οἰασδήποτε μορφῆς συστήματα ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας διὰ τοὺς ἀρτεργάτας, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν ἀγορᾶς ἐργασίας ἐκάστης περιφερείας, μετὰ προηγουμένην γνωμάτευσιν τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ν.Δ. 2511/1953».

Κατὰ τὴν ὑπ'ἀριθμ. 246/58 Γν. Νομ. Συμβ. (ΔΕΝ 14, 362) ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Ἐπιτροπὴν διάταξις τοῦ Ν.Δ. 2511/53, ἐξακαλουθεῖ ἰσχύουσα διὰ τοὺς ἀρτεργάτας καὶ μετὰ τὴν διὰ τοῦ Ν. 3464/55 κατάργησιν τοῦ ἐν λόγῳ Ν.Δ.

Ἔργασία ἐκ περιτροπῆς εἶναι ἡ παρεχομένη ἐναλλάξ ὑπὸ συνεχῆ ὅμως ἀπασχόλησιν. Ἡ συμφωνία περὶ ἀπασχολήσεως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐβδομαδιαίως, ὑπὸ τὸν ὄρον καταβολῆς ἐξ ἡμερομισθίων πρὸς κάλυψιν καὶ τῆς προσωπειχόμενης διὰ τὴν νυκτερινήν ἐργασίαν δὲν ἀποτελεῖ σύμβασιν περὶ ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας καὶ δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ καταρτισθῇ ἐγγράφως (Α.Π. ὄλομ. 600/1964 ΔΕΝ 20. 901, Α.Π. Γ' τμ. 149/65 ΔΕΝ 21. 774. Contra: Α.Π. 114/64 ΔΕΝ 20. 289 καὶ 281/64 ΔΕΝ 20. 762). Ἐπίσης ἐκρίθη ὅτι ἐφ' ὅσον ἀπ' ἀρχῆς συμφωνήθη δίωρος καθ' ἡμέραν ἀπασχόλησις, ἐναντι μειωμένου μισθοῦ, δὲν ὑπόκειται συμφωνία περὶ ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας. Ὡστε νὰ εἶναι ἀνάγκη ἐγγράφου καταρτίσεώς της (Α.Π. 443/63 ΔΕΝ 19. 585). Ἀποτελεῖ ὅμως συμφωνίαν περὶ ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας ἡ συμφωνία καθ' ἣν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐποχιακῆς κάμψεως τῶν ἐργασιῶν τὸ προσωπικὸν δὲν θ' ἀπασχολῆται καὶ θὰ λαμβάνῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ἡμερομισθίου του (Α.Π. 157/61 ΔΕΝ 17. 329).

Ὁ Α.Ν. 99/67 «περὶ ἐλέγχου ὁμαδικῶν ἀπολύσεων» (ΔΕΝ 23. 733) εἰς τὴν παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 3 ὥρισε τ' ἀκόλουθα:

«3. Ἐὰν ὁ ἐργοδότης δὲν δύναται ν' ἀπασχολῆσῃ πλήρως τοὺς μισθωτοὺς μέχρι τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος ἐγκρίσεως τῶν ἀπολύσεων ἢ παρελεύσεως τῆς ὀριζομένης προθεσμίας, ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἐν τῷ μεταξύ θέσπισιν β ρ α χ ε ί α ς ἐ ρ γ α σ ί α ς διὰ μειώσεως τοῦ χρόνου ἐργασίας ἢ τῶν ἡμερῶν ἀπασχολήσεως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας, τοῦ ἐργοδότητος δικαιουμένου νὰ μειώσῃ ἀναλόγως τὸ ἡμερομισθίον ἢ τὰς ἀποδοχὰς τῶν εἰς βραχεῖαν ἐργασίαν ἀσχολουμένων μισθωτῶν».

§ 122.—Ἀναστολή ἐργασίας — Ἄδειαι ἄνευ ἀποδοχῶν⁽¹⁾.

Εἶναι νόμιμος κατ' ἀρχὴν ἡ συμφωνία μεταξύ ἐργοδότητος καὶ μισθωτῶν, δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἀναστέλλεται καθ' ὀρισμένης ἐποχῆς τοῦ ἔτους, κατὰ τὰς ὁποίας μὴ ὀρισμένη ἐπιχειρήσις, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς, δὲν δύναται ν' ἀπασχολῆσῃ τοὺς παρ' αὐτῇ ἐργαζομένους. Τοῦτο ἔχει γίνεαι δεκτὸν ὑπὸ τῆς νομολογίας ὅτι ἰσχύει κατὰ τὸ θέρος ἐπὶ τῶν μωδιστῶν (Α.Π. 22/1958 ΔΕΝ 14. 164). Ἡ τωιαύτη συμφωνία δύναται νὰ εἶναι εἴτε ρητῆ εἴτε σιωπηρᾶ. Δὲν ἀποκλείεται ἐπίσης συμφωνία ἐργοδότητος καὶ μισθωτῶν ἐργαζομένων ἐν ὑπαίθρῳ περὶ μὴ ἀπασχολήσεώς των καὶ μὴ μισθοδοσίας των κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς βροχῆς καὶ τῆς κακοκαιρίας (Πρωτ. Ἀθ. 5039/57 ΔΕΝ 13. 510). Εἶναι νόμιμος συμφωνία περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἐπὶ τινὰς ἡμέρας (Πρωτ. Θεσ. 2157/61 ΔΕΝ 17. 896), ὡς καὶ ἡ συμφωνία καθ' ἣν θὰ παρέχεται ἐργασία καὶ ὅα

1. Σχετικῶς μὲ τὰς ἀδείας ἄνευ ἀποδοχῶν βλέπετε σχετικὴν παράγραφον εἰς τὸ τέλος τοῦ Κεφαλαίου περὶ ἀδειῶν.

καταβάλληται μισθὸς μόνον καθ' ἑξ ἡμέρας θὰ ὑπάρχη ἐργασία (Πρ/κου Ἀθ. 1044/63 ΔΕΝ 19. 561).

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως ἐργασίας (οἷα ὑπάρχει καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καθ' ἣν, ὡς λέγεται κοινῶς, ὁ μισθωτὸς λαμβάνει «ἄδειαν ἄνευ ἀποδοχῶν»), οὔτε ὁ μισθωτὸς ὀφείλει νὰ ἐργασθῆ, δυνάμενος τούναντίον νὰ προσφέρῃ ἀλλαγῶν τὰς ὑπηρεσίας του, οὔτε καὶ ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ τὸν συμπεφωνημένον ἢ νόμιμον μισθόν, ὁ χρόνος ὅμως τῆς ἀναστολῆς συνυπολογίζεται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν πάσης φύσεως δικαιωμάτων τοῦ μισθωτοῦ, τῶν εὐρισκομένων εἰς συνάρτησιν πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας του, ὅπως διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως ἕνεκα ἀπολύσεως (Πρωτ. Καλαμῶν 89/59 ΔΕΝ 15. 349, Πρ/κου Ἀθ. 7051/58 ΔΕΝ 15. 349) κλπ.

Ἀναστολὴν ἐργασιακῆς συμβάσεως ἔχομεν καὶ ὅταν ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ἐμποδίζεται ἐκ λόγων ἀφορώντων τὸν ἐργοδότην καὶ ἀποτελοῦντων ἀνωτέραν βίαν (ἤτοι ἐξ ἀπροβλέπτων καὶ μὴ δυναμένων νὰ προληφθῶσιν ἐξωτερικῶν αἰτίων). Ὡς γεγονὸς ἀνωτέρας βίας θεωρεῖται ὁ σεισμός, ἡ πλήμμυρα, ὁ κεραυνός, ἡ πυρκαϊὰ κλπ. Ἡ διακοπὴ ὅμως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ἡ ἐπισκευὴ τῶν μηχανῶν, ἡ ἀπεργία τμήματος τοῦ ἐργοστασίου, ἡ ἀπαγορευτικὴ διαταγὴ ἀρχῆς τινοῦ, συνεπεῖα μὴ τηρήσεως ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη τοῦ νόμιμων ὑποχρεώσεων του κλπ., ἀποτελοῦν τυχαῖα γεγονότα.

Ἡ διακοπὴ τῆς ἐργασίας συνεπεῖα γεγονότων ἀνωτέρας βίας ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότην τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταβολὴν τῶν ἀποδοχῶν. Ἄν ὅμως ἡ διακοπὴ τῆς ἐργασίας ὀφείλεται εἰς τυχαῖα γεγονότα, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται εἰς τὴν καταβολὴν πλήρων ἀποδοχῶν εἰς τοὺς μισθωτοὺς (656 Α.Κ.).

**ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ
ΕΝΑΝΤΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΛΠ. (1)
ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΕΥΘΥΝΑΙ**

§ 123.—'Υποχρεώσεις έναντι 'Επιθεωρήσεων 'Εργασίας(2).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Ν.Δ. 2954 τῆς 10/14.8.1954 (ΔΕΝ 10.697) «περὶ ὀργανώσεως σώματος ἐπιθεωρήσεως ἐργασίας παρὰ τῷ 'Υπουργεῖῳ 'Εργασίας κλπ.» δημιουργοῦνται διὰ τοὺς ἐργοδότες αἱ κατωτέρω ὑποχρεώσεις:

«**Άρθρον 10.—1.** Οἱ κύριοι, Διευθυνταὶ καὶ ἐπιτετραμμένοι τῶν Βιομηχανικῶν, 'Εμπορικῶν, 'Επαγγελματικῶν καὶ Βιοτεχνικῶν 'Επιχειρήσεων ἢ οἰωνδήποτε ἐργασιῶν ὑποχρεοῦνται:

α) Νὰ ἀναγγέλλωσιν ἐντὸς μηνὸς εἰς τὰ οἰκεία ὄργανα τοῦ Σώματος 'Επιθεωρήσεως 'Εργασίας τὴν ἐναρξίν τὸ πρῶτον τῶν ἐργασιῶν των, πᾶσαν οὐσιώδη προσθήκην ἢ νέαν ἐγκατάστασιν γενομένην εἰς τὴν ἐργασίαν ἢ ἐπιχειρήσιν των καὶ πᾶσαν μερικὴν ἢ ὀλικὴν ἀναστολὴν τῶν ἐργασιῶν των.

β) Νὰ παρέχωσιν εἰς τὰ αὐτὰ ὄργανα λεπτομερῆ στοιχεῖα περὶ τῶν Μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων κατὰ κατηγορίας καὶ εἰδικότητος.

γ) Νὰ ἀναγγέλλωσιν εἰς τὰ αὐτὰ ὄργανα, ἐντὸς 48 ὥρῶν, τὰ συμβαίνοντα ἀτυχήματα καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ σοβαροῦ τραυματισμοῦ ἢ θανάτου, νὰ τηρῶσιν ἀμετάβλητα πάντα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν αἰτίων τοῦ ἀτυχήματος.

δ) 'Υποχρεοῦνται ὅπως ἀναρτῶσιν εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ 'Εργοστασίου ἢ 'Εργαστηρίου ἢ Καταστήματος θεωρημένην κατάστασιν ὥρῶν ἐργασίας.

ε) Νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ αὐτὰ ὄργανα πίνακας ἐμφαίνοντας: 1) Τὰ ἐπ' ἀμοιβῇ ἀπασχολούμενα ἐν τῇ 'Επιχειρήσει ἢ ἐργασίᾳ πρόσωπα κατὰ εἰδικό-

1. Περὶ τῶν σχέσεων 'Επιθεωρήσεων 'Εργασίας καὶ Εἰσαγγελικῶν 'Αρχῶν ἴδετε Νομ. Συμβ. 34/1963 (ΔΕΝ 19.220).

2. Μετὰ τὸ ν.δ. 532/70 (ΔΕΝ 26 σελ. 392) «περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων περὶ διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τούτων ἐκδοθέντων β. δ/των καὶ 'Υπ. ἀποφάσεων» αἱ ὑποχρεώσεις ὑφίστανται ἔναντι τῶν κατὰ τόπους Τμημάτων ἢ Γραφείων 'Εργασίας.

τητα ἀπασχολήσεως, 2) Τὰς συνολικὰς ἀποδοχὰς ἐκάστου, εἴτε εἰς χρήμα, εἴτε εἰς εἶδη, εἴτε εἰς ἀμφοτέρω καὶ 3) Τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν κατάστασην αὐτῶν (1).

2. Τιμωρεῖται διὰ προστίμου πεντακοσίων μέχρι πέντε χιλιάδων (500-5.000) μεταλλικῶν δραχμῶν, ἂν δυνάμει ἄλλων διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου δὲν συντρέχη περίπτωσις ἐπιβολῆς μεγαλυτέρας ποινῆς, ὁ παρεμποδίζων τὴν εἰσὸδον τῶν ὀργάνων τοῦ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἑργασίας εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῶν, ὡς καὶ ὁ δολίως παρέχων στοιχεῖα ἢ πληροφορίας ἀνακριβεῖς κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων τῶν ἢ κατὰ τ' ἀνωτέρω.

Ἐξ ἄλλου τὸ ἄρθρον 13 τοῦ ΝΔ 1037/71 «περὶ χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας καταστημάτων καὶ ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν» (ΔΕΝ 27.947) ὀρίζει τὰ ἑξῆς:

«Πᾶς ἐργοδότης ὑπαγόμενος εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ὑποχρεοῦται ὅπως:

α) Κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον καὶ Ὀκτώβριον ἐκάστου ἔτους, ὑποβάλλῃ εἰς τὴν ἀρμοδίαν περιφερειακὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἑργασίας τοῦ Ἰπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, πρὸς θεώρησιν, κατάστασιν τῶν ἀπασχολουμένων μισθωτῶν, ἐμφαίνουσαν δι' ἕκαστον τούτων αα) τὸ ὄνομα-τεπώνυμον, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν εἰδικότητα, ββ) τὴν ἡμερομηνίαν προσλήψεως, τὴν τυχόν προϋπηρεσίαν εἰς τὴν εἰδικότητα καὶ τὴν οἰκογενειακὴν κατάστασιν, γγ) τὰς καταβαλλομένας ἀποδοχὰς καὶ δδ) τὴν διάρκειαν ὡς καὶ τὰς ὥρας ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἡμερησίας ἐργασίας, τοῦ διαλείμματος καὶ τῶν διακοπῶν.

Περίληψις ταύτης περιέχουσα τὰ ὑπὸ στοιχεῖα αα' καὶ δδ' δεόντως θεωρημένη ἀναρτᾶται μερίμνη τοῦ ἐργοδότητος εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ καταστήματος.

β) Ἀναρτᾶ εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ καταστήματος πίνακα ἐργασίας ἐμφαίνοντα τὰς ὥρας ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς καθ' ἡμέραν λειτουργίας τοῦ καταστήματος δεόντως θεωρημένον παρὰ τῆς ἀρμοδίας περιφερειακῆς ὑπηρεσίας τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἑργασίας τοῦ Ἰπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

γ) Διατηρῆ εἰς τὸ κατάστημα ἐπαρκῆ ἀριθμὸν καθισμάτων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν μισθωτῶν ἐκ τῆς ἄρθροστασίας κατὰ διαστήματα.

Τέλος τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ΝΔ 515/70 «περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας μισθωτῶν» (ΔΕΝ 26.346) [ἀντικαταστήσῃ τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ Π. Δ/τος τῆς 27/6-4/7/32 ὀρίζει τὰ κάτωθι:

«1. Πᾶς ἐργοδότης, ὑποχρεοῦται, ὅπως δις τοῦ ἔτους, κατὰ τοὺς μῆνας

1. Διὰ τὰς καταστάσεις ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ κατὰ Κυριακὴν ἴδετε Γ.Α. 3762/67 (ΔΕΝ 23.222).

Μάϊον και Ὀκτώβριον, ὑποβάλλη εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας, πρὸς Θεώρησιν, εἰς διπλοῦν, πίνακας ἐμφαίνοντας:

α) τὸ ὄνοματεπώνυμον τῶν ἀπασχολουμένων μισθωτῶν [καὶ τὴν εἰδικότερα ἀπασχολήσεως ἐκάστου τούτων,

β) τὸν χρόνον προσλήψεως ἐν τῇ ἐργασίᾳ, τὴν ὁμοειδῆ προϋπηρεσίαν εἰς ἄλλους ἐργοδотας, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν κατάστασιν τούτων,

γ) τὰς καταβαλλομένας πάσης φύσεως ἀποδοχάς,

δ) τὰς ὥρας ἐνάρξεως, διαλείμματος, διακοπῆς καὶ λήξεως τῆς ἡμερησίας ἐργασίας.

2. Τὸ ἐν ἀντίτυπον τῶν ἀνωτέρω πινάκων, μερίμνη τοῦ ἐργοδότη, ἀναρτᾶται εἰς ἐμφανὲς μέρος τοῦ τόπου ἐργασίας καὶ κατὰ τμήματα τούτου, προστασσόμενον καταλλήλως ἐκ τῶν ἐπιδράσεων τῶν κατεργαζομένων ὑλῶν ἢ τῶν καιρικῶν μεταβλητῶν, τὸ δὲ ἕτερον παραμένει εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας.

3. Εἰς περίπτωσιν ἀλλαγῆς τῶν ὥρῶν ἐργασίας ἢ μεταβολῆς τοῦ ἐπὶ σχέσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου προσωπικοῦ, λόγῳ προσλήψεων ἢ ἀπολύσεων, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται εἰς Θεώρησιν συμπληρωματικοῦ πίνακος, ἀναλόγου κατὰ περίπτωσιν, ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀπὸ τῆς ἐπελεύσεως τῆς μεταβολῆς.

4. Ὅσακις ἢ πέραν τῶν ὀκτῶ ὥρῶν ἡμερησία λειτουργία ἐκμεταλλεύσεως, ἐπιχειρήσεως ἢ ἐργασίας ἐξασφαλίζεται διὰ διαδοχικῆς ἐναλλαγῆς πλειόνων τῆς μιᾶς ομάδων ἐργασίας (βάρδια) δέον, μετὰ τῶν ἀνωτέρω πινάκων προσωπικοῦ, νὰ συνυποβάλλεται πρὸς Θεώρησιν καὶ πίναξ περὶ τῆς ἐβδομαδιαίας ἐναλλαγῆς τῶν ομάδων τούτων».

Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν Ἐπιθεωρητῶν Ἐργασίας ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις προβλέπουσι τὰ ἄρθρα 7 (§ § 3-6) καὶ 8 τοῦ ΝΔ 2954/54 ἔχοντα ὡς ἀκολούθως:

«Ἄρθρον 7.....

» 3. Ὁ τεχνικὸς Ἐπιθεωρητὴς ἐνεργεῖ ἐλέγχους εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας καὶ ὑποδεικνύει μέτρα ἀσφαλείας τῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ προστασίας ἐκ τούτων τῶν ἐργαζομένων, ἐνασκει τὸν ἔλεγχον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων ἢ τῶν διοικητικῶν μέτρων, ἀντικείμενον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ σωματικὴ ἀκεραιότης τῶν μισθωτῶν εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐργασίας, ἐρευνᾷ τὴν φύσιν καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἀτυχημάτων ἐργασίας καὶ ὑποδεικνύει τὰ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐνδεικνύμενα μέτρα.

» 4. Ὁ Ὑγειονομικὸς Ἐπιθεωρητὴς ἐνεργεῖ ἐλέγχους εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας, καὶ ὑποδεικνύει μέτρα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὑγιεινὴν αὐτῶν, εἰς τὴν προστασίαν τῆς υγείας τῶν ἐργαζομένων, διαπιστώνει τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀτυχημάτων καὶ γνωμοδοτεῖ ἐπ' αὐτῶν, ἐρευνᾷ τὴν φύσιν καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐπαγγελματικῶν νόσων καὶ ὑποδεικνύει τὰ πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῶν ἐνδεικνύμενα μέτρα, ἐνασκει τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων ἢ

τῶν διοικητικῶν μέτρων, τῶν ὁποίων ἀντικείμενον εἶναι ἡ διαφύλαξις τῆς ὑγείας τῶν εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐργασίας μισθωτῶν.

» 5. Ὁ Ἐπόπτης Ἐργασίας καὶ ὁ Βοηθὸς Ἐπόπτης Ἐργασίας ἐπιβλέπει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐργατικῆς Νομοθεσίας, παρακολουθεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν πιστὴν τήρησιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῶν τεχνικῶν καὶ ὑγειονομικῶν Ἐπιθεωρητῶν διατασσομένων μέτρων, χορηγεῖ τὰς ἀδείας προσθέτων ὠρῶν ἐργασίας ἢ ἐργασίας κατὰ τὴν Κυριακὴν κατὰ τὰ ἐκάστοτε ὀριζόμενα.

» 6. Εἰς τοὺς παρά ταῖς Ἐπιθεωρήσεσιν Ἐργασίας Ἐπόπτας Ἐργασίας α' τάξεως ἀνήκει ἡ μέριμνα τῆς ἐπιλύσεως τῶν μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων ἀναφρομένων Συλλογικῶν ἢ ἀτομικῶν διαφορῶν, ἡ Ὁργάνωσις συστηματικῆς ἐπεμβάσεως πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν διισταμένων μερῶν, ἡ μεθοδικὴ συλλογὴ στοιχείων, ἀναφερομένη εἰς τὰς διαφορὰς ταύτας, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐργασία, ἣτις ἀνατίθεται αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἐπιθεωρητῶν Ἐργασίας.

» Τὰς αὐτὰς ἀρμοδιότητας ἔχουσι καὶ οἱ παρά τοῖς Γραφεῖοις Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας Καβάλας καὶ Βόλου Ἐπόπται Ἐργασίας α' τάξεως, ἐφ' ὅσον δὲν προΐστανται τῶν Γραφείων τούτων».

«**Ἄρθρον 8.**—Τὰ ὄργανα τοῦ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας δικαιοῦνται, πρὸς ἐνέργειαν ἐπιθεωρήσεως, νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰ Καταστήματα καὶ τοὺς τόπους ἐργασίας, τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ὅποτεδήποτε τῆς ἡμέρας καὶ κατὰ τὴν νύκτα, ἐφ' ὅσον κατ' αὐτὴν διεξάγεται ἐργασία, μετ' ἐπίδειξιν τοῦ δελτίου ταυτότητός των, ἐὰν τοῦτο ἤθελε ζητηθῆ.

» Τὸ δελτίον ταυτότητος χορηγεῖται ἀπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας καὶ προσυπογράφεται ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν Δικαιοσύνης καὶ Ἐσωτερικῶν.

» Τὰ ὄργανα τοῦ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελον ἀποκαλύψει μυστικὰ παραγωγῆς ἢ ἐν γένει μεθόδους ἐκμεταλλεύσεως, τῶν ὁποίων ἔλαβον γινῶσιν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν διαφόρων τόπων ἐργασίας πρὸς ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων των ἢ ἤθελον κατονομάσει ἢ ὑποδείξει πρὸς τοὺς ἐργοδοτὰς ἢ ὑπαλλήλους τοὺς υποβαλόντας αὐτοῖς παράπονα ἢ πληροφορίας διὰ τὴν μὴ τήρησιν εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας τῶν διατάξεων πρὸς προστασίαν τῶν ἐργαζομένων ἢ ἤθελον χορηγήσει πληροφορίας ἢ ἀντίγραφα ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων αὐτοῖς στοιχείων ἢ καταστάσεων προσωπικοῦ, διώκονται πειθαρχικῶς».

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον, ὅπου δὲν ὑπάρχει Ἐπιθεωρησις Ἐργασίας τὰ ἔργα τῆς ἀσκεῖ ἡ Ἀστυνομικὴ Ἀρχή. Οὕτω διὰ τοῦ ἄρθρου 9 § 2 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀρίζονται τὰ κάτωθι:

«Εἰς τὰ μέρη ἐνθα δὲν ἔδρευει Γραφεῖον Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κειμένης ἐργατικῆς Νομοθεσίας ἐπιμελεῖται ἡ οἰκεία Ἀστυνομικὴ Ἀρχὴ ἀναπληροῦσα καθ' ὅλας τὰς ἀρμοδιότητας τὰ ὄργανα τοῦ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, ἀναφέρουσα εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπιθεωρήσιν Ἐργασίας τὰς χορηγηθείσας ἀδείας ἐργασίας, καθ' ὑπέρβασιν τῶν νομίμων

χρονικών ορίων ή κατά τας Κυριακάς, ως ορίζεται υπό των ειδικών Νόμων, τὰ επισυμβάντα ατυχήματα, τὴν ἑναρξιν τὸ πρῶτον τῶν ἐργασιῶν Βιομηχανικῶν καὶ Βιοτεχνικῶν ἐργαστηρίων ἢ τὴν ἐπέκτασιν αὐτῶν, τὰς παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὴν ὀργάνων ὑποβαλλομένας μηνύσεις ἐπὶ παραβάσει διατάξεων τῶν ἐργατικῶν Νόμων, τοὺς διενεργηθέντας ἐλέγχους εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας, τὰς θεωρηθείσας καταστάσεις, ὡς καὶ πᾶν στοιχεῖον σχετικὸν μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, κατὰ τὰ εἰδικώτερον διὰ Διατάγματος ὀρισθησόμενα».

Ὅμοιως κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν. 3249/55 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 81 Διεθνoῦς Συμβάσεως «περὶ Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας εἰς τὴν Βιομηχανίαν καὶ τὸ Ἐμπόριον» (ΔΕΝ 11. 400):

«**Άρθρον 12.**—1. Οἱ ἐπιθεωρηταὶ ἐργασίας, ἐφωδιασμένοι δι' ἐγγράφων ἀποδεικτικῶν τῆς ιδιότητος αὐτῶν ἐξουσιοδοτοῦνται:

» α) νὰ εἰσέρχονται ἐλευθέρως, ἄνευ προηγουμένης προειδοποιήσεως καὶ ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς εἰς πᾶν κατάστημα ὑπαγόμενον εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐπιθεωρήσεως.

» β) νὰ εἰσέρχονται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας εἰς πάντα χωρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχουν εὐλόγον αἰτίαν νὰ νομίζουσι ὅτι ὑπάρκειται εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐπιθεωρήσεως.

» γ) νὰ προβαίνουν εἰς πᾶσαν ἐξέτασιν, ἔλεγχον ἢ ἔρευναν, ἣν ἠθελον κρίνει ἀναγκαίαν διὰ νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι τηροῦνται πράγματι αἱ νόμιμοι διατάξεις καὶ ἰδίᾳ ἔπως:

» γ') ὑποβάλλουσι ἐρωτήσεις εἴτε κατ' ἰδίαν εἴτε παρουσία μαρτύρων, εἰς τὸν ἐργοδότην ἢ τὸ προσωπικὸν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπὶ παντὸς θέματος σχετικοῦ πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νομίμων διατάξεων.

» γ'') ζητοῦσι ἀνακοίνωσιν τῶν βιβλίων, μητρώων καὶ ἐγγράφων ὧν ἡ τήρησις εἶναι ὑποχρεωτικὴ δυνάμει τῆς σχετικῆς πρὸς τοὺς ὅρους ἐργασίας νομοθεσίας, ἵνα ἐξακριβωταὶ ἂν εἶναι συντεταγμένα συμφώνως πρὸς τὰς νομίμους διατάξεις, ὡς καὶ λαμβάνουσι ἀντίγραφα ἢ ἀποσπάσματα ἐκ τούτων.

» γ''') ἀπαιτοῦσι τὴν τοιχοκόλλησιν τῶν εἰδοποιήσεων τῶν ὁποίων ἡ ἐκθεσις προβλέπεται ὑπὸ τῶν νομίμων διατάξεων.

» γ''''') λαμβάνουσι καὶ μεταφέρουσι πρὸς ἀνάλυσιν δείγματα τῶν χρησιμοποιουμένων ἢ κατεργαζομένων ὕλικῶν καὶ οὐσιῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ὁ ἐργοδότης ἢ ὁ ἐκπρόσωπος τούτου ἔχουν εἰδοποιηθῆ ὅτι ἐλήφθησαν καὶ παρελήφθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὕλικά ἢ οὐσίαι.

» 2. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐπισκέψεως ἐπιθεωρήσεως, ὁ ἐπιθεωρητὴς δέον νὰ εἰδοποιῇ περὶ τῆς παρουσίας του τὸν ἐργοδότην ἢ τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ, ἐκτὸς ἂν κρίνῃ ὅτι μία τοιαύτη προειδοποίησις κινδυνεύει νὰ ζημιώσῃ τὴν ἀποτελεσματικότητά του ἐλέγχου».

Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ὀργάνων τοῦ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας προβλέπει καὶ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν.Δ. 515/70 «περὶ χρονικῶν ορίων ἐργασίας μισθωτῶν» (ΔΕΝ 26. 346), ὅπερ ἔχει ὡς ἀκολούθως:

1. Ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας διατάξεων Νόμων, Β. Διαταγμάτων καὶ Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων ἀντίθεται εἰς τὰ ὄργανα τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῆς Χωροφυλακῆς.

2. Τὰ ἀνωτέρω ὄργανα ἐρωδιασμένα δι' ἐγγράφων ἀποδεικτικῶν τῆς ιδιότητός των δύνανται, πρὸς διασφάλισιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κειμένων διατάξεων περὶ ὥρων ἐργασίας καὶ προστασίας τῶν ἐργαζομένων, ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος των:

α) νὰ εἰσέρχονται ἐλευθέρως, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ἄνευ προηγουμένης εἰδοποιήσεως, εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν, ἐκμετάλλευσιν ἢ ἐργασίαν καὶ εἰς πάντα τόπον ἢ χώρον ἐργασίας (πλὴν κατοικιῶν), ὑπαχθόμενον εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας,

β) νὰ προβαίνουν εἰς πάσας τὰς ἐξετάσεις, ἐλέγχους ἢ ἐρεύνας κρινομένης ἀναγκῆς ἵνα βεβαιωθῶν ὅτι αἱ κείμεναι διατάξεις ἐφαρμόζονται ἀποτελεσματικῶς καὶ ἰδίχ: αα) νὰ ἐρωτοῦν εἴτε μόνους, εἴτε παρουσίᾳ μαρτύρων, τὸν ἐργοδότην, τὸ προσωπικὸν ἢ τοὺς ἀντιπροσώπους των ἐπὶ παντὸς θέματος σχετικοῦ πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων διατάξεων, ββ) νὰ ἐξετάζουσι ἐπιτοπίως τὰ βιβλία, μητρώα καὶ λοιπὰ ἔντυπα ὧν ἡ τήρησις ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, γγ) νὰ διατάσσουσι τὴν ταυχοκόλλησιν τοῦ παρόντος καὶ τῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τούτου, ἐκδιδομένων ὑπουργικῶν ἀποφάσεων.

3. Τὰ ὄργανα τῆς Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀνωτέρω ἀποστολῆς των, δύνανται νὰ ζητοῦν τὴν συμπαράστασιν τῶν ὀργάνων τῆς Ἀστυνομίας ἢ τῆς Χωροφυλακῆς.

Σχετικὰς διατάξεις περιέλαβε καὶ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Ν.Δ. 1037/71 «περὶ χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας καταστημάτων καὶ ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν», ὅπερ ἔχει ὡς ἐξῆς:

α1. Ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος καὶ τῶν βάσει τούτου διοικητικῶν πράξεων ἀντίθεται εἰς τὰ ὄργανα τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐργασίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὡς καὶ τὰ κατὰ τοιοῦτος ἀρμόδια ἀστυνομικὰ ὄργανα.

2. Τὰ ἀνωτέρω ὄργανα ἐρωδιασμένα δι' ἐγγράφων, ἀποδεικτικῶν τῆς ιδιότητός των, δύνανται διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς των πρὸς διασφάλισιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος, πλὴν τῶν ἄλλων ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας ἐξουσιῶν:

α) Νὰ εἰσέρχονται ἐλευθέρως, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἄνευ προηγουμένης εἰδοποιήσεως, εἰς πᾶν κατάστημα, ὑποκείμενον εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἐκδιδομένων ὑπουργικῶν ἀποφάσεων,

β) νὰ προβαίνουν εἰς πάντα ἔλεγχον διὰ τὴν προσήκουσαν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος.

γ) να επιβάλλουν την τυχονκόλλησιν τοῦ παρόντος καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἐκδιδυμένων δικητικῶν πράξεων.

3. Τὰ ὄργανα τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐργασίας τοῦ Ἑργασίου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κατὰ τὴν ἀσκησιν τῶν ἀνωτέρω καθηκόντων των, δύναται νὰ ἐπικαλοῦνται τὴν συμπαράστασιν τῶν κατὰ τόπους ἀρμ. διων ἀστυνομικῶν ὀργάνων.

4. Τὰ ὄργανα τῆς παραγράφου 1 διακόπτουν τὴν ἐργασίαν τοῦ κατὰ παράβασιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ἀπασχολουμένου μισθοῦ).

Ἐπίσης κατ' ἄρθρον 114 τοῦ Ν.Δ. 720/16-26.11.1970 (ΦΕΚ Α' 253, ΔΕΝ 27. 104) «περὶ Στρατολογίας»:

«Ἄρθρον 114.—1. Οἱ ὑπὸ πᾶσαν σχέσιν ἐργασίας προσλαμβανόμενοι ὑφ' οὐρανῶντες ἰδιότητα ὑπάλληλοι ἐν γένει, διὰ χρονικὴν διάστημα πλέον τῶν τριῶν μηνῶν καὶ ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔχουν συμπληρώσει τὸ δέκατον ὕψιστον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὑφείλουν νὰ παραδίδουν κατὰ τὴν πρόσληψιν εἰς τὸν ἐργοδότην αὐτῶν, οἱ μὲν Ἑλληγες ὑπῆκοι πιστοποιητικὸν τοῦ ἀρμοδίου Στρατολογικοῦ Γραφείου, ἐκ τοῦ ὁποίου νὰ προκύπτῃ ὅτι ἔχουν ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς ὑποχρεώσεις των ἢ ὅτι διατελοῦν νομίμως ἐκτὸς τῶν τάξεων τοῦ Στρατεύματος, οἱ δὲ ξένοι ὑπῆκοι τὸ ὑπὸ τῆς παραγράφου 1β τοῦ ἄρθρ. 112 ὀριζόμενον πιστοποιητικόν.

2. Διὰ πάντα μὴ παραδιδόντα τὸ ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω παραγράφου 1 ὀριζόμενον πιστοποιητικὸν ἔχουν ἀνάλογον ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 83.

3. Οἱ ἐργοδοταὶ τηροῦν τὰ παραδιδόμενα αὐτοῖς ὡς ἄνω πιστοποιητικὰ δι' ὅσον χρόνον ὑφίσταται ἡ σύμβασις ἐργασίας, ἐπιστρέφουν δὲ ταῦτα εἰς τοὺς δικαιούχους ἅμα τῇ λήξει ταύτης ἐκτὸς ἐὰν ἄλλως ὀρίζουν σχετικοὶ εἰδικοὶ νόμοι.

4. Οἱ ὡς ἄνω ἐργοδοταὶ παραβαίνοντες τὰς εἰς τὰς ἀνωτέρω παραγράφους 1, 2 καὶ 3 ὑποχρεώσεις αὐτῶν, εὐθύνονται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 133».

Σχετικαὶ καὶ αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 2269/20 (ἄρθρον 8), τοῦ Ν. 2990/22 (ἄρθρον 7), τοῦ Μεταλλευτικοῦ Κώδικος (ἄρθρον 40), τοῦ Β.Δ. τῆς 14.9.1912 περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίων (ἄρθρα 1-2), τὸ Β.Δ. 14.8.1913 περὶ γυναικῶν καὶ ἀνηλικίων (ἄρθρα 29,32), τὸ Π.Δ. τῆς 27.9.1924 περὶ ξενοδοχείων (ἄρθρον 3), τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Π.Δ. 27.6.1932 περὶ ὀκταώρου, τὸ Β.Δ. 10.5.1951 περὶ Δημ. Θεαμάτων (ἄρθρον 3), τὸ Β.Δ. 29.4.1953 περὶ Καπναποθηκῶν (ἄρθρον 1), τὸ Β.Δ. τῆς 17.1.1957 περὶ ἐπιχειρήσεων θεάτρου (ἄρθρον 2), τὸ Β.Δ. 582/4.8.1960 περὶ ἀστικῶν λεωφορειῶν (ἄρθρα 4-5) καὶ ἀποφ. Ὑπ. Ἐργ. 62561/1960 καὶ 54664/1960 περὶ δρομολογίων Φορτηγῶν Αὐτῶν.

§ 124.—Ποινικαὶ εὐθῆναι ἐργοδοτῶν καὶ ἐκπροσώπων των.

Πλὴν τοῦ Ἄν. Ν. 690/1945, ὅστις προβλέπει ποινικὰς κυρώσεις διὰ

τοὺς καθυστεροῦντας ἀποδοχὰς ἢ ἄλλας ἀξιώσεις μισθωτῶν ἐργοδοτῶν, περὶ οὗ πραγματοποιήθη κατωτέρω εἰς τὸ αἰκτεῖον Κεφάλαιον, ποινικὰς κυρώσεις κατὰ τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐπιχειρήσεων περιέχουν αἱ κάτωθι διατάξεις:

- 1.—'Αν. Ν. 539/45 περὶ ἀδειῶν (ἄρθρον 5).
- 2.— Β.Δ. τῆς 25.8.20, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ ἄρθρου 1 ἐδ. β' τοῦ Ν. 2943 περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας (ἄρθρον 3).
- 3.— Β.Δ. τῆς 24.7.1920 περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίων κλπ. (ἄρθρα 2 καὶ 3), καὶ Β.Δ. 14.9.1912 (ἄρθρον 12).
- 4.— Ν.Δ. 2954/54 περὶ Ἐπιθεωρήσεως Ἑργασίας (ἄρθρον 10).
- 5.— Β.Δ. τῆς 14.8.1913 περὶ γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων (ἄρθρον 38) καὶ Ν.Δ. ΔΚΘ'/1912 (ἄρθρα 18-20).
- 6.— Ν. 3239/55 περὶ συλ. συμβάσεων καὶ συλ. διαφορῶν ἐργασίας (ἄρθρον 18).
- 7.— Β.Δ. 748/66 περὶ κωδικοποιήσεως κλπ. τῶν Νόμων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως κλπ. (ἄρθρον 17).
- 8.— Ν.Δ. 515/70 περὶ χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας μισθωτῶν (ἄρθρον 7).
- 9.— Ν.Δ. 1037/71 περὶ χρονικῶν ὁρίων λειτουργίας καταστημάτων κλπ. (ἄρθρον 15).
- 10.— Ν.Δ. τῆς 25.5.35 περὶ ἐργατικῶν τινῶν νόμων (ἄρθρον 2).
- 11.—'Αν. Ν. 199/1936 περὶ ἐργατικῶν τινῶν νόμων (ἄρθρα 1,3,8).
- 12.— Α.Ν. 547/1937 περὶ ἐργατικῶν τινῶν νόμων (ἄρθρα 4, 12).
- 13.— Β.Δ. τῆς 17.2.1956 περὶ ἀσφαλείας εἰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας (ἄρθρα 38 καὶ 40).
- 14.—'Απ. Ὑπ. Βιομηχανίας 14065/23.2.55 περὶ Κανονισμοῦ Μεταλλευτικῶν Ἑργασιῶν (ἄρθρον 196). Σχετικὸν καὶ τὸ ἄρθρον 51 τοῦ Μεταλλευτικοῦ Κώδικος.
- 15.— Ν. 2348/53 περὶ ἐπεξεργασίας φύλλων καπνοῦ καὶ συγχωνεύσεως ΤΑΚ εἰς ΙΚΑ (ἄρθρον 11).
- 16.— Π.Δ. τῆς 12.1.1934 περὶ ὑπαιθρίων ἐργασιῶν (ἄρθρον 24).
- 17.— Π.Δ. τῆς 14.3.1934 περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας εἰς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας (ἄρθρον 125).
- 18.— Ν.Δ. 3789/1957 περὶ τροποποιήσεως ἐργ. Νομοθεσίας (ἄρθρα 4, 9).
- 19.— Β.Δ. τῆς 28.1.1938 περὶ ὥρων ἐργασίας εἰς φορτηγὰ αὐτοκίνητα (ἄρθρον 8).
- 20.— Β.Δ. τῆς 2.7.56 περὶ προσωπικοῦ λεωφορείων αὐτοκινήτων (ἄρθρον 9).
- 21.— Β.Δ. τῆς 14.8.50 περὶ ἀγοραίων ταξί καὶ ἰδ. χρήσεως αὐτοκινήτων (ἄρθρον 6).
- 22.— Β.Δ. τῆς 14.8.47 περὶ ἐργασίας εἰς φαρμακεία (ἄρθρον 4).

- 23.— Β.Δ. τῆς 3.12.38 περὶ ὑγιεινῆς ἐργαστηρίων Ἀλλαντοποιίας (ἄρθρον 29).
- 24.— Β.Δ. τῆς 16.3.23 περὶ ὑγιεινῆς κλπ. σταφιδαποθηκῶν (ἄρθρον 18).
- 25.— Β.Δ. τῆς 30.10.1924 περὶ ἐργασίας εἰς ἐργαστήρια καὶ ἀποθήκας σύκων (ἄρθρον 11).
- 26.— Β.Δ. 575/1960 περὶ βιβλ. ὑγείας ἐκδοροσφαγέων, ἀκροκαθαριστῶν κλπ. (ἄρθρον 7).
- 27.— Ἀπ. Ὑπ. Ἐργασίας 20023/14/54 περὶ ὥρῶν ἐργασίας εἰς ἀρτοποιεῖα (ἄρθρον 12).
- 28.— Ἀν. Ν. 1001/1946 περὶ τῶν ὑποχρέων νὰ καταβάλλουν τὰς ἀποδοχὰς τῶν θυρωρῶν μεγάρων καὶ πολυκατοικιῶν (ἄρθρον μόνον).
- 29.— Ν. 1487/1950 περὶ κυρώσεως Α.Ν. 1324/1949 περὶ ἀναπήρων πολέμου (ἄρθρα 30, 32).
- 30.— Α.Ν. 1943/1951 περὶ ἀπεργούντων τραπεζιτικῶν (ἄρθρον μόνον).
- 31.— Β.Δ. 464/68 περὶ Κανονισμοῦ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τυπογραφείων κλπ. (ἄρθρον 31, ΔΕΝ 24. 823).
- 32.— Β.Δ. 362/68 περὶ κανονισμοῦ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας ἐργαζομένων ἐν τοῖς βυρσοδεψείοις (ΦΕΚ Α' 117/27.5.68, ΔΕΝ 24. 614).
- 33.— Π.Δ. τῆς 22.12.1933 περὶ φορητῶν κλιμάκων (ἄρθρον 13).
- 34.— Π.Δ. τῆς 15.9.1935 περὶ ὀκταώρου εἰς ἐπιπλοποιίας (ἄρθρον 7).
- 35.— Β.Δ. 796/68 περὶ κανονισμοῦ ἀσφαλείας τῶν εἰς τὰς ἀποθήκας ἀκατεργάστων δερμάτων ἐργαζομένων (ΦΕΚ Α' 277/27.11.68, ΔΕΝ 24. 340).
- 36.— Β.Δ. τῆς 15.4.1938 περὶ ὑγιεινῆς Σφαγείων (ἄρθρον 20).
- 37.— Ἀπ. Ὑφυπ. Ἐθν. Οἰκον. 36576/1933 περὶ ὥρῶν ἐργασίας εἰς φωτογραφεῖα (παράγρ. 9).
- 38.— Β.Δ. τῆς 20.5.1938 περὶ μεταφορᾶς διὰ πλοίου μεγάλων δερμάτων (ἄρθρον 3).
- 39.— Α.Ν. 1204/38 περὶ μολυβδούχων χρωμάτων (ἄρθρον 20).
- 40.— Β.Δ. τῆς 17.12.1921 περὶ μολυβδούχων χρωμάτων (ἄρθρον 13).
- 41.— Β.Δ. τῆς 7.1.1937 περὶ μολυβδούχων χρωμάτων (ἄρθρον 5).
- 42.— Α.Ν. 665/37 (ἄρθρον 3), Ν. 3467/1955 (ἄρθρον 6), Ἀπ. Ὑπ. Ἐργ. 15196/65 (ἄρθρα 1,4) περὶ Ἐργατικῆς Ἑστίας.

The first of these was the...
 The second was the...
 The third was the...
 The fourth was the...
 The fifth was the...
 The sixth was the...
 The seventh was the...
 The eighth was the...
 The ninth was the...
 The tenth was the...
 The eleventh was the...
 The twelfth was the...
 The thirteenth was the...
 The fourteenth was the...
 The fifteenth was the...
 The sixteenth was the...
 The seventeenth was the...
 The eighteenth was the...
 The nineteenth was the...
 The twentieth was the...
 The twenty-first was the...
 The twenty-second was the...
 The twenty-third was the...
 The twenty-fourth was the...
 The twenty-fifth was the...
 The twenty-sixth was the...
 The twenty-seventh was the...
 The twenty-eighth was the...
 The twenty-ninth was the...
 The thirtieth was the...
 The thirty-first was the...
 The thirty-second was the...
 The thirty-third was the...
 The thirty-fourth was the...
 The thirty-fifth was the...
 The thirty-sixth was the...
 The thirty-seventh was the...
 The thirty-eighth was the...
 The thirty-ninth was the...
 The fortieth was the...
 The forty-first was the...
 The forty-second was the...
 The forty-third was the...
 The forty-fourth was the...
 The forty-fifth was the...
 The forty-sixth was the...
 The forty-seventh was the...
 The forty-eighth was the...
 The forty-ninth was the...
 The fiftieth was the...

ΜΕΡΟΣ Β'

ΑΠΟΔΟΧΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ⁽¹⁾

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16ον

ΚΑΝΟΝΕΣ ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΓΕΝΙΚΩΣ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΩΝ

§ 125.—Γενικά.

Ἐναντι τῆς παρεχομένης ἐργασίας του ὁ μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀξιῶσθαι ἀμοιβήν⁽²⁾.

Ὁ μισθὸς ἢ τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἐργαζομένων δύναται νὰ συμφωνῆται εἴτε εἰς χρῆμα εἴτε εἰς εἶδος (Γ. Συμωνέτος ΕΕΔ 9. 873, Α.Π. 310/64 ΔΕΝ 20. 806, Α.Π. 293/62 ΔΕΝ 18. 422, Α.Π. 199/50 ΔΕΝ 6. 363), ρητῶς εἴτε σιωπηρῶς (Α.Π. 263/69 ΔΕΝ 25. 721). Κώλυμα δὲν ὑφίσταται διὰ μίαν τοιαύτην συμφωνίαν ἐξ ἄλλης διατάξεως, πλὴν ἂν ἡ τοιαύτη συμφωνία ἐγένετο διὰ λόγους καταστρατηγήσεως τῶν περὶ προστασίας τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος νόμων (Ἄν. Ν. 362/1945 κ.ἄ.). Εἶναι οὕτως ἀπηγορευμένη ρήτρα περὶ τιμαριθμικῆς ἀναπροσαρμογῆς ἀποδοχῶν καὶ μετὰ τὸν Ν. 3239/55 (Ν. Συμβ. 1455/67 ΔΕΝ 24. 317)⁽³⁾. Ἀπαγορεύεται ὅμως ἡ εἰς εἶδος ἐξόφλησις τοῦ συμφωνηθέντος χρηματικοῦ μισθοῦ (Α.Π. 310/64 ΔΕΝ 20. 806). Καὶ εἰς ξένον νόμισμα εἶναι δυνατόν νὰ συμφωνηθῇ νομίμως μισθός, ὅταν οὗτος εἶναι καταβλητέος εἰς τὸ ἐξωτερικόν (Α.Π. 216/61 ΔΕΝ 17. 773, Α.Π. 422/1959 ΔΕΝ 15. 873). Εἰς τὸν μισθωτὸν ὀφείλονται αἱ ἀποδοχαί, συμπεφωνημένα ἢ νόμιμοι, αἱ προσήκουσαι εἰς τὰς συμπεφωνημένας καὶ παρεχομένας παρ' αὐτοῦ ὑπηρεσίας, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζεται ἡ τοιαύτη λύσις

1. Ἴδτε καὶ κατωτέρω, εἰς παράρτημα Α' εὑρετήριον σ.σ.ε. καὶ δ.α. ἰσχυρασῶν ἀπὸ τοῦ 1966 καὶ ἐφεξῆς. Ὑπ' ὄψιν ἐπίσης ὁ Ν. 3248/55 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 95 Δια-
θουῶς Συμβάσεως περὶ προστασίας τοῦ ἡμερομισθίου» (ΔΕΝ 11. 362).

2. Ὁ ρητὸς προσδιορισμὸς τοῦ μισθοῦ δὲν ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς συμβάσεως ἐρ-
γασίας (Α.Π. 644/63 ΔΕΝ 20. 580).

3. Τὸ Β.Δ. τῆς 24.7/21.8.1920 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἐνιαῖον κείμενον τῶν νό-
μων περὶ πληρωμῆς τῶν ἡμερομισθίων τῶν ἐργατῶν κλπ.», δὲν ἀπαγορεύει νὰ συμφωνηθῇ
ὁ μισθὸς εἰς εἶδος, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιτάσσει ὅπως ἡ πληρωμὴ τῶν ἡμερομισθίων κλπ. κινή-
ται εἰς νομίμως κυκλοφοροῦν νόμισμα, οὐχὶ δὲ εἰς εἶδος».

ἐκ τῆς τυχόν ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ καὶ μὲ ἄλλας ἥσσονος σημασίας ἐργασίας (Α.Π. 297/68 ΔΕΝ 24. 631).

Εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀμοιβὴ ὀρίζεται εἰς τὸ παραγόμενον ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως εἶδος εἴτε εἰς τὸ εἶδος, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὴ (ἡ ἐπιχείρησις) λαμβάνει ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὰς ὑπηρεσίας ἢ παροχὰς τῆς, τότε ἡ συμφωνία αὕτη εἶναι ἐγκυρὸς, ἔστω καὶ ἂν τὸ εἶδος προορίζεται πρὸς πώλησιν ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 229/1960 ΔΕΝ 16. 523). Δὲν ἀποτελοῦν μισθὸν παροχὰὶ χορηγούμεναι διὰ λειτουργικὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιχειρήσεως (πρὸς ἀρτιωτέραν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας) (Α.Π. 425/1959 ΔΕΝ 16.8, Α.Π. 66/1960 ΔΕΝ 16. 164, Πρωτ. 'Αθ. 7126/1958 ΔΕΝ 14. 572, Α.Π. 674/57 ΔΕΝ 14. 108), ὡς ἡ παροχὴ χρήσεως αὐτοκινήτου (Μον. Πρ. 'Αθ. 1213/70 ΔΕΝ 26. 797). Δύναται ἐπίσης ἡ ἀμοιβὴ τῶν εργαζομένων νὰ ὀρίζεται εἴτε κατὰ χρονικὰ διαστήματα (κατὰ μῆνα, κατὰ ἐβδομάδα ἢ κατὰ ἡμέραν), εἴτε κατὰ μονάδα ἐργασίας (μὲ τὸ κομμάτι) ἢ κατ' ἀποκοπὴν (Γ. Σιμωνέτας ΕΕΔ 9. 833 κ. ἐπ., 873 κ. ἐπ.)⁽¹⁾. Δὲν ἐμποδίζεται ἐξ ἄλλου νὰ ὀρισθῇ ἡ ἀμοιβὴ αὕτη εἰς ποσοστὰ ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων ἢ ἐπὶ τῶν κερδῶν, ὅπως δὲν ἀποκλείεται ἡ ἀμοιβὴ αὕτη νὰ εἶναι ἐν μέρει χρηματικὴ καὶ ἐν μέρει εἰς εἶδος (παροχὴ τροφῆς, οἰκήσεως, ἐνδύσεως, φωτισμοῦ κλπ.) (Α.Π. 128/1952 ΔΕΝ 8. 220, Α.Π. 322/56 ΔΕΝ 12. 441). Ἐννοεῖται ὅτι εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς χορηγοῦνται ἀντὶ χρηματικοῦ μισθοῦ παροχὰὶ εἰς εἶδος, ἐν ὅλῳ εἴτε ἐν μέρει, ἐπιβάλλεται ὅπως ἡ ἀξία τῶν παροχῶν τούτων καλύπτῃ τὸν ὑπὸ τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, δικαιοηθικῶν ἀποφάσεων, συλλογικῶν συμβάσεων κλπ. προβλεπόμενον μισθὸν (ἢ ἡμερομίσθιον) (Α.Π. 293/1962 ΔΕΝ 18. 422, Α.Π. 310/64 ΔΕΝ 20. 806, Ν.Σ.'Υπ. Ἔργ. 69/54 ΔΕΝ 11.98, Πρωτ. 'Αθ. 2240/52 Θεμ. ΞΓ 410), διότι δὲν εἶναι νόμιμος συμφωνία περὶ καταβολῆς μισθοῦ ἐλάσσονος τοῦ νομίμου, ἐν ᾧ εἶναι ἐγκυρὸς τοιαύτη περὶ καταβολῆς ἀποδοχῶν ὑπερτέρων τῶν νομίμων. Εἰς τὴν περίπτωσιν ἡ ἀμοιβὴ συνίσταται εἰς ποσοστὰ, ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ ζητῇ τὰς ἀναγκαίαις πληροφορίας καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὰ σχετικὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως.

Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν δὲν συμφωνηθῆ ἡ ἀμοιβὴ (μισθὸς ἢ ἡμερομίσθιον) κατὰ τὴν πρόσληψιν ἢ τὴν ἐναρξιν τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ, ὁ φ ε ἰ λ ε τ α ἰ μισθὸς (649 Α.Κ.), ἂν ἡ ἐργασία τὴν ὁποῖαν παρέχει ὁ μισθωτὸς (εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν) εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὰς συνήθεις περιστάσεις, παρέχονται μόνον ἐναντι ἀμοιβῆς (μισθοῦ)

1. Μισθὸς κατ' ἀποκοπὴν (κατὰ μονάδα παραγωγῆς) εἶναι ὁ ὑπολογιζόμενος ἀναλόγως πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας. Εἶναι, ὅθεν, τοιοῦτος καὶ ὁ εἰς τὰ κεραμοπλινθοποιεῖα καταβαλλόμενος, ὅταν ἔχη συμφωνηθῇ ὅτι διὰ τὴν παραγωγὴν ὀρισμένης ποσότητος προϊόντων καταβάλλεται τὸ νόμιμον ἡμερομίσθιον, ἀδιαφόρως πρὸς τὸν ἀπαιτηθέντα χρόνον διὰ τὴν παραγωγὴν αὐτῶν, τοῦ ἐργάτου δικαιουμένου ν' ἀποχωρήσῃ ἅμα τῇ ἀποδόσει τοῦ ὡς ἄνω ἀποτελέσματος (Α.Π. Ὁλομ. 235/64 ΔΕΝ 20. 323, Α.Π. 512/64 ΔΕΝ 21. 294, Α.Π. 441/65 ΔΕΝ 21. 769, Α.Π. 128/63 ΔΕΝ 19. 297. Contra: Α.Π. Γ' Τμ. 484/63 ΔΕΝ 19. 738).

(Πρ/κου Βερ. 4/1951 ΕΕΔ 10. 810). Ἡ ἀμοιβὴ (μισθὸς ἢ ἡμερομισθιον) εἰς τὴν περιπτώσειν ταύτην εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς συνήθως καταβαλλομένας ὑπὸ παρομοίας συνθήκας ἀποδοχάς, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, δὲν προβλέπονται ἀποδοχαὶ ὑπὸ π.σ. ἢ διατ. εἴτε Ὑπ. ἀποφάσεως, διότι ἄλλως ὀφείλονται αὐταί.

Εἰθι σ μ ἔ ν ο ς μισθὸς ὀφείλεται ὅταν παρέχωνται ἐργασίαι κατὰ τὰς συνήθεις περιστάσεις μόνον ἐπὶ μισθῶ παρεχόμεναι, δὲν ἔχῃ δὲ συμφωνηθῆ μισθός, οὔτε ὑφίσταται τεθεσπισμένος νόμιμος τοιοῦτος (Α.Κ. 653, Α.Π. 202/65 ΔΕΝ 21. 433, Α.Π. 491/64 ΔΕΝ 21. 292, Α.Π. 285/63 ΔΕΝ 19. 737, Α.Π. 534/62 ΔΕΝ 18. 935, Α.Π. 182/62 ΔΕΝ 18. 743, Ἐφ. Ἀθ. 1011/1959 ΔΕΝ 15. 635, Πρωτ. Θηβῶν 310/62 ΔΕΝ 18. 906, Πρ. Ἀθ. 1647/68 ΔΕΝ 24. 732, Μον. Πρ. Σύρου 220/70 ΔΕΝ 27. 512). Ὄφειλεται δὲ τοιοῦτος καὶ ὅταν προσφέρεται ὑπηρεσία πέραν ἢ διάφορος ἐκείνης δ' ἦν προσελήφθη ὁ μισθωτὸς (Α.Π. 182/62 ΔΕΝ 18. 743, Α.Π. 786/64 ΔΕΝ 21. 180), ὡς ὅταν παρέχεται ἐργασία διάφορος τῆς ἀρχικῶς συμφωνηθείσης, ἔστω καὶ ἐντὸς τοῦ νομίμου ὄραριου (Ἐφ. Ἀθ. 2924/64 ΔΕΝ 26. 579). Ἡ περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ εἰθισμένου μισθοῦ κρίσις εἶναι ἀνέλεγκτος παρὰ τοῦ Ἀρ. Πάγου (Α.Π. 252/65 ΔΕΝ 22. 122). Ἡ κρίσις ὅμως περὶ τῆς ὀρθῆς ἢ μὴ ὑπαγωγῆς εἰς τὴν νομικὴν ἔννοian τοῦ εἰθισμένου μισθοῦ εἶναι ἐλεγκτή. (Α.Π. 786/64 ΔΕΝ 21. 180). Περὶ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, ἴδετε Α.Π. 296/68 (ΔΕΝ 24. 675), Α.Π. 77/68 (ΔΕΝ 24. 463), Ἐφ. Ἀθ. 2255/70 (ΔΕΝ 27. 4), Ἐφ. Ἀθ. 2924/69 (ΔΕΝ 26. 579). Διὰ τὴν ἐξέυρεσιν τοῦ εἰθισμένου μισθοῦ δὲν ὑπολογίζονται τὰ ἐπιδόματα (Ἐφ. Ἀθ. 2924/69 ΔΕΝ 26. 579).

Ἦνα χαρακτηρησθῆ παροχὴ τις, χρηματικὴ ἢ εἰς εἶδος, ὡς μισθός, δεῖν νὰ δίδεται κατὰ ρητὴν ἢ σιωπηρὰν συμφωνίαν ὡς ἀντάλλαγμα τῆς παρεχομένης ἐργασίας (Α.Π. 436/59 ΔΕΝ 15. 909, Α.Π. 427/53 Θεμ. ΞΔ 783, Πρωτ. Ἀθ. 9182/64 ΔΕΝ 20. 812), δι' ὃ καὶ δὲν ἀποτελοῦν μισθὸν παροχαὶ χορηγηθεῖσαι ἐξ ἐλευθεριότητος καὶ δυνάμεναι ν' ἀνακληθῶσιν ὅποτεδῆποτε ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 321/64 ΔΕΝ 20. 808). Ἀποτελοῦσιν ἀποδοχάς αἱ κατὰ σιωπηρὰν συμφωνίαν γινόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη καταβολαὶ διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ φόρου μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 461/65 ΔΕΝ 21. 860) ⁽¹⁾, τὸ ἀντάλλαγμα παρασχεθεισῶν ὑπὲρ τὸ σύννηθες μέτρον ὑπηρεσιῶν, ἔστω καὶ ἂν τοῦτο ἐχορηγήθῃ μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως (Α.Π. 453/64 ΔΕΝ 20. 904), τὸ ὑποχρεωτικὸν φιλοδώρημα (Πρωτ. Ἀθ. 11102/64 ΔΕΝ 20. 813, Πρωτ. Ἀθ. 3219/62 ΔΕΝ 19. 47), ὡς καὶ τὸ προαιρετικὸν φιλοδώρημα, ὅταν ἐλήφθῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη κατὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀμοιβῆς τῶν μισθωτῶν (Πρωτ. Ἀθ. 11102/64 ΔΕΝ 20. 813), πᾶσα ἐπὶ πλεόν τοῦ συμπεφωνημένου ἢ τοῦ νομίμου χρονικοῦ μισθοῦ ἰδιαιτέρα παροχὴ ἐπὶ σκοπῷ μειζόνος παραγωγικῆς ἀποδόσεως

1. Βλ. ἤδη ἄρθρον 15 Ν.Δ. 4444/64 (ΔΕΝ 20. 970) ἀπαγορευόν τὴν καταβολὴν τοῦ φόρου τῶν μισθωτῶν ὑπὸ τῶν ἐργοδοτῶν.

(Α.Π. 131/69 ΔΕΝ 25. 308). Δέν αποτελοῦν μισθὸν τὰ ὑδοιοπορικὰ ἐξοδα (Πρωτ. 'Αθ. 9182/64 ΔΕΝ 20. 812) καὶ τὰ ποσὰ τὰ παρεχόμενα ὑπὸ 'Ασφαλιστικῆς ἑταιρίας εἰς προσωπικὸν Τραπεζῆς ἐπὶ σκοπῷ διενεργείας προπαγάνδας ὑπὲρ αὐτῆς (Α.Π. 461/65 ΔΕΝ 21. 860). Τὰ δῶρα τῶν ἐορτῶν, ὡς ἐγένετο δεκτὸν παλαιότερον ὑπὸ τῆς Νομολογίας τῶν δικαστηρίων, ἀποτελοῦν βοηθήματα καὶ οὐχὶ τακτικὰ ἀποδοχὰς, διὰ νεωτέρων ὁμῶς ἀποφάσεων τοῦ 'Αρείου Πάγου χαρακτηρίζονται παρῶς ὡς τακτικαὶ ἀποδοχαὶ (Α.Π. 571/61 ΔΕΝ 18. 108, Α.Π. 373/60 ΔΕΝ 16. 489, Α.Π. 218/1960 ΔΕΝ 16. 388, Α.Π. 112/1960 ΔΕΝ 16. 203, Α.Π. 697/58 ΔΕΝ 14. 1011 κ.ἄ.π.). Ἡ τροφή, ἡ κατοικία, αἱ στολαί, εἴτε εἰς χρῆμα παρέχονται εἴτε εἰς εἶδος, ὡς καὶ τὰ ἐπιδόματα παραγωγῆς κλπ. ἀποτελοῦν τακτικὰ ἀποδοχὰς (Α.Π. 639/52 ΔΕΝ 9.9, Πρωτ. 'Αθ. 5046/53 ΝοΒ 1. 478, Πρωτ. 'Αθ. 9735/55 ΝοΒ 4. 526, Πρωτ. 'Αθην. 7302/51 ΕΕΔ 10. 925). Τὰ οἰκογενειακὸν εἰσιτήριον ἐλευθέρας κυκλοφορίας δοθὲν εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς ΗΕΜ ἐξ ἐλευθεριότητος καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς ἀνακλήσεως, δέν ἀποτελεῖ μισθὸν καὶ νομίμως περικλύπτεται (Α.Π. 68/1962 ΔΕΝ 18. 195 — Ἴδετε ὁμῶς καὶ τὴν Α.Π. 322/66 ΔΕΝ 22. 587). Ἐπίσης δέν ἀποτελεῖ μισθὸν τὸ ἐπίδομα τροφῆς τοῦ προσωπικοῦ ΔΕΗ - ΠΑΠ, παρεχόμενον λόγῳ λειτουργικῶν ἀναγκῶν (Α.Π. 527/69 ΔΕΝ 26. 103).

Οἰκιοθελὴς ὁμῶς παροχὴ ἐπαναλαμβανομένη ἐπὶ μακρὸν δύναται ν' ἀπολήξῃ εἰς συμφωνίαν περὶ μισθοῦ, ἐφ' ὅσον δέν ἐγένετο ἐξ ὑπαρχῆς ἐπιφύλαξιν ('Εφ. 'Αθ. 1996/71 ΔΕΝ 27. 750, 'Εφ. Π. 165/1970 ΔΕΝ 26. 697). Εἶναι ἰσχυρὰ ἡ σύμβασις ὅπως τὰς βαρυνούσας τὸν μισθωτὸν ἀσφαλιστικὰς εἰσφορὰς καταβάλλῃ ὁ ἐργοδότης (Α.Π. 407/70 ΔΕΝ 26. 741, Α.Π. 346/70 ΔΕΝ 26. 488). Ἐπὶ συμφωνίας περὶ χρηρηγήσεως αὐξήσεως ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ συμφηρισμοῦ τῆς εἰς νομίμως χρηρηγηθεμένην αὐξήσιν, ὅταν ἡ τελευταία αὐτὴ ἐχορηγήθῃ ἀπὸ μεταγενεστέρου χρόνου, δέν ὑποχρεοῦνται οἱ μισθωτοὶ νὰ ἐπιστρέψουν τὰ ἐν τῷ μεταξύ ληφθέντα, ἐφ' ὅσον δέν διευτυπώθῃ εὐθέως τοιοῦτος ὅρος (Α.Π. 224/70 ΔΕΝ 26. 436).

Συμφωνία περὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν καὶ πρὸς ἀδελφὴν τῆς ἐργοδοτικῆς ἑταιρίας ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ὁκταῶρου, ἄνευ ποσοτικῆς ἐπιβαρύνσεως ταύτης καὶ χρονικῆς ἐπαυξήσεως, δέν δημιουργεῖ ἀξίωσιν περὶ ἰδιαιτέρας ἀμειβῆς (Α. Π. 314/69 ΔΕΝ 25. 754). "Ὅταν ὁ μισθωτὸς πορίζεται κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῷ ἐργασίας χρηματικὰ ὀφέλη ἐκ παρανόμου αἰτίας (εἰσπραξις κομιστρῶν διὰ παρανόμους μεταφορὰς), τὰ ὀφέλη ταῦτα δέν συνυπολογίζονται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀμειβῆς τοῦ μισθωτοῦ. Ἐφ' ὅσον ὁμῶς ἐκ τῆς ἄνω αἰτίας εἰσέπραττε ποσὰ πολλῶν μείζονα τοῦ νομίμου μισθοῦ του, ἡ κατάστασις δ' αὐτὴ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ ἐπιτακτίαν, ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος περὶ καταβολῆς τῶν νομίμων μισθῶν του εἶναι καταχρηστικὴ (Α.Π. 395/68 ΔΕΝ 24. 933, Α.Π. 240/70 ΔΕΝ 26. 563, ὅπου καὶ ἀντίθετα σγῶλια).

Εἶναι νόμιμος συμφωνία περὶ μειώσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν

ἐφ' ὅσον δὲν θίγονται τὰ νομίμως τεθεσπισμένα κατώτατα ὅρια (Α.Π. 501/68 ΔΕΝ 25. 803).

Ὁ ἡμερήσιος μισθὸς τῶν ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ ἀμειβομένων μισθωτῶν εἶναι τὸ 1/25 τοῦ μηνιαίου μισθοῦ (Α.Π. 308/59 ΔΕΝ 15. 535, Σ.Ε. 985/58 ΔΕΝ 14. 467, Νομ. Συμβ. 739/62 ΔΕΝ 19. 482, Πρωτ. Θεσ. 4584/63 ΕΕΔ 23. 400). Πρὸ τοῦ Β. Δ/τος 748/66 περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως διὰ τοὺς μισθωτοὺς ἐπιχειρήσεων ἐξαιρουμένων τῶν διατάξεων περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως ὁ ἡμερήσιος μισθὸς ἀπετέλει τὸ 1/30 τοῦ μηνιαίου (Πρωτ. Ἀθ. 24996/69 ΔΕΝ 25. 553). Βλ. καὶ Ἐφ. Ἀθ. 178/71 (ΔΕΝ 27. 795).

Περὶ καταπλεονεκτικῆς συμβάσεως ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ μισθοῦ κατ' ἄρθρον 179 Α.Κ. ἴδετε Α.Π. 285/63 (ΔΕΝ 19. 738).

Ὡς πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἀπασχολουμένων συνταξιούχων τοῦ Δημοσίου ἴδετε τὸ Ν.Δ. 519/70 (ΔΕΝ 26. 366) καὶ Ν. Σ. 796/70 (ΔΕΝ 27. 433).

§ 126.—Ἀποδοχαὶ μισθωτῶν ἐν ὑπερήμεριᾷ ἐργοδότη.

Κατ' ἄρθρα 656 Α.Κ. «ἐὰν ὁ μισθωτὴς κατέστη ὑπερήμερος περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐργασίας, ἢ ἂν ἕνεκα λόγων ἀφορώντων αὐτὸν καὶ μὴ ὀφειλομένων εἰς ἀνωτέραν βίαν εἶναι ἀδύνατος ἢ ἀποδοχὴ τῆς ἐργασίας, ὁ ἐκμισθωτὴς δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸν μισθόν, μὴ ὑποχρεούμενος εἰς παροχὴν τῆς ἐργασίας ἐν ἄλλῳ χρόνῳ. Δικαιούται ὅμως ὁ μισθωτὴς νὰ ἐκπέσῃ ἐκ τοῦ μισθοῦ πᾶν ὅ,τι ὁ ἐκμισθωτὴς ὠφελήθη ἐκ τῆς ματαιώσεως ἐργασίας ἢ τῆς ἀλλαχοῦ παροχῆς αὐτῆς». (Βλ. Α.Π. 381/71 ΔΕΝ 27. 578 καὶ 382/71 ΔΕΝ 27. 580).

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου προϋποθέτει ἔγκυρον σύμβασιν ἐργασίας (Ἀλ. Σακελλαρόπουλος ΔΕΝ 1955 σ. 496), προσήκουσαν κατὰ χρόνον καὶ τόπον καὶ πραγματικὴν προσφορὰν πρὸς ἐργασίαν τοῦ μισθωτοῦ, πλὴν ἂν ὁ ἐργοδότης ἔχῃ ἤδη δηλώσει ὅτι δὲν δέχεται τὴν παροχὴν τῆς ἐργασίας, ὅτε ἀρκεῖ καὶ ρηματικὴ προσφορὰ (Ι. Καποδίστρια Μίσθωσις Ἐργασίας ὑπ' ἄρθρον 656 ἀριθ. 21). Ἡ ἐκπτώσις τῶν ἀλλαχοῦ κερδηθέντων ἐπέρχεται ὅταν ἐκ τῆς ματαιώσεως τῆς παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν του ὁ μισθωτὸς ὠφελήθη πραγματικῶς καὶ ἢ ὠφέλεια συνετελέσθη κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν θὰ παρείχετο ἢ ματαιωθείσα ἐργασία (Βλ. Α.Π. 381/71 ΔΕΝ 27. 578).

Ἡ ἀδυναμία τοῦ μισθωτοῦ πρὸς παροχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του κατὰ τὴν διάρκειαν ὑπερμερίας τοῦ ἐργοδότη περὶ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῶν δὲν αἴρει τὴν ὑπερμερίαν τοῦ ἐργοδότη, οὐδέ, ὀφειλομένη εἰς ἀσθένειαν, ἐπιφέρει λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἐν ὑπερβάσει τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 ν. 4558/30 τασσομένων ὁρίων (Ἐφ. Ἀθ. 2760/70 ΔΕΝ 27. 589, Πολ. Πρωτ. Ἀθ. 820/70 ΔΕΝ 26. 628). Ἐὰν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερμερίας τοῦ ἐργοδότη, ὁ μισθωτὸς περιέλθῃ εἰς ὑπείκτιον ἀδυναμίαν παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν του, ὡς ἢ μὴ ἐτησία θεώρησις τοῦ ἀπαιτουμένου ἐπὶ ὄρισμένων κλά-

δων βιβλιαρίου υγείας, ὁ ἐργοδότης ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρέωσης πρὸς καταβολὴν τοῦ μισθοῦ (Α.Π. 408/70 ΔΕΝ 26. 785).

Ἐναγόμενος ὁ εἰς ὑπερμερίαν περιελθὼν ἐργοδότης δικαιούται νὰ ζητήσῃ ἔκπτωσιν τῶν κερδηθέντων ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς ἐργασίας τοῦ μισθοῦ δι' ἴδιον λογαριασμόν, ὡς διὰ τῆς διατηρήσεως ἰδίου λογιστικοῦ γραφείου (Ἐφ. ἈΘ. 3072/69 ΔΕΝ 26. 410). Δικαιούται μὲν ὁ ὑπερήμερος καταστάς ἐργοδότης νὰ ἐκπέσῃ πᾶν ὅ,τι ὠφελήθη ὁ μισθωτὸς ἐκ τῆς ἀλλαγῆς παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν του, οὐχὶ ὅμως καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπαίτιός παρέλειψεν νὰ ὠφελήθῃ μὴ ἀποδεχθεὶς ἀλλαγῆς ἐργασίας. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ μισθωτὸς παρέλειψεν νὰ ἐργασθῇ μολονότι ἠδύνατο, ἀναμένων νὰ εἰσπράξῃ μισθοῦς ὑπερμερίας ἐκ τῆς ἐκβάσεως τοῦ ἐπὶ δεκαετίαν διαρκέσαντος δικαστικοῦ ἀγῶνος, ἢ ἀσκήσῃ τοῦ δικαιώματος δι' ἀποδοχὰς ὑπερμερίας ἐλέγχεται καταχρηστικῆ καὶ ἄκυρος (Α.Π. 42/71 ΔΕΝ 27. 245). Δὲν συνιστῶσιν ἐκπεστέαν ὠφέλειαν τὰ ληφθέντα ἐπιδόματα ἀνεργίας (Ἐφ. ἈΘ. 414/70 ΔΕΝ 27. 91).

§ 127.—Ἀνώτατον ὄριον ἀποδοχῶν.

Διὰ τοῦ Α.Ν. 17/1967 (ΦΕΚ Α' 84/29.5.67, ΔΕΝ 23. 511) ὁρίσθησαν τ' ἀκόλουθα:

«Ἀρθρον 1.—1. Τὸ σύνολον τῶν πάσης φύσεως μηνιαίων ἀποδοχῶν οἰασδήποτε μορφῆς (μισθός, ἐπιδόματα κλπ.), τὰς ὁποίας δικαιούται νὰ λάβῃ πᾶς Ἕλλην πολίτης δι' ἀμοιβὴν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, ὡς ὑπάλληλος νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, ὡς ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος, ὡς διοικητὴς ἢ πάσης μορφῆς σύμβουλος νομικοῦ προσώπου ἢ ἀνωνύμου ἐταιρείας ἢ ἐπιχειρήσεως δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἀνώτατον ὄριον, εἰς ὃ δύναται νὰ φθάσῃ μηνιαίως αἱ πάσης φύσεως ἀποδοχαὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ὡς ἀποδοχαὶ πάσης φύσεως δὲν νοῦνται αἱ καταβαλλόμεναι ἀποζημιώσεις διὰ τὴν κίνησιν ἐκτὸς ἔδρας.

2. Ὁ περιορισμὸς τῆς παραγρ. 1 ἰσχύει, α) ἐπὶ συρροῆς θέσεων ἢ συρροῆς μισθοῦ καὶ συντάξεως, β) ἐπὶ τῶν ἤδη ὑπηρετούντων καὶ γ) ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων ἡμεδαπῶν παρ' ἄλλοδαπῇ ἐπιχειρήσει ἢ ὀργανισμῷ ἐν Ἑλλάδι.

»Ἀρθρον 2. Ἡ παράβασις τῆς διατάξεως τοῦ προηγουμένου ἄρθρου συνεπάγεται ἀπώλειαν τῆς θέσεως τοῦ παραβάτου, τιμωρεῖται δὲ διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἀπαγορευομένης τῆς μετατροπῆς τῆς ποινῆς.

»Ἀρθρον 3.—Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐξ ἄλλου διὰ τοῦ Ν.Δ. 201/1969 (ΦΕΚ Α' 106/10.6.1969, ΔΕΝ 25. 608) ἐτροποποιήθη ὁ ὡς ἄνω Α.Ν., ὁρισθέντος ὅτι ἀπὸ τῆς 10.6.1969 αἱ διατάξεις τοῦ Α.Ν. 17/1967 «περὶ ἀνωτάτου ὁρίου ἀποδοχῶν τῶν ἐν Ἑλ-

λάδι δημοσίων και ιδιωτικών υπαλλήλων» εφαρμόζονται ἐφ' ἑξῆς μόνον ἐπὶ δημοσίων υπαλλήλων, ὡς και ἐπὶ τῶν διοικήσεων, συμβούλων και υπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἑλληνικῆς Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως, τῶν Ἑταιρειῶν εἰς ἃς μετέχουν κατὰ πλειοψηφίαν ἢ Ἀγροτικῆ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἢ ἢ Ἑλληνικῆ Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως, τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἡλεκτρισμοῦ και τοῦ Ὁργανισμοῦ Τηλεπικοινωνιῶν Ἑλλάδος και γενικῶς τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ὀργανισμῶν τῶν ὑπὸ μορφήν ἢ κατὰ τοὺς κανόνες τῆς ιδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως λειτουργούντων διὰ κεφαλαίων προσερχομένων ἐκ τοῦ Δημοσίου ἢ εἰς οὗς μετέχουν τοιαῦται ἐπιχειρήσεις ἢ ὀργανισμοί.

Ἐπὶ τὸ προηγούμενον νομοθετικὸν καθεστῶς εἶχε κριθῆ (Α.Π. 28/59 ΔΕΝ 15. 132), ὅτι ἡ συμφωνία περὶ καταβολῆς ἀποδοχῶν ἀνωτέρων τῶν τοῦ Πρωθυπουργοῦ ἦτο ἐγκυρος. Ἡδη βλ. Α.Π. 135/70 (ΔΕΝ 26. 446) και εἰδικῶς διὰ τοὺς ἱατροὺς Α.Π. 415/70 (ΔΕΝ 26. 817).

§ 128.—Τρόπος, τόπος και χρόνος πληρωμῆς τῶν ἀποδοχῶν⁽¹⁾.

Κατὰ τὸ Β.Δ. τῆς 24.7/21.8.20 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἐνιαῖον κείμενον τῶν νόμων περὶ πληρωμῆς τῶν ήμερομισθίων τῶν ἐργατῶν και περὶ τῶν μισθῶν τῶν ὑπηρετῶν και υπαλλήλων», ὅπερ ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον ἐπὶ τῶν ἐργατῶν κατὰ τὴν κρατήσασαν ἐρμηνηίαν, ἢ πληρωμῆ τῶν ήμερομισθίων ἢ τῆς κατ' ἀποκοπήν ἢ κατὰ τεμάχιον ἀμοιβῆς τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐν ἄρθρῳ 1 μνημονευομένων, δεόν νά γίνεται ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου ἢ τοῦ καταστήματος ἢ τοῦ ἐργοστασίου ἢ τοῦ γραφείου τῆς ἐπιχειρήσεως, οὐχὶ δὲ εἰς ἄλλα καταστήματα, οἷον καπηλεία, παντοπωλεία, καφενεία, κλπ. (πλὴν ἂν πρόκειται περὶ υπαλλήλων τῶν καταστημάτων αὐτῶν). Ἐπὶ πλέον ἢ πληρωμῆ δεόν νά γίνεται εἰς νομίμως κυκλοφοροῦν ἐν τῷ Κράτει νόμισμα (οὐχὶ δὲ εἰς εἶδος, πλὴν ἂν ὑφίσταται περὶ τούτου συμφωνία) κατὰ ἐβδομάδα ἢ κατὰ δεκαήμερον ἢ κατὰ 15θήμερον, ἀναλόγως τῆς τοπικῆς συνθηείας ἢ τῆς συμφωνίας και νά ἐνεργῆται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὥρας τῆς ἐργασίας οὐχὶ δὲ μετὰ τὴν λῆξιν αὐτῆς).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀνωτέρω Β.Δ. διὰ τὴν ἐφαρμογὴν του, ὡς ἐργάτης μὲν νοεῖται «πᾶς ἐργάτης ἢ τεχνίτης, ἐκατέρου φύλου και πάσης ἡλικίας, ἐργαζόμενος ἐπὶ μισθῷ ήμερησίῳ, ἐβδομαδιαίῳ ἢ μηνιαίῳ ἢ κατ' ἀποκοπήν ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας, πρὸς κατασκευὴν εἰδῶν ἐμπορευσίμων, ἀποκοπήν ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας, πρὸς κατασκευὴν εἰδῶν ἐμπορευσίμων, ἀπὸ ἀρχηγῶ ἢ διευθυντῆ ἢ ιδιοκτῆτη βιομηχανικοῦ ἐργοστασίου, ἐντὸς αὐτοῦ ἢ ἔξω αὐτοῦ ἢ παρὰ πάση ἐπὶ κέρδει ἐπιχειρήσει, οἱ μὴ ἐργολάβοι ἀρχιτεχνῖται ἢ ἀρχιεργάται, οἱ ἐργάται μεταλλείων και λατομείων, οἱ πωληταί

1. Ἐπὶ ὅψει και ὁ Ν. 3248/55 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 95 Διεθνῶς Συμβάσεως και περὶ προστασίας τοῦ ήμερομισθίου» (ΦΕΚ Α' 138/2.6.1955, ΔΕΝ 11. 362).

ἢ διανομῆς προϊόντων βιομηχανίας, οἱ ἐργάται ὑλοτομίας καὶ πᾶς χειροτέχνης ἐπὶ μισθῷ παρέχων τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν». Ἐξ ἄλλου «ὡς ἐργοδότης νοεῖται πᾶς ἀρχηγὸς ἢ ἰδιακτῆτης ἢ διευθυντὴς βιομηχανικῆς ἢ βιοτεχνικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐργοστασιάρχης, διαχειριστῆς, διευθυντῆς ἢ ἐπιτετραμμένος πάσης ἐπιχειρήσεως ἐπὶ κέρδει, ἀπλῆς καὶ ἐταιρικῆς, καὶ ἀρχηγὸς μεταλλευτικῆς ἢ μεταλλουργικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ λατομείου».

Κατὰ τὸ ἄρθρον 655 Α.Κ. ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας ἢ συνθηκῆς, ὁ μισθὸς (καὶ τὸ ἡμερομίσθιον) καταβάλλεται μετὰ τὴν παροχὴν τῆς ἐργασίας καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν χρονικῶν διαστημάτων καθ' ἃ ὑπολογίζεται (εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, τῆς ἐβδομάδος, τοῦ μηνός) (Α.Π. 348/1958 ΔΕΝ 14. 478).

§ 129.—Ἀπαγόρευσις κρατήσεων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Κωδ. Ν. ΔΛ'/1912 «περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίων κλπ.», ἐκ τῶν ἐργατικῶν μισθῶν δὲν ἐπιτρέπεται κράτησις εἰμῆ: α') τῶν προκαταβολῶν τῶν γενομένων παρὰ τοῦ ἐργοδότη ἐναντι τοῦ μισθοῦ, β') τῶν προστίμων, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει περὶ τούτων κανονισμὸς (κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἀναπτυσσόμενα ἀνωτέρω, Μέρος Α' κεφ. 12), γ') τῶν καταβολῶν πρὸς τὰ Ταμεία συντάξεων ἢ ἀσφαλίσεων, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὁποίων μετέχουν οἱ ἐργάται¹⁾, δ') συνδρομῶν ἢ ὀφειλῶν εἰς συνεταιρισμοὺς καταναλώσεως ἢ ἄλλης φύσεως ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἐργάτου. Αἱ ἀνωτέρω κρατήσεις ἐπιτρέπονται καὶ μετὰ τὴν ἰσχὴν τοῦ Α.Κ. δυνάμει νὰ ἐπιβληθῶσι καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ (τοῦ μισθοῦ) τοῦ ἀναγκαίου πρὸς διατροφὴν τοῦ μισθωτοῦ.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 26 § 5 τοῦ Α.Ν. 1846/1951 περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων προβλέπεται ὑποχρέωσις τῶν ἐργοδοτῶν νὰ παρακρατοῦν τὰ βαρύνοντα τοὺς ἠσφαλισμένους ἐργατοὺς παλλήλους ποσὰ εἰσφορῶν πρὸς τὸ Ι.Κ.Α. Τοιαῦται ὑποχρεώσεις ἔχουν δημιουργηθῆ δυνάμει εἰδικῶν νόμων, διαταγμάτων καὶ ὑπουργικῶν ἀποφάσεων καὶ δι' ἄλλους ἀσφαλιστικοὺς ὀργανισμοὺς κυρίας ἢ ἐπικουρικῆς ἀσφαλίσεως, διὰ τὴν Ἑργατικὴν Ἑστίαν, διὰ τὴν Ἑργατικὴν Κατοικίαν, τὸν Ο.Α.Α.Α. κλπ. Περὶ τούτων βλέπετε εἰς τὰ οἰκεία κεφάλαια.

Ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς συμφωνίας περὶ ἀξίσεως τῶν ἀποδοχῶν κατὰ 10% καὶ παρακρατήσεως ταύτης πρὸς σχηματισμὸν ἀποθεματικοῦ ἐπὶ σκυπῶ καταβολῆς εἰς τοὺς μισθωτοὺς βοηθήματος κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας, ἴδετε τὴν Α.Π. 414/70 (ΔΕΝ 26. 904).

Δὲν δικαιούται ὁ ἐργοδότης νὰ παρακρατήσῃ φ ὄ ρ ο ν εἰσοδήματος κλπ.

1. Βλέπετε σχετικῶς καὶ τὸ ἄρθρον 18 τοῦ Ν. 281/1914 περὶ σωματείων, ὅπου διευκρινεῖ περὶ δικαιώματος τοῦ ἐργοδότη νὰ παρακρατῇ ἐκ τοῦ μισθοῦ καταβολὰς εἰς Ταμεία συντάξεων ἢ ἀσφαλίσεων, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὁποίων μετέχουσιν οἱ ἐργάται κατὰ τὰ 2/3. Τὸ ποσοστὸν τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν καθορίζεται ἡδὴ διὰ τῶν οἰκείων καταστατικῶν διατάξεων.

ἐκ μεταγενεστέρων ἀποδοχῶν τοῦ μισθωτοῦ καὶ νὰ ἐπιρρίψῃ εἰς τοῦτον τὰ τυ-
χόν πρόστιμα (Μον. Πρ. ἸΑΘ. 921/69 ΔΕΝ 25. 803). Ὡς πρὸς τὰ γεννώμενα
θέματα (ἀκολουθητέα διαδικασία, ὑπόχρεως πρὸς ἀπόδοσιν κλπ.) ἐν περι-
πτώσει παρακρατήσεως φόρου ὑπερτέρου τοῦ νομίμου ἴδτε Α.Π.
247/70 Ὁλομ. (ΔΕΝ 26. 355), Πρωτ. ἸΑΘ. 17448/66, Μ. Πρ. ἸΑΘ. 2144/
69 (ΔΕΝ 26. 108), Μ. Πρ. ἸΑΘ. 2829/69 (ΔΕΝ 26. 4), Εἰρημ. Ἀθηνῶν
1244/69 (ΔΕΝ 26. 109).

§ 130.— Ἀπαγόρευσις κατασχέσεως καὶ ἐκχωρήσεως τῶν ἀποδοχῶν.

Συμφώνως πρὸς τὸν Ν. 4694/1930, ὅστις διετηρήθη ἐν ἰσχύϊ καὶ μετὰ
τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Α.Κ. (Ι. Καποδίστριας Μίσθωσις ἐργασίας ὑπ' ἄρ-
θρον 664-665, Κ. Καυκάς, Ἐνοχικὸν ὑπ' ἄρθρον 664), τὰ ἡμερομίσθια καὶ
οἱ μισθοὶ τῶν ἐργατῶν, ὑπηρετῶν καὶ ὑπαλλήλων (ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου
ὑπολογισμοῦ των, ἀν δὴλαδὴ πρόκειται περὶ μηνιαίου μισθοῦ ἢ ἡμερομισθίου,
εἴτε περὶ ἀμοιβῆς εἰς ποσοστά, κατ' ἀποκοπὴν ἢ εἰς εἶδος) οὔτε νὰ κατασχε-
θῶσιν ἐπιτρέπεται, οὔτε νὰ ἐκχωρηθῶσιν. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης πᾶσα πρᾶ-
ξις (μεταξὺ ζώντων) διὰ τῆς ὁποίας ἐπέρχεται μεταβίβασις τῆς ἀπαιτήσεως
(ἐκ τῶν ἐργατικῶν μισθῶν). Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη εἶναι δημοσίας τάξεως
καὶ δὲν δύναται ὁ ἐργάτης ἢ ὁ ὑπάλληλος νὰ παραιτηθῇ τοῦ σχετικοῦ δικαίω-
ματός του ἐγκύρως.

Ἐξαιρητικῶς ἐπιτρέπεται κατάσχεσις ἢ ἐκχώρησις εἰς τὰς κα-
τωτέρω περιπτώσεις:

α') Ἐπὶ τῶν ἐργατῶν, ὑπηρετῶν καὶ ὑπαλλήλων
γενικῶς:

1) Κατ' ἄρθρον μόνον τοῦ Ν. 5931/1933 (Κωδ. Θέμ. 1933 σελ. 341)
«Φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου ἢ καὶ οἰαδιῆποτε ἄλλαι ἐργο-
δοτικαὶ ἐπιχειρήσεις, ὧν τὸ προσωπικὸν ἔλαβε δάνειον παρὰ τοῦ οἰκείου αὐ-
τῶν Ταμείου συντάξεων ἢ προνοίας, ὑποχρεοῦνται, ἐπὶ τῇ εὐθύνῃ νὰ καταβά-
λωσιν ἄλλως ἐξ ἰδίων, νὰ κρατῶσιν ἐπὶ τῇ εἰδοποιήσει τοῦ Ταμείου συντάξεων
ἐκ τοῦ μισθοῦ, τὰ δὲ Ταμεία Συντάξεων ἐκ τῶν συντάξεων τῶν δανεισθέν-
των τὴν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ δανείου συνομολογηθεῖσαν τοκοχρεωλυτικὴν
δόσιν, μὴ ἐφαρμοζομένων ὡς πρὸς τὰς ἐν λόγῳ δόσεις καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ
τοῦ 1/5 τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν ἢ συντάξεων τῶν σχετικῶν ἀπαγορεύσεων
τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 Ν. 4694 «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἐκχωρήσεως καὶ κατα-
σχέσεως τῶν ἡμερομισθίων ἐργατῶν καὶ μισθῶν ἰδιωτ. ὑπαλλήλων κλπ». καὶ
νὰ ἀποστέλλωσι τὴν κρατηθεῖσαν δόσιν εἰς τὸ Ταμ. Συντάξεων».

2) Ἐπιτρέπεται ἢ ἐκχώρησις πρὸς ἐπαγγελματίας καὶ ἢ ὑπὲρ αὐτῶν
κατάσχεσις μέχρι τοῦ ἐνὸς πέμπτου (1/5) τῶν πάσης φύσεως ἐν γένει ἀπο-
δοχῶν τῶν ἐργαζομένων διὰ προμήθειαν πρὸς αὐτοὺς εἰδῶν ἱματισμοῦ, ὑπο-
δήσεως, τροφῆς, ἰατρικῆς ἢ φαρμακευτικῆς περιθάλψεως (ἄρθρον 3 Ν. 4694/
1930).

3) Ἐπιτρέπεται ἡ ἐκχώρησις πρὸς τοὺς ἐργοδότες (συμφηρισμὸς) ὡς καὶ ἡ ἐκχώρησις πρὸς ταμεῖα ἀτυτασφαλείας ἢ προνοίας κλπ. διὰ δάνεια ἢ πιστώσεις χρηρηθηθείσας εἰς τοὺς μισθωτοὺς, μέχρι τοῦ ἑνὸς τετάρτου (1/4) τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργαζομένων (*Ἄρθρα 1 καὶ 2 Ν.Δ. 1071/1942, ἰσχύοντος καὶ σήμερον¹⁾).

β') Ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων μόνον:

1) Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τετάρτου (1/4) τῶν μισθῶν (καὶ πάσης ἀντιμισθίας) καὶ τῶν συντάξεων τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων διὰ χρέη αὐτῶν πρὸς τὸ Δημόσιον²⁾ (ἄρθρον 21 Ν.Δ. 395/1941, Πρ. Ὑ.Σ. 292/1946).

2) Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τετάρτου (1/4) τῶν μισθῶν (καὶ πάσης ἀντιμισθίας) καὶ τῶν συντάξεων τῶν ἰδιωτ. ὑπαλλήλων δι' ἀξιώσεις ἐκ διατροφῆς συζύγου, κατιόντων καὶ ἀνιόντων τοῦ ὑποχρέου μισθωτοῦ. Ὅταν πλείονες τοῦ ἑνὸς δικαιούνται διατροφῆς, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διατάξῃ περιορισμὸν τῆς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς κατασχέσεως, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ λάβουν καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάλογον ποσὸν (ἄρθρον 3 Ν. 4694/30). Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἰσχύει ἐπὶ ἐργατῶν καὶ πάντως δὲν ἰσχύει διὰ δικ. ἔξοδα (Πρωτ. Θεσ. 541/66 ΔΕΝ 23. 742).

Ὅταν ὑπάρξουν περισσότεραι τῆς μιᾶς κατασχέσεις (ἢ ἐκχωρήσεις) τὸ σύνολον αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαίῃ τὰ δύο πέμπτα (2/5) τῶν μισθῶν καὶ τῶν ἐν γένει ἀντιμισθιῶν τοῦ ὑποχρέου. Ὡς πρὸς τὴν σειρὰν τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν πλειόνων δικαιούχων προτιμῶνται οἱ δικαιούμενοι νὰ λάβωσι διατροφὴν ἐκ τοῦ νόμου, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐκοινοποιήθησαν αἱ κατασχέσεις ἢ αἱ ἀναγγελίαι τῆς ἐκχωρήσεως. Αἱ ἄλλαι κατασχέσεις καὶ ἐκχωρήσεις ἱκανοποιοῦνται κατὰ τὴν σειρὰν τῆς κοινοποιήσεως τῆς κατασχέσεως ἢ τῆς ἀναγγελίας (ἄρθρον 21 Ν.Δ. 395/1941).

Καὶ δι' ὀφειλὰς ἐξ εἰσφορῶν πρὸς τὸ ΙΚΑ εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ κατάσχεσις μισθῶν καὶ συντάξεων (Ν.Σ. 1278/58 ΔΕΝ 15. 176).

Εἶναι νόμιμος ἡ πρὸς τοὺς δικηγόρους ἐκχώρησις τοῦ 20 % τῶν ἀποδοχῶν καὶ ὄλων τῶν δικαστικῶν ἐξόδων (Α.Π. 504/67 ΔΕΝ 23. 930).

§ 131.—Συμφηρισμὸς ἀπαιτήσεων ἐργοδότη πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τῶν μισθωτῶν.

Ὁ συμφηρισμὸς ἀπαιτήσεων τοῦ ἐργοδότη κατὰ τῶν μισθωτῶν τοῦ πρὸς ὀφειλομένας εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τούτου ἀποδοχὰς ὑπεβλήθη εἰς διαφόρους περιορισμοὺς.

Κατ' ἀρχὴν τὸ ἄρθρον 3 τοῦ κωδικ. Ν. ΔΛ' 1912, ὅστις ἰσχύει μόνον ἐπὶ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ἀπηγόρευσε τὸν συμφηρισμὸν (τὴν ἀκράτησιν), ὅπως λέγει) τῶν μι-

1. Ἀφορᾷ δάνεια χρηρηγόμενα ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη πρὸς ἀντιμισθίαν ἐκτάκτων ἀναγκῶν τῶν μισθωτῶν καὶ εἶναι ἀνεφάρμοστος ἐπὶ ἐνωποθῆκων στεγαστικῶν δανείων (Α.Π. 499/64 ὅλομ. ΔΕΝ 21. 293).

2. Ὡς πρὸς τὰς συντάξεις βλ. ἄρθ. 1 παρ. 5 Ν.Δ. 4577/66 (ΔΕΝ 22. 909).

σθῶν τῶν ἐργατῶν (Πρ. Πρ. 5163/56 ΔΕΝ 12. 302), ἐπιτρέψαν αὐτὸν μόνον εἰς ὀρισμένες περιπτώσεις καὶ συγκεκριμένως : 1) Δι' ἀντίτιμον ζημιῶν προξενηθεισῶν παρὰ τοῦ ἐργάτου εἰς εἶδη ἢ μηχανήματα τοῦ ἐργοδότη ἢ διὰ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς πρώτης ὕλης προϊόντων, καταστραφέντων ἐξ ὑπαίτιότητος τοῦ ἐργάτου (ἐδ. ε'). Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης βλέπετε τὴν ἀμέσως ἐπομένῃν παράγραφον. 2) Διὰ μισθώματα (ἐνοίκια) κατοικίας, ὅταν ἐκμισθωτῆς αὐτῆς εἶναι ὁ ἐργοδότης (ἐδ. στ'). 3) Δι' ἀντίτιμον τροφίμων ἢ ἄλλων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, τὰ ὅποια παρέχει ὁ ἐργοδότης εἰς τιμὴν ὑπολογιζομένην ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τιμῶν τοῦ χονδρικοῦ ἐμπορίου καὶ κατόπιν ἀδείας χορηγουμένης διὰ Β.Δ. (ἐδ. ζ')(1).

Ὡς πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους, μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Κ., δὲν ὑπῆρχε νομοθετικὸς ὀρισμὸς, πλὴν οἱ ἐρμηνευταὶ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 4694/30 ἀπαγορεύσεως τῆς κατασχέσεως καὶ τῆς ἐκχωρήσεως τῶν μισθῶν τῶν συνήγων καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ συμφηρισμοῦ.

Ἐπικολούθησαν τὰ ἄρθρα 664-665 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, συμφώνως πρὸς τὰ ὅποια ἀπαγορεύεται ὁ συμφηρισμὸς, ἢ κατάσχσεις καὶ αἱ κρατήσεις ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργαζομένων ἐν γένει, ἐφ' ὅσον καὶ καθ' ὁ μέρους αὐτοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖος πρὸς διατροφὴν τοῦ ἐργαζομένου καὶ τῆς οἰκογενείας του. Ποῖον εἶναι τὸ ὄριον τοῦ ἀσυμφηρίστου καὶ ἀκατασχέτου μισθοῦ, κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας, δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ ἐκ τῶν προτέρων καὶ γενικῶς δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις, ἀλλὰ θὰ κριθῇ ἐκ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν μιᾶς ἐκάστης συγκεκριμένης περιπτώσεως.

Λόγω τοῦ ὅτι αἱ διατάξεις αὗται τοῦ Α.Κ. διαφέρουν τῶν ὁμοίων τοῦ Ν. ΔΛ'/1912, ἐτέθη τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἰσχύουν αἱ πρώται γενικῶς ἐπὶ τῶν ἐργατοῦπαλλήλων. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Α.Κ. ἔχουν ἐπικουρικὴν ἐφαρμογὴν, ἐπιβάλλεται νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 664-665 Α.Κ. ἐπὶ δὲ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τοῦ κωδ. Ν. ΔΛ'/1912. Κατ' αὐτὰς διὰ μισθώματα (ἐδ. στ') καὶ δι' ἀντίτιμον τροφίμων (ἐδ. ζ') ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις, ἐπιτρέπεται ὁ συμφηρισμὸς ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀναγκαίου πρὸς διατροφὴν τῶν μισθωτῶν. Ἐξ ἄλλου ὅμως δι' ἄλλην αἰτίαν (πλὴν τῶν ἐν τῇ προηγουμένη § 3 περιπτώσεων α' — δ') δὲν ἐπιτρέπεται συμφηρισμὸς ἀκόμη καὶ ἐπὶ ποσῶν μὴ ἀναγκαίων πρὸς διατροφὴν τῶν μισθωτῶν. Ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν ε' (ζημίαι παρὰ τοῦ ἐργάτου) βλέπετε τὴν ἀμέσως ἐπομένην παράγραφον.

1. Τὸ Β.Δ. τῆς 18/21.6.1916 ἐπέτρεψεν ὅπως χορηγῶνται τρόφιμα ἢ ἄλλα εἶδη πρώτης ἀνάγκης ὑπὸ τῶν ἐξῆς ἐπιχειρήσεων: α) Ἐταιρίας μεταλλουργειῶν Λαυρίου, β) Ἐταιρίας Μεταλλείων Ἐρμιόνης, γ) Μεταλλευτικῆς Ἐταιρίας «Λοκρίς» (Λάρυμνα καὶ Ν. Κόκκιος), δ) Ἐλαιουργίας καὶ Σαπωνοποιίας Χαριλάου καὶ Κανελλοπούλου (Ἐλευσίνας), ε) Ἐταιρίας Χημ. Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων (Δραπετσώνα), στ) Ἐταιρίας Ὀίνων καὶ Οἰνοπνευματῶν (Ἐλευσίνας), ζ) Χρωματοργειῶν Πειρικῶς Σ.Α. Οἰκονομίδης καὶ Σίτα, η) Ἐταιρίας Τσιμέντων «Τιτάν» (Ἐλευσίνας).

Ἐπὶ πασῶν τῶν κατηγοριῶν μισθωτῶν ἰσχύουσι καὶ αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 4694/30 περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς κατασχέσεως, ἐκχωρήσεως κλπ. αἰ-
τινες ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν καὶ νὰ εἶναι (ὡς εἰδικαί) ἐπικρατέστεραι τῶν
διατάξεων τοῦ Α.Κ., αἰτινες ἐφαρμόζονται ὅπου δὲν ἰσχύουσιν αἱ εἰδικαὶ δια-
τάξεις περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς κατασχέσεως (Πρ/κου Θεσ. 984/57 ΔΕΝ 14.
543).

Καὶ πρὸς τὰ δ ὤ ρ α τῶν μισθωτῶν εἶναι ἀνεπίτρεπτος ὁ συμφηρισμὸς
ἀξιώσεων τοῦ ἐργοδότη (Πρωτ. Ἀθ. 16133/58 ΔΕΝ 15. 235, Ἔγγρ. Ὑπ.
Ἔργ. 75241/57 ΔΕΝ 13. 113). Εἶναι ὁμοιος νόμιμος ὁ συμφηρισμὸς τῶν δώ-
ρων πρὸς παραχὰς εἰς εἶδος κατὰ τὴν Πρ/κου Ἀθ. 2721/58 (ΔΕΝ 14. 858). Βλ.
καὶ κατωτέρω εἰς Κεφάλαιον περὶ Δώρων.

Ἐκρίθη ἐπίσης ἀνεπίτρεπτος ὁ συμφηρισμὸς ὀφειλομένου μισθοῦ ὑπε-
ρημερίας ἐξ ἀκύρου ἀπολύσεως, πρὸς τὴν καταβληθεῖσαν ἀποζημίωσιν τοῦ
Ν. 2112/20 (Πρωτ. Ἀθ. 4329/62 ΔΕΝ 19. 125. Contra : ΔΕΝ αὐτόθι).
Ὁμοίως ἐκρίθη ἀνεπίτρεπτος ὁ συμφηρισμὸς ὀφειλομένου ἀποδοχῶν πρὸς
ἀχρεωστικῶς καταβληθεῖσαν ἀποζημίωσιν ἀδείας (Πρ/κου Ἀθ. 3828/62
ΔΕΝ 18. 653). Εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ συμφηρισμοῦ δὲν περιλαμβάνεται
οὔτε ἡ ἐκ τοῦ ἄρθρου 904 Α.Κ. ἀποζημίωσις (Κ. Καυκάς Ἐνοχ. ἐκδ. Γ', σελ.
536, Χ. Ἀγαλλόπουλος Ἐργατ. Δίκαιον σελ. 122), οὔτε ἡ ἐκ τοῦ Ν. 2112/20
κλπ. ἀποζημίωσις (Πρωτ. Ἀθ. Ἀθ. 1097/58 ΔΕΝ 14. 330).

§ 132.—Συμφηρισμὸς ἀπαιτήσεων ἐργοδότη διὰ ζημίας, προξενη- θείσας παρὰ τῶν μισθωτῶν του.

Κατὰ μὲν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ κωδ. Ν. ΔΛ'/1912 (ἔδαφ. ε')
ἥτις ἰσχύει, καθ' ἃ εἴπομεν ἤδη, ἐπὶ μόνων τῶν ἐργατῶν, ὁ ἐργοδότης δι-
καιούται νὰ κρατήσῃ (συμφηρίσῃ), ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργατῶν, τὰς ζημίας,
αἱ ὁποῖαι ἐπροξενήθησαν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐργάτου, ἀδια-
φόρως ἂν αὐταὶ προεκλήθησαν ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀπλῆς ἀμελείας αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν διάταξιν ὁμοιος τοῦ ἄρθρου 664 τοῦ Α.Κ. ἥτις ἔχει γενικωτέ-
ραν ἐφαρμογὴν, διὰ νὰ δικαιούται ὁ ἐργοδότης νὰ κρατήσῃ τὴν ἀξίαν τῶν ζη-
μιῶν, τῶν προξενηθεισῶν ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ, «ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς συμβάσεως
ἐργασίας», πρέπει αὐτὰ νὰ ὀφείλωνται εἰς δόλον αὐτοῦ
(μὴ οὔσης ἐπιτρεπτῆς κρατήσεως ἐπὶ ζημιῶν ἐξ ἀμελείας, ἔστω καὶ βαρείας,
ἐπερχομένων).

Ἐξ ἄλλου τὸ ἄρθρον 664 Α.Κ. ἐπιτρέπει τὸν συμφηρισμὸν διὰ πᾶσαν
ζημίαν προξενηθεῖσαν εἰς τὸν ἐργοδότην ἐκ δόλου τοῦ μισθωτοῦ, ἤτοι καὶ διὰ
χρηματικὴν τοιαύτην, ἐνῶ ἡ διαληφθεῖσα διάταξις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ κωδ. Ν.
ΔΛ'/1912 προβλέπει συμφηρισμὸν (κράτησιν) μόνον δι' ἀντίτιμον ζημιῶν,
αἱ ὁποῖαι ἐπροξενήθησαν εἰς εἰδικὰ μηχανήματα τοῦ ἐργοδότη, ὡς καὶ διὰ
τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς πρώτης ὕλης, τῆς χρησιμοποιηθείσης εἰς προϊ-
όντα καταστραφέντα ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐργάτου. Δοθέντος ὅτι διὰ τοῦ ἄρ-

θρου 664 Α.Κ. (ἐδ. β') ἐρρυθμίσθη τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς θέμα τοῦ ἐδ. ε' τοῦ ἄρθρου 3 κωδ. Ν. ΔΑ' 1912, πρέπει νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ ὁ μέρος τὸ τελευταῖον εἶναι εὐρύτερον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 664 Α.Κ. δὲν ἰσχύει πλέον. Συνεπῶς συμψηφισμὸς ἐπιτρέπεται μόνον διὰ ζημίας προξενηθείσας ἐκ δόλου τοῦ μισθωτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐξ ἀμελείας, ἔστω καὶ βαρείας. (Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἴδετε Κ. Καυκᾶ Ἐνοχ. ἄρθρ. 664 § 4, Ἄλ. Σακελλαρόπουλος ΕΕΔ 7. 804, Νομ. Συμβ. 842/54 ΔΕΝ 10. 840, Ἐφ. Ἀθ. 1778/70 ΔΕΝ 27. 370, Πρ/κου Δράμας 15/1949 ΕΕΔ 8. 713, Πρ/κου Μυτιλ. 31/52 ΕΕΔ 11. 1083, Πρ/κου Τρικάλων 48/1951 ΕΕΔ 10. 1100. Βλέπετε ὅμως καὶ Χρ. Ἀγαλλόπουλον Εἰσαγωγή εἰς τὸ Ἔργ. Δίκαιον σελ. 43-44, Γ. Καποδίστριαν εἰς ΕΡΜΑΚ ὑπὸ ἄρθρα 664-665 ἀρθμ. 39, Β. Βασιλείου εἰς Ἐργατικὸν Δίκαιον Nikisch σελ. 286).— Καὶ ἂν ἡ ζημία δὲν ἐπροξενήθη ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἀλλὰ ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἐπιτρέπεται συμψηφισμὸς (Πρωτ. Ἀθ. 16118/58 ΔΕΝ 15. 409). Ἐπιτρέπεται συμψηφισμὸς ἀποδοχῶν πρὸς ἀνταπαίτησιν ἐπὶ παρακρατήσεως εἰσπράξεων φαρμακείου παραχρῆμα ἀποδεικνυμένης (Ἐφ. Ναυπλίου 31/71 ΔΕΝ 27. 785).

Ὅπου δὲν χωρεῖ συμψηφισμὸς δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως (ἄρθρον 327 Α.Κ.). Συνεπῶς ὁ ἐργοδότης δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπισχέσεως τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐργαζομένου ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔχει καὶ δικαίωμα συμψηφισμοῦ, κατὰ τ' ἀνωτέρω ἀναπτυσσόμενα.

Διὰ τὴν κράτησιν προκαταβολῶν, προστίμων, κλπ. βλέπετε ἀνωτέρω ἐν § 129 τοῦ παρόντος Κεφαλαίου.

§ 133.—Παραγραφή καὶ ἀποδυνάμωσις τῶν ἀξιώσεων τοῦ μισθωτοῦ.

Πᾶσα ἀξίωσις περὶ μισθοῦ (ἡμερομισθίου κλπ.) παραγράφεται πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ ἔτους ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατέστη αὕτη ἀπαιτητή. Εἰς τὴν δευτῇ παραγραφῇ ὑπόκεινται καὶ αἱ ἀξιώσεις διὰ προσθέτους ἀμοιβὰς (Κυριακαί, νύκτες, ἐκτὸς ἔδρας κλπ.), ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὰ δῶρα τῶν ἑορτῶν (Πρωτ. Ἀθ. 1096/58 ΔΕΝ 14. 361, Πρωτ. Ἡρακλείου 750/55 ΔΕΝ 12. 451). Ἡ παραγραφή ἀναστέλλεται ἂν κατὰ τὸ τελευταῖον ἐξάμηνον ἡμποδίσθη ὁ δικαιοῦχος ν' ἀσκήσῃ τὸ δικαίωμά του ἐκ λόγων ἀνωτέρας βίας ἢ συνετελεσθῇ ἀπατηλῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 582/57 ΔΕΝ 14. 6, Πρωτ. Ἀθ. 4880/75 ΔΕΝ 13. 510). Ἀναστέλλεται ἐπίσης, τὸ πολὺ ὅμως ἐπὶ 15ετίαν, ἡ παραγραφή τῶν ἀξιώσεων ὑπηρετῶν (καὶ ὑπηρετριῶν) κατὰ τῶν κυρίων των, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ σχέση ἐπηρεσίας (ἄρθρα 250, 255 καὶ 256 Α.Κ., Ἐφ. Ἀθ. 1918/71 ΔΕΝ 27. 831, Πρωτ. Ἀθ. 17894/56 ΔΕΝ 13. 274). Ἡ ἔνστασις τῆς παραγραφῆς δέον νὰ προτείνηται, διότι δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν αὐτεπαγγέλτως (Α.Π. 269/1960 ΔΕΝ 16. 581). Ἐν παραγραφῇ τῆς ἀξιώσεως χωρεῖ ἀπαίτησις ἀποζημιώσεως ἐκ τῆς ἀδικοπράξιαις ὡς πρὸς τὸ περιεθόν, εἰς ὃ περιλαμβάνεται πᾶσα ὠφέλεια τοῦ ἐργοδότη (Πρωτ. Ἡρ. 415/68 ΔΕΝ 25. 218). Κατὰ τὴν Πρωτ. Ἀθ.

16321/66 (ΔΕΝ 22. 949), ἐφ' ὅσον ἡ μὴ καταβολὴ τῶν ἀποδοχῶν συνιστᾷ ἀδίκημα, ἢ ἐκ τούτου καὶ τοῦ ἔθρου 904 Α.Κ. ἀξίωσις δι' αὐτὰς ὑπόκειται εἰς 20ετῆ παραγραφὴν. Ἴδετε ὅμως καὶ αὐτόθι σχόλια ΔΕΝ. Ἐπίσης Κ. Δημάκη (ΕΕΔ 25. 1241) καὶ Πρωτ. Ἦρ. 415/68 (ΔΕΝ 25. 218).

Σχετικῶς μὲ τὴν παραγραφὴν εἶναι καὶ ὁ θεσμὸς τῆς ἀποδυναμώσεως (ἐκπτώσεως, ἀτονίας) τοῦ δικαιώματος, ὅστις ὅμως δὲν φαίνεται νὰ εὐρίσκη ἔδαφος ἐφαρμογῆς ἐν τῷ ἐργατικῷ δικαίῳ. Πάντως ἐκ μόνης τῆς παρόδου ὀρισμένου (μακροῦ) χρόνου χωρὶς ν' ἀσκηθῆ τὸ δικαίωμα τοῦ μισθωτοῦ, δὲν δύναται νὰ συναχθῆ ἀποδυναμώσις (ἀπώλεια) τοῦ δικαιώματος, ἂν δὲν συντρέξουν εἰδικαὶ συνθήκαι, δικαιολογοῦσαι τὸ συμπέρασμα τοῦτο. Μόνον ἂν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ δικαιώματος καὶ συνεχῶς μετὰ ταῦτα, ἐπὶ μακρὸν σχετικῶς χρόνον, ὁ μισθωτὸς συμπεριφέρεται κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ γεννᾶται εὐλόγως καὶ ἀναγκαιῶς εἰς τὸν ἐργοδότην ἢ πεποιθήσις ὅτι ὁ μισθωτὸς δὲν θέλει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀσκήσει τὸ προκείμενον δικαίωμα του, εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀποδυναμώσεως τοῦ δικαιώματος. Δοθέντος ὅμως ὅτι ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς τῶν ἐργατικῶν ἀξιώσεων εἶναι σχετικῶς βραχύς, δὲν καταλείπεται περιθώριον ἀναπτύξεως τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀποδυναμώσεως τοῦ δικαιώματος ἐν τῷ ἐργατικῷ δικαίῳ. Κατὰ τὴν Πρωτ. Καβ. 639/64 (ΔΕΝ 21. 364) δὲν εἶναι δεκτὴ ἀποψις περὶ ἀποδυναμώσεως δικαιωμάτων μισθωτοῦ πηγαζόντων ἐκ κανόνων δημ. τάξεως, ὅπως ἐκ Κυριακῶν, νυκτῶν, ὑπερωριῶν μετὰ τὸ Ν.Δ. 4020/1959 κ.α.κ.

Αἱ ἀξιώσεις ἀποζημιώσεως τῶν μισθωτῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (ἐπὶ ἀκέρων συμβάσεων ἐργασίας, κλπ.) παραγράφονται μετὰ 20ετίαν (Α.Π. Ὁλομ. 23/1963 ΔΕΝ 19. 168, Α.Π. 11/1963 ΔΕΝ 19. 166, Α.Π. 655/1961 ΔΕΝ 18. 35, Α.Π. 108/56 ΔΕΝ 12. 196, Πρωτ. Ἀθ. 2940/57 ΔΕΝ 13. 295. Contra: Α.Π. 282/61 ΔΕΝ 17. 454). Ἀποδυναμώσις τοῦ δικαιώματος χωρεῖ ἐπὶ τῶν ἀξιώσεων τούτων. Κατὰ τὴν Α.Π. 655/63 (ΔΕΝ 20. 12) ἢ μετὰ πολλὰ ἔτη ἔγερσις ἀξιώσεως περὶ μισθῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδ. πλουτισμοῦ ὑπὸ θαλαμηπόλου στερουμένης βιβλιαρίου υγείας καὶ συμφωνησάσης νὰ λαμβάνῃ τροφήν, κατοικίαν, συμμετοχὴν εἰς τὸ ποσοστὸν 15 % καὶ φιλοδορήματα, εἶναι καταχρηστικὴ. Ἐξ ἄλλου ἢ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰσπραξις μειωμένης ἀμοιβῆς, ἐν ὄψει καὶ τῆς μακρᾶς ἀπασχολήσεως (δικηγόρου), στηρίζει τὴν ἐνστάσιν τῆς καταχρηστικῆς ἀσκήσεως (Α.Π. 145/69 ΔΕΝ 25. 403). Αἱ ἐξ ὑπερωριῶν ὅμως ἀξιώσεις τῶν μισθωτῶν καὶ ἂν εἴη φέρουν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικ. πλουτισμοῦ ὑπόκεινται εἰς πενταετῆ παραγραφὴν (ἔρθ. 2 Ν.Δ. 515/70 ΔΕΝ 26. 346).

Αἱ περὶ ἀποδοχῶν τοῦ προσωπικοῦ τῶν ΣΕΚ ἀξιώσεις ὑπόκεινται εἰς εἰδικὴν διετῆ παραγραφὴν καὶ οὐχὶ εἰς πενταετῆ τοιαύτην (Α.Π. 104/69 ΔΕΝ 25. 361).

§ 134.—Προνομιακὴ ἱκανοποίησις ἀξιώσεων ἐργατοῦπαλλήλων.

Τὰ τοῦ προνομίου τῶν ἐργατοῦπαλλήλικῶν ἀξιώσεων ἐν περιπτώσει

ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 975 τοῦ τροποποιημένου Κώδικος Πολ. Δικονομίας (παλαιὸν 1039), ὅπερ ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«**Α ρ θ ρ ο ν** 975 (1039).—Ἡ κατάταξις τῶν δανειστῶν εἰς τὸν πίνακα γίνεται κατὰ τὴν ἐξῆς σειρὰν. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐξόδων τῆς ἐκτελέσεως, ὀριζομένων ἠτιολογημένως ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου, κατατάσσονται, 1) ἀπαιτήσεις διὰ τὴν κηδεῖαν ἢ τὴν νοσηλείαν τοῦ καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις, τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον προέκυψαν κατὰ τοὺς τελευταίους δώδεκα μῆνας πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ, 2) ἀπαιτήσεις διὰ τὴν παροχὴν τῶν ἀναγκαίων τροφίμων πρὸς συντήρησιν τοῦ καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις, τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον προέκυψαν κατὰ τοὺς τελευταίους ἕξ μῆνας πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ, 3) ἀπαιτήσεις ἐκ παροχῆς ἐξερητημένης ἐργασίας, ὡς καὶ ἀπαιτήσεις διδασκάλων, ἐφ' ὅσον πᾶσαι αὗται προέκυψαν κατὰ τοὺς τελευταίους ἕξ μῆνας πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ, 4) ἀπαιτήσεις δικηγόρων ἐξ ἀμοιβῶν, ἀποζημιώσεων καὶ ἐξόδων, ἐφ' ὅσον προέκυψαν ἐξ ἐνεργειῶν γενομένων ἐντὸς τοῦ τελευταίου ἔτους πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐνώπιον δικαστηρίων καὶ ἐπεδικάσθησαν διὰ τελεσιδικίου ἀποφάσεως, 5) ἀπαιτήσεις τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων ἐκ φόρων προσδιορισθέντων ἐκ τῆς ἀξίας τῆς προσόδου ἢ τοῦ εἴδους τῶν πλειστηριασθέντων πραγμάτων καὶ ἀφορώντων τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐγένετο ὁ πλειστηριασμός καὶ τὸ προηγούμενον τούτου, 6) ἀπαιτήσεις τῶν ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, ἐφ' ὅσον αὗται προέκυψαν κατὰ τοὺς τελευταίους ἕξ μῆνας πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ»⁽¹⁾.

Τόσον τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 975 (1039) Κ.Π.Δ. προνόμιον, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὸν πλειστηριασμὸν κινήτων, ὅσον καὶ τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 1007 (1071) Κ.Π.Δ. τοιοῦτον, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὸν πλειστηριασμὸν ἀκινήτων, εἶναι προνόμιον γενικόν, προηγεῖται δὲ τῶν εἰδικῶν τοιούτων (ἐνεχύρου, ὑποθήκης).

Κατὰ τὸ προῖσχύσαν δίκαιον καὶ συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 940 περίπτ. 4 τῆς Πολιτ. Δικονομίας, ὅπως αὕτη ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν. 3252/1955 «περὶ Διοικήσεως τοῦ Ο.Α.Α.Α. καὶ ὀργανώσεως τῶν Γρ. Εὐρ. Ἐργασίας καὶ τροποποιήσεως τινῶν νόμων» (ΔΕΝ 41. 343), ὁ καθυστερούμενος μισθὸς τῶν ὑπαλλήλων, τεχνιτῶν, ἐργατῶν,

1. Κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχύον δίκαιον ἦσαν προνομιακαὶ αἱ ἀξιώσεις τῶν μισθωτῶν «διὰ τὸ τρέχον καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος», λαμβανομένης ὡς σημείου ἀφῆρας τῆς ἡμέρας τῆς κατασχέσεως. Ἡδη, διὰ τοῦ ἄρθ. 975 (1039) τοῦ Κώδικος Πολιτικῆς Δικονομίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν περιορίζεται χρονικῶς τὸ προνόμιον εἰς ἕξ μόνον μῆνας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τίθεται ὡς ἀφετηρίον σημεῖον ὁ πλειστηριασμός. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι κατὰ πολλοὺς τρόπους θὰ εἶναι δυνατόν νὰ μεθοδευθῇ ἡ ἡμέρα ἐνὸς πλειστηριασμοῦ, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ἐπισπευδόντων πιστωτῶν ἢ πλήρης ἐκμηδένισις τοῦ προνομίου τῶν ἐργατοῦπαλλήλων. Ἡ ρύθμισις αὕτη ἀποτελεῖ πραγματικὸν ἐνταφιασμὸν τῶν ἐργατοῦπαλλήλικῶν ἀξιώσεων εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκπλειστηριασμοῦ περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ἐργοδότη, ἀπορούμεν δὲ πῶς κατέστη δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ αὕτη καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων.

ὕπηρετων καὶ τοῦ πάσης φύσεως προσωπικοῦ τοῦ καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις διὰ τὸ τρέχον καὶ τὸ παρελθὸν ἔτασε, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2112 καὶ τοῦ ἀπὸ 16/18.7.1920 Β.Δ. ὀφειλομένη ἀποζημίωσις, κατατάσσεται καὶ ικανοποιεῖται προνομιακῶς ἤτοι πρὸ τῆς ικανοποιήσεως ἀπαιτήσεων ἄλλων δανειστών. Ἀφετήριον σημεῖον ἦτο ἡ κατάσχεσις καὶ οὐχὶ ἡ ἀναγκηλία. Οἱ μισθοὶ τῶν μεταγενεστέρων τῆς κατασχέσεως ἐτῶν δὲν ἦσαν προνομιακοὶ (Α.Π. 199/62 ΔΕΝ 18. 333). Ἐξ ἄλλου ἡ διετία ὑπελογίζετο ἀπὸ τῆς κατασχέσεως καὶ ἀναδρομικῶς. Δὲν περιελάμβανε τοῦτέστιν ὀλόκληρα τὰ ἡμερολογιακὰ ἔτη τῆς κατασχέσεως καὶ τὸ προηγούμενον (Ἐφ. Ἀθ. 1363/64 ἀδημοσίευτος).

Τὰ ὡς ἄνω προνόμια ἔχουν ἔχι μόνον οἱ ἐργατοῦπάλληλοι προσωπικῶς ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι των.

Ὅταν ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἐνός προνομιούχοι πιστωταὶ (ἐργάται, ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι), τὸ δὲ προϊόν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἢ τῆς πτωχεύσεως δὲν ἐπαρκῆ διὰ τὴν ικανοποίησιν ὅλων, τότε ἡ διανομὴ γίνεται συμμετρῶς.

Σχετικὰ μὲ τὴν κατάταξιν τῶν ἐργατοῦπάλληλικῶν ἀξιώσεων ἦσαν καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 Ν.Δ. 4366/64 (ΔΕΝ 20. 877), τοῦ ἄρθρου 17 παραγρ. 6 τοῦ Ν. Δ. 4486/65 (ΔΕΝ 21. 576), τοῦ ἄρθρου 3 παραγρ. 11 τοῦ Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274), τοῦ ἄρθρου τετάρτου παραγρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 3908/58 (ΔΕΝ 15. 214) καὶ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 4256/62 (ΔΕΝ 18. 828).

Ὑφισταμένης πτωχεύσεως, εἰς τὸν πλειστηριασμὸν ἀναγγέλλονται οὐχὶ ἀτομικῶς αἱ γενικὸν προνόμιον ἔχοντες δανεισταὶ (ἐργατοῦπάλληλοι), ἀλλὰ διὰ τοῦ συνδίκου (Α.Π. 56/1965, Πρωτ. Ἀθ. 1601/62 ΔΕΝ 18. 522). Contra: Ἐλ. Λεβαντήρ ΕΕΝ 29. 497.

Τῶν ὡς ἄνω (κατὰ τὸ ἄρθρον 940 Π.Δ., τὸν Ν.3252/55, τὸ Ν.Δ. 3908/58 καὶ τὸ Ν.Δ. 4256/62) προνομίων ἀπολαμβάνουσι τόσον αἱ περὶ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων ἀξιώσεις, ὅσον καὶ αἱ περὶ δ ὥ ρ ω ν τοιαῦται (Ἐφ. Ἀθ. 1880/1960 ἀδημοσίευτος). Ὅμοίως ἀπολαμβάνουσι τοῦ προνομίου οἱ τόκοι τῶν ὡς ἄνω ἀξιώσεων καὶ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα τὰ δημιουργηθέντα πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ ἐξασφάλισιν αὐτῶν (Ἐφ. Ἀθ. 1880/1960 ἀδημοσίευτος, Ἐφ. Ἀθ. 2130/1957 ΝοΒ 6. 241, Ἐφ. Ἀθ. 1219/1904 Θεμ. ΙΣΤ' 92). Αἱ ἀποδοχαὶ τοῦ χρόνου τῶν ἀδείων εἶναι προνομιακαί, ἀμφίβολος ὅμως εἶναι ἡ διὰ τοῦ προνομίου προστασία τῆς ἀποζημιώσεως τῆς ὀφειλομένης διὰ μὴ χορήγησιν ἀδείας. Κατὰ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 10382/63 (ΔΕΝ 19. 636) δὲν εἶναι προνομιακαὶ οὔτε αἱ περὶ ἀποδοχῶν τῶν ἀ δ ε ι ὶ ὦ ν ἀξιώσεις, οὔτε αἱ δι' ὄ π ε ρ ὠ ρ ί α ς τοιαῦται.

Γενικώτερον περὶ τῶν ἰσχυσάντων ἐν σχέσει μὲ τὴν προνομιακὴν κατάταξιν τῶν ἀποδοχῶν ἴδετε τὴν Ἐφ. Ἀθ. 1412/66 εἰς «Δελτίον ΙΚΑ» 1966 σελ. 803, Α.Π. 340/67 (ΔΕΝ 23. 637), Α.Π. 420/59 (ΔΕΝ 15. 871), Α.Π. 359-360/62 (ΔΕΝ 18. 454 καὶ 522), Ἐφ. Ἀθ. 2389/60 (ΝοΒ 9. 95), Ἐφ. Ἀθ. 1725/59 (ΔΕΝ 16. 329), Ἐφ. Ἀθ. 2518/67 (ΔΕΝ 24. 240), Ἐφ. Ἀθ. 98/62 (ΔΕΝ 18. 841).

ΙΣΧΥΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΔΟΧΩΝ

§ 135.—Γενικά.

Αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ἐργαζομένων, παλαιότερον, ἐρρυθμίζοντο κατὰ τρεῖς τρόπους: α') Δι' Ἰπ. ἀποφάσεων, βάσει τοῦ Ν. 28/1944 ἐκδιδομένων, β) Δι' ἀποφάσεων τῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων, γ) Διὰ Συλλογικῶν συμβάσεων. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι τρόποι ἐθεωροῦντο ἰσοδύναμοι, ἂν καὶ εἶχε γίνεαι δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Σ.Ε. ἡ ἄποψις, ὅτι «ὑπέρκειται» τῶν ἄλλων συστημάτων ἢ διοικητικῆ (δι' ὑπουργικῶν ἀποφάσεων) ρύθμισις τῶν ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν.

Ἦδη ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἰσχύουν: 1) ὁ Ν.3239/1955 (ΔΕΝ 11. 285) «περὶ τρόπου ρυθμίσεως τῶν συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας, συστάσεως ἐθν. Γνωμοδοτικῆς Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τροποποιήσεων καὶ συμπληρώσεων διατάξεων ἐργατικῶν νόμων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 3755/57 (ΔΕΝ 13. 795). Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον θεσπιζόνται δύο τρόποι ἐπιλύσεως τῶν συλλογικῶν διαφορῶν, ὡς τοιούτων νοσημένων τῶν διενέξεων μεταξὺ ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ὀργανώσεων μισθωτῶν, ἀφορωσῶν δὲ εἰς τοὺς ὅρους ἢ τὰς συνθήκας ἢ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας, ἢτοι ὁ τῆς συνάψεως συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας καὶ ὁ τῆς προσφυγῆς εἰς τὰ διοικητικὰ διαιτητικὰ δικαστήρια, 2) ὁ Α.Ν. 435/68 «περὶ τοῦ καθορισμοῦ ἐλαχίστων ὀρίων μισθῶν καὶ λοιπῶν ὄρων ἐργασίας κατηγοριῶν τινῶν μισθωτῶν» (ΔΕΝ 24. 499), 3) τὸ Ν.Δ. 186/69 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ν. 3239/55, ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 3755/57 (ΔΕΝ 25. 412), 4) ὁ Α.Ν. 17/1967 (ΔΕΝ 23. 511) καὶ τὸ Ν.Δ. 201/69 (ΔΕΝ 25. 608) «περὶ ἀνωτάτου ὀρίου ἀποδοχῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων».

Διὰ τοὺς Ν α υ τ ι κ οὺ ς ἴδετε Ἄν. Ν. 3276/44, Ν.Δ. 304/47 καὶ Α.Π. 596/61 (ΔΕΝ 18. 410).

§ 136.— Λόγω τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀνωτέρω νόμων περιλαμβάνομεν τούτους αὐτούσιους. Κατὰ πρῶτον δὲ περιλαμβάνομεν τὸν Ν. 3239, ὡς ἐτροποποιήθη καὶ ἰσχύει σήμερον, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 3755/57 τροποποίησιν καὶ συμπλήρωσίν του (ΦΕΚ. Α' 125/20.5.55, ΔΕΝ 11. 285 καὶ ΦΕΚ. Α' 182/17.9.1957, ΔΕΝ 13. 795). Δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅπου εἰς τὸ

καίμενον τοῦ Νόμου ἀναφέρεται ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας ἢ οἱ Ὑπουργοὶ Συντονισμοῦ καὶ Ἐργασίας, νοεῖται ἤδη, μετὰ τὸ Ν. Δ. 975/71, ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

α') Νόμος 3239/55.

Ἄρθρον 1.—1. Αἱ συλλογικαὶ διαφοραὶ ἐργασίας ἐπιλύονται, τῆρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου, ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων διὰ καταρτίσεως συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας δι' ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας.

2. Ὡς συλλογικὴ διαφορὰ ἐργασίας θεωρεῖται πᾶσα διένεξις μεταξὺ ὁργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ὁργανώσεων μισθωτῶν, ἀφορῶσα εἰς τοὺς ὅρους ἢ τὰς συνθήκας ἢ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας.

3. Κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος νόμου ἐργοδοτῆς μὲν θεωρεῖται πᾶν φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημοσίου, ὡς καὶ τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, ὅπερ χρησιμοποιεῖ τὴν ἐργασίαν ἄλλων φυσικῶν προσώπων δυνάμει σχέσεως ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου, μισθωτὸς δὲ ὁ παρέχων εἰς ἐργοδοτὴν ἐξηρητημένην ἐργασίαν ἔναντι ἀμοιβῆς ὑπολογιζομένης εἴτε κατὰ χρονικὴν διάρκειαν, εἴτε κατὰ μονάδα ἢ κατ' ἀποκοπὴν ἢ ποσοστᾶ.

Συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας.

Ἄρθρον 2.—1. Ἡ συλλογικὴ σύμβασις ἐργασίας καταρτίζεται μετὰξὺ μιᾶς ἢ πλειόνων ἐργοδοτικῶν ὁργανώσεων ἀπ' ἐνὸς καὶ μιᾶς ἢ πλειόνων ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων μισθωτῶν ἀπ' ἐτέρου (1) καὶ καθορίζει τοὺς ὅρους, τοὺς ὁποίους δεόν νὰ περιλαμβάνουν αἱ συμβάσεις ἐργασίας αἱ συναπτόμεναι μεταξὺ προσώπων δεσμευομένων ὑπ' αὐτῶν (2).

2. Ἡ συλλογικὴ σύμβασις καταρτίζεται ἐγγράφως καὶ κατατίθεται τῇ φροντίδι τῶν συμβληθέντων εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἐργασίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, συνασσομένου πρακτικοῦ καταθέσεως, καὶ δημοσιεύεται μερὶ μνη τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (Τεύχος Β'). Ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ἡμέρας τῆς καταθέσεως ταύτης ἄρχεται ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 20 τοῦ παρόντος προθεσμίᾳ. Ἐν περιπτώσει πλειόνων καταθέσεων διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἡμερομηνία τῆς πρώτης καταθέσεως.

3. Ἡ ἰσχὺς τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς της διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐκτὸς ἐὰν ἐν αὐτῇ ὀρίσθῃ ἕτερος χρόνος ἰσχύος.

4. Ἐν ἀδυναμίᾳ ἐπιτευξέως συμφωνίας διὰ τῶν ἀπ' εὐθείας διαπραγμα-

1. Βλέπετε καὶ ἄρθρα 1, 2 καὶ 3 τοῦ Ν.Δ. 186/69 ἀμέσως κατωτέρω (σελ. 269).

2. Βλέπετε καὶ ἄρθρον 4 Ν.Δ. 186/69 ἀμέσως κατωτέρω (σελ. 269).

τεύσεων, πᾶς ἔχων δικαίωμα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου νὰ συμβάλληται ἐν συλλογικῇ συμβάσει δύναται νὰ ζητῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας τὴν μεσολάβησιν αὐτοῦ πρὸς κατάρτισιν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ὁ ἀρμόδιος ὑπάλληλος καλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους πρὸς ἐναρξιν τῶν διαπραγματεύσεων, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξετάσῃ τὸ νόμιμον τῆς αἰτήσεως καὶ τῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν μερῶν. Ἀκολούθως δὲ προβαίνει εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ περιεχομένου τῆς αἰτήσεως καὶ τῶν τυχόν κατατεθέντων ὑπομνημάτων, μεσολαβῶν μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς συλλογικῆς συμβάσεως⁽¹⁾.

Ἄρθρον 3.—1. Ἀτομικὴ σύμβασις ἐργασίας, καταρτιζομένη παρὰ τινος τῶν δεσμευομένων ὑπὸ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, θεωρεῖται περιέχουσα αὐτοδικαίως τοὺς ἐν τῇ συλλογικῇ συμβάσει καθορισθέντας ὅρους, ἀκυρουμένων τῶν τυχόν ἀντιθέτων συμφωνιῶν. Ὅροι ἀτομικῶν συμβάσεων ἐργασίας εὐνοϊκώτεροι διὰ τὸν μισθωτὸν τῶν διαλαμβανομένων εἰς συλλογικὴν σύμβασιν ἐργασίας εἶναι ἐπικρατέστεροι.

2. Ἀντικείμεναι εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀτομικαὶ συμβάσεις ἐργασίας παρέχουν δικαίωμα ὑπὲρ τῆς ὑπογραφῆσεως τὴν συλλογικὴν σύμβασιν ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραβάτου ἐργοδότη ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν ζημίαν αὐτῆς, λόγῳ προσβολῆς τῶν ἐπαγγελματικῶν τῆς συμφερόντων, ὡς καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπιδιώξιν τῶν ἐπὶ τῇ βλάβῃ τῶν ὄρων τῆς συλλογικῆς συμβάσεως δυναμένων νὰ ζητηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀτομικῶς συμβεβλημένου ὠφελειῶν, μέχρις οὗ οὗτος, προσπεπικαλούμενος ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν δίκην, παρέμβῃ κυρίως εἰς αὐτήν, ἀναγνωρίζων ὅτι ἡ ὁργάνωσις ἐνήργησεν ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, συνεχίζων ἰδίῳ ὀνόματι τὴν δίκην. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἡ ὁργάνωσις δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ μετέχουσα τῆς δίκης πρὸς τὸν σκοπὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν προσθέτου ὑποστηρίξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτομικῶς συμβεβλημένου, ἀφ' ἑτέρου δὲ προστασίας τοῦ ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ὄρων τῆς συλλογικῆς συμβάσεως πηγάζοντος ἐπαγγελματικοῦ συμφέροντος τῆς ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως. Ἐγειρομένης ἀγωγῆς ἐπὶ τῇ βλάβῃ συλλογικῆς συμβάσεως ἐκ μέρους εἴτε ἀτόμων, εἴτε ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως, αἱ λοιπαὶ ἐν τῇ συλλογικῇ συμβάσει μετέχουσαι ἐπαγγελματικαὶ ὁργανώσεις δύνανται πάντοτε νὰ παρεμβαίνουν εἰς τὴν δίκην, κατὰ λόγον τοῦ συλλογικοῦ συμφέροντος τὸ ὅποιον δύναται νὰ παρουσιάξῃ δι' ἑκάστην τούτων ἡ ἔκβασις αὐτῆς⁽²⁾.

3. Ἐπαγγελματικὴ ὁργάνωσις μετέχουσα εἰς συλ. συμβ. ἐργασίας δύ-

1. Τὸ περιεχόμενον τῆς § 4 ἀνερρυθμίσθη διὰ τῶν ἄρθρων 5—6 τοῦ Ν.Δ. 186/69, ὕπερ βλ. ἀμέσως κατωτέρω (σελ. 269).

2. Κατὰ τὴν Πρ/κὸν Ἀθ. 3253/64 (ΔΕΝ 20. 689) προϋποθέσεις εἶναι ἡ κατάρτισις ἀτομικῆς συμβάσεως ἀντικειμένης εἰς ἰσχύουσαν σ.σ.ε. Ἡ Ὅργάνωσις δύναται νὰ ζητήσῃ ὑπὲρ ἑαυτῆς πᾶσαν ζημίαν, ὡς καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ ἀτομικῶς συμβεβληθέντος ὠφελείας, μέχρις οὗτος, προσπεπικαλούμενος ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν δίκην, παρέμβῃ, ὅτε ἡ ὁργάνωσις τίθεται ἐκτὸς δίκης.

ναται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ παραβαινόντος τοὺς ὅρους μέλους τῆς διὰ πᾶσαν ζημίαν ἢν ὑπέστη τὸ παρὰ τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως ἐκπροσωπούμενον ἐπαγγελματικὸν συλλογικὸν συμφέρον. Ὡσαύτως δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ, λόγῳ παραβάσεως ὅρων τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, πειθαρχικὰς ποινὰς προστίμου καὶ διαγραφῆς ἐκ τῆς ὀργανώσεως, ἔνευ τῶν περιορισμῶν τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 2151 (1).

4. Πᾶς τις διὰ συλλογικῆς συμβάσεως δεσμευόμενος δύναται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν αὐτοῦ ζημίαν ἐκ παραβάσεως ὅρων τῆς συλλογικῆς συμβάσεως παρὰ τῶν ἀτομικῶς παραβαινόντων αὐτὴν καὶ παρὰ τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν οἱ παραβάται, ἐκτός ἐὰν αὐτοὶ ἐτιμωρήθησαν πειθαρχικῶς παρὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν διὰ διαγραφῆς.

Ἄρθρον 4.—1. Συλλογικὴ σύμβασις ἐργασίας μείζονος διαρκείας θεωρεῖται μετὰ παρέλευσιν διετίας ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῆς παρὰ τῶν ἀρχικῶς συμβληθέντων ὡς δι' ὄριστον χρόνον καταρτισθεῖσα. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ πάσης ἄλλης συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ὀρισμένου χρόνου μετὰ τὴν λήξιν τοῦ χρόνου αὐτῆς. Ἡ καταγγελία συλλογικῆς συμβάσεως ὀριστοῦ χρόνου γίνεται παρὰ τῶν πρὸς τοῦτο ἐνδιαφερομένων ἐκ τῶν συμβληθέντων δι' ἐγγράφου δηλώσεως, κοινοποιουμένης διὰ δικαστικὸν κλητῆρος πρὸς πάντα τὰ λοιπὰ μετέχοντα μέρη, ἐκτός τῶν ἐν τῷ μεταξύ διαλυθεισῶν ὀργανώσεων, ὡς καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐργασίας.

2. (Ἡ παράγρ. 2 ἀντικατεστάθη διὰ τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 186/69, κατωτέρω σελ. 269).

3. Δύναται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ἐπιτροπῆ Ἐργασίας, ἐκδιδομένων μετὰ γνώμην τοῦ ἐν ἄρθρῳ 28 Συμβουλίου καὶ δημοσιευομένων διὰ τῆς Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἀναστέλληται ἢ ἐπέλευσις τῶν ἐνόμων ἀποτελεσμάτων τῆς καταγγελίας συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἐπὶ χρόνον μὴ δυνάμενον ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ νὰ ὑπερβῇ ὅπωςδὴποτε τοὺς 12 μῆνας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τῆς καταγγελίας. Ἡ ἀναστολή αὕτη δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὀρίζεται ἐφ' ἅπασι, ἐπιτροπευομένης καὶ τῆς τμηματικῆς παρατάσεως τοῦ χρόνου ἰσχύος

1. Βλέπε σχετικῶς καὶ τὸ ἄρθρον 669 (709) Τροπ. Κ. Πολ. Δικ., καὶ ὅ: «Ἀνεγνωρισμένα ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα ἐργαζομένων ἢ ἐργοδοτῶν, ἀνεγνωρισμένοι ἐνώσεις αὐτῶν ἢ ἐπιμελητήρια δικαιούνται:

α) 1) νὰ ἀσκοῦν τὰ ἐκ συλλογικῆς συμβάσεως ἢ ἄλλων διατάξεων ἐξομοιουμένων πρὸς διατάξεις συλλογικῆς συμβάσεως δικαιώματα ὑπὲρ τῶν μελῶν αὐτῶν, πλην ἐν ταῦτα ἀντιτίθενται, ρητῶς, δικαιούμενοι πάντως νὰ παρέμβουν,

α) 2) νὰ παρέμβουν ὑπὲρ τινος τῶν διαδίκων, ἐφ' ὅσον οὗτος εἶναι μέλος αὐτῶν ἢ μέλος τινὸς τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἑνωσιν ὀργανώσεων,

α) 3) νὰ παρέμβουν εἰς πᾶσαν δίκην ἀφορῶσαν τὴν ἐρμηνείαν ἢ ἐφαρμογὴν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, τῆς ὁποίας μετέχουν, ἢ διατάξεως ἐξομοιουμένης πρὸς διατάξεις τοιαύτης συλλογικῆς συμβάσεως πρὸς προστασίαν τοῦ συλλογικοῦ συμφέροντος τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἢ ἐκβάσις τῆς δίκης».

τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου τῶν 12 μηνῶν.

Ἀρθρον 5.— 1. Ἄν μὴ ἀναφέρωνται ρητῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας τὰ τοπικὰ ὄρια τῆς ἰσχύος ταύτης, αὕτη θεωρεῖται δεσμεύουσα μόνον τοὺς συμβαλλομένους τῆς περιφέρειας τοῦ Εἰρηνοδικοῦ ἐν ἣ ὑπεγράφη.

2. Συλλογικὴ σύμβασις ἐργασίας, διὰ τῆς ὑποίας δεσμεύονται ἐργοδότηι χρησιμοποιοῦντες τὰ τρία πέμπτα τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ὑποῦ ἰσχύει ἡ συλλογικὴ αὕτη σύμβασις ἐργασίας ἀπασχολουμένων εἰς τὸ ἐπάγγελμα μισθωτῶν, δύναται, ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχει περίπτωσις ἐφαρμογῆς τῆς ἐπομένης παραγράφου, νὰ κηρυχθῇ ὑποχρεωτικὴ διὰ πάντας τοὺς ἐργοδότης καὶ μισθωτοὺς τῆς περιφέρειας ταύτης μετὰ γνώμην τοῦ ἐν ἄρθρῳ 28 Συμβουλίου δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐργασίας, δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως.

3. Αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας, ἐφ' ὅσον καταρτίζονται καὶ ὑπογράφονται παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἢ τῶν παρ' αὐτοῦ εἰδικῶς διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐξουσιοδοτημένων ὀργάνων, δεσμεύουσι τὸ σύνολον τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν μισθωτῶν τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τῶν ἐπαγγελμάτων, ἅτινα ἀφορῶσι καὶ διὰ τὴν περιφέρειαν, δι' ἣν ἰσχύουν.

Ἀρθρον 6.— 1. Διὰ λύσιν τῆς ὑπογραφῆσας τὴν συλλογικὴν σύμβασιν ἐργασίας ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως ἀπορροέντων δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, οὐδ' ἡ ἀποβολὴ τῆς ιδιότητος τοῦ μέλους αὐτῶν, ἥτις ἀπαλλάσσει τὸν ἀποβάλλοντα ταύτην πάσης δεσμεύσεως μόνον ἐν περιπτώσει μεταγενεστέρας τροποποιήσεως τῆς συλλογικῆς συμβάσεως.

2. Ἡ μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότηου δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας τῆς δεσμεύσεως αὐτόν, τῶν ἐξ αὐτῆς δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, διὰ τὸ μέλλον, μεταβιβαζομένων αὐτοδικαίως εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ.

Ἀρθρον 7.— 1. Αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας διακρίνονται:

α) Εἰς ἐθνικὰς γενικὰς, αἵτινες ἀφορῶσι τοὺς μισθωτοὺς ὅλης τῆς Χώρας ἢ πλείονας τοῦ ἐνὸς κλάδους μισθωτῶν καθ' ὅλην τὴν Χώραν⁽¹⁾.

β) Εἰς ἐθνικὰς ὁμοιοεπαγγελματικὰς, αἵτινες ἀφορῶσι τοὺς μισθωτοὺς ὀρισμένου ἐπαγγέλματος ἢ καὶ τῶν συναφῶν πρὸς τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ κλάδων ὅλης τῆς Χώρας⁽²⁾.

1. Κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Ν.Δ. 186/69 (κατωτέρω σελ. 269) καθιερώθησαν αἱ ἐθνικαὶ γενικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας καὶ δικαιοδοτικαὶ διατάξεις καὶ ὁρίσθη ὅτι τὰ κατώτατα ὄρια μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων καθορίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν Ὑπουργῶν Συντονισμοῦ, Βιομηχανίας καὶ Ἐργασίας (νῦν Ἐθν. Οἰκονομίας).

2. Κατ' ἀρχὴν αἱ σ.σ.ε. ἰσχύουν μόνον μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, αἵτινες μετέσχον εἰς τὴν σύναψιν τούτων, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν.Δ. 186/69 (κατ. σελ. 269).

γ) Εἰς τοπικὰς ὁμοιοπαγγελματικὰς, αἰτνες ἀφορῶσι τοὺς μισθωτοὺς τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ἢ συναρῶν κλάδων τούτου ὀρισμένης πόλεως ἢ περιφερείας καὶ ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν ὑπάρχουσι εἰς ἐθνικὴν ὁμοιοπαγγελματικὴν συλλογικὴν σύμβασιν ἐργασίας.

δ) Εἰς εἰδικὰς, αἰτνες ἀφορῶσι τοὺς μισθωτοὺς μιᾶς ἢ πλείονων ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύσεων πόλεως ἢ περιφερείας ἢ καὶ ὁλοκλήρου τῆς Χώρας καὶ ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν ὑπάρχουσι εἰς ἐθνικὴν ὁμοιοπαγγελματικὴν συλλογικὴν σύμβασιν ἐργασίας(1).

2 (2).

3. Αἱ ἐθνικαὶ ὁμοιοπαγγελματικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας συνάπτονται καὶ ὑπογράφονται παρὰ τῶν γενικωτέρας σημασίας ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν μισθωτῶν.

4. Αἱ τοπικαὶ ὁμοιοπαγγελματικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας συνάπτονται καὶ ὑπογράφονται παρὰ τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ἢ καὶ τῶν συναρῶν κλάδων.

5. Αἱ εἰδικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας συνάπτονται καὶ ὑπογράφονται μεταξὺ μιᾶς ἢ πλείονων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως τῶν μισθωτῶν μιᾶς ἢ πλείονων ἐπιχειρήσεων.

Ἐξαιρετικῶς αἱ εἰδικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας, αἱ ἀφορῶσι τὸ προσωπικὸν τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἐκμεταλλεύσεων κοινῆς ὠφελείας (Ο. Τ.Ε., Δ.Ε.Η., Η.Ε.Α.Π. κλπ.), ὡς καὶ τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τραπεζικῶν ἰδρυμάτων, δύνανται νὰ συνάπτονται καὶ ὑπογράφονται καὶ παρ' ἐξουσιοδοτημένων ἐκπροσώπων τῆς ἐπιχειρήσεως, τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἢ τῶν ἰδρυμάτων μόνον.

6. Διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ ὑπογραφήν τῶν ὑπὸ στοιχεῖα α' καὶ β' τῆς § 1 τοῦ παρόντος συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῶν γενικωτέρας φύσεως ἀντιστοιχῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν μισθωτῶν, τῶν δὲ ὑπὸ στοιχεῖα γ' καὶ δ' ἀπόφασις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῶν οἰκείων ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, δεόντως ἐξουσιοδοτημένων ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν, λαμβανομένης κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ τῆς οἰκείας ὀργανώσεως.

Ἄρθρον 8.— Κατὰ τὸν κατάρτισιν καὶ τὴν ὑπογραφήν οἰασδήποτε τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον τοῦ παρόντος συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας, αἰτνες, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου των, τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως αὐτῶν ἢ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύσεων, ἂς ἀφορῶν, θεωροῦνται γενικωτέρας σημασίας, δικαιούνται νὰ παρεμβαίνουν ἢ προσεπικαλοῦνται, ὅπως

1. Περὶ τῶν δικαιουμένων νὰ ἐγείρωσι συλλογικὰς διαφορὰς ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων (ἴδετε ἄρθρον 1 Ν.Δ. 186/69 (κατωτέρω σελ. 269).

2. Κατηργήθη ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 16 § 4 Ν.Δ. 186/1969 (κατωτέρω σελ. 269).

μετάσχουν εἰς τὰς διεξαγομένας διαπραγματεύσεις καὶ αἱ γενικωτέρας σημασίας ὀργανώσεις τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 7 § 2 ὀργανώσεις, συνυπογράφουσι ἀπαραιτήτως διὰ τοῦ ἐξουσιοδοτημένου ἀντιπροσώπου τῶν τὴν καταρτισθσομένην συλλογικὴν σύμβασιν ἐργασίας.

Ἐποχρωτωτὴ διαίτησία.

Ἄρθρον 9.—1. (Ἀντὶ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 3239/55 ἰσχύει ἤδη τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Ν.Δ. 186/69, ὅπερ ἴδετε κατωτέρω σελ. 269).

Ἄρθρον 10.—1. Παρ' ἐκάστῳ Πρωτοδικεῖῳ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ὁποίου ἔχει συσταθῆ Γραφεῖον Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, συνιστᾶται δυνάμει τοῦ παρόντος τετραμελὲς πρωτοβάθμιον δικητικὸν διαίτητικὸν δικαστήριον, συγκροτούμενον διὰ ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας καὶ ἀποτελούμενον^(1, 2):

α') Ἐκ τοῦ Προέδρου Πρωτοδικῶν ἢ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένου Πρωτοδίκου, ὡς Προέδρου.

β') Ἐξ ἐνὸς ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργεῖου Ἐργασίας, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτου ἐτέρου πολιτικοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ.

γ') Ἐξ ἐνὸς ἀντιπροσώπου τῶν μισθωτῶν, ὀριζομένου ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος ἢ ὑπὸ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὀριζομένης ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως, καὶ

δ') Ἐξ ἐνὸς ἀντιπροσώπου τῆς οἰκειᾶς ἐργοδοτικῆς ὀργανώσεως, ὀριζομένου ὡς κατωτέρω:

2. Ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαήμερου τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐκάστου δευτέρου ἔτους ὁ ἐπὶ τῆς Ἐργασίας Ὑπουργὸς προσκαλεῖ τὰς οἰκειᾶς ὀργανώσεις τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν μισθωτῶν, ἵνα ὑποδείξωσι τοὺς ἐκπροσώπους τῶν διὰ τὸ πρωτοβάθμιον δικητικὸν διαίτητικὸν δικαστήριον, ἐπίσης καλεῖ τὸν οἰκεῖον Πρόεδρον Πρωτοδικῶν, ἵνα ἐν ἀδυναμίᾳ συμμετοχῆς του ὑποδείξῃ ἓνα τῶν ὑπ' αὐτὸν Πρωτοδικῶν ὡς Πρόεδρον. Ἡ ὑπόδειξις τῶν ἐν λόγῳ ἐκπροσώπων δέον νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ βραδύτερον ἐντὸς 15ῆμερου ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς προσκλήσεως.

3. Διὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ἐργοδοτικοῦ ἐκπροσώπου καλοῦνται ἅπασαι αἱ ἀντιπροσωπευτικώτεραι, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, τοιαύται ἐργοδοτικαὶ ὀργανώσεις τῶν βιομηχάνων, ἐμπόρων, βιοτεχνῶν καὶ ἐπαγ-

1. Μέλη Δ.Δ.Δ. παρτηθέντα πρὸς ὑποβολὴν ὑποψηφιότητος βουλευτοῦ δύνανται νὰ ἐπαναδιορισθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν πρὸ τῆς παράδου ἔτους (Ν.Σ. 954/63 ΔΕΝ 20. 146).

2. Περὶ τῆς συνθέσεως τῶν δ.δ.δ. ἴδετε καὶ ἄρθρον 8 § 4 Ν.Δ. 4346/64, Α.Ν. 4/67, ὡς ἐτροποποιήθη, ὡς καὶ τὸ Ν.Δ. 184/1969. Ἐπίσης τὰς Υ.Α. 89177/1964 (ΔΕΝ 20. 816) καὶ 76891/1969 (ΔΕΝ 25. 749). Βλ. ἐπίσης Σ.Ε. 2697/71 (ΔΕΝ 27. 865).

γελματιῶν, ὅπως ὑποδείξουν ἐκάστη ἀνὰ ἓνα ἀντιπρόσωπόν των ὡς μέλος τοῦ πρωτοβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου καὶ οἵτινες μετέχουν τοῦτου, ἐναλλασσόμενοι, ἀναλόγως τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ ὑπεῖον ἀφορᾷ ἢ διένεξις.

«Εἰς ἅς περιπτώσεις ἢ διένεξις ἀφορᾷ πλείονα τοῦ ἑνὸς ἐπαγγέλματα ἢ ἐπαγγέλματα μὴ καλυπτόμενα ὑπὸ των ἐργαδοτικῶν ὀργανώσεων τῶν βιομηχάνων, ἐμπόρων, βιοτεχνῶν, ἐπαγγεληματιῶν, αἱ ἐν διένεξι ἐργαδοτικαὶ ὀργανώσεις ὑποδεικνύουν διὰ δηλώσεώς των πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Δικαστηρίου τὸν ἐκ τῶν ἐργαδοτικῶν μελῶν τοῦτου ἐκπρόσωπόν των εἰς τὸ συγκεκριμένον θέμα καὶ ἐν διαφωνίᾳ των ὀρίζει τοῦτον ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου»⁽¹⁾.

Διὰ τὴν ὑπόδειξιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν βιομηχάνων ὡς μελῶν τῶν πρωτοβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων, ἐφ' ὅσον δὲν ὑφίσταται τοπικὴ ἐκπροσωπευτικὴ ὀργάνωσις βιομηχάνων, ἀρμοδιὰ ἐκπροσωπευτικὴ ἐργαδοτικὴ ὀργάνωσις εἶναι ὁ ἐν Ἀθήναις ἐδρεῦσθαι Σύνδεσμος Ἑλλήνων Βιομηχάνων ἢ ἢ ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένη ἑτέρα τοπικὴ ὀργάνωσις.

4. Ἐὰν ἢ διένεξις ἀφορᾷ μισθωτοὺς ἐπιχειρήσεων ἢ ἐκμεταλλεύσεων τοῦ Δημοσίου, ἀνεξαρτήτως τῆς νομικῆς μορφῆς τούτων, ἢ νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, τὸ ὑπὸ στοιχείον δ' μέλος τοῦ πρωτοβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου ὀρίζει ἐκάστοτε καὶ δι' ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν τῇ αἰτήσει τοῦ Προέδρου τοῦ πρωτοβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου ὁ οικεῖος Νομάρχης, πλὴν τῆς περιφερείας τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, εἰς ἣν τοῦτο ὀρίζει ὁ Ὑπουργὸς εἰς τὴν ἀρμοδιότητά τοῦ ὁποῖου ὑπάγεται ἢ ἐποπτεία τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου.

5. Κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω τρόπον καὶ χρόνον ὀρίζονται καὶ οἱ ἀναπληρωταὶ τῶν τακτικῶν μελῶν.

6. Ἡ θητεία τῶν μελῶν τῶν πρωτοβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων ὀρίζεται διετής. Δύναται ὅμως νὰ ζητηθῇ παρὰ των ἀρμοδίων διὰ τὴν ὑπόδειξιν τούτων ὀργάνων ἢ ὀργανώσεων ἢ ἀνάκλησις των καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς διετίας διὰ λόγους ἀναφερομένους εἰς τὴν ἀσκήσιν τοῦ λειτουργήματός των, ἐφ' ὅσον οὗτοι συνιστοῦν βαρεῖαν αὐτῶν ἀμέλειαν ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν ἐκ τοῦ λειτουργήματος καθηκόντων των.

Ἐν περιπτώσει ἀνακλήσεως, ἀποχωρήσεως ἢ ἐξόδου δι' οἰονδήποτε λόγον μέλους τινὸς τοῦ πρωτοβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου, ὀρίζεται ἕτερος ἐπὶ τῇ ὑπολειπομένῃ θητεῖᾳ κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν. Μὲντοι δὲ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ νέου μέλους νομίμως συνέρχεται τὸ δικαστήριον διὰ τῆς προσκλήσεως τοῦ ἀναπληρωτοῦ τοῦ ὁπωσδήποτε ἐξεληθόντος.

7. Ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως ἢ ἀρνήσεως ὑποδείξεως μελῶν τοῦ

1. Ἀρθρ. 10 παράγρ. 3 Ν.Δ. 3755.

δικαστηρίου ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων ἢ ὀργανώσεων ταῦτα ὀρίζονται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας.

8. Χρέη Γραμματέως τοῦ Δικαστηρίου ἐκτελεῖ εἰς τῶν ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ Δικαστηρίου ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ὀριζόμενος, μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του, ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας. Ἐν ἐλλείψει δὲ τούτου εἰς τῶν ὑπαλλήλων τῆς Γραμματείας τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικείου, ὀριζόμενος μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του ὑπὸ τοῦ οἰκείου Προέδρου Πρωτοδικῶν.

Ἄρθρον 11.— 1. Ἐκαστον τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 10 πρωτοβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων συνέρχεται ἐντὸς «πέντε» (1) τὸ πολὺ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραπομπῆς αὐτῶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, προσκλήσει τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, καὶ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων τριῶν ἐκ τῶν μελῶν του, ἐν οἷς ἀπαραιτήτως ὁ Πρόεδρος. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πρωτοβαθμίου Διοικητικοῦ Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου ἐξετάζει τὸ τύποις βάσιμον τῆς προσφυγῆς καὶ τὴν νόμιμον συγκρότησιν τοῦ πρωτοβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου καὶ ἀποφαίνεται ὀριστικῶς, γινομένης περὶ τούτου μνείας εἰς τὰ πρακτικά.

2. Τὸ πρωτοβάθμιον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον, ἐπιλαμβανόμενον τοῦ ἀντικειμένου τῆς διενέξεως, ἐρευνᾷ πάντα τὰ στοιχεῖα αὐτῆς, καλεῖ εἰς ἐξέτασιν τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἐξετάζει μάρτυρας, δυνάμενον νὰ ὀρίξῃ πραγματογνώμονας, ἐνεργεῖ αὐτοψίας καὶ ζητεῖ παρὰ πάσης δημοσίας ἢ δημοτικῆς ἢ κοινοτικῆς ἀρχῆς καὶ παρὰ παντός ἰδρύματος ἢ ὀργανισμοῦ ἢ ἐπιχειρήσεως πληροφορίας καὶ στοιχεῖα χρήσιμα διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου του. Οἱ παρὰ τὰς διατάξεις τῆς παρούσης ἀρνούμενοι ἢ καθυστεροῦντες τὴν χορήγησιν διατιθεμένων παρ' αὐτῶν στοιχείων ἢ πληροφοριῶν, κρινόμενων ὡς χρησίμων ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, τιμωροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 30 τοῦ παρόντος. Αἱ διασχέψεις εἶναι πάντοτε μυστικά.

3. Τὸ πρωτοβάθμιον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον κρίνει ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐκ τῶν ἐνόνητων, μὴ δεσμευόμενον ὑπὸ οὐδενὸς δικονομικοῦ τύπου καὶ ἐκτιμῶν κατ' ἀπόλυτον κρίσιν τὰ πρὸ αὐτοῦ στοιχεῖα.

4. Αἱ ἀποφάσεις του λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν, ἐπικρατουῦσης ἐν ἰσοψηφίᾳ τῆς ψήφου τοῦ Προέδρου, ἐκδίδονται δὲ αὐταὶ ἐντὸς «πενθημέρου» (1) ἀπὸ τῆς πρώτης συνεδριάσεως, δυναμένης τῆς προθεσμίας ταύτης νὰ παρατείνηται διὰ πράξεις τοῦ Προέδρου ἐπὶ διπλάσιον τὸ πολὺ χρόνον καὶ κοινοποιοῦνται ἐπιμελεῖα τοῦ Γραμματέως, εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας.

5. Τὸ πρωτοβάθμιον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον δύναται δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν μελῶν αὐτοῦ ν' ἀποφανθῇ ὅτι ἡ διένεξις μὴ παρυσιάζουσα γενικώτερον ἐνδιαφέρον, δεόν νὰ ἀφεθῇ πρὸς λύσιν εἰς τὰς ἀπ' εὐθείας μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων συνεννοήσεις.

1. Ἄρθρ. 7 § 1 Ν.Δ. 3755.

6. Ἐκαστον τῶν πρωτοβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων εἶναι ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐπίλυσιν πάσης παραπεμπομένης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας συλλογικῆς διαφορᾶς ἐργασίας ἀναφυομένης ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πρωτοδικείου.

7. Εἰς ἃς περιπτώσεις παρὰ τινι Πρωτοδικεῖῳ δὲν συνεκροτήθη πρωτοβάθμιον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον, λόγῳ μὴ λειτουργίας ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ Πρωτοδικείου Γραφείου Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας, αἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πρωτοδικείου ἀναφυόμεναι συλλογικαὶ διαφοραὶ Ἐργασίας παρέμπονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας πρὸς ἐπίλυσιν εἰς τὸ πλησιέστερον ἢ συγκοινωνιακῶς προσιώτερον πρωτοβάθμιον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον.

Ἄρθρον 12.—1. Κατ' ἀποφάσεων πρωτοβαθμίῳ διοικητικῷ διαιτητικῷ δικαστηρίῳ ἐπιτρέπεται ἡ ἀσκήσις ἐφέσεως ὑπὸ τινος τῶν ἐν δυνέξει ὀργανώσεων ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου κατὰ τὸ ἐπόμενον ἄρθρον δευτεροβάθμιῳ διοικητικῷ διαιτητικῷ δικαστηρίῳ ἐντὸς ἀναπρεπτικῆς προθεσμίας «ὀκτώ» (1) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως. Ἡ οὕτως ἀσκουμένη ἐφεσις κατατίθεται παρὰ τῷ Γραμματεῖ τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν πρωτοβαθμίῳ διοικητικῷ διαιτητικῷ δικαστηρίῳ, ὑποχρεουμένου ὅπως διαβιβάσῃ ταύτην αὐθημερὸν εἰς τὸ ἀρμόδιον δευτεροβάθμιον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον, δέον δὲ πρὸς τούτους, ἐπὶ ποινῇ ἀπαράδεκτου, νὰ κοινοποιῆται ὑπὸ τοῦ ἐκκαλούντος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας ἐντὸς τῆς ὡς ἄνω «πενθημέρου» (2) προθεσμίας.

Παρερχομένης ἀπράκτου τῆς προθεσμίας τῆς ἐφέσεως ἡ ἀπόφασις τοῦ πρωτοβαθμίῳ διοικ. διαιτ. δικαστηρίου λογίζεται ὀριστικὴ καὶ κηρύσσεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ παρόντος ἐκτελεστή δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, δημοσιευομένης μετὰ τοῦ «διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως διαιτησίας» (3) εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, καθισταμένη οὕτως ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους.

Ἄρθρον 13.—1. Ἐν Ἀθήναις, Πειραιῇ, Θεσσαλονίκῃ, Λαρίσῃ, Πάτραις καὶ Χανίοις συνιστῶνται δευτεροβάθμια διοικητικὰ διαιτητικὰ δικαστήρια συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας, ἡ κατὰ τόπον ἀρμοδιότης τῶν ὁποίων ὀρίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως (4).

2. Τὰ δευτεροβάθμια διοικητικὰ διαιτητικὰ δικαστήρια ἀπαρτίζονται:

1. Ἄρθρ. 7 § 1 Ν.Δ. 3755.

2. Ἄρθρ. 7 § 1 Ν.Δ. 3755. Ἡ φράσις «ὡς ἄνω», ἀνταποκρινομένη εἰς τὰ πρὸ τῆς τροποποιήσεως ἰσχύοντα, παρέμεινεν ἐξ ἀβλεψίας καὶ ὑπὸ τὴν νεωτέραν ρύθμισιν καὶ κατὰ τὴν Σ.Ε. 1755/63 (ΔΕΝ 19. 801) ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι ὀκταήμερος. Ἡ ἀνωμάλια ἤρθη διὰ τῆς § 4 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 186/69, καθ' ἣν ἡ ὑποχρέωσις τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐφέσεως εἰς τὸ Ὑπ. Ἐργασίας βαρύνει ἐφεξῆς τὸν Γραμματέα τοῦ δ.δ.δ.

3. Ἄρθρ. 10 § 4 Ν.Δ. 3755.

4. Ἰδετε τὴν Γ.Α. 54408/55 εἰς ΔΕΝ 11. 646.

α) Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ Δικαστηρίου Προέδρου Ἐφετών ἢ ἐνὸς Ἐφέτου, διοριζομένου, μετὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης, ὡς Προέδρου»⁽¹⁾.

β) Ἐξ ἐνὸς ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας.

γ) Ἐξ ἐνὸς μέλους, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων ἢ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένης ἐπαγγελματικῆς ἐργοδοτικῆς ὀργανώσεως τῆς ἔδρας τοῦ δευτεροβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου.

δ) Ἐξ ἐνὸς μέλους, μετέχοντος ἀναλόγως τοῦ ἐπαγγέλματος, ὃ ἀφορᾷ ἢ διένεξις, καὶ ὑποδεικνυομένου ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπαγγελματικῶν ἐκπροσωπευτικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐμπόρων, ἐπαγγελματιῶν, βιοτεχνῶν καὶ ἀνωνύμων ἐταιρειῶν.

«Εἰς ἄς περιπτώσεις ἢ διένεξις ἀφορᾷ πλείονα τοῦ ἐνὸς ἐπαγγέλματα ἢ ἐπαγγέλματα μὴ καλυπτόμενα ὑπὸ τῶν ἐργοδοτικῶν ὀργανώσεων τῶν βιομηχάνων, ἐμπόρων, βιοτεχνῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν αἱ ἐν διένεξις ἐργοδοτικαὶ ὀργανώσεις ὑποδεικνύουσιν διὰ δηλώσεώς των πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Δικαστηρίου τὸν ἐκ τῶν ἐργοδοτικῶν μελῶν τούτου ἐκπρόσωπόν των εἰς τὸ συγκεκριμένον θέμα καὶ ἐν διαφωνίᾳ των ὀρίζει τούτον ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου»⁽¹⁾.

ε) Ἐκ δύο μελῶν, ὀριζομένων ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὑποδεικνυομένης ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως τῶν μισθωτῶν⁽²⁾.

3. Πάντων τῶν ἀνωτέρω ὀρίζονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἀναπληρωταί. Ἡ θητεία τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῶν δευτεροβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων εἶναι τριετής. Οἱ ἐργοδοτικοὶ καὶ ἐργατικοὶ ἀντιπρόσωποι δύνανται νὰ ἀνακαλῶνται ὑπὸ τῶν ὀργανώσεων, ὑφ' ὧν ὑπεδείχθησαν, κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 10 § 6 τοῦ παρόντος ὀριζόμενα.

4. Ἡ συγκρότησις τῶν δευτεροβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων γίνεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας καθ' ἕκαστον τρίτον ἔτος καὶ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου αὐτοῦ.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ὑποδειχθοῦν ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ὀργανῶν καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων μέλη τοῦ δικαστηρίου ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ προσκλήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, διορίζει ταῦτα κατὰ τὴν κρίσιν του ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας.

5. Χρὴν Γραμματέως ἐκάστου τῶν δευτεροβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων ἐκτελεῖ εἰς τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ὀριζόμενος μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ ἐν ἐλλείψει τούτου εἰς τῶν ὑπαλλήλων τῆς Γραμματείας τοῦ ἀρμοδίου Ἐφετείου, ὀρι-

1. Ἄρθρ. 10 § 5 Ν.Δ. 3755.

2. Βλ. ὑποσημείωσιν 2 ὑπ' ἄρθρον 10, ἀνωτέρω σελ. 255.

ζόμενος μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του, ὑπὸ τοῦ Προέδρου Ἐφετῶν, διὰ δὲ τὸ δευτεροβάθμιον διοικητικὸν δικαιοτηρικὸν δικαστήριον Πειραιῶς τούτους ὀρίζει ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Γραμματείας τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐφετείου τούτου.

6. Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 10 καὶ 11 ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν δευτεροβάθμιων διοικητικῶν δικαιοτηρικῶν δικαστηρίων.

Ἄρθρον 14.—Ἐντὸς (ἀπέντε) (1) ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἡ ἔφεσις περιήλθεν εἰς τὸ δευτεροβάθμιον διοικητικὸν δικαιοτηρικὸν δικαστήριον, ὁ Πρόεδρος εἰσάγει ταύτην ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅπως ὑποχρεοῦται νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασίν του ἐντὸς τῶν ἐν ἄρθρῳ 11 § 4 ὀριζομένων προθεσμιῶν.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ δευτεροβάθμιου διοικητικοῦ δικαιοτηρικοῦ δικαστηρίου, εὐρισκομένου ἐν ἀπαρτίᾳ «παρόντων τεσσάρων μελῶν αὐτοῦ» (2) ἐν οἷς ἀπαραιτήτως ὁ Πρόεδρος, λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν, ἐπικρατούσης ἐν ἰσοψηφίᾳ τῆς γνώμης τοῦ Προέδρου, καὶ κοινοποιῶνται ἀμέσως, τῇ φροντίδι τοῦ γραμματέως αὐτοῦ, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας καὶ εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους, ὑποχρεομένους μετὰ τὴν κήρυξιν αὐτῶν ὡς ἐκτελεστῶν δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, δημοσιευομένης «μετὰ τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως δικαιοτηρίας» (3) εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Ἄρθρον 15.—1. Τὰ διοικητικὰ δικαιοτηρικά δικαστήρια (πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια), ἐπιλαμβανόμενα πάσης κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἀγομένης ἐνώπιόν των συλλογικῆς διαφορᾶς ἐργασίας, προκυπτούσης ἐκ συλλογικῶν συμβάσεων, εἴτε μετὰ τὴν λήξιν τοῦ συμβατικῶς καθορισθέντος χρόνου ἰσχύος αὐτῶν, εἴτε μετὰ τὴν νόμιμον καταγγελίαν των, δύνανται νὰ τροποποιῶσι καὶ ἐν γένει νὰ ἐπαναρρυθμίζωσιν ὑφισταμένας συλλογικὰς σχέσεις ἐργασίας καὶ ὡς πρὸς τὸ οικονομικὸν εἰσέτι μέρος αὐτῶν καὶ νὰ διατάσσωσι πᾶν ὅ,τι ἤθελε κριθῆ παρ' αὐτῶν πρόσφορον διὰ τὴν ἐναρμόνισιν τῶν συμφερόντων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν.

2. Ἐξαιρετικῶς τὰ διοικητικὰ δικαιοτηρικά δικαστήρια (πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια) δύνανται, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραπομπὴν αὐτοῖς, νὰ ἐπιλαμβάνωνται κατὰ τὰ ἀνωτέρω καὶ συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας, ἔστω καὶ ἐν ἀναφέρονται εἰς συλλογικὰς συμβάσεις ἐργασίας, τῶν ὁποίων δὲν ἔληξεν εἰσέτι ἡ συμβατικῶς καθορισθεῖσα χρονικὴ διάρκεια, ἐὰν διαπιστώσουν ὅτι ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν ἐπῆλθεν οὐσιώδης μεταβολὴ τῶν συνθηκῶν καὶ προϋποθέσεων, ὑφ' ἧς κατηρτίσθησαν. Ἐπίσης ὅποτεδήποτε δύνανται νὰ ἐπιλαμβάνωνται, παραπεμπομένης αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἀνευ τηρήσεως τῆς διὰ τοῦ παρόντος νόμου καθοριζομένης διαδικασίας παραπομπῆς (4) διενέξεως, ἀφορώσης

1. Ἄρθρ. 7 § 1 Ν.Δ. 3755.

2. Ἄρθρ. 10 § 6 Ν.Δ. 3755.

3. Ἄρθρ. 10 § 4 Ν.Δ. 3755.

4. Ἄρθρ. 10 § 7 Ν.Δ. 3755.

είς έρμηνείαν ύφισταμένων ήρων συλλογικής συμβάσεως ή αποφάσεως διαιτησίας ή ύπουργικών αποφάσεων.

3. Τά διοικητικά διαιτητικά δικαστήρια (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) κατά την έρευναν της διαφοράς και την έκδοσιν των αποφάσεών των, προκειμένου ιδίαι περί καθορισμού αποδοχών, δέον να λαμβάνωσιν ύπ' όψιν και να σταθμίζωσι τάς κοινωνικάς και οικονομικάς ανάγκας, άς έξυπηρετούν αι ύπό κρίσιν έπιχειρήσεις και έκμεταλλεύσεις, την οικονομικήν και τεχνικήν αυτών άνοχήν, τό επίπεδον των χορηγουμένων άμοιβών και ήμερομισθίων έν σχέσει προς τό κόστος ζωής, τούς ήρους, τάς συνθήκας και τό είδος της παρεχομένης εργασίας και τό γενικώτερον συμφέρον της έθνικής οικονομίας⁽¹⁾.

4. Διά των αποφάσεων των διοικητικών διαιτητικών δικαστηρίων τοϋ παρόντος δέν έπηρεάζονται οι μη άποτελέσαντες άντικείμενον διενέξεως ήροι των ύφισταμένων συμβάσεων εργασίας, έφ' όν ουδέ δύναται να γίνη συζήτηση διαρκούσης της διαδικασίας της διαιτησίας, έκτός έν συναινέσουν τά έν διενέξει μέρος.

Είς όλους έξαιρετικάς περιπτώσεις τά διοικητικά διαιτητικά δικαστήρια (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) δικαιούνται να προσδώσωσιν εις τάς αποφάσεις αυτών ισχύν ανατρέχουσαν τό πολυ μέγρι και της ήμέρας, καθ' ήν έξεδόθη ή πράξις τοϋ Ύπουργού Έργασίας δι' ής παρεπέμφθη ή συλλογική διαφορά εργασίας προς έπίλυσιν εις τά διαιτητικά ταύτα όργανα.

«6. Έν περιπτώσει ένδόσεως διαιτητικής αποφάσεως μετά την πάροδον των έν τώ παρόντι όριζομένων προθεσμιών διαδικασίας ένώπιον των όργάνων ύποχρεωτικής διαιτησίας ή ήμερομηνία ένάρξεως της ισχύος ταύτης δέν δύναται να μετατεθ ή εις χρόνον μεταγενέστερον της έπομένης από της παρόδου των προθεσμιών τούτων ήμέρας⁽²⁾.

Αί διατάξεις της παρούσης παραγράφου έχουσιν εφαρμογήν και επί των κατά την δημοσίευσιν τοϋ παρόντος έκκρεμουσών ένώπιον των άρμοδιών διοικητικών διαιτητικών δικαστηρίων συλλογικών διαφορών εργασίας, έφ' όσον ή έπίλυσις των καθυστερεί επί χρόνον μείζονα των προθεσμιών τοϋ παρόντος και δέν ήθελον περαιωθ ή έντός μηνός από της ισχύος αυτού. Έν τή περιπτώσει ταύτη ή ήμερομηνία ένάρξεως της ισχύος τούτων δέν δύναται να μετατεθ ή εις χρόνον μεταγενέστερον της έπομένης από της παρόδου τοϋ μηνός ήμέρας⁽³⁾.

Άρθρον 16.—Τά τοϋ τρόπου παραστάσεως εργατών και εργοδοτών ένώπιον των δικαστηρίων διαιτησίας, τά της λειτουργίας, διεξαγωγής των συνεδριάσεων, άρμοδιότητος εκάστου τούτων, ώς και πάσα αναγκαία

1. Ίδετε και Α.Π. 772/64 ΔΕΝ 21. 637.

2. Η § 1 τοϋ άρθρου 8 Ν.Δ. 186/69 ώρισεν: «Αι προθεσμίες των άρθρων 6 και 7 τοϋ παρόντος συνυπολογίζονται κατά την εφαρμογήν τοϋ άρθρου 18 § 2 τοϋ Ν. 3239/55 και 7 τοϋ Ν. Δ. 3755/57.

3. Άρθρ. 7 § 2 Ν.Δ. 3755.

λεπτομέρεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος, ὀρίζονται διὰ β. διαταγμάτων, ἐκδιδόμενων τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας(1).

Ἄρθρον 17.—1. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐργασίας δύναται, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, ἐπὶ περιπτώσεων ἐξαιρετικοῦ χαρακτήρος, δυναμένων νὰ διαταράξωσι τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ νὰ προκαλέσωσι κλονισμόν εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν, νὰ παραπέμψῃ τὴν προκληθεῖσαν μεταξύ ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν διαφορὰν ἀπ' εὐθείας ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων, μὴ τηρουμένης τῆς διὰ τοῦ παρόντος καθοριζομένης διαδικασίας παραπομπῆς.

2. Συλλογικὴ διαφορὰ ἐργασίας, ἀφορῶσα τοὺς μισθωτοὺς ὀρισμένου κλάδου ἢ ἐπαγγέλματος πλειόνων πρωτοδικειακῶν περιφερειῶν ἢ καὶ ὁλοκλήρου τῆς Χώρας, δύναται νὰ παραπεμφθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐργασίας πρὸς ἐπίλυσιν ἐνώπιον τοῦ πρωτοβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἢ ἄλλης πόλεως, ἢ δὲ ἀπόφασις αὐτοῦ ἢ τοῦ δευτεροβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τὴν ὀριζομένην ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ περιφέρειαν.

Ἄρθρον 18.—1. Μέλη πρωτοβαθμίων ἢ δευτεροβαθμίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων, ὑποδεικνυόμενα ὑπὸ τῶν ὀργανώσεων, μὴ προσερχόμενα ἀδικαιολογήτως κατὰ τὰς συνεδριάσεις τούτων, καὶ μέλη δικησεως ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, μὴ προβαίνοντα εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος προβλεπομένων ἀντιπροσώπων των, ὡς μελῶν τῶν διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων, διώκονται κατ' ἐγκλήσιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας καὶ τιμωροῦνται διὰ χρηματικῆς ποινῆς.

2. Ἀπὸ τῆς ἐγγράφου ἀνακοινώσεως εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους τοῦ καταρτισμοῦ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, δι' ἧς διαπιστοῦται ἡ ἀποτυχία τῆς συνάψεως συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ τῆς κοινοποιήσεως τῆς πράξεως τῆς ἀπ' εὐθείας παραπομπῆς τῆς διαφορᾶς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐργασίας πρὸς ἐπίλυσιν ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸν παρόντα νόμον ἀρμοδίων διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων ἀπαγορεύεται ἐπὶ χρονικὸν διάστημα 45 ἡμερῶν καὶ ἐν περιπτώσει ἐρέσεως ἐπὶ χρονικὸν διάστημα 60 ἡμερῶν πᾶσα προσπάθεια τῶν ἐνδιαφερομένων πρὸς ἐκβιασμόν εὐνοικῆς ὑπὲρ αὐτῶν λύσεως ἐπὶ τῆς ἐκδηλωθείσης διενέξεως διὰ διακοπῆς τῆς ἐργασίας ἢ καταφανοῦς μειώσεως τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας κλπ.

3. Ἡ κατὰ παράβασιν τῶν ἀπαγορεύσεων τούτων διακοπὴ τῆς ἐργασίας, ὡς καὶ πᾶσα μεταβολὴ τῶν ὄρων αὐτῆς κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, θεωρεῖται ὡς ἀδικαιολόγητος καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐργασίας, συνεπιφέρουσα διὰ μὲν τοὺς ἐνεχομένους ἐκ τῶν ἐργοδοτῶν ὑποχρέωσιν καταβολῆς ἀποζημιώσεως διπλασίας διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ πενταπλασίας διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς καθοριζομένης ὑπὸ τοῦ Ν. 2112 καὶ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς

1. Τὰ εἰς ἐκτέλεσιν τούτων ἐκδοθέντα Δ/τα βλ. κατωτέρω σελ. 268.

16/18 Ἰουλίου 1920, ὡς ἐκάστοτε αἱ διατάξεις αὐταὶ ἰσχύουσι, διὰ δὲ τοὺς ἐνεχομένους ἐκ τῶν μισθωτῶν λύσιν τῆς μετὰ τοῦ ἐργοδότη τοῦτων σχέσεως ἐργασίας ὑπαιτιότητι αὐτῶν τῶν ἰδίων.

Πρωταίτιοι ἢ ὑποκινηταὶ διακοπῆς τῆς ἐργασίας τιμωροῦνται διὰ φυλάκισις μέχρι τριῶν μηνῶν καὶ διὰ χρηματικῆς ποινῆς.

Διὰ τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἐδάφιον ποινῶν τιμωροῦνται καὶ οἱ πρωταίτιοι ἢ ὑποκινηταὶ ἐπεκτάσεως τῆς διακοπῆς τῆς ἐργασίας καὶ εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις.

Αἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ποινὰ διπλασιάζονται, ἂν ἡ καθ' ὑποκίνησιν διακοπὴ τῆς ἐργασίας ὠδήγησεν εἰς διατάραξιν τῆς τάξεως, ἀνεξαρτήτως τῶν κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου προβλεπομένων ποινῶν διὰ τυχόν λαβόντα χώραν ἕτερα ἀδικήματα.

4. Ἡ ποινικὴ ἀγωγή κατὰ τῶν παραβατῶν τῶν § § 2 καὶ ἐπ. τοῦ παρόντος ἄρθρου ἀσκειῖται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Εἰσαγγελέως αὐτεπαγγέλτως ἢ ἐπὶ τῇ ἐγγράφῳ καταγγελίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας καὶ τῶν περιφερειακῶν αὐτοῦ Ὑπηρεσιῶν, εἰσάγεται δὲ πρὸς ἐκδίκασιν δι' ἀπ' εὐθείας κλήσεως.

Ἄρθρον 19.—1. Ἡ διαδικασία τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας μεταιοῦται, ἂν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἐπετεύχθη ἢ σὺναψις συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας.

α2. Αἱ διαιτητικαὶ ἀποφάσεις, ἐφ' ὅσον ἐκηρύχθησαν ἐκτελεσταὶ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἢ ἐτροποποιήθησαν κατὰ τὰ ἐν τῇ § 2 τοῦ ἐπομένου ἄρθρου ὀριζόμενα ἢ κατετέθησαν εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἐπέχουν θέσιν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας καὶ διέπονται περαιτέρω ὑπὸ τῶν περὶ ταύτης διατάξεων τοῦ παρόντος ὡς πρὸς τὴν καταγγελίαν, τὴν κήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποχρεωτικῶν, τὴν παράτασιν τῆς ἰσχύος των καὶ τὴν διάκρισιν εἰς ἐθνικὰς γενικὰς, ἐθνικὰς ὁμοιοεπαγγελματικὰς, τοπικὰς γενικὰς, τοπικὰς ὁμοιοεπαγγελματικὰς καὶ εἰδικὰς»⁽¹⁾.

Γενικῆς ἐφαρμογῆς διατάξεις.

Ἄρθρον 20.—1. Πᾶσα πρᾶξις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ἀφορῶσα τὴν δημοσίευσιν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ τὴν κύρωσιν καὶ δημοσίευσιν ἀποφάσεως διαιτησίας εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δὲν δύναται νὰ ἐκδοθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως «πενθημέρου»⁽²⁾ ἀπὸ τῆς παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐργασίας καταθέσεως τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἢ κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως διαιτησίας, οὐδὲ νὰ καθυστερήσῃ πλέον τῶν «20»⁽²⁾ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τριαύτης καταθέσεως ἢ κοινοποιήσεως.

2. Ἐν ἡ περιπτώσει συλλογικῆς σύμβασις ἐργασίας ἢ ἀπόφασις διαιτησίας ἀντιτίθεται εἰς τὴν γενικὴν ἢ εἰδικὴν οἰκονομικὴν ἢ κοινωνικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως, οἱ Ὑπουργοὶ Συντονισμοῦ καὶ Ἐργασίας⁽³⁾ δι' ἡτι-

1. Ἄρθρ. 10 § 8 Ν.Δ. 3755.

2. Ἄρθρ. 7 § 1 Ν.Δ. 3755.

3. Νῦν Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

λογημένης κοινῆς ἀποφάσεως τῶν, ἐκδιδομένης μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 28 Συμβουλίου καὶ ἐντὸς «15» (1) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον αὐθημέρου (1) προθεσμίας καὶ δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, δύνανται νὰ τροποποιῶν ἢ νὰ μὴ ἐγκρίνουν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τὴν συλλογικὴν ταύτην σύμβασιν ἐργασίας ἢ ἀπόφασιν διαιτησίας.

Ἡ κατὰ τὸ προηγουμένον ἐδάφιον τῆς παρούσης παραγράφου τροποποίησις ἢ μὴ ἐγκρίσις ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ ἀποφάσεως διαιτησίας ἀποκλείεται καὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν παρεχομένων αὐξήσεων εἰς ἃς περιπτώσεις θεσπίζονται δι' αὐτῶν αὐξήσεις ἐπὶ τῶν διὰ συλλογικῆς συμβάσεως ἢ ἀποφάσεως διαιτησίας ἢ ἐτέρου διοικητικοῦ μέτρου νομίμως καθωρισμένων κατωτάτων ὁρίων ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν, αἵτινες κατὰ περίπτωσιν ἢ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν δὲν ὑπερβαίνουν εἰς ποσοστὸν τὸ 30 % ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπ' οὗ αἱ θεσπιζόμεναι αὐξήσεις μισθολογίου καὶ παρῆλθε συνάμα ἔτος τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς καθ' ὅμοιον τρόπον χρηρηθείσης τελευταίας αὐξήσεως» (2).

3. (Ἐντὶ τῆς § 3 ἰσχύει ἤδη ἡ παράγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 186/69, ἣν βλέπετε κατωτέρω, σελ. 269).

Ἄρθρον 21.—1. Οἱ γενικοὶ ὄροι καὶ συνθήκαι ἐργασίας δύνανται νὰ ρυθμίζωνται διὰ γενικῆς ἐθνικῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ ὁμοίας ἐφαρμογῆς ἀποφάσεως διαιτησίας. Ἐπίσης δι' ὁμοίας συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ διαιτητικῆς ἀποφάσεως δύνανται νὰ ὀρίζωνται κατώτατα ὄρια ἀποδοχῶν, καθὼς καὶ τὰ πάσης φύσεως ἐπιδόματα ἢ προσαυξήσεις ἐπ' αὐτῶν (3).

2. Ἀντικείμενον τῶν λοιπῶν συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας καὶ τῶν ὁμοίας ἐφαρμογῆς διαιτητικῶν ἀποφάσεων εἶναι ὁ καθορισμὸς κατὰ εἰδικὰς κατηγορίας μισθωτῶν τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας καὶ τῶν εἰδικῶν ὄρων καὶ συνθηκῶν αὐτῆς, ἀπαγορευομένου ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ καθορισμοῦ ὄρων καὶ συνθηκῶν ἐργασίας περιλαμβανομένων εἰς γενικὰς ἐθνικὰς συλλογικὰς συμβάσεις ἐργασίας ἢ ὁμοίας ἐφαρμογῆς ἀποφάσεις διαιτησίας, αἱ ὅροι τῶν ὁποίων κατισχύουν τῶν τυχόν ἀντιθέτων ὄρων τῶν λοιπῶν συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας καὶ ἀποφάσεων διαιτησίας.

3. Δὲν δύνανται διὰ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ ἀποφάσεως διαιτησίας νὰ συσταθῇ Εἰδικὸς Λογαριασμὸς ἢ Ἐπικουρικὸς Ἀσφαλιστικὸς Ὁργανισμὸς ἢ Ταμεῖον Προνοίας ἢ νὰ καθορισθοῦν ἢ τροποποιηθοῦν πόροι ἢ εἰσφοραὶ ὑπὲρ πάσης φύσεως Ἀσφαλιστικῶν Ὁργανισμῶν ἢ Λογαριασμῶν.

4. Συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας ἢ ἀποφάσεις διαιτησίας, ἀφορῶσαι ἐν γένει τοὺς ὄρους καὶ συνθήκας ἐργασίας, καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύσεων κοινῆς ὠφελείας, δὲν εἶναι ἰσχυραὶ

1. Ἄρθρ. 7 § 1 Ν.Δ. 3755.

2. Ἄρθρ. 8 Ν.Δ. 3755.

3. Βλ. ἤδη τὸ ἄρθρ. 16 Ν.Δ. 186/69 κατωτέρω σελ. 269.

καὶ δὲν τίθενται εἰς ἐφαρμογὴν, ἐὰν κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις ἢ τὴν διαδικασίαν ἐνώπιον τῶν ὀργάνων διαιτησίας δὲν ἤθελε προσεπικληθῆ ἢ παραστῆ, διὰ τὴν ἀναπτύξιν τὰς ἀπόψεις του, ἐκπρόσωπος τοῦ ἐποπτεύοντος τὴν ἐπιχείρησιν ἢ ἐκμετάλλουσιν κοινῆς ὠφελείας Ὑπουργείου.

«Αἱ διατάξεις τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου τῆς παρούσης παραγράφου ἐφαρμόζονται μόνον προκειμένου περὶ εἰδικῶν συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας ἢ ὁμοίας ἐκτάσεως ἀποφάσεων διαιτησίας»⁽¹⁾.

«5. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν δευτεροβαθμίων Διοικητικῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων καλεῖται ὑποχρεωτικῶς καὶ ἀναπτύσσει, ἐφ' ὅσον προσέλθῃ, τὰς ἀπόψεις του, καταχωριζόμενος εἰς τὰ πρακτικά, ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ὀριζόμενος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ διὰ λειτουργοῦντα ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ τοιαῦτα, ὑπὸ τοῦ οἰκείου δὲ Νομάρχου διὰ τὰ ἐν ταῖς λοιπαῖς περιφερείαις τῆς Χώρας δι' ἀποφάσεών του, γνωστοποιουμένων ἐγκαίρως εἰς τοὺς Πρόεδρους τῶν Δικαστηρίων»⁽²⁾.

Ἄρθρον 22⁽³⁾.

Ἄρθρον 23.— 1. Ἐν ἀμφισβητήσει τῆς ἐκπροσωπευτικῆς ἰκανότητος ὀργανώσεώς τινος διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων ἐνδιαφερομένης ἐν τῇ συλλογικῇ διαφορᾷ ἐπαγγελματικῆς τινος κατηγορίας ἀποφαίνεται ὀριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως ἐπὶ τῆς ἀμφισβητήσεως ταύτης ὁ Πρόεδρος τοῦ ἀρμοδίου πρωτοβαθμίου ἢ δευτεροβαθμίου διοικητικοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑφίσταται ἢ κρίνεται ἡ συλλογικῇ διαφορᾷ.

2. (Κατηγγήθη ἡ § 2 διὰ τοῦ Ν.Δ. 435/1968, κατωτέρω σελ. 269).

Ἄρθρον 24.— 1⁽⁴⁾.

2. Ἀποφάσεις διαιτησίας, κανονισμοὶ προσωπικοῦ καὶ πράξεις τῆς διοικήσεως ἐν γένει, δι' ὧν καθωρίσθησαν μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος τὰ τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας ἢ ἐχορηγήθησαν αὐξήσεις ἢ εἰδικὰ ἐπιδόματα, δύνανται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νὰ τροποποιουνται ἢ καταργουνται κατὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι νόμῳ διαγραφομένην διαδικασίαν, ἔστω καὶ ἂν αὐταὶ ἐκυρώθησαν διὰ νόμου.

Ἄρθρον 25.— 1. Αἱ διατάξεις τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Ν. 2053/1952, θεωρούμεναι ὡς μηδέποτε καταργηθεῖσαι, ἀντικαθίστανται, ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου, διὰ τῶν ἐν τῇ ἐπομένῃ § 2 διατάξεων.

2. Ἡ ἀπόληψις μισθοῦ ἢ ἡμερομισθίου ἀνωτέρου τοῦ διὰ τῶν συλλογικῶν Συμβάσεων, ἀποφάσεων Διαιτησίας ἢ Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, καθορισθέντος ἢ συμφωνία περὶ τοιαύτης ἀπόληψεως δὲν ἀπαγορεύεται.

3. Προκειμένου περὶ ἀποδοχῶν εἰς εἶδος προβλεπόμενον ὑπὸ συλλογι-

1. Ἄρθρ. 10 § 10 Ν.Δ. 3755.

2. Ἄρθρ. 10 § 11 Ν.Δ. 3755.

3. Κατηγγήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 16 § 5 τοῦ Ν.Δ. 186/69 (κατωτέρω σελ. 269).

4. Ἄνευ ἀντικειμένου ἤδη, ἐφ' ᾧ καὶ παραλείπεται.

κῆς ἢ ἀτομικῆς συμβάσεως ἢ διαιτητικῆς ἢ ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, δύναται ὁ ἐργοδότης νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν μισθωτὴν τὸ εἰς χρῆμα ἀντίτιμον αὐτοῦ, ἐξαιρουμένων τῶν περιπτώσεων κατ' ἄς αἰ εἰς εἶδος παροχαὶ ἐπιβάλλονται ἐκ λόγων ὑγιεινῆς ἢ ἀσφαλείας τῶν μισθωτῶν.

Ἄρθρον 26.— 1. Τὰ ἔξοδα λειτουργίας ἐν γένει τῶν ὀργάνων διαιτησίας (πρωτοβαθμίων καὶ δευτεροβαθμίων), ὡς καὶ τὰ ἔξοδα κινήσεως κατὰ συνεδριάσιν τοῦ Προέδρου, τῶν μελῶν καὶ τοῦ Γραμματέως τῶν ὀργάνων τούτων, προσδιοριζόμενα καὶ ἐγκρινόμενα διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐργασίας, βαρύνουσι τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. (1)

Ἄρθρον 27.— Πᾶσα διαφορὰ, πηγάζουσα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τῶν προηγουμένων ἄρθρων, τῶν συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας, καὶ τῶν ἀποφάσεων διαιτησίας, ἐκδικάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Γ' 90Δ' «περὶ ἐκδικάσεως ἐργατικῶν διαφορῶν», ὡς ἐτροποποιήθη, ἀναλόγως ἐφαρμοζομένας.

Ἄρθρα 28-39.

[Παραλείπονται ὡς ἀφορῶντα εἰς τὰ τοῦ Ἐθν. Γνωμ. Συμβ. Κοιν. Πολιτικῆς καὶ εἰς Φορτ/κά θέματα].

Ἄρθρον 40.— 1(2).

2. Ἐπὶ ἓνα μῆνα ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας του καὶ ἐρ' ὅσον δὲν συνεκροτήθη ἐκ νέου ἕκαστον διοικητικὸν διαιτητικὸν δικαστήριον δύναται νὰ συνεδριάξῃ καὶ ἀποφασίσῃ ὑπὸ τὴν συγκρότησιν, ἣν εἶχε κατὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας του.

Ἄρθρον 41.— 1. Μέχρι τῆς κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ παρόντος νόμου τροποποιήσεως ἢ καταργήσεως τῶν ἤδη ἰσχυουσῶν καὶ ἐφαρμοζομένων συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας, ὑπουργικῶν καὶ διαιτητικῶν ἀποφάσεων ἢ πράξεων τῆς διοικήσεως ἐν γένει, καθόσον ἀφορᾷ τοὺς ὅρους, τὰς συνθήκας, καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας, ἐξακολουθοῦν ἰσχύουσαι αἱ πράξεις αὗται.

2. Αἱ μέχρι τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου ὑπογραφεῖσαι συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας ἢ ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις Ἐπιτροπῶν Διαιτησίας καὶ μὴ κηρυχθεῖσαι ἐκτελεσταὶ δύνανται νὰ ἐπικυρωθῶσι κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου προβλεπομένην διαδικασίαν.

Ἄρθρον 42.— 1. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου καταργοῦνται αἱ διατάξεις τῶν:

α) Α.Ν. 16/21 Νοεμβρίου 1935 «περὶ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας».

β) Α.Ν. 16/20 Νοεμβρίου 1935 «περὶ συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας».

γ) Β.Δ. 18 Ἰουνίου / 1 Αὐγούστου 1936 «περὶ Ἐπιτροπῶν Διαιτη-

1. Ἴδετε σχετικῶς τὰς Γ.Α. 65220/56 (ΔΕΝ 12. 460) καὶ 4733/58 (ΔΕΝ 14. 147).

2. Παραλείπεται ὡς ἄνευ ἀντικειμένου ἤδη.

σίας καὶ ἐκτελέσεως τοῦ Α.Ν. 16/21 Νοεμβρίου 1935 περὶ συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας».

δ) Α.Ν. 1367/25 Αὐγούστου / 9 Σεπτεμβρίου 1938 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς περὶ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας Νομοθεσίας».

ε) Νόμου 2053/1952 «περὶ ρυθμίσεως συλλογικῶν σχέσεων καὶ διαφορῶν ἐργασίας», πλὴν τοῦ ἄρθρου 13.

στ) Ἄρθρου 12 Ν.Δ. 2510/1953 «περὶ ρυθμίσεως ζητημάτων τινῶν προσωπικοῦ Τραπεζικῶν Ἰδρυμάτων καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων».

ζ) Ν.Δ. 3086/1954 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων περὶ ρυθμίσεως συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας καὶ περὶ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας».

Ὡς ἐπίσης καταργοῦνται καὶ οἱ τροποποιήσαντες καὶ συμπληρώσαντες αὐτοὺς μεταγενέστεροι νόμοι, γενικοὶ ἢ εἰδικοί, ὡς καὶ πᾶσα ἐτέρα διάταξις γενικὴ ἢ εἰδικὴ ὀρίζουσα ἄλλως τὰ τοῦ τρόπου ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐν τῷ παρόντι νόμῳ ἀναφερομένων, καθὼς καὶ πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη ὀπωσδήποτε διὰ τοῦ περιεχομένου της εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

2. Δὲν καταργοῦνται, διατηροῦμεναι ἐν ἰσχύϊ, αἱ διατάξεις τῶν:

α) Ἄρθρ. 16 Α.Ν. 547/1937 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν ἐργατικῶν νόμων»⁽¹⁾.

β) Α.Ν. 690/1945 «περὶ συμπληρώσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ Α.Ν. 28/1944 περὶ ἐξουσιοδοτήσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐργασίας καὶ Οἰκονομικῶν, ὅπως προβαίνουν εἰς τὸν καθορισμὸν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων».

γ) Ν. 1901/1951 «περὶ κυρώσεως τοῦ Α.Ν. 1777/1961 περὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 28/1944 καὶ τοῦ ἄρθρου μόνου τοῦ Α.Ν. 866/1946».

3. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῆς ρυθμίσεως τῶν ἔρων, συνθηκῶν καὶ ἀμοιβῆς ἐργασίας τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας.

«Ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ἀμέσως εἰς τὴν καλλιέργειαν γεωργικῶν προϊόντων ἢ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἀπασχολουμένων μισθωτῶν, πλὴν τῶν ὑπηρετούντων εἰς γεωργικὰς, κτηνοτροφικὰς ἐργασίας, ἀσκουμένας παρ' Ἐμπορικῶν Ἐταιρειῶν ἢ τοῦ Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Δ., ἢ ἐφ' ὅσον αἱ σχέσεις τούτων διέπονται ἤδη ὑπὸ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας, διαιτητικῶν ἀποφάσεων, ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, ἢ ἄλλων σχετικῶν πράξεων, ἢ ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ Ι.Κ.Α., ἀνεξαρτήτως τῆς μορφῆς, ὑφ' ἣν ἀσκεῖται ἡ ἐκμετάλλευσις»⁽²⁾.

Ἐπ' ὅψιν καὶ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν. 4504/66 (ΦΕΚ Α' 57/14.3.66, ΔΕΝ 22. 274), ὅπερ περιέλαβε τὰς ἀκόλουθους διατάξεις: Ἄρθρον 3 παρ. 1 ἐδ. β':

1. Ἀναφέρεται εἰς ποινικὰς κυρώσεις κατὰ τῶν παραβατῶν τῶν σ.σ.ε. Ἴδετε κατωτέρω παρ. 4.

2. Ἄρθρον 10 παράγρ. 12 Ν.Δ. 3755.

«Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ Ν. 3239/1955 ἀπερὶ τρόπου ρυθμίσεως τῶν Συλλογικῶν Διαφορῶν Ἐργασίας κλπ.», ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἀπασχολουμένων μισθωτῶν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν μόνον αἱ ἐθνικαὶ γενικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας ἢ αἱ ὁμοίας ἐκτάσεως διαιτητικαὶ ἀποφάσεις καὶ αἱ εἰδικαὶ τοιαῦται, ἀφορῶσαι ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀμοιβὴν καὶ λοιποὺς ὄρους ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

» 2. Αἱ πάσης φύσεως ἀποδοχαὶ τοῦ προσκλήρου ὑπαλλήλικου καὶ ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ τῆς παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Γεωργίας Ὑπηρεσίας Ἐγγείων Βελτιώσεων (ΓΕΒ) καθορίζονται ἐφ' ἐξῆς δι' εἰδικῶν συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας συναπτομένων κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Ν. 3239/55, ἢ ὁμοίας ἐκτάσεως ἀποφάσεων διαιτησίας.

» Ἡ § 5 τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ Ν.Δ. 3881/58 ἀπερὶ ἔργων ἐγγείων βελτιώσεων» καταργεῖται. Αἱ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐφαρμοζόμεναι ἐπὶ τῶν αὐτῶν μισθωτῶν διατάξεις, περὶ ἀποδοχῶν, ἐξακολουθοῦν ἰσχύουσαι μέχρι τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω τροποποιήσεως ἢ καταργήσεώς τινος».

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτέρω νόμου ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 17.8.1955 (ΦΕΚ. Α' 227/24.8.1955, ΔΕΝ 11. 606) ἀπερὶ τοῦ τρόπου παραστάσεως τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν ἐνώπιον τῶν κατὰ Ν. 3239/1955 Διοικητικῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων Συλλογικῶν Διαφορῶν Ἐργασίας, λειτουργίας, διεξαγωγῆς τῶν συνεδριάσεων τούτων κλπ.» ὅπερ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Β.Δ. 717/1960 (ΦΕΚ. Α' 174/26.10.1960, ΔΕΝ 16. 785).

Ἐπ' ὄψιν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 54408/1955 ἀποφ. Ὑπ. Ἐργασίας (ΦΕΚ. Β' 167/13.9.1955, ΔΕΝ 11. 646), ἐκδοθεῖσα βάσει τοῦ ἄρθ. 13 § 1 Ν. 3239/1955 περὶ καθορισμοῦ τῆς κατὰ τόπον ἀρμοδιότητος ἐκάστου τῶν Δευτεροβαθμίων Διοικητικῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων Συλλογικῶν Διαφορῶν Ἐργασίας, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν:

«Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δευτεροβαθμίου Διοικητικοῦ Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου (Δ.Δ.Δ.Δ.) Ἀθηνῶν ὑπάγεται ἡ ἐκδίκασις ἐφέσεων κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Πρωτοβαθμίων Διοικητικῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων: 1) Ἀθηνῶν, 2) Χαλκίδος, 3) Λεβαδείας, 4) Λαμίας, 5) Ναυπλίου, 6) Κορίνθου καὶ 7) Τριπόλεως.

2) Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Πειραιῶς, ὑπάγεται ἡ ἐκδίκασις Ἐφέσεων κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Π.Δ.Δ.Δ.: 1) Πειραιῶς, 2) Σύρου, 3) Χίου, 4) Μυτιλήνης, 5) Σάμου καὶ 6) Ρόδου.

3) Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Θεσσαλονίκης ὑπάγεται ἡ ἐκδίκασις ἐφέσεων κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Π.Δ.Δ.Δ.: 1) Θεσσαλονίκης, 2) Βερροίας, 3) Φλωρίνης, 4) Κοζάνης, 5) Σερρών, 6) Δράμας, 7) Ξάνθης, 8) Καβάλας, 9) Κομοτηνῆς, καὶ 10) Ἀλεξανδρουπόλεως.

4) Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Λαρίσης ὑπάγεται ἡ ἐκδίκασις ἐφέσεων κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Π.Δ.Δ.Δ.: 1) Λαρίσης, 2) Βόλου καὶ 3) Τρικάλων.

5) Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Πατρῶν ὑπάγεται ἡ ἐκδίκασις ἐφέσεων κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Π.Δ.Δ.Δ.: 1) Πατρῶν, 2) Πύργου, 3) Καλαμῶν, 4) Κερκύρας, 5) Ἀγρινίου, 6) Ἄρτης καὶ 7) Ἰωαννίνων.

6) Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Χανίων ὑπάγεται ἡ ἐκδίκασις ἐφέσεων κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Π.Δ.Δ.Δ. Χανίων καὶ Ἡρακλείου.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον καταρτίσεως τῶν σ.σ.ε. ἴδτετε καὶ τὴν Γ.Α. 54920/58 (ΔΕΝ 14. 933).

ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΝΟΜΟΙ

β) Α.Ν. 435/68 «περὶ τοῦ καθορισμοῦ ἐλαχίστων ὀρίων μισθῶν καὶ λοιπῶν ὄρων ἐργασίας κατηγοριῶν τιῶν μισθωτῶν».

(ΦΕΚ 124 τεῦχος Α' τῆς 4.6.68 (ΔΕΝ 24. 499).

«Ἄρθρον μόνον.

1. Διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Συντονισμοῦ καὶ Ἐργασίας⁽¹⁾, ἐκδιδόμενης μετὰ γνώμην τοῦ Ἐθνικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ δημοσιευμένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, δύναται νὰ καθορίζωνται ἐλάχιστα ὄρια μισθῶν ὡς καὶ λοιποὶ ὄροι ἐργασίας διὰ κατηγορίας μισθωτῶν, διὰ τὰς ὑποίας ἐλλεῖψει ἀντιστοίχου ὀργανώσεως ἐργοδοτῶν εἶναι ἀνέφικτος ἡ σύναψις συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, καταλαμβανούσης τὰς σχέσεις ἐργασίας τῶν τριῶν πέμπτων τῶν μισθωτῶν τῆς κατηγορίας ταύτης, καὶ ἐφ' ὅσον αἱ σχέσεις ἐργασίας τῶν μισθωτῶν τούτων δὲν καταλαμβάνονται ὑπὸ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἰσχύουσιν ὡς γενικῶς ὑποχρεωτικῆς κατὰ τὰς παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν. 3239/1955.

2. Τὰ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον καθοριζόμενα ἐλάχιστα ὄρια μισθῶν καὶ λοιποὶ ὄροι ἐργασίας δύναται νὰ ἀντικαθίστανται διὰ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας οἰασδήποτε ἐκτάσεως ἢ κηρύξεως τοιαύτης γενικῶς ὑποχρεωτικῆς.

3. Ὡς πρὸς τὴν ἰσχύν, ἐνέργειαν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς καθοριζούσης ἐλάχιστα ὄρια μισθῶν καὶ λοιπῶν ὄρων ἐργασίας ἀποφάσεως, ἰσχύουσιν ἀναλόγως αἱ περὶ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας διατάξεις τοῦ Νόμου.

4. Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη ἢ ἀναγομένη εἰς θέματα ρυθμιζόμενα ὑπὸ τοῦ παρόντος καταργεῖται.

5. Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος Νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως».

γ') Ν.Α. 186/1969 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ν. 3239/1955 ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ Ν.Α/τος 3755/1957».

(Φ.Ε.Κ. 86 τεῦχος Α' τῆς 10.5.69, ΔΕΝ 25. 412).

«Ἄρθρον 1.— 1. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, διακαιούμεναι νὰ ἐγείρωσι συλλογικὴν διαφορὰν καὶ νὰ συνάπτωσι συλλογικὰς συμβάσεις ἐργασίας Ἐπαγγελματικαὶ Ὄργανώσεις, εἶναι αἱ ἔχουσαι ἀντιπροσωπευτικὸν χαρακτήρα.

1. Νῦν Ὑπουργοῦ Ἐθν. Οἰκονομίας.

2. Έπαγγελματικά Όργανώσεις του αὐτοῦ κλάδου δύνανται νὰ ἀναγνωρίζονται ὡς ἀντιπροσωπευτικοῦ χαρακτήρος μέχρι δύο κατ' ἀνώτατον ὄριον.

3. Ὡς ἀντιπροσωπευτικαὶ ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων ἀναγνωρίζονται αἱ συγκεντρώσασαι κατὰ τὰς τελευταίας ἀρχαιρεσίας πρὸς ἀνάδειξιν Διοικήσεως ἑκατὸν τοῦλάχιστον ψηφίσαντα μέλη προκειμένου περὶ σωματείου, καὶ 5.000 τοῦλάχιστον ψηφίσαντα μέλη, προκειμένου περὶ ὁμοεπαγγελματικῶν Ἐνώσεων (Ὁμοσπονδιῶν).

Ὁμοεπαγγελματικαὶ ἐργατικαὶ Ἐνώσεις (Ὁμοσπονδία) ἐπαγγελματῶν τῶν ὁποίων ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἠσφαλισμένων δὲν ὑπερβαίνει τὰς 10.000, ἀναγνωρίζονται ὡς ἀντιπροσωπευτικαί, ἐφ' ὅσον αὐταὶ κατὰ τὰς τελευταίας ἀρχαιρεσίας συνεκέντρωσαν ὡς ψηφίσαντα μέλη, τοῦλάχιστον τὰ 2/5 τοῦ συνόλου.

Ἄρθρον 2.—1. Ἐγχειρομένης ἀμφισβήτησεως περὶ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ χαρακτήρος Ὁργανώσεώς τινος, ἀποφαίνεται ὀριστικῶς ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τῆς ἰδίας ἢ τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐργασίας, ἢ παντὸς ἐτέρου ἔχοντος ἔννομον συμφέρον, ὁ Πρόεδρος τοῦ Πρωτοβαθμίου Διοικητικοῦ Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἑδρας τῆς Ὁργανώσεως.

2. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀπόφασις τοῦ Προέδρου συνεκτιμᾶ:

α) Τὴν ἀριθμητικὴν δύναμιν τῆς Ὁργανώσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὸν κλάδον ἢ τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἠσφαλισμένων εἰς τοὺς οικείους ἀσφαλιστικούς Ὁργανισμούς, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφισάντων κατὰ τὰς τελευταίας ἀρχαιρεσίας πρὸς ἀνάδειξιν διοικήσεως.

β) Τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ὁργανώσεως στάσιν ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας ἐναντι πάσης ἐπιρροῆς ἀσκέτου πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτῆς ἐπιδιωκόμενους συνδικαλιστικούς σκοποὺς καὶ τὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων ἀναπτυσσομένην δρᾶσιν αὐτῆς.

γ) Τὴν παραδοχὴν, ἐκ μέρους τῆς Ὁργανώσεως, τῆς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων.

δ) Τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀπαραιτήτων ἐγγυήσεων διὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, τοῦ καταστατικοῦ καὶ τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἢ διαιτησίας, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐπιδειχθεῖσαν γενήσιν συνδικαλιστικὴν δρᾶσιν τῆς ὀργανώσεως.

3. Ἐν ἡ περιπτώσει ἢ ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ χαρακτήρος Ὁργανώσεως ἐγείρεται, ὀφισταμένης ἐκκρεμοῦς συλλογικῆς διαφορᾶς ἐνώπιον τῶν Διοικητικῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων, ἀρμόδιος πρὸς ἐπίλυσιν αὐτῆς κατὰ τὰ ἐν τῇ προηγουμένη παραγράφῳ ὀριζόμενα καθίσταται ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου παρ' ᾧ ἐκκρεμεῖ ἡ συλλογικὴ διαφορά.

Ἄρθρον 3.—1. Ἐὰν ἀναγνωρισθῶν ὡς ἀντιπροσωπευτικαὶ δύο Ἐπαγγελματικαὶ Ὁργανώσεις, διὰ τῆς ἀποφάσεως δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ἢ δευτέρα ἢ καὶ μεταγενεστέρως, καθορίζεται ὑπὸ τὰ κριτήρια τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος, τίς ἐκ τούτων εἶναι ἢ πλέον ἀντιπροσωπευτικὴ. Ὁ τοιοῦτος

χαρακτηρισμὸς δύναται νὰ προσδοθῇ καὶ διὰ μεταγενεστέρως ἀποφάσεως, τηρουμένων τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 2, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς νομιμοποιούμενους ὅπως αἰτήσωνται τοῦτο, τὰ ἀρμόδια ὄργανα ἀναγνωρίσεως καὶ τὴν τηρητέαν διαδικασίαν.

2. Πανελλήνιοι Ἑργατικά Ἑπαγγελματικά Ἐνώσεις γενικωτέρας σημασίας (Συνομοσπονδία) καὶ τοπικά τοιαῦτα (Ἑργατικά Κέντρα) θεωροῦνται ἀντιπροσωπευτικά ἐφ' ὅσον ἀποτελοῦνται κατὰ πλειοψηφίαν ἀπὸ σωματεῖα μέλη ἀνήκοντα εἰς ἀνεγνωρισμένας ἀντιπροσωπευτικὰς ὁμοεπαγγελματικὰς Πανελληνίους Ἐνώσεις (Ὁμοσπονδία). Πρωτοβάθμια σωματεῖα, ἐπίσης, θεωροῦνται ἀντιπροσωπευτικά ἐφ' ὅσον ἀνήκουν εἰς ἀντιπροσωπευτικὰς πανελληνίους ἐργατικὰς ὁμοεπαγγελματικὰς Ἐνώσεις.

Αἱ διατάξεις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἐφαρμόζονται ἀναλόγως.

Ἄρθρον 4.—1. Αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας ἰσχύουν μόνον μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν Ἑπαγγελματικῶν Ὀργανώσεων αἵτινες μετέσχον εἰς τὴν σύναψιν τούτων. Κατ' ἐξαιρέσιν ἐὰν ἐν τῇ καταρτίσει συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας μετέσχεν ὀργάνωσις χαρακτηρισθεῖσα ὡς πλέον ἀντιπροσωπευτικῆ, ἢ σύμβασις ἰσχύει καὶ διὰ τὰ μέλη τῆς χαρακτηρισθείσης ὡς ἀπλῶς ἀντιπροσωπευτικῆς ἐργατικῆς ὀργάνωσεως, ἐφ' ὅσον αὕτη, προσεπικληθεῖσα ὑπὸ τῆς πλέον ἀντιπροσωπευτικῆς ἵνα μετάσχῃ εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, δὲν προσῆλθεν ἢ παρενέβη μὲν ὅπωςδῆποτε, ἀλλὰ δὲν διεφώνησε πρὸς τοὺς συμφωνηθέντας, ὑπὸ τῆς πλέον ἀντιπροσωπευτικῆς, ἄρους. Ἐὰν ἡ ἀπλῶς ἀντιπροσωπευτικῆ ὀργάνωσις διεφώνησεν, ἢ διαφωνία τῆς ἀπαλλάσσει τὰ μέλη τῆς ἀπὸ πάσης δεσμεύσεως μόνον ἐὰν τὴν γνωστοποιήσῃ ἀμελλητὶ ἐγγράφως πρὸς τὰς συμβαλλομένας ὀργανώσεις, τὸν Ὑπουργὸν Ἑργασίας καὶ τὸν ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐπιχείρησιν Ὑπουργόν.

2. Διὰ τὴν κήρυξιν ὡς ὑποχρεωτικῆς ἢ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἰσχύος συλλογικῆς συμβάσεως εἰς μισθοτούς ἢ ἐργουδότας, πέραν τῶν ὑπ' αὐτῆς καλυπτομένων, κατὰ τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ὀριζόμενα, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τούτου σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Ν. 3239/1955, ὡς αὐτός ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 3755/1957.

Ἄρθρον 5.—1. Ἐν ἀδυναμίᾳ ἐπιτεύξεως συμφωνίας δι' ἀπ' εὐθείας διαπραγματεύσεων πρὸς σύναψιν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, πᾶσα ἀντιπροσωπευτικῆ ἐπαγγελματικῆ ὀργάνωσις δικαιούται εἰς ἔγερσιν συλλογικῆς διαφορᾶς δι' αἰτήσεως, ἀπευθυνομένης ἐνώπιον τῆς Διευθύνσεως Ἀμειβῆς Ἑργασίας ἢ τῆς οικείας Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας, αὐθημερόν καταχωρουμένης εἰς ἐπὶ τούτῳ τηρούμενον εἰδικὸν βιβλίον. Μετὰ τῆς αἰτήσεως κατατίθενται ἐπὶ ποιῆ ἀπαραδέκτου τῆς συζητήσεως καὶ τὰ ἐπόμενα:

α) Τὰ ἐν ἄρθρ. 5 παρ. 10 τοῦ ὑπ' ἀρ. 667/1968 Β.Δ. «περὶ κωδικοποιήσεως τῆς κειμένης περὶ ἐπαγγελματικῶν σωματείων Νομοθεσίας» ὀριζόμενα στοιχεῖα, πρὸς νομιμοποίησιν τῆς ἐγειρούσης τὴν συλλογικὴν διαφορὰν ὀργάνωσεως, β) κεκυρωμένον φωτοτυπικὸν ἀντίγραφον τῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἰδίου Β.Δ., ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ μετασχόντος εἰς τὰς τελευταίας

ἀρχαιρεσίας ἐκπροσώπου τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς βεβαιώσεως, γ) ἀποδεικτικὸν ἐπιδόσεως ἀκριβοῦς ἀντιγράφου τῆς αἰτήσεως περὶ τῆς ἐγειρομένης διενέξεως δέκα πλήρεις ἡμέρας πρὸ τῆς κατὰ τὰ ἄνω καταθέσεώς της, πρὸς τὴν ἀνεγνωρισμένην ἐτέραν ἀντιπροσωπευτικὴν ἐπαγγελματικὴν ὀργάνωσιν, μετὰ προσκλήσεως ὅπως παρέμβῃ αὕτη κατὰ τὴν διαδικασίαν ἐκδικάσεως τῆς διενέξεως. Ἐν ἀμφιβολίᾳ τῆς αἰτούσης περὶ ὑπάρξεως ἐτέρας ἀντιπροσωπευτικῆς ὀργανώσεως, ἡ αἴτησις ἐπιδίδεται πρὸς τὸν δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἐκάστῳ ὀριζόμενον ἀρμόδιον ὑπάλληλον, ὅστις προσκαλεῖ τὴν ἐνδιαφερομένην ἐτέραν ὀργάνωσιν ἢ βεβαιώνει ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τὴν μὴ ὑπαρξὴν ταυτάτης.

Ἄρθρον 6.—1. Ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας ἢ ὁ παρ' αὐτοῦ ἐξουσιοδοτημένος ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου τῆς ἔδρας τοῦ Πρωτοβαθμίου Διοικητικοῦ Δικαιτητικοῦ Δικαστηρίου, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως περὶ ἐγέρσεως τῆς διενέξεως, ὀρίζει ὡς Εἰσηγητὴν ἐπὶ τῆς διενέξεως, ἓνα τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Ὁ διορίζων τὸν Εἰσηγητὴν προσδιορίζει τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἀκροάσεως παρ' αὐτοῦ τῶν ἐνδιαφερομένων, ἐν οἷς περιλαμβάνεται καὶ ἡ προσεπικαλουμένη κατὰ τὴν προηγούμενην παράγραφον ἐτέρα ἀντιπροσωπευτικὴ ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις, καλῶν αὐτοὺς δι' ἐγγράφου προσκλήσεως κοινοποιουμένης τρεῖς τοὐλάχιστον πλήρεις ἡμέρας πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀρισθείσης συζητήσεως. Ὁ οὕτω ὀρισθεὶς Εἰσηγητὴς ἀφοῦ ἐρευνήσῃ τὸ νόμιμον τῆς αἰτήσεως καὶ τῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν μερῶν, ἀκούει ἀκολουθῶς τὰς ἐκατέρωθεν ἀπόψεις, ἀναλαμβάνων τὸ ἔργον τῆς συνδιαλλαγῆς. Ὁ Εἰσηγητὴς δύναται ν' ἀναβάλῃ τὴν συζήτησιν εἰς χρόνον μὴ ἀπέχοντα πλέον τῶν πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἐνώπιον αὐτοῦ συζητήσεως, πρὸς συλλογὴν πληρεστέρων στοιχείων.

2. Ἐπιτυχαννομένης συμφωνίας, συντάσσεται ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ ἔκθεσις, ἣτις διαβιβάζεται ἀρμοδίως μετὰ τοῦ οἰκείου φακέλλου πρὸς σύναψιν συλλογικῆς συμβάσεως κατὰ τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ Ν. 3239/1955, ὡς μεταγενεστέρως ἐτροποποιήθη.

3. Περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς δεσμεύσεως τῆς μετ' ἐγερσιν συλλογικῆς διαφορᾶς συναπτομένης συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἐφαρμόζονται τὰ ἐν ἄρθρῳ 4 τοῦ παρόντος νόμου ὀριζόμενα.

Ἄρθρον 7.—1. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν αἱ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον διεξαγόμεναι διαπραγματεύσεις πρὸς ἐπίλυσιν τῆς ἐγερθείσης συλλογικῆς διαφορᾶς, δὲν ἀπολήξουν εἰς συμφωνίαν, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κατὰ τὴν παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 6 ἀκροάσεως, συντάσσεται ἔκθεσις ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ, ὅστις διαβιβάζει ταύτην αὐθημερὸν μετὰ τοῦ φακέλλου τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν ὀρισθέντα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ὑπάλληλον.

2. Προκειμένου περὶ διενέξεως διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὁποίας εἶναι ἀρμόδια τὰ Πρωτοβάθμια Διοικητικὰ Δικαιτητικὰ Δικαστήρια τῶν Ἀθηνῶν ἢ τοῦ Πειραιῶς, ἢ ἐν παρ. 1 τοῦ παρόντος ἔκθεσις μετὰ τοῦ φακέλλου τῆς ὑπο-

θέσεως παραπέμπεται ἐντὸς 24 ὡρῶν εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ὀρισθέντα ἀρμοδίον τῆς Ὑπηρεσίας Μελετῶν τοῦ ἰδίου Ὑπουργείου, ὅστις ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ προέρχεται εἰς συγκέντρωσιν παντὸς προσφύρου στοιχείου περὶ τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν δεδομένων ἅτινα δύνανται νὰ ἔχουν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διαφορᾶς. Ἐντὸς ὀκταημέρου ἀπὸ τῆς περιελεύσεως εἰς αὐτὸν τοῦ φακέλλου συντάσσει ἔκθεσιν τὴν ὁποίαν ὑποβάλλει εἰς τὸν Ὑπουργὸν Ἐργασίας ἢ τὸν παρ' αὐτοῦ ὀρισθέντα ὑπάλληλον.

3. Ἐντὸς πέντε τὸ βραδύτερον ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς ἐκθέσεως ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου τῆς Ὑπηρεσίας Μελετῶν εἰς τὸν ἐξουσιοδοτημένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ὑπάλληλον, οὗτος ὑφείλει, ἢ νὰ καλέσῃ ἐνώπιόν του τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκ νέου συνδιαλλαγὴν, δι' ἐγγράφου προσκλήσεώς του, ἐπιδιδομένης εἰς αὐτοὺς εἴκοσι τέσσαρας τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τοῦ καθοριζομένου χρόνου συζητήσεως ἢ νὰ παραπέμψῃ ταύτην εἰς τὸ Πρωτοβάθμιον Διοικητικὸν Διαιτητικὸν Δικαστήριον, συμφώνως τῷ Ν. 3239/55 ὡς νῦν ἰσχύει.

4. Ἡ ἐπιλύουσα τὴν συλλογικὴν διαφορὰν, ἥτις ἠγέρθη ὑπὸ τῆς πλέον ἀντιπροσωπευτικῆς ὀργανώσεως, ἀπόφασις τοῦ ἀρμοδίου Διοικητικοῦ Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου, κηρυσσομένη ἐκτελεστή ἢ τροποποιουμένη κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 19 καὶ 20 τοῦ Νόμου 3239/1955, ἰσχύει καὶ διὰ τὰ μέλη τῆς ἀπλῶς ἀντιπροσωπευτικῆς ὀργανώσεως εἴτε αὕτη μετέσχεν εἰς τὴν διαδικασίαν ἐκδόσεως ἀποφάσεως εἴτε μὴ, κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παρόντος προβλεπομένας προϋποθέσεις.

5. Ἐὰν διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διενέξεως ἀρμόδια εἶναι ἕτερα ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς Πρωτοβάθμια Διοικητικὰ Διαιτητικὰ Δικαστήρια, ἐν μὴ ἐπιτεύξῃ συμφωνίας μετὰξὺ τῶν μερῶν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐν ἄρθρῳ 6 καὶ 7 παρ. 1 διαδικασίας, ἡ ὑπόθεσις παραπέμπεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ κατὰ τόπους ἀρμόδια Διαιτητικὰ Δικαστήρια.

Ἄρθρον 8.—1. Αἱ προθεσμίαι τῶν ἄρθρων 6 καὶ 7 τοῦ παρόντος συνυπολογίζονται κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 18 παρ. 2 τοῦ Ν. 3239/55 καὶ 7 τοῦ Ν. 3755/57.

2. Ἡ παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. 3239/55, ὡς συνεπληρώθη διὰ τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν.Δ. 3755/1957, τροποποιεῖται ὡς ἀκολουθῶς:

Ἡ καταγγελία ἐπάγεται τὴν λύσιν πάσης δεσμεύσεως τῆς καταγγελλούσης ὀργανώσεως καὶ τῆς πρὸς ἣν ἡ καταγγελία ταιούτης, διὰ τὸ μέλλον, τὰ δὲ ἐκ ταύτης ἐννομα ἀποτελέσματα ἐπέρχονται μετὰ δύο μῆνας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς περὶ ταύτης δηλώσεως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας. Αἱ ὑφιστάμεναι ἡμῶς ἐν συνεχείᾳ ταύτης ἀτομικαὶ συμβάσεις ἐργασίας ἰσχύουν μέχρις οὗ νομίμως λυθῶσι.

Καταγγελία συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἀορίστου χρόνου δὲν συχωρεῖται πρὸ τῆς παρόδου δώδεκα μηνῶν τοῦλάχιστον, ἀφ' ἧς ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν.

Τὰ ἔννομα ἀποτελέσματα τῆς καταγγελίας τῆς συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἐπέρχονται, αὐτοδικαίως καὶ ἐπὶ τῶν ἐφ' ὧν ἐκηρύχθη αὕτη μεταγενεστέρως ὑποχρεωτικῆ, κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρ. 5 ἢ τῶν ἐφ' ὧν ἐκτείνεται, συμφώνως τῇ παρ. 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 5.

3. Ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ διενέξεως ὡς συλλογικῆς διαφορᾶς, ἐπιλύεται κατὰ τὸ στάδιον τῆς προδικασίας, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας.

4. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 12 παρ. 1 τοῦ Ν. 3239/55 προβλεπομένη, ἐπὶ ποινῇ ἀπαράδεικτου, κοινοποίησις τῆς ἐρέσεως ὑπὸ τοῦ ἐγκαλοῦντος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας, ἀποτελεῖ ἐρέξῃς ὑποχρέωσιν τοῦ Γραμματέως, παρ' ᾧ κατατίθεται ἡ ἐρεσις, ὑποκειμένου ἐν περιπτώσει παραλείψεως εἰς πειθαρχικὴν ποινὴν.

5. Ἡ παρ. 3 τοῦ ἄρθρ. 20 τοῦ Ν. 3239/1955, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῆς παρ. 9 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν.Δ. 3755/57, τροποποιεῖται ὡς ἀκολούθως:

Ἐάν ἐντὸς τῆς, κατὰ τὰς προηγούμενας παραγράφους τοῦ παρόντος, προθεσμίας δὲν ἤθελεν ὑλακλωθῆ ἢ ἐν αὐταῖς διαδικασίᾳ, παρέχεται τὸ δικαίωμα εἰς ἕκαστον τῶν συμβληθέντων ἢ τῶν ἐν διενέξει μερῶν, ὡς ἐντὸς προθεσμίας 10 ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς λήξεως τῶν κατὰ τὰ ἄνω προθεσμιῶν, καταθέσει τὴν συλλογικὴν σύμβασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν διαιτησίας εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον τῆς περιφέρειας, εἰς ἣν κατηρτίσθη ἢ συλλογικὴ σύμβασις ἐργασίας, ἢ τῆς ἑδρας τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου, ἢ δὲ κοινοποίησις ἀντιγράφου γίνεται πρὸς τὸν οἰκεῖον Ἐπιθεωρητὴν Ἐργασίας.

Ἡ τοιαύτη κατάθεσις ἐπέχουσα θέσιν δημοσιεύσεως, μερίμνη τοῦ καταθέσαντος κοινοποιεῖται διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας καὶ τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἢ δὲ ἰσχύς τῶν οὕτω δημοσιευομένων συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας ἢ ἀποφάσεων διαιτησίας ἄρχεται, ἐν ἄλλως δὲν ὀρίζεται ἐν αὐταῖς, ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον καταθέσεως.

Ἄρθρον 9.— 1. Ἐάν μεταξὺ ἐργοδοτικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν μισθωτῶν αὐτῆς ἐκδηλωθῆ διένεξις τις, μὴ φέρουσα κατὰ τὰ ἐν τῷ νόμῳ ὀριζόμενα τὸν χαρακτῆρα τῆς συλλογικῆς διαφορᾶς, ἀπορρέουσα ὅμως ὡπωσδήποτε ἐκ τῆς σχέσεως ἐργασίας ἢ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, αἱ οἰκεῖαι ἀντιπροσωπευτικαὶ ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις δύνανται νὰ αἰτῶνται παρὰ τοῦ οἰκεῖου Ἐπιθεωρητοῦ ἢ Ἐπόπτου Ἐργασίας τὴν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν του, σύγκλησιν τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς συνεργασίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ συμβιβαστικῆς διευθέσεως αὐτῆς. Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην μετέχουν ἰσοτίμως ἀνὰ εἰς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐργατικῆς καὶ τῆς ἐργοδοτικῆς ὀργανώσεως, τῶν ὁποίων τὰ ἐνδιαφερόμενα ἐν διενέξει μέρη, τυγχάνουν μέλη. Ἐάν δὲν ὑφίσταται ἐργοδοτικὴ ὀργάνωσις, τῆς Ἐπιτροπῆς μετέχει ὁ ὑπὸ τῆς Δ/σεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὑποδεικνυόμενος ἀντιπρόσωπος.

2. Ἡ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον Ἐπιτροπὴ συγκεντρώνει, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς, στοιχεῖα παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ παντὸς τρίτου, περὶ τῶν ἐν διενέξει μερῶν, παρεμβαίνουσα μεταξὺ αὐτῶν ἐπὶ τῷ τέλει ἐπιτεύξεως

συμβιβαστικής λύσεως τής διαφοράς. Περι πάντων τούτων τηρούνται πρακτικά είτε υπό του ίδιου του Έπιθεωρητού Έργασίας είτε παρ' ύπαλλήλου όριζομένου παρ' αυτού.

3. Έν τοίς πρακτικοίς καταχωρούνται επίσης έν περιλήψει οι λόγοι τής έγερθείσης διενέξεως, αι έντεθείσαι έκαστέρωθεν άπόψεις, ή πρόσλευσις τών συγκεντρωθέντων στοιχείων, τό πόρισμα και τό άποτέλεσμα τών ενεργειών τής Έπιτροπής. Τά πρακτικά, ύπογραφόμενα υπό του Προέδρου τής Έπιτροπής, ένός τουλάχιστον τών ένδιαφερομένων μερών, ώς και του τηρήσαντος αυτά ύπαλλήλου, κατατίθενται έν πρωτοτύπω εις τό αρχείον τής οικείας Έπιθεωρήσεως Έργασίας. άντίγραφον δέ τούτων κεκυρωμένον δικαιούνται νά λαμβάνουν τά ένδιαφερόμενα μέρη.

4. Έκπρόσωποι επιχειρήσεων ή επαγγελματικών οργανώσεων ώς και όργανα τής Έπιθεωρήσεως Έργασίας, άδικαιολογήτως άρνούμενα ύπως μετάσχουσι εις τάς συσκέψεις τής υπό του παρόντος όριζομένης Έπιτροπής, κáπερ έκλήθησαν πρòς τούτο υπό του Προέδρου αυτής 24 τουλάχιστον ώρας πρò του όρισθέντος χρόνου συζητήσεως τής ύποθέσεως, τιμωρούνται επί τή έγκλήσει του Έγπουργού Έργασίας ή του παρ' αυτού έξουσιοδοτουμένου Γενικού Έπιθεωρητού Έργασίας, με τάς ποινάς του άρθρου 17 παρ. 4 του Β. Δ/τος 667/1968.

Άρθρον 10 - 15(1).

Άρθρον 16.— 1. Διά κοινής άποφάσεως του Πρωθυπουργού και τών Έγπουργών Συντονισμού, Βιομηχανίας και Έργασίας(2) μετ' άκρόασιν τών πλέον άντιπροσωπευτικών Όργανώσεων έργοδοτών και εργατών, δύ- τών πλέον άντιπροσωπευτικών Όργανώσεων έργοδοτών και εργατών, κατά γε- νικιάς κατηγορίας άνειδικευτων εργατών, ύπαλλήλων και μαθητευομένων, άνευ ειδικού διαχωρισμού αυτών εις κλάδους και ειδικότητας. Η άκρόασις προκαλείται μερίμνη του Έγπουργού Έργασίας.

2. Κατά τον καθορισμόν τών κατωτάτων όρίων, λαμβάνεται υπ' όψιν ό ρυθμός τής οικονομικής ανάπτυξεως τής Χώρας, ή ποσοστιαία αύξησις του έθνικου εισοδήματος, ή παραγωγικότης έν σχέσει πρòς την όλην εξέλιξιν τής έθνικής οικονομίας και τό κόστος τής ζωής.

3. Αί μέχρι τής δημοσιεύσεως του παρόντος έγερθείσαι συλλογικαι δια- φοραι, αι άναφερόμεναι εις την σύναψιν έθνικής γενικής συλλογικής συμβά- σεως έργασίας, διατηρούν τό κύρος των, επίλύνονται δέ κατά τάς μέχρι τής δημοσιεύσεως του παρόντος Ν.Δ. ισχύουσας διατάξεις, αι δέ συναφθείσαι έ- θνικαι γενικαι συλλογικαι συμβάσεις έργασίας έξακολουθοϋν ισχύουσαι.

4. Αί περι έθνικών γενικών συλλογικών συμβάσεων έργασίας και διαι-

1. Τά άρθρα 10-15 κατηργήθησαν από τής πρώτης του μεθεπομένου τής ενάρξεως λειτουργίας του ΟΑΕΠΕΣ μηνός ήτοι από 1ης Μαρτίου 1972 (βλ. άρθρ. 7 παρ. 2 Ν.Δ. 891/71 (ΔΕΝ 27. 460) και άρθ. 25 παρ. 3 Β.Δ. 678/71 (ΔΕΝ 27. 895).

2. Ήδη δι' άποφάσεως του Πρωθυπουργού και του Έγπουργού Έθν. Οικονομίας.

9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

τησιῶν διατάξεις τοῦ Ν. 3239/1955, ὡς ἐτροποποιήθησαν μεταγενεστέρως, αἱ ἀφορῶσαι τὸν καθορισμὸν κατωτάτων ὁρίων ἀποδοχῶν καὶ πάσης φύσεως ἐπιδομάτων ἢ προσαυξήσεων ἐπ' αὐτῶν, καταργοῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος.

5. Καταργοῦνται ἐπίσης αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 22 τοῦ Ν. 3239/1955, ὡς καὶ πᾶσα ἐτέρα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸ παρὸν Ν. Διάταγμα.

Ἄρθρον 17.—Διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος πρυτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας δύνανται νὰ κωδικοποιηθοῦν εἰς ἐνιαῖον κείμενον αἱ διατάξεις τοῦ Νόμου 3239/1955, τοῦ Ν.Δ. 3755/1957 καὶ τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 18.—Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος ἄρχειται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Μαΐου 1969».

Ἴδετε καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 50837/30.5.1969 Ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας περὶ παροχῆς ὁδηγιῶν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ν.Δ. 186/69 (ΔΕΝ 25.622).

§ 137.—Προσωπικὸν Γραφείων Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 § 1 τοῦ Ν.Δ. 4020/59 (ΔΕΝ 15. 889):

«1.—Ἡ ὑπ' ἀριθ. 16929/1959 ἀπόφασις τῶν Ὑπουργῶν Συντονισμοῦ καὶ Ἐργασίας «περὶ ἐγκρίσεως μετὰ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1959 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν κλπ.» (ΦΕΚ. 77, τεύχος Β' τῆς 28.2.1959)⁽¹⁾, ὡς καὶ αἱ ἐκάστοτε ἰσχύουσαι, περὶ ἐλαχίστων ὁρίων ἀποδοχῶν καὶ λοιπῶν ὄρων ἐργασίας, συλλογικαὶ συμβάσεις ἢ διαιτητικαὶ ἀποφάσεις διὰ τὸ ὑπαλληλικὸν καὶ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν γραφείων καὶ ἀποθηκῶν Ἀνωτάτων Ἐταιριῶν καὶ Ἐπιχειρήσεων ἐν γένει, ἐφαρμόζονται ἀπὸ τῆς ἰσχύος των καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου προσωπικοῦ τοῦ ἐπὶ σχέσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀπασχολομένου εἰς νοσηλευτικὰ καὶ λοιπὰ ἰδρύματα ἢ ὀργανισμοὺς ἐν γένει, ἀποσκοποῦντας εἰς τὴν προστασίαν τῆς δημοσίας ὑγείας, ἐξαιρέσει τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων τοῦ Ν. Διατάγματος 2592/53»^(2, 3).

§ 138.—Ποινικαὶ κυρώσεις διὰ παραβάσεις συλλογικῶν συμβάσεων.

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ Α.Ν. 547/1937 (Κωδ. Θέμιδος 1937 σελ. 231), ὅπερ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρθροῦ 1 § 4 τοῦ Α.Ν. 866/1938 (Κωδ. Θεμ. 1938, σελ. 766) καὶ διετηρήθη ἐν ἰσχύϊ δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 42 τοῦ ἀνωτέρω νόμου (3239/1955), ὁρίζονται τὰ κάτωθι:

1. ΔΕΝ 15. 208.

2. ΔΕΝ 14. 460.

3. Αἱ ὡς ἄνω Δικτ. καὶ Ὑπ. Ἀποφάσεις ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν Νοσ. Ἰδρυμάτων ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς ἰσχύος των (Πρωτ. Πειρ. 2386/62 ΔΕΝ 18. 643). Ὁ ἐκδότης εἰσπληρῶν ἐξωτερικοῦ ἰατροῦ ἐξομοιοῦται πρὸς εἰσπράκτορα καὶ οὐχὶ πρὸς ταμίαν (Πρ/κου Πειρ. 126/62 ΔΕΝ 18. 187).

«Παράβασις αιδυδήποτε τῶν ὄρων τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 16. 11.35 Α.Ν. «περὶ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας» ὑπογραφομένων συλ. συμβ. ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 99/1936 κυρωθεισῶν τοιούτων, συνεπάγεται, πλὴν τῆς ἀστικῆς εὐθύνης τοῦ παραβάτου, καὶ ποινικὴν τοιαύτην συνισταμένην εἰς (πρόστιμον) χ ρ η μ α τ ι κ ῆ ν πο ι ν ῆ ν 1.000 — 50.000 δραχμῶν. Ἡ ποινικὴ δίωξις, ἀσκειῖται ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πλημμελειοδικῶν, κατόπιν μνημόσεως τῶν ὀργάνων τοῦ Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας εἴτε τῶν Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν εἴτε καὶ τοῦ ἐκ τῆς παραβάσεως θιγομένου, ἡ δὲ ἐκδίκασις τῶν ἀδικημάτων γίνεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. τῆς 22 Νοεμβρίου 1923 «περὶ ἀμέσου ἐνδικάσεως πλημμελημάτων τινῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ».

§ 139.—Ἐξουσία Ὑπουργῶν πρὸς καθορισμὸν ἀποδοχῶν.

Μετὰ τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα νόμον 3239/1955 οἱ Ὑπουργοὶ Ἐργασίας καὶ Οἰκονομικῶν δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ καθορίζουν ἀποδοχὰς μισθωτῶν, ὡς εἶχον δικαίωμα νὰ πράττουν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἰσχύος τοῦ καταργηθέντος Ν. 28/1944. Οὕτε εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις κέκτηνται οἱ ὡς ἄνω Ὑπουργοὶ τὸ δικαίωμα νὰ καθορίζουν ἀποδοχὰς ἐργαζομένων, ὡς εἶχον ἐξουσίαν νὰ πράττουν ὑπὸ τὴν ἰσχύν τοῦ ἀρθροῦ 12 τοῦ Ν.Δ. 2510/1953 (ΔΕΝ 9. 486), διότι τοῦτο κατηργήθη ἡδὴ βάσει τοῦ ἀρθροῦ 42 τοῦ Ν. 3239/55. Ἡδη εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐργασίας (Ἐθν. Οἰκονομίας) ἀπομένει ὁ καθορισμὸς τῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐορτῶν χορηγοιμένων ἐκτάκτων παροχῶν, περὶ ὧν ἐν τῷ ἀμέσῳ ἐπομένῳ Κεφαλαίῳ. Ἐξ ἄλλου ὁ Ὑπ/γὸς Ἐθν. Οἰκονομίας δύναται δι' ἀποφάσεώς του νὰ καθορίξῃ ὄρια μισθῶν κλπ. διὰ κατηγορίας μισθωτῶν δι' ἃς ἐλλεῖπει ὀργανώσεως ἐργοδοτῶν καθίσταται ἀδύνατος ἢ σίναψις σ.σ.ε. (Α.Ν. 435/68, ἀνωτ. σελ. 269). Ἐπίσης κατὰ τὸ ἀρθρον 16 τοῦ Ν.Δ. 186/69 (ἀνωτ. σελ. 269) διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας δύναται νὰ καθορίζονται τὰ κατώτατα ὄρια ἡμερομισθίων καὶ μισθῶν, κατὰ γενικὰς κατηγορίας ἀνεδικεῦτων ἐργατῶν, ὑπαλλήλων καὶ μαθητευομένων.

§ 140.—Πορίσματα Νομολογίας ἐν σχέσει μὲ τὸν Ν. 3239)55.

α) Ἐκτασις ἰσχύος Ν. 3239/1955.

Καὶ μετὰ τὸν Ν. 3239/1955 ἐπιτρέπεται ὁ κατ' ἀρθρον 8 Ν.Δ. 2500/53 καθορισμὸς ἀποδοχῶν διὰ τοὺς ἐπὶ σχέσει ἰδ. δικαίου μισθωτοὺς τοῦ Δ η μ ο σ ί ο υ πλὴν κατισχύει τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως ἡ τυχὸν εὐνοϊκώτερα κατὰ τὸν Ν. 3239/55 ρυθμίσις (Α.Π. 65/1967 ΔΕΝ 23. 322, Νομ. Συμβ. 267/70 ΔΕΝ 27. 9, Νομ. Συμβ. 146/64 ΔΕΝ 20. 690). Αἱ κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 169/69 καταβαλλόμεναι εἰς τοὺς μὴ μονιμοποιουμένους ἐργατοῦπαλλήλους τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. ἐπὶ σχέσει ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀποδοχαὶ σταθεροποιοῦνται θεωρούμεναι ὡς βασικαὶ καὶ προσταυζάνονται δι' ἐπιδόματος εὐδοκίμου παραμονῆς (Ν.Σ. 927/69 ΔΕΝ 26. 364). Ὁ Ν. 3239/55

δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν γεωργικῶν κτηνοτροφικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν γένει (Α.Π. 21/61 ΔΕΝ 17. 122, Α.Π. 354/61 ΔΕΝ 17. 563). Ἡ ἐξαίρεσις ὅμως αὕτη ἀφορᾷ μόνον τοὺς εὐθέως συμβάλλοντας εἰς τὴν παραγωγὴν γεωργικῶν ἢ κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἐν τῷ τόπῳ τῆς συγκομιδῆς (Α.Π. 348/64 ΔΕΝ 20. 581). Καὶ μετὰ τὸν Α.Ν.100/67 ἰσχύει ὁ Ν.3239/55 ἐπὶ τοῦ ἐργατοτεχνικοῦ καὶ ὑπαλλήλικου προσωπικοῦ τῆς ΔΕΗ (Ν.Σ. 1138/68 ΔΕΝ 25. 186). Ὁ Ν. 3239/55 ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ΟΔΙΣΥ, διότι κατηργήθη πᾶσα διάταξις ἄλλως ρυθμίζουσα τὰ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν (Α.Π. 181/63 ΔΕΝ 19. 433, Α.Π. 206/64 ΔΕΝ 20. 759). Ἐπίσης ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὅποια διαθέτουσι μισθολογικὸν Κανονισμόν (ΕΕΥ) (Σ.Ε. 983/64 ΔΕΝ 20. 393). Δὲν ἔχει ὅμως ἐφαρμογὴν ἐπὶ φυλάκων οἰκιῶν (Πρωτ. Ἄθ. 7789/62 ΔΕΝ 18. 682).

Ὡς πρὸς τὸν ΕΕΣ ἴδετε ἀνωτέρω (σελ. 268) τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Ν. 4504/66⁽¹⁾, διαλαμβάνουσαν καὶ περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἐγγείων Βελτιώσεων.

Αἱ προϋφιστάμεναι τοῦ Ν. 3239/55 σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. δύνανται νὰ καταργηθῶσιν κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Ν.3239/55 (Ν.Σ. Ὑπ. Ἐργ. 2/69 ΔΕΝ 26. 7).

β) Διάκρισις σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. καὶ προϋποθέσεις καταρτίσεώς των.

Αἱ σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. διακρίνονται εἰς ἐθνικὰς γενικὰς⁽²⁾, εἰς ἐθνικὰς ὁμοιοεπαγγελματικάς, εἰς τοπικὰς ὁμοιοεπαγγελματικάς καὶ εἰς εἰδικὰς (Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574).

Ἐθνικαὶ ὁμοιοεπαγγελματικαὶ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. εἶναι αἱ ἀφορῶσαι εἰς τοὺς μισθωτοὺς ὀρισμένου ἐπαγγέλματος καὶ τῶν συναφῶν κλάδων πάσης τῆς Χώρας (Σ.Ε. 1745/59 ΔΕΝ 16. 232, Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574).

Αἱ εἰδικαὶ ὁμοιοεπαγγελματικαὶ σ.σ.ε. ἀφορῶσι τοὺς μισθωτοὺς ὀρισμένου εἰδικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ δὲν δύνανται νὰ περιλάβουν κλάδους μὴ συναφεῖς (Σ.Ε. 1345/61 ΔΕΝ 17. 597).

Προϋποθέσεις τῆς καταρτίσεως ἐθνικῶν γενικῶν⁽²⁾ καὶ ἐθνικῶν ὁμοιοεπαγγελματικῶν σ.σ.ε. ἢ ἐκδόσεως ὁμοίων διαιτητικῶν ἀποφάσεων εἶναι ἡ δυνατότης καθορισμοῦ ὁμοιομορφου ἀμοιβῆς καὶ ὁμοίων ὥρων καὶ συνθηκῶν ἐργασίας γενικῶς καθ' ὅλην τὴν χώραν (Σ.Ε. 2218/67 ΔΕΝ 23. 737, Α.Π. 419/69 ΔΕΝ 25. 353), ἡ δὲ ἀνομοιόμορφος ρύθμισις καθιστᾷ ταῦτας ἀνύφους (Α.Π. 419/69 ΔΕΝ 25. 353). Ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἄκυρος ἡ Διαιτ. ἀποφ. 11/1963 περὶ ἀποδοχῶν μισθωτῶν χαρτοποιίας, ἕως ἐθέσπισε πολλαπλῆν καὶ οὐχὶ ἐνιαίαν ρύθμισιν (Σ.Ε. 1887/66 ΔΕΝ 22. 769, Σ.Ε. 249/65 ΔΕΝ

1. Διὰ τὸν πρὸ ταύτης χρόνον ἴδετε Ὁλομ. Α.Π. 117/68 (ΔΕΝ 24. 355).

2. Αἱ περὶ ἐθνικῶν γενικῶν Σ.Σ.Ε. καὶ Δ.Α. διατάξεις κατηργήθησαν διὰ τοῦ ἀρθ. 16 § 4 τοῦ Ν.Δ. 186/69 (ἀνωτέρω σελ. 269).

21. 129), ὡς καὶ ἡ Δ.Α. 13/65 περὶ τυπογράφων (Σ.Ε. 2218/67 ΔΕΝ 23. 737).

Διὰ τὴν κατάρτισιν ἐθνικῶν ὁμοιοεπαγγελματικῶν συλ. συμβ. ἐργασίας, ὅπως καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας τῆς διαιτητικῆς διαδικασίας διαπραγματεύσεις, δέον νὰ ἐκπροσωποῦνται αἱ γενικωτέρας σημασίας ὀργανώσεις τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τοῦ κλάδου εἰς ὃν ἀναφέρονται καὶ οὐχὶ αἱ γενικωτέρας σημασίας ὀργανώσεις αἱ ἔχουσαι ἀρμοδιότητα πρὸς σύναψιν ἐθνικῶν γενικῶν συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας (Α.Π. 510/64 ΔΕΝ 20. 675, Α.Π. 352/1960 ΔΕΝ 16. 488, Σ.Ε. 513/63 ΔΕΝ 19. 353, Σ.Ε. 2162/62 ΔΕΝ 19. 113, Σ.Ε. 1723/59 ΔΕΝ 15. 903, Σ.Ε. 1745/59 ΔΕΝ 16. 232, Πρ/κου ἈΘ. 4081/1959 ΔΕΝ 15. 779, Contra: ΔΕΝ 15. 781).

Ἄλλὰ καὶ αἱ γενικωτέρας σημασίας ἐπαγγελματικαὶ ὀργανώσεις αἱ ὀριζόμεναι ὡς ἀρμόδιαι διὰ τὴν σύναψιν ἐθνικῶν γενικῶν σ.σ.ε. δύνανται νὰ συνάπτωσιν ἐθνικὰς ὁμοιοεπαγγελματικὰς σ.σ.ε., ὅταν δὲν ὑφίσταται γενικωτέρας σημασίας ὀργάνωσις τοῦ κλάδου (Α.Π. 135/67 ΔΕΝ 23. 406).

Διὰ νὰ κρίνωμεν ἂν ὀργάνωσις τις εἶναι γενικωτέρας σημασίας, δέον ν' ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν πληρεστέραν οὐσιαστικὴν ἐκπροσώπησιν τῶν ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων τῆς δεδομένης κατηγορίας (ἐκτίμησις τοῦ πλάτους καὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ὀργανώσεων, κρίσις περὶ ρυθμίσεως βάσει τῶν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν κρατουσῶν συνθηκῶν κλπ.). Κατ' ἀκολουθίαν εἶναι ἀναιρετέα ἀπόφασις Πρωτοδικείου ἀναφερομένη εἰς τὴν σ.σ.ε. τῆς 14.3.1965 περὶ οἰκοδόμων, ὡς μὴ περιέχουσα εἰδικωτέρας αἰτιολογίας ὡς πρὸς τὸ ἀνωτέρω θέμα (Α.Π. 726/67 ΔΕΝ 24. 184. Οὕτω καὶ Α.Π. 257/65 ΔΕΝ 21. 443. Πρβλ. Α.Π. 154/70 ΔΕΝ 26. 571 διὰ τοὺς Κεραμοποιούς). Ἐν γένει τὸ θέμα τῆς ιδιότητος τῶν ὀργανώσεων, ὡς γενικωτέρας ἢ μὴ σημασίας, εἶναι πραγματικόν, μὴ ἀρκούσης τῆς ἐν τῇ σ.σ.ε. ἢ δ.δ. βεβαιώσεως περὶ τῆς τοιαύτης ιδιότητος, οὐδ' ἀποκλεισμένης τῆς ἐρεύνης ἐκ τῆς μὴ ἐγέρσεως ἀμφισβητήσεως ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τοῦ Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου (ἐπρόκειτο πάλιν περὶ τῶν οἰκοδόμων) (Α.Π. 709/65 ΔΕΝ 26. 307, Α.Π. 135/67 ΔΕΝ 23. 406, Α.Π. Ὀλομ. 257/65 ΔΕΝ 21. 443, Α.Π. 300/1965 ΔΕΝ 21. 556). Τοῦναντίον κατὰ τὸ Σ.Ε. (2218/67 ΔΕΝ 23. 737) διὰ τὰς ἀμφισβητήσεις τοῦ χαρακτῆρος τῶν ὀργανώσεων ὡς γενικωτέρας σημασίας ἢ ἀντιπροσωπευτικῶν ἔχουν καταστῆ ἀποκλειστικῶς ἀρμόδιοι οἱ Πρόεδροι τῶν δ.δ.δ., μὴ ἐπιτρεπομένης προσφυγῆς διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὸ Σ.Ε. Καὶ κατὰ τὴν Πρωτ. Θεσ. 1779/64 (ΔΕΝ 21. 745), ἐν ἀμφισβητήσει τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὀργανώσεως τινος ὡς γενικωτέρας σημασίας δὲν ἐπηρεάζεται ἡ καθολικὴ ἰσχὺς τῆς σ.σ.ε. (Οἰκοδόμων 1962), διότι ἡ ἀμφισβήτησις ἔδει νὰ εἶχεν ἐγερθῆ ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου Προέδρου τοῦ ΔΔΔΔ.

Πάντως ἡ ἀμφισβήτησις δύνανται νὰ ἐγερθῇ καὶ κατὰ τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον πρὸς σύναψιν σ.σ.ε.

Ἀποκλείεται ἡ ἀναγνώρισις πλειόνων τῆς μιᾶς ὀργανώσεων ὡς γενικότερας σημασίας (Σ.Ε. 1323/64 ΔΕΝ 20. 684).

Ἐν ἀμφισβήτησει τῆς ἐκπροσωπευτικῆς ἰκανότητος ὀργανώσεως τινος ἀποφαίνεται [προηγουμένως ὁ Πρόεδρος τοῦ ΔΔΔΔ (Πρ. Πρ. ΔΔΔ Ἀθ. 1/69 ΔΕΝ 26. 363), ἄλλως αἱ Δικαιτ. Ἀποφάσεις εἶναι ἄκυροι (Σ.Ε. 513/63 ΔΕΝ 19. 353. Πρβλ. Πρωτ. Ἀθ. 17.444/66 ΔΕΝ 22. 952)]. Ἡ ἀμφισβήτησις δύναται νὰ ἐγερθῇ παρ' οἰασδήποτε ἐργοδοτικῆς ἢ ἐργατικῆς ὀργανώσεως. Ἐπὶ πλειόνων πανελλαδικῆς ἐκτάσεως ὀργανώσεων ἀρμοδιὰ διὰ τὴν κατάρτισιν συλ. συμβάσεων εἶναι ἡ εἰδικώτερον καλύπτουσα τοὺς μισθωτοὺς τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ οὐχὶ ἡ καλύπτουσα εὐρύτερον κύκλον μισθωτῶν ἐτέρων ἐπαγγελμάτων (Πρ. Πρ. δ.δ.δ. Ἀθ. 1/69 ΔΕΝ 26. 363).

Ὡς πρὸς τὴν ἐκπροσώπησην τοῦ Δημοσίου εἰς συλ. συμβ. ἐργασίας καὶ συλ. διαφορὰς ἐν γένει ἴδετε Νομ. Συμβ. 282/63 (ΔΕΝ 19. 529).

Κατὰ τὴν ὑπογραφήν τῶν σ.σ.ε. δὲν δύναται νὰ παρίστανται καὶ νὰ ὑπογράφουν ὄργανα τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, μὴ εἰδικῶς ἐξουσιοδοτημένα πρὸς τοῦτο, ἄλλως ἐπέρχεται ἀκυρότης (Σ.Ε. 1549/57 ΔΕΝ 13. 947).

Ὅταν συμβάλλεται ἢ ἀντιπροσωπεύεται Συνοδικά τὸν πλειόνων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, δεσμεύονται εἶναι αἱ συμμετέχουσαι ὀργανώσεις πλὴν ἂν ρητῶς ἐξηρέθησαν (Α.Π. 217/65 ΔΕΝ 21. 440, Α.Π. 8/64 ΔΕΝ 20. 242).

Αἱ δημοσιογραφικαὶ ὀργανώσεις εἶναι ἐπαγγελματικαὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ν. 3239/55 (Σ.Ε. 1048/65 ΔΕΝ 21. 324). Βλ. ἤδη τὸ ἄρθρ. 18 τοῦ Ν.Δ. 1004/71 (ΦΕΚ Α' 199 τῆς 12.10.71) «περὶ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος» καθ' ὃ αἱ δημοσιογραφικαὶ ὀργανώσεις ἀποτελοῦν Σωματεῖα ἐπαγγελματικῶν ἢ ἐνώσεις τοιούτων Σωματείων.

Διὰ τὴν κατάρτισιν τοπικῶν ὁμοιοεπαγγελματικῶν καὶ εἰδικῶν σ.σ.ε. ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τῶν διοικητικῶν συμβουλίων τῶν οἰκείων ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν δεόντως ἐξουσιοδοτημένων ὑπὸ τῶν γενικῶν συνελεύσεων τῶν μελῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ ἐκάστης ὀργανώσεως (Σ.Ε. 2916/65 ΔΕΝ 22. 193, Σ.Ε. 830/57 ΔΕΝ 13. 405). Τὴν ὑπαρξίν προϋποθέσεων δεόν νὰ ἐρευνᾷ ὁ Ὑπ. Ἐργασίας ἄλλως ἢ ἀπόφασις του εἶναι ἄκυρος (Σ.Ε. 2916/65 ΔΕΝ 22. 193).

Διὰ τὴν κατάρτισιν ὅμως ἐθνικῶν, γενικῶν ἢ ὁμοιοεπαγγελματικῶν, σ.σ.ε. ἢ δ.ά. δὲν ἀπαιτεῖται ἐγκρίσις γενικῆς συνελεύσεως τῶν σωματείων (Σ.Ε. 2218/67 ΔΕΝ 23. 737)

Σ.σ.ε. μὴ ὑπογραφεῖσα ὑπὸ νομίμου ἐκπροσώπου εἶναι ἄκυρος (Πρ/χου Ἀθ. 5949/58 ΔΕΝ 15. 80).

Σ.σ.ε. καταρτισθεῖσα ὡς τοπικὴ ὁμοιοεπαγγελματικὴ ὑπὸ σωματείου δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τῆς Πανελ. Ὁμοσπονδίας, ὅταν περιέχῃ καὶ ἐπωφελεῖς διατάξεις (Σ.Ε. 2942/67 ΔΕΝ 27. 33).

Ἡ καταγγελία τῶν συλ. συμβάσεων ἐργασίας ἢ διαιτ. άποφ. ενεργεῖται νομίμως μόνον ὑπὸ τῶν ὀργανώσεων καὶ κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου διαγραφόμενον τύπον (Α.Π. 662/62 ΔΕΝ 19. 87), οὐχὶ δὲ ὑπὸ τῶν ἐργοδοτῶν (Σ.Ε. 1819/59 ΔΕΝ 15. 966). Ἀποδεσμεύει δὲ τοὺς ὑποχρεωμένους ἐκ τῆς καταγγελλομένης σ.σ.ε. ἢ δ.ά. ἐργοδότης καὶ μισθωτοὺς μετὰ δέμηρον ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς καταγγελίας εἰς τὸν Ὑπ. Ἐργασίας. Πάντως αἱ κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταγγελίας ἐνεργοὶ ἀτομικαὶ συμβάσεις συνεχίζονται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους (Α.Π. 484/59 ΔΕΝ 15. 936, Πρ/κου Χανίων 81/58 ΔΕΝ 15. 111. Βλέπετε σχετικῶς καὶ Ν.Σ. 1129/58 ΔΕΝ 14. 957, Ν.Σ. 906/58 ΔΕΝ 14. 766. Ἐπίσης τὴν ὑπ' ἀριθ. 20488/58 Ἐγκ. Ὑπ. Ἐργασίας ΔΕΝ 14. 415). Ἡ ὑπὸ μιᾶς μόνον ἐκ τῶν πλειόνων συμβληθεισῶν ὀργανώσεων καταγγελία σ.σ.ε. μόνον τὰ μέλη αὐτῆς ἀπαλλάσσει (Α.Π. 755/69 ΔΕΝ 26. 261, Α.Π. 262/71 ΔΕΝ 27. 465, Πρ/κου Ἀθ. 4039/56 ΔΕΝ 12. 683).

Καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς χρονικῆς ἰσχύος σ.σ.ε. ἢ δ.ά. δύνανται τὰ δ.δ.δ. νὰ προβοῦν εἰς ἐπαναρρῦθμισιν τῶν ὅρων καὶ ἀμοιβῶν ἐργασίας, ἐάν διαπιστώσουν ἠτιολογημένως ὅτι ἐν τῷ μεταξύ ἐπῆλθεν οὐσιώδους μεταβολῆ συνθηκῶν καὶ προϋποθέσεων ὑφ' ἧς κατηρτίσθησαν (Σ.Ε. 1502/70 ΔΕΝ 26. 868, Σ.Ε. 1397/66 ΔΕΝ 22. 691, Σ.Ε. 598/59 ΔΕΝ 15. 403, Σ.Ε. 1723/59 ΔΕΝ 15. 903 κ.ά.), πάντως κατὰ κανόνα ἢ ἐπέμβασις τῶν διοικητ. διαιτ. δικαστηρίων προϋποθέτει τὴν καταγγελίαν τῶν δι' ἀόριστον χρόνον ἰσχυουσῶν ἤδη σ.σ.ε. ἢ διαιτ. άποφ. (Σ.Ε. 40/63 ΔΕΝ 19. 212).

Δὲν παρεμποδίζεται πάντως ἡ ἔγερσις συλλογικῆς διαφορᾶς ὑπὸ τῶν μὴ δεσμευμένων διὰ ἰσχυούσης συλ. συμβ. ἐργασίας ἢ δ.ά. (Σ.Ε. 1774/62 ΔΕΝ 18. 838). Ἐξ ἄλλου καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἐκ κρ. μ. ἢ σ.σ.ε. διαφορὰ, δύναται νὰ ἐγερθῇ καὶ νέα τοιαύτη μεταξύ τῶν μερῶν (Ν.Σ. 502/68 ΔΕΝ 24. 637).

Αἱ εἰδικαὶ σ.σ.ε. καὶ δ.ά. προσωπικοῦ ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὡφελείας δέον νὰ καταρτίζονται μετὰ πρόσκλησιν ἐκπροσώπου τοῦ ἐποπτευόντος τὴν ἐπιχείρησιν Ὑπουργείου (Α.Π. 424/64 ΔΕΝ 20. 583), καὶ δὴ καθ' ὅλα τὰ στάδια τῆς διαιτητικῆς διαδικασίας (Σ.Ε. 1458/67 ΔΕΝ 23. 658). Ἄν τὰ στάδια τῆς διαιτητικῆς διαδικασίας εἰς τὸ δ.δ.δ. οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων, ἢ Διαιτ. Ἀπόφασις εἶναι ἄκυρος (Σ.Ε. 1409/68 ΔΕΝ 24.798). Νομίμως δὲ συμμετέχει εἰς τὸ δ.δ.δ. ὡς μέλος αὐτοῦ ὁ Πρόεδρος τῆς ἐνδιαφερομένης ὀργανώσεως (Σ.Ε. 742/67 ΔΕΝ 23. 449).

Ἡ διαδικασία τῆς διαιτησίας ματαιοῦται ἐφ' ὅσον συναρθῇ ἐν τῷ μεταξύ σ.σ.ε. ἐπιλόουσα ὅλα τ' ἀποτελέσαντα ἀντικείμενον τῆς συλ. διαφορᾶς θέματα, ἄλλως ὄχι ὡς πρὸς τὰ μὴ ἐπιλυθέντα (Σ.Ε. 623/67 ΔΕΝ 23. 369).

Ὅροι μὴ ἀποτελέσαντες ἀντικείμενον διενέξεως δὲν δύνανται νὰ ρυθμισθῶσιν ὑπὸ Διοικητικοῦ Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου (Σ.Ε. 310/70 ΔΕΝ 26. 225, Σ.Ε. 1397/67 ΔΕΝ 22. 691, Σ.Ε. 1125/57 ΔΕΝ 13. 627).

'Εφ' όσον όφίσταται έθνική ή όμοιοεπαγγελματική σ.σ.ε. καλύπτουσα όρισμένον κλάδον εργαζομένων, ή κατάρτισις έτέρως έθνικής ή όμοιοεπαγγελματικής σ.σ.ε. δι' ειδικήν κατηγορίαν εκ του κλάδου τούτου επιτρέπεται όταν ή ειδική ρύθμισις επιβάλλεται εκ των ειδικών συνθηκών εργασίας (Σ.Ε. 2613/65 ΔΕΝ 22. 49), ότε δέον να εκτίθενται οι ειδικοί ούτοι λόγοι (Σ.Ε. 1680/65 ΔΕΝ 21. 629). 'Εφ' όσον έθνική ή τοπική ή όμοιοεπαγγελματική σ.σ.ε. ή δ.ά. ρυθμίζει κατά τρόπον έξ αν- τλητικόν και μη δέον συμπληρώσεως τας συνθήκας εργασίας ενός κλάδου, είναι ανεπίτρεπτος ή κατάρτισις ειδικής σ.σ.ε. ή δ.ά., άλλως επιτρέπεται προς συμπλήρωσιν και ειδικήν ρύθμισιν κατηγορίας τινός (Α.Π. 137/67 ΔΕΝ 23. 408, Α.Π. 307/67 ΔΕΝ 24. 288, Σ.Ε. 571/64 ΔΕΝ 20. 321, Σ.Ε. 1755/63 ΔΕΝ 19. 801, Σ.Ε. 737/62 ΔΕΝ 18. 485, Σ.Ε. 1170/61 ΔΕΝ 17. 595). Είναι επίσης επιτρεπτή όταν οι όροι εργασίας κατηγορίας τινός μισθωτών έμφανίζουσι ιδιόζοντα επαγγελμα- τικόν χαρακτήρα, δικαιολογούντα την άνομοίμορφον ρύθμισιν (Σ.Ε. 1747/62 ΔΕΝ 19. 44, Α.Π. 512/63 ΔΕΝ 19. 805). Αι δ.ά. 28/1963 και 10/1964, άφορῶσαι εις πλείονας κλάδους μισθωτών, δεν έχουν χαρακτήρα όμοιο- επαγγελματικόν και δεν εκάλουν την σύναψιν της κλαδικής σ.σ.ε. των δημο- σιογράφων (Σ.Ε. 1048/65 ΔΕΝ 21. 324).

'Η σύναψις τοπικής σ.σ.ε. και ή έκδοσις όμοίας δ.ά. προϋποθέτει την μη ύπαγωγήν των ενδιαφερομένων εις όφισταμένην έθνικήν ή όμοιο- επαγγελματικήν σ.σ.ε. ή δ.ά. "Άλλως δεν όφίσταται περίπτωσις συλλογικής διαφοράς και ό 'Υπουργός 'Εργασίας νομίμως άρνείται την μεσολάβησιν του δια την παραπομπήν εις την διαιτησίαν (Σ.Ε. 518/65 ΔΕΝ 21. 322). 'Η ύπαρ- ξις όμως τοπικής ή όμοιοεπαγγελματικής σ.σ.ε. ή δ.ά. δεν κωλύει την σύναψιν έθν. ή όμοιοεπαγγελματικής (Σ.Ε. 2137/66 ΔΕΝ 22. 849).

Τά Δ.Δ.Δ. δέον να λαμβάνουσιν όπ' όψιν και την οικονομικήν άντοχήν των επιχειρήσεων (Σ.Ε. 1702/1960 ΔΕΝ 16. 611), κέκηνται όμως έλευθερίαν περί την εκτίμησιν των όπ' όψιν των τιθεμένων κοινωνικών ανάγκων και όρων εργασίας (Σ.Ε. 2434/1960 ΔΕΝ 17. 67). Τά Δ.Δ.Δ. δέον να λαμβάνουσιν όπ' όψιν τó σύνολον της οικονομικής κατα- στάσεως της επιχειρήσεως, ως εξέλιχθη κατά τά τελευταία έτη, ούχι δέ μόνον τά στοιχεία των παρελθόντων έτών (Σ.Ε. 716/64 ΔΕΝ 20. 385). Νο- μίμως λαμβάνουσιν όπ' όψιν τας κοινωνικάς ανάγκας δια την επέκτασιν του δικτύου της ύδρεύσεως, προκειμένου περί της ΕΕΥ (Σ.Ε. 982-983/1964 ΔΕΝ 20. 391-393).

Αι δ.ά. προσβάλλονται εύθές επί άκυρώσει ενόπιον του Σ.Ε. (Σ.Ε. 286/63 ΔΕΝ 19. 245, Σ.Ε. 2.229-2.355/62 ΔΕΝ 19. 116-117).

'Η ούσιαστική κρίσις των Δ.Δ.Δ. ως προς την χορηγηθεϊσαν αύξησιν διαφεύγει τον έλεγχον του Σ.Ε. (Σ.Ε. 154/66 ΔΕΝ 22. 380).

Αι διαιτηρικά αποφάσεις δέον να είναι πλήρως και ειδικώς ήτιολογημένα: (Σ.Ε. 893/70 ΔΕΝ 27. 84, Σ.Ε. 2943/64 ΔΕΝ 21.

68, Σ.Ε. 1454/62 ΔΕΝ 18. 583). Δέον δέ να εκτίθενται ού μόνον τά συμπεράσματα, αλλά και τά στοιχεΐα και οί λόγοι οΐτινες ήγαγον εις τήν σχηματισθείσαν κρίσιν (Σ.Ε. 1281/65 ΔΕΝ 21. 856), μή ούσης νομίμου άορίστου και γενικής αίτιολογίας, άποτελούσης άπλήν επανάληψιν τών όρισμών του νόμου (Σ.Ε. 2943/64 ΔΕΝ 21. 88, Σ.Ε. 2.229 και 2.355/1962 ΔΕΝ 19. 116-117, Σ.Ε. 2230/61 ΔΕΝ 18. 164). Εΐναι πλήρης αίτιολογία δ.ά. περιλαμβάνουσα έκθεσιν τής οικονομικής καταστάσεως τής επιχειρήσεως, τό ύψος άποδοχών, τό κόστος τής ζωής και τās γενικωτέρας συνθήκας τής οικονομίας (Σ.Ε. 742/67 ΔΕΝ 23. 449).

Προϋπόθεσις τής έρμηνείας σ.σ.έ. ή δ.ά. υπό τών Δ.Δ.Δ. εΐναι ή άσάφεια τής έρμηνευομένης διατάξεως (Α.Π. 731/64 ΔΕΝ 21. 73, Α.Π. 258/65 ΔΕΝ 21. 483, Σ.Ε. 577/1960 ΔΕΝ 16. 229). "Άλλως ή διάταξις Ισχύει ώς νέος κανών δικαίου (Α.Π. 731/64 και 258/65). Πάντως τά Δ.Δ.Δ. δέν δικαιούνται να έρμηνεύσιν όρους σ.σ.έ. ή δ.ά. άποτελούντας επανάληψιν τών όρισμών του νόμου είτε αναφερομένους εις θέμα εϋθέως ρυθμιζόμενον υπό του νόμου, ή καθ' ύποκειμένον έκτασις τής Ισχύος τών σ.σ.έ. ή δ.ά. (Σ.Ε. 1243/59 ΔΕΝ 15. 533. "Ιδετε σχετικώς και Σ.Ε. 1814/56 ΔΕΝ 12. 918).

Τά δ.δ.δ. έν τή έρμηνεία όρων σ.σ.έ. ή δ.ά. δέν αποβλέπουσιν εις τήν άνεύρεσιν τής έννοίας τών όρων τούτων κατά τούς παραδεδεγμένους κανόνες, αλλά εις τόν προσδιορισμόν τής έννοίας εις ήν απέβλεψαν οί εκδόντες τήν έρμηνευομένην διάταξιν, έν τούτω δέ εΐναι άπαράδεκτος ό άκυρωτικός έλεγχος (Σ.Ε. 979/70 ΔΕΝ 26. 529).

Η διενέργεια προαγματογνώμοσύνης δέν εΐναι ύποχρεωτική (Σ.Ε. 825/66 ΔΕΝ 22. 369).

Η κύρωσις, τροποποιήσις ή άπόρριψις τών καταρτιζομένων σ.σ.έ. και τών εκδιδομένων δ.ά. άπόκειται εις τήν διακριτικήν έξουσίαν τών Ύπουργών, ή παράλειψις τών όποίων έν προκειμένω δέν προσβάλλεται ένώπιον του Σ.Ε. (Σ.Ε. 2218/67 ΔΕΝ 23. 737). Ο ύπουργός Έργασίας κηρύσσειν έκτελεστήν σ.σ.έ. ή δ.ά. έλέγχει άπλώς και μόνον τήν νομιμότητα αυτής (Σ.Ε. 592/62 ΔΕΝ 18. 453). Δι' ό καί ή έγκρίνουσα σ.σ.έ. ή δ.ά. Ύπουργική Απόφασις δέν εΐναι άνάγκη να εΐναι ειδικώς ήτιολογημένη (Σ.Ε. 1680/65 ΔΕΝ 21. 629). Αί τροποποιητικαί ή μώς Ύπ. Αποφάσεις δέον να ώσιν ήτιολογημέναι σαφώς, ειδικώς και συγκεκριμένως, καθ' όσον προϋπόθεσις του δικαιώματος τών Ύπουργών Έργασίας και Συντονισμού πρός τροποποίησιν τών σ.σ.έ. ή δ.ά. εΐναι ή αντίθεσις αυτών εις συγκεκριμένον κεφάλαιον τής γενικής ή ειδικής οικονομικής ή κοινωνικής ή πολιτικής τής Κυβερνήσεως, ή αντίθεσις δ' αυτή δέον να εκτίθεται παρατιθέμένων και τών σχετικών στοιχείων έν τή Γ.Α. (Σ.Ε. 1847/67 ΔΕΝ 23. 737), Σ.Ε. 243/65 ΔΕΝ 21. 177, Σ.Ε. 2433/64 ΔΕΝ 20. 833, Σ.Ε. 2507/64 ΔΕΝ 20. 804, Σ.Ε. 1944/63 ΔΕΝ 20. 36, Σ.Ε. 933/62 ΔΕΝ 18. 487, Σ.Ε.

1291/61 ΔΕΝ 17. 740 κ.λ.π.). Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ Ὑπ. ἀποφάσεων ἀπορριπτικῶν (Σ.Ε. 1847/67 ΔΕΝ 23. 771).

Οἱ Ὑπουργοὶ Ἐργ. καὶ Συντονισμοῦ δύνανται οὐ μόνον νὰ μειώσουν, ἀλλὰ καὶ ν' αὐξάνουν τὰς διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.δ. χρησιμοποιούμενας ἀδείξεις, ἐφ' ὅσον συντρέχουν οἱ νόμιμοι ὅροι (Σ.Ε. 2294/66 ΔΕΝ 22. 853). Δι' ἀπλὴν ἀσάφειαν τῆς διατάξεως ἢ διὰ τὸν γενικὸν καὶ ἀόριστον λόγον τῆς ἀδιαταράκτου συνεργασίας ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν, εἶναι ἀνεγχώρητος ἡ ταιαύτη ἐξουσία τῶν ὡς ἄνω Ὑπουργῶν (Σ.Ε. 2083/58 ΔΕΝ 14. 37, Σ.Ε. 955/59 ΔΕΝ 15. 467, Σ.Ε. 1562/59 ΔΕΝ 15. 678, Σ.Ε. 578/1960 ΔΕΝ 16. 259. Πρβλ. Σ.Ε. 1363/58 ΔΕΝ 14. 660). Καὶ ἡ θέσπισις ἀναδρομικῆς ἰσχύος πέραν τῆς 39ης ἡμέρας (ἀπὸ τῆς παραπομπῆς εἰς τὴν διαιτησίαν) δεῖν νὰ αἰτιολογῆται εἰδικῶς (Σ.Ε. 40/63 ΔΕΝ 19. 212).

Ἐξ ἄλλου καὶ κατὰ τὴν ἐκδοσὶν τροποποιητικῶν Ὑπ. Ἀποφάσεων δεῖν νὰ ἐρευνηθῆται ἡ νομιμότης τῆς τροποποιουμένης πράξεως (Σ.Ε. 2081/62 ΔΕΝ 18. 453). Ὑφισταμένου κενοῦ ἐν τῇ Δ.Α. δεῖν ἐπηρεάζεται τὸ κύρος αὐτῆς (Σ.Ε. 105/68 ΔΕΝ 24. 225).

Ἡ διὰ τοῦ ἀρθρ. 20 § 1 Ν. 3239/55 τασσομένη 150ήμερος (ἤδη 50ήμερος) προθεσμία δημοσιεύσεως συλ. συμβάσεων ἢ κυρώσεως διαιτητικῶν ἀποφάσεων εἶναι ἀνασταλτικῆ, μὴ ἐπιτρεπομένης, πρὸ τῆς συμπληρώσεως αὐτῆς, ἐνεργείας τῶν Ὑπουργῶν (Σ.Ε. 1988/62 ΔΕΝ 19. 45, Σ.Ε. 1987/62 ΔΕΝ 18. 870, Σ.Ε. 1388/56 ΔΕΝ 12. 532). Ἐντὸς τῆς τασσομένης εἰκοσαήμερου προθεσμίας, αἱ ἀποφάσεις τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν, ἐγκριτικαὶ ἢ τροποποιητικαί, δεῖν οὐ μόνον νὰ δημοσιεύωνται εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνωνται γνωστά διὰ τῆς κυκλοφορίας τοῦ ΦΕΚ, τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας δυναμένου νὰ ἐλέγξῃ τὴν πραγματικὴν ἡμέραν κυκλοφορίας τοῦ ΦΕΚ (Σ.Ε. 2897/69 ΔΕΝ 26. 97, Σ.Ε. 1437/69 ΔΕΝ 25. 596, Σ.Ε. 2072/67 ΔΕΝ 23. 660, Σ.Ε. 3083/64 ΔΕΝ 21. 136, Σ.Ε. 2943/64 ΔΕΝ 21. 68, Σ.Ε. 1806/63 ΔΕΝ 19. 804, Σ.Ε. 1987/62 ΔΕΝ 19. 45, Σ.Ε. 1988/62 ΔΕΝ 18. 870). Ἡ δημοσίευσις αὕτη ἀποτελεῖ συστατικὸν τύπον (Σ.Ε. 2943/64 ΔΕΝ 21. 68, Σ.Ε. 3083/64 ΔΕΝ 21. 136, Σ.Ε. 2378/66 ΔΕΝ 22. 856). Μετὰ τὴν πάρον τῶν προθεσμιῶν, οἱ Ὑπουργοὶ Ἐργασίας καὶ Συν/σμοῦ δεῖν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ τροποποιῶσιν ἢ ν' ἀνακαλῶσι τὰς διαιτητικὰς ἀποφάσεις. Μετὰ τὸ 20ήμερον ἐπιτρέπεται μὲν ἡ ἀνάκλησις ἀποφάσεως ἕνεκα πλημμελείας οὐσιωδῶς ἐπηρεαζούσης τὴν ἄλλην ἀπόφασιν, δεῖν συγχωρεῖται ὅμως ἡ δημοσίευσις τοῦ ἀκριβοῦς κειμένου τῆς ἀποφάσεως (Σ.Ε. 1048/65 ΔΕΝ 21. 324).

Ἡ παρὰ τῷ Εἰρηνοδίκειῳ Ἀθηνῶν κατάθεσις σ.σ.ε. ἢ δ.δ. καὶ δὴ μετ' ἐπιφυλάξεως δεῖν σημαίνει ἀποδοχὴν τῆς (Σ.Ε. 2057/65 ΔΕΝ 21. 547).

Ἐν ἀκυρώσει ἀποφάσεως ΔΔΔΔ διὰ μὴ νόμιμον συγκρότησιν, ἡ ὑπόθεσις ἀναπέμπεται εἰς τὸ ἴδιον ΔΔΔΔ, χωρὶς νὰ τηρηθῇ ἐξ ὑπαρχῆς ἡ διαδικασία τῶν συλ. διαφορῶν (Σ.Ε. 933/62 ΔΕΝ 18. 487).

Οί ύποδεικνυόμενοι ύπό τών όργανώσεων δέν εΐναι άνάγκη νά εΐναι μέλη των, άλλά δύνανται νά εΐναι και ύπ ά λ λ η λ ο ι τών έν διενέξει όργανώσεων (Σ.Ε. 2902/64 ΔΕΝ 21. 65). Καί εκπρόσωποι όργανώσεων νομίμως μετέχουσι τών ΔΔΔ, έστω και άν διωρίσθησαν άμέσως πρό τής συνεδριάσεως του ΔΔΔ (Σ.Ε. 825/66 ΔΕΝ 22. 369).

Διά τήν νόμιμον σύνθεσιν τών ΔΔΔ δέον νά κ α λ ω ν τ α ι έ μ π ρ ο θ έ σ μ ω ς και έγγράφως τ ά τ α κ τ ι κ ά μέλη, άλλως ή άντικατάστασις των δια τών άναπληρωματικών καθιστά παράνομον τήν σύνθεσιν των (Σ.Ε. 1404/64 ΔΕΝ 20. 481).

Διά τήν ρύθμισιν συλ. διαφορών έργασίας του προσωπικού των έπιχειρήσεων κοινής ώφελείας δέον εις τās διαπραγματεύσεις νά μετέχη άντιπρόσωπος του έποπτεύοντος Ύπουργείου. Έξ άλλου προκειμένου περί του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. δέον εις τήν σύνθεσιν τών πρωτοβαθμίων ΔΔΔ νά μετέχη τδ ειδικώς ύπό του Ύπ. Έργασίας ή του οικείου Νομάρχου όριζόμενον μέλος (Σ.Ε. 1393/66 ΔΕΝ 22. 689).

Όπου όρίζεται ως άναγκαία ή παρουσία εκπροσώπου του Ύπουργείου Συντονισμού, εΐναι άκυρος διαιτητική άπόφασις ληφθεΐσα άνευ διορισμού είτε άνευ προσκλήσεως τούτου (Σ.Ε. 752/60 ΔΕΝ 16. 323, Σ.Ε. 1774/62 ΔΕΝ 18. 838).

Κατά τήν διαδικασίαν του Ν. 3239/55 τδ Δημόσιον έχει 8ήμερον και ούχι 300ήμερον προθεσίαν έφέσεως (Σ.Ε. 2209/59 ΔΕΝ 16. 146).

Έκ του ότι έν τή σ.σ.έ. προσωπικού πετρελαιοειδών διαχωρίζονται οι όδηγοί αυτοκινήτων από τους άνεροδιαστάς άεροπλάνων δέν έμποδίζεται ή έναντι μιās άμοιβής άνάθεσις άμφοτέρων τών έργασιών εις τά αυτά πρόσωπα (Α.Π. 340/63 ΔΕΝ 19. 515).

Ύπουργική άπόφασις επεκτείνουσα τήν ίσχύν σ.σ.έ. (ναυτικών) και έπι τρίτων, μη δεσμευμένων έξ αϋτής, χρήζει δημοσιεύσεως εις τήν Έφημ. Κυβ/σεως (Α.Π. 286/63 ΔΕΝ 20. 175).

γ) Νόμιμον περιεχόμενον σ.σ.έ. και δ.ά.

Άντικείμενον τών έθνικών γενικών σ.σ.έ. και όμοίων δ.ά. εΐναι οι γενοικοί όροι και συνθήκαι έργασίας, ως και κατώτατα όρια άποδοχών. Αί λοιπαι σ.σ.έ. και δ.ά. δύνανται μόν νά έχουσι τδ ως άνω αντικείμενον, αποκλείεται όμως νά καθορίσουν αϋται όρους δυσμενεστέρους από εκείνους τών γεν. έθν. σ.σ.έ.⁽¹⁾ (Α.Π. 351/71 ΔΕΝ 27. 545).

Κατά τόν Ν. 3239/55 ό καθορισμός των άμοιβών των μισθωτών γίνεται κατά χρονικήν διάρκειαν, κατ' άποκοπήν, κατά μονάδα έργασίας ή εις ποσοστά (Σ.Ε. 1441/65 ΔΕΝ 21. 626, Σ.Ε. 2162/62 ΔΕΝ 19.

1. Ήδη τήν θέσιν τών έθν. γεν. σ.σ.έ. επέχουν αι σχετικαι Ύπ. Άποφάσεις (Α. Ν. 435/68 και Α.Ν. 186/69, άνωτ. σελ. 269).

113), Δέν επιτρέπεται όμως νά καθορίζεται ὁ αὐτός μισθός καί διὰ τοὺς ὑπερ-
 γώτερον τοῦ κανονικοῦ ὄραριου ἀπασχολούμενους, ἀκύρου οὐσίας τῆς ἀντιθέ-
 του διατάξεως τῆς δ.ἀ. 25/1960 διὰ τοὺς λογιστάς (Σ.Ε. 2162/62 ΔΕΝ 19.
 113), ὡς καί τῆς ὁμοίας διατάξεως τῆς σ.σ.ε. τῶν ὑπαλλήλων γραφείων (Σ.
 Ε. 2664/67, ΔΕΝ 24. 81). Διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. δύνανται νά μειῶνται αἱ ὄραι
 ἐργασίας, οὐχὶ ὅμως καί ν' ἀξάνονται (Σ.Ε. 6129/64 ΔΕΝ 20. 241, Σ.Ε.
 1544/61 ΔΕΝ 17. 743).

Δέν εἶναι νόμιμος ἡ θέσπις ἀμοιβῆς διὰ μὴ παρεχομένην
 ἐργασίαν, ὡς ἐπὶ ἐκδοροσφαγίων (Σ.Ε. 933/62 ΔΕΝ 18. 487, Σ.Ε.
 2081/62 ΔΕΝ 19. 1). Οὐδὲ ἡ ἐπιβάλλουσα ὑποχρέωσις εἰς τρίτα πρόσωπα
 (Σ.Ε. 2046/62 ΔΕΝ 19. 45). Διὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν ὅμως
 ἐργασίαν τοῦ κτηνιατρικοῦ ἐλέγχου τῶν ἐσφαγμένων καί ἐγδαρμένων
 ζώων νομίμως ὀρίζεται δι' ἀποφ. ΔΔ ὑποχρεωτικὴ χρησιμοποίησις ἐργα-
 τῶν μελῶν ὀρισταμένων συνεργατικῶν (Α.Π. 610/65 ΔΕΝ 22. 194).

Ἐπίσης εἶναι ἄκυρος διάταξις σ.σ.ε. (τεχνικῶν θεάτρου) ἐπιβάλλουσα
 τὴν πρόσληψιν μισθωτῶν ἐκ τῶν ἐγγεγραμμένων
 εἰς ὀρισμένον σωματεῖον καί ἐρωδιασμένων δι' ἐπαγγελμα-
 τικοῦ βιβλιαρίου (Σ.Ε. 909/69 ΔΕΝ 25. 593, Α.Π. 282/64 ΔΕΝ 20. 434.
 Οὕτω καί Σ.Ε. 2137/66 ΔΕΝ 22. 849, Σ.Ε. 1455/55 ΔΕΝ 21. 545, Σ.Ε.
 1066/64 ΔΕΝ 20. 394, Σ.Ε. 2082/62 ΔΕΝ 19. 3), πλὴν ἂν ἡ ὑποχρέωσις
 αὕτη ἀπορρέῃ ἐξ εἰδικῶν διατάξεων, αἵτινες δεόν νά μνημονεύονται (Σ.Ε.
 909/69).

Δέν δύνανται ἐπίσης νά θεσπισθῇ ὑποχρέωσις τῆς ἐργοδοτικῆς ἐπιχειρή-
 σεως νά προειδοποιῇ τὸ ἐργατικὸν σωματεῖον περὶ τῶν ἐργασιῶν (προποσκ-
 φορτωτικῶν) τῆς ἐπομένης ἡμέρας, ὡς ἐπίσης καί δικαίωμα τοῦ σωματείου
 νά καθορίξῃ αὐτὰ κατ'ἀλλῆλα ἐκ τῶν μελῶν του δι' ἐκάστην ἐργασίαν (πό-
 στον) πρόσωπα (Σ.Ε. 2379/66 ΔΕΝ 22. 857).

Ὅμοιως αἱ σ.σ.ε. καί δ.ἀ. δέν δύνανται νά καθορίζωσι τὸ εἶδος τῶν ἐργ.
 σχέσεων, ὅπως ἂν εἶναι ἀορίστου ἢ ὄρ. χρόνου (Σ.Ε. 2086/67 ΔΕΝ 23. 881).

Εἶναι μὲν νόμιμος ἡ διάταξις τῆς σ.σ.ε. τῶν ὑπαλλήλων ξυλεμπω-
 ρικῶν κατ/των περὶ καταβολῆς εἰσφορῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ προσωπικοῦ
 τῶν κατ/των, οὐχὶ ὅμως καί διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Συλλόγου τῶν ὑπαλλή-
 λων. Ἡ μερικὴ ὅμως ἀκύρωσις δέν ἐπηρεάζει τὴν ἐγκυρότητα τοῦ ὅλου (Α.
 Π. 262/71 ΔΕΝ 27. 465).

Κατὰ τὸν ν. 3239/55 διὰ σ.σ.ε. καί δ.ἀ. δύνανται νά ρυθμίζονται ὅροι
 τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων τῶν μισθωτῶν κατὰ κατηγορίας, οὐδαμῶς
 ὅμως ἐπιτρέπεται ἡ μετατροπὴ τῶν ἐλευθέρως συμ-
 πεφωνημένων εὐνοτικωτέρων ὄρων τῶν ἀτομικῶν
 συμβάσεων εἰς ἀναγκαστικούς τοιοῦτους. Ὅθεν, εἶναι
 ἄκυρος διάταξις καθ' ἣν καταβαλλόμεναι ἀνώτεραι ἀποδοχαί δέν δύνανται νά
 μειωθῶσιν (Α.Π. 46/1970 ΔΕΝ 26. 177).

Εἶναι νόμιμος ἡ διὰ δ.ἀ. χορήγησις δευτέρων ἐλευθέρως κυκλοφορίας εἰς

οικογενείας μισθωτών του ΟΑΣΘ (Σ.Ε. 742/67 ΔΕΝ 23. 449), ως και η συνομολόγησις ἐπιδόματος οικογενειακῶν βαρῶν (Α.Π. 674/66 ΔΕΝ 23. 144).

Αἱ σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. δὲν δύνανται νὰ θίγουν τὰ ἐκ τοῦ Ν. 2412/20 δικαιοματά των μισθωτῶν (Ν.Σ. 366/1957 ΔΕΝ 13. 447). Εἶναι ἐπίσης ἀνεπίτρεπτος ἡ δι' αὐτῶν σύστασις ἐπιτροπῶν πρὸς χορήγησιν βιβλιαρίων ἐργασίας (Σ.Ε. 1774/62 ΔΕΝ 18. 838, 1628/56 ΔΕΝ 12. 917).

Εἶναι ὡσαύτως ἀνίσχυροι περιορισμοὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας τιθέμενοι ὑπὸ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ., καθ' ὅσον δὲν ὑφίσταται ἀρμοδιότης τροποποιήσεως ὑπὸ τούτων κανόνων ἀναγκαστικοῦ δικαίου (Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν 6/1959 ΔΕΝ 15. 475). Ἀνεπίτρεπτος ἐπίσης ἡ κρίσις ἐπὶ θέματος, οὐτινος ἢ ρύθμισις ἀφ' ἑθῆ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν διοίκησιν, ὅπως διὰ τὰς στολὰς τοῦ προσωπικοῦ τῶν λεωφορείων (Σ.Ε. 2072/58 ΔΕΝ 15. 100). Ὡς ἐπίσης ἡ παροχὴ εὐεργετημάτων εἰς τοὺς καθισταμένους συνταξιούχους μετὰ τὴν λύσιν τῆς συμβάσεως ἐργασίας (Πρωτ. Θεσ. 2081/60 ΔΕΝ 16. 620).

Διὰ τῶν γενικῶν σ.σ.ε.⁽¹⁾ καὶ δ.ἀ. μόνον γενικοὶ ὅροι ἐργασίας καὶ γενικὰ κατώτατα ὄρια δύνανται νὰ ρυθμίζωνται, οὐχὶ δὲ καὶ αὐξήσεις ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων (Σ.Ε. 746/57 ΔΕΝ 13. 325). Δὲν δύνανται ἐπίσης νὰ περιλάβουν αὐταὶ διατάξεις περὶ διπλασιασμοῦ τῶν ἀποδοχῶν τῆς μὴ ληφθείσης ἀδείας, περὶ καθιερώσεως ὀρισμένων ἡμερῶν ὡς ἐξαίρεσέμων ἐορτῶν (Πρ/κου Ἀθ. 1525/61 ΔΕΝ 17. 999), περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίου εἰς τοὺς μὴ ἐργασθέντας κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὡς καὶ περὶ ἐπιβολῆς εἰσφορῶν ὑπὲρ ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων (Σ.Ε. 1774/62 ΔΕΝ 18. 838, Σ.Ε. 2137/66 ΔΕΝ 22. 849, Σ.Ε. 746/57 ΔΕΝ 13. 325), λαμβανομένης μάλιστα ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς ἀντισυνταγματικότητος τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ Ν. 3239/55 τοῦ σχετικοῦ μετὰ τὴν εἰσφορὰν αὐτὴν (Σ.Ε. 1310/63 ΔΕΝ 19. 466). Δὲν δύνανται ὡσαύτως αὐταὶ νὰ θεσπίζουν προσθέτους ἀμοιβὰς δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν (Α.Π. 138/59 ΔΕΝ 15. 164. Contra: Σ.Ε. 746/57 ἐνθ' ἀνωτέρω). Δύνανται ὅμως νὰ θεσπίζουν ἢ νὰ καταργοῦν παροχὰς εἰς εἶδος (Σ.Ε. 2434/1960 ΔΕΝ 17. 67).

Τὸ θέμα τῆς καταβολῆς ἢ μὴ ἀποδοχῶν εἰς περίπτωσιν διακοπῆς ἐργασιῶν (λατομείων) λόγω καιρικῶν συνθηκῶν δὲν δύνανται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. (Σ.Ε. 129/64 ΔΕΝ 20. 241), οὐδὲ ἡ ὑπαρξίς ἐθίμου (Α.Π. 321/62 ΔΕΝ 18. 585, Σ.Ε. 1544/61 ΔΕΝ 17. 743). Εἶναι ἐπιτρεπτὴ ἡ ρύθμισις ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας (Σ.Ε. 1774/62 ΔΕΝ 18. 838), ἀλλ' ἀνεπίτρεπτος ἡ διάταξις περὶ καταβολῆς δώρων κατὰ διατάξεις παλαιότερων σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. (Σ.Ε. 2507/64 ΔΕΝ 20. 804).

Νομίμως ἐπεκτείνεται τεχνικὸν ἐπίδομα χορηγού-

1. Ἀφορᾷ εἰς τὰ πρὸ τῶν Α.Ν. 435/68 καὶ 186/69 νομοθετικῶν καθεστώσ.

μενον εἰς τινὰ κατηγορίαν μισθωτῶν καὶ εἰς ὅλους τοὺς ὑπὸ ὁμοίας συνθήκας ἐργαζομένους (Σ.Ε. 1755/63 ΔΕΝ 19. 801). Δὲν δικαιούται ὅμως ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας νὰ ἐπιτείνει ἐπίδομα ἀνθρ. ἐργασίας χορηγηθῆν βάσει εἰδικῆς ἐκτιμήσεως τῶν συνθηκῶν ἐργασίας κατηγορίας τινὸς ἐργαζομένου καὶ εἰς ἄλλας κατηγορίας (Σ.Ε. 1441/65 ΔΕΝ 21. 626). Τὰ ΔΔΔ δικαιούνται, ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ ὕψους τῶν ἀμοιβῶν καὶ ἐν γένει ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν, ὅπως, κατ' ἐλευθέρην στάθμισιν τῶν κοινωνικῶν ὄρων καὶ συνθηκῶν ὑφ' ἃς παρέχεται ἡ ἐργασία, προβῶσι καὶ εἰς τὴν κατανομήν καὶ ἐνταξίν τοῦ προσωπικοῦ κατὰ κατηγορίας καὶ μισθολογικὰς κλίμακας, κατὰ λόγον τοῦ εἶδους καὶ τῆς φύσεως τῆς παρεχομένης ὑπὸ τῶν μισθωτῶν ἐργασίας (Α.Π. 772/64 ΔΕΝ 21. 637). Καὶ ἐν γένει δικαιούνται νὰ ρυθμίζωσι, νὰ τροποποιῶσι καὶ νὰ ἐπαναρυθμίζωσι τὰς συλλογικὰς σχέσεις ἐργασίας (Σ.Ε. 1951/63 ΔΕΝ 20. 38). Ἡ οὐσιαστικὴ δὲ κρίσις τοῦ δ.δ.δ., ὅπως εἰς τὰ θέματα τῆς διαιρέσεως τῶν μισθωτῶν κατὰ κατηγορίας, ἡ ἐλάττωσις τῆς βάσεως παραγωγῆς κλπ., δὲν ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Σ.Ε. (Σ.Ε. 873/70 ΔΕΝ 26. 305).

Δὲν ἀποκλείεται ἡ διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.α. καθιέρωσις ὠραρίου ἐλάσσονος τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένου, εἶναι ὅμως ἀκυρωτέα δ.α. ὀρίσασα ὠρολόγιον πρόγραμμα (οἰκοδόμων), χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς κειμένas ἀναγκαστικοῦ δικαίου διατάξεις τὰς σχετικὰς μὲ τὸ θέμα τοῦτο (ὄροι κοινῆς ἡσυχίας κλπ.). (Σ.Ε. 2137/66 ΔΕΝ 22. 849).

Τὰ ΔΔΔ εἶναι ἀναρμόδια διὰ τὴν μετὰ τροπὴν ἀμοιβῶν ἐπὶ ἡμερομισθίῳ εἰς ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ (Σ.Ε. 1755/63 ΔΕΝ 19. 801). Ἐξ ἄλλου ὀφείλουσι, κατ' ἄρθρον 5 παρ. 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 17.8.1955 ἀκολουθοῦντα τὸ ἐξεταστικὸν σύστημα, νὰ προβαινῶσι αὐτεπαγγέλτως εἰς οὐσιαστικὴν ἔρευναν τῶν ἐνώπιόν των ἀγομένων αἰτημάτων (Σ.Ε. 2361/64 ΔΕΝ 20. 721). Ἐχουσι ὅμως ταῦτα ἐξουσίαν νὰ ἐπιλύωσι θέματα ἅτινα κατέστησαν ἀντικείμενον συλλ. διαφορᾶς καὶ οὐχὶ ἕτερα τοιαῦτα (Σ.Ε. 2389/66 ΔΕΝ 22. 858, Σ.Ε. 2500/64 ΔΕΝ 20. 802). Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὑπόκειται συλλογικὴ διαφορὰ δημιουργηθεῖσα εἰς τὴν περιφέρειάν των, διότι ἄλλως ἀναρμόδιως καὶ ἀκύρως ἐπιλαμβάνονται, πλὴν ἂν πρόκειται περὶ ὀρισμένων ἐξαιρέσεων (Σ.Ε. 2006/65 ΔΕΝ 21. 546).

Ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ Β.Δ. 748/66 ἀπηγορεύθη πᾶσα κατὰ τὴν Κυριακὴν ἀπασχόλησις, ἡ δὲ διάταξις αὕτη εἶναι δημοσίας τάξεως, δὲν ἐπιτρέπεται ἀντίθετος ρύθμισις διὰ διαιτητικῆς ἀποφάσεως. Ὅθεν, εἶναι ἄκυρος ἡ § 12 τῆς Δ.Α. 12/1963 περὶ ἀποδοχῶν μισθωτῶν ΚΕΑ, καθ' ἣν οἱ μισθωτοὶ αὐτοῦ, μὴ ἀπασχολούμενοι, καίτοι προσφερόμενοι νὰ ἐργασθῶν, ἄνευ ὑπαιτιότητός των, κατὰ τὰς ἡμέρας ἀργίας τῶν δημ. ὑπηρεσιῶν, δικαιούνται τοῦ ἡμερομισθοῦ των (Α.Π. 446/70 ΔΕΝ 26. 743).

Ναὶ μὲν τὰ δ.δ.δ. δικαιούνται νὰ ρυθμίζωσι καὶ τὰ συστήματα ἀμοιβῆς τῶν ἐργαζομένων, πλὴν ἡ εἰδικὴ διάταξις τοῦ Ν. 3105/54 (ἄρθρον 5 § 1),

μή καταργηθείσα διά τοῦ Ν. 3239/55, άπεστέρησε ταῦτα τοῦ δικαιώματος νά μεταβάλωσι τὸ διά τῆς εἰδικῆς ὡς άνω διατάξεως ἐπιβληθὲν σύστημα άμοιβῆς. Εἶναι, ὅθεν, άκυρος ἡ Δ.Α. περὶ άποδοχῶν μηχανικῶν τοῦ Ο.Τ.Ε. (Σ.Ε. 1620/67 ΔΕΝ 23. 265).

Ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας ἔχει δικαίωμα νά παραπέμψῃ συλλογικὴν τινά διαφορὰν εἰς τὰ διοικητικὰ διαιτητικὰ δικαστήρια μιᾶς τῶν πλειόνων ἐνδιαφερομένων πρωτοδικειακῶν περιφερειῶν, χωρὶς ν' απαιτῆται πρὸς τοῦτο ὁμοιομορφία συνθηκῶν εἰς πάσας τὰς περιφέρειάς (Σ.Ε. 53/1960, ΔΕΝ 16. 131).

Ἐφ' ὅσον δὲν ὑφίσταται ἐν ταῖς σ.σ.ε., δ.ά. ἡ Ὑ.Α. διάκρισις, ὃ διά τοὺς ἄνδρας καθοριζόμενος μισθὸς ἰσχύει καὶ διά τὰς γυναῖκας, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς γενικότητος τῶν νόμων (Πρωτ. Θεσ. 4590/62 ΔΕΝ 19. 262). Εἶναι νόμιμος ἡ καθιέρωσις διατάξεων διὰ παραπομπῆς εἰς ἐτέραν ἰσχύουσαν σ.σ.ε. ἡ δ.ά. (Α.Π. 512/63 ΔΕΝ 19. 805, Σ.Ε. 243/65 ΔΕΝ 21. 177, Σ.Ε. 822/63 ΔΕΝ 19. 401, Σ.Ε. 40/63 ΔΕΝ 19. 212, Σ.Ε. 1774/62 ΔΕΝ 18. 838), οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ διὰ παραπομπῆς εἰς τὰς ἐκάστοτε ἰσχυούσας διὰ τινά κλάδον σ.σ.ε. ἡ δ.ά. (Σ.Ε. 243/65 ΔΕΝ 21. 177, Σ.Ε. 822/63 ΔΕΝ 19. 401).

Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν Κανονισμῶν καὶ σ.σ.ε., ἴδετε Νομ. Συμβ. 34/1959 (ΔΕΝ 15. 201).

δ) Ἐκτασις ἰσχύος σ.σ.ε. καὶ δ.ά.

Κατὰ τινὰς παλαιότερας δικαστικὰς ἀποφάσεις αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις ἔργασίας ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῶν κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παρέργως ἀπασχολουμένων εἰς συναφεῖς ἔργασίας. Ἡ ἀποψὶς αὕτη, τελειῶς ἀστηρικτος, ἐγκατελείφθη ἤδη καὶ γίνεται δεκτόν, ὅτι αἱ σ.σ.ε. ἔχουν ἐφαρμογὴν ἐπὶ ὅλων ἐκείνων, οἵτινες συνδέονται διὰ σχέσεως ἐξηρημένης ἔργασίας, ἀνεξαρτήτως ἀν ἡ παροχὴ τῆς ἔργασίας αὐτῆς ἀποτελῆ ἢ ὄχι τὸ κύριον ἐπάγγελμά των (Α.Π. 105/66 ΔΕΝ 22. 375).

Αἱ καταρτιζόμεναι συλ. συμβάσεις ἔργασίας, ὡς καὶ αἱ ὑπὸ τῶν διοικητικῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων, αἵτινες δὲν ἦσαν ἐνεργοὶ ἀλλὰ εἶχον λυθῆ κατὰ τὴν δημοσίευσίν των, ἐφ' ὅσον δὲν εἶχον λυθῆ πρὸ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκτείνεται ἡ ἀναδρομικὴ ἐφαρμογὴ τῆς συγκεκριμένης ἐκάστοτε σ.σ.ε. ἡ δ.ά. (Α.Π. 182/1960 ΔΕΝ 16. 294, Α.Π. 270/1960 ΔΕΝ 16. 454. Contra: Α.Π. 61/1958 ΔΕΝ 14. 196).

Ἰσχύουν ἐπίσης ἐπὶ ἀτομικῶν συμβάσεων καταρτισθεισῶν πρὸ τῆς ἰσχύος των (Α.Π. 62/70 ΔΕΝ 26. 259, Α.Π. 424/64 ΔΕΝ 20. 583, Α.Π. 664/62 ΔΕΝ 19. 121).

Καὶ μετὰ τὴν καταγγελίαν ἢ λήξιν τῶν σ.σ.ε. ἡ δ.ά. αἱ ἀτομικαὶ συμβάσεις ἔργασίας ἐξακολουθοῦν ἀναγκαστικῶς ὑφιστάμεναι

μέ τους υπό τὸ κράτος τῶν προϊσχυσασῶν σ.σ.ε. ἢ δ.ά. διαμορφωθέντας ὄρους (μετενέργεια σ.σ.ε.) (Α.Π. 424/64 ΔΕΝ 20. 583, Α.Π. 664/62 ΔΕΝ 19. 121, Α.Π. 123/1961 ΔΕΝ 17. 243, Α.Π. 484/1959 ΔΕΝ 15. 936). Ἡ μεταγενεστέρα δυσμενεστέρα τροποποιήσις σ.σ.ε. ἢ δ.ά. θίγει καὶ τὰς εὐνοικωτέρας διατάξεις τῆς προηγουμένης ρυθμίσεως, τροποποιούσα κατὰ τοῦτο καὶ τὰς προϋφισταμένας ἀτομικὰς συμβάσεις, ὡς εἶχον διαμορφωθῆ ὑπὸ τὴν προηγουμένην ρύθμισιν, εἶπεν ἡ Α.Π. 62/70 (ΔΕΝ 26. 259). Τοῦναντίον, κατὰ τὴν Α.Π. 353/69 (ΔΕΝ 25. 598) αἱ προϋφιστάμεναι ἀτομικαὶ συμβάσεις ἐργασίας θεωροῦνται περιέχουσαι τοὺς εὐνοικωτέρους ὄρους τῶν καταρτισθεισῶν σ.σ.ε. ἢ δ.ά., μεταγενεστέρα δὲ δυσμενεστέρα ρύθμισις δὲν θίγει τὰς εὐνοικωτέρας διατάξεις τῆς προηγουμένης ρυθμίσεως, μὴ δυναμένως νὰ τροποποιηθῶσιν ἐπὶ τὸ δυσμενεστέρον. Τέλος κατὰ τὴν Ὁλομ. Α.Π. 461/70, (ΔΕΝ 26. 612), ληξιάσης τῆς ἰσχύος σ.σ.ε. ἢ δ.ά. παύει μὲν ἡ ἀναγκαστικῆ των ἐνέργεια, αἱ μέχρι τότε ὅμως διεπόμεναι ἀτομικαὶ συμβάσεις ἐξακολουθοῦν ἰσχύουσαι ὡς εἶχον διαμορφωθῆ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἰσχύος των, μέχρις ὅτου λυθῶσιν ἢ ἀντικατασταθῶσιν αἱ εὐνοικωτέροι ὄροι διὰ νέας συλλογικῆς ρυθμίσεως, ἔστω καὶ ἂν αὕτη περιέχῃ ὄρους δυσμενεστέρους τῶν πρότερον ἰσχυόντων.

Αἱ κατατιθέμεναι εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον καὶ κοινοποιούμεναι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας σ.σ.ε. ἢ δ.ά. ἰσχύουσιν ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς καταθέσεώς των ταύτης, πλὴν ἂν ἐν αὐταῖς ὀρίζεται ἀνδρομοῖς ἰσχύς, ὅτε ἐφαρμόζεται αὕτη.

Ἡ ὡς ἄνω κατάθεσις δὲν χωρεῖ ὅταν ἐμπροθέσμῳ ἐξεδόθῃ Ὑπ. Ἀποφασίς περὶ ἐκτελέσεως τῆς σ.σ.ε. ἢ δ.ά., ἢ δὲ τυχὸν γενομένη κατάθεσις στερεῖται ἐνόμων συνεπειῶν (Πρ/κου Ἀθ. 6999/63 ΔΕΝ 20. 15). Ἀπαιτεῖται ὅμως τοιαύτη κατάθεσις ὅταν ἐκπροθέσμῳ ἐκδοθῇ ἡ Ὑπ. Ἀποφασίς, ὡς καὶ ὅταν αὕτη ἀκυρωθῇ, ἀδρανῆσῃ δὲ ἡ Διοίκησις (Πρ/κου Ἀθ. 6999/63 ΔΕΝ 20. 15).

Αἱ διατάξεις τῶν σ.σ.ε. καὶ δ.ά. εἶναι δημόσιας τάξεως μὴ χωρῶσιν παραιτήσεως ἀπὸ τῶν ἐκ τούτων ἀπορρεόντων δικαιωμάτων. Οὕτω καὶ ἐπὶ παραιτήσεως ταξιθετριῶν Κιν/φων ἐκ φιλοδωρημάτων (Α.Π. 781/64 ΔΕΝ 21. 131, Α.Π. 37/65 ΔΕΝ 21. 188). Κατὰ τὴν Α.Π. 355/70 (ΔΕΝ 26. 740), εἶναι ἀνίσχυρος, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 680 § 3 Α.Κ. πᾶς ὄρος ἀτομικῆς συμβάσεως δυσμενεστέρος τῆς οἰκειᾶς σ.σ.ε. ἢ δ.ά. Κατὰ δὲ τὴν Ὁλομ. Α.Π. 461/70 (ΔΕΝ 26. 612), ἐν ἀντιθέσει ὄρων ἀτομικῆς συμβάσεως καὶ συλ. συμβάσεως ἐργασίας κατισχύουν οἱ εὐνοικωτέροι ὄροι εἴτε τῆς συλ. συμβάσεως εἴτε τῆς ἀτομικῆς ταυτήτης.

Διὰ νὰ κριθῇ τίς ἢ εὐνοικωτέρα, κατὰ τινὰς διατάξεις ρύθμισεις, δέον νὰ συγκρίνωνται οὐ μόνον οἱ βασικοὶ μισθοί, ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν ἀποδοχῶν τῶν διαφόρων ρυθμίσεων (Α.Π. 351/71 ΔΕΝ 27. 545, Α.Π. 27/1969 ΔΕΝ 24. 180, Α.Π. Ὁλ. 78/66 ΔΕΝ 22. 292, Α.Π. 220/70 ΔΕΝ 26. 69, Α.Π. 155/68 ΔΕΝ 24. 404, Ἐφ. Ἀθ. 2345/70 ΔΕΝ 27.

216, Πρωτ. 'Αθ. 11.103/64 ΔΕΝ 20. 730, "Εγγρ. Έπ. Έργ. 75658/60, ΔΕΝ 17. 135). Λαμβάνονται υπ' όψιν ό μισθός και τά τακτικά επίδοματά, ούχι δέ και αί προσαυξήσεις δια Κυριακάς ή έορτάς (Α.Π. 351/71 ΔΕΝ 27. 545). Αύτήν δέ τήν έννοιαν έχει και ή εκ του συνδυασμού των άρθρων 7 παρ. 1 και 21 παρ. 1-2 Ν. 3239/55 προκύπτουσα ύπεροχή των έθν. γεν. σ. σ. έ. ή δ. ά. ώς πρός τους έν γένει όρους και τάς αποδοχάς των μισθωτών (Πρωτ. 'Αθ. 11.103/64 ΔΕΝ 20. 730).

Πάντες οι μισθωτοί δέον νά έξασφαλίζωσι τά υπό των έθνικων γενικων σ.σ.έ. και δ.ά. θεσπιζόμενα κατώτατα όρια αποδοχών, πρός τούτο υπολογίζεται μέν ό βασικός μισθός ή ήμερομισθιον μετά των τακτικων επιδοματων, ούχι όμως και αί προσαυξήσεις δι' έργασίαν Κυριακων ή νυκτων (Ν.Σ. 928/69 ΔΕΝ 25. 836, Μον. Πρωτ. Χαλκίδος 905/69 ΔΕΝ 27. 43). Ειρήσθω, ότι τά εφαρμοστέα εις εκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν νόμιμα (σ.σ.έ. ή δ.ά.) έλάχιστα όρια αποδοχών (κατώτατα όρια) κρίνονται μόνον εκ του είδους και τής φύσεως τής παρεχομένης έργασίας (Α.Π. 599/66 ΔΕΝ 23. 238). Και κατά τήν Α.Π. 553/1970 (ΔΕΝ 26. 872) ώς κριτήριον διά τήν υπαγωγήν ή μή μισθωτού τινος εις σ.σ.έ. ή δ.ά. λαμβάνεται τό παρά του μισθωτού ασκούμενον έπάγγελμα, επί παραχής δι' έργασίας μικτής επαγγελματικής φύσεως εφαρμοστέα τυγχάνει αποκλειστικώς ή σ.σ.έ. ή δ.ά. ή ρυθμιζουσα τους όρους έργασίας τής κυρίας επαγγελματικής απασχόλησεως του μισθωτού.

Ποσόν διδόμενον άνεξαρτήτως τής αποδόσεως και εις επαύξησιν του μισθού, υπό τήν συμφωνίαν του συμψηφισμού του εις μελλοντικές αυξήσεις, συνυπολογίζεται πρός εξεύρεσιν των διαφορών (Α.Π. 532/64 ΔΕΝ 21. 362). Αντιθέτως επίδομα παρεχόμενον πέραν του βασικού μισθού, άνευ ειδικωτέρας ονομασίας, αλλά μετ' αυτότελειας ώς πρός τον μισθόν, δέν συγχωνεύεται εις τάς υπό τής δ.ά. (25/60) προβλεπομένας αποδοχάς (Α.Π. 347/63 ΔΕΝ 19. 517, Α.Π. 377/1966 ΔΕΝ 22. 640).

Οι νομίμως θεσπισμένοι μισθοί αναφέρονται εις μισθωτούς απασχολούμενους κατ' άπλήρησιν ώράριον (Α.Π. 745/69 ΔΕΝ 26. 187, Α.Π. 692/69 ΔΕΝ 26. 186). Η πλήρης όμως απασχόλησις θεωρείται αλλήτως συμφωνηθεΐσα εις ήν περίπτωσιν δέν ύπάρχει αντίθετος ρητή συμφωνία. Έν τιαύτη περιπτώσει, ή μονομερής παρά του έργοδότη μείωσις των ώρων έργασίας δέν απαλλάσει τούτον άπό τής ύποχρέωσεως πρός καταβολήν πλήρους άμοιβής (Α.Π. 44/66 ΔΕΝ 22. 243). Πάντως ό έργοδότης, δικαιούμενος ν' απαιτήση πλήρη απασχόλησιν του μισθωτού, ύποχρεούται νά καταβάλη πλήρεις αποδοχάς, πλ ήν άν ύπάροξη ειδική συμφωνία περί μειωμένης απασχόλησεως έναντι μειωμένων αποδοχών, ήτις συμφωνία είναι κατ' άπαντα νόμιμος (Α.Π. 745/69 ΔΕΝ 26. 187, Α.Π. 631/68 ΔΕΝ 25. 142, Α.Π. 386/67 ΔΕΝ 23. 589, Α.Π. 782/64 ΔΕΝ 21. 133, Α.Π. 88/63 ΔΕΝ 19. 255, Α.Π. 50/60 ΔΕΝ 16. 163, Α.Π. 53/53 ΔΕΝ 9. 135, Α.Π. 322/1956 ΔΕΝ 12. 441, Πρωτ. 'Αθ. 13999/67 ΔΕΝ 23. 885, Πρωτ.

Ἀθ. 839/67 ΔΕΝ 23. 592, Πρωτ. Βερροίας 653/67 ΔΕΝ 23. 781, Πρωτ. Καλαμάτας 1795/64 ΔΕΝ 21. 189, Πρ/κου Ἀθ. 1522/62 ΔΕΝ 18. 683). Οὕτω καὶ ἐπὶ χημικῶν ἀναγκαστικῶς προσλαμβανομένων εἰς τινὰ ἐπιχειρήσιν, δι' οὗς εἶναι ἐπίσης ἐπιτρεπτή ἡ μειωμένη ἀπασχόλησις (Α.Π. 88/63 ΔΕΝ 19. 255). Ἐπὶ μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς σ.σ.ε. τοῦ προσωπικοῦ ἀν. ἐταριῶν, ἰδιωτ. ἐπιχειρήσεων καὶ γραφείων ἐν γένει, καθ' ἃς ὑφείλεται πλήρης μισθὸς δι' ἀπασχόλησιν τοῦλάχιστον 3 1/2 ὥρων (Α.Π. 657/64 ΔΕΝ 21. 229), εἶχε κριθῆ ὅτι ὁ διὰ δίωρον ἀπασχόλησιν ἀναλογῶν μισθὸς εἶναι τὰ 2/7 τοῦ πλήρους νομίμου τοιοῦτου (Α.Π. 460/63 ΔΕΝ 19. 772, Α.Π. 50/1960 ΔΕΝ 16. 163). Ἡ ρήτρα ὅμως αὕτη ἐκρίθη ἄκυρος, δι' ἣ καὶ ἐν μειωμένῃ ἀπασχολήσει (κάτω τοῦ 8ῶρου ἢ 7ῶρου) ὑφείλεται ἀνάλογον τμήμα τοῦ μισθοῦ καὶ ἄνευ συμφωνίας περὶ τούτου, τόσον ἐπὶ τῶν λογιστῶν ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων γραφείων (Βλ. Α.Π. 692/69 ΔΕΝ 26. 186).

Μέχρι τινὸς ἐγένετο δεκτὸν ὅτι αἱ ἐθνικαὶ γενικαὶ καὶ ἐθνικαὶ ὁμοιοεπαγγελματικαὶ σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ., ὡς καταρτιζόμεναι παρὰ τῶν γενικωτέρας σημασίας ὀργανώσεων, δεσμεύουσι πάντας τοὺς ἐργοδότας, τοὺς ἀπασχολοῦντας μισθωτοὺς τοῦ ἐπαγγέλματος, ὅπερ ἀφορῶσιν, εἴτε εἶναι μέλη ὀργανώσεων, εἴτε ὄχι¹⁾ (Α.Π. 526/65 ΔΕΝ 22. 1, Α.Π. 257/65 ΔΕΝ 21. 447, Α.Π. 790/64 ΔΕΝ 21. 183, Α.Π. 675/64 ΔΕΝ 21. 1, Α.Π. 510/64 ΔΕΝ 20. 675, Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574, Α.Π. 91/1962 ΔΕΝ 18. 199, Α.Π. 513/1960 ΔΕΝ 17. 3, Α.Π. 14/1960 ΔΕΝ 16. 109), περιλαμβανομένων καὶ τῶν ΝΠΔΔ, ἐν οἷς καὶ τὸ Δημόσιον (Α.Π. 526/1965 ΔΕΝ 22. 1). Οὕτω καὶ Σ.Ε. 1333/69 (ΔΕΝ 25. 294).

Ὅμως κατὰ τὴν 171/1967 ἀπόφασιν τῆς Ὁλομελείας τοῦ Ἀρ. Πάγου (ΔΕΝ 23. 378) αἱ ἐθνικαὶ ὁμοιοεπαγγελματικαὶ σ.σ.ε. καὶ ἐργασίας καὶ δικ.σ.σ.ε. ἀποφάσεις, ὅταν μὲν ὑπογράφωνται ἐνώπιον τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας ἢ κηρῦσσονται ὑποχρεωτικαὶ δεσμεύουσι πάντας τοὺς ἐργοδότας, συνεπῶς καὶ τὸ Δημόσιον. Ἐλλειπουσῶν τῶν ἄνω προϋποθέσεων δεσμεύουσι πάντας τοὺς ἐργοδότας πλὴν ἐκείνων οἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, ὡς τὸ Δημόσιον, δὲν δύνανται νὰ ἐκπροσωπηθοῦν ὑπὸ οἷας δῆποτε, ἔστω καὶ γενικωτέρας σημασίας, ὀργανώσεως. Οὕτω καὶ Α.Π. 323/70 (ΔΕΝ 26. 737) Α.Π. 281/69 (ΔΕΝ 25. 725), Α.Π. 236/69 (ΔΕΝ 25. 629). Ὅμοιαν ἄποψιν εἶχεν ἐκφέρει παλαιότερον καὶ ἡ Α.Π. 91/62 (ΔΕΝ 18. 199)¹⁾.

Συλλογικαὶ Συμβάσεις ἐργασίας, τοπικαὶ ὁμοιοεπαγγελματικαὶ καὶ ἐνδ.σ.σ.ε. καὶ μὴ ὑπογράφόμεναι ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐξουσιοδοτουμένου ὀργάνου καὶ μὴ κηρῦσσόμεναι γενικῶς ὑποχρεωτικαὶ (ἀλλ' ἀπλῶς ἐκτελεσταί), ὅπως καὶ διαιτητικαὶ ἀποφάσεις μὴ κηρῦσσόμεναι γενικῶς ὑποχρεωτικαί,

1. Τὰ ὡς ἄνω νομολογιακὰ δεδομένα προδῆλως ἀναφέρονται εἰς τὸ πρὸ τῶν Α.Ν. 435/68 καὶ 186/69 νομοθετικῶν καθεστῶς.

δεσμεύουν μόνον τὰ μέλη τῶν συμβληθεισῶν εἴτε ἐν διενέξει εὐρεθεισῶν ὀργανώσεων (Α.Π. 330/67 ΔΕΝ 23. 631, Α.Π. 358/71 ΔΕΝ 27. 924, Α.Π. 457/64 ΔΕΝ 20. 574, Σ.Ε. 2137/64 ΔΕΝ 21. 705, Σ.Ε. 1988/62 ΔΕΝ 18. 870, Α.Π. 411/1961 ΔΕΝ 17. 602, Α.Π. 99/60 ΔΕΝ 16. 200, Πρωτ. 'Αθ. 7946/67 ΔΕΝ 23. 696, Πρωτ. 'Αθ. 18.295/61 ΔΕΝ 18. 11, Πρωτ. 'Αθ. 20652, 20440 καὶ 20449 τοῦ 1959 ΔΕΝ 16. 74, Πρωτ. 'Αθ. 1038-1039/1960 ΔΕΝ 16. 261). Δι' ὃ καὶ δέον ἢ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω σ.σ.ε. ἢ δ.ά. ἐρειδομένη ἀγωγὴ νὰ περιέχῃ τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι οἱ διάδικοι εἶναι μέλη τῶν συμβληθεισῶν εἴτε ἐν διενέξει εὐρεθεισῶν ὀργανώσεων (Πρωτοδικείου 'Αθηνῶν 14537/68 ΔΕΝ 24. 839, Πρωτ. 'Αθ. 20.535/61 ΔΕΝ 18. 105 καὶ Δ/σις ΔΕΝ 14. 627).

Εἰς τὰς ὡς ἄνω σ.σ.ε. καὶ δ.ά. ὑπάγεται τὸ σύνολον τῶν ἐγγεγραμμένων καὶ μὴ ἐχόντων τραπῆ εἰς ἕτερα ἐπαγγέλματα μελῶν, ἔστω καὶ ἂν ταῦτα προσωρινῶς δὲν ἀπασχολῶνται (Ν.Σ. 920/62 ΔΕΝ 19. 222)⁽¹⁾.

Διὰ τῶν μὴ γενικῶς ὑποχρεωτικῶν σ.σ.ε. καὶ δ.ά. δὲν καταργοῦνται αἱ γενικῶς ὑποχρεωτικαὶ τοιαῦται (οἰκοδόμων) (Α.Π. 662/62 ΔΕΝ 19. 87, Α.Π. 670/1961 ΔΕΝ 18. 72, Πρωτ. 'Αθ. 864/62 ΔΕΝ 18.171, Πρωτ. 'Αθ. 13438/61 ΔΕΝ 17. 966. Πρβλ. Δ. Καλομοίρη ΕΕΔ 21. 145, Σύνταξις ΔΕΝ 18. 172).

Σ.σ.ε. ὑπογραφομέναι ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐξουσιοδοτημένου ὀργάνου καὶ σ.σ.ε. ἢ δ.ά. κηρυσσόμεναι γενικῶς ὑποχρεωτικαὶ ἰσχύουν ἐπὶ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐργοδοτῶν, εἴτε εἶναι οὗτοι μέλη τῶν συμβληθεισῶν ἢ ἐν διενέξει εὐρεθεισῶν ὀργανώσεων, εἴτε ὄχι, εἴτε καλύπτονται ὑπὸ τῶν καταστατικῶν τῶν ἄνω ὀργανώσεων, εἴτε ὄχι, τοῦ νόμου ἀποβλέποντος εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μισθωτοῦ μόνον (Α.Π. 304/68 ΔΕΝ 24. 754, Α.Π. 251/68 ΔΕΝ 24. 577, Α.Π. 335/64 ΔΕΝ 19. 513, Α.Π. 141/61 ΔΕΝ 19. 324, Α.Π. 662/62 ΔΕΝ 19.87, Α.Π. 435/62 ΔΕΝ 18. 611, Α.Π. 670/61 ΔΕΝ 18. 72, Α.Π. 468/1960 ΔΕΝ 16. 810, Α.Π. 698/1958 ΔΕΝ 15. 75, Α.Π. 352/1960 ΔΕΝ 16. 488, Α.Π. 101/1960 ΔΕΝ 16. 227, Ν.Σ. 95/1959 ΔΕΝ 15. 199, Ν.Σ. 171/60 ΔΕΝ 16. 212) ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοῦ Δημοσίου (Α.Π. 141/63 ΔΕΝ 19. 324, Α.Π. 91/62 ΔΕΝ 18. 199, Α.Π. 237/1960 ΔΕΝ 16. 393, Πρωτ. 'Αθ. 1633/62 ΔΕΝ 19. 47).

Αἱ παράγρ. 2-3 τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ Ν. 3239/55 ἀναφέρονται μόνον εἰς εἰδικὰς ἢ τοπικὰς ὁμοιοεπαγγελματικὰς σ.σ.ε. ἢ δ.ά., ἢ δὲ τυχόν κήρυξις ὡς ὑποχρεωτικῶν τῶν ἐθνικῶν ὁμοιοεπαγγελματικῶν σ.σ.ε. ἢ δ.ά., οὐδαμῶς ἐπηρεάζει τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ἐν ἐκάστη περιπτώσει, πηγάζουσαν καθολικὴν ἰσχύον αὐτῶν (Α.Π. 526/1965 ΔΕΝ 22. 1, Α.Π. 257/65 ΔΕΝ 21. 447, Πρωτ. Θεσ. 1779/64 ΔΕΝ 21. 745).

Ὁ Ὑπ. Ἐργασίας δύναται νὰ κηρύξῃ γενικῶς ὑποχρεωτικὴν σ.σ.ε. ἢ

1. Βλέπετε ἤδη καὶ σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 890/1971 περὶ Σωματείων (ΔΕΝ 28. 451).

δ.ά. δι' ὅλους τοὺς ἐργοδότες καὶ οὐχὶ διὰ τινὰς ἐξ αὐτῶν (Ν.Σ. 369/62 ΔΕΝ 18. 431).

Προϋποθέσεις τῆς παρά τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας κηρύξεως ὡς γενικῶς ὑποχρεωτικῆς μιᾶς σ.σ.ε. ἢ δ.ά. εἶναι νὰ δεσμεύονται δι' αὐτῆς ἐργοδότες ἀπασχολοῦντες τὰ 3/5 τῶν μισθωτῶν τοῦ ἐπαγγέλματος, τοῦτο δὲ νὰ ἐξάγεται ἐκ τοῦ φακέλλου (Σ.Ε. 1264/66 ΔΕΝ 22. 625, Σ.Ε. 336/63 ΔΕΝ 19. 214).

Δὲν δικαιούται ὁ Ὑπ. Ἐργασίας νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἰσχὺν ἐπὶ ἐπαγγελματικῆς κατηγορίας μισθωτῶν διαφόρου ἐκείνης εἰς ἣν ἀφορᾷ ἡ διαίτ. ἀπόφασις (ἢ σ.σ.ε.), ὡς ἐγένετο διὰ τὰ αὐτοκίνητα ἰδιωτ. ἐκπαιδευτηρίων καὶ Κλινικῶν (Πρ/κου Ἀθ. 6179/61 ΔΕΝ 18. 427). Πάντως αἱ σχετικαὶ Ὑπ. Ἀποφάσεις δέν νὰ δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (Α.Π. 219/68 ΔΕΝ 24. 485, ἀναφερομένη εἰς σ.σ.ε. Ναυτικῶν).

Καὶ αἱ τοπικαὶ ὁμοιοεπαγγελματικαὶ σ.σ.ε. καὶ δ.ά. ἔχουσι γενικὴν ἰσχὺν ὅταν διὰ τὴν κατάρτισίν των ἔλαβε μέρος τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον, συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 23 παρ. 2 Ν. 3239/55 (Α.Π. 481/66 ΔΕΝ 22. 894, Πρωτ. Ἀθ. 7141/68 ΔΕΝ 24. 407). Τότε μόνον, ὅμως, δεσμεύονται ἐκ τούτων οἱ ἐργοδότες, ὅταν δὲν ἀνήκουν εἰς ἐπαγγελματικὴν ἐργοδοτικὴν ὀργάνωσιν καὶ δὲν ὑφίσταται τοιαύτη εἰς ἣν νὰ ἠδύναντο οὗτοι νὰ καταστῶσι μέλη (Α.Π. 378/68 ΔΕΝ 24. 764)⁽¹⁾.

Περίπτωσιν κυρώσεως διαίτ. ἀποφ. μετὰ τροποποιήσεων ὑπὸ τῶν Ὑπ. Ἐργ.—Συντ., κήρυξιν αὐτῆς ὡς ὑποχρεωτικῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀκύρωσιν τῶν τροποποιήσεων ὑπὸ τοῦ Σ.Ε. ἐξετάζει ἡ Πρωτ. Ἀθ. 11.170/1966, (ΔΕΝ 22. 945).

Κατὰ τὴν Πρ/κου Ἀθ. 790/65 (ΔΕΝ 21. 226) ἡ διάταξις τῆς δ.ά. 5/64 (οἰκοδόμων), περὶ ἐξαιρέσεως τῶν βιομηχανιῶν, βιοτεχνιῶν, ὀργανισμῶν καὶ Ἰδρυμάτων, εἶναι ἄκυρος, ὡς ἀντιτιθεμένη εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Ν. 3239/55 περὶ καθολικότητος τῆς ἰσχύος τῶν ἐθνικῶν γενικῶν καὶ ἐθν. ὁμοιοεπαγγ. σ.σ.ε. καὶ δ.ά. Εἶναι ὅμως δυνατόν ὅπως ὅρος τις τῶν ἐν λόγῳ σ.σ.ε. ἢ δ.ά. περιορισθῇ εἰς τοὺς ἐργοδότες ὀρισμένων πόλεων ἢ περιφερειῶν, ὡς ἐν τῇ ἀπὸ 27. 6. 1957 σ.σ.ε. οἰκοδόμων (Α.Π. 257/1965 Ὀλομ. ΔΕΝ 21. 443). Δικαίωμα εὐρύθυνσεως τοῦ κύκλου τῶν δεσμευμένων προσώπων (ἐπέκτασις καὶ ἐπὶ μὴ μελῶν τῶν ἐν διενέξει ὀργανώσεων θυρωρῶν) δὲν ἀναγνωρίζεται (Πρωτ. Ἀθ. 20.535/61 ΔΕΝ 18. 105).

Δικαιοῦνται ὅμως οἱ συμβαλλόμενοι εἴτε τὰ Δ.Δ.Δ. νὰ καθορίζωσι καὶ στενότερον κύκλον ὑπαγομένων εἰς τὴν συγκεκριμένην σ.σ.ε. ἢ δ.ά. προσώπων ἐκ τοῦ κατὰ νόμον, συμφώνως πρὸς τ' ἀνωτέρω ὀριζομένου εὐρύτερου τοιούτου (Σ.Ε. 577/1960 ΔΕΝ 16. 229), ἢ νὰ περιλάβουν ἐν

1. Ὑπ' ὧν ἤδη καὶ τὸ ἄρθρον 4 Ν.Δ. 186/69 (ἀνωτ. σελ. 269).

μόνον κλάδον ώρισμένης κατηγορίας μισθωτών, λ.χ. τούς λογιστάς έκ τών ύπαλλήλων γραφείων (Σ.Ε. 2162/62 ΔΕΝ 19. 113). Έφ' όσον εις τήν διένεξιν συμμετέχει συνδικάτον πλειόνων έργατικών σωματείων, είναι νόμιμος ή παρά τών νομίμων εκπροσώπων του έξαιρέσεις ώρισμένης οργανώσεως έκ τών διατάξεων τής Δ.Α. (Α.Π. 626/66 ΔΕΝ 23. 91).

Κατά γενικήν άρχήν τοϋ έργ. δικαίου, αί ειδικαί συλ. συμβάσεις έργασίας ισχύουν έφ' όσον διά τών γενικών έθνικών σ.σ.έ. ή έθνικών όμοιοεπαγγελματικών τοιούτων δέν έχουν καθορισθή εϋνοϊκώτεροι όροι και εϋνοϊκώτεροι άποδοχαί διά τούς δεδομένους έκάστοτε μισθωτούς (Πρωτ. 'Αθ. 16541/67 ΔΕΝ 23. 886, Μον. Πρωτ. Χαλκίδος 905/69 ΔΕΝ 27. 43, Πρ/κου 'Ηρακλείου 49/65 ΔΕΝ 22. 11).

Αί σ.σ.έ. και δ.ά. περι άποδοχών τών μισθωτών 'Αν. Έταιριών και ιδιωτικών επιχειρήσεων έν γενεί έχουν έφαρμογήν επί μόνον τών ύπαλλήλων γραφείων (ούχι τών έξωτερικών), προϋποθέτουσι δέ τήν ύπαρξιν έπιχειρήσεως κατά τήν οικονομικήν έννοϊαν αύτής (Α.Π. 72/71 ΔΕΝ 27. 323, Πρωτ. 'Αθ. 543/69 ΔΕΝ 26. 584, Πρωτ. 'Αθ. 839/67 ΔΕΝ 23. 592). Πρβλ. όμως και τήν Α.Π. 526/65 (ΔΕΝ 22. 1).

Αί Δ.Α. περι λογιστών είναι έθνικαί όμοιοεπαγγελματικά, ισχύουσαι καθολικώς, ήτοι και επί τών Γεωργ. Συν/κών οργανώσεων, ών αί σ.σ.έ. είναι ειδικαί, ισχύουσαι μόνον καθ' ό μέρος δέν τίγονται ύπό τών έθνικών όμοιοεπαγγελματικών (Α.Π. 320/67 ΔΕΝ 23. 629)⁽¹⁾. Ρυθμίζουσι δέ αύται (αί δ.ά. Λογιστών) οϋ μόνον τούς βασικούς μισθούς αλλά και τας έν γενεί άποδοχάς των, ώστε νά μή δικαιούνται νά λάβωσιν οϋτοι και τά επιδόματα πολυετίας και γάμου, όταν ύπηρετοϋν εις Γεωργ. Συν/κάς οργανώσεις (Α.Π. 27/68 ΔΕΝ 24. 180).

Μισθωτός παρέχων κυρίως μέν ύπηρεσίας τεχνίτου έπισκευαστοϋ, παρεπομένως δέ χειριστοϋ μηχανοδηγοϋ, δέον ν' άμειφθή ως μηχανοτεχνίτης διά τήν κυρίαν έργασίαν του και ως χειριστής διά τήν παρεπομένην (Α.Π. 360/67 ΔΕΝ 23. 661, Πρωτ. 'Αθ. 19.874/66 ΔΕΝ 23. 183). Έξ άλλου επί παραλλήλου έκτελέσεως πλειόνων έργασιών, όφείλεται ό διά τήν κυρίαν άπασχόλησιν προβλεπόμενος μισθός (Έφ. 'Αθ. 3954/70 ΔΕΝ 27. 509).

Οί μάρμαν τών ξενοδοχείων ύπάγονται εις τήν Δ.Α. 41/66 τών ξενοδοχοϋπαλλήλων (Α.Π. 284/69 ΔΕΝ 25. 726).

Οί ήλεκτροτεχνίται Β.Ν., κατά τήν Δ.Α. 12/66, δικαιούνται τών διά τούς ήλεκτροτεχνίτας τών βιομηχανιών καθωρισμένων άποδοχών (Α.Π. 310/69 ΔΕΝ 25. 727).

Έν έλλείψει τοϋ καταλλήλου διά τήν επίβλεψιν τών μηχανολογικών έγκαταστάσεων πτυχίου, ή έργασιακή σύμβασις είναι άκυρος, τοϋ μισθωτοϋ δικαιουμένου νά ζητήση ως άποζημίωσιν τας άποδοχάς τας άν-

1. 'Υπ' όψιν ήδη και τό άρθρον 4 Ν.Δ. 186/69 (άνωτ. σελ. 269).

τιστοιχοῦσας εἰς τὸ προβλεπόμενον πτυχίον (Α.Π. 621/68 ΔΕΝ 25. 139).

Ἐφ' ὅσον εἰς τὰς σ.σ.ε., προβλέπεται διὰ τινὰ κατηγορίαν μισθωτῶν ἡμερομίσθιον, τοῦτο θὰ λήθῃσι καὶ ἂν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας των ἔχωσιν ὑπερῆλικήν ἰδιότητα (Α.Π. 59/66 ΔΕΝ 22. 321).

ε) Ἀναδρομικὴ ἰσχὺς Διαιτ. Ἀποφάσεων.

α α) Μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Ν. Δ. 186/69 (10. 5. 69)

Κατὰ τὴν προστεθεῖσαν εἰς τὸ ἀρθ. 15 τοῦ Ν. 3239/55 διάταξιν τοῦ ἀρθ. 7 παρ. 2 τοῦ ΝΔ 3755/57, ὁ χρόνος ἰσχύος τῶν Διαιτητικῶν ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ μετατεθῇ εἰς χρόνον μεταγενέστερον τῆς ἐπομένης ἡμέρας ἀπὸ τῆς παρόδου τῶν προθεσμιῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἐκδίδονται αἱ Διαιτ. ἀποφάσεις. Αἱ προθεσμῖαι αὗται, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀνωτέρω νόμων, ἦσαν ἐν συνόλῳ 38 ἡμέραι ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ παραπομπῆς τῆς συλλογικῆς διαφορᾶς εἰς τὴν Διαιτησίαν.

Ἰπὸ τὸ καθεστὼς τῶν διατάξεων τούτων τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ ὁ Ἀρειὸς Πάγος εἶχον δεχθῆ παγίως ὅτι ἡ ἔλη διαδικασία (πρωτοβάθμιος καὶ δευτεροβάθμιος) ἐνώπιον τῶν Διαιτ. Δικαστηρίων ἔδει νὰ τερματίζηται ἐντὸς 38 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραπομπῆς τῆς συλλογικῆς διαφορᾶς εἰς τὴν Διαιτησίαν καὶ ὅτι ἐν καθυστερήσει ἐκδόσεως τῆς διαιτ. ἀποφάσεως, ἔδει αὕτη νὰ ὀρίζη ὑποχρεωτικῶς ἡμερομηνίαν ἰσχύος τῆς οὐχὶ μεταγενεστέραν τῆς 39ης ἡμέρας ἀπὸ τῆς κατὰ τ' ἄνω παραπομπῆς τῆς συλλογικῆς διαφορᾶς. Ἄν εἴτε ἡ Δ.Α. εἴτε ἡ κυροῦσα ταύτην Ὑ.Α. ὀρίξωσι μεταγενεστέρων χρόνον, ἡ διάταξις των αὕτη εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 394/63 ΔΕΝ 19. 549, Ἐφ. Ἀθ. 3338/70 ΔΕΝ 27. 929, Σ.Ε. 2898/69 ΔΕΝ 26. 98, Σ.Ε. 1724/69 ΔΕΝ 25. 657, Σ.Ε. 179/64 ΔΕΝ 20. 246, Σ.Ε. 822/63 ΔΕΝ 19. 401, Σ.Ε. 2163/62 ΔΕΝ 19. 172, Σ.Ε. 1747/62 ΔΕΝ 19. 44, Σ.Ε. 272/62 ΔΕΝ 18. 355, Σ.Ε. 1654/62 ΔΕΝ 18. 579, Σ.Ε. 1087/1961 ΔΕΝ 17. 531, 1898/1960 ΔΕΝ 16. 774, 53/1960 ΔΕΝ 16. 131, 1723/1959 ΔΕΝ 15. 903) ... τῶν μισθωτῶν δικαιουμένων νὰ στραφῶσι κατὰ τῶν ἐργοδοτῶν καὶ νὰ ζητήσωσι τὰς ἐκ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀναδρομικότητος διαφορᾶς (Α.Π. 668/62 ΔΕΝ 19. 122, Α.Π. 394/63 ΔΕΝ 19. 549). Ἡ ὡς ἄνω διάταξις δὲν ἀντικεῖται εἰς τὸ νέον Σύνταγμα καὶ δὲν κατηγγήθη παρ' αὐτοῦ (Σ.Ε. 2898/69 ΔΕΝ 26. 98). Πάντως τὸ Δημόσιον δὲν εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν λόγῳ τῆς παρανόμου καθιερώσεως μεταγενεστέρων ἰσχύος (Α.Π. 668/62 ΔΕΝ 19. 122, Εἰρ. Ἀθ. 10453/61 ΔΕΝ 18. 140).

Οἱ Ὑπουργοὶ ὁμοῦ Συντονισμοῦ καὶ Ἐργασίας (νῦν ὁ Ὑπουργὸς Ἐθν. Οἰκονομίας) ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τροποποιοῦν τὰς διαιτητικὰς ἀποφάσεις καὶ ὡς πρὸς τὰς διατάξεις των τὰς ἀπορροῦσας εὐθέως ἐκ τοῦ νόμου, ὅπως ἡ διάταξις περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀναδρομικῆς ἰσχύος ἀπὸ τῆς 39ης (66ης) ἡμέρας μετὰ τὴν παραπομπὴν εἰς τὴν διαιτησίαν, ἔγκυρος δὲ εἶναι ἡ τροποποίησις εἰς τὴν δ.δ. 14/1960 τῶν Κλω-

στούφαντουργών (Α.Π. Όλομ. 271/64 ΔΕΝ 20. 325, Α.Π. 364/64 Γ' Τμήμα ΔΕΝ 20. 525. Contra: Α.Π. 394/63 Β' Τμ. ΔΕΝ 19. 549 και Σ.Ε. 1887/66 ΔΕΝ 22. 769, Σ.Ε.1412/65 ΔΕΝ 21. 625).

Οί Υπουργοί Έργασίας και Συντονισμού δέν δικαιούνται νά όρίσωσι χρόνον έξοφλήσεως τών χορηγηθεισών αύξήσεων μεταγενέστερον του κατά τ' άνω χρόνου υποχρεωτικής αναδρομικής Ισχύος (Σ.Ε. 592/62 ΔΕΝ 18. 453). Καθ' όσον οί ός άνω Υπουργοί δικαιούνται νά μή έγκρίνουν όρους άντιτιθεμένους εις τήν κυβερνητικήν πολιτικήν, όταν ούτοι έλευθέρως καθορίζονται ύπό τών όργάνων διαιτησίας, ούχι δέ όταν έπιβάλλωνται ύπό του νόμου, ός ή υποχρεωτική Ισχύς τών Διαιτητικών αποφάσεων. (Σ.Ε. 592/62 ΔΕΝ 18. 453). Νομίμως όμως καθορίζεται ύπό τών ΔΔΔ διάφορος κατά χρονικά διαστήματα (σταδική) αύξησις τών αποδοχών τών μισθωτών, όταν ό τοιούτος διαφορισμός αιτιολογείται έπαρκώς, ός έν ύπάρξει ανάγκης έκσυγχρονισμού τών έγκαταστάσεων τής έπιχειρήσεως (Σ.Ε. 602/65 ΔΕΝ 21. 323, Σ.Ε. 982/64 ΔΕΝ 20. 391, Σ.Ε. 1801/62 ΔΕΝ 19.44, Σ.Ε. 1654/62 ΔΕΝ 18. 579, Σ.Ε. 272/62 ΔΕΝ 18. 355). Είναι άνεπίτρεπτος ή εις δύο σε ις κλιμάκωσις τών αναδρομικών αύξήσεων (Σ.Ε. 1048/65 ΔΕΝ 21. 324, Σ.Ε. 2507/64 ΔΕΝ 20. 804, Σ.Ε. 967/63 ΔΕΝ 19. 521, Σ.Ε. 822/63 ΔΕΝ 19. 401), ός και ό περιορισμός τών αύξήσεων κάτω του 3 % (Σ.Ε. 243/65 ΔΕΝ 21. 177).

ββ) Μετά τήν Ισχύον του Ν. Δ. 186/69 (10. 5. 69)

Διά τών άρθρων 6 και 7 καθορίσθησαν προθεσμίες έντός τών όποίων δέον νά τερματίζεται ή προδικασία τής επιλύσεως τής συλλογικής διαφοράς μέχρι τής παραπομπής ταύτης εις τά Διαιτ. Δικαστήρια. Αί προθεσμίες αύται άνέρχονται έν συνόλω εις 27 ήμέρας, αΐτινες κατά τήν ρητήν διάταξιν του άρθ. 8 παρ. 1 του ΝΔ 186/69 συνυπολογίζονται κατά τήν έφαρμογήν του άρθ. 7 του ΝΔ 3755/57, προστίθενται δηλαδή εις τάς 38 ήμέρας.

Έχομεν ούτως από τής 10.5.69 (ήμερομηνίας έναρξεως Ισχύος του ΝΔ 186/69), άντι τών τριάκοντα όκτώ (38), έξήκοντα πέντε (65) ήμέρας έντός τών όποίων δέον νά τερματίζεται ή όλη διαδικασία. Συνεπώς από 10/5/69 ός ήμερομηνία υποχρεωτικής Ισχύος τών Διαιτ. αποφάσεων δέν δύναται νά καθορίζεται μεταγενεστέρα τής (66ης) ήμέρας από τής ύπό του Υπουργού παραπομπής τής συλλογικής διαφοράς εις τήν Διαιτησίαν.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

§ 141.—'Αναπροσαρμογή προπολεμικῶν μισθῶν.

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου γενομένην δεκτὴν ἀποψιν (309/1953, ΔΕΝ 9. 301), κατὰ τὰς συλ. συμβάσεις τῆς 4.11.1947 καὶ 1.12.1947 ἀναπροσαρμύζονται μόνον αἱ διὰ προπολεμικῶν συλ. συμβάσεων καθωρισμένα ἀποδοχαί, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ καθωρισμένα διὰ διαίτητικῶν ἀποφάσεων, διότι αἱ τελευταῖαι αὗται δὲν ἐξομοιοῦνται πρὸς τὰς συλλογικὰς συμβάσεις.

Ἐπὶ ἀναπροσαρμογῆς εἰς χρῆμα καὶ εἶδος προπολεμικῶν ἀποδοχῶν, ἡ ἀναπροσαρμογὴ γίνεται μόνον διὰ τὸν εἰς χρῆμα μισθόν, πλὴν ἂν δυνάμει συμφωνίας καταβάλλεται ἡ χρηματικὴ ἀποτίμησις τῶν εἰδῶν, ὅτε ἡ ἀναπροσαρμογὴ γίνεται ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ (Α.Π. 550/50, ΔΕΝ 6. 589, 564/1954 ΔΕΝ 10. 741, 526/54 Ἀρχ. Νυλγ. Ε' 464).

Ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν προπολεμικῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων κατὰ τὰς σ.σ. τῆς 4-11-1947 καὶ 1-12-1947 γίνεται βάσει τῶν ὑπὸ τῶν προπολεμικῶν σ.σ. ὀριζομένων κατωτάτων ὀρίων, οὐχὶ δὲ βάσει τῶν τυχόν καταβαλλομένων ὑπερτέρων (Α.Π. 411/1950, ΔΕΝ 7. 36 καὶ Νέον Δίκαιον 6. 606).

§ 142.—Κατοικία, τροφή καὶ ἀποτίμησις αὐτῶν.

Ἄν εἰς τινὰ μισθωτὸν χορηγῶνται εἰς εἶδος παροχαί (τροφή, κατοικία κλπ.), χωρὶς νὰ προβλέπηται ἡ χορήγησις των, πέραν τῶν εἰς χρῆμα ἀποδοχῶν, ὑπὸ ἀναγκαστικοῦ κανόνος δικαίου ἢ ὑπὸ τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, τότε, συμφώνως πρὸς τὰς Υ.Α. 3600/1946 καὶ 3601/1946 (ΔΕΝ 1-2, σελ. 301-302), ὡς καὶ πρὸς τὰς ἐθνικὰς γενικὰς σ.σ.ε. τῆς 4.11.1947 καὶ 1.12.1947 (ΔΕΝ 3. 501-503), ὁ ἐργοδότης δύναται νὰ ἐκπέσῃ (ἐκ τοῦ προβλεπομένου νομίμου μισθοῦ ἢ ἡμερομισθίου) 5 % διὰ τὴν κατοικίαν, 13 % διὰ τὴν τροφήν, 2 % διὰ τὸν φωτισμὸν καὶ 12 % διὰ τὰ τυχόν χορηγούμενα εἶδη.

Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ἡ ἀποτίμησις τῶν εἰς εἶδος παροχῶν πρέπει νὰ γίνεται συμφώνως πρὸς τὸ πραγματικὸν κόστος αὐτῶν διὰ τὸν ἐργοδότην.

Κατὰ τὴν Α.Π. 619/68 (ΔΕΝ 25. 136) παροχαί εἰς εἶδος χορηγούμενα

ένεκα τῆς παρεχομένης ἐργασίας καὶ ὡς ἀντιπαροχὴ αὐτῆς ἐκπίπτονται ἐκ τοῦ μισθοῦ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἐθν. γεν. σ.σ.ε. τῆς 1.12.1947 καθοριζομένην ἀναλογία, μὴ ἰσχυροῦσης ἀντιθέτου συμφωνίας πρὸς ἀποφυγὴν ἐκμεταλλεύσεως τοῦ μισθωτοῦ.

Κατὰ τὴν Α.Π. 785/58 (ΔΕΝ 15. 77) ἐκ τοῦ ἡμερομισθίου τῶν ἀνειδικευτῶν ἐργατῶν καὶ ὅταν κατ' ἄλλην διατάξιν προβλέπεται τροφή, ὡς ἐπὶ λατζέρη, ἀφαιρεῖται 15 % κατὰ τὰς Υ.Α. 45941/51 καὶ 27316/54.

Τροφῆς δικαιοῦται τὸ κατώτερον ὑγειονομικὸν προσωπικὸν νοσοκομείων, ἀναρρωτηρίων, κλινικῶν καὶ σταθμῶν βοθητῶν (Α.Ν. 199/1936), αἱ ἀδελφαὶ νοσοκόμοι καὶ ἐπισκέπτριαι (ἄρθρον 15 Ν.Δ. 683/1948), οἱ ὑπάλληλοι καὶ τεχνῖται ἐστιατορίων καὶ ἄλλαι κατηγορίαι μισθωτῶν.

Κατὰ τὴν Α.Π. 586/67 (ΔΕΝ 24. 10), τὰ Νοσηλ. Ἰδρύματα ὀφείλουσιν εἰς τὰς νοσοκόμους τροφήν καὶ κατοικίαν, εἴτε ἀποζημιώσιν ἐν ὑπαίτιῳ παραλείπει τῆς παροχῆς, μόνον ὅταν αὐταὶ ἀπασχολοῦνται κατὰ τὴν νύκτα καὶ τὰς μεσημβρινὰς ὥρας, διότι αἱ παροχαὶ αὐταὶ συνδέονται μὲ τὰς λειτουργικὰς ἀνάγκας τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων. Κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 14 § 4 τοῦ Ν.Δ. 3796/59, καθ' ἣν ἡ οἰκήσις καὶ τροφή τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Νοσ. Ἰδρυμάτων δὲν ἀποτελεῖ μισθόν, οὐδὲ ἀποτιμᾶται εἰς χρῆμα, ἀποκλείεται τόσον ἡ ἀνάλογος μείωσις τοῦ μισθοῦ λόγῳ παροχῆς τροφῆς καὶ οἰκήσεως, ὅσον καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀξίας τῶν παροχῶν τούτων διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ ὕψους τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων ἐπιδομάτων ἢ ἀποζημιώσεων (Α.Π. 311/69 ΔΕΝ 25. 547).

Ἐπὶ ὅσιν καὶ ἡ § 1 τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Ν.Δ. 4111/1960 (ΔΕΝ 17. 202, ΦΕΚ Α' 163/1960) καθ' ἣν: «Ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ὁργανισμῶν τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου χορηγουμένη εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῶν τροφή καὶ κατοικία, παρεχομένη πρὸς ἐξυπηρέτησιν λειτουργικῶν ἀναγκῶν τῶν Ἰδρυμάτων καὶ μὴ ἀποτελοῦσα μισθόν ἢ ἄλλο εἶδος ἀποδοχῶν, εἰς οὐδεμίαν, κατὰ τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν τῶν σχετικῶν διατάξεων τῶν ἄνω ὀργανισμῶν, ὑπόκειται κράτησιν ὑπὲρ οἰουδήποτε Ὁργανισμοῦ ἢ Ἀσφαλιστικοῦ Ταμείου».

§ 143.—Προϋπηρεσία, οἰκογενειακὰ βάρη, ἡλικία.

Διὰ τὸν συνυπολογισμὸν προϋπηρεσίας, δεόν οἱ μισθωτοὶ νὰ γνωστοποιήσουν τὴν προϋπηρεσίαν των εἰς τοὺς ἐργοδότες των προσκομίζοντες πιστοποιητικὸν τῶν ἐργοδοτῶν, παρ' οἷς εἰργάσθησαν προηγουμένως, εἴτε κατὰ τὴν πρόσληψίν των, εἴτε μεταγενεστέρως ἄλλ' ἐντὸς εὐλόγου χρόνου (Α.Π. 638/63 ΔΕΝ 20. 4, Πρ/κου Ἄθ. 7176/61 ΔΕΝ 18. 395). Κατὰ τὴν Α.Π. 4/1968 (ΔΕΝ 24. 230) ὁ μὴ γνωστοποιήσας τὴν προϋπηρεσίαν του κατὰ τὴν πρόσληψίν του μισθωτὸς δὲν στερεῖται τοῦ δικαιοῦματός νὰ γνωστοποιήσῃ ταύτην ἀργότερον. Ἡ κατὰ τὴν δ.ἀ. 2/59 (Γραφείων) προθεσμία ὑποβολῆς πιστοποιητικῶν εἶναι ἀνατρεπτικὴ, πλὴν ἂν ὑπῆρξεν ἀποχρῶν λόγος ἀδυνα-

μίας (Α.Π. 474/66 ΔΕΝ 22. 888). Κατά την επικρατεστέραν ἐν τῇ νομολογίᾳ ἄποψιν (Πρωτ. 'Αθ. 6305/58 ΔΕΝ 14. 885, Πρωτ. Θεσ. 1419/60 ΔΕΝ 16. 584, Πρωτ. Θεσ. 934/59 ΔΕΝ 16. 426, Πρ/κου Κοζ. 43/59 ΔΕΝ 16. 4, Πρωτ. 'Αθ. 10608/47, Πρ/κου Μυτιλ. 44/1952, Πρ/κου Πειρ. 323/50 κ.β.π.), ὁ συνυπολογισμὸς τῆς προϋπηρεσίας γίνεται ἀπὸ τῆς προσκομίσεως τῶν πιστοποιητικῶν αὐτῶν. Δὲν ὑφίσταται ἀνάγκη γνωστοποιήσεως τῆς προϋπηρεσίας, ἐν ἣ περιπτώσει ἐχώρησε διαδοχὴ ἐν τῇ ἐπιχειρήσει (Πρωτ. Θεσ. 1531/59 ΔΕΝ 16. 427), οὔτε ἂν εἶχε ζητήσει καὶ λάβει πληροφορίας ὁ ἐργοδότης κατὰ τὴν πρόσληψιν ἀφ' οὗ οὗτω ἦτο εἰς αὐτὸν γνωστὴ ἡ προϋπηρεσία (Πρ. 'Αθ. 6937/67 ΔΕΝ 24. 247). 'Εξ ἄλλου ὡς προϋπηρεσία λογίζεται μόνον ὁ χρόνος πραγματικῆς ἀπασχολήσεως (Πρ/κου Πειρ. 126/62 ΔΕΝ 18. 137). Διὰ τὴν προϋπηρεσίαν ὑπαλλήλων γραφείων ἐν γένει ἴδετε τὰς Α.Π. 274/63 ΔΕΝ 19. 439, Α.Π. 738/63 ΔΕΝ 20. 85, Α.Π. 555/62 ΔΕΝ 19. 7, Α.Π. 37/63 ΔΕΝ 19. 169.

'Ο χρόνος στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ὑπολογίζεται ὡς προϋπηρεσία μόνον ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη παρ' ἧ ὑπηρετεῖ ὁ στρατευθεὶς κατὰ τὸν χρόνον τῆς στρατεύσεώς του, οὐχὶ δὲ καὶ παρ' ἄλλων ἐργοδοτῶν (Πρωτ. 'Αθ. 10774/66, ΔΕΝ 23. 98).

Δέον ἐπίσης οἱ μισθωτοὶ ν' ἀποδεικνύουν τὴν οἰκογενειακὴν τῶν κατάστασιν διὰ τὰ τύχον τοῦ τυχόν προβλεπομένου οἰκογενειακοῦ ἐπιδόματος (Α.Π. 638/63 ΔΕΝ 20. 4, Πρωτ. Πειρ. 2386/62 ΔΕΝ 18. 643, Πρωτ. Θεσ. 1419/60 ΔΕΝ 16. 584, Πρωτ. Θεσ. 2944/60 ΔΕΝ 16. 648, Πρ/κου Ναυπλίου 5/60 ΔΕΝ 16. 331), πλὴν ἂν ταῦτα εἶναι γνωστὰ τῷ ἐργοδότη (Α.Π. 119/62 ΔΕΝ 18. 713, Α.Π. 638/63 ΔΕΝ 20. 4, Πρωτ. Θεσ. 1419/60 ΔΕΝ 16. 584). 'Η ἐκ τῶν ὑστέρων γνωστοποίησις καὶ ἐπιδιώξις εἰσπράξεως οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων ἀντίκειται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως (Πρωτ. Λασηθίου 243/58 ΔΕΝ 15. 241, Πρωτ. 'Αθ. 5709/60 ΔΕΝ 16. 645). Τοῦτο λασηθίου κατὰ τὰς Πρ/κου Πειραιῶς 126/62 (ΔΕΝ 18. 137) καὶ Πρ/κου Κοζάνης 43/59 (ΔΕΝ 16. 4), ὀφείλονται οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα, ἂν ὁ ἐργοδότης παρέλκυσε νὰ ἐρωτήσῃ ἐγκαίρως τὸν μισθωτὸν περὶ τούτων. Καὶ κατὰ τὴν 'Αρ. Πάγου 639/63 (ΔΕΝ 19. 838) οἱ ἐργοδῶται ὀφείλουν νὰ πληροφορῶνται τὰ οἰκογενειακὰ βάρη τῶν μισθωτῶν (διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἀπολυτέων). 'Επίσης κατὰ τὴν Α.Π. 422/67 (ΔΕΝ 23. 667) οἱ ἐργοδῶται ὑποχρεοῦνται νὰ ἐρευνῶσι τὰ τῆς προϋπηρεσίας (τοῦ κατωτέρου ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ) προκειμένου νὰ ὑπολογίσωσι τὴν καταβλητέαν ἀποζημίωσιν, ἔστω καὶ ἂν οἱ μισθωτοὶ δὲν ἐγνωστοποίησαν ταύτην. 'Ομοίως ἡ Πρ. Τρικ. 77/67 (ΔΕΝ 24. 361) ἔκρινε γενικώτερον ὅτι οἱ ἐργοδῶται ὀφείλουν νὰ συλλέγουν τὰ στοιχεῖα περὶ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως τῶν μισθωτῶν.

Κατὰ τὴν Πρ/κου Πειραιῶς 126/62 (ΔΕΝ 18. 137) καὶ διὰ τὴν συνταξιοδοτουμένην σύζυγον ὀφείλετο ἐπίδομα γάμου πρὸ τῆς δ.ἀ. 2/1961.

'Εφ' ὅσον ὁ καταβαλλόμενος μισθὸς καλύπτει τὸν νόμιμον καὶ τὰς προσ-

αυξήσεις του (ἐπιδόματα γάμου κλπ.) δὲν ὀφείλονται ἰδιαίτερος αἱ προσ-
αυξήσεις αὐται (ἐπιδόματα). (Πρ/κου 'Αθ. 6241/64 ΔΕΝ 20. 947, Νομ. Σ.
145/62 ΔΕΝ 18. 336, "Εγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 73408/60 ΔΕΝ 17. 135, Σύντ.
ΕΕΔ 19. 585).

Ὁ μισθωτὸς ὀφείλει νὰ γνωστοποιῇ εἰς τὸν ἐργοδότην ἐγκαίρως τὴν ἡλι-
κίαν του, εἰς ἣν περίπτωσιν αὐτὴ ἀσκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ μισθοῦ
ἢ τοῦ ἡμερομισθίου του. Ἐν ἐκ τῶν προσκομιζομένων στοιχείων δὲν προκύ-
πτῃ ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ μισθωτοῦ ἀλλὰ μόνον τὸ ἔτος, τότε ὡς ἡμέρα
γεννήσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ 31η Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐγεν-
νήθη ὁ μισθωτὸς (Ἡλ. Κυριακοπούλου Διοικητικὸν Δίκαιον ἐδαφ. Γ' τ. Β',
§ 50 ἀρ. 2ε σελ. 174. Πρβλ. Πρ/κου 'Αθ. 3755/1960 ἀδημοσίευτος).

§ 144.—Αἱ σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. περὶ ἀποδοχῶν προσωπικοῦ Ἐνωμένων Ἐταιριῶν.

Ἡ ἀπὸ 16.9.1937 σ.σ.ε. περὶ τῶν ἀποδοχῶν τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἐνω-
μένων Ἐταιριῶν, ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ γραφείων ἐν γένει, ὅπως καὶ
αἱ ἐπακολουθήσασαι νεώτεροι σχετικαὶ διατάξεις, ἰσχύουσι μόνον ἐπὶ τοῦ
προσωπικοῦ τοῦ ἐκτελοῦντος ὑπηρεσίας γραφείου τῶν ἄνω ἐπιχειρήσεων,
ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ
ἐκτὸς τῶν γραφείων ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ (Α.Π. 6576/68 ΔΕΝ
25. 85, Α.Π. 637/1956 ΔΕΝ 13. 35, Α.Π. 134/1956 ΔΕΝ 12. 198, Α.Π.
178/1949 ΔΕΝ 5. 213, Α.Π. 20/65 ΔΕΝ 21. 185). Ἰσχύουσιν ἐπίσης αὐταὶ
μόνον ἐπὶ ἐργοδοτῶν ἀσκούντων ἐπιχείρησιν καὶ μετὰ τὴν κήρυξιν των ὡς
ὑποχρεωτικῶν (Α.Π. 72/71 ΔΕΝ 27. 323).

Ἡ προϋπηρεσία ἐργάτου δὲν συνυπολογίζεται διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν
ἀποδοχῶν ὑπαλλήλων γραφείων (Α.Π. 522/66 ΔΕΝ 23. 2).

§ 145.—Ὑπάλληλοι ἐργοδοτῶν μὴ ἀσκούντων ἐπιχείρησιν.

Οἱ ὑπηρετοῦντες ὡς ὑπάλληλοι εἰς ἐργοδοτὰς, μὴ ἀσκούντας ἐπιχείρη-
σιν (Σωματεία, Νομ. Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, δικηγόροι, κλπ.), δὲν
ὑπάγονται εἰς τὴν συλ. σύμβασιν τῶν ἄνω. ἐταιριῶν, ἰδιωτ. ἐπιχειρήσεων
καὶ γραφείων (16.9.1937), ἀλλὰ εἰς τὴν γενικὴν (ἐθνικὴν) συλ. σύμβασιν
τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων τῆς 12.8.1936, ὡς αὕτη ἔκτοτε ἀναπροσημέσθη
(Πρωτ. 'Αθ. 1937/59 ΕΕΝ 16. 77, Πρ/κου Θεσ. 250/49 Ἀρμενόπουλος
Ζ' 115). Οὕτω ἐπὶ συμβολαιογραφείων (Πρωτ. 'Αθ. 4145/53 ΝοΒ 1. 136,
"Εγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 71773/27.11.1958 ΔΕΝ 14. 1071) καὶ μετὰ τὴν Δ.Α.
24/1963 (Ἐφ. 'Αθ. 2395/69 ΔΕΝ 26. 133, Α.Π. 72/71 ΔΕΝ 27. 323)
καὶ ἐπὶ Δικηγορικῶν γραφείων (Πρωτ. 'Αθ. 20. 106/68 ΔΕΝ 25. 61). Διὰ
τοὺς ὑπαλλήλους Πολ. Μηχανικῶν ἴδετε τὴν Α.Π. 785/70 (ΔΕΝ 27. 211).

Ἡδὴ βάσει τοῦ Α.Ν. 435/68 (ΔΕΝ 24. 499) ἐξεδόθη καὶ ἰσχύει ἡ Υ.Α.
7326/71 (ΦΕΚ Β' 103/9.2.71, ΔΕΝ 27. 145).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 19^{ον}

ΤΑ ΔΩΡΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΙΣΘΩΤΟΥΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΠΑΣΧΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

§ 146.—Γενικά τινα περί δώρων εορτῶν.

Τὰ δῶρα πρὸς τοὺς μισθωτοὺς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν εορτῶν Χριστουγέννων - Ν. Ἔτους καὶ Πάσχα καθορίζονται δι' Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, ἐκδομένων βάσει τοῦ Ν. 1901/1951 (ΔΕΝ 7. 438) περί κυρώσεως τοῦ Α.Ν. 1777/1951 (ΔΕΝ 7. 177), δι' οὗ συνεπληρώθησαν αἱ διατάξεις τοῦ Α.Ν. 28/1944 καὶ τοῦ ἄρθρου μόνου τοῦ Α.Ν. 866/46 (ΔΕΝ 1-2. 269)⁽¹⁾. Ὁ κυρωθεὶς Α.Ν. 1777/1951, ὅστις ρητῶς διατηρήθη ἐν ἰσχύϊ διὰ τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ Ν. 3239/1955, ἔχει οὕτω:

«Μετὰ τὸ ἐδάφιον γ' τοῦ ἄρθρου μόνου τοῦ Α.Ν. 866/46 ἀπερὶ αὐθεντικῆς ἐρμηνείας τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α.Ν. 28/1944 ἀπερὶ ἐξουσιοδοτήσεως τῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐργασίας ὅπως προβαίνωσιν εἰς καθορισμὸν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων» προστίθεται ἐδάφιον ὑπὸ στοιχείου δ' ἔχον οὕτω:

αδ'— Νὰ προσδιορίζουν ἐκτάκτους οἰκονομικὰς ἐνισχύσεις, ἐπὶ ταῖς εορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἢ τοῦ Πάσχα (Δῶρον), εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος, τῶν μισθωτῶν τῶν παρεχόντων τὰς ὑπηρεσίας των παρ' οἰφδῆποτε ἐργοδότῃ φυσικῷ ἢ Νομικῷ προσώπῳ, ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀνεξαρτήτως τῆς διατηρήσεως ἢ μὴ ταύτης κατὰ τὸν χρόνον τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ δώρου καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὑφίστατο τοιαύτη σύμβασις πρότερον καὶ δὴ κατὰ τὸν χρόνον, ὅστις παρεντίθεται μεταξύ τῆς εορτῆς εἰς ἣν ἀναφέρεται ἢ ἐκτακτοῦ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως (δῶρον) καὶ τῆς προηγηθείσης τοιαύτης (Ἐορταὶ Χριστουγέννων ἢ Πάσχα).

»Ἐπίσης νὰ καθορίζουν τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω ἐκτακτοῦ οἰκονομικῆν ἐνίσχυσιν διὰ μισθωτοὺς τελούντας κατὰ τὸν χρόνον τοῦ καθορισμοῦ ταύτης ἐν καταστάσει ἀσθενείας.

» Διὰ τούτους αἱ ἐκτακτοὶ αὗται οἰκονομικαὶ ἐνισχύσεις βαρύνουν τὸν ἐργοδότην, δι' ὅσον χρόνον εἰργάσθη παρ' αὐτῷ ὁ μισθωτὸς καὶ τὸν Ὀργα-

1. Περὶ τῶν δώρων ν α ο τ ι κ ῶ ν προβλέπει τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Ν.Δ. 2419/1953 (ΦΕΚ Α' 129/9.5.1953, ΔΕΝ 9. 305). Διὰ τοὺς Ο ἰ κ ο δ ὅ μ ο υ ς ἴδτε Ν. 4321/1963 (ΦΕΚ Α' 139/11.9.1963, ΔΕΝ 19. 650). Ἰδτε ἐπίσης τὴν Πρωτ. Ἰ.Α.Θ. 24612/65 (ΔΕΝ 22. 330) σχετικῶς μὲ ἀποζημίωσιν οἰκοδόμου ἔνεκα μὴ λήψεως δώρου εἰς βάρος ἐργοδότου παραλείψαντος νὰ καταβάλῃ τὰς εἰσφορὰς δώρων.

νισμὸν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως, παρ' οὗ ἐπιδοτεῖται ὁ μισθωτός, δι' ὃν χρόνον διαρκεῖ ἡ ἀσθένεια»⁽¹⁾).

Ὁ ἀνωτέρω νόμος παρέχει εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐργασίας τὸ δικαίωμα ὅπως καθορίζουν τὴν χορηγήσιν δώρου εἰς τοὺς ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀπασχολουμένους μισθωτούς. Μολονότι, ὅθεν, αἱ ἐκάστοτε ἐκδιδόμεναι σχετικαὶ Ὑπουργικαὶ ἀποφάσεις ὁμιλοῦν περὶ σχέσεως ἐργασίας, φαίνεται ὀρθοτέρα ἢ ἄποψις, καθ' ἣν δὲν ὑφείλονται δῶρα εἰς τοὺς δι' ἀκύρου συμβάσεως ἐργασίας (ἀπλῆς σχέσεως ἐργασίας) συνδεομένους μισθωτούς, ἔχουσιν ὅμως οὗτοι ἀξίωσιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 10057/58 ΔΕΝ 14. 853, Πρ/κου Ἡρακλείου 67/63 ΔΕΝ 20. 98).

Μολονότι μίᾳ ἐκάστη τῶν ἐκδιδόμενων Ὑπουργικῶν Ἀποφάσεων καθορίζει λεπτομερικῶς τὰ τῆς χορηγήσεως τῶν δώρων, αἱ κατωτέρω βασικαὶ γραμμαὶ ἀκολουθοῦνται γενικῶς, δι' ὃ καὶ περιλαμβάνονται ἐνταῦθα:

Αἱ περὶ δώρων διατάξεις εἶναι δημοσίας τάξεως (Α.Π. 293/62 ΔΕΝ 18. 422).

Τὰ δῶρα ὑπελογίζοντο πρότερον ἐπὶ τῶν νομίμως καθωρισμένων (κατωτάτων ὀρίων) μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων. Ἀπὸ 15/4/1967 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν (βλ. Ὑ.Α. 36980/67, ΔΕΝ 23. 351 καὶ τὰς μετέπειτα σχετικὰς ἀποφάσεις) τὰ δῶρα τῶν ἐορτῶν ὑπολογίζονται ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅτι τὸ συνολικὸν ποσὸν τοῦ δώρου δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἐκάστοτε καθοριζόμενον ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως ἀνώτατον ὄριον. Κατὰ πᾶσαν περίπτωση ὅμως συνυπολογίζονται καὶ ὅλα τὰ συμβατικῶς εἴτε κατὰ νόμιμον τρόπον χορηγηθέντα ἐπιδόματα καὶ αἱ προσαυξήσεις, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν ἐπιδομάτων λόγῳ ἠϋξημένης ἀποδόσεως, ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως, ὕδαιοπορικῶν ἐξόδων καὶ πάσης παραχῆς οἰκειοθελῶς χορηγουμένης παρὰ τοῦ ἐργοδότη⁽²⁾. Τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰς εἶδος παροχῶν (τροφῆς, κατοικίας, φωτισμοῦ, ἐνδύσεως κλπ.), συνυπολογίζεται⁽³⁾.

Συνυπολογίζονται ἐπίσης τὰ διὰ Πρ. Ὑ.Σ. χορηγηθέντα εἰς ὑπαλλήλους

1. Ὅπου ἡ χορηγίσις δώρων ἔχει ρυθμισθῆ διὰ συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας ἢ δικητικῶν ἀποφάσεων, δὲν ἔχει δικαίωμα ὁ ὕπουργός Ἐργασίας νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς παροχῆς τῶν δώρων τούτων κατὰ τρόπον διάφορον (Α.Π. 321/59 ΔΕΝ 15. 537, Σ.Ε. 452/58 ΔΕΝ 14. 230, Πρωτ. Ἀθ. 16.041/58 ΔΕΝ 15. 42).

2. Εἰς ἣν περιπτώσιν ἐπακολούθησῃ τῆς περὶ δώρου Ὑπ. Ἀποφ. ἀναδρομικῆ αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν, ὁ ὑπολογισμὸς τῶν δώρων θὰ γίνῃ βάσει τῶν ἠϋξημένων ἀποδοχῶν (Α.Π. 177/59 ΔΕΝ 15. 284 Πρωτ. Ἀθ. 8301/60 ΔΕΝ 16. 551). Κατὰ τὴν Α.Π. 504/65 (ΔΕΝ 22.57) τὰ δῶρα ὑπολογίζονται βάσει τῶν διατάξεων τῶν σ.σ.ε. ἢ δ.δ. τῶν ἰσχυουσῶν κατὰ τὴν δημοσίευσιν μιᾶς ἐκάστης Ὑπ. Ἀποφάσεως περὶ δώρου.

3. Οὕτως ἐπὶ τρωφῆς σερβιτόρου (Πρωτ. Ἀθ. 12996/58 ΔΕΝ 14. 917). Οἱ σερβιτόροι τῶν γαλακτοπωλείων δὲν δικαιοῦνται δώρων παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν των (Πρ/κου Ἀθ. 1331/60 ΔΕΝ 16. 553). Διὰ τοὺς ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἀμειβομένους σερβιτόρους ἴδτε Α.Π. 197/58 ΔΕΝ 14. 356.

ΝΠΔΔ ἐπιδόματα οἰκογ. βαρῶν, ἀκριβείας ζωῆς καὶ συνταξιοδοτικῆς εἰσφορᾶς (Α.Π. 131/65 ΔΕΝ 21. 290). Ἡ εἰδικὴ ὥριαία ἀποζημίωσις τοῦ προσωπικοῦ ὑπαίθρου τῆς Ὑπ. Μηχαν. Καλλιέργειας ἀποτελεῖ προσαύξηση μισθοῦ καὶ συνυπολογίζεται εἰς τὰ δῶρα (Α.Π. 617/64 ΔΕΝ 21. 294, Α.Π. 303/64 ΔΕΝ 20. 763).

Αἱ πρόσθετοι ἀμειβαὶ δι' ἐργασίαν κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ κατὰ τὰς νύκτας συνυπολογίζονται, ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία αὕτη παρέχεται μόνιμῶς καὶ τακτικῶς (Α.Π. 387/67 ΔΕΝ 24. 52, Α.Π. 60/62 ΔΕΝ 18. 389, Α.Π. 223/53 ΔΕΝ 9. 262, Πρωτ. Καλαμ. 1795/64 ΔΕΝ 21. 189, Πρωτ. Ἀθ. 4880/57 ΔΕΝ 13. 540, Πρωτ. Ἀθ. 20602/58 ΔΕΝ 15. 238, Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 13037/57 ΔΕΝ 13. 279, Πρωτ. Ἡρ. 538/58 ΔΕΝ 14. 728). Καὶ ὅταν παρέχεται νυκτερινὴ ἐργασία οὐχὶ καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ κανονικῶς ἀνά πᾶσαν τρίτην ἡμέραν (Α.Π. 387/63 ΔΕΝ 24. 52). Συνυπολογίζεται ἐπίσης τὸ ἐπίδομα ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας (Πρωτ. Ἀθ. 2751/57 ΔΕΝ 13. 382, Πρ/κου Ἀθ. 3858/56 ΔΕΝ 12. 587). Δὲν συνυπολογίζονται ὅμως τὰ ὁδοπορικὰ (Ἐγγραφον Ὑπ. Ἐργασίας 25243/56 ΔΕΝ 12. 375). Δὲν συνυπολογίζονται ἐπίσης αἱ ἀποζημιώσεις διὰ παρανόμους ὑπερωρίας, ἔστω καὶ συμπεφωνημένας (Πρωτ. Ἀθ. 6187/69 ΔΕΝ 26. 233).

Διὰ τῆς ἀνεπιφυλάκτου ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν χορηγήσεως δῶρων βάσει τῶν καταβαλλομένων ὑπερτέρων καὶ οὐχὶ βάσει τῶν νομίμων ἀποδοχῶν καταρτίζεται σιωπηρὰ σύμβασις περὶ συνεχίσεως τῆς τοιαύτης παροχῆς (Α.Π. 728/1958 ΔΕΝ 14. 1014, Πρωτ. Ἀθ. 19134/57 ΔΕΝ 14. 171, Πρ/κου Ἀθ. 4696 καὶ 5018 τοῦ 1957 ΔΕΝ 13. 726 καὶ 860).

Ἐκ τῶν ἐν στρατεύσει τελοῦντων, οἱ μὲν κληρωτοὶ δὲν δικαιῶνται δώρου, οἱ δ' ἑσεδροὶ δικαιῶνται τοιαύτου παρὰ τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. ἢ τοῦ ἐργοδότη των, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὑπὸ τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων ἐκάστοτε ὀριζόμενα. Καὶ οἱ δι' ὥριαίας ἀποζημιώσεως ἀμειβόμενοι δικαιῶνται δώρων (Α.Π. 190/59 ΔΕΝ 15. 446). Μέχρι πρό τινας δὲν ἐλάμβανον δῶρα οἱ διὰ ποσοστῶν ἀμειβόμενοι μισθωτοί, ἤδη ὅμως δικαιῶνται.

Ἐπὶ μισθωτῶν ἀμειβομένων διὰ μισθοῦ συστήματος συνυπολογίζεται καὶ ἡ εἰς ποσοστὰ ἀμειβὴ πρὸς καθορισμὸν τῶν δῶρων. Τὰ ὑπὸ τῶν πελατῶν τῶν Καζίνων Ρόδου καὶ Κερκίρας διδόμενα φιλοδωρήματα ἀποτελοῦν μισθὸν καὶ ὑπολογίζονται εἰς τὰ δῶρα (Α.Π. 689/69 ΔΕΝ 26. 267).

Δώρου δικαιῶνται καὶ οἱ ἐργαζόμενοι εἰς πλεοναξ τοῦ ἐνὸς ἐργοδότης. Λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ δῶρον ὑπολογίζεται ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ νομίμου μισθοῦ διὰ τοὺς κατὰ πλήρες ὥρариον ἀπασχολομένους μισθωτοὺς, οἱ ἀνωτέρω θὰ λάβωσι τὸ δῶρον των βάσει μισθοῦ, ἀντιστοιχοῦντος (ἐκ τοῦ νομίμου) εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀπασχολήσεώς των (Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 27340/54 ΔΕΝ 10. 308, Πρ/κου Ἀθ. 5985/58 ΔΕΝ 14. 1055). Εἶναι ἐπιτρεπτὴ ἡ ἐκ δύο πηγῶν λήψις δῶρων (Πρ/κου Ἀθ. 3380/1959 ΔΕΝ 15. 573, Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 31566/1959 ΔΕΝ 15. 460, Σ. Ε. 437/1958 ΔΕΝ 14. 234, Πρωτ. Ἀθ. 14572/58 ΔΕΝ 14. 1050, Ἐγγρ.

ΠΚΑ 214/14.6.1958 ΔΕΝ 14. 588). Μισθωτὸς ἀπασχολούμενος ἐπὶ σχέσει ἰδιωτ. δικαίου εἰς δὺο ὑπηρεσίας τοῦ Δημοσίου θὰ τύχη δώρων ἐκ δύο πηγῶν (Νομ. Συμβ. 565/64 ΔΕΝ 20. 955). Ἰατροὶ παρέχοντες ὑπηρεσίας οἴκοι, ἐν νοσοκομείοις καὶ κλινικαῖς πρὸς ἡσφαλισμένους Ἄσφ. Ταμείου δικαιούνται δώρων καὶ ἂν ἔλαβον τοιαῦτα καὶ ἐξ ἄλλης πηγῆς (Πρ/κου Βόλου 204/63 ΔΕΝ 20. 168).

Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ συνταξιούχους τοῦ Δημοσίου καὶ Ν.Π. Δ.Δ. ὠρίσθη ὅτι δικαιούνται δώρων ἐκ μιᾶς μόνον πηγῆς κατ' ἐπιλογὴν των, εἴτε δημοσίου εἴτε ἰδιωτικοῦ δικαίου εἶναι ἡ σχέσις των αὐτῇ (Α.Π. 530/71 ΔΕΝ 27. 915, Α.Π. 416/64 ΔΕΝ 17. 846). Ἡ ἀπαγόρευσις λήψεως δώρων ἐκ δύο πηγῶν ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς ἐν πολεμικῇ διαθεσιμότητι τελοῦντας (Α. Π. 158/63 ΔΕΝ 19. 839). Ἰδιωτικοὶ ἐκπαιδευτικοὶ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου δικαιούνται δώρου ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων, ἐκ δὲ τοῦ Δημοσίου τῆς τυχόν διαφορᾶς (Πρωτ. Πειρ. 2826/63 ΔΕΝ 19. 689).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν. 4321/63 (ΔΕΝ 19. 650) εἶναι ἄκυρος συμφωνία περὶ καλύψεως τῶν δώρων διὰ τοῦ καταβαλλομένου ὑπερτέρου τοῦ νομίμου μισθοῦ, ἢ περὶ προκαταβολῆς τῶν δώρων. Κατὰ τὴν 452/1971 ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου (ΔΕΝ 27. 643) ἡ ὡς ἄνω διάταξις ἰσχύει μόνον διὰ τοὺς οἰκοδόμους, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς μισθωτοὺς, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπαγορεύεται μὲν ὁ συμφηρισμὸς τῶν δώρων πρὸς τυχόν προκαταβαλλομένας ὑπερτέρας τῶν νομίμων ἀποδοχάς, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ συμφωνία περὶ τμηματικῆς καταβολῆς τῶν δώρων ἢ περὶ καλύψεως τούτων ὑπὸ τῶν καταβαλλομένων ὑπερτέρων ἀποδοχῶν. Ἡ ἀποφίς αὐτῇ ἠκολουθεῖτο πρὸ τοῦ Ν. 4321/63 (Πρωτ. Ἀθ. 20342/61 ΔΕΝ 18. 556, Πρωτ. Χαλκίδος 1004/64 ΔΕΝ 21. 235, Πρωτ. Ἀθ. 16133/58 ΔΕΝ 15. 235 κ.ἀ.). πλὴν μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ν. 4321/63 εἶχε κριθῆ ὅτι οὗτος ἔχει γενικὴν ἐφαρμογὴν (Α.Π. 720/69 ΔΕΝ 26. 312, Πρωτ. Ἀθ. 13996/67 ΔΕΝ 23. 978, Πρωτ. Ἀθ. 20238/66 ΔΕΝ 23. 101). Ἐχει κριθῆ ἐπίσης ὅτι δὲν συμφηρίζεται ἡ ἐκ δώρων ἀξίωσις πρὸς τὴν τυχόν καταβληθεῖσαν μεζίωνα τῆς νομίμου ἀποζημιώσιν καὶ πρὸς οἰανδήποτε ἄλλην ἀξίωσιν τοῦ ἐργοδότη (Πρωτ. Ἀθ. 16133/58 ΔΕΝ 15. 235), πλὴν ἂν ὑφίστατο περίπτωσις ἀξιώσεως διὰ ζημίας ἐκ δόλου προξενηθείσας (Πρωτ. Ἀθ. 16118/58 ΔΕΝ 15. 409).

Ἐπίσης δὲν συμφηρίζονται πρὸς τὰ δῶρα παροχαὶ χορηγηθεῖσαι ἐξ ἐλευθεριότητος παρὰ τοῦ ἐργοδότη καὶ ἄνευ σκοποῦ συμφηρισμοῦ (Α.Π. 664/62 ΔΕΝ 19. 121).

Εἶναι νόμιμος συμφωνία περὶ ἐξοφλήσεως τῶν δώρων διὰ τῶν παραληφθέντων ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως εἰ δὲ ν (Πρ/κου Ἀθ. 2721/1958 ΔΕΝ 14. 858).

Τὸ δῶρον μισθωτοῦ μὴ ἀπασχολούμενου κατ' ἐκάστην θὰ ὑπολογισθῆ βάσει τῶν πραγματικῶν ἡμερῶν ἀπασχολήσεως αὐτοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 9308/58 ΔΕΝ 14. 820, Πρωτ. Ἀθ. 86/58 ΔΕΝ 14. 329, Α.Π. 570/1956 ΔΕΝ 13. 9).

Διὰ τὰς περιπτώσεις συρροῆς διαθεσιμότητος καὶ ἀργίας τῶν ἐπιχειρήσεων βλέπετε τὴν Πρ/κου Ἀθ. 5949/58 (ΔΕΝ 15. 80).

Οί οί κει το θελῶς ἀποχωροῦντες δικαιοῦνται δώρου (ΔΕΝ 13. 96). Αἱ ἡμέραι τῆς ἀπεργίας δὲν ὑπολογίζονται διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ δώρου (Α.Π. 528/57 ΔΕΝ 13. 984), ὑπολογίζονται ὁμοίως αἱ ἡμέραι τῆς ἀποχῆς τοῦ μισθοῦ, ἐνεκεν ἀνυπαίτιου κωλύματος ("Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργασίας 29100/1956 ΔΕΝ 12. 420), ὡς καὶ ἡ ἀποχὴ λόγῳ τοκετοῦ ("Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 28721 καὶ 35919 τοῦ 1956 ΔΕΝ 12. 605).

Ἐν μεταβολῇ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη ὑπὸ χρεως διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ δώρου εἶναι ὁ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς Ὑ.Α. ἐργοδότης (Α.Π. 610/57 ΔΕΝ 14. 37), μὴ δικαιουμένου τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποχῆς κατὰ τῶν προηγουμένων ἐργοδοτῶν ἐφ' ἧσον δὲν ἐμεσολάβησε λύσασις τῆς ἐργ. σχέσεως. Πάντως ὁ τελευταῖος ἐργοδότης ἔχει δικαίωμα ἀναγογῆς κατὰ τῶν προηγουμένων (Πρωτ. Ἀθ. 22.163/63 ΔΕΝ 20. 137).

Οἱ ἐπὶ σχέσει ἰδ. δικαίου ὑπάλληλοι τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. δικαιοῦνται δώρων κατὰ τὰς Ὑ.Α. τοῦ Ν. 28/44 (Α.Π. 139/69 ΔΕΝ 26. 136 καὶ Α.Π. 131/65 ΔΕΝ 21. 290).

Αἱ περὶ δώρων Ὑ.Α. δὲν ἰσχύουσιν ἐπὶ τῶν καθ' ἡμέραν προσλαμβανομένων ἐκτάκτων ἐργατῶν τοῦ Ο.Α.Π. (Α.Π. 506/64 ΔΕΝ 21. 294, Α.Π. 132/63 ΔΕΝ 19. 770). Οὕτε ἐπὶ μισθωτῶν ἐπιχειρήσεων λειτουργουσῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν (Πρωτ. Πειρ. 326/69 ΔΕΝ 25. 558).

Κατὰ τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Ν.Δ. 4547/66 (ΔΕΝ 22. 812): «Τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 1901/1951 χορηγουμένων εἰς τοὺς μισθοῦ δώρων ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα καὶ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ διαδικασίαν δύναται νὰ τυγχάνουν καὶ οἱ λόγῳ ἐθελουσίας ἐξόδου ἐξεληθόντες τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ὑπάλληλοι τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Οὗτοι δικαιοῦνται ὁμοίως καὶ τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας, τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τῆς παρ. 16 τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Ν. 4504/1966».

Οἱ γεωργικοὶ ἐργάται δικαιοῦνται δώρων ὑπὸ τὰς ἐν ταῖς Ὑπ. Ἀποφάσεσιν ὀριζομένης προϋποθέσεως (Πρωτ. Ἀθ. 2308/60 ΔΕΝ 16. 264, Πρβλ. Πρ/κου Ἀθ. 2384/56 ΔΕΝ 14. 71), ὅχι ὅμως καὶ οἱ μισθωτοὶ γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς ἀλλοδαπῆς (Α.Π. 190/59 ΔΕΝ 15.446). Ὡς πρὸς τοὺς γεωπόνους ἴδετε τὴν Α.Π. 106/67 (ΔΕΝ 23. 374).

Διὰ τὰ δῶρα τῶν ἐργατοτεχνιτῶν τῶν δημοσίων ἐργῶν βλέπετε τὰς Πρωτ. Ἀθ. 10854/58, Πρ/κου Θεβῶν 116 καὶ 143 τοῦ 1957 (ΔΕΝ 15. 346 καὶ ΔΕΝ 13. 566 καὶ 728), διὰ δὲ τὰ δῶρα τῶν ἀπασχολουμένων εἰς δημόσια ἔργα ἐργολαβικῶς ἐκτελούμενα ὑπ' ὄψιν ἢ Ἐγκ. Ὑπ. Ἐργασίας, 7568/55 (ΔΕΝ 11. 69).

Δικαιοῦνται δώρων ἰδιῶται Μηχανικοὶ τῆς ΤΥΔΚ (Α.Π. 293/65 ΔΕΝ 22. 329).

Αἱ οἰκιακαὶ ὑπηρέτρια καὶ ἐν γένει οἱ οἰκόσται μισθωτοὶ μέχρι τοῦ 1957 δὲν ἐδικαιοῦντο δώρου, πλὴν ἀπὸ τῶν Χριστουγέννων 1958 προβλέπεται χορήγησις τοιοῦτου καὶ εἰς αὐτοὺς.

Τὰ δῶρα, κατὰ τὴν παλαιότερον κρατοῦσαν ἀποψιν (Α.Π. 402/1959 ΔΕΝ 15. 841 κ.ἄ.π.), δὲν ἀπετέλουν τακτικὰς ἀποδοχὰς, ἀλλὰ ἐκτακτὰ βοήθη-

θήματα, μὴ συνυπολογιζόμενα διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀπολυομένων μισθωτῶν. Ἡδὴ ὁμοίως γίνεται ὁμοφώνως δεκτὸν ὑπὸ τῆς νομολογίας, ὅτι ταῦτα ἀποτελοῦν τακτικὰς ἀποδοχὰς συνυπολογιζόμενας διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Ν. 2112/20 καὶ τοῦ Β.Δ. 16/18.7. 20 (Α.Π. 32/62 ΔΕΝ 18. 134, Α.Π. 3/61 ΔΕΝ 17.71, Α.Π. 373/60 ΔΕΝ 16. 489, Α.Π. 218/60 ΔΕΝ 16. 388, Α.Π. 122/1960 ΔΕΝ 16. 203, Α.Π. 697/58 ΔΕΝ 14. 1011, Ἐφ. Ἄθ. 401/59 ΔΕΝ 15. 341 κ.ἄ.π.). Ὡς τοιαῦτα, ὑπόκεινται εἰς ἀσφαλτικὰς εἰσφορὰς (Α.Π. 697/1958 ΔΕΝ 14. 1011), εἰς φόρον μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν καὶ εἰς χαρτόσημον (Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 3585/1955 ΔΕΝ 11. 27), παραγράφονται μετὰ πενταστίαν (Πρωτ. Ἄθ. 4880/1957 ΔΕΝ 13. 510), ὑπάρχοντα εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν ἐργατικῶν διαφορῶν, ἢ καθυστέρησίν των συνεπάγεται τὰς συνεπείας τοῦ Α.Ν. 690/1945, ὀφείλονται δὲ καὶ ἐν ὑπερημερίᾳ τοῦ ἐργοδότη καὶ ἀπολαμβάνουν τῆς προστασίας τοῦ μισθοῦ κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις (664 Α.Κ., Ν. 4694/1930 κ.λ.π.).

§ 147.—Πίναξ ἐκδοθειῶν περὶ δώρων Ὑπουργικῶν Ἀποφάσεων.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1966 μέχρι σήμερον ἔχουν ἐκδοθῆ αἱ κατωτέρω περὶ δώρων Ὑπουργικαὶ Ἀποφάσεις:

- 1) Ὑ.Α. 31436/66, Πάσχα 1966 (ΦΕΚ Β' 204/4.4.66, ΔΕΝ 22. 302 καὶ 368).
- 2) Ὑ.Α. 116800/66, Χριστούγεννα 1966 (ΦΕΚ Β' 751/14.12.66, ΔΕΝ 22. 1004).
- 3) Ὑ.Α. 36980/67, Πάσχα 1967 (ΦΕΚ Β' 252/15.4.67, ΔΕΝ 23. 351).
- 4) Ὑ.Α. 136253/1967, Χριστούγεννα 1967 (ΦΕΚ Β' 717/5.12.67, ΔΕΝ 23. 943).
- 5) Ὑ.Α. 47800/1968, Πάσχα 1968 (ΦΕΚ Β' 187/9.4.68, ΔΕΝ 24. 331).
- 6) Ὑ.Α. 146910/68, Χριστούγεννα 1968 (ΦΕΚ Β' 679/6.12.68, ΔΕΝ 24. 1000).
- 7) Ὑ.Α. 31990/69, Πάσχα 1969 (ΦΕΚ Β' 222/31.3.69, ΔΕΝ 25. 288).
- 8) Ὑ.Α. 111700/69, Χριστούγεννα 1969 (ΦΕΚ Β' 808/10.12.1969, ΔΕΝ 25. 902).
- 9) Ὑ.Α. 40884/70, Πάσχα 1970 (ΦΕΚ Β' 251/11.4.1970, ΔΕΝ 26. 277).
- 10) Ὑ.Α. 103100/70, Χριστούγεννα 1970 (ΦΕΚ Β' 897/11.12.70, ΔΕΝ 26. 965).
- 11) Ὑ.Α. 20200/1971, Πάσχα 1971 (ΦΕΚ Β' 253/5.4.71, ΔΕΝ 27. 265).
- 12) Ὑ.Α. 63960/1971, Χριστούγεννα 1971 (ΦΕΚ Β' 790/3.12.71, ΔΕΝ 27. 937).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20^{ον}

ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΑΜΟΙΒΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

§ 148.—Δι' υπερωριακήν άπασχόλησιν.

(Βλέπετε σχετικῶς άνωτέρω, Μέρος Α', Κεφ. 10, στοιχ. Γ', § 79-86).

§ 149.—Δι' άπασχόλησιν κατά Κυριακάς, έορτάς και νύκτας.

α) Δι' άπασχόλησιν κατά Κυριακάς και έορτάς.

Κατά την 8900/1946 Υπ. Απόφασιν (ΔΕΝ 5. 413), ως συνεπληρώθη και ήρμηνεύθη αύτη διά τής 25825/1951 όμοίας (ΔΕΝ 7. 204), εις όλους τοὺς μισθωτοὺς τοὺς άπασχολούμενους κατά τὰς Κυριακάς και τὰς νό-μον έξαιρετέας έορτάς παρέχεται πρόσθετος άμοιβή άνερχομένη εις τὰ 75 % τοῦ νομίμου μισθοῦ ή ήμερομισθίου των, ήτοι επί τοῦ μισθοῦ ή ήμερομισθίου τοῦ προβλεπομένου υπό συλ. συμβάσεων, δικαιοτηρικῶν αποφάσεων ή Υπ. Αποφάσεων.

Έξ άλλου τὸ άρθρον 2 τοῦ Ν.Δ. 3755/57 (ΔΕΝ 13. 795) ώρισε τ' ακό-λουθα:

«Άρθρον 2.—1. Οί μισθωτοί άπασχολούμενοι κατά τὰς Κυριακάς και τὰς κατωτέρω αναφερομένας έορτάς δικαιούνται τής υπό τῶν άπ' άρθ. 8900/46 και 25825/51 αποφάσεων τῶν Υπουργῶν Οικονομικῶν και Έργασίας προβλεπομένης προσαυξήσεως έξ 75 % κατά τὰ υπό τῶν έν λόγω αποφάσεων, ως αὐται ισχύουσι σήμερα, όριζόμενα.

» 2. Ός έξαιρέσιμοι έορταί καθ' ός παρέχεται κατά τ' άνωτέρω προσ-αυξήσεις, νοούνται: α) ή τής Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, β) ή τής 25ης Μαρτίου, γ) ή τής Δευτέρας τοῦ Πάσχα, δ) ή τής 1ης Μαΐου και ε) ή τής 28ης Οκτωβρίου. Έκ τούτων κατά την 1ην Μαΐου και 28ην Οκτωβρίου, ή άπασχόλησις τῶν μισθωτῶν άπόκειται άποκλειστικῶς εις την διακριτικὴν έξουσίαν τοῦ εργοδότη(1).

1. Διά τοῦ Α.Ν. 380/68 (ΔΕΝ 24. 400) έχορηγήθη εις τὸν Υπ. Έργασίας τὸ δικαίωμα νά καθορίζη έκάστοτε δι' αποφάσεών του την 1ην Μαΐου ως ήμέραν ύποχρεωτικῆς άναπαύσεως. Έξ άλλου διά τοῦ Β.Δ. 748/1966 (ΔΕΝ 22. 758, άνωτέρω § 90 σελ. 170) έ χαρακτηρίσθη ως ήμέρα ύποχρεωτικῆς άργίας και ή 15η Αύγουστου. Έπί ταύτης όμως δέν ισχύει ή άνωτέρω διάταξις (τοῦ άρθρου 2 Ν.Δ. 3755/57), διότι αύτη προβλέπει την καταβολήν προσαυξήσεως εις τοὺς άπασχοληθέντας ή την καταβολήν τοῦ ήμερομισθίου εις τοὺς μή άπασχοληθέντας, άλλ' άποκλειστικῶς διά τὰς έν αὐτῇ κατονομαζόμενας έορτάς, οὐχι δὲ εις πᾶσαν έορτήν. Έξ άλλου προβλέπεται τροποποίησις

» 3. Εἰς τοὺς ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἀμειβομένους μισθωτοὺς, τοὺς μὴ ἀπασχοληθέντας ἐκ λόγων μὴ ὀφειλομένων εἰς τούτους κατὰ τὰς ἐν παραγράφῳ 2 ἡμέρας, καταβάλλεται δι' ἐκάστην τούτων ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ ἡμερομισθίόν των, ἄνευ ἐτέρας προσαυξήσεως.

» 4. Αἱ διατάξεις τῆς παρ. 1 τοῦ παρόντος καὶ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου δύνανται νὰ τροποποιηθοῦν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ν. 3239/55, ὡς νῦν τροποποιεῖται, διαδικασίαν».

Τὸ θέμα τῆς καταβολῆς ἡμερομισθίων κατὰ ἑορτὰς ρυθμίζεται εἰς τὸ ἔθωσ ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον Διαιτ. Ἀποφάσεως. Ἀνίσχυρον, ὅθεν, τιοούτων διατάξεων διὰ Κ.Ε.Α., Γ. Ε.Σ., Γ.Ε.Ν. καὶ Γ.Ε.Α. (Α.Π. 446/70 ΔΕΝ 26. 743, Νομ. Συμβ. Ὁλομ. 735/68 ΔΕΝ 24. 802).

Καὶ ἐν συμπτάσει τῶν ἑορτῶν αὐτῶν εἰς ἡμέραν Κυριακὴν καταβάλλεται τὸ ἡμερομισθίον τοῦτο (Α.Π. 323/62 ΔΕΝ 18. 519, Α.Π. 303/1961 ΔΕΝ 17. 456, Πρωτ. Πειρ. 386/61 ΔΕΝ 17. 244, Πρωτ. Βόλου 1318/1960 ΔΕΝ 17. 294, Πρ/κου Ἀθ. 4225/60 καὶ 4212-4213/60 ΔΕΝ 16. 457. Ἀντίθετοι αἱ Πρωτ. Ἀθ. 23361/60 ΔΕΝ 17. 47 καὶ Πρ/κου Ἀθ. 5490/60 ΔΕΝ 16. 676). Ὄφειλεται ὁμοίως τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμειβομένους (Πρωτ. Ἀθ. 5367/60 ΔΕΝ 16. 359).

Δὲν ὀφείλεται εἰς τοὺς μὴ ἀποδεικνύοντας ὅτι δὲν ἀπασχολήθησαν ἄνευ ὑπαυτιότητός των (Πρ/κου Βόλου 399/62 ΔΕΝ 19. 331), οὐδὲ, πολλῶ μᾶλλον, εἰς τοὺς ἀθαιρέτως ἀπουσιάσαντας πρὸ, κατὰ καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν (Ν. Σ. 919/62 ΔΕΝ 19. 225). Τὸ δικαιοῦνται ὅμως οἱ ἐν ἀσθενείᾳ τελοῦντες (Νομ. Συμβ. 919/62 ΔΕΝ 19. 225).

Ἡ Κυριακὴ λογίζεται ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν καὶ λήγει τὸ μεσονύκτιον τῆς Κυριακῆς πρὸς τὴν Δευτέραν. Ἀναλόγως καὶ ἐπὶ ἐξαιρέτας ἑορτῆς (Α.Π. 318/58 ΔΕΝ 15. 563). Ἡ πρόσθετος ἀμοιβὴ ὀφείλεται εἴτε ἢ ἀπασχόλησις τοῦ ἐργαζομένου γίνεται συνεχῶς, εἴτε ἀπασχολεῖται οὗτος κατὰ τινὰς μόνον Κυριακὰς (ἢ καὶ μίαν). Ἐὰν ὠρισμένα μόνον ὧραι τῆς ἐργασίας του συμπίπτουν πρὸς τὸ χρονικὸν διάστημα, ὕπερ κατὰ τ' ἀνωτέρω λογίζεται ὡς Κυριακὴ, θὰ λάβῃ τὴν προσαύξησιν τοῦ 75 % μόνον διὰ τὰς ὠρισμένας ταύτας ὥρας. Π.χ. ἐργάτης ἀπασχοληθεὶς εἰς βάρδιαν ἀπὸ τῆς 10 μ.μ. τοῦ Σαββάτου μέχρι τῆς 6 π.μ. τῆς Κυριακῆς, θὰ λάβῃ τὰ 6/8 τῶν 75%. Ἐργάτης ἀπασχοληθεὶς ἀπὸ τῆς 10 μ.μ. τῆς Κυριακῆς μέχρι τῆς 6 π.μ. τῆς Δευτέρας θὰ λάβῃ τὰ 2/8 τῶν 75 % (Πρ/κου Ἡρ. 49/65 ΔΕΝ 22. 11, Πρ/κου Ἀθ. 3938/58 ΔΕΝ 14. 835, Πρωτ. Ἀθ. 6626/57 ΔΕΝ 13. 668). Ἡ μείωσις ὅμως τῆς προσαυξήσεως δὲν ἐφαρ-

τῆς διατάξεως τοῦ Ν.Δ. 3755, κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ν. 3239/55, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ Β. Δ/των. Τέλος εἰς τὴν ἐξουσιοδοτικὴν διάταξιν, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. 748/1966, δὲν ὑπῆρχεν εἰδικὴ ἐξουσιοδότησις πρὸς ρύθμισιν τοῦ θέματος τῆς καταβολῆς προσαυξήσεων ἢ ἡμερομισθίων κατὰ ἑορτὰς. Βλ. σχετικῶς καὶ εἰς ΔΕΝ 20. 607.

μύζεται ἐπὶ μισθωτῶν τελούντων ἐν ἀναμονῇ καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐργοδότη, ὡς ἐπὶ νεκροκομιστῶν (Α.Π. 312/69 ΔΕΝ 25. 753).

Δὲν ἀπαιτεῖται συνεχῆς ἀπασχόλησις καθ' ὅλας τὰς Κυριακὰς, διὰ τὴν ὁφείλεται ἢ ὡς ἄνω προσαυξήσεως (Πρ/κου Ἑρ. 49/65 ΔΕΝ 22. 11). Καὶ οἱ κατὰ τινὰς μόνον Κυριακὰς ἀπασχοληθέντες δικαιοῦνται ταύτης. Οἱ μὴ ἀπασχολούμενοι κατὰ Κυριακὰς, ἔστω καὶ ἂν λαμβάνωσι τὸ ἡμερομίσθιον των κατ' αὐτάς, δὲν δικαιοῦνται τῆς προσαυξήσεως (Α.Π. 571/68 ΔΕΝ 25. 81).

Οἱ διὰ μηνιαίου μισθοῦ ἀμειβόμενοι, ἐφ' ὅσον ἀπασχοληθῶν κατὰ Κυριακὴν, δικαιοῦνται νὰ λάβουν μόνον τὰ 75 % τοῦ 1/25 τοῦ νομίμου (κατὰ τ' ἄνω) προβλεπομένου μισθοῦ των. Περαιτέρω, ἂν οὗτοι δὲν ἀναπαύθωσι κατ' ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, δικαιοῦνται νὰ ζητήσωσιν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεώς των, εἴτε κατὰ τὰς περὶ ἀδικοπράξιαις διατάξεις, εἴτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν τελευταίαν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου (Βλέπετε Α.Π. Ὀλομ. 276/59 ΔΕΝ 15. 468, Α.Π. 7/1960 ΔΕΝ 16. 75, Α.Π. 367/1958 ΔΕΝ 14. 505, Πρωτ. Θεσ. 5240/64 ΔΕΝ 21. 521). Ἄλλως ὅμως εἶχον ἀποφανθῆ αἱ προηγούμεναι ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὡς αἰ 113/1958 (ΔΕΝ 14. 232) καὶ 759/58 (ΔΕΝ 14. 505).

Καὶ οἱ κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ ἔτους ἀπασχολούμενοι μισθωτοὶ δικαιοῦνται τῆς κατὰ 75 % προσαυξήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 23345/62 ΔΕΝ 19. 219, Πρ/κου Θεσ. 24/62 ΔΕΝ 18. 845, Ἑγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 3237/1959 ΔΕΝ 15. 146).

Κατὰ τὴν σ.σ.ε. τῆς 5.8.1955 τοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ τῶν πάσης φύσεως ἐπιχειρήσεων πετρελαίου (ΦΕΚ Β' 156/26.8.55) οἱ ἐργαζόμενοι κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐξαιρετέας ἑορτάς, ἐφ' ὅσον μὲν ἀπασχοληθῶσι μέχρι τεσσάρων ὥρῶν θὰ λαμβάνουν ἐν πλήρει ἡμερομίσθιον ἄνευ προσαυξήσεως, ἐφ' ὅσον δὲ ἀπασχοληθῶσι πέραν τῶν 4 ὥρῶν θὰ λαμβάνωσιν ἐν πλήρει ἡμερομίσθιον προσημερημένον κατὰ 75 %.

Αἱ περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως διατάξεις, συνεπῶς δὲ καὶ αἱ Ὑ.Α. 8900/1946 καὶ 25825/1951, ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῶν μισθωτῶν Δ ἡ μ ὶ ν καὶ Κοινοσπήτων, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται σχέσις ἰδιωτ. δικαίου (Α.Π. 663/62 ΔΕΝ 19. 89). Καὶ ἐπὶ πλοίων πορθμείων (Πρωτ. Ζακ. 3/63 ΔΕΝ 19. 257). Καὶ ἐπὶ ΟΔΙΣΥ μετὰ τὸν Ν. 3239/55 (Α.Π. 206/54 ΔΕΝ 20. 759, Α.Π. 181/63 ΔΕΝ 19. 433). Καὶ ἐπὶ τεχνικῶν (τουριστικῶν) ἔργων (Πρ/κου Ἀθ. 6095/62 ΔΕΝ 19. 50), ἐπὶ ἔργων τῆς ΔΕΗ (Πρ/κου Ἀθ. 2920/63 ΔΕΝ 19. 635), εἰς οἰκοδομικὰ ἔργα (Πρωτ. Ἀθ. 1464/63 ΔΕΝ 19. 746, Contra: Πρωτ. Θεσ. 3558/61 ΔΕΝ 19. 745), εἰς Κυλινδρομύλους (Πρ/κου Πατρῶν 35/63 ΔΕΝ 19. 334), εἰς ἐφημερίδας (Πρωτ. Θεσ. 467/63 ΔΕΝ 19. 746), εἰς θυρωροὺς ἐργοστασίων (Πρωτ. Πειρ. 258/63 ΔΕΝ 20. 442), εἰς ἐπιχειρήσεις ἐκκενώσεως βόθρων (Ν.Σ. 424/64 ΔΕΝ 21. 44), εἰς αὐτοκίνητο-

στάσια (Α.Π. 442/64 ΔΕΝ 20. 568), επί των λεωφορείων (Πρωτ. Καλαμών 983/1959 ΔΕΝ 15. 971), επί των Γατρών Νοσ. Ίδρυμάτων και Κλινικών (Α.Π. 202/61 ΔΕΝ 17. 355, Πρ/κου 'Αθ. 4885/58 ΔΕΝ 14. 1053, Πρωτ. 'Αθ. 2171/60 ΔΕΝ 16. 263, Πρωτ. 'Αθ. 3322/63 ΔΕΝ 19. 357, Πρωτ. 'Αθ. 9022/61 ΔΕΝ 17. 971, Πρωτ. 'Αθ. 3380/61 ΔΕΝ 17. 680. Contra: Πρ/κου 'Αθ. 6731/59 ΔΕΝ 16. 3), επί των νοσοκόμων Νοσ. Ίδρ. 'Ιδ. Δικαίου (Α.Π. 43/66 ΔΕΝ 22. 241, Α.Π. 500/65 ΔΕΝ 21. 805 Contra: ή Α.Π. 360/58 ΔΕΝ 14. 472) ⁽¹⁾ και έν γένει Νοσοκομείων (Πρωτ. Θεσ. 4255/59 ΔΕΝ 16. 462), επί νυκτοφυλάκων (Α.Π. 97/65 ΔΕΝ 21. 259), επί κτηνοτροφικών έργασιών, έφ' όσον έχει έπεκταθή ή ασφάλις του ΙΚΑ (Πρωτ. 'Αθ. 2420/63 ΔΕΝ 19. 217), επί Κιν/φων (Πρωτ. Βερροίας 653/67 ΔΕΝ 23. 781, Μον. Πρωτ. Λεβ. 103/68 ΔΕΝ 25. 91).

Διά τό προσωπικόν τής έξωτερικής ύπηρεσίας κινήσεως Τροχιοδρομίων, ήλεκτροκινήτων διά κεραίας λεωφορείων και λεωφορείων τής ΗΕΜ έχει έκδοθή ή ύπ' άριθμ. 3483/52 Υ.Α. (ΔΕΝ 8. 245).

Διά τήν χαρτοποιίαν ίδετε Α.Π. 320/64 (ΔΕΝ 20. 522).

'Η Υ.Α. 8900/46 δέν έχει εφαρμογήν επί των σιδηροδρομών (Ν. 2339/53 ΦΕΚ Α' 73/28.3.53, ΔΕΝ 9. 247, Α.Π. 186/59 ΔΕΝ 15. 444, Πρωτ. 'Αθ. 25412/64 ΔΕΝ 21. 590), επί των προσθέτων άστυφυλάκων (Α.Π. 234/1953 ΔΕΝ 9. 583), επί των διά πολλαπλών ήμερομισθίων άμειβομένων έλευθέρων έργατών του ΟΛΠ (Ν.Δ. 2942/54, άρθρον 5, ΔΕΝ 10. 829), επί των κατεχόντων θέσεις έποπτείας, διευθύνσεως ή έμπιστευτικόν (Πρωτ. Καβ. 139/63Δ ΕΝ 20. 144). 'Επί όδηγών φορηγών αύτ/των δέν παρέχεται μέν εβδομαδιαία άνάπαυσις, χορηγείται όμως προσαύξησις κατά τήν Υ.Α. 8900/46 (Πρωτ. Καβ. 638/64 ΔΕΝ 21. 192), όμοίως διά τους έργαζομένους εις περιπτερα (Πρωτ. 'Αθ. 10350/61 ΔΕΝ 18. 458).

Διά τους οδηγούς ταξι ίδετε τήν Πρ/κου 'Αθ. 4161/62 (ΔΕΝ 19. 127). Κατά τήν Α.Π. 617/68 (ΔΕΝ 25. 133) ό οδηγός 'Ιδ. αύτ/του βιομηχανικής εταιρίας, έξυπηρετούντος τάς ανάγκας του Διευθυντού της δέν υπάγεται εις τάς εξαιρέσεις έκ τής Κυριακής άργίας. Διά τό ΙΚΑ ίδετε τό Β.Δ. τής 30/3-3/4/1951 και τήν Α.Π. 5/62 (ΔΕΝ 18. 166). Και μετά τό άρθρον 8 του Α.Ν. 80/67 οι άρτεργάται δέν δικαιούνται των ήμερομισθίων των εξαιρετέων έορτών (Νομ. Σ. 1039/68 ΔΕΝ 24. 938). "Ηδη δυνάμει τής ύπ' άριθ. 92442/70 Υ.Α (ΔΕΝ 26. 886) των ήμερομισθίων των εξαιρεσίμων ήμερών ως και των προσαυξήσεων λόγω Κυριακής και νυκτερινής έργασίας δικαιούνται και οι άρτεργάται (άρθ. 4).

1. Κατά τάς Α.Π. 297/67 'Όλομ. (ΔΕΝ 23. 534), 79/69 (ΔΕΝ 25. 263) και Α.Π. 602/67 (ΔΕΝ 24. 36) δέν όφείλεται ή προσαύξησις αύτη εις τάς Νοσοκόμους των Νοσ. Ίδρυμάτων τάς έντεταγμένας εις δημοσιούπαλληλικούς βαθμούς και λαμβανούσας τάς άποδοχάς τούτων.

β) Δι' εργασίαν κατά τήν νύκτα.

Διά τῆς 18310/1946 Ὑπ. Ἀποφάσεως (ΔΕΝ 5. 414), ὅπως αὕτη συνεπληρώθη καί ἡρμηγεύθη διά τῆς 25825/1951 ὁμοίας (ΔΕΝ 7. 204), παρεσχέθη εἰς τοὺς κατὰ τὰς νύκτας ἀπασχολουμένους μισθωτοὺς προσαύξεις 25 % ἐπὶ τοῦ νομίμου μισθοῦ των. Ὡς νῦν λογίζεται τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 10ης ἑσπερινῆς μέχρι τῆς 6ης πρωινῆς.

Ἡ ὡς ἄνω πρόσθετος ἀμοιβὴ ὀφείλεται εἰς ὅλους τοὺς ἀπασχοληθέντας κατὰ τήν νύκτα, εἴτε καθ' ὅλην τὴν διάρκειάν της, εἴτε κατὰ τμήμα αὐτῆς, εἴτε ἡ ἀπασχόλησις αὕτη γίνεται συνεχῶς εἴτε συνέβη ἐκτάκτως. Ἐὰν τμήμα μόνον τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας συμπίπτῃ μὲ τὰς ὡς ἄνω ὥρας (10 μ.μ.—6 π.μ.) ὀφείλεται σχετικὴ ἀναλογία.

Ἐὰν π.χ. ἡ ἐργασία ἄρχεται ἀπὸ τῆς 12ης νυκτερινῆς, ἡ πρόσθετος ἀμοιβὴ θὰ εἶναι μειωμένη κατὰ τὰ 2/8.

Οἱ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ὑπηρεσίας των ἀπασχολούμενοι κατὰ τήν νύκτα δικαιούνται τῆς ὡς ἄνω προσαυξήσεως (Α.Π. 318/59 ΔΕΝ 15. 563, Α.Π. 66/1961 ΔΕΝ 17. 185). Οἱ νυκτοφύλακες ὅμως δὲν δικαιούνται αὐτῆς, ἐφ' ὅσον αἱ καταβαλλόμεναι εἰς τούτους ἀποδοχαὶ καλύπτουν τὰ δι' αὐτοὺς προβλεπόμενα κατώτατα ὄρια ἀποδοχῶν, προσηυξημένα τοῦλάχιστον κατὰ 25 %. Ἐὰν ἡ ἀνωτέρω αὐξήσις εἶναι μικροτέρα, καταβάλλεται ἡ προκύπτουσα διαφορά (Υ.Α. 27019/53 ΔΕΝ 9. 818, Α.Π. 216/71 ΔΕΝ 27. 420, Α.Π. 97/65 ΔΕΝ 21. 259).

Διὰ τὸ ἐν γένει προσωπικὸν ἐξωτερικῆς κινήσεως τῆς ΗΕΜ βλέπε τὴν Υ.Α. 3483/52 (ΔΕΝ 8. 245).

Διὰ τὸ ἐργατοτεχνικὸν προσωπικὸν τοῦ Β. Ναυστάθμου βλέπετε τὴν Υ.Α. 70126/55 (ΦΕΚ Β' 17/3.2.1955) καὶ διὰ τὸ ΚΕΑ τὴν Υ.Α. 64555/1955 (ΦΕΚ. Β' 35/10.3.1955).

Συμφώνως πρὸς τὴν Υ.Α. 59118/5581/1950, οἱ φύλακες τῶν ὑπαχθιστῶν εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν φρούρησιν Ἀποθηκῶν δὲν λαμβάνουν τὴν ὡς ἄνω προσαύξησιν (Α.Π. 151/63 ΔΕΝ 19. 771, Πρωτ. Ἀθ. 10.829/64 ΔΕΝ 20. 766).

γ) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἄνω προσθέτων ἀμοιβῶν.

Ἐπὶ συμπτώσεως (συρροῆς) ἐργασίας κατὰ Κυριακὴν καὶ νύκτα ὀφείλονται ἀμφότεραι αἱ ὡς ἄνω ἀποζημιώσεις ἀθροιστικῶς, τοῦ ὑπολογισμοῦ ἐνεργουμένου κειωρισμένως (Α.Π. 107/1960 ΔΕΝ 16. 200).

Αἱ ρηθείσαι Ὑπουργικαὶ Ἀποφάσεις εὐρίσκουν ἐφαρμογὴν μόνον ὅταν αἱ συμβάσεις ἐργασίας τῶν ἀπασχοληθέντων εἶναι ἐγκυροὶ, ὅταν δηλαδὴ ἡ ἐργασία κατὰ Κυριακὴν καὶ νύκτα εἶναι νόμῳ ἐπιτρεπτή (Α.Π. 563/58 ΔΕΝ 14. 600, Πρωτ. Ἀθ. 5989/59 ΔΕΝ 15. 808). Ἐπὶ ἀκύρων συμβάσεων (ἀπλῶν ἐργασιακῶν σχέσεων) εἶναι δυνατόν νὰ ζητηθῇ μόνον ἡ ἀπλῆ ἀποζημίωσις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (904 Α.

Κ.) ούχι δὲ καὶ ἡ προσαύξησης ταύτης κατὰ 75 % (Α.Π. 301/71 ΔΕΝ 27. 497, Α.Π. 617/68 ΔΕΝ 25. 133, Α.Π. 537/67 ΔΕΝ 23. 939). Ἐναντίαν γνώμην ὑπεστήριξαν οἱ Ἐμμ. Βουζίκας (ΕΕΝ 29. 438 καὶ ΔΕΝ 18. 771), Ι. Καποδίστριας (ΕΕΔ 6. 513), Π. Θεοδωρόπουλος (ΔΕΝ 20. 356), Α.Π. 442/64 (ΔΕΝ 20. 568), Νομ. Συμβ. 439/62 (ΔΕΝ 18. 684), καὶ τὰ πλεῖστα Πρωτοδικεῖα τῆς χώρας. Πλὴν δὲν ὑφίσταται πλουτισμὸς ὅταν ἡ κατὰ Κυριακὰς ἀπασχόλησις ἐφημερόσθη τῇ αἰτήσει καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐργαζομένων (Πρ/κου Πατρῶν 35/63 ΔΕΝ 19. 334).

Αἱ διατάξεις τῶν ἀνωτέρω Ὑπ. Ἀποφάσεων εἶναι δημοσίας τάξεως καὶ δὲν ἐπιτρέπονται συμφωνίαι περὶ μὴ καταβολῆς τῶν ὑπ' αὐτῶν προβλεπομένων προσθέτων ἀμοιβῶν (Πρωτ. Ἀθ. 1461/63 ΔΕΝ 19. 746).

Ἐξ ἄλλου αὐταὶ ὀφείλονται καὶ ὅταν ὁ καταβαλλόμενος μισθὸς (ἢ τὸ ἡμερομίσθιον) εἶναι ἀνώτερον τοῦ νομίμου. Μόνον ὅταν κατὰ τὴν πρόσκλησιν τοῦ μισθωτοῦ (ἢ καὶ βραδύτερον) συμφωνηθῇ ρητῶς ὅτι θὰ καταβάλλεται ἀνώτερος μισθὸς (ἢ ἀνώτερον ἡμερομίσθιον) διὰ τὴν καλύπτει καὶ τὰς ἀνωτέρω ἀμοιβάς, διὰ τοῦ καταβαλλομένου δὲ ποσοῦ καλύπτεται πράγματι ὁ νόμιμος μισθὸς μετὰ τῶν ὡς ἄνω προσαυξήσεων, ἢ συμφωνία αὕτη (περὶ μὴ καταβολῆς τῶν προσαυξήσεων τούτων ἰδιαιτέρως) εἶναι ἰσχυρὰ (Α.Π. Ὀλομ. 87/71 ΔΕΝ 27. 247, Α.Π. 377/71 ΔΕΝ 27. 546, Α.Π. 573/1960 ΔΕΝ 17. 42, Α.Π. 293/62 ΔΕΝ 18. 422, Πρωτ. Ἀθ. 15640/64 ΔΕΝ 20. 907, Πρωτ. Ἀθ. 8001/64 ΔΕΝ 20. 764, Πρωτ. Καλαμ. 1795/64 ΔΕΝ 21. 189, Πρωτ. Ἀθ. 2229/62 ΔΕΝ 19. 362). Τοῦναντίον εἶχε κριθῆ ἄκυρος ἡ τοιαύτη συμφωνία ὑπὸ τῶν ὑπ' ἀριθ. 436/70 (ΔΕΝ 26. 533) καὶ 6/70 (ΔΕΝ 26. 257) ἀποφάσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου. Κατὰ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 17918/68 (ΔΕΝ 24. 846) πρόσθετοι παροχαὶ (οἷον ἐπίδομα ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας, γάλα, προσαυξήσεις ἐξ ἐορτῶν) καλύπτονται ὑπὸ τοῦ καταβαλλομένου υπερτέρου μισθοῦ. Νόμιμος εἶναι ἐπίσης ἡ συμφωνία περὶ καταβολῆς ποσοστῶν πρὸς κάλυψιν τῶν ἀμοιβῶν Κυριακῶν καὶ νυκτῶν (Πρ/κου Κερκ. 9/63 ΔΕΝ 19. 634), ὡς καὶ ἡ συμφωνία περὶ καταβολῆς πλήρους ἡμερομισθίου διὰ 5 Κυριακὰς, ἐξ ὧν ὁ μισθωτὸς εἰργάζετο 4 καὶ ἀνά 5ωρον, ἐφ' ὅσον καλύπτεται τὸ 75 % (Πρ/κου Θεσ. 398/62 ΔΕΝ 18. 651).

Αἱ ὡς ἄνω πρόσθετοι ἀμοιβαὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ τῶν νομίμως τεθεσπισμένων κατωτάτων ὀρίων μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων (Α.Π. 456/64 ΔΕΝ 20. 904, Α.Π. 97/65 ΔΕΝ 21. 259) μετὰ τῶν προσαυξήσεων πολυετίας, οἰκογ. βαρῶν, ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας κλπ. τῶν προβλεπομένων ὑπὸ σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. ἢ Ὑ.Α. καὶ δὴ τόσον ἐπὶ τοῦ εἰς χρῆμα μισθοῦ, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν εἰς εἶδος παροχῶν (κατοικίας, τροφῆς κλπ.), ἐφ' ὅσον καὶ αὐταὶ προβλέπονται ὑπὸ σ.σ.ε., δ.ἀ. ἢ Ὑ.Α. (Ν.Σ. 824/57 ΔΕΝ 13. 763, Α.Π. 340/50 ΔΕΝ 6. 259, Πρωτ. Ἡρ. 538/58 ΔΕΝ 14. 728, Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 40694/58 ΔΕΝ 14. 769). Πάντως δὲν ὑπολογίζεται τὸ συμβατικῶς παρεχόμενον ἐπίδομα παραγωγῆς (Α.Π. 278/64 ΔΕΝ 20. 440, Πρ/κου Ἀθ. 3862/58 ΔΕΝ 14. 760), οὐτε ἡ προσαύξησης δι' ὑπερωρίας (Α.Π. 456/64 ΔΕΝ 20. 904).

Προϋπόθεσις τῆς καταβολῆς τῶν ὡς ἄνω προσαυξήσεων εἶναι ἡ ὑπαρ-
ξις ἀποδοχῶν νομίμως καθωρισμένων (Πρ/κου Ἄθ. 2384/56 ΔΕΝ 14. 71).

Αἱ διαληφθεῖσαι Ὑπουργικαὶ Ἀποφάσεις ἐφαρμόζονται ἐπὶ ὅλων τῶν
μισθοτῶν, τῶν συνδεομένων διὰ σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀνεξαρτήτως
τῆς ιδιότητος τοῦ ἐργοδότη ὡς φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου, δημοσίου ἢ
ἰδιωτικοῦ δικαίου. Καὶ ἐπὶ τοῦ Δημοσίου εὐρίσκουν αὗται πλήρη ἐφαρμογὴν
(Α. Π. 318/58 ΔΕΝ 15. 563, Α.Π. 371/58 ΔΕΝ 14. 833), πλὴν φυλάκων
ἀποθηκῶν Δημοσίου (Α.Π. 655/55 ΔΕΝ 12. 15, Α.Π. 421/56 ΔΕΝ 12.
677). Καὶ ἐπὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων (Α.Π. 663/62 ΔΕΝ 19. 89). Ἐν ὑπάρ-
ξει ὅμως σχέσεως δημοσίου δικαίου δὲν εὐρίσκουσιν αὗται ἐφαρμογὴν, οὔτε
ισχύουσιν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 904 κ. ἐπ. Α.Κ. (Ἄρθρα 8 καὶ 10 παρ.
2 Ν. 1538/50, Α.Π. 89/1958 ΔΕΝ 14. 197). Ἐπὶ τῶν ἰ α τ ρ ὶ ν, τῶν ὑποί-
ων αἱ ἀποδοχαὶ ἔχουσιν ἐξομοιωθῆ πρὸς τὰς τῶν πολιτικῶν δημοσίων ὑπάλ-
λῳων, δὲν ἰσχύει ἡ Ὑ.Α. 8900/46 (Πολ. Πρωτ. Ἄθ. 24/70, ΔΕΝ 27. 970).

Καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μ ο ν ἄ δ α ἐ ρ γ α σ ῖ α ς (κατ' ἀποκοπήν) ἀμει-
βομένων ἐφαρμόζονται (Νομ. Συμβ. 439/62 ΔΕΝ 18. 684).

Κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τῆς 8900/1946 Ὑ.Α. αὕτη δὲν ἰσχύει
ἐπὶ τῶν διὰ ποσοστῶν ἀμειβομένων σερβιτόρων
ἐστιατορίων, καφετειῶν, ζαχαροπλαστείων καὶ συναρῶν καταστημάτων
(Πρωτ. Ἄθ. 12996/58 ΔΕΝ 14. 917, Πρ/κου Ἄθ. 5072/59 ΔΕΝ 15. 742,
Πρ/κου Ἄθ. 1331/1960 ΔΕΝ 16. 553). Δέον ὅμως νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τό-
σον τὸ ἄρθρον Θ' τῆς 13/1948 Διατ. ἀποφάσεως (ΔΕΝ 5. 9) ὅσον καὶ ἡ §
4 τῆς Ὑ.Α. 27289/54 (ΔΕΝ 10. 398), καθ' ἃς οἱ σερβιτόροι δικαιούνται προσ-
θέτου ἐξ 75 % ἀμοιβῆς, δι' ἐργασίαν κατὰ τὰς Κυριακὰς ἐπὶ τοῦ εἰς χρῆμα
παγίου μισθοῦ των.

Καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ ὡς ἄνω διατάξεις (Πρωτ.
Βόλου 1203/59 ΔΕΝ 16. 78).

Ὡς πρὸς τὰ ἀρτοποιεῖα ἴδετε τὰς Ὑ. Α. 92442/70 (ΔΕΝ 26. 886) καὶ
51096/61 (ΔΕΝ 17. 732). Κατὰ τὴν δ.ἀ. 30/1961 (Ὑ.Α. 80.821/61 ΦΕΚ
Β' 410/15.11.61, ΔΕΝ 17. 944) δὲν ἰσχύουσιν ἐπὶ ἄ ρ τ ε ρ γ α τ ὶ ν αἱ περὶ
Κυριακῶν-ἐορτῶν καὶ νυκτῶν διατάξεις. Ἰδετε καὶ Νομ. Συμβ. 601/65 (ΔΕΝ
21. 663) καὶ Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 26843/58 (ΔΕΝ 14. 674). Ἀπὸ τῆς ἰσχύος
ὅμως τῆς ὑπ' ἀριθ. 92442/70 ἀποφάσεως αἱ διατάξεις περὶ Κυριακῶν-ἐορ-
τῶν καὶ νυκτῶν ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἄ ρ τ ε ρ γ α τ ὶ ν.

Διὰ τὰς καθαριστρίας τῶν δημοσίων καταστη-
μάτων, τὰς ἀπασχολουμένας κατὰ τὰς Κυριακὰς, προβλέπεται πρόσθετος
ἀμοιβὴ ἐξ 75 % τοῦ κεκανονισμένου βασικοῦ ἡμερομισθίου των (ἔνευ τοῦ
ἐπιδόματος ἀκριβείας) ὑπὸ τῆς 414545/1953 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Οἰκονο-
μικῶν (ΔΕΝ 10. 61). Διὰ τὰς λοιπὰς καθαριστρίας ἰσχύει ἡ Ὑ.Α. 8900/46
(Πρωτ. Ἄθ. 947/56 ΔΕΝ 12. 783).

Ἡ παραγραφή τῶν ὡς ἄνω ἀξιώσεων (διὰ προσαυξήσεις Κυρια-
κῶν-νυκτῶν) εἶναι πενταετής (Πρωτ. Ἄθ. 1461/63 ΔΕΝ 19. 746).

§ 150.— Δι' άπασχόλησιν κατά την ήμέραν τής έβδομαδιαίας άναπαύσεως (ρεπό).

Έν άπασχολήσει μισθωτοῦ τινος κατά την ήμέραν τής έβδομαδιαίας άναπαύσεώς του, δικαιούται οὔτος άποζημιώσεως κατά τās άρχάς του άδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (Πρωτ. 'Αθ. 23/64 ΔΕΝ 20. 222, Πρωτ. 'Αθ. 1359/64 ΔΕΝ 20. 907, Πρ. 'Αθ. 4042/67 ΔΕΝ 23. 850, Πρ/κου 'Αθ. 4710/64 ΔΕΝ 20. 814, Πρωτ. 'Αθ. 10057/58 ΔΕΝ 14. 853, Πρωτ. Βόλου 1204/1959 ΔΕΝ 16. 78, Πρωτ. Καλαμών 983/59 ΔΕΝ 15. 971, Πρωτ. 'Αθ. 13097/1957 ΔΕΝ 13. 883).

Έάν ό μισθωτός άμείβεται δι' ήμερομισθίου, οὔδέν δικαιούται νά λάβη διότι οὔδέν έκ τής έργασίας του ώφελήθη ό έργοδότης (Πρωτ. 'Αθ. 2942/57 ΔΕΝ 13. 473, Πρ/κου 'Αθ. 3938/58 ΔΕΝ 14. 835, Πρ/κου 'Αθ. 301/1957 ΔΕΝ 13. 735), χωρίς ν' άποκλείεται εὔθνη τούτου έκ του ποινικοῦ άδικήματος δι' ήθικην βλάβην (κατά τὰ κατωτέρω). Τό αυτό και επί μισθωτῶν άμειβομένων κατά μονάδα έργασίας, ως οι όδηγοί ταξι (Πρωτ. 'Αθ. 8602/57 ΕΕΔ 16. 879). Έάν όμως άμείβεται διὰ μηνιαίου ή έβδομαδιαίου μισθοῦ, δικαιούται νά λάβη ως άποζημιώσιν άνάλογον ποσόν του μισθοῦ του.

Η παραίτησις του μισθωτοῦ από τής τοιαύτης αξιώσεώς του είναι νόμιμος, μη δυναμένη νά προσβληθῆ ειμη διὰ βίαν, πλάνην, ή άπειλην (Πρωτ. 'Αθ. 582/57 ΕΕΔ 16. 425). Τοιαύτην παραίτησιν άποτελεῖ και ή εις τās μισθοδοτικās καταστάσεις του ΚΤΕΛ άνεπιφύλακτος ύπογραφή όδηγοῦ λεωφορείου (Α.Π. 280/65 ΔΕΝ 21. 485). Είναι επίσης νόμιμος συμφωνία περι καταβολής μειζονος ποσοῦ πρὸς κάλυψιν τής άποζημιώσεως διὰ στέρησιν έβδομαδιαίας άναπαύσεως (Α.Π. 293/62 ΔΕΝ 18. 422).

Όταν ό μισθωτός άνεπαύθη καθ' άς ήμέρας δέν ύπάρχει έργασία, θεωρεῖται πραγματοποιήσας την έβδομαδιαίαν άνάπαυσίν του (Πρ/κου 'Αθην. 6025/59 ΔΕΝ 15. 814).

Και οι επί χρόνον έλάσσονα του νομίμου ώραρίου άπασχοληθέντες κατά την ήμέραν τής έβδομαδιαίας άναπαύσεως δικαιούνται άποζημιώσεως εξ άδικ. πλουτισμοῦ (Πρωτ. 'Αθ. 20602/58 ΔΕΝ 15. 238).

Δοθέντος ότι ή αξίωσις πρὸς άποζημιώσιν έχει ως έρεισμα τās διατάξεις του άδ. πλουτισμοῦ, έν συνδυασμῶ με τās περι άδικοπραξίας τοιαύτας, τό περιεχόμενον του πλουτισμοῦ άποτελεῖ τό άντικείμενον ταύτης. Έξ άλλου, ως έχει εῖπει ό 'Αρ. Πάγος επ' έσχάτων, διὰ τόν ύπολογισμόν του άδ. πλουτισμοῦ λαμβάνεται ύπ' όψιν και ό καταβαλλόμενος μισθός.

Πέραν τής άνωτέρω αξιώσεώς του ό έργασθεις κατά τās Κυριακάς και μη άναπαυθεις καθ' άλλην ήμέραν τής έβδομάδος μισθωτός δικαιούται και χρηματικῆς ικανοποιήσεως λόγω ήθικῆς βλάβης ενεκα τής άδικοπραξίας του έργοδότη του (Πρ/κου Πειρ. 530/1960 ΔΕΝ 16. 552, Πρωτ. 'Αθ. 11720/1957 ΕΕΔ 16. 1098).

Πλην διὰ νά εὔσταθῆσῃ τοιαύτη αξίωσις δεόν ό μισθωτός νά έξηναγιά-

σθη (ὕπὸ τὴν ἀπειλὴν ἀπολύσεως κλπ.) ν' ἀπασχοληθῆ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεώς του, μὴ εὐσταθοῦστος τοιαύτης ἀξιώσεως διὰ τοὺς οἰκιοθελῶς ἐργασθέντας (Α.Π. 303/71 ΔΕΝ 27. 497, Α.Π. 278/64 ΔΕΝ 20. 440, Α.Π. 181/63 ΔΕΝ 19. 433, Α.Π. 663/62 ΔΕΝ 19. 89, Πρ. Ἀγρινίου 14/68 ΔΕΝ 24. 588, Πρωτ. Ἀθ. 15297/63 ΔΕΝ 20. 365, Πρωτ. Ἀθ. 16400/63 ΔΕΝ 19. 842, Πρ/κου Ἀθ. 6813/63 ΔΕΝ 20. 89, Πρ/κου Ἀθ. 4625/62 ΔΕΝ 19. 10. Βλέπετε καὶ σχόλια ΔΕΝ 19. 12).

Ἐπὶ ἐπιχειρήσεων συνεχοῦς λειτουργίας δικαίωμα καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσιν ἔχει ὁ ἐργοδότης ν' ἀπασχολῆσῃ τὸ προσωπικόν του ἐπὶ 56 ὥρας ἐβδομαδιαίως. Κατ' ἀκολουθίαν ἢ μὴ ἀπασχόλησις τῶν μισθωτῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων ἐπὶ τινὰς Κυριακὰς οὐδαμῶς περιάγει τὸν ἐργοδότην εἰς ὑπερημερίαν (Πρ/κου Ἀθ. 4535/65 ΔΕΝ 21. 591, Πρωτ. Ἀθ. 12363/66 ἀδημοσίευτος).

§ 151.—Διὰ διανυκτέρευσιν ἐκτὸς ἔδρας.

Τὰ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν διανυκτερευόντων ἐκτὸς τῆς ἔδρας τῶν μισθωτῶν ρυθμίζει ἡ Ὑπ. Ἀπόφασις 21091/1946 (ΔΕΝ 1-2. 547). Κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ἐκτὸς ἔδρας ἀποστελλόμενον προσκαίρως δι' ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας ἐργατοτεχνικῶν καὶ ὑπαλληλικῶν προσωπικῶν καταβάλλεται, πλὴν τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων, πρόσθετος ἀποζημιώσις ἴση πρὸς τὸ νόμιμον ἡμερομίσθιον ἢ πρὸς τὸ 1/25 τοῦ νομίμου μισθοῦ δι' ἐκάστην ἐκτὸς ἔδρας διανυκτέρευσιν. Ἄν παρέχεται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότης τροφή καὶ κατοικία, καταβάλλεται τὸ 1/4 τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης, ἂν δὲ παρέχεται μόνον τροφή, καταβάλλεται τὸ 1/2 αὐτῆς. Τέλος ἂν παρέχεται μόνον κατοικία ὑφείλονται τὰ 4/5 τῆς ἀποζημιώσεως. Δὲν ἀφαιρεῖται ἡ τροφή καὶ ἡ κατοικία ὅταν δὲν παρέχονται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότης, ἀλλὰ ὑπὸ τρίτου ἐξ ἐλευθεριότητος ἢ ἀβρότητας (Α.Π. 71/66 ΔΕΝ 22. 328).

Ὅπως σαφῶς ἐκ τῆς ἀποφάσεως προκύπτει, ἡ ἀποζημιώσις αὕτη ὑφείλεται εἰς ἐκεῖνους τοὺς μισθωτοὺς, οἱ ὅποιοι προσληφθέντες διὰ νὰ παράσχουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς ὠρισμένον τόπον, παρέστη ἀνάγκη ν' ἀπασχοληθοῦν προσκαίρως, ἤτοι ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐκτὸς τοῦ τόπου αὐτοῦ (Α.Π. 571/68 ΔΕΝ 25. 81). Ἄν ὅμως προσελήφθησαν μισθωτοὶ διὰ ν' ἀπασχοληθοῦν ἐξ ὑπαρχῆς ἐκτὸς τοῦ τόπου τῆς κατοικίας των, προσκαίρως ἢ μονίμως, δὲν διακαίουσιν οὗτοι νὰ λάβουν τὴν ἀνωτέρω ἀποζημιώσιν (Πρωτ. Ἀθ. 10207/58 ΔΕΝ 14. 916, Πρωτ. Ἀθ. 5513/62 ΔΕΝ 18. 941, Πρ/κου Καρδ. 96/59 ΔΕΝ 15. 602, Πρωτ. Ἀθ. 17880/56 ΔΕΝ 13. 166). Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν δικαιούσιν νὰ λάβουν τὴν ἀποζημιώσιν αὕτην οἱ προσληφθέντες μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των, ταξιδεύοντες εἰς διαφόρους τόπους (Πρωτ. Ἀθ. 10207/58 ΔΕΝ 14. 916, Πρωτ. Ἀθ. 599/57 ΔΕΝ 13. 415, Ν.Σ. 845/57, ΔΕΝ 13. 794), ὡς καὶ οἱ προσληφθέντες εἰς ἐργασίας αἰτινες ἐκ τῆς φύσεώς των δὲν περιορίζονται εἰς ὠρισμένην περιφέρειαν (Εἰρην.

Χαλκ. 192/57 ΔΕΝ 13. 894). 'Επίσης, άν έργαζόμενοι ούτοι μέχρι τινός εις ώρισμένον τόπον, μετετέθησαν διά μόνιμον έργασίαν εις άλλον τόπον, δέν δικαιούνται τής ρηθείσης άποζημιώσεως. "Άλλο τό ζήτημα κατά πόσον ή μετάθεσις αύτη, έφ' όσον γίνεται άνευ τής συγκαταθέσεώς των, δύναται να χαρακτηρησθί ώς μονομερής βλαπτική μεταβολή ίσοιμένη πρός καταγγελίαν τής έργασιακής συμβάσεως (άπόλυσιν) του μετατιθεμένου μισθωτού. 'Η ύποχρέωσις πρός καταβολήν τής άποζημιώσεως ταύτης δέν άναιρεΐται έκ τής επί μακρόν έφαρμοσθείσης συμφωνίας περί παροχής έργασίας επί 5 ήμέρας κατά μήνα εις ώρισμένον έκτός έδρας τόπον, μη μεταβαλλομένης έντεΰθεν τής έδρας τής ύπηρεσίας, ούτε του χαρακτήρος τής έκτός ταύτης άπασχολήσεως ώς προσκαιρου (Α.Π. 359/65 ΔΕΝ 22. 328).

'Η ώς άνω άποζημιώσις παρέχεται εις τούς προσκαιρούς και επί σκοπώ έργασίας άποστελλομένους έκτός έδρας και διανυκτερεύοντας, ουχι δέ εις τούς άποστελλομένους έκτός έδρας πρός διανυκτέρευσιν λόγω έλλείψεως καταλυμάτων εις τον τόπον τής έργασίας (Α.Π. 11/1960 ΔΕΝ 16. 108), όφείλεται δέ και άν δέν έπραγματοποιήθησαν παρά του μισθωτού πρόσθετοι δαπάναι (Α.Π. 209/67 ΔΕΝ 23. 499, Α.Π. 527/66 ΔΕΝ 23. 4). 'Επίσης όφείλεται και εις τούς κατέχοντας θέσεις διευθύνσεως ή έμπιστοσύνης (Μον. Πρωτ. 'Αθ. 1948/69 ΔΕΝ 26. 501).

'Η έν λόγω άποζημιώσις είναι άσχετος πρός τας προσθέτους άμοιβάς, τας όφειλομένας δι' άπασχόλησιν κατά Κυριακάς και νύκτας, όφείλεται δέ σωρευτικώς μετ' αύτών όταν συντρέχουν αι νόμιμοι προϋποθέσεις ('Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. 14282/55 ΔΕΝ 11. 196, 'Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. 49549/59 ΔΕΝ 15. 695). 'Η άποζημιώσις όμως αύτη (έκτός έδρας) θά καταβληθί ύπολογιζομένη μόνον επί των νομίμων άποδοχών, άνευ δηλαδή προσαυξήσεως κατά 75 % ή 25 %.

'Η ώς άνω άποζημιώσις είναι ύπολογιστέα πάντοτε επί των νομίμων κατωτάτων όρίων άποδοχών, ήτοι και όταν ό μισθωτός λαμβάνη άνωτέρας άποδοχάς (Ν.Σ. 1341/58 ΔΕΝ 15. 206). Συνυπολογίζονται όμως τά επιδόματα οικογεν. βαρών και πολυετίας (Α.Π. 364/56 ΔΕΝ 12. 489).

'Η άνωτέρω Υ.Α. έχει έφαρμογήν επί παντός μισθωτού συνδεομένου διά συμβάσεως έργασίας ιδιωτικού δικαίου, άνεξαρτήτως τής ιδιότητος του έργοδότη, συνεπώς και επί του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. κλπ. (Α.Π. 364/56 ΔΕΝ 12. 489, 'Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. 32995/58 ΔΕΝ 14. 651). Κατά τά ύπ' αριθ. 5580/974 και 9519/1644/10.5.1951 έγγραφα τής Γεν. Δ/σεως του Ι.Κ.Α. (Δελτίον Ι.Κ.Α. 1951, τεύχος 3, σελ. 34), ή ώς άνω άποζημιώσις δέν υπόκειται εις εισφοράς, ώς μη άποτελοΐσα μισθόν.

Κατά τό ύπ' αριθμ. 44455/55 'Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. (ΔΕΝ 11. 476) «συμφώνως πρός την § 4 τής ύπ' αριθμ. 5/48 άποφάσεως τής Πρωτοβαθμίου 'Επιτροπής Διαιτησίας Συλλογικών Διαφορών 'Εργασίας 'Αθηνών, έν συνδυασμώ πρός την ύπ' αριθ. 10/49 όμοίαν, εις τούς οδηγούς και εισπράκτορας των Ασπικων και 'Υπερασπικων Λεωφορείων χορηγείται άπο-

ζημίωσης ίση προς το 1/25 των μηνιαίων αποδοχών αυτών δι' εκάστην εκτός έδρας, της επαγγελματικής κατοικίας των, διανυκτέρευση. Κατά συνέπειαν, ή ως άνω εκτός έδρας αποζημίωση υπολογίζεται επί των κατοστάτων όριών βασικών μηνιαίων μισθών, προστηξημένων διά των επιδομάτων πολυετούς ύπηρεσίας, οικογενειακών βαρών και της διά των ύπ' αριθ. 28540/56/54 και 29149/53 Υπουργικών αποφάσεων χρηρηγηθείσης αύξήσεως». Έξ άλλου τον όρον «έδρας» της άνωτέρω δ.ά. ήρμήνευσεν ή 23/1957 άποφ. Δ.Δ.Δ.Δ. 'Αθηνών (Υ.Α. 8619/1958 ΔΕΝ 14. 151) διαλαβοῦσα ότι:

«Κατά την άληθή έννοιαν των διατάξεων της § 4 της ύπ' αριθμ. 5/48 αποφάσεως της πρωτοβαθμίου επιτροπής δικαιοσύνης 'Αθηνών, ως έδρα της επαγγελματικής κατοικίας των οδηγών και εισπρακτόρων των υπηρετούντων εις τας υπεραστικές λεωφορειακάς γραμμάς νοείται ο τόπος εις όν κατά τρόπον μόνιμον ή συνήθη παρέχει τας ύπηρεσίας του ο μισθωτός, άσχέτως του άν οὔτος συμπίπτη ή μη με την έδραν του ΚΤΕΛ, εις δ είναι έντεταγμένον το αυτοκίνητον ή και με τον τόπον της άστικής κατοικίας των μισθωτών». Έκ της άνω έρμηνευτικής διατάξεως, έχούσης αναδρομικήν ισχύν, σαφώς συναγεται, ότι ή επαγγελματική κατοικία των οδηγών και εισπρακτόρων των εις τας υπεραστικές λεωφορειακάς γραμμάς υπηρετούντων είναι ο συγκεκριμένος τόπος (πόλις ή χωρίον) ένθα ύποχρεούται όπωσδήποτε ο μισθωτός (οδηγός ή εισπρακτωρ) νά προσέρχεται προς εργασία και ούχι, ως ύπεσθηριζον τινές, ολόκληρος ή περιφέρεια ή περιλαμβανομένη έντός των υπεραστικών οδικών γραμμών, εις άς είναι τοποθετημένον και κυκλοφορεί τό εις την δύναμιν εκάστου ΚΤΕΛ έντεταγμένον λεωφορείον αυτοκίνητον (Α.Π. 166/69 ΔΕΝ 25. 406, Α.Π. 209/67 ΔΕΝ 23. 499, Α.Π. 527/66 ΔΕΝ 23. 4, Πρωτ. 'Αθ. 21984/61 ΔΕΝ 18. 589, Πρ/κου Καλαμ. 81/63 ΔΕΝ 20. 167, Πρ/κου Χαλκίδος 427/65 ΔΕΝ 21. 715, Πρ/κου Ναυπλίου 5/1960 ΔΕΝ 16. 331). 'Η έδρα αύτη δέν δύναται νά μεταβληθῆ μονομερώς και όταν έπέρχεται συγχώνευσις των ΚΤΕΛ. 'Η εισπραξις όμως αποζημιώσεων διά την εκτός της νέας έδρας διανυκτέρευσην, έστω και μετ' επιφυλάξεως, συνιστά μεταβολήν της έδρας (Α.Π. 166/69 ΔΕΝ 25. 406).

'Επί λεωφορείων δέν ισχύει ή υπό της Υ.Α. 21091/46 όριζομένη μείωσις της αποζημιώσεως λόγω τυχόν εις είδος παροχών (Α.Π. 518/62 ΔΕΝ 18. 905).

Διά τό προσωπικόν των φορτηγών αυτοκινήτων 'Αν. έτ. βιομηχανικών και έμπορικων επιχειρήσεων προβλέπει αποζημίωσιν «εκτός έδρας» ή δ.ά. 1/1949 (ΔΕΝ 5. 287). Βλέπετε και Πρωτ. 'Αθην. 15009/59 (ΔΕΝ 15. 875) και Πρωτ. 'Αθ. 15092/63 (ΔΕΝ 20. 222). Διά τό προσωπικόν των ΣΕΚ βλ. Α.Π. 161/67 (ΔΕΝ 23. 409). Διά τό προσωπικόν των Γεωργ. Συν/κων όργανώσεων ίδετε Β.Δ. 900/66 (ΔΕΝ 23. 363).

Γενικότερον περί της εκτός έδρας άμοιβής βλ. 'Αβ. Καραλήν εις ΔΕΝ 26. 520.

§ 152.—Έπίδομα άνθυγεινής έργασίας.

α) Γενικά τινά περί επίδοματος άνθυγεινής έργασίας.

Διά τής Υ.Α. 18949/1954 (ΔΕΝ 10. 395) άπηγαρεύθη ή χορήγησης επίδοματος άνθυγεινής έργασίας εις άλλους κλάδους πέραν εκείνων, εις ους είχε χορηγηθή τοιοῦτον. Οί κλάδοι οὔτοι εξακολουθοῦν νά λαμβάνουν τό ὑπέρ αὐτῶν τεθεσπισμένον επίδομα άνθυγεινής έργασίας (ΔΕΝ 10. 395 καί 844). Πάντως ή ως άνω Υ.Α. κατηργήθη διά τό μέλλον ὑπό τοῦ Ν. 3239/55 (Σ.Ε. 286/63 ΔΕΝ 19. 245). Έξ άλλου έχει κριθή παρά τῶν δικαστηρίων ὅτι τοῦ επίδοματος τούτου δικαιοῦνται οί πράγματι άπασχολούμενοι εις άνθυγεινής έργασίας, οὔχι δέ καί οί μὴ παρέχοντες τιαυτάς έργασίας (Πρ/κου 'Αθ. 7235/57 ΔΕΝ 13. 894, Έγγρ. Υπ. Έργ. 3325/52 ΔΕΝ 8. 279).

Τό επίδομα τούτο άποτελεῖ τακτικάς άποδοχάς, δικαιοῦνται δέ νά τό λάβωσιν εκείνοι, εις τούς ὅποιους έχει τούτο χορηγηθῆ, τόσον κατά τās ήμέρας τής άδειας των, ὅσον καί κατά τās ήμέρας τής άσθενείας των, συμφώνως πρὸς τὰ άρθρα 657-658 Α.Κ. (Έγγρ. Υπ. Έργ. 41762/55 ΔΕΝ 11. 435, Πρ/κου 'Αθ. 6589/55 ΔΕΝ 12. 150). Όμοίως συνυπολογίζεται τούτο εις τήν άποζημίωσιν τοῦ Ν. 2112/20 (Άρ. Πάγου 253/67 ΔΕΝ 23. 532, Πρωτ. 'Αθ. 6434/56 ΔΕΝ 13. 10), ὡς καί εις τὰ δῶρα έορτῶν (Πρ/κου 'Αθ. 3858/56 ΔΕΝ 12. 587, Πρωτ. 'Αθ. 2751/57 ΔΕΝ 13. 382). 'Η Α.Π. 701/64 (ΔΕΝ 21. 33) είχε δεχθῆ ὅτι τό επίδομα άνθυγεινής έργασίας χορηγεῖται ένεκα τής ὑπό άνθυγεινής συνθήκας παροχῆς τής έργασίας καί δέν συνυπολογίζεται οὔτε εις τās άποδοχάς ὑπερήμερίας καί διαθεσιμότητος, οὔτε εις τās άποζημιώσεις τῶν άπολυομένων. Μεταγενεστέρως ὅμως έξεδόθησαν αἱ ὑπ' αριθ. 247 καί 253 τοῦ 1967 άποφάσεις τοῦ 'Αρ. Πάγου (ΔΕΝ 23. 532 καί 580) αἵτινες έδέχθησαν ὅτι τό επίδομα άνθυγεινής έργασίας συνδέεται μέ τό είδος τής έργασίας καί ὄχι μέ τήν έκτέλεσιν αὐτῆς, συνυπολογίζεται δέ τόσον εις τήν άποζημίωσιν τοῦ Ν. 2112 ὅσον καί εις τās άποδοχάς ὑπερήμερίας. Τό επίδομα τούτο δέν ὀφείλεται ιδιαίτέρως άν καλύπτεται ὑπό τῶν καταβαλλομένων, ὑπερτέρων τῶν νομίμων, άποδοχῶν. (Α.Π. 74/69 ΔΕΝ 25. 260, Α.Π. 693/67 ΔΕΝ 24. 89, Πρωτ. 'Αθ. 3435/69 ΔΕΝ 26. 313, Πρωτ. Πειρ. 5877/67 ΔΕΝ 24. 487). Έπίσης εκρίθη ὅτι εἶναι ισχυρά συμφωνία έργοδότη — μισθωτοῦ, καθ' ἣν εις τόν καταβαλλόμενον άνώτερον μισθόν (ή ήμερομίσθιον) περιλαμβάνεται καί τό επίδομα άνθυγεινής έργασίας, άρκεῖ νά καλύπτεται πράγματι τούτο εκ τής καταβαλλομένης διαφοράς.

Αἱ περί επίδοματος άνθυγεινής έργασίας διατάξεις άποτελοῦσιν εξαίρετικόν δίκαιον, οὔσης άνεπιτρέπτου τής έπεκτάσεώς των εις κατηγορίας μισθωτῶν μὴ προβλεπομένας ὑπό τῶν έν λόγω διατάξεων (Πρ/κου 'Αθ. 535/63 ΔΕΝ 19. 361). Πρὸς καθορισμόν τοῦ επίδοματος άνθυγεινής έργασίας (ὑπό τῶν Δ.Δ.Δ.) δέον νά λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ συνθήκαι έργασίας, μὴ οὔσης άναγκαιάς συγκρίσεως πρὸς ὁμοειδεῖς έπιχειρήσεις (Σ.Ε. 2902/64 ΔΕΝ 21. 65). Σκοπός τοῦ επίδοματος άνθυγ. έργασίας εἶναι νά εξισοροπήσῃ

τάς δυσμενείς συνθήκας εργασίας όρισμένων κατηγοριών μισθωτών και ώς έκ τούτου δέν επηρεάζεται από τάς γενικάς αύξήσεις των αποδοχών (Σ.Ε. 2361/64 ΔΕΝ 20. 721).

Κατά τάς Σ. Ε. 2639/67 (ΔΕΝ 23. 977) και 2638/67 (ΔΕΝ 24. 131) δια τήν χορήγησιν επίδοματος άνθυγεινής εργασίας δέον νά λαμβάνονται ύπ' όψιν άφ' ένός ή ύπό άνθυγεινούς όρους παροχή τής εργασίας και άφ' έτέρου ή τυχόν ύπαρχεις προϋποθέσεων, αίρουσών τήν άνθυγεινότητα εις τινας τών επιχειρήσεων.

β) Κατηγορίαι δι'άς προβλέπεται επίδομα άνθυγεινής εργασίας.

'Αλευρόμυλοι: Είς τινας κατηγορίας (παραλαβής και τροφο-δοτήσεως δια σίτου των μηχανημάτων παραγωγής, ένσακκίσεως και φορτώσεως προϊόντων, καθαρισμού, συντηρήσεως και άποθηκείσεως κενών σάκκων) καταβάλλεται επίδομα 10 % κατά τήν Δ.Α. 28/64 (ΔΕΝ 21. 601) και τήν σ.σ.έ. τής 5.4.1966 (ΔΕΝ 22. 393).

'Αρτεργάται: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 39/66 (ΔΕΝ 22. 656) και 25/1970 (ΔΕΝ 26. 679). 'Ιδετε και Δ.Α. 34/70 (ΔΕΝ 26. 887).

'Οδηγοί φορτηγών αυτ/των: 'Επίδομα 12 % εις 6δηγούς αυτ/των άποκομιδής άπορριμμάτων Δήμων και Κοινοτήτων, βυτιοφόρων εκκενώσεως βόθρων και βαρέων αυτ/των ήτοι ρυμουλκών μετά ρυμουλκούμενων, ώς και άνω των 6 τόννων ώφ. φορτίου, κατά Δ.Α. 24/65 και 40/65 (ΔΕΝ 22. 94) και Δ.Α. 45/69 (ΔΕΝ 25. 520).

'Εργάται Βαφείων, λευκαντηρίων, πλυντηρίων, τυποβαφείων: 'Επίδομα 20 % κατά Υ.Α. 59626/50 (ΔΕΝ 6. 540), Υ.Α. 26467/51 (ΔΕΝ 7. 251), άρθρον 12 Ν.Δ. 3755/57 (ΔΕΝ 13. 795), Δ.Α. 18/62 (ΔΕΝ 18. 912) και Δ.Α. 16/1967 (ΔΕΝ 23. 344).

Διά Θεσ/νίκην ιδετε Δ.Α. 8/1966 (ΔΕΝ 22. 901).

Σχετικά Α.Π. 464/71 (ΔΕΝ 27. 617), Α.Π. 373/70 (ΔΕΝ 26. 661), Α.Π. 257/62 (ΔΕΝ 18. 746), Α.Π. 138/59 (ΔΕΝ 15. 164), Πρωτ. 'Αθ. 2751/57 (ΔΕΝ 13. 382), Πρ. 'Αθ. 3974/56, Πρ. 'Αθ. 3858/56 (ΔΕΝ 12. 587), Νομ. Συμβ. 156/57 (ΔΕΝ 13. 212).

Βυρσοδεψεργάται: 'Επίδομα 10 % κατά τάς Σ.Σ.Ε. τής 15. 11.1968 (ΔΕΝ 24. 1045), τής 24.2.1970 (ΔΕΝ 26. 414) και τής 24.5.1971 (ΔΕΝ 27. 521). Πρότερον ίσχυεν ή Δ.Α. 25/67 (ΔΕΝ 23. 474).

Παστεριώσεως γάλακτος (θάλαμοι ψύξεως κλπ.): Κατά κατηγορίας επίδομα 8, 14 και 18 δραχμών κατά Δ.Α. 14/69 (ΔΕΝ 25. 522).

Γκαράζ: Διά πλύντας, γρασσαριστάς και σκουπιστάς επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 5/61 (ΔΕΝ 17. 609), σ.σ.έ. τής 19.3.64 (ΔΕΝ 20. 370), Δ.Α. 1/68, 3/68 (ΔΕΝ 24. 374) και Δ.Α. 21/70 (ΔΕΝ 26. 587).

Διά τούς πλύντας και καθαριστάς του ΟΑΣΘ επίδομα 5 % κατά Δ.Α. 1/67 (ΔΕΝ 23. 247).

Διά τούς πλύντας αύτοκινήτων Ε.Ε.Σ. επίδομα 10 % κατά σ.σ.έ. τής 10.7.1968 (ΔΕΝ 24. 411).

Προσωπικόν έργοστασίου διθειούχου άνθρακος: 'Επίδομα 35 % επί τών έκάστοτε άποδοχών, κατά Δ.Α. 2/1949 - Υ.Α. 24369/20.5.1949 (ΔΕΝ 5. 288) και τās μεταγενεστέρας Σ. Σ. Ε. τής 6.11.1965 (ΔΕΝ 22.18) και 31.3.69 (ΔΕΝ 25. 477).

'Ελαιουργοσαπωνοποιοί: 'Επίδομα κατά κατηγορίας 10-15 % κατά Δ.Α. 27/1965 (ΔΕΝ 21. 563 και ΔΕΝ 22. 668).

Δ. Ε. Φ. Α. 'Επίδομα 12 % εις ώρισμένες κατηγορίας και τοιούτων φωτιās κατά σ.σ.έ. 2.10.1965 (ΔΕΝ 21. 787) και 11.3.1965 (ΔΕΝ 21. 250).

Δ. Ε. Η. Μεταφοραί: 'Επίδομα 30 % κατά Δ.Α. 18/70 (ΔΕΝ 26. 547).

'Εργατοτεχνίται Καθαριότητος και Νεκροταφείων Δήμων—Κοινοτήτων: Προβλέπεται επίδομα ύπό τών οικείων συλ. συμβ. έργασίας και διατ. αποφάσεων, άς βλέπετε εις τό σχετικόν Παράρτημα.

Προσωπικόν Καθαριότητος Δήμου και Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, 'Ιδιωτ. Κλινικών, Τραπεζών και ιδιωτ. επιχειρήσεων Θεσσαλονίκης: 'Επίδομα κατά Δ.Α. 9/67 και 1/68 (ΔΕΝ 24. 327).

'Εκδοροσφαγεύς:

1) Πτολεμαΐδος, επίδ. 8 % κατά Δ.Α. 1/67 (ΔΕΝ 23. 459).

2) Λαρίσης, επίδ. 10 % κατά Δ.Α. 2/67 (ΔΕΝ 23. 711).

3) Κυπαρισσίας, επίδ. 20 % κατά Σ.Σ.Ε. τής 1.3.69 (ΔΕΝ 25. 475).

'Ελαιαποθηκαι Στυλίδος: 'Επίδομα 5 % κατά Δ.Α. 40/67 (ΔΕΝ 23. 616).

'Ελαιοτριβεΐα 'Ηρακλείου: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 1/67 (ΔΕΝ 23. 641).

'Εργατοτεχνίται 'Ελαστικοῦ: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 45/65 (ΔΕΝ 22. 208) και Σ.Σ.Ε. 6.11.71 (ΔΕΝ 28. 85). Διά Θεσ/νικην Σ.Σ.Ε. 8.5.69 (ΔΕΝ 25. 515). Σχετικαί αί Σ.Ε. 2638-2639 τοῦ 1967 (ΔΕΝ 24. 977 και ΔΕΝ 24. 131).

Ζυθοπαγοποιία, Παγοποιία, Ψυγεΐα: 'Επίδομα θέσεως άπό 11-20 δραχμῶν εις τινας κατηγορίας κατά Δ.Α. 6/67 (ΔΕΝ 23. 255).

'Εργατοτεχνίται Ζύμης: 'Επίδομα 10 % επί νομίμων ήμερομισθίων κατά Δ.Α. 52/66 (ΔΕΝ 22. 899). 'Ερμηνεία ύπό Δ.Α. 22/67 (ΔΕΝ 23. 561).

Προσωπικόν Η.Ε.Α.Π.—Δ.Ε.Η.: 'Επίδομα 12 % εις ώρισμένες κατηγορίας εργαζομένων κατά Δ.Α. 14/1958 (ΔΕΝ 14. 1024), Δ.Α.

12/1960 (ΔΕΝ 16. 495), Δ.Α 48/1966 (ΔΕΝ 22. 865). 'Ομοίως Δ.Α. 29/71 (ΔΕΝ 28. 53).

Σχετικά αί Α.Π. 286/71 (ΔΕΝ 27. 695), Α.Π. 393/63 (ΔΕΝ 20. 328), Α.Π. 372/68 (ΔΕΝ 24. 759), 'Ολ. Α.Π. 609/68 (ΔΕΝ 25. 131), Α.Π. 398/69, 400/69, 425/69 (ΔΕΝ 26. 82-83), Α.Π. 604/70 (ΔΕΝ 27. 123), Μ. Πρ. 'Αθ. 1342/69 (ΔΕΝ 26. 108), "Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. 8871/65 (ΔΕΝ 21. 687).

'Ηλεκτροχημική 'Ελλάδος: 'Επίδομα 35 % κατά Δ.Α. 42/67 και 28/68 (ΔΕΝ 24. 855) επί νομίμων μισθών και ήμερομισθίων. 'Ομοίως κατά Δ.Α. 27/1970 (ΔΕΝ 26. 723) και Δ.Α. 33/71 (ΔΕΝ 28. 85).

'Ηλεκτροσυγκολληταί: 'Επίδομα 15 % κατά Δ.Α. 3/1962 (ΔΕΝ 20. 914), Υ.Α. 106.042/66 (ΔΕΝ 22. 907). Διά Θεσ/νίκην Δ.Α. 4/67 (ΔΕΝ 23. 511). "Ιδείτε και σ.σ.ε. τής 24.2.71 (σιδηροβιομηχανικά) εις ΔΕΝ 27. 223.

'Ηλεκτροτεχνίται Κατ/των: Κατά την από 7.5.1971 σ.σ.ε. (ΔΕΝ 27. 519) παρέχεται επίδομα άνθυγεινής και επικινδύνου εργασίας εις τούς ήλεκτροτεχνίτας τούς εργαζομένους εις άνθυγεινούς χώρους, έθθα χορηγείται επίδομα άνθ. έργ. εις τό προσωπικόν.

Πτυχιούχοι θερμοσταταί και 'Αρχιθερμοσταταί: 'Επίδομα 20 % επί τών εκάστοτε νομίμων αποδοχών κατά Υ.Α. 57620/51 (ΔΕΝ 7. 530). Σχετικά αί Α.Π. 554/62 (ΔΕΝ 19. 6), Νομ. Σ. 396/63 (ΔΕΝ 19. 843), Πρ. 'Αθ. 7235 (ΔΕΝ 13. 894), Πρωτ. Χαλκίδος 108/62 (ΔΕΝ 19. 843).

Καπνοβιομηχανία: 'Επίδομα 12 % επί τινων κατηγοριών κατά Δ.Α. 2/1968 (ΔΕΝ 24. 375).

Καπνολογικοῦ 'Ινστιτούτου Δράμας: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 3/1968 (ΔΕΝ 24. 294).

Καπνεργάται: 'Επίδομα εις στοιβαδόρους, πατητάς και εργατοτεχνίτας 'Υγρανηρίων ανά δραχ. 7, 8 και 10 ήμερησίως αντιστοίχως κατά Σ.Σ.Ε. τής 26.5.67 (ΔΕΝ 23. 558) και τής 31.3.71 (ΔΕΝ 27. 350).

'Εργατοτεχνίται Κεραμοποιίας — 'Αγγειοπλαστικής: 1) Κατά την Υ.Α. 57.644/51 (ΔΕΝ 7. 568) και τας εκτοτε ισχυούσας Δ.Α. 44/1964 (ΔΕΝ 21. 51), Σ.Σ.Ε. 7.8.65 (ΔΕΝ 21. 652), Σ.Σ.Ε. 11.5.66 (ΔΕΝ 22. 519), Δ.Α. 40/68 (ΔΕΝ 24. 957), Σ.Σ.Ε. τής 15.9.1970 (ΔΕΝ 26. 802), Δ.Α. 3/71 (ΔΕΝ 27. 263), Σ.Σ.Ε. τής 21.1.72 (ΔΕΝ 28. 130) επίδομα 20 % εις τούς ψήστας, λασπάδες, εκκαμινευτάς και σουρωτάς. 2) Εις τό λοιπόν εργατοτεχνικόν προσωπικόν επίδομα 10-13 %. 'Ο ύπολογισμός τού επιδόματος γίνεται επί τών νομίμων ήμερομισθίων. Σχετικά αί Α.Π. 140/69 (ΔΕΝ 25. 402), Πρ. 'Αθ. 5733/57 (ΔΕΝ 13. 930).

Λευκοσιδηρουργοί: Θεσ/νίκης, επίδομα 15 % επί νομίμων κατά σ.σ.ε. τής 23.1.67 (ΔΕΝ 23. 250).

Λιθογραφεία: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 45/66 (ΔΕΝ 22. 868), Δ.Α. 16/69 (ΔΕΝ 26. 15).

Μονοτύπαι: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 41/69 (ΔΕΝ 25. 479).

Προσωπικόν Α. Ε. Χ. Π. Α.: 'Επίδομα 15 % κατά Δ.Α. 27/1962 (ΔΕΝ 19. 558) και Δ.Α. 3/1969 (ΔΕΝ 25. 236).

'Επί φορτωσεκφορτωτών τής Α.Ε.Χ.Π.Α. έπίδομα 15 % κατά Δ.Α. 7/71 (ΔΕΝ 27. 399).

Προσωπικόν Α. Ε. Βιομ. 'Αζωτούχων Λιπασμάτων Πτολεμαίδος: 'Επίδομα 15 % εις τινας κατηγορίας κατά Δ.Α. 7/1966 (ΔΕΝ 22. 898). Βλ. και σ.σ.έ. τής 8.10.66 (ΔΕΝ 22. 973).

Α. Ε. «ΛΙΠΤΟΛ»: 'Επίδομα 17 δραχ. ήμερησίως εις τινας κατηγορίας κατά Δ.Α. 5/1970 (ΔΕΝ 26. 476).

Μακαρονοτεχνίται: 'Επίδομα ειδικών συνθηκών εκ 10 % εις τινας κατηγορίας κατά σ.σ.έ. τής 12.9.1966 (ΔΕΝ 22. 831).

Μαρμαρών Κοπή: 'Επίδομα 12% επί τών έκάστοτε ισχυόντων κατωτάτων όρίων ήμερομισθίων κατά Δ.Α. 39/64 (ΔΕΝ 20. 862).

Μαρμαρογλύπται Νομού Λαρίσης: 'Επίδομα 10 % κατά Δ.Α. 2/67 (ΔΕΝ 23. 711).

Μεταλλείων, 'Ορυχείων και Λιγνιτωρυχείων: 'Επίδομα εις δραχμάς κατά κατηγορίας εργαζομένων προβλέπουσιν ή Υ.Α. 25841/51 (ΔΕΝ 8. 307), κυρωθεΐσα δι' άρθρου 12 Ν. 2222/52 (ΔΕΝ 8. 569), ή Δ.Α. 32/1961 (ΔΕΝ 18. 19), ή σ.σ.έ. 29.9.63 (ΔΕΝ 19. 785), ή Δ.Α. 2/1966 (ΔΕΝ 22. 266), ή σ.σ.έ. τής 22.1.1968 (ΔΕΝ 24. 157), ή σ.σ.έ. τής 18.2.69 (ΔΕΝ 25. 223) και ή σ.σ.έ. τής 2.10.1970 (ΔΕΝ 26. 842). Σχετικαί αί Πρ. 'Ιωαν. 279/55 (ΔΕΝ 12. 344), Πρ. 'Αθ. 805/57, (ΔΕΝ 13. 275), 'Εγγρ. 'Υπ. 'Εργ. 51147/57 (ΔΕΝ 13. 808), 3700/58 (ΔΕΝ 14. 275), 36323/58 (ΔΕΝ 14. 652), 31723/57 (ΔΕΝ 13. 580).

Οινοπνευματοποιία: 'Επίδομα 8 % κατά Δ.Α. 11/61 (ΔΕΝ 17. 496), Σ.Σ.Ε. 24.4.64 (ΔΕΝ 20. 449), Δ.Α. 41/67 (ΔΕΝ 24. 15) και σ.σ.έ. τής 23.9.1970 (ΔΕΝ 26. 838).

Τεχνίται Ο. Τ. Ε.: 'Επίδομα εκ δραχ. 10-20 ήμερησίως κατά περίπτωσιν, συμφώνως πρός τήν Δ.Α. 39/66 (ΔΕΝ 22. 668).

ΟΥΗΛ Λαρίσης: 'Επίδομα 5 % εις εργάτας Λουτρών κατά Δ.Α. 1/70 (ΔΕΝ 26. 243).

Πιλεργάται Πατρών: 'Επίδομα 10% κατά Δ.Α. 1/67 (ΔΕΝ 23. 469).

Βιομηχανίαι Πλαστικών Ειδών: 'Επίδομα 10 % κατά Σ.Σ.Ε. τής 25.11.1968 (ΔΕΝ 24. 1048).

Πλαστικά είδη (Γαλαλίθου ή άκριλλικών πλακών) έπίδομα 10 % κατά Υ.Α. 36140/62 (ΔΕΝ 18. 342) και Δ.Α. 26/71 (ΔΕΝ 17. 764).

Διὰ πλαστικὰ καὶ συναφῆ εἶδη Α.Π.Π. ἐπίδομα 10 % κατὰ Δ.Α. 8/67 (ΔΕΝ 23. 254).

Βιομηχανία πολτοῦ καὶ χάρτου Λαρίσης: Ἐπίδομα 8-12 % κατὰ σ.σ.ε. τῆς 7.5.1969 (ΔΕΝ 25. 664).

Σπογγεργάται Καλύμνου: Ἐπίδομα 14 % κατὰ Δ.Α. 2/65 (ΔΕΝ 21. 268).

Συσσωρευταί: Ἐπίδομα 10 %, ἀύξηθὲν εἰς 15 %, κατὰ Δ.Α. 17/61 (ΔΕΝ 17. 584), Δ.Α. 8/66 (ΔΕΝ 22. 567) καὶ Σ.Ε. 1874/67 (ΔΕΝ 23. 771). Ὁμοίως Δ. Α. 32/71 (ΔΕΝ 28. 24) καὶ Δ. Α. 35/71 (ΔΕΝ 28. 49).

Ἐργάται βιομηχανίας τσιμέντων: Κατὰ Υ.Α. 48993/51 (ΔΕΝ 7. 530) παρέχεται ἐπίδομα 20 % ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε νομίμων ἡμερομισθίων (μὴ συμψηφίζομενον) εἰς ἐργάτας μύλων, τιναχτάς σάκκων (διὰ μὴ μηχ. μέσων), σακκιστάς, μεταφορεῖς τσιμέντου, κλιβανεῖς περιστροφικῶν κλιβάνων καὶ ἀπασχολομένους εἰς κονιορτοβριθεῖς χώρους τὸ μέριστον μέρος τοῦ δώρου. Κατὰ τὴν Α.Π. 242/69 (ΔΕΝ 25. 659) δὲν δικαιούται τοῦτου φορτοεκφορτωτῆς πρώτων ὑλῶν ἐκ τοῦ κύτους πλοίου προσομιζομένου εἰς προβλήτα καιμένην ἐντὸς τοῦ συγκροτήματος καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ ἐργ. τσιμέντων. Σχετικαὶ αἱ Α.Π. 289/65 (ΔΕΝ 21. 550), Α.Π. 596/66 (ΔΕΝ 23. 237), Α.Π. 244/65 (ΔΕΝ 21. 481), Πρ. Ἄθ. 5804/64 (ΔΕΝ 20. 953).

Ἐργάται Τσιμεντολίθων: Ἐπίδομα 12 % ἐπὶ κατωτάτων ἡμερομισθίων κατὰ Δ.Α. 5/71 (ΔΕΝ 27. 310).

Τυπογράφοι—Λινοτύπαι: Ἐπίδομα 10 % κατὰ Δ.Α. 13/65 (ΔΕΝ 21. 306), ἀκρωθεῖσαν ὁμως διὰ τῆς Σ.Ε. 2218/67 (ΔΕΝ 23. 737). Ἐπίσης 10 % κατὰ Δ.Α. 26/68 (ΔΕΝ 24. 656) καὶ Δ.Α. 12/69 (ΔΕΝ 25. 429).

Τυπογράφοι Καλλιτεχνικῶν Τυπογραφείων Ἡ-ρακλείου: Ἐπίδομα 10 % κατὰ Σ.Σ.Ε. 26.10.66 (ΔΕΝ 23. 17).

Ἰαλουργοί: 1) Ἀπάσης τῆς χώρας: Ἐπίδομα 10% κατὰ Υ.Α. 39.407/64 (ΔΕΝ 20. 378) καὶ σ.σ.ε. τῆς 17.2.67 (ΔΕΝ 23. 253). 2) Θεσ/νίκης: Ἐπίδομα 10 % κατὰ Δ.Α. 6/65 καὶ 10/65 (ΔΕΝ 22. 130). 3) Διὰ τοὺς Ἰαλουργοὺς τ. Δ/σεως Πρωτεύουσος ἐπίδομα 15 % κατὰ τὴν Δ.Α. 46/69 (ΔΕΝ 25. 579).

Προσωπικὸν Ἐτ. Ὑδρ. καὶ Ἐξυγιαντικῶν Ἐργων: Ἐπίδομα 25 % κατὰ σ.σ.ε. τῆς 21.11.1957 (ΔΕΝ 15. 180), δ.ἀ. 18/1961 (ΔΕΝ 18. 176), σ.σ.ε. τῆς 30.4.63 (ΔΕΝ 19. 416) καὶ δ.ἀ. 14/65 (ΔΕΝ 21. 242).

Ἐργατοτεχνῖται Χημικῆς Βιομηχανίας: Ἐπίδομα κατὰ κατηγορίας ἐξ 8 % καὶ 15 % κατὰ τὰς Δ.Α. 1/1966 (ΔΕΝ 22. 209), Δ.Α. 40/67 (ΔΕΝ 23. 299) καὶ Δ.Α. 62/69 (ΔΕΝ 26. 86).

Έπιστήμονες Χημικοί: Έπίδομα ίσον πρὸς τὸ διὰ τοὺς λοιποὺς μισθοῦς προβλεπόμενον κατὰ Δ.Α. 20/1966 (ΔΕΝ 22. 468), Δ.Α. 35/61 (ΔΕΝ 18. 85), Δ.Α. 3/68 καὶ 8/68 (ΔΕΝ 24. 599), Δ.Α. 22/70 (ΔΕΝ 26. 591).

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ

Ίατροί, Έμφανισταί, παρασκευασταί: Περί επίδοματος επικινδύνου έργασίας προβλέπουσιν αἱ Υ.Α. 6264/57 (ΔΕΝ 13. 606) καὶ 7930/58 (ΔΕΝ 14. 671), 11938/65 (ΔΕΝ 21. 268), 17240/71 (ΔΕΝ 27. 255), ἡ παράγρ. 3 τοῦ άρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 3623/56 (ΔΕΝ 13. 82), τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Ν.Δ. 4111/60 (ΔΕΝ 17. 202), ἡ Πρ.Υ.Σ. 158/65 καὶ Ν.Δ. 4548/66.

Σχετικαὶ αἱ Πρ. 'Α0. 3530/68 (ΔΕΝ 24. 983), Πρ. 'Α0. 396/61 (ΔΕΝ 17. 568), Πρ. Πειρ. 501/62 (ΔΕΝ 18. 428).

Διὰ τοὺς Κτηνιάτρους: Ἴδετε Υ.Α. 22311/64 (ΔΕΝ 21. 265) καὶ Υ.Α. 101157/64 (ΔΕΝ 20. 915). Διὰ Κτηνιατρικὴν Σχολὴν Θεσ/νίκης τὴν Δ.Α. 17/68 (ΔΕΝ 25. 188).

Έργαστήρια Βιοχημείας Ἰνστιτούτου Παστέρ: Έπίδομα 20 % ἐπὶ νομίμων ἀποδοχῶν κατὰ Υ.Α. 27068/53 (ΔΕΝ 10. 30). 'Ως πρὸς παρασκευαστὰς 10 % κατὰ Υ.Α. 17240/71 (ΔΕΝ 27. 255).

Παρασκευασταὶ κλπ. Ἰδιωτ. Κλινικῶν Α. Π. Π.: Έπίδομα 5 %, αὐξήθην εἰς 10 %, κατὰ Υ.Α. 99917/65 (ΔΕΝ 21. 792) καὶ σ.σ.ε. τῆς 18.11.1966. (ΔΕΝ 23. 152). Διὰ ψυχιατρικὰς Κλινικὰς βλ. Δ.Α. 17/67 (ΔΕΝ 23. 345).

Νοσοκομείων Πλύντριαι, ἀποστειρώτριαι κλπ.: Έπίδομα 10 % ἐπὶ νομίμων κατὰ Δ.Α. 17/69 (ΔΕΝ 25. 315). Προῦχόσασαι Δ.Α. 63/66 (ΔΕΝ 23. 154), Δ.Α. 3/67 (ΔΕΝ 23. 24), Δ.Α. 7/67 (ΔΕΝ 23. 242) καὶ Δ.Α. 69/66 (ΔΕΝ 23. 345), Δ.Α. 31/71 (ΔΕΝ 28. 18).

Διὰ τὸ Δρομοκαίτειον επίδομα 15 % κατὰ Δ.Α. 19/69 (ΔΕΝ 25. 369).

Νοσηλευτικὸν Προσωπικὸν Ἰδ. Κλινικῶν Α. Π. Π.: Έπίδομα 10 % κατὰ Δ.Α. 23/68 (ΔΕΝ 25. 98).

Θεσ/νίκης επίδομα 10 — 15% διὰ τοὺς ἀπασχολουμένους εἰς ψυχιατρικὰς καὶ φυματολογικὰς Κλινικὰς, καὶ ὡς καὶ ἐπὶ θεραπείας δι' ἀκτινοβολιῶν κατὰ Δ.Α. 13/70 (ΔΕΝ 26. 589).

Κατ' ἄρθρον 17 Ν.Δ. 683/48 χορηγεῖται επίδομα 20 % εἰς τὰς ὑπηρετούσας εἰς νοσοκομεία λοιμωδῶν νόσων καὶ σανατόρια.

ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ

Υπ. Γεωργίας: Διὰ διαφόρους κατηγορίας έργαζομένων προβλέ-

πονται επίδοματα υπό τῆς ἀπὸ 16.7.1971 σ.σ.έ. (ΔΕΝ 27. 658), τῆς σ.σ.έ. τῆς 25.9.68 (ΔΕΝ 24. 906), τῶν Υ.Α. 42012/64 (ΔΕΝ 20. 417) καὶ 68.305/66 (ΔΕΝ 22. 650).

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ

Ἡλεκτρονικοὶ Ε. Β. Α.: Ἐπίδομα 8 % κατὰ Δ.Α. 56/66, (ΔΕΝ 23. 20).

Ἡλεκτρονικοὶ Ε. Α.: Ἐπίδομα 15 % κατὰ σ.σ.έ. τῆς 30.1.71 (ΔΕΝ 27. 194).

Χειρισταὶ Ἀσυρμάτου: Ἐπίδομα 10 % κατὰ Δ.Α. 16/69 (ΔΕΝ 25. 314).

Συγκρότημα Μονάδων πεδίου Βολῆς Κρήτης: Ἐπίδομα 15 % καὶ 10 %, κατὰ κατηγορίας, συμφώνως πρὸς τὴν Δ.Α. 1/1970 (ΔΕΝ 26. 836).

Ἀποθῆκαι Καυσίμων Β. Ν. Κρήτης: Ἐπίδομα 10 % κατὰ Δ.Α. 1/68 (ΔΕΝ 24. 598).

Στρατ. Ὑπηρεσίαι: Ἐργαστασίων καὶ Κατ/των Γ. Ε. Σ. καὶ Ἀρχηγείου Στρατοῦ: Ἐπίδομα 10 % εἰς ὀρισμένης κατηγορίας κατὰ Δ.Α. 23/68 (ΔΕΝ 24. 594), Δ.Α. 28/69 (ΔΕΝ 25. 576) καὶ Δ.Α. 10/74 (ΔΕΝ 27. 567). Ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως προβλεπεται ἐπίδομα 10 % εἰς τὸ νοσηλ. προσωπικὸν τῶν Σανατορίων. Εἰς τοὺς τεχνίτας συσσωρευτῶν καὶ τεχνίτας ἐλαστικοῦ χορηγεῖται τὸ ὑπὸ τῶν Δ.Α. 17/1961 καὶ 45/65 προβλεπόμενον ἀντιστοίχως ἐπίδομα.

Ὑπηρεσίαι ΓΕΝ: Ἐπίδομα 10 % εἰς Νοσοκόμους κατὰ Δ.Α. 19/68 (ΔΕΝ 25. 158).

Ναυστάθμου Κρήτης: Ἐπίδομα, κατὰ κατηγορίας, ἐκ 10 % κατὰ Δ.Α. 2/62 (ΔΕΝ 18. 596), ἐκ 15 % κατὰ Δ.Α. 2/1969 (ΔΕΝ 25. 804) ἐκ 15 % κατὰ Δ.Α. 1/1969 (ΔΕΝ 26. 53). Ὁμοίως Δ.Α. 1/68 (ΔΕΝ 24. 324) καὶ Δ.Α. 1/70 (ΔΕΝ 26. 197).

Β. Ναυστάθμου Σαλαμῖνος: Ἐπίδομα 10-15 % (κατὰ κατηγορίας) συμφώνως πρὸς τὴν Υ.Α. 128803/65, τὴν Δ.Α. 1/68 (ΔΕΝ 24. 324) καὶ Δ.Α. 1/70 (ΔΕΝ 26. 197).

Προσωπικὸν Κρατ. Ἐργ. Ἀεροπλάνων: Ἐπίδομα 15 % καὶ 20 % κατὰ κατηγορίας, συμφώνως πρὸς τὰς Δ.Α. 1/62 (ΔΕΝ 18. 150), Υ.Α. 28239/66 (ΔΕΝ 22. 301). Διὰ προσωπικὸν «ΙΚΑΡΟΥ» καὶ «ΔΑΙ-ΔΑΛΟΥ» ἐπίδομα 15 % κατὰ Δ.Α. 14/68 καὶ 15/68 (ΔΕΝ 24. 500-502). Διὰ «ΙΚΑΡΟΝ» ἴδετε καὶ Δ.Α. 26/70 (ΔΕΝ 26. 721). Διὰ «ΔΑΙΔΑΛΟΝ» ἴδετε Σ.Σ.Ε. 9.12.1970 (ΔΕΝ 27. 61).

Ραδιοηλεκτρολόγοι 306 Βάσεως Ὑπ. Ἐθν. Ἀ-μύνης: Ἐπίδομα 25 % ἐπὶ νομίμων κατὰ Δ.Α. 42/66 (ΔΕΝ 22. 968).

§ 153.—Μισθωτοί δικαιούμενοι γάλακτος.

1) Προσωπικόν Διθειούχου Άνθρακος κατά Δ.Α. 2/49 (ΔΕΝ 5. 508) και Σ.Σ.Ε. 31.3.69 (ΔΕΝ 25. 474).

2) Συσσωρευταί, όξέα, τήξις μολύβδου κ.λ.π. Ήλεκτροτεχνίται κατά τήν σ.σ.έ. τής 28.2.1940 (ΔΕΝ 3. 408), Δ.Α. 16/48 και 30/48 (ΔΕΝ 5. 11), Δ.Α. 24/60 (ΔΕΝ 17. 77), σ.σ.έ. τής 15/7/65 (ΔΕΝ 21. 595), Δ.Α. 35/68 (ΔΕΝ 24. 716), Δ.Α. 41/68 (ΔΕΝ 24. 995), Δ.Α. 37/70 (ΔΕΝ 26. 929). Δι' ήλεκτροτεχνίτας ΔΕΗ Δ.Α. 54/69 (ΔΕΝ 25. 575). Δι' ήλεκτροτεχνίτας Βιομηχανίας σ.σ.έ. τής 3.3.1971, (ΔΕΝ 27. 250). Δι' ήλεκτροτεχνίτας Πατρών (ΔΕΝ 27. 341).

Σχετικάί αί Πρ. Άθ. 301/57 (ΔΕΝ 13. 735), Πολ. Πρωτ. Άθ. 3249/69 (ΔΕΝ 26. 498).

3) Βιβλιοδέται—χρυσωταί κατά Δ.Α. 14/49 (ΔΕΝ 6. 172), Δ.Α. 2/63 (ΔΕΝ 19.311) και 2/69 (ΔΕΝ 25. 323).

4) Περιελιγκταί κατά Δ.Α. 31/1961 (ΔΕΝ 17. 945), Δ.Α. 24/68 (ΔΕΝ 24. 550).

5) Έλαστικοῦ κατά Υ.Α. 100007/63 (ΔΕΝ 19. 863) και σ.σ.έ. τής 17.2.71 (ΔΕΝ 27. 252).

6) Υδραυλικοί Θεσ/νίκης κατά Υ.Α. 93865/65 (ΔΕΝ 21. 752), Υ.Α. 19. 972/67 (ΔΕΝ 23. 250), Δ.Α. 4/69 (ΔΕΝ 25. 281), Δ. Α. 16170 (ΔΕΝ 26. 884).

7) Λατομεΐα και Άσβεστοποιεΐα κατά Δ.Α. 1/67, (ΔΕΝ 23. 239), Δ.Α. 9/67 (ΔΕΝ 23. 422), Δ.Α. 6/69 (ΔΕΝ 25. 327) και Δ.Α. 6/71 (ΔΕΝ 27. 318). Έλευσίνος Δ.Α. 49/69 (ΔΕΝ 25. 579). Μεγάρων Δ.Α. 50/69 (ΔΕΝ 25. 580).

8) Υαλουργοί κατά Υ.Α. 39.407/64 και 23768/67 (ΔΕΝ 23. 253), Δ.Α. 46/69 (ΔΕΝ 25. 579).

9) Λευκοσιδηρουργοί Θεσ/νίκης κατά Σ.Σ.Ε. τής 23.1.67 (ΔΕΝ 23. 250), Δ.Α. 16/70 (ΔΕΝ 26. 884).

10) Χειρισταί έκκαπτικῶν κλπ. μηχανημάτων κατά Υ.Α. 34479/66 (ΔΕΝ 22. 388).

11) Βουστασίῶν σταυλῆται κλπ. κατά Δ.Α. 15/69 (ΔΕΝ 25. 313).

12) Έργοστασίῳ διθειούχου Άνθρακος κατά Σ.Σ.Ε. τής 31.3.69 (ΔΕΝ 25. 474).

13) Βιομηχανία πολτοῦ και χάρτου Λαρίσης κατά σ.σ.έ. τής 7.5.69 (ΔΕΝ 25. 664).

14) Υγραερίων κατά Δ.Α. 10/69 (ΔΕΝ 25. 233).

15) Άποθῆκαι καυσίμων Β.Ν. Κρήτης κατά Δ.Α. 1/68 (ΔΕΝ 24. 598).

16) Έφραπλωματεργάται Θεσ/νίκης κατά Δ.Α. 11/68 (ΔΕΝ 24. 897).

17) Όξυγονοκολληταί και ήλεκτροσυγκολληταί, τεχνίται συσσωρευτών Έπ. Γεωργίαις κατά σ.σ.έ. τής 25.9.68 (ΔΕΝ 24. 906).

18) Μηχ. έξοπλισμοῦ Έπ. Έσωτερικῶν Σ.Σ.Ε. τής 13.10.71 (ΔΕΝ 27. 134).

Διά τήν άποζημίωσιν, τήν όφειλομένην ένεκα μή χορηγήσεως γάλακτος και φορμῶν ίδετε τήν Πρωτ. 'Αθ. 4623/68 (ΔΕΝ 24. 790). 'Η τυχόν παροχή οικειοθελῶς παρά τοῦ εργοδότη γάλακτος δύναται νά περικοπή όποτεδήποτε (Πρωτ. 'Αθ. 6999/57 ΔΕΝ 13. 669).

§ 154.—'Οδοιπορικά ύπαλλήλων 'Αν. 'Εταιριῶν.

Διά τής Υ.Α. 3323/51 (ΔΕΝ 7. 78) έχορηγήθη εις τοὺς ύπαλλήλους τῶν 'Ανω. εταιριῶν έν γενεί, τοὺς άπασχολουμένους εις τήν διεκπεραίωσιν έξωτερικῶν ύποθέσεων, άποζημίωσις, λόγω όδοιπορικῶν, έκ δραχμῶν 150 επί πλέον τοῦ έκάστοτε καταβαλλομένου αὐτοῖς μισθοῦ. 'Εξ άλλου διά τής Υ.Α. 49004/1951 (ΔΕΝ 7. 475) διηκρινίσθη, ότι τής άνωτέρω άποζημίωσεως (όδοιπορικῶν έξόδων) δικαιούνται μόνον οἱ ύπάλληλοι εκείνοι οἵτινες, επί πλέον τής κυρίας έν τοῖς γραφεῖοις άπασχολήσεώς των, άσχολοῦνται και εις τήν διεκπεραίωσιν έξωτερικῶν ύποθέσεων τούτων (Βλέπετε και Α.Π. 254/1953 ΔΕΝ 9. 327). 'Απαιτεῖται πάντως όπως ή διεκπεραίωσις έξωτερικῶν ύπηρεσιῶν εἶναι συγχή και μόνιμος (Πρωτ. 'Αθ. 1224/57 ΔΕΝ 13. 358). Κατά τήν δευτέραν ταύτην Έπ. άπόφασιν τὸ επίδομα τοῦτο συμψηφίζεται πρὸς πᾶσαν άλλην δι' όδοιπορικά έξοδα παροχήν. Τέλος ή Υ.Α. 64740/51 (ΔΕΝ 7. 629) ώρισεν, ότι, άν τὰ ὡς άνω όδοιπορικά παρείχοντο βάσει τής Υ.Α. 3323/1951 και μέχρι τής εκδόσεως τής Υ.Α. 49004/51 και εις άλλους ύπαλλήλους, εκτός τοῦ κύκλου τῶν ὑπὸ τής δευτέρας ταύτης ὀριζομένων, συνεχίζεται και μετά ταῦτα ή καταβολή.

Διά τοὺς ύπαλλήλους τής Τραπεζῆς 'Ελλάδος έπαυσαν ισχύουσαι αἱ ὡς άνω Έπ. 'Αποφάσεις από τής έναρξεως τής ισχύος τής σ.σ.έ. τής 30.11.1951 (Α.Π. 362/1958 ΔΕΝ 14. 539).

Αἱ ὡς άνω Υ.Α. εξακολουθοῦν ισχύουσαι και μετά τήν διά τοῦ Ν. 2053/1952 κατάργησιν τοῦ Ν. 28/1944, κατ' έξουσιοδότησιν τοῦ ὁποίου έξεδόθησαν (Πρωτ. 'Αθ. 1224/57 ΔΕΝ 13. 358. Contra: ή Πρ/κου 'Αθ. 6314/1956 ΔΕΝ 12. 1015).

Κατά τήν Πρωτ. 'Αθ. 13965/67 (ΔΕΝ 24. 90) τὰ κατὰ συμφωνίαν καταβαλλόμενα έξοδα κινήσεως (όδοιπορικά) δέν άποτελοῦν μισθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21ον

ΥΠΟ ΠΟΙΑΣ ΠΡΟ-ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Ο ΜΙΣΘΟΣ ΑΝΥΠΑΙΤΙΟΝ ΚΩΛΥΜΑ

§ 155.—'Υπό ποίας προϋποθέσεις οφείλεται ὁ μισθός.

'Εφ' ὅσον ὁ μισθός (ἢ τὸ ἡμερομίσθιον) εἶναι ἀντάλλαγμα τῆς παρεχομένης ἐργασίας, εἶναι αὐτονόητον ὅτι δὲν οφείλεται οὗτος εἰς ἄς περιπτώσεις ὁ μισθωτὸς ἀπουσιάζει ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ δὲν παρέχει τὰς ὑπηρεσίας του. Τοῦναντίον ἂν ὁ ἐργοδότης δὲν ἀποδεχθῆ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ (ὑπερήμερία ἐργοδότη), οφείλει νὰ καταβάλῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἀποδοχὰς του πλήρεις ἤτοι πᾶν ὅ,τι θὰ ἐλάμβανεν οὗτος ἐργαζόμενος, χωρὶς νὰ δικαιούται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐργαζομένου ὅπως ἔναντι τῶν ἀποδοχῶν αὐτῶν ἐργασθῆ κατ' ἄλλην ἡμέραν ἢ ὥραν (ἄρθρον 656 Α.Κ.). Δὲν ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεώς του ὁ ἐργοδότης καὶ ἂν ἀκόμη ἢ ἄρνησίς του πρὸς ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ οφείλεται εἰς γεγονόν ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεώς του, ὡς ἔστιν ἡ διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως οφείλεται εἰς τυχαῖον συμβάν, οἷον βλάβη μηχανημάτων (Πρ/κου 'Αθ. 2221/59 ΔΕΝ 15. 539), συνήθης βροχὴ ἐπὶ ὑπαιθρίων ἐργασιῶν (Πρωτ. Θεσ. 3940/58 ΔΕΝ 15. 416) κλπ. Μόνον ἂν ἡ διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν οφείλεται εἰς ἀ ν ω τ έ ρ α ν β ί α ν, ἤτοι εἰς τυχηρὸν καὶ ἀπρόβλεπτον γεγονός, ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ προβλεφθῆ καὶ ν' ἀποτραπῆ οὐδὲ καὶ διὰ μέτρων ἄκρας ἐπιμελείας καὶ συνέσεως, ὁ ἐργοδότης ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεώς του νὰ καταβάλῃ τὸν μισθὸν (Μον. Πρωτ. 'Αθ. 2887/70 ΔΕΝ 27. 511). 'Ανωτέραν βίαν δὲν ἀποτελεῖ ἡ διακοπὴ τῆς ἐκδόσεως ἐφημερίδος κατόπιν καταδίκης ὑπὸ Στρατοδικείου ἐκδοτῶν τῆς (Μον. Πρ. 'Αθ. 2887/70 ἐνθ. ἀνωτ.).

Διὰ τὴν ὑπερήμερίαν τοῦ ἐργοδότη ἀρκεῖ καὶ ἡ ἐφ' ἅπαξ προσφορὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 382/71 ΔΕΝ 27. 580, Α.Π. 366/62 ΔΕΝ 18. 617). 'Απαιτεῖται ἔμως ἔμπρακτος προσφορὰ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, δι' ὃ καὶ συμπεριφορὰ τοῦ μισθωτοῦ δημιουργήσασα εἰς τὸν ἐργοδότην τὴν ἀντίληψιν, ὅτι οὗτος προτίθεται ν' ἀποχωρήσῃ, ἀποκλείει τὴν ὑπερήμερίαν τοῦ ἐργοδότη κατ' ἄρθρον 350 Α.Κ. (Α.Π. 510/63 ΔΕΝ 20. 140). 'Εξ ἄλλου ἡ ὑπερήμερία τοῦ ἐργοδότη αἴρεται διὰ δηλώσεώς του ὅτι δέχεται τὰς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ, ἔστω καὶ ἂν αὐτοχρόνως δὲν προσφέρωνται αἱ οφειλόμεναι ἀποδοχαὶ (Α.Π. 'Ολομ. 618/1963 ΔΕΝ 19. 837, Α.Π. 22/

1963 ΔΕΝ 19. 167. Contra: Α.Π. 248/62 ΔΕΝ 18. 746). Δὲν διακόπτεται διὰ τῆς ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ, διακόπτεται ὅμως διὰ τῆς κλήσεως τοῦ ἀσθενούντος μισθωτοῦ νὰ ἐξετασθῇ ἐνώπιον ὑγειονομικοῦ ὄργανου, κατὰ τὸν Κανονισμόν τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 382/71 ΔΕΝ 27. 580). Ἐν μὴ προσφορᾷ ὅμως τῶν ὑφειλομένων δικαιοῦται ὁ μισθωτὸς νὰ προβῇ εἰς ἐπίσχεσιν τῶν ὑπηρεσιῶν του (Α.Π. 176/1962 ΔΕΝ 18. 324, Α.Π. 248/62 ΔΕΝ 18. 746, Α.Π. 70/57 ΔΕΝ 13. 195). Εἰς τὴν περίπτωσιν, διαρκούσης τῆς ὑπερμερίας τοῦ ἐργοδότη, καταστῆ ἀδύνατος ἢ ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ παροχὴ τῆς ἐργασίας του ἄνευ ὑπαιτιότητός του, τότε κατ' ἄρθρον 381 παρ. 2 Α.Κ., ὁ ἐργοδότης δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς υποχρεώσεώς του πρὸς καταβολὴν ἀποδοχῶν ὑπερμερίας, ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ ὡν ὑπόχρεως πρὸς τοῦτο (Ἐφ. Ἀθ. 2760/70 ΔΕΝ. 27. 589, Πρωτ. Ἀθ. 6109/62 ΔΕΝ 18. 649, Πρ/κου Χαλκίδος 363/65 ΔΕΝ 22. 176).

Δικαιοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ ἐκπέσῃ ἐκ τῶν ὑφειλομένων ἀποδοχῶν ὑπερμερίας πᾶν ὅ,τι ἤθελε τυχὸν ἀπακερδήσει ὁ μισθωτὸς ἐκ τῆς παρ' ἄλλοις ἐργοδοταῖς ἀπασχολήσεώς του (Α.Π. 381/71 ΔΕΝ 27. 578). Ἐκπίπτει ὅμως πᾶν ὅ,τι εἰσέπραξεν ὁ μισθωτὸς διαθέσας ἀλλαγῶν τὴν ἐργασίαν του, οὐχὶ δὲ καὶ ὅ,τι παρέλευσεν ὑπαιτιῶς ἢ ἀποκτήσῃ. Ἐκπίπτει καὶ ὅ,τι ὠφελήθη ἐκ τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν εἰς κατάστημα τῆς συζύγου του (Α.Π. 381/71 ΔΕΝ 27. 578). Ἡ παρ' αὐτοῦ ὅμως ἀπόκρουσις προσφερθείσης ἐργασίας καθιστᾷ τὴν ἀσκήσιν τοῦ δικαιώματός του καταχρηστικὴν (Α.Π. 416/62 ΔΕΝ 18. 553). Ἐκπίπτει ἐπίσης ἡ ὠφέλεια τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς ἐργασίας του δι' ἴδιον λογαριασμόν (Πρ/κου Ἀθ. 6703/61 ΔΕΝ 18. 894, Πρ/κου Θεσ. 105/64 ΔΕΝ 21. 522) οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ παρὰ τοῦ ΟΑΔΑ ληφθὲν ἐπίδομα ἀνεργίας (Πρ/κου Θεσ. 105/64 ΔΕΝ 21. 522, Πρ/κου Θεσ. 1068/62 ΔΕΝ 19. 363).

§ 156.—Ὁφείλονται αἱ ἀποδοχαὶ εἰς τὸν ἀνυπαίτιως κωλυόμενον νὰ ἐργασθῇ μισθωτόν.

α') Γενικά.

Οἱ μισθωτοί, οἵτινες νομίμως ἀπεῖχον ἐκ τῆς ὑπηρεσίας των, λόγῳ βραχείας διαρκείας ἀσθενείας ἢ λόγῳ τοκετοῦ δὲν ἐδικαιοῦντο μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (23.2.46) νὰ λάβουν τὸν μισθὸν των, διότι οὐδὲν προέβλεπον σχετικῶς οἱ νόμοι 2112/1920 καὶ 4558/1930, τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 καὶ οἱ Ν. ΔΚΘ'/1912 καὶ 2274/1920.

Καὶ νῦν μὲν, ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Κ. Τριανταφυλοπούλου (ΕΕΔ 9. 726), ὅτι καὶ κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον ἐπουσιώδης ἀνυπαίτιος χρονικὴ ἀδυναμία τοῦ μισθωτοῦ νὰ παράσχῃ τὰς ὑπηρεσίας του δὲν ἐπιφέρει ἀντίστοιχον ἐλάττωσιν τῆς ἀμοιβῆς, ἠκολούθηθη δὲ ἡ γνώμη αὕτη καὶ ὑπὸ τινων δικαστικῶν ἀποφάσεων (Πρωτ. Πειρ. 480/60 ΔΕΝ 16. 429, Πρ/κου Ἀθ. 2396/59 ΔΕΝ 15. 570. Βλέπετε καὶ Α. Τούση Ἐργ. Δίκ. σελ. 176),

πλήν ὅμως ἡ ἐφαρμογή τῆς γνώμης αὐτῆς ἀντιμετώπισε τὴν ἄκραν ἐπιφυλακτικότητα δικαστῶν καὶ ἐπιστημόνων ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως σαφοῦς κριτηρίου περὶ τοῦ ἐποουσιώδους ἢ μὴ τῆς χρονικῆς ἀδυναμίας τοῦ μισθωτοῦ διὰ τὴν ἐργασίαν, τέλος δὲ ἀπεδοκιμάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου (42/1955 ΔΕΝ 11. 91, 100/1956 ΔΕΝ 12. 147, 451/60 ΔΕΝ 16. 841).

β') Τὰ ἄρθρα 657-658 Ἀστικοῦ Κώδικος.

Τὸ ζήτημα ἀντιμετώπισαν, καὶ δὴ ἀπὸ γενικωτέρας πλευρᾶς, τὰ ἄρθρα 657-658 Α.Κ. τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

«**Α ρ θ ρ ο ν** 657. Ὁ ἐκμισθωτῆς (1) διατηρεῖ τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν μισθὸν ἐὰν μετὰ δεκαήμερον τοῦλάχιστον παροχὴν ἐργασίας κωλύεται νὰ ἐργασθῆ ἔνεκα σπουδαίου λόγου μὴ ὑφειλομένου εἰς ὑπαιτιότητα αὐτοῦ. — Ποσὰ καταβληθέντα εἰς τὸν ἐκμισθωτὴν ἐξ αἰτίας τοῦ κωλύματος δυνάμει ὑποχρεωτικῆς ἐκ τοῦ νόμου ἀσφαλίσεως δικαιοῦται ὁ μισθωτῆς (2) νὰ ἐκπέσῃ ἐκ τοῦ μισθοῦ.

»**Α ρ θ ρ ο ν** 658. Ὁ χρόνος, δι' ὃν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὑφισταμένου κωλύματος διατηρεῖται ἢ ἐπὶ τὸν μισθὸν ἀξίωσις, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῆ τὸν μῆνα, ἐὰν τὸ κώλυμα ἐπῆλθεν ἐν τοῦλάχιστον ἔτος μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συμβάσεως, τὸν ἥμισυ δὲ μῆνα εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν. Ἡ διὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἀξίωσις ὑφίσταται καὶ ἂν ἔτι, τοῦ κωλύματος παρέχοντος τοιοῦτο δικαίωμα, ὁ μισθωτῆς (3) κατήγγειλε τὴν μίσθωσιν».

γ') Ἐπὶ ποίων συμβάσεων ἰσχύουν τ' ἀνωτέρω ἄρθρα.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄνω ἄρθρων ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι συνωμολογήθησαν μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ Ἀστ. Κώδικος (δηλαδὴ μετὰ τὴν 23 Φεβρουαρίου 1946). Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἀδικίαν εἰς βάρος τῶν διὰ πολυχρονίων συμβάσεων ἐργασίας συνδεομένων μισθωτῶν, οἵτινες, ἐπὶ τέλους, ὅα ἔδει νὰ τυγχάνωσι μᾶλλον ἐπηυξημένης οὐχὶ δὲ μικροτέρας προστασίας.

Καὶ ἐπὶ Δημοσίου ἰσχύουσι τ' ἀνωτέρω ἄρθρα, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται σχέσις ἰδιωτικοῦ δικαίου (Ν.Σ. 314/63 ΔΕΝ 19. 529). Ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἔτος συνεχῶς προσλαμβανομένων εἰς τὰ συνεργεῖα τῶν Δήμων (Νομ. Σ. Ὑπ. Ἔργ. 5/64 ΔΕΝ 21. 9) ὡς καὶ ἐπὶ τῶν Κ α π ν ε ρ γ α τ ῶ ν (Ἐγκ. Ὑπ. Ἔργ. 88593/66 ΔΕΝ 23. 46) καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ περιτροπῆς ἐργαζομένων (Ἐγγρ. Ὑπ. Ἔργ. 99.831/66 ΔΕΝ 23. 47). Γενικώτερον ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 657-658 Α.Κ. ἴδετε Πρακτικὰς ὁδηγίας εἰς ΔΕΝ 22. 444 καὶ ἀλληλογραφίαν εἰς ΔΕΝ 24. 32.

1. Δηλαδὴ ὁ μισθωτῆς.
2. Δηλαδὴ ὁ ἐργοδότης.

δ') Ποιοι οι σπουδαίοι λόγοι μη παροχής εργασίας.

Δεν αναφέρονται εν τῷ νόμῳ συγκεκριμένοι σπουδαῖοι λόγοι μη παροχής εργασίας, παρέχοντας τὸ δικαίωμα ἐπὶ τὸν μισθόν. Οἷος δῆποτε σπουδαῖος λόγος, ἐφ' ὅσον δὲν οφείλεται εἰς ὑπαιτιότητα τοῦ μισθωτοῦ, δικαιολογεῖ τὴν ὡς ἄνω ἀξίωσιν αὐτοῦ. Ἐκρίθη ὅτι τοιοῦτος σπουδαῖος λόγος εἶναι ἡ ἀσθένεια, ὁ τοκετός, ἡ βαρεῖα ἀσθένεια ἢ ὁ θάνατος στενωτάτου συγγενοῦς, ἰδιαιτέρας σημασίας οἰκογενειακὰ γεγονότα, ἀπασχόλησις εἰς ἐκπλήρωσιν ὑποχρεωτικῶν καθηκόντων, ὡς ἡ τῶν τοῦ ἐνόρκου, τοῦ μάρτυρος εἰς δίκην, ἡ λουτροθεραπεία, τὸ ἐργατικὸν ἀτύχημα κ.ἄ. (Πρ/κου Κω 15/61 ΔΕΝ 18. 303) ἐνῶ δὲν ἀποτελοῦν τοιοῦτους λόγους ἡ σύλληψις ὑπὸ τῶν ἀρχῶν (ἔστω καὶ ἂν ἐπηρεασθῆσιν ἀθώως), ἡ φυλάκισις, ἡ ἐξορία, ἡ ὑπαίτιος ἀσθένεια. Κατὰ τὰς Α.Π. 58/64 (ΔΕΝ 20. 210) καὶ 342/64 (ΔΕΝ 20. 482) καὶ ἡ προφυλάκισις δι' ἐγκληματικὴν πράξιν εἶναι δυνατόν νὰ κριθῆ ὡς ἀνυπαίτιον κώλυμα, ἐφ' ὅσον θετικῶς προκύπτει, ὅτι δὲν ὑπεῖχεν οὗτος ὑπαιτιότητα, μὴ ἀκούσης τῆς ἀθώωσέως του. Δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία εἰς τὸ ζήτημα ἂν ἡ στρατεύσις ἀποτελῆ τοιοῦτον ἀνυπαίτιον κώλυμα λόγῳ τῆς δι' εἰδικῶν διατάξεων ρυθμίσεως τοῦ ὅλου θέματος τῆς προστασίας τῶν στρατευομένων (Βλ. σχετικῶς Ν.Σ. 303/61 ΔΕΝ 17. 572). Καταρατικῶς ἀπήντησεν ἡ Πρ. Τρικ. 77/67 (ΔΕΝ 24. 361). Διὰ τοὺς ἐξ ἀφροδισίων πάσχοντας τὸ ἄρθρον 1 Ν.Δ. 4095/1960 (ΔΕΝ 16. 764) ὀρίζει ὅτι αἱ περὶ κωλύματος πρὸς παροχὴν ἐργασίας διατάξεις τοῦ Α.Κ. ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ διὰ τὰς περιπτώσεις τῆς λόγῳ ἀφροδισίου νόσου ἀσθενείας, ἐφ' ὅσον βεβαιῶνται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπὶ κλίνης νοσηλείας.

ε') Ἐπὶ πόσον χρόνον δικαιούται μισθοῦ ὁ ἀνυπαίτιος μὴ εργαζόμενος.

Ἐφ' ὅσον ὁ μισθωτός ἔχει ἐργασθῆ ἐπὶ 10 τοῦλάχιστον ἡμέρας καὶ δὲν συνεπλήρωσεν ἔτος ὑπηρεσίας (εἰς τὸν αὐτὸν ἐργοδότην) δικαιούται (καίτοι μὴ εργαζόμενος λόγῳ τοῦ ἀνυπαίτιου κωλύματος) νὰ ζητήσῃ τὰς ἀποδοχὰς του 15 ἡμερῶν. Ἄν ὅμως ἔχη συμπληρώσει ἔτος ὑπηρεσίας, τότε λαμβάνει τὰς ἀποδοχὰς του ἐνὸς μηνός.

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἐπὶ ἡμερομίσθῳ ἀμειβόμενοι μισθωτοὶ δικαιούνται νὰ λάβουν τόσα ἡμερομίσθια ὅσα αἱ ἐργασίμοι ἡμέραι τοῦ 15ῃ ἡμέρου ἢ τοῦ μηνός (Πρωτ. Ἀθ. 7389/58 ΔΕΝ 14. 608), ἐνῶ οἱ λαμβάνοντες μισθὸν δικαιούνται τοῦ ἡμίσεος ἢ ὁλοκλήρου τοῦ μηνιαίου μισθοῦ των.

στ') Ἐκτασις τῆς ἄνω ὑποχρεώσεως τοῦ ἐργοδότη.

Λόγῳ ἀριστείας τῆς σχετικῆς διατάξεως ὑπεστηρίχθησαν τρεῖς ἀπόψεις ἐν σχέσει μὲ τὴν ἑκτασιν τῆς ἀνωτέρω ὑποχρεώσεως τοῦ ἐργοδότη καὶ τοῦ ἀντιστοίχου δικαιώματος τοῦ μισθωτοῦ.

α) Κατὰ μίαν ἐξ αὐτῶν, δι' ἑκαστον νέον κώλυμα, διακε-

κριμένον τοῦ προηγούμενου, γεννᾶται νέα ἀξίωσις ἐπὶ τὸν μισθόν, ἀρκεῖ ἡ ἀρχική νόσος νὰ μὴ εἶναι αἰτία καὶ τοῦ νέου κωλύματος. Κατ' ἄλλην ἐμφάνισιν τῆς γνώμης ταύτης δι' ἕκαστον νέον κώλυμα γεννᾶται καὶ νέα ἀξίωσις ἐπὶ τὸν μισθόν, ἀνεξαρτήτως ἂν τὸ νέον κώλυμα εἶναι διακεκριμένον τοῦ πρώτου ἢ ἂν ὀφείλεται εἰς τὴν αὐτὴν (ἀρχικήν) νόσον.

β) Κατὰ δευτέραν, ἄκρως ἀντίθετον τῆς πρώτης, γνώμην, μόνον ἐφ' ἅπαξ καὶ ὅλην τὴν διάρκεια τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως δικαιούται ὁ μισθωτὸς νὰ τύχη τοῦ ἄνω εὐεργετήματος.

γ) Τέλος κατὰ τρίτην γνώμην, ἡ ὁποία καὶ ἐπεκράτησε μεταξὺ τῶν δικαστηρίων, ἅπαξ μόνον κατ' ἕτος ὑπηρεσίας δικαιούται ὁ μισθωτὸς ν' ἀξιῶσθαι τὸν μισθόν του ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας προϋποθέσεις, καίτοι μὴ ἐργαζόμενος (Α.Π. 152/60 ΔΕΝ 16. 293, Πρωτ. Ἀθ. 20284/1958 ΔΕΝ 15. 313, Πρωτ. Ἀθ. 977/59 ΔΕΝ 15. 284, Πρωτ. Ἀθ. 7389/58 ΔΕΝ 14. 608, Πρωτ. Θεσ. 4016/59 ΔΕΝ 16. 80 κ.ἄ.π.).

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει ὡς ἀφετηρία διὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ἔτους λαμβάνεται τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

Ἐννοεῖται ὅτι τὰς ὡς ἄνω ἀποδοχὰς (150ῆμέρου ἢ μηνός) δικαιούται νὰ λάβῃ ὁ μισθωτὸς (κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις), εἴτε ἐφ' ἅπαξ ἢ ἄλλοτε ἐκδηλωθῆ (καὶ διαρκέσει ἐπὶ τὸν ἄνω χρόνον) τὸ κώλυμα ἐργασίας, εἴτε ἦτο ἐκδηλωθῆ εἰς αὐτὸν πλεῖονα, μικροτέρας χρονικῆς διάρκειας ἕκαστον, κωλύματα.

ζ') Ποῖος ὁ καταβλητέος μισθός.

ὑπὸ τὰς ἄνω προϋποθέσεις καὶ διακρίσεις εἰς τὸν κωλυόμενον νὰ ἐργασθῆ μισθωτὸν καταβάλλεται ὁλόκληρος ὁ μισθός (ἢ τὸ ἡμερομίσθιον) ποῦ θὰ ἐλάμβανεν ἂν πράγματι ἀπησχολεῖτο, περιλαμβανομένων τῶν κατὰ τὸν νόμον ἢ τὴν σύμβασιν ὀφειλομένων προσθέτων παροχῶν, ὡς τὰ ἐπίδοματα οἰκογενειακῶν βαρῶν, παραγωγῆς, ἐργασίας τροχιοδρομικοῦ ἐπὶ ὀχήματος, αἱ κογενειακῶν βαρῶν, παραγωγῆς, ἐργασίας τροχιοδρομικοῦ ἐπὶ ὀχήματος, αἱ πρόσθετοι ἀμοιβαὶ δι' ἐργασίαν Κυριακῶν καὶ νυκτῶν κ.ο.κ. (Α.Π. 308/59 ΔΕΝ 15. 535, Πρωτ. Ἀθ. 1951/60 ΔΕΝ 16. 718), οὐχὶ ὅμως αἱ ἀποζημιώσεις δι' ἀπασχόλησιν ὑπὲρ τὰ νόμιμα χρονικὰ ὄρια, ἔστω καὶ κατὰ τὴν συνήθη τῶν πραγμάτων πορείαν πραγματοποιουμένην (Πρωτ. Ἀθ. 16329/62 ΔΕΝ 18. 842). Ὄφειλονται τοῦτέστιν αἱ κατὰ βλάβομεναι (συμπεφωνημέναι) ἀποδοχαί, καὶ οὐχὶ τὰ νομίμως καθωρισμένα κατώτατα ὄρια τούτων. Ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τούτων καταβάλλονται αἱ συνήθεις κρατήσεις καὶ εἰσφοραὶ (ΔΕΝ 14. 750).

Ἀπὸ τὰς ὡς ἄνω ὀφειλομένης ἀποδοχῆς ὁ ἐργοδότης δικαιούται νὰ ἐκπέσῃ ὅσα τυχὸν ἔλαβεν ὁ μισθωτὸς δυνάμει ὑποχρεωτικῆς ἐκ τοῦ νόμου ἀσφαλίσεως, λ.χ. ἐκ τοῦ Ι.Κ.Α. Ἐκπίπτειται ὅμως τὸ ἐπίδομα, ὕπερ λαμβάνει ὁ μισθωτὸς διὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας τοῦ ἄνω χρόνου (150ῆμέρου ἢ μηνός) καὶ οὐχὶ τὸ τυχὸν καταβληθὲν εἰς αὐτὸν μεγαλύτερον ἐπίδομα, εἴτε διότι

τὸ ΙΚΑ, παρέχει ἐπίδομα δι' ὅλας τὰς ἡμέρας, εἴτε διότι ἡ ἀσθένεια διήρκεσεν ἐπὶ χρόνον μακρότερον (Α.Π. 308/59 ΔΕΝ 15. 535). Ἀμφισβητεῖται ἂν ἐκπίπτει τὸ πρᾶγματι εἰσπραχθὲν παρ' ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ ποσὸν (Α.Π. 416/62 ΔΕΝ 18. 553, Πρωτ. Ἀθ. 7389/58 ΔΕΝ 14. 608, Πρ/κου Ἀθ. 1525/61 ΔΕΝ 17. 999, Πρ/κου Βόλου 165/63 ΔΕΝ 20. 369, Πρ/κου Ἀθ. 1022/59 ΔΕΝ 15. 309) ἢ πᾶν ἔστι δικαιοῦται ὁ μισθωτὸς νὰ εἰσπράξῃ ἀδιαφόρως ἂν τὸ εἰσέπραξε (Χρ. Ἀγαλλόπουλος Ἔργ. Δίκ. σελ. 215, Ι. Καποδίστριας ΕΡΜΑΚ ὑπ' ἄρθρον 675 ἀριθ. 75, Πρ/κου Ἀθ. 384/59 ΔΕΝ 15. 307). Κατὰ τὴν Πρωτ. Θεσ. 5013/61 (ΔΕΝ 18. 556) ἐκπίπτουσι οὐ μόνον τὰ καταβληθέντα πρᾶγματι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ ὅποια μετὰ βεβαιώτητος ὁ μισθωτὸς δικαιοῦται νὰ εἰσπράξῃ. Ἐπὶ τοκοτεῦ ἐκπίπτει μὲν τὸ ἐπίδομα κηρύσεως ἢ λοχείας οὐχὶ ὁμοίως καὶ τὸ ἐπίδομα τοκοτεῦ, ὅπερ ἀποτελεῖ ἀποτίμησιν τῆς εἰς εἶδος παροχῆς (ΔΕΝ 14 σελ. 431 καὶ 624).

Ὡς γνωστὸν, προϋποθέσεις καταβλήσεως ἐπιδόματος ἀσθενείας παρὰ τοῦ ΙΚΑ εἶναι νὰ διήρκεσεν ἡ ἀσθένεια πέραν τῶν 3 ἡμερῶν (Πρωτ. Ἀθ. 15014/59 ΔΕΝ 15. 847, Πρ/κου Ἀθ. 4.695 ΔΕΝ 18. 907, Πρ/κου Ἀθ. 1022/59 ΔΕΝ 15. 309, Νομ. Σ. 435/59 ΔΕΝ 15. 546. Contra: Εἰρηγ. Ἀθ. 9011/61 ΔΕΝ 17. 967 καὶ αὐτόθι παραπομπαί). Ὅσα δὴποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ τριῆμερα ταῦτα, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι συνεχῆ, ὁ ἐργοδότης ὑπεῖχεν ἀκεραίαν μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Ν. 178/67, περὶ οὐ κατωτέρω, ὑποχρέωσιν, μέχρις ἐξαντήσεως τῶν ὡς ἄνω τεθειμένων ὁρίων. (Εἰρ. Ἀθ. 4123/67 ΔΕΝ 24. 281). Ἐξ ἄλλου καὶ ἂν ἡ ἀσθένεια τοῦ μισθωτοῦ διήρκεσεν ἄνω τῶν 3 ἡμερῶν, διὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας τὸ ΙΚΑ δὲν καταβάλλει ἐπίδομα, καὶ συνεπῶς ὁ ἐργοδότης εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ καταβάλῃ ἀκεραίας τὰς ἀποδοχὰς τῶν 3 πρώτων ἡμερῶν. Ὑπεστηρίχθη (Πρ/κου Ἀθ. 384/59 ΔΕΝ 15. 307, Εἰρ. Ἀθ. 8370/58 ΔΕΝ 14. 830) ὅτι μόνον διὰ τὴν πρώτην ἀσθενείαν ἐκάστου ἡμερολογιακοῦ ἔτους δὲν ὑποχρεοῦται τὸ ΙΚΑ νὰ καταβάλῃ ἐπίδομα ἀσθενείας τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν, ἐνῶ διὰ τὰς λοιπὰς ἀσθενείας ὑπέχει τοιαύτην ὑποχρέωσιν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀναγγελίας.

Ἡδη τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Α.Ν. 178/67 (ΔΕΝ 23. 907), ὥρισεν ὅτι: «ἐν περιπτώσει ἀποχῆς ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ μισθωτοῦ, λόγῳ ἀσθενείας, διὰ τὸ ἀπὸ τῆς ἀναγγελίας τῆς ἀνικανότητος μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιδοτήσεως ἐκ μέρους τοῦ ΙΚΑ ἡ ἐτέρου ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ χρονικὸν διάστημα (1 ἕως τριῶν ἡμερῶν) ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται εἰς πληρωμὴν μόνον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἡμερομισθίου ἢ τοῦ ἀναλογούντος μισθοῦ, ἀποκλειομένης τῆς συμπληρώσεώς του ἐκ τοῦ οἰκείου ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ».

Αἱ ἀποδοχαὶ ἀσθενείας ὑποβάλλονται εἰς εἰσφοράς ὑπὲρ τοῦ ΙΚΑ μόνον καθ' ἕκαστον καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸ τμήμα τὸ καταβληθὲν ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ (Α.Π. 305/68 ΔΕΝ 24. 755, Ἔρ. Π. 116/67 ΔΕΝ 23. 883).

η') Εἰδοποίησις ἐργοδότη—Ἀπόδειξις ἀσθενείας.

Ὁ μισθωτὸς ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐργοδότην, εὐθὺς ὡς λάβῃ γνῶσιν τοῦ ὑφισταμένου κωλύματος (336 ἐδ. 2 Α.Κ.), ἵνα διευκολυνθῇ οὗτος καὶ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐγκαιρὸν ἀντικατάστασιν τοῦ κωλυομένου.

Δὲν καθιεροῦνται εἰδικὸς τρόπος ἀποδείξεως τῆς ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ, ἀρκούσης περὶ ταύτης βεβαιώσεως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Γ'ΟΔ'. Ὁθεν ἢ μὴ προσαγωγή πιστοποιητικοῦ μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἀσθενείας δὲν ἀποκλείει τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν (Α.Π. 378/65 ΔΕΝ 21. 707).

θ') Δύναται νὰ καταγγελθῇ ἡ σύμβασις ἐργασίας.

Γίνεται δεκτὸν ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὡς ἄνω κωλυμάτων ἐργασίας εἶναι νόμιμος ἡ καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐργασίας (Α.Π. 288/66 ΔΕΝ 22. 577, Πρωτ. ἌΟ. 18867/62 ΔΕΝ 18. 938). Πλὴν ἂν ἡ καταγγελία ὀφείλεται εἰς τὸν σπουδαῖον λόγον, τὸν παρακωλύοντα τὸν μισθωτὸν νὰ ἐργασθῇ, δὲν παραβλάπτεται ἐκ τῆς καταγγελίας ἡ ἀξίωσις τοῦ μισθωτοῦ ἐπὶ τὸν μισθὸν τοῦ χρόνου διαρκείας τοῦ κωλύματος, ὑπὸ τοὺς ἐκτεθέντας χρονικοὺς περιορισμοὺς (Κ. Κανὼν Ἐνοχ. τ. Α' σελ. 322-323, Πρ/κου Πειρ. 497/51 ΔΕΝ 12. 58). Ἐὰν ὅμως ἡ ἀπόλυσις δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ ἀνυπαίτιον κώλυμα ἀλλ' εἰς ἄλλην αἰτίαν, δὲν ὀφείλεται, ὑπὸ τοῦ καταγγέλαντος τὴν σύμβασιν (Δημοσίου), ὁ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν μισθὸς κατὰ τ' ἄρθρα 657-658 Α.Κ. (Α.Π. 246/62 ΔΕΝ 18. 745).

§ 157.—Περὶ θαλψις οἰκοσίων μισθωτῶν.

Περὶ τῶν οἰκοσίων μισθωτῶν περιέχουν εἰδικὰς διατάξεις τὰ ἄρθρα 660-661 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἅτινα ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

α) Ἄρθρον 660. Ὁ μισθωτὴς (1) ὑποχρεοῦται ἐν περιπτώσει νόσου τοῦ παρ' αὐτοῦ προσληφθέντος καὶ διαιτωμένου ἐκμισθωτοῦ (2), νὰ παρέχῃ εἰς αὐτόν, διαρκούσης τῆς συμβάσεως, περίθαλψιν καὶ ἰατρικὴν ἀντιλήψιν κατ' οἶκον, ἢ καὶ ἐν νοσοκομείῳ, μέχρις ἐνὸς μηνὸς μὲν, ἐὰν ἡ νόσος ἐπῆλθεν ἐν τοῦλάχιστον ἔτος μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς συμβάσεως, δέκα ἡμερῶν δὲ ἂν ἡ νόσος ἐπῆλθε μετὰ τρεῖς μῆνας, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως ταύτης. Ὁ μισθωτὴς (1) δικαιούται νὰ καταλογίσῃ τὰς δαπάνας εἰς τὸν ὀφειλόμενον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου μισθόν. Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ μισθωτοῦ (3) δὲν ὑφίσταται ἂν ἡ νόσος ὀφείλεται εἰς δόλον ἢ βαρεῖαν ἀμέλειαν τοῦ ἐκμισθωτοῦ (2), ἢ ἀφ' ὅτου οὗτος εἰσῆχθη εἰς νοσοκομεῖον δυνάμει δικαιώματος ἐξ ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως κατὰ νόσου.

β) Ἄρθρον 661. Ὁ μισθωτὴς (1) ἔχει τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ προηγούμενου ἄρθρου καὶ ἂν ἔτι, δικαιούμενος εἰς τοῦτο ἕνεκα τῆς νόσου, καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν».

1. Δηλαδή ὁ ἐργοδότης.
2. Δηλαδή τοῦ ἐργαζομένου.
3. Δηλαδή τοῦ ἐργοδότη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22ον

ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΟΧΩΝ

§ 158.—Μαθηταί τεχνίται, κατ' οίκον ἐργαζόμενοι, τυφλοί, φιλο-
δωρήματα.

α) Ἀποδοχαὶ μαθητῶν τεχνιτῶν.

Διὰ τὰς ἀποδοχὰς τῶν μαθητῶν τεχνιτῶν (περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὄρου τούτου βλέπετε ἀνωτέρω εἰς Μέρος Α', Κεφ. 1ον, § 12), διέλαβεν εἰδικὰς διατάξεις τὸ Β.Δ. τῆς 3/6.6.1952 (ΔΕΝ 8. 374). Κατ' αὐτάς:

Αἱ ἀποδοχαὶ τῶν μαθητῶν τεχνιτῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον μαθη-
τείας καθορίζονται ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς, μὴ δυνάμε-
ναι ὅμως νὰ εἶναι κατώτεροι τοῦ 15 % τῶν ἀποδοχῶν τῶν τεχνιτῶν τῆς οἰ-
κειᾶς εἰδικότητος, τῶν καθοριζομένων ὑπὸ Συλλογικῶν Συμβάσεων ἢ Ὑπουρ-
γικῶν Ἀποφάσεων.

Αἱ ἀποδοχαὶ διὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον μαθητείας καθορίζονται ὡς κα-
τωθι:

Α'. Εἰδικότητες διετοῦς Μαθητείας:

- 2ον ἐξάμηνον μαθητείας 30 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 3ον ἐξάμηνον μαθητείας 45 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 4ον ἐξάμηνον μαθητείας 65 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.

Β'. Εἰδικότητες τριετοῦς μαθητείας:

- 2ον ἐξάμηνον μαθητείας 30 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 3ον ἐξάμηνον μαθητείας 40 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 4ον ἐξάμηνον μαθητείας 50 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 5ον ἐξάμηνον μαθητείας 60 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 6ον ἐξάμηνον μαθητείας 70 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.

Γ'. Εἰδικότητες τετραετοῦς μαθητείας:

- 2ον ἐξάμηνον μαθητείας 25 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.
- 3ον ἐξάμηνον μαθητείας 30 % τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ τεχνίτου.

4ον έξάμηνον μαθητείας	35 %	του ήμερομισθίου του τεχνίτου.
5ον έξάμηνον μαθητείας	45 %	του ήμερομισθίου του τεχνίτου.
6ον έξάμηνον μαθητείας	55 %	του ήμερομισθίου του τεχνίτου.
7ον έξάμηνον μαθητείας	65 %	του ήμερομισθίου του τεχνίτου.
8ον έξάμηνον μαθητείας	75 %	του ήμερομισθίου του τεχνίτου.

Δ'. Είς περιπτώσεις ειδικοτήτων πενταετούς Μαθητείας καθορίζεται δι' έκαστον επί πλέον έξάμηνον προσάυξεσις 5 %.

Μαθηταί τεχνίται, οί όποιοί λόγω προηγουμένης πείρας κατετάγησαν εις ένδιάμεσον τάξιν Μαθητείας άπολαμβάνουν και των άντιστοιχων εις αυτήν άποδοχών. ("Άρθρον 12 Β.Δ. 3/6.6.52 «περί έκπαιδεύσεως μαθητών τεχνιτών»).

«Διά την έφαρμογήν τής μισθολογικής κλίμακος του άρθρου 12 οί μαθηταί τεχνίται υπόκεινται κατά την λήξιν έκάστου έξαμήνου μαθητείας εις εξέτασιν υπό τής Διευθύνσεως τής έπιχειρήσεως παρουσία έκπροσώπου του 'Υπουργείου 'Εργασίας κατά τά ειδικώτερον δι' άποφάσεως του 'Υπουργού 'Εργασίας όρισθησόμενα.

»'Εάν εκ τής εξέτάσεως διαπιστωθῆ έλλειψις ένδιαφέροντος ή ικανότητος του μαθητού προς εκμάθησιν τής τέχνης, ή έπιχειρήσις δύναται μετά σύμφωνον γνώμην τής 'Επιτροπής Μαθητείας ή να παρατείνη την παραμονήν αυτού εις την αυτήν εκπαιδευτικήν περίοδον επί χρονικόν εισέτι διάστημα ούχι μεγαλύτερον των τριών μηνών ή να προβῆ εις άκύρωσιν του συμφωνητικού μαθητείας.

»'Εάν παρελθούσης και τής προθεσμίας ταύτης ό μαθητής τεχνίτης δέν σημειώσῃ την δέουσαν βελτίωσιν ή Δ/σις τής έπιχειρήσεως προβαίνει εις άκύρωσιν του συμφωνητικού, έφ' όσον και ή 'Επιτροπή Μαθητείας κρίνει δεδικοιολογημένους τους υπό τής έπιχειρήσεως προβαλλομένους λόγους» ("Άρθρον 13 Β.Δ. 3/6.6.1952 «περί έκπαιδεύσεως μαθητών τεχνιτών»).

β) 'Αποδοχαί κατ' οίκον εργαζομένων εις πόλεις κάτω των 6.000 κατοίκων.

Κατά τὸ άρθρ. 49 παρ. του Ν. 2698/53 (ΔΕΝ 9. 719) αί διατάξεις περί κατωτάτου όριου μισθοῦ ή ήμερομισθίου κ.λπ. δέν εφαρμόζονται επί των κατ' οίκον εργαζομένων εις κωμοπόλεις (Δήμους ή Κοινότητες) πληθυσμοῦ κατωτέρου των 6.000 κατοίκων, των εργαζομένων και των εργοδοτών αυτών απαλλασσομένων πάσης εκ τής αίτίας ταύτης δεσμεύσεως ή ύποχρεώσεως.

γ) Μειωμένοι άποδοχαί τυφλών.

Διά τής Υ.Α. 22406/1953 (ΔΕΝ 9. 306) καθωρίσθη, ότι εις τους παρά τῶ 'Ιδρύματι « Φ ά ρ ο ς Τ υ φ λ ῶ ν » εργαζομένους τυφλους δύναται

νά καταβάλλονται τὰ ἐκάστοτε ἰσχύοντα ἐλάχιστα ἔθρια μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων μειωμένα κατὰ ποσοστὸν μέχρι 30 %.

δ) Φιλοδωρήματα σερβιτόρων.

Ἴσχύει ἤδη ἡ ὑπ' ἀριθ. 18/1964 Ἀγορ. Ἀπόφασις τοῦ τέως Ὑπ. Ἐμπορίου (ΔΕΝ 20. 589), ἔχουσα ὡς ἀκολουθῶς:

α) Ἄρθρον 1.— Τό, εἰς τοὺς περιποιητὰς (σερβιτόρους) τῶν καφετειῶν, ζαχαροπλαστείων, γαλακτοπωλείων, μπάρ, οὐζερὶ καὶ μικτῶν τοιούτων ἀναψυκτηρίων, καφεζυθοζαχαροπλαστείων, κυλικίων ἐν γένει καὶ λοιπῶν παρομοίων καταστημάτων, παρεχόμενον φιλοδώρημα ὀρίζεται εἰς δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν (15 %) ἐπὶ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν πελατῶν.

β) Ἄρθρον 2.— Τό, εἰς τοὺς περιποιητὰς (σερβιτόρους) τῶν ἐστιατορίων, ζυθουεστιατορίων, οἰνομαγειρείων, ταβερνῶν, κοσμικῶν ταβερνῶν, χορευτικῶν κέντρων διασκεδάσεως γενικῶς, καμπαρέ, καρφιδείων ὡς καὶ γαλακτοπωλείων προσφερόντων καὶ χορτοφαγίαν, παρεχόμενον φιλοδώρημα, ὀρίζεται ὡς ἀκολουθῶς:

1) Τῶν ἐστιατορίων, κοσμικῶν ταβερνῶν καὶ λοιπῶν, ὡς ἀνωτέρω, καταστημάτων γ' κατηγορίας καὶ ἀνωτέρων εἰς δώδεκα τοῖς ἑκατὸν (12 %) ἐπὶ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν πελατῶν, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐννέα τοῖς ἑκατὸν (9 %) περιέρχονται εἰς τοὺς περιποιητὰς (σερβιτόρους) τὰ δὲ τρία τοῖς ἑκατὸν (3 %) εἰς τοὺς βοηθοὺς αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ὀφίστανται τοιοῦτοι. Ἄν δὲν ὀφίστανται βοηθοὶ τὸ φιλοδώρημα ὀρίζεται εἰς δέκα τοῖς ἑκατὸν (10 %) ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν τῶν πελατῶν.

2) Τῶν ἐστιατορίων, ταβερνῶν καὶ λοιπῶν καταστημάτων δ' κατηγορίας εἰς δέκα τοῖς ἑκατὸν (10 %) ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν τῶν πελατῶν.

γ) Ἄρθρον 3.— Τὰ ἐν τῇ παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 2 ὀριζόμενα ποσοστὰ φιλοδωρήματος ἐξ 9 % καὶ 3 %, θὰ ὑπολογίζονται ἐπὶ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν ὑπὸ τῶν πελατῶν καταναλωθέντων εἰδῶν κεχωρισμένως.

δ) Ἄρθρον 4.— Τὸ φιλοδώρημα τῶν περιποιητῶν ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν ὑπὸ τῶν πελατῶν καταναλωθέντων εἰδῶν, ἀνευ τῶν ἐπιβαρύνσεων ἐκ τυχόν δημοτικῶν, κοινοτικῶν φόρων ἢ ἄλλων τελῶν.

ε) Ἄρθρον 5.— Οἱ περιποιητὰ δικαιοῦνται φιλοδωρήματος μόνον διὰ τὰ πρὸς καθημένους πελάτας τῶν καταστημάτων προσφερόμενα εἶδη.

στ) Ἄρθρον 6.— Ἡ ὑπ' ἀριθ. 14/64 Ἀγορανομικὴ Διάταξις καταργεῖται.

ζ) Οἱ παραβάται τῆς παρούσης, ἰσχυοῦσης καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικρατίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς της εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, διώκονται καὶ τιμωροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἀγορανομικοῦ Κώδικος.

**ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΕΥΘΥΝΑΙ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ
ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝΤΩΝ ΑΠΟΔΟΧΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ**

§ 159.—'Ο Α.Ν. 690/1945, ὅστις δυνάμει τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ Ν. 3239/1955 περὶ συλλογικῶν διαφορῶν διετηρήθη ἐν ἰσχύϊ, ἔχει ὡς κάτωθι:

«**Α ρ θ ρ ο ν μ ὅ ν ο ν.**—1. Πᾶς ἐργοδότης, ἡ διευθυντής, ἡ ἐπιτετραμμένος, ἡ ἐπὶ οἰσδήποτε τίτλῳ ἐκπρόσωπος οἰασδήποτε ἐπιχειρήσεως, ἐκμεταλλεύσεως ἢ ἐργασίας, μὴ καταβάλλων ἐμπροθέσμως εἰς τοὺς παρ' αὐτῷ ἀντὶ μισθοῦ ἀπασχολουμένους τὰς εἰς τούτους, ὡς ἐκ τῆς σχέσεως ἐργασίας, ὀφειλομένας ἀποδοχὰς ἢ πάσης φύσεως χορηγίας, τὰς καθωρισμένας εἴτε ὑπὸ τῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἢ τῆς ὑπαλληλικῆς συμβάσεως, εἴτε ὑπὸ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας, εἴτε ὑπὸ διοικητικῶν πράξεων, εἴτε ὑπὸ τοῦ Νόμου ἢ ἐθίμου, τιμωρεῖται, ἐπὶ τῇ μηνύσει τῶν ἐνδιαφερομένων ἢ τῶν ὀργάνων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἢ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς ἢ τῆς οἰκείας Ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως τῶν μισθωτῶν, διὰ φυλακίσεως μέχρι τριῶν μηνῶν καὶ χρηματικῆς ποινῆς, τῆς ὁποίας τὸ ποσὸν δὲν δύναται νὰ ὀρίζεται κάτω τοῦ ἐνὸς τετάρτου οὐδὲ ἄνω τοῦ ἡμίσεος τοῦ εἰς τοὺς ἐν ἐκάστη μηνύσει ἀναφερομένου καθυστερουμένου χρηματικοῦ ποσοῦ, πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ ὁποίου αἱ τυχόν εἰς εἶδος ὀφειλόμεναι χορηγία δέον νὰ ἀποτιμῶνται, διὰ τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως εἰς χρῆμα. Αἱ περὶ ἀναβολῆς, μετατροπῆς ἢ ἐξαγορᾶς τῆς ποινῆς διατάξεις δὲν ἰσχύουν ἐν προκειμένῳ.

» 2. Ἡ ἐκδίκασις τῶν περὶ ὧν ἀνωτέρω μηνύσεων, ἐνεργεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 23 Νοεμβρίου 1923 «περὶ ἀμέσου ἐκδικάσεως πλημμελημάτων τινῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ», ὡς αὗται ἐτροποποιήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν μεταγενεστέρως.

» 3. Ἡ ἄσκησις ἐφέσεως, εἰς περίπτωσιν καταδίκης, δὲν ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς.

» 4. Αἱ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 1 τοῦ παρόντος χρηματικαὶ ποιναὶ διατίθενται συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 24 Ἰουνίου 1920 «περὶ πληρωμῆς ἡμερομισθίων».

Μετὰ τὴν ἰσχύν τοῦ νέου Ποινικοῦ Κώδικος ἡ ἄσκησις ἐφέσεως ἐπὶ καταδίκης κατὰ τὸν ἄνω νόμον ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς, ἥτις μετατρέπεται ἐπίσης εἰς χρηματικὴν (ἐξαγοράζεται).

Αἱ παραβάσεις τοῦ ἀνωτέρω νόμου διώκονται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς

ἐκ τούτου δὲ δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν τρίμηνον παραγραφὴν (ἀπόσβεσιν), ἀλλὰ εἰς τὴν πενταετῆ τοιαύτην (Α.Π. 77/53 ΔΕΝ 10. 175, Α.Π. 201/53 Θ. ΕΔ' 875). Ἐξ ἄλλου ἔχει γίνειε ὑπὸ τῆς νομολογίας δεκτὸν ὅτι ὁ Α.Ν. 690/1945 ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον εἰς ἄς περιπτώσεις καθυστεροῦνται ἀποδοχαί, ὀφειλόμεναι πρὸς π ρ α γ μ α τ ι κ ῶ ς ἀ π α σ χ ο λ η θ ἔ ν τ α ς μ ι σ θ ω τ ο ῦ ς (πράγματι δεδουλευμένα ἀποδοχαί), μὴ εὐρίσκων ἕδαφος ἐφαρμογῆς ἐπὶ καθυστέρησεως μισθῶν ὑπερμερίας, ὡς ἐν ἀκύρω ἀπολύσει κλπ. (Εισαγγ. Ἐφ. Ἀθ. 246/53 Θ. ΕΔ' 875, Πλημ. Ἀθ. 6059/52 ΔΕΝ 8. 664, Συμβ. Πλημ. Ἀθ. 2774/52). Κατὰ τὴν Α.Π. 98/61 (ΔΕΝ 17. 771) τὸ ὡς ἄνω ἀδίκημα ὑφίσταται ἐν καθυστέρησει δεδουλευμένων ἀποδοχῶν καὶ πάσης φύσεως χορηγιῶν, οὐχὶ δ' ἐν καθυστέρησει ἄλλων ἀποζημιώσεων ἢ παροχῶν.

Στοιχεῖα τῆς παραβάσεως εἶναι ἡ ὑπαρξίς σχέσεως ἐργασίας καὶ ἡ καθυστέρησις τοῦ ἐξ αὐτῆς ὀφειλομένου μισθοῦ. Κατὰ τὴν Μον. Πλημ. Καστορίας 282/67 (ΔΕΝ 24. 800) ἀπαιτεῖται ὁ ὅ λ ο ς. Θεωρεῖται δ' ἐπελθούσα ἡ καθυστέρησις ἐν μὴ καταβολῇ τούτου εὐθὺς μετὰ τὴν παροχὴν τῆς ἐργασίας ἢ ἐν τὸς τοῦ ὀριζομένου ἢ εὐλόγου χρόνου (Α.Π. 130/65 Ποιν. ΔΕΝ 22. 166, Α.Π. 463/61 Ποιν. ΔΕΝ 18. 812, Α.Π. 81/55 Ποιν. ΔΕΝ 11. 726), οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἀποφάσεως ἐπιδικαζούσης τὰς ὀφειλόμενας ἀποδοχὰς (Α.Π. 463/61 ἐνθ' ἄνωτ.).

Τὸ ὡς ἄνω ἀδίκημα χαρακτηρίζεται καὶ ὡς αὐτόφωρον, εἰς τὴν περίπτωσιν ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ἐπιλαμβάνεται ἀμέσως ἅμα τῇ διαπράξει τοῦ ἀδικήματος. Σημειωτέον ὅτι, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 242 Κ.Π.Δ., «ἐπ' αὐτοφώρῳ» ἐγκλημα ὑπάρχει ὅταν ὁ δράστης καταλαμβάνεται καθ' ὃν χρόνον ἐκτελεῖ τὸ ἐγκλημα ἢ ἀμέσως μετὰ τὴν πρᾶξιν, καταδικάζεται δὲ (εἰς τὴν δευτέραν περίπτωση) ὑπὸ τῆς δημοσίας δυνάμεως ἢ ὑπὸ τοῦ παθόντος ἢ διὰ δημοσίας κρατηγῆς, ἢ ὅταν συνελήφθῃ οὗτος ὀπωσδήποτε φέρων ἀντικείμενα ἢ ἔχνη (πειστήρια), ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι οὗτος διέπραξεν ἐγκλημα πρὸ ὀλίγου χρόνου. Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν δὲν ὑ π ἄ ρ χ ε ι α ὐ τ ὄ φ ω ρ ο ν ὅ τ α ν π α ρ ἔ λ θ η ὁ ὅ λ ο κ λ η ρ ο ς ἢ ἐ π ο μ ἔ ν η ἡ μ ἔ ρ α ἀ π ὸ τῆς τελέσεως τῆς πράξεως. Πότε συντελεῖται ἡ καθυστέρησις, εἶπεν ὁ Α.Π. διὰ τῆς 130/65 ἀποφάσεώς του (ΔΕΝ 22. 166).

Σχετικὸν καὶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Α.Ν. 547/37, διατηρηθὲν ἐν ἰσχύϊ κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ Ν. 3239/55, περὶ ποινικῶν κυρώσεων κατὰ παραβατῶν σ. σ.ε. καὶ δ.ά.

Κατὰ τὴν Α.Π. 718/70 (ΔΕΝ 27. 118) ἀδικοπραξία ὑποχρεούσα εἰς ἀποζημιώσιν εἶναι πᾶσα παρὰ τὸν νόμον γενομένη ἐνέργεια δολίως ἢ ἐξ ἀμελείας. Δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἔννοιαν ταύτης ἡ ἀθέτησις εἰδικῶς ὑφιστάμενης ἐνοχῆς, πλὴν ἂν ἡ ἀθέτησις περιέχῃ τοὺς ὅρους τῆς ἀδικοπραξίας, ὅτε ὑφίσταται συρροή ἀξιώσεως. Ἀπαιτεῖται ὅμως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ προϋξενήθῃ ζημία εἰς τὸν δικαιούχον, τὰ στοιχεῖα τῆς ὁποίας νὰ περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἀγωγὴν. Οὕτω καὶ ὅταν γίνεται ἐπίκλησις ἀδικοπραξίας τοῦ ποινικοῦ ἀδικήματος τῆς καθυστέρησεως τῶν ἀποδοχῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24^{ον}

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ — ΦΟΡΟΣ

§ 160.—«Τὸ ἐπὶ τῶν ἐξοφλητικῶν ἀποδείξεων λήψεως μισθοῦ ἢ ἡμερομισθίου χαρτόσημον (1,2 %) βαρύνει ἐξ ἡμισείας τοὺς ἐργοδότες καὶ τοὺς ἐργαζομένους». (Ἄρθρον 13 Ν. 2053/1952, διατηρηθὲν ἐν ἰσχύϊ κατ' ἄρθρον 42 Ν. 3239/1955) (ΔΕΝ 8. 229).

Υπόχρεοι πρὸς παρακράτησιν τοῦ φόρου μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι οἱ ἐργοδότες. Ἡ παρακράτησις ὅμως αὕτη δεόν νὰ γίνεταί κατὰ τὴν καταβολὴν τῶν ἀποδοχῶν, οὐχὶ δ' ἐκ μεταγενεστέρων τοιούτων. Αἱ ἐκ τῆς τυχόν καθυστερήσεως ποιναὶ καὶ τὰ σχετικὰ πρόστιμα βαρύνουν τὸν ἐργοδότην (Α.Π. 464/63 ΔΕΝ 19. 773).

Εἰρήσθω, ὅτι τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Ν.Δ. 4444/64 (ΔΕΝ 20. 970), ἀπαγορεύει τὴν καταβολὴν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη τοῦ βαρύνοντος τοὺς μισθωτοὺς φόρου μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν, ὡς καὶ τοῦ φόρου, τοῦ ἀναλογοῦντος ἐπὶ τῶν λοιπῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΑΔΕΙΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25ον

ΙΣΧΥΟΥΣΑΙ ΠΕΡΙ ΑΔΕΙΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

§ 161.—Τὰ τῆς χορηγήσεως κατ' ἔτος ἀδειῶν μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν εἰς τοὺς μισθωτοὺς ρυθμίζουσι: α) Ὁ Ν. 539/1945, ὡς συνεπληρώθη διὰ τοῦ Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274), β) Τὰ ἄρθρα 666 καὶ 667 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, γ) Ὁ Ν. 2081/1952 «περὶ κυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 52 διεθνοῦς συμβάσεως περὶ κανονικῶν κατ' ἔτος ἀδειῶν μετ' ἀποδοχῶν» (ΔΕΝ 8. 636).

Κατὰ τὴν ἀπολύτως ἐπικρατήσασαν ἐν τῇ νομολογίᾳ καὶ τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου ἄποψιν, καὶ μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ Α.Κ., ἐπὶ συμβάσεων ἐξηρημένης ἐργασίας δὲν ἔπαυσεν ἰσχύων ὁ εἰδικὸς νόμος 539/1945, διότι αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν, τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Α.Κ. ἐχουσῶν ἐπικουρικὴν μόνον ἐφαρμογὴν.

Κατὰ ταῦτα ὁ Ν. 539/45 ἔχει γενικὴν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐξηρημένης ἐργασίας τῶν μισθωτῶν, τῶν ἀπασχολουμένων εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, πλὴν τῶν ρητῶς ἐξαιρουμένων, κατὰ τὰ κατωτέρω, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς του. Τὰ ἄρθρα 666 καὶ 667 Α.Κ. ἔχουν ἐφαρμογὴν: 1) ἐπὶ τῶν μισθώσεων ἀνεξαρτήτων ὑπηρεσιῶν καὶ 2) ἐπὶ τῶν μισθωτῶν ἐφ' ὧν δὲν ἰσχύει ὁ Ν. 539/1945 (περὶ ὧν κατωτέρω). Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ν. 2081/1952 πᾶσα διάταξις τῆς κειμένης νομοθεσίας, πλεονεκτικωτέρα διὰ τοὺς μισθωτοὺς ἀπὸ τὴν διεθνῆ σύμβασιν, διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ. Δοθέντος, ὅθεν, ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 539/1945 εἶναι πράγματι εὐνοϊκώτεραι διὰ τοὺς μισθωτοὺς, ἀπὸ τὰς ἀντιστοίχους τῆς διεθνοῦς συμβάσεως, ἐξακολουθοῦν ἰσχύουσαι ἐκεῖναι (τοῦ Ν. 539/1945), καὶ μετὰ τὸν Ν. 2081/52. Εἰς ἦν ὅμως περίπτωσιν ἐπιχειρήσις τις ἤθελε κριθῆ ὅτι δὲν ὑπάγεται μὲν εἰς τὰς ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ Ν. 539/1945 ἀναφερομένας ἐπιχειρήσεις (αἵτινες ὑποχρεοῦνται νὰ παρέχουν κατ' ἔτος ἀδείας εἰς τοὺς μισθωτοὺς τῶν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου), περιλαμβάνεται ὅμως εἰς τὰς ἐν ἄρθρῳ 1 τῆς ἄνω διεθνοῦς συμβάσεως μνημονευόμενας τοιαύτας, τότε οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς

δικαιοῦνται νὰ τύχουν ἀδείας συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς προμημο-
νευθείσης δ. συμβάσεως (N. 2081/1952). Οὕτως ἡ 4732/1957 Πρ/κου ἙΑ-
θηνῶν (ΔΕΝ 14. 404) δέχεται ὅτι, καὶ ἂν τὰ λατομεῖα ἤθελον θεωρηθῆ ὡς
γεωργικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἐξαιροῦνται τοῦ N. 539/1945, οἱ μισθωτοὶ
αὐτῶν δικαιοῦνται ἀδείας κατὰ τὰς διατάξεις τῆς μνημονευθείσης διεθνoῦς
συμβάσεως, ἐν ἄρθρῳ 1 τῆς ὁποίας γίνεται λόγος γενικῶς περὶ ἐξορυκτικῶν
ἐπιχειρήσεων χωρὶς νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ βιομηχανικῶν ἢ βιοτεχνικῶν
τοιούτων.

Σημειωτέον, ὅτι ὅπου διὰ συλλογικῶν συμβάσεων, κανονισμῶν τοῦ ἐρ-
γοδότης ἢ ἄλλων διατάξεων ρυθμίζεται εἰδικῶς τὸ θέμα τῆς χορηγήσεως ἀδειῶν,
ἂν μὲν οἱ ὅροι τῶν εἰδικῶν τούτων διατάξεων εἶναι εὐνοϊκότεροι διὰ τοὺς μι-
σθωτοὺς ἐφαρμόζονται οὗτοι, ἂν δὲ εἶναι δυσμενέστεροι, ὑπερισχύουν καὶ ἐφαρ-
μόζονται αἱ διατάξεις τοῦ N. 539/45 (ἄρθρον 2 § 7). Περὶ τῶν εἰδικῶν τού-
των διατάξεων βλέπε καὶ κατωτέρω Κεφάλαιον 28.

Τόσον αἱ διατάξεις τοῦ N. 539/1945, ὅσον καὶ τοῦ N. 2081/1952, εἶναι
δημοσίως τάξεως, πᾶσα δὲ συμφωνία, ἀντιβαίνουσα εἰς αὐτὰς ἢ πε-
ριορίζουσα τὴν ἔκτασιν τῶν ἐκ τούτων ἀπορρέοντων δικαιωμάτων τῶν μισθω-
τῶν, εἶναι ἄκυρος.

Ἐπ' ὅψιν καὶ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ ν.δ. 2968/53 καὶ ἄρθρον 2 ν. 2855/54
(ΔΕΝ 9. 719 καὶ ΔΕΝ 10. 375) περὶ προβλέψεως συστάσεως κεφαλαίου διὰ
καταβολὴν ἀποδοχῶν ἀδειῶν μισθωτῶν.

Διὰ τὴν ἀδειαν πρὸς ἀνεύρεσιν ἐργασίας ἐν καταγγελίᾳ
τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, βλέπετε κατωτέρω Κεφ. 38ον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26ον

ΑΔΕΙΑΙ ΚΑΤ' Α.Ν. 539/1945

Α'. ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

§ 162.—'Αν. Νόμος 539/45 «περί χορηγήσεως κατ' έτος εις τούς μισθωτούς άδειών μετ' άποδοχών» (ΔΕΝ 1.64, ΦΕΚ Α' 229/45).

Άρθρον 1.—1. Αί διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται ύπέρ των άντί μισθοῦ άπασχολουμένων εις επιχειρήσεις ή εργασίας, άσκουμένας επί κέρδει, βιομηχανικής, βιοτεχνικής και έμπορικής φύσεως, διενεργείας μεταφορών ή φορτοεξφορτώσεων, άσχέτως της μορφής ή του χαρακτήρος (δημοσίου ή ιδιωτικού) της όργανώσεώς των, ώς και εις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, εις νοσηλευτικά ή άλλα ιδρύματα ή οργανισμούς, ή οιαδήποτε άλλα έργα διεξαχόμενα διά λογαριασμόν ιδιωτών, νομικών προσώπων, οργανισμών δημοσίου δικαίου ή του Δημοσίου, εις σωματεία, συνεταιρισμούς, θεάματα και λέσχας(1).

1. Κατά τό άρθρον 1 της ύπ' αριθ. 52 Δ.Σ. (Ν. 2081/52): «1. Η παρούσα σύμβασις έχει εφαρμογήν εις τό προσωπικόν τό άπασχολούμενον εις τάς άκολουθους δημοσίας ή ιδιωτικάς επιχειρήσεις και καταστήματα:

α) 'Επιχειρήσεις έν αις κατασκευάζονται προϊόντα, μετατρέπονται, καθαρίζονται έπισκευάζονται, διακοσμοῦνται, άποτελειοῦνται, προετοιμάζονται διά την πώλησιν, καταστρέφονται ή κατεδαφίζονται, ή έν αις αί ύλαι υφίστανται μεταβολήν περιλαμβανομένων των ναυπηγικών επιχειρήσεων, ώς και των επιχειρήσεων παραγωγής, μετατροπής και μεταδόσεως κινητηρίου έν γένει δυνάμεως ώς και του ηλεκτρισμοῦ.

β) 'Επιχειρήσεις ένθα άποκλειστικώς ή κυρίως κατασκευάζονται, άνοικοδομοῦνται, συντηροῦνται, έπισκευάζονται, τροποποιοῦνται ή κατεδαφίζονται τά έξής έργα: Οικοδομήματα και κτίσματα, σιδηρόδρομοι, τροχιόδρομοι, άερολιμένες, λιμένες, άποθήκαι έμπορευμάτων, προβλήτες, προστατευτικά έργα κατά της έπενεργείας των ρεόντων υδάτων και της θαλάσσης, διώρυγες, έγκαταστάσεις διά την έσωτερικήν ναυσιπλοΐαν και την συγκοινωνίαν διά θαλάσσης ή άέρος, όδοί, σήραγγες, γέφυραι, όδογέφυραι, συλλεκτήρες ύπνόμων, συνήθεις ύπνόμοι, φρέατα, άρθρευτικά και άποξηραντικά έγκαταστάσεις, έγκαταστάσεις τηλεπικοινωνίας, έγκαταστάσεις συναφείς πρός την παραγωγήν ή την διανομήν ηλεκτρικής δυνάμεως και άερίωφοτος, άγωγοί, έγκαταστάσεις διανομής ύδατος, ώς και τάς επιχειρήσεις ένθα έκτελοῦνται άλλα όμοειδείς εργασίαι και πάσα εργασία προπαρασκευής ή θεμελιώσεως ήτις προηγείται των προρρηθέντων έργων.

γ) 'Επιχειρήσεις μεταφοράς ή προσώπων ή έμπορευμάτων δι' όδών ή σιδηροδρόμων, δι' έσωτερικών υδάτων ή άέρος, περιλαμβανομένης και της μετακομίσεως έμπορευ-

2. Διὰ Διαταγμάτων, προκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας⁽¹⁾, δύναται νὰ ὀρισθῇ ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου ἰσχύουν καὶ ὑπὲρ τῶν προσώπων, τῶν ἀντὶ μισθοῦ ἀπασχολουμένων εἰς τὰς ναυτιλιακὰς, τὰς ἀλιευτικὰς, τὰς γεωργικὰς, κτηνοτροφικὰς ἢ δασικὰς ἐπιχειρήσεις, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ οἰκοσίου ὑπηρετικοῦ ἢ ἄλλου προσωπικοῦ καὶ νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰδικώτερον ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἐφαρμογὴ του⁽²⁾.

3. Δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος:

α) τὰ πρόσωπα τ' ἀπασχολούμενα εἰς ἐπιχειρήσεις, ἔργασίας ἀσκουμένας ἐπὶ κέρδει κλπ. τῆς παραγράφου 1, εἰς τὰς ὁποίας ἀπασχολοῦνται μόνον τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐργοδότη, καὶ

β) τὰ πρόσωπα τὰ ἀντὶ μισθοῦ ἀπασχολούμενα εἰς δημοσίας ἢ δημοσίου χαρακτῆρος ὑπηρεσίας ἢ ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, ἐφ' ὅσον οἱ σχετικοὶ κανονισμοὶ δίδουν εἰς αὐτὰ δικαίωμα εἰς ἐτήσιαν ἄδειαν μετ' ἀποδοχῶν, διαρκείας τοῦλάχιστον ἴσης πρὸς ἐκείνην τῆς ἀδείας, τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου.

4. Ἐν τοῖς ἐπομένοις, οἱ ὅροι: α) ὑποκειμένη ἐπιχείρησις, β) ἐργοδότης, γ) μισθωτός, σημαίνουν ἀντιστοίχως, χάριν συντομίας:

α) τὰς ἐπιχειρήσεις, ἔργασίας ἀσκουμένας ἐπὶ κέρδει κλπ. τῆς παραγράφου 1.

β) τὸν κύριον, διευθυντὴν, ἐντεταλμένον ἢ ἐπιτετραμμένον ὑποκειμένης ἐπιχειρήσεως.

μάτων εἰς ἀποθήκας ἐμπορευμάτων, προκιμαίας, ἀποβάθρας, ἀποθήκας διαμετακομίσεως ἢ ἀερολιμένας.

δ) Μεταλλεῖα, λατομεῖα καὶ εἰς τὰς πάσης φύσεως ἐξορυκτικὰς βιομηχανίας.

ε) Ἐμπορικὰ καταστήματα συμπεριλαμβανομένων τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τηλεπικοινωνίας.

στ) Καταστήματα καὶ ἐπιχειρήσεις ὧν ἡ λειτουργία προϋποθέτει κυρίως ἔργασίαν γραφείου.

ζ) Ἐπιχειρήσεις τύπου.

η) Ἰδρύματα σκοπὸν ἔχοντα τὴν ἱατρικὴν καὶ νοσοκομειακὴν περίθαλψιν ἀσθενῶν, ἀναπήρων, ἀπόρων καὶ ψυχοπαθῶν.

θ) Ξενοδογεῖα, ἐστιατόρια, οἰκοτροφεῖα (πανσιόν), λέσχαι, καφφενεῖα καὶ ἄλλα καταστήματα ἐνθα προσφέρονται εἶδη ἀμέσου καταναλώσεως.

ι) Ἐπιχειρήσεις θεαμάτων καὶ διασκεδάσεων.

ια) Καταστήματα ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ συνάμα χαρακτῆρος μὴ ὑπαγόμενα καθ' ὅλοκληρίαν εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν.

1. Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 9 Ν.Δ. 3755/1957 (ΔΕΝ 13.795) τὸ Συμβούλιον Ἐργασίας κατήρηθη καὶ αἱ ἀρμοδιότητές του μεταβιβάσθησαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, διὰ δὲ τοῦ Ν.Δ. 184/69 τὸ τελευταῖον μετωνομάσθη εἰς «Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἐργασίας».

2. Βλ. κατωτέρω § 163 περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Ν. 539/45 εἰς Λαχανοκήπους, Βουστάσια, οἰκοσίου προσωπικὸν κλπ.

γ) υπάλληλον, τεχνίτην, ἐργάτην, μαθητευόμενον ἢ ὑπηρετήν, ἀντὶ μισθοῦ ἀπασχολουμένους εἰς ὑποκειμένην ἐπιχείρησιν.

Ἄρθρον 2.— 1. Πᾶς μισθωτός, μετὰ συνεχῆ ἀπασχόλησιν εἰς ὑποκειμένην ἐπιχείρησιν ἐπὶ χρονικὸν διάστημα τοῦλάχιστον δώδεκα μηνῶν, τὸ ὅποιον ἐν τοῖς ἐπομένοις θὰ ἀποκαλεῖται, χάριν συντομίας, βασικὸς χρόνος, δικαιούται κατ' ἕκαστον ἡμερολογιακὸν ἔτος ἀδείας, μετ' ἀποδοχῶν, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια ὀρίζεται:

α) διὰ τοὺς μισθωτοὺς τοὺς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ υπαλλήλου ἀπασχολουμένους εἰς ὑποκειμένας ἐπιχειρήσεις δημοσίου χαρακτῆρος, κοινῆς ὠφελείας, ἢ τὰς λειτουργούσας ὑπὸ μορφήν ἀνωνόμου ἢ περιορισμένης εὐθύνης ἐταιρείας, ἢ ἰδρύματος, ἢ ὀργανισμοῦ, ἢ ἐπιχειρήσεις εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀριθμὸς τῶν μισθωτῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους τῆς ἀδείας ὑπερβαίνει τοὺς πενήντα, εἰς δώδεκα ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας» (1).

β) διὰ τοὺς μισθωτοὺς, τοὺς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ τεχνίτου, τοῦ ἐργάτου, τοῦ μαθητευομένου ἢ τοῦ ὑπηρετοῦ, ἀπασχολουμένους εἰς τὰς αὐτὰς ὑποκειμένας ἐπιχειρήσεις, εἰς ὀκτὼ ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας.

γ) διὰ τοὺς μισθωτοὺς, τοὺς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ υπαλλήλου ἀπασχολουμένους εἰς τὰς λοιπὰς ὑποκειμένας ἐπιχειρήσεις, εἰς ὀκτὼ ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας, καὶ

δ) διὰ τοὺς μισθωτοὺς, τοὺς ὑπὸ ιδιότητα ἄλλην ἀπὸ τὴν τοῦ υπαλλήλου ἀπασχολουμένους εἰς τὰς ὑποκειμένας ἐπιχειρήσεις τῆς προηγούμενης περιπτώσεως γ', εἰς ἕξ ἄλλεπαλλήλους ἡμέρας.

2. Ἡ κατὰ τὴν προηγούμενην παράγραφον διάρκεια τῆς ἐτησίας ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν ἐπαυξάνεται κατὰ μίαν ἐργασίμην ἡμέραν δι' ἕκαστην, πλεόν τοῦ βασικοῦ χρόνου, ἐξαμηνίαν ἀπασχολήσεως, χωρὶς ὅμως, νὰ δύναται ἐν συνόλῳ νὰ ὑπερβῇ:

α) εἰς τὴν περίπτωσιν α' τῆς προηγούμενης παραγράφου, τὰς εἴκοσιν ἕξ ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας,

β) εἰς τὴν περίπτωσιν β' τῆς αὐτῆς παραγράφου, τὰς δέκα ἕξ ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας,

γ) εἰς τὴν περίπτωσιν γ' τῆς ἰδίας παραγράφου, τὰς δέκα ὀκτὼ ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας, καὶ

δ) εἰς τὴν περίπτωσιν δ' τῆς αὐτῆς παραγράφου, τὰς δώδεκα ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας.

3. Δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἐτησίαν ἀδειαν μετ' ἀποδοχῶν:

α) αἱ ἐπίσημοι ἢ αἱ κατ' ἔθιμον ἐορτάσιμοι ἡμέραι καὶ

1. Τίθεται ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τὸν ἀπὸ 1.1.1967 καὶ ἐντεύθεν χρόνον ὑπὸ τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Δ. 4547/66 (ΔΕΝ 22. 812). Ἡ ἀντικατασταθεῖσα διάταξις εἶχεν οὕτω: «α) διὰ μὲν τοὺς μισθωτοὺς, τοὺς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ υπαλλήλου ἀπασχολουμένους εἰς ὑποκειμένας ἐπιχειρήσεις δημοσίου χαρακτῆρος, κοινῆς ὠφελείας ἢ τὰς λειτουργούσας ὑπὸ μορφήν ἀνωνόμου ἐταιρείας ἢ ἰδρύματος ἢ ὀργανισμοῦ, εἰς δώδεκα ἄλλεπαλλήλους ἐργασίμους ἡμέρας».

β) αί διακοπαι εργασίας, αί όφειλόμεναι εις ασθένειαν.

4. Τά άνωτάτα όροι διαρκείας τής άδειας μετ' άποδοχών, τά καθοριζόμενα εις τήν παράγραφον 2 του παρόντος άρθρου εις 26, 16, 18 και 12 έργασίμους ήμέρας περιορίζονται άντιστοιχώς μέχρι του τέλους του έτους 1946 εις 21, 13, 15 και 10 έργασίμους ήμέρας.

5. Εις πᾶσαν περίπτωσιν, μισθωτοί, ήλικίας κατωτέρας των 18 έτών ή εκτελοῦντες, κατά κανόνα, έργα επιβλαβή διά τήν υγείαν των ή ιδιαίτέρως κοπιώδη (στοιχειοθέτησις ή άνάτηξις μετάλλου εις τήν τυπογραφίαν, κυρία άπασχόλησις εις πλυντήρια ή βαφεΐα, εις τήν ύαλουργίαν και εις τήν διενέργειαν φορτωσκηφορτώσεων) δικαιούνται κατ' έτος άδειας μετ' άποδοχών, περιλαμβανούσης ούχι όλιγοτέρας των 12 αλληπαλλήλων έργασίμων ήμερών.

Διά Διαταγμάτων προκαλουμένων υπό του 'Υπουργού 'Εργασίας μετά σύμφωνον γνώμην του Συμβουλίου 'Εργασίας, δύνανται νά όρισθούν και άλλαι, πλην των άνωτέρω, επιβλαβεΐς ή ιδιαίτέρως κοπιώδεις διά τους μισθωτους άπασχολήσεις.

6. Διά τον ύπολογισμόν του, περί οῦ άνωτέρω, χρόνου άπασχολήσεως τά διαστήματα, καθ' οῦ ο μισθωτός απέσχεν ή απέχει τής άπασχολήσεως του παρά τή ύποκειμένη επιχειρήσει, λόγω βραχείας σχετικώς διαρκείας άσθενείας, στρατεύσεως, άπεργίας, άνταπεργίας ή άνωτέρας βίας, δέν θεωρούνται ως χρόνος μή άπασχολήσεως, ούδέ συμψηφίζονται προς τάς ήμέρας άδειας, ών ούτος δικαιούται.

7. Τυχόν ευμενέστεροι όροι χορηγήσεως άδειών εις μισθωτους, περιεχόμενοι εις συλλογικάς συμβάσεις, κανονισμούς ή άλλας διατάξεις, δέν θίγονται υπό του παρόντος.

8. Διά Διατάγματος, προκαλουμένου υπό του 'Υπουργού 'Εργασίας μετά γνώμην του Συμβουλίου 'Εργασίας, θέλουσιν όρισθῆ αί προϋποθέσεις χορηγήσεως άδειών εις τους μισθωτους των έποχιακώς λειτουργουσών υποκειμένων επιχειρήσεων του άρθρου 1 παράγραφος 1 του παρόντος νόμου.

"Αρθρον 3.—1. Κατά τήν διάρκειαν τής άδειας ο μισθωτός δικαιούται των συνήθων άποδοχών, ών θά έδικαιούτο, έάν άπτησχολεΐτο παρά τή ύποκειμένη επιχειρήσει κατά τον άντίστοιχον χρόνον ή των άποδοχών των τυχόν διά τήν περίπτωσιν ταύτην καθωρισμένων διά συλλογικής συμβάσεως.

2. Διά τον κατ' άποκοπήν ή κατ' άλλον τρόπον άμειβόμενον μισθωτόν, αί άποδοχαί, ών δικαιούται κατά τήν διάρκειαν τής άδειας του, έξευρίσκονται, πολλαπλασιαζομένων των κατά μέσον όρον, επί έν τρίμηνον πρό τής χορηγήσεως τής άδειας, ήμερησίων άποδοχών του επί τον αριθμόν των έργασίμων ήμερών αί όποια περιλαμβάνονται εις τήν χορηγηθεΐσαν αύτῷ άδειαν.

3. 'Εν τή έννοία των άποδοχών περιλαμβάνονται και αί παντός είδους πρόσθετοι ή συμπληρωματικά τακτικά παροχαί (άντίτιμον τροφής, επίδομα κλπ.) (1).

1. 'Η έν τέλει τής § 3 φράσις «πλην τής τυχόν παρεχομένης κατοικίας» άπειλήθη

4. Διὰ τοὺς μισθωτοὺς τοὺς ἀμειβομένους ἐπὶ ποσοστοῖς, εἰς βᾶρος τῶν πελατῶν τῶν ἐπιχειρήσεων, ὁ τρόπος προσδιορισμοῦ καὶ καταβολῆς εἰς αὐτοὺς τῶν ἀποδοχῶν, ὧν δικαιοῦνται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας, θέλει ὀρισθῆ διὰ Διατάγματος, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας⁽¹⁾.

α5. Διὰ Διατάγματος προκαλουμένου παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας, δύναται νὰ συσταθῆ ὑπὸ τύπον αὐτοτελοῦς λογαριασμοῦ παρὰ τῷ Ἰδρύματι τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἢ παρὰ τῇ Ἐργατικῇ Ἔστια, ἢ ἄλλῳ ἀσφαλιστικῷ ὀργανισμῷ ἢ εἰς ἴδιον Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου («Κεφάλαιον ὑπὲρ τῶν ἀδειούχων μισθωτῶν»), ἀποβλέπον εἰς τὴν καταβολὴν εἰς τοὺς εἰς ἄδειαν μισθωτοὺς εἴτε τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν ἀποδοχῶν, ὧν θὰ δικαιοῦνται οὗτοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας των, δι' ἀντιστοίχου ἀπαλλαγῆς τοῦ οἰκείου ἐργοδότη, εἴτε προσθέτου ἐπιδόματος ἀδείας, οὐδέποτε ἀνωτέρου τοῦ τρίτου τῶν προαναφερομένων ἀποδοχῶν εἴτε καὶ εἰς ἀμφοτέροισι τοὺς ἐν λόγῳ σκοποῦς⁽²⁾.

6. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελεν ὀρισθῆ, ὅτι τὸ ὅλον τῶν ἀποδοχῶν εἰς τοὺς εἰς ἄδειαν μισθωτοὺς θὰ καταβάλληται ὑπὸ τοῦ «Κεφαλαίου ὑπὲρ τῶν ἀδειούχων μισθωτῶν» ἢ δωδεκάμηνης συνεχῆς ἀπασχόλησις τοῦ ἄρθρου 2 παράγρ. 1 δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ εἶχε διανυθῆ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐργοδότη.

7. Διὰ Διαταγμάτων, προκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, θέλουσιν ὀρισθῆ τὰ τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως καὶ τρόπου λειτουργίας καὶ ἐκπληρώσεως τῶν σκοπῶν τοῦ «Κεφαλαίου ὑπὲρ τῶν ἀδειούχων μισθωτῶν», οἱ πόροι αὐτοῦ ἐξ εἰσφορῶν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἀσκήσεως ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας τῆς πολιτειακῆς ἐποπτείας καὶ τοῦ διαχειριστικοῦ ἐλέγχου⁽³⁾.

8. «Αἱ ἀποδοχαὶ μετὰ τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας, προκαταβάλλονται εἰς τὸν μισθωτὸν κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἀδείας»⁽⁴⁾.

διὰ τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Δ. 4547/66. Βλ. καὶ τὸ Ν.Δ. 907/71 (ΔΕΝ 27. 516) καὶ κατωτέρω § 169.

1. Ἐξεδόθη οὕτω τὸ ἀπὸ 15.11.49 Β. Δ/μα (ΔΕΝ 5. 585), δι' οὗ ὀρίζεται ὅτι «οἱ μισθωτοί, οἱ ἀμειβομένοι ἐπὶ ποσοστοῖς εἰς βᾶρος τῶν πελατῶν τῶν ἐπιχειρήσεων, δικαιοῦνται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας τῶν ἀποδοχῶν, αἵτινες καταβάλλονται παρὰ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐξουρδίζονται, πολλαπλασιαζομένου τοῦ ἐκάστοτε παρὰ τοῦ Ἰδρύματος Κοινων. Ἀσφαλίσεων καθοριζομένου τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου, ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργασιμῶν ἡμερῶν, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτοῖς ἄδειαν».

2. Ἡ § 5 παρατίθεται ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 2855/54 (ΔΕΝ 10. 379).

3. Σχετικὸν καὶ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Ν.Δ. 2698/53 καθ' ὃ: «Διὰ Β. Δ/των ἐκδιδομένων κατόπιν γνώμης τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ καὶ προτάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας δύναται νὰ συνιστῶνται παρὰ τῷ ΙΚΑ εἰδικοί λογαριασμοὶ διὰ τὴν χορήγησιν οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων εἰς τοὺς ἐργαζομένους ὡς καὶ διὰ τὴν καταβολὴν ἀποδοχῶν τῶν ἡμερῶν τῆς ἐτήσιας ἀδείας ἢ ἀσθενείας καθὼς καὶ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν πάσης ἄλλης περιπτώσεως κοινωνικοῦ μισθοῦ, προβλεπομένης ὑπὸ νόμων ἢ συλλογικῶν συμβάσεων καὶ Ὑπ. ἀποφάσεων».

4. Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν 8η παράγραφος προσετέθη διὰ τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Δ. 4547/66.

"Αρθρον 4.—1. Ἡ χρονική περίοδος χρηρήσεως τῆς ἀδείας κανονίζεται μεταξύ ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ, τοῦ πρώτου ὑποχρεομένου νὰ χρηρήσῃ τὴν αἰτηθεῖσαν ἄδειαν τὸ πολὺ ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ δευτέρου διατυπώσεως τῆς σχετικῆς αἰτήσεως. Ἄ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀπαιτούμενα αἰτήσεις σκοπεῖ μόνον εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν χρονικῶν ὁρίων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑφίσταται ὑποχρέωσις διὰ τὴν χρηρήσιν τῆς ἀδείας καὶ δὲν ἀποτελεῖ τυπικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, ἄσκησιν τοῦ εἰς ἄδειαν μετ' ἀποδοχῶν δικαιώματος αὐτοῦ, τοῦ ἐργοδότη ὑποχρεομένου ὅπως πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους, παράσῃ τὴν ἄδειαν ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ἐζητήθῃ αὕτη ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ»⁽¹⁾.

Πάντως τὸ ἥμισυ τοῦλάχιστον τῶν κατ' ἔτος, ἐν ἐκάστη ἐπιχειρήσει, δικαιουμένων ἀδειῶν, δεόν νὰ ικανοποιῶνται ἐντὸς τοῦ ἀπὸ τῆς 1ης Μαΐου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου χρονικοῦ διαστήματος.

2. Ἐπὶ πάσης διαφορᾶς, ἀφορώσης τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν σειράν τῶν δικαιουμένων ἀδειῶν μισθωτῶν, τὴν διάρκειαν τῆς εἰς ἕκαστον τούτων χρηρήσεως ἀδείας καὶ τὴν χρονικὴν περίοδον χρηρήσεως αὐτῆς, ἀποφαίνονται τριμελεῖς Ἐπιτροπαὶ ἐκ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ ἢ Ἐπόπτου Ἐργασίας καὶ ὅπου δὲν ὑφίστανται τοιοῦτοι, ἐξ ἑνὸς δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐκ τοῦ οἰκείου ἐργοδότη ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου του καὶ ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τῆς τυπικῆς γενικωτέρας ἢ σοβαρωτέρας ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως ἐργατῶν ἢ ὑπαλλήλων, ἀναλόγως.

Τὰς Ἐπιτροπὰς ταύτας συνιστοῦν ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας, οἱ Γενικοὶ Διοικηταὶ καὶ οἱ Νομάρχαι, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων.

3. Διὰ νὰ διευκολύνεται ἡ πραγματικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος νόμου, ἕκαστος ἐργοδότης ὀφείλει νὰ ἐγγράφῃ εἰς εἰδικὸν βιβλίον, τηρούμενον κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας:

α') τὴν ἡμερομηνίαν εἰσόδου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τῶν παρ' αὐτῷ ἀπασχολουμένων μισθωτῶν καὶ τὴν χρονικὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας, τῆς ὁποίας ἕκαστος τούτων δικαιούται,

β') τὰς χρονολογίας, κατὰ τὰς ὁποίας ἐχορηγήθη εἰς ἕκαστον τούτων ἡ ἄδεια καὶ

γ') τὰς ἀποδοχάς, αἱ ὁποῖαι καταβλήθησαν εἰς ἕκαστον μισθωτόν, διὰ τὸν χρόνον τῆς χρηρήσεως εἰς αὐτὸν ἀδείας.

Τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον δεόν νὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ Ἐποπτῶν Ἐργασίας καὶ τῶν ἀρμοδίων ἀστυνομικῶν ὀργάνων, τῶν ἀσκούστων τὴν ἐποπτείαν καὶ τὸν ἐλεγχον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος.

"Αρθρον 5.—1. Πᾶσα συμφωνία μεταξὺ ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ, περιλαμβάνουσα τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ εἰς ἄδειαν δικαιώματος τοῦ μισθωτοῦ

1. Τὸ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν β' ἐδαφίου τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρου 4 προστεθῆ διὰ τῆς παραγρ. 15 τοῦ ἀρθρου 3 τοῦ Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274).

ἢ τὴν παραίτησιν τοῦτου ἀπὸ τοῦ ἐν λόγῳ δικαιώματος, καὶ ἂν προβλέπη τὴν καταβολὴν εἰς αὐτὸν ἐπιρῆξιμῆς ἀποζημιώσεως, θεωρεῖται ἀνύπαρκτος.

«Ἐπιφυλασσομένων τῶν διατάξεων τῆς κειμένης νομοθεσίας, ἐργοδότης ἀρνούμενος τὴν χορήγησιν εἰς μισθωτὸν αὐτοῦ τῆς νομίμου κατ' ἔτος ἀδείας του, ὑποχρεοῦται ὅπως ἅμα τῇ λήξει τοῦ ἔτους, καθ' ὃ δικαιούται ἀδείας ὁ μισθωτός, καὶ μετὰ προηγουμένην διαπίστωσιν τῆς παραλείψεως ταύτης ὑπὸ ὀργάνου τοῦ Ἑργασίας, καταβάλλῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἀντιστοιχοῦς ἀποδοχὰς τῶν ἡμερῶν ἀδείας, ἠϋξημένας κατὰ 100 %»(1).

2. Εἰς πάντα μισθωτῶν, ἀναλαμβάνοντα ἔμμισθον ἀπασχόλησιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑτησίας ἀδείας του, ὁ ἀπασχολήσας τοῦτον ἐργοδότης δικαιούται νὰ μὴ καταβάλλῃ ἀμοιβὴν διὰ τὸ ἀντίστοιχον χρονικὸν διάστημα.

3. (2).

4. Εἰς περίπτωσιν καταγγελίας τῆς Συμβάσεως ἐργασίας ἄνευ πταίσματος τοῦ μισθωτοῦ καὶ πρὶν ἢ οὗτος συμπληρώσῃ παρὰ τῇ ὑποκειμένη ἐπιχειρήσει τὸν βασικὸν χρόνον, ἀνεξαρτήτως ἄλλης ἐξ ἄλλου λόγου ὀφειλομένης αὐτῷ ἀποζημιώσεως, καταβάλλονται εἰς αὐτὸν, ἐὰν μὲν ἔχη τὴν ιδιότητα ὑπαλλήλου, τόσοι ἡμερήσιοι μισθοὶ του ὅσοι εἶναι οἱ μῆνες ἀπασχολήσεως του παρὰ τῇ ἐπιχειρήσει, ἐξ ἧς ἀπολύεται, ἐὰν δὲ ἔχη ἄλλην τινα ιδιότητα, ἡμερήσιοι μισθοὶ του, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἰσοῦται πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μηνῶν ἀπασχολήσεώς του παρὰ τῷ, ὅφ' οὗ ἀπολύεται, ἐργοδότη.

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προηγουμένου ἐδαφίου, τμημα μηνός, περιλαμβάνον περισσοτέρας τῶν δέκα πέντε ἡμερῶν, λογίζεται ὡς πλήρης μῆν.

Ἡ παροῦσα παράγραφος δὲν ἰσχύει εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἤθελον ἔχει ἐφαρμογὴν οἱ ὀρισμοὶ τῆς παραγράφου 6 τοῦ ἄρθρου 3.

5. Πᾶς μισθωτός, ἀπολύμενος, δι' ἀφορμὴν βαρύνουσαν τὸν ἐργοδότην, πρὶν ἢ λάβῃ τὴν ὀφειλομένην αὐτῷ ἑτησίαν ἀδειαν, δικαιούται ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς τὰς ἀποδοχὰς, ἃς θὰ ἐλάμβανε, ἐὰν ἤθελε τύχει τῆς ἀδείας του.

6. Ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἐργοδότην ν' ἀπολύσῃ τὸν μισθωτῶν, διαρκούσης τῆς χορηγηθείσης εἰς τοῦτον ἀδείας.

7. Αἱ παραβάσεις τῶν ὀρισμῶν τοῦ παρόντος νόμου ἐκδικάζονται, ἐπὶ τῇ ἐγκλίσει τῶν ἐποπτευόντων τὴν ἐφαρμογὴν του δημοσίων ὀργάνων ἢ παντὸς ἔχοντος συμφέρον, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 25ης Νοεμβρίου 1923 «περὶ ἀμέσου ἐκδικάσεως πλημμελημάτων τινῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ» καὶ τιμωροῦνται κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Νόμου Γ'ἈΔ' «περὶ ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν καὶ περὶ ὥρῶν ἐργασίας» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρ-

1. Τὸ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν ἐδαφίων προσετέθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 3755/57 (ΔΕΝ 13. 796).

2. Ἡ § 3, ἣτις παρείχεν ἐξουσιοδότησιν πρὸς μερικὴν ἢ ὀλικὴν ἀναστολὴν τῆς χορηγήσεως ἀδειῶν εἰς τοὺς μισθωτούς, κατηργήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Ν.Δ. 4020/59 (ΔΕΝ 15. 889).

θρου 13 τοῦ Νόμου 2943 τοῦ 1922, τοῦ ποσοῦ τῆς ἐν αὐτῷ ὀριζομένης χρηματικῆς ποινῆς δεκαπλασιαζομένου.

Ἄρθρον 6.—1. Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1946 τὸ ἄρθρον 18 τοῦ νόμου 3502 τοῦ 1923 «περὶ χρονικῶν ὀρίων εἰς τὰ καταστήματα» καταργεῖται⁽¹⁾.

2. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται εἴκοσιν ἡμέρας μετὰ τὴν δημοσίευσίν του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 5 Σεπτεμβρίου 1945.

Β'. ΕΡΜΗΝΕΙΑ Α.Ν. 539/1945

§ 163.—Ὑπόχρεοι ἐπιχειρήσεις.

Κατ' ἄρθρον 1 παράγραφος 1 τοῦ Ν. 539/45, ὑποχρεοῦνται νὰ παρέχουν κατ' ἔτος ἄδειαν εἰς τοὺς μισθωτοὺς των, πᾶσαι αἱ ἐπιχειρήσεις ἢ ἐργασίαι ἀποβλέπουσαι εἰς κέρδος, βιομηχανικῆς, βιοτεχνικῆς καὶ ἐμπορικῆς φύσεως, αἱ ἐνεργοῦσαι μεταφορὰς καὶ φορτοεκφορτώσεις, ἀσχέτως τῆς μορφῆς ἢ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὀργανώσεώς των (ὡς δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου), αἱ ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, τὰ νοσηλευτικὰ ἢ ἄλλα ἰδρύματα, ὀργανισμοί, ἔργα διεξαχόμενα διὰ λογαριασμὸν ἰδιωτῶν, Νομικῶν προσώπων, ὀργανισμῶν δημοσίου δικαίου ἢ τοῦ Δημοσίου⁽²⁾, Σωματεῖα, Συνεταιρισμοί, θεάματα καὶ Λέσχαι.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, διὰ Διαταγμάτων προκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Συμβ. Ἐργασίας, δύναται νὰ ὀρισθῇ ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου ἰσχύουν καὶ ὑπὲρ τῶν προσώπων τῶν ἀντὶ μισθοῦ ἀπασχολουμένων εἰς τὰς ναυτιλιακὰς, ἀλιευτικὰς, τὰς γεωργικὰς, κτηνοτροφικὰς ἢ δασικὰς ἐπιχειρήσεις, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ οἰκοσίτου ὑπηρετικοῦ ἢ ἄλλου προσωπικοῦ καὶ νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰδικώτερον ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἐφαρμογὴ του. Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης διὰ Βασιλικῶν Διαταγμάτων ἐπεξετάθη ἡ ἰσχὺς τοῦ Ν. 539/1945: α') εἰς τοὺς μισθωτοὺς τῶν Δικηγορικῶν γραφείων, Συμβολαιογραφείων καὶ ὑποθηκοφυλακείων, εἰς τοὺς ὀδηγοὺς ἰδιωτικῶν αὐτοκινήτων τοὺς χρησιμοποιουμένους διὰ τὰς ἀτομικὰς ἢ οἰκογενειακὰς ἀνάγκας καὶ εἰς τοὺς οἰκοσίτους (οἰκιακοὺς βοηθοὺς, παιδαγωγοὺς, διδασκάλους, κηπουροὺς, οἰκισφύλακας, τροφοὺς καὶ οἰκονόμους) (ΒΔ 376/20/5—1/6/71,

1. Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καθορίζεται, διὰ τοὺς ὑπαλλήλους μόνον, δεκαπενθήμερος κατ' ἔτος ἄδεια, ἡ ἄρνησις δὲ τοῦ ἐργοδότη νὰ χορηγήσῃ ταύτην, παρῆχεν εἰς τὸν μισθωτὸν τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσῃ καταγγελλομένην ἀδικαιολογητῶς τὴν σύμβασιν ἐργασίας καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν, ἴσῃν πρὸς τὸ διπλάσιον τῆς ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ Ν. 2112/20.

2. Προϋποτίθεται ἡ ὑπαρξὶς σχέσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου. Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ. ὑπαχθόμενους εἰς τὸν Ὑπαλληλικὸν Κώδικα ἰσχύουν αἱ διατάξεις περὶ ἁδειῶν τῶν δημοσίων διοικητικῶν ὑπαλλήλων (Ἐγκ. Α.Σ.Δ.Υ. 2444/28.11.1957 ΔΕΝ 14. 123).

ισχύον από 11/6/71 ΔΕΝ 27. 489 και 783), β) εις τους εργάτας και εργα-
 τριάς Λαχανοκήπων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς και Περιχώρων, και γ) εις
 τους μισθωτούς τῶν Βουστασίων (ΔΕΝ 5. 31). Ἐπομένως ἐπὶ τῶν
 λοιπῶν γεωργικοκτηνοτροφικῶν, δασικῶν και ἀλιευτι-
 κῶν ἐπιχειρήσεων δὲν ἰσχύει ὁ ἀνωτέρω νόμος¹⁾.

Διὰ τὴν χορήγησιν ἀδείας εις τους ἀπασχολούμενους εις ἐποχικῶς
 λειτουργοῦσας ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασίας, ἢ παρ. 8 τοῦ ἄρθ.
 2 τοῦ Α.Ν. 539/45 προέβλεπε τὴν ἐκδοσιν διατάγματος καθορίζοντος τὰς σχε-
 τικὰς προϋποθέσεις. Κατ’ ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ἐξεδόθη τὸ ὑπ’
 ἀριθ. 153/72 Β. Δ/γμα (ΔΕΝ 28. 219) ὅπερ ὁρίζει ὅτι οἱ ἐν λόγῳ μισθωτοὶ
 δικαιοῦνται ἀδείας ὑπὸ μίαν τῶν ἀκολούθων προϋποθέσεων:

α) Ἐὰν συνεπλήρωσαν παρὰ τῇ αὐτῇ ἐποχικῶς λειτουργοῦσῃ ἐπι-
 χειρήσει κλπ. ἀπασχόλησιν τοὐλάχιστον 12 μηνῶν ἐπὶ 2 συναπτὰ ἡμερολογιακὰ
 ἔτη, συνεχῆ δὲ και οὐχὶ βραχυτέραν τῶν 6 μηνῶν κατ’ ἔτος ἢ

β) ἐὰν συνεπλήρωσαν παρὰ τῇ αὐτῇ ἐπιχειρήσει 12 μηνῶν τοὐλάχιστον
 ἀπασχόλησιν ἐπὶ 3 συναπτὰ ἡμερολογιακὰ ἔτη, συνεχῆ δὲ και οὐχὶ βραχυτέ-
 ραν τῶν 4 μηνῶν κατ’ ἔτος.

Ὡς ἐποχικῶς λειτουργοῦσαι ἐπιχειρήσεις νοοῦνται αἱ λειτουργοῦσαι
 ἐπὶ χρόνον μείζονα τῶν 2 και ἐλάσσονα τῶν 12 μηνῶν κατ’ ἔτος.

Ἐργοδοτοὶ ἐξαιρούμενοι γενικῶς ἐκ τῶν διατάξεων τῆς ἐργατικῆς νο-
 μοθεσίας, δὲν ὑπάγονται ὡς εἰκὸς και εις τὸν Α.Ν. 539/45. Βλέπετε ἀνω-
 τέρω § 13.

Ἐρμηνείαν τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 539/45 βλ. και ὑπὸ Ἀ.β. Καρα-
 λῆ εις ΔΕΝ 26. 418.

§ 164.—Δικαιοῦχοι μισθωτοί.

Πάντες οἱ ὑπάλληλοι, τεχνῖται, ἐργάται, μαθητευόμενοι ἢ ὑπηρεταί, οἱ
 ἐπὶ μισθῷ ἀπασχολούμενοι εις ἐπιχείρησιν ἢ ἐργασίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀνα-
 φερομένων, ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου καθορισμοῦ και καταβολῆς τῶν ἀποδο-
 χῶν των, δικαιοῦνται νὰ λάβουν ἀδειαν κατ’ ἔτος συμφώνως πρὸς τὸν Α.Ν.
 539/45. Οὕτως, οἱ κουρεῖς, ὡς λαμβάνοντες ἀντὶ μισθοῦ ποσοστά, δικαι-
 οῦνται ἀδείας (ΔΕΝ 7. 67). Καὶ οἱ ἐπὶ ποσοστοῖς ἀμειβόμενοι εις βᾶρος τῶν
 πελατῶν, δικαιοῦνται ταύτης (Β.Δ. 16/23.11.49, ΔΕΝ 5. 585), ὡς και αἱ

1. Ἐπὶ τούτων ἰσχύουσι τὰ ἄρθρα 666-667 Α.Κ., περὶ ὧν ἴδετε κατωτέρω Κεφ. 27
 (Α.Π.177/71 ΔΕΝ 27. 328, Α.Π. 202/59 ΔΕΝ 15. 378, Ἐφ. Ἀθ. 1778/70 ΔΕΝ 27. 370).
 Εἰς τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις ὑπάγονται και αἱ ἐπιχειρήσεις λατομείων, τὰ ὅποια ἀνα-
 φέρει μὲν εἰδικῶς ὁ Ν. 2081/52, ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ὁμοῦ τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων
 (Πρ/κου Ἀθ. 5956/56, Πρ. Ἀθ. 1350/67 ΔΕΝ 23. 891). Ἀντίθετος ἢ Πρ/κου Ἀθ.
 4732/57, καθ’ ἣν ἐκ τοῦ ἀνωτέρω νόμου γεννᾶται ὑποχρέωσις παροχῆς ἀδείας εις τους μι-
 σθωτούς τῶν λατομείων.

καθαρίστριαι (ΔΕΝ 8. 391). Καί οί εις πλείονας τοῦ ἑνός εργοδότας εργαζόμενοι μισθωτοί δικαιούνται ἀδείας παρ' ἑνός ἐκάστου τούτων.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν παράγραφον 3 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 539/45 δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ:

α) Τὰ πρόσωπα τ' ἀπασχολούμενα εἰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀπασχολοῦνται μόνον τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ εργοδότου καὶ

β) Τὰ πρόσωπα, τὰ ἀντὶ μισθοῦ ἀπασχολούμενα εἰς δημοσίας ἢ δημοσίου χαρακτῆρος ὑπηρεσίας ἢ ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, ἐφ' ὅσον οἱ σχετικοὶ κανονισμοὶ δίδουν εἰς αὐτὰ δικαίωμα εἰς ἐτήσιαν ἀδειαν μετ' ἀποδοχῶν διαρκείας τοῦλάχιστον ἴσης πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας, τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ νόμου 539/45.

Οἱ δικηγόροι ἐπὶ παγίαις ἢ περιοδικαῖς ἀμοιβαῖς, ὡς μὴ ὄντες ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ὑπῆγοντο εἰς τὸν Ν. 539/45 μέχρι τοῦ 1966. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος ὅμως τοῦ Ν. 4507/66 (ΦΕΚ Α' 71/28.3.66) ἤτοι ἀπὸ 28/3/66 ὑπάγονται εἰς τὰς περὶ ἀδειῶν διατάξεις συμφάνως πρὸς τὴν παρ. 4 τοῦ ἄρθ. 8 καθ' ἣν: «Αἱ περὶ ἀδείας διατάξεις τοῦ Ν. 539/45 ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν Δικηγόρων καὶ Νομικῶν ἢ Δικαστικῶν Συμβούλων, παρεχόντων τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐντολεῖς των κατὰ τοὺς ἄρθ. τοῦ ἄρθρου 63 παρ. 4 τοῦ παρόντος Νόμου».

§ 165.—Ἐπὶ συμβάσεων ἀορίστου καὶ ὠρισμένου χρόνου. Καὶ ἀκύρων.

Τῆς κατὰ τὸ Ν. 539/45 ἀδείας δικαιούνται, κατὰ τὴν ἀπολύτως κρατούσαν ἐν τῇ νομολογίᾳ γνώμην, πάντες οἱ μισθωτοί, ἀσχέτως ἂν ἡ συνδέουσα αὐτοὺς μετὰ τῶν εργοδοτῶν σύμβασις ἐργασίας εἶναι ἀορίστου ἢ ὠρισμένου χρόνου (Α.Π. 374/65 ΔΕΝ 21. 706, Α.Π. 91/1958 ΔΕΝ 14. 198, Πρωτ. Ἀθ. 12996/58 ΔΕΝ 14. 917, Πρωτ. Καβ. 499/62 ΔΕΝ 19. 775).

Καὶ ἔταν ἡ σύμβασις ἐργασίας εἶναι ἄκυρος ὀφείλεται ἄδεια (Α.Π. 425/1960 ΔΕΝ 16. 805, Πρωτ. Ἀθ. 15424/68 ΔΕΝ 26. 84 καὶ σχόλια ΔΕΝ 13. 542 ὑπὸ τὴν ἀντίθετον 6203/1957 Πρωτ. Ἀθηνῶν, Πρωτ. Καβ. 499/62 ΔΕΝ 19. 775, Πρ/κου Ἡρακλείου 67/63 ΔΕΝ 20. 98).

§ 166.—Προϋποθέσεις τῆς ἀδείας.

1.—Βασικὴ προϋπόθεσις διὰ τὴν χορήγησιν ἀδείας εἶναι ἡ δυνάμει συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας ἐπὶ ἑν συνεχῆς ἔτος ἀπασχόλησις τοῦ μισθωτοῦ παρὰ τῷ εργοδότῃ (Α.Π. 463/70 ΔΕΝ 26. 613, Πρωτ. Ἀθ. 12996/58 ΔΕΝ 14. 917, Πρωτ. Κοζ. 396/59 ΔΕΝ 15. 811), χωρὶς νὰ συνυπολογίζεταί ὁ χρόνος, ὁ διανυθείς ἐν μὴ συνεχεῖ ἀπασχολήσει τοῦ μισθωτοῦ (Πρ/κου Ἀθ. 2811/56 ΝοΒ 4. 528).

Ἄδεια μὴ συνεχῶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀπασχολούμενος μισθωτός οὔτε ἀδείας

δικαιοῦνται, οὔτε ἐπιδόματος ἀδείας (Πρ/κου ‘Αθ. 7690/64 ΔΕΝ 21. 235). ‘Επίσης ὁ ἐπὶ μίαν ὥραν ἡμέραν παρ’ ἡμέραν ἀπασχολούμενος δὲν δικαιούται ἀδείας (Πρωτ. ‘Αθ. 9308/58 ΔΕΝ 14. 820).

Εἰς τοὺς πολλαπλῶς ἀπασχολούμενους ἀφείλεται ἡ ἀδεια (ΔΕΝ 27. 463).

Προϋπόθεσις τῆς ἀδείας εἶναι ἡ κατὰ πλήρες ὥρᾳριον ἀπασχόλησις, (Πρωτ. ‘Αθ. 20759/66 ΔΕΝ 22. 956), ἤτοι, ἡ συνεχῆς ἀπὸ ἔτους παροχῆ ἐργασίας καὶ δὴ καθ’ ὅλας τὰς ἐργασίμους ἡμέρας καὶ ὥρας (Α.Π. 463/70 ΔΕΝ 26. 613). “Οθεν, οἱ ἐπὶ πεντάωρον ἢ τετράωρον μόνον καθ’ ἡμέραν ἀπασχολούμενοι δὲν δικαιούνται ἀδείας (Πρωτ. ‘Αθ. 7560/68 ΔΕΝ 24. 844, Πρωτ. ‘Αθ. 13.999/67 ΔΕΝ 23. 885, Πρωτ. ‘Αθ. 839/67 ΔΕΝ 23. 592, Πρ. ‘Αθ. 2535/68 ΔΕΝ 24. 844). Οὔτε οἱ μὴ ἐργαζόμενοι καθ’ ὅλας τὰς ἡμέρας ἐκάστου μηνὸς (Πρ. ‘Αθ. 1513/68 ΔΕΝ 24. 367). Οὔτε καὶ αἱ μερικῶς ἀπασχολούμεναι καθαρίστριαι τοῦ ΟΑΑΑ (“Εγγρ. ‘Υπ. ‘Εργ. 86986/68 ΔΕΝ 24. 750, Νομ. Συμβ. 282/69 ΔΕΝ 26. 911). ‘Η ὀλιγοήμερος ἔμως ἀπουσία δὲν διασπᾷ τὴν συνέχειαν τοῦ βασικοῦ χρόνου (Εἰρηγ. Λεβαδείας 121/70, ΔΕΝ 26. 801).

‘Η συνεχῆς ἀπασχόλησις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ διεξάγεται ἐν τῇ αὐτῇ ἐργασίᾳ, ἀρκούσης τῆς ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιχειρήσει τοῦ ἐργοδότη ἐργασίας (Γνμδ. Εἰσαγ. Α.Π. 34/1956, ΔΕΝ 12. 728).

Δέον ἔμως νὰ ληρθῇ ὑπ’ ὄψιν ὅτι τὰ χρονικὰ διαστήματα, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ μισθωτὸς ἀπέσχευε ἢ ἀπέχει τῆς ἐργασίας λόγῳ βραχείας σχετικῶς διαρκείας ἀσθενείας⁽¹⁾, στρατεύσεως, ἀπεργίας, ἀνταπεργίας ἢ ἀνωτέρας βίας, θεωροῦνται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ὡς ἄνω ἔτους, ὡς καὶ τοῦ χρόνου ἐν γένει τῆς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ (διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἡμερῶν ἀδείας). Τοῦτ’ αὐτὸ καὶ ἐπὶ διαθεσιμότητος (Πρωτ. ‘Αθ. 4149/1953 ΕΕΝ Κ. 867, Γνμδ. Ν.Σ. 92/1946. ‘Αντίθετος ἢ Πρ/κου ‘Αθ. 5470/48). Συνοπλογοῦνται ἐπίσης τὰ χρονικὰ διαστήματα καθ’ ἃ ὁ μισθωτὸς ἀπέσχευε τῆς ἐργασίας του ἐκ δεδικοιολογημένης αἰτίας, ὅπως ἡ λόγῳ τοκετοῦ ἀποχῆ (Ν.Σ. 1316/58 ΔΕΝ 15. 49). Καὶ οἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους συμπληροῦντες τὴν ἐνιαύσιον συνεχῆ ὑπηρεσίαν δικαιούνται νὰ λάβωσι τὴν ἀδειάν των (“Εγγρ. 20085/54, ΔΕΝ 10. 203).

Οἱ δι’ ἐν ἔτος προσλαμβανόμενοι δὲν δικαιούνται (Γνμδ. Εἰσαγ. Α.Π. 34/1956 ΔΕΝ 12. 728), οὔτε οἱ περιοδικῶς ἢ ἐποχιακῶς ἐργαζόμενοι (Γνμδ. Ν.Σ. 1134/56 ΔΕΝ 12. 927 καὶ 1129/57 ΔΕΝ 13. 988), οἱ δι’ ἀλλεπαλλήλων ἔμως ἐργασιακῶν συμβάσεων ὠρισμένου χρόνου προσλαμβανόμενοι, ὡς εἰς τὰ Συνεργεῖα τῶν Δήμων, δικαιούνται ἀδείας (Πρωτ. ‘Αθ. 10090/63 ΔΕΝ 20. 100). ‘Εν παραιτήσει καὶ ἀμέσῳ ἐπαναδιορισμῷ τοῦ μισθωτοῦ, ἄνευ διακοπῆς τινος, θεωρεῖται συνεχῆς ἡ ὑπηρεσία τούτου (Νομ. Συμβ. Ι.Κ.Α. 2637/56 ΔΕΝ 12. 729). Οἱ κατὰ τὴν Ι’ Συντ. Πρ. ἀπολυθέντες καὶ ἐπανελ-

1. Οἱ πέραν ἔμως τοῦ χρόνου τῆς «βραχείας ἀσθενείας» ἀπουσιάσαντες (λόγῳ ἀσθενείας) δὲν δικαιούνται ἀδείας (“Εγγρ. 7648/69 ΔΕΝ 25. 396).

θόντες κατά τὸ Ν.Δ. 190/69 δικαιούνται ἀδείας καὶ ἐπιδόματος ἀδείας (Ἐφ. 'Αθ. 4040/70 ΔΕΝ 27. 626).

Οἱ στρατευόμενοι δὲν δικαιούνται ἀδείας κατὰ τὸν χρόνον τῆς στρατεύσεώς των. Δὲν δικαιούνται ἐπίσης ἀποζημιώσεως, ἐὰν ἐστρατεύθησαν πρὶν ἢ λάβωσι τὴν ἀδειαν τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους τῆς στρατεύσεώς των. Ἀποστρατευόμενοι ὅμως καὶ ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, δικαιούνται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀδειαν τοῦ ἔτους τῆς ἐπαναπροσλήψεώς των, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἀποστράτευσίς των πραγματοποιηθῇ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ ἔτους ἐκείνου, διότι ὁ χρόνος τῆς στρατεύσεώς των λογίζεται κατ' ἄρθρον 8 Ν. 2054/52 (ΔΕΝ 8. 252) ὡς χρόνος πραγματικῆς ὑπηρεσίας (Πρ/κου Θεσ. 54/1955 ΔΕΝ 12. 106, Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 11536/49 ΔΕΝ 5. 174, 20085/54 ΔΕΝ 10. 203 καὶ 57432/55 ΔΕΝ 11. 655).

Δικαίωμα πρὸς ἀδειαν ἔχουσι οἱ καταναλίσκοντες οὐσιωδῶς τὰς δυνάμεις των λόγῳ συνεχοῦς ἀπασχολήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπὶ σημαντικὸν χρόνον δὲν ἀπησχολήθησαν (Α.Π. 167/68 ΔΕΝ 24. 450), ὡς οἱ ὑπὸ ἐκτόπισιν τελέσαντες (Α.Π. 47/70 ΔΕΝ 26. 353), ἔστω καὶ ἂν λαμβάνουν ἀποδοχὰς (Μον. Πρωτ. 'Αθ. 332/69 ΔΕΝ 25. 692). Ἡ Α.Π. 463/70 (ΔΕΝ 26. 613) εἶπεν ὅτι δὲν δικαιούται ἀδείας, οὐδ' ἐπιδόματος ἀδείας ὁ ἐνεκεν ὑπερῆμερίας τοῦ ἐργοδότη μὴ παρέχων ὑπηρεσίας ἐπὶ χρόνον μείζονα τοῦ χρόνου τῆς δικαιουμένης ἀδείας.

Οἱ ἐπανερχόμενοι ἐξ ἀδείας ἄνευ ἀποδοχῶν ἢ ἐξ ἀκύρου ἀπολύσεως δὲν δικαιούνται ἐτέρας κανονικῆς ἀδείας διὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐπανῆλθον, ἀπ' οὗ οὗτοι ἀνεπαύοντο συνεχῶς καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου ἐξεπληρώθη (Α.Π. 161/1947 ΔΕΝ 3. 377, Πρωτ. 'Αθ. 6298/64 ΔΕΝ 21. 140), καὶ ὅταν μάλιστα ἀνεπαύθησαν οὕτω ἐπὶ χρόνον μείζονα τῆς ἀδείας (Πρ. Τρικ. 77/67 ΔΕΝ 24. 361). Τοῦναντίον κατὰ τὸ Νομ. Συμβούλιον τοῦ Κράτους 557/63 (ΔΕΝ 19. 703) οἱ λαβόντες ἀδείας ἄνευ ἀποδοχῶν δικαιούνται καὶ κανονικῶν τοιούτων.

Ὁ "Ἀρειος Πάγος ἐν Ὀλομελεῖα, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 460/1970 ἀποφάσεώς του (ΔΕΝ 26. 611) ἐξήνεγκε τὴν κρίσιν ὅτι ναὶ μὲν προϋπόθεσις τῆς ἀδείας εἶναι ἡ συνεχὴς ἐπὶ ἔτος ἀπασχόλησις τοῦ μισθωτοῦ, πλὴν καὶ ὅταν ὁ μισθωτὸς δὲν ἀπασχολῆται μὲν, εὐρίσκεται ὅμως ἐν ἐτοιμότητι καὶ ἐν ἐνεργῶ ἀναμονῇ εἰς κατάστασιν ἐντάσεως, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παράσχῃ τὰς ὑπηρεσίας του εὐθὺς ὡς ἤθελε τοῦτο ζητηθῇ παρὰ τοῦ ἐργοδότη, δὲν στερεῖται τοῦ δικαιώματος πρὸς παροχὴν ἀδείας, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐχρησιμοποιήθῃ πράγματι ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη. Οὕτω καὶ ἐπὶ καλλιτέχνου θεαμάτων τελούντος ἐν ἐτοιμότητι πρὸς ἀναπλήρωσιν τυχὸν κωλυθησομένου συναδέλφου του.

Ὁμοίως δὲν δικαιούνται ἀδείας οἱ ἀσκήσαντες ἐπίσησιν τῆς ἐργασίας των κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐπισχέσεως (Πρ/κου Θεσ. 864/1960 ΔΕΝ 16. 683). Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἂν ὁ ἐργοδότης δὲν ἀποδέχεται τὰς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ (Πρωτ. 'Αθ. 20759/66 ΔΕΝ 22. 956).

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1129/57 Γνμδ. Ν.Σ. (ΔΕΝ 13. 988) οἱ ἐκ περιτροπῆς ἐργαζόμενοι, ὡς μὴ συμπληροῦντες δωδεκάμηνον συνεχῆ ἀπασχόλησιν, δὲν δικαιοῦνται ἀδείας. Ἀντιθέτως ἀποφαίνεται τὸ ὑπ' ἀριθ. 65060/62 ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 18. 825).

2.— Μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Ν. 4504/66 δευτέρα προϋπόθεσις διὰ τὴν χορήγησιν ἀδείας ἦτο ἡ ὑποβολὴ αἰτήσεως ἐκ μέρους τοῦ δικαιούχου μισθωτοῦ (Α.Π. 728/58 ΔΕΝ 14. 1014 κ.ά.) Ἄνευ τῆς αἰτήσεως ταύτης οὔτε ἄδεια ὠφείλετο, οὔτε ἀποζημίωσις διὰ τὴν μὴ χορήγησιν ταύτης, ἔστω καὶ ἐξ ἀδικοπραξίας (Α.Π. 232/63 ΔΕΝ 19. 437). Ἦρκει ὅμως καὶ προφορικὴ αἴτησις (Πρωτ. Ἀθ. 19210/64 ΔΕΝ 22. 174, Γνμδ. Ν. Σ. 468/66 ΔΕΝ 22. 665).

Διὰ τοῦ ἄρθρου 3 παράγρ. 15 Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274) ὠρίσθη, ὅτι ἡ αἴτησις εἶναι ἀναγκαία μόνον διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν χρονικῶν ὁρίων χορηγήσεως τῆς ἀδείας καὶ δὲν ἀποτελεῖ τυπικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἀδείας.

§ 167.— Ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀδείας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τῆς ἀδείας ἐνὸς ἐκάστου μισθωτοῦ καθορίζεται ἀναλόγως τῆς ιδιότητος αὐτοῦ ὡς ὑπαλλήλου ἢ ἐργατοτεχνίτου καὶ ὑπηρετοῦ, ὡς καὶ τοῦ εἴδους τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰς ἣν ἀπασχολεῖται, ἀδιαφόρως ἂν ὑπῆρξαν πλείονες φορεῖς τῆς αὐτῆς ἐπιχειρήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 3319/63 ΔΕΝ 19. 775). Οὕτω διακρίνομεν: α') Ἐπιχειρήσεις δημοσίου χαρακτῆρος, κοινῆς ὠφελείας, ἢ λειτουργούσας ὑπὸ μορφήν Ἄνων. Ἐταιρίας, ἐτ. περιορισμένης εὐθύνης, ιδρύματα καὶ ὀργανισμοὺς, ὡς καὶ ἐπιχειρήσεις ἐχούσας ἄνω τῶν 50 μισθωτοῦς⁽¹⁾, β') Τὰς λοιπὰς ἐπιχειρήσεις. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν συνεχοῦς ἀπασχολήσεως τοῦλάχιστον δώδεκα μηνῶν οἱ ὑπάλληλοι τῶν ἐπιχειρήσεων κλπ. τῆς α' κατηγορίας δικαιοῦνται ἀδείας 12 ἄλλεπαλλήλων ἡμερῶν ἢ μισθωτῶν, οἱ δὲ ἐργατοτεχνῖται καὶ ὑπηρεταὶ 8 ἡμερῶν. Τῶν λοιπῶν ἐπιχειρήσεων οἱ ὑπάλληλοι δικαιοῦνται 8 ἡμερῶν ἀδείας, οἱ δὲ ἐργατοτεχνῖται καὶ ὑπηρεταὶ 6. Διὰ πᾶν ὑπὲρ τὸ ἔτος ἐξάμηνον ὑπηρεσίας προστίθεται μία ἡμέρα (ἐργάσιμος) μέχρις 26 ἡμερῶν διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς α' κατηγορίας, 18 ἡμερῶν διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς β' κατηγορίας, 16 ἡμερῶν διὰ τοὺς ἐργατοτεχνῖτας καὶ ὑπηρετας τῆς α' κατηγορίας καὶ 12 ἡμερῶν διὰ τοὺς ἐργατοτεχνῖτας καὶ ὑπηρετας τῆς β' κατηγορίας.

Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ἀδείας δὲν περιλαμβάνονται αἱ ἐπίσημοι ἢ κατ' ἔθιμον ἑορτάσιμοι ἡμέραι, ὅπως ἡ 1η Μαΐου (Πρ/κου Θεσ. 966/61 ΔΕΝ 18.

1. Ὅταν μία Ξενοδοχειακὴ ἐπιχείρησις περιλαμβάνῃ δύο Ξενοδοχειακὰς μονάδας, ὑπολογίζεται κεχωρισμένως ὁ ἀριθμὸς ἐκάστης μονάδος (Ν.Σ. 248/68 ΔΕΝ 24. 545). Ἐξ ἄλλου συνυπολογίζεται ἅπαν τὸ κατὰ Ἰανουάριον ἐκάστου ἔτους πάσης φύσεως προσωπικόν, μόνιμον καὶ ἔκτακτον, εἰς ὅλας τὰς μονάδας καὶ τὰ Γραφεῖα (Α.Π. 11/71 ΔΕΝ 27. 242).

462), ως και αι διακοπαι τής εργασίας, αι όφειλόμεναι εις άσθενειαν (§ 3 άρθρου 2 Α.Ν. 539/45). Καί κατά τὸ άρθρον 2 τής 52 Διεθ. Συμβ. (Ν. 2081/52) εις τούς δικαιούχους μισθωτούς δέν νά παρέχεται μετά συνεχή ύπηρεσίαν ένός έτους άδεια (μετ' άποδοχών) 2ξ (6) τουλάχιστον εργασίμων ήμερών, αύξανόμενη κατά τὰ επόμενα έτη συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τής έθνικῆς νομοθεσίας εκάστης χώρας. Εις τὰς ήμέρας άδειας δέν περιλαμβάνονται αι κατά νόμον ή έθιμον έορταί, ως και αι λόγω άσθενείας διακοπαι τής εργασίας.

Η διάκρισις μεταξὺ ύπαλλήλων άφ' ένός και έργατῶν και ύπηρετῶν άφ' έτέρου, γίνεται αναλόγως τής παρεχομένης παρ' εκάστου εργασίας. Ούτω χημικός προσληθηθείς παρὰ τοῦ Δημοσίου δικαιούται άδειας ύπαλλήλου (Πρ. 'Αθ. 2549/68 ΔΕΝ 24. 685). Μισθωσίτου δικαιούται άδειας άποδοχών (Πρ. 'Αθ. 2549/68 ΔΕΝ 24. 685). Μισθωτός δέ χρησιμοποιούμενος κυρίως ως μηχανοτεχνίτης και παρεπομένως ως χειριστής, δικαιούται άδειας έργατοτεχνίτου (Α.Π. 360/67 ΔΕΝ 23. 661).

Εν περιπτώσει μετατροπῆς 'Αν. έταιρίας εις όμόρρουθμον τιαυτότη, οι μισθωτοί ταύτης δικαιούνται τής διά τὰς όμορρούθμους έταιρίας προβλεπομένης άδειας και ούχι τής διά τούς μισθωτούς τών άνων. έταιριῶν όριζομένης (Νομ. Συμβ. 978/55 ΔΕΝ 12. 107).

Ός έπιχειρήσεις κοινῆς ώφελείας χαρακτηρίζονται εκειναι, αιτινες λειτουργοῦσι κατά παραχώρησιν άρχῆς (Κράτους, Δήμου, Κοινότητος ή άλλων Ν.Π.Δ.Δ. άσκούντων διοίκησιν), κυρουμένην διά νόμου ή διατάγματος και είναι προωρισμένα με ίδιαις δαπάναις και επί ίδιῶν των κινδύνων να έξυπηρετοῦν ανάγκαις τοῦ κοινου εύρείας εκτάσεως ('Εταιρίαί 'Ηλεκτρικαί, 'Υδάτων, Συγκοινωνιῶν κλπ.).

Τὰ ΚΤΕΛ συμφώνως πρὸς τὰς Α.Π. 314/62 (ΔΕΝ 18. 424) και 580/68 (ΔΕΝ 25. 86) αποτελοῦσιν ιδιότυπους έπιχειρήσεις κοινῆς ώφελείας, λειτουργοῦσας υπό μορφήν οργανισμῶν και συνεπῶς τὸ προσωπικόν τούτων δικαιούται τής ηύξημένης άδειας τοῦ Α.Ν. 539/45. Τοῦτο όρίζει ρητῶς ή Δ.Α. 51/69 (ΔΕΝ 25. 511) διά τὸ προσωπικόν Διοικήσεως και Διαχειρίσεως και ή Δ.Α. 3/69 διά τὸ προσωπικόν κινήσεως (όδηγούς, εισπράκτορας κλπ.). Βλ. σχετικῶς και εις ΔΕΝ 26. 478.

Τὸ προσωπικόν τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρικῶν οργανώσεων δικαιούται τής ηύξημένης άδειας τοῦ Α.Ν. 539/45 συμφώνως πρὸς τήν διάταξιν τής παρ. 4 τής από 19/10/65 Σ.Σ.Ε (ΔΕΝ 21. 813) διατηρηθεῖσαν έν ισχύι και μετά τὰς νεωτέρας από 22/1/69 (ΔΕΝ 25. 221) και 20/12/69 (ΔΕΝ 26. 87) Σ.Σ.Ε. 'Ο 'Οργ. 'Αστ. Συγκ. Θεσσαλονίκης αποτελεί έπιχειρήσιν κοινῆς ώφελείας (Πρ/κου Θεσ. 706/59, ΔΕΝ 15. 718) και συνεπῶς τὸ προσωπικόν τούτου δικαιούται τής ηύξημένης άδειας.

Δι' ύπαλλήλους προϋπηρετήσαντας ως έργατῶν (Α.Π. 575/60 ΔΕΝ 17. 5, 'Εγγρ. 6264/69 ΔΕΝ 25. 395), πλην αν κατηγορηθῇ ή άρχική και συνήθη νέα σύμβασις (Πρωτ. 'Αθ. 8120/66 ΔΕΝ 23. 894).

‘Εν μεταβολῇ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότηου συνυπολογίζεται καὶ ὁ χρόνος ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ ὑπὸ τὸν πρῶτον ἐργοδότην.

Αἱ ἡμέραι τῆς βραχείας διαρκείας ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ, αἱ συμπίπτουσαι εἰς τὸν χρόνον τῆς ἐτήσιας ἀδείας του δὲν συνυπολογίζονται ὡς ἡμέραι ἀδείας, ἥτις οὕτω παρατείνεται κατ’ ἀνάλογον πρὸς τὸν τῆς ἀσθενείας ἀριθμὸν ἡμερῶν (Γνωμ. Ν.Σ. 814/54 καὶ ‘Εγγρ. ‘Υπ. ‘Εργ. 20372/54 ΔΕΝ 10. 712).

‘Ο ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ δημοσιευόμενος πίναξ διευκολύνει εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀδείας.

Χρόνος συνεχοῦς ὑπηρεσίας παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐργοδότη		‘Ημέραι ἀδείας μετ’ ἀποδοχῶν					
		‘Επιχειρήσεις ἢ ἐργασίαι Δημοσίου χαρακτῆρος, κοινῆς ὠφελείας, ‘Αν. ‘Ετ., Ε.Π.Ε., ‘Ιδρύματα, ‘Οργανισμοί, ἐπιχειρήσεις ἀπασχολοῦσαι ἄνω τῶν 50 μισθωτοῦς.		Λοιπαὶ ‘Επιχειρήσεις ἢ ἐργασίαι		‘Ανήλικοι (κάτω τῶν 18 ἐτῶν) καὶ ἀνθυγιεινὰ (βαρέα) ἐπαγγέλματα	
		‘Υπάλληλοι	ἐργατοτεχνίται-ὑπηρέται	‘Υπάλληλοι	ἐργατοτεχνίται-ὑπηρέται	Δημόσ. ἐπιχ. ‘Αν. ‘Ετ.	Λοιπαὶ ἐπιχ.
1	‘Ετος	12	8	8	6	12	12
1 1/2	»	13	9	9	7	12	12
2	‘Ετη	14	10	10	8	12	12
2 1/2	»	15	11	11	9	12	12
3	»	16	12	12	10	12	12
3 1/2	»	17	13	13	11	13	12
4	»	18	14	14	12	14	12
4 1/2	»	19	15	15	12	15	12
5	»	20	16	16	12	16	12
5 1/2	»	21	16	17	12	16	12
6	»	22	16	18	12	16	12
6 1/2	»	23	16	18	12	16	12
7	»	24	16	18	12	16	12
7 1/2	»	25	16	18	12	16	12
8	καὶ ἄνω	26	16	18	12	16	12

§ 168.—Μισθωτοὶ ἀνήλικοι καὶ εἰς ἀνθυγιεινὰς ἐργασίας.

Συμφώνως πρὸς τὴν παράγραφον 5 τοῦ ἀρθροῦ 2 διὰ τοὺς μισθωτοῦς, τοὺς ἄγοντας ἡλικίαν κάτω τῶν 18 ἐτῶν ἢ τοὺς ἀπασχολουμένους εἰς ἐργασίας κοπιώδης ἢ ἀνθυγιεινῆς (στοιχειοθέτησις ἢ ἀνάτηξις μετάλλου εἰς τὴν τυπογραφίαν, κυρία ἀπασχόλησις εἰς πλυντήρια (1) ἢ βαφεῖα, εἰς τὴν ὑα-

1. ‘Η πλύντρια Σανατορίου δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἀνωτέρω διάταξιν (Α.Π. 338/60 ΔΕΝ 16. 615).

λουργίαν καὶ τὴν διενέργειαν φορτοεκφορτώσεων), ἢ κατ' ἔτος χορηγητέα ἄδεια δὲν δύναται νὰ εἶναι μικρότερα τῶν 12 ἡμερῶν.

Κατὰ τὴν Πρ. 'Αθ. 585/69 (ΔΕΝ 25. 853) ἡῤῥημένης ἀδείας, κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν διάταξιν, δικαιοῦνται οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς ἔργα ἐπιβλαβῆ ἢ κοπιώδη, ἐφ' ὅσον αἱ δεδομένοι ἐργασίαι ἔχουν ὑπαχθῆ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπιβλαβῶν ἢ κοπιωδῶν εἴτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Α.Ν. 539/45 εἴτε διὰ Β. Δ/των ἐκδοθέντων συμφώνως πρὸς τὸν νόμον αὐτόν. Δὲν ἀσκεῖ ἐπιρροὴν ὁ χαρακτηρισμὸς ἐργασίας τινὸς ὡς βαρείας ἢ ἀνθυγιεινῆς κατὰ τὰς περὶ Κοιν. 'Ασφαλίσεων διατάξεις.

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 10.2/9.3.1950 Β.Δ. εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ὑπῆχθησαν καὶ οἱ ἐν τοῖς χυτηρίοις ἐργαζόμενοι μισθωτοὶ (ΔΕΝ 6. 185). Ὅμοίως οἱ εἰς τὰ λεβητοποιεῖα ἐργαζόμενοι, κατὰ τὸ Β.Δ. 10/22.8.1951 (ΔΕΝ 7. 479). Ἐπίσης ἐκ τῶν ἐργαζομένων εἰς κεραμοποιεῖα, πλινθοποιεῖα καὶ ἀγγειοπλαστεῖα, οἱ σουρωτάι, λασπάδες, ψῆσται, ἐκκαμινευταὶ καὶ μεταφορεῖς πηλοῦ (ζεμπιλιέρηδες) (Β.Δ. 2/24.12.1954, ΔΕΝ 11. 136), ὡς καὶ οἱ καμινευταὶ, βουτηχτάδες, ἀνθρακῆς καὶ ἐργάται ξηραντηρίων (Β.Δ. 715/16-24.11.64, ΔΕΝ 20. 942). Ὡσαύτως οἱ θερμασταὶ ξηρᾶς (Β.Δ. 24.11/17.12.1953, ΔΕΝ 10. 76). Ὅμοίως οἱ μάγειροι καὶ βοηθοὶ αὐτῶν (Β.Δ. 24.11/17.12.1953, ΔΕΝ 10. 76).

Ἐπίσης διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 20.5/16.6.1953 (ΔΕΝ 9. 347) ὑπῆχθησαν εἰς τὴν ἀνωτέρω κατηγορίαν οἱ ἐργατοτεχνῖται χημικῶν τινῶν βιομηχανιῶν, ἦτοι:

1) Τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς διθειοῦχου ἀνθρακος. 2) Τῶν ἐργοστασίων παρασκευῆς χλωρίου, ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου καὶ καυστικῆς σόδας. 3) Τῶν ἐργοστασίων παρασκευῆς λιπασμάτων. 4) Ἐκ τῶν ἐργοστασίων πυρηνελαουργίας τῶν χρησιμοποιούντων ὡς ἐκχυλιστικὸν ὑγρὸν διθειοῦχον ἀνθρακα: α) οἱ ἐκχυλισταὶ καὶ β) οἱ ἐκφορτωταὶ καὶ μεταφορεῖς ἐκχυλισθέντων ἐλαιοπυρήνων. 5) Ἐκ τῶν χρωματοουργείων, τὸ ἐργατοτεχνικὸν προσωπικὸν τὸ ἀπασχολούμενον εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν ὀργανικῶν χρωμάτων. 6) Ἐκ τῶν ἐργοστασίων ὑαλοουργίας, οἱ τῶν τμημάτων πρώτων ὑλῶν (σύνθεσις κλπ.), κλιβάνων καὶ οἱ ἐμφυσηταί. 7) Ἐκ τῶν ἐργοστασίων παρασκευῆς τεχνητῆς μετὰ ξηρῆς, οἱ τοῦ τμήματος βισκόζης καὶ κλωστοποιήσεως. 8) Ἐκ τῶν ἐργοστασίων παρασκευῆς τσιμέντων, οἱ κλιβανεῖς περιστροφικῶν κλιβάνων καὶ οἱ ἐργάται ἐνσάκκισεως καὶ μεταφορᾶς. 9) Ἐκ τῶν ἐργοστασίων ἐλαστικών, οἱ τοῦ τμήματος ζυμωτηρίων καὶ γομαρίσματος. 10) Ἐκ τῶν βαφείων, πλυντηρίων καὶ λευκαντηρίων, οἱ τοῦ βαφείου, πλυντηρίου καὶ λευκαντηρίου. 11) Τῶν ἐργοστασίων ἐπεξεργασίας ὀστῶν, ἅπαν τὸ ἀπασχολούμενον προσωπικὸν, πλὴν τοῦ τμήματος σαπωνοποιεῖου καὶ συνεργείων ὀστεοκόλλας. 12) Ἐκ τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς ὀξέων, οἱ ἐργα-

ζόμενοι εις τὴν παραγωγὴν ὑδροχλωρικοῦ, νιτρικοῦ καὶ θειικοῦ ὀξέος. 13) Τῶν ἐργαστηρίων παραγωγῆς ναφθαλίνης. 14) Τῶν ἐργαστηρίων βιοχημείας καὶ μικροβιολογίας, ἐνθα γίνεται καλλιέργεια μικροβίων καὶ ἰῶν (Παστέρ κλπ.).

Τὸ Β.Δ. τῆς 19/27.12.1955 (ΔΕΝ 12. 78) ἐπεξέτεινε τὴν ὡς ἄνω διάταξιν ἐπὶ τοῦ ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐργοστασίων κατασκευῆς ἠλεκτρικῶν συσσωρευτῶν. Καὶ τέλος τὸ Β.Δ. 205/70 (ΔΕΝ 26. 250) διὰ τοὺς ὑπογεῖως ἐργαζομένους εἰς μεταλλεῖα καὶ λιγνιτωρυχεῖα. Βλ. ἤδη τὴν ἀπὸ 2/10/70 Σ.Σ.Ε. (ΔΕΝ 26. 842), ἥτις προβλέπει ἄδειαν ἀπὸ 12-20 ἡμερῶν.

Οἱ ἐργατοτεχνῖται συνεπῶς οὗτοι δικαιουῦνται ἀδείας 12 τοῦλάχιστον ἐργασίμων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συμπληρωσέως τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ὑπηρεσίας των. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸ ὑπ’ ἀριθ. 9225/55 ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 11. 138) ἢ περαιτέρω κατὰ 2 ἡμέρας κατ’ ἔτος (μίαν κατὰ ἐξάμηνον) προσαύξησις τῆς ἀδείας δὲν θ’ ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους ἀλλ’ ἀπ’ οὗτου συμπληρωθῶν τόσα ἔτη, ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα, κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις, διὰ νὰ λάβῃ ὁ μισθωτὸς τὴν ἄδειαν 12 ἡμερῶν (λ.χ. ἐπὶ Α.Ε. μετὰ τὸ 3ον ἔτος προκειμένου περὶ ἐργατῶν). Πάντως προϋπόθεσις τῆς χορηγήσεως τῆς ἄνω ἀδείας καὶ εἰς τοὺς μισθωτοὺς τούτους εἶναι ἢ παρ’ αὐτῶν συμπλήρωσις συνεχοῦς ἐτησίας ἀπασχολήσεως (Ν.Σ. 1213/55, ΔΕΝ 12. 25).

§ 169.—Καταβλητέα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας ἀποδοχαὶ καὶ ἐπιδόματα.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας των οἱ μισθωτοὶ δικαιουῦνται νὰ λάβουν πάσας τὰς ἀποδοχὰς των⁽¹⁾, ἃς θὰ ἐλάμβανον ἐὰν εἰργάζοντο πράγματι.

Ὡς εἶπεν ἡ Α.Π. 468/69 (ΔΕΝ 25. 663), ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἀποδοχῶν ἀδείας περιλαμβάνονται πᾶσαι αἱ ὑφ’ οἰκονομικῆς μορφῆς τακτικῶς καὶ μόνιμως χορηγούμεναι εἰς τὸν μισθωτὸν παροχαὶ οὐ μόνον ὡς ἀντάλλαγμα ἐργασίας ἀλλὰ καὶ χάριν οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως ἢ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς παρεχομένης ἐργασίας. Ὑπολογίζονται δὲ αὗται βάσει τῶν πράγματι καταβαλλομένων ἀποδοχῶν, μετὰ τῶν παντὸς εἴδους ἐπιδομάτων (παραγωγῆς, τροφῆς κλπ.) καὶ προσαυξήσεων, καὶ ὄχι βάσει τῶν τυχόν κατωτέρων ἀποδοχῶν, ἃς ἔχουν καθορίσει συλ. συμβάσεις καὶ δικαίτ. ἢ Ὑπ. ἀποφάσεις (Α.Π. 573/66 ΔΕΝ 23. 55, Α.Π. 639/52 ΔΕΝ 9. 9, Νομ. Συμβ. Ὑπ. Ἐργ. 8/227/68 ΔΕΝ 24. 639, Πρωτ. Ἀθ. 6530/56 ΔΕΝ 12. 896, Εἰρ. Λεβαδείας 121/70 ΔΕΝ 26. 801).

1. Αἱ ἀποδοχαὶ αὗται, ὡς καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας, προκαταβάλλονται κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀδείας δυνάμει ρητῆς διατάξεως τῆς παρ. 3 ἄρθρ. 1 τοῦ Ν.Δ. 4547/66.

Και ὁ διὰ τὴν πρόσθετον ἐργασίαν ὀφειλόμενος εἰθισμένος μισθὸς καταβάλλεται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας (Ἐφ. 'Αθ. 2924/69 ΔΕΝ 26. 579). Καὶ ἡ ἀξία τῆς παρεχομένης κατοικίας (ἄρθ. 1 § 2 Ν.Δ. 4547/66). Περιλαμβάνεται ἐπίσης τὸ γάλα καὶ ὁ σάπων τῶν ἐργατῶν ἐλαστικοῦ (Α.Π. 573/66 ΔΕΝ 23. 55, Πρωτ. 'Αθ. 9462/68 ΔΕΝ 24. 681).

Περιλαμβάνεται ἐπίσης τὸ ἐπίδομα ἀνθυγεινῆς ἐργασίας, ἢ προσαυξήσις διὰ τὴν παρεχομένην νυκτερινὴν ἐργασίαν, ἢ ἀξία τῆς συμβατικῶς παρεχομένης τροφῆς (Πρωτ. 'Αθ. 10478/58 ΔΕΝ 14. 855, Α.Π. 639/52 ΔΕΝ 9. 9), τὸ ἐπίδομα θέσεως, τὰ ἐξοδα παραστάσεως καὶ πᾶσα πρόσθετος παροχὴ ἀποτελοῦσα προσαύξησιν τοῦ μισθοῦ. Ὁμοίως ἢ πρόσθετος ἀμοιβὴ τῶν χιλιμετρικῶν διακινήσεων τῶν σιδηροδρομικῶν.

Δὲν περιλαμβάνονται αἱ προσαυξήσεις δι' ἀπασχόλησιν κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς (Α.Π. 224/62 ΔΕΝ 18. 744, Α.Π. 169/56 ΔΕΝ 12. 264, Πρωτ. 'Αθ. 17970/65 ΔΕΝ 21. 739, Πρ/κου 'Αθ. 5336/65 ΔΕΝ 21. 740, Πρωτ. 'Αθ. 13109/58 ΔΕΝ 14. 918), τοῦτο δὲ ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦ ἔτους συνεχῶς ἀπασχολουμένων μισθωτῶν ἐπιχειρήσεων συνεχῶς πυρᾶς (ὡς τὰ τσιμέντα) μὴ περιλαμβανομένων εἰς τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἀδειῶν των οὔτε τῆς ἀμοιβῆς τῶν μεσολαβουσῶν Κυριακῶν, οὔτε τῆς κατὰ 75 % προσαυξήσεως (Πρωτ. 'Αθ. 17970/65 ΔΕΝ 21. 739, Πρ/κου 'Αθ. 5336/65 ΔΕΝ 21. 740, Πρ/κου 'Αθ. 3999/65 ΔΕΝ 21. 780). Δὲν ὑπολογίζονται ἐπίσης αἱ ἀποζημιώσεις δι' ἐκτὸς ἔδρας διανυκτερεύσεις καὶ ὑπερωριακὴν ἀπασχόλησιν (Α.Π. 163/56 ΔΕΝ 12. 262, Πρωτ. 'Αθ. 14175/1955 ΝοΒ 4. 527, Νομ. Συμβ. 368/63 ΔΕΝ 19. 843), ἔστω καὶ ἂν αἱ παράνομοι ὑπερωριακαὶ εἶναι συμπεφωνημένοι (Πρωτ. 'Αθ. 6187/69 ΔΕΝ 26. 233).

Προκειμένου περὶ ἐπιδομάτων ἢ ἄλλης οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως παρεχομένων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν συνθηκῶν δυσχεροῦς διαβιώσεως ἢ πρὸς βελτίωσιν συσσιτίου εἰς τὸ ἐπὶ σχέσει ἰδ. δικαίου προσωπικῶν τοῦ Δημοσίου, τῶν Ν.Π.Δ.Δ., τῶν Δημοσίων Ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν Ὄργανισμῶν Κοινῆς Ὀφελείας, διὰ τοῦ Ν.Δ. 907/71 (ΔΕΝ 27. 516) ὠρίσθη ὅτι ταῦτα δὲν συνυπολογίζονται πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἐπιδοματος ἐτησίας κανονικῆς ἀδείας καὶ τῶν ἀποδοχῶν πάσης φύσεως ἀδείας. Εἰρήσθη ὅτι διὰ τῆς αὐτῆς διατάξεως ὀρίζεται, ὅτι τὰ ἐν λόγῳ ἐπιδοματὰ δὲν ὑπολογίζονται οὔδὲ κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν δώρων, οἰκογενειακοῦ ἐπιδοματος, τῶν κλιμακίων καὶ πολυτετιῶν οὔδὲ τῶν παροχῶν λόγῳ ἐργασίας κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐξαιρεσίμους ἡμέρας, νυκτερινῆς ἐργασίας, ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως καὶ ἀποζημιώσεως ἐκτὸς ἔδρας.

Τὸ ἐπίδομα παραγωγῆς καθ' οἷον δῆποτε συνδυασμὸν παρεχόμενον συνυπολογίζεται εἰς τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἀδειῶν (Α.Π. 256/66 ΔΕΝ 22. 501). Ὡς πρὸς τὰς ἀποδοχὰς ἀρτεργατῶν ἴδετε Ν.Σ. 242/65 (ΔΕΝ 21. 664).

Οἱ κατ' ἀποκοπήν ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ἀμειβόμενοι μισθωτοὶ θὰ λάβωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας των τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἐργασιμῶν ἡμερῶν ταύτης, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέσου ὄρου τῶν ἡμερησίων ἀπο-

δοχῶν των κατὰ τὸ πρὸ τῆς χορηγήσεως τῆς ἀδείας τρίμηνον.

Περὶ τῶν ἀμειβομένων ἐπὶ ποσοστοῖς εἰς βάρους τῶν πελατῶν προβλέπει τὸ ἀπὸ 16/23.11.1949 Β.Δ. (ΔΕΝ 5. 585). Κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο, οἱ ἐν λόγῳ μισθωτοί, λαμβάνουν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας των τὰς ἀποδοχὰς αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου, τοῦ καθοριζομένου ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ Ι.Κ.Α. Πολλαπλασιάζεται δηλαδὴ τὸ τεκμαρτὸν ἡμερομισθίου ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἀδείας, πού δικαιούται ὁ μισθωτός, ἀναλόγως τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας του. Αἱ ἀποδοχαὶ αὐταὶ καταβάλλονται παρὰ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 § 2 τοῦ Ν. 539, ἂν ὁ ἀδειούχος μισθωτός κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας του ἀναλάβῃ ἔμμισθον ἀπασχόλησιν παρ' ἄλλῳ ἐργοδότη, ὁ τελευταῖος δικαιούται νὰ μὴ καταβάλλῃ εἰς τὸν μισθωτὸν τὰς ἀποδοχὰς του, τὰς ἀντιστοιχούσας εἰς τὸν χρόνον τῆς ἀδείας του. Πρόκειται περὶ μέτρου ἀποσκοποῦντος νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν πραγματικὴν ἀνάπαυσιν (ἀναψυχὴν) τῶν ἐργαζομένων, ἧτις εἶναι ἀναγκαῖα οὐ μόνον εἰς αὐτοὺς ἀτομικῶς, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ὑγιεινὴν.

Εἶναι ἄκυρος ἡ συμφωνία περὶ καλύψεως τῶν ἀξιώσεων ἐξ ἀδειῶν καὶ ἐπιδομάτων ἀδειῶν ὑπὸ τοῦ καταβαλλομένου ὑπερτέρου μισθοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 13996/67 ΔΕΝ 23. 978).

§ 170.—Ἐπίδομα ἀδείας.

Τὸ ἐπίδομα ἀδείας ἐχορηγήθη ἀρχικῶς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 10/1964 ἀποφάσεως τοῦ ΔΔΔΔ Ἀθηνῶν, κυρωθείσης διὰ τῆς Υ.Α. 33182/64 (ΦΕΚ Β, 145/23.4.64, ΔΕΝ 20. 337), κριθείσης δὲ ὡς ἐγκύρου ὑπὸ τῆς Σ.Ε. 2465/65 (ΔΕΝ 21. 851) πλὴν τῆς διατάξεως τῆς ἀναφερομένης εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἐπιδόματος βάσει τῶν καταβαλλομένων ἀποδοχῶν.

Ἡδὴ τὸ ἕλον θέμα ρυθμίζει ὁ Ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274), αἱ παράγραφοι 16 καὶ 17 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ὁποίου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

«16. Οἱ ἐπὶ σχέσει ἐργασίας τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀπασχολούμενοι, παρ' οἴφδῃποτε ἐργοδότη, μισθωτοὶ δικαιούνται κατ' ἔτος «ἐπιδόματος ἀδείας» ἴσου πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 539/1945 ἢ ἄλλων διατάξεων καθοριζομένων ἡμερῶν ἀδείας ἀναπαύσεως μετ' ἀποδοχῶν, ὧν δικαιούται ἕκαστος μισθωτός, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅτι τὸ ἐπίδομα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰς ἀποδοχὰς ἐνὸς 150ῆμερου, διὰ τοὺς ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ ἀμειβομένους, τῶν 13 δὲ ἐργασίμων ἡμερῶν, διὰ τοὺς ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας ἢ ἐπὶ ποσοστοῖς ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ἀμειβομένους μισθωτούς.

» Τὸ ὡς ἄνω ἐπίδομα καταβάλλεται ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀποδοχῶν τῆς ἀδείας ἀναπαύσεως τοῦ μισθωτοῦ.

» Είς περίπτωση καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἄνευ πταίσματος τοῦ μισθωτοῦ, πρὶν οὗτος συμπληρώσει, παρὰ τῶ αὐτῶ ἐργοδότη δωδεκάμηνον συνεχῆ ἀπασχόλησιν, ἀφ' ἧς προσελήφθη, ἢ ἀφ' ἧς ἔλαβε τὸ ἐπίδομα τοῦ προηγουμένου ἔτους, δικαιούται μέρος τοῦ ὡς ἄνω ἐπιδόματος ἀναλόγου πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως, ἧτις διέρρευσεν, ἀπὸ τῆς προσλήψεως ἢ ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ προηγουμένου ἐπιδόματος μέχρι τῆς ἡμέρας λύσεως τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

» 17. Κυροῦνται, ἔχουσαι ἰσχὺν νόμου, διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 1.1.1964 μέχρι τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ παρόντος Νόμου, αἱ διατάξεις τῆς παραγρ. III τῆς ὑπ' ἀριθ. 10/1964 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθηνῶν, κηρυχθείσης ἐκτελεστῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 33182/1964 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ὡς αὕτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 145 Φ.Ε.Κ. τεύχος Β' τῆς 23/4/1964.

Ἐκρίθη, ὅτι τὸ ὡς ἄνω ἐπίδομα δὲν ὀφείλεται ὅταν δὲν ὑφίσταται ὑποχρέωσις χορηγήσεως ἀδείας (Πρωτ. Ἀθ. 20759/66 ΔΕΝ 22. 956), ἀποτελεῖ δὲ τακτικὰς ἀποδοχὰς, καὶ συνυπολογίζεται εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Ν. 2112/20 καὶ 3198/55 (Α.Π. 326/66 ΔΕΝ 22. 589, Πρωτ. Ἀθ. 21014/65 ΔΕΝ 22. 8, Πρωτ. Χανίων 673/45 ΔΕΝ 22. 123).

Ὡς πρὸς τὸ ἐπίδομα ἀδείας τῶν ἐπὶ συμβάσει ἱατρῶν τοῦ ΙΚΑ ἴδτε τὸ Β.Δ. 410/65 (ΦΕΚ Α' 94/30.5.65, ΔΕΝ 21. 529), διὰ δὲ τοὺς δικηγόρους τὴν παράγρ. 4 τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ Ν. 4507/66 (ΔΕΝ 22. 397).

§ 171.—Χρόνος χορηγήσεως τῆς ἀδείας.

Τὸ χρονικὸν σημεῖον χορηγήσεως τῆς ἀδείας, ἀφήνει ὁ Νόμος νὰ κανονισθῇ ἐν συνεννοήσει μισθωτοῦ καὶ ἐργοδότη, ὅστις πάντως ὀφείλει νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀδειαν ἐν τὸς 2 μ η ν ὦ ν, ἀφ' ἧς ὁ μισθωτὸς διατυπώσῃ τὴν σχετικὴν ἀξιωσίαν του. Συνεπῶς ἅμα τῇ συμπληρώσει τῆς συνεχοῦς ἐνιαυσίας ὑπηρεσίας καὶ καθ' ὅσον δῆποτε χρονικὸν διάστημα τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους, ὁ μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀξιωσῇ τὴν ἀδειάν του, ὁ δ' ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ χορηγήσῃ ταύτην ἐντὸς διμήνου (Ν.Σ. 564/52 ΔΕΝ 12. 647).

Κατὰ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 12388/65 (ΔΕΝ 21. 710) ἢ μὴ χορηγήσῃ τῆς ἀδείας ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἐντὸς διμήνου καθιστᾶ τοῦτον ὑπερήμερον, ἐνῶ κατὰ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 1172/62 (ΔΕΝ 18. 587) ἢ προθεσμίᾳ αὕτη (δὶμήνον) εἶναι ἐνδεικτικὴ.

Πάντως τὸ ἥμισυ τῶν κατ' ἔτος ἀδειῶν, δέον νὰ χορηγῆται ἀπὸ 1ης Μαΐου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου.

Ἐπὶ πάσης διαφορᾶς, ἀφορώσης τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν σειρὰν τῶν δικαιουμένων ἀδείας μισθωτῶν, τὴν διάρκειαν τῆς εἰς ἕκαστον τούτων χορηγητέας ἀδείας καὶ τὴν χρονικὴν περιόδον χορηγήσεως ταύτης, ἀποφαίνονται τριμελεῖς ἐπιτροπαὶ ἐκ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ ἢ Ἐπόπτου Ἐργασίας καὶ ὅπου δὲν ὑφίστανται τοιοῦτοι, ἐξ ἑνὸς δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐκ τοῦ οἰκείου ἐργοδότη ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου του καὶ ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐπι-

χειρήσεως ἢ τῆς τοπικῆς γενικωτέρας ἢ σοβαρωτέρας ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως ἐργατῶν ἢ ὑπαλλήλων, ἀναλόγως.

Τὰς ἐπιτροπὰς ταύτας συνιστοῦν ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας, οἱ Γενικοὶ Διοικηταὶ καὶ οἱ Νομάρχαι ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων (Ἄρθρον 4 παράγραφος 2 Α.Ν. 539/45).

Ἐφ' ὅσον ἐκκρεμεῖ διαφορά μεταξὺ ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ ἐνώπιον τῆς ἀνωτέρας ἐπιτροπῆς, διὰ τὸν χρόνον χορηγήσεως τῆς ἀδείας, ὁ ἐργοδότης δὲν καθίσταται ὑπερήμερος μὴ χορηγῶν ταύτην.

§ 172.— Δέον νὰ χορηγῆται πραγματικῶς ἡ ἄδεια.

Κατὰ τὴν παγίαν καὶ ὁμόφωνον γνώμην τῶν δικαστηρίων (Πρωτ. Ἀθ. 14696/55 ΕΕΔ 15. 26, Πρ/κου Καλαμῶν 137/55 ΔΕΝ 11. 777, Πρ/κου Πατρῶν 159/52 ΔΕΝ 8. 700 κ.ἄ.π.), ἡ ἄδεια δέον νὰ χορηγῆται πράγματι, ν' ἀπέχη τοῦτέστιν ὁ μισθωτὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας τοῦ ἀπὸ πάσης ἀπασχολήσεώς του παρὰ τῷ ἐργοδότη⁽¹⁾, δι' ὃ καὶ ἡ μὴ χορήγησις τῆς συνεπάγεται καὶ ποινικὰς εὐθύνας κατὰ τοῦ ἐργοδότη. Ἡ συμφωνία περὶ μὴ χορηγήσεως ἀδείας, ἔστω καὶ ἂν καταβάλλονται αἱ ἀναλογοῦσαι εἰς ταύτην ἀποδοχαί, εἶναι ἄκυρος (Πρ. Ἀθ. 261/67 ΔΕΝ 23. 814)⁽²⁾. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἕτερος ἐργοδότης ἀπασχολήσας τὸν μισθωτὸν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀδείας τοῦ δικαιούτου ν' ἀρνηθῆ εἰς αὐτὸν (νὰ μὴ καταβάλλῃ) τὸν μισθὸν του.

Περαιτέρω οἱ μὴ λαβόντες τὰς ἀδείας τῶν μισθωτοῦ δικαιούτου, ἅμα τῇ λήξει τοῦ ἔτους, ν' ἀξιώσασιν ἀποζημίωσιν ἴσην πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τὰς ὁποίας θὰ ἐλάμβανον ἂν ἐχορηγοῦντο εἰς τοὺτους αἱ ἄδειαι τῶν (Α.Π. 728/1958 ΔΕΝ 14. 1014, Α.Π. 81/1960 ΔΕΝ 16. 235, Πρωτ. Νεαπόλεως - Κρ. 7/1958 ΔΕΝ 15. 601, Πρωτ. Ἀθ. 6429/60 ΔΕΝ 16. 709 κ.ἄ.π.).

Ἡ θεμελίωσις τῆς ἀξιώσεως ταύτης γίνεται, κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην, ἐπὶ τῆς ὑπερῆμερίας τοῦ ἐργοδότη (Πρωτ. Ἀθ. 3829/57 ΔΕΝ 13. 445 καὶ αὐτόθι παραπομπάς, Πρωτ. Καλαμῶν 80/1957 ΔΕΝ 13. 791 κ.ἄ. Πρβλ. Α.Π. 598/1955 ΔΕΝ 11. 729). Κατὰ δευτέραν γνώμην, ἀδόκιμον καθ' ἡμᾶς, ἡ ἀξίωσις αὕτη δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ, ἂν θεμελιωθῇ ἐπὶ τῶν ἄρθρων 904 κ.ἑπ. Α.Κ. περὶ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (Πρωτ. Ἀθην. 7891/57 ΔΕΝ 13. 663). Τέλος κατ' ἄλλην γνώμην, ὀρθὴν καὶ καθ' ἡμᾶς, μὴ ἀποκλείουσιν δὲ τὴν πρώτην, ὁ μὴ χορηγῶν τὴν ἄδειαν ἐργοδότης καθίστα-

1. Δὲν ταυτίζεται πρὸς τὴν κατὰ νόμον προβλεπομένην ἄδειαν ἡ ἀπουσία τοῦ μισθωτοῦ κατὰ τ' ἀπογεύματα τῆς θερινῆς περιόδου (Πρωτ. Ἀθ. 5070/57, ΔΕΝ 13. 474).

2. Δὲν εἶναι ὅμως ἄκυρος ἡ μονομερὴς δήλωσις τοῦ μισθωτοῦ, ὅτι ἐγκαταλείπει ἢ παραιτεῖται τοῦ δικαιώματός του διὰ λόγους προσωπικοῦς (Πρωτ. Ἀθ. 22325/65 ΔΕΝ 22. 174). Κατὰ τὴν Πρωτ. Καθ. 499/62 (ΔΕΝ 19. 775) ἡ μὲν παραίτησις τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τῆς ἀδείας του εἶναι ἄκυρος, εἶναι ὅμως νόμιμ ἔπιτρεπτή ἡ ἀνάκλησις τῆς περὶ ἀδείας αἰτήσεώς του.

ται ένοχος του αδικήματος της § 7 του άρθρου 5, όφειλων έντεθεν αποζημιώ-
σιν, δι' ήθικην βλάβην του μισθωτού, ανάλογον προς τας αποδοχάς των ήμε-
ρων της άδειας που έστερήθη (Πρωτ. 'Αθ. 16467/55 ΔΕΝ 12. 21, Πρ/κου
'Αθ. 7331/54 ΔΕΝ 11. 185, Πρβλ. Πρ/κου 'Αθ. 1878-1984/1957 ΔΕΝ 13.
378).

§ 173.—Διπλασιασμός αποζημιώσεως κατά Ν.Δ. 3755/57.

Κατά τό διά του άρθρου 3 του Ν.Δ. 3755/57 (ΔΕΝ 13. 795) προστε-
θέν εις τήν § 1 του άρθρου 5 Α.Ν. 539/45 έδάφιον, ό ζητήσας και μή λαβών
τήν άδειάν του μισθωτός δικαιούται, άμα τή λήξει του ήμερολογιακού έτους,
εις ό αναφέρεται ή καθυστερηθείσα άδεια, να ζητήση και λάβη εις τό διπλά-
σιον τας αποδοχάς της άδειας του. 'Η προηγουμένη διαπίστωση της παρα-
λείψεως του εργοδότη να χορηγήση τήν άδειαν, παρά του άρμοδίου όργα-
νου του 'Υπ. Έργασίας, δέν αποτελεί προϋπόθεσιν προς θεμελίωσιν του
σχετικού δικαιώματος, άλλ' αποδεικτικόν στοιχείον, όπερ έλευθέτως συν-
εκτιμάται υπό του δικαστηρίου, μετά του ύπολοίπου αποδεικτικού ύλικού
κατά τόν σχηματισμόν της κρίσεώς του περί άρνήσεως ή μη του εργοδότη
προς χορήγησιν τῶ μισθωτῶ της αιτηθείσης άδειας (Πρωτ. Καβ. 499/62
ΔΕΝ 19. 775, Πρωτ. 'Αθ. 21769/60 ΔΕΝ 17. 212, Πρβλ. Ι. Καπο-
δίστριαν ΕΕΔ 18. 3 και Πρωτ. Πειρ. 3010/60 ΔΕΝ 17. 213). Κατά τήν Α.Π.
414/64 (ΔΕΝ 20. 513), ό μή χορηγών τήν αιτηθείσαν άδειαν εργοδότης καθι-
σταται υπερέμερος, εύθυνόμενος, έν λήξει του έτους και άδυναμία αύτουσίας
παροχής της άδειας, εις διπλασιασμόν των αποδοχών, και άνευ της προηγουμέ-
νης κρίσεως της προβλεπομένης έπιτροπής. 'Εξ άλλου διά τόν διπλασιασμόν
άδειας άπαιτείται ή συνδρομή πταισματος του εργοδότη, άρκεί όμως και
έλαφρά άμέλεια αύτου (Α.Π. 356/70 ΔΕΝ 26. 659, Α.Π. 518/65 ΔΕΝ 22.
60, 'Εφ. 'Αθ. 4040/70 ΔΕΝ 27. 626, Πρωτ. 'Αθ. 7533/68 ΔΕΝ 24. 458,
Πρωτ. 'Αθ. 25682/66 ΔΕΝ 24. 458), μή συγχωρουμένης άγνοίας εις έπι-
χείρησιν διαθέτουσαν νομικήν ύπηρεσίαν (Πρωτ. 'Αθ. 12388/65 ΔΕΝ 21.
710). Πάντως ύφίσταται τοιαύτη ύπαιτιότης, όταν ό μόν μισθωτός έζήτησε
τήν άδειάν του, ό δ' εργοδότης ήρνήθη να χορηγήση ταύτην (Α.Π. 356/70
ΔΕΝ 26. 659). Δέν ύφίσταται όμως όταν ό μισθωτός προσεφέρθη οικειοθε-
λώς να εργασθῆ, ίνα λάβη και τά ήμερομίσθιά του (Πρωτ. 'Αθ. 10015/67
ΔΕΝ 24. 799).

'Η παραγραφή της ως άνω άξιώσεως είναι πενταετής (Α.Π. 414/64
ΔΕΝ 20. 513). 'Εξ άλλου χωρεϊ συμψηφισμός ταύτης προς άναπαύτησιν
του εργοδότη εκ δανείου ('Εφ. 'Αθ. 1719/70 ΔΕΝ 27. 302).

§ 174.—Δικαστική έπιδιώξις της άδειας.

Και δικαστικώς δικαιούται ν' αξιώσῃ ό μισθωτός τήν παροχήν της άδειας
αύτουσίας, όπότε ή τελεσίδικος καταστάσα απόφασις αντικαθιστῆ τήν άλλωσ

μοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. απολυόμενοι εκ της υπηρεσίας των δικαιούνται αποζημιώσεως διὰ μὴ ληφθεῖσαν ἀδειαν καὶ ἐπιδόματος ἀδείας (Ν.Σ. 782/69 ΔΕΝ 25. 733).

Ἐὰν ἀπολυθῇ ὁ μισθωτὸς κατόπιν μὴ νόσεως δι' ἀξιόποιον πρᾶξιν δὲν δικαιούται τῆς ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως, τὴν ὅποιαν ὅμως λαμβάνει ἐὰν ἀθωωθῇ ἐκ τῆς κατηγορίας.

Οἱ οἰκειοθελῶς ἀποχωροῦντες δὲν δικαιούνται τῆς ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως (Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 94505/65 ΔΕΝ 21. 798). Ἐπίσης οἱ οικειοθελῶς ἀποχωροῦντες λόφω συνταξιοδοτήσεως ὑπερήλικες δὲν δικαιούνται τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης (Πρωτ. Ἀθ. 6182/61 ΔΕΝ 18. 39, Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 78701/65 ΔΕΝ 21. 765. Ἰδετε ὅμως καὶ ΔΕΝ 14. 624).

Ὅμοιως οἱ ὑπερήμεροὶ καταστάντες περὶ τὴν παροχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν των μισθωτοὶ δὲν δικαιούνται νὰ λάβουν τὴν ἀνωτέρω ἀποζημιώσιν (Α.Π. 70/57 ΔΕΝ 13. 195).

Τὸ δικαίωμα τοῦ μισθωτοῦ δὲν ἀναιρεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι κατὰ τὸν πρὸ τῆς ἀπολύσεως χρόνον καὶ κατὰ πλείστας ἡμέρας ὁ ἐργοδότης δὲν ἀπεδέχτο τὰς ὑπηρεσίας του (Πρ/κου Πειρ. 706/59 ΔΕΝ 15. 740) οὐδ' ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μέχρι τῆς ἀπολύσεως δὲν εἶχε ζητηθῆ ἡ ἀδεια (Πρ/κου Θηβῶν 91/63 ΔΕΝ 20. 13).

Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη ὑπόκειται εἰς συμφηρισμόν, καθ' ὅσον δὲν ἀποτελεῖ μισθὸν (Πρωτ. Ἀθ. 16041/55 καὶ 1334/55).

§ 176.—Ἀπαγόρευσις ἀπολύσεως μισθωτοῦ.

Κατὰ ρητὴν διάταξιν τῆς παρ. 6 τοῦ ἄρθ. 5 τοῦ Α.Ν. 539 ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἐργοδότην ἡ ἀπόλυσις τῶν μισθωτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χορηγηθείσης εἰς τούτον ἀδείας, ἔστω καὶ ἂν ὑπεβλήθη κατ' αὐτοῦ μήνουσι.

Δὲν ἀπαγορεύεται ὅμως ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας προειδοποίησις τῶν μισθωτῶν περὶ τῆς προσεχοῦς ἀπολύσεως των (προμήνουσις), ἀρκεῖ ἡ ἡμέρα τῆς ἀπολύσεως νὰ κεῖται πέραν τοῦ χρόνου τῆς λήξεως τῆς ἀδείας (Πρωτ. Ἀθ. 16193/56).

Ἀπόλυσις ἐνεργηθεῖσα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας εἶναι ἄκυρος (Πρωτ. Πειρ. 348/67 ΔΕΝ 23. 744), ἔστω καὶ ἂν ἐγένετο κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἀδείας (Πρωτ. Κερκ. 188/67 ΔΕΝ 23. 845). Δὲν μεταβάλλονται δὲ τὰ πράγματα ἐκ τοῦ ὅτι ἡ προσφερθεῖσα καὶ μὴ γενομένη δεκτὴ ἀποζημιώσις παρακατετέθη μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀδείας (Πρωτ. Πειρ. 348/67 ΔΕΝ 23. 744).

Ἡ ἀπόλυσις τῶν μισθωτῶν ἀπαγορεύεται κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 539/45 προβλεπομένων ἀδειῶν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ἀλλοῦ ληξέας ἀδείας ἀπουσίας χορηγηθείσης τυχόν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη πρὸς τὸν μισθωτὸν (Α.Π. 47/70 ΔΕΝ 26. 353, Πρωτ. Ἀθ. 97/69 ΔΕΝ 25. 765).

§ 177.—Εισφοραὶ ἐπὶ ἀποδοχῶν, ἀποζημιώσεων καὶ ἐπιδομάτων ἀδείας.

Αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας καταβαλλόμεναι ἀποδοχαὶ ὑπόκεινται εἰς τὰς συνήθεις εισφορὰς καὶ κρατήσεις ὑπὲρ ασφαλιστικῶν καὶ ἄλλων ὀργανισμῶν (Γνωδ. Ν.Σ. 515/55 ΔΕΝ 11. 361). Ἐπίσης ὑπόκειται εἰς ἀσφαλιστικὰς εισφορὰς καὶ δὴ αὐτοτελῶς τὸ ἐπίδομα ἀδείας (Α.Π. 305/68 ΔΕΝ 24. 755 καὶ 26. 64).

Ἐπὶ τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μὴ χορηγηθεῖσαν ἄδειαν καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας, ἥτις ἀποζημιώσεις καταβάλλεται εἰς μισθωτοὺς, αἵτινες εἰργάσθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος χωρὶς νὰ τύχουν τῆς δικαιομένης ἀδείας καὶ ἐπιδόματος, ὀφείλονται αἱ πρὸς τὸ Ι.Κ.Α. εισφοραί, δὲν ὀφείλονται ὅμως αὐταὶ ἐπὶ τοῦ διπλασίου τῆς ἀποζημιώσεως, τοῦ ὀφειλομένου ἔνεκα τῆς μὴ χορηγήσεως τῆς ἀδείας (Α.Π. 181/1961 ΔΕΝ 17. 326. Πρβλ. Πρωτ. Ἀθ. 15520/58 ΔΕΝ 14. 984. Contra: Ν.Σ. 1331/57 ΔΕΝ 14. 76). Ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων τῶν § 4-5 τοῦ ἄρθρου 5 Ν. 539/45, ἥτοι ἐπὶ τῆς καταβαλλομένης προσθέτου ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς ἀπολυομένους πρὸ τῆς συμπληρώσεως ἐτησίας ὑπηρεσίας ὡς καὶ τῆς τοιαύτης, ἥτις καταβάλλεται εἰς τοὺς ἀπολυομένους μετὰ μὲν τὴν συμπλήρωσιν ἔτους ἀλλὰ πρὶν λάβουν τὴν κανονικὴν τῶν ἀδειῶν, δὲν ὀφείλονται εισφοραὶ (Ν.Σ. 515/55 καὶ Ἐγκ. Ὑπ. Ἐργ. 31947/55 ΔΕΝ 11. 361 καὶ ΔΕΝ 15. 99). Ὅμως κατὰ τὴν Ἐφ. Πατρῶν 116/67 (ΔΕΝ 23. 883) καὶ τὴν Ν.Σ. 992/65 (ΔΕΝ 22. 125) τὸ ἐπὶ τῇ ἀπολύσει διδόμενον ἐπίδομα ἀδείας ὑπόκειται εἰς ἀσφαλιστικὰς εισφορὰς.

§ 178.—Τήρησις βιβλίου ἀδειῶν ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη.

Πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἐλέγχου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Α.Ν. 539/45, ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου 3 ἐθέσπισε τὴν ὑποχρέωσιν τήρησεως βιβλίου ἀδειῶν. Σχετικῶς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 62639/1.12.56 Ἐγκ. τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας, ἥτις, μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀριθ. 12976/26.2.1957 νεωτέρας τοιαύτης γενομένην τροποποίησιν, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Πᾶς ἐργοδότης ὑποχρεοῦται ὅπως τηρῇ «Εἰδικὸν Βιβλίον Ἀδειῶν» καὶ ἀναγράφῃ εἰς οἰκείας στήλας τὰ κάτωθι στοιχεῖα:

- 1) Τὸ ὀνοματεπώνυμον ἐκάστου μισθωτοῦ.
- 2) Τὴν εἰδικότητα ἐκάστου.
- 3) Τὸ ἔτος γεννήσεως (διὰ τὰς περιπτώσεις τῶν μισθωτῶν ἀγόντων ἡλικίαν κάτω τοῦ 18ου ἔτους).
- 4) Τὴν ἡμερομηνίαν εισόδου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐργοδότητος παρ' ᾧ ὑπηρετεῖ καὶ τὰς ἀποδοχὰς ἐκάστου τούτων (μισθός, ἡμερομίσθιον κλπ.).
- 5) Τὴν χρονικὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας, ἥς ἕκαστος δικαιούται.
- 6) Τὴν ἡμερομηνίαν καθ' ἣν ἐχορηγήθη ἡ ἀδεια, ἥτις θὰ ἀναγράφεται εἰς τὸ βιβλίον ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἀδείας.
- 7) Τὰς ἡμερομηνίας καθ' ἃς ἐχορηγήθη ἡ ἀδεια εἰς ἕκαστον μισθωτῶν.
- 8) Τὰς ἀποδοχὰς αἵτινες κατεβλήθησαν εἰς ἕκαστον μισθωτὸν διὰ τὸν χρόνον τῆς χορηγηθείσης ἀδείας.
- 9) Ἄμα τῇ λήψει

τῆς ἀδείας καὶ τῆ καταβολῇ τῶν ἀποδοχῶν ταύτης, ἕκαστος μισθωτὸς θὰ ὑπογράψῃ ἔναντι αὐτῶν. Τὸ ὡς ἄνω εἰδικὸν Βιβλίον Ἀδειῶν, ἡ τήρησις τοῦ ὁποίου ἤρχισεν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957, ἅμα τῆ συμπληρώσει τῶν ὑπ' ἀριθ. 1, 2, 3, 4 καὶ 5 ὡς ἄνω στοιχείων καὶ πρὸ πάσης ἐνάρξεως τῆς ἀδείας μισθωτοῦ Ἐργασίας, δεόν νὰ ὑποβάλληται πρὸς θεώρησιν εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας ἢ ἔλλειψι τοιαύτης εἰς τὴν οἰκείαν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν, μεθ' ἐνὸς ἀντιγράφου πίνακος αὐτῶν.

Οἰαδήποτε μεταβολὴ ἡμερομηνίας ἐνάρξεως τῆς ἀδείας μισθωτοῦ τινος, δεόν νὰ ἀνακοινοῦται τὸ ταχύτερον εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας ἢ Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν, εἰς ἣν ἔχει ὑποβληθῆ ὁ ἄνω πίναξ.

Τὸ εἰδικὸν Βιβλίον Ἀδειῶν, δεόν νὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀρμοδίων Ἐποπτικῶν καὶ Ἀστυνομικῶν ὀργάνων, τῶν ἀσκούντων τὴν ἐποπτείαν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Α.Ν. 539/45».

§ 179.—Ποινικαὶ εὐθῦναι.

Κατὰ τὴν παράγραφον 7 τοῦ ἄρθρου 5 οἱ παραβαίνοντες τὸν νόμον περὶ ἀδειῶν τιμωροῦνται κατὰ τὸ ἄρθρον 3 Ν. Γ'ἈΛΔ' «περὶ ὑγιεινῆς κλπ.», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ν. 2943/1922 (ἀνωτ. σελ. 60).

ΑΔΕΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟΝ ΚΩΔΙΚΑ

§ 180.—Ποῖοι δικαιοῦνται ἀδείας κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἀναφέρομεν ἀνωτέρω (Κεφ. 25, σελ. 343). Τὰ σχετικὰ ἄρθρα 666 καὶ 667 Α.Κ. ἔχουν ὡς κάτωθι:

α᾽ Ἀρθρον 666.—Ὁ μισθωτῆς ἐργασίας¹, καταναλισκοῦσῆς ἐντελῶς ἢ οὐσιωδῶς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τοῦ ἐκμισθωτοῦ², ὑποχρεοῦται νὰ χορηγῇ κατ' ἔτος εἰς αὐτὸν ἄδειαν τοῦλάχιστον δέκα μὲν συνεχῶν ἡμερῶν ἐὰν ἡ σχέσηις τῆς συμβάσεως ὑφίσταται ἄνευ διακοπῆς ἀπὸ ἔτους ἕδη, δέκα πέντε ἡμερῶν ἐὰν ἡ σχέσηις ὑφίσταται ἀπὸ πέντε ἐτῶν, εἴκοσι δὲ ἡμερῶν ἐὰν ἡ σχέσηις ὑφίσταται ἀπὸ δέκα πέντε ἐτῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας ὁ ἐκμισθωτῆς δικαιοῦται εἰς τὸν μισθόν.

β᾽ Ἀρθρον 667.—Ἡ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἄδεια παρέχεται εἰς τὴν ἐκ τῶν συνθηκῶν τῆς ἐργασίας πρόσφορον ἐποχὴν. Δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὸν χρόνον τῆς ἀδείας ὁ χρόνος, καθ' ὃν ὁ ἐκμισθωτῆς κωλυόμενος νὰ ἐργασθῇ δικαιοῦται εἰς τὸν μισθόν. Ὁ μισθωτῆς δὲν ὑποχρεοῦται εἰς χορήγησιν ἀδείας, ἀφ' ἧς ὁ ἐκμισθωτῆς κατήγγειλε τὴν σύμβασιν».

Κατὰ τὴν Α.Π. 460/63 (ΔΕΝ 19. 772) δὲν ὀφείλεται ἄδεια εἰς τὸν ἐπὶ δίωρον μόνον ἡμερησίως ἀπασχολούμενον μισθωτόν, ἄτε μὴ καταναλίσκοντα οὐσιωδῶς τὰς δυνάμεις του. Ἐξ ἄλλου ἐκρίθη (Ἐφ. Ἀθ. 1671/69 καὶ 2641/69 ΔΕΝ 26. 408-409, Πρωτ. Ἀθ. 9353/62 ΔΕΝ 19. 359) ὅτι καὶ αἱ ὡς ἄνω ἄδειαι χορηγοῦνται μόνον κατόπιν αἰτήσεως τῶν μισθωτῶν. Δὲν χωρεῖ πάντως διπλασιασμὸς τῶν ἀποδοχῶν ἀδείας ἐν μὴ χορηγήσει ταύτης (Ἐφ. Ἀθ. 1671 καὶ 2641/69).

Εἰς τὰς διατάξεις ταύτας ὑπήγοντο μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Β.Δ. 376/71 (ΔΕΝ 27. 489 καὶ 783) καὶ αἱ οἰκιακαὶ βοηθοί, εἰς ἃς χορηγοῦνται ἄδειαι βάσει τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ (Ἐφ. Ἀθ. 1671 καὶ 2641 τοῦ 1969 ΔΕΝ 26. 408-409, Ἐφ. Θεσ. 1035/69 ΔΕΝ 26. 914, Πρωτ. Ἀθ. 21292/67 ΔΕΝ 24. 364 κ.λ.). Βλέπετε καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 88032/65 Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. (ΔΕΝ 21. 767).

1. Δηλ. ὁ ἐργοδότης.

2. Δηλ. τοῦ ἐργαζομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28ον

ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΑΔΕΙΩΝ

§ 181.—Αί κατωτέρω παρατιθέμεναι ειδικαί περί αδειών ώρισμένων κατηγοριών μισθωτών διατάξεις, ισχύουσι μόνον έφ' όσον και καθ' ήν εκτασιν έξασφαλιζουσι εις τους μισθωτούς αυτούς προστασίαν μεγαλυτέραν τής του νόμου 539/1945, άλλως εφαρμόζεται ό τελευταίος ότος. Δέον όμως να σημειωθή ότι αι ημέραι άδειας, που προβλέπουσι αί κατωτέρω ειδικαί διατάξεις, είναι συνεχείς ημέραι, προσδιοριζόμεναι διά του ήμερολογίου (π.χ. από 1-15 του μηνός), ενώ αι ημέραι άδειας του Ν. 539/45 πρέπει να είναι άλλεπάλληλοι έργασίμοι, δηλαδή αί Κυριακαί και έξαιρέσιμοι δέν ύπολογίζονται εις ταύτας.

Σημειωτέον ότι εις ός περιπτώσεις ό προβλεπόμενος υπό των ειδικών διατάξεων αριθμός ήμερών χορηγητέας άδειας ύπερβαίνει μόνον κατά Ν. 539/45 κατώτατον όριον (ήτοι τήν επί τή συμπληρώσει έτους χορηγητέαν άδειαν) όχι όμως και τό ανώτατον όριον, πρέπει να δεχθώμεν ότι θα εφαρμόζονται αι ειδικαί διατάξεις μέχρις ότου ό μισθωτός συμπληρώσει τόσον χρόνον ύπηρεσίας, ώστε να δικαιούται τής αύτης άδειας και κατά τόν Ν. 539/45. Περαιτέρω θα εφαρμόζονται αι διατάξεις του Ν. 539/45 ως ευναικώτεροι, ήτοι θα προσανξάνεται ό χρόνος άδειας κατά μίαν ήμέραν ανά έξάμηνον. Α.χ. χημικός Α.Ε., όστις κατά τήν ειδικήν συλ. σύμβασιν δικαιούται άδειας 20 συνεχών ήμερών (ήτοι έργασίμων και μή), θα λαμβάνη τήν άδειαν ταύτην (20 συνεχών ήμερών ήτοι 18 έργασίμων) μέχρις ότου συμπληρώσει 4ετή ύπηρεσίαν, ότε και κατά τόν Ν. 539/45 θα δικαιούται τής αύτης άδειας (12ημέρου κατά τό πρώτον έτος και ανά 2 δι' έκαστον των άλλων 3 έτων). Από του 5ου έτους θ' αρχίση να λαμβάνη και μίαν επί πλέον ήμέραν άδειας ανά έξάμηνον μέχρις ότου φθάση τό διά τήν περίπτωσιν του προβλεπόμενον ανώτατον όριον των 26 έργασίμων ήμερών.

1. Άδειαι λουτροθεραπειας και αεροθεραπειας αναπήρων.

Κατ' άρθρον 53 του Α.Ν. 1324/1949 (ΔΕΝ 6, 87), κυρωθέντος υπό του Ν. 1487/1950 (ΔΕΝ 6, 441) αι δημόσιαι ύπηρεσίαι ως και αι πάσης φύσεως ιδιωτικαί επιχειρήσεις, Δήμοι και Κοινότητες, ύποχρεούνται όπως καθ' ύπερ-βάσιν, ήτοι επί πλέον τής υπό των οικείων Νόμων και Κανονισμών προβλεπομένης άδειας, παρέχωσιν εις τους αναπήρους ύπαλλήλους των, κατ' έτος

300ήμερον τοιαύτην μετά πλήρων άποδοχών προς μετάβασιν τούτων εις Κέντρα Λουτροθεραπειάς, Άεροθεραπειάς κλπ. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται τόσον ἐπὶ τῶν ὑπάλληλων ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν (Α.Π. 704/54 καὶ Πρωτ. Ἐθ. 10678/53 ΔΕΝ 10. 860 καὶ 175, Πρ/κου Ἐθ. 2091-2092/1953 ΔΕΝ 9. 267).

Κατὰ τὴν Α.Π. 598/1955 (ΔΕΝ 11. 729) ἡ ἀνωτέρω ἄδεια εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς κανονικῆς τοιαύτης, ὀφείλεται ὅθεν αὕτη καὶ ἂν ὁ ἀνάπηρος μισθωτὸς δὲν συνεπλήρωσεν ἐνιαύσιον συνεχῆ ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ ἐργοδότη.

Ἡ μὴ χορήγησις τῆς ἀδείας ταύτης ὑπὸ τῶν ἐργοδοτῶν εἰς τοὺς ἀναπήρους μισθωτοὺς των κατὰ τὴν κατάλληλον ἐποχὴν καθιστᾷ τὴν παροχὴν ἀδύνατον καὶ ὑποχρεῖ τὸν ἐργοδότην εἰς τὴν καταβολὴν ἀποζημιώσεως ἀνερχομένης εἰς τὰς ἀποδοχὰς 30 ἡμερῶν.

Προϋπόθεσις χορηγήσεως τῆς ἀδείας ταύτης εἶναι νὰ ἐκρίθησαν προηγουμένως οἱ ἀνάπηροι ὑπὸ ἀρμοδίας Ὑγειον. Ἐπιτροπῆς καὶ νὰ ἐγνωστοποιήσαν τοῦτο εἰς τοὺς ἐργοδότης των (Α.Π. 436/69 ΔΕΝ 25. 825 καὶ Α.Π. 20/68 ΔΕΝ 24. 232).

2. Ἄδειαι ἀρτεργατῶν, σιμιτεργατῶν, ἀρτοῦπαλλήλων.

Σχετικῶς μὲ τὰς ἀδείας ἀρτεργατῶν καὶ σιμιτεργατῶν τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν.Δ. 4020/1959 (ΔΕΝ 15. 889) ὥρισε τ' ἀκόλουθα:

«Ἄρθρον 5.—1. Οἱ ἀρτεργάται καὶ σιμιτεργάται δικαιοῦνται κατ' ἔτος ἀδείας ἀναπαύσεως, μετά πλήρων ἀποδοχῶν, ἐκ τῶν ἐργασίμων ἡμερῶν, ὅσοι οἱ παρὰ τῷ τελευταίῳ ἐργοδότη μῆνες πραγματικῆς ἀπασχολήσεως των, οἱ περιλαμβανόμενοι εἰς τὸ χρονικὸν διάστημα, ὕπερ διέρρουσεν ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς ἀδείας τοῦ προηγουμένου ἔτους μέχρι τοῦ χρόνου λήψεως τῆς τελευταίας τοιαύτης.

» 2. Ἐν περιπτώσει λύσεως, καθ' ὅσονδήποτε τρόπον, τῆς συμβάσεως ἐργασίας τοῦ ἀρτεργάτου ἢ σιμιτεργάτου πρὶν ἢ λάβῃ οὗτος τὴν κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἄδειαν, δικαιοῦται ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς τὰς ἀποδοχὰς του τῶν ἡμερῶν, ὅσοι οἱ μῆνες τῆς πραγματικῆς ἀπασχολήσεως αὐτοῦ παρὰ τῷ ἐργοδότη ἢ μετὰ τοῦ ὁποίου σύμβασις ἐργασίας ἐλύθη.

» 3. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προηγουμένων παραγράφων: α) κλάσμα μηνός, ἀνώτερον τῶν 15 ἡμερῶν, θεωρεῖται ὡς πλήρης μῆν καὶ β) εἰς τὸν χρόνον πραγματικῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἀρτεργάτου ἢ σιμιτεργάτου περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀποχὴ τούτου ἐκ τῆς ἐργασίας, λόγῳ ἀσθενείας ἢ ἄλλου περιστατικοῦ ἀνωτέρας βίας ἢ λόγῳ τῆς κατὰ τὸν παρόντα Νόμον ἀδείας, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ διάστημα τῆς τοιαύτης ἀποχῆς δὲν ἐγένετο τυχὸν ἀντικατάστασις τοῦ ἀποσχόντος διὰ τῆς προσλήψεως ἐτέρου ἀρτεργάτου ἢ σιμιτεργάτου.

» 4. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐν προκειμένῳ αἱ διατάξεις

του Α. Νόμου 539/45 «περί χορηγήσεως κατ' έτος εις τους μισθωτούς άδειών μετ' άποδοχών», ως έτραποικιοθήθησαν και συνεπληρώθησαν μεταγενεστέρως, έφ' όσον αύται δέν άντιτίθενται προς τά υπό των προηγουμένων παραγράφων του παρόντος άρθρου όριζόμενα).

Διά της § 1 της 798/22.8.1950 Πρ. Υ.Σ. (ΔΕΝ 6. 441), κυρωθείσης διά του Ν. 2137/52 (ΔΕΝ 8. 500), καθωρίσθησαν αι άδειαι άρτεργατών (12 ήμέραι) και άρτοϋπαλλήλων (16 ήμέραι) διά την περιφέρειαν τ.δ. πρωτευούσης και Κοινότητος Άλχαρνών. "Ηδη ή διάταξις αύτη δέν νά θεωρηθῆ ίσχύουσα μόνον διά τους άρτοϋπαλλήλους.

3. Πρόσθετοι Άστυφύλακες.

Ούτοι δικαιούνται άδειάς 30 ήμερών κατ' έτος, συμφώνως προς τον όργανισμόν του σώματος της Άστυνομίας Πόλεων. "Αν όμως δέν χορηγηθῆ ή τοιαύτη άδεια, οι πρ. άστυφύλακες δέν δικαιούνται άποζημιώσεως διά την στέρησιν της άδειας, ούτε διπλής, ούτε άπλής (Πολ. Πρωτ. 'Αθ. 2786/69 ΔΕΝ 25. 849).

4. Όδηγοί φορηγών αυτοκινήτων.

α) Βιοτεχνών και επαγγελματιών. Το άρθρον 7 της Συλ. Συμβ. της 17.11.1937 (ΔΕΝ 3. 554) προβλέπει 150ήμερον κατ' έτος άδειαν. β) Βιομηχανιών, άνων. Έταιριών, έμπορικών έπιχειρήσεων. Το άρθρον 5 της σ.σ. 27.9.1937 (ΔΕΝ 3. 555) προβλέπει 150ήμερον άδειαν. γ) Λατομείων. Το άρθρον 10 της σ.σ. 23. 9. 1937 (ΔΕΝ 3. 555) προβλέπει 10ήμερον άδειαν.

5. Προσωπικόν λεωφορείων και ΚΤΕΛ.

Διά της δ.ά. 27/63 (Υ.Α. 89848/63 ΦΕΚ Β' 514/11.11.63, ΔΕΝ 19. 788), διατηρηθείσης ως προς τοϋτο έν ίσχύϊ και διά της δ.ά. 36/65 (ΔΕΝ 21. 861) ώρίσθη (άρθρον 5), ότι εις τό προσωπικόν της κινήσεως των άστικων λεωφορείων περιοχής ΑΠΠ παρέχεται ή υπό του Α.Ν. 539/45 (άρθρον 2 παρ. 1 έδ. α' και παρ. 2) προβλεπομένη ηύξημένη έτησία άδεια, με βάζιν τάς 12 εργασίμους ήμέρας. "Ιδετε και σ.σ.ε. της 12.3.69 και δ.ά. 61/66 και 30/69.

Τούτ' αυτό ώρισε και ή δ.ά. 14/64 (Είρ. 'Αθ. 64/22.5.64, ΔΕΝ 20. 408) διά τό προσωπικόν κινήσεως ύπεραστικων λεωφορείων άπάσης της χώρας. "Ιδετε ήδη και Δ.Α. 31/69 (ΔΕΝ 25. 428).

Όμοίως ώρισε διά τό ύπαλληλικόν και ύπηρετικόν προσωπικόν των Γραφείων των ΚΤΕΛ άπάσης της χώρας (πλήν Α.Π., ΟΑΣΘ και ύπεραστικων) ή δ.ά. 33/65 (Υ.Α. 98134/65 ΦΕΚ Β' 701/22.10.65, ΔΕΝ 21. 761) και ή Δ.Α. 5/69.

Ἐπίσης ἡ δ.ά. 14/64 (Είρην. Ἐθ. 109/31.10.64, ΔΕΝ 20. 847) διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν Γραφείων τῶν Ἀστικῶν ΚΤΕΛ περιοχῆς Ἀθηνῶν — Πειραιῶς.

6. Ἐπιτροπὴ Ἀτομικῆς Ἐνεργείας.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 322/513/81/68 (ΦΕΚ 358 Β' τῆς 21.7.68) ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ὑπ. Οἰκονομικῶν ρυθμίζονται εἰδικῶς τὰ τῶν ἀδειῶν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας.

7. Ἀσβεστοποιεῖα.

Διὰ τοὺς ἐργατοτεχνίτας ἀσβεστοποιείων νομοῦ Ἡμαθίας ὑπὸ τῆς ἀπὸ 21.2.68 σ.σ.ε. προβλέπεται ἄδεια ἐκ 12 ἡμερῶν, προσαυξανομένων ἀνὰ ἡμέραν ὑπηρεσίας κατὰ μίαν ἡμέραν μέχρι 18 ἐν συνόλῳ.

8. Κόπται ἀνδρικῶν ἐνδυμάτων Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὴν σ.σ. τῆς 9.11.1937 (Παπαδημητροπούλου Πανδέκτης συλ. συμβάσεων σ. 262) προβλέπεται ἡ χορήγησις 15θήμερου κατ' ἔτος συνεχοῦς ἀδείας μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ βοηθοὺς κόπτας.

9. Μαθητευόμενοι δερματίνων εἰδῶν.

Κατὰ τὴν σ.σ. τῆς 10.1.1937 (Ραπτάρχη τομ. 15α, σελ. 163) χορηγεῖται κατ' ἔτος (ἀπὸ Ἰουλίου ἕως καὶ Σεπτεμβρίου) καὶ μετὰ συμπλήρωσιν ἡμῆνου ὑπηρεσίας ἐβδομαδιαία ἄδεια μετ' ἀποδοχῶν εἰς τοὺς μαθητευομένους δερματίνων εἰδῶν τοὺς μὴ συμπληρώσαντας τὸν 16ον ἔτος τῆς ηλικίας των.

10. Ἐργατοτεχνίται κατασκευῆς δίσκων γραμμοφῶνων Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὴν σχετικὴν συλ. σύμβασιν τῆς 10.12.1938 (Ραπτάρχη τ. 15α, σελ. 143) προβλέπεται 15θήμερος ἄδεια εἰς ἅπαν τὸ προσωπικὸν ἐπὶ τῇ καταβολῇ 7 πλήρων ἡμερομισθίων.

11. Προσωπικὸν ΔΕΗ.

Διὰ τὸ προσωπικὸν τῆς ΔΕΗ προβλέπει ἀδείας τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς (Ἀποφ. Δ.Σ. τῆς 15.7.1957, ΦΕΚ. Β' 220/8.8.1957), ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 239/1967 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τῆς ΔΕΗ (ΦΕΚ 278 τεῦχος Β' τῆς 20.4.67, ΔΕΝ τεῦχος 567).

12. Έμμισθοι δικηγόροι.

Οί έμμισθοι δικηγόροι υπάγονται εις τας διατάξεις του Α.Ν. 539/45, δυνάμει της § 4 του άρθρου 8 του Ν. 4507/66 (ΔΕΝ 22. 397) δικαιούμενοι και επίδοματος άδειας, κατά τας διατάξεις του Β.Δ. 551/63 (ΔΕΝ 19. 781), εκς ήμίσεος μηνιαίου μισθοῦ. Έφ' όσον όμως παρ' εντολέων έτηρουῖντο εὔνοι- κώτεροι όροι χορηγήσεως της άνωτέρω άδειας, εξακολουθοῦσιν ισχύοντες οί εὔνοικώτεροι οὔτοι όροι.

13. Δημοσιογράφοι.

Κατά την δ.ά. 34/64 (ΔΕΝ 20. 858) και δ.ά. 14/69 οί δημοσιογράφοι δικαιούνται της διά τους υπαλλήλους 'Αν. Έπ. προβλεπομένης ηύξημένης άδειας. 'Η διάταξις αύτη είναι νόμιμος κατά την Σ.Ε. 1048/65 (ΔΕΝ 21. 324).

14. Δημοτικοί και Κοιν. Εισπράκτορες.

Τό άρθρον 65 του Ν.Δ. 4260/62 (ΦΕΚ Α' 186/12.11.62, ΔΕΝ 18. 971) διέλαβεν:

«Άρθρον 65.—Προσωρινοί δημοτικοί και κοινοτικοί εισπράκτορες πάσης κατηγορίας, συμπληροῦντες τριετή ύπηρεσίαν, δικαιούνται καθ' έκαστον ήμερολογιακόν έτος κανονικῆς άδειας άπουσίας δέκα πέντε ήμερών».

15. Έκδοροσφαγεῖς.

Διά τους εκδοροσφαγεῖς "Αρτης αντί άδειας και επίδοματος άδειας προβλέπεται προσαύξησις του τιμολογίου άμοιβῆς υπό της από 10.4. 67 σ.σ.ε.

16. Προσωπικόν Θεάτρων και Κινηματογράφων.

"Ιδετε τό Β.Δ. 246/24.4-14.5.64 (ΦΕΚ Α' 78, ΔΕΝ 20. 477), κατ' άρθρον 1 του όποίου:

«Άρθρον 1.—1. Οί άνήκοντες εις τό υπαλληλικόν και τεχνικόν προσω- πικόν των Κινηματογράφων και των Θεάτρων, τό άπασχολούμενον διαδοχικῶς εις θερινόν και χειμερινόν κινηματογράφον ή θέατρον, του αύτου έργοδότη, εις σχέτως της μεσολαβούσης άπαραιτήτου διακοπῆς μεταξύ λήξεως και έναρ- ξεως εκάστης περιόδου, ως και οί άνήκοντες εις τό άπασχολούμενον μόνον εις χειμερινόν ή θερινόν κινηματογράφον, ή θέατρον, δικαιούνται κατ' έτος άδειας μετ' άποδοχῶν, τόσων εργασιῶν ήμερῶν, όσοι είναι και οί μήνες πραγματι- κῆς άπασχολήσεως των, παρ' εκάστῳ έργοδότη. Τμήμα μηνός περιλαμβάνον περισσοτέρας των 15 ήμερῶν, λογίζεται ως πλήρης μήν.

» 2. 'Η ως άνω άδεια δέν νά χορηγῆται παρ' εκάστου των ύποχρέων έργοδοτῶν τόσον χρόνον πρό της λήξεως εκάστης κινηματογραφικῆς ή θεα-

τρικῆς περιόδου, ὅσος εἶναι ὁ χρόνος τοῦ συνόλου τῶν ἡμερῶν άδειας ἄς δικαιούται ἕκαστος τοῦ ὡς άνω προσωπικοῦ, πλὴν ἐάν ἔχρηργήθησαν ἴσαι ἡμέραι άδειας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου, ἢ ἔχρηργήθησαν ὀλιγώτεραι, ὅποτε αὐταὶ ἀφαιροῦνται ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἡμερῶν άδειας, ἄς κατὰ τὰ άνωτέρω δικαιούται ὁ μισθωτός».

17. Θυρωροὶ πολυκατοικιῶν καὶ μεγάρων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τῆς σ.σ. 31.12.1938 (ΔΕΝ 3. 521) ἥτις διετηρήθη ἐν ἰσχύῳ ὑπὸ τῶν δ.ά. 6/58, 14/62, 14/65 (ΔΕΝ 21. 409), 6/68 (ΔΕΝ 24. 296) καὶ 3/70 (ΔΕΝ 26. 276) οἱ θυρωροὶ δικαιούνται 150ῆμερου άδειας κατ' ἔτος. Διὰ τὴν Θεσ/νικὴν ἢ δ.ά. 8/63 (ΔΕΝ 19. 645) προβλέπει άδειαν ἐργατοτεχνίτου.

18. Ἱατροὶ Ἀκτινολόγοι.

Κατὰ τὴν παράγραφον 3 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ν.Δ. 4111/1960 (ΦΕΚ Α' 163/9.10.1960):

«Χειρισταὶ ἀκτινολογικῶν μηχανημάτων, ἐμφανιστὰὶ ἀκτινολογικῶν ἐργαστηρίων, καὶ ραδιοφυσικοὶ (χειριζόμενοι ραδιοϊσότοπα) ἐργαζόμενοι εἰς ἀκτινολογικὰ ἐργαστήρια Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, Δημοτικὰ Ἰδρύματα καὶ πάσης φύσεως ἐργαστήρια, δικαιούνται πλέον τῆς κανονικῆς τῶν άδειας άπουσίας καὶ τῆς ἐπιπλέον ἐπιπλέον ἐργασίας, μηνιαίαν κατ' ἔτος. Τὸ ἐπίδομα ἀκτινοβολίας, ὀριζόμενον ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ καταβάλλεται κατὰ τὴν κανονικὴν καὶ μηνιαίαν ἐπιπλέον ἐργασίας άδειαν».

Κατὰ τὸ Ε 4α/12888/13029/11.9.62 Ἔγγρ. Ὑπ. Προνοίας τοῦ ἐπιδόματος τούτου δικαιούνται καὶ οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς παντὸς εἴδους ἐργαστήρια.

19. Προσωπικὸν Κομμωτηρίων Γυναικείων Κομμώσεων Ἀθηῶν καὶ περίξ Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Κατ' ἄρθρον 6 τῆς ἀπὸ 3.10.1955 σ.σ.ε. (Υ.Α. 61610/55, ΔΕΝ 11. 737) παρέχεται άδεια ἐξ ὀκτῶ ἐργασίμων ἡμερῶν διὰ τὸ πρῶτον ἔτος, προσανξαναμένη κατὰ μίαν ἡμέραν δι' ἕκαστον ἐπὶ πλέον ἐξάμηνον.

20. Μαθηταὶ τεχνίται.

Οἱ μαθηταὶ τεχνίται δικαιούνται κατὰ τὸ ἀπὸ 15 Ἰουλίου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου χρονικὸν διάστημα, άδειας 15 ἐργασίμων ἡμερῶν μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν. Ἡ άδεια χορηγεῖται ἐκ περιτροπῆς καὶ συμψηφίζεται πρὸς πᾶσαν ἄλλην δι' οἰονδήποτε λόγον παρεχομένην εἰς αὐτοὺς άδειαν μετ' ἀποδοχῶν (Ἄρθρ. 17 Β.Δ. 3/6.6.52 «περὶ ἐκπαίδεῦσεως μαθητῶν τεχνιτῶν» ΔΕΝ 8. 374).

21. Μεταλλεία - Λιγνιτωρυχεία.

Διὰ τούς εργατοτεχνίτας τῶν Μεταλλείων-Λιγνιτωρυχείων ἢ ἀπὸ 2/10/70 Συλ. Σύμβασις ἐργασίας (ΔΕΝ 26. 842) καθορίζει ἄδειαν ἀπὸ 12-20 ἡμερῶν.

22. Ναυτικοί.

Διὰ τούς ναυτικούς ἰσχύουν αἱ εἰδικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας, δι' ὧν καθορίζονται ἐκτὸς τῶν λοιπῶν ὄρων ἐργασίας καὶ αἱ ἡμέραι ἀδείας, δοθέντος ὅτι ὁ Ν. 539/45 δὲν ἐπεξετάθη ἐπὶ τῶν ναυτιλιακῶν ἐπιχειρήσεων.

Εἰδικῶς διὰ τὰ πληρώματα φορτηγῶν πλοίων ἄνω τῶν 4.500 τόννων προβλέπει τὴν χορήγησιν ἀδείας μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν, ἀνερχομένης εἰς 2 ἡμέρας καθ' ἑκάστον μῆνα ὑπηρεσίας, ἢ συλ. σύμβασις τῆς 1.5.71 (Γ.Α. 75056/71, ΦΕΚ Β' 495/28.6.71).

Ὅμοιος διὰ τὰ πληρώματα φορτηγῶν πλοίων ἀπὸ 501 κ.ο.χ. ἕτοι 801-4.500 τόννων προβλέπει ἴσας ἀδείας ἢ σ.σ. τῆς 7.4.71 (Γ.Α. 70185/71, ΦΕΚ Β' 423/5.6.71).

Ὅμοιος διὰ τὰ πληρώματα φορτηγῶν μέχρι 500 κ.ο.χ. ἢ ἀπὸ 15.5.71 σ.σ.ε. (Γ.Α. 70869/71 ΦΕΚ Β' 528/8.7.71).

Ὅμοιος τὸ ἄρθρον 16 τῆς Γ.Α. 73384/70 (ΔΕΝ 26. 638) πληρωμάτων ἐπιβατηγῶν ἀκτοπλοικῶν πλοίων.

Ὅμοιος τὸ ἄρθρον 5 τῆς ἀπὸ 18.5.70 σ.σ.ε. πληρωμάτων πορθμείων ἐσωτερικοῦ μικρῶν ἀποστάσεων (Γ.Α. 70351/70 ΦΕΚ Β' 479/11.7.70, ΔΕΝ 26. 605).

Διὰ τοῦ ἄρθρου 13 τῆς ἀπὸ 18.8.70 σ.σ.ε. πληρωμάτων ρυμουλκῶν λιμένων ἐσωτερικοῦ (Γ.Α. 74918/70 ΦΕΚ Β' 726/7.10.70, ΔΕΝ 26. 951) ὠρίσθη ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἑνὸς ἔτους ὑπηρεσίας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ρυμουλκοῦ ἢ ἐπὶ ρυμουλκοῦ τοῦ αὐτοῦ πλοιοκλήτου ἢ τῆς κοινοπραξίας, οἱ κυβερνήται, οἱ μηχανικοὶ καὶ τὰ κατώτερα γενικῶς πληρώματα, δικαιούνται ἀδείας δύο ἡμερῶν δι' ἑκάστον μῆνα ὑπηρεσίας των, ἕτοι 24 ἡμερῶν ἑτησίως, συμπεριλαμβανομένων Κυριακῶν καὶ ἐορτῶν.

Κατὰ τὴν σ.σ.ε. πληρωμάτων ποταμοπλοίων φερόντων φορτίον ὑγρῶν καυσίμων τῆς 5.8.1955 (Γ.Α. 5352/55 ΦΕΚ Β' 158/29.8.55 ΔΕΝ 11. 573):

«Τὸ πλήρωμα τοῦ ποταμοπλοίου δικαιούται δι' ἑκάστον ἡμερολογιακὸν ἔτος τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 539/45 προβλεπομένης ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν καὶ εἰς μὲν τὸν Κυβερνήτην χορηγεῖται ἢ διὰ τούς ὑπαλλήλους ὀριζομένη ἄδεια, διὰ δὲ τούς Ναύτας ἢ διὰ τούς ἐργάτας ὀριζομένη τοιαύτη. Κατὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἀδείας ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν ἀδειοῦχον τὸ ἀντίτιμον τοῦ εισιτηρίου μετ' ἐπιστροφῆς ἀπὸ τοῦ τύπου τῆς ἐργασίας μέχρι τοῦ τόπου εἰς ὃν ἐγένετο ἡ πρόσληψις τούτου».

Ἡ ἄνω διάταξις δὲν ἐφαρμόζεται διὰ τούς μὴ συμπληρώσαντας ἑνὸς ἔτους παρὰ τῶ αὐτῶ ἢ ἐτέρω ἐργοδότη ὑπηρεσίαν καὶ ἡλικίαν 18 ἐτῶν.

23. Νυκτοφύλακες γκαραζ.

Κατά τήν σ.σ.ε. τής 19.3.64 (Είρ. 'Αθ. 57/11.5.64, ΔΕΝ 20. 370) οί νυκτοφύλακες τών γκαραζ και Πρατηρίων Βενζίνης 'Αθηνών — Πειραιώς και Περιχώρων δικαιούνται δέκα (10) ήμερών άδειας, μετά πλήρων άποδοχών κατά έξάμηνον. Όμοία ή Δ.Α. 38/1966.

24. 'Υπάλληλοι ξενοδοχείων.

Κατά τó άρθρον 10 § 2 τοῦ Α.Ν. 394/1936 (Κωδ. Θέμιδος 1936 σελ. 1033) τó προσωπικόν τών ξενοδοχείων (εις ó περιλαμβάνονται και οί μαθητευόμενοι), τó έχον ένός τουλάχιστον έτους ύπηρεσίαν, έξαιρέσει τοῦ έργαζομένου εις ξενοδοχεΐα, λειτουργούντα κατά ώρισμένες μόνον περιόδους, δικαιούται άδειας μετά πλήρων άποδοχών (μισθοῦ και φιλοδωρημάτων), άνερχομένης δια μέν τούς ύπαλλήλους εις 15 ήμέρας, δια δέ τούς έργάτας και τó βοθηθικόν προσωπικόν εις 7 ήμέρας.

25. Οικοδόμοι.

Δια τοῦ Ν. 4469/65 (ΔΕΝ 21. 376) συνεστήθη παρά τῷ ΙΚΑ «ειδικός Λογαριασμός» δια τήν χορήγησιν δώρων έορτῶν, άποδοχών άδειας και έπιδόματος άδειας εις τούς εργατοτεχνίτας Οικοδόμους.

26. Προσωπικόν 'Ολυμπιακής.

Δια τó προσωπικόν τών 'Αεροπορικῶν Γραμμῶν προέβλεπεν άδειας ή σ.σ. τής 13.12.1955 (Υ.Α. 944/56, ΦΕΚ Β' 18/27.1.1956) και ή ύπ' αριθ. 9/1960 δ.ά. (Υ.Α. 37522/60 ΔΕΝ 16. 437) «περί τών ὄρων άμοιβῆς και έργασίας τών ίπταμένων τής Α.Ε. 'Ολυμπιακή 'Αεροπορία». 'Ηδη τó θέμα τοῦ άδειῶν ρυθμίζει τó Β.Δ. 701/1964 (ΦΕΚ Α' 232) περί Κανονισμοῦ τής 'Ολυμπιακής 'Αεροπορίας.

27. 'Υπάλληλοι παντοπωλείων, έδωδιμοπωλείων, καφεκοπτείων, τυροπωλείων και πρατηρίων ΕΒΓΑ.

Κατά τήν § 8 τής από 15.12.1938 σ.σ.ε. (Παπαδημητροπούλου Πανδ. Σουλ. Συμβ. σελ. 56, ΔΕΝ 6. 253-254), εργοδóται διατηροῦντες προσωπικόν 2 ύπαλλήλων και άνω ύποχρεούνται νά χορηγοῦν εις αὐτούς ἄδειαν 15 ήμερών κατ' έτος. 'Η διάταξις αὐτή επανελήφθη δια τής Υ.Α. 69146/56 (ΔΕΝ 13. 14), διετηρήθη δ' έν ισχύι δια τών δ.ά. 9/61 (ΔΕΝ 17. 429), 32/63 (ΔΕΝ 19. 864) και 38/65 (ΔΕΝ 22. 91).

28. Πρακτορειακοί ύπάλληλοι και Ποντοπλοΐας Πειραιώς.

Κατά τας σ.σ. τής 7.4.1937 και 17.8.1937 (Παπαδημητροπούλου Πανδ. Σουλ. Συμβ. σελ. 864-866) παρέχεται εις τούς άνωτέρω ύπαλλήλους 150ή-

μερος άδεια μετά πλήρων άποδοχών κατά τὸ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου ἕως 30 Ὀκτωβρίου χρονικὸν διάστημα. Τὰς διατάξεις ταύτας διετήρησεν ἐν ἰσχύϊ ἡ δ.ά. 11/65 (ΔΕΝ 21. 530).

29. Πτυχιούχοι καὶ διπλωματοῦχοι πρακτικοὶ μηχανικοὶ καὶ μηχανοδηγοί.

Κατὰ τὸν ὄρον τῆς συλ. συμβάσεως τῆς 27.5.40 (ΔΕΝ 3. 494) «εἰς ἅπαντας τοὺς πρακτικοὺς μηχανικοὺς καὶ μηχανοδηγοὺς οὓς ἡ παροῦσα σύμβασις διαλαμβάνει, παρέχεται 150ήμερος κανονικὴ ἄδεια μετά πλήρων ἀποδοχῶν κατ' ἔτος, τοῦ χρόνου τῆς χορηγήσεως τῆς ἀδείας ταύτης ἐπαριεμένου εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐργοδότηου».

30. Σιδηροδρομικοί.

Διὰ τοὺς σιδηροδρομικοὺς προβλέπεται ἡ χορηγήσις ἀδείας βάσει τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ ἀπὸ 17.10.1916 Κανονισμοῦ Προσωπικοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀτμηλάτων Σιδηροδρόμων, ἐγκριθέντος διὰ τῆς 71/3.3.1957 Πρ. Ὑ.Σ. καὶ ἐκδοθέντος κατὰ τὸν Ν. ΔΚΗ'. Αἱ εὐμενέστεραι ὁμοῦς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 539/45 ἔχουν καὶ ἐν προκειμένῳ ἐφαρμογὴν.

"Ἴδετε σχετικῶς καὶ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν.Δ. 3741/1957 (ΦΕΚ Α' 164/4. 9.1957, ΔΕΝ 13. 766), καθ' ὅ:

α' Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Ν. 539/1945 τὸ Προσωπικὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀτμηλάτων Σιδηροδρόμων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κανονικῆς κατ' ἔτος ἀδείας ἀπουσίας του δικαιούται τοῦ βασικοῦ μισθοῦ καὶ τῶν ἐπιδομάτων παραμονῆς ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ, πολυετοῦς ὑπηρεσίας, ἀκριβείας καὶ οἰκογενειακῶν βραβῶν, ὡς καὶ ἀποζημιώσεως κατοικίας, ἀπὸ δὲ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν.Δ. πλὴν τῶν ἀνωτέρω δικαιούται καὶ τῶν 25 % (εἴκοσι πέντε ἑκατοστῶν) τοῦ μέσου ὄρου τῶν χιλιομετρικῶν διανύσεων τοῦ τελευταίου πρὸ τῆς χορηγήσεως τῆς ἀδείας τριμήνου.

» Τὰ τυχόν πέραν τῶν ἄνω καταβληθέντα δὲν ἀναζητοῦνται».

Διὰ τὰς προϋποθέσεις χορηγήσεως ἀδειῶν εἰς ὑπαλλήλους τῶν ΣΕΚ βλέπετε τὴν Α.Π. 299/61 (ΔΕΝ 17. 780).

31. Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοί.

Ἡ παρ. 4 τῆς ἀπὸ 19.10.65 σ.σ.ε. (ΔΕΝ 21. 813) διατηρηθεῖσα ἐν ἰσχύϊ καὶ μετά τὰς νεωτέρας ἀπὸ 22.1.69 (ΔΕΝ 25. 221) καὶ 20.12.69 (ΔΕΝ 26.87) σ.σ.ε. καθορίζει ὅτι εἰς τὸ προσωπικὸν χορηγεῖται ἡ ἡμέρη μὲν ἄδεια τοῦ Α.Ν. 539/45, ἤτοι ἡ διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν Ἄν. Ἐταιριῶν προβλεπομένη.

32. Τράπεζα Ἀμερικαν Ἐξπρές.

Διὰ τοὺς κλητῆρας τῆς Τραπεζῆς Ἀμερικαν Ἐξπρές προβλέ-

πεται υπό του άρθρ. 13 τής από 17.4.68 σ.σ.έ. (ΦΕΚ Β' 230/7.5.68) ή διά τους υπαλλήλους καθωρισμένη διά του Α.Ν. 539/45 άδεια.

33. Ύποδηματεργάται.

Η σ.σ. τής 15.7.1948 (ΔΕΝ 6. 44), περιέχει δυσμενεστέρας διατάξεις εκείνων του Ν. 539/45, έφ' όω και μόνον ό τελευταίος ούτος εφαρμόζεται (ΔΕΝ 1952 σελ. 199).

34. Κατώτερον ύγειονομικόν προσωπικόν.

Τό κατώτερον ύγειονομικόν προσωπικόν των νοσοκομείων, αναρρωτηρίων, κλινικων, σταθμων βοηθειων και ύγειονομικων καταστημάτων, έν γένει, έφ' όσον κέκτηται άνεγνωρισμένον δίπλωμα ή πτυχίον νοσοκόμου ή έχει τριετή ύπηρεσίαν νοσοκόμου, δικαιούται 20ήμερου κατ' έτος άδειας μετ' άποδοχών (Άρθρον 1 Α.Ν. 199/1936 Κωδ. Θεμ. 1936, σελ. 670).

35. Φαρμακοποιοί Έπιστήμονες

Δυνάμει τής παρ. 4 τής Δ.Α. 8/71 (Υ.Α. 25052/71 ΔΕΝ 27. 399) οι επιστήμονες φαρμακοποιοί δικαιούνται άδειας μετ' άποδοχών, τής όποιας ή διάρκεια όρίζεται εις δώδεκα ήμέρας, έκτός άν ό Α.Ν. 539/45 προβλέπη μείζονα χρόνον άδειας.

36. Φορτοεκφορτωταί.

Συνεστήθη Ειδικός Λογαριασμός, περί ού τά Β.Δ. 815/1962 (ΔΕΝ 19. 75), 299/64 (ΔΕΝ 20. 478), 625/64 (ΔΕΝ 20. 830) και 1059/65 (ΔΕΝ 22. 158). Ίδετε επίσης τό άρθρον 3 παράγρ. 5 του Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274), ως επίσης Υ.Α. 45796/66 κ.ζ. εις ΔΕΝ 22. 571 κ. έπ.

37. Φύλακες, νυκτοφύλακες και θυρωροί έργοστασίων.

Κατ' άρθρον 2 τής ύπ' αριθ. 6/1940 άποφ. Πρωτ. Έπιτρ. Διαιτ. Άθηνων (ΔΕΝ 3. 525) και άρθρον 4 τής Υ.Α. 68293/1956 (ΔΕΝ 12. 995) οι ως άνω δικαιούνται 15θημέρου κατ' έτος άδειας.

Άδειαν 15 ήμερών τουλάχιστον προβλέπει διά τους φύλακας, νυκτοφύλακας και θυρωρούς έργοστασίων Θεσσαλονίκης ή Υ.Α. 9800/1957 (ΔΕΝ 13. 213), ή σ.σ.έ. τής 6.11.62—Υ.Α. 96213/62 (ΦΕΚ Β' 458/12.12.62, ΔΕΝ 19. 15) και ή σ.σ.έ. τής 27.4.64—Υ.Α. 46162/64 (ΦΕΚ Β' 196/28.5.64 ΔΕΝ 20. 451). Πατρών: ή Δ.Α. 1/69 θεσπίζει άδειαν υπαλληλικήν. Αίγιου: Δ.Α. 1/69 15ήμερος άδεια.

38. Χημικοί.

Υπό τῆς σ.σ. τῆς 21.11.1939 προβλέπεται ἡ ὑποχρεωτικὴ χορήγησις εἰς τοὺς ἐπιστήμονας χημικοὺς 20ημέρου κατ' ἔτος κανονικῆς ἀδείας μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν (Ἑγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 27357/53 ΔΕΝ 10. 204 καὶ Γνωδ. Νομ. Συμβ. 27/1956 ΔΕΝ 12. 268). Οὕτω καὶ ἡ δ.ἀ. 35/61 (Υ.Α. 6571/62 ΦΕΚ Β' 29/25.1.62, ΔΕΝ 18. 85), ὡς καὶ ἡ δ.ἀ. 20/66 (Εἰρ. Ἀθ. 47/25.5. 66, ΔΕΝ 22. 468).

ΑΔΕΙΑ ΓΑΜΟΥ

§ 182.—*Αδειαι γάμου μετ' ἀποδοχῶν 3 ἡμερῶν χορηγεῖται εἰς τοὺς ὑπαλλήλους Γραφείων διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 28/63 δ.ἀ. (Υ.Α. 89850/63 ΔΕΝ 1963 σ. 789) διατηρηθείσης ἐν ἰσχύϊ διὰ τῆς δ.ἀ. 43/65 (ΔΕΝ 22. 131) καὶ 59/69 (ΔΕΝ 25. 897), εἰς τοὺς φαρμακοῦπαλλήλους διὰ τῆς δ.ἀ. 36/63 (Υ.Α. 742/64, ΔΕΝ 20. 55) καὶ 28/69 (ΔΕΝ 25. 419). Ὅμοίως εἰς τοὺς ὑπαλλήλους Παντοπωλείων κλπ. διὰ τῆς δ.ἀ. 32/63 (ΔΕΝ 19. 864) καὶ 4/71 (ΔΕΝ 27. 220), εἰς τοὺς ὑπαλλήλους Ἐμπορικῶν καταστημάτων δυνάμει τῆς δ.ἀ. 3/71 (ΔΕΝ 27. 195) καὶ τῶν προγενεστέρων, ὡσαύτως εἰς τοὺς ὑπαλλήλους Πρακτορείων διὰ τῆς δ.ἀ. 11/65 (ΔΕΝ 21. 530) καὶ Υ.Α. 100449/70 (ΔΕΝ 26. 955). Ἐπίσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 24484/64 ἀποφ. τῶν Ὑπουργῶν Συντονισμοῦ, Οἴκων καὶ Ἐθν. Ἀμύνης (ΔΕΝ 20. 267) εἰς τὸ ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν ΓΕΑ καὶ ΕΜΥ.

Αἱ ἀδειαι αὗται εἶναι ἀσχετοὶ καὶ δὲν συμψηφίζονται πρὸς τὰς κανονικὰς τοιαύτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29ον

ΑΔΕΙΑΙ «ΑΝΕΥ ΑΠΟΔΟΧΩΝ»

§ 183.—'Ενίοτε, κατὰ συμφωνίαν ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν, οἱ τελευταῖοι λαμβάνουν τὴν λεγομένην «ἀδειαν ἄνευ ἀποδοχῶν». Ἡ «ἀδεια» αὕτη ἀποτελεῖ συμβατικὴν ἀναστολὴν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας οὔτε ὁ μισθωτὸς παρέχει ὑπηρεσίας, οὔτε ὁ ἐργοδότης καταβάλλει ἀποδοχάς. Ἡ «ἀδεια» αὕτη δὲν εἶναι δικαίωμα (οὔτε ὑποχρέωσις) τοῦ ἐργοδότη ἢ τοῦ μισθωτοῦ, δὲν δύναται συνεπῶς νὰ ἐκβιασθῇ ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ ἢ νὰ ἐπιβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἢ χορήγησις τῆς, ἥτις προϋποθέτει πάντοτε κοινὴν συμφωνίαν ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τιαύτης «ἀδείας» ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις λογίζεται ὡς τελοῦσα ἐν ἐνεργείᾳ, διὰ πᾶσαν περίπτωσιν, πλὴν ἂν εἰδικῶς ὀρίζεται τὸ ἐναντίον (ὅπως λ.χ. εἰς τὰς Ὑ.Α. περὶ δώρων ἐροτῶν).

Ἡ χορήγησις τιαύτης «ἀδείας» ἐν ὑπάρξει συμβάσεως ὠρισμένου χρόνου, δέον, ἂν μὴ προκύπτῃ τὸ ἐναντίον, νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιφέρουσα ἀναστολὴν λήξεως τῆς συμβάσεως δι' ἰσόχρονον πρὸς τὸ τῆς «ἀδείας» ταύτης διάστημα.

Βλέπετε σχετικῶς, περὶ τῶν προϋποθέσεων καὶ συνεπειῶν τῆς ἀναστολῆς τῶν ἐργ. συμβάσεων, τὴν Νομ. Συμβ. 165/63 (ΔΕΝ 19. 480).

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30^{ον}

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

§ 184.—Γενικά.

Ἡ σύμβασις ἐργασίας, ὠρισμένου καὶ ἀορίστου χρόνου, λύεται αὐτοδικαίως διὰ τοῦ θανάτου τοῦ μισθωτοῦ (ἐργαζομένου). Ἄν ἀποθάνῃ ἔμως ὁ ἐργοδότης, ἡ σύμβασις ἐργασίας ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη. Κατὰ τὸ ἄρθρον 675 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ἐργοδότη ἡ σύμβασις ἐργασίας λύεται μόνον ἂν ἀποδεικνύεται ὅτι τὰ συμβληθέντα μέρη (ἐργοδότης καὶ μισθωτὸς) ἀπέβλεψαν κυρίως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ (ἀποθανόντος) ἐργοδότη. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δύναται τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν κρίσιν του νὰ ἐπιδικάσῃ εἰς τὸν ἐργαζόμενον εὐλογον ἀποζημίωσιν.

Ἐργοδότης καὶ μισθωτὸς δύναται ἔποτε δήποτε νὰ συμφωνήσουν τὴν λύσιν τῆς ὑφισταμένης ἐργ. συμβάσεως (Α.Π. 351/64 ΔΕΝ 20. 485). Ἐξ ἄλλου ἡ ἀδυναμία τοῦ ἐργοδότη ν' ἀποδεχθῇ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ, ὡς ἐπὶ διαλύσεως τῆς ἀσκούσης τὴν ἐπιχείρησιν ἐταιρίας, δὲν ἀποτελεῖ λόγον αὐτομάτου λύσεως τῆς ἐργ. συμβάσεως καὶ δὲν γεννᾷ δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀλλὰ μόνον μισθῶν ὑπερήμερίας (Α.Π. 54/66 ΔΕΝ 22. 289).

Ἡ ὠρισμένου χρόνου σύμβασις λήγει αὐτοδικαίως ἄμα ὡς συμπληρωθῇ ὁ χρόνος διὰ τὸν ὅποιον συνωμολογήθη αὕτη ἡ ἄμα ὡς περατωθῇ τὸ ἔργον διὰ τὸ ὅποιον ἔγινεν ἡ πρόσληψις (669 Α.Κ.).

Ἡ ἀορίστου χρόνου σύμβασις ἐργασίας λύεται διὰ καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας κατὰ τὰ εἰδικώτερον κατωτέρω ἀναπτυσσόμενα.

§ 185.—Περὶ καταγγελίας τῶν συμβάσεων ἐργασίας.

Ἡ διαδικασία τῆς καταγγελίας τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων (ἀπολύσεων τῶν μισθωτῶν) δὲν εἶναι ἐνιαία καὶ ὁμοίμορφος δι' ὅλην τὴν χώραν καὶ δι' ὅλους τοὺς μισθωτοὺς. Διὰ τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν ἐφαρμόζεται ὁ Ν. 3198/55, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν Ν. 2112/

20 καὶ τὸ Β.Δ. 16/18.7.1920, ἐνῶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἰσχύουν μόνον ὁ Ν. 2112/1920 καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920.

Τὰ κείμενα τῶν νομοθετημάτων τούτων παραθέτομεν εἰθὺς κατωτέρω:
 Ν. 3198/20.4.55 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας διατάξεων» (ΦΕΚ Α' 98/23.4.55).

Ἄρθρον 1.—Ἐπαναφέρονται ἐν ἰσχύϊ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 118/45, αἰτινες, τροποποιούμεναι διὰ τοῦ παρόντος, θέλουσαν ἰσχύσει ἐφεξῆς ὡς ἀκολουθοῦσι:

Ἐπιχειρήσεις καὶ ἐκμεταλλεύσεις ὑπαγόμεναι εἰς τὰς περὶ ἀσφαλίσεως τῆς ἀνεργίας διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 2961/54 «περὶ συστάσεως Ὀργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας», δύνανται νὰ καταγγέλλουν τὴν σχέσιν ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν, ὑποχρεοῦνται ὁμοίως νὰ καταβάλλουν εἰς αὐτὸ τὴν ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18 Ἰουλίου 1920 ὀριζομένην ἀποζημίωσιν διὰ τὴν περίπτωσιν ἀπρειδοποίη-
 του καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας δὲν ἐπιτρέπεται πρειδοποίησις (πρὸ μῆνυσις).

Τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ δευτέρῃ παραγράφῳ ὀριζόμενα ἐφαρμόζονται καὶ διὰ τὸ ἐργατοτεχνικὸν ἑκτακτὸν καὶ ἡμερομίσθιον προσωπικὸν τῶν Δήμων.

Ἄρθρον 2.—Ἡ κατὰ τὸν Νόμον 2112/1920 ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως ἀποζημίωσις τῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἀπολυομένων ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν περὶ προμηνήσεως διατάξεων τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ προειρημένου νόμου, ἐρ' ὅσον δὲν ὑπερβαίνει τὰς ἀποδοχὰς ἐξ μηνῶν δι' ἕκαστον, καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας.

Ἐὰν ἡ ἀποζημίωσις εἶναι μεγαλύτερα τῶν ἀποδοχῶν ἐξ μηνῶν, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται ὡσαύτως νὰ καταβάλλῃ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τὸ μέχρι τῶν ἀποδοχῶν ἐξ μηνῶν μέρος ταύτης, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐπὶ πλέον πρὸς εἰς τριμηνιαίας δόσεις, ἐκάστη τῶν ὑπολοίπων δὲν δύναται νὰ εἶναι κατωτέρα τῶν ἀποδοχῶν τριῶν μηνῶν, ἐκτὸς ἐὰν πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ συνόλου τῆς ἀποζημιώσεως ὑπολείπεται μικρότερον ποσόν.

Ἡ πρώτη τῶν δόσεων εἶναι καταβλητέα τὴν ἐπομένην τῆς συμπληρώσεως τριμήνου ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως.

Ἄρθρον 3 (1).

Ἄρθρον 4.—Ἐὰν διὰ τῆς καταγγελίας τάσσηται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 2112/1920 ὡς αὐτὸς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως προβλεπομένη προθεσμία προκειμένου μόνον περὶ ὑπαλλήλων, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν ἀπολυόμενον, ἅμα τῇ ἐκπνοῇ τῆς προθεσμίας ταύτης, τὸ ἥμισυ τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ἀποζημιώσεως διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπρειδοποιήτου καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

1. Τὸ ἄρθρον τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 9 παρ. 2 τοῦ Ν.Δ. 4577/66 (ΔΕΝ 22. 909)

Τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω ἀποζημιώσεως δικαιούνται καὶ ὑπάλληλοι ἀποχωροῦντες τῆς ἐργασίας τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἐργοδότης αὐτῶν, διαρκούντος τοῦ χρόνου τῆς προμηνύσεως.

Ἄρθρον 5.—1. Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως γίνεται βάσει τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν τοῦ τελευταίου μηνὸς ὑπὸ καθεστὸς πλήρους ἀπασχολήσεως. Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον προκειμένου περὶ ὑπάλληλου, αἱ μηνιαῖαι αὐτοῦ ἀποδοχαὶ δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καθ' ὃ ποσὸν ὑπερβαίνουν τὸ ὀκταπλάσιον τοῦ ἡμερομισθίου ἀνειδικεύτου ἐργάτου, πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν 30.

2. Ἡ ἀποζημίωσις τῶν μισθωτῶν τῶν ἀμειβομένων ἐπὶ ποσοστοῖς, κατ' ἀποκοπὴν ἢ μονάδα παραγομένης ἐργασίας ὑπολογίζεται, βάσει τοῦ μέσου ὅρου τῶν ἀποδοχῶν αὐτῶν τῶν δύο τελευταίων πρὸ τῆς καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας μηνῶν. Πάντως τὸ ποσὸν ταύτης δὲν δύναται νὰ εἶναι κατώτερον τοῦ προκύπτοντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μισθολογικῆς κλάσεως, εἰς ἣν ὁ μισθωτὸς κατατάσσεται κατὰ τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Α.Ν. 1846/51.

3. Ἡ καταγγελία τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως θεωρεῖται ἐγκυρὸς ἐφ' ὅσον γίνῃ ἐγγράφως καὶ καταβληθῇ ἡ ὀφειλομένη ἀποζημίωσις.

Ἡ καθυστέρησις δόσεως τῆς ἀποζημιώσεως ἐκ τῶν ἐν παρ. 1 ἐδ. β τοῦ ἄρθρου 2 ὀφειλομένων ἐπάγεται ἀκυρότητα τῆς καταγγελίας, τοῦ διαδραμαίνοντος χρόνου λογιζομένου ὡς ἐν συνεχείᾳ χρόνου ὑπηρεσίας. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται εἰς καταβολὴν τοῦ συνόλου τῶν εἰσφορῶν πρὸς τοὺς ἀσφαλιστικοὺς ὀργανισμοὺς χωρὶς νὰ δικαιούται ν' ἀναζητήσῃ τὴν καταβληθεῖσαν ἀποζημίωσιν.

Ἡ χορηγηθεῖσα ἀποζημίωσις συμψηφίζεται πρὸς τὰς ὀφειλομένας λόγῳ τῆς ἀκυρώσεως τῆς καταγγελίας τακτικᾶς ἀποδοχᾶς, ὃ δὲ ὑπάλληλος ὑποχρεοῦται ὅπως καταβάλῃ τὸ σύνολον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὀφειλομένων εἰσφορῶν πρὸς τοὺς ἀσφαλιστικοὺς ὀργανισμοὺς.

Ἄρθρον 6.—1. Πᾶσα ἀξίωσις μισθωτοῦ πηγάζουσα ἐξ ἀκύρου καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας τυγχάνει ἀπαράδεκτος, ἐφ' ὅσον ἡ σχετικὴ ἀγωγή δὲν ἐκοινοποιήθῃ ἐντὸς τριμήνου ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ἀπὸ τῆς λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας.

2. Πᾶσα ἀξίωσις μισθωτοῦ περὶ καταβολῆς ἢ συμπληρώσεως τῆς κατὰ Νόμον 2112/1920, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως, ἢ τὸ Β.Δ. τῆς 16/18 Ἰουλίου 1920 ἀποζημιώσεως, τυγχάνει ἀπαράδεκτος, ἐφ' ὅσον ἡ σχετικὴ ἀγωγή δὲν ἐκοινοποιήθῃ ἐντὸς ἑξαμήνου, ἀφ' ἧς κατέστη ἀπαιτητὴ. Προκειμένου περὶ ἀπαιτήσεων ὑφισταμένων κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, ἡ κατὰ τ' ἀνωτέρω προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος.

3. Ἡ ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ ἀπόληψις τῆς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότης καταβαλλομένης εἰς αὐτὸν ἀποζημιώσεως, ἔστω καὶ ἀνεπιφυλάκτως γενομένη, δὲν ἀποτελεῖ παραίτησιν αὐτοῦ τῆς τυχόν περὶ μείζονος ἀποζημιώσεως ἀξιώσεώς του.

Ἄρθρον 7.— Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ μισθωτῶν ἀπολυομένων συνεπεῖα ὑποβολῆς κατ' αὐτῶν μηνύσεως συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν. 2112 ἢ τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18 Ἰουλίου 1920 ὀριζόμενα. Ἐὰν ὁμῶς ἐπακολουθήσῃ ἀπαλλαγὴ τοῦ μισθοῦ διὰ βουλευμάτος ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἐργοδότην κοινοποιήσεως ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου τοῦ ἀπαλλακτικοῦ βουλευμάτος ἢ τῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρον 8.— Μισθωτοὶ συνδεδεμένοι διὰ σχέσεως ἐργασίας ἀορίστου διαρκείας συμπληρώσαντες δεκαπενταετῆ ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ αὐτῷ ἐργοδότη ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν. 2112, ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἀσφαλιστικοῦ ὄργανισμοῦ προβλεπόμενον ἔριον ἡλικίας, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιοῦτου τὸ βῆλον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀποχωροῦντες τῆς ὑπηρεσίας, τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἐργοδότη, δικαιοῦνται τοῦ ἡμίσεος τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 2112, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως ἢ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18 Ἰουλίου 1920 ὀριζομένης ἀποζημιώσεως διὰ τὴν περίπτωσιν ἀπροειδοποιήτου καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας, ὑπολογιζομένης βάσει τῶν παραγράφων 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ παρόντος.

«Ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι ἐν γένει ὑπαγόμενοι εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τὴν χορήγησιν συντάξεως, συμπληρώσαντες ἢ συμπληροῦντες τὰς πρὸς χορήγησιν πλήρους συντάξεως γήρατος προϋπαθέσεις δύνανται ν' ἀποχωρῶσι τῆς ἐργασίας ἢ ν' ἀπομακρύνωνται ταύτης παρὰ τοῦ ἐργοδότη των, λαμβάνοντες, εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, οἱ μὲν ἐπικουρικῶς ἠσφαλισμένοι τὰ 40 %, οἱ δὲ μὴ ἠσφαλισμένοι ἐπικουρικῶς τὰ 50 % τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου 2112/1920, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, ὀριζομένης ἀπροειδοποιήτου ἀποζημιώσεως.

Διὰ τὴν κατὰ τ' ἀνωτέρω χορηγούμενην εἰς τοὺς ἀποχωροῦντας ἢ ἀπομακρυνομένους ὑπάλληλους μειωμένην ἀποζημίωσιν ἐφαρμόζονται κατὰ τὰ λοιπὰ, πάντα τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῶν ἄρθρων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 καὶ 9 τοῦ Ν. 3198/55 ὡς καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 2112/1920, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως πλὴν τῶν διατάξεων τῶν ἀφορῶσων τὴν προμήνηυσιν»⁽¹⁾.

Ἄρθρον 9.— 1. Ὁ καταγγέλλων τὴν σχέσιν ἐργασίας ἐργοδότης ὑποχρεοῦται ὅπως ἐντὸς προθεσμίας 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς καταγγελίας εἰς τὸν ἀπολυόμενον, ἀναγγεῖλῃ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθεῖσαν καταγγελίαν εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας ὡς καὶ εἰς τὸ ἀρμοδίον Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας, ὑπερ ὑποχρεοῦται νὰ πρωτοκολλήσῃ ταύτην αὐθημερόν.

Εἰς ἅς περιφερείας δὲν ὑπάρχει Ὑπηρεσία Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως

1. Τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 8 προσετέθη διὰ τῆς § 4 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 3789/57 (ΔΕΝ. 13. 872).

καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας, ὡς καὶ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας, ἢ ἀναγγελία γίνεται εἰς τὴν πλησιεστέραν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν.

2. Ἡ ἀναγγελία ἐνεργεῖται διὰ τῆς παραδόσεως ἀντιγράφου τοῦ ἐγγράφου καταγγελίας εἰς τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον, ἀρμοδία δὲ ὑπηρεσία τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας καὶ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας ὀρίζεται τὸ τοῦ τόπου ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ.

3. Οἱ ἐργοδῶται ὑποχρεοῦνται εἰς ἀναγγελίαν καὶ ὅταν ἡ σχέση ἐργασίας λύεται οὐχὶ συνεπεῖα καταγγελίας, ἀλλ' ἐξ ἄλλου λόγου ἤτοι διὰ τῆς παρόδου τοῦ συμπρωνημένου χρόνου εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς συμβάσεως διαρκείας ὀρισμένου χρόνου, ἢ ὡσάντις προκύπτει τοιαύτη διάρκεια ἐκ τοῦ δηλωθέντος σκοποῦ ἐργασίας ἢ διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου εἰς τὴν περίπτωσιν συμβάσεως ὀρισμένου ἔργου.

Ἡ ἀναγγελία εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐνεργεῖται διὰ παραδόσεως εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας, ὡς καὶ τὸ ἀρμοδίον Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας ἢ ἄλλως εἰς τὴν πλησιεστέραν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν, ἐγγράφου περιλαμβάνοντος τὰ δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, δημοσιευομένων διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὀρισθησόμενα στοιχεία.

4. Κατὰ παντὸς ἐργοδότη παραβαίνοντος τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου, ὡς καὶ κατὰ τοῦ ἀναγράφοντος ψευδῆ στοιχεῖα εἰς τὴν καταγγελίαν τῆς σχέσεως ἐργασίας, ἐπιβάλλονται κατ' ἐγκλησιν τοῦ ἀρμοδίου Γραφείου Εὐρέσεως Ἐργασίας ἢ τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας αἱ ποιναὶ αἱ ὀριζόμεναι εἰς τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν. Δ. 2656/1953 «περὶ ὀργανώσεως καὶ ἐλέγχου τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας».

Ἄρθρον 10.— 1. Αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ ἐκμεταλλεύσεις ἐν περιπτώσει περιορισμοῦ τῆς οικονομικῆς τῶν δραστηριότητος, δύνανται, ἀντὶ τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας, νὰ θέτουν ἐγγράφως εἰς διαθεσιμότητα τοὺς μισθωτοὺς των, μὴ δυναμένην νὰ ὑπερβῇ ἐν συνόλῳ τοὺς τρεῖς μῆνας ἐτησίως. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ μισθωτὸς λαμβάνει τὸ ἥμισυ τοῦ μέσου ὄρου τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν τῶν δύο τελευταίων μηνῶν, ὑπὸ καθεστῶς πλήρους ἀπασχολήσεως.

2. Καταργοῦνται αἱ παράγραφοι 1, 2, 4, 5 καὶ 6 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ν. Δ. 2961/1954.

Ἄρθρον 11 (1).

Ἄρθρον 12.— Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς 9 Φεβρουαρίου 1955.

1. Τὸ ἄρθρον τοῦτο προέβλεπε περὶ τῆς τύχης τῶν γενομένων μέχρι τῆς ἰσχύος του προειδοποιήσεων πρὸς ἀπόλυσιν.

§ 186.— N. 2412/11.3.1920 «περὶ ἐποχαστικῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων» (ΦΕΚ Α' 67/18.3.1920).

Προειδοποίησις ὑπὸ ἐργοδότη.

Ἄρθρον 1 (1).— Ἀπόλυσις ἰδιωτικοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις προσελήφθη ἐπὶ χρόνῳ μὴ ὀρισμένῳ, ἐφ' ὅσον αὐτος διήρκεσεν ὑπὲρ τοὺς δύο μῆνας, δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἄνευ προηγουμένης ἐγγράφου καταγγελίας τῆς ὑπαλληλικῆς συμβάσεως, ἥτις δέον νὰ γίνῃ κατὰ τοὺς κάτωθι ὅρους (2):

α) Δι' ὑπαλλήλους ὑπηρετήσαντας μέχρις ἐνὸς ἔτους, τριάκοντα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

β) Δι' ὑπαλλήλους ὑπηρετήσαντας πλέον τοῦ ἔτους ἀλλ' οὐχὶ καὶ πλέον τῶν τεσσάρων ἐτῶν, ἐξήκοντα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

γ) Δι' ὑπαλλήλους συμπληρώσαντας τετραετῆ ὑπηρεσίαν, τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

δ) Δι' ὑπαλλήλους συμπληρώσαντας ἐξαετῆ ὑπηρεσίαν, τέσσαρας μῆνας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

ε) Δι' ὑπαλλήλους συμπληρώσαντας ὀκταετῆ ὑπηρεσίαν, πέντε μῆνας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

στ) Δι' ὑπαλλήλους συμπληρώσαντας δεκαετῆ ὑπηρεσίαν ἕξ μῆνας πρὸ τῆς ἀπολύσεως.

ζ) Διὰ πᾶν ἔτος ὑπηρεσίας ὑπὲρ τὴν δεκαετίαν προστίθενται εἰς τὰ ἄνω χρονικὰ ὅρια τριάκοντα ἡμέραι μέχρι τὸ πολὺ δύο ἐτῶν.

Πιστοποιητικὸν προϋπηρεσίας.

Ἄρθρον 2.— Ὁ ἐργοδότης ὑφείλει νὰ ἐκδώσῃ διὰ τὸν ἀπολυόμενον ὑπάλληλον πιστοποιητικὸν περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐκτελεσθείσης ὑπηρεσίας του, ἐπὶ τῇ εἰδικῇ δὲ αἰτήσῃ τοῦ ὑπαλλήλου καὶ περὶ τοῦ ποιοῦ καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ (3).

1. Ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 1 N. 4558/30 (ΦΕΚ Α' 124/26.4.1930).

2. Σχετικὸν εἶναι καὶ τὸ ἀρθρον 677 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἔχον οὕτω: «Ἄρθρ. 677.— Ὁ ἐκμισθωτῆς, καταγγελθείσης τῆς συμβάσεως, δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὸν ἀναγκαζοῦντα ἐλεύθερον χρόνον πρὸς εὑρεσὶν ἄλλης ἐργασίας, ἐφ' ὅσον ἄλλως δὲν μένει εἰς αὐτὸν πρὸς τοῦτο τοιοῦτος κατάλληλος χρόνος».

3. Ἰδετε καὶ τὸ σχετικὸν ἀρθρον 678 Ἀστ. Κώδικος ἔχον ὡς ἀκολουθεῖ: «Ἄρθρ. 678.— Κατὰ τὴν λήξιν τῆς συμβάσεως ὁ ἐκμισθωτῆς δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν μισθωτὴν πιστοποιητικὸν περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας του. Μόνον εἰδικῇ αἰτήσῃ τοῦ ἐκμισθωτοῦ πιστοποιεῖται καὶ τὸ ποῖόν αὐτῆς καὶ ἡ διαγωγή του».

*Αποζημίωσις.

Ἄρθρον 3.—1. Ἐργοδότης παραμελῶν τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑποχρέωσιν καταγγελίας τῆς ὑπαλληλικῆς συμβάσεως, ὀφείλει νὰ καταβάλῃ εἰς τὸν ἀπολυόμενον ὑπάλληλον ἀποζημίωσιν ἴσην πρὸς τὸ σύνολον τῶν τακτικῶν αὐτοῦ ἀποδοχῶν, ἅς θὰ ἐλάμβανε κατὰ τὸν χρόνον πρὸ τοῦ ὁποίου ἔδει νὰ γίνῃ ἡ καταγγελία, πλὴν ἂν ἐκ συμβάσεως ἢ ἐθίμου ὀφείληται μεγαλύτερα ἀποζημίωσις.

«Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 προειδοποίησις δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότην τῆς ὑποχρέωσος πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ὑπαλλήλου διὰ τοῦ τετάρτου τῆς ἀποζημιώσεως, ἢν ἔδει νὰ καταβάλῃ ὁ ἐργοδότης κατὰ τὸ προηγούμενον ἐδάφιον, ἐκτὸς ἂν ἐκ συμβάσεως ἢ ἐθίμου ὀφείληται μεγαλύτερα τυχὸν ἀποζημίωσις» (1).

2. Ὡς τακτικαὶ ἀποδοχαὶ ὑπαλλήλου θεωροῦνται ὁ μισθός, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη παροχὴ, ἐφ' ὅσον δίδεται ἀντὶ μισθοῦ, οἷον παροχαὶ εἰς εἶδος, προμηθεῖα κλπ. Ποσοστὰ ἐπὶ κερδῶν ἢ εἰσπράξεων ἢ ἄλλης φύσεως συμμετοχὴ εἰς ἐπιχειρήσιν, ἐφ' ὅσον χορηγοῦνται ἀνεξαρτήτως τῆς κανονικῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας, δὲν θεωροῦνται τακτικαὶ ἀποδοχαί, πλὴν ἐναντίας συμφωνίας ἢ ἐθίμου (2).

1. Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν παράγραφος προσετέθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 Ν. 4558/1930.

2. Τὸ ἄρθρον 3 ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Α.Ν. 99/67 (ΔΕΝ 23. 733). Ἐπηκολούθησεν ὁμοῦς ὁ Α.Ν. 173/67 (ΦΕΚ Α' 189/31.10.67, ΔΕΝ 23. 917), ὅστις διέλαβεν: «Ἄρθρον 2.—1. Τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Α.Ν. 99/67 καταργεῖται ἀφ' ἧς ἴσχυσεν, ἐφαρμοζομένον τῶν προαχουσῶν διατάξεων.

»2. Εἰς ἅς περιπτώσεις ἐργοδότης τυγχάνει τὸ Δημόσιον ἢ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ἢ Τράπεζαι ἢ Ἐπιχειρήσεις καὶ Ὁργανισμοὶ κοινῆς ὠφελείας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, Ἐταιρεῖα Ἰδμάτων κλπ.) ἢ Ἐπιχειρήσεις ἐπιχορηγοῦμεναι ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἢ ὑπὸ τοῦ Νόμου 2112 ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως ὀφειλομένη ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τὸ ποσὸν τῶν 240.000 δραχμῶν, καταργουμένης πάσης ἀντιθέτου ἐιδικῆς δικτάξεως νόμου ἢ συμβάσεως οἰασθῆναι ποτε μορφῆς ἢ τυχὸν ὑπάρχοντος ἐθίμου.

»Ἄρθρον 3.— Ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ἰδίου Α.Ν. ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολούθως :

»1. Εἰς ἅς περιπτώσεις ἐιδικὴ διατάξις νόμου ἢ κανονισμοῦ ἢ συμβάσεως ἀναφερομένης εἰς Ἄνωνόμους Ἐταιρεῖας ἢ Κοινοφελεῖς Ἐπιχειρήσεις (π.χ. Σύμβαισις ἐξαγορᾶς ΗΕΑΠ — ΔΕΗ κλπ.) προβλέπει τὴν καταβολὴν εἰς ὑπαλλήλους, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπομακρυνσεῶς τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας, καὶ ἐτέρας προσθέτου ἀποζημιώσεως, πέραν τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 2112 προβλεπομένης, ἢ ἀποζημιώσεως αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ ποσοστὸν 15% τῆς ὑπὸ τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος ὀριζομένης.

»Ἄρθρον 4.—1. Ἡ ὑπὸ τῶν Ταμείων Προνοίας ἢ Κλάδων Προνοίας χορηγομένη ἐφ' ἀπαξ ἀποζημίωσις, ἅμα τῇ ἐξόδῳ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, εἰς ὑπαλλήλους Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ἢ Τραπεζῶν ἢ Ἐπιχειρήσεων καὶ Ὁργανισμῶν κοινῆς ὠφελείας ἢ ἐπιχορηγοῦμένων ὑπὸ τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὸ ποσὸν τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, ἐφ' ὅσον ἢ εἰς τὸ Ταμεῖον ἢ τὸν Κλάδον συνεισφορά τοῦ ἐργοδότη ὑπερβαίῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐξόδου τὸ διπλάσιον τῆς εἰσφορᾶς τοῦ ὑπαλ-

Προειδοποιήσις ὑπὸ ὑπαλλήλου.*

*Ἄρθρον 4.—Ἐπάλληλος προτιθέμενος νὰ λύσῃ τὴν ὑπαλληλικὴν σύμβασιν πρὸς ἐργοδότην, ὀφείλει ὡσαύτως νὰ καταγγεῖλῃ ταύτην πρὸ χρόνου ἴσου πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ ἐν ἄρθρῳ 1 διὰ τὸν ἐργοδότην ὠρισμένου.

Ὁ χρόνος ὅμως οὗτος ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θέλει ὑπερβῆ τὸν τρεῖς μῆνας, οὐδ' ἢ ἀποζημίωσις, ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταγγεῖλαν, τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τρεῖς μῆνας κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ποσόν.

Καταγγελία λόγῳ ἀξιοποίνου πράξεως—Ἀσθένεια.

*Ἄρθρον 5.—1. Δύναται ὁ ἐργοδότης νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν ἄνευ τρησέως προθεσμίας τινός, ἐὰν ἐναντίον τοῦ ὑπαλλήλου ὑπεβλήθῃ μῆνυσις δι' ἀξιοποίνου πράξιν διαπραχθεῖσαν ἐν τῇ ἐξασκίσει τῆς ὑπηρεσίας του ἢ ἀπηγγέλθῃ κατ' αὐτοῦ κατηγορία δι' ἀδίκημα ἐν γένει, φέρον χαρακτῆρα τοῦλάχιστον πλημμελήματος.

2. Ἐπάλληλος ἀπαλλαγείσ διὰ βουλεύματος ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν ὡς ἄνω κατηγοριῶν, δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἀποζημίωσιν.

3. Ἀποχὴ ὑπαλλήλου ἀπὸ τῆς ἐργασίας, ὀφειλομένη εἰς βραχείας σχετικῶς διαρκείας ἀσθένειαν, προσηκόντως ἀπεδεδειγμένην ἢ προκειμένου περὶ γυναικὸς εἰς λοχείαν, δὲν θεωρεῖται ὡς λύσις τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους αὐτοῦ.

«Ὡς βραχείας διαρκείας ἀσθένεια ἐρμηνεύεται ἡ διαρκούσα ἓνα μῆνα δι' ὑπαλλήλους ὑπηρετοῦντας μέχρι τεσσάρων ἐτῶν, τρεῖς μῆνας δι' ὑπαλλήλους ὑπηρετοῦντας πλέον τῶν τεσσάρων ἐτῶν, ὅχι ὅμως καὶ πλέον τῶν δέκα ἐτῶν, τέσσαρας μῆνας δι' ὑπαλλήλους ὑπηρετοῦντας πλέον τῶν δέκα ἐτῶν ὅχι ὅμως καὶ πλέον τῶν δέκα πέντε ἐτῶν καὶ ἕξ μῆνας διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας ἐπὶ χρόνον ἀνώτερον τῶν δέκα πέντε ἐτῶν»⁽¹⁻²⁾.

Μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη—Πτώχευσις—Διακοπὴ ἐργασίας λόγῳ ἀνωτέρας βίας.

*Ἄρθρον 6.—1. Ἡ μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη, ὅπως δῆποτε ἐπερχομένη, οὐδαμῶς ἐπηρεάζει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπὲρ τοῦ ὑπαλλήλου διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου.

λήλου, ἢ ὑφίσταται ὑπὲρ τοῦ Ταμείου ἢ τοῦ Κλάδου κοινωνικὸς πόρος ἢ ἐν γένει ἐπιβά-
ρυνσις τρίτων.

»2. Ἡ διάταξις τῆς προηγουμένης παραγράφου ἀνατρέχει καὶ ἐφαρμόζεται ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1967.

»Ἄρθρον 5.—Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ἐφ' ὅσον δὲν ὀρίζεται ἄλλως ἐν αὐτῷ.

1. Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν τελευταία παράγρ. προσετέθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 Ν. 4558/30.
2. Τὸ ἄρθρον 5 ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῶν νοσοῦντων ἐξ ἀφροδισίων νοσημάτων (ἄρθρ. 2 Ν.Δ. 4095/1960, ΦΕΚ Α' 130/27.8.1960 ΔΕΝ 16. 764).

2. Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὁ ὑπάλληλος δικαιούται εἰς τὸ 1/2 μόνον τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως, ἐφαρμοζομένων καὶ ἐν προκειμένῳ ὑπὲρ τῆς πιστώσεως τοῦ ὑπάλληλου πασῶν τῶν προστατευτικῶν διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

«Ἐπίπαλληλος ἀπολυόμενος ἐνεκα διακοπῆς τῆς ἐργασίας λόγω πυρκαϊᾶς ἢ ἄλλου περιστατικοῦ ἀνωτέρας βίας, καθ' ὃν τυγχάνει ἡσφαλισμένος ὁ ἐργαδότης, δικαιούται εἰς τὰ 2/3 τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἐδάφιον πρῶτον ἀποζημιώσεως⁽¹⁾).

Μονομερῆς μεταβολὴ τῶν ὄρων τῆς συμβάσεως.

Ἄρθρον 7.— Πᾶσα μονομερῆς μεταβολὴ τῶν ὄρων τῆς ὑπαλληλικῆς συμβάσεως, βλάπτουσα τὸν ὑπάλληλον, θεωρεῖται ὡς καταγγελία ταύτης, δι' ἣν ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

«Ὡς μία ταιαυτὴ θεωρεῖται ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ μετάθεσις τοῦ ὑπάλληλου εἰς γραφεῖον λειτουργῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐφ' ὅσον δὲν ἀποδέχεται τὴν μετάθεσιν ὁ μετατιθέμενος ὑπάλληλος⁽²⁾».

Ἄκυροι Συμβάσεις.

Ἄρθρον 8.— 1. Εἶναι ἄκυρος οἰαδήποτε σύμβασις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα νόμον, πλὴν ἂν εἶναι μᾶλλον εὐνοϊκὴ διὰ τὸν ὑπάλληλον. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ ἐθίμου.

Αἱ διατάξεις τοῦ νόμου τούτου ἐφαρμόζονται ὡσαύτως καὶ ἐπὶ συμβάσεων ἐργασίας μὲ ὠρισμένην χρονικὴν διάρκειαν, ἐὰν ὁ καθορισμὸς τῆς διάρκειας ταύτης δὲν δικαιολογῆται ἐκ τῆς φύσεως τῆς συμβάσεως, ἀλλ' ἐτέθη σκοπίμως πρὸς καταστρατήγησιν τῶν περὶ ὑποχρεωτικῆς καταγγελίας τῆς ὑπαλληλικῆς συμβάσεως διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου.

2. «Ἡ ἀληθὴς ἐννοία τῆς προηγουμένης παραγράφου, εἶναι ὅτι οἰαδήποτε σύμβασις, συναπτομένη πρὸ ἢ μετὰ τὴν λύσιν τῆς μισθώσεως ἐργασίας, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, πλὴν ἂν αὕτη περιέχῃ ἀναγνώρισιν ἢ ἐξόφλησιν εἰδικῶς τῶν ἐκ τοῦ νόμου τούτου ἀξιώσεων τοῦ ὑπάλληλου ἢ εἶναι μᾶλλον εὐνοϊκὴ διὰ τὸν ὑπάλληλον»⁽³⁾.

Ἐκτασις ἐφαρμογῆς.

Ἄρθρον 9.— Ὁ παρὼν νόμος δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, οὐδ' ἀφορᾷ ὑπαλλήλους ἐπιχειρήσεων

1. Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν τελευταία παράγραφος προσετέθη διὰ τοῦ ἄρθρου 4 Ν. 4558/1930.

2. Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν δευτέρα παράγραφος προσετέθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 5 Ν. 4558/1930.

3. Ὡς αὐθεντικῶς ἡρμηνεύθη διὰ τοῦ ἄρθρου 11 Α.Ν. 547/1937.

δι' οὗς ἔχει ληφθῆ εἰδικὴ μέριμνα διὰ νόμων ἢ κανονισμῶν ἐγκεκριμένων ὑπὸ τοῦ Κράτους.

«Δὲν ὑπάγονται ὡσαύτως εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ὑπάλληλοι νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ἢ καὶ ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐφ' ὅσον ἔχει ληφθῆ διὰ τὰς ἐν λόγῳ περιπτώσεις εἰδικὴ μέριμνα διὰ κανονισμῶν παρ' ἐχόντων τοῦλάχιστον ἴσιν προστασίαν πρὸς τὴν τοῦ παρόντος νόμου»⁽¹⁾.

*Ἐκδίκασις διαφορῶν.

Ἄρθρον 10.— Πᾶσα διαφορά προκύπτουσα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου, ἐκδικάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου Γ' 10Δ' ἀναλόγως ἐφαρμοζομένου.

*Ἔννοια ἰδιωτικοῦ ὑπάλληλου.

Ἄρθρον 11⁽²⁾.— Ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος νόμου, θεωρεῖται ὁ συγκεντρῶν τὰ γνωρίσματα τοῦ ἀρθρ. 10 τοῦ νόμου 1234⁽³⁾. (Σημ. ἡδη ἀρθ. 1 Ν.Δ. 2655/53 βλ. ὑποσημ.).

«Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ὑπάλληλου ὡς ἡμερομισθίου εἶναι ἀνευ ἀποτελέσματος, ἂν ἐγένετο πρὸς περιγραφὴν τοῦ νόμου ἢ δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν».

*Ἐπέκτασις εἰς ἐργάτας.

Ἄρθρον 12.—1. Διὰ Β. Διατάγματος δύνανται νὰ ὀρισθῶσιν αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου.

1. Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν τελευταία παράγραφος προσετέθη, ὡς ἐρημνευτικὴ διάταξις, διὰ τοῦ ἀρθρου 6 Ν. 4558/1930.
2. Ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 7 Ν. 4558/1930, δι' οὗ προσετέθη τὸ β' ἑδάφιον.
3. Τὸ ἀρθρον 10 τοῦ Ν. 1234/1918 εἶχεν οὕτω: «Ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος θεωρεῖται πᾶν πρόσωπον, κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἀσχολούμενον ἐπ' ἀντιμισθίαν εἰς ὑπάλληλῶν ὑπηρεσίαν ἰδιωτικοῦ καταστήματος, γραφείου ἢ ἐν γένει ἐπιχειρήσεως καὶ παρέχον ἐργασίαν ἀποκλειστικῶς ἢ κατὰ κύριον χαρακτῆρα μὴ σωματικῆν. Δὲν θεωροῦνται ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι οἱ ἡμερομισθιοὶ, οἱ ὑπηρετῆαι πάσης κατηγορίας, καθὼς καὶ πᾶν ἐν γένει πρόσωπον, τὸ ὅποιον ἐν τῇ παραγωγῇ χρησιμοποιεῖται ἀμέσως ὡς βιομηχανικός, βιοτεχνικός, μεταλλευτικός ἢ γεωργικός ἐργάτης ἢ ὡς βοηθὸς ἢ μαθητευόμενος ἢ παρέχει ὑπηρετικὰς ἐν γένει ὑπηρεσίας». Διὰ τοῦ ἀρθρου 1 ὁμοῦ τοῦ Ν.Δ. 2655/53 (ΦΕΚ Α' 299/31. 10.1953, ΔΕΝ 9. 749) τὸ ἀρθρον τοῦτο ἀντικατεστάθη ὡς ἀκολουθῶς:

«Ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος νόμου θεωρεῖται πᾶν πρόσωπον κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἀσχολούμενον ἐπ' ἀντιμισθίαν, ἀνεξαρτήτως τρόπου πληρωμῆς, εἰς ὑπηρεσίαν ἰδιωτικοῦ καταστήματος, γραφείου ἢ ἐν γένει ἐπιχειρήσεως ἢ οἰασδήποτε ἐργασίας καὶ παρέχον ἐργασίαν ἀποκλειστικῶς ἢ κατὰ κύριον χαρακτῆρα μὴ σωματικῆν. Δὲν θεωροῦνται ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ὑπηρετῆαι πάσης κατηγορίας καθὼς καὶ πᾶν ἐν γένει πρόσωπον, τὸ ὅποιον χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ παραγωγῇ ἀμέσως ὡς βιομηχανικός, βιοτεχνικός, μεταλλευτικός ἢ γεωργικός ἐργάτης ἢ ὡς βοηθὸς ἢ μαθητευόμενος τῶν ἐν λόγῳ κατηγοριῶν ἢ παρέχει ὑπηρετικὰς ἐν γένει ὑπηρεσίας».

2. Διὰ Β. Διατάγματος ἐπίσης ἐκδοθησομένου τὸ βραδύτερον ἐντὸς 4 μηνῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου μετὰ γνωμοδοτικῆς Συμβουλίου ἐργασίας, ἐπεκταθῆσεται ἢ ἐκ τοῦ νόμου τούτου ὑποχρέωσις καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας καὶ ἐπὶ τεχνιτῶν, ὑπηρετῶν καὶ ἐργατῶν βιομηχανικῶν, βιοτεχνικῶν, μεταλλευτικῶν ἢ χειροτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων ὡς καὶ ἐπὶ πάσης φύσεως ὑπηρετῶν ἢ ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων κατ' οἶκον προσλαμβανόμενων. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Β. Διατάγματος θέλουσι καθορισθῆ ἑλεπτομερέστερον αἱ ὡς ἄνω κατηγορίαι τῶν προσώπων ἐφ' ὧν θέλει ἐπεκταθῆ ἢ πρὸς καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ὑποχρέωσις ὡς καὶ αἱ κατὰ κατηγορίας προοεσμῆαι αὐτῆς καὶ πᾶσα ἄλλη ἑλεπτομέρεια.

§ 187.—Β. Δ/γμα 16/18 Ἰουλίου 1920 «περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ Ν. 2112 «περὶ καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας τῶν ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων» καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν» (ΦΕΚ Α' 158/18.7.1920).

Ὁρισμὸς ἐργάτου καὶ μαθητευομένου. Ἐκτασις ἐφαρμογῆς.

Ἄρθρον 1.—1. Ἡ ἐκ τοῦ Ν. 2112 ὑποχρέωσις καταγγελίας συμβάσεως ἐργασίας τῶν ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἰσχύει ἐφεξῆς καὶ ἐπὶ τῶν πάσης κατηγορίας ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὄρους καὶ περιορισμούς.

2. Ἐργάτης θεωρεῖται ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος, πᾶς ἐργάτης ἢ τεχνίτης ἐκατέρου φύλου καὶ πάσης ἡλικίας, ἐργαζόμενος ἐπὶ μισθῷ, ἀμοιβῇ ἢ ἀντιμισθίᾳ παρ' ἀρχηγῷ ἢ διευθυντῇ ἢ ἰδιοκτήτῃ ἐπιχειρήσεως καὶ πᾶς χειροτέχνης ἐπὶ μισθῷ παρέχων τὴν προσωπικὴν του ἐργασίαν.

3. Μαθητευόμενοι ἢ βοηθοὶ ἐπιχειρήσεων θεωροῦνται ἐργάται ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ἄμισθοι.

4. Ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι κατ' οἶκον προσλαμβανόμενοι ὑπάγονται ὡσαύτως εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος.

5. Τῶν διατάξεων τοῦ διατάγματος τούτου ἐξαιροῦνται ἐν γένει οἱ ἐργάται θαλάσσης.

6. Δὲν ὑπάγονται ὡσαύτως εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἐργάται καὶ ὑπηρεταὶ νομικῶν προσώπων Δημοσίου Δικαίου ἢ καὶ ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἐφ' ὅσον ἔχει ληφθῆ εἰδικὴ μέριμνα δι' αὐτοὺς διὰ νόμων ἢ κανονισμῶν ἐγκεκριμένων ὑπὸ τοῦ Κράτους⁽¹⁾.

Ἐποχρέωσις καταγγελίας.

Ἄρθρον 2.—1. Ἡ ὑποχρέωσις τῆς καταγγελίας ἀφορᾷ μόνον συμ-

1. Διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ νομικοῦ λόγου, ἡ ἔννοια τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ἢ προσδοθεῖσα, διὰ τῆς ἐρμηνευτικοῦ περιεχομένου διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ Ν. 4558, εἰς τὴν ἀνάλογον διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 9 τοῦ Ν. 2112 (ἀνωτ. σελ. 394).

βάσεις ἐργασίας. Δὲν ἀφορᾷ συμβάσεις συναπτομένης πρὸς ἐκτέλεσιν ὀρισμένου ἔργου καὶ μὴ διαρκούσας πέραν ταύτης.

2. Δὲν ὑπάγονται ὡσαύτως εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος συμβάσεις ἐργασίας, ἐφ' ὧν συμφωνήθη ὀρισμένη διάρκεια χρόνου ἢ προκύπτει τοιαύτη ἐκ τοῦ δηλωθέντος σκιποῦ τῆς ἐργασίας.

3. Ἡ ὑποχρέωσις τῆς καταγγελίας γενικῶς ἄρχεται μετὰ παρέλευσιν διμήνου ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, συνυπολογιζομένου τοῦ τυχόν συμφωνηθέντος χρόνου δοκιμασίας.

Προειδοποιήσις ὑπὸ ἐργοδότη.

Ἄρθρον 3.—1. Ἡ προειδοσία τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω καταγγελίας ὀρίζεται ὡς ἑξῆς:

α) Ἐπὶ ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν βιομηχανικῶν ἐν γένει, βιοτεχνικῶν, μεταλλευτικῶν καὶ χειροτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἐργασιῶν, πέντε τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως τῆς συμβάσεως. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐπὶ μαθητευομένων, οἵτινες συνεπλήρωσαν ἕξ μηνῶν ὑπηρεσίαν.

Ἐὰν ἡ σύμβασις ἐργασίας διήρκεσε συνολικῶς ὑπὲρ τὸ δωδεκάμηνον, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 § 3 διμήνου καὶ τοῦ τυχόν χρόνου μαθητείας ἢ δοκιμασίας, ἡ καταγγελία γίνεται 8 ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως τῆς συμβάσεως, ἐὰν δὲ διήρκεσεν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἄνω ἔρουσ ὑπὲρ τὴν διετίαν 15 ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως. Σύμβασις ἐργασίας διαρκέσασα ὑπὲρ τὴν πενταετίαν καταγγέλλεται τοῦλάχιστον πρὸ 30 ἡμερῶν, ἐὰν δὲ διήρκεσεν ὑπὲρ τὴν δεκαετίαν, τοῦλάχιστον πρὸ 60 ἡμερῶν.

β) Ἐπὶ οἰκιακῶν ὑπηρετῶν, θυρωρῶν, ἀμαξοῦπηρετῶν, θαλαμηπόλων, μαγειρῶν, κηπουρῶν, τροφῶν, νοσηκόμων ἐπιχειρήσεων ἢ ἰδρυμάτων καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς αὐτῆς φύσεως ἐργατικῶν σχέσεων ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως τῆς συμβάσεως.

γ) Ἐπὶ οἰκοσίτων διδασκάλων, παιδαγωγῶν καὶ ἄλλων παρομοίας φύσεως σχέσεων, δέκα πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως.

2. Ἐργάται προσλαμβανόμενοι διὰ συμβάσεως ἐργασίας ἐπὶ μισθῷ ὑπολογιζομένῳ οὐχὶ κατὰ χρονικὸν διάστημα ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τῆς παρεχόμενης ἐργασίας (κατὰ μονάδα ἢ κατ' ἀποκοπήν) ἐξομοιοῦνται καθ' ὅλα πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς κατηγορίας α' ἐφ' ὅσον ἡ σύμβασις συνήφθη διὰ χρόνον ὀριστον.

Πιστοποιητικὸν ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 4.—Ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἐν ταῖς ὡς ἄνω κατηγορίαις προσώπων ὁ ἐργοδότης ὀφείλει νὰ ἐκδώσῃ πιστοποιητικὸν περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διάρκειας τῆς παρ' αὐτῶν ἐκτελεσθείσης ὑπηρεσίας ἐπὶ τῇ εἰδικῇ δὲ αἰτήσει τῶν περὶ τοῦ ποιῶ καὶ τῆς διαγωγῆς⁽¹⁾.

1. Βλ. καὶ τὸ ἄρθρον 678 τοῦ Α.Κ. (ἀνωτ. σελ. 390 ἐν ὑποσημειώσει).

*Αποζημίωσις.

Ἄρθρον 5.—1. Ἐργοδότης παραλείπων τὴν κατὰ τ' ἀνωτέρω ὑποχρέωσιν τῆς καταγγελίας, καταβάλλει εἰς τὸν ἀπολυόμενον τῆς ἐργασίας ὡς ἀποζημίωσιν ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ σύνολον τῶν τακτικῶν αὐτοῦ μισθῶν ἢ ἐν γένει ἀμοιβῶν ἃς θὰ ἐλάμβανεν ἀντὶ τῆς παρεχομένης ἐργασίας κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας πρὸ τῶν ὁποίων ἔδει νὰ γίνῃ ἡ καταγγελία.

2. Προκειμένου περὶ προσώπων ὧν ὁ μισθὸς καταβάλλεται κατὰ μονάδα ἐργασίας ἢ κατ' ἀποκοπὴν, ὡς ἡμερήσιος μισθὸς θεωρεῖται τὸ εἰς μίαν ἡμέραν ἀντιστοιχοῦν κατὰ μέσον ὄρον ποσὸν ἀμοιβῆς, ἣν ἔλαβε κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τριάκοντα ἐργασίμων ἡμερῶν πραγματοποιηθεισῶν πρὸ τῆς ἀπολύσεώς του.

Διακοπὴ ἐπιχειρήσεως.—Ποινικὴ δίωξις.

Ἄρθρον 6.—1. Δύναται ὁ ἐργοδότης νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν ἄνευ τηρήσεως προθεσμίας, ἐὰν ἐξ ἀνωτέρας βίας κατέστη ἀπολύτως καὶ συνολικῶς ἀδύνατος ἢ ἐξακολούθησις τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀναφέρῃ ἐντὸς δύο ἡμερῶν περὶ τούτου ἡτιολογημένως εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν τοῦ τόπου.

2. Δύναται ὡσαύτως νὰ καταγγεῖλῃ ἄνευ προθεσμίας ἢ σύμβασιν, ἐὰν ἐναντίον ἐργάτου ἢ ὑπηρετοῦ ὑπεβλήθῃ μήνυσις δι' ἀξιόποινον πρᾶξιν διαπραχθεῖσαν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας ἢ ἀπηγγέλῃ κατ' αὐτοῦ κατηγορία δι' ἀδίκημα ἐν γένει φέρον χαρακτῆρα τοῦλάχιστον πλημμελήματος.

Ἐὰν ὁ ἐργάτης ἢ ὁ ὑπηρετὴς ἀπηλλάγῃ ἔστω καὶ διὰ βουλεύματος, διακαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἀποζημίωσιν.

Προειδοποίησις ὑπὸ ἐργάτου.

Ἄρθρον 7.—1. Ἐργάτης, τεχνίτης, ὑπηρετὴς, καὶ ἐν γένει πρόσωπον ἀνήκον εἰς τινὰ τῶν κατηγοριῶν τοῦ ἄρθρου 3, προτιθέμενον νὰ λύσῃ τὴν σύμβασιν ἐργασίας πρὸς τὸν ἐργοδότην, ὀφείλει ὡσαύτως νὰ καταγγεῖλῃ αὐτὴν συμφῶνως τῷ παρόντι διατάγματι. Ἡ προθεσμία τῆς καταγγελίας εἶναι ἴση πρὸς τὴν διὰ τὸν ἐργοδότην ὡς ἄνω ὀρισμένην.

2. Ὁ παραμελῶν τὴν ὡς ἄνω προθεσμίαν ὀφείλει νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἐργοδότην, διὰ ποσοῦ ἴσου πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ διὰ τὸν ἐργοδότην ὀρισμένου.

* Ἀσθένεια

Ἄρθρον 8.—Ἀποχὴ ἐργάτου ἢ ὑπηρετοῦ ἀπὸ τῆς ἐργασίας, ὀφειλόμενη εἰς βραχείας σχετικῶς διαρκείας ἀσθένειαν, προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ἢ, προκειμένου περὶ γυναικός, εἰς λοχείαν, δὲν θεωρεῖται ὡς λύσις τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους αὐτοῦ⁽¹⁾.

1. Ὡς βραχείας διαρκείας ἀσθένεια καὶ προκειμένου περὶ ἐργατῶν, τεχνιτῶν κλπ. δεῖον νὰ θεωρηθῇ, διὰ τὴν αὐτότητα τοῦ νομικοῦ λόγου, ἢ ὡς τοιαύτη χαρακτηριζομένη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 5 § 3 τοῦ Ν. 2112 (ἀνωτ. σελ. 392).

Μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη.

Ἄρθρον 9.—1. Ἡ μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη, ὅπωςδὴ ποτε ἐπερχομένη, οὐδαμῶς ἐπηρεάζει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπὲρ τοῦ ἐργάτου ἢ τοῦ ὑπηρέτου διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου.

2.—Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὁ ἐργάτης ἢ ὑπηρετής δικαιούται εἰς τὸ 1/2 τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως, ἐφαρμοζομένων καὶ ἐν προκειμένῳ ὑπὲρ τῆς πιστώσεως αὐτοῦ πασῶν τῶν προστατευτικῶν διατάξεων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

Ἄκυροι συμβάσεις.

Ἄρθρον 10.—1. Εἶναι ἄκυρος οἰαδήποτε σύμβασις ἀορίστου διαρκείας ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα νόμον, πλὴν ἂν εἶναι μᾶλλον εὐνοϊκὴ διὰ τὸν ἐργάτην ἢ ὑπηρέτην. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ ἐθίμου (1).

Ἐκδίκασις διαφορῶν.

Ἄρθρον 11.— Πᾶσα διαφορὰ προκύπτουσα ἐκ τῆς παραβάσεως τοῦ παρόντος ἐκδικάζεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου Γ' 204' «περὶ ἐκδικάσεως τῶν μεταξύ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν διαφορῶν» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ νόμου 2193 (ἄρθρ. 8) ἀναλόγως ἐφαρμοζομένου.

1. Ἰσχύει καὶ ἐν προκειμένῳ διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ νομικοῦ λόγου ἡ διάταξις τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 8 Ν. 2112, ὡς αὐθεντικῶς ἡρμηνεύθη διὰ τοῦ ἄρθρου 11 Α.Ν. 547/37 (ἀνωτ. σελ. 393), καθ' ἣν εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος πᾶσα σύμβασις, συναπτομένη πρὸ ἢ μετὰ τὴν λύσιν τῆς συμβάσεως ἐργασίας, πλὴν ἂν αὕτη περιέχῃ ἀναγνώρισιν ἢ ἐξόφλησιν τῶν ἐκ τοῦ νόμου τούτου ἀξιώσεων τοῦ ἐργάτου κλπ., ἢ εἶναι μᾶλλον εὐνοϊκὴ δι' αὐτόν.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΤΑ Ν. 3198/55 ΕΡΓ. ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ,
ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΙΝ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

§ 188.—Ίσχύουσα νομοθεσία.

Περὶ τῆς καταγγελίας τῶν ἐργασιακῶν σχέσεων μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν ἰσχύει ἤδη ὁ Ν. 3198/1955 (ἀνωτ. σ. 386), ὅστις ἐπέφερε σημαντικὰς τροποποιήσεις τῶν εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ν. 118/45 ὅσον καὶ εἰς τὸ προηγούμενον νομοθετικὸν καθεστὼς τοῦ Ν. 2112/1920 καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920. Πρὶν ἢ ἐπιχειρήσωμεν ἀνάλυσιν τῶν διατάξεων τούτου, σκόπιμον θεωροῦμεν νὰ προβῶμεν εἰς σύντομον ἀνασκόπησιν τῆς ἐξελιξέως τοῦ θεσμοῦ τῆς κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισως.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν, ἡ κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισις, ὑπὸ τὴν σημερινὴν τῆς μορφήν, εἰσήχθη διὰ τοῦ Ν. 118/1945, ὅστις ἴσχυσεν ἀρχικῶς εἰς μόνας τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, ἐπεκταθεὶς βραδύτερον καὶ εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις, ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἐργασίας ἐν γένει. Διὰ τοῦ Ν.Δ. 1255/1949 (ἰσχύσαντος ἀπὸ 16.12.1949) ἠδρύνθη ὁ κύκλος τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 118/1945 προσώπων, καθόσον ὑπῆχθησαν εἰς αὐτὸν πάντες οἱ μισθωτοὶ, οὔτινες:

α) Παρεῖχον ἐξηρημένην ἐργασίαν ἢ ὑπηρεσίαν ἐναντι ἀμοιβῆς ἐπὶ συμβάσει ὀρισμένης ἢ ἀορίστου διαρκείας. β) Ἀπασχολοῦντο εἰς περιφερείας, εἰς ἃς εἶχεν ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις τοῦ ΙΚΑ καὶ γ) Ἠσφαλίζοντο κατὰ τῆς ἀσθενείας εἰς τὸ ΙΚΑ ἢ εἰς ἄλλον ἀσφαλιστικὸν ὄργανισμὸν.

Αἱ ἀπολύσεις (καταγγελίαι ἐργασιακῶν συμβάσεων) τῶν προσώπων τούτων ἔδει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ ἐνεργῶνται συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ν.118/45 (ἐγγραφος ἀπόλυσις, ἄμεσος καταβολὴ τῆς ἀποζημιώσεως καὶ ἀναγγελία τῆς ἀπολύσεως).

Διὰ τοῦ ἀπὸ 25.8.1954 ἰσχύσαντος Ν. Δ. 2961/54 κατηργήθη τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ν. 118/45, οὕτω δ' ἀπὸ τῆς ὥς ἄνω ἡμέρας αἱ ἀπολύσεις ὅλων τῶν μισθωτῶν ἀπάσης τῆς χώρας διείποντο ὑπὸ τοῦ Ν. 2112/1920 καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Ν. Δ. (2961/54), δι' οὗ ἠδρύνθη ὁ Ο. Α. Α. Α., (νῦν Ο. Α. Ε. Δ.) περιορίσθη σημαντικῶς ὁ κύκλος τῶν προσώπων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν, διότι ὀρίσθη ρητῶς, ὅτι αὕτη ἰσχύει μόνον ὅπου ἔχει ἐπεκταθῆ (ἄρθρον 11).

§ 189.—Ἐκτασις ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. 3198/1955.

Καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 1, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τούτου γενομένων δηλώσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, προκύπτει ὅτι ὁ Ν. 3198/1955 ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ὅλων τῶν μισθωτῶν (ὕπαλλήλων, ἐργατοτεχνιτῶν, ὑπηρετῶν), τῶν συνδεδεμένων διὰ τῆς ἀνεργίας ἐξερτημένης ἐργασίας ἀορίστου χρόνου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητος τοῦ ἐργοδότη, ἤτοι καὶ ἂν ὡς τοιοῦτος ἐμφανίζεται Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου ἀσκῶν διαίτησιν (Δημόσιον, Δήμοι καὶ Κοινότητες, ὄργανισμοὶ πάσης φύσεως κλπ.). Δὲν δύναται, ὡς φρανοῦμεν, νὰ προκύβῃ περὶ τούτου ἀμφιβολία τις λόγῳ τοῦ ὅτι εἰς τινὰς διατάξεις τοῦ νόμου γίνεται λόγος περὶ ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλεύσεων. Ἡ ἀδόκιμος αὕτη ὁρολογία προφανῶς ἐχρησιμοποιήθη, διότι ἐλήφθη ὡς πρότυπον τὸ κείμενον τοῦ Ν. 118/45, ὡς οὗτος εἶχεν ἀρχικῶς, ἤτοι πρὸ τῆς διὰ τοῦ Ν.Δ. 1255/49 τροποποιήσεώς του (ΔΕΝ 5. 505).

Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, εἴτε περὶ ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν πρόκειται, εἴτε περὶ ὑπαλλήλων, εἶναι νὰ ὑπάγονται οὗτοι εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Ν.Δ. 2961/54 (ΔΕΝ 10. 579), καθ' ὃ : «εἰς τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῆς ἀνεργίας ὑπάγονται τὰ ἐπ' ἀμοιβῇ κατὰ κύριον λόγον ἐξερτημένην ἐργασίαν παρέχοντα πρόσωπα, δυνάμει σχέσεως ἐργασίας ὀρισμένου ἢ ἀορίστου χρόνου καὶ ἠσαλισμένα κατὰ τῆς ἀσθενείας παρ' Ὁργανισμῶ Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως».

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 3464/55 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ἀσφαλίσεως ἀνεργίας διατάξεων» (ΦΕΚ Α' 350/31.12.1955, ΔΕΝ 12. 37) «ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μεθεπομένου μηνὸς τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως⁽¹⁾», ἡ ἀσφάλισις ἀνεργίας τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 2961/1954 καλυπτομένων διὰ τὸν κίνδυνον τούτου μισθωτῶν ἐπεκτείνεται εἰς ἀπάσας τὰς περιοχάς, εἰς ἃς μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις τοῦ ΙΚΑ».

Κατὰ ταῦτα εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισις (συνεπῶς καὶ ὁ Ν. 3198/1955) ἰσχύει ἤδη εἰς ὅλας τὰς περιφέρειάς, ὅπου ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ κατὰ τῆς ἀσθενείας ἀσφάλισις εἰς τὸ ΙΚΑ ἢ εἰς ἄλλους ἀσφαλιστικούς ὄργανισμούς (Α.Π. 70/1969 ΔΕΝ 25. 703). Κατὰ τὴν Α.Π. 504/65 (ΔΕΝ 22.57) αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55 ἐφαρμόζονται εἰς ἃς ἐπιχειρήσεις ἰσχύει ἡ κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισις καὶ ὑφίσταται ὑποχρέωσις καταβολῆς εἰσφορῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ Ν.Δ. 2961/54. Ἡμεροσβητήθη ὁμοίως, ἂν ὁ νόμος κατὰ τῆς ἀνεργίας, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν.Δ. 2961/54, ὡς τοῦτο ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 3464/1955⁽²⁾, ὑποστηρικθει-

1 Δηλαδὴ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1956.

2. Τὰ πρόσωπα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς : α) Οἱ ἀνήλικοι μέχρις ἡλικίας 18 ἐτῶν καὶ ὁ μαθηταὶ τεχνίται περὶ ὧν τὸ Β.Δ. τῆς 6.6.52 ἀπερὶ ἐκπαιδεύσεως μαθητῶν τεχνιτῶν.

Ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ γνώμη, καθ' ἣν: ἐπὶ τῶν προσώπων τούτων ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55, καθ' ὅσον ἡ ἐξαιρέσις των ἐκ τῆς κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισεως (ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 2961/54, τοῦτέστι τὰ μὲν πρόσωπα ταῦτα στεροῦνται τῶν δι' αὐτοῦ ὀριζομένων παροχῶν ἀνεργίας, οἱ δ' ἐργαζόμενοι ἀπαλλάσσονται τῶν ἐκ τοῦ άρθρου 9 τοῦ ὡς ἀνωτέρω νόμου ὑποχρεώσεων) (Α.Π. 322/1957 ΔΕΝ 13. 472, Πρωτ. Ἄθ. 1298/57 ΔΕΝ 13. 136).

Ὅς πρὸς τοὺς Γουvernάτας Καστορίας ἴδετε τὴν Πρ. Καστορίας 5/67 (ΔΕΝ 24. 91)

Διαφωνία ἀνεφύη ἐπίσης εὐθὺς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς ἢ μὴ τοῦ Ν. 3198/55 ἐπὶ τῶν ἀκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων ἤτοι ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ἐργασιακῶν σχέσεων, ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος εἰς τινὰς μὲν διατάξεις αὐτοῦ (ἄρθρα 1, 2, 5, 6, 8, 9,), ὀμιλεῖ περὶ σχέσεως ἐργασίας, εἰς ἄλλας δὲ (ἄρθρα 4, 10, 11), περὶ συμβάσεως ἐργασίας.

Τὴν ἀποψὴν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου ἐπὶ τῶν ἀκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων ὑπεστήριξε καὶ ὁ τέως Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου Κ. Καυκάς εἰς τὴν β' ἐκδοσὴν τοῦ Ἐνοχικοῦ του (σελ. 424), ταύτην δὲ ἠκολούθησαμεν καὶ ἡμεῖς. Ἀντίθετον γνώμην ὑπεστήριξε διὰ μακρῶν ὁ Ἄλ. Σακελλαρόπουλος (εἰς ΔΕΝ 11. 491—497).

Τελικῶς ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῆς νομολογίας ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἐπὶ τῶν ἀκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων ὑφίσταται μὲν μετὰ τὸν Ν. 3198/55 ὑποχρεώσεις καταβολῆς ἀποζημιώσεως (κατὰ τὸν Ν. 2112/20 ἢ τὸ Β.Δ. τῆς 16/18. 7.1920), δὲν ἐπέρχονται ὅμως ἐν παραλείψει τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄνω νόμου αἱ ἐπιζήμιοι συνέπειαι τῆς ἀκυρότητος τῆς ἀπολύσεως (ὄλομ. Α.Π. 192/62 ΔΕΝ 18. 326, Α.Π. 201/62 ΔΕΝ 18. 328, Α. Π. 399/62 ΔΕΝ 18. 811, Α.Π. 474/62 ΔΕΝ 18. 902, Α.Π. 443/63 ΔΕΝ 19. 585, Α.Π. 462/65 ΔΕΝ 22. 54, Πρωτ. Ἄθ. 18890/64 ΔΕΝ 20. 527, Πρωτ. Ἄθ. 6145/64 ΔΕΝ 20. 527, Πρωτ. Ἄθ. 15625/1957 ΔΕΝ 14. 40, Πρωτ. Ἄθ. 17979/56 ΔΕΝ 13. 169).

Καθ' ἣ ἤδη ἐλέγχθη, ὁ Ν. 3198/55 ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον ἐπὶ ἀορίστου

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ὡς ἡμερομηνία γεννήσεως λογίζεται ἡ 1η Ἰουλίου τοῦ ἔτους γεννήσεως τοῦ ἠσαλισμένου. β) Οἱ σύζυγοι, οἱ γονεῖς, ἢ τὰ τέκνα ἐφ' ὅσον ἀπασχολοῦνται εἰς ἐκμεταλλεῖσεις ἀσκουμένας ὑπὸ συζύγου, πατρὸς ἢ τέκνου. γ) Οἱ ἐξ ἰδίου δικαιοῦματος συναξιοῦχοι τοῦ Δημοσίου ἢ τῶν πάσης φύσεως Ὄργανισμῶν τοῦ Δημοσίου Δικαίου. δ) Οἱ συμπληρώσαντες τὸ 65ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. ε) Οἱ τακτικοὶ πρόσωπα τὰ παρέχοντα ἐξηρητημένην ἐργασίαν οὐχὶ πρὸς σταθερὸν ἐργοδότην (ὡς φορτοεφορτωταί, ἐργάται ἐκδορᾶς καὶ σπαγῆς, νεκροπομπῶν κλπ.), ὧν ἡ εἰς τὸν οἰκεῖον φορέα ἐκφορτωταί, ἐργάται ἐκδορᾶς καὶ σπαγῆς, νεκροπομπῶν κλπ.). ζ) Οἱ οἰκίστοι μισθοῦ. η) Οἱ Ἐπαγγελματικῶν αὐτῶν σωματείων ἢ Συνεταιρισμῶν. θ) Οἱ οἰκίστοι μισθοῦ. ι) Οἱ ἠσαλισμένοι διὰ τὸν κίνδυνον τῆς ἀνεργίας παρ' ἑτέρω Ταμιεῖο ἀσφάλισεως ἔχοντι τὴν μορφήν Ν.Π.Δ.Δ. κ) Οἱ ἀσχολούμενοι εἰς γεωργικὰς, δασικὰς καὶ κτηνοτροφικὰς ἐργασίας, πλὴν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ Ι.Κ.Α.

χρονικῆς διαρκείας ἐργ. συμβάσεων. Δι' ἃ καὶ οἱ βάσει διατάξεων νόμου ἢ Κανονισμῶν ἐξερχόμενοι ὑποχρεωτικῶς τῆς ὑπηρεσίας των μισθωτοί, θεωρούμενοι ὡς συνδεδεμένοι διὰ συμβάσεως ἐργ. ὀρισμένου χρόνου, δὲν ὑπάγονται εἰς τοὺς Ν. 3198/55 καὶ 2112/20. Οὕτως ἐκρίθη ἐπὶ ὑπαλλήλων γεωργ. Συν/κῶν ὀργανώσεων (Α.Π. 792/64 ΔΕΝ 20. 673, Α.Π. 329/66 ΔΕΝ 22. 591). Ὁ περιορισμὸς ὁμοίως τοῦ δικαιώματος τῆς καταγγελίας ἐπὶ ὀρισμένον χρόνον δὲν μεταβάλλει τὴν σύμβασιν ἁορίστου χρόνου εἰς τοιαύτην ὀρισμένου χρόνου, δι' ἃ καὶ ἡ καταγγελία τῆς τοιαύτης συμβάσεως μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ὀρισθέντος χρόνου συνεπάγεται ὑποχρέωσιν καταβολῆς ἀποζημιώσεως (Α. Π. 656/63 ΔΕΝ 20. 580). Σημειωτέον, ὅτι εἶναι κατὰ πάντα νόμιμος ἡ συμφωνία περὶ ἀπολύσεως μόνον δι' ὀρισμένους λόγους μισθωτοῦ συνδεδεμένου δι' ἐργ. συμβάσεως ἁορ. χρόνου (Α.Π. 676/61 ΔΕΝ 18. 103). Ἐξ ἄλλου ἡ μετατροπὴ ἁορίστου χρόνου ἐργ. συμβάσεως εἰς τοιαύτην ὀρισμένου χρόνου ἐπὶ σκοπῷ καταστρατηγήσεως τοῦ Ν. 2112/20 εἶναι ἄκυρος (Πρωτ. Καβ. 408/63 ΔΕΝ 20. 291).

Ὁ Ν. 3198/55 προϋποθέτει ἀπόλυσιν καὶ οὐχὶ οἰκειοθελῆ ἀποχώρησιν. Ἡ ὑποβολὴ ὁμοίως παρὰ τοῦ μισθωτοῦ πρὸς τὸν ἐργαδότην αἰτήσεως τοῦ πρὸς ἀπόλυσιν, δὲν μεταβάλλει τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἀπόλυσιν εἰς ἀποχώρησιν κατὰ κοινὴν συμφωνίαν (Α.Π. 4/65 ΔΕΝ 21. 713, Βλ. καὶ κατωτέρω σελ. 406).

Αἱ περὶ τῆς καταγγελίας τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως διατάξεις ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῶν κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἀσχολουμένων εἰς ὑπαλληλικὴν ὑπηρεσίαν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσκούντων ἕτερον κύριον ἐπάγγελμα, παρέργως δ' ἀπασχολουμένων εἰς ὑπαλληλικὴν ὑπηρεσίαν (Α.Π. 318/65 ΔΕΝ 21. 580, Μον. Πρωτ. Ἀθ. 1348/69 ΔΕΝ 26. 582). Ὡς «κύριον ἐπάγγελμα» θεωρεῖται ἡ ἐπὶ προθέσει βιοπορισμοῦ συνήθης ἀσχολήσεως τοῦ προσώπου, ἐξ ἧς εἰσπράττονται αἱ περισσότεραι ἀπολαυαὶ καὶ δι' ἣν ἀμειροῦνται ὁ μείζων χρόνος (Πρ/κου Μυτιλ. 36/56 ΔΕΝ 12. 986). Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι δὲν καθίστανται ἰδιωτικοὶ τοιοῦτοι (Πρ/κου Ἀθ. 2221/1955 ΔΕΝ 11. 423, Πρωτ. Ἀθ. 13036/1956 ΕΕΔ 15. 1231).

Ἐπὶ πολλαπλῶς ἀπασχολουμένων μισθωτῶν ἔχει πλήρη ἐφαρμογὴν ὁ Ν. 3198/1955, ἀρκεῖ ὁ πολλαπλῶς ἀπασχολούμενος νὰ εἶναι κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος (Α.Π. 318/65 ΔΕΝ 21. 580). Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπασχολουμένων κατὰ μειωμένον ὠράριον (Α.Π. 443/63 ΔΕΝ 19. 585). Ἐπίσης ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τοῦ κυρίου ἐπαγγέλματός των ὡς ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων ἀσκῶσιν ἐπικουρικῶς καὶ ἕτερον ἐπάγγελμα (Πρωτ. Ἀθ. 4777/1956). Καὶ ἐπὶ προσώπων ἐμπιστοσύνης (Α.Π. 658/68 ΔΕΝ 25. 183).

Διὰ τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ Ν.Δ. 2961/1954, ὡς αὐθεντικῶς ἡρμηνεῖσθαι διὰ τοῦ ἄρθρου 15 Ν. 3464/55, κατηγορήθησαν πᾶσαι αἱ προϋφιστάμεναι καὶ θεσπίζουσαι ἐξαιρέσιν ἀπὸ τῆς ὑπερωγῆς εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας διατάξεις (βλ. περὶ τούτων τὴν ὑπ' ἀριθ. 35/56 Ἐγκ. τοῦ Ο.Α.Α. (ΔΕΝ 12. 943).

Ἐπὶ ὅσιν καὶ τὸ ἄρθρον 49 § 4 τοῦ Ν. 2698/53 (ΔΕΝ 9. 719),

καθ' ὃ αἱ περὶ καταγγελίας συμβάσεων διατάξεις δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν κατ' οἶκον ἐργαζομένων εἰς πόλεις κάτω τῶν 6.000 κατοίκων.

Καὶ μετὰ τὸ ν.δ. 185/69, ἕπερ ἐπιτρέπει εἰς τὴν Ἔργ. Ἐστίας νὰ καταβάλλῃ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἀπύλουμένων ὑπάλληλων ἐργατικῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων, δὲν ἀπαλλάσσονται τὰ τελευταῖα ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσως νὰ τηρήσων τὰς διατυπώσεις τοῦ ν. 3198/55. Ὅθεν, ἐρ' ὅσον ὑπάλληλος τῆς ΓΣΕΕ ἀπελύθη χωρὶς νὰ τῷ καταβληθῇ ἡ ἀποζημίωσις τοῦ ν. 2412/20 οὔτε παρ' αὐτῆς οὔτε παρὰ τῆς Ἔργ. Ἐστίας, ἡ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος (Μον. Πρ. Ἄθ. 1379/70 ΔΕΝ 26. 537).

Αἱ περὶ καταγγελίας ἐν γένει τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων διατάξεις δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ οἰκιστῶν μισθωτῶν (Πρ/κου Ἄθ. 2103/62 ΔΕΝ 18. 651), ἐπὶ τῆς ΥΕΚΑ (Ν. 335/47), ἐπὶ τοῦ Εἰδ. Ταμείου Ὑδραυλικῶν Ἐργων Μακεδονίας (Α.Ν. 204/36 καὶ ἄρθρ. 7 Ν.Δ. 588/41), ἐπὶ τῶν ἀπελογιγῶν Διευκρινιστικῶν Διατάξεων τοῦ Δημοσίου ἐκτελεσθέντων ἔργων (Α.Ν. 1953/39), ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Δημοσ. Ἐργων τῶν ἀφαιρούμενων τὴν ἄμυναν τῆς χώρας (Α.Ν. 1933/1951), ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς Βοηθείας (Ν. Δ. 694/1948), ἐπὶ τοῦ Ἐράνου «Πρόνοια Βορείων Ἐπαρχιῶν Ἑλλάδος» (Α.Ν. 1427/1950), ἐπὶ τῶν Ἀγροτικῶν Βασιλικῶν Κτημάτων (Ν.Δ. 2698/1953), ἐπὶ τῶν μικρῶν Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων, ἐπὶ συμβάσεων ἐργασίας ἐκτελεστέων ἐν Αἰγύπτῳ (ἄρθρον 13 Α.Ν. 19.11.1935) καὶ γενικῶς ἐπὶ συμβάσεων ἐργασίας ἐκτελεστέων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ (ἄρθρ. 1 Α.Ν. 2581/40). Ὁμοίως δὲν ἰσχύουν ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ΟΔΙΣΥ, κατ' ἄρθρον 8 § 2 Ν.Δ. 183/1946 (Πρωτ. Ἄθ. 7280/1956 ΕΕΔ 15. 723). Ἐπίσης ἐπὶ τῶν μισθωτῶν τῶν ὀργανώσεων — μελῶν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Συμβουλίου Ἐθεολογικῶν ὀργανώσεων, κατὰ τὸ Ν.Δ. 1286/1949 (Πρωτ. Ἄθην. 4675/1956 ΕΕΔ 15. 1126).

Διὰ τὸ ἴδιωτ. προσωπικὸν ἀεροπορίας ἴδετε τὸ ἄρθρον 138 Ν. 5121/31 καὶ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν. 5124/31. Διὰ τὸ ἴδιωτ. προσωπικὸν τῶν στρατ. συνεργείων ἴδετε τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Ν. 6324/34 καὶ ἄρθρον 22 Α.Ν. 1922/39. Διὰ τὸν ΟΛΠ ἴδετε Ὀλομ. Α.Π. 104/70 (ΔΕΝ 26. 444).

Ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων κατὰ τὸ Ν. 2916/1922 «περὶ λειτουργίας τυχηρῶν καὶ μὴ παιγνίων καὶ φορολογίας αὐτῶν» (ΦΕΚ Α' 129/29.7.1922), κατὰ τὸ ἄρθρον 22 § 2 τοῦ ὁποίου «Ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι φοιτῶντες, παρὰ τὴν διὰ Βασιλικῆς Διατάξεως⁽¹⁾ περὶ τούτου ἀπαγόρευσιν, ὡπωσδήποτε εἰς λ.έ.σ.χ.α.ς ἢ αἰ.θούσας τυχηρῶν παιγνίων, δύνανται νὰ ἀπολυθῶσι ὑπὸ τῶν προϋσταμένων αὐτῶν ἀνευ τηρήσεως τῶν νομίμων προθεσμιῶν προειδοποιήσεως». Ἐπίσης τὸ ἄρθρον 5 § 1 ἐδ. 3 καὶ 4 Ν. 4032/1960 (ΔΕΝ 16. 184) περὶ Σχολῆς τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων, καθ' ὅ:

«Κατὰ τὸ διάστημα τῆς μαθητείας εἰς τὰς Σχολὰς Μετεκπαιδεύσεως

1. Β.Δ. τῆς 13.8.1922 περὶ θέσεως ἐν ἰσχύϊ τοῦ Ν. 2916/1922 (ΦΕΚ Α' 145/13.8.1922).

ἢ εἰς Σχολὰς Τεχνικῆς μαθητείας τοῦ Ἵπουργείου Ἐργασίας, οἱ ἐργοδότης ὑποχρεοῦνται νὰ παρέχουν εἰς τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐργαζομένους δίωρον τουλάχιστον καθ' ἡμέραν ἀδειαν φοιτήσεως εἰς τὰς ἐν λόγῳ Σχολὰς.

»Κατὰ τὸν χρόνον τῆς φοιτήσεως τῶν δὲν δύναται νὰ χωρήσῃ καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐργασίας, διατηρουμένης ἐν ἰσχύϊ τῆς ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων προβλεπομένης προστασίας.

Ἐπίσης ὁ Ν. 3946/59, δι' οὗ θεσπίζεται ὅτι τὸ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐργοστασίου ἀξωπούχων λιπασμάτων ἀπασχληθησόμενον προσωπικὸν δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν Ν. 2112/1920 (Πρωτ. Ἀθ. 16300/63 ΔΕΝ 20, 366).

§ 190.—Προϋποθέσεις καταγγελίας ἐργ. συμβάσεων κατὰ Ν. 3198/55.

Κατ' ἄρθρον 5 παράγραφος 3 Ν. 3198/55 αἱ καταγγελία τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως θεωρεῖται ἔγκυρος ἐφ' ὅσον γίνῃ ἐγγράφως καὶ καταβληθῇ ἡ ὀφειλομένη ἀποζημίωσις». Συνεπῶς ἐπίδοσις πρὸς τὸν ἀπολύμενον ἐγγράφου καταγγελίας καὶ καταβολὴ τῆς ἀποζημιώσεως εἶναι αἱ δύο ἀναγκαῖαι διὰ τὸ κύριον τῆς ἀπολύσεως προϋποθέσεις. Ἡ παράλειψις τῆς κατ' ἄρθρον 9 ἐπιβαλλομένης ἀναγγελίας τῶν ἀπολύσεων εἰς τὸν Ο.Α.Ε.Δ. καὶ τὰ Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ κύριου τῆς ἀπολύσεως, δύναται ὁμῶς νὰ δημιουργήσῃ ποινικὰς εὐθύναις διὰ τοὺς ἐργοδότης.

§ 191.—Ἐγγραφὸς καταγγελία.

Εἴτε πρόκειται περὶ ὑπαλλήλου, εἴτε πρόκειται περὶ ἐργατοτεχνίτου ἢ ὑπηρετοῦ, συμφώνως μὲ τὸν νόμον (ἄρθρον 5 § 2), ἡ καταγγελία τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων (ἀπόλυσις μισθωτῶν) πρέπει νὰ γίνεται ἐγγράφως. Ἐπιβάλλεται τοῦτέστιν οὐ μόνον νὰ συντάσσεται ἐγγράφως ἡ ἀπόλυσις, ἀλλὰ καὶ νὰ παραδίδεται τὸ ἐγγραφοὺν εἰς χεῖρας τοῦ ἀπολυομένου, ὅστις νὰ ὑπογράψῃ καὶ σχετικὴν ἀπόδειξιν παραλαβῆς του (ὑπὸ τὸ ἐγγραφοὺν τῆς ἀπολύσεως ἢ χωριστὴν τοιαύτην), ἄλλως ἡ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος (Πρωτ. Ἀθ. 16329/62 ΔΕΝ 18, 842). Ἐὰν ὁ ἀπολύμενος ἀρνηθῇ νὰ ὑπογράψῃ, φρόνιμον εἶναι νὰ κοινοποιήσῃ εἰς αὐτὸν ἡ ἀπόλυσις διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις περὶ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐγγράφου, μολοντι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑφίσταται ἐγγραφὸς ἀπόδειξις περὶ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς καταγγελίας, ἐπιτρεπομένων καὶ μαρτύρων πρὸς διαπίστωσιν ταύτης.

Ἡ καταγγελία τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἀποκτᾷ νομικὴν ἐνέργειαν μόνον ἐφ' ἧς ἡ σχετικὴ δήλωσις περιέλθῃ κατὰ νόμιμον τρόπον εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀπευθύνεται, ἄλλως αὕτη θεωρεῖται ἀνυπόστατος (Α.Π. 187/57 ΔΕΝ 13, 374).

Δύναται τὴν καταγγελίαν τῆς ἐργ. συμβ. νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ὁ νόμιμος πληρεξούσιος τοῦ ἐργοδότη. Δέν ὁμῶς οὐ μόνον νὰ ὑφίσταται πληρεξουσιότης

ἀλλὰ καὶ νὰ δηλοῦται ὅτι ἡ ἀπόλυσις γίνεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀντιπροσωπευμένου (Πρωτ. ἸΑΟ. 2512/62 ΔΕΝ 18. 229, Πρωτ. ἸΑΟ. 18296/61 ΔΕΝ 18. 12). Δὲν ἀπαιτεῖται πάντως μνεία τῆς πληρεξουσιότητος ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς ἀπολύσεως, πλὴν ὁ ἀπολυόμενος δικαιούται ν' ἀξιώσῃ τὴν ἐπίδειξιν τοῦ πληρεξουσίου ἀμελλητί, ἐν μὴ ἐπίδειξι δὲ τούτου ἡ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 331/67 ΔΕΝ 23. 633, Πρωτ. ἸΑΟ. 208/69 ΔΕΝ [26. 447, Πρ. ἸΑΟ. 5348/66 ΔΕΝ 23. 403). "Ἄν ὅμως δὲν ζητηθῇ ἡ ἐπίδειξις τοῦ πληρεξουσίου, τὸ κύρος τῆς ἀπολύσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ πληρεξουσιότητος (Α.Π. 440/63 ΔΕΝ 19. 625, Α.Π. 170/1960 ΔΕΝ [16. 234, Πρωτ. ἸΑΟ. 18867/62 ΔΕΝ 18. 938, Πρ/κου ἸΑΟ. 1503/66 ΔΕΝ 22. 699, Πρ/κου ἸΑΟ. 771/64 ΔΕΝ 20. 361). Ἄρκει ἡ ἐπίδειξις τοῦ ἐγγράφου τῆς πληρεξουσιότητος πρὸς τὸν ὑπογράφοντα τὴν καταγγελίαν καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίδειξις καὶ τοῦ πρὸς τὸν ἐντολέα πληρεξουσίου (Πρ/κου ἸΑΟ. 771/64 ΔΕΝ 20. 361). Ἡ ἐπίδειξις τοῦ ζητουμένου πληρεξουσίου ἐγγράφου ἀπαιτεῖται ἐπὶ διενεργείας ἀπολύσεως ὑπὸ ἐκουσίου πληρεξουσίου τῆς ἐπιχειρήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ κατὰ νόμον ἢ τὸ Καταστατικὸν ἢ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Δ.Σ. Ἄν. ἐτ. ἐκπροσώπου αὐτῆς (Α.Π. 9/70 ΔΕΝ 26. 229, Α.Π. 427/69 ΔΕΝ 25. 822).

Κατὰ τὴν Πρωτ. Τρικ. 477/57 (ΔΕΝ 14. 403), εἰς ἄς περιπτώσεις δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὁ Ν. 3198/55, ἀλλὰ ὁ Ν. 2112/20 καὶ τὸ Β.Δ. 16/18.7.20 καὶ ὁ ἀπλοῦς ὑπάλληλος τοῦ ἐργοδότη ἐνεργῶν δυνάμει σιωπηρᾶς πληρεξουσιότητος τοῦ ἐργοδότη ἢ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του, ἔταν πρόκειται περὶ Νομικοῦ Προσώπου, δύναται νομίμως νὰ παραβῇ εἰς καταγγελίαν ἐργασιακῶν συμβάσεων.

Πάντως εἶναι νόμιμος ἡ παρὰ τοῦ Δ.Σ. Ἄνων. ἐταιρίας ἀνάθεσις τῆς ἀπολύσεως μισθωτοῦ τινος εἰς ἓνα τῶν ὑπαλλήλων τῆς (Γεν. Διευθυντῆν) (Α.Π. 361/62 ΔΕΝ 18. 718). Ἐξ ἄλλου καὶ ὅταν ἡ περὶ ἀπολύσεως ἀπόφασις συλλογικοῦ ὄργανου τοῦ ἐργοδότη (Δ. Ἐπιτρ. ΑΣΟ) πάσχη ἀκυρότητα δι' οὐσιαστικὸν λόγον, ἡ ἀπόλυσις δὲν καθίσταται ἀνυπόστατος, παρεχομένης μόνον βάσεως πρὸς ἀκύρωσίν τῆς (Α.Π. 4/65 ΔΕΝ 21. 713). Ἡ παρὰ τρίτου, μὴ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐργοδότη καταγγελία ἐργασιακῆς συμβάσεως μισθωτοῦ τινος οὐδὲν ἐπάγεται ἀποτέλεσμα (Πρ/κου ἸΑΟ. 5301/56 ΔΕΝ 13. 180), ἐνῶ ἡ ἐπιγενομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἐγκρισίς τῆς τῆς αὐτῆς καταγγελίας ἐπέχει ἰσχύϊν αὐτοτελοῦς καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἰσχυροῦσης ἀφ' ἧς ἡ σχετικὴ δῆλωσις περιέβη εἰς τὸν μισθωτὸν (Α.Π. 20/1957 ΔΕΝ 13. 139, Α.Π. 761/64 ΔΕΝ 21. 97, Πρωτ. ἸΑΟ. 18296/61 ΔΕΝ 18. 12).

Εἶναι ἀνυπόστατος ἀπόλυσις γενομένη παρ' ἐνὸς μόνου τῶν ἐταίρων, ἐναντίου τῆς γνώμης τῶν λοιπῶν (Α.Π. 370/1957 ΔΕΝ 13. 703). Ἐπὶ κοινωνίας δέου νὰ ἐνεργῆται ὑπὸ πάντων τῶν κοινωνῶν, ἄλλως εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 564/1956 ΔΕΝ 13. 7). Κατὰ τὴν Πρωτ. Πειρ. 3442/63 (ΔΕΝ 20. 367), ἐφ' ὅσον τὸ κοινὸν αὐτοκίνητον εἶχε κοινὴν διαχείρισιν καὶ ἐκινδύνευε ν' ἀπολεσθῇ, ἡ παρ' ἐνὸς τῶν συνιδιοκτητῶν γενομένη νομοτύπως ἀπόλυσις ἐπιφέρει λύσιν τῆς ἐργ. συμβ. ὡς πρὸς πάντας.

Καὶ ὅταν ὁ μισθωτὸς ὑποβάλλῃ αἴτησιν περὶ ἀπολύσεώς του, δεόν νὰ τηρηθῶσιν αἱ διατυπώσεις αὗται, διότι ἡ τοιαύτη αἴτησις δὲν ἀποτελεῖ οἰκειοθελῆ ἀποχώρησιν (Α.Π. 176/1960 ΔΕΝ 16. 326, Πρωτ. 'Αθ. 9071/1957 ΔΕΝ 13. 888, Α.Π. 4/65 ΔΕΝ 21. 713).

Κατὰ τὴν Πρωτ. Βόλου 510/62 (ΔΕΝ 18. 773) δῆλωσις μισθωτοῦ περὶ οἰκειοθελοῦς ἀποχωρήσεώς του, ἀσπασθεῖσα κατόπιν ἀπειλῆς τοῦ ἐργοδότητος περὶ ὑποβολῆς ἐναντίον του ἀβασίμου μηνύσεως, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀτακτον (καὶ ἄκυρον) καταγγελίαν τῆς ἐργ. συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότητος. Ὁμοίως κατὰ τὴν Πρ/κου Πειρ. 940/62 (ΔΕΝ 18. 807) πρὸς ἀπόλυσιν ἐξομοιοῦται ἡ δι' ὕβριστικῆς καὶ βαναύσου συμπεριφορᾶς ἐμμεσσοῦ ἀποπομπὴ τοῦ μισθωτοῦ.

Καὶ ἐν πτωχεύσει ἀπαιτεῖται καταγγελία (Πρ/κου 'Αθ. 3808/62 ΔΕΝ 18. 843), ἡ καταβολὴ ὅμως ἀποζημιώσεως δὲν εἶναι προϋπόθεσις τοῦ κύρους τῆς καταγγελίας (Πρωτ. Πατρῶν 1223/62 ΔΕΝ 19. 356, Πρωτ. Πατρῶν 24/60 ΕΕΔ 19. 526, Πρ/κου 'Αθ. 2964/62 ΔΕΝ 18. 591).

Καὶ εἰς ἄς περιπτώσεις δὲν ὀρεῖται κατὰ Ν. 2112/1920 ἀποζημιώσεις, δεόν νὰ τηρῶνται αἱ λοιπὰ προϋποθέσεις τοῦ Ν. 3198/1955 (Πρωτ. 'Αθην. 886/1956 ΔΕΝ 12. 730). Ὁμοίως ἐπὶ ἀπολύσεων συντελουμένων βάσει Κανονισμῶν διὰ λόγους πειθαρχικοῦς (Α.Π. 714/1955 ΔΕΝ 12. 56, Α.Π. 237/1956 καὶ Πρωτ. Ρόδου 302/1956 ΔΕΝ 12. 392 καὶ 399).

Ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς καταγγελίας μείζα λόγου τινὸς τῆς ἀπολύσεως οὐδαμῶς κωλύει τὴν προβολὴν καὶ ἄλλων κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀκυρότητος τῆς ἀπολύσεως (Α.Π. 440/63 ΔΕΝ 19. 625).

Ἡ καταγγελία τῆς ἐργ. συμβάσεως δὲν ὑπόκειται εἰς πανηγυρικὸν καὶ ἐν τῷ πόνῳ, οὐδὲ εἶναι ἀναγκαστικὸν νὰ χαρακτηρίζεται ὡς τοιαύτη, ἀρκεῖ νὰ προκύπτῃ σαφῶς ἡ δῆλωσις περὶ καταγγελίας (Α.Π. 202/69 ΔΕΝ 25. 545). Δὲν ἀποτελεῖ ὅμως καταγγελίαν ἐργ. συμβάσεως ἐγγραφον τοῦ ἐργοδότητος, δι' οὗ ἀνακοινῶνται ὅτι ἡ ἐργ. σύμβασις θέλει λυθῆ αὐτοδικαίως ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ὀρισμένου ὁρίου ἡλικίας (65ου ἔτους), ἐξυπακουομένου ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο θέλει ἐπέλθει ἐφ' ὅσον συντρέχουν αἱ πρὸς τοῦτο νόμιμοι προϋποθέσεις (Α.Π. 373/66 ΔΕΝ 22. 639).

§ 192.—Καταβολὴ ἀποζημιώσεως.

Ὡς πρὸς τὴν καταβολὴν ἀποζημιώσεως, δεόν νὰ διακρίνωμεν τοὺς ὑπαλλήλους ἀπὸ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν.

Α' Ἀποζημιώσεις ὑπαλλήλων.

Ὡς πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους ὁ νόμος 3198/55 (ἄρθρα 2 καὶ 4) καθορίζει διπλοῦν σύστημα ἀπολύσεως, τοῦτέστιν εἴτε κατόπιν προειδοποιήσεως, εἴτε δι' ἀμέσου καταγγελίας (λύσεως) τῆς συμβάσεως. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐνός ἢ

τοῦ ἄλλου συστήματος ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐργοδότη.

Εἰς τὴν πρῶτην περίπτωσιν ὁ ἐργοδότης ὑποχρεῖται νὰ προειδοποιήσῃ (ἐγγράφως πάντοτε) τὸν ὑπάλληλον περὶ τοῦ ὅτι μετὰ τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενον χρόνον ἢ σύμβασις του θὰ θεωρηθῇ λυθεῖσα. Καλὸν εἶναι πρὸς ἀποφυγὴν διενέξεων καὶ ἀμφισβητήσεων, νὰ ὀρίζηται ἀκριβῆς ἡμέρα λύσεως τῆς συμβάσεως (λ.χ. ἡ 1η Σεπτεμβρίου 1972, ἡ 31η Ὀκτωβρίου 1972 κ.ο.κ.). Ὅταν ἡ προθεσμία αὕτη τῆς προειδοποιήσεως ἐκπνεύσῃ, ὅταν δηλαδὴ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, ἣτις ὠρίσθη διὰ τὴν λύσιν τῆς συμβάσεως, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεῖται νὰ καταβάλλῃ τὸ ἥμισυ (καὶ ὄχι μόνον τὸ 1/4, ὡς ὠρίζεν ὁ νόμος 4558/30) τῆς ἀποζημιώσεως, τὴν ὁποίαν θὰ κατέβαλλεν ἂν δὲν ἔκαμνε τὴν προειδοποίησιν ἀλλ' ἀπέλυεν ἀμέσως τὸν μισθωτὸν.

Διὰ τὴν ὡς ἄνω προειδοποίησιν θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μόνον ὁ μέχρι ταύτης (τῆς προειδοποιήσεως) χρόνος ὑπηρεσίας τοῦ ἀπολυομένου μισθωτοῦ, οὐχὶ δὲ ὁ ἀπὸ τῆς προειδοποιήσεως (καταγγελίας) μέχρι τῆς λύσεως αὐτῆς (Α.Π. 323/1938 Θ. ΜΘ 613, Ἐφ. ἸΑθ. 2455/1938 Δ/κη 11. 97, Πρ/κου ἸΑθην. 1631/1961 καὶ 1927/61 ΔΕΝ 17. 490 — 491, Μον. Πρ. Θεσ. 786/70 ΔΕΝ 26. 899). Ὡς εἰκόσ, καταγγελία συμβάσεως πρὸ μακροτέρου χρόνου οὐδαμῶς βλάπτει (Α.Π. 444/1939 Θ. ΝΑ 32).

Διὰ τῆς καταγγελίας (προμηνύσεως) δὲν λύεται ἡ σύμβασις ἐργασίας, εἰμὴ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς διὰ τῆς προειδοποιήσεως τασσομένης προθεσμίας. Ἄν συνεπῶς ὁ μισθωτὸς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προθεσμίας τῆς προειδοποιήσεως καὶ πρὸ τῆς λήξεως ταύτης ἀποχωρήσῃ οἰκιοθελῶς ἐκ τῆς ἐργασίας, λύει αὐτὸς τὴν σύμβασιν καὶ οὐδὲν δικαίωμα ἐκ τῆς προηγηθείσης καταγγελίας τῆς συμβάσεως (παρὰ τοῦ ἐργοδότη του) διατηρεῖ (λ.χ. δὲν δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὸ 1/2 τῆς ἀποζημιώσεως, ἂν εἶναι ὑπάλληλος, δὲν ὑποχρεῖται ὁ ἐργοδότης εἰς ἀναγγελίαν κλπ.). Ἄν τούναντίον ὁ ἐργοδότης ἀπολύσῃ τὸν (προειδοποιηθέντα) μισθωτὸν πρὸ τῆς ὀρισθείσης ἡμέρας λύσεως τῆς συμβάσεώς του, ὀφείλει ὀλόκληρον τὴν ἀποζημίωσιν κατὰ τὴν Πρ/κου ἸΑθην. 1927/1961 (ΔΕΝ 17. 491). Κατὰ τὴν Α.Π. 531/1939 ὅμως (Θ. ΝΑ 156), εἴτε ἐδέχθη, εἴτε μὴ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ (προειδοποιηθέντος) ὑπάλληλου του ὁ ἐργοδότης ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ αὐτῷ τοὺς μισθοὺς τοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς καταγγελίας μέχρι τῆς λύσεως, καὶ ἐπὶ πλέον τὸ 1/4 (ἤδη τὸ 1/2).

Τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης (ἦτοι τοῦ 1/2 τῆς πλήρους κατὰ Ν. 2112/20) δικαιούνται καὶ οἱ ὑπάλληλοι, οἵτινες ἀποχωροῦν μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἐργοδότη των ἐκ τῆς ἐργασίας των κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως (Πρωτ. ἸΑθ. 20340/61 ΔΕΝ 18. 555).

Ἄν ἡ προμηνύσις γίνῃ πρὸ χρόνου βραχυτέρου τοῦ νομίμου, θεωρεῖται αὕτη ὡς μὴ γενομένη, ὀφειλομένης ἀκεραίας τῆς ἀποζημιώσεως (Ἐφ. ἸΑθ. 657/1934 ΕΕΝ Α' 481, Μον. Πρ. Θεσ. 786/70 ΔΕΝ 26. 618). Ἄν μετὰ τὴν λήξιν τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως συνεχισθῇ ἡ ἐργ. σύμβασις, ἀπαι-

τείται νέα κανονική καταγγελία (Α.Π. 103/66 ΔΕΝ 22. 374), καθ' όσον θεωρείται ανακληθείσα ή καταγγελία τῆ συναίνεσι τοῦ μισθωτοῦ (Πρωτ. Κερκ. 190/66 ΔΕΝ 22. 782).

Περὶ τῆς ὑποχρέωσις τοῦ ἐργοδότη νὰ χρηρηθῆ εἰς τὸν ὑπὸ ἀπόλυσιν μισθωτὸν ἄδειαν ἀπουσίας πρὸς ἐξεύρεσιν ἀλλαχοῦ ἐργασίας ἴδετε κατωτέρω εἰς τὸ αἰκτεῖον Κεφάλαιον.

Μολοντί δὲν ὑπάρχει διάταξις παρεμποδίζουσα τὴν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βραχείας διαρκείας ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ, καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐργασίας διὰ προειδοποιήσεως, νομιζομεν ὅτι τοιαύτη καταγγελία ἢ ἀντέκειτο εἰς τὸν νόμον, διότι θὰ ἐματαίωσεν τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ὅστις συνίσταται εἰς τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προειδοποιήσεως παροχὴν εἰς τὸν μισθωτὸν ἐπαρκούς χρόνου πρὸς ἀνεύρεσιν ἐργασίας ἀλλαχοῦ. Πάντως ἡ διὰ προειδοποιήσεως καταγγελία τῆς συμβάσεως, ἡ γενομένη κατὰ τὴν διάρκειαν ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ, εἶναι δυνατὸν νὰ προσβληθῆ ὡς καταχρηστική, σύμφωνα πρὸς τὸ ἄρθρον 281 Α.Κ. Κατὰ τὴν Α.Π. 288/66 (ΔΕΝ 22. 577), ἐγκύρως ἐνεργεῖται ἀπόλυσις τοῦ μισθωτοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ.

Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ἦτοι εἰς τὴν περίπτωσιν ὃ ἐργοδότης προτιμήσῃ ν' ἀπολύσῃ ἀμέσως (ἄνευ προειδοποιήσεως) τὸν ὑπάλληλόν του, ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ εἰς αὐτὸν τὴν ὑπὸ τοῦ Ν. 2112/1920 προβλεπομένη ἀποζημίωσιν⁽¹⁾ καὶ δὴ κατὰ τὰς κατωτέρω διακρίσεις.

I. Ἄν ἡ ἀποζημίωσις εἶναι ἴση πρὸς τὰς ἀποδοχὰς μέχρις ἑξ μηνῶν, τότε αὕτη καταβάλλεται ὁλόκληρος ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς καταγγελίας (λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας).

II. Ἄν ὅμως ἡ ἀποζημίωσις αὕτη εἶναι μεγαλυτέρα τῶν ἀποδοχῶν ἑξ μηνῶν, τότε ὃ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν τῆς καταγγελίας (λύσεως τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως) νὰ καταβάλλῃ μέρος τῆς ἀποζημιώσεως ἴσον πρὸς τοὺς μισθοὺς ἑξ μηνῶν. Τὸ ὑπόλοιπον τμήμα τῆς ἀποζημιώσεως δύναται ὃ ἐργοδότης νὰ καταβάλλῃ εἰς τριμηνιαίας δόσεις, ἡ πρώτη τῶν ὁποίων εἶναι καταβλητέα τὴν ἐπομένην τῆς συμπληρώσεως τριμήνου ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως. Κάθε δόσις δὲν δύναται νὰ εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὰς ἀποδοχὰς τριῶν μηνῶν, ἐκτὸς ἂν τὸ ὑπόλοιπον (μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν καταβληθεισῶν δόσεων) εἶναι ὀλιγώτερον τοῦ ποσοῦ τῶν ἀποδοχῶν τριῶν μηνῶν, ὅτε καταβάλλεται τὸ μικρότερον τοῦτο ποσόν.

Ὁ χρόνος τῆς προειδοποιήσεως τῶν ὑπαλλήλων, ὅπως καὶ ἡ καταβλητέα εἰς αὐτοὺς ἀποζημίωσις, καθορίζονται (ὑπὸ τοῦ Ν. 4558/1930) ἀναλό-

1. Καὶ ὃ ἀπολυόμενος ἕνεκα συγχῶν καὶ ἀδικαιολογητῶν ἀπουσιῶν μισθωτῶς λαμβάνει ἀποζημίωσιν, ἅτε τοῦ ἄρθρου 672 Α.Κ. μὴ ἰσχύοντος ἐπὶ ἀορ. χρόνον ἐργ. συμβάσεων (Πρ/κω Χαλκίδος 266/62 ΔΕΝ 18. 809). Δὲν δικαιούται ὅμως ἀποζημιώσεως ὃ δολίως παραβαίνων τὰς συμβατικὰς τοῦ ὑποχρέωσις, ἐπὶ σκοπῷ ἐξαναγκασμοῦ τοῦ ἐργοδότη εἰς ἀπόλυσιν καὶ ἀποζημίωσίν του (Α.Π. 368/61 ΔΕΝ 17. 538, Πρωτ. Καλαμάτας 1795/64 ΔΕΝ 21. 189, Πρ/κω Θεσ. 776/64 ΔΕΝ 21. 261).

γως τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας τοῦ ἀπολυομένου παρὰ τῶ αὐτῶ ἐργοδότη, κατὰ τὸν κατωτέρω πίνακα :

Χρόνος ὑπηρεσίας	Προειδοποιήσις ἢ ἀποζημίωσις
2 μηνῶν — 1 ἔτους	1 μηνός
ἄνω τοῦ ἔτους	2 μηνῶν
4 ἐτῶν συμπεπλ. — 6 ἐτῶν	3 »
6 » » — 8 »	4 »
8 » » — 10 »	5 »
10 » συμπεπλ.	6 »
11 » »	7 »
12 » »	8 »
13 » »	9 »
14 » »	10 »
15 » »	11 »
16 » »	12 »
17 » »	13 »
18 » »	14 »
19 » »	15 »
20 » »	16 »
21 » »	17 »
22 » »	18 »
23 » »	19 »
24 » »	20 »
25 » »	21 »
26 » »	22 »
27 » »	23 »
28 καὶ ἄνω	24 »

Τὰ ὡς ἄνω ἔτη λογίζονται συμπεπληρωμένα.

Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως (καὶ τῆς καταβλητέας ἀποζημιώσεως) λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ τελευταία παρὰ τῶ αὐτῶ ἐργοδότη συνεχῆς ὑπηρεσία τοῦ ὑπαλλήλου ἢ διαλυθεῖσα ὑπὸ σύμβασιν ἀορίστου χρόνου (Πρ/κου Πειρ. 452/1959 ΔΕΝ 15. 637). Δὲν συνυπολογίζονται οὔτε ὁ χρόνος ἄλλης τυχόν προηγουμένης ὑπηρεσίας τοῦ ὑπαλλήλου ἔστω καὶ παρὰ τῶ αὐτῶ ἐργοδότη, οὔτε ὁ χρόνος τῆς συμβάσεως ὡριμένης διαρκείας ἢ ὠρισμένου ἔργου, οὔτε ἡ ὑπηρεσία εἰς ἄλλην ἐπιχείρησιν συνεργαζομένην μετὰ τῆς ἐργοδοτικῆς (Α.Π. 224/60 ΔΕΝ 16. 521). Συνυπολογίζεται ὅμως ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ μισθωτὸς διετέλεσεν ἐν στρατεύσει (ὡς ἐφεδρὸς, κληρωτὸς ἢ ἐθελοντής)⁽¹⁾, ὅπως ἐπίσης

1. Ἄρθρον 8 Ν. 2054/52 (ΔΕΝ 8. 252). Ἴδετε καὶ Πρωτ. Ἄθ. 8637/56 (ΔΕΝ 12. 870).

καὶ ὁ χρόνος κατὰ τὸν ὁποῖον ὑπηρετήσεν ὁ μισθωτὸς παρὰ τῇ αὐτῇ μὲν ἐπιχειρήσει ἀλλὰ ὑπὸ ἕτερον ἐργοδότην. Ἐννοεῖται ὅτι οὐδαμῶς ἐμποδίζεται ὅπως συμφωνηθῆ μεταξὺ ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ ὁ συνυπολογισμὸς καὶ ἄλλης προϋπηρεσίας τοῦ τελευταίου (παρὰ τῷ αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ἐργοδότη) διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ν. 2112/1920, διότι ἡ τοιαύτη σύμβασις, ὡς εἰδικωτέρᾳ διὰ τὸν μισθωτὸν, ἔχει ἀπόλυτον ἰσχὺν (Α.Π. 231/1959 ΔΕΝ 15. 405, Πρωτ. Θεσ. 1921/60 ΔΕΝ 16. 646, Πρ/κου 'Αθ. 4304/60 ΔΕΝ 16. 620).

Διὰ τοὺς ἔνεκεν ἀνεκάνοτητος ἀπολυομένους ὑπαλλήλους τῆς Ε.Ε.Υ. ἴδετε τὰς Α.Π. 593/69 (ΔΕΝ 26. 144) καὶ 616/69 (ΔΕΝ 26. 236).

Β' Ἀποζημίωσις ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν.

Ὡς πρὸς τοὺς ἐργατοτεχνίτας καὶ ὑπηρετάς ρητῶς ὁ νόμος (ἄρθρον 1) καθορίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπ' αὐτῶν τὸ σύστημα τῆς κατόπιν προειδοποιήσεως λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας των. Ἐπιβάλλεται ὅπως καταβάλληται εἰς τοὺτους, ἅμα τῇ κοινοποιήσει τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀπολύσεως καὶ ἡ ὑφειλομένη νόμιμος ἀποζημίωσις, ἄλλως ἢ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος.

Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη εἶναι ἴση πρὸς ἐκείνην, ἡ ὁποία, συμφώνως πρὸς τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920, καταβάλλεται εἰς τοὺς ἄνευ προειδοποιήσεως ἀπολυομένους ἐργατοτεχνίτας καὶ ὑπηρετάς. Ὁ χρόνος τῆς προειδοποιήσεως ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω Β.Δ. ὡς κάτωθι :

	Ἵπηρεσία	Προειδοποιήσις	Ἀποζημίωσις
Ἀπὸ	2 μηνῶν — 1 ἔτος	5 ἡμέραι	5 ἡμερομίσθια
»	1 ἔτος — 2 ἔτη	8 »	7 »
»	2 ἔτη — 5 »	15 »	13 »
»	5 » — 10 »	30 »	26 »
»	10 » καὶ ἄνω	60 »	52 »

Ἐπειδὴ τὸ Β.Δ. ὀρίζει ὅτι, ἂν γίνῃ ἡ ἀπόλυσις τοῦ ἐργατοτεχνίτου ἄνευ προειδοποιήσεως, καταβάλλεται ὡς ἀποζημίωσις τὸ ποσὸν τῶν ἀποδοχῶν, ἂς θὰ ἐλάμβανεν ὁ ἀπολυθεὶς μισθωτὸς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως, συνάγεται ὅτι ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν περιλαμβάνει τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἐργασιμῶν μόνον ἡμερῶν τῆς ὡς ἄνω προσημασίας προειδοποιήσεως. Οὕτω, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀνωτέρω τρίτην στήλην ἀναφέρεται, διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν 1 — 2 ἐτῶν ἡ ἀποζημίωσις περιλαμβάνει τὰς ἀποδοχὰς 7 ἡμερῶν, διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν 2 — 5 ἐτῶν τὰς ἀποδοχὰς 13 ἡμερῶν, διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν 5 — 10 ἐτῶν τὰς ἀποδοχὰς 26 ἡμερῶν καὶ διὰ τοὺς ἔχοντας ἄνω τῶν 10 ἐτῶν τὰς ἀποδοχὰς 52 ἡμερῶν (Α.Π. 545/1958 ΔΕΝ 14. 598, Πρωτ. 'Αθ. 15297/63 ΔΕΝ 20. 365, Πρωτ.

Θεσ. 2215/68 ΔΕΝ 24. 684, Πρωτ. 'Αθ. 5449/62 ΔΕΝ 18. 588, Πρωτ. 'Αθ. 12722/1956 ΔΕΝ 12. 871, Πρωτ. 'Αθ. 15123/54 και Πρ/κου 'Αθ. 6974/54 ΔΕΝ 11. 7). Αί Κυριακαί δὲν περιλαμβάνονται, ἔστω καὶ ἂν εἰργάσθη κατ' αὐτὰς ὁ μισθωτὸς (Πρωτ. 'Αθ. 15297/63 ΔΕΝ 20. 365).

§ 193.—Διευκρινίσεις σχετικαὶ μὲ τὴν ἀποζημίωσιν.

α'. Ὑπολογισμός.

Ἡ ἀποζημίωσις τόσον τῶν ἐργατοτεχνιτῶν ὅσον καὶ τῶν ὑπαλλήλων, ὑπολογίζεται βάσει τῶν καταβαλλομένων τακτικῶν ἀποδοχῶν τοῦ τελευταίου μηνὸς ὑπὸ καθεστῶς πλήρους ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ (ἄρθρον 5 παρ. 1 Ν. 3198/55, Πρωτ. 'Αθ. 25886/66 ΔΕΝ 23. 741), μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν παρεμπεισοῦσης τυχόν ἀσθενείας (Πρωτ. 'Αθ. 25886/66 ΔΕΝ 23. 741).

Ἡ Α.Π. 425/60 (ΔΕΝ 16. 805) ἔκρινεν ὅτι, ἐπὶ καταγγελίας ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀκύρου συμβάσεως ἐργασίας, ἡ ἀποζημίωσις ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νομίμων ἀποδοχῶν.

β'. Τακτικαὶ ἀποδοχαί.

Ὡς τ α κ τ ι κ α ἰ ἀ π ο δ ο χ α ἰ θεωροῦνται ὁ μισθὸς καὶ πᾶσα ἄλλη παροχὴ ἐφ' ὅσον αὕτη χορηγεῖται ἀντὶ μισθοῦ, ἤτοι ὡς ἀντάλλαγμα τακτικῶν ὑπηρεσιῶν, οὐχὶ προσωκαίρως ἀλλὰ σταθερῶς καὶ μονίμως (ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον) ὡς τακτικὸν συμβατικὸν ἢ νόμιμον ἀντάλλαγμα (Α.Π. 139/71 ΔΕΝ 27. 290, Α. Π. 542/69 ΔΕΝ 25. 888, Α. Π. 638/63 ΔΕΝ 20. 4, Α. Π. 434/63 ΔΕΝ 20. 400, Α.Π. 11/1961 ΔΕΝ 17. 121, Α.Π. 436/1959 ΔΕΝ 15. 909), ὅπως αἱ παροχαὶ εἰς εἶδος, οἷον τὸ ὑπὸ δ.ἀ. προβλεπόμενον γάλα (Πρωτ. 'Αθ. 4179/69 ΔΕΝ 26. 14, Πρωτ. 'Αθ. 25544/67 ΔΕΝ 24. 365), τὸ ἐπίδομα τροφῆς⁽¹⁾ (Πρωτ. 'Αθ. 13186/58 ΔΕΝ 14. 920), αἱ προμήθειαι, τὸ ἐπίδομα ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας⁽²⁾, τὸ ἐπίδομα παραγωγῆς, ἐφ' ὅσον παρέχεται ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν (Α.Π. 312/64 ΔΕΝ 20. 521), ἡ παγία ἀμοιβὴ δι' ὑποχρεωτικὴν ὑπερωριακὴν ἐργασίαν ('Εφ. 'Αθ. 1082/59 ΔΕΝ 15. 636), αἱ διὰ Δ.Α. χορηγηθεῖσαι παροχαὶ δωρεὰν χρησιμοποίησεως τῶν λεωφορείων ὑπὸ τῶν μισθωτῶν καὶ τῶν συζύγων των (Α.Π. 322/1966 ΔΕΝ 22. 587), ἡ ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ καταναλισκομένου ἡλ. ρεύματος ἔκπτωσης (Α.Π. 376/66 ΔΕΝ 22. 729).

Τὰ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐργασίας παρεχόμενα, ἔστω καὶ παρὰ τρίτων, φιλοδωρήματα ἀποτελοῦν τακτικὰς ἀποδοχὰς συνυπολογιστέας εἰς τὴν ἀποζημίωσιν (Α.Π. 216/64 ΔΕΝ 20. 292). Καὶ τὰ π ρ ο α ἰ ρ ε τ ι κ α

1. Εἶναι ἀντιφατικαὶ αἱ αἰτιολογίαι ἀποφάσεως θεωροῦσης ὡς ἀποδοχὰς τὴν ἀξίαν τῆς τροφῆς μόνον ὡσάκεις ὁ μισθωτὸς διενικτέρευσεν ἐκτὸς ἐδρας (Α.Π. 190/65 ΔΕΝ 21. 494).

2. Ἀντίθετος ἡ Α.Π. 701/64 (ΔΕΝ 21. 33).

φίλοδωρήματα θεωροῦνται τακτικαὶ ἀποδοχαὶ εἴτε κατ' ἐπιταγὴν τοῦ νόμου, εἴτε κατόπιν συμβατικῆς ρυθμίσεως, εἴτε κατ' ἔθιμον, τὰ περιστατικῶς ταῦτα δέον νὰ προτείνωνται (Α.Π. 504/64 ΔΕΝ 20. 646). Συνυπολογίζονται τὰ ἐπιδόματα ἀερολιμένας καὶ συσσιτίου, ἡ προσκύβησις διὰ Κυριακῆς, τὰ δῶρα ἑορτῶν καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ δι' ὑπερωρίας ἀποζημιώσεις (Πρωτ. 'Αθ. 24996/68 ΔΕΝ 25. 553).

Δὲν συνυπολογίζονται αἱ πρόσθετοι ἀμοιβαὶ ἢ ἀποζημιώσεις διὰ παράνομον ὑπερωρικὴν ἐργασίαν (Α.Π. 139/71 ΔΕΝ 27. 290, Πρωτ. 'Αθ. 6436/68 ΔΕΝ 24. 885, Πρωτ. 'Αθ. 13109/58 ΔΕΝ 14. 919, Πρωτ. 'Αθ. 11017/58 ΔΕΝ 14. 824), τὸ ἐπίδομα θέσεως τὸ χορηγούμενον εἰς μισθωτὸν ἐκ περιστάσεως ἀσκούοντα καθήκοντα Διευθυντοῦ (Α.Π. 371/62 ΔΕΝ 18. 586), τὸ ἐπίδομα ἀσφαλίσεων καὶ κατοικίας τῶν Τραπεζικῶν ὑπαλλήλων (Α.Π. 167/68 ΔΕΝ 24. 450, Πρ/κου Πατρῶν 148/64 ΔΕΝ 21. 332), ἡ στολὴ, ἡ γλαίνη, τὰ ὑποδήματα καὶ ἄλλαι παρόμοιαι ἔκτακτοι παροχαὶ ἢ τοιαῦται διδόμεναι πρὸς ἐκπλήρωσιν λειτουργικῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιχειρήσεως (Α.Π. 180/1960 ΔΕΝ 16. 518), ὡς ἐπὶ τροφῆς καὶ κατοικίας (Α.Π. 319/69 ΔΕΝ 25. 760). Ἐπίσης δὲν συνυπολογίζονται τὰ ὄδοιπορικά (Α.Π. 167/69 ΔΕΝ 25. 453). Ὅταν ὅμως ἡ χορήγησις τούτων δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως μετακινήσεων καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἀπόδοσιν λ/σμοῦ, δὲν διακόπτεται δὲ ἐν ἀδείᾳ ἢ ἀσθενείᾳ, ἀποτελοῦν ταῦτα τακτικὰς ἀποδοχὰς (Α.Π. 167/69 ΔΕΝ 25. 453).

γ'. Δῶρα ἑορτῶν(1).

Τὰ δῶρα τῶν ἑορτῶν, ἀποτελοῦντα κατὰ τὴν παγίαν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου προσκύβησιν τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν, εἶναι συνυπολογιστέα εἰς τὴν ὡς ἄνω ἀποζημιώσιν (Α.Π. 639/67 ΔΕΝ 24. 41, Α.Π. 571/61 ΔΕΝ 18. 108, Α.Π. 483/60 ΔΕΝ 16. 843, Α.Π. 373/1960 ΔΕΝ 16. 489, Α.Π. 218/1960 ΔΕΝ 16. 388, Α.Π. 112/1960 ΔΕΝ 16. 203, Α.Π. 697/58 ΔΕΝ 14. 1011, Πρωτ. 'Αθ. 25682/66 ΔΕΝ 23. 214, Πρωτ. 'Αθ. 5449/62 ΔΕΝ 18. 588). Καὶ τὰ χορηγούμενα κατὰ Πάσχα καὶ Χριστούγεννα ἀμνός καὶ γαλοπούλα (Α.Π. 317/70 ΔΕΝ 26. 566).

δ'. Ἐπίδομα ἀδείας(1).

Τὸ ἐπίδομα ἀδείας, ἀποτελοῦν τακτικὰς ἀποδοχὰς, συνυπολογίζεται διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀπολυομένων μισθωτῶν (Α.Π. 317/70 ΔΕΝ 26. 566, Α.Π. 326/66 ΔΕΝ 22. 589, Πρωτ. 'Αθ. 21014/65 ΔΕΝ 22. 8, Πρωτ. Χανίων 673/65 ΔΕΝ 22. 123, Πρωτ. 'Αθ. 25682/66 ΔΕΝ 23. 414).

1. Ἡ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν δῶρων ἑορτῶν καὶ τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας προσκύβησις εἶναι ἴση περίπου πρὸς τὸ 1/6 τῆς ὅλης ἀποζημιώσεως.

ε'. Κυριακή και νυκτερινή εργασία.

Αι πρόσθετοι άμοιβαι διά τήν κατά Κυριακὰς και νύκτας άπασχόλησιν, έρ' ύσον ή καθ' όλας ή τινάς έξ αυτών άπασχόλησις ήτο τακτική, δυνάμει καταρτισθείσης ρητής ή σιωπηρῶς συμφωνίας, ώς φέρουσαι τόν χαρακτήρα τακτικού νομίμου ή συμβατικού άνταλλάγματος (μισθοῦ), θεωροῦνται ώς τακτικά άποδοχά και συνυπολογίζονται εις τήν άνωτέρω άποζημίωσιν (Α.Π. 639/67 ΔΕΝ 24. 41, Α.Π.11/1961 ΔΕΝ 17. 121, Α.Π. 484/1959 ΔΕΝ 15. 936, Πρωτ. 'Αθ. 13109/58 ΔΕΝ 14. 919, Πρωτ. 'Αθ. 9071/57 ΔΕΝ 13. 888, Πρωτ. 'Αθ. 6434/56 ΔΕΝ 13. 10, Πρωτ. 'Αθ. 25886/66 ΔΕΝ 23. 741), έστω και άν ή άπασχόλησις δέν πραγματοποιήται καθ' όλας τὰς Κυριακάς (Α.Π. 542/69 ΔΕΝ 25. 888). Δέν συνυπολογίζονται όμως αι άποζημιώσεις διά παράνομον έργασίαν Κυριακῶν (Πρωτ. 'Αθ. 6436/68 ΔΕΝ 24. 885).

στ'. Περιορισμός τής άποζημίωσης.

Διά τοῦ άρθρου 5 παράγραφος 1 τοῦ Ν. 3198/55 όρίζεται ότι διά τήν άποζημίωσιν τῶν ύπαλλήλων δέν δύνανται νά ληφθῶσιν ύπ' όψιν αι μηνιαῖαι άποδοχά αυτών, καθ' ό ποσόν ύπερβαίνουσι τὸ όκταπλάσιον τοῦ ήμερομισθίου τοῦ άνειδικεύτου έργάτου, πολλαπλασιαζόμενον επί 30. Τοῦτέστι σήμερα, έτε τὸ ήμερομισθιον τοῦ άνειδικεύτου έργάτου είναι δρχ. 110, τὸ όριον τοῦτο άνέρχεται (110 επί 8 επί 30) εις δραχμάς 26.400 και από 1.7.72 εις δρχ. 28.600. Διά τοῦ άρθρ. 2 τοῦ Α.Ν. 173/67 (ΔΕΝ 23. 917) όρίζεται ότι επί Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Τραπεζῶν, 'Επιχειρήσεων — 'Οργανισμῶν Κοινῆς 'Ωφελείας ή επιχειρήσεων έπιχορηγούμενων ύπό τοῦ Κράτους ή άποζημιώσεις δέν δύνανται νά είναι άνωτέρα τῶν δρχ. 240.000 (1).

ζ'. 'Αμειβόμενοι επί ποσοστοῖς.

'Η άποζημίωσις τῶν μισθωτῶν, οἱ όποιοι άμείβονται με ποσοστά ή κατ' άποκοπήν ή κατά μονάδα παρεχομένης έργασίας (με τὸ κομμάτι), ύπολογίζεται βάσει τοῦ μέσου όρου τῶν πραγματοποιηθεισῶν κατά τούς δύο τελευταίους μήνας (πρὸ τῆς καταγγελίας τῆς έργασιακῆς σχέσεως) άποδοχῶν των, πάντως ύπό καθεστῶς πλήρους άπασχολήσεως (Α.Π. 521/62 ΔΕΝ 18. 932). Κατά τήν Πρ/κου 'Αθ. 5348/60 (ΔΕΝ 17. 7), ύπολογίζεται πλήρες τὸ πρὸ τῆς άπολύσεως δίμηνον, ήτοι συνυπολογίζονται και αι ήμέραι καθ' ής δέν ειργάσθη ὁ άπολύμενος μισθωτός. Οἱ λαμβάνοντες μηνιαῖον μισθόν και ποσοστά άποζημιῶνται με τόν μηνιαῖον μισθόν τοῦ τελευταίου μηνός και τόν μέσον όρον τῶν ποσοστῶν τῶν δύο τελευταίων μηνῶν (Α.Π. 595/61 ΔΕΝ 18.

1. 'Η διάταξις είναι άδικολόγητος και άδικος, διότι θέτει εις μειονεκτικήν θέσιν τούς μισθωτούς τῶν ίσχυροτέρων οικονομικῶς έργοδοτῶν.

7), ενώ οι σερβιτόροι αποζημιούνται βάσει του μέσου όρου των φιλοδορημάτων και του αντίτιμου τής τροφής (Α.Π. 258/62 ΔΕΝ 18. 676).

Όπως δήποτε το ποσό τής ως άνω αποζημιώσεως δεν δύναται να είναι κατώτερον του τεκμαρτού ήμερομισθίου, ήτοι εκείνου ήπερ προκύπτει εκ τής μισθολογικής κλάσεως, εις τήν οποίαν κατατάσσεται ο μισθωτός παρά του ΙΚΑ, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Α.Ν. 1846/1951 (ἄρθρον 5 § 2 Ν. 3198/55).

η'. Μὴ συμπλήρωσις διμήνου ὑπηρεσίας.

Ὅτε προμήνυσις ἀπαιτεῖται, οὔτε ἀποζημιώσις ὀφείλεται εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν συμπληρώσει διμήνον ὑπηρεσίαν παρά τῷ αὐτῷ ἐργοδότη (Χρ. Ἀγαλλόπουλος Εἰσαγ. Ἔργ. Δίκ. σελ. 45, Β. Βασιλείου ΕΕΔ 8. 359, Ι. Καποδίστριας ΕΡΜΑΚ Εἰσαγ. Ν. ὑπ' ἄρθρον 38 ἀριθ. 21, Α.Π. 661/62 ΔΕΝ 19. 120, Πρωτ. Ἀθ. 15365/64 ΔΕΝ 20. 907, Πρωτ. Ἀθ. 21653/61 ΔΕΝ 18. 230). Κατὰ τὰς Ἐφ. Ἀθ. 1273/70 (ΔΕΝ 26. 828), Πρ/κου Ἀγρι- νίου 41/67 (ΔΕΝ 24. 280) καὶ Πρ/κου Χαλκίδας 279/64 (ΔΕΝ 21. 781), οὔτε ἐγγράφον ἀπαιτεῖται, οὔτε ἀποζημιώσις καταβάλλεται. Κατ' ἄλλην ὁμοῦ γνώμην, ἐπὶ τῶν μισθωτῶν τούτων δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἄρθρον 669 Α.Κ., καθ' ὃ δέον νὰ ὑπάρξῃ προειδοποίησις πρὸ 15 ἡμερῶν, ἄλλως ὀφείλονται αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ἡμερῶν τούτων (Κ. Κουκῆ Ἐνοχ. Εἰδ. β' ἐκδ. σελ. 540, Α. Τούσης Ἔργ. Δίκ. σελ. 404 παράγρ. 59, Πρ/κου Ἀθ. 7376/61 ΔΕΝ 18. 112, Πρ/κου Ἀθ. 6082/53 ΕΕΔ 12. 708, Πρ/κου Ἐδέσσης 7/1955 ΔΕΝ 11. 186 κ.ἄ.).

Καὶ ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ διμήνου, ἢπερ κατὰ τὴν Α.Π. 661/62 (ΔΕΝ 19. 120) συμπληροῦται κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς ἡμέρας τῆς ἀντιστοίχου πρὸς τὴν πρόσληψιν τοῦ μισθωτοῦ, γενομένη ἔνευ ἀποζημιώσεως καταγγελία δὲν εἶναι καταχρηστική (Πρωτ. Ἀθ. 1040/60 ΔΕΝ 16. 303, Πρωτ. Ἀθ. 2935/62 ΔΕΝ 18. 523). Καὶ κατὰ τὴν Α.Π. 661/62 (ΔΕΝ 19. 120) ἀπόλυσις γενομένη κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ διμήνου κατόπιν παραπόνων πελατῶν δι' ἀπρεπῆ συμπεριφορὰν δὲν εἶναι καταχρηστική.

θ'. Προσφορά τῆς ἀποζημιώσεως ἄλλως παρακατάθεσις.

Ἄμα τῇ ἐπιδόσει τοῦ ἐγγράφου περὶ τῆς καταγγελίας τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως δέον νὰ προσφέρεται πραγματικῶς καὶ νὰ καταβάλλεται πλήρως ἢ ἀποζημιώσις, ἂν δὲ ὁ ἀπολυόμενος ἀρνηθῇ νὰ τὴν παραλάβῃ, ἐπιβάλλεται νὰ κατατίθεται αὐτὴ ἐντὸς εὐλόγου προθεσμίας εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθη- κῶν καὶ Δανείων (Α.Π. 662/70 ΔΕΝ 27. 37, Α.Π. 146/81 ΔΕΝ 27. 624, Α.Π. 463/1960 ΔΕΝ 16. 809, Α.Π. 545/1958 ΔΕΝ 14. 598, Α.Π. 248/1958 ΔΕΝ 14. 441, Ἐφ. Ἀθ. 4188/70 ΔΕΝ 27. 628 κ.ἄ.π.). Ἐκρίθη ὅτι ἡ μετὰ 7 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταγγελίας παρακατάθεσις δὲν εἶναι νόμιμος

(Πρ/κου Πειρ. 554/1958 ΔΕΝ 14. 861), ἐναντίαν ὅμως κρίσιν, ἤτοι περί νομιμότητος τῆς μετὰ 7ῆμερον καταθέσεως, ἐξήνεγκεν ἡ Πρωτ. ᾿Αθ. 18286/58 (ΔΕΝ 15. 470). Καὶ ὅταν ὁ μισθωτὸς προσῆλθεν εἰς ἀκατάλληλον ὄραν, μὴ ἐπανελθὼν ἔκτοτε, καθίσταται ἀναγκαία ἡ κατάθεσις (Πρωτ. ᾿Αθ. 250/62 ΔΕΝ 19. 414). Καταχρηστικῶς ὅμως ἀσκειῖ τὴν ἀξίωσίν του μισθωτὸς κωλυσιεργήσας περί τὴν εἰσπραξίν τῆς ἀποζημιώσεώς του, ὅταν ὁ ἐργοδότης καθυστέρησε μόνον ἐπὶ 4 ἡμέρας τὴν παρακατάθεσιν (Πρωτ. ᾿Αθ. 5444/62 ΔΕΝ 18. 613).

Καὶ μετὰ προφορικὴν προσφορὰν νομίμως παρακατατίθεται ἡ ἀποζημίωσις (Πρ/κου Πειρ. 513/59 ΔΕΝ 15. 542). ᾿Απαιτεῖται ὅμως ἡ ἐκδοσις γραμματίου συστάσεως παρακαταθήκης εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων, μὴ ἀσκοῦντος ἐπιρροὴν ἰσχυρισμοῦ περί παρακαταθέσεως εἰς δικηγόρον (Πρωτ. ᾿Αθ. 16121/58 ΔΕΝ 15. 347). Κατὰ τὴν Πρωτ. ᾿Αθ. 11760/62 (ΔΕΝ 18. 525) ἡ προσφορὰ τῆς ἀποζημιώσεως δέον νὰ εἶναι ἡ προσήκουσα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς καταγγελίας, δὲν ἐπηρεάζεται δ' ἐκ τοῦ ὅτι μέχρι τῆς καταθέσεώς της συμπληροῦνται τυχόν αἱ χρονικαὶ προϋποθέσεις μείζονος ἀποζημιώσεως. Κατὰ τὴν Πρ/κου Πειρ. 554/58 (ΔΕΝ 14. 861) ὅμως, δοθέντος ὅτι ἡ ἀπόλυσις τελειοῦται διὰ τῆς καταβολῆς ἢ τῆς παρακαταθήκης τῆς ἀποζημιώσεως, ἂν μεταξὺ ἀπολύσεως καὶ καταβολῆς ἢ καταθέσεως ταύτης συμπληρωθῇ χρόνος, παρέχων δικαίωμα μείζονος ἀποζημιώσεως, δέον νὰ κατατεθῇ ἡ μείζων αὕτη ἀποζημίωσις. Ἡ καταβολὴ τῆς ἀποζημιώσεως δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς ἐντολοδόχον ἢ πληρεξούσιον τοῦ ἀπολυομένου μισθωτοῦ (Πρωτ. ᾿Αθ. 17878/56 ΔΕΝ 12. 229). Ἡ προσφορὰ τῆς ἀποζημιώσεως δέον νὰ εἶναι π ρ ο σ ἡ κ ο υ σ α, δηλαδὴ νὰ γίνεται εἰς τὸν πρέποντα χρόνον καὶ εἰς τὸν κατάλληλον τόπον. (Πρωτ. ᾿Αθ. 11760/62 ΔΕΝ 18. 525). Ὡς πρέπων χρόνος δέον νὰ θεωρηθῇ ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀπολύσεως, ὡς κατάλληλος δὲ τόπος τὸ κατάστημα ἢ τὸ ἐργοστάσιον ἢ τὸ γραφεῖον τοῦ ἐργοδότη, ὅπου δύναται νὰ προσκληθῇ ὁ ἀπολύμενος διὰ νὰ παραλάβῃ τὴν ἀποζημιώσιν του (Α.Π. 676/61 ΔΕΝ 18. 103, Α.Π. 463/60 ΔΕΝ 16. 809, Πρωτ. ᾿Αθ. 13136/61 ΔΕΝ 17. 747, Πρωτ. ᾿Αθ. 17911/57 ΔΕΝ 14. 140, Πρωτ. ᾿Αθ. 966/59 ΔΕΝ 15. 710). Κοινοποίησις τοῦ γραμματίου παρακαταθήκης δὲν ἀπαιτεῖται (Α.Π. 662/70 ΔΕΝ 27. 37, Πρωτ. ᾿Αθ. 13136/61 ΔΕΝ 17. 747), ἡ παράλειψις ὅμως τῆς γνωστοποιήσεως τῆς παρακαταθέσεως δυνατὸν νὰ δημιουργήσῃ εὐθύνην πρὸς ἀποζημιώσιν διὰ τὴν τυχὸν ἐκ τῆς παραλείψεως ζημίαν (Α.Π. 662/70 ΔΕΝ 27. 37).

Καὶ διὰ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς νομίμως καταβάλλεται ἡ ἀποζημίωσις, ἐφ' ὅσον μάλιστα ὁ μισθωτὸς ἀποδεχθῇ καὶ εἰσπράξῃ αὐτὴν (Α.Π. 319/69 ΔΕΝ 25. 760, Πρ/κου ᾿Αθ. 3068/63 ΔΕΝ 20. 756).

ι'. Ὑπηρεσία καὶ προϋπηρεσία.

Διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ παρὰ τῷ ἐργοδότη τελευταία συνεχῆς ὑπηρεσία τοῦ ἀπολυομένου μισθωτοῦ (Πρ/κου

Πειρ. 452/59 ΔΕΝ 15. 637), ούχι δὲ καὶ ἡ τυχόν διακεκομμένη τοιαύτη(1) (Α.Π. 86/70 ΔΕΝ 26. 443, Πρ/κου Θεσ. 624/60 ΔΕΝ 16. 683) οὔτε ἡ προηγηθεῖσα σύμβασις ὀρισμένου χρόνου (Α.Π. 596/49 ΔΕΝ 6. 133, Α.Π. 394/50 ΔΕΝ 6. 296, Μον. Πρ. 'Αθ. 1202/70 ΔΕΝ 26. 535, Πρ/κου 'Αθ. 6156/61 ΔΕΝ 18. 393), οὐδὲ ἡ ὑπηρεσία εἰς ἄλλην ἐπιχείρησιν συνεργασθεῖσαν ἀπλῶς μετὰ τῆς ἐνεργούσης τὴν ἀπόλυσιν (Α.Π. 224/60 ΔΕΝ 16. 521). Εἶναι ὁμοίως νόμιμος συμφωνία ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ ὅπως διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ τελευταίου, ἐν περιπτώσει ἀπολύσεώς του, συνυπολογίζεται καὶ ἄλλη προϋπηρεσία, εἴτε παρὰ τῷ αὐτῷ, εἴτε παρ' ἄλλῳ ἐργοδότη (Α.Π. 231/59 ΔΕΝ 15. 405, Πρωτ. Θεσ. 1921/60 ΔΕΝ 16. 646, Πρ/κου 'Αθ. 4304/60 ΔΕΝ 16. 620).

Παλαιότερον ἐγένετο δεκτὸν παρὰ τοῦ 'Αρ. Πάγου (Α.Π. 275/1960 ΔΕΝ 16. 455, Α.Π. 745/1958 ΔΕΝ 14. 1044, Α. Π. 246/58 ΔΕΝ 14. 645 κ.ἄ.π.), ὅτι, διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως ὑπαλλήλων προϋπηρετησάντων ὡς ἐργατῶν, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν μόνον ὁ χρόνος τῆς ὑπαλληλικῆς τῶν ὑπηρεσίας. Μεταγενεστέρως ὁ 'Αρειος Πάγος διὰ σειρᾶς αποφάσεών του (542/62 ΔΕΝ 19. 591, 236/62, 258/62, ΔΕΝ 18. 676, 671/61 ΔΕΝ 18. 73, 421/61 ΔΕΝ 17. 603, 83/70 ΔΕΝ 26. 442) ἐδέχθη, ὅτι δέον νὰ συνυπολογίζεται καὶ ἡ προϋπηρεσία ὡς ἐργάτου, ἐκτὸς ἂν, κατὰ τὴν ἀνάληψιν ὑπαλληλικῶν καθηκόντων, κατηρτίσθη νέα ἐργασιακὴ σύμβασις. Ὁ χρόνος ὑπηρεσίας τῶν ἀδειούχων ἠλεκτροτεχνιτῶν ὡς βοηθῶν ὑπολογίζεται (Α.Π. 90/69 ΔΕΝ 25. 704. Contra: Πρ/κου Βόλου 70/63 ΔΕΝ 19. 744). Κατὰ τὴν Α.Π. 422/67 (ΔΕΝ 23. 667) οἱ ἐργοδοταὶ ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ ἐρευνῶσι τὰ τῆς προϋπηρεσίας τῶν κατωτέρων ὑγειονομικῶν, προκειμένου νὰ ὑπολογίσωσι τὴν καταβλητέαν ἀποζημίωσιν, ἔστω καὶ ἂν οἱ μισθωτοὶ δὲν ἐγνωστοποίησαν ταύτην.

ια'. Μειωμένη ἀπασχόλησις.

Ἐν μειωμένη ἀπασχολήσει ἡ ἀποζημίωσις ὑπολογίζεται βάσει τῶν καταβαλλομένων μειωμένων ἀποδοχῶν (Α.Π. 50/1960 ΔΕΝ 16. 163).

ιβ'. Μεταγενεστέρα αὐξήσις τῶν ἀποδοχῶν ἀναδρομικῶς.

Μεταγενεστέρα τῆς ἀπολύσεως ἀναδρομικὴ αὐξήσις τῶν ἀποδοχῶν δὲν ἐπηρεάζει τὸ κῆρος τῆς ἀπολύσεως, πλὴν παρέχει δικαίωμα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποζημιώσεως (Α.Π. 182 καὶ 270 τοῦ 1960 ΔΕΝ 16. 294 καὶ 454). Δὲν ἐπηρεάζει ἐπίσης τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως τὸ γεγονός, ὅτι πιθανόν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ τελευταίου μηνὸς νὰ εἰσπράχθησαν ἠλαττωμέναι ἀποδοχαὶ λόγῳ ἀσθενείας, διαθεσιμότητος ἢ ἄλλης αἰτίας ἀναφερομένης εἴτε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐργοδότη εἴτε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ μισθωτοῦ.

1. Δὲν θεωρεῖται ὁμοίως διακεκομμένη ἡ ἐργ. σχέσις ὑπαλλήλου ἐγκαταλείφοντος κατὰ τὴν Κατοχὴν Ἰσραηλιτικοῦ κατ/τος (Πρ/κου Βόλου 159/63 ΔΕΝ 20. 767).

γ'. Καταβολή μικρότερας αποζημιώσεως. Συνέπειαι.

Καταβολή εἴτε παρακατάθεσις αποζημιώσεως ἐλάσσονος τῆς νομίμου καθιστᾷ τὴν ἀπόλυσιν ἄκυρον (Α.Π. 10 /1960 ΔΕΝ 16. 105). Ἐν ἧ ὅμως περιπτώσει ἡ καταβολὴ εἴτε παρακατάθεσις μικρότερας αποζημιώσεως ὀφείλεται εἰς εὐλόγον ἀμφιβολίαν τοῦ ἐργοδότη ὡς πρὸς τὸ καταβλητέον ποσὸν ἀποζημιώσεως, δὲν ἐπέρχεται ἀκυρότης τῆς ἀπολύσεως, ἀλλὰ ὀφείλεται ἡ διαφορά ἀποζημιώσεως (Α.Π. 566/69 ΔΕΝ 26. 140, Α.Π. 167/68 ΔΕΝ 24. 450, Α.Π. 4/68 ΔΕΝ 24. 230, Α.Π. 629/67 ΔΕΝ 24.40, Α.Π. 88/67 ΔΕΝ 24.50, Α.Π. 316/67 ΔΕΝ 23. 628, Α.Π. 274/62 ΔΕΝ 18. 677 — ἐρευνῶσα τὸ θέμα τοῦ μὴ συνυπολογισμοῦ τῶν προσαυξήσεων δι' ἐργασίαν Κυριακῶν καὶ νυκτῶν — Α.Π. 100/62 ΔΕΝ 18. 675, Α.Π. 571/61 ΔΕΝ 18. 108, Α.Π. 559/1960 ΔΕΝ 17. 39, Α.Π. 181/1960 ΔΕΝ 16. 461, Α.Π. 218/60 ΔΕΝ 16. 388, Α.Π. 16/1960 ΔΕΝ 16. 67, Ἐφ. Ἀθ. 400/70 ΔΕΝ 27. 90, Πρωτ. Ἀθ. 25682/66 ΔΕΝ 23. 414, Πρωτ. Ἀθ. 11760/62 ΔΕΝ 18. 525, Πρωτ. Ἀθ. 11013/65 ΔΕΝ 21. 716, Πρ. Πειρ. 161/67 ΔΕΝ 23. 750 κ.ἄ.π.). Οὕτω ὅταν κατεβλήθη (προσεφέρθη) ἀποζημιώσις ἐργατρίας εἰς πρακτικὴν νοσοκόμον, ἧτις μέχρι τῆς ἀπολύσεώς της δὲν εἶχε γνωστοποιήσει τὴν προϋπηρεσίαν της (Α.Π. 4/68 ΔΕΝ 24. 230. Βλ. ὅμως καὶ Α.Π. 422/67 ΔΕΝ 23. 667). Ἐπίσης ἐπὶ μὴ συνυπολογισμοῦ φόρου, δι' οὗ εἶχε κριθῆ ὅτι δὲν ἀπετέλει ἀποδοχὰς (Α.Π. 629/67 ΔΕΝ 24. 40). Ὅμοίως ὅταν κατεβλήθη ἀποζημιώσις ἐργάτου ἀντὶ ὑπαλληλικῆς τριαυτοῦτης εἰς μισθωτὸν παρέχοντα ὑπηρεσίας εὐλόγως δυναμένας νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς τριαυτοῦται τεχνίτου (Α.Π. 655/68 ΔΕΝ 25. 149). Ὡσαύτως ὅταν κατεβλήθη ἀποζημιώσις τεχνίτου εἰς τυπογράφον (Ἐφ. Ἀθ. 400/70 ΔΕΝ 27. 90). Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ὅταν κατεβλήθη ἀποζημιώσις κατ' ἐλάχιστον μικρότερα τῆς νομίμου ἐκ λογιστικοῦ λάθους (Μον. Πρ. Ἀθ. 1237/69 ΔΕΝ 25. 854). Καὶ ὅταν κατεβλήθη ἐλάσσων ἀποζημιώσις κατὰ συμμόρφωσιν πρὸς συμβουλήν δικηγόρου, καίτοι προδήλως λανθασμένην (Α.Π. 112/71 ΔΕΝ 27. 324).

Δικαιολογεῖται μὲν εὐλόγως ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὸν μὴ συνυπολογισμὸν τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας (Α.Π. 316/67 ΔΕΝ 23. 628, Πρ. Ἀθ. 6937/67 ΔΕΝ 24. 247), οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὰ δῶρα, ὅταν πρόκειται περὶ μεγάλης ἐπιχειρήσεως διαθετοῦσης καὶ νομικὸν σύμβουλον (Πρωτ. Ἀθ. 25682/66 ΔΕΝ 23. 414). Δέον ὅμως ἡ ἀπόφασις νὰ περιέχη περιστατικὰ ἐφ' ὧν ἐστήριξε τὴν περὶ εὐλόγου ἀμφιβολίας κρίσιν της, ἄλλως εἶναι ἀναιρετέα (Α.Π. 16/1960 ΔΕΝ 16. 67). Δὲν δικαιολογεῖται συγγνωστὴ πλάνη περὶ τὸ δίκαιον εἰς Τράπεζαν διαθετούσαν Νομικὸν Σύμβουλον (Α.Π. 718/54 ΔΕΝ 10. 837). Καταβολὴ ἀποζημιώσεως ἐλάσσονος λόγῳ μὴ συνυπολογισμοῦ αὐξήσεως ἦν ἔδει νὰ χορηγηθῇ ὁ ἐργοδότης κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἴσης μεταχειρίσεως, ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς ἀπολύσεως, ἅτε μὴ ὑφισταμένης εὐλόγου ἀμφιβολίας (Α.Π. 10/1960 ΔΕΝ 16. 105). Ἐν καταβολῇ ἀποζημιώσεως ἀσημάντως μικρότερας (8470 δρχ. ἀντὶ 8625), ἡ ἀξίωσις περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἀπολύσεως ἀποκρούεται ὡς καταχρηστικὴ (Α.Π. 566/69 ΔΕΝ 26. 140, Α.Π. 83/1960 ΔΕΝ 16. 198,

Πρ/κου 'Αθ. 4352/62 ΔΕΝ 18. 787). Διά τής καταβολής του κανονικού ποσού αποζημιώσεως καλύπτεται πάσα σχετική αξίωσις, ασχέτως του τρόπου υπολογισμού τής αποζημιώσεως υπό του εργοδότη (Πρωτ. Θεσ. 1921/60 ΔΕΝ 16. 646).

Ἡ ἄνευ οἴας δήποτε αποζημιώσεως ἀπόλυσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἔγκυρος λόγῳ ἀμφιβολίας (Ἐφ. 'Αθ. 111/70 ΔΕΝ 27. 89, Πρωτ. 'Αθ. 1352/68 ΔΕΝ 24. 243).

Ὁ ἀποδεχόμενος τήν, ἀναίτιως καταβληθεῖσαν αὐτῷ, ἐλάσσονα ἀποζημίωσιν μισθωτός, δηλῶν ἅμα ὅτι δὲν ἔχει ἄλλην αξίωσιν, θεωρεῖται ἔγκυρος παραίτησις τοῦ δικαιώματος νὰ προσβάλῃ τήν ἀπόλυσίν του ὡς ἄκυρον Πρ/κου 'Αθ. 3178/62 ΔΕΝ 18. 652).

ιδ'. Μισθωτοὶ δικαιούμενοι ἀποζημιώσεως κατὰ Ν. 3198/55.

Διὰ νὰ δικαιούται ἀποζημιώσεως ὁ ἀπολυόμενος, συμφώνως πρὸς διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55 μισθωτός, δέον νὰ ὀφείληται εἰς τοῦτον τοιαύτη ἀποζημίωσις, κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις. Ἐν μὴ καταβολῇ συνεπῶς ἀποζημιώσεως εἰς τὸν ἀπολυόμενον, τότε μόνον ἡ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος, ὅταν κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις, ὁ εργοδότης ὀφείλει ὄντως τοιαύτην ἀποζημίωσιν (ΑΠ 3/58 ΔΕΝ 14. 100). Οὕτω καὶ Πρωτ. Πειρ. 1365/1960 (ΔΕΝ 16. 551), ὡς καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 18/20.4.1956 Ἐγκ. Ο.Α.Α.Α. (ΔΕΝ 12. 466) (1). Ἀντίθετος ἡ Πρωτ. 'Αθ. 15355/58 (ΔΕΝ 15. 347).

Εἰς ποίους ὀφείλεται ἀποζημίωσις κατὰ τὸν Ν. 2112/1920 καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 ἐκτίθεται κατωτέρω (Κεφ. 32 καὶ 33 παραγρ. 206-207 καὶ 212).

ιε'. Παραίτησις ἀπὸ ἀποζημιώσεως.

Ὑπεστηρίχθη ὅτι ἡ παραίτησις ἀπὸ τῆς κατὰ Ν. 3198/55 ἀποζημιώσεως εἶναι ἰσχυρά, διότι ὀρίζων ὁ Ν. 3198/1955 διὰ τοῦ ἄρθρου 6 § 3 αὐτοῦ, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ ἀπώλησις τῆς ὑπὸ τοῦ εργοδότη καταβαλλομένης εἰς αὐτὸν ἀποζημιώσεως, ἔστω καὶ ἀνεπιφυλάκτως γενομένη, δὲν ἀποτελεῖ παραίτησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς τυχόν περὶ μείζονος ἀποζημιώσεως αξιώσεώς του, προδήλως ἐμμέσως ἀναγνωρίζει ὡς ἔγκυρον τήν ρητῶς γενομένην τοιαύτην παραίτησιν, κατὰ μερικὴν τροποποίησιν τῆς ἀντιθέτου διατάξεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. 2112/1920, ὡς ἡρμηνεύθη διὰ τοῦ ἄρθρου 11 § 1 τοῦ Α.Ν. 547/1937, ἧτις οὕτω ἰσχύει ὡς ἔχει μόνον προκειμένου περὶ καταγγελίας συμβάσεων ὑπαγομένων ἐξ ὀλοκλήρου εἰς αὐτὸν εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε διὰ τῆς παραπομπῆς ὑπὸ ἄλλου νόμου (Πρ/κου 'Αθηνῶν 4805/66 ΔΕΝ 22. 960).

1. Κατὰ τὴν ἐγκύκλιον ταύτην εἰδικαί διατάξεις ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τῆς, πρὸς καταβολὴν ἀποζημιώσεως, ὑποχρέωσός του θεσπισθῆ διὰ τὸ ἐπὶ θητεία, ἔκτακτον καὶ ἡμερομίσθιον προσωπικῶν τῶν Δημοσίων Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων (ἄρθρον 9 Α.Ν. 965/37), διὰ τὸ ὑπὸ τῶν ΣΕΚ καὶ τῶν ΣΠΑΠ ἀπολυόμενον προσωπικῶν (Ν.Δ.648/48) καὶ διὰ τὸ προσωπικὸν τοῦ Ε.Ε.Σ. (Ν. 552/45).

Δεν νομιζόμεν. ὅτι εὐρίσκει στήριγμα εἴτε εἰς τὸ γράμμα εἴτε εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου ἢ ὡς ἄνω ὑποστηριζομένη ἀποφίς. Τοῦναντίον φρονούμεν, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ Ν. 3198/55 (ἄρθρον 6 § 3) ἐτέθη, ἐν ὄψει τῆς ὑφισταμένης διχογνωμίας ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῆς παρὰ τοῦ ἀπολυομένου μισθωτοῦ εἰσπράξεως τῆς προσφερομένης ἀποζημιώσεως ἐπὶ τῶν λοιπῶν δικαιωμάτων του, διὰ τὰς τὸνισθῆ ἢ τὰς προστασίας τῶν μισθωτῶν ἀπὸ οἰασδήποτε περιγραφῆς τῶν δικαιωμάτων των. Πάντως ἡ ἐπὶ τῆς ἀκυρότητος τῆς παραιτήσεως τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῶν δικαιωμάτων του, τῶν ἀπαρρομένων ἐκ τοῦ Ν. 2112/20, νομολογία παραμένει σταθερὰ καὶ μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ Ν. 3198/55 (Α.Π. 250/1960 ΔΕΝ 16. 549, Α.Π. 108/1960 ΔΕΝ 16. 201, Πρωτ. Ἀθ. 5680/60 ΔΕΝ 16. 330. Σχετικὰ καὶ αἱ Α.Π. 441/65 ΔΕΝ 21. 769, Α.Π. 339/63 ΔΕΝ 19. 514 κ.ἄ.π.).

ιστ'. Ἀπόλυσις ἄνευ ἀποζημιώσεως τῶν ἀρνούμενων νὰ καταβάλωσι τὰς εἰσφορὰς ΙΚΑ καὶ ΤΣΑ.

Κατ' ἄρθρον 26 § 1 Α.Ν. 1846/51 περὶ ΙΚΑ οἱ ἐργοῦδοι δύνανται νὰ ἀπολύσωσιν ἄνευ καταβολῆς οἰασδήποτε ἀποζημιώσεως τοὺς μισθωτοὺς, τοὺς ἀρνούμενους νὰ καταβάλωσι τὰς βαρυνούσας τούτους εἰσφορὰς πρὸς τὸ ΙΚΑ. Ἡ διάταξις αὕτη ἔχει πλήρη ἰσχὺν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ν. 3198/55 (Πρωτ. Ἀθ. 14059/57 ΔΕΝ 14. 135). Οὕτω καὶ ἐπὶ ἡσφαλισμένων εἰς ΤΣΑ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 παρ. 1 τοῦ Κανονισμοῦ του (Υ.Α. 56183/54 ΦΕΚ Β' 25/8.2.54). Ἴδετε καὶ Ν.Δ. 4197/61 (ΔΕΝ 27. 813). Κατὰ τὴν Ἐφ. Ἀθ. 4509/70 (ΔΕΝ 27. 586) ἡ ἀνωτέρω διάταξις τοῦ Α.Ν. 1846/51 ἀναφέρεται εἰς τοὺς λαμβάνοντας ἀμοιβὰς παρὰ τρίτων (ὡς ἐπὶ ὑπαλλήλων ξενοδοχείων, ἐστιατορίων κλπ.) καὶ οὐχὶ παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν των, οἵτινες ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ παρακρατῶσι τὰς εἰσφορὰς καὶ ἐναντίον τῆς βουλήσεως τῶν ἡσφαλισμένων.

ιζ'. Συμφηφισμὸς ἀποζημιώσεως.

Ἡ ἐν λόγῳ ἀποζημιώσις, καθ' ἃ ἔχει γίνεαι δεκτὸν (Α.Π. 665/68 ΔΕΝ 25. 149, Α.Π. 318/65 ΔΕΝ 21. 580, Α.Π. 786/64 ΔΕΝ 21. 180, Πρωτ. Ἀθ. 1097/58 ΔΕΝ 14. 330, Πρ/κου Θεσ. 335/61 ΔΕΝ 18. 260, Πρ/κου Ἀθ. 1534/67 ΔΕΝ 23. 599, Πρ/κου Ἀθ. 6182/61 ΔΕΝ 18. 39 κ.ἄ.), συμφηφίζεται πρὸς πᾶσαν ἀνταπαίτησιν τοῦ ἐργοῦδοῦ¹⁾, ὡς ἐπὶ ληξιπρόθεσμον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπολύσεως δανειῶν, ἐπὶ προκαταβολῶν ἀποδοχῶν κλπ. Ἡ ἐνστασις ὅμως τοῦ συμφηφισμοῦ δέον νὰ εἶναι συγκεκριμένη καὶ ὄρισμένη κατὰ τὰ παραγωγικὰ γεγονότα (Α.Π. 318/65 ΔΕΝ 21. 580). Ὁ συμφηφισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως πρὸς χρέος τοῦ μισθωτοῦ μὴ ληξιπρόθεσμον (δάνειον) εἶναι πα-

1. Εἰς τὴν περίπτωσιν ἡ καταβληθεῖσα ἀποζημιώσις συμφηφισθῆ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου εἰς τὰς ὀφειλομένας λόγῳ ἀναγνωρίσεως ὡς ἀκύρου τῆς ἀπολύσεως ἀποδοχάς, μεταγενεστέρᾳ δ' ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου θεωρήσῃ τὴν ἀπόλυσιν ὡς ἔγκυρον, ὀφείλεται μὲν ἡ ἀποζημιώσις, δὲν θίγεται ὅμως τὸ κύρος τῆς ἀπολύσεως (Πρ/κου Ἀθ. 6000/55 ΔΕΝ 12. 237).

ράνομος και καθιστά την απόλυση άκυρον, μη δικαιολογούμενης άμφιβολίας (Α.Π. 306/66 ΔΕΝ 22. 582).

ιγ'. Χαρτόσημον.

Είχε κριθῆ μέχρι τινός ότι τὸ χαρτόσημον ἀποδείξεως περὶ καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως βαρύνει τὸν ἐργοδότην (Α.Π. 384/66 ΔΕΝ 22. 730, Ἐγγρ. Ὑπ. Οἴκον. Α 4316/56 ΔΕΝ 12. 223). Ἡ δὲ ἔμως ἡ ὁλομ. Α.Π. 209/68 (ΔΕΝ 24. 457) ἔκρινεν ὅτι τὸ χαρτόσημον βαρύνει ἐξ ἡμισείας τὸν ἐργοδότην καὶ τὸν ἀπολυόμενον μισθωτὸν.

ιβ'. Φορολογία ἀποζημιώσεως.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 40 § 3 περίπτ. δ' τοῦ Ν.Δ. 3323/1955 «περὶ φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος» ἡ ἀποζημιώσις τοῦ Ν. 2112/1920 δὲν θεωρεῖται ὡς εἰσόδημα ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν καὶ δὲν φορολογεῖται, ἐφ' ὅσον ὁ μηνιαῖος μισθός, βάσει τοῦ ὁποῦ ὑπολογίζεται ἡ ἀποζημιώσις αἴτη, δὲν ὑπερβαίνει τὰς 3.000 δραχμὰς. Τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸν ἐπὶ πλέον τῶν 3.000 (κατὰ μῆνα) μισθὸν (λ.χ. ἐπὶ ἀποζημιώσεως συγκεκριμένης ἐκ 10 μισθῶν, ὧν ἕκαστος φθάσει τὰς 4.000, τὸ ποσὸν τῶν 10.000) ὑπόκειται αὐτοτελῶς εἰς φόρον 10%, ὅστις παρακρατεῖται κατὰ τὴν καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ ποσὸν τοῦτο, ὡς φορολογούμενον αὐτοτελῶς, δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν δήλωσιν ἐνιαίου φόρου τῆς ἀποβλητέας εἰς τὴν Ἐφορίαν, παρακρατεῖται δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πληρωμῆς τῆς ἀποζημιώσεως (Πρωτ. Ἀθ. 21079/61 ΔΕΝ 18. 301).

§ 194.—Συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως τῶν διατυπώσεων.

Κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου (ἄρθρον 5 § 3) τόσον ἡ μὴ ἐγγραφὸς καταγγελία τῆς συμβάσεως ὅσον καὶ ἡ μὴ καταβολὴ τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως (ἦτοι ἔστω καὶ ἡ μία τῶν παραλείψεων τούτων), καθιστᾷ τὴν καταγγελίαν τῆς εργασιακῆς σχέσεως ἄκυρον, με ἀποτέλεσμα νὰ ὀφείλῃ ὁ ἐργοδότης εἰσπράξει ἀπὸ τῆς ἀκύρου ἀπολύσεως καὶ ἐφεξῆς ἀποδοχὰς τοῦ (ἀκύρου) ἀπολυθέντος⁽¹⁾ (Α.Π. 103/66 ΔΕΝ 22. 374). Ἡ καταβολὴ τῶν ἀποδοχῶν τούτων (μισθῶν ὑπερμερείας) θὰ συνεχισθῆ μέχρις ὅτου δημιουργηθῆ νέα νομικὴ κατάσταση, ἦτοι μέχρις ὅτου γίνῃ νέα ἐγκυρὸς καταγγελία τῆς εργασιακῆς συμβάσεως ἢ ἀποδεχθῆ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἀπολυθέντος ἐκ νέου ὁ ἐργοδότης ἢ ἀποχωρήσῃ οἰκειοθελῶς ὁ μισθωτὸς κ.λ.π. (Πρωτ. Ἀθ. 6109/62 ΔΕΝ 18. 649). Ὁ ἐργοδότης ὀφείλει μὲν νὰ καταβάλλῃ καὶ ὅλους τοὺς καθυστερημένους μισθοὺς τοῦ ἀπολυθέντος καὶ ἐπαναπροσλαμβανομένου μισθωτοῦ (Α.Π. 176/62 ΔΕΝ 18.

1. Ἐπὶ ἀπολύσεως μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου ἡ μὴ τήρησις τῶν διατυπώσεων δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα (ἄρθρον 60 § 2 Α.Ν. 1846/51). Ὁμοίως δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα ἢ ποινικὰς κυρώσεις ἢ παράλειψις τῆς τηρήσεως τῶν διατυπώσεων ἐπὶ μισθωτῶν τοῦ Ο.Α.Π. κατ' ἄρθρον 3 § 1 Α.Ν. 1559/1950 (Α.Π. 147/56, ΔΕΝ 12. 200).

324, Α.Π. 248/62 ΔΕΝ 18. 746, Α.Π. 70/1957 ΔΕΝ 13. 195), δὲν εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον ἢ πρόσκλησις πρὸς ἐπαναπρόσληψιν νὰ συνοδεύεται ὑπὸ προσφορᾶς τῶν ὀφειλομένων ἀποδοχῶν ὑπερμερείας (Α.Π. Ὁλομ. 618/63 ΔΕΝ 19. 837, Α.Π. 418/67 ΔΕΝ 23. 666, Α.Π. 247/67 ΔΕΝ 23. 580, Α.Π. 22/63 ΔΕΝ 19. 167), πλὴν ἂν ὁ μισθωτὸς ἀντιτάξῃ ἐπίσχεσιν τῆς ἐργασίας του, ὅτε ὁ ἐργοδότης ὀφείλει νὰ προσφέρῃ τὰ ὀφειλόμενα (Α.Π. 247/67 ΔΕΝ 23. 580). Ἐξ ἄλλου ἢ πρόσκλησις τοῦ μισθωτοῦ πρέπει νὰ εἶναι σπουδαία καὶ οὐχὶ εἰκονική (Ἐφ. Ἀθ. 1397/70 ΔΕΝ 27. 93). Προσφορὰ τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ δὲν ἀπαιτεῖται, διότι ὁ ἐργοδότης διὰ τῆς ἀπολύσεως ἐξεδήλωσε τὴν ἀπόφασίν του νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὰς τυχόν προσφερομένας ὑπηρεσίας, οὕτω δὲ ἡ προσφορὰ καθίσταται ματαία (Α.Π. 418/67 ΔΕΝ 23. 666, Πρωτ. Ἀθ. 14273/67 ΔΕΝ 23. 776, Πρωτ. Ἀθ. 6109/62 ΔΕΝ 18. 649).

Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἦται ἀκυρότητα, ἐπιφέρει καὶ ἡ καθυστέρησις μιᾶς τῶν τριμηναίων δόσεων τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ὑπαλλήλων, εἰς ἃς περιπτώσεις, κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, ἐπιτρέπεται ἡ τοιαύτη τμηματικὴ καταβολὴ (Πρ/κου Ἀθ. 7051/1958 ΔΕΝ 15. 349). Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ἡ ἀκυρότης ἀνατρέχει εἰς τὸν χρόνον τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως, τοῦ ἐφρεξῆς (διαδραμόντος) χρόνου λογιζομένου ὡς τοιοῦτου ὑπηρεσίας. Κατὰ συνέπειαν ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ ζητήσῃ τοὺς μισθοὺς τοῦ χρόνου τούτου, ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως θὰ ἐκπεσθοῦν (συμψηφισθῶν) ὅσα ἔλαβεν ὡς ἀποζημιώσιν. Ὁ ἐργοδότης καὶ ὁ μισθωτὸς θὰ καταβάλλουν τὰς βαρυνούσας, ἕκαστον, εἰσφορὰς πρὸς τοὺς ἀσφαλιστικoὺς ὀργανισμοὺς.

Υπαίτιος ἀκαταλληλότητος τοῦ μισθωτοῦ ἐκδηλωθεῖσα ἐπὶ σκοπῷ ἀπολύσεως του καὶ λήψεως ἀποζημιώσεως καθιστᾶ καταχρηστικὴν τὴν ἐπιδιώξιν ταύτης (Α.Π. 565/69 ΔΕΝ 26. 129, Α.Π. 621/68 ΔΕΝ 25. 139, Α.Π. 687/67 ΔΕΝ 24. 88, Α.Π. 659/66 ΔΕΝ 23. 135, Α.Π. 368/61 ΔΕΝ 17. 533, Α.Π. 574/61 ΔΕΝ 18. 14, Ἐφ. Ἀθ. 157/70 ΔΕΝ 26. 905, Μον. Πρ. Νεωπλίου 406/70 ΔΕΝ 27. 330, Πρ/κου Χαλκίδος 266/62 ΔΕΝ 18. 809, Πρ/κου Ἀθ. 6179/61 ΔΕΝ 18. 427). Τοιαύτην περίπτωσιν συνιστᾷ ἡ ἄρνησις ἐκτελέσεως ὑπηρεσίας, ἢ δημιουργία ἐπεισοδίων, ἢ πλημμελῆς ἐκτελέσεις τῶν καθηκόντων του κλπ. (Α.Π. 687/67 ΔΕΝ 24. 88, Α.Π. 659/66 ΔΕΝ 23. 135). Πάντως αὕτη καθ' αὐτὴν ἢ ὑπαίτιος παραμέλησις τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μισθωτοῦ δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ἐργοδότην ἀπὸ τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ἀποζημιώσιν, πλὴν ἂν συντρέχῃ περίπτωσις ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 281 Α.Κ. (Α.Π. 409/67 ΔΕΝ 23. 664, Α.Π. 659/66 ΔΕΝ 23. 135, Πρ. Ἀθ. 4808/68 ΔΕΝ 25. 606).

Ἐξ ἄλλου ἢ μὴ καταβολὴ, ἔνεκεν οὐσιώδους πλάνης, ἀποζημιώσεως (εἰς ἀλλοδαπὸν) δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς ἀπολύσεως (Πρωτ. Ἀθ. 14153/62 ΔΕΝ 19. 126).

Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὴ ἢ σωρευτικὴ ἄσκησις τῶν ἀξιώσεων περὶ ἀποδοχῶν ὑπερμερείας (λόγω ἀκυρότητος ἀπολύσεως) καὶ ἀποζημιώσεως ἢ συμπληρώσεως ταύτης, ἀφ' οὗ ἡ τελευταία προϋποθέτει ἔγκυρον ἀπόλυσιν. Ἐν ἐπιλογῇ

τής μιᾶς ἐκ τῶν δύο ἀξιώσεων εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ ὑπαναχώρησις (Πρ/κου 'Αθ. 3188/63 ΔΕΝ 20. 908).

Ὅταν ὁ ὑπάλληλος προειδοποιηθῇ, ὅτι θ' ἀπολυθῇ μετὰ πάροδον ὀρισμένου χρόνου, διατηρηθῇ ὅμως οὗτος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ πέραν τοῦ ὀρισμένου τούτου χρόνου, ἢ μετὰ ταῦτα ἀπόλυσις του ἄνευ ἐγγράφου, ἔστω καὶ καταβαλλομένης τῆς ἀποζημιώσεως, εἶναι ἄκυρος, μὴ οὖσης καταχρηστικῆς τῆς ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος τούτου (Α.Π. 103/66 ΔΕΝ 22. 374).

Ἡ ἀκυρότης εἶναι σ χ ε τ ι κ ῆ, δυναμένη νὰ προταθῇ ὑπὸ μόνου τοῦ μισθωτοῦ, ὅστις ἔχει τὴν εὐχέρειαν ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἀπόλυσιν καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημιώσιν ἢ νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τῆς ἀκυρώσεως (Α.Π. 317/70 ΔΕΝ 26. 566, Α.Π. 621/68 ΔΕΝ 25. 139, Ἐφ. 'Αθ. 2691 — 2692/1970 ΔΕΝ 26. 912-913)⁽¹⁾. Καὶ ὅταν ἡ ἀκυρότης πηγάζῃ ἐκ καταχρήσεως δικαιώματος (Α.Π. 10 καὶ 11 τοῦ 1972 ΔΕΝ 28. 225-226).

Ἐκπίπτονται ἐκ τῶν μισθῶν ὑπερμερείας τὰ ἀλλαχθέντα κερδηθέντα, ἔστω καὶ ἂν ὀρίστανται ὑποχρέωσις ἐπιστροφῆς των (Α.Π. 315/69 ΔΕΝ 25. 756), οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ ἐπιδόματα ἀνεργίας (Ἐφ. 'Αθ. 414/70 ΔΕΝ 27. 91).

Ἡ ἄρνησις τοῦ μισθωτοῦ ὅπως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερμερείας τοῦ ἐργοδότη ἐργασθῇ παρ' ἄλλῃ ἐπιχειρήσει, παρ' ἧς προσεκλήθη, εἶναι κ α τ α χ ρ η σ τ ι κ ῆ (Ἐφ. 'Αθ. 1397/70 ΔΕΝ 27. 93).

Ἡ ἀδυναμία τοῦ μισθωτοῦ πρὸς παροχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερμερείας τοῦ ἐργοδότη δὲν αἶρει ταύτην (ὑπερμερίαν τοῦ ἐργοδότη), οὐδέ, ὀφειλομένη εἰς ἀσθένειαν, ἐπιφέρει λύσιν τῆς ἐργ. συμβάσεως ἐν ὑπερβάσει τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 ν. 4558/30 τασσομένων ὁρίων βραχείας διαρκείας ἀσθενείας (Πολ. Πρ. 'Αθ. 820/70 ΔΕΝ 26. 628).

Ἐπὶ ἀκύρου ἀπολύσεως οἱ ἐργοδότη ὑποχρεοῦνται νὰ π α ρ α κ ρ α τ ο ὦ ν ἐκ τῶν ἐπιδικαζομένων ἀποδοχῶν ὑπερμερείας τὰ καταβληθέντα τυχόν ὑπὸ τοῦ Ο.Α.Α.Α. (ἤδη ΟΑΕΔ) ἐπιδόματα ἀνεργίας καὶ ν' ἀποδίδουν ταῦτα εἰς αὐτόν, κατ' ἄρθρον 31 Ν. Δ. 2698/53 (Πρωτ. 'Αθ. 14616/61 ΔΕΝ 17. 835, Πρ. Πρ. 'Αθ. 18794/65 ΔΕΝ 23. 29)⁽²⁾.

Ἡ ἀγωγή περὶ ἀποδοχῶν ὑπερμερείας τοῦ ἀκύρως ἀπολυθέντος μισθωτοῦ δέον νὰ περιέχῃ τὰ στοιχεῖα τῆς συμβάσεως ἐργασίας, τὸν καταβλητέον μισθὸν καὶ τὴν μὴ ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του. Κατ' ἀντένστασιν δύναται ὁ μισθωτὸς νὰ προβάλλῃ λόγους ἀκυρότητος τῆς παρὰ τοῦ ἐργοδότη προβαλλομένης λύσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως (Α.Π. 558/70 ΔΕΝ 27. 51, Α.Π. 239/69 ΔΕΝ 25. 630, Α.Π. 202/69 ΔΕΝ 25. 545, Α.Π. 334/67 ΔΕΝ 23).

¶ 1. Κατ' ἀρχὴν ἡ δῆλωσις περὶ λύσεως τῆς ἐργ. συμβάσεως δὲν ὑποβάλλεται εἰς τύπον τινά. Ἐγγράφον τὸν ἂν ἀπέστειλεν ὁ ν. 3158/55 διὰ τὰς εἰς τοῦτον ὑπαγομένους περιπτώσεις, θεωρῶν ἄκυρους τὰς ἄνευ ἐγγράφου γενομένας ἀπολύσεις. Τῆς ἀκυρότητος ὅμως ταύτης δικαιοῦται νὰ παραιτηθῇ ὁ μισθωτὸς καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν καταβολὴν ἀποζημιώσεως.

2. Ἐπιβάλλεται, ὅθεν, πρὸ πάσης καταβολῆς ἀποδοχῶν ὑπερμερείας νὰ ζητήται σχετικὸν πιστοποιητικὸν τοῦ ΟΑΕΔ.

635, Α.Π. 103/67 ΔΕΝ 23. 371). Οί νέοι δὲ οὔτοι λόγοι ἀκυρότητος (ἢ καταχρηστικότητος) προβάλλονται καὶ ἐνώπιον τοῦ Γ' τμήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου (Α.Π.103/67 ΔΕΝ 23. 371. Βλ. σχετικῶς καὶ Α.Π. 558/70 ΔΕΝ 27. 51).

Ἐν εὐλόγῳ ἀμφιβολίᾳ περὶ τὸ ὑποστατὸν τῆς καταγγελίας δὲν ὀφείλονται τόκοι ὑπερμερίας ἐπὶ τῶν καθυστερουμένων μισθῶν (Α.Π. 562/69 ΔΕΝ 26. 140).

§ 195.—Παραγραφή ἀξιώσεων περὶ ἀκυρότητος τῆς ἀπολύσεως καὶ καταβολῆς ἢ συμπληρώσεως τῆς ἀποζημιώσεως.

α'.) Ἀ γ ω γ ῆ ς π ε ρ ῖ ἀ κ υ ρ ό τ η τ ο ς. Ἡ ἀγωγή τοῦ μισθωτοῦ, ἥτις ἔχει ὡς βᾶσιν τὴν ἀκυρότητα τῆς καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας, δέον νὰ κοινοποιηθῇ πρὸς τὸν ἐργοδότην ἐν τῷ εἰς τριμήνου προθεσμίᾳ, «ἀπὸ τῆς λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας» (ἄρθρον 6 παρὰγρ. 1 Ν. 3198/55).

Ἡ τρίμηνος αὕτη προθεσμία ἐφαρμόζεται ἐπὶ πάσης ἀκυρότητος, εἴτε αὕτη πηγάζει ἐκ διατάξεως ἐργατικοῦ νόμου εἴτε ἐξ ἄλλων διατάξεων (Α.Π. 4/65 ΔΕΝ 21. 713). Καὶ ἐπὶ ὀρισμένου χρόνου ἐργασιακῶν συμβάσεων (Α.Π. 8/61 ΔΕΝ 17. 633, Ἐφ. Ἀθ. 3136/69 ΔΕΝ 26. 626). Καὶ ἐπὶ δικηγόρων (Α.Π. ὅλ. 110/67 ΔΕΝ 23. 377).

Ἐπὶ καταγγελίας ἐργασιακῆς συμβάσεως, συντελουμένης διὰ προμηνύσεως, ἡ τρίμηνος ἀποσβεστικὴ προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς λύσεως τῆς συμβάσεως, ἥτοι ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 17844/56 ΔΕΝ 13. 228). Ἐξ ἄλλου δὲν ἔχει αὕτη ἰσχὺν ἐπὶ μισθῶν ὑπερμερίας ὀφειλομένων διὰ μὴ ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ ἂνευ μεσολαβῆσεως ἀπολύσεως (Α.Π. 263/57 ΔΕΝ 13. 469, Πρωτ. Ἀθηνῶν 10955/59 ΔΕΝ 15. 776, Πρωτ. Ἀθ. 8029/58 ΔΕΝ 14. 609). Οὔτε ἐπὶ ἀξιώσεων ἐκ μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς, ἣν ἀπέκρουσεν ὁ μισθωτὸς, συνεχίσας τὰς ὑπηρεσίας του ὑπὸ τοὺς πρότερον ὅρους (Α.Π. 657/58 ΔΕΝ 14. 948, Πρωτ. Ἀθ. 8480/62 ΔΕΝ 18. 425). Ἐν ἀποχωρήσει ὁμοῦ τοῦ μισθωτοῦ, θεωροῦντος τὴν μονομερῆ βλ. μεταβολὴν ὡς καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς του συμβάσεως, ἡ τρίμηνος προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀποκρούσεως τῆς μεταβολῆς καὶ τῆς ἀποχῆς τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 274/63 ΔΕΝ 20. 139). Ἡ τρίμηνος προθεσμία δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἀκυρότητος πηγαζούσης ἐκ τοῦ Ν. 3514/28 (Πρ/κου Ἀθηνῶν 6471/58 καὶ 7002/59 ΔΕΝ 15. 442 καὶ 973). Ἐξ ἄλλου χωρεῖ μόνον ὅταν ἡ καταγγελία ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη καὶ οὐχὶ τρίτου (Α.Π. 21/57 ΔΕΝ 13. 139, Πρωτ. Ἀθ. 13343/1960 ΔΕΝ 16. 714), ὅταν οὗτος δὲν ἔχει ἐξουσίαν ἀντιπροσωπεύσεως (Α.Π. 651/62 ΔΕΝ 19. 85. Πρβλ. ὁμοῦ καὶ Α.Π. 519/60 ΔΕΝ 17. 13). Δὲν χωρεῖ ἐπίσης ἐπὶ ἀπολύσεως ἐνεργηθείσης παρὰ Διοικήσεως, ἥς ὁ διορισμὸς ἠκυρώθη (Α.Π. ὅλομ. 761/64 ΔΕΝ 21. 97. Contra: Α.Π. 347/64 ΔΕΝ 20. 485, Α.Π. 324/63 ΔΕΝ 20.

215). Δὲν χωρεῖ ἐπίσης αὐτὴ ἂν δὲν ἐγνωστοποιήθῃ ἡ καταγγελία εἰς τὸν μισθωτὸν (Α.Π. 187/1957 ΔΕΝ 13. 374).

Ἐπαξ ἐγερθείσης τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀκυρότητος, δὲν ὑφίσταται προθεσμία διὰ τὰς μεταγενεστέρως ἀγωγὰς (Α.Π. 592/53 ΔΕΝ 10. 250, Πρωτ. Πρωτ. 'Αθ. 5676/69 ΔΕΝ 26. 629, Πρωτ. 'Αθ. 14273/67 ΔΕΝ 23. 776).

Ἡ τρίμηνος προθεσμία ἄρχεται, κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην, ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ἀπολύσεως. Κατὰ τινὰ ὅμως γνώμην (Πρ/κου 'Αθ. 3632/1957 ΔΕΝ 13. 670) ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπολύσεως καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἐπομένης. Κατὰ τὴν Α.Π. 589/71 (ΔΕΝ 28.1) ἡ προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς ρητῆς προφορικῆς ἀτάκτου καταγγελίας τῆς ἐργ. συμβάσεως, ὅταν συνιστᾶ καὶ ἡ ἀπόκρουσις τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Ἐπὶ καταγγελίας κατόπιν μηνύσεως, ὅταν μὲν ἡ ἀπόλυσις προσβάλλεται ὡς καταχρηστικὴ, ἡ τρίμηνος προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἀπαλλακτικῆς ἀποφάσεως ('Εφ. 'Αθ. 2090/70 ΔΕΝ 27. 971), ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὅμως περιπτώσεων ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀπαλλακτικῆς ἀποφάσεως ἄρχονται τρέχουσαι αἱ ἀποκλειστικαὶ προθεσμίαι, τρίμηνος καὶ τετράμηνος (Α.Π. 255/68 ΔΕΝ 24. 578, Α.Π. 409/67 ΔΕΝ 23. 664), ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ἀπαιτούμενη ἐγκλήσις δὲν ὑπεβλήθη ἐγκύρως, τρέχουσι μὲν αἱ ὡς ἄνω ἀποκλειστικαὶ προθεσμίαι, πλὴν αὐταὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς γνώσεως τοῦ ἀπαράδεκτου τῆς ἐγκλήσεως, εἶπεν ἡ 'Ολομ. Α.Π. 566/68 (ΔΕΝ 25. 58), ἐπιλύουσα διαφωνίαν μεταξὺ τῆς Α.Π. 255/68 Γ' Τμ. (ΔΕΝ 24. 578) καὶ Α.Π. 23/68 Β' Τμ. (ΔΕΝ 24. 234).

Ἐπὶ ἐνεργείας νέας ἀπολύσεως μετ' ἀπαλλακτικὸν βούλευμα, ἡ τρίμηνος προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς νέας ἀπολύσεως (Πρωτ. 'Αθ. 14048/64 ΔΕΝ 21. 138). Κατὰ τὴν Πρ/κου 'Αθ. 723/64 (ΔΕΝ 20. 368), τοῦ νόμου μὴ ἀπαιτοῦντος τελεσιδικιῶν ἀποφασίν ἢ βούλευμα, ἡ ἀγωγή περὶ ἀκυρότητος δέον νὰ ἐγείρεται ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς πρωτοβαθμίου ἀπαλλαγῆς του, ἄλλως ἐγείρων ταύτην ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας τῆς ἀποφάσεως ἢ τοῦ βουλεύματος ἀποκρούεται ἐκ τοῦ ἀρθροῦ 281 Α.Κ.

Ἐγερθείσης ἀπαξ ἀγωγῆς (περὶ ἀκυρότητος ἢ ἀποζημιώσεως), δὲν χωρεῖ ἡ ἐν ἐπίδικίᾳ συμπλήρωσις τῆς παραγραφῆς ἢ ἀποκλειστικῆς προθεσμίας (Α.Π. 167/68 ΔΕΝ 24. 450, Α.Π. 559/60 ΔΕΝ 17. 39).

Ἐν παραιτήσει ἀπὸ δικογράφου ἢ ἀπορρίψει διὰ τυπικούς λόγους ἀγωγῆς περὶ ἀκυρότητος, ἡ νέα ἀγωγή δέον νὰ κοινοποιῆται ἐντὸς τριμήνου καὶ οὐχὶ ἐξαμήνου προθεσμίας (Α.Π. 249/1960 ΔΕΝ 16. 549, Πρ/κου Πειρ. 161/67 ΔΕΝ 23. 750).

Κατὰ τὴν Πρωτ. 'Αθ. 18659/62 (ΔΕΝ 18. 875) ἡ ἐγερσις τῆς ἀγωγῆς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ τριμήνου, ἡ παραιτήσις ἀπὸ τοῦ δικογράφου ταύτης κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ ἡ ἐγερσις νέας (μάλιστα ὑπὸ μισθωτοῦ ἐγγεγραμμένου εἰς τὸ μητρώον ἀσκουμένων δικηγόρων) δὲν αἴρει τὴν ὑπερμερίαν τοῦ ἐργοδότου. Contra ἡ Πρ/κου 'Αθ. 2128/62 (ΔΕΝ 18. 873).

β'.) Ἐργω γῆς περι ἀποζημιώσεως. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ ἀγωγή τοῦ μισθωτοῦ περι καταβολῆς τῆς συμπληρωσεως τῆς ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως τοῦ Ν. 2112/1920 καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920) εἶναι ἀπαράδεκτος ἀν δὲν κοινοποιηθῇ ἐν τῶς ἐξ ἀμῆνου ἀφ' ἧς κατέστη ἀπαιτητή.

Σημειωτέον ὅτι τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Ν. 3198/55 καθυπεβλήθη εἰς βραχυπρόθεσμον παραγραφήν ἢ ἀποζημίωσις διὰ καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, διότι μέχρι τότε αὕτη ὑπέκειτο εἰς τὴν 20ετῆ παραγραφήν τοῦ Α.Κ.

Ἐπὶ ἀποζημιώσεως καταβαλλομένης κατὰ δόσεις ἢ ἐξάμηνος προθεσμία ἄρχεται χωριστὰ διὰ μίαν ἐκάστην δόσιν ἀφ' ἧς αὕτη καθίσταται ἀπαιτητή (Α.Π. 211/65 ΔΕΝ 21. 437, Α.Π. 138/62 ΔΕΝ 18. 675, Α.Π. 716/64 ΔΕΝ 21. 35, Πρ. Ἄθ. 975/69 ΔΕΝ 25. 563, Πρωτ. Ἄθ. 21079/61 ΔΕΝ 18. 301, Πρωτ. Ἄθ. 11346/1957 ΔΕΝ 13. 636). Τοῦτο δὲ ἰσχύει καὶ εἰς τὴν περίπτωση ὃ ἐργοδότης κατέβαλεν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν τμηματικῶς καταβλητέαν ἀποζημίωσιν, ἐφ' ὅσον οὐδαμῶθεν συνάγεται, ὅτι παρητήθη οὗτος ἀπὸ τοῦ δικαίου πρὸς τμηματικὴν καταβολὴν τοῦ τυχόν υπολοίπου τῆς ἀποζημιώσεως (Α.Π. Ὀλομ. 241/65 ΔΕΝ 21. 437, Α.Π. 461/65 ΔΕΝ 21. 860, Α.Π. 714/64 ΔΕΝ 21. 35 Contra: Α.Π. 360/64 ΔΕΝ 20. 488).

Δὲν ἰσχύει ἐξ ἄλλου ἢ ἐξάμηνος προθεσμία, ὅταν ὑφίσταται δεδικασμένον ἐξ ἀποφάσεως ἐπιδικαζούσης διαφορὰς ἀποζημιώσεως ἐπὶ τῶν προηγουμένων ἀπαιτητῶν δόσεων (Πρ/κου Ἄθ. 5737/58 ΔΕΝ 14. 1017, Πρ/κου Ἄθ. 3757/51 ΔΕΝ 8. 271). Δὲν ἔχει ἐπίσης αὕτη ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ βοηθήματος τοῦ παρεχομένου εἰς τοὺς παρὰ τοῦ Δημοσίου ἀπολυομένους μισθωτοὺς (Α.Π. 63/1960 ΔΕΝ 16. 301, Πρωτ. Ἄθ. 20486/58 ΔΕΝ 15. 313. Contra: Πρωτ. Νεαπ. 7/1958 ΔΕΝ 15. 601). Οὔτε ἐπὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν μισθωτῶν τῶν ἀποχωρούντων τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἐργοδότητος τῶν (Α.Π. 255/61 ΔΕΝ 17. 420, Πρωτ. Βερ. 291/63 ΔΕΝ 20. 406) καὶ τῶν οἰκιοθελῶς ἀποχωρούντων ἐπὶ σκοπῶ πλήρους συνταξιοδοτήσεως λόγῳ γήρατος (Α.Π. 681/64 ΔΕΝ 21. 2). Οὔτε ἐπὶ ἀπολύσεων ὑπὸ ἐπιχειρήσεων ἠλεκτρισμοῦ κατ' ἄρθρον 12 Ν. 3523/56 (Α.Π. 287/64 ΔΕΝ 20. 441). Οὔτε ἐπὶ ἀπολυομένων ὑπὸ τῆς ΗΕΜ συμφώνως πρὸς τὴν μετὰ τοῦ Δημοσίου σύμβασίν της (Α.Π. 226/62 ΔΕΝ 18. 717). Οὔτε ἐπὶ ἰατρῶν ἀπολυομένων λόγῳ πολυθεσίας (Α.Π. 313/65 ΔΕΝ 21. 560, Α.Π. 617/64 ΔΕΝ 21. 515, Α.Π. 120/64 ΔΕΝ 20. 214. Contra: Ἐφ. Ἄθ. 85/63 ΔΕΝ 20. 686).

Ἡ ἀποκλειστικὴ προθεσμία ἐπὶ ἀγωγῆς τῶν κληρονομιῶν τοῦ μισθωτοῦ περὶ ἀκύρου ἀπολύσεως ἢ ἀποζημιώσεως δὲν συμπληροῦνται πρὸ τῆς παρελεύσεως ἐξ ἀμῆνου ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, ἢ δὲ οὕτω ἀνασταλεῖσα παραγραφή συνεχίζεται καὶ συμπληροῦνται μετὰ τὴν, ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, παρέλευσιν ἐξ ἀμῆνου ἢ τριμῆνου, ἐπὶ ἀκυρότητος ἀπολύσεως, προθεσμίας (Πρωτ. Ἀγρινίου 14/68 ΔΕΝ 24. 588). Ἐπίσης ἀναστέλλεται ἢ προθεσμία ὅταν ὁ ἐργοδότης δολίως εἶχε δηλώσει ὅτι εἶχεν ὑποβάλλει μῆνυσιν (Πολ. Πρωτ. Ἄθ. 5641/70 ΔΕΝ 27. 972).

Διὰ ρητῆς διατάξεως τοῦ νόμου (ἄρθρον 6 § 3) ὠρίσθη, ὅτι δὲν ἀποτελεῖ παραίτησιν τοῦ μισθοῦ ἀπὸ τοῦ τυχόν δικαιοῦματός του ν' ἀξιώσει μεγαλυτέραν ἀποζημίωσιν ἢ παρ' αὐτοῦ εἰσπραξίς, ἔστω καὶ ἀνεπιφυλάκτως, τῆς παρὰ τοῦ ἐργοδότητος προσφερθείσης μικροτέρας ἀποζημιώσεως.

Γενικώτερον εἰρήσθω, ὅτι αἱ ὡς ἄνω προθεσμῖαι λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ αὐτεπαγγέλτως, κατὰ πᾶσαν δὲ στάσιν τῆς δίκης, πλὴν ἀναστολλοῦ ὑπ' ὄψιν ὅσον ἡ ἄσκησις τῆς ἀξιώσεως ἀπετράπη διὰ δόλου τοῦ ὑποχρέου. Ὡς τοιοῦτος δόλος δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ πᾶσα παραπλανητικὴ ὑπόσχεσις ἀποβλέπουσα νὰ προκαλέσῃ ἀπραξίαν τοῦ δικαιούχου μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ τρίμηνος προθεσμία συνεχίζεται ἀπὸ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναστολῆς (Α.Π. 10/1959 ΔΕΝ 15. 231 Πρ/κου Ἀθην. 6998/58 ΔΕΝ 15. 412) (1).

§ 196.—'Αναγγελία τῆς ἀπολύσεως.

Ἐντὸς ἡμερῶν (8) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀλοκληρώσεως τῆς ἀπολύσεως, ὑποχρεοῦται ὁ ἐργοδότης ν' ἀναγγεῖλῃ τὴν ἀπόλυσιν τόσο ἐπὶ τὸν Ὀργανισμόν Ἀπασχολήσεως Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ, ὅσον καὶ ἐπὶ τὸ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας τοῦ τόπου ὅπου ἀπασχολεῖτο ὁ ἀπολυθεὶς μισθωτὸς. Ὅπου δὲν ὑπάρχουν ὑπηρεσίαι τῶν ἄνω ὀργανισμῶν, ἡ ἀναγγελία ἐπιδίδεται εἰς τὴν πλησιέστεραν Ἀστυνομικὴν Ἀρχήν.

Ἡ ἀναγγελία πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα καθώρισεν ἡ ὑπ' ἀρ. 31512/1955 (ΔΕΝ 11. 375) ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ὡς συνεπληρώθη αὕτη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 44471/1956 ὁμοίας (ΔΕΝ 12. 663) παραδίδεται δὲ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὡς ἄνω ὑπηρεσίας (ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον εἰς ἐκάστην τούτων).

Ἀναγγελία ἀπαιτεῖται νὰ γίνεταί οὐ μόνον ἐπὶ καταγγελίας τῶν ἀορίστου χρόνου συμβάσεων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ λύσεως τῶν ὠρισμένων χρόνου συμβάσεων.

Ἡ μὴ τήρησις τῆς διατυπώσεως τῆς ἀναγγελίας ἢ ἡ ὑποβολὴ τοιαύτης μὲ ἀνακριβῆ στοιχεῖα δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς καταγγελίας, ἀλλὰ συνεπάγεται μόνον ποινικὰς κυρώσεις κατὰ τοῦ ὑπευθύνου. Ἄν ὅμως ἐκ τῆς παραλείψεως ταύτης ἤθελεν ὑποστῆ ζημίαν τινὰ ὁ μισθωτὸς (λ.χ. νὰ μὴ ἐπιδοτηθῇ οὗτος), ὁ ὑπαίτιος ἐργοδότης εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσίν του, τῆς σχετικῆς ἀγωγῆς ἐκδικαζομένης κατὰ τὴν ἐργατικὴν διαδικασίαν (Α.Π. 655/55 ΔΕΝ 12. 14).

§ 197.—'Εν ὑποβολῇ μηνύσεως.

Αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55 δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ μισθωτῶν, οἵτινες ἀπο-

1. Ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς ἀπολύσεως μνηεῖα ὅτι ὑπεβλήθη μήνυσις, ἐνῶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ τοιαύτη, ἀποτελεῖ τοιοῦτον δόλον (Πρ/κου Ἀθ. 6998/58 ΔΕΝ 15. 412).

λύονται λόγω ύποβολής εναντίον των μηνύσεως συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 5 § 1 Ν. 2112/1920 καὶ 6 § 1 Β.Δ. 16/18.7.1920. Κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας ὁ ἐργοδότης δύναται νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν ἐργασίας μισθωτοῦ ἄνευ προειδοποιήσεως καὶ ἄνευ ἀποζημιώσεως, ἂν οὗτος διέπραξεν ἀξιόποινον πρᾶξι ἐν τῇ ἐκτέλεσει τῆς ὑπηρεσίας του, δι' ἣν ὑπεβλήθη κατ' αὐτοῦ μήνυσις ἢ ἂν ἀπηγγέλθη κατ' αὐτοῦ κατηγορία δι' ἀδίκημα φέρον τὸν χαρακτήρα τοῦλάχιστον πλημμελήματος, ἀδικήτως τοῦ τρόπου κινήσεως τῆς ποινικῆς διώξεως (Α.Π. 409/67 ΔΕΝ 23. 664). Τοῦτέστιν, ἂν μὲν τὸ ἀδίκημα ἔχῃ σχέσιν μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας, ἢ ἀπόλυσις γίνεται ἄνευ προειδοποιήσεως καὶ ἄνευ ἀποζημιώσεως, ἔστω καὶ ἂν τοῦτο φέρῃ τὸν χαρακτήρα πταίσματος (Α.Π. 185/58 ΔΕΝ 14. 638). "Ἄν ὅμως τὸ ἀδίκημα εἶναι ἄσχετον μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπαλλήλου, τότε τοῦτο δέον νὰ ἔχῃ τὸν χαρακτήρα τοῦλάχιστον πλημμελήματος καὶ, κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, ν' ἀσκήῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐκτέλεσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, νὰ ἐπηρεάξῃ τοῦτέστι τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπαλλήλου (Α.Π. 594/69 ΔΕΝ 26. 144, Πρωτ. Ἀθ. 264/67 ΔΕΝ 23. 773, Πρωτ. Θεσ. 2036/67 ΔΕΝ 23. 778, Πρωτ. Θεσ. 3304/58 ΔΕΝ 15. 342). Πάντως ἡ πρᾶξις δι' ἣν ὑπεβλήθη ἢ μήνυσις δέον ν' ἀποτελῇ πράγματι ἀξιόποινον ἀδίκημα, ἄλλως δὲν ἐπέρχονται τ' ἀνωτέρω ἀποτελέσματα (Πρ/κου Ἀθ. 32/61 ΔΕΝ 17. 902). Δὲν ἀρκεῖ δὲ ἅπλοῦς ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐργοδότη τοῦ ἐργαζομένου ἀξιόποινον πρᾶξεως καὶ περὶ ὑποβολῆς μηνύσεως κατ' ἀγνώστον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ὀνομαστικὴ καταμηνύσις ἢ ἀπαγγελία κατηγορίας κατὰ τοῦ ὑπαλλήλου (Πρωτ. Χανίων 673/65 ΔΕΝ 22. 123). Διαιώμα ἀζημίου καταγγελίας ὑφίσταται μόνον ἂν τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα ἔχῃ καίωμα τῆς ἀπαγγελίας ὑφίσταται μόνον ἂν τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὴν σύμβασιν ἐργασίας, καθιστῶν δυσχερῆ τὴν συνέχισιν ταύτης. Ἀρκεῖ ἄσκησις ποινικῆς διώξεως μὴ ἀπαιτουμένης ἀπαγγελίας κατηγορίας (Ἐφ. Ἀθ. (πψ) 4518/70 ΔΕΝ 28. 41).

Ἡ μήνυσις πρέπει νὰ προηγήται τῆς ἀπολύσεως (Α. Τούσης Ἐργ. Δικ. σελ. 405, Χρ. Ἀγαλλόπουλος Ἐργ. Δικ. σελ. 357, Α.Π. 92/63 ΔΕΝ 19. 292, Α.Π. 471/54 ΔΕΝ 10. 707, Πρωτ. Ἀθ. 2363/68 ΔΕΝ 24. 836, Πρωτ. Ἀθ. 927/60 ΔΕΝ 16. 334, Πρ/κου Ἀθ. 32/61 ΔΕΝ 17. 902), ἔστω καὶ κατὰ ὥρας (Πρωτ. Ἀθ. 97/69 ΔΕΝ 25. 765). Ἐπίσης ἢ ἀπαγγελία κατηγορίας ἐπὶ ἀδικήματος ἀσχετοῦ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, δέον νὰ προηγήται τῆς ἀπολύσεως (Α.Π. 92/63 ΔΕΝ 19. 292, Πρωτ. Ἀθ. 3221/62 ΔΕΝ 18. 523, Πρωτ. Βόλου 122/62 ΔΕΝ 18. 771). Ἐν περιπτώσει συγχρόνου ἀπολύσεως καὶ καταμηνύσεως, ἢ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος, ἐγκυροποιουμένη ἀπὸ τῆς ἐπαναλήψεώς της (Πρ/κου Ναυπλίου 9/63 ΔΕΝ 19. 773).

"Ἄν οἱ μνηυθέντες καὶ ἀπολυθέντες ἀπαλλαγῶν διὰ βουλεύματος ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου τοῦ ἀπαλλακτικοῦ βουλεύματος ἢ τῆς ἀποφάσεως, λέγει τὸ ἄρθρον 7, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τούτων αἱ διατάξεις τοῦ νόμου (ἐγγραφὸς καταγγελία, ἀποζημιώσις). Οὕτω καὶ Α.Π. 47/70 (ΔΕΝ 26. 353) καὶ Α.Π. 255/68 (ΔΕΝ 24. 578). Προϋπὸθεσις τῆς ἀξιώσεως πρὸς καταβολὴν ἀποζημιώσεως εἶναι

ἢ κοινοποίησης τῆς ἀπαλλακτικῆς πράξεως, ἀποφάσεως ἢ βουλεύματος (Α.Π. 463/70 ΔΕΝ 26. 613), ἀρκεῖ ὁμοῦ καὶ ἡ παρὰ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς κοινοποίησης τῆς ἀπαλλακτικῆς πράξεως (Α.Π. 265/71 ΔΕΝ 27. 465). Πρὸ τῆς ἐκδόσεως ἀπαλλακτικῆς ἀποφάσεως ἢ βουλεύματος ὁ ἀπολύθεις δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν (Πρωτ. Θεσ. 2036/67 ΔΕΝ 23. 778).

Ὡς ἀπαλλακτικὴ ἀπόφασις (ἢ ἀπαλλακτικὸν βούλευμα) θεωρεῖται ἐκείνη, ἣτις ἀπ α λ λ ἄ σ σ ε ι κ α τ' ο ὐ σ ί α ν τὸν ὑπάλληλον ἀπὸ τῆς κατηγορίας, ἢ ἀναγνωρίζει ὡς ἀνοπήστατον κατὰ νόμον ἢ κατ' οὐσίαν (Α.Π. 265/71 ΔΕΝ 27. 469), οὐχὶ δὲ καὶ ἐκείνη, ἢ ὅποια δέχεται μὲν τὴν ὑπαρξίν ἀδικήματος, δὲν ἀπαγγέλλει ὁμοῦ ποινὴν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λόγῳ μεσολαβήσεως ἄλλης αἰτίας, λ.χ. λόγῳ παραιτήσεως ἀπὸ τῆς ἐγκλήσεως (Πρ/κου Πειρ. 1392/63 ΔΕΝ 20. 88), λόγῳ παραγραφῆς, λόγῳ ἐμπράκτου μετανοίας, λόγῳ πλήρους συγχύσεως κλπ. (Α.Π. 409/70 ΔΕΝ 26. 786). "Ἄν ἐκδοθῇ βούλευμα παῦον πρὸς καιρὸν τὴν δίωξιν, νομίζομεν ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ τοῦτο ἐπιφέρει τὰς συνεπείας ἀθωοτικῶν βουλεύματος.

Ἡ κρίσις περὶ τοῦ βασιμίου ἢ μὴ τῆς κατηγορίας ἀνήκει εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον (Α.Π. 185/58 ΔΕΝ 14. 638, Πρωτ. 'Αθ. 97/69 ΔΕΝ 25. 765, Πρ/κου 'Αθ. 32/61 ΔΕΝ 17. 902). Ἐπὶ θανάτου ὁμοῦ τοῦ καταμνηθέντος μισθωτοῦ, δικαιούται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ ἐρευνήσῃ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀδικήματος, προκειμένου νὰ ἐπιδιόκησῃ τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Ν. 2112/20 (Πρωτ. Πειρ. 1838/64 ΔΕΝ 21. 139). Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παραγραφῆς τοῦ δι' ὃ ἡ καταμνήσις ἀδικήματος (Α.Π. 409/70 ΔΕΝ 26. 786, Πρωτ. 'Αθ. 14941/66 ΔΕΝ 23. 100, Μον. Πρωτ. 'Αθ. 1201/69 ΔΕΝ 26. 583).

Ὡς πρὸς τὰς ἀποκλειστικὰς προθεσμίας τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ Ν. 3198/55 ἐπὶ ἀποφάσεων μετὰ καταμνήσεων ἴδετε ἀνωτέρω § 195

Ἐπιβάλλεται νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν ἀπολυόμενον μισθωτόν, ὅτι ἡ ἀπολύσις τοῦ γίνεται κατόπιν μηνύσεως, δὲν εἶναι ὁμοῦ ἀναγκαστὸν νὰ μνημονεύηται ἐν τῷ καταγγελητηρίῳ ἐγγράφῳ ἢ δι' ἣν ἡ μὴνυσις πράξις (Α.Π. 368/62 ΔΕΝ 18. 547). Κατὰ τὴν Α.Π. 269/71 (ΔΕΝ 27. 474), καὶ ὅταν ὁ μισθωτὸς ἀπολύεται δι' ἀξιοποινον πράξιν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ περιλαμβάνηται εἰς τὸ ἐγγράφον τῆς καταγγελίας ἢ αἰτία τῆς ἀπολύσεως, ἣτις, ἀποτελοῦσα βᾶσιν καταλυτικῆς ἀντενστάσεως, δύναται νὰ προταθῇ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη.

Ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀδίκου πράξεως (κλοπῆς) ἦτο εὐτελὲς δὲν ἐπιστηρίζεται καταχρηστικὴ ἔσκησις τοῦ δικαιοῦματος πρὸς ἀπόλυσιν (Πρωτ. 'Αθ. 2484/62 ΔΕΝ 18. 301). Εἶναι ὁμοῦ καταχρηστικὴ ἀπόλυσις γενομένη ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑποβολῆς μηνύσεως, ἐν τῇ πραγματικότητι δὲ λόγῳ τῆς συνδικαλιστικῆς δράσεως τοῦ μισθωτοῦ (Πρωτ. Πατρῶν 258/67 ΔΕΝ 23. 746).

§ 198.—Μονομερῆς βλαπτικὴ μεταβολὴ τῶν ὄρων τῆς συμβάσεως.

Κατ' ἀρθρον 7 τοῦ Ν. 2112 πᾶσα μονομερῆς μεταβολὴ τῶν ὄρων τῆς ὑπ α λ λ ἡ λ ι κ ἡ σ υ μ β ἄ σ ε ω ς, προερχομένη ἐκ τοῦ ἐργοδότη καὶ μὴ

νων (Πρωτ. 'Αθ. 2686/53 ΔΕΝ 9. 303, Πρ/κου 'Αθ. 3088/51 Θεμ. ΕΒ' 750), ἡ ἠθικὴ μείωσις τοῦ ὑπαλλήλου διὰ τῆς ὑπαγωγῆς του ὑπὸ νεοδιορισθέντα ὑπάλληλον, ὁ ὑποβιβασμὸς του (ἡμεσος εἴτε ἐμμεσος) (Α.Π. 130/60 ΔΕΝ 16. 424), ἡ σκαιὰ συμπεριφορὰ τοῦ ἐργοδότη, ἡ ἐσκεμμένη καθυστέρησις τοῦ μισθοῦ, ἡ μετάθεσις εἰς ἀνθυγιεινὴν ἐργασίαν εἴτε εἰς ἄλλην κατὰ πολὺ κοπιωδεστέραν ἢ βαναυσωτέραν, ἡ τοποθέτησις εἰς θέσιν διάφορον τῆς συμπεφωνημένης (Α.Π. 436/63 ΔΕΝ 19. 629), ἡ ἀνάθεσις ἔργων ἀπλοῦ ἐκκαθαριστοῦ (γραφέως) εἰς τέως Προϊστάμενον Τμήματος Διανομῶν (Πρωτ. 'Αθ. 22263/62 ἀδημοσίευτος, Πρ/κου 'Αθ. 4449/62 ΔΕΝ 18. 646), ἡ τοποθέτησις ὑποδιευθυντοῦ ὑποκαταστημάτων Τραπεζῆς εἰς θέσιν ἀπλοῦ ὑπαλλήλου (Α.Π. 707/63 ΔΕΝ 20. 41), ἡ ἀνάθεσις ἐργασίας μεταφορῶν εἰς ὑπάλληλον (Πρ/κου 'Αθ. 6298/64 ΔΕΝ 21. 140), ἡ ἀπόσπασις εἰς ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν θηλείας ὑπαλλήλου, ἡ μείωσις τῶν ἀποδοχῶν, ἄμεσος εἴτε ἐμμεσος (Α.Π. 436/63 ΔΕΝ 19. 629, Α.Π. 130/1960 ΔΕΝ 16. 424), ἡ διακοπὴ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ἐργοδότη καὶ ἡ ἀνάθεσις εἰς τὸν μισθωτὸν ἐργασίας διεκπεραιωθησομένης εἰς τὴν αἰκίαν του, ἡ μετάταξις ἀρχισυντάκτου ἐφημερίδος εἰς θέσιν ἀπλοῦ συντάκτου, ἡ μετάταξις κλιβανέως εἰς θέσιν βοηθοῦ μαζοποιοῦ (Πρωτ. Πειρ. 4427/58 ΔΕΝ 15. 239), ἡ περικοπὴ ἐπιδόματος τροφῆς (Α.Π. 232/59 ΔΕΝ 15. 449) καὶ ἐν γένει προσθέτου μισθοῦ (Α.Π. 579/66 ΔΕΝ 23. 236), ἡ διακοπὴ χορηγήσεως ἀπὸ μακροῦ παρεχομένου γάλακτος καὶ σάπωνος (Α.Π. 573/66 ΔΕΝ 23. 55), ἡ μονομερὴς περικοπὴ ἰδιαιτέρας παροχῆς χορηγουμένης πέραν τοῦ συμπεφωνημένου ἢ νομίμου χρονικοῦ μισθοῦ ἐπὶ σκοπῷ μείζονος παραγωγικῆς ἀποδόσεως (Α.Π. 131/69 ΔΕΝ 25. 308), ἡ περικοπὴ τῆς καταβολῆς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη τῶν βαρυνουσῶν τὸν μισθωτὸν ἀσφ. εἰσφορῶν, τῆς περὶ τούτου συμφωνίας οὔσης ἐγκύρου ('Εφ. 'Αθ. 3145/69 ΔΕΝ 26. 188), ἡ τοποθέτησις ἀκύρωσ ἀπολυθέντος καὶ ἀναπροσληφθέντος συνδικαλιστοῦ εἰς θέσιν κατωτέραν, μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐργασίας, ἔστω καὶ ἂν ὑπῆρχεν ὄρος ἐπιτρέπων μεταθέσεις καὶ μετατάξεις (Πρωτ. 'Αθ. 21993/64 ΔΕΝ 18. 231. Contra: Πρωτ. 'Αθ. 16394/62 ἀδημοσίευτος καὶ Α.Π. 250/63 ΔΕΝ 20. 472), ἡ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας ἄρνησις τοῦ ἐργοδότη ν' ἀποδεχθῆ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ, ἔστω καὶ ἂν καταβάλλῃ τὸν μισθὸν (Πρωτ. 'Αθ. 21236/63 ΔΕΝ 20. 250). Ὅμοιως ἀποτελοῦν μόνον οἱ βλαπτικῆς ἢ μεταβολῆς: ἡ τοποθέτησις θηλείας ὑπαλλήλου γραφείων ἐτ. Λατομείων εἰς τὸν χῶρον τῶν Λατομείων, ὅπου ἐργάζονται μόνον ἄρρενες (Πρωτ. Θηβῶν 70/68 ΔΕΝ 24. 984), ὁ ὑποβιβασμὸς Προϊστάμενου Λογιστηρίου εἰς θέσιν ὑποδεστέραν καὶ ὑπὸ Προϊστάμενον νεοπροσληφθέντα Λογιστὴν (Α.Π. 658/68 ΔΕΝ 25. 183), ἡ ἀξίωσις τοῦ ἐργοδότη ὅπως ὁ μισθωτὸς παρέχῃ ἐφεξῆς ἐργασίαν 8 ὥρων ἡμερησίως, ἀντὶ τῆς συμπεφωνημένης 5ῶρου τοιαύτης (Α.Π. 188/70 ΔΕΝ 26. 622), ἡ ἀνάθεσις εἰς τὸν μισθωτὸν ἐργασίας διαφόρου, ἡ ἐκδήλωσις δυσπιστίας καὶ ἡ μείωσις τῶν ἀποδοχῶν (Α.Π. 78/70 ΔΕΝ 26. 354), ἡ τοποθέτησις ἀπὸ θέσεως Διευθυντρίας Τμήματος προπαρασκευῆς καθηγητῶν εἰς θέσιν καθηγητρίας κατωτέρων τά-

ξων (Α.Π. 406/67 ΔΕΝ 24. 730), ή μετάθεσις μισθωτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ὑπευθύνου σιταρᾶ καινουργοῦς μύλου εἰς ἕτερον μικρότερον τοιοῦτον (Α.Π. 460/71 ΔΕΝ 27. 610), ή μετάθεσις εἰς τμήμα μὲ μικροτέρας ἀποδοχᾶς (Ἐφ. ἸΑθ. 4180/70 ΔΕΝ 27. 740), ή χειροδικία τοῦ ἐργοδότη κατὰ τοῦ μισθωτοῦ λόγῳ ἀρνήσεώς του νὰ ἐκτελέσῃ ἐργασίαν διάφορον τῆς συμπεφωνημένης (Μον. Πρωτ. ἸΑθ. 672/70 ΔΕΝ 26. 450). Ἐνάρμιστος συμπεριφορὰ τοῦ ἐργοδότη τοῦ ἐξαναγκάζουσα τὸν μισθωτὸν εἰς ἀποχώρησιν περιάγει τὸν ἐργοδότην εἰς ὑπερῆμερίαν, διαρκούσαν μέχρις οὗτου διὰ μεταγενεστέρας συμπεριφορᾶς ἀρθῆ ἢ ἠθικὴ προσβολὴ τοῦ μισθωτοῦ (Πρωτ. ἸΑθ. 16194/66 ΔΕΝ 23. 192). Γενικώτερον ὑπὸ ποίας περιστάσεις ή ἐξῦβρισις τοῦ μισθωτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μονομερὴς βλαπτικὴ μεταβολὴ βλέπετε Α.Π. 89/67 (ΔΕΝ 23. 328) καὶ Ἐφ. ἸΑθ. 586/70 (ΔΕΝ 26. 796).

Δὲν ἀποτελοῦν ὅμως τοιαύτην ή μετάθεσις τοῦ ἐργοταξίου εἰς ἄλλον χώρον (Πρωτ. ἸΑθ. 14273/67 ΔΕΝ 23. 776), ή μετάταξις ὑπαλλήλου, πλὴν ἂν εἶναι βλαπτικὴ (Α.Π. 524/66 ΔΕΝ 23. 3), ή προσωρινὴ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐπιβαλλομένη ἀνάθεσις ἐργων κατωτέρας θέσεως (Α.Π. 429/69 ΔΕΝ 25. 823, Α.Π. 467/70 ΔΕΝ 26. 617), ή μεταβολὴ τοῦ τρόπου καθορισμοῦ τῶν ἀποδοχῶν, ἄνευ μειώσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 579/66 ΔΕΝ 23. 236), ή μετὰ κατάργησιν ὀρισμένου τμήματος μετάθεσις εἰς ὁμάδα ἀναπληρωτῶν, ἔστω καὶ ἂν αὐτῶ στερῆται ὁ μισθωτὸς προσαυξήσεων Κυριακῶν καὶ νυκτῶν (Α.Π. 386/64 ΔΕΝ 20. 491, Πρ. ἸΑθ. 7430/67 ΔΕΝ 24. 278), ή μεταβολὴ τοῦ ὥραριου (Πρωτ. ἸΑθ. 15185/58 ΔΕΝ 15. 286), ή διὰ λόγους διαρθρώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τοποθέτησις ἀνωτέρου ὑπαλλήλου ή διὰ λόγους διαρθρώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τοποθέτησις ἀνωτέρου ὑπαλλήλου εἰς συγκρότημα ἀποθηκῶν (Α.Π. 202/65 ΔΕΝ 21. 433), ή προσωρινή, ἥτοι πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ εἰς ἀδειαν ἀπερχομένου τακτικοῦ καθαριστοῦ ἀργαλειῶν, ἀνάθεσις τῆς ἐργασίας αὐτῆς εἰς ὑφαντὴν (Α.Π. 56/63 ΔΕΝ 19. 250 Πρωτ. Χαλκίδος 645/61 ΔΕΝ 18. 77), ή ἀνάθεσις ἐργασίας ἐκδότου εἰσιτηρίων εἰς ἐλεγκτὴν λεωφορείου (Α.Π. 458/63 ΔΕΝ 19. 742), ὁ συνεπιεὶς ἀναδιαρθρώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν περιορισμὸς τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ μισθωτοῦ ἐφ' ὅσον δὲν γίνεται κατὰ τρόπον προσβάλλοντα τὴν προσωπικότητά του (Α.Π. 207/63 ΔΕΝ 19. 435), ή τοποθέτησις κυρίως μυλεργάτου εἰς φορτοεκφορτωτὴν αὐτῆς ἔνεκα διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν ὀρισμένου τμήματος (Α.Π. 286/65 ΔΕΝ 21. 486). Ἡ διακοπὴ τῆς πρότερον παρεχομένης παρανόμου ὑπερωριακῆς ἐργασίας (Α.Π. 143/53 ΔΕΝ 9. 238, Πρωτ. ἸΑθ. 4535/65 ΔΕΝ 21. 591, Πρωτ. ἸΑθ. 6187/69 ΔΕΝ 26. 233, καθ' ἣν ή τοιαύτη συμφωνία εἶναι ἄκυρος, Πρ/κου ἸΑθ. 1332/60 ΔΕΝ 16. 553), ή ἀξίωσις περὶ παροχῆς ἐφεξῆς κανονικῆς (ἄνευ ἀπουσιῶν) ἐργασίας (ἔστω καὶ ἂν πρότερον ὁ ἐργοδότης ἠνείχετο ἄτακτον προσέλευσιν εἰς τὴν ἐργασίαν), αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ή καθυστέρησις τοῦ μισθοῦ, ή μετάθεσις Ταμίου εἰς θέσιν πωλητριάς καὶ γενικῶς ή μετάθεσις ἀπὸ ἐνὸς τμήματος εἰς ἕτερον εἴτε ἀπὸ μιᾶς ἐργασίας εἰς ἑτέραν παρεμφερῆ, ή μετάθεσις τραπεζιτικοῦ εἰς ἕτερον ὑποκατάστημα ὑπὸ ἰσόβαθμον νεώτερόν του Διευθυντὴν, ἐφ' ὅσον τοῦτο προβλέπεται ὑπὸ Κανονισμοῦ ἰσχύοντος συμβατι-

κώς (Α.Π. 382/66 ΔΕΝ 22. 642, Α.Π. 435/59 ΔΕΝ 15. 908), ἔστω καὶ ἂν διὰ τῆς τοιαύτης μεταθέσεως ἀφαιρῆται τὸ ὑπάρχον πρότερον δικαίωμα ὑπογραφῆς (Α.Π. 382/66), ἢ μείωσις ἀμοιβῆς κατὰ τεμάχιον λόγω μειώσεως ἐργασιῶν (Πρ/κου 'Αθ. 2804/1958 ΔΕΝ 14. 859), ἢ θέσις εἰς ἀργίαν, ἢ καθεύρωσις τεχνικωτέρου συστήματος παραγωγῆς, ἢ μετάταξις ἀποθηκαρίου εἰς θέσιν μπουφειτζῆ, ἢ παρακράτησις τοῦ φόρου μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν εἴτε τῶν εἰσφορῶν τοῦ ΙΚΑ καὶ ἄλλων Ἀσφαλιστικῶν Ταμείων, ὅταν προηγουμένως δὲν ἐγένετο τοιαύτη κράτησις, πλὴν ἂν ὑπῆρχε σχετικὴ συμφωνία μετὰ τοῦ ἐργοδότη καὶ ἐργαζομένου, καὶ ἄλλαι παρόμοιαι ἐνέργειαι τοῦ ἐργοδότη. Ἐπίσης ἢ μετάθεσις ἐργάτου φορτηγοῦ αὐτοκινήτου εἰς ἀποθήκην καὶ ἢ ὡς ἐκ ταύτης ἀπώλεια προσθέτων παροχῶν (Ἐρ.'Αθ. 4180/70 ΔΕΝ 27. 740).

Ἄν ἢ μονομερῆς βλαπτικὴ μεταβολὴ γίνῃ ἀποδεκτὴ ρητῶς ἢ σιωπηρῶς παρὰ τοῦ μισθωτοῦ, πᾶντοῦ ἂν εἶναι μονομερῆς καὶ καθισταμένη συμβατικὴ ἀποκτῆ πλήρη ἰσχύν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀντιστρατεύεται εἰς κανόνα ἀναγκαστικοῦ δικαίου⁽¹⁾ (Α.Π. 565/70 ΔΕΝ 26. 87, Α.Π. 524/66 ΔΕΝ 23. 3, Α.Π. 436/63 ΔΕΝ 19. 629, Α.Π. 130/1960 ΔΕΝ 16. 424, Α.Π. 232/1959 ΔΕΝ 15. 449, Α.Π. 314/1960 ΔΕΝ 16. 485, Πρ/κου 'Αθ. 5480/65 ΔΕΝ 21. 780, Πρ/κου Θεσ. 485/1960 ΔΕΝ 16. 483. Βλέπετε καὶ Ν.Σ.'Υπ. Ἐργ. 14/1200/1968 ΔΕΝ 24. 640. Πρβλ. καὶ Ν.Σ. 526/66 ΔΕΝ 22. 782). Ὅπως ἐκρήθη ὡς νόμιμος ἢ ἀποδοχὴ περικοπῆς ἐπιδόματος τροφῆς, ἢ περικοπῆς προσθέτων ἀμοιβῶν, μὴ προβλεπομένων ὑπὸ διατάξεων ἀναγκαστικοῦ δικαίου, ἢ μείωσις τοῦ ἡμερομισθίου ἢ μισθοῦ ἐφ' ὅσον αὐτός εἶναι ὑπέρτερος τοῦ νομίμου (Πρωτ.'Αθ. 1260/63 ΔΕΝ 19. 326), ἢ σιωπηρὰ κατάργησις ἐπιδόματος χορηγούμενου βάσει Κανονισμοῦ μὴ κεκυρωμένου, ἐφ' ὅσον ἀπεδέχθησαν ταύτην οἱ μισθωτοὶ (Α.Π. 121/64 ΔΕΝ 20. 645), ἢ παρὰ τοῦ ἐργοδότη μεταβολὴ τῆς ἔδρας τοῦ λεωφορείου ἐφ' ὅσον ἐγένετο σιωπηρῶς ἀποδεκτὴ (Α.Π. 465/63 ΔΕΝ 20. 403), ἢ κατ' αἰτήσιν τοῦ μισθωτοῦ τοποθέτησις του ὑπὸ τὰς διατάξεις ἄλλου κεκτημένου κατώτερον βαθμὸν (Α.Π. 515/64 ΔΕΝ 20. 648).

Ἄν ὁ μισθωτός, παρὰ τὴν ἀρχικὴν διαμαρτυρίαν του, παραμείνῃ ἐργαζόμενος ὑπὸ τοὺς νέους ὅρους, θεωρεῖται ἀποδεχόμενος τὴν μεταβολὴν (Ν.Σ.'Υπ. Ἐργ. 14/1200/68 ΔΕΝ 24. 640. Πρβλ. Α.Π. 299/70 ΔΕΝ 26. 878).

Οἱ μισθωτοὶ, οἱ μὴ ὑπαγομένοι εἰς τὴν κατὰ τὴν ἀνεργίαν ἀσφάλεισιν καὶ εἰς τὸν Ν. 3198/55, εὐρισκόμενοι ἐνώπιον μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς, τίθενται πρὸ τοῦ διλήμματος, ἢ νὰ θεωρήσωσι ταύτην ὡς καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς τῶν συμβάσεως, ν' ἀποχωρήσωσιν ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν νόμιμον ἀποζημίωσιν τῶν ἢ νὰ παραμείνωσιν, ὅτε θὰ θεωρηθῶσιν ἀποδεχόμενοι τὴν μεταβολὴν αὐτὴν ρητῶς ἢ σιωπηρῶς (Α.Π. 585/55 ΕΕΔ 14. 1321).

Προκειμένου περὶ μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας

1. Ἡ ἐκ προουμιῶν ἄνω παρατήρησις ἀπὸ τοῦ δικαίουματος προσβολῆς τῆς βλαπτικῆς μεταβολῆς εἶναι ἄκυρος (Πρωτ. Θεσ. 3738/66 ΔΕΝ 22. 958).

ἀσφάλισιν (Ν. 118/45, 3198/55) ἐπὶ τοιαύτης μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς τῶν ὅρων τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ὁ μισθωτὸς δὲν ὑποχρεοῦται ἢ ν' ἀποδεχθῆ τὴν μεταβολὴν ἢ ν' ἀποχωρήσῃ ἀλλὰ δικαιούται, ἀποκρούων τὴν μεταβολὴν, νὰ συνεχίσῃ προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του ὑφ' οὓς ὅρους καὶ πρότερον προσέφερε ταύτας (Α.Π. 565/70 ΔΕΝ 26. 876, Α.Π. 791/64 ΔΕΝ 21. 100, Α.Π. 657/1958 ΔΕΝ 14. 948, Α.Π. 104/1953 ΔΕΝ 9. 199, Α.Π. 706/54 ΝοΒ 3. 13, 'Εφ.' Αθ. 1921/70 ΔΕΝ 26. 788, Ν.Σ. 'Υπ.' Εργ. 14/1200/68 ΔΕΝ 24. 640). Ἡ μονομερὴς βλαπτικὴ μεταβολὴ δὲν ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὴν λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ἀλλὰ δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν μισθωτὸν ν' ἀποχωρήσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν (Α.Π. 89/67 ΔΕΝ 23. 328). Ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 281 Α.Κ. καὶ εἶναι καταχρηστικὴ ἀξίωσις εἰς τὸν μισθωτὸν νὰ λάβῃ ἀποζημίωσιν ἔνεκα μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς, ὅταν διὰ σειρᾶς ἐνεργειῶν του ὠργάνωσεν τὴν ἀποχώρησίν του ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς συμμετοχὴν του εἰς ἄλλην ἐταιρίαν (Α.Π. 677/66 ΔΕΝ 23. 147).

Ἡ κατ' ἄρθ. 7 τοῦ Ν. 2112/20 βλαπτικὴ μεταβολὴ ἰσχύει μόνον ἐπὶ τῶν ἀορίστου χρόνου ἐργασιακῶν συμβάσεων (Α.Π. 777/1958 ΔΕΝ 15. 72), διὰ τὴν ταυτότητα δὲ τοῦ νομικοῦ λόγου ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν (Α.Π. 349/53 ΔΕΝ 9. 399, Πρωτ. Πειρ. 4427/58 ΔΕΝ 15. 239).

Καὶ τὰ κ α τ α σ τ α τ ι κ ἄ τ ῶ ν Ἀσφαλιστικῶν Ταμείων, ὡς καὶ αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις, δὲν δύνανται νὰ θίγουν τὰ ἐκ τοῦ Ν. 2112/1920 δικαιώματα τῶν μισθωτῶν (Ν.Σ. 366/57 ΔΕΝ 13. 447).

Ἴδετε καὶ ἀνωτέρω εἰς παραγρ. 21 καὶ 103.

§ 199.—Συνέπειαι μεταβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη.

Κατ' ἄρθρον 6 Ν. 2112/1920 ἢ καθ' οἷον δῆποτε τρόπον μεταβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη, ὅπως δῆποτε καὶ ἂν ἐπῆλθεν αὐτῇ, δὲν ἐπηρεάζει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ὡς ἄνω νόμου ἐπὶ τοῦ ὑπάλληλου (Α.Π. 462/70 ΔΕΝ 26. 821, Α.Π. 198/69 ΔΕΝ 25. 504, Α.Π. 493/65 ΔΕΝ 21. 802, Α.Π. 774/64 ΔΕΝ 21. 99 καὶ 774). Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ὑπάλληλος δικαίωκε τὰ ἐκ τοῦ νόμου τούτου δικαιώματά του κατὰ τοῦ τελευταίου ἐργοδότη, εἴτε οὗτος ἀπέκτησε τὴν ἐπιχείρησιν δυνάμει συμβάσεως (π.χ. πώλησις), εἴτε περιῆλθεν εἰς αὐτὸν ἐκ κληρονομίας, δωρεᾶς, πλειστηριασμοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 5638/60 ΔΕΝ 16. 645, Πρωτ. Ἀθ. 18197/56 ΔΕΝ 13. 419), ὑποκαταστάσεως τῶν ἰδιοκτητῶν εἰς τὴν θέσιν τῶν ἐξωσθέντων ἐνοικιαστῶν (Πρωτ. Ἀθ. 5872/59 ΔΕΝ 15. 807), δυνάμει διατάξεως νόμου κλπ., εἴτε μετεβλήθη ἢ μορφή τῆς ἐπιχειρήσεως καθ' οἷον δῆποτε τρόπον (συγχώνευσις, μετατροπὴ ἀπὸ ὁμορρυθμοῦ εἰς ἑτερόρρυθμον ἢ ἀνώνυμον ἐταιρίαν κλπ.). Ἀρκεῖ τὸ πραγματικὸν γεγονός ὅτι συνεχίζονται αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπιχειρήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 6436/68 ΔΕΝ 24. 885) καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ὑπαρξίς νομικῆς διαδοχῆς (Μον. Πρ. Θεσ. 786/70 ΔΕΝ 26. 618). Τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ διαδοχῆς συμβολαιογράφων (Α.Π. 71/71 ΔΕΝ 27. 322). Ἐπίσης ὅταν ἡ διαδοχὴ συνε-

τελέσθη διὰ μιᾶς ἢ πλείονων πράξεων ἢ διὰ παρενθέτων προσώπων ἢ μετὰ προσωρινὴν διακοπὴν τῆς λειτουργίας αὐτῆς, ὡς ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἐπιχειρήσεως καὶ περιελεύσεως τοῦ ἀκινήτου εἰς Τράπεζαν καὶ τῶν μηχανημάτων εἰς ἕτερον, ὅτε ὁ παρ' αὐτῶν ἀποκτήσας καὶ συνεχίζων τὴν ἐπιχείρησιν εὐθύνεται ἔναντι τῶν μισθωτῶν αὐτῆς (Α.Π. 218/68 ΔΕΝ 24. 484. Βλέπετε σχετικῶς καὶ ἀνωτέρω Κεφάλαιον 4ον § 20).

Οὕτως ἐκρίθη (Α.Π. 422/64 ΔΕΝ 20. 515, Πρωτ. 'Αθ. 11065/64 ΔΕΝ 20. 730), ὅτι τὰ ΚΤΕΛ εἶναι διάδοχοι τῶν λεωφορειούχων, ὑποχρεούμενα νὰ συνυπολογίζωσι τὴν παρ' αὐτοῖς ὑπηρεσίαν τῶν εἰσπρακτῶρων πρὸς καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως ἐπὶ τῇ ἀπολύσει των. Ἐκρίθη ὁμοῦς ἐπίσης, ὅτι ἐπὶ ἐκμισθώσεως τῆς παλαιᾶς ἐπιχειρήσεως εἰς νέαν αὐτοτελεῖ καὶ ἀνεξάρτητον, αὕτη δὲν εἶναι διάδοχος τῆς παλαιᾶς (Πρωτ. 'Αθ. 4812/64 ΔΕΝ 20. 729).

Ἐν συμφωνίᾳ περὶ ἐναλλαγῆς τῶν φορέων μιᾶς ἐπιχειρήσεως κατ' ἔτος, τῇ συγκαταθέσει τοῦ προσωπικοῦ τῆς, ὁ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπολύσεως ἐνὸς μισθωτοῦ φορεὺς εἶναι ὑπόχρεως πρὸς καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως (Α.Π. 198/69 ΔΕΝ 25. 504).

Ὅταν συμβατικῶς ἔχῃ περιορισθῆ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐργοδότη πρὸς καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, δεσμεύεται καὶ ὁ διάδοχος τῆς ἐπιχειρήσεως (Πολ. Πρωτ. 'Αθ. 367/69 ΔΕΝ 26. 583).

Σχετικὸν μὲ τὴν διάταξιν ταύτην εἶναι καὶ τὸ ἄρθρον 479 τοῦ 'Αστ. Κώδικος, κατὰ τὸ ὅποιον «ἐὰν διὰ συμβάσεως μεταβιβάσθῃ περιουσία ἢ ἐπιχειρήσεις, ὁ ἀποκτῶν εὐθύνεται ἔναντι τοῦ δανειστοῦ μέχρι τῆς ἀξίας τῶν μεταβιβαζομένων στοιχείων διὰ τὰ εἰς τὴν περιουσίαν ἢ τὴν ἐπιχείρησιν ἀνήκοντα χρεῖα. Ἡ εὐθὺνὴ τοῦ μεταβιβάζοντος ἐξακολουθεῖ ὕφισταμένη. Ἀντίθετος συμφωνία μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων εἰς βλάβην τῶν δανειστῶν εἶναι ἄκυρος ἔναντι τούτων»⁽¹⁾. Τὸ ἄρθρον 479 Α.Κ. δημιουργεῖ σωρευτικὴν ἐνοχλήν, τοῦ δανειστοῦ (μισθωτοῦ) δυναμένου νὰ ἐναγάγῃ πάντας ὁμοῦ εἴτε ἕκαστον χωριστά, συγχρόνως ἢ σταδιακῶς (Α.Π. 366/69 ΔΕΝ 25. 789).

Ἐν διαδοχῇ ὁ νέος ἐργοδότης ἀναλαμβάνει τὰς ἔναντι τῶν μισθωτῶν ὑποχρεώσεις τοῦ παλαιοῦ ὡς πρὸς τὸ μέλλον, ὡς πρὸς δὲ τὸ παρελθὸν ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ ἄρθρου 479 Α.Κ. (Α.Π. 366/69 ΔΕΝ 25. 789, Ἐφ. 'Αθ. 2605/70 ΔΕΝ 27. 374).

Κατὰ τὴν ἀρεοπαγίτικὴν νομολογίαν (Α.Π. 774/64 ΔΕΝ 21. 99, Α.Π. 54/63 ΔΕΝ 19. 249, Α.Π. 36/63 ΔΕΝ 19. 168) ἐν μεταβολῇ τοῦ ἐργοδότη οἱ μισθωτοὶ διατηροῦσιν οὐ μόνον τὰ ἐκ τοῦ Ν. 2112/1920 δικαίωμάτα των, ἀλλὰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῶν μισθῶν καὶ ἄλλων συνωμολογημένων πλεονεκτημάτων, τοῦ νέου ἐργοδότη ὑπεισερχομένου εἰς τὰς σχετικὰς ὑποχρεώσεις. Ἐξ ἄλλου οἱ παλαιὸς καὶ νέος ἐργοδότη εὐθύνονται εἰς ὁλόκληρον (Α.Π. 774/64 ΔΕΝ 21. 99), δὲν εὐθύνεται ὁμοῦ ὁ παλαιὸς ἐργοδότης διὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ

1. Διὰ μεταβίβασιν ὁμάδων πραγμάτων ἢ δικαιωμάτων δὲν ἀπαιτεῖται συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφο (Α.Π. 366/69 ΔΕΝ 25. 789).

μισθωτού τὰς ἐκ τῆς μετὰ τοῦ νέου ἐργοδότης σχέσεώς του πηγαζούσας (Α.Π. 54/63 ΔΕΝ 19. 249).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 479 Α.Κ. ἀναλαμβάνουν τὸ ἐργαστάσιον ὁ ἀρχικὸς ἐργοδότης μετὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ δευτέρου δὲν ὑπέχει εὐθύνας ἔναντι τῶν μισθωτῶν αὐτοῦ (Α.Π. 54/63 ΔΕΝ 19. 249), διότι κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπαιτεῖται νομικὴ μεταβίβασις τῶν συγκροτούντων τὴν ἐπιχειρήσιν στοιχείων (Πρωτ. ἸΑΘ. 5186/62 ΔΕΝ 19. 302, Πρ/κου ἸΑΘ. 1044/63 ΔΕΝ 19. 361).

Ἡ ὑπεισέλουσις τοῦ νέου ἐργοδότης εἰς τὰς ἔναντι τῶν μισθωτῶν ὑποχρεώσεις εἶναι ἀ τ ο δ ι κ α ί α, ὁ δὲ μὴ προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν νέον ἐργοδότην μισθωτὸς καθίσταται ὑπερήμερος (Ἐφ. ἸΑΘ. 4367/70 ΔΕΝ 27. 509).

§ 200.—Διακοπὴ ἐπιχειρήσεως, πτώχευσις ἐργοδότης κλπ.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκ περιστατικῶν ἀποτελούντων ἀ ν ω τ έ ρ α ν β ί α ν ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἐργασίας, ἐφ' ὅσον κατὰ τῶν περιστατικῶν τούτων δὲν τυγχάνει ἡ σ φ α λ ι σ μ έ ν ο ς ὁ ἐργοδότης, ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς πρσειδοποίησιν ἢ καταβολὴν ἀποζημιώσεως (Α.Π. 462/70 ΔΕΝ 26. 821, Α.Π. 513/68 ΔΕΝ 25. 6, Πρωτ. ἸΑΘ. 1352/68 ΔΕΝ 24. 240, Πρ. ἸΑΘ. 4438/67 καὶ 4416/67 ΔΕΝ 23. 889-891). Ἄν ὅμως ὁ ἐργοδότης τυγχάνῃ ἠσφαλισμένος κατὰ τῶν περιστατικῶν τούτων (πυρκαϊᾶς κλπ.) ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν ἀπολούμενον ὑπάλληλόν του τὰ 2/3 τῆς ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως (Ἄρθρον 6 Ν. 2112/1920, ὡς συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἄρθρου 4 Ν. 4558/30). Ταῦτα ἰσχύουσι καὶ μετὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν. 3252/1955 (Πρωτ. Πειρ. 2232/56). Ἄνωτέραν βίαν ἀποτελεῖ ἡ διαταγὴ τῆς Ἀρχῆς (Πρ. Λευκάδος 7/67 ΔΕΝ 24. 368), ἢ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς 21.4.1967 διακοπὴ τῆς δραστηριότητος τῶν πολιτικῶν Γραφείων (Πολ. Πρωτ. ἸΑΘ. 543/69 ΔΕΝ 26. 584), ἢ ἀσθένεια τοῦ ἐργοδότης (Πολ. Πρωτ. ἸΑΘ. 6069/69 ΔΕΝ 26. 586). Δὲν ἀποτελεῖ ὅμως ἀνωτέραν βίαν ἡ διακοπὴ ἐκδόσεως τῶν ἐφημερίδων λόγῳ καταργήσεως τῆς ἐλευθεροτυπίας (Πρωτ. ἸΑΘ. 1352/68 ΔΕΝ 24. 243, Πρωτ. ἸΑΘ. 4438 καὶ 4616 τοῦ 1967 ΔΕΝ 23. 889-891), ἢ κατὰ διαταγὴν τῆς Ἀρχῆς διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν ἐπιχειρήσεώς τινος εἰς ὠρισμένον τόπον, ὅταν συνεχίζονται αἱ ἐργασίαι τῆς εἰς ἄλλον (Α.Π. 513/68 ΔΕΝ 25. 6), ἢ ἐκπλειστηρίασις μηχανημάτων τῆς ἐπιχειρήσεως (Πολ. Πρ. ἸΑΘ. 6069/69 ΔΕΝ 26. 586), ἢ ἔξωσις τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκ τοῦ καταστήματός τῆς (Α.Π. 462/76 ΔΕΝ 26. 821, Ἐφ. ἸΑΘ. 1295/70 ΔΕΝ 27. 92, Ἐφ. ἸΑΘ. 3469/70 ΔΕΝ 27. 625).

Καὶ ἐν περιπτώσει δ ι α λ Ὑ σ ε ω ς τῆς ἐπιχειρήσεως ἔνεκα λόγων οἰκονομικῶν δέον νὰ τηρῶνται αἱ διατυπώσεις τοῦ Ν. 3198/55 (Πρωτ. ἸΑΘ. 3157/57 ΕΕΔ 16. 416).

Ἐν διαλύσει τοῦ καταστήματος τῆς ἐπιχειρήσεως λόγῳ ρυμοτομίας, ὁ ἐργοδότης δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταβολὴν ἀποζημιώ-

σεως (Ν.Σ. Ὀλομέλεια 160/1960 ΔΕΝ 16. 211, Ἀντίθετος ἢ Ν.Σ. 1047/1959 τμ. Β' ΔΕΝ 16. 43).

Καὶ ἐν κ α τ ε δ α φ ῖ σ ε ι τοῦ καταστήματος τοῦ ἐργοδότη, δεόν νά τηρῶνται αἱ διατυπώσεις τοῦ Ν. 3198/55.

Εἰς περίπτωσιν π τ ω χ ε ὑ σ ε ω ς τοῦ ἐργοδότη, δὲν ἐπέρχεται αὐτοδικαία λύσις τῆς ἐργ. συμβάσεως (Ἐφ. Ἀθ. 1551/70 ΔΕΝ 26. 909), δι' ἃ καὶ δεόν νά τηρῶνται αἱ διατυπώσεις τοῦ Ν. 3198/55 (Πρωτ. Ἀθ. 10354/59 ΔΕΝ 15. 845), ὃ δὲ ἀπολυόμενος μισθωτὸς (ὑπάλληλος, ἐργάτης, ὑπηρετήης) λαμβάνει πλήρη τὴν ἀποζημιώσιν του, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν. 3252/1955 (ΔΕΝ 11. 339), ὅπερ ἐτροποποίησε τὸ ἄρθρον 6 § 2 τοῦ Ν. 2112/1920.

Ἐκρίθη ὅμως ὅτι ἐπὶ πτωχεύσεως ἢ ἀπόλυσιν τοῦ μισθωτοῦ εἶναι ἔγκυρος καὶ ἂν δὲν καταβληθῇ ἅμα τῇ καταγγελίᾳ ἢ ἀποζημιώσις (Πρωτ. Ἀθ. 8053/1960 ΔΕΝ 16. 395, Πρωτ. Πατρῶν 24/1960 ΔΕΝ 16. 336, Πρ/κου Ἡλείας 6/1960 ΔΕΝ 16. 588, κ.ἄ. Contra: Πρωτ. Ἀθην. 10354/59 ΔΕΝ 15. 845). Ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν μισθωτῶν πτωχεύσαντος ἐργοδότη ὑπὸ τοῦ συνδίκου ἴδετε τὴν Πρ/κου Χαλκίδος 303/64 (ΔΕΝ 21. 141).

§ 201.—Προνομιακὴ καταβολὴ τῆς ἀποζημιώσεως.

Ἡ ἀποζημιώσις τοῦ Ν. 3198/55, τοῦ Ν. 2112/20 καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 ἐπληρώνετο προνομιακῶς, τόσον ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως ὅσον καὶ ἐν περιπτώσει πλειστηριασμοῦ οἰουδήποτε περιουσιακοῦ στοιχείου τοῦ ἐργοδότη (Ἄρθρον 12 Ν. 3252/1955, Ἐφ. Ἀθ. 1725/1959 ΔΕΝ 16. 329). Ἴδετε ὅμως ἤδη τὸ ἄρθρον 975 (1039) Κώδ. Πολ. Δικ. (ἀνωτ. σελ. 247).

§ 202.—Ἀποχώρησις ἐκ τῆς ἐργασίας συγκαταθέσει τοῦ ἐργοδότη.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν. 3198, οἱ συμπληρώσαντες 15 ἐτῶν ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ αὐτῷ ἐργοδότη, ὡς καὶ οἱ καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ ὀρίου ἡλικίας, δύνανται ν' ἀποχωρήσουν ἐκ τῆς ἐργασίας των, τῇ συ γ κ α τ α θ ἔ σ ε ι τ ο ῦ ἐ ρ γ ο δ ὄ τ ο υ των, λαμβάνοντες τὸ ἥμισυ τῆς ἀποζημιώσεως, τὴν ὁποίαν θὰ ἐλάμβανον ἂν ἀπελύοντο ἄνευ προειδοποιήσεως. Ὡς ὄριον ἡλικίας θεωρεῖται τὸ καθοριζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάγεται ὁ μισθωτὸς, ἐλλείψει δὲ τοιοῦτου καθορισμοῦ τὸ 65ον ἔτος τῆς ἡλικίας (Βλέπετε σχετικῶς Πρ/κου Θεσ. 485/1960 ΔΕΝ 16. 683).

Κατὰ τὴν Α.Π. 351/64 (ΔΕΝ 20. 485) εἶναι ἀνεμπόδιστος ἢ συμφωνία ἐργοδότη καὶ μισθωτοῦ περὶ λύσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ἂν δὲ ἀντὶ τῆς καταβλητέας ἡμισείας ἀποζημιώσεως κατεβλήθη ὀλόκληρος τοιαύτη, δὲν ὑφίσταται ἀξίωσις ἐκ τοῦ τυχόν πλημμελοῦς ὑπολογισμοῦ τῆς, ἐφ' ὅσον καλύπτεται ἡ διαφορά. Βλ. καὶ Ἐφ. Ἀθ. 790/70 (ΔΕΝ 27. 217) καὶ Πρωτ. Ἀθ. 2480/68 (ΔΕΝ 24. 1027).

Δήλωσις περὶ οἰκειοθελοῦς ἀποχωρήσεως κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἀπο-

δείξεως, μετά τήν γενομένην καταγγελίαν, εἶναι ἀνίσχυρος (Α.Π. 114/66 ΔΕΝ 23. 506).

§ 203.—'Απόλυσις ἢ ἀποχώρησις συμπληρούντων προϋποθέσεις πλήρους συνταξιοδοτήσεως λόγω γήρατος.

Διὰ τοῦ άρθρου 8 § 4 τοῦ Ν. 3789/57 (ΔΕΝ 13. 872), προσετέθη δεύτερον ἐδάφιον εἰς τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν. 3198/55, ἔχον ὡς ἀκολουθῶς :

«*Ὁ δ ι ω τ ι κ α ἰ ὑ π ἄ λ λ η λ ο ι ἐν γένει ὑπαγόμενοι εἰς τήν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τήν χρηρήγησιν συντάξεως, συμπληρώσαντες ἢ συμπληροῦντες τὰς πρὸς χρηρήγησιν πλήρους συντάξεως γήρατος προϋποθέσεις, δύνανται ν' ἀποχωρῶσι τῆς ἐργασίας ἢ ν' ἀπομακρύνονται ταύτης παρὰ τοῦ ἐργοδότη, λαμβάνοντες εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, οἱ μὲν ἐπικουρικῶς ἠσφαλισμένοι τὰ 40%, οἱ δὲ μὴ ἠσφαλισμένοι ἐπικουρικῶς τὰ 50% τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου 2112/20, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, ὀριζομένης ἀπρειδοποιήτου ἀποζημιώσεως.*

«*Διὰ τήν κατὰ τ' ἀνωτέρω χρηρηγούμενην εἰς τοὺς ἀποχωροῦντας ἢ ἀπομακρυνομένους ὑπαλλήλους μειωμένην ἀποζημίωσιν ἐφαρμόζονται κατὰ τὰ λοιπά, πάντα τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῶν άρθρων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, καὶ 9 τοῦ Νόμου 3198/1955 ὡς καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 2112/1920, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως πλὴν τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν προμήνυσιν».*

Ἡ ὡς ἄνω μειωμένη ἀποζημίωσις καταβάλλεται ἐφ' ὅσον ὑφίστανται αἱ προϋποθέσεις πλήρους συνταξιοδοτήσεως λόγω γήρατος, ἀσχέτως τοῦ λόγου ὅστις προεκάλεσε τὴν ἀπόλυσιν (Πρωτ. Ἄθ. 25874/66 ΔΕΝ 23. 500, Πρωτ. Ἄθ. 2305/60 ΔΕΝ 16. 426, βλ. καὶ Πρ/κου Ἄθ. 4259/62 ΔΕΝ 18.708). Ἡ ὡς ἄνω διάταξις ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ ὅταν ὁ συνταξιοδοτηθεὶς ὑπάλληλος ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος (Ἐφ. Ἄθ. 3075/69 ΔΕΝ 26. 495). Καὶ ἐπὶ τῶν εἰς τὸ ΙΚΑ μεταβιβασθέντων ἠσφαλισμένων τοῦ ΤΑΑΜΜ (Α.Π. 458/51 ΔΕΝ 27. 609).

Ἐν παραλείψει καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης ὁ ἐργοδότης δὲν καθίσταται ὑπερήμερος καὶ δὲν ὀφείλει ἀποδοχὰς (Α.Π. 201/69 ΔΕΝ 25. 460). Περὶ τῶν στοιχείων τῆς ἐκ τῆς ἄνω διατάξεως ἀγωγῆς ἴδτε τὴν Α.Π. 194/69 (ΔΕΝ 25. 458). Εἶναι δ' ἀνεφάρμοστοι ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ταύτης αἱ περὶ ἀποκλειστικῆς προθεσμίας διατάξεις τοῦ άρθρου 6 τοῦ Ν. 3198/55 (Πρωτ. Ἄθ. 6864/69 ΔΕΝ 27. 218, Πρωτ. Ἄθ. 5672/69 ΔΕΝ 26. 495. Βλ. ὅμως καὶ Α.Π. 458/71 ΔΕΝ 27. 609).

Ἡ ὡς ἄνω διάταξις ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατῶν (Α.Π. 688/70 ΔΕΝ 24. 295, Πρ/κου Ἄθ. 7837/59 ΔΕΝ 16. 110, Πρ/κου Ἄθ. 733 — 734 τοῦ 1961 ἀδημοσίευτοι). Δὲν ἔχει ἐπίσης ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν οἰκιοθελῶς ἀποχωρούντων μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου (Ν. Σ. 360/60 ΔΕΝ 17. 16), οὔτε ἐπὶ τῶν Παλ. Πολεμιστῶν (Α.Π. 603/66 ΔΕΝ 23. 59, Α.Π. 405/63 ΔΕΝ 19. 584). Ἄν ὅμως ὁ Παλ. Πολεμιστὴς ἀποδε-

χθῆ τὴν τοιαύτην ἀπόλυσιν του, θὰ λάβῃ τὴν μειωμένην ἀποζημίωσιν (Α.Π. 603/66 ΔΕΝ 23. 59). Δὲν ἰσχύει ἐπίσης ἐπὶ τῶν λατρῶν (Α.Π. 537/62 ΔΕΝ 18. 936). Ἰσχύει ὅμως ἐπὶ ὑπαλλήλων ΝΠΔΔ συνδεομένων διὰ σχέσεως ἰδιωτ. δικαίου (Α.Π. 216/65 ΔΕΝ 20. 439, Α.Π. 314/65 ΔΕΝ 21. 577). Συνεπῶς καὶ ἐπὶ ὑπαλλήλων πτυχιούχων Τουριστικῶν Σχολῶν (Α.Π. 424/67 ΔΕΝ 23. 740).

Ὡς ἐπικουρικῶς ἠσφαλισμένοι θεωροῦνται οἱ ὑπαγόμενοι εἰς ἐπικουρικὴν ἀσφάλισιν, ἔστω καὶ ἂν δὲν συνεπλήρωσαν τὰς προϋποθέσεις ἀπολήψεως τῆς ἐπικουρικῆς συντάξεως (Ἐφ. Π. 117/1970 ΔΕΝ 27. 216).

Δὲν ὑφίσταται ὑποχρέωσις τοῦ ἐργοδότη πρὸς ἀπόλυσιν τοῦ μισθωτοῦ (Ν.Σ. 962/68 ΔΕΝ 24. 893).

Ὡς πρὸς τὴν ἄνω τῶν ἑξ μηνῶν καταβλητέαν ἀποζημίωσιν ἴδετε τὴν Ἐφ. Ἀθ. 1997/70 (ΔΕΝ 27. 218).

Ἡ παραίτησις ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω ἀποζημιώσεως εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 339/63 ΔΕΝ 19. 514). Ἐξ ἄλλου εἰς τοὺς αὐτοβούλους ἀποχωροῦντας λόγῳ συνταξιοδοτήσεως δὲν ὑφίεται ἀποζημίωσις διὰ μὴ ληφθεῖσαν ἄδειαν (Πρ/κου Ἀθ. 6182/61 ΔΕΝ 18. 39).

§ 204.—Δὲν χωρεῖ μονομερῆς ἀνάκλησις τῆς γενομένης ἀπολύσεως.

Ὡς σαφῶς συνάγεται ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 167 καὶ 168 Α.Κ., ἡ καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἀρίστου χρόνου ἀποκτᾷ πλήρη νομικὴν ἐνέργειαν ἀφ' ἧς περιέλθει εἰς τὸν πρὸς ἂν ἀπευθύνεται. Τὸ δὲ δι' αὐτῆς ἐπερχόμενον ἔννομον ἀποτέλεσμα τῆς λύσεως τῆς συμβάσεως κατὰ τὸν ὀρισμένον πρὸς τοῦτο χρόνον συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 669 Α.Κ. δὲν ἀνατρέπεται διὰ τῆς ἐπιγενομένης ἀνακλήσεως τῆς καταγγελίας (Ἐφ. Ἀθ. 314/70 ΔΕΝ 27. 89, Πολ. Πρ. Ἀθ. 293/70 ΔΕΝ 26. 627, Πρωτ. Θεσ/νίκης 473/63 ΔΕΝ 19. 743). Ἡ τυχὸν τοιαύτη ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἀνάκλησις τῆς καταγγελίας δύναται ν' ἀγάγῃ εἰς σύστασιν νέας συμβάσεως ἐργασίας, ἂν πρὸς τοῦτο συγκατατεθῇ ὁ ἀντισυμβαλλόμενος μισθωτὸς (Ἐφ. Ἀθ. 314/70 ΔΕΝ 27. 89, Πολ. Πρ. Ἀθ. 293/70 ΔΕΝ 26. 627, Πρωτ. Θεσ/νίκης 473/63 ΔΕΝ 19. 743, Πρ/κου Ἀθ. 7364/1960 ΔΕΝ 17. 15, παραπέμπουσα εἰς Α.Π. 659/52 Ἀρχ. Νμλγ. Δ σελ. 188 καὶ Μπαλῆ Γενικῆς Ἀρχῆς παρ. 37, Κ. Κωνῆς Ἐνοχ. Εἰδ. Β' ἐκδ. σελ. 529, Χ. Ἀγαλλόπουλος Ἐργατ. Δικ. σελ. 296).

Κατὰ τὴν Πρωτ. Κυπριασσίας 212/63 (ΔΕΝ 20. 367) καταγγελία ἐργασιακῆς συμβάσεως κοινοποιηθεῖσα ἐκ πλάνης πρὸς τὸν μισθωτὸν, ἀντὶ νὰ γνωστοποιηθῇ αὐτῷ μετὰ ταῦτα, δύναται ν' ἀνακληθῇ ἐγκύρως ὅταν συμφωνῇ ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς ὁ μισθωτὸς.

Ἐφ' ὅσον ἡ προφορικῶς γενομένη ἀπόλυσις ἀνεκλήθη μετὰ μίαν ἡμέραν καὶ ἡ ἀνάκλησις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ, ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις θεωρεῖται συνεχισθεῖσα (Εἰρην. Θηβῶν 183/69 ΔΕΝ 25. 364).

Ἡ πρόσκλησις τοῦ μισθωτοῦ πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ἐργασίας δὲν ἀποτε-

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΤΑ Ν. 2112/1920 ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
 ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΜΗ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑ
 ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΙΝ

§ 206.—Έκτασις σημερινῆς ἰσχύος Ν. 2112/1920.

Ἐπὶ τῶν μισθωτῶν τῶν ἀπασχολουμένων εἰς περιφερείας, ὅπου δὲν ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις τοῦ ΙΚΑ καὶ ἐν γένει ἐπὶ μισθωτῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν (βλέπετε σχετικῶς ἀνωτέρω σελὶς 400) εὐρίσκουσιν ἐφαρμογὴν ὁ Ν. 2112/1920 «περὶ ὑποχρεωτικῆς καταργηθείας τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων» (ἀνωτέρω σελ. 390) καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 «περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ Ν. 2112 καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν» (ἀνωτέρω σελ. 395).

Εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2112/1920 ὑπάγονται ὅλοι οἱ κατὰ κύριον ἐπάγγελμα⁽¹⁾ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι οὐ μόνον τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ οἱ τοιοῦτοι τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ἀκόμη καὶ τῶν ἀσκούντων διοίκησιν, ἐφ' ὅσον ἡ συνδέουσα αὐτοὺς σχέσις εἶναι ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ ἀορίστου χρόνου. Ἐφ' ὅσον ὅμως διὰ κανονισμῶν παρέχεται ἴση τοιούτων, στον προστασία πρὸς τοὺς μισθωτοὺς τῶν ἀνω ἐπιχειρήσεων καὶ ὀργανισμῶν, δὲν χωρεῖ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 2112/1920. Ἡ προστασία αὕτη δεόν νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Ν. 2112/1920 προβλεπομένη, ν' ἀναφέρεται δηλαδὴ εἰς τὴν προειδοποίησιν τοῦ μέλλοντος ν' ἀπολυθῆ ὑπαλλήλου καὶ εἰς τὴν ἀποζημίωσιν αὐτοῦ (ἐν ἀπολύσει του). Ἐφ' ὅσον τοιαύτη προστασία δὲν παρέχεται, ἔστω καὶ ἂν διὰ τῶν Κανονισμῶν ἀναγνωρίζωνται ἄλλα δικαιώματα ὑπὲρ τῶν ὑπαλλήλων, ὅπως λ.χ. ἡ παροχὴ συντάξεως κλπ., δὲν παύει νὰ ἰσχύῃ παραλλήλως ἡ ἐκ τοῦ Ν. 2112/1920 προστασία. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι ὅπου διὰ Κανονισμῶν, ἐγκεικρισμένων νομίμως ἢ ἐσωτερικῶν τοιοῦτων, προβλέπεται ὄριον ἡλικίας, ἢ σύμβασις θεωρεῖται, κατὰ τὴν νομολογίαν, ὠρισμένου χρόνου, καὶ δὲν παρέχεται ἔδαφος ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. 2112/1920.

Ἀπὸ τῶν διατάξεων ὅμως τοῦ Ν. 2112/1920 ἰσχύουσιν αἱ ἐν τέλει τῆς § 189 (σελ. 403) μνημονευόμεναι ἐξαιρέσεις.

Ἐπὶ τοῦ ἐκτάκτου καὶ ἡμερομισθίου προσωπικοῦ τῶν δημοσίων νοση-

1. Κατὰ τὴν Πρ/κου Ἀθ. 1349/61 (ΔΕΝ 17. 965) πολεμιστῆς καταστάς ἐμπορος κυρίως, ἔπαυσεν ὢν ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος, δι' ὃ καὶ ἀπολύεται ἄνευ ἀποζημιώσεως.

λευτικῶν ἰδρυμάτων, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 9 τοῦ Α.Ν. 965/1937 δὲν ἐφαρμόζεται, κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν ἄποψιν, ὁ Ν. 2112 (Πρωτ. ᾿Αθ. 886/56 ΔΕΝ 12. 730, 43037/56, μψ. 2957/56). Ἐπὶ τοῦ διατηρηθέντος ὅμως προσωπικοῦ τοῦ Νοσοκομείου Παίδων «Ἁγία Σοφία» ἰσχύει ὁ Ν. 2112/20 (Α.Π. 629/55 ΕΕΔ 15. 217).

Καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν γεωργοκτηνοτροφικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει ἐφαρμογὴν ὁ Ν. 2112/20 (Α.Π. 406/67 ΔΕΝ 23. 374, Α.Π. 614/66 ΔΕΝ 23. 88). Καὶ ἐπὶ ὁδηγῶν κλιτοκινήτων ἐνδαιτουμένων εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐργοδότη κατόπιν τῆς σ.σ.ε. τῆς 20.3.64 (Α.Π. 692/67 ΔΕΝ 24. 135). Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Εἰδ. Ταμείου Μον. Ὀδοστρωμάτων ὑπάγονται εἰς τὸν Ν. 2112/20 καὶ οὐχὶ εἰς τὰς Πρ. τοῦ Ὑπ. Συμβουλίου 956 καὶ 976 τοῦ 1947 (Α.Π. 698/67 ΔΕΝ 24. 182). Ὁ κανονισμὸς τῆς Ε.Ε.Υ. παραπέμπει εἰς τὸν Ν. 2112/20 μόνον ὡς πρὸς τὸ ὄψος τῆς ἀποζημιώσεως, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας διατάξεις. (Α.Π. 115/67 ΔΕΝ 23. 402, Α.Π. Ὀλομ. 617/66 ΔΕΝ 23. 129).

§ 207.—Καὶ ἐπὶ ἀκύρων συμβάσεων.

Μέχρι τοῦ 1960 ἐγίνετο γενικῶς δεκτὸν, ὅτι ὁ Ν. 2112/1920 ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἐγκύρων εργασιακῶν συμβάσεων, διότι ἐπὶ τῶν ἀκύρων τοιούτων, τόσον ὁ ἐργοδότης ὥσον καὶ ὁ μισθωτός, δύνανται νὰ λύσουν τὴν σύμβασιν ἀζημίως καὶ ἄνευ τηρήσεως προθεσμίας τινός, ὅποτεδήποτε. Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 425/1960 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου (ΔΕΝ 16. 805) οἱ νόμοι περὶ ἀδειῶν καὶ περὶ ἀποζημιώσεων ἀπολυομένων μισθωτῶν, ὡς νόμοι ἐπιβάλλοντες ὑποχρεώσεις προνοίας, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἀκύρων εργασιακῶν συμβάσεων (ἀπλῶν εργασιακῶν σχέσεων). Τὸ θέμα παρεπέμφθη διὰ τῆς 312/1961 (ΔΕΝ 17. 484) ἀποφάσεως τοῦ Β' τμήματος εἰς τὴν ὁλομέλειαν τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἣτις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 192/62 ἀποφάσεώς τῆς (ΔΕΝ 18. 326) ἔκρινεν ὅτι καὶ ἐπὶ ἀκύρων ἐργ. συμβάσεων ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55, πλὴν ἂν δὲν τηρηθῶσιν ὑφίσταται ἀπλῶς καὶ μόνον ὑποχρεώσεις πρὸς καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Ν. 2112/20, μὴ ἐπερχομένης ἀκυρότητος τῆς ἀπολύσεως. Οὕτω καὶ Α.Π. 399/62 (ΔΕΝ 18. 811), 474/62 (ΔΕΝ 18. 902), Πρωτ. ᾿Αθ. 16328/62 (ΔΕΝ 19. 126).

§ 208.—Ἀνάγκη ἐγγράφου καταγγελίας.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ προειδοποίησις, ὅπως καὶ ἡ καταγγελία τῆς συμβάσεως τοῦ ὑπαλλήλου πρέπει νὰ εἶναι ἐγγράφος. Ἄν δὲν ὑπάρξῃ ἐγγράφον, ἡ ἀπόλυσις θεωρεῖται ἄ τ α κ τ ο ς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὀφείλεται εἰς τὸν μισθωτὸν ὁλόκληρος ἡ ἀποζημίωσις. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου δεόν νὰ προκύπτῃ ρητῶς καὶ σαφῶς ἡ δήλωσις τοῦ ἐργοδότη περὶ λύσεως τῆς συμβάσεως ἀμέσως ἢ μετὰ τὸν χρόνον τῆς προειδοποιήσεως, δύνανται δὲ νὰ ὑπογραφῇ τοῦτο καὶ ὑπὸ πληρεξουσίου τοῦ ἐργοδότη.

Δὲν ἀποκλείεται βεβαίως καὶ σιωπηρὰ καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐργασίας, ὅπως λ.χ. συμβαίνει ὅταν ὁ μισθωτός, παραμελῶν ἐκ προθέσεως τὰ καθήκοντά του, ἐπιδιώκῃ τὴν αὐθαίρετον μεταβολὴν τῶν ὕρων τῆς συμβάσεως, ὅταν ὁ ἐργοδότης διατυπώσῃ παρανόμους ἢ ἀνηθικούς ἀξιώσεις θιγούσας τὴν προσωπικότητά του μισθωτοῦ (λ.χ. ἀξιώσεις περὶ συνάψεως σχέσεων μετ' ἐργατρίας, περὶ ἀποκοπῆς τοῦ μύστακος τοῦ μισθωτοῦ κλπ.). Τοιαύτη σιωπηρὰ καταγγελία δὲν χωρεῖ ἐπὶ νομικῶν προσώπων, διότι ταῦτα ἐκδηλώνουν τὴν βούλησίν των (τὰς θελήσεις των) κατὰ ὄρισμένους τύπους. Ἔννοεῖται ὅτι ἡ σιωπηρὰ καταγγελία ἀποτελεῖ κατὰ Ν. 2112/1920 ἄτακτον καταγγελίαν, συνεπιφέρουσαν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐργοδότη πρὸς καταβολὴν ὀλοκλήρου τῆς ἀποζημιώσεως.

§ 209.—Καταβολὴ ἀποζημιώσεως.

Ἄμα ὡς συμπληρωθῇ ὁ χρόνος τῆς προμηθίας καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ὑπάλληλου, ὁ ἐργοδότης ὀφείλει νὰ καταβάλῃ εἰς αὐτὸν ἀποζημιώσιν, ἴσην πρὸς τὸ ἐν τέταρτον (1/4) τῶν ἀποδοχῶν τοῦ χρόνου πρὸ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ γίνῃ (καὶ ἐγένετο) ἡ προειδοποίησις. Ἔπειθυμίζομεν ὅτι ταῦτο ἀφορᾷ τοὺς μ ἢ ὁ π α γ ο μ ἔ ν ο υ ς εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας ἰδιωτικῶν ὑπάλληλων. Διὰ τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας ἰσχύει ὁ Ν. 3198/55, ὅστις καθώρισεν τὴν ἀποζημιώσιν ταύτην ἴσην πρὸς τὸ 1/2 τῶν ἀποδοχῶν τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως.

Ἄν ὁ ἐργοδότης δὲν προειδοποίησῃ παντάπασιν τὸν ὑπάλληλόν του, ἀλλ' ἀπολύσῃ αὐτὸν ἀμέσως, ὡς ἐπίσης καὶ ἂν ἡ προειδοποίησις δὲν γίνῃ ἐγγράφως ἢ δὲν γίνῃ πρὸ τοῦ κανονικοῦ χρόνου ἀλλὰ πρὸ μικροτέρου τοιοῦτου, ὀφείλει τότε νὰ καταβάλῃ ὡς ἀποζημιώσιν τὰς ἀποδοχὰς ὀλοκλήρου τοῦ χρόνου, πρὸ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ προειδοποίησις (Α.Π. 45/1935 Θ. ΜΣΤ 603, Ἐφ. Ἀθ. 657/1934 ΕΕΝ Α' 481).

Ἄν ἐκ τῆς συμβάσεως ἡ δυνάμει ἐθίμου ὀφείλεται μεγαλύτερα τυχὸν ἀποζημιώσις, δέον νὰ καταβληθῇ ἡ τελευταία αὕτη.

Ἡ μὴ καταβολὴ ἀποζημιώσεως δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς ἀπολύσεως, ἀλλὰ γεννᾷ ἀξιώσιν ἐπὶ τὴν ἀποζημιώσιν (Α.Π. 504/65 ΔΕΝ 22. 57).

§ 210.—Ἀπόλυσις μετὰ καταμύνησιν δι' ἀξιοποιον πρᾶξιν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν. 2112/1920 ὁ ἐργοδότης δύναται νὰ καταγγείλῃ τὴν σύμβασιν ἐργασίας ὑπάλληλου τοῦ ἄνευ προειδοποιήσεως καὶ ἄνευ ἀποζημιώσεως, ἂν οὗτος διέπραξεν ἀξιοποιον πρᾶξιν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπηρεσίας του, δι' ἣν ὑπεβλήθη κατ' αὐτοῦ μύνησις ἢ ἂν ἀπηγγέλθη κατ' αὐτοῦ κατηγορία δι' ἀδίκημα φέρον τὸν χαρακτῆρα τοῦλάχιστον πλημμελήματος.

Κατὰ τὰ λοιπὰ, ἰσχύουσιν ὅσα ἀνωτέρω (σελ. 426) ἐκτίθενται, πλὴν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατυπώσεων τοῦ Ν. 3198/55, διότι ἐν τῇ

προκειμένη περιπτώσει μετά τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ καταμνηθέντος καὶ ἀπολυθέντος μισθωτοῦ, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται μόνον νὰ καταβάλῃ τὴν νόμιμον ἀποζημίωσιν.

§ 211.—'Ακυρότης συμβάσεων ἀντιτιθεμένων εἰς τὸν Ν. 2112/20.

Πᾶσα σύμβασις, συναπτομένη πρὸ ἢ μετὰ τὴν λύσιν τῆς εργασιακῆς συμβάσεως, ἐφ' ὅσον ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2112/1920, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, πλὴν ἂν εἶναι μᾶλλον εὐνοϊκὴ διὰ τὸν ὑπάλληλον ἢ περιέχει ἀναγνωρίσιν ἢ ἐξόφλησιν τῶν ἐκ τοῦ νόμου τούτου ἀξιώσεων τοῦ ὑπαλλήλου (Ἄρθρον 8, ὡς ἡρμηνεύθη αὐθεντικῶς διὰ τοῦ ἄρθρου 11 Α.Ν. 547/1937, Α.Π. 441/65 ΔΕΝ 21. 769, Α.Π. 552/61 ΔΕΝ 17. 997, Α.Π. 339/63 ΔΕΝ 19. 514).

'Επίσης πᾶσα παραίτησις τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ νόμου τούτου δικαιωμάτων του, ὡς καὶ πᾶς συμβιβασμὸς καταργῶν ἢ περιορίζων τὰ δικαιώματα ταῦτα εἶναι ἄκυρος, εἴτι δὲ καὶ ἡ κατάργησις τῆς σχετικῆς δίκης (Α.Π. 250/1960 ΔΕΝ 16. 549, Α.Π. 108/60 ΔΕΝ 16. 201, Α.Π. 492/1959 ΔΕΝ 15. 971, Πρωτ. 'Αθ. 5680/60 ΔΕΝ 16. 330). Καὶ ἡ παραίτησις ἀπὸ τῶν ἀποζημιώσεων τῶν ἀπολυομένων ὑπαλλήλων ἐπιχειρήσεων ἐξαγοραζομένων ὑπὸ τῆς ΔΕΗ εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 121/63 ΔΕΝ 19. 701). Ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις ἐγκυρότητος τοῦ συμβιβασμοῦ ἴδετε τὴν Πρωτ. 'Αθ. 6573/58 (ΔΕΝ 14. 888). Δὲν εἶναι ἄκυρος συμβιβασμὸς ἐπιλύων δι' ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων τὴν ἔριδα ἢ ἀβεβαιότητα περὶ ἐνόμου τινὸς σχέσεως καὶ οὕτω ἐξασφαλίζων ὑπὲρ τοῦ μισθωτοῦ εὐνοϊκωτέρους ὄρους, ὡς ὅταν Κανονισμὸς Τραπεζῆς μεταθέτῃ τὸ βᾶρος τῆς ἀποζημιώσεως εἰς Ταμεῖον Προνοίας (Α.Π. 679/66 ΔΕΝ 23. 149).

'Ἡ ἀποδοχὴ ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότητος γενομένης ἀπολύσεώς του, μὴ οὔσα διάφορος τῆς παραιτήσεως, εἶναι ἔγκυρος (Α.Π. 69/62 ΔΕΝ 18. 169).

'Ὡς πρὸς ἑτεροθέματα σχετικὰ μὲ τὴν καταγγελίαν συμβάσεως τῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων βλέπετε τὴν § 216 τοῦ ἀμέσως ἐπομένου 33ου Κεφαλαίου (σ. 448).

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ Β.Δ. 16/18.7.1920
 ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΩΝ
 ΜΗ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΙΝ

§ 212.—Ἐκτασίς ἰσχύος τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν. 2112/1920 ἐχορηγήθη ἐξουσιοδότησις ὅπως δι' ἐκδιδομένου διατάγματος, ἐπεκταθῶσιν αἱ διατάξεις του καὶ ἐπὶ τῶν τεχνιτῶν, ἐργατῶν καὶ ὑπηρετῶν βιομηχανικῶν, βιοτεχνικῶν, μεταλλευτικῶν καὶ χειροτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως οἰκασίτων ὑπηρετῶν καὶ ὑπαλλήλων.

Μολοντί ἡ ἐξουσιοδότησις ἦτο περιορισμένη, ἐν τούτοις τὸ ἐκδοθὲν Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν πασῶν ἐν γένει τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὡς ἐκ τούτου ἐκρίθη παρὰ τῆς νομολογίας καὶ τῶν ἐρμηνευτῶν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ Β.Δ. ἰσχύει μόνον ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω περιοριστικῶς ἀναφερομένων ἐπιχειρήσεων, δὲν ἔχει δ' ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, τῶν Ὄργανισμῶν καὶ Ἰδρυμάτων, τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, τῶν Νοσοκομείων, τῶν Σωματείων καὶ τῶν Συνεταιρισμῶν, τῶν ἐμπορικῶν, ἐπαγγελματικῶν, τραπεζικῶν, γεωργικῶν, κτηνοτροφικῶν, ἀλιευτικῶν, δασικῶν κλπ. ἐπιχειρήσεων, ὡς πρὸς τοὺς ἐργατοτεχνίτας καὶ ὑπηρετάς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρον 669 Α.Κ. περὶ οὗ κατωτέρω (Κεφάλαιον 35 σ. 450).

Διὰ τὴν διάκρισιν τῶν βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τῶν ἐπαγγελματικῶν τοιαύτας δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ κατ' Ἀν. Ν. 1270/1938 ἐκδοθὲν Β.Δ. τῆς 12/21.12.1939 ἀπερὶ Βιοτεχνικῆς Ἑστίας (Κώδιξ Νόμων 1939, σελ. 1123). Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀνωτέρω Β.Δ. :

«Διὰ πάσας τὰς μετὰ τῆς βιοτεχνικῆς ἐστίας σχέσεις βιοτέχνη θεωροῦνται ἐκεῖνοι, οἵτινες διατηροῦσιν ἐπ' ὀνόματί των βιοτεχνικὸν ἐργαστήριον ἢ κατὰστημα. Ὡς βιοτεχνικὰ δὲ ἐργαστήρια ἢ καταστήματα λογίζονται ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν πρώτης ὕλης πρὸς παραγωγὴν ἀγαθῶν ἢ τὸν ἐξευγενισμόν καὶ ἐπισκευὴν προϊόντων, πρωτεύουσαν θέσιν ἔχει ἡ διὰ τῶν χειρῶν ἐργασία καὶ δὲν γίνεται χρῆσις συνολικῆς κινητηρίου μηχανικῆς δυνάμεως ἀνωτέρας τῶν δώδεκα (12) πραγματικῶν ἵππων, ὡς καὶ ἐκεῖνα, εἰς τὰ

δεφεῖον, δερματοβαφεῖον, δερματοσιδηρωτήριον, ὑποδηματοποιεῖον, σανδαλοποιεῖον, ἀρβυλλοποιεῖον, ἀκροκαθαριστήριον, σκυτοραφεῖον, ἐργαστήριον κατεργασίας ἐντέρων, αἵματος καὶ γυνῶν, ἐπεξεργασίας ἀκατεργάστων δερμάτων καὶ κατασκευῆς εἰδῶν ταξιδίου, κατασκευῆς ἐριππίων καὶ λοιπῶν εἰδῶν σαγγῆς. στ) Ἐργαστήριον παραγωγῆς καὶ ἐπεξεργασίας αἰθερίων ἐλαίων (ἀρώματοποιία, μυροποιία, κλπ.), καλλυντικῶν εἰδῶν, σαπυνοποιεῖον, κηροπλαστεῖον, ἐργαστήριον κατασκευῆς στιβωτικῶν οὐσιῶν κατοπτροποιίας, ἐπαργυρώσεως κρυστάλλων. ζ) Ἐργαστήριον κουφοματοποιίας, ἐπιπλοποιίας, κορνιζοποιίας, καθισκοποιίας, καλαθοπλεκτικῆς, ψαθίνων ἐπίπλων, κατασκευῆς κιβωτιῶν συσκευασίας ἢ ταξιδίου, κατασκευῆς φερέτρων, στορεστικῆς γυψουργικῆς κατασκευῆς ἀθυριμάτων, καλαποδοποιίας, κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς ἀτράκτων, συσκευῶν καὶ ἐργαλείων ἐν γένει, κατεργασίας ὑφαντικῶν ὑλῶν, ξυλοτορνευτήριον, ψηκτροποιεῖον, ἐργαστήριον κατεργασίας φελλοῦ, ἐργαστήριον κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς βακτηριῶν, ὀμβρελλῶν καὶ τῶν λαβῶν αὐτῶν, πριονιστήριον καυσαζύλων, ναυπηγοξυλουργεῖον, σκευοστολιστήριον, ἐργαστήριον κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς εἰδῶν ἀλιείας, κωπῶν, βαρελίων καὶ κάδων, καρποποιίας καὶ ἀμαξοποιίας, κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς ἀμαξωμάτων αὐτοκινήτων. η) Ἐργαστήριον κατεργασίας μαρμάρου καὶ πλακῶν Μελίτης, κατασκευῆς μωσαϊκῶν πλακῶν, εἰδῶν πορσελάνης, πλινθοποιεῖον, κεραμοποιεῖον, ἀγγειοπλαστεῖον, ἀσβεστοποιεῖον, γυψοποιεῖον, τριβεῖον ἐν γένει. θ) Ἀρτοποιεῖον, κουλουροποιεῖον, μακαρανοποιεῖον, μπισκοτοποιεῖον, χαλβαδοποιεῖον, οἶνοπνευματοποιεῖον, ποτοποιεῖον, ἀλλαντοποιεῖον, ζαχαροπλαστεῖον, ἀλατοκαθαριστήριον, κρεοπωλεῖον, κερκεκοπτεῖον, ἐλαιοτριβεῖον, ἐργαστήριον κατασκευῆς ζαχαρωδῶν καὶ ἀμυλωδῶν προϊόντων, κατεργασίας κακάου καὶ σοκολάτας, κατεργασίας λιπῶν καὶ ἐλαίων, προϊόντων γάλακτος ἐν γένει, ἀεριώχων ποτῶν, κατασκευῆς ξηρῶν καρπῶν (παρασκευῆ στραγάλιων, φυστικίων, κλπ.). ι) Τυπογραφεῖον, ταιγιογραφεῖον, λιθογραφεῖον, φωτογραφεῖον, βιβλιοδετεῖον, κυτιοποιεῖον καὶ εἰδῶν χαρτονίου, χαρτοσακκουλοποιεῖον, καταστιχοποιεῖον, ἐργαστήριον σφραγιδοποιίας, ἐπιγραφοποιίας καὶ χαρακτικῆς.

»2. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐργαστηρίων, τὰ ἐργαστήρια κατεργασίας ξύλου καὶ μαρμάρου θεωροῦνται ὡς βιοτεχνικά, ἀνεξαρτήτως τῆς συνολικῆς παρ' αὐτῶν χρησιμοποιουμένης κινητηρίου μηχανικῆς δυνάμεως εἰς ἔππους».

Οἱ φύλακες καταστημάτων πωλήσεως εἰδῶν ὑγιεινῆς δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 (Α.Π. 322/56 ΔΕΝ 12. 441).

§ 213.—Διαδικασία ἀπολύσεως ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 ἡ ἀορίστου χρόνου ἐργασιακὴ σύμβασις ἐργάτου, τεχνίτου ἢ ὑπηρετοῦ, ὑπηρετῆσαντος πλέον τῶν δύο μηνῶν, καταγγέλλεται διὰ προειδοποιήσεως ἐκ

μέρους τοῦ ἐργοδότη πρὸ χρόνου ἀναλόγου πρὸς τὸν χρόνον ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐργοδότη, ὡς κάτωθι :

ἽΥπηρεσία	Προειδοποιήσις
2 μηνῶν — 1 ἔτους	5 ἡμερῶν
1 ἔτους — 2 ἐτῶν	8 »
2 ἐτῶν — 5 ἐτῶν	15 »
5 ἐτῶν — 10 ἐτῶν	30 »
10 ἐτῶν καὶ ἄνω	60 »

Τὰ ἄνω ἔτη λογίζονται συμπληρωμένα.

Ἐπὶ οἰκιακῶν ὑπηρετῶν, θυρωρῶν, ἀμαξοῦπηρετῶν, θαλαμηπόλων, μαγειρῶν, κηπουρῶν, τροφῶν, νοσοκόμων, ἐπιχειρήσεων ἢ ἰδρυμάτων καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς αὐτῆς φύσεως ἐργασιακῶν σχέσεων ἢ καταγγελία δέον νὰ γίνεταί ὀκτὼ ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως τῆς συμβάσεως. Βλ. σχετ. καὶ τὴν Πρωτ. Ἀθ. 13186/58 (ΔΕΝ 14. 920)⁽¹⁾.

Ἐπὶ οἰκοσίων διδασκάλων, παιδαγωγῶν καὶ ἄλλων παρομοίας φύσεως σχέσεων ἢ καταγγελία ἐπιβάλλεται νὰ γίνεταί δέκα πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς λύσεως⁽²⁾.

Ἡ προειδοποίησις, ὅπως καὶ ἡ ἄμεσος καταγγελία, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἐγγράφως. Καὶ προφορικῶς ἂν γίνῃ (καὶ σιωπηρῶς ἀκόμη), εἶναι ἰσχυρά. Ἄν ἡ προειδοποίησις γίνῃ πρὸ τοῦ κανονικοῦ χρόνου, ἀπαλλάσει τὸν ἐργοδότην ἀπὸ πάσης ἀποζημιώσεως. (Δηλαδή ἐπὶ ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν δὲν καταβάλλεται τὸ 1/4 ἢ τὸ 1/2 τῆς ἀποζημιώσεως, ὅπως ἐπὶ τῆς προειδοποιήσεως τῶν ὑπαλλήλων).

§ 214.—Καταβολὴ ἀποζημιώσεως.

Ἄν δὲν γίνῃ προειδοποίησις ἢ δὲν γίνῃ αὕτη πρὸ τοῦ κανονικοῦ χρόνου, ὁ ἐργοδότης ὀφείλει ἀποζημιῶσιν, ἴσην πρὸς τὰς ἀποδοχάς, τὰς ὁποίας θὰ ἐλάμβανεν ὁ μισθωτός, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τῆς νομίμου προειδοποιήσεως. Συνεπῶς εἰς τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην δὲν θὰ ὑπολογισθῶσιν αἱ ἀποδοχαὶ διὰ τὰς μὴ ἐργασίμους ἡμέρας (Κυριακὰς καὶ ἐξαιρετέας) τοῦ χρόνου τῆς προειδοποιήσεως. Ἐπὶ 8ημέρου τοῦτέστι προθεσμίας ἢ καταβλητέας ἀποζημιώσεως εἶναι 7 ἡμερῶν, ἐπὶ 15ημέρου τοιαύτης 13 ἡμερῶν, ἐπὶ μηνιαίας 26 ἡμερῶν καὶ ἐπὶ διμήνου τοιαύτης 52 ἡμερῶν.

1. Διὰ τὴν ἀπόλυσιν τούτων δὲν τηροῦνται αἱ διατυπώσεις τοῦ Ν. 3198/55 (Πρ/κου Ἀθ. 5404/61 ΔΕΝ 17. 871).

2. Ὁ ἀπολυόμενος οἰκιακὸς ὁδηγὸς αὐτοκινήτου πολυτελείας λαμβάνει ἀποζημίωσιν 15 ἡμερῶν (Α.Π. 786/64 ΔΕΝ 21. 180).

§ 215.—"Ἄλλα τινὰ θέματα σχετικά μὲ ἀπολύσεις ἐργατοτεχνιτῶν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.20 καὶ ἐπὶ τῶν ἀκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων, τὴν ἀπόλυσιν μετὰ καταμήνουσιν δι' ἀξιοπῶνον πρᾶξι καὶ τὴν ἀκυρότητα συμβάσεων ἀντιτιθεμένων εἰς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἐργατοτεχνικῶν ὅσα ἀνωτέρω εἰς τὰς § § 207, 210 καὶ 211 τοῦ ἀμέσως προηγουμένου Κεφαλαίου ἐξετέθησαν ἐν σχέσει μὲ τοὺς ὑπαλλήλους.

§ 216.—"Ἔτεροι διατάξεις ἰσχύουσαι ἐπὶ ἀπολύσεων ὑπαλλήλων καὶ ἐργατοτεχνιτῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν.

Ὡς πρὸς τὴν λύσιν τῶν ἀκύρων συμβάσεων ἐργασίας, τὴν ὑπολογιστέαν ὑπηρεσίαν (ἢ προϋπηρεσίαν), τὸν τρόπον καθορισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως (ὑπολογιστέαι ἀποδοχαί, χρόνος οὐτινος αἱ ἀποδοχαὶ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν κλπ.), τὴν μὴ μονομερῆ ἀνάκλησιν τῆς γενομένης ἀπολύσεως, τὴν καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἔνεκεν ἀξιοπῶνου πρᾶξεως τοῦ μισθωτοῦ, τὴν μόνομερῆ βλαπτικὴν μεταβολήν τῶν ὄρων τῆς συμβάσεως, τὸ κύρος τῶν ἀντιθέτων συμβάσεων, παραιτήσεων καὶ συμβιβασμῶν, τὰς συνεπειὰς τῆς μεταβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἐργοδότη, τῆς ἐξ ἀνωτέρας βίας διακοπῆς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ, τὴν προνομικὴν πληρωμὴν τῆς ἀποζημιώσεως καὶ τὴν παραγραφὴν αὐτῆς, ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ ὑπαλλήλων, ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὸν Ν. 3198/1955, ὅσα ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν περὶ τῶν μισθωτῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ Ή ΕΡΓΑΤΟΥ

§ 217.—Υπάλληλος προτιθέμενος νά λύσῃ τὴν ὑπαλληλικὴν σύμβασιν πρὸς ἐργοδότην, ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νά καταγγείλῃ ταύτην πρὸ χρόνου, ἴσου πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ διὰ τὸν ἐργοδότην ὀρισμένου. Ὁ χρόνος ὅμως οὗτος ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νά ὑπερβῇ τοὺς 3 μῆνας, οὐδὲ ἡ ἀποζημίωσις, ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταγγελίαν, τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τρεῖς μῆνας ποσὸν τῶν τακτικῶν αὐτοῦ ἀποδοχῶν (Ἄρθρ. 4 Ν. 2112/20). Καὶ ἐν μὴ τηρήσει τῶν προθεσμιῶν τούτων ἡ καταγγελία εἶναι ἔγκυρος, γεννᾶται ὅμως ἀξίωσις πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἐργοδότη (Πολ. Πρωτ. Ἄθ. 1487/1970 ΔΕΝ 27. 630).

Τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν ὑπέχουν βάσει τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18. 7.1920 καὶ οἱ ἐργάται, τεχνῖται, ὑπηρεταὶ καὶ οἰκόσιτοι μισθωτοί. Ἡ προθεσμία τῆς παρ' αὐτῶν καταγγελίας τῆς συμβάσεως εἶναι ἴση πρὸς τὴν ἐν ἄρθρῳ 3 διὰ τοὺς ἐργοδότης ἀναφερομένην, ἡ ὀφειλομένη ὅμως ἀποζημίωσις, ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, περιορίζεται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς διὰ τοὺς ἐργοδότης καθωρισμένης (1).

Ἡ δήλωσις τοῦ μισθωτοῦ πρὸς τὸν ἐργοδότην περὶ λύσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, μὴ ὑποκειμένη εἰς τύπον τινά, δύναται νά γίνῃ καὶ σιωπηρῶς. Ἐκρίθη ὅμως (Α.Π. 315/69 ΔΕΝ 25. 756, Πρωτ. Ἄθ. 14273/67 ΔΕΝ 23. 776) ὅτι δὲν ἀποτελεῖ σιωπηρὰν λύσιν τῆς ἐργ. συμβάσεως ἡ μετ' ἄκυρον ἀπόλυσιν παρὰ τοῦ ἐργοδότη ἐπιδιώξις ὑπὸ τοῦ ἀπολυθέντος μισθωτοῦ ἀπασχολήσεώς του εἰς ἄλλην ἐπιχείρησιν.

Εἰς τὴν πρᾶξιν οὐτε αἱ ἀνωτέρω προθεσμίαι τηροῦνται ἐκ μέρους τῶν μισθωτῶν, οὐτε ἀποζημιώσεις καταβάλλεται ἢ ζητεῖται παρ' αὐτῶν. Δι' ἀγωγῆς δύναται βεβαίως νά ἐπιδιωχθῇ ἡ εἰσπραξις τοιαύτης ἀποζημιώσεως. Ἀπαγορεύεται πάντως ὁ συμψηφισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης πρὸς ὀφειλόμενον μισθόν.

Ἡ ἀξίωσις τοῦ ἐργοδότη περὶ ἀποζημιώσεώς του ὑπὸ τοῦ ἀπροειδοποιήτως λύοντος τὴν σύμβασιν μισθωτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξάμηνον προθεσμίαν τοῦ Ν. 3198/55 (Α.Π. 192/69 ΔΕΝ 25. 455).

1. Αἱ ὡς ἄνω διατάξεις δὲν κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ Ν. 3198/55 (Πρ/κου Χαλκίδος 283/62 ΔΕΝ 19. 268).

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΚΑΤ' ΑΣΤΙΚΟΝ ΚΩΔΙΚΑ

§ 218.—'Αορίστου χρόνου.

Εἰς ἄς περιπτώσεις, καίτοι ὑφίστανται συμβάσεις ἐργασίας ἀορίστου χρόνου, δὲν ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 2112/20 καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω Κεφ. 33 σελ. 444), εὐρίσκει ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρον 669 § 2 τοῦ Α.Κ. (1), κατὰ τὸ ὅποιον ἡ ἀορίστου χρόνου σύμβασις ἐργασίας δύναται νὰ λυθῇ διὰ προειδοποιήσεως πρὸ 15 ἡμερῶν, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἐπέρχεται ἡ λύσις. Κατὰ ταῦτα, τὰ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ἰδρύματα, γεωργικαί, ἐμπορικαί, ἐπαγγελματικαί, τραπεζιτικαί κλπ. ἐπιχειρήσεις, προκειμένου νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἀπόλυσιν ἐργατῶν, τεχνιτῶν ἢ ὑπηρετῶν, δεόν νὰ προειδοποιῶσι τούτους πρὸ 15 ἡμερῶν, ἄλλως ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν καταβολὴν ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς τόσα ἡμερομίσθια ὅσα αἱ ἐργάσιμοι ἡμέραι τοῦ 15ῃ μέρου, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

§ 219.—'Ωρισμένου χρόνου (διὰ σπουδαῖον λόγον) (2).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 672 Α.Κ. ἡ σύμβασις ἐργασίας λύεται διὰ καταγγελίας αὐτῆς ὁποτε δὴ ποτε καὶ ἄνευ τηρήσεως οἴας δήποτε προθε-

1. Τὸ ἄρθρον 669 Α.Κ. ἔχει ὡς ἀκολούθως : «Ἄρθρον 669.—'Ἡ σύμβασις ἐργασίας παύει αὐτοδικαίως λήξαντος τοῦ χρόνου, δι' ὃν συνωμολογήθη. Σύμβασις ἐργασίας, ἥς ἡ διάρκεια οὔτε ὠρίσθη, οὔτε ἐκ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς συνάγεται, λύεται προηγουμένης ἐκατέρωθεν καταγγελίας. Ἡ καταγγελία δεόν νὰ γίνῃ, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ νόμῳ ἢ ἐν τῇ συμβάσει δὲν ὀρίζεται ἄλλως, πρὸ δέκα πέντε ἡμερῶν καὶ ἐπιφέρει τὴν λύσιν μετὰ τὴν παρέλευσιν ταύτης. Προθεσμία βραχυτέρα τῆς νομίμου δὲν δύναται νὰ συμφωνηθῇ ὑπὲρ τοῦ μισθοῦ» (ἐργοδότη).

2. Τὰ σχετικὰ ἄρθρα τοῦ Α.Κ. (672-674) ἔχουν ὡς ἀκολούθως :
 «Ἄρθρ. 672.—'Ἐκάτερον τῶν μερῶν δικαιούται κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν νὰ καταγγείλῃ τὴν σύμβασιν διὰ σπουδαῖον λόγον ὅποτεδὴποτε ἄνευ τηρήσεως προθεσμίας. Διὰ συμφωνίας δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο.

«Ἄρθρ. 673.—'Ἐὰν ὁ σπουδαῖος λόγος δι' ὃν ἐχώρησεν ἡ καταγγελία συνίσταται ἢ ὀφείλεται εἰς ἀθέτησιν τῆς συμβάσεως, ὑποχρεοῦται ὁ ἀθετήσας εἰς ἀποζημιώσιν.

«Ἄρθρ. 674.—'Ἐὰν ὁ σπουδαῖος λόγος, δι' ὃν ἐχώρησεν ἐκ μέρους τοῦ μισθοῦ καταγγελία, ὀφείλεται εἰς ἐπιλοθούσαν μεταβολὴν τῶν προσωπικῶν ἢ περιουσιακῶν αὐτοῦ σχέσεων, δύναται τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν κρίσιν του νὰ ἐπιδικάσῃ εἰς τὸν ἐκμισθωτῆν εὐλόγον ἀποζημιώσιν».

σμί α ς, είτε από μέρους του εργοδότη είτε από μέρους του μισθωτού, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει σ π ο υ δ α ῖ ο ς λ ὁ γ ο ς. Συμφωνία τῶν μερῶν δὲν δύναται ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἀσκησὶν τοῦ δικαιώματος τούτου (1).

Τὸ ἄρθρον 672 Α.Κ. ὁμιλεῖ γενικῶς καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπεστηρίχθη ὑπὸ πολλῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἔτι τοῦτο ἔχει ἐφαρμογὴν τῶσον ἐπὶ τῶν ὀ ρ ι - σ μ ἔ ν ο υ, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἀ ο ρ ῖ σ τ ο υ χ ρ ὄ ν ο υ ἐργασιακῶν συμβάσεων. Κατὰ τὴν 443/1954 ὁμως ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου (ΔΕΝ 10. 430) (2), ἣτις καὶ ἀκολουθεῖται ἔκτοτε, αἱ διατάξεις τοῦ ἀνωτέρου ἄρθρου ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων ὀρισμένου χρόνου καὶ γενικῶς ἐπὶ τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν ὁ Ν. 2112/1920, τὸ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 (περὶ καταγγελίας τῶν ἀορίστου χρόνου ἐργασιακῶν συμβάσεων) καὶ ὁ Ν. 3198/55 συμφώνως πρὸς τὴν γενομένην δεκτὴν ἀρχήν, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Α.Κ., περὶ μισθώσεως ἐργασίας, ἔχουσι ἐπικουρικὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἰσχύουσι ἐκεῖ ὅπου εἰδικαὶ διατάξεις τῶν ἐργατικῶν νόμων δὲν ἔχουν προβλέψει τὴν ρύθμισιν τοῦ ἐκάστοτε ἐρευνημένου θέματος. Ἰδετε καὶ Α.Π. 318/65 (ΔΕΝ 21. 580) καὶ 574/61 (ΔΕΝ 18. 14).

Ἐὰν ὁ σπουδαῖος λόγος συνίσταται ἢ ὀφείλεται εἰς ἀθέτησιν τῆς συμβάσεως, ὁ ἀθετήσας ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἕτερον (673 Α.Κ.) (3). Ἐπίσης ἂν ὁ σπουδαῖος λόγος ὀφείλεται εἰς μεταβολὴν τῶν προσωπικῶν ἢ περιουσιακῶν σχέσεων τοῦ εργοδότη, δύναται (καὶ δὲν ὑποχρεοῦται) τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιδικάσῃ εἰς τὸν ἐργαζόμενον (τοῦ ὁποίου ἐλύθη οὕτως ἢ σύμβασιν) εὐλόγον ἀποζημιώσιν (674 Α.Κ.) (Μον. Πρωτ. Θεσ. 685/69 ΔΕΝ 25. 856). Δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ καταβολὴν ἀποζημιώσεως μισθωτὸς συνδεδεμένος διὰ συμβάσεως ἐργασίας ὀρισμένου χρόνου, ὅταν ὁ εργοδότης ἐκηρύχθῃ εἰς πτώχευσιν πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐργ. συμβάσεως (Ἐφ. Ἀθ. 1941/66 ΔΕΝ 24. 42). Δὲν ἔχει δ' ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐφαρμογὴν ἡ τρίμηνος προθεσμία τοῦ ἄρθρου 6 § 1 Ν. 3198/55. Περὶ τῶν ληπτέων ὑπ' ὄψιν στοιχείων διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς εὐλόγου ἀποζημιώσεως βλ. Πρωτ. Θεσ. 2012/67 ΔΕΝ 23. 802.

Ὡς σπουδαῖος λόγος, κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, λαμβάνεται πᾶν γεγνηδὸς δικαιολογοῦν τὴν ἀπρόθεσμον καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ὅταν τούτέστιν ὑφίσταται οὐσιώδης παράβασις τῶν συμβατικῶν ὑποχρεώσεων ἢ συντρέχουν ἕτερα περιστατικά, ἔνεκα τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν καλὴν πίστιν, δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ ἢ διατηρησῆς τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως, (ΑΠ 693/

1. Εἶναι ὁμως νόμιμος συμφωνία καθ' ἣν τῆς ἀπολύσεως δέον νὰ προηγήται κρίσις τοῦ τυχόν ὑπάρχοντος Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου (Α.Π. 249/1960 ΔΕΝ 16. 549).

2. Οὕτω καὶ ἡ Α.Π. 409/67 (ΔΕΝ 23. 664).

3. Πρ/κου Ἀθ. 5694/63 (ΔΕΝ 20. 407). Τοιαύτη ἀποζημιώσις δὲν προβλέπεται κατὰ τὸ Β.Ρ. Δίκαιον (Α.Π.185/59 ΔΕΝ 15. 377). Ἐξ ἄλλου ἡ ἀθέτησις τῆς συμβάσεως δέον νὰ εἶναι ὑπαίτιος (Α.Π.778/58 ΔΕΝ 15.72, Α.Π. 444/58 ΔΕΝ 14. 565). Δὲν ἀποτελοῦν δὲ τοιαύτην ἢ ὑβριστικὴν συμπεριφορὰ τοῦ εργοδότη καὶ ἡ ἐπιβολὴ ἀδίκου πειθαρχικῆς ποινῆς (Α.Π. 778/58 καὶ 448/58 ἐνθ' ἀνωτ.—Contra: I. Καποδίστριας ΝοΒ. 7.1-4).

63 ΔΕΝ 20. 581, Α.Π. 124/63 ΔΕΝ 19. 295), ὅπως ἡ παραβίασις οὐσιαστικῶν ὄρων τῆς συμβάσεως (Α.Π. 693/63 ΔΕΝ 20. 581, Α.Π. 388/62 ΔΕΝ 18. 552, Ἐφ. Ἀθ. 284/70 ΔΕΝ 26. 906), ἡ ἀμελής ἢ μὴ ἀποδοτικὴ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀνεπάρκεια καὶ ἡ μὴ συμμόρφωσις πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐργοδότη (Ἐφ. Ἀθ. 1758/70 ΔΕΝ 27. 369), ἡ καθυστέρησις τῶν ἀποδοχῶν τοῦ μισθωτοῦ, ἡ διακοπὴ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ ἔξωσις τοῦ ἐργοδότη, ἡ ἐπιταγὴ τοῦ νόμου, ἡ νόμιμος διαταγὴ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, ἡ δημιουργία ἐπεισοδίων παρὰ τοῦ μισθωτοῦ, ἡ ἐν γένει κακὴ συμπεριφορὰ ἐναντι τῶν συναδέλφων του καὶ ἡ φυγοπονία τοῦ ἐργαζομένου, ἡ διάπραξις ἀξιοπονοῦ ἀδικήματος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἡ προφυλάκισις τοῦ μισθωτοῦ, ἡ ἐπανειλημμένη ἐγκατάλειψις τῆς ἐργασίας, ἡ ἐκ προθέσεως ἐπαγωγὴ βλάβης ἢ καὶ ἡ ἐξ ἀμελείας πρόκλησις σοβαρᾶς τοιαύτης (Α.Π. 693/63 ΔΕΝ 20. 581), ἡ ἰδιοποιήσις τοῦ ἀντιτίμου εἰσιτηρίων παρ' εἰσπράκτορος Λεωφορείων, ἡ ὕβριστικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 777/58 ΔΕΝ 15. 72), ἡ διακοπὴ τοῦ ἐκτελουμένου ἔργου (Πρ/κου Ἀθ. 1642/66 ΔΕΝ 22. 557) κ.λ.π. Δὲν ἀποτελοῦν σπουδαῖον λόγον μικραὶ ὀγκοκρατικαὶ ἐκδηλώσεις κατὰ τὴν διάρκειαν ἀπεργίας ἢ διενέξεις μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν, ὁ διαπληκτισμὸς μισθωτοῦ διὰ προσωπικὰς τῶν διαφορὰς, ἡ βραχεῖα ἀπουσία τοῦ μισθωτοῦ, ἡ μικρὰ καθυστέρησις τοῦ μισθοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη, ἡ ὑπόδειξις τῆς Ἀστυν. Ἀρχῆς, ὅταν αὕτη δὲν εἶναι νόμιμος (Πρ/κου Θεσ. 823/61 ΔΕΝ 18. 42), ἡ ἄρνησις συμμορφώσεως πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ ἐργοδότη, κειμένας ἐκτὸς τῶν συμβατικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 777/64 ΔΕΝ 21. 638), ἡ ἄρνησις τοῦ μισθωτοῦ νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἰατρικὴν ἐξέτασιν, ἐφ' ὅσον προσεκόμισε βεβαίωσιν τοῦ ΙΚΑ (Πρωτ. Θεσ. 1535/65 ΔΕΝ 21. 488) κ.λ.π.

Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς ἀπόλυσεως δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναγράφηται ὁ σπουδαῖος λόγος (Α.Π. Ὁλομ. 27/1959 ΔΕΝ 15. 229). Πάντως ἡ ἐπίκλησις τοῦ σπουδαίου λόγου καὶ ἡ ἀπόλυσις τοῦ μισθωτοῦ δέον νὰ συντελῶνται ἐντὸς εὐλόγου χρόνου ἀφ' ἧς περιῆλθον εἰς γνῶσιν τοῦ ἐργοδότη τὰ συνιστῶντα τοῦτον πραγματικὰ περιστατικὰ (Α.Π. 124/63 ΔΕΝ 19. 295). Ἐξ ἄλλου τὸ δικαίωμα τῆς καταγγελίας ἀπόλλυται διὰ συγγνώμης, διὰ παραιτήσεως ἢ διὰ τῆς παρόδου μακροῦ χρόνου (Α.Π. 693/63 ΔΕΝ 20. 581). Τὴν ὑπαρξίν σπουδαίου λόγου δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναγνωρίσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὸ δικαστήριον. Κρίνοντα ὅμως τὰ δικαστήρια ἐπὶ ἀγωγῆς μισθωτοῦ ἀπαλυθέντος διὰ σπουδαῖον λόγον δικαιουῦνται νὰ ἐξετάσωσιν ἐὰν τὸ γεγονός, ὅπερ ἐπεκαλέσθη διὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μισθωτοῦ ὁ ἐργοδότης ἀποτελῇ πράγματι σπουδαῖον λόγον καὶ ἂν πράγματι τοῦτο εἶναι ἀληθές. Διότι, ἂν δὲν ὑφίσταται ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ σπουδαῖος οὗτος λόγος, εἴτε διότι δὲν ἀληθεύει, εἴτε διότι ἀληθεύει μὲν πλὴν δὲν κρίνεται ὡς σπουδαῖος, τότε ἡ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος καὶ ὁ ἐργοδότης καθίσταται ὑπερήμερος, ὀφείλων τὰς ἀποδοχὰς εἰς τὸν ἀπαλυθέντα ἀπὸ τῆς καταγγελίας μέχρι τῆς λήξεως τῆς συμβάσεως (Α.Π. 633/62 ΔΕΝ 19. 42), τὰς ὁποίας δύναται ὁ μισθωτὸς νὰ ζητήσῃ ἀμέσως (Α.Π. 111/63 ΔΕΝ 19. 293), τοῦ ἐργοδότη δικαιομένου ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἐνστάσιν, ὅτι

ὁ ἐνάγων ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας δὲν ἐξετέλει ἢ ἐξετέλει πλημμελῶς τὴν ἀνατιθεμένην αὐτῷ ἐργασίαν (Α.Π. 633/62 ΔΕΝ 19. 42, Α.Π. 388/62 ΔΕΝ 18. 552).

“Ὅταν πρόκειται περὶ ἐμπιστευτικῶν ἐλευθερίων ἐργασιῶν (δικηγόρου, ἱατροῦ, μηχανικοῦ κλπ.), αἵτινες δὲν παρέχονται διαρκῶς καὶ ἐπὶ παγίῳ μισθῷ, ἡ καταγγελία ἐκατέρωθεν γίνεται καὶ ἄνευ σπουδαίου λόγου. Πάντως ἄκαιρος καταγγελία ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη καθιστᾷ αὐτὸν ὑπόχρεον εἰς ἀποζημίωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 36ον

ΕΙΔΙΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟΛΥΣΕΩΝ

§ 220.—'Αποζημίωσις έμμίσθων δικηγόρων και ιατρών.

α') Διά την αποζημίωσιν των έμμίσθων δικηγόρων προβλέπει τὸ άρθρον 94 τοῦ Ν.Δ. 3026/54 περί Κώδικος Δικηγόρων, ὡς ἀντικατεστάθη δι' άρθρ. 10 § 1 τοῦ Ν.Δ. 3790/57, ἔχον ὡς ἀκολουθῶς : «Δικηγόρος παρέχων τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ άρθρ. 63 παρ. 4, λυομένης τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐντολέως συμβάσεως, α) διὰ καταγγελίας ἐκ μέρους τοῦ ἐντολέως, β) διὰ πτωχεύσεως ἢ διαλύσεως τῆς ἐντολίδος εταιρείας καὶ γ) διὰ πτωχεύσεως τοῦ ἐντολέως, δικαιούται νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἐντολέως του ἀποζημίωσιν ἴσην πρὸς α) μίαν παγίαν μηνιαίαν περιοδικὴν ἀμοιβήν, ἂν ἔχῃ συμπληρώσει ἐξάμηνον ὑπηρεσίαν, β) τρεῖς τοιαύτας περιοδικὰς ἀμοιβὰς ἂν ἔχῃ συμπληρώσει διετίαν, γ) ἕξ τοιαύτας περιοδικὰς ἀμοιβὰς ἂν ἔχῃ συμπληρώσει τριετίαν, δ) δέκα τοιαύτας ἂν ἔχῃ συμπληρώσει πενταετίαν, ε) δώδεκα τοιαύτας ἂν ἔχῃ συμπληρώσει ὀκταετίαν, στ) διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν ἄνω καὶ ἡμίσεος μηνός, τῆς ἀποζημιώσεως μὴ δυναμένης νὰ ὑπερβῇ τὰς τριᾶκοντα παγίας ἀμοιβὰς κατ' ἀνώτατον ὅριον. Διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς παγίας μηνιαίας περιοδικῆς ἀμοιβῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν μόνον πᾶν ὅ,τι καταβάλλεται ὑποχρεωτικῶς κατὰ νόμον ἐτήσιως ἢ μηνιαίως σταθερῶς ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν, οὐχὶ δὲ τυχὸν αὐξομειούμεναι κατὰ μῆνα δαπάναι ἢ καὶ ἀμοιβαὶ καθ' ὑπόθεσιν. Ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς συμβάσεως διὰ καταγγελίας τοῦ ἐντολέως, ὁ δικηγόρος δικαιούται νὰ λαμβάνῃ τὴν συμπεφωνημένην ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ άρθρ. 92 τοῦ παρόντος ἀμοιβήν του μέχρι πλήρους καταβολῆς τῆς κατὰ τὰ ἄνω ἀποζημιώσεως». Ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ διὰ τοῦ άρθρου 8 παρ. 2 τοῦ Ν. 4507/1966 (ΦΕΚ Α' 71/28.3.66, ΔΕΝ 22.397) προστεθεῖσαι παράγραφοι ὑπ' ἀριθ. 2 καὶ 3, ἔχουσαι ὡς ἀκολουθῶς :

«2. Ἡ κατὰ τὴν παράγραφον 1 ἀποζημίωσις καταβάλλεται μειωμένη εἰς τὸ ἡμισυ εἰς δικηγόρους καὶ Νομικοὺς ἢ Δικαστικοὺς Συμβούλους παρέχοντας τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐντολεῖς των κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ άρθρου 63 παρ. 4 τοῦ παρόντος Νόμου καὶ ἐν περιπτώσει οἰκιοθελοῦς ἀποχωρήσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξ οἰουδήποτε λόγου καὶ ἐφ' ὅσον ἔχουν συμπληρώσει παρὰ τῷ αὐτῷ ἐντολεῖ τοῦλάχιστον δεκαπενταετῆ ὑπηρεσίαν, αἱ δὲ συμπληρώσαντες 30ετῆ ὑπηρεσίαν δικαιούνται ὁλοκλήρου τῆς ἀποζημιώσεως,

ἀργούντος τοῦ δικαιώματος τούτου ἐὰν ὑπέπεσαν εἰς ἀδίκημα ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 80 § 1 καὶ 81 τοῦ παρόντος μνημονευομένων στρεφόμενων δὲ κατὰ τοῦ ἐντολέως των. Ἡ κατὰ τὴν παράγραφον ταύτην ἀποζημίωσις καταβάλλεται μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ὁ ἀποχωρῶν δὲν δικαιούται, βάσει τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων, συντάξεως ἢ ἐφ' ἅπαξ παροχῆς ἢ ἀποζημιώσεως.

»3. Τῆς ἀποζημιώσεως τῆς παρ. 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου καὶ ὑπὸ τὰς ἐν αὐτῇ διακρίσεις ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ Δικηγόρου δικαιούνται ἡ σύζυγος καὶ τὰ ἀνήλικα ἄρρενα τέκνα καὶ αἱ ἄγαμοι θυγατέρες αὐτοῦ».

Περὶ καταχρηστικῆς ἀπολύσεως δικηγόρου ἴδετε Ἀρείου Πάγου 391/69 (ΔΕΝ 26. 80). Ὡς πρὸς τὸν τρόπον ὑπολογισμοῦ τῶν ἀμοιβῶν τῶν ἐμίσθων δικηγόρων ἴδετε Α.Π. 280/70 (ΔΕΝ 26. 564). Πρβλ. καὶ Α.Π. 325/70 (ΔΕΝ 26. 880). Διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν νομικῶν ἢ δικαστικῶν συμβούλων ἢ δικηγόρων τῶν Δημοσίων ὑπηρεσιῶν, Ν.Π.Δ.Δ. κλπ. κατ' ἄρθρον 2 ἀν.ν. 283/68 (ΔΕΝ 24. 267) ἴδετε Α.Π. 171/70 (ΔΕΝ 26. 574). Ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν καταβαλλομένων ἀποδοχῶν μέχρι καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως βλ. Α.Π. 306/70 (ΔΕΝ 26. 880). Ἀπὸ τῶν διατάξεων περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἀπολυομένων δικηγόρων ἐξαίρουσιν οἱ ἀπολαμβάνοντες μείζονος προστασίας, οἷαν ἀποτελεῖ καὶ ἡ συναξιοδότησις παρ' Ὀργανισμοῦ Ἰδρυθέντος καὶ χρηματοδοτουμένου παρὰ τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 108/67 Ὁλομ. ΔΕΝ 23. 375, Α. Π. 604/66 ΔΕΝ 23. 82. Βλ. καὶ Α. Π. 629/68 ΔΕΝ 25. 706).

Ἡ τρίμηνος προθεσμία τοῦ ἄρθρου 6 § 1 Ν. 3198/55 ἰσχύει καὶ ἐπὶ δικηγόρων (Α.Π. 110/67 ΔΕΝ 23. 377, Α.Π. 629/68 ΔΕΝ 25. 700).

β') Κατ' ἄρθρον 4 § 5 Ν.Δ. 4111/1960 (ΦΕΚ Α' 163/9.10.1960 ΔΕΝ 10. 202) ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἀπολυομένων καὶ ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ ἀμειβομένων ἱ α τ ρ ὦ ν εἶναι ἴση μὲ τὴν ἀποζημίωσιν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 94 τοῦ Ν.Δ. 3026/54 ἀπερὶ Κώδικος Δικηγόρων», ὡς νῦν ἰσχύει τοῦτο. Καὶ οἱ λόγῳ πολυθεσίας ἀπομακρυνόμενοι ἰατροὶ δικαιούσιν ἀποζημιώσεως (Α.Π. 328/61 ΔΕΝ 17. 486, Α.Π. 26/62 ΔΕΝ 18. 300, Α.Π. 205/62 ΔΕΝ 18. 334, Ν.Σ. 919/61 ΔΕΝ 18. 845) καὶ οἱ μετὰ τὸν Ν.3319/55 καταλαβόντες ὑπὸ τὰς νομίμους προϋποθέσεις πλείονας τῆς μιᾶς θέσεως (Α.Π. 539/67 ΔΕΝ 24. 53). Πάντως ἡ ἀπαγόρευσις τῆς πολυθεσίας τῶν ἰατρῶν ἀφορᾷ τὰς πέραν τῆς πρώτης θέσεως τοιαύτας, τὸ κῦρος δὲ τῆς πρώτης δὲν θίγεται (Α.Π. 56/69 ΔΕΝ 25. 258). Δὲν ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν ἡ ὑποβολή σχετικῆς δηλώσεως εἰς τὸ Ὑγειον. Κέντρον (Α.Π. 26/62 ΔΕΝ 18. 300, Α.Π. 205/62 ΔΕΝ 18. 334). Δὲν αἰρεται δὲ τὸ δικαίωμα τοῦτο οὔτε ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πρῶτον ὑπεβλήθη δῆλωσις πρὸς τὸν Ἰατρικὸν Σύλλογον καὶ μεταγενεστέρως ἐγένετο ἡ ἀποχώρησις (Α.Π. 205/62 ἐνθ' ἄνωτ.). Ἐξ ἄλλου τῆς τοιαύτης ἀποζημιώσεως δικαιούσιν καὶ οἱ διὰ σχέσεως δημοσίου δικαίου συνδεδεμένοι ἰατροὶ (Α.Π. 205/62 ΔΕΝ 18. 334, Α.Π. 524/61 ΔΕΝ 17. 932), ὅτε ὅμως δὲν ὑπάρχοντι αἱ σχετικαὶ ἀξιώσεις εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν ἐργ. διαφορῶν (Πρ/κου Ἄθ. 6449/61 ΔΕΝ 18. 461).

Ἡ ἀποζημίωσις ὑπολογίζεται βάσει τῆς τελευταίας συμβάσεως καὶ δὲν ὑπολογίζεται ὁ χρόνος ὑπηρεσίας ἐκεῖνος, καθ' ὃν κατεῖχεν ὁ ἰατρός καὶ δευτέραν θέσιν (Πρωτ. Ἀθ. 5152/67 ΔΕΝ 24. 730).

§ 221.—Ἀπολύσεις μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ.

α') Ἐργατοτεχνίται. Τὸ ἐργατοτεχνικὸν προσωπικὸν τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ., τὸ συνδεδεμένον διὰ συμβάσεως ἐργασίας ἀορίστου χρόνου, ἐν περιπτώσει ἀπολύσεώς του ὑπάγεται, κατὰ τὸ ἄρθρον 12 παρ. 5 τοῦ Ν.Δ. 169/69, (ΔΕΝ 25. 384) εἰς τὰς Πράξεις Υ.Σ. 956 καὶ 976 τοῦ 1947, κυρωθείσας διὰ τοῦ Α. Ν. 913/12.3.1949 (Φ.Ε.Κ. τ. Α' 76 τῆς 26.3.1949). Κατὰ τὴν πρώτην τῶν ἐν λόγῳ Π.Υ.Σ. (956/47) εἰς τὸ ἀπολύμενον ἔκτακτον καὶ ἡμερομίσθιον προσωπικὸν τὸ μὴ κερτημένον δημοσιουπάλληλικὴν ιδιότητα καταβάλλεται ἐφ' ἅπαξ βοήθημα κατὰ τὰς ἐξῆς διακρίσεις:

α) Διὰ τὸ ἐν λόγῳ προσωπικὸν τὸ ἔχον ὑπηρεσίαν συνεχῆ ἀπὸ ἐνὸς ἔτους καὶ μέχρι τριῶν αἰ ἀποδοχαὶ ἐνὸς μηνός.

β) Διὰ τὸ ἔχον συνεχῆ ὑπηρεσίαν τριῶν ἐτῶν καὶ ἄνω αἰ ἀποδοχαὶ δύο μηνῶν. Τὸ κατὰ τ' ἀνωτέρω προσωπικὸν δὲν δικαιοῦται διὰ τὴν ἀπόλυσίν του ταύτην οὐδεμιᾶς ἐτέρας ἀποζημιώσεως ἢ βοήθηματος εἰς βάρος τοῦ Δημοσίου.

Κατὰ τὴν Πρ. Υ.Σ. 976/47 εἰς τὸ ἀπολύμενον πάσης φύσεως, ἔκτακτον καὶ ἡμερομίσθιον προσωπικὸν τοῦ Δημοσίου εἴτε τοῦτο κέρτηται τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου εἴτε οὐ, καταβάλλεται ἐφ' ἅπαξ βοήθημα ἴσον πρὸς τὰς ἀποδοχὰς ἢ ἡμερομίσθια αὐτῶν εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἐφ' ὅσον τὸ προσωπικὸν τοῦτο κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀπολύσεώς του κέρτηται συνεχῆ ὑπηρεσίαν ἀνωτέραν τῶν δύο μηνῶν καὶ ἐλάσσονα τοῦ ἔτους.

Κατὰ τὴν Α.Π. 232/58 (ΔΕΝ 14. 642) εἰς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις ὑπάγονται οἱ μισθωτοὶ τοῦ Δημοσίου, οἱ συνδεδεμένοι διὰ συμβάσεως ἐργασίας ἀορίστου χρόνου. Ἐξ ἄλλου καὶ ἐπὶ ἀκύρων ἐργασιακῶν συμβάσεων ἔχουν αὐταὶ ἐφαρμογὴν (Α.Π. 425/60 ΔΕΝ 16. 805).

Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω μισθωτῶν (τοῦ Δημοσίου) θὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ λοιπαὶ διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται σχέσις ιδιωτικοῦ δικαίου. Συμφώνως ὅμως πρὸς τὸ ἄρθρον 48 § § 1 — 2 τοῦ Ν.Δ. 2698/53 (ΔΕΝ 9. 719) ἢ μὴ τήρησις τῶν διατυπώσεων τούτων δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς ἀπολύσεως, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἀπλοῦν πειθαρχικὸν παράπτωμα τοῦ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου (Πρωτ. Πειρ. 3464/67 ΔΕΝ 23. 896, Πρ/κου Ἀθ. 211/65 ΔΕΝ 21. 590). Κατὰ τὴν Πρ. Θεβῶν 91/63 (ΔΕΝ 20. 13) αἱ ὡς ἄνω διατάξεις ἰσχύουσιν ἐπὶ τῶν προσληφθέντων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὸ μεταβιβασθέντων ὑπὸ τῆς ΠΑΕΓΑ, ἐφ' ὧν ἰσχύουσιν οἱ Ν. 2112/20 καὶ 3198/55. Ἀντιθέτως ὅμως ἔκρινεν ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 254/1966 ἀποφάσεώς του (ΔΕΝ 22. 696).

Μισθωτοὶ Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Δ., ὧν ἡ σύμβασις ἐθεωρήθη λήξασα τὴν

1.10.1964, κατ' άρθρον 10 Ν.Δ. 4352/64, δικαιούνται αποζημιώσεως λόγω άπρωσιδοποίητου καταγγελίας και αν ή εργασιακή των σύμβασις έπασχεν άκυρότητα, έκπιπτομένου του βοηθήματος των Π.Υ.Σ., 956 και 976 του 1947 (Α.Π. 584/69 ΔΕΝ 25. 892). Και εν άκυρότητι τής μετά του Δημοσίου έργ. συμβάσεως όφείλεται ή κατά νόμον αποζημίωσις (Α.Π. 465/70 ΔΕΝ 26. 614). Και αν έμεσολάβησε πειθαρχικόν παράπτωμα, όφείλεται ή αποζημίωσις αύτη (Α.Π. 533/69 ΔΕΝ 25. 886, Πρωτ. Θεσ. 2215/68 ΔΕΝ 24. 684).

Έξ άλλου κατά τό άρθρον 18 παρ. 9 έδ. γ' του Β.Δ. 23/24.12.1955 «περί έφαρμογής του Έγκλ. Κώδικος επί των ύπαλλήλων ΝΠΔΔ» (ΦΕΚ Α' 345, Κ. ΝοΒ 1429) και έκάστοτε ισχύουσαι διατάξεις περί αποζημιώσεως των απολυομένων έκτάκτων δημοσίων ύπαλλήλων εφαρμόζονται και επί απολύσεως έκτάκτων ύπαλλήλων ΝΠΔΔ, τής αποζημιώσεως καταβαλλομένης έκ του ΝΠΔΔ». Κατά δε τάς Α.Π. 216/65 (ΔΕΝ 21. 439) και 214/1965 (ΔΕΝ 21. 439)—όμοιοι προς τάς όποιας είναι και αί Πρ/κου Αθ. 5077/63 και 7353/63 (ΔΕΝ 20. 444), αντίθετοι δε αί Ν.Σ. 755/62 και 60/1963—τό προσωπικόν των ΝΠΔΔ τό συνδεόμενον διά συμβάσεως ιδιωτικού δικαίου δικαιούται των αποζημιώσεων του Ν. 2112/20 και 3198/55, έχοντας εφαρμογήν επί τούτου και του άρθρου 8 του Ν.3198/55 περί αποζημιώσεως οικειοθελώς άποχωρούντων μισθωτών. Μόνον διά τό επί σχέσει δημοσίου δικαίου προσωπικόν έχουσιν εφαρμογήν αί Πρ. Υ.Σ. 956 και 976 του 1947. Και κατά την Α.Π. 711/64 (ΔΕΝ 21. 295) εις τους απολυομένους μισθωτούς του Ειδικού Ταμείου ΜΟΑ καταβάλλεται ή αποζημίωσις του Ν. 2112/20 και ούχι τό βοήθημα των ως άνω Πραξ. Υ.Σ. (Όλομ. Α.Π.232/67 ΔΕΝ 23. 641). Αντίθετος ή Α.Π.759/64 (ΔΕΝ 21. 76). Έργάτρια στρατ. κατ/τος κριθείσα κατά την πρόσληψίν της νομιμόφρων, είτα δε χαρακτηρισθείσα ως μή γνομιμόφρων και απολυθείσα δικαιούται αποζημιώσεως (Είρ. Αθ. 861/69 ΔΕΝ 25. 699).

Έπικολούθησε τό άρθρον 24 § 7 του Ν. 4464/65 (ΔΕΝ 21. 343), καθ' ό : «Αί κείμεναι διατάξεις των Ν. 2112/20, άρθρου 8 Ν. 3198/55, Ν. 3789/57 και 539/45, περί αποζημιώσεως λόγω λύσεως τής συμβάσεως εργασίας, ισχύουν έφεξής και διά τους επί σχέσει ιδιωτικού δικαίου μισθωτούς, τους προσφέροντας ύπηρεσίας προς τό Δημόσιον και τά ΝΠΔΔ, εξαίρεσει των μισθωτών των κεκτημένων την ιδιότητα του έξ ιδίας ύπηρεσίας συνταξιούχου του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ».

Τέλος ή παράγρ. 5 του άρθρου 12 του Ν. Δ. 169/1969 (ΦΕΚ Α' 65/21.4.69, ΔΕΝ 25. 384) διέλαβεν : αδ. «Η αποζημιώσις λόγω άπρωσιδοποίητου καταγγελίας τής άορίστου χρόνου συμβάσεως εργασίας του εργατοεργητικού προσωπικού του παρέχοντος τάς ύπηρεσίας του εις τό δημόσιον και τά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου καθορίζεται συμφώνως προς τάς διά του Α.Ν. 913/1949 κυρωθείσας πράξεις του Έπουργικού Συμβουλίου υπ' αριθ. 956/1947 και 976/1947 «περί αποζημιώσεως απολυομένων μισθωτών δημοσίου».

β) Έπαλληλοί. Διά την αποζημίωσιν των ύπαλλήλων Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. ισχύει ήδη ή παραγρ. 4 του άρθρου 12 του προδιαληφθέντος

Ν.Δ. 169/69, ἔχουσα ὡς ἀκολούθως : «4. Ἡ ἀποζημίωσις, λόγῳ ἀπροι-
δοποιήτου καταγγελίας τῆς ἀρίστου χρόνου συμβάσεως ἐργασίας τῶν ἐπὶ
σχέσει ἰδιωτικοῦ δικαίου ὑπαλλήλων⁽¹⁾, τῶν παρεχόντων ὑπηρεσίας πρὸς τὸ
Δημόσιον καὶ τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ὡς καὶ τῶν ἐκ τούτων
ἀπολυομένων, λόγῳ συμπληρώσεως τοῦ ὅθου ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἐξαιρέ-
σει τῶν μισθωτῶν τῶν κεκτημένων τὴν ιδιότητα τοῦ ἐξ ἰδίας ὑπηρεσίας συν-
ταξιόχου τοῦ Δημοσίου ἢ Νομ. Προσώπου Δημ. Δικαίου⁽²⁾, οἵτινες οὐδεμιᾶς
ἀποζημιώσεως δικαιούνται, καθορίζεται ὡς κάτωθι : α) Διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν ἀπὸ ἕξ (6) μηνῶν μέχρι δύο (2) ἐτῶν αἱ ἀποδοχαὶ ἐνὸς (1) μηνός, β) διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν ἀπὸ τριῶν (3) ἐτῶν μέχρι δέκα ἕξ (16) ἐτῶν αἱ ἀποδοχαὶ ἐνὸς (1) μηνός δι' ἐκάστην συμπεπληρωμένην διετίαν ὑπηρεσίας, γ) διὰ τὸ πέραν τῆς δεκαεξαετίας χρονικὸν διάστημα καὶ αἱ ἀποδοχαὶ (1) μηνός δι' ἐκάστην συμπεπληρωμένην τριετίαν ὑπηρεσίας. Ἡ κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἀποζημίωσις ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ εἶναι μείζων τῶν ἀποδοχῶν (12) μηνῶν. Αἱ διατάξεις τῆς παρ. 7 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ Νόμου 4464/1965 καταργοῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος».

Παραθέτομεν κατωτέρω πίνακας ἀποζημιώσεων ὑπαλλήλων καὶ ἐργα-
τοτεχνιτῶν τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνώ-
στῶν μας.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΕΠΙ ΣΧΕΣΕΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΙΔ. ΔΙΚΑΙΟΥ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ Ν.Π.Δ.Δ.

1. Ὑπαλλήλων.

Χρόνος Ὑπηρεσίας		Ἀποζημίωσις
Μέχρις 6 μηνῶν		Οὐδεμία
Ἀπὸ 6 μηνῶν	συμπεπληρωμένων	1 μηνός
» 4 ἐτῶν	»	2 μηνῶν
» 6 »	»	3 »
» 8 »	»	4 »
» 10 »	»	5 »
» 12 »	»	6 »
» 14 »	»	7 »
» 16 »	»	8 »
» 19 »	»	9 »
» 22 »	»	10 »
» 25 »	»	11 »
» 28 »	»	12 »

1. Καὶ οἱ ὡς ἡμερομίσθιοι προσλαμβνόμενοι χημικοὶ ἀποζημιοῦνται ὡς ὑπάλλη-
λοι (Πρωτ. Ἄθ. 288/69 ΔΕΝ 25. 217, Πρ/κου Ἄθ. 2549/68 ΔΕΝ 24. 685).

2. Οὕτω καὶ ἐπὶ συνταξιόχου τοῦ Ἐθνικοῦ Συντάξεον πρῶην Ἐθν. Τραπεζῆς (Ἐφ.
Ἄθ. 2413/70 ΔΕΝ 27. 555. Πρβλ. Πολ. Πρωτ. Ἄθ. 4487/70 ΔΕΝ 27. 630).

2. Έργατοτεχνιτών και Ύπηρετών.

Χρόνος Ύπηρεσίας	Ύποζημιώσεις
Μέχρι 2 μηνῶν	Οὐδεμία
Ἀπὸ 2 μηνῶν ἕως 1 ἔτους	20 ἡμερομίσθια
Ἀπὸ 1 ἔτους ἕως 3 ἐτῶν συμπεπλ.	1 μηνός
Ἀπὸ 3 ἐτῶν συμπεπλ. καὶ ἄνω	2 μηνῶν

§ 222.—Ἀπολύσεις συνδικαλιστικῶν στελεχῶν.

Περὶ τῶν ἀπολύσεων τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ἔσχυε μέχρι πρό τι νος ὁ Α.Ν. 1803/51 (ΔΕΝ 7. 216). Ἡδὴ ὅμως τὸ θέμα τοῦτο ἐρρῦθμισεν ἐξ ὑπαρχῆς τὸ Ν.Δ. 890/1971 (ΦΕΚ Α' 106/28.5.1971, ΔΕΝ 27. 457), εἰς τὰ ἄρθρα 34—35 τοῦ ὁποίου διαλαμβάνονται τὰ ἐξῆς :

Προστατευόμενα Πρόσωπα. - Λόγοι καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας.

«Ἄρθρον 34.—1. Ἐπιφυλαττομένης τῆς ἰσχύος τῶν περὶ καταγγε λίας τῆς σχέσεως ἐργασίας διατάξεων τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας καὶ τοῦ Ἀστι κοῦ Κώδικος, ἡ σχέσις ἐργασίας μισθωτῶν, οὔτινες τυγχάνουν πρόεδροι ἢ γε νικοὶ γραμματεῖς οἰοδηποτε ἐργασιακοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως, ἀριθμούντων πλέον τῶν 100 μελῶν φυσικῶν προσώπων, ἢ α' καὶ β' ἀντιπρόεδροι ἢ ταμίαι τῶν διοικήσεων τῶν ἐνώσεων ἐργασιακῶν σωματείων δὲν δύναται νὰ καταγ γελθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θητείας των, εἰ μὴ μόνον διὰ σπουδαῖον λόγον καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἐπομένου ἄρθρου.

Προκειμένου περὶ τῶν ἀρχικῶς ἐκλεγομένων κατὰ τὴν πρώτην μετ' ἀρ χαιρείας συγκρότησιν τῆς διοικήσεως εἰς σῶμα ἢ προστασία συνεχίζεται καὶ ἐπὶ ἐν ἔτος μετὰ τὴν καθ' οἰοδηποτε τρόπον λῆξιν τῆς θητείας.

»2. Σπουδαῖος λόγος κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς προηγουμένης παραγράφου εἶναι :

α) Ἐὰν κατὰ τὴν σύναψιν τῆς ἀτομικῆς συμβάσεως ἐργασίας ὁ μισθω τὸς ἐξαπατᾷ τὸν ἐργοδότην προσκομίζων ψευδῆ πιστοποιητικὰ ἢ βιβλιάρια πρὸς λῆψιν μεγαλυτέρας ἀμοιβῆς.

β) Ἐὰν ὁ μισθωτὸς προδίδῃ ἐπαγγελματικὰ ἀπόρρητα ἢ ζητῆ ἢ δέχε ται ἀθέμιτα πλεονεκτήματα, κυρίως προμηθείας παρὰ τρίτων, ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἐργοδότη του.

γ) Ἐὰν ὁ μισθωτὸς καθίσταται ἔνοχος βαρείας προσβολῆς ἢ ἐξυβρίσεως ἢ ἀπειλῆ σοβαρῶς τὸν ἐργοδότην ἢ τοὺς οἰκείους του.

δ) Ἐὰν ὁ μισθωτὸς ἀρνήται ἐπιμόνως ὑπηρεσίαν, ἢ ἀπειθῇ εἰς δεδικοιο λογημένας ὑπηρεσιακὰς ἐντολάς τοῦ ἐργοδότη του ἢ διὰ τῆς κούφότητός του θέ τει εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν προσώπων ἢ πραγμάτων ἢ μεθύσκειται ἐκ συ στήματος κατὰ τὴν παροχὴν τῆς ἐργασίας ἢ προσέρχεται εἰς αὐτὴν ἐν κατα στάσει μέθης.

ε) Ἐάν διαπιστωθῆται ὅτι ὁ μισθωτὸς εἶναι ἀνίκανος διὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἐργασίαν ἢ παραβιάξῃ οὐσιώδεις ὑποχρεώσεις του ἢ καὶ ἐπουσιώδεις τοιαύτας διὰ τὰς ὁποίας ὁμοίως ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη πρὸς αὐτὸν ἐπανειλημμένα ὑποδείξεις.

στ) Ἐάν ὁ μισθωτὸς ἀπέχει τῆς ἐργασίας ἄνευ ἀδείας ἐπὶ μακρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα. Μακρὸν χρονικὸν διάστημα θεωρεῖται κατὰ τὰς περιστάσεις, ἰδίᾳ ὅταν τοῦτο ὑπερβαίῃ τὸ δεκαπενθήμερον ἐπὶ ὑπαλλήλων καὶ τὸ δεκαήμερον ἐπὶ ἐργατῶν.

Ὡς σπουδαῖος λόγος δὲν δύναται ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ θεωρηθῇ ἡ συνδικαλιστικὴ δρᾶσις τοῦ μισθωτοῦ, ἰδίᾳ ὅταν αὕτη ἀσκῆται ἐκτὸς τοῦ τοῦ ἐργασίας καὶ ἐν γένει ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ νόμου.

»3. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον συνδικαλιστικὴ δρᾶσις ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀπαλλάσσει τὸν μισθωτὸν τῆς ὑποχρεώσεως προσφορᾶς τῆς ἐργασίας του ἐντὸς τῶν κεκανονισμένων ὥρων ἐργασίας.

»4. Εἰς τὰ μέλη τῆς δικιήσεως ἐργασιακοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως παρέχεται κατὰ τὰς ἐργασίμους ὥρας ὑπὸ τῶν οἰκειῶν ἐργοδοτῶν ἄδεια ἄνευ ἀποδοχῶν ὀκτὼ ἕως ἐξήκοντα ὥρων μηνιαίως, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ὑπ' αὐτῶν πραγματοποιήσεως τῆς ἐκ τῶν καταστατικῶν διατάξεων ἀπορροῦσης συνδικαλιστικῆς δραστηριότητος. Διαφωναίαι ἐργοδοτῶν καὶ μισθωτῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρούσης παραγράφου, ἀποτελοῦσαι συλλογικὰς διαφορὰς ἐπιλύονται κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Ν. 3239/55 «περὶ τρόπου ρυθμίσεως τῶν συλλογικῶν διαφορῶν ἐργασίας κλπ.», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως.

Διαδικασία καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας.

»Ἄρθρον 35.—1. Περὶ τῆς συνδρομῆς σπουδαίου λόγου ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἀποφαίνεται κατὰ πλειοψηφίαν Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη :

α) Ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ οἰκείου Πρωτοδικείου ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ ὀριζομένου Πρωταδίκου, ὡς Προέδρου,

β) ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τῆς μᾶλλον ἀντιπροσωπευτικῆς δευτεροβαθμίου ἐνώσεως ἐργασιακῶν σωματείων καὶ

γ) ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ οἰκείου Ἐμποροβιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἢ ἐλλείψει τοιούτου τοῦ οἰκείου ἐμπορικοῦ συλλόγου, ἐλλείψει δὲ καὶ τοιούτου τῆς οἰκείας ἐνώσεως ἐπαγγελματιῶν, ὡς μελῶν.

Εἰς ἐκάστην τῶν Πρωτοδικειακῶν Ἐπιτροπῶν τῶν πόλεων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης, ὀρίζεται καὶ δεῦτερον ἐργοδοτικὸν μέλος, ὑποδεικνύμενον ὑπὸ τοῦ σωματείου ἢ ἐνώσεως βιομηχανῶν, ὅπερ μετέχει τῆς ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Ἐμποροβιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου, ὡς ἰσὺς ἢ ἐκδικαζομένη διαφορὰ ἀφορᾷ μισθωτῶν βιομηχανίας.

»2. Τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους ὁ

Πρόεδρος του Πρωτοδικείου όρίζει τον αναπληρωτήν αυτού, προσκαλεί δὲ τὸ οἰκεῖον ἐπιμελητήριον καὶ τὰ οἰκεῖα ἐπαγγελματικά σωματεῖα ἢ ενώσεις, ὅπως ὑποδείξουν ἓνα τακτικὸν καὶ ἓνα ἀναπληρωματικὸν ἀντιπρόσωπον διὰ τὸ ἀρξάμενον ἡμερολογιακὸν ἔτος. Ἐὰν ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀπὸ τῆς προσκλήσεως δὲν ὑποδειχθοῦν ἀντιπρόσωποι ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν ἐντὸς τοῦ πρώτου 10ημέρου τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου όρίζει ἓνα βιομήχανον ἢ ἔμπορον ἢ ἐπαγγελματιᾶν ἢ βιοτέχνην ὡς τακτικὸν καὶ ἓνα ὡς ἀναπληρωματικὸν ὡς καὶ ἓνα ἐργάτην ἢ ὑπάλληλον ὡς τακτικὸν καὶ ἓνα ὡς ἀναπληρωματικὸν καὶ δι' ἀποφάσεώς του συγκροτεῖ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς παρ. 1, όρίζων ἓνα τῶν ὑπαλλήλων τῆς γραμματείας τοῦ Δικαστηρίου ὡς γραμματεᾶ αὐτῆς.

»3. Ἡ Ἐπιτροπὴ κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἔχοντος ἔννομον πρὸς τοῦτο συμφέρον ἐργοδότη, κατατιθεμένης παρὰ τῶ γραμματεῖ, συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς ἐντὸς ἑκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως.

»4. Ἡ Ἐπιτροπὴ κρίνουσα ἐκ τῶν ἐνόνητων ὑποχρεοῦται νὰ ἐκδώσῃ ἀποφασιν ἐντὸς 20 ἡμερῶν, ἀποφαινομένη περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον σπουδαίου λόγου καταγγελίας.

»5. Καταγγελία τῆς σχέσεως ἐργασίας τῶν ἐν παρ. 1 τοῦ προηγούμενου ἄρθρου μισθωτῶν, ἄνευ προηγούμενης διαπιστώσεως τῆς συνδρομῆς τοῦ κατὰ τὴν παρ. 2 αὐτοῦ σπουδαίου λόγου εἶναι ἄκυρος».

Αἰκία καὶ βαρεῖα ἐξέβρισις ἀποτελοῦν λόγους ἀπολύσεως, δὲν εἶναι ὅμως τοιαύτη ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἀξιώσεως ὑποδιευθυντοῦ Μεταλ. Ἐταιρίας ν' ἀναγνώση ἐπιστολὴν συζύγου ἐργάτου «ὡς ἀστυνομικοῦ μέτρου» (Σ.Ε. 1234/67 ΔΕΝ 23. 657). Αἱ συχναὶ ἀπουσίαι τοῦ συνδικαλιστοῦ, καὶ ἂν ἐκάστη τούτων δὲν παρατείνεται πέραν τῶν 10 - 15 ἡμερῶν, ἀποτελοῦν λόγον καταγγελίας (Σ.Ε. 2750/66 ΔΕΝ 23. 1) (1).

Ἐκρίθη ὅτι ἀποτελεῖ λόγον ἀπολύσεως ἡ ἄρνησις ὑπηρεσίας καὶ ἀπειθεια εἰς δεδικαιολογημένας διαταγὰς (Σ.Ε. 1699/59 ΔΕΝ 15. 902). Ἐπίσης ἡ παράβασις τῶν ἐκ τῆς ἐργ. συμβάσεως ὑποχρεώσεων τοῦ μισθωτοῦ (Σ.Ε. 2958/64 ΔΕΝ 21. 70). Ὁμοίως ἡ παρὰ τοῦ συνδικαλιστοῦ ὑποβολὴ μηνύσεως κατὰ τοῦ ἐργοδότη, ἡ ὁποία ἀπεδείχθη δικαστικῶς ἀβάσιμος (Σ.Ε. 402/65 ΔΕΝ 21. 321). Ὡσαύτως ἡ ἀπόπειρα τοῦ συνδικαλιστοῦ νὰ ρυθμίση αὐτὸς τὸν τρόπον συνθέσεως τῶν ομάδων καὶ ἡ ἀποχὴ του ἐκ τῆς ἐργασίας (Σ.Ε. 1578/61 ΔΕΝ 17. 744). Ἐπίσης ἡ ἄρνησις ὑπηρεσίας, ἡ ἀπειθεια εἰς δεδικαιολογημένας διαταγὰς, ἡ παραβίασις οὐσιωδῶν ὑποχρεώσεων, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπουσιωδῶν τοιούτων (Ἐπιτρ. Βόλου 1/62 ΔΕΝ 18. 559).

Προϋποτίθεται πάντως ἡ διατήρησις ἐν λειτουργίᾳ τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ δὴ ἐν τῇ περιοχῇ δι' ἣν προσελήφθη ὁ μισθωτὸς (Ἐφ. Ἀθ. 1267/70 ΔΕΝ 27. 303), ἄλλως ἡ προστασία αὐτῆ παύει (Πρωτ. Ἀθ. 4812/64 ΔΕΝ 20. 729, Πρωτ. Ἀθ. 17020/55 ΔΕΝ 12. 119, Πρ. Ἀθ. 1309/67 ΔΕΝ 23. 847), ἔστω καὶ ἂν ὁ ἐργοδότης διατηρῇ ἀλλαχοῦ ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις (Α.Π. 270/59

1. Βλ. ὅμως καὶ τὴν παρ. 2 ἐδ. στ' τοῦ ἄρθρ. 34 τοῦ Ν.Δ. 890/71 (ἀνωτ. σελ. 460).

ΔΕΝ 15. 575). Καὶ ἂν αἱ ἐργασίαι συνεχίζονται ὑπὸ ἄλλης ἐταιρίας, μὴ ἀποτελούσης διαδοχὸν τῆς παλαιᾶς, παύει ἡ προστασία (Πρ. 'ΑΘ. 1309/67 ΔΕΝ 23. 847). Καὶ οἱ διὰ ὀρισμένον χρόνον ἐργασιακῆς συμβάσεως συνδεδεμένοι προστατεύονται (Πρ/κου Πειρ. 878/58 ΔΕΝ 15. 452). Προστατεύονται τὸσον οἱ ἀρχῆθεν, ὅσον καὶ οἱ βραδύτερον ἐκλεγέντες, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ ἀκύρωσ ἐκλεγέντες ἢ καὶ οἱ προσωρινοὶ ἀναπληρωταὶ (Πρωτ. Πειρ. 4683/1958 ΔΕΝ 15. 454). Προστατεύονται ἐπίσης καὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Προέδρου Πρωτοδικῶν διοριζόμενοι (Πρωτ. 'ΑΘ. 13897/58 ΔΕΝ 15. 453), οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν προσωρινὴν διοίκησιν, τὴν ἐντεταλμένην μὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ σωματείου (Α.Π. 183/70 ΔΕΝ 26. 401, Πρωτ. 'ΑΘ. 3065/1958 ΔΕΝ 14. 915)⁽¹⁾. Δὲν προστατεύονται ἐπίσης οἱ κληθέντες ὡς ἀναπληρωματικοὶ καὶ καταλαβόντες τὰς κενωθείσας θέσεις, ἐφ' ὅσον τὸ Καταστατικὸν τοῦ Σωματείου δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἀναπληρωματικῶν (Α.Π. 414/66 ΔΕΝ 22. 662). Οἱ ἀναλαβόντες ἐργασίαν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς θητείας των, ἔστω καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους ἀπὸ ταύτης, δὲν προστατεύονται (Πρ/κου 'ΑΘ. 7408/58 ΔΕΝ 15. 140), ὡς ἐπίσης καὶ αἱ μὴ νομιμόφρονες (Α.Π. 787/58 ΔΕΝ 15. 137), ἅτε τῆς προστασίας ταύτης προϋποθετούσης ἔγκυρον σύμβασιν ἐργασίας (Α.Π. 89/63 ΔΕΝ 19. 697). Διὰ τὴν προστασίαν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑφίσταται σχέσις τοῦ συνδικαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν (Α.Π. 705/58 ΔΕΝ 14. 1012, Πρ/κου 'Αγρινίου 4/62 ΔΕΝ 18. 592), εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ ὁ ἐργοδότης τὴν συνδικαλιστικὴν ιδιότητά τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 705/58 ΔΕΝ 14. 1012, Α.Π. 38/1958 ΔΕΝ 14. 168, Πρ. 'ΑΘ. 5349/66 ΔΕΝ 23. 233, Εἰρην. Βάλτου 2/67 ΔΕΝ 23. 703), ἔστω καὶ ἄλλοθεν (Πρωτ. 'ΑΘ. 10675/63 ΔΕΝ 19. 593, Πρ/κου 'Αγρινίου 4/62 ΔΕΝ 18. 592, Πρ/κου 'ΑΘ. 3780/59 ΔΕΝ 15. 637), ἢ δὲ τοιαύτη γνώσις ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς (Α.Π. 705/58). Καὶ ἂν κατὰ τὴν προφορικὴν ἀνακοίνωσιν τῆς καταγγελίας ὁ μισθωτὸς ἐγνωστοποίησεν εἰς τὸν ἐργοδότην τὴν ιδιότητά του ὡς συνδικαλιστοῦ, ἢ ἀπόλυσις του εἶναι ἄκυρος ἂν δὲν ἐτηρήθησαν αἱ ὡς ἄνω προϋποθέσεις (Α.Π. 183/64 ΔΕΝ 20. 294). Οἱ οἰκειοθελῶς ἀποχωροῦντες δὲν προστατεύονται, ἔστω καὶ ἂν ὡς ἐκ περισσοῦ ὁ ἐργοδότης κατήγγειλε τὴν ἐργασίαν (Α.Π. 473/60 ΔΕΝ 16. 842).

Οἱ συνδικαλισταὶ ὑφείλουν νὰ παρέχουν τὴν ἐργασίαν των εἰς τὸν ἐργοδότην, ἢ δὲ ἀποχὴ ἐκ ταύτης ἀποτελεῖ σπουδαῖον λόγον ἀπολύσεως (Μ. Πρ. 'ΑΘ. 2863/70 ΔΕΝ 27. 304)⁽²⁾.

Καταγγελία συμβάσεως συνδικαλιστικοῦ στελέχους (Προέδρου ἢ Γενικοῦ Γραμματέως) γενομένη ἄνευ προηγουμένης ἀποφάσεως καὶ ἀδείας τῆς

1. Βλ. ἤδη τὸ ἄρθρ. 34 παρ. 1 ἐδ. 2 καθ' ὃ ἡ συνέχισις τῆς προστασίας καὶ ἐπὶ ἐν ἔτος μετὰ τὴν λῆξιν τῆς θητείας ἀφορᾷ μόνον τοὺς ἀρχικῶς ἐκλεγόμενους (ἄνωτ. σ. 459).

2. Βλ. ἤδη τὴν παρ. 2 ἐδ. στ' καὶ τὴν παρ. 4 τοῦ ἄρθ. 34 τοῦ Ν.Δ. 890/71 ἄνωτ. σελ. 460).

κατά τ' άνω Έπιτροπής είναι άκυρος, με αποτέλεσμα να όφείλη ό έργοόδοτης τās άποδοχάς του άκύρωσ απολυθέντος συνδικαλιστού (Α.Π. 183/64 ΔΕΝ 20. 297).

Και επί απολύσεως συνδικαλιστικών στελεχών θα τηρηθώσι (πλήν των ώς άνω διατυπώσεων) και αι διατάξεις του Ν. 3198/55 (Α.Π. 225/1960 ΔΕΝ 16. 522).

Η τοποθέτησις συνδικαλιστού μακράν του τόπου τής εργασίας και εις θέσιν κατωτέραν είναι καταχρηστική και άκυρος (Πρωτ. Άθ. 21993/61 ΔΕΝ 18. 231), δέν είναι όμως καταχρηστική ή άπόλυσις συνδικαλιστού μετά την λήξιν τής προστασίας του και δια παρανόμου και άντισυμβατικής ένεργείας του (Α.Π. 648/63 ΔΕΝ 20. 10).

§ 223.—'Απολύσεις εκπροσώπων ήσφαλισμένων μετεχόντων εις τās Διοικήσεις 'Ασφαλιστικών 'Οργανισμών.

Κατά την § 1 του άρθρου 9 του Α.Ν. 694/1937 (ΦΕΚ Α' 196, Κωδ. Θέμιδος 1937, σελ. 449) (απερί αυθεντικής έρμηνείας, συμπληρώσεως και τροποποιήσεως διατάξεων τινων τής ασφαλιστικής νομοθεσίας) ⁽¹⁾:

«'Ησφαλισμένοι εις ταμεία συντάξεως ή προνοίας και έν γένει εις όργανισμούς κοινωνικής ασφάλισεως, τυγχάνοντες μέλη των διοικητικών συμβουλίων ή έξελεγκτικών έπιτροπών ώς εκπρόσωποι των εργαζομένων παρά τοις όργανισμοις τούτοις και απολυόμενοι τής θέσεώς των άνευ ικανώς αποχρώντος λόγου, κρινόμενοι παρά του κατά την παράγρ. 4 τμήματος του συμβουλίου κοινωνικής ασφάλισεως δια καταγγελίας τής συμβάσεως, παρά των επιχειρήσεων, παρ' αϊς εργαζονται ώς εργάται ή υπάλληλοι άπ' άντιμισθία, διατηρούσι και μετά την απόλυσίν των την ιδιότητά των ώς μελών των διοικητικών συμβουλίων ή έξελεγκτικών έπιτροπών μέχρι λήξεως τής θητείας ή περατώσεως του έλέγχου» ⁽¹⁾.

Κατά δε την § 2 του αυτού άρθρου, ώς αυτή άντικατεστάθη υπό του άρθρου 1 του Ν.Δ. 713/70 (ΦΕΚ Α' 237/7.11.1970, ΔΕΝ 26. 940), ισχύσαντος από 7.11.1970:

«2. α) Οί ούτως απολυόμενοι λαμβάνουν τās υπό των οικείων καταστατικών διατάξεων των Ταμείων Κοινων. Ασφάλισεως προβλεπομένας παροχής, τής απολύσεώς των λογιζομένης ώς γενομένης ένεκα καταργήσεως θέσεως, του εργοόδοτου δε ύποχρεουμένου να καταβάλλη προσθέτως εις αυτούς, πέραν τής βασικής αποζημιώσεως, τής όποίας τυχόν δικαιούνται οί απολυόμενοι δυνάμει του Ν. 2112/20 ή του Βασ. Διατάγματος τής 16/18.7.20, και αποζημιώσιν ίσην πρός τās αποδοχάς έξ μηνών, ύπολογιζομένην επί τή βάσει των κατά χρόνον τής απολύσεως πάσης φύσεως μηνιαίων αποδοχών του απολυθέντος, έπιφυλασσομένης τής παραλλήλου εφαρμογής των έκάστοτε ισχυ-

1. Αι διατάξεις αύται δέν είναι άντισυνταγματικά (Σ.Ε. 1357/68 ΔΕΝ 24. 531).

ουσῶν διατάξεων περί ἀνωτάτων ὀρίων καταβλητέας ἀποζημιώσεως δυνάμει τοῦ Ν. 2112/20 ἢ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 ἢ ἐτέρας γενικῆς ἢ εἰδικῆς διατάξεως.

β) Τὴν ὡς ἄνω ἀποζημιώσιν δύνανται νὰ καταβάλλουν οἱ ἐργοδότες εἰς τρεῖς (3) μηνιαίας δόσεις, τῆς πρώτης καταβλητέας ἐντὸς τοῦ ἐπομένου τῆς ἀπολύσεως μηνός.

Τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης δικαιούνται, κατὰ τὴν παρ. 3 τοῦ ἄρθ. 9, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπολυόμενοι μετὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας των ἢ μετὰ τὸ πέρας τοῦ διαχειριστικοῦ ἐλέγχου, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπόλυσις γίνεται ἐντὸς διετίας ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας ἢ τοῦ ἐλέγχου (1).

Τῶν ἄνω εὐεργετημάτων δὲν δικαιούνται: α) οἱ ἀπολυόμενοι λόγῳ καταδίκης δι' ἄδικημα προβλεπόμενον ὑπὸ τῶν ἄρθρων 22 καὶ 24 τοῦ Π.Ν. ὡς καὶ ὑπὸ τῶν νόμων περί προστασίας τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος, β) οἱ ἀπολυόμενοι ἔνεκα σοβαρῶν παραπτώματων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας. Περὶ τῆς σοβαρότητος τῶν παραπτώματων καὶ τοῦ δεδικαιολογημένου ἢ μὴ τῆς ἀπολύσεως κρίνει τὸ παρὰ τῷ Ὑπ. Ἐργασίας Συμβούλιον Κοιν. Ἀσφαλίσεως. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τούτου εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τε τοὺς ἐργοδότες καὶ τοὺς μισθωτοὺς, ὑπόκεινται δὲ μόνον εἰς αἴτησιν ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Σ.Ε. (παρ. 4 ἄρθ. 9 Α.Ν. 694/37).

Ὁ Α.Ν. 694/37 ἰσχύει μόνον ἐπὶ τῶν ἀπολυομένων συνδικαλιστῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποχωρούντων τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἐργοδότη των (Α.Π. 351/64 ΔΕΝ 20. 485).

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων ἐπιβάλλεται ἡ τήρησις καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 3198/55.

§ 224.—Ἀπόλυσις μαθητῶν τεχνιτῶν.

Δι' ἅπαντας τοὺς μαθητὰς τεχνίτας τὸ πρῶτον διμήνην μαθητείας εἶναι δοκιμαστικόν. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ δύνανται νὰ γίνῃ ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων ἀκυρώσει τοῦ συμφωνητικοῦ Μαθητείας, περὶ οὗ τὸ ἄρθρον 15, ἀναγγελλομένη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Μαθητείας μερίμνη τῶν ἐνδιαφερομένων.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς δοκιμαστικῆς περιόδου, τὸ συμφωνητικὸν Μαθητείας καθίσταται ὀριστικόν καὶ δὲν δύναται ν' ἀκυρωθῇ εἰμὴ διὰ δεδικαιολογημένην αἰτίαν καὶ μετὰ προηγουμένην ἐγκρισιν τῆς Ἐπιτροπῆς Μαθητείας. (Ἄρθρον 8 Β.Δ. 3/6.6.1952 «περὶ ἐκπαιδεύσεως μαθητῶν τεχνιτῶν» ΔΕΝ 8. 374).

Αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 3198/55 θὰ ἐφαρμοσθῶσιν καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω μισθωτῶν.

1. Καὶ ἐν καταρχῇ τοῦ Ἀσφ. Ταμείου ἰσχύει ἡ προστασία ἐπὶ διετίαν (Α.Π. 90/62 ΔΕΝ 18. 390).

§ 225.—'Απόλυσις προσθέτων αστυφυλάκων καὶ χωροφυλάκων.

'Ιδετε ἀνωτέρω Κεφάλαιον 2ον παράγρ. 5 σελ. 27.

§ 226.—'Απόλυσις τυπογράφων, λινοτυπῶν κλπ.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 4046/60 (ἀνωτ. σελ. 28) περιεῖχεν εἰδικὰς διατάξεις περὶ ἀποζημιώσεως ἀπολυομένων ἐργατῶν τύπου, πλὴν αἱ διατάξεις αὗται ἔπαυσαν ἰσχύουσαι ἀπὸ τῆς ἰσχύος (16.1.1971) τοῦ Ν.Δ. 808/1971 (ΦΕΚ Α' 6/16.1.71, ΔΕΝ 27. 157).

Τὰς διατάξεις ταύτας εἶχον χαρακτηρίσει ὡς συνταγματικὰς αἱ Α.Π. 326/62 (ΔΕΝ 18. 519) καὶ 276/62 (ΔΕΝ 18. 748). Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν Α. Π. 266/71 (ΔΕΝ 27. 470) ὡς ἐργάται τύπου χαρακτηρίζονται καὶ οἱ παρῆ- χοντες ὑπαλληλικὰς ὑπηρεσίας. Εἰς τοὺτους ὑπάγονται καὶ οἱ Ἀρχιεργάται, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ γενικοὶ Προϊστάμενοι Τυπογραφείων.

§ 227.—Μισθωτοὶ Δήμων.

Περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀπολυομένων μισθωτῶν τῶν Δήμων προε- βλεπεν ἀρχικῶς τὸ ἄρθρον 143 παρ. 4 τοῦ Ν. 1726/51, ὅπερ ἐνεσωματώθη ὡς ἄρθρον 189 εἰς τὸ Β.Δ. 406/1963 (ΦΕΚ Α' 115, Κωδ. ΝοΒ 1963 σελ. 547). Διὰ τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Ν.Δ. 4541/1966 (ΦΕΚ Α' 176, Κωδ. ΝοΒ 1966 σελ. 919) ὠρίσθησαν τ' ἀκόλουθα :

α) Ἄρθρον 15.— 1. Αἱ παράγραφοι 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 189 τοῦ Β.Δ. 406/1963 ἀντικαθίστανται ὡς ἐξῆς: «1. Δι' ἀποφάσεως τοῦ Δημοτικοῦ ἢ Κοινοτι- κοῦ Συμβουλίου ἢ Ἀδελφάτου Ἰδρύματος δύνανται νὰ συνιστῶνται συνεργεῖα διὰ τὴν εἰς ἐργατοτεχνικὸν ἀποκλειστικῶς προσωπικὸν ἐξυπηρέτησιν διαρκοῦς φύσεως ὑπηρεσιῶν. Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις συνεργείων διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τακτικοῦ προσωπικοῦ τελούντος ἐν ἀναρρωτικῇ ἀδείᾳ, ἀργίᾳ ἢ διαθεσιμότητι. Ἐπίσης ἐπιτρέπεται ἡ διὰ συνεργείου ὀργάνωσις πυροσβεστι- κῆς ὑπηρεσίας καὶ φιλαρμονικῆς, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ οἰκείῳ ὀργανισμῷ ἐσωτερι- κῆς ὑπηρεσίας δὲν προβλέπονται τοιαῦται ὑπηρεσίαι. Τὸ προσωπικὸν τῶν συνεργείων προσλαμβάνεται ἐπὶ ἡμερομισθίῳ διὰ σχέσεως ἐργασίας ἰδιωτ. δι- καίου. Αἱ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος κεναὶ ὀργανικαὶ θέσεις, ὡς καὶ αἱ μελλοντικῶς συνιστώμεναι, πληροῦνται ὑποχρεωτικῶς ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπον κενώσεως ἢ συστάσεώς των.

2.—Ἐν τῇ ἀποφάσει περὶ συστάσεως συνεργείου ὀρίζονται σὺν ταῖς ἄλ- λοις α) ἡ ὑπηρεσία διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὁποίας συνιστᾶται, β) ὁ ἀπαιτού- μενος πρὸς τοῦτο ἀριθμὸς τῶν προσληφθησομένων ἡμερομισθίων καὶ γ) αἱ εἰδικαὶ γνώσεις καὶ ἐμπειρία, ἃς δέον νὰ κέκτηνται οἱ προσληφθησόμενοι ἡμε- ρομισθιοὶ, ἀπαγορευομένης τῆς ἀναθέσεως εἰς τὸ κατὰ τ' ἀνωτέρω προσλαμ- βανόμενον ἐργατοτεχνικὸν προσωπικόν, ὑπαλληλικῶν ἢ ὑπηρετικῶν καθηκόν- των. Τὰ συνεργεῖα τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 189 συνιστῶνται δι' ὠρι-

σμένον μόνον χρόνον ἢ δὲ σύμβασις τῆς ἐργασίας τῶν ἐν λόγῳ ἐργατοτεχνιτῶν μετατρέπεται εἰς ἀορίστου χρόνου μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἀπὸ τῆς προσλήψεως τῶν, ἐφαρμοζομένων διὰ τὴν ἀπόλυσιν καὶ ἀποζημιώσεις τούτων τῶν διατάξεων τῆς ἐκάστοτε ἰσχυροῦς ἐργατικῆς νομοθεσίας». § 2.—Αἱ συμβάσεις τῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ὑπηρετούντων ἡμερομισθίων τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 189 τοῦ Β.Δ. 406/63 ὡς αὕτη ἰσχυε πρὸ τῆς διὰ τοῦ παρόντος ἀντικαταστάσεώς της μετατρέπονται εἰς συμβάσεις ἀορίστου χρόνου, ἐφαρμοζομένων διὰ τὴν ἀπόλυσιν καὶ ἀποζημιώσεις τούτων τῶν διατάξεων τῆς ἐκάστοτε ἰσχυροῦς ἐργατικῆς νομοθεσίας».

Κατ' ἀκολουθίαν ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν καὶ ἀποζημιώσεις τῶν μισθωτῶν τῶν Δήμων ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τῆς § 4 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν.Δ. 169/69 (ἀνωτ. § 221).

§ 228.—Ὁμαδικαὶ ἀπολύσεις.

Περὶ ὁμαδικῶν ἀπολύσεων προβλέπουν οἱ Α.Ν. 99/1967 (ΦΕΚ Α' 140/11.8.67, ΔΕΝ 23. 733) καὶ 173/67 (ΦΕΚ Α' 189/31.10.67, ΔΕΝ 23. 917), οἷτινες, κατ' ἀνεπίσημον Κωδικοποίησίν των, ἔχουν ὡς ἀκολουθῶς: (1)

«**Ἄρθρον 1.—1.** Ὁμαδικαὶ ἀπολύσεις εἶναι ἄκυροι καὶ αἱ σχετικαὶ καταγγελίαι τῆς σχέσεως ἐργασίας θεωροῦνται ὡς μηδέποτε γενόμεναι, ἐὰν πρὸ τῆς παρελεύσεως μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀναγγελίας αὐτῶν εἰς τὸ οἰκεῖον Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας δὲν τύχῃσι τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, χρηρηγομένης κατ' αἴτησιν τοῦ ἐνδιαφερομένου ἐργοδότη μετὰ γνώμην τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐργασίας Ε.Γ.Σ.Κ.Π., ὑποβαλλομένης τῆς αἰτήσεως ἐν τῷ ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ὀκτὼ (8) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω ἀναγγελίας. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης χωρὶς ν' ἀποφανθῇ ὁ Ὑπουργὸς αἱ ἀπολύσεις καθίστανται (2) ἔγκυροι.

2. Ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις, μετὰ γνώμην τοῦ ἀνωτέρω συμβουλίου ἐντὸς τοῦ ὡς ἄνω μηνὸς νὰ παρατείνῃ τὴν ἀνωτέρω προθεσμίαν μέχρις ἑνὸς εἰσέτι μηνὸς.

3. (3) Ἡ κατὰ τὸν Νόμον 2112 ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως ὀφειλομένη ἀποζημίωσις, καταβάλλεται εἴτε μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τῶν γενομένων ὁμαδικῶν ἀπολύσεων, εἴτε μετὰ τὴν ἄπρακτον πάροδον τῆς προθεσμίας περὶ ἧς ἡ παράγραφος 1. Τὸ τυχὸν προκαταβληθὲν ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, εἰς τὴν περὶ τῶν

1. Αἱ φράσεις μὲ ἀραιὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦν προσθήκας τοῦ Α.Ν. 173/67.

2. Ἐμμεσολάβει ἢ διαγραφείσα λέξις «ἐφεξῆς».

3. Προηγίτο ἢ διαγραφείσα περίοδος ἦτις εἶχεν ὡς ἐξῆς: «Αἱ ἰσχυροποιούμεναι ἀπολύσεις πραγματοποιοῦνται ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως, τηρουμένων τῶν κειμένων διατάξεων περὶ καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας».

σιν τῆς μὴ ἐγκρίσεως τῶν ἀπολύσεων, συμψηφίζεται εἰς ὀφειλομένας ἀποδοχάς.

Ἄρθρον 2.— 1. Ἀπολύσεις θεωροῦνται ὁμαδικαί, ἐφ' ὅσον ἐνεργοῦνται ὑπὸ ἐκμεταλλεύσεων ἀπασχολουσῶν ἄνω τῶν 50 μισθωτῶν καὶ ὑπερβαίνουν αὗται καθ' ἑκάστον ἡμερολογιακὸν μῆνα τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου μηνὸς ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ, μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ ἐπὶ σχέσει ἐργασίας ὠρισμένου χρόνου ἢ ἔργου προσωπικοῦ.

2. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο καθορίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας μεταξύ 2% ἕως 10% εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου ἐξαμήνου ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν ἀγορᾶς ἐργασίας. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος τὸ ποσοστὸν ὀρίζεται εἰς 6% (1).

3. Εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ παρόντος νόμου δὲν ὑπόκεινται καὶ δὲν συνυπολογίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπολύσεων, περὶ ὧν ἡ προηγουμένη παράγραφος, ἀπολύσεις, δι' ἃς συντρέχουσιν οἱ κάτωθι λόγοι :

α) Ἐκτελέσεις παρὰ τοῦ μισθωτοῦ ἀξιοποίνου πράξεως διαπραχθείσης ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ὑπηρεσίας ἢ ἀπαγγελία κατ' αὐτοῦ κατηγορίας, δι' ἀδικημα φέρον χαρακτῆρα τοῦλάχιστον πλημμελήματος.

β) Διακοπὴ τῆς λειτουργίας τῆς ἐκμεταλλεύσεως λόγω πυρκαϊᾶς ἢ ἄλλου περιστατικοῦ ἀνωτέρας βίας.

γ) Ἐκκαθάρισις, διάλυσις ἢ πτώχευσις ἐπιχειρήσεως.

δ) Συμπλήρωσις ὀρίου ἡλικίας, προβλεπομένου ὑπὸ ἐγκριμένου ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ἐπιχειρήσεως ἢ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ συντάξεων τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἢ ἑτέρου ασφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ παρέχοντος σύνταξιν.

ε) Ἐκδηλὸς παράβασις ὑποχρεώσεως ἐξυπηρετήσεως τοῦ κοινού συμφέροντος, νοουμένου ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ σεβασμοῦ τῶν κρατουσῶν ἠθικῶν ἀντιλήψεων, τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τῶν γενικῶν ὕλικῶν συμφερόντων καὶ

στ) ἀνάρμοστος καὶ ἀντιπειθαρχικὴ συμπεριφορὰ τοῦ μισθωτοῦ πρὸς τὸν ἐργοδότην.

4. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν θεωροῦνται ὡς μισθωτοὶ οἱ διευθύνοντα, οἱ διαχειρισταὶ καὶ παρεμφερῆ διευθύνοντα πρόσωπα πάσης ἐκμεταλλεύσεως.

5. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ παρόντος ὁ ὅρος ἐκμετάλλευσις περιλαμβάνει τὰς Τραπεζάς, πᾶσαν ἐπιχειρήσιν ἢ ἐργασίαν ἐν γένει τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας.

Ἄρθρον 3.— 1. Ὡς σχέσις ἐργασίας νοεῖται ἡ ἐκ τῆς πραγματικῆς ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ ἐν τῇ ἐκμεταλλεύσει δημιουργουμένη σχέσις, ἀνεξαρτήτως τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

1. Τὸ αὐτὸ ποσοστὸν (6%) ὥρισαν καὶ ἄσασαι αἱ ἐκδοθεῖσαι μεταγενεστέρως Ὑπουργικαὶ ἀποφάσεις.

2. Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος νόμου ἐγκρίσις τῶν γενομένων ἀπολύσεων δὲν θίγει τὰς ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας καθοριζομένης ἀποζημιώσεις, ὡς καὶ τὴν προβλεπομένην διαδικασίαν διὰ τὴν ἐγκυρότητα τῶν ἀτομικῶν ἀπολύσεων.

3. Ἐὰν ὁ ἐργοδότης δὲν δύναται ν' ἀπασχολήσῃ πῶς τὸν μισθωτὸν μέχρι τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος ἐγκρίσεως τῶν ἀπολύσεων ἢ παρελεύσεως τῆς ὀριζομένης προθεσμίας, ὁ Ἰπουργὸς Ἐργασίας δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἐν τῷ μεταξύ θέσπισιν βραχείας ἐργασίας διὰ μειώσεως τοῦ χρόνου ἐργασίας ἢ τῶν ἡμερῶν ἀπασχολήσεως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας, τοῦ ἐργοδότητος δικαιομένου νὰ μειώσῃ ἀναλόγως τὸ ἡμερομίσθιον ἢ τὰς ἀποδοχὰς τῶν εἰς βραχείαν ἐργασίαν ἀσχολουμένων μισθωτῶν.

Ἄρθρον 4.— Αἱ ὡς ἄνω διατάξεις δὲν ἐφαρμόζονται :

α) Ἐπὶ ἀπολύσεων προσωπικοῦ συνεπιεῖ σχέσεως ἐργασίας ὀρισμένου χρόνου ἢ ἔργου.

β) Ἐπὶ ἀπολύσεων τοῦ προσωπικοῦ τῶν μεταλλευτικῶν, τῶν ἀγροτικῶν, τῶν ἐποχιακῶν, τῶν ἀλιευτικῶν, τῶν ναυτιλιακῶν ἐκμεταλλεύσεων ὡς καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἀσκουμένων ὑπὸ τῶν συνεταιρισμῶν τοῦ Ν. 602.

γ) Ἐπὶ ἐργοτάξων δημοσίων ἔργων ἢ ἰδιωτικῶν δομικῶν ἔργων.

Ἄρθρον 5. (ἄρθ. 2 παρ. 2 Α.Ν. 173). Εἰς ἄς περιπτώσεις ἐργοδότης τυγχάνει τὸ Δημόσιον ἢ Νομ. Πρόσωπα Δημ. Δικαίου ἢ Τράπεζαι ἢ Ἐπιχειρήσεις καὶ Ὁργανισμοὶ κοινῆς ὠφελείας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, Ἐταιρία Ὑδάτων κλπ.) ἢ Ἐπιχειρήσεις ἐπιχορηγούμεναι ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἢ ὑπὸ τοῦ Νόμου 2112, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, ὀφειλομένη ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τὸ ποσὸν τῶν 240.000 δραχμῶν, καταργουμένης πάσης ἀντιθέτου ἐιδικῆς διατάξεως νόμου ἢ συμβάσεως οἰασθήποτε μορφῆς ἢ τυχὸν ὑπάρχοντος ἐθίμου.

Ἄρθρον 6.— 1. Εἰς ἄς περιπτώσεις ἐιδικῆ διατάξις νόμου ἢ κανονισμοῦ ἢ συμβάσεως ἀναφερομένης εἰς Ἀνωνύμους Ἐταιρείας ἢ Κοινοφελεῖς Ἐπιχειρήσεις (π.χ. σύμβασις ἐξαγορᾶς ΗΕΑΠ—ΔΕΗ κλπ.) προβλέπει τὴν καταβολὴν εἰς ὑπαλλήλους, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ ἑτέρας προσθέτου ἀποζημιώσεως, πέραν τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 2112 προβλεπομένης, ἢ ἀποζημιώσεως αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ ποσοστὸν 15% τῆς ὑπὸ τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος (Α.Ν. 173/67) (1) ὀριζομένης.

2. Ἡ διάταξις τῆς προηγουμένης παραγράφου ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν ἐπιπέπτωσιν διὰ τὴν καταβολὴν τῆς προσθέτου ταύτης ἀποζημιώσεως ἔχει διατεθῆ ἐιδικῶς ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ὀρισμένον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ἄρθρον 7. (ἄρθ. 4 Α.Ν. 173)— 1. Ἡ ὑπὸ τῶν Τμητῶν Προνοίας ἢ

1. Ἡ παρ. 2 τοῦ ἄρθ. 2 τοῦ Α.Ν. 173, ἥτις ἀντικατέστησε τὸ καταργηθὲν ἄρθ. 5 τοῦ Α.Ν. 99/67, ἐτέθη ὡς ἄρθρον 5 εἰς τὴν κωδικοποίησιν.

Κλάδων Προνοίας χορηγούμενη ἐφ' ἅπαξ ἀποζημίωσις, ἅμα τῇ ἐξόδῳ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, εἰς ὑπαλλήλους Νομ. Προσώπων Δημ. Δικαίου ἢ Τραπεζῶν ἢ Ἐπιχειρήσεων καὶ Ὁργανισμῶν κοινῆς ὠφελείας ἢ ἐπιχορηγούμενων ὑπὸ τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, ἐφ' ὅσον ἢ εἰς τὸ Ταμεῖον ἢ τὸν Κλάδον συνεισφορά τοῦ ἐργοδότητος ὑπερβαίνει κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐξόδου τὸ διπλάσιον τῆς εἰσφορᾶς τοῦ ὑπαλλήλου, ἢ ὑφίσταται ὑπὲρ τοῦ Ταμείου ἢ τοῦ Κλάδου κοινωνικὸς πόρος ἢ ἐν γένει ἐπιβάρυνσις τρίτων.

§ 229.—Εἰδικαί τινες περιπτώσεις.

α) Διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν γεωργικῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων ἴδετε τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν. 1859/1944 καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 23. 7.46 «περὶ τῆς ὑπαλληλικῆς καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γεωργ. Συν/κῶν ὀργανώσεων». Ἐπίσης τὴν παρ. Γ1 τῆς ἀπὸ 12.12.61 σ.σ.ε. (Υ.Α.521/62 ΦΕΚ Β' 1/4.1.62, ΔΕΝ 18. 52), καθ' ἣν οἱ λόγῳ καταργήσεως θέσεως ἀπολυόμενοι λαμβάνουν τὴν ὑπὸ τοῦ Ν. 2112/20 προβλεπομένην ἀποζημίωσιν. Σχετικαὶ αἱ Α.Π. 329/66 (ΔΕΝ 22. 591), Α.Π. 197/66 (ΔΕΝ 22. 453), Α.Π. 321/65 (ΔΕΝ 21. 581), Α.Π. 492/64 (ΔΕΝ 20. 673), Α.Π. 487/64 (ΔΕΝ 20. 905). Σχετικῶς μὲ τούτους Α.Ν. 31/67 καὶ 237/67 βλέπετε τὰς Α.Π. 94/69 (ΔΕΝ 25. 359), 81/70 (ΔΕΝ 26. 441), 580/69 (ΔΕΝ 25. 947), 586/71 (ΔΕΝ 27. 965), 729/70 (ΔΕΝ 27. 120), 593/71 (ΔΕΝ 28. 8).

β) Δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ μισθωτῶν τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας τὸ ἄρθρον 8 παρ. 4 Ν.Δ. 3789/57 (Α.Π. 49/62 ΔΕΝ 18. 167).

γ) Διὰ τούτους μισθωτοὺς τοῦ Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου ἴδετε τὴν Α.Π. 613/66 (ΔΕΝ 23. 87).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 37ον

ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΑΙ (ΑΚΥΡΟΙ) ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ

§ 230.— Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐργοδότη πρὸς ἀπόλυσιν μισθωτῶν αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀνεξέλεγκτον καὶ ἀπεριόριστον, ἀλλὰ ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 281 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, συμφώνως πρὸς τὸ ὅποιον κή ἄσκησις τοῦ δικαίωματος ἀπαγορεύεται, ἐὰν αὕτη ὑπερβαίνει προφανῶς τὰ ὅρια τὰ ἐπιβαλλόμενα ἐκ τῆς καλῆς πίστεως ἢ τῶν χρηστῶν ἠθῶν, ἢ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ ἢ οικονομικοῦ σκοποῦ τοῦ δικαίωματος. Ἔχει δὲ ἐφαρμογὴν τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τόσον ἐπὶ ἀπολύσεων μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὸν Ν. 3198/55 (ἠσφαλισμένων κατὰ τῆς ἀνεργίας), ὅσον καὶ ἐπὶ ἀπολύσεων ἄλλων μισθωτῶν. Ἴσχύει ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἄρθρον 669 § 2 Α.Κ. ἐνεργουμένων ἀπολύσεων (Α.Π. 189/58 ΔΕΝ 14. 639).

Οὕτω κατ' ἀποφάσεις ἐκδοθείσας παρὰ τῶν δικαστηρίων ἔχουν κριθῆ ὡς κατὰ χρεστικαὶ ἀπολύσεις γινόμεναι: Ἐξ ἐκδικήσεως (Α.Π. 575/68 ΔΕΝ 25. 84), προσχηματικῶς μὲν διὰ λόγους οικονομικοῦς, πράγματι δ' ἐκ κακοβουλίας (Πρωτ. Βεροίας 742/67 ΔΕΝ 24. 192), ἕνεκα προηγούμενου δικαστικοῦ ἀγῶνος (Πρ. Ἀθ. 5348/66 ΔΕΝ 23. 103), ἐξ ἐκδικήσεως διότι ἤγειρεν ἀγωγὴν καὶ ἐξήτάσθη ὡς μάρτυς εἰς δίκας συναδέλφων του, ἀλλὰ πρὸς τρομοκράτησιν τῶν λοιπῶν μισθωτῶν (Α.Π. 376/70 ΔΕΝ 26. 692), ἢ γενομένη ἐξ ἐκδικήσεως λόγῳ ἀποκρούσεως μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς (Ἐφ. Ἀθ. 281/70 ΔΕΝ 27. 584), ἢ γενομένη μετὰ ψευδῆ καταμήνυσιν (Ἐφ. Ἀθ. 4509/70 ΔΕΝ 27. 586), δι' ἐπιδιώξιν νομίμων δικαιωμάτων τοῦ μισθωτοῦ, ὅσον τῶν νομίμων ἀποδοχῶν, δώρων, παρακρατηθέντων ποσοστῶν, συμφωνηθείσης ἰδιαίτερας ἀμοιβῆς κλπ. (Α.Π. 460/71 ΔΕΝ 27. 610, Α.Π. 401/57 ΔΕΝ 13. 631, Α.Π. 189/58 ΔΕΝ 14. 639, Πρωτ. Ἀθ. 18659/62 ΔΕΝ 18. 875, Πρωτ. Ἀθ. 12024/61 ΔΕΝ 17. 707, Πρωτ. Ἀθ. 10031/58 ΔΕΝ 14. 755, Πρωτ. Σπάρτης 44/57 ΔΕΝ 13. 375, Πρ/κου Θεσ. 105/64 ΔΕΝ 21. 522, Πρ/κου Ἀθ. 1247/62 καὶ 2128/62 ΔΕΝ 18. 872—873), διὰ παράπονα τοῦ μισθωτοῦ εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας (Πρ/κου Ἀθ. 2221/59 ΔΕΝ 15. 539), διὰ δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ κατὰ τοῦ ἐργοδότη μαρτυρικὴν κατάθεσιν, διὰ λόγους ἐν γένει ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 41/1959 ΔΕΝ 15. 196), δι' ἀπόκρουσιν ὑπὸ (θηλείας) ὑπαλλήλου ἀνηθίκων προτάσεων (Πρωτ. Θεσ. 716/51 ΕΕΔ 10. 792), δι' ἄρνησιν ὑπογραφῆς ἀποδείξεως ἐξοφλήσεως μὴ καταβληθεισῶν ἀποδοχῶν (Πρωτ. Ἀθ. 3732/54 ΔΕΝ 10. 328), ἕνεκα ἀξιώ-

σεως του μισθωτού περί χορηγήσεως αὐτῷ ἀδείας, δι' ἀσθένειαν τοῦ ἰδίου καὶ διαρκούσης τῆς ἀσθένειας του (Πρ/κου 'Αθ. 4295/50 Θεμ. ΕΒ' 37) ἢ ἀπόλυσις ὑπαλλήλου, ὅστις ἦτο προηγουμένως πειθαρχικὸς καὶ ἀποδοτικὸς, ὑπέστη κλονισμόν τῆς υγείας του ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἦτο προστατῆς οἰκογενείας (Α.Π. 609/1956 ΔΕΝ 12. 1009), ἢ ἀπόλυσις μισθωτοῦ καταμηνυθέντος ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, τελουόντος ἐν γνώσει τῆς ἀθωότητός του (Πρωτ. 'Αθ. 3221/62 ΔΕΝ 18. 523), οὐχὶ ὁμως καὶ ὅταν οὗτος εὐλόγως ἐπίστευεν εἰς τὴν ἐνοχίᾳ του (Α.Π. 439/57 ΔΕΝ 13. 577), διὰ τὴν ἐγκυμοσύνην γυναικὸς καὶ τὴν ἐντεῦθεν μείωσιν τῆς ἀποδοτικότητός της (Πρωτ. 'Αθ. 14567/52 ΕΕΔ 12. 185, Πρ/κου 'Αθ. 6307/51 ΕΕΔ 11. 192), δι' ἀπόκτησιν τέκνου καὶ μείωσιν ἀποδοτικότητος (Α.Π. 593/50 ΔΕΝ 7. 44), διὰ συνδικαλιστικὴν δρᾶσιν (Α.Π. 23/1968 ΔΕΝ 24. 534, Α.Π. 201/67 ΔΕΝ 23. 497, Α.Π. 552/66 ΔΕΝ 23. 5, Πρωτ. Κορ. 10968/68 ΔΕΝ 24. 981, 'Εφ. Θεσ. 607/71 ΔΕΝ 27. 919, Α.Π. 357/63 ΔΕΝ 19. 546, Α.Π. 540/62 ΔΕΝ 19. 591, Α.Π. 180/62 ΔΕΝ 18. 742, Α.Π. 331/65 ΔΕΝ 21. 584, Α.Π. 341/60 ΔΕΝ 16. 616, Πρωτ. 'Αθ. 21993/61 ΔΕΝ 18. 231, Πρωτ. 'Αθ. 18777/1966 ΔΕΝ 22. 954, Πρ/κου 'Αθ. 6693 - 6697/1960 ΔΕΝ 17. 9 κ.ἄ.π.)⁽¹⁾, ἢ ἀπόλυσις μυλεργάτου, ἢ γενομένη ἐπὶ σκοπῷ σφετερισμοῦ τῆς διὰ τοῦτον προβλεπομένης ἀμοιβῆς (Α.Π. 49 - 50/1952 Θεμ. ΕΙ' 294), ἢ ἀπόλυσις ἠσφαλισμένων μυλεργατῶν καὶ μακαρονοτεχνιτῶν ἐνῶ διετηρήθησαν ἀνασφάλιστοι τοιοῦτοι (Α.Π. 366/56 ΔΕΝ 12. 492), ἢ ἀπόλυσις παλαιοῦ μισθωτοῦ ἐπὶ σκοπῷ διορισμοῦ εὐνοουμένου τῆς διοικήσεως (Πρωτ. Σπάρτης 44/57 ΔΕΝ 13. 375), ἢ γενομένη ἐπὶ σκοπῷ προσλήψεως ἐτέρου ἔναντι ἐλάσσονος μισθοῦ διὰ λόγους δῆθεν οἰκονομιῶν, ἐνῶ παραλλήλως ἐδημιουργήθησαν ἄλλαι ἄσκοποι ἐπιβαρύνσεις (Α.Π. 493/1957 ΔΕΝ 13. 917), ἢ γενομένη δι' ἄρνησιν τοῦ μισθωτοῦ νὰ ἐκτελέσῃ ἐργασίαν ξένην πρὸς αὐτὸν ἢ διὰ μὴ συμμόρφωσίν του πρὸς παράνομον διαταγὴν καὶ ἐν γένει πᾶσα ἀπόλυσις μὴ δικαιολογουμένη ἐκ τοῦ καλῶς νοουμένου ἐπαγγελματικοῦ συμφέροντος τοῦ ἐργοδότη (Α.Π. 341/60 ΔΕΝ 16. 616), ἢ γενομένη πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν ἱκανοποιήσεως τῆς πρὸς τὸν μισθωτὸν ἔχθρας τοῦ ἐργοδότη ἢ τῶν στενωῶς μετ' αὐτοῦ συνδεομένων ὀργάνων του (Α.Π. 67/62 ΔΕΝ 18. 168), ἢ γενομένη ἐξ ἐκδικήσεως λόγῳ διαμαρτυριῶν τοῦ μισθωτοῦ διὰ τὴν προηγηθεῖσαν προσβολὴν τῆς προσωπικότητός του ἢτοι διὰ τὴν μεταβολὴν του εἰς ἀργόμισθον (Πρ/κου 'Αθ. 143/62 ΔΕΝ 18. 285), ἢ ἐκ πνεύματος ἔχθρῆτος ὑπαγορευθεῖσα (Α.Π. 666/62 ΔΕΝ 19. 662), ἢ γενομένη λόγῳ προσφυγῆς τοῦ μισθωτοῦ εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ὑπαλληλικῆς

1. Ὡς συνδικαλιστικὴ δρᾶσις θεωρεῖται ἡ ὀργανωμένη δρᾶσις τῶν ἀποχειροβιῶτων πρὸς βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν, εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ διεύθυνσις τῆς δρᾶσεως ταύτης ὑπάρχοντος σωματείου προσήκει εἰς τὰ συνδικαλιστικά στελέχη καὶ δὲν εἶναι ἀνεκτὴ ἐνεργουμένη παρ' ἐργοστασιακῆς ἐπιτροπῆς, κινουμένης ἔξω τοῦ σωματείου (Πρ/κου 'Αθ. 4575/1950). Ἰδεὲς καὶ Α.Π. 58/1956 (ΕΕΝ 23. 497) καὶ Α.Π. 331/65 (ΔΕΝ 21. 584).

του ιδιότητος, ἔστω καὶ ἂν διατάχῃ κατ' αὐτοῦ δικαστικὴ ἀνάκρισις, ἥτις οὐδὲν ἀπέδωκεν (Α.Π. 6/63 ΔΕΝ 19. 164), ἡ γενομένη ἔνεκεν ἐπιφυλάξεως τοῦ μισθοῦ ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων του (Α.Π. 396/63 ΔΕΝ 19. 550, ὅπου καὶ σχόλια), ἡ ἀπόλυσις μισθοῦ ἐκπληρουμένου ἐπιμελῶς τὰ καθήκοντά του καὶ διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι εἶχε πολυτείας καὶ τέχνα, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἐπεβαρύνετο οἰκονομικῶς ὁ ἐργοδότης (Α.Π. 180/64 ΔΕΝ 20. 291), ἡ γενομένη ἐξ ἐκδικήσεως διὰ τὰς γενομένας ἀποκαλύψεις τῶν ἀτασθαλιῶν ἐν τῇ ΔΕΗ (Πρωτ. Ἀθ. 7719/62 ΔΕΝ 18. 391), ἀπόλυσις μισθοῦ ἀρνηθέντος θέσει φορτοεκφορτωτοῦ αὐλῆς, ἐνῶ προσελήφθησαν ἄλλοι μισθωτάται (Πρ/κου Καλαμ. 38/63 ΔΕΝ 19. 692. Contra: Α.Π. 286/65 ΔΕΝ 21. 486), ἡ γενομένη λόγῳ ἀρνήσεως τοῦ ὑπαλλήλου νὰ υπογράψῃ μισθοδοτικὰς καταστάσεις, ἐν αἷς ἐχωρίζετο ὁ ἐνιαῖος μισθός του εἰς βασικὸν καὶ εἰς ἀποζημιώσεις ὑπερωριῶν (Α.Π. 489/64 ΔΕΝ 20. 642), ἡ ἀπόλυσις οἰκογενειάρχου μισθοῦ ἐπὶ τῶ τέλει προσλήψεως ἐτέρου στερουμένου οἰκογενειακῶν βαρῶν (Α.Π. 538/64 ΔΕΝ 20. 725), ἡ γενομένη ἔνεκα συστάσεως σωματείου καὶ κηρύξεως ἀπεργίας (Πρωτ. Καλκ. 260/64 ΔΕΝ 20. 840), ἡ ἀπόλυσις μισθοῦ ὑπηρετουμένου ἐπὶ 18 ἔτη καὶ ἐπιδείξαντος ἐξαιρετικὸν ἦθος καὶ ικανότητος, ἐνῶ προσελήφθη ἕτερος μὴ ὑπερτερῶν εἰς οὐσιαστικὰ προσόντα (Α.Π. 393/68 ΔΕΝ 24. 931), ἡ ἀπόλυσις μισθοῦ διαθέτουτος ἐξαιρετικὰς ικανότητος καὶ ἐπιδεικνύοντος ἐπιμέλειαν ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἄγοντος τὸ 59ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ δυσκόλως δυναμένου ν' ἀνεύρῃ ἀλλαχοῦ ἐργασίαν, ἐνῶ διατηρήθησαν ἄλλοι νεώτεροί του (Α.Π. 239/69 ΔΕΝ 25. 630). Εἶναι ἐπίσης ἄκυρος ἀπόλυσις Δικηγόρου γενομένη διότι ἐπεδίωξεν οὗτος ικανοποίησιν ἀξιώσεων του, ἄς ἐπίστευεν ὡς νομίμους καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν προσλήψεως ἐτέρου, φίλου τῆς Δικαιήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 9350/66 ΔΕΝ 22. 721). Ἐπὶ ἀπολύσεων μισθωτῶν ἐξ οἰκονομοτεχνικῶν λόγων δεόν ἐπ' ἴσοις ὅροις νὰ ἐπιλέγωνται οἱ ἔχοντες τὰ ὀλιγώτερα οἰκογενειακὰ βάρη, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ πληροφωρῶνται οἱ ἐργοδότης, δεόν δὲ νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ δυνατότης ἀλλαχοῦ ἀπασχολήσεως τοῦ ὑπὸ ἀπόλυσιν μισθοῦ, διατηρουμένων εἰς τὰς θέσεις των τῶν ἀσθενεστέρων οἰκονομικῶς, τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῶν πολεμιστῶν (Α.Π. 579/69 ΔΕΝ 25. 945, Α.Π. 575/68 ΔΕΝ 25. 84), ἄλλως αἱ ἀπολύσεις εἶναι καταχρηστικαί (Α.Π. 201/1966 ΔΕΝ 22. 726, Α.Π. 620/65 ΔΕΝ 22. 165, Α.Π. 160/65 ΔΕΝ 21. 354, Α.Π. 781/64 ΔΕΝ 21. 131, Α.Π. 552/64 ΔΕΝ 20. 678, Α.Π. 639/63 ΔΕΝ 19. 838, Πρωτ. Ἀθ. 14052/64 ΔΕΝ 20. 902, Πρωτ. Ἀθ. 3723/1966 ΔΕΝ 22. 698). Οὕτω εἶναι ἄκυρος ἀπόλυσις ἀποδοτικοῦ καὶ ἀρχαιοτέρου μισθοῦ Δήμου, ἔχοντος μεζζονας οἰκονομικὰς καὶ οἰκογενειακὰς ἀνάγκας, ἐφ' ὅσον προσελήφθη ἕτερος ὀλιγώτερον ἀποδοτικὸς μὲ ἐλάσσονα βάρη (Α.Π. 267/71 ΔΕΝ 27. 471). Ἐφ' ὅσον ὁ ἀπολυθεὶς παρημέλει τὴν ἐργασίαν του, δὲν ἦτο ἀποδοτικὸς καὶ ἀπουσίαζε, δὲν ἦτο προτιμητέος, ἔστω καὶ ἂν μὲ τὰ ὡς ἄνω κριτήρια θὰ ἔδει νὰ κριθῆ διατηρητέος (Α.Π. 579/69 ΔΕΝ 25. 945). Ὅταν ἦτο μὲν ἀρχαιότερα ἢ ἀπολυθεῖσα

αί διατηρηθείσαι ὅμως εἶχον μεγαλύτερας οικογενειακὰς ἀνάγκας, ἢ ἀπόλυσις δὲν εἶναι ἄκυρος (Α.Π. 604/68 ΔΕΝ 25. 129). Εἶναι ἐπίσης καταχρηστικὴ ἀπόλυσις παραβιάζουσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως, ὅτε γενομένη ὕλη γινώσκοντ' ἄνευ τῆς συμπληρώσεως τοῦ χρόνου συναξιοδοτήσεως, ἐνῶ δύο ἕτεροι μισθωτοὶ διετηρήθησαν πρὸς τοῦτο (Πρ/κου 'Αθ. 7917/63 ΔΕΝ 20. 251). Καταχρηστικότης ἀπολύσεως δύναται νὰ ὑφίσταται καὶ ὅταν τῆς ἀπολύσεως προηγήθῃ μὴνυσις δι' ἀξιοποιῶν πρᾶξιν, ἐν γνώσει τῆς ἀθωότητος τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 439/56 ΔΕΝ 12. 577).

Τὸ ὄντως εἶναι ἔχει κριθῆ ὅτι δὲν εἶναι καταχρηστικὴ ἡ ἀπόλυσις μισθωτοῦ καταμνησθέντος (καὶ καταδικασθέντος ὑστέρως) δι' ἀπειλήν καὶ ἐξῆυρισιν ὑποδιευθυντοῦ τοῦ ἐργοταξίου (Πρωτ. 'Αθ. 264/67 ΔΕΝ 23. 773), ἢ ἀπόλυσις μισθωτοῦ διὰ συνδικαλιστικὴν δρᾶσιν διεξαγομένην ἄνευ τῶν νομίμων προϋποθέσεων (Α.Π. 380/68 ΔΕΝ 24. 765), ἢ ἀπόλυσις συνδικαλιστρίας ἕνεκα περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως (Α.Π. 604/68 ΔΕΝ 25. 129), ἀπόλυσις γενομένη κατὰ τὴν διάρκειαν ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ (ἄνευ ἄλλου τινὸς ἐπιβαρυντικοῦ στοιχείου) ὅταν μάλιστα ἡ νόσος ἦτο ἐλαφρᾶς μορφῆς καὶ ἡγνῶει ταύτην ὁ ἐργοδότης (Πρωτ. 'Αθ. 20346/63 ΔΕΝ 20. 687), κατόπιν ὑποβολῆς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη μνημόσεως, μετ' ἀκυρωθεῖσαν προηγουμένην ἀπόλυσιν (Α.Π. 368/62 ΔΕΝ 18. 547), ἕνεκα πταίσματος τοῦ μισθωτοῦ (μαρτυρικῆς καταθέσεως ἀναληθοῦς) (Πρωτ. 'Αθ. 10637/50 ΕΕΔ 10. 274), ἕνεκα πλημελοῦς ἐργασίας (Α.Π. 420/53 ΔΕΝ 9. 465), ἕνεκα ἀνικανότητος καὶ ἀνεπαρκείας, ἔστω καὶ ἂν προηγήθησαν προστριβαὶ (Α.Π. 183/58 ΔΕΝ 14. 637, Πρωτ. 'Αθ. 18867/62 ΔΕΝ 18. 938), ἕνεκα παισιματικῆς παραβάσεως, ὁμοίως πρὸς ἄλλας αἰτινας εἶχον συγχωρηθῆ (Α.Π. 185/58 ΔΕΝ 14. 638), ἕνεκα ἀξιοποιῶν ἀδικήματος, ἔστω καὶ ἂν ἐκ τῶν ὑστέρων ἠθωώθη ὁ καταμνησθεὶς (Πρ. 'Αθ. 2970/50 ΔΕΝ 6. 555), ἕνεκα καθιερώσεως τεχνικωτέρου συστήματος (Πρ/κου 'Αθ. 1341/52 ΔΕΝ 8. 340), ἕνεκα περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν (Πρ/κου Ζακ. 2/50 ΕΕΔ 9. 1152), καὶ ἂν ὁ ἀπολυθεὶς ἔχη μακροχρόνιον ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ ἐργοδότη ἢ προσελήφθη ἀντικαταστάτης τοῦ ἀπολυθέντος (Πρ/κου 'Ηρακλ. 163/51 ΕΕΔ 11. 189), διὰ κατάργησιν θέσεως (Α.Π. 811/58 ΔΕΝ 15. 139), ἢ ἀπόλυσις παλαιότερου, ἐνῶ διετηρήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν νεώτερος ἀλλὰ ἰκανώτερος ὑπάλληλος (Α.Π. 375/60 ΔΕΝ 16. 619, Α.Π. 82/1960 ΔΕΝ 16. 359, Α.Π. 175/1957 ΔΕΝ 13. 332), ἢ γενομένη πρὸ τῆς συμπληρώσεως μῆνου ἐπὶ σκοπῷ μὴ καταβολῆς ἀποζημιώσεως (Πρωτ. 'Αθ. 1040/60 ΔΕΝ 16. 303), ἢ ἐνεργηθεῖσα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς διασαλευθείσης ὑπὸ τοῦ ἀπολυθέντος πειθαρχίας, ἢ γενομένη μετὰ 9 μῆνας ἀπὸ τῆς πρώτης ἀπολύσεως (τῆς κηρυχθείσης ἀκύρου ὡς καταχρηστικῆς) λόγω διακοπῆς τῆς ἀρμονικῆς συνεργασίας ἐργοδότη - μισθωτοῦ (Α.Π. 664/56 ΔΕΝ 13. 41), ἢ γενομένη μετὰ ἐννεάμηνον ἀπὸ τῆς ἀδικοπραξίας τοῦ μισθωτοῦ καὶ μετὰ τὴν τελεσίδικον καταδίκην του (Πρωτ. 'Αθ. 17871/56 ΔΕΝ 13. 177), ἢ ἀπόλυσις μισθωτοῦ ἀρνηθέντος ν' ἀναλάβῃ ἐργασίαν εἰς ἕτερον ἐργοστάσιον τῆς

262/65 ΔΕΝ 22. 245), ή μετ' άπεργίαν τών μισθωτών και άνταπεργίαν τοῦ έργοδότη απολύσεις τών μισθωτών, ή σκοποῦσα τήν άποφυγήν τῆς έπιβαρύνσεως τοῦ έργοδότη διὰ τών βαρῶν τῆς νέας σ.σ.έ. (Πρωτ. 'Αθ. 6942/64 ΔΕΝ 22. 248), ή απόλυσις τών παρανόμως άπεργησάντων μισθωτῶν (Πρωτ. 'Αθ. 16953/65 ΔΕΝ 22. 3, Πρ/κου 'Αθ. 5853/65 ΔΕΝ 21. 329). Δέν είναι καταχρηστική απόλυσις γενομένη διότι ή άνάπτυξις τών έργασιών τῆς έπιχειρήσεως άπῆτει νέαν όργανωσιν, εις ἣν ο άπολυθεῖς μισθωτός λόγω προσόντων δέν ἦτο δυνατόν ν' άπασχοληθῆ παραιτέρω, ἡρνήθη δέ οὔτως άλλας έργασίας (Α.Π. 195/69 ΔΕΝ 25. 499). 'Επίσης ή γενομένη διότι ο άπολυθεῖς ἡρνήθη νά έργασθῆ εις άλλην θέσιν οὐχί κατωτέραν (Α.Π. 9/70 ΔΕΝ 26. 229). "Όταν ή οικονομική κατάσταση τῆς έπιχειρήσεως ἦτο κακή και επέβαλλεν οικονομίας, συννόμως άπελύθη μισθωτός λαμβάνων μηνιαίως δρχ. 32.000 και άντικατεστάθη ὑπ' άλλου λαμβάνοντος μόνον δρχ. 7.000 ('Εφ. 'Αθ. 3761/70, Μον. Πρ. 'Αθ. 1202/70 ΔΕΝ 26. 535). Δέν είναι καταχρηστική απόλυσις λόγω δυσαναλογίας τῆς έπιβληθείσης κυρώσεως έν σχέσει με τήν βαρύτητα τοῦ παραπτώματος τοῦ άπολυθέντος ('Εφ. 'Αθ. 2691 και 2692/70 ΔΕΝ 26. 912 - 913).

'Εν τῇ περι άκυρότητας τῆς απόλυσεως ώς καταχρηστικῆς άγωγῇ δέον νά εκτίθενται έν πληρότητι τὰ πραγματικά περιστατικά, τὰ συνιστῶντα τήν καταχρηστικήν ἔσκησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ έργοδότη (Α.Π. 230/68 ΔΕΝ 24. 533, Α.Π. 156/68 ΔΕΝ 24. 449, Α.Π. 352/59 ΔΕΝ 15. 565). Βλέπετε ὁμως και τήν Α.Π. 334/67 (ΔΕΝ 23. 635), καθ' ἣν εις τήν άγωγῇν δέον νά περιέχεται ή σύμβασις έργασίας, ο καταβλητέος μισθός και ή μη άποδοχή τών ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ, ὅστις δύναται κατ' άντένστασιν νά προβάλλη λόγους άκυρότητας τῆς απόλυσεως. 'Επίσης άνωτέρω § 194 σελ. 420.

'Αλλά και αἱ κηρύττουσαι άκυρους απόλυσεις μισθωτῶν ώς καταχρηστικῆς δικαστικῆς αποφάσεις δέον νά περιέχωσι πλήρεις και σαφεῖς αιτιολογίας (Α.Π. 429/69 ΔΕΝ 25. 823, 'Όλομ. Α.Π. 611/68 ΔΕΝ 25. 132, Α.Π. 2/65 ΔΕΝ 21. 184, Α.Π. 781/64 ΔΕΝ 21. 131).

Και επί δικαιωμάτων άπορρεόντων εκ κανόνων δημοσίας τάξεως έχει έφαρμογήν τὸ άρθρον 281 Α.Κ. (Α.Π. 626/64 ΔΕΝ 20. 950, Α.Π. 570/65 ΔΕΝ 22. 63, Α.Π. 514/63 ΕΕΝ 31. 97, Α.Π. 664/61 ΔΕΝ 18. 68. Contra : Α.Π. ὅλομ. 173/61 ΔΕΝ 17. 325, Α.Π. 443/62 ΔΕΝ 18. 582, Α.Π. 293/62 ΔΕΝ 18. 422, Πρ/κου Δράμας 80/63 ΔΕΝ 19. 634).

'Η β ρ α δ ε ἰ α ἔ σ κ η σ ι ς τοῦ δικαιώματος δέν καθιστᾷ αὐτήν καταχρηστικήν, ὅταν μάλιστα ὑπῆρχε διάστασις τών δικαστηρίων ώς πρὸς τήν νομιμότητα τούτου (Α.Π. 441/65 ΔΕΝ 21. 769).

Εἶναι έπιτρεπτή ή παραισις μισθωτοῦ από τοῦ δικαιώματος του νά προβάλλη τήν απόλυσίν του ώς καταχρηστικήν (Α.Π. 10 και 11 τοῦ 1972 ΔΕΝ 28. 225-226, 'Εφ. 'Αθ. 2691 - 2692 τοῦ 1970 ΔΕΝ 26. 912 - 913).

'Η προβολή ένστάσεως περι μη τηρήσεως τών διατυπώσεων τῆς νομιμότητας μετὰ τήν απόλυσιν είναι καταχρηστική, ὅταν ο μὲν μισθω-

τὸς ὑπέβαλε δήλωσιν, ὁ δὲ ἐργοδότης δὲν προώθησε τὴν διαδικασίαν (Α.Π. 268/71 ΔΕΝ 27. 472, Α.Π. 267/71 ΔΕΝ 27. 471, Α.Π. 552/66 ΔΕΝ 23.5).

Ὅταν ὁ μισθωτὸς παραβαίῃ τὰς ἐκ τῆς ἐργ. συμβάσεως ὑποχρεώσεις του διὰ τὴν ἐξαναγκάσει τὸν ἐργοδότην νὰ τὸν ἀπολύσῃ, καταχρηστικῶς ἀσκεῖ τὸ δικαίωμά του περὶ καταβολῆς αὐτῷ ἀποδοχῶν ὑπερμερείας ἢ ἀποζημιώσεως ἐπὶ τῇ ἄνευ ἀποζημιώσεως ἀπολύσει του (Ἐφ. Ν. 31/71 ΔΕΝ 27. 785).

νίου 181/1949, Πρωτ. Μυτιλ. 65/51, ΔΕΝ Β. 486 και 8. 52), και 2) ότι καθ' ἃ ἤδη ἐλέγχθη, πλὴν τῆς ὡς ἄνω εἰδικῆς περὶ ξενοδοχοὑπαλλήλων διατάξεως δὲν ὑπάρχει ἐτέρα τοιαύτη, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐπεὶ ἡ ἀνωτέρω διάταξις τοῦ Α.Κ. ἔχει καθολικὴν ἐφαρμογὴν ἐπὶ ὅλων τῶν κλάδων καὶ κατηγοριῶν ἐργαζομένων, πλὴν τῶν ξενοδοχοὑπαλλήλων.

β') Ὡς ἀποτελοῦσα ἐπὶ μέρους ἐφαρμογὴν τῶν γενικωτέρων ἀρχῶν τῆς καλῆς πίστεως καὶ τῶν χρηστῶν συναλλακτικῶν ἠθῶν (Π. Ζέππου, 'Ενοχικόν, Εἰδικὸν Μέρος, Κεφ. γ' σελ. 365 - 366) ἢ ὡς ἄνω διάταξις δέον νὰ ἐφαρμόζηται μετὰ καλῆς πίστεως καὶ ἐν πνεύματι λογικῆς καὶ δικαίας ἐκτιμήσεως τῶν ἐκατέρωθεν ἐμφανιζομένων ἀναγκῶν (τοῦ ἐργοδότη καὶ τοῦ ἐργαζομένου).

γ') Ἡ ἐπίμαχος διάταξις, ἣτις θέτει ὡς προϋπόθεσιν «καταγγελλεῖσαν σύμβασιν», προφανῶς νοεῖ καταγγελίαν ἐργασιακῆς συμβάσεως ἐνεργοῦσαν μετὰ πάροδον προθεσμίας τινός, διότι ἀποβαίνει ἀνεφάρμοστος ἐπὶ καταγγελίας ἐνεργοῦσης ἀμέσως. Ἐξ ἄλλου, ἀφοῦ, κατ' ἄρθρον 669 Α.Κ., αἱ ὠρισμένου χρόνου συμβάσεις λύνονται αὐτοδικαίως ἅμα τῇ λήξει τοῦ χρόνου δι' ὃν συνέστησαν, πρόδηλον ἀποβαίνει ὅτι δὲν δύναται νὰ τύχη ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβάσεων ἢ σχολιαζομένη διάταξις (Οὐτω Κ. Κουκιάς, 'Ενοχικόν ὑπὸ ἄρθρον 677 σελ. 376 καὶ Κ. Φουρκιώτης, 'Ενοχικόν σελ. 268). Ἐναντιὰν γνώμην ἐκφέρουν ὁ Π. Ζέπος (ἐνθ' ἀνωτέρω) καὶ ὁ Χρ. Ἀγαλλόπουλος («Μαθήματα Ἐργατικοῦ Δικαίου», 1954, τ.Α' σελ. 242), ὑποστηρίζοντες ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀναλογικῶς ἢ ὡς ἄνω διάταξις καὶ ἐπὶ λήξεως ὠρισμένου χρόνου ἐργασιακῶν συμβάσεων ἐκ πνεύματος προστασίας τοῦ ἐργαζομένου.

δ') Δὲν δικαιούται ὁ μισθωτὸς νὰ ζητήσῃ καὶ δὲν ὑποχρεοῦται (ἀντιστοίχως) ὁ ἐργοδότης νὰ χορηγήσῃ τὴν ἐν λόγῳ ἄδειαν ἀπουσίας εἰς πᾶσα περιπτώσιν καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ὁ μισθωτὸς (τοῦ ὁποίου κατηγγελέθη διὰ προμηγύσεως ἢ ἐργασιακῆς σύμβασις), λόγῳ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας του καὶ κυρίως λόγῳ τῶν ὥρῶν, καθ' ἃς εἶναι ἀπασχολημένος εἰς τὴν ἐργασίαν του, δὲν διαθέτει χρόνον ἐλεύθερον καὶ κατάλληλον διὰ τὴν ἀναζήτησιν ἄλλης ἐργασίας. Ἡ κρίσις αὕτη δέον νὰ σχηματίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν ἐκάστης δεδομένης περιπτώσεως, ἐν ὄψει πάντοτε τῶν ἀρχῶν τῆς καλῆς πίστεως. Ἄν π.χ. πρόκειται περὶ ὑπαλλήλου ἐμπορικοῦ καταστήματος ἐργαζομένου καθ' ὅλας τὰς ὥρας τῆς λειτουργίας του, εἶναι προφανές ὅτι οὗτος δὲν διαθέτει τὸν κατάλληλον χρόνον δι' ἀναζήτησιν ἐργασίας καὶ δικαιούται νὰ ζητήσῃ ἄδειαν ἀπουσίας. Ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ μισθωτοῦ ἐπιχειρήσεως, ὅστις ἀπασχολεῖται ἐναλλάξ κατὰ τὰς πρωινὰς καὶ ἀπογευματινὰς ὥρας ἢ ἐναλλάξ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, προδήλως οὗτος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του ἐλεύθερον χρόνον πρὸς ἀναζήτησιν ἀλλαγῆς ἐργασίας. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ μισθωτοῦ, μὴ ἀπασχολουμένου κατὰ πλῆρες ὥρᾶριον.

Ἄν ἡ ἄδεια αὕτη ἀπουσίας τοῦ μισθωτοῦ εἶναι ἀπαραίτητον νὰ χορηγῆται καθ' ἑκάστην καὶ ἐπὶ πόσας ὥρας πρέπει νὰ διαρκῆ ἡμερησίως, θὰ κριθῆ ἐπίσης συγκεκριμένως εἰς μίαν ἑκάστην περίπτωσιν βάσει τῶν κρατουσῶν συνθηκῶν. Εἰς πόλεις μικρὰς λ.χ. ὅπου ἡ ἐπικοινωνία τῶν μισθωτῶν μετὰ τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι εὐκόλος, μία ὥρα καθ' ἑκάστην εἶναι μᾶλλον ἀρκετή, εἰς μεγάλας ὅμως πόλεις ὅπου ἡ τοιαύτη ἐπικοινωνία εἶναι δύσκολος καὶ δύο ὥραι ἡμερησίως εἶναι ἴσως ὀλίγαι. Ὁ Κ. Καυκᾶς (ἐνθ' ἀνωτέρω) ὁμιλεῖ περὶ 1 - 2 ὥρων ἡμερησίως, ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 4020/1955 Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας (ΔΕΝ 11. 206) θεωρεῖ ἀναλογικῶς ἐφαρμοστέαν τὴν ὡς ἄνω διάταξιν τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Α.Ν. 394/1936, καθ' ἣν ἡ ἄδεια αὕτη ὀρίζεται εἰς δύο ἡμερησίως.

Ἐν συνπελα πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντα ἐπιβάλλεται νὰ δεχθῶμεν ὅτι, εἰς ἄς περιπτώσεις ἢ προθεσμία τῆς προμηνύσεως εἶναι μακρὰ (λ.χ. διετῆς ἢ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους), δὲν ὑφίσταται διὰ τὸν ἐργοδότην ὑποχρέωσις χορηγήσεως τοιαύτης ἀδειας εἰς τὸν μισθωτὸν ἀμέσως ἀπὸ τῆς προμηνύσεως, ἀλλὰ μόνον εἰς χρόνον ἐγγίζοντα τὸ τέλος τῆς προθεσμίας τῆς προμηνύσεως. Ἡ ἄποψις αὕτη καὶ λογικῶς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, ἀλλὰ καὶ εὐρίσκει ἔρεισμα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, δοθέντος ὅτι τὸ ἄρθρον 677 εὐρίσκειται ἀσφαλῶς εἰς συνάρτησιν καὶ σύνδεσιν πρὸς τὸ ἄρθρον 669 Α.Κ., τὸ ὁποῖον ὀρίζει ὅτι σύμβασις ἐργασίας ἀορίστου χρόνου λύεται διὰ προειδοποιήσεως πρὸ 15 ἡμερῶν («ἐφ' ὅσον ἐν τῷ νόμῳ ἢ ἐν τῇ συμβάσει δὲν ὀρίζεται ἄλλως»). Φρονοῦμεν δηλαδὴ ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 677 εἰσπίσθη ἐν ὄψει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 669, ἧτις ὀρίζει προθεσμίαν προειδοποιήσεως 15 ἡμερῶν, καὶ προφανῶς ἐτέθη διὰ νὰ ἰσχύσῃ ἐπὶ προμηνύσεων βραχείας μᾶλλον διαρκείας (Πρβλ. καὶ Κ. Καυκᾶν ἐνθ' ἀνωτ.).

Ὅπως δὴποτε ἡ ἄσκησις τοῦ ἐν λόγῳ δικαιώματος παρὰ τοῦ μισθωτοῦ δέον νὰ μὴ προσκόπη εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 281 Α.Κ. τεθειμένα ἀντικειμενικά κριτήρια, νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τούτεστι προδήλως τὰ ὅρια τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἢ οἰκονομικοῦ σκοποῦ τοῦ δικαιώματος.

ε') Δικαιοῦται ὁ μισθωτὸς νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἐργοδότη τοῦ τὸν μισθὸν τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὰς ὥρας τῆς κατὰ τὴν ἄνω διάταξιν ἀπουσίας του ἐκ τῆς ἐργασίας; Ἐφ' ὅσον ἡ διάταξις οὐδὲν περὶ τούτου λέγει ρητῶς, ἐπιβάλλεται ὅπως διὰ τῆς ἐρμηνείας ταύτης καταλήξωμεν εἰς ὀρθὴν ἐπὶ τοῦ ἄνω ἐρωτήματος ἀπάντησιν. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐξυπηρετοῦν ὅλοι οἱ ἀναφερόμενοι εἰς καταγγελίαν τῶν ἐργασιακῶν συμβάσεων νόμοι, σκοπὸν συνιστάμενον εἰς προσπάθειαν ἐξασφαλίσεως τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τῶν κινδύνων τῆς ἀνεργίας καὶ ἐπιτυγχανόμενον δι' ἐνὸς συστήματος προσθέτων (ἧτοι πέραν τῶν ἐκ τῆς συμβάσεως προβλεπομένων) παροχῶν τοῦ ἐργοδότη πρὸς τὸν ἐργαζόμενον (ὑποχρεώσεις προειδοποιήσεως καὶ ἀποζημιώσεως, πρόνοια ὑπὲρ τοῦ ἀσθενούντος ἢ ἄλλως ἀνυπαίτιως κωλυομένου κλπ.). Ἐάν, συνεπῶς, ἐδεχόμεθα, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς

ὡς ἄνω ἀδείας τοῦ μισθωτοῦ ἀπαστερεῖται οὗτος τοῦ δικαιώματος πρὸς ἀπόληψιν τῶν ἀποδοχῶν τοῦ χρόνου τούτου, εἶναι ὡσάν νὰ ἐδεχόμεθα ἀπογύμνωσιν τοῦ ἐν λόγῳ δικαιώματος τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου του. Ἐπειτα, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ τίτλου τοῦ ἐρμηνευομένου ἄρθρου 677 — ἀδεία πρὸς εὑρεσιν ἄλλης ἐργασίας —, ὁ νομοθέτης τὴν ἀπουσίαν τοῦ μισθωτοῦ κατὰ τὸν ἀναγκασιότατον ἐλευθέρου χρόνον θεωρεῖ ὡς ἄδειαν τοῦ μισθωτοῦ καὶ οὐχὶ ὡς διακοπὴν εἴτε ὡς ἀναστολήν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, πρᾶγμα τὸ ὅποιον σημαίνει : α) "Ὅτι δὲν δύναται ὁ ἐργοδότης νὰ ζητήσῃ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὠραρίου ἐργασίας τοῦ ἀπουσιάσαντος μισθωτοῦ διὰ τῆς ἀπασχολήσεώς του κατ' ἄλλον χρόνον. Καὶ β) ὅτι δὲν δύναται ἐπίσης νὰ περικόψῃ τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν κατὰ τ' ἀνωτέρω χρόνον ἀδείας μισθὸν τοῦ ἀπουσιάσαντος μισθωτοῦ.

Ἐκ τῶν ἀσχοληθέντων ἐπὶ τοῦ θέματος οἱ μὲν Κ. Κουκῆς καὶ Χρ. Ἀγαλλόπουλος (ἐνθ' ἀνωτέρω) ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ μισθωτὸς δικαιούται νὰ λάβῃ ὀλοκλήρον τὸν μισθὸν του κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας του, ἐνῶ ὁ Π. Ζέπος (ἐνθ' ἀνωτέρω) δέχεται ὅτι τὸ ζήτημα ἂν ὁ μισθωτὸς δικαιούται τοῦ μισθοῦ δι' ὃν χρόνον δὲν παρέχει τὴν ἐργασίαν του ἢ ἀκριθῆ βάσει τῶν συγκεκριμένων ἐκάστοτε συνθηκῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς καλῆς πίστεως, ἐν ὅψει καὶ τοῦ ἄρθρου 657 Α.Κ.

Ἡ ὡς ἄνω ὑποστηριζομένη λύσις (περὶ καταβολῆς εἰς τὸν ἀπουσιάζοντα μισθωτὸν ὀλοκλήρων τῶν ἀποδοχῶν του, ἄνευ οἰας δὴποτε περικοπῆς) ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ δεκτὴ τὸσον ἐπὶ τῶν διὰ μηνιαίου μισθοῦ καὶ ἡμερομισθοῦ, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν δι' ὠρομισθίου ἀμειβομένων μισθωτῶν.

στ') Ὁ μισθωτὸς δὲν δύναται μόνος του καὶ αὐτοδυνάμως νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ὡς ἄνω δικαιώματος πρὸς ἀπουσίαν. Πρέπει ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἐργοδότη του νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς ἀδείας αὐτῆς, εἰς περίπτωσιν δὲ ἀρνήσεως τοῦ ἐργοδότη του, δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν ρύθμισιν τῆς διαφορᾶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου (ἄρθρον 371 Α.Κ., κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμοστέον) καὶ ἐν κατεπευγούσῃ περιπτώσει παρὰ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν δικάζοντος κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν ἄρθρων 634 κ. ἐπ. Πολ. Δικον. (Πρ. Πρ. ἸΑθ. 10995/66 ΔΕΝ 22. 820, Πρ. Πρ. ἸΑθ. 5364/1956 ΔΕΝ 12. 494). Τότε μόνον δικαιούται ὁ μισθωτὸς ν' ἀπουσιάσῃ ἄνευ ἀδείας τοῦ ἐργοδότη ἢ ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ Προέδρου Πρωτοδικῶν, ὅταν συντρέχουν αἱ προϋποθέσεις τοῦ ἄρθρου 282 Α.Κ. (περὶ αὐτοδικίας) ἢτοι ὅταν ὡς ἐκ τῶν συνθηκῶν, ὅφ' ἂς τελεῖ ὁ μισθωτὸς καὶ ἰδίᾳ ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς δικμονῆς του (λ.χ. κατοικία μακρὰν τῆς ἐδρας τοῦ δικαστηρίου) δὲν καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐγκαιρὸς ἐξασφάλισις τῆς ἀδείας διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ, οὕτω δὲ κινδυνεύει νὰ ματαιωθῇ ἢ νὰ καταστῇ οὐσιαστικῶς δυσχερὴς ἡ ἱκανοποίησις τοῦ ἀνωτέρω δικαιώματος τοῦ μισθωτοῦ. Οὐδεμία ἐτέρα διοικητικὴ ἀρχὴ δύναται νὰ ἐπιλύσῃ τὴν διένεξιν ταύτην, συνεπῶς οὕτε καὶ αἱ Ἐπιθεωρήσεις Ἐργασίας, αἱ ὅποιαι ἀπλᾶς συστάσεις μόνον δικαιούνται νὰ διατυπώσουν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

ζ') Ἀρνούμενος ὁ ἐργοδότης νὰ χορηγήσῃ τὴν κατὰ τ' ἄνω ἀδείαν ἀπου-

σίας εἰς τὸν μισθωτὸν, ὑπέχει ὑποχρεώσεων (ἄρθρον 914 Α.Κ.) πρὸς ἀποκατάστασιν πάσης ζημίας ἣτις προσεγένετο εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ἀδίκου ταύτης παραλείψεώς του. Δὲν δικαιῶνται ὅμως ὁ μισθωτὸς νὰ ζητήσῃ τὰς ἀποδοχὰς τῶν ὥρῶν τῆς μὴ ληφθείσης ἀδείας (Πρ/κου 'Αθ. 5867/56 ΔΕΝ 12. 684).

η') Κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 679 Α.Κ. συμφωνία, διὰ τῆς ὁποίας περιορίζονται ἢ ματαιοῦνται τὰ ἐκ τοῦ ἄρθρου 677 Α.Κ. δικαιώματα τοῦ μισθωτοῦ, εἶναι ἄκυρος, μηδεμίαν ἐπαγομένη συνέπειαν διὰ τοὺς συμφωνήσαντας καὶ οὐδαμῶς δεσμεύουσα τούτους.

ΑΠΟΧΗ ΤΟΥ ΜΙΣΘΩΤΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΛΑΙ ΑΥΤΗΣ

§ 232.—Γενικά.

Ὁ ἀδικοιοιογήτως ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ἀπουσιάζων μισθωτὸς οὐ μόνον δὲν ἔχει δικαιομα νὰ ζητήσῃ μισθὸν διὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπουσίας τοῦ, ἀλλὰ εἶναι ὑπόχρεως καὶ ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἐργοδότην διὰ τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας τυχὸν ὑπέστη οὗτος ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ. Ὅταν ἡ ἀπουσία αὕτη εἶναι βραχεῖα δὲν ἐπιφέρει λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, διότι προφανὲς εἶναι ὅτι δὲν δύναται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ συναχθῇ τοιαύτη πρόθεσις τοῦ ἀπουσιάζοντος μισθωτοῦ. Ἄν ὅμως ἡ ἀπουσία αὕτη διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν, ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις θεωρεῖται λυθεῖσα διὰ σιωπηρᾶς καταγγελίας, ἐκ μέρους τοῦ ἀπουσιάζοντος μισθωτοῦ. Πότε θεωρεῖται βραχεῖα μία ἀπουσία καὶ πότε εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ μακρά, οὐδεμία διάταξις καθορίζει ρητῶς. Τοῦτο εἶναι ζήτημα κρίσεως ἐπὶ μιᾶς ἐκάστης συγκεκριμένης περιπτώσεως. Πάντως ἔχει κριθῆ ὅτι ἀπουσία 1 — 2 ἡμερῶν ἀποτελεῖ βραχεῖαν τοιαύτην.

Σπουδαιοτάται εἶναι, ὡς πρὸς τὸ ἄνω θέμα, δύο ἀποφάσεις τοῦ Α.Π.αί 615/1950 (ΔΕΝ 7. 75) καὶ 305/1951 (ΔΕΝ 7. 398), τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦν καὶ πλεῖσται τοιαῦται τῶν κατωτέρω δικαστηρίων. Διότι ἀμφότεραι μὲν διαλαμβάνουν ὅτι «ἀποχὴ τοῦ ὑπαλλήλου ἐκ τῆς ἐργασίας, ἐπὶ μακρόν χρόνον ἐξακολουθοῦσα ἀδικοιοιογήτως, ἐπιφέρει λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς συμβάσεως τῇ βουλήσει τοῦ ὑπαλλήλου, τῆς τοιαύτης ἀποχῆς θεωρουμένης ὡς σιωπηρᾶς ἐκ μέρους αὐτοῦ καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας», ἡ δὲ πρώτη αὐτῶν, διασαφηνίζουσα ἔτι περαιτέρω τὴν ἀποψίν τῆς δέχεται ὅτι «ἵνα ἐπιφέρῃ λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἡ ἀποχὴ τοῦ ὑπαλλήλου, ἔστω καὶ εἰς ἄλλον, πλην τῆς ἀσθενείας (ἢ τῆς λοχείας διὰ τὰς γυναῖκας), λόγον ὀφειλομένη, δέον αὕτη νὰ συνεχισθῇ «πέραν τῶν δι' αὐτῆς—τῆς διατάξεως τοῦτέστι τοῦ ἄρθρου 3 Ν. 4558/1930 — ὀριζομένων χρονικῶν ὀρίων». Δὲν αἰτιολογεῖ βεβαίως τὴν ἀποψίν τῆς αὐτῆν ἢ ὡς ἄνω (615/1950) ἀρεσπαριτικὴ ἀπόφασις τοῦ ἄρθρου 3 Ν. αὕτη ἐδραῖον ἔρεισμα εἰς τὸ γράμμα τῆς ἐκτεθείσης διατάξεως, εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ δικαιοιοιογηθῇ ἐκ τῆς ταυτότητος τοῦ νομαθητικῶ λόγου. Εἶναι δὲ ἐπιδοκιμαστέα κυρίως, διότι δι' αὐτῆς ἐτίθετο ἐν ἀσφαλὲς καὶ συγκεκριμένον κριτήριον — τὰ χρονικὰ ὅρια τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. 4558/1930 —, ἐπιτρέπον εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους (ἐργοδότης καὶ μισθωτοὺς) νὰ ρυθμίσωσι τὰς ἐκαστατε ἐνδεδευγμένας ἐνεργείας τῶν μετὰ τινος θετικότητος καὶ ἀσφαλείας,

ἐνῶ σήμερον οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζῃ τί δέον νὰ συμβουλεύσῃ ἢ νὰ πράξῃ εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν ἀποχῆς τοῦ μισθωτοῦ, ἀφοῦ τὰ Δικαστήρια δέχονται ὅτι δι' ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν ὁ δικαστὴς κρίνει κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως καὶ βάσει τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ἂν ἐχώρησεν ἢ οὐ λύσει τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως τοῦ ἀποσχόντος ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 674/66 ΔΕΝ 23. 144, Α.Π. 528/66 ΔΕΝ 23. 50, Α.Π. 363/1959 ΔΕΝ 15. 567, Α.Π. 465/59 ΔΕΝ 15. 931 κ.ἄ.π.). Κατὰ τὴν Α.Π. 165/63 (ΔΕΝ 19. 842) ἡ ἀδικαιολόγητος ἀπουσία τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας συνιστᾷ σιωπηρὰν καταγγελίαν τῆς ἐργ. συμβάσεως, εἴτε ἀορίστου εἴτε ὀρισμένου χρόνου εἶναι αὕτη. Δὲν ἀποτελεῖ ὅμως τοιαύτη ἀδικαιολόγητον ἀπουσίαν ἢ μικρὰ ὑπέρβασις τῆς ἀδείας τοῦ μισθωτοῦ, ὅταν ὀφείληται αὕτη εἰς ἀσθένειαν τῆς συζύγου του (Α.Π. 674/66 ΔΕΝ 23. 144). Ἐπίσης ἢ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ὑπέρβασις τῶν ὁρίων βραχείας διαρκείας ἀσθενείας (Ἐφ. Ἀθ. 1177/71 ΔΕΝ 27. 794, Ἐφ. Ἀθ. 446/70 ΔΕΝ 27. 795). Ὁμοίως δὲν ἀποτελεῖ παραίτησιν ἢ ἀπουσία λόγῳ φυλακίσεως ἕνεκα τελεσθείσης ἀξιοποίνου πράξεως (Α.Π. 587/71 ΔΕΝ 28. 33).

Συχνὰ ἀδικαιολόγητοι ἀπουσίαι τοῦ μισθωτοῦ ἐπὶ μὲν συμβάσεως ὀρισμένου χρόνου δίδουν δικαίωμα καταγγελίας τῆς συμβάσεως ἀπροθέσμως καὶ ἀζημίως κατ' ἄρθρον 672 Α.Κ. ἐπὶ δὲ συμβάσεως ἀορίστου χρόνου δίδουν τὴν εὐχέρειαν εἰς τὸν ἐργοδότην νὰ θεωρήσῃ ὡς καταγγελθεῖσαν τὴν σύμβασιν ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ διὰ τῆς ἀντισυμβατικῆς διαγωγῆς του, τῆς εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς καλῆς πίστεως καὶ τῶν συναλλακτικῶν ἠθῶν ἀντικειμένης (Πρβλ. Α.Π. 368/61 ΔΕΝ 17. 533).

Ἐάν ἡ ἀπουσία τοῦ μισθωτοῦ δὲν εἶναι ἀδικαιολόγητος, ἀλλὰ ὀφείλεται εἰς ἀνωτέραν βίαν εἴτε εἰς τυχαῖον γεγονός, φύσεως ὅμως παροδικῆς, εἴτε εἰς ἄλλους σοβαροὺς λόγους, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐπέρχεται λύσις τῆς συμβάσεως διὰ σιωπηρᾶς καταγγελίας ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ. Ὅπως παλαιότερον ἐδέχθη καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος (367/56 ΔΕΝ 12. 493, 440/1955 ΔΕΝ 11. 421 κ.ἄ.π.), εἰς πᾶσαν περίπτωσιν βραχείας σχετικῶς ἀπουσίας τοῦ μισθωτοῦ, μὴ ὀφειλομένης εἰς ἀσθένειαν, λοχείαν γυναικὸς ἢ στρατεύσιν, δέον νὰ κρίνωμεν ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν τῆς συγκεκριμένης ὑποθέσεως καὶ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τῶν συναλλακτικῶν συνθηκῶν, ἂν ἐχώρησε καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ ἀπουσιάζαντος μισθωτοῦ ἢ ὄχι.

Ὅπως ἐκρίθη ὅτι ἡ ἀποχή λόγῳ συλλήψεως καὶ ἐκτοπίσεως καθ' ἑαυτὴν δὲν λύει τὴν σύμβασιν (Α.Π. 367/56 ΔΕΝ 12. 493). Ἐπίσης ἐκρίθη ὅτι μισθωτὸς συλληφθεὶς κατὰ τὴν 22.4.1967 καὶ κρατηθεὶς μέχρι τῆς 15.6.1967 εἴτα δὲ ἀπολυθεὶς, θεωρεῖται ὡς ἀπουσιάζας ἐκ δεδικοιολογημένης αἰτίας καὶ ἀνυπαίτιως, δικαιούμενος ἀπ' ἐνὸς μὲν νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐργασίαν του, ἀπ' ἐτέρου δὲ νὰ λάβῃ τὰς ἀποδοχὰς του κατὰ τὰ ἄρθρα 657-658 Α.Κ. (Πρ. Πατρῶν 159/67 ΔΕΝ 24. 93. Πρβλ. Γνμ. Ν.Σ. 782/67 ΔΕΝ 23. 769). Ὁμοίως ἡ διήμερος ἀπουσία ἢ γενομένη ἐπὶ σκοπῷ ἐμφανίσεως εἰς δίκην κατὰ τοῦ

ἐργοδότη (Α.Π. 440/55 ΔΕΝ 11. 421), Ἡ παράτασις τῆς ἐκ τῆς ἐργασίας ἀποχῆς τῆς γυναίκας μετὰ τὸν πραγματοποιηθέντα τοκετὸν πέραν τῶν ὁρίων τοῦ νόμου, προελθούσα ἐκ κακῆς διαγνώσεως τοῦ ἱατροῦ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τοῦ τοκετοῦ, δὲν ἐπιφέρει σιωπηρὰν λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἐκ μέρους τῆς (Πρωτ. Ἀθ. 1963/56 ΕΕΔ 15. 372). Δὲν ἀποτελεῖ λύσιν τῆς συμβάσεως ἡ ἐπὶ τριήμερον ἀποχὴ ἐργατρίας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τῆς, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἀνάγκην περιθάλψεως τοῦ βαρέως ἀσθενούντος τέκνου τῆς, δοθέντος ὅτι οὐδεὶς ἕτερος οἰκείος ὑπῆρχε πρὸς περιποίησίν του (Πρ/κου Πειρ. 602/1957 ΕΕΔ 16. 1034). Οὕτε ἀπουσία ἐκ τῆς Κλινικῆς μαίας, ἀναγκασθείσης νὰ παράσχῃ περίθαλψιν εἰς ἀδελφὴν τοῦ μνηστῆρος τῆς (Πρ/κου Πειρ. 192/62 ΔΕΝ 18. 239).

Παράλλῃως ἐκρίθη ὅτι ἀποτελεῖ λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως: Ἡ ἐπὶ τρίμηνον ἀδικαιολόγητος ἀπουσία τοῦ μισθωτοῦ (Α.Π. 528/66 ΔΕΝ 23. 50, ἡ λόγῳ συλλήψεως καὶ ἐπὶ ἐπτάμηνον ἐκτοπίσεως ἀποχὴ (Πρωτ. Ἀθ. 10347/57 ΔΕΝ 13. 761), ἡ ἐπὶ τετράμηνον ἀπουσία ὁδηγοῦ αὐτοκινήτου λόγῳ ἀφαιρέσεως τῆς ἀδείας του (Α.Π. 657/56 ΔΕΝ 13. 142), ἡ πέραν τῶν ἡμερῶν τῆς περιθάλψεως ἀσθενήσαντος συγγενοῦς ἀπουσία (Πρ/κου Πειρ. 192/62 ΔΕΝ 18. 239), ἡ ἐπὶ δέκα μῆνας ἄρνησις Ἐλεγκτοῦ Λεωφορείων νὰ ἐκτελέσῃ ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐργασίαν ἐκδότου εἰστηρίων (Α.Π. 457/63 ΔΕΝ 19. 741), ἡ ἐπὶ ἐνεαμήνη ἀποχὴ τοῦ μισθωτοῦ ἐνεκα προφυλακιστέως του δι' ἐγκληματικὴν πράξιν, μὴ ἀκούσης ἐν τούτῳ ἐπιρροὴν τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐργοδότη νὰ τῷ καταβάλῃ ἀποζημίωσιν (Α.Π. 342/64 ΔΕΝ 20. 482), ἡ ἐπὶ δωδεκάμηρον ἀδικαιολόγητος ἀπουσία τοῦ μισθωτοῦ, τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων προσαγωγῆς βεβαιώσεως περὶ ἀσθενείας του (οὐχὶ δὲ τοῦ ΙΚΑ) μὴ καθιστώσεως ἀλλοθροφῶν τὸν ἰσχυρισμὸν του (Α.Π. 385/64 ΔΕΝ 20. 490), ἡ ἄρνησις τοῦ μετατεθέντος ὑπαλλήλου νὰ μεταβῇ εἰς τὴν θέσιν του, μὴ ἀναβιώσεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως ἐκ μεταγενεστέρως (μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς του) δηλώσεως τοῦ μισθωτοῦ ὅτι δέχεται νὰ μεταβῇ ἂπου δῆποτε (Α.Π. 720/64 ΔΕΝ 21. 295, Α.Π. 454/64 ΔΕΝ 20. 571).

§ 233.—Περιπτώσεις ἀζημίου κατὰ νόμον ἀπουσίας τοῦ μισθωτοῦ.

Διὰ θετικῶν διατάξεων τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας προβλέπονται διαφοροὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀπουσιάσῃ ἐκ τῆς ἐργασίας του, χωρὶς νὰ διατρέχῃ τὸν κίνδυνον νὰ θεωρηθῇ ὡς καταγγέλων σιωπηρῶς τὴν σύμβασιν. Τοιαύτας περιπτώσεις ἔχομεν:

α) Διὰ τοὺς στρατευομένους μισθωτούς, κατὰ τοὺς Ν. 3514/1928 καὶ 519/1948.

β) Διὰ τὰς ἐπιτόκους γυναίκας αἱ ὁποῖαι, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Νόμου ΔΚΘ'/1912 καὶ τὸ ἄρθρον 3 τῆς ὑπὸ τοῦ ν. 2274/1920 κυρωθείσης Διεθνούς Συμβάσεως τῆς Οὐασιγκτόνας, δικαιούνται, ἀσχέτως χρόνου ἀπασχολήσεώς των παρὰ τῷ ἐργοδότη καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητος ὑπὸ τὴν

ὁποῖαν ἐργάζονται (ὕπαλλοι, ἐργάτριαι, ὑπρέτριαι κλπ.), ν' ἀπόσχουν ἐκ τῆς ἐργασίας των ἕξ ἐβδομάδας πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ ἕξ ἐβδομάδας μετὰ τὸν τοκετόν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἀπέχουσα δὲν δικαιούται μισθοῦ, εἰμὴ μόνον κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐκτιθεμένας προϋποθέσεις τῶν ἄρθρων 657 — 658 Ἀστικοῦ Κώδικος.

γ) Διὰ τοὺς μισθωτοὺς, τοὺς ἀπέχοντας ἐκ τῆς ἐργασίας των (ἀλόγῳ βραχείας σχετικῶς διαρκείας ἀσθενείας) (ἄρθρον 5 Ν. 2112/1920 καὶ τὸ ἄρθρον 8 Β.Δ. 16/18.7.1920). Πότε ἡ ἀσθένεια θεωρεῖται ὡς βραχείας διαρκείας καθόρισε τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν. 4558/1930, τὸ ὁποῖον συνεπλήρωσε καὶ ἐτροποποίησε τὸν Ν. 2112/1920. Κατὰ τὴν ἴνω διάταξιν, ὡς βραχείας διαρκείας ἀσθένεια θεωρεῖται ἡ διαρκούσα :

α) Μέχρι ἐνὸς μηνὸς διὰ μισθωτοὺς ὑπηρετοῦντας παρὰ τῷ ἐργοδότη μέχρι τεσσάρων ἐτῶν.

ββ) Μέχρι τριῶν μηνῶν διὰ μισθωτοὺς ὑπηρετοῦντας πλέον τῶν τεσσάρων ἕως καὶ 10 ἐτῶν.

γγ) Μέχρι τεσσάρων μηνῶν διὰ μισθωτοὺς ὑπηρετοῦντας πλέον τῶν 10 ἕως καὶ 15 ἐτῶν, καὶ

δδ) Μέχρι ἕξ μηνῶν διὰ μισθωτοὺς ὑπηρετοῦντας πλέον τῶν 15 ἐτῶν.

Κατὰ τὴν μέχρι πρὸ τινος κρατοῦσαν γνώμην, ὁ μισθωτός, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀσθένεια (καὶ ἡ ἀποχή ἐκ τῆς ἐργασίας) διήρκεσεν ὑπὲρ τὰ ὡς ἄνω καθοριζόμενα χρονικὰ ὄρια, θεωρεῖται ὅτι κατήγγειλεν ὁ ἴδιος τὴν σύμβασιν ἐργασίας⁽¹⁾.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ὁμως νομολογίαν (Ἄρ. Πάγου 642/63 ΔΕΝ 20. 8, Α.Π. 363/1959 ΔΕΝ 15. 567, Α.Π. 465/59 ΔΕΝ 15. 931, Ἐφ. Ἀθηνῶν 1177/71 ΔΕΝ 27. 794, Ἐφ. Ἀθηνῶν 446/71 ΔΕΝ 27. 795, Πρωτ. Καβ. 408/63 ΔΕΝ 20. 221, Πρωτ. Θεσσ. 379/62 ΔΕΝ 19. 300, Πρ/κου Κῶ 15/61 ΔΕΝ 18. 303, Πρωτ. Ἀθ. 14194/66 ΔΕΝ 22. 781), καὶ ἐν ὑπερβάσει τῶν χρονικῶν ὁρίων βραχείας ἀσθενείας, εἰς μίαν ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, κρίνει ὁ δικαστὴς ἂν ἐπῆλθε λύσις τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως διὰ σιωπηρᾶς καταγγελίας ἀπὸ μέρους τοῦ ἀσθενήσαντος μισθωτοῦ. Ἄν δὲν ἐπῆλθε λύσις τῆς ἐργ. συμβάσεως, ὁ μὴ ἀποδεχόμενος τὰς προσφερομένας ὑπηρεσίας τοῦ ἀναρρώσαντος μισθωτοῦ ἐργοδότης καθίσταται ὑπερήμερος καὶ ἂν προσφέρεται νὰ συνάψῃ νέαν ἐργασιακὴν σύμβασιν (Α.Π. 642/63 ΔΕΝ 20. 8)

Ὡς ἀσθένεια δικαιολογοῦσα τὴν ἀποχὴν τοῦ μισθωτοῦ λογίζεται ἡ ἀσθενεία αὐτοῦ τοῦ τοῦ μισθωτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ τρίτου τινός, ἔστω καὶ μέλους τῆς οἰκογενείας του.

1. Μακρὰ ἀσθένεια πολεμιστοῦ ἀναγκαστικῶς τοποθετηθέντος δὲν ἐπιφέρει λύσιν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ἀλλὰ δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἀκαταλληλότητα ἢ ἀνεπάρκειαν τοῦ πολεμιστοῦ, ἐπιτρέπουσαν τὴν ἀπόλυσίν του, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς πρωτοδικειακῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 244/36 (Νομ. Συμβ. 509/56 ΔΕΝ 12. 498, Πρωτ. Ἀθ. 3130/57 ΔΕΝ 13. 509).

Ἰπεστηρίχθη ὅτι τὰ ἀνωτέρω χρονικά ὄρια πρέπει νὰ ὑπολογίζωνται αἰσιν συνολικῶς δ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως, τοῦτέστιν ὅτι ἅπαξ μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς σχέσεως ὁ μισθωτὸς δικαιούται ν' ἀπόσχι ἀζημίως λόγῳ ἀσθενείας ἐκ τῆς ἐργασίας του ἐπὶ ἓνα μῆνα, τρεῖς μῆνας κλπ., ἀναλόγως τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας του. (Ἴδε καὶ Ι. Καποδίστρια Ἑρμηνεῖα Ἑργατικῶν Δικαίων § 318 - 319). Ἐπικρατεῖ ὁμοίως ἡ ἀντίθετος ἀπόψις, καθ' ἣν εἰς τὰ ὡς ἄνω χρονικά ὄρια ὑπολογίζεται μόνον ἡ διάρκεια τῆς τελευταίας καὶ συνεχοῦς ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ τυχόν προηγουμέναι ἕνεκεν ἀσθενείας ἀπουσίαι του (Πρωτ. Ἀθην. 15015/59 ΔΕΝ 15. 875, Νομ. Συμβ. 1048/59 ΔΕΝ 16. 44, Πρωτ. Πατρῶν 1295/51 ΔΕΝ 8. 176).

Εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ ἀσθένεια προῆλθεν ἐξ ὑπαίτιότητος τοῦ μισθωτοῦ (Πρ. Πειρ. 348/51, ΔΕΝ 8. 199). Πρὸς ἀσθένειαν ἐξομοιοῦται καὶ τὸ ἐργατικὸν ἀτύχημα (Πρωτ. Ἀθ. 17664/56 ΔΕΝ 13. 200).

Ἄν συμβῆ νὰ ἐκδηλωθῇ ἀσθένεια τῆς ἐργαζομένης γυναίκης ἀμέσως καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς κατὰ τὰ ἄνω λόγῳ τοκετοῦ ἀδείας της (12 ἐβδομάδων) ἢ νὰ παραταθῇ ἀσθένεια, ἐκδηλωθεῖσα προηγουμένως, πέραν τῆς λήξεως τῆς ἀδείας ταύτης, τότε, ὡς φρονοῦμεν, τὰ ὡς ἄνω χρονικά ὄρια (τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. 4558/30) δεόν νὰ ὑπολογισθῶσιν ἀπὸ τοῦ τέρατος τῆς ἐν λόγῳ ἀδείας.

Δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς βραχείας ἀσθενείας ὁ ἐργοδότης δὲν στερεῖται τοῦ δικαιώματός του νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν ἐργασίας, τηρῶν βεβαίως τὰς νομίμους διατυπώσεις (καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ ἄρθρου 281 Α.Κ. περὶ καταχρηστικῆς ἀσκήσεως τῶν δικαιωμάτων). Τοῦτο μὲν κατὰ τὸ διάστημα τῆς εἰδικῆς ἀδείας (12 ἐβδομάδων) τῆς χορηγούμενης, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγχθη, εἰς τὰς ἐργαζομένας γυναῖκας λόγῳ τοκετοῦ, δὲν δικαιούται ὁ ἐργοδότης νὰ προβῆ εἰς καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐργασίας.

Αἱ περὶ τῶν χρονικῶν ὁρίων τῆς βραχείας ἀσθενείας διατάξεις τοῦ ἄρθρου 5 Ν. 2112/1920 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ ἐργατῶν διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ νομικοῦ λόγου (Α.Π. 299/1950 ΕΕΔ 9. 632, Α.Π. 356/49 ΔΕΝ 5. 343, Πρωτ. Ἀθ. 17664/56 ΔΕΝ 13. 200).

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας ὀφείλονται ἀποδοχαὶ κατὰ τ' ἄρθρα 657 - 658 Α.Κ.

δ) Διὰ τὰ μέλη τῆς διοικήσεως ἐργασιακῶν Σωματείων ἢ Ἑνώσεων, εἰς τὰ ὅποια, δυνάμει τῆς παρ. 4 τοῦ ἄρθ. 34 τοῦ Ν. 890/71 (ΔΕΝ 27. 451), παρέχεται κατὰ τὰς ἐργασίμους ὥρας ὑπὸ τῶν οικείων ἐργοδοτῶν ἀδεια ἄνευ ἀποδοχῶν 8—60 ὡρῶν μηνιαίως, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς συνδικαλιστικῆς τῶν δραστηριότητος.

ε) Σημειωτέον ὅτι, ὡς γίνεται γενικῶς δεκτόν, ἡ ἀπεργία, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον δὲν ἐκπεύγει τῶν οικονομικῶν της σκοπῶν, δὲν συνεπάγεται λύσιν τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως. Ἀλλὰ τόσον κατ' αὐτὴν ὅσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνταπεργίας δὲν ὀφείλονται ἀποδοχαὶ (Α.Π. 431/59 ΔΕΝ 15. 906).

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

§ 234.— Τόσον κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν. 2112/1920 καὶ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Β. Δ. τῆς 16/18.7.1920, ὅσον καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 678 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, κατὰ τὴν λύσιν τῆς ἐργασιακῆς του συμβάσεως ὁ μισθωτὸς (ὑπάλληλος, ἐργατοτεχνίτης, ὑπηρετῆς) δικαιούται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐργοδότη του πιστοποιητικὸν περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαρκείας τῆς παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίας του. Μόνον ἂν ὁ μισθωτὸς διατυπώσῃ σχετικὴν αἴτησιν, δύναται καὶ ὑποχρεοῦται ὁ ἐργοδότης νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὸ πιστοποιητικὸν περὶ τοῦ ποιῶν καὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ μισθωτοῦ (ὑπαλλήλου, ἐργατοτεχνίτου, ὑπηρετοῦ). Ἐὰν δὲν τὸ ζητήσῃ ὁ μισθωτὸς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἐργοδότης νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ πιστοποιητικὸν οἷον δὴποτε χαρακτηρισμὸν. Δὲν δικαιούται ἐπίσης ὁ ἐργοδότης νὰ σημειώσῃ εἰς τὸ πιστοποιητικὸν ὅτι ὁ μισθωτὸς κατέφυγε τυχὸν εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἰκανοποίησιν ἀξιώσεών του ἢ πρὸς ἔκδοσιν πιστοποιητικοῦ καὶ ἔν γένει τὰς μεταξὺ των διενέξεις (Πρ/κου Ἀθ. 4328/60 ΔΕΝ 16. 586, Πρ/κου Θεσ. 1985/58 ΔΕΝ 15. 315). Ἐὰν ἀρνήθῃ ὁ ἐργοδότης τὴν ἔκδοσιν πιστοποιητικοῦ ἢ περιλάβῃ εἰς αὐτὸ χαρακτηρισμοὺς μὴ ζητηθέντας ἢ ἀνακριβεῖας οἷας δὴποτε, δικαιούται ὁ μισθωτὸς νὰ καταφύγῃ δι' ἀγωγῆς εἰς τὸ δικαστήριον (ἐργ. διαδικασία) καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔκδοσιν τοῦ πιστοποιητικοῦ ἢ τὴν διόρθωσιν τούτου (Ἐφ. Ἀθ. 3198/70 ΔΕΝ 27. 507, Ἐφ. Ἀθ. 4252/70 ΔΕΝ 27. 742, Πρ/κου Θεσ. 1985/58 ΔΕΝ 15. 315), ὅτε θὰ ἐξαναγκασθῇ ὁ ἐργοδότης εἰς τοῦτο δι' ἀποφάσεως ἐκτελουμένης κατὰ τὰ σχετικὰ ἄρθρα τῆς Πολ. Δίκου. (ἀπαγγελία χρηματικῆς ποινῆς καὶ προσωπικῆς κρατήσεως).

Νομίμως ζητεῖται διόρθωσις τοῦ πιστοποιητικοῦ τόσον ὡς πρὸς τὸν χρόνον ὑπηρεσίας, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰς ἰκανότητας καὶ τὴν διαγωγὴν τοῦ μισθωτοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 12087/60 ΔΕΝ 16. 681, Πρ/κου Ἀθ. 4328/60 ΔΕΝ 16. 586, Πρ/κου Ἀθην. 1970/60 ΔΕΝ 16. 362). Πάντως ἡ ἔκδοσις τοῦ πιστοποιητικοῦ δέον νὰ ζητῆται ἐντὸς εὐλόγου χρόνου (Πρωτ. Ἀθ. 16413/1958 ΔΕΝ 15. 236, Πρ/κου Θεσ. 1985/58 ΔΕΝ 15. 315) καὶ δὲν εἶναι νόμιμος ἢ μετὰ 25ετίαν ὑποβολὴ τοιαύτης αἰτήσεως (Πρωτ. Ἀθ. 16413/58), πλὴν ἂν ὑφίστανται παρὰ τῷ ἐργοδότη στοιχεῖα ἐπιτρέποντα τὴν ἔκδοσιν τοῦ αἰτουμένου πιστοποιητικοῦ (Πρ/κου Θεσ. 1985/58 ΔΕΝ 15. 315). Κατὰ τινὰς ὑφίσταται ὑποχρέωσις τοῦ ἐργοδότη πρὸς χορήγησιν πιστοποιητικοῦ βάσει πληροφοριῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ του (Πρ/κου Θεσ. 1549/59 ΔΕΝ 16. 463). Ὑφίσταται τοιαύτη ὑποχρέωσις καὶ ἐπὶ ἀκύρου συμβάσεως ἐργασίας (Πρ/κου Ἀθ. 6130/61 ΔΕΝ 18. 461).

Κατὰ διορθωτικὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἄρθρου 678 Α.Κ., τὸ δικαίωμα τοῦ ἐργαζομένου ὅπως ἀπαιτήσῃ τὴν χορήγησιν πιστοποιητικοῦ περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας του ὑφίσταται ἐν ε ρ γ ὶ ν καὶ μ ἤ λ υ θ ε ῖ σ η ς εἰσέτι τῆς ἐργασιακῆς του σχέσεως, διότι σκοπὸς τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ διευκολύνῃ τὸν μισθωτὸν πρὸς περαιτέρω ἐπαγγελματικὴν σταδιοδρομίαν (Πρωτ. 'Αθ. 19943/65 ΔΕΝ 21. 778, Πρ/κου 'Αθ. 5373/64 ΔΕΝ 20. 815, Πρ. 'Αθ. 6489/67 ΔΕΝ 24. 277). Πολλῶ μᾶλλον ὅταν τὸ πιστοποιητικὸν πρόκειται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν ἀπόκτησιν σχετικοῦ πτυχίου (Πρ. 'Αθ. 6489/67 ΔΕΝ 24. 277).

Διὰ τὰ πιστοποιητικὰ πρὸς ἰατροὺς ὑπηρετοῦντας ἐπὶ σχέσει δημ. δικαίου εἰς Ν. Ἰδρύματα βλ. Πρωτ. 'Αθ. 9568/67 (ΔΕΝ 24. 731).

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 41^{ον}

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ Ν. 3514/28 ΚΑΙ 519/48

§ 235.—'Ισχύουσα Νομοθεσία.

'Αρχικῶς ὁ Ν. 3514/28 ἴσχυε μόνον ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων (ιδιωτικοῦ καταστήματος, γραφείων ἢ ἐν γένει ἐπιχειρήσεως). Τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ἄρθρου 11 § 2 ἐδ. 2 τοῦ Α.Ν. 547/37 ὠρίσθη ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 3514 «περὶ τῆς θέσεως τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων ἐν περιπτώσει στρατεύσεως» ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τοῦ στρατευομένου ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ τῶν πάσης φύσεως ἐπιχειρήσεων (βιομηχανικῶν, βιοτεχνικῶν, ἐμπορικῶν, ἐπαγγελματικῶν, μεταφορᾶς κλπ.).

Τὸν Ν. 3514/28 ἐτροποποίησε καὶ συνεπλήρωσεν ὁ Ν. 519/48 (ΔΕΝ 4. 30).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 126 τοῦ Ν.Δ 720/70 (ΔΕΝ 27. 104) «Στρατεύσιμοι ἢ ὀπλιταὶ τῆς ἐφεδρείας, τυγχάνοντες τακτικοὶ δημόσιοι, δημοτικοὶ ἢ κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι ἢ ὑπάλληλοι νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου (οὐχὶ δὲ οἱ πάσης φύσεως ἔκτακτοὶ ἢ ἐπὶ συμβάσει ἰδιωτικοῦ δικαίου), ὡς καὶ οἱ τυγχάνοντες ἰδιωτικοὶ ἐν γένει ὑπάλληλοι, καλούμενοι καὶ κατατασσόμενοι εἰς τὸ Στρατεύμα, δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν αὐτῷ ὑπηρεσίας των θεωροῦνται ἐν ἀδείᾳ ἐκ τῆς πολιτικῆς θέσεως τὴν ὁποῖαν κατεῖχον, μετὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ Στρατεύματος ἀπόλυσιν, οἱ μὲν ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ἐργάται δικαιοῦνται νὰ ἀναλάβουν τὴν θέσιν αὐτὴν ὑπὸ τοὺς ὅρους τῶν εἰδικῶν νόμων, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπανέρχονται αὐτοδικαίως εἰς τὴν προτέραν θέσιν αὐτῶν».

§ 236.—'Εναρξίς προστασίας.

Ἡ προστασία τῶν στρατευομένων, κατὰ τοὺς νόμους τούτους, ἄρχεται ἀπὸ τῆς προσκλήσεώς των ὑπὸ τὰ ὄπλα καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς κατατάξεώς των (Α.Π. 423/64 ΔΕΝ 20. 566, Πρ. Πρ. Ἀθην. 3981/59 ΔΕΝ 15. 628, Πολ. Πρωτ. Ἀθ. 1829/70 ΔΕΝ 26. 950), οὗσης

ακύρου τῆς μετὰ τὴν πρόσκλησιν ἀπολύσεως (Πολ. Πρωτ. 'Αθ. 1829/70 ΔΕΝ 26. 950). Δὲν ἄρχεται ὁμοίως αὕτη καὶ ἀπὸ τῆς κλήσεως τοῦ μισθωτοῦ ἐνώπιον τοῦ Στρατολογικοῦ Συμβουλίου. Ἄλλὰ ἡ πρὸ τῆς προσκλήσεως του πρὸς κατάταξιν ἀπόλυσις τοῦ μισθωτοῦ εἶναι δυνατόν νὰ προσβληθῇ ὡς καταχρηστική, ἂν ἀποδεικνύεται ὅτι οὐδεὶς ἄλλος λόγος ἐπέβαλε ταύτην, γενομένην ἐπὶ τῷ δολίῳ σκοπῷ ν' ἀποφύγη ὁ ἐργοδότης τὰς ἐκ τῶν διατάξεων τῶν προστατευοσῶν τοὺς στρατευομένους συνεπείας (Πρ/κου Χαλκίδος 296/62 ΔΕΝ 19. 634)· ὡς πρὸς τὴν ἐναρξιν προστασίας τῶν κατατασσομένων μετ' ἀναβολὴν καὶ τὰς συνεπείας τῆς παραιτήσεως ἐκ τῆς ἀναβολῆς ἐπὶ σκοπῷ προστασίας ἴδετε τὴν Α.Π. 423/64 (ΔΕΝ 20. 566). Τῆς προστασίας ταύτης ἀπολαμβάνουν οὐ μόνον οἱ μετὰ τὴν ἀποστράτευσιν των μὴ γενόμενοι δεκτοὶ ἢ πρὸ τῆς συμπληρώσεως ἔτους ἀπὸ ταύτης ἀπολυόμενοι ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπολυόμενοι διαρκούσης τῆς στρατεύσεώς των ἢ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς διαταγῆς τοῦ Ἰ.π. Ἐθν. Ἀμύνης περὶ κλήσεως των ὑπὸ τὰ ὄπλα (Α.Π. 115/71 ΔΕΝ 27. 289).

§ 237.—Προϋποθέσεις καὶ περιεχόμενον προστασίας.

Προϋποθέσεις τῆς προστασίας ταύτης εἶναι νὰ ἔχη ὁ μισθωτὸς ἐξ ἀμνην ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ ἐργοδότη κατὰ τὸν χρόνον τῆς προσκλήσεως του ὑπὸ τὰ ὄπλα.

Κατὰ τοὺς ἀνωτέρω νόμους προβλέπεται ἀφ' ἐνός μὲν ἢ ἐπιδότησις τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ὡς ἐφέδρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐπαναπρόσληψις των μετὰ τὴν ἀποστράτευσιν των. Μετὰ ὁμοίως τοὺς Νόμους 2054/1952 (ΔΕΝ 8. 252) καὶ 2961/54 (ΔΕΝ 10. 579), δι' ὧν τὴν τοιαύτην ἐπίδοτησιν ἀνέλαβεν ὁ Ο.Α.Ε.Δ., οἱ ἐργοδότες μίαν καὶ μόνον ὑπέχουσιν ὑποχρέωσιν ἔναντι τοῦ στρατευομένου ὑπαλλήλου, ἐργατοτεχνίτου ἢ ὑπηρετούντων: Νὰ ἐπαναπροσλάβωσι τοῦτον μετὰ τὴν ἀπολύσειν του ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ καὶ νὰ διατηρήσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των ἐπὶ ἓν τοῦλάχιστον ἔτος.

Διὰ νὰ διατηρήσῃ τὸ δικαίωμά του αὐτὸ ὁ ἀποστρατευθεὶς μισθωτὸς, πρέπει, ἐν τῷ ἑνὶ μῆνός ἀπὸ τῆς ἀποστρατεύσεώς του, νὰ δηλώσῃ εἰς τὸν ἐργοδότην του ὅτι προτίθεται νὰ ἀναλάβῃ ἐκ νέου παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίαν, ἐν τῷ ἑτέρῳ δὲ ἑτέρῳ 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δηλώσεώς του αὐτῆς ὀφείλει νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ ἀναλάβῃ πράγματι ὑπηρεσίαν. Ἄν δὲν τηρήσῃ τὰς προθεσμίας αὐτὰς ὁ ἀποστρατευθεὶς μισθωτὸς χάνει τὸ δικαίωμά του.

Ἄν ὁ ἐργοδότης ἀρνηθῇ νὰ ἐπαναπροσλάβῃ τὸν ἀποστρατευθέντα μισθωτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, ὁ τελευταῖος αὐτὸς ἔχει ἐκλεκτικὸν δικαίωμα: 1) Ἡ νὰ θεωρήσῃ τὴν μὴ ἐπαναπρόσληψιν του ὡς ἄκυρον ἀπόλυσιν, ἔνεκα μὴ τηρήσεως τῶν διατυπώσεων τοῦ Ν. 3198/55, καὶ νὰ ζη-

τήση παρά του εργοδότη τους μισθούς του (υπερημερίας) από τής εμφάνισέως και μη προσλήψεώς του. 2) 'Η νά θεωρήση τήν απόλυσίν του ἔγκυρον ὑπό ἔποψιν Ν. 3198/55 και νά ζητήση: α') Τήν ἀποζημίωσιν, τήν ὁποίαν δικαιούται νά λάβῃ ἀπολύμενος, δυνάμει τοῦ Ν. 2112/1920 ἢ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920, και β') ἐξάμηνον ἀποζημίωσιν, βάσει τοῦ Ν. 3514/1928 (Πρωτ. 'Αθ. 5150/58 ΔΕΝ 14. 695, Πρ/κου 'Αθ. 7364/60 ΔΕΝ 17. 15, Πρ. Πρ. 'Αθην. 3981/59 ΔΕΝ 15. 628). 'Η τοιαύτη παραίτησις ἀπό τοῦ δικαιώματος προσβολῆς τῆς ἀπολύσεως ὡς ἀκύρου εἶναι νόμιμος (Πρ/κου 'Αθ. 3292/61 ΔΕΝ 17. 870).

'Εννοεῖται ὅτι ἂν ὁ μισθωτὸς ἐπιζητήσῃ τήν ἀκυρότητα τῆς ἀπολύσεώς του, δὲν δικαιούται νά ζητήσῃ μετέπειτα ἀποζημίωσιν, ἂν δὲ προτιμήσῃ τήν ἀποζημίωσιν, δὲν δύναται νά προσβάλλῃ τήν ἀπόλυσιν ὡς ἄκυρον.

'Αν ὁ εργοδότης ἐπαναπροσλάβῃ τὸν ἀποστρατευθέντα μισθωτὸν εἰς τήν ὑπηρεσίαν του, ὑποχρεοῦται, κατὰ τὰ προλεχθέντα, νά τὸν διατηρήσῃ εἰς τήν ὑπηρεσίαν του ἐπὶ ἓν ἔτος. Διὰ νά τὸν ἀπολύσῃ πρὸ τοῦ ἔτους, πρέπει νά ζητήσῃ και νά λάβῃ ἔγκρισιν (ἀπόφασις) τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Α.Ν. 244/36 'Επιτροπῆς τοῦ Πρωτοδικείου, ἢ ὁποία συνεστήθῃ διὰ τοὺς παλαιούς πολεμιστάς. Τήν ἐν προκειμένῳ ἀρμοδιότητα τῆς ὡς ἄνω 'Επιτροπῆς ὥρισεν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 11 § 2 ἐδ. 1 τοῦ Α.Ν. 547/1937, καθ' ἣν «διὰ τὰς περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ κωδ. Ν. 3514 «περὶ τῆς θέσεως τῶν ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων ἐν περιπτώσει στρατεύσεως» ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Α.Ν. 244/36, προστιθεμένου εἰς τήν ἐπιτροπὴν τοῦ ἄρθρου τούτου ἐνὸς μισθωτοῦ ἐργάτου ἢ ὑπαλλήλου, ὀρισθησομένου δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ 'Εργασίας».

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν. 3514/28 ὀρίζει ὅτι οἱ ἀποστρατευόμενοι και ἐπαναπροσλαμβανόμενοι μισθωτοὶ δὲν δύνανται ν' ἀπολυθοῦν ἐκ τῆς θέσεώς των «εἰ μὴ διὰ κοινὴν ὁμολογίαν δεδικοιολογημένην αἰτίαν». Ποία εἶναι ἡ «δεδικαιολογημένη αἰτία» καὶ κριθῆ κατὰ κρίσιν ἀγαθοῦ ἀνδρός.

'Ανευ τοιαύτης ἀποφάσεως ἡ ἀπόλυσις εἶναι ἄκυρος. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς 'Επιτροπῆς δὲν ἀπαλλάσσει τὸν εργοδότην ἀπὸ τῆς ὑποχρεώσεώς του νά καταβάλλῃ τήν νόμιμον ἀποζημίωσίν του (Ν. 2112 ἢ Β.Δ. 16/18.7.1920) εἰς τὸν ἀπολύμενον μισθωτὸν.

'Αν ἡ ἀπόλυσις γίνῃ ἄνευ ἀποφάσεως τῆς ὡς ἄνω 'Επιτροπῆς, ἀλλὰ μετὰ τήρησιν τῶν διατυπώσεων τοῦ Ν. 3198/55, τότε ἡ ἀπόλυσις δὲν εἶναι ἄκυρος, ἀλλὰ ὁ εργοδότης ὑποχρεοῦται νά καταβάλλῃ εἰς τὸν ἀπολυθέντα μισθωτὸν, πλὴν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Ν. 2112/20 (ἂν εἶναι ὑπάλληλος) ἢ τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 (ἂν εἶναι ἐργατοτεχνίτης), και ἐτέραν ἀποζημίωσιν ἕσσην πρὸς τοὺς μισθοὺς ἐξ μηνῶν (Α.Π. 803/58 ΔΕΝ 15. 79, Πρ. Πρ. Βόλου 626/64

ΔΕΝ 21. 591). 'Η απόζημιώσις δηλαδή αὐτῆ ὑφείλεται σωρευτικῶς μετὰ τῆς ἐκ τοῦ Ν. 2112 ἢ τοῦ Β.Δ. 16/18.7.1920, ὁποῦτε δὴ ποῦτε (ἐν τῷ ἔτος τοῦ ἔτους), καὶ ἂν ἐγένετο ἡ ἀπόλυσις (ἔστω καὶ τῆν τελευταίαν ἡμέραν Πρ/κου 'Αθ. 6732/61 ΔΕΝ 18. 592, Εἰρην. Βόλου 268/64 ΔΕΝ 20. 948). Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχύει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ὁ μισθωτὸς ἀπολυθῆ κατὰ τὸν χρόνον τῆς στρατεύσεώς του (Α.Π. 115/71 ΔΕΝ 27. 289, Α.Π. 803/1958 ΔΕΝ 15. 79). 'Η ὑποχρέωσις πρὸς καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης δὲν συναρτᾶται πρὸς οἶκον δῆποτε ζῆμαν τοῦ μισθωτοῦ ('Εφ. 'Αθ. 1511/70 ΔΕΝ 27. 306).

'Αν ἀκλήσις τῆς γενομένης ἀπολύσεως ἔνευ συναίνεσεως τοῦ μισθωτοῦ εἶναι ἀνεπίτρεπτος (Πρ. Πρ. Βόλου 626/64 ΔΕΝ 21. 591). 'Εξ ἄλλου ἡ παράτησις ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ν. 3514/28 πηγαζόντων δικαιωμάτων εἶναι ἄκυρος (Πρ. Πρ. Βόλου 626/64 ΔΕΝ 21. 591).

'Ἐχει κριθῆ ὅτι οἱ ἀποστρατευόμενοι, διαρκούντες τοῦ ἔτους τῆς υποχρεωτικῆς διατηρήσεως τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, δύνανται νὰ τεθῶν εἰς διαθεσιμότητα, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ άρθρου 10 τοῦ Ν. 3198/55, ἥτοι μέχρις ἐνός τριμήνου ὑπὸ τὰς ἐν αὐταῖς προϋποθέσεις.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐτήσιας ἀναγκαστικῆς διατηρήσεώς του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐργοδότη ὁ ἀποστρατευόμενος μισθωτὸς ὑφείλει νὰ παρέχῃ τὰς ὑπηρεσίας του ὡς καὶ πρότερον καὶ ὅπως οἱ ἄλλοι ἐργαζόμενοι. 'Αν παραβαίη τὰς υποχρεώσεις του, τροποποιῶν αὐθαίρετως τοὺς ἐργασιακοὺς ὄρους ἢ ἐκβιάζῃ τὴν κατάστασιν διὰ ν' ἀπολυθῆ καὶ λάβῃ τὰς δύο ἀποζημιώσεις (Ν. 2112 καὶ 3514), εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ ὡς καταγγέλλων ὁ ἴδιος τὴν σύμβασιν καὶ ἀποχωρῶν οἰκιοθελῶς, ὅτε οὐδεμίαν ἀποζημιώσεως δικαιούται.

§ 238.—'Ἐκτασις ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω νόμων.

Οἱ Ν. 3514/1928 καὶ 519/1948 ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ ἀορίστου χρόνου συμβάσεων (Α.Π. 42/1959 ΔΕΝ 15. 198, 'Εφ. 'Αθ. 2453/70 ΔΕΝ 27. 307, Πολ. Πρ. 'Αθ. 798/71 ΔΕΝ 27. 696, Πρ. Πρ. 'Αμάλ. 7/62 ΔΕΝ 18. 527). 'Ἐπὶ τῶν ὠρισμένου χρόνου συμβάσεων ἡ στρατεύσις ἀποτελεῖ λόγον ἀναστολῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως συνεχιζομένης μετὰ τὴν ἀποστράτευσιν διὰ τὸν ὑπαλειπόμενον χρόνον (Πρωτ. 'Αθ. 14570/1955 ΕΕΔ 14. 1335).

Οἱ παρουσιασθέντες μὲν εἰς τὰς στρατολογικὰς ἀρχὰς πλὴν τυχόντες ἀναβολῆς κατὰ τὰς ἐξέσεις, ὡς καὶ οἱ δι' ὠρισμένην ἔσκησιν μόνον καλούμενοι, δικαιούνται μὲν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν, πλὴν δὲν προστατεύονται ἐπὶ ἐν εἰσέτι ἔτος ὑποχρεωτικῶς, ὅπως οἱ μετὰ κανονικῆν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀπολυόμενοι ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ (Πρ. Τριτάτων 77/67 ΔΕΝ 24. 361, Πρ. Πρ. 'Αθην. 2193/1961 ΔΕΝ 17. 542, Ν.Σ. 1035/1959 ΔΕΝ 16. 41 κατὰ πλειοψηφίαν). Προστατεύονται ὁμως οἱ κατα-

ταγέντες και τυχόντες άναστολής έκπληρώσεως τών ύποχρεώσεών των (Είρ. Βόλου 31/1957 ΔΕΝ 13. 276).

Διαφωνία ύφίσταται μεταξύ τών δικαστηρίων ώς πρός τò αν άπαιτῆται, διά τήν κατά τὰ άνω προστασίαν, έγκυρος σύμβασις έργασίας ή παρέχεται αύτη και επί άκύρων συμβάσεων. Κατά τήν Α.Π. 42/1959 (ΔΕΝ 15. 197) και Έφ. ΆΟ. 2453/70 (ΔΕΝ 27. 307), ó Ν. 3514/28 δέν ισχύει επί άκύρων έργασιακών συμβάσεων. Ούτω και Πρ. Πρ. Άθην. 1325/1964 (ΔΕΝ 17. 540).

Κατά τήν γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (227/1959 ΔΕΝ 15. 350) οί έθελουσίως εις τάς τάξεις του στρατου κατατασόμενοι δέν δικαιούνται μετά τήν άποστράτευσίν των επαναπροσλήψεως.

§ 239.—Έν διαλύσει και μεταβίβασει τῆς έπιχειρήσεως.

Έν διαλύσει τῆς έπιχειρήσεως, κατά τήν επικρατεστέραν γνώμη, δέν ύφίσταται ύποχρεώσις πρός επαναπροσλήψιν του άποστρατευθέντος μισθωτου και διατήρησίν του επί έτος, διότι αι σχετικαι διατάξεις προϋποθέτουν λειτουργούσαν έπιχείρησιν. Εις τήν περίπτωση ταύτην πρέπει και ó άποστρατευόμενος ν' ακολουθήσῃ τήν τύχην τών λοιπών μισθωτών τῆς διαλυθείσης έπιχειρήσεως (Έφ. ΆΟ. 2968/69 ΔΕΝ 26. 356).

Έν μεταβολῇ του έργοδότης του έργοδότης τας έκ τών Ν. 3514/1928 κλπ. ύποχρεώσις εναντι του στρατευομένου προσωπικού τῆς έπιχειρήσεως ύπέχει ó νέος έργοδότης, ανεξαρτήτως τρόπου μεταβιβάσεως και ύπάρξεως ή μή συμβατικού δεσμου μεταξύ αυτου και του παλιου έργοδότη. άρκει νά μεταβιβάσῃ πράγματι εις αυτον και' οϊον δήποτε τρόπον ή έπιχείρησις. Τοϋτο ισχύει και επί μεταβιβάσεως διά μισθώσεως (Μον. Πρ. Χαλκίδος 1146/70 ΔΕΝ 27. 424, Είρ. Βόλου 159/63 ΔΕΝ 19. 694, Πρ. Πρ. Βόλου 51/1963 ΔΕΝ 19. 778). Και αν άγνωή ó νέος έργοδότης τήν ύπαρξιν στρατευθέντος μισθωτου, δέν απαλλάσσεται. Κατ' αυτου, εθελ, θά στραφή ó άποστρατευόμενος μισθωτός (Μον. Πρωτ. Χαλκίδος 1146/70 ΔΕΝ 27. 424).

§ 240.—Σύμβασις άντικαταστάτου του στρατευθέντος.

Η σύμβασις έργασίας του άντικαταστάτου του στρατευθέντος λύεται αυτοδικαίως ήμα τῆ επαναλήψει τῆς έργασίας ύπό του άποστρατευθέντος, μη όφειλομένης αποζημιώσεως εις τον άντικαταστάτην (ύπαλληλον ή έργάτην) ειμή μόνον τιαύτης 7 1/2 ήμερομισθίων.

§ 241.—Μισθωτοι Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.

Διά του άρθρου 5 του Ν. 519/1948 ώρίσθη ότι, υπάλληλοι, ύπηρεται, τεχνίται, έργάται κλπ. συνδεόμενοι μετά του Δημοσίου, τών Δήμων και Κοι-

νοτήτων και τῶν Ν.Π.Δ.Δ. διὰ συμβάσεως ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου, στρατευόμενοι, τυγχάνουσι τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 519/48 και τῶν προγενεστέρων τούτου σχετικῶν νόμων (3514/1928 κλπ.) παρεχομένης προστασίας εἰς μισθωτοὺς ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐφ' ἅσων δι' εἰδικῶν νόμων δὲν παρέχεται εἰς αὐτοὺς μεγαλύτερα προστασία. Διατάξεις, μεταβατικοῦ ἁμῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαρακτηρισ, σχετικὰς μὲ τὸ στρατευόμενον προσωπικὸν τοῦ Δημοσίου, τῶν Δήμων ἢ Κοινοτήτων και τῶν Ν.Π.Δ.Δ. περιέχει και ὁ Νόμος 986/1949 (ΔΕΝ 5.334).

§ 242.—Χρόνος στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν.Δ. 2054/52 (ΔΕΝ 8. 252) ὥρισε τ' ἀκόλουθα :

«**Α ρ θ ρ ο ν 8.**— Ὁ χρόνος τῆς ἐν τῷ Στρατῷ Ἑλλᾶς, Ἄερος και Θαλάσσης ὑπηρεσίας τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἐργατῶν, τεχνιτῶν, ὑπηρετῶν και μισθωτῶν ἐν γένει ὡς ἐφέδρων ἢ κληρωτῶν ἢ ἐθελοντῶν, λογίζεται ὡς χρόνος πραγματικῶς διανυθείσης ὑπηρεσίας παρὰ τῷ παρ' ᾧ ὑπρέτουν ἐργοδότη πρὸ τῆς στρατεύσεώς των, πρὸς προσαύξησιν τοῦ μισθοῦ αὐτῶν, περαιτέρω προαγωγήν, κανονισμῶν τῶν συντάξεων και διὰ τὴν ἀπολαύην παντὸς ἐτέρου πλεονεκτήματος προβλεπομένου ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων και ἐξαρθωμένου ἐκ τοῦ χρόνου πραγματικῆς παρὰ τῷ ἐργοδότη ὑπηρεσίας. Διὰ τὴν κατά τὰ ἀνωτέρω ἀναγνώρισιν ὡς συντάξιμου ὑπηρεσίας, τοῦ χρόνου στρατεύσεως ὁ εἰδικὸς λογαριασμὸς καταβάλλει εἰς τὸν ὄργανισμὸν κυρίας ἀσφαλίσεως συντάξεων εἰς ὃν ὑπάγεται ὁ στρατευθεὶς μισθωτὸς και τὰς κεκαυωμένες εἰσφορὰς ἠσφαλισμένου και ἐργοδοτοῦ, ὑπολογιζόμενας βάσει τῶν ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ἥτις διέπει τὸν οἰκετὸν ἀσφαλιστικὸν ὄργανισμὸν προβλεπομένων ποσοστῶν ἀσφαλίστρου και τοῦ ποσοῦ τοῦ καταβαλλομένου ἐπιδόματος».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἠρμηνεύθη, διὰ τῆς § 7 τοῦ ἄρθρου 34 τοῦ Ν.Δ.2961/1954 (ΔΕΝ 10. 579), ἥτις ἔχει ὡς ἔπεται :

«**7.**— Ἡ ἀληθὴς ἐννοία τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. 2054/1952 εἶναι ὅτι ἡ ἐν τῷ Στρατῷ Ἑλλᾶς, Ἄερος και Θαλάσσης ὑπηρεσία τῶν μισθωτῶν ἐν γένει λογίζεται ὡς χρόνος πραγματικῆς ἐργασίας παρὰ τῷ παρ' ᾧ ὑπρέτουν πρὸ τῆς στρατεύσεώς των ἐργοδότη ὡς πρὸς τὰ ἐναντι τοῦ τελευταίου τούτου δικαιώματα τοῦ μισθωτοῦ, ἐνῶ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν διὰ τὴν χορήγησιν πάσης φύσεως παροχῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως προϋποθέσεων, πρὸς πραγματικὴν ἐργασίαν ἐξομοιοῦται ἡ ἐν τῷ στρατῷ κλπ. ἐφεδρικὴ ὑπηρεσία, ἡ συνεπαγομένη τὴν χορήγησιν ἐπιδόματος στρατεύσεως κατά τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 2054/1952 και τοῦ παρόντος Ν.Δ.

»Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν παροχῶν τῆς ἀσφαλίσεως κατά τὸ προηγούμενον ἐδάφιον, δὲν περιλαμβάνονται τὰ ἐπιδόματα στρατεύσεως, περὶ ὧν τὸ παρὸν ἄρθρον και δι' ἄς κατά τὴν κειμένην νομοθεσίαν ἡ προϋπηρεσία δέον νὰ ἔχη συμπληρωθῆ μέχρι τῆς κλήσεως τοῦ μισθωτοῦ ὑπὸ τὰ ὄπλα».

Οί όρισμοί τών Ν. 2054/52 και 2961/54 κατισχύουσι τών αντίθέτων διατάξεων τών Κανονισμῶν. Ο χρόνος τῆς στρατιωτικῆς θητείας λογίζεται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας (Α.Π. 506/63 ΔΕΝ 20. 404, Α.Π. 157/63 ΔΕΝ 19. 413) διὰ τὸν παρ' ᾧ ὑπηρετεῖ ὁ στρατευθεὶς κατὰ τὴν στράτευσίν του ἐργοδότην (Πρωτ. 'Αθ. 10774/66 ΔΕΝ 23. 98). Ἐξ ἄλλου οἱ όρισμοὶ οὗτοι ἰσχύουσι διὰ πάντας τοὺς ἐργοδότας καὶ μισθωτοὺς, ἤτοι καὶ διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας πρὸ τοῦ Ν. 2054/52 (Α.Π. 645/63 ΔΕΝ 20. 9). Ἰσχύουσιν ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῶν ἐθελοντῶν (Α.Π. 697/64 ΔΕΝ 21. 5. Contra : ΔΕΝ αὐτόθι καὶ Πρωτ. Πειρ. 4458/63 ΔΕΝ 20. 367). Ο χρόνος στρ. ὑπηρεσίας λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ διὰ τὴν κατὰ Ν. 4193/61 μονιμοποίησιν (Σ.Ε. 2949/65 ΔΕΝ 22. 401).

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ

§ 243.—Γενικά.

Οἱ Παλαιοὶ Πολεμισταί, περὶ ὧν προβλέπουσιν οἱ Α.Ν. 28/31.10.1935, 244/1936, καὶ 771/1937 (ἴδετε καὶ Ν.Σ. 595/62 ΔΕΝ 19. 524), προστατεύονται μόνον ἐφ' ὅσον ἐτοποθετήθησαν ἀναγκαστικῶς κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ἢ προσελήφθησαν μὲν οἰκιοθελῶς ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὀργανισμῶν μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Ν. 244/1936 ἢτοι μέχρι τῆς 17.10.1936, ἐγνωστοποίησαν ὁμοίως μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Α. Ν. 118/45 (13.2.45) τὴν ιδιότητά των ταύτην καὶ προσεκόμεσαν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ (Πρωτ. 'Αθ. 3909/62 ΔΕΝ 18. 783).

Προϋπόθεσις πάντως τῆς προστασίας τῶν ἐρέδρων παλαιῶν πολεμιστῶν εἶναι ἡ παρά τοῦ ἐργοδότη αὐτῶν γνώσις τῆς ιδιότητός των. Ἀναγκαία ἐπίσης προϋπόθεσις προστασίας των εἶναι νὰ συνδέωνται διὰ συμβάσεως ἐργασίας ἀορίστου καὶ οὐχὶ ὀρισμένου χρόνου.

Ἐν ὑπάρξει Κανονισμοῦ καθορίζοντος ὄριον ἡλικίας, ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις τῶν Π. Π. λήγει αὐτοδικαίως ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὁρίου τούτου. (Σ.Ε. 1700/1959 ΔΕΝ 15. 965, Α.Π. 324/1960 ΔΕΝ 16. 583). Ἡ προστασία τῶν Π. Π. παύει ἂν ἡ ἐπιχείρησις διαλυθῇ (Σ.Ε. 1473/1958 ΔΕΝ 14. 725), συνεχίζεται δ' αὖτις ἂν ἡ ἐπιχείρησις μεταβιβασθῇ ὡς σύνολον ὅχι ὁμοίως καὶ ἂν μεταβιβάσθησαν περιουσιακὰ τινα στοιχεῖα (Σ.Ε. 1473/1958 ΔΕΝ 14. 725). Ἐπὶ τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν δὲν ἰσχύει ἐξ ἄλλου ἡ διάταξις τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου 8 Ν.Δ. 3789/1957 περὶ καταβολῆς μειωμένης ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς ἀπολυομένους ἔνεκα συμπληρώσεως προϋποθέσεων πλήρους συνταξιοδοτήσεως λόγῳ γῆρατος (Σ.Ε. 1061/1959 ΔΕΝ 15. 595, Α.Π. 405/63 ΔΕΝ 19. 584).

§ 244.—Ἀπαγόρευσις ἀπολύσεως ἄνευ ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 244)36.

Οἱ προστατευόμενοι Παλαιοὶ Πολεμισταί δὲν δύνανται ν' ἀπολυθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ὀργανισμῶν παρ' οἷς ὑπηρετοῦν, εἰμὴ μόνον διὰ τινα τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων λόγων καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Πρωτοδικειακῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ ἧς προβλέπει τὸ ἄρθρον 7 Α.Ν. 244/1936.

Οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόλυσις τῶν Παλαιῶν Πολε-

μιστῶν εἶναι : Α') Παράβασις τῶν ἐν ἄρθροις 21, 22 καὶ 24 τοῦ Π.Ν. ἀναφερομένων ἀδικημάτων, ὡς καὶ τοῦ Ν. 4229, ἀποδεικνυομένη διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου ποινικοῦ δικαστηρίου ἢ ὀριστικοῦ καὶ ἀμετακλήτου βουλεύματος⁽¹⁾. Β') Ἀποδεδειγμένη ἀνεπάρκεια ἢ ἀκαταλληλότης⁽²⁾ καὶ ἀνάρμοστος συμπεριφορὰ. Γ') Παράβασις, προβλεπόμεναι ὑπὸ τοῦ πρὸ τῆς προσλήψεως τοῦ μισθωτοῦ ἰσχύοντος καὶ νομίμως ἀνεγνωρισμένου ὀργανισμοῦ ἢ κανονισμοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως, δι' ἧς προβλέπεται ὡς ποινὴ ἢ ἀπόλυσις. Δ') Ἀποδεδειγμένη οἰκονομικὴ ἀνεπάρκεια τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως διατηρήσῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρετάς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτάσσονται καθ' ἀρμοδιότητος ἐν τῇ σειρᾷ ἀπολύσεως οἱ μὴ στρατεύσιμοι ὑπάλληλοι. (Ἄρθρον 24 § 1 Α.Ν. 28/31.10.1935, ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α.Ν. τῆς 23/24.1.1936, Κωδ. Ἔργασίας σελ. 193). Εἰς τὴν περίπτωσιν Α' (καταδίκη κλπ.) ἢ ἀπόλυσις δύναται νὰ συντελεσθῇ καὶ ἂνευ ἀποφάσεως τῆς κατὰ τὰ ἄνω ἐπιτροπῆς, εἰς ὅλας ὅμως τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἀπόφασις αὐτῆς.

Δὲν ἀπαιτεῖται ἐπίσης ἀπόφασις τῆς ἀνωτέρω Ἐπιτροπῆς προκειμένου περὶ λήξεως τοῦ χρόνου συμβάσεως διὰ τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμως τεθεσπισμένου (διὰ νόμου ἢ Κανονισμοῦ) ὀρίου ἡλικίας τῶν μισθωτῶν ὑπηρεσίας ἢ ἐπιχειρήσεώς τινος, διὰ τὴν ἀπόλυσιν δημοτικῶν ὑπαλλήλων συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 148 § 1 τοῦ Ν. 1726/1951 καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπαλλήλων τῶν Σ.Ε.Κ., ἐφ' ὧν ἐφαρμόζονται αἱ οἰκείαι διατάξεις.

Ἀπόφασις τῆς ἀνωτέρω Ἐπιτροπῆς ἀπαιτεῖται καὶ διὰ τὴν ἀπόλυσιν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἐλλάδος καὶ Ἀθηνῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 2510/1953 καὶ διὰ τὴν ἀπόλυσιν φοροτεχνικῶν κατ' Α.Ν. 843/1948.

Καὶ διὰ τὴν ἐγκυρον ἐφαρμογὴν μονομεροῦς βλαπτικῆς διὰ τὸν μισθωτὸν Παλαιὸν Πολεμιστὴν μεταβολῆς, ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τῆς κατὰ τ' ἄνω Πρωτοδικειακῆς Ἐπιτροπῆς. Πάντως δὲν ἀποτελεῖ βλαπτικὴν μεταβολὴν ἢ ἐνταξίς εἰς Κανονισμὸν τοῦ ἐργοδότη (Σ.Ε. 1293/1958 ΔΕΝ 14. 924).

Αἱ ὡς ἄνω Ἐπιτροπὴ εἰς ἔχουσιν ἀρμοδιότητα νὰ κρίνωσι περὶ τῆς συνδρομῆς ἢ μὴ λόγου τινός πρὸς ἀπόλυσιν τοῦ Παλαιοῦ Πολεμιστοῦ, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐγκυρότητος ἢ μὴ τῆς γενομένης ἀπολύσεως, δὲν δύνανται ὅμως νὰ κρίνουν περὶ ὑπαγωγῆς ἢ μὴ τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν εἰς γενικὴν τινα νομικὴν κατάστασιν (λ.χ. μονιμότητα), οὔτε νὰ καθορίζουν τὰς εἰς τούτους ὀφειλουμένας ἀποδοχάς. Ὡς πρὸς τὴν κρίσιν περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ Παλ. Πολ. ἴδετε τὴν Α.Π. 192/63 (ΔΕΝ 19. 404).

1. Ἡ τελεσιδικία ἀπόφασις ἢ τὸ ἀμετάκλητον βούλευμα δεῖν νὰ προϋπάρχωσι τῆς ἀπολύσεως.

2. Συνιστᾷ ἀκαταλληλότητα ἢ λόγῳ ἡλικίας ἀδυναμία ἐκτελέσεως ὀρισμένης ἐργασίας ἐν ἐλλείψει ἐλαττωτέρας (Σ.Ε. 1701/59 ΔΕΝ 16. 231).

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς οὐδαμῶς ἀπαλλάσσει τοὺς ἐργοδότας ἀπὸ τῆς ὑποχρεώσεως ὅπως καταβάλωσιν εἰς τοὺς ἀπολυομένους τὴν νόμιμον ἀποζημίωσιν των καὶ ὅπως τηρήσωσι τὰς διατυπώσεις τοῦ Ν. 3198/1955. Ἐξ ἄλλου ἐπὶ τῶν Παλ. Πολεμιστῶν, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρον 8 παρ. 4 Ν.Δ. 3789/57 ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν ἐπὶ μειωμένη ἀποζημίωσι τῶν συμπληρούντων τὰς προϋποθέσεις πλήρους συνταξιοδοτήσεως λόγῳ γήρατος (Α.Π. 405/63 ΔΕΝ 19. 584, Σ.Ε. 1061/59 ΔΕΝ 15. 595).

Ἡ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Α.Ν. 244/1936 προσφυγὴ τῶν Παλ. Πολεμιστῶν δέν νὰ ἀσκήται ἐντὸς εὐλόγου χρόνου (Σ.Ε. 615/1959 ΔΕΝ 15. 415).

Οἱ δικηγόροι καὶ ἱατροὶ Παλ. Πολεμιστῶν δέν διέπονται ὑπὸ τῆς περὶ Π.Π. νομοθεσίας ἀλλὰ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν περὶ αὐτῶν διατάξεων (Α.Π. 356/65 καὶ 527/65 ΔΕΝ 22. 168).

§ 245.—Διαθεσιμότης Παλ. Πολεμιστῶν.

Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην, οἱ παλαιοὶ πολεμιστῶν δέν δύνανται νὰ τεθῶσιν εἰς διαθεσιμότητα, διότι διὰ τοῦ Ν. 3198/55 ἐπανήχθησαν ἐν ἰσχύϊ πᾶσαι αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθ. 9 τοῦ Ν. 118/45 ἐν αἷς καὶ ἡ παρ. 8 ἢ ἐξαιροῦσα ἀπὸ τῆς θέσεως εἰς διαθεσιμότητα τοῦ Παλ. Πολεμιστῆ. Ἡ τοιαύτη μεταχείρισίς των, ὡς συνεπαγομένη μείωσιν τῶν ἀποδοχῶν ἀποτελεῖ μονομερῆ βλαπτικὴν μεταβολήν, ἰσομένην πρὸς καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐργασίας καὶ εἶναι ἀπρηγορευμένη κατὰ τὰς ὡς ἄνω διατάξεις (Α.Π. 400/63 καὶ 405/63 ΔΕΝ 19. 552, 584).

§ 246.—Συνυπολογισμὸς στρ. ὑπηρεσίας εἰς συντάξιμον χρόνον.

Οἱ ἐφεδροὶ Παλαιοὶ Πολεμιστῶν, ἀσφαλιζόμενοι εἰς ὀργανισμοὺς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, δύνανται νὰ συνυπολογίσουν ὡς συντάξιμον χρόνον καὶ τὸν χρόνον τῆς στρατιωτικῆς τῶν ὑπηρεσίας, ἔστω καὶ ἂν δέν προβλέπη τοῦτο ὁ εἰδικὸς ἀσφαλιστικὸς νόμος (ἄρθρον 3 § 5 Ν. 771/1937, Σ.Ε. 2371/1953). Πᾶσα στρατιωτικὴ ὑπηρεσία τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν λογίζεται ὡς χρόνος ἀσφαλίσεως εἰς πάντα τὰ Ἀσφαλιστικὰ Ταμεῖα καὶ τὸ ΙΚΑ (Σ.Ε. 2057/61 ΕΕΔ 21. 356, Σ.Ε. 608/60 ΔΕΝ 16. 291). Λογίζεται δὲ ἡ ὑπηρεσία αὕτη πραγματικὴ καὶ ὄχι πλασματικὴ (Ν.Σ. 1199/1958 ΔΕΝ 15. 204), ἀνεξαρτήτως ἂν ὑπῆρχεν ἢ οὐ ἀσφαλιστικὴ σχέσις πρὸ τῆς στρατεύσεως (Σ.Ε. 63 ΔΕΝ 19. 247). Κατὰ τὴν 2220/70 ἀπόφασιν τῆς Ὁλ. τοῦ Σ.Ε. (ὁμοιοαὶ 2918/70 ΔΕΝ 27. 397 καὶ 1454/71 ΔΕΝ 28. 78) ἡ εὐχέρεια τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ τοῦ συνυπολογισμοῦ τοῦ χρόνου στρατεύσεως ὡς ἐν ἀσφαλίσει καὶ συντάξιμου παρέχεται εἰς πάντα τοὺς κεκτημένους τὴν ιδιότητα τοῦ

ἐφέδρου Παλ. Πολεμιστοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τῆς ιδιότητος αὐτῶν ταύτης καὶ ἀσχέτως συνδρομῆς ἢ μὴ ἄλλων προϋποθέσεων, ὡς ἡ ἀναγκαστικὴ τοποθέτησις παρ' ἐπιχειρήσει, ἀπασχολούσῃ ἄνω τῶν 15 μισθωτοῦς κλπ.

§ 247.—'Ακυρότης ἐπιβλαβῶν συμβιβασμῶν.

Εἶναι μὲν ἄκυρος συμβιβασμὸς ὑποκρύπτων παραίτησιν τοῦ Παλαιοῦ Πολεμιστοῦ ἐκ τῶν δικαιωμάτων του (ἄρθρον 27 Α.Ν. τῆς 28.10.1935), πλὴν δὲν συνιστᾷ τοιοῦτον συμβιβασμὸν ἢ οἰκειοθελῆς παραίτησις τοῦ Παλαιοῦ Πολεμιστοῦ ἀπὸ τῆς θέσεώς του, ἣτις ἐξ οὐδεμιᾶς διατάξεως νόμου κωλύεται (Σ.Ε. 333/1959 ΔΕΝ 15. 311, Α.Π. 29/1953 Θ. ΞΔ 337). Καὶ ἡ σι ω π η ρ ἄ πα ρ α ἰ ἵ τ η σ ι ς τοῦ Π.Π. ἀπὸ τῆς θέσεώς του εἶναι νόμιμος (Πρωτ. Ἀθ. 17819/61 ΔΕΝ 18. 749). Ἐξ ἄλλου ἢ παρὰ τοῦ ἀπολυθέντος Παλαιοῦ Πολεμιστοῦ ἀνεπιφύλακτος εἰσπραξίς τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Ν. 2112 καὶ ἡ ρ η τ ῆ, ἐν τῇ σχετικῇ ἀποδείξει, δῆλωσὶς του ὅτι ἐξοφλεῖ ὄλοσχερῶς πᾶσαν ἀπαίτησίν του ἐξ οἵασδήποτε αἰτίας, ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν τῆς περὶ ἀπολύσεώς του ἀποφάσεως, στεροῦσαν αὐτὸν τοῦ δικαιώματος νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀπόλυσίν του ἐνώπιον τῆς κατὰ τ' ἄνω Ἐπιτροπῆς (Σ.Ε. 132/52 ΔΕΝ 12. 166).

Ἐπὶ μακρᾶς ἀσθενείας τοῦ μισθωτοῦ Παλαιοῦ Πολεμιστοῦ (ὑπερβαίνουσας τὰ ὄρια τοῦ ἄρθρου 5 § 3 Ν. 2112/1920) δὲ ν ἐ π έ ρ χ ε τ α ἰ λύσις τῆς συμβάσεως ἐργασίας, τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν ἐξαιρουμένων ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω γενικῆς ἰσχύος διατάξεως (Α.Π. 664/1955 ΔΕΝ 12. 52).

§ 248.—'Απαλλαγὴ ἐπιχειρήσεων ἀπὸ ὑποχρέωσεων πρὸς Π.Π.

Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου βλέπετε κατωτέρω τὴν § 256 τοῦ 45ου Κεφαλαίου (προστασία πολεμιστῶν κατ' Α.Ν. 1836/1951).

Ἐπὶ τῶν Δ ἡ μ ω ν αἰ εἰδικαὶ περὶ Παλαιῶν Πολεμιστῶν διατάξεις ἔχουσι παῦσαι νὰ ἰσχύωσιν (Σ.Ε. 657/1960 ΔΕΝ 16. 421).

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΩΝ (1)

§ 249.— Κατὰ τὸ ἄρθρον 10 Ν.Δ. 1040/1942, ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 1799/1942 (Κυρ. Πρ. Ὑπ. Συμβ. 353/1946) ἐπεβάλλετο ἡ ἀναγκαστικὴ πρόσληψις ἀναπήρων ὡς ὑπαλλήλων εἰς ὀργανισμοὺς δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ ἐπιχειρήσεις ἐν γένει, ἀσχέτως ὑπάρξεως ὀργανικῶν θέσεων. Ἡδη ὁμοῦς τὰ τῆς πρόσληψεως τῶν ἀναπήρων ρυθμίζουσιν οἱ Α.Ν. 1324/1949 καὶ 1836/1951.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 § 1 Α.Ν. 1324/1949 οἱ ἀνάπηροι καὶ τὰ θύματα πολέμου προτιμῶνται κατὰ τὴν πρόσληψιν εἰς τὸ Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ., Δήμου, Κοινότητος, Ν.Π. Ἰδιωτικοῦ Δικαίου καὶ ἐπιχειρήσεις, ἐφ' ὅσον ἔχουσι τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους προσόντα.

Αἱ Δημόσιαι Ὑπηρεσίαι, οἱ Δήμοι, αἱ Κοινότητες, Ν.Π.Δ.Δ., Τράπεζαι, Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα καὶ ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας ὑποχρεοῦνται νὰ συμπληρῶνουν τὰς κενὰς ἢ κενωθησομένας θέσεις κλητῆρων, νυκτοφυλάκων καὶ καθαριστριῶν δι' ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου. Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς θέσεις ἐπιστατῶν σχολείων δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, ὡς καὶ διὰ τὰς θέσεις θυρωρῶν πολυκατοικιῶν.

Διὰ τὰς ἀδείας λουτροθεραπείας τῶν ἀναπήρων βλέπετε ἀνωτέρω μέρος Γ' (Ἄδειαι), Κεφάλαιον 28 σελ. 372.

Ἐπὶ τῶν ἀναπήρων τῶν τοποθετουμένων κατὰ τὸ Ν.Δ. 1799/1942 ἰσχύει, διὰ τὴν ἀπόλυσίν των, ἡ διαδικασία τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου τούτου, καθ' ἣν τῆς ἀπόλυσεως δέον νὰ προηγήται ἀπόφασις τοῦ Ὑπ. Ἐθν. Ἀμύνης μετ' ἀπόφασιν τοῦ παρὰ τῆ Διευθύνσει Ἀναπήρων συνεστημένου Εἰδικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ ἐπιλαμβάνεται κατόπιν ἐκθέσεως ἢ αἰτήσεως τῆς ἐνδιαφερομένης ἐπιχειρήσεως.

Ἐξ ἄλλου ἔχει κριθῆ ὅτι διὰ τὴν ἀναγκαστικὴν τοποθέτησιν τῶν ἀναπήρων δέον οὗτοι νὰ διέμενον εἰς τὸν τόπον τοῦ διορισμοῦ των πρὸ τῆς 28.10.1940 (Σ.Ε. 2089/61 ΔΕΝ 18. 203). Προστατεύονται καὶ οἱ πρὸ τοῦ Ν.Δ. 1799/42 οἰκειοθελῶς προσληφθέντες, ἐφ' ὅσον ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὸ Ὑπ. Ἐθν. Ἀμύνης καὶ ὁ ἀριθμὸς των εἶναι ἐντὸς τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ποσοστοῦ (Α.Π. 555/66 ΔΕΝ 23. 190, Α.Π. 218/67 ΔΕΝ 23. 529).

Ἡ ἀπ α λ λ α γ ῆ ἀ π ὸ π α ν τ ὸ ς φ ὅ ρ ο υ, τέλους, κρατήσεως ἢ εἰσφορᾶς δι' ἔκδοσιν ἀδείας οἰκοδομῆς ὑπὲρ ἀναπήρου δὲν περιλαμβάνει καὶ

1 Ἴδετε καὶ ἀμέσως ἐπόμενον Κεφάλαιον.

τάς ασφαλιστικὰς εισφορὰς ὑπὲρ τοῦ ΙΚΑ (ὄλομ. Α.Π. 658/62 ΔΕΝ 19. 119). Περὶ ἀναπήρων πολέμου τῆς εἰρηνικῆς περιόδου ἴδετε τὸν Ν. 4471/65 (ΦΕΚ Α' 87/20.5.1965, Κωδ. ΝοΒ. 396) καὶ Σ.Ε. 2705/67 (ΔΕΝ 24. 178), 2998/67 (ΔΕΝ 24. 543), 2700/67 (ΔΕΝ 24. 690).

Κατὰ τὸν Α.Ν. 564/45 οἱ ἀνάπηροι πολέμου ἐξομοιοῦνται πρὸς παλ. πολ. λεμιστὰς καὶ δὲν ἀπολύονται εἰμὴ δι' ὄρισμένους λόγους καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, εἴτε οἰκειοθελῶς προσελήφθησαν, εἴτε ἐποποθετήθησαν ἀναγκαστικῶς (Πρωτ. Θεσ. 4837/66 ΔΕΝ 23. 801).

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΝΕΟΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ, ΑΝΑΠΗΡΩΝ
ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ

§ 250.— Περὶ τῶν Νεοπολεμιστῶν τοῦ 1940-1941 καὶ τῶν ἀναπήρων πολέμου προέβλεψαν τὰ Ν.Δ. 1040 καὶ 1799 τοῦ 1942. Οἱ νόμοι οὗτοι προέβλεπον : α') Περὶ ὑποχρεωτικῆς προσλήψεως πολεμιστῶν τραυματιῶν καὶ ἀναπήρων εἰς ὠρισμένας θέσεις. β') Περὶ τιμητικῆς προαγωγῆς τῶν ἐκ τούτων ὑπαλλήλων μόνον (Α.Π. 248/1951 ΔΕΝ 7. 524, Πρ/κου 'Αθ. 4354/62 ΔΕΝ. 48. 751), εἰς τὸν ἀμέσως ἀνώτερον βαθμὸν ἐκείνου, ἐν ἐκέκτρητο κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 1799/1942. Ἡ προαγωγή αὕτη εἶναι ἄσχετος πρὸς πᾶσαν ἄλλην καὶ τιμητικὴ (ἄρθρον 2 Ν. 1743/44).

Διὰ τὴν προαγωγὴν ταύτην ἀπαιτεῖται νὰ κέκτρηται ὁ μισθωτὸς καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς προαγωγὴν προσόντα (Α.Π. 638/1950 ΔΕΝ 7. 107), ἐνῶ οἱ στεροῦμενοι τῶν προσόντων αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ λάβουν ἐπίδομα 15%. Διὰ τὴν προστασίαν ταύτην εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὑπαρξίς ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ (παρὰ τῇ ὑποχρέω ἐπιχειρήσει), προβλέποντος καὶ περὶ βαθμολογικῆς ἱεραρχίας καὶ μισθολογικῆς κατατάξεως τοῦ προσωπικοῦ (Α.Π. 16/65 ΔΕΝ 21. 232, Α.Π. 588/1948, Α.Π. 248/1951 ΔΕΝ 7. 524—525). Οἱ ὡς ἄνω Κανονισμοὶ δεόν νὰ ὑφίσταντο κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Ν.Δ. 1040/42 καὶ 1799/42 (Α.Π. 158/68 ΔΕΝ 24. 403).

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει ὅτι :

α') Τὸ ὡς ἄνω ἐπίδομα 15% ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ ἐκάστοτε βασικοῦ μισθοῦ τῶν δικαιούχων πολεμιστῶν. Ὅπως ὁ τιμητικῶς προαχθεὶς πολεμιστὴς δὲν χάνει τὸ δικαίωμα νὰ προάγεται περαιτέρω, κατὰ τὸν διέποντα αὐτὸν Κανονισμόν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ συνάδελφοί του, διατηρῶν αὐτῷ ἕσασαι τὴν ὑπεροχὴν του ἔναντι τῶν ἄλλων συναδελφῶν του, αὐτῷ καὶ τὸ ὡς ἄνω ἐπίδομα (15%) δεόν νὰ ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ ἐκάστοτε βασικοῦ μισθοῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διατηρῆται ἡ ἔναντι τῶν μὴ πολεμιστῶν ὑπεροχὴ τοῦ πολεμιστοῦ (Α.Π. 555/62 ΔΕΝ 19. 7, Α.Π. 316/64 ΔΕΝ 10. 437). Ὡς πρὸς τοὺς ἀμειβομένους πολεμικῶς διὰ μεταλλικῶν δραχμῶν ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ μισθοῦ (Α.Π. Ὀλομ. 495/64 ΔΕΝ 20. 674, Α.Π. 748/64 ΔΕΝ 21. 636). β') Τὸ ἐπίδομα τοῦτο προστίθεται εἰς τὸν βασικὸν μισθόν, τὸ δὲ ἄθροισμα θεωρεῖται ὁ πραγματικὸς βασικὸς μισθὸς τοῦ πολεμιστοῦ (ἄρθρον 11 Ν.Δ. 3741/57 ΔΕΝ 13. 766). γ') Ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ τούτου βασικοῦ μισθοῦ (ἦτοι καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιδόματος τοῦ 15%) δεόν νὰ ὑπολογίζονται πάντα τὰ λοιπὰ ἐπιδόματα, ἐφ' ὅσον προβλέπεται ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ. δ') Καὶ

αί περί τιμητικής προαγωγής ή άπονομής επιδόματος διατάξεις του άρθρου 11 Ν. 1040/1942 διατηρήθησαν : α') υπέρ των αναπήρων και θυμάτων πολέμου γενικώς, β') υπέρ των πολεμιστών εν γένει του 1940-1941 αλλά μόνον διά τους οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου και τας επιχειρήσεις. Την αυτήν άποψιν έδέχθη και το Συμβούλιον της Επικρατείας (1108/1952 Θέμ. ΞΓ 667 και 733 και 1664/1951), ή Έφρ. Θεσσαλονίκης 169/1951 (Θέμ. ΞΒ 744), ή Πρωτ. Αθ. 3653/62 (ΔΕΝ 18. 587) και πολλαί άλλαι αποφάσεις κατωτέρων δικαστηρίων. Αί Α.Π. 638/1950 και 588/1948 (ΔΕΝ 7. 107 και 525), ως και ή Α.Π. 100/1956 (ΔΕΝ 12. 147) εφαρμόζουσι την ως άνω διάταξιν επί αναπήρων, χωρίς νά ποιούνται γενικώτερον λόγον, ενώ ή Α.Π. 248/1951 (ΔΕΝ 7. 524) κρίνει επί περιπτώσεως εφαρμογής της άνω διατάξεως επί πολεμιστού του πολέμου 1940-1941, χωρίς νά θέρη ζήτημα ισχύος ή μη ισχύος αυτής. Τέλος ή Α.Π. 166/1959 (ΔΕΝ 15. 276), αναφέρουσα γενικώς ότι ή άνω διάταξις ούδαμώς κατηργήθη υπό της 58/1945 Συντ. Πράξεως, εφαρμόζει ταύτην επί πολεμιστού του πολέμου 1940-1941 ύπαλλήλου της Τραπεζής της Ελλάδος. Θέμα έπηρεασμού της διατάξεως εκ της 59/1948 Συντακτικής Πράξεως δέν ήρέυνησεν ή άπόφασις, διότι, προφανώς, δέν έπρόκειτο περί ύπαλλήλου του Δημοσίου, Δήμου ή Κοινότητας ή Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου.

Σχετικόν είναι και το Ν.Δ. 4089/1960 (ΦΕΚ Α' 125/12.8.1960, Κώδ. ΝοΒ 624) «περί διατάξεων άφορώσων τους έφένδρους Αξιωματικούς πολεμιστάς, άγωνιστάς Έθνικής Αντιστάσεως και Αναπήρους και Θύματα Πολέμου». Ίδετε επίσης τον Α.Ν. 971/1949 «περί άπονομής ήθικων άμοιβών εις εθνικάς άνταρτικακς ομάδας και εθνικάς οργανώσεις έσωτερικής άντιστάσεως» (ΔΕΝ 1949 σελ. 481), το Ν.Δ. 1104/49 (ΦΕΚ Α' 226/24.9.1949), το άρθρον 5 του Α.Ν. 1819/1951, τον Ν. 2272/52 (ΦΕΚ Α' 298/10.10.1952), το Β.Δ. της 10.3.1950 (ΦΕΚ Α' 83/18.3.1950), το Β.Δ. 19.4.1950 (ΦΕΚ Α' 102/20.4.1950), το Β.Δ. της 15.4.52 (ΦΕΚ Α' 102/23.4.52), το Β.Δ. της 9.10.1952 (ΦΕΚ Α' 316/5.11.52), το Β.Δ. 30.9.52 (ΦΕΚ Α' 316/5.11.52), το Ν.Δ. 179/69 «περί εθνικής άντιστάσεως» (ΦΕΚ Α' 73/26.4.69) και το Ν.Δ. 936/71 «περί τροποποιήσεως διατάξεων τινων του Ν.Δ. 179/69 «περί έθν. άντιστάσεως» (ΦΕΚ Α' 147/22.7.71).

Τά δικαιώματα των άγωνιστών της Έθν. Αντιστάσεως γεννώνται από της δημοσιεύσεως του δ/τος του αναγνωρίζοντος την οργανώσιν άντιστάσεως ως εθνικήν, ότε δέον νά ύφίσταται και ο Κανονισμός των Έπιχειρήσεων. Η παραγραφή δέ άρχεται ούχι από της άνω δημοσιεύσεως, άλλ' από της εκδόσεως της άποφάσεως του Έπ. Έθν. Αμύνης περί έγγραφής του μισθωτού εις τους καταλόγους μελών της οργανώσεως Έθνικής Αντιστάσεως (Α.Π. 61/68 ΔΕΝ 24. 306). Δέν είναι όμως άναγκαία ή ύπαρξις εργασιακής σχέσεως και κατά τον χρόνον αναγνωρίσεως του δικαιούχου ως μέλους της οργανώσεως (Α.Π. 721/69 ΔΕΝ 26. 312).

Κατά τους ως άνω νόμους οι άγωνιστάι Έθν. Αντιστάσεως άπολαβού των ευεργετημάτων των πολεμιστών 1940-1941 (Α.Π. 362/64 ΔΕΝ 20. 812,

Α.Π. 384/64 ΔΕΝ 20. 903). Διὰ τὴν τιμητικὴν προαγωγὴν ὅμως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ εἶχον προσληφθῇ ὡς ὑπάλληλοι πρὸ τοῦ πολέμου καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἑθν. Ἀντιστάσεως (Α.Π. 362/64, 384/64). Ἡ προαγωγὴ λόγῳ τῆς ιδιότητος ὡς Πολεμιστοῦ τοῦ πολέμου 1940 - 1941 ἀποκλείει καὶ δευτέραν προαγωγὴν λόγῳ ιδιότητος ὡς μέλους Ἑθν. ἀνταρτικῶν ὁμάδων (Ἐφ. Ἀθ. 1822/64 ΔΕΝ 21. 588), εἶναι ὅμως αὕτη ἄσχετος πρὸς τὰς ἄλλας προαγωγὰς (Α.Π. 175/63 ΔΕΝ 20. 43). Ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις, τὸν χρόνον κτήσεως, τὴν παραγραφὴν καὶ τὴν φύσιν τοῦ δικαιώματος ἴδετε τὰς Α.Π. 191/65 (ΔΕΝ 21. 775), Α.Π. 398/63 (ΔΕΝ 20. 328), Α.Π. 515/63 (ΔΕΝ 20. 404), Α.Π. 570/62 (ΔΕΝ 19. 657), Πρωτ. Ἀθ. 7365/62 (ΔΕΝ 19. 473). Ἡ κρίσις τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Α.Ν. 971/49 εἶναι ἀνέλεγκτος (Πρωτ. Ἀθ. 7365/62 ΔΕΝ 19. 473). Ἡ κρίσις ὅμως τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου (Πρωτ. Ἀθ. 7365/62). Ἐξ ἄλλου ἄρνησις τοῦ ἐργοδότη νὰ προκαλέσῃ τὴν κρίσιν τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου συνιστᾷ ὑπαίτιον ἀδυναμίαν καὶ δὲν τὸν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσεως πρὸς παροχὴν (Α.Π. 570/62 ΔΕΝ 19. 657). Εἶναι ὅμως καταχρηστικὴ ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος ὅταν τὸ σχετικὸν πιστοποιητικὸν ὑπεβλήθῃ μετὰ 10ετίαν, παρὰ τὰς προσηκόντας τῆς ἐργοδοτικίδος, ἢ ἀξίωσις δὲ προβάλλεται μετὰ 19 ἔτη ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου (Α.Π. 339/62 ΔΕΝ 18. 620).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 45ον

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ
ΚΑΤ' Α.Ν. 1836/51

§ 251.—Ίσχύοντες νόμοι⁽¹⁾.

Διὰ τὴν προστασίαν τῶν πολεμιστῶν τοῦ τελευταίου συμμοριτοπολέμου προβλέπει ἤδη ὁ Α.Ν. 1836/51 (ΦΕΚ Α' 164/51, ΔΕΝ 7. 274), ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. 2223/52 (ΦΕΚ Α' 271/52, ΔΕΝ 8. 575), τοῦ Ν.Δ. 2657/53 (ΦΕΚ Α' 299/53, ΔΕΝ 9. 709), τοῦ Ν.Δ. 4185/61 (ΦΕΚ Α' 143/61, ΔΕΝ 17. 727) καὶ τοῦ Ν.Δ. 61/68 (ΦΕΚ Α' 302/68, ΔΕΝ 25. 32). Πρὸ τοῦ Α.Ν. 1836/51 ἴσχυεν ὁ Α.Ν. 751/48, τροποποιηθεὶς διὰ Ν.Δ. 1196/49 (ΔΕΝ 5. 542).

§ 252.—Προστατευόμενα πρόσωπα.

Τὸ προβλεπόμενον τὰ προστατευόμενα πρόσωπα ἄρθρον 1 τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν.Δ. 61/68 (ΔΕΝ 25. 32), ἔχει ὡς ἑξῆς :

«1. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Νόμου προστατεύονται, ὑπαγόμενα εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ, αἱ κατωτέρω ὑπὸ στοιχ. α' ἕως γ' κατηγορίας πολεμιστῶν, ὑπηρετησάντων ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1940 καὶ μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1950, εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Χώρας (Ξηρᾶς, Θαλάσσης, Ἀέρος καὶ Χωροφυλακῆς) συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐκ τῶν μονίμων στελεχῶν αὐτῶν προερχομένων, ἐφ' ὅσον οἱ τελευταῖοι οὗτοι λαμβάνουσι σύνταξιν ἐκ τοῦ δημοσίου ἐλάσσονα τῶν 1.500 δραχμ. μηνιαίως.

α) Οἱ ἀνάπηροι καὶ οἱ κριθέντες ἀνίκανοι ἐκ τῶν κακουχιῶν τῆς στρατεύσεως των, ἀνεξαρτήτως χρόνου στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

1. Ἡ ἐκ τοῦ Α.Ν. 1836/1951 προστασία εἶναι σύμφωνα πρὸς τὸ Σύνταγμα (Α.Π. 122/63 ΔΕΝ 19. 294, Σ.Ε. 1479/64 ΔΕΝ 21. 137, Σ.Ε. 614/63 ΔΕΝ 19. 411 κ.ἄ.), ἰσχύει δὲ παράλληλως πρὸς τὴν ἐκ τοῦ Ν. 3514/1928 (Πρ/κου Ἀθ. 6582/1958 ΔΕΝ 15. 109). Πάντως προϋποθέτει διατήρησιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν λειτουργίᾳ (Σ.Ε. 127/62 ΔΕΝ 18. 227). Διαλυμένης τῆς ἐπιχειρήσεως παύει ἡ προστασία (Πρωτ. Ἀθ. 14599/59 ΔΕΝ 15. 874), οὐχὶ ὁμως ἐν ἀπλῇ διακοπῇ τῶν ἐργασιῶν τῆς (Πρ/κου Ἀθ. 3424-3425/59 ΔΕΝ 15. 601). Ἡ ἐκ τῶν νόμων τούτων προστασία ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀναρχακτικῶς τοποθετούμενους, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς οἰκιοθελῶς προσλαμβανομένους (Ν.Σ. 841/1960 ΔΕΝ 16. 814). Οἱ ὡς ἄνω νόμοι δὲν ἰσχύουν ἐπὶ συμβάσεως ναυτολογῆσεως (Α.Π. 192/65 ΔΕΝ 21. 495).

β) Οί τραυματίαι συμπεριλαμβανομένων και τών τοιούτων έκ διατεταγμένης ύπηρεσίας, ή οί προαχθέντες επ' άνδραγαθία άνεξαρτήτως χρόνου στρατιωτικής ύπηρεσίας.

γ) Οί τιμηθέντες δι' άριστείου άνδρείας ή Πολεμικού Σταυρού επ' όσον έχουσι 10μηνον τουλάχιστον στρατιωτικήν ύπηρεσίαν.

Είς τās άνωτέρω υπό έδαφ. α, β, γ, περιπτώσεις υπάγονται ώσαύτως οί ύπηρετήσαντες είς τās κατά τόν Α.Ν. 971/1949 άνεγνωρισμένες έθνικās άνταρτικές ομάδας, ή είς τās οργανώσεις Μ. Α. Υ., Μ. Ε. Α., Μ. Α. Δ., Κ. Ν. Ε. Α. και Τ. Ε. Α. ώς και οί αγωνισταί μέλη τών οργανώσεων έθνικής αντίστασης, οίτινες άνεγνωρίσθησαν επισήμως είτε υπό του Στρατηγείου τής Μέσης Ανατολής, είτε υπό τών έν τώ έξωτερικώ Έλληνικών κυβερνήσεων των κατέστησαν άνάπηροι ή τραυματίαι ή έτιμήθησαν δι' άριστείου άνδρείας.

δ) Τό τέκνον, ή ή χήρα σύζυγος, ή ή χήρα μήτηρ, ή ή όρφανή πατρός άδελφή τών έκτελεσθέντων ώς και τών άποθανόντων ή άποθησχόντων έκ τών τραυμάτων ή τών κακουχιών του Πολέμου 1940-44 και του Πολέμου έναντίον τών συμμοριτών πολεμιστών, συμπεριλαμβανομένων και τών ύπηρετητών είς τās ώς άνωτέρω ομάδας ή οργανώσεις, ή πάντα έν γένει τά Σώματα Ασφαλείας, ή τήν Αγροφυλακήν.

Η υπό τινος τών άνω προσώπων άσκησις του δικαιώματος αποκλείει τούς λοιπούς.

Ός όρφανή πατρός άδελφή θεωρείται και ή έχουσα πατέρα συμπληρώσαντα τό έσον έτος τής ηλικίας του ή όντα άνίκανον δια πᾶσαν εργασίαν.

Η άνικανότης του πατρός διαπιστουται δια βεβαιώσεως τής Αστυνομικής Αρχής τής περιφερείας, είς ήν κατοικεί ή ενδιαφερομένη.

ε) Οί έχοντες τεσσαράκοντα δύο (42) μηνών συνολικήν πραγματικήν στρατιωτικήν ύπηρεσίαν, έξ ής άπαραιτήτως πέντε (5) μηνών τοιαύτην είς μάχιμον Μονάδα κατά τόν Πόλεμον 1940 - 41 ή έν Μέση Ανατολή ή από τής άπελευθερώσεως τής Χώρας και έντεϋθεν και λαβόντες μέρος είς μάχας ή συγκρούσεις μετά του έξωτερικού ή έσωτερικού έχθρου τής Χώρας.

στ) Οί έχοντες από τής άπελευθερώσεως τής Χώρας είκοσι τεσσάρων (24) μηνών συνολικήν στρατιωτικήν ύπηρεσίαν έξ ής άπαραιτήτως έξ (6) μηνών τοιαύτην είς μάχιμον Μονάδα, λαβόντες δε μέρος είς συγκρούσεις μετά τών συμμοριτών.

ζ) Οί έχοντες από τής άπελευθερώσεως τής Χώρας δέκα όκτώ (18) μηνών συνολικήν στρατιωτικήν ύπηρεσίαν έξ ής άπαραιτήτως δέκα (10) μηνών τοιαύτην είς μάχιμον Μονάδα ή κατωτέραν μόν τών 18 μηνών συνολικήν στρατιωτικήν ύπηρεσίαν άλλά 12 μηνών τουλάχιστον τοιαύτην είς μάχιμον μονάδα, λαβόντες δε μέρος είς συγκρούσεις μετά τών συμμοριτών, προκειμένου δε περί προστατών οικογενειών ή υιών πολυτέκνων, υπεχόντων ήλαττωμένον χρόνον στρατιωτικών υποχρεώσεων, οί έχοντες από τής άπελευθερώσεως τής χώρας

δώδεκα (12) μηνῶν συνολικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἐξ ἧς ἀπαραιτήτως ἑκτὼ (8) μηνῶν τοιαύτην εἰς μάχισμον Μονάδα.

η) Οἱ παθόντες ἐξ ἀνοικτῆς φυματώσεως, ἀρτεριώσεως εἰς τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν, ὧν ἡ πάθησις ἔχει λαθῆ, τῆς ἰάσεως διαπιστωμένης παρὰ τῆς Ἀνωτάτης Ἑγχειρονομικῆς τοῦ Στρατοῦ Ἐπιτροπῆς, ἢ τῶν Ἐπιτροπῶν Ἀπαλλαγῶν Σωμάτων Στρατοῦ.

θ) Ἐφ. Ἀξιοματικοί, μετασχόντες τοῦ Πολέμου 1940-1941, ὑπαγόμενοι εἰς τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ν.Δ. 1799/42 ἀπερὶ μέτρων προστασίας ἀναπήρων Πολέμου ὀπλιτῶν ἐν γένει καὶ ἄλλων διατάξεσιν ὡς καὶ Ἐφ. Ἀξιοματικοί τοῦ ἀντισυμμοριακοῦ Ἀγῶνος, μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τινὰ τῶν προηγουμένων κατηγοριῶν (α-η) ἐφ' ὅσον ἔχουσιν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χώρας δώδεκα (12) μηνῶν συνολικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἐξ ἧς ἀπαραιτήτως δέκα (10) μηνῶν τοιαύτην εἰς μάχισμον μονάδα, λαβόντες δὲ μέρος εἰς συγκρούσεις μετὰ τῶν συμμοριτῶν.

ι) Τὰ ἔνοπλα Μέλη τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Α.Ν. 971/1949 ἀπερὶ ἀπονομῆς ἠθικῶν ἀμοιβῶν κλπ. ἀνεγνωρισμένων Ἐθνικῶν Ἀνταρτικῶν Ὁμάδων, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἔχουσιν ἀναγνωρισθῆ καὶ ὑπηρέτησαν εὐδοκίμως εἰς τὰς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὁμάδας, ἐπὶ ἐν τοὐλάχιστον ἔτος, τοῦ εὐδοκίμου τῆς ὑπηρεσίας των βεβαιουμένου παρ' Ἐπιτροπῆς συγκροτουμένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης (ΓΕΣ) βάσει τῶν παρὰ τῆ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ τηρουμένων στοιχείων.

ια) Ἑλληνας ὑπήκοοι, ὡς καὶ ὁμογενεῖς μονίμως ἐγκατεστημένοι κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1956 εἰς τὴν «Νότιον Ἐπαρχίαν» τῆς Ἡνωμένης Ἀραβικῆς Δημοκρατίας ὡς καὶ Ἑλληνας ὑπήκοοι ἀπελαθέντες ἢ ἐφεξῆς ἀπελευθερούμενοι ἐκ Τουρκίας, Ρουμανίας καὶ Β. Ἡπείρου ἢ ἐξαναγκασθέντες ἢ ἐξαναγκάζομενοι εἰς ἀναχώρησιν, συνειπία στερήσεως τῆς ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος ἢ μὴ ἀνανεώσεως τῆς ἀδείας παραμονῆς των ἐν ταῖς ὡς ἄνω Χώρας ἐφ' ὅσον ἔχουσι δέκα ἑκτὼ (18) μηνῶν συνολικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἐξ ἧς ἀπαραιτήτως πέντε (5) μηνῶν τοιαύτην εἰς μάχισμον Μονάδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὸν Πόλεμον 1940-41, ἢ ἐν Μέσῃ Ἀνατολῇ ἢ ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χώρας καὶ ἐντεῦθεν, λαβόντες δὲ μέρος εἰς μάχας ἢ συγκρούσεις μετὰ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἢ Ἐσωτερικοῦ ἐχθροῦ τῆς Χώρας.

ιβ) Οἱ κατὰ τὸ Ν.Δ. 2646/53 κάτοχοι τοῦ «Εἰδικοῦ Πτυχίου Ναρκαλιευτικοῦ» καὶ οἱ μετέχοντες εἰς τὰ Ἐκστρατευτικὰ Σώματα τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐξερχόμενα ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἐπικρατείας.

ιγ) Οἱ ἐκ Δωδεκανήσου καταγόμενοι καὶ ἐθελοντικῶς καταταγέντες κατὰ τὸν πόλεμον 1940-41 εἰς τὸ Σύνταγμα Δωδεκανησίων, ὑπηρέτησαντες δὲ ἐν τῇ ζώνῃ τῶν πρόσω.

2. Πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ κατὰ τὰ προηγουμένα ἐδάφια χρόνου, στρατιωτικῆ ἐν γένει ὑπηρεσία δέκα πέντε (15) ἡμερῶν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὡς πλήρης μῆν.

3. Ἡ ἀνωτέρω σειρά τηρεῖται καὶ ὡς σειρά προτιμήσεως διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου παρεχόμενην προστασίαν.

4. Ἀποκλείονται τῆς ὑπὸ τοῦ παρόντος Νόμου προβλεπομένης προστασίας μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ :

α) Τὰ μὲν πρόσωπα τὰ ὀριζόμενα εἰς τὰ ἐδάφια β', δ' καὶ η' τῆς παρ. 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἐφ' ὅσον λαμβάνουσι σύνταξιν ἀνωτέραν τῶν χιλίων διακοσίων (1.200) δραχμῶν μηνιαίως, τὰ δὲ πρόσωπα τὰ ὀριζόμενα εἰς τὸ ἐδάφιον α' ἐφ' ὅσον αἱ πάσης φύσεως μηνιαῖαι πρόσδοδοι αὐτῶν ὑπερβαίνουν τὰς δραχμὰς χιλίας πεντακοσίας (1.500).

β) Οἱ πάσχοντες ἐξ ἀνοικτῆς φυμακτώσεως μὴ ἰαθείσης.

γ) Οἱ καταδικασθέντες ἐπὶ ἀδικήματι μετὰ τῶν ἐκπτώσεων τῶν ἄρθρων 59, 60, 61 καὶ 62 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος.

5. Ὡς μάχιμοι Μονάδες καὶ μάχιμος χρόνος ἐκάστης τούτων θεωροῦνται αἱ καθορισθεῖσαι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. Ε.Π. 12/51 Ἐγκυκλ. Διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης».

§ 253.—Ἀρμόδια ὄργανα προστασίας.

Ἀρμόδια ὄργανα ἐξασφαλίσεως τῆς προστασίας τῶν κατὰ τ' ἄνω πολεμιστῶν εἶναι τὰ κατὰ τοὺς ἄνω νόμους (ἄρθρον 2 Α.Ν. 1836/51, ὡς ἐτροπ.) συνεστημένα Συμβούλια Προστασίας, ἧτοι τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον Προστασίας παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐργασίας (νῦν Ἐθν. Οἰκονομίας) καὶ τὰ τοπικὰ τοιαῦτα παρὰ ταῖς Νομαρχίας.

Σχετικῶς μὲ τὸν τρόπον λειτουργίας τοῦ Κεντρικοῦ καὶ τῶν τοπικῶν Συμβουλίῶν ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 28.7/9.8.1951. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ Συμβούλια μελῶν ὧν ἔληξεν ἡ θητεία καθιστᾷ ἀκύρους τὰς ἀποφάσεις των (Σ.Ε. 497/57 ΔΕΝ 13. 263, Σ.Ε. 1127/57 ΕΕΔ 16. 699, Πρωτ. Ἑρ. 323/58 ΔΕΝ 14. 1051).

Ἐξ ἄλλου διὰ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Ν.Δ. 2657/53, ὠρίσθη ὅτι πᾶσα τοποθέτησις, ἧς ἡ νομιμότης ἢ ἡ σκοπιμότης ἀμφισβητεῖται, δύναται νὰ προσβληθῇ, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως ταύτης εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἐνώπιον τοῦ Δευτεροβαθμίου Συμβουλίου.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δευτεροβαθμίου Συμβουλίου εἶναι ἐκτελεσταὶ καὶ κατισχύουσι πάσης ἄλλης⁽¹⁾.

Ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τῆς § 6, ὡς καὶ ἡ παραγρ. 7 τοῦ ἄρθρου 3, καθ' ἃ :

1. Καὶ μετὰ τὴν ὡς ἄνω διάταξιν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἀρμοδίως κρίνουν περὶ τῆς νομιμότητος τῶν συντελουμένων ὑπὸ τῶν Συμβουλίῶν τοποθετήσεων (Α.Π. 441/56 ΔΕΝ 12. 778, Πρωτ. Ἀθ. 9740/64 ΔΕΝ 20. 765). Ἐν ἡ ἀμφισβήτησις δὲν ἀσκηθῇ ἐντὸς μηνός, εἶναι ἀπαράδεκτος (Σ.Ε. 3179/68 ΔΕΝ 25. 355).

«Ο Υπουργός της Εργασίας δύναται δι' αποφάσεών του νά αναστέλλη τὴν τοποθέτησιν κατηγοριῶν τιμῶν τῶν ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ Α.Ν. 1836/51 ὑπαγομένων, ὡς καὶ ὠρισμένων εἰδικότητων ἐκ τούτων, ὡς καὶ νά ὀρίξη καθ' ἐξάμηνον τὴν σειρὰν καὶ τὰς προϋποθέσεις τῶν τοποθετήσεων διαφόρων κατηγοριῶν, πλὴν τῆς κατηγορίας α' τοῦ Α.Ν. 1836/51.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφέδρων πολεμιστῶν, οἵτινες προσελήφθησαν ὑπὸ τῶν ὑποχρέων τῆς παραγράφου 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου, βάσει τοῦ Ν. 751/48 ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 1196/49, συμφηρίζεται πρὸς τὸ ποσοστὸν, ὑπερ ὑποχρεοῦνται νά προσλάβωσιν οὗτοι βάσει τοῦ παρόντος ἄρθρου.

Ἐπίσης συμφηρίζεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσληφθέντων κατόπιν διαγωνισμοῦ πολεμιστῶν, ἐπ' ὅσον ὁ διαγωνισμὸς διενεργήθη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἀνεξαρτήτως ἀν οὗτοι δὲν ἐτοποθετήθησαν ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ ἢ Τοπικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ν. 751/48, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 61/68 (ΔΕΝ 25. 32) ὠρίσθησαν τ' ἀκόλουθα :

«Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον Προστασίας Ἀπολυομένων ἔχει ἀρμοδιότητα τοποθετήσεως πολεμιστῶν διαμενόντων πρὸ τῆς στρατεύσεώς των εἰς τὰς περιοχὰς τῶν Νομῶν Ἀττικῆς καὶ Πειραιῶς, εἰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις ἐν τῇ περιφερείᾳ εἴτε τοῦ ἐνὸς εἴτε τοῦ ἑτέρου τῶν Νομῶν τούτων.

Αἱ μέχρι τοῦδε γινόμεναι τοποθετήσεις ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου Προστασίας Ἀπολυομένων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Νομοῦ Πειραιῶς θεωροῦνται ἔγκυραι.

Τὰ Νομαρχιακὰ Συμβούλια δύνανται νά τοποθετῶσι παρὰ τοῖς ὑποχρέοις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 1836/51 προστατευομένους, οἵτινες διέμενον πρὸ τῆς στρατεύσεώς των εἰς τὴν περιφέρειαν ἄλλου Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ των, ἐπ' ὅσον κέκτληται τὰ διὰ τὰς κενὰς θέσεις προσόντα, δὲν ἐκρεμμοῦσι δὲ παρ' αὐτοῖς αἰτήσεις πολεμιστῶν διαμενόντων πρὸ τῆς στρατεύσεώς των ἐντὸς τῆς περιφερείας των.

Οἱ καθ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Α.Ν. 1836/51, καταργηθεισῶν διὰ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 2657/53, τοποθετηθέντες πολεμισταὶ ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου Προστασίας Ἀπολυομένων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ ἐν τῶ Νομῶ Ἀττικῆς καὶ ἀπολυθέντες λόγφ λήξεως τοῦ χρόνου προστασίας τοῦ καθοριζομένου ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 2223/52 καὶ τῆς καθ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ν.Δ. 2657/53 ἐκδοθείσης ὑπ' ἀριθ. 9291/58 ἀποφάσεως τοῦ Υπουργοῦ Εργασίας, δικαιοῦνται ἐπανατοποθετήσεως παρὰ τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου εἰς Ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις ἐν ταῖς περιφερείαις τῶν Νομῶν Ἀττικῆς καὶ Πειραιῶς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Α.Ν. 1836/51 :

«Ὁ βάσει τοῦ παρόντος νόμου προστατευόμενος ὑποχρεοῦται, ὅπως ἐν τὸς μὴ νὸς ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῶ τῆς περὶ τοποθετήσεώς του

άποφάσεως του οικείου Συμβουλίου παρουσιασθή εις τον παρ' ᾧ τοποθετεῖται εργοδότην, ἵνα ἀναλάβῃ ὑπηρεσίαν.⁽¹⁾

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ τοποθετηθεὶς δὲν ἤθελε παρουσιασθῆ ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω προθεσμίας πρὸς ἀνάληψιν ὑπηρεσίας ἢ δὲν ἤθελεν ἀποδεχθῆ τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἐτοποθετήθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος νόμου, στερεῖται τῆς διὰ τούτου παρεχόμενης προστασίας, ἐκτὸς ἐὰν ἀπολύτως δεδικαιολογημένοι λόγοι, κρινόμενοι παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Συμβουλίου τοποθετήσεως τούτου, αἰτιολογοῦν τὴν μὴ ἀνάληψιν ὑπηρεσίας».

Ἀνακαλοῦνται νομίμως αἱ περὶ ἀναγκαστικῆς τοποθετήσεως πράξεις, ὅταν ὑφίσταται συναίνεσις τοῦ πολεμιστοῦ (Α.Π. 212/69 ΔΕΝ 25. 625). Εἶναι παράνομος ἀνάκλησις τοποθετήσεως πολεμιστοῦ μετὰ 1¹/₂ ἔτος, διότι αἱ ἀτομικαὶ διοικ. πράξεις εἶναι ἀμετάβλητοι, πλὴν ἂν ὑφίσταται περίπτωσις δημοσίου συμφέροντος, συναίνεσις τοῦ διοικουμένου, ἀθέτησις ὑποχρέωσεων προβλεπομένων ὑπὸ τῆς πράξεως ἢ τῶν νόμων ἢ εἶναι παράνομοι, ὅτε δέον ν' ἀνακαλῶνται ἐντὸς εὐλόγου χρόνου (Πρ. Πειρ. 99/67 ΔΕΝ 23. 851).

Πάντως αἱ περὶ ἀνακλήσεως πράξεις δέον νὰ εἶναι ἠτιολογημέναι, ἀρκεῖ ὅμως ἡ μνηεὶα τῆς συναίνεσεως τοῦ πολεμιστοῦ (Α.Π. 51/68 ΔΕΝ 24. 305. Πρβλ. Α.Π. 75/69 ΔΕΝ 26. 71). Οἱ περὶ ὧν ἡ ἀνάκλησις πολεμιστῶν νομίμως τοποθετοῦνται παραιτέρω εἰς ἐτέραν θέσιν (Α.Π. 212/69 ὅλομ. ΔΕΝ 25. 625). Ἡ ἀνάκλησις νομίμων διοικητικῶν πράξεων, ἐξ ὧν ἐκτίθησαν δικαιώματα (περὶ τοποθετήσεως πολεμιστῶν) δὲν ἐνεργεῖ ἀναδρομικῶς (Α.Π. 564/66 ΔΕΝ 23. 52). Ἐὰν ἡ ἀνακλητικὴ πράξις ἐξεδόθη διὰ πεπλανημένην ἐκτίμησιν τῆς συνδρομῆς τῶν προϋποθέσεων τοῦ νόμου ὑπὸ τῆς ἀνακαλουμένης πράξεως, τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἐλέγχοντα τὴν νομιμότητα τῆς ἀνακλήσεως, δικαιοῦνται νὰ ἐξετάσουν ἂν πράγματι ἡ ἀνακαλουμένη πράξις πεπλανημένως ἐξετίμησε τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενων προϋποθέσεων (Α.Π. 153/70 ΔΕΝ 26. 531).

Ἡ ἐκ νέου τοποθέτησις πολεμιστῶν, ὧν ἀνεκλήθη ἡ παλαιὰ τοιαύτη, εἶναι ἐπιτρεπτή μόνον ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις, ἢ μὴ ἔρευνα τῶν ὁποίων καθιστᾷ ἄκυρον τὴν περὶ τοποθετήσεως πράξιν (Σ.Ε. 2848/68 ΔΕΝ 25. 177, Σ.Ε. 1252/68 ΔΕΝ 24. 529). Βλέπετε ἤδη τὸ ἄρθ. 3 τοῦ Ν.Δ. 61/68 καθ' ὅ οἱ Πολεμιστῶν δὲν δικαιοῦνται πλειόνων τῶν δύο ἀναγκαστικῶν τοποθετήσεων.

Ὁ εργοδότης προσφέρων θέσιν ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν τοποθέτησιν Συμβουλίου Προστασίας καθιστάται ὑπερήμερος καὶ ὀφείλει ἀποδοχὰς (Πρ. Ἀθ. 7023/67 ΔΕΝ 24. 368).

1. Ὁ ἐμφανισθεὶς καὶ μὴ προσληφθεὶς πολεμιστὴς δικαιοῦται ἀποδοχῶν ὑπερημερίας (Α.Π. 373/69 ΔΕΝ 25. 817, Μ. Πρ. Ἀθ. 332/69 ΔΕΝ 25. 692). Ἡ ὑποχρέωσις ὑφίσταται ἀσχετῶς τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ Δευτεροβάθμιον Συμβούλιον, δὲν ἀναστέλλεται δὲ οὔτε διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ Σ.Ε. (Πρ. Πειρ. 172/67 καὶ 981/67 ΔΕΝ 23. 892). Ἡ ἄλλαχού ὅμως ἀπασχόλησις τοῦ μὴ γενομένου δεκτοῦ πολεμιστοῦ οὐδαμῶς ἀποτελεῖ παραίτησιν ἀπὸ τοῦ δικαιώματός του (Πρ. Πειρ. 172/67 καὶ 981/67 ΔΕΝ 23. 892).

Ἐκ τῆς ἐμφανίσεως καὶ ἀναλήψεως ὑπηρεσίας θεωρεῖται πληρωθεῖσα ἡ θέσις (Πρωτ. Ἰ.Α.Θ. 4964/69 ΔΕΝ 25. 850).

Ἐφ' ὅσον διὰ προηγουμένης ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου εἶχε γίνει δεκτὸν ὅτι ὁ ἐργοδότης δὲν εἶχε καταστή ὑπερήμερος μὴ ἀποδεχθεὶς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ πολεμιστοῦ, μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Σ.Ε. δι' ἧς ἐκρίθη νόμιμος ὁ διορισμὸς του, ὄφειλε νὰ προσφέρῃ ἐν νέου τὰς ὑπηρεσίας του (Α.Π. 373/69 ΔΕΝ 25. 817).

§ 254.—Ἐπόχραιο ἐπιχειρήσεις καὶ χρησιμοποήσεις πολεμιστῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὡς ἐτροποποιήθη :

α1. Πᾶσα ἐπιχειρήσις ἢ ἐκμετάλλευσις ἡμεδαπῇ ἢ ἀλλοδαπῇ οἰασθῆποτε μορφῆς ἢ τύπου, ὡς καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις κοινῆς ὤφελείας, μὴ ἐπιχορηγούμεναι ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, ἔστω καὶ ἂν αὐταὶ ἔχουν τὴν μορφήν Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, ἐφ' ὅσον ἀπασχολοῦν κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς περὶ τοποθετήσεως ἀποφάσεως προσωπικῶν πλέον τῶν 15, ὑποχρεοῦνται, ὅπως προσλαμβάνουσι δυνάμει τοῦ παρόντος νόμου πολεμιστὰς ἐκ τῶν τοῦ ἄρθρου 1 § 1 αὐτοῦ κατὰ ποσοστὸν 7% (ἑπτὰ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν) παρ' ἐκάστης τούτων ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ, ἀνεξαρτήτως τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ κενῶν θέσεων. Τὸ ἐν λόγῳ ποσοστὸν δύναται νὰ αὐξάνηται διὰ β. διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ἰ.Π.Υ. Ἐργασίας καὶ μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν τοῦ Ἰ.Π.Υ. Συμβουλίου, μέχρις 9%.

Κλάσμα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσληφθησομένων ὑπερβαίνειν τὸ ἡμισυ τῆς μονάδος εἶναι ὑπὲρ τῶν τοποθετούμενων ἐφεδρῶν.

Ὡς προσωπικῶν νοοῦνται οἱ ὑπηρετοῦντες παρὰ τοῖς ὡς ἄνω ὑποχρέοις ὑπάλληλοι, ἐργατοτεχνῖται καὶ ὑπηρεταί, ἀνεξαρτήτως τοῦ τύπου καὶ τῆς μορφῆς τῆς συμβάσεως ἐργασίας, ἥτις συνδέει τούτους μετ' αὐτῶν (1).

1. Λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ προσωπικὸν τὸ χρησιμοποιοῦμενον περιστασιακῶς καὶ κατ' ἄλλα χρονικὰ διαστήματα (Α.Π. 37/66 ΔΕΝ 22. 244), βλ. ἡδὴ τὴν παρ. 2. τοῦ ἄρθ. 2 τοῦ Ν.Δ. 61/68 (ΔΝ 25. 32 καὶ κατωτ.). Λαμβάνεται ἐπίσης ὑπ' ὄψιν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου Συμβουλίου (Α.Π. 458/64 ΔΕΝ 20. 583, Πρωτ. Θεσ. 4146/64 ΔΕΝ 21. 747). Ἐπὶ τοποθετήσεων ὁμοῦ κατὰ τὸν Ν. 751/48 λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ κατὰ τὴν ἰσχύν τοῦ νόμου τούτου ἀριθμὸς μισθωτῶν (Α.Π. 501/62 ΔΕΝ 19. 472). Σχετικῆ καὶ ἡ Πρ/κου Ἰ.Α.Θ. 3492/62 (ΔΕΝ 19. 477).

Λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναλαβόντων ὑπηρεσίαν πολεμιστῶν καὶ ὄχι τῶν ἀπλῶς τοποθετηθέντων (Α.Π. 365/69 ΔΕΝ 25. 788, Α.Π. 357/69 ΔΕΝ 25. 601, Πρωτ. Ἰ.Α.Θ. 16735/67 ΔΕΝ 23. 838). Λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ σύνολον τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοῦ εἰς ἐκάστην κατηγορίαν ὑπηρετοῦντος τούτου. (Σ.Ε. 2939/69 ΔΕΝ 26. 311) Δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν πολεμισταὶ αἰκισθητικῶς προσληφθέντες καὶ διορισθέντες κατ' ἄρθρον 4 Α.Ν. 1836/51 (Πρ/κου Πειρ. 156/62 ΔΕΝ 18. 173), διότι αἱ κατ' ἄρθρον 3 τοποθετήσεις εἶναι ἄσχετοι πρὸς τὰς κατ' ἄρθρον 4 τοιαύτας (Πρ/κου Ἰ.Α.Θ. 4701/62 ΔΕΝ 18. 812). Οὕτω αἱ Τράπεζαι ἐφ' ἑνὸς μὲν προσλαμβάνουσι τὸ 7%, ἐφ' ἑτέρου δὲ πληροῦν τὰς κενὰς θέσεις διὰ πολεμιστῶν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην ἀναλογίαν (Α.Π. 122/63 ΔΕΝ 19. 294).

Εἰς τὸν κατὰ τ' ἄνω ἀριθμὸν προσληπτέων πολεμιστῶν συμπολογίζονται καὶ οἱ κατὰ

2. Ο αριθμός του κατά το άρθρον 3 του Α.Ν. 1836/1951 τοποθετουμένου προσωπικού υπολογίζεται κεχωρισμένως επί τη βάσει του αριθμού του κατά φύλον και επαγγελματική ιδιότητα, ήτοι ως υπαλλήλων, υπηρετών ή εργατοτεχνιτών, απασχολουμένου συνολικώς υπό της υπαρχέου επιχειρήσεως προσωπικού. Κλάσμα του αριθμού των προσληφθησομένων υπερβαίνουν το ήμισυ της μονάδος είναι υπέρ αυτών.

3. «Τò υπό των κειμένων διατάξεων προβλεπόμενον ανώτατον πρòς διορισμόν ὄριον ἡλικίας προκειμένου περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὡς αὐταὶ ἰσχύουν νῦν νοεῖται ἡῤῥημένον κατὰ 10 ἔτη»⁽¹⁾.

«Ὅσάκις ὑπόχρεως ἤθελεν προσλάβει δι' ἔκτακτον ἀνάγκην τῆς ἐργασίας του, μὴ ἐμπίπτουσαν εἰς τὰ συνήθη ἔργα αὐτῆς, ἔκτακτον προσωπικὸν διὰ χρονικὸν διάστημα οὐχὶ μακρότερον τῶν τριῶν μηνῶν κατ' ἔτος, τὸ προσλαμβανόμενον τοῦτο προσωπικὸν δὲν λογίζεται διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν υποχρεώσεων του ἐκ τοῦ Νόμου, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἤθελεν ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὸ οἰκείον Συμβούλιον. Ἐπίσης δὲν ὑπολογίζεται διὰ τὸν καθορισμόν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τοποθετηθησομένων ἢ τρίτη ὄμας (βάρδια), ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἐναλλάσσεται»⁽²⁾.

Περαιτέρω ὡς πρὸς εἰδικὰ τετα καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τοποθετουμένων πολεμιστῶν, ἐν πρώτοις μὲν δέον νὰ τονισθῇ ἡ διατάξις τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 61/1968, καθ' ἣν :

«1. Οἱ ἀναγκαστικῶς τοποθετούμενοι κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Α.Ν. 1836/51 ἐξομοιοῦνται πλήρως, πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἢ ἐκμεταλλεύσει συναδέλφους των, ὡς πρὸς τοὺς ὄρους, τὴν ἀμοιβήν, τὰς προαγωγὰς καὶ συνθήκας ἐν γένει ἐργασίας, ἐπιφυλασσομένης τῆς ἰσχύος τῶν εἰδικῶν περὶ ἀπολύσεως πολεμιστῶν διατάξεων»⁽³⁾.

Περαιτέρω αἱ παράγρ. 4, 5, 6 τοῦ Ν.Δ. 1836/51, ὡς διεμορφώθησαν κατόπιν τοῦ Ν.Δ. 2657/53 καὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 4547/66, ἔχουν ὀρίσει τ' ἀκόλουθα :

(Α.Π. 403/63 ΔΕΝ 19. 588. Contra : Ν.Σ. 751/62 ΔΕΝ 18. 815, Ν.Σ. 236/62 ΔΕΝ 18. 429, Πρ/κον Πειρ. 557/62 ΔΕΝ 18. 751). Ὡς πρὸς τὸ ΙΚΑ ἴδετε Σ.Ε. 414/69 (ΔΕΝ 25. 702). Προϋποτίθεται πάντως ἡ ὑπαρξίς σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου, μὴ ἐπεκτενομένης τῆς προστασίας ἐπὶ ὀργανικῶν θέσεων (Μον. Πρωτ. Καρδ. 59/68 ΔΕΝ 25. 267). Μετὰ τὸ ἄρθρον 124 τοῦ νέου Συντ/τος (1968) δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τοποθετῶνται πολεμισταὶ εἰς τὸ Δημόσιον καὶ τὰ Ν.Π.Δ.Δ. (Νομ. Συμβ. 896/69 ΔΕΝ 25. 735. Contra: Μ. Πρωτ. Ἀθ. 1991/69 ΔΕΝ 25. 794)

1. Τίθεται ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 7 § 1 τοῦ Ν.Δ. 61/1968. Βλ. καὶ Σ.Ε. 1204/70 (ΔΕΝ 27. 426) καὶ Μον. Πρ. Ἀθ. 2671/70 (ΔΕΝ 27. 426).

2. Ἡ παράγρ. αὕτη τίθεται ὡς ἐτροποποιήθη (ἀντικεικατάθη) διὰ τῆς § 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 61/1968.

3. Ἰδετε καὶ τὴν Α.Π. 567/71 (ΔΕΝ 27. 964), καθ' ἣν οἱ ἀναγκαστικῶς τοποθετούμενοι πολεμισταὶ εἰς ἐπιχειρήσεις διαθετούσας Κανονισμὸν ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους τῶν αὐτῶν κατηγοριῶν τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὸν Κανονισμὸν.

α4. Πάσα άμφισβήτησις περι τής ιδιότητος «και ειδικότητος», υπό τήν όποίαν έτοποθετήθη υπό του Κεντρικού ή των Τοπικών Συμβουλιών τό προστατευόμενον πρόσωπον, λύεται τή αίτήσει του τοποθετηθέντος ή τής άντιστοιχως ένδιαφερομένης έπιχειρήσεως δι' άποφάσεως του ένεργήσαντος τήν τοποθέτησιν Συμβουλίου.

α5. Οι τοποθετούμενοι υπό του Κεντρικού ή των Τοπικών Συμβουλιών χρησιμοποιούνται υπό των έργοδοτών αναλόγως των σωματικών αυτών ίκανοτήτων, γραμματικών ή τεχνικών γνώσεων και λοιπών προσόντων αυτών, εις τό κεντρικόν κατάστημα τής έπιχειρήσεως ή τά ύποκαταστήματα αυτής, τά κείμενα εις τήν περιφέρειαν του Κεντρικού ή Τοπικού Συμβουλίου, παρ' ού τά τοποθετούνται, ή δε μισθοδοσία, τά έπιδόματα, ή προαγωγή και πειθαρχία αυτών διέπεται υπό των διατάξεων των νόμων, διαταγμάτων, ειδικών κανονισμών και συλλαγικών συμβάσεων, αίτινες ισχύουν διá τό λοιπόν προσωπικόν τής έπιχειρήσεως ή έκμεταλλεύσεως.

α6. Ο τοποθετούμενος εις τινα των ύποχρέων τής παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου διá χρόνον έλάσσονα τής έν άρθρω 7 όριζομένης διαρκείας μετά τήν λήξιν ταύτης δικαιούται έπανατοποθετήσεως εις έτέραν έπιχειρήσιν ή έκμετάλλευσιν μέχρι συμπληρώσεως του υπό του νόμου προβλεπομένου χρόνου προστασίας».

Τά συμβούλια Προστασίας όφείλουν νά τοποθετοϋν τους κατά τους άνωτέρω νόμους προστατευομένους πολεμιστάς, αναλόγως των προσόντων των, εις μία ν εκ των τριών κατηγοριών μισθωτών ήτοι των ύπαλλήλων, εργατοτεχνιτών και ύπηρετών. Δέν δικαιούνται όμως νά τοποθετήσουν πολεμιστήν τινα εις συγκεκριμένην (ειδικήν) θέσιν (Σ.Ε. 970/68 ΔΕΝ 24. 689, Σ.Ε. 267/67 και 3077/67 ΔΕΝ 24. 540, Σ.Ε. 1218/64 ΔΕΝ 20. 683, Πρωτ. Θεσ. 4146/64 ΔΕΝ 21. 747), ούδέ είναι νόμιμος πράξις των περι τοποθετήσεως πολεμιστού τινος άορίστως, ήτοι άνευ μνείας τής κατηγορίας εις τήν όποίαν πρέπει νά περιληφθῆ.

Πάσα άμφισβήτησις περι τής ιδιότητος και ειδικότητος, υπό τήν όποίαν έτοποθετήθη υπό του κεντρικού ή των τοπικών συμβουλιών τό προστατευόμενον πρόσωπον, λύεται τή αίτήσει του τοποθετηθέντος ή τής άντιστοιχως ένδιαφερομένης έπιχειρήσεως δι' άποφάσεως του ένεργήσαντος τήν τοποθέτησιν συμβουλίου. Έξ άλλου είναι άκυρος ή τοποθέτησις πολεμιστού μή συγγενοϋντος τάς προϋποθέσεις προστασίας του Α.Ν. 1836/51 (Α.Π. 89/63 ΔΕΝ 19. 697), ως και ή τοποθέτησις πολεμιστού άνευ έρεϋνης περι τής ύπάρξεως ύποχρέωσης προς πρόσληψιν (Σ.Ε. 1175/64 ΔΕΝ 20. 396). Δέν είναι όμως άκυρος ή τοποθέτησις εκ τής μη ύποβολής δικαιολογητικών, έφ' όσον δέν συνδέεται αύτη και με έλλειψιν προσόντων (Πρωτ. Πειρ. 6178/65 ΔΕΝ 22. 556). Μετά πάροδον όμως εϋλόγου χρόνου ή άκυρος διοικ. πράξις περι τοποθετήσεως πολεμιστού καθίσταται άμετάκλητος (Α.Π. 148/64 ΔΕΝ 20. 290). Έξ άλλου είναι καταχρηστική ή μετά πάροδον μακροϋ χρόνου προβολή τής άκυρότητος τής τοποθετή-

σεως (Α.Π. 599/69 ΔΕΝ 26. 67, Α.Π. 534/64 ΔΕΝ 20. 650, Πρωτ. 'Αθ. 9316/68 ΔΕΝ 24. 587). Δέν είναι όμως καταχρηστική ή ζητηθείσα διότι ο πολεμιστής προσεπάθησε να δημιουργήσει έχθρότητα κατά της επιχειρήσεως (Α.Π. 304/67 ΔΕΝ 23. 587). Περαιτέρω, η άποδοχή παρά του έργοδότη της άκύρου τοποθετήσεως αίρει την άκυρότητα (Α.Π. 39/59 ΔΕΝ 15. 195, Πρωτ. Πειρ. 607/65 ΔΕΝ 21. 520, Πρωτ. 'Αθ. 2045/57 ΔΕΝ 13. 789). Διά την *ἀνάκλησιν* τοποθετήσεως πολεμιστού ένεκεν ελλείψεως των προϋποθέσεων προστασίας αρμόδιον είναι το Δευτεροβ. Συμβούλιον και ουχί το Κ.Σ., όπερ άκύρως άνακαλεί την άπόφασίν του (Πρ/κου Πειρ. 235/61 ΔΕΝ 18. 304). Έν παρανόμω συνθέσει των Συμβουλίων Προστασίας (λόγω λήξεως της θητείας των) αί άποφάσεις των είναι αὐτοδικαίως άκυροι, έστω και αν ο διορισμός έγένετο κατ' αίτησιν του έργοδότη (Α.Π. 266/1959 ΔΕΝ 15. 501). *Ανάκλησις* τοποθετήσεως πολεμιστού άνευ αίτήσεως των ένδιαφερομένων είναι παράνομος (Πρωτ. 'Αθην. 14599/1959 ΔΕΝ 15. 874). Πάντως η *ανάκλησις* δέν να περιέχη έπαρκείς αίτιολογίας (Πρωτ. Πειρ. 607/65 ΔΕΝ 21. 520). Μετ' άκύρωσιν της πρώτης *ανάκλησεως* ο έργοδότης δικαιούται να επανέλθη, αν άνευρε νέον στοιχείον διά την παρανομίαν της τοποθετήσεως (Ν.Σ. 517/64 ΔΕΝ 21. 45). "Όταν νομίμως *ανεκλήθη* άπόφασις περί τοποθετήσεως, η άπόφασις η επίδικάσασα άποδοχάς υπερημερίας διά τον πρό της *ανάκλησεως* χρόνον δέν άποτελεί δεδικασμένον διά τον μετá την *ανάκλησιν* χρόνον (Α.Π. 360/65 ΔΕΝ 22. 778). Το *όριον ήλικίας* των προσληπτέων δέν εφαρμόζεται διά τας επιχειρήσεις, εφαρμόζεται όμως διά τας εις το Δημόσιον και τὰ ΝΠΔΔ κατ' άρθρον 3 παρ. 4 τοποθετήσεις, κατά την Πρωτ. 'Αθ. 15615/64 (ΔΕΝ 20. 908), υπό την προϋπόθεσιν ότι ύφίσταται κανών δικαίου περί του όριου ήλικίας (Σ.Ε. 1479/64 ΔΕΝ 21. 137). Κατά την Σ.Ε. 3277/67 (ΔΕΝ 24. 179) το *όριον ήλικίας* εφαρμόζεται όταν ύφίστανται κανόνες θεσπίζοντες έξ άντικειμένου δικαίον περί του όριου ήλικίας, ουχί δέ και επί κανόνων περιεχομένων εις Κανονισμούς επέχοντας ισχύν συμβάσεως, ως ο της Δ.Ε.Η. Κατά την Πρωτ. 'Αθ. 249/68 (ΔΕΝ 24. 633) το *όριον ήλικίας* εφαρμόζεται μόνον επί των κατά το άρθρον 4 τοποθετήσεων.

Η κατά τους Κανονισμούς της επιχειρήσεως απαγόρευσις προσλήψεως μισθωτών *καταδικασθέντων* δι' όρισμένας πράξεις δέν περιλαμβάνει και τους αναγκαστικώς τοποθετουμένους πολεμιστάς, οτινες μόνον εν περίπτωση καταδικής δι' *άδίκημα* συνεπαγόμενον τας εν άρθροις 58, 60 και 62 Ποιν. Κώδικος έκπτώσεις αποκλείονται (Μ. Πρ. 'Αθ. 332/69 ΔΕΝ 25. 692). 'Απαγορεύεται μόν η χρησιμοποίησις του τοποθετηθέντος πολεμιστού *εκτός* της περιφέρειας του Συμβουλίου παρ' ού έτοποθετήθη, είναι όμως έγκυρος η περί του αντίθετου συμφωνία έργοδότη-πολεμιστού (Α.Π. 254/64 ΔΕΝ 20. 439. Contra: Πρωτ. Κιβ. 267/63 ΔΕΝ 20. 443). Η μετá τας *θέσεις* εις περιφέρειαν εκτός εκείνης του τοποθετησαντος Συμβουλίου είναι άκυρος (Πρωτ. 'Αθ. 9316/68 ΔΕΝ 24. 587). "Όπου απαιτείται *βιβλιάριον ύγειας*, δέν να έχωσι τοιοῦτον και οι τοποθετούμενοι πο-

λεμισταί, άλλως οί μὴ δεχόμενοι τούτους έργοδοταί δέν καθίστανται υπερέμμεροι (Πρωτ. 'Αθ. 3570/64 ΔΕΝ 20. 364. Βλέπετε όμως σχετικώς και Α.Π. 145/60, ΔΕΝ 16. 459). Και τὰ προβλεπόμενα επαγγελματικά βιβλιάρια δέον νά κατέχουν οί τοποθετούμενοι πολεμισταί. 'Η έν νέου τοποθέτησεις πολεμιστών, ολίγινες απέχρησαν έν τής θέσεως έν ην τὸ πρῶτον είχαν τοποθετηθῆ κατόπιν ανάκλησεως τής (πρώτης) τοποθετήσεώς των, επιτρέπεται μόνον εις εξαιρετικὰς περιπτώσεις, κρινόμενας ώς τοιαύτας δι' ειδικώς ήτιολογημένης άποφάσεως (Σ.Ε. 2266/68 ΔΕΝ 24. 834).

Οί εργοδοταί όφείλουν νά χρησιμοποιούνη τους παρ' αὐτοῖς, παρὰ τῶν άρμοδίων συμβουλίων τοποθετούμενους πολεμιστάς ώς υπαλλήλους, παρά τῶν έργατοτεχνίτας κατὰ δικαίαν κρίσιν και ανάλόγως του ύπό τῶν συμβουλίων χαρακτηρισμοῦ των, τῶν σωματικῶν αὐτῶν ίκανοτήτων, τῶν γραμματικῶν ή τεχνικῶν γνώσεών των και τῶν λοιπῶν προσόντων αὐτῶν. (Α.Π. 535/69 ΔΕΝ 25. 887, Πρωτ. 'Αθ. 17548/68 ΔΕΝ 25. 59). 'Η χρησιμοποίησις του άναγκαστικῶς διορισθέντος πολεμιστοῦ εις θέσιν άκατάλληλον δι' αὐτόν, ώς ή χρησιμοποίησις μισθωτοῦ έχοντος γνώσεις ξυλλοργοῦ ώς χειρῶνακτος (Α.Π. 535/69 ΔΕΝ 25. 887), ή χρησιμοποίησις φοιτητοῦ εις θέσιν καθαριστοῦ πατωμάτων κλπ. Ισοῦται πρὸς ήρνησιν προσλήψεως και δημιουργεί διὰ τὸν εργοδότην ύποχρέωσιν καταβολῆς τῶν άποδοχῶν του μή προσληφθέντος πολεμιστοῦ (Α.Π. 654/53 Θ. ΕΕ 257). Τὸ δίκαιον ή μή τής κρίσεως του εργοδότου (371 Α.Κ.) έλέγχεται ύπό τῶν δικαστηρίων (Α.Π. 737/67 ΔΕΝ 24. 189, Μον. Πρ. 'Αθ. 1340/70 ΔΕΝ 27. 749).

'Εν περιπτώσει έπελεύσεως μερικῆς διαρκοῦς άνικανότητος του πολεμιστοῦ, ό εργοδότης δικαιούται νά μετατάξῃ τουτον εις άλλην κατηγορίαν, επαγγελματικῶς ύποδεστέραν, μειώνων ανάλόγως και τὰς άποδοχὰς του (Πρωτ. 'Αθ. 17548/68 ΔΕΝ 25. 59).

Τὰ τής μισθοδοσίας, τῶν επιδομάτων, τής προαγωγῆς, και τής πειθαρχίας τῶν άναγκαστικῶς τοποθετούμενων πολεμιστῶν διέπονται ύπό τῶν διατάξεων τῶν νόμων, διαταγμάτων, ειδικῶν κανονισμῶν και συλλογικῶν συμβάσεων, αλίτινες ισχύουν και διὰ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν (ήρθ. 4 Ν.Δ. 61/68). Παραλλήλως όμως οί τοποθετούμενοι πολεμισταί όφείλουν νά προσφέρουν τὰς ύπηρεσίας των μετ' έπιμελείας, όπως και οί άλλοι εργαζόμενοι.

Κατὰ τὸ διάστημα τής ύπηρεσίας των οί πολεμισταί δύνανται νά τεθῶσιν εις διαθεσιμότητα, κατὰ τήν ήρθετέραν γνώμην, σύμφωναως πρὸς τὰς διατάξεις του ήρθρου 10 Ν. 3198/1955, χωρὶς ν' απαιτηται ύπως προταχθῶσιν έν τῇ σειρά τής θέσεως εις διαθεσιμότητα οί μὴ πολεμισταί (Πρωτ. 'Αθ. 23361/1960 ΔΕΝ 17. 47, Πρωτ. 'Αθην. 1025/1960 ΔΕΝ 16. 425, Πρ/κου 4212/60 ΔΕΝ 16. 554).

Παραίτησις του πολεμιστοῦ έν τῶν δικαιωμάτων του είναι άκυρος, καθ' όσον αί ώς άνω διατάξεις είναι δημοσίας τάξεως. Και ό συμβιβασμός, έφ' όσον ύποκρύπτει παραίτησιν, είναι άκυρος (Α.Π. 275/62 ΔΕΝ 18.

420, Πρωτ. Καβ. 267/63 ΔΕΝ 20, 443). Δέν είναι όμως έκυρος συμβιβασμός τερματιζών ἀμφίβολον κατάστασιν και ἀναγνωρίζον ὑπὲρ τοῦ πολεμιστοῦ ἄλλα πλεονεκτήματα (Α.Π. 275/62 ΔΕΝ 18, 420).

Ἐπ' ὅσιν και αἱ διατάξεις τῶν § § 4-8 τοῦ ἔθρου 9 τοῦ Α.Ν. 1836/51, καθ' ἕνα :

4. Οἱ κατὰ τὸ ἔθρου 3 τοῦ παρόντος ὑπόχρεοι ὑποχρεοῦνται, ὡς αὐτοὶ καλοῦνται πρὸς τοῦτο ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ Ἐπισημοῦ Ἐργασίας ἢ τῶν παρ' αὐτοῦ ἐξουσιοδοτημένων ὀργάνων, ὡπως ὑποβάλλουσιν ἔγγραφον δήλωσιν περὶ τοῦ ἀπασχιλουμένου παρ' αὐτοῖς προσωπικοῦ, ἐφ' ὅσων ἢ περὶ τοῦτου πρόσκλησις ἀπέχει τῆς προηγουμένης δηλώσεως τοῦ ὑποχρέου κατὰ ἓν τοῦλάχιστον τρίμηνον.

5. Ὁ Ἐπισημος τῆς Ἐργασίας δύναται νὰ διατάξῃ ὅποτεδήποτε ἔλεγχον τῶν ὑποχρέων διὰ τὴν συμμόρφωσιν ἢ μὴ αὐτῶν πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

6. Πᾶς ὑπόχρεος εἰς τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ἔθρου, μὴ ὑποβάλλων ἐμπροθέσμως δηλώσεις ἢ ὑποβάλλων ἀνάληθεις τοιαύτας ἢ πᾶς ὑπόχρεος μὴ συμμορφούμενος πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου ἢ τὰς ἀποφάσεις τοῦ οἰκείου Συμβουλίου προστασίας ἀπολυομένων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ ἢ παρέχων ψευδεῖς πληροφορίας ἢ στοιχεῖα ἢ ὑποβάλλων ψευδεῖς δηλώσεις ἢ ἀρνούμενος ἢ παρακωλύων τὸν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἔλεγχον, τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως μέχρι τριῶν (3) μηνῶν και χρηματικῆς ποινῆς μέχρι 10.000 μεταλλικῶν δραχμῶν, ἐν ὑποτροπῇ δὲ μέχρι τοῦ πενταπλασίου τῆς ἀνωτέρω χρηματικῆς ποινῆς και διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι ἐνός ἔτους.

7. Ἡ ποινικὴ δίωξις ἀσκεῖται κατ' ἐγκλήσιν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ἐπισημοῦ Ἐργασίας ἢ τῶν κατ' εἰδικὴν ἐντολήν τοῦτου ἐνεργούντων ὀργάνων τοῦ Ἐπισημοῦ ἢ κατ' εἰδικὴν ἐξουσιοδότησιν τοῦ Προέδρου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου.

8. Παράβασις τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου συνεπάγεται, ἀνεξαρτήτως τῆς ποινικῆς δίωξεως, και τὴν ἀστικὴν τοῦ ὑποχρέου εὐθύνην διὰ τὴν καταβολὴν τῆς μισθοδοσίας τοῦ μὴ προσλαμβανομένου τοποθετηθέντος παρὰ τῶν ἀρμοδίων Συμβουλίων, ἀφ' ἧς χρονολογίας οὗτος προσέληθῃ παρὰ τῶ ἐργοδοτῆ πρὸς ἀνάληψιν ἐργασίας ἢ ὑπηρεσίας».

§ 255.—Πρόσληψις δικηγόρων και ἐπιστημόνων ἐν γένει.

Ἐπ' ὅσιν ἢ § 3 τοῦ ἔθρου 3 τοῦ Α.Ν. 1836/51 ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ Ν.Δ. 2657/53 και Ν.Δ. 4547/66 (ἔθρου. 3, § 1), καθ' ἕνα :

α3. Τὰ κοινωφελῆ Ἰδρύματα, αἱ Τράπεζαι και τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ὑποχρεοῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου εἰς τὴν

Ἐπὶ ὄψιν ἐπίσης αἱ παρ. 14-15 τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ Ν.Δ. 4507/1966 (ΔΕΝ 22. 397), ἔχουσαι ὡς ἀκολούθως :

«14. Δικηγόροι προσληφθέντες ὑπὸ τοῦ ΟΔΕΠ ἐπὶ παγία περιοδικῇ ἀμοιβῇ, βάσει τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 1836/51 «περὶ τροποποιήσεως καὶ κωδικοποιήσεως τῆς νομοθεσίας περὶ προστασίας ἀπολυομένων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ», θεωροῦνται κατέχοντες προσθέτους ὀργανικὰς θέσεις.

«15. Δικηγόροι πολεμισταί, διορισθέντες ἢ προσληφθέντες μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἄνευ τῆς διαδικασίας τοῦ Α.Ν. 1836/51, εἰς τὸ Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ., Ὀργανισμοῦς, Ἐπιχειρήσεις ἢ Ἰδρύματα, Συνεταιρισμοῦς, ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 1836/51, ἐφ' ὅσον κέκτηνται τὰς προϋποθέσεις ταύτας.

Οἱ ἀνωτέρω ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλλουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των ἐντὸς 6 μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος πρακτικὸν τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Α.Ν. 1836/1951».

Ἐπὶ ὄψιν καὶ τέλος ἡ παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 4547/66 (ΔΕΝ 22. 812), καθ' ἣν :

«Αἱ διατάξεις τῆς παρ. 15 τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ν. 4507/1966, περὶ ρυθμίσεως θεμάτων τινῶν τῶν Δικηγόρων κλπ., ἰσχύουν καὶ διὰ τοὺς κατὰ παρέκκλισιν τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 1836/51 καὶ τοῦ Ν.Δ. 2657/53 τοποθετηθέντας εἰς τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενα νομικὰ πρόσωπα».

Ἡ περὶ προσλήψεως δικηγόρων πολεμιστῶν ἀπόφασις δέον νὰ εἶναι ἠτιωλογημένη (Α.Π. 164/64 ΔΕΝ 20. 685), δέον δὲ νὰ ὑφίσταται δυνατότης παραγωγῆς δικηγορικῶν ὑπηρεσιῶν (Α.Π. 118/62 ΔΕΝ 18. 618, Σ.Ε. 402/69 ΔΕΝ 25. 702, Σ.Ε. 1480/68 ΔΕΝ 24. 798). Ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν διορισμοῦ δικηγόρων πολεμιστῶν γενικώτερον ἴδετε τὰς Σ.Ε. 1894/62 (ΔΕΝ 18. 868), Σ.Ε. 1893/62 (ΔΕΝ 19. 45), Α.Π. 125/63 (ΔΕΝ 19. 702) καὶ Α.Π. 715/63 (ΔΕΝ 20. 81). (1)

Διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν Ἀν. Ν. 283/68 καὶ 486/70 ἴδετε Α.Π. 293/70 (ΔΕΝ 26. 793).

§ 256.— Ἀπαλλαγὴ ἐπιχειρήσεων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Ν.Δ. 2657/53 :

«Δύναται ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐργασίας δι' ἀποφάσεως αὐτοῦ, μετὰ γνώμην τοῦ οἰκείου Συμβουλίου προστασίας ἀπολυομένων, νὰ μειώσῃ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Α.Ν. 1836/1951 ποσοστὸν ὑποχρεωτικῆς

1. Περίπτωσις ἀκυρώσεως ὑπὸ Σ.Ε. ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας περὶ προσλήψεως δικηγόρου καὶ ἀνάκλησις ἀποφάσεως Συμβ. Προστασίας περὶ τοποθετήσεως. Ἐκδόσις νέας Ὑπ. Ἀποφάσεως μετ' ἀναδρομικῆν ἰσχύιν καὶ ἀνάκλησις ἀνακλητικῆς πράξεως Συμβ. Προστασίας. Κατὰ τὸ Σ.Ε. (Ὁλομ. 2164-2165/1968 ΔΕΝ 24. 786) εἶναι νόμιμος ἡ τοιαύτη ἀναδρομικότης. Κατὰ τὴν Ὁλομ. Α.Π. 350/68 (ΔΕΝ 24. 632) δὲν εἶναι νόμιμος, ἐφ' ὅσον ἐπιβάλλεται βᾶρος εἰς τὸν μὴ εὐθιμώμενον διὰ τὸ ἐλάττωμα τῆς διοικ. πράξεως διοικούμενον.

προκειμένου περί πληρώσεως θέσεως Διευθυντοῦ καὶ Ἐπιμελητοῦ ἐκάστης κλινικῆς.

Ὁμοίως δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου ἡ πλήρωσις τῶν θέσεων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Ἰπουργείου Ἐξωτερικῶν, προσλαμβανομένων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ Ἰπηρεσιῶν αὐτοῦ.

Ὁ χρόνος ὅμως τῆς ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίας ἀπὸ τοῦ 1946 καὶ ἐντεῦθεν τῶν ἱατρῶν (ἐσωτερικῶν) βοηθῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων ἐν γένει, κεκτημένων εἰδικότητα καὶ ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ πτυχίου των διανυόντων μέχρι σήμερον χρονικὸν διάστημα πλέον τῶν δέκα ἐτῶν, ὑπαγομένων δὲ εἰς μίαν τῶν α', β', στ' καὶ ζ' κατηγοριῶν τοῦ ἄρθρου 1 § 1 τοῦ παρόντος νόμου, προσμετρεῖται διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν ἐτῶν τῶν ἀπαιτούμενων διὰ τὴν κατάληψιν τῆς θέσεως τοῦ ἐπιμελητοῦ κλινικῆς, ἢ ἐργαστηρίου ἐν ταῖς ἐν γένει Νοσηλευτικαῖς Ἰδρύμασιν.

13. Ὁ βᾶσει τοῦ παρόντος νόμου διοριζόμενος ὑπάλληλος ἢ ὑπηρετῆς εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου, τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου καὶ τῶν Νομικῶν Προσώπων Ἰδιωτικοῦ Δικαίου ἐντάσσεται ἐν τῇ Ἰπηρεσίᾳ καὶ προάγεται, ὡς καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικόν, συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους ἢ τοὺς ὀργανισμοὺς τοὺς διέποντας τὸ προσωπικὸν αὐτῶν» (1).

§ 258.—Διαδικασία τοποθετήσεως πολεμιστῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὡς μεταγενεστέρως ἐτροποποιήθη, ὁ κεκτημένος τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου τούτου ὀριζόμενα προσόντα, προκειμένου νὰ τύχη τῆς ὑπ' αὐτοῦ παρεχομένης προστασίας, δεόν ὅπως ὑποβάλλῃ πρὸς τὸ Κεντρικόν ἢ τὸ οἰκείον Νομαρχικὸν Συμβούλιον προστασίας ἀπολυομένων πολεμιστῶν αἰτησιν καὶ προσκομίσει ἐντὸς εὐλόγου χρόνου τὰ κάτωθι πιστοποιητικά:

- α) Βεβαίωσιν Ἐπιτροπῆς ἐδρευούσης παρὰ τῷ Ἰπ. Ἐθν. Ἀμύνης.
- β) Πιστοποιητικὸν τῆς Ἀστ. Ἀρχῆς περὶ τῆς πρὸ τῆς στρατεύσεώς του μονίμου κατοικίας του.
- γ) Πιστοποιητικὸν ποινικῆς καταστάσεως ἐξηγμένον ἐκ τοῦ οἰκείου Ποινικοῦ Μητρώου τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του.
- δ) Ὑπεύθυνον δήλωσιν περὶ τῆς εἰδικότητός του καὶ τῶν λοιπῶν τυπικῶν προσόντων, ὡς καὶ τοῦ χρόνου τῆς προτέρας τυχόν προὔπηρεσίας του.
- ε) Ἀντίγραφον πιστοποιητικοῦ σπουδῶν, ἐμφαίνοντος τὰς γραμματικὰς αὐτοῦ γνώσεις.

στ) Προκειμένου περί ἀναπήρων, τραυματιῶν, ὡς καὶ τῶν προσώπων τῆς παραγράφου 1 ἐδάρια δ', η' τοῦ ἄρθρου 1, βεβαίωσιν τῆς ἀρμοδίας Ἰπηρε-

1. Ἴδετε σχετικῶς καὶ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν. 2085/52 ἀπερὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 1811/51 ἀπερὶ Κώδικος καταστάσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (ΔΕΝ 8, 607).

ρεσίες τής Γενικής Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικού, ότι οὔτοι δὲν λαμβάνουν μηχαναίαν σύνταξιν άνωτέραν τῶν πεντακοσίων (500) δραχμῶν.
 Ὡσαύτως βεβαίωσιν τής άρμοδίας Ἐπιτροπῆς τοῦ Ν. 1487/1950, ἐμφαίνουσιν ὅτι ὁ άνάπηρος ἢ τὸ θῦμα δὲν άποκατεστάθη επαγγελματικῶς.
 ζ) Πιστοποιητικὸν νομιμοφροσύνης (κατηργήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 1048/71 ΔΕΝ 28 καὶ 32).

Οἱ κατ' εφαρμογὴν τοῦ άρθρου 30 Α.Ν. 1324/1949 ζητοῦντες τοποθετησθαι ὑπὸ τῶν Συμβουλίων προστασίας άπολυομένων ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλλωσιν άπαντα τὰ δικαιολογητικὰ τὰ ζητούμενα άπὸ τοῦς άναπήρους τοῦς ὑπαγομένους εἰς τὸν Ν. 1836/1951, πλὴν τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Γ.Ε.Σ.

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 1836/51 τὰ άνωτέρω δικαιολογητικὰ εἶδει νὰ ὑποβάλλωνται ἐντὸς βιμήνου άπὸ τής άπολύσεως τοῦ πολεμιστοῦ ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ. Ἡδη διὰ τοῦ άρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 61/1968 ὀρίζονται σχετικῶς τὰ ακόλουθα :

α) Οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος προστατευόμενοι πολεμισταί, οἱ μὴ ὑποβαλόντες μέχρι τής ἐνάρξεως ἰσχύος τούτου αίτησιν ἢ δικαιολογητικὰ περὶ ὑπαγωγῆς τῶν εἰς τὰς προστατευτικὰς περὶ πολεμιστῶν διατάξεις, δικαιοῦνται νὰ ὑποβάλλωσιν ὁ π ο τ ε δ ἦ π ο τ ε ταῦτα, αἱ δὲ αίτήσεις πολεμιστῶν, αἱ μέχρι τής δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὑποβληθεῖσαι, εἰς οἰονδήπου τε Συμβούλιον Προστασίας Πολεμιστῶν, λογίζονται ἐμπρόθεσμοι καὶ αἱ ἐπὶ τῆ βάσει τούτων χωρήσασαι τοποθετήσεις ἔγκυροι.

β) Οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὡς οὔτος ἰσχύει νῦν, προστατευόμενοι πολεμισταί δὲν δικαιοῦνται πλειόνων τῶν δύο άναγκαστικῶν τοποθετήσεων εἰς τὸν αὐτὸν ἢ ἕτερον ἐργοδότην, ἐπιφυλακτομένης τής ἰσχύος τοῦ άρθρου 8 τοῦ Α.Ν. 1836/51 καὶ τοῦ άρθρου 5 τοῦ παρόντος.

γ) Εἰς τὸν άνωτέρω αριθμὸν δὲν περιλαμβάνονται τοποθετήσεις χωροῦσαι:
 α) Λόγω άνακλήσεως προηγηθείσης τοποθετήσεως, ὀφειλομένης δὲ εἰς οἰκοθεν ἐνέργειαν τῶν Συμβουλίων ἢ εἰς αίτησιν τοῦ ἐργοδότη.
 β) Λόγω άκυρώσεως προηγηθείσης τοποθετήσεως καὶ
 γ) Λόγω άπολύσεως, συνεπέει παρόδου τῶν προθεσμιῶν τοῦ άρθρου 6 τοῦ παρόντος.

§ 259.— Διάρκεια σχέσεως ἐργασίας, λόγοι άπολύσεως καὶ διαδικασία.

Περὶ τῶν άπολύσεων τῶν άναγκαστικῶς τοποθετουμένων πολεμιστῶν προβλέπει τὸ άρθρον 7 τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὅπερ εἶχε τροποποιηθῆ διὰ τοῦ άρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 4185/61, δι' οὔ καθιερώθη μ ο ν ι μ ὄ τ η ς τούτων. Ἡδη περὶ τῶν άπολύσεων προβλέπει τὸ άρθρον 5 τοῦ Ν.Δ. 61/1968, ἔχον ὡς ἀκολούθως :

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 5.—Ἡ παρ. 1 τοῦ άρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 4185/61 ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολούθως :

α) Ἡ άναγκαστικὴ σχέσις ἐργασίας τῶν τοποθετηθέντων δυνάμει τοῦ

Νόμου 751/48 Ν.Δ. 1196/49 και του άρθρου 3 του Α.Ν. 1836/51⁽¹⁾, ως ούτος ισχύει νυν και των τοποθετούμενων ἐφ' ἐξῆς λύεται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις και ὑπὸ τὰς κάτωθι προϋποθέσεις.

Α) Αὐτοδικαίως ἄμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ἢ ὀργανισμοῦ προσωπικοῦ ἐχόντων ἰσχὸν νόμου τῆς παρ' ἣ ἐτοποθετήθησαν ἐπιχειρήσεως ἢ ἐκμεταλλεύσεως ὀριζομένου ὀρίου ἡλικίας.

Β) Δι' ἀζημίου καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας, ἐφ' ὅσον ὁ πολεμιστῆς ἤθελε καταδικασθῆ ἀμετακλήτως διὰ ποινικὸν ἀδίκημα μετὰ τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἄρθρων 59, 60, 61, και 62 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος ἀποστερήσεων.

Γ) Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Α.Ν. 244/36 και 771/37:

α) Διὰ παραβάσεις προβλεπομένας ὑπὸ τοῦ νομίμως ἀνεγνωρισμένου Ὀργανισμοῦ ἢ Κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας ἢ Ἐπιχειρήσεως ἢ Ἐκμεταλλεύσεως δι' ἃς ὀρίζεται ὡς ποινὴ ἢ ἀπόλυσις.

β) Δι' ἀποδεδειγμένην ἀνεπάρκειαν ἢ ἀκαταλληλότητα περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας του, μὴ ὀφειλομένην πάντως εἰς τὰ τραύματά του, ἢ ἀνάρμοστον συμπεριφορὰν ἢ ἀντιπειθαρχικὴν ἐν γένει διαγωγὴν.

γ) Δι' ἀποδεδειγμένην οἰκονομικὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐφ' ὅσον και καθ' ὃ μέτρον ἀπεφάσισε περὶ ταύτης τὸ οἰκτεῖον συμβούλιον κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν.Δ. 2657/53.

Προκειμένου περὶ τεχνικοῦ ἢ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ προσλαμβανομένου εἰς Δημόσια Ἔργα ἢ Ἔργα ἀνασυγκροτήσεως περιορισμένης διάρκειας ἢ ἀπόλυσις τῶν ἀκαταλλήλων γίνεται, ἄνευ μεσολάβησεως τῶν ἀρμοδίων Ἐπιτροπῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἡτιολογημένην προτάσει τοῦ ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ.

Δ) Διὰ καταγγελίας τῆς σχέσεως ἐργασίας κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. 3198/1955 ὡς ταῦτο συνεπληρώθη ὑπὸ τῆς παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 3789/57⁽²⁾.

Διὰ τὴν διατήρησιν τῆς προστασίας προϋποτίθεται ἡ διατήρησις τῆς ιδιότητος τοῦ μισθοῦ κατὰ κύριον ἐπάγγελμα. Ὅθεν, πολεμιστῆς, καταστάς ἔμπορος παύει προστατευόμενος, δυναμένης ν' ἀνακληθῆ τῆς τοποθετήσεώς του (Σ.Ε. 1722/61 ΔΕΝ 17. 964) και ἐνεργουμένης τῆς ἀπολύσεώς του ἄνευ ἀποζημιώσεως (Πρ/κου Ἀθ. 1349/61 ΔΕΝ 17. 965). Ἀνεπάρκεια και ἀκαταλληλότης συνιστῶσι λόγον ἀπολύσεως, ἔστω και ἂν κατὰ τὸν πειθαρχικὸν κανονισμὸν τοῦ ἐργοδότητος προβλέπωνται ἡπιώτεραι πειθαρχικὰ ποινὰ (Σ.Ε. 837/65 ΔΕΝ 21. 385). Καὶ ἔταν ἡ ἀκαταλληλότης ὀφείλεται εἰς ἀμελειαν ὡς και δι' ἀνυπαίτιον ἀνεπάρκειαν (Σ.Ε. 3078/67 ΔΕΝ 24. 133).

1. Συνεπῶς δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις αὐταὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἄρθρον 4 τοποθετούμενων (Α.Π. 126/67 ΔΕΝ 23. 404).

2. Περὶ μειωμένης ἀποζημιώσεως εἰς ἀποχωροῦντας ἢ ἀπολυομένους μετὰ ὑπηρεσίαν ὀρισμένων ἐτῶν ἢ λόγῳ συνταξιοδότησεως ἐνεκα γήρατος (βλέπετε ἀνωτέρω § 203 σελ. 437).

τήν αντικατάστασιν τούτου δι' ἑτέρου μετὰ προηγουμένην 150ήμερον τούλάχιστον πραγματικὴν ἀπασχόλησιν τούτου παρ' αὐτῷ.

»2. Ἐν τῇ αἰτήσει ὁ ὑπόχρεως δέον ὅπως ἐπικαλῆται λόγους συνιστῶντας, εἴτε ἀνοπαίτιον ἀκαταλληλότητα τοῦ πολεμιστοῦ διὰ πᾶσαν παρ' αὐτῷ ἐργασίαν, εἴτε ὑπαίτιον τοιαύτην ἀφειλομένην εἰς φυγοπονίαν ἢ ἀδιαφορίαν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας του ἢ ἀνάριστον καὶ ἀντιπειθαρχικὴν συμπεριφορὰν.

»3. Τὸ ἀρμοδίον Συμβούλιον μετὰ προηγουμένην διαπίστῶσιν τῶν προβαλλομένων λόγων ἀκαταλληλότητας τοῦ τοποθετηθέντος πολεμιστοῦ ὑποχρεῦται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν αντικατάστασιν τούτου.

»4. Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου δέον ὅπως ληφθῆ καὶ ἐπιδοθῆ ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως.

»5. Ἐν ἀποδοχῇ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς περὶ ἀντικαταστάσεως αἰτήσεως ἢ ἐν ἀπράκτῳ παρόδῳ τοῦ κατὰ τὰ ἀνωτέρω διμήνου ὁ ὑπόχρεως δύνανται νὰ προβῆ ἄνευ προσφυγῆς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἄρθρου 7 Ν.Δ. 244/36 καὶ 771/37 εἰς καταγγελίαν τῆς μετὰ τοῦ πολεμιστοῦ συμβάσεως ἐργασίας τηρῶν τὰς περὶ καταγγελίας τῆς ἀρίστου χρόνου σχέσεως ἐργασίας κειμένας διατάξεις»⁽¹⁾.

Κατὰ τὴν § 2 τοῦ ἄρθρου 6 (Ν.Δ. 61/68), αἰδ' ἀποφάσεως τοῦ τοποθετήσαντος τὸν πολεμιστὴν Συμβουλίου στερεῖται οὗτος τῆς προστασίας τοῦ Α.Ν. 1836/51, ὡς οὗτος ἰσχύει νῦν, ἐὰν ἤθελεν ἐκ τῶν ὑστέρων χαρακτηρισθῆ παρὰ τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν, ὡς μὴ νομιμοφρων»⁽²⁾.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Ν.Δ. 2657/53 ὁρίσθησαν τ' ἀκόλουθα :

«Πᾶσα αἴτησις ὑποβαλλομένη ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου προστασίας ἀπολυομένων περὶ ἀνακλήσεως πολεμιστῶν (ἄρθρον 11 ἀ.ν. 1836/1951), καθὼς καὶ ἐνώπιον τοῦ Δευτεροβαθμίου Συμβουλίου (ἄρθρ. 11 τοῦ παρόντος νόμου), εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐφ' ὅσον δὲν συνοδεύεται διὰ γραμματίου εἰσπράξεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν ἐκ δραχμῶν 75, ὅπερ κατατίθεται εἰς ἴδιον λογαριασμὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου προστασίας ἀπολυομένων. Αἱ ἀναλήψεις ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ τούτου, ἢ διάθεσις τῶν κεφαλαίων καὶ ἢ ἐν γένει διαχειρίσεις αὐτοῦ γίνονται παρὰ τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς, ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας. Αἱ ἀποφάσεις τῆς

1. Κατὰ τὰς Α.Π. 175/71 (ΔΕΝ 27. 326) καὶ 564/71 (ΔΕΝ 27. 962) ἡ ἀντικατάστασις δύνανται νὰ ζητηθῆ διὰ λόγους ὑπαίτιους ἢ ἀνοπαίτιους. Ἡ ἀπόφασιν τοῦ οἰκείου Συμβουλίου δέον νὰ λαμβάνεται καὶ νὰ ἐπιδοθῆ ἐντὸς διμήνου, ἄλλως ὁ ἐργοδότης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχει, ἐν ἐλήφθῃ μὲν ἀπόφασιν, δὲν ἐκοινοποιήθῃ ὁμοῦς αὕτη ἐντὸς διμήνου. Ἡ τοποθέτησις ἀντικαταστάτου δὲν ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς ἀπολύσεως, οὐδ' ἀπαιτεῖται νὰ αἰτιολογηθῆ αὕτη (βλ. σχετικῶς καὶ Σ.Ε. 2407/70 ΔΕΝ 27. 430, Ἐφ. Ἀθ. 3412/70 ΔΕΝ 27. 431, Μον. Πρωτ. Ἀθ. 2284/70 ΔΕΝ 27. 431, Πολ. Πρωτ. Πατρῶν 1087/70 ΔΕΝ 27. 432).

2. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ν.δ. 1048/71 (ΔΕΝ 28. 32) κατάρτησιν τῶν πιστοποιητικῶν νομιμοφροσύνης, ἡ διὰ τῆς ἀπώλεσε τὴν σημασίαν τῆς.

Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, πᾶσα δὲ ἀναγκαία λεπτομέρεια τῆς κινήσεως τοῦ εἰδικοῦ τούτου λογαριασμοῦ καὶ τῆς διαθέσεως τῶν πόρων αὐτοῦ καθορίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας»⁽¹⁾.

§ 261.— Προθεσμία ἀσκήσεως δικαιωμάτων πολεμιστῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν.Δ. 61/1968 : «πᾶσα ἀξίωσις ἐκ τῆς μὴ προσλήψεως τοῦ πολεμιστοῦ ὑπὸ τοῦ ὑποχρέου ἐργοδότη, τυγχάνει ἀπαράδεκτος, ἐφ' ὅσον ἡ σχετικὴ ἀγωγή δὲν ἠγγέρη ἐντὸς ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ἕξ (6) μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῷ τῆς περὶ τοποθετήσεώς του ἀποφάσεως κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις».

¹Ἴδετε σχετικῶς καὶ τὴν Μον. Πρ. Χαλκίδος 75/1970 (ΔΕΝ 27. 390).

1. "Ὅταν δὲν κατατίθεται τὸ παράβολον, ἡ αἴτησις εἶναι ἀνύπαρκτος καὶ ὁ ἐργοδότης ὑπερήμερος ἐν μὴ ἀποδοχῇ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ πολεμιστοῦ (Α.Π. 95/69 ΔΕΝ 26. 79).

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 46ον

§ 262. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἀπὸ 1.10.1971, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 74 τοῦ Ν.Δ. 958/1971 (Φ. Ε.Κ. Α' 176), ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν αἱ ἐπενεχθεῖσαι εἰς τὸν Κώδικα Πολιτ. Δικονομίας τροποποιήσεις. Παραθέτομεν κατωτέρω τὰς διατάξεις τοῦ νέου (τροποποιημένου) Κώδ. Πολ. Δικονομίας περὶ Ἑργατικῶν Διαφορῶν (Β. Δ. 657/71 Φ.Ε.Κ. 219 τεύχος Α' τῆς 1.11.71).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ἑργατικαὶ διαφοραὶ

Ἄρθρον 663

(Ἄρθρον 691 Α.Ν. 44/1967,
ἄρθρον 51 παρ. 1 Ν.Δ. 958/71)

Κατὰ τὴν εἰδικὴν διαδικασίαν τῶν ἄρθρων 664 ἕως 676 δικάζονται 1) αἱ διαφοραὶ ἐκ παροχῆς ἐξηρητημένης ἐργασίας ἢ καὶ ἐξ οἰασδῆποτε ἄλλης αἰτίας ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς μεταξὺ ἐργαζομένων ἢ τῶν διαδόχων των ἢ τῶν κατὰ νόμον δικαιουμένων ἐκ τῆς παροχῆς τῆς ἐργασίας των καὶ τῶν ἐργοδοτῶν ἢ τῶν διαδόχων αὐτῶν, 2) αἱ διαφοραὶ ἐκ παροχῆς ἐξηρητημένης ἐργασίας ἢ καὶ ἐξ οἰασδῆποτε ἄλλης αἰτίας ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς μεταξὺ τῶν ἀπὸ κοινοῦ ἐργαζομένων παρὰ τῷ αὐτῷ ἐργοδότη, 3) αἱ διαφοραὶ ἐκ συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας ἢ ἐκ διατάξεων ἐξομοιουμένων πρὸς διατάξεις συλλογικῆς συμβάσεως μεταξὺ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὰς ἢ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τρίτων, 4) αἱ διαφοραὶ μεταξὺ ἐπαγγελματιῶν ἢ βιοτεχνῶν πρὸς ἀλλήλους ἢ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πελατῶν αὐτῶν ἐκ τῆς παροχῆς ἐργασίας ἢ εἰδῶν ὑπ' αὐτῶν κατασκευασθέντων, 5) αἱ διαφοραὶ μεταξὺ ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἠσφαλισμένων ἢ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἢ τῶν κατὰ νόμον δικαιουμένων ἐκ τῆς σχέσεως ἀσφαλίσεως.

"Άρθρον 664

("Άρθρον 692 Α.Ν. 44/1967)

Αι εν άρθρω 663 διαφοραί δύνανται νά εισαχθούν και εις τό δικαστήριον του τόπου ένθα ό εργαζόμενος παρέχει ή, εν περιπτώσει λύσεως της σχέσεως, παρέσχε κατά τόν άμέσως πρό της λύσεως χρόνον τήν εργασίαν του.

"Άρθρον 665

("Άρθρον 693 Α.Ν. 44/1967)

1. Οί διάδικοι δύνανται νά παρίστανται ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου και του ειρηνοδικείου αυτοπροσώπως ή μετά ή διá πληρεξουσίου δικηγόρου ή οί μόν εργαζόμενοι δι' έτέρου εργαζομένου άσκούντος τό αυτό κατ' είδος έπάγγελμα, οί δέ εργοδότηι δι' ύπαλλήλου αυτών.

2. Η πληρεξουσιότης δύνανται νά δοθή και δι' ιδιωτικού έγγραφου ή διá σημειώσεως κάτωθι του κοινοποιηθέντος δικογράφου της άγωγής ή κλήσεως πρός συζήτησιν.

"Άρθρον 666

("Άρθρον 694 Α.Ν. 44/1967,

άρθρον 51 παρ. 2 Ν.Δ. 958/1971)

1. Κατά τήν ενώπιον του μονομελούς Πρωτοδικείου διαδικασίαν εφαρμόζονται αι διατάξεις αι ρυθμίζουσαι τήν διαδικασίαν ενώπιον των ειρηνοδικείων.

2. Ό ειρηνοδίκης κατ' αίτησιν του έναγομένου, ύποβαλλομένην κατά τήν πρώτην έπ' άκρατηρίου συζήτησιν, δικαιούται νά παραπέμψή τήν έκδίκασιν της διαφοράς εις τό μονομελές πρωτοδικείον της περιφερείας του, εάν έκκρεμῆ ενώπιον αυτου άγωγή του έναγομένου κατά του έναγοντος δι' άπαίτησιν εκ των εν άρθρω 663 αναφερομένων επίδεικτικόν συμφήρισμού μετά της παραπεμπομένης.

3. Έπί των εν άρθρω 663 διαφορών δέν εφαρμόζονται αι διατάξεις των άρθρων 466 έως 472.

"Άρθρον 667

("Άρθρον 707 Α.Ν. 44/1967,

άρθρον 51 παρ. 4 Ν.Δ. 958/1971)

Τό δικαστήριον δέον νά προσπαθήσῃ νά συμβιβάσῃ τους διαδίκους κατά τήν πρώτην έπ' άκρατηρίου συζήτησιν. Η παράλειψις της άποπειράς συμβιβασμού δέν επιφέρει άπαράδεικτον ή άκυρότητα.

"Άρθρον 668

("Άρθρον 708 Α.Ν. 44/1967,

άρθρον 51 παρ. 5 Ν.Δ. 958/1971)

Κατά τήν διαδικασίαν των άρθρων 664 έως 676 δύνανται νά αναγάγουν

ἢ νὰ ἐναχθοῦν ἀπὸ κοινοῦ πλείονες ἐργαζόμενοι καὶ ὅταν τὰ δικαιώματα ἢ αἱ ὑποχρεώσεις αὐτῶν προέρχονται μόνον ἐκ τῆς αὐτῆς νομικῆς αἰτίας.

"Αρθρον 669

("Αρθρον 709 Α.Ν. 44/1967)

Ἄνεγνωρισμένα ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα ἐργαζομένων ἢ ἐργοδοτῶν, ἀνεγνωρισμένα ἐνώσεις αὐτῶν ἢ ἐπιμελητήρια δικαιоῦνται 1) νὰ ἀσχοῦν τὰ ἐκ συλλογικῆς συμβάσεως ἢ ἄλλων διατάξεων ἐξομοιουμένων πρὸς διατάξεις ἐκ συλλογικῆς συμβάσεως ἢ ἄλλων διατάξεων ἐξομοιουμένων πρὸς διατάξεις ἐκ συλλογικῆς συμβάσεως δικαιώματα ὑπὲρ τῶν μελῶν αὐτῶν, πλὴν ἂν ταῦτα ἀντιτίθενται ρητῶς, δικαιούμενα πάντως νὰ παρέμβουν, 2) νὰ παρέμβουν ὑπὲρ τινος τῶν διαδίκων, ἐφ' ὅσον οὗτος εἶναι μέλος αὐτῶν ἢ μέλος τινὸς τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἐνωσιν ὀργανώσεων, 3) νὰ παρέμβουν εἰς πᾶσαν δίκην ἀφορῶσαν τὴν ἐρμηγείαν ἢ ἐφαρμογὴν συλλογικῆς συμβάσεως ἐργασίας τῆς ὁποίας μετέχουν ἢ διατάξεως ἐξομοιουμένης πρὸς διατάξεις τοιαύτης συλλογικῆς συμβάσεως πρὸς προστασίαν τοῦ συλλογικοῦ συμφέροντος τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἢ ἐκβασις τῆς δίκης.

"Αρθρον 670

("Αρθρον 710 Α.Ν. 44/1967,
ἄρθρον 51 παρ. 6 Ν.Δ. 958/1971)

Οἱ διάδικοι μέχρι πέρας τῆς ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησεως προσάγουν πάντα τὰ ἀποδεικτικὰ αὐτῶν μέσα. Ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως δὲν ἐκδίδεται. Ἡ ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησις πρέπει κατὰ τὸ δυνατόν νὰ τερματίζεται εἰς μίαν δικάσιμον.

"Αρθρον 671

("Αρθρον 711 Α.Ν. 44/1967,
ἄρθρον 51 παρ. 7 Ν.Δ. 958/1971,
ἄρθρον 1 Α.Ν. 545/1968)

1. Τὸ δικαστήριον λαμβάνει ὑπ' ὄψιν καὶ μὴ πληροῦντα τοὺς ὅρους τοῦ νόμου ἀποδεικτικὰ μέσα. Ἐνορκιοὶ βεβαιώσεις ἐνώπιον εἰρηνοδίκου ἢ συμβολαιογράφου λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν μόνον ἐὰν ἐγένοντο μετὰ προηγουμένην κλήτευσιν τοῦ ἀντιδίκου πρὸ εἴκοσι τεσσάρων τοὐλάχιστον ὥρων.
2. Ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη αὐτοψίας, τὸ δικαστήριον ἐνεργεῖ αὐτὴν, ὀρίζον κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπ' ἀκροατηρίου διὰ προφορικῆς ἀνακοινώσεως τοῦ καταχωριζομένης εἰς τὰ πρακτικὰ, τὸν τρόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς, μὴ προσαπαιτουμένης προσηκείσεως τῶν διαδίκων νὰ ἐμφανισθοῦν κατ' αὐτὴν. Τὸ πόρισμα τῆς αὐτοψίας καταχωρίζεται εἰς τὴν ἀπόφασιν.

3. 'Εάν παρίσταται ανάγκη πραγματογνωμοσύνης, τὸ δικαστήριον ὀρίζει κατὰ τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν, διὰ προφορικῆς ἀνακοινώσεώς του καταχωριζομένης εἰς τὰ πρακτικά, τοὺς πραγματογνώμονας, τὸ θέμα, τὸν χρόνον, ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς. Ὁ χρόνος τῆς διεξαγωγῆς οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι μείζων τῶν ὀκτώ ἡμερῶν. Οἱ πραγματογνώμονες δύνανται νὰ ἐκθέσουν τὸ πόρισμα αὐτῶν καὶ προφορικῶς εἰς τὴν γραμματεῖαν τοῦ δικαστηρίου, συντασσομένου πρακτικοῦ. Δὲν ἀπαιτεῖται πρόσκλησις τῶν διαδίκων ὅπως παραστοῦν κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ, οὐδὲ ἡ ἀνάγνωσις τούτου εἰς αὐτοὺς ἐὰν παρίστανται.

4. 'Επαχθεὶς ὄρκος ἐπιβάλλεται μόνον ἐὰν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου εἶναι ἀναγκαῖα ἢ ἐπιβολὴ αὐτοῦ πρὸς μὀρφωσιν τῆς πεποιθήσεώς του, ἐὰν δὲ ὁ ὁμόσων εἶναι παρών, δίδεται κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν.

"Ἀρθρον 672

("Ἀρθρον 712 Α.Ν. 44/1967)

'Εὰν κατὰ τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν δὲν ἐμφανισθῇ ἢ ἐμφανισθῆναι καὶ δὲν μετὰσχῆ προσηκόντως αὐτῆς τις τῶν διαδίκων, ἡ διαδικασία προβαίνει ὡς ἐὰν ἦσαν πάντες οἱ διάδικοι παρόντες.

"Ἀρθρον 673

("Ἀρθρον 713 Α.Ν. 44/1967,
ἄρθρον 51 παρ. 8 Ν.Δ. 958/1971)

1. 'Ανακοπὴ ἐρημοδικίας ἐπιτρέπεται ἐὰν ὁ ἐρήμην δικασθεὶς δὲν ἐκλήτεύθῃ παντάπασι ἢ προσηκόντως ἢ ἐμπροθέσμως.

2. 'Εὰν αὕτη κριθῆ παραδεκτὴ καὶ βάσιμος τὸ δικαστήριον ἐξετάζει ἀμέσως τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ἐκδίδον μίαν ἐπὶ τῆς ἀνακοπῆς καὶ τῆς οὐσίας ἀπόφασιν.

"Ἀρθρον 674

("Ἀρθρον 714 Α.Ν. 44/1967)

1. Οἱ πρόσθετοι λόγοι ἐφέσεως καὶ ἡ ἀντέφεσις ἀσκοῦνται καὶ διὰ τῶν προτάσεων.

2. Τὰ ἄρθρα 668 ἕως 673 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ ἐφέσεως.

"Ἀρθρον 675

("Ἀρθρον 715 Α.Ν. 44/1967)

Τὰ ἄρθρα 668 ἕως 674 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ ἀναψηλαφήσεως.

Υπάρχει εις την διαδικασίαν ταύτην άγωγή αποζημιώσεως κατ' ασφαλιστικού οργανισμού διά μη χορήγηση συντάξεως (Μον. Πρ. Πειρ. 181/69 ΔΕΝ 25. 696). Η άνακοπή κατ' πράξεως ΙΚΑ άναστελλούσης την καταβολήν συντάξεως (Μον. Πρ. Θεσ. 1593/69 ΔΕΝ 16. 702). Επίσης ή άξιώσις περί αποζημιώσεως διά παράλειψιν χορηγήσεως επιδόματος άνεργίας κατ' τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. (Έφ. 'Αθ. 882/69 ΔΕΝ 26. 704). Κατ' την διαδικασίαν ταύτην έκδικάζονται διαφοραί μεταξύ ασφαλιστικών οργανισμών και των παρ' αυτοίς ήσφαλισμένων, οὐχί δὲ και διαφοραί μεταξύ ασφαλ. οργανισμών και των εργοδοτών (Μον. Πρ. Θεσ. 1099/69 ΔΕΝ 25. 731). Υπάρχονται εις την διαδικασίαν ταύτην άξιώσεις αποζημιώσεως εξ έργ. άτυχήματος (Έφ. Θεσ. 466/69 ΔΕΝ 26. 700, Μον. Πρ. Κεφαλληνίας 90/69 ΔΕΝ 25. 860). Επίσης περί χορηγήσεως πιστοποιητικού ύπηρεσίας (Έφ. 'Αθ. 602/70 ΔΕΝ 26. 700). Όμοίως υπάρχουν άντιρρήσεις κατ' παραδοχής εις τὰ χρέη τῆς πτωχεύσεως άπαιτήσεως εκ σχέσεως εξηρητημένης εργασίας (Μον. Πρωτ. 'Αθ. 879/69 ΔΕΝ 26. 701).

Αί ύφιστάμεναι όμως κατ' τον χρόνον τῆς πτωχεύσεως άξιώσεις δύνανται ν' άσκηθούν μόνον κατ' την πτωχευτικήν διαδικασίαν, ούσης άπαραδέκτου άγωγῆς κατ' τοῦ συνδίκου (Έφ. 'Αθ. 1543/69 ΔΕΝ 26. 110. Βλ. και Έφ. 'Αθ. 1534/71 ΔΕΝ 28. 46).

Έκδικάζονται κατ' την εργατικήν διαδικασίαν άγωγαί θυρωρῶν διώκουσαι την άπόδοσιν τοῦ καταβληθέντος εις τοὺς κατασκευαστάς πολυκατοικιῶν ποσοῦ δι' έξαγοράν τοῦ θυρωρείου (Α.Π. 6 και 27 τοῦ 1972, Έφ. 'Αθ. 114/71 ΔΕΝ 27. 166, Έφ. 'Αθ. 312/71 ΔΕΝ 27. 753, Μον. Πρωτ. 'Αθ. 2717/70 ΔΕΝ 26. 916, Μ. Πρ. 'Αθ. 2739/70 ΔΕΝ 27. 334).

Άρμοδίως άσκεῖται κατ' την έργ. διαδικασίαν άναγνωριστική άγωγή εργοδότη κατ' μισθωτοῦ Μον. Πρ. Χαλκίδος 905/69 ΔΕΝ 27. 43). Καί τοῦ μισθωτοῦ κατ' τοῦ εργοδότη, ἔστω και αν συντρέχουν οί ὅροι έγέρσεως καταψηφιστικῆς άγωγῆς, χωρὶς νὰ εἶναι άναγκαῖα ή επίκλησις ιδιαιτέρων λόγων, δικαιολογούντων την έγερσιν αὐτῆς (Έφ. 'Αθ. 4436/70 ΔΕΝ 28. 184).

Άξιώσεις μισθωτῶν εργολάβου κατ' εργοδότη οίκοδομικοῦ έργου ή άλλης άκινήτου έγκαταστάσεως μέχρι τοῦ ὀφειλομένου εις τον εργολάβον ποσοῦ εισάγονται κατ' την διαδικασίαν ταύτην (Έφ. 'Αθ. 2617/71 ΔΕΝ 28. 38).

Υπάρχονται αι άξιώσεις μεταξύ επαγγελματιῶν και βιοτεχνῶν ή τούτων μετά πελατῶν των (Μον. Πρ. Θεσ. 692/69 ΔΕΝ 25. 956), δὲν εἶναι όμως τοιοῦτος ὁ διατηρῶν λογιστικῶν γραφείων λογιστής (Μον. Πρ. Θεσ. 945/70 ΔΕΝ 27. 335).

Αί άξιώσεις των ιατρῶν εκ σχέσεως εξηρητημένης εργασίας υπάγονται εις την εργατικήν διαδικασίαν (πλειοψηφία Έφ. 'Αθ. 3833/1970, ΔΕΝ 27. 967. Contra ή μειοψηφία και ή νομολογία τοῦ Πρωτοδικείου 'Αθηνῶν).

Δὲν υπάγεται άγωγή διώκουσα άναγνώρισιν χρόνου ύπηρεσίας (Μον.

τοῦ Μονομελοῦς δὲ Πρωτοδικείου εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν (Ἐφ. Ἀθ. 921/71 ΔΕΝ 28. 189).

III. Διάδικοι.

Ὡς διάδικοι κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν εργατικῶν διαφορῶν δικαιούνται νὰ παρίστανται οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ καθολικοὶ διάδοχοι αὐτῶν, οἱ ἐργοδότες καὶ οἱ καθολικοὶ ἢ εἰδικοί αὐτῶν διάδοχοι. Ἐπίσης οἱ κατὰ νόμον δικαιούμενοι ν' ἀσκήσωσι τὰ δικαιώματα τούτων. Ὁμοίως οἱ ἠσφαλισμένοι καὶ συνταξιούχοι τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν, οἱ καθολικοὶ αὐτῶν διάδοχοι καὶ οἱ ἀσφαλιστικοὶ ὀργανισμοί. Ἐπίσης οἱ ἐπαγγελματίαι — βιοτέχναι καὶ οἱ πελάται αὐτῶν.

Κατὰ εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 669 ἀνεγνωρισμένα ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα ἐργαζομένων ἢ ἐργοδοτῶν δύνανται ν' ἀσκούσιν τὰ ἐκ συλ. συμβάσεων ἢ ἄλλων διατάξεων δικαιώματα τῶν μελῶν των, πλὴν ἂν ταῦτα ρητῶς ἀντιτίθενται. Ἐπίσης δικαιούνται νὰ παρεμβαίνουν εἰς δίκας τῶν μελῶν των καὶ εἰς πᾶσαν δίκην ἀφορῶσαν εἰς ἐρμηνεϊαν σ.σ.ε. κλπ.

IV. Διαδικασία.

Ἡ ἀγωγή ἀσκεῖται ὡς ἐπὶ Εἰρηνοδικείου καὶ δέον νὰ ἐπιδίδεται εἰς τὸν ἐναγόμενον 30 ἡμέρας τοὐλάχιστον πρὸ τῆς δικασίμου⁽¹⁾.

Κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν εργατικῶν διαφορῶν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ διαδικασίας ἐνώπιον τῶν Εἰρηνοδικείων διατάξεις, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἢ κατάθεσις προτάσεων. Πάντως δύναται νὰ χορηγηθῇ τριήμερος προθεσμία πρὸς κατάθεσιν προτάσεων καὶ ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων (Ἐφ. Θεσ. 825/70 ΔΕΝ 28. 187).

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν δὲν ἐμφανισθῇ ἢ ἐμφανισθῇ καὶ δὲν μετὰσχῃ προσηκόντως αὐτῆς διάδικός τις, ἡ διαδικασία προβαίνει ὡς ἐὰν ἦσαν παρόντες πάντες οἱ διάδικοι, ἐφ' ὅσον βεβαίως διαπιστωθῇ ὅτι ὁ ἀπολειπόμενος ἐκλήτευθη νομίμως.

Κατὰ τὴν εργατικὴν διαδικασίαν δύνανται νὰ ἐναγάγουν ἢ νὰ ἐναχθοῦν ἀπὸ κοινοῦ πλεῖονες ἐργαζόμενοι καὶ ὅταν τὰ δικαιώματα ἢ αἱ ὑποχρεώσεις αὐτῶν προέρχονται μόνον ἐκ τῆς αὐτῆς νομικῆς αἰτίας (καὶ ὅταν τούτέστιν ἡ ἱστορικὴ αἰτία εἶναι διάφορος).

Οἱ διάδικοι δύνανται νὰ παρασταθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Μον. Πρωτοδικείου καὶ τοῦ Εἰρηνοδικείου αὐτοπροσώπως ἢ μετὰ ἢ διὰ πληρεξουσίου δικηγόρου. Ἐπίσης δύνανται νὰ παρασταθῶσιν οἱ μὲν ἐργαζόμενοι δι' ἑτέρου ἐργαζομένου ἀσκούντος τὸ αὐτὸ κατ' εἶδος ἐπάγγελμα, οἱ δὲ ἐργοδότες δι' ὑπαλλήλου αὐτῶν.

Ἡ πληρεξουσισότης δίδεται καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἢ διὰ σημειώ-

1. Εἰρήσθαι, ὅτι καὶ μετὰ τὸν Κ. Πολ. Δικ. τόκοι ὀφείλονται ἀπὸ τῆς ἐπίδοσως καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς ἀγωγῆς (Ἐφ. Ἀθ. 1921/70 ΔΕΝ 26. 788).

σεως κάτωθι τοῦ κοινοποιηθέντος δικογράφου τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς κλήσεως.

Ἡ ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμὸν εἶναι ὑποχρεωτική.

Καταβολὴ δικαστικοῦ ἐνσήμου ἀπαιτεῖται διὰ τὰς ὑποθέσεις ὧν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνει τὰς 50.000 δραχμάς. Ἡ ἐγερσις ἀναγνωριστικῆς ἀγωγῆς, ἀντὶ καταψηφιστικῆς, δὲν ἀποτελεῖ καταστρατήγησιν τῶν περὶ δικαστικοῦ ἐνσήμου διατάξεων (Ἐφ. Ἀθ. 4436/70 ΔΕΝ 28. 184). Ἐν περὶ καταβολῆς τοῦ ἀγωγοσήμου δικάζεται μὲν ὁ ἐνάγων ἐρήμην, πλὴν δύναται νὰ καταβάλλῃ τοῦτο καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἐφετερίου (Α.Π. 526/71 ΔΕΝ 27. 927, Ἐφ. Ἀθ. 2566/70 ΔΕΝ 26. 829, Ἐφ. Ἀθ. 1510/70 ΔΕΝ 26. 709).

V. Ἀποδεικτικά μέσα.

Οἱ διάδικοι ὀφείλουσιν νὰ προσαγάγουν πάντα τ' ἀποδεικτικά των μέσα μέχρι πέρας τῆς ἐπ' ἀκροατηρίου συζητήσεως.

Τὸ δικαστήριον λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του καὶ μὴ πληροῦντα τοὺς βεβαιώσεις ἐνώπιον Εἰρηγοδικοῦ ἢ Συμβολαιογράφου λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν μόνον ἐὰν ἐγένοντο μετὰ προηγουμένην κλήτευσιν τοῦ ἀντιδίκου πρὸ 24 ἡμερῶν. Μόνον κλήτευσίς τοῦ ἀντιδίκου ἀπαιτεῖται, οὐχὶ καὶ προηγουμένη γνωστοποίησις τῶν ἐξετασθησομένων μαρτύρων. Αἱ ἐνορκίαι βεβαιώσεις δὲν καταλέγονται μετὰ τῶν ἐπανύμων ἀποδεικτικῶν μέσων (Α.Π. 527/71 ΔΕΝ 27. 929). Ἐκτιμῶνται καὶ καταθέσεις μαρτύρων ἐχόντων συμπερὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης (Ἐφ. Ἀθ. 3221/70 ΔΕΝ 28. 187).

Ὁρκος ἐπαχθεὶς καὶ δοθεὶς ὑπὸ ἀνικάνου πρὸς ὀρκοδοσίαν ἐκτιμᾶται ἐλευθέρως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἐνῶ εἶναι ἀνεπίτρεπτος ὁ ὅρκος εἰδήσεως (Ἐφ. Ἀθ. 3376/70 ΔΕΝ 28. 188). Καὶ κατ' ἐγγράφου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἐμμέρτυρος ἀπόδειξις (Α.Π. 71/71 ΔΕΝ 27. 322).

Κατὰ τὴν Νομ. Συμβ. 129/70 (ΔΕΝ 27. 6) ἡ μαρτυρία εἶναι καθήκον καὶ δὲν δύναται ὁ ἐργοδότης ν' ἀπαγορεύσῃ ταύτην ἢ νὰ ἐξαρτήσῃ ἐκ προηγουμένης ἀδείας του τὴν ἐξέτασιν μισθοῦ ὡς μάρτυρος. Βλ. καὶ τὴν Ν.Σ. 130/70 (ΔΕΝ 27. 7).

Κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν ἐργατικῶν διαφορῶν τὸ δικαστήριον δὲν ὑποχρεοῦται νὰ διατάξῃ ἀποδείξεις, σχηματίζει δὲ τὴν κρίσιν του ἄνευ περιορισμῶν (Α.Π. 381/71 ΔΕΝ 27. 578). Δὲν ἐκδίδεται προδικαστικὴ ἀπόφασις, πλὴν τῶν περιπτώσεων αὐτοψίας, πραγματογνωμοσύνης καὶ ὅρκου (Α.Π. 605/70 ΔΕΝ 27. 338).

Ἡ ὁμολογία καὶ κατὰ τὴν ἐργ. διαδικασίαν ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν (Α.Π. 219/70 ΔΕΝ 26. 902).

VI. Ἀπόφασις.

Ἡ ἐκδιδόμενη ἀπόφασις δύναται νὰ εἶναι εἴτε ὀριστικὴ, εἴτε προδικαστικὴ, ὡς ἐπὶ ἐπιβολῆς ὅρκου καὶ διενεργείας πραγματογνωμοσύνης ἢ αὐτοψίας. Ἡ ἀπόφασις κηρῦσσεται ὑποχρεωτικῶς προσωρινῶς ἐκτελεστή διὰ τοὺς

καθυστερούμενους μισθούς διὰ τὸν μετὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀγωγῆς χρόνον καὶ τρεῖς μῆνας πρὸ ταύτης, δυνατικῶς δὲ εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικάζοντος.

Δὲν χωρεῖ διόρθωσις ἢ ἐρμηνεῖα ἀποφάσεως διατετυπωμένης μετ' ἀκριβείας καὶ σαφηνείας (Α.Π. 640/70 ΔΕΝ 28. 185).

Δὲν ἐμφαίνει ἀποδοχὴν ἢ ἀνεπιβόλακτος ἐκτέλεσις ἀποφάσεως ἐκτελεστής (Α.Π. 751/70 ΔΕΝ 28. 189).

VII. Ἐνδικο μέσα.

Κατὰ τῶν ἐκδιδόμενων ἀποφάσεων ἐπιτρέπονται ὅλα τὰ ἔνδικο μέσα:

α') Ἀνακοπὴ ἐρημοδικίας ἐπιτρέπεται ἐὰν ὁ ἐρήμην δικασθεὶς δὲν ἐκλήτεθῃ παντάπασι ἢ προσηκόντως ἢ ἐμπροθέσμως.

β') Ἐφεσις συγχωρεῖται εἰς πᾶσαν περίπτωσιν. Εἶναι δ' ἀνεφάρμοστοι αἱ περὶ μικροδιαφορῶν διατάξεις ἐπὶ τῆς διαδικασίας τῶν εργατικῶν διαφορῶν, δι' ὅ καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν Εἰρηνοδικείων, καὶ ὅταν ἔχωσιν ἀντικείμενον κάτω τῶν 4.000 δραχμῶν, ὑπόκεινται εἰς τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἐφέσεως (Α.Π. 352/71 ΔΕΝ 28. 187. Contra: Πολ. Πρωτ. Ἀθ. 2831/70 ΔΕΝ 26. 707).

Οἱ πρόσθετοι λόγοι ἐφέσεως καὶ ἡ ἀντέφεσις ἀσκούνται καὶ διὰ τῶν προτάσεων ἐν τῇ διαδικασίᾳ ταύτῃ.

Ἐφεσις ἀπευθινομένη ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου καὶ οὐχὶ τοῦ Ἐφετείου εἶναι ἄκυρος μόνον ἐν συνδρομῇ βλάβης μὴ δυναμένης νὰ ἐπανορθωθῇ ἄλλως (Ἐφ. Ἀθ. 1357/70 ΔΕΝ 26. 708). Εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου αὐτοπρόσωπος παράστασις ἄνευ δικηγόρου. Ὅθεν, εἶναι ἄκυρον δικόγραφον ἐφέσεως μὴ ὑπογραφόμενον ὑπὸ δικηγόρου (Ἐφ. Ἀθ. 1332/70 ΔΕΝ 27. 338). Ὅταν τὴν παραγγελίαν πρὸς ἐπίδοσιν τῆς κλήσεως ὑπογράφῃ δικηγόρος μὴ διωρισμένος παρ' Ἐφετείου, μόνον ἐν μὴ ἐμφανίσει τοῦ καλουμένου ἐξετάζεται, ἄλλως ἐπέρχεται ἀκυρότης ἐν συνδρομῇ βλάβης (Ἐφ. Ἀθ. 933/70 ΔΕΝ 26. 708).

Τὸ Ἐφετεῖον ἔχει ἐξουσίαν ν' ἀπορρίψῃ τὴν ἀγωγὴν ὡς νόμῳ ἀβάσιμον καὶ ἄνευ εἰδικοῦ παραπόνου (Ἐφ. Ἀθ. 31/71 ΔΕΝ 28. 190).

γ') Ἀναψηλάφησις καὶ Αἵτησις Ἀναίρεσεως ἀσκούνται καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν εργατικῶν διαφορῶν ὡς ἐπὶ τακτικῆς διαδικασίας καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

Κατ' ἀποφάσεως Εἰρηνοδικείου ἢ Πρωτοδικείου δικάζοντος ἐπὶ ἐφέσεως, κατ' ἀποφάσεως Εἰρηνοδικείου εἶναι περιωρισμένοι οἱ λόγοι ἀναίρεσεως (559), μεταξύ δὲ τούτων δὲν καταλέγεται ἡ αἰτίασις διὰ κήρυξιν κλπ. ἀπαραδέκτου παρὰ τὸν νόμον (Α.Π. 669/71 ΔΕΝ 28. 190).

Εἶναι ἀπαραδέκτος αἴτησις ἀναίρεσεως κατ' ἀποφάσεως ὑποκειμένης εἰς ἔφεσιν (Α.Π. 531/71 ΔΕΝ 28. 190). Πλὴν ἂν ἐχώρησεν, ἔστω καὶ διὰ τοῦ ἀναιρετηρίου, παραίτησις ἀπὸ τῆς ἐφέσεως.

Εἶναι ἀπαραδέκτος λόγος ἀναίρεσεως περὶ παραμορφώσεως ἀποδεικτι-

κῶν μέσων ἐκτιμηθέντων ἐν συνδυασμῶ καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀποδεικτικὰ μέσα (Α.Π. 478/71 ΔΕΝ 27. 926). Δὲν ἀποτελεῖ παραμόρφωσιν ἢ ἐσφαλμένη ἐκτίμησις τοῦ περιεχομένου ἀποδεικτικοῦ μέσου (Α.Π. 144/71 ΔΕΝ 28. 191).

Ἡ παραίτησις ἀπὸ αἰτήσεως ἀναρέσεως διὰ προσθήκης μετὰ τὴν συζήτησιν δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν (Α.Π. 680/71 ΔΕΝ 28. 191).

δ') Τριτανακοπή. Τὰ πρόσωπα ἅτινα ἔχουσι δικαίωμα παρεμβάσεως, ἐφ' ὅσον δὲν ἀνεκοινώθη εἰς αὐτὰ ἡ δίκη, ἔχουσι δικαίωμα ν' ἀσκήσουσι τριτανακοπήν κατὰ τῆς ἐκδοθείσης ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀποφάσεως, συμφώνως πρὸς τὰς γενικὰς διατάξεις. Ἡ τριτανακοπή ἐκδικάζεται κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν ἐργατικῶν διαφορῶν.

Αἱ προθεσμίαι ἀσκήσεως τῶν ἐνδίκων μέσων εἶναι διὰ μὲν τὴν ἀκύρωσιν ἐρημοδικίας 15 ἡμερῶν, διὰ δὲ τὴν ἔφεσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν ἀνὰ 30 ἡμερῶν.

Δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρὸς τὸν δικαστικὸν πληρεζούσιον ἢ ἐπίδοσις ἐνδίκου μέσου (Α.Π. 683/71 ΔΕΝ 28. 190).

VIII. Ἐπαναφορά τῶν πραγμάτων εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν.

Ἄν ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἐκ δόλου τοῦ ἀντιδίκου παρέρχεται ὠρισμένη δικονομικὴ προθεσμία, ὡς λ.χ. πρὸς ἄσκησιν ἐνδίκου τινὸς μέσου, δύναται νὰ ζητηθῇ ἐπαναφορά τῶν πραγμάτων εἰς τὴν προτέραν δικονομικὴν κατάστασιν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, κατὰ τὸ ἄρθρον 676 τοῦ Τροπ. Κ. Πολ. Δικ., τὸ δικαστήριον, δεχόμενον τὴν αἴτησιν, προβαίνει ἀμέσως καὶ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς οὐσίας τῆς διαφορᾶς, ἐκδιδομένης μιᾶς ἀποφάσεως (περὶ τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας).

ΜΕΡΟΣ Ζ'

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

(Υπό ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΕΒΕΛΕΚΟΥ, Δικηγόρου παρ' Ἀρ. Πάγω)

I. ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 47ον

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 264.—Ὁ θεσμός τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἐδημιουργήθη καὶ ἐξελίχθη εἰς τὴν σημερινήν του μορφήν, ἀποτελέσας ἀντικείμενον κρατικῆς μερίμνης, ὑπὸ τὴν πίεσιν παραγόντων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν, θρησκευτικῶν καὶ οικονομικῶν. Ἀποτελεῖ δηλονότι ἱστορικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀναγκαιότητα, ἀναγνωρισθεῖσαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, συνεπεία τῆς ἀλματώδους ἀναγνωρισθεῖσαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, συνεπεία τῆς ἀλματώδους προόδου τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς συνακολούθου ταύτης ἀριθμητικῆς αὐξήσεως καὶ ὀργανώσεως τῆς ἐργατικῆς τάξεως, δεσμένης καὶ ἀξιοῦσης, μετὰ δυνάμεως ἐξαναγκασμοῦ, τὴν παροχὴν κοινωνικῆς προστασίας, ἀποτελούσης ἀπαραίτητον στοιχεῖον συμμετοχῆς τῆς ἐργατοῦπαλληλικῆς τάξεως εἰς τὴν ἀνέλιξιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ὅρων διαβιώσεως ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ. Ἡ κοινωνικὴ αὕτη προστασία τῶν ἐργαζομένων ἐκρίθη ἀναγκαῖον ὅπως ἀναληφθῆ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ ὑπὸ ἡμικρατικῶν ὀργανισμῶν ἐλεγχομένων ὑπ' αὐτοῦ. Οὕτω σταδιακῶς, κατὰ κατηγορίας καὶ κατὰ κλάδους ἐργαζομένων, ἐπεξετάθη καὶ περιέλαβε τὸ σύνολον σχεδὸν αὐτῶν, ἐμπόρων καὶ βιοτεχνῶν, καὶ εἰς κατηγορίας καὶ κλάδους ἐπαγγελματιῶν, ἐμπόρων καὶ βιοτεχνῶν, καὶ εἰς κατηγορίας καὶ κλάδους ἐργαζομένων. Σκοπὸς τῆς οὕτως ἀναλαμβανομένης κοινωνικῆς προστασίας ὑπῆρξεν ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἀσφαλιζομένων προσώπων ἐκ τῶν κινδύνων τῆς ἀσθενείας, τοῦ γήρατος καὶ τοῦ θανάτου.

Ἐν Ἑλλάδι μέχρι τῶν τελευταίων, πρὸ τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου, ἐτῶν, ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις ἦτο λίαν περιορισμένη. Κατ' ἀρχὰς μόνον οἱ ἐργαζόμενοι καὶ οἱ μεταλλωρυχοὶ ἐτύγγανον ἀσφαλιστικῆς προστασίας. Ἀργότερον διὰ τοῦ Ν. 551/1914 καθιερώθη καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπαγγελματικῶν κινδύνου καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης ἀντικειμενικὴ εὐθύνη τοῦ ἐργαζομένου πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐξ ἐργατικῶν ἀτυχημάτων παθόντων μισθωτῶν. Διὰ τοῦ Ν. 2868/1922 ἐπεδιδόθη ἡ γενίκευσις τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων εἰς τὴν χώραν. Ἀτυχῶς ὅμως, ἀντὶ τούτου ἐπεκράτησεν ἡ ἔδρασις εἰδικῶν κλαδικῶν Ταμείων, ὀφισταμένων μέχρι σήμερον. Τέλος, διὰ τοῦ

Βασικού περί κοινωνικών ασφαλίσεων Ν. 6298/1934, ετέθησαν αι βάσεις της καθολικής ασφαλίσεως των παρεχόντων εξηρημένην εργασία. Ο Νόμος ούτος αποτέλεσεν αποφασιστικήν καμπήν εις τήν εξέλιξιν της κοινωνικής ασφαλίσεως εν Ελλάδι. Η εφαρμογή του ήρχισε τήν 1ην Δεκεμβρίου 1937 εν Αθήναις και Πειραιεί, επεκταθείσα έκτατε σταδιακώς εις τας διάφορους τοπικὰς περιφερείας της χώρας.

Ως ιδρυτικός (της κοινωνικής ασφαλίσεως) ο ως άνω Νόμος δύναται, άνευδιδιάστως, να λεχθή ότι επέτυχε του σκοπού του. Έδημιούργησεν ένιατον ασφαλιστικήν φορέα διά πλείστας κατηγορίας μισθωτών, οργανωμένον επί βάσεων όρθολογικών, συμφώνως και προς τά άλλαχού καθιερωμένα, ένφ συγχρόνως δ ά ρητής διατάξεως απηγόρευσε τήν σύστασιν νέων ασφαλιστικών Ταμείων. Η απαγόρευσις όμως αύτη δέν ετηρήθη, με άμεσον συνέπειαν να έχωμεν σήμερον πλείστους ασφαλιστικούς οργανισμούς κυρίας ασφαλίσεως, έξ ών τινές μεν ασφαλίζουν πρόσωπα παρέχοντα εξηρημένην εργασία, άλλοι ασφαλίζουν πρόσωπα αυτότελώς απασχελούμενα και έτεροι πρόσωπα ανήκοντα εις άμφοτέρας τας άνωτέρω κατηγορίας. Μετά μακράν πρακτικήν εφαρμογήν κατεδείχθησαν αι άτέλειαι του άνωτέρω ιδρυτικού Νόμου, αιτινες, άλλως τε, ήσαν και αναπόφευκται, εν πολλοίς δέ εδημιουργήθησαν διά της παρόδου μακρού σχετικώς χρόνου ζωής του νέου οργανισμού. Ο νεώτερος Α.Ν. 1846/1951 επεχείρησε να καλύψη τά κενά και τας άτελείας επί τη βάσει της εν τω μεταξύ κτηθείσης ασφαλιστικής πείρας και των στατιστικών δεδομένων, Έλληνικών και ξένων. Το γεγονός όμως ότι εύθως άμέσως εγεννήθησαν ζητήματα εν τη εφαρμογή του και παρέστη ανάγκη επανειλημμένων τροποποιήσεων και συμπληρώσεων καταδεικνύει, ότι ο Νόμος ούτος δέν εστηρίχθη απόλυτως επί βάσεων όρθολογικών, με άμεσον περαιτέρω συνέπειαν τήν δημιουργίαν κινδύνου οικονομικής αδυναμίας του Ίδρύματος. Διά του Ν.Δ. 4104/1960 επεδιώχθη ή οικονομική εξυγίανσις του Ι.Κ.Α. και εν ταύτφ ή δικαιότερα και όρθολογιακότερα ρυθμίσις της ασφαλίσεως και κυρίως των παροχών. Επικολούθησαν οι Νόμοι 4202/1961, 4476/1965, 4497/1966, 4504/1966, 4577/66 και 4579/66, ρυθμίσαντες διάφορα επί μέρους θέματα.

Από νομικής άπόψεως, ή κοινωνική ασφάλις όμοιάζει με τήν ιδιωτικήν τοιαύτην. Σκοπόν έχει τήν επί τη βάσει ώρισμένων οικονομικών μέσων, έξασφάλισιν παροχών προς τους ήσφαλισμένους, εν περιπτώσει έπλεούσεως ώρισμένων γεγονότων, (άναπηρία, γήρας, θάνατος), άτινα κατά τήν κοινήν πείραν διαταράττουσιν τήν εκ της εργασίας πρόσδοσιν αυτών (Αγαλόπουλος Κοιν. Ασφαλίσεις σελ. 52). Εκ της ασφαλίσεως γεννάται άξίωσις του δικαιουμένου επί τήν παροχήν, εύθως ως ύπάρξουν ώρισμένοι υπό του Νόμου τασόμεναι προϋπεθέσεις. Η ως άνω άξίωσις στρέφεται κατά του ασφαλιστικού φορέως και είναι δικαστικώς επιδιώξιμος.

Από άπόψεως δημοσιονομικής, ή κοινωνική ασφάλις αποτελεί άναγκαστικήν άποταμίευσιν. Περιορίζει τήν κατανάλωσιν του εκ της παραγωγικής

διαδικασίας κτωμένου χρηματικού εισοδήματος και δη εις ποσοστόν αξιόλογον, υπερ άποταμιευόμενον εξασφαλίζει την αξίωσιν του ήσφαλισμένου προς παροχάς, κατά τας δυσκόλους στιγμάς της έπελεύσεως του ήσφαλισμένου κινδύνου.

Κατωτέρω θά προσπαθήσωμεν ν' αναλύσωμεν συνοπτικώς τας διατάξεις αΐτινες διέπουν τόν Θεσμόν τών Κοινωνικών Ασφαλίσεων έν Ελλάδα και κυρίως τό "Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπερ άποτελεΐ τόν Γενικόν Ασφαλιστικόν Οργανισμόν τής χώρας.

ΒΑΣΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ

§ 265.—Ίσχύουσα Νομοθεσία.

Τό "Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων ιδρύθη διά του Ν. 6298/1934 και ήρχισε την λειτουργίαν του την 1ην Δεκεμβρίου 1937. Ο άνωτέρω Νόμος άντικατεστάθη υπό του Α.Ν. 1846/51 (ΔΕΝ 7. 337 έπ.), όστις από του χρόνου έναρξεως της Ισχύος του (27.6.1951) άποτελεΐ τόν βασικόν Νόμον του ΙΚΑ και της Κοινωνικής Ασφαλίσεως γενικώτερον. Ο Νόμος ούτος υπέστη ΙΚΑ κατά καιρούς διαφόρους τροποποιήσεις και τελικώς έτροποποιήθη βασικώς υπό του Ν.Δ. 4104/1960 (ΔΕΝ 16. 651 έπ.). "Ετεροι Νόμοι σχετικοί με τό ΙΚΑ είναι: α) ό Ν. 2348/1953 (ΔΕΝ 9. 179 έπ.), δι' ού συνεχωνεύθη εις τό ΙΚΑ τό τ. Ταμείον Ασφαλίσεως Καπνεργατών, β) τό Ν.Δ. 2698/1953 (ΔΕΝ 9. 719 έπ.), δι' ού έρρυθμίσθησαν κυρίως θέματα άναφερόμενα εις την διοικήτικήν οργάνωσιν του Ίδρύματος, περιελήφθησαν όμως και ασφαλιστικά διατάξεις, γ) τό Ν.Δ. 2961/1954 (ΔΕΝ 10. 579 έπ.), δι' ού ιδρύθη ό "Οργανισμός Απασχολήσεως και Ασφαλίσεως Άνεργίας (Ο.Α.Α.), άποχωρισμός ούτως εκ του ΙΚΑ του κλάδου άνεργίας και στρατεύσεως¹⁾, δ) τό Ν.Δ. 3083/1954 (ΔΕΝ 10. 777 έπ.), ε) ό Ν. 3210/1955 (ΔΕΝ 11. 308 έπ.), στ) τό Ν.Δ. 3591/1956 (ΔΕΝ 12. 892 έπ.), ζ) τό Ν.Δ. 3710/1957 (ΔΕΝ 13. 521 έπ.), η) τό Ν.Δ. 3762/57 (ΔΕΝ 13. 821), θ) τό Ν.Δ. 3873/1958 (ΔΕΝ 14. 969 έπ.), ι) τό Ν.Δ. 4202/1961 (ΔΕΝ 17. 785), ια) ό Ν. 4476/1965 (ΔΕΝ 21. 407), ιβ) ό Ν. 4497/1966 (ΔΕΝ 22. 213), ιγ) ό Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274), ιδ) ό Ν. 4577/66 (ΔΕΝ 22. 909), ιε) ό Ν. 4579/66 (ΔΕΝ 22. 928), ιστ) ό Α.Ν. 87/1967 (ΔΕΝ 23. 674), δι' ού συνεχωνεύθησαν (ΔΕΝ 22. 928), ιστ) ό Α.Ν. 87/1967 (ΔΕΝ 23. 674), δι' ού συνεχωνεύθησαν εις τό ΙΚΑ τό Ταμείον Άρτεργατών - Μυλεργατών - Μακρονοτεχνιτών, τό Ταμείον του Προσωπικού του Α.Σ.Ο., τό Ταμείον τών Κεραμοποιών - Πλυννομούχου Α.Ε. Γενικών Άποθηκών και τό Ταμείον τών Κεραμοποιών - Πλυννοποιών - Αγγειοπλαστών, ιζ) ό Α.Ν. 457/1968 (ΔΕΝ 24. 607), δι' ού έρ-

1. Διά του Ν.Δ. 212/1969 ό άνω "Οργανισμός μετονομάσθη εις "Οργανισμόν Απασχολήσεως "Εργατικού Δυναμικού» (Ο.Α.Ε.Δ.) και αναδιοργανώθη επί νέων βάσεων (ΔΕΝ 25. 586).

ρυθμίσθη, μετ' ἀναδρομικῆς δυνάμεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1935, ὁ τρόπος καὶ ἡ διαδικασία θεσπίσεως καὶ τροποποιήσεως Καταστατικῶν ἢ Κανονισμῶν τῶν Ὀργανισμῶν Κοινωνικῆς Πολιτικῆς κ.ἄ. ρυθμίζοντες δευτερεύοντα θέματα.

Ἐπίσης ἰσχύουσι διάφοροι Κανονισμοὶ θεσπισθέντες καὶ τροποποιούμενοι συμφάνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 16 Α.Ν. 4846/1951 καὶ ἄρθρου 10 Ν.Δ. 3710/1957. Διὰ τοῦ ἄρθρου 60 § 1 ἐδ. β' τοῦ Α.Ν. 4846/1951 διατηρήθησαν ἐν ἰσχύϊ οἱ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεώς του ἰσχύοντες Κανονισμοί, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντέκειντο εἰς τοῦτον. Τοιοῦτοι Κανονισμοὶ ἐπέχοντες ἰσχὴν Νόμου εἶναι:

α) Ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλίσεως ἐγκριθεὶς διὰ τῆς Υ.Α. 55575/65 (ΦΕΚ 816 τῆς 7.12.1965 τεύχος Βον ΔΕΝ 22. 96), εἰς ὃν περιελήφθησαν κωδικοποιηθέντες: 1) ὁ Κανονισμὸς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν Ἀσφάλισιν καὶ εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν τοῦ ΙΚΑ, 2) ὁ Κανονισμὸς περὶ τρόπου εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν, 3) ὁ Κανονισμὸς ἐπεκτάσεως τῆς ἀσφαλίσεως, 4) ὁ Κανονισμὸς ἀναστολῆς ἢ Τμηματικῆς καταβολῆς τῶν ὀφειλομένων εἰσφορῶν, 5) ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλίσεως Παλιῶν Λαϊκοῦ Λαχείου, 6) ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλίσεως Προσώπων παρεχόντων ἐργασίαν πρὸς μὴ σταθερὰν ἐργασίαν, 7) ὁ Κανονισμὸς Προαιρετικῆς συνεχίσεως τῆς ἀσφαλίσεως ἐργαζομένων, μεταλλευτῶν, λατόμων κλπ. 8) ὁ Κανονισμὸς ἐξαγορᾶς Πλασματικῆς Ὑπηρεσίας εἰς Συγχωρευθέντα Ταμεῖα, 9) ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλίσεως Ἀυτοτελῶς ἐργαζομένων κλπ. 10) ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλίσεως Οἰκιακῶν Ἐμίσθων Βοηθῶν (οἰκοσίων ὑπηρετῶν), 11) ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλίσεως τῶν Οἰκοδόμων, 12) ὁ Κανονισμὸς Βαρέων καὶ Ἀνθυγιεινῶν Ἐπαγγελματιῶν καὶ 13) ὁ Κανονισμὸς Ἀσφαλιστικῆς Ἀρμοδιότητος καὶ Διαδικασίας Ἀπονομῆς τῶν παροχῶν. β) Ὁ Κανονισμὸς Ἀσθενείας. γ) Ὁ Κανονισμὸς Λαυτροθεραπείας. δ) Ὁ Κανονισμὸς Παροχῆς Μαιευτικῆς Περιθάλψεως. ε) Ὁ Κανονισμὸς Φαρμακευτικῆς Περιθάλψεως. στ) Ὁ Κανονισμὸς Νοσηκομεικῆς Περιθάλψεως. ζ) Ὁ Κανονισμὸς Ὀδηγῶν Ἀυτοκινήτων. η) Ὁ Κανονισμὸς περὶ Συνθέσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ ΙΚΑ καὶ ἀρμοδιότητος αὐτῶν. θ) Ὁ Κανονισμὸς Ὑπαλληλικῆς Προσ/κῆς τοῦ ΙΚΑ. ι) Ὁ Κανονισμὸς Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας. ια) Ὁ Κανονισμὸς Δευτερεύοντος Ὑγειονομικοῦ Προσ/κοῦ. ιβ) Ὁ Λογιστικὸς καὶ Οἰκονομικὸς Κανονισμὸς. ιγ) Ὁ Κανονισμὸς Προμηθειῶν. ιδ) Ὁ Κανονισμὸς τῶν Ἐργασιῶν τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ. ιε) Ὁ Κανονισμὸς περὶ Τακτικῶν καὶ Ἐκτάκτων Ἐπιτροπῶν. ιστ) Ὁ Κανονισμὸς Τεχνικοῦ Προσ/κοῦ τοῦ ΙΚΑ. ιζ) Ὁ Κανονισμὸς Μισθώσεων καὶ Ἀγορῶν. ιη) Ὁ Κανονισμὸς Ἐκτελέσεως Ἔργων ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ. ιθ) Ὁ Κανονισμὸς Λειτουργίας τῶν Θεραπευτηρίων τοῦ ΙΚΑ.

§ 266.—Διοικητικὴ ὀργάνωσις τοῦ ΙΚΑ.

Τὸ ΙΚΑ ἀποτελεῖ Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου ἐκ τῶν ἀσκούων τῶν διοικήσεων, ἐδρεῖον ἐν Ἀθήναις, ἐκπροσωπούμενον δικαστικῶς καὶ ἐξω-

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ

§ 267.—'Ασφαλιζόμενοι κίνδυνοι. 'Υποχρεωτικότητα ασφαλίσεως.

Τὸ ΙΚΑ ἀσφαλίζει τοὺς ἐξῆς κινδύνους :

α) Τὸν κίνδυνον (κλάδον) ἀσθενείας. Τὸν κλάδον τοῦτον ὁ Νόμος διακρίνει εἰς δύο μερικωτέρους κλάδους, ἧτοι : 1) τὸν κλάδον παροχῶν ἀσθενείας καὶ μητρότητος εἰς εἶδος καὶ 2) τὸν κλάδον παροχῶν ἀσθενείας καὶ μητρότητος εἰς χρῆμα.

β) Τὸν κίνδυνον (κλάδον) συντάξεως. Ὁ κλάδος οὗτος περιλαμβάνει τοὺς κινδύνους τοῦ γήρατος, τῆς ἀναπηρίας καὶ τοῦ θανάτου⁽¹⁾.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Α.Ν. 1846/1951 ὀρίζει ὅτι ἡ ὑπαγωγὴ εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ αὐτοδικαία. Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης παρέπονται τὰ ἐξῆς : α) δὲν εἶναι ἰσχυρὰ ἡ παραίτησις τοῦ μισθωτοῦ ἢ τοῦ ἐργοδότη ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ μισθωτοῦ εἰς τὴν ἀσφάλισιν (Γν. Ν.Σ. 754/1959 Ε.Δ.Κ.Α. 1959 σελ. 481). β) Ὁμοίως εἶναι ἀνίσχυρος ἡ συμφωνία μεταξὺ μισθωτοῦ καὶ ἐργοδότη περὶ ἐξαίρεσεως ἀπὸ τῆς ασφαλίσεως. γ) Ἐφ' ὅσον ἀπασχολήθη τις ὑπὸ τοὺς ἔρους ὑφ' οὓς ἡ ἀσφάλισις κρίνεται ὑπὸ τοῦ Νόμου ὡς ὑποχρεωτικὴ, θεωρεῖται ἠσφαλισμένος τοῦ Ἰδρύματος καὶ ὁ χρόνος οὗτος τῆς ἐργασίας του θεωρεῖται ὡς χρόνος ασφαλίσεως, ἀνεξαρτήτως ἂν ἐξεδόθη ἀσφαλιστικὸν βιβλιάριον ἢ ἂν ἐπεκολλήθησαν ἐπ' αὐτοῦ ἔνσημα (Α.Π. 593/1957 ΔΕΝ 14. 7, Α.Π. 108/1958 ΔΕΝ 14. 267, Α.Π. 438/1959 ΔΕΝ 15. 910). Ἐν καταστάσει ὅμως ἐνεργὸς ὁ ἀσφαλιστικὸς δεσμὸς τοῦ μισθωτοῦ πρὸς τὸν Ἀσφαλιστικὸν Ὄργανισμόν, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ προηγουμένη ἐγγραφὴ τοῦ ἠσφαλισμένου εἰς τὰ Μητρώα καὶ ἡ καταβολὴ τῶν εἰσφορῶν ἢ ὁ διακανονισμὸς αὐτῶν ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ (Σ.Ε. 1293/1962 ΔΕΝ 18. 835, Σ.Ε. 1904/1963 Ε.Δ.Κ.Α. ΣΤ' 7, Πρωτ. Ἀθ. 11366/62 Ε.Δ.Κ.Α. Δ' 401, Πρωτ. Ἀθηνῶν 23996/1963 Ε.Δ.Κ.Α. ΣΤ' 213).

Συνέπεια τῆς ὡς ἄνω καθιερωμένης ἀρχῆς τῆς ὑποχρεωτικότητος τῆς ασφαλίσεως εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 26 § 7 τοῦ Α.Ν. 1846/51 καθιερωμένη

1. Ὁ Α.Ν. 1846/1951 προέβλεπε καὶ τοὺς κλάδους ἀνεργίας καὶ στρατεύσεως. Οἱ κίνδυνοι ὅμως οὗτοι ἀσφαλίζονται ἤδη ὑπὸ τοῦ διὰ τοῦ Ν.Δ. 2961/1954 συσταθέντος Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας (Ο.Α.Α.), μετονομασθέντος ἤδη εἰς Ο.Α.Ε.Δ. ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 212/1969.

ἑτέρα ἀρχή, καθ' ἣν «ἡ παρὰ τοῦ ἐργοδότητος μὴ καταβολὴ τῶν εἰσφορῶν δὲν συνεπάγεται διὰ τὸν ἠσφαλισμένον στέρησιν ἢ μείωσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τῶν παροχῶν». Ἡ ἐν λόγῳ ἀρχὴ ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῆς νομολογίας τῶν δικαστηρίων ὡς γενικὴ ἀρχὴ τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως (Σ. Ε. 166/1959 ΔΕΝ 15. 227, Σ. Ε. 1167/1956 ΔΕΝ 12. 530, Σ. Ε. 271/1959 ΔΕΝ 15. 228, Ἀγαλλόπουλος Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις σελ. 54).

§ 268.— Ἀσφαλιζόμενα πρόσωπα.

Εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ ὑπάγονται αἱ κάτωθι κατηγορίαι ἐργαζομένων :

α) Τὰ πρόσωπα τὰ ὅποια ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας⁽¹⁾ παρέχουν ἐξηρημένην ἐργασίαν ἐναντι ἀμοιβῆς (μισθωτοί). Τρία εἶναι τὰ στοιχεῖα ἅτινα πρέπει νὰ συντρέχουν διὰ νὰ χαρακτηρισθῆ τις ὡς μισθωτός, ὑπαγόμενος εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ, ἤτοι: 1) παροχὴ ἐργασίας ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας. 2) Ἡ ἐργασία νὰ ᾖ ἐξηρητημένη⁽²⁾. Ἐν περιπτώσει δυσχεροῦς διακρίσεως καὶ ἐντεῦθεν ἀμφιβολίας περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας προσώπου τινὸς ὡς ἐξηρητημένης ἢ μὴ, τοῦτο θεωρεῖται ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀσφάλισιν (Σ. Ε. 444/1957 ΔΕΝ 13. 505). 3) Ἡ ἐργασία νὰ παρέχεται ἐναντι ἀμοιβῆς (εἰς χρῆμα, εἰς εἶδος, ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ ἢ ἐπὶ ἡμερομισθίῳ, ἐπὶ ποσοστοῖς, κατ' ἀποκοπὴν ἢ κατὰ τεμάχιον).

β) Οἱ μετέχοντες εἰς τὴν διοίκησιν ἐργατικῶν ἢ ὑπαλληλικῶν Σωματείων ἢ Ἐνώσεων τοιούτων Σωματείων (συνδικαλιστικὰ στελέχη), ἐφ' ὅσον λαμβάνουν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν κατὰ τ' ἀνωτέρω ἀπασχόλησίν των.

γ) Οἱ μαθητευόμενοι : Τοιοῦτοι θεωροῦνται : 1) Οἱ κάτω τοῦ 18ου ἔτους μισθωτοί, 2) οἱ μαθηταὶ τεχνίται τοῦ Β. Δ. 6.6.1952, 3) οἱ μαθητευόμενοι τρόφιμοι τῶν Ἐθνικῶν Ὀρφανοτροφείων καὶ Οἰκοτροφείων, 4) οἱ μαθηταὶ καὶ σπουδασταὶ περὶ ὧν τὸ Ν. Δ. 3971/1959, 5) οἱ μαθηταὶ Κέντρων Ἐπαγγελματικῆς Μορφώσεως Ἐργαζομένων, 6) οἱ μαθηταὶ Ναυτικῶν Σχολῶν Μηχανικῶν καὶ 7) οἱ Μαθηταὶ Μ.Ο.Μ.Α.

δ) Οἱ συνταξιούχοι τοῦ δημοσίου καὶ τῶν πάσης φύσεως Ὀργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως, παρέχοντες ἐξηρητημένην ἐναντι ἀμοιβῆς ἐργασίαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας.

ε) Τὸ πάσης φύσεως ἑκτακτον, ἡμερομισθιον καὶ ἐπὶ συμβάσει προσωπικόν τοῦ Δημοσίου, ἐφ' ὅσον ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης ὑπηρεσίας του δὲν λαμβάνεται ὡς συντάξιμος διὰ τὴν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου ἀπονομὴν συντάξεως.

στ) Οἱ Διευθυνταί, Γενικοὶ Διευθυνταί, ἐντεταλμένοι σύμβουλοι, διευ-

1. Τοῦτο κατ' ἀρχήν, διότι ἐφ' ὀρισμένας προϋποθέσεις, ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν καὶ οἱ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας ἐργαζόμενοι (ΑΥΕ 55773/67, ΔΕΝ 23. 795).
2. Πότε ἡ ἐργασία θεωρεῖται ἐξηρητημένη ἐλέχθη ἀνωτέρω σ. 2.

θύνοντες ή συμπράττοντες σύμβουλοι, Διευθυνταί Ἑταιριῶν ἢ Συνεταιρισμῶν, τῶν ὁποίων αἱ ἀμοιβαὶ φορολογοῦνται κατὰ τὴν ΣΤ' κατηγορίαν (φόρου μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν). Ἡ ὑπαγωγή τῶν ἐν λόγῳ προσώπων ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 29 § 3 τοῦ Ν.Δ. 2698/53. Ἐπικολοῦθησεν ὁμοίως τὸ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Ν.Δ. 4096/1960 ἐκδοθὲν Β.Δ. 47/1964, δι' οὗ ἐρρυθμίσθη ἡ ὑπαγωγή εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Ἐμπόρων (ΤΑΕ). Κατ' ἐφαρμογὴν τούτου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 123/1965 ἐγκυκλίου τῆς Διοικήσεως τοῦ ΙΚΑ (ΔΕΝ 21. 693), ὠρίσθη ὅτι ἐκ τῶν ὡς ἄνω προσώπων ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ: 1) Ὅσα ἀσκοῦν ἄλλο κύριον ἐπάγγελμα, ξένον πρὸς τὴν ἐταιρίαν τῆς ὁποίας εἶναι μέλη καὶ πληροῦν τὰς προϋποθέσεις ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ, χωρὶς διὰ τὸ κύριον τοῦτο ἐπάγγελμα νὰ ὑπάγονται εἰς τὸ ΤΑΕ. 2) Τὰ τέκνα τῶν ἠσφαλισμένων τοῦ ΤΑΕ, ἐφ' ὅσον παρέχουν ἐργασίαν ὑπαγομένην εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ καὶ ἐξαιρουμένην τῆς τοῦ ΤΑΕ τοιαύτης. 3) Οἱ διαχειρισταὶ Ἑταιριῶν Περιορισμένης Εὐθύνης μὴ ἐμπορικῶν, ἔστω καὶ ἂν εἶναι μέτοχοι τούτων (ἴδ. ὁμοίως Α.Π. 25/1969 ἐν ΔΕΝ. 25. 272). 4) Μέλη διοικήσεων Ἄνων, Ἑταιριῶν, μὴ ἀσκουσῶν ἐμπορίαν ἢ ἀκουσῶν μὲν ἐμπορίαν, ἢ συμμετοχὴ ὁμοίως τοῦ ἀσφαλιζομένου εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτῶν δὲν φθάνει τὸ ποσοστὸν 3%.

ζ) Οἱ ἀλιεργάται οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς περιοχὰς εἰς τὰς ὁποίας ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις τοῦ ΙΚΑ ἢ ἐργαζόμενοι εἰς ἀλιευτικὰ πλοῖα καὶ πλοῖα-ρια ἐκκινούμενα δι' ἀλιερίαν ἐκ περιοχῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις. Οὗτοι ἐξαιροῦνται τῆς παρά τῷ ΝΑΤ ἀσφαλίσεως.

η) Οἱ ραπτεργάται, οἵτινες κατὰ κυρίαν ἀπασχόλησιν παρέχουν αὐτοπροσώπως ἐργασίαν εἰς πλείονας ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις, ἔστω καὶ εἰς ἴδια αὐτῶν ἐργαστήρια, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπασχολοῦν βοθητικὰ πρόσωπα πλέον τῶν τριῶν. Οὗτοι ἐξαιροῦνται τῆς παρά τῷ ΤΕΒΕ ἀσφαλίσεως.

θ) Οἱ ὁδηγοὶ ταξί (μετὰ μετρητοῦ ἢ μὴ), ἐφ' ὅσον δὲν τυγχάνουσι καὶ ἰδιοκτῆται ἢ συνιδιοκτῆται, τοῦλάχιστον κατὰ τὸ ἥμισυ. Οὗτοι ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ ὑποχρεωτικῶς, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν κλάδον ἀσθενείας, διὰ τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 (ΔΕΝ 13. 872). Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τούτου ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας τῶν προσώπων αὐτῶν. Ἡδὴ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 8 § 3 τοῦ Ν.Δ. 3789/1957 ὠρίζεται ρητῶς ὅτι τὰ ὡς ἄνω πρόσωπα ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ «ἀδιαφόρως τῆς φύσεως, τοῦ τύπου ἢ τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως, ἢ τοῦ τρόπου ἀμοιβῆς των». Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ αυτοκινήτου βαρύνεται διὰ τὴν καταβολὴν εἰς τὸ ΙΚΑ τῆς ἐργαδοτικῆς εισφορᾶς (κλάδου ἀσθενείας), ὑπέχων πάσας τὰς κατὰ Νόμον εὐθύνας τοῦ ἐργαδότη.

ι) Οἱ οἰκόσπειοι ὑπηρεταὶ (οἰκιακοὶ ἔμμισθοι βοηθοὶ) καὶ λοιπὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐργαδότη ἀπασχολούμενα πρόσωπα. Ἡ ἀσφάλισις τῶν ἐν λόγῳ προσώπων, προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 1846/51, ἐπραγματοποιήθη τελικῶς διὰ τοῦ Ν.Δ. 4104/1960. Ἡδὴ ἰσχύουν αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 52 ἕως 56 τοῦ Κανονισμοῦ Ἀσφαλίσεως. Κατὰ τὸ ἀρθρον 53, ὁ ἀπασχολῶν οἰκό-

πιτον οικιακὸν βοηθόν, ὑποχρεοῦται ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσλήψεως, νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ ΙΚΑ δελτίον ἀναγγελίας τῆς ἀπασχολήσεως, ἐντὸς δὲ 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς διακοπῆς τῆς ἀπασχολήσεως, δελτίον διακοπῆς τῆς ἀπασχολήσεως. Ὁ οικιακὸς βοηθός, ἐξ ἄλλου, ὑποχρεοῦται ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς προσλήψεως ὅπως ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ΙΚΑ καὶ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἀνάληψιν ἐργασίας. Ἡ ἀσφαλιστικὴ σχέσις, κατὰ τὸ ἄρθρον 54, ἄρχεται καὶ λήγει τὴν χρονολογίαν τῆς ἀναγγελίας εἰς τὸ ΙΚΑ ἢ τῆς ὑπὸ τῶν ὀργάνων αὐτοῦ διαπιστώσεως τῆς ἀπασχολήσεως (βλ. καὶ κατωτέρω § 280).

ια) Οἱ ἐφημεριδοπῶλαι (Ν.Δ. 3871/58 καὶ Β.Δ. 219/68).

ιβ) Οἱ περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 2 § 3 τοῦ Α.Ν. 1846/1951 αὐτοτελῶς ἐργαζόμενοι, οικονομικῶς ἀσθενεῖς καὶ στερούμενοι ἐπαγγελματικῆς στέγης (ὄϊον πλανόδιοι καὶ ὑπαίθριοι μικροπωληταί, στιλβωταί ὑπ. δημάτων, φωτογράφοι, ἀμαξοκαρραγωγεῖς κλπ).

ιγ) Οἱ παρέχοντες ἐργασίαν πρὸς μὴ σταθερὸν ἐργαζόμενον ἢ συγχρόνως πρὸς ἐργαζόμενον πλείονας συνήθως τῶν τριῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἀσφαλίζονται εἰς τὸ ΙΚΑ κατ' ἄλλην διάταξιν. Τοιαῦται κατηγορίαι προσώπων εἶναι: 1) αἱ ἀπακλειστικαὶ ἀδελφαὶ νοσοκόμοι, 2) οἱ παραγωγοὶ (πλασιέ), οἱ εἰσπράκτορες καὶ οἱ λογισταί, 3) οἱ δ. δάσκαλοι ξένων γλωσσῶν, 4) οἱ οἰκοδ. δάσκαλοι, 5) αἱ καθαρίστριαι γραφείων, καταστημάτων καὶ οἰκιῶν (μὴ οἰκόσιτοι), 6) οἱ ἀποσκευοφορεῖς, ἀχθοφόροι κλπ. Ἡ ἀσφάλις τῶν ἐν λόγῳ προσώπων ἤρχισεν ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1960. Ὡς προϋπόθεσις ἀσφαλίσεως τῶν προσώπων τούτων τίθεται ἡ ἀποτελοῦν ταῦτα μέλη Ἀσφαλιστικῶν Συνεταιρισμῶν νομίμως συνεστημένων, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 602/1914 «περὶ συνεταιρισμῶν»⁽¹⁾.

ιδ) Οἱ ἀσφαλιζόμενοι μέσω Σωματείων ἢ Συνεταιρισμῶν, ἐκτὸς τῆς ἀμέσως ἀνωτέρω κατηγορίας. Εἰς τὴν παρούσαν κατηγορίαν ὑπάγουν οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰς κάτωθι ἐργασίας: 1) Συντηρήσεως ζώων καὶ πτηνῶν καὶ ταξινομήσεως αὐτῶν πρὸ τῆς σφαγῆς, 2) Νεκροπομπῶν, 3) Ἐπεξεργασίας καὶ συσκευασίας σταφίδας, σταφυλῶν, σύκων, ἐλαιῶν, σάπωνος καὶ οἴνου, 4) Λεμβούχων, 5) Τοιχοκολλητῶν, 6) Ὑφαλοχρωματιστῶν καὶ ματσακονιστῶν καὶ 7) Ζυγιστῶν ἀγορῶν.

8) Οἱ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὰς δυνάμει τοῦ Α.Ν. 1093/1938 συνιστωμένης Ἐνώσεως Συντακτῶν Θεσσαλίας, Στερεῆς Ἑλλάδος καὶ Εὐβοίας ἀφ' ἑνὸς καὶ Πελοποννήσου, Νήσων καὶ Ἡπείρου ἀφ' ἑτέρου συντάκται⁽²⁾.

9) Οἱ ρητινοσυλλέκται, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς περιοχῆς ἀπασχολούμενοι⁽³⁾.

10) Οἱ ἐμπειρογνώμονες καπνοῦ (καπνομεσῖται)⁽⁴⁾.

1. Περὶ τούτων διαλαμβάνουν τὰ ἄρθρα 81 ἕως 87 τοῦ Κανονισμοῦ Ἀσφαλίσεως.

2. Ἄρθρον 6 Ν. 4504/1966.

3. Περὶ τούτων διαλαμβάνει ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2540/1967 (ΔΕΝ 23. 217) ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας ἐγκριθεὶς σχετικὸς Κανονισμὸς.

4. Περὶ τούτων ἰσχύει ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17838/1967 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας ἐγκριθεὶς σχετικὸς Κανονισμὸς (ΔΕΝ 23. 314). (Ἰδ. τροποποίησιν ΑΥΕ 43813/67 ΔΕΝ 23. 571).

11) Οι έργαται διψροερών (γουναρκικών) καὶ τὰ μέλη Βιοτεχνικῶν Συνεταιρισμῶν Γουναρκικῶν(1).

12) Οι τυροκόμοι (άρθρον 16 Ν. 4497/1966)(2).

13) Οι μισθωτοὶ Ὑπηρεσιῶν Ἐργείων Βελτιώσεων.

14) Οι ἐπὶ μισθῷ ἢ ἡμερομισθίῳ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ άρθρου 2 § 2 ἐδ. α', καὶ γ' τοῦ Ν. 4169/1961 ἐπιχειρήσεις ἐφ' ὅσον ἡ ἀπασχόλησις λαμβάνει χώραν ἐντὸς περιοχῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀσφάλισις τοῦ ΙΚΑ εἶχεν ἐπεκταθῆ μέχρι 30.6.1962. Αἱ ὡς ἄνω ἐπιχειρήσεις εἶναι : γεωργικὰ ἐκμεταλλεύσεις (ἀγρῶν, λειβαδιῶν, φυτειῶν, δασικῶν ἐκτάσεων), κτηνοτροφικὰ καὶ ζωοκομικὰ ἐκμεταλλεύσεις. Αἱ ἄνω κατηγορίαι ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΟΓΑ. Διὰ τοῦ άρθρου μόνου τοῦ Ν.Δ. 4362/1964 ὑπήχθησαν εἰς τὸ ΙΚΑ καὶ διὰ τοῦ άρθρου μόνου παραγρ. 8 τοῦ Ν.Δ. 4521/1966 παρεσχέθη καὶ πάλιν εἰς τούτους τὸ δικαίωμα ἀπολήψεως συντάξεως ἐκ τοῦ ΟΓΑ, ἐφ' ὅσον δὲν θεμελιῶσι δικαίωμα ἐκ τοῦ ΙΚΑ.

15) Οι ὁδηγοὶ αὐτοκινήτων τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀστικῶν Συγκοινωνιῶν Θεσ/νίκης (ΟΑΣΘ), ἐξαιρεθέντες ἀπὸ τῆς ἀσφάλισις τοῦ ΤΣΑ διὰ τοῦ άρθρου 1 § 17 τοῦ Ν.Δ. 4577/66 (ΔΕΝ 22. 909).

16) Οι δασεργάται ἀπὸ 1.7.1967 (ΑΥΕ 43810/67 ΔΕΝ 23. 570).

17) Οι Ἱεροψάλται, μὴ περιλαμβανόμενοι μεταξὺ τῶν ἱερομένων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπάχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παγίων διατάξεων καὶ ἐφ' ὅσον πληροῦνται αἱ ὑπ' αὐτῶν ὀριζόμεναι προϋποθέσεις (ΣΕ 1237/1965 ΔΕΝ 21. 525, ΣΕ 1386/1967 ΔΕΝ 23. 809, ΣΕ 1886/1967, 389/1969 κ.ἄ.).

18. Οι φωτορεπόρτες, αἱ ἐραδισμένοι δι' εἰδικοῦ δελτίου ἀναγνωρίσεως παρὰ τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων εἰς ἀς ὑπάχθησαν (άρθρον 10 Ν. 4286/1963 ΔΕΝ 19. 374).

§ 269.—Τοπικὴ ἔκτασις τῆς ἀσφάλισις.

Ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι ἀσφαλίζονται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ ΙΚΑ οἱ παρέχοντες ἐργασίαν κλπ. ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας. Δεδομένου ὅμως ὅτι ἡ ἀσφάλισις τοῦ Ἰδρύματος δὲν ἔχει ἐπεκταθῆ εἰσέτι τοπικῶς εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν, ἀσφαλίζεται ἡ ἐργασία ἢ παρεχομένη ἐντὸς περιοχῆς εἰς τὴν ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις ἢ, κατ' ἄλλην ἐκφρασιν, ἐντὸς κέντρου ἀσφάλισις.

Ἐξαιρετικῶς ὅμως ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀπασχόλησις των λαμβάνει χώραν ἐκτὸς κέντρου ἀσφάλισις, αἱ κάτωθι κατηγορίαι προσώπων (μισθωτῶν).

α) Οι ἀπασχολούμενοι εἰς μὴ καθαρῶς γεωργικὰς ἢ κτηνοτροφικὰς ἐργασίας, οἷτινες, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας των, συνήθως ἀπασχολοῦν-

1. Ἄρθρον 24 § 4 Ν. 4476/1965 (Α.Υ.Ε. 17578/1965).

2. Ἀποφ. Ὑπ. Ἐργ. 40235/1968 (ΔΕΝ 24. 740).

ται ἐν μέρει ἐντὸς καὶ ἐν μέρει ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς, ἀλλὰ εἰς τὸν αὐτὸν ἐργοδότην, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἔδρα ἢ ἡ κατοικία τοῦ ἐργοδότη τῶν εὐρίσκεται ἐντὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς. Εἰς τὴν παρούσαν κατηγορίαν ὑπάγονται οἱ περιοδεύοντες ἀντιπρόσωποι, ὁδηγοὶ καὶ εἰσπράκτορες αὐτοκινήτων λεωφορείων ἢ φορτηγῶν κλπ. Οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς αὐτοκίνητα ἐντεταγμένα εἰς Κοινὰ Ταμεῖα (ΚΤΕΛ) ἢ ἄλλους συναφεῖς ὀργανισμοὺς (ὁδηγοί, εἰσπράκτορες, ἐλεγκταί, σταθμάρχαι ἐναλλάσσοντες τόπον ἀπασχολήσεως) ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν, ἐφ' ὅσον ἡ ἔδρα τοῦ Κοινοῦ Ταμεῖου ἢ Ὄργανισμοῦ εὐρίσκεται ἐντὸς Κέντρου Ἀσφαλίσεως.

β) Οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταὶ περιλαμβανομένων καὶ τῶν καθιστριῶν (οὐχὶ ὁμοῦ καὶ οἱ ἐργάται), ἔκτακτοι, ἐπὶ συμβάσει καὶ ἡμερομισθιοὶ καὶ ὑπάλληλοι τῶν Ὄργανισμῶν Δημοσίου Δικαίου (περιλαμβανομένων καὶ τῶν Ὄργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως) καὶ τῶν Τραπεζῶν, οἵτινες ἀπασχολοῦνται μόνιμως ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς, ἀλλὰ μὴ οὔτινες προσαίρωσ ἀπασχολοῦνται ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς, ἀλλὰ μὴ ὄντες προηγουμένως ἡσφαλισμένοι παρὰ τῷ ΙΚΑ (δι' ἐτέραν ἐργασίαν τῶν). Οἱ ἀνωτέρω ὑπάγονται εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τὸν κλάδον συντάξεως (ἀναπηρίας, γήρατος καὶ θανάτου), ἐφ' ὅσον ἡ ἔδρα τῶν ὡς ἄνω Ὄργανισμῶν ἢ Τραπεζῶν εὐρίσκεται ἐντὸς κέντρου ἀσφαλίσεως.

γ) Ὅμοιως ὑπάγονται εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὸ Δημόσιον ἢ εἰς Τραπεζὰς ἢ εἰς Ὄργανισμοὺς Δημοσίου Δικαίου (περιλαμβανομένων καὶ τῶν Ὄργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως) ἐργάται καὶ ὑπάλληλοι, ἐφ' ὅσον τὰ ὡς ἄνω νομικὰ πρόσωπα ἐδρεύουν ἐντὸς κέντρου ἀσφαλίσεως καὶ δὴ ἀδιαφόρως ἂν ἡ ἀπασχόλησις λαμβάνῃ χώραν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς. Οἱ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου ἀπασχολούμενοι ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς ἐργατοτεχνῖται ὑπάγονται εἰς τὴν μικτὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τὴν πέραν τοῦ διμήνου ἀπασχόλησίν τῶν (Α. Γ.Ε. 71288/68 ΔΕΝ 24. 772). Ὅμοιως οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς οἰονδήποτε ἕτερον ἐργοδότην, ὁ ὁποῖος ἀπασχολεῖ συνήθως πλέον τῶν τριάκοντα μισθωτοὺς καὶ ἐδρεύει ἐντὸς κέντρου ἀσφαλίσεως, ἐφ' ὅσον, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν (συνεχῶς ἢ διακεκομμένως) παρ' οἰφδῆποτε ἐργοδότη ἐντὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς, ἐτήσιας τοῦλάχιστον ἀπασχολήσεως, συνεχίζουσι τὴν ἀπασχόλησίν τῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἐργοδότην (τελευταῖον) ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς. Ἡ ἀσφάλισις τῶν ἐν λόγῳ προσώπων ἐκτείνεται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους, δι' οὓς καὶ πρότερον ἦσαν ἡσφαλισμένοι. Ἡ ἀσφάλισις ὁμοῦ διὰ τὸν κλάδον ἀσθενοῦς διακόπτεται μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀπασχολήσεώς τῶν ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς.

δ) Ἡσφαλισμένοι ἀπασχολούμενοι προσαίρωσ ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς, εἰς ἐργοδότην ἐδρεύοντα ἢ κατοικοῦντα ἐντὸς τοιαύτης περιοχῆς. Πρόσκαιρος, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἔνοιαν, θεωρεῖται ἡ ἀπασχόλησις ἥτις, κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν πρόβλεψιν, δὲν πρόκειται νὰ διαρκέσῃ πέραν τῆς διετίας. Εἰς τὴν παρούσαν κατηγορίαν ὑπάγονται κυρίως

οι απασχολούμενοι εις τεχνικά έργα, έργα ύδρευσης, οικοδομικά έργα, αλυσιστικά συγκροτήματα και οι αλιεργάται (Σ.Ε. 12/1962 ΕΕΔ 21. 225, Σ.Ε. 1105/65 ΕΕΔ 24. 875).

ε) Οι μισθωτοί τῆς Ὑπηρεσίας Ὑδραυλικῶν Ἔργων Μακεδονίας (Ε.Υ. Υ.Ε.Μ.) καὶ τῆς Ὑπηρεσίας Παραγωγικῶν Ἔργων Μακεδονίας (Υ.Π.Ε.Μ.), ὑπάγονται εἰς τὴν παρὰ τῷ ΙΚΑ ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἢ ἀπασχόλησιν των λαμβάνει χώραν ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι οὗτοι κατοικοῦν μονίμως ἐντὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς.

στ) Οἱ ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς ἀπασχολούμενοι ὑπάλληλοι τοῦ Ἐράνου Βορείων Ἐπαρχιῶν Ἑλλάδος. Οἱ ἀνωτέρω ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1955.

ζ) Τέλος, μετὰ τὴν διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 17.4.1956 (ΦΕΚ Α' 120, ΔΕΝ 12. 378) συγχώνευσιν τοῦ Ταμείου Μεταλλευτῶν εἰς τὸ ΙΚΑ, ἤτοι ἀπὸ τῆς 1.6.56, ὑπήχθησαν εἰς τὴν παρὰ τῷ ΙΚΑ ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν πάντες οἱ ἠσφαλισμένοι τοῦ ἀνωτέρω Ταμείου, ἔστω καὶ ἂν ἀπασχολῶνται εἰς περιοχάς, εἰς ἃς δὲν ἔχει ἐπεκταθῆ ἡ ἀσφάλισις τοῦ ΙΚΑ. Οἱ ἐκ τούτων ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς τοῦ ΙΚΑ ἀπασχολούμενοι, ἠσφαλίζοντο μόνον διὰ τὸν κλάδον συντάξεως, ὃν ἐκάλυπτεν ἡ ἀσφάλισις τοῦ τ. Ταμείου Μεταλλευτῶν. Ἡδη ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1967 ὑπήχθησαν δι' ὅλους τοὺς κλάδους δυνάμει τῆς ἀπὸ 22.11.1966 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ (ΦΕΚ Β' 734 τῆς 9.12.1966).

§ 270.—Ἐξαιρούμενοι τῆς ἀσφαλίσεως.

Καίτοι παρέχουν ἐργασίαν πληροῦσαν τοὺς ἀνωτέρω ὅρους, ἐξαιροῦνται τῆς ἀσφαλίσεως τὰ κάτωθι πρόσωπα:

α) Οἱ μόνιμοι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

β) Οἱ μισθωτοὶ οὕτινες ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἐτέρων Ταμείων. Ἐὰν ἡ παρ' ἐτέρω Ταμεῖω ἀσφάλισις καλύπτῃ ὠρισμένους μόνον κινδύνους ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ ἀσφαλιζομένων τοιοῦτων, τὰ ἐν λόγῳ πρόσωπα ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τοὺς λοιποὺς κινδύνους (κλάδους). Π.χ. οἱ ξενοδοχοῦπάλληλοι ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ δι' ὅλους τοὺς κλάδους, πλὴν τοῦ τῆς ἀσθενείας, δι' ὃν ἀσφαλίζονται παρὰ τῷ ΤΑΞΤ.

Τ' ἀνωτέρω ἰσχύουν διὰ τοὺς ἀσφαλιζομένους εἰς Εἰδικὰ Ταμεῖα ἀσφαλίζοντα μισθωτοὺς, ἤτοι πρόσωπα παρέχοντα ἐξ ἡ ρ τ η μ ἔ ν η ν ἔ ρ γ α σ ί α ν ἔναντι ἀμοιβῆς. Προκειμένου περὶ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν Εἰδικῶν Ταμείων, ἀσφαλιζόντων κατηγορίας τινὰς προσώπων ἀνεξαρτήτως τῆς παροχῆς ἢ μὴ ἐξηρητημένης ἐργασίας (μηχανικοί, ἰατροί, ἐκτελωνισταὶ κλπ.), δεόντ' ἐκρίνεται τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὰ ἐν λόγῳ πρόσωπα παρέχουν ἐργασίαν μὴ ξένην ἀλλὰ συναφῆ πρὸς τὸ ἐπάγγελμα των, ἀπὸ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν παρέχουν ἐργασίαν ἄσχετον πρὸς τὸ ἐπάγγελμα των. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωση, οἱ περὶ ὧν πρόκειται ἐξαιροῦνται τῆς παρὰ τῷ ΙΚΑ ἀσφαλίσεως, ἐνῶ εἰς τὴν δευτέραν ὑπάγονται ὑποχρεωτικῶς καὶ εἰς τὴν παρὰ τῷ ΙΚΑ

ασφάλισιν, καθ' ὅσον ἡ τοιαύτη ἄσχετος πρὸς τὸ ἐπάγγελμά των ἐργασία συνιστᾷ παράλληλον κύριον ἐπάγγελμα αὐτῶν⁽¹⁾. Εἰδικῶς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δικηγόρους, ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Ν.Δ. 3709/1957 προβλέπεται ἡ ὑπαγωγὴ των εἰς τὴν ἀσφάλισιν τῶν Ταμείων κυρίας ἀσφαλίσεως τῶν ἀσφαλιζόντων τὸ προσωπικὸν τῶν Νομικῶν Προσώπων καὶ Τραπεζῶν παρ' οἷς ὑπηρετοῦσιν.

Προκειμένου περὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς Ταμεῖα ἀσφαλιζόντα μισθωτοῦς καὶ αὐτοτελῶς ἀπασχολουμένους, διακριτέον ἂν τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀσφαλιζονται διὰ παρεχαιμένην ὑπ' αὐτῶν ἐξηρητημένην ἐργασίαν, ὅποτε ἐξαιροῦνται τῆς παρὰ τῷ ΙΚΑ ἀσφαλίσεως ἢ ἀσφαλιζονται ὡς ἀπασχολούμενοι αὐτοτελῶς, ὅποτε διακριτέον περαιτέρω, ἂν παρέχουν κατὰ κύριον ἐπάγγελμα παράλληλως καὶ ἐξηρητημένην ἐργασίαν, ὅποτε ἀσφαλιζονται ὑποχρεωτικῶς καὶ παρὰ τῷ ΙΚΑ (π.χ. ἔμπορος ἀσφαλιζόμενος εἰς τὸ ΤΑΕ καὶ ἀπασχολούμενος συγχρόνως ὡς ὑπάλληλος).

Προκειμένου τέλος περὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν Εἰδικῶν Ταμείων ἅτινα ἀσφαλιζοῦσιν ἀποκλειστικῶς αὐτοτελῶς ἀπασχολούμενα πρόσωπα (ΤΕΒΕ κλπ.), τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀσφαλιζονται καὶ εἰς τὸ ΙΚΑ εἰς περίπτωσιν παροχῆς ὑπ' αὐτῶν ἐξηρητημένης ἐργασίας κατὰ κύριον ἐπάγγελμα.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ν.Δ. 274/1969 ὠρίσθη ὅτι, ἐφ' ὅσον κατεβλήθησαν εἰς τὸ ΙΚΑ εἰσφοραὶ, δι' ἀπασχόλησιν μισθωτοῦ ὑπαγομένου κατὰ Νόμον εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἐτέρου φορέως κυρίας ἀσφαλίσεως καὶ παρήλθε διετία τοῦλάχιστον, χωρὶς νὰ ἐπιστραφοῦν αἱ καταβληθεῖσαι εἰσφοραὶ, τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα θεωρεῖται ὡς χρόνος ἀσφαλίσεως εἰς τὸ ΙΚΑ.

γ) Οἱ ἱεροῦμένοι καὶ ἐν γένει τὰ πρόσωπα τ' ἀσχολούμενα εἰς ἰδρύματα ἔνθα τελοῦνται τὰ τῆς λατρείας τῶν διαφόρων θρησκειῶν. Οἱ νεωκόροι ὅμως, οἱ ἱεροψάλται καὶ τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν τῶν Ναῶν ὑπάγονται εἰς τὴν παρὰ τῷ ΙΚΑ ἀσφάλισιν, ὡς ἐκτίθεται ἄνωτέρω.

δ) Οἱ ἄλλοδαποὶ, οἵτινες ἀπασχολοῦνται ἐν Ἑλλάδι προσωκαίρως ὡς καὶ οἱ ἄλλοδαποὶ οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι Διπλωματικὰς Ἀντιπροσωπείας ξένων Κρατῶν. Ὁμοίως οἱ ἀπολαύοντες τοῦ δικαιώματος τῆς ἐτεροδικίας. Ὡς προσωκαίρος, κατὰ τὴν κατωτέρω ἔννοιαν, θεωρεῖται ἡ ἀπασχόλησις τοῦ ἄλλοδαποῦ, ἢ μὴ μέλλουσα νὰ διαρκέσῃ ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον ἐπὶ ἔτος. Δύναται ὅμως ὁ χρόνος τῆς ἐξαιρέσεως νὰ παραταθῇ μέχρι τριῶν ἐτῶν. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 55773/1967 ΑΥΕ (ΔΕΝ 23. 795) παρεσχέθη εἰς τοὺς ἐκ τῶν ἄνωτέρω ἀπασχολούμενους εἰς Διπλωματικὰς Ἀντιπροσωπείας ξένων Κρατῶν ἢ εἰς ἐκτάκτους Διεθνεῖς Ἐπιτροπὰς ἢ καὶ εἰς φυσικὰ πρόσωπα ἀπολαύοντα τοῦ δικαιώματος τῆς ἐτεροδικίας, νὰ ἀσφαλισθοῦν εἰς τὸ ΙΚΑ προαιρετικῶς, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐτησίας τοῦλάχιστον διαμονῆς ἐν Ἑλλάδι,

1. Διὰ τῆς Σ.Ε. 2839/68 (ΔΕΝ 25. 268) ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἄνωτέρω ἀπόψις, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἀποκλείεται ἡ ἀσφάλισις εἰς τὸ ΙΚΑ προσώπων διὰ τὴν αὐτὴν ἐξηρητημένην ἐργασίαν, δι' ἣν ὑπάγονται εἰς ἕτερον Ταμεῖον.

ύφ' ὄρισμένες ειδικότερες προϋποθέσεις, καταβάλλοντες ἐξ ἰδίων τὰς εισφορὰς ἠσφαλισμένου καὶ ἐργοδότη.

ε) Οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦντα Μουσουλμανικὰ Σχολεῖα.

στ) Οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς κτηνοτροφικὰς ἐπιχειρήσεις, μὴ ἀνηκούσας εἰς τὸ Δημόσιον ἢ Νομικὰ Πρόσωπα καὶ λειτουργούσας εἰς Κοινότητα κατὰ τῶν 6.000 καταίκων, ἐξηρέθησαν τῆς ἀσφαλίσεως διὰ τοῦ ἄρθρου 4 § 4 τοῦ Ν.Δ. 3762/1957 καὶ δὴ διὰ τὰς μέχρι 30.6.1957 περιόδους.

ζ) Ἐξαιροῦνται ὁμοίως τῆς ἀσφαλίσεως οἱ ἀπολύμενοι τῶν Σωφρονιστικῶν ἢ Ἀναμειφωτικῶν Καταστημάτων ἀνήλικοι, οἱ προσλαμβάνομενοι εἰς ἐργασίαν καθ' ὑπόδειξιν τῶν Ἑταιριῶν Προστασίας ἀνηλικῶν καὶ δὴ δι' ἐν μόνον ἔτος ἀπὸ τῆς τριαυτῆς προσλήψεώς των. Ὅμοίως ἐξαιροῦνται ἐπὶ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς προσλήψεώς των οἱ ὑπὸ ἐπιμέλειαν τῶν Δικαστηρίων τελούντες ἀνήλικοι (ἄρθρον 24 § 1 Ν. 4476/1965).

η) Διὰ τοῦ ἄρθρου 10 § 2 τοῦ Ν. 2413/1953 ἐξηρέθησαν τῆς ἀσφαλίσεως τοῦ ΙΚΑ τὰ ἡμερομίσθια τοῦ προσ/κοῦ τοῦ ἀσχολούμενου εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ δάκνου τῆς ἐλαίας.

θ) Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 2655/1953 παρεσχέθη ἡ εὐχέρεια ἕως διὰ Β. Δ/των ἐξαιρῶνται τῆς ἀσφαλίσεως φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα ἀπασχολεῦντα μέχρι 25 μισθοποῦς σιτιζομένους καὶ στεγαζομένους ἐν αὐτοῖς. Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ἔχουσιν ἐκδοθῆ τὰ κάτωθι Β. Δ/ματα : α) τὸ ἀπὸ 26.3/18.4.57 διὰ τὴν ἐξάρισιν τοῦ ἐν Καλλιθέᾳ λειτουργούντος Ἐθνικοῦ Ὁρφανοτροφείου Πολέμου, β) τὸ ἀπὸ 3.8/11.9.1957 διὰ τὸ ἐν Ἰωαννίνους λειτουργοῦν Σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ», γ) τὸ ἀπὸ 15/25.4.58 διὰ τὸ Ἀσυλον Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, δ) τὸ ἀπὸ 15/25.4.58 διὰ τὸ ἐν Δράμα Γηροκομεῖον, ε) τὸ ὑπ' ἀριθ. 450/67 διὰ τὸ Γηροκομεῖον Λαμίας.

ι) Ἐξαιροῦνται ὁμοίως τῆς παρὰ τῷ ΙΚΑ ἀσφαλίσεως οἱ ἐπὶ ὠρομισθίῳ διδάσκοντες εἰς τὰς Σχολὰς τοῦ Ἰ.π. Ἐργασίας. (ἄρθρον 1 § 10 Ν.Δ. 4577/66).

§ 271.—Ποῖοι νοοῦνται ἐργοδῶται.

Κατὰ τὸν ὄρισμόν τοῦ ἄρθρου 8 § 5 τοῦ Α.Ν. 1846/51, ὡς ἐργοδῶται νοοῦνται «τὰ φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου διὰ λογαριασμόν τῶν ὑποίων τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀσφάλισιν πρόσωπα προσφέρουν τὴν ἐργασίαν των». Εἰδικῶς προκειμένου περὶ φορτοεκφορτωτικῶν ἐργασιῶν θεωροῦνται ὡς ἐργοδῶται : 1) ἐπὶ πλοίοιων, οἱ οἰκτεῖοι ἐροπλισταὶ καὶ οἱ πράκτορες ἀλληλεγγύως, 2) ἐπὶ χειρσαίων καὶ ἐναερίων μεταφορῶν, αἱ οἰκτεῖαι ἐπιχειρήσεις, 3) ἐπὶ οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν, ἐκτελουμένων διὰ μεσολαβήσεως τρίτων προσώπων (ἐργολάβων καὶ ὑπεργυλάβων), ὡς ἐργοδῶται θεωροῦνται διὰ μὲν τὴν καταβυλὴν τῶν εισφορῶν ὁ κύριος τοῦ ἔργου, διὰ δὲ τὴν τήρησιν τῶν διατυπώσεων προσλήψεως, μισθοδο-

τικῶν καταστάσεων, ἀγορᾶς ἐνσήμεων κλπ. προσθέτως καὶ τὰ ἐν λόγῳ πρόσωπα, τὰ προσλαμβάνοντα καὶ ἀμείβοντα τοὺς ἠσφαλισμένους.

‘Επὶ ἐργασιῶν ἐκτελουμένων ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν διὰ μεσολαβοῦντων προσώπων, ἅτινα ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐκτέλεσιν Τμήματος μόνον τῆς ἐργασίας δι’ ἰδίων αὐτῶν μισθωτῶν, ἐργοδότη εἶναι ἀλληλεγγύως ὁ τε κύριος τῆς ἐργασίας καὶ πάντα τὰ μεσολαβοῦντα πρόσωπα.

‘Επὶ ἐργασιῶν, ‘Επιχειρήσεων ἢ ‘Εκμεταλλεύσεων διεξαγομένων διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου, δυνάμει παραχωρήσεως ἢ ἐργολαβίας, ἐργοδότη εἶναι τοῦ ΙΚΑ, θεωροῦνται οἱ ἀνάδοχοι ἢ οἱ ἐργολάβιοι.

Προκειμένου περὶ τῶν ἀσφαλιζομένων μέσῳ Σωματείου ἢ Συνεταιρισμοῦ, ἐργοδότης θεωρεῖται τὸ εἰς ὃ οὗτοι ὑπάγονται Σωματεῖον ἢ Συνεταιρισμὸς (Α.Π. 760/1958 ΔΕΝ 15. 13).

§ 272.—Προαιρετικὴ ἀσφάλις.

‘Ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἡ ἀσφάλις εἰς τὸ ΙΚΑ εἶναι ἐκ τοῦ Νόμου ὑποχρεωτικὴ καὶ αὐτοδικαία. Κατ’ ἐξαιρέσιν ὅμως ἐπιτρέπεται ἡ προαιρετικὴ συνέχισις τῆς διακοπείσης ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως ἢ καὶ ἡ πρόσθετος ἀσφάλις, ἐφ’ ὅσον συντρέχουσιν ὡρισμένοι ὑπὸ τοῦ Νόμου τιθέμενοι ὄροι καὶ προϋποθέσεις. Οὕτω τὸ θέμα τῆς προαιρετικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὸ ΙΚΑ ἐμφανίζεται νῦν ὑπὸ δύο μορφαίς :

α) Προαιρετικὴ συνέχισις τῆς ἀσφαλίσεως. ‘Ὁ διατελέσας ὑποχρεωτικῶς ἠσφαλισμένος τοῦ Ἰδρύματος δικαιοῦται νὰ συνέχισῃ προαιρετικῶς τὴν ἀσφάλισιν του εἰς ἓνα ἢ πλείονας κλάδους, ἐφ’ ὅσον συντρέξωσιν αἱ κάτωθι προϋποθέσεις, ἧται : 1) νὰ ἔχη πραγματοποιήσει εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ 500 τοὐλάχιστον ἡμέρας ἐργασίας ἐν τὸς τῶν ἀμέσως προηγούμενων πέντε ἐτῶν καὶ νὰ ὑποβάλλῃ ἐγγραφον δήλωσιν (αἰτήσιν) ἐντὸς 12 μηνῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεώς του ἢ 2) νὰ ἔχη πραγματοποιήσει, ὅποτεδήποτε, 3000 ἡμέρας ἐργασίας ἐν ἀσφάλισι, ἀσχετῶς χρόνου ὑποβολῆς τῆς σχετικῆς δηλώσεώς του.

‘Υπὸ τὰς ἀνω προϋποθέσεις ἡ παραδοχὴ τῆς αἰτήσεως εἶναι διὰ τὸ ΙΚΑ ὑποχρεωτικὴ. ‘Ὁ οὕτως ἀσφαλιζόμενος ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ τὰς τε ἐργοδοτικὰς καὶ ἐργατικὰς εἰσφορὰς ἐξ ἰδίων του. Οὗτος κατατάσσεται, διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν παροχῶν, εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν κλάσιν, εἰς ἣν ἀνήκε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς διακοπῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεώς ἐργασίας του ἢ εἰς τὰς δύο κατωτέρας αὐτῆς κλάσεις, κατ’ ἰδίαν αὐτοῦ προτίμησιν. ‘Εάν οὗτος καθυστερήσῃ τὴν καταβολὴν τῶν εἰσφορῶν πέραν τοῦ τριμήνου ἀφ’ ἧς κατέστησαν ἀπαιτηταί, χάνει τὸ δικαίωμα περαιτέρω συνέχισις τῆς προαιρετικῆς ἀσφαλίσεως. Προαιρετικὴ συνέχισις τῆς ἀσφαλίσεως δὲν χωρεῖ, ἐάν ὁ ἠσφαλισμένος κατὰ τὸν χρόνον ὑποβολῆς τῆς σχετικῆς δηλώσεως εἶναι ἀνάπηρος ἢ συνεπλήρωσε τὸ 60ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του προκειμένου περὶ ἀνδρὸς καὶ τὸ 55ὸν προκειμένου περὶ γυναικός.

β) Πρόσθετος προαιρετικὴ ἀσφάλισις. Διὰ τοῦ Ν.Δ. 4476/1965 συνεστήθη παρὰ τῶν ΙΚΑ ἴδιος λογαριασμός, ὑπὸ τὸν τίτλον «Λογαριασμός Προσθέτου Ἀσφαλίσεως», πρὸς τὸν σκοπὸν χορηγήσεως συμπληρωματικῆς ἢ καὶ αὐτοτελοῦς συντάξεως ἢ πρὸς τὸν σκοπὸν παροχῆς συντάξεως πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ κανονικοῦ ὅριου ἡλικίας. Δικαίωμα προσθέτου ἀσφαλίσεως ἔχει πᾶς ἠσφαλισμένος, τόσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς υποχρεωτικῆς ἢ προαιρετικῆς ἀσφαλίσεώς του ὅσον καὶ μετὰ τὴν διακοπὴν αὐτῆς ἐφ' ὅσον ὑποβάλλῃ σχετικὴν αἴτησιν ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς τοιαύτης διακοπῆς.

Αἱ καταβλητέαι εισφοραὶ, αἱ χορηγητέαι παροχαί, τὸ μειωμένον ὄριον ἡλικίας κλπ. θέλουσι ρυθμισθῆ διὰ κανονισμοῦ, ὅστις ὅμως δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι.

ΕΣΟΔΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

§ 273.—Γενικά.

Τὸ ΙΚΑ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀποστολὴν του, ἤτοι εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν πρὸς τοὺς ἠσφαλισμένους καὶ τὰς οἰκογενείας των, διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν (ἀσφαλίστρου). Αἱ εἰσφοραὶ αὗται βαρύνουσι τόσον τοὺς ἰδίους ἠσφαλισμένους, ὅσον καὶ τοὺς ἐργοδότες. Εἰς τὴν πραγματικότητά ὁμως ἐπέρχεται ἐν πολλοῖς ἐπίπτωσις καὶ τῆς ἐργοδοτικῆς εἰσφορᾶς εἰς τοὺς μισθωτοὺς, καθ' ὅσον κατὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ ὕψους τῶν ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψει τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἐργοδότες θὰ καταβάλλουν πράγματι τὸν καθοριζόμενον μισθὸν ἢ ἡμερομίσθιον προσηυξημένον κατὰ τὸ ποσοστὸν τῶν ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν.

Ἐκτός τῶν εἰσφορῶν (ἠσφαλισμένων καὶ ἐργοδοτῶν) τὸ ΙΚΑ ἔχει καὶ ἕτερα δευτερευούσης φύσεως ἐσοδα, ὡς τὰ ὑπὸ τοῦ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 50235/1954 (ΦΕΚ. Β' 35, ΔΕΝ 10. 159) ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας ἐγκριθέντος Κανονισμοῦ Συμμετοχῆς καθοριζόμενα ποσοστὰ συμμετοχῆς τῶν ἠσφαλισμένων διὰ τὴν λατρικὴν καὶ φαρμακευτικὴν περίθαλψιν αὐτῶν, τὰς ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ προσόδους κλπ.⁽¹⁾

Ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 24 τοῦ Α.Ν. 1846/51 προβλέπεται καὶ εἰσφορὰ τοῦ Κράτους (Κοινωνικὴ εἰσφορὰ), καταβλητέα ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1953—1954 δι' ἀναγραφῆς σχετικοῦ κονδυλίου εἰς τὸν εἰδικὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διατάξεως ταύτης ἐξεδόθη τὸ Ν.Δ. 465/70, δι' οὗ περαιτέρω καθωρίσθη ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸ ΙΚΑ ἐκ τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. 200 000 000 διὰ τὸ ἔτος 1970.

Ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Ν.Δ. 4104/1960 προβλέπεται καὶ εἰσφορὰ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου ἴση πρὸς 1% ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν οἵτινες ἀπασχολοῦνται εἰς ἐργασίας διεξαγομένας ὑπὸ συνθήκας ὥστε νὰ τίθεται ἐν κινδύνῳ ἡ ζωὴ ἢ ἡ ὑγεία αὐτῶν, βαρύνουσα ἐξ ὀλοκλήρου τὸν ἐργοδότην. Κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς διατάξεως ταύτης, ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 473/1961 Β.Δ. (ΦΕΚ Α' 119/26.7.1961, ΔΕΝ 17. 647), δι' οὗ καθορίζονται οἱ ὑπόχρεοι

1. Ἐσοδον, καὶ δὴ λίαν ἀξιόλογον, ἀποτελοῦν ἐξ ἄλλου τὰ εἰς βάρος τῶν καθυστερούντων τὴν πληρωμὴν τῶν εἰσφορῶν τῶν ἐπιβαλλόμενα πρόσθετα τέλη, ἐξικνούμενα μέχρι ποσοστοῦ 50% τῆς κυρίας εἰσφορᾶς.

εις τήν καταβολήν τῆς ἀνωτέρω εισφορᾶς ἐργιδῶται, αἱ ὅροι καταβολῆς μειωμένης ἢ ἠδυσμένης εισφορᾶς ἀναλόγως τῆς ἐπιδειχθείσης ἐπιμελείας ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ὡς πρὸς τήν τήρησιν τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων ασφαλείας καὶ αἱ λοιπαὶ λεπτομέρειαι ἐφαρμογῆς αὐτῆς. Ἡ καταβολὴ τῆς ὡς ἄνω εισφορᾶς ἤρχισεν ἀπὸ τῆς 1ης Αὐγούστου 1961.

Ἐργαζομένοι ἐργοδῶται διὰ τήν καταβολήν ὑπὲρ τοῦ ΙΚΑ εισφορᾶς ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου ὀρίζονται διὰ τοῦ Β.Δ. 473/1961 οἱ ἀπασχολοῦντες μισθωτοὺς ὑπαγομένους εἰς τήν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἐργάζονται εἰς τινὰ τῶν κάτωθι κατὰ κατηγορίας ἐπιχειρήσεων ἢ ἐργασιῶν :

Ἐργασίαι μηχανικῆς καλλιέργειας ἐν γένει.

Ἐργασίαι δι' ἑλκυστήρων (τρακτέρ) καὶ σκαπτικῶν μηχανῶν.

Ἐργασίαι διὰ θεριστικῶν ἢ ἄλωνιστικῶν μηχανῶν.

Ἐργασίαι διὰ θεριζοαλωνιστικῶν μηχανῶν.

Ἐργασίαι διὰ μηχανῶν πρὸς καταπολέμησιν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων, μυκήτων, βακτηρίων καὶ ἰῶν.

Λιγνιτωρυχεῖα.

Μεταλλεῖα σιδήρου πάσης φύσεως.

Μεταλλεῖα ἄλλων μετάλλων.

Ὄρυχεῖα ὕδρουγονανθράκων καὶ γηγενῶν καυσίμων ἀερίων, πετρελαίου-πηγαί, ὄρυχεῖα πησσωδῶν οὐσιῶν, κλπ.

Λατομεῖα οἰκοδομικῶν λίθων, μαρμάρων, σχισταλίθων.

Λατομεῖα διὰ τὴν χημικὴν βιομηχανίαν καὶ παραγωγὴν λιπασμάτων.

Ὄρυχεῖα θείου καὶ θειούχα μινερά.

Ὄρυχεῖα βαρυτίνης.

Ὄρυχεῖα λευκολίθου.

Λατομεῖα γύψου.

Λατομεῖα χαλαζίου.

Λατομεῖα μυλοπετρῶν.

Ὄρυχεῖα ἀμιάντου.

Σμυριδωρυχεῖα.

Ὄρυχεῖα στεατίτου.

Ἐργασίαι πρὸς ἀνεύρεσιν παντοειδῶν ὄρυκτῶν.

Σφαγὴ ζώων καὶ ἐκδορὰ αὐτῶν.

Ἀφροκαθαριστήρια, κατεργασία ἐντέρων.

Ἀλλαντοποιία, χρησιμοποιοῦσα ἀξιόλογα μηχανικὰ μέσα καὶ κινητήριον δύναμιν.

Βιομηχανία ἐδωδιμῶν ζωικῶν λιπῶν.

Βιομηχανία διατηρουμένων ὀπωρῶν καὶ λαχανικῶν.

Βιομηχανία ζαχαρωδῶν προϊόντων ἐκ φρούτων καὶ φυτῶν, διατηρουμένων ἐντός στεγανῶν δοχείων.

Ἀλευροποιία μὲ δευτερεύουσαν δραστηριότητα ἐλαιωτριβείου.

Ἀποφλοιώσεις, ἀπόξεις καὶ στίλβωσις ὀρύζης.

Βιομηχανία ἐπεξεργασίας ὑσπρίων.

Βιομηχανία μπισκότων.

Βιομηχανία ζαχαροπλαστικῆς.

Ζαχαροποιία.

Σκολατοποιία.

Βιομηχανία ζαχαρωδῶν προϊόντων.

Διάφοροι βιομηχανία ειδῶν διατροφῆς (παραγωγή ἀμύλου, ἀμυλοσακχάρου, σταφυλοσακχάρου, ζυμῶν, ζ μαρικῶν, μαγειρικῶν λιπῶν, παρασκευῆ τροφῶν διὰ ζῶα καὶ πτηνά, παραγωγή πάγου, καθαρισμὸς καὶ τριβὴ ἄλατος, τριβὴ καὶ συσκευασία μπαχαρικῶν, παραγωγή μουστάρδας καὶ μαγιονέζας, παραγωγή ὄξους).

Βιομηχανία ποτῶν (οἶνοπνευματοποιία, ποτοποιία).

Οἶνοποιία, ζυθοποιία καὶ βουνοποιία, παρασκευὴ χυμοῦ ὕψωρων καὶ ἀεριούχων ποτῶν.

Καπνοβιομηχανία (ἐπεξεργασία φύλλων καπνοῦ, παραγωγή σιγάρων, σιγαρέττων καὶ ταμπάκου).

Γραντικά βιομηχανία, ἐκκοκκιστήρια, νηματουργεῖα, στριπτήρια καὶ ὕφαντήρια βάμβακος, ἐριουργία, μεταξουργεῖα, κατεργασία λούτης, λίνου καὶ καννάβεως, δαντελοποιία καὶ ταινιοπλεκτική, βαφεῖα, τυποβαφεῖα καὶ φινιριστήρια νημάτων καὶ ὕφασμάτων, καλτσοποιία, φανελλοποιία, πλεκτική ὕφασμάτων, βιομηχανία σχοινίων καὶ σπάγγων, λοιπαὶ ὕφαντικαὶ βιομηχανία καὶ βιοτεχνία, ἐφ' ὅσον ἔχουν περισσώτερον τῶν πέντε ἰσθῶν.

Βιομηχανία ειδῶν ὑπεδήσεως.

Βιομηχανία ειδῶν ἐνδυμασίας (ραπτική ἐν γένει, χρησιμοποιοῦσα ἠλεκτροκίνητα μηχανήματα κοπῆς, κατασκευῆς ὀρθοπεδικῶν καὶ ἰατρικῶν ζωνῶν καὶ ἐπιδέσμων, περιλαμβανομένων καὶ τῶν κορσέδων, λαστέζ, κηλεπιδέσμων κλπ., πιλοποιία, κατασκευὴ χειρακτίων, ἀλεξίβροχιῶν, ἀλεξήλιων καὶ ράβδων).

Βιομηχανία διαφόρων ειδῶν ἐξ ὑφάσματος (στρωματοποιία, ἐφαπλωματοποιία, κατασκευὴ πανικῶν οἰκιακῆς χρήσεως, κεντημάτων, τεντῶν, σκηνῶν, σάκκων, σημαῶν κλπ.).

Βιομηχανία ξύλου καὶ φελλοῦ (πριστήρια καὶ μηχανικὴ κατεργασία τοῦ ξύλου, κατασκευὴ ειδῶν συσκευασίας ἐκ ξύλου καὶ διαφόρων φυτῶν, κατασκευὴ ειδῶν ἐκ φελλοῦ).

Βιομηχανία ἐπιπλῶν καὶ ειδῶν ἐπιπλώσεως.

Βιομηχανία χάρτου καὶ κατασκευῆς ειδῶν ἐκ χάρτου (παραγωγή χαρτομάζης, χάρτου, χαρτονίου, κατασκευὴ χαρτοσάκκων καὶ χαρτοσακκουλῶν, κυτιοποιία, βιομηχανία ἐπεξεργασίας χάρτου).

Βιομηχανία ἐκτυπώσεως, ἐκδόσεως βιβλίων καὶ ἐντύπων ἐν γένει.

Βιομηχανία ἀσβεστοποιίας.

Βιομηχανία δέρματος καὶ ειδῶν ἐκ δέρματος.

Βιομηχανία ἐλαστικοῦ.

Βασικὰ χημικὰ βιομηχανία, περιλαμβανομένης καὶ τῆς παραγωγῆς λιπασμάτων.

Βιομηχανία λιπαρῶν εὐσιῶν ζωικῆς ἢ φυτικῆς προελεύσεως.

Βιομηχανία ἐλαιοχρωμάτων, βερνικίων καὶ στιλβωμάτων.

Βιομηχανία φαρμακευτικῶν προϊόντων, ἀρωματοποιίας, παρασκευῆ καλλυντικῶν, σαπωνοποιία.

Βιομηχανία δουλίσσεως πετρελαιοειδῶν.

Βιομηχανία διαφόρων προϊόντων πετρελαίου καὶ ἄνθρακος.

Βιομηχανία κατασκευῆς ὑλικῶν δι' οἰκοδομὰς ἐξ ὀπτῆς γῆς.

Ἵαλουργία καὶ κατασκευὴ κατόπτρων χρησιμοποιοῦσα μηχανήματα.

Βιομηχανία κατασκευῆς εἰδῶν ἐκ πηλοῦ, πορσελάνης καὶ φαβεντιανῶν.

Βιομηχανία τσιμέντων.

Βιομηχανία μὴ μεταλλικῶν ὀρυκτῶν (γύψου, στόκου, τριβῆς μαρμάρου, τσιμεντοσωλήνων καὶ τσιμεντολίθων, κατασκευὴ μωσαϊκῶν πλακῶν καὶ πλακῶν ἐπιστρώσεως, κατεργασία μαρμάρου, σμύριδος).

Βιομηχανία παραγωγῆς καὶ κατεργασίας χυτοσιδήρου, σιδήρου καὶ χάλυβος.

Μεταλλουργία μολύβδου, σιδηρονικελίου, χαλκοῦ καὶ ἀλουμινίου καὶ τῶν κραμάτων αὐτῶν.

Μεταλλουργία ἄλλων κοινῶν μετάλλων.

Βιομηχανία κατασκευῆς ἀντικειμένων ἐκ μετάλλου.

Βιομηχανία κατασκευῆς μηχανῶν καὶ συσκευῶν.

Μηχανουργεῖα.

Βιομηχανία κατασκευῆς ἠλεκτρικῶν μηχανῶν καὶ συσκευῶν καὶ λοιπῶν ἠλεκτρικῶν εἰδῶν.

Κατασκευὴ μεταφορικῶν μέσων (ναυπηγεῖα κατασκευῶν καὶ ἐπισκευῶν πλοίων, διάλυσις πλοίων, κατασκευὴ σιδηροδρομικοῦ ὑλικοῦ, κατασκευὴ καὶ ἐπισκευὴ αὐτοκινήτων ὀχημάτων, μοτοσυκλετῶν καὶ ποδηλάτων, κατασκευὴ καὶ ἐπισκευὴ ἀεροπλάνων, ἀμαξῶν).

Βιομηχανία κατασκευῆς ἰατροχειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ ὀργάνων ἀκριβεῖας μετρήσεως καὶ ἐλέγχου.

Βιομηχανία κατασκευῆς φωτογραφικοῦ ὑλικοῦ καὶ ὀπτικῶν ὀργάνων.

Βιομηχανία κατασκευῆς εἰδῶν γραφείου.

Βιομηχανία κατασκευῆς ψευδοκοσμημάτων, πτερῶν, τεχνητῶν ἀνθέων, κομβίων ἐξ ὀστῶν, ψηκτρῶν καὶ σημάτων.

Ἐργοτάξια τεχνικῶν ἔργων καὶ οἰκοδομῶν.

Ἡλεκτρισμὸς καὶ φωταερίον.

Ἵπηρεσίαι διανομῆς ὕδατος.

Ἵπηρεσίαι ὑγιεινῆς (ὑπόνομοι, ἀποκομιδὴ ἀπορριμμάτων, χρησιμοποίησις καὶ καταστροφὴ ἀπορριμμάτων, ἐκκένωσις βόθρων).

Μεταφοραὶ ἐμπορευμάτων δι' αὐτοκινήτων.

Θαλάσσιαι μεταφοραὶ ἐμπορευμάτων.

- Ἵπηρεσίαι ναυαγοσωστικαί.
- Ἵπηρεσίαι φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως πλοίων.
- Ἐναέριοι μεταφοραὶ ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων.
- Ἀποθηκεύσεις.
- Ἵπποδρομίαι.
- Ἵπποδρόμια (τσίρκα).

Περαιτέρω ὑπὸ τοῦ ἄνω Β. Δ/τος καθορίζονται αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων, τῶν σχετικῶν μὲ τὴν πρόληψιν καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, ὥστε τὸ μέτρον τοῦτο νὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πόρων τοῦ ΙΚΑ καὶ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ἀτυχημάτων.

§ 274.—Μέγεθος καὶ βάρος τῶν εἰσφορῶν.

Τὸ μέγεθος τῶν πρὸς τὸ ΙΚΑ καταβαλλομένων εἰσφορῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἀποδοχῶν καὶ ἐκ τῆς ὑπαγωγῆς ἢ μὴ ἐνὸς ἠσφαλισμένου εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀσφαλίσεως.

Τὸ μέγεθος (ὕψος) τῶν εἰσφορῶν τοῦ ΙΚΑ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰσπραττομένων εἰσφορῶν ἄλλων ὀργανισμῶν εἶχεν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Ν. 1846/51 καὶ ἐντεῦθεν τὰς κάτωθι διακυμάνσεις :

α) Περίοδος 1.8.51 ἕως 31.5.1952

Ἵσφαλισμένοι :	5%
Ἐργοδότης :	14%
Σύνολον :	19%

β) Ἀπὸ 1.6.52 ἕως 15.7.54

Ἵσφαλισμένοι :	5%
Ἐργοδότης :	15%
Σύνολον :	20%

(Βιομηχανίαι Πρωτευούσης 16% ἀντὶ 15%)

Διὰ τοῦ Ν. 2054/1952 προσετέθη εἰς βάρος τοῦ ἐργοδότη εἰσφορὰ κλάδου στρατεύσεως 1% πλὴν τῶν Βιομηχανικῶν Ἐπιχειρήσεων τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης δι' ἧς τὸ ποσοστὸν τῆς ἐπὶ πλέον ὡς ἄνω εἰσφορᾶς ὀρίσθη εἰς 2%.

γ) Ἀπὸ 16.7.1954 ἕως 31.10.1957

Ἵσφαλισμένοι :	6%
Ἐργοδότης :	15%
Σύνολον :	21%

(Βιομηχανίαι Πρωτευούσης 16% ἀντὶ 15%).

Ἀπὸ 16.7.1954 ἰδρύθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 2961/1954 ὁ Ὄργανισμὸς Ἀνεργίας (ΟΑΔΑ) εἰς ὃν περιῆλθε καὶ ὁ κλάδος στρατεύσεως, ἠϋξήθη δὲ ἡ εἰσφορὰ κλάδου ἀνεργίας κατὰ 1% εἰς βάρος τοῦ ἠσφαλισμένου. Ἐξηκολούθησαν ὁμοίως καὶ αἱ ἄνω εἰσφοραὶ νὰ εἰσπράττωνται παρὰ τοῦ ΙΚΑ.

δ) Από 1.11.1957 έως 23.8.1958

Ήσφαλισμένοι :	7%
Έργοδότης :	15% (16%)
Σύνολον	22% (23%)

Από 1.11.1957 έπεβλήθη εισφορά 1% εις βάρος του ήσφαλισμένου ύπέρ του Όργανισμού Έργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) συνεισπραττομένη μετά των λοιπών εισφορών ύπό του ΙΚΑ.

ε) Από 24.8.1958 έως 30.9.1960

Ήσφαλισμένοι :	8%
Έργοδότης :	16% (17%)
Σύνολον	24% (25%)

Από 24.8.1958 έπεβλήθη εισφορά εκ ποσοστού 2%, ήτοι 1% εις βάρος του ήσφαλισμένου και 1% εις βάρος του έργοδότη, ύπέρ του δια του Ν.Δ. 3868/1958 συσταθέντος παρά τῷ Ο.Λ.Α.Α. Διανεμητικῷ Λογαριασμοῦ Οίκογενειακῶν Έπιδομάτων Μισθωτῶν (Δ.Λ.Ο.Ε.Μ.).

στ) Από 1.10.1960 μέχρι 30.9.1967

Ήσφαλισμένοι :	8,50%
Έργοδότης :	16% (17%)
Σύνολον :	24,50% (25,50%)

ζ) Από 1.10.1967 μέχρι 31.12.1969

Ήσφαλισμένοι :	9%
Έργοδότης :	16,50% (17,50%)
Σύνολον :	25,5 % (26,50%)

Διά του άρθρου 1 του Α.Ν. 178/1967 ηύξήθη κατά ποσοστόν 0,50% ή εισφορά έργοδότη και ήσφαλισμένου ή άφορῶσα τόν κλάδον άναπηρίας, γήρατος και θανάτου.

η) Από 1.1.1970 μέχρι σήμερα

Ήσφαλισμένοι :	9,50%
Έργοδότης :	18% (19%)
Σύνολον :	27,50% (28,50%)

Τά ως άνω ποσοστά εισφορών ισχύουν βασικῶς δια τόν ύπολογισμόν των ύπό του ΙΚΑ εισπραττομένων εισφορών ύπέρ αὐτοῦ και των Ο.Α. Ε.Δ., Ο.Ε.Κ. και Δ.Λ.Ο.Ε.Μ.

Διά τās έπιχειρήσεις ὅμως τās ύπαγομένης κατά τ' άνωτέρω εις τās διατάξεις του Β.Δ. 473/61 (ΔΕΝ 17. 647) «περί επαγγελματικῷ κινδύνου» ισχύει ασφάλιστρον ηύξημένον κατά 1%, βαρῦνον τόν έργοδότην.

Όμοίως δια τās έπιχειρήσεις τās άπασχολούσας μισθωτούς ύπαγομένους εις τόν δια του Ν. 4350/1964 (ΔΕΝ 20. 622) κυρωθέντα κανονισμῶν

«περί βαρέων και άνθυγιεινών επαγγελμάτων» ισχύει, προκειμένου περί τών τοιούτων μισθωτῶν των, ηῤῥημένον ασφάλιστρον κατά 1,50% εἰς βάρος τοῦ ἡσφαλισμένου.

Διὰ τοὺς μαθητευομένους (ἡλικίας κάτω τῶν 18 ἐτῶν) δὲν καταβάλλονται εἰσφοραὶ ἀνεργίας (1% ἡσφαλ. καὶ 2% ἐργοδ.) καὶ στρατεύσεως (1% ἢ 2% διὰ τὰς Βιομηχ. Ἐπιχ. τ. Δ/σεως Πρωτευούσης).

Διὰ τοὺς ἀπασχολουμένους εἰς βιομηχανικάς, ξενοδοχειακάς καὶ βιοτεχνικάς ἐπιχειρήσεις τῶν Ἐπαρχιῶν, ὑπαγομένας εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 3213/55 (ΔΕΝ 11. 263) τὰ ἄνω ποσοστὰ εἰσφορῶν ἰσχύουσι μειωμένα : α) κατὰ 10% διὰ τὴν Ἑπειρωτικὴν Ἑλλάδα καὶ Εὐβοίαν, β) κατὰ 20% διὰ τὰς Νήσους, πλὴν Εὐβοίας.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων εἰδικαὶ κατηγορίαι μισθωτῶν ἐξαιροῦνται τῆς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ασφάλισιν δι' ἓνα ἢ πλείονας κλάδους (π.χ. ἀνεργίας, στρατεύσεως κλπ.), ἐνῶ δι' ἑτέρας ὑφίσταται ὑποχρέωσις καταβολῆς διπλασίας εἰσφορᾶς (ἐργαζόμενοι συνταξιῶχοι).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι δὲν εἶναι εὐχερὴς ἡ ἀπαρίθμησις ὅλων τῶν συνδυασμῶν ὡς πρὸς τὸν ποσοστιαῖον ὑπολογισμὸν τῶν εἰσφορῶν. Διὰ τοῦτο συνετάχθησαν πίνακες ὑπολογισμοῦ τῶν εἰσφορῶν (κατὰ μερίδα ἡσφαλισμένου, ἐργοδότη καὶ σύνολον) δι' ἀπασχόλησιν ἀπὸ μιᾶς μέχρι 31 ἡμερῶν ἐργασίας καὶ δι' ἡμερομίσθιον 1ης μέχρι 15ης ασφαλιστικῆς κλάσεως. Συνετάχθησαν τριῶν κατηγοριῶν πίνακες. Ὁ πρῶτος ἀφορᾷ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν εἰσφορῶν μικτῆς ασφάλισως. Ὁ δεῦτερος περιέχει τὸν ὑπολογισμὸν εἰσφορῶν μικτῆς ασφάλισως δι' ἀπασχολουμένους εἰς βάρεια καὶ άνθυγιεινά επαγγέλματα. Ὁ τρίτος περιέχει ὑπολογισμὸν εἰσφορῶν δι' ασφάλισιν κλάδου ἀσθενείας. Οἱ πίνακες οὗτοι διατίθενται δωρεὰν παρὰ τῆς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας Ἐσόδων τοῦ ΙΚΑ(1).

Ὁ ἐργοδότης βαρύνεται μὲ τὴν καταβολὴν ὁλοκλήρου τοῦ ποσοῦ τῶν εἰσφορῶν εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις : 1) Ἐὰν ὁ μισθωτὸς οὐδεμίαν λαμβάνῃ ἀμοιβὴν εἰς χρῆμα. 2) Ἐὰν ὁ μισθωτὸς εἶναι ἀνήλικος (κάτω τῶν 18 ἐτῶν) μαθητῆς Τεχνικῆς Σχολῆς τοῦ ἀπὸ 6.6.1952 Β.Δ. ἢ σπουδαστῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 3971/1959 προβλεπομένων Τεχνικῶν καὶ Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν. 3) Ἐὰν ὁ μισθωτὸς τυγχάνῃ συνταξιῶχος τοῦ ΙΚΑ.

Οἱ αὐτοτελῶς ἐργαζόμενοι βαρύνονται καὶ μὲ τὸ ποσοστὸν τῆς ἐργοδοτικῆς εἰσφορᾶς.

Εἶναι ἔκκυρος πᾶσα μεταξὺ ἐργοδότη καὶ ἡσφαλισμένου συμφωνία ρυθμίζουσα κατὰ διάφορον τρόπον τὸ βάρος τῶν εἰσφορῶν.

§ 275.—Κατανομὴ τῶν εἰσφορῶν.

Αἱ ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ εἰσπραττόμεναι εἰσφοραὶ κατανέμονται εἰς τοὺς διάφορους κλάδους τῆς ασφάλισως ὡς ἐξῆς : 1) Διὰ τὸν κλάδον συντάξεως (ἀνα-

1. Ἴδετε κατωτέρω τοὺς ἐν ἰσχύϊ σημερον πίνακες εἰσφορῶν.

πληρίας, γήρατος ἢ θανάτου) καταβάλλεται ποσοστὸν 12,75% ἐξ οὗ 4,25% εἰς βάρος τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ 8,50% εἰς βάρος τοῦ ἐργοδότη. 2) Διὰ τὸν κλάδον ἀσθενείας καὶ μητρότητος εἰς χρῆμα καταβάλλεται ποσοστὸν 1,20%, ἐξ οὗ 0,40% εἰς βάρος τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ 0,80% εἰς βάρος τοῦ ἐργοδότη. 3) Διὰ τὸν κλάδον ἀσθενείας καὶ μητρότητος εἰς εἶδος καταβάλλεται ποσοστὸν 5,55%, ἐξ οὗ 1,85% εἰς βάρος τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ 3,70% εἰς βάρος τοῦ ἐργοδότη.

ΠΙΝΑΞ Α'

Εἰσφορὰὶ μικτῆς ἀσφαλίσεως Ι.Κ.Α.

Κλάδος ἀσφαλίσεως	Συντάξεις (ἀναπηρίας, γήρατος, θανάτου)	Ἀσθενείας καὶ Μητρότητος		Σύνολον
		Εἰς χρῆμα	Εἰς εἶδος	
Εἰς βάρος Ἐργοδότη	8,50	0,80	3,70	13 %
Εἰς βάρος ἠσφαλισμένου	4,25	0,40	1,85	6,50 %
Σύνολον	12,75	1,20	5,55	19,50 %

ΠΙΝΑΞ Β'

Εἰσφορὰὶ εἰσπραττόμεναι ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ ἐξ ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων, πλήν τῶν Βιομηχανικῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, τῶν μὴ ὑποκειμένων εἰς εἰσφορὰν ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου, ὡς καὶ τοιαύτην βαρέων καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγελμάτων.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ			ἠσφαλι- σμένου	Ἐργοδότη	Σύνολον
Ἵπὲρ Ι.Κ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ	Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
		Παροχ. εἰς χρῆμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ		4,25	8,50	12,75
Ἵπὲρ Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΝΕΡΓΙΑΣ		1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ		—	1	1
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ		1	1	2
Ἵπὲρ Ὁργαν. Ἐργατ. Κατοικίας			1	—	1
ΣΥΝΟΛΟΝ			9,50	17,00	26,50

ΠΙΝΑΞ Γ'

Εισφοραί εισπραττόμεναι υπό τοῦ ΙΚΑ παρὰ τῶν ἰδίων ὡς ἀνω Ἐπιχειρήσεων, ἐφ' ἧσον ὑπόκεινται καὶ εἰς εισφορὰν ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ		Ἡσφαλι- σμένου	Ἐργοδότη	Σύνολον
Ἰπέρ ΙΚ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
	Παροχ. εἰς χρῆμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	4,25	8,50	12,75
Ἰπέρ Ο.Α.Ε.Δ.	ΕΠΑΓΓ. ΚΙΝΔΥΝΟΥ	-	1	1
	ΑΝΕΡΓΙΑΣ	1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ	-	1	1
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ	1	1	2
Ἰπέρ	Ὄργαν. Ἐργατ. Κατοικίας	1	-	1
ΣΥΝΟΛΟΝ		9,50	18,00	27,50

ΠΙΝΑΞ Δ'

Εισφοραί εισπραττόμεναι υπό τοῦ ΙΚΑ παρὰ τῶν Βιομηχανικῶν Ἐπιχειρήσεων τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, τῶν μὴ ὑποκειμένων εἰς εισφορὰν ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγελμάτων.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ		Ἡσφαλι- σμένου	Ἐργοδότη	Σύνολον
Ἰπέρ ΙΚ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
	Παροχ. εἰς χρῆμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	4,25	8,50	12,75
Ἰπέρ Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΝΕΡΓΙΑΣ	1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ	-	2	2
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ	1	1	2
Ἰπέρ	Ὄργαν. Ἐργ. Κατοικίας	1	-	1
ΣΥΝΟΛΟΝ		9,50	18	27,50

Π Ι Ν Α Ξ Ε'

Είσοφοι εἰσπραττόμενοι ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ παρὰ τῶν Βιομηχανικῶν Ἐπιχειρήσεων τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, τῶν ὑποκειμένων καὶ εἰς εἴσοφράν ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ			Ἡσφαλι- σμένου	Ἐργοδότη	Σύνολον
Ἐπὲρ ΙΚ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ	Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
		Παροχ. εἰς χρῆμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ		4,25	8,50	12,75
	ΕΠΑΓΓ. ΚΙΝΔΥΝΟΥ		—	1	1
Ἐπὲρ Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΝΕΡΓΙΑΣ		1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ		—	2	2
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ		1	1	2
Ἐπὲρ Ὄργαν. Ἐργατ. Κατοικίας			1	—	1
ΣΥΝΟΛΟΝ			9,50	19,00	28,50

Π Ι Ν Α Ξ ΣΤ'

Είσοφοι εἰσπραττόμενοι ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ παρὰ πασῶν τῶν Ἐπιχειρήσεων, πλὴν Βιομηχανικῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, τῶν ὑποκειμένων εἰς εἴσοφράν βαρέων καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγελμάτων καὶ μὴ ὑποκειμένων εἰς εἴσοφράν ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ			Ἡσφαλι- σμένου	Ἐργοδότη	Σύνολον
Ἐπὲρ ΙΚ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ	Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
		Παροχ. εἰς χρῆμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ		4,25	8,50	12,75
	ΒΑΡΕΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛ/ΤΩΝ		1,50	—	1,50
Ἐπὲρ Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΝΕΡΓΙΑΣ		1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ		—	1	1
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ		1	1	2
Ἐπὲρ Ὄργαν. Ἐργατ. Κατοικίας			1	—	1
ΣΥΝΟΛΟΝ			11	17	28

ΠΙΝΑΞ Ζ'

Εισφοραί εισπραττόμεναι υπό τοῦ ΙΚΑ παρὰ πασῶν τῶν ἐπιχειρήσεων, πλὴν Βιομηχανικῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, τῶν ὑποκειμένων εἰς εισφορὰν βαρέων καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγελματῶν καὶ εἰς τοιαύτην ἐπαγγελματικῶ κινδύνου.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ		Ἡσφαλι- σμένου	Ἐργαδότη	Σύνολον
Ἰπέρ Ι.Κ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
	Παροχ. εἰς χρήμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	4,25	8,50	12,75
	ΒΑΡΕΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛ/ΤΩΝ	1,50	—	1,50
Ἰπέρ Ο.Α.Ε.Δ	ΕΠΑΓΓΕΛΜ. ΚΙΝΔΥΝΟΥ	—	1	1
	ΑΝΕΡΓΙΑΣ	1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ	—	1	1
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ	1	1	2
Ἰπέρ	Ἐργαν. Ἐργατ. Κατοικίας	1	—	1
ΣΥΝΟΛΟΝ		11	18	29

ΠΙΝΑΞ Η'

Εισφοραί εισπραττόμεναι υπό τοῦ ΙΚΑ παρὰ τῶν Βιομηχανικῶν Ἐπιχειρήσεων τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, ὑποκειμένων εἰς εισφορὰν βαρέων ἐπαγγελματῶν καὶ μὴ ὑποκειμένων εἰς εισφορὰν ἐπαγγελματικῶ κινδύνου.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ		Ἡσφαλι- σμένου	Ἐργαδότη	Σύνολον
Ἰπέρ Ι.Κ.Α.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
	Παροχ. εἰς χρήμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	4,25	8,50	12,75
	ΒΑΡΕΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛ/ΤΩΝ	1,50	—	1,50
Ἰπέρ Ο.Α.Ε.Δ	ΑΝΕΡΓΙΑΣ	1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ	—	2	2
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ	1	1	2
Ἰπέρ	Ἐργαν. Ἐργατ. Κατοικίας	1	—	1
ΣΥΝΟΛΟΝ		11	18	29

ΠΙΝΑΞ Θ'

Εισφοραὶ εἰσπραττόμεναι ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ παρὰ τῶν Βιομηχανικῶν Ἐπιχειρήσεων τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, ὑποκειμένων εἰς εἰσφορὰν ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου καὶ τοιαύτην βαρέων καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγεμάτων.

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ		Ἡσφαλισμένου	Ἐργοδότη	Σύνολον
Ἵπὲρ I.K.A.	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ Παροχ. εἰς εἶδος	1,85	3,70	5,55
	Παροχ. εἰς χρεῖμα	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	4,25	8,50	12,75
	ΕΠΑΓΓ. ΚΙΝΔΥΝΟΥ	—	1	1
	ΒΑΡΕΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛ/ΤΩΝ	1,5	—	1,50
Ἵπὲρ Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΝΕΡΓΙΑΣ	1	2	3
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ	—	2	2
	ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ	1	1	2
Ἵπὲρ Ὁργαν. Ἐργατ. Κατοικίας		1	—	1
ΣΥΝΟΛΟΝ		11	19	30

§ 276—Ὑπολογισμὸς τῶν εἰσφορῶν.

Αἱ εἰσφοραὶ τοῦ ΙΚΑ (καὶ τῶν λοιπῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν) δὲν ὑπολογίζονται ἐπὶ τοῦ πράγματι καταβαλλομένου εἰς τὸν ἠσφαλισμένον μισθοῦ ἢ ἡμερομισθίου, ἀλλὰ ἐπὶ τεκμαρτοῦ τοιοῦτου, καθοριζομένου ἀναλόγως τοῦ ὕψους τοῦ καταβαλλομένου ἡμερησίου μισθοῦ. Διὰ τὸν καθορισμὸν δηλαδή, τὸσον τῶν εἰσφορῶν, ὅσον καὶ τῶν παροχῶν, οἱ ἠσφαλισμένοι κατατάσσονται ὑπὸ τοῦ Νόμου εἰς ἀσφαλιστικὰς κλάσεις, εἰς ἐκάστην τῶν ὁποίων ἀντιστοιχεῖ ὀρισμένον τεκμαρτὸν ἡμερομισθιον, ἐφ' οὗ ὑπολογίζονται αἱ εἰσφοραὶ (Α.Π. 85/1958 ΔΕΝ 14. 264, Α.Π. 799/1958 ΔΕΝ 15. 78). Παραθέτομεν κατωτέρω τὸν ἰσχύοντα σήμερον πίνακα μισθολογικῶν κλάσεων καὶ τεκμαρτῶν ἡμερομισθίων, ὡς διεμορφώθη ὑπὸ τῶν Ν.Δ. 4104/60 καὶ 465/70 καὶ ἰσχύει ἀπὸ 1.1.1970.

Ἡμερήσιος Μισθός	Ἀσφαλιστική Κλάσις	Τεκμαρτὸν Ἡμερομίσθιον
Ἄπὸ 0 — Μέχρι 22,50	I	20
22,55 — 27,50	II	25
27,55 — 32,50	III	30
32,55 — 37,50	IV	35
37,55 — 45	V	40
45,05 — 55	VI	50
55,05 — 65	VII	60
65,05 — 75	VIII	70
75,05 — 85	XI	80
85,05 — 105	X	100
105,05 — 130	XI	125
130,05 — 160	XII	150
160,05 — 190	XIII	180
190,05 — 220	XIV	210
220,05 — καὶ ἄνω	XV	240

Κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Α.Ν. 1846/51, διὰ τῆς ἀπὸ 4.10.1960 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ, ὠρίσθη ὅτι τὸ κάτω τοῦ ἡμίσεος τῆς δραχμῆς ποσὸν παραλείπεται, ἀπὸ δὲ τοῦ ἡμίσεος καὶ ἄνω λογίζεται ὡς δραχμὴ ἀκεραία.

Διὰ τοὺς ἀμειβομένους ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ διακρίνεται ὁ μισθὸς οὗτος διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 25 πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ ἡμερησίου τοιοῦτου, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτοῦ ἐξευρίσκεται, ἐν συνεχείᾳ, τὸ τεκμαρτὸν ἡμερομίσθιον, ἐφ' οὗ ὑπολογίζονται αἱ εισφοραί.

Ὡς μισθὸς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου νοοῦνται αἱ πάσης φύσεως ἀποδοχαὶ τῶν ἐργαζομένων εἰς χρήμα καὶ εἰς εἶδος (βασικὸς μισθός, ὑπερωριακὴ ἀμοιβή, διάφορα ἐπιμίσθια, ποσοστὰ ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων, τροφή, κατοικία κ.λ.π.), ἐφ' ὅσων χορηγοῦνται ὡς ἀντάλλαγμα τῆς εἰς τὸν ἐργοδότην παρεχομένης ἐργασίας (Α.Π. 462/1959 ΔΕΝ 16. 81, Α.Π. 362/1957 ΔΕΝ 13. 539, Α.Π. 674/1957 ΔΕΝ 14. 108). Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἄνω διατυπώσεως ἐγεννῶντο ἐν τῇ πράξει ἀμφιβολίαι, περὶ ὑπαγωγῆς ἢ μὴ εἰς εἰσφοράς ὠρισμένων προσέτων παροχῶν, ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 38173/1967 ἀπόφ. Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 23. 570), δι' ἧς ὠρίσθη ὅτι ἀποκλείονται τῶν εἰσφορῶν μόνον αἱ κάτωθι ἑκτακτοὶ παροχαὶ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος, ἧτοι :

- 1) Τὰ δῶρα α) λόγῳ γάμου τοῦ ἡσφαλισμένου ἢ τῶν τέκνων του, β) λόγῳ γεννήσεως τέκνων τοῦ ἡσφαλισμένου καὶ
- 2) Τὰ χορηγούμενα βοηθήματα εἰς οἰκογένειαν θανόντος ἡσφαλισμένου.

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ παροχαὶ ὑπόκεινται εἰς εἰσφοράς. Ὅμοιως τακτικὰς ἀποδοχὰς

ἀποτελοῦν τὰ ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα χορηγοῦμενα κατὰ Ν. 1777/1951 δῶρα καὶ δὴ ἀποδοχὰς κατανεμομένας εἰς τὰ πραγματο-ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ ἡμερομισθία κατὰ τὸ μεσολάβησαν μεταξὺ τῆς προηγουμένης καὶ τῆς τρεχούσης ἐορτῆς χρονικὸν διάστημα. Θὰ ἔδει λοιπὸν νὰ γίνεταί ἐπιμερισμὸς τοῦ ποσοῦ τοῦ δώρου καὶ ἐφ' ὅσον ἐπῆρξεν μεταβολὴ τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τοῦ προηγουμένου χρονικοῦ διαστήματος εἰς ὃ ἀντιστοιχεῖ τὸ δῶρον, νὰ καταβάλλωνται ἀνάλογοι εἰσφοραὶ. Τοῦτο ὅμως ἦτο δύσκολον νὰ τύχη ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογῆς καὶ διὰ τοῦτο τὸ ΙΚΑ ἐδέχθη καὶ οἱ ἐργοδότης κατέβαλλον εἰσφοράς ὑπολογιζομένας ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ δώρου. Τὴν ἐφαρμοζομένην ἐν τῇ πράξει τοιαύτην ἐξαιρέσιν ἐνομιμοποίησεν ὁ Ν. 4476/1965, ὀρίσας διὰ τοῦ ἄρθρου 4 § τελευταία, ὅτι τὰ δῶρα καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας ὑπόκεινται αὐτοτελῶς εἰς εἰσφορὰν μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς ἀνωτάτης κλάσεως.

Αἱ εἰς εἶδος παροχαὶ ἀποτιμῶνται εἰς χρῆμα δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΙΚΑ. Δι' ὁμοίας ἀποφάσεως καθορίζεται τὸ τεκμαρτὸν ἡμερομισθίον τῶν ἀμειβομένων με ἀποδοχὰς κυμαινομένας (διὰ φιλοδωρημάτων ἢ διὰ ποσοστῶν), ὡς κατωτέρω ἐκτίθεται.

Προκειμένου περὶ μισθωτῶν ἀμειβομένων κατὰ μονάδα ἐργασίας ἢ κατ' ἀποκοπὴν, αἱ εἰσφοραὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ ἐπὶ τοῦ μέσου ὅρου τῆς ἐπιτευχθείσης ἀμοιβῆς κατὰ τὰς προηγουμένας τρεῖς μισθοδοτικὰς περιόδους ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μισθωτοῦ ἢ ὑπὸ ἑτέρου τῆς αὐτῆς εἰδικότητος, ἀπασχοληθέντος παρὰ τῷ αὐτῷ ἢ ἑτέρῳ ἐργοδότη τῆς αὐτῆς περιφερείας καὶ κατηγορίας.

Διὰ τῆς παραγρ. 8 τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Α.Ν. 1846/1951 ρητῶς ὀρίζεται ὑποχρέωσις ἐργοδότη καὶ ἡσφαλισμένου πρὸς πληρωμὴν εἰσφορᾶς δι' ὀλόκληρον ἡμερομισθίον, ἔστω καὶ ἂν ὁ μισθωτὸς εἰργάσθῃ τμημα μόνον τῆς ἡμέρας.

Αἱ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 657 καὶ 658 τοῦ 'Αστ. Κώδικος καταβαλλόμενα ἀποδοχαὶ ἐν περιπτώσει ἀποχῆς τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας λόγῳ ἀσθενείας, ὑπόκεινται εἰς εἰσφοράς, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει καὶ νὰ συνυπολογίζηται καὶ τὸ ποσὸν ὕπερ τὸ ΙΚΑ κατέβαλε διὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὡς ἐπίδομα ἀσθενείας (ἴδ. Α.Π. 305/1968 ΔΕΝ 24. 755).

§ 277.—'Υποχρεώσεις τῶν ἐργοδοτῶν.

Αἱ ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως προκύπτουσαι ὑποχρεώσεις τῶν ἐργοδοτῶν ἀναλύονται ὡς ἀκολούθως :

α) 'Απογραφή ἐργοδότη.

Πᾶς προτιθέμενος νὰ προσλάβῃ καὶ νὰ ἀπασχολήσῃ προσωπικὸν εἰς ἐργασίαν ἀσφαλιστέον εἰς τὸ ΙΚΑ ὑποχρεοῦται νὰ ζητήσῃ, ἀπὸ τοῦ ὑποκατάστημα τοῦ Ἰδρύματος εἰς ὃ ὑπάγεται ἢ ἐπιχειρήσῃ, τὴν ἐγγραφήν του εἰς

τὸ μητρώον τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τὴν χορήγησιν τῶν ἀπαραιτήτων ἐντύπων, ἤτοι βιβλίου ἀγορᾶς ἐνσήμων καὶ μισθολογίου. Εἰς τὸ βιβλίον ἀγορᾶς ἐνσήμων, ὀφείλει νὰ ἀναγράφῃ τὰ ἐκάστοτε ἀγοραζόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐνσημα διὰ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἀπασχολουμένους, εἰς δὲ τὸ μισθολόγιον τοὺς ἀπασχολουμένους ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους, τὰς ἡμέρας ἐργασίας ἐνὸς ἐκάστου, τὰς καταβληθείσας ἀποδοχὰς καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀντιστοιχοῦσας ἀσφαλιστικὰς εἰσφορὰς. Ἐνδείκνυται ἡ ὑπογραφή πάντων τῶν μισθωτῶν ἐπὶ τοῦ μισθολογίου ἅμα τῇ καταβολῇ τῶν ἀποδοχῶν, ἤτοι καθ' ἑβδομάδα, δεκαπενθήμερον ἢ μῆνα. Αἱ ἐπιχειρήσεις αἰτινες ἔχουσι πλείονας τῆς μιᾶς ἐγκαταστάσεις ὀφείλου νὰ τηροῦν χωριστὸν μισθολόγιον δι' ἐκάστην τούτων, ἔστω καὶ ἂν αὗται ὑπάγωνται τοπικῶς εἰς τὸ αὐτὸ Ὑποκατάστημα.

Ἡ τήρησις τῶν ἀνωτέρω βιβλίων εἶναι ὑποχρεωτική. Ἐνέχει δὲ μεγάλην σημασίαν ἡ κανονικὴ τήρησις τούτων καὶ ἰδίως τοῦ βιβλίου μισθολογίου, ἡ πλημμελὴς τήρησις τοῦ ὁποῦοι συνεπάγεται βαρεῖας κυρώσεις διὰ τὸν ἐργοδότην, ὡς ἀναφέρεται κατωτέρω.

β) Ἀπογραφή ἠσφαλισμένου.

Προκειμένου ν' ἀναλάβῃ τις ἐργασίαν ἀσφαλιστέαν εἰς τὸ ΙΚΑ δέον ὅπως προσκομίσῃ εἰς τὸ ἀρμόδιον κατὰ τόπον Ὑποκατάστημα ἐντυπον δῆλωσιν (χορηγούμενην ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας) καλουμένην «Δελτίον Ἀπογραφῆς ἠσφαλισμένου», ὑπαγεγραμμένην ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, εἰς ὃν μέλλει νὰ ἀναλάβῃ ἐργασίαν, ἀναγράφουσαν δὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ταυτότητός του, τὴν ἐργασίαν εἰς ἣν θὰ ἀσχοληθῇ, τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐργοδότη του κλπ. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δηλώσεως ταύτης ἐκδίδεται τὸ ἀσφαλιστικὸν βιβλιαρίον, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ταυτότητα τοῦ ἠσφαλισμένου. Ἐπὶ τοῦ βιβλιαρίου τούτου ἐπικολώνονται τὰ ἐνσημα. Ὑπεύθυνος διὰ τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας ἐναντι τοῦ ΙΚΑ εἶναι ὁ ἐργοδότης. Ἐν περιπτώσει προσλήψεως μισθωτοῦ ἤδη ἠσφαλισμένου, ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται νὰ ζητῇ τὴν προσκόμισιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ τοῦ βιβλιαρίου.

Ὁ ἀπογραφεὶς ἠσφαλισμένος ἐγγράφεται εἰς τὸ Μητρώον κατ' αὐξοῦντα ἀριθμὸν, ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος ἀναγράφεται τόσον ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ τοῦ βιβλιαρίου, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ βιβλιαρίου ἀσθενείας. Μὲ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἀνοίγεται ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ φάκελλος τοῦ ἠσφαλισμένου, εἰς ὃν φυλάσσεται τὸ δελτίον ἀπογραφῆς καὶ πᾶν ἕτερον στοιχεῖον ἀφορῶν τὴν ἀσφαλιστικὴν σχέσιν⁽¹⁾.

Ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη παραλείψις ὑποβολῆς εἰς τὸ ΙΚΑ δηλώσεως περὶ ἀπασχολήσεως ἠσφαλισμένου, συνεπάγεται βαρεῖας δι' αὐτὸν κυρώσεις, ἤτοι : α) ὑποχρεοῦται, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 43 τοῦ Ν.Δ. 2698/1953, ν' ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸ ΙΚΑ πᾶσαν δαπάνην, εἰς ἣν τυχὸν ὑπεβλήθη τοῦτο ἐκ

1. Μέχρι τοῦ ἔτους 1950 εἰς τὸν φάκελλον τοῦτον ἐφυλάσσοντο καὶ τὰ ἀνανεούμενα ἀσφαλιστικὰ βιβλιαρία τοῦ ἠσφαλισμένου, ἅτινα πρὸς κρατοῦντο ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ. Ἐκτοτε ταῦτα παραδίδονται εἰς τὸν ἠσφαλισμένον καὶ φυλάσσονται ὑπ' αὐτοῦ.

τῆς χορηγήσεως παροχῶν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀπασχολούμενα καὶ μὴ δηλωθέντα πρόσωπα. β) Ἐπιβαρύνεται δι' ἐφ' ἅπαξ ποσοῦ ἴσου πρὸς τὰ 25% τῶν ἐκ τῆς ἐπὶ ἐν ἔτος τοῦλάχιστον παραλείψεως δηλώσεως προσλήψεως μισθωτοῦ ὑφειλομένων εισφορῶν, κατ' ἄρθρον 7 § 2 Ν.Δ. 4104/1960.

γ) Καταβολὴ τῶν εισφορῶν.

Ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται ἔναντι τοῦ ΙΚΑ εἰς τὴν καταβολὴν τῶν εισφορῶν, τόσον τῶν βαρυνουσῶν αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὅσον καὶ τῶν βαρυνουσῶν τὸν ἠσφαλισμένον. Πρὸς τοῦτο δέον ὅπως, κατὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἀποδοχῶν, παρακρατῆ τὰς βαρυνούσας τὸν ἠσφαλισμένον εισφοράς. Ὁ Νόμος παρέχει εἰς τὸν ἐργοδότην τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ συγχρόνως ὑποχρεώνει τὸν ἠσφαλισμένον ὅπως δεχθῆ τὴν παρακράτησιν ἐκ τοῦ μισθοῦ του τῶν βαρυνουσῶν αὐτὸν εισφορῶν, μὲ τὴν ἐν ταύτῃ ἐπιβαλλομένην κύρωσιν, καθ' ἣν ἡ τυχὸν ἀρνησίς του ἀποτελεῖ λόγον ἀζημίου ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη του καταγγελίας τῆς ἐργασιακῆς του συμβάσεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐφ' ὅσον ὁ ἐργοδότης δὲν παρακρατῆσιν κατὰ τὴν καταβολὴν τῶν ἀποδοχῶν τὴν ἐργατικὴν εισφοράν, εἶναι καὶ πάλιν ὑπόχρεως νὰ καταβάλῃ εἰς τὸ ΙΚΑ τὸ σύνολον τῶν εισφορῶν (ἐργοδοτικῶν καὶ ἐργατικῶν), χωρὶς νὰ δύναται νὰ ζητήσῃ ταύτας ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς του ἐκ τῶν ὑστέρων, ἐὰν παρέλθῃ διμήνην χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς καταβολῆς τοῦ μισθοῦ.

Ἐπὶ αὐτοτελῶς ἐργαζομένων, τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἐμπρόθεσμον καταβολὴν τῶν εισφορῶν ἔχουσιν οἱ ἴδιοι, ἐπὶ ἀσφαλιζομένων δὲ ὑπαγομένων εἰς ἀσφαλιστικὸς Συνεταιρισμούς, οἱ οἰκεῖοι Συνεταιρισμοί, ἐπέχοντες θέσιν ἐργοδότη.

Ἡ καταβολὴ τῶν εισφορῶν γίνεται δι' ἀγορᾶς ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἐνσήμων ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ΙΚΑ ἢ τὰς Τραπεζάς. Τὰ ἐνσημα δέον ὅπως ἀγοράζωνται ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρεσχέθη ἡ ἐργασία. Τὰ ὡς ἄνω ἀγοραζόμενα ἐνσημα ἀναγράφονται εἰς τὸ βιβλίον ἀγορᾶς ἐνσήμων καὶ ἐπικολλῶνται ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν βιβλιαρίων τῶν μισθωτῶν ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω προθεσμίας.

§ 278.—Ἐμπρόθεσμος καταβολὴ τῶν εισφορῶν — Παραγραφή — Ἐλεγχος.

Ἡ μὴ ἐμπρόθεσμος ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη ἐκπλήρωσις τῶν ἔναντι τοῦ ΙΚΑ ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, συνεπάγεται βαρείας συνεπείας. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν καθυστέρησιν τῶν βαρυνουσῶν τοὺς μισθωτοὺς (ἐργατικῶν) εισφορῶν ὁ Α.Ν. 1846/51 ὥριζεν ὅτι ὁ καθυστερῶν ταύτας ἐργοδότης διαπράττει τὸ ἀδίκημα τῆς ὑπεξαίρεσεως τοῦ ἄρθρου 375 Ποιν. Κώδικος, καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν καθυστέρησιν τῶν βαρυνουσῶν τὸν ἐργοδότην (ἐργοδοτικῶν) εισφορῶν, ἐφηρημόζοντο αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν 1373/1944, προβλέπουσαι φυλάκισιν μέχρι τριῶν μηνῶν.

Τὰς ἄνω διατάξεις κατήργησεν ὁ Α.Ν. 86/1967 καὶ ὥρισεν α) ποινὴν φυλακίσεως τοὐλάχιστον τριῶν μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν τοὐλάχιστον 10.000 δρχ. διὰ τὴν περίπτωσιν καθυστέρησεως ἐργοδοτικῶν εἰσφορῶν καὶ β) ποινὴν φυλακίσεως τοὐλάχιστον ἕξ (6) μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν τοὐλάχιστον 10.000 δρχ. διὰ τὴν περίπτωσιν καθυστέρησεως ἐργατικῶν εἰσφορῶν. Περαιτέρω ἀπέκλεισε τὸ ἀνασταλτικὸν ἀποτέλεσμα τῆς τυχόν ἀσκηθσομένης ἐφέσεως καὶ τὴν μετατροπὴν τῆς φυλακίσεως εἰς χρηματικὴν ποινὴν. Ὁ ἀποκλεισμός οὗτος τῆς μετατροπῆς τῆς ποινῆς φυλακίσεως εἰς χρηματικὴν διετηρήθη ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 790/1970 ἀντικαταστήσαντος τὸ σχετικὸν περὶ μετατροπῆς τῆς ποινῆς ἄρθρον 57 τοῦ Ποιν. Κώδικος.

Αἱ καθυστερούμεναι εἰσφοραὶ ἐπιβαρύνονται διὰ προσθέτου τέλους, ἴσου πρὸς 1% δι' ἕκαστον 10ήμερον καθυστέρησεως, δυναμένου τούτου νὰ φθάσῃ μέχρι ποσοστοῦ 50% κατ' ἀνώτατον ὄριον, ἐπὶ τῆς κυρίας εἰσφορᾶς.

Διὰ τὴν εἰσπραξίαν τῶν καθυστερουμένων εἰσφορῶν ἐφαρμόζονται αἱ ἐκάστοτε ἰσχύουσαι διατάξεις τοῦ Νόμου περὶ Εἰσπράξεως Δημοσίων Ἐσόδων (Π.Δ. 24/27.8.1931, ὡς ἐτροποποιήθη). Διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξίαν τῶν καθυστερουμένων εἰσφορῶν συντάσσονται καταστάσεις ὀφειλετῶν. Κατὰ τῶν καταστάσεων τούτων ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώπιον τῆς ΤΔΕ τοῦ οἰκείου Ὑποκαταστήματος ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως. Ἀπειλουμένης ἢ ἀρξάμενης τῆς ἐκτελέσεως, ἐπιτρέπεται ἡ ἄσκησις τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 235 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας προβλεπομένου ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς, ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων κατ' ὕλην πολιτικῶν δικαστηρίων. Τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον, ἀποτελοῦν κατὰ Νόμον παράλληλον προσφυγὴν, ἀποκλείει τὴν κατὰ τῆς σχετικῆς πράξεως ἄσκησιν αἰτήσεως ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (Σ.Ε. 1617/1956 ΔΕΝ 13. 137, Σ.Ε. 2079/1959 ΔΕΝ 16. 81 κ.ἄ.).

Ἄνακοπὴ δὲν ἐπιτρέπεται, ὡσάκις τὸ ποσὸν τῶν καθυστερουμένων εἰσφορῶν καθορίζεται κατὰ τὴν ἀνεξέλεγκτον κρίσιν τῶν ὀργάνων τοῦ ΙΚΑ, συμφῶνως πρὸς τὸ ἄρθρον 26 § 11 τοῦ Α.Ν. 1846/1951. Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ ὅταν ὁ ἐργοδότης παραβαίη τὴν ὑποχρέωσίν του πρὸς τήρησιν καὶ φύλαξιν τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς διαπίστωσιν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τῆς ασφαλιστικῆς σχέσεως στοιχείων (ἀσφαλιστικὰ βιβλιάρια, καταστάσεις προσωπικοῦ, μισθολόγιον κλπ.) ἢ ὅταν τηρῇ ταῦτα πλημμελῶς ἢ δὲν ἐπιτρέπη τὸν ἐλεγχον εἰς τὰ ὄργανα τοῦ Ἰδρύματος, ἐκ τούτου δὲ δυσχεραίνεται ἡ ἐξακριβῶσις τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν προσώπων ἢ τοῦ ὕψους τῶν καταβλητέων εἰσφορῶν (Α.Π. 758/58 ΔΕΝ 15. 12, Α.Π. 230/1959 ΔΕΝ 15. 505). Κατὰ τὴν Ἐφ. Ἀθ. 754/1962 (ΕΔΚΑ Α' 392) ἡ ἄσκησις ἀνακοπῆς εἶναι ἀπαράδεκτος μόνον ἐν μὴ τηρήσει τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη, οὐχὶ δὲ καὶ ὡσάκις ταῦτα εἶναι ἀνακριβῆ.

Ἡ ὡς ἄνω ἀνακοπὴ, ἔχουσα τὴν ἐννοίαν τῆς ἀρνητικῆς ἀγωγῆς (ἀναγνωριστικῆς), δὲν ὑπόκειται εἰς ὑποχρέωσιν πληρωμῆς δικαστικοῦ ἐνόημου. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ἡ ἄσκησις τῆς ἀνακοπῆς, ὡς ἀναγνωριστικῆς ἀγωγῆς,

δεν αποκλείεται όσάκις δέν τηρούνται παρά του φερομένου ως έργοδότη τὰ υπό των Κανονισμών του ΙΚΑ προβλεπόμενα έγγραφα, επειδή ούτος δέν είναι έργοδότης ή δέν άπασχολεί πρόσωπα ύπαγόμενα εις την ασφάλισιν του ΙΚΑ.

Έγερθείσης άνακοπής και άχθείσης ούτω της ύποθέσεως ενώπιον του άρμόδιου καθ' ύλην πολιτικού δικαστηρίου, τουτο καθίσταται άρμόδιον δια τον έλεγχον των σχετικων πράξεων από τε νομικής και πραγματικής άπόψεως (Α.Π. 84/1958 ΔΕΝ 14. 263, Α.Π. 758/1958 ΔΕΝ 15. 12, Έφ. Α0. 810/1961 άδημ/τος).

Ρητώς υπό του Νόμου όρίζεται, ότι ή μη καταβολή των εισφορων εκ μερους του έργοδότη δέν συνεπάγεται δια τον ήσφαλισμένον στέρησιν ή μείωσιν των δικαιωμάτων αυτου έναντι του ΙΚΑ. Πάντως καθορίζεται ύποχρέωσις του ήσφαλισμένου όπως τυχόν άντιρρήσεις του, άφωρώσας την ασφαλιστικήν του σχέσηιν, ύποβάλη εντός άνατρεπτικής προθεσμίας έξ μηνων, άφ' ης γνωστοποιηθώσιν αυτω τα άφωρώντα ταύτην στοιχεία. Καθιερούται ώσαύτως ύποχρέωσις αυτου, όπως τυχόν παράλειψιν του έργοδότη περι την επίκόλλησιν των ενσήμων (μερικην ή όλικην) καταγγείλη εις το ΙΚΑ εντός εξαμήνου από της λύσεως της εργασιακής του σχέσεως, αποκλειομένης άμα της άναγνωρίσεως ήμερων εργασίας άναδρομικώς πέραν των πέντε ετών.

Συμφώνως προς το άρθρον 44 § 2 του Ν.Δ. 2698/1953, το δικαίωμα του ΙΚΑ προς είσπραξιν των ασφαλιστικων εισφορων (εργατικων και έργοδοτικων), ως και των επ' αυτων αναλογούντων προσθέτων τελων, παραγράφεται μετά πάροδον δεκαετών από της λήξεως του έτους εντός του οποίου αυται κατέστησαν άπαιτητά. Έπί της παραγραφής ταύτης ισχύουν αί περι βραχυπροθέσμων παραγραφων διατάξεις του Αστικού Κώδικος.

Ο έλεγχος δια την συμμόρφωσιν των έργοδοτων προς τας διατάξεις, τας άφωρώσας την παρακράτησιν και καταβολήν των εισφορων, γίνεται εις τον τόπον της εργασίας υπό των ύπαλλήλων του ΙΚΑ, ειδικώς προς τουτο περιερχομένων τους διαφόρους τόπους εργασίας. Προς τουτο αί έργοδοται ύποχρεούνται να διατηρούν τα σχετικά στοιχεία επί πενταετίαν τουλάχιστον και να θέτουν ταύτα εκάστοτε εις την διάθεσιν των ως άνω ύπαλλήλων, να διευκολύνουν πᾶσαν έρευναν εκ μερους των, παρέχοντες πᾶσαν πληροφορίαν προς εξακριβώσιν της κανονικής εκπληρώσεως των νομίμων ύποχρεώσεων των. Έπί πλέον ύποχρεούνται όπως επιτρέπουν τον έλεγχον και των έμπορικων των βιβλίων, έφ' όσον ήθελε τουτο ζητηθῆ.

Δια του Ν.Δ. 4104/1960 παρέχεται εις τα όργανα του ΙΚΑ ή εύχέρεια όπως, εν ή περιπτώσει ήθελον κρίνει ότι τα υπό του έργοδότη ύποβληθέντα στοιχεία δέν είναι ειλικρινή, προβαίνουν εις επαλήθευσιν των καταβληθεισων εις τους μισθωτους άποδοχων εκ της φορολογικής δηλώσεως του έργοδότη προς την Οικον. Έφορίαν. Περαιτέρω, όρίζεται ότι ο άρμόδιος Οικονομικός Έφορος, κατά τον καθορισμόν του φορολογητέου εισοδήματος, δέν ύποχρεούται να συνυπολογίση ως πραγματοποιηθεί-

σας δαπάνας εκ μισθών και ήμερομισθίων ποσά, εφ' ὧν δὲν κατεβλήθησαν αἱ ὑπὲρ τοῦ ΙΚΑ ἀσφαλιστικαὶ εἰσφοραὶ.

Ἐν περιπτώσει εἰσπράξεις ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ εἰσφορῶν πλέον τῶν νομίμων ὑποχρεοῦται τοῦτο εἰς ἐπιστροφὴν αὐτῶν ἐντόκως πρὸς 5%. Ἡ ἐπιστροφή ἀποκλείεται ὅταν ἡ πλέον τῶν νομίμων εἰσφορῶν εἰσπραξις ὀφείλεται εἰς δόλον τοῦ ἐργοδότη ἢ τοῦ ἠσφαλισμένου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ εἰς τὸν κλάδον ἀσθενείας ἀντιστοιχοῦσαι εἰσφοραὶ δὲν ἐπιστρέφονται.

Ὁ ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου ὑπάλληλος τοῦ Ἰδρύματος, εὐθὺς ὡς διαπιστώσῃ, κατὰ τὸν ἐλεγχον, ὅτι δὲν κατεβλήθησαν παντάπασι εἰσφοραὶ ἢ ὅτι αἱ καταβληθεῖσαι δὲν εἶναι αἱ προσήκουσαι, καλεῖ παραχρῆμα τὸν ἐργοδότην διὰ τὴν ἐπικύλησιν τῶν ἐλλειπόντων ἐνσήμων. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως ἢ ἀδυναμίας τοῦ ἐργοδότη ὅπως ἐπικολλήσῃ ἀμέσως τὰ ἐλλείποντα ἐνσημα, συντάσσει καὶ ἐγγειρίζει εἰς αὐτόν, ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς, καταλογιστικὴν πράξιν, ὀνομαζομένην Πρᾶξιν Ἐπιβολῆς Εἰσφορῶν (Π.Ε.Ε.). Διὰ τῆς πράξεως ταύτης καλεῖται ὁ ἐργοδότης νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸ Ἰδρυμα τὴν ἀξίαν τῶν ἐλλειπόντων ἐνσήμων, μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου προσθέτου τέλους, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν. Ἐὰν ὁ ἐργοδότης ἀρνηθῇ νὰ παραλάβῃ τὴν Π.Ε.Ε., αὕτη τοιχοκολλᾶται εἰς εἰδικὴν πινακίδα τοῦ Ὑποκαταστήματος, συντασσομένης ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου σχετικῆς περὶ τοῦτου ἐκθέσεως. Ἐὰν παρέλθῃ ἄπρακτος ἢ ὡς ἄνω τριήμερος προθεσμία, ὁ ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου ἀρμόδιος ὑπάλληλος συντάσσει καὶ ὑποβάλλει (τὴν 4ην ἡμέραν) πρὸς τὸ Ὑποκατάστημα, κατάστασιν περὶ τῆς ὀφειλῆς, περιέχουσαν τὰ ὀνόματα τῶν μισθωτῶν, τὸ ὕψος τῶν καταβληθεισῶν ἀποδοχῶν καὶ τὴν χρονικὴν περίοδον εἰς ἣν ἀναφέρεται αὕτη. Ἡ ἐν λόγῳ κατάστασις ἀποτελεῖ κατὰ Νόμον τίτλον βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν καθυστερομένων εἰσφορῶν. Ἄνευ τῆς καταστάσεως ταύτης νομίμως συντεταγμένης μετὰ τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς ἐγγειρίσεως τῆς καταλογιστικῆς πράξεως ἡμέραν, οὐτὰ τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς ἐγγειρίσεως τῆς καταλογιστικῆς πράξεως εἶναι ἐπιτροπῆ (Α.Π. 758/1958 ΔΕΝ 15. 12, Ἐφ. Ἀθ. 723/1950 Θ. ΞΒ 210).

Κατὰ τῆς Π.Ε.Ε. δικαιούται ὁ ἐργοδότης νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν θεραπείας (ἐνστάσιν) ἐνώπιον τῆς Τοπικῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ οἴκειου Ὑποκαταστήματος, ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως (ἐγγειρίσεως) τῆς πράξεως ἢ τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω τοιχοκολλήσεως. Εἰς τὴν ἐνστάσιν ἀναφέρονται οἱ λόγοι (τυπικοὶ καὶ οὐσιαστικοί), δι' οὓς ἡ πράξις κρίνεται παράνομος καὶ ἀδικος καὶ ζητεῖται ἡ ἐνέργεια δευτεροβαθμίου ἐλέγχου πρὸς διαπίστωσιν τῆς ἀληθοῦς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐργοδότη ἢ τῆς ἐλλείψεως ὑποχρεώσεως αὐτοῦ. Ὁ δευτεροβάθμιος ἐλεγχος ἀνατίθεται εἰς ἀνώτερον κατὰ βαθμὸν ὑπάλληλον. Οὗτος, ἂν κρίνῃ βᾶσιμον τὴν ἐνστάσιν, εἰσηγεῖται τὴν παραδοχὴν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνάκλησιν τῆς Π.Ε.Ε. Ἡ ἀνάκλησις λαμβάνει χώραν εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἄνευ παραπομπῆς τῆς ὑποθέσεως ἐνώπιον τῆς ΤΔΕ. Ἄν ὅμως κρίνῃ ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ ἀβάσιμον τὴν ὑποβληθεῖσαν ἐνστάσιν, εἰσηγεῖται τὴν μερικὴν ἢ ὀλικὴν ἀπόρριψιν αὐτῆς, ὅποτε ἡ ὑπόθεσις ἐξετάζεται παρὰ τῆς ΤΔΕ μετὰ προηγουμένην κλήτευσιν τοῦ ἐνδιαφερομένου, ὅπως παραστῆ κατὰ τὴν

συζήτησιν αυτοπροσώπως ή δια πληρεξουσίου και ανάπτυξη τας απόψεις του.

Κατά τής απόφάσεως τής ΤΔΕ έχουν δικαίωμα εφέσεως τόσον οι ενδιαφερόμενοι (έργοδότης και ήσφαλισμένος) όσον και ό Διευθυντής του οικείου Υποκαταστήματος. Η έφεσις εις άμφοτέρας τας περιπτώσεις άσκειται εντός 30 ήμερών από τής κοινοποιήσεως τής απόφάσεως τής ΤΔΕ εις τόν ενδιαφερόμενον (Σ.Ε. 712/1959 ΕΕΔ 18. 530) και άπευθύνεται ενώπιον τής παρά τή Διοικήσει του ΙΚΑ έδρευούσης Δευτεροβαθμίου Ασφαλιστικής Έπιτροπής Έφέσεων, τής προβλεπομένης υπό του άρθρου 7 του Ν.Δ. 3710/1957. Η απόφασις τής ως άνω Έπιτροπής είναι δεσμευτική δια τό ΙΚΑ, ενώ οι ενδιαφερόμενοι (έργοδότης ή ήσφαλισμένος) δύνανται να προσφύγουν δι' ανακοπής εις τά τακτικά Δικαστήρια, κατά τ' άνωτέρω.

Έκτός των άνωτέρω διοικητικών μέσων θεραπείας (αίτήσεως θεραπείας και Έφέσεως) προβλέπεται και ή αίτησις αναθεωρήσεως, δυναμένη να υποβληθή και μετά την έκπυση των ως άνω προθεσμιών, εντός εύλόγου από τής κοινοποιήσεως τής προσβαλλομένης πράξεως χρόνου, έφ' όσον προσκομίζονται νέα κρίσιμα στοιχεία δικαιολογούντα την αναθεώρησιν τής υποθέσεως και άτινα δέν είχαν ύπ' όψει αι κρίνασαι διοικητικά Έπιτροπαί. Η αίτησις αναθεωρήσεως εξετάζεται υπό του εκδόντος την προσβαλλομένην πράξιν άρμοδίου όργάνου.

Έν περιπτώσει επιδιώξεως τής εισπράξεως όφειλομένων προς τό ΙΚΑ εισφορών δια πλειστηριασμού ή δι' αναγγελίας εις πτώχευσιν, αυται κατατάσσονται, κατά την διάταξιν του άρθρου 27 § 6 του Α.Ν. 1846/51, προνομιακώς όμοι μετ' των απαιτήσεων τής παρ. 4 του άρθρου 940 τής Πολιτικής Δικονομίας. Ηδη μετά την κατάργησιν τής προϊσχυσάσης Πολιτικής Δικονομίας εις ήν αναφέρεται ή άνω διάταξις, κατ' άνάλογον εφαρμογήν του άρθρου 3 του Εισαγωγικού Νόμου του ισχύοντος Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας (άρθρον 70 § 2 Ν.Δ. 958/1971), τυγχάνουσιν εφαρμογής αι διατάξεις των άρθρων 975 (έπι κινητών) και 1007 (έπι ακινήτων) του νέου Κώδικος.

§ 279.—Είσπραξις εισφορών επί οικοδομικών και τεχνικών έργων.

Λόγω τής ιδιαιτούσης φύσεως των οικοδομικών και τεχνικών έργων και τής δυσχερείας συστηματικού ελέγχου, περί των άπασχολομένων προσώπων και του ύψους των καταβαλλομένων αποδοχών, ελήφθησαν κατά καιρούς διάφορα μέτρα άποσκοπούντα εις την διασφάλισιν κυρίως τής παρά του ΙΚΑ εισπράξεως των εισφορών και, εκ παραλλήλου, εις την εξασφάλισιν των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Σήμερον εφαρμόζονται αι διατάξεις των άρθρων 35 έως 51 του δια τής ύπ' αριθ. 55575/Ι 497/18.11.1965 απόφάσεως του Υπ. Έργασίας (ΦΕΚ 816 τεύχος Β', ΔΕΝ 22. 96 έπ.) έγκριθέντος και ισχύοντος Κανονισμού «περί ύπαγωγής εις την ασφάλισιν και εισπράξεως εισφορών». Εις τας άνωτέρω

διατάξεις υπάγονται, πλην τών κυρίως οικοδομικῶν, αἱ ἐργασίαι: κατασκευῆς ἢ συντηρήσεως ὁδῶν, γεφυρῶν, σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, λιμένων, ἀεροδρομίων καὶ ὑδραυλικῶν, ἠλεκτρικῶν ἢ μηχανολογικῶν ἐγκαταστάσεων κλπ. Εἰς τὰς ὡς ἄνω ἀπαριθμουμένης ἐργασίας δὲν περιλαμβάνονται αἱ ξυλουργικαὶ καὶ ἐργασίαι κατασκευῆς καὶ τοποθετήσεως κουφωμάτων καὶ ἐρμαρίων, αἱ σιδηρουργικαί, αἱ ὑδραυλικαί, διακοσμητικαί, ἠλεκτρολογικαί, μαρμαρικαὶ καὶ μηχανολογικαὶ ἐν γένει. Ἐφ' ὅσον ὅμως καὶ αἱ τελευταῖαι αὗται ἐργασίαι ἐκτελοῦνται διὰ προσώπων αὐτοτελῶς ἀπασχολουμένων, ἅτινα προσλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ ἔργου, οὗτος ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀσφάλισιν αὐτῶν δι' ἰδιαίτερον μισθολογικῶν καταστάσεων, εἰς ἃς ἀναγράφεται καὶ ἡ εἰδικότης αὐτῶν καὶ ἡ καταβολὴ τῶν ἀναλογουσῶν εἰσφορῶν.

Ὁ κύριος τοῦ ἔργου, ὁ ἀνάδοχος ἢ ὁ ἐργολάβος ὑποχρεοῦνται ὅπως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν, ἀναγγείλωσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον Ὑποκ/μα τοῦ ΠΚΑ τὴν σκοπούμενην ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, παρέχοντες ἅμα πλήρη στοιχεῖα αὐτοῦ.

Αἱ εἰσφοραὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ προκαθορισμένου τμήματος τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὴν δαπάνην διὰ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐργατῶν καὶ τεχνικῶν. Τὸ τμήμα τοῦτο (ποσοστὸν) τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου ὀρίζεται:

1ον. Προκειμένου περὶ κατοικιῶν οἰουδήποτε ἀριθμοῦ ὀρόφων, Γραφείων, Καταστημάτων, Ἐργουστασιῶν, Ἀποθηκῶν, Πολυτελῶν Ἐπαύλεων, Αἰθουσῶν συγκεντρώσεως κοινοῦ, ὑποστέγων μετὰ σκελετοῦ καὶ ἐπικαλύψεως τούτων ἐξ ὠπλισμένου σκυροδέματος εἰς 22% ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἀξίας τοῦ προϋπολογισμοῦ των.

2ον. Προκειμένου περὶ Σχολείων—Ἐκπαιδευτηρίων εἰς 21% ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ προϋπολογισμοῦ των.

3ον. Διὰ ξενοδοχεῖα πάσης κατηγορίας εἰς 18%.

4ον. Διὰ Νοσοκομεῖα - Κλινικὰς εἰς 19%.

5ον. Διὰ Βενζιναντλίας - Πρατήρια Βενζίνης εἰς 20%.

6ον. Διὰ Πτηνοτροφεῖα - Χοιροστάσια (ἄνευ σκελετοῦ ἐξ ὠπλισμένου σκυροδέματος) εἰς 29%. Μετὰ σκελετοῦ ἐξ ὠπλισμένου σκυροδέματος εἰς 22%.

7ον. Διὰ κατεδαφίσεις εἰς 40%.

Τ' ἄνωτέρω ἰσχύουν ὁσάκις καταβάλλονται εἰσφοραὶ βάσει τῆς συνολικῆς ἀξίας τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἔργων, ἄνευ εἰδικωτέρου ἐλέγχου. Ὅσάκις ὅμως ὁ ὑπολογισμὸς τῶν εἰσφορῶν γίνεται βάσει ἀναλυτικῶν ἐργασιῶν (πιθὺμως ὁ ὑπολογισμὸς τῶν εἰσφορῶν γίνεται βάσει ἀναλυτικῶν ἐργασιῶν (πιθὺμοποιήσεων) ἰσχύουν διάφοροι συντελεσταὶ ἀφορῶντες τὰς κατ' ἴδιαν ἐπὶ μέρους ἐργασίας, ὡς λεπτομερῶς ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀπόφ. Ὑπ. Ἐργασίας 186/1968 (ΔΕΝ 24. 257).

Ὅσάυτως διάφοροι τιμαὶ ἰσχύουν ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως τεχνικῶν ἔργων, Δημοσίων, Δημοτικῶν κλπ.

Πρὶν ἢ χορηγηθῇ ἡ σχετικὴ ἄδεια, προκαταβάλλεται ποσοστὸν ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν ἴσον πρὸς τὸ 1/3 αὐτῶν, ἐὰν δὲν ὑπερβαίνουν ἐν ὄλῳ τὰς 3000 δραχμὰς ἢ τὸ 1/4 τούτων ἐὰν αἱ εἰσφοραὶ προϋπολογίζονται ἄνω τῶν 3000

δραχμῶν. Τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν εἰσφορῶν καταβάλλεται κατὰ δόσεις μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου. Κατὰ τὰ λοιπὰ τηροῦνται μισθοδοτικαὶ καταστάσεις καὶ ἀγοράζονται ἐνσημα ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν περιπτώσεων, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι γίνεται χρῆσις ἰδίου τύπου ἐνσήμων.

§ 280.—Εἰσπραξις εἰσφορῶν εἰδικῶν κατηγοριῶν μισθωτῶν.

Πλὴν τῶν ἐργαζομένων εἰς οἰκοδομικὰς καὶ λοιπὰς τεχνικὰς ἐργασίας, ἰδιαιτέρος τρόπος εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν προβλέπεται καὶ διὰ τὰς κατωτέρω εἰδικὰς κατηγορίας ἐργαζομένων, ἧται :

1ον. Οἰκία καὶ βοήθει. Ὡς τοιοῦτοι λογίζονται οἱ ἀπασχολούμενοι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐργοδότη τῶν καὶ ἀμειβόμενοι εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ἐφ' ὅσον σιτίζονται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐργοδότη τῶν, ἔστω καὶ ἂν διανυκτερεύουσι ἐκτὸς αὐτῆς. Ἐργοδότης θεωρεῖται ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. Οὗτος ὑποχρεοῦται εἰς ἀναγγελίαν πρὸς τὸ ΙΚΑ τῆς προσλήψεως καὶ ἀποχωρήσεως τοῦ οἰκοσίου μισθωτοῦ τοῦ ἐντὸς 15 ἡμερῶν. Ὁμοίαν ὑποχρέωσιν ἔχει καὶ τὸ προσληθὲν πρόσωπον ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς προσλήψεώς του. Ἡ ἐναρξὶς τῆς ἀσφαλίσεως τῶν ἐν λόγῳ προσώπων καὶ ἡ λήξις αὐτῆς προσδιορίζονται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἀναγγελίας τῆς ἀπασχολήσεως ἢ ἀποχωρήσεως ἢ τῆς χρονολογίας καθ' ἣν λαμβάνουσι ἄλλως γινῶσιν τὰ ὄργανα τοῦ ΙΚΑ.

Αἱ εἰσφοραὶ διὰ τὴν ἀσφάλισιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα προσώπων ὑπολογίζονται, καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰ Περιφερειακὰ καὶ Τοπικὰ Ὑποκ/τα καὶ Παραρτήματα τοῦ ΙΚΑ τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσ/νίκης καὶ πάντων τῶν Ὑποκ/των τῶν πόλεων μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 40 000 κατοίκων, ἀπογραφῆς ἔτους 1951, βάσει τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς 2ας ἀσφαλιστικῆς κλάσεως τῶν 25 δρχ. πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν καὶ τοῦ τοιοῦτου τῆς 3ης ἀσφαλιστικῆς κλάσεως τῶν 30 δρχ. μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 21ου ἔτους. Διὰ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀπασχολουμένους εἰς ἑτέρας περιοχὰς αἱ εἰσφοραὶ ὑπολογίζονται βάσει τεκμαρτοῦ τῆς 1ης ἀσφαλιστικῆς κλάσεως τῶν 20 δρχ. μέχρι συμπληρώσεως τοῦ 21ου ἔτους καὶ μετὰ ταῦτα βάσει τεκμαρτοῦ τῆς 2ας τῶν 25 δρχ. Ἡ ἀσφάλισις χωρεῖ διὰ 25 ἡμέρας μηνιαίως. Προκειμένου περὶ ὁδηγοῦ αὐτοκινήτου ἢ οἰκοδιδασκάλου ἢ οἰκονόμου ἢ κηπουροῦ αἱ εἰσφοραὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς ἀσφαλιστικῆς κλάσεως, εἰς ἣν οὗτοι κατατάσσονται βάσει τῶν λαμβανόμενων ἀποδοχῶν εἰς χρῆμα καὶ εἰς εἶδος. Αἱ εἰσφοραὶ καταβάλλονται δι' ἀγορᾶς ἐνσήμων ἐπικολλημένων ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν βιβλιαρίων.

2ον. Φορτοεκφορτωταί. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται οἱ ἐφοδιασμένοι μὲ ἐπαγγελματικὰ βιβλιάρια φορτοεκφορτωταὶ καὶ τὰ τακτικὰ μέλη τῶν Φορ/κῶν Σωματείων ἢ Συνεταιρισμῶν τὰ ἀπασχολούμενα ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ λιμένος Πειραιῶς.

Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἐν λόγῳ προσώπων εἰσπράττονται καὶ καταβάλλονται εἰς τὸ ΙΚΑ παρὰ τῶν Διοικήσεων τῶν Σωματείων καὶ Συνεταιρισμῶν, ἀνά

150ήμερον. Δι' αποφάσεως τοῦ Διοικητοῦ τοῦ ΙΚΑ δύναται ν' ανατίθεται ἡ εἰσπραξις τῶν εἰσφορῶν εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ ΚΑΦ, ὅπου λειτουργεῖ τοιαύτη.

Αἱ ἐργοδοτικαὶ εἰσφοραὶ παρακρατοῦνται ἐκ τῶν ἐργοδοτῶν τῶν φορτ/τῶν ἢ τῶν παραληπτῶν τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐργατικῶν δικαιωμάτων. Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἠσφαλισμένων παρακρατοῦνται ἐκ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς κλάσεως, εἰς ἣν δι' αποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ κατατάσσονται κατ' ἔτος τὰ μέλη τοῦ Σωματείου ἢ Συνεταιρισμοῦ.

3ον. Ἐκδοροσφαγεῖς. Εἰς τούτους ὑπάγονται οἱ ἐν τοῖς σφαγείοις Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσ/νίκης ἀσχολούμενοι ἐργάται σφαγῆς, ἐκδορᾶς ζώων καὶ πτηνῶν καὶ λοιπῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ κατανάλισκομένου κρέατος.

Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἐν λόγῳ προσώπων εἰσπράττονται ὑπὸ εἰδικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ ΙΚΑ ὑπολογιζόμεναι ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν καταβαλλομένων εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀμοιβῶν. Τὴν ἐργοδοτικὴν εἰσφορὰν πληρώνουν οἱ ἔμποροι ζώων καὶ πτηνῶν καὶ πᾶς ἕτερος εἰσάγων εἰς τὰ ἀνωτέρω σφαγεῖα ζῶα καὶ πτηνά πρὸς σφαγὴν ἢ ἐσφαγμένα. Καὶ οἱ ἐν λόγῳ μισθωτοὶ κατατάσσονται κατ' ἔτος εἰς κλάσεις δι' αποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ.

4ον. Μὴ ἐχοντες σταθερὸν ἐργαδότην. Εἰς τὴν παρῶσαν κατηγορίαν ὑπάγονται :

α) Ἐργάται συντηρήσεως, ταξινομήσεως τῶν ζώων καὶ πτηνῶν πρὸ τῆς σφαγῆς.

β) Νεκροπομποί.

γ) Ἐργάται ἐπεξεργασίας ἢ συσκευασίας σταφίδος, σταφυλῶν, σύκων, ἐλαιῶν, ἐλαίου, σάπωνος καὶ οἴνου.

δ) Λεμβοῦχοι.

ε) Τοιχοκολληταί.

στ) Ὑφαλοχρωματισταὶ καὶ ματσακονισταί.

ζ) Ζυγισταὶ ἀγορῶν.

η) Ἀπασχολούμενοι μὲ τὴν ἀποξήρανσιν, συντήρησιν, δερματοποίησιν κλπ. τῶν ἀκατεργάστων δερμάτων.

θ) Ἀπασχολούμενοι ὡς φύλακες ἀγορῶν, καταστημάτων καὶ λιμένων καὶ

ι) Ἀπασχολούμενοι ὡς σημειωταὶ εἰς τὴν καταγραφὴν κλπ. τῶν ἐντὸς πλοίων ἢ εἰς τοὺς λιμένας ἐμπορευμάτων.

Οἱ ἀνωτέρω ἀσφαλιζονται ἐφ' ὅσον ἀπασχολοῦνται ἐντὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς τοῦ ΙΚΑ καὶ ἀνήκουν εἰς Σωματεῖα, Συνεταιρισμοὺς ἢ Συνεργατικὰς, τῶν ὁποίων οἱ ἐκπρόσωποι μεσολαβοῦν εἰς τὴν εἰσπραξιν τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἢ παρέχουν τὴν ἐργασίαν των μέσῳ τῶν ἐν λόγῳ ἐνώσεων.

Αἱ ἀσφαλιστικαὶ κλάσεις καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ἀσφάλισως καὶ τῶν προσώπων τούτων καθορίζονται κατ' ἔτος δι' αποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ.

Αί εισφοραί εισπράττονται παρά τῶν ἐκπροσωποῦντων τὰς ἐνώσεις ταύτας καὶ καταβάλλονται εἰς τὸ ΙΚΑ παρ' αὐτῶν.

5ον. Ἀπασχολούμενοι εἰς πλείονας ἐργοδότας.
Εἰς τὴν παροῦσαν κατηγορίαν ἀνήκουσι :

α) Οἱ πλανόδιοι καὶ ὑπαίθριοι μικροπωληταί.

β) Οἱ πλανόδιοι καὶ ὑπαίθριοι στίλβωταὶ ὑποδημάτων.

γ) Οἱ πλανόδιοι καὶ ὑπαίθριοι φωτογράφοι.

δ) Οἱ ἀμαξοκαρραγωγεῖς.

ε) Οἱ αὐτοτελῶς ἢ συνεταιριστικῶς ἐργαζόμενοι ἀλιεργάται καὶ ἰχθυεργάται.

στ) Οἱ τεχνῖται λατόμοι (εἰδικευμένοι λιθοξόοι) καὶ

ζ) Οἱ οικονομικῶς ἀσθενεῖς ἐπιτηδευματῖαι, στερούμενοι ἐπαγγελματικῆς στέγης.

Οἱ ἀνωτέρω ἀσφαλίζονται μέσῳ Ἀσφαλιστικῶν Συνεταιρισμῶν, συνιστωμένων εἰς τὰς ἐδρας τῶν Ὑποκαταστημάτων ἢ Παραρτημάτων τοῦ ΙΚΑ. Αἱ εισφοραί εισπράττονται ὑπὸ τῶν Διοικήσεων τῶν Συνεταιρισμῶν, ὑπολογιζόμεναι ἐπὶ κλάσεων καθοριζομένων ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ.

6ον. Ἐφημεριδοπῶλαι. Αἱ εισφοραί τῶν ἐν λόγῳ προσώπων εισπράττονται ὑπὸ τῶν Τοπικῶν Πρακτόρων Ἐφημεριδίων καὶ Περιοδικῶν.

7ον. Πωληταὶ Λαϊκοῦ Λαχείου. Οὗτοι ἀσφαλίζονται ὑποχρεωτικῶς μέσῳ Ἀσφαλιστικῶν Συνεταιρισμῶν.

8ον. Σμυριδωρυκταί. Αἱ εισφοραί τούτων καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ὑπ. Βιομηχανίας καὶ ὑπολογίζονται ἐπὶ τοῦ ἡμερομισθίου ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐργατικὸν δικαίωμα τὸ ἀναλογοῦν εἰς δύο στατῆρας σμύριδος.

9ον. Μαθηταὶ ναυτικῶν Σχολῶν Μηχανικῶν. Οὗτοι ἀσφαλίζονται, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν.Δ. 3538/1956, μόνον κατὰ τοῦ κινδύνου τοῦ ἐργατικοῦ ἀτυχήματος ἐπὶ καταβολῇ ἀσφαλίστρου ἐκ ποσοστοῦ 2,5% ὑπολογιζομένου ἐπὶ τοῦ ἐκάστοτε ἰσχύοντος κατωτάτου ἡμερομισθίου μαθητευομένου.

10ον. Τεχνῖται Μαθηταὶ Μικτῶν Ὁμάδων Μηχανημάτων Ἀνασυγκροτήσεως (MOMA) τοῦ Ὑπ. Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ὑπάρχοντα οὗτοι ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τὸν κλάδον παροχῶν ἀσθενείας εἰς εἶδος καὶ τὴν χορήγησιν συντάξεως ἐν περιπτώσει ἐργατικοῦ ἀτυχήματος. Αἱ εισφοραί των, ἴσαι πρὸς 22% ἐπὶ τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς πρώτης ἀσφαλιστικῆς κλάσεως τοῦ ΙΚΑ, καταβάλλονται παρὰ τοῦ Δημοσίου.

11ον. Ἐργολάβοι Μεταλλευτικῶν, Λατομικῶν ἢ συναφῶν ἐργασιῶν. Ἡ ἀσφάλισις τῶν ἐν λόγῳ προσώπων εἶναι προαιρετική. Προϋπόθεσιν ἀσφαλίσεως των ἀποτελεῖ καὶ ἡ προηγουμένη ὑπαγωγή των παρὰ τῷ Ταμεῖῳ Μεταλλευτῶν κατὰ τὸν χρόνον συγχωνεύσεως τούτου εἰς τὸ ΙΚΑ καὶ μὴ ὑπαγωγή των εἰς ἕτερον Ταμεῖον κυρίας ἀσφαλίσεως. Διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν εισφορῶν λογίζονται λαμβάνοντες μισθὸν ἐπι-

στάτου και ὅτι πραγματοποιοῦν τόσας ἡμέρας ἐργασίας κατὰ μῆνα, ὅσας ἡμέρας ἡ ἐπιχείρησις ἀπασχολεῖ προσωπικὸν ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ.

12ον. Σ υ ν τ α ξ ι ο ὄ χ ο ι. Ὑπάρχοντα εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ κλάδου παροχῶν ἀσθενείας καὶ μητρότητος :

α) Οἱ συνταξιούχοι τοῦ ΙΚΑ.

β) Τὸ προσωπικὸν τοῦ ΙΚΑ, τὸ συνταξιοδοτούμενον βάσει τῆς ἐιδικῆς περὶ αὐτοῦ νομοθεσίας.

γ) Οἱ πάσης φύσεως συνταξιούχοι Εἰδικῶν Ταμείων, ἐφ' ὅσον ὡς ἠσφαλισμένοι Εἰδικῶν Ταμείων ὑπήγοντο εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ διὰ τὸν κλάδον ἀσθενείας ἢ ἐδικαιούντο τῶν παροχῶν τοῦ κλάδου τούτου ὡς μέλη οἰκογενείας θανόντος ἠσφαλισμένου ἢ συνταξιούχου. Πρὸς εἰδικὰ Ταμεία διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὡς ἄνω διατάξεων ἐξομοιοῦνται καὶ οἱ Δήμοι, Κοινότητες, Δημοτικά Ἀγαθοεργὰ Ἰδρύματα καὶ Νομ. Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ἐν γένει, συνταξιοδοτοῦντα τὸ προσ/κόν αὐτῶν.

Ἡ εἰσφορὰ τῶν προσώπων τούτων, ἴση πρὸς 4% ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεώς των, παρακρατεῖται κατὰ μῆνα ἐκ ταύτης.

Διὰ τοὺς ἐργαζομένους συνταξιούχους καταβάλλονται ὑπὸ τῶν ἀπασχολούντων τούτους ἐργοδοτῶν αἱ εἰσφοραὶ βάσει εἰδικῶν καταστάσεων, χωρὶς νὰ ἐκδίδεται ἀσφαλιστικὸν βιβλιάριον καὶ δελτίον εἰσφορῶν.

13ον. Ἀ π α σ χ ο λ ο ὄ μ ε ν ο ι εἰς ἰ δ ι α ζ ὄ ν τ ω ς β α ρ εῖ α ς καὶ ἀ ν θ ρ ω γ ι εῖ ν ἄ ς ἐ ρ γ α σ ί α ς. Βλέπετε τὰς κατηγορίας ταύτας τῶν ἐργαζομένων εἰς ΔΕΝ τεύχος 539 σελίς 312.

Οἱ ἐργοδοταί, οἱ ἀπασχολοῦντες πρόσωπα εἰς εἰδικότητας καὶ κατηγορίας ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπαριθμουμένων, συντάσσουν κεχωρισμένας καταστάσεις καὶ ἐπικολλοῦν ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν τῶν βιβλιαρίων ἔνσημα εἰδικοῦ τύπου. Διὰ τοὺς ἀνωτέρω καταβάλλεται εἰσφορὰ προσηυξημένη κατὰ ποσοστὸν 1 1/2 % βαρῶνον τοὺς μισθωτοὺς.

Εἰ σ φ ο ρ αὶ μ ἰ σ θ ω τ ῶ ν Δ η μ ο σ ί ο υ. Ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, παρὰ τῶ ΙΚΑ ἀσφαρίζονται καὶ πάντες οἱ μὴ τακτικοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι (ἐκτακτοί, ἐπὶ συμβάσει, ἡμερομίσθιοι κλπ.). Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἐν λόγῳ προσώπων κατεβάλλοντο εἰς τὸ ΙΚΑ ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου τοῖς μετρητοῖς (ἄνευ ἀγορᾶς ἐνσήμων), ἐπὶ τῇ βάσει καταστάσεων ὑποβαλλομένων ὑπ' αὐτοῦ. Τὰ πραγματοποιούμενα ὑπὸ τῶν προσώπων τούτων ἡμερομίσθια κατεχῶρει εἰδικὴ ὑπηρεσία τοῦ ΙΚΑ εἰς ἀτομικὰς πινακίδας τῶν μισθωτῶν, φυλασσομένης παρ' αὐτῶ. Ἡδὴ ὅμως ἀπὸ 1.1.1969 καὶ αἱ εἰσφοραὶ τῶν μισθωτῶν τοῦ Δημοσίου καταβάλλονται δι' ἐπικολλήσεως ἐνσήμων, ὡς καὶ προκειμένου περὶ τῶν λοιπῶν ὑπαγόμενων εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ (Ἐγκ. Ὑπ. Οἰκονομικῶν 249012/9106/Ρονεο 45/12.11.1968 καὶ Ἐγκ. ΙΚΑ 264/1968 καὶ 8/1969).

§ 281.—Ἀναστολή καταβολῆς εἰσφορῶν.

Καθυστερούμεναι πρὸς τὸ ΙΚΑ εἰσφοραὶ δύνανται, τῇ αἰτήσει τοῦ ἐνδιαφερομένου ἐργοδότη, κεφαλαιοποιούμεναι νὰ καταβληθῶσι κατὰ δόσεις, ἔστω καὶ ἂν ἤρξατο ἡ διαδικασία τῆς ἀναγκαστικῆς (διὰ κατασχέσεως κλπ.) εἰσπράξεως αὐτῶν. Ἀρμόδιος ὅπως διατάξῃ τὴν ἀναστολὴν τῆς ἀμέσου πληρωμῆς καὶ καθορίσῃ τὴν κατὰ δόσεις καταβολὴν εἶναι : α) Ἐὰν τὸ ὕψος τῶν ὀφειλομένων κυρίων εἰσφορῶν (ἄνευ τῶν προσθέτων τελῶν) εἶναι μέχρι 50.000 δρχ. ὁ Δ/ντῆς τοῦ ἀρμοδίου Δημοσίου Ταμείου Ἐσόδων τοῦ ΙΚΑ. β) Ἐὰν τὸ ὕψος τῶν κυρίων εἰσφορῶν εἶναι ἀνώτερον τῶν 50.000 δρχ. καὶ μέχρι 150.000, ὁ Δ/ντῆς τοῦ ἀρμοδίου Ὑποκ/τος τοῦ ΙΚΑ (Περιφερειακοῦ ἢ Τοπικοῦ, οὐχὶ Παραρτήματος). γ) Ἐὰν τὸ ὕψος τῶν ὀφειλομένων κυρίων εἰσφορῶν εἶναι ἀνώτερον τῶν 150.000, ἀρμόδιον διὰ τὴν ἀναστολὴν καὶ τὸν καθορισμὸν πληρωμῆς αὐτῶν κατὰ δόσεις εἶναι τὸ Διοικ. Συμβούλιον τοῦ Ἰδρύματος.

Ὁ αἰτούμενος τὴν ἀναστολὴν καὶ τὸν καθορισμὸν πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων εἰσφορῶν κατὰ δόσεις, ὑποβάλλει πρὸς τὸ ἀρμόδιον ὡς ἄνω ὄργανον αἴτησιν, συνοδευομένην μετὰ παραβόλου καταβαλλομένου εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ ΙΚΑ καὶ συγχρόνως θέτει ὑπ' ὄψει τοῦ ἀρμοδίου ὡς ἄνω ὄργανου τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς ἐπιχειρήσεώς του καὶ ἐκθέτει τοὺς λόγους οἵτινες δικαιολογοῦν τὴν αἰτουμένην διευκόλυνσιν. Τὸ ἀρμόδιον ὄργανον, ἐφ' ὅσον κρίνει ἠτιολογημένην τὴν αἴτησιν καὶ πιθανολογεῖ τὴν δυνατότητα πληρωμῆς τοῦ χρέους κατὰ δόσεις, ἐκδίδει ἀπόφασιν δεχομένην τὴν αἴτησιν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἄλλως ἀπορρίπτει ταύτην. Πάντως ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος καταβολὴ ἐνὸς σημαντικοῦ ποσοστοῦ τοῦ χρέους (20 - 30%) καὶ περαιτέρω ὀρίζεται ὅπως ἡ πληρωμὴ τοῦ ὑπολοίπου γίνῃ κατὰ δόσεις, ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἡμερολογιακοῦ ἔτους. Κατ' ἐξαίρεσιν, ἐὰν ἐξ εὐλόγου αἰτίας δὲν ἐξοφληθῇ ἡ ὀφειλὴ ἐξ ὀλοκλήρου ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους, αὕτη κατὰ τὸ ὑπόλοιπον ὀρίζεται πληρωτέα καὶ αὐθις εἰς δόσεις δι' ἀποφάσεως ἐκδιδομένης ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου ἔτους καὶ ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἔτους τούτου.

ΠΑΡΟΧΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

§ 282.—Γενικά.

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, τὸ ΙΚΑ ἀσφαλίζει ὠρισμένους κινδύνους, ὡς συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν. Ὅπως δὲ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν, διὰ τὴν δημιουργηθῆ ἀπαίτησις τοῦ ἠσφαλισμένου πρὸς παροχὴν, ἀπαιτεῖται ἡ ἐπαλήθευσις τοῦ ἀσφαλισθέντος κινδύνου (ὁ θάνατος εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς, τὸ ἀτύχημα εἰς τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῶν ἀτυχημάτων, ἡ πυρκαϊὰ εἰς τὴν ἀσφάλισιν πυρός, ἡ σύγκρουσις εἰς τὴν ἀσφάλισιν τῶν αὐτοκινήτων κλπ.), οὕτω καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν, διὰ τὴν γεννηθῆ ἀξίωσις τοῦ ἠσφαλισμένου πρὸς παροχὴν, ἀπαιτεῖται τὸ ἐπαληθεύσθαι ὁ ἀσφαλιστικὸς κίνδυνος. Οἱ κίνδυνοι, οὓς ἀσφαλίζει τὸ ΙΚΑ εἶναι, κατὰ τ' ἀνωτέρω λεχθέντα, ὁ κίνδυνος τῆς ἀσθενείας καὶ ὁ τῆς συντάξεως, διακρινόμενοι περαιτέρω εἰς μερικωτέρους κλάδους. Προκειμένου, ὅθεν, περὶ τῶν παροχῶν ἀσθενείας, ἀπαιτεῖται τὸ ἐπέλθῃ ἡ ἀσθένεια ἢ, ὅπερ τὸ αὐτό, τὸ ἐπαληθεύσθαι ὁ κίνδυνος τῆς ἀσθενείας, προκειμένου δὲ περὶ τῶν παροχῶν τῆς συντάξεως, ἀπαιτεῖται τὸ ἐπέλθῃ τὸ γῆρας, ἡ ἀναπηρία ἢ ὁ θάνατος, δηλαδὴ τὸ ἐπαληθεύσθαι εἰς ἓκ τῶν μερικωτέρων κινδύνων τοῦ κλάδου συντάξεων.

Δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐπαλήθευσις τοῦ ἠσφαλισμένου κινδύνου διὰ τὴν θεμελιώσιν δικαιώματος ἐπὶ τὰς παροχάς. Ἀπαιτεῖται προσέτι, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπαληθεύσεως τοῦ ἀσφαλιστικοῦ κινδύνου, τὸ συντρέχον συγχρόνως καὶ ὠρισμέναι προϋποθέσεις, ὀριζόμεναι ὑπὸ τοῦ Νόμου. Ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν προϋποθέσεων τούτων, δὲν θεμελιούται δικαίωμα πρὸς παροχὴν, ἢ ἔστω καὶ ἂν ἐπαληθεύσεν ὁ ἀσφαλιστικὸς κίνδυνος. Κατωτέρω ἐκτίθενται ἀναλυτικῶς αἱ προϋποθέσεις καὶ οἱ ὅροι, οἵτινες δέον τὸ συντρέχον κατὰ τὸν χρόνον ἐπαληθεύσεως τοῦ ἠσφαλισμένου κινδύνου, προκειμένου τὸ χορηγηθῆναι αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου, εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, προβλεπόμεναι ἀσφαλιστικαὶ παροχαί.

§ 283.—Σύνταξις γήρατος.

Διὰ τὴν θεμελιώσιν δικαιώματος πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως λόγῳ γήρατος ἀπαιτεῖται : I) ἡ συμπλήρωσις ὠρισμένου ὀρίου ἡλικίας, II) ἡ πραγματοποίησις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων.

I. Συμπλήρωση ώρισμένου όριου ηλικίας.

Τούτο όρίζεται κατ' αρχήν, διά μέν τους άρρενας τόν 65ον, διά δέ τας θήλειους τόν 60ον έτος τής ηλικίας των. Ό έχων συμπληρώσει τόν ως άνω όριον ηλικίας καί τας λοιπάς (χρονικάς) προϋποθέσεις, δικαιούται πλήρους συντάξεως.

Διά του Ν.Δ. 4104/1960 (άρθρον 5 § 1α) παρέχεται τόν δικαίωμα λήψεως πλήρους συντάξεως, υπό ηύξημένας χρονικάς προϋποθέσεις, εις τους συμπληρώσαντας τόν 62ον έτος τής ηλικίας των προκειμένου περί άρρένων καί τόν 57ον προκειμένου περί θηλέων. Όμοίως διά τους ήσφαλισμένους, ούτινες άπασχολούνται εις βαρέα καί άνθυγιεινά επαγγέλματα, προβλέπεται ή χορήγησις πλήρους συντάξεως μέ τας αύτάς (κοινάς) χρονικάς προϋποθέσεις, μετά τήν συμπλήρωσιν του 60ου έτους διά τους άνδρας καί του 55ου διά τας γυναίκας.

Τά ως άνω καθοριζόμενα όρια ηλικίας άπαιτούνται διά τήν χορήγησιν πλήρους συντάξεως γήρατος. Ό Νόμος όμως έπιτρέπει καί τήν χορήγησιν συντάξεως ήλαττωμένης, έφ' όσον ό μέν ήσφαλισμένος έχει συμπληρώσει τόν 60ον έτος τής ηλικίας του, ή δέ ήσφαλισμένη τόν 55ον. Η μειωσις συνίσταται εις τόν 1/200 τής πλήρους βασικής συντάξεως δι' έκαστον έλλείποντα μήνα μέχρι τής συμπλήρωσεως του νομίμου όριου ηλικίας του άπαιτουμένου διά τήν παροχήν πλήρους συντάξεως, κατά τ' άνωτέρω.

Έξ άλλου, ειδικώτερον, έγγαμος ήσφαλισμένη του ΙΚΑ μετ' άνηλικών τέκνων ή έν χρεία τελοῦσα μετ' άνηλικών τέκνων, έχουσα συμπληρώσει τόν 50ον έτος τής ηλικίας της καί ηύξημένον αριθμόν ήμερών εργασίας, ως κατωτέρω εκτίθεται, δικαιούται συντάξεως μειωμένης λόγω γήρατος κατά 1/200 τής πλήρους τριαύτης δι' έκαστον μήνα έλλείποντα έν του 55ου έτους τής ηλικίας της, έφ' όσον δέν είναι συνταξιούχος του ΙΚΑ, του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. ή έτέρου Όργανισμού Κυρίας Ασφαλίσεως.

Ειδικωτέρα ρύθμισις των χρονικών προϋποθέσεων καί δή επί τόν ευμενέστερον καθιερούται: 1) διά τους τροχιοδρομικούς τής ΗΕΜ ούτινες άπελύθησαν κατά τας διατάξεις του Ν. 3954/1959, 2) διά τους φορτοεκφορτωτάς Λιμένων, 3) διά τόν προσωπικόν των Άεροπορικών έπιχειρήσεων.

Απόδειξις ηλικίας.

Η ηλικία του ήσφαλισμένου άποδεικνύεται ως έξης :

Α'. Διά τους γεννηθέντας έν Ελλάδα.

α) Διά τής ληξιαρχικής πράξεως γενήσεως, έφ' όσον αύτη έχει συνταχθῆ ή διορθωθῆ πρό τριετίας τουλάχιστον από τής ύπαγωγής του ήσφαλισμένου εις τήν ασφάλισιν του ΙΚΑ. Προκειμένου περί των ήσφαλισμένων άλλων Ειδικών Ταμείων, συγχωνευθέντων εις τόν ΙΚΑ, λαμβάνεται ύπ' όψιν καί πάλιν ή τριετία από τής πρώτης ύπαγωγής εις τήν ασφάλισιν του ΙΚΑ καί ούχι από τής ασφαλίσεως εις τόν συγχωνευθέν Ταμείον (έξαιρέσις ύφίσταται διά τόν συγχωνευθέν εις τόν ΙΚΑ Ταμείον Μεταλλευτών), εκτός άν υπό των κατα-

στατικῶν διατάξεων τοῦ συγχωνευθέντος Ταμείου προεβλέπετο παρομοία ρύθμισις (ἐγκύκλιος Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ὑπ' ἀριθ. 20/59 ΔΕΝ 15. 529). β) Ἐλλείπει ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως, ἡ ἡλικία ἀποδεικνύεται διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὰ Μητρώα ἀρρένων ἢ τὰ Δημοτολόγια, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ἐγγραφή αὕτη ἐγένετο πρὸ τριετίας τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ. γ) Ἐλλείπει ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως (ἀρχικῆς ἢ διορθωμένης) ἢ πιστοποιητικοῦ περὶ ἐγγραφῆς εἰς τὰ Μητρώα ἢ Δημοτολόγια συντεταγμένων, κατὰ τ' ἀνωτέρω, πρὸ τριετίας ἀπὸ τῆς πρώτης ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ, ἡ ἡλικία ἀποδεικνύεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Ἀσφαλιστικοῦ Δικαστηρίου τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ ἠσφαλισμένου. Μέχρις ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῶν Ἀσφαλιστικῶν Δικαστηρίων ὁ καθορισμὸς τῆς ἡλικίας γίνεται δι' ἀποφάσεως Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, συνιστωμένης εἰς τὰ μεγαλύτερα Ὑποκαταστήματα τοῦ ΙΚΑ, δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος καὶ ἀποτελουμένης ἐξ ἑνὸς Προέδρου Πρωτοδικῶν ἢ Εἰσαγγελέως ἢ Πρωτοδίκου, ὡς Προέδρου καὶ ἐκ δύο ἀνωτάτων ἢ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ ΙΚΑ, ὡς μελῶν (Σ.Ε. 1623/1962 ΔΕΝ 19. 485 κ.ξ.).

Ἐφ' ὅσον εἰς τὸ προσκομιζόμενον πιστοποιητικὸν Δήμου ἢ Κοινότητος δὲν ἀναγράφεται ἂν καὶ πότε ἐνεγράφη ὁ αἰτῶν εἰς τὰ οἰκεῖα Μητρώα ἢ Δημοτολόγια, ἀρμολία διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἔτους γεννήσεως καθίσταται ἡ Ἐπιτροπὴ Καθορισμοῦ Ἡλικίας (Σ.Ε. 1289/1957, Δελτ. ΙΚΑ 1957 σελ. 765).

Ἐφ' ὅσον δὲν προσάγεται ληξιαρχικὴ πρᾶξις γεννήσεως, συνταχθεῖσα ἢ διορθωθεῖσα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 5097/1931 «περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων» καὶ δὴ πρὸ τριετίας ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ἀσφάλισιν, ὡς ὀρίζει τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Α.Ν. 1846/51, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 3083/1954, ὡς ἡμέρα γεννήσεως λογίζεται ἡ 1η Ἰουλίου (Σ.Ε. 1232/1956 Δελτ. ΙΚΑ 1956 σελ. 594), ἔστω καὶ ἂν ἀναγράφεται εἰς τὸ προσαγόμενον πιστοποιητικὸν τοῦ Δήμου ἢ τῆς Κοινότητος καὶ ἡ ἡμερομηνία καθ' ἣν φέρεται γεννηθεὶς ὁ ἐνδιαφερόμενος.

Β'. Διὰ τοὺς γεννηθέντας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Προκειμένου περὶ ἠσφαλισμένων γεννηθέντων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν (πρόσφυγες κλπ.), ἡ ἡλικία ἀποδεικνύεται διὰ ληξιαρχικῆς πράξεως ἢ ἐτέρου ἐπισήμου στοιχείου, ἀποδεικνύοντος τὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Κράτους, εἰς ὃ ἔλαβε χώραν ἡ γέννησις. Τὰ ἐν λόγῳ στοιχεῖα ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι νομίμως τεθεωρημένα ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἑλληνικῆς Προξενικῆς Ἀρχῆς. Διὰ τὴν ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸ τυπικὸν κύρος τῶν ὡς ἄνω στοιχείων ἀρμολία εἶναι τὰ Ἀσφαλιστικὰ Δικαστήρια καὶ μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας των αἱ Εἰδικαὶ Ἐπιτροπαὶ (Σ.Ε. 1414/1960, 1983/1960 ΔΕΝ 16. 871, Σ.Ε. 496/1958 Ὁλ. ΕΕΔ 18. 1149).

Αἱ Ἐπιτροπαὶ ἀποφαινόμεναι ἐπὶ τῇ βάσει οὐδὲποτε κατὰ τὴν κρίσιν

των αποδεικτικού ή ένδεικτικού στοιχείου, έξ ου δύναται νά πιθανολογηθῆ τὸ ἔτος γεννήσεως τοῦ ἠσφαλισμένου (ἀστυνομικῆς ταυτότητος, προσωπικῆς ἐμφανίσεως, προσφυγικῶ βιβλιαρίου, πιστοποιητικῶ γάμου κλπ.), αἱ ἀποφάσεις των ὁμῶς ἀπαιτεῖται νά εἶναι πλήρως ἠτιολογημένοι (Σ.Ε. 1498/60 ΔΕΝ 16. 623).

II. Πραγματοποιήσις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων.

Διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγω γήρατος ἀπαιτεῖται, πλὴν τοῦ ὁρίου ἡλικίας καὶ ἡ πραγματοποιήσις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων ἐν ἀσφαλίσει, ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως, εἰς ἣν ὑπάγεται ὁ αἰτούμενος τὴν σύνταξιν, ἦτοι :

1. Ὁ ἔχων συμπληρώσει τὸ 65ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἠσφαλισμένος τοῦ Ἰδρύματος (ἐπὶ ἠσφαλισμένης τὸ 60ὸν ἔτος) ἡ συμπληρώσας τοῦτο μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1961, ἐδικαιούτο συντάξεως, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 28 § 1 Α.Ν. 1846/51, ὡς αὐτος ἴσχυε πρὸ τῆς διὰ τοῦ Ν.Δ. 4104/1960 τροποποιήσεώς του, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν 2.500 ἡμερῶν ἐργασίας ἐν ἀσφαλίσει τοῦ ΙΚΑ ἢ ἐτέρου Ὁργανισμοῦ κυρίας ἀσφαλίσεως. Ὁ ἀριθμὸς αὐτος προσηζάνατο ἀπὸ 1.162 καὶ ἐφεξῆς κατὰ 175 ἡμερομισθία κατ' ἔτος κατὰ μέσον ὄρον, μέχρις οὗ συνεπληρώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν 4050 ἡμερομισθίων. Οὕτως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1970 καὶ ἐφεξῆς ἀπαιτεῖται ἡ πραγματοποιήσις 4050 ἐν συνόλῳ ἡμερομισθίων.

Ἐπὶ τὰς αὐτὰς ὡς ἄνω χρονικὰς προϋποθέσεις δικαιούνται συντάξεως ἀνεξαρτήτως ὁρίου ἡλικίας οἱ παρὰ τῷ ΙΚΑ ἠσφαλισμένοι ἀποδεδειγμένως τυφλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ ἐκ λόγων κοινωνικῆς προστασίας πρὸς τὴν συμπαθῆ κατηγορίαν τῶν ἠσφαλισμένων τυφλῶν διάταξις αὕτη προσετέθη εἰς τὸ ἀρθρον 28 § 1 τοῦ Α.Ν. 1846/51, διὰ τοῦ ἀρθρου 25 § 1 τοῦ Ν. 4476/1965.

2. Ὁ ἔχων συμπληρώσει ἡ συμπληρῶν τὸ 62ον ἔτος τῆς ἡλικίας ἠσφαλισμένος (ἐπὶ ἠσφαλισμένης τὸ 57ον ἔτος), ἐδικαιούτο συντάξεως συμφώνως πρὸς τὴν διὰ τοῦ ἀρθρου 5 § 1 τοῦ Ν.Δ. 4104/60 προσθεθεῖσαν παράγραφον 1α εἰς τὸ ἀρθρον 28 τοῦ Α.Ν. 1846/51, ἐφ' ὅσον εἶχε πραγματοποιήσει 6.000 ἡμέρας ἐργασίας ἐν ἀσφαλίσει. Τὸ ὄριον τοῦτο τῶν 6.000 ἡμερῶν ἐργασίας αὐξάνεται προοδευτικῶς μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 10.000 ἡμερῶν ἐργασίας, προστιθεμένων κατὰ μέσον ὄρον 225 ἡμερομισθίων κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1962 καὶ ἐφεξῆς (ἦτοι διὰ τὸ ἔτος 1962 ἀπρῆσθοντο 6.225 ἡμερομισθία διὰ τὸ ἔτος 1963 ἡμερομισθία 6.450 κ.ο.κ. μέχρι τοῦ ἔτους 1979 ἀπὸ τοῦ ὁποῦ καὶ ἐφεξῆς θ' ἀπαιτῆται ἡ πραγματοποιήσις 10.000 ἡμερομισθίων).

3) Οἱ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Ν.Δ. 4104/1960 (20.9.1960) ὄντες ἠσφαλισμένοι καὶ ἔχοντες συμπληρώσει τὸ 48ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐδικαιούντο συντάξεως μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν συμπλήρωσιν τοῦ νομίμου ὁρίου ἡλικίας (65ου ἢ 60ου), ἐφ' ὅσον εἶχον πραγματοποιήσει 500 ἐν συνόλῳ ἡμέρας ἐργασίας ἐν ἀσφαλίσει, ἐξ ὧν ἀνὰ 100 καθ' ἕκαστον τῶν πέντε ἡμερολογιακῶν

έτων των άμέσως προηγούμενων του έτους καθ' ό συνεπλήρωσαν τό νόμιμον ό-
ριον ήλικίας ή υπέβαλον τήν αίτησιν δι' άπονομήν συντάξεως μετά τήν ώς άνω
συμπλήρωσιν τής ήλικίας. Από του έτους όμως 1961 και έφεξής άπαιτούν-
ται ανά 175 ήμέραι έργασίας πλέον των 500 (ήτοι κατά τό έτος 1961, 675
ήμέραι, κατά τό 1962, 850 κ.ο.κ. μέχρι του έτους 1981 από του όποιου και
έφεξής 0' άπαιτείται ή πραγματοποίησις 4050 ήμερομισθίων.

Διά τήν έφαρμογήν των άμέσως άνωτέρω (ύπό στοιχείον 3) περιπτώσεων
άπαιτείται όπως, οί περι όν πρόκειται ήσφαλισμένοι μή είναι κατά τόν χρόνον
τής άπονομής τής συντάξεως *συνταξιούχοι του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλου Όργανισμου κυρίας Ασφαλίσεως* (Σ.Ε. 473/1965 ΔΕΝ
21. 296).

Κατά τήν άληθή έννοιαν τής άνω διατάξεως του άρθρου 12 § 6 του Ν.Δ.
4104/1960, εάν τό πέμπτον έτος, καθ' ό ό ήσφαλισμένος δέον όπως έχη πρα-
γματοποιήσει 100 ήμερομισθία, συμπίπτει με τό έτος καθ' ό ούτος συνεπλή-
ρωσε τό όριον τής ήλικίας του δικαιούται τής συντάξεως (Σ.Ε. 932 /1965 ΕΔ.
ΚΑ. Η. σελ. 490).

4) Σημαντική καινοτομία εισήχθη ύπό τής διατάξεως του άρθρου 5 § 2
του Ν.Δ. 4104/1960 προκειμένης συνταξιοδότησεως έγγάμου ήσφαλισμένης
μετ' άνήλικων τέκνων. Προϋποθέσεις έφαρμογής τής διατάξεως ταύτης είναι
αί έξής : α) έγγαμος ή χήρα ήσφαλισμένη⁽¹⁾, β) ήλικία τουλάχιστον 50 έτων,
γ) ύπαρξις ένδς τουλάχιστον άνήλικου⁽²⁾ νομίμου ή φυσικού τέκνου (ούχι
θετού), δ) 5500 ήμέραι έργασίας έν ασφαλίσει, ε) μή συνταξιοδότησις έκ του
ΙΚΑ, Δημοσίου, Ν.Π.Δ. Δικαίου ή έτέρου Όργανισμου κυρίας Ασφαλίσεως.
Συντρεχουσών των προϋποθέσεων τούτων ή ήσφαλισμένη δικαιούται συντά-
ξεως μειωμένης κατά 1/200 δι' έκαστον μήνα έλλείποντα έκ του 55ου έτους
τής ήλικίας της, μή δυναμένου όμως του ποσού ταύτης νά είναι μικροτέρου του
τής ήλικίας της, μή δυναμένου όμως του ποσού ταύτης νά είναι μικροτέρου του
έκάστοτε κατωτάτου όριου συντάξεως γήρατος. Εύνόητον είναι ότι, έν περι-
πτώσει ύποβολής αίτήσεως πρós συνταξιοδότησιν μετά τήν συμπλήρωσιν του
55ου έτους τής ήλικίας της, ή ήσφαλισμένη μήτηρ θά τύχη πλήρους συντά-
ξεως. Πάντως διά τήν θεμελίωσιν δικαίωματος εις τήν προκειμένην περιπτώ-
σιν άπαιτείται όπως ή ήσφαλισμένη μετά των άνήλικων τέκνων αποτελή μίαν
και τήν αύτην οικογένειαν.

Συνταξιούχοι κατά τήν έννοιαν των άνωτέρω διατάξεων και των
όμοίων κατωτέρω τοιούτων νοούνται οί έξ οίασδήποτε αίτίας συνταξιοδοτού-
μενοι έκ του ΙΚΑ, Δημοσίου, Ν.Π.Δ. Δικαίου ή έτέρου Όργανισμου κυρίας
Ασφαλίσεως λόγω προτέρας έργασίας αυτών των ιδίων ή των έξ όν ούτοι
έλκουν τό συνταξιοδοτικόν των δικαίωμα, εξαιρουμένων των αναπήρων και

1. Τήν έν διαζεύξει τελοῦσαν μετ' άνήλικων τέκνων παρέλειψε νά προστατεύση ό
Νόμος.

2. Άνήλικα τέκνα θεωρούνται τά μή συμπληρώσαντα τό 21ον έτος τής ήλικίας των
(άρθρον 127 Άστικού Κώδικος).

θυμάτων πολέμου, ὧν ἡ συνταξιοδότησις δὲν ἔχει ὡς προϋπόθεσιν τὴν παροχὴν ἐργασίας.

δ) Οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις περὶ βαρέων καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγελημάτων δικαιούνται συντάξεως⁽¹⁾:

α) Ἄμα τῇ συμπληρώσει τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των οἱ ἄρρενες καὶ τοῦ 55οῦ αἱ θήλειαι καὶ τοῦ ὑπὸ τῆς 1ης ὡς ἄνω περιπτώσεως προβλεπομένου ἀριθμοῦ ἡμερῶν ἐργασίας.

β) Ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ἰδίας ἡλικίας καὶ τῶν προϋποθέσεων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς 3ης ὡς ἄνω περιπτώσεως.

γ) Κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἀμέσως ἀνωτέρω ἀναφερομένης περιπτώσεως, οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις περὶ βαρέων καὶ ἀνθυγιεινῶν ἐπαγγελημάτων, ἀπαιτεῖται προσθέτως ὅπως κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὡς ἄνω εἰδικοῦ ὁρίου ἡλικίας δεκαετίαν ἔχουσι πραγματοποιήσει χιλίας τοῦλάχιστον ἡμέρας ἐργασίας. Ἡ δεκαετία ἐν προκειμένῳ ὑπολογίζεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καὶ οὐχὶ κατὰ ἡμερολογιακὰ ἔτη. Ὁ τοιοῦτος ὅμως ὑπολογισμὸς τῆς δεκαετίας τελεῖ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ ἡσφαλισμένος δὲν εἶχε στερηθῆ, κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, τῆς δυνατότητος πρὸς ἐκτέλεσιν τοιαύτης καὶ τοσοῦτον βαρείας ἐργασίας. Ἐκρίθη λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 127/1970 ἀποφάσεως αὐτοῦ (ΔΕΝ 26. 318), ὅτι διαστήματα καθ' ἃ ὁ ἡσφαλισμένος εἶχε κριθῆ ἀνάπηρος ἐντὸς τῆς ἄνω δεκαετίας ἀφαιροῦνται καὶ τὸ ἀφαιρούμενον διάστημα προστίθεται εἰς χρόνον προγενέστερον, ἐπιμηκυνόμενης οὕτω τῆς δεκαετίας πρὸς τὰ ὀπίσω. Πάντως τὸ ἀνωτέρω θέμα, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἤχθη ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὀρισθείσης ἤδη τῆς συζητήσεως ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαΐου 1972.

6) Οἱ ἔχοντες συμπληρώσει τὰς ὑπὸ τῶν περιπτώσεων 1 καὶ 2 ἀπαιτούμενας ἡμέρας ἐργασίας, ἐξ ὧν 100 κατ' ἔτος ἐντὸς τῆς πενταετίας τῆς προηγούμενης τῆς υποβολῆς τῆς αἰτήσεως, δικαιούνται συντάξεως μειωμένης κατὰ 1/200 δι' ἕκαστον μῆνα ἐλλείποντα ἀπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας τοῦ ὀριζομένου ὑπὸ τῶν περιπτώσεων τούτων καὶ ἐφ' ὅσον ἔχουσι συμπληρώσει οἱ μὲν ἄρρενες τὸ 60ὸν αἱ δὲ θήλειαι τὸ 55ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των (σύνταξις μειωμένη). Ἐν προκειμένῳ ἡ θεμελίωσις τοῦ συνταξιοδοτικοῦ δικαιώματος συντελεῖται, ἅμα τῇ συνδρομῇ τῶν ὡς ἄνω χρονικῶν προϋποθέσεων καὶ ὑ π ο β ο λ ῆ α ἱ τ ῆ σ ε ω ς ἐκ μέρους τοῦ ἡσφαλισμένου. Ἐνταῦθα ἡ αἵτησις ἔχει χαρακτηριστὴρα διαπλαστικὸν τοῦ συνταξιοδοτικοῦ δικαιώματος (Σ.Ε. 1633/1956 Ὁλ. ΕΕΔ 16. 162, Σ.Ε. 1662/1961 Δελτ. ΙΚΑ 1961 σελὶς 669).

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ δέον ὅπως τονισθῆ ὅτι, ἐφ' ὅσον συντρέξουν αἱ ὡς ἄνω καθοριζόμεναι δύο βασικαὶ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγῳ γήρατος (ἡλικία καὶ ὀρισμένος ἀριθμὸς ἡμερο-

1. Αἱ συναφεῖς πρὸς τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὰ βαρέα καὶ ἀνθυγιεινὰ ἐπαγγέλματα διατάξεις προσετέθησαν ὑπὸ τοῦ Ν. 4350/1964 (ΔΕΝ 20. 622).

μισθίων), τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἡσφαλισμένου γεννᾶται καὶ ὑφίσταται, δυναμένου τοῦ δικαιούχου ν' ἀσκήσῃ τοῦτο ὅταν τὸ θελήσῃ. Ἡ οὐσιαστικὴ ἰσχὺς τῆς ἀσφαλίσεως ἤρχισεν ἀφ' ἧς στιγμῆς, ἐπελευθούσης τῆς ἀσφαλιστικῆς περιπτώσεως (ὀρίου ἡλικίας), συνέτρεξε καὶ ἡ ἐτέρα ἀπαιτούμενη προϋπόθεσις διὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ δικαιώματος συντάξεως, ἤτοι ἡ πραγματοποιήσις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων ἐν ἀσφαλίσει. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἡσφαλισμένος ἐβράδυνε νὰ ὑποβάλλῃ τὴν περὶ ἀπονομῆς συντάξεως αἴτησίν του δὲν ἔχει ἐν προκειμένῳ σημασίαν, εἰμὴ μόνον διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς καταβολῆς τῆς συντάξεως, περὶ ἧς κατωτέρω. Ἡ αἴτησις, δηλαδή, δὲν ἀποτελεῖ οὐσιαστικὴν προϋπόθεσιν τοῦ συνταξιοδοτικοῦ δικαιώματος, ἀλλὰ μέσον ἀσκήσεως αὐτοῦ. Τ' ἀνωτέρω ἰσχύουν τόσον κατὰ τὸ προϊσχύον καθεστῶς τοῦ Α.Ν. 1846/1951, ὅσον καὶ κατὰ τὸ καθιερούμενον ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 4104/1960 (Σ.Ε. 1306/1953 ΔΕΝ 9 σελ. 463, Σ.Ε. 1446/1957 ΔΕΝ 13. 886, Σ.Ε. 1222/1961 ΕΕΔ 20. 1068, Α.Π. 271/1962 ΔΕΝ 18. 754, Α.Π. 553/63 ΕΕΔ 22. 1392, Α.Π. 187/1964 ΔΕΝ 20. 447).

§ 284.—Σύνταξις λόγῳ ἀναπηρίας.

Διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγῳ ἀναπηρίας ἀπαιτοῦνται δύο προϋποθέσεις.

Α) Ἀσφαλιστικὴ ἀναπηρία ἐξαμήνου τοῦλάχιστον διαρκείας καὶ Β) Πραγματοποιήσις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων.

Α'. Ἀσφαλιστικὴ ἀναπηρία ἐξαμήνου τοῦλάχιστον διαρκείας.

Διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ ἡσφαλισμένος τις ἀνάπηρος, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου (ἄρθρον 28 § 2 Α.Ν. 1846/1951) δέον ὅπως συντρέχουν οἱ ἐξῆς ὅροι:

1) Σωματικὴ ἢ πνευματικὴ, ἤτοι φυσικὴ ἀναπηρία. Περὶ τούτου καὶ τοῦ ποσοστοῦ τῆς ἀναπηρίας ἀποκλειστικῶς ἀρμόδιαι εἶναι αἱ Ὑγειονομικαὶ Ἐπιτροπαὶ τοῦ Ἰδρύματος (Πρωτοβάθμιοι καὶ Δευτεροβάθμιοι), καθ' ὅσον πρόκειται περὶ ζητήματος ἀπαιτούντος εἰδικὰς τεχνικὰς (ἐπιστημονικὰς) γνώσεις (Σ.Ε. 712/1959 ΔΕΝ 15. 506). Αἱ αὐταὶ ὡς ἄνω Ὑγειονομικαὶ Ἐπιτροπαὶ εἶναι ἀρμόδιαι νὰ κρίνουν περὶ τῆς φύσεως, τῶν αἰτίων, τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς διαρκείας τῆς σωματικῆς ἢ πνευματικῆς παθήσεως ἢ βλάβης ἢ ἐξασθενήσεως τοῦ ἡσφαλισμένου. 2) Ἐξάμηνος τοῦλάχιστον, κατ' ἰατρικὴν πρόβλεψιν⁽¹⁾, διάρκεια τῆς φυσικῆς ὡς ἄνω ἀναπηρίας. Ἄν ἡ διάρκεια τῆς ἀναπηρίας εἶναι μικροτέρα δὲν χορηγεῖται σύνταξις, ἀλλὰ ἐπίδομα ἀσθενείας. 3) Συνεπείθ τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω καθοριζομένης ἀναπηρίας, νὰ μὴ δύναται ὁ ἡσφαλισμένος νὰ κερδίξῃ δι' ἐργασίας ἀνταποκρινομένης εἰς τὰς δυνάμεις, τὰς δε-

1. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ παρέλθῃ τὸ ἐξάμηνον καὶ ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τούτου ν' ἀπονεμηθῇ ἡ σύνταξις, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ πρόβλεψις ὅτι ἡ ἀναπηρία θὰ διαρκήσῃ πέραν τοῦ ἐξαμήνου.

ξιοτήτας, την μόρφωσιν και την συνήθη αὐτοῦ ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν, πλέον τοῦ τρίτου ἐκείνου, ἥπερ συνήθως κερδίζει ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ καὶ ἐπαγγελματικῇ κατηγορίᾳ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ὑγιῆς ἄνθρωπος τῆς αὐτῆς μορφώσεως.

Περὶ τούτου ἀρμόδια νὰ κρίνουν εἶναι τὰ διοικητικὰ ασφαλιστικὰ ὄργανα τοῦ ΙΚΑ (ἀτομικὰ καὶ συλλογικὰ). Πρὸς τοῦτο δέον ὅπως ἐξετάζηται: α) Ἡ ἀντικειμενικὴ δυνατότης τοῦ ἡσφαλισμένου, ἐν ὄψει τοῦ, κατὰ τ' ἀνωτέρω, καθορισθέντος ποσοστοῦ φυσικῆς ἀνικανότητος, ν' ἀποκερδαίνῃ ἢ μὴ ἐκ τῆς ἐργασίας του πλέον τοῦ 1/3 κλπ. Ἐξετάζεται ἡ δὲ υ ν α τ ὅ τ η ς ἀποκομίσεως τοῦ ὡς ἄνω ποσοστοῦ προσόδου, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρῃ τὸ ἂν πράγματι οὗτος ἐργάζεται καὶ ἀποκερδαίνῃ αὐτό. Ὡς στοιχεῖον προσδιοριστικὸν τῆς κρίσεως ταύτης λαμβάνεται βεβαίως ὅπ' ὄψει τὸ γεγονός ὅτι ὁ κρινόμενος ἀπασχολεῖται ἤδη εἰς ἐργασίαν τινά, ἢ φύσις τῆς ἐργασίας ταύτης καὶ αἱ ἐκ ταύτης ἀπολαυαί. β) Ἡ δυνατότης πρὸς παροχὴν ἐργασίας καὶ ἀπολαυῆς πλέον τοῦ 1/3 θὰ κριθῇ ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ἐργασίας ὑγιоῦς ἀνθρώπου, μὲ τὰς αὐτὰς δυνάμεις, δεξιότητας, μόρφωσιν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν, ἐργαζομένου ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ καὶ εἰς ὁμοειδῆ ἢ παρεμφερῆ ἐπαγγελματικὴν κατηγορίαν (Σ.Ε. 728/1957 ΔΕΝ 13. 731, Σ.Ε. 197/1958 ΔΕΝ 14. 203, Σ.Ε. 851/1959 ΔΕΝ 15. 576, Σ.Ε. 1731/1959 ΔΕΝ 16. 82, Σ.Ε. 1988/1959 ΕΕΔ 19. 46, Σ.Ε. 684/1961 ΔΕΝ 18. 143, Σ.Ε. 1376/1962 ΕΕΔ 21. 1185, Σ.Ε. 288/1963 ΔΕΝ 19. 366, Σ.Ε. 3150/1964 ΕΕΔ 24. 301, Σ.Ε. 57/1965 ΕΕΔ 24. 431).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ὁ νομοθέτης ἀποκλίνει εἰς τὸν ἐξ ὑποκειμένου προσδιορισμὸν τῆς ἀναπηρίας δοθέντος ἡσφαλισμένου, ἐν ἀμέσῳ συναρτήσῃ πρὸς ἐν ἐλάχιστον ποσοστὸν προσόδου, τὸ ὅποιον οὗτος ὑφίσταται δυνατότης ν' ἀποκομίσῃ διὰ τῆς ἐργασίας του ἐκ τῆς ἀπομενούσης πρὸς τοῦτο ικανότητος. Διὰ τὸν τοιοῦτον προσδιορισμὸν τῆς ἀ σ φ α λ ι σ τ ι κ ῆ ς ἀναπηρίας δέον ὅπως συντρέχωσιν οἱ ἀνωτέρω καθοριζόμενοι ὅροι, εἰς ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι τὸ ἱατρικῶς καθωρισμένον ποσοστὸν τῆς φ υ σ ι κ ῆ ς (σωματικῆς ἢ πνευματικῆς) ἀναπηρίας. Περαιτέρω συνάγεται ὅτι ὁ Ἑλλην νομοθέτης δὲν ἀκολουθεῖ ἀμιγῶς οὐδὲν ἐκ τῶν κρατούντων ἐν ταῖς ασφαλιστικαῖς νομοθεσίαις συστημάτων προσδιορισμοῦ τῆς ἀναπηρίας, ἤτοι τοῦ συστήματος τῆς φυσικῆς ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ τῆς ἐπαγγελματικῆς⁽¹⁾ τοιαύτης ἀφ' ἑτέρου, ἀλλὰ προκρίνει τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν (Σ.Ε. 1640/1953 Δελτ. ΙΚΑ 1953 σελ. 456).

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, περὶ τῆς παθῆσεως τοῦ ἡσφαλισμένου γνωματεύου

1. Ὡς ἐπαγγελματικὴ ἀναπηρία δύναται νὰ ὀρισθῇ ἢ συνεπεῖα βλάβης (σωματικῆς ἢ πνευματικῆς) ἀνικανότης τοῦ ἡσφαλισμένου ὅπως ἐργασθῇ εἰς τὴν ἐργασίαν εἰς ἣν μέχρι τῆς ἐπελεύσεως τῆς ἀναπηρίας ἐργάζετο ἢ εἰς ἑτέραν ὁμοειδῆ ἐργασίαν ὑπαγομένην εἰς τὸν αὐτὸν βιομηχανικόν, βιοτεχνικὸν ἢ παραγωγικὸν ἐν γένει κλάδον, εἰς ὃν ὑπάγεται καὶ ἡ ἐπιχείρησις, εἰς ἣν πρὸ τῆς παθῆσεώς του ἀπασχολεῖτο ἢ ἄλλως εἰς τὸ ἐπάγγελμα ἥπερ ἔσκει μέχρι τοῦδε.

αί Ύγειονομικαί Έπιτροπαί. Είς πρώτον βαθμόν γνωματεύει ή Πρωτοβάθμιος Ύγειονομική Έπιτροπή Αναπηριών, μετά προηγουμένην εξέτασιν του αίτουόντος ήσφαλισμένου, παραπεμπομένου πρὸς τούτο ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας συντάξεων. Κατὰ τῆς γνωματεύσεως τῆς Έπιτροπῆς ταύτης δύναται ὁ ήσφαλισμένος ν' άσκήσῃ π ρ ο σ φ υ γ ῆ ν ἐνώπιον τῆς Δευτεροβαθμίου Ύγειονομικῆς Έπιτροπῆς ἐντὸς 10 ἡμερῶν, ἀφ' ἧς γνωστοποιηθῆ αὕτη, δι' ἐπιδόσεως εἰς τούτον ἢ διὰ γνωστοποιήσεως κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτῆς στοιχεῖα (Σ.Ε. 1763/1959 ΔΕΝ 16. 82). Ἡ Δευτεροβάθμιος Ύγειονομική Έπιτροπή, ἀποτελουμένη, ὡς καὶ ἡ Πρωτοβάθμιος, ὑπὸ ἰατρῶν τοῦ Ἰδρύματος, δύναται νὰ βελτιώσῃ ἢ νὰ χειροτερεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ ήσφαλισμένου. Εἰς ταύτην δύναται νὰ προσφύγῃ καὶ ὁ Διευθυντής τοῦ Ὑποκαταστήματος εἰς πᾶν στάδιον τῆς διαδικασίας. Τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ οὗτος ὅποτεδήποτε θελήσῃ καὶ μετὰ ἐτι τὴν ἀπονομῆν τῆς συντάξεως.

Ἐὰν ἀπορριφθῆ ἢ αἰτησις, λόγω μὴ διαπιστώσεως ἀναπηρίας εἰς ποσοστὸν συντάξιμον ἢ διακοπῆ ἢ χορηγηθεῖσα σύνταξις, λόγω βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῆς υγείας τοῦ συνταξιούχου, οὗτος δύναται ἐντὸς εὐλόγου χρονικοῦ διαστήματος καὶ πάντως μετὰ πάροdon ἐξαμήνου τολλάχιστον ἀπὸ τῆς προηγουμένης κρίσεώς του, νὰ ζητήσῃ ἐπανεξέτασιν ὑπὸ τῶν Ύγειονομικῶν Έπιτροπῶν, ἐφ' ὅσον ἡ κατάστασις τῆς υγείας του ἐπεδεινωθῆ. Ἐὰν ἐπικαλεσθῆ τὴν ἐπέλευσιν νέας (μὴ ἐξετασθείσης) παθήσεως, δύναται νὰ ζητήσῃ ἐπανεξέτασιν καὶ πρὸ τῆς παρόδου ἐξαμήνου. Ἐν προκειμένῳ δέον ὅπως τοισθῆ, ὅτι δ' ἐ ν ἐ ν δ ι α φ έ ρ ε ι ἡ α ἰ τ ῖ α ἦτις προεκάλεσε τὴν ἀναπηρίαν, ἢ ὅποια δύναται νὰ εἶναι ἄσχετος πρὸς τὴν άσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ δύναται νὰ ὀφείλεται εἰς οἰονδήποτε λόγον. Μόνον ὅταν ἡ ἀναπηρία τοῦ ήσφαλισμένου προήλθεν ἐκ προθέσεως ἢ συνεπιεία πλημμελήματος ἢ κακουργήματος παρ' αὐτοῦ διαπραχθέντος, ἀποδεικνύεται δὲ ἡ ἐνοχή του διὰ τελεσιδικίου δικαστικῆς ἀποφάσεως, στερεῖται οὗτος τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως ἢ τοῦ ἐπιδόματος ἀναπροσαρμογῆς. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως ταύτην τὰ δικαιωδῶχα αὐτοῦ πρόσωπα (γῆρα, τέκνα κλπ.) δικαιουῶνται τῆς συντάξεως, ἢς θά ἐδικαιουῶντο εἰς περίπτωσιν θανάτου τοῦ ήσφαλισμένου ἐξ οἰασδήποτε ἄλλης αἰτίας.

Διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγω ἀναπηρίας ἀπαιτεῖται, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὅπως ὁ ήσφαλισμένος μὴ δύναται νὰ κερδίξῃ πλέον τοῦ τρίτου ἐκείνου, ὅπερ κερδίξει ὑγιῆς ἄνθρωπος κλπ. Ἀπαιτεῖται δηλαδὴ ἀπώλεια τῆς πρὸς ἐργασίαν ἰκανότητος κατὰ τὰ 2/3 ἢ ἄλλως ποσοστὸν ἀναπηρίας ἀνώτερον τοῦ 66,6 %. Ὅταν τὸ ποσοστὸν τῆς ἀναπηρίας εἶναι κάτω τοῦ 66,6 % ἀλλὰ μεῖζον τοῦ 33,3 %, δὲν χορηγεῖται σύνταξις, ἀλλὰ ἐπίδομα ἀναπροσαρμογῆς, περὶ οὗ κατωτέρω.

Β'. Πραγματοποιήσις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων.

Μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 4104/1960, ἦται μέχρι 1ης Ὀκτωβρίου 1960, αἱ χρονικαὶ προϋποθέσεις, αἵτινες ἀπητοῦντο διὰ τὴν θε-

μελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγω γήρατος και αναπηρίας συνέπιπτον απόλυτως. Διά του άρθρου 5 § 1 του Ν. Δ. 4104/1960, ισχύοντος από 1/10/1960, καθιερώνται ειδικαί ηπιώτεροι χρονικαί προϋποθέσεις διά την θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγω αναπηρίας, όριζόμενου ότι απαιτείται ή πραγματοποίησις 1500 μόνον ήμερών έργασίας εν ασφαλίσει, εξ ών 300 ήμέραι τουλάχιστον εντός των πέντε έτων των άμέσως προηγουμένων του έτους, καθ' ό ό ήσφαλισμένος κατέστη ανάπηρος κατά την έννοιαν του Νόμου. 'Η πενταετία ύπολογίζεται κατά ήμερολογιακά έτη. 'Εφ' όσον όμως αποδεικνύεται ότι, κατά την κρίσιμον ταύτην πενταετίαν, ό ήσφαλισμένος παρεκωλύθη νά έργασθ ή ένεκα άσθενείας του, ό χρόνος ούτος τής διαρκείας τής άσθενείας του αφαιρείται και ή πενταετία παρατείνεται προς τά όπίσω μέχρι συμπληρώσεώς της, χωρίς τόν συνυπολογισμόν του χρόνου διαρκείας τής άσθενείας (Σ.Ε. 717/1965 ΝοΒ. 13. 914, Σ.Ε. 210/1966 ΔΕΝ 22. 462).

Παραλλήλως προς τας ως άνω όριζόμενας χρονικάς προϋποθέσεις, ισχύουν και αί απαιτούμεναι προκειμένου περι άπονομής συντάξεως λόγω γήρατος τοιαυται, υπό την έννοιαν ότι ό ανάπηρος ήσφαλισμένος δύναται νά τύχη συντάξεως λόγω αναπηρίας, έφ' όσον συντρέχουν, είτε αί χρονικαί προϋποθέσεις αί προβλεπόμεναι διά την συνταξιοδότησιν λόγω γήρατος, είτε αί τοιαυται λόγω αναπηρίας. Τοῦτο δύναται ν' άποβή χρησιμον εις τόν ήσφαλισμένον, όστις έχει κατά την έπέλευσιν τής αναπηρίας ηύξημένον αριθμόν ήμερομισθίων εν ασφαλίσει, ήτοι όσα απαιτούνται διά την άπονομήν συντάξεως λόγω γήρατος, πλην δέν έχει την προϋπόθεσιν των 300 ήμερομισθίων κατά την τελευταίαν πενταετίαν. 'Ως πέμπτον έτος δύναται νά ληφθ ή και τό έτος έπελεύσεως τής αναπηρίας (Σ.Ε. 1201/1966 ΔΕΝ 22. 737).

§ 285.—'Επίδομα άναπροσαρμογής. Σύνταξις μερικής αναπηρίας.

'Ως άνωτέρω έλέχθη, διά την άπονομήν συντάξεως λόγω αναπηρίας, απαιτείται μείωσις τής προς έργασίαν ικανότητος του ήσφαλισμένου κατά τά 2/3 εν σχέσει προς ύγιή άνθρωπον τής αϋτης μορφώσεως, επαγγελματικής ικανότητος κλπ. Διά νά μή μείνουν άνευ ασφαλιστικής προστασίας και οι ήσφαλισμένοι ούτινες, συνεπεία σωματικής ή πνευματικής παθήσεως, άπώλεσαν μικρότερον τμήμα τής προς έργασίαν ικανότητός των, καταστάntes ούτω μερικώς άνάπηροι, ό Νόμος προέβλεψε την χορήγησιν παροχής και εις την κατηγορίαν ταύτην, των μερικώς άναπήρων, διά νά τούς ένισχύσ η εις την επανεύρεσιν τής ύγείας των και την εξεύρεσιν άλλης έργασίας.

'Η παροχή αϋτη, ίσομένη προς τό ποσόν τής συντάξεως, ονομάζεται επίδομα άναπροσαρμογής, έπειδή δι' αϋτου άποσκοπεΐται ή ένίσχυσις του μερικώς άναπήρου ήσφαλισμένου, προς άναπροσαρμογήν εις την ιδίαν ή έτέραν έργασίαν με τας αϋτάς ή αναλόγους άποδοχάς προς τας λαμβανομένας πρό τής παθήσεως.

Διά την χορήγησιν του εν λόγω επίδοματος, απαιτούνται αί αϋται χρονι-

και προϋποθέσεις και μειώσεις τής προς εργασία ικανότητος, υπό την ως ανωτέρω αναπτυσσομένην έννοιαν, τουλάχιστον κατά 1/3 (Σ.Ε. 1670 και 1680/1960 ΔΕΝ 17. 1001).

Τò επίδομα τούτο καταβάλλεται αδιαφόρως αν ó ησφαλισμένος εργάζεται και ανεξαρτήτως του ύψους των εκ τής απασχολήσεώς του απολαυνών, των περι αναστολής τής καταβολής τής συντάξεως διατάξεων μη εφαρμοζομένων εν προκειμένω (Σ.Ε. 1771/1964 ΕΕΔ 23. 1177).

‘Η διάρκεια τής καταβολής του επίδοματος αναπροσαρμογής ορίζεται υπό του Νόμου διετής κατ’ ανώτατον όριον.

‘Εάν μετά την διετίαν κριθή ότι ó ησφαλισμένος δεν δύναται να κερδίζη, υπό τους ανωτέρω όρους και προϋποθέσεις, πλέον του ήμισους εκείνου όπερ κερδίζει σωματικώς και πνευματικώς υγιής άνθρωπος τής αύτης μορφώσεως, δικαιούται συντάξεως μερικῆς ἀναπηρίας, ίσομένης προς τὰ 75 % τής αναλογούσης συντάξεως⁽¹⁾.

§ 286.—Σύνταξις λόγω θανάτου.

Α'. Χρονικαι προϋποθέσεις.

Προκειμένου περι θεμελιώσεως δικαιώματος συντάξεως λόγω θανάτου ησφαλισμένου ή συνταξιούχου ή επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής, απαιτούνται αι αύται ως και επί συντάξεως λόγω αναπηρίας (άνωτ. § 284) απαιτούμεναι χρονικαι προϋποθέσεις. ‘Εν περιπτώσει θανάτου συνταξιούχου ή επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής, δεν έρευνώνται εκ νέου αι χρονικαι προϋποθέσεις, εστω και αν αύται μετεβλήθησαν νομοθετικώς, άνευ όμως αναδρομικής ισχύος.

Β'. Δικαιούμενα πρόσωπα.

Ταύτα καθορίζονται υπό του άρθρου 28 § 6 του Α.Ν. 1846/1951, είναι δέ τὰ εξής: Α') ‘Η χήρα ή ό άπορος και άνάπηρος χήρος έφ’ όσον ή συντήρησις του έβάρυνε κυρίως την θανούσαν. ‘Η χήρα (χήρος) δεν δικαιούται συντάξεως, εάν ό θάνατος επήλθε πρό τής παρελεύσεως εξ (6) μηνών από τής τελέσεως του γάμου ή αν ό θανών (θανούσα) έλάμβανε κατά την τέλει του γάμου σύνταξιν γήρατος ή αναπηρίας ή επίδομα αναπροσαρμογής, ό δέ θάνατος επήλθε πρό τής παρελεύσεως 24 μηνών από τής τελέσεως του γά-

1. ‘Η ως άνω περίπτωσις προσετέθη υπό του άρθρου 6 § 1 του Ν. 4476/65. Προηγούμενος ίσχυεν ή ύπ’ αριθ. 73033/1956 άπόφασις του ‘Υπ. ‘Εργασίας, κυρωθεΐσα υπό του Ν.Δ. 4476/1965, καθ’ ην τò επίδομα αναπροσαρμογής εξηκολούθει καταβαλλόμενον και μετά την διετίαν, μειωμένον εις τὰ 50 % τής συντάξεως εν περιπτώσει αναπηρίας και μετά την διετίαν, μειωμένον εις τὰ 75 % εν περιπτώσει αναπηρίας άνω των 50 %. Τò άνω από 33,33 % έως 50 % και εις τὰ 75 % εν περιπτώσει αναπηρίας άνω των 50 %. Τò άνω επίδομα εξηκολούθησε καταβαλλόμενον εις τους λαμβάνοντας τούτο κατά την έναρξιν ίσχύος του Ν. 4476/65, ήτοι κατά την 1.7.1965, χωρίς όμως να μεταβιβάζεται εις δικαιούχα πρόσωπα εν περιπτώσει θανάτου του επιδοτουμένου.

μου (Σ.Ε. 2030/1956 Νομ. Σ.Ε. παρ. 190). Και εις ἀμφοτέρας ἔμως τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις ἡ χήρα (χῆρος) δικαιούται συντάξεως: 1) ἐὰν ὁ θάνατος ὑφείλεται εἰς ἀτύχημα ἐργατικὸν ἢ μὴ, 2) ἐὰν ὑφισταμένου γάμου ἐγεννήθη ἢ διὰ τοῦ γάμου ἐνομιμοποιήθη τέκνον, 3) ἐὰν ἡ χήρα κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τελῆ εἰς κατάστασιν ἐγκυμοσύνης (Σ.Ε. 1115/1962 ΔΕΝ 18. 623). Β') Τὰ νόμιμα, νομιμοποιηθέντα, ἀναγνωρισθέντα καὶ υἱοθετηθέντα τέκνα ἡσφαλισμένου ἢ συνταξιούχου ἢ ἐπιδοματούχου, λόγῳ ἀναπροσαρμογῆς, προκειμένου δὲ περὶ ἡσφαλισμένης κλπ. καὶ τὰ νόθα αὐτῆς τέκνα, ἐφ' ὅσον δὲν λαμβάνουν δι' ὀλιονδότητε λόγον σύνταξιν ἐκ τοῦ ΙΚΑ. Προκειμένου περὶ υἱοθετηθέντων ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ υἱοθεσία ἔλαβε χώραν ἐν ἔτος τοῦλάχιστον πρὸ τοῦ θανάτου ἢ τῆς χορηγήσεως συντάξεως ἢ ἐπιδόματος ἀναπροσαρμογῆς εἰς τὸν θετὸν πατέρα (Σ.Ε. 2196/61 ΕΕΔ 21. 356). Γ') Οἱ ἔγγονοι καὶ προγονοί, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ ἡσφαλισμένου ἢ συνταξιούχου ἢ ἐπιδοματούχου ἦσαν ὄφρανοι πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ συντηροῦντο κυρίως ὑπὸ τοῦ θανόντος (θανούσης). Δ') Οἱ γονεῖς ἐὰν ἡ συντήρησις των ἐβάρυνε κυρίως τὸν θανόντα (θανοῦσαν). Ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις δικαιούνται συντάξεως, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 16 § 8 τοῦ Ν. 4497/1966, καὶ οἱ θετοὶ γονεῖς, λόγῳ θανάτου τοῦ θετοῦ τέκνου, ἐφ' ὅσον ἡ υἱοθεσία ἔλαβε χώραν τρία ἔτη τοῦλάχιστον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοθετηθέντος.

Ἐν προκειμένῳ δὲν ἀπαιτεῖται ἀποκλειστικὴ συντήρησις τῶν γονέων ἐκ μέρους τοῦ θανόντος, ἀλλὰ πραγματικὴ κατὰ κύριον λόγον συμβολῆ αὐτοῦ εἰς τὰ ἔξοδα συντηρήσεώς των (Σ.Ε. 998/59 ΔΕΝ 15. 506, Σ.Ε. 1265/1960 ΔΕΝ 17. 157, Σ.Ε. 683/1961 ΕΕΔ 20. 685, Σ.Ε. 2331/1962 ΕΕΔ 22. 291, Σ.Ε. 1375/63 ΕΕΔ 22. 1068, Σ.Ε. 2131/1964 ΕΕΔ 23. 1369).

Γ'. Ἀφάνεια.

Πρὸς τὸν θάνατον ἐξομοιοῦται καὶ ἡ ἀφάνεια. Θεωρεῖται, κατ' ἄρθρον 9 § 2 τοῦ Α.Ν. 1846/1951, τελοῦν εἰς κατάστασιν ἀφανείας τὸ πρόσωπον, περὶ τῆς ἐν ζωῇ ὑπάρξεως τοῦ ὁποῦο υἰοθεσία ἀξιόπιστος εἰδησις ἐλήφθη κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς τοῦλάχιστον ἔτους καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ καθίσταται σφόδρα πιθανός. Περὶ τῆς κηρύξεως ἡσφαλισμένου τινὸς εἰς ἀφάνειαν ἀποφαίνεται τῇ αἰτήσει τοῦ Ἰδρύματος, τὸ Πρωτοβάθμιον Ἀσφαλιστικὸν Δικαστήριον τοῦ τόπου τῆς τελευταίας ἀπασχολήσεως τοῦ ἡσφαλισμένου, ἀδιαφόρως ἂν ἐκκρεμῇ ἢ μὴ ἢ κατὰ τ' ἄρθρα 40 καὶ ἐπ. τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος διαδικασία. Μέχρι συστάσεως καὶ λειτουργίας τῶν Ἀσφαλιστικῶν Δικαστηρίων ἀρμόδια εἶναι τὰ κοινὰ δικαστήρια⁽¹⁾. Ἐὰν μεταγενεστέρως δι' ἀποφάσεως τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω δικαστηρίων, ἐκδιδομένης τῇ αἰτήσει τοῦ ΙΚΑ καὶ παντὸς ἔχοντος ἔννομον

1. Ὁ Ν. 6298/1934 περιεῖχε μεταβατικὴν διάταξιν, καθ' ἣν, μέχρι τῆς λειτουργίας τῶν Ἀσφαλιστικῶν Δικαστηρίων, ἀρμόδια διὰ τὴν κήρυξιν τῆς ἀφανείας καθίστατο ἡ Τ.Δ.Ε. τοῦ οἰκείου Ὑποκ/τος.

συμφέρον, βεβαιωθή ότι ο κηρυχθείς άφαντος ήσφαλισμένος ζή, διακόπτονται διά τὸ μέλλον αἱ ἐπελθοῦσαι συνέπειαι καὶ δὴ ἀπὸ τῆς διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως καθοριζομένης χρονολογίας.

Δ'. Στέρησις συντάξεως δικαιούχων.

Πάντα τὰ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ήσφαλισμένου ή συνταξιούχου ἔλκοντα τὸ συνταξιοδοτικὸν των δικαίωμα πρόσωπα, στεροῦνται παντὸς δικαίωματος ἐπὶ τῆς συντάξεως, ἐὰν δι' ἀποφάσεως ποινικοῦ δικαστηρίου, ήθελον καταδικασθῆ διὰ πρᾶξιν, ἀποτέλεσμα τῆς ὑποίας ὑπῆρξεν ὁ θάνατος τοῦ ήσφαλισμένου ή συνταξιούχου.

§ 287.—Ήσφαλισμένοι νέων Ὑποκαταστημάτων.

Διὰ τοὺς ήσφαλισμένους, οἵτινες τὸ πρῶτον ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τοῦ ΙΚΑ, λόγω μεταγενεστέρας ἐπεκτάσεως τῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν περιοχὴν των ή τὴν ἐπαγγελματικὴν αὐτῶν κατηγορίαν, προβλέπονται ἴδια ἐπιεικέστεραι χρονικαὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαίωματος συντάξεως. Τοῦτο ἐκρίθη ἀναγκαῖον, καθ' ὅσον ἄλλως τὰ πρόσωπα ταῦτα θὰ κατέβαλλον εἰσφοράς, χωρὶς πολλάκις νὰ ὑφίσταται ἐλπίς χορηγήσεως συντάξεως, ἀφοῦ ή ἀσφαλιστικὴ περίπτωσις θὰ ἐπῆρχτο πρὸ τῆς παρόδου χρόνου ἱκανοῦ ἐν ἀσφαλίσει καὶ δὴ ἐπαρκούντος διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κοινῶν χρονικῶν προϋποθέσεων. Οὕτω διὰ τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ Ν.Δ. 2698/1953 παρεσχέθη εἰς τὴν ὡς ἄνω κατηγορίαν προσώπων ή δυνατότης λήψεως συντάξεως, ἐφ' ὅσον ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς των εἰς τὴν ἀσφάλισιν εἶχον πραγματοποιήσει συνολικῶς 750 ἡμέρας ἐργασίας.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 5 § 5 τοῦ Ν.Δ. 4104/1960 ἐτροποποιήθησαν αἱ ὡς ἄνω διατάξεις, ὧν ή ἰσχὺς διετηρήθη μέχρι 31.12.1961 καὶ ὠρίσθη, ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις ἐφαρμογῆς τῶν ἐπιεικεστέρων διατάξεων τοῦ Νόμου, ή πραγματοποίησις 300 τοῦλάχιστον ἡμερομισθίων ἐντὸς τῶν πέντε ἐτῶν τῶν ἀμέσως προηγουμένων τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν νέαν περιοχὴν ή ἐπαγγελματικὴν κατηγορίαν. Πέραν τούτου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτούμενων ἡμερομισθίων ἠρξέθη ἀπὸ 750 εἰς 1000, προστιθεμένων 175 ἡμερομισθίων κατ' ἔτος μετὰ τὴν συμπλήρωσιν πενταετίας ἀπὸ τῆς ἐπεκτάσεως, μέχρις οὗ συμπληρωθῆ ὁ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ήσφαλισμένους ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς ἡμερομισθίων. Ἐπὶ πλέον τὸ ποσοὺν τῆς οὕτως ἀπονεμομένης συντάξεως περιορίσθη κατὰ 20 % ἐν σχέσει μετὰ τὴν πλήρη τοιαύτην.

§ 288.—Ἐργατικὸν ἀτύχημα.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλιστικῆς προστασίας, ἐργατικὸν ἀτύχημα εἶναι τὸ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ή ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς βίαιον συμβάν καὶ ή ἐπαγγελματικὴ ἀσθένεια (ἄρθ. 8 παρ. 4 Α.Ν. 1846/51). Κατὰ τὴν θεωρίαν ὡς ἐργατικὸν ἀτύχημα θεωρεῖται πᾶν βί-

αιον εξωτερικών γεγονόσ, γενεσιουργόν νόσου παρακωλυούσης τήν εργασίαν, έπελθόν κατά τήν εκτέλεσιν τής εργασίας ή εξ άφορμής αυτής και τελούν ώς πρός ταύτην εις σχέσιν αίτιου και αποτελέσματος. Πρός εργατικόν άτύχημα εξομοιοῦται και ή έπαγγελματική ασθένεια. Έν περιπτώσει έπελεύσεως αναπηρίας ύφειλομένης εις εργατικόν άτύχημα ή έπαγγελματικήν νόσον, παρέχονται εις τόν ήσφαλισμένον ή εις τά μέλη τής οικογενείας του, έν περιπτώσει θανάτου αυτού, ή κεκανονισμένη σύνταξις και λοιπαί παροχαί, χωρίς ν' άπαιτήται ή πραγματοποίησις ώρισμένων ήμερών εργασίας έν ασφαλίσει ή άλλως άνευ έρεύνης χρονικών προϋποθέσεων. "Αν τó άτύχημα συνέβη εκτός εργασίας, διά τήν πραγματοποίησιν τών παροχών άπαιτεῖται ή συμπλήρωσις του ήμίσεος του άπαιτουμένου αριθμού ήμερομισθίων.

Διά τήν αναγνώρισιν του άτυχήματος ώς εργατικου και τής νόσου ώς έπαγγελματικής τοιαύτης, άπαιτεῖται προηγουμένη άπόφασις του άρμοδίου ασφαλιστικού όργάνου, εκδιδόμενη μετά προηγουμένην έρευναν τών συνθηκών ύφ' ός συνέβη τó άτύχημα ή επήλθεν ή έπαγγελματική νόσος και τής σχέσεως αυτού πρός τήν ασφαλιστέαν εργασίαν. Διά τήν ώς άνω αναγνώρισιν δέον όπως τó άτύχημα άναγγελοή εις τó ΙΚΑ (οιανδήποτε ύπηρεσίαν αυτού, διοικητικήν ή υγειονομικήν) έντός πέντε ήμερών από τής ήμέρας τής έπελεύσεως αυτού, μη συνυπολογιζομένης. Διά τούς δικαιούχους του παθόντος, ούτινες διαμένουν εις άλλον τόπον, ή ώς άνω 5θήμερος προθεσμία άρχεται άφ' ής οὔτοι έλαβον γνώσιν του άτυχήματος. Η τοιαύτη γνώσις των τεκμαίρεται όπωσδήποτε ώς έπελθοῦσα τήν 16ην ήμέραν από του άτυχήματος. Δήλωσις άτυχήματος γενομένη έντός 60 ήμερών από τούτου δύναται νά θεωρηθῆ έμπρόθεσμος, αν προκύπτῃ ότι λόγοι έντελώς ανεξάρτητοι τής θελήσεως του δηλοῦντος παρημπόδισαν τήν έγκαιρον δήλωσιν. "Αν συνέπεια του άτυχήματος ήτο ή άπόλυτος αναπηρία του παθόντος ήσφαλισμένου, ή προθεσμία τής αναγγελίας παρατείνεται μέχρις ενός έτους από του άτυχήματος, αν δέ ώς αποτέλεσμα είχε τόν θάνατον, ή προθεσμία τής αναγγελίας παρατείνεται μέχρι δύο έτών.

Η άναγγελία δύναται νά γίνη προφορικώς ή έγγραφως εις τήν πλησιεστέραν ύπηρεσίαν του ΙΚΑ, έν έλλείψει δέ τοιαύτης και εις τήν "Αστυνομικήν Αρχήν. Η διακομιδή του παθόντος εις τόν σταθμόν Α' Βοηθειών του ΙΚΑ και ή είσοδος αυτού εις συμβεβλημένην κλινικήν ύπό τήν ιδιότητα του ήσφαλισμένου επέχει θέσιν αναγγελίας. Η άρμοδια ύπηρεσία πάντως του "Ιδρύματος χορηγεί ειδικά έντυπα εις ά, συμπληρουμένων τών σχετικών ένδειξεων, αναγράφονται αι λεπτομέρειαι, ύφ' ός συνέβη τó άτύχημα και ύπογράφουν ό παθών, ό έργοδότης και οι προτεινόμενοι μάρτυρες. "Επί τής δήλωσεως ταύτης αναγράφεται και ή γνωμάτευσις του άρμοδίου ιατροῦ του ΙΚΑ.

Υπό του Κανονισμού "Ασφαλιστικής άρμοδιότητος του ΙΚΑ επιβάλλεται και εις τά όργανα αυτού, διοικητικά και υγειονομικά, ή ύποχρέωσις αναγγελίας εις τήν άρμοδιαν ύπηρεσίαν οιοδήποτε άτυχήματος, έπελθόντος εις ήσφαλισμένον και ούτινος έλαβον οὔτοι όπωσδήποτε γνώσιν.

Πρός αποφυγήν περιπλοκῶν καὶ ἀμφοιβητήσεων, ἐπιβάλλεται ὅπως εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἀτυχήματος ἀπευθύνεται ὁ παθὼν ἢ τὰ ἐνδιαφερόμενα διὰ τοῦτον συγγενικά ἢ φιλικὰ τοῦ πρόσωπα, εἰς τὰς διοικητικὰς ὑπηρεσίας τοῦ οἰκείου Ὑπακ/τος τοῦ ΙΚΑ καὶ συμπληρώνουν τὰ ὑπὸ τούτων χορηγούμενα ἔντυπα διὰ τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων, ἐν οἷς καὶ ὀνόματα μαρτύρων δυναμένων νὰ καταθέσωσιν ἕπου δεῖ περί τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς συνέβη τὸ ἀτύχημα.

Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἀτυχήματος ὡς ἐργατικὸ γίνεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ οἰκείου Ὑποκαταστήματος (τοπικοῦ ἢ περιφερειακοῦ). Προκειμένου ἔμως νὰ χορηγηθῇ σύνταξις, ὁ χαρακτηρισμὸς δεόν νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Περιφερειακοῦ Ὑποκαταστήματος.

§ 289.—Συντάξιμος χρόνος ασφαλίσεως.

Ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι, διὰ τὴν χορήγησιν συντάξεως λόγῳ γήρατος, ἀναπηρίας ἢ θανάτου, ἀπαιτεῖται ἡ πραγματοποίησις ὀρισμένου ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων, ἢ, ἔπερ τὸ αὐτό, ὀρισμένος χρόνος ασφαλίσεως λαμβανόμενος ὑπ' ὄψιν ὡς συντάξιμος. Ὁ χρόνος οὗτος προκύπτει κατ' ἀρχὴν ἐκ τῶν ἐγγραφῶν τοῦ ασφαλιστικοῦ βιβλιαρίου (ἐνσήμων) καὶ εἶναι ἴσος πρὸς τὰς ἐν αὐτῷ ἀναγραφόμενας ἡμέρας ἐργασίας, δι' ἃς ἔχουσιν ἐπικολληθῆ ἔνσημα. Πέραν τούτου λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ προσμετροῦνται ὡς χρόνος ασφαλίσεως καὶ τὰ κάτωθι χρονικὰ διαστήματα, ἧτοι:

α) Ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ ἡσφαλισμένος ἀπέσχεεν ἐκ τῆς ἐργασίας του λόγῳ ἀσθενείας καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐργοδότη του ἀποδοχάς, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 657 καὶ 658 τοῦ Ἀστ. Κώδικος⁽¹⁾ (Σ.Ε. 2665/65 ΕΕΔ 25. 429).

β) Ὁ χρόνος ἐπιδοτήσεως, λόγῳ ἀνεργίας κατὰ τὴν διάρκειαν ἰσχύος τοῦ Α.Ν. 118/1945, ἧτοι μέχρι τῆς 21.6.1951, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 14 § 1 τοῦ ὁποίου, αἱ ἡμέραι ἐπιδοτήσεως τοῦ ἀνέργου θεωροῦνται ὡς ἡμέραι ἐργασίας διὰ τὴν ἀσφάλισιν αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀσθενείας, ἀναπηρίας, γήρατος καὶ θανάτου παρὰ τῷ Ὁργανισμῷ παρ' ὃ οὗτος τυγχάνει ἡσφαλισμένος, ἄνευ καταβολῆς ὑπ' αὐτοῦ εισφορῶν. Καὶ κατηργήθη μὲν ἡ ἀνω διάταξις διὰ τοῦ καταβολῆς ὑπ' αὐτοῦ εισφορῶν. Καὶ κατηργήθη μὲν ἡ ἀνω διάταξις διὰ τοῦ ἄρθρου 60 τοῦ Α.Ν. 1846/51, πλὴν ἡ τοιαύτη κατάργησις δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχὴν καὶ συνεπῶς δὲν καταλαμβάνει τὰς πρὸ τῆς 21.6.51 ἡμέρας ἐπιδοτήσεως, αἵτινες ἀναγνωρίζονται ὡς χρόνος συντάξιμος (Σ.Ε. 1267/1955 Ὁλ. ΕΕΔ 15. 1251, Σ.Ε. 503/63 ΕΔΚΑ Ε' 282, Σ.Ε. 557/64 ΕΕΔ 23. 846, Σ.Ε. 1844/65 ΕΕΔ 24. 1313, Σ.Ε. 22/66 ΕΕΔ 25. 273).

γ) Ὁ χρόνος τῆς ἐν τῷ στρατεύματι διανυθείσης ὑπηρεσίας τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν. Ὡς τοιοῦτοι νοοῦνται οἱ ὑπὸ τοῦ Α.Ν. τῆς 28/31.10.1935 «περὶ προστασίας τῶν Ἐφédρων Παλαιῶν Πολεμιστῶν» ἀναφερόμενοι κατὰ κατηγορίας καὶ λαβόντες μέρος εἰς τοὺς μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1923 πολέμους. Ἔτερα

1. Ἀνωτέρω σελίς 331.

νομοθετήματα ἀφορῶντα τὸ ἐν λόγῳ θέμα εἶναι: ὁ Α.Ν. 244/1936, ὁ Α.Ν. 771/1937, ὁ Ν. 2054/1953 καὶ τὸ Ν.Δ. 2961/1954. Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις ἀναγνώρισεως τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν Παλ. Πολεμιστῶν εἶναι νὰ ὑπηρετοῦν οὗτοι εἰς ὀρισμένον ἐργοδότην ὡς μισθωτοὶ ἀσφαλιζόμενοι εἰς τὸ ΙΚΑ κατὰ τὸν χρόνον τῆς στρατεύσεώς των, μὴ προσαπαιτουμένου νὰ εἶχον προσληθῆ παρὰ τούτου ἀναγκαστικῶς ὑπὸ τὴν τοιαύτην ιδιότητά των. Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην καὶ ἐπὶ τῇ καταβολῇ πασῶν τῶν εισφορῶν (ἠσφαλισμένου καὶ ἐργοδότη), ἀναγνωρίζεται ἅπασα ἡ ἐν τῷ στρατῷ διανυθεῖσα ὑπηρεσία τῶν Παλ. Πολεμιστῶν (ὡς κληρωτῶν καὶ ἐφέδρων) (ἔδ. Σ.Ε. Ὁλ. 517/1963 ΔΕΝ 19. 247, Μελέτην Ι. Δεβελέκου ἐν ΔΕΝ 19. 524, Σ.Ε. 2917/70 ΔΕΝ 27. 396, Ἐγκ. ΙΚΑ 15/71 ΔΕΝ 27. 407).

δ) Τὰ πραγματοποιηθέντα εἰς μεταλλευτικὰς ἢ λατομικὰς ἐπιχειρήσεις ἡμερομισθία κατὰ τὸ παρελθόν, ἄνευ χρονικοῦ περιορισμοῦ, δυνάμενα ν' ἀναγνωρισθῶσι διοικητικῶς ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ ἢ δικαστικῶς κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ν. Γ'ΑΟΔ'/1911 ὀριζομένην διαδικασίαν, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 § 7 τοῦ Ν.Δ. 4104/1960⁽¹⁾ (Σ.Ε. 1309/1963 ΕΕΔ 22. 1067, Σ.Ε. 2392/65 ΕΔΚΑ Η' 8).

ε) Ὁ χρόνος ἀσφαλίσεως ὁ διανυθεὶς εἰς συγχωνευθέντα εἰς τὸ ΙΚΑ Ὁργανισμὸν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως. Τοῦτο ὀρίζεται ρητῶς ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ Α.Ν. 1846/51. Ὡς δέχεται δὲ ἡ νομολογία τῶν Δικαστηρίων, διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ὡς ἄνω χρόνου ἀσφαλίσεως δὲν ἀπαιτεῖται ὅπως εἶναι τις ἠσφαλισμένος τοῦ συγχωνευθέντος Ταμείου κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγχωνεύσεως (Σ.Ε. 2369/1966 ΕΔΚΑ Η' σελ. 6). Περαιτέρω ὑπὸ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 1 § 19 τοῦ Ν.Δ. 4577/66 ἡρμηνευθῆ αὐθεντικῶς ἡ σχετικὴ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 5 § 6 τοῦ Α.Ν. 1846/51 καὶ ὀρίσθη ὅτι, διὰ τὴν συνταξιοδότησιν ἐκ τοῦ ΙΚΑ τῶν ἠσφαλισμένων συγχωνευομένου Ταμείου, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ πραγματοποιήσις ἡμερομισθίων ἐν τῇ ἀσφαλίσει τοῦ ΙΚΑ μετὰ τὴν συγχώνευσιν.

στ) Ἄπας ὁ διανυθεὶς διαδοχικῶς χρόνος ἀσφαλίσεως εἰς Ὁργανισμοὺς κυρίας ἀσφαλίσεως, πλὴν τοῦ ΝΑΤ, συμφώνως πρὸς τὸ Ν.Δ. 4202/61 (ΔΕΝ 17. 785).

ζ) Ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν τῶν ὀπωσδήποτε ἐξερχομένων ἐκ τῆς Δημοσίας Ὑπηρεσίας καὶ μὴ δικαιουμένων συντάξεως ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἐφ' ὅσον πρὸ τῆς ἀναλήψεως παρὰ τῷ Δημοσίῳ ὑπηρεσίας ἦσαν ἠσφαλισμένοι τοῦ ΙΚΑ⁽²⁾.

Διὰ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ προσμέτρησιν τῶν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα γ' καὶ ζ' ὑπηρεσιῶν καταβάλλονται εἰσφοραὶ ἐκ μέρους τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ δὴ εἰς

1. Ἡ ἐν αὐτῷ τασσομένη προθεσμία, παραταθεῖσα μετὰ τὴν λήξιν τῆς, παρετάθη καὶ αὖθις ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 13 τοῦ Ν.Δ. 4577/1966 (ΔΕΝ 22. 909) ἐπὶ ἑν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος του, ἤτοι μέχρι 31.12.1967, ὅτε καὶ ἐληξεν ὀριστικῶς.

2. Ἄρθρον 85 τοῦ Α.Ν. 1854/1951 ἀπερὶ ἀπονομῆς τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν συντάξεων, ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ μόνου § 4 τοῦ Ν. 3691/1957 καὶ ἀρθροῦ 11 τοῦ Ν.Δ. 3768/1957.

μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐργοδότης καὶ ἠσφαλισμένου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν μόνον ἠσφαλισμένου, τῶν ἐργοδοτικῶν εἰσφορῶν βαρυνουσῶν τὸ Δημόσιον.

η) Ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ ἠσφαλισμένος ἐδικαιώθη συντάξεως λόγῳ ἀναπηρίας, ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅμως περιορισμούς, ἦτοι: Α') ὅτι ὁ χρόνος οὗτος ὑπολογίζεται μόνον διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγῳ γήρατος καὶ δὴ κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις, τῶν περιπτώσεων 1 καὶ 2, (ἀνωτέρω § 283 περ. II σελ. 586). Δηλαδή δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει οὔτε διὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως, οὔτε διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγῳ ἀναπηρίας, οὔτε διὰ τὴν θεμελίωσιν δικαιώματος συντάξεως λόγῳ γήρατος εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις πλὴν τῶν περιπτώσεων 1 καὶ 2, καὶ Β') λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ὁ χρόνος ἀπολήψεως συντάξεως (οὐχὶ ἐπιδόματος ἀναπροσαρμογῆς) καὶ δὴ ἐξ ὀλοκλήρου μὲν ἐφ' ὅσον συμπίπτει ἐντὸς τῆς τελευταίας πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὀρίου ἡλικίας δεκαετίας, κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ ἐφ' ὅσον ἀνάγεται εἰς χρόνον προγενέστερον τῆς ἄνω δεκαετίας.

§ 290.—Ὑπολογισμὸς τῆς συντάξεως.

Περὶ τοῦ τρόπου ὑπολογισμοῦ τῆς συντάξεως προβλέπει τὸ ἄρθρον 29 τοῦ Α.Ν. 1846/1951, ὡς ἐτροποποιήθη βασικῶς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν.Δ. 4104/1960. Τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως ἀποτελεῖ συνάρτησιν τῶν λαμβανομένων ὑπὸ τοῦ ἠσφαλισμένου ἀποδοχῶν καὶ τοῦ χρόνου τοῦ διανυθέντος ἐν ἀσφαλίσει. Οὕτω τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως γήρατος καὶ ἀναπηρίας ἀποτελεῖται:

α') ἐκ βασικοῦ ποσοῦ ὀριζομένου εἰς ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς ασφαλιστικῆς κλάσεως, εἰς ἣν κατατάσσεται ὁ ἠσφαλισμένος βάσει τοῦ πηλίκου τοῦ προκύπτοντος ἐκ τῆς διαιρέσεως τῶν ἀποδοχῶν του τῆς προηγουμένης διετίας διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερομισθίων του, πολλαπλασιαζομένου ἐπὶ 25⁽¹⁾. Τὸ ποσοστὸν εἶναι μεγαλύτερον διὰ τὰς μικρὰς κλάσεις καὶ μικρότερον διὰ τὰς ἀνωτέρας τοιαύτας, προσδιορίζεται δέ, κατὰ τὸν κατωτέρω πίνακα Α', ὡς ἐξῆς:

1. Ὁ ἀνωτέρω τρόπος ἐξευρέσεως τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου καθιερώθη ὑπὸ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 13 § 1 τοῦ Ν. 4476/1965.

ΠΙΝΑΞ Α' (Βασικόν ποσόν)

Μισθολογικαί κλάσεις	Ποσοστόν
I	98 %
II	83 %
III	73 %
IV	67 %
V	61 %
VI	56 %
VII	51,5 %
VIII	49 %
IX	46,5 %
X	44 %
XI	43 %
XII	37 %
XIII	32 %
XIV	28 %
XV	27 % ⁽¹⁾

β') ἐκ προσαυξήσεων ἀναλόγως τῶν πραγματοποιηθέντων ἐν ἀσφαλίσει ἡμερομισθίων. Αἱ προσαυξήσεις αὗται ὑπολογίζονται εἰς ποσοστά τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου πολλαπλασιαζομένου ἐπὶ 25 ἀνά 300 ἡμέρας ἐργασίας πέραν τῶν 3000 τοιούτων. Τὰ ὡς ἄνω ποσοστά προσδιορίζονται, εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα Β', ὡς ἐξῆς:

ΠΙΝΑΞ Β' (Προσαυξήσεις)

Μισθολογικαί κλάσεις	Ποσοστόν
I, II, III, IV, V	1 % δι' ἡμερομισθία ἀπὸ 3.300 καὶ ἄνω
	1,5 % » » 3.300 ἕως 6.299
	1 % » » 6.300 καὶ ἄνω
VI, VII	1,2 % » » 3.300 ἕως 6.299
	1 % » » 6.300 καὶ ἄνω
VIII, IX, X, XI	1 % » » 3.300 καὶ ἄνω
	1 % » » 3.300 ἕως 7.799
	1,2 % » » 7.800 καὶ ἄνω
XII	1 % » » 3.300 ἕως 7.799
	1,8 % » » 7.800 καὶ ἄνω
XIII	1 % » » 3.300 ἕως 7.799
	2,1 % » » 7.800 καὶ ἄνω
XIV	1 % » » 3.300 ἕως 7.799
	2,5 % » » 7.800 καὶ ἄνω
XV	1 % » » 3.300 ἕως 7.799
	2,6 % ⁽¹⁾ » » 7.800 καὶ ἄνω

1. Τὰ ἄνωτέρω ποσοστά τῆς XVης ἀσφαλιστικῆς κλάσεως, προστεθείσης ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 465/70 (ΔΕΝ 26. 203), ὠρίσθησαν προσωρινῶς καὶ μέχρι νομοθετικῆς ρυθμίσεως τοῦ θέματος, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 21/2174/6.3.71 κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Κοιν. Ὑπηρεσιῶν καὶ Οἰκονομικῶν.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τῶν ἀνωτέρω, ἔστω ὑπ' ὄψιν ὡς παράδειγμα περίπτωσις ἠσφαλισμένου ἀνήκοντος εἰς τὴν X κλάσιν (τεκμαρτὸν ἡμερομίσθιον δραχμαὶ 100), (παλαιὰ XII) καὶ ἔχοντος πραγματοποιήσει 6300 ἡμερομίσθια. Ἡ σύνταξις τοῦ ἐν λόγω ἠσφαλισμένου ἀποτελεῖται: α) ἐκ βασικοῦ ποσοῦ ἴσου πρὸς δραχ. 1100, ἦτοι $100 \times 44 \times 25 : 100$, β) ἐκ προσαυξήσεως ἐκ δραχμῶν 275, ἦτοι $11 \times 100 \times 25 : 100$, ἦτοι ἐν συνόλῳ ἐκ δραχμῶν 1375.

Τὸ ὡς ἄνω ἐξευρισκόμενον ποσὸν βασικῆς συντάξεως μετὰ τῆς προσαυξήσεως λόγω ἡμερῶν ἐργασίας, προσαυξάνεται περαιτέρω λόγω οἰκονομικῶν βάρων ὡς ἐξῆς: α) συντρεχούσης συζύγου, ἥτις δὲν ἀσκει ἐπάγγελμά τι καὶ δὲν εἶναι συνταξιούχος Ἀσφαλιστικοῦ Ὄργανισμοῦ ἢ Ν.Π.Δ.Δ. ἢ τοῦ Δημοσίου, κατὰ ποσοστὸν 50 % ὑπολογιζόμενον ἐπὶ τοῦ τμήματος συντάξεως μέχρι 574 δραχ., ὅσον ἦτο τὸ ἐλάχιστον ὄριον συντάξεως κατὰ τὸν χρόνον ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 4104/1960, ἦτοι κατὰ δραχμὰς 287⁽¹⁾, β) συντρεχόντων τέκνων ἡλικίας μέχρι 18 ἐτῶν, τὸ ὡς ἄνω ποσὸν βασικῆς συντάξεως προσαυξάνεται κατὰ ποσοστὸν 20 % διὰ τὸ πρῶτον, 15 % διὰ τὸ δεύτερον καὶ 10 % διὰ τὸ τρίτον. Προϋπόθεσιν διὰ τὴν χορήγησιν προσαυξήσεως λόγω ὑπάρξεως τέκνων ἀποτελεῖ, ὅπως ταῦτα εἶναι ἄγαμα καὶ δὲν ἀσκοῦν ἐπάγγελμά τι ἢ δὲν λαμβάνει δι' αὐτὰ προσαυξήσιν ὁ ἕτερος τῶν συζύγων, ἐὰν εἶναι καὶ οὗτος συνταξιούχος ἢ δὲν λαμβάνουν ταῦτα σύνταξιν ἐξ Ἀσφαλιστικοῦ Ὄργανισμοῦ ἢ Ν.Π.Δ.Δ. ἢ τοῦ Δημοσίου. Οὕτως εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα, ὑπαρχούσης συζύγου τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως προσαυξάνεται κατὰ 287 δραχ., συντρεχόντων δὲ καὶ τριῶν τέκνων τὸ ποσὸν ταύτης προσαυξάνεται εἰσέτι κατὰ δραχμὰς 275 διὰ τὸ πρῶτον ($1375 \times 20\%$), δραχμὰς 206,25 διὰ τὸ δεύτερον ($1375 \times 15\%$) καὶ δραχμὰς 137,50 διὰ τὸ τρίτον ($1375 \times 10\%$), ἦτοι συνολικῶς κατὰ δραχ. 618,75. Ἐπομένως ἡ σύνταξις τοῦ ὡς ἄνω ἠσφαλισμένου θὰ ἀνέλθῃ εἰς δραχμὰς 2280,75 ($1375 + 287 + 618,75$).

Ἡ σύνταξις λόγω ἀναπηρίας προσαυξάνεται κατὰ 50 %, ἐφ' ὅσον ὁ ἀνάπηρος εὐρίσκεται διαρκῶς εἰς κατάστασιν ἀπαιτούσαν συνεχῆ ἐπίβλεψιν, περιποίησιν καὶ συμπαραστάσιν ἑτέρου προσώπου. Τὸ εἰδικὸν τοῦτο ἐπίδομα ὀνομάζεται ἐπίδομα ἀπολύτου ἀναπηρίας ὑπολογίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ κατωτάτου ὀρίου συντάξεως ἐξ ἐργατικοῦ ἀτυχήματος (Α.Π. 87/68 ΔΕΝ 24. 951).

Τὸ συνολικὸν ποσὸν τῆς ἀπονεμητέας συντάξεως δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνώτερον τοῦ 25 πλάσιου τοῦ ἐκάστοτε ἰσχύοντος τεκμαρτοῦ ἡμερομίσθιου τῆς ἀσφαλιστικῆς κλάσεως, βάσει τῆς ὁποίας ὑπελογίσθη ἡ σύνταξις. Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα ἡ σύνταξις δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνωτέρα τῶν δραχμῶν 2.500 (100×25).

Τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως λόγω ἀναπηρίας ἐξ ἐρ-

1. Κατὰ τὸν προϊσχύοντα Α.Ν. 1846/51 ἡ βασικὴ σύνταξις ὑπαρχούσης συζύγου προσαυξάνετο κατὰ ποσοστὸν 50 %, ὑπολογιζόμενον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς βασικῆς συντάξεως.

γατικού ατυχήματος, δεν δύναται νά είναι κατώτερον τοῦ 60 % τοῦ γινομένου τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς ἀσφαλιστικῆς κλάσεως, εἰς ἣν κατατάσσεται ὁ ἠσφαλισμένος, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, πολλαπλασιαζομένου ἐπὶ 25. Τὸ ὡς ἄνω ἐξευρισκόμενον ποσὸν δὲν δύναται νά ὑπερβαίῃ τὸ 25πλάσιον τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς Χ κλάσεως, ἦτοι τὰς δραχμὰς 2500 (100×25)⁽¹⁾. Ἐν προκειμένῳ γίνεται ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὡς ἄνω τρόπους καὶ ἀκολούθως καταβάλλεται εἰς τὸν δικαιούχον τὸ μεγαλύτερον ποσόν.

Τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως, τῆς ὁποίας δικαιούται ἡ χήρα (χήρος), ἰσοῦται πρὸς τὰ 70% τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως τοῦ θανόντος (θανούσης)⁽²⁾. Τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως ἐκάστου τέκνου ἰσοῦται πρὸς τὰ 20% τῆς συντάξεως τοῦ θανόντος πατρὸς ἢ μητρός. Προκειμένου ὅμως περὶ τέκνου ὄρφανου ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων, τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως αὐτοῦ τριπλασιάζεται. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως τῆς χήρας (χήρου) καὶ τῶν τέκνων δὲν δύναται νά ὑπερβαίῃ τὴν σύνταξιν τοῦ θανόντος (θανούσης) καὶ μὴ ὑπαρχούσης χήρας (χήρου) δικαιουμένης συντάξεως, τὰ 80 % τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ. Τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως ἐκάστου ἐγγονοῦ, προγονοῦ, τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, ἰσοῦται πρὸς τὰ 20 % τῆς συντάξεως τοῦ θανόντος (θανούσης), τῆς δὲ χήρας μητρός πρὸς τὰ 40% αὐτῆς. Τὸ σύνολον ὅμως τῶν συντάξεων ἐγγονῶν, προγονῶν καὶ γονέων δὲν δύναται νά ὑπερβῇ, κατὰ μὲν τὴν προηγουμένην περίπτωσιν (μὴ ὑπάρξεις χήρας καὶ τέκνων), τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως τοῦ θανόντος (θανούσης), κατὰ δὲ τὴν δευτέραν (ὑπάρξεις χήρας καὶ τέκνων), τὸ ποσὸν τὸ ἀπομένον ἐκ τῆς αὐτῆς συντάξεως (τοῦ θανόντος ἢ θανούσης) μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ εἰς σύνταξιν δικαιώματος τῆς χήρας (χήρου) ἢ τῶν τέκνων. Ἐν ἡ περιπτώσει τὸ σύνολον τῶν συντάξεων τῶν δικαιούχων χήρας καὶ τέκνων ἢ ἐγγονῶν, προγονῶν, γονέων, ὑπερβαίνει τὰ ἀνώτατα ὄρια (80% εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, 100% εἰς τὴν δευτέραν), ἡ σύνταξις ἐκάστου δικαιούχου μειοῦται ἀναλόγως. Οἱ ἐγγονοὶ, προγονοὶ καὶ γονεῖς δικαιοῦνται συντάξεις μόνον ἂν δὲν ὑπάρχουν χήρα (χήρος) ἢ τέκνα δικαιούμενα τοιαύτης ἢ ἂν, ἐπὶ ὑπαρχόντων τοιούτων, ἀπομένῃ, μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῶν, ποσὸν ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ θανόντος (θανούσης).

Ὡς σύνταξις τοῦ θανόντος (θανούσης), λογίζεται τὸ ποσὸν τῆς βασικῆς συντάξεως, τὸ ὅποῖον ἐλάμβανεν ὁ θανὼν συνταξιούχος ἢ ὑπερ θά ἐδικαιοῦτο λαμβάνειν, ἂν κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου του καθίστατο ἀνάπηρος. Εἰς τὸ ὡς ἄνω ποσὸν δὲν συνυπολογίζονται αἱ τυχόν προσαυξήσεις λόγῳ οἰκογενειακῶν βαρῶν καὶ ἀπολύτου ἀναπηρίας.

Ἐν σχέσει μὲ τὸν τρόπον ὑπολογισμοῦ τῶν λόγῳ ἐργατικοῦ ατυχήματος

1. Ὁ τελευταῖος περιορισμὸς τῆς συντάξεως λόγῳ ἐργατικοῦ ατυχήματος εἰς τὸ ποσὸν τῶν 2.500 δραχμῶν ἐτέθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 6 § 2 τοῦ Ν.Δ. 4104/1960.

2. Κατὰ τὸν Α.Ν. 1846/1951, τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως τῆς χήρας ἦτο ἴσον πρὸς τὰ 80% τῆς συντάξεως τοῦ θανόντος.

ἀπονεμομένων παρά του ΙΚΑ συντάξεων, ἐγεννήθησαν ἐν τῇ πράξει τὰ ἐξῆς θέματα:

α) Ἐὰν τὸ λόγω συντηρήσεως συζύγου ἐπίδομα ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ, κατὰ τὸν προνομιακὸν ὡς ἄνω τρόπον ὑπολογισμοῦ τῆς συντάξεως, ἐξευρισκομένου ποσοῦ ἢ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐξευρισκομένου κατὰ τὸν συνήθη τρόπον ὑπολογισμοῦ τῆς συντάξεως λόγω γήρατος ἢ ἀναπηρίας ἐκ κοινῆς νόσου. Μετὰ τὴν παγιωθείσαν ὑπὲρ τῆς πρώτης ἀπόψεως νομολογίαν τῶν Δικαστηρίων (Σ.Ε. 1521/1966 ΝοΒ 14.1169, Α.Π. 617/69 ΔΕΝ 26. 44), ἡ Διοίκησης τοῦ ΙΚΑ, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 42/3.5.1971 ἐγκυκλίου τῆς (ΔΕΝ 27. 530), ἐδέχθη ὅτι ἡ προσαύξησις λόγω συντηρήσεως συζύγου προστίθεται ἐπὶ τοῦ, κατὰ τὸν ἄνω προνομιακὸν τρόπον ὑπολογισμοῦ, ἐξευρισκομένου ποσοῦ τῆς συντάξεως.

β) Ἐὰν τὸ ἐπίδομα λόγω συντηρήσεως τέκνων ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω ἠῤῥημένου ποσοῦ συντάξεως τοῦ προκύπτοντος κατὰ τὸν προνομιακὸν ὑπολογισμόν ἢ ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου κατὰ τὸν συνήθη ὑπολογισμόν. Τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἔχει εἰσέτι λυθῆ, καθ' ὅσον ἔχουσιν ἐκδοθῆ ἀντιφατικαὶ ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων τῆς οὐσίας, ἐκκρεμεῖ δὲ εἰσέτι ἀναίρεσις ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

γ) Ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 29 § 10 τοῦ Α.Ν. 1846/51 προβλεπόμενον ἐπίδομα ἀπολύτου ἀναπηρίας θὰ ὑπολογισθῆ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως τοῦ ἐξευρισκομένου κατὰ τὸν προνομιακὸν ὡς ἄνω ὑπολογισμόν ἢ ὄχι. Καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ νομολογία τῶν Δικαστηρίων ἔδωσε τὴν εὐνοϊκὴν διὰ τοὺς ἡσφαλισμένους λύσιν, ἣν ἀπεδέχθη ἡ Διοίκησης τοῦ ΙΚΑ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 42/1971 καὶ 58/1971 ἐγκυκλίων τῆς (ΔΕΝ 27. 530 καὶ 683).

§ 291.—Ἀναστολὴ τῆς συντάξεως.

Ἡ καταβολὴ τῆς συντάξεως ἀναστέλλεται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις: α) Ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ συνταξιούχος ἐκτίει ποινὴν στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας μεγαλύτεραν τῶν ἑξ μηνῶν. Ἄν ὅμως ὑπάρχουν δικαιοῦχα πρόσωπα, ταῦτα δικαιούνται συντάξεως κατὰ τὸν ἄνωτέρω χρόνον, ὡς θὰ ἐδικαιοῦντο καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν θανάτου τοῦ συνταξιούχου. β) Ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ συνταξιούχος λόγω ἀναπηρίας δὲν προσέρχεται πρὸς ἐξέτασιν ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας πρὸς διαπίστωσιν τῆς ἀναπηρίας τοῦ Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς. γ) Ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ συνταξιούχος λόγω γήρατος ἀποκερδαίνει ἐκ τῆς παροχῆς ἐξηρημένης ἐργασίας ποσὸν ἄνωτερον τοῦ τριακονταπενταπλασίου τοῦ ἐκάστοτε ἰσχύοντος ἡμερομισθίου ἀνειδικεύτου ἐργάτου¹⁾.

Ὁ λόγω γήρατος συνταξιούχος πρὶν ἢ ἀναλάβῃ οἰανδήποτε ἐργασίαν

1. Τ' ἄνωτέρω ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 12 § 3 τοῦ Ν. 4476/1965. Κατὰ τὰς προϋπαρξούσας διατάξεις, ἀνεστέλλετο ἡ καταβολὴ πάσης κατηγορίας συντάξεως ἐν περιπτώσει ἀπολυτῶν ἄνω τοῦ διπλασίου τῆς συντάξεως, προερχομένων εἴτε ἐκ τῆς ἀσκήσεως αὐτοτελοῦς ἐπαγγέλματος εἴτε ἐκ τῆς παροχῆς ἐξηρημένης ἐργασίας.

οφείλει να λάβη εκ του ΙΚΑ σχετικήν άδειαν, υποχρεούμενος άλλως εις επιστροφήν των ληφθεισών, κατά τον χρόνον της απασχολήσεώς του, συντάξεων.

Αί πραγματοποιούμεναι ήμέραι εργασίας κατά τὸ μετὰ τὴν ἀπονομήν τῆς συντάξεως χρονικόν διάστημα συνυπολογίζονται, τῇ αἰτήσει τοῦ συνταξιούχου ἐφ' ἅπαξ μόνον, ἐπερχομένης αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως.

Ἐάν μετὰ τὸν συνυπολογισμὸν τῶν ἡμερῶν εργασίας, αἰτινες ἐπραγματοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος σύνταξιν λόγῳ γήρατος, ἐπαναλάβῃ οὗτος οἰανδήποτε ἐξηρημένην ἐργασίαν, ἀναστέλλεται ἡ καταβολὴ τῆς συντάξεως ἀσκέτως πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λαμβανομένων ἀπολαυῶν.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ἀπασχοληθῇ ὁ λόγῳ γήρατος συνταξιούχος εἰς ἐργασίαν ἀσφαλιστέαν εἰς τὸ Ι.Κ.Α. καὶ ἀνασταλῇ ἡ καταβολὴ τῆς συντάξεώς του λόγῳ τῆς τοιαύτης απασχολήσεώς του, διότι αἱ ἀπολαυαὶ του ὑπερβαίνουνσι τὸ ὡς ἄνω ὀριζόμενον ἀνώτατον ὄριον, πραγματοποιήσει δὲ ἄνω τῶν 1500 ἡμερομισθίων ὑπὸ τὸ καθεστὼς τοῦτο τῆς απασχολήσεώς του, ἔχει τὸ δικαίωμα ὅπως αἰτησῆται τὸν ἀνακαθορισμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς ἀπονεμηθείσης αὐτῷ συντάξεως, διὰ συνυπολογισμοῦ ἀπάντων τῶν ἡμερομισθίων (πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀπονομήν συντάξεως) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς κλάσεως εἰς τὴν ὑπήχθη κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τῆς ὀριστικῆς διακοπῆς τῆς τελευταίας ἐργασίας του διετίαν (ἄρθρον 16 § 6 Ν. 4497/66).

§ 292.— Διαδοχικὴ ἀσφάλις.

Οἱ διατελέσαντες ἡσφαλισμένοι διαδοχικῶς (ὄχι παραλλήλως - συγχρόνως) εἰς πλείονας ἀσφαλιστικοὺς ὀργανισμοὺς κυρίας ἢ ἐπικουρικῆς ἀσφαλίσεως, δικαιούνται συντάξεως ἐκ τοῦ τελευταίου ὀργανισμοῦ, εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο κατὰ τὸν χρόνον ἐπαλήθευσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς περιπτώσεως (γῆρας, ἀσθένεια, θάνατος κλπ.) καὶ δὴ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς νομοθεσίας τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου, ἐφ' ὅσον ἔχουσι πραγματοποιήσει εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ 500 τοῦλάχιστον ἡμέρας ἐργασίας ἐντὸς τῶν τελευταίων 5 ἐτῶν. Τόσον διὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ συνταξιοδοτικοῦ δικαιώματος, ὅσον καὶ διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως, συνυπολογίζεται ὁλόκληρος ὁ διανυθείς, ὡς ἄνω, διαδοχικῶς εἰς διαφόρους ὀργανισμοὺς, χρόνος ἀσφαλίσεως. Δὲν συνυπολογίζεται ὅμως ὁ χρόνος, δι' ὃν ἐπεστράφησαν εἰς τὸν ἡσφαλισμένον αἱ ἀσφαλιστικαὶ του εἰσφοραὶ ἢ ἐχορηγήθη εἰς αὐτὸν ἐφ' ἅπαξ παροχὴ ἢ σύνταξις, ἥτις ἐξακολουθεῖ καταβαλλομένη.

Εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ ἡσφαλισμένου κινδύνου ὁ ἡσφαλισμένος δὲν ἔχει πραγματοποιήσει 500 ἡμέρας ἐργασίας ἐντὸς τῆς τελευταίας πενταετίας ἐν τῇ ἀσφάλισι τοῦ τελευταίου ἀσφαλιστικοῦ φορέως, δικαιούται οὗτος συντάξεως ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ, εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ὁποίου ἔχει πραγματοποιήσει τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἡμερῶν ἐργασίας, ἐφ' ὅσον βεβαίως πληροῦνται αἱ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις τῆς νομοθεσίας τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν συνυπολο-

γίζονται άπασαι αί ήμέραι έργασίας, αί διανυθεΐσαι διαδοχικώς έν τή άσφαλίσει πλειόνων όργανισμών.

Χρονικά διαστήματα, καθ' ό διετέλεσέ τις ήσφαλισμένος συγχρόνως είς πλείονας όργανισμούς, συνυπολογίζονται άπαξ μόνον ώς χρόνος άσφαλίσεως, του ήσφαλισμένου έχοντος τό δικαίωμα νά επιλέξη τόν Όργανισμόν, ή παρά τώ όποίω άσφάλισις θά ληφθή ύπ' όψιν.

Ζήτημα γεννάται είς ήν περίπτωσηί ό ήσφαλισμένος δέν θεμελιώνει δικαίωμα ούτε κατά την νομοθεσίαν του προγενεστέρου φορέως κοινωνικής άσφαλίσεως, είς την άσφάλισιν του όποίου έχει πραγματοποιήσει τόν μεγαλύτερον αριθμόν ήμερομισθίων. Επί του θέματος τούτου έχουσιν έκφρασθή διάφοροι γνώμαι παρά τών άρμόδιων Όπηρεσιών και τών Δικαστηρίων. Η όρθότερα πάντως γνώμη, ήτις έχει επικρατήσει τελικώς (Σ.Ε. 927 και 932/70 ΔΕΝ 26. 665), είναι ή δεχομένη ότι, έν πάση περιπτώσει, ό ήσφαλισμένος θά τύχη συντάξεως παρά του όργανισμού είς όν πληροί τάς υπό τής νομοθεσίας του απαιτούμενας προϋποθέσεις. Αφού εξαντληθή δηλ. ή υπό του γράμματος του νόμου καθοριζόμενη σειρά υποχρέων όργανισμών, θά επανέλθη ή υπόθεσις και θά άπονεμηθ ή σύνταξις παρά του όργανισμού, ούτινος ή νομοθεσία προβλέπει την συνταξιοδότησιν επί τή συνδρομή τών συντρεχουσών προϋποθέσεων, έστω και άν ό όργανισμός ούτος δέν είναι ό κατά πρώτον υπόχρεως, ώς μη συντρεχούσης τής προϋποθέσεως τών 500 ήμερομισθίων έντός τής τελευταίας δετίας ή του μεγαλυτέρου αριθμού έν συνόλω πραγματοποιηθεισών ήμερών έργασίας. Καί τούτο διότι ή έννοια, ή επιδιώξις και ό σκοπός του Ν. 4202 είναι ή έννοποίησης τής άσφαλίσεως διά τής ενεργού αξιοποίησεως ολοκλήρου του έν άσφαλίσει διανυθέντος χρόνου και ή άπονομή συντάξεως είς τόν ήσφαλισμένον, έφ' όσον ό χρόνος ούτος παρέχει αυτώ τοιοϋτον δικαίωμα, έξ οίουδήποτε όργανισμού έξ εκείνων είς την άσφάλισιν τών όποίων ύπήχθη (Βλ. ήδη την υπό στοιχεία 2/423/9.3.72 άπόφασιν Όπ/γου Κοιν. Όπηρεσιών).

Έάν ό χρόνος άσφαλίσεως ύπολογίζεται παρ' όργανισμού τινος ούχι καθ' ήμέρας, αλλά κατά μήνας ή έτη, λαμβάνονται ύπ' όψει 20 ήμέραι μηνιαίως ή 240 έτησίως. Είς την αντίστροφον περίπτωση διαιρούνται αί ήμέραι διά του 25 και ούτως έξευρίσκονται οί μήνες άσφαλίσεως.

Τόσον ή συνδρομή τών συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων όσον και τό ποσόν τής συντάξεως καθορίζονται συμφώνως πρός την νομοθεσίαν την διέπουσαν τόν άπονέμοντα την σύνταξιν όργανισμόν. Η δαπάνη όμως τής καταβολής τής συντάξεως βαρύνει τούς διαδοχικούς φορείς τής άσφαλίσεως είς ούς κατά καιρούς ύπήχθη ό ήσφαλισμένος, αναλόγως του παρ' έκάστω τούτων διανυθέντος χρόνου άσφαλίσεως⁽¹⁾.

Προκειμένου περι άπονομής συντάξεως συνεπεία άνικανότητας έξ έργατικού άτυχήματος ή επαγγελματικής νόσου, εφαρμόζεται ή νομοθεσία του όρ-

1. Τό θέμα του έπιμερισμού τής δαπάνης ένδιαφέρει τούς οικείους όργανισμούς. Ό δικαιούχος θά γνωρίζη ότι είναι συνταξιούχος του άπονέμοντος την σύνταξιν όργανισμού χωρίς νά τόν ένδιαφέρει ποίος και πόσα καταβάλλει.

γανισμού εις τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ὁ παθὼν κατὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ κινδύνου, ἀνεξαρτήτως χρόνου διαρκείας τῆς παρ' αὐτῷ ἀσφαλίσεως. Καὶ ἐν προκειμένῳ ὅμως, τὸ βᾶρος τῆς πληρωμῆς τῆς συντάξεως κατανέμεται μεταξὺ πάντων τῶν ὀργανισμῶν, κατὰ τ' ἀνωτέρω.

Αἱ ὡς ἄνω διατάξεις ἐφαρμόζονται καὶ προκειμένου περὶ τῶν ὑπαγομένων, κατὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ κινδύνου, εις τὴν ἀσφάλισιν τοῦ Ο.Γ.Α. ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι α) διετέλεσαν παρ' αὐτῷ ἠσφαλισμένοι τοῦλάχιστον ἐπὶ μίαν συνεχῆ δεκαετίαν, πρὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς περὶ ἀπονομῆς τῆς συντάξεως αἰτήσεως των καὶ β) δὲν δικαιοῦνται συντάξεως παρὰ τοῦ ὀργανισμού εις ὃν ὑπῆρξεν προηγουμένως.

Ὅμοίως αἱ αὐταὶ διατάξεις περὶ διαδοχικῆς ἀσφαλίσεως ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ προκειμένης διαδοχικῆς ὑπαγωγῆς εις τὴν ἐπικουρικὴν ἀσφάλισιν διαφόρων ὀργανισμῶν ἐπικουρικῆς ἀσφαλίσεως, ἐφ' ὅσον πρόκειται νὰ θεμελιωθῇ δικαίωμα καὶ νὰ χορηγηθῇ περιοδικὴ παροχὴ (ἐπικουρικὴ σύνταξις ἢ περιοδικὸν βόηθημα).

Ἐν περιπτώσει διαδοχικῆς ὑπαγωγῆς εις τὴν ἀσφάλισιν διαφόρων ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν ἀσκούντων μόνον ἀσφάλισιν ἀσθενείας, δὲν τυγχάνουσιν ἐφαρμογῆς αἱ ἀνωτέρω διατάξεις, ἀλλὰ διατηρεῖται ἀπλῶς τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ ἠσφαλισμένου ἐπὶ τὰς παροχὰς ἀσθενείας ἐπὶ ἓν ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς μεταβολῆς ἀσφαλιστικοῦ φορέως ἢ ἀπὸ τῆς καθ' οἷονδήποτε τρόπον διακοπῆς τῆς παρ' αὐτῷ ἀσφαλιστικῆς σχέσεως. Ἐὰν ἡ νομοθεσία τοῦ οἰκείου ὀργανισμοῦ προβλέπη ἐπὶ μακρότερον χρόνον διατήρησιν ἀσφαλιστικῆς ἰκανότητος, αὕτη διατηρεῖται καὶ πέραν τοῦ ἐξαμήνου μέχρι συμπληρώσεως τοῦ μακροτέρου τούτου διαστήματος.

Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις δὲν ἐφαρμόζονται προκειμένου περὶ τοῦ ΝΑΤ καὶ τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Βουλευτῶν (Γνωμ. Νομ. Συμβ. 1102/1966 Δελτ. ΙΚΑ ΙΗ' 371).

§ 293.—Παροχαὶ κλάδου ἀσθενείας.

Αἱ παροχαὶ Κλάδου Ἀσθενείας εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

Α') Ἰατρικὴ περίθαλψις, Β') Φαρμακευτικὴ περίθαλψις, Γ') Νοσοκομειακὴ περίθαλψις, Δ') Πρόσθετος περίθαλψις, Ε') Ἐπίδομα ἀσθενείας, ΣΤ') Ἐπίδομα τοκετοῦ, καὶ Ζ') Ἐξόδα κηδείας.

Α'. Ἰατρικὴ περίθαλψις.

Διὰ τὴν παροχὴν ἰατρικῆς περιθάλψεως, δέον ὅπως ὁ ἠσφαλισμένος ἔχῃ πραγματοποιήσει ἐν ἀσφαλίσει 50 τοῦλάχιστον ἡμερομίσθια κατὰ τὸ προηγούμενον τῆς ἀσθενείας του ἢ τῆς πιθανῆς ἡμέρας τοῦ τοκετοῦ ἡμερολογιακὸν ἔτος ἢ κατὰ τὸ τελευταῖον 15μηνον, χωρὶς νὰ ὑπολογίζωνται οἱ τρεῖς τελευταῖοι μῆνες. Αἱ ἡμέραι ἐπιδοτήσεως λόγῳ ἀσθενείας ἢ ἀνεργίας συνυπολογίζονται

ώς ημέραι έργασίας. Οί συνταξιούχοι και έπιδοματούχοι λόγω άναπροσαρμογής δικαιούνται ιατρικής περιθάλψεως καθ' όλην τής διάρκειαν τής συνταξιοδοτήσεως ή έπιδοτήσεώς των.

Έφ' όσον διαρκεί ή άσθένεια του ήσφαλισμένου, ούτος δικαιούται ιατρικής περιθάλψεως δια τήν (ιδίαν) άσθενειαν και άν έτι εξέλιπον αί ώς άνω καθοριζόμεναι χρονικά προϋποθέσεις.

Οί κατά τόν χρόνον τής στρατεύσεώς των ως κληρωτών ήσφαλισμένοι οί έχοντες συμπληρώσει τās ως άνω καθοριζόμενας προϋποθέσεις δικαιούνται τόσον αύτοί, όσον και τά μέλη τής οικογενείας των πλήρους ιατρικής περιθάλψεως καθ' όλην τήν διάρκειαν τής υπό τά όπλα παραμονής των και έξ μήνας μετά τήν άπόλυσίν των.

Η ιατρική περιθαλψις περιλαμβάνει πάσης φύσεως ιατρικής φροντίδας, παρακλινικάς εξετάσεις, ειδικάς θεραπείας, φάρμακα, συνήθη και ειδικά θεραπευτικά μέσα, λουτροθεραπειαν και περιθαλψιν εις πάσης φύσεως θεραπευτήρια κλπ.

Ο ήσφαλισμένος έν περιπτώσει άσθενείας του δέον όπως καταφεύγη εις τά Ιατρεία τής περιφέρειας του. Έφ' όσον όμως εύρίσκεται κληνής δικαιοῦται νά ειδοποιηθή Ιατρον του Ίδρύματος, όστις τόν έπισκεπτεται εις τήν οικίαν του. Εις έπειγουσας περιπτώσεις, δύναται νά καταφύγη και εις μη συμβεβλημένον μετά του ΙΚΑ Ιατρον, μέχρις οῦ ειδοποιηθή ό άρμόδιος του Ίδρύματος, δι' αιτήσεώς του δε υποβαλλομένης εις τό ΙΚΑ έντός τριών ημερών δικαιούται νά ζητήσει τήν καταβληθεϊσαν δαπάνην(1).

Διά τής υπ' αριθ. 50235/1954 άποφ. Υπ. Έργασίας ένεκρίθη ό Κανονισμός Συμμετοχής, δι' οῦ έπεβλήθη εις τούς ήσφαλισμένους, συμφώνως πρός τό άρθρον 31 § 4 του Α.Ν. 1846/1951, ή συμμετοχή εις τās δαπάνας τής ιατρικής περιθάλψεως δια τής προκαταβολής μέρους τής άπαιτουμένης δαπάνης πρό πάσης ιατρικής εξέτάσεως.

Έάν εϊναι άπαραίτητος ή μετάβασις του ήσφαλισμένου εις τόπον διάφορον τής κατοικίας του, λόγω μη ύπάρξεως έν αυτῇ καταλλήλου Ιατροῦ ή Νοσοκομείου, τό ΙΚΑ καταβάλλει τά έξοδα μετακινήσεως του άσθενους και παρέχει αυτῷ συνοδόν, άν παρίσταται άνάγκη.

Β'. Φαρμακευτική περιθαλψις.

Τόσον ό άμέσως ήσφαλισμένος, όσον και τά υπ' αυτου προστατευόμενα μέλη οικογενείας, δικαιούνται έν του ΙΚΑ φαρμακευτικής περιθάλψεως υπό τούς αυτους ως άνω και δια τήν Ιατρικήν περιθαλψιν άπαιτουμένους όρους και προϋποθέσεις, καθ' όσον ή παροχή φαρμάκων έμπεριέχεται εις τήν έννοιαν

1. Εις πλείστα Υποκ/τα έχει καθιερωθή ό θεσμός του οικογενειακου Ιατροῦ. Τοῦτο μελετάται όπως καθιερωθή νομοθετικῶς δια πάντας τούς ύπαγομένους εις τήν άσφάλισιν του ΙΚΑ.

τῆς ἰατρικῆς περιθάλψεως. Τὰ ἀπαιτούμενα φάρμακα δὲν παρέχονται ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ΙΚΑ, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν συμβεβλημένων μετ' αὐτοῦ ἰδιωτικῶν φαρμακείων, εἰς ἃ ὁ ἠσφαλισμένος προσέρχεται πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν χορηγούμενων συνταγῶν, καταβάλλων τὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν φαρμάκων συμμετοχὴν του.

Γ'. Νοσοκομειακὴ περίθαλψις.

Αὕτη παρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις: 1) "Ὅταν ὁ ἠσφαλισμένος πάσχη ἐκ μολυσματικῆς νόσου. 2) "Ὅταν καθίσταται ἀναγκαία ἢ συνεχὴς καὶ ἐκ τοῦ σύνεργου παρακολούθησις τοῦ ἀσθενοῦς ἢ ἀπαιτοῦνται ἰατρικαὶ φροντίδες μὴ δυνάμεναι νὰ παρασχεθῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ 3) "Ὅταν αἱ συνθήκαι τῆς κατ' οἶκον διαβιώσεως τοῦ ἀσθενοῦς δυσχεραίνουσι τὴν θεραπείαν αὐτοῦ.

Ἡ νοσοκομειακὴ περίθαλψις περιλαμβάνει τὴν εἰς πάσης φύσεως θεραπευτήρια καὶ σανατόρια ἐνδιαίτησιν τοῦ ἀσθενοῦς, ὡς καὶ πᾶσαν ἐν γένει ἰατρικὴν καὶ φαρμακευτικὴν περίθαλψιν παρεχομένην εἰς αὐτά. Διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἀσθενοῦς εἰς νοσοκομεῖον χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ εἰσιτήριον μετὰ προηγουμένην σχετικὴν γνωμάτευσιν τοῦ θεράποντος ἰατροῦ τοῦ Ἰδρύματος. Ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ ἀναγράφεται καὶ τὸ νοσοκομεῖον εἰς ὃ δέον ὅπως εἰσαχθῆ ὁ ἠσφαλισμένος. Οὗτος ὅμως δύναται μεταξὺ τῶν συμβεβλημένων μετὰ τοῦ Ἰδρύματος κλινικῶν νὰ ἐκλέξῃ τὴν τοιαύτην τῆς ἀρεσκείας του, εἰς ἣν καὶ εἰσάγεται ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ κεναὶ κλῖναι.

Εἰς ἅς περιπτώσεις ἀπειλεῖται διὰ τὸν ἀσθενῆ κίνδυνος ἐκ τῆς καθύστερῆσεως, ἐπιτρέπεται ἡ εἰσόδος αὐτοῦ καὶ εἰς μὴ συμβεβλημένα θεραπευτήρια, ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τοῦ ΙΚΑ. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ μεταγενεστέρα μετακίνησις τοῦ ἀσθενοῦς εἶναι ἐπικίνδυνος, ἐξακολουθεῖ οὗτος αὐτόθι τὴν νοσηλείαν του δαπάναις τοῦ Ἰδρύματος. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ὅμως ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ ἀμέσως τὸ ΙΚΑ, ἄλλως δὲν δικαιούται τῆς ἀπόδοσεως τῶν δαπανηθέντων νοσηλείων.

Νοσοκομειακῆς περιθάλψεως δικαιοῦνται καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ἠσφαλισμένου, τὰ μετ' αὐτοῦ συμβιοῦντα καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντηρούμενα.

Δ'. Πρόσθετος περίθαλψις.

Ἡ πρόσθετος περίθαλψις περιλαμβάνει: 1) τὴν περίθαλψιν εἰς σανατόριον, ἀναρρωτήριον ἢ ἄσυλον, 2) τὴν ἠλεκτροθεραπείαν, μηχανοθεραπείαν καὶ λοιπὰς συναφεῖς εἰδικὰς θεραπείας, 3) τὰς παντὸς εἶδους προσθέσεις, ἧτοι τεχνιτὰ μέλη, ὀδόντας κλπ., 4) τὴν λουτροθεραπείαν κλπ.(1).

1. Μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Α.Ν. 1846/51, ἡ ἐκτασις τῆς παροχῆς προσθέτου περιθάλψεως ἀπεφασίζετο ὑπὸ τῆς ΤΔΕ ἐκάστου Ἐπιχειρήματος.

Ε'. 'Επίδομα άσθενείας.

Έκτός των άνωτέρω (ύπό στοιχεία Α' - Δ') παροχών άσθενείας εις είδος, οί ήσφαλισμένοι του ΙΚΑ δικαιούνται και εις χρήμα επίδοματος άσθενείας. Πρὸς τούτο απαιτείται γνωμάτευσις Ιατρού του Ίδρύματος, άναγραφομένη επί του βιβλιαρίου άσθενείας και καθορίζουσα την φύσιν τής παθήσεως και την πιθανήν διάρκειαν τής συνεπεία ταύτης άνικανότητος πρὸς εργασία. Περαιτέρω απαιτείται ὅπως ὁ ήσφαλισμένος ἔχη πραγματοποιήσει 100 τουλάχιστον ήμερομίσθια ἐν άσφαλίσει κατὰ τὸ ήμερολογιακὸν ἔτος τὸ προηγούμενον τής άναγγελίας τής άσθενείας ἢ κατὰ τὸ προηγούμενον τής άναγγελίας 15μηνον, χωρὶς εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν νὰ ὑπολογίζωνται τὰ ήμερομίσθια τοῦ τελευταίου ήμερολογιακοῦ τριμήνου. Ὁ πληρὼν κατὰ τὸν χρόνον τής στρατεύσεώς του ὡς κληρωτοῦ ήσφαλισμένος τὴν προϋπόθεσιν τής πραγματοποιήσεως τῶν 100 ήμερομισθίων, ὑπὸ τὴν άνωτέρω ἔννοιαν, δικαιούται νὰ τύχη επίδοματος άσθενείας, ἐπὶ τῇ συνδρομῇ καὶ τῶν λοιπῶν προϋποθέσεων (άσθενείας κλπ.), ἐπὶ ἕξ μηνῶν ἀπὸ τής ἀπολύσεώς του ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ.

"Ετεροι προϋποθέσεις, διὰ τὴν χορήγησιν επίδοματος άσθενείας, εἶναι α) νὰ μὴ λαμβάνη ὁ άσθενήσας σύνταξιν ἐκ τοῦ ΙΚΑ, β) ἡ άσθένεια νὰ μὴ ὀφείλεται εἰς πταῖσμα αὐτοῦ καὶ γ) ἡ ἀποχὴ ἐκ τής εργασίας λόγω άσθενείας νὰ διήρκεσε πέραν τῶν τριῶν ήμερῶν. Διὰ τὸ τριήμερον τής άναμονῆς ὑποχρεοῦται ὁ εργοδότης, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Α.Ν. 178/1967 (ΔΕΝ 23. 907), νὰ καταβάλῃ εἰς τὸν μισθωτὸν τὸ ήμισυ τῶν ἀποδοχῶν του. Διὰ τὸ πέραν τοῦ τριήμερου χρονικὸν διάστημα, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν άρθρων 657 καὶ 658 τοῦ Ἄστ. Κώδικος, περὶ ὧν άνωτέρω σελ. 331.

"Ὅταν ἡ άνικανότης τοῦ ήσφαλισμένου ὀφείλεται εἰς ἀτύχημα, δὲν τηρεῖται χρόνος άναμονῆς.

Τὸ ποσοδὸν τοῦ ἐπιδόματος άσθενείας ἰσοῦται πρὸς τὰ 50% τοῦ τεκμαρτοῦ ήμερομισθίου τής άσφαλιστικῆς κλάσεως εἰς ἣν ἀνήκειν ὁ ήσφαλισμένος κατὰ τὰς περισσοτέρας τῶν τελευταίων 30 ήμερῶν εργασίας, τοῦ προηγούμενου ἔτους ἐκείνου, καθ' ὃ ἀνηγγέλθη ἡ άσθένεια. Τὸ ὡς ἄνω βασικὸν ποσοδὸν ἐπιδόματος προσαυξάνεται κατὰ 10 % δι' ἕκαστον προστατευόμενον μέλος. Τὸ ἐπίδομα άσθενείας, μετὰ τῶν προσαυξήσεων λόγω οἰκογενειακῶν βαρῶν, οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι άνωτερον τοῦ τεκμαρτοῦ ήμερομισθίου τής VIII μισθολογικῆς κλάσεως (ἤδη τῶν δρχ. 70), οὔτε τῶν 70 % τοῦ ήμερομισθίου τής άσφαλιστικῆς κλάσεως βάσει τής ὁποίας ὑπολογίζεται τούτο.

Τὸ ἐπίδομα άσθενείας ἄρχεται καταβαλλόμενον ἀπὸ τής 4ης ήμέρας, ἐκτός ἂν πρόκειται περὶ ἀτυχήματος ὅποτε ἄρχεται ἀπὸ τής ήμέρας τής άναγγελίας. Τὸ ἐν λόγω ἐπίδομα δύναται νὰ διαρκέσῃ μέχρι 180 κατ' άνώτατον ὄριον ήμέρας διὰ τὴν αὐτὴν άσθένειαν, δὲν καταβάλλεται δὲ διὰ πλείονας τῶν 180 ήμερῶν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ήμερολογιακοῦ ἔτους, ἐκτός ἂν ἡ άνικανότης ὀφείλεται εἰς φυματίωσιν ὅποτε δύναται νὰ παραταθῇ μέχρι τῶν 360 ήμερῶν.

Τὸ ποσὸν τοῦ ἐπιδόματος ἀσθενείας μειοῦται κατὰ τὰ 2/3, ἐφ' ὅσον ὁ ἠσφαλισμένος νοσηλεύεται δαπάναις τοῦ Ἰδρύματος εἰς θεραπευτήριον καὶ δὲν βαρύνεται μὲ τὴν συντήρησιν μελῶν οἰκογενείας.

Ὡς μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ἠσφαλισμένου διὰ τὴν ἀπόληψιν τῶν παροχῶν κλάδου ἀσθενείας θεωροῦνται, κατ'ἄρθρον 33 Α.Ν. 1846/51, τὰ ἐξῆς:

α) Ἡ σύζυγος ἢ ὁ ἀνάπηρος καὶ ἄπορος σύζυγος. β) Τὰ ἄγαμα τέκνα (νόμιμα, νομιμοποιηθέντα, ἀναγνωρισθέντα, υἱοθετηθέντα, προγονοὶ) καὶ προκειμένου περὶ ἠσφαλισμένης ἢ θηλείας συνταξιούχου καὶ τὰ νόθα τέκνα, μέχρι συμπληρώσεως τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας των καὶ ἐφ' ὅσον συνεχίζουσι τὰς σπουδὰς των μέχρι συμπληρώσεως τοῦ 23ου ἔτους τῆς ἡλικίας των⁽¹⁾. γ) Ἡ μήτηρ καὶ ὁ πατήρ, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἄπορος ὡς καὶ οἱ θετοὶ γονεῖς ὑπὸ τὰς ὁμοίας πρὸς τοὺς φυσικοὺς γονεῖς προϋποθέσεις⁽²⁾. δ) Οἱ ὄρφανοὶ πατρὸς καὶ μητρὸς ἔργοναι καὶ ἀδελφοὶ ὡς καὶ οἱ ὄρφανοὶ μόνον πατρὸς ἢ μητρὸς ἀδελφοὶ ἢ ἔργοναι, ἐφ' ὅσον εἶναι ἄγαμοι καὶ δὲν συνεπλήρωσαν τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των ὃ δὲ ἐπιζῶν γονεὺς λογίζεται κατὰ τ' ἀνωτέρω ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας τοῦ ἠσφαλισμένου. Τ' ἀνωτέρω πρόσωπα δέον ὅπως συμβιώσι μετὰ τοῦ ἠσφαλισμένου ἢ συνταξιούχου καὶ συντηρῶνται ὑπ' αὐτοῦ.

ΣΤ'. Ἐπίδομα τοκετοῦ.

ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 31 παράγραφος 7 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1846/1951, προβλέπεται ἡ παροχὴ μαιευτικῆς περιθάλψεως, εἰς τὰς ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἠσφαλισμένας καὶ συνταξιούχους τοῦ Ι.Κ.Α. Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ἐξεδόθη ὁ Κανονισμὸς Μαιευτικῆς Περιθάλψεως, ἐγκριθεὶς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 42080/1952 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας. Ὁ κανονισμὸς ὁμοῦς οὗτος οὐδέποτε ἐφηρμόσθη μέχρι σήμερον. Ἀντ' αὐτοῦ ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ β' ἐδαφίου τῆς § 7 τοῦ ἄρθρου 31 Α.Ν. 1846/1951, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν χορηγεῖται ἐφ' ἀπαξ βοήθημα ὀριζόμενον δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος εἰς ποσὸν οὐχὶ κατώτερον τοῦ πενταπλασίου τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς ἀνωτάτης ασφαλιστικῆς κλάσεως. Τὸ ἐν λόγῳ ποσὸν διὰ τῆς ἀπὸ 17.12.1954 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ εἶχε καθορισθῆ εἰς δρχ. 1.000 διὰ τὰς ἀμέσως ἠσφαλισμένας καὶ εἰς δρχ. 700 διὰ τὰς ἐμμέσως ἠσφαλισμένας, τὰς συνταξιούχους καὶ τὰς συζύγους τῶν συνταξιούχων. Μετὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῶν ασφαλιστικῶν κλάσεων ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν.Δ. 4104/1960, ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 392/15.11.1960 ἀπόφασις τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΙΚΑ, δι' ἧς ὀρίσθη τὸ κατώτατον ὄριον βοηθήματος τοκετοῦ δι' ἀπάσας τὰς κατηγορίας τῶν δικαιούχων προσώπων εἰς δρχ. 1.050, ἧτοι ἴσον πρὸς τὸ πενταπλάσιον τῆς νέας ἀνωτάτης ασφαλιστικῆς κλάσεως τῶν δραχμῶν 210. Ἡδὴ ἰσχύει ἡ ὑπ' ἀριθ. 362/31.5.1966 ἀπόφασις τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου τοῦ ΙΚΑ, δι' ἧς τὸ ἐν λόγῳ ποσὸν ὀρίσθη εἰς δρχ. 1300.

1. Προσθήκη ὑπὸ ἄρθρου 32 Ν. 4476/1965.

2. Προσθήκη ὑπὸ ἄρθρου 1 § 22 Ν.Δ. 4577/1966.

Ἐκτός τοῦ ἀνωτέρου ἐπιδόματος τοκετοῦ χορηγεῖται καὶ τὸ ἐπίδομα μητρότητος, (κυνοφορίας καὶ λοχείας) περὶ τοῦ ὁποίου προβλέπει τὸ ἄρθρον 39 τοῦ Α.Ν. 1846/1951 καὶ τὸ ὅποιον ἰσοῦται κατὰ ποσὸν πρὸς τὸ ἐπίδομα ἀσθενείας, παρέχεται δὲ ἐπὶ 42 ἡμέρας πρὸ τῆς πιθανῆς ἡμέρας τοῦ τοκετοῦ καὶ ἐπὶ ἑτέρας 42 ἡμέρας μετ' αὐτόν.

Διὰ τὴν παροχὴν τῶν ἀνωτέρου ἐπιδομάτων ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ ἠσφαλισμένη ἔχῃ πραγματοποιήσει 200 τοῦλάχιστον ἡμέρας ἐργασίας κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τὰ προηγούμενα τῆς πιθανῆς ἡμέρας τοκετοῦ.

Μετὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα εἶναι αὐτονόητον ὅτι ἡ ἠσφαλισμένη ἢ συνταξιούχος εἶναι ἐλευθέρω νὰ εἰσαχθῇ, πρὸς μαιευτικὴν περίθαλψιν, εἰς οἰανδήποτε κλινικὴν τῆς ἀρσεκείας τῆς καὶ εἰς οἰανδήποτε θέσιν, μὴ δικαιουμένη ἐκ τοῦ ΙΚΑ ἑτέρας παροχῆς ἢ πληρωμῆς νοσηλείων, καθ' ὃ περιλαμβανομένων εἰς τὸ ὡς ἄνω καταβαλλόμενον ἐπίδομα τοκετοῦ. Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀνωμαλίου ἐξελίξεως τοῦ τοκετοῦ, ἡ ἠσφαλισμένη δικαιούται τῶν παροχῶν ἀσθενείας, πέραν τῶν ὡς ἄνω ὀρίων.

Ζ'. Ἐξοδα κηδείας.

Εἰς περίπτωσιν θανάτου ἠσφαλισμένου, ἔχοντος πραγματοποιήσει 100 τοῦλάχιστον ἡμερομίσθια κατὰ τὸ προηγηθὲν τοῦ θανάτου ἡμερολογιακὸν ἔτος ἢ κατὰ τὸ προηγούμενον 15μηνον χωρὶς νὰ ὑπολογίζωνται οἱ τελευταῖοι τρεῖς μῆνες, ἢ συνταξιούχου, καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων εἰς τὴν χήραν τοῦ θανόντος ἢ ἐλλείψει τοιαύτης εἰς τὸν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ΙΚΑ ἐπιμεληθέντα τῆς κηδείας ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, καθοριζόμενον δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικ. Συμβουλίου εἰς ποσὸν οὐχὶ κατώτερον τοῦ δπλασίου τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς ἀνωτάτης ασφαλιστικῆς κλάσεως. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἔχει ὀρισθῆ σήμερον εἰς δρχ. 2000 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 362/31.5. 1966 ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ.

II. ΕΙΔΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 51ον

ΠΙΝΑΞ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

§ 294.— Το άρθρον 5 του Α.Ν. 1846/1951 προβλέπει την εξακολούθησιν λειτουργίας των πάσης μορφής Ταμείων των συνεστημένων επί τη βάσει του Ν. 2868 ή του Δ/τος της 15.5.1920 ή Ειδικών Νόμων. Έν συνεχεία όρίζει ότι τὰ κατὰ τ' άνωτέρω διατηρούμενα έν λειτουργία Ταμεία κυρίας άσφαλίσεως, άν υπάγωνται εις την άρμοδιότητα του Έπ. Έργασίας, ύποχρεούνται νά χρηρηγούν εις τους ήσφαλισμένους των, τὰ μὲν άσκούντα άσφάλισιν άσθνείας, τὰς άλλὰς καθ' ύψος παροχάς πρὸς τὰς ύπό του ΙΚΑ χρηρηγουμένας διά τους κλάδους άσθνείας και μητρότητας εις χρήμα και εις είδος, τὰ δὲ άσκούντα άσφάλισιν συντάξεως, τὰ ύπό του Α.Ν. 1846/1951 καθοριζόμενα κατώτατα όρια συντάξεων.

Έπί τη βάσει των άνω διατάξεων τό Συμβούλιον της Έπικρατείας δέχεται ότι τὰ περί των πρόκειται Ταμεία όφείλουσι νά παρέχουσιν εις τους ήσφαλισμένους την ίσοδύναμον καθ' ύψος και έκτασιν άσφαλιστικήν προστασίαν πρὸς την ύπό του ΙΚΑ παρεχομένην τοιαύτην. Η τοιαύτη δὲ ίσοδύναμος προστασία συνίσταται ού μόνον εις την παροχήν συντάξεων ίσων πρὸς τὰ κατώτατα όρια του ΙΚΑ αλλά και ύπό τὰς προϋποθέσεις τὰς άπαιτουόμενας ύπό της νομοθεσίας του ΙΚΑ έστω και άν ύπό τὰς προϋποθέσεις της νομοθεσίας του ειδικου Ταμείου δέν θεμελιούται συνταξιοδοτικόν δικαίωμα (Σ.Ε. 183/1965 ΔΕΝ 21. 257, Σ.Ε. 198/1966).

Περαιτέρω όρίζεται, ότι τὰ έν των άνωτέρω Ειδικών Ταμείων μὴ δυνάμενα, κατὰ την κρίσιν ειδικής Έπιτροπής, νά χρηρηγούν τὰς άνωτέρω παροχάς, αίτινες κατὰ την έννοιαν του Νόμου άποτελοῦν τό ελάχιστον όριον της έν τη χώρα άσφαλιστικής προστασίας, συγχωνεύονται εις τό ΙΚΑ.

Ούτω, κατὰ καιρούς συνεχωνεύθησαν εις τό ΙΚΑ τὰ κάτωθι Ειδικά Ταμεία:

1. Ταμείον Έλληλοβοηθείας Προσ/κου Γαλλικής Έταιρίας Μεταλλείων Λαυρίου (Α.Υ.Ε. 21839/1947). Έπό 1ης Ιουλίου 1947.
2. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κου Έργαστηρίων Έπαρών Γυναικῶν (Α.Υ.Ε. 18824/1949). Έπό 1ης Δεκεμβρίου 1948.
3. Ταμείον Έλληλοβοηθείας Προσ/κου Α.Ε. Έργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτινης Μήλου (Α.Υ.Ε. 23957/1952). Έπό 1ης Αύγουστου 1952.

4. Ταμείον Ἀλληλοβοηθείας Προσ/κοῦ Α.Ε. Θεωρουχείων Μήλου (Α.Υ.Ε. 23957/1952). Ἀπὸ 1ης Ἀγούστου 1952.
5. Ταμείον Ἀλληλοβοηθείας Προσ/κοῦ Ἐτ. Μεταλλευτικῶν καὶ Χημικῶν Ἐπιχειρήσεων Ἀδάμας Μήλου (Α.Υ.Ε. 23957/1952). Ἀπὸ 1ης Ἀγούστου 1952.
6. Ταμείον Ἀλληλοβοηθείας Προσ/κοῦ Ἐταιρίας Ἀνθρακωρυχείων Κύμης (Α.Υ.Ε. 56628/1951). Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1952.
7. Ταμείον Ἀλληλοβοηθείας Προσ/κοῦ Ἐταιρίας Ἀνθρακωρυχείων Ἀλιβερίου (Α.Υ.Ε. 56628/1951). Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1952.
8. Εἰδικὸς Λογαριασμὸς Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων Δωδεκανήσου (Ε.Α. Κ.Α.Δ.) (Α.Υ.Ε. 64900/1951). Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1952.
9. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Ἐργατῶν Φορτ/τῶν Λιμένος Καλαμῶν (Β.Δ. 22.9.1952). Ἀπὸ 29ης Σεπτεμβρίου 1952.
10. Ταμείον Συντάξεων Συμριδωρυκτῶν Νάξου (Β.Δ. 22.9.1952). Ἀπὸ 29ης Σεπτεμβρίου 1952.
11. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κοῦ Τραπεζίης Χίου (Β.Δ. 22.9.1952) Ἀπὸ 29ης Σεπτεμβρίου 1952.
12. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κοῦ Νέας Ἁγών. Ἐταιρίας Διῶρυγος Κορίνθου (Β.Δ. 22.9.1952). Ἀπὸ 29ης Σεπτεμβρίου 1952.
13. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν (Τ.Α.Κ.) (Ν. 2348/1953). Ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1953.
14. Εἰδικὸς Λογαριασμὸς Συντάξεως τοῦ Συνδέσμου Παραλαβῆς καὶ Παραδόσεως Ἐμπορευμάτων Λιμένος Πειραιῶς (Β.Δ. 12.6.1953). Ἀπὸ 25ης Ἰουλίου 1953.
15. Ταμείον Ἀλληλοβοηθείας Προσ/κοῦ Ἐταιρίας Μεταλλείων Δομοκοῦ (Α.Υ.Ε. 50975/1954). Ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1954.
16. Ταμείον Συντάξεων Ὑπαλλήλων Λιμενικῶν Ταμείων (Β.Δ. 31.1.1955). Ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1955.
17. Ταμείον Συντάξεως Προσ/κοῦ Ἀερίφωτος Πειραιῶς (Β.Δ. 17.4.1956). Ἀπὸ 1ης Μαΐου 1956.
18. Ταμείον Μεταλλευτῶν (Β.Δ. 17.4.1956). Ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1956.
19. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ἀερίφωτος Ἀθηνῶν (Β.Δ. 14.11.1956). Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957.
20. Κλάδος Συντάξεων τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Λιμενεργατῶν Πειραιῶς (Ν.Δ. 3764/1957). Ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1957.
21. Ταμείον Συντάξεων καὶ Προνοίας τοῦ Προσ/κοῦ Τροχιοδρόμων καὶ Ἠλεκτροφωτισμοῦ Θεσσαλονίκης (Ν.Δ. 3721/1957). Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1958.
22. Ταμείον Ἀλληλοβοηθείας Προσ/κοῦ Λιγνιτωρυχείων Ραφίνης (Α.Υ.Ε. 2935/1959). Ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1959.
23. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κοῦ Η.Ε.Μ. (Ν. 3954/1959). Ἀπὸ 18ης Ἰουνίου 1959.

24. Ταμείον Συντάξεων Προσωπικοῦ Ἐταιρίας Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου καὶ Καλυκοποιείου (Β.Δ. 1051/1966). Ἀπὸ 1.1.1967.

25. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Ἀρτεργατῶν, Μυλεργατῶν καὶ Μακαρονοτεχνιτῶν (Α.Ν. 87/1967). Ἀπὸ 7.8.1967.

26. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Προσωπικοῦ Α.Σ.Ο. (Α.Ν. 87/1967). Ἀπὸ 7.8.1967.

27. Ταμείον Συντάξεων Προσωπικοῦ Προνομιούχου Α.Ε. Γενικῶν Ἀποθηκῶν τῆς Ἑλλάδος (Α.Ν. 87/1967). Ἀπὸ 7.8.1967.

28. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Ἐργατῶν Κεραμοποιῶν, Πλινθοποιῶν καὶ Ἀγγειοπλαστῶν (Α.Ν. 87/1967). Ἀπὸ 7.8.1967.

Κατωτέρω παραθέτομεν πίνακα τῶν ἐν λειτουργίᾳ Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως (κυρίας καὶ ἐπικουρικῆς) περιλαμβάνοντα τοὺς κλάδους ἀσφαλίσεως, τοὺς ὁποίους καλύπτει ἕκαστος ἐξ αὐτῶν καὶ τὰς ἰδρυτικὰς τούτων διατάξεις.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Α'. Κυρίας 'Ασφαλίσεως

'Επωνυμία 'Οργανισμού	Κλάδοι ασφαλίσεως	'Ιδρυτικάί Πράξεις
1. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού (τέως) 'Εθνικῆς Τραπεζῆς	Σύνταξις	Β.Δ. τῆς 28.4.1867.
2. Ναυτικὸν 'Απομαχικὸν Ταμείον	Σύνταξις	Ν. ΑΡΟΗ'/1884, Π.Δ. 16/20.12.26 (κωδ/σις).
3. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού Τραπεζῆς 'Αθηνῶν	Σύνταξις — Πρόνοια	Β.Δ. 26.12.1900.
4. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού Ε.Δ.Ε. Μ.Ε.Δ. (τέως Ε.Δ. Υ.Π.)	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Υ. 'Εθν. Οίκ. 49427/32. Βάσει Ν. 2868/22. 'Απὸ 1906 ἐλειτούργει ὡς Λογαριασμὸς δυνάμει ἀποφ. Ε.Δ.Υ.Π.
5. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού 'Ελλην. 'Ηλεκτρ. Σιδηροδρόμων	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Υ. 'Εθν. Οίκ. 44461/1915. 'Απὸ 1906 ἐλειτούργει δυνάμει ἀποφάσεως Δ.Σ.
6. Ταμείον Συντάξεων 'Ηθοποιῶν — Συγγραφέων — Μουσικῶν καὶ Τεχνιτῶν Θεάτρου καὶ Κινηματογράφου	Σύνταξις	Ν. 1237/1918, Α.Υ. 'Εθν. Οίκ. 22011/24. Διὰ τοῦ Ν.Δ. 4593/1966 συνεστήθη παρ' αὐτῷ «Λογαριασμὸς 'Ασφαλίσεως Λογοτεχνῶν 'Ελλάδος».
7. Ταμείον 'Ασφαλίσεως Προσ/κού 'Ηλεκτρικῆς 'Εταιρίας 'Αθηνῶν — Πειραιῶς καὶ Ε.Η.Ε.	'Ασθένεια — Σύνταξις	Α.Υ. 'Εθν. Οίκ. 35806/1921. Βάσει Ν. 281/1914.
8. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού 'Εμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν 'Επιμελητηρίων	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Υ. 'Εθν. Οίκ. 58066/1924. Βάσει Ν. 2868/1922.
9. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού 'Αθηναϊκῶν 'Εφημερίδων	Σύνταξις	Δ/γμα 24.21.1925. Βάσει Ν. 3258/25.
10. Ταμείον 'Ασφαλίσεως Προσ/κού 'Ιονικῆς—Λαϊκῆς Τραπεζῆς	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Υ. 'Εμπορίου καὶ 'Εργασίας 61035/61.
11. Οἶκος Ναύτου	'Ασθένεια	Π.Δ. 1.3.1927, Π.Δ. 28/31.10.32.

'Επωνυμία 'Οργανισμού	Κλάδοι ασφάλισης	'Ιδρυτικά πράξεις
12. Ταμείον 'Ασφαλίσεως Προσ/κού 'Εμπορικής Τραπεζής	'Ασθένεια — Πρόνοια	Ν.Δ. 3083/54 (ἄρθρ. 6). 'Απὸ τοῦ 1927 ἐλει- τούργει ὡς Ταμ. Προ- νοίας.
13. Ταμείον 'Ασφαλίσεως Προσ/κού Θεραπευτηρίου «'Ο Ἐθαγγελισμός».	Σύνταξις — 'Ασθένεια	'Αποφ. Δ.Σ. 21.12.29. Βάσει ἄρθρ. 8 Β.Δ. ἀπὸ 24/28.4.1928, Υ. Α. 53056/39.
14. Ταμείον Συντάξεων 'Εφημεριδοπωλῶν καὶ 'Υπαλλήλων Πρακτορείων	Σύνταξις — Πρόνοια — 'Ασθένεια	Ν. 4434/1929, Ν.5376/ 1932.
15. Ταμείον Συντάξεων 'Εκτελωνιστῶν	Σύνταξις	Ν. 4272/1929, Α.Υ.Ε. 48571/40.
16. Ταμείον Συντάξεων Νομικῶν	Σύνταξις	Ν. 4448/1929, Α.Ν. 1621/39.
17. Ταμείον Συντάξεων Αὐτοκινητιστῶν	Σύνταξις	Ν. 4841/1930, Π.Δ. 6/19.4.1935.
18. Ταμείον 'Ασφαλίσεως Κλήρου 'Ελλάδος (Τ.Α.Κ.Ε.)	Σύνταξις	Ν. 5148/1931.
19. Ταμείον 'Ασφαλίσεως Τυπογράφων καὶ Μισθωτῶν Γραφικῶν Τεχνῶν.	Σύνταξις — Πρόνοια	Ν. 5243/1931, Ν. 6071/ 1934.
20. Ταμείον Συντάξεων καὶ Προνοίας Προσ/κού 'Αγροτικῆς Τραπεζῆς	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Υ. 'Εθν. Οἰκ. 37401/ 1932. Βάσει Ν. 2868/ 1922.
21. Ταμείον Συντάξεων 'Υπαλληλικῶν καὶ Συντακτικῶν Προσ/κού 'Εφημερίδων Θεσ/νίκης	Σύνταξις	Ν. 5598/1933.
22. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κού 'Ασφαλιστικῆς 'Εταιρίας «'Η 'Εθνική»	Σύνταξις — 'Ασθένεια — Πρόνοια	Α.Υ. 'Εθν. Οἰκ. 38829/ 1933.
23. Ταμείον Συντάξεων καὶ Αὐτασφαλίσεως 'Υγειονομικῶν (Τ. Σ.Α.Υ.)	Σύνταξις	Π.Δ. 16/23.3.1934.
24. Ταμείον 'Ασφαλίσεως 'Εργατῶν Τύπου	Σύνταξις — 'Ασθένεια — Πρόνοια	Ν. 6071/1934.

Ἐπωνυμία Ὄργανισμοῦ	Κλάδοι ἀσφαλίσεως	Ἰδρυτικά πράξεις
25. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ἐπαγγελματιῶν Βιοτεχνῶν Ἑλλάδος (Γ.Ε.Β.Ε.)	Σύνταξις — Ἀσθένεια	Ν. 6364/1934.
26. Ταμεῖον Συντάξεων Μηχανικῶν καὶ Ἐργαληπτῶν Δημοσ. Ἔργων	Σύνταξις	Ν. 6276/34, Α.Ν.2326/40.
27. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Χρηματιστῶν — Μεσιτῶν — Ἀντικρουστῶν	Σύνταξις	Ν.Δ. 20.6.1935.
28. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ξενοδοχοῦπαλλήλων	Ἀσθένεια — Πρόνοια	Α.Ν. 394/1936.
29. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ἐμπόρων	Σύνταξις — Ἀσθένεια	Α.Υ.Ε. 21891/1936.
30. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ναυτικῶν Πρακτόρων καὶ Ὑπαλλήλων	Σύνταξις	Βάσει Ν. 6298/34. Α.Ν. 275/1936.
31. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν Ὑπαλλήλων	Σύνταξις — Πρόνοια	Β.Δ. 24/29.4.1936, Α.Ν. 223/1936.
32. Ταμεῖον Συντάξεων Ἐφημεριδοπωλῶν καὶ Ὑπαλλήλων Πρακτορείων Θεσ/νίκης	Σύνταξις	Β.Δ. 12.12.1937.
33. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Γεωργικῶν Συνεταιριστικῶν Ὄργανώσεων	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Ν. 1154/38, Ν. 479/43.
34. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ ΟΤΕ	Σύνταξις — Ἀσθένεια	Α.Ν. 1718/1939, Ν.Δ. 912/41, Ν. 34/1943.
35. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ἰδιοκτητῶν — Συντακτῶν καὶ Ὑπαλλήλων Τύπου	Σύνταξις	Α.Ν. 2176/1940.
36. Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ἐπιχειρηματιῶν Κινηματογράφου	Σύνταξις — Πρόνοια	Ν.Δ. 889/1941, Ν.Δ. 1884/1942.

Έπωνυμία Όργανισμοῦ	Κλάδοι ἀσφαλίσεως	Ίδρυτικά Πράξεις
37. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Βουλευτῶν	Σύνταξις	Α.Ν. 1518/1950.
38. Ταμείον Συντάξεων Προσ/κοῦ Τραπεζῶν Ἑλλάδος καὶ Κτηματικῆς	Σύνταξις	Ν.Δ. 2626/1953.
39. Ὄργανισμὸς Ἀπασχολήσεως Ἑργατικῶν Δυναμικοῦ	Ἄνεργία — Στρατεύσεις	Ν.Δ. 2961/1954, Ν.Δ. 212/1969.
40. Ὄργανισμὸς Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων	Σύνταξις	Ν. 4169/1961.
41. Ἑργατικὴ Ἑστία	Μόρφωσις — Ψυχολογία	Ν. 520/1931.
42. Ἀυτόνομος Ὄργανισμὸς Ἑργατικῆς Κατοικίας	Στέγασις	Ν.Δ. 2963/1954.
43. Ταμείον Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ε.Τ.Β.Α.	Σύνταξις — Πρόνοια	Β.Δ. 207/1965.
44. Ὑπηρεσία Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Δ.Ε.Η.	Σύνταξις — Πρόνοια	Ν. 4491/1966.
45. Ταμείον Ἀρωγῆς Ὀργάνων Ἀγροφυλακῆς	Σύνταξις — Πρόνοια	Ν. 4523/1966. Προηγουμένως ἐλεητοῦργεῖ μόνον ὡς Πρόνοιας.
46. Εἰδικὸς Λογαριασμὸς Ἀσφαλίσεως Καλλιτεχνῶν Ἑλλάδος	Σύνταξις	Β.Δ. 271/1968.

Β'. 'Επικουρικής 'Ασφαλίσεως

'Επωνυμία 'Οργανισμού	Κλάδοι ασφαλίσεως	'Ιδρυτικά Πράξεις
1. Μετοχικόν Ταμείον Στρατού	Σύνταξις	Νόμος ΣΕ'/27.4.1867.
2. Μετοχικόν Ταμείον Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων	Μέρισμα (τύπου συντάξεως)	N. 1636/1919.
3. 'Επικουρικόν Ταμείον 'Εξόδου Γερόντων καὶ Ἀνικάνων Ἐργατῶν Μετάλλου	Σύνταξις	N.Δ. 11.11.1935.
4. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ἀρτοποιῶν Ἑλλάδος	Σύνταξις	A.N. 19/20.11.1935.
5. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Μισθωτῶν Βιομηχανίας Καπνοῦ	Σύνταξις	A.N. 440/1937.
6. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ἐταιριῶν Τσιμέντων	Σύνταξις — Πρόνοια	A.N. 895/1937.
7. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ἐκπροσώπων καὶ Ὑπαλλήλων Ἐργατικῶν, Ἐπαγγελματικῶν Ὄργανώσεων	Σύνταξις	A.N. 971/1937.
8. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ἐργατοτεχνιτῶν Ὑαλουργῶν	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. τῆς 15.7.1937, N.Δ. 912/1941.
9. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ἐταιρίας Λιπασμάτων	Σύνταξις — Πρόνοια	A.N. 1527/1938.
10. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ὑπαλλήλων Ἐμπορίου Τροφίμων	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. 15.12.1938, N.Δ. 912/41, A.N. 1159/46.
11. Ταμείον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ὑπαλλήλων Ἐμπορικῶν Καταστημάτων	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. τῆς 2.6.1939, N.Δ. 912/1941.

Ἐπωνυμία Ὄργανισμοῦ	Κλάδοι ἀσφαλίσεως	Ἱδρυτικαὶ Πράξεις
12. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ἄνων. Ἑλλ. Ἐτ. Ὑδάτων	Σύνταξις	Α.Ν. 1740/1939.
13. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ὑπαλλήλων Καπνεμπορικῶν Ἐπιχειρήσεων	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Ν. 1932/1939.
14. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Α.Ε. Οἰνοποιίας — Ζυθοποιίας — Οἰνοπνευματοποιίας	Σύνταξις	Α.Ν. 1654/1939.
15. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ὑπαλλήλων Φαρμακευτικῶν ἔργασιῶν	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. 22.3.1940, Ν. 581/1943.
16. Ταμεῖον Πρόνοιας καὶ Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ἱπποδρομιῶν	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Ν. 2276/1940.
17. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Χημικῶν	Σύνταξις	Ν.Δ. 906/1940.
18. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ἐργατοτεχνιτῶν Δομικῶν καὶ Ξυλουργικῶν Ἐργασιῶν	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. 14.2.1940, 5.6.40 καὶ 1.10.40, Δ/γμα 6.4.43. Βάσει Ν.Δ. 912/41.
19. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ὄργανισμῶν Κοινων. Ἀσφαλίσεως (ΤΕΑΠΟΚΑ)	Σύνταξις	Ν.Δ. 980/1942.
20. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Προσ/κοῦ Ἑλλ. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ	Σύνταξις	Ν.Δ. 1168/1942.
21. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ἀσφαλιστῶν καὶ Προσ/κοῦ Ἀσφαλιστικῶν Ἐπιχειρήσεων	Σύνταξις	Ν.Δ. 1070/1942.
22. Ταμεῖον Ἐπικ. Ἀσφαλίσεως Ἡλεκτροτεχνιτῶν Ἑλλάδος	Σύνταξις	Κ.Δ. 8.3.1943. Βάσει Ν.Δ. 912/41.

'Επωνυμία 'Οργανισμού	Κλάδοι ασφάλισης	'Ιδρυτική Πράξεις
23. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Μισθωτών Κλωστοϋφαντουργίας (TEAMK)	Σύνταξις	Ν.Δ. 2233/1943.
24. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως 'Υπαλλήλων Κρεοπωλείων	Σύνταξις	Κ.Δ. 20.2.1943. Βάσει Ν.Δ. 912/41.
25. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως 'Υποδηματεργατών	Σύνταξις	Κ.Δ. 28.2.1943. Βάσει Ν.Δ. 912/41.
26. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Προσ/κού 'Εταιριών Πετρελαιοειδών	Σύνταξις	Κ.Δ. 31.12.1943. Βάσει Ν.Δ. 912/41.
27. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Μισθωτών 'Εστιατορίων—Ζαχαροπλαστείων	Σύνταξις	Κ.Δ. 27.4.1944. Βάσει Ν.Δ. 912/41.
28. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως 'Υπαλλήλων Κουρείων και Κομμωτηρίων	Σύνταξις	Κ.Δ. 17.5.1944. Βάσει Ν.Δ. 912/41.
29. Ταμείον 'Αρωγής και 'Υγείας Τελωνειακών 'Υπαλλήλων	Σύνταξις — 'Ασθένεια	Ν. 941/1949.
30. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Προσωπικού Α.Ε. «Ο ΓΑΛΓΚΟΣ»	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. 2.2.1949.
31. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Προσ/κού 'Εμπορικῆς Τραπεζῆς	Σύνταξις	Σ.Σ.Ε. 1951.
32. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Προσ/κού ΟΕΑΣ και ΥΓΚΤΙΑ	Σύνταξις — Πρόνοια	Ν. 1631/1951.
33. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως 'Υπαλλήλων ΤΣΝ	Σύνταξις	Ν. 1713/1951.
34. Ταμείον 'Αρωγής και 'Υγείας Οικονομικών 'Υπαλλήλων	Σύνταξις — Πρόνοια	Ν. 2066/1952.

'Επωνυμία 'Οργανισμού	Κλάδοι ασφαλίσσεως	'Ιδρυτικά Πράξεις
35. Ταμείον 'Αρωγῆς καὶ 'Υγείας 'Υπαλλήλων 'Υπουργείου Κοιν. Προνοίας	Σύνταξις — Πρόνοια	Β.Δ. 14.8.1952.
36. Ταμείον 'Αρωγῆς καὶ 'Υγείας 'Υπαλλήλων 'Υπουργείου 'Εμπορίου	Σύνταξις — Πρόνοια	Β.Δ. 15/21.8.1952.
37. Ταμείον Προνοίας καὶ Περιθάλψεως Προσ/κοῦ Ε.Η.Ε.	Σύνταξις	Α.Υ.Ε. 48625/1952.
38. Ταμείον 'Αρωγῆς 'Υπαλλήλων 'Υπ. 'Εθνικῆς Παιδείας	Σύνταξις	Β.Δ. 22/23.8.1952.
39. Ταμείον 'Αρωγῆς 'Υπαλλήλων 'Υπ. Συγκοινωνιῶν	Σύνταξις	Δ/γμα 23/28.12.1953.
40. Ταμείον 'Αρωγῆς 'Υπαλλήλων 'Υπ. Γεωργίας	Σύνταξις	Δ/γμα 23/28.6.1954.
41. Ταμείον 'Αρωγῆς καὶ 'Υγείας 'Υπαλλήλων 'Υπουργείου Βιομηχανίας	Σύνταξις — Πρόνοια	Δ/γμα 30-6/10.7.1954.
42. Ταμείον 'Αρωγῆς 'Υπαλλήλων τέως 'Υπ. Δημ. 'Εργων	Σύνταξις	Δ/γμα 24-2/11.3.1955.
43. Ταμείον 'Αρωγῆς καὶ 'Υγείας 'Υπαλλήλων 'Υπουργείου 'Εξωτερικῶν	Σύνταξις	Δ/γμα 27/31.12.1956.
44. Ταμείον 'Αρωγῆς 'Υπαλλήλων 'Υπ. Δικαιοσύνης	Σύνταξις — Πρόνοια	Δ/γμα 14/28.11.1956.
45. 'Επικουρικόν Ταμείον Χωροφυλακῆς	Σύνταξις	Δ/γμα 13/15.6.1957.
46. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Προσ/κοῦ Ε.Ι.Ρ.	Σύνταξις — Πρόνοια	Β.Δ. 7/9.10.1958. Βάσει Ν.Δ. 3778/57.
47. Ταμείον 'Επικ. 'Ασφαλίσεως Μισθωτῶν Παραγωγῆς καὶ 'Εμπορίας 'Οπωρολαχανικῶν	Σύνταξις	Ν.Δ. 3872/1958.
48. Λογαριασμός 'Επικ. 'Ασφ. Δικηγόρων 'Ελλάδος	Σύνταξις	Ν.Δ. 4114/1960.

Έπωνυμία Όργανισμοῦ	Κλάδοι ἀσφαλίσεως	Ίδρυτικαὶ Πράξεις
49. Κλάδος Έπικ. Άσφαλίσεως Έργατῶν Τύπου	Σύνταξις	Β.Δ. 462/1963.
50. Ταμείον Έπικ. Άσφαλίσεως Προσ/κοῦ Άεροπορικῶν Έπιχειρήσεων	Σύνταξις	Β.Δ. 571/1963, Β.Δ. 421/1970.
51. Εἰδικὸς Λογαριασμὸς Έπικ. Άσφαλίσεως ἰατρῶν ΙΚΑ	Σύνταξις	Ν. 4577/1966 (άρθρ. 5 § 4).
52. Ένιαῖος Δημοσιογραφικὸς Όργανισμὸς Έπικ. Άσφαλίσεως καὶ Περιθάλψεως	Σύνταξις — Πρόνοια	Α.Ν. 248/1967.

Γ'. Προνοίας

Ἐπωνυμία Ὄργανισμοῦ	Κλάδοι ἀσφαλίσεως	Ἰδρυτικαὶ Πράξεις
1. Ταμεῖον Προνοίας Δημοσίων Ὑπαλλήλων	Πρόνοια	Ν.Δ. 30.6.1926.
2. Ταμεῖον Προνοίας Προσ/κοῦ Ο.Α.Θ.	»	Ν. 4888/1928, Α.Ν. 962/1937, Β.Δ. 758/70.
3. Ταμεῖον Προνοίας Κατωτέρων Πληρωμάτων Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ	»	Ν. 4675/1930.
4. Ταμεῖον Προνοίας Προσ/κοῦ Σ.Ε.Κ.	»	Δ/γμα 29.3.1931. Βάσει Ν. 3752/29.
5. Ταμεῖον Προνοίας Λιμενεργατῶν Πειραιῶς	»	Δ/γμα 1.3.1931. Βάσει Ν. 4748/30.
6. Ταμεῖον Προνοίας Γραφείων Προστασίας Ἑλλήν. Καπνοῦ	»	Α.Υ. Οἰκ. 45117/32. Βάσει Ν. 2868/22.
7. Ταμεῖον Προνοίας Ὑπαλλήλων Ο.Α.Π	»	Δ/γμα 27.2.1933. Βάσει Ν. 4748/1930 καὶ Ν. 5322/1932.
8. Ταμεῖον Προνοίας Δημοσικῶν Ὑπαλλήλων	»	Β.Δ. 24/29.4.1936.
9. Ταμεῖον Προνοίας Συμβολαιογράφων	»	Α.Ν. 879/1937.
10. Κοινῆς Διανομῆς Πωλητῶν Βενζίνης	»	Α.Ν. 1606/1939.
11. Ταμεῖον Προνοίας Ἀμίσθων Δικαστικῶν Κλητῆρων	»	Α.Ν. 2682/1940.
12. Ταμεῖον Προνοίας Ἐργοληπτῶν Δημοσίων Ἔργων	»	Ν.Δ. 75/1946.
13. Ἐπικουρικὸν Ταμεῖον Ὑπαλλήλων Ἀστυνομίας Πόλεων	»	Α.Ν. 1351/1949.
14. Ταμεῖον Προνοίας Ὑπαλλήλων καὶ Ἐργ/τῶν Ὄργ. Ὑδρεύσεως Θεσσαλονίκης	»	Σ.Σ.Ε. 1.8.49, Α.Υ.Ε. 62447/53.

Έπωνυμία Όργανισμού	Κλάδοι ασφάλισης	Ίδρυτικά Πράξεις
15. Έπικουρικών Ταμείων Έπαλλήλων Πυροσβεστικού Σώματος	Πρόνοια	Ν.Δ. 2492/1953.
16. Είδικός Λογαριασμός Πρόνοιας Προσ/κοῦ ΙΚΑ	»	Β.Δ. 20.8/7.9.1954.
17. Ταμείον Ἀρωγῆς Ἀξιοματικῶν καὶ Ὑπαξιῶν Λιμενικοῦ Σώματος	»	Δ/γμα 4/6.10.1955.
18. Ταμείον Ἀρωγῆς Μονίμων Πολιτικῶν Ἑπαλλήλων Στρατιωτικῆς Ὑπηρεσίας	»	Δ/γμα 25.6/15.7.1956.
19. Ταμείον Πρόνοιας Ἑργατῶν Κομισστικῆς Ὑπηρεσίας Ε.Ζ.Θ.	»	Α.Υ.Ε. 38234/1961. Βάσει Α.Ν. 962/37.
20. Ταμείον Ἀρωγῆς Προσ/κοῦ ΟΤΕ	»	Β.Δ. 502/63.
21. Ταμείον Πρόνοιας Προσ/κοῦ ΑΣΟ	»	Α.Ν. 87/67 (ἄρθρ. 7 παρ. 6).

ΕΠΙΔΟΤΗΣΙΣ ΑΝΕΡΓΩΝ (Ο.Α.Ε.Δ.)

§ 295.— Γ. — Γενικά. Διὰ τοῦ Ν.Δ. 2961/54 ἀπεχωρίσθη ἐκ τοῦ ΙΚΑ ὁ κλάδος ἀνεργίας, συνεστήθη ὁ Ὅργανισμὸς Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας (Ο.Α.Α.Α.) ὡς ἴδιον Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου καὶ ὠρίσθησαν αἱ προϋποθέσεις ἐπιδοτήσεως τῶν ἀνέργων, οἱ ὑπόχρεοι καταβολῆς εἰσφορῶν κλπ. Τὸ ὡς ἄνω Ν.Δ./γμμα ἐτραποποιήθη οὐσιωδῶς ὑπὸ τοῦ Ν. 3464/1955. Κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ὡς ἄνω ἰδρυτικοῦ Νόμου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 37274/1956 ἀπόφασις τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 12. 750), δι' ἧς ἐνεκρίθη ὁ Κανονισμὸς Παροχῶν τοῦ Ο.Α.Α.Α. Ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω βασικῶν νομικῶν διατάξεων καθορίζονται ἀκολουθῶς τὰ τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἐπιδοτήσεως δι' ἀνεργίαν. Εἰρήσθω ὅτι ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 212/69 (ΔΕΝ 25. 586) ὁ Ο.Α.Α.Α. μετονομάσθη εἰς Ὅργανισμὸν Ἀπασχολήσεως Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ (Ο.Α.Ε.Δ.).

II. — Ἐκτασις ἀσφαλίσεως. Εἰς τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῆς ἀνεργίας ὑπάγονται τὰ ἐντὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς τοῦ ΙΚΑ παρέχοντα ἐξηρητημένην ἐργασίαν ἔναντι ἀμοιβῆς πρόσωπα, ἅτινα διὰ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν τὴν ἀσφαλίζονται διὰ τὸν κλάδον ἀσθενείας εἰς τὸ ΙΚΑ, ἢ εἰς εἰδικὸν τι Ἀσφαλιστικὸν Ταμεῖον, ἀσφαλίζον μισθωτούς. Κατ' ἐξαιρέσιν ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας, καίτοι ἐργαζόμενοι ἐκτὸς ἀσφαλιστικῆς περιοχῆς τοῦ ΙΚΑ, οἱ κάτωθι μισθωτοί: α) Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ Κεραμοποιεῖα τῶν Κοινοτήτων Βασιλικῶν, Μύτικα καὶ Φύλλα - Εὐβοίας. β) Οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰς μεταλλευτικὰς καὶ λατομικὰς ἐπιχειρήσεις Μαντουδίου - Εὐβοίας. γ) Οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰς μεταλλευτικὰς καὶ λατομικὰς ἐπιχειρήσεις Στρατωνίου καὶ Σεριφου καὶ δ) οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰ ἔργα διαπλατύνσεως σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Σ.Ε.Κ.

III. — Ἐξαιρούμενοι τῆς ἀσφαλίσεως. Καίτοι παρέχουν ἐξηρητημένην ἐργασίαν καὶ ἀσφαλίζονται δι' ἀσθένειαν, ἐξαιροῦνται τῆς παρὰ τῷ Ο.Α.Ε.Δ. ἀσφαλίσεως αἱ ἐξῆς κατηγορίαι μισθωτῶν: α) Οἱ ἀνήλικοι μέχρις ἡλικίας 18 ἐτῶν¹⁾ καὶ οἱ μαθηταὶ τεχνίται τοῦ Β.Δ. τῆς 6.6.52. β) Οἱ σύζυγοι, οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα, ποὺ ἀπασχολοῦνται ἀντιστοίχως εἰς

1. Ἐν τῇ πράξει δὲν ἐρευνᾶται ἡ ἡμερομηνία γεννήσεως, ἀλλ' ὡς τοιαύτη λογίζεται ἡ 1η Ἰουλίου τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως.

έκμεταλλεύσεις του άλλου των συζύγων, τέκνου ή τινός των γονέων⁽¹⁾. γ) Οι συμπληρώσαντες τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των. δ) Οι τακτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Δημοσίου ἢ τῶν Ὄργανισμῶν Δημοσίου Δικαίου (μόνιμοι καὶ δόκιμοι, ἔξι ἔκτακτοι). ε) Οι παρέχοντες ἐξερτημένην ἐργασίαν εἰς μὴ σταθερὴν ἐργοδότην (φορτωσκηροφωτῶν, ἐκδοροσφαγεῖς, νεκροπομποί, πωλητῶν λαλοῦ καὶ λαλοῦ κλπ.), ἀσφαλιζόμενοι παρὰ τῷ ΙΚΑ μέσω Σωματείου. στ) Οι οὐκ οἰκίστοι μισθωτοί. ζ) Οι ἐξ ἴδιου δικαιώματος συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου ἢ οἰουδὴποτε Ν.Π.Δ.Δικαίου⁽²⁾. η) Οι ἠσφαλισμένοι διὰ τὸν κίνδυνον ἀνεργίας εἰς ἕτερον Ταμεῖον ἔχον τὴν μορφήν Ν.Π.Δ.Δικαίου.

Δι' εἰδικῶν διατάξεων ἐξ ἠρέθησαν τῆς ἀσφαλίσεως των λόγω ἀνεργίας: α) Οι μόνιμοι, δόκιμοι καὶ ἔκτακτοι ἐργάται καὶ οἱ δόκιμοι καὶ μαθητευόμενοι τεχνῖται τοῦ Ο.Α.Π. β) Τὸ μόνιμον, δόκιμον καὶ ἐπὶ συμβάσει προσωπικὸν τῶν ἀπληράτων σιδηροδρομῶν. γ) Οι ἰατροί, δικηγόροι, πολ. μηχανικοὶ καὶ ἀρχιτέκτονες, ἔστω καὶ ἂν ὑπάγονται εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀσθενείας ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ.

IV. — Εἰσφοραὶ ἀνεργίας. Αἱ εἰσφοραὶ ἀνεργίας ὀρίζονται εἰς ποσοστὴν 3% ἐξ οὗ 2% εἰς βάρος τοῦ ἐργοδότη καὶ 1% εἰς βάρος τοῦ ἠσφαλισμένου, εἰσπράττονται δὲ ὁμοῦ μετὰ τὰς εἰσφοράς τοῦ ΙΚΑ, κατὰ τὸν αὐτὸν ὑπολογισμὸν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν καὶ ἀποδίδονται ὑπὸ τοῦ ΙΚΑ εἰς τὸν Ο.Α.Ε.Δ., ὡς εἰδικώτερον ὀρίζει ὁ Νόμος.

V. — Προϋποθέσεις ἐπιδοτήσεως. Αἱ προϋποθέσεις ἐπιδοτήσεως τινός ὡς ἀνέργου διακρίνονται εἰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς.

Α' Γενικαί: α) Ἡ ἰδιότης τοῦ μισθωτοῦ ὡς ἀνέργου. Δὲν θεωροῦνται ἄνεργοι: 1) Οι ὑπηρετοῦντες εἰς τὸν στρατόν. 2) Οι ἄνευ σχέσεως ἐργασίας ἀπασχολούμενοι εἰς ἐκμεταλλευσιν συζύγου, γονέων ἢ τέκνων. 3) Οι ἐκτίοντες ποινὴν στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ἢ κρατούμενοι δυνάμει διαταγῆς διοικητικῆς τινος Ἀρχῆς. 4) Οι ἐπαγγελματικῶς ἐκπαιδευόμενοι εἰς ἐπαγγελματικὴν σχολὴν ἐξ ἰδίας αὐτῶν πρωτοβουλίας ἢ ἀσχοῦμενοι πρακτικῶς ἄνευ ἐργασιακῆς σχέσεως. 5) Οι παραμένοντες ἄνεργοι λόγω διακοπῆς τῆς ἐκμεταλλεύσεως συνεπείᾳ ἀπεργίας ἢ ἀνταπεργίας.

β) Ἡ λύσις τῆς ὑφίσταμένης σχέσεως ἐργασίας ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη καὶ οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ. Ἐπὶ ἀόριστον χρόνον ἐργασιακῆς συμβάσεως ἀπαιτεῖται καταγγελία τοῦ ἐργοδότη. Ἐπὶ ὀρισμένου χρόνου ἢ ἔργου ἢ λύσις δέον νὰ ἐπέλθῃ συνεπείᾳ λήξεως τοῦ ὀρισμένου χρόνου ἢ περατώσεως τοῦ ἔργου, εἴτε διὰ σπουδαῖον λόγον. Ἡ κατ' ἐπιταγὴν νόμου λύσις τῆς σχέσεως ἐργασίας παύει δικαίωμα ἐπιδοτήσεως, πλὴν ἂν ὑφίσταται ἀποκλειστικὴ ὑπαιτιότης

1. Οι ἀπασχολούμενοι εἰς Νομικὰ Πρόσωπα, εἰς ἃ μετέχουν οἱ ὡς ἄνω συγγενεῖς των δὲν ἐξαιροῦνται τῆς ἀσφαλίσεως.

2. Οι συνταξιοδοτούμενοι οὐχὶ ἐξ ἴδιου δικαιώματος ἀλλ' ὡς δικαιούχοι ἑτέρων προσώπων δὲν ἐξαιροῦνται τῆς ἀσφαλίσεως. Συνεπῶς οἱ συνταξιούχοι λόγω θανάτου, θύματα πολέμου κλπ., ἀσφαλιζονται.

του μισθωτού, προκαλέσασα την εφαρμογή του νόμου. Ομοίως υφίσταται δικαίωμα επίδοσης εν περιπτώσει λύσεως της σχέσεως εργασίας συνεπεία παρατάσεως της ασθένειας του μισθωτού πέραν των υπό του άρθρου 5 § 3 Ν. 2112/1920 ορίων. Οί απολύομενοι κατόπιν υποβολής μηνύσεως, κατ' άρθρον 5 § 1 και 2 Ν. 2112/1920, δεν δικαιούνται επίδοματος ανεργίας. Μεταγενεστέρα όμως απαλλαγή από της κατηγορίας παρέχει δικαίωμα επίδοσης, εφ' όσον υποβλήθη υπό του άνεργου σχετική δήλωση εντός 14 ημερών από της επομένης της εκδόσεως του απαλλακτικού βουλεύματος ή δημοσιεύσεως της απαλλακτικής αποφάσεως. Η κλήσις του μισθωτού εις τας τάξεις του στρατού δεν επιφέρει κατ' αρχήν λύσιν της εργασιακής συμβάσεως, πλην αν ο μισθωτός δεν έχη συμπληρωμένη 6 μηνών υπηρεσίαν, όποτε ο εργοδότης δεν υποχρεούται εις επαναπρόσληψιν του μισθωτού μετά την άποστράτευσίν του. Εις την περίπτωσιν ταύτην καταβάλλεται επίδομα ανεργίας, εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος αναγγείλη άρμόδιως εις τον Ο.Α.Ε.Δ. την μή επαναπρόσληψίν του, εντός 30 ημερών από της απόλύσεώς του, εκ των τάξεων του στρατού.

Υπό του Ο.Α.Ε.Δ. απαιτείται περαιτέρω, ως προϋπόθεσις διά την καταβολήν επίδοματος ανεργίας, τó έγκυρον της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας. Τοúτο όμως δεν αποτελεί κατά Νόμον τοιαύτην προϋπόθεσιν. Αντιθέτως, εκ του σκοπού των σχετικών διατάξεων σαφώς συνάγεται ότι ο νομοθέτης απέβλεπεν εις την προστασίαν των μισθωτών κατά τους πρώτους μετά την απόλυσίν των μήνας. Ο σκοπός ούτος πολλάκις θα έματαιούτο αν προηγουμένως ήρευnäτο τó έγκυρον ή μη της γενομένης καταγγελίας της συμβάσεως ή αν ήξιούτο από τον άνεργον ή δικαστική επίδιωξις αναγνωρίσεως της γενομένης καταγγελίας ως άκυρου. Με τας άνωτέρω σχέψεις συντάσσεται ανεπιφυλάκτως ή νομολογία του Συμβουλίου της Έπικρατείας (443/1957 ΔΕΝ 13. 291 και 1959/1958 ΔΕΝ 15. 68). Πάντως πρέπει να σημειωθή ότι ο Ο.Α.Ε.Δ. έλέγχει μόνον την ύπαρξιν των τυπικών στοιχείων διά την έγκυρον απόλυσιν (καταγγελία - άποζημίωσις επί άορίστου χρόνου συμβάσεως).

γ) Η προσφορά του άνεργου προς ανάληψιν τουχόν υποδειχθησομένης καταλλήλου εργασίας. Η προϋπόθεσις αύτη αποδεικνύεται διά της έγγραφης του άνεργου ως τοιούτου εις τó άρμόδιον Γ.Ε.Ε. και ό έφοδιασμός του με κάρταν ανεργίας.

δ) Η ικανότης του άνεργου προς ανάληψιν εργασίας. Αύτη θεωρείται υπάρχουσα, αν ό άνεργος δύναται εργαζόμενος ν' αποκερδαίνει τó 1/3 τουλάχιστον εκείνου, ήπερ συνήθως αποκερδαίνει πρόσωπον σωματικώς και πνευματικώς υγιές της αύτης επαγγελματικής μορφώσεως. Αν γεννάται άμφιβολία ως προς την ύπαρξιν της εν λόγω προϋποθέσεως, δύναται να διαταχθή υγειονομική εξέτασις του ήσφαλισμένου.

Β' ΕΙΔΙΚΑΙ: Έκτός των ως άνω γενικών προϋποθέσεων, διά να δικαιωθή ό άνεργος επίδοματος δεόν όπως συντρέχωσι και αι εξής ειδικά προϋποθέσεις:

α) Αναγγελία του άνεργου εις την κατά τόπον

ἀρμοδίαν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. Ἡ τοιαύτη ἀναγγελία δέον νὰ γίνῃ ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας, μὴ συνυπολογιζομένης. Ἐν περιπτώσει ἐγέρσεως ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ ἀγωγῆς ἐπὶ ἀκυρώσει τῆς γενομένης καταγγελίας, ἡ ὡς ἄνω 300ἡμερος προθεσμία ἀρχεται, συμφώνως πρὸς τὴν διὰ τοῦ ἄρθρου 7 § 1 τοῦ Ν. 3464/1955 προσθεθεῖσαν διάταξιν εἰς τὸ ἄρθρον 27 § 1 τοῦ Ν.Δ. 2961/54, ἀφ' ἧς καταστῆ τελεσίδικος ἡ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ταύτης δικαστικὴ ἀπόφασις. Ἡ διάταξις αὕτη προφανῶς ἔχει ἐφαρμογὴν ἐν περιπτώσει ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς, ἄλλως ἐν παραδοχῇ αὐτῆς δὲν γεννᾶται ζήτημα ἐπιδοτήσεως. Ἐν ἀσκηθῇ κατὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως ἔφεσις, ἡ 300ἡμερος προθεσμία ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὡς Ἐφετείου κατὰ Ν. Γ'ΟΔ' δικάζοντος Πρωτοδικείου. Ἐν δὲν ἀσκηθῇ ἔφεσις, ἡ ἀνωτέρω προθεσμία ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς παρελεύσεως τῆς 8ῆμερου προθεσμίας ἐντὸς τῆς ὁποίας δέον ν' ἀσκηθῇ ἡ ἔφεσις. Πάντως σκόπιμος εἶναι ἡ ἀναγγελία τοῦ ἀνέργου εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. ἀσχέτως τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐγκρημοδικίας.

β) Πραγματοποιήσεις ὀρισμένων χρονικῶν προϋποθέσεων. Διὰ νὰ δικαιωθῇ ὁ ἠσφαλισμένος ἐπιδόματος ἀνεργίας δέον ὅπως ἔχη πραγματοποιήσει 125 τοῦλάχιστον ἡμερομίσθια ἐντὸς τοῦ 14μῆνου τοῦ προηγουμένου τῆς λύσεως τῆς σχέσεως ἐργασίας. Εἰς τὰ ὡς ἄνω ἡμερομίσθια δὲν συνυπολογίζονται τὰ πραγματοποιηθέντα ἐντὸς τῶν δύο (2) τελευταίων μηνῶν τοῦ 14μῆνου. Τὸ 14μῆνον ὑπολογίζεται ἀπὸ ἡμερομηνίας εἰς ἡμερομηνίαν.

Διὰ τοὺς ἐπιδοτούμενους ὡς ἀνέργους διὰ πρώτην φοράν, ἀπαιτεῖται ὡς πρόσθετος προϋπόθεσις, ὅπως ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω 125 ἡμερομισθίων, ἔχῃσι πραγματοποιήσει ἀνὰ 80 ἡμερομίσθια καθ' ἕκαστον τῶν τριῶν προηγουμένων τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιδοτήσεως ἐτῶν, ὑπολογιζομένων καὶ τούτων ἀπὸ ἡμερομηνίας εἰς ἡμερομηνίαν. Αἱ ἐμπίπτουσαι ἐντὸς τοῦ ὡς ἄνω 14μῆνου ἡμέραι ἐργασίας συνυπολογίζονται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς παρούσης προϋποθέσεως.

Ἡ ἀμέσως ἀνωτέρω ὀριζομένη προϋπόθεσις τῶν 80 ἡμερομισθίων κατ' ἔτος διὰ τοὺς διὰ πρώτην φοράν ἐπιδοτούμενους, δὲν ἀπαιτεῖται προκειμένου περὶ τῶν ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, Τ.Ε.Α. ἢ Μ.Ε.Α. καὶ χωροφυλακῆς ἀπολυομένων ἐφέδρων καὶ ἐπὶ τριετίαν ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ στρατοῦ κλπ. ἀπολύσεώς των.

Ὅσακις ἡ λήξις τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ καὶ ἡ περιέλευσις του οὕτω εἰς ἀνεργίαν ὀφείλεται εἰς διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς ἣν εἰργάζετο καὶ καθίσταται ἀδύνατος ἡ τήρησις τῆς διαδικασίας τῆς καταγγελίας τῆς ἐργασιακῆς σχέσεως ἐξ οἰουδῆποτε λόγου (θάνατος τοῦ ἐργοδότη, ἐξαφάνισις αὐτοῦ κλπ.), δύναται νὰ χορηγηθῇ ἐπίδομα ἀνεργίας, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 27 § 5 Ν.Δ. 2961/54 μετ' ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀνεργίας.

VI. — Διάρκεια καταβολῆς τοῦ ἐπιδόματος ἀνεργ-

γίας. Αυτή προσδιορίζεται αναλόγως των πραγματοποιηθεισών ημερών εργασίας εντός του προηγούμενου της λύσεως της σχέσεως εργασίας 14μήνου, μη συνυπολογιζομένων πάντων των ημερών εργασίας των δύο (2) τελευταίων μηνών, ως εξής :

α) Ὁ ἔχων ἐντὸς τοῦ ὡς ἄνω χρονικοῦ διαστήματος πραγματοποιήσει 125 ἡμέρας εργασίας δικαιούται ἐπιδοτήσεως ἐπὶ 50 ἡμέρας.

β) Ὁ ἔχων πραγματοποιήσει 150 ἡμερομίσθια δικαιούται ἐπιδοτήσεως ἐπὶ 75 ἡμέρας.

γ) Ὁ ἔχων πραγματοποιήσει 180 ἡμερομίσθια δικαιούται ἐπιδοτήσεως ἐπὶ 125 ἡμέρας.

Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν ἀπαγορεύεται ἡ καταβολὴ ἐπιδόματος ἀνεργίας πλεόν των 300 ἡμερῶν ἐντὸς τετραετίας.

VII. — Π ο σ ὸ ν ἐ π ι δ ὶ μ α τ ο ς ἀ ν ε ρ γ ί α ς. Τὸ ποσὸν τοῦ δικαιουμένου ἐπιδόματος ὀρίζεται εἰς ποσοστὴν 40% προκειμένου περὶ ἐργατῶν καὶ 50% προκειμένου περὶ ὑπαλλήλων, ὑπολογιζόμενον πάντοτε ἐπὶ τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου ἐφ' οὗ, κατὰ τ' ἀνωτέρω, ὑπολογίζονται καὶ αἱ εἰσφοραί. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὸ ποσὸν τοῦ ἐπιδόματος δὲν δύναται νὰ εἶναι κατώτερον των $\frac{2}{3}$ τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ ἀνειδικεύτου ἐργάτου ἢ ἐργατριάς.

Τὸ ὡς ἄνω βασικὸν ποσὸν τοῦ ἐπιδόματος ἀνεργίας, προσαυξάνεται κατὰ 10% δι' ἕκαστον προστατευόμενον μέλος οἰκογενείας τοῦ ἀνέργου, πλὴν ὅμως τὸ βασικὸν ἡμερήσιον ἐπίδομα μετὰ των οἰκογενειακῶν βαρῶν, δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνώτερον των δρχ. 85 ἀπὸ 1.10.71 καὶ των δρχ. 88,8 ἀπὸ 1.7.1972.

VIII. — Π ο λ λ α π λ ῶ ς ἀ π α σ χ ο λ ο ὦ μ ε ν ο ι. Ἐπὶ πολλὰ πλῆθς ἀπασχολήσεως ὁ ἀπολυθεὶς ἐκ μιᾶς ἢ πλείονων ἐργασιῶν καὶ συνεχίζων τὴν ἀπασχόλησίν του εἰς ἑτέραν ἢ ἑτέρας τοιαύτας, δὲν θὰ τύχῃ ἐπιδόματος ἀνεργίας, ἐφ' ὅσον ἐκ τῆς συνεχιζομένης ἀπασχολήσεως ἀποκερδαίνει ποσὸν ἴσον ἢ ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ τοῦ ἡμερησίου ἐπιδόματος, τὸ ὁποῖον μετὰ των τυχῶν προσαυξήσεων θὰ ἐδικαιούτο ὁ ἠσφαλισμένος ἐπὶ τῇ βάσει των ὧν ἐστερήθη ἀποδοχῶν.

IX. — Ἀ ν α σ τ ο λ ῆ ἐ π ι δ ο τ ῆ σ ε ω ς. Ἡ ἐπιδοτήσις ἀνεργίας ἀναστέλλεται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις : α) Ἐπὶ ἀναλήψεως ὑπὸ τοῦ ἀνέργου ἐργασίας ἐξηρητημένης ἢ αὐτοτελοῦς. β) Ἐὰν οὗτος ἔπαυσε νὰ εἶναι διαθέσιμος πρὸς ἀνάληψιν ἐργασίας (λόγω στρατεύσεως, φυλακίσεως, ἐκτοπίσεως κλπ.). γ) Ἐὰν κατέστη προσωρινῶς ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν λόγω ἀσθενείας.

Ὁ ἀνεργὸς ὑποχρεούται νὰ δηλώσῃ τὸν λόγον τῆς ἀναστολῆς κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισίν του εἰς τὸν Ο.Α.Ε.Δ., ἄλλως ὑπόκειται εἰς στέρησιν τοῦ ἐπιδόματος 8—15 ἡμερῶν, ἐκτὸς τῆς ὑποχρεώσεώς του νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ἀχρεωσθήτως ληφθέντα.

Μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ λόγου τῆς ἀναστολῆς, ὁ ἀνεργὸς δικαιούται νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐπιδοτήσιν του, ἐφ' ὅσον ὑποβάλλει εἰς τὸν Ο.Α.Ε.Δ. αἴτησιν ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἄρσεως τοῦ λόγου τῆς ἀναστολῆς.

X. — Δ ι α κ ο π ῆ τ ῆ ς ἐ π ι δ ο τ ῆ σ ε ω ς. Ἡ ἐπιδοτήσις λόγω

ἀνεργίας διακόπτεται διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: α) λόγω ἀποβιώσεως τοῦ ἀνέργου, β) λόγω συνταξιοδοτήσεως αὐτοῦ, γ) λόγω ὀριστικῆς ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν, δ) λόγω συμπληρώσεως τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου ἐπιδότησεως καὶ ε) λόγω μὴ ἀποδοχῆς προσφερομένης καταλλήλου ἀπασχολήσεως.

XI. — Δ ι α δ ι κ α σ ί α. Δ ι κ α ι ο λ ο γ η τ ι κ ἄ. Δι' ἐπιδότησιν λόγω ἀνεργίας, ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἀνέργου αἴτησις εἰς τὴν τοπικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. τοῦ τόπου διαμονῆς ἢ τελευταίας ἀπασχολήσεως τοῦ ἀνέργου. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἀποφασίζει ὁ Δ/ντῆς τῆς Τοπικῆς Ὑπηρεσίας ἢ ὅπου αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. ἀντικαθίστανται ὑπὸ τῶν Ὑποκ/των τοῦ ΙΚΑ, ὁ Δ/ντῆς αὐτῶν.

Ἐκτὸς τῆς αἰτήσεως ἀπαιτεῖται νὰ ὑποβάλλωνται καὶ τὰ κάτωθι δικαιολογητικά: α) τὸ ἔγγραφον τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως, β) βεβαίωσις τοῦ ἐργοδότη περὶ καταβολῆς ἀποζημιώσεως, ἐκτὸς ἂν τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὴν καταγγελίαν, γ) τὸ ἀσφαλιστικὸν βιβλιᾶριον τοῦ Ι.Κ.Α.

Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δ/ντοῦ, ἀπορριπτύσεως τυχόν τὴν αἴτησιν δι' ἐπιδότησιν ἢ δι' ἧς διατάσσεται ἡ διακοπὴ, ἀνάκλησις, ἀναστολή, στέρησις, ἢ ἄρνησις μεταφορᾶς τῆς ἐπιδότησεως κλπ., ἐπιτρέπεται ὑποβολὴ ἐνστάσεως ἐντὸς προθεσμίας 14 ἡμερῶν ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς Ἐπιλύσεως Ἀσφαλιστικῶν Διαφορῶν ἐδρευούσης παρὰ τῇ Γενικῇ Δ/νσει τοῦ Ὄργανισμοῦ.

XII. — Ἀ κ ῦ ρ ω σ ι ς ἀ π ο λ ῦ σ ε ω ς ἐ π ι δ ο τ η θ ἔ ν τ ο ς μ ι σ θ ω τ ο ῦ — Ὑποχρεώσεις ἐργοδότη. Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 31 τοῦ Ν.Δ. 2698/53 (ΔΕΝ 9. 719), διατηρηθὲν ἐν ἰσχύϊ καὶ μετὰ τὸ Ν.Δ. 2961/54, ἐὰν ἐπιδοτηθεὶς ἀνεργὸς ἐπιτύχη ἀκύρωσιν τῆς ἀπολύσεώς του, ὁ ὑπόχρεωσ εἰς καταβολὴν τῶν μισθῶν ὑπερμερίας ἐργοδότης ὀφείλει νὰ παρακρατήσῃ (ἐκ τῶν ὀφειλομένων ἀποδοχῶν) τὰ ὑπὸ τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. καταβληθέντα ἐπιδόματα ἀνεργίας, δικαιούμενος ν' ἀρνηθῇ τὴν καταβολὴν ἐν ὕψει δὲν προσκομίζεται εἰς αὐτὸν πιστοποιητικὸν τοῦ Ο.Α.Ε.Δ., ἐμφαίνον ὅτι δὲν κατεβλήθησαν τοιαῦτα ἐπιδόματα ἢ ὅτι κατεβλήθησαν τοιαῦτα (καὶ πόσα). Οὔτε ἐπιταγὴ ὑπὸ τὴν ἀκυρωτικὴν ἀπόφασιν, τὴν ἐπιδικάζουσαν καὶ μισθοῦς ὑπερμερίας, εἶναι δυνατόν νὰ κοινοποιηθῇ, ἐφ' ὅσον δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τοιοῦτου πιστοποιητικοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 14616/61 ΔΕΝ 17. 835).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ (ΔΛΟΕΜ)(¹)

§ 296. — Α' Νομοθεσία. Ὁ θεσμός τῶν οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι διὰ τοῦ Ν.Δ. 3868/58, δι' οὗ συνεστήθη παρὰ τῷ Ὁργανισμῷ Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας (Ο.Α.Α.Α.) (νῦν ΟΑΕΔ) ἕδιος λογ/σμός ὑπὸ τὸν τίτλον «Διανεμητικὸς Λογ/σμός Οἰκογενειακῶν Ἐπιδομάτων Μισθωτῶν» (ΔΛΟΕΜ) (ΦΕΚ Α' 178/29.10.58, ΔΕΝ 14. 935).

Σχετικαὶ μὲ τὸν Διανεμητικὸν Λογ/σμὸν Οἰκογ. Ἐπιδομάτων Μισθωτῶν εἶναι καὶ αἱ κάτωθι διατάξεις :

α) Τὸ ἀπὸ 20.12.59 Β.Δ./γμα (ΔΕΝ 16. 24), ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη αα) διὰ τοῦ ἀπὸ 28.1/8.2.61 Β.Δ./γματος (ΔΕΝ 17. 163) καὶ ββ) διὰ τοῦ ἀπὸ 24.3/30.3.62 Β. Δ/τος (ΔΕΝ 18. 312), ὡς καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 779 καὶ ἀπὸ 21.12.64 Β.Δ. (ΦΕΚ 256 τ. Α' τῆς 30.12.64, ΔΕΝ 21. 60).

β) Ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 83003/59 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας ἐγκριθεὶς Κανονισμὸς Παροχῶν ΔΛΟΕΜ (ΔΕΝ 16. 25), ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 77077/12928/26.10.60 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας (ΔΕΝ 17. 53) καὶ

γ) Ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 76507/12405/26.2.62 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ. Ἐργασίας ἐγκριθεὶς Κανονισμὸς Παροχῶν Οἰκογενειακῶν Ἐπιδομάτων εἰς ὄρισμένας κατηγορίας μισθωτῶν ἐξωασφαλιστικῶν περιοχῶν (ΔΕΝ 18. 219).

Β' Ἐκ τ α σ ι ς ἰ σ χ ὺ ρ ο ς. — Βασικὴ προϋπόθεσις ὑπαγωγῆς προσώπου τινὸς εἰς τὰς περὶ ΔΛΟΕΜ διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 3868/58 εἶναι ἡ παροχὴ παρ' αὐτοῦ ἐξηρημένης ἐργασίας σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου πρὸς οἰονδήποτε ἐν τῇ Χώρα ἐργοδότην (ἄρθρον 3 Ν.Δ. 3868/1958).

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν ἐργοδότην εἶναι καὶ τὸ Δημόσιον καὶ τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου διὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐπὶ σχέσει ἰδιωτικοῦ δικαίου ὑπηρετοῦν προσωπικόν.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως μισθωτῶν ἀρκεῖ ἡ παροχὴ παρ' αὐτῶν ἐξηρημένης ἐργασίας σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου, χωρὶς νὰ ἐξετάζηται ἂν ἡ ἐργασία αὕτη παρέχεται κατὰ κύριον ἢ μὴ ἐπάγγελμα ἢ ἂν ὁ μισθωτὸς ὑπάγῃται ἢ μὴ εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ ἢ ἐτέρου Ὁργανισμοῦ κυρίας ἀσφαλίσεως μισθωτῶν (τοῦτο ἀπὸ ἀπόψεως ὑποχρεώσεως πρὸς καταβολὴν εισφορῶν).

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω ἔπεται, ὅτι δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς περὶ Δ.Λ.Ο.

1. Ἴδετε σχετικῶς καὶ Μ. Πίκοιαν εἰς ΔΕΝ 21. 89.

Ε.Μ. διατάξεις οι έκτακτοι κλπ. υπάλληλοι του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. οι συνδεόμενοι μετ' αὐτῶν διὰ σχέσεως ἐργασίας δημοσίου δικαίου.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Ν.Δ. 3868/1958 δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἀμέσως εἰς τὴν καλλιέργειαν γεωργικῶν προϊόντων ἢ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἀπασχολουμένων μισθωτῶν πλὴν τῶν ὑπηρετούντων εἰς γεωργικὰς καὶ κτηνοτροφικὰς ἐργασίας, ἀσκουμένας παρ' ἐμπορικῶν ἐταιριῶν ἢ τοῦ Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Δ., ἢ ἐφ' ὅσον αἱ σχέσεις τούτων διέπονται ἤδη ὑπὸ Συλ. Συμβάσεων Ἐργασίας, Διαιτ. Ἀποφάσεων ἢ ἄλλων σχετικῶν πράξεων ἢ ὑπάρχοντα εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ ἀνεξαρτήτως μορφῆς, ὑφ' ἣν ἀσκεῖται ἢ ἐκμετάλλευσις. Ὑπὸ τὸν ὅρον πλήρωμα ἐμπορικῆς ναυτιλίας νοοῦνται τὰ πρόσωπα τὰ ἐργαζόμενα εἰς σκάφος καθαρᾶς χωρητικότητος δέκα τοὐλάχιστον κόνων, τὸ ὅποιον εἶναι προωρισμένον νὰ κινῆται αὐτοδυνάμως ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ ἐγγεγραμμένον εἰς τὸ ναυτολόγιον τοῦ πλοίου. Τοιαῦτα πρόσωπα εἶναι ὁ πλοίαρχος, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πλοίου, μηχανικοί, ἀσυρματισταί, λοστρόμοι, ναύκληροι, ναῦται κλπ.

Ἐξαιροῦνται ὡσαύτως τῶν διατάξεων τοῦ ὡς ἄνω Ν.Δ. συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 3 § 3 τούτου, οἱ ἐργοῦνται διὰ τοὺς ἀπασχολουμένους παρ' αὐτοῖς ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ μισθωτοὺς, ἐφ' ὅσον οἱ πρῶτοι καταβάλλουν καὶ δι' τοὺς χρόνον καταβάλλουν εἰς τοὺς δευτέρους οἰκογενειακὰ ἐπίδοματα τέκνων, ὡς ἂν συλ. συμβάσεων ἐργασίας, διαιτ. ἀποφάσεων, κανονισμῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἄλλων οἰωνδῆποτε διατάξεων κατὰ ποσὰ ἴσα ἢ ἀνώτερα τῶν ἐκ τοῦ Δ.Λ.Ο.Ε.Μ. παρεχομένων. Ἡ ἀμέσως ἀνωτέρω ἀναφερομένη ἐξαιρέσις περιόριζεται καὶ ἰσχύει μόνον διὰ τοὺς μισθωτοὺς, οἱ ὅποιοι ἀμείβονται ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ καὶ λαμβάνουν παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν τῶν ἐπίδοματα τέκνων κατὰ ποσὰ ἴσα ἢ ἀνώτερα τῶν ὑπὸ τοῦ Δ.Λ.Ο.Ε.Μ. παρεχομένων, ἐνῶ διὰ πάντας τοὺς λοιποὺς μισθωτοὺς (ἀγάμους, λαμβάνοντας μόνον ἐπίδομα συζύγου, ἢ τοὺς συντηροῦντας μὲν τέκνα ἀλλὰ μὴ δικαιουμένους δι' αὐτὰ, λόγω ἐνγλικίωσης κλπ., ἐπίδοματος τέκνων ἢ τοὺς δικαιουμένους τοιοῦτου ἐπίδοματος ἀλλὰ κατωτέρου τοῦ ἐκ τοῦ Δ.Λ.Ο.Ε.Μ. παρεχομένου) ὑφίσταται ὑποχρέωσις πρὸς καταβολὴν τῆς ὑπὲρ τοῦ Δ.Λ.Ο.Ε.Μ. εἰσφορᾶς περὶ ἧς κατωτέρω.

Διὰ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐξαιρέσεων τῶν λαμβανόντων ἐκ μέρους τῶν ἐργοδοτῶν τῶν ἐπίδοματα τέκνων κλπ. δέον, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 3 παρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 3868/1958, νὰ ὑποβληθῇ ἐκ μέρους τοῦ οἰκείου ἐργοδότη αἴτησις - δῆλωσις εἰς τὴν Γενικὴν Δ/νσιν τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. (ὁδὸς Καποδιστριαίου 28 Ἀθῆναι) καὶ νὰ ἐκδοθῇ ἐπὶ ταύτης σχετικὴ ἀπόφασις τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ ἐργοδότη ἐκ τῆς ὡς ἄνω εἰσφορᾶς διὰ τοὺς περὶ ὧν ἡ ἐξαιρέσις μισθωτοὺς του.

Γ' Εἰσφορὰ ὑπὲρ Δ.Λ.Ο.Ε.Μ. Ὑποχρέωσις πρὸς καταβολὴν τῆς ὑπὲρ τοῦ Δ.Λ.Ο.Ε.Μ. εἰσφορᾶς ὑφίσταται ἀπὸ 24.8.1958 διὰ πάντα τὰ πρόσωπα τὰ ὑπαγόμενα κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 3868/1958.

Τὸ ὕψος τῆς εἰσφορᾶς ταύτης (ἐργοδοτικῆς καὶ ἐργατικῆς) ὠρίσθη εἰς 2% ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν μισθωτῶν, βαρύνει δὲ αὐτὴ κατὰ ποσοστὸν 1% τὸν ἐργοδότην καὶ 1% τὸν μισθωτὴν.

Αὕτη ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ τεκμαρτοῦ ἡμερομισθίου τῆς κλάσεως εἰς ἣν, συμφώνως πρὸς τὰ ἰσχύοντα διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν εἰσφορῶν τοῦ ΙΚΑ, κατατάσσεται ὁ μισθωτὸς (σχετ. ἄρθρ. 3 § 2 τοῦ Ν.Δ. 3868/1958).

Εἰδικὴ ρύθμισις προβλέπεται διὰ μισθωτοὺς εἰδικῶν κατηγοριῶν (μὲ κυμαινομένης ἀποδοχᾶς) περὶ ὧν τὸ ἄρθρ. 6 Ν.Δ. 3868/58, ἦτοι τοὺς ἐπὶ ποσοστοῖς ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας ἢ ἐπὶ φιλοδορήμασι ἢ μικτῶ συστήματι ἀμειβομένους καὶ εἰς σταθερὸν ἢ μὴ ἐργοδότην ἀπασχολουμένους μισθωτοὺς.

Κατὰ τὴν κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου τοῦ Ν.Δ. τούτου ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 68623/10934/17.11.58 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας διὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ καὶ τῶν εἰσφορῶν, τὴν εἰσπραξίν αὐτῶν, τοὺς ὑποχρέους πρὸς καταβολὴν καὶ τὰς συνεπείας τῆς μὴ ἐγκαίρου ἐξοφλήσεως τούτων, ἰσχύουν αἱ ἀντίστοιχοι διατάξεις τῆς νομοθεσίας περὶ τῶν εἰσφορῶν τοῦ ΙΚΑ καὶ τοῦ Ο.Α.Ε.Δ., πλὴν τοῦ ὕψους τῆς εἰσφορᾶς, ἣτις ὀρίζομένη εἰς 2% βαρύνει ἐξ ὀλοκλήρου τὸν οἰκείον ἐργοδότην.

Διὰ τὸ ἀπὸ 1.11.58 καὶ ἐντεῦθεν χρονικὸν διάστημα ἀνετέθη εἰς τὸ ΙΚΑ ἡ εἰσπραξίς τῶν εἰσφορῶν Δ.Α.Ο.Ε.Μ. διὰ μισθωτοὺς οἷτινες:

α) Ἀπασχολοῦνται ἐντὸς περιοχῶν ἀσφαλίσεως ΙΚΑ ἢ Ο.Α.Ε.Δ. ἔστω καὶ ἂν δὲν ὑπάγωνται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τούτων ἢ

β) Ἀπασχολοῦνται μὲν ἐκτὸς κέντρων ἀσφαλίσεως, πλὴν ὅμως ὑπάγονται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ ΙΚΑ ἢ τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. (π.χ. προσωρινῆ ἐκτὸς κέντρου ἀσφαλίσεως ἀπασχόλησις κλπ.).

Εἰσφοραὶ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. ἀντιστοιχοῦσαι εἰς τὸ ἀπὸ 24.8./31.10.58 χρονικὸν διάστημα ἀνεξαρτήτως τόπου ἀπασχολήσεως τοῦ μισθωτοῦ (ἐντὸς περιοχῆς ἀσφαλίσεως ΙΚΑ ἢ ἐκτὸς) ἢ τῆς ὑπαγωγῆς του ἢ μὴ εἰς τὴν ἀσφάλισιν, καταβάλλονται πάντοτε εἰς πίστωσιν τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. τοῖς μετρητοῖς, εἰς τινα τῶν ἐν Ἑλλάδι νομίμως λειτουργουσῶν Τραπεζῶν, ἦτοι εἰς πίστωσιν τοῦ (παρὰ τῷ Ο.Α.Ε.Δ. Διανεμητικοῦ Λογ/σμοῦ Οἰκογενειακῶν Ἐπιδομάτων Μισθωτῶν). Ἐπίσης διὰ τὸ ἀπὸ 1.11.58 καὶ ἐντεῦθεν χρονικὸν διάστημα καταβάλλονται ὑπὲρ τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. εἰσφοραὶ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. ἀφορῶσαι μισθωτοὺς ἀπασχολουμένους ἐκτὸς περιοχῶν ἀσφαλίσεως ΙΚΑ ἢ Ο.Α.Ε.Δ. καὶ μὴ ὑπαγομένους εἰς τὴν ἀσφάλισιν τούτων.

Δ' Παροχὰὶ ὑπὸ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. (ἐπιδόματα). Δικαιοῦνται ἐπιδόματος ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. καθ' ἕκαστον ἔτος μισθωτοὶ οἷτινες:

α) Ἐχουν τέκνα ἡλικίας μέχρις 15 ἐτῶν, τὰ ὅποια κατοικοῦν μονίμως ἐν Ἑλλάδι.

β) Κατὰ τὸ προηγούμενον ἡμερολογιακὸν ἔτος ἔχουν πραγματοποιήσει τοὐλάχιστον 50 ἡμέρας ἐργασίας, δι' ἃς ὑφίστατο ὑποχρέωσις πρὸς καταβο-

λήν εισφοράς Δ.Α.Ο.Ε.Μ., ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία αὐτὴ ἦτο ἀσφαλιστέα εἰς τὸ ΙΚΑ ἢ τὸν Ο.Α.Ε.Δ. ἢ εἰς ἕτερον Ὀργανισμόν κυρίας ἀσφαλίσεως μισθωτῶν.

Προκειμένου περὶ μισθωτῶν ἠσφαλισμένων εἰς ἕτερον φορέα πλὴν τοῦ ΙΚΑ καὶ τοῦ Ο.Α.Ε.Δ. δεόν νὰ παρέχῃται ἡ ἐργασία εἰς κέντρον εἰς ὃ ἔχει ἐπειταθῆ ἡ ἀσφάλις ἀσθενείας τοῦ ΙΚΑ ἢ ἀνεργίας τοῦ Ο.Α.Ε.Δ.

Κατ' ἐξαιρέσειν ἀπὸ 1.4.62 ἀναγνωρίζονται ὡς δικαιούχοι καὶ μισθωτοὶ ἐξωασφαλιστικῶν περιοχῶν ἐφ' ὅσον οὗτοι ἀπασχολοῦνται εἰς ὠρισμένους ἐργοδότες, ἢται τὸ Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ., δημοσίας ἢ κατὰ παραχώρησιν ἐπιχειρήσεις καὶ ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, Τραπεζῆς καὶ Γεωργικᾶς Συν/κάς Ὀργανώσεις (σχ.τ. ἢ ὑπ' ἀριθ. 76507/12405/26.2.62, ΔΕΝ 1962 σ. 219, ἀπόφασις Ὑπουργοῦ Ἐργασίας).

γ) Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος βαρύνονται μὲ τὴν συντήρησιν τῶν τέκνων τῶν.

Δικαιούχος κατ' ἀρχὴν εἶναι ὁ σύζυγος, δι' ὃν ὑφίσταται τὸ τεκμήριον ὅτι βαρύνεται μὲ τὴν συντήρησιν τῶν τέκνων του. Διὰ νὰ λάβῃ ἐπίδομα ἡ ἐργαζομένη σύζυγος πρέπει νὰ εἶναι χήρα ἢ διεξυγμένη ἢ ὁ σύζυγός της νὰ εἶναι στρατιώτης, μὴ δικαιούμενος ἐφεδρικοῦ ἐπιδόματος ἢ νὰ εἶναι οὗτος εἰς κατάσταση μονίμου ἀναπηρίας.

Ἐπίσης διὰ τὰ ἐξώγαμα τέκνα λαμβάνει ἐπίδομα ἡ μήτηρ.

Ἀπὸ 1.1.1961 δύνανται δι' ἀποφάσεως τῆς παρὰ τῷ Ο.Α.Ε.Δ. Ἐπιτροπῆς Ἐρέσεως Δ.Α.Ο.Ε.Μ. νὰ χορηγηθῇ ἐπίδομα καὶ εἰς τὰς ἐργαζομένας μητέρας, αἱ ὁποῖαι συντηροῦν τέκνα ἐφ' ὅσον ταῦτα ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῶν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως ἀπὸ ἔτους τοῦλάχιστον.

Δ ἐ ν δ ι κ α ι ο ῦ ν τ α ι οἰκογενειακοῦ ἐπιδόματος :

α) Ὅσοι ἐργάζονται καὶ συγκατοικοῦν μετὰ τοῦ ἐργοδότη τῶν καὶ εἶναι συγγενεῖς του μέχρι δευτέρου βαθμοῦ, δηλ. τέκνα, γονεῖς, σύζυγοι, ἀδελφοί.

β) Ὅσοι κατὰ τὸ προηγούμενον ἢ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐλάμβανον ἢ λαμβάνουν ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη δυνάμει συλλογ. συμβάσεως ἐργασίας κλπ. ἐπίδομα τέκνων κατὰ ποσὸν ἴσον ἢ ἀνώτερον πρὸς τὸ ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. παρεχόμενον.

Ἐπίδομα καταβάλλεται ἀπὸ 1.1.1965 δι' ἅπαντα τὰ μέχρις ἡλικίας 15 ἐτῶν τέκνα τοῦ μισθωτοῦ. Κατ' ἐξαιρέσειν παρατείνεται ὁ χρόνος τῆς ἐπιδοτήσεως μέχρι τοῦ 21ου ἔτους διὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα ἤθελον κριθῆ δι' ἀποφάσεως τῆς οἰκείας Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΙΚΑ ὡς ἀνίκανα πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν.

Ὡς τέκνα παρέχοντα τὸ δικαίωμα ἐπιδόματος λογίζονται τὰ νόμιμα, νομιμοποιηθέντα, ἀναγνωρισθέντα, υἱοθετηθέντα, τὰ ἐξώγαμα καὶ οἱ προγονοί.

Τὸ καταβλητέον ἀνὰ τρίμηνον ποσὸν ὡς οἰκογενειακὸν ἐπίδομα ὑπολογίζεται βάσει :

α) Τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τέκνων, δι' ἃ ἔχει ἀναγνωρισθῆ δικαίωμα ἐπιδοτήσεως.

β) Τοῦ καθοριζομένου ἐπιδόματος δι' ἐκάστην ἡμέραν ἐργασίας καὶ

γ) Τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατὰ τὸν οἰκεῖον Κανονισμόν Παιδοφῶν Δ.Α.Ο.Ε.Μ. ἀναγνωριζομένων ὡς πραγματοποιηθεισῶν κατὰ μῆνα πλασματικῶν ἡμερῶν ἐργασίας. Ὁ ἀριθμὸς αὗτος κλιμακοῦται καὶ προσδιορίζεται ἀναλόγως τοῦ συνόλου τῶν ἡμερῶν ἐργασίας τοῦ προηγουμένου ἡμερολογιακοῦ ἔτους.

Οὕτω, διὰ τοὺς ἔχοντας κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος πραγματοποιήσει 50—99 ἡμέρας ἐργασίας, καταβάλλεται ἐπίδομα κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐπὶ 8 ἡμέρας κατὰ μῆνα.

Διὰ τοὺς ἔχοντας 100—149 ἡμεραμ. καταβάλλεται ἐπίδομα ἐπὶ 14 ἡμέρας κατὰ μῆνα.

Διὰ τοὺς ἔχοντας 150—199 καταβάλλεται ἐπίδομα ἐπὶ 18 ἡμέρας κατὰ μῆνα.

Διὰ τοὺς ἔχοντας 200—249 ἡμερομίσθια καταβάλλεται ἐπίδομα ἐπὶ 23 ἡμέρας κατὰ μῆνα.

Διὰ τοὺς ἔχοντας 250 καὶ ἄνω ἡμερομίσθια καταβάλλεται ἐπίδομα ἐπὶ 26 ἡμέρας κατὰ μῆνα.

Δι' ἐκάστην τῶν ὡς ἄνω πλασματικῶν ἡμερῶν ἐργασίας καταβάλλεται ὡς ἐπίδομα διὰ μὲν τὸ πρῶτον τέκνον δρχ. 3, δι' ἑκάστον δὲ τῶν λοιπῶν τέκνων δρχ. 5.

*Ἴδετε, ἐν τέλει τοῦ Κεφαλαίου, Πίνακα Καταβλητέων Οἰκογενειακῶν Ἐπιδομάτων.

Ε'. Ἀναγκαῖα Δικαιολογητικά:

α) Βιβλιᾶριον ἀσφαλίσεως τοῦ μισθωτοῦ.

β) Ληξιαρχικαὶ πράξεις γεννήσεως τῶν τέκνων δι' ἃ καταβάλλεται ἐπίδομα. Αἱ πράξεις αὗται προσάγονται ἄπαξ καὶ ἰσχύουν δι' ὅλα τὰ ἔτη τῆς ἐπιδοτήσεως.

γ) Ὑπεύθυνος δήλωσις δικαιοῦχου ἐπὶ εἰδικοῦ ἐντύπου τῆς Ὑπηρεσίας.

δ) Οἰκογενειακὸν βιβλιᾶριον ἀσθενείας μόνον προκειμένου περὶ νέων δικαιοῦχων. Τοῦ βιβλιarioῦ τούτου θὰ γίνεταὶ ἀπλή ἐπίδειξις.

Πάντως τονίζεται ὅτι εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καταβολῆς ἐπιδομάτων εἰς μισθωτοὺς Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Δ. δεόν νὰ προκύπτῃ σαφῶς διὰ τῆς προσκομίσεως βεβαίωσεως τοῦ ἐργοδότη ἢ ἐξ ἄλλου στοιχείου ὅτι οὗτοι παρέχουν ἐργασίαν σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Προκειμένου περὶ γυναικῶς δικαιοῦχου ὑπὸ τὰς ἐν ἀρθρῷ 3 παρ. 3 τοῦ ἀπὸ 20.12.59 Β.Δ. προϋποθέσεις, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, δεόν νὰ προσάγονται καὶ τὰ κάτωθι κατὰ περίπτωσιν δικαιολογητικά:

α) Εἰς περίπτωσιν χηρείας ἢ διαζεύξεως, ἐὰν ζητῆται τὸ πρῶτον ἐπίδομα, δεόν νὰ προσκομίζεται ληξιαρχικὴ πράξις θανάτου τοῦ συζύγου ἢ διαζευκτήριον καὶ βεβαίωσις ἱερέως ὅτι ἡ μήτηρ συντηρεῖ τὰ τέκνα τῆς καὶ ὅτι δὲν ἦλθεν εἰς νέον γάμον.

Διὰ τὰς ἐπιδοτηθείσας κατὰ τὸ παρελθὸν δεόν νὰ προσκομίζεται μόνον βεβαίωσις ἱερέως περὶ συντηρήσεως τῶν τέκνων ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ περὶ μὴ τελέσεως παρ' αὐτῆς νέου γάμου.

β) 'Επί διαζεύξεως εις πᾶσαν περίπτωσιν, δέον νὰ υποβάλληται καὶ ὑπεύθυνος δήλωσις τῆς μητρὸς ὅτι δὲν λαμβάνει διατροφὴν ὑπὸ τοῦ συζύγου της διὰ τὰ τέκνα της.

γ) 'Επί ἀναπηρίας τοῦ συζύγου προσκομίζεται ἀπόφασις τῆς Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΙΚΑ ἢ τοῦ οἰκείου Ἀσφαλ. Ὁργανισμοῦ περὶ ἀναπηρίας τοῦ συζύγου συνεπαγομένης ἀνικανότητα διὰ τὴν ἢν ἴσκει ἐργασίαν κατὰ ποσοστὸν τοὐλάχιστον 66%.

δ) 'Επί στρατεύσεως τοῦ συζύγου, βεβαίωσις τῆς οἰκείας στρατιωτικῆς μονάδος, ἐξ ἧς νὰ προκύπτῃ ἡ χρονολογία κατατάξεως ὡς ἐπίσης καὶ ὑπηρεσιακὸν σημείωμα τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας ὅτι ὁ ἐν στρατεύσει σύζυγος δὲν λαμβάνει ἐφεδρικὸν ἐπίδομα.

ε) 'Επί ἐξωγάμου τέκνου, ἐκτὸς ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως καὶ βεβαίωσις ἱερέως ὅτι ἡ μήτηρ δὲν ἐτέλεσε γάμον.

στ) Διὰ τὰ ἀναγνωρισθῆντα ἢ υἱοθετηθῆντα τέκνα δέον νὰ προσκομίζεται καὶ σχετικὴ πράξις ἀναγνωρίσεως ἢ υἱοθεσίας.

Τέλος ἐπὶ γυναικῶν μὴ διεζευγμένων ἀλλ' ἐγκαταλειφθεισῶν ὑπὸ τοῦ συζύγου των καὶ συντηρουσῶν ἀπὸ ἔτους τοὐλάχιστον τὰ τέκνα των, διὰ τὴν ἐπιδότησιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 3 παρ. 6 τοῦ ἀπὸ 28.1/8.2.61 Β.Δ/γυμνασιῶν ἀποφάσις τῆς κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐφέσεων Δ.Α.Ο.Ε.Μ. μετὰ προηγουμένην πρότασιν τῆς παρὰ τῆ οἰκείᾳ Τοπικῆ Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἐπιτροπῆς Δ.Α.Ο.Ε.Μ., δέον νὰ προσκομίζεται βεβαίωσις ἱερέως τεθεωρημένη ὑπὸ ἀστυν. ἀρχῆς, ἐξ ἧς νὰ προκύπτῃ ἡ χρονολογία ἐγκαταλείψεως καὶ νὰ βεβαιούται ἀπὸ πότε ἡ μήτηρ συντηρεῖ τὰ τέκνα της καὶ συναικεῖ μετ' αὐτῶν.

ΣΤ'. 'Επίδομα διὰ τὴν μὴ ἐργαζομένην σύζυγον. Ἀπὸ 1.10.1966 καθιερώθη ἡ χορήγησις ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. εἰς τὸν μισθωτὸν καὶ ἐπίδοματος διὰ τὴν σύζυγόν του (σχετ. ἄρθρον 9 § 4 τοῦ Ν.Δ. 4577/66 καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 108877/66 (ΔΕΝ 22. 988) ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας).

Προϋποθέσεις διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ ἐπιδόματος τούτου εἶναι :

1. Ὅτι ὁ σύζυγος λαμβάνει ἐπίδομα τέκνων ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ.

'Επομένως οἱ συντηροῦντες μόνον σύζυγον ἢ τέκνα δι' ἃ δὲν καταβάλλεται ἐπίδομα ὑπὸ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. δὲν δύνανται νὰ τύχουν ἐπιδόματος διὰ τὴν σύζυγον.

2. Ἡ σύζυγος νὰ συντηρῆται παρὰ τοῦ συζύγου.

3. Ἡ σύζυγος νὰ μὴ ἐργάζεται.

Ὡς μὴ ἐργαζομένη λογίζεται ἡ σύζυγος, ἡ ὁποία κατὰ τὸ προηγουμένον τῆς ἐπιδότησεως ἡμερολογιακὸν ἔτος δὲν εἰργάσθη τοὐλάχιστον ἐπὶ 100 ἡμέρας εἰς ἐξηρητημένην ἐργασίαν ἐπ' ἀμοιβῇ ἢ εἰς ἀνεξάρτητον τοιαύτην (ὡς ἐργοδότις) ἐπὶ 4μηνον.

4. Ἡ σύζυγος νὰ μὴ συνταξιοδοτῆται (κατὰ τὸν χρόνον ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως πρὸς ἀπώλησιν οἰκογενειακοῦ ἐπιδόματος).

δ. Νὰ μὴ δικαιούται ἐπιδόματος ὁ μισθωτὸς διὰ τὴν σύζυγόν του παρὰ τοῦ ἐργοδότη του ἀνεξαρτήτως ποσοῦ. Ὡς λαμβάνοντες τοιοῦτον ἐπίδομα νοοῦνται οἱ μισθωτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐδικαιούντο παρὰ τοῦ ἐργοδότη των ἐπιδόματος διὰ τὴν σύζυγον διὰ τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἡμερῶν ἐργασίας τῶν πραγματοποιηθεισῶν κατὰ τὸ προηγούμενον τῆς ἐπιδοτήσεως ἡμερολογιακῶν ἔτος.

Ποσὸν ἐπιδόματος συζύγου. Ὑπὸ τὰς ὡς ἄνω προϋποθέσεις ὁ μισθωτὸς λαμβάνει ἐπίδομα ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. διὰ τὴν σύζυγόν του ποσὸν ἴσον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λαμβάνει δι' ἑκάστον τῶν λοιπῶν (πλὴν τοῦ πρώτου) τέκνων του, ἤτοι δρχ. 5 δι' ἐκάστην ἀσφαλιστέαν ἡμέραν ἐργασίας, ὡς αὐταὶ καθορίζονται ἐπὶ τῆ βάσει τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἡμερολογιακῶν ἔτος πραγματοποιηθεισῶν ἡμερῶν ἐργασίας.

Ζ'. Ἀρμόδιον ὄργανον διὰ τὴν ἀναγνώρισιν δικαιώματος. Ἀρμόδιον ὄργανον τὸσον διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος ὅσον καὶ διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ ἐπιδόματος εἶναι ὁ οἰκείος Δ/ντῆς τῆς Τοπικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὄργανισμοῦ τοῦ τόπου τῆς ἀπασχολήσεως ἢ τῆς διαμονῆς τοῦ μισθωτοῦ.

Ἐν ἐλλείψει Τοπικῆς Ὑπηρεσίας ἀρμόδιος καθίσταται ὁ Δ/ντῆς τοῦ οἰκείου Ὑποκ/τος τοῦ ΙΚΑ.

Η'. Διακοπὴ ἐπιδομάτων. Ἡ ἐπιδοτήσις ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. διακόπτεται λόγῳ :

α) Θανάτου ἢ κηρύξεως εἰς ἀφάνειαν τῶν τέκνων.

β) Ἀπομακρύνσεως τῶν τέκνων ἐξ Ἑλλάδος διὰ χρονικὸν διάστημα μείζον τῶν ἑξ μηνῶν, ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπομάκρυνσις ὑφείλεται εἰς ἀσθένειαν ἢ ἄλλην δεδικοιολογημένην αἰτίαν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Α.Ε.Δ.

γ) Παύσεως ἀσκήσεως τῆς πατρικῆς (ἢ μητρικῆς) ἐξουσίας δι' οἰονδήποτε λόγον καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ὑφίσταται ὑποχρέωσις πρὸς συντήρησιν τῶν τέκνων.

δ) Χορηγήσεως ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἐπιδόματος τέκνων κατὰ ποσὸν ἴσον ἢ ἀνώτερον τοῦ ἐκ τοῦ Δ.Α.Ο.Ε.Μ. παρεχομένου.

Ἡ περὶ διακοπῆς ἀπόφασις ἰσχύει ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐκεῖνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπῆλθεν ὁ λόγος τῆς διακοπῆς, πλὴν τῆς ὑπόστοιχ. δ περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ διακοπὴ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ τριμήνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐχορηγήθη ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη ἀνώτερον ἐπίδομα.

Θ'. Παραγραφὴ δικαιωμάτων. Ὁ δικαιούχος ἔχει ἐξάμηνον προθεσίαν πρὸς εἰσπραξίν τοῦ ἐπιδόματός του.

Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει καταβάλλεται ἐπίδομα ἀναδρομικῶς διὰ πλεῖονα τῶν δύο τριμήνων, ἅτινα προηγούνται τοῦ ἡμερολογιακοῦ τριμήνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑποβάλλεται ἡ αἴτησις.

**Γ'—ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΒΛΗΤΕΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ
ΔΙΑ ΤΕΚΝΑ ΚΑΙ ΜΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗΝ ΣΥΖΥΓΟΝ**

Κατηγορία	Αριθ. ημερομηνίων κατά το προηγ. ήμερολ. έτος	Ποσόν οικογενειακού επιδόματος κατά μήνα	Ποσόν οικογ. επιδόματος κατά τρίμηνον (τά ποσά έχουν στρογγυλοποιηθή)	
			Τέκνα	Σύζυγος Σύνολον
α	β	γ	δ	
A1Σ (έν τέκνον + Σ)	50- 99	64 (8× 8)	(70 + 120)	= 190
A2Σ (δύο τέκνα + Σ)	50- 99	104 (8×13)	(190 + 120)	= 310
A3Σ (τρία τέκνα + Σ)	50- 99	144 (8×18)	(310 + 120)	= 430
A4Σ (τέσσαρα τέκνα + Σ)	50- 99	184 (8×23)	(430 + 120)	= 550
A5Σ (πέντε τέκνα + Σ)	50- 99	224 (8×28)	(550 + 120)	= 670
A6Σ (έξ τέκνα + Σ)	50- 99	264 (8×33)	(670 + 120)	= 790
A7Σ (έπτά τέκνα + Σ)	50- 99	304 (8×38)	(790 + 120)	= 910
A8Σ (όκτώ τέκνα + Σ)	50- 99	344 (8×43)	(910 + 120)	= 1.030
A9Σ (έννέα τέκνα + Σ)	50- 99	384 (8×48)	(1.030 + 120)	= 1.150
A10Σ (δέκα τέκνα + Σ)	50- 99	424 (8×53)	(1.150 + 120)	= 1.270
B1Σ (έν τέκνον + Σ)	100-149	112 (14× 8)	(125 + 210)	= 335
B2Σ (δύο τέκνα + Σ)	100-149	182 (14×13)	(335 + 210)	= 545
B3Σ (τρία τέκνα + Σ)	100-149	252 (14×18)	(545 + 210)	= 755
B4Σ (τέσσαρα τέκνα + Σ)	100-149	322 (14×23)	(755 + 210)	= 965
B5Σ (πέντε τέκνα + Σ)	100-149	392 (14×28)	(965 + 210)	= 1.175
B6Σ (έξ τέκνα + Σ)	100-149	462 (14×33)	(1.175 + 210)	= 1.385
B7Σ (έπτά τέκνα + Σ)	100-149	532 (14×38)	(1.385 + 210)	= 1.595
B8Σ (όκτώ τέκνα + Σ)	100-149	602 (14×43)	(1.595 + 210)	= 1.805
B9Σ (έννέα τέκνα + Σ)	100-149	672 (14×48)	(1.805 + 210)	= 2.015
B10Σ (δέκα τέκνα + Σ)	100-149	742 (14×53)	(2.015 + 210)	= 2.225
Γ1Σ (έν τέκνον + Σ)	150-199	144 (18× 8)	(160 + 270)	= 430
Γ2Σ (δύο τέκνα + Σ)	150-199	234 (18×13)	(430 + 270)	= 700
Γ3Σ (τρία τέκνα + Σ)	150-199	324 (18×18)	(700 + 270)	= 970
Γ4Σ (τέσσαρα τέκνα + Σ)	150-199	414 (18×23)	(970 + 270)	= 1.240
Γ5Σ (πέντε τέκνα + Σ)	150-199	504 (18×28)	(1.240 + 270)	= 1.510
Γ6Σ (έξ τέκνα + Σ)	150-199	594 (18×33)	(1.510 + 270)	= 1.780
Γ7Σ (έπτά τέκνα + Σ)	150-199	684 (18×38)	(1.780 + 270)	= 2.050
Γ8Σ (όκτώ τέκνα + Σ)	150-199	774 (18×43)	(2.050 + 270)	= 2.320
Γ9Σ (έννέα τέκνα + Σ)	150-199	864 (18×48)	(2.320 + 270)	= 2.590
Γ10Σ (δέκα τέκνα + Σ)	150-199	954 (18×53)	(2.590 + 270)	= 2.860
Δ1Σ (έν τέκνον + Σ)	200-249	184 (23× 8)	(205 + 345)	= 550
Δ2Σ (δύο τέκνα + Σ)	200-249	299 (23×13)	(550 + 345)	= 895
Δ3Σ (τρία τέκνα + Σ)	200-249	414 (23×18)	(895 + 345)	= 1.240
Δ4Σ (τέσσαρα τέκνα + Σ)	200-249	529 (23×23)	(1.240 + 345)	= 1.585
Δ5Σ (πέντε τέκνα + Σ)	200-249	644 (23×28)	(1.585 + 345)	= 1.930
Δ6Σ (έξ τέκνα + Σ)	200-249	759 (23×33)	(1.930 + 345)	= 2.275
Δ7Σ (έπτά τέκνα + Σ)	200-249	874 (23×38)	(2.275 + 345)	= 2.620

α	β	γ	δ
Δ8Σ (οκτώ τέκνα + Σ)	200-249	989 (23×43)	(2.620 + 345) = 2.965
Δ9Σ (έννέα τέκνα + Σ)	200-249	1.104 (23×48)	(2.965 + 345) = 3.310
Δ10Σ (δέκα τέκνα + Σ)	200-249	1.219 (23×53)	(3.310 + 345) = 3.655
E1Σ (έν τέκνον + Σ)	250 και άνω	208 (26×8)	(235 + 390) = 625
E2Σ (δύο τέκνα + Σ)	250 και άνω	338 (26×13)	(625 + 390) = 1.015
E3Σ (τρία τέκνα + Σ)	250 και άνω	468 (26×18)	(1.015 + 390) = 1.405
E4Σ (τέσσαρα τέκνα + Σ)	250 και άνω	598 (26×23)	(1.405 + 390) = 1.795
E5Σ (πέντε τέκνα + Σ)	250 και άνω	728 (26×28)	(1.795 + 390) = 2.185
E6Σ (έξι τέκνα + Σ)	250 και άνω	858 (26×33)	(2.185 + 390) = 2.575
E7Σ (έπτά τέκνα + Σ)	250 και άνω	988 (26×38)	(2.575 + 390) = 2.965
E8Σ (οκτώ τέκνα + Σ)	250 και άνω	1.118 (26×43)	(2.965 + 390) = 3.355
E9Σ (έννέα τέκνα + Σ)	250 και άνω	1.248 (26×48)	(3.355 + 390) = 3.745
E10Σ (δέκα τέκνα + Σ)	250 και άνω	1.378 (26×53)	(3.745 + 390) = 4.135

Σημείωσις: Τά περί ών ό πίναξ επιδόματα καταβάλλονται ανά τρίμηνον.

Συμφώνως τώ άρθρ. 4 παρ. 2 του από 21/12/64—30/12/64 Β. Δ/τος «τά καταβλητέα ανά τρίμηνον ποσά οικογενικού επιδόματος στρογγυλοποιούνται εις άκεραίας πεντάδας δραχ., των μονάδων κάτω του ήμίσεος παραλειπομένων, των δέ από του ήμίσεος και πλέον στρογγυλοποιουμένων εις την έπομένη άκεραίαν πεντάδα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 54ον

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ—ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

§ 297.—'Οργανισμός 'Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ).

1.—Βασικά Νομοθετήματα: Ν. 46/1946 «περί Οικοδομήσεως έργατικῶν Κατοικιῶν κλπ.» (ΔΕΝ 2. 24), ΝΔ 2963/54 περί ιδρύσεως Αυτόνομου 'Οργανισμού 'Εργατικῆς Κατοικίας ΔΕΝ 10. 596, ΝΔ 3083/54 (ἄρθρον 12) ΔΕΝ 10. 777, ΝΔ 3755/57 (ἄρθρον 13) ΔΕΝ 13. 795, ΝΔ 3873/58 (ἄρθρον 7) ΔΕΝ 14. 969, ΝΔ 4197/61 ΔΕΝ 17. 813, Ν. 4504/66 (ἄρθρον 4) ΔΕΝ 22. 274, ΝΔ 4577/66 (ἄρθρον 10) ΔΕΝ 22. 909, ΑΝ 163/1967 ΔΕΝ 23. 871, ΝΔ 684/1970 ΔΕΝ 26. 891, ΝΔ 910/1971 ΔΕΝ 27. 575, ΝΔ 946/71 ΔΕΝ 27. 720 καὶ ὁ ἕξῃ ἰσχύων Κανονισμὸς περί προϋποθέσεων παροχῆς κατοικίας καὶ δανείων ὑπὸ τοῦ ΟΕΚ (ΓΑ 30727/4815/4.8.1971 ΔΕΝ 27. 845).

2.—'Ο 'Οργανισμὸς οὗτος παρέχει στέγην καὶ δάνεια αὐτοστεγασέως εἰς :

α) τοὺς ἐπὶ σχέσει ἐξηρητημένης ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου ἐργατοῦ-παλλήλους τῆς χώρας, οἱ ὅποιοι εἶναι ἠσφαλισμένοι εἰς οἰονδήποτε 'Οργανισμόν Κυρίας 'Ασφαλίσεως μισθωτῶν.

β) τοὺς συνταξιούχους τῶν ἄνω 'Οργανισμῶν καὶ

γ) τοὺς ὑπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ.

Δὲν δικαιούνται στεγαστικῆς συνδρομῆς ὅσοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξαιροῦνται ταύτης βάσει ειδικῶν διατάξεων (Δημοτικοὶ καὶ Κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι, ναυτικοὶ ἠσφαλισμένοι εἰς τὸ ΝΑΤ κλπ.).

3.— Προϋποθέσεις στεγαστικῆς συνδρομῆς ἢ δανείου αὐτοστεγασέως εἶναι :

α) Πραγματοποιήσῃς 1500 τοὐλάχιστον ἡμερῶν ἐργασίας ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς 'Επικρατείας ἐν ἀσφαλίσει παρ' 'Οργανισμῶν Κυρίας ἀσφαλίσεως μισθωτῶν, ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς των εἰς τὴν ἀσφάλισιν μέχρι τῆς τασσομένης ἐκάστοτε προθεσμίας πρὸς ὑποβολὴν αἰτήσεων περί στεγαστικῆς συνδρομῆς (παρὰχώρησις κατοικίας-δάνειον αὐτοστεγασέως), ἐξ ὧν ἀνὰ 30 τοὐλάχιστον καθ' ἕκαστον τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερολογιακῶν ἐτῶν τῶν προηγουμένων τοῦ ἔτους καθ' ὃ ὑπεβλήθη ἡ αἴτησις.

Διὰ τοὺς συνταξιούχους ἀρκεῖ ἡ ἰδιότης των ὡς συνταξιούχων ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ ἡμερομισθίων βάσει τῶν ὑποίων ἀπενεμήθη ἢ σύνταξις.

β) 'Ἡ ἰδιότης τοῦ αἰτούντος ὡς ἀρχηγοῦ οἰκογενείας. Πρὸς ἐγγάμους ἀρχηγούς οἰκογενείας ἐξομοιοῦνται καὶ οἱ δικαιούχοι τῶν ὑποίων ἐλύθη καθ' οἰον-

δῆποτε τρόπον ὁ γάμος, καθὼς καὶ οἱ ἄγαμοὶ ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔχουν συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ προστατεύουν τὰ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Κανονισμοῦ ὀριζόμενα πρόσωπα.

γ) Νὰ μὴ κέκτηται ὁ αἰτῶν ἢ ἡ σύζυγός του ἰδιόκτητον κατοικίαν ἢ ἄλλα περιουσιακὰ στοιχεῖα ἱκανὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν στέγασιν τῆς οἰκογενείας.

Διατίθενται κατοικίαι κατὰ προτεραιότητα, εἰς τοὺς προστατεύοντας πέντε (5) τοῦλάχιστον τέκνα καὶ τοὺς συνταξιούχους λόγῳ ὀλικῆς ἀναπηρίας.

Εἰδικῶς δά νεια αὐτοστεγάσεως δίδονται:

αα) Διὰ τὴν ἀνέγερσιν αὐτοτελοῦς κατοικίας ἐπὶ ἰδιοκτητῶν οἰκοπέδων.

ββ) Διὰ τὴν ἐπισκευήν, ἐπέκτασιν ἀναμόρφωσιν ὕφισταμένης ἀκαταλλήλου αὐτοτελοῦς κατοικίας.

γγ) Διὰ τὴν ἀγοράν ἐτοίμου ἢ ὑπὸ κατασκευὴν μονοκατοικίας ἢ διαμερίσματος πολυκατοικίας.

4. — Δικαιολογητικά. Οἱ δικαιωθέντες ἐργατικῆς κατοικίας ὑποχρεοῦνται ὅπως ἐπιβεβαιώσουν δι' ἐπισήμων δικαιολογητικῶν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀπογραφικοῦ των δελτίου. Ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἐπαλήθευσις τῶν στοιχείων τῶν ἀπογραφικῶν δελτίων διενεργεῖται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἐκ τριῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΟΕΚ. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς δύνανται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ἐγείρουν ἀμφισβητήσεις δι' αἰτήσεων των ὑποβαλλομένων εἰς τὸ Δ.Σ. τοῦ ΟΕΚ ἐντὸς 15θήμερου ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὸ Δ.Σ. ἀποφαινεται τελεσιδικῶς ἐντὸς 45 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως.

5. — Πόροι Ὀργ. Ἐργατικῆς Κατοικίας.

Ἐργατικὴ εἰσφορά ἐξ 1% ἐπὶ τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, συνεισπρατομένη μετὰ τῶν εἰσφορῶν τοῦ ΙΚΑ (ἄρθρ. 13 § 2 Ν.Δ. 3755/57, ΔΕΝ 13.795).

§ 298.—Εἰσφοραὶ ὑπὲρ Ἑργατικῆς Ἑστίας.

α') Ἑργοδοτικὴ εἰσφορά.

"Ἡμισυ (1/2) ἡμερομίσθιον κατ' ἔτος δι' ἕκαστον ἐργάτην ἢ τεχνίτην ἢ ἔν πεντηκιστὸν (1/50) τοῦ μηνιαίου μισθοῦ ἑτησίως δι' ἕκαστον μισθωτὸν, ἀμειβόμενον μὲ μηνιαῖον μισθόν.

Ὡς μισθὸς ἢ ἡμερομίσθιον νοεῖται τὸ σύνολον τῶν καταβαλλομένων ἀμοιβῶν (μισθός, ἡμερομίσθιον, ἐπιδόματα, προσκυζήσεις κλπ.).

Διὰ τοὺς ἀμειβομένους μὲ ποσοστὰ ἢ φιλοδωρήματα ὡς ἀποδοχαὶ θεωροῦνται τὰ τεκμαρτὰ ἡμερομίσθια τοῦ ΙΚΑ.

Ἡ κατάθεσις γίνεται εἰς μίαν τῶν Τραπεζῶν τῶν χορηγουσῶν ἔνσημα τοῦ ΙΚΑ εἰς δύο δόσεις, ἐξ ὧν ἡ μία κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου μέχρι 28 Φεβρουαρίου καὶ ἡ ἑτέρα κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 1 Αὐγούστου μέχρι 31 Αὐγούστου ἐκάστου ἔτους.

Ὁ ὑπολογισμὸς γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προσωπικοῦ, τοῦ ἀπασχολουμένου ἀντιστοίχως κατὰ τὸ πρῶτον 150ῆμερον τοῦ Ἰανουαρίου καὶ κατὰ τὸ πρῶτον 150ῆμερον τοῦ Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους.

(ΓΑ 45040/54 ΔΕΝ 10. 283 καὶ 28564/55 ΔΕΝ 11. 549).

β') Ἑργατικὴ εἰσφορά.

"Ἐν ἡμερομίσθιον ἀνειδικεύτου ἐργάτου ἢ ἐργατρίας ἑτησίως, παρακρατούμενον παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν ἐκ τοῦ δώρου Χριστουγέννων—Ν. Ἔτους καὶ ἀποδιδόμενον εἰς τὴν Ἑργατικὴν Ἑστίαν.

(Ἄρθρον 14 Ν.Δ. 3755/1957, ΔΕΝ 13. 795).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1^{ΟΝ}

Ι. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1.—Σύμβασις εργασίας άορίστου χρόνου.

Έν ..... σήμερα την .....
..... μεταξύ άρ' ενός του Α.Β. κατοίκου ..... διατηρουν-
τος επιχείρησιν (ή κατάστημα ή γραφείον κλπ.) εν ..... και του
Γ.Δ. κατοίκου ..... συμφωνούνται τὰ κάτωθι: 'Ο πρώτος
των συμβαλλομένων (έργοδότης) προσλαμβάνει τον δεύτερον συμβαλλόμενον
(μισθωτόν) εις την ύπηρεσίαν του ως ..... (ΣΗΜ. νά τεθῆ άν
προσλαμβάνεται ως υπάλληλος, έργατοτεχνίτης κλπ.) ένα άπασχολῆται εις
..... 'Η πρόσληψις γίνεται δι' άόριστον χρόνον, αί δέ άπο-
δοχάί του δια κανονικήν (νόμιμον) άπασχόλησιν καθορίζονται εις δραχμάς
..... (κατά μήνα ή καθ' ήμέραν).....

2.—Σύμβασις εργασίας ώρισμένου χρόνου ή έργου.

..... ο πρώτος συμβαλλόμενος (έργοδότης) προσλαμβάνει
τον δεύτερον συμβαλλόμενον (μισθωτόν) ως ..... προκειμένου
ν' άπασχολήσῃ τούτον εις ..... και δι' ώρισμένον χρονικόν διάστημα
ήτοι μέχρι ....., άμα τῆ έπελεύσει τῆς όποιás αυτόδικαίως και άνευ
οίασ δήποτε προειδοποιήσεως ή άποζημιώσεως θά θεωρηται λήξασα ή παρούσα
έργασιακή σύμβασις.

['Η ..... δια τὸ έργον τῆς .....
άμα τῶ πέρατι του όποιου θά θεωρηθῆ αυτόδικαίως λήξασα, άνευ προειδοποιή-
σεως και άνευ άποζημιώσεως, ή παρούσα έργασιακή σύμβασις, ήτις και περιο-
ρίζεται εις μόνας τὰς ήμέρας και ώρας καθ' ες αί καιρικαί συνθήκαι θά επιτρέ-
πουν πλήρως την (τυχόν) εν υπαίθρῳ έργασίαν]. 'Επιπροσθέτως ο έργοδότης
έπιφυλάσσει έαυτῶ τὸ δικαίωμα τῆς άπολύσεως του μισθωτου και πρό τῆς
ώς προεξετέθη λήξεως ή διακοπῆς ή άναστολῆς του έργου, εις περιπτώσιν
υπάρξεως σπουδαίου λόγου. 'Ως σπουδαίοι λόγοι χαρακτηρίζονται περιπτώ-
σεις διακοπῆς του έργου ή άναστολῆς τῆς εκτελέσεως ή έλλείψεως πιστώσεων
και συνεπεία τούτου πάύσεως των εργασιών, δι' ες ο μισθωτός προσελήθη
ή έλαττώσεως των εργασιών κ.ο.κ.

3.—Σύμβασις ἐργασίας ἐκτελεστέα εἰς διαφόρους τόπους.

..... Ὁ πρῶτος συμβαλλόμενος (ἐργοδότης) προσλαμβάνει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὸν δεύτερον συμβαλλόμενον (μισθωτὸν) διὰ χρόνον ..... (ΣΠΜ. ὠρισμένον ἢ ἀόριστον) προκειμένου ν' ἀπασχολήσῃ τοῦτον ὡς .....
 ..... Ῥητῶς συμφωνεῖται ὅτι ὁ ἐργοδότης ἔχει δικαίωμα νὰ χρησιμοποιοῦσιν τοῦτον εἴτε ἐνταῦθα εἴτε εἰς διαφόρους ἄλλους τόπους, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιχειρήσεώς του καὶ κατὰ τὴν ἀδέσμευτον κρίσιν του, χωρὶς ἢ τοιαύτη χρησιμοποίησις νὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς βλαπτικὴ μεταβολὴ καὶ χωρὶς νὰ δίδῃ εἰς τὸν μισθωτὸν τὸ δικαίωμα ν' ἀξιῶσῃ ἀμοιβὰς ἢ ἀποζημιώσεις διὰ διανυκτερεύσεων ἐκτὸς ἔδρας, δοθέντος ὅτι ὡς ἔδρα παροχῆς τῆς ἐργασίας λογίζονται πάντες οἱ συμπεφωνημένοι ὡς ἄνω τόποι .....

4.— Δήλωσις προϋπηρεσίας, ἡλικίας καὶ οἰκογενειακῶν βαρῶν.

Ὁ ὑπογεγραμμένος ..... ὑπηρετῶν παρὰ τῷ ἐργοδότη μου ..... ὡς ..... δηλῶ ὅτι στεροῦμαι προϋπηρεσίας σχετικῆς μετὰ τὴν ἀνωτέρω εἰδικότητά μου (ἢ οἶασις δὴποτε τοιαύτης), ἐγεννήθην κατὰ τὴν ..... ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προσαγομένης βεβαιώσεως καὶ τυγχάνω ἄγαμος.

Σημείωσις : Εἰς ἣν περίπτωσιν ὑφίσταται προϋπηρεσία, δέον οὐ μόνον νὰ δηλοῦται αὕτη, ἀλλὰ καὶ νὰ προσκομίζωνται εἰς τὸν ἐργοδότην σχετικὰ πιστοποιητικὰ προηγουμένων ἐργοδοτῶν. Ὁμοίως τὰ τυχόν ὑπάρχοντα οἰκογενειακὰ βάρη δέον οὐ μόνον νὰ γνωστοποιῶνται, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποδεικνύωνται διὰ σχετικῶν πιστοποιητικῶν.

5.—Σύμβασις καταβολῆς ἀνωτέρου μισθοῦ καλύπτοντος καὶ τὰς προσθέτους ἀμοιβὰς ἢ ἀποζημιώσεις.

..... Διὰ τὰς ὡς ἄνω ὑπηρεσίας του ὁ μισθωτὸς θὰ λαμβάνῃ μηνιαῖον μισθὸν δραχ. .... (ἢ ἡμερομίσθιον δραχ. ....), διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καλύπτεται τόσον ὁ νόμιμος μηνιαῖος μισθὸς (ἢ τὸ νόμιμον κατώτατον ἡμερομίσθιον), ὅσον καὶ αἱ τυχόν ὀφειλόμενα εἰς τὸν μισθωτὸν πρόσθετοι ἀμοιβαὶ ἢ ἀποζημιώσεις δι' ἀπασχόλησιν κατὰ Κυριακὰς καὶ νύκτας, δι' ἀπασχόλησιν κατὰ ἡμέρας ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως καὶ διὰ διανυκτερεύσεις ἐκτὸς ἔδρας .....

6.—Σύμβασις περὶ καταβολῆς ἀμοιβῆς ἢ ἀποζημιώσεως ὑπερωριῶν.

..... Προκειμένου ἤδη ὁ ἄνω μισθωτὸς ν' ἀπασχοληθῇ τυχόν πέραν τοῦ νομίμου εἴτε συμβατικῶν εἴτε εἰθισμένου ὥραριου του, εἴτε μετ' ἄδειαν τῆς ἀρχῆς, εἴτε ἄνευ ταύτης, ἔνεκα σπουδαίων λόγων, οὗτος συνεφώνησε μετὰ τοῦ ἐργοδότη του ὅπως πρὸς ἐξόφλησιν τῆς προσθέτου ταύτης ἀπασχολήσεώς του λαμβάνῃ κατὰ μῆνα (ἢ κατ' ἡμέραν) δραχμὰς ....., διὰ τῶν

ὁποῖον θὰ καλύπτεται καὶ θὰ ἐξοφλῆται πᾶσα ἀξίωσίς του ἐκ τῆς ἑνὸς ἀπασχολήσεώς του, ἐξ οἷας δῆποτε νομικῆς διατάξεως καὶ ἐν ἀπορρέῃ αὐτῇ (νόμοι περὶ ὀκτωκώρου, ἀδικαιολόγητος πλουτισμός, Ν.Δ. 4020/1959 κλπ.). Κατ' ἀκολουθίαν, διὰ τῆς καταβολῆς τοῦ ὡς ἑνὸς ποσοῦ μηνιαίως (ἢ ἡμερησίως) κατὰ τὸν ἐφεξῆς χρόνον καὶ ἐφ' ὅσον χρονικὸν διάστημα ἢ ὡς ἑνὸς ἐργοδότης θὰ ἔχη ἀνάγκη τῶν ὡς ἑνὸς προσθέτων ὑπηρεσιῶν τοῦ μισθωτοῦ, οὗτος θὰ θεωρῆ ἐξωφλημένην πᾶσαν ἀξίωσίν του ἐκ τῆς ὑπερωριακῆς του ἀπασχολήσεως.

ΣΗΜ. Ναι μὲν ἢ ὡς ἑνὸς σύμβασις εἶναι ἄκυρος, πλὴν ὁ ἐργοδότης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ πρὸς συμφῆρισμόν μὲ τὰς ὑπερωριακὰς ἀξιώσεις τοῦ μισθωτοῦ πᾶν ὅ,τι θὰ καταβληθῆ βάσει τῆς ἀνωτέρου συμφωνίας.

7.—Ἐξόφλησις ἀποδοχῶν.

Ὁ ὑπογράφόμενος ..... ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐργοδότη μου ..... διὰ τὴν χρονικὴν περίοδον ἀπὸ ..... μέχρι ..... α') Τὸν μισθόν μου (ἢ τὰ ἡμερομίσθιά μου) ἐκ δραχ. .... β') Τὰς προσθέτους ἀμοιβὰς μου δι' ἐργασίαν Κυριακῶν⁽¹⁾ ἐκ δραχ. .... γ') Τὰς προσθέτους ἀμοιβὰς μου διὰ νυκτερινὴν ἐργασίαν⁽¹⁾ ἐκ δραχ. .... δ') τὴν ἀποζημιώσιν μου δι' ὑπερωριακὴν ἀπασχολήσιν μου⁽¹⁾..... ὥρων, ὡς καὶ τὴν κατὰ 75% προσαύξησιν ταύτης ἐκ δραχ. ...., οὐδεμίαν δ' ἐτέραν ἔχω ἀξίωσιν.

Ἐν ..... τῇ .....

Ὁ Λαβὼν καὶ Ἐξοφλῶν

8.—Σύναψις δανείου εἰς μετρητὰ ἢ ἐμπορεύματα.

Ὁ ὑπογράφόμενος ..... ἔλαβον σήμερον παρὰ τοῦ ἐργοδότη μου ..... εἰς μετρητὰ (εἴτε εἰς ἀξίαν ἐμπορευμάτων, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ παραγομένων), δραχμὰς ..... αἱτινες θεωροῦνται καταβληθεῖσαι μοι ὑπὸ τύπον προκαταβολῆς ἀποδοχῶν μου πάσης φύσεως (μισθῶν, ἡμερομισθίων, προσαυξήσεων διὰ Κυριακὰς καὶ νύκτας, ὑπερωριακῶν ἀποζημιώσεων, ἀποδοχῶν ἀδειῶν καὶ ἐξαιρησίμων ἐορτῶν κλπ.), δώρων ἐορτῶν, ἀποζημιώσεως ν. 2112/1920 ἢ β.δ. 16/18.7.1920 καὶ ἀποζημιώσεως ν. 539/1945. Ὁ συμφῆρισμός τῆς προκαταβολῆς ταύτης γενήσεται, διαρκούσης μὲν τῆς ἐργασιακῆς μου συμβάσεως, τμηματικῶς, κατὰ τὰ παρὰ τοῦ ἐργοδότη μου κεκατονισμένα, ἅμα δὲ τῇ λύσει ταύτης ἐξ ὀλακλήρου διὰ τὸ ὑπολειπόμενον ποσόν.

Ἐν ..... τῇ .....

9.—Αἴτησις δι' ἀδειαν ἐργασίας κατὰ Κυριακὴν.

Πρὸς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν, ὅπως χορηγήσῃτε ἀδειαν

1. Ἐν ὑφίστανται, ἐννοεῖται, τοιαῦται ἀξιώσεις.

έργασίας διὰ τὴν προσεχῆ Κυριακὴν . . . . . λόγω ἐπισκευῆς, συντηρήσεως καὶ καθαρισμοῦ τῶν μηχανημάτων καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ ἐργοστασίου μας, αἵτινες ἐργασίαι δὲν δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι κατ' ἄλλην ἡμέραν⁽¹⁾.

Διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην θέλομεν χρησιμοποιοῦν τοὺς κάτωθι μισθωτοὺς, αἵτινες θὰ τύχουν ἀναπαύσεως κατὰ τὴν . . . . .

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Ἐργοδότης

10.—Ἀναγγελία ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως.

Πρὸς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι τὸ ἐργοστάσιόν μας δὲν εἰργάσθη σήμερον λόγω . . . . . διακοπῆς τῆς κινητηρίου δυνάμεως. [Σημ. Δύναται ν' ἀναφέρονται καὶ ἄλλοι λόγοι, συμφώνως πρὸς τὰ ἐν σελ. 125 ἐπ. ἀναφερόμενα]. Ὡς ἐκ τούτου παρίσταται ἀνάγκη ὑπερωριακῆς ἐργασίας κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ Ν. 515/1970 ὀριζόμενα.

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Ἐργοδότης

11.—Αἴτησις δι' ἄδειαν ὑπερωριῶν⁽²⁾.

Πρὸς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν, ὅπως χορηγήσητε ἄδειαν ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως πέραν τῶν 120 ὥρῶν ἑτησίως δι' ἀνειδικεύτους ἐργάτας ἐπὶ . . . . ἐργασίμους ἡμέρας καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας . . . . μέχρι τῆς ὥρας . . . . διὰ τὸ τμήμα . . . . τοῦ ἐργοστασίου μας, λόγω ἐξαιρετικῆς συσσωρευ-
σεως ἐργασίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀδείας θὰ ἀπασχοληθῶσιν ὑπερωριακῶς ἄνδρες . . . . . γυναῖκες . . . . .

Οἱ ἀπασχοληθῆσόμενοι μισθωτοὶ θὰ λάβωσι τὴν νόμιμον ἀντιμισθίαν των, προσηυξημένην νομίμως.

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Ἐργοδότης

12.—Ἀναγγελία ἐργατικοῦ ἀτυχήματος⁽³⁾.

Πρὸς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὅτι περὶ ὥραν . . . . . τῆς σήμερον

1. Ἡ ἄλλου λόγου ἐκ τῶν ἀνωτέρω (σελ. 125 κ. ἐπ.) ἀναφερομένων. Ἡ αἴτησις δέον νὰ συνοδεύηται ὑπὸ πίνακος εἰς διπλοῦν τῶν ἀπασχοληθσομένων μισθωτῶν.

2. Ἀπαιτεῖται μόνον δι' ἀνειδικεύτους ἐργάτας καὶ πέραν τῶν 120 ὥρῶν ἑτησίως. Διὰ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἀρκεῖ ἀπλή ἀναγγελία, ὡς ἄνω.

3. Προκειμένου περὶ σοβαροῦ τραυματισμοῦ ἢ θανάτου ἢ ἀναγγελία πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον δυνατὸν καὶ εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν καὶ νὰ τηρηθοῦν ἀμετάβλητα ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τὰ δυνάμενα νὰ χρησιμεύσουν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν αἰτίων τοῦ ἀτυχήματος.

..... ἔλαβε χώραν ἀτύχημα εἰς βάρος τοῦ ἐργάτου μας ..... ἐτῶν
 ..... κατοίκου ..... τραυματισθέντος εἰς ..... καθ' ἣν ὥραν εἰρ-
 γάζετο εἰς τὸ μηχανήμα ..... τοῦ ἐργοστασίου μας.

Μετά τιμῆς

Ὁ Ἐργοδότης

13.—Χορήγησις ἀδείας.

Πρὸς τὸν παρ' ἡμῶν ὑπηρετοῦντα Α.Β.

Ἀνακοινούμεν Ἰμῖν ὅτι ἀπὸ τῆς ..... θὰ κάμετε ἐναρξιν τῆς ἀδείας
 σας τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 539/1945 καὶ ἥς ἡ διάρκεια περιλαμ-
 βάνει ..... ἐργασίμους ἡμέρας.

Ἐν ..... τῇ .....

Ὁ Ἐργοδότης

Ἐλαβον γνῶσιν

Ὁ Μισθωτὸς

14.—Ἐγγραφὸν διαθεσιμότητος.

Πρὸς τοὺς παρ' ἡμῶν ἐργατοτεχνίτας (ἢ ὑπαλλήλους) Α,Β,Γ,Δ, κλπ.
 Καθιστῶμεν ἡμῖν γνωστὸν ὅτι λόγῳ περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν μας τίθεμεν
 ὑμᾶς εἰς διαθεσιμότητα ἀπὸ 1ης Ἰουλίου μέχρι 15 Αὐγούστου (ἢ ἐπὶ 2 ἡμέ-
 ρας δηλαδὴ Παρασκευῆν καὶ Σάββατον ἢ Τετάρτην καὶ Πέμπτην κ.ο.κ.).

Ἀθῆναι τῇ .....

Ὁ Ἐργοδότης

ΣΗΜ. Ἐν τοιοῦτον ἐγγραφον θὰ δοθῇ εἰς χεῖρας τοῦ μισθωτοῦ καὶ ἐν
 ἕτερον ὅμοιον θὰ ὑπογράψῃ οὗτος ὑπὸ τὴν δῆλωσιν: «Ἐλαβον τὸ ὡς ἄνω ἔγ-
 γραφον ἀύθημερόν». Τὸ δεύτερον τοῦτο ἐγγραφον θὰ παραμείνῃ εἰς χεῖρας τοῦ
 ἐργοδότη. Ἐν ἀρνήσει τοῦ μισθωτοῦ νὰ παραλάβῃ τὸ ἐγγραφον, δέον τοῦτο
 νὰ κοινοποιῆται διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος.

15.—Συμφωνία περὶ ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας.

«..... Μεταξὺ τοῦ ἐργοδότη Α καὶ τῶν ἐργατοτεχνιτῶν (ἢ ὑπαλλήλων)
 Β,Γ,Δ,Ε, συμφωνεῖται: Ἀπὸ 1.6.1972 μέχρι 30 Σ/βρίου 1972 καθιεροῦται
 ἡ ἐκ περιτροπῆς ἐργασία εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πρώτου συμβαλλομένου,
 καθοριζομένου ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ ὡς ἄνω ἐργατοτεχνίται θὰ ἐργά-
 ζωνται ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν ἐβδομάδα (ἢ ἀνὰ τρεῖς ἡμέρας κατὰ ἐβδομάδα
 ἢ ἐπὶ δέκα ἡμέρας κατὰ μῆνα κ.ο.κ.). Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀπασχολήσεως
 τῶν οἱ μισθωτοὶ θὰ λαμβάνουν τὰς συνήθεις μέχρι σήμερον ἀποδοχὰς τῶν,
 ἐνῶ διὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς δὲν θ' ἀπασχολῶνται, οὐδὲν θὰ λαμβάνουν...»⁽¹⁾.

1. Δύναται βεβαίως νὰ συμφωνηθῇ ἀμοιβὴ καὶ διὰ τὰς ἡμέρας τῆς μὴ ἀπασχολήσεως.

16.—Καταγγελία συμβάσεως ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπαλλήλων ἄνευ προειδοποιήσεως.

Κον Α. Β. ....

ὁδός ..... ἀριθ. ....

Ἐνταῦθα

Ὡς γνωστὸν ὑπηρετεῖτε παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιχειρήσει ὡς ..... ἀπὸ τῆς ..... μέχρι σήμερον ἀντὶ μηνιαίου μισθοῦ (ἢ ἡμερομισθίου) δρχ. .... Ἡδὴ καταγγέλλομεν τὴν ἐργασιακὴν ταύτην σύμβασιν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς παρουσίας καὶ σᾶς καλοῦμεν ὅπως ἀπὸ ταύτης ἀπόσχητε τῆς ὑπηρεσίας σας, προσέλθητε δὲ εἰς τὰ Γραφεῖα μας διὰ νὰ λάβητε τὴν κατὰ νόμον ἀποζημίωσίν σας, ἥτις ἐν ἀρνήσει σας θέλει κατατεθῆ εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων.

Ἐν ..... τῇ .....

Ὁ Ἐργοδότης

17.—Καταγγελία συμβάσεως ἐργασίας ὑπαλλήλου διὰ προειδοποιήσεως.

Πρὸς

Τὸν κ. ....

Ὁδός ..... ἀριθ. ....

Ἐνταῦθα

Ὡς γνωστὸν ὑπηρετεῖτε παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιχειρήσει ὡς ..... ἀπὸ τῆς ..... ἀντὶ μηνιαίου μισθοῦ δρχ. .... Ἡδὴ σᾶς προειδοποιούμεν ὅτι ἀπὸ τῆς ..... ἡ ἐργασιακὴ σύμβασίς σας θέλει λυθῆ καὶ ὑμεῖς θὰ ἀπόσχητε τῆς ὑπηρεσίας σας, λαμβάνοντες τὸ 1/2 τῆς κατὰ ν. 2112/20 ἀποζημιώσεώς σας.

Ἐν ..... τῇ .....

Ὁ Ἐργοδότης

18.—Καταγγελία ἐργ. συμβάσεως διὰ δικ. κλητῆρος.

Καταγγελία ἐργασιακῆς συμβάσεως Α.Β. κατοίκου Ἀθηνῶν

Πρὸς τὸν Γ.Π. κάτοικον Ἀθηνῶν

Ὡς γνωστὸν ὑπηρετεῖτε παρ' ἡμῶν ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ..... ἀπὸ τῆς ..... μέχρι σήμερον. Ἡδὴ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταγγείλωμεν τὴν ἐργασιακὴν σας σύμβασιν, καλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ὅπως παύσητε ἀπὸ αὐρίου νὰ προσφέρητε τὰς ὡς ἄνω ὑπηρεσίας σας. Ἡ κατὰ τὸν ν. 3198/55 καὶ τὸν ν. 2112/20 (ἢ τὸ Β.Δ. 16/18.7.1920) ἀποζημίωσίς σας εἶναι ἴση μὲ τὰς ἀποδοχάς σας ..... μηνῶν (ἢ .... ἡμερῶν). Δοθέντος δὲ ὅτι ὁ μισθός σας (ἢ τὸ ἡμερομισθίόν σας) ἀνέρχεται εἰς δρχ. .... καὶ

μετὰ τῆς ἐκ τῶν δώρων ἐορτῶν καὶ ἐπιδόματος ἀδείας ἀναλογίας (1/6) εἰς δρχ. .... ἢ ὑφειλομένη ἀποζημίωσις ἀνέρχεται εἰς δρχ. .... Ταύτας σᾶς προσφέραμεν διὰ τοῦ ἐντεταλμένου μὲ τὴν ἐπίδοσιν τῆς παρούσης δικαστικοῦ κλητῆρος καὶ σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ τὰς εἰσπράξῃτε. Ἐν δὲν εὐρεθῆτε εἰς τὴν οἰκίαν σας καλεῖσθε νὰ προσέλθῃτε εἰς τὰ γραφεῖα μας πρὸς εἰσπραξίν μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπομένης. Ἐν ἀρνήσει σας θέλει κατατεθῆ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηρῶν καὶ Δανείων, τὸ δὲ γραμμάτιον θὰ εὐρίσκειται εἰς χεῖρας μας καὶ εἰς τὴν διάθεσίν σας.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ ἀρμόδιος Δικαστικὸς Κλητῆρ ἐντέλλεται ὅπως ἐπιδώσῃ νομίμως εἰς τὸν καθ' οὗ πρὸς γνῶσιν του καὶ διὰ τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα, προσφέρων ἅμα αὐτῷ τὰς ἄς ἔχει εἰς χεῖρας του δραχμὰς .....

Ἐν Ἀθήναις τῆ .....

Ὁ καταγγέλλων Ἐργοδότης

19.—Καταγγελία ἐργασιακῆς συμβάσεως ὀρισμένου χρόνου.

Πρὸς τὸν Α. Κ.

Ὅπως σᾶς εἶναι γνωστὸν, προσελήφθητε παρ' ἡμῶν ὡς ..... δι' ὀρισμένον χρόνον ἤτοι μέχρι τῆς ..... Λόγω ἄμως τῆς ἀντισυμβατικῆς καὶ ὅλως ἀπαραδέκτου διαγωγῆς σας, καὶ δὴ⁽¹⁾..... καταγγέλλομεν διὰ τὸν σπουδαῖον τοῦτον λόγον τὴν ὡς ἄνω σύμβασιν καὶ σᾶς καλοῦμεν ν' ἀπόσχῃτε τῆς ὑπηρεσίας σας ἀπὸ τῆς .....

Ἐν ..... τῆ .....

Ὁ Ἐργοδότης

20.—Ἀναγγελία.

Ἀναγγελία καταγγελίας συμβάσεως ἐργασίας

Α. Κ. κατοίκου Ἀθηνῶν, διατηροῦντος ἐν ..... (ὁδὸς ..... ἀριθ. ....) ἐπιχείρησιν ..... καὶ διαθέτοντος βιβλιάριον ἀγορᾶς ἐνσήμων ΙΚΑ ὑπ' ἀριθ. ....

Πρὸς

1) Τὸν Ὄργανισμὸν Ἀπασχολήσεως Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ

2) Τὸ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἐργασίας

Ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, συμφώνως τῷ νόμῳ 3198/55, ὅτι κατηγγείλαμεν νομίμως τὴν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ κατωτέρω ὑπάρχουσαν σύμβασιν ἐργασίας, συνωδᾶ δὲ τῷ νόμῳ γνωρίζομεν ὑμῖν τὰ κατὰ νόμον ἀπαιτούμενα στοιχεῖα τοῦ ἀπολυθέντος.

1) Ὄνοματεπώνυμον:.....

2) Ὄνομα πατρός:.....

1. Χρήσιμον εἶναι νὰ γίνεται λεπτομερὴς περιγραφή τοῦ σπουδαίου λόγου, δι' ὃν καταγγέλλεται ἡ σύμβασις.

- 3) Διεύθυνσις κατοικίας:.....
- 4) Ειδικότης:.....
- 5) Χρόνος προσλήψεως:.....
- 6) Χρόνος απόλυσεως: .....
- 7) Ἄριθ. Ἀσφαλ. Βιβλιαρίου ΙΚΑ:.....
- 8) Ἔτος γεννήσεως:.....
- 9) Οἰκογενειακὴ κατάστασις:.....
- 10) Ἀποδοχαὶ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν:.....
- 11) Καταβληθεῖσα ἀποζημίωσις:.....
- 12) Χρόνος καταβολῆς τῆς:.....

Ἐν ..... τῇ .....

Ὁ Ἀναγγέλλων Ἐργοδότης

II. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΓΩΓΩΝ

1.—Διὰ καθυστερουμένης ἀποδοχάς.

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

(Διαδ. Ἔργ. Διαφορῶν)

ΑΓΩΓΗ

.....κατοίκου.....

ΚΑΤΑ

.....κατοίκου.....

Ὁ ..... κάτοικος .....
διατηρῶν ἐν ..... ἐπιχείρησιν ..... μὲ προσέλαβεν εἰς
τὴν ὑπηρεσίαν του δυνάμει συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας ἀορίστου (ἢ
ὠρισμένου) χρόνου καὶ μὲ χρησιμοποιοῦν ὡς .....
καταβάλλων μοι μηνιαῖον μισθὸν ἐκ δραχ. .... (ἢ ἡμερομίσθιον ἐκ δραχ.
.....). Ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης ἔχω τὰς κάτωθι κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἀξιώ-
σεις:

Ὁ ἐναγόμενος, παρὰ τὸ ὅτι ἀπεδέχθη τὰς ὑπηρεσίας μου κατ' ὅλον τὸν
ἀπὸ τῆς προσλήψεώς μου μέχρι ..... χρόνον, δὲν κατέβαλεν εἰς ἐμὲ
τὰς συμπεφωνημένας (ἢ νομίμους ἢ εἰθισμένας) ὡς ἄνω ἀποδοχάς μου ἐν
ὅλῳ (ἢ ἐν μέρει) καὶ οὕτω μοι ὀφείλει ἐν συνόλῳ δραχ. ....

Τὸ ἀνωτέρω ποσὸν ἀρνεῖται ὁ ἐναγόμενος νὰ μοι καταβάλλῃ, καίτοι ἐπ-
ανελημμένως πρὸς τοῦτο ὠχλήθη. Ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν, ὅθεν, παντὸς δικαιο-
ώματός μου

Αἴτουμαι

Νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ παροῦσα. Νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ μοι καταβάλλῃ
τὸ ποσὸν τῶν δραχ. .... ἐντόκως νομίμως. Νὰ κηρυχθῇ προσωρινῶς ἐκ-
τελεστὴ ἡ ἐκδοθησαμένη ἀπόφασις. Καὶ νὰ καταδικασθῇ ὁ ἀντίδικος εἰς τὴν
ἐν γένει δικαστικὴν δαπάνην.

Ἀθῆναι τῆς .....

Ὁ Πληρεξ. Δικηγόρος

2.—Διὰ «Εἰθισμένον» μισθὸν (οἰκιακῆς βοηθοῦ κλπ.).

Προσελήφθη παρὰ τοῦ ἐναγομένου κατὰ τὴν ..... διὰ σχέσεως ἐρ-
γασίας ἀορίστου χρόνου ὡς οἰκιακῆς βοηθὸς ἐπ' ἀμοιβῇ, προσέφερα δ' ἕκτοτε
συνεχῶς πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του τὰς ὑπηρεσίας μου μέχρι τῆς
..... Κατὰ τὴν πρόσληψίν μου δὲν συνεφωνήθη ὠρισμένος μισθὸς

ἀλλ' ἀρέθη νὰ καθορισθῇ αὐτός, κατὰ κρίσιν ἀγαθοῦ ἀνδρός καὶ συμφώνως πρὸς τὰ ἐν προκειμένῳ εἰθισμένα, βραδύτερον (ἢ κατὰ τὴν λήξιν τῆς σχέσεως ἐργασίας). Καίτοι ὅμως ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐζήτησα τὸν καθορισμὸν καὶ τὴν καταβολὴν τοῦ μισθοῦ μου (ἢ καίτοι κατὰ τὴν . . . . . ἔληξεν ἡ σχέσις ἐργασίας μου), παρὰ ταῦτα ὁ ἐναγόμενος οὐδὲν κατέβαλεν ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὰς προσφερθείσας ὑπηρεσίας μου, δι' ἃς δικαιῶμαι τῆς εἰθισμένης, εὐλόγου δὲ καὶ δικαίας, ἀμοιβῆς τῶν δραχμῶν . . . . . καθ' ἕκαστον μῆνα ἦτοι ἐν συνόλῳ δραχ. . . . ., ὅσας ἄλλως ὁ ἐναγόμενος θὰ κατέβαλλε κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω χρόνον καὶ τόπον εἰς ἄλλην οἰκιακὴν βοηθίᾳ τῆς αὐτῆς μὲ ἐμὲ ἡλικίας καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας ἐργασίας καὶ τὰς ὁποίας ἄλλως ἀπεκέρδησε καταστάς πλουσιώτερος ἀδικαιολογήτως εἰς βάρος μου, ἅτε ἀποφυγῶν ἰσόποσον δαπάνην ἢ κατέβαλλεν εἰς ἕτερον μισθωτὸν ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις.

3.—Διὰ διαφορὰν ἀποδοχῶν βάσει συλ. συμβάσεως ἢ διαιτ. ἀποφάσεως κηρυχθείσης ἐκτελεστῆς ὄχι ὅμως καὶ ὑποχρεωτικῆς.

Ὁ ἐναγόμενος μοὶ κατέβαλλεν ἡμερομίσθιον δραχ. . . . . (ἢ μηνιαῖον μισθὸν δραχ. . . . .), ἐνῶ ἔδει νὰ μοὶ καταβάλλῃ ἡμερομίσθιον δραχ. . . . . (ἢ μην. μισθὸν δραχ. . . . .), συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ . . . . . συλ. σύμβασιν ἐργασίας (ἢ τὴν ὑπ' ἀριθ. . . . . ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοβαθμίου Διοικ. Διαιτ. Δικαστηρίου . . . . . ἢ τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. . . . .), κηρυχθεῖσαν ἐκτελεστήν διὰ τῆς Γ.Α. . . . ., ἣτις εἶναι ἐν προκειμένῳ ἐφαρμοστέα, καθ' ὅσον καὶ ἐγὼ τυγχάνω μέλος τῆς ὑπογραφύσεως τὴν ἄνω συλ. σύμβασιν (ἢ ἐν διενέξει εὐρθείσης) ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως . . . . . καὶ ὁ ἐναγόμενος εἶναι μέλος τῆς ἐργοδοτικῆς ὁργανώσεως . . . . ., ἢ ὁποία ὑπέγραψε τὴν ρηθεῖσαν συλ. σύμβασιν (ἢ εὐρέθη ἐν διενέξει κατὰ τὸ προκαταρκτικὸν στάδιον τῆς διαιτ. ἀποφάσεως). Οὕτω προκύπτει διαφορὰ ὑπὲρ ἐμοῦ δραχ. . . . καθ' ἡμέραν (ἢ κατὰ μῆνα) καὶ ἐν συνόλῳ διὰ τὸν ἄνω χρόνον δραχ. . . . .

4.—Διὰ διαφορὰν ἀποδοχῶν βάσει συλ. συμβάσεως ὑπογραφείσης ἐνώπιον τοῦ Ἵπ. Ἐργασίας ἢ ἐξουσιοδοτημένου ὀργάνου του.

Ὁ ἐναγόμενος μοὶ κατέβαλλεν ἡμερομίσθιον δραχ. . . . . (ἢ μηνιαῖον μισθὸν δραχ. . . . .), ἐνῶ ἔδει νὰ μοὶ καταβάλλῃ ἡμερομίσθιον δραχ. . . . . (ἢ μην. μισθὸν δραχ. . . . .), συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ . . . . . συλ. σύμβασιν ἐργασίας, ἣτις ὑπεγράφη ἐνώπιον τοῦ Ἵπουργοῦ Ἐργασίας (ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ εἰδικῶς ἐξουσιοδοτημένου ὀργάνου ἦτοι τοῦ . . . . .), ἐκηρύχθη δ' ἐκτελεστὴ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. . . . . Γ.Α. Ἴσχύει δ' ἐν προκειμένῳ ἡ ρηθεῖσα συλ. σύμβασις, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος τυγχάνωσι μέλη τῶν ὑπογραφασῶν ὁργανώσεων, καθ' ὅσον ἀμφοτέροι καλύπτονται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τῶν συμβληθεισῶν ὁργανώσεων καὶ ἠδύναντο νὰ καταστῶσι μέλη των ἂν ᾔθελον ἢ ἂν δὲν ὑφίστατο εἰδικὸν πρὸς τοῦτο κώ-

λυμα. Οὕτω προκύπτει διαφορά ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκ δραχ. .... καθ' ἡμέραν (ἢ .... κατὰ μῆνα) καὶ ἐν συνόλῳ, διὰ τὸν ἄνω χρόνον, δραχ. ....

5.—Διὰ διαφορὰν ἀποδοχῶν βάσει συλ. συμβάσεως ἢ διαιτ. ἀποφάσεως οὔσης ἢ κηρυχθείσης γενικῶς ὑποχρεωτικῆς.

ἽΟ ἐναγόμενος μοὶ κατέβαλλεν ἡμερομίσθιον δραχ. .... (ἢ μηνιαῖον μισθὸν δραχ. ....), ἐνῶ ἔδει νὰ μοὶ καταβάλλῃ ἡμερομίσθιον δραχ. .... (ἢ μην. μισθὸν δραχ. ....), συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ .... συλ. σύμβασιν ἐργασίας (ἢ τὴν ὑπ' ἀριθ. .... ἀπόφασιν τοῦ Πρωτ. Δ.Δ.Δ. ἢ τοῦ Δ.Δ.Δ.Δ. ....), κηρυχθείσαν γενικῶς ὑποχρεωτικὴν διὰ τῆς Γ.Α. ...., ἧτις εἶναι ἐν προκειμένῳ ἐφαρμοστέα, καθ' ὅσον αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπάγγελμα ὅπερ ἐγὼ ἀσκῶ καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐργοδότες τοὺς ἀπασχολοῦντας μισθιωτοὺς τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου. Οὕτω προκύπτει διαφορά ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκ δραχ. .... καθ' ἡμέραν (ἢ κατὰ μῆνα) καὶ συνολικῶς διὰ τὸν ἄνω χρόνον δραχ. ....

6.— Δι' ἐπιδόματα (προσαυξήσεις) πολυετίας καὶ οἰκογενειακῶν βαρῶν.

ἽΟ ἐναγόμενος μοὶ κατέβαλλε τὸν βασικὸν μόνον μισθὸν τὸν προβλεπόμενον ὑπὸ τῆς ἀπὸ .... συλ. συμβάσεως ἐργασίας (ἢ διαιτ. ἀποφ. ὑπ' ἀριθ. ....) ἠρνεῖτο δὲ καὶ ἀρνεῖται νὰ μοὶ καταβάλλῃ τὰ ἐπιδόματα (προσαυξήσεις) πολυετίας καὶ οἰκογενειακῶν βαρῶν, τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ σ.σ.ε. (ἢ δ.ἀ.), μολοντί ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς ἐργασιακῆς μου συμβάσεως ἐγνωστοποίησα εἰς τὸν ἐναγόμενον τόσον τὴν ὁμότιμον προϋπηρεσίαν μου παρ' ἄλλοις ἐργοδοταῖς, ὅσον καὶ τὴν οἰκογενειακὴν μου κατάστασιν, προσκομίσας αὐτῷ τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ καὶ τὰς οἰκείας ληξιαρχικὰς πράξεις. Δοθέντος, ὅθεν, ὅτι ἔχω ἐν συνόλῳ προϋπηρεσίαν .... ἐτῶν, σύζυγον καὶ .... τέκνα, δικαιῶμαι, συμφώνως τῇ προδιαληφθείσῃ διατάξει, ἐπιδομάτων (προσαυξήσεων) ἐκ δραχ. .... καθ' ἡμέραν (ἢ κατὰ μῆνα), ἐν συνόλῳ δὲ διὰ τὸ κρίσιμον χρονικὸν διάστημα δραχ. ....

7.—Διὰ διαφορὰν ἀποδοχῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως.

ἽΟ ἐναγόμενος ἀπὸ τῆς .... ἐχορήγησεν εἰς ὅλους τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς συνθήκας ἐργασίας ἀπασχολουμένους συναδέλφους μου αὐξῆσιν μισθοῦ (ἢ ἡμερομισθίου) ἐκ δραχμῶν. .... μηνιαίως. Τὴν αὐξῆσιν αὐτὴν δὲν ἐχορήγησε μόνον εἰς ἐμὲ καίτοι οὐδεὶς λόγος συντρέχει ν' ἀποκλεισθῶ ταύτης, ἀφ' οὗ οὐδαμῶς ὑπολείπομαι τῶν ἄλλων ὑπὸ ἔποψιν ἀποδοτικότητος καὶ ἐπιμελείας, κατὰ παράβασιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως (ἄρθρον 288 Α.Κ.). Κατὰ συνέπειαν, συντρέχει νόμιμος περίπτωσις ὅπως, συμφώνως πρὸς τὰς ἄνω διατάξεις, ὑποχρεωθῇ

ὁ ἐναγόμενος δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου νὰ μοὶ καταβάλῃ τὴν ὡς ἄνω αὐξήσιν ἀνερχομένην διὰ τὸν κρίσιμον χρόνον εἰς δρχ. ....

8.—Δι' ἀποδοχὰς χρόνου ἀσθενείας ἢ ἄλλου ἀνυπαίτιου κωλύματος.

Ἐκ τῆς ..... ἕως ....., ἐνῶ εἶχον συμπληρώσει δεκαήμερον ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ ἐναγομένῳ, ἠσθένησα ἐκ ..... καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτόν, μὴ ὀφειλόμενον εἰς ὑπαιτιότητά μου, ἐκωλύθη νὰ προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου. Ὅθεν, συμφώνως ταῖς ἀρθροῖς 657, 658 Α.Κ., δικαιούμαι νὰ ζητήσω τὰς ἀποδοχὰς μου ἐνὸς μηνὸς (ἢ 15 ἡμερῶν, ἂν δὲν ἔχη συμπληρώσει ἔτος ὑπηρεσίας), τοῦτέστι δραχμὰς .....⁽¹⁾.

9.—Διὰ νόμιμον ἀπασχόλησιν κατὰ Κυριακὰς — ἑορτὰς.

Ἐκ τῆς ..... μέχρι τῆς ..... νομίμως ἀπασχολήθη καθ' ὅλας (ἢ ἐπὶ .....) Κυριακὰς, χωρὶς νὰ λαμβάνω τὴν ὑπὸ τῶν 8900/46 καὶ 25825/1951 Υ.Α. προβλεπομένην προσαύξησιν κατὰ 75 % ἐπὶ τοῦ 1/25 τοῦ νομίμου μισθοῦ μου (ἢ ἡμερομισθίου). Οὕτω κατὰ τὸ ἄνω διάστημα ἐπὶ μηνιαίου μισθοῦ συμφώνως πρὸς τὴν οἰκείαν συλ. σύμβασιν (ἢ τὴν διαιτ. ἀπόφασιν) δρχ. .... καὶ ἡμερησίου μισθοῦ (ἢ ἡμερομισθίου) ... ἀντιστοιχεῖ προσαύξησης δρχ. .... καὶ διὰ τὰς ..... Κυριακὰς συνολικὴ προσαύξησης δρχ. ....

10.—Δι' ἀπασχόλησιν κατὰ τὰς νύκτας.

Κατὰ τὸν ἀνωτέρω χρόνον ὁ ἐναγόμενος μοὶ κατέβαλλε μὲν ἀποδοχὰς καλυπτούσας τὸν νόμιμον μισθόν μου, δὲν κατέβαλλεν ὅμως εἰς ἐμὲ τὴν εἰς 25 % προσαύξησιν διὰ τὴν ἀπασχόλησίν μου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός, συμφώνως πρὸς τὰς Υ.Α. 18310/46 καὶ 25825/1951, ἣν δικαιούμαι ν' ἀξιώσω ὡς ἀκολούθως:

Ἐκ τῆς ..... μέχρι ..... ἡμέραι νυκτερινῆς ἀπασχολήσεως ..
....., νόμιμος μηνιαῖος μισθός ....., ἡμερησίος (διὰ 25) .....
[ἢ ἡμερομισθιον δρχ. ....], ἡμερησία προσαύξησης λόγω νυκτερινῆς ἐργασίας (25 %) δρχ. .... καὶ ἐν συνόλῳ (..... ἐπὶ .....) δρχ. ....

11.—Διὰ νομίμους ὑπερωρίας πέραν τοῦ συμπεφωνημένου ἢ συνήθους ὥραριου.

Ἡ ἐναγομένη κατὰ νομοτύπως ληφθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ διὰ τῶν νομίμων ἐκπροσώπων τῆς μετ' ἐμοῦ προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς διὰ συμβάσεως ἐξηρητημένης ἐργασίας ἀορίστου χρόνου ἀπὸ τῆς ..... καὶ μετ' ἐχρησιμο-

1. Τὰ ἴδια δικαιώματα ἔχει ὁ μισθωτὸς καὶ ἐπὶ ἀπουσίας του ἕνεκεν οἰουδήποτε ἄλλου ἀνυπαίτιου κωλύματος.

ποίησεν ἔκτοτε ὡς ..... μέχρι τῆς ..... Διὰ τῆς καταρτισθείτης συμβάσεως αἱ μὲν ὥραι ἐργασίας μου καθωρίσθησαν εἰς ἑξ̄ συνεχῆς προινὰς ταικότητας, ἡ δὲ μισθός μου ὁρίσθη εἰς δραχ. .... Ἀπὸ τῆς ..... ἡμῶς, ἠδὲ ἐξήθη ἡ ἐργασία μου ἐπὶ τοσούτω, ὥστε νὰ παρίσταται ἀνάγκη ν' ἀπασχολῶμαι πέραν τῆς κατὰ τὰ ἄνω συμπεφωνημένης, ἄλλως συνήθους παρὰ τῆ ἐναγομένη, ἐξωόρου ἐργασίας μου κατὰ 2 ἐπὶ πλέον ὥρας ἀδιαλείπτως καὶ καθ' ἑκάστην, ἤτοι ἀπὸ τῆς ..... π.μ. μέχρι τῆς ..... μ.μ. καὶ ἀπὸ τῆς ..... μ.μ. μέχρι τῆς ..... μ.μ. Δοθέντος δ' ὅτι ἤμην εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσω τὴν ὑπερωριακὴν αὐτὴν ἐργασίαν καὶ ἡ ἄρνησίς μου ὅ' ἀντέκειτο εἰς τὴν καλὴν πίστιν, δικαιοῦμαι ν' ἀπαιτήσω, κατὰ νόμον, συμπληρωματικὴν ἀμοιβὴν ἀνάλογον τοῦ μισθοῦ μου καὶ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, ἤτοι: Ἀπὸ ..... μέχρι ..... μηνιαῖος μισθός δραχ. .... ἡμερησίως ..... ὡριαῖος (τὸ ἕκτον τοῦ ἡμερησίου) ..... ἡμέραι ἐργασίαι ..... ὥραι ὑπερεργασίας (ἀνά 2) ..... ἀμοιβὴ ὑπερωριῶν δραχ. ....

12.—Διὰ παρανόμους ὑπερωρίας.

Καθ' ὅλον τὸν χρόνον ὑπηρεσίας μου [ἧ ἀπὸ ..... μέχρι .....] ὑπεβαλλόμεν ἑἰς ἐργασίαν 10 ὥρων καὶ πλέον ἡμερησίως, οὕτω δ' ἀπασχολούμην ἄνευ ἀδείας τῆς νομίμου ἀρχῆς, πέραν τῆς νομίμου θύρου ἐργασίας μου ἐπὶ 2 ὥρας καὶ πλέον καθ' ἑκάστην δικαιοῦμενος νὰ λάβω τὸ κάτωθι ποσόν:

Ἀπὸ ..... μέχρι ..... ἡμέραι ἐργασίας ..... ὥραι ὑπερεργασίας ..... ἡμερομισθιον δραχ. ...., ὡρομισθιον ..... σύνολον ἀποζημιώσεως δραχ. ...., ἃς ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ, καθ' ὅσον κατέστη, εἶναι δὲ καὶ σήμερον ἔτι, ἄνευ νομίμου αἰτίας καὶ εἰς βῆρος μου πλουσιώτερος κατὰ τὸ ἄνω ποσόν, ὑπερ ἀπεκέρδησεν, ἀποφυγῶν ἰσόποσον δαπάνην διὰ τὴν μίσθωσιν ὑπηρεσιῶν ἄλλου μισθωτοῦ μὲ τὰ αὐτὰ προσόντα καὶ τὰς αὐτὰς ἰκανότητάς. Πέραν τοῦ ποσοῦ τούτου ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει καὶ τὴν κατὰ 75 % προσαύξησιν τούτου κατὰ τὸ Ν.Δ. 4020/1959.

13.—Διὰ στέρησιν ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως μηνιαίως ἀμειβομένου μισθωτοῦ.

Ἐπὶ μηνιαῖω μισθῷ ἀμειβομένος, ἀπὸ τῆς ..... μέχρι τῆς ..... εἰργαζόμεν συνεχῶς καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας (καὶ τὰς Κυριακὰς — ἑορτάς), χωρὶς ν' ἀναπαύομαι κατ' ἄλλην οἶαν δῆποτε ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος. Διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεώς μου ὁ ἐναγόμενος ὑποχρεοῦται, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ, καθ' ὅσον ἀπεκέρδησεν ὅ,τι ὅθ' ἔδαπανα ἐὰν μοὶ παρεῖχε τὴν ἐβδομαδιαίαν ἀνάπαυσιν καὶ ἐμίσησιν τὰς ὑπηρεσίας ἄλλου μισθωτοῦ, ἄλλως κατὰ τὰς περὶ ἀδικοπραξιῶν διατάξεις, ἄλλως

καὶ ὡς χρηματικὴν ἱκανοποίησιν λόγῳ ἠθικῆς βλάβης, εἰς καταβολὴν ἀποζημιώσεως, ὡς ἀκολούθως: Ἀπὸ ..... μέχρι ..... ἑβδομάδες ....., μηνιαῖος μισθὸς δρχ. ...., ἡμερήσιος ....., ὑφειλομένη ἀποζημίωσις δρχ. ....

14.—Ἀποζημίωσις δι' ἐκτὸς ἔδρας διανυκτέρευσιν.

Ἀπὸ ..... ἕως ..... ὑπεχρέωθην ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου νὰ ἐργασθῶ προσακρίτως ἐκτὸς τῆς ἐν ..... ἔδρας τοῦ ἤτοι εἰς ....., ὅπου καὶ διενυκτέρευσα. Διὰ τὴν ὡς ἄνω πρόσκαιρον ἐκτὸς ἔδρας ἐργασίαν καὶ διενυκτέρευσίν μου δικαιούμαι, συμφώνως πρὸς τὴν Υ.Α. 21091/46, πρόσθετον ἡμερησίαν ἀποζημίωσιν ἴσην πρὸς τὸ ἐκάστοτε νόμιμον ἡμερομίσθιον. Ἦτοι ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης δικαιούμαι διὰ τὸν ὡς ἄνω χρόνον δραχμὰς ..... Δικαιούμαι ἐπίσης, συμφώνως πρὸς τὴν αὐτὴν Υ.Α., καὶ τῶν ὁδοιπορικῶν μου ἐξόδων ἀνερχομένων εἰς δραχμὰς ..... Τοῦτέστιν ἐν ὅλῳ δραχμὰς .....

15.—Ὀδοιπορικὰ Ἄνων. ἐταιριῶν.

Δοθέντος ὅτι κυρίως μὲν ἀπασχολούμην εἰς ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν, διεξήγον ὅμως καὶ ἐξωτερικὰς ὑπηρεσίας τῆς ἐναγομένης Ἄνωνύμου Ἐταιρίας, ἐδικαιούμην νὰ λαμβάνω ἀπὸ ..... καὶ ἐφεξῆς κατὰ μῆνα μέχρι τῆς .... ὁδοιπορικὰ ἐξόδα ἐκ δρχ. 150 (Υ.Α. 3323/1951 καὶ 49004/51) ἤτοι διὰ τὸν ἄνω χρόνον δικαιούμαι νὰ λάβω δρχ.....

16.—Περὶ χορηγήσεως ἀδείας.

Ὁ ἐναγόμενος παρὰ τὸ ὅτι ὑπηρετῶ παρ' αὐτῷ συνεχῶς πλέον τοῦ ἔτους, ἀπὸ διμήνου δ' ἐζήτησα παρ' αὐτοῦ ὅπως μοι χορηγήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 539/1945 προβλεπομένην κανονικὴν ἄδειαν τοῦ τρέχοντος ἡμερολογιακοῦ ἔτους, ἐκ κακοβουλίας ἀρνεῖται νὰ χορηγήσῃ ταύτην. Δέον, ὅθεν, ὅπως ὑποχρεωθῆ οὗτος, δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, ἐπὶ ἀπειλῇ χρηματικῆς ποινῆς δρχ. .... καὶ προσωπικῆς κρατήσεως (946 Κ. Πολ. Δικ.) νὰ χορηγήσῃ εἰς ἐμέ, ἐντὸς προθεσμίας .... ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, τὴν ἀναλογοῦσαν μοι ἄδειαν .... ἐργασίμων ἡμερῶν.

17.—Δι' ἀποζημίωσιν λόγῳ μὴ χορηγήσεως ἀδειῶν.

Ἐδικαιούμην νὰ λάβω συμφώνως τῷ Α.Ν. 539/45, ἄλλως κατ' ἄρθρον 666 Α.Κ., δοθέντος ὅτι ἡ ἐργασία μου κατηνάλισκεν ἐντελῶς, ἄλλως οὐσιωδῶς τὰς δυνάμεις μου, ἀδείας .... ἡμερῶν, κατὰ τὸ ..... ἡμερολογιακὸν ἔτος ..... καὶ ..... ἡμερῶν κατὰ τὸ ἡμερολογιακὸν ἔτος .... ἐργασίμων πάντοτε, δεδομένου δὲ ὅτι ἡ καταγγελία τῆς ἐργασιακῆς μου συμβάσεως ἐγένετο

ἄνευ ὑπαιτιότητός μου καὶ δι' αἰτίαν βαρύνουσαν τὸν ἐναγόμενον, δικαιῶμαι νὰ λάβω ἀποζημιώσεις καὶ διὰ τὴν μὴ ληφθεῖσαν ἄδειαν τοῦ . . . . ἦτοι τὰς ἀποδοχὰς . . . ἐργασίμων ἡμερῶν. Ὁ ἐναγόμενος ὅμως ἐξ ὑπαιτιότητός του καὶ παρὰ τὰς αἰτήσεις, ὀχλήσεις καὶ διαμαρτυρίας μου, δὲν ἐχορήγησε τὰς ἀδείας ταύτας. Οὕτω μὴ ἀποδεχθεὶς τὴν αἴτησίν μου, ἄλλως καὶ λόγω παρελούσεως τῆς δὴλης ἡμέρας (πέρας ἐκάστου ἡμερολογιακοῦ ἔτους) κατέστη ὑπερήμερος καὶ ὀφείλει τὰς ἀντιστοίχους εἰς τὰς ἀδείας ἀποδοχὰς ἐκ δρχ. . . . ., ὡς ἄλλως ὀφείλει καὶ ὡς ἀποζημιώσεις ἐξ ἠθικῆς βλάβης λόγω τῆς ὑπ' αὐτοῦ τελέσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 5 § 7 τοῦ Α.Ν. 539/45 προβλεπομένου ἀδικήματος. Τοῦτέστιν:

- 1) Ἄδεια . . . ἡμέραι . . . πρὸς δρχ. . . . . ἐκάστη, ἦτοι δρχ. . . . .
- 2) Ἄδεια . . . ἡμέραι . . . πρὸς δρχ. . . . . ἐκάστη, ἦτοι δρχ. . . . .
- 3) Ἄδεια . . . ἡμέραι . . . πρὸς δρχ. . . . . ἐκάστη, ἦτοι δρχ. . . . .
- 4) Ἄδεια . . . ἡμέραι . . . πρὸς δρχ. . . . . ἐκάστη, ἦτοι δρχ. . . . .

Ἦτοι ἐν ὄλῳ ἐξ ἀδειῶν δρχ. . . . ., ἕπερ ποσὸν ὀφείλεται εἰς τὸ διπλάσιον κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν.Δ. 3755/57, ἦτοι ἐν ὄλῳ δρχ. . . . .

18.—Δι' ἀποζημιώσεις ἀδείας ἔνεκεν ἀπολύσεως μισθωτοῦ πρὸ τῆς συμπληρώσεως ἔτους.

Ἡ παρὰ τοῦ ἐναγομένου καταγγελία τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεώς μου ἐγένετο ἄνευ πταίσματός μου καὶ πρὶν ἢ συμπληρώσω παρ' αὐτῷ ἔτησιαν συνεχῆ ὑπηρεσίαν. Ὅθεν, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 5 § 4 Α.Ν. 539/45, δικαιῶμαι ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς τόσα ἡμερομίσθια ὅσοι οἱ μῆνες τῆς παρὰ τῷ ἐναγομένῳ ὑπηρεσίας μου ὡς ὑπαλλήλου¹).

19.—Δι' ἀπόλυσιν γενομένην κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας.

Κατὰ τὴν . . . ὁ ἐναγόμενος μοὶ ἐχορήγησεν τὴν κανονικὴν κατ' Α.Ν. 539/45 ἀδειάν μου ἐκ . . . . ἄλληπαλλήλων ἐργασίμων ἡμερῶν ἦτοι μέχρι τῆς . . . . . πρὸ τῆς λήξεως ὅμως τῆς ἀδείας ταύτης ἦτοι κατὰ τὴν . . . . . καὶ παρὰ τὴν διάταξιν τῆς § 6 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Α.Ν. 539/45, προέβη εἰς τὴν ἀπόλυσίν μου. Οὕτω ἡ ἀπόλυσίς αὕτη εἶναι ἄκυρος, ὡς ἐκ τῆς ὑπερημερίας δὲ τοῦ ἐναγομένου περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου, ὀφείλει (656 Α.Κ.) τὰς ἀποδοχὰς μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀκύρου ἀπολύσεως μέχρι τῆς . . . . ἐκ δραχμῶν . . . . .

20.—Διὰ καταχρηστικὴν ἀπόλυσιν.

Κατὰ τὴν . . . ὁ ἐναγόμενος, χαλωθεὶς, διότι προηγουμένως ἦτοι κατὰ τὴν . . . . εἶχον καταφύγει εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐργασίας παραπονούμενος

1. Ἄν ὁ ἀπολυθεὶς εἶναι ἐργατοτεχνίτης δικαιῶται ἀποζημιώσεως ἴσης πρὸς ἐν ἡμερομίσθιον ἀνὰ δύο μῆνας ἐργασίας.

διὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου μὴ ἐφαρμογὴν τῶν ἐργατικῶν νόμων καὶ τῶν συλλογικῶν συμβάσεων⁽¹⁾, ἐκ πνεύματος ἐκδικήσεως ὠθούμενος, προέβη εἰς τὴν καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεώς μου. Ἡ οὕτως ὅμως γενομένη ἀπόλυσίς μου εἶναι καταχρηστική καὶ ἄκυρος (ἄρθρ. 281 καὶ 174 Α.Κ.), καὶ ὅσον ἢ ἄσκησις ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου τοῦ δικαιώματός του πρὸς ἀπόλυσιν ὑπερέβη προφανῶς τὰ ὅρια τὰ ἐπιβαλλόμενα ἐκ τῆς καλῆς πίστεως, τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ κοινωνικοῦ - οικονομικοῦ σκοποῦ, ὃν θεραπεύει τοῦτο. Κατὰ συνέπειαν ὁ ἐναγόμενος περιέστη εἰς ὑπερημερίαν περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου καὶ μοὶ ὀφείλει τὰς ἀποδοχὰς μου ἀπὸ τῆς ἀκύρου ἀπολύσεώς μου μέχρι τῆς . . . . ἐκ δραχμῶν . . . . .

21.—Δι' ἄκυρον ἀπόλυσιν λόγῳ μὴ τηρήσεως διατυπώσεων Ν. 3198/55.

Ἡ ἀπόλυσίς μου γενομένη ἄνευ ἐπιδόσεως ἐγγράφου καταγγελίας, ἔτι δὲ καὶ ἄνευ καταβολῆς τῆς νομίμου ἀποζημιώσεως, εἶναι ἄκυρος καὶ μηδεμίαν ἐπάγεται συνέπειαν, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 5 § 3 ν. 3198/55, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὰ ἄρθρα 174, 180 Α.Κ.⁽²⁾ Κατ' ἀκολουθίαν κατέστη ὑπερήμερος ὁ ἐναγόμενος περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου καὶ ὀφείλει (ἄρθρον 656 Α.Κ.) τὰς ἀποδοχὰς μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀκύρου ἀπολύσεως καὶ συνεχῶς ἕκτοτε, ἀνερχομένας διὰ τὸν μέχρι τῆς συζητήσεως τῆς ἀγωγῆς χρόνον εἰς δρχ. . . . . (ἐν ἐπιφυλάξει διὰ τὸ μέλλον).

22.—Δι' ἀκυρότητα ἀπολύσεως ἐπερχομένην κατόπιν ἀθώωσης μη- υθέντος μισθωτοῦ.

Ἡ ἀπόλυσίς μου ἐγένετο μετὰ προηγηθεῖσαν ὑποβολὴν κατ' ἐμοῦ μηνύσεως συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 5 ν. 2112/20 καὶ ἄρθρῳ 7 ν. 3198/55. Ἐπὶ τῆς μηνύσεως ὅμως ταύτης ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. . . . . ἀπόφασις τοῦ Ποινικοῦ Δικαστηρίου [ἡ βούλευμα τοῦ Συμβουλίου], διὰ τῆς ὁποίας ἀνεγνωρίσθη τὸ ἀνυπόστατον τῆς κατηγορίας καὶ ἀπηλλάγην. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐκοινοποίησα ἐν ἀντιγράφῳ καὶ νομοτύπως εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ὄφειλε, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 7 ν. 3198/55, νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν ἐγγράφως καὶ νὰ μοὶ καταβάλλῃ ἕμα τὴν νόμιμον ἀποζημιώσιν. Ὁ ἐναγόμενος ὅμως οὐδεμίαν τῶν ὡς ἄνω νομίμων καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος προβλεπομένων ὑποχρεώσεών του ἐξέπληρωσε, οὕτω δὲ ἡ ἀπόλυσίς μου εἶναι ἄκυρος ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀπαλλακτικῆς ἀποφάσεως. Κατὰ συνέπειαν,

1. Ἐπιβάλλεται ἀναλυτικὴ παράθεσις τῶν γεγονότων τῶν ἐπιστηριζόντων τὸν ἰσχυρισμὸν περὶ καταχρηστικῆς ἀπολύσεως.

2. Ἡ αὕτῃ ἀκυρότης ἐπέρχεται καὶ ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως μιᾶς τῶν δόσεων τῆς ὑπερβαίνουσης τοῦς ἐξ μηνιαίους μισθοὺς τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ νόμου 2112/20 (ἄρθρον 5 § 3 ἐδ. β' ν. 3198/55), ὡς καὶ ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως τοῦ ἐνάγοντος ἄνευ ἀποζημιώσεως λόγῳ ὑποβολῆς κατ' αὐτοῦ μηνύσεως δι' ἀξιόποιον πρᾶξιν, ἐφ' ὅσον ἡ μὴνυσις δὲν προηγήθη τῆς ἀπολύσεως.

περιῆλθεν εἰς ὑπερῆμεριαν ὁ ἐναγόμενος περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου καὶ ὀφείλει (656 Λ.Κ.) τὰς ἀποδοχὰς μου ἀπὸ τῆς ἄνω ἡμέρας μέχρι . . . . . ἐκ δραχμῶν . . . . .

23.— Διὰ μὴ καταβολὴν πλήρους ἀποζημιώσεως.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι αἱ ὡς ἄνω μνημονεύμεναι ὑπηρεσίαι μου ἦσαν κατὰ κύριον χαρακτῆρα πνευματικά, προσδίδουσαι εἰς ἐμὲ τὴν ιδιότητά τοῦ ὑπαλλήλου, ὁ ἐναγόμενος, οὐχὶ ἐκ πλάνης ἢ ἐσφαλμένης ἐκτιμῆσεως, ἀλλὰ ἐκ προθέσεως, κατὰ τὴν ἀπόλυσιν μοὶ κατέβαλεν ἀποζημιώσεις ἐργάτου βάσει τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920, ἦτοι . . . . . ἡμερομίσθια πρὸς δρχ. . . . . Κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόλυσίς μου εἶναι ἄκυρος, συμφώνως τῷ νόμῳ 3198/55, ὁ δ' ἐναγόμενος, ὡς ἐκ τῆς ὑπερῆμερίας του περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου ὀφείλει τὰς ἀποδοχὰς μου ἀπὸ τῆς ἀκύρου ἀπολύσεως μέχρι . . . . . ἐκ δραχμῶν . . . . . (1).

Ἐπικουρικῶς καὶ δι' ἣν περίπτωσιν ἤθελε κριθῆ ἡ ἀπόλυσίς μου ὡς ἰσχυρὰ, ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς κατὰ τὸν ν. 2112 ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως ἀνερχομένης (μῆνες . . . πρὸς . . . δρχ.) εἰς δρχ. . . . καὶ τῆς καταβληθείσης ἐλάσσονος τοιαύτης, ἀνερχομένης εἰς δρχ. . . . .

24.— Δι' ἀποζημιώσιν ὑπαλλήλου κατὰ ν. 3198/55.

Δοθέντος ὅτι ἡ κατὰ τ' ἄνω ἀπόλυσίς μου (ὑπαλλήλου) ἐγένετο ἄνευ τῆς ῥήσεως ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου τῶν περὶ προμηγύσεως διατάξεων τοῦ ν. 2112/20 καὶ τοῦ ν. 3198/55, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος, συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 5 § 1 ν. 3198/55 καὶ 1 ν. 2112/20, νὰ καταβάλλῃ πλήρη τὴν κατὰ τοὺς ἄνω νόμους ἀποζημιώσιν, ἦτοι τοιαύτην . . . μηνῶν βάσει τῶν ἐκ δραχμῶν . . . . . μηνιαίων τακτικῶν ἀποδοχῶν μου, τοῦ τελευταίου πρὸ τῆς ἀπολύσεως μηνὸς ὑπὸ καθεστῶς πλήρους ἀπασχολήσεως, κατ' ἄρθρον 5 § 1 ν. 3198/55 (2).

25.— Δι' ἀποζημιώσιν ἐργάτου, τεχνίτου, ὑπηρέτου κατὰ τὸν ν. 3198/55.

Συνεπεία τῆς ὡς ἄνω ἀπολύσεως τοῦ ἐνάγοντος ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει νὰ μοὶ καταβάλλῃ, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 1 ν. 3198/55 ἐν συνδυασμῶ καὶ πρὸς τὰ ἄρθρα 3 καὶ 5 τοῦ Β.Δ. τῆς 16/18.7.1920 ἀποζημιώσιν . . . . . ἡμερῶν ἦτοι τῶν ἐργασίμων ἡμερῶν τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν χρόνον τῆς προει-

1. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐν περιπτώσει περιορισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως λόγῳ μὴ ὑπολογισμοῦ ὅλων τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας τοῦ μισθωτοῦ ἢ ὅλων τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν του, λόγῳ μὴ συνυπολογισμοῦ τῆς ἀναλογίας τῶν δώρων, τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας κλπ.

2. Ἄν ἡ ἀπόλυσίς ἐγένετο μετὰ νόμιμον προμήνυσιν (προειδοποίησιν), ὀφείλεται μόνον τὸ 1/2 τῆς ἀποζημιώσεως καὶ τὸ ἥμισυ τοῦτο δεῖν νὰ ζητηθῆ διὰ τῆς ἀγωγῆς. Νοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἀποζημιώσιν δικαιοῦται νὰ ζητηθῆ ὁ ἀπολυθεὶς καὶ μὴ ἀποζημιωθείς ὑπάλληλος, ἐφ' ὅσον δὲν θελήσῃ νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀπόλυσιν του ὡς ἄκυρον (λόγῳ τῆς μὴ καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως).

δοποιήσεως, ἐὰν ἐπιτρέπεται τοιαύτη⁽¹⁾. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη, ὑπολογιζομένη βάσει τῶν ἀποδοχῶν τοῦ τελευταίου πρὸ τῆς ἀπολύσεως μηνὸς ὑπὸ καθεστῶς πλήρους ἀπασχολήσεως, ἀνέρχεται ἐν προκειμένῳ εἰς δραχ. ....

26.—Δι' ἀποζημίωσιν ὑπαλλήλων κατὰ ν. 2112/20 (μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῆς ἀνεργίας).

Ἐφ' ὅσον ἡ ἀπόλυσις μου ἐγένετο ἄνευ τηρήσεως ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου τῶν περὶ προμηνύσεως διατάξεων τοῦ ἄρθρου 1 ν. 2112/20, ὀφείλει οὗτος, βάσει τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἄνω νόμου, ἀποζημίωσιν ἴσην πρὸς τὸ σύνολον τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν, ἃς θὰ ἐλάμβανον κατὰ τὸν χρόνον πρὸ τοῦ ὁποίου ἔδει νὰ γίνη ἡ καταγγελία ἤτοι, ἐν προκειμένῳ, ... μηνῶν. Δοθέντος δ' ὅτι τὸ σύνολον τῶν μηνιαίων τακτικῶν ἀποδοχῶν μου τοῦ χρόνου πρὸ τοῦ ὁποίου ἔδει νὰ γίνη ἡ καταγγελία ἀνέρχεται εἰς δραχ. ...., ἡ καταβλητέα μοι ἀποζημίωσις συμποσοῦται εἰς δραχ. .... (2).

27.—Δι' ἀποζημίωσιν ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν κατὰ β.δ. 16/18. 7.1920 (μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν κατὰ τῆς ἀνεργίας).

Ἐφ' ὅσον ἡ ἀπόλυσις μου ἐγένετο ἀτάκτως ἤτοι ἄνευ τηρήσεως τῶν ἐκ τοῦ ἄρθρου 3 Β.Δ. 16/18.7.1920 προθεσιμῶν προειδοποιήσεως, μοι ὀφείλεται, συμφώνως τοῖς ἄρθροις 3 καὶ 5 τοῦ ἄνω Β.Δ., ἀποζημίωσις . . . . ἡμερῶν ἤτοι τῶν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς προειδοποιήσεως περιλαμβανομένων ἐργασιμῶν ἡμερῶν. Δοθέντος δ' ὅτι τὸ ἡμερομίσθιον μου ἀνῆρχετο εἰς δραχ. ...., ἡ καταβλητέα μοι ἀποζημίωσις συμποσοῦται εἰς δραχ. .... (3).

28.—Διὰ μονομερῆ βλαπτικὴν μεταβολὴν (ν. 3198/55).

Κατὰ παράβασιν τῶν ἐκ τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως καὶ τοῦ νόμου ὑποχρεώσεών του καὶ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας μου ὁ ἐναγόμενος κατὰ τὴν . . . . μετέβαλε βλαπτικῶς δι' ἐμέ, οἰκονομικῶς καὶ ἠθικῶς, τοὺς ὅρους ἐργασίας καθ' ὅσον ἀφῆρθε παρ' ἐμοῦ τὴν διεύθυνσιν τοῦ τμήματος καὶ με' ὑπήγαγεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς νεωτέρου συναδέλφου μου, ὅστις πρότερον ὑπῆρξε ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου. [Νὰ περιγράφονται ἀναλυτικῶς τὰ συνιστῶντα τὴν βλαπτικὴν μεταβολὴν γεγονότα]. Ἡ τοιαύτη μονομερὴς βλαπτικὴ μεταβολὴ τῶν ὅρων ἐργασίας μου, ἀποκρουσθεῖσα παρ' ἐμοῦ, δηλώσαντος ὅτι κρα-

1. Ἐπὶ ἀπολύσεως ἐργατοτεχνιτῶν δὲν ἐπιτρέπεται προμήνυσις ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ ν. 3198/55.

2. Ἄν τῆς ἀπολύσεως προηγηθῇ προμήνυσις, ὀφείλεται μόνον τὸ 1/4 τῆς ἀποζημίωσης καὶ δχι τὸ 1/2 ὅπερ ὀφείλεται προκειμένου περὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας.

3. Ἐν περιπτώσει τακτικῆς προειδοποιήσεως ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν, μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀνεργίας ἀσφάλισιν, οὐδεμίαν ὀφείλεται εἰς τούτους ἀποζημίωσις.

τῶ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐναγομένου τὰς ὑπηρεσίας μου ὑπὸ τοὺς πρὸ τῆς μεταβολῆς ἔθρους, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἄκυρον κατὰ τὸν ν. 3198/55 καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου, ὅστις, μὴ ἀποδεχθεὶς τὰς ὑπηρεσίας μου, περίστη εἰς ὑπερήμεριαν καὶ ὀφείλει (656 Α.Κ.) τὰς ἐκτατε ἀποδοχὰς μου μέχρι νομίμου ἄρσεως τῆς ὑπερμερίας⁽¹⁾.

29.—Διὰ μονομερῆ βλαπτικὴν μεταβολὴν (Ν. 2112/20).

Κατὰ παράβασιν τῶν ἐκ τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως καὶ ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρεώσεών του, ἔτι δὲ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας μου, ὁ ἐναγόμενος μετέβαλε βλαπτικῶς δι' ἐμὲ τοὺς ἔθρους ἐργασίας καθ' ὅσον ἀντὶ τῆς καθαρῶς ὑπαλληλικῆς ὑπηρεσίας, τὴν ὑπόαιαν μέχρι τότε ἐξετέλουν, ἀπασχολούμενος εἰς ἐργασίαν γραφείου καὶ ἐποπτείας, μοὶ ἀνέθηκεν τὴν ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας χειρωνακτικῆς ἤτοι τὴν . . . . . [λεπτομερῆς περιγραφή τῶν στοιχείων τῆς μεταβολῆς].

Ἡ τοιαύτη ὁμῶς μονομερῶς ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου ἐπιχειρηθεῖσα βλαπτικὴ μεταβολὴ τῶν ἔθρων ἐργασίας, ἰσοδυναμεῖ, κατ' ἄρθρον 7 ν. 2112/20, πρὸς ἄτακτον καταγγελίαν τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου, ὑποχρεομένου οὕτω νὰ μοὶ καταβάλῃ τὴν ἐκ τοῦ ν. 2112/20 ἀποζημίωσιν, ὑπολογιστέαν βάσει τοῦ συνόλου τῶν τακτικῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν μου τοῦ χρόνου, πρὸ τοῦ ὁποίου ἔδει κανονικῶς νὰ καταγγελοῦν ἡ ἐργασιακὴ σύμβασις καὶ ἀνερχομένην (. . . . . μῆνες ἐπὶ . . . . .) εἰς δρχ. . . . .⁽²⁾.

30.—Δι' ἀποδοχὰς λόγῳ ἀπολύσεως ἄνευ προειδοποιήσεως κατ' ἄρθρον 669 Α.Κ.⁽³⁾.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπόλυσις μου ἐγένετο ἄνευ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 669 Α.Κ. απαιτουμένης προειδοποιήσεως πρὸ 15 ἡμερῶν, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος τὰς ἀποδοχὰς μου τῶν ὡς ἄνω 15 ἡμερῶν ἐκ δρχ. . . . .

1. Ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ ν. 2112/20 ὁ μισθωτὸς, οὕτως μονομερῶς καὶ βλαπτικῶς μετεβάλλοντο οἱ ἔθροι ἐργασίας, ἐτίθετο πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ ν' ἀποδεχθῆ τὴν μεταβολὴν, ὅτε αὕτη ἔπαυε νὰ εἶναι μονομερῆς καὶ ἰσχυροποιεῖτο ἢ νὰ θεωρηθῆ τὴν μεταβολὴν ὡς ἄτακτον καταγγελίαν τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως καὶ ν' ἀποχωρήσῃ ζητῶν τὴν καταβολὴν τῆς κατὰ ν. 2112/20 ἀποζημιώσεως. Ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ ν. 3198/55 ὁ ἐνώπιον μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς εὐρισκόμενος μισθωτὸς ἔχει, πλὴν τῶν ὡς ἄνω λύσεων, καὶ τὴν εὐχέρειαν ν' ἀποκρούσῃ τὴν μεταβολὴν, δηλῶν ὅτι ἐμμένει εἰς τοὺς προϋπάρχοντας ἔθρους τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως. Τὴν τελευταίαν τυχόν περιπτώσιν καλύπτει τὸ παρατιθέμενον ἀνωτέρω ὑπόδειγμα ἀγωγῆς.

2. Οὕτω καὶ ἐπὶ μονομεροῦς βλαπτικῆς μεταβολῆς εἰς βάρος ἐργατοτεχνίτου ἢ ὑπέρτου.

3. Ἐπὶ περιπτώσεων ἐρ' ὧν δὲν ἰσχύουσιν ὁ ν. 2112/20, τὸ β.δ. τῆς 16/18.7.1920 καὶ ὁ ν. 3198/55.

31.—Δι' ἀπόλυσιν πρὸ τῆς λήξεως συμβάσεως ὠρισμένου χρόνου.

Ἡ ἀπόλυσίς μου εἶναι ἄκυρος, καθ' ὅσον ἐγένετο πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ὠρισμένου χρόνου τῆς συμβάσεώς μου, καὶ ἄνευ συνδρομῆς σπουδαίου τινὸς λόγου δικαιολογοῦντος κατ' ἄρθρον 672 Α.Κ. τὴν πρόωρον καὶ ἀζήμιον καταγγελίαν αὐτῆς.

Κατ' ἀκολουθίαν ὁ ἐναγόμενος, καταστάς ὑπερήμερος περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου ὀφείλει, συμφώνως τοῖς ἄρθροις 656 καὶ 672 Α.Κ., τὰς ἀποδοχάς μου ἀπὸ τῆς ἀκαίρου ἀπολύσεώς μου μέχρι τῆς συμπεφωνημένης λήξεως τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως, ἤτοι μέχρι τῆς ..... ἐκ δραχ. .... (μῆνες .... πρὸς δραχ. .... μηνιαίως).

Ἐπικουρικῶς καὶ δι' ἦν περίπτωσηι ἤθελε κριθῆ ὅτι ἡ καταγγελία τῆς συμβάσεως ἐργασίας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ συμφωνηθέντος ὠρισμένου χρόνου ἐχώρησεν ἐγκύριως, διότι ὀφείλεται εἰς ἐπελθοῦσαν σπουδαίαν μεταβολὴν τῶν περιουσιακῶν ἢ τῶν προσωπικῶν σχέσεων τοῦ ἐναγομένου, συμφώνως πρὸς τ' ἄρθρα 672, 674 Α.Κ., ὁ ἐναγόμενος μοὶ ὀφείλει δι' εὐλογον ἀποζημίωσίν μου, κατ' ἄρθρον 674 Α.Κ., τὸ ποσὸν τῶν δραχ. ....

32.—Δι' ἀποζημίωσιν ἔνεκεν ἀπολύσεως λόγῳ θανάτου τοῦ ἐργοδότη.

Ἀπὸ τῆς προσλήψεώς μου εἰργάσθην συνεχῶς παρὰ τῷ ἐργοδότη .... μέχρι τῆς ....., ὅτε λόγῳ θανάτου αὐτοῦ ἡ σύμβασίς μου ἐλύθη, διότι κατὰ τὴν κατάρτισίν τῆς τὰ μέρη ἀπέβλεψαν κυρίως εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 675 Α.Κ. Συνεπῶς οἱ ἐναγόμενοι, ὡς διάδοχοι τοῦ ἀρχικοῦ ἐργοδότη, ὑποχρεοῦνται νὰ μοὶ καταβάλωσι, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 675 Α.Κ., τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν ..... ὡς εὐλογον ἀποζημίωσίν μου.

33.—Διὰ μὴ πρόσληψιν τοποθετηθέντος πολεμιστοῦ (Α.Ν. 1836/51).

Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. .... ἀποφάσεως τοῦ παρὰ τῷ Ἵπ. Ἐργασίας Κ.Σ.Π. Ἀπολυομένων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ, κοινοποιηθείσης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὸν ἐναγόμενον, ἐτοποθετήθη παρ' αὐτῷ ἀναγκαστικῶς καὶ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Α. Ν. 1836/51 ὡς ἐργάτης [ἢ ὑπάλληλος ἢ ὑπηρετίας]. Καίτοι ὅμως κατὰ τὴν .... (ἤτοι ἐντὸς τῆς κατὰ νόμον μηνιαίας προθεσμίας) ἐνεφανίσθη εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ προσέφερα τὰς ὑπηρεσίας μου, οὗτος ἤρνήθη νὰ μὲ προσλάβῃ, καταστάς οὕτω ὑπερήμερος. Κατὰ συνέπειαν ὀφείλει, συμφώνως τοῖς ἄρθροις 9 § 8 Α.Ν. 1836/51 καὶ 656 Α.Κ., τὰς ἀποδοχάς μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐμφανίσεώς μου μέχρι τῆς ..... ἐκ δραχ. ....

34.—Διὰ παράνομον ἀπόλυσιν πολεμιστοῦ.

Ὁ ἐναγόμενος μὲ προσέλαβεν ἀναγκαστικῶς καὶ συμφώνως τῷ Α.Ν. 1836/51 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Κ.Σ.Π. Ἀπολυομένων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ, ἀπὸ τῆς . . . . . καὶ μὲ ἀπληρόληθε συν-εγῶς ἔκτοτε ὡς . . . . ., ἀντὶ τελευταίου ἡμερομισθίου δρχ. . . . . [ἢ μηνιαίου μισθοῦ δρχ. . . . .], μέχρι τῆς . . . . ., ὅτε κατήγγειλε τὴν ἐργασιακὴν σύμβασιν ἄνευ τηρήσεως τῶν νομίμων διὰ τοὺς πολεμιστὰς διατυπώσεων, συνεπῶς ἀκύριος. Κατὰ ταῦτα ὁ ἐναγόμενος, ὑπερήμερος καταστάς, ὀφείλει τὰς ἀπὸ τῆς . . . . . καὶ ἐφεξῆς ἀποδοχὰς μου ἦτοι μέχρι τῆς . . . . . ἡμερομίσθια . . . . . πρὸς δρχ. . . . . ἕκαστον, τοὔτέστι δρχ. . . . .

35.—Δι' ἀπόλυσιν γενομένην πρὸς περιγραφὴν τοῦ ν. 3514/28 κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς στρατεύσεως.

Ὁ ἐναγόμενος πληροφορηθεὶς ὅτι ἐπίκειται ἡ ὑπὸ τὰ ὄπλα κλῆσις τῆς εἰς τὴν ἀνήκω κλάσεως ἔσπευσε νὰ καταγγεῖλῃ τὴν ἐργασιακὴν μου σύμβασιν. Ἡ ἀπόλυσις ὅμως αὕτη, γενομένη πρὸς περιγραφὴν τῶν ἐκ τοῦ ν. 3514/28 ὑποχρεώσεων, εἶναι ἄκυρος, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 7 ν. 519/48. Κατ' ἀκολουθίαν, ὡς ἐκ τῆς ὑπερήμερίας του, ὁ ἐναγόμενος μοὶ ὀφείλει (656 Α.Κ.) τὰς ἀποδοχὰς μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀκύρου ἀπολύσεώς μου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὸν στρατὸν κατατάξεώς μου ἐκ δρχ. . . . .

36.—Διὰ μὴ ἐπαναπρόσληψιν ἢ πρόωρον ἀπόλυσιν ἀποστρατευομένων.

Ἐργαζόμενῃ παρὰ τῶν ἐναγομένων συνεχῶς μέχρι τῆς . . . . ., ὅτε ἐστρατεύθην. Ἀπολυθεὶς τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν . . . . . ἐνεφανίσθην κατὰ τὴν . . . . ., ἦτοι ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀποστρατεύσεώς μου, εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ ἐζήτησα ἀνάληψιν ἐργασίας, πλὴν ὅμως αὗτος ἠρνήθη νὰ μὲ προσλάβῃ, παρὰ τὴν ἐκ τοῦ ν. 3514/28, ὡς οὗτος ἰσχύει σήμερον, ὑποχρεώσιν του. Ἡ ἄνω ἄρνησις προσλήψεώς μου ἰσοῦται πρὸς ἄτακτον καταγγεῖλιον τῆς ἐργασιακῆς μου συμβάσεως, ὃ δ' ἐναγόμενος ὑποχρεοῦται νὰ μοὶ καταβάλῃ πλὴν τῆς κατὰ ν. 3514/28 ἀποζημιώσεως, καὶ τὴν κατὰ τὸ Β.Δ. τῆς 16/18. 7.1920 τοιαύτην, τοὔτέστιν ἐν ὄψει τῆς παρ' ἐμοῦ συμπληρώσεως . . . . . ὑπηρεσίας . . . . . ἡμερομίσθια πρὸς δρχ. . . . . ἕκαστον, ὑπερ κατὰ νόμον δικαιοῦμαι νὰ λάβω(1).

37.—Δι' ἀπόλυσιν παλαιῶν πολεμιστῶν καὶ ἀναπήρων.

Ἡ ἄνω ἀπόλυσις ἐμοῦ, τυγχάνοντος παλαιοῦ πολεμιστοῦ ἐκ τῶν προστα-

1. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως τοῦ ἀποστρατευθέντος καὶ ἀναλαβόντος ἐκ νέου ὑπηρεσίαν μισθοῦ, πρὸ τῆς συμπληρώσεως ἔτους.

τευομένων ὑπὸ τοῦ νόμου [τοποθετηθέντος τούτέστιν ἀναγκαστικῶς ἢ προσληφθέντος οἰκιοθελῶς μέχρι τῆς 17.10.1936], παρὰ τοῦ ἐναγομένου, τελούντος ἐν γνώσει τῆς ιδιότητός μου, γενομένη ἄνευ προηγουμένης ἀποφάσεως τῆς Πρωτοδικειακῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 7 Α.Ν. 244/1936, εἶναι ἄκυρος. Κατὰ συνέπειαν, λόγῳ τῆς ὑπερμερίας τοῦ ἐναγομένου περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου, μοὶ ὀφείλονται αἱ ἀποδοχαὶ μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀκύρου ἀπολύσεώς μου μέχρι ..... ἐκ δρχ. .... (1).

38.—Δι' ἀπόλυσιν ἀναπήρου Ν.Δ. 1799/1942.

Ἡ ἀπόλυσις ἐμοῦ, τυγχάνοντος ἀναπήρου καὶ ἔχοντος τοποθετηθῆ παρὰ τῷ ἐναγομένῳ κατὰ τὸ Ν.Δ. 1799/42, γενομένη ἄνευ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 8 § 2 Α.Ν. 1799/42 προηγουμένης ἀποφάσεως τοῦ παρὰ τῷ Ἵπουργεῖῳ Ἐθνικῆς Ἀμύνης Συμβουλίου (Δ/νσις Ἀναπήρων), εἶναι ἄκυρος, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 8 § 3 Ν.Δ. 1799/1942. Κατ' ἀκολουθίαν, λόγῳ τῆς ὑπερμερίας τοῦ ἐναγομένου περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου, μοὶ ὀφείλονται (ἄρθρον 8 § 3 Ν.Δ. 1799/1942 καὶ 656 Α.Κ.) αἱ ἀποδοχαὶ μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀκύρου ἀπολύσεώς μου μέχρι τῆς ..... ἐκ δρχ. ....

39.—Δι' ἀπόλυσιν συνδικαλιστῶν.

Ἀπὸ τοῦ ..... τυγχάνῳ Πρόεδρος [ἢ Γεν. Γραμματεὺς] τοῦ ἐργατικοῦ ἐπαγγελματικοῦ σωματείου ....., ὅπερ ἀριθμεῖ ἄνω τῶν 100 μελῶν (φυσικῶν προσώπων), τὴν ιδιότητά μου δὲ αὐτὴν ἔκτοτε ἐγνωστοποίησα εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὅστις καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν ἐγνώριζε ταύτην. Παρὰ ταῦτα καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ νόμου, χωρὶς νὰ συντρέχη λόγος σπουδαῖος, ἐκ τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένων, καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῆ ἀπόφασις τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς, ὁ ἐναγόμενος προέβη εἰς τὴν ἀπόλυσίν μου κατὰ τὴν ..... Ἡ ἀπόλυσις ὅμως αὕτη εἶναι ἄκυρος, ὡς ἐκ τῆς ὑπερμερίας δὲ τοῦ ἐναγομένου περὶ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν μου μοὶ ὀφείλει τὰς ἀποδοχάς μου ἀπὸ τῆς κατὰ τ' ἄνω ἀκύρου ἀπολύσεώς μου μέχρι τῆς ..... Δοθέντος δ' ὅτι ὁ μη-νιαῖος μισθός μου ἀνήρχετο κατὰ τὸν τελευταῖον πρὸ τῆς ἀκύρου ἀπολύσεως μῆνα εἰς δρχ. ...., αἱ ὀφειλόμενα διὰ τὸν ἄνω χρόνον ἀποδοχαὶ ἀνέρχονται εἰς δρχ. ...

40.—Διὰ χορήγησιν πιστοποιητικοῦ ἐργασίας.

Ὁ ἐναγόμενος με ἀπησχόλησε δυνάμει συμβάσεως ἐξηρτημένης ἐργασίας ἀορίστου χρόνου καὶ ὑπὸ τὴν εἰδικότητα τοῦ ..... ἀπὸ ..... συνεχῶς μέχρι τῆς ....., ὅτε ἡ ἐργασιακὴ αὕτη σύμβασις ἐλύθη δι' ἀποχωρήσεώς μου [ἀπολύσεως]. Μετὰ τὴν λύσιν ταύτην τῆς συμβάσεώς μου ἐξή-

1. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἀπολύσεως ἀναπήρου τυγχάνοντος τῆς προστασίας τοῦ ν. 564/45.

τήσα παρὰ τοῦ ἐναγομένου ὅπως μὴ χρηρῆσθῃ πιστοποιητικὸν περὶ τῆς διαρκείας τῆς παρ' αὐτῷ ἀπασχολήσεώς μου, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐργασίας, ἣν ἐξετέλουν, πλὴν ὁ ἐναγομένος κακοβαύτως ἀρνείται τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς νομίμου ταύτης ὑποχρεώσεώς του (ἄρθρον 678 Α.Κ., ἄρθρον 2 Ν. 2112/20, ἄρθρον 4 β.δ. 16/18.7.1920). Δέον, ὅθεν, νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, ἐπὶ ἀπειλῇ ἐπιβολῆς χρηματικῆς ποινῆς δραχ. .... καὶ προσωπικῆς κρατήσεως ὅπως μοι χρηρῆσθῃ, ἐντὸς προθεσμίας ..... ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, πιστοποιητικὸν ἐμφαίνον ὅτι ὑπῆρέτησα παρ' αὐτῷ ὡς ..... ἀπὸ ..... μέχρι .....

41.—Δι' ἀποζημίωσιν ἐξ ἐργατικοῦ ἀτυχήματος⁽¹⁾.

Κατὰ τὴν ..... ὁ ἐναγομένος μὲ προσέλαβε διὰ συμβάσεως ἐξηρημένης ἐργασίας ἀρίστου [ἢ ὀρισμένου] χρόνου ὡς ἐργάτην ἐπὶ ἡμερομισθίῳ δραχμῶν ....., ἵνα ἐργασθῶ εἰς τὸ ..... ἐργοστάσιόν του κατασκευῆς ....., ἀναθέσας μοι τὸν χειρισμὸν μηχανῆς, ἥτις ..... Ἐναλαβὸν ἔκτοτε ἐργασίαν ἀπασχολήθην συνεχῶς μέχρι τῆς ....., καθ' ἣν καὶ περὶ ὧραν ....., ἐνῶ ἐπεχείρουν νὰ διευθετήσω παρουσιασθεῖσαν ἀνωμαλίαν, ἣ μηχανῆ, εἰς ἣν ἐνεπλάκη ἡ δεξιὰ μου χεὶρ, ἀπέκοψε τοὺς μέσων καὶ παραμέσον δακτύλους ταύτης. Ὡς ἐκ τῆς παθήσεώς μου ταύτης, παρέστη ἀνάγκη νὰ νοσηλευθῶ καὶ νὰ παραμείνω ἀνίκανος πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν ἐπὶ ... ἡμέρας, καθ' ἃς ὑπεβαλλόμην εἰς θεραπείαν ἰατροῦ καὶ εἰς δαπάνας διὰ φάρμακα καὶ ἰδιαίτεράν περιποίησιν.

Ἐπειδὴ τὸ ὡς ἄνω ἀτύχημα ἐπῆλθεν εἰς ἐμὲ ἐν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐκ βιαίου συμβάντος ἄνευ ὑπαιτιότητός μου, κατὰ πᾶσαν δὲ περίπτωσιν ἄνευ δόλου μου.

Ἐπειδὴ ὁ ἐναγομένος, καθ' ὃ κύριος ἐπιχειρήσεως ὑπαγομένης εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ν. 551 καὶ ἐν ἣ γίνεται χρῆσις μηχανικῶν ἐργαλείων, εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσίν μου κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 3 περίπτ. 3 αὐτοῦ, καθ' ἃ «ἐν περιπτώσει πλήρους προσκαιροῦ ἀνικανότητος ἢ ἀποζημίωσις εἶναι ἡμερησία καὶ ἴση πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ, τὸν ὅποιον ἐλάμβανεν ὁ παθὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἀτυχήματος», ἥτοι τῶν δραχ. .... Συνεπῶς διὰ τὰς ... ἡμέρας τῆς πλήρους ἀνικανότητός μου πρὸς ἐργασίαν ὑποχρεοῦται ὁ ἐναγομένος νὰ μοι καταβάλλῃ δραχ. ....

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας μου ἐδαπάνησα εἰς ἰατροὺς, φάρμακα καὶ ἰδιαίτεράν τροφήν καὶ περιποίησιν δραχ. .... ἡμερησίως ἥτοι διὰ τὰς ..... ἡμέρας δραχ. .... Δέον, ὅθεν, ὁ ἐναγομένος νὰ

1. Μόνον ἐπὶ ἐπιχειρήσεων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὸ πεδίου ἐφαρμογῆς τῆς ἀσφαλιστικῆς νομοθεσίας τοῦ ΙΚΑ. Ἐπὶ μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ ΙΚΑ, ζητεῖται μόνον χρηματικὴ ἱκανοποίησις λόγῳ ἥθικῆς βλάβης.

ὑποχρεωθῆ εἰς τὴν πληρωμὴν καὶ τούτων κατὰ τὸ ἄρθρον 7 ἔδαφ. 3 τοῦ Ν. 551, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. 4705/1930.

Ἐπειδὴ πλὴν τῆς ὡς ἄνω προσκαίρου ὀλικῆς ἀνικανότητός μου πρὸς ἐργασίαν, ὑπέστην μερικὴν ἤτοι κατὰ . . . . . τοῖς ἑκατὸν διαρκῆ μείωσιν τῆς πρὸς ἐργασίαν ἰκανότητός μου. Δικαιοῦμαι, ὅθεν, νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἀποζημιώσιν ὑπολογιστέαν κατὰ τὴν περίπτ. 2 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ν. 551, ἤτοι εἰς τὸ ἕξαπλάσιον τοῦ ποσοῦ καθ' ὃ ἡλαττώθη κατ' ἔτος τὸ ἐκ τῆς ἐργασίας εἰσόδημά μου. Κατὰ ταῦτα δοθέντος ὅτι, ἀναλόγως πρὸς τὸ ποσοστὸν ἀνικανότητός μου, τὸ ἐκ δρχ. . . . . ἐτήσιον εἰσόδημα, ὑπερ εἰσέπραττον πρότερον, ἡλαττώθη κατὰ δρχ. . . . ., ἡ ὀφειλομένη μοι ἀποζημιώσις ἀνέρχεται εἰς δρχ. . . . .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^{ΟΝ}

ΔΑΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΝΟΜΙΜΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1966 ΚΑΙ ΕΦΕΞΗΣ

Α

ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΕΙΑ ΑΠΛΑ :

Ἐπάσης τῆς χώρας : 1) Ἔργ. Ἀγγειοπλ. ἀπάσης τῆς Χώρας Σ.Σ.Ε. 8.3.1966 - Ἰ.Α. 32396/66 (ΔΕΝ 22. 348), 2) Δ.Α. 16/1966 - Ἰ.Α. 41574/66 (ΔΕΝ 22. 475), 3) Σ.Σ.Ε. 15.5.1968 — Ἰ.Α. 83944/68, (ΔΕΝ 24. 652), 4) Δ.Α. 51/1968 — Ἰ.Α. 7795/69 (ΔΕΝ 25. 162), 5) Ἔργ. Τροχοῦ καὶ Φόρμας ἀπάσης τῆς Χώρας : Σ.Σ.Ε. 15.9. 1970, Κατάθ. Εἰρην. 30/9.10.1970 (ΔΕΝ 26. 802), 6) Τροχοῦ - Φόρμας : Σ.Σ.Ε. 1.2.72 — Ἰ.Α. 6703/72 (ΔΕΝ 28. 156).

ΑΔΙΑΒΡΟΧΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. γενικὰ περὶ ἐργατοτεχνιτῶν καὶ μαθητευομένων.

ΑΔΙΑΒΡΟΧΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : Βλ. Ἐμπορικὰ Κατ/τα.

ΑΕΡΙΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΑΕΡΟΠΛΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ (Κ.Ε.Α.):

1) Δ.Α. 7/1966 — Ἰ.Α. 28238/66 (ΔΕΝ 22. 299), 2) Δ.Α. 5/1966 — Ἰ.Α. 28239/66 (ΔΕΝ 22. 300), 3) Προσωπ. 202 Κ.Ε.Α. ἀνῆκον εἰς σωματεῖον «Ο ΙΚΑΡΟΣ» : Δ.Α. 14/68, Κατ. Εἰρην. 32/24.5.68 (ΔΕΝ 24. 500), 4) 202 ΚΕΑ «Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ» : Δ.Α. 15/1968, Κατάθ. Εἰρ. 34/26.5.68 (ΔΕΝ 24. 502), 5) ΙΚΑΡΟΣ : Δ.Α. 26/1970 — Ἰ.Α. 75901/70 (ΔΕΝ 26. 721), 6) Σ.Σ.Ε. 9.12.1970, Κατάθ. Εἰρην. 42/30.12.70 (ΔΕΝ 27. 61).

ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ :

1) Τεχνικὸι ἠλεκτρονικὸι Ε.Β.Α. : Δ.Α. 56/66 — Ἰ.Α. 117782/66 (ΔΕΝ 23. 20), 2) Προσωπικὸν Ε.Β.Α. ἀπασχολούμενον εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι δυνάμεις τῶν Η.Π.Α. : Δ.Α. 4/67 — Κατάθ. Εἰρ. 22.2.67 (ΔΕΝ 23. 242), 3) Προσκ/ὸν Β.Α. καὶ Ε.Μ.Υ. : Ἐπέκτασις ἐφαρμογῆς Δ.Α. 59/69 — Ἰ.Α. 56939/21.3.70 (ΔΕΝ 26. 548), 4) Ἐπὶ σχέσει ἐργα-

σίας ιδιωτ. Δ. άπασχολουμένων Τεχνικῶν, μελῶν τοῦ Συλλόγου Τεχνικῶν Ἡλεκτρονικῶν Ε.Α. : Σ.Σ.Ε. 30.1.1971 — Υ.Α. 10537/71 (ΔΕΝ 27. 194), 5) Ὑπαλληλ. προσ/κόν Α.Α. (Ἀρχηγείου Ἀεροπ.) καὶ Ε. Μ.Υ. (Εθν. Μετεωρολογικῆς Ὑπηρεσίας) : Υ.Α. 206077/71 (ΔΕΝ 28. 136).

ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ :

1) Δ.Α. 56/66 — Υ.Α. 110773/66 (ΔΕΝ 22. 4001), 2) Σ.Σ.Ε. 9.6. 1969 — Υ.Α. 83679/69 (ΔΕΝ 25. 738), 3) Σ.Σ.Ε. 6.8.1969 — Υ.Α. 83680/69 (ΔΕΝ 25. 739), δι' ἱπταμένους Μηχανικούς, 4) Ἰπτάμενοι Φροντισταὶ καὶ Συνοδοί : Σ. Σ. Ε. 18.8.1969 — Υ.Α. 98621/69 (ΔΕΝ 25. 875), 5) Ἐργαστικόν Προσωπικόν : Σ.Σ.Ε. 18.10.1969 — Υ.Α. 109341/69 (ΔΕΝ 25. 963), 6) Διοικητικόν Προσωπικόν: Σ.Σ.Ε. 5.8. 1969 — Υ.Α. 109745/69 (ΔΕΝ 25. 965), 7) Ἐπιμεληταὶ πτήσεων : Σ. Σ. Ε. 31.1.1970 — Υ.Α. 34907/70 (ΔΕΝ 26. 274), 8) Τεχν. Προσ/κόν : Σ.Σ.Ε. 5.2.1971 — Υ.Α. 11846/71 (ΔΕΝ 27. 219), 9) Διοικ. Προσ/κόν : Σ.Σ.Ε. 20.10.1971 — Υ.Α. 63268/71 (ΔΕΝ 27. 934), 10) Ἰπτάμ. Φροντισταὶ : Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 11.11.1971 — Υ.Α. 63831/71 (ΔΕΝ 27. 978), 11) Ἰπτ. Φροντισταὶ καὶ Συνοδοί : Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 24. 8.1971 — Υ.Α. 65908/71 (ΔΕΝ 28. 22), 12) Ἐργατ/κόν προσωπ. : Δ.Α. 40/71 — Υ.Α. 7140/72 (ΔΕΝ 28. 159).

ΑΖΩΤΟΥΧΩΝ ΛΗΠΑΣΜΑΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΑ : Βλ. Λιπασμάτων.

ΑΙΘΕΡΙΩΝ ΕΛΑΙΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

AIRFIELD : Βλ. Ἀποστολαὶ Ξένοι.

ΑΚΡΟΚΑΘΑΡΙΣΤΑΙ : Βλ. Σφαγεῖα.

ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΑ : Βλ. Χειρισταί.

ΑΛΑΤΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΑΛΙΕΡΓΑΤΑΙ :

- 1) Θεσσαλονίκης : Γρί - γρί : Σ.Σ.Ε. 16.6.68 — Υ.Α. 73474/ 21.10.68 (ΔΕΝ 24. 993).
- 2) Πατρῶν : Σ.Σ.Ε. 9.8.69 — Υ.Α. 72035/2/69 (ΔΕΝ 25. 837).
- 3) Λοιπῶν περιφερειῶν : Βλ. Γενικὰ περὶ ἐργατοτεχνι- τῶν.

ΑΛΛΑΝΤΟΠΟΙΕΙΑ :

Α) Ἀθηνῶν — Περιαιῶς — Περιχώρων : 1) Δ.Α. 1/66 — Υ.Α. 17928/66 (ΔΕΝ 22. 257), 2) Δ.Α. 5/1970, Κατάθ. Εἰρ. 9/15.4.70 (ΔΕΝ 26. 367).

Β) Θεσσαλονίκης : 1) Δ.Α. 3/1966 — Υ.Α. 48909/66 (ΔΕΝ

22. 511), 2) Δ. Α. 8/1967 — Υ.Α. 2373/68 (ΔΕΝ 24. 66), 3) Σ. Σ.Ε. 14.11.1968, Κατάθ. Είρην. 86/19.12.68 (ΔΕΝ 25. 20), 4) Δ.Α. 12/70, Κατάθ. Είρην. 6/18.7.70 (ΔΕΝ 26. 673).

ΛΑΤΚΑΙ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ :

- Α) Ἀρχιτεχνῆται καὶ Πρακτ. Μηχανικοί: Α.Π. 244/68 (ΔΕΝ 25. 800).
 Β) Ἀλυκῆς Πολυχνίτου Φορτοεκφορτωταί: Σ.Σ.Ε. 31.1.66 — Υ.Α. 21205/66 (ΔΕΝ 22. 260).

ΑΜΑΞΟΚΑΡΡΑΓΩΓΕΙΣ : Βλ. Καρραγωγεῖς.

ΑΜΜΟΚΟΝΙΑΣΤΑΙ : Βλ. Οἰκοδόμοι.

ΑΜΥΓΑΛΟΥ ΚΑΙ ΑΜΥΓΛΟΣΑΚΧΑΡΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ :

- Ἀπάσης Χώρας (πλὴν Πειραιῶς) 1) Σ.Σ.Ε. 9.2.66 — Υ.Α. 17919/66 (ΔΕΝ 22. 254), 2) Ἐργατ/ται παραγωγῆς καὶ συσκευασίας ἀμύγλου, ἀμυγλοσακχάρου καὶ Φρουκτολίνης: Κηρ. ἐκτελ. Δ.Α. 26/67 δι' Υ.Α. 65590/67 (ΔΕΝ 23. 567), 3) Σ.Σ.Ε. 15.5.68 — Υ.Α. 72721/68 (ΔΕΝ 24. 557), 4) Σ.Σ.Ε. 15.9.1969, Κατάθ. Είρην. 84/11.11.1969 (ΔΕΝ 25. 874), 5) Σ.Σ.Ε. 3.3.1971 — Υ.Α. 17867/71 (ΔΕΝ 27. 261), 6) Υ.Α. 18005/72 (ΔΕΝ 28. 283).

ΑΜΦΙΕΣΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΙ: Βλ. Κόπται.

ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ : Βλέπε Ἐστιατόρια ἢ Ζαχαροπλαστεῖα ἢ καφενεῖα.

ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ :

- 1) Συντηρηηταί: Βλέπε Ἠλεκτροτεχνῆται.
 2) Τεχνῆται Ἀθηνῶν: Σ.Σ.Ε. 19.3.66 — Υ.Α. 36079/66 (ΔΕΝ 22. 392).
 Ὅδοι: 1) Ἀθηνῶν — Πειρ. — Περιχ. Δ.Α. 28/66 — Υ.Α. 57559/66 (ΔΕΝ 22. 566), 2) Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 80596/66 (ΔΕΝ 22. 748), 3) Α.Π.Π.: Δ.Α. 1/1968, Κατάθ. Είρ. 9/23.2.68 (ΔΕΝ 24. 207), 4) Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 52938/68 (ΔΕΝ 24. 424), 5) Δ.Α. 18/1969, Κατάθ. Είρ. 41/10.4.69 (ΔΕΝ 25. 318), 6) Α.Π.Π.: Δ.Α. 18/69 — Υ.Α. 68964/69 (ΔΕΝ 25. 666), 7) Α.Π.Π.: Σ.Σ.Ε. 16.9.70 — Υ.Α. 91314/70 (ΔΕΝ 26. 885), 8) Κηρ. ὕποχρ. δι' Υ.Α. 94640/71 (ΔΕΝ 27. 231).

ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΕΙΑ : Βλ. Λιγνιτωρυχεῖα.

ΑΝΨΩΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ : Βλ. Χειρισταί.

ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΕΤΑΙΡΙΑΙ (ΙΔ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ) :

- Α) Ἀπάσης τῆς χώρας (πλὴν Δωδεκανήσου): 1) Δ.Α. 43/65 — Υ.Α. 3240/66 (ΔΕΝ 22. 131), 2) Καὶ λοιπαὶ Ἰδιωτ. ἐπι-

χειρήσεις : Δ. Α. 47/67 — Υ. Α. 5537/68 (ΔΕΝ 24. 67), 3) 'Ερμηνεύεται ὑπὸ Δ.Α. 34/1969, Κατάθ. Εἰρ. 49/6.5.1969 (ΔΕΝ 25. 422), 4) Προσωπικὸν ΓΡΑΦΕΙΩΝ : Δ.Α. 59/1969 — Υ.Α. 104652/69 (ΔΕΝ 25. 897), 5) Δ. Α. 22/71 — Υ. Α. 49013/71 (ΔΕΝ 27. 705), 6) 'Ακυρότης ρήτρας Δ.Α. 43/65 περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ § 8 τῆς Δ.Α. 2/59 περὶ καταβολῆς ὀλοκλήρου μισθοῦ εἰς ἀπασχολουμένους τοὐλάχιστον ἐπὶ 3 1/2 ὥρας. Σ.Ε. 2664/67 (ΔΕΝ 24. 81).

ΣΗΜ : Βλέπετε καὶ Α.Π. 105/66 (ΔΕΝ 22. 375), Α.Π. 78/66 (ΔΕΝ 22. 292), Α.Π. 526/65 (ΔΕΝ 22. 1), Α.Π. 260/66 (ΔΕΝ 22. 503). Προϋποθέτουσι τὴν ὑπαρξίν ἐπιχειρήσεως (Α. Π. 72/71 ΔΕΝ 27. 323).

'Υπάρχουσι οἱ ἐκτελοῦντες ὑπηρεσίαν γραφείου, ἀνεξαρτήτως τόπου παροχῆς ὑπηρεσιῶν καὶ νομικῆς μορφῆς τῶν ἰδ. ἐπ. (γεωργικῆ) (Α.Π. 576/68 ΔΕΝ 25. 85).

ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΙ : Βλ. 'Ανων. 'Εταιρίαι καὶ Α.Π. 609/66 (ΔΕΝ 23. 84).

ΑΠΟΙΚΙΑΚΩΝ ΕΙΔΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ :

Α) 'Απάσης τῆς Χώρας : Χονδρικῆς πωλήσεως : Κηρ. ἐκτελ. τῆς Δ.Α. 33/67 δι' Υ.Α. 64805/67 (ΔΕΝ 23. 564).

Β) Λοιπῶν Περιφερειῶν : Βλ. 'Εμπορικὰ καταστήματα.

ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΤΙΚΑ :

'Απάσης τῆς Χώρας : 1) Σ.Σ.Ε. 28.1.66 — Υ.Α. 16962/66 (ΔΕΝ 22. 211), 2) Δ.Α. 38/68 — Υ.Α. 114287/68 (ΔΕΝ 24. 904), 3) Σ.Σ.Ε. 22.3.1971 — Υ.Α. 23021/71 (ΔΕΝ 27. 351).

ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ ΞΕΝΑΙ :

1) Σ.Σ.Ε. 31.12.65 — Υ.Α. 17920/66 (ΔΕΝ 22. 255), 2) Σ.Σ.Ε. 10.12.1965 — Υ.Α. 5333/66 (ΔΕΝ 22. 180) διὰ βάσιν Γουρνῶν, 3) Δ.Α. 11/68 — Υ.Α. 22725/68 — 'Ακύρωσις διὰ Σ.Ε. 1437/69 (ΔΕΝ 25. 596).

ΑΡΒΥΛΟΤΕΧΝΙΤΑΙ :

'Απάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 43/66 — Υ.Α. 93799/66 (ΔΕΝ 22. 837), 2) Μηχανοποιήτων 'Αρβυλῶν καὶ Σκαρπινίων Κρατικῶν Προμηθειῶν καὶ ἐμπορίου : Δ.Α. 8/1968, Κατάθ. Εἰρηγ. 20/2.4.68 (ΔΕΝ 24. 319), 3) Χειροποιήτων — ἡμιμηχανοποιήτων : Δ.Α. 6/69 (ἐρμην. τὴν Δ.Α. 43/66) — Υ.Α. 15346/69 (ΔΕΝ 25. 192), 4) Δ.Α. 7/1969 — Υ.Α. 20982/69 (ΔΕΝ 25. 225). Βλ. καὶ Α.Π. 270/68 (ΔΕΝ 25. 800).

ΑΡΤΕΡΓΑΤΑΙ :

Βλ. ήδη τὸ ἔρθ. 8 § 1 τοῦ Α.Ν. 80/67 (ΔΕΝ 23. 678) διαλαμβάνον : «Καταργεῖται τὸ σύστημα τοῦ ὑπολογισμοῦ καὶ καθορισμοῦ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἀρτεργατῶν, βάσει τῆς καταγεγραμμένης ποσότητος ἀλεύρων ἀντικαθιστάμενον δι' ὑπολογισμοῦ αὐτῆς βάσει ἡμερομισθίου δικαώρου ἐργασίας».

Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Δωδεκανήσου) : 1) Ἐπίδομα ἀνθυγεινῆς ἐργασίας : Δ. Α. 39/66 — Υ. Α. 70000/66 (ΔΕΝ 22. 656), 2) Δ. Α. 10/67—Υ. Α. 26036/67 (ΔΕΝ 23. 299), 3) Δ. Α. 12/1968—Υ. Α. 56265/68 (ΔΕΝ 24. 426), 4) Δ. Α. 25/70 (ἐπι διενέξ. κατόπιν τῆς 310/70 ἀποφ. Σ.π.Ε. ἀκυρωσάσης τὴν Δ. Α. 12/68)—Υ. Α. 73973/70 (ΔΕΝ 26. 679), 5) Δ. Α. 34/1970—Υ. Α. 92442/70 (ΔΕΝ 26. 887).

Β) Θεσ/νίκης : Δ. Α. 7/1967, Κατάθ. Εἰρην. 80/30.12.67 (ΔΕΝ 24. 64), 2) Δ. Α. 14/1968 (Κυρωθεῖσα διὰ τῆς Δ. Α. 1/69), Κατάθ. Εἰρ. 18/14.2.69 (ΔΕΝ 25. 187).

ΑΡΤΟ-ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ :

'Αρτοπᾶλληλοι Θεσσαλονίκης : 1) Δ. Α. 7/66, Κατάθ. Εἰρ. 'Αθ. 114/15.12.66 (ΔΕΝ 23. 14).

ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΕΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΑΣΒΕΣΤΟΠΟΙΕΙΑ (Βλ. καὶ λατομεῖα) :

Α) Λατ. Ἀσβ. Ἀπάσης Χώρας : 1) Δ. Α. 6/71—Υ. Α. 21382/71 (ΔΕΝ 27. 318), 2) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ. Α. 43081/71 (ΔΕΝ 27. 673).

Β) Εἰρηνοδ. Περιφερ. ΒΕΡΟΙΑΣ : Δ. Α. 1/69—Υ. Α. 36286/69 (ΔΕΝ 25. 372).

Γ) Ἀσβ. Λατ. Ἐλευσῖνος : Δ. Α. 49/69—Υ. Α. 58398/69 (ΔΕΝ 25. 579).

Δ) Ἀσβεστοποιεῖα Ν. Ἡμαθίας : Σ.Σ.Ε. 21.2.1968—Υ. Α. 51843/68 (ΔΕΝ 24. 378).

Ε) Ἀσβεστοποιεῖα Ν. Θεσ/νίκης : Δ. Α. 7/1968—Υ. Α. 114401/68 (ΔΕΝ 24. 805).

ΣΤ) Ἀσβ. Λατ. Μεγάρων : Δ. Α. 50/69—Υ. Α. 58399/69 (ΔΕΝ 25. 580).

Ζ) Ν. Πειραιῶς : 1) Δ. Α. 2/1967, ἐπικυροῦ τὴν Δ. Α. 9/1967, Κατάθ. Εἰρην. 32/26.4.1967 (ΔΕΝ 23. 422), 2) Δ. Α. 6/69—Υ. Α. 32968/69 (ΔΕΝ 25. 327).

Α. Σ. Ο. : Υ. Α. 114461/68 (ΔΕΝ 24. 563).

ΑΣΠΑ : Βλ. αὐτοκίνητα λεωφορεῖα.

ΑΣΠΡΟΡΡΟΥΧΩΝ ΑΝΔΡΙΚΩΝ (Ἵποκαμίσων).

- Α) Ἀθηνῶν — Πειραιῶς : 1) Σ.Σ.Ε. 6.6.1966 — Ἰ.Α. 73978/66 (ΔΕΝ 22. 708), 2) Ἵποκαμίσων Α. Π. Π. : Δ.Α. 14/1969 — Ἰ.Α. 106205/69 (ΔΕΝ 25. 908), 3) Ἀθ.—Πειρ. : Σ.Σ.Ε. 26.4. 1971 — Ἰ.Α. 28974/71 (ΔΕΝ 27. 434).
- Β) Ἵποκαμίσων Θεσ/νίκης : 1) Σ.Σ.Ε. 28.2.67 — Ἰ.Α. 37865/67 (ΔΕΝ 23. 384).

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (πλὴν Τραπεζικῶν) :

- 1) Δ.Α. 13/1968, Κατάθ. Εἰρην. 28/14.5.68 (ΔΕΝ 24. 466), 2) Σ.Σ.Ε. 17.7.1969, Κατάθ. Εἰρ. 78/12.9.69 (ΔΕΝ 25. 737), 3) Σ.Σ.Ε. 15.12.70, Κατάθ. Εἰρ. 2/26.1.1971 (ΔΕΝ 27. 130), 4) Σ.Σ.Ε. 15.12.70, Κατάθ. Εἰρ. 8/24.7.1971 (ΔΕΝ 27. 591), 5) Ἀσφαλ. Ἐταιρ. «ΑΣΤΗΡ» : Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 15.2.72 — Ἰ.Α. 11168/72 (ΔΕΝ 28.198).

ΑΣΦΑΛΤΙΚΑ ΕΡΓΑ (ΚΑΙ ΟΔΟΠΟΙΑΣ) :

- Ἀπάσης Χώρας (ὁδοπ. ἀσφ.) : Δ.Α. 20/71 — Ἰ.Α. 42295/71 (ΔΕΝ 27. 635).

ΑΤΜΟΠΛΟΪΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ : Βλ. Πρακτορειακαὶ Ἐπιχ.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ :

- 1) Ὅδηγοὶ αὐτ/των Ε. Β. Α. : 1) Δ.Α. 44/65 — Ἰ.Α. 12351/66 (ΔΕΝ 22. 206), 2) Δ.Α. 37/68 — Ἰ.Α. 101075/68 (ΔΕΝ 24. 718).
- 2) Τουριστικὰ Λεωφορεῖα : 1) Ὅροι ἀμοιβῆς ὁδηγῶν : Δ.Α. 5/68, Κατάθ. Εἰρ. 12/14.3.1968 (ΔΕΝ 24. 252), 2) Ὅδηγοὶ Α. Π. : Δ.Α. 28/70 — Ἰ.Α. 77890/70 (ΔΕΝ 26. 724).
- 3) Αὐτοκίνητα Λεωφορεῖα : Ἀστικῶν καὶ Ἵπεραστικῶν Γραμμῶν.

Ι. Προσωπικὸν κινήσεως :

- Α) Ἀπάσης τῆς χώρας : 1) πλὴν Α.Π.Π., Θεσ/νίκης, Πατρῶν : Δ.Α. 17/1968, ἐρμην. Δ.Α. 50/1966, Κατάθ. Εἰρ. 38/1.6.68 (ΔΕΝ 24. 504), 2) Δ.Α. 30/69 — Ἰ.Α. 40522/69 (ΔΕΝ 25. 426), 3) Ἀπάσης Χώρας ΕΚΤΕΛ — ΚΤΕΛ — ΚΤΕΥΛ : Σ.Σ.Ε. 29.2.1972 — Ἰ.Α. 13767/71 (ΔΕΝ 28. 201).
- Β) Ἀθηνῶν — Πειραιῶς — Περιχώρων : 1) Ἀστικῶν Α.Π.Π. περιλαμβανομένης καὶ τῆς ΑΣΠΑ : Δ.Α. 61/66 — Ἰ.Α. 1707/67 (ΔΕΝ 23. 69), ἐρμηνεύεται ὑπὸ Δ.Α. 16/68, Κατάθ.

Είρ. 37/1.6.68 (ΔΕΝ 24. 502), 2) Δ.Α. 3/1969 — Υ.Α. 11973/69 (ΔΕΝ 25. 167), 3) 'Αστ. Α.Π.Π. περιλαμβ. και τῆς ΑΣΠΑ : Δ.Α. 16/71 — Υ.Α. 40722/71 (ΔΕΝ 27. 597), 4) «ΑΣΠΑ» Α.Ε. Διοικ. και Τεχν. Προσ/κόν : Σ.Σ.Ε. 29.2.72 — Υ.Α. 13766/71 (ΔΕΝ 28. 200). Διαχειριστικόν επίδομα και Σταθμάρχαι ΚΤΕΛ : Α.Π. 346/69 (ΔΕΝ 25. 785).

Γ) Θεσσαλονίκη : 1) Ο.Α.Σ.Θ. (Υπαλλ. Γραφείων) : Δ.Α. 3/1966 — Υ.Α. 46727/66 (ΔΕΝ 22. 507), 2) Ο.Α.Σ.Θ. (έξωτ. Υπηρ.) Δ.Α. 2/1966 — Υ.Α. 46747/66 (ΔΕΝ 22. 507), 3) Ο.Α.Σ.Θ. (γενικώς) Δ.Α. 1/67 — Υ.Α. 19710/67 (ΔΕΝ 23. 247), 4) Ο.Α.Σ.Θ. (έπίδ. κατά Δ.Ε.Θ.) Δ.Α. 6/1968 — Υ.Α. 108986/68 (ΔΕΝ 24. 768), 5) Ο.Α.Σ.Θ. : Δ.Α. 11/1968, Κατάθ. Είρ. 74/23. 11.68 (ΔΕΝ 24. 990), 6) ΟΑΣΘ : Σ.Σ.Ε. 9.5.70 Κατάθ. Είρ. 7/1.8.70 (ΔΕΝ 26. 674), 7) Δ.Α. 14/1970 — Υ.Α. 84973/70 (ΔΕΝ 27. 844), 8) Δ.Α. 1/1971 (έρμην. τῆν Δ.Α. 14/70) — Υ.Α. 14823/71 (ΔΕΝ 27. 310), 9) Υ.Α. 16538/72 (ΔΕΝ 28. 274), 10) Υ.Α. 16539/72 (ΔΕΝ 28. 279).

Δ) Λοιπῶν περιφερειῶν : Πλὴν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσ/νίκης και Πατρῶν Δ.Α. 50/66 — Υ.Α. 102693/66 (ΔΕΝ 22. 403).

Ε) Ἀστικῶν ΚΤΕΛ Πατρῶν : 1) Δ.Α. 4/66 — Υ.Α. 76964/66 (ΔΕΝ 22. 714), 2) Δ.Α. 1/1967 ἐπικυρωθεῖσα διὰ Δ.Α. 3/1967, Κατάθ. Είρ. 68 και 69/23.8.67 (ΔΕΝ 23. 751), 3) Δ.Α. 2/1969 — Υ.Α. 85571/69 (ΔΕΝ 25. 770), 4) Δ.Α. 1/1972 — Υ.Α. 10071/72 (ΔΕΝ 28. 170).

ΣΤ) Ἀποκλειστικῶς δι' ὑπεραστικὰ λεωφορεῖα : α) Προσ. κινήσεως Ὑπεραστικῶν ἀπάσης Χώρας : 1) Δ.Α. 51/66 — Υ.Α. 102691/66 (ΔΕΝ 22. 900), 2) Δ.Α. 18/1968, έρμην. Δ.Α. 51/1966, Κατάθ. Είρ. 39/1.6.68 (ΔΕΝ 24. 504), 3) Δ.Α. 31/1969 — Υ.Α. 42693/69, (ΔΕΝ 25. 428). β) Φορτοεφορτωταί : Δ.Α. 6/1967 — Υ.Α. 60987/67 (ΔΕΝ 23. 554).

II. Προσωπικόν Γραφείων (Λεωφορειῶν) :

Προσωπικόν Διοικήσεως και διαχειρίσεως ΕΚΤΕΛ Ἀθ. — Πειρ., ΚΤΕΥΛ και ΚΤΕΛ ἄστ. Λεωφορειῶν Δ.Α. 51/69, Είρ. Ἀθ. 56/4.6.69 (ΔΕΝ 25. 511). ΣΗΜ. Δι' ἐκδότας εισιτηρίων βλ. Α. Π. 736/67 (ΔΕΝ 24. 187) και 547/70 (ΔΕΝ 27. 49).

Α) ΚΤΕΛ ἀπάσης τῆς χώρας : 1) ΕΚΤΕΛ, ΚΤΕΥΛ, Κ' ΚΤΕΛ : Δ.Α. 13/71 — Υ.Α. 33275/71 (ΔΕΝ 27. 517), 2) Σ.Σ.Ε. 29.2.1972 — Υ.Α. 12728/71 (ΔΕΝ 28. 199).

Β) Ἀστικῶν ἀπάσης τῆς χώρας (πλὴν Ἀθ. — Πειρ., ΟΑΣΘ) και Ὑπεραστικῶν ΚΤΕΛ : 1) Δ.Α. 13/67 — Υ.Α. 28699/

67 (ΔΕΝ 23. 300), 2) ἐρμηνεύεται ὑπὸ Δ.Α. 32/69, Κατάθ. Εἰρ. 48/3.5.69 (ΔΕΝ 25. 421).

Γ) Γραφείων ΚΤΕΛ Α — Π.: 1) Δ.Α. 14/67—Υ.Α. 28700/67 (ΔΕΝ 23. 302), 2) Σ.Σ.Ε. 12.3.69—Υ.Α. 31143/69 (ΔΕΝ 25. 320), 3) Δ.Α. 15/1971—Υ.Α. 36420/71 (ΔΕΝ 27. 565).

4) Λεωφορεῖα Ἡλεκτρικά (Βλ. Η.Α.Π.Α.Π.)

5) Ἀὐτοκίνητα φορτηγά. Ἴδιωτικῆς καὶ Δημοσίας Χρήσεως.

Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Δωδεκανήσου): 1) Κήρυξις ὑποχρ. Δ.Α. 24/65 καὶ Δ.Α. 40/65 δι' Υ.Α. 53394/66 (ΔΕΝ 22. 598), 2) Δ.Α. 21/67—Υ.Α. 16364/67 (ΔΕΝ 23. 199), 3) Δ.Α. 45/69—Υ.Α. 52265/69 (ΔΕΝ 25. 520), 4) Υ.Α. 21472/72 (ΔΕΝ 28. 340).

6) Φορτοεκφορτωταί: Δ.Α. 6/1967—Υ.Α. 60987/67 (ΔΕΝ 13. 554).

Ν. Μεσσηνίας: Ὁδηγοί: Σ.Σ.Ε. 20.8.66—Υ.Α. 85421/66 (ΔΕΝ 22. 804).

Δωδεκανήσου: Βλ. ἀποφάσεις περὶ λεωφορείων Δωδεκαν.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΣΤΑΣΙΑ (ΓΚΑΡΑΖ):

Α) Ἀθηνῶν—Πειραιῶς—Περιχώρων: 1) Δ.Α. 38/66—Υ.Α. 68540/66 (ΔΕΝ 22. 651), 2) Δ.Α. 1/1968 (ἐπικυρωθεῖσα διὰ Δ.Α. 3/1968), Κατάθ. Εἰρ. 24/27.4.1968 (ΔΕΝ 24. 374), 3) Δ.Α. 21/70—Υ.Α. 64927/70 (ΔΕΝ 26. 588).

Β) Θεσσαλονίκης: Βλ. Βενζίνης Πρατήρια.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ (Συνεργεῖα ἐπισκευῆς): Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

Β

ΒΑΜΒΑΚΟΥΡΓΙΑ: Βλ. κλωστοϋφαντουργία.

ΒΑΡΕΛΟΠΟΙΟΙ:

Ι) Ἐπαγγελματικῶν καὶ Βιοτεχνικῶν Ἐπιχειρήσεων:

Ἄθ.—Πειρ.—Περιχ.—Ἐλευσίνοσ καὶ Μεγάρων:

1) Δ.Α. 4/1966—Υ.Α. 33359/66 (ΔΕΝ 22. 352), 2) Δ.Α. 9/1967, Κατάθ. Εἰρην. 79/29.12.67 (ΔΕΝ 24. 64), 3) Σ.Σ.Ε. 31.3.1969, Κατάθ. Εἰρην. 55/24.5.69 (ΔΕΝ 25. 477).

ΙΙ) Εἰδικαὶ διατάξεις:

Βαρελοποιῶν Πατρῶν: Δ.Α. 2/68, Κατάθ. Εἰρ. 10/5.3.68 (ΔΕΝ 24. 251).

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ Ν. : Βλ. Ναυτικόν Β.

ΒΑΦΕΙΑ — ΣΙΔΗΡΩΤΗΡΙΑ — ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΑ — ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ — ΛΕΥΚΑΝΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΒΑΦΕΙΑ :

- Α) Λειτουργοῦντα ἐντὸς τῶν Κλωστοϋφαντουργικῶν ἔργοστασίων :
 Βλ. Ἰσχυροῦσας διατάξεις περὶ ἀποδοχῶν Κλωστοϋφαντουργῶν.
- Β) Λειτουργοῦντα αὐτοτελεῶς : α) Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 6/1968, Κατάθ. Εἰρ. 48/19.6.68 (ΔΕΝ 24. 547), 2) Δ.Α. (Προέδρ. ΔΔΔΔ Πειραιῶς) 1/1968 (ΔΕΝ 24. 548), 3) Πλὴν Θεσ/νίκης : Δ.Α. 6/1968 — Υ.Α. 124724/68 (ΔΕΝ 24. 955), 4) Δ.Α. 10/70, Κατάθ. Εἰρην. 13/6.5.70 (ΔΕΝ 26. 369). β) Ἀθ. — Πειρ. — Περ. : 1) Δ.Α. 44/66 — Υ.Α. 98403/66 (ΔΕΝ 22. 870), 2) Κήρ. ὑποχρ. Υ.Α. 118160/66 (ΔΕΝ 23. 21), 3) Κήρ. ὑποχρ. τῆς Δ.Α. 16/67 (κατάθ. Εἰρ. 25/1.4.67) δι' Υ.Α. 51469/67 (ΔΕΝ 23. 547), 4) Δ.Α. 5/1968, Κατάθ. Εἰρην. 44/14.6.68 (ΔΕΝ 24. 546). γ) Θεσσαλονίκης : 1) Δ.Α. 8/66 — Υ.Α. 102692/66 (ΔΕΝ 22. 901), 2) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ.Α. 6883/67 (ΔΕΝ 23. 199), 3) Σ.Σ.Ε. 10.7.67 — Υ.Α. 102213/67 ΔΕΝ 23. 790), 4) Σ.Σ.Ε. 10.7.1967 — Υ.Α. 134329/67 (ΔΕΝ 24. 98), 5) Σ.Σ.Ε. 18.11.1968 — Υ.Α. 152950/68 (ΔΕΝ 25. 28), 6) Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δι' Υ.Α. 78673/69 (ΔΕΝ 25. 770).
- Γ) Ἐπίδομα Ἀνθυγιεινῆς Ἐργασίας : Διὰ τοὺς εἰς βαφεῖα κλπ. ἐργαζομένους προβλέπεται ἐπίδομα ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας ὑπὸ τῶν Υ.Α. 59626/50 καὶ 26467/51 (ΔΕΝ 6. 540 καὶ 7. 251). Βλ. καὶ Δ.Α. 16/67, Κατάθ. Εἰρ. 25/1.4.67 (ΔΕΝ 23. 344).

ΒΕΝΖΙΝΗΣ ΠΡΑΤΗΡΙΑ (Πωληταί) : Βλ. καὶ Αὐτοκινητοστάσια.

Ἀθηνῶν — Πειραιῶς — Περιχώρων : 1) Δ.Α. 1/1968 (Ἐπικυρωθεῖσα διὰ Δ.Α. 3/1968), Κατάθ. Εἰρ. 24/27.4.68 (ΔΕΝ 24. 374), 2) Δ.Α. 21/70 — Υ.Α. 64927/70 (ΔΕΝ 26. 588).

ΒΕΡΝΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΟΧΡΩΜΑΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΑ : Βλ. Γραφικὰ Τέχνη.

ΒΙΟΧΗΜΕΙΑΣ — ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑΣ (Παρασκευασταὶ κλπ.) : 1) Τεχνῆται Ἐργαστηρίων Βιοχ. Μικροβ. Ἀθ. — Προαστίων : Δ.Α. 3/66, Κατάθ. Εἰρ. 25/9.3.66 (ΔΕΝ 22. 250), 2) Παρασκευασταὶ κλπ. ἔργαστηρίων ἐντὸς Νοσοκομείων κλπ. καὶ αὐτοτελεῶν Ἀθ. — Προαστ. : Σ.Σ.Ε. 18.11.66, Κατάθ. Εἰρ. 6/31.1.67 (ΔΕΝ 23. 152), 3) Δ.Α. 25/1968 — Υ.Α. 72717/68 (ΔΕΝ 24. 506), 4) Τεχνικοὶ Ἐργαστηρίων Βιοχημείας, Μικροβιολογίας κλπ. Νοσοκομείων τινῶν καὶ Ἰδρυμάτων Περιοχῆς Ἀθηνῶν : Δ.Α. 36/1969, Κατάθ. Εἰρην. 88/3.12.69

(ΔΕΝ 25. 960), διόρθ. ταύτης διὰ Δ.Α. 7/1970 — Υ.Α. 18251/70 (ΔΕΝ 26. 244), 5) Παρασκευασταί, — στρια, συντηρηταί πειραματοζώων, συσκευαστρία ἐμβολίων, ὀρῶν κλπ.: Υ.Α. 17240/71 (ΔΕΝ 27. 255).

ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ :

Ἀπάσης τῆς χώρας : 1) Δ.Α. 6/66 — Υ.Α. 57942/66 (ΔΕΝ 22. 599), 2) Κήρ. ἀντῆς ὑποχρ. δι' Υ.Α. 51496/67 (ΔΕΝ 23. 547), 3) Δ.Α. 15/1969, Εἰρηγ. Ἰθ. 31/28.3.69 (ΔΕΝ 25. 313), 4) ὑποχρ. δι' Υ.Α. 6526/70 (ΔΕΝ 26. 122). Βλ. καὶ Α.Π. 403/70 ΔΕΝ 26. 903.

ΒΥΡΣΟΔΕΨΕΙΑ :

Ἀπάσης τῆς χώρας : 1) Δ.Α. 25/67—Υ.Α. 51101/67 (ΔΕΝ 23. 474), 2) Σ.Σ.Ε. 15.11.1968 — Υ.Α. 147927/68 (ΔΕΝ 24. 1045), 3) Τροποπ. ἀντῆς, Κατάθ. Εἰρηγ. 15/28.5.70 (ΔΕΝ 26. 414), 4) Σ.Σ.Ε. 24.5.1971 — Υ.Α. 34842/71 (ΔΕΝ 27. 521).

Γ

ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΠΛΑΣΤΕΡΙΩΣΙΣ (Βλ. καὶ Χημικαὶ Βιομηχανίαι):

1) Δ.Α. 12/1966 — Υ.Α. 36586/66 (ΔΕΝ 22. 394), 2) Ἐρμηγεία τῆς Δ.Α. 25/63 : Δ.Α. 78/66, Κατάθ. Εἰρηγ. 5/20.1.67 (ΔΕΝ 23. 107), 3) καὶ ἐπεξεργασία Γάλακτος. Κήρ. ὑποχρ. τῆς Δ.Α. 81/66, Κατάθ. Εἰρ. 19/23.3.67, δι' Υ.Α. 51469/67 (ΔΕΝ 23. 547), 4) Ἀπάσης τῆς χώρας : Δ.Α. 7/69 — Υ.Α. 52267/69 (ΔΕΝ 25. 522), 5) Σ.Σ.Ε. 15.4. 1971 — Υ.Α. 25881/71 (ΔΕΝ 27. 403).

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΑ :

1) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Δ.Α. 36/1967 — Υ.Α. 55043/67 (ΔΕΝ 23. 548).
2) Τέως Δ / σεως Πρωτευούσης : Βλ. Α.Π. 107/66 (ΔΕΝ 22. 823).
3) Γαλακτοπωλεῖα κλπ. γαλακτοκομικαὶ ἐπιχειρήσεις : α) Δ.Α. 81/66, Κατάθ. Εἰρ. 19/23.3.67 (ΔΕΝ 23. 289), β) Δ.Α. 13/69 — Υ.Α. 44403/69 (ΔΕΝ 25. 431).

ΓΑΝΤΟΠΟΙΑ :

1) Ἰθ.— Περ.: Σ.Σ.Ε. 11.4.1967 — Υ.Α. 43746/67 (ΔΕΝ 23. 432).
2) Ἰθ.— Περιγ.: Δ.Α. 21/1969, Κατάθ. Εἰρηγ. 38/9.4.69 (ΔΕΝ 25. 367).
3) Γ. Ε. Α. καὶ Ε. Μ. Υ. : Υ.Α. 96243/68 (ΔΕΝ 24. 561).

ΓΕΡΑΝΟΔΗΓΟΙ : Βλ. πλωτὰ μέσα.

ΓΕΩΠΟΝΟΙ :

- A) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Βλ. Α.Π. 709/69 (ΔΕΝ 26. 307).
 Β) Δημοσίου : 1) Σ.Σ.Ε. 11.7.66, Κατάθ. Είρ. 75/8.9.66 (ΔΕΝ 22. 744), 2) Κήρ. Ὑποχρ. δὲ Ὑ.Α. 69118/68 (ΔΕΝ 24. 597).
 Εἶναι εἰδικὴ καὶ δὲν δεσμεύει τοὺς ὄργ. αὐτοδιοικήσεως — Νομ. Σ. 3/52/68 (ΔΕΝ 24. 638), 3) Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ Μ. Ἐκπαιδ.: Δ.Α. 48/1968, Κατάθ. Είρ. 10/16.1.69 (ΔΕΝ 25. 66).

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ : Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ : Βλ. Συνεταιρισμοί.

ΓΕΩΤΡΥΠΑΝΙΣΤΑΙ : Βλ. Δημόσιον καὶ Χειριστάι.

ΓΚΑΡΑΖ : Βλ. Αὐτοκινητοστάσια :

ΓΑΥΚΟΖΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανίαι.

ΓΟΥΝΕΡΓΑΤΑΙ :

- Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Καστοριᾶς) : 1) Δ.Α. 7/1967 — Ὑ.Α. 71799/67 (ΔΕΝ 23. 614), 2) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Δ.Α. 40/1969 — Ὑ.Α. 40308/69 (ΔΕΝ 25. 425).

ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΟΙ : Βλ. Γραφικὰ Τέχνηι.

ΓΡΑΦΕΙΑ : Βλ. Ἄν. Ἐτ. καὶ Ὑπάλληλοι.

ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ :

I.— ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΑΙ :

- Ἀθηνῶν — Περιαιῶς — Περιχώρων : 1) Δ.Α. 62/1966 — Ὑ.Α. 112573/66 (ΔΕΝ 22. 1002), 2) Δ.Α. 2/69 — Ὑ.Α. 32050/69 (ΔΕΝ 25. 323).

II.— ΛΙΘΟΓΡΑΦΟΙ :

- A) Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Βόλου, Πατρῶν καὶ Θεσσαλονίκης) : 1) Δ.Α. 45/66 — Ὑ.Α. 98402/66 (ΔΕΝ 22. 868), 2) Δ.Α. 25/1968 (ἐρμην. τὴν Δ.Α. 45/1966), Κατάθ. Είρ. 52/3.7.68 (ΔΕΝ 24. 594), 3) Δ.Α. 16/69, Κατάθ. Είρην. 342/20.12.69 (ΔΕΝ 26. 15), 4) Ὑ.Α. 18003/72 (ΔΕΝ 28. 279).

III.— ΜΟΝΟΥΠΙΑΙ :

- A) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Βλ. Σ.Ε. 2399/66 (ΔΕΝ 22. 860).
 Β) Ἀθ.—Πειρ.—Περ. : Δ.Α. 41/1969 — Ὑ.Α. 44404/69 (ΔΕΝ 25. 479).

IV.— ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ :

- A) Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Ἐργ/ται : Δ.Α. 26/68 — Ὑ.Α.

90526/68 (ΔΕΝ 24. 656), 2) Δ.Α. 12/69 — Υ.Α. 44402/69 (ΔΕΝ 25. 429). Βλ. καὶ Σ.Ε. 1887/66 (ΔΕΝ 22. 769).

Β) Ἡ ρ α κ λ ε ί ο υ : Τυπογρ. Καλλιτεχν. Σ.Σ.Ε. 26.10.66, Κατάθ. Εἰρ. 112/21.12.66 (ΔΕΝ 23. 16).

ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΝ κλπ. Θεσσαλονίκης : Δ.Α. 3/69, Εἰρ. Θεσ. 1/19.5.69 (ΔΕΝ 25. 574).

ΓΥΨΟΥ — ΣΤΟΚΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

Ἄ θ η ν ῶ ν — Π ε ι ρ α ι ῶ ς — Π ε ρ ι χ ῶ ρ ω ν : Γύψου, Στόκου, Καο-
λίνης κλπ. : Δ.Α. 27/67 — Υ.Α. 53297/67 (ΔΕΝ 23. 517).

Δ

ΔΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑ (ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ) : Βλ. καὶ Χειρισταί.

Δασικὰ Ὑπηρεσίαι : Δ.Α. 7/1966 — Υ.Α. 25894/66 (ΔΕΝ 22. 297).
Βλ. Α.Π. 128/69 καὶ 135/69 (ΔΕΝ 26. 74), Α.Π. 138/69 ΔΕΝ (26. 75).

Δ.Ε.Η. (1)

Δ. Ε. Η.— Π. Α. Π.: 1) Ἀνθυγιεινὴ καὶ νυκτερινὴ ἐργασία : Βλ. καὶ
Σ.Ε. 1399-1400/66 (ΔΕΝ 22. 693), 2) Δ.Α. 46/66, Κατάθ. Εἰρ. 92/
26.10.66 (ΔΕΝ 22. 864), 3) Δ.Α. 47/66, Κατάθ. Εἰρ. 93/26.10.66
(ΔΕΝ 22. 864), 4) Π.Α.Π.—Δ.Ε.Η.: Σ.Σ.Ε. 31.7.70—Υ.Α. 73601/
70 (ΔΕΝ 26. 678).

Δ. Ε. Η. : Ἐξαγορασθεῖσαι ἐπιχειρήσεις πλὴν Η.Ε.Α.Π. καὶ Κ.Ε.Τ.
Η.Θ.) : Δ.Α. 22/66 — Υ.Α. 51039/66 (ΔΕΝ 22. 514).

Δ.Ε.Η. : Π ρ ο σ ω π ι κ ὸ ν δ ι ε π ὶ μ ε ν ο ν ὑ π ὸ Κ α ν / σ μ ο ῦ :
1) Δ. Α. 22/66 — Υ. Α. 51039/66 (ΔΕΝ 22. 514), 2) Δ. Α. 48/66,
Κατάθ. Εἰρ. 96/13.10.66 (ΔΕΝ 22. 865), 3) Δ.Α. 33/1970, Κατάθ.
Εἰρ. 31/17.10.70 (ΔΕΝ. 26. 837), 4) Ἐργατ/ται Τμήμ. Μεταφορῶν :
Ἐπίδ. Ἀνθ. Ἐργ.: Δ.Α. 18/1970, Κατάθ. Εἰρ. 22/3.7.70 (ΔΕΝ 26.
547), 5) Δ.Α. 29/71 — Υ.Α. 68491/70 (ΔΕΝ 28. 53), ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ.

Δ.Ε.Η.

1) Μ α κ ε δ ο ν ί α ς — Θ ρ ά κ η ς : Δ.Α. 9/1968 — Υ.Α. 139780/
68 (ΔΕΝ 24. 993).

2) Π τ υ χ. Ἀ ν ω τ ά τ ω ν Σ χ ο λ ῶ ν (Ἐπίδ.): Δ.Α. 20/1967,
Εἰρ. Ἀθ. 33/26.4.67 (ΔΕΝ 23. 423).

ΔΕΝΔΡΟΑΝΘΟΚΗΠΟΥΡΟΙ :

(1) Μηχανικοὶ Δ.Ε.Η. Ἐννοία διατάξεως περὶ ἀνωτέρων ἀποδοχῶν—Ἐπιδό-
ματα Καν/σμοῦ Α. Π. 246/67 (ΔΕΝ 23. 531), Α. Π. 39/67 (ΔΕΝ 23. 179), Α. Π.
632/70 (ΔΕΝ 27. 123).

- Α) Ἐν γένει: Δ.Α. 1/72 — Υ.Α. 7909/72 (ΔΕΝ 28. 160). Ὑ-
πουργείων, Δήμων κ.λ.π. Δ.Α. 53/69 — Υ.Α. 59347/
69 (ΔΕΝ 25. 583).
- Β) Δήμου Ἀθηναίων: Σ.Σ.Ε. 22.10.66 — Υ.Α. 106777/66
(ΔΕΝ 22. 986), 2) Σ.Σ.Ε. 23.1.1970—Υ.Α. 41399/70 (ΔΕΝ 26.
331), Σ.Σ.Ε. 28.6.71, Κατ. Εἰρ. 7/22.7.71 (ΔΕΝ 27. 593).
- Γ) Δήμου Θεσσαλονίκης: Δ.Α. 3/70, ἐρμην. τὴν Δ.Α. 5/
68, Κατάθ. Εἰρ. 2/3.4.70 (ΔΕΝ 26. 367).
- Δ) Κηπουροὶ Δήμου Ρόδου: 1) Σ.Σ.Ε. 25.2.66 — Κατάθ.
Εἰρ. 35/6.4.66 (ΔΕΝ 22. 383), 2) Σ.Σ.Ε. 4.11.67 — Υ.Α.
130578/67 (ΔΕΝ 23. 941).
- Ε) Δήμων Πειραιῶς—Νικαίας, Ἐπιτρ. Νήσων, Ἐπιτρ.
Ὀλυμπ., Ἀνωτ. Γεωπ. Σχ., Ε.Τ.Μ.Ο.Α., Γ.Ε.Κ.Μ.Ο.Α.: Δ.Α.
59/66 Υ.Α. 787/67 (ΔΕΝ 23. 66).

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Α) ΕΙΔΙΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

- 1) Δήμος Ἀθηναίων: α) Σ.Σ.Ε. 23.10.1968—Υ.Α. 147926/
68 (ΔΕΝ 24. 1044), β) Μηχανολογικὴ Ὑπηρεσία: Τεχνῖται καὶ
Βοηθοί: Σ.Σ.Ε. 16.6.1969—Υ.Α. 69420/69 (ΔΕΝ 25. 649),
γ) Δενδροκηπουροί: Σ.Σ.Ε. 23.1.70—Υ.Α. 41399/70 (ΔΕΝ
26. 331), δ) Σ.Σ.Ε. 30.12.1970—Υ.Α. 20767/71 (ΔΕΝ 27.
317), ε) Δενδρoανθοκηπ.: Σ.Σ.Ε. 28.6.1971, Κατάθ. Εἰρ. 7/22.
7.71 (ΔΕΝ 27. 593). Βλ. καὶ Δενδρoανθοκηπουροί.
- 2) Κοινότης Ἀγίας Βαρβάρας—Ἀττικῆς: Σ.Σ.Ε.
19.4.66—Υ.Α. 51037/66 (ΔΕΝ 22. 513).
- 3) Δήμος Ἀγ. Δημητρίου Ἀττικῆς: Σ.Σ.Ε. 13.6.
1969, Κατάθ. Εἰρην. 25/26.8.70 (ΔΕΝ 26. 716).
- 4) Δήμος Ἀγίου Ἰωάννου Ρέντης: Σ.Σ.Ε. 17.1.69 —
Υ.Α. 16631/69 (ΔΕΝ 25. 193).
- 5) Δήμος Ἀγρινίου: α) Σ.Σ.Ε. 23.3.67—Υ.Α. 38140/67
(ΔΕΝ 23. 429), β) Σ.Σ.Ε. 12.12.1970, Κατάθ. Εἰρ. 29/13.2.71
(ΔΕΝ 27. 309).
- 6) Δήμος Αἰγάλεω: Ἐργατ/ται καὶ Ἐκτακτοὶ ὑπάλληλοι:
Σ.Σ.Ε. 25.5.1967—Υ.Α. 64257/67 (ΔΕΝ 23. 558).
- 7) Δήμος Ἀλεξανδρουπόλεως: α) Σ.Σ.Ε. 7.12.65 —
—Υ.Α. 7630/66 (ΔΕΝ 22. 181), β) Ὁδοκαθαρισταὶ (συνπλη-
ρωματικὴ) Σ.Σ.Ε. 7.3.68—Κατάθ. Εἰρ. 54/13.7.68 (ΔΕΝ 24.
652), γ) Ἐργ/ται: Σ.Σ.Ε. 16.12.1968—Υ.Α. 21290/69 (ΔΕΝ
25. 230).

- 8) Δῆμος Ἀλίμου—Ἀττικῆς: Σ.Σ.Ε. 20.6.1969—Υ. Α. 73891/70 (ΔΕΝ 26. 717).
- 9) Δῆμος Ἀμαρουσίου: Σ.Σ.Ε. (Ἐκτάκτων Ὑπαλ.) 1. 6.68, Κατάθ. Εἰρ. 90/31.12.68 (ΔΕΝ 25. 19).
- 10) Κοιν. Ἄνω Λιοσίων—Ἀττικῆς: Σ.Σ.Ε. 1.1.1966—Υ.Α. 2551/68 (ΔΕΝ 24. 94).
- 12) Δῆμος Ἀσπροπύργου: Σ.Σ.Ε. 31.8.66—Υ.Α. 93802/66 (ΔΕΝ 22. 832).
- 11) Δῆμος Ἀρταίων: Σ.Σ.Ε. 20.5.68—Υ.Α. 15345/69 (ΔΕΝ 25. 192).
- 13) Δῆμος Ἀχαρνῶν—Ἀττικῆς: Ἔργ./ται Καθαριότ. κλπ. Σ.Σ.Ε. 27.3.68—Υ.Α. 86332/68 (ΔΕΝ 24. 706).
- 14) Δῆμος Βεροίας: Ἔργα/ται συνεργείων: Δ. Α. 3/1967 (ἐπικυρωθεῖσα διὰ Δ.Α. 2/68)—Υ.Α. 45907/68 (ΔΕΝ 24. 376).
- 15) Δῆμος Βόλου καὶ Ν. Ἰωνίας: α) Βόλου ἐργατοτεχνίται καὶ ἑκτακτοὶ ὑπάλληλοι Σ.Σ.Ε. 9.5.66—Υ.Α. 53569/66 (ΔΕΝ 22. 521), β) Ἔργα/ται καὶ ἑκτακτοὶ ὑπάλληλοι: Δ.Α. 1/1968, Κατάθ. Εἰρ. 23/17.4.68 (ΔΕΝ 24. 423), γ) ἐρμηνεύεται ὑπὸ Δ.Α. 1/69, Κατάθ. Εἰρ. 45/2.5.69 (ΔΕΝ 25. 469), δ) Σ.Σ.Ε. 18.2.1970, Κατάθ. Εἰρην. 211/2.4.70 (ΔΕΝ 26. 327).
- 16) Δῆμος Βύρωνος: Σ.Σ.Ε. 7.4.1967—Υ. Α. 46880/67 (ΔΕΝ 23. 469).
- 17) Δῆμος Γαλατσίου: Σ.Σ.Ε. 3.12.68—Υ. Α. 9/69 (ΔΕΝ 25. 109).
- 18) Δῆμος Γιαννιτσῶν: α) Σ.Σ.Ε. 28.6.66—Υ.Α. 80792/66 (ΔΕΝ 22. 749), β) Σ.Σ.Ε. 15.2.1968—Υ. Α. 40259/68 (ΔΕΝ 24. 321).
- 19) Δῆμος Δάφνης—Ἀττικῆς: α) Σ.Σ.Ε. 10.1.1966—Υ.Α. 20360/66 (ΔΕΝ 22. 259), β) Σ.Σ.Ε. 16.5.1968, Κατάθ. Εἰρην. 42/11.6.68 (ΔΕΝ 24. 555).
- 20) Δῆμος Ἐρμουπόλεως—Σύρου: α) Δ.Α. 6/65—Υ. Α. 44365/65 (ΔΕΝ 21. 672), β) Δ. Α. 1/1967, Εἰρ. Ἀθ. 38/4.5.67 (ΔΕΝ 23. 460).
- 21) Δῆμος Ἡρακλείου—Κρήτης: α) Σ.Σ.Ε. 12.2.66—Υ. Α. 26955/66 (ΔΕΝ 22. 343), β) Ἔργα/ται: Σ.Σ.Ε. 12. 6.67—Υ.Α. 75661/67 (ΔΕΝ 23. 643), γ) Σ.Σ.Ε. 28.7.69—Υ. Α. 105690/69 (ΔΕΝ 25. 900), δ) Σ.Σ.Ε. 23.9.1971, Κατάθ. Εἰρ. 42/18.1.72 (ΔΕΝ 28. 192).
- 22) Δῆμος Θεσσαλονίκης: α) Δενδροανθοκηπουροί. Δ.Α.

- 5/1968, Κατάθ. Είρην. 33/27.5.68 (ΔΕΝ 24. 499), β) Προσωπικὸν καθαριότητος: Ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. Δ.Α. 9/1967 (κυρωθεῖσα διὰ Δ.Α. 1/1968) — Υ.Α. 45620/68 (ΔΕΝ 24. 327), Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δι' Υ.Α. 118559/68 (ΔΕΝ 24. 905), γ) Δ.Α. 10/1968 — Υ.Α. 134983/68 (ΔΕΝ 24. 957), δ) Συνεργ. ἐπισκ. καὶ συντηρ. αὐτοκινήτων: Σ.Σ.Ε. 30.4.1970 — Υ.Α. 58188/70 (ΔΕΝ 26. 548), ε) Ἑκτακτοὶ ὑπάλληλοι καὶ Ἔργ./ται: Δ.Α. 9/70 — Υ.Α. 64930/70 (ΔΕΝ 26. 592), στ) Ἐργατ./ται ἀποκομιδῆς: Δ.Α. 10/70 — Υ.Α. 66201/70 (ΔΕΝ 26. 604).
- 23) Δῆμος Ἰωαννινοῦ: Σ.Σ.Ε. 1.2.67 — Υ.Α. 22210/67 (ΔΕΝ 23. 252).
- 24) Δῆμος Καβάλας: α) Σ.Σ.Ε. 27.12.65, Κατάθ. Είρ. 30/26.3.66 (ΔΕΝ 22. 341), β) Σ.Σ.Ε. 27.3.1968 — Υ.Α. 32966/69 (ΔΕΝ 25. 326).
- 25) Δῆμος Καισαριανῆς: Ἡμερομίσθιοι ἐργατοῦπάλληλοι Σ.Σ.Ε. 26.7.66, Κατάθ. Είρ. 86/7.1.66 (ΔΕΝ 22. 829).
- 26) Δῆμος Καλαμαριᾶς: Δ.Α. 8/1970, Κατάθ. Είρην. 5/26.6.70 (ΔΕΝ 26. 543).
- 27) Δῆμος Καλλιθέας: α) Σ.Σ.Ε. 7.6.67 — Υ.Α. 68292/67 (ΔΕΝ 23. 610), β) Σ.Σ.Ε. 10.10.1967 — Υ.Α. 121887/67 (ΔΕΝ 23. 900), γ) Δ.Α. 7/68, Κατάθ. Είρ. 19/29.3.1968 (ΔΕΝ 24. 318).
- 28) Δῆμος Καρδίτσῆς: Ἐκτακτον προσ. καθαριότητος: Σ.Σ.Ε. 6.4.66 — Υ.Α. 77402/66 (ΔΕΝ 22. 747).
- 29) Δῆμος Κατερίνης: Σ.Σ.Ε. 1.6.66, Κατάθ. Είρ. 66/3.8.66 (ΔΕΝ 22. 666).
- 30) Δῆμος Κερκύρας: α) Δ.Α. 1/1967 — Υ.Α. 61766/67 (ΔΕΝ 23. 556), β) Δ.Α. 2/1967 (συμπληρ. Δ.Α. 1/67) — Υ.Α. 147107/67 (ΔΕΝ 24. 66).
- 31) Δῆμος Κοζάνης: 1) Σ.Σ.Ε. 26.5.66 — Υ.Α. 58063/66 (ΔΕΝ 22. 601), 2) Σ.Σ.Ε. 14.2.69, Κατάθ. Είρ. 29/20.3.69 (ΔΕΝ 25. 319).
- 32) Δῆμος Κομοτινῶν: Ἐργατοτεχν.: Σ.Σ.Ε. 30.6.66 — Υ.Α. 70698/66 (ΔΕΝ 22. 668).
- 33) Δῆμος Κορινθίων: Ἐργατ./ται: Δ.Α. 33/68 — Υ.Α. 101074/68 (ΔΕΝ 24. 717).
- 34) Δῆμος Κῶ: Συνεργεῖα Καθαριότητος: Σ.Σ.Ε. 20.10.66 — Υ.Α. 6661/67 (ΔΕΝ 23. 197).
- 35) Δῆμος Λαγκαδᾶς: Ἐργατ./ται: Σ.Σ.Ε. 28.3.66 — Υ.Α. 39268/66 (ΔΕΝ 22. 422).

- 36) Δῆμος Λαρίσης: 1) Σ.Σ.Ε. 28.11.66, Κατάθ. Είρ. 2/4.1.67 (ΔΕΝ 23. 62), 2) Ἐκτακτοὶ ὑπάλ. καὶ ἐργάται: Σ.Σ.Ε. 13.5.1970 — Υ.Α. 61844/70 (ΔΕΝ 26. 550).
- 37) Δῆμος Λεβαδείας: Σ.Σ.Ε. 16.12.1968, Κατάθ. Είρ. 6/14.1.69 (ΔΕΝ 25. 102). Ἔργ/ται καθαριότητος.
- 38) Δῆμος Μεσολογγίου: Ἔργατ/ται: Σ.Σ.Ε. 28.2.1967 — Υ.Α. 43745/67 (ΔΕΝ 23. 431).
- 39) Δῆμος Μοσχάτου: 1) Σ.Σ.Ε. 17.2.66 — Υ.Α. 25166/66 (ΔΕΝ 22. 295), 2) Σ.Σ.Ε. 29.7.68 — Υ.Α. 102910/68 (ΔΕΝ 24. 733).
- 40) Δῆμος Ναούσης: α) Ἔργατ/ται συνεργείων: Δ.Α. 3/1967 (κυρωθεῖσα διὰ Δ.Α. 2/68) — Υ.Α. 45907/68 (ΔΕΝ 24. 376), β) Δ.Α. 2/1969, Κατάθ. Είρ. 43/22.4.69 (ΔΕΝ 25. 469).
- 41) Δῆμος Νέου Ἡρακλείου (Ἄττικῆς): Ἔργατοτεχνῆται: Σ.Σ.Ε. 17.3.66 — Υ.Α. 35075/66 (ΔΕΝ 22. 391).
- 42) Δῆμος Ν. Ἡρακλείου — Ἄττικῆς: Σ.Σ.Ε. 18.2.69 — Υ.Α. 24832/69 (ΔΕΝ 25. 280).
- 43) Δῆμος Ν. Ἰωνίας: Σ.Σ.Ε. 15.6.70, Κατάθ. Είρην. 452/31.7.70 (ΔΕΝ 26. 677).
- 44) Δῆμος Ν. Ἰωνίας Βόλου (Βλ. καὶ Δῆμος Βόλου): Σ.Σ.Ε. 20.6.66 — Υ.Α. 67990/66 (ΔΕΝ 22. 648), β) Ἔργατ/ται καὶ Ἐκτακτοὶ ὑπάλληλοι: Δ.Α. 1/1968, Κατάθ. Είρην. 23/17.4.1968 (ΔΕΝ 24. 423).
- 45) Δῆμος Νέας Σμύρνης: 1) Ἔργατοτεχν. Σ.Σ.Ε. 15.6.66 — Υ.Α. 62355/66 (ΔΕΝ 22. 610), 2) Σ.Σ.Ε. 31.12.71 — Υ.Α. 4779/72 (ΔΕΝ 28. 132).
- 46) Δῆμος Νέας Φιλαδέλφειας: Σ.Σ.Ε. 20.6.68 — Υ.Α. 94541/68 (ΔΕΝ 24. 707).
- 47) Δῆμος Ν. Λιοσίων — Ἄττικῆς: Σ.Σ.Ε. 10.7.1967 — Υ.Α. 102754/67 (ΔΕΝ 23. 791).
- 48) Κοινότης Νέου Ψυχικοῦ — Ἄττικῆς: 1) Σ.Σ.Ε. 2.8.1968 — Υ.Α. 108555/68 (ΔΕΝ 24. 768) 2) Σ.Σ.Ε. 26.2.1971 — Υ.Α. 17866/71 (ΔΕΝ 27. 260).
- 49) Δῆμος Παλ. Φαλήρου: α) Ὑπάλληλοι — ἐργ/ται καθαριότητος κλπ.: Σ.Σ.Ε. 7.6.67 — Υ.Α. 68374/67 (ΔΕΝ 23. 611), β) Σ.Σ.Ε. 15.5.68 — Υ.Α. 73687/68 (ΔΕΝ 24. 559).
- 50) Δῆμος Πατρῶν: α) Καθαριότητος καὶ Δημ. ἔργων: Δ.Α. 1/66 — Υ.Α. 91161 (ΔΕΝ 22. 834), β) Νυκτοημεροφύλακες: 1) Σ.Σ.Ε. 22.11.66 — Υ.Α. 118188/66 (ΔΕΝ 23. 22), γ) Ἐκτα-

- κτον προσωπικόν: Σ.Σ.Ε. 28.2.67, Κατάθ. Είρ. 27/14.4.67 (ΔΕΝ 23. 427), δ) Ἐργατοτεχνῖται: Σ.Σ.Ε. 8.5.69 — Υ.Α. 58906/69 (ΔΕΝ 25. 581), ε) Ἐργάται καθαριότητος: Σ.Σ.Ε. 3.6.69 — Υ.Α. 74283/69 (ΔΕΝ 25. 667), στ) Δ.Α. 2/71 — Υ.Α. 29020/71 (ΔΕΝ 27. 487), ζ) Ἐργατοτεχνῖται τοῦ Σωματείου αἴγιος Ἀθανάσιος: Δ.Α. 3/1971 — Υ.Α. 51712/71 (ΔΕΝ 27. 766).
- 51) Δῆμος Περιστερίου: α) Δ.Α. 82/66, Κατάθ. Είρ. 3/12.1.67 (ΔΕΝ 23. 108), β) Σ.Σ.Ε. 22.7.71, Κατάθ. Είρ. 10/13.9.71 (ΔΕΝ 27. 759).
- 52) Δῆμος Πρεβέζης: α) Σ.Σ.Ε. 27.7.66 — Υ.Α. 89431/66 (ΔΕΝ 22. 833).
- 53) Δῆμος Ρεθύμνης: Ἐργατοτ. Σ.Σ.Ε. 30.12.67 — Υ.Α. 19973/67 (ΔΕΝ 23. 251).
- 54) Δῆμος Ρόδου: α) Κηπουρῶν καὶ λοιπῶν εἰδικότητων Ὑπηρεσιῶν Δήμου Ρόδου: Σ.Σ.Ε. 25.2.66, Κατάθ. Είρ. 35/6.4.66 (ΔΕΝ 22. 383), β) Ὁδοκαθαρισταί: Σ.Σ.Ε. 14.12.66, Κατάθ. Είρ. 16/18.3.67 (ΔΕΝ 23. 346), γ) Ἐργατ./ται: Σ.Σ.Ε. 25.11.67 — Υ.Α. 141535/67 (ΔΕΝ 24. 16), δ) Ἐργ./ται καθαριότη. Δ.Α. 1/68, Κατάθ. Είρ. 19/14.2.69 (ΔΕΝ 25. 187), ε) Ἀνοικηπουροί: Δ.Α. 2/68, Κατάθ. Είρην. 20/14.2.69 (ΔΕΝ 25. 187), στ) Ἐργατοτεχνῖται: Σ.Σ.Ε. 2.4.69 — Υ.Α. 73717/69 (ΔΕΝ 25. 666).
- 55) Δῆμος Τάυρου: Ἐργατοτεχνῖται Καθαρ. Σ.Σ.Ε. 23.4.66 — Υ.Α. 48428/66 (ΔΕΝ 22. 510).
- 56) Κοινότης Ὑμηττοῦ: Σ.Σ.Ε. 12.12.66 — Υ.Α. 580/67 (ΔΕΝ 23. 64).
- 57) Δῆμος Φλωρίνης: α) Σ.Σ.Ε. 12.8.1967 — Υ.Α. 117373/67 Ἐργ./ται καὶ ἔκτακτοι ὑπάλληλοι (ΔΕΝ 23. 858), β) Σ.Σ.Ε. 19.8.68 — Υ.Α. 129634/68 (ΔΕΝ 24. 924).
- 58) Δῆμος Χαϊδαρίου: Σ.Σ.Ε. 21.7.1967 — Υ.Α. 94548/67 (ΔΕΝ 23. 751).
- 59) Δῆμος Χανίων: α) Δ.Α. 3/68 — Υ.Α. 86707/68 (ΔΕΝ 24. 601), β) Ὁδοκαθαρισταί καὶ καρραγωγεῖς: Δ.Α. 6/1968 — Υ.Α. 145794/68 (ΔΕΝ 24. 1043).

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ: Βλ. Συντάκται καὶ Ἐφημερίδες.

ΔΗΜΟΣΙΟΝ καὶ Ν.Π.Δ.Δ.

1α) Μισθολόγιον: Ν.Δ. 1121/72 (ΔΕΝ 28. 267).

1) Χειρισταί — μηχανοδηγοί: Ἐκσκ. καὶ ὁδοποιητ. μηχαν. Νομ. Ταμ. Δήμων — Κοινοτήτων: Σ.Σ.Ε. 12.8.1970 — Υ.Α. 74122/70 (ΔΕΝ 26. 718).

- 2) Ἐκτακτοὶ Ὑπαλ. Μετεωρ. Ὑπηρεσ. Ὑπ. Ἐθν. Ἀμύν. (Γ.Ε.Α.) : Δ.Α. 25/1965 — Ὑ.Α. 27151/66 (ΔΕΝ 22. 299), Ἐπικυρώσεις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. Δ.Α. 6/1966 τῆς ὡς ἄνω Δ.Α. 25/65.
- 3) Ἐργατοῦπαλλήλων Ὑπηρεσιῶν καὶ Ἰδρυμάτων Ὑπ. Γεωργίας : Δ.Α. 34/66 — Ὑ.Α. 68305/66 (ΔΕΝ 22. 650).
- 4) Μηχανημάτων Ὑπαίθρου Ὑ.Ε.Β. : Σ.Σ.Ε. 10.8.66 — Κατάθ. Εἰρ. 72/2.9.66 (ΔΕΝ 22. 738).
- 5) Ὑ.Ε.Β. καὶ Ἰνστ. Μηχανολογίας : Σ.Σ.Ε. 10.8.66, Κατάθ. Εἰρ. 73/2.9.66 (ΔΕΝ 22. 796).
- 6) Προσ. γεωτρυπάνων Ὑ.Ε.Β. : Σ.Σ.Ε. 10.8.66, Κατάθ. Εἰρ. 74/2.9.66 (ΔΕΝ 22. 828).
- 7) Κήρυξις ὑποχρεωτικῶν Σ.Σ.Ε. προσωπικοῦ Ὑ.Ε.Β. δι' Ὑ.Α. 109809/66 (ΔΕΝ 23. 18).
- 8) Ἐφαρμογὴ τῆς ἀπὸ 14.2.67 Ἐθν. Γεν. Σ.Σ.Ε. εἰς τὸ Δημόσιον καὶ Ν.Π.Δ.Δ. (Ἐγκ. 71570/29.3.67 Ὑπ. Οἰκ. ΔΕΝ 23. 433).
- 9) Πανεπιστήμιον Θεσ/νίκης : Προσωπικὸν Ἀγροκλήματος : Σ.Σ.Ε. 23.1.67, Κατάθ. Εἰρ. 67/8.8.67 (ΔΕΝ 23. 707), ἐρμην. διὰ Δ.Α. 3/1968, κυρωθείσης διὰ Δ.Α. 4/68 — Ὑ.Α. 66502/68 (ΔΕΝ 24. 505).
- 10) Ἀποδοχαὶ Ὑπαλ. Γραφείων (Δημοσ. καὶ Ν.Π.Δ.Δ.) : Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργασ. 94418/2.9.67 (ΔΕΝ 23. 793).
- 11) Χειριστὰὶ κλπ. Μηχανημάτων Τεχνικῶν καὶ Γεωργικῶν Ἔργων Νομαρχιῶν: Δ.Α. 20/67, Κατάθ. Εἰρ. 44/10.5.67 (ΔΕΝ 23. 462).
- 12) Πανεπ. Θεσ/νίκης : Προσ. Καθαρ. Δ.Α. 9/1967 (κυρωθ. διὰ Δ.Α. 1/68) — Ὑ.Α. 45620/68 Επίδ. Ἀνοθ. Ἔργ. (ΔΕΝ 24. 327). Κήρυξις αὐτῆς ὑποχρ. δι' Ὑπ. Α. 118559/68 (ΔΕΝ 24. 905).
- 13) Ἐργατοῦπάλ. Ὑπηρεσιῶν καὶ Ἰδρυμάτων Ὑπ. Γεωργίας : Δ.Α. 20/1968 (ἐρμην. τὴν Δ.Α. 34/66) — Ὑ.Α. 72725/68 (ΔΕΝ 24. 559).
- 14) Προσωπ. Κεντρικῶν καὶ Περιφερ. Ὑπηρεσιῶν Γεν. Δ/σεως Δασῶν Ὑπ. Γεωργίας : Δ.Α. 21/1968 — Ὑ.Α. 81682/68 (ΔΕΝ 24. 597).
- 15) Ἐργατοῦπάλ. Ὑπηρεσιῶν καὶ Ἰδρυμάτων Ὑπ. Γεωργίας : Ε.Σ. Σ.Ε. 25.9.68 — Ὑ.Α. 127909/68 (ΔΕΝ 24. 906).
- 16) Ὑ.Α. 235509/68 (ΔΕΝ 24. 925) — ὠρομίσθια καθαριστριῶν.
- 17) Κτηνιατρ. Σχολὴ Παν. Θεσ/νίκης : Ἐργατικὸν προσωπ.: Δ.Α. 17/68, Κατάθ. Εἰρην. 21/18.2.69 (ΔΕΝ 25. 188).
- 18) Συντηρητὰὶ κλπ. Μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ ἀρμ/τος Ὑπ. Ἐσωτ.

- καὶ Νομαρχ. Ταμείων : Σ.Σ.Ε. 13.1.1971 — Υ.Α. 4567/71 (ΔΕΝ 27. 134).
- 19) Ἀποδοχὰὶ ἐνίων κατηγοριῶν Ὑπ. Δημοσ. Ἔργων : Υ.Α. 97198/71 (ΔΕΝ 27. 570).
- 20) Πρακτ. Μηχανικοί, Μηχανοδηγοί, Θερμαστὰὶ ἐπὶ σχέσει ἰδιωτ. δικαίου ἀπασχολούμενοι εἰς Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ., Ὅργαν. : Δ.Α. 7/71, ἐπικυρωθ. διὰ Δ.Α. 19/71 — Υ.Α. 40880/71 (ΔΕΝ 27. 598).
- 21) Ὑπ. Γεωργ. ΚΤΡΚ (Ἰδιωτ. δικ.): Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 16.7.71 — Υ.Α. 40882/71 (ΔΕΝ 27. 658).
- 22) Συνεργεῖα Γεωτρυπάνων τέως Ὑπ. Γεωργίας : Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 16. 8.1971 — Υ.Α. 49205/71 (ΔΕΝ 27. 760), Γεωτρυπανιστῶν Ὑπ. Γεωργίας Υ.Α. 35414/72 (ΔΕΝ 28. 244).
- 23) Ἰδιῶται διδάσκοντες εἰς Δημοσίας καὶ λοιπὰς Σχολὰς : Ν.Δ. 985/71 (ΔΕΝ 27. 833).
- 24) Ἰδρύματα ἀρμ/τος Ὑπ. Κοιν. Ὑπηρεσιῶν : Ν.Δ. 1064/71 (ΔΕΝ 28. 48). Βλ. καὶ Ἰδρύματα.
- 25) Κτηνίατροι Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. καὶ Ο.Τ.Α. : — Υ.Α. 231/4.1.72 (ΔΕΝ 28. 51).
- 26) Ὠρομίθ. καθαριστριῶν Δ. Ὑπηρε., Ν.Π.Δ.Δ. : Υ.Α. 221819/71 (ΔΕΝ 28. 89).
- 27) Ὅδηγοὶ αὐτ/των Ὑπουργ. Κοιν. Ὑπηρε. : Ν.Δ. 1115/72 (ΔΕΝ 28. 192).

ΔΙΘΕΙΟΤΥΧΟΣ ΑΝΘΡΑΞ :

Ἔργαστάσιον Ἐλευσίνοσ : 1) Σ.Σ.Ε. 27.3.67, Κατάθ. Εἰρ. 30/26.4.67 (ΔΕΝ 23. 427), 2) Σ.Σ.Ε. 31.3.1969, Κατάθ. Εἰρ. 53/16.5.69 (ΔΕΝ 25. 474).

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ :

Ὑπάλληλοι : 1) Υ.Α. 7326/71 (ΔΕΝ 27. 145), 2) Υ.Α. 16653/72 (ΔΕΝ 28. 243).

ΔΙΩΡΥΞ ΚΟΡΙΝΘΟΥ : 1) Προσωπικὸν ναυτικῆς ὑπηρεσίας : Σ.Σ.Ε. 17. 12.66 — Υ.Α. 8574/67 (ΔΕΝ 23. 292), 2) Παράτασις καὶ τροποποίησις : Υ.Α. 38974/68 (ΔΕΝ 24. 704), 3) Ἀπασχολούμενοι ἐπὶ ἀκάτων : Σ.Σ.Ε. 6.5.68 — Υ.Α. 43599/68 (ΔΕΝ 24. 705), 4) Νέα Ἀνών. Ἐταιρία : Ἔργαται καὶ τεχνίται Ξηρᾶς : Σ.Σ.Ε. (Εἰδική) 20.9.68, Κατάθ. Εἰρ. 73/23.10.68 (ΔΕΝ 24. 902), 5) Πληρώματα Ρυμουλκῶν καὶ Ἀκάτων : Ἀπόφ. Φ.Υ. 71309/8/69 (ΔΕΝ 25. 805), 6) Σ.Σ.Ε. 18.5.70 — Υ.Α. 71309/21/70 (ΔΕΝ 26. 636), 7) Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 29.9. 71 — Υ.Α. 57067/71 (ΔΕΝ 27. 837).

ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ :

Ἐργατ/ται Ἀπάσης Χώρας: 1) Δ.Α. 10/1971 — Ὑ.Α. 20215/71 (ΔΕΝ 27. 313), 2) Κήρ. Ὑπογρ. δι' Ὑ.Α. 43601/71 (ΔΕΝ 27. 674).

Ε

Ε.Δ.Ε.Μ.Ε.Δ. (Ε.Δ.Υ.Π.):

Προσωπικὸν Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας: Δ.Α. 58/1969, Κατάθ. Εἰρ. 86/15.11.69 (ΔΕΝ 25. 961), Ὑ.Α. 14438/72 (ΔΕΝ 28. 273).

Διαχειρισταὶ Ἀποθηκῶν Μονοπωλίου: 1) Δ.Α. 9/1966 — Ὑ.Α. 30910/66 (ΔΕΝ 22. 347), 2) Δ.Α. 57/1969, Κατάθ. Εἰρην. 85/15.11.1969 (ΔΕΝ 25. 961), Ὑ.Α. 14437/72 (ΔΕΝ 28. 273).

ΕΔΩΔΙΜΟΠΩΛΕΙΑ: Βλ. Παντοπωλεῖα.

«Ε.Η.Σ.» Α.Ε. (Βλ. Σιδηρόδρομοι).

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΠΝΟΥ: Καπνοτεχνίται: Δ.Α. 27/68 — Ὑ.Α. 92526/68 (ΔΕΝ 24. 657).

Ε.Ι.Ρ. Εἰσπράκτορες: Δ.Α. 64/66, Κατάθ. Εἰρ. 7/6.2.67, (ΔΕΝ 23. 151).

ΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΕΣ: Βλ. Αυτόκίνητα, Ἄν. Ἐταιρίαι.

ΕΚΔΟΡΟΣΦΑΓΕΙΣ: Βλ. Σφαγεῖα.

ΕΚΡΗΚΤΙΚΑΙ ὙΛΑΙ: Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ: Βλ. καὶ Σ.Ε. 825/66 (ΔΕΝ 22. 369).
Ἐκτασις ἐξομοιώσεως πρὸς ἐκπαιδευτικούς Δημοσίου Α.Π. 348/67 (ΔΕΝ 24. 50). Βλ. καὶ Α.Π. 72/70 (ΔΕΝ 26. 260).

ΕΚΣΚΑΦΕΩΝ ΧΕΙΡΙΣΤΑΙ: Βλ. Χειρισταί.

ΕΛΑΙΑΠΟΘΗΚΑΙ ΣΤΥΛΙΔΟΣ: Δ.Α. 2/1966, κυρ. διὰ Δ.Α. 40/1967 — Ὑ.Α. 68373/67 (ΔΕΝ 23. 610).

ΕΛΑΙΟΛΑΔΩΝ ΕΞΗΥΓΕΝΙΣΜΕΝΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ (ΡΑΦΙΝΑΡΙΑΙ):
Βλ. Σαπωνοποιεῖα καὶ Σπορelaiουργεῖα.

ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΑ :

Ἡρακλείου: Δ.Α. 1/1967 Κατάθ. Εἰρ. 65/27.7.67 (ΔΕΝ 23. 641).

ΕΛΑΙΟΥΡΓΟΣΑΠΩΝΟΠΟΙΟΙ (ἀπάσης τῆς Χώρας). Κήρυξις ὕπογρ. τῆς Δ.Α. 27/65: Ὑ.Α. 69415/66 (ΔΕΝ 22. 668).

ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Θεσ/νίκης): 1) Σ.Σ.Ε. 22.1.66 — Ὑ.Α. 12427/66 (ΔΕΝ 22. 207), 2) Ἀπάσης τῆς Χώ-

ρα ς : Δ.Α. 45/65 — Υ.Α. 15187/66 (ΔΕΝ 22. 208), 3) Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 80597/66 (ΔΕΝ 22. 749), 4) Κηρ. ὑποχρ. τῆς Σ.Σ.Ε. 22.1.66 δι' Υ.Α. 80477/66 (ΔΕΝ 22. 801), 5) Σ.Σ.Ε. 21.2.1968, Κατάθ. Είρ. 13/16.3.68 (ΔΕΝ 24. 295), 6) Σ.Σ.Ε. 4.11.1969, Κατάθ. Είρην. 89/10.12.69 (ΔΕΝ 25.9.61), 7) Σ.Σ.Ε. 17.2.1971 — Υ.Α. 16197/71 (ΔΕΝ 27. 252). ΣΗΜ. Αἱ ἐν αὐταῖς εἰδικότητες περιλαμβάνουν μισθωτοὺς ἀμφοτέρων τῶν φύλων (Α.Π. 317/67 ΔΕΝ 24. 490). Ἐχουσαν ἐφαρμογὴν μόνον ἐπὶ τῶν κατὰ κῆριον λόγων βιομηχανιῶν ἐλαστικοῦ, μὴ ἐφαρμοζόμεναι εἰς βιομηχανίαν ἢ κλωδιῶν ἐπεξεργαζομένην μικρὰς ποσότητας ἐλαστικοῦ (Πρωτ. Ἀθ. 9462/68 ΔΕΝ 24. 681).

- Β) Θεσσαλονίκη ς : 1) Σ.Σ.Ε. 18.11.66 — Υ.Α. 117612/66 (ΔΕΝ 23. 20), 2) Σ.Σ.Ε. 2.2.1968 — Υ.Α. 24357/68 (ΔΕΝ 24. 253), 3) Σ.Σ.Ε. 8.5.69 Είρ. Θεσ. 2/5.6.69 (ΔΕΝ 25. 515), 4) Σ.Σ.Ε. 2.10.70 — Υ.Α. 92637/70 (ΔΕΝ 26. 888), 5) Σ.Σ.Ε. 6.11.1971, Κατάθ. Είρην. 1/8.1.1972 (ΔΕΝ 28. 85) — ἐπίδ. ἀνθ. ἐργασίας — 6) Σ.Σ.Ε. 1/3/72 — Υ.Α. 16532/72 (ΔΕΝ 28. 241).

Ε.Α.Β.Υ.Ν.

- 1) Σ.Σ.Ε. 26.2.66 — Υ.Α. 24697/66 (ΔΕΝ 22. 294), 2) Δ.Α. 9/1970, Κατάθ. Είρην. 6.11.1970 (ΔΕΝ 27. 60), Υ.Α. 14238/72 (ΔΕΝ 28. 273).

«ΕΛΛΕΝΙΤ» Α.Ε. — Βιομηχανία Δομικῶν Ὑλικῶν : 1) Δ.Α. 1/1970, Κατάθ. Είρ. 5/27.2.70 (ΔΕΝ 26. 195), 2) Σ.Σ.Ε. 8.12.1971, Κατάθ. Είρην. 31/18.1.1972 (ΔΕΝ 28. 86).

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ (Ε.Η.Σ.) :

- 1) Δ.Α. 26/1966 — Υ.Α. 45899/66 (ΔΕΝ 22. 482). Κατετέθη παράλληλως καὶ εἰς Είρ. Ἀθην. διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 43/16.5.66 πράξεως. 2) Δ.Α. 42/1967, Κατάθ. Είρ. 62/8.7.67 (ΔΕΝ 23. 603), 3) Δ.Α. 56/1969, Κατάθ. Είρην. 83/5.11.1969 (ΔΕΝ 25. 960), 4) Δ.Α. 13/71 — Υ.Α. 41919/71 (ΔΕΝ 27. 634).

ΕΜΑΓΙΕ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ :

- Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 58/66 — Υ.Α. 120332/66 (ΔΕΝ 23. 23). Διὰ συσκευαστὰς βλ. Α.Π. 520/65 (ΔΕΝ 22. 122), 2) Δ.Α. 44/1968, Κατάθ. Είρ. 87/20.12.68 (ΔΕΝ 24. 1053), 3) Δ.Α. 3/1971 — Υ.Α. 10587/71 (ΔΕΝ 27. 195), 4) Ἀποσαρηνίζεται διὰ Δ.Α. 21/1971, Κατάθ. Είρ. 9/8.9.71 (ΔΕΝ 27. 703).

ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ :

- α) Θεσσαλονίκη ς : Ἑταιρεία κατασκευῆς «ΦΟΝ ΜΠΛΟΥΖΜ» :

Σ.Σ.Ε. 1.3.1967, Κατάθ. Εἰρ. 34/29.4.67 (ΔΕΝ 23. 604), β) Βό-
λου : Σ.Σ.Ε. 28.4.1971 — Υ.Α. 35555/71 (ΔΕΝ 27. 523).

Ε.Ο.Τ. : Ἴδετε καὶ Πρωτ. Ἀθ. 17432/66 (ΔΕΝ 23. 379).

ΕΠΙΔΟΜΑ ΣΥΖΥΓΟΥ : Υ.Α. 108877/66 (ΔΕΝ 22. 988).

ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΑ : Βλ. Ξύλου Κατεργασία.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤ. : Βλ. Ἀνώνομοι ἔτ.

ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΑΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΙ (ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ) :

Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Δωδεκανήσου) : 1) Σ.Σ.Ε. 14.2.
67 — Υ.Α. 18180/67 (ΔΕΝ 23. 200), 2) Σ.Σ.Ε. 12.9.1968 — Υ.Α.
116333/68 (ΔΕΝ 24. 807), 3) Κατώτατα ὄρια : Υ. Α. 61195/71 (ΔΕΝ
27. 887).

ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ : Βλ. γενικὰς Ἐθν. Σ.Σ.Ε. (Ἄρθρον 3 § 1 ν. 4504/
66 ΔΕΝ 22. 274).

ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ἐργάζεται διαλογῆς καὶ συσκευασίας. Βλ. Σταφυλεργάται.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 37/67 — Υ.Α. 55044/67 (ΔΕΝ
23. 551) — Ἐστιατόρια καὶ Ζυθεςστιατόρια, 2) Ἐστιατόρια, Μαγειρεῖα,
Μπάρ κλπ. Δ.Α. 17/1970, Κατάθ. Εἰρ. 21/2.7.70 (ΔΕΝ 26. 546).
Βλ. Α.Π. 601/69 (ΔΕΝ 26. 182). Ἐξομοιώσεις «μαίτρ» πρὸς σερβι-
τόρους ὡς πρὸς ἀμοιβήν. Μον. Πρωτ. Θεσ. 813/70 (ΔΕΝ 27. 88).

ΕΣΩΡΡΟΥΧΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ : Σ.Σ.Ε. 8.2.67, Κα-
τάθ. Εἰρ. Ἀθ. 14/17.3.67 (ΔΕΝ 23. 290).

ΕΤΜΟΑ : 1) Α.Π. 319/68 (ΔΕΝ 25. 802), 2) Ἀναπροσαρμογὴ ἡμε-
ρομ. προσωπικοῦ : Υ.Α. 68093/71 (ΔΕΝ 27. 437).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ : Βλ. Νοσηλ. Ἰδρύματα.

ΕΦΑΠΛΩΜΑΤΟΠΟΙΕΙΑ :

Α) Πατρῶν : 1) Σ.Σ.Ε. 2.1.67, Κατάθ. Εἰρ. 9/16.2.67 (ΔΕΝ
23. 197), 2) Σ.Σ.Ε. 12.12.1968 — Υ. Α. 12458/69 (ΔΕΝ 25.
168).

Β) Θεσσαλονίκης : 1) Δ.Α. 11/1968, Κατάθ. Εἰρην. 70/9.
10.68 (ΔΕΝ 24. 897).

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ : Βλ. καὶ Συντάκται.

Α) Προσωπικὸν Γραφείων : Βλ. Ἀνών. Ἐταιρίαι.

Β) Δημοσιογράφοι : Βλ. Συντάκται.

Γ) Ἐργάται Τύπου : Βλ. Γραφικὰ τέχνη.

- Δ) Βοηθητικὸν Προσωπικὸν Ἐφ. Ἀθηνῶν (κλητῆρες κλπ.) Δ.Α. 8/1966 — Υ.Α. 29913/66 (ΔΕΝ 22. 346).

Z

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ :

- Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Δ.Α. 36/1967 — Υ.Α. 55043/67 (ΔΕΝ 23. 548). Ἡκυρώθη διὰ Σ.Ε. 419/69 (ΔΕΝ 25. 353), 2) Δ.Α. 43/1970 — Υ.Α. 670/71 (ΔΕΝ 27. 62), 3) Δ.Α. 23/71 (περὶ ἀποσαφην. Δ.Α. 43/70) — Υ.Α. 49700/71 (ΔΕΝ 27. 708).
 Β) Θεσσαλονίκης: Καὶ πρατήρια. Δ.Α. 2/69, Κατάθ. Εἰρ. 23/22.2.69 (ΔΕΝ 25. 190).

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ :

- Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Δ.Α. 26/67 — Υ.Α. 55566/67 (ΔΕΝ 23. 518), 2) Δ.Α. 16/1970, Κατάθ. Εἰρ. 20/29.6.70 (ΔΕΝ 26. 544).

ΖΕΛΑΤΙΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΖΥΘΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ : Βλ. Ἐστιατόρια.

ΖΥΘΟΠΑΓΟΠΟΙΕΙΑ :

- Ἀπάσης τῆς χώρας: 1) Δ.Α. 3/65 — Υ.Α. 22071/65 (ΔΕΝ 21. 198). Βλ. Σ.Ε. 1397/66 (ΔΕΝ 22. 691), 2) Δ.Α. 6/67 — Υ.Α. 23770/67 (ΔΕΝ 23. 255), 3) Δ.Α. 10/1968 — Υ.Α. 90307/68 (ΔΕΝ 24. 654), 4) Ἐρμην. διὰ τῆς Δ.Α. 18/68, Κατάθ. Εἰρ. 11/21.1.69 (ΔΕΝ 25. 98), 5) καὶ ψυγεῖα : Δ.Α. 40/1970 — Υ.Α. 105771/70 (ΔΕΝ 27. 16), 6) διορθ. ὑπὸ Δ.Α. 11/71 — Υ.Α. 23319/71 (ΔΕΝ 27. 399), 7) Κτηρ. ὑποχρ. ἢ Δ.Α. 40/1970 δι' Υ.Α. 67375/71 (ΔΕΝ 28. 89).

ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Μακαρονοποιεῖα.

ΖΥΜΗΣ :

- Ἀθηνῶν — Πειραιῶς: Ἐργατοτεχνίται: 1) Ἐπίδομα ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας: Υ.Α. 101444/66 (ΔΕΝ 22. 899), 2) Δ.Α. 22/67 καὶ Υ.Α. 64803/67 ἐρμην. τὴν Δ.Α. 52/66 (ΔΕΝ 23. 561), 3) Σ.Σ.Ε. 10.11.1967 — Υ.Α. 137020/67 (ΔΕΝ 23. 1000).

ΖΥΜΩΝ ΑΡΤΟΠΟΙΑΣ (τῆς Χώρας) :

- 1) Σ.Σ.Ε. 12.2.66 — Υ.Α. 21606/66 (ΔΕΝ 22. 261), 2) Δ.Α. 28/1967 — Υ.Α. 65591/67 (ΔΕΝ 23. 568), 3) Σ.Σ.Ε. 31.10.68 — Υ.Α. 142211/68 (ΔΕΝ 24. 994).

Η

ΗΘΟΠΟΙΟΙ :

- 1) Δ.Α. 26/69 — Υ.Α. 52266/69 (ΔΕΝ 25. 521), 2) Σ.Σ.Ε. 15.2. 1971, Κατάθ. Είρ. 4/19.3.1971 (ΔΕΝ 27. 342).

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Η.Ε.Α.Π.) : Βλ. καὶ Δ.Ε.Η. — Π.Α.Π.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (Η.Ε.Μ.).

- 1) Ἐξωτ. Ὑπηρεσίας : Σ.Σ.Ε. 24.1.66 — Υ.Α. 8371/66 (ΔΕΝ 22. 182), 2) Κυροῦται διὰ τῆς § 10 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ν. 4504/66 (ΔΕΝ 22. 274), 3) Δ.Α. 21/1966 — Υ.Α. 48256/66 (ΔΕΝ 22. 482), 4) πλὴν προσωπικοῦ ἔσωτ. ὑπηρεσίας : Δ.Α. 62/66 — Υ.Α. 1706/66 (ΔΕΝ 23. 68), 5) Προσωπικὸν Ἐσωτ. Ὑπηρεσίας : Δ.Α. 43/1967 — Υ.Α. 71072/67 (ΔΕΝ 23. 613), 6) πλὴν ἔσωτ. ὑπηρεσ. Δ.Α. 20/1969, Κατάθ. Είρ. 39/9.4.69 (ΔΕΝ 25. 367), πλὴν ἔσωτ. ὑπηρεσ. Δ.Α. 32/1970 — Υ.Α. 83372/70 (ΔΕΝ 26. 806).

ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

- Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 11/66 — Υ.Α. 102690/66 (ΔΕΝ 22. 899), 2) Δ.Α. 50/1968 — Υ.Α. 7796/69 (ΔΕΝ 25. 165), 3) Υ.Α. 18710/72 (ΔΕΝ 28. 285).

ΗΛΕΚΤΡΟΣΥΓΚΟΛΛΗΤΑΙ :

- Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Δ.Α. 45/66 — Υ.Α. 106042/66 (ΔΕΝ 22. 907), 2) Κήρυξις ὑποχρ. δι' Υ.Α. 6884/67 (ΔΕΝ 23. 153).
 Β) Ν. Ἀττικῆς : 1) Ὑποχρ. ἡ Δ.Α. 3/62 δι' Υ.Α. 18787/66 (ΔΕΝ 22. 259). 2) Βλέπε Σιδηροβιομηχανία.
 Γ) Ν. Θεσσαλονίκης : 1) Δ.Α. 4/1967, Κατάθ. Είρ. 48/5.6.67 (ΔΕΝ 23. 511), 2) Κήρυξις ὑποχρ. τῆς 4/1967 Π.Δ.Δ.Δ. Υ.Α. 132170/67 (ΔΕΝ 23. 998), 3) Σ.Σ.Ε. 22.10.68 — Υ.Α. 152991/68 (ΔΕΝ 25. 29).

ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΤΑΙ :

- Α) Βιομηχανικῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ Ἐργοστασίων Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Σ.Σ.Ε. 15.7.66 — Υ.Α. 72862/66 (ΔΕΝ 22. 675), 2) Δ.Α. 41/1968 — Υ.Α. 145793/68 (ΔΕΝ 24. 995), 3) Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 73669/69 (ΔΕΝ 25. 666), 4) Σ.Σ.Ε. 3.3.1971, Κατάθ. Είρην. 5/27.3.1971 (ΔΕΝ 27. 250), 5) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ.Α. 39302/71 (ΔΕΝ 27. 595).
 Β) Ἡλεκτροτεχνῆται περιοχῆς Θεσσαλονίκης : Δ.Α. 16/1970, Κατάθ. Είρ. 9/28.11.70 (ΔΕΝ 27. 12).

- Γ) Πατρῶν: 1) Δ.Α. 1/1971, Κατῶθ. Εἰρηγ. 2/30.3.1971 (ΔΕΝ 27. 308), 2) καὶ βοηθῶν: Δ.Α. 3/1970 (ὡς μετῆρ. ὑπὸ Δ.Α. 1/1971), Κατῶθ. Εἰρηγ. 1 καὶ 2/30.3.71 (ΔΕΝ 27. 340).
- Δ) Καταστημάτων καὶ Βιοτεχνικῶν Ἐπιχειρήσεων: 1) Σ.Σ.Ε. 7.5.71 — Ὑ.Α. 34355/71 (ΔΕΝ 27. 519), 2) Σ.Σ.Ε. 7.5.1971 — Ὑ.Α. 51953/71 (ΔΕΝ 27. 801).
- Ε) Ἡλ. κατ/τών, ἠλεκτρομηχανουργείων, ἀτμοπλοίων, οἰκοδομῶν, ἠλεκτροτεχνουργείων κ.λ.π.: 1) Σ.Σ.Ε. 17.8.66, Κατῶθ. Εἰρ. 76/66 (ΔΕΝ 22. 794), 2) Κήρ. ὑποχρ. δι' Ὑ.Α. 107171/66 (ΔΕΝ 22. 987), 3) Σ.Σ.Ε. 8.3.1968 — Ὑ.Α. 42984/68 (ΔΕΝ 24. 322), 4) Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δι' Ὑ.Α. 63468/68 (ΔΕΝ 24. 504).
- ΣΤ) Ἀνεγκυροστήρων: Σ.Σ.Ε. 8.3.1968 — Ὑ.Α. 42984/68 (ΔΕΝ 24. 322).
- Ζ) Δ.Ε.Η. καὶ Ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς καὶ διανομῆς Ἡλεκτρισμοῦ ἀπάσης τῆς χώρας: 1) Δ.Ε.Η.: Δ.Α. 9/67 — Ὑ.Α. 24703/67 (ΔΕΝ 23. 298), 2) Δ.Α. 54/69 — Εἰρ. Ἀθ. 63/20.6.69 (ΔΕΝ 25. 575). ΣΗΜ. Ἡ Δ.Α. 25/61 ἔκαμε καθολικὴν ρύθμισιν. Ἀνεπίτρεπτον παροχῶν ἐκ κανονιστικῶν ἢ συμβ. διατάξεων (Α.Π. 455/68 ΔΕΝ 24. 987).
- Η) Ἐπιχειρήσεων μὴ ἐξαγορασθεῖσων ὑπὸ Δ.Ε.Η.: Σ.Σ.Ε. 20.7.66 — Ὑ.Α. 76745/66 (ΔΕΝ 22. 713).

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: Βλ. καὶ Ἡλεκτροτεχνίται.

Δημόσιαι καὶ Δημοτικαὶ Ἐκμεταλλεύσεις:

Α) Λαρίσης: Βλ. Ο.Υ.Η.Α.

Β) Πατρῶν (Γλαῦκος): 1) Σ.Σ.Ε. 15.2.66 — Ὑ.Α. 31118/66 (ΔΕΝ 22. 386), Α.Π. 556/70 (ΔΕΝ 27. 50).

ΗΛΕΚΤΡΟΧΗΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΟΣ:

- 1) Σ.Σ.Ε. 7.7.66, Κατῶθ. Εἰρ. 67/5.8.66 (ΔΕΝ 22. 707), 2) Δ.Α. 42/67 (κυρωθ. διὰ Δ.Α. 28/68) — Ὑ.Α. 90525/68 (ΔΕΝ 24. 655), 3) Δ.Α. 27/1970 — Ὑ.Α. 77537/70 (ΔΕΝ 26. 723), 4) ἐρμην. ὑπὸ τῆς Δ.Α. 33/71, Κατῶθ. Εἰρηγ. 1/5.1.1972 (ΔΕΝ 28. 85).

«Η.Α.Π.Α.Π.»

(«Ἡλεκτροκίνητα Λεωφορεῖα περιοχῆς Ἀθηνῶν — Πειραιῶς»): Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 17.11.1971 — Ὑ.Α. 66531/71 (ΔΕΝ 28. 21).

Θ

ΘΕΑΤΡΑ : Βλ. καὶ Ταξιθέται.

Θέατρον Ἐθνικόν : Ὑποβολαῖς Ἑλλην. Θεάτρου : Δ.Α. 22/1969 — Ὑ.Α. 34565/69 (ΔΕΝ 25. 371).

ΘΕΡΜΑΣΤΑΙ ΞΗΡΑΣ (πυροσφοί) :

Α) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ : 1) Σ.Σ.Ε. 14.5.66 — Ὑ.Α. 51945/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Ὑποχρ. δι' Ὑ.Α. 72449/66 (ΔΕΝ 22. 708), 3) Δ.Α. 10/1968, Κατάθ. Εἰρηγ. 21/2.4.1968 (ΔΕΝ 24. 320), 4) Κήρ. ὕποχρ. δι' Ὑ.Α. 63469/68 (ΔΕΝ 24. 505), 5) Δ.Α. 19/69 — Ὑ.Α. 34566/69 (ΔΕΝ 25. 330), 6) Ὑποχρ. Ὑ.Α. 9028/70 (ΔΕΝ 26. 123). ΣΗΜ. δι' ἐπίδομα ὑπογείων χώρων Α.Π. 501/67 (ΔΕΝ 23. 929) καὶ Α.Π. 211/68 (ΔΕΝ 24. 483).

Β) ΓΕΝΙΚΟΥ ΧΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ : Ὑ.Α. 31582/66 (ΔΕΝ 22. 867).

ΘΥΡΩΡΟΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ :

Α) Ἀθηνῶν — Πειραιῶς : 1) Δ.Α. 33/66 — Ὑ.Α. 57557/66 (ΔΕΝ 22. 563), 2) Θυρωροὶ καὶ Νυκτοφύλακες Ἐργοστασίων καὶ Α.Ε. Νομῶν Ἀττικῆς καὶ Πειραιῶς : Δ.Α. 39/1967 — Ὑ.Α. 139593/67 (ΔΕΝ 23. 1001), 3) Α.Π.Π. Δ.Α. 7/1969 — Ὑ.Α. 32971/69 (ΔΕΝ 25. 329), 4) Α.Π.Π. καὶ Νυκτοφύλακες : Δ.Α. 7/1970, Κατάθ. Εἰρ. 2/4.1.71 (ΔΕΝ 27. 59). ΣΗΜ. Διὰ προϋπηρεσίαν θυρωρῶν ἴδετε Α.Π. 147/70 (ΔΕΝ 26. 492).

Β) Θυρωροί, φύλακες, νυκτοφύλακες Ἐλευσίνος : 1) Δ.Α. 13/1966 — Ὑ.Α. 36587/66 (ΔΕΝ 22. 395), 2) Ἐλευσίνος — Ἀσπροπύργου : Δ.Α. 4/1968, Κατάθ. Εἰρ. 11/6.3.68 (ΔΕΝ 24. 251), 3) Δ.Α. 11/1970, Κατάθ. Εἰρ. 12/5.5.70 (ΔΕΝ 26. 370), 4) Δ.Α. 25/71 — Ὑ.Α. 62333/71 (ΔΕΝ 27. 934).

Γ) Αἰγίου : Δ.Α. 1/69, Εἰρ. Πατρῶν 1/24.5.69 (ΔΕΝ 25. 509).

Δ) Θεσσαλονίκης : 1) Θυρωροὶ καὶ νυκτοφύλακες Βιομηχανικῶν καὶ Βιοτεχνικῶν Ἐπιχειρήσεων : Σ.Σ.Ε. 31.5.67 — Ὑ.Α. 71800/67 (ΔΕΝ 23. 614), 2) Σ.Σ.Ε. 24.6.1968 — Ὑ.Α. 97477/68 (ΔΕΝ 24. 658), 3) Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δι' Ὑ.Α. 78674/69 (ΔΕΝ 25. 770), 4) Σ.Σ.Ε. 13.5.70 — Ὑ.Α. 67583/70 (ΔΕΝ 26. 630), 5) Κήρ. ὑποχρ. δι' Ὑ.Α. 39304/71 (ΔΕΝ 27. 595), 6) Σ.Σ.Ε. 19.5.71 — Ὑ.Α. 39930/71 (ΔΕΝ 27. 595).

ΘΥΡΩΡΟΙ (Πολυκατοικιῶν καὶ Μεγάρων) :

Ἀπάσης τῆς χώρας : 1) Δ.Α. 6/1968 — Ὑ.Α. 38846/68 (ΔΕΝ

24. 296). Ἀκύρωση αὐτῆς διὰ Σ.Ε. 1095/69 (ΔΕΝ 25. 451). Βλ. καὶ Ἐφ. Ἀθ. 114/70 (ΔΕΝ 26. 576), 2) Δ.Α. 3/70 — Γ.Α. 35591/70 (ΔΕΝ 26. 276). Ἀκύρωση αὐτῆς διὰ Σ.Ε. 3351/70 (ΔΕΝ 27. 113), 3) Δ.Α. 14/1971 — Γ.Α. 36397/71 (ΔΕΝ 27. 564).
ΣΗΜ : Βλ. Α.Π. 554/67 (ΔΕΝ 24. 181), Α.Π. 601/67 (ΔΕΝ 24. 35), Ἐφ. Ἀθ. 114/71 (ΔΕΝ 27. 166), Α.Π. 6 καὶ 27/72 (ΔΕΝ 28. 148).

I

ΙΑΤΡΕΙΑ — ΙΑΤΡΟΙ :

- Ν.Δ. 3623/1956. 1) Βλ. καὶ Α.Π. 538/67 (ΔΕΝ 24. 52) Α.Π. 311/66 (ΔΕΝ 22. 584). Ἀκυρότης συμβάσεων πολυθεσιτῶν (Α.Π. 258/66 ΔΕΝ 22. 502). Ἐφ' ὅσον ἀμείβονται κατὰ τὴν βαθμολογικὴν ἀντιστοιχίαν τῶν δημ. ὑπαλλήλων, λαμβάνουν πλὴν τοῦ βασικοῦ μισθοῦ καὶ ὅλας τὰς ἄλλας παροχάς, ὅσον ἐπιδόματα πολυετίας καὶ εὐδοκίμου παραμονῆς (Α.Π. 85/68 ΔΕΝ 24. 310).
Ἀμοιβαὶ Ἱατρῶν μὲ μειωμένον ὥρариον ἐργασίας κατὰ Ν.Δ. 3623/56 (Α.Π. 377/68 ΔΕΝ 24. 763).

Οἱ ἐπὶ θητεία ἱατροὶ τῶν Νοσ. Ἰδρ. δὲν δικαιοῦνται τῶν προσαυξήσεων πολυετίας καὶ εὐδοκίμου παραμονῆς, αἵτινες χορηγοῦνται μόνον εἰς τὸ τακτικὸν προσωπικόν (Α.Π. Γ' τμήμα 554/68 ΔΕΝ 25. 54. Contra : Α.Π. Β' Τμ. 85/68 ΔΕΝ 24. 310, Α.Π. Ὀλ. 386/69 ΔΕΝ 25. 602) καὶ ἐπὶ ἀπασχολουμένων εἰς ἰδιωτ. ἱατροεῖα ἰσχύουσιν αἱ ἀμοιβαὶ τοῦ Ν.Δ. 3623/56 (Α.Π. 469/68 ΔΕΝ 25.1).

- 2) Ἐπίδομα ἀνθυγ. ἐργασίας : Βλ. καὶ Α.Π. 227/66 (ΔΕΝ 22. 497).
3) Ἱατροὶ ἐπὶ θητεία Νοσηλ. Ἰδρυμάτων. Ἀποδοχαὶ κατὰ δημ. ὑπαλλήλους : Α.Π. 386/69 Ὀλ. (ΔΕΝ 25. 602).
4) Ἱατροὶ Ἰ.Κ.Α. : Αὔξ. ἀποδοχ. : Ν.Δ. 191/69 (ΔΕΝ 25. 469), Ν.Δ. 443/70 (ΔΕΝ 26. 164).
5) Ἱατρικῶν Μηχανημάτων Τεχνικοί : Δ.Α. 17/1969, Κατάθ. Εἰρην. 37/7.4.1969 (ΔΕΝ 25. 317).

ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ : Βλ. Ἀνώνυμοι ἐτ.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ : Βλ. Ἐκπαιδευτικοὶ Ἰδιωτ.

ΙΔΡΥΜΑΤΑ : 1) Σ.Σ.Ε. 26.5.1966, Κατάθ. Εἰρ. 55/16.6.66 (ΔΕΝ 22. 559), 2) Σ.Σ.Ε. 29.4.70 — Γ.Α.55148/70 (μὴ ἐγκρισίς) (ΔΕΝ 26. 477), 3) ἀρμοδ/τος Ἰπ. Κοιν. Ὑπηρεσιῶν : Ν.Δ. 1064/71 (ΔΕΝ 28. 48) — βλ. καὶ Δημόσιον.

ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ : Βλ. Νοσηλ. Ἰδρύματα.

ΙΕΡΟΦΑΛΤΑΙ : Α.Π. 232/68 (ΔΕΝ 25. 799).

Ι.Κ.Α. : Βλ. καὶ Νυκτοφύλακες :

1) Β.Δ. 11.10.1957 (ΔΕΝ 13. 1034) Μισθός, 2) Υ.Α. 49689/57 (ΔΕΝ 13. 897) ἔξοδα κινήσεως, 3) Β.Δ. 18.7.1957 (ΔΕΝ 13. 672) ὁδηγοὶ αὐτοκινήτων, μάγειροι καὶ βοηθοὶ των, 4) ὁμοίως Β.Δ. 229/64, (ΔΕΝ 20. 407).

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΚΑΛΛΟΝΗΣ : Βλ. Κουρεῖα — Κομμωτήρια.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΚΑΠΝΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑΣ : Δ.Α. 3/1968, Κατάθ. Εἰρ. 16/26.3.1968 (ΔΕΝ 24. 294).

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΠΑΣΤΕΡ : Βλ. καὶ Βιοχημεία. Υ.Α. 27068/53 (ΔΕΝ 10.30).

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΟΝ :

Σ.Σ.Ε. 10.6.66 — Υ.Α. 66227/66 (ΔΕΝ 22. 646).

ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΑ (Α.Π.Π.) :

Καὶ Ἔργ./ται θαλάμων ψυγείων ἰχθύων : Δ.Α. 24/68 — Υ.Α. 72993/68 (ΔΕΝ 24. 507).

ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑ (Θεσ/νίκης): Ὑπάλ. Γραφείων : Δ.Α. 5/1968, Κατάθ. Εἰρ. 51/1.7.1968 (ΔΕΝ 24. 594).

Κ

ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΑ : Βλ. Βαφεῖα.

ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑΙ :

Δημοσίου καὶ Ν. Π. Δ. Δ. (πλὴν Δημοσίων Σχολείων) : 1) Υ.Α. 48502/66 (ΔΕΝ 22. 353), 2) Υ.Α. 71569/67 (ΔΕΝ 23. 385).

ΚΑΛΤΣΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Κλωστοῦφαντουργία.

ΚΑΝΝΑΒΕΩΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Κλωστοῦφαντουργία.

ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΑΙ :

1) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Σ.Σ.Ε. 19.4.66, Κατάθ. Εἰρ. 41/10.5.66 (ΔΕΝ 22. 420), 2) Ἀπάσης τῆς Χώρας: Σ.Σ.Ε. 26.5.67 — Υ.Α. 62496/67 (ΔΕΝ 23. 558), 3) Σ.Σ.Ε. 7.3.69, Κατάθ. Εἰρην. 32/31.3.69 (ΔΕΝ 25. 319), 4) Σ.Σ.Ε. 31.3.1971—Υ.Α. 23003/71 [(ΔΕΝ 27. 350).

ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ :

Α) Ἀπάσης Χώρας (ἀπὸ 1.8.1959): 1) Δ.Α. 7/66 — Υ.Α. 57556/66 (ΔΕΝ 22. 561), 2) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 99661/66 (ΔΕΝ 22. 981), 3) Ἐπίδ. Ἀνθυγ. Ἔργ. : Δ.Α. 2/1968, Κατάθ.

Εἰρ. 22/16.4.1968 (ΔΕΝ 24. 375), 4) Δ.Α. 43/68, Κατάθ. Εἰρ. 85/19.12.68 (ΔΕΝ 25. 16), Υ.Α. 18004/72 (ΔΕΝ 28. 280).

- Β) Καπνοβιομηχανία Παπαστράτου — Ματσάγγου καὶ Καρέλια: 1) Παπαστράτου: Δ.Α. 6/1970 — Υ.Α. 100615/70 (ΔΕΝ 26. 958), 2) Ματσάγγου: Δ.Α. 2/70 — Υ.Α. 4514/71 (ΔΕΝ 27. 132), 3) Ἄφοι Γ. Καρέλια: Σ.Σ.Ε. 15.1.71 — Υ.Α. 16662/71 (ΔΕΝ 27. 254).

ΚΑΙΝΟΤΕΧΝΙΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙΝΟΥ:

- 1) Δ.Α. 27/68 — Υ.Α. 92526/68 (ΔΕΝ 24. 657).
2) Ἐκτακτοί: Σ.Σ.Ε. 25.11.1974, Κατάθ. Εἰρ. 13/21.12.1971 (ΔΕΝ 28. 48).

ΚΑΡΑΜΕΛΛΟΠΟΙΑ: Βλ. Ζαχαροπλαστικῆς Ἔργ.

ΚΑΡΓΚΑΡ — ΕΛΛΑΣ (Κορίνθου):

Δ.Α. 4/1966 — Υ.Α. 23551/66 (ΔΕΝ 22. 294).

ΚΑΡΡΑΓΩΓΕΙΣ:

Πρῆβέζης: Δ.Α. 1/1968, Κατάθ. Εἰρ. 66/20.8.68 (ΔΕΝ 24. 733).

ΚΑΡΦΩΤΟΚΙΒΩΤΟΠΟΙΟΙ: Βλ. λέξεις «Σταφιδεργάται» καὶ «Ξύλου κατεργασία».

ΚΑΤΑΪΦΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΛΛΩΝ ΚΡΟΥΣΤΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ: Ἄθη-
νῶν — Πειραιῶς — Περιχώρων: Σ.Σ.Ε. 15.11.66, Κα-
τάθ. Εἰρ. 1/3.1.67 (ΔΕΝ 23. 61).

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ:

Προσωπικὸν κατασκηνώσεων Ὑπ. Προνοίας.

- 1) Υ.Α.Δ. 2/2419/67 (ΔΕΝ 23. 291), 2) Υ.Α. Δ 2/2419/14.4.67 (ΔΕΝ 23. 463).

ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΠΟΙΟΙ: Βλ. Γραφικὰ Τέχνη.

ΚΑΦΕΚΟΠΤΕΙΑ: Βλ. Παντοπωλεῖα.

ΚΑΦΕΝΕΙΑ — ΚΑΦΕΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ — ΚΑΦΕΜΠΑΡ:

- Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Δ.Α. 36/1967 — Υ.Α. 55043/67 (ΔΕΝ 23. 548). Ἠκυρώθη διὰ Σ.Ε. 419/69 (ΔΕΝ 25. 353), 2) Δ.Α. 15/1970, Κατάθ. Εἰρ. 19/20.6.70 (ΔΕΝ 26. 503).

ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΑ — ΠΛΙΝΘΟΠΟΙΑ:

- Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Σ.Σ.Ε. 11.5.66 — Υ.Α. 51946/66 (ΔΕΝ 22. 519). Βλ. καὶ Α.Π. 257/66 (ΔΕΝ 22. 697), Α.Π. 128/63 (ΔΕΝ 19. 297), 2) Δ.Α. 40/1968 — Υ.Α. 144057/68 (ΔΕΝ 24. 997), 3) Ἐρμην. ὑπὸ Δ.Α. 8/1970, Κατάθ. Εἰρ. 11/22.4.70 (ΔΕΝ 26. 369),

4) Δ.Α. 6/71 (ἐρμην. τὴν Δ.Α. 40/68) — Υ.Α. 17862/71 (ΔΕΝ 27. 259), 5) Δ.Α. 3/71 — Υ.Α. 19337/71 (ΔΕΝ 27. 263), 6) Σ.Σ.Ε. 22.1.1972 — Υ.Α. 4444/1972 (ΔΕΝ 28. 130).

ΣΗΜ: Τὰ διὰ τοὺς ἄνδρας τεθεσπισμένα ἡμερομίσθια ἰσχύουν καὶ διὰ τὰς γυναῖκας (Πρωτ. Θεσ. 4590/62 ΔΕΝ 19. 262).

ΚΕΡΑΤΩΝ — ΟΣΤΡΑΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ: Βλ. Χημικαὶ Βιομηχανίαι.

ΚΗΠΟΥΡΟΙ: Βλ. Δενδροανθοκηπουροί.

ΚΗΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Βλ. Χημικαὶ Βιομηχανίαι.

ΚΙΒΩΤΟΠΟΙΟΙ: Βλ. καὶ Σταφιδοκιβωτοποιοί.

Κιβωτοποιοί, σταφιδοκαρφοταί, συρματοδέ-
ται Λιγίου: Δ.Α. 4/66, Κατάθ. Εἰρ. 70/14.8.66 (ΔΕΝ 22. 706).

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ:

Ἀπάσης τῆς Χώρας: Ἰδετε καὶ Σ.Ε. 2086/67 (ΔΕΝ 23. 881),
1) Δ.Α. 52/1966 — Εἰρ. Ἀθ. 101/15.11.66 (ΔΕΝ 22. 970), 2) Δ.Α.
5/69, Κατάθ. Εἰρ. 28/14.3.69 (ΔΕΝ 25. 278).

ΚΛΙΝΑΜΑΞΩΝ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ:

Δ.Α. 24/69, Κατάθ. Εἰρ. 47/2.5.69 (ΔΕΝ 25. 470), Υ.Α. 17605/72
(ΔΕΝ 28. 279).

ΚΛΙΝΙΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ:

Α) Ἀπάσης τῆς χώρας, πλὴν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσ/κης καὶ Ἡρα-
κλείου: Υ.Α. 19770/72 (ΔΕΝ 28. 336).

Β) Ἀθηνῶν — Προαστίων: 1) Δι' Ἀθήνας Σ.Σ.Ε.
11.5.1966, Κατάθ. Εἰρ. Ἀθ. 57/28.6.1966 (ΔΕΝ 22. 593).

Γ) Ἀθηνῶν — Πειραιῶς — Περιχ. (Νοσηλ. Προσωπικόν):
1) Δ.Α. 69/66, Κατάθ. Εἰρ. 26/12.4.67 (ΔΕΝ 23. 345), 2) Δ.Α.
23/1968, Κατάθ. Εἰρ. 7/14.1.68 (ΔΕΝ 25. 98), 3) Δ.Α. 8/71 —
Υ.Α. 22934/71 (ΔΕΝ 27. 345), 4) καὶ Ν. Ἰδρυμάτων: Κήρ.
ὕποχρεωτικῆς δι' Υ.Α. 40735/71 (ΔΕΝ 27. 658), 5) Διοικ.
Προσ. Δ.Α. 6/71, κυρωθ. διὰ Δ.Α. 27/71 — Υ.Α. 63961/71 (ΔΕΝ
27. 980), 6) Νοσηλ. Προσωπ. (καὶ Νοσηλ. Ἰδρύματα) — Ἐπίδ. ἄνθ.
ἐργ.: Δ.Α. 37/71 — Υ.Α. 5717/72 (ΔΕΝ 28. 134).

Δ) Ἡρακλείου: Σ.Σ.Ε. 27.3.1967, Κατάθ. Εἰρ. 45/10.5.67
(ΔΕΝ 23. 515).

Ε) Θεσσαλονίκης: 1) Πρακτ. Νοσοκόμοι Γυναικῶν Ἰδ. Κλι-
νικῶν: Σ.Σ.Ε. 30.3.66 — Υ.Α. 48299/66 (ΔΕΝ 22. 509), 2)
Προσωπ. Καθαρ. (ἐπίδ. ἄνθ. ἐργ.): Δ.Α. 9/1967 (κυρωθ. διὰ Δ.Α.
1/68) — Υ.Α. 45620/68 (ΔΕΝ 24. 327). Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ.

δὲ Ὑ.Α. 118559/68 (ΔΕΝ 24. 905), 3) Πρξκτ. Νοσ. Γυν.: Δ.Α. 13/70 — Ὑ.Α. 64928/70 (ΔΕΝ 26. 589).

ΚΛΩΣΤΟ-ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 35/66 — Ὑ.Α. 67343/66 (ΔΕΝ 22. 646), 2) Σ.Σ.Ε. 15.4.67, Κατάθ. Εἰρην. 42/8.5.67 (ΔΕΝ 23. 423), 3) Δ.Α. 44/1967 ἐρμην. τὴν Δ.Α. 35/66, Κατάθ. Εἰρ. 61/4.7.67 (ΔΕΝ 23. 603), 4) Σ.Σ.Ε. 11.2.1969 — Ὑ.Α. 23775/69 (ΔΕΝ 25. 231), 5) Σ.Σ.Ε. 20.11.1969 (συμπληρωμ. τῆς προηγούμενης), Κατάθ. Εἰρην. 91/22.12.69 (ΔΕΝ 26. 19), 6) Σ.Σ.Ε. 11.11.1970 — Ὑ.Α. 100651/70 (ΔΕΝ 26. 930), 7) Σ.Σ.Ε. 7.2.1972 — Ὑ.Α. 9122/72 (ΔΕΝ 28. 167).

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ : Βλ. Δήμοι — Κοινότητες.

ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΚΟΜΔΕ : 1) Δ.Α. 60/66 — Ὑ.Α. 1714/67 (ΔΕΝ 23. 108). Βλ. καὶ τὰς Α.Π. 291-292/66 (ΔΕΝ 22. 552), Α.Π. 380/66 (ΔΕΝ 22. 657), Α.Π. 387/66 (ΔΕΝ 22. 732), 2) Δ.Α. 42/69, Εἰρ. Ἀθ. 58/4.6.69 (ΔΕΝ 25. 510).

ΚΟΝΣΕΡΒΟΠΟΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΚΟΠΤΑΙ (Ἀνδρικῶν καὶ Γυναικείων ἐνδυμάτων Α.Π.Π.) : 1) Δ.Α. 11/1966 Ὑ.Α. 37142/66 (ΔΕΝ 22. 421), 2) Κήρυξις ὑποχρ. τῆς ἄνω Δ.Α. : Ὑ.Α. 65981/66 (ΔΕΝ 22. 667), 3) Δ.Α. 17/1969, Κατάθ. Εἰρην. 10/14.1.1970 (ΔΕΝ 26. 50), 4) Κήρυξις Γενικῶς ὑποχρεωτ. δὲ Ὑ.Α. 55434/70 (ΔΕΝ 26. 548).

ΚΟΡΔΕΛΛΟΠΟΙΑ : Βλ. Κλωστοῦφαντουργία.

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΑ :

Α) Ἀθηνοῶν — Προασπίων : Δ.Α. 35/68, κυρωθ. διὰ Δ.Α. 19/68, Κατάθ. Εἰρην. 36/31.5.68 (ΔΕΝ 24. 551).

Β) Βόλου : Σ.Σ.Ε. 16.12.65 — Ὑ.Α. 48298/66 (ΔΕΝ 22. 508).

Γ) Θεσσαλονίκης : 1) Σ.Σ.Ε. 15.6.67 — Ὑ.Α. 98934/67 (ΔΕΝ 23. 754), 2) Δ.Α. 1/1969, Κατάθ. Εἰρ. 40/9.4.69 (ΔΕΝ 23. 365), 3) Χονδρικῆς καὶ Λιανικῆς Πωλήσεως : Δ.Α. 15/1970 — Ὑ.Α. 92983/70 (ΔΕΝ 26. 954).

ΚΡΥΣΤΑΛΛΩΝ κατεργασίας Ἐργ/ται, Τροχιστά, Ἐπαργυρωτά Ἀθ.-Πειραιῶς : Δ.Α. 8/1969 — Ὑ.Α. 20983/69 (ΔΕΝ 25. 227).

ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ :

1) Ὑ.Α. 31870/71 (ΔΕΝ 27. 516),

2) Ὑ.Α. 231/4.1.72 (ΔΕΝ 28. 51), ὑπηρετοῦντες εἰς Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ. καὶ Ο.Τ.Α.— Βλ. καὶ ΔΗΜΟΣΙΟΝ.

ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ : Βλ. Μυλεργάται.

Λ

ΛΑΤΟΜΕΙΑ (βλ. καὶ ἀσβεστοποιεῖα) :

- Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας Λατομεῖα Μαρμάρου: Χειρισταὶ ἐσκαπτικῶν Μηχανημάτων: Δ. Α. 22/1970 — Υ. Α. 85774/70 (ΔΕΝ 26. 807) — βλ. καὶ εἰς λέξιν ΧΕΙΡΙΣΤΑΙ.
- Β) Λατ.—Ἀσβεστ. Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Δ. Α. 6/71 — Υ. Α. 21382/71 (ΔΕΝ 27. 318), 2) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ. Α. 43081/71 (ΔΕΝ 27. 673).
- Γ) Ν. Ἀττικῆς: Δ. Α. 1/67, Κατάθ. Εἰρ. 12/27.2.67 (ΔΕΝ 23. 239).
- Δ) Ἀττικῆς Λατομεῖα Μαρμάρων: Σ.Σ.Ε. 14.10.65, Κατάθ. Εἰρ. 31/26.3.66 (ΔΕΝ 22. 340).
- Ε) Ν. Πειραιῶς: 1) Δ. Α. 2/67 ἐπικυροῖ τὴν Δ. Α. 9/1967, Κατάθ. Εἰρ. 32/26.4.67 (ΔΕΝ 23. 422), 2) Δ. Α. 6/1969—Υ. Α. 32968/69 (ΔΕΝ 25. 327), 3) διορθ. ὑπὸ τῆς Δ. Α. 18/1969, Κατάθ. Εἰρην. 6/9.1.70 (ΔΕΝ 26. 50).
- ΣΤ) Ἀρτης: Σ.Σ.Ε. 28.1.66 — Υ. Α. 21207/66 (ΔΕΝ 22. 261).
- Ζ) Εἰρην. Περιφ. Βεροῖας: Δ. Α. 1/1969 — Υ. Α. 36286/69 (ΔΕΝ 25. 372).
- Η) Λατόμοι—Ἀσβεστοποιοὶ Νομοῦ Θεσσαλονικῆς: Σ.Σ.Ε. 20.10.66—Υ. Α. 116955/66 (ΔΕΝ 23. 18).
- Θ) Βόλου (Νομοῦ Μαγνησίας): 1) Δ. Α. 4/1965 — Υ. Α. 31989/66 (ΔΕΝ 22. 347), 2) Δ. Α. 2/1967 — Υ. Α. 88233/67 (ΔΕΝ 23. 710), 3) Δ. Α. 2/69 — Υ. Α. 64279/69 (ΔΕΝ 25. 608).
- Ι) Ἐλευσῖνος Λατομ.—Ἀσβεστ.: Δ. Α. 49/69 — Υ. Α. 58398/69 (ΔΕΝ 25. 579).
- ΙΑ) Λατόμοι Λεβαθεΐας: Δ. Α. 18/1966, Κατάθ. Εἰρ. 46/24. 5.66 (ΔΕΝ 22. 468).
- ΙΒ) Μεγάρων: Λατομ.—Ἀσβεστ.: Δ. Α. 50/69 — Υ. Α. 58399/69 (ΔΕΝ 25. 580).
- ΙΓ) Χανίων: 1) Σ.Σ.Ε. 6.9.66, Κατάθ. Εἰρ. 89/12.10.66 (ΔΕΝ 22. 866), 2) Δ. Α. 3/1968, Κατάθ. Εἰρ. 55/13.7.68 (ΔΕΝ 24. 643), 3) Σ.Σ.Ε. 27.11.1970 — Υ. Α. 8746/71 (ΔΕΝ 27. 193).

ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑΙ :

- Ἀπάσης τῆς χώρας: 1) καὶ Ὀπωραγοραὶ: Δ. Α. 3/1968, Κατάθ. Εἰρην. 8/22.2.1968 (ΔΕΝ 24. 208) νοπῶν καὶ ξηρῶν καρπῶν.

ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΥΡΟΙ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας: Δ.Α. 3/1966 — Υ.Α. 34635/66 (ΔΕΝ 22. 390).

ΛΑΧΑΝΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΑ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας: Λαχανοπωλεία νοπῶν καὶ ξηρῶν καρπῶν: Δ.Α. 3/1968, Κατάθ. Εἰρηγ. 8/22.2.1968 (ΔΕΝ 24. 208).

ΛΕΒΗΤΟΠΟΙΟΙ : Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΤΡΟΙ (Βλ. καὶ ὕδραυλικοί) :

Α) Θεσσαλονίκη — Πειραιῶς: Βλ. Ὑδραυλικοί.

Β) Δοχείων λευκοσιδήρου Α. Π.: 1) Σ.Σ.Ε. 6.6.66, Κατ. Εἰρ. 62/14.7.66 (ΔΕΝ 22. 594), 2) Σ.Σ.Ε. 18.7.1969, Κατάθ. Εἰρηγ. 343/20.12.69 (ΔΕΝ 26. 16), 3) Σ.Σ.Ε. 9.7.71 — Υ.Α. 43463/71 (ΔΕΝ 27. 637).

Γ) Δοχείων λευκοσιδήρου Θεσσαλονίκη: Σ.Σ.Ε. 23.1.67 — Υ.Α. 19972/67 (ΔΕΝ 23. 250).

ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΑ : Βλ. καὶ Μεταλλεία.

Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Σ.Σ.Ε. 22.1.1968 — Υ.Α. 13829/68 (ΔΕΝ 24. 157), 2) Ἐθν. Ὁμοιοπαγγ. (Μεταλ. — Λιγνιτωρ.) Σ.Σ.Ε. 18.2.69, Κατάθ. Εἰρηγ. 25/12.3.69 (ΔΕΝ 25. 223), 3) Ἐθν. Ὁμοιοπαγγ. (Μεταλ. — Λιγνιτωρ.) Σ.Σ.Ε. 2.10.1970, Κατάθ. Εἰρηγ. 32/23.10.1970 (ΔΕΝ 26. 842), 4) Υ.Α. 20341/72 (ΔΕΝ 28. 337).

ΛΙΘΟΓΡΑΦΟΙ : Βλ. Γραφικὰ Τέχνη.

ΛΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΗΜ. ΠΡΟ-Ι-ΟΝΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΑ :

Α) Ὑπαλληλικὸν κλπ. προσωπικόν: 1) Σ.Σ.Ε. 15.3.1966, Κατάθ. Εἰρηγ. Ἀθ. 36/13.4.66 (ΔΕΝ 22. 383), 2) Δ. Α. 45/1967 — Υ.Α. 10043/68 (ΔΕΝ 24. 96), 3) Δ. Α. 11/69, Κατάθ. Εἰρ. 239/19.8.69 (ΔΕΝ 25. 711), 4) Σ.Σ.Ε. 5.12.1970 — Υ.Α. 107251/70 (ΔΕΝ 27. 65).

Β) Ἐργατοτεχνικὸν Προσωπικόν:

α) Ἐργατοτεχνῆται ὑαλοπινάκων (Τζαμάδες): 1) Σ.Σ.Ε. 10.12.65 — Υ. Α. 351/66 (ΔΕΝ 22. 92), 2) Σ.Σ.Ε. 10.4.1967, Κατάθ. Εἰρ. 41/6.5.67 (ΔΕΝ 23. 429).

β) Φορτοεκφορτωταί: 1) Δ. Α. 5/1967 — Υ. Α. 44177/67 (ΔΕΝ 23. 463), 2) Δ. Α. 3/1969 — Υ. Α. 26267/69 (ΔΕΝ 25. 236), 3) Δ. Α. 7/71 — Υ. Α. 23320/71 (ΔΕΝ 27. 399).

γ) Μηχανουργεῖου: Δ. Α. 12/1968, Κατάθ. Εἰρηγ. 69/18.9.68 (ΔΕΝ 24. 898).

ΛΗΠΑΣΜΑΤΩΝ ΑΖΩΤΟΥΧΩΝ ΕΤΑΙΡΙΑ : Ἐπίδομα ἀνοηγ. ἐργασίας :
Δ.Α. 7/66, Κατάθ. Εἰρ. 97/1.11.66 (ΔΕΝ 22. 898).

ΛΗΠΑΣΜΑΤΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑ-Ι-ΔΟΣ (Α.Ε.Β.Α.Α.) : Σ.Σ.Ε. 8.10.1966 —
Εἰρ. ἸΑΘ. 100/15.11.66 (ΔΕΝ 22. 973).

«ΛΗΠΤΟΛ Α.Ε.» : 1) Σ.Σ.Ε. 28.2.67, Κατάθ. Εἰρ. ἸΑΘ. 24/30.3.67 (ΔΕΝ
23. 349), 2) Δ.Α. 5/70 — Υ.Α. 53372/70 (ΔΕΝ 26. 476).

ΛΟΓΙΣΤΑΙ (ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΙ Α.) :

1) Δ.Α. 3/1966 — Υ.Α. 25611/66 (ΔΕΝ 22. 297), 2) Δ.Α. 17/1966,
Κατάθ. Εἰρ. 42/14.5.66 (ΔΕΝ 22. 415), 3) Δ.Α. 31/68, Κατάθ. Εἰρ.
63/5.8.68 (ΔΕΝ 24. 647), 4) Δ.Α. 13/69 ἐρμην. ὄρους τῆς Δ.Α. 31/
68 — Υ.Α. 28426/69 (ΔΕΝ 25. 284), 5) Δ.Α. 38/1970 — Υ.Α.
100655/70 (ΔΕΝ 26. 933). ΣΗΜ. Βλέπετε Α. Π. 125/68 (ΔΕΝ 24.
404), Α.Π.155/68 (ΔΕΝ 24. 404), Α.Π. 27/68 (ΔΕΝ 24. 180), Α.Π.
14/68 (ΔΕΝ 24. 1030).

ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ (Ἰαματικὰ καὶ θαλάσσια) :

Α) Κ α λ α μ α κ ί ο υ : 1) Σ.Σ.Ε. 6.7.68 — Υ.Α. 111676/11.9.68
(ΔΕΝ 24. 904).

Β) Δ ή μ ο υ Π α λ . Φ α λ ή ρ ο υ : 1) Θήλεις Θαλαμηπόλοι : Σ.Σ.Ε.
20.6.67, Κατάθ. Εἰρ. 64/20.7.67 (ΔΕΝ 23. 669), 2) Σ.Σ.Ε. 10.1
69, Εἰρ. ἸΑΘ. 54/24.5.69 (ΔΕΝ 25. 513).

Μ

ΜΑΓΕΙΡΟΙ : Βλ. Ἐστιατόρια (Βλ. καὶ Α.Π. 77/70 ΔΕΝ 26. 440).

ΜΑΙΑΙ :

α) Ἰ δ ι ω τ ι κ αὶ Κ λ ι ν ι κ αὶ : Ν.Δ. 2593/53 (ΔΕΝ 9. 661).

β) Ν ο σ η λ ε υ τ ι κ ᾶ Ἰ δ ρ ῦ μ α τ α : Ν.Δ. 2593/53 καὶ ὑπ' ἀριθ.
206/55 ἐγκ. Ὑπ. Κοιν. Προν. (ΔΕΝ 11. 799). Βλ. Α.Π. 196/68
(ΔΕΝ 25. 798).

ΜΑΚΑΡΟΝΟΠΟΙΕΙΑ :

Ἄ π ᾶ σ η ς τ ῆ ς Χ ῶ ρ α ς : 1) Σ.Σ.Ε. 12.9.66, Κατάθ. Εἰρ. 85/6.
10.66 (ΔΕΝ 22. 831), 2) Δ.Α. 4/1968 — Υ.Α. 61343/68 (ΔΕΝ 24.
471), 3) Σ.Σ.Ε. 15.4.1971 — Υ.Α. 25875/71 (ΔΕΝ 27. 401).

ΜΑΡΜΑΡΑ :

Α) ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΛΑΤΟΜΟΙ : Βλ. Λατομεῖα.

Β) ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΚΟΠΗ : Βλ. καὶ Λατομεῖα. Δι' ἅπασαν τὴν Χώραν.
Βλέπετε Πλακοποιοὶ ἐν γένει.

Ἀθηνῶν—Περιχώρων: 1) Α.Π.Π.: Σ.Σ.Ε. 20.6.66—Υ.Α. 66086/66 (ΔΕΝ 22. 645), 2) Δ.Α. 8/1969—Υ.Α. 32969/69 (ΔΕΝ 25. 328).

Γ) ΜΑΡΜΑΡΟΚΟΝΙΑ: Βλ. Γύψου.

Δ) ΜΑΡΜΑΡΟΓΑΥΠΤΑΙ καὶ ΛΙΘΟΞΟΟΙ:

1) Ρόδου: Δ.Α. 1/66—Υ.Α. 62950/66 (ΔΕΝ 22. 612), 2) Ν. Λαρίσης: Μαρμαρογλύπτται καὶ ἐργάται ἐπεξεργ. μαρμάρων. Δ.Α. 2/1967—Υ.Α. 88234/67 (ΔΕΝ 23. 711).

Ε) Μαρμαροψηφιδίων καὶ Μαρμαροκόνεως, Γύψου, Στόκου καὶ Καολίνης κλπ. Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Δ.Α. 4/71—Υ.Α. 20216/71 (ΔΕΝ 27. 314), 2) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ.Α. 43083/71 (ΔΕΝ 27. 674), 3) Δ.Α. 2/72—Υ.Α. 13978/72 (ΔΕΝ 28. 203).

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ:

Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Μεταλλεῖα καὶ Λυγνιτωρυχεῖα: Δ.Α. 2/66—Υ.Α. 23552/66 (ΔΕΝ 22. 266), 2) Σ.Σ.Ε. 22.1.1968—Υ.Α. 13829/68 (ΔΕΝ 24. 157), 3) Ἐθν. Ὁμ. Σ.Σ.Ε. 18.2.1969, Κατάθ. Εἰρ. 25/12.3.69 (ΔΕΝ 25, 223), 4) Ἐθν. Ὁμοιοεπαγγ. Σ.Σ.Ε. 2.10.1970, Κατάθ. Εἰρην. 32/23.10.70 (ΔΕΝ 26. 842), 5) Χειριστὰ ἐκ-σκαπτ. καὶ ἀνυψωτ. μηχαν/των: Δ.Α. 9/1968—Υ.Α. 45621/68 (ΔΕΝ 24. 327), 6) Υ.Α. 20341/72 (ΔΕΝ 28. 337).

ΜΕΤΑΞΑ ΤΕΧΝΗΤΗ: Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΙΑ: Βλ. Κλωστοῦφαντουργία.

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: Δ.Α. 14/1970, Κατάθ. Εἰρ. 18/12.6.70 (ΔΕΝ 26. 502).

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΟΔΗΓΟΙ:

Ἀπάσης τῆς χώρας: 1) Σ.Σ.Ε. 14.5.66—Υ.Α. 51945/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 72449/66 (ΔΕΝ 22. 708), 3) Δ.Α. 10/1968, Κατάθ. Εἰρ. 21/2.4.1968 (ΔΕΝ 24. 320), 4) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 63469/68 (ΔΕΝ 24. 505), 5) καὶ θερμοστατ., Μηχανοδηγοί, κλπ. Δ.Α. 19/1969—Υ.Α. 34566/69 (ΔΕΝ 25. 330), 7) Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δι' Υ.Α. 9028/70 (ΔΕΝ 26. 123), 7) Δ.Α. 1/1971—Υ.Α. 10590/71 (ΔΕΝ 27. 198).

ΣΗΜ: Ὑπάρχοντα εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ Πρ. Μηχ. συντηρητὰ μὴ ἀπαιτουμένης ἐπιβλέψεως μηχ. ἐσωτ. καύσεως (Α.Π.689/67 ΔΕΝ 24. 134, Πρωτ. Ἀθ. 19900/67 ΔΕΝ 24. 46). Καὶ οἱ μετ' ἀποσυναρμολόγησιν τῆς μηχανῆς ἐπισκευάζοντες καὶ ἀνασυναρμολογοῦντες ταύτην (Α. Π. 588/67 ΔΕΝ 24. 11). Τοῦ ἐκ 10 % ἐπιδόματος τῆς Δ.Α. 32/60 δι-

καιοῦνται οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς χώρους καλυπτομένους ὑπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς (Α.Π.211/68 ΔΕΝ 24. 483). Βλ. σχετικῶς καὶ Α.Π. 268/67 (ΔΕΝ 23. 584), Α. Π. 76/69 (ΔΕΝ 25. 261), Α. Π. 344/70 (ΔΕΝ 26. 486).

ΜΗΧΑΝΟΞΥΛΟΥΡΓΟΙ :

Θεσ/νίκης : Σ.Σ.Ε. 23.11.66 — Υ. Α. 51106/1967 (ΔΕΝ 23. 517).

ΜΟΔΙΣΤΑΙ : Βλ. Ἀμφιέσεις γυναικεῖαι.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑ : Βλ. Ε.Δ.Υ.Π.

ΜΟΥΣΙΚΟΙ :

Μουσικοὶ καὶ Καλλιτέχνηι Ἀσματος Ἀπάσης τῆς Χώρας : Δ.Α. 37/1969, Κατάθ. Εἰρηγ. 52/12.5.69 (ΔΕΝ 25. 423).

ΜΠΑΡ : Βλ. Καφεμπάρ (Καφενεῖα).

ΜΥΛΕΡΓΑΤΑΙ :

Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Προσ. Ἀλευρομύλων. Ἐπίδ. Ἀνθυγ. Ἐργ. Σ.Σ.Ε. 5.4.66 — Υ. Α. 36252/66 (ΔΕΝ 22. 393), 2) Δ.Α. 75/66, Εἰρ. Ἀθ. 105/1.12.66 (ΔΕΝ 22. 1000), 3) Δ.Α. 9/1968, Κατάθ. Εἰρ. 57/22.7.68 (ΔΕΝ 24. 643), 4) Σ.Σ.Ε. 25.2.1971 — Υ. Α. 16196/71 (ΔΕΝ 27. 251), 5) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 39303/71 (ΔΕΝ 27. 595). Ἐννοια φορτωτοῦ ἀλεύρων (Α.Π. 467/68 ΔΕΝ 24. 989).

Β) Ἀγροτικοὶ Κυλινδρόμυλοι, Πετροκυλινδρόμυλοι καὶ Πετρόμυλοι Μακεδονίας, Θράκης, Θεσσαλίας : Δ.Α. 76/66, Εἰρ. Ἀθ. 104/1.12.66 (ΔΕΝ 22. 1000).

ΜΩΣΑΪΚΑ :

Α) Μωσαϊκαὶ Πλάκες Ν. Ἀττικῆς : 1) Σ.Σ.Ε. 18.11.66, Κατάθ. Εἰρ. 112/21.12.66 (ΔΕΝ 23. 15), 2) Σ.Σ.Ε. 18.12.68, Κατάθ. Εἰρ. 5/14.1.1969 (ΔΕΝ 25. 70).

Β) Μωσαϊκῶν Πλακῶν — Μαρμαράδων Βόλου : 1) Δ.Α. 1/1966 ἐπικυρ. διὰ Δ. Α. 1/1967 — Υ.Α. 61765/67 (ΔΕΝ 23. 556), 2) Σ.Σ.Ε. 26.7.1968, Κατάθ. Εἰρ. 68/10.9.68 (ΔΕΝ 24. 767), 3) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ.Α. 16644/69 (ΔΕΝ 25. 225).

Γ) Θεσσαλονίκης : Μωσ. πλ. ἐκ τσιμέντου : Δ.Α. 7/1967 — Υ.Α. 145301/67 (ΔΕΝ 24. 17).

N

ΝΑΥΑΓΟΣΩΣΤΙΚΩΝ καὶ ΡΥΜΟΓΑΚΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἀξιωματικοὶ Ἀσυρμάτου (Βλ. καὶ Ρυμουλκῶν) : Σ.Σ.Ε. 6.8.70—Υ.Α. 73628/21.8.70 (ΔΕΝ 26. 755).

ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ :

1) Ἑλλ. Ναυπηγεῖα Πετραιῶς—Σαλαμῖνος : Ναυπηγοξυλουργοὶ : Ἀπόφ. 8/1967 ΠΔΔΔ Πετρ.—Υ.Α. 137296/67 (ΔΕΝ 23. 1001), 2) Α.Ε. Ἑλλην. Ναυπηγεῖα : Σ.Σ.Ε. 4.8.1970, Κατάθ. Εἰρ. 26/8.9.1970 (ΔΕΝ 26. 714).

ΝΑΥΠΗΓΙΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ :

Τεχνῖται, Ἐλασματοουργοὶ—Συναρμολογηταί : Σ.Σ.Ε. 6.3.1969 (συμπληρ. τὴν Δ.Α. 1/69)—Υ.Α. 28879/69 (ΔΕΝ 25. 285).

ΝΑΥΠΗΓΟΙ : Βλ. Μηχανικοί.

ΝΑΥΣΤΑΘΜΟΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ : Βλ. καὶ ἄρθρον 4 § 4 Ν. 4504/1966 (ΔΕΝ 22. 274).

Ναυστάθμου Κρήτης : 1) Ἐργατοτεχνῖται : Δ. Α. 3/66, Κατάθ. Εἰρ. Ἀθ. 113/21.12.66 (ΔΕΝ 23. 14), 2) Ἐργοστ. : Δ.Α. 1/67—Υ. Α. 19495/67 (ΔΕΝ 23. 243), 3) Ὑπαλλήλ. προσ. : Δ.Α. 2/67—Υ. Α. 19496/67 (ΔΕΝ 23. 245), 4) Δ.Α. 1/1967—Υ.Α. 107622/67 ἐρμηνεύει τὴν Δ.Α. 3/1966 (ΔΕΝ 23. 818), 5) Εἰδικὰ Ἀποθ. Κανονισμῶν : Δ.Α. 1/68—Υ. Α. 83476/68 (ΔΕΝ 24. 598), 6) Δ.Α. 5/68—Υ.Α. 151427/68 (ΔΕΝ 25. 21) προσωπ. εἰδικ. ἐγκ/σεων, 7) Δ.Α. 4/1968—Υ. Α. 151510/68 (ΔΕΝ 25. 22) Ὑπαλ/κὸν προσ/κὸν, 8) Προσωπ. Εἰδ. Ἀποθ. Β. Ναυστ. Χανίων : Δ.Α. 2/1969, Κατάθ. Εἰρην. 254/9.10.1969 (ΔΕΝ 25. 804), 9) Τεχν. Προσωπ. Β.Ν. Κρήτης : Δ.Α. 2/1968, ἐρμην. ὑπὸ Δ.Α. 3/1969, Κατάθ. Εἰρην. 255/10.10.69 (ΔΕΝ 25. 805), 10) Ἐργατ/κὸν καὶ Ὑπαλ. προσωπ. Δ.Α. 1/1969—Υ.Α. 2371/70 (ΔΕΝ 26. 52), 11) Υ.Α. 16007/72 (ΔΕΝ 28. 326), 12) Υ.Α. 19031/72 (ΔΕΝ 28. 329).

Ναυστάθμου Σαλαμῖνος : 1) Δ.Α. 12/66—Υ.Α. 106061/66 (ΔΕΝ 22. 983), 2) Ἐργ/ται Ὑπαλ. Προσ. : Δ.Α. 1/68—Υ. Α. 45619/68 (ΔΕΝ 24. 324), 3) Δ. Α. 2/1968—Υ. Α. 58899/68 (ΔΕΝ 24. 429), 4) Δ.Α. 1/1970—Υ.Α. 21478/70 (ΔΕΝ 26. 197).

ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ διώρυγος Κορίνθου : Βλ. Διῶρυζ.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ Β. : 1) Ἐργατοτεχνικὸν Προσωπικὸν : Υ. Α. 62506/66 (ΔΕΝ 22. 483), 2) Δ.Α. 12/66—Υ. Α. 106061/66 (ΔΕΝ 22. 983), 3) Καθορισμὸς ἐνάρξεως Υ.Α. 128803/65 : Υ.Α. 304025/66 (ΔΕΝ 923. 70), 4) (πλὴν Β.Ν. Σαλαμῖνος καὶ Κρήτης) : Δ. Α. 19/68—Υ.Α. 7699/69 (ΔΕΝ 25. 158).

ΝΑΦΘΑΛΙΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικαί Βιομηχανίαι,

ΝΕΚΡΟΚΟΜΙΣΤΑΙ Θεσσαλονίκης : 1) Δ.Α. 4/1967 — Υ.Α. 75803/67 (ΔΕΝ 23. 644), 2) Σ.Σ.Ε. 21.2.69, Κατάθ. Είρηνη. 44/22. 4.69 (ΔΕΝ 25. 476).

Ν.Π.Δ.Δ. Βλ. και Ταμεία.

Α) Τακτικόν Προσωπικόν : 1) Ν.Δ. 1121/72 ΔΕΝ 28. 267), 2) Κλητήρες 'Οργ. 'Υπ. 'Εργ. έξοδα κινήσεως : Βλ. Α.Π. 585/67 (ΔΕΝ 24.9).

Β) "Εκτακτον Προσωπικόν : 'Επι συμβάσει : "Ιδετε Α.Π. 590/69 (ΔΕΝ 26. 143). Καθορισμός αποδοχών : Ν.Σ. 1182/69 (ΔΕΝ 26. 194). Σημείωσις : Βασικώς ισχύουσι τὰ θεσπιζόμενα διὰ τούδ μισθωτούς, τούδ διὰ σχέσεως έργασίας ιδιωτικού δικαίου συνδεομένου.

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΑ ΤΑΜΕΙΑ : Βλ. Ταμεία Νομ.

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ :

α) 'Επιστημονικόν Προσωπικόν : Ν.Δ. 3623/56.

β) Νοσοκόμοι : 1) Ν.Δ. 683/1948 (ΔΕΝ 9. 272) και άρθρ. 11 Ν.Δ. 3097/54, 2) Νοσηλευτικόν Προσ/κόν Α.Π.Π. : Δ.Α. 8/71 — Υ.Α. 22934/71 (ΔΕΝ 27. 344), 3) Κήρ. 'Υποχρ. Δ. Α. 8/71 δι' Υ.Α. 40735/71 (ΔΕΝ 27. 658) και Κλινικῶν Α.Π.Π., 4) 'Επίδ. άνθ. έργ. Δ.Α. 37/71 — Υ.Α. 5717/72 (ΔΕΝ 28. 134).

"Εννοια άρθρου 14 § 4 Ν. Δ. 3796/57, καθ' ἣν ἡ οἰκησις και τροφή δέν ἀποτελοῦν μισθόν και δέν ἀποτιμῶνται εἰς χρῆμα. 'Εκ τῆς ἀποζημιώσεως λόγω μῆ διαβαθμίσεως νοσοκόμου ἔδει νά ἐκπεσθῶσιν ὅσα καταβλήθησαν εἰς αὐτήν δι' ἐπίδομα εἰς χρῆμα τροφῆς, κατοικίας και πλουστικῶν (Α.Π. 311/69 ΔΕΝ 25. 547).

Βλ. σχετικῶς Α.Π. 597/70 (ΔΕΝ 27. 53), Α.Π. 599/70 (ΔΕΝ 27. 55), Α.Π. 603/70 (ΔΕΝ 27. 122), 783/70 (ΔΕΝ 27. 209), Α.Π. 79/69 (ΔΕΝ 25. 263), Α.Π. 602/67 (ΔΕΝ 24. 36), Α.Π. 630/66 (ΔΕΝ 23. 94) (διὰ μαίας), Α.Π. 466/70 (ΔΕΝ 26. 823).

γ) 'Υπαλληλικόν και 'Υπηρετικόν (πλὴν νοσηλευτικού) Προσωπικόν : 1) "Άρθρον 11 § 2 Ν.Δ. 3789/57 ὡς πρὸς διοικητικούς ὑπαλλήλους (ΔΕΝ 13. 872), 2) 'Ομοίως ὡς πρὸς τούς ὑπαλ. γραφείων τὸ άρθρ. 9 τοῦ Ν. Δ. 4020/59 (ΔΕΝ 15. 889), 3) Διοικ. Προσ. Δ.Α. 6/71 κυρωθ. διὰ Δ.Α. 27/71 — Υ.Α. 63961/71 (ΔΕΝ 27. 980) — 'Αθ. Πειρ. (και Κλιν.).

δ) Βοηθητικόν και ἐργασιοτεχνικόν προσωπικόν Νοσηλευτικῶν τινῶν 'Ιδρυμάτων και Κλινικῶν : 1) Δ. Α. 63/66 — Υ.Α. 9975/66 (ΔΕΝ 23. 154), 2) Δ.Α. 17/1969, Εἰρ.

Ἄθ. 35/3.4.69 (ΔΕΝ 25. 315), 3) Ἄθ. καὶ Πρωαστ. Δ.Α. 31/1971, Κατάθ. Εἰρηγ. 12/15.12.1971 (ΔΕΝ 28. 18).

ε) Εἰδικὰ καὶ ρυθμίσεις.

Α) ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ : 1) Διοικ. προσωπ. Δ.Α. 90/66 — Υ.Α. 8923/67 (ΔΕΝ 23. 153), 2) Νοσηλ. προσωπ. Δ. Α. 3/67, Κατάθ. Εἰρ. 10/22.2.67 (ΔΕΝ 23. 240), 3) Νοσηλ. Πρωσ. Δ.Α. 39/68, Κατάθ. Εἰρ. 71/11.10.68 (ΔΕΝ 24. 900).

Β) ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟΝ : 1) Νοσ. προσ. Δ. Α. 7/67, Κατάθ. Εἰρ. 13/8.3.67 (ΔΕΝ 23. 242), 2) Νοσ. προσ. Δ.Α. 19/69 — Υ.Α. 31342/69 (ΔΕΝ 25. 369).

Γ) ΓΕΡΟΥΛΑΝΕΙΟΝ ΙΔΡΥΜΑ : Νοσηλευτικὸν καὶ Βοηθητικὸν Προσωπικόν : Δ. Α. 19/1966, Κατάθ. Εἰρ. 44/23.5.66 (ΔΕΝ 22. 468). Ἄκυρος ἢ Δ.Α. 19/66. (Σ.Ε. 1458/67 ΔΕΝ 23. 658).

Δ) ΕΛΛΗΝ. ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ : 1) Δ.Α. 2/1968 — Υ.Α. 16784/68 (ΔΕΝ 24. 161), 2) Σ.Σ.Ε. 15.3.68 — Υ.Α. 51191/68 (ΔΕΝ 24. 377), 3) Σ.Σ.Ε. 10.7.68 — Υ.Α. 97209/68 (ΔΕΝ 24. 711) πλὴν Νοσηλευτ. Πρωσ/κοῦ.

ΝΥΚΤΟΦΥΛΑΚΕΣ : Βλ. Θυρωροὶ Ἐργοστασίων. Νυκτοφύλακες καταστημάτων κλπ. Περιφ. τέως Διοικ. Πρωτευούσης : Σ.Σ.Ε. 15.6.66 — Υ.Α. 102746/66 (ΔΕΝ 22. 904).

Ξ

ΞΕΝΑΓΟΙ :

Ἄπασης τῆς Χώρας : Διπλωματοῦχοι : Σ.Σ.Ε. 21.4.70 — Υ.Α. 64931/70 (ΔΕΝ 26. 593).

ΞΕΝΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ : Βλ. Ἀποστολαὶ ξένοι.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ :

Α) Ἄπασης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 41/66 — Υ.Α. 69569/66 (ΔΕΝ 22. 653), 2) Δ.Α. 25/69 — Υ.Α. 45573/69 (ΔΕΝ 25. 432), 3) Δ.Α. 26/69 — Υ.Α. 45590/69 (ΔΕΝ 25. 433), 4) Ἐθν. ἄμ. Σ.Σ.Ε. 27.3.1971 — Υ.Α. 23002/71 (ΔΕΝ 27. 348).

ΣΗΜ : Ἐγκυρος ἢ Δ.Α. 41/66 πλὴν τῆς μεταβολῆς τοῦ κριτηρίου τῶν ξενοδοχείων θερινῶν διαμονῶν (Σ.Ε. 105/68 ΔΕΝ 24. 225).

Β) Θεσσαλονίκης : (Δ.Ε.Θ.) : 1) Δ.Α. 1/66 — Υ.Α. 57195/66 (ΔΕΝ 22. 561). Πρωσθ. ἄμ. διὰ Δ. Ἐκθ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ : Βλ. Α.Ν. 394/1936.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΘΕΡΙΝΩΝ ΔΙΑΜΟΝΩΝ : Ἀποδοχαὶ Καμαριέρας : Ἐγγρ. Ὑπ. Ἐργ. 52992/7.6.67 (ΔΕΝ 23. 648).

ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : Βλ. καὶ Ἐμπορικά Κατ/τα.

ΞΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ :

- Α) Ἀπάσης Χώρας : 1) Δ. Α. 11/68 — Υ. Α. 101073/68 (ΔΕΝ 24. 717), 2) Σ. Σ. Ε. 10.9.1970 — Υ. Α. 82651/70 (ΔΕΝ 26. 756), 3) Υ. Α. 16862/72 (ΔΕΝ 28. 327).
- Β) Ἀθ. — Πειρ. — Περιχώρων : Δ. Α. 23/67 — Υ. Α. 49452/67 (ΔΕΝ 23. 472).
- Γ) Αίγίου : 1) Σ. Σ. Ε. 17.3.66 — Υ. Α. 36833/66 (ΔΕΝ 22. 396), 2) Σ. Σ. Ε. 29.9.1967, Κατάθ. Είρηγ. 76/9.11.67 (ΔΕΝ 23. 940).
- Δ) Νομοῦ Ἡρακλείου : Σ. Σ. Ε. 27.6.66, Κατάθ. Είρ. 68/8. 8.66 (ΔΕΝ 22. 706).
- Ε) Θεσσαλονίκης : 1) Σ. Σ. Ε. 23.11.66 — Υ. Α. 1625/67 (ΔΕΝ 23. 67), 2) Μηχανοξυλουργοὶ Βιομηχανιῶν κατεργ. ξύλου : Σ. Σ. Ε. 30.12.66 — Υ. Α. 22209/67 (ΔΕΝ 23. 252), 3) Ἐργατοτεχνίται : Σ. Σ. Ε. 30.10.1967 — Υ. Α. 135276/1967 (ΔΕΝ 23. 942), 4) Σ. Σ. Ε. 29.1.1968, Κατάθ. Είρ. 17/26.3.68 (ΔΕΝ 24. 294).
- ΣΤ) Καλαμῶν : 1) Μηχανοξυλουργεῖα καὶ ξύλ. ἐργ. κουφωμάτων οἰκοδομῶν : Σ. Σ. Ε. 8.11.66 — Υ. Α. 118186/66 (ΔΕΝ 23. 22), 2) Σ. Σ. Ε. 9.5.1968 — Υ. Α. 72723/68 (ΔΕΝ 24. 558), 3) Ἐπιπλοεργάται : Δ. Α. 1/67 — Υ. Α. 28866/67 (ΔΕΝ 23. 306).
- Ζ) Πατρῶν : 1) Μηχανοξυλουργοί : Δ. Α. 1/1966 — Υ. Α. 43836/66 (ΔΕΝ 22. 481), 2) Ἐπιπλοτεχνίται : Σ. Σ. Ε. 20.1.67 — Υ. Α. 18251/67 (ΔΕΝ 23. 202).

ΞΥΛΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ : Βλ. Οἰκοδόμοι.

Ο

Ο. Δ. Ι. Σ. Υ. : Ν. Δ. 183/46, ἄρθρον 2 § 6. Ἄλλως μετὰ τὸν Ν. 3239/55 βλ. Α. Π. 181/63 (ΔΕΝ 19. 433).

ΟΔΟΝΤΟΠΑΣΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΟΔΟΠΟΙΑ : Βλ. καὶ Ἀσφαλτικὰ ἔργα καὶ οἰκοδόμοι.

- Α) Ἐργατοτεχνίται ὁδοποιίας Α. Π. Π. : 1) Ὑποχρ. ἡ Σ. Σ. Ε. 15.11.65 δι' Υ. Α. 90336/66 (ΔΕΝ 22. 867), 2) Δ. Α. 9/1970 — Υ. Α. 41398/70 (ΔΕΝ 26. 330), 3) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ. Α. 18507/71 (ΔΕΝ 27. 263).

- Β) Ο Δ Ο Π Ο Ι Ι Α Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ. Α. 20/71 — Υ. Α. 42295/71 (ΔΕΝ 27. 635).

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΕΙΔΗ ἐκ Τιμέντου : Πατρῶν — Περιχώρων ἐργατ/ται : Δ. Α. 2/1967, Κατάθ. Είρ. 58/27.6.67 (ΔΕΝ 23. 642).

ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ :

- Α) Εἰδικὸς Λογχαρισμὸς Δώρου : Ν.Δ. 629/70 (ΔΕΝ 26. 712).
- Β) ΑΠΟΔΟΧΑΙ. α) Ἀπάσης τῆς Χώρας Γενικῶς : 1) Σ.Σ.Ε. 15.2.66 — Ὑ. Α. 22600/66 (ΔΕΝ 22. 263), 2) Δ.Α. 15/1966 Ἑρμην. τῆς Δ.Α. 5/64 — Ὑ.Α. 41675/66 (ΔΕΝ 22. 426), 3) Δ.Α. 36/1969, Κατάθ. Εἰρ. 51/9.5.69 (ΔΕΝ 25. 423), 4) καὶ συναφῶν ἐπαγγελμάτων : Δ.Α. 5/71 — Ὑ.Α. 17863/71 (ΔΕΝ 27. 259), 5) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Ὑ. Α. 43084/71 (ΔΕΝ 27. 674). β) Ἀπάσης τῆς Χώρας Βιομηχανιῶν, Βιοτεχνιῶν καὶ συναφῶν ἐπαγγελμάτων : 1) Δ.Α. 36/66 — Ὑ.Α. 68541/66 (ΔΕΝ 22. 652), 2) ὕποχρ. δι' Ὑ. Α. 80595/66 (ΔΕΝ 22. 748), 3) Ἑρμηνεία : Δ.Α. 19/67, Κατάθ. Εἰρ. 28/25.4.67 (ΔΕΝ 23. 383), 4) τῶν ἀπασχολουμένων εἰς μόνιμα συνεργεῖα συντηρήσεως : Δ.Α. 35/1969 — Ὑ. Α. 40310/69 (ΔΕΝ 25. 426), 5) ἔρμην. ὑπὸ τῆς Δ. Α. 7/1970, Κατάθ. Εἰρ. 8/13.4.70 (ΔΕΝ 26. 368). ΣΗΜ. Ἐξάωρον οἰκοδομῶν Σαββάτου (Α.Π.353/69 ΔΕΝ 25. 598). Ἡ ἐξάωρος ἐργασία τοῦ Σαββάτου δὲν ἰσχύει ἐπὶ οἰκοδομῶν συνεργειῶν βιομηχανιῶν κλπ. (Α.Π. 665/70 ΔΕΝ 27. 212, Α.Π. 670/70 ΔΕΝ 27. 213). Συνέπειαι ὑπερβάσεως ἐξάωρου Σαββάτου : Α. Π. 542/68 (ΔΕΝ 25. 14). Ἡ κατασκευὴ γεφύρας ἀποτελεῖ οἰκοδομικὸν ἔργον (Πολ. Πρ. Ἀθ. 4844/69 ΔΕΝ 26. 499. Βλ. καὶ Α.Π. 735/67 ΔΕΝ 24. 186, Α.Π. 653/68 ΔΕΝ 25. 148). Ἡ ὑπογράφασα τὴν σ.σ.ε. 11.12.1958 (ΔΕΝ 15. 82) Παν. Ὁμ. Ἐργοληπτῶν Οἰκοδομῶν δὲν ἀποτελεῖ γενικωτέρας σημασίας ὀργανῶσιν. Ὅθεν ἡ σ.σ.ε. δὲν ἔχει χαρακτῆρα ἐθν. ὁμοιοεπαγγελματικῆς καὶ δὲν δεσμεύει ἐργοδότης μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν συμβληθεῖσαν ὀργανῶσιν (Α. Π. 527/68 ΔΕΝ 25.11, Α. Π. 353/69 ΔΕΝ 25. 598, Α.Π. 62/70 ΔΕΝ 26. 259).

ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΜΟΝΩΤΑΙ (π. Διοικήσεως Πρωτεύουσας) : Σ.Σ.Ε. 17. 3.67, Κατάθ. Εἰρ. 31/26.4.67 (ΔΕΝ 23. 426).

ΟΙΝΟΜΑΓΕΙΡΕΙΑ : Βλ. Ἑστιατόρια.

ΟΙΝΟΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Παντοπωλεῖα.

ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΠΟΙΕΙΑ — ΠΟΤΟΠΟΙΕΙΑ — ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ — ΜΙΚΤΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΠΟΙΕΙΑ : Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Σ.Σ.Ε. 30.3.66 — Ὑ. Α. 41954/66 (ΔΕΝ 22. 427), 2) Δ.Α. 41/1967 — ἐγκρίνεται καὶ τροποποιεῖται δι' Ὑ. Α. 141534/67 (ΔΕΝ 24. 15), 3) Δ.Α. 10/1969 — Ὑ. Α. 32970/69 (ΔΕΝ 25. 328), 4) Σ. Σ. Ε. 23.9.70, Κατάθ. Εἰρην. 33/23.10.70 (ΔΕΝ 26. 838), 5) Δ. Α. 25/71 — Ὑ. Α. 49780/71 (ΔΕΝ 27. 709) καὶ Ὁξοπ., 6) Κήρ. ὕποχρ.

δ' Υ.Α. 56832/71 (ΔΕΝ 27. 933), 7) Σ.Σ.Ε. 1.2.1972— Υ.Α. 9120/72 (ΔΕΝ 28. 166).

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡ. : Βλ. Ἀεροπορία Ὀλ.

ΟΞΕΩΝ ΤΡΥΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΟΠΤΙΚΟΙ :

Ἀπόσησ τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 11/1969 — Υ.Α. 20984/69 (ΔΕΝ 25. 229), 2) Κατασκευὴ καὶ πώλησις : Δ.Α. 12/1969 — Υ.Α. 26268/69 (ΔΕΝ 25. 237) ἐρμην. ὑπὸ τῆς Δ.Α. 4/70, Κατάθ. Εἰρηγ. 10/16.4.70 (ΔΕΝ 26. 367), 3) ἀμοιβὴ Προσωπικοῦ (καὶ Φαρμακείων) : Δ.Α. 9/71 — Υ.Α. 20759/71 (ΔΕΝ 27. 315), 4) Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δ' Υ.Α. 63807/71 (ΔΕΝ 28. 21).

ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Λαχανοπωροπωλεῖα.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Βλ. λ. Ν.Π.Δ.Δ. καὶ Ταμεία.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ (Ο.Λ.Θ.) : Υ.Α. 46702/72 (ΔΕΝ 28. 341).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Ο.Λ.Π.) :⁽¹⁾ Ἴδε Ν.Δ. 2942/54 (ΔΕΝ 10. 829), 1) Πληρώματα Ρυμουλκῶν καὶ Ὑδροφόρων : Σ.Σ.Ε. 6.11.1970 — Υ.Α. 45062/10/70 (ΔΕΝ 27. 13), 2) Μισθὸς Ἐργατ. Προσωπικοῦ : Υ.Α. 60134/71 (ΔΕΝ 27. 436), 3) Ἀποδοχαὶ δοκιμῶν καὶ ἐλευθέρων χειριστῶν γερανῶν, μὴ ὑπαγομ. εἰς εἶδ. Σ.Σ.Ε. : Υ.Α. 16562/72 (ΔΕΝ 28. 202). Κανονισμὸς Ἐργασίας Ἐργατῶν Λιμένους Πειραιῶς : Υ.Α. 10096/63 (ΔΕΝ 19. 339).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΛΑΠΗΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΟΤΕ) :

1) Διπλωμ. μηχανικοὶ Δ.Α. 31/66 — Υ.Α. 59146/66 (ΔΕΝ 22. 568) : Ἀκύρωσις διὰ Σ.Ε. 1620/67 (ΔΕΝ 23. 625), 2) Ὑπαλλ. προσ. : Δ.Α. 32/66 — Υ.Α. 62105/66 (ΔΕΝ 12. 610), 3) Τεχν. προσ. Δ.Α. 33/66 — Υ.Α. 62106/66 (ΔΕΝ 22. 610), 4) Ἐπίδ. ἀνθυγ. ἐργασίας : Δ.Α. 39/66 — Υ.Α. 70281/66 (ΔΕΝ 22. 668), 5) Μηχανικοὶ : Δ.Α. 24/67 — Υ.Α. 49272/67 (ΔΕΝ 23. 471), 6) Ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. εἰς τηλεφωνητρίας, χειριστὰς τηλετύπων κλπ. : Δ.Α. 36/70 — Υ.Α. 98217/70 (ΔΕΝ 26. 929).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΛΑΡΙΣΗΣ (Ο.Υ.Η.Α.) :

1) Σ.Σ.Ε. 9.5.1967, Κατάθ. Εἰρ. 51/16.6.67 (ΔΕΝ 23. 606).
2) Δ.Α. 1/1970, Κατάθ. Εἰρ. 979/11.3.1970 (ΔΕΝ 26. 243).

ΟΡΕΙΧΑΛΚΟΥΡΓΟΙ : Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

1. Βλ. καὶ Α.Π. 553/67 (ΔΕΝ 24. 8), Α.Π. 158/68 (ΔΕΝ 25. 797).

ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ :

Έργατάι Τεχνίται: 1) Δ.Α. 42/1968 — Υ.Α. 147946/68 (ΔΕΝ 24. 1046), 2) Δ.Α. 10/1971, Κατάθ. Είρ. 6/15.7.71 (ΔΕΝ 27. 758).

ΟΡΓΚΕΛΛΑΙΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΟΡΥΧΕΙΑ : Βλ. Μεταλλεία.

ΟΣΤΩΝ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

Π

ΠΑΓΟΠΟΙΑ : Βλ. Ζωθοπαγοποιία.

Π.Α.Ε.Γ.Α. (Προνομιούχος Άν. Έταιρ. Γεν. Άποθηκῶν): Σ.Σ.Ε. 29.12. 1969, Κατάθ. Είρ. 4/11.2.70 (ΔΕΝ 26. 195).

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ (Έδωδιμοπωλεία, Οίνοπαντοπωλεία, Καφεκοπιεία, Τυροπωλεία):

Άπάσης τῆς Χώρας: 1) Δ.Α. 32/1967, Κατάθ. Είρ. 49/10. 6.67 (ΔΕΝ 23. 512), 2) Χονδρικῆς Πωλήσεως: Έδωδιμοπωλεία καὶ Καταστήμ. Λιπῶν: Κῆρ. ἐκτελ. τῆς Δ.Α. 33/67 δι' Υ.Α. 64805/67 (ΔΕΝ 23. 564), 3) Δ.Α. 23/1969 — Υ.Α. 37209/69 (ΔΕΝ 25. 374), 4) Δ.Α. 27/1969 — Υ.Α. 37210/69 (ΔΕΝ 25. 375), 5) Δ.Α. 4/1971 — Υ.Α. 12389/71 (ΔΕΝ 27. 220), 6) Χονδρ. Πωλήσ. Δ.Α. 2/71 — Υ.Α. 17738/71 (ΔΕΝ 27. 257).

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ : Βλ. Βιοχημείας καὶ Μικροβιολογίας ἐργαστήρια :

ΠΑΣΤΕΡΙΩΣΕΩΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημ. Βιομηχανία.

ΠΕΡΙΕΛΙΓΚΤΑΙ :

1) Σ.Σ.Ε. 5.4.66 — Υ.Α. 41470/66 (ΔΕΝ 22. 424), 2) Έπογρ. δι' Υ.Α. 72453/66 (ΔΕΝ 22. 747), 3) Δ.Α. 24/1968, Κατάθ. Είρ. 49/22.6.68 (ΔΕΝ 24. 550).

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (1):

Α) Προσωπικὸν τῶν πάσης φύσεως Έπιχειρήσεων Πετρελαίου: 1) Δ.Α. 53/66 — Υ.Α. 106043/66 (ΔΕΝ 22. 907), 2) Κῆρυξις Έπογρ. δι' Υ.Α. 6882/67 (ΔΕΝ 23. 198), (Δέσμευσις Δημοσίου — Προϋπόθεσις: Α.Π. 152/68 ΔΕΝ 24. 463 καὶ 159/68 ΔΕΝ 24. 464), 3) Δ.Α. 14/1968 — Υ.Α.

1. Βλ. καὶ Α.Π. 195/67 (ΔΕΝ 23. 548).

116481/68 (ΔΕΝ 24. 808), 4) Δ.Α. 47/1968 (έρμην. τήν Σ.Σ.Ε. 5.8.1955), Κατάθ. Είρην. 9/16.1.69 (ΔΕΝ 25. 66), 5) Δ.Α. 10/70 — Υ.Α. 5962/71 (έρμην. τήν Δ.Α. 4/70) (ΔΕΝ 27. 144).

Β) Προσωπικών Έγκυκλιών: Δ.Α. 4/1970 — Υ.Α. 65843/70 (ΔΕΝ 26. 599).

ΠΛΑΟΠΟΙΕΙΑ: Πατρών: Δ.Α. 4/67 κηρύσσεται έκτελεστή δι' Υ.Α. 46859/67 (ΔΕΝ 23. 469).

ΠΛΑΚΟΠΟΙΑ:

1) Πλακοποιοί εν γένει άπάσης Χώρας (κατασκευής σιμεντολίθων, κοπής μαρμάρων): 1) Δ.Α. 5/71 — Υ.Α. 20214/71 (ΔΕΝ 27. 311), 2) Κήρ. Έποχρ. δι' Υ.Α. 43082/71 (ΔΕΝ 27. 673).

2) Πλάκες Μωσαϊκών: Βλ. Μωσαϊκά.

3) Ρόδου: Δ.Α. 4/66 — Υ.Α. 62950/66 (ΔΕΝ 22. 612). Βλ. και Μωσαϊκά Ρόδου.

ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΥΛΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ:

Α) Άπάσης τής Χώρας: 1) Σ.Σ.Ε. 25.11.1968 — Υ.Α. 151444/68 (ΔΕΝ 24. 1048), 2) Δ.Α. 26/71 — Υ.Α. 50306/71 (ΔΕΝ 27. 764), 3) Κήρ. Έποχρ. δι' Υ.Α. 55736/71 (ΔΕΝ 27. 884).

Β) Άθηνών — Πειραιώς — Περιχώρων: Δ.Α. 8/67 — Υ.Α. 23769/67 (ΔΕΝ 23. 254).

ΠΛΕΚΤΩΝ ΜΑΛΛΙΝΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Βλ. Κλωστοϋφαντουργία.

ΠΛΙΝΘΟΠΟΙΟΙ: Βλ. Κεραμοποιία.

ΠΛΟΙΑ:

Α) Φορτηγά μέχρι 500 κ.ο.χ.: 1) Υ.Α. 71591/66 (ΔΕΝ 22. 675), 2) Άκτοπλοϊκά Μ/Σ: Σ.Σ.Ε. 20.6.67 — Υ.Α. 55759/67 (ΔΕΝ 23. 708), 3) Σ.Σ.Ε. 12.1.70 — Υ.Α. 70869/70 (ΔΕΝ 26. 333), 4) Σ.Σ.Ε. 15.5.71 — Υ.Α. 70869/18/71 (ΔΕΝ 27. 710).

Β) Φορτηγά 501-4500 τόννων: Υ.Α. 56640/70185/6/71 (ΔΕΝ 27. 931).

Γ) Ρυμουλκά Λιμέν. Πειραιώς: Σ.Σ.Ε. 7.2.67 — Υ.Α. 11316/67 (ΔΕΝ 23. 294).

Δ) Ρυμουλκά Βιομηχ. Έπιχειρήσεων: 1) Σ.Σ.Ε. 12.5.1967 — Υ.Α. 42103/67 (ΔΕΝ 23. 608), 2) Σ.Σ.Ε. 17.12.1971 — Υ.Α. 2139/71136/4/72 (ΔΕΝ 28. 193).

Ε) Ρυμουλκά και Ναυαγοσωστικά Έσωτερικού: 1) Άξιωματικοί άσυράτου: Σ.Σ.Ε. 6.8.1970 — Υ.Α. 73628/

- 21.8.70 (ΔΕΝ 26. 755), 2) Ρομ. Λιμένων Ἐσωτ. (Πληρώματα) Σ.Σ.Ε. 18.8.1970 — Υ.Α. 74918/1/70 (ΔΕΝ 26. 951), 3) Υ.Α. 19207/72 (ΔΕΝ 28. 330).
- ΣΤ) Ρυμουλκὰ Ναυαγοσωστικὰ Ἐξωτερικοῦ: 1) Ἀξιωμα. Ἀστυνόμου: Σ.Σ.Ε. 11.9.70 — Υ.Α. 74919/1/70 (ΔΕΝ 26. 954).
- Ζ) Ἐπιβατηγὰ ἀκτοπλοικὰ: Πλήρωμα Πορθμείων Ἐσωτερ. μικρῶν ἀποστάσεων: Σ.Σ.Ε. 3.1.66 — Υ.Α. 5736/66 (ΔΕΝ 22. 384), 2) Υ.Α.—80518/66 (ΔΕΝ 22. 976), 3) Υ.Α. 111653/68 (ΔΕΝ 25. 105), 4) Σ.Σ.Ε. 28.5.70 — Υ.Α. 73384/5/70 (ΔΕΝ 26. 638).
- Η) Πετρελαιοκίνητα καὶ Ἴστιοφόρα: 1) Υ.Α. 71592/66 (ΔΕΝ 22. 975), 2) Π/Κ' καὶ Ι/Φ' μέχρι 500 κ.ο.χ.: Σ.Σ.Ε. 12.8.1968 — Υ.Α. 75721/68 (ΔΕΝ 24. 848), 3) μέχρι 500 κ.ο.χ.: Σ.Σ.Ε. 24.9.68 — Υ.Α. 89952/7.10.68 (ΔΕΝ 24. 993), 4) Σ.Σ.Ε. 12.1.70 — Υ.Α. 72217/7/70 (ΔΕΝ 26. 336), 5) Π/Κ' καὶ Ι/Φ' Σ.Σ.Ε. Κυβερν. καὶ Πληρώμ.: Σ.Σ.Ε. 15.5.71 — Υ.Α. 72217/13/71 (ΔΕΝ 27. 713).
- Θ) Πορθμεῖα ἐσωτερικοῦ: 1) μικρῶν ἀποστάσεων: Σ.Σ.Ε. 16.6.67 — Υ.Α. 58316/67 (ΔΕΝ 23. 709), 2) Σ.Σ.Ε. 21.1.1969 — Υ.Α. 70351/69 (ΔΕΝ 25. 246), 3) μικρῶν ἀποστ.: Σ.Σ.Ε. 18.5.70 — Υ.Α. 70351/22/70 (ΔΕΝ 26. 605).
- Ι) Ποταμόπλοια: 1) Φορτίων ὑγρῶν καυσίμων ὑλῶν: Σ.Σ.Ε. 18.1.67 — Υ.Α. 29335/67 (ΔΕΝ 23. 306) 2) Φορτίων ὑγρῶν καυσίμων ὑλῶν: Σ.Σ.Ε. 18.2.70 — Υ.Α. 34906/70 (ΔΕΝ 26. 272). Ἴδετε καὶ Α.Π. 161/68 (ΔΕΝ 25. 768).
- ΙΑ) Ραδιοτηλεγραφεταὶ Ναυαγοσωστικῶν — Ρυμουλκῶν: Σ.Σ.Ε. 17.8.66 — Υ.Α. 94232/66 (ΔΕΝ 23. 307). Ὑπ' ὄψει καὶ οἱ νόμοι 1752/51 καὶ 3816/58 περὶ ναυτικῆς ἐργασίας ὡς καὶ ὁ ν. 3142/55 περὶ πλοηγικῆς ὑπηρεσίας. Ἐπίσης ὁ νόμος 4005/29.
- ΙΒ) Ὑδροφόρου «Ἀμφιτρίτη» Ν. Πειραιῶς 1901 (Ἀμοιβαὶ πλοιάρχου καὶ πληρώματος): Σ.Σ.Ε. 15.2.1971 — Ἀπόφ. Φ.Υ. 76394/71 (ΔΕΝ 27. 524).
- ΙΓ) Πλόες πρὸς Ἰνδίας καὶ Ἀνατολικῶν — Δυτικῶν Πακιστάν: 1) Πρόσθετον ἐπίδομα: Εἰδ. Σ.Σ.Ε. 1.12.1971 — Υ.Α. 67524/71 (ΔΕΝ 28. 51), 2) κυροῦται δι' Υ.Α. 986/72 (ΔΕΝ 28. 128) καὶ ἐν μέρει τροποπ.
- ΙΔ) Ἐκπαιδευτικὸν «ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ»: Σ.Σ.Ε. 12.1.1972 — Υ.Α. 2937/70468/11/72 (ΔΕΝ 28. 195).

ΠΑΛΤΑ ΜΕΣΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ :

Ναύστ. Σαλαμίνος (Π. Ναυτικοῦ) : Σ.Σ.Ε. 21.10.71 — Υ.Α. 56536/71 (ΔΕΝ 27. 885).

ΠΟΛΤΟΥ καὶ ΧΑΡΤΟΥ βιομηχανία Λαρίσης «ΘΕΣΣΑ-ΛΙΚΗ» Α.Ε. : Σ.Σ.Ε. 7.5.1969, Κατάθ. Είρ. 2030α/21.6.69 (ΔΕΝ 25. 664).

ΠΟΤΟΠΟΙΑ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας (ποτοποιεῖα, ἰοξοποιεῖα καὶ ποτοποιεῖα) :
1) Δ.Α. 4/1967, Είρ. Ἀθ. 39/5.5.67 (ΔΕΝ 23. 461), 2) Δ.Α. 25/71 — Υ.Α. 49780/71 (ΔΕΝ 27. 709) καὶ Ὁξοπ., 3) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ.Α. 56832/71 (ΔΕΝ 27. 933).

ΠΟΥΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Καπνοβιομηχανία.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ : Βλ. Μηχανικοὶ Πρακτικοί.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΟΙ ΓΥΑΛΛΗΛΟΙ :

Α) Ἀτμοπλοϊκῶν καὶ Πρακτορειακῶν Ἐπιχειρήσεων ἀπάσης τῆς χώρας : 1) Δ.Α. 18/67 — Υ.Α. 36711/67 (ΔΕΝ 23. 358), 2) Σ.Σ.Ε. 29.11.1968, Κατάθ. Είρ. 4/9.1.1969 (ΔΕΝ 25. 67), 3) Σ.Σ.Ε. 2.11.70 — Υ.Α. 100449/70 (ΔΕΝ 26. 955).

Β) Ποντοπλοῖτες : 1) Σ.Σ.Ε. 13.7.66 — Υ.Α. 72861/66 (ΔΕΝ 22. 671), 2) Σ.Σ.Ε. 30.11.68 — Υ.Α. 152763/68 (ΔΕΝ 25. 24), 3) Σ.Σ.Ε. 9.12.1970, Κατάθ. Είρην. 5/8.1.1971 (ΔΕΝ 27. 97).

ΠΡΑΤΗΡΙΑ BENZINΗΣ : Βλ. Βενζίνησ Πρατήρια.

ΠΡΟΝΟΙΑ ΒΟΡΕΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ : Ἀρθρον 1 Α.Ν. 1427/50 (ΔΕΝ 6. 178).

ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ ΑΝ. ΕΤ. ΓΕΝ. ΑΠΟΘΗΚΩΝ : 1) Δ.Α. 6/66 — Υ.Α. 22026/66 (ΔΕΝ 22. 262), 2) Δ.Α. 39/71 — Υ.Α. 6887/72 (ΔΕΝ 28. 158).

ΠΤΗΝΟΣΦΑΓΕΙΣ (Βλ. καὶ Συνεταιρ. πτηνοτρ. Α.Π.Π.). Ἀπάσης Χώρας : Δ.Α. 14/1971, Κατάθ. Είρην. 641/16.8.71 (ΔΕΝ 27. 657).

ΠΥΡΗΝΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΑ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Σ.Σ.Ε. 5.3.66 — Υ.Α. 29892/66 (ΔΕΝ 22. 344), 2) Σ.Σ.Ε. 22.5.67, Κατάθ. Είρ. 54/26.6.67 (ΔΕΝ 23. 546), 3) Σ.Σ.Ε. 16.12.68, Κατάθ. Είρ. 13/25.1.69 (ΔΕΝ 25. 103),

4) Σ.Σ.Ε. 23.9.70, Κατάθ. Είρ. 35/23.10.70 (ΔΕΝ 26. 840), 5) Σ.Σ.Ε. 2.2.1972 — Υ.Α. 9121/72 (ΔΕΝ 28. 167).

Ρ

ΡΑΔΙΟΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ : Άπόσης της Χώρας : Δ.Α. 41/1967, Κατάθ. Είρην. 59/28.6.67 (ΔΕΝ 23. 602).

ΡΑΔΙΟΤΕΧΝΙΤΑΙ :

Άπόσης της Χώρας (Καταστημάτων και Βιοτεχνικών Επιχειρήσεων) : Δ.Α. 41/1967, Κατάθ. Είρ. 59/28.6.67 (ΔΕΝ 23. 602).

ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΓΡΑΦΗΤΑΙ (Ναυαγοσωστικών και Ρομπολικών) : Χειριστάι Άσυρμάτου και Τηλετυπιστάι έδάφους Άπόσης της Χώρας : Δ.Α. 16/1969, Κατάθ. Είρ. 36/7.4.69 (ΔΕΝ 25. 314).

ΡΑΠΤΕΡΓΑΤΑΙ : Βλ. και στρατ. Κατ/τα.

Α) Άθηνων — Πειραιώς : Βλ. Α.Π. 330/67 (ΔΕΝ 23. 631).

Β) Άθηνων — Προαστίων : Δ.Α. 10/68 — Υ.Α. 45622/68 (ΔΕΝ 24. 329).

Γ) Ήρακλείου : 1) Σ.Σ.Ε. 30.11.66, Κατάθ. Είρ. 8/8.2.67 (ΔΕΝ 23. 196), 2) Σ.Σ.Ε. 5.3.1969 — Υ.Α. 34568/69 (ΔΕΝ 25. 371).

Δ) Θεσσαλονίκης : 1) Έταιρ. Φόν — Μπούρμ Θεσ/νίκης : α) Σ.Σ.Ε. 29.4.1968, Κατάθ. Είρην. 35/30.5.68 (ΔΕΝ 24. 552), β) Σ.Σ.Ε. 16.2.1970, Κατάθ. Είρ. 3/6.5.70 (ΔΕΝ 26. 465), 2) Έπί παραγγελία ένδυμάτων : Δ.Α. 2/66, Κατάθ. Είρην. Άθ. 69/12.8.66 (ΔΕΝ 22. 705), 3) Ένδυμάτων άνδρικών επί παραγγελία : Δ.Α. 3/1969 — Υ.Α. 27049/69 (ΔΕΝ 25. 283).

Ε) Πατρών : Σ.Σ.Ε. 8.6.1966 — Υ.Α. 63177/66 (ΔΕΝ 22. 644).

ΡΗΤΙΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ :

Άπόσης της Χώρας : 1) Δ.Α. 3/1967, Είρ. Άθ. 29/26.4.67 (ΔΕΝ 23. 421), 2) Δ.Α. 24/1970 — Υ.Α. 68597/70 (ΔΕΝ 26. 633).

Σ

ΣΑΝΑΤΟΡΙΑ : Βλ. Ίδιωτικά Έπιχειρήσεις.

ΣΑΝΔΑΛΟΠΟΙΟΙ : Βλ. Έποδηματεργάται.

ΣΑΠΩΝΟΠΟΙΕΙΑ : Βλ. και Έλαιουργοσαπωνοποιοί. Άπόσης της Χώρας : 1) Σ.Σ.Ε. 5.3.66 — Υ.Α. 29893/66 (ΔΕΝ 22. 345), 2) Κήρ. Έποχρ. δι' Υ.Α. 72452/66 (ΔΕΝ 22. 747), 3) Σ.Σ.Ε. 22.5.

1967, Κατάθ. Είρ. 53/26.6.67 (ΔΕΝ 23. 544), 4) Σ.Σ.Ε. 20.12. 1968 — Υ.Α. 10052/69 (ΔΕΝ 25. 166), 5) Σ.Σ.Ε. 23.9.1970, Κατάθ. Είρην. 36/23.10.70 (ΔΕΝ 26. 839/, 6/Σ.Σ.Ε. 2.2.1972 — Υ.Α. 9118/72 (ΔΕΝ 28. 164).

ΣΑΡΩΘΡΟΠΟΙΟΙ :

Περιοχῆς Ὁρσετιάδος : 1) Σ.Σ.Ε. 29.1.67, Κατάθ. Είρ. 22/28.3.67 (ΔΕΝ 23. 347), 2) Υ.Α. 13755/72 (ΔΕΝ 28. 240).

ΣΙΓΑΡΕΤΤΩΝ (Κατ'τα χονδρ. πωλήσεως Ἀθην.—Πειρ.—Περιχώρ.):

1) Ἀθην. Πειρ. (ἀμοιβή καὶ ἐργ. Ὑπαλ.) Δ.Α. 15/67, ἤτις ἐπικυρ. διὰ Δ.Α. 35/67 — Υ.Α. 62495/67 (ΔΕΝ 23. 557), 2) Πρατήρια Α.Π.Π. Δ.Α. 11/1969 μεταρρυθμ. τήν Δ.Α. 3/1969, Κατάθ. Είρ. 42/15.4.69 (ΔΕΝ 25. 366), 3) Ἀπάσης Χώρας : Υ.Α. 53803/71 (ΔΕΝ 27. 801).

ΣΙΔΗΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ :

Α) Ἐφαρμοστικὰ καὶ Μηχανοτεχνῆται (ἐννοια τοῦ ἔργου) : Δ.Α. 21/68 (ἐρμην. τήν Δ.Α. 1/67), Κατάθ. Είρ. 17/10. 2.69 (ΔΕΝ 25. 188).

Β) Βιομηχανικὰ Ἐπιχειρήσεις, Ἀπάσης τῆς Χώρας : 1) Δ.Α. 1/67, Κατάθ. Είρ. 17/21.3.67 (ΔΕΝ 23. 285). Βλ. καὶ Α.Π. 380/66 (ΔΕΝ 22. 657), Α.Π. 440/62 (ΔΕΝ 18. 713), 2) Κήρ. ἀντῆς Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 51469/67 (ΔΕΝ 23. 547), 3) Δ.Α. 1/1969 — Υ.Α. 26269/69 (ΔΕΝ 25. 240), 4) Κήρ. Ὑποχρ. δι' Υ.Α. 19392/70 (ΔΕΝ 26. 197), 5) Σ.Σ.Ε. 24.2.1971 — Υ.Α. 14606/71 (ΔΕΝ 27. 223).

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΤΜΗΛΑΤΟΙ (πλὴν Σ.Ε.Κ.) : 1) Ἄρθρ. 2 § 1 Ν.Δ/τος 2195/52 (ΔΕΝ 8. 533), 2) Υ.Α. 42104/53 (ΔΕΝ 9. 82), 3) Π.Υ.Σ. 892/1955, 4) Ν.Δ. 3741/57 (ΔΕΝ 13. 766), 5) Ἀἰτήσεις ἀποδοχῶν : Πρ. Υ.Σ. 28/6.2.59 (ΔΕΝ 15. 245), 6) Ἀποδοχ. Σιδ/μων Ἀτμηλ. Ἑλλάδος : Β.Δ. 882/62 (ΔΕΝ 19. 51), 7) Συντελεστῆς δευτερευουσῶν ἀπολαυῶν προσ. Ἑλλ. ἀτμηλ. Σιδ/μων : Β.Δ. 276/63 (ΔΕΝ 19. 443).

ΣΙΔΗΡ. ΣΕΚ. : 1) Δευτερ. ἀπολαυαὶ Β.Δ. 652/66 (ΔΕΝ 22. 794), 2) Διὰ τὰς ἀποδοχὰς μαθητῶν Τεχνιτῶν ΣΕΚ Α.Π. 660/66 (ΔΕΝ 23. 137), 3) Ἀποδοχὰ Προσωπικοῦ : Β.Δ. 211/68 (ΔΕΝ 24. 369), 4) Β.Δ. 518/69 ΔΕΝ 25. 708). Βλ. Α.Π. 324/68 (ΔΕΝ 25. 799), 660/66 (ΔΕΝ 23. 137), 280/68 (ΔΕΝ 25. 799), 44/68 (ΔΕΝ 24. 283). 5) Ὁργάνισμός Σιδηρ/μων Ἑλλάδος : α) Υ.Α. 36511/71 (ΔΕΝ 27. 264), β) Δ.Α. 12/71 — Υ.Α. 41918/71 (ΔΕΝ 27. 633). Βλέπετε σχετικῶς καὶ Α.Π. 326/70 (ΔΕΝ 26. 484).

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤ. ΚΑΙΝΑΜΑΞΩΝ : Βλ. Κλιμακῶν δ.έ.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ (Ε. Η. Σ.). Ἡλεκ-

τροδηγοί — επίδ. επίκινδ. έργ. : Δ.Α. 1/72 — Υ.Α. 5403/72 (ΔΕΝ 28. 156).

ΣΙΔΗΡΩΤΗΡΙΑ : Βλ. Βαρεϊτα.

ΣΙΖΑΛ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Κλωστοϋφαντουργία.

ΣΚΑΡΠΙΝΙΑ : Βλ. 'Αρβυλοτεχνίται.

ΣΜΥΡΙΔΕΡΓΑΤΑΙ : Β.Δ. 680/60 (ΔΕΝ 16. 721).

ΣΠΟΡΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΑ :

'Απάσης τῆς Χώρας : 1) Σ.Σ.Ε. 12.5.66 — Υ.Α. 51040/66 (ΔΕΝ 22. 515), 2) Σ.Σ.Ε. 22.5.67, Κατάθ. Είρ. 52/26.6.67 (ΔΕΝ 23. 545), 3) Σ.Σ.Ε. 18.12.68, Κατάθ. Είρ. 12/25.1.69 (ΔΕΝ 25. 103), 4) Σ.Σ.Ε. 23.9.1970, Κατάθ. Είρ. 34/23.10.70 (ΔΕΝ 26. 841), 5) Σ.Σ.Ε. 2.2.1972 — Υ.Α. 9119/72 (ΔΕΝ 28. 165).

ΣΤΑΦΙΔΕΡΓΑΤΑΙ :

Α) Αίγιου : 1) Σταφιδεργάτριαι : Σ.Σ.Ε. 20.5.66 — Υ.Α. 61157/66 (ΔΕΝ 22. 606), 2) Κιβωτοποιοί κλπ. : Δ.Α. 4/66, Κατάθ. Είρ. 70/19.8.66 (ΔΕΝ 22. 706), 3) Κήρ. ύποχρ. Σ.Σ.Ε. 20.5.66 δι' Υ.Α. 80476/66 (ΔΕΝ 22. 801), 4) Σ.Σ.Ε. 12.8.1969, Κατάθ. Είρην. 1/17.9.69 (ΔΕΝ 25. 768), 5) Σ.Σ.Ε. 12.8.1969 — Υ.Α. 105524/69 (ΔΕΝ 25. 900).

Β) Ζακύνθου : Συσκευής Σταφίδος : Σ.Σ.Ε. 1.7.1968 — Υ.Α. 121373/68 (ΔΕΝ 24. 849).

Γ) 'Ηρακλείου : 1) Σταφιδεργάται : Σ.Σ.Ε. 5.9.1966, Είρ. 'Αθ. 95/31.10.66 (ΔΕΝ 22. 971), 2) Σταφιδεργάται — Σταφιδεργάτριαι : Δ.Α. 1/1970 — Υ.Α. 33394/70 (ΔΕΝ 26. 271), 3) Σ.Σ.Ε. 16.7.1971, Κατάθ. Είρην. 1426/12.8.71 (ΔΕΝ 27. 704).

Δ) Καλαμών : 1) Σταφιδосуσκευασταί : Σ.Σ.Ε. 6.6.66 — Υ.Α. 84288/66 (ΔΕΝ 22. 802), 2) Σ.Σ.Ε. 27.6.68 — Υ.Α. 99683/68 (ΔΕΝ 24. 715).

Ε) Κιάτου : 1) Βαρεϊς, σταφιδεργάται, σταφιδосуσκευασταί : Σ.Σ.Ε. 13.7.66 — Υ.Α. 91757/66 (ΔΕΝ 22. 835), 2) Κήρ. ύποχρ. Δ.Α. 1/62 δι' Υ.Α. 93536/66 (ΔΕΝ 22. 980).

ΣΤ) Πύργου : 1) Σταφιδοκαρφωταί Πύργου — Κατακόλου : Δ.Α. 2/1966, Κατάθ. Είρ. 45/24.5.66 (ΔΕΝ 22. 467).

ΣΤΑΦΥΛΕΡΓΑΤΑΙ :

Α) 'Ηρακλείου (σταφυλοσυσκευασταί) : 1) Σ.Σ.Ε. 17.8.66, Κατάθ. Είρ. 87/8.10.66 (ΔΕΝ 22. 865), 2) Σταφυλεργάται καὶ Σταφυλεργάτριαι : Σ.Σ.Ε. 23.8.1967, Κατάθ. Είρ. 74/12.10.67 (ΔΕΝ 23. 940).

- Β) Ἐργάτριαι διαλογῆς καὶ συσκευασίας σταφυλῶν καὶ ἐσπεριδοειδῶν Αἰγίου: Σ.Σ.Ε. 18.2.67, Κατάθ. Εἰρ. 21/28.3.67 (ΔΕΝ 23. 348).

ΣΤΙΛΒΩΤΗΡΙΑ :

- Ἄθηνῶν — Πειρ. — Περιχώρων: 1) Δ.Α. 2/66 — Υ.Α. 57558/66 (ΔΕΝ 22. 564), 2) Δ.Α. 39/68 — Υ.Α. 127480/68 (ΔΕΝ 24. 922).

ΣΤΟΚΟΥ: Βλ. Γύψου.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ καὶ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

- α) Στρ. Κατ/τα, Ἐπηρεσίαι καὶ ἐργοστάσια ἀρμοδιότητος Ἀρχηγείου Στρατοῦ: 1) Δ.Α. 28/69 — Υ.Α. 57147/69 (ΔΕΝ 25. 576), 2) Δ.Α. 10/71 — Υ.Α. 37589/71 (ΔΕΝ 27. 567), 3) διορθ. διὰ Δ.Α. 15/71 — Υ.Α. 50434/71 (ΔΕΝ 27. 765).
- β) Στρατ. Ἐπηρεσιῶν ἐργατοτεχνῖται δερματίνων, κανναβίνων κ.λ.π. εἰδῶν: Δ.Α. 2/67 — Υ.Α. 17727/67 (ΔΕΝ 23. 200).
- γ) Στρατ. Ἐπηρε. καὶ ἐργοστασιῶν ἀρμοδιότητος Γ.Ε.Σ.: 1) Δ.Α. 21/67 — Υ.Α. 46858/67 (ΔΕΝ 23. 466), 2) Δ.Α. 37/1967 (κυρωθ. διὰ Δ.Α. 23/68), Κατάθ. Εἰρ. 50/26.6.1968 (ΔΕΝ 24. 594).
- δ) Γ.Ε.Α. καὶ Ε.Μ.Υ.: Υ.Α. 96431/66 (ΔΕΝ 22. 522).
- ε) Σπουδασταὶ ἀνεγν. τεχν. Ἐπαγγ. Σχολῶν στρατ. ἐργοστ.: 1) Υ.Α. 139876/68 (ΔΕΝ 25. 71), 2) Σ.Σ.Ε. (Ἐθν. Γεν.) 24.12.68 (συμπληρωμ. τῆς Ἐθν. Γ.Σ.Σ. 12.9.68) — Υ.Α. 2990/69 (ΔΕΝ 25. 72).
- στ) Στρατ. Κατ/τα: 1) Δ.Α. 5/66 Ἐρμηνευτ. τῆς Δ.Α. 5/65, 2) Κήρυξις ἐκτελ. τῆς Δ.Α. 5/66 δι' Υ.Α. 49590/66 (ΔΕΝ 22. 512).
- ζ) Ραπτεργάται — τριαὶ Στρατ. Συνεργείων: 1) Ἄθηνῶν — Προαστίων: Δ.Α. 29/1967, κατάθ. Εἰρ. 46/1.6.67 (ΔΕΝ 23. 512), 2) Ἀρχηγ. Ἀεροπ.: Δ.Α. 11/71 — Υ.Α. 42296/71 (ΔΕΝ 27. 636).
- η) 301 ἐργοστ. Βάσεως: Δ.Α. 30/66 — Υ.Α. 59881/66 (ΔΕΝ 22. 605).
- θ) 303 Προκεχ. Ἐργοστ. Βάσεως: Δ.Α. 2/66 — Υ.Α. 75140/66 (ΔΕΝ 22. 709).
- ι) 306 Ἐργοστ. Βάσεως Τηλεπικοινωνιῶν Ἰπ. Ἐθν. Ἀμύνης: Δ.Α. 42/1966, Εἰρ. Ἀθ. 88/12.10.66 (ΔΕΝ 22. 968).

ια) Συγκρότημα Μονάδων Πεδίου Βολής Κρήτης (Σ.Μ.Π.Β.Κ.): Δ.Α. 1/1970, Κατάθ. Είρηγ. 308/45.10. 1970 (ΔΕΝ 26. 836).

ΣΥΚΕΡΓΑΤΑΙ :

Συκοσυσκευασταί Ν. Μεσσηνίας: Σ.Σ.Ε. 27.6.68, Κατάθ. Είρ. 64/9.8.68 (ΔΕΝ 24. 701).

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΕΙΑ :

Υπάλληλοι Συμ/φείων: Υ.Α. 7326/71 (ΔΕΝ 27.145) και Υ.Α. 16653/72 (ΔΕΝ 28. 243). Διά τον προγενέστερον χρόνον ίδετε Πρωτ. 'Αθ. 20106/68 (ΔΕΝ 25. 61), 'Εφ. 'Αθ. 2395/69 (ΔΕΝ 26. 133), Α.Π. 72/71 (ΔΕΝ 27. 323).

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ: Βλ. 'Αν. 'Εταιρία.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ Γεωργικοί :

1) Β.Δ. 900/66 (ΔΕΝ 23. 363) περί υπαλληλικής καταστάσεως προσωπικού γεωργ. συν. οργανώσεων, 2) Σ.Σ.Ε. 8.4.68 — Υ.Α. 56264/68 (ΔΕΝ 24. 425), 3) 'Εθν. 'Ομ. Σ.Σ.Ε. 22.1.1969, Κατάθ. Είρ. 22/21.2.69 (ΔΕΝ 25. 221), 4) Σ.Σ.Ε. 16.6.1969 — Υ.Α. 68934/69 (ΔΕΝ 25. 648), 5) Σ.Σ.Ε. 20.12.1969 — Υ.Α. 4489/70 (ΔΕΝ 26. 87).

ΣΗΜ. Δι' επίδομα ευδοκίμου ίδετε Α.Π. 543/68 (ΔΕΝ 25.15). Διά Λογιστάς ίδετε όλ. Α.Π. 27/68 (ΔΕΝ 24. 180).

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΙ Α.Π.Π. Δ.Α. 9/1969 — Υ.Α. 49081/69 (ΔΕΝ 25. 479).

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ :

Α) 'Ημερ. έφ. 'Αθηνών: 1) Δ.Α. 14/1966 'Ερμην. τής Δ.Α. 34/64. 2) Κήρυξις έκτελ. τής Δ.Α. 14/66 δι' Υ.Α. 38665/66 (ΔΕΝ 22. 470), 3) Δ.Α. 9/69 — Υ.Α. 18832/69 (ΔΕΝ 25. 194), 4) Κήρ. 'Υποχρ. δι' Υ.Α. 20284/69 (ΔΕΝ 25. 225).

Β) 'Ημερ. έφ. Θεσσαλίας, Σπ. 'Ελλάδος και Εύβοίας: 1) Δ.Α. 14/69 — Υ.Α. 29878/69 (ΔΕΝ 25. 286), 2) Δ.Α. 38/1969 (διορθ. τήν Δ.Α. 14/69) — Υ.Α. 40304/69 (ΔΕΝ 25. 425).

Γ) 'Ημερ. έφ. Πελοποννήσου, 'Ηπείρου και Νήσων: Δ.Α. 49/66 — Υ.Α. 103321/66 (ΔΕΝ 22. 905). 'Ακυρος: Σ.Ε. 2072/67 (ΔΕΝ 23. 660).

ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ (Βλ. και Χημικαί Βιομηχανίαι):

1) 'Υγρῶν: Δ.Α. 8/66 — Υ.Α. 57680/66 (ΔΕΝ 22. 567), 2) 'Εργατ/

ται Ὑγρῶν καὶ Ξηρῶν Συσσωρευτῶν Ἄπ. Χώρας : Δ.Α. 35/1968 — Ὑ.Α. 401005/68 (ΔΕΝ 24. 716), 3) Ὑγρῶν στοιχείων : Ἐπίδομα ἀνθ. ἐργ. Δ.Α. 61/69, Κατάθ. Εἰρην. 3/10.1.70 (ΔΕΝ 26. 51), 4) Δ. Α. 6/1970 — Ὑ.Α. 38481/70 (ΔΕΝ 26. 328), 5) ἐργην. διὰ Δ.Α. 37/1970, Κατάθ. Εἰρην. 39/25.11.70 (ΔΕΝ 26. 929). Βλ. Α.Π. 613/69 (ΔΕΝ 26. 183), 6) Ὑγρῶν στοιχείων : Δ.Α. 32/71 — Ὑ.Α. 67521/71 (ΔΕΝ 28. 24), 7) Ὑγρῶν καὶ ξηρῶν στοιχείων : Δ.Α. 35/71 — Ὑ.Α. 1693/72 (ΔΕΝ 28. 49).

ΣΦΑΓΕΙΑ :

ΕΚΔΟΡΟΣΦΑΓΕΙΣ :

- 1) Ἀλεξανδρουπόλεως : Σ.Σ.Ε. 6.9.66 — Ὑ.Α. 95892/66 (ΔΕΝ 22. 867).
- 2) Ἀρτης : 1) Σ.Σ.Ε. 19.2.66 — Ὑ.Α. 25601/66 (ΔΕΝ 22. 296),
2) Σ.Σ.Ε. 10.4.1967 — Ὑ.Α. 44178/67 (ΔΕΝ 23. 465).
- 3) Βεροίας : Σ.Σ.Ε. 6.11.68 — Ὑ.Α. 149088/68 (ΔΕΝ 25. 20).
- 4) Ἐλασσόνοος : Καὶ Συγυρισταί : Δ.Α. 3/67 — Ὑ.Α. 5128/68 (ΔΕΝ 24. 95).
- 5) Ἡμαθίας : Σ.Σ.Ε. 5.12.68, Κατάθ. Εἰρ. 14/27.1.69 (ΔΕΝ 25. 191).
- 6) Θεσσαλονίκης : Δ.Α. 5/67 — Ὑ.Α. 75037/67 (ΔΕΝ 23. 642). Ἀκύρωσις διὰ Σ.Ε. 909/69 (ΔΕΝ 25. 593).
- 7) Ἰωαννίνων : Σ.Σ.Ε. 5.4.1968, Κατάθ. Εἰρην. 26/2.5.68 (ΔΕΝ 24. 423).
- 8) Καβάλας : Σ.Σ.Ε. 7.6.68, Κατάθ. Εἰρ. 58/26.7.68 (ΔΕΝ 24. 703).
- 9) Καλαμάτας : Σ.Σ.Ε. 9.5.66 — Ὑ.Α. 58681/66 (ΔΕΝ 22. 601).
- 10) Καρδίτσης : Σ.Σ.Ε. 4.7.1968, Κατάθ. Εἰρην. 67/2.9.68 (ΔΕΝ 24. 767).
- 11) Κατερίνης : Σ.Σ.Ε. 18.11.1968, Κατάθ. Εἰρ. 3/9.1.69 (ΔΕΝ 25. 100).
- 12) Κορίνθου : Σ.Σ.Ε. 7.11.1968, Κατάθ. Εἰρ. 8/15.1.69 (ΔΕΝ 25. 100).
- 13) Κυπαρισσίας : Σ.Σ.Ε. 1.3.69, Κατάθ. Εἰρ. 50/6.5.69 (ΔΕΝ 25. 475).
- 14) Λαμίας : 1) Δ.Α. 29/66, Κατάθ. Εἰρ. 52/22.2.66 (ΔΕΝ 22. 643), 2) Σ.Σ.Ε. 9.5.1968, Κατάθ. Εἰρην. 45/15.6.68 (ΔΕΝ 24. 556), 3) Δ.Α. 1/1968, συμπληρωθ. διὰ Δ.Α. 49/68, Κατάθ.

- Εἰρ. 2/9.1.69 (ΔΕΝ 25. 65), 4) Κήρυξις ὑποχρ. δι' Υ.Α. 33910/69 (ΔΕΝ 25. 370).
- 15) Λαρίσης: 1) Δ. Α. 2/1967 — Υ. Α. 88455/67 (ΔΕΝ 23. 711).
- 16) Ξάνθης: Σ.Σ.Ε. 15.6.68, Κατάθ. Εἰρ. 62/1.8.68 (ΔΕΝ 24. 703).
- 17) Ὀρεστιάδος: Σ.Σ.Ε. 22.2.66 — Υ. Α. 41573/66 (ΔΕΝ 22. 426).
- 18) Πατρῶν: Δ.Α. 2/1967, Κατάθ. Εἰρ. 66/2.8.67 (ΔΕΝ 23. 669).
- 19) Πτολεμαίδος: Δ.Α. 1/1967, Εἰρ. Ἀθ. 36/3.5.67 (ΔΕΝ 23. 459).
- 20) Σερρῶν: Σ.Σ.Ε. 6.11.1967, Κατάθ. Εἰρηγ. 1/4.1.68 (ΔΕΝ 24. 65).
- 21) Σουφλίου: 1) Σ.Σ.Ε. 15.9.66 — Υ. Α. 101016/66 (ΔΕΝ 22. 981).
- 22) Χανίων: Σ.Σ.Ε. 24.10.66, Κατάθ. Εἰρ. 103/29.11.66 (ΔΕΝ 23. 17).

ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ: Βλ. Κλωστοϋφαντουργία.

ΣΧΟΛΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ (Διδακτικὸν Προσ.). Δ.Α. 12/65, Εἰρ. Ἀθ. 53/29.4.65 (ΔΕΝ 21. 338). Βλ. καὶ Σ.Ε. 825/66 (ΔΕΝ 22. 469), Α.Π. 582/68 (ΔΕΝ 25. 88), Α.Π. 214/70 (ΔΕΝ 26. 402), Πρωτ. Ἀθ. 933/67 (ΔΕΝ 23. 330).

ΣΩΜΑΤΕΙΑ: 1) Σ.Σ.Ε. 26.5.1966, Κατάθ. Εἰρ. 55/16.6.66 (ΔΕΝ 22. 559), 2) Μὴ ἐπαγγελμ. καὶ ἐνώσεις αὐτῶν (Βλ. καὶ Ἴδρύματα): Σ.Σ.Ε. 29.4.70 — Υ.Α. 55148/70 (ΔΕΝ 26. 477) (μὴ ἔγκρισις). Ἡδὴ Υ.Α. 7326/71 (ΔΕΝ 27. 145) καὶ Υ.Α. 16653/72 (ΔΕΝ 28. 243).

ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ: Σ.Σ.Ε. 26.5.1966 — Υ.Α. 56672/66 (ΔΕΝ 22. 560).

Τ

ΤΑΒΕΡΝΑΙ: Βλ. Ἐστιατόρια.

ΤΑΞΙΘΕΤΑΙ:

- Α) Ταξιθετῶν Κινηματογράφων Α. Π. Π.: 1) Ταξιθετῶν καὶ Ταξιθετριῶν: Δ.Α. 11/1967 ἐπικυρωθεῖσα διὰ Δ. Α. 46/1967, Κατάθ. Εἰρ. 71 καὶ 72/29.8.67 (ΔΕΝ 23. 704).
- Β) Κινηφῶν Ἡρακλείου Κρήτης: Δ.Α. 2/68 — Υ.Α. 86706/68 (ΔΕΝ 24. 601).

Γ) Θεάτρον Α. Π. : Δ. Α. 4/1969, Κατάθ. Είρην. 27/14.3.69 (ΔΕΝ 25. 277).

ΤΑΜΕΙΑ ΛΙΜΕΝΙΚΑ : 1) Ν. Δ. 158/69 (ΔΕΝ 25. 411), 2) Ἐξομ. τεχν. ὑπαλλήλων Ε.Τ.Μ.Α.Ε. : Ν.Δ. 1012/71 (ΔΕΝ 27. 931).

ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦ/ΣΕΩΣ ΕΜΠΟΡΩΝ : Β.Δ. 102/70 (ΔΕΝ 26. 124).

ΤΑΜΕΙΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΑ :

Δ.Α. 20/1967, Είρ. Ἀθ. 44/10.5.67 (ΔΕΝ 23. 462).

ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΕΙΑ :

Ταπητεργατῶν Θεσσαλονίκης : Δ.Α. 2/67 — Υ.Α. 30484/67 (ΔΕΝ 23. 357).

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ : 306 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΒΑΣΕΩΣ : Δ.Α. 19/1970 — Υ.Α. 61845/70 (ΔΕΝ 26. 552).

ΤΡΑΠΕΖΑΙ :

Ἐν Γένει : Πτυχιούχοι Ἀνωτάτων Σχολῶν Ἰπάλληλοι Τραπεζῶν : Δ.Α. 36/1971 — Υ.Α. 1731/72 (ΔΕΝ 28. 87).

Α) Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος : 1) Δ.Α. 27/66 — Υ.Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Σ.Σ.Ε. 23.3.70 (καὶ συμπληρωμ. 4.4.70) — Υ.Α. 44504/70 (ΔΕΝ 26. 377), 3) Σ.Σ.Ε. 1.2.1972 — Υ.Α. 9117/72 (ΔΕΝ 28. 163).

Β) Α Μ Ε Ρ Ι Κ Α Ν Ε Ξ Π Ρ Ε Σ : 1) Δ.Α. 27/66 — Υ.Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Σ.Σ.Ε. 17.4.68 — Υ.Α. 60148/68 (ΔΕΝ 24. 469), 3) Σ.Σ.Ε. 17.11.1969, Κατάθ. Είρην. 90/12.12.69 (ΔΕΝ 26. 18).

Γ) Ἐθνικὴ Κτηματικὴ Τράπεζα : 1) Δ.Α. 27/66 — Υ.Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Σ.Σ.Ε. 20.3.70 (καὶ συμπλ. 4.4.70) — Υ.Α. 44505/70 (ΔΕΝ 26. 380), 3) Συμπληρωμ. τῶν προηγουμ. : Σ.Σ.Ε. 30.5.70 — Υ.Α. 58646/70 (ΔΕΝ 26. 510).

Δ) Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν : 1) Δ.Α. 27/66 — Υ.Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Ἐθνικὴ Σ.Σ.Ε. 25.5.1970 — Υ.Α. 56807/70 (ΔΕΝ 26. 505).

Ε) Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος : 1) Δ.Α. 27/66 — Υ.Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Σ.Σ.Ε. 20.3.1970 (καὶ συμπληρ. Σ.Σ.Ε. 4.4.70) — Υ.Α. 44501/70 (ΔΕΝ 26. 372).

ΣΤ) Τράπεζα Μ. Τ. Σ. : Δ.Α. 27/66 — Υ.Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518).

Ζ) Τράπεζαι Θεσ/νίκης : 1) Προσωπ. Καθαριότ. (Ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ.) : Δ. Α. 9/1967 (κυρωθ. διὰ Δ. Α. 1/1968) — Υ.Α. 45620/68 (ΔΕΝ 24. 327), 2) Κήρ. ἀντῆς ὑποχρ. δι' Υ.Α. 118559/

- 68 (ΔΕΝ 24. 905), 3) Τράπεζαι και Λοιποί Όργανισμοί: προσωπ. Καθαρ. Δ. Α. 14/1970, Κατάθ. Είρηην. 8/28.11.70 (ΔΕΝ 26. 951).
- Η) Έμπορικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος: 1) Δ. Α. 27/66 — Υ. Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Δ. Α. 30/70 — Υ. Α. 83375/70 (ΔΕΝ 26. 806).
- Θ) Έμπορικῆς Πίστεως Τράπεζα: 1) Σ. Σ. Ε. 11.1. 1968, Κατάθ. Είρηην. 5/8.2.1968 (ΔΕΝ 24. 211), 2) Σ. Σ. Ε. 22. 7.70 — Υ. Α. 73976/70 (ΔΕΝ 26. 680).
- Ι) Ἐπαγγελματικῆς Πίστεως — Ἑλληνοαἰγυπτιακῆ καὶ Πειραιῶς: 1) Ἐπαγγ. Πίστεως καὶ Πειραιῶς Δ. Α. 27/66 — Υ. Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Ἐπαγγ. Πίστεως: Σ. Σ. Ε. 185/70 — Υ. Α. 58645/70 (ΔΕΝ 26. 509), 3) Πειραιῶς: Δ. Α. 30/1970 — Υ. Α. 83375/70 (ΔΕΝ 26. 806).
- ΙΑ) Ἴονικὴ — Λαϊκὴ Τράπεζα: 1) Δ. Α. 27/66 — Υ. Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Δ. Α. 60/1969, Κατάθ. Είρηην. 92/30.12.1969 (ΔΕΝ 26. 51), 3) Δ. Α. 31/1970 (ἐκδοθεῖσα μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς Δ. Α. 60/1969) — Υ. Α. 83371/70 (ΔΕΝ 26. 805).
- ΙΒ) Τράπεζα Ἀττικῆς: 1) Δ. Α. 27/66 — Υ. Α. 51369/66 (ΔΕΝ 22. 518), 2) Δ. Α. 30/70 — Υ. Α. 83375/70 (ΔΕΝ 26. 806).

ΤΡΥΓΙΚΩΝ ΟΞΕΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ (Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία).

TUMBANE COMPANY INCORPORATION: Δ. Α. 11/1968 — Υ. Α. 22725/68 (ΔΕΝ 24. 375).

ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ:

- Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Τσιμεντεργάται: Δ. Α. 26/1966 — Υ. Α. 53242/66 (ΔΕΝ 22. 520), 2) Σ. Σ. Ε. 12.4.67, Κατάθ. Είρ. 40/5.5.67 (ΔΕΝ 23. 428), 3) Δ. Α. 19/1968 — Υ. Α. 145158/68 (ΔΕΝ 24. 994), 4) Σ. Σ. Ε. 16.2.1970 — Υ. Α. 40378/70 (ΔΕΝ 26. 329), 5) Σ. Σ. Ε. 24.8.1971, Κατάθ. Είρηην. 11/18.9.71 (ΔΕΝ 27. 758).
- Β) Εἰρηνοδικειακῆς Περιφερείας Θεσ/νίκης: Δ. Α. 9/1967 — Υ. Α. 15664/68 (ΔΕΝ 24. 160).
- Γ) Ἐλευσῖνος — Ἀσπροπύργου Μεγαρίδος Ἀττικῆς (Κατασκευὴ προϊόντων ἐκ τσιμέντου): 1) Δ. Α. 8/1970 — Υ. Α. 29963/70 (ΔΕΝ 26. 244), 2) Ἐλευσῖνος — Ἀσπροπύργου: Σ. Σ. Ε. 29.12.1971 — Υ. Α. 8839/72 (ΔΕΝ 28. 162).

ΤΥΠΟΒΑΦΕΙΑ: Βλ. Βαφεῖα.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ: Βλ. Γραφικὰ Τέχνη καὶ Ἐφημερίδες.

ΤΥΡΟΚΟΜΟΙ :

Ἀπάσης τῆς Χώρας: 1) Σ.Σ.Ε. 1.6.66 — Υ. Α. 59859/66 (ΔΕΝ 22. 602), 2) Σ.Σ.Ε. 23.4.69, Εἰρ. Ἀθ. 61/11.6.69 (ΔΕΝ 25. 516).

ΤΥΡΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Παντοπωλεία.

Υ

ΥΑΛΟΥΡΓΕΙΑ : Βλ. καὶ Χημ. Βιομηχανία καὶ Λιπασμάτων Ἐταιρία.

Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας Τεχνῖται Ὑαλουργοί : Σ.Σ.Ε. 17. 12.67 — Υ.Α. 23768/67 (ΔΕΝ 23. 253).

Β) Τ. Δ. Πρωτεύουσας : 1) Τεχνῖται Ὑαλουργοί τ. Δ. Πρωτεύουσας Δ.Α. 46/69 — Υ. Α. 58301/69 (ΔΕΝ 25. 579), 2) Δ.Α. 30/71 — Υ.Α. 64027/71 (ΔΕΝ 27. 980).

ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ :

1) Δ.Α. 10/1969 — Υ. Α. 24780/69 (ΔΕΝ 25. 233), 2) Δ. Α. 5/1971 — Υ.Α. 51748/71 (ΔΕΝ 27. 767).

ΥΔΑΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΑ :

1) Σ.Σ.Ε. 18.4.66 — Υ. Α. 42535/66 (ΔΕΝ 22. 477), 2) Σ.Σ.Ε. 18. 4.66 — Υ. Α. 42536/66 (ΔΕΝ 22. 479), 3) Πρόσκαιρον Προκόν ἔργων ἐπεκτάσεως καὶ βελτιώσεως Δικτύου Ὑδρ. Α.Π.Π. : Σ.Σ.Ε. 17.7. 68 — Υ. Α. 95203/68 (ΔΕΝ 24. 708), 4) Προσωπ. ἐκμεταλλεύσεως : Σ.Σ.Ε. 17.7.68 — Υ.Α. 95204/68 (ΔΕΝ 24. 709), 5) Ἐπιστημον. Προσκόν : Δ.Α. 43/1968 κυρωθ. διὰ Δ.Α. 18/1969, Κατάθ. Εἰρην. 34/3.4.69 (ΔΕΝ 25. 318), 6) Προσ. ἐκμεταλ. : Σ.Σ.Ε. 6.5.70 — Υ.Α. 50539/70 (ΔΕΝ 26. 471), 7) Πρόσκαιρον Προσκόν ἀσχολούμενον εἰς Ἔργα Ἐπεκτάσεως καὶ Βελτιώσεως τοῦ Δικτύου Ὑδρεύσεως Α. Π.Π. : Σ.Σ.Ε. 23.5.71 — Υ.Α. 56808/70, (ΔΕΝ 26. 507), 8) Ἐπιστημ. Προσωπ. : Σ.Σ.Ε. 8.7.70 — Υ. Α. 67584/70 (ΔΕΝ 26. 631), 9) Πάσης φύσεως Προσκόν Α.Π.Π. : Εἰδ. Συλ. Σ.Ε. 28.7.71 — Υ. Α. 44973/71 (ΔΕΝ 27. 674).

ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΙ : Βλ. καὶ λευκοσιδηρουργοί.

Θεσσαλονίκης : 1) Ὑδρ.—Λευκοσιδ. Σ.Σ.Ε. 7.11.66 — Υ. Α. 579/67 (ΔΕΝ 23. 63), 2) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ.Α. 51105/67 (ΔΕΝ 23. 516), 3) Δ.Α. 4/1969 — Υ.Α. 26270/69 (ΔΕΝ 25. 281), 4) Ὑδραυλ.—Λευκοσιδ. : Δ. Α. 16/70 — Υ. Α. 91265/70 (ΔΕΝ 26. 884).

Υ.Δ.Ρ.Ε.Ε. : Α.Π. 602/69 (ΔΕΝ 26. 182).

ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ :

α) Ο.Υ.Η.Α : Βλ. λέξιον.

- β) Πειραιώς: 'Οργανισμός Ύδρευσης: Υ. Α. 27766/1/54 (ΔΕΝ 10. 471).

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ :

- Α) Υπάλληλοι εργοδοτών μη ασκούντων επί-
χειρήσιν (πλὴν Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ.): 1) Φυσ. ἢ Ν.Π.Ι.
Δ. (Σωματεῖα, Συμβ/φοί κλπ.): Υ.Α. 7326/71 (ΔΕΝ 27. 145).
Β) Μὴ ὑπαγόμενοι εἰς Σ.Σ.Ε. καὶ Δ.Α. ἀν. ἐτ. κλπ.:
1) Α.Ν. 17/1967 (ΔΕΝ 23. 511), 2) Δ.Α. 1/1968 — Υ. Α. 15665/
68 (ΔΕΝ 24. 160), 3) Δ. Α. 13/70 — Υ. Α. 53013/70 (ΔΕΝ 26.
475), 4) Κατώτατα ὄρια μισθῶν : Υ. Α. 61197/71 (ΔΕΝ 27. 885).

ΥΠΗΡΕΤΡΙΑΙ ΟΙΚΙΑΚΑΙ :

- Εἰθισμένος μισθὸς κατ' ἄρθρον 653 Α.Κ., "Εγγρ. Υπ. Ἐργ. 70371/67 (ΔΕΝ 23. 673).

ΥΠΟΒΟΛΕΙΣ (Βλ. Θέατρα).

ΥΠΟΔΗΜΑΤΕΡΓΑΤΑΙ :

- Α) Υποδηματοποιία Βιομηχανική ἀπάσης Χώ-
ρας: Σ.Σ.Ε. 16.7.66 — Υ.Α. 76039/66 (ΔΕΝ 22. 711).
Β) Υποδηματοποιία Μηχανική ἀπάσης Χώρας:
1) Σ.Σ.Ε. 16.7.66 — Υ.Α. 76038/66 (ΔΕΝ 22. 711).
Γ) Υποδηματοποιία (Ο.Ε.Δ.Ε.—Π.Ο.Μ.Υ.): 1) Σ.
Σ.Ε. 1.8.1967 — Υ. Α. 95415/67 (ΔΕΝ 23. 752), 2) Ο.Ε.Δ.Ε.—
Ο.Β.Υ.Ε.: Σ.Σ.Ε. 10.10.1967, Κατάθ. Είρ. 78/7.12.67 (ΔΕΝ
23. 997), 3) Ο.Ε.Δ.Ε.—Π.Ο.Μ.Υ.: Σ.Σ.Ε. 29.8.1968 — Υ.Α.
118146/68 (ΔΕΝ 24. 813), 4) Σ.Σ.Ε. 1.4.70, Κατάθ. Είρην.
14/28.5.70 (ΔΕΝ 26. 411), 5) Σ.Σ.Ε. 23.6.71 — Υ.Α. 41151/
71 (ΔΕΝ 27. 598).
Δ) Υποδηματεργάται Στρατ. Κατ/των: 1) Υπο-
δηματεργάται ἀρμολ. Υπ. Ἐθν. Ἀμύνης: Δ.Α. 4/1966 — Υ.Α.
43835/66 (ΔΕΝ 22. 480).

ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΑ: Υ.Α. 7326/71 (ΔΕΝ 27. 145) καὶ 16653/72 (ΔΕΝ 28. 243).

ΥΠΟΚΑΜΙΣΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Βλ. Ἀσπρορροῦχων ἐργαστήρια.

ΥΦΑΛΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΑΙ :

Πειραιώς: Υφαλοχρ., Μασσαχ/ταὶ καὶ Λεβητοκαθαρισταί: Δ.
Α. 5/1967, Είρ. Ἀθ. 43/9.5.1967 (ΔΕΝ 23. 422).

ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ: Βλ. Κλωστοῦφαντουργία.

Φ

ΦΑΓΕΝΤΙΑΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βλ. Ἀγγειοπλαστεῖα.

ΦΑΝΕΛΛΟΠΟΙΑ : Βλ. Κλωστούφαντουργία.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ :

- Α) Ἐπιστήμονες Φαρμακοποιοί: 1) Δ.Α. 15/67 — Υ.Α. 28195/67 (ΔΕΝ 23. 304), 2) Ἀπάσης τῆς Χώρας : Δ. Α. 15/67 — Υ. Α. 51470/67 (ΔΕΝ 23. 548), 3) Δ.Α. 17/68 — Υ.Α. 153082/68 (ΔΕΝ 25. 30), 4) Ὑπουργείου Κοιν. Ὑπηρεσιῶν : Ν. Δ. 522/70 (ΔΕΝ 26. 465), 5) Ἀπάσης Χώρας : Δ. Α. 16/70 (ἐπικυρωθ. διὰ Δ.Α. 8/71) — Υ. Α. 25052/71 (ΔΕΝ 27. 399).
- Β) Βοηθητικὸν προσωπικόν: 1) Προσωπικὸν Φαρμακείων, Φαρμακεμπορειῶν, Ἀποθηκῶν Φαρμάκων κλπ. : Δ.Α. 34/67 — Υ.Α. 64804/67 (ΔΕΝ 23. 561), 2) Δ. Α. 28/69, Κατάθ. Εἰρ. 46/2.5.69 (ΔΕΝ 25. 419), 3) Κήρυξ. ὑποχρ. δι' Υ. Α. 34003/70 (ΔΕΝ 26. 272), 4) Δ. Α. 9/71 — Υ. Α. 20759/71 (ΔΕΝ 27. 315) (καὶ ὀπτικῶν εἰδῶν), 5) Κήρ. αὐτῆς ὑποχρ. δι' Υ. Α. 63807/71 (ΔΕΝ 28. 21).

ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικὰ Βιομηχανία.

ΦΟΡΤΟΕΚΦΟΡΤΩΤΑΙ : Βλ. καὶ Στρατ. Κατ/τα.

- 1) Φορτ/ταὶ Ἀλυκῶν Πολυχνίτου — Λέσβου : Σ. Σ.Ε. 1.6.67 — Υ.Α. 82467/67 (ΔΕΝ 23. 671).
- 2) Βόλου — Κορινθίας : Δ. Α. 1/66 — Υ.Α. 76233/66 (ΔΕΝ 22. 713).
- 3) Σοφικοῦ Κορινθίας : Σ.Σ.Ε. 11.3.1968 — Υ.Α. 58443/68 (ΔΕΝ 24. 428).
- 4) Ξηρᾶς : Σ.Σ.Ε. 26.7.67 — Υ.Α. 110670/67 (ΔΕΝ 23. 856).
- 5) Φορτ/ταὶ ἀποσκευῶν καὶ ἐμπορ. Ὑπεραστ. Λεωφ. καὶ Φορτηγῶν αὐτ/των : Ἀπάσης τῆς Χώρας : Δ.Α. 20/70 — Υ.Α. 64442/70 (ΔΕΝ 26. 586).
- 6) Φορτ/ταὶ ἐτ. Λιπασμάτων : (Βλ. Λιπασμάτων Ἑτ.).

ΦΥΛΑΚΕΣ : Βλ. καὶ Νυκτοφύλακες καὶ Θυρωροί :

- Α) Νυκτοσημεροφύλακες Πατρῶν: 1) Σ.Σ.Ε. 28.4.66 — Υ.Α. 51110/66 (ΔΕΝ 22. 516), 2) Δ.Α. 1/1969 — Υ. Α. 37208/69 (ΔΕΝ 25. 373), 3) Ν. Ἀχαΐας : Δ. Α. 3/1970 — Υ. Α. 2278/71 (ΔΕΝ 27. 100).
- Β) Βιομηχανικῶν καὶ Βιοτεχνικῶν Ἐπιχ. Θεσ/

νίκης: 1) Σ.Σ.Ε. 31.5.66 — Υ.Α. 56418/66 (ΔΕΝ 22. 598),
2) Σ.Σ.Ε. 31.5.67 — Υ.Α. 71800/67 (ΔΕΝ 23. 614).

Γ) Έργαστασίων καὶ Α.Ε. Νομῶν Ἀπτικῆς καὶ
Πειραιῶς: 1) Δ.Α. 39/1967 — Υ.Α. 139593/67 (ΔΕΝ 23.
4001), 2) Α.Π.Π.: Δ.Α. 7/1969 — Υ.Α. 32971/69 (ΔΕΝ 25.
329), 3) Α.Π.Π.: Δ.Α. 7/70, Κατάθ. Εἰρ. 2/4.1.1971 (ΔΕΝ 27.
59).

Δ) Βιομηχανικῶν κλπ. Ἐπιχειρήσεων περιοχῆς
Ἐλευσίνος—Ἀσπροπύργου: 1) Δ.Α. 4/1968, Κατάθ.
Εἰρ. 11/6.3.1968 (ΔΕΝ 24. 251), 2) Δ.Α. 25/71 — Υ.Α. 62333/
71 (ΔΕΝ 27. 934).

Ε) Θήρας: — Υ.Α. 10957/69 (ΔΕΝ 25. 478).

ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΑΙ Ἀπάσης τῆς Χώρας: Δ.Α. 1/1971 — Υ.Α.
10588/71 (ΔΕΝ 27. 197).

Χ

ΧΑΛΒΑΔΟΠΟΙΕΙΑ: Βλ. Ζαχαροπλαστική.

ΧΑΛΚΟΥΡΓΕΙΑ: Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΕΙΑ: Βλ. Σιδηροβιομηχανία.

ΧΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ:

Ἀθηνῶν — Πειραιῶς: 1) Σ.Σ.Ε. 27.3.1967, Κατάθ. Εἰρ.
34/29.4.67 καὶ 35/3.5.67 (ΔΕΝ 23. 425), 2) Σ.Σ.Ε. 8.4.68 — Υ.Α.
58442/68 (ΔΕΝ 24. 427), 3) Σ.Σ.Ε. 18.10.1969 — Υ.Α. 109619/
69 (ΔΕΝ 25. 963).

ΧΑΡΤΟΠΟΙΑ:

Α) Ἀπάσης τῆς Χώρας: Ἐργ/ται Χαρτοποιίας — Χαρτονο-
ποιίας — Πολτοῦ: Σ.Σ.Ε. 29.10.1971 — Υ.Α. 65271/71 (ΔΕΝ
27. 981).

Β) Ἀθηνῶν — Πειραιῶς: 1) Χαρτοποιία - Χαρτονοποιία:
Σ.Σ.Ε. 17.1.1966 — Υ.Α. 11542/66 (ΔΕΝ 22. 205), 2) Σ.Σ.Ε.
27.3.67, Κατάθ. Εἰρ. 34/29.4.67 καὶ 35/3.5.67 (ΔΕΝ 23. 425),
3) Σ.Σ.Ε. 8.4.68 — Υ.Α. 58442/68 (ΔΕΝ 24. 427), 4) Σ.Σ.Ε.
18.10.1969 — Υ.Α. 109619/69 (ΔΕΝ 25. 963).

Γ) Αἰγίου: Δ.Α. 2/1970 — Υ.Α. 42930/70 (ΔΕΝ 26. 371).

Δ) Θεσσαλονίκης: 1) Σ.Σ.Ε. 6.7.66, Κατάθ. Εἰρ. 77/66
(ΔΕΝ 22. 746), 2) Δ.Α. 8/1968 — Υ.Α. 133377/68 (ΔΕΝ 24.
955), 3) Χαρτοποιία καὶ Χαρτονοποιία: Δ.Α. 15/1970 — Υ.Α.
90061/70 (ΔΕΝ 26. 883).

Ε) «Θεσσαλική Α.Ε.—Βιομηχανία Πολτοῦ καὶ Χάρτου Λαρίσης»: Σ.Σ.Ε. 10.12.1969, Κατάθ. Είρ. 1936/25.5.70 (ΔΕΝ 26. 468).

ΣΤ) Χαρτοποιία Λαδοπούλου Πατρῶν: 1) Δ.Α. 3/66—Υ.Α. 77270/66 (ΔΕΝ 22. 715), 2) Σ.Σ.Ε. 22.5.1968, Κατάθ. Είρην. 47/18.6.68 (ΔΕΝ 24. 554), 3) Δ.Α. 1/1970—Υ.Α. 21479/70 (ΔΕΝ 26. 200).

ΧΕΙΡΙΣΤΑΙ (Βλ. καὶ Δημόσιον):

Α) Χειρισταὶ Γεν. Δ/νσεως Δασῶν Ὑπουργ. Γεωργίας: Δ.Α. 61/66—Υ.Α. 101445/66 (ΔΕΝ 22. 982).

Β) Χειρισταὶ Ἀκτινοδιαγνωστικῶν καὶ Χειρισταὶ—Ἐμφανισταὶ Ἀκτινολογικῶν Ἐργαστηρίων Α. Π. Π.: 1) Δ.Α. 26/68, Κατάθ. Είρ. 41/11.6.68 (ΔΕΝ 25. 189), 2) Δ.Α. 38/71—Υ.Α. 6409/72 (ΔΕΝ 28. 134).

Γ) Ἀνυψ. Μηχανημάτων Τεχνικῶν ἔργων γενικῶς: 1) Χειρισταὶ, Μηχανοδηγοὶ ὁδοστρωτήρων, γεωτρυπανισταὶ πάσης τῆς Χώρας: Σ.Σ.Ε. 28.3.1966—Υ.Α. 34479/66 (ΔΕΝ 22. 388), 2) Δ. Α. 13/1968—Υ. Α. 114161/68 (ΔΕΝ 24. 804), 3) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ. Α. 152105/68 (ΔΕΝ 25. 71) (Βλ. καὶ Είρ. Ἀθ. 531/70 ΔΕΝ 26. 501), 4) Χειρισταὶ ἐκσκαπτ.—ἀνυψωτ. ἰσοπεδ. μηχαν/των Ἀπάσης Χώρας: Σ.Σ.Ε. 21.4.70—Υ. Α. 50311/70 (ΔΕΝ 26. 416), 5) Πτυχιῶχοι Χειρισταὶ Μηχ/των Ἐκτελέσεως Τεχν. ἔργων Βιομηχ. Ἐπιχειρήσεων Ἀπάσης τῆς Χώρας: Δ.Α. 30/68, Κατάθ. Είρ. 60/31.7.68 (ΔΕΝ 24. 646).

Δ) Χειρισταὶ Ἐκσκαπτικῶν, ἀνυψωτικῶν καὶ φορτωτ. Μηχανημάτων Λατομείων Μαρμάρων πάσης τῆς χώρας: 1) Δ.Α. 22/1970—Υ.Α. 85774/70 (ΔΕΝ 26. 807), 2) (πλὴν μεταλλείων): Δ.Α. 8/1970—Υ.Α. 107200/70 (ΔΕΝ 27. 64).

Ε) Χειρισταὶ Ἐκσκαπτικῶν, Ἀνυψωτικῶν καὶ Φορτωτικῶν Μηχανημάτων Λατομείων: Ἀπάσης τῆς Χώρας (πλὴν Μεταλλείων): Δ.Α. 16/1968—Υ.Α. 147947/68 (ΔΕΝ 24. 1047).

ΣΤ) Χειρισταὶ—Γεωτρυπανισταὶ ἐκσκ. καὶ ἀνυψ. Μηχ. Μεταλλείων: 1) Σ.Σ.Ε. 18.3.66—Υ.Α. 39269/66 (ΔΕΝ 22. 423), 2) καὶ Λιγνιτωρυχείων Ἀπάσης Χώρας: Σ.Σ.Ε. 15.5.70—Υ.Α. 52950/70 (ΔΕΝ 26. 474).

Ζ) Χειρισταὶ—μηχανοδηγοὶ ἐκσκ. καὶ ὁδοποιητ.

- μηχαν. Νομαρχ. Ταμ. Δήμων—Κοινοτήτων: Δ.Α. 20/1967, Είρ. 'Αθ. 44/10.5.67 (ΔΕΝ 23. 462).
- Η) Χειριστάι Γερανών κλάρκ έλκυστήρων σιλδ μη Δοκίμων Ο.Α.Π.: 1) Δ.Α. 2/70—Υ.Α. 18312/70 (ΔΕΝ 26. 165), 2) Σ.Σ.Ε. 7.10.1971—Υ.Α. 56667/71 (ΔΕΝ 27. 833).
- Θ) Χειριστάι έκσκαπτικῶν κλπ. μηχανημάτων Στρατιωτικῶν ύπηρεσιῶν: Δ.Α. 8/72—Υ.Α. 17823/72 (ΔΕΝ 28. 327).
- Ι) Χειριστάι έκσκαπτικῶν καί άνωψωτικῶν μηχανημάτων βιομηχανικῶν επιχειρήσεων τῆς χώρας:
- α) ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΩΝ: 1) Δ.Α. 42/66—Υ.Α. 71232/66 (ΔΕΝ 22. 670), 2) 'Υποχρεωτική δι' Υ.Α. 101532/66 (ΔΕΝ 22. 983), 3) 'Ηλεκτρ/των 'Ανωψωτ. Μηχ/των: Σ.Σ.Ε. 27.6.70—Υ.Α. 68937/70 (ΔΕΝ 26. 634). Βλ. καί Α.Π. 132/69 (ΔΕΝ 25. 497), Πρ. Κορ. 221/69 (ΔΕΝ 25. 567), 4) Δ.Α. 3/72—Υ.Α. 18711/72 (ΔΕΝ 28. 286).
- β) ΜΗ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΩΝ: 1) Δ.Α. 41/1966—Υ.Α. 71233/66 (ΔΕΝ 22. 671). ('Ιδετε Α. Π. 589/69 ΔΕΝ 26. 33), 2) 'Υποχρεωτική δι' Υ.Α. 101532/66 (ΔΕΝ 22. 983), 3) Δ.Α. 29/1968, Κατάθ. Είρ. 61/31.7.68 (ΔΕΝ 24. 645), 4) Κήρ. ύποχρ. δι' Υ.Α. 152106/68 (ΔΕΝ 25. 72), 5) Σ.Σ.Ε. 27.6.70—Υ.Α. 68936/70 (ΔΕΝ 26. 633), 6) Δ.Α. 4/72—Υ.Α. 18655/72 (ΔΕΝ 28. 284).

ΧΗΜΙΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ :

- 'Ισχύει ή Δ.Α. 40/67 καί επί βιοτεχνικῶν επιχειρήσεων (Νομ. Συμβ. Β' τμ. 765/68 ΔΕΝ 24. 803), 1) Δ.Α. 1/1966—Υ.Α. 16134/66 (ΔΕΝ 22. 209), 2) Δ.Α. 12/66—Υ.Α. 36586/66 (ΔΕΝ 22. 394), 3) Κήρ. ύποχρ. τῆς Δ.Α. 1/66: Υ.Α. 65978/66 (ΔΕΝ 22. 667), 4) 'Ερμηνεία διά Δ.Α. 63/66—Υ.Α. 109904/66 (ΔΕΝ 22. 989), 5) 'Απόφ. 40/67 Π.Δ.Δ.Δ.—Υ.Α. 134264/67 (ΔΕΝ 23. 999), 6) Κήρ. ύποχρ. τῶν Δ.Α. 40/67 καί 41/67: Υ.Α. 21165/68 (ΔΕΝ 24. 253), 7) Δ.Α. 62/1969—Υ.Α. 2841/70 (ΔΕΝ 26. 86), 8) Σ.Σ.Ε. 15.3.72—Υ.Α. 16535/72 (ΔΕΝ 28. 242), 9) Παστεριώσεως Γάλακτος 'Απάσης τῆς Χώρας: Δ.Α. 9/1967, Κατάθ. Είρην. 6/12.2.68 (ΔΕΝ 24. 210), 10) Κονσερβοποιίας: Δ.Α. 6/68, κυρωθ. διά Δ.Α. 7/68, Κατάθ. Είρ. 46/15.6.68 (ΔΕΝ 24. 549), 11) Σ.Σ.Ε. 18.3.1969—Υ.Α. 32965/69 (ΔΕΝ 25. 325).

- ΧΗΜΙΚΟΙ (Διπλωματούχοι 'Ανοσάτων Σχολῶν). 'Απάσης τῆς Χώρας: 1) 'Επιστήμονες Χημικοί: Δ.Α. 20/1966, Κατάθ. Είρ. 47/25.5.66 (ΔΕΝ 22. 468), 2) Κήρυξις ύποχρεωτικῆς τῆς άνω Δ.Α.: Υ.

Α. 65980/66 (ΔΕΝ 22. 667), 3) Δ. Α. 3/1968 (κυρωθ. διὰ Δ. Α. 8/1968) — Υ.Α. 83489/68 (ΔΕΝ 24. 599), 4) Κήρυξις ὑποχρεωτ. τῆς Δ. Α. 8/68 δι' Υ.Α. 100480/68 (ΔΕΝ 24. 733), 5) Δ. Α. 22/70 — Υ. Α. 64929/70 (ΔΕΝ 26. 591), 6) Κήρ. ὑποχρ. δι' Υ. Α. 9236/72 (ΔΕΝ 28. 170).

ΣΗΜ. Ἐφαρμόζονται ἐπὶ ἐπιστημόνων χημικῶν παρεχόντων σχετικὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας (ἀναλύσεις, δ/σις χημ. ἐργαστηρίων κ.λ.π.), οὐχὶ δ' ἐπὶ παρεχόντων ἄλλας ὑπηρεσίας, οἷον τεχνικοῦ Διευθυντοῦ (Α.Π. 516/68 ΔΕΝ 25. 7).

ΧΛΩΡΑΣΒΕΣΤΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικαὶ Βιομηχανίαι.

ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικαὶ Βιομηχανίαι.

ΧΥΜΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Βλ. Χημικαὶ Βιομηχανίαι.

ΧΥΤΗΡΙΑ : Βλ. Σιδηροβιομηχανίαι.

ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ (Πρόσθετοι) : Ν. Δ. 2959/54 ἄρθρον 2, καὶ Ν.Δ. 755/70 (ΔΕΝ 27. 107).

Ψ

ΨΥΤΕΙΑ : Βλ. Ζυθοπαγοποιεῖα.

Ω

ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : 1) Ὅροι ἀμοιβῆς Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων : Δ. Α. 1/67 κυρωθεῖσα διὰ Δ. Α. 38/67 καὶ Υ. Α. 65589/67 (ΔΕΝ 23. 566), 2) Σ.Σ.Ε. 3.3.1969 — Υ.Α. 31346/69 (ΔΕΝ 25. 322).

ΩΟΣΚΟΠΟΙ : Δ.Α. 14/71, Κατάθ. Εἰρην. 641/16.8.71 (ΔΕΝ 27. 657). (Βλ. καὶ Συνεταιρισμοὶ Πτηνοτροφικοὶ Α.Π.Π.).

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

(Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς σελίδας)

Α

ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΕΙΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 322.— Ἄδειαι 360.

ΑΔΕΙΑ ΓΑΜΟΥ : 382.

ΑΔΕΙΑΙ : Ἀπουσίας γυναικῶν λόγῳ τοκετοῦ 92 ἐπ.— Πρὸς θηλασμὸν τέκνων των 95.— Δι' ὑπερωρίας 127 ἐπ.— Οὐ ρύθμισις ἀποζ. διὰ μὴ χορήγησιν ἀδ. ὑπὸ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. 287.— Ἄνευ ἀποδοχῶν 383.— Ἄδεια ἀπουσίας μισθοῦ πρὸς ἐξέυρεσιν ἐργασίας μετὰ προμήνυσιν περὶ λύσεως τῆς ἐργασ. συμβάσεως 477 ἐπ.

ΑΔΕΙΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : (Ἴδετε καὶ Βιβλιάρια Ἐπαγγ., Πτυχία) : Γεν. 189 ἐπ.— Ὁδ. Εἰσπρ. αὐτοκινήτων 189.— Βοηθ. φορτ. αὐτ. 189.— Ἐκδοροσφαγέων, ἀλιέων, ἐργ. θαλάσ., θυρωρῶν πολυκατοικιῶν, ξενοδοχοῦπαλλήλων, 190. Παλαιοπωλῶν, φοροτεχνικῶν, φορτοεκφορτωτῶν, φορτ/τῶν ξηρᾶς, φρεατωρύχων, φυλάκων 191. Ἡθοποιῶν, Δημοσιογράφων, τυπογράφων, ἀλλοδαπῶν, ὁδηγῶν ἡλ. τροχιοδρόμων καὶ σιδηροδρόμων 192.

ΑΔΕΙΑΙ ΜΙΣΘΩΤΩΝ : Ἀηγλίκων 84.— Προνόμιον ἀξιώσεων ἐξ ἀδ. 248.— Ἐπὶ διαθεσιμότητος 219.— Ἰσχύουσαι διατάξεις περὶ ἀδειῶν ἐργαζομένων 345 ἐπ.— Ἄδειαι κατ' Α.Ν. 539/45. Κείμενον νόμου 345 ἐπ.— Ἐρμηνεῖα Α.Ν.

539/45 352 ἐπ.— Ὑπόχρεοι ἐπιχειρήσεις 352.— Δικαιοῦχοι μισθωτοὶ 353.— Ἐποχιακὰ ἐργ. 353.— Συμβ. ἀορ. καὶ ὠρ. χρόνου 354.— Ἐπὶ ἀκύρων συμβ. 354.— Προϋποθέσεις τῆς ἀδείας 354 ἐπ.— Ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀδείας 357 ἐπ.— Ὑπαλλήλων, ἐργατῶν, ὑπηρετῶν Ἄωνόμ. ἔταιρ. καὶ Ε. Π. Ε. κοινῆς ὠφελείας, ΚΤΕΛ, Γ. Συν/σμῶν 358.— Ὑπαλλήλων προϋπηρετησάντων ὡς ἐργατῶν 358.— Ἐν μεταβολῇ προσώπου ἐργοδότη 359.— Ἐν βραχεῖα ἀσθενεῖα 359.— Πίναξ ἡμ. ἀδ. 359.— Ἀηγλικοὶ καὶ ἀνθυγ. ἐργ. 359 ἐπ.— Καταβλητέαι ἀποδοχαὶ 361 ἐπ.— Ἐπίδομα ἀδείας 363 ἐπ.— Χρόνος χορηγήσεως 364.— Πραγματικὴ χορήγησις ἀδείας 365.— Διπλασιασμὸς ἀποζημιώσεως 366.— Δικαστικὴ ἐπιδιώξις ἀδ. 366-367.— Ἀποζημιώσεις ἐν ἀπολύσει μισθοῦ 367 ἐπ.— Ἀπαγόρευσις ἀπολύσεως 368.— Εἰσφοραὶ ἐπὶ ἀποδοχῶν καὶ ἐπιδομάτων 369.— Τήρησις βιβλίου ἀδειῶν 369 ἐπ.— Ποινικὰ εὐθῆνα 370.— Ἄδειαι κατ' Α.Κ. 371.— Εἰδικαὶ διατάξεις 372 ἐπ.— Ἀναπήρων 372.— Ἀρτεργατῶν-σιμιτεργατῶν, ἀρτοῦπαλλήλων 373.— Πρόσθετοι ἀστυφύλακες 374.— Ὁδηγῶν φορτ. αὐτ. 374.— Προσωπικὸν Λεωφορειῶν καὶ ΚΤΕΛ 374.— Ἐπιτροπὴ Ἀτομικῆς ἐνεργείας 375.— Ἀσβεστοποιοὶ 375.— Μαθητευόμενοι δερματ. εἰδῶν 375.— Ἐργ. δι-

- σκῶν γραμμοφάνειν 375.— Προσωπικὸν ΔΕΗ 375.— Καπτῶν ἀνδρ. ἐνδ. 375.— Ἐρμισθαὶ δικηγόροι 376.— Δημοσιογράφοι 376.— Δημ. καὶ Κοινστ. εἰσπράκτορες 376.— Ἐκδοροσπραγεῖς 376.— Προσωπικὸν Θεάτρων καὶ Κιν/γράφων 376.— Θυρωρῶν πολυκατοικιῶν καὶ μεγάρων 377.— Ἴατροὶ Ἀκτινολόγοι 377.— Κομμωτήρια Γυν. Κομμώσεων 377.— Μαθηταὶ τεχνίται 377.— Μεταλλεῖα Λιγνιτωρυχεῖα 378.— Νυκτοφύλακες Γκαράζ 379.— Ὑπάλληλοι ξενοδοχείων 379.— Οἰκοδόμοι 379.— Προσωπικὸν Ὀλυμπιακῆς 379.— Ὑπάλ. παντοπωλείων κλπ. 379.— Κατ. ὕγειον. προσωπικὸν 381.— Φαρμακοποιοὶ Ἐπιστήμονες 381.— Φορτοεκφορτωταὶ 381.— Φύλακες, νυκτοφύλακες, θυρωροὶ ἐργοστασίων 381.— Χημικοὶ 382.— Ἄδεια Πρακτορ. ὑπἄλληλων καὶ Ποντοπλοῦτας 379.— Πρακτ. Μηχανικοὶ 380.— Ναυτικῶν 378.— Σιδηροδρόμων 380.— Γεωργ. Συν/σμοὶ 380.— Τράπεζα Ἀμερικαν Ἐξπρές 380.— Ὑποδηματεργάται 381.
- ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ:**
Παραγραφή 161.— Διὰ προσθέτους ἀμοιβὰς Κυριακῶν 312 ἐπ.
- ΑΕΡΙΟΦΩΣ:** Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321.
- ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ:** Ὁραὶ ἐργ. 109, 114.
- ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝ. ΕΤ.:** Ὁραὶ ἐργασίας 108.
- ΑΘΕΜΠΤΟΣ:** Ἀνταγωνισμὸς 196.
- ΑΙΤΗΣΙΣ:** Ὡς προϋπόθεσις ἀδείας 357.— Ἀπολύσεως 406.
- ΑΚΥΡΟΤΗΣ:** Συμβ. ἐργ. ἄνευ βιβλ. ὕγειας 193 ἐπ.— Συμβ. ἐργ. ἄνευ ἐπ. ἀδείας 194 ἐπ.— Συμβάσεων ἀντιθέτων πρὸς ν. 2112 443.— Καταχρηστικῶν ἀπολύσεων 470 ἐπ.— Ἄκ. Συμβ. καὶ λύσις αὐτῶν 401.— Ἄκ. συμβ. καὶ προστασία ἐν στρατεύσει 493.
- ΑΔΕΥΡΟΜΥΤΑΟΙ:** Ἐπίδ. ἀνθυγ. Ἐργ. 320.
- ΑΛΛΑΝΤΟΠΟΙΟΙ:** Βιβλ. ὕγ. 187.
- ΑΛΛΗΛΟΔΙΑΔΟΧΟΙ:** συμβάσεις. Συνέπειαι 19.
- ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ** τεχν. ἐπιχ. ἐξαιρέσεις ἀπὸ χρ. ὄρ. ἐργ. 120.
- ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ:** Ἄδεια ἐργ. 192.
- ΑΛΩΝΙΣΤΙΚΩΝ:** Μηχ. χειριστάι, πτυχία 185 ἐπ.
- ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ Ὁργανώσεις:** 15.
- ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΕΙΣ:** Διὰ πολεμιστάς 517.
- ΑΝΑΒΟΛΗ ΚΑΤΑΤΑΞΕΩΣ:** 492.
- ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ:** ἐργ. ἀτυχημάτων 70.— Ἀπολύσεων 388, 426.
- ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:** Κατάρτησις 58.
- ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ:** Αὔξ. ἀποδ. καὶ ἀπόλυσις 416.
- ΑΝΑΚΛΗΣΙΣ:** Ἀπολύσεως 438, 448.
- ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ:** Μέτρα κατ' αὐτοῦ 183.
- ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:** 20.
- ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ:** Εἰς Λεωφορεῖα 116 ἐπ.— Μεταμεσημβρινή 165.— Κατὰ Κυριακὴν 167 ἐπ.— Ἐξαιρ. ἑορταὶ 172.— Ἐξαιρέσεις 173 ἐπ.— Ὑποχρεώσεις ἐργαδοτῶν 171.— Ἀνάπαυσις κατ' ἄλλην ἡμέραν ἐβδ. 179.— Εἰδικαὶ διατάξεις 180 ἐπ.
- ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ:** Σύνταξις 589 ἐπ.
- ΑΝΑΠΗΡΟΙ:** Ἄδειαι λουτροθεραπείας καὶ ἀεροθεραπείας 372 ἐπ.— Προστασία αὐτῶν 500-505.
- ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ:** Προπολ. ἀποδογῶν 298.— Ἐπίδομα ἀναπρ. 592 ἐπ.

- ΑΝΑΣΤΟΛΗ : Ἔργασίας 383.— Συντάξεων 603 ἐπ.
- ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ : Γενικῶς 245.—Ἀξιόσεων ὑπηρετῶν 245.—Πειθαρχ. Ποινῶν λόγῳ ἐφέσεως 208.
- ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΕΠΙΔΟΜΑ : 626 ἐπ.
- ΑΝΕΥ ΑΠΟΔΟΧΩΝ : Ἄδειαι 383.
- ΑΝΗΛΙΚΩΝ : Προστασία καὶ περιορισμοὶ ἐργασίας 75 ἐπ.—Ἀπὸ ποίας ἡλικίας 75-77.—Εἰδικαὶ ἀπαγορεύσεις 77-81.—Ἔργ. κατὰ Κυριακὰς 82.—Ἀπαγόρευσις νυκτ. ἐργ. 81.—Ὁραὶ καὶ ἡμέραι ἀπασχολήσεως 82.—Βιβλιόφρα 83.—Ἄλλα προστ. μέτρα 83-84.—Ποιν. Κυρώσεις 84.—Διατάξεις Διεθνoῦς Συμβάσεως 90 (Ν.Δ. 4215/61) 84-87.—Ἄδειαι 84.
- ΑΝΘΡΑΚΕΙΣ : Ἀνήλικοι 80.
- ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΗΣ ΕΡΓ. ΕΠΙΔ. : Ἴδε Ἐπίδ. Ἀνθ. Ἔργ.—Ἄδειαι ἐπὶ ἀνθυγ. ἐργασιῶν, Δικαιούχοι 320 ἐπ.
- ΑΝΤΑΠΕΡΓΙΑ : 57.
- ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ : 525 ἐπ.
- ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΤΗΣ ΣΤΡΑΤΕΥΘΕΝΤΟΣ : Συμβ. ὥρ. χρ. — λύσις 493.
- ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ : Ἐμπορικὸι 4, 11 ἐπ.
- ΑΝΥΠΑΙΤΙΟΝ ΚΩΛΥΜΑ : Ἐπὶ τοκετοῦ 95.—Ὁφειλὴ ἀποδοχῶν ἐν ἀν. κωλ. 329 ἐπ.—Ἄρθρα 657-658 Α.Κ. 331.—Ἐπὶ ποίων συμβάσεων ἰσχύουν 331.—Ποῖοι οἱ σπουδαῖοι λόγοι μὴ παροχῆς ἐργ. 332.—Διὰ πόσον χρόνον ὀφείλεται μισθὸς 332.—Ἐκτασις ὑποχρ. ἐργοδότη 332-333.—Ποῖος ὁ καταβλητέος μισθὸς 333-334.—Εἰδοπιόησις ἐργοδότη—Ἀπόδειξις ἀσθενείας 335.—Καταγγελλία συμβ. 335.—Περίθαλψις οἰκισίτων 335.
- ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ : Διακοπαὶ ἐργ. 99.—Ὁραὶ ἐργ. ὑπαλλήλων 107 ἐπ.—Βιομηχανιῶν 107 ἐπ.—Ἀεροπορικῶν 109.—Νυκτοφυλάκων 110.—Σ. Σ.Ε. καὶ Δ.Α. περὶ ἀποδοχῶν 301.—Ὁδοιπορικὰ ὑπαλλήλων 328.
- ΑΝΩΤΑΤΟΝ ὈΡΙΟΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ : 238.
- ΑΝΩΤΕΡΑ ΒΙΑ : 329, 435.
- ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ : Ἔργ. 17 ἐπ.—Ἐν ἀπολύσει 400 ἐπ.—Ἐν στρατεῦσει 492.
- ΑΠΑΛΛΑΓΑΙ : Ἐργοδοτῶν δι' ἐργ. ἀτυχ. ἐν ἀσφαλίσει εἰς ΙΚΑ 70 ἐπ.—Ἐν διαλύσει ἐπιχειρήσεως 493.—Ἐργοδ. ἀπὸ Παλ. Πολ. 499.—Ἐπιχ. ἀπὸ πολεμίστας 520.
- ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΣ : Πολλαπλῆ γενικῶς 13.—πολλαπλῆ ἐπὶ δώρων 304.—πολλαπλῆ καὶ ἀπόλυσις 402.—Μειωμένη καὶ ἀποδοχαὶ 291 ἐπ.—Συνεχῆς καὶ ἄδειαι 354 ἐπ.
- ΑΠΕΡΓΙΑ : Δικαίωμα μισθωτῶν 54.—Ἐννοια καὶ συνέπειαι 55.—Εἶδη αὐτῆς 56.—Ἀπαγ. κατὰ διάρκειαν διαδικασίας δ.δ.δ. 262.—Ἡμέραι ἀπεργίας καὶ καὶ δῶρα 306.
- ΑΠΟΓΡΑΦΗ : Ἐργοδότη 570.—Ἐσφαλισμένου 571.
- ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ : Θέσεως εἰς διαθεσιμότητα καὶ ἀπολύσεως 216, 404.
- ΑΠΟΔΟΧΑΙ : Ἀκυρότης παραίτησεως ἀπὸ νομίμων ἀπ. 45.—Χρόνου διαθεσιμότητος 218.—Κανόνες ἰσχύοντες ἐπὶ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων γενικῶς 233 ἐπ.—Μισθὸς εἰς χρῆμα καὶ εἶδος 233.—Ἐν ἐλλείψει συμφωνίας 234.—Τακτικαὶ ἀποδοχαὶ 411 ἐπ.—Ἐν ὑπερημερίᾳ ἐργοδότη 237.—Ἀνώτατον ὄριον ἀποδοχῶν 238.—Τρόπος, τόπος καὶ χρόνος πληρωμῆς 239.—Ἀπαγόρευσις κρατήσεων 240.—Ἀπαγόρευσις κατασχέσεως καὶ ἐκχωρήσεως 241.—Συμψη-

- φισμός πρὸς ἀξιώσεις ἐργοδότη 242.— Συμφηρισμός διὰ ζημίας 244.— Παραγραφή καὶ ἀποδυνάμωσις 245.— Προνόμιον 246 ἐπ.— Ἰσχύον σύστημα καθορισμοῦ ἀποδοχῶν, γενικὰ 249 ἐπ.— Κείμενον Ν. 3239/1955 250-266.— Α.Ν. 435/68 269.— Ν.Δ. 186/69 269 ἐπ.— Ἐξουσία Ὑπουργῶν πρὸς καθορισμὸν ἀπ. 277.— Προσωπικὸν Γραφείων Νοσ. Ἴδρ. 276.— Μειωμένοι ἀποδοχαὶ ἐναντι ἠλαττωμένης ἐργ. 291 Πρόσθετοι ἀπ. ἐργαζομένων 308 ἐπ.— Πότε ὀφείλονται ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ μισθωτοῦ 484 ἐπ.— Μαθητῶν τεχνιτῶν 336.— Κατ' οἶκον ἐργ. εἰς πόλεις κάτω 6.000 κατ. 337.— Φιλοδώρημα σερβιτόρων 338.— Τυφλῶν 337.— Ποινικαὶ εὐθύναι διὰ καθυστέρησιν 276, 339.— Ἀναδρ. αὐξήσις καὶ ἀπόλυσις 416.
- ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΣΙΣ** : Ἀξιώσεων ἐξ ἀποδοχῶν 245.
- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΙΣ** : Ἐν ἀκύρω συμβάσει 6 ἐπ.— Ἐξ ἐργ. ἀτυχ. 66 ἐπ.— Ἀπαλλαγὴ ἐν ἀσφαλίσει εἰς ΙΚΑ 70 ἐπ.— Διὰ ψυχικὴν ὀδύνην καὶ ἠθικὴν βλάβην 71.— Διὰ παράβ. σ.σ.ε. 252.— Δι' ἀδείας 351, 366 ἐπ.
- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΙΣ ΕΝ ΑΠΟΛΥΣΕΙ** : Ἐπὶ ἐξαιρέσεων ἐκ τῆς Ἔργ. Νομ. 16 (ὕποσ.).— Ἀκυρότης παραιτήσεως 418. Συνυπολογισμὸς δώρων 412.— Ἐργατῶν 410.— Ὑπαλλήλων 406 ἐπ.— Διευκρινίσεις σχετ. μετ' ἀποζ. 411 ἐπ.— Ὑπολογισμὸς 411.— Τακτικαὶ ἀποδοχαί, Κυριακὴ καὶ νυκτ. ἐργ. περιορισμὸς ἀποζ. 411-413.— Ἐπὶ ποσοσταῖς, μὴ συμπληρ. διμήνων, προσφορά ἄλλως παρακατάθεσις 413-415.— Ὑπηρεσία καὶ προϋπηρεσία, μειωμένη ἀπασχόλησις 415-416.— Ἀναδρ. αὐξήσις ἀποδοχῶν 416.— Καταβολὴ ἐλάσσονος 417. Δικαιοῦχοι κατὰ ν. 3198 418.— Ἀπολύσις ἄνευ ἀποζ., συμφηρισμός, χαρ-τόσημον, φορολογία 419-420.— Πέναντι 409-410.
- ΑΠΟΛΥΣΙΣ** : (βλ. Καταγγελία ἐργ. συμβάσεως). Ἀποζημίωσις δι' ἄδειαν ἐν ἀπολύσει 367.— Ἀπαγόρευσις ἀπ. ἐν ἀδείᾳ 368.— Πολυμιστῶν 490, 496, 523 ἐπ.
- ΑΠΟΛΥΣΙΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗ** : Ὡς πειθ. ποιητὴ εἰς λεωφ. 211.
- ΑΠΟΤΙΜΗΣΙΣ** : Τροφῆς — Κατοικίας 298.
- ΑΠΟΥΣΙΑ** : Λόγω τοκετοῦ γυν. 94.— Λόγω θηλασμοῦ 95.— Μισθωτοῦ πρὸς ἀνέυρεσιν ἐργ. (βλ. καὶ Ἀνυπαίτιον κώλυμα) 477.
- ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ** : Διαιτ. δ.δ. Ἴδε Διαιτ. Διοικ. Δικ.
- ΑΠΟΧΗ** : Μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργ. καὶ συνέπειαι 482 ἐπ. (βλ. καὶ Ἀνυπαίτιον κώλυμα).
- ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ** : Οἰκισιοθελῆς ἢ συγ-καταθέσει ἐργ. 437.
- ΑΡΓΙΑ** : Ὡς πειθ. ποιητὴ 202.
- ΑΡΤΕΡΓΑΤΑΙ** : Βιβλ. ὑγείας 187.— Ἐκ περιτρ. ἐργ. 220.— Κυριακαὶ 314, ἐπίδ. ἀνθυγ. ἐργ. 320.— Ἀδειαι 373.
- ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΑ** : Βιβλ. ὑγ. 187.
- ΑΡΧΗ** : Ἰσῆς μεταχειρίσεως 50 ἐπ.
- ΑΣΒΕΣΤΟΠΟΙΕΙΑ** : Ἀδειαι 375.
- ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ** : Ὑποχρεώσεις ἐργοδότη, ὀφειλόμεναι ἀποδοχαί 330 ἐπ., 485, ἐπίδ. ἀσθενείας 606 ἐπ.— ὄρια βραχ. ἀσθεν. 392, ἐν σχέσει μετ' ἀδείας 355.— Ἀσθ. καὶ λύσις τῆς συμβ. 392.— Ἀσθ. παροχαί 606 ἐπ.— Ἱατρικὴ περιθαλψίς 606 ἐπ.— Φαρμακευτικὴ — Νοσοκομειακὴ περ. 607-608.— Πρόσθετος περ. 608.— Ἐπίδομα τοκετοῦ 610.
- ΑΣΟ** : Ὡραι ἐργ. 109.
- ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΕΣ** **ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ** :

Ἑπάλ. ἰδιότης 27.— Ἀπόλυσις 27, ἀδειαι 374.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ: Ἐργαζομένων 59 ἐπ.— ποιν. κυρώσεις 60, σχετικαὶ διατάξεις 61-62.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ: Προαιρετικὴ 555.— Διαδοχικὴ 604.— Πίναξ λειτουργούντων ἀσφαλ. Ὄργανισμῶν 612 ἐπ.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΕἰΣ ΙΚΑ: Βλ. Ι.Κ.Α.

ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Ἄδειαι 375.

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ: Ἴδε ἐργατικά ἀτυχήματα.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ: Φορτηγά: Βοηθῶν ὑπάλ. ἰδιότης 25.— Ὄραι ἐργ. φορτ. 114,— ἰδ. χρ. 115,— ταξί 116,— τουρ. λεωφ. 116.— Λεωφορείων προσ. διοικήσεως, διαχειρίσεως καὶ ἐργατοτεχνικῶν 116.— Πρ. Κινήσεως 116 ἐπ.— Σταθμαρχοελεγκταὶ Θεσ/κῆς 119.— Φορ/ταὶ ὑπερ. Λεωφ. 120.— Ἄδειαι Ὀδηγῶν, Εἰσπρακτόρων καὶ βοηθῶν 189.— Ὀδηγοὶ φορτ. ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. 320, ἀδειαι 374.— Λεωφορείων καὶ ΚΤΕΛ ἀδειαι 374.— Ἄδεια Εἰσπράκτορος 189.— Πειθαρχικὰ ποινὰ 210 ἐπ.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΣΤΑΣΙΑ: Ὄραι ἐργ. 105, 111, ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. 320.

ΑΥΤΟΜΑΤΟΙ: Βλ. Καταστήματα.

Β

ΒΑΦΕΙΑ: Ἐπίδ. ἀνθυγ. 320.— Ἄδειαι 359.

ΒΕΝΖΙΝΗΣ ΠΡΑΤΗΡΙΑ: Βλ. Κατ/τα.

ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ: Ὀδηγῶν αὐτ/των 189.— Εἰσπρακτ. λεωφ., βοηθῶν φορτ. αὐτ. 189.— ἐκδοροσφαγέων Ἀθ., ἐργ. ἰχθυοτροφείων καὶ θαλάσσης, Θυρωρῶν πολυκ., Ξενοδοχοῦπαλλήλων 190.— Τουριστικῶν ἐπαγγελματῶν 190,— παλαιοπωλῶν - ἐνεχυριαστῶν, φοροτεχνικῶν, φορτοεκφορ-

τωτῶν λιμένων καὶ ξηρᾶς, φρεατορύχων, νυκτοφυλάκων 191.— Ἡθοποιῶν, Δημοσιογράφων, Τυπογράφων, ἄλλοδαπῶν, Σιδ/κῶν καὶ τροchioδρομικῶν 192.

ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Βλέπετε βιβλιάρια ἐπαγγελματικά.

ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΥΓΕΙΑΣ: Ἀρτεργατῶν-ἀρτοῦπαλλήλων 187.— Βυρσοδεψεργατῶν 189.— Ἐστιατορίων, μαγειρείων, 187.— Ἐμφιαλώσεως χυμῶν 188.— Καφεῦπαλλήλων, μακαρονοποιῶν, ξενοδοχοῦπαλλήλων, ὑπηρετῶν 188-189.

Κατὰ Ὑ.Α. 1101/1955 ἀρτοποιῶν, ἀρτοπωλῶν, κουλουροπωλῶν, στραγαλοπωλῶν, παγοπωλῶν, παγοποιῶν, πωλητῶν διαφόρων τραγημάτων, ζαχαροπλαστῶν, κουρέων, ὑπαλλήλων ξενοδοχείων ὕπνου ἢ φαγητοῦ, καφενείων οἶνοπωλείων, ζυθοπωλείων, μαγειρείων, παντοπωλείων, γαλακτοπωλείων, τυροκομείων, ἐργαστ. ὄξυγάλακτος, ὀπωροπωλείων, ὑπαλλήλων λουτρῶν 187.— Πρατηρίων κατεψυγμένων προϊόντων, ἐκδοροσφαγέων, ἐργατῶν σφαγείων, φορτ/τῶν κρέατος 189.— Ἀκυρότης συμβάσεως ἀνευ βιβλιαρίου υγείας 193.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΑΙ: Χορήγ. Γάλακτος 327.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΑΔΕΙΩΝ: 369.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Μισθωτῶν κλπ. 128.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: Ὄραι ἐργ. 107 ἐπ.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: Ἐννοια αὐτῶν ὡς πρὸς ἐφαρμογὴν β.δ. 16/18.7.20 445.

ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ: Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.— Ἄδεια 361.

ΒΟΗΘΟΙ ὑποδηματεργατῶν-σερβιτόρων 12.— φορτ. αὐτ/των 25.

ΒΟΘΡΩΝ ΕΚΚΕΝΩΣΙΣ: Ὄραι ἐργ. 106.

ΒΟΥΚΑΝΙΖΑΤΕΡ: Ὄραι ἐργ. 106.

ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ : Ἐβδ. ἀνάπαυσις 171.

ΒΡΑΧΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ : 220-221.

ΒΡΑΧΕΙΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑ : 392.—Ἐν σχέσει μὲ ἕδειαν 355.

ΒΥΡΣΟΔΕΨΕΡΓΑΤΑΙ : Ὄραι ἐργ. 131.
— Βιβλ. ὑγείας 188.—Ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. 320.

Γ

ΓΑΛΛΑ : Παστεριώσεως γάλλ.: ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. 320.— Μισθωτοὶ δικαιούμενοι γάλακτος 327-328.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΑ : Ὄραι ἐργ. Βλ. Κατ/τα.— Βιβλ. ὑγ. 187.

ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΥΠ. : Ἐπίδ. ἀνθουγ. 325-326.

ΓΕΩΡΓΙΚΑΙ ΣΥΝΕΤ. ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ : Ὄραι ἐργ. 109.— Ἄδειαι μισθωτῶν 380.

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙ : Ὄραι ἐργ. 122.— Μή ισχύς ν. 3239/55 267.— Δῶρα 306.— Ἄδειαι 353.

ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ ΧΕΙΡΙΣΤΑΙ : Πτυχία 185.

ΓΗΡΑΤΟΣ : Συντάξεις 583 ἐπ.

ΓΚΑΡΑΖ : Ἴδετε Αὐτοκινητοστάσια.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΥΤΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Πρόσληψις μισθωτῶν 38 ἐπ.— Ἀναγγελία 39, 388, 426.

ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ : Ὄραι ἐργασίας 107 ἐπ.— Ἀνων. βιομ. ἐτ. 107.— Μεταμνησμηβρινή ἀνάπ. 165.— Σ.Σ.Ε. καὶ δ.ἀ. περὶ ἀποδ. 301.

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ : Γενικά 88.— Ἐργασία ἀνηλίκων γυν. 88.— Ὄραι ἐργασίας 88-89.— Ἐργ. κατὰ Κυριακὰς 89.— Εἰδικῶς ἀπηγορευμένοι ἐργ. 89 ἐπ.— Ἀπαγ. Νυκτερ. ἐργ. 90.— Ἄδειαι ἀπουσίας λόγῳ τοκετοῦ 92-95.— Ἐξαι-

ρέσεις 95.— Ποιν. κυρώσεις 96.— Προϊκοδότησις 96.

Δ

ΔΑΝΕΙΑ : Κρατήσεις διὰ δ. 241-242.

ΔΑΣΕΡΓΑΤΑΙ : 8.

ΔΕΗ : ὄραι ἐργ. 109.— Ἐπίδ. ἀνθουγ. Ἐργ. 321.— Ἄδειαι 375.

ΔΕΡΜΑΤΙΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΙ : Ἄδειαι 375.

ΔΕΡΜΑΤΩΝ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΩΝ : βιβλ. ὑγ. 189.

ΔΕΦΑ : ἐπίδ. ἀνθουγ. 321.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ : Ἐργοδοτῶν περὶ πολεμιστῶν 518.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ : Βλ. Κατ/τα.

ΔΗΜΟΙ : Συνεργεῖα 9.— Ὄραι ἐργ. προσ. 122.— Κυρ. ἀνάπ. 169, 170 ἐπ.— Ἐργ. καθαριότητος Ἐπίδ. ἀνθουγ. 321.— Ἀπόλυσις 465.

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ : Κανόνες ἐργ. δικ. 45.

ΔΗΜΟΣΙΟΥ : Καθαρίστριαι 113.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ : Ἄδειαι ἐργασίας 192, ἄδειαι 376.

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ : Ἐργ. σύμβασις 13.

ΔΗΜΟΣΙΟΝ : Σύμβ. ἐξερτ. ἐργ. 8.— Ἀνάγκη ἐγγράφου συμβ. 5.— Δ. ἔργα καὶ δῶρα 304.— Μισθωτῶν Δημ. ἀπόλυσις 456.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΕΣ : Ἄδειαι 376.

ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ : Σύμβασις πότε ὑφίσταται 9.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ : Πρόσληψεως μισθωτῶν 38 ἐπ.— Πειθαρχική 208.

ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ : Βλ. Ἄσφ. Διαδοχική.

- ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΣ** : Γενικά 213.— Πρω-
ισχύσασαι διατάξεις 213.— Ἰσχύουσαι
διατάξεις 214.— Προϋποθέσεις ὑπαγω-
γῆς εἰς διαθεσιμότητα 215.— Ἀνάγκη
ἐγγράφου δηλώσεως 215.— Ἀπόδειξις
θέσεως εἰς διαθ. 216.— Μὴ προσέλευ-
σις εἰς τόπον ἐργασίας 217.— Διάρκεια
διαθεσιμότητος 217.— Συνολικῶς ἢ με-
μονωμένως 218.— Ἀποδοχαὶ χρόνου δια-
θεσιμότητος 218.— Ἐφαρμογὴ καὶ ἐπὶ
πολεμιστῶν 219.— Λογίζεται ὡς χρόνος
ὑπηρεσίας 219.— Διαθεσιμότης καὶ κα-
ταγγελία συμβάσεως 219.— Διάταξις
περὶ ὑποδηματεργατῶν 220.— Διαθεσι-
μότης καὶ δῶρα 305.— Ἄρθρον 10 ν.
3198 389.— Πολεμιστῶν 517.
- ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑ-
ΣΤΗΡΙΑ** : Ὑποχρεωτικὴ διαίτησις
255 ἐπ.— Πρωτοβάθμια δ.δ.δ. 255.—
Ἐφεσις κατὰ πρ. δ.ά. 258.— Δευτερο-
βάθμια δ.δ.δ. 258 ἐπ.— Ἀρμοδιότης
δ.δ.δ. 260 ἐπ.— Διαδικασία αὐτῶν 261
ἐπ.— Χρονικὴ ἰσχύς δ. ἀπ. 263 ἐπ.—
Ἀναστολὴ ἐνεργειῶν ἐνδιαφερομένων
κατὰ διάρκειαν διαίτησις δ.δ.δ. 262.—
Ἐξομοίωσις δ.ά. πρὸς σ.σ.έ. 263.—
Ἐγκρισις ἢ τροποποίησις δ.ά. ἢ σ.σ.έ.
263.— Συγκρότησις δ.δ.δ. 255, 259.—
Ἐκδίκασις διαφορῶν 266.— Ἐκτασις
ἰσχύος αὐτῶν 277, 289, 296.— Διακρι-
σις καὶ Προϋποθέσεις ἐπεμβάσεως δ.δ.δ.
279.— Προϋποθέσεις ἐρμηνείας 260,
283.— Νόμιμον περιεχόμενον 285.— Ἴδε
καὶ «συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας».
- ΔΙΑΚΟΠΗ** (Ἴδετε μεσημβρινὴ καὶ νυ-
κτερινὴ διακοπή): Διακοπαὶ ἐργασίας
98 ἐπ.— Διακοπὴ ἐργασίας λόγῳ το-
κετοῦ 92-95.— Εἰς Λεωφορεῖα 116 ἐπ.
Κατὰ διάρκειαν διαδ. δ.δ.δ. 262.—
Λόγῳ ἀνωτ. βίας ἢ τυχηρῶν 435.
- ΔΙΑΚΟΠΗ (ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗ-**
- ΣΕΩΣ)**: Ἐν ἀπόλυσει 435.— Ἐν στρα-
τεύσει 493, 520 ἐπ.
- ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ** : Συμβ. ἐργασίας καὶ ἔργου
9.— Ἀπὸ ἐταιρίας 11.
- ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ** : 98 ἐπ., 116 ἐπ.
- ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΙΣ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ** :
Ἀποζημίωσις 316 ἐπ.— Προϋποθέσεις
χορηγήσεως καὶ ἔκτασις 316-317.—
Ἐπὶ προσ/κοῦ Λεωφορειῶν καὶ φορ-
τηγῶν αὐτοκινήτων 318.
- ΔΙΑΡΚΕΙΑ** : Προστ. πολεμ. 523 ἐπ.
- ΔΙΑΤΡΟΦΗ** : Κρατήσεις 241 ἐπ.
- ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΔΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ** :
97.
- ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ** : Περὶ ἀπαγ.
ἀναγκ. ἐργασίας 58.— Περὶ προστασίας
ἀνηλικῶν 84.— Περὶ προστασίας γυ-
ναικῶν 93 ἐπ.— Περὶ διεθνῶν ὀδικῶν
μεταφορῶν 97.— Περὶ προστασίας ἡμε-
ρομισθοῦ 233.— Περὶ ἀδειῶν 343.
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΘΕΣΕΙΣ** : 120 ἐπ.
- ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΟΝ** : Δικαίωμα ἐργοδότη
197 ἐπ.
- ΔΙΘΕΙΟΥΧΟΥ ΑΝΘΡΑΚΟΣ** : Ἐπίδ.
ἀνθυγ. 321.— Γάλα 327.
- ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ** : Καὶ ὑποχρεώσεις ἐργο-
δοτῶν-ἐργαζομένων 196, 223.— Μι-
σθωτῶν, ἀκυρότης παραιτήσεως 45.—
Πρὸς ἀπεργίαν (Βλ. καὶ οἰκειάς λέξεις)
54.— Ἠσφαλισμένων ΙΚΑ 570 ἐπ.
- ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ** : Προνόμιον 248.
- ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ** : Ὁραὶ ἐργ.
109.
- ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ** : Ἄδειαι 376.— Ἀπόλυ-
σις ἐμμίθων 454.
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑ-
ΣΤΗΡΙΑ** : Ἴδετε Διαιτητικὰ δ.δ.
- ΔΙΟΡΙΑ** : ἐπὶ Λεωφορειῶν 116 ἐπ.
- ΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ** : Ἀποδοχῶν ἀδείας
366.

ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ : Ἐβδ. ἀνάπαυσις 171.
ΒΡΑΧΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ : 220-221.

ΒΡΑΧΕΙΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑ :
392.—Ἐν σχέσει με ἄδειαν 355.

ΒΥΡΣΟΔΕΦΕΡΓΑΤΑΙ : Ὁραι ἐργ. 131.
— Βιβλ. ὑγείας 188.—Ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ.
320.

Γ

ΓΑΛΑ : Παστερίωσης γάλ.: ἐπίδ. ἀνθ.
ἐργ. 320.— Μισθωτοὶ δικαιούμενοι γά-
λακτος 327-328.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΑ : Ὁραι ἐργ. Βλ.
Κατ/τα.— Βιβλ. ὑγ. 187.

ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΥΠ. : Ἐπίδ. ἀνθ. 325-
326.

ΓΕΩΡΓΙΚΑΙ ΣΥΝΕΤ. ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ :
Ἁραι ἐργ. 109.— Ἄδειαι μισθωτῶν
380.

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙ-
ΚΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙ : Ὁραι ἐργ. 122.— Μή
ισχύς ν. 3239/55 267.— Δῶρα 306.—
Ἄδειαι 353.

ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ ΧΕΙ-
ΡΙΣΤΑΙ : Πτυχία 185.

ΓΗΡΑΤΟΣ : Συντάξεις 583 ἐπ.

ΓΚΑΡΑΖ : Ἴδετε Αὐτοκινητοστάσια.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΥΤΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :
Πρόσληψις μισθωτῶν 38 ἐπ.— Ἀναγ-
γελία 39, 388, 426.

ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ : Ὁραι ἐρ-
γασίας 107 ἐπ.— Ἀνων. βιομ. ἐπ. 107.—
Μεταμνημονική ἀνάπ. 165.— Σ.Σ.Ε.
καὶ δ.ἀ. περὶ ἀποδ. 301.

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ : Γενικὰ 88.
— Ἐργασία ἀνηλίκων γυν. 88.— Ὁραι ἐρ-
γασίας 88-89.— Ἐργ. κατὰ Κυριακὰς
89.— Εἰδικῶς ἀπηγορευμένα ἐργ. 89
ἐπ.— Ἀπαγ. Νυκτερ. ἐργ. 90.— Ἄδειαι
ἀπουσίας λόγω τοκετοῦ 92-95.— Ἐξαι-

ρέσεις 95.— Ποιν. κυρώσεις 96.— Προϊ-
κοδότησις 96.

Δ

ΔΑΝΕΙΑ : Κρατήσεις διὰ δ. 241-242.

ΔΑΣΕΡΓΑΤΑΙ : 8.

ΔΕΗ : Ὁραι ἐργ. 109.— Ἐπίδ. ἀνθ. 321.— Ἄδειαι 375.

ΔΕΡΜΑΤΙΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟ-
ΜΕΝΟΙ : Ἄδειαι 375.

ΔΕΡΜΑΤΩΝ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΩΝ : βιβλ.
ὑγ. 189.

ΔΕΦΑ : ἐπίδ. ἀνθ. 321.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ : Ἐργοδοτῶν περὶ πολε-
μιστῶν 518.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ : Βλ. Κατ/τα.

ΔΗΜΟΙ : Συνεργεῖα 9.— Ὁραι ἐργ. προσ.
122.— Κυρ. ἀνάπ. 169, 170 ἐπ.— Ἐργ.
καθαριότητος Ἐπίδ. ἀνθ. 321.—
Ἄπολυσις 465.

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ : Κανόνες ἐργ.
δικ. 45.

ΔΗΜΟΣΙΟΥ : Καθαρίστριαι 113.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ : Ἄδειαι ἐργασίας
192, ἄδειαι 376.

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ : Ἐργ.
σύμβασις 13.

ΔΗΜΟΣΙΟΝ : Σύμβ. ἐξερτ. ἐργ. 8.—
Ἄναγκη ἐγγράφου συμβ. 5.— Δ. ἔργα
καὶ δῶρα 304.— Μισθωτῶν Δημ. ἀπό-
λυσις 456.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΕΙΣΠΡΑ-
ΚΤΟΡΕΣ : Ἄδειαι 376.

ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ : Σύμβασις
πότε ὑφίσταται 9.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ : Πρόσληψεως μισθωτῶν
38 ἐπ.— Πειθαρχική 208.

ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ : Βλ.
Ἄσφ. Διαδοχική.

- ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΣ** : Γενικά 213.— Πρω-
ισχύρασαι διατάξεις 213.— Ἰσχύουσαι
διατάξεις 214.— Προϋποθέσεις ὑπαγω-
γῆς εἰς διαθεσιμότητα 215.— Ἀνάγκη
ἐγγράφου δηλώσεως 215.— Ἀπόδειξις
θέσεως εἰς διαθ. 216.— Μὴ προσέλευ-
σις εἰς τόπον ἐργασίας 217.— Διάρκεια
διαθεσιμότητος 217.— Συνολικῶς ἢ με-
μονωμένως 218.— Ἀποδοχαὶ χρόνου δια-
θεσιμότητος 218.— Ἐφαρμογὴ καὶ ἐπὶ
πολεμιστῶν 219.— Λογίζεται ὡς χρόνος
ὑπηρεσίας 219.— Διαθεσιμότης καὶ κα-
ταγγελία συμβάσεως 219.— Διάταξις
περὶ ὑποδηματεργατῶν 220.— Διαθεσι-
μότης καὶ δῶρα 305.— Ἄρθρον 10 ν.
3198 389.— Πολεμιστῶν 517.
- ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑ-
ΣΤΗΡΙΑ** : Ὑποχρεωτικὴ διαίτησις
255 ἐπ.— Πρωτοβάθμια δ.δ.δ. 255.—
Ἔρεσις κατὰ πρ. δ.ἀ. 258.— Δευτερο-
βάθμια δ.δ.δ. 258 ἐπ.— Ἀρμοδιότης
δ.δ.δ. 260 ἐπ.— Διαδικασία αὐτῶν 261
ἐπ.— Χρονικὴ ἰσχὺς δ. ἀπ. 263 ἐπ.—
Ἀναστολὴ ἐνεργειῶν ἐνδιαφερομένων
κατὰ διάρκειαν διαίτησις δ.δ.δ. 262.—
Ἐξομοίωσις δ.ἀ. πρὸς σ.σ.ἐ. 263.—
Ἐγκρισίς ἢ τροποποίησις δ.ἀ. ἢ σ.σ.ἐ.
263.— Συγκρότησις δ.δ.δ. 255, 259.—
Ἐκδικασίς διαφορῶν 266.— Ἐκτασις
ἰσχὺς αὐτῶν 277, 289, 296.— Διᾶκρι-
σις καὶ Προϋποθέσεις ἐπεμβάσεως δ.δ.δ.
279.— Προϋποθέσεις ἐρμηνείας 260,
283.— Νόμιμον περιεχόμενον 285.— Ἴδε
καὶ «συλλογικαὶ συμβάσεις ἐργασίας».
- ΔΙΑΚΟΠΗ** (Ἴδετε μεσημβρινὴ καὶ νυ-
κτερινὴ διακοπή): Διακοπαὶ ἐργασίας
98 ἐπ.— Διακοπὴ ἐργασίας λόγῳ το-
κετοῦ 92-95.— Εἰς Λεωφορεῖα 116 ἐπ.
Κατὰ διάρκειαν διαδ. δ.δ.δ. 262.—
Λόγῳ ἀνωτ. βίας ἢ τυχηρῶν 435.
- ΔΙΑΚΟΠΗ (ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗ-**
ΣΕΩΣ): Ἐν ἀπόλυσει 435.— Ἐν στρα-
τεύσει 493, 520 ἐπ.
- ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ** : Συμβ. ἐργασίας καὶ ἔργου
9.— Ἀπὸ ἐταιρίας 11.
- ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ** : 98 ἐπ., 116 ἐπ.
- ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΙΣ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ** :
Ἀποζήμιωσις 316 ἐπ.— Προϋποθέσεις
χορηγήσεως καὶ ἔκτασις 316-317.—
Ἐπὶ προσ/κοῦ Λεωφορειῶν καὶ φορ-
τηγῶν αὐτοκινήτων 318.
- ΔΙΑΡΚΕΙΑ** : Προστ. πολεμ. 523 ἐπ.
- ΔΙΑΤΡΟΦΗ** : Κρατήσεις 241 ἐπ.
- ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΔΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ** :
97.
- ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ** : Περὶ ἀπαγ.
ἀναγκ. ἐργασίας 58.— Περὶ προστασίας
ἀνθρώπων 84.— Περὶ προστασίας γυ-
ναικῶν 93 ἐπ.— Περὶ διεθνῶν ὀδικῶν
μεταφορῶν 97.— Περὶ προστασίας ἡμε-
ρομισθοῦ 233.— Περὶ ἀδειῶν 343.
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΘΕΣΕΙΣ** : 120 ἐπ.
- ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΟΝ** : Δικαίωμα ἐργοδότη
197 ἐπ.
- ΔΙΘΕΙΟΥΧΟΥ ἈΝΘΡΑΚΟΣ** : Ἐπίδ.
ἀνθυγ. 321.— Γάλα 327.
- ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ** : Καὶ ὑποχρεώσεις ἐργο-
δοτῶν-ἐργαζομένων 196, 223.— Μι-
σθωτῶν, ἀκυρότης παραιτήσεως 45.—
Πρὸς ἀπεργίαν (βλ. καὶ οἰκειάς λέξεις)
54.— Ἠσφαλισμένον ΙΚΑ 570 ἐπ.
- ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ** : Προνόμιον 248.
- ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ** : Ὁραὶ ἐργ.
109.
- ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ** : Ἄδειαι 376.— Ἀπόλυ-
σις ἐμμίσθων 454.
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑ-
ΣΤΗΡΙΑ** : Ἴδετε Διαιτητικά δ.δ.
- ΔΙΟΡΙΑ** : ἐπὶ Λεωφορειῶν 116 ἐπ.
- ΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ** : Ἀποδοχῶν ἀδείας
366.

ΔΙΣΚΩΝ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΩΝ ΕΡΓΑ-
ΤΑΙ : Ἄδειαι 375.

Δ.Α.Ο.Ε.Μ. : 626 ἐπ.

ΔΟΛΟΣ : Ζημία ἐκ δόλου 244 ἐπ.

ΔΡΑΣΙΣ : Συνδικαλιστικὴ μισθωτῶν,
προστασία 52 ἐπ.

ΔΩΡΑ ΕΟΡΤΩΝ : Τακτικαὶ ἀποδοχαὶ
412.— Προνόμιον 248.— Συμφηρισμὸς
305.— Τρόπος καθορισμοῦ αὐτῶν 302.—
Ἐπὶ ἀκέρων συμβάσεων 303.— Ὑπολο-
γισμὸς 303.— Ἐπὶ παροχῶν εἰς εἶδος
303, 305.— Ἐπὶ προσθέτων ἀμοιβῶν καὶ
ἐπιδομάτων 304.— Στρατευμένων 304.—
Ἀμειβομένων ἐπὶ ποσοστοῖς 304.—
Ἀπασχολουμένων πολλαπλῶς 304.—
Συνταξιούχων Δημοσίου 305.— Συμ-
φωνία περὶ καταβολῆς μετὰ τοῦ μισθοῦ
ἢ δι' εἰδῶν 305.— Μὴ ἀπασχολουμένων
συνεχῶς 305.— Οἰκισθελῶς ἀποχω-
ροῦντων 306.— Ἐν μεταβολῇ ἐργοδ.
306.— Ἐκ δύο πηγῶν 304-305.— Ἐν
ἀπεργίᾳ, διαθεσιμότητι 305.— Γεωρ.
ἐργ. καὶ Δημοσ. ἐργῶν 306.— ΟΛΠ
306.— Ὑπηρετῶν καὶ ὠριαίως ἀμειβο-
μένων 306.— Ὑπόκεινται εἰς κρατήσεις
307.— Πίνακες Ὑ.Α. περὶ δώρων 307.—
Δῶρα καὶ ἀποζημίωσις 412.

Ε

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ : Ἰδετε
Κυριακὴ Ἀνάπ. Ἀμοιβαὶ καὶ Στέρη-
σις 315.

ΕΓΓΕΙΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ : Ὁραὶ ἐργ.
106.

ΕΓΓΡΑΦΟΣ : Σύμβασις 5.— Μετὰ Δη-
μοσίου 5.— Διαθεσιμότης 215.— Ἐκ
περιτροπῆς ἐργ. 220.— Ἀπόλυσις 387,
404.

Ε.Δ.Μ.Ε. : Ὁραὶ ἐργ. 109.

ΕΔΩΔΙΜΟΠΩΛΕΙΑ : Ἄδειαι ὑπαλλή-
λων 379.

ΕΘΕΛΟΝΤΑΙ : 493.

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ Ἀγωνι-
σταὶ 502.

ΕΙΔΟΣ : Συμφωνία περὶ μισθοῦ εἰς εἶδος
234.— Καταβολὴ μισθοῦ εἰς εἶδος 234.—
Ὑπολογισμὸς εἰς τακτ. ἀποδ. 234.—
Εἰς δῶρα 303, 305.

ΕΙΘΙΣΜΕΝΟΣ Μισθὸς 235.

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΗΣ : Βεβαίωσις ἐργ. ἀτυ-
χήματος 69.

ΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΕΣ : Δόσεων 4, Φόρου
ῶραι ἐργ. 111.— Λεωφορείων ἄδεια
ἐργ. 189.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ : ΙΚΑ 557 ἐπ.— Ἐπὶ δώρων
307.— Ἐπὶ ἀποδοχῶν ἀδειῶν 369.— Ἐπὶ
ἀποζ. ἀδειῶν 369.— Ἀρνήσις καταβο-
λῆς καὶ ἀπόλυσις 419.— Μέγεθος καὶ
βάρος 561 ἐπ.— Κατανομὴ 563 ἐπ.—
Ὑπολογισμὸς 568 ἐπ.— Ὑποχρέωσις
ἐργοδοτῶν 570 ἐπ.— Ἐκπρόθεσμος κα-
ταβολὴ 572 ἐπ.— Παραγραφή 574.—
Ἐλεγχος καταβ. 574.— Οἰκοδ.-Τεχν.
576.— Δημοσίου 581.— Εἰδικῶν κατη-
γοριῶν μισθωτῶν 578 ἐπ.— Ἀναστολὴ
καταβολῆς εἰσφορῶν 582.

ΕΚΔΙΚΑΣΙΣ ΕΡΓ. ΔΙΑΦΟΡΩΝ : 529
ἐπ.

ΕΚΔΟΡΟΣΦΑΓΕΙΣ : Ἐπαγγ. βιβλ. 190,
βιβλ. ἕγ. 189.— Ἐπίδ. ἀνοηγ. 321.—
Ἄδειαι 376.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ : Βλ. Κατ/τα.

ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ : 220.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ : Ἀπόλυσις μετε-
χόντων εἰς Διοικ. Συμβούλια Ο.Κ.Α.
463.

ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ : Ἰδε Διανουκτέρευσις.

- ΕΚΧΩΡΗΣΙΣ : Ἐποδογῶν ἀπαρ. 241.
- ΕΛΛΙΟΥΡΓΟΣΛΗΩΝΟΠΟΙΟΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. ἐργ. 321.
- ΕΛΛΙΟΛΠΟΘΗΚΑΙ = ΕΛΛΙΟΥΤΡΙΒΕΙΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321.
- ΕΛΑΣΤΙΚΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321, Ἄδειαι 360.
- ΕΜΗΗΣΤΟΣΥΝΗΣ ΠΡΟΣΩΠΑ : 120 ἐπ.
- ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : Ἐνοια 109, 132, ὄραι ἐργασίας 134 ἐπ.—Νυκτ. ἐργ. ἀνθλ. 81.—Ἐβδ. ἀνάπαυσις 170 ἐπ.—Μεταμεσημβρινή ἀνάπ. 166.
- ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ : 11.
- ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜ. ΕΙΗΧ : Ὁραι ἐργ. 108.
- ΕΜΦΑΝΙΣΤΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.
- ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑΙ ΟΜΑΔΕΣ : Ὁραι ἐργ. 122.—Κυρ. ἀνάπ. 179.
- ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΤΗΣ : Ἐπαγγ. βιβλ. 191.
- ΕΝΟΡΚΟΣ ΒΕΒΑΙΩΣΙΣ : Ἐργ. ἀτυχήματος 69, ὡς ἀποδεικτικὸν μέσον εἰς ἐργ. διαφορὰς 537.
- ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ : Ἐκ τῆς Ἐργ. Νομοθεσίας 15 ἐπ.—Ἐκ τῶν περιορισμῶν ἐργ. ἀνθλίκων 82.—Ἐκ τῶν περιορισμῶν ἐργ. γυν. 95.—Ἐκ χρονικῶν ὁρίων 120 ἐπ.—Ἐκ τῆς Κυρ. ἀναπ. 173 ἐπ.—Ἐκ τῶν περὶ καταγγελίας ἐργ. συμβ. διατάξεων 403.—Ἐκ τῆς νομοθεσίας πολεμιστῶν 509.—Ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως ΙΚΑ 552.
- ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ : Ὅρος ἐφαρμογῆς ἐργ. Νομ. 2 ἐπ.—Μετὰ Ν.Π. Δ. Δικαίου 8 ἐπ.
- ΕΞΟΔΑ ΚΗΔΕΙΑΣ : 611.
- ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ : Ὁραι ἐργασίας 111.
- ΕΟΡΤΑΙ ΕΞΑΙΡΕΤΕΑΙ : Ποῖαι 172.—
- Ὁ καθορισμὸς διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. 287.—Πρόσθετοι ἀμοιβαὶ 308 ἐπ.—Καὶ ἐν συμπύσει αὐτῶν μὲ Κυρ. 309.
- ΕΟΡΤΩΝ ΔΩΡΑ : Ἴδε δῶρα ἐορτῶν.
- ΕΠΑΡΓΕΛΜΑΤΙΚΑΙ ΝΟΣΟΙ : Εἰς Μεταλλεῖα καὶ Λατομεῖα 72.
- ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΟΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ : 56-57.
- ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ : Ἀποτελοῦν τακτικὰς ἀποδοχὰς 411.—Ὑπολογισμὸς εἰς ἀποδοχὰς ἀδειῶν 362.—Οἰκογενειακὰ 632 ἐπ.
- ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ : 592 ἐπ.
- ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ : 626 ἐπ.
- ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΟΥΓΓΕΙΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Γενικὰ περὶ αὐτοῦ 319.—Ἀποτελεῖ τακτ. ἀποδ. 319.—Δικαιούμενοι μισθωτοὶ 320 ἐπ.—Ἀλευρόμυλοι, Ἀρτεργάται, ὀδηγοὶ φορτ. αὐτ/των, ἐργ. Βαρειῶν, βυρσοδεψεργάται, παστεριώσεως γάλακτος, Γκαράζ πλύνται 320.—Διθειούχου ἄνθρακος, ἐλαιουργοσαπυνοποιοί, ΔΕΦΑ, ΔΕΗ, Δήμων ἐργατοτεχνῖται καθαριότητος καὶ Νεκροταφείων, ἐκδοροσφαγεῖς, ἐλαιοαποθηκῶν, ἐλαιουτριβείων, ἐλαστικοῦ, Ζυθοπαγοποιίας καὶ ψυγείων, ζύμης, προσοπικὸν ΗΕΑΠ-ΔΕΗ 321.—Ἡλεκτροχημικὴ Ἑλλάδος, Ἡλεκτροσυγκολληταί, Ἡλεκτροτεχνῖται Κατ/των, θερμασταί, Καπνοβιομηχανία, Καπνολογικοῦ Ἴνστιτούτου, Καπνεργάται, Κεραμοποιίας—Ἀγγειοπλαστικῆς ἐργάται, Λευκοσιδηρουργοὶ 322.—Λιθογραφεῖα, Μονοτύπαι, Λιπασμάτων ἐπ., Ἀζωτοῦχων Λιπασμάτων, «Λιπτόλ», Μακρονοτεχνῖται, Μαρμάρων κοπή, Μαρμαρογλύπται, Μεταλλείων, ὄρυχείων Λιγνιτωρυχείων, οἶνοπνευματοποιίας, ΟΤΕ τεχνῖται, ΟΥΗΛ Λαρίσης, Πι-

- λεργάται, Πλαστικῶν εἰδῶν 323-324.—
 Βιομηχανία πολτοῦ καὶ χάρτου, Σπογγεργάται, Συσσωρευταί, Τιμέντων, τσιμεντολίθων, Τυπογράφοι - Λινοτύποι, Ὑαλουργοί, Ἐπ. Ὑδρ. ἐξ. ἔργων, Χημικῆς βιομηχανίας, Χημικοὶ ἐπιστήμονες 324-325.—Ἰατροί, Κτηνίατροι, Βιοχημείας, παρασκευασταί, Νοσοκομείων πλύνται, Νοσηλ. Προσ. 325.—Ἵπ. Γεωργίας, Ἡλεκτρονικοὶ ΕΒΑ καὶ ΕΑ, Συγκρότημα Βολῆς Κρήτης, Ἀποθῆκαι Καυσίμων Β.Ν., Στρατ. Ὑπηρεσιῶν, ΓΕΝ, Ναυστάθμου, Κ.Ε.Α., ραδιοηλεκτρολόγοι τῆς 306 Βάσεως 326.
- ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ:** 609.
- ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΟΚΕΤΟΥ:** 610.
- ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:** Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις 223.
- ΕΠΙΛΟΓΗ:** Μισθωτῶν ὑπὸ ἐργοδοτῶν 39.
- ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:** Ἐν τῇ ἐργασίᾳ 196.
- ΕΠΙΠΛΗΞΙΣ:** Ὡς πειθ. ποινὴ 201, 207.
- ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΑΙ:** Διπλωματοῦχοι 186.
- ΕΠΙΣΧΕΣΙΣ:** Ἐργασίας μισθωτοῦ καὶ ἐργοδότη 48 ἐπ.—Ἀπαγόρευσις ἐπὶ ἀποδοχῶν 49.
- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ:** Ἀδειαι 357 ἐπ.
- ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:** Πρόσωπα 120.
- ΕΠΟΧΙΑΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ:** Ἀδειαι 353.
- ΕΡΓΑΣΙΑ:** Ἐννοια 7 ἐπ.—Ἀναγκαστικῆς ἀπαγόρευσις 58.—Ὁραι ἐργ. 98 ἐπ.—Δικαίωμα μισθωτῶν πρὸς ἐργ. 44 ἐπ.—Ἐκ περιτροπῆς καὶ βραχεῖα 220 ἐπ.—Ἀναστολὴ 221 ἐπ.—Διακοπὴ 98 ἐπ.
- ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΥΜΒΑΣΙΣ:** Ἐννοια ἐξηρημένης ἐργ. 2 ἐπ.—Ἰδιωτικοῦ δικαίου μετὰ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. 8 ἐπ.—Προστασία καὶ ἀκύρων 6 ἐπ.—

Διάκρισις ἀπὸ συμβ. ἔργου 9.—ἀπὸ ἑταιρίας 11.—Ἐμπ. ἀντιπροσώπων καὶ παραγωγῶν (πλασιέ) 11 ἐπ.—Βοηθῶν ὑποδηματεργατῶν καὶ σερβιτόρων 10.—Μετὰ πλειόνων ἐργοδοτῶν 13.—Μετὰ δημ. ὑπαλλήλων 13.—Μαθητείας 13 ἐπ.—Λορ. καὶ ὄρ. χρόνου 17 ἐπ.—Ἰδ. ὑπαλλήλων, ἐργατοτεχνιτῶν καὶ ὑπηρετῶν 21 ἐπ.—Ἐξηρημένης ἐργ. 2 ἐπ.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΧΕΣΙΣ: Κανόνες ρυθμίζοντες τὰ κατ' αὐτὴν 1 ἐπ.—Προστασία ἀπλῶν ἐργ. σχέσεων 6.—Πότε ὑφίσταται αὕτη 2 ἐπ.—Χαρακτήρ αὐτῆς ὡς προσωπικῆς 41 ἐπ.—Ἀπλᾶ ἐργ. σχ. καὶ δῶρα 303, καὶ ἀδειαι 354, καὶ ἀποζημίωσις ἀπαλυομένων 401.

ΕΡΓΑΤΗΣ (Μισθωτός): Ἐννοια 2.

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ: Ἐννοια 63 ἐπ.—Ἐπιχειρήσεις ὑπαγόμεναι εἰς ν. 551 65 ἐπ.—Ἀποζημίωσις ἐξ ἐργ. ατυχ. διαδικασίᾳ κλπ. 66-69.—Ὑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν ἔναντι ΙΚΑ καὶ Ἐπιθ. Ἐργ. 70.—Εὐθύνη ἐργοδοτῶν δι' αὐτ. μισθωτῶν ὑπαγομένων εἰς ΙΚΑ 70-72.—Χρηματ. ἱκανοποιήσεις 71-72.—Ἐφαρμογὴ ἄρθρων 657-658 Α.Κ. 72.—Παραγραφή ἀξιώσεων 69.—Ἀτυχήματα καὶ ἐπαγγελματικαὶ νόσοι εἰς Μεταλλεῖα 72-73.—Παραγραφή ἐπὶ Μεταλλείων 73.—Ἄλλαι σχετικαὶ διατάξεις 73 ἐπ.

ΕΡΓΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ: Νομοθεσία 529-533.—Ἐρμηνεῖα - Νομολογία 533-539.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ: 642.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ: 641.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ: Σκοποὶ καὶ ὄροι ἐφαρμογῆς τῆς 1 ἐπ.—Ἐξαιρέσεις ἐξ αὐτῆς 15 ἐπ.

ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΑΙ: Κριτήρια χαρα-

κτηρισμοῦ των 21.—Πορίσματα Νομολογίας ὡς πρὸς χαρακτηρισμὸν των 34-37.—Ἀπόλυσις 410, 444 ἐπ.

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ : Ἔννοια 2, Πλείονες ἐργ. 13.—Μεταβολὴ αὐτοῦ 41 ἐπ.—Μή ασκῶν ἐπιχείρησιν 301.

ΕΡΓΟΓ ΣΥΜΒΑΣΙΣ : 9.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ : Σ.σ.ε. καὶ δ.ά. 260, 283.

ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ 16, 268.

ΕΣΘΔΑ : Ἀσφαλ. ΙΚΑ 557 ἐπ.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ : Βλ. Κατ/τα. Βιβλ. ὕγ. προσωπικοῦ 187, ἐπαγγ. 190.

ΕΤΑΙΡΙΑ : Διάκρισις ἀπὸ Ἐργ. Συμβ. 11.—Μετατροπὴ ἐπ. καὶ ἄδειαι 358.

ΕΤΟΙΜΟΤΗΣ : Πρὸς ἐργασίαν 7.

ΕΥΘΥΝΗ : Ἐργοδοτῶν ἐπὶ ἐργ. ἀτυχ. 66 ἐπ.—Ἐν ἀσφαλίσει εἰς ΙΚΑ 70 ἐπ.

ΕΦΕΔΡΕΙΑ : Εἰς Λεωφορεῖα 116 ἐπ.

ΕΦΕΣΙΣ : Κατὰ πειθ. ἀποφ. 202.—Κατὰ διαιτ. ἀποφ. 258 ἐπ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ : Ρέπορτερ 4.—Τυπογράφοι 28.—Κυρ. ἀνάπ. 181.

Z

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ : Ὁραιο ἐργ. 137.—Κυρ. ἀνάπ. 174.

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : Ὁραιο ἐργ. 102, 137.—Βιβλ. ὕγ. 187.

ΖΗΜΙΑΙ : Παρ' ἐργαζομένων καὶ συμψηφισμὸς ἀποδοχῶν των 244 ἐπ.

ΖΥΓΙΣΤΑΙ : Ὁραιο ἐργ. 111.

ΖΥΘΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ : Ὁραιο ἐργ. 137.—Βιβλ. ὕγ. 187.

ΖΥΘΟΠΑΓΟΠΟΝΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΑ : Ὁραιο ἐργ. 137.—Βιβλ. ὕγ. 187.—Κυρ. ἀνάπ. 179.

ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ : Κυρ. ἀνάπ. 175, 179.

ΖΥΜΗΣ ΕΡΓ. : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321.

H

H.E.A.Π. : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321-322.

HΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ : Ἐξ ἐργ. ἀτυχ. 71.

HΘΟΠΟΙΟΙ : Ὁραιο ἐργ. 106.—Ἐβδ. ἀνάπ. 180.

HΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθ. Ἐργ. 324, Γάλα 327.

HΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ -ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ : Πτυχία 184.

HΛΕΚΤΡΟΣΥΓΚΟΛΛΗΤΑΙ : Ὑπαλ. Ἰδιότης 26.—Ἐπίδ. ἀνθυγ. 322.

HΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΤΑΙ : Ὑπάλ. Ἰδιότης 26.—Κατ/των Ἐπίδ. ἀνθυγ. 322.—Γάλα 327.

HΛΕΚΤΡΟΧΗΜΙΚΗ : Ἐπίδ. ἀνθ. ἐργ. 322.

HΛΙΚΙΑ : Ἀπὸ ποίας ἐπιτρέπεται ἐργασία 75-76.—Ὑπολογισμὸς αὐτῆς 301.—Ἀπόδειξις ἡλ. ἡσφαλ. 584.

HΛΙΚΙΑΣ ΟΡΙΟΝ : Ἐν κανονισμοῖς ἢ ὀργανισμοῖς. Χαρακτῆρ συμβ. 17-18.

HΜΕΡΟΜΙΣΘΙΑ : Βλ. Ἀποδοχάι. Ἐξαίρεσίμων ἐορτῶν 308.

Θ

ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΕΡΓΑΤΑΙ : Ἐπαγγ. βιβλ. 190.

ΘΑΝΑΤΟΣ : Συνέπειαι 41, 385.

ΘΕΑΜΑΤΑ : Ἀπασχόλησις παιδιῶν 76.

ΘΕΑΤΡΑ : Ἀδεια 376.—Ἐβδ. ἀν. 180.

ΘΕΡΙΝΑΙ ΔΙΑΜΟΝΑΙ : Κυρ. ἀνάπ. 178, 179.

ΘΕΡΜΑΣΤΑΙ : Ὑπαλ. Ἰδιότης 27.—Ἀνήλικοι 80.—Ἁραιο ἐργ. 105.—Πτυχία 184.—Ἐπίδ. ἀνθυγ. 322.—Ἀδεια 360.

ΘΗΛΑΣΜΟΣ : Ἀδεια ἀπουσίας γυναικῶν λόγῳ θηλασμοῦ 95.

ΘΥΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ : Προστασία αὐτῶν 500.

ΘΥΡΩΡΟΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ : Βλ. φύλακες.

ΘΥΡΩΡΟΙ : Πολυκατοικιῶν καὶ μεγάλων, ἀποζημίωσις 23.—Ὁραὶ ἐργ. 111.—Κυρ. ἀνάπ. 179.—Ἐργοστασιῶν, ἐξδ. ἀν. 179.—Ἀδεια ἐργασίας 190.—Ἀδειαι 377.

I

ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ ΙΚΑ : 606 ἐπ.

ΙΑΤΡΟΙ : Σχέσις 3, 4.—Ὁραὶ ἐργ. 112, Κυριακαὶ 174, 179, ἐπίδ. ἀνοηγ. 325.—Ἀκτινολόγων ἄδειαι 377.—Ἐπίδ. ἀνο. καὶ ἐπικινδύνου ἐργ. 325.—Ἀδειαι Ἀκτινολόγων 377.—Ἀπόλυσις ἐμμίθων 455.

ΙΔΙΟΤΗΣ : Ὑπαλλήλου, ἐργατοτεχνίτου ἢ ὑπέρτερου 21 ἐπ.—Πορίσματα νομολογίας 29 ἐπ.

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ : Ὁραὶ ἐργ. 106.

ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ : Σ.π.ε. καὶ δ.α. περὶ ἀποδ. 301.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ : Οἱ κατὰ κύριον ἐπάγγελμα μισθωτοὶ 13.—Κριτήρια χαρακτηρισμοῦ των 21.—Εἰδικαὶ διατάξεις διὰ κατωτ. ὑγειονομικῶς 22.—Φοροτεχνικούς, θυρωροὺς πολικ. ξενοδοχοὑπαλλήλους 23.—Πτυχιούχους Σχ. Τουριστικῶν ἐπαγγ. 25.—Βοηθοὺς φορτ. αὐτ./των 25.—Ἠλεκτροτεχνίτας, θερμαστάς, ἠλεκτροσυγκολλητάς 26-27.—Προσθέτους ἀστυφύλακας 27.—Προσθέτους Χωρ./κας 27.—Φωταερίου Ἀθ. 28.—Τυπογράφοι ἐφημερίδων 28.—Πορίσματα Νομολογίας 29-34.—Λεωφορείων ΚΤΕΛ Θεσ/νίκης 119.—Ἀνον. ἐπ. καὶ Τραπ. Βιομ.

Ὁραὶ ἐργ. 107 ἐπ.—ΙΚΑ καὶ Ὑπ. Ἐθν. Ἀμ. Ὁραὶ ἐργ. 109.—Μεταμεισ. ἀνάγκυσις 165.—Ἀδειαι προβηρητησάντων ὡς ἐργατῶν 358.—Ἀπόλυσις ἰδ. ὑπ. 404, 406 ἐπ.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ : Ἐργ. σύμβασις, τότε ὑφίσταται 3.

ΙΔΡΥΜΑΤΑ : Νοσηλευτικὰ καὶ Ὑγειονομικὰ, Ὁραὶ ἐργ. προσωπικοῦ 109, 112.—Ἴδρ. καθαρίστρια 113.—Ἀποδοχαὶ προσωπικοῦ Γραφείων Ν. Ἴδρ. 276.—Τροφή 298-299.

ΙΚΑ : Ἀναγγελία πρὸς αὐτὸ ἐργ. ἀτυχ. 70.—Εὐθὺνη ταύτου πρὸς ἀποζ. 70.—Ὁραὶ ἐργ. ὁδηγῶν αὐτ./των, μαγείρων καὶ βοηθῶν μαγείρων 105.—Λοιπῶν προσωπικοῦ 109.—Κοιν. ἀσφάλισις : Εἰσαγωγή 542.—Ἰσχύουσα νομοθεσία 543 ἐπ.—Διοικ. ὀργάνωσις 544 ἐπ.—Ἀσφαλιζόμενοι κίνδυνοι 546.—Ὑποχρεωτικότης τῆς ἀσφαλίσεως 546.—Ἀσφαλιζόμενα πρόσωπα 547 ἐπ.—Τοπικὴ ἔκτασις ἀσφ. 550 ἐπ.—Ἐξαιρούμενοι τῆς ἀσφαλίσεως 552 ἐπ.—Τίνες νοοῦνται ἐργαδοῦται 554.—Προκιρητικὴ ἀσφ. 555.—Ἐσοδα 557 ἐπ.—Μέγεθος καὶ βάρος εισφορῶν 561 ἐπ.—Κατανομή καὶ πίνακες εισφορῶν 563 ἐπ.—Ὑπολογισμὸς εισφορῶν 568 ἐπ.—Ὑποχρεώσεις ἐργαδοτῶν 570 ἐπ.—Ἐκπρόθεσμος καταβολὴ εἰσφ. 572 ἐπ.—Παραγραφή εἰσφ. 574.—Ἐλεγχὸς καταβ. εἰσφ. 574.—Εἰσπραξις εἰσφ. ἐπὶ οἰκοδ.-τεχν. 576 ἐπ.—Εἰσπραξις εἰσφορῶν εἰδικῶν κατηγοριῶν μισθωτῶν 578 ἐπ.—Ἀναστολὴ καταβολῆς εἰσφορῶν 582.—Παροχαὶ ἀσφαλίσεως, γενικὰ 583.—Σύνταξις γήρατος 583 ἐπ.—Σύνταξις ἀναπηρίας 589 ἐπ.—Ἐπίδομα ἀναπροσαρμογῆς 592.—Σύνταξις θανάτου 593 ἐπ.—Ἠσφαλισμένοι νέων ὑπ./των

595.—Ἔργ. ἀτύχημα 595 ἐπ.— Συντάξιμος χρόνος ἀσφαλίσεως 597 ἐπ.— Ὑπολογισμὸς Συντάξεως 599 ἐπ.— Ἀναστολή συντάξεως 603.— Διαδοχικὴ ἀσφάλις 604.— Παροχαὶ κλάδου ἀσθενείας 606 ἐπ.

ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΙΣ : 50-52.

ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Κατ/τα.

ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ : Ἐπαγγ. βιβλ. 190.

Κ

ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑΙ : Ὄραϊ ἐργ. 113.— Δημ. κατ/των 113.

ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΙΣ : Ἀποδοχῶν Ποινικὴ εὐθύνη 339.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ σχέσις 4.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ : Ἐπιχειρήσεων 200 ἐπ.— Περιεχόμενον αὐτῶν 201.— Κύρωσις 202.— Πειθαρχικὰ ποινὰ 201, 207.— Σχέσις πρὸς σ.σ.ε. 204.

ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΑΙ : Ἀνγλικοὶ 80.— Γυν. 89, ἐπίδ. ἀνουγ. 322.

ΚΑΠΝΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Κατ/τα.

ΚΑΡΤΑ Γ.Ε.Ε.: Ἀνεργίας καὶ ἀναλήψεως ἐργ. 38 ἐπ.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ : Ἐλάσσονος ἀποζ. 417.— Εἰσφορῶν 570 ἐπ.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ : Καὶ διαθεσιμότης 219.— Γενικὰ 385.— Κείμενον ν. 3198/55 386 ἐπ.— Κείμενον ν. 2112/20 390 ἐπ.— Κείμενον Β.Δ. 16/18.7.1920 395 ἐπ.— Καταγγελία κατὰ ν. 3198/55 ἐργ. συμβ. μισθωτῶν ὑπαγομένων νῶν εἰς ἀσφ. ἀνεργίας 399 ἐπ.— Ἰσχύουσα νομοθεσία 399.— Ἐκτασις ἐφαρμογῆς ν. 3198/55 400 ἐπ.— Προϋποθέσεις καταγγελίας ἐργ.

σ. κατὰ ν. 3198 404.— Διὰ προειδοποιήσεως ὑπαλλήλων 407.— Ἐγγραφὸς καταγγελίας 404 ἐπ.— Ἀποζ. ὑπαλλήλων 406 ἐπ.— Ἀποζ. ἐργ. τεχν. ὑπηρ. 410.— Ὑπολογισμὸς ἀποζ. 411.— Ἐννοια τακ. ἀποδ. 411.— Δῶρα ἑορτῶν — Ἐπίδ. ἀδείας 412.— Κυρ. καὶ νυκτ. ἐργ. 413.— Περιορισμὸς ἀποζ. 413.— Ἀμειβόμενοι ἐπὶ ποσοστοῖς 413.— Μὴ συμπλ. διμήνου 414.— Προσφορὰ καὶ παρακατάθεσις ἀποζ. 414 ἐπ.— Ὑπηρεσία καὶ προϋπηρεσία 415-416.— Μειωμένη ἀπασχόλησις 416.— Ἀναδρ. αὔξ. ἀποδ. 416.— Συνέπειαι καταβολῆς ἐλάσσονος 417.— Τίνες δικαιούνται ἀποζ. κατὰ ν. 3198 418.— Παραίτησις ἀπὸ ἀποζ. 418.— Ἀπόλυσις ἄνευ ἀποζ. 419.— Συμφητισμὸς, χαρτ., φόρος ἀποζ. 419-420.— Συνέπειαι μὴ τηρήσεως διατυπώσεων 420 ἐπ.— Παραγραφὴ ἀξιώσεων περὶ ἀκυρότητος καὶ ἀποζ. 423 ἐπ.— Ἀναγγελία ἀπολ. 426.— Ἐν ὑποβολῇ μηνύσεως 426 ἐπ.— Μονομ. βλ. μεταβολὴ 428 ἐπ.— Μεταβολὴ ἐργοδότη 433 ἐπ.— Διακοπή, Πτώχευσις κλπ. 435.— Προνόμιον ἀποζ. 436.— Ἀποχώρησις κοινῇ συγκαταθέσει 436.— Ἀπολ. ἢ ἀποχ. ὑπερηλίκων 437.— Ἀνεχώρητον ἀνακλήσεως ἀπολύσεως 438.— Εἰδικῶς προστ. πρόσωπα 439.— Καταγγελία κατὰ Ν. 2112/20 ἐργ. συμβ. ἰδ. ὑπαλ. μὴ ὑπαγομένων εἰς ἀσφ. ἀνεργίας 440 ἐπ.— Καὶ ἐπὶ ἀκύρων συμβάσεων 441.— Προειδοποίησις ὑπὸ ἐργοδότη 441, ἐπ.— Ἀνάγκη ἐγγράφου καταγγελίας 441.— Ἀποζημίωσις 442.— Ἀκυρότης συμβάσεων ἀντιθέτων πρὸς ν. 2112/20 443.— Ἀπολύσεις ἐργατοτεχνιτῶν. Ἐκτασις ἰσχύος Β.Δ. 16/18.7.1920 444 ἐπ.— Διαδικασία ἀπολ. 446.— Ἀποζημίωσις 447.— Ἄλλα θέματα 448.— Ἐτερεῖ

- διατάξεις ἰσχύουσαι ἐπὶ ἀπολύσεων μισθωτῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς ἀσφ. ἀνεργίας 448.—Καταγγελία συμβ. ὑπὸ ὑπαλλήλου ἢ ἐργάτου 449.—Καταγγελία συμβ. κατ' Α.Κ. 450 ἐπ.—Ἀορίστου χρόνου 450.—Ἐμισθίου χρόνου 450 ἐπ.—Εἰδικὰ καὶ περιπτώσεις: Ἐμισθίων δικηγόρων καὶ ἰατρῶν 454-455.—Μισθωτῶν Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. 456-459.—Συνδ. σταλ. 459-463.—Μελῶν Δ.Σ. ΟΚΑ 463-464.—Μαθητῶν τεχνιτῶν 464.—Προσθέτων ἀστυφ.-Χωρ/κων 465.—Τυπογράφων, λινωτυπῶν 465.—Μισθωτοὶ Δήμων 465.—Ὀμαδικαὶ ἀπολύσεις 466-468.—Εἰδικὰ καὶ περιπτώσεις 469.—Καταχρηστικὰ ἀπολύσεις 470-476.
- ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ Σ.Σ.Ε. καὶ Δ.Α.** 252, 281.
- ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ:** 223 ἐπ.
- ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:** Χρονικὰ ὄρια λειτουργίας των 134 ἐπ.—Ἔργα ἐργ. προσωπικοῦ 137.—Διακοπαὶ ἐργασίας 138.—Ἐπαύσεις ὥρων 138.—Ἐπέρβασις ὥρων 139.—Ἐποχὴ ἀποδοτῶν 140.—Ποινικὰ κυρώσεις 141.
- ΚΑΤΑΣΧΕΣΙΣ:** Ἀποδοτῶν 241.
- ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΑΙ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ:** Ἀκυρότης αὐτῶν 470-476.
- ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ:** Ὑπάλληλοι βιβλ. ὕγ. 189.
- ΚΑΦΕΝΕΙΑ:** Βλ. Κατ/τα. Ἔργα ἐργ. 137.—Βιβλ. ὕγ. 187.—Κυρ. ἀνάπ. 174, 179.
- KENTRA EN GENEI:** Κυρ. ἀνάπ. 174, 179.
- ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΑ - ΠΛΙΝΘΟΠΟΙΑ:** Ἐπίδ. ἀνθυγ. 322.—Ἄδειαι 360.
- ΚΗΔΕΙΑΣ ΕΞΟΔΑ:** 611.
- ΚΗΡΟΠΩΛΕΙΑ:** Βλ. Κατ/τα.
- ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ:** Ὁραὶ ἐργ. 105, ἄδειαι 376.
- ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΙ:** Μισθωτῶν, προνόμιον 248.
- ΚΛΙΝΙΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ:** Τροφή 299.
- ΚΛΩΣΤΟ-ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΟΙ:** Γυναικες 90.
- ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ:** Ἐπιγ. καὶ ἄδειαι 357-358.
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ:** Βλέπετε ΙΚΑ καὶ Ταμεία.
- ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΑ:** Ἄδειαι 377.
- ΚΟΠΙΩΔΗ ΕΡΓΑ:** Ἄδειαι 359 ἐπ.
- ΚΟΠΤΑΙ:** Ἄνδρ. ἐνδ., ἄδειαι 375.
- ΚΟΥΛΟΥΡΟΠΩΛΑΙ:** Βιβλ. ὕγ. 187.
- ΚΟΥΡΕΙΑ:** Βλ. Κατ/τα Βιβλ. ὕγ. 187.
- ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ:** Ἐπὶ ἀποδοτῶν 240.
- ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΑ:** Βλ. Κατ/τα Ὑπαλ. καὶ Φορτ/ταὶ κρ. βιβλ. ὕγ. 189.
- ΚΡΙΤΗΡΙΑ:** Διαχωρισμοῦ ὑπαλλήλων - ἐργατοτεχνιτῶν 21 ἐπ.
- Κ.Τ.Ε.Α. Συγχώνευσις** 43, Ἄδειαι μισθωτῶν 374.
- ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ:** Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.
- ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ:** Βλ. Κατ/τα.
- Κ.Υ.Δ.Ε.Π.** Ἔργα ἐργ. 109.
- ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ:** Πεδῖον ἐφαρμογῆς 170.—Ἐξαίρεσις 171.—Ἀπαγόρευσις ἀπασχολήσεως 171.—Ἡμέραι ἀργίας 172.—Ἐξαίρεσις δι' ὀρισμένης Κυριακῆς κλπ. 173-179.—Τελευταία Κυριακὴ, παραμονὴ ἑορτῶν 173, 310.—Ἀνάπαυσις κατ' ἑλλην. ἡμέραν ἐβδ. 179.—Ποιν. Κυρώσεις 182.—

Ἐποζημίωσις διὰ στέρησιν ἐβδ. ἀνάπ. 315.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ : (Βλ. καὶ Κυρ. ἀνάπ.) Γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων 82, 89.—Πρόσθετοι ἀμοιβαὶ καὶ δῶρα 304.—Πρόσθετοι ἀμοιβαὶ δι' ἔργ. Κυρ. 308 ἐπ.—Ἐννοια Κυριακῆς 309.—Ἐξαιρέσεις 311.—Ἐκτασις ἐφαρμογῆς 309 ἐπ.—Ἐπὶ συρροῆς μετὰ νυκτὸς 312.—Μόνον ἐπὶ ἐγκύριων ἔργ. συμβ. 312 ἐπ.—Πότε νόμιμος ἢ κατὰ Κυρ. ἔργ. 310 ἐπ.—Δημ. τάξεως διατάξεις 313.—Ἐπὶ παντὸς μισθωτοῦ ἀσχέτως ιδιότητος ἐργοδότη 310 ἐπ.—Τρόπος ὑπολογισμοῦ 313-314.—Καθαρίστριαι δημ. κατ/των 314.

ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ κάτω 6.000: Ὑραὶ ἔργ. 122.

Λ

ΛΑΝΤΖΕΡΗΣ : Νοσοκ., οὐ βιβλ. ὕγ. 194.

ΛΑΤΟΜΕΙΑ : Ὑραὶ ἔργ. 100.—Μαγνησίας ὄραι ἔργ. 106.—Ἀτυχήματα καὶ Ἐπαγγ. νόσοι 72-73. Κυρ. ἀνάπ. 176, 179.

ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΙ : Ὑραὶ ἔργ. 105, 122.

ΛΑΧΕΙΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΩΛΗΤΑΙ : Ἄσφ. 580.

ΛΕΒΗΤΟΠΟΙΕΙΑ : Ἄδειαι 360.

ΛΕΥΚΑΝΘΡΙΑ : Ἐπίδομα ἀνθυγ. 320—Ἄδειαι 359.

ΛΕΥΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ : 56.

ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΟΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 322

ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.

ΛΙΝΟΤΥΨΙΑΙ : Ἀπόλυσις 465.

ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ : Ἐτ. Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323 —Ἄδειαι 360.

ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΑΖΩΤΟΥΧΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.

ΛΙΠΤΟΛ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323

ΛΟΓΙΣΤΗΣ σχέσις 4

ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ : Ὑραὶ ἔργ. 106.

Μ

ΜΑΓΕΙΡΕΙΑ : Βιβλ. ὕγ. 187.

ΜΑΓΕΙΡΟΙ : Νοσ. Ἰδρ. Ὑραὶ ἔργ. 113.—Ἄδειαι 360.

ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΕΧΝΙΤΑΙ : Σύμβασις Μαθητείας 13.—Πρόσληψις 14.—Ὑραὶ ἔργ. 105.—Διατάξεις περὶ ἀποδοχῶν 336.—Ἄδειαι 377.—Ἀπόλυσις 464.

ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ : Σύμβασις 13.

ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΙ : Δερμ. εἰδῶν, ἄδειαι 375.

ΜΑΚΑΡΟΝΟΠΟΙΟΙ : Βιβλ. ὕγ. 188, 189, ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.

ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΕΡΓ. : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.

ΜΕΙΩΣΙΣ : Ὑρῶν ἔργ. ἐπιτροπῆ 163.—Νομίμων ἀποδοχῶν διὰ μειωμένην ἔργ. 291.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΔΙΑΚΟΠΗ : Ἀνηλίκων 82.—Γυναικῶν 88-89.—Γενικῶς 98-99.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ : Ἐργοδότη, ἀποτελέσματα 41 ἐπ.—Ἐν σ.σ.ε. 253.—Ὡς πρὸς δῶρα 306.—Ὡς πρὸς ἀδείας 355.—Ὡς πρὸς ἀπόλυσιν 415-416.—Ἐν στρατεύσει 493.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : 428 ἐπ.

ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ : Ὡς βλ. μετ. 428 ἐπ.

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΕΙΑ : Ἀτυχήματα καὶ Ἐπαγγελ. νόσοι 72-73.—Μετ. καὶ ὄρυχεῖα: Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323,—ἄδειαι 378.

ΜΕΤΑΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ : Ὑπ. Γραφ. 165.—Ἐμπ. κατ/των 166.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ : Ἄορ. χρ. συμβ. εἰς ὦρ. χρ. 20.—Ἐταιριῶν καὶ ἄδειαι προσωπικοῦ 358.

ΜΕΤΑΦΟΡΑ : Ὦρων ἔργ. εἰς ἄλλην ἡμέραν 123.

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ : Ἐβδ. ἀνάπ. 179.

ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΙΣΗ : 50 ἐπ.

ΜΗΝΥΣΙΣ : Ἀπόλυσις κατόπιν μηνύσεως 426 ἐπ., 442.

ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ : Ἀπαγόρευσις χρησιμοποιοῦσας ὑπὸ ἀνγλικῶν καὶ γυναικῶν 77-78, 89.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ : Ὦραι ἔργ. 105.—Πτυχία 184.—Ἄδειαι 380.

ΜΗΧΑΝΟΔΗΓΟΙ : Ὦραι ἔργ. 105.—Πτυχία 184.

ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ — ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ : Πτυχία 184.

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ : Ἄδειαι 361.

ΜΙΣΘΟΙ : Βλ. Ἀποδοχαί.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΕΡΓΟΥ : 9-10.

ΜΙΣΘΩΤΟΣ : Ἐννοια 2.—Πρόσληψις μισθωτῶν 38 ἐπ., προστασία μισθωτῶν 44 ἐπ.

ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ : Βλ. Μεταβολή ἔρων ἔργ.

ΜΟΝΟΤΥΠΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.

ΜΥΛΕΡΓΑΤΑΙ : Βιβλ. ὄγ. 189.

N

ΝΑΥΤΙΚΟΙ : Ἄδειαι 378.

ΝΑΦΘΑΛΙΝΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Ἄδειαι 361.

ΝΕΟΠΟΛΕΜΙΣΤΑΙ : Προστασία αὐτῶν 502 ἐπ.

ΝΗΠΙΟΤΡΟΦΕΙΑ : Ὦραι ἔργ. 113.

Ν.Π.Δ.Δ. : Ἐξήρτ. ἔργ. σύμβ. 8-9.—Στράτευσις μισθωτῶν 489.

ΝΟΜΙΜΟΦΡΟΣΥΝΗ : Πολεμιστῶν 523.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ : Πόρισματα. Ὦς πρὸς χαρακτηρισμὸν μισθωτῶν, ὡς ὑπαλλήλων 29 ἐπ.—Ὦς ἔργατῶν 34 ἐπ.

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ : Ἴδε Ἴδρύματα Νοσηλευτικά.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ : 608.

ΝΟΣΟΚΟΜΟΙ : Ὦραι ἔργ. 112.—Διπλωματοῦχοι 186.—Κυριακαί 179.—Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΔΙΑΚΟΠΗ : Ἐργ. ἀνγλικῶν 81.—Ἐργ. γυν. 95.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ : Ἀνγλικῶν ἀπαγ. 81.—Γυναικῶν 95.—Προσθ. ἀμοιβαί καὶ δῶρα 304.—Πρόσθετοι ἀμοιβαί διὰ νυκτ. ἔργ. 312 ἐπ.—Ἐννοια νυκτῶς 312.—Συρροή μετὰ Κυριακῆς 312.—Προϋπὸθεσις ἢ ἐγκυρότης τῶν ἔργ. συμβάσεων 312 ἐπ.—Δημ. τάξεως αἱ σχετ. διατάξεις 313.—Ἐπὶ παντὸς μισθωτοῦ ἀσχέτως ἐργοδότη 309 ἐπ.—Ἐξαιρέσεις 311.—Τρόπος ὑπολογισμοῦ 313.

ΝΥΚΤΟΦΥΛΑΚΕΣ : Ὦραι ἔργ. 110.—Ἐβδ. ἀνάπ. 179.—Ἄδειαι 381.—Γκαρὰζ 111, ἄδειαι 379.—ΙΚΑ 111.—Πρ. Ἀστυφύλακες 111.

Ξ

ΞΕΝΟΔΟΧΟ-Υ-ΠΑΛΛΗΛΟΙ : Ὑπαλλήλική ιδιότης 23.—Ὦραι ἔργ. 109.—Κυρ. ἀνάπ. 179.—Βιβλ. ἐπάγγ. καὶ ὄγ. 190 καὶ 187.—Πειθ. ποιναί 209.—Ἄδειαι 379.

ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΚΑ : Βλ. Κατ/τα.

Ο

- Ο.Α.Α.Α. (ΟΛΕΔ) : Ἐπιδόματα ἀνερ-
γίας 626 ἐπ.— Οἰκογενειακὰ ἐπιδόμα-
τα 632 ἐπ.
- ΟΔΗΓΟΙ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ : Ἴδετε
Αὐτοκίνητα.
- Ο.Δ.Ι.Σ.Υ. : 278.
- ΟΔΟΠΟΡΙΚΑ : Ὑπαλ. ἀν. ἐτ. 328.—
Τραπεζῶν 328.
- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΒΑΡΗ : 299.
- ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ :
632 ἐπ.
- ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑΙ
ΕΡΓΑΣΙΑΙ : Ὁραι ἐργ. 131.—Εἰσφο-
ραὶ ΙΚΑ 576 ἐπ.
- ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ : Ἄδειαι 379.—Ἀσφάλι-
σις 576.
- ΟΙΚΕΙΟΘΕΛΩΣ ΑΠΟΧΩΡΟΥΝΤΕΣ :
437.
- ΟΙΚΟΣΙΤΟΙ ΜΙΣΘΩΤΟΙ : (Οἰκιακοὶ
βοηθοὶ) Δῶρα 306.—Περιθαλίς 335.
—Ἀπόλυσις 450.—ἀσφάλισις 548, 578.
- ΟΙΝΟΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. καὶ Κατ/
τα. Βιβλ. ὑγείας 187.
- ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΠΟΙΑ : Ἐπίδ.
ἀνθυγ. 323.
- ΟΚΤΑΩΡΟΝ : Ἴδετε Ὁραι ἐργ.
- Ο.Α.Π. : Φύλακες ὄρ. 110.—Κυριακαὶ
311.
- ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ : Τεχν. προσωπικὸν 29.
Ἄδειαι 379.
- ΟΜΑΔΙΚΑΙ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ : 466 ἐπ.
- ΟΞΕΑ : Ἄδειαι 360.
- ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Κατ/τα. Βιβλ.
ὑγ. 187.
- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ : Μὲ ἔριον ἡλικίας 17
ἐπ.
- ΟΡΕΙΧΑΛΚΟΥΡΓΕΙΑ : Ἀνήλικοι 80.
—Γυναῖκες 89.

- ΟΡΙΟΝ ΗΛΙΚΙΑΣ : Βλ. Ἡλικίας ἔριον.
- ΟΣΤΟΥ : Ἔργ. ἐπεξεργ. Ἄδειαι 360.
- Ο.Τ.Ε. : Ὁραι Ἔργ. 109.—Ἐπίδ. ἀνθυγ.
323.
- ΟΥΝΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.

Π

- ΠΑΓΟΠΩΛΗΣ ·- ΠΑΓΟΠΟΙΟΣ : Βι-
βλ. ὑγ. 187.
- ΠΑΓΟΥ ΠΡΑΤΗΡΙΑ : Βλ. Κατ/τα.
- ΠΑΓΩΤΑ ΠΩ. : Βλ. Κατ/τα.
- ΠΑΛΑΙΟΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΑΙ : Διαθεσι-
μότης 219, 498.—Προστασία, Γενικά
496.—Ἀπαγόρευσις ἀπολύσεως 496-
498.—Συνυπολογισμὸς στρ. ὑπ. εἰς
συντάξιμον χρόνον 498.—Ἀκυρότης
ἐπιβλαβῶν συμβιβασμῶν 499.—Ἀπαλ-
λαγὴ ἐπιχειρήσεων 499.—Συντάξιμος
χρόνος 498, 597.
- ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΑΙ : Ἄδεια ἀστυνομίας 191.
- ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ : Ἐμπορ. 181.
- ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ : Βλ. Κατ/τα. Μετα-
μεσημβρινὴ ἀνάπαυσις 166.—Βιβλ.
ὑγ. 187.—Ἄδειαι ὑπαλλήλων 379.
- ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ : Σ.Σ.Ε. 251-252.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ : Ἀξιώσεων ἐξ ἐργ.
ἀτυχ. 69.—ἐξ ἐργ. ἀπ. εἰς Μεταλλεῖα
73.—Ἀξιώσεων ἐξ ἀποδοχῶν 245 ἐπ.
—Δώρων 307.—Ἀγωγῆς περὶ ἀκυρό-
τητος ἀπολ. καὶ ἀποζ. 423 ἐπ.—Εἰσ-
φορῶν ΙΚΑ 572 ἐπ.
- ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ (ΠΛΑΣΙΕ) : 11.
- ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ : Ἀκυρότης παρ. μι-
σθωτῶν ἀπὸ δικαιωμάτων των 45.—
Ἀπὸ ὑπερωριακῶν ἀξιώσεων 160.—
Π. Πολεμιστῶν 499.
- ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΕΣΙΣ : Ἀποζ. 414-415.
- ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΣ ἀπασχόλησις : 5, 13.
- ΠΑΡΑΜΟΝΑΙ ΕΟΡΤΩΝ : 173.
- ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ : Ἐγγραφὸς ἢ προφο-
ρικὴ ὡς πειθ. ποινή 201, 207.

- ΠΑΡΕΡΓΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ : Ὡς πρὸς σ.σ.ε. 289.
- ΠΑΡΟΧΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ : 583 ἐπ.
- ΠΑΣΤΕΡ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.
- ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ : Ποῖαι εἶναι αὐταί 201.— Παρατηρήσεις ἐπὶ πεῖθ. π. 207.— Προβποθέσεις ἐπιβαλῆς των 208.— Διὰ τὰ ξενοδοχεῖα 209.— Διὰ τοὺς φορτοεκφορτωτάς 212.— Διὰ τοὺς ὑγειονομικούς 212.— Διὰ τὸ προσωπικὸν λεωφορείων 210.— Διὰ Γεωργ. Συν. ὀργανώσεις 212.— Ἐρεσις κατὰ πεῖθ. ἀποφ. 202.
- ΠΕΡΙΕΛΗΓΚΤΑΙ : Ὑπαλ. ἰδιότης 26.
- ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Ἐπὶ Λεωφ. 117 ἐπ.
- ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ : Οἰκοσίτων 335.— Παρὰ ΙΚΑ Ἱατρικὴ κλπ. 606 ἐπ.
- ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Ἀνηλίκων 75 ἐπ.— Γυναικῶν 88 ἐπ.— Γενικῶς 183 ἐπ.— Χημικοὶ 183-184.— Ἡλεκτρολόγοι-μηχανολόγοι, Πρ. Μηχ.— Θερμασταὶ 184-185.— Χειρισταὶ ἄλων. μηχαν. καὶ γεωργ. ἐλκ. 185-186.— Νοσοκόμοι 186.— Μεταλλεῖα 186-187.— Βιβλ. ὑγείας 187.— Βιβλ. ἐπαγγ., Πτυχία—Ἀδειαι 189.— Συνέπειαι ἐλλείψεως 193-195.— Ἀνεπίτρεπτοι διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. 287.
- ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ : Ἀνήλικοι ὑπ. 80.— Βλ. Κατ/τα.
- ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ (ἐκ) ΕΡΓΑΣΙΑ : 220.
- ΠΕΤΑΛΩΤΗΡΙΑ : Βλ. Κατ/τα. Ὡραι ἐργ. 106.
- ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ : Ὡραι ἐργ. νυκτοφυλάκων 110.— Λοιποῦ προσωπικοῦ 106
- ΠΛΕΡΓΑΤΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323.
- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : 487.
- ΠΛΑΣΙΕ : Ἰδετε παραγωγῶν.
- ΠΛΑΣΤΙΚΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 323-324.
- ΠΛΕΙΟΝΕΣ ἐργοδοταί : 13.
- ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ : Προνόμιον μισθοῦτων ἐν πλ. 246 ἐπ.
- ΠΛΗΡΩΜΗ : Ἀποδοχῶν 239.
- ΠΛΙΝΘΟΠΟΙΕΙΑ : Ἀδειαι 360.
- ΠΛΟΙΑ : Ἀνήλικοι εἰς πλοῖα 80.— Ὡραι ἐργ. 114.— Ἐβδ. ἀνάπ. 174, 179.
- ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 320.— Ἀδειαι 360.
- ΠΛΥΝΤΗΡΙΑΙ ΝΟΣΟΚ. : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 325.
- ΠΟΙΝΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ : Βλ. Πειθαρχικαὶ π.
- ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ : Διὰ παραβ. διατ. ὑγ. ἀσφαλείας 60.— Διὰ παραβάσεις διατάξεων περὶ ἀνηλίκων 84.— Διὰ παραβάσεις διατ. περὶ γυναικῶν 96.— Διὰ παραβάσεις ὥρων ἐργ. 130, 141.— Διὰ παραβάσεις Κυρ. ἀναπ. 182.— Κατὰ ὑποκινητῶν διακοπῆς ἐργασίας κατὰ διάρκειαν διαδ. δ.δ.δ. 263.— Κατὰ παραβατῶν σ.σ.ε. 276.— Διὰ καθυστέρησιν ἀποδοχῶν 339.
- ΠΟΛΕΙΣ : Κάτω 6.000, ἐξαιρέσεις ἀπὸ ὥρων ἐργ. 122.— Κάτω 3.000 κατοίκων, ἐξαιρέσεις ἐκ τῆς Κυριακῆς ἀργίας 177.— Ἀποδοχαὶ εἰς πόλεις κάτω 6.000 337.
- ΠΟΛΕΜΙΣΤΑΙ : Ν. 751/48 καὶ 1836/51 : Ἰσχύοντες νόμοι 506.— Προστατευόμενα πρόσωπα 506 ἐπ.— Ἀρμόδια ὄργανα προστασίας 509 ἐπ.— Ὑπόχρεοι ἐπιχειρήσεις καὶ χρησιμοποίησις πολεμιστῶν 512 ἐπ.— Πρόσληψις δικηγόρων καὶ ἐπιστημόνων ἐν γένει 518 ἐπ.— Ἀπαλλαγὴ ἐπιχειρήσεων 520 ἐπ.— Ὑποχρεώσεις Δημ. ὑπηρεσιῶν, Ν. Π. Δ. Δ. κλπ. 521 ἐπ.— Διαδικασία τοποθετήσεως πολεμιστῶν 522-523.— Διάρκεια σχέ-

- σεως ἐργασίας, λόγοι ἀπολύσεως καὶ διαδικασίᾳ 523-525. — Ἀντικατάστασις τοποθετουμένων πολεμιστῶν 525-527. — Προθεσμία ἀσκήσεως δικαιωμάτων πολεμιστῶν 527.
- ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΣ :**
Ἄπαυ. πολλαπλῆς πλήρους ἀπασχολήσεως 162-164. — Δῶρα 304-305. — Ἀπόλυσις 402.
- ΠΟΛΥΤΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΥ :** Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.
- ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ :** Βλ. Θυρωροί.
- ΠΟΣΟΣΤΑ :** Ὡς μισθός 234. — Δῶρα 304. — Ἐπὶ ἀδείας 363. — Ἀμοιβή εἰς ποσοστὰ καὶ ἀποζ. 413.
- ΠΟΤΟΠΩΛΕΙΑ :** Βλ. Κατ/τα.
- ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ :** Ἄδειαι 380.
- ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ :** Ἄδειαι ὑπ. 379.
- ΠΡΑΤΗΡΙΑ :** Βλ. Κατ/τα.
- ΠΡΕΒΕΝΤΟΡΙΑ :** Ὄροι ἐργ. 113. — Κυρ. ἀνάπ. 174, 179.
- ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ :** Ἀσφάλ. εἰς ΠΚΑ 555 ἐπ.
- ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ :** Περὶ ἀπολύσεως 407. — Ἄδεια πρὸς ἐξεύρεσιν ἐργ. 477 ἐπ.
- ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ :** Ἀποκλ. ἀγωγῆς ἀκυρ. ἀπολ. καὶ ἀποζ. 423-426. — Αἰτήσεων πολεμιστῶν 527.
- ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ :** Ἀποδοχῶν 240.
- ΠΡΟΝΟΜΙΟΝ :** Ἀξιώσεων ἐκ μισθῶν καὶ ἡμερ. 246-248. — Ἐκ δόρων, τόκων καὶ δικ. ἐξόδων 248. — Ἐξ ἀδειῶν 248. — Ἀποζ. ἀπολ. 436.
- ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΑΜΟΙΒΑΙ :** Δι' ἐργασίαν Κυριακῶν καὶ νυκτῶν 308 ἐπ. — Διὰ στέρησιν ἐβδ. ἀναπαύσεως 315 ἐπ. — Διὰ διαν. ἐκτὸς ἔδρας 316 ἐπ. — Ἐπίδ.
- ἀνθυγ. ἐργ. 319 ἐπ. — Ὀδοιπορικὰ ὑπ. Ἄν. ἐτ. 328.
- ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ :** 27.
- ΠΡΟΣΛΗΨΙΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ :** Διαδικασία 38 ἐπ.
- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ :** Προσωπικότητος 44. — Ἀπλῶν ἐργ. σχέσεων 6 ἐπ. — Μισθωτῶν γενικῶς 44 ἐπ. — Ἀνγλικῶν 75 ἐπ. — Γυναικῶν 88 ἐπ. — Συνδικαλ. δράσεως 52-54. — Ἀπεργίας 54.
- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ :** Ἴδετε Στρατευόμενοι, Παλ. Πολεμισταί, Ἀνάπηροι καὶ Θύματα, Νεοπολεμισταί, Πολεμισταὶ Α.Ν. 1836/51.
- ΠΡΟΣΤΙΜΟΝ :** Ὡς πειθ. ποινὴ 201, 207. — Κράτησις διὰ πρ. 240.
- ΠΡΟΣΦΟΡΑ :** Ἀποζ. 414-415.
- ΠΡΟΣΩΠΑ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ :** 120 ἐπ.
- ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ :** Λεωφ. 116 ἐπ.
- ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΣ :** Χαρακτήρ ἐργ. σχ. 41.
- ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ :** 44.
- ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ :** 299.
- ΠΡΩΤΥΠΟΥΡΓΟΥ :** Μισθός, Οὐκ ἐπιτρεπτόν συνολογῆσεως ἀνωτέρου 238.
- ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ :** Κατ. Βλ. Κατ/τα.
- ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ :** Σχ. Τουριστ. Ἐπαγγ. Ὑπάλληλοι 25.
- ΠΤΥΧΙΑ :** (Βλ. καὶ Βιβλιάρια ἐργ.) Χημικῶν 183. — Ἡλεκτρολόγων - Μηχανολόγων 184. — Πρ. Μηχ. - Θερμαστῶν 184-185. — Χειριστῶν ἄλων. μηχ. καὶ γεωργ. ἐλκυστήρων 185. — Νοσοκόμων 186. — Εἰς Μεταλλεῖα 186.

ΠΤΩΧΕΥΣΙΣ : Προνόμιον ἀποδοχῶν 248.—Ἀπόλοις ἐν πτ. 436.

ΠΥΡΗΝΕΛΛΑΙΟΥΡΓΟΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 321.—Ἀδειαι 360.

ΠΩΛΗΤΑΙ : Ἀνήλικαι 80-81.—Τραγῆμάτων Βιβλ. ὕγ. 187.

Ρ

ΡΑΔΙΟΤΕΧΝΗΤΑΙ : Ὑπάλ. ἰδιότης 26.

ΡΕΠΟΡΤΕΡ : ἔφημ. 4.

Σ

ΣΑΝΑΤΟΡΙΑ : Ἀδειαι πλυντρίας 359.

ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΙ : Βοηθῶν σύμβασις 12.—Βιβλ. ὕγ. 187.—Φυλοδώρημα 338.

ΣΙΔΗΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ : Μαθητευομένων ὄραι ἐργασίας 105.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ : Διακοπαὶ ἐργ. 99.—Ὄραι ἐργ. 114.—Ὁδηγοὶ σιδ/μων ἄδειαι ἐργ. 192.—Ἀδειαι 380.

ΣΙΜΙΤΟΠΟΙΕΙΑ : Ὄραι ἐργ. 105.—Βιβλ. ὕγ. 187.

ΣΠΟΓΓΕΡΓΑΤΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΣ ΛΟΓΟΣ : Λύσεως ἐργ. συμβ. 451.

ΣΤΕΝΗ ΕΞΑΡΤΗΣΙΣ : Ἐν ἐργ. σχέσει 2.

ΣΤΙΑΒΩΤΗΡΙΑ : Βλ. Κατ/τα.

ΣΤΡΑΓΑΛΟΠΩΛΑΙ : Βιβλ. ὕγ. 187.

ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ : Δῶρα 304.—Προστασία κατὰ ν. 3514/28 καὶ 519/48 489 ἐπ.—Ἰσχύουσα νομοθεσία 489, ἐναρξίς προστασίας, 489-490,—προϋποθέσεις καὶ περιεχόμενον προστασίας 490-492.—Ἐκτασίς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων

492-493.—Ἐν διαλύσει καὶ μεταβιβάσει ἐπιγ. 493.—Σύμβασις ἀντικαταστάτου 493.—Μισθοτοὶ Δημοσίου καὶ Ν.Π.Δ.Δ. 493-494.—Χρόνος στρατ. ὑπερ. 494, 498, 597.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ : Π.Π. 498, 597.

ΣΤΡ. ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 326.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΕΡΓ.: 250 ἐπ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΜΒ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Μεταξὺ τίνων καταρτίζονται 250.—Ἐναρξίς ἰσχύος αὐτῶν 250.—Σχέσις πρὸς ἀτομικὰ συμβ. 251.—Παράβασις σ.σ.ἔ. καὶ συνέπειαι 252.—Χρόνος ἰσχύος - Καταγγεῖλια 252.—Παράτασις ἰσχύος 252.—Ἐκτασίς ἰσχύος αὐτῶν 253.—Εἶδη σ.σ.ἔ. 253-254.—Δημοσιεύσις σ.σ.ἔ. 263.—Ἀντικείμενον συλ. συμβάσεως ἐργ. 264.—Α.Ν. 435/68 269.—Ν.Δ. 186/69 269 ἐπ.—Ποινικὰ εἶδη διὰ παραβάσεις 276-277.—Πορίσματα Νομολογίας 277 ἐπ.—Σχέσις πρὸς Κανονισμοὺς 278.—Ἐπὶ παρ-ἐργῶς ἀπασχολουμένων 289.—Μειωμένος μισθὸς ἐναντι ἡλαττωμένης ἐργ. 291.—Ἀναπροσαρμογὴ προπολ. 298.—Τροφή καὶ ἀποτίμησις αὐτῆς 298.—Προϋπηρεσία καὶ οἰκογ. βάρη 299.—Ἐπὶ ἐργοδοτῶν μὴ ἀσκούντων ἐπιχείρησιν 301.—Ἐπὶ ἀνῶν. Ἐπ. 301.—Ἴδετε καὶ Διαιτητικὰ Διοικητικὰ Δικαστήρια.

ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Ἴδε α' Ἐργασιακὴ σύμβασις καὶ κατ'ἴδιαν περιπτώσεις εἰς οἰκείας λέξεις.

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ : Προϋποθέσεις κύρους αὐτοῦ 48.—Παλ. Πολ. 499.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ : Προστ. Πολεμιστῶν 509.

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Ο.Κ.Α. : Προβουθέσεις
καὶ συνέπειαι ἀπολύσεως 463.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ : Περὶ μισθοῦ 233 ἐπ.

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ : Ἀπαιτήσεων ἐργα-
δοτοῦ πρὸς ἀποδοχὰς 242.—Ἀποδοχῶν
πρὸς ἀξιώσεις ἐκ ζημιῶν μισθωτῶν 244.
—Δώρων 305.—Ἀποζ. ἀπολ. 419.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ :
Ἀπόλυσις συνδ. στ. 459 ἐπ.—Ἐκπρο-
σώπων Δ.Σ. Ο.Κ.Α. 463.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ : Δράσις ἐργα-
ζομένων, προστασία 52 ἐπ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : Κρατήσεις 240.

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ : Μὴ τηρήσεως διατυπώ-
σεων ἀπολ. 420 ἐπ.—Ἀποδοχῆς μι-
σθωτοῦ 422.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ : Κρατήσεις διὰ συν-
δρομὰς ἢ ὑφειλὰς 240.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ : Ἀ-
δειαι 380.

ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΡΓΑ-
ΣΙΑΙ : Ὑφαι ἐργ. 123.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ : Ἐπιτρεπτὸν κατασχ. καὶ
ἐκχωρήσεως 241.—Παρά ΙΚΑ : Γήρα-
τος 583 ἐπ.—Ἀναπηρίας 589 ἐπ.—
Ἐπίδ. ἀναπροσαρμογῆς 592.—Λόγφ
θανάτου 593 ἐπ.—Ἐργ. ἀτυχ. 595 ἐπ.—
Συντάξιμος χρόνος ἀσφ. 597 ἐπ.—
Ἑπολογισμὸς 599 ἐπ.—Ἀναστολή 603
ἐπ.—Διαδοχικὴ ἀσφάλις 604 ἐπ.

ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ : Χρόνος Π.Π. 498, 597.

ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΑΙ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.

ΣΥΣΤΗΜΑ : Καθορισμὸς ἀποδοχῶν 249
ἐπ.

ΣΦΑΓΕΙΑ : Βιβλ. ὑγείας 189.

ΣΧΕΣΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Ἴδε ἐργασιακαὶ
σχέσεις.

ΣΩΜΑΤΕΙΑ : Βλ. Συνδ. στελέχη.

Τ

ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΑΙ : Εἶναι τὰ
δῶρα 307.—Εἰς ἀποζ. 411.

ΤΑΜΕΙΑ : Συντ. ἢ ἀσφ. Κρατήσεις λό-
γφ καταβολῶν πρὸς Τ. 240. Εἰδικὰ
Ταμεῖα ἀσφαλίσεως 612 ἐπ.

ΤΑΞΙ : Ἰδιόμοι 4.

ΤΑΞΙΘΕΤΡΙΑΙ : Ὑφαι ἐργ. 105.

ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΕΙΑ : Ὑφαι ἐργ. 105.

ΤΕΚΜΑΡΤΟΝ : Ἡμερομίσθιον 569.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ : 173.

ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΜΕΤΑΞΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑ-
ΣΙΑ : Ἀδειαι 360.

ΤΟΚΕΤΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ : Ἀδεια ἀπου-
σίας λόγφ τοκετοῦ 92-95.—Ἀδ. ἀπ.
λόγφ θηλασμοῦ 95.—Ἐπίδομα τοκε-
τοῦ 610.

ΤΟΚΟΙ : Προνόμιον 248.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΙΣ : Πολεμιστῶν 522.

ΤΟΠΟΣ : Πληρωμῆς ἀποδ. 239.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ : Κυρ. ἀνάπ.
178.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ
ΣΧΟΛΑΙ : Πτυχιούχοι : Ὑπαλ. ἰδιό-
της 25.—Ἐπαγγ. βιβλ. 190.

ΤΡΑΠΕΖΑΙ : Διακοπαὶ ἐργ. 99.—Ὑφαι
ἐργ. ὑπαλλήλων 107.—Ὀδοιπορικὰ ὑπ.
328.—Ἀμερικαν. Ἐξπρὸς ἄδειαι 380.

ΤΡΟΧΙΟΔΡΟΜΟΙ : Ἀδειαι ἐργ. Ὀδη-
γῶν 192.—Κυριακαὶ 174, 179.

ΤΡΟΠΟΙ : Πληρωμῆς ἀποδ. 239.

ΤΡΟΦΗ : Τακτ. ἀποδοχαὶ 411.—Ἀπο-
τίμησις 298-299.

ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ) :
Βλ. Κατ/τα.

Τ.Σ.Α. : Ἀρνησις εἰσφορῶν 419.

ΤΣΙΜΕΝΤΑ : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.—Ἀ-
δειαι 360.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ: ἐφημερίδων 28, Ἐπαγγ.
Βιβλ. 192.—Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.—Ἀ-
πόλυσις 465.

ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΑ: Βιβλ. ὕγ. 187.

ΤΥΦΛΟΙ: Ἀποδοχαὶ 337.

ΤΥΧΗΡΑ: Παίγνια 403.

Υ

ΥΑΛΟΥΡΓΟΙ: Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.—Ἀ-
δεῖαι 360.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΑ ἸΔΡΥΜΑΤΑ: Ἴδε
Ἰδρύματα Ἰγ.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΙ: (Ἴδε καὶ Ἰδρύματα
ὕγ.) Κατωτέρων ὑπάλ. ἰδιότης 22.—
Πειθ. ποινὰ 212.—Ἀδεῖαι 381.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ: Ἐργα-
ζομένων 59 ἐπ.—ποιν. κυρώσεις 60.—
σχετικὰ διατάξεις 61-62.

ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΥΓΙΑΝΤΙ-
ΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΕΤΑΙΡΙΑ: Ἐπίδ.
ἀνθυγ. 324.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ: Βλ. Ἰδιωτικοὶ ὑπάλ-
ληλοι.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ: Ὄραι
ἐργ. 111.

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ ΑΠΟΔΟΧΑΙ: 237.

ΥΠΕΡΩΡΙΑΙ: Εἰς Λεωφορεῖα 116 ἐπ.
Νόμιμος ὑπερβάσις δώρου 125 ἐπ.—
Ἀδεῖαι ἐπιθ. ἐργ. 127 ἐπ.—Παραγρα-
φὴ 131.—ὑπερωρίαί εἰς Κατ/τα 139.
—Ἀμοιβὴ νομίμων ὑπερωριῶν 152 ἐπ.
Ἀποζημίωσις παρανόμων ὑπερωριῶν
155 ἐπ.—Πότε ὑφίσταται ὑπερ. ἐργ.
158.—Συναφὴ πρὸς ὑπερωρίας θέματα
157 ἐπ.—Συμφωνία περὶ μισθοῦ καλύ-
πτοντος ὑπερ. ἀξιώσεις 158.—Ποσο-
στὸν προσαυξήσεως κατὰ κλάδους 153
ἐπ.—Οἱ κατὰ μονάδα ἐργ. καὶ ἐπὶ πο-
σοστοῖς ἀμειβόμενοι 159.

Ἀμοιβαὶ ὑπερωριῶν κατ' ἄρθρα 648,
653 καὶ 659 Α.Κ. 161 ἐπ.—Παραίτη-
σις ἀπὸ ὑπερωριῶν 160.—Παραγραφὴ
161.—Ἀπαγόμενοι πλήρους ἀπασχο-
λήσεως εἰς πλείονας ἐργοδοτάς 162-
163.—Χαρακτὴρ καὶ ἔννοια τῶν περὶ
ὥρων ἐργ. διατ. 163.—Οὐ ρύθμισις
διὰ σ.σ.ε. ἢ δ.ἀ. 288

ΥΠΗΡΕΤΑΙ: Κριτήρια χαρακτηρισμοῦ
τῶν 21.—Πορίσματα Νομολογίας 34
ἐπ.—Ἀνῆλικοι Βιβλ. ὕγ. 188.—Ἀνα-
στολὴ παραγραφῆς ἀξιώσεως τῶν 245.
—Δώρα 306.—Ἀπόλυσις 450.

ΥΠΟΒΙΒΑΣΜΟΣ: Βλ. Μονομερὴς μετα-
βολή.

ΥΠΟΔΗΜΑΤΕΡΓΑΤΑΙ: Βοηθῶν σύμ-
βασις 12.—Διάταξις περὶ ἀπασχολή-
σεως 220.—Ἀδεῖαι 381.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ἘΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ:
Ὄραι ἐργ. πρ/κοῦ 109.

ΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ: Περὶ
κυρώσεως ἢ τροπ. σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. 263,
283.—Περὶ δώρων 302.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ: Καὶ δικαιώματα ἐρ-
γοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων 196 ἐπ.—
Ἐργοδοτῶν ἐναντι Ἐπιθ. Ἐργ. καὶ
ἄλλων ἀρχῶν 223 ἐπ.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ: Ἐφαρμογὴ γενικῶς
σ.σ.ε. καὶ δ.ἀ. 253, 292 ἐπ.

ΥΦΑΛΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΑΙ: Ὄραι ἐρ-
γασ. 106.

Φ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ: Βλ. καὶ Κατ/τα — Με-
ταμειψισμὸν ἀνάπ. 166.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ:
607-608.

ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ: Ἀδεῖαι 381.

ΦΙΛΟΔΩΡΗΜΑ : Σερβιτόρων καὶ βοη-
θῶν 338.

ΦΟΡΟΣ : Ἐπὶ ἀποζ. ἀπολ. 420, Ἀπο-
δογῶν 341

ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟΙ : Ὑπ. Ἰδιότης 23 —
ᾠραι ἔργ. 111.—Ἐπαγγ. βιβλ. 191.

ΦΟΡΤΟΕΚΦΟΡΩΤΑΙ : Σχέσις 4.—
Ὑπερ. Λεωφ. 119-120.—Λιμ.-Ἐηρᾶς,
Ἐπαγγ. βιβλ. 191.—Πειθ. π. 212.—
Ἀδειαι 381.

ΦΡΕΑΤΩΡΥΧΟΙ : Ἀδεια ἔργ. 191.

ΦΥΛΑΚΕΣ : ᾠραι ἔργ. 110.—Ἐβδ.
ἀνάπ. 176, 179.—Ἀδειαι 381.

ΦΩΤΑΕΡΙΟΝ : Ἐργατοτεχνιτῶν ἀποζ.
28.

X

ΧΑΡΑΚΤΗΡ. : Ἐργ. σχ. ὡς προσωπι-
κῆς 41.—Χαρακτήρ καὶ ἔννοια διατά-
ξεων περὶ ὥρῶν ἔργ. 163.

ΧΑΡΤΟΠΟΙΑ Βιομηχ. : Ἐβδ. ἀνάπ.
175, 179.—Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ : Ἐπὶ δώρων 307.—
Ἐπὶ ἀποδοχ. 341.—Ἐπὶ ἀποζ. ἀπολ.
420.

ΧΕΙΡΙΣΤΑΙ : Ἄλων. μηχ. καὶ γεωργ.
ἐλκυστήρων, πτυχία 185.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΑΙ : Ἐπιχειρ. ἔργ. 445

ΧΗΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜ. : Ἐπίδ. ἀνθυγ. 324.

ΧΗΜΙΚΟΙ : Πτυχία 183.—Ἐπίδ. ἀνθυγ.
325.—Ἀδειαι 382.

ΧΛΩΡΙΟΥ ἜΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Ἀδειαι
360.

ΧΟΡΗΓΗΣΙΣ : Πραγματικὴ τῆς ἀδείας
365.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ : Πολεμιστῶν
517.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ἜΡΓΑΣΙΑΣ : Ἰδετε
καὶ «ᾠραι ἔργασίας» σελ. 97 ἔπ.

ΧΡΟΝΟΣ : Ἐργασίας, ἔννοια 98.—
Πληρωμῆς ἀποδ. 239.—Χορηγ. ἀδείας
364.—Στρατ. ὑπηρ. 494.

ΧΡΥΣΩΤΑΙ : Γάλα 327.

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ : Ἀδειαι 360.

ΧΥΜΩΝ ἘΡΓΟΣΤΑΣΙΑ : Βιβλ. ὑγ. 188.

ΧΥΤΗΡΙΑ : Ἀδειαι 360.

ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ :
Ὑπαλ. ιδιότης 27.—Ἀπόλυσις 27.

Ψ

ΨΥΧΙΚΗ ΟΔΥΝΗ : Ἐξ ἔργ. ἀτυχ. 71.

Ω

ΩΡΑΙ ἘΡΓΑΣΙΑΣ : Ἐπὶ μισθωτῶν ἐπι-
χειρήσεων, γραφείων, Ὄργανισμῶν κλπ.
97-132, ἐπὶ Κατ/των 132-152.—Εἰς
ἐπιχειρήσεις κλπ. Ἡ περὶ δικτατώ-
ρου νομοθεσία 97.—Ἐπὶ ποίων ἔργασιῶν
ἐφαρμόζεται 100 ἔπ.—Ἐπὶ μισθωτῶν
μη ὑπαγομένων εἰς ὄμιον 110.—Ἐννοια
ὥρῶν ἔργασίας 98 ἔπ.—Ἐτοιμότης
πρὸς ἔργασίαν 99-100.—Ὑπ. Γραφείων
ἐν γένει 107-109.—Βιομηχανιῶν 107
ἔπ.—Προσωπικὸν Γεωργ. Σύν. Ὄργ.,
ΑΣΟ, ΚΥΔΕΠ, Νοσηλ. Ἰδρ., ΟΤΕ
ΔΕΗ, ΕΔΜΕ, ΙΚΑ, Ὑπ. Ἐθν. Ἀμύ-
νης 109.—Νυκτοφύλακες, φύλακες, θυ-
ρωροὶ 110-111.—Ἐξωτερ. ὑπάλληλοι,
Εἰσπράκτορες φόρου, ζυγισταὶ 111-
112.—Ὑγειον. Ἰδρυμάτων 112-113.—
Καθαριστριῶν 113.—Ἐπιχειρήσεις Με-
ταφορῶν-συγκοινωνιῶν 114-120.—Σι-
δηροδρόμων-πλοίων 114.—Ἀεροπορίας
114.—Φορτ. αὐτοκινήτων 114-115.—
Αὐτ/τα ἰδ. χρήσεως 115.—Αὐτ/τα
ταξί 116.—Τουριστικὰ λεωφορεῖα 116.
—Λεωφορεῖα ἀστικὰ ἀπλῆς φυλακῆς καὶ
ὑπεραστικὰ 116-118.—Λεωφορεῖα ἀστι-

κά διπλῆς φυλακῆς 118-119.—Ἐξαιρέσεις ἀπὸ τῶν χρονικῶν ὁρίων ἐργασίας 120-122.—Ἐναλλασσόμενα ὀμάδες 122-123.—Ἐργασίαι συνεχεῖς 123-125.—Νόμιμοι ὑπερβάσεις ὀταώρου 125-127.—Διαδικασία ἀδείας ὑπερωριακῆς ἀπασχολήσεως 127-129.—Θεωρησις πινάκων ἐργ. προσ/κοῦ 129-130.—Ποινικαὶ εὐθύναι παραβατῶν 130-131.—Ἄλλαι διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 515/70 131-132.

Ἐπὶ Κατ/των ἰσχύουσα νομοθεσία 137.—Ν.Δ. 1037/71 132 ἐπ.—Πεδίον ἐφαρμογῆς 133.—Διαδικασία καθορισμοῦ ὥρων λειτουργίας κατ/των 134.—Χρονικὰ ὄρια λειτουργίας κατ/των 134-135, ἐπαύξεσις χρ. ὁρίων λειτουργίας κατ/των 135.—Μικτὰ κατ/τα 135-136.—Ἀπαγόρευσις ἀπασχολήσεως καὶ συναλλαγῶν εἰς κατ/τα 136-137.—Εἰδικαὶ ρυθμίσεις 137.—Διάρκεια ἐργασίας μισθωτῶν κατ/των 137-138.—Διακοπαὶ ἐργασίας 138.—Ἐπαύξεσις ὥρων ἡμερ. ἐργασίας 138.—Ἐπέμβασις χρ. ὁρίων ἐργ. 139-140.—Ἐποπτεία καὶ ἐλεγχος

140.—Ποινικαὶ κυρώσεις 141.—Μεταβατικαὶ καὶ τελικαὶ διατάξεις 141-142.—Ἐγκύκλιος Ἐπ. Ἐργ. 142-152.—Ἀμοιβαὶ καὶ ἀποζημιώσεις δι' ὑπερωριακὴν ἐργασίαν. Ἀμοιβὴ διὰ νομίμους ὑπερωρίας 152-155.—Ἀποζημιώσεις διὰ παράνομους ὑπερωρίας 155-157.—Συναφῆ πρὸς τὰς ὑπερωρίας θέματα 157-161.—Συμφωνία περὶ καταβολῆς προσθέτου ποσοῦ δι' ὑπερωρίας 157 ἐπ.—Νόμιμοι καὶ παράνομοι ὑπερωρίαί 159.—Ἀμειβόμενοι κατ' ἀποκοπὴν ἢ κατὰ μονάδα ἐργασίας 159-160.—Παραίτησις ἀπὸ ἀποζ. 160.—Συμφηρισμὸς 160, παραγραφὴ 161.—Ἀμοιβὴ ὑπερωριῶν κατ' ἄρθρα 648, 653 καὶ 659 Α.Κ. 161-162.—Ἀπαγόρευσις πλήρους ἀπασχολήσεως εἰς πλείονας ἐργοδότας 162-164.—Ἐποπτεία ἐργοδοτῶν 127-129.—Ποινικαὶ κυρώσεις 164-165.—Μεταμεσημβρινὴ ἀνάπαυσις 165-166.

ΩΡΙΣΜΕΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ: Ἐργ. σύμβ. 17 ἐπ.—Λύεται αὐτοδικαίως 450.—Ἐν στρατεύσει 492.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

Α' Αστικοῦ Κώδικος		Ἄρθρον	Σελίς	Ἄρθρον	Σελίς
Ἄρθρον	Σελίς	435	269	3026	94 454
288	50	515	127	3094	28 182
325	48	539	345	3097	17 8
602	59	547	107,276	3198	386
651	40	551	63	3239	250
656	237	567	5 25	3252	7 40
657	331	683	1 186	3430	22 209
658	331	690	339	3430	29 23
659	161	694	9 463	3588	18 97
660	335	713	1 463	3755	250
661	335	720	489	3763	26
662	59	755	7 27	3789	1,2 201
663	59	759	1 23	3789	8 § 4 437
664	244	759	2 80	3789	8 § 5 8
666	371	763	38	3790	454
672	451	795	34 53	3924	91
678	486	808	28	4020	3 125
		866	302	4020	5 373
		890	34,35 459	4020	8 153,157
Νόμων, Νομ. Δ/των		890	36,37 55	4020	9 276
Ἀναγκ. Νόμων		890	132	4029	26 186
	Ἄρθρον	Σελίς	1037	4032	5 25
ΔΚΘ'	75	1324	53 372	4046	1 28
ΔΛ'	242	1465	23 23	4171	9 120
17	238	1836	8 494	4215	84
61	506	2054	390	4221	58
99	466	2112	59	4464	24 457
169	4	2193	28	4504	3 16,363
169	12	2234	10 21	4504	4 9,167
173	466	2655	2 38	4541	15 465
186	269	2656	223	4694	241
199	22,212	2954	494	5931	241
381	26	2961	34		

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ - ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ. 152-155 (§§ 78-80 'Αμοιβαί νομίμων υπερωριών και αποζημιώσεις παρανόμων). 'Επιβάλλεται να διευκρινισθῆ ὅτι ἐπὶ τῶν περιπτώσεων κατὰ τὰς ὁποίας ὁ 'Υπουργὸς 'Εργασίας διὰ τῶν ἐκάστοτε ἐκδιδομένων σχετικῶν ἀποφάσεων του καθορίζει ὥρας υπερωριῶν μείζονας τῶν 60 ἑτησίως, ἢ ἀμοιβὴ τῶν υπερωριῶν αὐτῶν (πέραν τῶν 60 ἑτησίως) προσαυξάνεται κατὰ 50 %. Αἱ πέραν τοῦ ὑπὸ τῶν 'Υπ. 'Αποφάσεων τιθεμένου ὁρίου τυχόν πραγματοποιούμεναι υπερωρίαι εἶναι παράνομοι, δι' ὃ καὶ ἡ διὰ ταύτας ἀποζημιώσεις προσαυξάνεται κατὰ 75 %.

Σελ. 260 καὶ 264 ('Αρθρα 15 καὶ 21 Ν. 3239/55). Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1299/1972 ἀπόφασιν τῆς 'Ολομελείας τοῦ Συμβ. 'Επικρατείας, ἀδημοσίευτον εἰσέτι, τὰ διοικητικὰ διαιτητικὰ δικαστήρια δὲν ἔχουσιν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίζουσιν αὐξήσεις ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων (ἀνωτέρων τῶν νομίμων) ἀποδοχῶν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν νομίμως καθορισμένων (κατωτέρων ὁρίων) ἀποδοχῶν.

Σελὶς 497 § 203 ('Απόλυσις ἢ ἀποχώρησις ὑπερηλίκων). 'Η εἰς τὴν σελίδα ταύτην ἀναφερομένη ἀπόφασις τοῦ 'Αρ. Πάγου 537/1962 (ΔΕΝ 18. 936) ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἱατρῶν ὑπαλλήλων τοῦ ΠΙΚΠΑ, οἵτινες ἀπομακρύνονται λόγῳ συμπληρώσεως ὁρίου ἡλικίας καὶ δὲν ἀφορᾷ γενικώτερον εἰς τοὺς ἱατροὺς.

Τύποις : Φ. ΤΣΙΡΩΝΗ. Μονοτυπικά Συγκροτήματα.
Λένορμαν 185 — 'Αθήναι — Τηλ. 530.318.